…IVM

…LE

…ALE:

… *AVTHORVM*

…m veterum, quàm recentiorum

scriptis fideliter &

methodicè

à

IOAN. IACOBO WECKERO Basil.

congestum & dispo-
situm:

NVNC VERO SVPRA PRIORES editiones omnes multis novis & optimis FORMULIS, maximè verò EXTRACTIS auctum:

Adjectis INDICIBUS locupletissimis.

BASILEÆ,
Per IOAN. IACOBUM GENATHIUM,
Sumptibus LUDOVICI KÖNIG.
CIↃ IↃCXVII.

IOAN. IACOBI WECKERI
BASILIENSIS
IN
ANTIDOTARIUM GEminum ad Medicinæ Studiosos
PRAEFATIO.

ETSI multa ac varia Antidotaria (vulgò Dispensatoria dicta) ab antiquis simul & recentioribus Medicis in lucem emissa sunt, rei medicæ Studiose LECTOR: tamen, quod pace tantorum Virorum dictum velim, ordinis diversitas in multis suspecta, ejusdem interturbatio non paucos neglectæ methodi accusare videtur: cùm medicamenta nec promptè inveniri, nec commodè administrari possint. Inter Græcos primùm meritò locum obtinet Galenus, qui Medicamentorum historiam diversis libris, pro occasione temporis, hortatu amicorum complexus est. Undecim sanè de Simplicium medicamentorum facultatibus: duos de Antidotis: septem de Compositione medicamentorum per genera: de Theriaca ad Pisonem, unum: decem de Compositione medicamentorum secundùm locos edidit, non ea tantùm quæ ad Sanitatem pertinent, verùm etiam quæ ad Ornatum faciunt, comprehendens. Paulus Aegineta, quem Galeni simiam quidam appellare non verentur, in Medicamentorum tractatione vel nullum, vel saltèm alphabeticum ordinem observavit. Oribasius ingenio diligentiaque magnus, non multam in dispositione Medicamentorum curam impendit. Inter Arabes, inventione præstantissimorum medicaminum insignes, tanquam Hybrida quidam Joan. Mesue, ut ex Græcis & Arabibus multa collegit medicamenta, ita Galeni ordinem imitari voluit. Proinde quemadmodum Galenus de Medicamentorum tum generalium, tum cuique parti affectæ familiarium compositione, peculiares commendationes, insuper etiam de Antidotis scripsit: ita Mesues libro de Antidotis, Medicamenta generalia sectionibus duodecim, veluti classibus comprehendit: subinde verò cuique singularium partium affectui propria medicamenta, libro, quem ob id vulgus Medicorum de Appropriatis appellat, persecutus est. Avicenna lib. I. de Universalibus, lib. 2. de Singularibus medicinis, ordine alphabetico disseruit: Antidotarium

deniquc lib.5. subjunxit Serapio librum de Antidotis, & librum de Temperamentis simplicium, congessit veriùs, quàm digessit. Nicolaùs de Compositis medicamentis Antidotarium edidit eo ordine, quem multi investigare, pauci invenire possint. Ex recentioribus quamplurimi in hoc stadium descendentes, uti studium voluntatemq; suam Reipubl. comprobarunt, ita nunc particularia generalibus, nunc artificialia naturalibus, nunc ornantia curantibus commiscentes, à methodo exorbitâsse videntur. Ergo cùm etiamnum in medio Antidotaria palma, ut ita loquar, proposita esset, cũ Medicis præstantissimis, iisdemq; civibus & collegis meis, consilio communicato, hoc geminum Antidotarium magno animo sum aggressus, idq; divino auxilio ad finem perduxi. De cujus methodo si forte quæras, respondeo, observâsse me in tanta medicamentorum varietate, id quod in aliis artibus & scientiis omnibus sapientissimi quiq; viderunt, & observarunt: nempe, omnem legitimam docendi rationem constare partim universalibus præceptis, partim exemplis particularibus. Itaque hic quoq; geminas oportere Operis nostri partes constituere. Unam universalem, quæ versetur circa precepta universalia. Primùm quidem de Medicamentorum communi materia, variis formis modisque, quibus ex tali materia præparantur exhibenturq;, Aquæ, Syrupi, Julapia, Decocta, Infusiones, Clysteres, Gargarisinata, Errhina, Epithemata, Fomenta, Embrochæ, Insessiones, Balnea, Olea, Species, Dragemata, Electuaria, Opiata, Cõservæ, Condita, Eclegmata, Extracta, Linimenta, Unguenta, Emplastra, Cataplasmata, Cerata, Dropaces, Synapismi, Tabulæ, Trochisci, Collyria, Apophlegmatismi, Glandes, Pessi, Sacculi, & quæcunque hujus generis sunt aliæ medicamentorum formæ. Secundò de Medicamentorum qualitatibus primis, eorumque quatuor ordinibus: præterea de qualitatibus secundis, Emollientib. scilicet, Indurantibus, Rarefacientibus, Attrahentibus, Repellentibus, Purgantibus, Adurentibus, & ejus generis reliquis omnibus. Quemadmodum etiam tertiò, de variis officiis & actionibus, tàm Medico, quàm Pharmacopœo necessariis, Insolatione medicamentorum scilicet, Extractione, Infusione, Mollitione, Dissolutione, Exsiccatione, Assatione, Ustione, Coloratione, Aromatizatione, Conditura, Lotione, Expressione, Putrefactione, Distillatione, aliisq; omnis generis omnibus. Eam ipsam ergo Operis nostri partem, quæ circa universalia præcepta hæc occupatur, GENERALE ANTIDOTARIUM nuncupavimus. Et econtrà partem alteram, quæ versatur circa particulares omnis generis remediorum formas, exemplaq; particularia, verbi gratia, Syruporũ, Electuariorum, Unguentorum & similium, ANTIDOTARIUM SPECIALE appellavimus: quod à superiori differt, sicuti praxis à Theoria: & proinde in hoc genere etiam ANTIDOTARIUM GENERALE Medicamentorum Theoriam, SPECIALE verò Praxin, sive Historiam complectetur. Idem verò hoc posterius Antidotarium etiam in tres libros, sicuti prius,

partiti

partiti ſumus: quorum priores duo medicamentis tum ſimplicibus, tum compoſitis, ſive artificialibus, ad ſanitatem conferentibus agunt: tertius verò parerga medica (ne quid huic tractationi videretur deeſſe) ad ornatum ſpectantia continet. Nam cùm & priſci, Archigenes, Aſclepiades, Crito, Cleopatra, Heras, Soranus, quod apud Galenum libro de Compoſitione medicamentorum ſecundùm locos, videre licet, hac de materia ſcripſerint: Neotericorum quinetiam non pauci, Itali potiſſimùm & Galli, gentis ſuæ in ornandis corporibus morem ſecuti, Coſmetica tractaverint: nihil me ab officio Medici alienum, ſi illos certa methodo ſequerer, facturum putavi. In ſingularium medicamentorum enarratione cauſas, effectus & accidentia, quanta potuimus diligentia, examinavimus, & declaravimus ex præſtantiſſimis quibusque, non ſolùm Græcis & Arabibus, verùm etiã Latinis, Italis, Gallis, Hiſpanis, & Germanis (quorum catalogum paulò pòſt ſubnectemus) optima quæque & ſeligendo, & digerendo: quorum uſus & Medicis & Pharmacopœis maximus eſſe poſſit. Medicis quidem, ob remediorum copiam, methodicamque rationem, ut qui ſine labore ex hoc Opere, medicamenta ad quævis corporis mala, tanquam ex promptuario facilè invenire queant: Pharmacopœis verò, ad meliorem & diligentiorem præparationem, tractationemque. Hæc ſunt, amice LECTOR, quæ tecum de noſtro hoc gemino Opere conferre volui. Quod ſi tuis uſibus ulla ratione inſerviet, ut mihi id gratiſſimum erit, ita operam deinceps dabo, ut ocii noſtri rationem in aliis Medicis operibus perficiendis Aſclepiadarum ampliſſimo ordini comprobem. Tu interea hisce fruere: & ſi noſtrum hunc laborem Reipublicæ utilem putas, generoſo Heroi LAZARO SUENDIO, Cæſareæ Majeſtatis Polemarcho, belli pacisque artibus clariſſimo, gratias habe: cujus hortatu animus ſæpè, quantumvis languentibus corporis viribus, nobis ad hæc conficienda reſtitutus, vel ſaltèm excitatus fuit. Cujus itidem ſuaſu tantum nobis acceſſit audaciæ, ut invicto Cæſari vigilias hasce noſtras dedicaremus, eique uni præ cæteris ſtudia noſtra comprobare niteremur, cui placuiſſe non ultima, ſed ſolidiſſima laus eſt.

Vale, Colmariæ, Idib. Auguſt.
M. D. LXXIV.

Ad Lectorem.

Quid non prompta suo manus labore,
Vel virtute sua domat voluntas?
Quid non ingenii vigore tandem
Mens, aut assiduo facessit usu?
Si spectes animum (benigne Lector)
Weckeri pietas, amor, fidesq́,
Vt cursus Medicæ juvetur artis,
Spectantur vario polita cultu.
Sin mens ipsa suum velit decorem,
Et quascunq; fovet referre dotes:
Weckerum Medicos videbis inter
Effulgere graves & eruditos:
Doctas ingenio manus, & usu,
Virtuti famulas, & obsequentes,
Si spectare libet: Reguntur arte
Et nullos fugiunt manus labores.
Cùm sit mentis Honos: manusq́ merces,
Et virtutis amor: videntur esse
Weckero stabili probata jure,
Laus, merces, & amor remuneranda.

Nic. Taurellus M. D.

AVTHO-

AVTHORES, EX QVIBVS HOC OPUS CONCINnatum est.

Actuarius.
Adamus Lonicerus.
Adolphus Occo.
Aëtius.
Aelianus.
Albertus Magnus.
Alchindus.
Alexander Benedictus.
Alexander Trallianus.
Alexius.
Aloisius Bellicatto.
Amatus Lusitanus.
Altomarus.
Ambrosius Jung.
Americus de Alesto.
Ammonius.
Andernacus.
Andreas à Glauuen.
Andreas à Lacuna.
Andromachus.
Angelus Bononiensis.
Angelus de Tarento.
Anshelmus de Janua.
Antaus.
Antonius Chalmeteus.
Antonius de Scarparia.
Antonius Musa.
Aparitius de Zubia.
Apollo.
Apuleius.
Archelaus.
Archigenes.
Arnoldus de Villa nova.
Asclepiades.
Avicenna.
Barthol. Maranta.
Bassanus.
Benedictus Victorinus Faventinus.
Bernardini.
Bertapalia.
Bertholdus.
Briesius.
Brassavolus.
Brussonius.
Bardanus.
Carolus Clusius.
Carpensis.
Carpus.
Casparus Bauhinus.
Christophorus à Vega.
Cleopatra.
Conradus de Sindelfingen.
Constantinus.
Cordus.
Cosmus.
Crescentius.
Crito.
Cronenburgius.
Damianus.
Damocrates.
Democritus.
Dioscorides.
Dodonaeus.
Dymus Florentinus.
Euonymus.
Fallopius.
Felix Platerus.
Fernelius.
Fiascus Ferrariensis.
Fioravantus.
Florenzola.
Foenon.
Foesius.
Fontanus.
Franciscus de Gezadinis.
Franciscus Pedemontanus.
Fuchsius.
Fumanellus.
Gabriel.
Galenus.
Garcias ab Horto.
Geber.
Gentilis Fulginas.
Gereo.
Gesnerus.
Gibertus de Anglia.
Gordonius.
Guainerius.
Guido.
Halienus.
Heben Zezar.
Helideus.
Hera.
Hercules Saxonia.
Hermes.
Hieronymus Brunsuicensis.
Hieronym. Fracastorius.
Hieronymus Herold.
Hieronym. Mercurialis.
Hieronymus Rubeus.
Hippocrates.
Hollerius.
Hugo Bauhinus.
Jacobus Bessonus.
Jacobus Carpensis.
Jacobus de Marliis.
Jacobus Theodorus.

ANTI-

ANTIDOTARII GENERALIS PRAECIPUORUM CAPITUM DISPOSITIO.

MEDICAMENTORUM differentiae in genere sumuntur a

- Caussis
  - Internis: *videlicet*
    - Materia, (*de qua in lib.*1.) *quae est vel*
      - Naturalis
        - Animata
          - Insensibilis: *ut*
            - Folia. *Cap.j.fol.*1.
            - Flores. *Cap.ij.*3.
            - Fructus. *Cap.iij.*4.
            - Semina. *Cap.iv.*6.
            - Radices. *Cap.v.*8.
            - Ligna. *Cap.vj.*8.
            - Cortices. *Cap.vij.*9.
            - Succi. *Cap.iix.*9.
            - Liquores. / Gummi. — *Cap.ix.* 10.
          - Sensibilis: *ut*
            - Animalia. / Animaliũ *partes.* — *Cap.x.* 10.
        - Inanimata — Mineralia. / Metalla. / Lapides. / Terrae. — *Cap.xj.*12.
      - Artificialis
        - Fluida
          - Nõ pinguis: *ut*
            - Aquae. *Cap.xij.*13.
            - Syrupi. *Cap.xiij.*13.
            - Decocta. *Cap.xiv.*15.
            - Infusa. *Cap.xv.*16.
            - Clysteres. *Cap.xvj.*17.
            - Gargarismata. *C.xvij.*18.
            - Caputpurgia. *C.xlix.*19.
            - Epithemata. *Cap.xix.*19.
            - Fomenta. *Cap.xx.*20.
            - Embrochae. *Cap.xxj.*21.
            - Insessus. *Cap.xxij.*21.
            - Balneae. *Cap.xxiij.*22.
            - Lotiones. *Cap.xxiv.*23.
          - Pinguis: *ut* OLEA. *Cap.xxv.*24.
        - Non fluida
          - Dissipata: *ut*
            - Pulveres. / Species. — *C.xxvj.*26.
            - Tragemata. *C.xxvij.*27.
          - Coacta. *Vide in seqq. fig.* A.
    - Forma. *Vide in seqq. fig.* B.
  - Externis. *Vide in seqq. fig.* D.
- Accidentibus. *Vide in seqq. fig.* E.

ANTIDOTARII CAPITUM

- A. Coacta
  - Humida
    - Actu: ut
      - Electuaria *Aromatica*. *Cap.xxiix.27.*
      - Electuaria *solutiva*. *Cap.xxix.28.*
      - Opiata. *Cap xxx.29.*
      - Conservæ. *Cap xxxj.30.*
      - Condita. *Cap.xxxij.30.*
      - Eclegmata. *Cap.xxxiij.31.*
      - Extracta. *Cap.xxxiv.32.*
    - Potentiâ: ut
      - Linimenta. *Cap.xxxv.35.*
      - Unguenta. *Cap.xxxvj.33.*
      - Emplastra. *Cap.xxxvij.34.*
      - Cataplasmata. *Cap.xxxiix.35.*
      - Cerata. *Cap.xxxix.36.*
      - Dropaces. *Cap.xl.36.*
      - Synapismi. *Cap.xlj.37.*
  - Sicca: ut
    - Tabulæ. *Cap.xlij.38.*
    - Trochisci. *Cap.xliij.40.*
    - Pilulæ *Cap.xliv.41.*
    - Collyria. *Cap.xlv.42.*
    - Apophlegmatismi. *Cap.xlvj.43.*
    - Nasalia. *Cap.xlvij.43.*
    - Confecta. *Cap.xliix.44.*
    - Glandes. *Cap xlix.45.*
    - Sacculi. *Cap.l.47.*
    - Pessi. *Cap.lj.47.*
    - Odoramenta. *Cap.lij.48.*
    - Suffimenta. *Cap.liij.48.*

- B. Forma: (*de qua lib. 2.*) *quia vel*
  - Alterant
    - Communiter, *& vel qualitate*
      - Manifesta. *Vide in seqq. fig.* *.*
      - Occulta. *Cap.xxxj.85.*
    - Propriè, *hoc est, parti alicui di-cata. Sic alia*
      - Cephalica. *Cap.xxxj.& xxxij.& xxxiij.85.87.88.*
      - Pectoralia. *Cap.xxxiv.92.*
      - Cordialia. *Cap.xxxv.93.*
      - Stomachica. *Cap.xxxvj.94.*
      - Hepatica. *Cap.xxxvij.95.*
      - Splenitica. *Cap.xxxiix.96.*
      - Nephritica. *Cap.xxxix.97.*
      - Hysterica. *Cap.xl.98.*
      - Arthritica. *Cap.xlj.102.*
  - Purgant. *De*
    - Medicamentis *purgantibus*. *Cap.xlij.100.*
    - Medicamentorum *purgantium electione*. *Cap.xliij.102.*
    - Purgationis *tempore*. *Cap.xliv.103.*
    - Purgantium *correctione*. *Cap.xlv.104.*
    - Purgandi *ratione*. *Cap.xlvj.106.*

. Manifesta

PRÆCIPUORUM DISPOSITIO.

- Manifesta
  - Prima. Sic vel
    - Temperata: *Cap.ij.50.*
    - Intemperata
      - Calida in *gradu*
        - Primo. *Cap.iij.52.*
        - Secundo. / Tertio. / Quarto. — *Cap.iv.53.*
      - Frigida in
        - Primo. / Secundo. / Tertio. / Quarto. — *Cap.v.54.*
      - Humida in
        - Primo. / Secundo. / Tertio. / Quarto. — *Cap.vj.54.*
      - Sicca in
        - Primo. / Secundo. / Tertio. / Quarto. — *Cap.vij.55.*
  - Secunda. *quorum alia*
    - Emollientia. *Cap.iix.56.*
    - Indurantia. *Cap.ix.58.*
    - Tendentia. / Laxantia. — *Cap.x.60.*
    - Rarefacientia. / Densantia. — *Cap.xj.61.*
    - Aperientia. *Cap.xij.62.*
    - Attenuantia. *Cap.xiij.63.*
    - Attrahentia. *Cap.xiv.64.*
    - Discutientia. *Cap.xv.65.*
    - Repellentia. *Cap.xvj.66.*
    - Adurentia. *Cap.xvij.67.*
    - Extergentia. *Cap.xiix.68.*
    - Emplastica. *Cap.xix.69.*
  - Tertia. *quorum alia*
    - Pus *moventia. Cap.xx.69.*
    - Urinam *cientia. Cap.xxj.71.*
    - Menses *moventia. Cap.xxij.72.*
    - Lac *generantia.* / Lac *minuentia.* — *Cap.xxiij.73.*
    - Semen *generantia.* / Semen *extinguentia.* — *Cap.xxiv.74.*
    - Dolorem *sedantia. Cap.xxv.76.*
    - Carnem *generantia. Cap.xxvj.77.*
    - Glutinantia. *Cap.xxvij.78.*
    - Cicatricem *inducentia. Cap.xxiix.79.*
    - Venena *arcentia. Cap.xxix.80.*
    - Corpus *ornantia. Cap.xxx.82.*

D. Medicamentorum *differentiæ à causis externis sumptæ: (de quib. lib. 3.) nimirum*

- **Efficiente,** *quæ est vel*
  - **Agens**
    - **Primaria**
      - Immediata. *De*
        - Deo.
        - Natura.
        - *Cap. j. 107.*
      - Mediata. *De*
        - Medico. *Cap. ij. 110.*
        - Magistratu. *Cap. iij. 111.*
    - **Secundaria**
      - Mediata. *De*
        - Astantibus.
        - Ægrotis.
        - *Cap. iv. 112.*
      - Immediata. *De* PHARMACOPŒO. (*Cap. v. 112.*) *qui agit. Vide in seqq. fig.*):(
  - **Instrumentum** *præparationi inserviens, vel*
    - Subtiliori, *de quibus in distillandi generibus actum est.*
    - Crassiori, *atque vel*
      - **Materiæ**
        - Minuendæ. *De*
          - Cultris., Lima., Malleis. — *Cap. xliix. 136.*
          - Pilis., Mortariis., Pistillis. — *Cap. xlix. 184.*
        - Separandæ. *De*
          - Spathulis., Cochlearibus. — *Cap. l. 184.*
          - Cribris., Colatoriis. — *Cap. lj. 185.*
          - Ahenis., Torcularibus., Fornacibus. — *Cap. lij. 185.*
          - Tabulis., Mensis. — *Cap. liij. 186.*
      - Formæ *effingendæ. De* FORMIS. *Cap. liv. 187.*
- **Fine:** *& conferunt vel ad*
  - Necessitatem: *ut sanitas vel*
    - Constans *conservetur.*
    - Lapsa
      - Insensibiliter *præservetur.*
      - Sensibiliter *restauretur curando.*
  - Ornatum: *ut* PULCRITUDO
    - Constans *conservetur.*
    - Lapsa *restituatur.*
  - *Cap. lv. 187.*

):(Pharma-

PRÆCIPUORUM DISPOSITIO.

):(Pharmacopœus agit vel modo

- Crasso, & vel circa
  - Qualitatem: videlicet
    - Calefaciendo. De
      - Calefactione. *Cap.vj.*115.
      - Insolatione. *Cap.vij.*116.
    - Refrigerando. De
      - Refrigeratione. *Cap.iix.*116.
      - Extinctione. *Cap.ix.*116.
    - Humectando. De
      - Humectatione. *Cap.x.*117.
      - Nutritione. *Cap.xj.*118.
      - Infusione. *Cap.xij.*119.
      - Mollitione. *Cap.xiij.*120.
      - Liquatione. *Cap.xiv.*120.
      - Dissolutione. *Cap.xv.*121.
    - Siccando. De
      - Exiccatione. *Cap.xvj.*121.
      - Duratione. *Cap.xvij.*123.
      - Assatione. Frixione. *Cap.xiix.*123.
      - Ustione. *Cap.xix.*124.
  - Quãtitatem: scilicet
    - Augendo. De
      - Salitura. *Cap.xx.*129.
      - Coloratione. *Cap.xxi.*129.
      - Aromatizatione. *Cap xxij.*130.
      - Conditura. *Cap.xxiij.*131.
      - Fartura. *Cap.xxiv.*132.
    - Minuendo. De
      - Sectione. Fissione. Fractione. Limatura. Rasione. *Cap.xxv.*132.
      - Tusione. *Cap.xxvj.*133.
    - Separando. De
      - Purgatione. *Cap.xxvij.*134.
      - Pulsatione. *Cap.xxiix.*136.
      - Confricatione. *Cap.xxix.*136.
      - Lotione. *Cap.xxx.*137.
      - Expressione. *Cap.xxxj.*138.
      - Coctione. *Cap.xxxij.*138.
      - Putrefactione. *Cap.xxxiij.*140.
      - Cribratione. *Cap.xxxiv* 140.
      - Extractione. *Cap.xxxv.*142.
      - Dispumatione. *Cap.xxxvj.*144.
      - Clarificatione. *Cap.xxxvij.*146.
      - Colatione. *Cap.xxxiix.*148.
- Subtili. *Vide in seqq. fig.* C.

C. Subtili:

- C. Subtili: *ut* DESTILLATIONE, *quæ est humoris alicuius, à planta animali, terreo, vi caloris extractio. Huiusmodi autem calor fit vel ab*
  - Igne, *agente vel*
    - Sursum, *& vel*
      - Mediatè, *re*
        - Humida,
          - Aquosa. *De* DESTILLATIONE IN BALNEO MARIAE. *Cap.xxxix.150.*
          - Aërea. *De* DESTILLATIONE *in vapore aquæ calentis. Cap.lx.155.*
        - Sicca, —
          - Aërea. *De* BALNEO SICCO. *Cap.lxj.159.*
          - Terrea
            - Cinere.
            - Arena.
            - Scoria *ferri.*
            - *De* DESTILLATIONE *in cineribus, arena, & scoria ferri. Cap.lxij. 163.*
      - Immediatè,
        - Flamma *ignis.*
        - Carbonibus *accensis.*
        - *De* DESTILLATIONE *per ignem. Cap.lxiij 169.*
    - Deorsum. *De* DESTILLATIONE PER DESCENSUM. *Cap.liiij.173.*
  - Absque *igne, & vel*
    - Sole. *De* DESTILLATIONE IN SOLE. *Cap.lxv.181.*
    - Putredine. *De* DESTILLATIONE IN FIMO. *Cap.lxvj.181.*

- E. Accidentibus: *(de his lib. 4.) videlicet*
  - Qualitate
    - Sensili
      - Visibili, *De* COLORIBUS. *Cap.ij.189.*
      - Odoratili. *De* ODORIBUS. *Cap.iij.191.*
      - Gustatili. *De* SAPORIBUS. *Cap.iiij.171.*
      - Tactili. *De*
        - Qualitatibus *tactilibus.*
        - Consistentia.
        - *Cap.v.176.*
    - Non *sensili. De* FIGURA ET FORMA. *Cap.vj.179.*
  - Quantitate, Tempore, Ordine. — *&c. Vide in seqq. fig. F.*

F. Quan-

Præcipuorum Dispositio.

- F.
  - Quantitate
    - Excedente. *De*
      - Ponderibus, *& mensuris. Cap. vij. 180.*
      - Valore, *seu taxatione. Cap. iix. 182.*
    - Deficiente. *De* SUCCEDANEIS, *sive quid, pro quo. Cap. ix. 184.*
  - Tempore
    - Collectionis. *De loco colligendi simplicia. Cap. x. 188.*
    - Repositionis
      - Universali. *De domo, seu ædificio, & officina Pharmacopœi. Cap. xj. 190.*
      - Particulari. *De*
        - Hypocausto. *Cap. xij. 191.*
        - Pixidibus. / Arculis. / Vitris. / Saccis. / Ollis. / Urceis. — *Cap. xiij. 191.*
    - Collectionis. *De tempore colligendi simplicia. Cap. iiij. 193.*
    - Durationis. *De duratione Medicamentorum. Cap. xv. 194.*
  - Ordine. *De*
    - Collocatione *Medicamentorum in formulis, sive receptis. Cap. xvi. 195.*
    - Collocatione *Medicamentorum in officinis. Cap. xvij. 197.*

His itaque ordine positis, totum hoc generale Antidotarium in quatuor distribuemus libros, in quorum primo medicamentorum Materiam, tum qua natura, tum qua arte constat: in secundo Formam: in tertio Efficientem, & Finem: in quarto Accidentia tractabimus.

ANTIDOTARII SPECIALIS

PER

IO. IACOBUM WECKERUM

emendati & locupletati

LIBER I.

De Igne Sectio I.

IGNIS in medicinæ usum venit. Sumuntur enim medicamenta tum ab
- Igne *ipso vel*
  - Cum *flamma depascente*
    - Ligna.
    - Sevum, Oleum, Butyrum.
  - Sine *flamma: ut ab ignitis*
    - Carbonibus.
    - Metallis.
    - Lapidibus.
- Recrementis *ipsius: ut à*
  - Fuligine.
  - Cinere.
  - Calce.

IGNIS eligendus est flammæ elevatæ, ex quercu, vel ilice, vel subere, vel fago, vel salice, vel sarmentis vitium, non corruptis & putridis, nō viridibus, & fumum facientibus, nō vallosis, sed montanis & siccis factus. Talis namq; corpora sana maximè tempore frigidiore, conservat, refrigerata calefacit, humectata siccat, densata laxat, astricta & clausa rarefacit & aperit, aëris malitiam corrigit, &c. *Hippocr. & Galenus.*

CANDELAE & LUCERNAE. In cubiculis sanorum vel ægrorum tēpore nocturno primum locum habent candelæ, ex cera flava, recenti, munda, deinde ex sevo taurino recenti, moderato calore liquato, & colato, ellychnioq; puro, albo & æquali, confectæ. Sic etiam lucernæ ex oleo communi seu olivarum recēti, claro, mundo, & ellychnio bombacino, puro ac subtili, meliores habentur. Hujusmodi enim ad aërem tenebrosum illuminandum, vigilias producēdas, cucurbitulasq; affigendas, &c accommodatiores habentur. Quæ verò ex pinguedine ovina, vel porcina, rancida, antiqua, adusta, impura, vel ex oleo nucum, vel veteri, rancido & immundo A sunt confectæ, prorsus sunt vitandæ. Quoniam odorem spirant gravem, vitalemq; spiritum corrumpunt, &c.

CARBONES IGNITI tum ad alimentorum tum medicamentorum præparationem competunt. Eliguntur qui ex quercu, vel ilice, vel fago sunt confecti, non humidi, non semiusti, & fumum vel strepitum reddentes. Cæteri verò ex salice, picea, vel pino, inutiliores. *Galenus.*

METALLA IGNITA meliora habentur primò ex auro, deinde ex argento, postremò ex ferro. B Cōducunt ad cauteria facienda, carnem putridam consumendam, sanguinem promanantem sistendum. Ex lapidibus verò ignitis, præferuntur silicei. tales namq; ad sudores eliciendos sunt aptiores. *Galenus.*

FULIGO omnis exiccatoria est, ac proinde terrestris est essentiæ, habens quasdam etiam ignis, qui materiam combussit, reliquias: sed id pusillum est. Porrò tota ejus natura terrena est, tenuium partium. Sed quæ speciatim in ea differentiæ C sunt, ex pro usta materia eveniunt: ex acriore & calidiore, tali etiam proveniente fuligine: ex dulciore, simili quoque & hinc fuligine proveniente. *Galenus.*

Fuliginem Thuris sic facito. Forcipicula lucernia accensas singulatim thuris glebas, in novam fictilem ollam concavam imponito: & æreo va- A se, in medio perforato, detersa diligenter sorde, obtegito: alteram admoveto, ex altera ejus parte, aut utraque, subjectis quaternum digitorum altitudine lapillis, quò faciliùs perspici queat, si urantur: & qua locus capax fuerit, glebulas alias supponito, & antequam prorsus prior gleba restinguatur, aliam imponito, donec sufficientem fuliginem videaris coëgisse. Continuò tamen B externæ æramenti partes spongia, aqua frigida madefacta, abstergantur: ita enim tēperato æris fervore, fuligo omnis inhærebit, quæ alioqui per levitatem decidua thuris cineribus admiscetur. Derasa itaq; fuligine, cinis cremati thuris seorsum subtrahēdus est. Idem opus quoad satisfactum tibi videbitur, obeundum. * Oculorum inflāmationes mitigat, fluxiones suspēdit, ulcera purgat, cava explet, carcinomata sistit. Simili modo è myrrha, resina, styrace, reliquisq; lacry- C mis fuligo excipitur ad eadē conveniēs. *Dioscor.*

Fuligo è liquida pice fit hoc modo. In lucerna nova, quę ellychnium habeat, nonnihil picis incendito, lucernamque fictili vase in clibani speciem conformato, superiùs in angustum fornicato, inferiùs perforato, ut clibani esse solent, operito, & adoleti finito consumptoq; liquore novum infundito, quoad sufficientem usui fuliginem collegeris. * Vis ei astringens, acrisque. D Usui est ad pigmenta, quibus palpebras linunt, & venustant, & ad circumlitiones. Item ubi glabris genis pilos restitui oportet, ad imbecilles lacrymososq; oculos: insuper ad eorundem ulcera non inutilis est. *Dioscorides.*

Fuligo pictoria, qua pictores utuntur, ex vitrariis officinis colligi solet: siquidem ei palma tribuitur. * Vis ad astringendum & erodendum efficax: fracta, cum rosaceo cerato ad cicatricem perducit. *Dioscorides.*

Cines, combustorum lignorum reliquiæ sic E nuncupantur, cōpositæ ex contrariis tum qualitatibus, tum substantiis. Habet enim in se partim terrenum, partim velut fuliginosum, quod Græcè dicitur *αἰθαλῶδες*, sive *λιγνυῶδες*, sive quomodocunq; quis appellare volet: atque hæ sanè partes sunt tenues, & quæ maceratis aqua cineribus, & percolatis, unà asportātur atq; abeunt. Quod verò reliquum est, terrenum est, infirmū, & morsu carens, calida facultate in lixivium deposita. Sed non omnis cinis eadem temperatura præditus est, sed pro combustæ materiæ diversitate variatur. *Galenus.*

Sarmentorum Cinis urendi vim habet: cum axungia autem vel oleo illitus, fractis nervis, articulorum collisionibus, & nervorum nodis prodest: cum nitro & aceto excrescentias carnis in scroto reprimit. Serpentium canumq; morsibus illitus ex aceto medetur. Crustas obducentibus medicamentis admiscetur. Fit ex eo lixivium contra præcipitationes & fungorū venena, cum aceto, sale & melle. *Dioscorides.*

Calx cineris quædam species est: fit hoc modo. Marinorum buccinorum testas igni conditō, aut ferventi clibano nocte dimittito: postera die, si candidissimæ fuerint, extrahito: sin aliter, iterum urito, usque dum vehementer inalbuerint. Dein ubi in aquam frigidam demersæ fuerint, in fictile novum conjicito, & exactè pannis operiens, noctem unam cōquiescere finito: manè eam extrahens, ubi perfecto omni opere elaborata fuerit calx, recondito. Fit & è littoralibus calculis igne crematis, nec non è vili & fusaneo marmore, & lapide calcario. * Vis omni calci in commune ignea, mordens, adurens, & crustas inducens: quibusdā aliis immista, ut adipi, oleo, concoquendi vim assumit, mollit, & dissipat: ulcera ad cicatricem perducit. Efficacior existimatur recens, nec asperfa aquis. Porrò calx elota, medicamen est, citra morsum deficcans, magisque, si bis terve lavetur. *Diosc. & Galenus.*

Calx testarum ovorum, & limacum.

Testae ovorum, aut limacum reverberentur igne acerrimo per triduum, donec reducantur in calcem candidissimam. Si dum calcinantur, aspergantur aceto, calx levior reddetur, & ad vires suas exercendas aptior. *Quercetanus.*

De Aere, Sectio II.

Aer ad vitā tum conservandam, tū morbos profligandos maximè est necessarius: tum

- Naturalis, *qui vel agit sua*
  - Qualitate: vel
    - Prima. *Sic alius*
      - Temperatus: *ut*
        - Orientalis.
        - Occidentalis.
      - Intemperatus: *ut*
        - Meridionalis.
        - Septentrionalis, *&c.*
    - Secunda. *Sic alius*
      - Rarefacit: *ut Meridionalis.*
      - Condensat: *ut Septentrionalis.*
  - Substantia: *ut*
    - Purus, *Clarus, Subtilis, &c.*
    - Impurus, *Crassus, Nebulosus, &c.*
- Artificialis. *Sic arte conficitur aër*
  - Frigidus.
  - Calidus, *tum ad*
    - Contemperandum.
    - Sudorem *eliciendum: ut Laconicum, &c.*

Aer tum

AER tum corporum tum spirituum nostrorum elementum est. Eligendus est purus, lucidus, non qui stagni, nec paludis halitu est perturbatus, nec ex profundo specu pestilentem auram spirat: nec qui ex cloacis, quæ magnam aliquam urbem aut numerosum exercitum purgant, vitium contraxit: nec qui ex animalium, olerum, leguminumque putredine aut fimo coinquinatur: nec qui ob stagnum, vel flumen vicinum nebulosus est: nec qui editis undiq; montibus in cavo loco clausus nullum recipit perflatum: nec qui vicinus est aquis, in quibus linum & canabis macerantur: sed qui purus omnino est, temperatis quidem hominibus, & temporibus temperatis, ab oriente; æstate, & calidioribus temperaturis à septentrione, vel occidente, hyeme verò & frigidioribus naturis a meridie vel oriente spirans. Quòd si aliquando sua qualitate excedat, vel substantia variet, ita ut nobis fuerit adversus, frigidus quidem corrigendus est tum ignibus ex quercu vel ilice, tum aquis, vel decoctis rerum calidarum, vel suffumigiis, ex ladano, thure, sandaracha, styrace, gallia moschata, &c. Calidus verò contemperandus, vel foliis salicis, vitium, quercus, floribus rosarum, violarum, nenupharis, per cubicula stratis: vel aqua rosarum, nenupharis, & acero & santalis: vel aqua & aceto aspersis. Quòd si corruptus vel putris fuerit aër, emendandus est tum ignibus majoribus ex quercu, vel lignis juniperi, vel rorismarini, vel citri, citonii, vel myrrhæ, &c. tum suffumigiis odoratis, ex citro, junipero, vel aceto rosaceo, vel caphura, &c. * Cæterùm frigidus aër, cujusmodi est septentrionalis, condensat, corroborat, indurat, concoctionem juvat, aërem pestilentem sanat. Calidus verò rarefacit, laxat, poros aperit, humores agitat, spiritus resolvit, sudorem provocat, concoctionem impedit, virtutem dejicit, febres ardētes gignit, &c. Humidus, ut meridionalis, humectat, sensus gravat, recidivationem facit, febres putridas & pestiferas generat. Siccus cutim exiccat, &c. *Hippocr. Galenus & Avicenna.*

A

BALNEUM aëreum, quod Laconicum, & Calidarium vel Sudarorium vocatur, fit vel à vaporibus calidis & siccis ab igne accenso sublatis, (Barbaris stufa sicca dictum) vel à vaporibus calidis & humidis, ab herbis in vase aliquo decoctis, aut aqua supra ignitos lapides respersa (stufa humida Barbaris appellatum.) * Sordes corporis abstergit, materias per totum corpus tum calefacit, tum verò fundit: præterea quæ inæqualia sunt, æquat, & cutim laxat, & multa quę detenta sub hac fuerunt, vacuat, ut merito penè exercitii interdū neglecti vicem supplere queat. Valet pręterea contra humidos & frigidos morbos, tumores laxos, podagram frigidam, scabiem humidam, morbum Gallicum, crassitiem & pinguedinem, hydropem, inflationem, calefacit, exiccat, extenuat, consumit, senibus prodest, sudorem evocat. At nocet laconicum capiti, oculis, pulmoni & pectori, nervis, frigidis & siccis, calidis & siccis, gracilibus, consumptis, jecori, vulneribus, & ulceribus, digestivæ facultati: item sitim auget, & ventrem constipat. *Fuchsius, & alii.*

B C D

De Aqua, Sectio III.

AB Aqua quoque medicamenta sumuntur, tum

- Superiore: *ut Aqua pluvia.*
- Inferiore
  - Non medicata: *ut*
    - Aqua *Fontana.*
    - Aqua *Putealis.*
    - Aqua *Lacustris.*
    - Aqua *Fluvialis, &c.*
  - Medicata, *sive mineral. Balnearum differentiæ sumuntur vel à*
    - Metallis, *quorum vires assumunt. Sic aliæ*
      - Salsæ, nitrosæ.
      - Aluminosæ, sulphureæ.
      - Bituminosæ, ferreæ.
      - Æreæ, cupreæ.
      - Aureæ.
      - Gypseæ, *&c.*
    - Locis, *&c. Vide literam A.*

- *A Locis, in quibus scaturiũt, utpote in*
  - Germania:
    - Thermæ
      - Curienses, Lotharingiæ, Badeniæ, Ferinæ.
      - Cellenses, Acidæ, Au, Embs, Alsatiæ, Boëmiæ.
      - Wisbaden, Gastein, Abach, *&c.*
    - Balneæ
      - Wembdingenses, Huberbadenses, Sultzenses.
      - Badenvvilenses, Watvvilenses, Villingenses.
      - Brintzbachenses, Glotterbad, Zuckenthalenses, *&c.*
  - Italia:
    - Balneum *Aponi.*
    - Balneum *Porretanum.*
    - Balneum *de Corseno.*
    - Balneum *sanctæ Mariæ.*
    - Balneum *de Aquis.*
    - Balneum *de Petriolo.*
    - Balneum *de Grota.*
    - Balneum *urbis veteris.*
    - Balneum *montis alti.*
    - Balneum *Aquense.*
    - Balnea *Sicula.*
    - Balneum *de Aquario.*
    - Balneum *Carpense, &c.*

EIUS ITAQUE CAPITA HÆC SUNT.

De aqua potabili.
De balneo aquæ dulcis calido.
De balneo aquæ dulcis frigido.
De aquis mineralibus sive thermis.
De balneis salsis.
De balneis nitrosis.
De balneis aluminosis.
De balneis sulphureis.
De balneis bituminosis.
De balneis ferreis.
De balneis cupreis.
De balneis aureis.
De balneis gypseis.
De balneis mixtis.
De balneis Curiensibus, sive Piperinis.
De balneis Lotharingiis sive Plumbariis.
De Badeniis Helvetiorum.
De Badeniis inferioribus in Marchionatu Badensi.
De Badeniis Austriacis.
De Balneis Ferinis in Ducatu Wirtenbergensi.
De balneis Cellensibus.
De balneis Geppingensibus.
De balneis Avvensibus.
De balneis Embsensibus.
De balneis Gebersvilensibus.
De balneis Carolinis, sive Ellenbogensibus.
De balneis Wildbadensibus.
De balneis Castelnensibus.
De balneis Abudiacis.
De balneis Abachensibus.
De balneis Wembdingensibus.
De Hubbad, sive Huberbad.
De balneis Sultzensibus.
De Sultzbergensibus.
De balneo Sultzbrun.
De balneis Badenvvilensibus.
De balneis Wattenvvilensibus.
De balneis Villingensibus.
De balneis Brintzbachensibus.
De balneis Kibbadensibus.
De Glotterbad.
De balneo Zuckenthalensi.
De balneo Vegisbergensi.
De balneo Sultzensi.
De balneis Aegrensis.
De balneis Uberkingensibus.
De balneis Nideravvensibus.
De balneis Deynachensibus.
De balneis Federinis.
De balneis Antigastrensibus.
De balneis Birckenfeldensibus.
De balneis Trevirensibus.
De Niderborn & Oberborn.
De Conderthal.
De Bassenheim.
De Kesselbrun.
De Penterborn.
De Hailbron.
De balneis Annabergensibus.
De balneis Aquensibus.
De Bellerthal.
De balneis Berstringensibus.
De balneis Bringensibus.
De Buretzheim.
De balneis Dalsingensibus.
De Dunckelbrun.
De Ebenhausen.
De balneis Etingensibus.
De balneis nominatis Fliechen.
De Iungbrun.
De Keiwasser.
De Kissingen.
De Kronenberg.
De Leonstein.
De balneis Laubacensibus.
De balneis Leucensibus.
De balneis Leunigensibus.
De balneis Loffingensibus.

De

De Aqua potabili.

AQUA optima est, quæ pura, limpida, omnis saporis expers, gustu jucundo, clara, pellucida, tenuis, levisque reperitur: necnon quæ igni admota citò calefit, remota verò ocyssimè frigescit, & in qua carnes & legumina celerrimè coquuntur: quę deniq; æstate frigida, hyeme verò tepida existit. celeriterq; præcordia pertrāsit, & sine ulla ventriculi molestia labitur, & secedit. Talis autem ea esse solet, cujus fons ad orietem Solē erumpit, currirq; super lapides, aut arenā, aut purissimam terram. Omnium tamē præstantissima est pluvialis, eaque præsertim quæ in fine æstatis, vel principio autumni, vel etiam media æstate pluit, silente cœlo. Huic fere illa respondet, quæ eodem tēpore eum tonitruis descendit. At ea, quæ maxima aëris ac ventorum procella, terrifico tonitruum, fulgurum, & grandinis impetu, ex velociter concitatis nubibus cœlo demittitur, in humanæ vitæ usum admitti non debet. Porrò aqua cisternarum non æquè cōmendatur, tum quòd miscella quædam fit diversarū aquarum, quæ in diversis anni temporibus inibi colliguntur ex pluvia, ex grandine, & nivibus hyemali tempore in tectis colliquatis: tum quòd aquæ omnes stationariæ, putrefactioni facilè sint obnoxiæ. Putealis præterea aqua tertium in bonitate locum habet: gravis quidē est, ægreq; conficitur, nec omnis putredinis expers: veruntamen tantò minùs fuerit damnāda, quantò frequentiùs hauritur, vel si è subterraneo fonte scaturiat. Sequuntur lacustres & palustres: quæ omnino sunt improbandæ, nisi coctæ, vel igne fuerint destillatæ. Fluviatilis deniq; probatur, in qua nulla animalia putrefacta, nulla excremēta, nullæ urbium sordes inesse sentiuntur, &c. *Galenus.*

De balneo aquæ dulcis calido.

BALNEUM calidum aquæ dulcis confert alopeciæ, appetitui canino, alvo obstructæ, capitis dolori, calori externo, cholericis, & morbis calidis, colicæ, phthisi, pulmonis vitiis, pleuritidi, hecticis, hæmorrhoidibus obstructis, lassitudini membrorum, extenuatis, consumptis, morbis siccis, spleniticis, melancholicis, siti, vigiliæ, ventris fluxui, ulceribus, tertianis, quartanis, fluxibus omnibus, mensibus obstructis, mulieribus,
A infantibus, senibus, scabiei, pruritui, omnibus cutis vitiis, nephriticis: emollit corpus, & membra, humores liquat, & evacuat: corpus & membra humectat: indurata resolvit, impinguat: vocem clarificat, urinam movet: calorem nativum & humorem auget: somnum conciliat: carnem & cutem restituit naturali temperamento: cibum distribuit: mundificat, & abstergit. Sed usus ejus immoderatus cordi nocet, syncopen inducit, appetitum dejicit, nauseam movet, jūcturas laxat,
B & debilitat, calorem naturalem resolvit: corpus & membra laxat, humores movet, & ulceribus nocet, &c. *Galenus, & alii.*

De balneo aquæ dulcis frigido.

BALNEUM aquæ dulcis frigidum valet contra morbos calidos & siccos, febres omnes siccas, convulsionem, spasmum, sanguinis profluvia quæcunque, cutis sordes, menstruorum fluxum nimium, & rubeum, & cholericum, articulorum dolores, & podagram. Prodest juveni-
C bus, & carnosis: totum corpus refrigerat: cutem densat: digestionem confortat: vires roborat. Sed frigidum balneum nocet maximè pueris, & crescentibus, gracilibus, mulieribus, senibus, imbecillis, nervis & juncturis debilibus, pectori, cordi, stomacho frigido, & imbecillo, intestinis, renibus, matrici, hominibus frigidis & humidis, morbis omnibus frigidis & humidis: calori nativo, vulneribus & ulceribus, hecticæ: item oppilat, & constipat. *Idem.*

D

De aquis mineralibus sive thermis.

AQUÆ minerales seu THERMÆ, Balnea naturalia dicuntur, quæ per se aut sponte, vel naturaliter scaturiunt: alioque nomine, eò quòd illis insit calefaciendi facultas, thermæ vocātur. Sūnt autem quædam salsa, quædam nitrosa, quædam aluminosa, quędā sulphurea, nōnulla bituminosa, aliqua ferrea, aliqua ærea, aliqua cuprea, aliqua aurea, quædam ex plurib. horum mixta, &c.

De balneis salsis.

E BALNEA salsa ad frigidas & humidas intemperies, & ad ejusdem generis morbos cōferunt. Proinde medentur hydropicis, frigidis nervorum doloribus, podagræ, resolutioni, asthmaticis: pectoris fluxiones cohibent: ventriculo frigido & humido conferunt, & tumoribus laxis,

pituitosis, scabie infectis, capiti thoracique fluxionibus obnoxio, &c. Valent praeterea contra spasmum & convulsionem, matricem frigidam & humidam, vesicam & nervos, renum aegritudines, testiculorum inflationem, menstrua alba, sterilitatē, ulcera, tormina, flatus & dolores ventris, laxitatem membrorum, calculum, articulorum dolores, humorum putrefactionem, nervorum contritionem, casum, epilepsiam, aurium dolorem, vulvae casum, splenis duritiem, stomachi dolores frigidos, carnem superfluā, scabiem, impetiginem, &c. *Galen. & alii.*

A

B

De balneis nitrosis.

NITROSA balnea à salsis, facultatibus non differunt, nisi quòd in omnibus illis valentiores sunt, non adeò tamen adstringunt, sed valenter abstergunt, quare & scabiosos mundant, & aurium ulceribus medentur, incerrosq; earum sonos atque tumores discutiunt. Conferunt praeterea capiti, thoraci, fluxibus, ventriculo pituitoso, ac humido, hydropi, tumoribus laxis, nervorum vitiis, defluxionibus ad pectus, pruritui, furfuribus, visui, paralysi, nervorum torsionibus, surditati, ventris doloribus, vermibus, carni excrescenti, ulceribus, venenis. *Galen. & alii.*

De balneis aluminosis.

ALUMINOSA balnea, ad sanguinis rejectiones, ventriculum vomiturientem, haemorrhoidas immodicè profluentes, mulieres, quae inordinatè purgantur, & quae frequenter abortiunt: ad eos denique qui immodico sudore resolvuntur, & tibiarum varices prosunt. Exiccant valdè, calefaciunt, consolidant, coagulant. Valent adversus ructus, hydropem, tormina, ulcera maligna & putrida, articularē morbum, sputum sanguinis, sudores superfluos, dyspepsiam, varices, ulcera vesicae, tumores laxos, item valent contra fluxum sanguinis, & aliarum superfluitatum, visus obscuritatem, stomachica, testiculorum dolorem, herpetem, esthiomenū, apostema corrosivum, ignis adustionem, carnem superfluam, & omnes morbos frigidos & humidos. *Gal. & alii.*

De balneis sulphureis.

SULPHUREA balnea calefaciunt, nervos emolliunt, dolores mitigant, stomachum enervant & subvertunt, omnia cutis vitia externunt: hydropicis, alphis, leucis, impetiginibus, ulceribus antiquis, articulorum defluxioni, lieni indurato, jecori, utero, resolutionibus, contendicibus & scabiei subveniunt. Siccant praeterea vehementer, & in quarto gradu, resolvunt, aperiunt, attrahunt, consumunt, attenuant. Prosunt ventriculo, nervis frigidis & humidis, scabiei, splenī, calculo, tenesmo, jecori, matrici, lumborum doloribus, morbis frigidis & humidis, resolutis, paralyticis, contractis, tremulis, & nervorum doloribus, tumoribus articulorum, & eorum mocbis aliis, epilepticis, lethargicis, surditati, & oblivioni, & coryzae, apoplexiae, tussi, pectoris saniei, asthmati, ventositatibus, hydropi, ictericitiae, venenatis, &c. *Idem.*

De balneis bituminosis.

BITUMINOSA balnea caput replēt, sensuum instrumenta laedunt, enixè tamen calefaciunt, & prolixè molliūt, si quis diutiùs immoretur, praesertim uterum, vesicam & colum praeterea aqua intercute affectis peridonea sunt. *Galenus.*

De balneis ferreis.

INFRIGIDANT, exiccant, stypticant. Prosunt calidis & humidis morbis, asthmati, podagrae, & articulorum dolori, ventriculi debilitati & molitiei, aurium saniei, fluxui stomachico, hydropi, colicae, fluxui menstruum, & urinae, haemorrhoidibus, ani egressioni, venenis, &c. *Fuchsius, & alii.*

De balneis cupreis, & aereis.

BALNEA cuprea & aerea calefaciunt, siccant, abstergunt, resolvunt, incidunt, stypticant, incarnant, inundificant, consolidant, constringunt. Proinde articulorū doloribus, podagricis, asthmaticis, nephriticis, ulceribusq; malignis, oculis, ori, tonsillis, & uvae auxiliantur: conferunt morbis frigidis & humidis, laxitati, & rupturae membrorum, contusis membris, vulneribus malè curatis, cutis malis, carbunculo, carni excrescenti, visui, carni superfluae in naribus, vel ano, hydropi, alvo constipatae, &c. *Fuchsius, & alii.*

C

De balneis aureis.

BALNEA aurea calefaciunt, & siccant. Proinde de doloribus colicis, volvulo, fistulis, podagrae ac malignis ulceribus succurrunt. Prosunt item ventriculo frigido, calculo, rupturis, oculorū vitiis, scabiei & leprae, cutis malis, cordi, ejusq; tremori, & affectibus, oris foetori, &c. *Fuchs. & alii.*

D

De balneis gypseis.

BALNEAE gypseae infrigidant, exiccant, conglutinant, oppilāt. Prosūt fluxui sanguinis è naribus, ophthalmiae, menstruorū fluxui, & aliis omnib. fluxionibus, calidis & humidis morbis, &c.

De balneis mixtis.

BALNEA quae ex mixtis qualitatib. constant, pro cujusq; vincentis qualitatis ratione agunt. Proinde ex jam commemoratis facillimè omnium Germaniae nostrae thermarum facultates dijudicare licebit, modò mixturā ac constitutionē illarum perspectā habeamus. Quare ne quid hac in parte desiderari possit, breviter earūdem, potissimùm earū, quae caeteris antecellere videntur, mixturae & vires exponendae sunt. *Fuchsius.*

E

De thermis Germaniae, & primò de balneis Curiensibus sive Piperinis.

F

In CURIENSI dioecesi thermae sitae sunt, quae Germanis Pfefferbad dicuntur: hoc est, piperina balnea. Constant mixtura auri, sulphuris, ferri, aeris, & nitri. Harum aqua non continuò manat, sed tertio die Maji erumpit, decimo verò quarto Septembris iterum sese subducit. * Mirificè dolorib. capitis confert, memoriam roborat, visum auditumque acuit: cerebri obstructiones ac nervorum aufert, articulorū doloribus, ulceribus, fracturisq; ossium succurrit. Valent praeterea ad articu-

articulorum resolutionem, tremorem artuum, manuum, pedumque, lassitudinem mẽbrorum, phthisim, febres inveteratas, apoplexiam, paralysim, resolutiones linguæ, ac oris, spasmum, podagram, lateris dolores, cordis palpitationem, ictus, percussiones, ophthalmiam, surditatẽ, maniam, veternũ, chiragrã, artuum dolores, membra fracta, luxata, contracta, convulsa, & sugillata, ulcera maligna, & malè curata, scabiem, impetiginem, elephantiasim, lepram recentem, vulnera malè curata, calculos renum & vesicæ, uteri affectus varios, & inveteratos, renum vitia diuturna, vesicæ mala vetera, cancrum, fistulam, anthracem, ficos, scirrhos, luxationes vertebrarum, mammillarum ulcera, epilepsiam, menstium intemperiem, cõsumptos à morbo, obstructiones cerebri, jecoris, lienis, & nervorum, ictericiam, quartanam, hydropem, &c. *Fuchsius, & alii.*

De balneis Lotharingiis, sive Plumbariis.

In LOTHARINGIA à montanis balnea sunt, quæ Plumbers/ quasi plumbea, ob nimirum copiosam plumbi mixturam, vocantur. Constant ex plumbi, sulphuris, & aluminis mixtione.* Auxiliantur malignis & curatu difficilib. ulceribus, cancro, phagedænis, fistulis, elephantiæ recens cœptæ, & omnibus cutis vitiis. Valent præterea contra capitis fluxiones, scabiem, pruritum, impetiginem, intertriginem, vulnera malè curata, membra rupta, contusa, & resoluta, torporem membrorum, artuum dolores, lassitudinẽ membrorum, imbecillitatem panaricium, fluxiones partium corporis, paralysim, contusionem, inflammationes, uteri affectus frigidos, humidos, strangulatum, renum morbos, vesicæ ægritudines, fluxiones, febres inveteratas, & recẽtes, mẽses albos, sterilitatẽ, hæmorrhoidas obstructas, & humidos morbos omnes. *Fuchsius, & alii.*

De Badeniis Helvetiorum.

Haud procul à BADENSI Helvetiorum salubres thermæ habentur, quarũ mixtura constat ex copioso sulphure, & exiguo alumine. * Prosunt ad frigidas ac humidas capitis & cerebri passiones, lethargum scilicet, amissam memoriã, & similes. Calefaciunt & exiccant ventriculum, ejusq; concoctionem juvãt, jecoris & lienis obstructiones tollunt. Detentos menses evocant, & sterilitatem auferũt. Mulieribus præterea magis quàm viris cõferunt: Item pectoris angustiis prosunt, asthmati, dysuriæ, stomachi affectibus, phlegmaticis, intestinorum obstructionibus, colicæ passioni, catarrhis frigidis, coryzæ, rheumati, defluxionibus ex capite, sensibus roborandis & curandis omnibus, visui, vertigini, oculorum suffusioni, & fluxioni, auditui, & odoratui, concoctioni malæ, cibi fastidio, renum vitiis, calculo, defluxionibus hæmorrhoidum immodicis, nervorum, musculorum, tendinum, & ligamentorum affectibus, viscerum obstructionibus, suffocationi matricis, & præcipitationi, ac emotæ è loco suo, doloribus matricis in gravidis, multarum omnibus morbis, dolori articulorum, chiragræ, podagræ, ischiadicis, membris infrigidatis, contractis, dolentibus, scabiei, pruritui, impetigini. Nocent contrà calidis & siccis temperamentis, & morbis. *Fuchsius, & alii.*

De Badeniis in Marchionatu Badensi.

In inferiori BADENIA, ubi Marchio Badensis residet, sunt balnea miræ efficaciæ, quorum mixtura ex sulphure, sale & alumine existit. * Cõferunt difficilè spirantibus, & asthmaticis, dolorib. articulorum, & podagræ, à frigidis humorib ortis, hydropicis, uteri morbis frigidis, albis potissimùm mensibus: conceptionẽ promovent, sterilitatemq; removent: & in summa, uteri malis frigidis & humidis, præ cæteris balneis mirificè conveniunt: ulceribus & cutis vitiis medentur. Prosunt præterea contra destillationes & defluxiones à capite ad pectus, fluxiones aurũ, & oculorum, tinnitum aurium, hydropem, matricis frigidos affectus, vulnera, mammillarum ulcera, podagram, chiragram, ischiada. tremorẽ membrorum, tepida membra, spasmũ, articulorum dolores, nervorũ rigores, humiditates, stupores & tremores, ventriculi frigidam & humidam intemperiẽ, jecoris & lienis infirmitates frigidas, abortum, uteri, & ani procidẽtiam, intestinorum dolores, crurum inflationes, scabiem, impetiginem, cutis vitia, pruritum, squamas, excoriationem, morbum Gallicum, cachexiam, renum dolores, urinæ difficultatem, colicam, catarrhum, omnes frigidos ac humidos morbos hepatis, lienis, & ventriculi: prosunt item omnibus hominibus frigidis & humidis. *Idem.*

De Badeniis Austriacis.

In BADEN oppido Austriæ scaturiunt aquæ calidæ multùm sulphuratæ, parum nitrotæ, ac aluminosæ, Antegallæ nominatæ. Valent autem ad frigidos, húmidos, & pituitosos morbos, thoracis phlegma, jecoris scirrhũ, stomachi, intestinorum & matricis mala, colicam, lumbricos, hydropem, menses retentos, menses albos, capitis dolorem, veternum, memoriam amissam, vertiginem, resolutionem nervorum, aurium flatus, & sonitum, surditatem, podagram frigidam, articulorum imbecillitatem, cancrũ, erysipelas, ulcera maligna, & serpẽtia, & crudentia, ani rimas, & ulcera, ruptis & contusis membris. *Rulandus.*

De balneis Ferinis in ducatu Wirtenbergensi.

In ducatu WIRTENBERGENSI haud procul à Calb oppidulo, sunt thermæ, quę à Martiana sylva Wildbad/ hoc est, ferinæ nominantur: ex eadem qua priores mixtura cõstant. Sunt tamen qui cupri & nitri mixtionem accedere putent. * Vivè capitis passionib. frigidis, paralysi, cõvulsioni, stupori, & similibus auxiliãtur, instrumenta sensuum roborant, tinnitũ aurium, jecoris & lienis obstructiones tollunt, hydropicis & ictero laborantibus, renum & vesicæ calculis, ventriculoq; succurrunt, appetentiam excitant, & ferè

omnia, quæ Marchionis thermæ, possunt. Viris tamen magis, quàm mulieribus competūt Sunt præterea salubres fluxionib. & humiditati capitis, oblivioni, pectoris angustiæ, asthmati, sputo sanguinis, empyemati, oculorū lippitudini: prosunt calculis mirificè tam renum, quàm vesicæ, obstructionib jecoris & lienis, hemicraniæ, contractis, tremulis, vētriculi ardoribus, & flatibus, ventriculo & intestinis crassis & pituitosis humoribus repletis, lassitudini, fastidio cibi, urinæ retentioni, stranguriæ, colicæ, podagræ, scabiei, ulceribus dolorosis, cutis vitiis, & externis corporis vitiis omnibus. *Fuchsius, & alii.*

De balneis Cellensibus.

Haud procul à Martiana sylva CELLENSES sunt thermæ, quarū mixtura ex modico sulphure, alumine & cupro constat. * Succurrunt diuturnis febribus ex pituitosis simul & biliosis humorib. ortis, ulceribus diuturnis & malignis, articulorum dolorib. appetētiæ caninæ: ac præ cæteris thermis conveniunt calidis & siccis temperamentis. Valent contra calculos, dysenteriam, fluxusq; alios ventris, marasmum, pectoris angustiam, pleuritidem, peripneumoniam, tussim siccam, & asperam, urinæ ardores, defluxiones, bilem utranque, maniam, melancholiam, icterū, quartanam, hydropem, vomitum, ventriculi intemperiem frigidam & humidam, ejusq; humores, mordicantes uteri & renum inflammationes, arthritin, narium sanguinis fluxum, menses immoderatos, obstructiones jecoris & lienis, cholerica mala, vulnera incurabilia, lassitudinem, & cutis vitia. *Iidem.*

De balneis Geppingensibus.

IN WIRTENBERGENSI ducatu ad Geppingam oppidum thermæ sunt, quæ Germanicè Saurbrunn/ hoc est, acidus fons appellantur. Ex acidis, quibus exigua sulphuris accessit portio, harum mixtura constat. * Prosunt partibus corporis luxatis, ideoq; vētriculum ac jecur potissimùm corroborant. Hydropicis & regio morbo correptis, humoribus putrefactis, volvuloq; opitulantur. Lumbricos quoq; si bibantur, enecant. Prosunt præterea contra omnes obstructiones renum, & vesicæ, putrefactiones, inflammationi hepatis, splenis ardores, testium inflāmationes & tumores, febres tertianas, iliacam, fluxus ventris, menstruorum fluxum superfluū, colicam biliosam, inappetentiam, lumbricos, ulcera, scabiē, pruritum, spirandi difficultatem, pectoris compressionem, sitim, sanguinis fluxum ex naribus, aliisq; locis, ventriculi imbecillitatē, omnes morbos cholericos, omnes morbos, tam internos quàm externos, ortos ex putrefactione: semen augent, & Venerem stimulant. *Fuchsius, & alii.*

De balneis Avvensibus.

THERMAE, quæ in AV sunt, prope Rotenburgum ad Nicerum situm, similem cum modo dictis mixturam obtinēt: copiosiore tamē sulphuris portione constant, ideoque minùs prioribus acidæ: quo etiā nomine calidiores existunt, ma-A joriq; exiccandi eorum quæ in partium cavitatibus delitescūt, facultate præditæ. Proinde prosunt tremulis, convulsis, cōtractis, podagræ, chiragræ, ischiadi, omnibus obstructionibus jecoris & lienis, hepaticis, spleniticis, ictericis, febribus cholericis, putrefactionibus, omnibus morbis ex putredine ortis, hydropicis, ructui, inappetentiæ, vomitui, ventriculo vitioso, catarrhis, nephriticis, vesicæ malis, apostemati matricis, ejusq; tumori, dolori, & aliis vitiis. Conferunt B quoque matrici ascendenti, vel descendenti, obstructæ, refrigeratæ, sterilitati, nervis induratis, refrigeratis, colicæ, iliacæ, lumbricis, torminibus, ulceribus, tumoribus pituitosis, scabiei, pruritui, & cutis vitiis aliis, omnibus deniq; morbis phlegmaticis *Fuchsius, & alii.*

De balneis Emsensibus.

IN FINIBUS lacus Podmici, quem Constantiensem vocant, thermæ habentur, EMBS dictæ, aluminis & nitri mixtura participantes. * Con-C ferunt doloribus capitis, nervorum resolutionibus à coli doloribus factis, & ulcerib. malignis. Valent præterea cōtra hepatis & renum, ventriculiq; fervorem, nervorū, & articulorum dolorem, & duritiem, menses inordinatos, sterilitatē, abortū, scabiem, & cutis vitia. Porrò non procul à Lanstein oppido ultra Rhenū profluunt aquæ calidæ, Ems appellatæ: constant autem ex sulphure, alumine, chalcantho, & nitro: quæ satiūt contra sensuum defectus, asthma, humores cras-D sos, pituitosos ac tenaces, spirādi difficultatem, colicam, ani rhagadias, rimasve: valent præterea contra rimas pudendi muliebris, ventriculi flatus, & fluxiones, resoluta mēbra, renum lapides, matricis mala frigida, sterilitatem, ulcera vetusta. Prosunt quoque abscessibus frigidis, podagræ, arthriticis, fluxui ventris, impotentiæ naturali, infixis corpori, scabiei, pulmonis vitiis, nervorum contractioni, & cutis vitiis, &c. *Iidem.*

De balneis Gebersvilensibus.

E IN ALSATIA prope Gebersweiler thermæ sunt, quæ ex mixtura aluminis, nitri & ferri constant. * Opitulantur lienosis, quartana laborantibus, ulceribus sordidis, & omnibus vitiis cutis. Sanant præterea melancholiam, vigilias, ventriculi imbecillitatem, menses albos, capitis mala, lepram recentem, morphæam, verrucas, herpetem, tussim antiquam, impetiginem, serpiginem, pustulas parvas, nodos, cancrum, & scabiem. *Fuchsius, & alii.*

F

De balneis Carolinis, sive Ellenbogensibus.

Apud ELLENBOGIUM in Bohemia oppidum thermæ, sulphuris & aluminis mixturam obtinent. Curant glandulas, strumas, genuum tumores, paronychias, coxarum dolores, unguium scissuras, paralysica & contracta mēbra, capitis dolorem frigidum & humidum, lethargum, carum, memoriæ corruptionem, dolorem spinæ, veruginem, renum & vesicæ calculos, stuporem,

porem, morbum arthriticum. Prosunt quoq; catarrhis, spasmo, epilepsiæ, apoplexiæ, ventriculo frigido, obstructionibus pulmonis, jecoris, & lienis. Sanant nephriticos, renum vesicæq; exulcerationes, colicam, vermes, morbos pituitosos: maciem inducunt: apostemata, œdemata, & scirrhos curant. Valent præterea contra panaritium, menses albos, matricis affectus frigidos, sterilitatem, tumores crurum: sanant ulcera magna, putrida atque erodentia, lepram, impetiginem, scabiem, pustulas, alphos, & cutis sordes. *Fuchsius, & alii.*

De balneis Wisbadensibus.

Wisbadenses thermæ ex sulphure, alumine & exiguo nitro constant. *Fuchsius.* * A Moguntia ultra Rhenū unum miliare distant Wisbadenses thermæ, calidæ: quæ constant sulphure, alumine, & pauco nitro. Proinde optime valent cōtra refrigerata & debilitata membra, nervorum rigores, scabiem omnem, cutis vitia, impetiginem, serpiginem, vitiliginem, maculas cutis, exulcerationem. Curant asthmata, spirandi difficultatem, ambustionem, hydropem, urinæ retentionem, dolores articulorum frigidos & humidos, paralysim, contractionem, lepram incipientem, contractionem rugarum: sensus acuunt, corruptā rationem persanāt. Prosunt præterea tussi, phthisi, singultui, bulimo, podagræ & chiragræ: lapidem renum, & vesicæ expellunt, matricis frigidos morbos tollunt. Valent deniq; adversus mensium fluorē, defluxiones capitis, & omnes frigidos & humidos morbos. *Rulandus.*

De balneis Casteinensibus.

In Bajoaria sunt thermæ, quas Gastein nominant, quibus vehemens adstrictoria facultas inest, ideoq; omnia corporis excrementa dissipant & absumūt. Imprægnandi facilitatem pariunt, & ne abortiant gravidæ, prohibent. *Fuchsius.* In Diœcesi Saltzburgica Bavariæ sunt thermæ calidæ, quas Gastein, sive Castein nomināt: inficiuntur calce pyritum, antimonii, sale, nitro, auro, item argento, ac ære. Valent autem contra vertiginem, carum, lethargum, coma, obscuritatem visus, alopeciam, splenis duritiem, ictericiam & flatus. Sanant uterum vitiosum, sterilitatem, ozœnam narium, menses retentos, nimiū fluentes, & albos. Prosunt colicis, imbecillis à morbo, podagricis, paralyticis, calculosis & leprosis. Curant præterea spermatis defectum, & impotentiam, mammillarum duritiem ac tumorem, alphos, papulas, cutis vitia, ulcera putrida & erodentia, abortum, fluxiones, omnesq; morbos humidos. *Idem.*

De balneis Abudiacis.

Thermae sunt etiam apud Abudiacum Bajoariæ castellum supra Reginoburgum, quæ sulphuris, aluminis & nitri mixturam obtinent. Odore ova frixa referunt. * Facultates earundē, ut reliquarum, ex iis quę dicta sunt, abundè constant. *Fuchsius.*

A

De balneis Abechensibus.

Apud Assch in Bavaria prope Ratisbonam sunt thermæ calidæ, imbutæ sulphure, alumine ac nitro: quarum usus est * valere contra calculū vesicæ ac renum, catarrhum, melancholiam, cordis tremorem, syncopen, cardiacam passionem, hydropem. Curāt quoq; ulcera, fistulas, scorbutum, omnis generis scabiem, oculorum lippitudinem, gingivarum putredinem, dentium dolores, uteri vitia, tumores & scirrhos. Prosunt præ- B terea ischiadicis, podagricis, apoplecticis, paralyticis, sanguini concreto, vomitui, morbo Gallico. Secundas & fœtum mortuum expellunt: surditatem, contractionem membrorū & auriū ventositatem curant: valent deniq; adversus venena, frigoreq; affecta membra. *Rulandus.*

De balneis Wembdingensibus.

Haud procul à Wembdinga Bavariæ oppido in pratis aqua scaturit sulphure, alumine & C nitro constans: * probatis ad renū & vesicæ calculos viribus, cujus rei hoc exemplum est notabile. Quidam enim ubi à lithotomo malè tractatus fuisset, his usus balneis vesicæ calculos emisit quadraginta: mulieribus menses movet: tumores & hydropicorū aquas absumit: inveteratis ulceribus aliisque cutis vitiis competit hujus balnei usus: podagrā & ischiadem curat, paralyticos item & convulsos: aurium tinnitus tollit: stomachum imbecillum roborat: ad morbum D Gallicum valet, gibbosq; depellendos, ūsq; cōducit optimè qui urinam continere nequeunt, cujusmodi est stillicidium urinæ, & diabetes. Valet quoq; contra catarrhum, tumores, fistulas, arthritidem, lepram incipientem, scabiem omnem, surditatem, morbum Gallicum, bubones, clavos, abscessus: flatus dissipant: vomitiones compescunt: valent præterea contra fluorem alvi, dysenteriam, lienteriam, diarrhœam, hæmorrhoidum dolores, sanguinem concretum, & o- E mnia cutis vitia. *Fuchsius, & alii.*

De balneo Hubbad.

Balneae (quas *Huberbad* nominant) sesquimiliare distantes à thermis Badænicis, sulphur produnt cum cupro, & pauco alumine: sunt qui existiment quidpiam salis admixtum esse. * Aqua hæc pota viscerum obstructiones expedit: renum & vesicæ calculos conterit: menses sistit. Easdem vires præstat ipsius balnei usus, & maximè destillationibus ex capite convenit, sca- F biei, cæterisq; cutis vitiis, ut & difficultati spirādi. Salutares præterea sunt febribus inveteratis, asthmati, spirandi difficultati, urinæ difficultati, convulsis, resolutis, colicis. Sanant quoq; menses albos, gonorrhœam, hæmorrhoides immodicos, serpiginem, vitiliginem, impetiginem, acrochordones, nervos humidos, pruritum. *Fuchsius, & alii.*

De balneis Sultzbergensibus.

Sultzbergense balneum cupri, sulphuris, & salis petræ mixturam prodit: aqua hæc

quodāmodo tepida est & potui grata. * Membris resolutis vires restituit: podagram, colicosque dolores curat; iis tamen hujus balnei usus est infensissimus, qui Veneri nihilominus indulgent. Porrò sanat hoc balneum matricis vitia phlegmatica, sterilitatē tam in mulieribus, quàm in viris, tumores pituitosos, hydropes, ventriculi vitia, anorexiam, inappetentiam, tormina, calculum renum, nervorū imbecillitatem, scabiem, pruritum, & alia cutis mala. *Idem.*

De balneo Sultzbrun.

Est acidula quoq; in ditione Trevirensi prope oppidum Meren quæ nominatur Sultzbrun: & constat sale, alumine atq; chalcantho. Utilis autem est cerebro, capitis defluxionibus, ventriculo imbecillo, ventri indurato, difficultati spirandi, calculosis, mēsibus albis, fœcunditati mulierum, podagræ, nervorum duritiei, scabiei, & cutis vitiis. *Rulandus.*

De balneis Badenvilensibus.

Badenvilense balneum, quod intra Friburgum & Basileam situm est, multum sulphuris, salis autem petræ & aluminis modicum obtinet: in scaturigine quodammodo tēpet, sed calor hic aliarum aquarū influxu deperditur. * Potu viscerum tollit obstructiones, longasq; pellit febres, menstrua movet, asthmaticis competit, & imbecillis ex frigore ventriculis: ejus lotio cōtusis & luxatis medetur, scabiem, psoram, aliasq; cutis maculas emendat: ulcera maligna & phagedænas curat. Doloribus præterea ventriculi, jecoris, lienis, intestinorum & uteri confert, tumoribusq; eorum: item cachexiæ, lentigini, vitiligini, articulorum imbecillitati, & doloribus prosunt: curāt deniq; podagram, intestina refrigerata, nervorum frigida & humida vitia, & calculum, &c *Fuchsius, & alii.*

De balneis Wattenvilensibus.

Wattenvilenses balneæ in Alsatia superiori sulphuris & salis petræ naturam obtinent: * quò fit ut asthmaticis conducant & iis qui frigidiore sunt ventriculo: nervos humidiores confirmant, renibus etiam arenosis medentur. Sanant præterea asthma, dyspnœam, anorexiam, lassitudinem membrorū, calculum renum, tumores, ulcera, scabiem, pruritum, cutis vitia, morbos phlegmaticos, & humidos. *Idem.*

De balneis Willingensibus.

Willingenses ad Herciniam sylvam sitæ (quod Novum balneum appellatur) sulphur, & alumen suis produnt viribus: * siquidem & defluxiones exsiccant, stomachumq; & imbecilla membra corroborant.

De balneis Brintzbachensibus.

Brintzbachenses cupro constant & ferro: * hinc earum aqua si bibatur, febres absumit quartanas, & lienis obstructiones liberat. Externa lotio visum acuit, calculo renum utilis, ulcera maculasq; terget, leprasq; incipientes. Sanat præterea quartanam, abscessus vete-

A res, pruritum, scabiem, & impetiginem.

De balneis Kibbadensibus.

Balneum (quod Kibbad nominatur) unum distans a Friburgo miliare, suas à cupro & pauco sulphure vires habet: * oculis est accommodatissimum, calculos renū expellit, & malignas curat scabies, pruritumq; compescit. Sanat præterea asthma, raucedinem, vocis nocumenta, thoracis frigidos affectus, hydropē, ulcera maligna, tumores, œdemata, fistulas, gāgrænas, pu-

B stulas, cancrum, stupores, cōvulsiones, ventriculum imbecillem, articulorum morbos, mollificationem nervorum & membrorum, omnes deniq; affectus frigidos & humidos.

De balneo Glotterbad.

Quod verò Glotterbad dicitur intra Friburgum & Waldtkirchen situm, sua scaturigine cuprum profert cū pauco sulphure: * ictericis utilissimum est, lienis etiam obstructiones expedit, frigido & humido ventriculo & bulimiæ con-

C ducit, ut & febribus diuturnis. Curat præterea oculorum caliginem, oris, glandularum & uvæ vitia, narium & sedis excrescentias, ulcera sordida, jecinerosos, & scabiem.

De balneo Zuckenthalensi.

Balneum Zuckenthaler dictum non procul à Friburgo & Waldtkirchen distans, sulphur in se continet, alumen, sal & halinitrum: * quo fit ut hydropicis, asthmaticis, utero refrigerato & albis menstruorū profluviis conducat: com-

D petit etiam scabiosis & lassitudini. Confert præterea convulsionibus, stupori, oculorum caligini, aurium tinnitui, congelationi, subeth, mollificationi nervorum, paralysi, oscitationi, ructui, scrophulis, pruritui, pustulis, polypo, acrochordonibus, maculis, tumoribus flatuosis, difficultati spirandi, omnibus morbis frigidis & humidis, ulceribus malignis & serpentibus, omnibus denique cutis vitiis.

De balneo Vogtspergensi.

Vogtspergense proximum oppi-

E do quod Burcken dicitur, in Alsatia situm, copiosum prodit halinitrum, aluminis parum & sulphuris: * ad scabiem, pruritum & lassitudinem valet: aqua pota viscerum tollit obstructiones, icterum curat & febribus adeo conducit, ut qui hac in cibis & potu assiduè utuntur, à febribus immunes existant.

De balneo Sultzensi.

Sultzense balneum à Friburgo miliaria duo distans prope oppidum Sultzberg dictū,

F sale constat, & bitumine: * tumefactis conducit genitalibus uteroq. & nervis imbecillis, & quibus à colica vires dejectæ sunt. Hoc habet incommodi: nam si caput hac aqua madefiat, nimia humiditate intumescit.

Sultzense à pago Sultz dictum, à Moltzhemio medium distans miliare, vires Huberensium balnearum æmulatur.

De Fon-

De Fontibus Acidis & primò de balneis Aegranis.

ACIDI fontes hi sunt in Germania notissimi: in sylva Bohemica in urbe Ægera fons est qui Acidulus nominatur, & in vicinia plures quos Feroces appellant: mixtũ in his est cuprũ & ferrum chalcantho.* Pota horũ aqua, viscerũ calorem, febresq; fugat internasq; tollit obstructiones, & quicquid in corpore pravum delitescit, evocat: ventriculum roborat, dejectamq; restituit appetendi facultatem, mulierum menstrua sistit, aliasq, præter naturam factas hæmorrhagias: lotio scabiem, maculas & alia cutis vitia emendat.

De balneis Uberkingensibus.

UBERKINGENSE balneum in Ulmensium ditione prope oppidum Geyslingen in vico Uberkingen respondet viribus Geppingensi balneo.

De balneis Nideravensibus.

NIDERATENSIS fons prope Rotenburgum civitatem ad Neccarum sitam ferrum sua scaturigine prodit sulphurque copiosius quàm Geppingensis, quibus etiam chalcanthum est admixtum: gratus est hujus aquæ potus, quòd clara sit & translucens. Haud procul ab hoc alii duo fontes scaturiũt prioribus efficaciores, ad inhærentes internis visceribus humores evocandos.

De balneis Deynachensibus.

DEYNACHENSIS in Hercinia sylva passus mille distans ab oppido Kalb ob aciditatem potui acceptus est, sitas à ferro, cupro, & chalcantho vires sortitur: * ad viscerum obstructiones expediendas utilis, sitim sedandam febresq; & icterum, stomachumq; roborandũ: externa lotio externos cutis affectus emendat: ibidem alius quoq; paulò altior conspicitur earundem virium.

De balneis Federinis.

IN RHAETIA fons est acidus quem Federis nominant, alumen continens & cuprum cum pauco sulphure: vinum acidulum claro colore & sapore imitatur: * ventriculi concoctionem juvat, & sanguinis sputo conducit, diuturnas febres, podagram & nimios mulierum fluxus curat, calidis & biliosis affectibus utilis existens. Spuma quam hujus aquæ decoctio producit exiccata, & ulceribus aut abscessibus inspersa, plurimum conducit.

De balneis Antigastrensibus.

AD HERCINIAE sylvæ introitum prope oppidum Oppenacum dictum, fons exilit acidus alumen producens, sulphur & chalcanthi parum, qui Antigastrensis dicitur. * Caput, renes aliaque viscera expurgat: ventriculum non tamen ex quavis causa imbecillum roborat, sed si sit pravis refertus humoribus. Ad cutis vitia plurimum quoque valet, ruptaque & contusa membra.

De balneis Birckenfeldensibus.

IN PALATINATU fontes duo sunt, quos A Hundsbrun nominant: ex ferro, cupro & chalcantho prodeunt: alter a planicie Bornenfeld dicta mille passus distat in sylva Eberswald. Alter prope Leuningã haud procul ab urbe Sommern major est, & acidior.* calidiori ventriculo, & hepati competens, lienis obstructioni, & artuum doloribus. Ad cutis vitia plurimum valeret, si modò medicis notior existeret.

De balneis Trevirensibus.

APUD TREVIRENSES tres sunt aciduli fontes: unus prope monasterium S. Matthiæ. Ter- B ram luteam (Germanis Berggeel dicitur) & ferrũ præterfluit. Oppletum pravis humoribus ventriculum expurgat, & roborat, & appetentiam excitat: lotio externos discutit tumores, & alia curat cutis vitia. Alter prope pagum est quem Lonquich nominant, chalcanthũ & ferrum prodens. Hic priore purior est & clarior. Tertius hisce similis in Metterodorff est.

De balneo Niderborn, & Oberborn.

C AD MOSERAM fluvium duo fontes acidi iisdẽ penè viribus ex ferro, cupro & pauco chalcantho erumpunt, quorũm unus Oberborn, alter verò Underborn aut Judenborn vocatur. * Viscerũ juvant concoctionem, & cibi fastidia discutiunt, obstructum lienem & renes expediunt, & calculos expellunt. Ad alios etiam cutis affectus valent. Salutares præterea sunt capitis defluxionibus, membris paralyticis, convulsis, aut ruptis, nervis induratis, dolentibus, oculorum caligini, D excrescentiis carnosis, carni superfluæ, sanguinis fluxionibus quibuscunq; : sudores immodicos compescunt: sterilitatem amovent: item tumoribus omnibus, pruritui, scabiei, impetigini, vitiligini, lichenibus, ulceribus, & externis vitiis alus conferunt.

De Condertbal.

IN VALLE quam Condertbal vocãt prope oppidum Mimmingen fons scatutit alumen referens, halinitrum, & sulphur, cum pauco chalcan- E tho.* Pituita ventriculũ potu purgat, eundemq; roborat: lotione verò nervos ex pituita induratos emollit, & depascentia curat ulcera.

De Bassenheim.

FONS BASSENHEIMER dictus, haud procul ab arce nobilis Antonii Waldbot, alumen præterlabitur, halinitrum & sulphur. * Potu viscosos ventriculi humores exterget, & viscerum tollit obstructiones, lienis & uteri tumores dis- F cutit, scabiem & lepram lotione curat.

De Kesselbrun.

PROPE pagum Mendich dictum, fons eximius instar ferventis in aheno aquæ (unde nomen Kesselbrun obtinuit) ex ferro, chalcantho & cupro ebullit. * Calorem & sitim sapore gratissimo compescit, & ventriculum roborat, hepar concalefactum refrigerat, lienis & renum obstructiones solvit, bilem purgat, hinc febres diuturnas excutit: nephriticis conducit & ner-

vos articulosq; lotione roborat, scabiem & alia cutis vitia emendat.

De Ponterborn.

Fons Ponterborn passus ab Andernacho mille distat Mixtum habet ferro chalcanthum & alumen. * Senibus & membris lassitudine oppressis est cōmodissimus: iis item quos & calor & sitis infestat. Hepatis, lienis, & renum obstructiones liberat, biliosos educit humores febresq; domat contumaces: ventriculum imbecillum tergetac roborat, hydropem curat, & lubricos confirmat uteros: externis quoq; competit affectibus.

De Hailbron.

Haud procul ab hoc alius exilit Rhenū versus, qui à suis (quas obtinet eximias ad restituendam ægris sanitatem) viribus Hailbrun dicitur. Multum salis obtinet (unde non absq; causa veteribus Halbrun, quasi salis fons dictus fuit) at sulphuris, & ferri modicum. Id huic est peculiare, quòd nihil impuri velut pulveres aliasque sordes tolerat, sed ebullitione subitò eructat. * Hepatis, lienis, & renum obstructiones aperit, febres tertianas, & quartanas curat, urinas movet, sanguinem expurgat, hydropicorum aquas ducit, & uterum pituita refertum extetget Viribus etiam pollet ad externos tumores, ad ischiadem, podagram, aliosq, cutis affectus.

De balneo Abr.

Prope Arweil & Syntzig oppida, funt acidę ex ferro, & sulphure compositæ Prosunt ventriculo, spleni, arthriticis, paralyticis, colicæ, & iliacæ affectioni. *Rulandus.*

De balneis Annabergensibus.

Effertur fons ab Annæbergo juxta Visam pagum in Misnia apud Hermunduros sub. tepidus ex terra aluminosa, cui vena cuprea pyritem gignens, jungitur. Prosunt hujus aquæ catarrho, rheumati, cephalalgiæ, capitis gravitati, lethargo, epilepsiæ, paralysi, spasmo, stupori, oculorum suffusionibus, ophthalmiæ, aurium tinnitui, asthmati, dyspnœæ, sputo sanguinis, tussi, phthisi, mammis laxis, vomitionibus, nauseæ, colicæ, fluxionibus alvi, ictero, hydropi, spleniticis, nephriticis, stranguriæ, renum & vesicæ ulceribus, sanguinis mictui, uteri morbis frigidis & humidis, mensibus inordinatè fluentibus, & albis, abortientibus, uteri procidentiæ, hæmorrhoidibus immodicis, testium tumoribus, feminis profluvio & articulorum doloribus. Conferunt præterea arthriticis, chiragræ, podagricis, ischiadicis, scabiosis & ambustis. Valent quoque adversus artuum tremores, nervorum rigores, & resolutiones, tumores pituitosos, sudore resolutos, varices tibiarum, strumas, febres phlegmaticas & diuturnas, ulcera, exanthemata, elephantiasim, pruritum, impetiginem, vitiliginem, abscessus, contusiones, perniones, & alia cutis vitia. Porrò noxiæ sunt calidis & siccis, sanguineis, cholericis, & me-

A lancholicis, ac harum complexionum morbis. *Rulandus.*

De balneis Aquensibus.

Juxta Aquisgranum civitatem Belgicæ emanant Aquæ calidæ, sulphure, sale, ac alumine infectæ: quæ prosunt vertigini, apoplexiæ, epilepsiæ, paralysi, arthritidi, chiragræ, podagræ, ischiadi, melancholiæ, obstructionibus, & inflammationibus hepatis, lienis, renum, & pulmonum, matrici frigidæ, morbis frigidis & humidis:
B præterea calculum vesicæ ac renum eurant, nec non scorbutum, oris vitia, hydropem, tumores artuum, menstrua alba: suppressa evocant. Valent adversus virgam exulceratam, mariscas, intertrigines, morbum Gallicum, morsum serpentum: conceptionem adjuvant: conferunt nervorum malis, spasmo, & convulsioni, membris ruptis, contusis, torpidis, distortis, & resolutis, scabiei denique, & omnibus vitiis cutis. *Idem.*

C
De balneo Bellerthal.

Acidula est in valle Bellerthal ex ferro, chalcantho, & sulphure pauco profluens. Usus ejus est ad jecoris morbos, renum affectus, stomachi imbecillitatem, articulorum mala, hydropem, colicam, scabiem, & cutis vitia. *Idem.*

De balneis Bertringensibus.

Non longè ab oppido Trevirensi Wittlich scatent aquæ Bertringenses tepidę, alumine, ferro, ac modico sulphure imbutæ. Utuntur autem
D iis contra flatus, articulorum dolores, vesicam exulceratam, dolores colicos, urinæ incontinentiam, menses immodetatos, dolores dorsi, renes refrigeratos, stomachi & lienis imbecillitatem, febres chronicas, tympanitem incipientem, scabiem, ulcera incurabilia, pruritum, impetiginem, & alia cutis vitia. *Idem.*

De balneis Brigensibus.

Aquæ calidæ Valesiorum, sulphure multo, & alumine pauco effluūt ad Brixantam urbem.
E Usus harum est adversus spasmum, capitis tremorem, & destillationes, vertiginē, aurium tinnitū, thoracis vitia humida, pulmonis mala humida, resolutionem, uteri humiditates, renum arenas, & pituitosa vitia, hydropem, sterilitatem à frigiditate, leprā, scabiem, ulcera, rupta, & contusa. Porrò noxium est hoc balneum cholericis: item affectis morbo Gallico. *Idem.*

De balneo Buretzheim.

Juxta *Buretzheim* castellum acida est, sulphuris & nitri particeps. Sanat nervos induratos, ar-
F ticulorum tumores, scabiem, & cutis mala. *Idem.*

De balneis Dalfingensibus.

Prope Ulmam civitatē fons scatutit, quem appellant *Dalfingerbad*, & *Gsundbrun*: constat ipsius mixtura ex sulphure, atq; alumine. Proinde valet contra omnes morbos phlegmaticos, asthma, capitis humiditates & destillationes, catarrhos, ventriculi intemperiem frigidam & humidam, capitis mala omnia frigida & humida: curat

curat lethargum, apoplexiam, paralysim, vertiginem, stuporem, nervos debiles, jecoris lienisq; obstructiones, colicam, iliacam: varia vitia matricis, menses retentos, sterilitatem mulierum, podagram, arthritidem, pruritum, scabiem, & omnia cutis vitia. Calculos in renibus & vesica frangit, expellitq;: oculorum lippitudinem sanat: valet contra aurium fluxum, & tinnitum: contra tumores, hydropem, sciaticam, tremorem membrorum, jecoris, splenis, matricis, aliorumq; viscerum frigiditatem: cachexiam tollit, stranguriam & urinæ stillicidium persanat: memoriæ debili confert: nec non visui, & auditui: appetitum excitat, omnia vitia mulierum, & chiragram persanat. *Idem.*

De balneo Dunckelbrun.

Juxta Brubach/ oppidum ad Rhenum, acida est, quæ vocatur Dunckelbrun/ imbuta ferro, chalcantho, & nitro. Prodest calori stomachi, jecoris, & renum: confert & ulceribus, nec non scabiei, & cutis vitiis. *Idem.*

De balneo Ebenhausen.

Fons acidus Ebenhausanus prope Geppingam oppidum scaturiens, qualitate & viribus æquiparatur acidulæ Geppingensi. *Idem.*

De balneu Etingensibus.

Non longè ab urbe Basilea circa Etigium pagum prosiliunt aquæ, infectæ multo ære, & pauxillo bitumine. Succurrunt autem capitis tineis, alopeciæ, hecticis, ictericis, ventriculo imbecilli, & præhumido, cachexiæ, ulceribus putridis, carbunculo, anthraci, convulsionibus, membris rigidis, nervorum molliciei, scabiei, & cutis vitiis.

De balneis Fliechen.

Circiter mille passus à Basilea civitate sunt balneæ: quæ prosunt contra humores superfluos, côtractionem membrorum, uteri mala frigida, vomicas, ulcera putrida, nervorũ imbecillitatem, scabiem, & alia cutis vitia.

De balneo Jungbrun.

Prope Rotwell oppidum balneum Jungbrun nominatum à multis commendatur, adversus omnia vitia matricis, consumptos ex morbo reficit enim: ulcera sanat: curat morbos capitis, pruritum, scabiem, & omnia vitia cutis.

De balneo Kerlich.

Acida in Kerlich vico, ex alumine & ferro profluit. Utilis est ventriculo, membris nutritoriis, sanguinis fluxui sistendo, lieni extenuando, scabiei, & aliis cutis malis.

De balneo Kesvvasser.

Prope oppidum Ebingen existit balneum, quod incolæ nominant Keswasser: imbuitur sale nitro, sulphure, & pauco ære. Utile est capitis defluxionibus, catarrhis, oculorum lippitudini, ophthalmiæ, aurium humiditati, auditui debili, artuum dolori, articulari morbo, podagræ, chiragræ, nephritieis, calculo renum & vesicæ: obstructiones jecoris, lienis tollit, ictero succurrit:

A ventriculi vitio opẽ fert: confert appetitui prostrato, ulceribus, scabiei, pruritui, fluxionibus omnibus, & morbis phlegmaticis, sed viris potiùs quàm mulieribus.

De balneo Kissingen.

Acida juxta Kissingen erumpit, infecta sale multo, alumine ac chalcantho. Confert cerebro, capitis defluxionibus, vẽtriculo imbecillo, cõstipationi vẽtris, difficultati spirãdi, calculosis: mẽstruis albis, fœcũditati mulierũ, podagræ, nervis B induratis, scabiei, & aliis cutis vitiis. *Rulandus.*

De balneo Kronenberg.

Juxta Kronenberg oppidum est fons acidus, ferro, nitro, & ochra imbutus. Valet contra obstructiones viscerum, calculos renum, & vesicæ, cibi fastidium, scabiem, & cutis vitia. *Idem.*

De balneo Leonstein.

In comitatu Leonstein aquæ frigidę profluũt ex alumine, sulphure, ac ære. Usus earum est adC versus febres antiquas, obstructiones viscerum, sudorem superfluum, icterum, menses albos rubrosq; inordinatos, cholericos morbos, hydropem, abortũ, calculum, cachexiam, artuũ dolores, vomitiones, sputum cruentũ, ulcera, lassitudinem, impetiginem, vitiliginem, pruritum, scabiem, & alia cutis vitia. *Idem.*

De balneis Laubacensibus.

Ad spatium duorum miliarium ab Ulma civitate prope Ursprung cœnobium situm est hoc D balneum sulphuratũ, ac nitrosum. Confert omni temperamento, omni ætati, omnibus vulneribus, & compunctionibus malè curatis: auxiliatur ossium fracturis, capitis dolori, memoriæ imbecilli, visus obscuritati, omnibus defluxionibus, obstructionibus cerebri, atque nervorum: confert apoplexiæ, paralysi, veterno, stupori, lassitudini, auditui imbecillo, spasmo, articulorum dolori, pruritui, scabiei, omnibus cutis vitiis, ulE ceribus, tumoribus, omnibus morbis matricis, & mulierum, mensibus albis, mensibus retentis, sterilitati, aliisque malis corporis, quæ sanant Cellenses, & Piperinæ aquæ. *Idem.*

De balneo Leuck.

Ad oppidum Valesiorũ nomine Leuck aquæ calidæ extant copioso ære, & modico sulphure. Valent adversus convulsiones, spasmum, pulmonis vitia, oculorũ lachrymas & obscuritatem, imbecillitatẽ stomachi ex intemperie frigida & F humida. Cõferunt dyspepsiæ, cibi fastidio, jecoris & renis obstructionibus, vitiis oris, glãdularum & uvæ: sterilitatem removent: contra abortum, vulnera incurabilia, catarrhos, & faucium mala valent: prosunt & frigidis humidisq; morbis: nec non membris fractis, convulsis & ruptis, calculo renum, & vesicæ, hydropi: matricis intemperiem frigidam humidamq; curant: item alvi durities, ulcera maligna, vel malè curata ad sanitatem ducunt: contra nativum defluxiones nervorum ægritudines, colicam, renum dolores mirificè auxiliantur: lassitudinem membrorum

tollunt, scabiem, & alia corporis externa egregie A persanant. *Idem.*

De balneis Leuningensibus.

JUXTA *Leuningen* ad oppidum Simmeren in ditione Hundsruck / fons acidus inficitur ferro, aere, atque chalcantho. Prodest ventriculi, ac jecoris inflammationi, obstructioni splenis, renibus calculosis, scabiei, & cutis vitiis. *Idem.*

De balneis Loffingensibus.

AQUAE frigidae, sale, nitro, ac alumine con- B stant in Loffingen oppido Furstenbergensi: quae valent contra menses albos, matricis strangulationes, alvi constipationes, sterilitatem, sanguinis fluxū, defluxiones, capitis morbos frigidos: visus obscuritatem & aurium tinnitum tollunt: flatus internos discutiunt, humores corporis superfluos consumunt, pectoris angustiam & pulmonis aegritudines phlegmaticas persanāt: prosunt quoque splenis inflationi, infirmo stomacho, febribus antiquis, lassitudinibus, dolori spinae, scabiei, & cutis corporis externis vitiis. C

De balneo Lonquich.

PROPE Treviros acidi fontes sunt, unus in Longuich / alter in Mertersdorff vicis. Usus horū est contra ventriculum humidum, fastidium cibi, tumores, scabiem, & cutis vitia.

De balneis Mertesdorff.

ACIDUS in Mertesdorff virtute aequiparatur superiori acidulae Lonquichicae. *Idem.*

De balneis Montebaur.

IN ditione Trevirensi non longè à Montebaur D oppido acidula emānat ferrata, sulphurata, & aluminata: quae confert ventriculo, jecori, lieni & intestinis. febribus, ulceribus, torminibus, scabiei, & reliquis cutis vitiis auxiliatur. *Idem.*

De balneo Neubad.

AD oppidum Dillingen in Hercinia sylva, balneae sunt frigidae, sulphure, & alumine imbutae: quae prosunt lassitudini membrorum, nervis humidis, rigidis, & distentis, jecinorosis, splene- E ticis, ventriculo imbecilli, spasmo, fluxionibus, articulis imbecillis, morbis humidis, & cutis vitiis. *Idem.*

De balneo Sauerenthal.

CIRCA oppidum Bacharach acidula erumpit in valle, à cujus nomine vocatur Saurenthal: ferri, aluminis, ac nitri particeps. Utilis est ventriculo, jecori, lieni, articulis, tumoribus laxis, scabiei, & cutis vitiis. *Idem.*

De balneo Spiegelbergensi.

IN comitatu Spiegelberg / non longè ab Hamel / F acida existit, ochra infecta: quae efficax est contra chiragram, podagram, tumores, oedemata, tophos articulorum, resolutionem membrorū, torporem, & ulcera cava: sistit fluxiones: excrescentias carnis cohibet: visum acuit: curat leprā, impetiginem, scabiem, morbum Gallicum, vulnera: prodest daemoniacis, ictericis, surdis, & mutis. *Idem.*

De balneo Swenningensi.

MILLE passus ab oppido Dillingen in vico Wirtembergico, nomine Schwenningen / frequētatur balneum, particeps sulphuris atq; aluminis: quod sanat membra contracta, convulsa ex colica, calculum renum, lassitudinem, ventriculi mala, tumores, uteri affectus, pruritū, scabiem, & alia vitia cutis. *Idem.*

De balneo Sylvestri.

BALNEAE sylvestres, vulgò Wildbad / in ducatu Wirtenbergensi non longè à Pforzheim / oppido effluunt calidae, infectae sulphure, sale, & alumine: vel ut aliis placet, aere, & nitro, de quibus vide suprà in balneis Ferinis.

De balneis Teplicis.

MANANT hae thermae in Teplitz Bohemiae prope Graupum, & inficiuntur sulphure, nitro, bitumine, alumine, saxoq; calcario: quae sanant vertiginem, dolorem capitis, stuporem, tremorem, contractionem, nervorū contusionem, paralysim, articulorū morbos, tumores artuū, strāguriam: vermes necāt: mēstrua provocant: albos sistunt: curant matricem humidam, coxarum affectus, tumores inguinū, bubones, gonorrhoeā, vulnera, ulcera serpentia, atq; erodentia, hepatis intemperiem, scabiem, lentiginem, vitiliginem, impetiginem, maculas, & alia vitia cutis. *Idem.*

De balneis Uberlingensibus.

FONS frigidus, plumbo, aere, ac sulphure erūpit juxta Uberlingam civitatem: qui confert nephriticis, vesicae ac renum calculis, fluxionibus, phlegmoni, hydropi incipienti, ardori urinae, & ambustis: appetitum excitat, concoctionem juvat: prodest leprae incipienti, ventriculo malo, membris imbecillis, impetigini, alphis, scabiei, & aliis cutis vitiis. *Idem.*

De balneo Villacensi.

MANANT hae aquae in Norico prope Villachum, participes gypsi, plumbi & sulphuris: quae sanant icterum, ventriculum vitiosum, & intestinorum mala: obstructiones viscerū reserant: curāt vigilias, scorbutum, pustulas, guttam rosaceam, verrucas, rimas, ulcera omnia, scabiem, & cutis vitia alia, &c. *Idem.*

De balneo Waldsborn.

SYLVESTRIS fons, vulgò Waldsborn / erūpit juxta sylvam Bitscherwald in comitatu Bitsch / & imbuitur bitumine. Utilis est capitis fluxionibus, catarrhis, aurium dolori frigido, capillorū defluvio, epilepsiae, raucedini & gravedini: dentiū dolorē tollit: oculorū albuginē, & hypochysin curat: prodest tussi recenti, & veteri, dyspnoeę, ventriculi dolori, & frigidis malis: flatus intestinorum dissipat: curat tormina, & intestinorum exulcerationes, ventris frigidam intemperiem, obstructiones viscerum, indurata membra, ulcera maligna, vulnera difficilia: prodest calculosis, tumidis, vesicae inflationibus, matricis suffocationi, & praecipitationi, & flatibus: item mensibus retēus, podagrae, chiragrae, ischiadi, articulorum

lorum dolori, lumbricis, vulneribus, lepræ, mor-
sui serpentũ, frigidis morbis, & doloribus, liche-
ni, pruritui, scabiei, & aliis cutis vitiis. *Idem.*

De balneo Weringensi.

BALNEAE Wesingenses, tribus ab Augusta
Vindelicorum miliaribus sitæ sunt, in loco pla-
no, spatioso, amœno, campestri, & palustri, jux-
ta collem, quem accolæ appellant Leute/indeq;
balneæ Leutebad / ab aliis Weringerbad / à pagi
vicini nomine nomen accepêre. Sunt sulphura-
tæ, bituminosæ, & salsæ aquæ. Valent contra ap-
petitus amissionem plurimùm, articulorum im-
mobilitatem, & dolores, apoplexiam, paraly-
sin. Siquidem pituitam è capite, pectore, ven-
triculo & intestinis evacuant: sanant relaxatio-
nem, stomachi dolores, inflationes; & crudi-
tates, oculorum lachrymas, ventris passiones,
intestinorum lubricitatem, matricis mala, &
dolores, hepatis intemperiem calidam, dolo-
res renum, disuriam, stranguriam, menses re-
tentos, sterilitatem, colicam, hydropem, jeco-
ris, & splenis frigiditatem: fluores sistunt: fi-
cum, synanchen, & uvæ passiones curant, pro-
sunt chiragræ, podagræ, ischiadi, apostematis
laxis, & tumidis, umbilico eminenti, calculo,
asthmati, canino appetitui, tenesmo, scrophulis,
ulceribus, furfuribus, & squamis capitis. Valent
præterea adversus auriũ dolores, tumores ani,
ulcera purulenta, inflammata & indurata, sca-
biem, oris torturam, fœtorem axillarũ, vermes,
partus difficultatem, secundinæ retentionem,
pleuritidem, & morbos omnes frigidos atque
humidos. *Idem.*

De balneo Wolckensteinensi.

AQUAE istæ prope Wolckenstein in Misnia a-
pud Hermunduros tepidæ scaturiunt, imbutæq;
sunt permulto alumine, pauxillo pyrite atq; bi-
tumine: quæ conferunt furfuribus capitis, lendi-
bus, pediculis, catarrhis, oculorum lachrymis, &
pterygiis, aurium fluxionibus & doloribus: ton-
sillas suppuratas, & oris ulcera curant: prosunt
& columellæ laxatæ & pendenti, gingivis carne
superflua repletis, præhumidis, tumidis & infla-
tis: adversus dentium dolores, morphæam, len-
tiginem, anhelosos, sanguinis sputum, dyspe-
psiam, & anorexiam, auxiliantur, vomitiones
compescunt: sanant ventriculum refrigeratum,
hepatis & lienis obstructiones, & inflammatio-
nes, hydropem, diarrhœam, & colicam pituito-
sam. Conferunt præterea nephriticis, calculosis,
vesicæ ulceribus, apostematibus, & scissuris ute-
ri, sterilitati, menstruis albis, vel immodicis, vel
inordinatis: hæmorrhoides superfluos sistunt:
alarum, & inguinum sudores & fœtores tollũt,
sudores immodicos prohibẽt: medentur unguiũ
scabriciei, coli exulcerationibus, doloribus testi-
culorum, ambustis, pedum tumoribus, pernio-
nibus, strumis, varicibus, & surarum tumoribus:
auxiliantur podagræ, arthritidi, coxarum dolo-
ribus, nervorum resolutionibus, nervis frigidis,
contractis, tremulis, prurituі, scabiei, impetigini,

A serpigini, & aliis cutis vitiis. Valent præterea ad-
versus humores, & dolores, in musculis reten-
tos, tumores phlegmaticos, præduros, & flatu-
lentos: adversus ulcera rebellia, maligna, putri-
da, depascentia, & phagedænica: duritiẽ sanant:
pus resolvunt: excrescentias carnis tollunt, cica-
tricem vulneribus inducunt, &c. *Idem.*

De balneo Zollersbad.

PROPE oppidum Beidteck ad Rhenum sca-
turiunt aquæ sulphuratæ: quæ sanant ventriculũ
B imbecillum, vomitum, anorexiam: tumores, ul-
cera, frigidos & humidos morbos, scabiem, pru-
ritum & alia cutis vitia. *Idem.*

De Thermis Italiæ, ac primùm de balneis Patavinis.

IN COMITATU Patavino septem habentur
thermæ, quarum præcipuũ ac famosius est bal-
neum Ebani, à Padua quinq; miliaribus distans
in confinibus ruris, Ebanum dicti, quod ex sul-
phuris, aluminis, nitri, salis & calcis mixtura con-
C stat. * Unde capitis dolori antiquo confert, pe-
ctori humido auxilium præstat: tinnitui & sibi-
lationi antiquis medetur: ventriculum humidũ,
hydropem, articulorum dolores, podagra, & ul-
cera corrosiva curat. *Savonarola.*

De balneo Porretano.

IN COMITATU Bononiensi, thermæ haben-
tur (*della Porretta* dicto) quadraginta miliaribus
à Bononia distantes, quæ ex alumine, pauco sul-
phure, sale & nitro constant. * Omnẽ cerebri de-
D bilitatem removent: oculorũ ægritudinibus sub-
veniunt: auditum reparant: paralysi linguæ opi-
tulantur: asthmaticis conferũt: menstrua provo-
cant: splenis & hepatis obstructiones tollũt: hy-
dropem curant: calculos & arenulas ex renibus
pellunt: impraegnationi conferunt: matricis hu-
miditatem resolvunt: passionibus nervorũ, do-
loribus juncturarum, podagræ, scabiei antiquæ,
tertianæ, & quartanæ conferunt. *Idem.*

De balneo Corseno.

E IN COMITATU Lucano tria reperiuntur bal-
nea, quorum primum ac præcipuũ balneum de
Corseno nominatur, à civitate XVI. miliaribus
distans. Constat ex sulphure, alumine, & nitro.
* Quare calefacit & exiccat: calorem resolvit: ca-
pitis frigidis & humidis ægritudinibus opitula-
tur: asthmaticis & juncturarum doloribus con-
fert: sterilitati succurrit: ulcera curatu difficilia
curat atq; exiccat. *Savonarola.*

De Sancta Maria in Bagno.

F IN ROMANDIOLA Castrum est (Sancta Ma-
ria in Bagno nuncupatum) apud quod tria sunt
balnea, quorum mixtura ex sulphure, alumine,
ferro ac ære participat. * Hæc catarrho humi-
do, sibilo, tinnitui, paralysi, epilepsiæ, matricis
humiditatibus, juncturarum doloribus, scabio-
sis, leprosis, & ulcerosis conferunt. *Idem.*

De balneis de Aquis.

IN PISARUM comitatu quinque habentur

balneæ, quatũ præcipuæ sunt balneæ de Aquis, à civitate sedecim miliaribus distantes, quarum minera ferrea & aluminosa existit. * Omnem membrorum nutritivorum dyscrasiam calidam tollunt, hydropicis,& ictericis conferunt: renes mundificant: matricis humiditates compescunt: hepaticis & stomachicis auxiliantur. *Idem.*

De balneo Petriolo.

In Ducatu Senensi plura habentur balnea, quorum famosius balneum de Petriolo nominatur, à civitate quindecim miliaribus distans: cujus minera est sulphurea multùm, & alumine participat. * Valde calefacit, resolvit, & exiccat: confert paralysi, spasmo, tremori, epilepticis, capitis dolori ex frigido: stomachum laxat: calido hepati nocet: splenem durum mollificat: intestinorum ventositates dissolvit: vulvæ duritiei medetur: scabiosis, ulceribus, podagræ, & sciæ opitulatur. *Idem.*

De thermis Grotinis.

In Comitatu Viterbii complures reperiuntur thermæ, quarum primum locum habere videntur Thermæ de Grota dictæ, miliare unum à civitate distantes, quę ex ferro & ære constant. * Membra relaxata, digestivam, cerebrum & visum corroborant: appetitum provocant: splenicis, hepaticis, nephriticis, podagricis & matrici conferunt. *Idem.*

De thermis apud urbem veterem.

Apud urbem veterem, novem habentur balneæ, omnia à prædominio aluminosa ferro participantia. * Unde matricis, & juncturarum passionibus frigidis & humidis conferunt: paralyticis, spasmo, hydropi, sodæ, podagræ, catarrho, ulceribus sordidis, nervis contractis auxiliantur: appetitum excitant: stomacho, hepati, & spleni succurrunt. *Savonarola.*

De balneis Perusinis.

Ad civitatem Perusii balneum habetur, Montis alti nuncupatum, cujus minera sulphure non A multo, & asphalto participat: * ægritudinibus frigidis & humidis confert. *Idem.*

De balneis montis Catini.

Apud Castrum montis Catini, tria habentur balnea salsa, quorum unum antiquissimum, circa cujus circumferentiam nascitur tamariscus in magna quantitate. * Doloribus juncturarum, & dorsi, podagræ, & sciæ confert. Alterum in duo divisum est balnea: in altero viri, in altero mulieres lavantur. * Podagræ, Ischiæ, & scabiei auxiliatur. Tertium balneum novum, per communitatem Florentiæ B ordinatum. * Renum obstructiones aperit, lapides frangit: solvit ventrē, & vomitum provocat, bibita aqua. *Idem.*

De balneis Aquensibus.

In civitate Aquensi sunt balnea duo super plateam, quæ constant sulphure, alumine, & nitro. * Passionibus juncturarum, articulorum doloribus, capitis & stomachi passionibus conferunt. *Idem.*

C *De balneis Siculis.*

In Insula Siciliæ, quæ pluribus gloriatur balneis diversis in locis situatis à prædominio maximè sulphurea. * Paralysi, spasmo, tremori, podagræ, sciæ, ulceribus, epilepsiæ conferunt: ventositates intestinorum dissolvunt. *Idem.*

De balneis Aquariis.

Apud Aquarium terra est à Regio Longobardo 25. miliaribus distans, balneum de Aquario nuncupatum, alumine participat. D Viribus simile est balneo *della Porretta* Idem.

De balneo Carpensi.

Apud castrum Brandulæ 34. miliaribus balneum Carpense habetur, quod constat exiguo sulphure, alumine & pauco sale. * Catarrhũ sistit, capitis humiditates exiccat, oculorum humiditates tollit, lachrymas eorũ compescit: stomacho humido, debilitati renum, renum & vesicæ ulceribus auxiliatur: menstrua alba tollit & constringit: podagræ à causa frigida confert. *Idem.*

De Terris Sectio IV.

Terra non minùs ac prædicta elementa in usum medicinæ venit. Siquidem alia

- Venena arcet: ut
  - Terra *Armenia.*
  - Terra *Lemina.*
- Astringit: ut
  - Terra *Ochra.*
  - Rubrica *Sinopica.*
  - Rubrica *fabrilis.*
  - Terra *omnis.*
  - Terra *Erethria.*
  - Terra *Samia.*
  - Terra *Chia.*
  - Terra *Selinusia, &c.*
- Discutit: ut
  - Terra *Cimolia.*
  - Terra *ampelitis.*
  - Testæ *fornaceæ, &c.*
- Abstergit: ut Terra *Melia, &c.*

Terra

TERRA seu BOLUS ARMENIA Galeni tempore in gravi illa pestilentia primùm in lucẽ venire cœpit colore pallido, hodie duorũ est generũ: alterũ orientale, alterũ nostràs, quod multis locis nascitur, ubi sunt ferri fodinæ utraque rubricæ species est. Existimant nõnulli bolum orientalẽ ex Armenia advehi, esseq; illam ipsam, quã Galenus colore pallido, Arabes luteo, croceo similem describunt. Cæterùm cùm illa sit rubra, nõ abs re dubitatur, an sit bolus Armenia. Alii putant veram esse terrã Lemniam, quæ olim capræ imagine signabatur: aut eam potiùs, quæ Galeno rubrica Lemnia vocatur, à terra Lemnia differens. Nam rubrica manus inficit, terra verò minimè. Utut sit, existimamus alterã alterius loco usurpari posse. Nostrate uti possumus in medicamentis foris applicandis: imò & intus, si ritè præparetur, hoc modo: Abluatur vulgaris noster bolus aceto acerrimo, ut quàm purissimus ab arenosa commistione reddatur, & iterũ puratus exiccetur. Deinde quod siccatum est, pondetetur, tantundemq; ponderis aceti capiatur cũ quinta ejusdem ponderis parte olei: atq; ita in massã subigatur totus bolus. qui ita paratus, in fictili Sigburgico reponatur, quoad subfossũ in vino vel terra asservetur per aliquot menses pro fermentatione: imò quò diutiùs ita fermentetur, eò melior reddetur.*Hujus boli ita parati usus non incongruus erit tempore pestilentiæ, quam misericorditer avertat Deus. *Medici Colonienses.*

Boli Armeniæ præparatio.

BOLUS Armenia in pulverem tenuissimum redacta, dissolvatur in phlegmate acido aluminis: tum separetur phlegma per balneum: & aliud superinfundatur. Id ter facito. Tum bolus in oleum perpingue convertitur: quod igne lentissimo exiccetur, & in pulverem reducatur ad cohibendum sanguinem undecunq; fluentem aptissimum. *Quercetanus.*

SIGILLUM LEMNIUM, sive TERRA SIGILLATA officinarum, terra Lemnia Dioscoridis & Galeni esse debebat. Hodie duo terrarũ genera Constantinopoli adferuntur: una rubescens, in placentulas exiguas formata, characteribus Turcicis signata: altera ex cinericio colore candicans, majoribus formata placentulis, characteribus item signata Turcicis. Magno in precio sunt apud Turcas, maximeq; commendantur adversus venena: neque facile earum copiã haberi potest. Quæ Constantinopolim adferuntur, non è Lemno, sed aliis ex locis, multoque longiùs dissitis advehuntur. Itaque arbitrandum non est, ullam ex jam dictis terram Lemniam esse. Rufa quibusdam è Lemno advehi, veraq; terra Lemnia esse creditur. Plerique bolum Armeniam Orientalem, veram esse terram Lemniam crediderunt. Sed nihil certi statuere possumus: magis tamen illi quadrare videntur terræ Lemniæ notæ, quàm duabus

A prædictis. Reperta est etiam in Melita terræ quoddam genus candidum leve, quod à circumforaneis impostoribus venditur, adversus venena efficax. Itaque terræ Lemniæ loco commodè aut bolus Armenia ex Oriente petita, aut prædictarum aliqua sumi potest, tametsi Turcicæ adversus viperæ morsus non admodum efficaces sint, multoque minus, quæ ex Melita adfertur. Verùm si bolus Armenia adversus viperæ morsus eam haberet vim quam terræ Le-
B mniæ tribuunt: terra Lemnia legitima sine controversia esset, aut saltem illi securè substitui posset, & facile esset experimentum, quemadmodum de Turcicis terris in canibus à vipera demorsis periculum fecimus. nam quibus allium cum vino datum est, hi liberati sunt: quibus verò terræ suprà recitatæ, hi mortui sunt, aut magna cum difficultate liberati. Terræ sigillatæ officinarum, cum ne una quidem nota Lemniæ quadret, nullus usus esse potest, nisi in
C iis duntaxat medicamentis, quæ foris adhibentur, hæ enim nihil præter manifestarum qualitatum operationem desiderant. *Medici Florentini & Colonienses.*

Lemnia terra, quam alii perperam Rubricam Lemniam vocant, ut docet Galenus 1. de Antidot. cap. 14. (nam Rubrica Lemnia alia res est in Lẽno proveniens, ad alios usus idonea quàm est sigillum Lemnium) putatur communiter esse ea, quæ in officinis vocatur Bolus Arme-
D nus orientalis: quod nomen illi à mercatoribus Venetis impositum fuit, itemq; ab istis qui Venetias eam apportant: tametsi verus Bolus Armenus Orientalis alia res sit, hæcq; opinio approbata fuit ab omnibus simpliciũ peritis: cùm certum sit, eam non ex Armenia, sed ex Insula Lemno afferri, de eodem planè loco, quem Galenus 9. lib. de simplicibus Medic. describit. Quodq; verus Bolus Armenus esse nequeat, color etiam in causa est, qui nimis ruber est, cùm
E Bolus sit colore pallido: & elapsi sunt octo anni, quòd quidam Græcus satis magnã copiam attulerit Neapolim, unde longo tempore officinas suas pharmacopœi instruxerunt. Quanquã suspicio quædam accesserit, de impostura ejusdem medici Materatensis, qui multas cistas Materato ex regno Neapolitano Venetias advexit & asseverans esse verum Bolum allatum ex Armenia, multis mercatoribus eum vendidit, qui postea in idem regnum rursum attulerunt: utq;
F omnia veritati magis essent consentanea, opera cujusdam Græci ad eam rem adhibita curavit illum distrahi. Cùm nihil aliud revera esset quã Bol' qui reperitur prope Materatã: & iste locus postea mandato regio fuit occlusus. Quæ suspicio eò magis cõfirmatur, quòd Bolus ille à Greco divenditus alteri qui hodie Materatæ effoditur ita planè assimiletur, ut etiam exercitatissimi in hac parte inter utramque nullam differentiam reperire queant. Sed relicto Bolo Armeno vero, loquentes de vulgari altero dicto Orientali, constat cum f... b omnibus non solùm ac-

cipi pro succedaneo Terræ Lemniæ, sed etiam pro ipsa vera Terra Lemnia. Quanquam multi viri præstantes in arte Medica asserant, hunc vulgarem Bolum esse Rubricam, & non terram Lemniã. idq; se scire ajunt, ab omnibus fide dignis qui ipsum locũ conspexerint, & qui sciunt quoque in quo loco ipsa terra Lemnia colligatur, quæ olim nullo alio quàm sacerdote tractabatur, & qui insuper norunt ubi Rubrica effodiatur, quam dicunt esse illum rubrum Bolum Armenum, quem Orientalem vocamus. Quod si B illis fides non adhibeatur, addunt aliud argumentum, quòd scilicet nemo ausus fuerit affirmare, experientia comprobatum esse hunc Bolum, dictũ Orientalem, sanare eos qui a serpentibus sunt demorsi. Nec satis est dicere, ex Lemno Insula afferri, nam in ipsa tres differentiæ terrarum reperiebantur. prima erat præstantissima, contra omnia venena remedium certum: altera Rubrica, quam usurpabant fabri, & perhibent isti esse Armenum Bolum Orientalem, C de quo loquimur. Tertia est qua utebantur ad pannos lavandos, quia abstergendi vim babebat. Ex his postremæ duæ in Medicamentis nullum usum habebant, ideoq; concludunt, Bolum vulgarem Orientalem non solum non esse Terram Lemniam, sed ipsius loco quoque non esse accipiendum. At cùm in hoc Bolo deprehendatur nonnullus odor & sapor aromaticus, multi imò major pars doctorum, non ita facile istorũ sententiæ assentiri voluerunt, sed potiùs existi D marunt, ejus usum esse in Medicina idoneum, & quòd revera sit terra Lemnia. Quod tamen nemo nisi qui propriis oculis locũ viderit, certò affirmare potest. Sed & nos cũ majore parte doctorum hominũ ponamus hunc loco Terræ Lemniæ. Non tamen silentio prætereundum est, quòd aliqui impostores, quò eum vendibiliorem reddant, imbuant priùs instar pastæ cum aqua aromatica, quæ in ea quantitate additur, quò fraus facilè occultetur, cùm non sit veri- E simile, tantum odorem & facultatem per se esse in ista terra: quæ interdum ex Cinnamomo quoque illi conciliatur: quemadmodum vidi Romæ ante biennium, tale frustum missum à Cardinale Granuellano ad Castilioneum Cardinalem, propter adversam ejus valetudinem, qui tamen paulò pòst obiit: cui itaque hic Bolus suspectus esset, tutius substituere posset Terram istam albam quæ ex Malta affertur, quoniam sæpissimè nõ solùm à Circulatoribus, sed F etiam Medicis experientia probatum est, eam mirificè contrà venena serpentum & aliorum animalũ valere: cùm propter eandem causam Terra Lemnia quoque assumatur. Neccessitan errabit. qui ejus loco verum Bolum Armenum acciperet, modò de legitimo eum haberi posse certi essemus: nam sicuti ad pestis malignam vim prodest, sic etiam nõ abs re dici posset contra maligna alia venena quoque omnia utilem esse. Cujus tamen rei, cùm nondũ experientiam habemus certam, securius erit interea accipere

A Melitensem terrã: in qua opinione, quoad vixit præceptor meus piæ memoriæ Lucas Ghin' fuit.

De Sigillo sive terra Sigillata vulgari non dicam plura, cùm jam omnib. manifesta sit fraus quæ cum illa committitur, atq; unusquisq; jam sciat, nullo modo eam esse usurpandam. Neque etiã possum probare usum Bolum Materatensis, nam tametsi propter suas qualitates manifestas procul dubio utilis sit, nimirũ in constringendo corpus, & in omnibus illis affectibus, in B quibus opus est exiccatione, aut facultate emplastica & astringente, non tamen certi sumus quòd in malignis morbis sit efficax: cũ hæc virtus ab ipso Climate proficiscatur: nec potest superficialis similitudo in Materatensi Bolo polliceri quoq; occultas & interiores proprietates.

Ochram levissimam, & omnino luteam eligere oportet, saturatam, non lapidosam, friabilem, natione Atticã. Uritur hæc, & lavatur cadmiæ modo. * Vis ejus adstringere, erodere, col- C lectiones & tubercula dissipare. Excrescentia in carne reprimit, cava cum cerato explet, & articulorũm tophos comminuit. *Dioscorides.*

Rubrica Sinopis maximè probatur gravis, densa, ad jecinoris imaginem vergens, calculorum expers, concolor, cùm diluitur, impendiò fusilis. Effoditur in Cappadocia, speluncis quibusdam, expurgataq; defertur in Sinopẽ urbẽ, in qua venditur: unde cognomentum accepit. * Vim habet exiccatoriã, quasi inducendo ob- D struentem, & adstrictoriam, quapropter vulnerariis emplastris, & pastillis exiccantibus, & adstrictoriis commisceri solet. Alvum sistit, in ovo sumta, aut clystere infusa. Datur jecinoris vitio laborantibus. *Dioscorides.*

Rubrica fabrilis ad omnia Sinopide inferior est. Optima Aegyptia & Carthaginensis, lapidum expers, friabilis. Gignitur etiam in Iberia, quæ ad Occidentẽ spectat, ochra exusta, & degenerante in rubricam. *Dioscorides.*

E Omnis terra ad medẽdi usum recepta, summam & primam vim habet refrigerandi, meatusque obducendi, occludendique: sed specie distat, cùm alia adjunctis quibusdam ad alia sit utilis. *Dioscorides.*

Eretriades duæ sunt: una vehementer alba est, altera cinerttia. Optima habetur ad cineream colorem vergens perquàm mollis: quæ si per æramenta tractim ducatur, lineam violaceam refert. Lavatur ut cerussa, aut in hunc mo- F dum. Teritur seorsum, & cum aqua, ubi pessum ierit, humor leviter excolatur: siccata solibus, iterum teritur interdiu, adjecta aqua, ut vespere considat: antelucanis colo excernitur, & demũ in sole trita, si fieri potest, digeritur in pastillos. Quòd si tosta desideretur, pastilli magnitudine ciceris in fictile perforatũ conjiciũtur. oreq; vasis diligenter obturato, supra carbones candentes continenter follib. perflantur: ubi verò cinis in favillas se converterit, aut æreũ colorem contraxit, exempti recõduntur. * Vim habet astringentem, & refrigeratoriã, leviter mollientẽ: cava ca-

va explet, & ſanguinolenta conglutinat. *Dioſcorides.* A

Samia præfertur candida, levis, tangenti linguæ glutinis modo adhæreſcens, mollis, ſuccoſa, friabilis: cujusmodi eſt, quam aliqui collyrion vocant. Duæ enim ſpecies ejus: unam antè diximus: altera Aſter appellatur, cruſtacea, & cotis modo prædenſa. Uritur ac lavatur, ut Eretria, vimque conſimilem habet. * Sanguinis rejectiones ſiſtit: fœminis fluxione vulvæ laborantibus, cum flore ſylveſtris puniceæ datur. B Teſtium & mammarum inflammationes, illita ex roſaceo & aqua, refrigerat: ſudores arcet: contra ſerpentium morſus, & venena, pota ex aqua auxiliatur. Quòd ſi non ſit in promptu, ejus loco ſubſtituatur lapis hæmatites. *Dioſcorides.*

Chia eligi debet candida, vergens, ad cinerem, Samię ſimilis. Eſt autem cruſtoſa, albaque, ſed fictitiis formis differens. * Vis eadem quæ & Samiæ: extendit faciem, & erugat, atque C ſplendidam reddit: colorem in facie, & corpore toto commendat. in balneo pro nitro deterget. *Dioſcorides.*

Eadem præſtat Selinusia: maximè laudatur, quæ vehementer reſplendet, candida, friabilis, & humore dilui celerrima. *Dioſcorides.*

Cimoliae duo genera, candida, & ad purpureum inclinans. Optima exiſtimatur, quæ innatam habet pinguedinem, tactuque frigida ſentitur. * Utraque aceto diluta, parotidas, D & alia tubercula diſcutit. Ambuſta igne, ſi ſtatim cimolia oblinantur, puſtulas non ſentiunt: teſtium duritias, & totius corporis collectiones cohibet: igni ſacro imponitur. In ſumma, utraque multum in medicina commendatur, ſi incorruptæ originis, nec ſpuria aſſumatur. *Dioſcorides.*

Quæ Pnigitis dicitur, colore ferè Eretriæ ſimilis eſt, grandioribus tantùm glebis: manum ſi quis admoveat, refrigerabit: tactu linguæ uſque adeò glutinoſa, ut penſilis hæreat. Cui effectus idem qui cimoliæ, paulò tamen infirmior. Hanc aliqui pro eretriade vendunt. *Dioſcorides.*

Melia colore cineream eritream imitatur, aſpera tactu: ea digitis friata, deraſi pumicis modo crepitat. * Vim habet aluminoſam, ſed remiſſiuſculã, id quod guſtu deprehẽditur: modicè linguam ſiccat: putũ corpus reddit, & colorem commendat: pilos extenuat: vitiligines & lepras abſtergit. Pictoribus uſum præbet, ut colores diutiùs perẽnent. Emplaſtris viridibus, quæ chloræ dicuntur, efficaciter inſeritur. Et omni Melia terra, & omni alia in univerſum, eligi debet recens, mollis, nõ lapidoſa, friabilis, quæ cùm humorem attigerit, facilè reſolvatur. *Dioſcorides.*

Ex Ampelitide terra, quæ pharmacitis nomine in Seleucia Syriæ naſcitur, laudatur imprimis nigra, piceæ longos carbones referens, modicè alluoſa, æquabili ſplendore, quæ detrita, accepto oleo, ſtatim eliqueſcit. Vitioſa cenſetur candida, & cinerea, quæ in liquorem non reſolvitur. * Vim diſſipandi & refrigerandi habet. ad calliblephara additur, tingendis capillis idonea. Uſus ejus ad illinendas vites, ſub germinationis tempus, utpote cum innaſcentes vermiculos enecet. *Dioſcorides.*

Fornaceae teſtæ vehementer toſtæ, cruſtas ulceribus obducunt: quare prurigini, & papularum eruptionibus medentur. Podagricis proſunt: ſtrumas diſcutiunt, cerato exceptæ. *Dioſcorides.*

Fornacum terra, quæ retorrida fulveſcit, ejusdem cum teſta effectus. *Dioſcorides.*

De Metallis Sectio V.

- **Metallorum alia alterant**
  - Cõſervãdo: *vt vel qualitate*
    - Manifeſta
      - Prima. *Sic alia*
        - Temperata: *vt aurum.*
        - Intemperata
          - Calida *&* *ſicca in gradu*
            - Secundo: *vt*
              - Ferrum.
              - Crocus *Martis.*
              - Cinnabaris, *&c.*
            - Tertio: *vt*
              - Flos *æris.*
              - Aes *uſtum.*
              - Squama *æris.*
              - Aerugo *raſilis.*
              - Aerugo *ſcolecia.*
              - Diphryges.
              - Alumen. Sal.
              - Nitrũ. Sulphur.
              - Chalcitis, *&c.*
            - Quarto: *vt*
              - Chalcanthum.
              - Auripigmentũ.
              - Sandaracha.
              - Chryſocolla.
              - Mily. Sory.
              - Melanteria.
          - Frigida: *in*
            - Primo: *vt Stimmi.*
            - Secundo: *vt*
              - Argenti *ſcobs.*
              - Spuma *argenti.*
              - Argentũ *vivum.*
              - Plumbum.
              - Plumbago.
              - Plumbũ *uſtum.*
              - Plumbũ *elotum.*
              - Plumbi *ſcobs.*
              - Ceruſſa.
      - Secũda. *Sic alia*
        - Aſtringunt: *vt*
          - Cadmia, Thutia.
          - Pompholyx.
          - Spodium.
          - Antiſpodium.
          - Alumen, Aerugo.
          - Chalcanthum.
          - Cinnabaris, *&c.*
        - Glutinant *& cicatricem* inducunt: *vt*
          - Plumbum *elotum.*
          - Gypſum, Alumen.
          - Cadmia, Aes *uſtum.*
          - Stimmi, *&c.*
    - Occulta: *vt Alumen, &c.*
  - Corrumpendo: *vt venena*
    - Argentum *vivum.*
    - Argenti *ſpuma.*
    - Auripigmentum.
    - Ceruſſa.
    - Calx.
    - Gypſum.
    - Sandaracha.

De metallis

De metallis temperatis.

AURUM (Ital. & Hisp. *Oro.* Gal. *Or* Germ. Goldt) omnium metallorum præstantissimũ est, ductile, colore lucido, illiq; persimile, quo cuncta à Sole illustrãtur. Insuper propria quadam attractrice vi pollet, qua respirientium animos allicit, & disponit, ut ab ipsis illicò desideretur. Unde quidam existimarunt, auro proprias quàmplurimas inesse dotes. In Italia propriæ sinceri auri fodinæ (quod sciam) nulli bi extant. Atqui in Germania, Pannonia ac Transylvania ç pluribus in locis habentur. Auri venã iis omnibus locis crediderim gigni, ubi cœlum id causæ elementaris influat, se disponat. Hujus vena variis lapidibus impacta visitur in asperrimorum montium visceribus. Verùm ea omnium præstantissima auri vena censetur, cui cæruleus lapis fuerit admixtus. tantò enim melior hæc, quantò ponderosior, & colore vigentior: adeò ut illa cæteras præcellat, quæ pluribus auri guttis scintillet, vel in qua plures auri lineæ intercursantes conspiciantur. Est etiã auri ferax diversorũ fluminum arena. Siquidem procul dubio cõstat in Hispania Tagũ, in Thracia Ebrũ, in India Gangen & Pactolum, in Pannonia Istrum, in Germania Rhenum, in Italia Padum & Ticinũ, aureas durere arenas, à quibus arte quadam aurum omnium probatissimũ elicitur. Veruntamen non omnibus eorum litoribus aureæ eædem sunt arenæ. * Aurum in omnibus suis partibus æquale est, cor & vitalem facultatẽ mirum in modum corroborat: inseritur medicamentis, quæ atrabiliariis competunt morbis. Adhæc ubi actuali cauterio sit opus, ignitum aurum cæteris præstat metallis, quòd ulcus inde exortum citius consanescat. In ore contentum, anhelitus graveolentiã tollit. Auri scobs porphyrite lapide lævigata, in ea medicamẽta additur, quæ ad alopecias & lichenas parantur, tam intus in corpus sumptum, quàm extrà medicamentis exceptum. Hæc item eodem modo diutiùs lævigata, adeò ut tactum ferè effugiat, oculis immittitur ad roborandã eorum aciem. Bibitur autẽ & ad cordis affectus, & animi mœrores. Cardiacæ, melãcholiæ, cordis palpitationi, morbo attonito, comitiali, elephãtiaco medetur: adhæc spiritus animales, vitalesq; recreat. Utendi ratio est, cùm vel candens jusculis, aliisve succis, vel destillatis intingitur, vel in pulverem redigitur, vel in oleum convertitur. Si liquidum est, duæ, tres, aut plures guttæ ex vino malvatico assumuntur: si pulverem ejus exhibere voles, scrupuli dimidium satisfaciet: humoris candente auro imbuti cyathus. Eligitur purissimum quodq;, sive ex asperrimorum montium visceribus, sive ex fluminum arenis colligatur. *Avicenna, Matthiolus, Andernacus.*

De metallis calefacientibus & siccantibus in gradu secundo.

FERRUM (Ital. *Ferro.* Gal. *Fer.* Hisp. *Hirro.* Germ. Eisen) extenuat, siccat, resolvit: scobes

A ipsius candens vino & aqua extincta, stomachi imbecillitati, cœliacis, dysentericis, lienisq; abscessui auxiliatur: profluvio urinæ, menstruorumq;, & sputo sanguinis, aqua cui ferrũ candens intingitur, potu conducit. Squama ferri ex ferro decidens dum aqua extinguitur ad ejus indurationẽ, aliámve ob causam in fabrorum officinis reperitur. De croco Martis, vide suo loco *Andernacus.*

B CINNABARIS (Germ. Cinnober.) vera (quæ res mineralis erat) hodie ignoratur. Cinnabaris verò neotericorum factitia, est quiddam ex sulphure vivo & argento vivo simul ustis. proinde nulla ratione substitui debet pro cinnabari Græcorum, quæ vires habebat easdem cum hæmatite lapide, & tam rara erat, etiam ætate Dioscoridis, ut versicoloribus pictorum lineis vix satisfaceret: unde eam incognitam esse fateri cogimur. *Medici Colonienses.*

C *De metallis calefacientibus & siccantibus in gradu tertio.*

FLOS æris grana quædam sunt minutissima, panici effigie, rubentia æris modo, quæ exiliũt ac erumpunt, quãdo æs per cola funditur, & aqua pura & frigidissima affunditur. Facilè reperiri potest in ærariis officinis. Optimus est friabilis, in attritu fulvescens, milii effigie & numero, brevis, ponderosus, modicè splendens atq; D constringens, qui delimatã æris scobẽ non recipit, qua sæpe adulteratur. Sed id facilè deprehenditur, cùm dentiũ illisu dilatantur ramenta. Fit autem cùm æs fornaribus fusum, in receptacula delabitur, per cola fistularum ad ea pertinentium, cum huic negocio addicti ministri, fordes expurgantes, aquam clarissimã infundunt, refrigerandi proposito: itaq; repentino conceretu, ac addensatione, velut expuitur, & erumpit antè dictus flos. * Adstringit, & excrescẽtia coërcet: offusam oculis caliginem emendat, sed magnopere E mordet. Quaternûm obolorũ pondere datus, crassum humorum extrahit. carnosa narium, & fœdis vitia absumit: eruptiones papularum cum vino cohibet. Candidius contra diuturnas antium gravitates tritus, in eas per fistulam flatu impellitur: uvam, tonsillarq; reprimit, farina ejus cum melle admota. *Dioscorides.*

AES ustum probatur rubrum, & quod contritu colore cinnabarim imitetur: nigrum verò plus quàm deceat, exustum est. Fit autem à clavis F solutarum navium, fictili crudo compositis: subsperso sulphure cum sale pari, omnibus vicissim inspersis, fictile, circumlito figulari creta spiramento, fornacibus inditur, donec fictilinum percoquatur. Quidam pro sulphure & sale alumen inspergunt. Alii sine sulphure ac sale fictili multos dies urunt. Alii sulphure solo utuntur, fuliginem tamẽ excutiunt. Alii oblitos scissili alumine clavos cum sulphure & aceto, fictili crudo cremãt. Alii in ænea olla aceto respersos urunt, ac iterum & tertiò idem efficiunt. postea recondunt. Principem locum tenet, in Memphi-

decombustum: proximum, in Cypro. * Astringit, exiccat, reprimit, extenuat, attrahit: ulcera purgat, & ad cicatricem perducit: vitia oculorũ emendat, excrescentias in carne consumit, nomas cohibet: vomitus ciet cum hydromelite potum aut cum melle delinctum, illitúmve. Lavatur ut Cadmia, mutata quater die aqua, donec nulla prorsus sordes emergat. *Dioscorides.*

SQUAMA æris excussa ex Cypriis officinarum clavis, crassa quidem ipsa præstantior, quæ helitis, id est, clavatis nominatur. Sed ex vili promiscuoq; ære aut cãdido, vitiosa intelligitur: quã, utpote tenuem & invalidam, damnamus maximè, approbantes crassam, rufam, præsertim si aceti respersu æruginem contrahat. * Vim habet adstrictoriam, extenuantem, reprimentẽ & erodentem: nomas coërcet, ulcera ad cicatricẽ perducit pota ex aqua mulsa, aquam trahit. Aliqui farina subactum dant in catapotio. Additur ad oculorum medicamenta: genarum namq; scabritiẽ absumit, & fluxiones exiccat. *Dioscorides.*

ÆRUGO (Germ. Spongrün) rasa fit iis modis. In cadum aut aliud consimile vas, acetũ quàm acerrimum infunditur: superponitur inde inversum æneum vas præsertim concameratũ sin minus, planum sitq; obstructum, nullumq; habeat spiramentũ: exempto, quo doliolum obturaveris, operculo, decimam post diem insidens ærugo deraditur. Aut æris lamina in cadis super acetum ita suspenditur, ne ipsum attingat, & totidem post dies raditur. Aut massula æris, aut lamina una pluresve vinaceis non recentibus, sed jam acescentibus conduntur, & simili modo versantur. Quin etiam ex delimata æris scobe æruginẽ facere licet: nec non è laminis, quibus bracteæ auri conclusæ malleo ducuntur, si quis eas aceto respergat, & ter aut quater verset, donec æruginem contrahant. Tradunt æruginem in Cypriis metallis gigni, lapidibus quibusdã nonnihil æris habentibus, quibus ærugo efflorescit: adduntq; per Caniculæ æstus è quadam specu manare: sed illam paucã, & optimã esse: hanc speluncis effluentẽ, copiosam quidem & boni coloris, sed vitiosam, quòd lapides multos collegerit. Pluribus autẽ modis adulterant: aliqui pumice admisto, alii marmore, alii atramento sutorio. Sed deprehendemus pumicem, aut marmor, dum pollice sinistræ manus madefacto æruginis portiunculam altero atterimus: siquidem eam diffundi constat: marmoris autẽ, pumicisq; partes coëunt non dissipatæ, demũq; tractatione crebra & humoris complexu dealbescunt, quin & dentium appressu: siquidẽ sincera cedit, lævis, & sine asperitate. Atramentum verò sutorium igne coarguitur: namq; si fictile, aut lamina adulterata ærugine illinatur, & ferventi cinere, aut carbonibus incalescat, alterutrum mutabitur, rubescetq; id, quod atramentum sutorium acceperit: quòd id ustum suapte natura talem sortitur colorem. *Dioscorides.*

ÆRUGINIS, quam vocant scoleciam, duo sunt genera, quædã fossilis est, altera factitia ad

A hunc modum. In mortario Cyprii æris dimidiã heminam aceti albi acrisq;, pistillo cupreo conterito, donec strigmenti crassitudinem imitetur: deinde aluminis rotundi drachmam unam, cũ salis fossitii translucentis, aut marini quàm albissimi, solidiq;, aut certè cũ nitri pari pondere terito in Sole æstuosissimis diebus, sub sidus caniculæ, donec colorẽ æruginis contrahat, & concretu strigmentosum fiat: ubi autẽ se in vermiculorum Rhodiacis similiũ speciẽ enegerit,

B recondito. Efficax, & valde boni coloris redditur, si duas partes veteris, cũ una aceti adjeceris, & alia, quę dicta sunt, peregeris. Sũt qui æruginem rasilem, quæ in apparatu non respondit, gummi misso digerãt in formas, & ita vendant. quod genus, ut vitiosũ, improbatur. Fit & quædã ærugo ab aurificib⁹, mortario & pistillo Cyprii æris, cũ urina pueri impubis, qua aurũ ferruminant. Antedicta æruginũ genera usto æri omninò respõdent, sed magis effectu valẽt. Sciẽ-

C dum, fossilem scoleciã præstantissimã esse: deiasam sequi: postremo loco factitiã. mordacissima tamen est hæc & magis astringens. Aurificũ autem ærugo rasæ respondet. * Æruginẽs omnes astringunt, extenuant, excalfaciunt, oculorũ cicatrices emendant, lachrymas cient, nomas sistunt, vulnera ab inflammatione tuentur. Ulcera ex oleo ceraq; ad cicatricem perducunt: callos, & sordida ulcera purgant, cum melle coctæ: callum fistularum erodunt cum ammoniaco, col-

D lyrii modo in eas adactæ. ad gingivarum autem excrescentias, & extuberationẽ utiles. Magnopere extenuant genarum crassitiem, cum melle illitæ: verùm post illitionẽ spongia ex aqua calida locus fovẽdus est. resina therebinthina exceptæ, cum ære & nitro lepras abigunt. Uritur ærugo, quamcũq; velis, minutissimè fracta, cõminutaque, in fictili patina, flagrantibus prunis superposita: versaturque, donec mutet, & colorem cinereum concipiat: postea refrigerata re-

E ponitur ad usum. Sunt, qui cruda olla eã urant, uti dictum est: sed nõ prorsus eundem colorem cremata reddit. *Dioscorides.* Porrò æruginem, quòd colore sit viridi, officinæ ac medici in Italia æs viride nuncupãt, & vulgari sermone *Verde rame.* Verùm quamvis officinæ eo in universum abundant: sinceri tamen parum ostendunt. Scolecia ærugine, ac fossitia destituimur: quòd altera (quod sciam) hoc tempore non pateretur, altera verò ab ærariis fodinis, ubi fortasse pluri-

F ma reperitur, à fossoribus non defertur. Proinde cùm harum copia non sit, eâ tantùm utimur, quæ ære in acetariis cadis demisso, aut vinaceis jam acescentibus obruto, cõficitur. Hallucinantur, qui credunt, æruginem & æris florẽ, unam & eandem rem esse. *Mathiolus.*

DIPHRYGES quasi bis tostũ, est perfecti æris veluti fex subsidẽs, & coherẽs imę fornacũ parti: ablato ære post aquæ frigidæ effusionẽ visitur. acre est, ut æs ustũ. Præfertur ꝙ saporem æris & æruginis habet, astringens & vehementer siccãs linguã, quod exusta ochra sibi nõ vendicat, quę tamen

tamen diphrygis vice vēditur: adulteratur enim
ochra usta, quę uti diphryges rubescit. Est etiam
aliud genus factitium, quod ex pyrite croso la-
pide fit, multos dies, ut calx, cremato, donec ru-
bescat, ut rubrica: deinde sublatum reponitur.
Fiebat etiam è luti cujusdam Cyprii genere, ho-
die inusitatum: priora verò duo genera facilè
reperiri possunt. * Vis ejus astringere, purgare,
extergere, siccare, excrescentia consumere, ulce-
ra serpentia, & quæ cacoëthe vocant, ad cicatri-
cem perducere. Suppurationes, therebinthina
aut cerato exceptum, discutit. quod si ad manus
nō sit, ejus loco marchasita ustus, aut æs ustum
substitui poterit. *Dioscorides.*

ALUMEN, Ital. *Alume.* Gal. *Alun.* Hisp. *Alum-
bre.* German. Alaun dicitur: hujus apud veteres
tria fuerunt genera, liquidum, rotundum, scissi-
le: quo duntaxat utimur sub nomine vulgari a-
luminis plumæ. Cæterùm quotiescunq; in me-
dicamenti alicujus compositione alumen sim-
pliciter reperitur, scissile intelligendum est velu
ti omnium efficacissimum. Optimum est candi-
dissimum, valdè astringens, gravi odore, nō la-
pidosum, non compactum, sed plerumq; in ca-
pillamenta quædam canescentia dehiscens. Ex
Aegypto adfertur. Adulteratur lapide Amian-
tho, sed gustu dignoscitur, quòd non astringat.
Præter jam recitata aluminum genera, factitia
tria reperiuntur: nempe alumen fæcum, quod
fit ex vini fæcibus Sole siccatis, donec albescāt,
deinde ustis. Alumen catinum, quod fit è cineri-
bus herbæ kali, seu Sodæ vulgaris. Alumen sca-
riolæ: idque fit è lapide speculari, quem vulgò
Speculum asini vocant. E factitiis etiam sunt a-
lumen Rocæ, & Zuccarinū: illud ex lapide can-
dido, interdum subrubro sæpiùs præparato:
hoc verò ex alumine rocæ, zacchato, & ovi al-
bumine paratur. Aluminis liquidi & rotūdi lo-
co satis commodè usurpare possumus alumen
rocæ. Alumen crassarum partium est. * Vim ha-
bet excalfaciēdi, astringendi & expurgandi. Ul-
cera putrida emendat, humida exiccat: carnem
superexcrescentem coërcet: pruritum tollit, &
scabiem sanat, &c. *Galenus, Dioscorides, & Floren-
tini Medici.*

SAL, Germ. Saltz. Gall. *Du Sel.* Ital. *Sale.* Hisp.
Sal, nativus est, & factitius. Nativus vel in terra,
vel ad mare ex aqua marina, vel in lacubus, vel
in fluminibus, aut in fontibus. Nativi quamvis
variæ sint differentiæ, diversisq; locis reperian-
tur, in usum tamē medicum tres recepti sunt: vi-
delicet sal Ammoniacus, vulgò Armeniacus di-
ctus, sal gemmæ, & sal Indus. Ex his verò salem
gemmæ duntaxat habemus, candidum, trans-
lucentē crystalli modo, estq; sal fossilis. Sal Ar-
meniacus hodie dictus, non est nativus, sed fa-
ctitius. Ex eorū genere, qui sponte in aquis gé-
nerantur, multæ sunt differentiæ. Qui in mari
nascitur, & in scopulis reperitur, ex spuma maris
conflatus, spuma salis appellatur. Qui in Judæę
lacu gignitur, in quo & asphalt* nascitur, Sodo-
meus vocatur, ab Arabibus sal naphticus, ama-

A rus est. Hoc caremus, quemadmodū & reliquis
nativis in lacubus aut fluminibus repertis. Fa-
ctitiorum varia sunt genera, secundū materiam,
ex qua fiunt, differentia. Nam alia ex aquis sal-
sis generantur, veluti marinus: & qui ex fonti-
bus fiunt, ut sal communis: alii ex cineribus (de
quibus suo loco) aliáve materia, quemadmodū
sal Alkali, q fit ex herba kali, & vulgaris Arme-
niacus, qui in Alexandria fit in balneis. Cæterū
hodiè pro efficacissimo in medicina sale gēmæ
B utimur qui fossilis est, ut diximus, & in Germa-
nia, aliisq; locis eruitur. Præfertur deinde mari-
nus. omniū infirmissimus est vulgaris Saccharū
candi tametsi Avicenna interdū salem Indū ap-
pellet, inter sales tamen referendus nō videtur.
Is prętęrea quem Dioscorides salis florē, aut re-
ctiùs maris florē nominat, sali multū dissimilis
est: nihil enim aliud est quàm pinguedo quædā
crocei coloris mari, Nilo, & aliis lacubus inna-
tās: eò tamē hodiè etiā caremus Qui ppriè flos
C salis dicitur, in salis fodinis reperitur, & in ijsis
etiā salignis, velut pollen quidā crassiorē salem
ambiēs: tenuiorū multò est partiū quàm sal, co-
lore candidissimo, interdū cinereo, qui inferior
est.* Porrò sal omnis digerit, astringit, calefacit,
siccat, abstergit, resolvit, & quicquid humidum
est, consumit, dissipat: miscetur medicamentis
purgantibus & aliis, quæ intrinsecus adhibētur:
nec nō glandib. & clysteribus. *Medici Florentini.*

NITRUM, Germ. Salpeter. Gall *Nitre,* Ital. *Ni-*
D *tro.* Hisp. *Salitre* nominatur: hujus apud veteres
multæ erant differentiæ: nativum, factitium, &
aphronitrum, quod veluti nitri flos erat. Hodie
unicum habemus nitri genus, nempe boracem
non excoctam, quæ quibusdam nitrum fossile
est: eoque nitri loco uti possumus. Sal nitri, ta-
metsi proximè ad nitri naturam accedat, nullus
tamen ejus in medicina usus esse potest, præ-
sertim in his, quæ intrò assumuntur. *Medici Co-
lonienses*

E SULPHUR, Germ. Schwebel. Gall. *Soulfre.* Ital.
Solfo. Hisp. *Piedre cufre* vocatur: hujus duo sunt
genera: vivum, quod spontè & per se nascitur:
& ignem expertum, quod arte in fornacibus fit.
Optimum existimatur vivum, quod apyron vo-
cant, nitedulæ modo splendidū, pellucens, mi-
nimè lapidosum. Probatur in genere sulphuris
ignem experti, quod viret, ac præpingue spe-
ctatur. Plurimum in Medo & Lipara gignitur.
Supradictum sulphur calefacit, discutit, & cele-
F riter concoquit. * Prodest tussibus, suspiriosis,
purulenta extussientibus, in ovo sumptum, aut
suffitum: prætereà partus usti nidore extrahit.
Lepras, lichenas, scabros, ungues, cum resina
terebinthina mistum, aufert: cum aceto autem
illitum, ad lepras efficax est: vitiligines tollit.
Scorpionis ictibus addita resina, medetur: cum
aceto verò, draconis marini, scorpionisq; pla-
gas sanat. Pruritus toto corpore erumpentes,
cum nitro detersum sedat: regium morbum e-
mendat, inspersum fronti cochlearis mensura,
aut in sorbili ovo sumptū. Facit ad gravedinem

& destillationes, sudores quoq; conspersum inhibet: podagricis cum aqua & nitro illitū, conducit: gravitatem auditus, suffiti nidore raptim per fistulam hausto, sanat. Lethargicos suffitu excitat: erumpentem undecunq; sanguinem sistit. Contusis auribus, cum vino & melle illitum, medetur. Chymici oleum seu balsamum ex eo adeò efficax conficiunt, ut neque vivum corpus, neq; mortuum ad putredinem transire sinat: sed adeò integrū tueatur, ut neq; ulla cœlestis impressio, vel ab elemētis profecta corruptio, vel ab ipso jam ortu inducta obesse ei possit. de quo vide suo loco. *Dioscorides, Andernacus.*

CHALCITIS metallica res est, in venis ærariis nata, mediæ inter Misy & Sory facultatis, mediiq; situs. Præfertur similis æri, friabilis, nec lapidosa, nec inveterata, intercursantibus ob longis venis splendentibusque, cujusmodi est, quæ in Tuscia Italiæ parte invenitur. In Germania etiam Chalcitidis genus reperitur, lapidosum, ponderosum, tubrū cum scintillis aureis. Præfertur Italica, potissimùm ad Theriacę compositionem: ad reliquorum verò medicamentorum compositionē Germanica uti possumus. * Cæterùm Chalcitidi abstersoria vis inest, excalefaciens, & crustas ulceribus obducens: purgat, quæ oculis & eorundem angulis hærent. In genere leviter erodentium est, &c. *Dioscorides, Medici Florentini.*

Chalcitis rarò Neapoli reperitur, quanquam Puteolis quoque reperiatur, sed in pauca quantitate. Quod si quis Chalcanthum admodū vetustum nactus fuerit, is in eo inveniet efflorescens Misy, & Chalcitidem, quæ Chalcitis cognoscitur, quòd colorē habeat æris, eumq; lucidum. Suntq; penes me multa frusta Chalcanthi, quæ jam quasi universa mutata sunt in chalcitim, itemq; alia in Misy, de qua mutatione Galenus in multis locis disserit. Hæc Chalcitis tametsi in se contineat adhuc reliquias aliquot Chalcanthi, nondum omninò transmutati, nihilominus accipi potest illa rota pars, quæ jam mutata est, relicta ea quæ in medio integra remansit. Præterea Venetiis de nativa Chalcitide, & non transmutata haberi poterit, ab iis qui amicitiam contrahunt cum peritis hujus rei hominibus, qui illam à diversis locis ad ipsorum usum solent curare afferri.

De metallis calidis & siccis in gradu quarto.

VITRIOLUM: Germ Vitriol. Ital. *Vitriolo.* Gall. *Vitriol* Hisp *Copparosa.* Græcis Chalcanthum, Latinis Atramentum sutorium appellatur, duplex est: factitium & nativum. Nativum in terræ venis aut saxorum commissuris concretum reperitur: aut dum ex iis guttatim distillat, partim ex iis stiriatū instar dependet, partim in canalium fundum decidit. Hodie aliud item genus in terræ superficie concretū reperitur, quod vulgò Copparosa vocatur. Factitium etiam duplex est. Unum, quod in Cypro peculiariter fiebat, ex aqua quadam manante ex soryos, chalcitidis, & misyos fodinis, atq; in piscinas quadratas effusa, ibi spontè concrescebat. Alterum fit decocta aqua, in qua maduerit terra quædā atramentosa: ut hodie moris est in multis locis. Nativum factitio præstantius est: ideo in eorum numerū Copparosa Cypria referri potest, cùm sit aliorum penuria. E factitii generibus, Cyprium excellebat: cùm verò desit, vitriolum Romanum, aut Siculum usurpari potest, veluti præstantissimum inter factitiorum genera. * Insigniter calefacit, maximeque astringit: ideò totius carnis naturam siccat, & in se contrahit. *Medici Florentini.*

AURIPIGMENTUM, Ger. Operment/Arsenick. Gall. *Orpin, Arsenic.* Ital. *Oprimento.* Hisp. *Oropimente* dicitur, aurum colore imitatur. Ejus apud Dioscoridem duo genera. Unum è multis squamis, ut altera alteri imposita videatur, constat: id si purum fuerit, nec ulli materiæ permixtum, optimum existimatur. Alterum colore sandarachæ, hoc est, rubrum, glandis effigie. Deligendum ergo aureo colore micans, è tenuibus squamis compactum, quod facilè finditur, & lapillis aut terræ permistum non est. Ex auripigmento nativo fit artificiale, Arsenicum videlicet & Reagal vulgò vocatum. * Vim habet adstrictoriam & erodentem. Crustas cum vehementi uredine, & violento morsu excitat: reprimit quæ excrescunt, & capillos evellit. De oleo, quod ex eo conficitur, vide infrà suo loco. *Medici Florentini.*

SANDARACHA, Germ. Bergrot dicitur, lapis est in metallicis venis, plerunque cum auripigmento nascēs, rufa est, cinnabaris colore, nonnihil ad luteū vergens, quæ cùm uritur, fumum exhalat pallidum, sulphurisq; vitius redolet, tametsi non consumatur. Facilè hodie legitima haberi potest: factitia tamen etiam fieri potest, si auripigmentum coquatur, donec cinnabaris colorem contrahat, potestque veræ sandarachę loco substitui. Sed animadvertendum est, Sandarachæ vocabulo apud Arabes vernicē intelligi, quæ nihil aliud est, quàm gummi juniperi, non autem prædictum lapidem. Itaque curam adhibeant Medici, ne altera alterius loco indifferenter utantur. * Vis eadem & ustio, quæ auripigmento. Explet alopecias, resina excepta, & scabros ungues cum pice eximit. Contra phthiriasin ex oleo efficax est: tubercula cum adipe discutit. Prodest ad narium, orisq; ulcera, & cæteras papularum eruptiones cum rosaceo: item condylomata. Datur ex mulso, purulenta extussientibus, suffitur quoque cum resina, adversus veterem tussim, rapto per fistulam nidore: vocem expedit cum melle delincta: suspiriosis cum resina in catapotio optimè datur. *Dioscorides & Florentini.*

CHRYSOCOLLA sive borax nativum, genus nitri fossilis est, ab Armenia, & Macedonia, & Cypro translatum, in ærariis, argentariis & auratiis fodinis repertum præstantissimū est Armenium,

menium, ærarium prassini coloris: saporis nitro- A
si cum æquali amaritudine, & substantia dura. Iisdem in locis reperitur, arenæ per se simile, aut materiæ metallicæ permistum, sed quod abrasum arenæ similitudinem gerit. Hujus usus est in medicamentis & aurifabrorũ officinis quemadmodũ apud veteres Chrysocollæ. Factitia Chrysocolla, Germ. Borras. Gall. *Colle à or, souldure d'or, borax*. Ital. *Borras*. Hisp. *Borrax à atincar* dicitur, ex pueri urina in æreo mortario trita pistillo æreo fiebat. Hæc Medicis in usu fuit. Sunt etiamnum B
aliæ factitiæ, quæ pictoribus tantùm serviunt. * Vis Chrysocollæ ad purgandas cicatrices: excrescentem carnem coercet, astringit, purgat, excalfacit, & modicè corpus mordendo exedit. Inter medicamenta intelligitur, quæ vomitiones concitant, & necem inferre possunt. *Dioscor.*

Misy assumendum natione Cyprium, auri simile, durum, quod friando auri colorem imitatur, & stellæ modo splendet. * Vim habet & ustionem, cum chalcitide eandem, præterquàm C
quòd psoricum ex eo non conficitur, excessus, defectusque ratione tantùm differens. Ægyptium autem cæteris præstat, utpote quod efficacius habeatur, sed ad ocularia medicamenta multò supradicto inferius. Quòd si deficiat, ejus loco sumi poterit vitriolum vetustum, ustum. *Dioscorides.*

Sory existimarunt aliqui melanteriam esse, aberrantes: siquidem sui generis est sory, ei non absimile. Verùm sorei virus inest grave, & nau- D
seam movens. Invenitur etiam in Ægypto, & aliis quibusdam regionibus, ut in Libya, Hispania, & Cypro. Præfertur Ægyptium, quodque frianti nigrius apparet, in multa foramina dehiscens, suppingue, insuper astringens, & olfactu devoratione que magnum virus olens, ita ut stomachus in vomitiones effundatur. Quod autem friatum scintillas misyos modo non emittit, & alterius generis esse, & invalidum, censendũ est. * Vim & ustionem supradictis similem habet. E
Dolori dentium cavernis inditum medetur, eosque labantes firmat: ischiadicis ex vino infusum auxiliatur: illitũ cum aqua, varos extinguit. Medicamentis admiscetur, quæ capillos denigrant. Hæc autem ferè omnia, & alia, quæ ustionem experta non sunt, perustis validiora esse existimantur: præter salem, & vini fæcem, nitrum, calcem, & consimilia, quæ eruda remissiora sunt: combusta enim viribus efficaciora redduntur. F
Dioscorides.

Melanteria geminæ est originis: quędam in faucibus cuniculorum, quibus æs eruitur, salis modo concrescit. Alia verò in summa facie supradictorum locorum coit, quæ terrena est. Quinetiam invenitur in Cilicia, & aliis quibusdam regionibus, fossilis quædam. Præstat, quæ sulphuris colorem trahit, lævis, pura, æquabilis, & quæ contactu aquę confestim nigrescit. * Vim causticam eam obtinet, quam & misy. Si deficiat, ejus loco accipiatur vitriolum, aut copparosa dicta. *Dioscorides.*

De metallis frigidis in primo.

Stimmi, vel Stibium, vulgò Antimonium, German. Spiesglas. Gall. *Antimoine*. Ital. *Antimonio*. Hisp. *Alcohol* dicitur, optimum, quod splendidissimum est, modoq; nitedularum emicat, confractu crustosum, nihil terræ aut sordidi habẽs, friabile: * Vis ejus astringere, meatus obstruere, refrigerare, excrescentia in carne cohibere, ulcera ad cicatricem perducere, sordes & ulcera oculorum expurgare: sistit & sanguinem è cerebri membrana profluentem. & ut in universum dicatur, vis usto plumbo similis est, &c. Ex stibio paratur oleum, & vitrum, medicamentum purgatorium, de quibus suo loco. *Dioscorides.*

De metallis frigidis in secundo.

Argenti scobs seu ramentum, quod Limatura vocatur, aut scoria, aut helcysma, aut encauma, molybdenæ vim habet. * Confert humoribus viscosis, scabiei, pruritui, ulceribus, tremori cordis, & oris fœtori. De liquore, qui ex argento chymicè conficitur, vide infrà suo loco. *Dioscorides, Andernacus.*

Spuma argenti, vulgò Lithargyrium, Ger. Glett/Silberschaum dicitur, lapis est è plumbo factus: plumbum enim dum secũda fornace excoquitur, aut solum aut metallo aliquo permistum, partim in lithargyron, partim in plumbaginem vertitur. Duo sunt ejus genera: unum colore aureo, alterum argenteo: quo fit, ut illud lithargyros auri, hoc lithargyros argenti nominetur. Inde verò hæc differentia nata est, quòd alterũ altero majorem vim ignis passum sit. Lithargyrium auri præfertur: hodie nossimum. * Vis astringere, mollire, cava explere, excrescẽtia in carne reprimere, ad cicatricem ducere, refrigerare, & occludere, &c. *Medici Florentini.*

Argentum vivum, Germ. Quecksilber. Gall. *Vif argent*. Ital. *Argento vivo*. Hispan. *Azogue*, duplex est, nativum & factitiũ. Fit ex minio, quod abusivè Cinnabaris dicitur, patinis fictilibus imposita ferrea concha cinnabarim continente, & calice cooperta argilla superlita, carbonibus succendunt. Siquidem detersa fuligo, qua calici insidet, refrigerata in argentum vivum coit. Quinetiam invenitur in argentifodinarum tectis stillatim concretum. Alii per se in metallis inveniri tradunt. Servatur in vitreis, aut plumbeis, aut stanneis, aut argenteis vasis: siquidem aliam materiam omnem exedit, & defluere facit. * Potum vim perniciale m habet: suo enim pondere interna exedit. Remedio est lac multum subinde potum & vomitionibus rejectum, aut vinum cum absinthio, aut apii decoctum, aut semẽ hormini, aut origanum, aut hyssopum cum vino. Auri limata scobs, id est, ramẽtum quàm tenuissimum epotum mirabili est auxilio. Cæterùm ex argento vivo conficitur Mercurius sublimatus & præcipitatus, & oleum, de quibus suo loco. *Dioscorides.*

Plumbum, Germ. Bley. Gal. *Plomb*. Ital. *Piombo*. Hisp. *Plombo* nominatur, humida constatna-

tura, frigore congelatum: item aërea & terrestri, sed pauca fit ex illo pila, seu mortarium, & pistillum, ad usum medicum. Quicunq; enim humor in eo aliquandiu residet, multò evadet frigidior, quàm antea fuerit. Ideo oleum omphaceum, aut rosaceū, aut melinum, aut myrtinum, si illi infundatur, remedium optimum adversus inflammationes, & ulcera contumacia, tum aliarum partium, tum naturalium, seu testiculorum, cancrosque, & articulorum fluxiones praeparatur. Quòd si refrigerans aliquis succus, ut sempervivi, cotyledonis, intybi, lactucae, chondrillae, psyllii, omphacii, portulacae, mortario ejusmodi imponatur, subigaturq; in Sole, aut aëre, aliàsve calefacto, praestantissimum efficitur medicamētum ad fervorem & calidas fluxiones restinguendas. Quinetiam plumbum in laminas deducitur, quae lumbis admotae, genituae fluorem per insomnia prohibent, insigniter refrigerantes. Bractea quoque tenuis ex eo facta ganglia dissipat, propiùs ei alligata. Ex eo fit oleum, de quo suo loco. *Andernacus.*

Plumbago, quae Graecis Molybdaena, Germ. Bleyertz vocatur, optima est flava, argenteae spumae aemula, modicè splendens: cùm teritur rufa, cocta cum oleo jecinoris colorem trahit. Vitiosa est, quae aërem, aut colorem plumbeum refert. Gignitur ex auro & argento. Est enim quaedam fossilis, ad Sebastiam & Corcyrum inventa. Quo in genere probatur, quae lapidosa non sit, aut recrementosa, sed nitens, & flava.* Vim habet spumae argenti, aut recremēto plumbi similem. Uritur, lavaturque eodem modo. Miscetur convenientissimè medicamentis, quae liparas vocant, atq; emplastris minimè mordentibus. Carnem recreat, & ulcera ad cicatricem perducit: glutinantibus tamen medicamentis aut abstergentibus nō convenit. Si deficiat, lit. argyros ejus loco sumi potest. *Dioscorides.*

Lotura plumbi sic fit. In mortarium plumbeum aquam injiciens, pistillo plumbeo terito, donec nigrescat aqua, & limi modo crassescat, aut lutulenta reddatur: linteo deinde colato, aquam superinfundens, quò faciliùs quicquid est resolutum, incerni possit. hoc iterum facito usq; dum satis tibi habuisse videatur. Ubi consederit priore aqua effusa, novam adjiciens ut cadmiam lavato, donec nulla extet nigritia: postea in pastillos cogens reponito. Quidam scobem mundi plumbi lima quaesitam, mortario pistilloque lapideis terunt, aut manibus cum aqua paulatim adjecta fricant, donec nigrescat: mox ubi id pessum ierit, effusa aqua, colligunt in pastillos, nam tritum vehementer, cerussae simile redditur. Alii climatae scobi modicam plumbaginem adjiciunt, affirmantes ita elotum plumbum praestantius esse. * Potest refrigerare, adstringere, inducere, mollire, cava explere, sistere oculorum fluxiones, & ulcerum excrescētia. Sanguinem supprimit: prodest contra sedis ulcera, condylomata & haemorrhoidas, ex rosaceo: item ad ea, quae aegrè cicatricem ducunt: & in totum spodii effe-

A ctus praebet, nisi quòd non obducit crustas. Sincerum plumbum affrictu marini scorpionis, draconisq; plagis auxiliatur. *Dioscorides.*

Uritur plumbum sic. Super quàm tenuissimas plumbi laminas, fictili novo inditas, sulphur inspergito: addito q; aliis rursus laminis, interjecto semper sulphure usquedum vas expleveris, succendito. flagrante autem plumbo, ferrea rude versato, donec perfectè redigatur in cinerem, nihilq; è plumbo non ustum haeserit. tum demum

B obstructis narib. eximito: alioqui halitus plūbi noxius sentitur. Aut elimatam plumbi scobem in olla sulphure urito. Alii laminas in fictili crudo, ut dictum est, imponunt fornaci, aut foco, & circumlinentes operculum, dato exili spiramento, urunt. Alii pro sulphure cerussam, aut hordeum inspergunt. Alii integras laminas imponentes, acri igne utuntur, & rudicula ferrea continuè movent, dum in cinerem solvātur. Sed difficilis hujusmodi ustio, & si vehementiùs ura-

C tur, contrahit spumae argenti colorem. Magis tamen nobis placet prima urendi ratio. Plumbum ustum lavatur, ut cadmia, & reconditur. * Eosdem effectus habet, quos plumbum elotum, sed multò acriores. *Dioscorides.*

Recrementum plumbi, quod scoriam vocant, optimum est, densum, fractu contumax, cerussam planè repraesentans, nihil plumbosi habens, quod ad luteum colorem accedit, & urit, splendorem imitatur. * Eadem quae plumbum

D exustum potest, sed magis astringit. Lavatur in mortario infusa aqua, & refusa summa aquae parte, quae luteum colorem duxit: idq; saepiùs, dum recrementum absumatur. Dein ubi consederit crassamentum, aqua effusa, digeritur in pastillos. *Dioscorides.*

Cerussa (Germ. Bleyweiß. Bell. *Loothwitte.* Gall. *De la Cerusse.* Ital. *Biacca.* Hispan. *El aluayalde.* appellatur) fit hoc modo. Infuso in urceum oris lati, aut fictile labellum, quàm acerrimo aceto,

E laminam plumbeam supra fictilis spiraculum, subjecta priùs arundinea tegete, firmato: superjectisque velaminibus, ne halitum expiret acetum, ubi resoluta fuerit, defluensq; deciderit, humorem purum ad summa delatum colato, crassamentumq; transfundito. debet quoque siccari in Sole, mox trusatili mola teri, aut aliàs tritum cribrari. postea quod superest duri, in tenues partes redigendū, cribrandumq;. vicissim eadem tertiò, quartoque facienda. Melior, quae primò

F cribrata est, & medicamentis oculorū assumenda. Secundum locum tenet sequens, & reliquae suo ordine. Nec desunt qui ligneas rudes in medio vase appendant: & deraso cen situ imposito, ita ut acetum non contingat, inditoque operculo circumlinentes dimittunt. Post dies decem laxato obturamento visunt: cumq; resoluta materia fuerit, reliqua, ut suprà diximus, exequuntur. Si autem quis in pastillos velit digerere, aceto acri subacta, dividitur in pastillos, qui in Sole siccantur. Aestate tamen supradictum opus obeundum est: ita enim candida atque efficax redditur.

redditur. Quinetiam hyeme paratur, urceis supra furnos, balnea aut fornaces impositis: ascēdens enim calor idem, quod Sol, præstat Laudatissima fieri putāt Rhodi, & Corinthi, aut Lacedæmone: proximam Puteolis. Torretur hoc modo. Flagrantibus igni carbonibus, fictili novo, maxime Attico, tritam cerussam imponito, & assiduè versato: cumq; cinereum colorem traxit, eximens refrigerato, & utitor. Est & aliud urendi genus. Trita patinis novis supra prunas imponitur, & ferulacea rude movetur, donec colore similis sandarachæ fiat, exactaque ad usus ministratur. Quæ verò ita parata est, Sandyx à quibusdam dicitur. Lavatur Cerussa cadmię modo. * Cerussa frigida est & sicca secundo ordine: occludit, emollit, explet, extenuat: insuper excrescentia leniter reprimit, & ad cicatricem perducit. Miscetur ceratis & emplastris, quæ liparæ vocantur, pastillisq;. Est autem lethalis ejus potus. *Dioscorides.*

De metallis astringentibus.

CADMIA fornicaria melior est botrytis, item racemosa, in summo fornacis ærariæ affixa, densa, modicè gravis, in levitatem magis inclinans, colore spodii, & quæ fracta cinerulenta & æruginosa est. Cadmia lapis, calaminaris vulgò dicitur, cujus pulvere æs rubrum pallore tingunt, & augent etiam hodie fabri ærarii. Is alieno sapore mādenti est, & in farinam tritus, aceto subactus, in Sole siccatus coit in lapidē, in igne manet, & fuliginem edit luteam vel æream: quæ lapidi cuidam in lapidum fodinis invento, a nonnullis malè pro Cadmia supposito conveniunt. Reperitur itaque aliud Cadmiæ genus, lapidis similitudine in ærariis fodinis, teste Gal. tametsi Dioscorides neget: imò hodie adhuc reperitur, hisque usui est, qui aurichalcum conficiunt. *Medici Colonienses.*

POMPHOLYX vera Arabum Thutia est. fit è tenuissima favilla quæ in altum evolat, & tecto fornaciq; adhærens: principiò cùm fit, aquarum bullis simile prodit, quæ per pluvias inter Veris initia erumpunt: colore albo, quæ in tenuissimum pollinéq; similem pulverem dissolvuntur: similes habent facultates, sed pompholyx est tenuiorum partium. Pompholyga pharmacopolæ Nihil album, Germani Weiß nicht/ appellant, Probatur, quæ Norinbergæ conficitur. Hodie itaque cognitum, & facile ex ærariis officinis haberi posset: sed his substitui possunt Dioscoridis antispodia, aut officinarum thutia * Vim habet adstringendi, refrigerandi, explendi, purgandi, obstruendi, & aliquantum exiccandi. Inter medicamenta numeratur, quæ leniter crustas obducunt. *Medici Colonienses.*

SPODIUM in æris fornacibus invenitur, ubi & pompholyx, quæ Arabum Thutia est (nam officinarum thutia, veterum Cadmia est, ut mox dicetur:) fiunt ex favillis è metallo, dum coquitur, emicantibus, & specie differūt. nam spodium fit è partibus crassioribus, & in ærarium offici-

A narum pavimentis reperitur. Ideo multum terræ colligit, & spurcitia reficitur. Hoc hodie in pharmacopoliis Nihili griseum, & à Germanis Graw nicht appellatur. Spodium Avicennæ fit ex arundinis radicibus, ejusque usus est in ab Avicenna præscriptis medicamentis: nam antispodii genus est. Illud verò quod ex boum, similiumque animalium cruribus confectum officinæ usurpant, præstat rejicere, ejusque loco, aut Avicennæ, aut Dioscoridis aliquo antispodii genere uti, in his

B præsertim, quæ intrò sumenda sunt, medicamentis: in his verò quæ foris adhibentur, aut vero spodio, aut pompholyge, aut thutia officinarum præparata *Medici Colonienses.*

THUTIA officinarum veterum cadmia est, fornicaria scilicet. Gignitur in fornacibus ærariis, fuliginë flatu egesta, veluti spodiū & pompholyx, quæ vera est Arabum thutia. *Medici Colonienses.*

GYPSUM (Germ. Gyps. Belg. *Leem mortel.* Ital.

C *Gesso.* Gall. *Du plastre.* Hispan. *Yesso* nominatur, è quodā candido lapide fit, in laminas facilè scissili: qui tamen non longa ignium vi torretur, & excoquitur. Fit etiam gypsum è speculari lapidē, qui Græcis σεληνίτης dicitur. Item ex alio quodā lapide nivei candoris, è quo in Hetruria torno patinæ & alia vasorum genera conficiuntur Hūc Alabastrum appellant, sed perperam. Gypsum & ipsum ad communem omnium terrenorum, lapidosorumq; corporum facultatem, qua de-

D siccare dicta sunt, insuper hoc adjunctum habet, quòd est facultatis emplasticæ. * Habet vim adstringendi, obstruendi: sanguinis eruptiones, sudoresque cohibet: sed potum, strangulationis modo jugulat. *Galen. Diosc. or. Mathiolus.*

De metallis venenosis.

ARGENTUM VIVUM potum, stomacho, ventri, & interaneis gravitatem cum magnis torminibus adfert, & nonnunquam pondere suo inte-

E stina vulnerat: urinamq; supprimit: corpus intumet plumbeamq; deformitatem concipit. Lac copiosè potum auxiliari cōstat: sed postea eyomani, qui hauserunt *Dioscorides.*

ARGENTI SPUMA pota eadem quæ argentum vivum infert. Quibus subvenit secundum vomitionem, potum sylvestris hormini semen, myrrhæ drachmæ octo, absinthium, hyssopum, apii semen, aut piper, aut ligustri flos ex vino: aridum palumbis fimum, cum nardo & vino.

F *Dioscorides.*

AURIPIGMENTUM, CALX, & SANDARACHA, pota, alvum & intestina cum vehementi erosione exerucianr. Præbenda cuncta quæ suo admistu illorum acrimoniam hebetant ac solvunt, & facilem lubricamq; alvum reddunt, cujusmodi ibisci & malvæ succus est. Dandum decoctum seminis lini, vel semen tragi herbæ vel oryzæ: itē q; cū aqua mulsa copiosum, jura pinguia, & boni succi. *Dioscorides.*

CERUSSA suo colore proditur: sumpta enim, mox palatum, gingivæ, lingua & commis-

suræ dentium, candore quodam inficiuntur: singultus, tussim ac linguæ ariditatem excitat: iis extrema frigescunt, mens labat, membra torpescunt. Quibus dare convenit aquam mulsam, aut ficuum aut malvæ decoctũ, aut lac calidum, aut sesamam ex vino tritam, vel lixivium ex sarmentis factum, amaracinum oleum, aut irinum, persicorum ossa cum hordei decocto: columbina ova cum thure, aut hordei decocto, aut prunis: aut gummi, quod ulmus ploravit: aut humorem, quem ulmea folia reddiderunt, cum aqua tepida: sed tum quoque novant. Convenit etiam thapsiæ succus, aut scammoniæ, cum aqua mulsa potus.

LAPIDESCENS GYPSUM strangulationem creat. Quare eadem proferenda sunt, quæ mansis fungis, auxilia: & adhæc malvæ decoctum, quod etiam olei vicem pensat: utpote cùm pingue sit, evomendo lubricas vias & faciles reddit, deradique corpora non sinit, quod ubi duratur in lapidem, gypsum efficit. Quinetiam prodest oleum ex aqua mulsa, aut ficorum decocto & lixivia è ficulneo cinere, aut sarmentis facta, cum vino copiosiore pota: & origanum, aut thymum cum lixivio, aut aceto, aut passo: hique decocto malvæ proluendi. *Dioscorides.*

De metallis alterantibus qualitate occulta.

ALUMINE ligna & tabulata ignita illita non ardescunt, ut nec postes, fores aut lacunaria ære viridi imbuta, modò crusta durior iis obducatur, & alumen plumbiq; albi cineres, pigmentis copiosè misceantur. *Mizaldus.*

De Lapidibus Sectio VI.

- LAPIDES
  - Preciosi, *alterantes qualitate*
    - Manifesta
      - Prima. *Sic frigidi in*
        - Primo
          - Hiacynthus.
          - Sapphyrus.
          - Smaragdus.
        - Secundo
          - Rubinus.
          - Carbunculus.
          - Granatus.
          - Sardonius, *&c.*
        - Quarto: Adamas.
      - Secunda. *Sic amuleti*
        - Bezoarticus.
        - Hiacynthus.
        - Sapphyrus.
        - Smaragdus.
        - Carbunculus.
        - Granatus.
        - Sardonius.
        - Amethystus, *&c.*
    - Occulta: *ut*
      - Lapis *Bezoardicus.*
      - Topasius.
      - Colubrinus.
      - Bufonius.
      - Smaragdus.
      - Alectorius.
      - Chalcedonius.
      - Amethystus.
      - Sapphyrus.
      - Iaspis.
      - Lapis *Nephriticus.*
      - Lapis *Tiburonum, &c.*
  - Minus *preciosi, &c. Vide literam A.*

A. MINUS

- A Minus *pretiosi*
  - Alterantes *qualitate*
    - Manifesta
      - Prima. *Sic*
        - Calidi
          - Hæmatites, Pyrites.
          - Lapis *Asius*.
          - Thyites, Smyris.
          - Schistus, *&c.*
        - Frigidi
          - Crystallus.
          - Lapis *Phrygius*.
          - Lapis *Samius*, *&c.*
        - Sicci, Arena, *&c.*
      - Secunda. *Sic*
        - Astringentes.
          - Lapis *Asius*.
          - Naxeus, Geodes.
          - Pumex, *&c.*
        - Emollientes
          - Alabastrites.
          - Gagates.
          - Lapis *Thracius*, *&c.*
        - Obstupefacientes
          - Memphites.
          - Iaspis.
          - Ophites.
        - Abstergentes, Arabicus.
        - Glutinantes
          - Galactites.
          - Melites.
        - Cicatricem *inducentes*, Morochtus.
        - Calculum *comminuentes*
          - Lapis *lyncis*.
          - Iudaicus.
          - Lapis *spongiæ*.
        - Fœtum *retinentes*
          - Aetites.
          - Iaspis.
        - Menses *cientes*, Ostracites.
        - Amuleti
          - Selenites.
          - Lapis *Amianthus*.
          - Myexis.
    - Occulta: *ut*
      - Lapis *spongites*.
      - Chelidonius, Magnes.
      - Lapis *piscium*
      - Limacum *lapilli*.
      - Lapis *vulturis*.
      - Metlucius.
      - Lyncurius, Corallus.
      - Gagates, Aetites.
      - Lapis *cancrorum*.
      - Succinum.
      - Crystallus, *&c.*
  - Purgantes
    - Humores *crassos: ut Magnes*.
    - Melancholiam: *ut*
      - Armenus.
      - Cyaneus, *seu Lapis Lazuli*.

De lapidibus preciosis, frigidis in gradu primo.

HYACINTHORUM duæ sunt species: rubra, quæ nobilior est: & carbunculo similis, quæ ab igne illicò mutatur: vixque qui leniem magnitudine excedat, invenitur. Sed gemmarii sæpe Granatum Æthiopicum pro eo ostendunt. Nascuntur verò ex quibusdam Lusitaniæ locis, ut in Belas non procul Olysipone & multis Hispaniæ locis. Pro constanti creditur, hominem tutum reddere à fulminibus, pesteque: & si peste quis laboret, nitorem amittere, coloremque dilutiorem ac languidiorem induere. * Cor etiam confirmat, ebibitus & gestatus: somnum conciliat, & honores auget, tum divitias atque prudentiam: quæ omnia etiam facit, qui colorem habet florum garyophylli Turcici, id est luteum, quasi lutei ovi, sed splendidum & perspicuum. Venustus est, ac non facilè vitiatur: est enim corneolo aliquantulum durior. non est tamen adeò efficax, ut ille. *Cardanus.*

SAPPHYRUS (Germ. Sapphyr. Ital. *Zaffiro.* Gall. *Sapphyr.* Hisp. *El Zafir piedra preciosa.* Arab. *Nilaa.*) Gemmarum omnium pulcherrima est, cœci colorem refert miro splendore, & perspicuitate summa: non tamen margaritas, carbunculos, adamantes, neque smaragdos precio vincit. omnium durissima, præter adamantem. Ejus duo sunt genera. Unum enim obscurius est, alterum verò splendens, quod genus vulgo Sapphyrum aqueum vocant. Vilior hic est, & interdum coloris cujusdam admixtione Adamantem ita æmulatur, ut nonnullos plerumque fefellerit. Invenitur utrumq; genus in Calecut, Cananor, & variis regni Bisnagua locis. Præstantiores ex Zeilan adferuntur: omnium verò laudatissimi ex Pegu. Omnibus in morbis cutis gestando utilis est, ut ego expertus sum: anthraces enim nasci vetat pestifero tempore, & scabiem semper minuit, castum & pudicum etiam ob id reddit, & sudores eadem ratione comprimit. Et ex secundis quasi viribus corpus confirmat, & colorem bonum facit: terrores vanos tollit: atræ bilis adversatur, cohibet, & juxtà etiam pellit. Mores in melius mutat, tanquam ex tertiis viribus: unde pios facit, & trãquillos oculos, si tangat sæpius, à variolis præservat: & anthraces eodem modo impositus mitigat & sedat. * Creditur necromantiæ auxiliari: sed priùs constituere oportet, quomodo sit, an naturalis scilicet, idque difficile videtur: nam animã ab errore liberat. hæc autem constat violata mentis & sensuum acie vel à divino numine: non par autem est, lapidi tantum tribuere. Malim tamen in dubiis experimento cedere. Ob duritiem qui acerbus est, si per tres horas in auro excoquatur, in speciem transit adamantis, candidissimusq; evadit, ac splendidus. Unde patet exhalatione terrea tingi. antea enim nõ adeò perspicuus est: propterea etiam tincturam recipit nigram, cùm reliquæ omnes gemmæ quæ adamantem referunt, tincturam non tangant, ne obscurẽtur, sed solùm ab ea circumdentur. Cæterùm Sapphyrus percussis à scorpione, potu prodesse existimatur. Contra intestinas exulcerationes bibitur. Excrescentia in oculis, uvasque & pustulas inhibet, & ruptas membranas cogit. Additur hoc tempore in medicamenta ad cor facientia, & in antidota, quæ adversus venena & pestiferos effectus parantur. *Cardanus, Dioscorides, Galenus, & Garcias.*

SMARAGDUS (Germ. Ein Smaragd. Ital. *Smeraldo.* Gall. *Esmeraude.* Hisp. *Esmeralda.* Persis & Indis, *Pachee.* Arabibus verò *Zamarut.*) gemmarum omnium pretiosissima, & fermè tenerrima. ejusq; locus natalis vix agnoscitur, nullis remanentibus fragmentis, sed propter raritatẽ, etiam ea auferentibus negotiatoribus. Vulgare autem est in Balagate & Bisnager, ut fictitias Smaragdos ex vitrearum lagenarum crassioribus fragmentis conflent. Sed & Smaragdi quæ ex Peru novi orbis provincia advehuntur, adulterationis suspicione non carẽt. Verùm Scythicos præferri omnibus creditum est, inde Britannicos: tum alii subsequuntur primi generis. Secundi autem sunt ex Peru, duriores, alacriores, sed non adeò pressi coloris, atq; herbacei, sed solùm virides, ideoq; magis perspicui. Tertium genus vile & abjectum, occidentalis etiam Indiæ, primis durius: sed vix perspicui, & hebetes, luce propria gaudent: ideo noctu pulchriores. An omnibus similes vires, & an smaragdorum è genere sint, satis mihi dubium est. Prassium aliquando habui smaragdo proximiorem, smaragdis Peru & S. Marthæ. Qui ex Peru sunt, vix unus est sine macula aut vitio. Plerique etiam dilutum nimis habent colorem: alii paulùlum nigricant, quod omnem decorem aufert. Nullæ gemmæ tutius feruntur smaragdo, sapphyro & hyacintho. Sed smaragdus facillimè frangitur, cùm tamen precium sit ingens. Quoniam verò nulla gemma colorem aliquem suscipit in regressu, ut in fructibus, & aliis vilioribus rebus accidit, necesse est ut frigida sit, & exustionis omnis expers: ideoq; venerem cohibet. Ferunt etiam in virginum defloratione egregias smaragdos frangi. Hæ sunt, quæ puræ sunt, & pressi coloris herbacei, cum tanto fulgore, ut aërem ipsum circumstantem, ac proximas res colore inficiant. quod experimentum licet evidens, rarum sit, frequens tamen est subobscurè, propter coloris ipsius robur innatum. * Porro smaragdus comitiales & vertigines sanat, & memoriam confirmat. Sedat affectus animi, & ad divinandum utilis est, sub lingua contenta. Visui perquàm utilis, & cordis affectibus, facundiam & amorem erga studia adauget. Elephanticis utilis gestatus: sed magis ebibitus. & omnibus venenis adversatur: tum etiam dysentericis plurimùm prodest. Inanes terrores discutit, quos Dæmonum vocat vulgus illusiones. bonos mores ob id præstat: nam improbitas nil aliud est, quàm inscitia, atque stultitia, itaque Auget opes deficientis. *Cardanus, Albertus Magnus, Garcias.*

De lapidibus preciosis seu gemmis frigidis in gradu secundo.

Rubinus seu Carbunculus (Germ. Ein Rubyn. Ital. *Un Rubino, Carbunculo.* Gall. *Escarboucle.* Hisp. *El Carvoncol piedra.* Græcè ἄνθραξ.) gemma est, quæ ignibus diu resistit: cujus tres sunt species propriæ, omisso Granato, Balasioque, tanquam sui generis. Gemma est rubri coloris, ac micantis, ut ignis: violaceus color in eo etiamsi gratiam addat, vitium tamen est, & precium minuit. Ejus tria sunt genera: Orientalis, rubith seu rubin, id est spinella (ut dicũt) & Germanicus, durus, sed nigricans, ideo parvi admodum precii, etsi gemma vera sit, sed neque ad latitudinem pisi perveniunt hi unquam. cùm verò tenues sint, Gemmarii etiam tenuiores reddunt, ut meliùs lumen excipiant, nec obfuscentur adeò Spinella clarior est, & jucundior aspectu, sed tenera: precium ob id vilius, duricies tamen in eis diversa est. tenerrimæ quædam enim sunt, aliæ prope duritiem veri carbunculi, quæ paulò inferior est sapphyri duritie. Omnis autem gemma durior teneriorem secat, adeò ut etiam crystallus durior vitrum secet, si præacutus sit. Adulterantur carbunculi sandaracha, id est, auripigmento rubro excocto, atq; ita venenum datur pro alexipharmaco. Dignoscuntur adulterini, interposito colore: ut si albus carbunculus interposito minio aut cynnabari, crystallo supponatur ex angulis: quoniam colorem recipere non possunt transversè inspiciendo. Orientalis carbunculi præterea duæ sunt species. nam qui ardẽs omnino est, ut superfusa noctu aqua splẽdeat ut ignis, propriè carbunculus dici meretur, Græceque Pyropus. alii autem instar fœminæ sunt.* Vires carbunculi sunt, libidines coërcere, pestilentiæ resistere: idq; maximè eporrineolume corpus servare, malas auferre cogitationes: nam hæc omnia hoc ipso constant, quod vitalem spiritum confirmet. Ex secundis viribus est, ut promptum & alacrem faciat hominem, atq; ideò bene fortunatum. *Cardanus.*

Granatus, Germ. Ein Granat. Ital *Granato.* dictus est, quòd fulgeat, similisq; sit grano mali punici. Duæ species mihi notæ: Hispanus & Orientalis. Hispanus dilutioris est coloris: attamẽ si magnus sit, & egregius, flammam coruscantem æmulatur. Sine dubio collo su pensus, & ebibitus, etiam tristitiæ multum resistit, si quid aliud. Sed somnum valde minuit, ut nil sit ex quaque parte beatum. Est enim ignicæ, igneæq; substantiæ.* Cor confirmat, & tantundem cerebro nocet. Facit hominem iracundum, & sanguinem exagitat. Quæ verò in Æthiopia invenitur, Sorianamq; vocant Gemmarii, longè pulchrior est: quoniam densiorem habet substantiam, ad hyacinthique colorem accedit, adeò ut ab illa vix distinguatur. verum non coruleat, ut prima. ideo neq; ad iram, neq; ad vigilias ita hominem pronum efficit, ut prima species. Sed nec exhilarare tantum potest. Existimãt Occidenta-

A les, ignib. diu resistere, nec deturbari. *Cardanus.*

Sarda nomen cum sardonyche communicavit. Ipsa gemma vulgaris, & primùm Sardibus reperta. Sed laudatissima circa Babyloniã, cùm lapicidinæ quædam aperirentur, hærens in saxi corde. Hocq; modo metallum apud Persas defecisse traditur. Sed inveniuntur compluribus aliis locis, sicut in Ephyra & Asso. In India trium generum, rubrũ, & quod demium vocant à pinguedine: tertium, quod argenteis bracteis sublinitur. Indicæ perlucent, crassiores sunt Arabicæ. B Inveniuntur & circa Leucada Epiri, & circa Ægyptum, quæ bractea aurea sublinuntur. Et in his autẽ mares excitatiùs fulgent. Fœminæ pinguiores sunt, & crassius nitẽt. Nec fuit alia gemma apud antiquos usu frequentior.* Gestata animum exhilarat, somnia mala prohibet, ingenium acuit, sanguinem & bilem compescit. Unde ex his fit, ut victores reddat in litibus, & divitias augeat. *Plin. Cardanus.*

C De gemmis frigidis in quarto.

Adamas, Germ. Ein Adamant. Ital. & Hisp. *Diamante.* Gall. *Diamant.* Arab. *Almaiz.* Ab indigenis ubi nascitur, *Iraa:* in Malayo, ubi etiam invenitur, *Itam.* Cæterùm tribus aut quatuor locis inveniuntur Adamantes, videlicet in Bisnager provincia, duabus vel tribus rupibus Magnum quæstum adferunt hæ fodinæ illius provinciæ Regi, magnaque sunt ejus jura. Nam quemadmodum D in Hispaniis Rex in Thynnorum captura sua habet jura, ita ut si unicus Thynnus capiatur, Regi cedat oportet. Sic in his fodinis magni sunt Regis reditus. Nam quotquot Adamantes inveniuntur, duas drachmas excedentes, Regi cedunt. Præterea diligentissimè observãtur operæ Quoniam si quis unicum Adamantem subtulisse depræhendatur, illico ipse cum omnibus facultatibus Regis fisco addicitur. Alia est rupes in Decan, non procul ab ditione Imadixa, quem nos E Madre Malueco nuncupamus. Alia quædam rupes est in dominio cujusdam Reguli indigenæ, in qua præstantissimi Adamantes inveniuntur, sed minores. Isti à vulgo de Rupe veteri cognomen sortiuntur: & venum exportantur in urbem quandam regionis Decam, Lispor nuncupatam, ubi celebris est mercatus. Illic emtos Guzaratenses huc nobis adferunt emendos. Sed etiam in Bisnager deferunt, magnitudine precii eos invitante. Nam magno apud eos habentur in precio Adamantes de Rupe veteri cognominati, præ F sertim quos natura ipsa elaboravit. Naifes ab incolis appellantur. Nam quemadmodum, inquiunt, virgo præferenda est jã corruptæ mulieri, sic etiã Adamas à natura elaboratus, præferendus est ei, quem hominum industria expolivit. Contra sententibus Lusitanis, qui industria hominum expolitos longè pluris æstimare solent. Alia est rupes ad fretum Taniam in Malacæ tractu, quæ etiam de Rupe veteri cognominatos profert Exigui quidem sunt, sed laudati: unum tamen habent vitium, quòd ponderosi sint, quo

nomine gratiores sunt venditoribus, quàm emtoribus. Refert Plinius, & in Arabia nasci. Verùm id nec videre, nec audire mihi licuit: quęadmodum nec in Cypro, nec in Macedonia. Scribit Franciscus de Tamara, in Peru Adamantes reperiri. Sed huic authori exiguam fidem adhibeo. Non desunt, qui in Hispaniis inveniri putent, quorum opinioni subscribere non possum: quoniam nullis probatæ auctoritatis scriptorib. fulciatur. Inveniuntur hic avellanæ nucleo interdum majores. Accepi à viro fide digno qui affirmaret, se Adamantem vidisse in Bisnager magnitudine exigui ovi gallinacei. Sed miraculi instar id mihi videtur, hujusmodi gemmas, quę altissimè in terræ visceribus, multisq; annis perfici debebant, in summo ferè solo generari, & duorum aut trium annorum spacio perfici. Nam si in ipsa fodina, hoc anno ad cubiti altitudinem fodias, Adamantes reperies. Post biennium, rursus illic excavato, ibidem invenies Adamantes. Sed certum est grandes non nisi sub infima rupe nasci. Est verò Adamantis nitor vivax, candidus, nitidissimus & perspicuus, maximâ etiam habet duritiem & luminis copiam. Unde efficacissimus est, quacunque virtute præditus sit. Confricatus paleas trahit, valenterq; pro magnitudine coërcet nocturnos timores: quate necesse est, ut melancholiam & atram bilem sistat, animamq; cōfirmet. Est ex eo vitiosus ruber, & rarus: citrei verò coloris frequens ac durus, qui animum non adeò reddit putum. Verisimile autem ex hoc agere, mutando vitalem spiritum. nam terrores in corde fiūt: indicio est cordis palpitatio in timore. Frangitur malleis etiā parvis faciliter, sed non tingitur nisi sua scobe, qua etiam expoliri solet. Ejus autem fragmenta ob duritiem gemmas omnes incidunt. unde qui gemmas cælant, illis utuntur, postquā ære ac smiride, erasiore Minervæ figuram effinxerint.* Infelicem creditur efficere gestantem. Sic enim ad animum se habet, ut Sol ad oculū: ille enim potius obfuscat, quàm illustrat visum. Facit etiam intrepidum. At nihil est, quod nos magis securos reddat, prudentia & timore. ideo timidis melior. Sed neq, his convenit, cùm ea parte, qua non oportet, quandoq; audaces faciat; qua opus est, timorem non adimat. hoc enim discrimen est affectuum naturalium & ex philosophia acquisitorum, & vi externa: veluti lapidum gestatione. Ignibus per aliquot dies restitit. *Cardanus & Garcias.*

De gemmis amuletis.

AMETHYSTUS (Germ. ein Amethyst) ejusdem ferè mollitiei est cum crystallo, simulque sæpe unà invenitur: albusque a crystallo vix discerni potest. colore violæ purpureæ, visuique gratus. Indicus præfertur.* Efficit sedatum, vigilantem. Ebrietatem reprimere, alligatum super umbilicum, testantur: ad pugnas quoq. & venationes utilem esse. acuit ingenium, & somnum minuit: vapores enim à capite arcet. lotio ejus fœcūdos efficit, & venenis resistere creditur. *Cardanus.*

De lapidibus preciosis alterantibus qualitate occulta.

TRADUNT seduli rerum naturalium indagatores, coacervari vermes in involucris intestinorum cervi, & serpentium esu necari, quos spiritu narium ex cavernis elicit. Ne verò illorum virus ei obsit, ad fontes aquarum properat, in quibus dum ad labra usq; mergitur, ex oculis lentæ stillant lachrymæ, quæ viscedine sua in majoribus canthis ad nucis juglandis magnitudinem concrescunt, & quodam modo lapidescunt. Ubi verò sese veneno exoneratum sentit, aqua egressus, attritu oculorum ad arbores, tophum illum, visus obstaculum (lapidem, si placet, appella) excutit: quem efficacissimum esse adversus venena, testes sunt magnæ authoritatis & antiquitatis Medici quamplurimi. Talem gloriantur se vidisse Iulius Scaliger, & Amatus Lusitanus: traduntq;, peste correptis efficaciter dari cum vini momento. Nam tantus illius vi & pręsidio cietur sudor, ut penè totū corpus eliquari eredas: quo uno pestilens virus foras truditur. Lapidem hūc Arabes BEZOARTICUM vocant. *Mizaldus.*

A' lapide BEZAR nomen invenerunt medicamenta venenis resistentia, quæ per excellentiam Bezardica dicuntur. Est enim hic lapis eximiæ adversus venena facultatis: nasciturq; hoc modo: Est in Corasone, & Persia hirci quoddā genus, quod Pazam lingua Persica vocant, rufi aut alterius coloris (ego rufum, & prægrandem Goæ vidi) mediocri altitudine, in cujus vētriculo fit hic lapis Bezar, circum tenuissimam quandam paleam semper augescens, & veluti multis è tunicis contextus: columellæ, aut glandis plerunque, interdum alia, & alia forma, lævis magna ex parte, colore veluti ex viridi nigricante. Inveniuntur exigui, & magni. Magni, qui rariores sunt, ab earum regionum illustribus viris expetuntur. Quò enim majores sunt, eò valentioris esse facultatis sibi persuadent. Memini unum habuisse, qui ferè quinq; drachmas penderet. Is in Lusitaniā delatus, vix sexaginta quatuor Lusitanici aureis vænit, cùm tamen aliquanto pluris hic emtus fuisset. Hunc verò lapidem ea ratione generari quam modò retulimus, tum his oculis observavi, (lapidem enim contritum hujusmodi tenuem paleam in meditullio contineri inveni) tum à viris fide dignis accepi, omnes in Persia natos simili modo circum paleolam efformatos inveniri. Cæterùm non solum generatur hic lapis in Persia, sed etiam nonnullis Malacæ locis, & in insula, quæ à Vaccis nomen sumpsit, haud procul à promontorio Comorim Nā cùm in exercitus annonā mactarentur istic multi prægrandes hirci, in eorum ventriculis magna ex parte hi lapides reperti sunt. Hinc factum est, ut quotquot ab eo tempore in hanc insulam appellunt, hircos obtruncent, lapidesq; ex iis tollant. Verum nulli Persicis bo..nitate comparari possunt. Dextri autem ad..ò sunt Mauritani, ut facilè qua in regione nati sint singuli lapides, discer-

discernere & dijudicare possint. Ut verò adulterinos à legitimis dignoscant, manibus comprimunt, deinde spiritū inflant. Nam si aër aliquis permeat, adulterini indiciū est. Vocatur autem hic lapis Pazar, à Pazan, id est, hirco, cùm Arabibus, tum Persis & Corasone incolis: nos corrupto nomine Bezar, atque Indi magis corruptè Bazar appellant, quasi dicas lapidē forensem. Nam Bazar eorum lingua forū sonat. Utuntur eo Indi, nos sequuti, adversus deleteriæ facultatis medicamenta. Ormutz verò & Corasone incolæ, nō modò adversus virulentorum animalium morsus utuntur, sed etiā adversus omnes melāncholicos morbos. Opulētiores bis se purgant singulis annis, Martio videlicet & Septembri. A' purgatione, quinq; subsequentibus diebus cōtinuis hauriunt in singulas doses, decem hujus lapidis grana, macerata in stillatitio rosarum liquore. Hoc remedio inventam & membrorum robur sibi conservari dicunt. Solent interdum nonnulli ad triginta usque grana sumere, nimis sanè magna quantitate. Nam tametsi nullas noxias facultates in se cōtineat hic lapis, tutior tamen est ejus exigua quantitas. Atque etiā parva quantitate exhibere solent in Ormutz: nec sine periculo liberaliùs sumi dicūt. Eo utor in inveteratis morbis melancholicis, veluti in mala scabie, lepra, pruriginibus, impetiginibusque. Hac etiā ratione quartanis convenire posse arbitror. Viros sanè planè deploratos, atque à Medicis derelictos, hujus lapidis usu pristinæ sanitati restitutos fuisse intelligo. Porrò pulvis ejus vulneri impositus, à mortiferis animalibus ictos liberat. Iisdem viribus pollet, apertis carbunculis in Peste impositus: etenim venenum exugit. Tabellæ ex eo & aqua rosacea parantur ad omne genus veneni. *Garzias in Horto.*

TOPASIUS, (Germ. ein Topas. Ital. *Topazzio.* Gall. *Topasse.* Hisp. *Topazio.*) gēma est viridis coloris, qui cote medica attritus, succū reddit ad oculorū morbos apprimè utilem, si eo illinantur. Ille idem hydropi adversatur, ac tabescentibus medetur. Expertum est nostro tempore, verum Topasium in aquam ferventem demissum, illius æstum & fervorem adeò consopivisse, ut statim injecta manu hinc abstrahi potuerit absque ulla læsione. *Epiphanius & Albertus.*

COLUBER fluviatilis funiculo à cauda preligatus, & suspensus, subjecto vase aqua pleno; in quo dehiscat, aliquot pòst horis, vel diebus, ore lapidem (Germ. Schlangenstein vocatū) eructat, qui exceptus vase, quòd subjacet, totam aquam ebibit. Alligatur lapis hic hydropicorum ventri atque in totum exhausta aqua liberat. *Holler.*

BUFONIUS lapis, (Germ. Krottenstein. Gallis verò *Crapaudine* dictus) suo contactu & blando attritu inflationes à venenatis bestiis illatas discutit, ac virus omne elicit. Unde si sorex, aranea, vespæ, scarabei, glires, aut animal aliud venenatum parti alicui damnum intulerit, admoto lapide eo, dolor mitescit, ac tumor omnis subsidit. *Lemnius.*

A SMARAGDUS collo adalligatus epilepsiam impedit: & quandoq; penitùs curat. Hinc fit, ut nobiles collo natorum suorum hunc lapidem libenter appendāt, ne epilepsia tententur. Idem castum hominem reddit. *Aristot. & Albert.*

ALECTORIUS (Ger. Kappaunenstein) lapis magnitudine fabæ repertus in ventriculo decrepiti galli, fertur reddere gestantem gratiosum, constantem & audacem: nec non ad Veneris tractanda sacra ad unguem factum. Idem sub lin-
B gua detentus, sitim sedat, ut multis experimentis compertum est. Idem robur virile in geniali thoro adauget, fortitudinemq;, & in rebus aggrediendis confidentiam adfert. Viris præterea favorem conciliat, & gestantes gratiosos reddit apud mulieres. *Lemnius & Albertus.*

CHALCEDONIUS collo appensus, valere traditur contra illusiones & phantasmata ex melancholia oborta. *Albertus.*

AMETHYSTUS contra ebrietatem valet, &
C Chelonites in corpore testudinis inventus, ad divinationem, si sub lingua gestetur, præsertim crescente Luna: nam alio tempore inefficax censetur. *Albertus.*

SAPPHYRUS verus aqua frigida intinctus, & oculo circumductus, sordes ex illo secū excludit. Adhæc anthraces fugat, & loco dimovet. Falsumq; est omninò, quòd expulso & extincto uno anthrace, unà etiam virtutem omnem cum colore perdat Sapphyrus. Nam vidi unum (in-
D quit Albertus) qui quatuor annorum interjecto spacio, duos anthraces expulerat. *Albertus.*

IASPIS (Gall. Hispan. & Ital. *Iaspe*) sanguinis fluorem cohibet: ajunt etiam partum juvare, ac gestantē castum reddere, & cor exhilarare. Porrò invenitur Iaspidis genus viride, ex quo vasa Murrhina conflantur (Porcellanas vocāt) adeò virentia, ut ex Smaragdo conflata videantur. Ex ejus fortè genere erit id quod Genuæ ostenditur, quodque ex Smaragdo esse contendunt, ra-
E riùs id videndum proponentes, quò majorem auctoritatem lapidi concilient. Hujusmodi vas Murrhinum aliquando mihi propositū fuit venale ducentis Pardaons sive aureis Hispanicis: cujus si ex Smaragdo conflatum fuisset, millesimam partem ex precio vix nancisci potuissem. *Garcias ab Horto & Albertus.*

Lapis NEPHRITICUS in Nephritide maximè laudatus, ex nova Hispania defertur. Prassio similis est, qui ad viridem colorem lacteo per-
F mixtum tendit, præfertur viridior. Eum gestant variis formis effigiatum, ut antiquitùs solebant Indi, alios piscium forma, alios avium capitibus, alios psittaci rostris similes, nonnullos rotundos sphærularum modo, atque omnes perforatos, quoniam Indi eos appensos gestare solebant adversus Nephritidis, aut stomachi dolores, in quibus morbis valdè cōmendatur. Sed ejus præcipua laus est ad Nephriticos dolores, & ad calculum expellendum, & arenulas. Nobilis mihi notus, unū habet, cui nullū alium comparandum vidi: nam eum brachio gestans tanta

arenularum quantitate liberatur, ut, metuens ne einoceat tanta ejectio, interdum cum deponat, nullumq; amplius calculum ejicit. Sed cùm dolor ejus premit, denuò eum gestat, & statim levatur, aut minuitur dolor, multarum arenularum, atq; etiam calculorum expulsione. Ea etiā occulta facultate præditus est, ut ab ejusmodi dolore præservet, gestatus, renum calorem mitigando. Daeissa Beiartter brevi temporis intervallo Nephriticis doloribus afflicta, armillam ex eo lapide sibi confecit, quam perpetuò gestat: ex eo tempore (quod decennium superat) eo dolore nunquam vexata est. Alii multi senserunt idem levamen, eamq; ob causam magno in pretio sunt hujusmodi lapides, nec, ut initio, tam facilè adquiri possunt, quòd soli eatū provinciarum reguli & domini eos possideant. nec immeritò, cùm iam admirandæ sint illorum facultates. *Nicolaus Monardis.*

Lapis TIBURONUM. In mari Indico ferreis hamis capiuntur pisces Tiburones dicti, maximi, validissimi, pugnacissimi, & truci aspectu, qui cum lupis marinis assiduè præliantur. In eorum capite terni, aut quaterni lapides, interdum plures inveniuntur, valde albi, magni, ponderosiq; (ut interdum libras duas pendant) & qui facilè abradi possunt. Hujus lapidis pulvis utilissimus fertur nephriticis, & adversus urinę difficultates, & renum, vesicæq; calculos, ut in Indis Hispanisq; experientia comprobavit. eum gustatum, insipido esse gustu deprehendi: facultates nondum expertus sum *Idem.*

De lapidibus minùs pretiosis: ac primò de calidis.

Lapis CAYMANUM. Ex nomine Dei, Carthagine, aliisque continentis oris, lapides interdum adferuntur calculis fluviatilibus similes, qui in ventriculis prægrandium Lacertorum (Caymanes appellant) inveniuntur ferocissimi sunt, ingenti ore, ut integrum hominem deglutire possint, multiplici dentiū ordine, adeò magni, ut triginta duorum pedum longitudine inveniantur. Vivunt ii magna ex parte in fluminum ripis, nonnunquam in mari, ad fluviorum ostia: pariunt ova in terra, & suos catulos isthic excludunt, testudinum more: capiuntur hamis ferreis. Quia eorum cutis prædura, omnes ictus, etiam minorum tormentorum æneorum, respuit. Hos lapides colligunt Indi, & Hispani, atque adeò sibi servant, ad quartanā tollendam utile remedium. Siquidem bini ex eis, temporibus utrinque alligati, in quartanarum paroxysmo, illas tollere, aut earum calorem manifestò infringere traduntur. Bis eum lapidem temporibus cujusdam puellæ quæ quartana laborabat, exhibui, & certè febris calorem nonnihil remisisse animadverti: an verò febrem omninò tollat, ignoro. *Nicol. Monardis.*

Lapis SANGUINALIS ex nova Hispania delatus, Iaspidis genus est, varii coloris, sed obscurioris, maculis, seu punctis distinctus sanguineis.

A Ex his lapidib. Indi quasdam cordium formas, magnas, & parvas conficiunt. Valet ad fluxum sanguinis narium, mensium, hæmorrhoidum, vulnerum, ac oris. Lapidem aqua frigida intinctum æger dextra comprimit, & subinde id facit. Sic eo Indi & nostri utuntur. Persuasum habent Indi, imò firmissimè credunt, si hoc lapide pars sanguine manans contingatur, sanguinem sisti, idq; verum esse experientia probatum est. Utilis etiam est suspensus, aut alligatus eidem

B parti, unde sanguis effluit, modò carnem contingat. Vidimus nonnullos hæmorrhoidum fluxu afflictos, remedium sensisse, annulos ex hoc lapide confectos in digito continuè gestando: nec non & menstruum fluxum sisti. *Idem.*

HAEMATITES, Germ. ein Blutstein optimus habetur friabilis, saturato colore, niger, durus, & suapte natura æqualis, nulla sorde admista, nullosq; zonatū discursu. Vim habet astringentem, & excalfactoriam aliquantum, extenuan-

C temq;. Oculorum cicatrices, & scabritiem cum melle purgat: cum lacte autem muliebri, lippitudinis fractis, & oculis cruore suffusis cōvenit. Bibitur contra difficultatem urinæ, & fluxiones mulierum, in vino: & ab iis, qui sanguinem rejecerunt, cum succo punici mali. Utitur ut Phrygius, sine vino duntaxat. Modus ustionis est, ut modicè levis fiat, & bullis quibusdam intumescat. Sunt, qui cum sic adulterinū faciant. Densam rotundamq; S. hasti lapidis glebam, quales

D sunt, quæ radices ejus appellantur, in fictilem urceum, qui cinerem ferventem contineat, obruunt. ubi paululū dimiserint, eximunt: attritumq; in cote probant, si hæmatitæ colorem duxit. Si ita fit, reponunt: sin minus, iterum in cinere cōdunt, & subinde conspiciunt, & periculum faciunt. nam si diutiùs in eo cinere relinquatur, colorem mutat, moxque diffunditur. Vitiatus deprehenditur, primùm lineis, quas pectinum modo per longitudinem divisas habet: hæma-

E tites verò eas habet, ut fors tulit: tum colore, quem hic floridum reddit, hæmatites verò profundiorem, & cinnabari similem. Invenitur etiam in Sinopica rubrica: itemq; in Magnete lapide permultum combusto, hæmatites fit. qui verò per se nascitur, in Aegypto inter metalla provenit. *Dioscorides.*

PYRITES lapidis genus est, à quo æs conflatur. Eligi debet æris similitudine, facilè scintillas edēs. Uritur sic. Melle irrigatus, molli pruna

F continuè flatur follibus, donec rufescat. Alii in multos carbones igni candentes lapidē copioso melle perfusum dejiciunt, & ubi ad fulvū colorē vergere cœperit, extrahunt, efflatoq; cinere, rursus madefactum cremant, donec æquabiliter afficcatus, friabilis reddatur: siquidē sæpè facies summa solùm uritur. ita crematus, siccatusq; recondirur. Si eloto opus sit, lavari debet, ut Cadmia.* Tam crudi, quàm usti vis est excalfacere, abstergere, offusam oculis caliginem expurgare, duritias concoquere, & concoctas discutere. Resina exceptus excrescentia in carne cohibet.

cohibet, sed calorem quendam & adstrictionem parit. Ita ustum, nonnulli Diphyges appellant. *Dioscorides.*

Lapis Asius probatur, qui pumicis colore, fungosus, levis & friabilis sit, venasque in profundo luteas habet. Ejus flos est salsugo summo lapide insidens, tenui compage, colore cùm albo, tum punicei simili, ad luteum vergente. Linguæ autem admotus, cam leniter mordet. * Vim habet uterq; adstrictoriam, & modicè erodentem, admistus liquidæ pici, aut terebinthinæ, tubercula discutit. Longè validior flos existimatur. De cętero siccatus flos vetera ulcera, & cicatrici repugnantia sanat, excrescentia cohibet. tetra ulcera & fungis similia, cum melle expurgat: ulcerum cava explet, & expurgat cum melle: depascentia q; cum cerato sistit. Fit cataplasma ex eo podagris, misto fabę lomento: & lienosis ex aceto, & viva calce. Prodest flos ex melle phthisicis linctu. Fiunt ex hoc lapide solia, in quæ podagrici pedes mittentes juvantur. Fiunt etiam pulveres carnem excedentes corporaq; carne onusta, crassaq; extenuat in balneo, pro nitro illiti. si lavare hos quispiam velit, cadmiæ modo lavabis. *Dioscorides.*

Lapis Thyites in Aethiopia gignitur, subviridi colore jaspidem imitatus. cum diluitur tamen, lacteum succum reddit. * Vehementer mordet: tenebras, quæ pupillis obversantur, expurgat. *Dioscorides.*

Smyris (Germ. Smergel) lapis est, quo gemmas annulari scalptores extergunt. is in Samia terra invenitur. * Ad erodendum & urendum utilis: gingivis, quas humor vexat, prodest: dentifricio commendatur. Si deficiat, ejus loco substitui potest pumex *Dioscorides.*

Lapis Schistos, hoc est, scissilis, in Iberia Hispaniæ gignitur. Lau datissimus est, qui croci colorem æmulatur, estq; friabilis, & suapte natura benè scissilis concretione verò & mutuo linearum, quas pectinatim modo habe, discursu, Ammoniaco sali similis videtur. * Vim exhibet hæmatitæ, sed ad omnia inferiorem quin & cava replet muliebri lacte perfusus. ad procidentia, rupta, item genarum crassitiem, & uvas oculorum, magnopere efficax est. Si deficiat, pro eo sumi potest lapis hæmatites. *Dioscorides.*

De lapidibus frigidis.

Crystallus (Germ. Crystal. Ital. *Crystallo.* Gall. & Hisp. *Crystal*) gignitur ex humore omnium purissimo, in terræ visceribus condito: unde etiam beryllus, adamas, & alii id genus lapides proveniunt, nec non in marinorum, aliorumq; lapidum & metallorum fodinis Germaniæ, Scythiæ, Cypri, Hispaniæ, sæpè in agris, ubi coloni aratro ipsius glebas effodiũt. * Idem facit, quod ferè gypsum astringendo: eoq; in pulverem tenuissimum tritum, ex vino austero dysentericis opitulatur nec non alba uteri profluvia compescit, lac nutricib. auget, quin etiam cauterium ex pila crystalli fieri solet: quo delicati

A homines, qui ferrũ candens reformidant, utuntur. Notandum est, ex eodem crystallo oleum arte chymica præstantissimum fieri, (ut suo loco diceretur) quod drachmæ semissis, vel integræ ad calculũ ex aqua cardui benedicti datur: nec non ad lac muliebre augendum ex lacte amygdalarũ quamvis idem etiam crudus, in tenuissimum pulverem redactus, eodem pondere, ex eademq; aqua utiliter exhiberi possit. *Matthiolus & Anternacus.*

B Phrygius lapis, quo infectores in Phrygia utuntur, à qua nomen accepit, nascitur in Cappadocia. Optimus habetur pallidus, modicè gravis, non solida corporis compage, intercedentib. albis segmẽtis, ut in Cadmia. Uritur aũt vino optimo perfusus, vivisq; carbonibus obrutus: perflatur assiduè follibus, donec mutato colore rufescat: rursus extractus eodem vino restinguitur. Hoc iterum & trinis vicibus faciendum: atiendendum tamen ne minutim confrin-

C gatur, & in fuliginem evanescat. * Vis crudo ustoq; adstrictoria, expurgans: ulceribus crustas quadantenus inducit: ambustis cum cerato medetur. Lavatur ut, Cadmia Si non sit ad manus, ejus loco Marchasita sumi potest. *Dioscorides.*

Samius lapis in Samia terra invenitur, quo aurifices utũtur policndo auro, ut resplendeat. Probatur candore & duritia. * Vis ei adstrictoria, & refrigerans. Prodest stomachicis potus, sensus hebetat: verùm ad fluxiones oculorum,

D & ulcera, cum lacte efficax est. Partus, ut tradunt adligatus accelerat, & conceptus fœminarum custodit. *Dioscorides.*

Arena (Germ. Sand. Ital. *Sabbione.* Gall. *Sable, arene, sablon* Hispan. *Arena*) è littoribus solę fervefacta, hydropicorum tumores exugit, si capite tenus in ea obruantur. Torreri solet ad aridos sorus, pro milio, aut sale. *Dioscorides.*

Oculus Catti laudatissimus in Zeilan invenitur. Nonnulli etiam ex Pegu advehuntur.

E quos eò deferri rumor est ex regione Bramaa. Multò majoris est apud Indos precii, quàm in Lusitania. Memini enim quendam eò misisse, qui hic sexcentis Lusitanicis aureis æstimabatur. Sed eum ea Lusitania duntaxat nonaginta aureos æstimarent, huc relatus, & quod nunc dixi, precio vẽditus est. Persuadent sibi Indi, ejus qui hanc gemmam possider, facultates nõ posse imminui, sed semper incrementum facere, & augeri Ego verò, quod expertus sum referam: Li-

F neus pannus ita compressus, ut ipsius gemmæ meditullium sive oculum tangat, nullo igne uri posse. *Garcias ab Horto.*

De lapidibus astringentibus.

E Cote naxia, quod ex acuẽdo ferro deteritur, illitum, alopecias ad pilum reducit: virginum mammas cohibet, nec increscere patitur. Potum ex aceto, lienem absumit, & comitialibus prodest. *Dioscorides.*

Geodes lapis nascitur in Misnia & Saxonia (secundùm Agricolam.) * Astringit, siccat,

caligines oculorum discutit. Illitus autem ex aqua, testium mammarumq; inflammationes sedat. *Dioscorides.*

PUMEX (Germ. Bymsstein. Ital. *Pomice*. Gall. *Piere ponce*. Hisp. *La piedra esponja* dicitur) probatur, qui levis, fistulosus, scissilis, & non calculosus est, quique teri facilè potest, & candidus est. Uritur hoc modo: Cape ejus quantum velis, flagrantissimis carbonibus obrue. ubi igni candens sit redditus, extrahe, vino odorato restingue, iterúmque incensum extingue: tertia verò B ustione peracta, sine, ut per se refrigeretur, & ad usum repone. * Vis ejus astringere, gingivas abstergere, purgat cum calfactione, quæ pupillis caliginem offundunt: explet ulcera, & ad cicatricem perducit: excrescentia cohibet. Fit ex farina ejus dentifricium. Corpori crustam obducit: avellendis capillis aptus. Theophrastus author est, si quis in bulliens vini dolium pumicem conjecerit, fervorem statim sedari. *Dioscorides.*

* De lapidibus emollientibus.

ALABASTRITES vocatus onyx, notissimus lapis est iis, qui Romana inviserût ædificia. Hallucinantur tamen, qui credunt, lapidem illum Alabastritem esse, è quo hac tempestate torno varia finguntur vasa, quibusdam subnigricantibus venis discurrentibus, pellucido lævore, materie verò adeò imbecilli, ut parũ collisa facilè frangâtur. Quandoquidem lapis hic Alabastritæ species non est, sed potiùs gypsi materia. Alabastrites enim, quem antiqui ad vasa unguentaria cavabant, quò diutiùs unguenta à rancore vindicarẽt, nascitur (ut Plinius inquit) circa Thebas Aegyptias, & Damascum Syriæ. Hic cæteris candidior. Probatissimus verò in Carmania, mox in India, jampridem & in Syria, Asiaq;. Vilissimus autem, & sine ullo nitore, in Cappadocia. Probantur quàm maximè mellei coloris in vertice maculosi. * Crematus resina aut pice exceptus, duritias discutit: stomachi dolores cerato levat: gingivas comprimit. *Matthiolus, Dioscorides.*

GAGATES (Germ. Schwartzer agstein. Gal. *Agatho*. Hisp. *Elazavache*.) probatur, qui celeriter accenditur, & odorem bituminis reddit niger plerumque est, squalidus, crustosus, & valde levis. * Vis ei molliendi & discutiendi deprehendit sonticum morbum suffitus: recreat que vulvæ strangulationes: fugat serpentes nidore. Podagricis medicaminibus & acopis additur. Nascitur in Lycia, Invenitur que prope ostia fluminis in mare exeuntis. flumẽ autem Gagas nominatur. *Dioscorides.*

THRACIUS in Scythia nascitur, in fluvio, qui Pontus vocatur. * Eadem ei vis, quæ Gagathæ. traditur aqua accendi, oleo restingui: quod etiam in bitumine accidit. *Dioscorides.*

De lapidibus obstupefacientibus.

Lapis MEMPHITES in Aegypto ad urbem A Memphim invenitur, calculorum magnitudine, pinguis, versicolorque. * Ajunt, hunc tritum, & illitum locis, quæ urenda aut secanda sunt, sine periculo sensum eis adimere. *Dioscorides.*

IASPIDUM genera longè plura recensentur, quàm quæ à Dioscoride describûtur. Quandoquidem quædam visitur cæruleo copioso, aut glauco pingui similis, id est, viridis, lacte suffusa. Alia purpurea: qualis nascitur in Phrygia. Alia rosea, & quasi floribus tincta: qualis in Ida monte profundissimis specubus foditur. Alia ex purpura cærulea: qualis invenitur in Cappadocia. Alia ex rubro nigra. Alia jecoris imitatur colorem: quæ si saturatiore colore reperiatur, lineis ejusdem coloris diluti & nigri cingi solet. Quædam nivem imitata rutilis punctis respergitur. Quædam onyche pungitur, aut ex altera parte jaspis est, ex altera onyx, proinde Iasponyx vocata. Alia, cujus altera parte sit purpurea, altera viridis, nec utrinq; pellucẽs, sed qua parte C vitescit. In summa, varia est jaspidum natura. * Suspensas ad plura valere ajunt: nempe ad omnem sanguinis fluorẽ, ad porrigendum conceptum, & partum juvandum, veneremq; inhibendam, & febrem, & hydropem fugandam. Nec desunt superstitiosi qui dicant, jaspidas homines reddere gratos, potentes, ac tutos, si quibusdam magicis verbis admurmurentur, priusquàm suspendantur. *Matthiolus.*

OPHITES lapis alius est gravis, & niger: alius D cinerei coloris: alius punctis variatus: alius lineas candidas habet. omnes allegati contra serpentium morsus, & capitis dolores prosunt. qui verò cãdidas habet lineas, * privatim lethargo, & capitis dolorib. auxiliari perhibetur. *Dioscor.*

De lapidibus abstergentibus.

ARABICUS lapis maculoso ebori similis est. * Is tritus illitus hæmorrhoidas exiccat. Ejus cinis dentifricio optimus. *Dioscorides.*

E De lapidibus glutinantibus.

GALACTITES dicitur, quòd lacteum succũ ex se mittat: cinerei tamen coloris est, ac gustu dulcis. * Ad oculorũ fluxiones & ulcera utiliter illinitur, is in aqua tritus pyxide plumbea recõditur, ob vim glutinosam, quæ in eo est. *Dioscor.*

MELITES est in omnibus Galactitæ similis. hoc tantùm differt, quòd dulcissimum succum emittit. * Facit ad eadẽ, ad quæ Galactites. *Diosc.*

F De lapidibus cicatricem inducentibus.

MOROCHTUS, quem aliqui Galaxiam, aut Leucographida vocãt, in Aegypto nascitur. hoc lapide quon[...] à mollis est, & facilè diluitur, linteorum artifices ad candorem linteis indendũ utuntur. * Spiracula corporis obstruere videtur: conveniens iis q[ui] sanguinem expuunt, cœliacis & ve[...] [...]bus, cum aqua potus. Idem fluxionib[u]s [v]ulvæ, & impositus velleri. Mollibus oculorũ collyriis miscetur: explet enim cava atq; delachrymationes sistit. Idem cerato exceptus

ceptus, ulcera quę fiunt in terrenis partibus corporis, ad cicatricem perducit. *Dioscorides.*

De lapidibus calculum comminuentibus.

Lapis LYNCIS ex genere succini est, quòd suæ proprietate naturæ pennas ad se trahat, quemadmodū & cætera succini genera palcas, festucas, ac levissima quæq; alliciunt. Quantum verò à legitimo lyncurio vulgaris ille lapillus differat, qui officinis lapis lyncis appellatur, & cujus est usus apud seplasiarios & medicos, qui simplicium medicamentorum scientiam negligunt, ii dijudicent, qui simplicium historias & facultates optimè norunt. *Matthiolus.*

IUDAICUS lapis in Iudæa exoritur, glandis effigie, candidus, forma quàm elegantissima, lineis inter se æqualibus, veluti torno factis, distinguitur, Is solutus nullam qualitatem gustu affert.* Potest ciceris magnitudine tritus ad cotem, ut collyrium, cum calidæ aquæ cyathis tribus, potu difficultati urinę auxiliari, & calculos comminuere. *Dioscorides.*

LAPIDES in spongiis reperti, omnibus notissimi sunt: quòd rarissime sint spongiæ, quæ his lapidibus vacent. * Cum vino poti, lapides qui in vesica sunt, rumpunt. *Dioscorides.*

De lapidibus fœtum retinentibus.

AETITES (Germ ein Adlerstein.) lapis est veluti prægnans, cùm quatitur, alio in utero sonante. Hujus genera sunt quatuor. In Aphrica nascens pusillus & mollis, intra se, ac velut in alvo habens argillam suavem, candidam: friabilis, quem fœminei sexus putant. Mas, qui in Arabia nascitur, durus, gallæ similis, aut subrutilus, in alvo habens durum lapidem. Tertius in Cypro invenitur, colore illis in Aphrica nascentibus similis, amplior tamen atq; dilatatus. cæteris enim gibbosa facies Habet in alvo arenam jucundam & lapillos: ipse tamen mollis, ut etiam digitis frietur. Quarti generis Taphiusius appellatur, nascens juxta Leucadem in Taphiusa: qui locus ex dextera navigantibus ex hac ad Leucadem. Invenitur in fluminibus candidus & rotundus. Huic est in alvo lapis, qui vocatur callimus, nec quicquam tenerius. Præfertur Aphricus, & qui è nido aquilæ decerpitus. Pessimi rotundi, in fluminibus alveis inventi. * Gravidis continet partus, cùm lubricæ sint vulvæ, & parum tenaces, sinistro brachio adalligatur: sed parturictibus è brachio amoveatur, & fœminibus alligetur, ut sine doloribus pariant. Furem deprehendit, si quis in pane conditum offerat: fur enim mansum devorare non poterit. Quin etiam concoctus furem coarguit: quippe decocta cum eo devorare non poterit. Tritus & cerato exceptus, cyprino, aut glaucino, aut alio excalfaciente, comitiales magnificè juvat. *Plinius & Dioscorides.*

De lapidibus menses cientibus.

OSTRACITES testæ similitudinem habet, crustosus, & in laminas fissilis, quo mulieres ad detrahendos pilos pro pumice utuntur. * Menses drachmæ pondere potus ex vino ciet. Si quatuor diebus à purgatione bibatur, silici pondere, fœminis præstat ne concipiant. Cum melle autem impositus, mammarum inflammationes lenit, & nomas cohibet. *Dioscorides.*

De lapidibus amuletis.

SELENITES lapis, quem aliqui aphroselenon appellarunt, quoniam noctu invenitur lunæ imaginem reddere: quę cum ea quidem augetur, & decrescit: nascitur in Arabia, candidus, translucens, levis. * Hujus ramenta comitialibus in potu dari jubent. Eo ceu gestamine ad amuleta mulieres utuntur. Arbores adalligato eodem frugiferæ redduntur. *Dioscorides.*

AMIANTHUS in Cypro nascitur: alumini scissili æqualis: ex quo, utpote flexili, & telas faciunt: conjectus autem in ignem ardet, sed minimè crematus, exit splendidior. * Hic veneficiis resistit omnibus, privatim magorum. *Dioscorides & Plinius.*

MYEXIS lapis est, qui in capite bufonis invenitur, magnitudinis miræ. est enim (ut Brasavolus author est) craneū illius animalis. Color est ferrugineus, in viridi: nitet tamen. Pars exterior plana · est enim ipsum os. interior autem verè lapis est, seu potiùs lapidea terra, quasi concreta diu. Rotundus est plerunque, & magnitudine latitudinis fabæ. Ego autem habeo longiorem faba multò & crassiorē: nescio quomodo cranieo bufonis convenire possit, propter formam, cùm tamen sit genuinus. * Vires ejus expertæ sunt, quòd gestatus, tollit renum dolores, etiam antiquos, & lapidis prohibet generationē. Sed lotio illius etiam plurimum confert, & præsenti est auxilio. Ventriculi etiam affectibus & febribus eadem cōfert: sed, ut existimo, nō omnibus. Venenatis etiam ictibus, sed non magnum affert auxilium. *Cardanus.*

De lapidibus minùs preciosis alterantibus qualitate occulta.

Lapis SPONGITES in vino albo, vel succo raphani solutus, & potus, lapidē in vesica frangit. *Mizaldus.*

PENTARBEN lapidem ad se aurum allicere, ut Magnes ferrū, memoriæ proditum est à Philostrato ac Tzeze.

DISSECTES ante plenilunium pullis hirundinum ex prima fœtura, duo lapilli reperiuntur in illorum ventriculis, quorum unus concolor, alter verò discolor habetur. Hi priusquàm terram attigerint, si in buculę, aut cervi aluta includantur, & brachio vel collo aptentur, comitiales sanabūt, nedū juvabunt. Ex relatione cujusdam Itali, qui se id expertum fuisse mihi asserebat. Cæterùm Chelidonius lapis duplex in bi-

rundine reperitur, rufus nimirum & niger. Prior lineo panno, aut vitulino corio exceptus, & sub axilla gestatus, antiquos morbos, una cum epilepsia perfectè sanat, idque præstantius efficiet, si in pollinem tritus bibatur. Posterior, valet adversus febres. *Albertus.*

MAGNETIS pulvis triobolari pondere epotus ex succo fœniculi, hydropicis aquas detrahit. Et magnes ipse capiti admotus dolores omnesq; ejus querelas obliterat. Quod ex veterũ commentariis se transtulisse, scribit *Hollerius.* [B]

OMNIA genera lapidum, qui in capitibus piscium reperiuntur, trita, & cum vino exhibita, colicum dolorem compescunt, & calculum, qui in renibus defixus jacet, atterunt & cõminuunt. *Galenus & Avicenna.*

LAPILLI ex capite limacum, & grandiorum cochlearũ eruti, stranguriosis urinam moliuntur, illius meatus lubricando, si comminuti ex vino exhibeantur. Auxiliantur etiam parturientibus, laxando & dilatando mulieribus locos. [C] *Mizaldus.*

LAPIS ex capite vulturis repertus ad quoscumque noxios casus utilis est. Et qui in nido upupæ invenitur, secretorum proditor esse fertur, pectori dormientis superpositus. *Albertus.*

LAPIS exemtus è capite piscium, qui aselli, seu ὄνισκοι vocantur, nobis verò merlucii, febrem tollit adalligatus. *Plinius.*

Lapis LYNCURII: in carbones ignitos projectus, illos extinguit: tantum abest, ut ab illis [D] insumatur. Nec id solùm habet rari miraculi: sed si quis hanc gemmam panniculo obvolutam in eosdem carbones detruserit, nõ tantùm illa, sed panniculus quoq; illæsus conservatur. Prodest etiam in mulieribus in enixu. *Epiphanius.*

CÙM primùm infantes ex utero prodeunt, priusquàm aliquid gustent, coralli scrupulum dimidium diligenter tritum cum lacte nutricis hauserint, nunquam epilepsiam incurrent. *Arnoldus.* [E]

GAGATES hydropicis confert, fluidos dentes firmat, & suffitu per inferna à mulieribus exceptus, vel etiam impositus, menstrua provocat. *Albertus.*

AETITES lapis verus, in aquilarum nido repertus, si femori parturientium admoveatur, interna parte, non procul à pube, expeditum facilemq; partũ illis procurabit; nulla propemodum enitendi difficultate. Quod se expertum fuisse in quadam heroina tradit Lemnius. Idem [F] collo si appendatur, aut pectori, vel brachio alligetur ea parte, qua à corde versùs digitum annularem arteria decurrit, fœminis lubricum uterum habentibus, vim concipiendi adfert. Et si gestationis tempore iis partibus incumbat, fœtum fulcit, ut nulla sterilius excutiendi trepidatio. *Lemnius.*

LAPIS LUPI (?) in capite cancrorum reperitur figura planus, qui acerrimo aceto immissus, motum manifestum habere deprehenditur. * Hujus pulvere audio multos fœliciter uti ad con- [A] terendos renum calculos. *Mizaldus.*

GAGATIS lapidis pulvisculus si in tenuissimum pollinem redactus, jejunæ mulieri ex vino albo exhibeatur, statim manifestabit, si sit incorrupta, vel puerperio, aut aliter maculata. Nã si illicò lotium ei promoverit, corruptæ virginitatis indicium erit: sin minùs, contrarium pollicebitur. Idem etiam præstabit succinum album, seu ambra, quo dictum est modò parata, & exhibita. Cęterùm globuli è succino, ad oculorum [B] defluxiones miro successu auxiliantur, annexi occipitio. Iidem etiam collo gestati præpediũt, ne destillationes in guttur ferantur. *Bapt. Porta & Matthiolus.*

CRYSTALLINUS lapis in tenuissimum pollinem deductus, & ex jusculo quopiam, aut vino, mulieri lactanti exhibitus, illius ubera lacte plurimo fœcundat. *Mizaldus.*

De lapidibus purgantibus.

[C] MAGNES (German. ein Magnet. Ital. *Calamita piedra*) optimus est qui ferrum facilè trahit, colore ad cæruleum vergente, densus, & non admodum gravis. * Vim habet crassos humores educendi, si cum aqua mulsa, pondere trium obolorum detur. Sunt qui magnetem crematum pro hæmatite vendant. *Dioscor.*

Lapis ARMENIUS, Italis *Verdazzuro* quasi viride cæruleum dicas: Arabibus *Hager armeni.* Interrogati tamen Armeni, an apud eos nasceretur [D] hic lapis, affirmare non potuerunt. Sed Turci & Persæ medici dixerũt, exigua quidẽ quantitate apud se vidisse, verùm ignorare, num ex Armenia adferretur, nec ne. Ajunt multos inveniri in Ilibabado urbe celebri regni Balaguate. Hic lapis tametsi ex Armenia non advehatur: multi tamen existimant, eo qui ex Germania adfertur, uti nos posse, eo delecto, qui est lævis, colore cæruleo, perquàm æquabilis, & friabilis. Sed cùm nec ejus sit magna copia, ejus loco [E] lapidem Lazuli usurpabimus. * Melancholiam purgat innoxiè & validè: sed tamen vomitum excitat. cujus causa plerunque est pulvis admistus, ideò sæpè aqua pura lavari debet. Pondus ejus est sextula, hoc est, scrupuli quatuor, aut paulò plus minúsve, pro sumentis viribus. *Florentini, Dioscorides, Cardanus, & Garcias ab Horto.*

Lapis LAZULI, quem Græci *Cyaneum*, Itali *Azuro oltramarino*, hoc est, cæruleum transmari- [F] num appellant, lapis est cærulei coloris, qui in ærariis, argentariis, & aurariis venis reperitur. Optimus est, qui in aurariis oritur, saturi coloris, maculas quasdam aureas stellarũ modo radiantes habens, qualis is esse solet, è quo fit color ille cæruleus. Hujus usus esse debet, magna cura adhibita, ne factitii pro eo sumantur: hos enim pictoribus relinquere debemus, nativoq; uti, postquam benè lotus erit. Lavatur, ut Cadmia: uritur, ut Chalcitis. * Vim habet reprimentem, & modicè erodentẽ. crustas gignit & exulcerat. Purgat melancholiam egregiè, sed magis

turbat

turbat Armenio lapide. Dosis est, ut lapidis Armenii. Gestatus confert visui communi ratione, & similiter exhilarat hominem. Peculiariter autem, præcipuè stellatus efficit hominē comem, benè fortunatum & divitem. *Florentini, Dioscorides & Cardanus.* Invenitur in Balaguate lapidis

A quoddam genus, quod Alaqueca, Arabes Quequi vocant, cujus libra minutis fragmentis expoliti, regali Castellano emi potest, tanta est vilitas. Hujus tamen virtus reliquarum facultates exuperat. Quippe qui sanguinem undequaque fluentem illicò sistat. *Garcias ab Horto.*

De Marinis, Sectio VII.

- **Marina agunt vel qualitate**
  - Manifesta:
    - Prima. Sic
      - Calida
        - Alcyonium.
        - Flos *Salis*,
        - Sperma ceti,
        - Ambra *odorata*,
        - Unguis *odoratus*, *seu Blatt Byzantia*.
      - Frigida
        - Corallium,
        - Margaritæ, *seu uniones*.
    - Secunda. *Sic*
      - Astringunt, —— Succinum, *seu Ambra citrina*.
      - Emolliunt
        - Bitumen, Asphaltum,
        - Naphtha,
        - Pissaphaltum, *&c.*
      - Abstergūt
        - Testa
          - Purpurarum,
          - Buccinarum,
          - Cyonia, Mitulorum,
          - Tellinarum,
          - Chamarum,
          - Cochlearum *marinarum*,
          - Cancrorum, *&c.*
        - Os *sepiæ*, *&c.*
  - Occulta: *ut*
    - Uniones,
    - Bitumen.

De marinis calidis.

ALCYONII, quod vulgò SPUMA MARIS dicitur, quinque sunt genera. Unum spissum, acerbi saporis, spongiæ facie, tetri odoris, ponderosum, & piscē olens, quod plurimum in litoribus invenitur. Alterum pinnulæ oculorum aut spongiæ simile, fistulosum & leve, odorem algæ referens. Tertium vermiculi forma, & colore magis purpureum, quod Milesium quidam vocant. Quartum succidis velleribus non dissimile, multis inanitatibus hians, leve. Quintum figura fungi, sine odore, asperum, parte interna quodammodo pumicosum, foris læve, acre: quod plurimum in Propontide juxta insulam Besbicon appellatam gignitur: patrio nomine achnen vocant. * Alcyonia omnia detergunt, ac digerunt qualitatē habentia acrem, & calidam facultatem. Duo priora in fœminarum smegmata assumuntur, contra lentigines, lichenas, lepras, vitiligines, nigritias, & maculas in facie, reliquoq; corpore. Tertium iis, qui difficili urina vexātur, aut arenulas in vesica colligunt, idoneum est: item renibus affectis, aquæ

B inter cutem, lieni. Ustum autem, & ex vino illitum, alopecias replet. Postremum dealbandis dentibus aptum est in alia smegmata, psilothraque assumitur, cum sale mistum. Si quisquam alcyonium cremare velit, cū sale in crudum fictile mittat, & oblinens vasis spiraculum luto, ita fornaci mandet, & cùm figlinum percoctum fuerit, extrahens ad usus recondat. Lavatur, ut Cadmia. *Dioscorides & Galenus.*

FLOS SALIS, aut rectiùs maris flos, quem C Dioscorides ἄνθος ἅλος nominat, sali multum dissimilis est. nihil enim aliud est, quàm pinguedo quędam crocei coloris, mari, Nilo & aliis lacubus innatans, quē Valerius Cordus sperma ceti vocatum esse non modò contendit, sed etiam demonstrat. Cæterùm flos salis fucatus rubrica, aut scrupulosus, improbatur. Præterea sincerus nō nisi oleo resolvitur: adulteratus nōnulla ex parte, etiā aqua diluente factitium colorem. * Ad ulcera, quæ cacoëthe vocantur, & D phagedænas, genitalium nomas & purulentas aures, efficax est: oculorū hebetudines, cicatrices, albuginesq; tollit. Emplastris, unguentisq; coloris causa, ut rosaceo miscetur. Sudorem cis

alvum turbat, in vino aut aqua sumptus. stomachum malè habet. Additur acopis & smegmatis, quæ albandi capilli gratia componuntur. Et in universum acris est, & fervent is naturæ, ut sal. Porrò qui propriè flos salis dicitur, in salis fodinis reperitur, & in ipsis etiam salignis. *Medici Colonienses & Dioscorides.*

AMBRA & AMBARUM Latinis, Ambar Arabibus dicitur: quo nomine omnibus, quas sciam nationibus notū est, aut variato duntaxat paululum vocabulo. Varia autem circa hujus generationem Scriptorum est opinio. Siquidem alii sperma Balenæ esse asserūt: alii belluæ cujusdam marinæ excrementum, aut maris spumam: (quę sanè opiniones ratione carent, quod nullū Ambarum inveniatur, ubi frequētissimæ sunt Balenæ, & ubi fluctuum reciprocatione spuma plurima excitatur) alii bituminis modo ex maris alveo emanare: quæ opinio melior, & veritati magis consona plerisq; visa est. Avicenna lib.2.cap.63. & Serapio lib. Simpl. cap.196. scriptum reliquerunt, fungorū in rupib. & arboribus more Ambarum in mari generari, & tempestatibus unà cum saxis interdum in littus ejici: quæ sententia verisimilior est reliquis ab Avicenna productis. Nam multū flantibus Euris, magna ejus copia Sofalam, & in insulas Comato, Demgoxa, Mosambicam, totumq; eum tractū ejicitur, è Maldivis insulis, quæ ad Orientem spectant. Flantibus verò Favoniis, copiosè invenitur in insulis, quæ vulgò de Maldiva nuncupantur, corrupto vocabulo, cùm de Nalediva dicendum sit: etenim Nale lingua Malabarica significat quatuor, & Diva, insulam: Nalediva igitur pronunciandum erat, quasi dicas: Quatuor insulas, simili planè ratione, qua Angediva vocamus eas insulas, quæ à Goa Orientalis Indiæ emporio, 12. leucis distant, quòd quinque sint numero conterminæ. Ange enim eorum lingua quinq; est. Sed hæc præter institutum: non potui tamen horum non meminisse, cùm in Maldiva mentionem incidissem. Scribunt iisdem locis suprà citatis, Ambarum devorari à pisce quodam Azel nuncupato, sed qui eo devorato, statim extinguatur. Hunc deinde undis fluctuantem regionis illius incolæ uncis in siccum trahunt, eoque exenterato Ambarum colligunt: verùm omne improbari, præter id quod spinæ adhæserit, id enim pro temporis diuturnitate purum & legitimum esse. Sed hæc eorum opinio erronea mihi videtur. Nam veluti certum est, animalia quærere alimentum naturæ suæ conveniens, & minimè noxium (nisi fortè cibis innoxiis admisto decipiantur, quemadmodum mures fallere solemus) sic etiam haudquaquam verisimile videtur, hunc piscem Ambarū venari, si eo devorato sit periturus. Imò cùm Ambarum sit ex eorum numero, quæ maximè cordis vires reficiūt, dixerim hunc piscem præsentaneum esse venenum, quandoquidem tam eximio medicamento devorato perit. Scribit Averrois 5. collig. cap. 56. Capharæ genus inveniri natum in maris al-

A veo, quod deinde aquis supernatet: laudatissimum verò id censeri, quod Arabibus Ascap dicitur. Quàm verò ejus opinio à veritate sit aliena, & tanto viro insigniq; Philosopho indigna, clarius est, quàm ut multis demonstrari debeat. primùm, quòd Capharam in mari nasci dicat: deinde, quod eandē, quæ frigida est & sicca tertio gradu, Ambari genus faciat; quod calidū & siccum constituit secundo ordine. Subjiciemus verò nonnulla vocabula, quæ apud Serapionē
B & Avicennam occurrunt. Magnam ejus copiam ex regione Zing Serapio lib. Simpl. cap.196. afferri asserit. Hæc est Sofala. Na Zingue aut Zangue Persis & Arabib. idem significat, quod niger Latinis: & quoniā totus ille maritimus Aethiopiæ tractus à nigris incolitur, Serapio eum Zingue vocat. Sic Avicenna lib.2. cap.63. epithetonilli addit Almendeli, quasi de Melinda: item Salachiticum, à Zeilan fortè laudatissima totius Orientis insula, quam falsò urbem esse Lacuna comment. in Dioscor. lib.1. cap.20. existimavit,
C cùm sit insula multis urbibus exculta. Hæc sunt quæ ab Arabibus traduntur: nullus autem Græcorum, præter Aëtium hujus meminit. Cęterùm hæc mea est opinio: Veluti pro regionū natura terra interdum rubra est, ut bolus Armenus: interdū candida, ut creta: nonnunquā nigricans: sic verisimile est, aut insulas, aut terras similis cū Ambaro formæ inveniri, quòd terra sit aut fungosa, aut alterius generis. Quod verū esse testa-
D tur magna ejus, quæ reperitur, quantitas. Siquidem inventa sunt interdū fragmenta humanæ magnitudinis, interdum nonaginta palmorum longitudinis, duodeviginti verò latitudinis. Affirmarūt nonnulli se insulā ex puro Ambaro vidisse, quam cùm postea requirerent, nusquam cōparuerit. Anno M.D.LV. circa promontoriū Comorim, quod è regione insularum de Maldiva est, fragmentum trium ferè millium pondo, repertum est: sed cùm is, qui invenerat, picem,
E aut bituminis genus esse existimaret, vili admodum vendidit. Maximum verò quod unquā viderim fragmentum, xv libras pendebat. Sed qui in Aethiopiam commercii causa navigant, multò majora fragmenta se vidisse affirmant: totus enim ille Aethiopiæ tractus à Sofala ad Brava usque, Ambaro abundat. Invenitur etiam interdum, sed rarò, in Timor, & in Brasil. Et anno M.D.XXX inventum esse audio fragmentum in Setubal Lusitaniæ portu. Refertum verò est ple-
F runq; avium rostris, quas in eo nidulari credibile est: interdum conchyliis testisq; ostreorum permixtū invenitur, quæ contactu Ambaro adhærent. Porrò optimum Ambarum censetur, quod à sordib. maximè repurgatum est, quodq; plurimum ad candorem accedit, videlicet quod cinerei sit coloris, aut quod ex venis, nunc cinereis, nunc candicantibus constet, leve, quodque acu perfossum, multū oleacei liquoris refudet. Nigrum improbatur, præterea candidissimum, teste Serapione, quod gypso adulteratum esse existimo. Est etiam factitium ex moscho, zibetto, li-

A to, ligno aloës, styrace & ladano: odor autē rerum, ex quibus fit, & color, qui plerunque niger est, illum prodit: præterea aquæ impositum citiùs mollescit, quàm nativum. Magna verò in æstimatione est apud opulētiores Indos, eo enim cibis permixto frequenter utuntur medicamenti loco. Ejus autem precium intēditur pro fragmentorum magnitudine, quantò enim majus est fragmētum, tantò ejus intensius est precium, non secus, atq; in gemmis. Sed nusquam majori B in precio est, quàm in Chimarum regione. Cùm enim à nostris Lusitanis ejus exigua copia eò delata esset, ejus precium fuit mille quingēti aurei in singula Cate, quod apud eos ponderis genus est pendens viginti uncias. Hujus lucri cupiditatē deinde alii mercatores allecti, tātam Ambari detulerunt eò copiam, ut nunc multò vilioris æstimetur. Porrò de Ambra Nicolaus Monardis sic scriptum reliquit: Nunc mittit nobis Florida novis Orbis provincia Ambar, quod vocant C Griseum, idque in littus ejectum invenitur a Canaveral ad promontorium usq; D. Helenæ. Varia est circa ejus originē opinio, sed verissimum est, Bituminis genus esse ex fontibus in alto mari manans, quod aëri expositum, illicò densatur, ut solent pleraque, quæ sub marinis aquis tenella & mollia sunt, at aqua exemta durantur, ut Corallium, Succinum. Solus Simeon Sethi & Aëtius inter Græcos ejus meminerunt, è quibus prior, Bituminis modo è fontibus suis manare D asserit, pessimumque id esse, quod à piscibus devoretur. Inde convellitur eorum opinio, qui Balenarum sperma esse asserūt, ex eo decepti, quòd interdum in Balenarum ventriculis inveniatur, quæ illud aquis innatans nonnunquam devorant, alimentum esse existimantes. Verum est, meo tempore Balenam circa Canarias captam, in qua inventæ sunt plus quàm quatuor Ambari libræ: postea tamen infinitas Balenas cum suis catulis interfecerunt, sed nihil Ambari in eis in- E ventum est. Non desunt, qui Ambar ex fructu quodam ad maris littus nascente fieri dicant, qui Aprili & Majo mensibus maturescit & odoratus est, quem decidentem vorant Balenæ, quasi fructus in alimentum cedens, aliud quàm sanguinem & carnem generare possit. Optimi delectus est, ut nonnihil ad rubedinem tendat, album, non æquè bonum, nigrum deterrimum. * Excalefacit, resolvit, roborat, quocunque tandem morbo applicetur: nam calidi est tempera- F menti, & sicci, cum pinguedine quadam, quæ illi facultatem emolliendi tribuit. Variæ sunt Ambari facultates; Nam cum oleo florum mali Arantii in calēte mortario permixtum, & unguenti modo capiti illitum, illius dolorem levat, cerebrum roborat, & nervos, & frigidos qui infarcti sunt humores resolvit: ad eadem efficax, emplastri modo cum Alypta muscata assiduè gestatum. Ejus solius, aut cum moscho & ligno aloës permixtæ olfactu, cerebrum roboratur, memoria augetur, spiritus vigor, & cordis vires reficiuntur: ideoque in pestis contagiis ejus odor

A apprimè utilis est, nec minùs his, qui frigidis defluxionibus vexantur, convenit, si capitis tegmina, atq; etiam cubiculum, ubi dormiunt, per hyemem eo suffiantur. Maximè prodest senibus, quod illorum spiritus vegetet, cor & cerebrum roboret, & crassos lentosq; humores extenuet, sive cibis indatur, sive vestes suffiantur, sive cerebro cordisq; regioni applicetur, sive vino, quo sibi faciem & manus abluunt, permisceatur. Scobi magnetis, galbanoque miscetur, B & emplastri modo mulierum umbilico impositum, uterum suo loco retinet, & reliquos ejus morbos profligat: ejus autem assiduus odoratus prodest uteri procidentiis: suffocationibus verò in Liquidambar dissolutum, & xylo exceptum, uterique oriindirum. Sterilitati à frigidis humoribus ortæ, hac compositione medetur soleo: quæ recipit Ambari partes duas, rasuræ eboris tenuissime tritæ unam, pulveris ligni aloës partem dimidiam, cum algaliæ momento fiunt C catapotia, quorum tria pendentia drachmam unam singulis triduis dabuntur, & emplastrum umbilico, pessum uteri collo imponetur, purgatis tamen priùs ut decet. Ex eo, alypta muscata, & styrace fit emplastrum scuti forma, quod stomacho appositum, eum doloribus liberat, & excalefacit. Ex eadem massa factæ pilulæ, & manè sumptæ, flatus discutiunt, concoctionem juvant, & appetentiam excitant; idem præstat ex vino odorifero manè sumpta hæc massa. Quinetiam D epilepticis fumus illius, naribus exceptus, convenit: siquidem eos excitat, & si assiduè id odorentur, non tam facilè, neque tam vehementer eo morbo corripiuntur. In summa, Ambarum excalefacit & siccat cerebrum, & cor olfactū roborat. Senibus & natura frigidis opem mirificè præstat. Quare iisdem potiùs quàm juvenibus, chirothecæ Ambra imbutæ concedi deberent: vino infusa temulentos efficit. *Garcias in Horto, Nicol. Monardis, Medici Florentini & Matthiolus.*

E Blatta Byzantia à Mauritanis, Unguis odoratus à Græcis dictus, conchyli tegumentum est, odore castoreum referente, ad suffitus idoneum. Ipsa enim testa mox liquatur igni, bituminis modo, quòd etiam improbè ipsa olet. Quidam albicātem odoratam magis commendant. * Iidem suffitu excitant fœminas vulvæ strangulatu oppressas, comitialesque: poti ventrem molliunt. Crematum conchylium eadem efficit, quæ purpura, & buccinum. *Medici Colo-* F *nienses & Dioscorides.*

De marinis frigidis.

Corallium (Germ Corał. Ital. *Corallo.* Gall. *Du Coral.* Hisp. *El Coral.*) saxeus frutex est, in mari natus: triplici constat differentia: alba, rubra & nigra: prima est preciosior: altera usitatior: ultima rarior, quæ vocatur Græcè *ἀντιπαθής*. * Omne corallii genus refrigerat, siccatq;, & astringit: menstrua nimis profluentia cohibet potum: sic dysenterias juvat: nec non seminis profluvium in viris: album uteri fluorem in mulieribus repri-

mit: sanguinem rejicientibus medetur: contra fascinationes & venerea in collo & brachiis gestatur. quinetiam comitialibus recte alligatur. Cinis ipsius oculorum medicamentis miscetur: ulcera carne explet: & cicatrices extenuat. Oleū coralliorū chymico more (de quo suo loco) paratum rubicundissimum, scrupuli instar ex vino generoso potum, summū est medicinæ artis mysterium, ad omnes partium, tum interiores, tum exteriores affectus evellendos: comitialem sanè quinque septimanarum spacio, tum in pueris, tum in juvenibus propellit: similiter omnes alvi uteriq; fluores, & sanguinis, quacunque parte manantes sistit. *Dioscorides & Andernacus.*

Margaritæ prægrandes Uniones Latinis dicūtur: minores Latinis margaritæ simpliciter: Germ. Perlin. Ital. *Perle.* Arabibus & Persis *Lulu:* Indis *Moti:* in Malavar. *Mutu.* Lusitanis *Aljofar*, quod Arabicè sonat de Lulfar, id est, portus in mari Persico, ubi laudatissimę generantur. Nam tametsi Barem, Causa, Camaran, aliique hujus maris portus eas laudatas mittant: quia tamen nostris notior fuit initio hic portus, ab eo nomen Margaritæ indiderunt, lingua Arabica Aljofar. Hinc etiam fit, ut illæ Orientales appellentur. Quoniam hic sinus Persicus Orientalis sit, si cum nostra Europa conferatur. Generantur etiam Margaritæ à promontorio Comorim, ad insulam usque Zeilan (quæ captura & piscatio Regis Lusitaniæ est) sed minutiores maxima ex parte, nec cum superioribus conferendæ (quę magnæ sunt, & omni dote absolutissimæ) ideoque etiam viliori emuntur. Generantur & in insula Burneo, quæ tametsi sint grandes, formæ tamen elegantia à superioribus vincuntur. Sic & nonnullas Chinarum regio mittit, sed viles. Certum est etiam in novo Orbe inveniri, verùm nulla ratione cum Orientalibus sunt conferendæ. Nam aut obscuræ sunt, & nubili coloris, aut nullo orbe lævoreque commendantur. Origo atq; genitura est è conchis, haud multum ab ostreasum conchis dissimilibus. Conchæ autem quæ superiori maris parte natæ, grandiores Margaritas generant: quæ verò in alto mari degūt, minutiores proferunt. Hæ conchæ aëri expositæ siccantur, & sese pandunt, in quarum carne inveniuntur Margaritæ nunc multæ, nunc paucæ, pro concharum magnitudine. Inveniuntur & in nostratibus conchyliis ostreisve, sed minutæ nobiles. Omnium autem præstantissimæ ad generandas Margaritas censentur eæ conchæ leves & candidæ, quas ejus regionis incolę Cheripo appellant, ex quibus cochlearia poculaq; conficiuntur. Verùm Cheripo non id est conchyliū, quod vulgò Matrem perlarum vocamus. Nam id Chanquo incolæ vocant, ex quo videlicet mensæ, cistulæ, sphærulę precariæ fabricantur, quod licet parte externa rubrum sit, & impolitum, interna tamen lævissimum est, & aspectu pulcherrimum. Devehitur id conchylium Bengala mercimonii gratia, ubi expolitur, & poculi vices supplet maxima tamen ex parte cōficiuntur ex eo

A armillæ, & alia opera. Fuit enim olim istic consuetudo, ut nullæ nobiliores virgines corrumpi possent, nisi hujus generis armillis brachia exornata haberēt. Nunc verò desiit ista consuetudo: eamq; ob causam viliori emuntur hæ conchylia. Habent mercatores hujus regionis cuprea quædam instrumenta multis foraminibus pertusa, quibus precia Margaritis imponere solent. Nam quæ per instrumentum minoribus foraminibus pertusum transeunt Margaritæ, unius sunt

B precii, venduntur q; per drachmas. Quæ per instrumentum majora paulum foramina habens, majoris sunt precii. & ita deinceps pro foraminum, quibus instrumenta prædita sunt, quibusq; Margaritæ transmittuntur, magnitudine, precia intendentes. At quæ adeo sunt minutæ, ut perforari non possint (arte enim perforantur, non natura, ut fabulantur quidam) cedunt officinis, qua de causa in Europam exportantur. Harū uncia duob. fortè assibus Gallicis væniit. Maximæ,

C quæ ad promontorium Comorim generantur Margaritæ, pendebant centum frumenti grana. Talium precium mille quingentorū aureorū in singulas esse solet. Multò majores ego vidi, quas in insula Burneo captas asserebant: sed non erant ejus elegantiæ, cujus superiores. Vidi aliam hic captam, quæ centum sexaginta grana tritici penderet. Senectute pōdus earum minui, & coloris elegantia immutari creditur. Diu autem oryza leviter confracta, & sale versatas, pristinum

D vigorem & fulgorem recuperare expertus sum. Certum est, margaritas post plenilunium captas cum tempore minui, & decrescere. Quę verò ante plenilunium capiūtur, huic vitio nequaquam sunt obnoxiæ. Cæterùm rarò in Medicum usum venit Margarita apud Indos. Mauritani verò frequenter, nostro more, Margaritas cordialibus medicamentis injiciunt. Porrò Margaritæ, sive uniones sint cādidi, corpulēti, orbiculares, ponderosi, integri, non perforati. quia dum ferri acie

E perforantur, ære inficiuntur, vireíq; earum immutantur. * Ad cordis affectus præcipuam opem ferunt. Quinetiam collyriis admixti oculorum nubeculas detergunt, & aquam eò defluentem absumunt. In antidota, vel pulveres corroborantes recipiuntur. Oleum ex iis paratum (de quo suo loco) ad nervorum resolutionem, convulsionem, marcorem senilem & phrenitidem cōducit, si grana sena ex humore aliquo sumantur. Corpus sanum conservat: læsum pristinæ sa-

F nitati restituit: lar muliebre emendat, augetque, &c. *Andernacus & Matthiolus.*

De marinis astringentibus.

Ambra Citrina (Lat. *Succinum* Græc. ἤλεκτρον. Germ. Augstein & Arab. *Carabe* dicta.) ex quorundā sententia nascitur e liquido bitumine, quod è littoribus defluens in mare, concrescit eo quo videmus modo. Reperitur in Germaniæ maritimis, procellis in litus provoluta. Ejus sunt aliquot genera: fulva, quæ pellucida est, candida, & similibus aliis coloribus prædita. Candida ve-

da verò, quod levior sit, & odoratior, optima censetur. Probatur ea, quæ attritu calefacta illicò paleas, aliasque res minutas ad se trahit, & quæ accensa bituminis odorem reddit. * Exiccat leviter calefaciendo: ideò etiam ad humidos capitis morbos valet. Fuffitus ejus comitiales restituit: tussi immoderatæ, & capitis destuxionibus medetur: dentium dolores mitigat: menses provocat: uteri strangulatum singulariter compescit: gravidis gestationem leviorem reddit. In pulverem redactum ex vino propinatur, ad album uteri fluorem, naturaliaque corroboranda: sanguinem rejicientibus, & tabidis convenit: profluvio seminis ex ovo molli, vel succo portulacæ, quotidie drachmæ instar assumtum succurrit: intestinorum difficultati & sanguinis ex narib. fluori subvenit: parturientibus drachmæ semissis pondere ex vino albo potui datur, ad fœtum maturandum, partumque accelerandum utile: quod sæpè experientia didicimus. ad urinæ difficultatem, simili pondere, ex aqua saxifragiæ bibitur. Quidam nuper ea cum semine paliuri ex vino epota, urinam quindecim diebus retentam excrevit. Articulari morbo conducit, si ejus drachma semissis ex ligni Indici decocto, unciis duabus exhibeatur. Oleum, quod inde (de quo suo loco) per chymiã singulari industria paratur, incidit, extenuat, aperit, & discutit: unde ex vino malvatico, vel alio liquore exhibitum, calculos urinamq; educit. In strangulatu uteri efficacissimum est, si naturalia, & os ejus ipso inungantur. *Medici Florentini & Andernacus.*

De marinis emollientibus.

Bitumen (Græc. ἄσφαλτος. Ger. Erdh. Gall. *Terre limonneuse.* Ital. *Bitume.* Hisp. *El betun* dictũ.) est veluti terræ adeps, qui facillimè ignem concipit. Duûm est generum. Quod liquidum est, ut oleum, vulgò petroleum vocatur, omnibus notum. Aliud densum picis modo, quod antequam concrescat, liquidum aquis supernatare solet. Hujus generis est, quod in Judæa nascens peculiariter asphaltos dicitur, videtur autem id esse, quod vulgò sic hodie vocatur. Ejus verò probatio est, ut purpuræ modo splendeat, sitq; ponderosum, & validum odorẽ vibret. Nigrum autem & sordidum, vitiosum est. Adulteratur pice, quod color niger indicat, & picis odor. * Bitumen omne discutit, glutinat, emollit, ab inflammatione tuetur, vulvarũ procidentias strangulationesq; olfactu, suffitu, impositu emendat, &c. *Diofcor. & Florentini.*

Bitumen Judaicum aliis omnibus præfertur: colligiturq; in mari mortuo: quod Galeni tempore adulterari non poterat, sicuti in libro de Antidotis scribit: forsitan quia in tanta copia afferebatur, & propter splendorem ipsius ita erat notum, ut quicquid illi commistum fuisset, facilè illius vividum quamvis nigrum colorem immutare potuisset: ideoque cum Dioscorides quod pice solebat adulterari, dicat, hos duos au-

A ctores manifestè inter se discrepare videbitur, nisi eo pacto quo diximus, eos intellexerimus. Imò relicto Galeno, hac in parte potiùs Dioscoridi erit adhærendum, cùm videamus nostro quoque tempore ita adulterari, ut admodum parum boni & legitimi advehatur: ideoque ex eo patet, quod non colore illo splendido instar purpuræ, sicuti vult Dioscorides, sed potiùs nimiùm nigro, & quasi emortuo præditum sit. Animadvertendum autem est, quando Dioscori-

B des istud laudat, quod splendet instar purpuræ, non accipiendum esse quasi Bitumen esset purpureum: sed quòd tantùm habeat illam vivacitatem coloris: & quòd ita splendeat quemadmodum purpura. Nam purpureum propriè significat illam gratiam & vivacitatem, quæ in unoquoque colore, qui gratus est oculis, & delectat visum, inesse potest, & vulgò nunc Chremesinus color vocatur. Quæ vox non uni tantùm colori destinata est, sed multis, & fortasse

C omnibus. Habemus etiam nos Chremesinum rubrum purpureum, quod Pavonazzo vulgò vocant, & incarnatum: & nõ diu est, quod chremesinum etiam albo & viridi colori sit attributum, tam in pannis quàm serico ipso: & si modũ reperirent, etiam aliis coloribus poterit adjungĕ hoc vocabulum, ut dicatur luteum Chremesinum, nigrum Chremesinum. Et sic possumus dicere Purpureum rubrum, purpureum russum, sive (ut vulgò vocant) incarnatum, purpureum

D phœnicium, & purpureum n... um, nimirum si istis coloribus concilietu... ille splendor gratus oculis: quem hac voce exprime... ...unt: Unde Horatius Cygnos vocat purpure... nam præter istam albedinem, acce... a splendoris venustas, qua simul oculos & animam oblectant, & ab aliis nix purpurea vocatur. & Vergilius dicit crines purpureos: item Cicero in suis Academicis quæstionibus ait, Mare esse cæruleum: sed quando aqua remis agitatur, fi... pur-

E puream: cujus rei in promptu ratio e... quia aqua commota ex illa parte luminis a... ...uid, quo antea carebat, recipit: & ita illuminata hoc nomen sortitur. Non tamen est negandum, utplùrimum hoc nomẽ purpuræ attribui rubro & pavonaceo, ut Ital. loquuntur, quia hi duo colores tam arte quàm natura expressi obtinent illam gratiam. Hocq; nonnihil a proposito divertentes pluribus exponere volui, ne dubius lector remaneret, quomodo Bitumen vocaretur pur-

F pureum, & fortasse conjiceret esse violaceum, aut rubrum, ideoque pice nigra adulterari non posse. Redeuntes itaq; ad Bitumen, videmus cõmuniter non reperiri laudabile, qui tamen diligens fuerit, Venetiis, quod Dioscoridis descriptioni planè conveniat, comparare poterit.

Quod Babylone natum Naphtha vocatur, bituminis candidi aut etiam nigri colatura est. Vis ei ignium rapax. Hujus loco, quia ad nos nõ adfertur, nostro petroleo uti possumus: quemadmodum etiam asphalti loco, si dubium esset, an asphaltus sit bitumen Judaicum. Si quis au-

rem asphalu modo densare volet, vase æneo aut A
ferreo illud coquet, & quia facilè flammam con-
cipit, flamma, panno lineo madente in vas, ubi
percoquitur, demisso extinguetur. Hac ratione
concretum petroleum pro naphtha & asphalto
usurpari potest. * Extenuat, penetrat, siccat, di-
gerit, omnemq; materiam frigidã ex quavis cor-
poris parte absumit: morbum comitialem, mem-
brorum resolutionem, cõvulsionem, nervorum
articulorumq; dolores mitigat: lienis, renũ, ve-
sicæ, uteriq; frigidiores affectus sanat. *Medici Flo-* B
rentini, Dioscorides, & Andernacus.

Pissasphaltus in Appollonia Epirotarũ
nascitur: appellatur aũt sic, quòd mistã bitumini
picem redoleat: & Mumia Arabum esse credi-
tur: tametsi mumiam etiam appellẽt, confectio-
nem quandam, qua cadavera condiuntur. Fa-
ctitia etiam est pissasphaltos, admixta pice bitu-
mini.* Secundo ordine tum siccat, tum excalfa-
cit: capitis dolores frigiditate obortos absq; hu-
morum præsentia mulcet. Medetur hemicraniæ, C
paralysi, oris distractionibus, comitialibus, ver-
tiginosisq;, si ex amarici aqua naribus immitta-
tur. Leucoii oleo, sive hyoscyamo gravi ponde-
re subacta, ad aurium dolores frigidos utiliter in
earum concavitatem infunditur. Prodest qua-
tuor granorum pondere ex thymbræ decocto
resoluta, gulę cruciatibus. Epota ex zizipharum,
hordei, & mixtorum decocto tribus dieb. con-
tinuis, tussientibus opem non modicam præstat.
Granorum item quatuor pondere sumpta ex a- D
qua menthæ, cordis affectus removet: cum de-
cocto verò cumini, ammi, & cari, tum ventricu-
li, tum intestinorum flatus discutit. Bibitur uti-
liter ab alio devolutis ex siliquæ Ægyptiæ me-
dulla, additis Lemnia sphragide, & rubiæ radi-
ce. Hausta trium vel quatuor granorum ponde-
re singultum inhibet: si tamen ex cumini & a-
pii decocto assumatur. Errhinis imposita, addi-
tis moscho, castoreo, caphura, & oleo balanino,
parib. cõ nodice inditur ad diuturnos capitis do- E
lores, præsertimq; cùm adhibitis aliis contumax
morbus non solvitur. Gargarizatur cum oxyme-
lite adversus anginam: & ad lienis affectus ex
cari decocto, utiliter bibitur: & contra lethalia
venena ex decocto tribuli marini, & fœtidi la-
serpitii gummi juvamento non medico sumi-
tur. item ex mero contra scorpionum ictus bi-
bitur, ictisque locis cum recenti bubulo butyro
utilissimè imponitur. Astringit mumia illita ex-
terna sanguinis profluvia, pota verò interna: F
proinde perutilis ad cruentas excreationes. Ex
caprillo lacte pota, opitulatur exulceratæ vesicæ,
internis penis desquamationibur, & urinam æ-
grè continentibus. Non desunt, qui credant, hu-
manorum cadaverum ossa in pulverem redacta,
& in potu exhibita, variis corporis languoribus
prodesse, os suum unicuiq; membro tribuentes.
Si deficiat, ejus loco Asphaltum officinatum,
aut picem cum bitumine mixtam sumemus.
Medici Florentini, Dioscorides, Mat-
thiolus, & Arabes.

De marinis abstergentibus.

Purpurae (Germ. Meerschnecken. Ital. *Porpore.*
Gall. *Pourpre.* Hisp. *Le conche de carmesie color.*) sunt
pisces marini, ejus sanè generis, quæ testa inte-
guntur. Hæ illum magni precii liquorem retinẽt,
purpureum propriè dictum, tingendis regũ ve-
stibus expetitum. Hunc in mediis faucibus ge-
rũt, candida quadam vena conclusum, colore ni-
gricantis rosæ pellucidum. Vivas capere conten-
dunt, quia eũ vita sua succũ illum evomunt. La-
tent circa canis ortũ tricenis dieb. Congregãtur
verno tẽpore, mutuoq; attritu lentorẽ cujusdam
ceræ salivãt. Lingua purpuræ digitali longitudi-
ne, qua pascitur perforando reliqua conchylia:
tanta duritia aculeo est. Capiuntur aũt purpuræ
parvulis rarisq; textu veluti nassis, in alto jactis.
Inest iis esca, clusiles mordacesq; conchæ, qua-
les mitulos videmus. has semineces, sed redditas
mari avido hiatu reviviscentes, appetunt purpu-
ræ porrectisq; linguis infestãt. At illæ aculeo ex-
timulatæ claudunt sese, comprimuntq; morden-
tia: ita pendentes aviditate sua purpuræ tollun-
tur. Aqua dulci necantur, & sicubi flumini im-
mergũtur: alioqui captæ dieb. quinquagenis vi-
vũt saliva sua. Anno magnitudinem implent, ce-
lerrimeq; crescunt, quemadmodum conchylia
omnia. * Purpura usta exiccat, dentes abstergit,
excrescentias in carne cohibet, ulcera purgat, &
ad cicatricẽ perducit. *Diosc. Plinius, & Matthiolus.*

Buccinum in purpurarum genere est, ad si-
militudinem ejus buccini, quo sonus editur: un-
de & causa nomini, ex rotunditate oris in mar-
gine incisa. Sed major est purpura, cuniculatim
procurrẽte rostro, & cuniculi latere introrsus tu-
bulato, qua proferatur lingua. Cui circum orbes
aculeati, qui buccino non insunt, sed utrisq; or-
bes totidem, quot habent annos. Buccinum non
nisi petris adhæret, circaq; scopulos legitur. Ea-
dem præstant concremata buccina, sed vehemẽ-
tiùs urunt. Si quis salis plena fictili crudo adurat,
dentifricio conveniũt: ambustis utiliter illinun-
tur, quibus solvi medicamentum non oportet:
nam posteaquam vulnus cicatricem duxerit, i-
psum in testę modum induratum, spõte sua de-
cidet. Fit etiam calx è buccinis. Buccinorum car-
nes ori gratæ sunt, & stomacho utiles, sed alvum
non molliunt. *Dioscorides, & Matthiolus.*

Cionia vocantur purpurarũ, buccinorumq;
mediæ partes, circa quas testę volumen clavicu-
latim intorquetur. Cremata simili modo, ma-
jorem purpuris, buccinisque facultatem urendi
consequuntur: quoniam apprimendi naturam
obtinent. *Dioscorides.*

Quales Mituli sint in Italia, qui hac nostra
tempestate explicaverit, hactenus inveni nemi-
nem, prꝫter unum Massarium Venetum, qui eos
mitulos putat, quos Adriatici accolæ vulgò ap-
pellant Muscioli, quasi musculos dixerint. Cujus
opinio nobis maxime probatur: quippe quòd
& forma, & nomine conchyliasita vocata legiti-
mos referant mitulos. Sunt enim tellinis paulò
majores

majores, testa exteriùs lineis quibusdam scabra: intùs verò pellucida, & tota pondere levis. Cæterùm Mituli in Ponto laudatissimi. * Cremati eundem buccinis effectum præbent, privatim plumbi more loti, oculorum medicamentis cum melle utiles habentur: palpebrarum crassitudines absumunt, albugines purgant, & cætera, quæ oculis caliginem offundunt. Carnes eorum ad canis morsus utiliter imponuntur. *Dioscorides, & Matthiolus.*

A

Tellinas in Italia, præsertim Romæ, notissimæ sunt, ubi plurimæ venales circumferuntur, quòd edendo sint, & ori admodum gratæ, si tamen ab arena optimè repurgentur. * Recentes Tellinæ alvo utiles, sed maximè jus eorum. Salitæ uruntur, tritæq; in cinerem, & cum cedria instillatæ, avulsos palpebrarum pilos renasci nõ patiuntur. *Dioscorides, & Matthiolus.*

B

Chamas præter cæteras conchas id sibi peculiare ascivere, quòd plerunq; in litore hiantes inveniuntur. Idcirco eas rectè chamas dici posse putaverim, quæ in marinis oris, pandentes sese lævi testa contectæ reperiuntur. Harum quamplurimæ in Adriatici litore sunt. * Chamarum, aliarumque conchularum in exigua aqua decoctarum jus, alvum ciet. id cum vino assumitur. *Idem.*

C

Cochleas marinæ in Italia mediterraneis perquàm raro in cibis veniunt: quanquam iis, qui maris litora inhabitant, frequentiori sint usui. * Stomatho caro idonea, & facilè alvo excernitur. Crematæ omnium testæ excalefaciendi & urendi naturam sortiuntur: purgant lepras, vitiligines, dentesq;: emendant oculorum cicatrices, & vitia cutis in facie, albugines, ac visus hebetudines, si cũ carne sua ustæ, tritæq; ex melle illinantur. Crudæ cum tegumentis impositæ, aquæ inter cutem tumores exugunt: sed non antè solvantur, quàm omnis hauriatur humor. Podagricas inflammationes leniunt: impactos corpori aculeos illitæ evocant: menses tritæ & admotæ ciunt. Carnes earum cum thure & myrrha illitæ, cùm vulnera alia, tum maximè quæ nervi

D

acceperunt, conglutinant: tritæ in aceto, sanguinem naribus erumpentem infrænant. Vivæ corpus & præsertim Aphricanæ, cum aceto devoratum stomachi dolores mitigat. trita cum testa, vino & myrrha, si exiguum inde bibatur, coli, vesicæq; cruciatus sanat. Terrestris pilos incommodos replicat, si quis abraso acu, lentore ejus, pilum attingat. *Dioscorides, & Matthiolus.*

Cancrorum exustorũ cinis, qui duo cochlearia expleat, abjecto dimidio radicis gentianæ modo, triduo potus cum vino, magnopere prodest canis rabiosi morsibus: rimas pedum sedisque, perniunculos, carcinomata, cum decocto melle lenit. Triti crudi, potiq; ex asinino lacte, auxiliantur contra serpentium phalangiorumq; morsus, atq; scorpionum ictus. Decocti autem, & cum jure esitati, iis prosunt, qui tabe conficiuntur, aut leporem marinum hauserunt. Necant scorpiones triti, & cum ocymo admoti. Possunt eadẽ marini: verùm inefficaciùs omnia præstant. *Dioscorides.*

Est Sepiis in dorso os candidum, superiori parte durũ ac læve: inferiori autem fungosa quadam medulla repletum, quæ & leviter aspera, & ligni modo frequentibus venis distincta visitur. * Expetuntur Sepiæ ossa aurifabris: facilè enim in partem illam fungosam annulorum, cæterarumq; rerum formas imprimas, quæ metallis igne colliquatis expleri solent. *Matthiolus.*

De marinis qualitate [illegible] alterantibus.

Unionum pulvis contra cardiacum [illegible] ctum valde pollet, modò veri, [illegible] fuerint uniones. *Mizaldus.*

Bituminis suffitu, experimento certissimo compertum est, sive crudum sit, sive uratur, mulieres utero strãgulatas extemplò revocari. Quãobrem nonnulli fœminarum collo, quæ [illegible] bo sunt obnoxiæ, lana exceptum a[illegible] dunt, ut cerebro olfactu paroxysmum arceat.

Idem.

De Animatis sine sensu à Terrestribus, hoc est, ex plantis & arboribus sumptis: & primò de Foliis Sectio IIX.

Folia sunt latiores & tenuiores plantarum partes: eaq; aut

- Alterant *qualitate vel*
  - Manifesta: *vel*
    - Conservando: *& vel qualitate*
      - Prima: *& vel secundum*
        - Quantitatem
          - Temperata
            - Adianthum,
            - Asparagus,
            - Attractylis, *&c.*
          - Intemperata
            - Calida *in gradu*
              - Primo
                - Absynthium,
                - Althæa,
                - Borrago,
                - Buglossum,
                - Beta, Brassica,
                - Chamomilla,
                - Cassutha,
                - Eupatorium,
                - Melilotus,
                - Malabathrum, Linaria,
                - Spica *nardi*,
                - Scolopendrium,
                - Symphytum,
                - Tussilago.
              - Secundo
                - Anethum,
                - Angelica,
                - Apium,
                - Artemisia,
                - Betonica,
                - Chamæpytis,
                - Hypericum,
                - Hedera,
                - Lupulus,
                - Melissa,
                - Marrubium,
                - Myrrhis,
                - Ocymum,
                - Pimpinella,
                - Peucedanum,
                - Rosmarinus,
                - Salvia, Scabiosa,
                - Scordium, Stœchas,
                - Parthenium.
              - Tertio, Quarto, *&c. vide literam A.*
            - Frigida, *&c. vide literam B.*
        - Locum, *&c. vide literam D.*
      - Secunda, *&c. vide literam F.*
    - Corrumpendo, *&c. vide literam I.*
  - Occulta, *&c. vide literam K.*
- Purgant, *&c. vide literam L.*

A. Tertio

- A.
  - Tertio
    - Abrotanum,
    - Anethum *aridum*,
    - Asarum,
    - Agnus *castus*, Arum,
    - Amomum,
    - Ammi, Baccharis,
    - Dictamnum,
    - Cariophyllata,
    - Chamædrys, Carthamus,
    - Centaurium, Chelidonium,
    - Calamintha, Conyza,
    - Fœniculum, Iuniperus,
    - Helenium, Hyssopum,
    - Laurus, Majorana,
    - Mentha, Menthastrum,
    - Nigella, Oenanthe,
    - Origanum, Periclymenum,
    - Petroselinum, Ptarmica,
    - Pulegium, Ruta,
    - Sabina, Serpillum,
    - Sisymbrium, Thymus,
    - Trifolium, Verbenaca,
    - Urtica.
  - Quarto
    - Allium, Lepidium,
    - Nasturtium,
    - Porrum,
    - Struthium,
    - Thapsia.

- B.
  - Frigida *in gradu*
    - Primo: ut
      - Atriplex,
      - Fumaria,
      - Lapathum,
      - Malva,
      - Myrtus,
      - Parietaria, *&c.*
    - Secundo
      - Blitum,
      - Chondrilla,
      - Lactuca,
      - Intybum, *seu* Endivia,
      - Clehorea,
      - Hyacinthus,
      - Oxalis, *seu* Acetosa,
      - Plantago,
      - Polygonum,
      - Psyllium,
      - Rhus *obsoniorum*,
      - Solanum, *&c.*
    - Tertio
      - Portulaca,
      - Mandragora,
      - Sempervivum,
      - Hyoschyamus, *&c.*
    - Quarto
      - Cicuta,
      - Papaver.
  - Humida
  - Sicca
    - *Vide in seqq. signum C.*

- **Folia**
  - Humida, in
    - Primo
      - Buglossum,
      - Intybum, Malva,
      - Helxine, *&c.*
    - Secundo
      - Atriplex,
      - Lactuca,
      - Blitum,
      - Portulaca,
      - Viola,
      - Nenupharis, *&c.*
  - Sicca, in
    - Primo
      - Beta, Brassica,
      - Chamomilla,
      - Fœniculum,
      - Hiacynthus,
      - Malabatrum,
      - Myrtus,
      - Verbascum, *&c.*
    - Secundo
      - Artemisia,
      - Anethum *viride*,
      - Brassica *marina*,
      - Bursa *pastoris*,
      - Cassutha,
      - Equisetum,
      - Gingidium,
      - Intybum,
      - Plantago,
      - Mentha,
      - Mentastrum,
      - Spica *nardi*,
      - Rosmarinus,
      - Verbenaca,
      - Virga *pastoris*,
    - Tertio
      - Abrotanum *ustum*,
      - Anethum *ustum*,
      - Apium,
      - Asarum,
      - Ammi,
      - Absinthium,
      - Calamintha,
      - Chamædrys, Filix,
      - Hyssopum,
      - Majorana,
      - Marrubium,
      - Millefolium,
      - Origanum,
      - Peucedanum,
      - Petroselinum,
      - Pentaphyllum,
      - Polium,
      - Ptarmica, Rhu *obsoniorum*,
      - Ruta,
      - Sabina,
      - Salix,
      - Sisimbrium,
      - Trifolium.
    - Quarto
      - Allium, Nasturtium,
      - Ruta *sylvestris*,
      - Sinapi, *&c.*

- D Secundum *locum*
  - Calefaciunt
    - Caput
      - Betonica, Chamomilla,
      - Calamintha, Fœniculum,
      - Folium, Folia *lauri*,
      - Majorana, Melilotum,
      - Pulegium, Pœonia,
      - Ruta, Satureia, Salvia,
      - Serpyllum,
      - Siler *montanum*, *&c.*
      - Stœchas, *&c.*
    - Pectus
      - Betonica,
      - Capillus *Veneris*,
      - Hyssopus, Melissa,
      - Prassium,
      - Serpentaria,
      - Urtica,
      - Scabiosa, *&c.*
    - Cor
      - Borrago, Buglossa,
      - Melissa,
      - Folia *citri*, Enula,
      - Ocymum,
      - Rosmarinus, *&c.*
    - Stomachum
      - Absinthium, Fœniculum,
      - Mentha, Serpyllum,
      - Salvia, *&c.*
    - Hepar
      - Absinthium, Asarum,
      - Eupatorium,
      - Fœniculum,
      - Fumus *terræ*,
      - Hyssopus, Spica,
      - Origanum.
    - Splenem
      - Absinthium, Asarum,
      - Calamintha,
      - Cuscuta, Thymus,
      - Eupatorium,
      - Nasturtium,
      - Scolopendria,
      - Epithymum, *&c.*
    - Renes *&* *vesicam*
      - Eruca, Parietaria,
      - Pentaphyllum,
      - Saxifragia,
      - Spica *nardi*,
      - Urtica, *&c.*
    - Matricem
      - Arthemisia, Calamintha,
      - Pulegium, Ruta,
      - Sabina, *&c.*
    - Juncturas
      - Costus, Eupatorium,
      - Chamomilla, Hypericum,
      - Melilotum,
      - Nasturtium,
      - Rosmarinus,
      - Ruta, Salvia,
      - Stœchas, *&c.*
  - Frigefaciunt, *&c.* *Vide literam* E.

E Frigefaciunt
- Caput
  - Fumus *terræ*,
  - Folia *ſalicis*,
  - Juſquiamus,
  - Lactuca,
  - Lupulus,
  - Nenuphar, *&c.*
- Pectus
  - Mora *Celſi*,
  - Papaver, *&c.*
- Cor
  - Acetoſa,
  - Nenuphar,
  - Borrago, *&c.*
- Stomachum
  - Myrtus,
  - Portulaca,
  - Prunella,
  - Solatrum,
  - Sempervivum, *&c.*
- Hepar
  - Cichorium,
  - Endivia,
  - Lactuca,
  - Portulaca,
  - Solatrum,
  - Nenuphar,
  - Lupulus,
  - Fumus *terræ*, *&c.*
- Splenem
  - Lactuca,
  - Endivia,
  - Cichorium, *&c.*
- Renes *&* *veſicam*
  - Endivia,
  - Lactuca,
  - Portulaca,
  - Plantago,
  - Nenuphar,
  - Sempervivum, *&c.*
- Matricem
  - Endivia,
  - Lactuca,
  - Nenuphar,
  - Portulaca,
  - Sempervivum, *&c.*
- Juncturas
  - Endivia,
  - Lactuca,
  - Hyoſcyamus,
  - Pſyllium,
  - Sempervivum,
  - Solatrum,
  - Myrtus,
  - Gramen,
  - Folia *ſalicis*,
  - Folia *vitis*, *&c.*

F Secunda

- Astringunt: *ut*
  - Absinthium, Amomum,
  - Agnus, Bursa *pastoralis*,
  - Brassica *cocta*,
  - Cypressus, Equisetum,
  - Ebulus, Hypocisthis,
  - Hedera, Holxine,
  - Hieracium, Intybum,
  - Lauri *folia*,
  - Lysimachium, Melilotum,
  - Myrtus, Mentha,
  - Oxalis, Polygonum,
  - Pentaphyllum, Psillium,
  - Plantago, Portulaca,
  - Folia *quer. ut*,
  - Ruta, Rhu *obson*.
  - Sempervivum, Salix,
  - Verbascum, Vitex, Vitis,
  - Asperula *odorata*, *&c*.
- Aperiunt: *ut*
  - Allium,
  - Cepa,
  - Cyclaminus,
  - Dulcamara, *&c*.
- Emolliunt: *ut*
  - Atriplex,
  - Althæa,
  - Cupressus,
  - Laurus,
  - Malva,
  - Psillium, *&c*.
- Indurant: *ut*
  - Portulaca,
  - Lenticula *palustris*,
  - Sempervivum,
  - Solanum, *&c*.
- Extenuant: *ut*
  - Arthemisia,
  - Chamæmelum,
  - Hyssopus,
  - Juniperus,
  - Pulegium,
  - Stœchas, *&c*.
- Discutiunt: *ut*
  - Abrotanum, Althæa,
  - Anethum, Adianthum,
  - Atriplex, Brassica,
  - Chamæmelum,
  - Lilii *folia*,
  - Malva, Mentha,
  - Melilotum, Origanum,
  - Ruta, Stœchas,
  - Sampsuchum, *&c*.
- Extrahunt: *ut*
  - Anagallis,
  - Aristolochia,
  - Cyclaminus,
  - Dictamnus,
  - Porrum,
  - Thapsia, *&c*.
- Suppurant, *&c*. *Vide literam* G.

G

Folia *alterantia qualitate secunda, ut*

- Suppurant: *ut*
  - Amomum,
  - Althæa,
  - Smyrnium, *&c.*
- Abstergunt: *ut*
  - Anagallis,
  - Abrotanum,
  - Asparagus,
  - Asplenos,
  - Atriplex,
  - Absinthium,
  - Beta,
  - Chamæpytis,
  - Cassutha,
  - Lichen,
  - Marrubium,
  - Parietaria,
  - Salicis *folia, &c.*
- Glutinant, *& cicatricem ducunt: ut*
  - Althæa,
  - Anagallis,
  - Centaurium,
  - Chamæpytis,
  - Chamædrys,
  - Equisetum,
  - Eupatorium,
  - Ebulus,
  - Fragaria,
  - Isatis,
  - Myrthus,
  - Plantago,
  - Quinquefolium,
  - Symphytum *majus*,
  - Sanicula,
  - Tormentilla,
  - Verbenaca,
  - Herniaria,
  - Nicotiana, *&c.*
- Flatus *discutiunt: ut*
  - Absinthium,
  - Allium,
  - Anethum,
  - Apium,
  - Chamæmelum,
  - Epithymum,
  - Fœniculum,
  - Juniperus,
  - Majorana,
  - Origanum,
  - Petroselinum,
  - Ruta,
  - Squinanthum,
  - Spica *nardi*,
  - Smyrnium,
  - Seseli, *&c.*
- Semen *generant: ut*
  - Horminum,
  - Eruca, *&c.*
- Menses *movent, &c.* *Vide literam* H.

H Menses

H

- Menses movent: ut
  - Asarum, Abrotanum,
  - Allium, Adianthum,
  - Amomum, Absinthium,
  - Arthemisia, Alisma,
  - Ammi, Brassica *sativa*,
  - Betonica, Centaurium,
  - Chamæmelum,
  - Calamintha,
  - Chamædrys, Cassutha,
  - Cyclaminus, Dictamnus,
  - Daucus, Gingidium,
  - Fœniculum, Hypericum,
  - Heliochrysos, Lapathum,
  - Majorana, Marrubium,
  - Melissa, Nasturtium,
  - Origanum, Ocymum,
  - Pulegium, Polium,
  - Petroselinum, Oreoselinum,
  - Raphanus, Ruta,
  - Rosmarinus, Smyrnium,
  - Salvia, Sabina,
  - Seseli, Serpillum,
  - Scordium, Thymus,
  - Trifolium, Vitex,
  - Urtica, &c.
- Menses *sistunt*: ut
  - Bursa *pastoris*, Fragaria,
  - Hyoscyamus, Limonium,
  - Lysimachia, Myrtus,
  - Nymphæa, Plantago,
  - Rubus, Sempervivum,
  - Symphytum,
  - Solanum, &c.
- Venenis *resistunt*: ut
  - Abrotanum, Absinthium,
  - Allium, Adianthum,
  - Apium, Brassica, Betonica,
  - Carduus *benedictus*,
  - Chamædrys, Cyclaminus,
  - Calamintha, Eupatorium,
  - Erysimum, Fœniculum,
  - Juniperus, Lybisticum,
  - Carlina, Marrubium,
  - Origanum, Pulegium, Polium,
  - Ruta, Scordium, &c.
- Strumas *discutiunt*: ut
  - Adianthum, Aparine,
  - Althæa, Lupinum,
  - Lapathum, Melissa,
  - Galiopsis, Nasturtium,
  - Pentaphyllum, Scordium, &c.
- Dolorem *mitigant*: ut
  - Anethum, Absinthium,
  - Asclepias, Atriplex,
  - Chamæmelum, Calamintha,
  - Centaurium *majus*,
  - Chamæpytis, Hyoscyamus,
  - Lybisticum, Lupulus,
  - Peucedanum, Petroselinum,
  - Rosmarinus, Ruta,
  - Sisymbrium, Serpillum,
  - Sampsuchus, &c.

I
Corrumpendo: *sunt venena: ut*
- Aconitum, Cicuta,
- Dorycnium,
- Hyoscyamus,
- Papaver *corniculatum*,
- Pharicum,
- Sardonia,
- Taxus, Thapsia,
- Toxicum.

K
Occulta: *ut*
- Personaria,
- Brassica, Hedera,
- Hyoscyamus,
- Ebulus,
- Trifolium, Aconitum,
- Pentaphyllum, *&c.*

L
Purgant
- Bilem
  - Flavam: *ut*
    - Absinthium, Centaurium,
    - Lupus *salictarius*,
    - Mercurialis, Malva,
    - Persici *folia*, *&c.*
  - Atram: *ut*
    - Sena, Fumaria,
    - Cuscuta,
    - Epithymum.
- Pituitam: *ut*
  - Gratiola,
  - Peplion,
  - Daphnoides, *&c.*
- Aquam, *seu humores serosos: ut*
  - Cyclaminus,
  - Ebulus,
  - Sambucus,
  - Chamelæa,
  - Esula,
  - Tithymali *omnes*,
  - Pithyusa, *&c.*

De sudo

De foliis temperatis.

ADIANTHI duo sunt genera, candidius & nigrum. Candidum (officinæ Capillum Veneris: German. *Frawen oder Venus haar.* Hispan. *Cavirillo de pozo* appellant) pusilla gerit folia, similia Coriandri, in summo incisuris divisa: cauliculi, quibus exoriuntur, nigro colore nitent, prætenues, palmum alti: radice supervacua: neque caulem, neque fructum, neque florem profert. Nigrum (officinis Polytrichon & Trichomanes dictum) filici simile, sed exilius: foliis lenticulæ, tenuibus, in ordinem utrinque digestis, adversis in se, in ramulis tenuibus acerbis, fusco colore splendentibus. Ambo umbrosis & palustribus, circa parietū aspergines, & fontium specus enascuntur. Colligitur mense Septembri. Conservatur vix per annum. * Alvum subducit, bilem & pituitam dejicit, crassaque excrementa quæ diu interioribus inhæserunt. Pectus & pulmonem detergit, sanguinem clarificat, bonum facit habitum, animam dilatat, & jecur & ventriculum purgat, præsertim si obstructione laborent, tametsi ad eorum infarctus potentius sit ejus dilutum ex apii, aut endiviæ aqua paratum, aut ex cicerum nigrorum jure, aut caprino sero. Sed si addatur saccharum, lateris inflammationes sanat, & urinam trahit. Ejus præterea decoctum frequentiùs potum calculos frangit, & fœminas à partu purgat. Hos autem effectus præbet calida tantùm facultate, quæ illi inest. At astringēte vi, qua etiamnum pollet, defluxiones inhibet: fluentem sanguinem sistit, ventriculum roborat, & capillorum defluvium usque adeò emendat, ut nō modò eos cohibeat, sed & renasci faciat, præsertim emplastri modo impositum, myrthino oleo, ladano, & austero vino additis. Idem præstat & combusti cinis: quinetiam ejus ex vino decoctum furfures reiteratis lotionibus depellit. Ejus cinis hæc omnia potest, & ægilopas curat. Ipsius diluti libra epota commodissimè alvus subducitur. *Dioscor. Mesues, Saladinus, & Matthiolus.*

ASPARAGI (Germ. *Spargen.* Gall. *des Aspergés* dicunt) genera duo sunt, sativus & sylvestris. Sylvestris Corruda dicitur: vulgaris est notitiæ. Sativus, multis ramis fruticat, foliis fœniculi, longis, numerosis: radice rotunda, grandi, spongiam habente: In hortis seruntur, & plantantur, inque nonnullis locis lapidosis sponte proveniunt. Colliguntur mense Aprili. Non servantur diu, sed virides tantùm in usum veniunt. * Abstergunt, jecur infarctu liberant, & maximè radices: dentium dolores sanant. Stomacho utiles sunt, urinam cient, & parum præbent alimenti. oculis claritatem adferunt: pectoris & spinæ doloribus prosunt. Venerem stimulant, & ventrem leniter molliunt: urinam fœtidam trahunt: regium morbum sanant. *Dioscorides, Galen. & Plinius.*

ATTRACTYLIS (German. *Wilder feldsaffran.*) spina est cnico similis, folia multò longiora ferens in summis virgis, magna parte nuda, aspe-

A raque qua fœminæ pro fusis utuntur. capitula in cacumine spinis horrent: flos luteus, quibusdam in locis purpureus invenitur: radix tenuis, supervacua. * Coma, semen, & folia cum pipere & vino teruntur, utilissimè contra scorpionum ictus. Percussos tradunt quandiu ea teneatur herba, nullum experiri dolorem, ipsumque deposita statim recrudescere. *Dioscorides.*

De foliis seu herbis calidis in gradu primo.

B ABSINTHII genera tria sunt: vulgare, marinum, & santonicum. Vulgare ab aliquibus bathypicron (Germ. *Wermutkraut.* Gall. *Aluine.* Ital. *Assenzio* Hisp. *Encensio* vocatur) herba vulgò cognita. Marinum, quod aliqui Seriphium vocant, copiosissimum in Tauro monte, juxta Cappadociam gignitur. Herba est tenuis, abrotani parvi similitudine, referta minutulis seminibus, subamara, stomacho inimica. graviter olet, & cum

C quadam calfactione adstringit. Santonicū, quo Gallia alpibus finitima scatet, absinthio vulgari non dissimile: verùm subamarum est, non adeò seminis fœcundum. Eligitur vulgare, & potissimùm Ponticum & Romanum. Colligitur in Vere, vel principio æstatis, & autumno, ante Solis ortum. Conservatur autem per annum. Dosis ejus decocti aut infusi potio est ab ℥ v usque ad vij. Et pulveris ejus à ʒ ij. usque ad ʒ iij. * Absinthiū calefacit & adstringit. Bilem expurgat, quæ

D & stomacho, & ventri inhæsit: urinam cit, & crapulam præsumptum arcet. ad inflationes ventris & stomachi dolores prodest: fastidia discutit, arquatos sanat, & febres diuturnas: menses cit potum, &c. *Dioscor. Mesue, & Saladinus.*

ALTHÆA, quam alii Ibiscum, alii Bismalvam, German. *Eibischkraut,* Gall. *Guimauue.* Itali verò *Malvavisco* vocant, in sylvestrium malvarum genere est, cui folia ut cyclamino rotunda, lanugine canescunt: flore rosaceo: bicubitali

E caule: radice lenta, intùs alba. Althæa appellatur, quòd inter primas sit utilis, & pluribus polleat remediis. Colligitur cùm floret, locis humentibus pinguibusque. Conservatur autem per annum. * Decocta in vino aut aqua mulsa, & per se cùm imponitur tusa, efficax est contra vulnera: item ad strumas, parotidas, abscessus, mammarum inflammationes, fracta, sedis inflationes, nervorum rigores: siquidem discutit, & excoquit, rumpit, & ad cicatricem perdu-

F cit. Cocta (ut dictum est) adjecto suillo adipe, aut anserino, terebinthinâve, ut malagmatis lentor fiat, facit ad vulvæ inflammationes, præclusionesque, in pessis subdita. Decoctū eodem fungitur munere: onera vulvæ, reliquiasque à partu extrahit. Decoctæ radicis succus ex vino potus, succurrit urinæ difficultati, calculosorum cruditatibus, dysentericis, ischiadicis, tremulis, ruptis, dentium mulcet dolorem, cum aceto decocta, colluto inde ore. Viride semen siccumque tritum, vitiligines in Sole cum aceto perunctas emendat. Eodem cum oleo & aceto perunctis, à

venenatis non feriuntur. Valet contra dyſenteriam, & ſanguinis rejectiones, alviq; profluviũ. In poſca aut vino decoctum bibitur, contra omnes veſparum, apum, ſimiliumq; aculeatos ictus. Folia cum olei momento morſibus, & igni ambuſtis illinuntur. Conſtat aquam, trita radice addita ſub divo addenſari. In ſumma, facultatem habet digerendi, laxandi, phlegmone levandi, mitigandi, concoquendi difficilia coctu tubercula. *Dioſcor. & Galen.*

BORRAGO officinarum, quaſi Corago, Bugloſſum verum ſativum eſt: (German. Boretſch. Gall. *Bourraches.* Ital. *Borrana.* Hiſp. *Borraia* dicitur.) Verbaſco ſimilis, folium in terra ſparſum, nigrius, aſperum, bubulas imitans linguas. Naſcitur in campeſtribus & ſabuloſis locis. Julio menſe colligitur. Herba non conſervatur. * Humidæ calidæq; temperiei eſt. Itaq; vinis injecta, lætitiæ ac hilaritatis cauſa eſſe creditum eſt. Sed & iis qui ob faucium aſperitatem tuſſiunt, coctum in meliςrato convenit. Ajunt eam quæ tres thyrſos emittit, cum ſemine & radice tritam, potamque, cõtra tertianos horrores prodeſſe: quæ quatuor, ad quartanos: ea in vino decoquitur. Herbam abſceſſibus utilem eſſe volunt: cor confortat: ſanguinem bonum generat, &c. *Dioſcorides, & Galenus.*

BUGLOSSUM VULGARE (Germ. Ochſenzung. Gall. *Bugloſe.*) folia habet longa, echio ſimilia, non uſque adeò lata, ut bubulas referãt linguas, minusque humi depreſſa, quæ potiùs è toto ferme ceſpite ſurſum aſpiciunt, nec aliqua ex parte verbaſcum, aut ſymphytum alterum repræſentant. Naſcitur iiſdem in locis, quibus Borrago, eodemq; colligitur tempore, &c. *Matthiolus.*

BETA (Germ. Mangoldt. Gall. *Ioste, bette.* Hiſp. *Acelgas.*) duorum generum eſt, candida & nigra: ubique in hortis naſcitur frequentiſſima. In Germania tamen habetur & rufa, non modò foliis, ſed etiam radice, quæ illi raporum oblongorum magnitudine exuberat: colore adeò ruſeſcente, ut ejus ſuccus vivum ſanguinem referat. Julio menſe & Auguſto fert tum flores, tum ſemina. Colligitur recens. Non conſervatur. * Nigra coquitur cum lenticula, ut ventrem ſiſtat: quod magis radice ejus præſtatur. Candida alvo utilis eſt. Utraq; tamen propter nitroſum humorem, quem habet in ſe, noxii ſucci eſt. Unde ſuccus earum, cum melle naribus inditus, caput purgat, aurium doloribus auxiliatur. Decoctum radicis & foliorum, furfures, lendesque deterget: perniones fotu mitigat. Crudis foliis vitiligines nitro antea perfrictas, alopeciarum inanitates ſcalpello priùs exaſperatas, atq; depaſcentia ulcera illini prodeſt. Eruptionibus papularum, igni ſacro, ambuſtisque cocta medetur. *Dioſcorides, & Matthiolus.*

BRASSICA (German. Kôl. Gall. *Choux.* Ital. *Cavoli.* Hiſp. *Verza.*) ſativa & ſylveſtris eſt. Sativa in multiplici recenſetur genere. Eſt enim criſpa & capitata, &c. ubiq; in hortis naſcitur. Non cõſervatur. * Alvo idonea eſt, ſi modò leniter ferA vefacta edatur. nam percocta alvũ ſiſtit, ſed multò magis bis cocta, aut quæ in lixivio coquitur: ſtomachum autem malè habet acrior eſt æſtiva. In Ægypto propter amaritudinem non eſtur. Cæcutientibus & tremulis eſſe prodeſt. Summo cibo ſumpta, crapulam diſcutit, & vini noxam reſtinguit. Melior ſtomacho cyma, ſed acrior, & ad ciendum urinam validior. ea cõdita, ſtomacho inimica eſt: alvum conturbat. Crudus ſuccus cum nitro & iri devoratus, alvum e- B mollit: cum vino quoq; epotus, viperarum morſibus auxiliatur: cum fœnigræci farina, podagris, & articulorum vitiis illinitur: prodeſt & ſordidis ulceribus, & vetuſtis illitus: caput purgat, narib. infuſus: menſes extrahit, cum loliacea farina inditus. Folia per ſeſe illita, aut cum polenta trita, conferunt inflammationibus, tumoribusque: epinyctidas, ignem ſacrum, lepraſq; ſanant: carbunculos ex ſale rumpunt: fluentes capillos retinent. Cocta addito melle adverſus depaſcen- C tia ulcera, gangrænaſq; valent. Lienoſisque ex aceto cruda proſunt. Manſa, devorato ſucco, retuſam vocem inſtaurant. Decoctum ejus potu, alvum & menſes ciet. Flos poſt conceptionem in peſſo ſubditus partum abortu vitiat. Semen ejus, præſertim quæ in Ægypto naſcitur, potum tineas repellit. In antidota theriaca additur. Faciei cutem, lentigineſq; expurgat. Virentes cauliculi cum radice cremati & adipe porci vetuſto excepti, diuturnos laterum dolores mitigant. D Sylveſtris verò braſſica, maritimis, præruptiſque locis, magna ex parte gignitur: ſativæ ſimilis, ſed candidior, hirſutiorque, amara. Cujus cyma in lixivio cocta, ori non inſuavis. Folia illitu vulnera conglutinant, & inflammationes, tumoreſque diſcutiunt. *Dioſcorides.*

CHAMAEMELON, & Anthemis dicitur. (Germ. Camillen. Hiſp. *Mãcanilla yerva conoſcida.*) Ejus genera tria ſunt, tantùm flore diſtantia: rami dodrantales, fruticoſi, alis multis concavi: tenuibus foliolis, parvis, numeroſis: rotundis ca- E pitulis: floribus in medio aureis, forinſecus orbiculato ambitu cãdidis, melinis, aut purpureis, magnitudine foliorum rutæ. Naſcitur in aſperis, & juxta ſemitas. Colligitur Vere. Conſervatur per annum. * Vim habent radices, flores, & herba, excalfaciendi, extenuandique, potu & inſeſſione: pellunt menſtrua, partus, urinam, calculoſque: adverſus inflationes & ilei tormenta bibuntur: bilem ſuffuſam expurgant: jecinorum vitia ſanant. Decocto earum veſicæ foventur. Ex F omnibus his generibus ad calculos efficaciſſima eſt, quæ florem purpureum habet, cujus amplitudo majuſcula eſt. Hanc propriè heranthemon vocant. Ea cui leucanthemo nomen eſt, itẽ quæ chryſanthemon dicitur, vehementius urinã ciunt. Aegilopiis illitæ medentur cõmanducatæ ulcerum eruptiones in ore ſanant. Nonnulli in clyſteribus ex oleo utuntur, teruntq; in farinam, ad abigendos febrium circuitus. Flores & folia recondi debent, & privatim tuſa, in paſtillos digeri: radix quoq; ſiccari, dumque ingruit neceſſitas,

sitas, binæ partes herbæ dari, modò floris aut radicis pars una, modò contrà floris partes duæ, & herbæ una, permutatim duplicato pondere, alternis diebus. bibere autem oportet in vino mulso diluto. *Dioscorides.*

Cuscuta, Græcis & recentioribus Cassutha, Germ. *Flachs seiden / Filtzkraut.* Gall. *Goute de lin, ou agoure de lin* dicta, planta est capillaris, sine foliis, reliquas plantas involvens & enecans. Flores edit albos quàm plurimos, à quibus semen tenue prodit. Cirri rufescunt, vitiū capreolis crassitudine & facie pares. Nota est. Deligenda est, quæ in genista reperitur. Colligitur mense Junio, Julio, & Augusto. Conservatur per annum, & ultrà. * Excalfacit ordine primo, siccatq; secundo. Abstergit, & quadam cum adstrictione roborat. Jecoris obstructiones aperit, infarcti lienis vitia expedit: venas pituitosis atq; biliosis exonerat humoribus: urinā pellit, & regio morbo subvenit. Puerorum febribus auxiliatur: sed diuturno usu ventriculū gravat: quæ tamen noxa tollitur, si anisi momentum adjiciatur. Bilem dejicit, præsertim absinthio admista. In quem usum decoquitur, bibiturq; ejus decocti sesquilibra, cum sacchari sesquuncia. *Matthiolus.*

Eupatorium Græcorum, vulgaris agrimonia est. Germ. *Odermenig.* Gall. *De lampatoire ou agremoine.* Eupatorium Avicennæ id esse creditur, quod vulgò Eupatoriū appellant, foliis cannabis sylvestris, & secundum aquas crescit: vulgò nota est. Eupatorium Mesuæ herba est amara, quibusdam camphorata, aliis herba giulia dicta, quæ Dioscoridis ageratū putatur. Cùm itaque omnes hæ plantæ eupatorium appellentur, animadvertendū est, ne indifferenter altera pro altera usurpetur: sed in Græcis compositionibus, agrimoniæ usus est: in Avicennæis, Avicennæ: in Mesuæis, Mesuæ eupatorium usurpādum est: singuli enim suo Eupatorio peculiares ac diversas facultates tribuunt. Cæterùm eupatorium Dioscoridis enascitur in uliginosis locis, & in scrobium marginibus: Avicennæ verò & Mesuæ in campestribus. Colliguntur in fine Veris, vel principio æstatis. Cōservantur verò per annum, tam herba, quàm succus. Decoctionis potio est ab ℥ iiij usq; ad ℥ vj. & pulveris ejus a ʒ ij. usque ad ʒ iij. Et loco ejus ponitur in defectu ipsius absinthii & asari ana medium ponderis ipsius. * Calidum est in primo, siccum in secundo, est partium tenuium, incidendi extergendiq; facultatem obtinet. quocirca obstructiones jecoris expurgat, hepar roborat. *Medici Florentini, Galenus, & Saladinus.*

Melilotus sive Sertula Campana, Gulden klee Germanis, oder unser Frawen schüchlein Gall. *du Melilot*) flore est luteo, colore vicino croco, odorato. Laudatissima foliis constat minutissimis, pinguissimisq;: semen in siliquis teretibus profert rarum, rotundum, sinapi minus, colore luteo. Ex his manifestum est, eam quæ hodie in usu est, non esse veram melilotum, non enim est odorata: nisi ex ejus genere sit, quæ in Cāpania

A nascitur, odore infirmo, ut ait Dioscorides. Diligentia itaq; adhibēda est, ut vera habeatur. Hanc nonnulli trifolium illud esse arbitrantur, quod locis montosis, sterili solo, ad meridiē spectante nascitur. foliis ciceri similibus, minoribus, maculis quibusdam stellarum modo distinctis: flore luteo fulvescente: semen exili siliqua, in cuspidem desinente, flavum continetur. Tota planta gravissimo est odore, theriacæ proximo, quam Hetruriæ incolæ herba bachia appellant, quòd B ea infantium vermes enecant. Colligitur mense Aprili. Conservatur per annum. * Mistæ est facultatis: habet enim quiddam astringens, sed & digerit & concoquit: copiosior enim in eo est substantia calida, quàm frigida. Inflammationē omnem emollit, præsertim quæ in oculis, vulva, sede, aut testibus erumpat, si ex passo cocta illinatur: interdum autem addito ovi luteo assato, aut fœnigræci farina, lini semine, aut polline, aut capitulis papaveris, intybóve. Recentes melicerides per se cum aqua & ulcera manantia in C capite illita cum creta Chia, vino, aut galla sanat: stomachi dolores, & cruda, & cocta cum aliquo ex antè dictis levat: doloribus aurium mitigandis cruda ex passo instillatur: in aceto, aut rosaceo madefacta, capitis dolorem lenit. *Galen. Dioscor. & Medici Floren.*

Malabathrum arbitrantur aliqui esse Indici nardi folium, falsi quadā odoris cognatione: permulta enim nardum olent, quemadmodum phu, asarum, iris. Secus autem res se habet: D namq; Malabathrū folium sui generis est, quod Indicæ gignunt paludes, lentis palustris modo innatans aquis, sine radice. Id collectum statim lino transfuitur, & siccatum reconditur. Tradunt siccatis æstivo fervore aquis, humum aridis fruticibus uri: quod ubi non evenerit, ne ampliùs quidem renasci. Laudatur recens, ex candido nigricans, integrū, nec fragile, odore caput feriens, quòd diu insuavi odore permaneat, & nardū sa- E pore imitetur, nullo salis gustu. Infirmum verò, & minutim contusum, præsertim si cari[illegible] m vitus olet, vitiosum est. * Easdem cum [illegible]do sortitur vires: sed efficaciùs omnia pręstat. Urinā vehementiùs ciet, ac stomacho magis prodest malabathri vis. Lippitudinibus, inflāmationibusq; tritum, & in vino fervefactum commodè illinitur. Subditū linguæ, oris halitum & suavitatem commendat. Vestium quoq; odorem interpositum servat, & ab erosione tuetur. *Diosc.*

F An *Folium* & *Malabathrum* sit una atq; eadem res, pluribus posset disputari: Nam si descriptionem Dioscoridis inspiciamur, nullam esse differentiam inter hæc duo apparet. Ait enim Malabathrum esse frondem quandam quæ innatans aquæ in paludib. Indiæ sine radice, quemadmodum Lens palustris vivat. Unde cùm tota planta nihil aliud sit, quàm frōdes, videtur potuisse absolutè appellare foliū, & hac ratione Medici nūc hoc, nunc illud nomen usurparunt, idq; eò magis, quòd neq; Dioscorides, neq; Galenus peculiarem de Folio mentionem fecerint, quod patet

ex descriptione Theriacæ: nam in ea quam exponit Galen. in 17. cap. lib. 1. de Antidot. versibus hexametris, accipitur Folium, in aliis nonnullis folia Malabathri, & in ea quæ secundum Andromachi junioris sententiam describitur, absolutè Malabathrum nominatur. At cùm in Dioscor. lib. 2. cap. de viperis reperiam, ad conciliandum odorem viperis adjici aliquid Folii vel Malabathri, dubiū me reddidit an sint res diversæ: cùm præsertim Gal. lib. 7. & 8. de simpl. Medicamentis, in duobus locis vocet Folia Malabathri. Sæpiùs quoq; videmus in compositis Medicamentis veterum, assumi frondes Malabathri. Unde satis certum esse videtur, alias etiam partes præter frondes habere, quemadmodū patet ex multis compositionibus Theriacæ, & peculiariter ex illa, quæ est Andromachi senioris, item Damocratis, & Aëtii, in quarum unaquaq; accipiuntur frondes Malabathri. Sed hic nō est locus ut hanc dubitationem solvamus, nam quicquid sit, hac ratione nec Folium neq; Malabathrum investigabimus: quoniā nec unum nec plura simplicia afferuntur ad nos, quæ indicare nobis verū Folium aut Malabathrū possent. Ac tametsi video esse quosdam excellētissimos viros nostro tempore, in ea opinione, quòd istæ frondes, quæ afferuntur instar plantaginis, sed cum trib. solummodò nervis, sapore & odore aromatico, sint veræ Malabathri frondes, adducti non levib. rationibus, quæ confirmātur autoritate istius Garziæ, qui nuper librū de Aromatibus Indiæ composuit, qui & ipse hoc asseverat, & seipsum vidisse recentes ipsius plantas dicit: nihilominus ego huic opinioni assentiri nequeo, nā gustus necesse est ut sit verus hujus rei judex. Cumq; Diosc. velit, Malabathrum esse odore & sapore simili Nardi Spicæ, & Galen. quoq; dicat similimā facultatem cū Nardo habere, 7. & 8. lib. de simplic. Medicamentis, imò tanta sit ejus cum Nardo similitudo, ut nonnulli (sicuti Diosc. vult) hanc solam ob causam existimaverint hæc folia esse ex plan[illegible] ardi Indici. Sed si verū fateri volumus, cùm n[illegible] eriatur in hisce Foliis trinerviis, ut ita dicā, quæ vulgò sub nomine Folii Indici circumferūtur, neq; sapor, nec odor Nardi, non video quo pacto mibi persuadere possint, has frōdes esse veri Malabathri dicendas. Quod verò Garzias suā interponat fidem, volo quidē ipsius causa hoc non negare, sed tamen hac ratione, ut de mea sentētia non recedam. Nam cùm depingat ille frondes Cassiæ eadem forma prorsus, cū illis Malabathri frondibus, dicam propterea eas quæ huc afferuntur esse Cassiæ, quod confirmat sapor illarū, planè similis saporis Cinamomi vulgaris, quemadmodū anteà in Cinamomi expositione indicavimus, & quòd frōdes Malabathri, quæ debent saporē & odorem Nardi referre, remaneant adhuc in finib. natalis soli, & communiter ad nos non afferantur. Garziā verò, qui eas in Hispania vel Italia vidēs, posteà in India frondes Malabathri quoq; cōspexerit, deceptum ista similitudine, existimasse, eas quæ in Italiam ap-

A portantur, provenire ex ista planta. De qua tamen re cogitabo diligentiùs, si librū ipsum Garziæ, quem nondum videre licuit, nactus fuero. Ferdinandus Imperatus mihi mōstravit duo genera istarum frondium, quæ vulgò Folium Indicum nominātur: quorum unum, ut diximus, saporem habebat Cinamomi vulgaris: alterum diversum planè ab illo priore, quanquā & ipsum aromaticū: formam autē habebant similimam. Nec tamen dici potest, alterum genus esse Mala-
B bathrum, cùm sapor Nardi non adsit, quare puto potiùs esse speciem Cinamomi minùs boni. Cùm itaq; careamus & Folio & Malabathro (si fortè sint res diversæ) necesse est nos ad succedaneum confugere: & ponentes modò esse res diversas, cum Galeno dicamus, rectè illius loco accipi Nardum ob maximam similitudinem, quam habent in sapore, odore, & facultatib. cæteris, ex quibus omnes necessariæ conditiones in substituendis Medic. hauriuntur. Liber de succedaneis
C Galeno adscriptus rectè putat pro Malabathro Nardum accipi: quanquā postea quædam omittit. Nam cùm dicat Dioscor. Malabathrum quidem habere facultatem Nardi, attamen esse in omnib. validius, ac inprimis ad ventriculū roborandum, & provocandū urinam: (quod procul dubio ex ipsius caliditate majore oritur) ideò melius succedaneum: quàm Nardum celticā habere non poterimus: cùm idem Diosc. illi attribuat in corroborando ventriculo, & provocāda
D urina easdem vires, & Gal. quoq; asserat esse nōnihil calidiorem. Unde colligi potest celticā esse calidam & siccam in 2. gradu, in quo etiam Malabathrum ab Avicen. collocatur. Præterea eò rectiùs in Trochiscis Hedychrois Nardus celtica usurpatur, quia si Indica acciperetur, bis in hac compositione illa quoq; poneretur. At in Theriaca, quoniam Malabathrum quoq; reperitur, accipi posset Nardus, addendo tamen aliquid pōderis, ut exæquetur quod in Malabathro ma-
E gis est efficax: & hoc esset fortasse tertia insuper ejus pars. Et quanquam hic Nardus rursum assumatur, necesse est tamē nos facere ut possumus: nam aliud nihil rectè substitui potest nisi Nardus montana fortasse inveniretur, quæ loco celticæ, cùm sit ejusdem facultatis secundū Diosc. accipi posset: quæ si esset nonnihil debilior (ut ait Gal.) nihilominus addi posset dupla, tertia, aut quarta insuper ejus pars, ut par esset eorum vis, sicuti fieri solet in Cassia loco Cinamomi.
F Nec impedit nos quòd frondes unius, alterius verò radices sint, nam utrunque potest teri, & de celtica quoq; in usu sunt cauliculi (ut Diosc. scribit) unà cum foliis ejusdem naturæ. Fieri etiam potest, ut pro Malabathro substituatur eadem ratione Phu: nam ita refert Nardum, ut nonnulli propterea Nardum Sylvestrem vocaverint, calidumq; & siccum sit in secundo gradu, quemadmodum & Malabathrum, sicuti nos manifestis argumentis declaravimus in nostris comment. in Dioscor. ad quas remittimus lectores. Unum hoc addamus, Gal. 8. de simplic. Medic. voluisse

faculta-

facultates Phu colligi de iis quæ dicta essent de Nardo Indica, similî planè facultate prædita, nec in alio differente, nisi quòd Phu sit validius. Unde colligitur Phu, & Nardum celticam, esse ejusdem gradus, & similis naturæ, & pariter pro Malabathro posse accipi. Superioribus annis Veneti & Bononienses loco Malabathri acceperunt Macim, illud tegumentum quod involvit nucem Muscatam: quæ tamen substitutio non ita videtur esse approbanda, quia multùm hæc inter se differunt. Malabathrum enim multas habet partes terrestres, quæ si leviter coquantur, omnem odorem amittunt: Macis verò est oleaginosum & pingue, & bulliendo parum vel nihil de illo absumitur. unde videtur, quòd in substitutione planè non sint ejusdem generis. Omitto aliorum opinionem, qui affirmant Macim esse calidum & siccum in tertio ordine, idq; ex sua acrimonia conjiciunt: quare uno gradu superabit Malabathrum: cùm insuper Macis habeat nescio quid Nardini, id est, saporem & odorem jucundum, commistum cum aliqua tamen ingrata qualitate, ut in Phu & Nardo celtica, Indica, & Montana quoq; deprehenditur: unde proximè ad Malabathri naturam accedunt. Ideo illos quoq; non probamus, qui pro Malabathro substituunt Cassiam Græcorum, quam tamen ipsam non ita facilè rejiceremus, si aliter facere non possemus.

Osyris, quòd foliis & caule lini faciem repræsentat, officinis Linaria, German. Flachs kraut / harnkraut appellatur, frutex est niger, ramulos ferens tenues, lentos, fractuq; contumaces: & in his folia quaterna, quina, senáve, ceu lini, nigra in initio, dein colore mutato rubescentia. Hujus flores numerosi à medio usq, ad summum visuntur, sylvestris cumini secundi generis modo: verùm in hoc purpurei sunt, in illa sublutei Passim in campestribus provenit. Floret æstate tota, & autumno. * Decoctum ejus potum, juvat arquatos. *Dioscor. & Matthiolus.*

Nardum officinæ Nardis Spicam appellant. Ejus genera duo: unum Indicũ, alterum Syriacum vocatur: nõ quòd in Syria proveniat, sed quòd montis in quo oritur, pars una ad Syrios, pars altera ad Indos flectitur. Nota est. Eligitur Syriaca dicta: cujus hę sunt notæ, ut sit brevi spica, largam gerens comam, colore flava, odorata, aliquantulũ redolens cyperum, amaro sapore, linguam siccante, quæ diu in sua odoris gratia permaneat. Adulteratur stibio cum aqua aut palmeo vino ponderis causa inspirato: Sed ex præcedentibus notis dignoscitur. Madéfacta etiam vendi solet; quod vitium ex eo deprehenditur, quòd candida fit spica, squalida, nulloque pulvere oblita. * Excalefacit excessu primo; & desiccat secundo jam completo. Composita est ex astringente sufficienter substantia, & acri calida non multa, & quadam leviter amara. * Urinam movet, alvum poru sistit: vulvæ profluvia, saniemq; apposita supprimit. Nauseæ ex aqua frigida auxiliatur, & stomachi rosionibus, inflationi, jecinori, regio morbo, renum vitiis. Aquæ autem incocta fotu ad insessum, vulvæ inflammationibus medetur: ad glabras oculorum genas valet: siquidem eas ad densiorem pilum reducit. perfusis humore corporibus inspergitur. Miscetur antidotis, & in fictili novo non picato ad ocularia medicamenta reconditur, trita in farinam, aut cum vino in pastillos coacta. Cæterùm longè ab omni Nardo distat nostra Nardus vulgaris (Spicanardi vocata) cujus etiam generis ea est planta, quam aliqui vulgò appellant Lavanda, alii verò Lavendula: adeò ut hæc fœmina, illa verò mas in eo genere à quàmplurimis vocitentur. Mas folio constat latiore, longiore, crassiore, robustiore, albidioreq;, quàm fœmina. Sed utraq; planta fruticosa, & rosmarini modo innumeris refecta est foliis: e quorum medio juncei exeunt cauliculi, quadranguli, tenues, dodrantalem longitudinem excedentes: in quorum cacumine flores exeunt spicati, colore purpureo, quamvis in fœmina dilutiores, patentioresq;, odore fragrantes, verùm usq; adeò acuto, ut nares feriat. Colliguntur ambo mense Majo, vel Junio. Conservantur verò per annum. * Excalefaciunt & exiccant ordine secundo completo, vel tertio inchoante, viribus à nardis omnibus non longè recedentibus. Conferunt omnibus cerebri ægritudinibus à frigido provenientibus: convulsis, resolutisq; auxiliantur: ventriculũ roborant, & jecur ab infarctu liberant, quin & obstructos lienes juvant: uterum calefaciunt, & menses, & secundas educunt Fit è floribus stillatitiũ oleum vitreis organis, quod propriè unguentarii vocant. Oleum Spicæ, odoris adeò acerrimi, ut cætera odoramenta superet. *Dioscor. Galenus, & Matthiolus.*

Nardus Indica, tam per se quàm Succedanei loco in Theriacã accipitur, quare opus est consideratione hac in parte diligenti, & videndum an Spica Nardi, quæ in officinis habetur, sit vera nec ne: quæ tametsi radix sit, propter sim[illegible] nem tamen vocatur Spica secundùm [illegible] lib. de Antidotis: observandum quoq; ne [illegible] ostione de sua integritate aliquid decesserit, & adulterata ad nos afferatur. Nam olim unguentarii quoque per decoctionem id quod optimũ erat, extrahebant, reliquum verò rursum planè expers saporis & odoris vendebant, idq; nostro tempore facilè etiam posset cõtingere. Quapropter tutius erit de eo accipere, ubi adhuc aliquid terræ odoratæ adhæret, nam tametsi ad illud coctum quoq; aliquid item terræ addi queat, ea tamen omni odore destituta est. Dubitari etiam potest, an Nardus una eademq; res sit cum Spica, quia à Galen. 9. lib. de compositione Medic. secundum loca, cap. 4. ubi tractat de Medicamentis colicis Andromachi, in unam eandemq; compositionem accipitur Nardus & Spica, tanquam res diversæ. Et in principio 8. lib. de compositione Medic. secundum loca, Unguentum Spicatum & Nardinum, tanquam inter se diversa ponuntur. Sed propter unum vel alterum hunc:

locum, ab eo, quod tamen multorum aliorum autoritate receptum est, recedere non debemus, quanquam non improbandum sit, talibus quæstionibus excitari ingenia, & offerri occasionem cogitandi de multis utilibus rebus accuratiùs.

Nardus Celtica jam advehitur ad nos, quanquam à multis nondum cognoscatur. Observandum autem est rantùm radices & stipites accipiendas abjectis frondibus tanquã inutilibus, ut Diosc. docet. Præstantius quoq; est magis recens, odoratum, multis radicibus cohærens, fractu sõtumax, & plenum. Quod ut diutiùs asservari possit, Diosc. tempore ita præparabatur. Radices & caules contundebantur & cum vino in pastam redigebantur, unde Trochisci facti in fictili recenti benè cooperto servabantur. Hoc tamen non solùm hodie non observatur, sed etiã frondes & radices quæ magna ex parte sunt fragiles & flaccidæ, unà accipiuntur. Et credibile est ideò in pastillos fuisse redactum, ut vires ipsius quæ alioqui facilè, & celeriter exhalabant, diutiùs integrè servarentur, ideoq; vinum addebãt. At si recentes radices haberi possent, illæq; statim usurparentur, non opus esset priùs Trochiscos formari. His itaq; de causis magna diligentia, quam hucusque non puto esse adhibitam, in hac planta colligenda opus esse videtur.

SCOLOPENDRIUM verum, Asplenum, Ceterach & Hemionitis vocatur: Germ Miltzkraut. Hisp. *Doradilla*: vulgaris verò Phyllitis & lingua cervina est. Eligitur verum & legitimum, quod foliis est multis scolopendræ animali similibus, ab radice una prodeuntibus. Nascitur in parietibus, saxisq; siliceis & opacis: nec caulem, nec florem, nec semen habet Folia polypodii modo dividuntur, subterflavescentia hirsutaque, supernè viridia. Colligitur mense Septembri Conservatur per annum. * Vim hanc habent folia, in aceto fervefacta, ut per dies quadraginta pota lienẽ absumant: quibus etiam contritis lienem ex vino illini oportet. Strãguriæ & regio morbo prodest, singultum sedat, calculos in vesica commi[nuit]. Conceptum adimere creditur, per sese, aut cum muli liene appensa. Tradunt noctu, silente luna, hujus rei gratia effodiendam. *Dioscor.*

SYMPHYTI duo sunt genera: primum petræum, alterum consolida major. Ger. Walwurtz. Gall. *de la Consyre* nuncupatur. Petræum nascitur in petris, ramis tenuibus, parvis, origano similibus: capitulis & foliis thymi: lignosum totum, odoratũ, gustu dulce, salivam ciens: longa radice, subrufa, digitali crassitudine. * Decoctum in aqua mulsa & potũ, pulmonis vitia purgat: sanguinem rejicientibus, & renũ malis ex aqua datur: ad dysenteriam, rubraq; fœminarum profluvia in vino decoctum: ad convulsa verò & rupta, ex aceto mulso bibitur. Quin & commanducatum sitim sedat, faucibus asperis subvenit, vulnera recentia, enteroceleasq; conglutinat & illitu cohibet. Carnes autem cum symphyto decoctæ coalescunt. Alterum, quod Consolida major vocatur, caulem emittit bicubitalem, aut

A majorem, crassum, levem, angulosum, ut sonchi, inanem: circa quem brevi intervacante spacio, folia exeunt angusta, buglosso proxima, oblonga, hirsuta: caule secundum angulos quosdam striato: foliis tenuibus, ex alarum sinu prodeuntibus: in quibus flores lutei, & circa caulem velut verbasci semina emicant. Tam caulis, quàm folia aspera lanugine horrent, tactuque pruritum concitant. Radices demittuntur foris nigræ, intùs candidæ, viscosæ. quarum est usus.
B Tritæ & potæ cruentis excreationibus, ruptisq; proficiunt: recentia vulnera illitæ conglutinant. carnes quoq; si concoquantur, cogunt additæ. Inflammationibus, præsertim sedis, cum senecionis foliis, utiliter illinuntur. Colliguntur ambo mense Augusto & Septembri. Conservantur per annum. *Dioscor.*

TUSSILAGO Hetruscis, vulgò dicitur Farfara, & Farfarella, Germ. Hufflattich Gall. *Pas a'asne.* Hisp. *Vnna de asno, farfaro* Ei folia sunt majuscu-
C la, quàm hederæ, sex aut septem à radice, subalbida à terra, supernè virentia, in plures angulos exeuntia. Caulis palmum altus, flos luteus, Vere prodit, quo unà cum caule confestim exuitur: inde nonnulli his vacare existimarunt. Radix tenuis est, & supervacua. Nascitur in amœnis & riguis. * Folia ex melle trita igni sacro, & omnibus inflammationibus illitu medentur. Arida suffitu, ita ut fumus per infundibulum hianti ore rapiatur, hos sanant, qui sicca tussi, atque ortho-
D pnœa infestantur: pectoris vomicas rumpunt. Eundem effectum præbet suffita radix. decocta in hydromelite, & pota, emortuos partus ejicit. *Dioscorides.*

De foliis seu herbis calidis in secundo.

ANETHUM (German. Dillkraut Gall. *Anet.* Hisp. *Aneldo.* Ital. *Anetho.*) hortis omnibus frequentissimum, omni ex parte fœniculum æmulatur, excepto gustu. * Calidum est in secundo,
E & siccum in primo. Digerit, dolorem sedat, somnum conciliat, & crudos & incoctos humores concoquit. Aridi anethi, comæ, seminisq; decoctum, potu lac evocat: inflationes & tormina sedat: alvum vomitionesque sistit: urinas ciet, singultus lenit: oculorum aciem hebetat, genituram restinguit, assiduè potum. Decoctum ejus fœminis vulvæ malo opportunis, ad desessiones utile. Condylomata illitus seminis cremati cinis
F tollit Colligitur mense Majo. Conservatur verò per annum. *Galen. & Dioscor.*

ANGELICA (Germ Angelick. Gall. *Angelic.*) cubitalem excedit altitudinem, caule geniculato, inani, multis alarum cavis referto: folia profert oblonga, per ambitum serrata, in nigrum virescentia: flores albos, in umbellam cohærentes: è quibus semen prodit tenue, lentiũ modo compressum. Radix ei subest crassa raphani modo, quæ in plures divaricatur ramos, gustu acris, & suaviter odorata. * Excalefacit, pariterque desiccat ordine secundo complero, aut tertio incipiente. Proinde aperit, attenuat, & discutit. Venenis

nenis mirificè adversatur: quare pestilentiam arcet hausta, aut frequenter commansa. Ipsa per se sumpta, pituitosos, lentosque humores digerit. Idem præstat & radicis decoctum quod etiam celeriùs ex frigore tussientibus auxiliatur: expectorat enim efficaciter crassam, lentamq; pituitam. Sanantur eodem ex aqua aut vino interna viscerum ulcera, cōcretusq; sanguis dissolvitur, & roboratur ventriculus. Radix in pulverem trita animi deliquiis, & cæteris cordis affectibus opem unicè præstat. Valet ad rabiosorum & venenosorum morsus, exteriùs cum ruta imposita, & intrò in corpus assumpta. Hinc fit, ut recentiores quidam magna opinione hanc suis inserant antidotis. *Matthiolus.*

Apium vulgare à Dioscoride Eleoselinum dicitur, Germ. Eppich. Gall. *Persil.* Ital. *Petrosemolo.* Hisp. *Perexil*, petroselino grandius. In humidis nascitur locis. Mense Junio & Julio, tum flores, tum semina profert. * Calidum est in secundo. Urinas & menses ciet. Flatus quoque discutit, & magis semen, quàm herba ipsa. *Galenus & Dioscorides.*

Artemisia (Germ. Beifuß/Bucken. Gall. *Armoise.* Hisp. *Artemisa.*) magna ex parte in maritimis, item in locis incultis asperisq; nascitur, absinthii modo fruticosa, majoribus & pinguioribus foliis, ramisque. Hujus quidem genera duo: unum lætius, habitiusque, foliis, virgisq; latioribus: alterum tenuius, flore parvo, tenui, candido, graveolente. Æstate floret. Sunt, qui in mediterraneis unicaulis nomine appellent tenuem herbulam, simplici caule & minuto, floribus scatente tenuibus, flavo colore. hæc jucundiorem, quàm præcedens efflat odorē. Colliguntur ambo cœlo sereno, in meridie, vel antè, mense Junii. Conservantur per annum in saccis lineis. * Utraq; excalefacit, extenuat, fervefactæ convenienter in muliebres desessus adjiciuntur, ad detrahendos menses, partus, secundasque: item ad præclusiones vulvæ & ejusdem inflammationes: calculos comminuunt, remoratam urinam cient, menses pellunt pube illitæ. Succus vulvæ inditus ex myrrha eadem, quæ infessio trahit. Coma tribus drachmis eorundem educendorū gratia bibitur, *Dioscor.*

Cestron Psychotrophon (Germ. Betonien. Gall. *Betoine, ou Vetoine*) vocitatur, quoniam frigidis locis inveniatur: Latini Betonicam appellant. Herba est caulem, ferens tenuem cubiti altitudine, aut majorem, quadratum: folia quercus, mollia, lōga, in ambitu divisa, odorata, prope radicem majora: in summis caulibus semen veluti satureiæ, spicatum est. Decerpta hujus folia siccātur plurimos ad usus. Radicibus nititur, ut verati, tenuibus, quæ ex hydromelite in potu, pituitosam vomitionem evocant. Folia dari debent ruptis, convulsis, mulieribus vulvæ malo oportune, & ad laxandos uteri strangulatus, denarii pondere cum hydromelite: tres in vini sextario drachmæ contra serpentium morsus ebibuntur. Herba magna utilitate illatis à serpente

A vulneribus illinitur. adversus etiā venena drachma ex vino pota convenit: præsumpta ea, si venenum hauriatur, nihil nocebit. Urinam ciet, alvum subducit. Medetur comitialib. & insanis, pota ex aqua: & jecinoris, lienisq; vitiis drachmæ pondere in aceto mulso. concoctionem adjuvat, si quis eum fabæ magnitudine secundum cœnā cum melle cocto devoraverit: modo consimili acida ructantibus propinatur. stomachicis eam manducare, & succum devorare proderit, si B postea dilutum vinum sorbeatur. Datur sanguinem excreantibus, tribus obolis cum diluti vini cyatho: ischiadicis, renum, & vesicæ doloribus, ex aqua: aquæ inter cutē binis drachmis ex hydromelite, si febricitant: sin aliter, ex mulso. regio morbo laborantes recreat: menses pellit, drachmæ pondere cum vino pota. alvum purgant drachmę quatuor potę in hydromelitis decem cyathis. facit cum melle ad tabem, & purulentam excreationē. Pariendi celeritatem affert, C uterią; cruciatus à frigiditate conceptos mulcet, si ex aqua calida, aut mulso duarum drachmarū pondere propinetur. Nascitur in pratis & mōtibus mundis, & opacis, circa frutices. Colligitur mense Junii. siccatur in umbra. Conservatur per annum. *Dioscorides.*

Aiuga (quam Græci Chamæpityn, vulgus herbariorum Ivam Arthriticam, Germ. Feldcypressen. Hisp. *Pinillo.* Ital. *Iva* appellant) herba in terra repēs, subcurva: foliis sempervivi mi- D noris multò tenuioribus, hirsutis & pinguioribus, circum ramos frequentibus, odore pinus: flore tenui, luteo, vel candido: radicibus cichorii. * Expurgat, abstergitq; viscera plus quàm calefacit. Folia septem diebus in vino pota regio morbo medentur: & quadraginta diebus ex hydromelite ischiadicos sanant. Dantur peculiariter urinæ difficultatibus, jecinoris, & renum vitiis: torminosis prosunt. Ea apud Heracleā Ponticam, perinde atque antidoto, contra aconitum E utuntur, bibentes decoctum. Ad antedi... illinitur, cum polenta jure decocti sub... ... rita in farinam, & cum fico in pilulis sumpta, alvum emollit: excepta melle cum æris squama & resina dejicit. apposita ex melle, vulvæ vitia extrahit: mammarum duritias discutit: vulnera glutinat: ulcera quæ serpunt, cum melle illita, cohibet. Alterum est genus ajugæ cubitalibus ramis, in anchoræ speciem incurvatis, prætenuibus: coma supradictæ, flore candido, semine nigro. hæc F etiam pinū redolet. Tertia mas nominatur, parvula foliis exilibus, albis, scabris, caule aspero, candido: luteis flosculis, semine juxta alas. resipit & hæc pinum. Hæ duæ vim superioris obtinent, sed non usque adeò efficacem. Colliguntur omnia tria genera mense Junii. Conservanturq; per annum. *Dioscorides.*

Chamæpytis vulgò Iva notiss. est: nec sollicitè ex Creta est quærenda. Nam Galenus quoque affirmat, eam quæ prope Romam crescat, Creticam esse odoratiorem, & Theriacam pro Cæsare paraturi eam accipiebant: neque dubium est in

aliis apud nos locis æquè præstantem atq; Romanam reperiri posse: modò non sit de crebris & continuis pluviis nimis madefacta. Neq; diu est quòd ego in Apulia eandem perfectissimi odoris & saporis collegerim: Unde ejus maxima copia haberi potest. In usu est planta universa, quando floruerit, abjectis radicibus & stipitibus durioribus.

HYPERICUM (Germ. Sant Johans kraut. Gal. *Millepertuis.*) alii androsæmon, alii corion, alii chamæpityn appellant, quoniam semen odore resinam imitatur: surculaceo frutice, dodrantali, rubescente: folio rutæ, flore luteo leucoio simili, qui digitis attritus sanguineum succum remittit, qua ex causa androsæmon cognominatur: subhirsuta siliqua, & in rotundo oblonga, hordei magnitudine: semine intùs nigro resinosi odoris. * Urinam cit, menstrua pellit appositū: tertianis, quartanisq; cum vino potum liberat. Semen quadraginta diebus haustum, ischiadicis medetur. Folia cum semine illita, ambusta sanant. Nascitur in locis cultis & asperis. Colligitur mense Junii: conservatur autem per annum. *Dioscorides.*

De Hyperico, quod vulgò vocant Perforatam, secundum Galeni sententiam cap. 15. lib. 1. de Antidot. accipiendum est semen unà cum virgultis, foliis & floribus, quod idem dicit 8. de simplicibus Medicamentis. Hæc herba ab omnibus cognoscitur, & passim obvia est, & electio tantùm consistit in ætate, de qua diximus antea.

HEDERA (Germ. Epheu. Gall. *Lierre.* Hispan. *Yerda.*) differētias multas in specie sortitur, summas autem genere tres. Nam quædam candida est, altera nigra: tertia helix. Candida fructū fert candidum: nigra nigrum, aut croci ęmulū, quam vulgus Dionysiam vocat. Helix fructum non gignit, sed tenues habet viticulas, & folia parva, angulosa, & rubra. Nigra hedera in Italia, Germania, Belgio, Gallia circa parietes, & arbores frequens est. Candida in Gręcia reperitur. Minor parvaque in sylvis & opacis locis gignitur. Hāc serpentibus gratissimam, & sub hac hybernis mensibus eos latitare Matthiolus scribit. Flores hedera sub Autumnum producit: baccæ post hyemis solstitium perficiūtur. * Hedera omnis acris est, & astringens: nervos tentat. Flos trium digitorum carptu, facit ad dysentericos, in vino bis die potus: ambustis cū cerato tritus illinitur. Recentia folia ex aceto cocta, aut cruda cum pane detrita, lienes sanant. Foliorum & corymborum succus, cum irino unguento, melle aut nitro naribus infunditur: & contra veteres capitis dolores, caput eo cū aceto & rosaceo perfundi utile est: purulentis auribus, aut dolentibus, cū oleo medetur. Nigræ hederæ succus, aut epoti corymbi, corpus infirmant, mentemque turbant largiùs sumti. Acini quinq; triti, calfactiq; in punici mali cortice cum rosaceo, si instillentur à contraria aure, dolorem dentium mitigant. Denigrant capillum illiti corymbi. Folia in vino decocta illinuntur omnium ulcerum generi, etiamsi cacoëthe sint: vitia cutis in facie, & ambusta sanant, ut antea diximus, decocta. Movent menses triti, & subditi corymbi: iidem poti, post purgationes fœminarū, drachmę pondere, concipiendi spem adimunt. Pediculus foliorum melle irrigatus, ac vulvę inditus, menstrua & partus extrahit. Instillatus succus putrida tædia narium, graveolentiamq; emendat, & sanitati restituit. Lachryma hederæ psilothrum est: illitu pediculos enecat. Succus radicum in aceto potus, contra phalangia prodest. *Dioscorides.*

LUPULUS seu lupus salictarius (Ger. Hopffen. Gall. *du Haublon*) caulibus aculeatis, longissimisque, in vepribus & salictis reptat, foliis vitis albæ, hispidis & nigrioribus, flore cinereo ac multis exilib. folliculis squamatim compactili: caulis ejus spinis horret, cacuminibus tam & corrudæ modo in torulos turbinatis. Flores habet foliaceos, candicātes, qui ferè alliū, vinumq; suboleant. Herba, præsertim germen ejus æqualis temperamenti est, ad frigiditatem declinantis: flos verò calidus in secundo, &c. * Educit bilem flavam, & mundificat sanguinem ab ea, & clarificat ipsum, & sedat ipsius inflammationē, & affert ei juvamentum magnum. infusio ejus in aqua calci. Et syrupus ejus removet ictericiā: confert febribus biliosis & sanguineis. Dosis infusionis in sero lactis est circiter ℔ j. Nascitur inter vepres circa agrorum margines. Flores Augusto ac Septembri colliguntur, & ad cervisiæ usum reponuntur. Herba verò Martio & Aprili colligitur. *Mesue.*

MELISSOPHYLLON, Latinis Apiastrum & Citrago, Hetruscis Cedronella & Melissa dicitur, vulgaris est notitiæ. Cauliculi & folia ballotæ similia sunt, sed majora, tenuioraq;, nec ita hirsuta: citreum malum olent. * Folia cum vino pota, aut illita, prosunt contra ictus phalangiorum, scorpionumq;: item adversus canis morsum. Decocto eorundem gratia, foveri prodest: detessionib fœminarum ad ciendos menses cōvenit: dentes eodem in dolore colluūtur, dysentericis infunditur. Fungorum strangulationibus folia, addito nitro, potu auxiliantur: torminibus, & orthopnoicis delinctu. Illitu cum sale strumas discutiunt, ulcera purgant: articularios dolores illitu sedant. Cæterùm melissophylli proprium est, animum hilarem reddere, humenti ac frigido ventriculo auxiliari, concoctionem adjuvare, cerebri obstructiones reserare, deficientem animum revocare, cordis imbecillitatē roborare, eamq. præsertim, qua somnus frequētiùs nocte intercipi solet: quin & ejus pulsum reprimere, animi solicitudines fugare, ac solicitas imaginationes tollere, quæ tum ab atra bile, tum ab exusta pituita gignūtur. Excalefacit siccatq; ordine secundo. Cor exhilarat, vitales facultates roborat, odoris fragrantia, saporis austeritate, partiumq; tenuitate. Colligitur mense Aprili, vel Majo, vel Junio. Siccatur primò in Sole, deinde in umbra. Conservatur per annum. *Dioscorides, Avicenna & Serapio.*

Marrubium seu Prassium (Germ. Andorn.) frutex est radice ramosus, candicans, subhirsutus, quadrangularibus ramis: folium pollicem æquat, subrotundum, hispidum, rugosum, gustu amaro: semen in caulibus, & ex intervallis, flores verticillato ambitu, asperi. * Hujus folia sicca cum semine decocta in aqua, aut viridiũ succus datur cum melle suspiriosis, tussientibus, & ad tabitudinem redactis. Crassam è pectore pituitam cum sicca iri ejicit Mulieribus à partu nõ purgatis datur, ut menstrua & secundas extrahat, item in difficili partu, & his qui venena hauserunt, aut à serpentibus demorsi sunt. Vesicam, renesq; lædit. Folia cum melle illinuntur sordidis ulceribus purgandis: pterygia nomasq; sistunt, laterum dolores mitigant. Succus foliis cõtusis expressus, & Sole coctus, ad eadem pollet: cum vino & melle illitus oculorum claritatem adjuvat: naribus regium morbum expurgat. aurium doloribus convenienter instillatur per se, aut cum rosaceo. Nascitur prope ædificia, ruinas, & rudera. Colligitur mense Junii. Servatur per annum. *Diosc.or.*

Marrubium apud Andromachum viride accipitur, quod ob quam causam factũ fuerit, equidem nõ habeo dicere, cùm Galenus non meminerit viridis, & Dioscorides velit eas frondes esse siccas accipiendas unà cum semine aut succum è viridi collectum. Fortassis existimandum est, Andromachũ viridis nomine recens, id est, non obsoletum, sed statim exiccatũ voluisse intelligere: quanquam hoc non adeò multùm refert. Damocrates accipit verticillos, in quibus semen continetur. Sed ego quasi secundũ regulam universalem acciperem de omnibus plantis fruticosis totam herbam, quando semine est referta, abjectis radicibus, & magis lignosis partibus; & cùm semẽ protulerit, forsitan frondes paucę aderunt, sed majore ex parte tantùm verticillici in circultu caulis, ideoq; Damocrates voluit, illos tantùm sumendos esse, existimans caulem utpote lignosum esse nullius usus, quanquam ideò frondes non improbet.

Myrrhis (Germ. Wilder körbel) simillima est cicutæ, caule, foliisq; : radix ei oblonga, mollis, rotunda, odorata, cibo non insuavis. Nascitur passim in hortis, & pratis nõnullis. Majo mense hujus flores candicant. * Quæ pota in vino phalangiorum morsibus auxiliatur: et menstrua, & partus secũdos, purgatq; à puerperio fœminas: subvenit & phthisicis cocta in sorbitione. Ajunt quoq; eandem bis die terve potam ex vino, in pestilentia salutarem esse, & ne morbi contagia sentiantur, obstare. *Dioscorides.*

Ocymum (Germ. Basilienkraut. Gall. *Basilic.* Ital. *Basilico.* Hisp. *Albahaca.*) vulgò cognitum. * Id copiosiore cibo oculorum aciem hebetat, alvum mollit, spiritum movet, urinam pellit, lac evocat: ægrè tamen conficitur. Illinitum cum polline polentæ, aceto & rosaceo, pulmonũ inflammationibus auxilio est. Draconis marini, & scorpionis ictibus per se prodest: & cum vino Chio,

A oculorum doloribus. Succus visus caliginẽ abstergit, destillationes exiccat. Semen potum convenit atram bilem gignentibus, difficili urinæ, inflatisq; naribus haustum, subinde movet sternutamenta. quod idem herba efficit. Sed oculos premi necessum est, cùm sternutamentum urget. Sunt, qui in cibis abdicandum censeant: quandoquidem manducatum, & in Sole positũ vermiculos creat. Aphri autem adjiciunt, si feriantur à scorpione, qui ocymum ederint, nullo con-
B flictari dolore. *Dioscorides.*

Pimpinellæ (Germ. Bibinellen. Gall. *Pimpinelle* appellant) duo habentur genera. Major radice nititur longa: foliis circumquaque solo procumbentibus, dissectis, per ambitumq; serratis: caule quadrangulari: floribus in umbellam cohærentibus, tenuibus, albicantibusq;. Minor caule exit rubente: foliis minoribus, minùs dissectis, minutiusq; serratis. Utraque tamen hircum redolet. Opacis locis minus, in pratis autẽ majus
C affatim citra cultum erumpit. Æstate in autumnum usq; floret. Radix, in quà virtus tota consistit, excalefacit, siccatq; ordine secundo completo, aut sanè tertio incipiente. * Præstat hæc ad renum & vesicę morbos, quorũ calculus est causa. Ob id enim renes à calculis expedit, & urinam remoratam pellit. Prodest expressus è radicibus succus ex vino haustus, deleteriis medicamẽtis, & venenosorũ animalium morsibus. Qua ratione non desunt, qui ad pestilentiam, radicẽ hanc
D miris laudib. efferant Est & alia Pimpinella, quam Itali *Sorbastella* nominatur, nullis nõ cognita, utpote quę acetariis frequentissimè inseratur. Verùm hæc ab antedictis lõgè distat viribus, etsi foliorum facie satis inter se conveniant. Siquidem ultima hæc gustata non leviter adstringens percipitur, & lentoris copiam præbet: Unde facile conjicitur, eam esse adstrictoriæ facultatis. Hinc itaq, fit, ut muliebre profluvium efficacissimè sistat: dysenteriam, & cæteros alvi fluxus
E cohibeat: quin & biliosas vomitiones reprimat: Herba ipsa vulnera & ulcera sanat: miscetúrque unguentis, quæ tum ad capitis vulnera, tum ad carcinomata parantur. contagiosis, pestilentibusq; febribus maximè commendatur. Sunt, qui eam Elatinen esse putent. *Matthiolus.*

Peucedanum (Germ. Harstrang/oder Schwefelwurtz/oder Saufenchel Gal. *Peucedane*) caulem emittit tenuem, gracilentum, fœniculo similem: comam habet statim ab terra copiosam, spissam-
F que: flore luteo: radice nigra, crassa, gravi odore, succosa. Tenera radix cultello conciditur, profluensq; è plagà succus umbrę mandatur: in Sole siquidẽ confestim evanescit. Colligitur capite priùs & narib. rosaceo perfusis, ne capitis dolor premat, & vertigo sentiatur. Afflatione radix inutilis fit. Tam lac, quàm succus radice & caulibus extrahi solet, sicuti è mandragora: verùm inefficacior succo lachryma habetur, & velociùs exspirat. Interdum etiam concreta invenitur lachryma, thuris similitudine, caulibus radicibusque adhærens. Præfertur succus è Sardinia, &

Samothrace, colore rufo, odore gravi, fervens gustu.* Ex oleo & rosaceo illitum Peucedanum prodest lethargicis, phreniticis, vertiginosis, comitialibus & longis capitis doloribus, resolutis, ischiadicis, convulsis: omnibus in universum vitiis nervorum, ex oleo & aceto illitum, prodest. Ejus olfactu respirant vulvæ strangulatus, & veternosi revocantur. Incensum serpentes abigit. Aurium doloribus convenienter ex rosaceo instillatur: cavernis dentium inditum, mitigat dolorem, contra tussim efficacissimè ex ovo assumitur: suspiriis, torminibus, & inflationibus subvenit. Ventrem leniter emollit, lienem absumit, difficiles partus mirè adjuvat. Facit ad vesicæ cruciatus, & renum distentiones potum: vulvam aperit. Radix ad eadem utilis est, sed inefficacior: ejus decoctum bibitur. Farina ejus sordida ulcera purgat, & vetera cicatrice obducit: squamas ossium extrahit. In cerata & calefacientia malagmata additur. Radix eligi debet recens, quæ cariem non senserit, firma, odoris plena. Succus ad potiones amaris amygdalis, aut ruta, aut pane calido, aut anetho resolvitur. Gignitur in montibus opacis. Colligitur mense Septembri. *Dioscorides.*

ROSMARINUM (Ger. Rosmarin. Gall. *Rosmarin.* Hisp. *Romero mata.* Ital. *Rosmarino.*) quo coronarii utuntur, ramos mittit tenues, & circa eos folia minuta, densa, longa, exilia, subter incana, supernè virentia, graviter odorata.* Excalfactoria vi præditum est. Regium morbum sanat, si decoctum in aqua, ante exercitationes bibatur: & ubi laborans exercitationi se crediderit, in balnea descendat, & merum potet. Acopis, gleucinoq; unguento admisceri solet. Flores fert bis in anno, Vere scilicet & autumno. Colligitur à mense Majo usq; in autumnum. Conservatur per annum. *Dioscorides.*

SALVIA, sive elelisphacon (Ger. Salbey. Gall. *Sauge.*) frutex est ramosus, longus, virgas habēs quadrangulas, & canas: folia mala cotonei effigie, sed longiora, asperiora, crassiora, & quę sensim attritarum quasi vestium scabritiem referūt, hirsuta, subalbida, perquàm jucundo odore, sed gravi: semen summis in caulib. sylvestri hormino simile gerit.* Menses cit & urinas decoctum foliorū, ramorumq; potum, & partus extrahit, & pastinacæ marinæ ictibus auxiliatur. Capillos denigrat, vulnerum sanguinem cohibet, fera ulcera purgat. Testium pruritus sedāt rami foliaq;, si eorum decocto cum vino foveantur. Nascitur in locis asperis, incultis montibus, & ubique in hortis. Colligitur mense Junii & Julii, cùm profert flores. Conservatur per annum. *Dioscor.*

SCABIOSA constat foliis laciniatis, subhirsutis: caulibus tenuibus, cubitali altitudine, atq; etiam majore: in quorum cacumine flores emicant in cæruleo albicātes.* Pollet adversus scabiem, decoctum potatum. Prodest omnibus pectoris vitiis & respirationi inservientibus organis: siquidem eorum inflammationes purulentas disjicit, & omnia pectoris excrementa expurgat. Anthracibus, sive carbunculis pestiferis utiliter illinitur: adeò ut illita hos lethales abscessus trium horarum spacio prorsus abolere existimetur. Nascitur in campestribus, & pratis. Colligitur mense Junii. Servatur per annum. *Matthiolus.*

SCORDIUM (Germ. Lachenknoblauch/Wasserbathenig. Gall. *Scordeon.* Ital. & Hisp. *Scordio.*) planta chamædry similis, hodie cognita. Hujus in medicina usus esse debet, non allii sylvestris.* Herba vim excalfactoriam habet: urinam cit. Cocta recens, aridáve cum vino, adversus venenatos serpentium morsus bibitur: ad stomachi quoq; rosiones, dysenteriam, & urinę difficultatem, binis drachmis cum hydromelite: crassamē purulentum pectore expellit. Facit aridę farina ad veterem tussim, rupta, convulsa, si cum nasturtio, melle, & resina misceatur in eclegmate. Inflammata modicè præcordia, cerato excepta, recreat: eum aceto acri, aut aqua, podagris convenienter illinitur: menses imposita movet, vulnera cōglutinat, vetera ulcera purgat, & ex melle ad cicatricem perducit. Siccas excrescentias in carne cohibet. Succus ad eadem vitia bibitur. Inter prima efficax Ponticum natione, Creticumq;. Nascitur in montibus & palustribus. Conservatur per annum. *Dioscor.*

Scordium si ex Creta & Ponto haberi posset, esset valdè bonum, attamen in aliis regionibus quoq; illo non multò deterius crescit, modò eligatur id, quod in montibus, nō palustribus locis provenit, & in regionibus siccioribus, quemadmodum est Apulia. Colligatur autē quando floribus est refertum, & jam incipit semen producere, estq; universa planta in usu præter radices, & lignosam partem quandam illis proximam: & quò magis allium redolet, eò melius est.

STŒCHAS (Germ. Stichasskraut. Gal. *Stichas.* Ital. *Stecha.* Hisp. *Cantuesso.*) juxta Galliam in insulis ejusdem nominis è regione Massilię, gignitur & in Arabia. Herba tenuibus surculis, coma thymi, lōgiore folio, subamara gustu, & aliquantum acris.* Cuius decoctum, hyssopi modo, ad pectoris vitia efficax est. Antidotis utiliter miscetur. Viscera omnia, & universum animantis habitum extenuat, confirmat, & ab obstructionib. & infarctu liberat. Decoctionis ejus potio est ab ℥ v. usq; ad ℥ vij: & pulveris ejus à ʒ iij. usq; ad v. Præfertur Arabica. Conservatur per annum, vel annos duos. *Dioscor & Mesue.*

Stœchas præferebatur aliis, quæ proveniebat in Insulis Stœchadib. dictis Galliæ, unde etiam nomen accepit: similiter & Cretica commendabatur. quanqnam hanc magis quàm illam Gal. l. de Antid. lib. probaverit. Nunc præstantissima habetur Arabica, unde etiam consueverunt Medici nostro tempore in suis compositionib. eam vocare semper Stœchadem Arabicam. Quare si hæc ex Arabia recēs, odorata, subamarescens & acris quoad gustū haberi poterit, potiùs hanc, quàm aliam, usurpare debemus. At si ejusmodi ad manus non sit, saltem aliam paribus conditionibus accipiamus. Utimur autē spicis ipsius,

quando

quādo inter flores & semina maturescūt: itemq; frondib. & ramusculis tenuiorib. quemadmodum fieri solet in aliis omnib. fruticosis plantis. Est autem ubiq; cognita & passim repetitur.

PARTHENIUM (Germ. Krottendill. Ital. *Brusaculo*. Hisp. *Magaza*) folio est coriādri, amaro sapore, odore gravi: floribus per ambitum albis, intùs melinis. Hetrusci matricariam vocant. Siccatum cum aceto mulso, aut sale potum, nō secus atq; epithymum, & bilem, & pituitā detrahit: suspiriosis prodest, & melancholicis. Herba sine flore à calculosis & anhelatoribus magna utilitate bibitur. Valet decoctū ad insidendum in duritia vulvarum, & inflammationibus. Illinitur sacro igni, & collectionib. cum flore. Nec desunt, qui velint marem Parthenium appellare Athanasiam, quam & Tanacetum vocant seplasiarii. * Utuntur tanaceto recētiores ad ventriculi & alvi flatus discutiendos, item ad lumbricos ex ventre pellendos. Utuntur & ad frangendos renum calculos, & ad ciendam urinam. Sed id viris magis, quàm mulieribus commendant: contrà verò Matricariam dictam fœminis tantùm exhibendā præcipiunt. Nascuntur ambo in omnibus ferè hortis: neq; modò in iis sata, sed in aliis quoq; locis spōte proveniūt. Colliguntur Junio Conservantur per annum. *Diosc.*

De herbis seu foliis calidis in gradu tertio.

ABROTANUM (Germ. Stabwurtz Ital. *Abrotano*. Gall. *Aurone ou garderobbe* Hisp. *Abrotono, hierva lombriguerra*) duorum est generum. Fœmina quadam arboris specie fruticās, candicat, circum ramulos foliis, seriphi modo, minutim incisis: floribus referta est, comantibus in summo, fulgore auri, corymbis. quod per æstatem prodiit, suaviter olet, cum gravitate quadam, & amaro gustu. Alterū mas vocatus, sarmentosum gracilibus ramulis, uti absinthium. * Utriusque semen crudum tritum, & fervefactum ex aqua, in potu auxiliatur orthopnoicis, convulsis, ruptis coxendicibus, urinæ angustiis, mensib. suppressis, aut remorantibus. In vino potum exitialium venenorum antidotum est: horroribus ex oleo illinitur. Serpentes & substratu, & nidore fugat: contra ictus eorū cum vino potum prodest, privatim efficax contra scorpionū & phalangiorum venena. Oculorum inflammationibus cōmodè illinitur cum cotoneo cocto, aut pane. tritū cum farina hordeacea, decoctūq; tubercula discutit. Irini cōpositionib, admiscetur. Nascūtur ambo in hortis & campestribus. Colliguntur Junio. Conservantur per annum. *Diosc.*

ASARUM, quod & ipsum aliqui sylvestre nardum (Germ. Haselwurtz. Gall. *Cabaret*) appellant, hederæ foliis, minorib. multò rotundioribusq;: floribus cytino hyoscyami similibus, purpureis, inter folia proximè radicem emicantibus, odoratis: in quib. semen acinosum. Cauliculos habet angulosos, asperos & molles: radices numerosas, geniculatas, tenues, obliquas, gramini nō dissimiles, longè tamē graciliores, odoratas, ex-

A calfacientes, & quę linguā vehementèr mordēt. * Excalfactoriam vim habet: urinam cit: hydropicis, & vetusto coxendicū dolori prodest. Radices senis drachmis ex aqua mulsa potæ, mēses trahūt, & veratri albi modo purgāt. In unguenta additur. Umbrosis montib, provenit, sed plurimū in Ponto, Phrygia, Illyrico, & Italiæ Justiniensi agro. Perpetuò viret herba, nova tamen unà cū flosculis folia Vere promit. Cōservatur ꝑ annū Dosis ejus infusionis est ab aur. ij. usq; ad B aur. iiij. & pulveris ejus à ʒ j. usq; ad aur. ij. *Diosc. & Mesue.* Asarum notū est: de quo radices solū accipiātur, abjectis frondibus: quod multi cùm non observēt, plurimùm errant: nam Gal. quoq; vult frondes esse nullius momēti. Sint aūt radices firmæ, odoratæ, acutissimæ quo ad gustum, & non obsoletæ: reperiuntur autē quovis loco.

VITEX, sive salix Amerina, quā vulgus Herbariorum Agnum castum appellat, frutex est in arborem assurgens: ramos gerit longos, fractu C pervicaces folia olivę, sed molliora. Duo genera ejus: una harū album florem mittit cū purpureo: altera tantùm purpureū, & semen, ut piper. * Excalfactorias vires habet, & astrictorias. Semen ejus potum, venenatis ictibus, a quę quę cutem subiit, lienosisque auxiliatur: lac evocat: menses ciet, drachmæ pondere in vino potum: genituram exolvit: caput tentat, & soporem affert. Decoctum herbæ & seminis in desessione, mulieribus vulvæ malo opportunis opitulatur: D item inflammationibus. Purgationes movet semen cum pulegio potū, etiam suffitu, vel appositu: capitis dolorem dissolvit illitum: instillatur cum aceto & oleo capiti in lethargo, & phrenitide. Folia suffitu aut substratu fugāt venenata: illita quoq; serpentiū morsibus auxiliantur: testium duritias, cum butyro & foliis vitiū emolliunt. Rimas sedis semen cum aqua illitū mitigat: & cū foliis medetur luxatis, vulneribusq;. Virgā qui manu teneat, dum iter facit, negatur E intertriginem sentire. Agnum quasi dicas castū, vocant Græci: quoniam matronæ in Thesmophoriis Atheniensium castitatem custodientes foliis hujus cubitus sibi sternunt. & lygon, quasi vimen, propter invictam ferè ramorum flexilitatem. Nascitur in fluminum ripis, asperisq; locis, ac torrentium alveis. *Dioscorides.*

ARUM (Germ. Pfaffenbint. Gal. *Vit de Prebstre*) apud Syros lupha vocitatum, folia emittit dracūculi, sed longiora, & paucioribus distincta maF culis: caulem subpurpureum, dodrantalem, pistilli specie, à quo croceū semen exit: radice dracunculi alba. quę decocta estur, utpote cùm minùs acris sit. Folia ad esum condiuntur, & arida per se, decocta manduntur. Arum terrena essentia constat, sed calida: * proinde extergendi vim possidet, verùm nō valentem, sicut dracontiū Radices ejus maximè sunt utiles: siquidem comesæ crassitiem humorum mediocriter incidunt, adeò ut & exereationibus ex pectore idoneæ sint: sed magis tamen aptum est dracontiū. Nascitur in campestribus, in vineis, in scrobium

marginibus, & passim in seminis prope sepes. Conservatur per annum, præsertim radix. *Diosc.*

AMOMUM exiguè fruticat, ex ligno se cōvolvens in racemi modum, flore, ceu candidæ violę, parvo: foliis bryoniæ similib. Laudatur quā maximè Armeniacum, colore ad aurū vergens, ligno subrufo, abūdè odorato. Medicum, quoniā in cāpestrib. & aquosis enascitur, infirmius esse constat: est autem magnū, subviride, tactu tenerū, frutice venoso, odore origani. Ponticū verò subrusum, parvū, fragile, racemosū, fructu turgēs, & odore nares feriēs. Deligito recens, candidum, vel subrubrū, quod nec astrictum cohæreat, nec convolvatur, sed solutum diffundatur: semine pleuū, uvis simile, grave, valdè odoratū, modò cariem non contraxerit: acre, gustu mordens, simplici colore nō evariante. * Vim habet calfaciendi, adstringendi, exiccandi. Somnū allicit: & illitū fronti, doloris sensum aufert: inflāmationes & meliceridas concoquit, discutitq;: juvat quos scorpius percussit, ex ozymo illitū. & podagricis confert: inflāmationes oculorū, viscerumq; lenit ex uva passa: ad vulvarū vitia in pessis, aut insessionib. utile est. Decoctū jecinori, renibus, podagræ, potu convenit. Antidotis immiscetur, & preciosissimis unguētis. Adulteratur Amomum herba simili, quæ Amomis vocatur, sed sine odore, sine fructu. Nascitur in Armenia, flore origani. Quare in hujusmodi rerū probationib. fragmenta fugienda sunt: eligenda autē, quæ ab una radice suos integros surculos emittunt. Planta hæc apud nos incognita est. Quare succedaneū erit asarū, aut calamus aromaticus officinarū. *Diosc.* Amomi planta est ignota, cujus loco collocabimus Acorum. nam Gal. 6. lib. simpliciū Medic. hæc similis esse facultatis scribit: nisi quòd Acorus sit illo siccior, hoc verò magis cōcoquat: quanquā in exigua differētia hæc præstent: cumq; nullū aliud magis conveniat, cogimur interea hoc usurpare. Ad quid sit Acorus, non parū inter se dissentiunt periti simplicium: ego tamen existimo esse eam radicem quā Seplasiarii vocant Galangam majorē, quia acuta est quoad gustū & nōnihil amara, & alias quoq; notas habet quas illi Diosc. attribuit. Alii putant esse Calamum aromaticū vulgarem: sed anteà unà cū illis conclusimus, pro calamo odorato, hunc calamū vulgarem esse accipiendū, qui etsi nō esset ille antiquorum Calamus, gradibus tamen & viribus satis similis: quare hac in parte illis consentire non possum: nam cū Acorum sit calidū & siccū in 3. gradu. Calamus verò nō ultra secundū, necesse est fateri, aut substitutionem non esse probā, aut Acorum non esse istum calamū. At hoc quia unà cū ipsis pro vera substitutione, idq; veris rationibus probaverimus, relinquitur Calamum vulgarem non esse Acorum. Quare substituamus pro Acoro Galāgam majorē. Etsi forsitan aliquis diceret, hanc esse radicē, Amomum fructū, in hoc quoq; jungi poterim⁹ autoritate Galeni. Sed & nos dicemus fructus quoq; habere in se aliquid duri &

A terrestris pariter atq; illa radix habet: quanquā ego in ea sum opinione, quòd lignum Amomi, quādo nōndū fructus aut racemi sese explicuerint, sit usurpandū, quod ex Diosc. colligitur, & rationes exposui in 3. li. Methodi nostrę de simplicibus, quas tamen nō abs re erit hic repetere. Prima itaq; est, quòd Diosc scribit, adulterari amomum cum simili quadam herba, quę nullum habeat fructum: jā si fructus in usu fuisset, quare cū ejusmodi plāta sine fructu falsificari potuis-
B set? unde colligi potest lignum & stipitē fuisse in usu. Deinde nō vult accipi fragmēta, sed surculos integros & vegetos, quod de fructib. intelligi nequit. Præterea eligitur odorarius & quod non sit cariosum. Caries verò magis propria est lignis quā fructibus. Erāt aūt uvæ quoq; Amomi in usu, sicuti ex multis locis Galeni apparet. Et Damocrates in sua Theriaca Amomi racemos accepit. Sed Andromachus Amomū racemosum, non racemos, quia inter se differunt,
C habet. Nā intelligi potest de surculis, qui in notam bonitatis haberent semen, vel uvas appensas: quare in Græco legitur βοτρυίτης: & Latino racemiferi: quanquam proprię magis racemosi dicatur. Quod si ita est, similitudo substātię magis inter ea confirmabitur, cùm & Galanga major, & surculi de Amomo sint lignosæ naturæ.

AMMI (Germ. Amey) hodie à nōnullis ostenditur foliis fœniculo tenuioribus, caule gracili, umbella, in qua cādidi flores & semē minutissi-
D mū, cumino similis, nō p omnia respōdens veterū descriptioni Pleriq; existimāt semen quoddā ex Hispaniis sub amomi nomine allatū, verū esse Ammi, aut saltē ejus loco usurpari posse. Hujus succedaneū est anisū, cuminū. *Florentini.*

Ammi paucis cognitum est: nec diu est quòd Venetiis primùm ceptum est afferri. Antea propter similitudinem saporis cum Origano aliud minutissimum semē accipiebatur odoratum & acre, cujus magna copia undique in Apulia cre-
E scit, estq; ea planta quam doctissimus Andreas Matthiolus in suis primis libris depinxit, quanquā ipsemet non habeat pro vero Ammi: quemadmodum etiam nō est. Sed legitimum admodùm simile est semini Saxifragæ Hircinæ dictæ, & cimino quoque, quanquam satis sit minus. Odoratum est & sapore tam proximè ad Origanum accedit, ut vix ab eo discerni possit. Hocq; ad Theriacam, non aliud accipiendum est.

BACCHARIS herba fruticosa, quæ in coro-
F nas additur, cujus folia aspera sunt media violę & verbasci magnitudine: caulis angulosus, cubiti altitudinē petens, aliquantulum asper, non sine appendicibus adnatis. flore purpureo, subalbicāte, odorato: radicibus veratro nigro similibus, quibus odor inest cinamomo proximus. Asperum squalidumq; solum amat. * Radix in aqua decocta, ruptis, vulsis, ex alto pręcipitatis, spirandi difficultati salutaris: item diuturnę tussi, & urinæ difficili: menses pellit: contra serpentium morsus utilissimè datur in vino. Recens radix apposita partum extrahit. Puerperis ejus decoctum

decoctum in deffessionib. prodest. In diapasmata utiliter inferitur jucundi odoris gratia. Folia, utpote quæ astringant, capitis doloribus illitu prosunt: oculorū inflammationibus, mammis tumentib. à partu, ægilopiis incipiētibus, ignibusq; facris auxilianrur. Odor somnum gignit. *Dioscorides.*

Dictamnum, herba est in sola Creta nascens, pulegio similis, sed majoribus foliis, cana lanugine pubescentibus. Florem nullum aut semen profert, inquit Dioscorides. Theophrastus verò cæterique auctores & caulem illi tribuunt, & florem, & semen, ut manifestè videre licet in dictamno, quod hodie ex Creta adfertur: cui quidem conveniunt reliquæ Dioscor. notæ, sed florem & semen profert. Alia est planta, dictamnum albū vulgò vocata, aliàs fraxinella, planè à dictamno Cretensi diversa: quæ quamvis valde efficax sit, dictamno Cretensi substitui tamē non potest: hoc enim veteres intelligunt, cùm absolutè dictamnum scribunt. * Cæterùm dictamnum legitimū præstat omnia, quæ sativum pulegium, sed efficaciùs multò: nam nō potum modo, sed appositum quoque, aut suffitum, defunctos partus ejicit. Produit in Creta capras sagittis percussas, hujus herbæ pastu eas excutere. Purgandi vim habet succus illitus, aut eum polenta ritus Herba impactos pedibus, reliquóve corpori aculeos, illitu refigit. Ad lienis dolorem efficax habetur: siquidem ipsum imminuit. Metunt æstate & autumno. Radix ejus gustu calfacit: partus accelerat. Succus cum vino potus, contra serpentium morsus præsidio est. Tanta herbæ facultas est, ut olfactā abigat bestias, quę venenato ictu sæviant, appensaq; contactu exanimet. Vulnerib. ferro illatis, & venenatis morsibus infusus succus præsentaneo est remedio, si etiam ab instillatione statim in potu assumatur. Hujus succedaneum pulegium est. *Dioscorides, & Medici Florentini.*

Dictamnum ex Creta ante paucos annos cœptū est copiosè cum omnibus illis notis, quas Dioscorides illi attribuit apportari: derecto errore isto Pharmacopæorum, qui ejus loco sumebant Dictamnum album vulgò dictum, quo utimur intra corpus ad vermes necandos. Afferūtur aūt ex vera planta tā frondes quàm folia. Nec nos moveat quòd Dioscorides scribat Dictamnum nec florem neque semen producere: quia locus ille mēdosus est, ut nos probavimus 2. lib. nostræ Methodi cap. 16. & cum Theophrasto diximus legendum esse, Dictamnum quoad flores, & semina in Medicina nō usurpari Quod nos admonet, de hac planta esse sumēdas frondes: & sic pharmacopœi facere solent.

Caryophyllata (Germ. Benedictenwurtz. Gall. *L'herbe benoiste.*) planta est non vulgaris, gignitur in mōtibus, & in viis juxta septa. Radix tenuis, nigra, & caryophylli spirans odorem. * Ea recentiores utuntur pota ad thoracis interna vulnera. Quin & ejus succum admixta ærugine cuniculosis, cōtumacibusq; ulceribus utiliter injiciunt. Eadem olfactu spiritus recreat, & frigidum roborat cerebrum. Epota prodest cœliacis, dysentericis, fœminarum profluviis, & cruenta expuentibus. Tam intùs sumpta, quàm foris illita enterocelis auxilio est. Temperamētum ejus excalfaciens & exiccans, ut manifesto sunt judicio ejus radices: quippe quæ gustu odorateq; astringentesq; deprehendantur. Quibus qualitatibus non modò attenuare, discutere, & astringere valent, sed etiam roborare. Colligitur mense Martii & Augusti. Conservatur per annū: *Matthiolus.*

Chamædrys Græcis, aliis Chamædrops, Latinis Trissago, Ger. Bathengel/Bergist mennig dicitur. Sunt, qui eā teucrion appellavêre, propter eā, quam cum teucrio servat similitudinē. Frutex est dodrãtalis, folia habens exigua, amara, effigie & divisura quercus: flore parvo, penè purpureo. * Recens in aqua decocta, potu tussibus, indurato lieni, urinæ difficultati, incipientibus hydropicis auxiliatur: et menses, partus extrahit: lienem ex aceto pota consumit: adversus serpentium venena ex vino, potu, illituq; efficacissima. Trita digeritur in pastillos, ad supradicta. Purgat vetera ulcera, cum melle: cū oleo illita, caliginem oculorum discutit. Natura ejus est calefacere. Nascitur in petrosis & asperis. Colligitur mense Junii, semine prægnans. Conservatur per annum. *Dioscorides.*

Chamædrys ubiq; nota est, & reperitur iisdem locis in quibus diximus Chamæpytin provenire, quæ præstantior est, magisq; odorata, & melioris saporis quàm Cretica; quare illam quoq; nobis in nostris regionibus nascentē tanquam bonam comparabimus. In usu est integra herba postea quam flores emiserit, & semē attulerit, excepta radice, & cauliculis durioribus. Nascitur quoq; in monte Gargano prope Neapolin, laudabilis & pręstās. Nec nos impedire debet, quòd dicit Andromachus, accipiendum esse semen Chamædryos: nāta more poëtico locutus est: intelligit enim Chamædryn semine plenam, eo modo quo antea diximus. Quod Galen. explicando Andromachi descriptionem confirmat.

Cnicus, officinis Carthamum (Ger. Wilden saffran. Gal. Saffran sauuage. Ital. *Zaffarano, Saracinesco, & Zaffarano sylvatico.* Hispan. *Alazor, & somente de papagaios.*) vocatur, foliis cōstat oblōgis, perambitum divisis, asperis, spinosis: caule sesquipedali: capitulo magnitudine grandis olivæ; flore croci: semine cādido, alioqui rufo, lōgo, angulofo. Hujus flore in obsoniis utuntur. * Seminis tusi & expressi succus, cū aqua mulsa, vel jure gallinacei, alvum purgat: sed stomacho adversatur. Seminis succus lac cogit, & magis ipsum resolvendæ alvi facultate donat Seritur nōnullis Italię, Gallię, & in hortis & in agris. Flores Julio & Augusto, semen interea perficitur, & codē quo seritur anno, exinde inarescit. Dosis ejus est à ℥ iij. usq; ad aur. v. & floris ejus à ℥ j. usq; ad aur. ij. Conservatur autem, & maximè semen, annis tribus. *Dioscor. & Saladinus.*

CENTAURIUM MAJUS, folia juglandis habet, oblonga, viridi brassicarum colore, in ambitu serrata, caulem ceu rumicis, binûm aut ternûm cubitorũ, multis ab radice adnatis, in quibus capita ceu papaveris in rotunditate oblonga, flos ex cæruleo candicans, cyanio flori perquàm similis, verùm major: semen in floribus compactum, quale in floribus in pappos evanescentib. esse solet: radix crassa, gravis, sesquicubitum longa, rubescens, succo prægnans rubescente, & cum adstrictione quadam & dulcedine acri. Hujus radix sub rhapontici nomine officinis notissima est.* Radix (quæ in usu est) cõvenit ruptis, convulsis, pleuriticis, spirandi difficultati, veteri tussi: sanguinẽ expuẽtibus, drachmis duab. trita datur, si febris sit, in aqua. cæteris in vino: item ad tormina, & vulvæ dolores. Ramenta ejus in collyrii formam vulvæ subdita, menses atq; partus extrahunt. Succus eadem præstat. Vulnerib. prodest: nam recens tusa, aut arida antè madefacta, ea glutinat & conjungit. Carnea coalescunt, si tusa simul decoquatur. In Lycia succũ exprimunt, quo pro lycio utuntur. Amat solũ pingue, & apricum, ac sylvas & colles. Copiosissimum, inquit Dioscorides, in Lycia, Peloponẽso, Arcadia, Helide, Messenia, pluribusq; circa Pholoen, Lyciam ac Smyrnam locis. Reperitur & in Apuliæ Gargano, nec non in Baldo agri Veronensis monte: sed quod in Baldo monte, ut Matthiolus scribit, Apulo cedit. Simplicis folii centaurium majus Hispania mittit, atque hinc advectæ Antuerpiam radices, terræque commissæ subinde in hortis reviviscunt. Aestate hujusmodi Centauria florent, radices autem Autumno legi expedit. Conservatur per annum. *Dioscorides, & Dodonæus.*

CENTAURIUM MINUS (Germ. Tausendgulden kraut Gal. *Centaure, ou Fiel de terre.* Ital. *Bion del la* Hisp. *Hiel de terra.*) origano aut hyperico simile, caule anguloso palmũ excedente: flore lychnidis, è puniceo in purpurã vergente: foliis rutæ, prælongis & parvis: fructu tritico simili: radice pusilla, lævi, & supervacua, quæ gustanti amaritudinẽ affert. Amat loca herbosa, aratro non proscissa, aliquantulum, sed tamen non omnino rigua. Est nõ modò in Italiæ provinciis, verùm & in Germania, ac Belgio abundè frequẽs, Julio & Augusto unà cũ florib. ac siliquis legitur. Conservatur autem per annum.* Herba recens tusa suo illitu vulnera conglutinat: vetera ulcera purgat, & cicatrice obducit. Bilẽ crassosq; humores per alvũ exigit, si decocta devoretur. Jus decocti ischiadicis convenientissimè infunditur: trahit enim sanguinem, & dolorem levat. Succus oculorũ medicamentis perquàm utilis: siquidem cum melle caliginem oculorum expurgat. in vellere appositus, menses & partus extrahit: epotus peculiariter nervorũ vitiis succurrit. Dosis est à tertia parte drachmę unius usque ad ʒj ß. Et in decoctionibus à drachma usque ad ʒ iiij. *Dioscorides, & Dodonæus.*

Centaurium minus herba est notissima, & acci- A piuntur, ut Galenus tradit, flores, frondes, & cymæ caulium simul, idque statim quando florere cœpit. Radix est nullius usus. Notandum tamen quòd in freto Neapolitano quædam alia herba nascatur, quæ ita penitùs Centaurium minus refert, ut qui non diligenter distinguat, facilè decipiatur, imò multi Pharmacopæi loco Centaurii usurpant. Differunt tamen in eo, quòd in vero sit caulis quadrangularis, in altero rotundus, & sicuti verum est amarissimum, atq; eam ob cau- B sam Felterræ vocatur, ita in altero nihil planè apparet amaritudinis.

CHELIDONIUM MAJUS (Germ. Schellkraut/ oder groß Schwalbenkraut. Gall. *Chelidoine.* Hispan. *Cheliduenna.*) caule est gracili, cubitali, aut altiore, agnatis foliosis: foliis ranunculi, mollioribus tamen, & colore cæsiis: flore violæ albæ secundum singula folia prodeunte. In eo succus croceus, mordax, acris, & aliquantulum subamarus, graviter olens. Radix supernè singularis, infernè C in multa crocea capillamenta fibratur. Siliqua ceu corniculati papaveris, tenuis in metæ figuram longa: in qua semen papavere majus recluditur. Nascitur prope sepes, in scrobium ripis, secus vias, inter rudera, & in ędificiorum ruinis seu parietinis. Colligitur in principio æstatis. Conservatur autem per annum.* Succus in æreo vase, cum melle, prunis decoctus, oculis claritatem adfert. Foliis, caule, radice, succus exprimitur ineunte ęstate, & siccatus in umbra digeritur in pa- D stillos. Radix cum aniso & vino albo pota, medetur regio morbo, & ulceribus quæ serpũt: imposita cum vino, aut manducata, dentium dolorem sedat. Hoc nomen videtur sibi vendicasse, quòd adventu hirundinum exoriatur: & discessu emarcescat. Sunt, qui narrant, hirundines matres excæcatis pullis, admota herba, visum restituere. *Dioscorides.*

CALAMINTHAE tres sunt species: una montibus familiaris (Germ. Katzenmüntz. Gall. *Cala-* E *ment, ou Poliot sauvage, ou Herbe à Chat.* vocitatum) folia ocymi habens, incana: surculos & caules angulosos, purpureum florem. Altera pulegio similis est, sed major; (German. Wilden Polei.) quam sylvestre pulegium ideo appellarũt, quòd odore ipsum æmuletur. nepetam Latini vocant. Tertia (German. Geetmüntz.) mentastro cognata est, foliis oblongioribus, caule & ramis majoribus, quam superiora, sed viribus inefficacior. Omnium folia gustu impensè fervẽtia, & acria, F radix supervacua. Ex calaminthæ generibus frequentior est usus, quæ Latinis Nepeta vocatur. Nascitur in campestrib. asperis, & aquosis. Colligitur mense Junii & Julii. Conservatur per annum.* Potu aut illitu demorsis à serpente opitulatur. Decoctum potu, menses & urinas expellit: ruptis, convulsis, orthopnœæ, torminibus, choleris, horroribusq; auxiliatur: regium morbum expurgat. Præsumta in vino venenis resistit. tineas, cæteraque interaneorum animalia cum sale & melle pota, enecat: nec secus cocta, crudáve si teratur. Elephanticos esitata adjuvat, si postea

si postea serum lactis ebibatur. Folia detrita si in vellere subjiciãtur, menses extrahunt, & partus enecant: accensa, aut substrata, serpentes fugãt: nigris cicatricibus candorẽ reddunt in vino cocta & illita: sugillata tollunt. Calamintha ischiadicis imponitur, ut ex alto humores evocet, summam cutem exurens. Vermes necat succus auribus instillatus. *Dioscorides.*

Calamenthum tametsi tres species habeat, nihilominùs indifferenter quæcunque ex illis in promptu sit, usurpari poterit: ac propterea Dioscor. confusè facultates omnium triũ exponit, sicuti Galenus quoq; facit: unde contigit, quòd Andromachus senior assumit Calamenthum, & junior retinens Latinam denominationem vocat Nepetam, nam nulla est inter hæc differentia. & quia passim Nepeta sese offert, accipi debet collecta in locis siccis, & suo tempore, nimirum quando floret, & semen incipit producere. In usu est planta universa, excepta radice & lignoso stipite, quæ abjiciuntur.

Conyzae tria genera sunt: major, minor, & media. Major vulgò pulicaria dicitur, frutice altior, & foliis latioribus, quã minor, gravi odore. Minor odore præstantior est. Utriusque folia olivæ similia, hirsuta, pinguia. in majore caulis binũm cubitorũ altitudine attollitur: in minore pedem æquat. flos fragilis, lutei coloris, qui in pappum abit. radices supervacuæ. Nascuntur passim. Media conyza, caule crassiore ac molliore: foliis mediæ inter majorẽ & minorẽ amplitudinis: minimè pinguis, multò tamen gravioris odoris, & jucundioris, sed inefficacior. provenit locis humẽtibus. Priora duo genera eliguntur. * Suffitu, substratuq; frutex totus serpentes fugat, culices abigit, & pulices necat. Folia cõvenienter illinuntur serpentium plagis, & tuberculis ac vulneribus. Flores & folia cum vino ad menses, partusq; ejiciendos bibuntur: itẽ contra urinæ stillicidia, arquatum morbum, & tormina: comitiales pota ex aceto adjuvãt. Decoctum in descessionibus medetur vulvæ malis. Impositus succus abortum facit. Herba ex oleo efficaciter horroribus obliuitur. Capitis dolores tenuis illita sanat. *Dioscorides.*

Fœniculum (Germ. Fenchel. Ital *Finochio.* Gall. *Fenonill.* Hisp. *Hinóia.*) omnibus notum est. Nascitur partim in hortis. Colligitur caule turgescente. Florescit mense Junii & Julii. Seritur Februario mense, locis apricis & modicè saxosis. * Si herba edatur, aut semen cum ptisana bibatur, mammas lacte replet. Comæ decoctum in renum doloribus subditum proficit, quippe quòd urinam exciret. Contra serpentium ictus in vino convenienter bibitur: menses ciet: in febribus nauseam, & stomachi fervorem ex aqua frigida potum sedat. Contritæ radices, & cum melle illitæ, morsibus canum medentur. Succus caule & foliis exprimitur, & in Sole siccatus, in medicamenta adjicitur, quæ ad excitandã oculorum aciẽm commode temperantur. Extrahitur succus ad eadem valens, etiam semine viridi, ramulisq; & radicibus prima germinatione incisis. In Iberia, quæ ad Occidentẽ spectat, succum reddit gummi similem. Caulem medium, dum herba floret, rustici demetunt, ignique admovent, quò faciliùs vi caloris exudans, gummi remittat: quod efficacius succo est ad medicamenta oculorum. *Dioscorides.*

Fœniculi quasi omnes partes in usum assumuntur, attamen semen siccum & recens magis est efficax & usitatius: de quo etiam ad Theriacam accipiatur. Hoc intellexit Galen. lib. 7. de simplicib. Medic. ubi constituit calidum in tertio gradu. Nam semen ejus aliis omnibus partibus est acrius. Ac tametsi Andromachus senior in hac compositione id non explicet, junior tamen & Damocrates, & Aëtius, in suis Theriacis hoc manifestè dicunt. Debet autem semen esse benè maturum, non furfurosum, granorum æqualium, odoratorum & in gustu acrium. Observandum quoq; ne accipiamus eam speciem quæ saporem mistum habet cum Aniso: unde dicitur Fœniculo-anisum: sed alterum quod & ipsum seminatur, & vulgò vocant Fœniculum amarum: quo etiã utimur in multis condimẽtis.

Juniperi (Germ. Weckholder / Krammetbeer. Gal. *du Genevre.* Ital. *Ginepro* Hisp. *El enepro*) genera duo: altera major, altera minor. utraq; acris est. Nascitur in montibus, locis maritimis & incultis. Colligitur, & maximè fructus in autumno. * Excalfacit & urinam movet: accensa serpentes fugat. Baccarum nõnullæ nucis juglandis magnitudine nonnunquam grandescere, aliæ nucem Ponticam æquare inveniuntur, rotundæ, odoratæ, in mandendo dulces, subamaræ, quæ arceuthides etiam, id est, baccę juniperi, nominantur. Modicè calfaciunt & astringunt, stomacho utiles: contra pectoris vitia, tussim, inflationes, tormina, & serpentium ictus efficacissimè bibuntur: urinã cient, unde ruptis, convulsis, & vulvæ strangulatui subveniunt. Folia acrimoniã habent: ideo tam ipsa, quàm eorum succum ex vino contra viperarum morsus illini aut bibi prodest. Corticis cinis cum aqua illitus, lepras eximit. *Dioscorides.*

Helenium (German. Alantwurtz. Gal. *Enula, Campana, aulnee.* Ital. *Lelle, enola.* Hisp. *Raiz de ella.*) folia habet verbasci angustioris foliis aspeciora, oblonga: caulem quibusdã in locis nõ emittit: radicem subalbidam, interdum subrufam, odoratam, subacrem, vegetam, magnam: ex qua agnatæ propagines liliorũ, aut ari modo feruntur. Montanis, umbrosis, & siccis locis provenit. Foditur æstate radix, particulatimq; dissecta siccatur.* Potum radicis decoctum menses & urinas ciet. Ipsaque in eclegmate ex melle prodest tussi, orthopnœę, ruptis, cõvulsis, inflationibus, & serpentiũ morsibus. In summa, excalfaciens est. Folia ejus ex vino cocta utiliter ischiadicis illinũtur. Helenii radix & stomacho utilis est in passo cõdita. siquidem salgamarii paululum siccatã eam, mox decoctã, & frigida aqua madefactã, in sapã conjiciunt, & ad usus recondunt.

Trita, potaq; ad cruentas excreationes efficax est. Alterū Helenii genus in Aegypto gigni Cratevas tradit. Herba est cubitalib. ramulis, serpylli modo per humum repentibus: foliis lenticulę circa ramos, sed longiorib. crebrisq;, radice pallida, digiti minoris crassitudine, per ima tenui, supernè crassiore, cortice nigro. Nascitur in maritimis, collibusque. Radix una in vino epota, contra serpentium ictus auxiliatur. *Diosc orides.*

Hyssopum (Germ. Ysopen / oder Ysop. Gall. *de l'Hysope.* Ital. *Hysopo* Hisp *Hyssopo.*) Græcorum herba est, foliis & floctib. origano similibus, hodie incognitum Hyssopum Mesuę domesticum, est hyssopū vulgare, quod in hortis colitur. Sylvestre nascitur in montibus, thymumq; vulgare est. Utrūq, thymbię species est, & hyssopo substitui potest, præsertim sylvestre, thymum dictū. Colligitur mense Junii. Cōservatur per annum. * Vim habet extenuandi & calfaciendi. Decoctum cū ficis, aqua, melle & ruta, potumq; peripneumonicis, diuturnę tussi, suspiriosis, destillationibus, & orthopnoicis auxiliatur: tineas enecat. Idem facit, si cum melle delingatur, crassum humorem per alvum extrahit, decoctū ex aceto mulso epotum. Ad subducendā alvum cum ficis viridib. detritis manditur: vehemētiusq; addita iri, cardamomo, aut irione, dejicit: colorem in corpore fovet. Lieni & aquæ inter cutē, cum fico nitroq;, inflammationibus quod ex vino illinitur: cum fervente aqua impositum, fugillata discutit, cum decocto ficorum optimè anginis gargarizatur. Decoctum cum aceto dentium dolorem in collutione sedat: inflationes auricularum vaporis suffitu discutit. Dosis ejus decoctionis est à ℥ v usque ad ℥ x. & pulveris ejus à ʒ ij, usq; ad ʒ ß. *Dioscorides, & Saladinus.*

Laurus (Germ. Lorberbaum. Gall. *Laurier.* Ital. *Lauro allore.* Hispan. *Laurel arbol*) quædam tenui folio constat, altera latiore. * Utraq; excalfactoriam naturam habet, & emollientem. Unde decoctum earum in mulierbres insessus additum, vulvæ & vesicæ vitiis convenit. Virentia folia sensim substringunt: illita quoq; ac trita, vesparū apumq; ictibus opitulantur: eadē cum polenta & pane illita inflammationem omnem mitigāt: sed pota stomachum effundunt, & vomitionesq; movent. Lauri baccæ magis quàm folia calfaciunt. Ergo in eclegmate trita cū melle & passo, prosunt tabi, orthopnœæ, & omnibus thoracis rheumatismis: contra scorpionū ictus ex vino bibuntur. vitiligines emaculant. Succus baccarum utilissimè aurium dolori & gravitati instillatur cum vino vetere, & rosaceo. In medicamenta autem adjiciuntur, quæ nervorum lassitudines reficiunt, acopa vocant. & ad unguēta quæ calfaciunt & discutiunt. Cortex radicis calculos rūpit, partus necat, hepaticis prodest, tribus obolis in vino odorato potus *Dioscor.*

Maiorana, Amaracus, Sampsuchus (Germ. Majoran vel Meyran. Gal. *Mariolaine, ou Marone.*) herba est ramosa, per terram repens: foliis ejus calaminthæ, quæ tenui folio constat, hirsutis & rotundis, suavissimum odorē spirat: ideo coronis inseritur. Nascitur passim in hortis. Colligitur mense Aprilis & Maji. Conservatur autem per annum. * Vis ejus excalfaciens. Succus decocti potus, convenit incipientibus hydropicis, & iis quos urinę difficultas, aut tormina excruciant. Illita ex melle arida folia, sugillata tollūt: menses subdita in pesso trahunt: cōtra scorpionis ictum ex aceto & sale illinuntur: laxatis, tumoribusq; cerato excepta imponuntur: adversus oculorum inflammationes, cum polline polentæ, illini prodest. Acopis, malagmatisque calefaciendi gratia commiscetur. *Dioscorides.*

Amaracus, & Majorana vulgaris, una herba est: cujus pariter cymæ cum floribus & seminibus in umbram sumuntur, vocatur adhuc passim vulgò, *sansico*, quia Latinè sampsuchum dicitur.

Marum species est Majoranæ istius, quam vulgò Gentilem vocamus: Alii Persam gentilem. Neapoli in fictilib. ante fenestras culta reperitur: cujus cymæ sumuntur, quando plenæ sunt seminibus, cum nonnullis etiā adhuc floribus. & in umbra per aliquot dies siccantur.

Mentha (Germ. Müntz / Krausēschmüntz. Gall. *de la Menthe* Hisp. *La yerua buena.*) cognita herba est. Nascitur passim in hortis. Colligitur mense Aprilis vel Maji. Siccatur in umbra. Conservatur per annum * Calfaciendi, adstringendi, atq; exiccandi vim habet. Sistit sanguinem, poto ex aceto succo: tineas in vētre teretes enecat: Venerem stimulat. Singultus, vomitiones cholerasq; sedant terni ramuli cum acidi granati succo poti. Suppurationes discutit, si cum polenta illinatur. Imposita frōti capitis dolores mulcet: mammas, si tendantur, aut lacte turgeant, compescit cum sale canum morsibus illinitur: auriū dolosibus cum aqua mulsa subvenit: vulvæ ante coitum admota conceptioni resistit: linguæ scabritiē confricta lævigat. Lac coire, densariq; in caseum non patitur, si folia potionibus lactis immergantur. In summa stomacho utilis est, & in condimentis peculiarem gratiam habet. Sylvestris mentha (Latini menthastrū vocant) hirsutiore est folio, & prorsus majore, quā sisymbrii graviori odore. quare minùs ad sanosum usus expetitur. *Dioscorides.*

Nigella, Gith, Melanthium, (German. Schwartz Coriander. Gall. *Poyurette.*) exilib. surculis fruticat, sæpe binos dodrātes excedēs foliis, ut senecionis minutis, sed multò tenuiorib: capitulo in cacumine tenui, parvo, ceu papaveris, oblongo, intercursantib intùs membranis: quibus semen includitur nigrum, acre, odoratum, quod panibus inspergitur. Nascitur in hortis & viridariis Colligitur mēse Iulii * Capitis doloribus illitū fronti, subvenit. discutit recētes oculorum suffusiones, tritū ex vino, & infusum naribus, tollit lepras, lentigines, durities, tumoresque vetustos, cum aceto illitū: circumscarificatos clavos excutit, cū vetere urina. impositum. dentiū doloribus, cum aceto & teda decoctum. & collu-

A & collutum prodest. Teretes ventris tineas expellit, perunƈto ex aqua umbilico. Destillatione laborantes adjuvat, tritum in linteo, & olfaƈtū. Urinam & menstrua ciet, multis diebus sumptū, & lac extrahit: difficultatem spirandi cum vino potum, levat: phalangiorum morsibus ex aqua, drachmæ pondere haustum, auxiliatur. Incenso serpentea fugantur. Tradunt largiùs epotum enecare. *Dioscorides.*

B **Oenanthe** (vulgò Rot Steinbrech.) folia habet pastinacæ: florem candidum: caulem crassum, palmi altitudine: semen atriplicis: radicem magnum, in multa rotunda capitula extuberātem. Nascitur in petris. Junio mense floret.* Hujus semen, caulis, & folia cum mulso vino pota, secundas ejiciunt. Radix è vino urinæ stillicidio convenit. *Dioscorides.*

C **Origanum** (Germ. Wolgemut / Dosten. Ital. *Origano.* Gall. *Mariolaine d' Angleterre.* Hisp. *Oregano*) trium est generum: heracleoticum, onitis, & sylvestre. Heracleoticum folium habet hyssopo non dissimile: umbellam autem non in rotæ speciem orbiculatā, sed veluti multifidam: semine in summis virgis haudquaquā denso. Onitis candidiore est folio, & hyssopo similior. Semen veluti conjūƈtos corymbos habet. Sylvestre verò origanū aliqui Panacea Heraclion, alii cunilam vocant: foliis est origani: ramulis tenuibus dodrantē altis, in quib. umbellæ anethi insunt, florea candidi: radix tenuis, supervacua. Horum

D postremum in maritimis nascitur: reliqua duo cognita quidē sunt, sed rara. Tragoriganum est incognitum. Quod hodie in usu est, ad nullum origani genus referri potest: primùm, quòd in maritimis nō nascatur, ubi duntaxat cætera crescunt origana: deinde, quòd gustatum, linguam non vellicat, ut reliqua origana. Adulterinū igitur erit origanū; quia reliquis notis ita cum origano convenit, ut gustu solo ferè distingui possit. Danda est opera, ut legitimū habeatur, atq; hoc rejiciendū. Verùm hodie ex Creta copiosè

E Venetias adfertur.* Cæterùm origanum excalfacit: unde decoƈtum cum vino potum demorsis à serpente convenit. qui autem cicutam, aut meconiū hauserūt, iis ex passo: si verò gypsum aut ephemeron, ex aceto mulso propinatur. ruptis, convulsis, hydropicis cum fico esui datur. Aridum acetabuli mensura potū in aqua mulsa, atros humores per alvū extrahit: menses ciet, & tussi cum melle linƈtum medetur. Ad prurigi-

F nem, psoras, regiumq; morbum, decoƈti jus in balneis prodest. Succus virentis, tonsillas, uvā, & oris ulcera sanat, & per nares ex oleo irino infusum trahit. *Dioscorides, & Medici Florentini.*

Periclymani seu Caprifolii duo sunt genera: unum Germanicum, alterum Italicum dicere licebit. Uterq; frutex amplexicaulis, vicinia adminiculis circumligatur. Germanicum lōgis, tenuibus, sed tamen lignosis, & in ramulos partitis sursum repit cauliculis, circa quæ ex intervallis folia bina ex adverso posita, oblōga, mollia, dilutè virentia, inferiore tamen parte magis

A incanescētia, flores in summis ramulis complures pariter emicāt, oblongi, candidi, suaveolentes, interiùs cavi, una parte prominentiores, staminib. aliquot è medio exeuntibus. fruƈtus acinis similis in exiguarum uvarum modum compaƈtus: per maturitatē rubet, in qua semen duriusculum. radix lignosa non absq; adnatis. Italicum lignosis quoq;, & in longitudinē prorepentib. cauliculis, priori omninò simile est: conveniunt etiā folia, nisi quòd ex adverso posita

B subinde uniantur, & circa ramulorū præsertim fastigia ita coalescāt, ut acetabulorum profundiorum speciem exhibeant, è quib. flosculi enascenntur similes superioris, breviores tamen, ac paulò minores: baccæ sequuntur similes, & rubentes, sed tamen dilutiùs. Nascitur in sylvis, & in sentiçetis fruticib. novellisq; arbustis, ita sæpenumerò tenaciter, & arƈtè se obvinciēs, ut sui vestigia ipsis impressa relinquat. Vere folia exeunt, uti aliis lignosis. Flores quandoq; Aprili,

C crebriùs Majo ac Junio conspiciūtur fruƈt⁹: sub Autumni tempus maturi. Græci Periclymenon, Latini Volucrū majus: Scribonius Largus Sylvæ matrē appellat: officinæ Caprifolium, Matrisylvam pleriq; Lilium inter spinas: Ital. *Vincibosco.* Ger. Geißblat / Speckgilgen / Waldgilgen Gall. *Cheurefeuille.* Hisp. *Mareselua.* Matthæus Sylvaticus Pandeƈtarum author, Caprifolium, & Sylvarum matrem cap. cxxxvij. reƈtè quidem Periclymenon, sed perperàm Lycium, & Pyxacan-

D tham interpretatur: Periclymenon cum Pyxacantha ineptè confundens. pejus verò etiā facit Caprifolio vires Pyxacanthæ ascribēs. Sed cap. dxxxj Matrisylvam Periclymenon & Caprifoliū reƈtè asserit, ac legitimas ei ex Dioscoride vires refert. Præbuisse hic gravissimi erroris pharmacopœis occasionem videtur, qui succo foliorū, & fruƈtuū Periclymeni densato, pro Lycio, maximo cum periculo utuntur. Natus hinc & alius error, quòd videlicet foliorum Periclymeni de-

E coƈtum, vel ex his, aut etiam ex florib. stillatitius liquor, oris fauciumq; inflammationibus incipientibus, veluti astringentia ac refrigerantia prodesse temere existimētur. Periclymeni enim haudquaquā frigida, aut astringens, sed calida & attenuans est facultas. Ut enim Galen. scribit Periclymeni cùm fruƈtus, tum folia adeò vehementer incidentis pariter & excalfaciētis facultatis sunt, ut si plusculum bibantur, urinam sanguinolentam efficiant: principiò tamen urinam

F duntaxat moventia. Dioscorides ait: Hujus semen postquam ematuruit colleƈtum, ac in umbra siccatū, drachmæ pondo quadraginta diebus datum, lienem absumit, lassitudinem discutit: orthopnœæ, & singultui prodest: urinam cit à sexto die cruentam. Idem & partus accelerat. Eandem vim & folia habent, quæ triginta dieb. pota sterilitatem efficere narrantur. Eadem cum oleo illita periodicarum sive intermittentium febrium horrores abigunt. *Dodon.*

Petroselinum hortis omnibus frequentissimum est: * urinam cit & menstrua: contra

stomachi & coli inflationes, & tormina prodest. Laterum, renum & vesicæ doloribus, in potu subvenit. Admiscetur antidotis urinam cientib. *Dioscorides*.

Petroselinum commendabatur allatū ex Macedonia, quod à nativo loco vocabatur Estreaticū, & sub hac appellatione ad omnia loca deferebatur, quanquam ex Epiro, in quo copiosissimè crescit, in Macedoniā apportaretur, & inde tanquā Macedonicum & Estreaticum omnibus distribueretur: nam cùm exiguus locus esset in Macedonia, ubi colebatur, non potuit sufficere omnibus aliis regionib. Etsi aūt vero Estreatico careamus, nihilo tamē deteriorem fore Theriacam existimabimus, si alio usi fuerimus: nam, ut Galenus cap. 14. lib. 1. de Antidotis tradit, quanquam ad venena, & serpentum morsus Estreaticum sit efficacius, alterum tamen ad alios morbos nō minus est utile, ad ventriculi debilitatē, hydropem, tormina ventris, colicos dolores & similes alios, quos secundario quoq; Theriaca promittit curare. Cùm insuper Estreaticum tam amarum & acre sit, ut etiam alia omnia simplicia medicamenta Theriacę superet, atq; eam ob rem compositionem reddat nimis amaram, & gustui ingratā: potissimùm si semen ejus (quod quidem in usu est) recens, & non siccum imponatur: nam tametsi frondes & radices eandem habeant facultatem, sunt tamen nimis debiles. At quidnam verum sit Petroselinum, hucusque apud peritos simplicium fuit incertum. Veruntamē ante paucos annos in multis hortis colere cœperunt quandam plantā, quæ multorum judicio verum Petroselinū repræsentat, & Neapoli copiosè floret in horto, quē excoluit multis & variis simplicibus refertum in monasterio S. Severini Vincētius Lucēsis, & in fictilib. quoque Ferdinādo Imperatori provenit, seminaq; acceperat à Marco Emario pharmacopœo Venero: reperitur nunc etiā Patavii, Veronæ, Romæ, Venetiis & in aliis locis. Et certè si consideremus diligēter omnes ejus partes, nihil dubitationis nobis relinquitur, nisi quòd semen ejus non adeò sit acre atq; amarū, quemadmodum Dioscorides vult, & Galenus quoque in commemorato loco scribit esse amarissimum & acerrimum: quod etsi ipse de Estreatico dixit, tamen & alia quoque, quanquam non tam validè, acria & amara esse debent. Cumq; hoc semen (quod jam pro vero habetur) ideo fortasse minùs acris saporis sit, quòd alia culturæ ratio adhibita fuerit, nō audeo tamen me opponere sententiæ tot doctorum virorum, atq; ideò unà cum illis suadeo pharmacopœis, ut in ierea ad Theriacam accipiant. Non prætermittam etiam in medium afferre quandam meam opinionem, quam ante multos annos de Petroselino concepi. nam non existimavi eos errare qui pro Petroselino vulgarem acciperent saxifragā, habentem omnes eas notas, quas Dioscorides, & Galenus Petroselino attribuunt: Nā folia sunt Petroselino similia, & nascitur in petris, unde & nomen obtinuit: semen quoque convenit cum semine Ammi veri, atq; insuper est amarissimū, acre & odoratum. Quanquam omnes plantas quas ego viderim montanis locis allatas Neapolim, deprehenderim in hisce duobus saporibus fuisse validiores, quo ad radices, quā semina: tametsi in Macedonia contrariū accidat, cujus rei causa est. quòd ibi nunquā planè perfectum ejus semen viderim, sed utplurimū cariosum. Unde ejus imperfectio apparet, & fortasse in nostris regionibus ad summā perfectionem pervenire nequit, ideoq; cùm semen hoc tam efficax non reperitur, ejus loco collocari poterūt illius radices quę secundùm Galenum ejusdem sunt facultatis: quamvis semen ipsum si haberi posset, propter rationē in regulis substitutionis enumeratis esset melius. Accedit; prater hasce notas & hoc, quòd hodie saxifraga in dolorib. colicis exhibetur, itemq; ad provocandā urinā, & calculum frangendum, admodum feliciter, quemadmodum olim Petroselinum præbebatur. Quòd si aliquis exquisitiùs hæc discurrere & non pro vero Petroselino accipere vellet, saltem pro illo substituere posset, quoniam ex sapore conjicitur in 3. gradu esse calidū & siccum. Unde quoq; in aliam deveni conjecturam, saxifragam nimirùm eā quam vulgò propter odorem Hircinam vocamus, esse Dioscoridis Oreoselinum: semper enim provenit in montibus & ipsa quoq; inter saxa: in quibus ait Dioscorides hoc crescere: quare nonnulli statuerunt esse Petroselinum, quod tamen Diosc reprehendit. Hæc saxifraga semē profert ita simile Ammi semini, ut vix inter se discernantur, & nisi loco boni odoris Hircum oleret, posset hoc Petroselinum, & illud Oreoselinū appellari. Quòd si hoc regioni in qua nascitur imputaretur (quod tamen ego non affirmavero) hæc opinio eò meliùs consistet, quamvis magis ad aliteram inclinem. Hæc Saxifraga hircina folia habet Apii, acris est & amara, & mirabilis in frangendo calculo & provocanda urina, quemadmodū multorū recentium experientia id testatur. Nonnulla collegia celebrium civitatum pro Petroselino substituerunt Petroselinū vulgare, quemadmodum aliquando Bononiæ factū est, & ni fallor collegiū Patavinum ejusdē fuit opinionis. Sed hic modus substituendi videtur in disputationē cadere. Nam sicuti Serapio sentit ex sententia Asclepiadum, & Apium calidum & siccum est in secundo gradu, & Petroselinum Galeni in tertio. At non convenit substituere medicamenta, quæ in primis qualitatibus non sint ejusdem gradus.

Ptarmica exiguus frutex est, surculos habens parvos, multos & rotundos, abrotano nō dissimiles: & circa eos folia oleæ, longa, multa & in cacumine capitulum, uti anthemidis, parvum, rotundum: * quod suo acri odore sternutamentum excitat: unde nomen accepit. Nascitur in montibus & petrosis. Folia cum floribus illita sugillationes rapiunt. Flores sternutamenta efficacissimè movent. *Dioscorides*.

Pule-

PULEGIUM (German. *Poley*. Gall. *Du Pouliot*. Hisp. *Poleo*. Ital. *Pulegio*.) herba est vulgaris notitiæ. Nascitur in locis cultis & aquosis. Colligitur mense Junii, Julii & Augusti, dum floret. Siccatur in umbra. Conservatur per annum. * Extenuat, calfacit, decoquit: porum menstrua, secundas ac partus ejicit. Pulmonis vitia ex melle & aloë potum extrahit, & convulsis auxiliatur. nauseas, stomachique erosiones ex posca permulcet. atram bilem per alvum exigit. Bibitur in vino utilissimè contra serpentium morsus: defectos animo recreat, cum aceto naribus objectum: gingivas arefacti cinere corroborat. Illitum cum polenta inflammationes omnes sedat, podagris per se subvenit, impositum usquedum rubescat locus: cum cerato varos extinguit: lienosis cum sale utiliter illinitur. Decoctum ejus ablutas prurigines mitigat: conversas vulvas corrigit: contra inflationes, duritiasque vulvæ in desessiones convenienter adjicitur. *Dioscorides*.

RUTA (German. *Rauten*. Gall. *De la Rue*.) tam sativa, quàm sylvestris, vulgaris est notitiæ. Nascitur passim in hortis. Amat solum siccum & apricum. Floret æstate. Colligitur autumno. Siccatur in umbra, & conservatur per annum. * Utraque urit, calfacit, exulcerat, urinam ciet, menstrua pellit, alvum sistit potu, cibòve. Lethalium medicamentorum antidotum est, si semen ex vino, acetabuli mensura ebibatur. Folia per se præsumpta, aut cum nucibus juglandibus, aridisque ficis, inefficaces venenorum vires reddunt: contra serpentes simili modo sumere convenit. Genituram cibo, potùve extinguit: cum anetho sicco decocta, tormina sedat. Facit ad pectoris, laterumque dolores, difficultatem spirandi, tusses, pulmonis inflammationem, coxendicum, articulorumq; cruciatus, & horrores febrium circuitu repetentes, pota, ut antè dictum est. Item ad inflationes coli, vulvæ, rectique intestini cum oleo decocta & infusa. Fœminas vulvæ strangulatu liberat, si à genitali sedetenus cum melle subjiciatur. Fervefacta ex oleo, & pota, ventris tineas excutit: articulariis doloribus ex melle, aquæ inter cutem cum ficis illinitur: eisdem in potu auxiliatur, decocta in vino ad dimidias partes, & oblita. Cruda conditaque cibo, visus aciem excitat: dolores oculorum illita cum polenta lenit: doloribus capitis cum rosaceo & aceto illita auxiliatur: profluentem naribus sanguinem sistit trita, & indita. Testium inflammationibus cum laureis foliis imposita, & eruptionibus papularum cum myrto & cerato prodest. cum pipere autem, vino & nitro afflicta albæ vitiligini medetur: cū eisdem illita formicationes tollit, & verrucas, quæ thymi florem repræsentant. Contra impetigines cum alumine & melle utilissimè imponitur. Succus in mali punici calyce calfactus, aurium dolori efficaciter infunditur. Idem oculis, qui hebetudinem sensère, cum fœniculi succo ac melle inunctus, opitulatur. Ignem sacrum, ulcera quæ serpunt,

A aut in capite manant, cum aceto, rosaceo, & cerussa illitus persanat, mansa alliorum, cæparumque acrimoniam domat. Sylvestris si copiosiùs estur, interficit. Dum florem promit, & ad murias colligitur, cutem inflat & rubore quodam inficit, cum pruritu ac vehementi inflammatione. oportet itaque eam unctis antea manibus & facie colligere. Tradunt succum gallinaceis pullis inspersum, feles arcere. Adjiciunt eam, quæ in Macedonia circa Haliacmon amnem prodeat,

B comedentes interimere. Montosus autem is locus, viperis scatet. Semen ejus potum contra intestina vitia efficax est. In antidota commodè additur. Contra incontinentiam urinæ tostum semen septenis diebus potui datur. Radix hujus montanum moly vocatur. Sylvestris ruta sativæ similis est. Prodest comitialibus, & coxendicum doloribus: mēstrua movet, partus enecat. Acrior est viribus, quàm hortensis, & validior. Sylvestris, utpotè noxia, cibis abdicatur. *Dioscorides*.

C SABINA (German. *Sevenbaum*. Gall. *Savinier*. Ital. *Savina*. Hisp. *Sabina yerna*.) duorum generum est. Una foliis cupresso similis, spinis horridior, graviter olens, acris, & fervens. arbor est coactæ brevitatis, quæ sese magis in latitudinem fundit. hujus foliis nonnulli pro suffitu utuntur. Altera tamarici folio similis est. Nascitur passim in hortis. Colligitur autumno: Conservatur autem per annum. * Utriusque folia nomas sistunt. collectiones illitu mitigant: quin & cum

D melle illita nigritias, sordesq; repurgant, & carbunculos rumpunt: cum vino pota sanguinem per urinam eliciunt: partus apposita extrahunt, & suffitu idem præstant. Unguentis calfacientibus immiscentur, & privatum gleucino. *Dioscorides*.

SERPYLLUM (Germ. *Quendel*. Gall. *Du Serpolet*.) duorum generum est. Hortense odore sampsuchum imitatur, atque in coronas addi solet. cui à serpendo nomen inditum est: quoniam si

E qua ejus particula terram attingat, inibi radices demittit. Folia & ramulos origani habet, sed candidiores, in maceriis multò proceriùs assurgit. Nascitur passim in hortis, locis apricis. Colligitur mense Junii & Julii. Siccatur in umbra, & cōservatur per annum. Sylvestre, Zygis appellatū, non serpit, sed in altitudinem increscit, ramulos edens tenues, surculos, foliis refertos longioribus, quàm rutæ, & durioribus, angustis. Flores jucundè olent, gustanti acres. Radicis nullus u-

F sus. Nascitur in petris, tota æstate floret: sativo efficacius, atq; magis excalfaciens, & ad medendi usum aptius.* Menses trahit, & urinam potu ciet: tormínib. ruptis, vulsis, & jecinoris inflammationibus auxiliatur: & adversus serpētes potu, illitùve prodest. Capitis dolores mulcet coctum, adjecto rosaceo, & madefactum in aceto: maximè verò phreneticis & lethargicis convenit. Cruentos vomitus sedat succus, drachmis quatuor ex aceto potus. *Diosc.*

SISYMBRIUM (alii serpyllum sylvestre vocant) German. *Wilder Quendel*. Gall. *Cresson*. Ital.

Balsamita, menthæ hortensis similitudine, odoratius, latiore folio. Inseritur coronis. Nascitur in solo inculto. Colligitur mense Junii vel Julii. Conservatur per annum * Calfaciendi vim habet contra stillicidia urinæ, calculosque, semen ex vino bibitur: tormina & singultus sedat. Folia in capitis dolore, fronti, aut temporibus illinuntur: item contra vesparum, apumque ictus. Vomitiones potu cohibet. Alterum sisymbrii genus, aliqui cardaminam, alii Sion appellant. Ea herba riguis gaudet, & eisdem in locis, quibus Sion provenit: quæ ideo nonnullis Cardamina nominatur, quòd gustu cardamũ, id est, nasturtium, repræsentet. Folia primùm rotunda prodeunt, adulta erucæ modo finduntur. Id excalfacit, urinas movet, ersdum estur. Purgat lentigines, cutisq; vitia in facie, noctibus impositum, matutinisq; detractum. *Dioscorides.*

Thymum (Germ. Thym & Römischer Quendel. Gall. *du Thin, ou Thim.* Ital. *Thimo.* Hispan. *Tomillo yerua.*) ab omnibus cognoscitur, surculosus frutex exilibus foliis, multis & angustis circumdatus: capitulis in cacumine flore purpurascente refertis. Gracili solo & petroso provenit. Colligitur mense Junii. Conservatur per annũ. * Vim habet hanc, ut cum sale & aceto potum, pituitam per alvum detrahat. Decocti jus prodest orthopnoicis & anhelatoribus: tineas ventris exigit: menses, partus, & secundas pellit: urinas ciet. Cum melle in eclegmate faciles facit excreationes: recentes tumores discutit, cum aceto illitum: concretum sanguinem dissolvit, verrucas thymi colorem reddentes pensilesque tollit. Ischiadicis cum vino, & polenta impositum subvenit: hebetibus oculis in cibo prodest. Perquàm utile pro condimento, duntaxat ad usus eorum qui rectè valent. *Dioscorides.*

Trifolium, (quod German. Klee. Ital. *Trifoglio.* Gall. *Treffl.* Hispan. *Trebol.*) Græci Oxytriphyllon, aut Alphation appellant, quòd bitumen redoleat, multas habet virgas tenues, cubitum aut ampliùs longas: folia magna, acuminata, terna singulis germinationibus exeũtia, quibus recenter enatis rutæ odor inest: ubi autem adoleverunt, bitumen olent: florem edit purpureum, semen latum, hirsutum, ex altera extremitate exeuntem corniculi modo: radix longa, tenuis, dura. Copiosè nascitur circa Elbam & Petram sanctam Hetruriæ. Hujus usus esse debet, non trifolii pratensis, quod à vero trifolio maximè differt à Græcis descripto. * Semen & folia in aqua pota pleuriticis, urinæ difficultati, comitialibus & iis qui aquæ inter cutẽ principia sentiunt, fœminis quoque fulvæ vitiis opportunis auxiliantur: menses ciunt ternæ drachmæ è semine dari debent, è foliis verò quaternæ. Contra serpentium ictus trita folia, & ex aceto mulso pota, præsidio sunt. Tradunt aliqui, totius fruticis, radicis, foliorumq; decoctum forũ dolores eorum finire, quos serpentes percusserint. qua autem aqua sanatus quis fuerit, si ea quispiam alius foveatur, qui ulcus habuerit, perinde

A afficitur, ut à serpente demorsus. Quidam terna folia aut semina, in tertianis, cum vino potui dedere: & in quartanis quartana, ut quæ febrium circuitus discuterent. Radix antidotis inseritur. *Dioscor. & Medici Florentini.*

Verbenaca (Germ. Eisenkraut. Gall. *Veruaine.* Ital. *Herbena.* Hispan. *La grama yerua.*) Græcis Peristereon, dodrantis altitudine, & interdum ampliùs adolescit. Folia è caule prodeunt incisa, & subalbida ea singulari ramo, radiceque sola,

B constare sæpiùs invenitur. Nascitur in aquosis. * Folia cum suilla adipe recenti, aut rosaceo imposita, vulvarum dolores finire putantur: ignem sacrum illita ex aceto reprimunt: putrida ulcera cohibent: vulnera glutinant, veteraque ex melle ad cicatricem perducunt. *Dioscorides.*

Urtica (Germ. Nessel. Gall. *Ortie.* Ital. *Ortica.* Hisp. *Hortiga.*) adeò vulgaris est notitiæ, ut non modò interdiu, sed etiam noctu in tenebris solo tactu ab omnibus facillimè cognoscatur. Ejus

C genera duo. Altera sylvestrior, asperior: latioribus, nigrioribusq; foliis: semine lini, sed minore. Altera non æquè aspera, minuto semine. Passim in dumetis ac sepibus gignuntur. Semen messibus colligi oportet. * Folia utriusque illita, canis morsibus, addito sale, medentur: gangrænas, carcinomata, sordida ulcera, & quæ cacoëthe vocantur, item luxata, panos, tubercula, parotidas, suppurationesq; sanant: lienosis cũ cerato imponuntur: faciunt ad profluvia narium

D cum succo trita, & naribus indita: menses ciunt. eadem detrita cum myrrha & imposita: procidentes vulvas recentia contactu resilire cogunt. Semẽ potum ex passo Venerem stimulat & vulvæ ora patefacit: cũ melle delinctũ orthopnœæ, lateris & pulmonum inflammationibus prodest: thoracem expurgat, erodentibus medicamentis admiscetur. Cocta cum conchis folia alvum emolliunt, urinas movent, inflationes discutiunt: decocta cum ptisana vitia pectoris extrahunt:

E mulierum menses evocant, cum myrrhæ modico pota. Inflammatione turgentem uvam gargarizatus succus reprimit. *Dioscorides.*

De foliis calidis in quarto.

Allium quoddam sativum atq; hortense habetur, (Germ. Knoblauch. Gall. *Ail, ou Aux.* Ital. *Aglio.* Hispan. *Aio.*) quod in Ægypto, singulari ut porrum capite constat, dulce, in purpureum vergens, parvum: reliqua verò magna & candi-

F da, & pluribus coagmentantur nucleis, quos aglithas, id est, spicas, Græci nominant. Aliud est sylvestre, quod ophioscorodon, id est, anguinum, vocant. Germ. Wilder knoblauch. * Vis allii acris est, excalfacit, mordet, excernit, alvum turbat, inflationes facit, stomachum exiccat, sitim gignit, flatum permovet, summam corporis cutem exulcerat, aciem oculorum esu hebetat. Eosdem effectus præbet anguinum, quod & elaphoscorodon dicitur: latas ventris tineas in cibo sumptum abigit, urinas detrahit contra viperarum ictus, & privatim hæmorrhoi prodest, ita ut non

ut non aliud magis, si cum vino jugiter assumatur, aut tritum in eodem ebibatur: contra rabiosorum morsus, & illitu, & cibo valet. Magnæ & allio utilitates contra aquarum mutationes: vocem clarificat: veterem tussim crudum coctúmve lenit: potum autem cum origani decocto, pediculos & lendes enecat: cremati cinis illitus sugillationibus cum melle & alopeciis cum nardino unguine medetur: eruptiones papularum cum oleo & sale sanat: vitiligines, lichenas, lentigines, ulcera capitis manantia, lepras, & furfures, cum melle eximit: cum thure & teda decoctum, dẽtium dolorem levat, si in ore contineatur: contra venenatos muris aranci morsus, cum ficulneis frondibus, & cumino illinitur. Fervefactæ comæ jus, fœminatum desessionibus additum, menses & secundos partus extrahit. Allium ejusdem gratia suffitur. Factum ex eo, & nigra oliva intritum, quod myttoton vocant, esu cit urinam, ora venarum patefacit, hydropicis utile. *Dioscorides.*

Lepidium (Germ. Pfefferkraut/Bauchblum/Wilderkreß. Gall. *Passeraige sauvage.*) vulgò notum est, muria cum lacte servatur.* Vis foliorum acris & exulcerans. quapropter ischiadicis trita, præsentissimum est auxilium, si cum helenii radice, quarta parte horæ illinatur: lienosis simili modo prodest: lepras eximit. Radix appensa collo, dolore dentium liberare existimatur. Nascitur passim in hortis. Verno tempore apparet. *Dioscorides.*

Nasturtium Sativum (Germ. Gartenkreß. Gall. *Chresson alenoys, ou nasitors.* Ital. *Agretto.* Hispan. *Nasturcio, malpica*) hortis familiaris, & frequens herba est, tenuis: foliis parvis, laciniatis: caule tenui, sesquipedali: flore albo: semine in rubeum nigricante, folliculis rotundis ac pressis contento, thlaspi modo. Floret æstate, Junio potissimum mense. Sequenti tempore semine prægnans est. * Omnium semen est acre: excalfacit, stomacho adversatur, alvum turbat, tineas excutit. lienem imminuit, partus exanimat, menses cit, Venerem stimulat, sinapis & erucæ simile intelligitur: lepras & impetigines abstergit. Illitum cum melle lienem extenuat, favos expurgat: pulmonum vitia extrahit, sorbitionibus incoctum: serpentum venenis potum resistit, atque eas suffitu fugat: capillorum defluvia cohibet: carbunculos ad suppurationem perducit, & rumpit: coxendicibus cum polenta commodè ex aceto illinitur: tumores, collectionesque discutit: emittit furunculos illitum cum muria. Herbæ ad omnia idem effectus, licet minor. *Dioscorides.*

Porrum capitatum (German. *Lauch.* Gall. *Pourreau.* Ital. *Porro.* Hispan. *Puerro.*) inflationem parit, noxium succum creat, tumultuosum somnium parit, urinam ciet, alvo accommodatur, extenuat, oculorum aciem hebetat, menses pellit: sed lædit exulceratam vesicam, renesq;. cum ptisana verò coctum, esu pectoris vitia extrahit. Coma ejus in aqua maris, & aceto cocta, in de-

A sessionibus ad præclusiones vulvæ, & duritias, utilis habetur. Porrum bis aqua mutata coctum, tum frigida maceratum, dulcescit, & multò minùs inflat. Semen acrius est, & quandam astrictoriam vim habet, quare succus cum aceto, addito thure, aut manna, sanguinis profluvia sistit, maximè si naribus erumpat. Venerem stimulat: contra omnia thoracis vitia, tabemq;. pro delinctu efficax est: arteriam esu purgat: sed si assiduè estur, visus obscuritatem inducit: stomacho ad-
B versatur. Succus ex melle potus, aut illitus, contra bestiarum morsus auxilio est. Ipsum quoque cum aceto aut thuris polline, lacte, aut rosaceo, utiliter aurium doloribus & sonitui instillatur, Varos tollunt folia illita cum rhoe, qua ad obsonia utuntur: epinyctidi medentur: crustas ex sale illita rumpunt. Veteres sanguinis rejectiones cohibent, seminis drachmæ binæ, cum æquali baccarum myrthi pondere potæ. Læto solo gaudet, odit rigua. *Dioscorides.*

C Struthium (Ger. Seyffenkraut. Gall. *L'herbe à foulon.* Ital *Herba da tintori.* Hisp. *Yerva sabonera.*) Latinis radicula seu lanaria herba, vulgò nota: qua purgandis lanis utuntur, qui eas eluunt. * Hujus radix est acris, urinam ciet: prodest tussi, jecinorosis, orthopnœæ ex melle sumpta, cochlearis mensura: alvum solvit. Eadem cũ panace & capparis radice, calculos frangit, & cum urina exturbat: duritiem lienis absumit: menses imposita trahit: partus efficaciter enecat. Cum
D polenta autem & aceto illita, lepras tollit: tubercula discutit, cum farina hordeacea & vino decocta. Miscetur & malagmatis, & ocularibus collyriis, claritatis causa. Sternutamenta movet: per os purgat, trita cum melle, & naribus infusa. Nascitur in saxosis & asperis locis. Nunc in hortis quibusdam plantatur. Floret æstate, Junio maximè mense. *Dioscorides.*

Thapsia nomen ideo accepit, quòd in Thapso ejusdem nominis insula, primùm inventa sit.
E Tota verò natura ferulæ similis est: graciliore caule foliis fœniculi: umbella anethi in cacumine, à singulis surculis erumpente: flore luteo: semen quale ferulæ, latius, sed aliquantò minus: radix foris nigra, intùs candida, longa, acris, crassiore libro vestita. * Tam cortex radicis, quàm succus purgandi vim habent, & lacteus succus in aqua mulsa potus: nam utrinque bilem extrahunt. Radicis modus, quaterni oboli, cum tribus seminis anethi drachmis: succi terni
F oboli: lactis obolus unus: quod eo ampliùs assumitur, periculosum est. Hujusmodi purgatio convenit suspiriosis, & diuturnis laterum doloribus, rejectionibusque: datur in cibis, aut obsonio, quibus difficile sit vomere. Tam radix, quàm succus omnium maximè, quæ pares cum eis vires adepta sunt, vim habent extractoriam ex alto, ubi ex imo aliquid evocandum est, aut meatuum laxitas aliò transferenda est: unde succus illitione, aut radix recens affrictu alopecias explent. Radix, succusque cum æquis ceræ, thurisq; portionibus, sugillata, livoresq; tollunt: sed

non plus binis horis dimittantur. locus deinde aqua maris calida foveatur. Vitia cutis in facie emendat, cum melle illitus succus: lepras tollit: tubercula discutit, perunctus cum sulphure. In diuturnis pulmonum, laterum, pedum, articulorumque valetudinibus utiliter illinitur. Valet ad integendam colis glandem iis, qui natura, non circumcisione curti sunt: tumorem enim excitat, qui pinguium fotu emollitus, præputii jacturam resarcit. *Dioscorides.*

De foliis frigidis in primo.

ATRIPLEX (Germ. Melten. Gall. *Des Arroches, ou des bonnes Dames*, Ital. *Arnola trapese, reppese*, Hispan. *Las Armuelles yerus.*) cognitum olus est. Duo ejus genera, sylvestre & sativum. Sativum passim in hortis gignitur. Floret mense Junio & Julio. Coctum estur, ut olus; * alvum mollit. Panos discutit, sive crudum, sive coctum illinatur. Semen cum aqua mulsa potū, regium morbum sanat. *Dioscor.*

FUMUS TERRAE, seu FUMARIA (German. Erdrauch/Daubenkropff. Gall. *Fumeterre, ou pied de Geline*,) fruticosa herbula est, præterea coriandro similis: foliis candidioribus, undique numerosis, cineracei coloris: flore purpureo. Nascitur passim in hortis & campestribus. Colligitur in Vere & autumno. Conservatur per annum. * Hujus succus acris est: claritatem facit oculis, delacrymationemque, unde nomen traxit. Illitus cum gummi evulsas palpebras renasci prohibet. Commanducata herba, biliosam trahit urinam. *Dioscorides.*

Ex generibus rumicis OXYLAPATHUM vocāt, German. Grindwurtz / Streiffwurtz / Mengelwurtz / Wildampffer. Gall. *De la Parelle, ou de la Patience.* quod in acutum tendit, duo habens extrema, in palustribus nascens. Alius est sativus, illi dissimilis. Tertium genus sylvestre, parvum, plantagini proximum, humile & molle, Ger. Guter Heinrich. Quartum est, quod alii oxalida: alii anaxyrida, aut lapathon vocant. German. Saur ampffer. Folia ejus sylvestri ac exiguo rumici similia; caule non magno: semine subacuto, rubente, acri, in caule, & agnatis appendicibus emicante. * Omnium decocto olere alvus emollitur. Crudi illitu, melicerides, rosaceo aut croco adjecto, discutiuntur. Sylvestris & oxylapathi, & ejus quam oxalida nominant, semen ex aqua auc vino utiliter bibitur contra dysenterias, & cœliacorum affectus, stomachi fastidia, scorpionum ictus. Quòd si quis in potu præsumat, nihil molesti ex ictu patietur. Radices ex aceto coctæ, aut illitæ crudæ, lepras, impetigines, & scabrosos ungues persanant: sed antea locus aceto & nitro in Sole perfricandus est. Pruritus corporis, decoctū earum sedat si foveatur, aut in soliis balneatum confricetur. Coctæ in vino, & instillatæ, aurium dentiumque dolorem mulcent; strumas parotidasq; discutiunt: lienem cum aceto extenuant. Aliqui amoliendis strumis radicum gestamine utuntur, eas collo appendentes. Tritæ, & admo-

A tæ fœminarum profluvia sistunt: cum vino autem potæ, regio morbo medentur, calculos vesicæ comminuunt, menses cient, scorpionū ictibus auxiliantur. Hippolapathon olus est magnū, in paludibus nascens. Easdem habet vires, quas supradicta rumicis genera. *Dioscor.*

MALVA (German. Pappeln. Gall. *Maulue*. Ital. *Herba malua*. Hispan. *La malua.*) vulgaris notitiæ est: ejus genera duo, sylvestris & sativa: Sativa nascitur passim in hortis. Sylvestris autem locis

B incultis, pinguibus potissimùm & humidis. Colligitur Vere & autumno. Conservatur per annum. Malva sativa esui longè aptior est sylvestri. * Stomacho adversatur: alvum juvat, sed multò magis caules: interaneis, & vesicæ utilis. Cruda folia cum salis exiguo manducata, ægilopas ex melle sanant: verùm eùm cicatricem trahere cœperint, ea demum citra salem utendum est. Contra aculeatos apum vesparumque ictus, illita efficax est: eadem cruda cum oleo trita perun-

C cti non feriuntur: ulcera manantia in capite, furfuresque cum urina sanat. Sacris ignibus, & ambustis decocta folia, tritaque utilissimè ex oleo imponuntur. Ejus decoctum vulvas insessione mollit: prodest erosionibus vesicæ, & intestinorum, vulvæ, sedisq;, clystere infusum Jus decoctæ cum radice sua, contra omnia venena auxiliatur, si continuò à bibentib. revomatur. Contra phalangiorum morsus remedio est: lac evocat. Semen in vino potum, addito loti sylvestris semi-

D ne, vesicæ cruciatus lenit. *Dioscor.*

MYRTUS (Germanicè Myrtenbaum. Gall. *Vn arbre appellé Meurte*. Ital. *Myrto*. Hispanicè *Arraihan morisco que se labra.*) arbor frequens in Italia nascitur. Cujus duo genera: sativum, quod in candidum & nigrum dividitur: & sylvestre, quo universa fere Tyrrheni litora virescunt ac redolent. Sativæ in arbores facilè adolescunt, ramis flexilibus ac lentis: rubro cortice: foliis longiusculis, perpetuoque virentibus, punicæ

E æmulis: quanquam in nigris nigriora, in candidis candidiora spectantur. Flores omnibus insident candidi, odorati: ideoque aqua ex iis confecta odoris suavitate unguentariis plurimùm expetitur. Sativarum utrunque genus baccas fert oblongas, agrestes oleas quadantenus referentes, multò sanè sylvestribus majores. Inter sylvestres alba quoq; & nigra reperitur, quemadmodum & inter urbanas. Myrti montes non amant, quin & frigidos odêre tractus: tamen

F cùm in mediterraneis, nempe in hortis, viridariis, vinetis & campis maximè proveniunt, tum in maritimis præcipuè, atq; amœnis stagnorum & lacuum ripis à natura nullo studio editæ, mirificè proficiunt, vitamque lætam agunt. Myrtus sativa nigra utilior est Medicinæ, quàm candida, & in hoc genere multò magis montana: semen tamen imbecillius parit. * Vis & myrti, & seminis, astringit. Semen viride auc aridum in cibo datur sanguinem excreantibus, & vesicæ erosionibus. Succus virentibus baccis expressus, eosdem effectus exhibet: stomacho utilis,

utilis, urinam ciet, prodest contra phalangii morsum, & scorpionis ictus, in mero. Seminis decoctum capillum tingit. Ius decocti in vino ulcera in extremis membris nata sanat: oculorum inflammationes illitum cum polline polentæ lenit: contra ægilopas illinitur: crapulam arcet præsumptum vinum, quod fervefacto aliquantùm ejus semine exprimatur: aliàs enim acorem contraheret. Præstat idem seminis effectus: utile procidentiæ vulvarum in desessionibus, sedis vitiis, & fœminis fluxione vulvæ laborantibus: purgat furfures, ulcera capitis manantia, atque eruptiones papularum: fluentes capillos continet. Additur quoque in medicamenta, quas liparas vocant, uti oleum, quod ex foliis ejus factum est. Decoctum foliorum ad desessiones balnearum convenit, & contra laxatos artus, & malè solidescentes eo fracta ferruminationi repugnantia utilissimè foventur: vitiligine emendat, purulentis auribus infunditur, & capillos denigrat. Succus eorum eadem efficit. Trita folia, & ex aqua illita humidis ulceribus, & partibus omnibus fluxione laborantibus, cœliacisq; prosunt: & admisto omphacino oleo, aut exiguo rosaceo cum vino, ad ulcera serpentia, ignem sacrum, testium inflammationes, epinyctidas, & condylomata. Arentium foliorum farina utiliter inspergitur paronychiis, pterygiis, & contra alarum, feminumq; perfusiones: cardiacorum sudores cohibet. Folia cruda, seu cremata cum cerato, ambustis, paronychiis, pterygiisq; medentur. Exprimitur foliis succus, adfuso vetere vino, aut aqua cœlesti, cujus recentis usus est: nam exiccatus planè eatiem sentit, & vires amittit. Myrtidanum dicitur, adnatum inæquabile, verrucosum, intumescensque, & concolor: quod perinde quasi manus, myrti caudicem amplectitur, coactumq; in pastillos siccatur in umbra: multò efficacius à folio, & semine, cerato, pessis, insessionibus, cataplasmatis admistum, ubi adstringendum aliquid est. *Diosc.orides*, & *Matthiolus*.

PARIETARIA (German. Tag vnd nacht / Sant Peters kraut / oder Glaßkraut. Gall. *Parietaire*. Ital. *Parietaria*. Hispan. *Albaracha de vio, ò yerva de vidrio*. Græcis *Helxine* dicitur) nascitur in parietinis, sepibus & maceriis. Julio mense floret. Folia ei mercurialis insunt, hirsuta: cauliculi subrubentes, & circa eos veluti semina aspera, adhærentia vestibus * Folia refrigerandi, spissandique naturam habent: qua ex causa sanant illitu sacros ignes, adusta condylomata, panos incipientes, tumores, inflammationesque. Succus ejus cum cerussa ignibus sacris, & ulceribus quæ serpunt, commodè illinitur: imponiturque podagris cum hircino adipe, aut cerato cyprino: veterem tussim emendat, instar cyathi haustus, tonsillis inflammationem sentientibus utiliter & gargarizatur, & oblinitur: aurium dolorem cum rosaceo instillatus levat. *Dioscorides*.

De foliis frigidis in secundo.

BLITUM (Germ. Mayer. Gall. *De la Blete*. Ital. *Liedoni, Blito*. Hispan. *Bredos*.) duorum est generum, rubrum & album. Utrunq; notum, in hortis & campis nascens. Floret æstate, & autumno, femineq; prægnans est. Rubro caulis & folia adeò rubescũt, ut coccineo colore infecta videantur, etsi tẽporis tractu tandẽ purpurescant. Folia amaranthum referunt, sicut etiam caulis. Quin & radix sanguineo succo madet. Album provenit iisdem foliis, latioribus tamen, & colore subalbidis. Flores & semen racematim cohærentes, tenuibus insident ramusculis, ex alarum cavis prodeuntibus panicularum effigie, sylvestris panici modo. * Olus est esculentum, humidæ frigidæque temperaturæ, in secundo maximè excessu. *Matthiolus*.

CHONDRILLA sylvestris cichorii species nimirum est: gracilioribus tamen foliis, caule, floribus, ac semine. Nascitur in locis cultis, scrobium aggeribus, & secus vias. In hujus ramulis, gummi masticis-simillimum, magnitudine fabæ inveniri solet: * quod cum myrrha tritum, & linteo appositum instar olivæ, fœminarũ menses trahit. Tusa cum radicibus herba, adjecto melle dividitur in pastillos: qui nitro admisti vitiligines emaculant. Gummi inordinatos pilos replicat. Quod item tenera radix efficit, si intincta succo acus pilis admoveatur: contra viperas in vino pota proficit. Succus decoctæ, in vino, aut per se potus, alvũ sistit. Aliud habetur chondrillæ genus, folium ferens oblongum, circumrosum, humi sparsum: caulem succo madentem lacteo: radice tenui, rotunda, lævi, vegeta, flavescente, succosa: cujus & caulis, & folia, concoquendi vim habẽt. Succus incommodos palpebrarum pilos reflectit. *Dioscor* & *Matthiolus*.

LACTUCA sativa (German. Lattich. Gall. *Laictue*. Ital. *Latuca*. Hispan. *Lechuga*) omnium herbarum vulgò notissima est: * cui natura refrigeratrix inest, stomacho grata: somnum conciliat, alvum emollit, lac evocat: verùm decocta magis alit. Stomachicis illotas esse prodest. Epotum semen assiduas libidinum imaginationes in somno compescit, & Veneri refragatur. Ipsæ verò frequentiores in cibo, claritati oculorum officiunt: inflammationibus, & ignibus sacris opitulantur. Muria condiuntur. Cùm in caulem exierunt, vim quandam nanciscuntur succo, aut lacti sylvestris lactucæ similẽ. Sylvestris lactuca sativæ similis est, sed longior caulis, & candidiora folia, graciliora, & asperiora. Nascitur in campestribus. Amaro gustu est & viribus aliquantum papaveri similis: unde lacteum ejus succum aliqui meconio permiscuerunt. Aquam per alvum elicit, potus in aceto mulso succus ad duos obolos, argema, caliginemque repurgat: contra adustiones efficaciter illinitur, cum lacte mulierum. In summa, somnum allicit, doloris levamẽtum præstat, menses trahit: contra scorpionum & phalangiorum ictus bibitur. Semen non ali-

ter quàm sativæ, libidinū imaginationes in somno amoliiur, ac Venerē arcer. Succus ad eadem valet, sed viribus infirmior. Reponitur in fictili novo lac ejus, antea ut in aliis liquaminib moris est, insolatum. Florent lactucæ Julio mense, atq; subinde semen proferunt. *Dioscorides.*

Intybus duūm generum est: sylvestris, & hortensis. Sylvestris quidem (Germ. Wegwarten dicta) duplex: altera picris, quæ & Cichorium vocatur: altera sativa latioribus foliis constar, stomacho quàm hortensis utilior. Hortensis verò (quæ Germanis Endivien dicitur) duplex genus: una folio latiore prodit, lactucarum simillima: altera angustiore est folio, & gustu amara. Utraq; colligitur mense Junio & Julio, quo tempore maximè floret. Conservatur autem per annum. * Refrigerat & astringit, stomacho utilissima: alvum sistit cocta, si cum aceto adsumatur. Sylvestres stomacho meliores: quandoquidem æstuantem ipsum, & quem imbecillitas vexet, cibo leniunt. Cardiacis per se, aut cum polenta, utiliter illinuntur: podagris, & oculorum inflammationibus auxilio sunt. Herba cum radice illita, percussis à scorpione subvenit: igni sacro cum polenta medetur. Succus cum cerussa, & aceto, valet ad illitus eorum, quæ refrigerationem desiderant. *Dioscorides.*

Hyacinthus (Germ. Blaw Mertzen blümlin. Gallicè *Vne Iacinthe, ou Vaciet.* Ital. *Cipola canina.* Hispan. *Los Mayos flores.*) folia habet bulbi: dodrantalem caulem, lævem, minimo digito tenuiorem, herbacei coloris: comam procumbentem, florum purpureorum plenam, incurvam: radicem quoq; bulbaceam. Nascitur in universum in campestribus inter segetes, & in sylvis provenit. Floret cum violis circa finem Martii, & Aprilis initium. * Radix (ut creditur) pueris cum vino albo, illita, pubertatem coërcet, & non patitur erumpere: sistit alvum pota, & urinam impellit: phalangiorum morsibus auxiliatur. Semen astringentius est, theriacis experitum: regium morbum emendat, cum vino potum. *Dioscorides.*

Oxalis, seu Acetosa (Germ. Sauwampffer. Gall. *Oseille, Surelle.* Ital. *Acetosa.* Hisp. *Azederilla, Romaza.*) duorum est generum: majus nimirum, & minus. Illi folia sunt hortensi similia: huic verò sagittarum figura, mollia, lævia, quibusdam velum capillamentis subrubentibus inspersa, succosa, foliisq; majoris acidiora. Semen utrique idem præterquam quòd major majus, minori verò minus. Nascitur in hortis & pratis. Æstate antequam prata demetantur, omniū copia haberi potest. *Matthiolus & alii.*

Plantago, Germ. Wägrich Gall. *Plantain.* Ital. *Plantagine.* Hispan. verò dicitur *La llanten.* Duo ejus genera. Minor, Germ. Spitzer wägrich/ folia habet angustiora, minora, molliora, læviora & tenuiora: cauliculo anguloso, in terram inclinato: floribus pallidis: semine summis caulibus emicante. Altera major, German. Breiter wägrich/ lætior, virentiorque, latis constans fo-

A liis, oleracei generis: cujus caulis cubiti altitudinem petit, angulosus, subruber, à medio ad verticem tenui semine circumdatus: radicibus nititur teneris, hirsutis, candidis, digitum crassitudine æquantibus. Nascitur in lacunosis, sepibus, & locis humidis. Utraq; autem circa sepes, aggeres, prata, & lacunosa loca. Herba & flores in æstatis initio, Majo & Junio mensibus, semen verò Augusto carpitur mense. Multò utilior magna est. * Vim habent folia exiccatoriam, con-

B stringētem. quare omnibus malignis ulceribus, & fluxioni opportunis, atq; elephanticis, sordidisque illita prosunt: profluvia sanguinis ulcera quæ serpunt, epinyctidas, carbunculos nomasq; cohibent: vetera ulcera, & inæqualia, cicatrice obducunt: chironia sanant, sinus conglutinant: morsibus canis, ambustis igni, inflammationibus, panis, parotidibus, strumis, ægilopiis, illita cum sale prosunt. Coctum cum aceto & sale olus dysentericis, cœliacisq; sumtum subvenit.

C Datur & in locum betæ cum lenticula coctum & ad aquam inter cutem, cui leucophlegmatiæ nomen est: datur & herba decocta post aridas epulas, sic ut media antecedat. comitialibus, & suspiriosis data proficit. Foliorum succus, colluta subinde oris ulcera purgat: cum cimolia, aut cerusa igni sacro medetur: fistulis infusus prodest: lippitudinibus & aurium dolorib. idem succus instillatur. additur quoq; in oculorum collyria: gingivis cruore suffusis, & sanguinis rejectioni-

D bus potu confert: clystere dysentericis infunditur: contra tabem datur in potu: adversus strangulationes vulvæ, in vellere subjicitur, etiamsi vulva fluxione laboret. Semen ex vino potum alvi fluxiones, & sanguinis excreationes sistit. Decocta radix, & mā ducatu, & collutione, dentium dolores sedat: eadem cum foliis, ulceribus renum, & vesicæ in passo datur. Ferunt tres radices, cum tribus vini cyathis, & pari aquæ modo, tertianis auxiliari: & quatuor, quartanis.

E Sunt qui radicis gestamine, discutiendis strumis utantur. *Dioscorides.*

Polygonum (German Wegbreit/ Weggraß. Gall. *L'herbe saint Innocent.* Ital. *Corrigiola, Centinodia.* Hispan. *Ciento nudos, Correola.*) mas, ramos habet teneros, & exiles, copiosos, geniculis cinctos, qui per terram, ut gramen repunt: folia rutæ, sed molliora, longioraq;: semine sub omnibus foliis turgescente, unde marem appellari volunt: flos ei candidus aut puniceus. Nascitur in

F campis, ædificiorum areis, & viis publicis. * Vis epoti succi est, spissare, ac refrigerare: prodest cruentæ excreationi, choleræ, alvi fluxionibus, & urinæ stillicidio: nam urinam apertè ciet. cum vino potus, contra serpentium morsus auxiliatur: datur in febribus per horam ante invasiones. fœminarum profluvia imposita sistit. Idem succus aurium doloribus iisdemque purulentis instillatur. Facit eximiè ad genitalium ulcera, cum vino, adjecto melle decoctus. Stomachi fervori, sanguinis rejectionibus, ulceribus quæ serpunt, ignibus sacris, collectionibus, tumoribus, &

bus, & recentibus vulneribus folia illinuntur. A Sanguinaria fœmina fruticat uno caule, arundini teneræ simili, densis geniculis, & in se tubarum modo farctis: articulos in orbem cingunt apices, foliolis similes: radicis nullus usus. Nascitur in riguis. Huic quoque spissandis, refrigerandique natura ad eadem valens, sed inefficacior. *Dioscorides.*

Psyllion (German. Flöhkraut Gall. *Herbe à Puces* nominatur) foliis est coronopo non dissimilibus, hirsutis, longioribus: sarmentosa, B fœni modo in totum herbula, ramis dodrantalibus: coma à medio caule exoritur, duobus tribúsve convolutis in cacumine capitulis: in his semine duro, nigro, pulicum simili, unde & nomen in arvis & incultis nascitur. Núsquam tamen, quod sciam, in Germania, nisi satum provenit. Flores tota ferè æstate ex capitulis ejus, quæ spicæ formam obtinent, erumpētes dependent. Semen verò Autumno profert. * Vis ei ad refrigerandum, inspissandū, & molliēdum conveniens: articulorum morbis, parotidibus, tu- C berculis, tumoribus, luxatis illitum auxiliatur: imponitur in dolore capitis, cum rosaceo, aqua, aut aceto: enterocelis infantium, & prominenti umbilico, illitum ex aceto medetur. Teritur acetabuli mensura, & in aquæ sextario madefactum, ubi convenit aqua, illinitur: siquidem vehementer refrigerat, & in ferventem aquam dejectum calorem reprimit. Contra ignes sacros efficax est. Fama est, si virens domum im- D portetur, non sinere in ea pulices gigni. Cum adipe tusum sordida ulcera, & quæ cacoëthe vocantur expurgat. Succus vermiculosis auribus, aut fluxione laborantibus, ex melle prodest. *Dioscorides.*

Rhus, quæ obsoniis aspergitur, ab aliquibus Erythros, à Gallis *Vinena* appellata, semen est coriarii fruticis, sic vocari, quoniam coriorum infectores eo utūtur ad inspissandas pelles. Arbuscula est in petris nascens binûm ferè cubitorum E altitudine: foliis oblongis, subrubentibus, in ambitu serratis, ilicis modo. acino uvarum gracilium, denso, magnitudine terebinthi quadantenus lato: cujus corticosa tunica perquàm utilis est. Nascitur in Syria, Ægypto, & Italia. * Folia vim habent astringendi, & acaciæ effectus præbent. Decoctum capillos denigrat: dysentericis infunditur, & in potus eorum, insessusq; adjicitur: instillatur auribus purulentis, gangrænas & pterygia cohibent folia ex aceto aut melle illita. F Liquamentum fit ex aridis foliis, ad crassitudinem mellis in aqua decoctis, ad eadem, ut lycium, conveniens. Semen eosdem effectus exhibet cœliacorum, dysentericorumque obsoniis inspersum: fracta, desquamata, lividaque illitum ex aqua, ab inflammatione vindicat: linguæ asperitates cum melle abstergit: cādida fœminarum profluvia sistit: hæmorrhoidas sanat, cum querno carbone intrito admotum. Aqua, in qua semen maduit, decocta cogitur, eoque efficacior quodammodo ipso semine. Gummi

defert quod dentium cavis imprimitur ad dolores finiendos. *Dioscorides.*

Solanum quatuor generum est: hortense, halicacabum, somniferum & furiosum. Hortense solanum (Germ. Nachtschatt. Hisp. Gall. & Ital. *Morella*, officinis Solatrum.) frutex est cibis idoneus, exilis, pusillus, multis concavus alis: folio nigro, majore quàm ocymi, & latiore: fructu rotundo, viridi, qui post maturitatem nigricat, aut fulvescit, herba innocentis gustus. Nascitur in hortis, secus vias, agrorum margines, sepimenta, veteres parietes, ruinas: & in asperis locis. Æstate, & in multum quandoq; Autumnum floret: & tunc quidem fructus maturi. * Natura ei refrigerandi: quare folia ulceribus quæ serpunt, & ignibus sacris, convenienter cum polline polentæ illinuntur, ægilopia, capitisq; dolores, trita & imposita per se sanant: æstuanti stomacho auxiliantur: parotidas cū sale detrita illitu discutiunt. Valet succus ejus adversus ignem sacrum, atq, ulcera quæ serpunt, cum cerussa, rosaceo, & argēti spuma: ad ægilopas cum pane: infantium adustioni, quam syriasin vocant, cū rosaceo perfusus prodest: in collyriis, aquæ vel ovi vicem exhibet, contra acutas fluxiones illitus: aurium dolori instillatus prodest, mensiū abundantiam sistit in vellere subditus. Succus fulvo gallinarum cortalium fimo subactus, & linteo appositus ægilopiis præsentaneo est remedio. Solanum halicacabon, aut physalida, id est, vesicaria, Germ. Schlutten/ Judenkirsen. Gall. *Alquequenges, Baguenaudes.* Hisp. *A cartador de sueno, Boxiga de Perro*, foliis antedicto similibus, verùm latioribus: cujus caules posteaquam adoleverunt, pronæ terram spectant: folliculis orbiculatis, vesiculis similibus, in quibus semen continet fulvum, rotundum, læve acinorum uvæ figura: quo coronarū utuntur, corollis intexentes. Nascitur in parietinis, locis umbrosis, aliquantulum humentibus, quandoq; circa agrorum margines. * Vim usumq; hortensis solani habet: verùm cibis nequaquam expetitur. Regium morbum purgat, semine poto, & urinam pellit. Ex utraque herba succus extrahitur: qui siccatus in umbra reconditur, ad eadem valens. Solanum somniferum, aliqui etiam Halicacabon, & Apollinarem minorem, & Ulticanam herbam, & Obsaginem vocant: fruticat multis ramis, densis, cādicosis, fractu contumacibus, pinguium foliorū, cotoneæque mali similium plenis: flore grandi, rubro: fructu in folliculis crocato: radice grandi, subrubro cortice vestita. Nascitur in saxis, non procul à mari. Radicis cortex in vino, drachmæ pondere potus, somnificam vim habet, opio mitiorem. Semen vehementer urinam cit. Corymbi duodecim hydropicis dantur: si quid numero adjiciatur, alienationem mentis faciunt. Remedio est aqua copiosa mulsa, potui data. Succus pastillis inseritur, & medicamentis, quæ doloris levamentū præbent. Decoctus in vino, si in ore contineatur, dentium doloribus auxiliatur. Radicis succus, cum melle illitus, oculorum hebe-

tudines tollit. Solanum furiosum aliqui Persion, alii Thryon, alii Dorycenion, nonnulli Solanum manicum appellavêre. Huic folium erucæ simile, majus aliquantò, satis acantho, quem pæderota vocant, accedens: caules à radice proceros emittit decem aut duodecim, ulnæ altitudine adolescentes: caput in cacumine olivæ figura, sed ut platani pilulæ hirsutius, verùm majus latiusque: florem nigrum, postquam eo exuitur, racemus exit rotundus, niger, denis aut duodenis acinis constans, similibus hederæ corymbis, ut uvæ mollibus: radice firmatur candida, crassa, cava, cubitali gignitur in montibus, vento perflatis, & platanetis. Radix drachmę unius pondere pota ex vino, facit species vanas, imaginesque non injucundas obversari: sed duplicatus hic modus, ad tres usque dies mentis alienationem affert: quadruplicatus interimit. Remedio est aqua mulsa copiosiùs pota, & vomitione rejecta. Duo posteriora genera apud nos non reperiuntur. Est & aliud genus Solani, recentioribus Lethale Solanum vocatum, cui caules fulgunt bicubitales, aut altiores, rotundi, mediocris crassitudinis, ramosi, è subrubro colore nigricantes, quos convestiunt oblonga, lata, mollia, & nonnihil lanuginosa folia, majora lariora que, quàm Solani. flores oblongi, cavi, è foliorum alis, obscuriore purpura nigricant. baeca acino uvæ simillima, succedit singulis unica, splendidè nigricans, magnitudine ferè mediocris cerasi, exiguo semine gravida, radix longa, magna, inalbicans, diuturna ac vivax, in propagines plures distribuitur. Circa sylvas juxta parietes, sepimentaq; agrorum, aliisq; perinde parum cultis ac desertis reperitur locis: umbrosa amat. Augusto arrident maturæ baccæ: flores & antè & eodem reperiuntur tempore. German. Dollwurtz/ Dollkraut/ Schlaaffbeer. Ital. *Bella donna* appellatur. Sunt qui putent Fabam inversam dici. Ad Mandragoram Theophrasti (qui differt à Dioscoridis Mandragora) plurimùm accedit, si non ipsissimus est. Theophrastus hunc caulem habere ait, & fructum ferre nigrum, acino, uvæ similem, & succo vinosum. Respondent quoque facultates. Nam Solanum istud somniferum est, mentem conturbat, insaniam facit, si pauciores baccæ sumantur: plures verò etiam interficiunt, citam festinamq; mortem inferentes. *Dioscorides, & Dodonæus.*

De foliis frigidis in tertio.

PORTULACA (German. Burgelkraut. Gallicè *Du Pourpier, ou de la Pourcelaine.* Ital. *Porcelana.* Hispan. *Verdolaga.*) omnibus vulgarissima est. Duo ejus habentur genera: unum sativum, cui folia insunt latiora, & caulis crassior, in altum se attollens: alterum verò sylvestre, humi repens, minoribus, tenuioribus, ac crebrioribus foliis. Provenit in hortorum areolis, vineis, & aliis cultis locis, hortensis. Sylvestris in petrosis, & incultis etiam nascitur. Junio & Julio potissimùm mensibus carpenda folia & flores: semen verò

A sequentibus. * Harum vis astringit. Capitis doloribus, inflammationibus oculorum, cæterisq; cum polenta imponitur: ardoribus stomachi, sacro igni, vesicæ doloribus auxilio est: commanducata dentium stupores sedat: stomachi & intestinorum æstuationem, fluxionesque mulcet: renes & vesicam adjuvat, etiamsi erosionem sentiant: Veneris impetus exolvit. Succus epotus simili effectu prodest, in febribus valens. Contra teretes ventris tineas cruentam excrea-
B tionem, dysenteriam, hæmorrhoidas, & profluvia sanguinis, percocta efficax est: Item contra sepis morsus. Ocularibus medicamentis utilissimè commiscetur: interraneis fluxione laborantibus, atque vulvarum erosionibus infunditur: contra dolores, quos æstus excitavit, caput ex rosaceo & oleo fovetur: eruptiones papularum in capite, cum vino emendat: vulneribus, quæ ad syderationem spectant, ex polenta illinitur. *Dioscorides, & Matthiolus.*

C MANDRAGORAM aliqui antimelum, alii circæam vocant, quoniam videatur radix ad amatoria conducere. Latinis Terræ malum, Terrestris malus, Canina malus: Germanis Alraun appellatur. Duo ejus genera: niger, quæ fœmina existimatur, Thridacias appellatus, angustioribus foliis, ac minoribus quàm lactucæ, virosis ac graveolentibus, in terra sparsis: mala gerit sorbis similia, pallida, odorata, in quibus semen veluti pyrorum: radicibus inhæret bene magnis,
D binis, ternisve, inter se convolutis, nigris foris, intùs albis, crasso cortice vestitis: caulem non fert. Alter candidus, qui mas dicitur, nonnullis Morion vocitatur, hujus folia magna, alba, lata, lævia, ut betæ: mala quàm alterius duplo majora, colore in crocum inclinante, jucundè cum gravitate quadam olentia, quorum pomorum cibo aliquantum opiliones soporantur: radix alterius similis, major & candidior, orbata & hæc caule. Nascitur in calidis regionibus, in syl-
E vestribus, montosis, veluti in Gargano Apuliæ monte. At in Germaniis satus tantummodo reperitur, & fœmina quidem perquàm rarissimè. Succus fit e cortice recentis radicis tuso, & prælis subjecto: qui insolatus, ubi concrevit, fictili reconditur. Malis quoque succus depromitur, sed aliquantò ignavior. Delibratur radix, & trajectus lino cortex, ad usum suspenditur. * Aliqui radices in vino ad tertias coquunt, & defæcatum jus servant, cyathoque uno utun-
F tur in pervigiliis, & doloribus, & ante sectiones, ustionesque, ne sentiantur. Succus duobus obolis ex mulso potus, ut veratrum, per vomitiones bilem atram, pituitamque extrahit: verùm potu largiore vita adimitur. Medicamentis ocularibus, & his quæ dolores finiunt, pessisquoque emollientibus, admiscetur: semioboli pondere inditus, per se menses & partus expellit, subditus sedi pro balano somnificus est. Radix ebur emollire fertur, quæ senis horis cum eo decocta fit: & ad accipiendam quam effingere optaveris formam, ipsum facilè præstat.

Folia recentia convenienter oculorum inflam- A
mationibus & collectionibus, quas ulcera cita-
runt, cum polenta illinuntur: duritias omnes,
suppurationes, strumas & tubercula discutiunt:
stigmata sine exulceratione delent, si quinis, se-
nísve diebus sensim perfricentur. Folia servan-
tur in muriis, eosdem ad usus. Trita radix igni-
bus sacris ex aceto, & serpentiũ ictibus ex mel-
le, aut oleo medetur: strumas atque tubercula
cum aqua dissipat: articulorum cruciatus, cum
polenta sedat. Fit citra coctionem vinum è cor- B
tice radicis ad hunc modum. Ternæ minæ in vi-
ni dulcis metretam conjiciuntur. Dantur ex eo
terni cyathi, iis qui secari aut amburi debent, ut
antè dictũ est: siquidem nullo tunc afficiuntur
dolore, sed veterno quodam pressi torpescunt.
Mala sopotem afferunt olfactu, & etiam si man-
dantur: item expressus ex eis succus. nimio ta-
men odore percussi obmutescunt. Semen ma-
lorum potum vulvas purgat: appositumq; cum
sulphure ignem non experto, rubra fœminarũ C
profluvia sistit. Scarificata, punctisque multifa-
riam aperta radice, rumpens lacryma, cavo vase
recipitur. Liquamentũ autem succo lacteo præ-
stantius est. sed non ubique, ut experientia do-
cet, radices lacteum succũ delacrymant. Aliam
tradunt esse mandragoram, nomine Morion, in
opacis juxta specus enatũ: foliis albæ mandra-
goræ minoribus, albis, dodrantalibus, radicem
ambientibus: quæ mollis est & candida, paulò
major palmo, pollicemque crassitudine æquat. D
Tradunt eam in pane, offa, obsoniόve drachmę
pondere devoratam, usum rationis intercipere:
obdormiscit enim homo, eo ferè quo comede-
rit habitu, sensus impos, ternis quaternisve, ex
quo data est, horis. Hac medici utuntur, cũ scin-
dendi, urẽdive necessitas adest. Andidotum es-
se volunt radicem, cum manico solano potam.
Dioscorides.

SEMPERVIVUM, seu SEDUM (Germ. *Hauswurtz*. Gall. *Iaubarbe*. Ital. *Semperuiua*. Hisp. *Yerua* E
puntera dicitur) trium est generũ: majus, minus,
& andrachnis. Magnum ideo nominatur, quo-
niam perpetuò folia vireant: cujus caules cubi-
ti altitudinem implent, interdum excedunt, pin-
gues, crassitudine pollicari, virentes, characię ti-
thymali modo infecti: folia pinguia, carnosa,
longitudine pollicari, in cacumine linguæ simi-
lia, alia in terram convexa, alia in capite stantia
invicem, ita ut ambitu effigiem imitentur ocu-
li. Nascitur in montibus, & testaceis: supra do- F
micilia etiam seritur. * Ejus vis refrigerare & a-
stringere. Medentur igni sacro, nomis, ulceribus
quæ serpunt, oculorum inflammationibus, am-
bustis igni, podagris per se, & cum polenta illita
folia. Succus capiti in doloribus, cum polenta,
aut rosaceo perfunditur: datur in potu contra
phalangiorum ictus, dysenteriam, alvique pro-
fluvia: teretes tineas potus in vino excutit: sub-
ditus in vellere, mulierum abundantiam sistit.
Succus oculorum lippitudinibus, sanguinis vi-
tio conceptis inungitur. Sempervivum parvum

A in petris, parietinis, & maceriis, necnon scrobi-
bus opacis nascitur, caulib. ab una radice mul-
tis, tenuibus, crebrò foliatis: exilib. foliis, rotun-
dis, pinguibus, mucronatis: caule à medio emi-
cante, palmum alto, umbellam herbidosq; flo-
res, & tenues gerente. Folia eisdem cum priore
viribus prædita sunt. Florent majus & minus
Majo & Junio mensibus. Tertium videtur sem-
pervivi genus, quã aliqui andrachnem agriam,
aut telephium vocaverunt, Romani illecebram,
B pusillis crassioribusq; foliis, hirsutis, portulacæ
proximis. Floribus in Majo tantùm ornatur lu-
teis. Nascitur in saxis, sepulchris umbrosis, op-
pidorumq; fossis. Vis ei excalfactoria, acris, ex-
ulcerans: illita cum axungia strumas discutit.
Dioscorides.

HYOSCYAMUS, Jusquiamus, herba Apolli-
naris, seu Altercũ (Germ. Bilsenkraut. Gall. *Hane-
bane*. Ital. *Hyosquiamo*. Hisp. *Velenno, Meimendro*.)
frutex est caules emittens crassos, folia lata, ob-
C longa, divisa, nigra, hirsuta: flores è latere cau-
lis ordine prodeunt, tanquam punicorum cyti-
ni, scutulis septi seminum plenis, ut papaveris.
Tres ejus differentiæ. Una semine nigro, flori-
bus penè purpureis, smilacis foliis, cytinis præ-
duris & spinosis. Secus vias ubique ferè gigni-
tur in sabulosis, & locis haud incultis. Alterius
semen subflavũ, ut irionis: flores lutei, folia &
siliquæ simpliciores. In hortis aliquando inve-
nitur. ambo insaniã gignunt, & soporem: ideo-
D que in communi usu damnantur. Tertium ge-
nus, ut quod mitissimum esset, medici recepere,
pingue, lanuginosum, molle, candidi floris se-
minisque, in maritimis ruderibusque nascens.
cujus occasio si non adsit, rursum usurpari o-
portet. niger ut deterrimus, improbatur. Re-
centi semine, caulibus, foliisque tusis succus in
Sole exprimitur, & exiccato humore, usus ad
annũ usq; prorogatur: nam facilè corruptionẽ
sentit. Extrahitur etiam ex sicco semine separa-
E tim in aqua calida tuso & expresso. Liquamen-
tum autem succo lacteo præstantius est, & ma-
gis dolores finit. Contusa herba recens, addita
trimestri farina, digeritur in pastillos, & recon-
ditur. Liquamentum primum, & quod à sicco
semine exemptũ est, collyriis, quæ doloris sen-
sum auferunt, cõmodissimè inseri solẽt. * Con-
tra acutas, calidasq; fluxiones, dolores aurium
atque vulvæ mala prosunt: cum farina autem,
aut polenta, oculorum, pedum, cæterarumque
F partium inflammationes placãt. Semen eadem
præbet tussi, destillationibus, oculorum fluxio-
ni, & doloribus efficax: contra mensium abun-
dantiam & erumpentem aliunde sanguinem,
oboli pondere cum papaveris semine, & aquã
mulsa bibitur: podagris subvenit. testibus infla-
tis, mammisque tumentibus à partu, tritum ex
vino illinitur. Aliis quoque cataplasmatis, quæ
doloris levamentum præstant, admisceri solet.
Folia omnibus medicamentis dolorem sedan-
tibus, per sese, & ex polenta utilissimè ponun-
tur. recẽtia ad mitigandos omne genus dolores

oblinuntur: cum vino terna quaternave pota sanant algidas febres, quas epialas vocant. Cocta olerum modo folia, si acetabuli mensura manduntur, mediocrem insaniam gignunt. Idem efficere tradunt, si colo uleus sentiente, infundantur. Radice in aceto decocta, dentes in dolore colluuntur. Colligitur mense Maji vel Junii. Conservatur per annum. *Dioscor.*

De foliis frigidis in quarto.

CICUTA (German Schierling/Wutzeling Gall. *Cigue.* Hisp. *Cegura canabeia.*) vulgaris notitiæ est planta: caulem edit geniculatum, ut fœniculi, grandem: folia ferulæ, angustiora gravi odoratu: rami, mox umbellę in summo prodeunt: flores quoq; albicantes, & semen aniso candidius: radicē nō alta, concava. Nascitur plerunq; prope urbium & oppidorū mœnia, locis umbrosis & pinguibus. Cum floribus Julio, semine prægnantem Augusto, ac serius videre est. * Cicutæ lethale venenum inest, suaque vi refrigeratoria necat. Remedio est vini meraculi potus. Succus exprimitur contusis cacuminibus, priusquā semina & comę siccescāt: qui Sole densatur in pastillos. Multus ad medendi rationem usus est aridi: commodè miscetur collyriis, quæ levandi doloris gratia temperātur: ignes sacros & ulcera quæ serpunt, illitu restinguit. Herba cum coma trita, & testib. circumlita, libidinum imaginationes in somno compescit, sed genitale resolvit: lac puerperarū mammis apposita extinguit: in virginitate mammas coërcet, & increscere non patitur. pueris præstat, ut eorum testiculi cibum nō sentientes intabescāt. Efficacissima vis Creticæ, Megarensi, mox Atticæ, & in Chio & Cilicia nascenti. *Dioscor.*

PAPAVER, Germ. dicitur Magsaamen Gall. *Du pavot.* Ital. *Papavero.* Hisp. *La dormidera.* Hujus apud Dioscoridem sex sunt genera. Primum sylvestre, rhœas dictum, omnibus notum. Alterum candidum, capitib. oblongis, candidis, semine albo. hoc etiam notum. Tertium & quartum nigrum, è quibus colligitur opium: semine nigro: utrunq; a Dioscoride papaver sylvestre etiā dicitur. & illud notum. Quintum papaver corniculatum. sic dictū, quòd caput non proferat: sed siliquam oblongam & rotundam in corniculi modum, florem luteum, vulgò notum. Sextum papaver spumeum vocatur: hoc incognitū est. Quoties papaveris simpliciter & sine adjectione mentio fit, semper domesticū, hoc est, album intelligendum est. Nascitur sylvestre in campestribus. Colligitur mense Maji. Reliqua genera in viridariis & campestrib. gignuntur. * Omniū (excepto corniculato & spumeo) in commune natura refrigeratrix. Quare si capita ipsa & folia decoquantur in aqua, somnum fotu conciliabunt. Bibitur decoctum contra vigilias. Calyces cum polenta triti, & cataplasmatis admisti, ignibus sacris & inflammationibus prosunt. Tunduntur quoq; virides, & digeruntur in pastillos, qui siccati ad usum reconduntur. Capita

A quoque per se in aqua coquuntur ad dimidias, iterumque adjecto melle, dum humor cocat in ecligmatis lentorem. Id medicamentum in tussi, arteriæ fluxionibus, & cœliacorum affectu, doloris levamentum præbet, efficacius tamen redditur, addito hypocistidis succo & acacia. Papaveris nigri semen tritum cum vino bibitur, contra citam alvum, & fœminarum profluvia. in pervigiliis fronti, temporibusq; illinitur ex aqua. *Dioscorides, & Medici Florentini.*

B

De foliis humidis in primo.

HUMIDA in primo sunt, Buglossum, Intybū, Malva, Helxine, &c. de quibus suprà quære.

De foliis humidis in secundo.

VIOLA purpurea (Germ. Mertzen violen. Gall. *Violette de Mars.* Ital. *Viola* Hisp. *Violeta.*) folium habet hedera minus, tenuius, ac nigrius, nec multò dissimile: cauliculus à radice medius prodit, in quo flosculus suavissimè olens, pur-

C pureus. Opacis & asperis nascitur locis. Colligitur mense Martio & Aprili. * Refrigerandi naturā habet. Folia per se, & ex polenta illinuntur aptissimè stomacho æstuanti, & oculorum inflammationibus, sediq; procidenti. *Dioscorides.*

NYMPHAEA seplasiariis Maurirano nomine Nenuphar, Germ. Seeblumen/Wassermahen Gall. *Blanc d'eau, ou Iaulne d'eau* appellatur. Ejus genera duo. Primum foliis fabæ Aegyptiæ minoribus & longioribus, aliis in summa aqua, aliis

D demersis, pluribus ex radice eadem prodeuntibus: flore lilio simili, albo, & in medio crocos habente, cùm defloruerit, ut rotundum malum, aut papaveris caput, exuberans nigro semine, denso & lato. lenti gustus. Caulis est lęvis, niger, minimè crassus, Aegyptiæ fabæ cognatus. radix nigra, scabra, clavæ similis, quę autumno scratur. * Sicca cū vino pota cœliacis dysenterici q; auxiliatur, & lienē absumit. Radix stomachi ac vesicæ doloribus illinitur: vitiligines ex aqua emen-

E dat: imposita cum pice, alopeciis medetur. eadem cōtra Veneris insomnia bibitur: siquidem ea prorsus adimit. pota assiduè aliquo: diebus, genitale infirmat. Idem semē potum efficit. Alterum genus nymphææ, cujus flos blephara dicitur, foliis antè dictæ: radice alba, scabra: flore luteo, nitente, rosæ simili. Hujus semen & radix contra fœminarū profluvia efficaciter ex vino nigro bibuntur. Nascitur utrunq; genus in paludibus, lacubus & aquis stagnantibus. Flores

F in fine Maji, & Junio mense colliguntur. Radices autem in Autumno effodiuntur. *Dioscorides.*

SUNT & HUMIDA in secundo, Atriplex, Blitum, Lactuca, Portulaca, &c. de quibus omnibus vide suprà.

De foliis siccis in primo.

VERBASCUM, seu Tapsum barbatum (Germ. Wullkraut/Kertzenkraut. Gall *Bouillon blanc, ou bouillon noir.* Ital. *Tasso barbasso* Hisp. *Verbasco, ò gordolobo*) differētias sūmas habet duas: hoc nigrū, illud album: in quo mas & fœmina intelligitur.

Fœminæ

Fœminæ igitur folia sunt brassicæ, pilosiora multò, & latiora, cādida: caulis albus, cubitalis, aut amplior, subhirsut*: flores albi, aut ex luteo pallescentes: semē nigrum: radix longa, gustu acerba, crassitudine digiti. Nascitur in campestribus. Verbascū qui mas appellatur, oblongius, albis foliis, & angustioribus, tenuiori caule. Sed nigrum prorsus albo simile esset, nisi nigriore latioreq; constaret folio. Sylvestre folia refert salviæ: altas virgas & lignosas, & circa eas ramulos, quales marrubium: flores luteos, auri æmulos. Sunt & Phlomides duæ hirsutæ, rotundis foliis, humiles. Tertia lichnitis appellatur, ab aliis autem thryallis, foliis ternis aut quaternis, vel paulò pluribus, hirsutis, crassis, pinguibusque: apta ad lucernarum lumina. * Radix priorum duarum astringit: quare quòd magnitudine ludierum talum æquet, in alvi profluvio convenienter ex vino datur. Decoctum ruptis, convulsis, fractis, antiquæ tussi auxiliatur: dentium dolorem collutione mitigat. Verbascum, cui flos aureus, capillos tingit, & quocunq; abjicitur, blattas in se contrahit. Cocta in aqua folia, adversus tumores & oculorū inflammationes illinuntur: sideratis ulceribus ex vino & melle, cum aceto autem vulneribus medentur; contra scorpionum ictus sunt auxilio. Sylvestris folia ambustis igni sunt cataplasmata. Ajunt in foliis ejus, quam fœminam dicimus, aridos ficus omninò non putrescere. *Dioscorides.*

Sicca in gradu primo etiam sunt Beta, Brassica, Chamomilla, Fœniculum, Hyacinthus, Malabathrum, Myrtus, &c. de quibus omnibus vide suprà.

De foliis siccis in secundo.

Marina brassica, officinis Soldanella Belg. Zeewind / id est, convolvulus marinus vocatur. Spargit per terrā graciles viticulos, subrubentes cauliculos, circa quos in longioribus pediculis folia hederacea lævia, splendētia, sed lata & subrotunda. Flores calathi formā similiter referūt, diluto purpureo colore subrubent semen in rotundis folliculis nigreat radix oblonga, tenuis. Saporem herba amarum ac subsalsum à natali contrahit solo. Nascitur enim in maritimis. Reperitur verò non modò in Italia, aut Gallia, verùm & in Zelandiæ insulis, Flandriæ, ac Hollandiæ littoribus. Aestivis mensibus floret. Calida autē & sicca temperie est, & tertio quidem excessu, uti amara salsilaginem cum acredine quadam referens, gustabilis ejus qualitas ostendit. * Alvū purgat: cruda & aquosa detrahit: hydropicis censetur utilis: adversatur tamen ventriculo: torsiones & molestias adfert: plus subinde incommodi, quàm auxilii confert. Testatur hæc quoq; Dioscorides: Tota, inquit, herba stomacho incommoda est, acris, alvum maximè solvit cocta in ciboq; sumpta. Coquunt eum ea quidam, ad obtundendam acrimoniam, pingues carnes. Conservatur per annum. *Diosc.*

Bursa Pastoris (Ger. Teschenkraut & Hirtenseckel vocant) planta omnibus vulgò notissima est. Nascitur prope vias, & in parietinis Junio & Julio mensibus legitur. * Ex refrigerantium, exiccantium & astringentium genere est. Quapropter prodest attrita, & emplastri more imposita, inflammationibus & sacris ignibus. Decoquitur pluviali aqua cum plantagine & Armenio luto bibiturque ejus decoctum ad intestinorum difficultatē, & ad cruentas exceationes. Herbæ succus recentia vulnera glutinat,

B & auribus purulentis infusus medetur. Sistit mensium abundantiam, si ejus & persicariæ decocto insideant mulieres. Esturque ad idem, & contra denique omnes sanguinis fluxiones efficax est, tenui pulticula circumlita, & in oleo frixa. Additur in emplastris, quæ ad capitis ulcera componuntur, & in unguentis compluribus. *Mat thiolus.*

Equisetum, officinis cauda equina, Germ. Schaffthew. Gall. *Queue de cheval.* Ital. *Coda di ca-*

C *vallo, asprella.* Hisp. *Cola de mula, rabo de mula* nominatur: in riguis & scrobibus nascitur. cauliculi prodeunt juanes geniculati, in se fareti, rubescentes, leniter scabri: & juncea circa eos folia, crebra, exilia. In sublime attollitur vicinos arborum caudices scandens, obvolutumq; dependet, comis multis, nigris, ut equorū cauda: radix lignosa, dura. * Vis herbæ, spissare: quare sanguinem naribus erumpentem succus ipse sistit: prodest dysentericis in vino potus: urinam

D cit. Sanguinolenta vulnera glutinātur, tritis foliis & illitis. Radix cum sua herba tussim, orthopnœam ruptaque adjuvat Foliis in aqua poris, diffectiones vesicæ & intestinorum, enterocelæque in unum coalescere cogiq; feruntur. Alterum equisetū caulis est rectus, cubito major, inanis romi per intervalla brevioribus, candidioribus, & mollioribus. Id cum aceto tritum, vulneribus remedio est. eademq; se fungitur facultate. Utrunque æstate suis in locis copiosè

E provenit. *Dioscorides.*

Gingidium (Germ. Kerbelkraut Gall. *Du cerfueil*) in Syria & Cilicia plurimùm nascitur. Apud nos hodie passim in hortis colitur. Herbula est sylvestri pastinacæ similis, tenuior & amarior: radice parva, candicante, subamara Majo mense floret, & subinde semen profert. * Olus hoc crudum, coctum conduūve estur, magna stomachi utilitate. urinam cit. Decoctum ex vino potum, vesicæ prodest. *Dioscorides.*

F Virga Pastoralis, seu Dipsacus, (Germ. Kartendistel / Weberkarten. Gall. *Chardon à carder, Verge à Berger, ou Chardon à Foulon* nominatur) aculeatarum generis est. Caulem habet album, spinis horridum: foliis lactucæ, spinosis, binis, genicula singula complectentibus, prælongis, ceu quædā bullas intùs & extra aculeatas, in dorsi medio habentibus, concavo alarum sinu, in quo imber aut ros asservetur: unde dipsaci, quasi sitientis, nomē traxit. In cacumine caulis, singula surculis capitula insunt, oblonga, echinata spinis: quæ arefacta, candida spectatur,

dissectaq; medullatenus, vermiculos ostendūt. A * Sanat rimas sedis, fistulasq; si tusa & decocta in vino radix. usque dum sit crassitudo ceræ, immittatur. Medicamentum ærea pyxide recondendū. Ajunt formicationibus, verrucisq; pensilibus remedio esse. Vermiculi capitulorum in folliculo alligati collo, aut brachio appēsi, prodQuntur quartanis febrib. remedio esse. Dipsaci spinæ radix secundo ordine exiccatoria est, habetque nonnihil abstersorium. Nascitur in campestribus, in agrorum & scrobium aggeribus, B in viis juxta sepes. Colligitur tempore autumni. *Dioscorides, & Galenus.*

SICCANT quoque in secundo Arthemisia, Anethum viride, Cassutha, Intybum, Plantago, Mentha, Menthastrum, Spica nardi, Verbenaca, &c. de quibus vide suprà.

De foliis siccis in tertio.

FILIX (Germ. Farnkraut/ Waldfart. Gall. *Feuchiere*. Ital. *Filice, felce*. Hisp. *Helecho* dicitur) mas, C foliis sine caule, sine fructu, sine flore, ex uno pediculo cubitali longitudine exeuntibus, multifidis, & laterib. pinnatis, subgravi odore: radice per summa cespitum, nigra, oblonga, filices multas fundente, subastringente gustu. *Radix latas tineas executit, sumpta drachmis quatuor ex aqua mulsa: meliùs, si cum scāmoniæ aut veratri nigri totidem obolis detūr: sed qui sumūt, allia prægustare debent. laborantes lienis incremento recreat. Radix & potu, & illitu cū axungia vulneribus sagitta harundinea factis, est auD xilio. cujus rei probatio talis fertur. Perislit filix, quam perambitum sata copiosior harundo coronet: & contrà, evanescens abibit harundo, quam obsepiens multa filix in orbem cinxerit. Filix fœmina foliis est filicis, surculosis, altioribusq;, & quę non singulari, ut illa, pediculo fulciantur: radicib. longis, pluribus, obliquis, quæ ex nigro in luteum flavescunt: aliquę etiamnum rubræ inveniuntur. Pellunt lata interaneorum E animalia, cum melle, eclegmate sumpto: potæ cū vino drachmis tribus teretes tineas ejiciunt. Datæ fœminis sterilitatem faciunt: & prægnantibus abortum, si pergrediātur. Farina humidis ulceribus & cicatrici repugnantibus inspergitur: jumentorum cervicibus medetur. Folia recentia in oleribus cocta manduntur, ut ventrem emolliant. Nascuntur ubique, sed maximè frigido solo, ut in montibus, sylvis & saxosis. Effodi debent radices Vergiliis occidentibus, F hoc est, Autumno. Siccari autem eas Sole oportet. Conservantur per annum. *Dioscor.*

MILLEFOLIUM, Stratiotes, Myriophyllon, Ger. Garben/ Schaffgarbe/ Schaffripp/ Tausentblat. Gall. *Mille fueille, ou Cumin, ou Aneth sauvage* nominatur: caulis est tener, singularis, unica nixus radice: plurimis foliis, lævibus, fœniculo similibus, unde nomen accepit. Caulis flavescit, vasius, ac veluti ex industria delineatus. *Vulnera recentia ab inflammatione vindicat, si vel viridē, vel siccū ex aceto oblinatur: præcipitatis in

potu cum aqua & sale datur. Nascitur in paludstribus & agris asperis. Per integram floret æstatem, quo tempore etiam colligitur. Conservatur autem per annum. *Dioscorides.*

QUINQUEFOLIUM, Græcis Pentaphyllon, Germ. Fünffingerkraut. Gall. *Quinte fueille* vocatur: ramulos fert festucarum similitudine, tenues, dodrantales, in quibus semen: folia menthæ, quina singulis pediculis, rarò plura, in ambitu serrata: florem ex candido pallescentem, auri æmulum. Subrubram habet radicem, oblongā, veratro nigro crassiorē. Plurimis pollet remediis. * Jus radicis decoctæ ad tertias, si in ore contineatur, dentium dolores sedat: putrida oris ulcera, collutione sistit: arteriæ scabritias, gargarizatu lævigat: contra alvi profluvia & dysenterias auxiliatur: item articulorum, coxendicumq; cruciatibus potum. Cocta in aceto, & illita, serpentia ulcera cohibet: strumas, tumores, duritias, abscessus & collectiones discutit: ignes sacros, reduvias, condylomata, psorasque sanat. Teneræ radicis succus, contra jecinoris, pulmonumque vitia prodest: item adversum venena. Cum hydromelite autem, vel diluto vino, & piperis exiguo, bibūtur folia cōtra febrium circuitus: in quartana quidem, quaternūm ramulorum folia: in tertiana verò, ternūm: in quotidiana, unius. Ea quoque folia tricenis pota diebus, comitialibus prosunt. Foliorum succus tribus cyathis aliquot diebus potus, celerrimè regio morbo medetur. Illita cum melle & sale, tam vulneribus, quàm fistulis remedio sunt: enterocelicis auxilium præstant. Quinquefolium sanguinis profluvia & potu, & illitu sistit. Ad expiationes, castimonias, & incātamenta inciditur. Nascitur in riguis & aquariis ductibus. Floret Majo & Julio mensib potissimùm, quo tempore etiam carpitur. Conservatur autem per annum. *Dioscorides.*

Quinquefolium vulgaris est notitiæ: neq; fraudē admittit: nisi quòd fortasse aliqui peculiariter Tormentillam usurpare pro eo velit, existimans verum esse quinquefolium: cùm dubium non sit, usitatum illud esse legitimum. Eligitur collectum in montib. aut collibus, & in usu est radix ejus in umbra siccata, quanquam & folia quoque utilia sint.

POLII duo genera. Montanū, cui theutrio nomē est, & cujus est usus. tenuis frutex est, cādidus, dodrantalis, semine refertus: capitulo in cacumine quandam corymborum speciem præ se ferente, parvo, cano hominis capillo simili, graviter olente, non sine quadam suavitate. Alterum fruticosius, non usque adeò valens odore, & viribus infirmius. * Potum fervefacti jus auxiliatur serpentium ictibus, hydropicis, morbo regio: & lienosis ex aceto: stomachum male habet, caput doloribus afficit: alvum & menses ciet. substratum suffitúmve serpentes abigit: illitum vulnera conglutinat. Amarū est gustantibus, & modicè acre. Itaque viscera omnia obstructione liberat, urinamque ciet. Utrunque

polii genus, in pluribus Italiæ locis provenit. Colligitur mense Junio. Conservatur autem per annum. *Dioscorides & Galenus.*

Polium montanum quoque ab omnibus cognoscitur: in usu sunt cymę cũ frondibus, quando seminibus refertę sunt unà cum floribus cõmistis. Neque adulterari potest: de montibus tamen siccis & petrosis, & regione pariter sicca & calida est colligẽdum. Amaro & acri sapore, & odore valido debet esse præditum.

TRIFOLIUM, quod Græci oxitriphyllon, aut asphaltion appellant, quòd bitumen redoleat, Germanis Siebengezeit / wolriechender klee / multas habet virgas tenues, cubitũ aut ampliùs longas: folia magna, acuminata, terna singulis germinationibus exeuntia, quibus recenter enatis rutæ odor inest: ubi autem adoleverunt, bitumen olent: florem edit purpureum, semen latum, hirsutum, ex altera extremitate exertum corniculi modo: radix longa, tenuis, dura. Copiosè nascitur circa Elbam & Petram sanctam Hetruriæ. Usus ejus esse debet, non trifolii pratensis, quod à vero trifolio maximè differt, à Græcis descripto. * Semen & folia in aqua pota pleuriticis, urinæ difficultati, comitialibus, & iis qui aquæ intercutem principia sentiunt, fœminis quoq; vulvæ vitiis opportunia auxiliantur: menses ciunt: ternæ drachmæ è semine dari debent, è foliis verò quaternæ. Contra serpentium ictus trita folia, & ex aceto mulsa pota, præsidio sunt. Tradunt aliqui, totius fruticis, radicis, foliorumque decoctum fotu dolores eorum finire, quos serpentes percusserint. qua autem aqua sanatus quis fuerit, si ea quispiam alius foveatur, qui ulcua habuerit, perinde afficitur ut à serpente demorsus. Quidam terna folia aut semina, in tertianis, cum vino potui dedére: & in quartanis quaterna, ut quæ febrium circuitus discuterent. Radix antidotis inseritur. *Dioscorides & Medici Florentini.*

SICCANT quoq; ordine tertio, Abrotanum ustum, Anethum ustum, Apium, Asarũ, Ammi, Absinthium, Calamintha, Chamædrys, Hyssopum, Juniperus, Majorana, Marrubium, Origanum, Peucedanũ, Petroselinũ, Ptarmica, Rhus obsoniorum, Ruta, Sabina, Salix, Sysimbrium, &c. de quibus omnibus vide suprà.

De foliis siccis in quarto.

VOCANT etiamnum SYLVESTREM RUTAM, quod in Cappadocia & Galatia Asiæ finitima Moly dicitur. Frutex est, qui ab una radice multos emittit cauliculos: foliis multò quàm alterius rutæ longioribus, teneribusque, odore gravi: flore candido. capitulis in cacumine paulò majoribus, quàm sativę rutę, quæ tribus maximè partibus constante in quibus triangulum semen subrufum, gustu amarum recluditur. cujus est usus. Semen autumno maturescit. * quod cum melle, vino, croco & fœniculi succo, ac gallinaceo felle, teritur contra retusam oculorum aciem. Sunt, qui eam harmalam vocent, Syri besahan: qui Cappadociam incolunt, moly, quoniam quandam cũ moly servet similitudinem: radice nigra, flore candido. In collibus & læto solo provenit. *Dioscorides.*

SICCANT quoque in quarto, Allium, Nasturtium, Sinapi, &c.

De foliis astringentibus.

CUPRESSUS, Germ. Cypres. Gall. *Cypres.* Ital. *Cipresso.* Hispan. *El cypres* dicitur. Hujus genera duo: mas scilicet & fœmina: hæc meta in fastigium convoluta: ille verò ramos in latus spargens. Harum patria, ac proprium natale solum Creta insula est. In Idæis etiam montibus, qui ad Troadem spectant, cupressus numerosa spõte prosilit: alibi non nisi tempore, & perquàm diligenti cultura proveniens, & cultorem magnopere fastidiens. Mira est cupressi fœcũditas: etenim trifera est. Colliguntur ejus coni mensibus Januario, Majo & Septembri Semen illa in nascitur, granis adeò pusillis ac minimis, ut atomis comparari possit. Tradiderunt veteres, cupressum Diti sacram: & ideò funebri signo ejus ramos ante domos ponere solebãt, ubi aliquis defunctus jacéret. * Cupressus refrigerat & astringit Cujus folia ex passo, & exiguo myrrhæ pota, vesicæ rheumatismis, & urinæ difficultati auxiliantur. Pilulæ autem ex vino tusæ in dysenteria, alvi fluxione, tussi & orthopnœa, aut si rejiciatur sanguis, convenientissimè bibuntur. Earum decoctum eosdem præbet effectus: tusæ cũ fico duritias emolliunt, nariumq; polypo medentur: in aceto coctæ & cum lupinis detritæ scabros ungues ejiciunt; hernias intestinorum prolapsu erumpentes illitu reprimunt. Folia eadem præstant. Pilulę cum arboris coma suffitæ, culices abigere existimantur. Folia trita, & imposita, vulnera conglutinãt, sanguinem supprimunt: trita ex aceto capillum tingunt: illinuntur per se, aut cum polenta ignibus sacris, ulceribus quæ serpunt, carbunculis & oculorum inflammationibus admota cũ cerato stomachum corroborant. *Dioscorides & Matthiolus.*

EBULUS (German. Attich. Gall. *Hyebles.* Ital. *Ebulo* Hisp. *Tezgo yerua nota*) longè humilius est sambuco, magisque herbaceo generi assignandũ: caule quadrãgulo geniculato: foliis amygdalæ, ex intervallo longioribus, geniculatim expansis pinnatisq;, graveolentibus, in ambitu serratis: muscario sambuci, flore & acino ejusdem: radice nititur longa, crassitudine digitali. * Vis & usus exiccans, alvo detrahens aquam, stomacho inutilis Folia olerum more coquuntur, ad pituitam bilemq; detrahendam. Caules teneri in patinis cocti, eadem efficiunt Radix in vino decocta, & in cibis data, hydropicos adjuvat: prodest viperarum morsibus, eodem pota modo. vulvas emollit insidentium decocto: patefacit eorũ spiracula, & vitia corrigit. Acini in vino poti, eodem funguntur munere: denigrant capillos illiti Folia, si prætenera ac mollia ex polẽta illinantur, inflammationẽ mitigant: am-

bustis, & canum morsibus illita prosunt: ulcera quæ dehiscunt in fistulam, agglutinant. iis qui podagra tentantur, cum sevo taurino aut hircino prosunt illita folia. Nascitur in opacis, asperis & campestribus. Colligitur mense Junio & Julio, in Augusto verò baccas suas profert. Conservatur per annum. *Dioscorides.*

Cisthus, quē aliqui citharon, aut cissaron, Ital. verò *Cisto*. Gall. *Ciste*. Hisp. *Cergacos* vocāt, ramosus frutex est, sed improcerus, foliosus: rotūdis foliis, acerbis, hirsutis. flos masculo ut malo punicæ fœminæ albet. Nascitur in saxosis, asperis, & præsertim in monte Apennino Hetruriæ. Conservatur per annum *Vis astringens: unde flores in vino austero bis in die poti, prosunt dysentericis, & nomas per se illiti cohibent: vetustati ulcerum, & igni ambustis cū cerato medentur. Hypocisthis ihobethron, aut Cytinus à nonnullis cognominata, juxta cisthi radices nascitur, floris punici similitudine. Quædam rufa, altera herbacea, tertia candida. Præteritur subtuse. Liquatur acaciæ modo. Aliqui tamen exiccant, fractamque macerant, & incoquunt, reliquaq; ut in lycio prosequuntur. Animadvertendū est, ne hypocisthidis loco colligatur planta aliquantulū ei similis, quæ vulgò cauda leonis vocatur: est enim orobanche Dioscoridis. Vires acaciæ habet, verùm aliquantulū magis siccat, & astringit. *Prodest dysentericis, cœliacis, sanguinem excreantibus: fœminarum profluvio & pota, & indita. *Dioscorides.*

Hieracium (Germ. *Habichtkraut*. Gall. *Cichoree sauvage.*) magnum caulem emittit, asperum, subrubrum, spinosum, cavum: folia ex intervallis rariuscule divisa, similia soncho per ambitū: luteos flores, in oblongis capitulis.* Vim refrigerandi habet, & modicē substringendi: unde illitum, stomacho æstuanti, inflammationibusque prodest. Succus erosionem stomachi sorbitione mitigat. Herba cum radice illita, vibratis à scorpione ictibus auxiliatur. Hieracium parvum, folia ex intervallis habet, divisa in ambitu: cauliculos teneros, virentes: in quibus lutei flores, orbem circinantes, emicant. Vim suam ad eadem, ad quæ superior, impendit. Utrumque ubique nascitur. Floret Julio & Augusto mensibus. *Dioscorides.*

Lysimachia, quam aliqui Lytron appellant, caules emittit cubitales, aut ampliores, fruticosos, tenues: prodeuntibus genicula tim foliis, tenuibus, salicis figura, gustu astringentibus, flore rufo, aut aureo. Gignitur in aquosis & paludibus. * Foliorum succus adstringente sua vi, sanguinis rejectionem supprimit: dysentericis potui datur, aut infunditur: mensium abundantiā sistit, in pesso. sanguinis profluvio subvenit, si nares ea herba obturentur: vulnerum cruorem cohibet. Acerrimum nidorē suffita reddit: qua de causa serpentes fugat, & muscas interficit. *Dioscorides.*

Quercus, Germ. *Eychbaum* Gall. *chesne*. Ital. *Quercia, Rouere*. Hisp. *Enzina arbol* dicitur: omnis

A adstrictoriā vim habet, præsertim liber, qui cortici & ligno intercedit: quinetiam tunica putamini glandis subjecta. Decoctū ex iis datur dysentericis, cœliacis, sanguinē excreantibus. Trita in pesso fœminis, fluxione vulvæ laborantibus subjicitur. Glandes eosdem effectus exhibent: urinam ciunt: capitis dolorem, & flatus inflatus cibum sumptæ pariunt: resistunt efficaciter venenatorum ictibus. Decoctum earum, & cortices cū lacte vaccino potum, prodest contra toxica. In-
B tritæ crudæ inflammationes illitu leniūt: ad duritias, quas cacoethe vocant, & malefica ulcera cum salsa axungia conveniunt. Ilignææ glandes viribus quernas antecellunt. Fagus & Ilex quercus generi assignātur, & cōsimile munus obeūt. Ilignææ radicis cortex cū aqua coctus, dū mollitus intabescat, & tota nocte illit*, denigrat capillos, priùs cimolia terra purgatos. Folia omniū tusa & trita tumorib. prosunt, & imbecillas membrorum partes corroborāt. *Dioscorides.*

C Asperula Odorata, quibusdam Cordialis & Stellaria: Germ. *Hertzfreud/ Waldmeister/ Leberkraut*/ id est, Jecoraria sive Hepatica dicitur. Rubiæ & Aparinæ hæc similis est, sed humilior ac odoratior. cauliculi ejus breves, & pede vix altiores, folia è singulis geniculis fena septenave stellatim radiata, aliquantulum scabra, sed non perinde tamen, ut Aparines, flores albidi, semen parvum, rotundum. radix tenuis, serpens, & stirpem ipsam facilè multiplicans Tota her-
D ba gratum suavemq; expirat odorem, præsertim in atriis cœnaculisq; pedibus attrita. Apud Germanos in sylvis, locis opacis, pingui solo gignitur. Apud Belgas hortēsis. Junio ac serius floret.* Facultatem Gallio aliquatenus similem habet, sed tamen imbecilliorem. Fertur in vinum conjecta hilaritatē efficere, cordi ac jecori prodesse. *Dodonæus.*

Adstringunt quoq; Absinthium, Amomum, Agnus castus, Bursa pastoris, Brassica co-
E cta, Equisetum, Hedera, Helxine, Intybū, Lauri folia, Melilotū, Myrrhus, Mentha, Oxalis, Polygonum, Pentaphyllum, Psylliū, Plantago, Portulaca, Ruta, Rhu obsoniorum, Sempervivum, Salix, Verbascū, Vitex, Vitis, &c. de quibus singulis vide in superioribus, suis locis.

De foliis aperientibus.

Cyclaminus, vulgò panis porcinus dicitur, Ital. *Pan porcino*. Hispanis nōnullis *Mazan de*
F *porco*. Ger. *Schweinbrot/ Erdapffel*. Belg. *Verckensbroot/ Suegbenbrot* Gall. *Pain de pourceau* folia habet hederæ, purpurea, varia, in quibus suprà infraque albicant maculæ: caule nudo quaternos digitos æquante: floribus in eo purpureis, rosarum effigie: radice nigra, & aliquantum lata, ut rapum videri possit. * Quæ cum hydromelite pota, pituitam, aquamque detrahit: menses potu, appositúve ciet. Tradunt, si prægnans radicem transgrediatur, abortū fieri. Partum appensa accelerat: contra venena, præsertim leporis marini ex vino bibitur: illita contra serpentium ictus

ictus remedio est: immissa vino, inebriat: regium morbum discutit, tribus drachmis pota, cum passo, aut diluto mulso. Sed oportet eum qui ebibit, multis vestibus contectum loco calido, & à perfrictionibus tuto, recumbere, quò faciliùs exudet: ejecti autem sudores fellei colore inveniuntur. Succus ejus ad purgandum caput, naribus infunditur: ad dejicienda quoque alvi excrementa, in vellere sedi subjicitur: illito umbilico, & imo ventre coxarum tenus, alvum emollit, & abortum facit: suffusionibus, & retusæ oculorum aciei, oblitus cum melle succus prodest. medicamentis abortum inferentibus admiscetur. Succus cum aceto illitus, procidentiam sedem restituit. Exprimitur tusa radice succus, & ad mellis crassitudinem decoquitur. Radix cutem purgat, eruptiones papularũ reprimit: vulneribus ex aceto per se, aut cum melle medetur, lichenem absumit: vitia cutis in facie, & alopecias emendat. Ejus decocto luxata, podagras & capitis ulcuscula, pernionesq; fovere congruum est: ipsaque in oleo veteri fervefacta, illito oleo ulcera ad cicatricẽ perducit. Cavata radix oleo expletur, & cineri ferventi imponitur, adjecto interdũ Tyrrhenicæ ceræ momento, ut strigmenti crassitudinem unguentũ contrahat, cumprimis utile pernionibus. Radix scyllæ modo, concisa reponitur. Narrant ad amatoria assumi cõtusam, & in pastillos divisam. Nascitur passim in sylvis & umbrosis. Colligitur mense Octobris. Conservatur per annum. *Dioscorides.*

DULCAMARA vitis modo lignosa promit sarmẽta, & ab iis ramulos cõplures quibus scãdendo vicinis sepib. fruticibusq; innititur. cortex novellorum ramulorum viret, sed vetustiorum ipsorumq; caudicũ asperior cineritio subcandicat colore, extrinsecùs quidem: nam interiùs pulchrè etiam viret. lignum fragile, medullã fungosam habet. foliis vestitur oblongis, lævibus, mucronatis, smilaceis minoribus, circa pediculũ appendices utrinq; parvas ferentibus. Flosculi in muscariis exiguis, haud magni, ex quinq; foliolis angustis colore quandoq; albidi, Gesnero teste: in Belgio utplurimùm in cæruleo purpurei, in quorũ medio luteus prominet apex. baccæ oblongioris formæ, molles, lenti, & ingrati gustus, eleganti corallii colore rubent: radix modica multis fibris cõmittitur. Aquosa & rigua amat, circa scrobes & fossas frequenter reperitur. Folia Vere erumpunt: flores Julio exeunt: Augusto baccæ sive acini maturi. Posterior ætas Amarã dulcem, Amaro dulcem & Dulcamaram. & Græci γλυκύπικρον, ἢ γλυκυπικρίδα nominãt, Germ. je lenger je lieber/Hynstrauc, Belgæ *Alfrance*. Sunt, qui Vitem sylvestrem Dioscoridis esse existiment: alii Solani speciem faciunt, Solanum lignosum, aut fruticosum cognominantes. Sed vitem quidem sylvestrẽ suo loco ostendimus esse Tamnum: Solano autẽ simile nihil habet. Falluntur idcircò maximè, qui Solanum rubrum, aut Solanum fruticosum appellãt: ac ejus baccis loco acinorum Solani un-

A guentorum nonnullorum refrigerantium compositionibus admiscent. Est enim fructus hujus nequaquã frigidus ut Solanum, sed calidus, ut mox dicetur. Plus similitudinis cũ Cyclamino altera habet. folium respondet, caules licet non manifestè articulari, non tamen absque geniculorum specie, in flore alicubi candido. & fructu acinaceo corymborum hederæ modo dependente nihil desideratur, neque in ipsis similiter radicibus vere ἀκμῆσιν. Nam præter quòd te-

B nues, nullam quoque utilitatem conferunt. Describitur Cyclaminus altera à Dioscoride, his verbis: Folia habet hederæ similia, sed minora: caules crassos, γονατώδεις, id est, geniculatos, vicinis se arborib. ἑλισσομένους, id est, modo capreolorum vitis, circumligantes: flores candidi, odorati: fructus ut acini uvæ similis hederę, mollis, sapore leviter acris & viscosus: radix inutilis. Dicitur autẽ Cyclaminus altera, Dioscoride teste, κισσάνθεμον & κισσόφυλλον: convenit utraq; ap-

C pellatio Dulcamaræ nam foliis, floribus & fructibus hederã æmulatur. * Cæterùm facultate, & foliis & fructu calida resiccans, abstergens, & digerens est. Fertur foliorum decoctum jecinoris fellisque obstructiones reserare, & adversus regium morbum utiliter bibi. Ruptis verò, & ex alto præcipitatis, aut cæsis etiam succus utilis habetur. Creditur siquidem concretũ alicubi in visceribus sanguinem dissolvere & partium læsarũ sanitatem procurare. Hieronymus Tragus

D è ligno minutim conciso vini decoctum conficere docet, quod ictericos, & per urinam, & per inferiorem ventrem clementer purgare refert. Haud dissimiles istis Dioscorides quoq; Cyclamino alteri facultates adscribit. Fructus, inquit, drachmæ unius pondere potus, cum vini albi cyathis duobus, ad dies quadraginta, splenem liquat, ita ut per urinam & alvum absumatur. Bibitur ad orthopnœam: reliquias à partu purgat. *Dodonæus.*

E APERIUNT quoque Cepa & Allium, &c. de quibus vide suprà.

De foliis emollientibus.

EMOLLIUNT Atriplex, Althæa, Cupressus, Laurum, Malva, Psyllium, &c. de quibus vide suprà.

De foliis indurantibus.

LENS palustris (Ger. Wasserlinsen.) invenitur

F in aqua non fluente, muscus lenticulæ similis, refrigeratoriæ naturæ. * Propter quod convenienter collectionibus, igni sacro, & podagris illinitur per se, & cum polenta: glutinat & procidentia puerorum interanea. *Dioscorides.*

INDURANT quoq; Portulaca. Psyllium, Sempervivum, Solanum, &c. de quibus vide suprà.

De foliis extenuantibus.

EXTENUANT Arthemisia, Chamomilla, Hyssopum, Juniperus, Pulegium, Stœchas, &c. de quibus vide suprà.

De foliis discutientibus.

DISCUTIUNT Abrotanum, Althæa, Anethum, Adianthum, Atriplex, Brassica, Chamomilla, Lilii folia, Malva, Mentha, Melilotum, Origanum, Ruta, Stœchas, Sampsuchum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De foliis extrahentibus.

ANAGALLIS, officinis Morsus gallinæ, Germ. Gauchheil. Gall. *Mouron*. Ital. *Anagallo*. Hisp. *Murrages*, dicitur. Ejus duo sunt genera, quæ tantùm flore distant. nam quæ cæruleo flore est, fœmina dicitur: mas, quæ phœniceo. Frutices sunt parvi in terra jacentes: foliis in quadrangulo caule pusillis, subrotundis, ad helxinæ folia accedentibus: semine rotũdo. herba vulgatissima, ita ut pedib. in arvis vineisq; ubiq; calcetur: in uliginosis tamen lætior. Per æstatẽ utrinq; proventus maximus est, potissimùm autem mense Augusto. Florent autem à Majo mense usq; in Autumnum. * Utraq; vim habet mitigandi, inflammationem arcet, adactos corpori aculeos extrahit, nomas cohibet. Succus earum gargarizatus, capitis pituitam purgat: & naribus infusus, dolorem dentium lenit, si in adversam narem injiciatur: argema cũ melle Attico emẽdat: retusæ oculorũ acici auxiliatur: contra viperarum morsus, jecinoris, & renum vitia, si ex vino bibatur, prodest. Tradunt eam, quæ cæruleum edit florem, prociduam sedem reprimere: quæ verò phœniceum, illitu evocare. *Dioscorides.*

EXTRAHUNT quoque Aristolochia, Dictamnus, Porrum, Thapsia, Cyclaminus, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De foliis suppurantibus.

SMYRNIUM caulem habet apii, & stolones multos: folia latiora, suppinguia, ad terram infracta, robusta, odore medicato, cum quadam acrimonia jucũda, colore in luteũ languescente: capitib. caulium orbicularis, ut anethi: semine brassicæ, rotundo, nigro, acri myrrhæ sapore, ita ut alterum alterius loco cedat. *Radix quoque odorata, gustu acri, fauces mordet, succosa, mollis. Cortex ejus foris niger, intùs viridis, aut subalbidus. Nascitur in saxosis & collibus, atq; squalidis, & limitib. terrenis, & hortis. Colligitur mense Junio, vel Julio. Conservatur per annum. Vis radicis, herbæ & seminis, excalfacere. Foliis muria maceratis ad obsonia utuntur: alvum sistunt. Radicem contra serpentium ictus bibere convenit: tusses & orthopnœas mitigat: urinæ difficultati medetur. Illita recentes tumores, collectiones, duritiasq; discutit: vulnera ad cicatricem perducit, partus abortu vitiat, si fervefacta subjiciatur: tumores suppurat. Semen lienis, renum & vesicæ vitiis prodest: menses & secundas pellit. commodè datur ischiadicis in vino: inflationes stomachi lenit, sudores ciet, & ructus. Peculiariter datur hydropicis in potu, & contra febrium circuitus. *Dioscorides.*

SUPPURANT quoque Althæa, Amomum, &c. de quibus vide suprà.

A

De foliis abstergentibus.

LICHEN, qui saxis est familiaris, aliquibus Bryon, Germanis Stein / oder Brunnen leberkraut appellatus: asperginosis petris adhæret, ut muscus. Julio mense ea qua picta est forma decerpitur. * Is illitus sanguinis profluvia sistit, inflãmationes arcet, impetigini medetur. Juvat regio morbo correptos, cum melle illitus: oris & linguæ defluxiones inhibet. Abstergentem, ac modicè refrigerantem facultatem habet, utramque B verò resiccantem. *Dioscorides & Galenus.*

ABSTERGUNT quoque Anagallis, Abrotanum, Asparagus, Asplenos, Atriplex, Absinthiũ, Beta, Chamæpitys, Cassutha, Marrubiũ, Parietaria, Salicis folia, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De foliis glutinantibus & cicatricem ducentibus.

FRAGARIA (Germ. Erdbeerkraut. Gall. *Fraisier, ou herbe portans fraises.*) C planta nemini ferè non cognita. In sylvis, dumetis, & in opacis montibus, ac secus vias sponte nascitur. In hortis interdũ colitur. Floret Vere & tota æstate. Fructus tamen ejus fugax, rarò nisi æstatis initio inveniri potest. * Refrigerat ordine primo, siccaq; secundo. Folia & radix vulnera & ulcera sanant: muliebres fluxus & dysenterias cohibent, urinam cient, & lieni conferunt. Herbæ & radicum decoctum potum, auxiliatur jecinoris inflam- D mationibus, mundatq; renes & vesicam. Idem ore contentum, collutionisq; modo agitatum, gingivas roborat, dentes commotos firmat, & destillationes sistit. At fraga præter id quòd gustui æstate in cibis arrideant, biliosis æstuantibusque ventriculis prosunt, sitienlosisque sitim sedant. Vinum quod ex iis elicitur, ulcusculis, quæ in facie à caliditate proveniunt, mirificè medetur: itemque varos, & oculorum nubeculas calidasque defluxiones impositum tollit. E *Matthiolus.*

ISATIS seu Glastum (Germ. Weydt. Gall. *de Guesde, ou pastel.* Ital. *Guado.* Hispan. *Pastel*) sativum, quo infectores lanarum utuntur, folium habet plãtagini simile, verùm pinguius, nigriusque: cujus caulis duûm cubitorum altitudinem excedit. Copiosè in Germania provenit. *Illita folia tumores omnes discutiũt, cruentá vulnera glutinant, sanguinis profluvia sistunt: ignem sacrũ, phagedænas, putrescentia ulcera, & quæ F serpunt, sanant. Sylvestre glastum sativo simile est. Folia fert majora, lactucaceis proxima: caules tenuiores, multifidos, quadantenus rubentes, in quorum cacumine folliculi multi dependent, quandam linguarum effigiem referentes, in quibus semẽ: flore tenui, luteo. In quibusdam Germaniæ locis nascitur. Eadem, quæ & suprà dicta, præstat: potu & illitu lienosis auxiliatur. Majo ac Junio mense florent, ac subinde semen proferunt. *Dioscorides.*

SANICULA (Germ. Sanickel. Gall. *Sanicle* dicitur) exit foliis pentaphylli majoribus: radice candida,

candida, tam miro naturæ ipsius artificio nodulis ac laciniis quibusdam elaborata, ut non parum admirentur, qui tantum naturæ opus diligenter intuentur. * Hujus utuntur in potionibus ad enterocelas, & ad interna vulnera, præsertim ad ea quæ in thoracis cavitatem penetraverint. Plura insuper saniculæ ostendunt genera, quorum unum folium fert plantaginis magnitudine, sed crassiora, velut sabariæ vulgò vocatæ, laciniis circum magno artificio factis à natura, colore in album flavescente. Hoc cæteris præferunt ad enterocelas, & thoracis vulnera, si quotidie in potu sumatur: quin & ad alia vulnera, tam intùs sumptum, quàm exteriùs illitum. Nascitur in campestribus, sylvis, montibus. Carpenda cum suis capitulis Majo & Junio mensibus, &c. *Matthiolus.*

TORMENTILLA, Germ. *Tormentill.* Gall. *Tormentille* dicitur: folio pentaphylli minore, septenis incisuris diviso: radice brevi, nodosa, compacta, rubeo colore, sapore adstringenti: cauliculis tenuibus, subrubentibus: flore melino, adeò ut in pentaphylli genere sit reponenda. Sunt, qui à septenis foliorum divisuris Heptaphyllon hanc vocent. Nascitur in sylvis ac locis montosis. Serò ac cùm jam vites florent, herba hæc apparere incipit. * Herbarii compertum habent, hanc iisdem pollere facultatibus, quibus Bistorta prædita est. Quamobrem utræque urinæ incontinentiam supprimunt: sistunt menses, si in earum decocto ad umbilicum usq; consederint fœminæ. Idem præstant (de radicibus tamen intellige) si tritæ, & ex melle atque spica subactæ ventri ac pubi illinantur. Sanguinem è vulneribus manantem cohibent, superaspersо earum pulvere. Qui item potus biliosas coërcet vomitiones, si ovorum albo exceptus super fictili tegula inassetur, mox comedatur. Aqua quæ ex his duplici organo elicitur, sive è radicibus decoctum, venenis omnib. remedio est. Ex quo tantum apud nonnullos tormentillæ invaluit usus, ut ex ejus radicibus etiam medicamēta componant adversus pestilentiam. Utræque dysentericos sanant, & vulnera glutinant, præsertim quæ in intestinis & visceribus fuerint illata, non modò ipsis vulneribus illitæ, sed & in potionibus haustæ. Rebellia, contumaciaque ulcera curant, & ea sistunt, quæ serpendo corpora erodunt. *Matthiolus.*

HERNIARIA, herbula est in sabulosis enascēs: ramulos multos in terram spargit, foliis minimis, & rotundulis, alis follicatis ex viridi flavescentibus, per ramulos sparsis, adstringēte gustu, ex qua succus expressus subinde affuso vino albo, certissimum & aliquoties probatum remedium contra descensum intestini. Nam novem diebus ita percurat, ut postea non redeat malū. Facilius invenitur Autumno: *Hollerius.*

NICOTIANA, Gallis-Hispanis *Tabaco.* Brasilianis *Petum*, antiquitùs in usu fuit Indis, Hispaniæ præsertim novæ accolis, ad vulnera curanda. Paucos ante annos in Hispanias delata, magis ad ornandos hortos, quā ob ejus facultates: nunc verò multò celebrior est ob facultates, q̄ propter elegantiam. Nomen legitimum apud Indos est *Picielte*: nam *Tabaco* nomen ab Hispanis illi inditum ab insula quadam ejus nominis, ubi frequentissimè nascitur: Magna altitudine assurgit, & interdum malum Assyriam, quam Limonem vocant, æquat, caule recto, multis prægrandibus ramis brachiato: folio mali Assyriæ ferè, sed ampliore veluti oxylapathi, colore viridi dilutiore, & aliquantulū hirsuto, uti tota plāta est. Florem fert in summis ramis campanulæ modo, candidum, medio purpurascentem, quibus continetur semen valdè exiguum, colore ex cinereo nigricante. Radix crassa est, & multifida, & lignosa, intùs crocea, & amara, quę facilè cortice suo delibratur: non intelleximus tamen aliqua facultate præditam esse. Nascitur plerisque Indiæ locis, humidis præsertim & umbrosis, & exculto leviq; solo. Seritur omni tempore: cùm verò prodit, à frigore præservanda est, & secundùm parietes plantanda ad eorum ornatum: siquidem toto anno viret, citriorum modo. Foliorum duntaxat est usus, (tametsi eorum defectu quidam semine utātur) eaq; ut asservari possint, filo trajecta in umbra suspēduntur, & siccantur: deinde iis, aut integris, aut in pulverem tritis, utuntur. Calida & sicca est in secundo gradu: Itaq; calfacit, resolvit, mūdificat, & aliquantulum adstringit, ut ex sequentibus facultatibus judicare licebit. Folia hujus plantæ calfacta & imposita, præsens in Cephalæa & Hemicrania sunt remedium, si morbus ex causa frigida, aut flatibus ortus sit: sæpius verò sunt repetenda, donec morbus tollatur: sunt, qui caput oleo florum mali aurantii prius inungant. Idem remediū rigidis cervicibus sive tetano utile est, & in totius corporis dolorib. ab eadem causa ortis. Dolores dentium à causa frigida nō modò finit, dente priùs deterso aliquo linteo ejus succo delibuto, & pilula ex ejus folio confecta denti indita, sed etiā, ne corruptio serpat, prohibet. Pectoris vitiis, tussi veteri, asthmati & similibus, ex frigido humore ortis morbis foliorum decoctum ex aqua, & eclegma ex ejus decocto, utilia sunt. Serapium ex saccharo, & foliorum ejus decocto paratum, paucaq; quantitate sumtum, putres humores pectoris ejicit. Asthmaticis interdū fumus eorum ore exceptus opitulatur: sed necessarias evacuationes præcedere opus est, si mora ferre possit. Sub cineribus calefacta folia, & sordida nō excussis cineribus, calidaq; sæpiùs imposita, ventriculo pertrictionibus, & flatibus laboranti auxilio sunt. Viridia folia alii manibus oleo inunctis confringunt, & sic imponūt. Ventriculi & lienis obstructionibus folia paumllo aceto intrita, diuque illita, utilia sunt: quibus deinde folia calefacta, aut lineus pannus succo foliorum calenti inungere, superimponuntur. Foliorum defectu, pulvis communi unguento obstructiones aperiente, excipitur, & pars obstructa, aut tumore affecta diu inungitur. Indicæ mulieres valdè cōmen-

dant in puerorum, & etiā grandiorum stomachi cruditatibus: nam ventre inferiore priùs inuncto oleo lucernarum & foliis sub cineribus calefactis altero ventriculi regioni, altero tergori qua ventriculum spectat, positis, eas concoquunt, & alvum emolliunt, si quoties opus erit, renoventur. Latas & teretes ventris tineas expellit foliorum succus cum saccharo coctus, & depuratus, pauca quātitate sumptus: umbilico tamē etiam imponēdum folium tritum, & alvus deinde clystere eluendus. Nephriticis doloribus, folia sub cineribus, ut ante, calefacta, & quàm calidè fieri potest, adposita magnum adferunt levamen, idem remediū quoties opus erit repetēdo. Commodè etiam clysteribus injicientur, atque etiam fomentationibus & emplastris admiscebuntur. In suffocationibus uteri folia propè calefacta, & umbilico, uterique regioni imposita, præsens adferunt remedium: quòd si (ut fit interdum) animi deliquium subsequatur, fumus illorū naribus objiciatur, illicò liberabitur: quod remedium Indicis mulieribus adeò vulgare est, ut ea de causa Tabaci folia diligenter adservēt, & magnifaciant. Sunt verò, q odorata umbilico priùs admovēt, deinde folium. Maximè autem conferunt aut Tacamahaca, aut oleum de Liquidambar, aut Balsamum, aut Caranna, aut ex his omnibus emplastrum constans, & in umbilico assiduè gestatum. Articulorum doloribus (modò humores frigidi sint, vel saltem non nimiùm calidi) efficacissimè folia calida adhibentur, aut eorum succo pannus lineus intinctus: etenim humores resolvunt, & digerunt, ideoque etiam tumoribus œdematosis foliorū succo calido priùs elotis, utilissimè imponuntur. Perniones sanare, si ter aut quater hujus plantæ foliis fricentur, deinde pedes & manus aqua calida cum sale abluantur, experientia docuit. Venenis & toxico perniciosissimo, quo Canibales suas sagittas illinunt, resistere, paucis abhinc annis experti sunt nonnulli: nam antè sublimatum vulneribus inspergere solebant. Toxica autem vires infringere hac ratione sciverunt Hispani. Contigit, ut quidam Canibales in suis cymbis ad D Johannem de Portu divite navigarent, Indorum atque etiam Hispanorum (si quos reperissent) telis suis venenatis conficiendorum causa. Eò appellentes, Indos & nonnullos Hispanos conficiunt, plerosque autem vulnerant: cùm verò sublimato carerent, à quodam Indo edocti sunt, ut Tabaci succum expressum suis vulnerib. imponerent, & ipsa deinde folia trita: sedati sunt illicò dolores, & ea symptomata, quæ hujusmodi venena subsequi solent, venenum superatum, vulnera deinde curata. Ex eo foliis hujus plantę adversus venena uti cœptum est. Rex ipse catholicus, ejus vires experiri volens, cani vulnus infligi jussit in gutture, & toxico, quo venatores utuntur, illini, & paulo pòst foliorum Tabaci succum satis copiosè instillari, & ipsa folia trita supra vulnus ligari: liberatus est canis non sine omnium admiratione. Eodem modo venenatis pestiferisq; carbunculis imposita, crustas inducunt, deinde curationem adjiciunt: & ad ictus morsusq; virulentorum animalium pręsens sunt remedium. Recentibus vulneribus imposita, illicò sanguinem sistunt, eaque glutinant: quòd si majuscula sint, vino priùs eluentur, & labiis vulnerum conjunctis, succus foliorum inspergetur, & ipsa folia trita supra vulnus alligabuntur: postridie reliquisque subsequentibus diebus idem ordo servabitur, victusq; ratio necessaria. Vetera ulcera, Gangrænasq; succus instillatus, & folia trita imposita detergent, curant, & ad cicatricem perducunt, purgato videlicet priùs corpore ex medici consilio, & missione etiam sanguinis, si necessaria sit, facta: deinde observata quæ convenit victus ratione. Porrò non modò in hominibus ejusmodi ulcera curare, sed etiam in animalibus ipsa experiētia docuit: nam per universam Indiam frequentia ulcera vaccas, boves, & alia animalia infestant, quæ facilè ob regionis humiditatem extremam putrescūt, & vermibus scatent, quibus solebant inspergere sublimatum, melioribus remediis destituti: sed cùm magno isthic væneat, plerunque quòd ulceribus inspergebatur, pluribus constabat, quàm animal, quod curabatur, æstimari potuisset. Itaq; Tabaci facultates in hominibus experti, illius etiam usum ad putrida, fœtida, vermibusque scatentia animalium ulcera transtulerunt, atque adeò compererunt, succum ejus instillatum non modo vermes necare, sed etiam ulcera mundare, deinde ad cicatricem perducere. prodest etiam jumentorum exulcerationibus: ideoq; Indi Tabaci pulverem semper circumferunt. Quendam novi narium ulcere laborantem, è quo sanies manabat, non sine contagii suspicione: meo consilio instillavit foliorum Nicotianæ succum, à secunda instillatione, multi vermes exciderunt, deinde pauciores, & post aliquot dies sanatū est ulcus, sed quæ erosa erant, non restituta. Illius etiam foliis impetigines, & capitis scabies utiliter confricātur. Hæc est celebrata illa Indicis sacerdotibus planta, qua uti solebant ad responsa danda. Etenim apud Indos moris erat Sacerdotes de bellorum eventu, aliisq; magni momenti negotiis consulere. Consultus sacerdos istius plantæ folia sicca urebat, & eorum fumū tubulo seu cannula quadam in os excipiebat, deinde quasi in ecstasim quandam raptus, cadebat, omni motu privatus, sicque permanabat aliquandiu. Discussa ejus fumi facultate, ad se redibat, referebatque negocium cum dæmone consuluisse & responsa dabat ambigua, ut, utcumque eventus succederent, illis facilè persuaderet, sic se prædixisse: eoq; modo barbaros illos homines miserè decipiebant. Cæterùm vulgus etiam Indorum cum fumum per os & nares recipit animi gratia, cùm insomnia videre interdum, & extra se quasi rapi volunt, & etiam de suorum negociorum eventu, ex somniis, quæ illis apparuerint, pronunciaturi. Atqui non est recēs, plantas quasdam inveniri, quæ manducatæ, aut initiò assumptæ, vanas species, & ima-

& imagines observari faciant. Siquidem Dioscorides ea p. de Solano manico seu furioso, ejus radicem drachmæ pondere ex vino potam, facere species vanas imaginesque non injucundas observari scribit, sed duplicatum ejus modum ad tres usq; dies, mentis alienationem afferre, quadruplicatum interimere. Anisum si quis dormiturus edat, somnia excitari jucunda & suavia: contrà Raphani esu, gravia & turbulenta, & sic de plerisque aliis. Garcias ab Horto refert, Bangue plantæ succum aliis admixtum, mentis alienationem facere, insomnia excitare, & omni sollicitudine liberare, veluti etiam opium, quod Orientalibus Indis admodum familiare est. Sic & nostri Indi, oneribus ferendis, aut aliis laborib. defatigati, Tabaci fumum hauriunt, & illicò, quasi mente alienati, corruũt: excitati verò, refocillatos eo somno, & vires recuperatas se sentiunt. Eorum exemplum secuti Æthiopes pro mancipiis eò deducti, nimis frequenter eum hauriunt: quò fit, ut eorum domini egregiè eos castigent, & illorum Tabacum exurant, quò illis ansam auferant sæpius illo utendi. Usus est etiam Tabaci apud Indos, famis sitisque sedandi gratia, hoc modo: Conchylia quædam cochlearum fluviatilium urunt, deinde atterunt calcis modò: hujus & foliorum Tabaci æquas partes sumunt, manduntque, donec ex utrisque massa quædam fiat, quam in pilulas piso majores confingunt: atque in umbra siccant, & in usum reponunt. Facturi iter per deserta, ubi neq; cibum, neque potum inventuros se putant, eas pilulas secum deferunt, ex iis unam inter labium inferius, & dentes reponentes, ejus liquorem assiduè sorbent: ea absumpta, aliam reponunt, atque ita aliam, donec peregrinationem absolvant, triduanam interdum, aut quadriduanam: atque ea ratione toto eo tempore neque famem sibi molestam esse, neque sitim afferunt: cujus causam esse puto, quòd sorbentes assiduè pilulas illas, etiam humores pituitosos è cerebro eliciunt, qui deglutiti, & in ventriculum demissi, naturalem ejus calorem humectant, sed ab eo tandem absumuntur, aliorum ciborum defectu: ut in multis animalibus observare licet, quæ tota hyeme in suis latibulis se continent sine alicujus alimenti copia, quia calor naturalis occupatus est in pinguedine absumenda, quam æstatis tempore collegerunt. Hæc sunt, quæ de celeberrima hac planta, ejusque facultatibus scripsit *Nicolaus Monardus*. At *Carolus Clusius* de Nicotiana hæc habet verba: Est verò petum sive Nicotiana trium aut quatuor cubitorum altitudine, interdũ amplior, multis alis, crassisque ramis concava, folia numerosa, ampla, densa seu carnosa, pinguia, gravi odore, fervido, & acri gustu. Flos extremis ramis nascitur copiosus, ex albo purpurascens, oblongus, & tubæ in modum concavus, extrema parte latus, & pentagonus, cujus color frigoribus magis intendi solet. Huic succedunt siliquæ Digitali ferè similes, semine plenæ, ex rufo nigricante, pusillo papaveris modo mino-

A re. Ejus duo sunt genera. Nam unum amplo latoque est folio, interdum cubitali longitudine, pedalique latitudine, sine pediculo, caulem amplectente Id altiùs assurgit, & flos ordine per ramulorum longitudinem illi nascitur, dilutior aliquantulum. Alterum paulò minore est folio, Solano, quod Bellam donnam vulgò vocant, simili, sed acutiore, longoque pediculo ramis inhærens: flores huic veluti per umbellas nascuntur saturatiores aliquantò. Utriusq; radix lignosa est, & multifida. B Floret calidioribus regionibus Junio & Julio: semen Septembri maturescit: (vidi in Lusitania tota hyeme florentem) at hîc à mense Augusto in hyemem usq; floret, & subinde semen profert, deinde primo gelu flaccescit, peritque tota, neque hyeme asservari potest, nisi novella admodum, idque difficulter. Nascitur omni solo, & semel sata, semenque ad maturitatem perducẽs, seipsam deinde serit, nec opus habet alia satione. Si tamen serenda erit, Augusto C aut Septembri id fiat, quoniam semen exiguum, diutissimè sub terra latet, antequam germinet: & Martio, aut Vere sata primùm Augusto germinat. Apud nos diligenter colitur, non tam ornatus gratia, quàm ob insignes facultates, præsertim a nobilibus quibusdam matronis rei herbariæ studiosis, quæ foliis ejus recentibus, aut in umbra siccatis, & stillatitio illorum liquore vitreis organis extracto, frequenter utuntur ad ulcera antiqua, putrida, maligna, gangrænas, scaD biem, impetiginem, lichenes, oculorũ nebulas, felici cum successu, multisq; miseris rusticis auxilio sunt. Sunt, qui ejus folia singulis diebus manè à jejunis mandi jubent, ut podagra liberentur, quoniã multam pituitam in os attrahat, eamque in partes inferiores defluere prohibeat. Carolus Stephanus in prædio rustico Gallico lib. 2. cap. 76. experientia comprobatum esse scribit, ejus folia strumis utiliter illini, ejusq; stillatitium liquorem asthmaticis auxilio esse. In sumE ma, Panacea quædã est ad omnes generis morbos. Aliud ejus genus, per omnia minus, folio rotundiore, nec hirsuto, pinguive, licet succulento, flore minore, & per extremum rotundo, pallescente, ante viginti annos Europæ innotuit. Dodon. Hyoschyamum luteum nuncupavit. Ad pleraque conferre etiam existimatur, verùm superiore longè imbecillius. *Hæc Clusius.*

GLUTINANT quoq; Althæa, Anagallis, Centaurium, Chamæpitys, Chamædrys, Equisetum, F Eupatorium, Ebulus, Myrthus, Plantago, Quinquefolium, Symphytum majus, Verbenaca, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De foliis flatus discutientibus.

SESELI Massiliense folia fœniculi habet crassiora, caulem vegetiorem, umbellam anethi, in qua semen oblongum, angulosum, degustanti statim acre: radix longa est, jucundi odoris. Optimum juxta Massiliam Galliæ urbem nascitur. Provenit autem aliis quoque in locis calidioribus, nunc in plerisq; Germaniæ hortis, sed

non nisi satum & cultum Floret æstate, & semen subinde producit. * Calefacit & deliccat ordine secundo. Semen & radix excalfaciendi vim habent. Potu strangúriæ & orthopnϾ medetur: suffocationibus mulierum comitialibusq; prosunt: menses & partus trahunt: ad omnia interna mala pollent: tussim veterem sanant. Semē cum vino potum, cōcoquit: & tormina discutit: epialis febribus utile. contra perfrictiones in itineribus, cum pipere & vino bibitur. Capris cæterisq; pecudibus datur in potu, quò faciliùs suos fœtus enitantur. Æthiopicum seseli, folia habet hederæ minora, & ad periclymeni modum oblonga, frutex nigricat, palmitibus in bina cubita extensis: ramis sesquipedalibus: capitulo anethi semine in tritici morem denso, nigro, amaro, Massiliensi odoratiore & acriore, multum suavi. Peloponnense folia habet cicutæ, latiora & crassiora: caulem supra Massiliensis magnitudinem, ferulaceum: & latam in cacumine umbellam, in qua semen latius, odoratum & carnosius pēdet. Eisdem viribus prçditum est. Nascitur in asperis, riguis, & collibus. invenitur etiamnum in insulis: Creticum seseli, juxta Ciliciam in Amano monte nascitur; herbula surculosa, semine duplici rotundo, scutulorum effigie, odorato, subacri. Contra urinæ difficultatē bibitur: potu cit menses. Succo seminis, caulisq; virentis, ternis obolis ex passo decem diebus hausto, renes sanantur. Efficax est radix ad ciendas pectoris exereationes, in delinctu cum melle. *Dioscorides.*

Seselis radices in usu sunt & semen, secundùm Dioscoridem Nostra tamen ætate semen potiùs usurpatur: quando ita simpliciter reperitur scriptum. Liberum autem est unicuique sumere ex quacunque specie quæ in promptu fuerit, excepto Cretico, quod etiam Tardylium vocatur: nam Massiliense, Æthiopicum & Peloponnense ejusdem sunt naturæ. Quique studiosè investigabit, is Massiliense semen facilè habere potest. quare de ejus succedaneo non est necesse loqui: cùm istud in multis officinis legitimum reperiatur. Aëtius nominatim Massiliense accipit, addens debere esse incorruptum.

DISCUTIUNT quoque flatus, Absinthium, Anethum, Apium, Chamomilla, Epithymum, Fœniculum, Juniperus, Allium, Majorana, Origanum, Petroselinum, Squinanthum, Spica nardi, Smyrnium, Ruta, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De foliis semen generantibus.

HORMINUM, Sclarea, Matrisalvia, German. Scharlachkraut dicitur, sativa herba est, foliis marrubio similis: caule semicubitali, quadrangulo, circa quem eminentiæ siliquis similes prodeunt, quæ ad radicem spectant. in quibus diversum semen recluditur. Siquidem in sylvestri rotundum, fuscumque invenitur: in altero nigrum & oblongum, cujus est usus. Nascitur in hortis. Colligitur mense Junii. Cōservatur per annum. * Ad Venerem stimulandam, cum vino bibi vo- A lunt. Purgat cum melle argemas, albuginesque: illitum ex aqua tumores discutit: eo etiam extrahuntur aculei ex corpore. Idem effectus est illitæ herbæ. Sylvestre Gallitricum officinæ vocant magis viribus pollet. quare unguentis, præsertim gleucino, permiscetur. Nascitur passim in pratis. *Dioscorides & Matthiolus.*

ERUCA tam sativa, quam spōte nascens (Ger. Weiß senff. Gall. *de la Roquette*. Ital. *Eruca, Rucula*. Hispan. *Oruga yerua*.) vulgaris admodum planta B est, quòd frequentissimè in cœnis acetariis inseratur. Sativa in hortis nascitur. Sylvestris Italiæ & Hispaniæ familiaris, prope tamen aquas provenit magna copia. Sativa tota æstate floret: sylvestris autem circa Calendas Junii potissimùm erumpit. * Excalfacit manifestè. Venerem largiore cibo concitat. Semen ejus idem præstat, urinam cit, concoctioni prodest, alvo perquàm accōmodata. Semine ad condimenta utuntur: muris aranei morsibus medetur. Ventris tineas C enecat, lienemque extenuat. Tritum & cum felle bubulo mistum, nigras ulcerū cicatrices ad candorem reducit. Cum melle verò perunctum, vitia cutis in facie emendat, & lentigines emaculat. Herba, si sola edatur, caput magis dolere afficiet. *Dioscorides & Galenus.*

De foliis menses moventibus.

ALISMA, Germ. Wasser wegerich / & Froschöffel. Gall. *Plantein aquatique*. alij Damasion appellāt; D folia ei plantaginis, nisi angustiora essent, laciniosa, convexaq; in terram: caule simplici, tenui, cubito altiore: capitibus thyrsi; flore tenui, candido, pallescente: radicibus tenuibus, ut veratri nigri, acribus, odoratis, modicè pinguibus: aquosos amat tractus. Æstate colligitur, tum enim floribus abundat. * Radix si drachma una aut altera bibatur, his convenit, qui leporem marinum devorarunt, aut à rubetis ranis demorsi sunt, aut opium hauserunt: torminibus atq; dy- E senteriæ per se, aut cum pari modo seminis dauci, potui datur. convulsis, & contra vitia vulvæ prodest. Herba sistit alvum, menstrua pellit, tumores illita mitigat. *Dioscorides.*

HYPERICUM, Germ. Sant Johanskraut / alii Androsæmon, alii Corion, alii Chamæpitym appellant, quoniam semen odore resinam imitatur: surculaceo frutice, dodrantali, rubescente: folio rutæ: flore luteo: leucoio simili, qui digitis attritus sanguineū succum remittit, qua ex causa F androsæmon cognominatur: subhirsuta siliqua, & in rotundo oblonga, hordei magnitudine: semine minus nigro, resinosi odoris, gignitur in locis cultis & asperis. Æstate floret. Colligitur mense Junio & Julio potissimùm. Conservatur per annum. * Urinam cit, menstrua pellit appositum: tertianis quartanisq; cum vino potum liberat. Semen quadraginta diebus haustum, ischiadicis medetur. Folia cum semine illita, ambusta sanant. *Dioscorides.*

HELICHRYSON, quidam Chrysanthemon, nonnulli & id Amaranton vocant, quo deorum simulacra

simulacra coronat. Ramulum habet candidum, A virentem, rectum, firmum: folia intercedentibus spaciis angusta, abrotono similia: comam aureæ lucis in orbem: umbella rotunda, veluti siccis corymbis dependentibus: radice tenui. Nascitur in asperis, & torrentium alveis. * Contra serpentium ictus, coxendicum dolores: urinæ stillicidia, ruptaque, coma è vino pota opitulatur: eiet menses. Sanguinem concretum ventris ac vesicæ absumit, pota cum mulso: jejunis trium obolorum pondere, sistit destillationes, data in vino B albo diluto. Vestibus inseritur, ut eas ab erodentium injuriis tueatur. *Dioscorides*.

Menses quoque movent, Asarum, Abrotonum, Allium, Adianthum, Amomum, Absinthium, Arthemisia, Ammi, Brassica sativa, Betonica, Centaurium, Chamomilla, Calamintha, Chamędrys, Cassutha, Cyclaminus, Dictamnus, Daucus, Gingidium, Fœniculum, Lapathum, Majorana, Marrubium, Melissa, Nasturtium, Origanum, Ocymum, Pulegium, Polium, Petroselinum, C Oreoselinum, Raphanus, Ruta, Rosmarinus, Salvia, Sabina, Seseli, Serpillum, Scordium, Trifolium, Vitex, Urtica, Thymus, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De foliis menses sistentibus.

Limonion (Ger. Winterqrün/Holtzmangolt/oder Waldmangolt/oder Waldtrot. Gall. *Limoine, ou Bette de pré* dicitur) folia habet betæ, tenuiora & longiora, decem, sæpe plura: caulem tenuem, D rectum, lilio æqualem seminibus rubris scatentē, quæ gustata astringunt. * Semen tritum, & ex vino acetabuli mensura potum, dysentericis, cœliacisque prodest: rubra fœminarum profluvia sistit. Nascitur in pratis & palustribus. Junio mense floret. *Dioscorides*.

Rubus (Germ. Brambeer. Gall. *Ronce* Ital. *Rubo, rogo*.) notitiæ vulgaris est. * Vim habet siccandi & astringendi: capillum tingit. Ramorum decoctum, potu alvum sistit, & fœminarū profluvia, presteris morsui accōmodatissimum. Gingivas firmat, & oris vitiis medentur folia commanducata: cohibent ulcera quæ serpunt: ulceribus in capite manantibus, oculisque procidentibus remedio sunt: condylomatis & hæmorrhoidibus folia illinuntur. cardiacis & stomachi doloribus, trita convenienter imponuntur. Caules cum foliis tunduntur, exprimiturq; succus, mox Sole cogitur singulari remedio cōtra omnia, quę modo dicta sunt: Mori in rubo nascentis quam optimè maturi succus, ad oris medicamenta convenit. Sistitur alvus præmaturi cibo, necnon flore in vino poto. Passim in dumis provenit. Folia in Vere: flores æstatis initio: fructus, ubi jam maturuerint, per messes & extrema æstate decerpitur *Dioscorides*.

Sistunt quoque menses Bursa Pastoris, Fragaria, Hyoscyamus, Lysimachia, Myrthus, Nymphæa, Plantago, Sempervivum, Symphytum, Solanum, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De foliis venenis resistentibus.

Erysimon, Latini Irionem, German. Hederich & Wildensenff. Gall. *Velar, ou de la Tourelle* vocant: juxta urbes, rudera, hortosq; nascitur: foliis erucæ sylvestris: cauliculis in lori modum lentis & obsequiosis: floribus luteis: siliquis in cacumine gracilibus, ut fœnogræco, corniculatis: semine nasturtii, exiguo, ardentis gustus. Per integram æstatem floret, autumno autem semen in siliquis profert. * Contra thoracis fluxiones efficax est, & si purulenta extussiuntur: regio morbo & coxendicibus prodest: contra venena in delinctu cum melle datur. Illinitur ex aqua aut melle utiliter cæcis carcinomatis, parotidibus, duritiis mammarum, & testium inflammationibus. In totum extenuat, & excalfacit. Mitius multò ad clysteres fiet, si aqua madescat, atque torreatur, vel linteo illigatum, pinsita farina oblitum perassetur. *Dioscorides*.

Levisticum, quod Dioscorides Ligusticum, Galenus Lebisticum, Germ. Liebstöckel. Gall. *Livesse, ou Livesche* nominant. Quamvis pleræque plantæ multis partibus sunt similes: nulla tamen adhuc reperta est, quæ ejus omnibus notis respondeat. Itaq; loco ejus Levisticus vulgaris, aut Cuminum accipiendum est. Nascitur passim in hortis vulgaris. Floret æstivo tempore. Colligitur mense Julio. * Radicis seminisq; veri ligustici vis excalfactoria, concoquens. Prodest ad intestinos dolores, tumores, concoctiones: item ad inflationes, præsertim quib. stomachus turgeat: & contra serpentium ictus: urinas & menses potu trahit: Eosdē præstat effectus apposita radix. Semen cum radice oxyporis, & medicamentis decoquentibus admiscetur, ori perquàm utile: quare pro pipere utuntur eo indigenæ ad obsonia. Adulteratur semine quodam simili: quòd facilè gustu discernitur: amarum enim est. Alii semen fœniculi aut seseli admiscentes, ligusticum dolo vitiant. E *Dioscorides & Florentini*.

Venenis quoq; resistunt Abrotonum, Absinthium, Allium, Adiantum, Apium, Brassica, Betonica, Carduus benedictus, Chamædrys, Cyclaminus, Calamintha, Eupatorium, Fœniculum, Juniperus, Marrubium, Origanum, Pulegium, Polium, Ruta, Scordium, &c. de quibus singulis vide suprà.

De foliis strumas discutientibus.

F Aparine (Germ. Klebkraut. Belg. Kleefkruyt. Gall. *Rieble, ou grateron*. Ital. *Speronella*. Hisp. *Presera*.) ramis multis & parvis fruticat, asperis, quadrangulis, per intervalla orbiculato foliorum ambitu, ut in rubia: flos albus: semen durum, rotundum, concavum, album, umbilici figura asperitate vestium tenaci. Exit Aparine juxta margines agrorum, & quandoque in ipsis agris frugibus permixta: item secus vias, scrobes, sepes, & inter sentes. Æstivis mensibus ubiq; frequens. * Ea pastores coli vice utuntur ad eximendos è lacte pilos. Seminis, caulium, ac foliorum succus, po-

tu contra viperarum, phalangiorumque morsus auxiliatur: infusu aurium dolori medetur. Herba cum axungia trita, strumas discutit. *Dioscorides.*

GALLIOPSIS, seu urtica fœtida, frutex in totum caulem & folia habet urticæ læviora, & quę gravem odorem trita reddant: flore purpureo, tenui. Nascitur circa sepes, ædificiorum areas, ac semitas ubique. Colligitur Junio & Julio mensibus. * Folia, caules, semen, succusque duritias & carcinomata dissipant: strumas, panos & parotidas discutiunt. Oportet bis die tepidum ex aceto cataplasma imponere, & ejus decocto sovere: ad putrescentia gangrænas, & nomas cum sale efficaciter illinuntur. *Dioscorides.*

DISCUTIUNT quoq; strumas, Adianthum, Althæa, Lupinum, Lapathum, Melissa, Nasturtium, Pentaphyllum, Scordium, &c. de quibus singulis vide supra suo loco.

De foliis dolorem mitigantibus.

ASCLEPIAS, Latini Hirundinariam, Germ. Schwalbenwurtz appellant, ramos emittit longos: folia hederæ longa: radices numerosas, tenues, odoratas: floris virus grave: semen securidacæ. Nascitur in montibus asperis & arenosis. Augusto mense florib. abundat.* Radices ex vino potæ torminibus auxiliantur, & contra serpentium ictus. Folia adversus vulvæ, mammarumq. ulcera, quæ cacoëthe vocant, illinuntur. *Dioscorides.*

DOLOREM quoq; mitigant seu leniunt Anethum, Absinthium, Atriplex, Chamæmelum, Calamintha, Centaurium majus, Chamæpitys, Hyoscyamus, Libisticum, Lupulus, Peucedanum, Petroselinum, Rosmarinus, Ruta, Sisymbrium, Serpyllum, Sampsuchum, &c. de quibus singulis vide suo loco.

De foliis seu herbis venenosis.

ACONITUM (German. Dotwurtz/Wolffskraut dicitur) statim in lingua inter bibendum, cum astrictione quadam dulcescit: & subinde potissimùm cùm exurgere conantur, vertigines offundit: lacrymas ciet: gravitatem pectori & præcordiis adfert, simulque spiritus cerebri distantur. Quare venenum vomitione abigi, aut clystere per alvum egeri opus est. Utimur inter propinandum origano, ruta, marrubio, vel absinthii decocto, cum vino absinthite, vel sempervivo, vel abrotano, chamælæa, aut ajuga. Prodest etiamnum opobalsami drachma, cum melle aut lacte, cum castoreo, pipere & ruta, æquis ponderibus ex vino: coagulum hœdi, leporis, aut hinnuli cũ aceto: ferri quoque stercus, item vinum, in quo aurum, ferrum, argentúmve candens restinguatur, potum, lixiviaque cum gallina & vino decocta, aut carnium bubularum præpinguium jura, cum vino sumpta. Fertur & ajuga privatim ipsis subvenire. *Dioscorides.*

CICUTA (German. Schirling. Gall. *Cigue.* Ital. *Cicuta.* Hispan. *La cecuta* appellatur) pota vertiginem excitat, oculisque caliginem offundit, ita ut ne minimum cernatur: singultus ciet, mentem turbat, extremi artus gelantur: denique convulsi, suppresso arteriæ spiritu, strangulantur.* Quare inter initia, cicutam vomitu excutiemus: postmodum dejectionem moliemur, ut quod ad intestina prolapsum sit, externamus: tum demum in meracam potionem, quæ maximo est auxilio, deveniemus: repetendum per intervalla, in quibus proderit lac asininum aut bubulum potui datum, ut absinthium cum pipere & vino, castorio, ruta, mentha, cum vino, aut amomi, cardamomi, aut styracis uncia, aut piperis cum semine urticæ & vino, aut lauri folia Item laser ex oleo & passo, & passum per sese longius potum proficit. *Dioscorides.*

DORYCNIUM, quod aliqui manicon Solanũ appellarunt, epotum, lactis saporem in gustu refert: * continẽtes singultus ciet, humor linguam vexat, sanguis confestim rejicitur: mucosa quædam perinde quasi dysentericis, alvo egeruntur. Itaq; antequã aliquid ex iis eveniat, auxilio sunt vomitus, clyster, & quæcunq; potum venenum expellere possunt. Privatim iis opitulatur aqua mulsa, lac caprillum, aut asininum, dulce vinum, quod tepidum cum aniso bibatur, amygdalæ amaræ, gallinacea pectora decocta. Quinetjam conchylia omnia tam cruda quàm tosta esse, salutare est. Conveniunt & loculli marinæ, & gammari, & pota eorundem juscula. *Dioscor.*

HYOSCYAMUS (Germ. Bilsamkraut. Gall. *du Iusquiame.*) potum aut comesum similem ebriis abalienationem movet: sed facilè medicamentis cedit. * Auxiliatur aqua mulsa copiosè data, lacque, præsertim asininum: si id desideratur, caprillum, vel bubulum, vel aridarum ficuum decoctum Faciunt ad id etiam nuclei pinei, aut cucumis semen ex passo sumtum, & vinum salsum, cum adipe suilla recenti passoque: itidem urticæ semen, aut nitrum ex aqua, & intubus erraticus, & sinapis, & nasturtium, radix, cepa & allium: & hæc singula cum vino sumantur. Postea sinendi quiescere, quemadmodum qui vinum biberunt, ut excoquant. *Dioscorides.*

Quod CORNICULATUM PAPAVER, Germ. Geelmagen appellant, & potu, & cibo eadem inferre consuevit, quæ papaveris succus seu meconium: nec aliis expugnatur auxiliis; Quare vide in Meconio.

Quod PHARICON vocant, sapore sylvestre nardum imitatur.*Resolutionem nervorum potum adfert, cum convulsione & delirio. Oportet autem post vacuationes vinum absinthiten potui dare, cum cinnamomo, aut myrrha, aut nardo Gallico: aut spicæ nardi duas drachmas, & myrrhæ toridem obolos, cũ passo: aut irim cum croco ex vino: derasumq; caput illinire hordeacea farina cum aceto & trita ruta. *Dioscorides.*

SMILAX arbor, à quibusdam tithymalum, à Latinis Taxus appellatur.* Frigus universo corpori strangulatus, & celerem interitum infert: cui eadem quæ cicutæ conveniunt. *Dioscorides.*

THAPSIA strangulatus concitat, aut immodicas dejectiones.* Nimios dejectionum impetus,

tus, medicamentis, quę excrementa supprimunt, A coërcebimus. Neque negligenda quæ parum quidem nocere videntur, interim verò vitam in discrimina agunt. Quò in numero sunt sylvestris ruta, gith, novæ glacies, pappi recentes: flores autem sunt ejus spinæ, quæ Cactos dicitur. Eos qui sumserint sola vomitio recreat. Strangulatibus autem ea medentur, quæ infrà in fungorum mentione retulimus. *Dioscor.*

Toxicum ex eo nominari videtur, quòd barbarorum sagittæ eo illinebantur. Qui biberint, B labiorum & linguæ inflammatione torquentur. Incoërcitus furor varias iis imagines obversat: quare vix medicinæ locus est, raroq; qui hausérunt, evadent. * Vinculis ergo cohibendi, aut vinum dulce cum rosaceo bibere, & revomere cogantur: rapi semen bibendum cum vino. Privatim iis convenit quinquefolii radix, & hircinus sanguis, aut caprillus, eodē modo sumptus: roboris, fagi, aut ilicis cortex cum lacte tritus: malaq; cotonea trita esse, aut cum pulegio & aqua C bibere conveniet: amomum & balsami semen ex vino. Sed qui periculis defuncti sunt, diu lecticis decumbunt: & ubi surrexêre, stupidi reliquum vitæ tempus degunt. *Dioscor.*

De foliis alterantibus qualitate occulta.

Bardanae majoris folium (quæ & Arction & Personatia dicitur) summo capite gestatum, matricem sursum tollit, sub planta pedis, deorsum. Quod remedium præstantissimum habetur D adversus suffocationes, præcipitationes, ac dislocationes matricis. *Mizaldus.*

Brassicae folium vertici capitis impositū, vulvam ex defluxu pēdulam, vel aliter affectam, sursum rapit. *M. Cato.*

Hederae vis ac natura est caput ab heluco, hoc est, pridiani vini oscitantia, & semisomno, defendere, vi nimirū discussoria, atq; exsiccante. Quâ etiam à crapula tutos reddere creditur capiti admota, vel præsumptis ejus acinis aliquot. E Atq; hinc factū crediderim, ut Bacchus foliatis uvis hederæ coronaretur, & ob id Corymbifer diceretur. *Tertullianus.*

Hyoscyamus pestiferis bubonib admotus, illos fertur disperdere, vel, ut quibusdam placet, dispergere Etsi quis ante illorum emersum plātam eam secum habuerit, nusquam à bubonibus corripietur. Radix trita, & podagræ ischiadive (calidæ) apposita maximoperè juvare fertur, F quòd sit Jovi mancipata, qui unus coxas ob Sagittarium, & Pedes propter Pisces sibi vendicat. *Ex vetustissimo secretorum libro.*

Ebuli folia cum vino cocta, arthriticorum cruciatus valdè mitigant, si dolenti loco admoveantur. Sunt, qui præferant, & miris laudibus extollāt succum expressum ex foliis, radicibusq; ejusdem coctis in vino & butyro mensis Maji exceptum, ac vice linimenti affecto membro identidem inunctum, nimirum ter, quaterve in die. Ab experto hæc didicit *Mizaldus.*

Tripolium herba hyacintho similis, quando flores Vere emittit, & semen habet ὠκίμῳ ἀγρίῳ simile, decocta multùm, & morsibus phalangii aut viperæ ex aquæ fotu admota, illis medetur, & dolores statim sedat. Eodem verò fotu in alio non morso, parti sanæ sensum similem, & dolores similes his quos morsus invehit, omnes excitat: morsus itaq; sanat, & ferarum modo partem affligit. *Sylvius.*

Aconitum ex uno tepido datum percussis à vipera aut scorpione, salutiferū esse expertum est à nonnullis medicis expertissimis. Adeò venena plerunq; venenatis sunt venena.

Pentaphyllon Joviali potestate venenis resistit: cujus folium unum bis quotidie, manè nimirum & vesperi ex vino bibitum, ephemeram febrim curare traditur, tria tertianā, & quatuor quartanam. *Marsilius Ficinus.*

De foliis purgantibus bilem flavam.

Lupus Salictarius, seu Lupulus, Germ. Hopffen. Gall. *du Houblon* dicitur: folia habet aspera, cucumeris modo: flores exilib. folliculis squamatim compactos, racematimque dependentes, colore subcinereo. Nascitur in sepibus. Colligitur mense Martio, vel Aprili, Augusto mense floret, & Septembri. Dosis decoctionis magnæ est circiter ℥ iiij. Et infusionis ejus in aqua casei portio est circiter ℔ j. * Flavam bilem detrahit, sanguinem ab ea expurgat: & ejus inflammationes extinguit. Sero caprino maceratur, valentior redditur. Succus cum saccharo decoctus syrupi modo, regio morbo laborantibus medetur. Jecinoris & ventriculi æstus mitigat. Syrupus ex saccharo & ejus succo paratus, utilissimè exhibetur in febribus à bile & sanguine excitatis. *Mesue.*

Mercurialis, Græcis Linozostis, Germ. Bingelkraut. Gall. *Mercurialle.* Ital. *Mercorella.* Hisp. *Mercuriales, ortiga muerta*, aliquibus Parthenion appellatur, foliis constat ocymi, helxinæ cognatis, sed minoribus: ramulis duplici geniculorum modo cinctis, alarum cavis multis. Fructu fœminæ copioso, quandam racemorum speciem præbente: mari è foliorum sinu dependente, parvo, rotundo, ceu binis testiculis unà cohærentibus: frutice dodrantali, aut majore. Nascūtur passim in campestribus cultis vinetisq;. Colligitur æstate. Conservatur per annum. Utraque in oleribus manditur, ad alvum ciendam. cocta in aqua, epoto jure, bilem aquamque detrahit. Constat, ut mares gignantur, hunc facere: ut fœminæ, illam, si à purgatione bibantur, & trita folia genitalibus admoveantur. Menses secundasque ciunt, vulvæ cum melle, vel rosaceo, vel irino admotæ. Epiphoris, stranguriæ & vesicæ, folia alvo impolita conveniunt. Alvo quidem solvendæ, vel in febri decoquitur, quantum manus capiat, in duobus sextariis aquæ ad dimidias, bibitur sale & melle admixto, nec non cum ungula suis, aut gallinaceo decoctum salubrius. Thoracem purgant, bilem detrahunt, sed stomachum lædunt. *Dioscorides & Plinius.*

PERSICA arbor notissima: *cujus folia & flores in aqua calida, sicut rosarum & violarum macerati, in zulapium, vel serapium rediguntur, ad ventrem subducendum, & bilem expurgandam efficaces, unciarum duarum instar. *Andernacus.*

PURGANT quoq; bilem flavam, Absinthium, Centaurium, Malva, &c. de quibus vide suprà.

De foliis purgantibus bilem atram.

SENA foliis constat glycyrrhicæ, crassis, subpinguibus, fabarum sapore, caule cubitali, à quo ramuli exeunt, in lori modum flexibiles. Flores emicant aurei, veluti brassicę, purpureis intercursantibus venulis: quibus succedunt folliculi falcati, adeoq; natura compressi, ut superior membrana inferiori cohæreat, in quibus semen continetur in nigro subvirescens, uvarum vinaceis usqueadeò simile, ut nō facilè primo oculorum intuitu alterum ab altero discernatur: folliculi è ramusculis prominent, tenui pediculo appensi: quò fit, ut maturescentes parvo ventorum flatu facilè decutiantur. Planta est frigoris impatiens, ob idq; seri vult Majo, nec ultra autumnum perdurat: si quidem priùs sata facilè frigore deperditur, seriùs verò hyemem similiter non tolerat. Præstat quæ ex Alexandria Ægypti, vel ex Syria affertur. Folia autem viridia sunt præstantiora subalbidis & tenuibus. * Calefacit initio secundi ordinis, siccat primo. Terget, expurgat, digerit. Educit per inferna bilem tum atram, tum flavam & pituitam. Mundat cerebrum, cor, jecur, lienem, pulmonē, & omnes corporis sensus, cōfertq; omnibus eorum incommodis. Viscerum obstructiones aperit, auget juventutē, seniumq; retardat, & animi hilaritatem affert. Folia in capitis perfusionibus utiliter decoquuntur, præsertim addita anthemide. Roborat enim hoc modo cerebrum, nervos, oculorum aciem, & auditoriam facultatem. Optima est medicina morbis omnibus diuturnis, & melancholicis ut delirio, amentiæ, scissuris totius corporis, resolutioni nervorum, phthiriasi, cephalalgiæ, scabiei, pustulis, pruritui & epilepsiæ. Cor etiam roborat: si tamen iis potissimum commisceatur medicamentis, quæ ipsum maximè confirmant, veluti viola. Datur commodè prægnantibus, & pueris, & cu.uscunque ætatis hominibus. Dilutum tamē magis præstat, quàm decoctum, quōd nulla ex parte exhalet: cujus unciæ quinq;, vel sex, alvū modestissimè, & sine molestia solvunt. Redditur medicamentum hoc in dejicienda alvo præstantius, atque valentius, si cassiæ nigræ, aut mannæ, aut rhabarbaro, aut rosarum diluto, aut syrupo rosato solutivo commisceatur, aut si maceretur sena caprino sero. Corrigitur zingibere, vel sale gemmæ. Dosis ejus diluti est ab ℥ ß. usq; ad ℥ j. pulveris verò à ʒ j. usque ad ʒ ij. *Matthiolus & Mesue.*

FUMARIA (Ger. Erdrauch/ Daubenkropff. Gall. *Fumeterre, ou pied de Geline* appellatur) herba vulgaris admodum notitiæ, officinis passim vocatur Fumus terræ: cujus descriptionem vide suprà. Præstat, quæ virentior, foliis extensis, non crispis, & quæ violaceo sit flore. Nascitur in hortis & segetibus. Colligitur verno tempore, & ex ea succus exprimitur. Conservatur autem per annum. Potio succi ipsius est ab ℥ ß. usque ad ℥ ij. & decoctionis ejus ab ℥ x. usque ad ℥ xv. & pulveris ejus à ʒ iij. usque ad ʒ v. * Alvum solvit leviter absque ulla noxa, bilem trahit atque humores adustos. Ejus vis non modò ad hepar, sed ad venas diffunditur. Quamobrem sanguinem expurgat, omnibusque incommodis medetur, à bile, aut exustis humoribus provenientibus. Medetur elephantiasi, adversus carcinomata efficax est: lichenas & alia cutis vitia, mirificè emendat: quin & omnibus morbis auxiliatur, qui ex viscerum infarctu originem ducunt. Roborat fumaria ventriculum jecur, & cætera interna viscera, biliosasque finit febres, quemadmodum & eas, quę ex vasorum obstructione excitantur. Roboratur dejectoria ejus facultas, quòd non admodum sit valentior, additis myrobalanis, sena, caprino sero, infectorio cocco, auruvis passis. *Mesue & Matthiolus.*

EPITHYMUM planta est cassuthæ similis, aut cassutha in thymo nascens, & illud cincinnis suis ambiens. Cùm autem hoc tempore thymi copiam non habeamus, caremus etiam epithymo. Illud autem quod vulgò in usu est, epithymbra est, quòd in thymbra, quæ thymi nomine usurpatur, crescat. Hac autem hodie veri epithymi loco uti possumus: nam easdem facultates habet, aliquantò tamen debiliores. Quod ex Creta adfertur, epithymbra etiam videtur: epithymum enim non est, tametsi nostrate melior. Servatur per annum. Potio ejus in decoctione est à drachmis quinque usque ad viginti: & pulveris ejus à drachmis tribus usque ad septem.* Atram bilem cæteris medicamentis valentiùs excernit, idq; facilè, & citra ullam molestiam præstat. Efficax est ad morbos cerebri, nempe melāchoilam, epilepsiam, diuturnos capitis dolores, aliasque atrabiliarias ægritudines. Confert cordis tremoribus, & animi deliquiis. Præterea cunctis lienis affectibus mirè opitulatur: item renum vitiis, & hypochondriaca melancholia vexatis. Frequēs epithymi usus: datur enim utilissimè adversus carcinomata, elephantiasin, & ad ulcera maligna & atra. quin & quartana febre detentos liberat. Corroboratur ejus operatio, multiplicatione quantitatis ipsius, & additis myrobalanis Indis, aut hellebori nigri momento, aut sero caprino. *Mesue, Matthiolus & Medici Florentini.*

PURGANT quoq; atram bilem, Cuscuta, &c. de qua vide suprà suo loco.

De foliis purgantibus pituitam.

GRATIOLA nihil aliud est, quàm Mesuæ Eupatorium: herba est cubitalis, eximiæ amaritudinis, foliis centaurii parvi, viridibus, asperis, incisis, caule tenui, quæ siccata flavescit, floribus subluteis, oblongis. Quibusdam herba pulicum dicta, ob lentorem ei adhærentem: * calida est

gradu

gradu primo, sicca secundo, duplici quoq; con- A stans substantia: calida tenui, qua bilem & pituitam facilè purgat, tenuat, incidit, terget, expurgat, putredinem prohibet, resolvit sine attractione, obstructiones tollit, & morbos ab his natos sanat, febrib. diuturnis mirè subvenit. Altera est terrea, adstringens, qua ventriculum, hepar, & cætera viscera cogendo roborat. Cum sero lactis efficaciùs purgat. per se enim est imbecillũ. Nascitur spontè in Italiæ plerisq. palustribus, humidis ac uliginosis pratis. Belgis hortensis est, ubi B Julio ac Augusto eum flore reperiri potest. Herba colligitur, succus exprimitur, ut ex absinthio, sine Veris. Decoctũ ejus datur ab ℥ iiij. ad ℥ vj. pulvis à ʒ ij. ad ʒ iij. Ejus penuria absinthii & asari ana pondus dimidium. *Mesue.*

Peplus, Germ. Teuffelsmilch. Gall. *Resueille-matin des vignes*, appellatur. frutex est lactei succi plenus, foliis parvis, ut rutæ, paulò latioribus: rotunda coma, ferè dodrantali, humi respersa: semine sub foliis parvo, rotundo, minore quàm C candidi papaveris. Pluribus featet auxiliis. Unicam radicem habet, supervacuam, ex qua fruticat. Nascitur inter vites, & in hortis. Aestate viget, in hyemem usq; perdurat. Colligitur messibus: siccatur in umbra, & continuè versatur. Fructus tusus, & fervefactus reconditur. * Bilis ac pituita detrahitur acetabulo ejus in hydromelitis cyatho poto. Obsoniis inspersa contuibat alvum, muria conditur. *Dioscorides.*

Daphnoides, officinis laureola, German. D Zeiland/ & Zeidelpast. Gall. *de la Laureolle* dicitur, cubiti altitudine fruticat, ramis flexilibus, obsequiosisque, multis à medio sursum versus foliosis: cortex supra modum viscosus ramos vestit: folia lauri, graciliora & molliora, fractu contumacia, quorum gustatu os & fauces incenduntur: flores candidi: bacca cùm einaturuerit, nigra: radix inutilis Nascitur in montosis, incultis, asperis, umbrosis, ac sylvosis tractibus, ut apud Lemanum lacum, & non paucis juxta Rhenum E ac Mosam locis. Flores præmaturè germinant, paulò post Autumni æquinoctium: hyeme aut primo Vere perficiuntur: fructus Majo ac Junio. stirps est perpetuò virens, & adversus frigora hyemisq; injurias obdurans. * Pituitam extrahit folium recens, vel aridum in potu: menses ciet, & vomitum: caput inanit commãducatum: sternutamenta movet. Baccæ quindecim potæ alvum resolvunt. *Dioscorides.*

De foliis serosos humores purgantibus.

Sambuci duo genera Unum in arborem assurgit, Germ. Holder. Gall. *du Sur*, surculos spargens arundinaceos, teretes, cavos, candicantes, proceros: folia juglandia, terna quaternave, ex intervallis circa ramos exeunt, gravia odore, minutim in ambitu secta: & in ramulorum cacuminibus, cauliculisq. circinatæ umbellæ, quæ florem candidum pariunt: mox acinum terebintho similem, in nigredine subpurpureũ, racemosum, succo madentem, vinosumq;. Alterũ genus Chamæacte vocatur, Romanis Ebulus, Germ Attich: de quo vide suprà. Nascitur in hortorũ & vinearum sepibus. * Via eadem ac Ebuli. *Dioscor.*

Chamaelaea surculosa fruticat, ramis dodrantalibus: folia oleæ similitudinem habent, tenuiora, & amara, quæ gustatu linguam mordent, & arteriam deradunt. In Italiæ & Galliæ Narbonensis plerisq; incultis, asperis & desertis reperitur. perpetuò viret. Semen Autumno maturitatem assequitur. * Detrahit pituitam, bilemque, foliis præsertim in catapotio devoratis. namq; duæ absinthii partes, adjecta chamælææ una, hydromelite excipiuntur, & in catapotia coguntur. ea autem in ventre non liquescũt: liquidem quotquot fuêre devorata, regeruntur. Foliis cum melle tritis, sordida ulcera & crustosa repurgantur. *Dioscorides, & Dodonæus.*

Chamaelaea Germanica, frutex est surculosus, & lignosus, bicubitalis aut altior, si cultura accesserit: lentis ac dodrantalibus ramulis: foliis oblongis, latiusculis, mollibus & pallidè virentibus. flosculi secundum ramulos excũt, odorati, colore dilutè rubentis purpuræ. baccæ rotundæ ochri ferè magnitudine, cum maturuere rubentes: resiccatæ nigricant. interior harum nucleus canabis semini similis, medulla refertus candida. radix longa, altè demittitur. In plerisque Germaniæ sylvis reperitur umbrosis, asperis, & desertis locis. Demittit hæc folia, ut plurimæ arbores, adventante hyeme florum verò germina statim post Autumnũ promit, qui primo mox Vere, & subinde ipsa hyeme (si clemens fuerit) panduntur. folia post flores exeunt baccæ æstate maturantur. Vulgò Germanorum Zeiland/ Zeidelpast/ Leußkraut/ & Kellr: hals appellatur. officinæ nostrates Mezereon vocant, nos autem Chamælæam Germanicam dicere maluimus. Italorum nõnullos fructũ ejus Piper montanum nuncupare accepimus Sunt qui Laureolam & hanc stirpem nominant: sed alia est Laureola, de qua in Daphnoide dictum est. Quo autem nomine à veteribus appellata, & an ipsis cognita, explicare non est facile. Videtur quidem Cneoron album Theophrasti esse, sed propter brevitatem hujus nihil affirmare licet Κνέωρος, inquit, duo genera: candidum & nigrum. Candidum folium habet δαφνοειδές, oblongum, figura quodammodo oleagino simile. Nigrum, ut Tamarix, carnosum Humile autem magis F candidum est, estque εὐώδης, hoc est, odoratum: nigrum verò ἄοσμον, id est, absque odore. radix ambobus quæ altè descendit, grandis: ramuli permulti, crassi, lignoli, protinus ab ipsa tellure, aut paulò superius sparsi, lenti: quamobrem hisce ad colligandum junci modo utuntur. germinant florentq; post æquinoctium Autumni, & multum denique temporis florent. hæc Theophrastus. Et Chamælæa quidem Germanica folio non multùm dissimili est olea: flos odoratus, cujus, ut scripsimus, mox post Autumnum germina apparent: rami lignosi, obsequiosi, ra-

dix prolixa, altè descendens. Quæ omnia magnam ejus cum Cneoro albo conjunctionem & affinitatem (si non ipsum est) ostendunt. Est autem stirps hæc in universum etiam vehementer excalfactoria: fructus, folia & cortices acria admodum sunt, gustata linguam mordicant, & adustionis sensum in faucibus excitant. Officinæ Germaniæ & Belgii hujus foliis (si quando opus est) pro Chamælææ utuntur. Quod citra errorem fieri potest. Nam Chamælæa ista viribus & potentia alteri similis est: quamobrem ejus loco substitui potest, & eodem similiq; modo præparari. *Dodonæus.*

Esula, German. *Teuffelsmilch* / herbarum lactarium species, rusticorum purgatorium. Hujus una est magna, radicibus rotundis, magnis, densis, & gravi cortice intectis. Altera parva, radiculis exiguis, cortice tenui intectis. Major viscera ulcerat, ob id perniciosa. Parva est præstantior, præsertim cortice radicis tenui, levi, fragili, subrubro cassiæ modo, ante sex menses collecto. Nam recens, quo mense collecta, mala est, uti & niger, & orta loco aliquo prope thermas. Colligenda est Veris initio. Lac autem, quod earlidius, acrius, ac valentius, fine Veris.* Calida & sicca principio tertii gradus, substantia constat tenui, ignea, aeri, incidente, tenuante, fundente, siccante, aperiente, & terrea styptica, etiam siccante materias altiùs immersas: purgat valenter pituitam, aquas, atram bilem etiam a juncturis: ob id harum doloribus confert, & hydropi insigniter: sed nocet cordi, stomacho, hepati: viscera excoriat, venarum ora disrumpit, corpus immodicè siccat, semen absumit, febres inflammando excitat, lacte suo maximè. Ob id miscenda ei sunt cardiaca, stomachica, hepatica: ad hæc glutinosa, cogentia, & astringentia, glutinantia, ut gummi, tragacanthum, bdellium, mucago psyllii, succus portulacæ: postremò refrigerantia, & calorem illum extinguentia. Infundatur ergo in acetum, præsertim quo cydonia sunt macerata, aut decocta, & succum intybi, vel sonchi, vel portulacæ, vel solani: additis autem myrobalanis, absinthio, aloë, præstantior evadit. Judæus infundendo in acetum aut lac sæpè mutando, & siccando corrigebat. Si te autem immodicè purgat, sede in aqua frigida, ex Rufi consilio. Frigus enim ambiens & medicamenti virtutem in unum cogit, ipsumque roborat, & per accidens juvat, protrusis à se materiis ad meatus, per quos sunt vacuandæ, succurrendumq; est. Catapotia ex ea facta idem possunt. Recipiunt autem esulæ præparatæ, myrobalanorum citrinorum ana drachmas quatuor: aloës drachmas quinq, cum succo fœniculi, aut intybi misce. Dantur à drachma una & dimidia ad drachmas tres. Quidam ex lacte ejus, & farina, faciunt oblatas purgatorias. Alii ex lacte, aceto, saccharo: alii carne cydoniorum, & mastice. Datur autem cortex radicis à siliquis duabus, usque ad siliquas septem: lac vero à siliqua una usque ad tres. *M. fue.*

Tithymali (German. *Wolffsmilch*. Gall. *du*

A *Tithymale, ou herbe à laict.*) genera septem: quorum masculus Characias appellatur, ab aliquibus amygdaloides: alter myrtites: qui fœmina existimatur, eumq; myrsinitem, aut caryitem vocant: tertius paralius, quem tithymalida appellarunt: alius helioscopius: quintus cyparissias: sextus dendroides: septimus platyphyllo dicitur. Characiæ caules supra cubiti altitudinem attolluntur, rubri, lacteo succo, atque acri madentes: foliis oleæ circum ramos, angustioribus, &
B longioribus: radice crassa, lignosa: pendet in cacuminibus caulium coma junci, sub qua caveolæ foliolis balneatum similes, in quibus semen continetur. Nascitur in asperis & mõtibus.* Succus alvum purgat, trahit pituitam, bilemq; binis obolis in posca sumtis, & cum aqua mulsa vomitiones movet. Appetente vindemiarum tempore succus, congestis ramulis, mox dissectis, & vase conclusis, excipitur. Aliqui adjiciunt farinam ervi, & in pastillos digerunt, qui ervi ma-
C gnitudinem impleant. Alii in aridas ficos ternas quaternásve guttas instillant, ut cum his increscant, quas ad usus recondunt. Per se etiam tusus in pila, & in pastillos coactus reponitur. Porrò cùm extrahitur lac, neq; quò ventus aspiret, stare quenquam, neq; manus oculis admovere convenit: sed antequam colligas, corpus, præsertim faciem, collum, scrotumq, genitalis, adipe aut oleo cum vino perungere. Fauces autem exasperat: quapropter catapotia cera, aut deco-
D cto melle oblini par est, & hoc modo dari binas tamen ternásve ficos purgationis gratia sumsisse, satis est. Recens lac ex oleo, perunctos in Sole capillos evellit, renascentesq; flavos & exiles efficit, denîq; omnes perimit. Dentium cavernis inclusum, levat dolores: sed cera dentes oblinendi, ne suo delapsu fauces & linguam vitient. Tollit illitū impetigines, formicantes verrucas, pensiles, & quæ thymi florem repræsentant. Valet adversus pterygia, carbunculos, phagedænas ul-
E cerum, gangrænas, fistulasque. Legitur semen autumno, & siccatum Sole leviter tunditur, fervefactumq; loco mundo reponitur. Folia item siccantur. Semen & folia lactei succi effectum præbent, dimidio acetabulo pota. Sunt qui inveterant, admisto cū lacte lepidio, & caseo contuso. Radix drachmæ pondere in hydromelite pota, per inferna trahit. Decocta cum aceto, dētium dolori auxiliatur, colluto ore. Fœmina, quā myrsiniten, aut caryiten vocant, similis sua-
F pte natura daphnoidi: foliis myrti, sed majoribus, firmis, in cacumine acutis, & pungentibus: ramulos ab radice mittit dodrantales: fructum fert alternis annis, nuci similem, mordaci gustu. Nascitur in asperis. Succus, radix, semen, folia, consimilem antedicto fœnūrur facultatem: sed ad citādas vomitiones invalidior hæc est. Aliud tithymali genus dicitur Paralios, quem tithymalida, aut mecona aliqui appellavēre. Nascitur in maritimis, ramis subrubentibus, palmum altis, quinis senis ve à radice exeūtibus: foliis lini, angustis, parvis, oblongis, in vertus quosdam dige-

stis:

ftis: capite in cacumine orbiculato, in quo semē, ut ervum, vario colore emicat: flos alnus. Frutex totus cum radice lacteo succo turget. Similes ad usus reconditur. Helioscopius dicitur, foliis portulacæ, tenuioribus, rotundioribusque: ramulis prodeuntibus à radice quatuor aut quinque, rubentibus, dodrantali altitudine, tenuibus, lactis copiosi plenis; capite anethi: semine velut in capitulis incluso. Helioscopii nomen accepit, quoniam comas cum Sole circumagat. Circa oppida nascitur, potissimùm in ruderibus. Colligitur succus, semenque, ut aliorum. Eædem, quæ superioribus, vires, non tamen usqueadeò validæ. Cyparissias in caulem exit dodrantalem, vel majorem, subrubrum: ex quo folia pini similitudine exoriuntur, molliora tamē, & tenuiora: & in totum nascentem pinum æmulatur, unde nomen traxit. Candido succo madet: cui eadem vis quæ superioribus. In petris nascens dendroides cognominatur. ampliter opacat, in cacumine frondosam spargens comam, succo lacteo prægnās,

A cauliculisq; rubentibus, foliis myrti tenuioris, fructu characiæ. Ejusdem effectus, cujus superiores: similiq; modo reconditur. Platyphyllos verbasco similis est. Radix, succus, & folia per inferna trahūt aquas. Pisces necat, tusus & aquæ inspersus. Reliqua tithymalorum genera, quæ suprà scribuntur, idem efficiunt. *Dioscorides.*

Pityusam specie à Cyparissia differre constat, etsi tithymalorum generi assignetur. Caulis supra cubiti altitudinem assurgit, geniculatus:
B foliis piceæ, acutis, exilibus: flore parvo, velut purpureo: semine instar lenticulæ lato: radice crassa, candida, succo referta. quibusdam in locis frutex hic prægrandis invenitur. * Detrahit per alvum radix drachmis duabus, data in aqua mulsa: item seminis drachma. Succi cum farina subacti cochlearium in catapotio datur. modus foliorum drachmæ tres. *Dioscorides.*

Purgant quoq; serosos humores, Cyclaminus, Ebulus, &c de quib. vide suprà suo loco.

De Floribus, Sectio IX.

- Flores
  - Alterantes qualitate
    - Prima: *atque vel secundâ*
      - Quātitatem. Sic
        - Calidi in
          - Primo
            - Borraginis,
            - Buglossæ, Betonicæ,
            - Buphthalmi, *seu* herbæ Crispulæ,
            - Meliloti, Chamomillæ,
            - Stœchadis, *&c.*
          - Secundo
            - Amomi, Croci,
            - Caryophyllorum,
            - Ericæ, Melissæ,
            - Spicæ nardi,
            - Lavendulæ, Lupulorum,
            - Junci *odorati*, Jasmini,
            - Rorismarini, *&c.*
          - Tertio
            - Agni casti, Epithymi,
            - Leucoii, Oenanthæ,
            - Periclymeni, *&c.*
        - Frigidum
          - Primo — Malvæ, Rosarum, Violarum, *&c.*
          - Secundo
            - Anemonæ, Hiacynthi,
            - Intybi,
            - Nymphææ, *&c.*
          - Tertio — Balaustiæ, *&c.*
          - Quarto — Hyoscyami, *&c.*
        - Humidi, Sicci, *&c. Vide literam* A.
      - Locum, *Vide literam* B.
    - Secunda, *Vide literam* D.
  - Purgantes, *&c. Vide literam* F.

- A
  - Humidi *in*
    - Primo — Buglossæ, Malvæ, Cichorii, *&c.*
    - Secundo — Nymphææ, Violarum, *&c.*
  - Sicci *in*
    - Primo — Buphthalmi, Chamomillæ, Croci, Hyacinthi, Meliloti, Roſarum, *&c.*
    - Secundo — Anemone, Amomi, Croci, Caryophyllorum, Ericæ, Junci *odorati*, Lavendulæ, Lupuli, Meliloti, Pæoniæ, Roriſmarini, Spicænardi, *&c.*
    - Tertio — Balauſtiæ, Epithymi, Jaſmini, Chamæpytheos, Periclymeni, *&c.*

- B Flores *ſecundùm loca alterantes qualitate prima, aut*
  - Calefaciunt
    - Caput — Anthos, Prunellæ, Chamomillæ, Betonicæ, Herbæ *Paralyſis*, Lavendulæ, Meliloti, Pæoniæ, Salviæ, Stœchados, Tiliæ, *&c.*
    - Pectus — Betonicæ, Junci *odorati*, Meliſſæ, Scabioſæ.
    - Cor — Anthos, Borraginis, Bugloſſæ, Croci, Meliſſæ, Spicanardi, *&c.*
    - Stomachum — Anthos, Junci *odorati*, *&c.*
    - Hepar — Centaurii, Junci *odorati*, Sambuci, Betonicæ, Chamomillæ, Spicæ, *&c.*
    - Splenem — Betonicæ, Leucoii, Viticis, *&c.*
    - Renes *& veſicam* — Betonicæ, Junci *odorati*, Malvæ, Meliloti, Spicæ, *&c.*
    - Matricem — Betonicæ, Junci *odorati*, Ireos, Salviæ, Spicanardi, *&c.*
    - Juncturas — Anthos, Herbæ *Paralyſis*, Chamomillæ, Meliloti, *&c.*
  - Refrigerant, Humectant, Siccant, *&c.* *Vide literam* C.

C.

- Refrigerant
  - Caput — Nenupharis, Papaveris *albi*, Rosarum, Violarum, &c.
  - Pectus — Papaveris, Violarum, &c.
  - Cor — Nenupharis, Rosarum, Violarum.
  - Stomachum — Rosarum, Violarum, &c.
  - Hepar — Cichorii, Nenupharis, Rosarum, &c.
  - Splenem — Cichorii, Nenupharis, &c.
  - Renes & *vesicam* — Nenupharis, &c.
  - Matricem — Nenupharis, Rosarum, &c.
  - Juncturas — Rosarum, Violarum, &c.
- Humectant
  - Pectus — Violarum.
  - Cor — Borraginis, Buglossæ, &c.
- Siccant
  - Cor — Anthos, Melissæ.
  - Pectus — Melissæ, Betonicæ, Scabiosæ, &c.

D.
Flores *alterantes qualitate secunda, aut*

- Adstringunt: *ut* Balaustiæ, Croci, Cichorii, Meliloti, Rosarum, Verbasci, Viticis, &c.
- Discutiunt — Anethi, Chamomillæ, Malvæ, Meliloti, Stœchados, &c.
- Abstergunt — Fabarum, Tiliæ, &c.
- Extenuant: *ut* Chamomillæ, Iridis *Illyricæ*, Stœchados, &c.
- Emolliunt, Suppurant, Glutinant, &c. *Vide literam* E.

- **E.**
  - Emolliunt
    - Croci,
    - Liliorum,
    - Malvæ, *&c.*
  - Suppurant
    - Croci,
    - Liliorum *alborum*, *&c.*
  - Glutinant *& cicatricem ducunt*
    - Balauſtiæ,
    - Centaurii.
  - Menſes *movent*
    - Betonicæ,
    - Centaurii,
    - Chamomillæ,
    - Junci *odorati*,
    - Leucoii,
    - Meliſſæ,
    - Pæoniæ,
    - Roriſmarini,
    - Salviæ,
    - Viticis, *&c.*
  - Menſes *ſiſtunt*
    - Balauſtiæ,
    - Hyoſcyami,
    - Nymphææ, *&c.*
  - Flatus *diſcutiunt*
    - Anethi,
    - Chamomillæ,
    - Junci *odorati*,
    - Spica nardi, *&c.*
  - Ambuſtis *medentur*
    - Liliorum *alborum*,
    - Malvæ,
    - Verbaſci, *&c.*
  - Venenis *reſiſtunt*
    - Betonicæ,
    - Citri, *&c.*
  - Dolorem *mitigant*
    - Anethi,
    - Chamomillæ,
    - Centaurii,
    - Hyoſcyami,
    - Meliloti,
    - Roriſmarini, *&c.*

- **F. Purgantes**
  - Bilem
    - Perſicorum,
    - Ceraſorum,
    - Roſarum,
    - Violarum, *&c.*
  - Pituitam *& ſerum*
    - Carthami,
    - Geniſtæ,
    - Sambuci.

De floribus

De floribus calidis in primo.

FLORES BORRAGINIS & BUGLOSSAE (Germ. Burretsch vnnd Ochsenzungen blümlein) nascuntur passim in hortis, campestribus, & sabulosis. Colliguntur Vere, & principio æstatis: ex quibus conserva, serapium, & aqua stillatitia parantur. Exiccantur etiam in umbra, & conservantur per annum in ligneis arculis. * Corroborant cor, ejusq; affectibus maximè opitulantur, conducunt ad febres humoresq; adustos, &c.

BETONIAE flores idem, quod herba ipsa, efficiunt.

FLORES Buphthalmi, Ger. Rindsaugblümlein/ lutei sunt, anthemide majores, oculi similitudine, unde nomen traxerunt. Folia fœniculi. Circa oppida nascuntur, & in campestribus. Colliguntur Vere & æstate: siccantur in umbra, & conservantur per annum. * Cum cerato triti, tumores, duritiasq; discutiunt. *Dioscor.*

MELILOTUS flore est luteo, colore vicino croco, odorato. Nascitur locis montosis, sterili solo. Colligitur in Vere: siccatur & servatur per annum, * Vim habet adstrictoriam & discutientem, &c. *Dioscorides.*

CHAMAEMELI flores (Germ. Chamillenblumen.) in medio aurei, forinsecùs orbiculato ambitu candidi, melini, aut purpurei, magnitudine foliorum rutæ. Nascuntur in asperis, & juxta semitas. Colliguntur Vere: siccantur in umbra, & servantur per annum. * Excalfaciunt, discutiũt, laxant, & rarefaciunt. Decoctum eorum febres citra viscerum inflammationẽ ortas concoquit; discutit, ac resolvit: præsertim quæ ex cutis densitate, & humoribus biliosis proveniunt: præcordiis gratissimi, lassitudini conferunt: dolores sedant: tensa remittunt & resolvunt: modice indurata emolliunt: densata rarefaciunt. *Dioscorides, & Andernacus.*

STŒCHADOS summi apices, hoc est, flores in officinis stœchados Arabici amari. Juxta Galliam in insulis ejusdem nominis è regione Massiliæ gignuntur: nec non in Arabia, quæ Gallica præstat. * Leviter astringunt, extenuantque, abstergunt, viscera obstructione liberant: coque etiam totum corpus corroborant. *Dioscor.*

De floribus calidis in secundo.

AMOMI, hoc est, flores pomi Hierosolymitani, quia rarò & parcè admodũ; sicut etiam tempore Galeni, ad nos feruntur: acorus eadem facultate præditus, in vicem illorum substitui potest. Quidam illud, uvam odoratam, alii aliud esse prodiderunt. *Andernacus.*

CROCUS, German. Saffran. Gall. *Safran.* Ital. *Zafferano.* Hisp. *Azafran* dicitur. Hujus cùm multus sit usus & sanis, & in Medicina, cura adhibẽda est, ut optimus, recens, & sincerus deligatur. Nam variis modis adulteratur: sed maleficium ex colore, odore & pondere deprehenditur: siquidem nec adulteratus, nec vetus eam coloris gratiam habet, sed obscurior est, neque odoratus ut recens, sed situm rèdolet, & põderosus est. Cæterùm qui luteos quosdam flores admistos habet, odore & gustu dignoscitur, tum etiam quòd eam coloris venustatem in tingendo non habet, quam sincerus. Qui sapa sublitus est, sapore dulci, & colore obscuro est. Cui permixta lithargyros, justo ponderosior est. Nascitur in Coryco monte Ciliciæ optimus. Proxima nobilitas ei, qui in Olympo Lyciæ monte provenit. Deinde ei qui ex Argis Ætoliæ urbe affertur. Nunc in plerisq; Germaniæ locis plantari cœpit haud infeliciter, quòd viribus è locis jam cõmemoratis allatis haud cedat. Florem ante folium edit: per Autumnum namq; Vergiliarum occasu floret, neq; ultra mensis spacium flores durant. Postquam autem hi decidunt, statim folia angusta & oblonga prodeunt, virentq; tota hyeme. * Vim coquendi, emolliendi, atq; substringendi habet: urinã cit: elegantem colorẽ pręstat: qui ex passo biberint, crapulam non sentient: oculorũ fluxiones illitum cum humano lacte cohibet: additur in potiones, quæ interaneorum causa temperantur: ad vulvæ etiam, sedisque cataplasmata, utiliter inditur: Venerẽ stimulat: vergentes ad ignem sacrum inflammationes mulcet: auriculariis collectionibus utile. Quò faciliùs conteratur, in calido fictili Sole siccari oportet, celeriterq; versari. Urinam movet radix ex passo pota. *Dioscorides, Medici Florentini, & alii.*

Quanquam nos non habemus *Crocum Corycium*, id tamen non parũ refert: nam tametsi Galenus dicat, quòd sit illud magis vegetum, non tamen quoq; odoratius aliis: propterea si Crocum habuerit odorem perfectum, & longo tempore durantem, parum interest an sit vegetum vel aridum: quod si istud etiam adfuerit, eo erit melius. si itaque sit recens, coloratum, & habeat in suis filamentis nonnihil albicantis, sitq longum, integrum, non fragile, plenum, & quod madefactum benè tingat manus, non situm oleat, neq; sit humidum & nonnihil acutum, erit optimum. Quòd si has notas non habuerit, aut erit exoletum, aut madefactum: cumque ita soleat ingeniosè adulterari, ut vix deprehẽdi fraus possit, ideò per aliquot dies priùs necesse est ad usum transferamus: & si tum viderimus illud retinere colorem & odorem, quem primùm habebat, tenebimus pro bono: sin minùs, pro adulterato, nam tale neq; odorem neque colorem diu retinere potest.

CARYOPHYLLORUM flores, German. Grasnegelein dicuntur: æstate colliguntur: quo tempore ex eis acetum conficitur, pestilentiæ accommodatum. Conditum quoq; ex eis cum saccharo paratur. Jecur, cor, & stomachum corroborant. Venerem augẽt, quatuor scrupulorũ pondere cum lacte antè assumti. *Andernacus.*

ERICA fruticosa arbor, myricæ similis, longè minor, cujus flore apes reprobum mel efficiunt. * Strumas discutiunt, aliasq; duritias per habitum digerunt dissipantque. *Dioscorides & Andernacus.*

SQUINANTHUM, seu schœnu-anthos, id est,

junci odorati flos, in Africa & Arabia nascitur. Laudatissimum ex Nabathea: proximum Arabicum, quod aliqui Babylonium cognominant, alii Teuchitin: pessimum ex Africa. Eligendum rufum, intenso colore, recens, tenue, rubentibus fragmentis, quod manibus confricatum rosæ odorem emittit, igneque mordacitatis ad linguam. Floris, culmorum, radicisq; est usus. Olim planta ipsa cum floribus advehebatur, unde schœnuanthos nomen sumpsit: ideoq; eligebatur floribus refertum. Hodie tamen ad nos culmi duntaxat & radix adferuntur. Itaq; cura adhibenda est, ne alii culmi his admisceantur: quod ex jam dictis notis deprehēdi potest. * Vim urinæ ciundæ habet: menses pellit, discutit inflationes, caput aggravat, modicè adstringit, comminuit, excoquit, ac venarum spiracula laxat. Flos ejus in potu utilis sanguinem rejicientibus: doloribus stomachi, pulmonis, jecinoris, & renum miscetur antidotis. Radix adstringentior est: ideo fastidiis stomachi, hydropicis, convulsis, drachma una cum pari pondere piperis, per dies aliquot datur. Decoctum vulvæ inflammationibus, ad desidentium fotus utilis est. *Medici Florentini ex Dioscoride.*

Schœnanthos est res nota: apud veteres in usu erant flores ejus, & summitates junci, atq; etiam radix, ut Dioscorides docet. Flores tamē in majore erant precio, cùm rariùs haberi poterant, non ideò quòd olim Cameli in Arabia eos depascerent, sicuti vult Galen. lib. 1. de Antid. cap. 14. sed quia non erat usitatum illos ad alia loca deferri. Nunc verò copiosè afferri cœperunt, qui tamen deprehenduntur esse exigui odoris & respectu ipsius junci quasi nullius: quare simplicium periti omnes potiùs usurpāt juncos quàm flores, quanquam illorum copia in promptu sit. Galenus quoq; laudat cymas eorum: sed videndum ut sint odorati: nam si nōnihil veteres sint, amittunt odorem: quod non difficulter deprehenditur. Ad nos quoque ex Arabia, quales Andromachus commendat, afferuntur.

Lavendula, Nardi Italicæ species est: adeò ut illa fœmina, hæc verò mas (vulgò spica nardi appellata) vocitetur. Mas folio constat latiore, longiore, crassiore, robustiore, albidioreque, quàm fœmina. Sed utraq; planta fruticosa, & rorismarini modo, innumeris referta est foliis: è quorum medio juncei exeūt cauliculi, quadranguli, tenues, dodrantalem longitudinem excedentes: in quorum cacumine flores exeunt spicati, colore purpureo, quamvis in fœmina dilutiores, patentioresque, odore fragrantes, verùm usque adeò acuto, ut nares feriat. Nascitur passim in hortis. Colliguntur ambo initio æstatis: siccantur in umbra, & conservantur per annum. *Excalfaciunt & exiccant ordine secundo completo. Conserūt omnibus cerebri affectibus frigidis, convulsis, & resolutis: ventriculum frigidum corroborant: jecur obstructum liberāt: lienis infarctus aperiunt: uterum calefaciunt: urinam, menstrua, & secundas educunt. Aqua ex il-

A lis destillatur, oleumq; conficitur, quod oleum spicæ vocant. *Matthiolus.*

Lupuli flores nascuntur in sepibus: colliguntur autumno: siccantur & conservantur per annum. * Obstructiones viscerum solvunt. Serapium ex viridibus confectum, & aqua stillatitia, febribus conveniunt. *Andernacus.*

Melissae flores nascuntur passim in hortis, colliguntur æstate, siccantur in umbra, & servantur per annum. * Excalfaciunt siccantq; or-
B dine secundo. Cor exhilarant, vitalesq; facultates roborant, odoris fragrantia deficientem animum revocant, animi solicitudines fugant. *Avicenna, & Serapio.*

Rorismarini flores colliguntur Vere: siccantur & conservantur per annum. * Emolliūt, incidunt, digerunt, & abstergunt. Conditum ex eis viridibus & saccharo paratum, conserva anthos officinis dicitur, ventriculum roborat, & utero accommodatur. Herbæ & radicis ejus suc-
C cus melle mistus, hebetudinem oculorum à crassis humoribus ortam emendat. Decoctum ejus regio morbo sive arquato auxiliatur. *Galenus, Dioscorides, & Andernacus.*

Jasminum ex earum quoq; stirpium est numero, quæ adminiculis fulciuntur, non tamen amplexicaulis, aut vicinis se circumvolvens, sed aliis tantummodò innitens, veluti pergulis, hortensibusq, scenis, quibus facili opere innectitur. Cauliculi ejus prolixi, teretes, ramosi, flexibiles,
D geniculati, virentes, candida fungosaq; interiùs medulla: folia è singulis geniculis bina, ampla, alarū instar expansa, cōposita videlicet ex quinque aut septem aliis lævibus, oblongis, saturatè virentibus, fastigio acuminatis, eminente in cacumine reliquis majore. Flores in summis virgulis, rari, in muscarii specie cohærent; suaveolentes, colore albidi, semen latum lupinis quadantenus simile, quod tamen rarò succrescit: radix fibris firmatur. Fertur hujus esse species floribus
E luteis: & alia cæruleis. Sunt autem, qui pro Jasmino luteo, Trifolium fruticās in frumētorum histor. cap. 89. depictum, & pro cæruleo Clematidem alteram ostendant. Quòd si autem non aliæ quàm hæ pro Jasmini cæteris specieb. ostēdi queant, temerè plures ejus species affirmātur. Utraq; enim harum multū à Jasmino abest. Colitur in hortis, topiariis operibus expetitur, non modò in Belgio, verùm & in Italia ac alibi: ex Africa creditur advectum. Flores æstate vigent.
F Inter Arabes Serapio primi nominis hanc Zambach, interpres verò Jesemin nominat: atq, inde passim Jasminum, Jeseminū, aut etiam Gelseminum. Apud Dioscoridem compositio est Jasmini olei, quod apud Persas ex albis violæ floribus fieri refert, quod non ex alterius stirpis, quàm ex hujus floribus conficiendum appatet. * Qualitate autem Jasminum, ac ejus potissimùm flores calidi sunt in inii o secundi ordinis, ut Mesues apud Serapionem ait. Oleum ex his confectum crudos discutit humores: frigidis ac catarrhosis cōfert: & hyberno utile tempore. Quibus autem tempera-

temperatura cõtigit calidior, his dolorem excitat capitis, & si diutiùs odoretur, periculum adfert sanguinis è naribus profluvii: in conviviis, ait Dioscor. & post eũ Aetius, odoris causâ apud Persas usurpatur. Prodest & lotis à balneo corporibus, quæ laxari calefieriq; expedit. graviorem autem suaveolentiam habet, ita ut multi eo idcirco non libenter utantur. *Dodonaus.*

De floribus calidis in tertio.

AGNI CASTI, seu viticis flores, quidam albi cum purpureo, quidam purpurei sunt. Nascuntur in palustribus campis. Calidi & sicci in tertio. * Flatus veneris discutiunt. Veneris impetus cohibent. *Galenus.*

EPITHYMI flores eandem vim, quam herba ipsa, obtinent. de quibus vide suprà.

LEUCOION (Ger. Negelin violt / gelb violt. Gal. *Gyroflée*. Ital. *Viola.*) vulgaris est notitię, sed in floribus differentia quædam: namq; aut cærulei, aut albi, aut purpurei, aut lutei inveniuntur. Luteorum verò pręcipui in medicina usus. Nascuntur in hortis ac viridariis, in ædium fenestris, & parietibus. Colliguntur Vere: quo tempore oleũ ex eis (keirinum) paratur. * Aridi flores fervefacti in desessionibus, valent contra vulvæ inflammationes, & menstrua expellunt: sanant oris ulcera, cum melle: cum cerato, rimas sedis, &c. *Dioscorides.*

OENANTHAE, officinis labruscæ flos, fructus est vitis sylvestris, & florescentis: * astringit, & stomacho familiaris. *Dioscor.*

PERICLYMENI flores superiùs descripti sunt. Nascuntur in arvis ac sepibus, planta convolvens se adminiculis propè assidentibus.* Incidunt, urinamque movent: diutiùs poti, sicut etiam fructus ejus, & folia, urinam sanguinolẽtam cient, lienosos & difficulter spirãtes drachmæ unius pondere cum vino assumpta juvant. *Dioscorides.*

De floribus frigidis in primo.

MALVAE flores, Germ Herbstrosen nominãtur, effigie, floribus rosarũ rubentibus, candidis, vel subrubeis, nullo tamen odore fragrantibus. Nascuntur in hortis ac viridariis. Colliguntur mense Maji, vel principio æstatis: * quo tempore ex eis fit mel malvatum, bonum pro asthmate & tussi. *Saladinus.*

ROSA, Germ. Rosen. Gal. *Rose*. Ital & Hisp. *Rosa* nominantur. Harum genera multa sunt. At vulgatissimæ sunt albicãtes, puniceæ, & quæ ex albo rufescunt, quas Itali appellant *Incarnate*. Præstantissimæ, quæ puniceo colore rubent: proxima laus est iis, quæ in rufum candicant: vilissimæ albicantes: in quarum tamẽ genere ex odoratissimæ excipiunrur, quæ Hetruscis Damascenæ, & aliis Moschette vulgò dicũtur. Nascuntur passim in hortis ac viridariis. Colliguntur verò mense Maji, nondũ penitùs explicati, quo tempore dilutum julapium, syrupus, conserva, mel rosarũ, aqua stillatitia, & oleũ ex eis conficiũtur. Siccantur etiã in umbra, folia continuo versata,

A ne muceant, néve situs in iis insideant: & cõservantur per annũ in arculis ligneis. * Refrigerãt, astringũt, corroborantq; vires, tũ vitales, tũ animales. Aridis rosis, & in vino decoctis expressus liquor, facit ad dolores capitis, aurium, oculorũ, gingivarũ, sedis, recti intestini, ac vulvæ, penna illitus, aut infusus. Eadem sine expressione tusa, precordiorũ inflammationibus, humidis stomachi vitiis, igni sacro illini prodest: siccis ac tritis femina aspergũtur. Misceri solent vulnerariis an-

B tidotis, atq; compositionibus, quas antheras vocant. Folia uruntur in calliblephara. Flos, qui in mediis rosis invenitur, siccatus, gingivarum fluxionibus efficaciter inspergitur. Capita pota cit tam alvum, & cruentas rejectiones sistũt. Succus recentibus foliis exprimitur, desectis forfice unguibus (sic appellantur candidæ foliorũ partes) reliquũ in pila premi & teri debet in umbra, donec cogatur, & ita ad oculorum circumlitiones reconditi. *Dioscorides, & Matthiolus.*

C *Rosæ* optimæ haberi possunt Neapoli, aut Salerni. Sunt autem præstantissimæ rubeæ; quinq; foliis constantes, coloris vividi, nonnihil in purpureo nigrescentis: suntq; omnium primæ quæ aperiuntur. Debent autem à calycibus mundari, & cum forcipe ablata parte illa priùs albicante, quam unguem vocamus, in umbra siccari, sæpiùs vertendo: nam facilè mucorem cõtrahunt.

VIOLA purpurea (Germ. Mertzen viol. Gall. *Violette de Mars.*) folium habet hedera minus, te-

D nuius, ac nigrius, nec multò dissimile: cauliculus à radice medius prodit, in quo flosculus suavissimè olens, purpureus. Nascitur in opacis, asperis, pratis, & juxta sepes. Colligitur primo Vere, tempore sereno, quo tempore dilutum, serapijulapium, conserva, aqua stillatitia, atq; oleum violaceum ex eo conficiuntur. Siccantur etiam in umbra, & conservantur per annum, in vasis ligneis. * Violæ recentes refrigerant & humectãt ordine primo. in summa soporiferę sunt, calidos

E dolores mulcent, inflammationes extinguunt, leniunt, & solvunt. Bilem educunt, ejusq; fervorem mitigant. Conferũt capitis doloribus, quos caliditas excitaverit: somnum concilianu pectoris & asperæ arteriæ scabritiem leniunt: medentur anginis, & columellæ vitiis: præcipuo autem auxilio sunt pectoris & lateris inflammationibus, sitimq; arcent. Siccæ violę minùs refrigerãt, & humectant: jecoris obstructiones aperiũt: regio morbo succurrunt: inflammationes discu-

F tiunt. In pulverem redactæ drachmæ pondere, ex galli gallinacei, vel ipsorum modicè coctorũ jure, etiam ventrem subducũt paulò ante cibum dati. *Dioscor. & Mesues.*

De floribus frigidis in secundo.

ANEMONES (German. Kuchenschell/klein oder groß tiepervoß. Ital. *Anemone*. Gall. *Coquelourdes, ou passefleur*. Hisp. *Amapollas de flor chiquita*) duo genera, unum sylvestre, alterum in cultis nascens. Cujus multę species: una phœniceum florem profert: altera candicantem, aut lacteũ, aut

purpureum. Harum folia coriandro similia. cæterùm scissa tenuiùs in terram inclinantur: caules lanuginosi, tenues, in quibus flores, ut papaveris, & in medio capitula nigra, aut cærulea: radix oleæ magnitudine, aut ampliùs paulò grandescit, ac veluti geniculis quibusdam cingitur. Sylvestri amplitudo prorsus major, latioraq; folia, & duriora: oblongius caput flore puniceo: tenuibus & multis radicum capillamentis. Actior est, quæ nigra habet folia. * Vis utriusq; acris ea, de causa succus naribus infusus purgat caput. Commanducata radix pituitâ trahit. decocta in passo, & illita, medetur oculorum inflammationibus: cicatrices eorundem, & hebetudines emendat: sordida ulcera abstergit. Folia & caules, si cum ptisana decocti edantur, copiam lactis præbent: menstrua ciunt, vellere apposita: illita quoq; lepras eximunt. Flores eandem vim habent, quam herba ipsa. extrahunt humores, & ora vasorum aperiunt. *Dioscorides.*

Hyacinthus, Germ. Blaw Mertzenblümlein. Gall. *Vne lacinibe, ou Vaciet*, nominatur: in universum in campestribus inter segetes, & in sylvis provenit: foliis & radicibus bulbaceis: caule dodrantali, viridi, tenui, lævique: floret cum violis circa finem Martii, & Aprilis initium: florentem emittit comã, ab ipso caulis medio usq; ad summum purpureis circumdatam floribus, qui maturescentes ad terram incurvantur: perdurantq; diu antequam contabescant. * Refrigerant ordine secundo, siccant verò primo. *Matthiolus.*

Cichorii flores (Ger. Wägwartblümlein) nascuntur in campestribus, juxta semitas. Colliguntur æstate: * ex quibus conficitur conserva, ad refrigerandum, corroborandumq; & potissimùm hepar.

Nymphaeae, seu nenupharis flores (Germ. Seeblumen.) lutei sunt, nitentes, rosæ similes. Nascuntur in paludibus, lacubus, & aquis stagnantibus. Colliguntur circa finem Veris, vel principium æstatis: * quo tempore aqua stillatitia cõficitur, fronti vel naribus admota, capitis ex bile dolorem lenit: somnum inducit. omnemq; ardorem extinguit. Serapium ex eis, febribus pestilentibus & acutis, pectoris q;, columellæ, gutturisq; vitiis aptissimũ. Conditum cum saccharo ex eis factum semunciæ instar somnum affert: item unguentum inde paratum cordis regioni, instar epithematis, cùm opus est, ad refrigerium illinitur. *Andernacus.*

De floribus frigidis in tertio.

Flores mali punicæ sylvestris Balaustii vocantur, cytino similes. Quorum complura genera reperiuntur, candidi, fulvi, colore rosaceo. Nascuntur in Italia, Granata Hispaniæ regno. Colliguntur mense Junii: siccantur & cõservantur per annum. * Astringunt, siccant, cohibent: sanguinolenta glutinant. *Dioscorides.*

De floribus frigidis in quarto.

Flores Hyoscyami (Ger. Bilsenblümlein.) nascuntur in campestribus, rudelibus: colliguntur prima æstate, vel circa finem Veris: siccantur, & conservantur. * Vis eadem, quæ herbæ inest.

De floribus humidis in primo.

Flores Humidi in primo, sunt Buglossæ, Malvæ, Intybi, &c. de quib. vide suprà suo loco.

De floribus humidis in secundo.

Flores humidi in secundo, sunt Nymphææ, Violarum, &c. de quibus vide suprà.

De floribus siccis in primo.

Flores sicci in primo, Buphthalmi, Chamomillæ, Croci, Hyacinthi, Meliloti, Rosarum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De floribus siccis in secundo.

Flores Paeoniae (Ger. Benignenrosz/ Gall. *Pinnme*,) colliguntur mense Aprilis: * ex quibus conditum cum saccharo paratur, epilepsiæ accommodatum.

Siccant quoq; in secundo, flores Anemonæ, Amomi, Croci, Ericæ, Junci odorati, Lavendulæ, Lupuli, Meliloti, Rorismarini, Spica nardi, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De floribus siccis in tertio.

Siccant in tertio, flores Balaustii, Epithymi, Chamæpithyos, Periclymeni, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De floribus calefacientibus caput.

Flores Prunellae nascuntur in pratis, riguis: colliguntur Vere: * ex quibus aqua stillatitia conficitur, ad oris ulcera idonea.

Flores Herbae Paralysis, German. Schlüsselblümlein. nascuntur in pratis: colliguntur verò primo Vere: quo tempore conditum cum saccharo ex eis conficitur, nec non aqua stillatitia. * Convulsionibus medentur.

Tilia, German. Linden. Gall. *Tillet* dicitur: quædam mas est, quædam fœmina. Distant inter se tum materiæ, tũ totius corporis forma, & quòd altera sit fructifera, altera verò sterilis. Nã materies mari dura, flava, nodosior, spissiorque: fœminæ candidior: & mas sterilis, nulloq; flore est: fœmina & florem & fructum gignit. Flos calycula intectus præter folii pediculum, amentumq, futurum, pediculo altero annexus, viridis, dum in calycula est, detectus autẽ leviter flavus: floret cum urbanis. Fructus oblongus, orbiculatus, magnitudine fabæ, similis hederæ acino, quinis angulis, veluti nervis eminentibus, inq; acutum, cum se contrahentibus partitus, qui scilicet majusculus est, minutiusculus autem confusior constat. Foliũ & cortex dulcia, suaviaque: folium forma hederaceum, nisi quòd in angulũ acutiorẽ rotundatur. Nascitur in campestribus, & asperis montibus. Colliguntur flores æstate: * ex quibus aqua stillatitia paratur, apoplexiæ idonea. *Theophrastus.*

Caput quoq; calefaciũt, atq; in eo pituitam cõcoquũt, flores anthos, Betonicę, Chamomillæ, Lavẽdulæ, Meliloti, Pæoniæ, Salviæ, Stœchados, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De flori-

De floribus calfacientibus pectus.

Scabiosa foliis constat laciniatis, subhirsutis: caulibus tenuibus, cubitali altitudine, atq; etiam majore: in quorum cacumine flores emicant in cæruleo albicantes. Nascuntur in pratis & campestribus. Colligũtur in fine Maii, vel initio æstatis: siccantur in umbra, & servantur per annum. * Pollent adversus scabiẽ. Prosunt omnibus pectoris vitiis, & respirationi inservientibus organis, &c. *Matthiolus.*

Pectus quoq; calefaciunt flores Betonicæ, Junci odorati, Melissæ, &c. de quibus singulis vide suprà.

De floribus calfacientibus reliquas corporis partes.

Cor calfaciũt flores anthos, Borraginis, Buglossæ, Croci, Melissæ, Spicæ nardi, &c. de quibus singulis vide supra suo loco.

Stomachum calfaciunt flores anthos, Junci odorati, &c. de quibus vide suprà suo loco.

Flores Centaurii suprà descripti sunt. Nascuntur in riguis. Colliguntur mense Junii: siccantur, & conservantur per annum. * Bilem & crassos humores per alvum expurgant: jecoris obstructiones aperiunt: duratũ lienem emolliunt: menstrua & fœtum evocant.

Flores Sambuci (Germ. Holderblust) nascuntur in hortorum sepibus. colliguntur mense Maji. * Emolliunt pectus: conterunt hydropicis: obstructiones hepatis, lienis, & renum auferunt: tertianæ medentur: sanguinem mundant, &c.

Hepar quoque calfaciunt flores Betonicæ, Junci odorati, Origani, Chamomillæ, Spicę, &c. de quibus vide supra suo loco.

Splenem calefaciunt flores Betonicæ, Leucoii, Viticis, &c. de quibus vide supra suo loco.

Vesicam & Renes calfaciunt flores Betonicæ, Junci odorati, Malvæ, Meliloti, Spicæ, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

Matricem calefaciũt flores Betonicę, Junci odorati, Ireos, Salviæ, Spicæ nardi, &c. de quibus vide suprà.

Juncturas calefaciunt flores anthos, Herbæ paralysis, Chamomillæ, Meliloti, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De floribus refrigerantibus singulas corporis partes.

Caput refrigerant flores Nenupharis, Papaveris albi, Rosarum, Violarum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

Pectus refrigerant flores Papaveris, Violarum, &c. de quibus vide suprà.

Cor refrigerant flores Nenupharis, Rosarũ, Violarum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

Ventriculum refrigerant flores Rosarũ, Violarum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

Hepar refrigerant flores Cichorii, Nenupharis, Rosarum, &c. de quibus singulis vide suprà.

A Splenem refrigerant flores Cichorii, Nenupharis, &c. de quibus vide suprà suo loco.

Renes & Vesicam refrigerant flores Nenupharis, &c. de quibus suprà suo loco.

Matricem refrigerant flores Nenupharis, Rosarum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

Juncturas refrigerant flores Violarũ, Rosarum, &c. de quibus suprà suo loco.

De floribus humectantibus pectus & cor.

B Pectus humectant flores Violarum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

Cor humectant flores Borraginis, Buglossæ, &c. de quibus singulis vide supra suo loco.

De floribus siccantibus cor, & pectus.

Cor siccant flores Anthos, Melissæ, &c. de quibus vide suprà.

C Pectus siccãt flores Melissæ, Betonicæ, Scabiosæ, &c. de quibus suprà suo loco.

De floribus adstringentibus.

Verbasci flores (Ger. Wullkrautblümlein) nascũtur in campestribus, asperis, & hortis: colliguntur æstate & autumno. * Morbus sedis subveniunt mirificè: adstringunt, & exiccant: asperas verrucas delent, &c. *Matthiolus, & Fuchsius.*

Adstringunt quoq; flores Cichorii, Balaustii, Croci, Meliloti, Rosarum, Viticis, &c. de
D quibus singulis vide suprà suo loco.

De floribus discutientibus.

Discutiunt flores Anethi, Chamomillæ, Malvæ, Meliloti, Stœchados, &c. de quibus suprà suo loco.

De foliis abstergentibus.

Fabarum flores (Germ. Bonenblust.) in hortis & campis nascuntur: colliguntur verò mense
E Maji: * ex quibus aqua stillatitia conficitur ad faciem abstergendam & venustandam: fluxiones oculorum sistit.

Abstergunt quoque flores Tiliæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De floribus extenuantibus.

Extenuant flores Chamomillæ, Iridis Illyricæ, Stœchados, &c. de quibus vide suo loco.

De floribus emollientibus.

F Emolliunt flores Liliorũ, Croci, Malvæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De floribus suppurantibus.

Suppurant flores Liliorũm alborum, Croci, &c. de quibus vide suprà.

De floribus glutinantibus & cicatricem inducentibus.

Glutinant & cicatricem inducunt flores Balaustii, Centaurii, &c. de quibus suprà suo loco.

De floribus menses moventibus & sistentibus.

Menses movent flores Betonicæ, Centaurii, Chamomillæ, Junci odorati, Leucoii, Melissæ, Pæoniæ, Rorismarini, Salviæ, Viticis, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

Menses sistunt Balaustiæ, flores Hyoscyami, Nymphææ, &c. de quibus suprà suo loco.

De floribus flatus discutientibus.

Flatus discutiunt flores Anethi, Chamomillæ, Junci odorati, Spica nardi, &c. de quibus vide suprà.

De floribus qui ambustis medentur.

Ambustis medentur flores Liliorum alborum, Malvæ, Verbasci, &c. de quibus singulis vide suprà.

De floribus venenis resistentibus.

Venenis resistunt flores Betonicæ, Citri: de quibus suo loco.

De floribus dolorem mitigantibus.

Dolorem mitigant flores Anethi, Chamomillæ, Centaurii, Hyoscyami, Meliloti, Rorismarini, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De floribus purgantibus bilem flavam.

Persicae arboris flores, & folia in aqua calida, sicut rosarum & violarum macerati, in zulapium vel serapium rediguntur, ad ventrē subducendum, & bilem expurgandā efficaces, unciarum duarum instar. *Andernacus.*

Ex Cerasi arboris, quæ dulcia profert ce-
A rasa, floribus dilutum fit, sicut rosarum & violarum: * alvum dejicit. Serapium ex iis confectū, per totum annum asservari potest. *Andernacus.*

Ex Rosarum persicarum floribus, quas incarnatas vulgò appellant, succus conficitur: * duarum unciarum instar, cum aqua saccharata potus, bilem cum alvi excrementis detrahit. adhęc serapium ex rosis in aqua calente maceratis paratur, quod unciæ unius, vel duarum instar, alvum movet, bilemque educit. *An-*
B *dernacus.*

Ex Violarum floribus succus paratur, unius vel duarum unciarum instar: vel decoctū ipsarum adhuc recentium, copiosiore mensura potum, uvis passis, & sacchari momento adjectis: item confectum inde, minimo pondere, unciis duabus: summo, quatuor alvi excrementa, & bilem educunt. Sic violæ ipsæ, cum saccharo & melle conditæ, sescunciæ modo: vel in pulverem redactæ, drachmæ instar sumptę, idem præ-
C stant. Eòdem pertinet serapium ex violis: quò etiam ex rosis in aqua dilutis factum tendit. *Andernacus.*

De floribus purgantibus pituitam.

Flores Genistae (Germ. Ginst/oder Ginstblümlein) nascūtur in campestribus, collibus: colliguntur mense Maji & Junii. * Alvum solvunt: succus virgarū valenter extrahit: herba ipsa ari-
D da, & in pulverem redacta in vino maceratur, potuiq; ad aquam inter cutem eliciendam datur: nec non pulvis cum vino ad idem bibitur: sicut etiam lixivium ex ipso & vino paratū eidem confert. *Andernacus.*

Pituitam quoque purgant flores Carthami, Sambuci, &c. de quibus vide suo loco.

Fructus

Fructus est id quod ultimò planta profert ad speciei conservationē & propagationē, constans utplurimùm carne & semine. Horum autem alii

- Alterātes *qualitate*
  - Prima: *atq; vel secundū*
    - Quantitatem. *Sic*
      - Temperati — Ficus, Nux pinea, Palmulæ, Sebesten, *seu myxaria*, Uvæ passæ, &c.
      - Intemperati
        - Calidi *in*
          - Primo — Amygdala *dulcia*, Jujubæ, seu zizyphæ, Nux cupressi, Nux *viridis*, Uva *matura*, &c.
          - Secundo — Ben, Ficus, Capparis, Nux Moschata, Nuces *siccę*, Pistachia, &c.
          - Tertio — Baccę *juniperi*, Caryophylli, Carpobalsamum, Anacardus, &c.
          - Quarto, Piper — Longum, Album, Nigrum.
        - Frigidi *in*
          - Primo — Citri caro, Cotonea, Pira, Pruna, &c.
          - Secundo — Cucurbita, Cucumis, Galla, Mala (Aurea, Citria, Granata), Limones, Pepones, Melones, Persica, Pruna, &c.
          - Tertio — Mala aurea, Mala insana.
          - Quarto: *ut* — Stramonia.
        - Humidi *in*
          - Primo — Citri caro, Zizyphæ, *seu* jujubæ, &c.
          - Secundo — Cucurbita, Melones, Pepones, Persica, Pruna *Damascena*, Uva *matura*, &c.
        - Sicci *in*
          - Primo, Baccæ *juniperi*.
          - Secundo — Ben, Capparis, Cotonea, Nux Cupressi, Nux Moschata, Pyra, Pistachia, &c.
          - Tertio — Caryophylli, Carpobalsamum, Galla, &c.
    - Locum. *Vide literam* A.
  - Secunda. *Vide literam* B.
- Purgantes. *Vide literam* C.

- **A** FRUCTUS, *ſecundùm locum alterantes*
  - Calefaciunt
    - Caput
      - Anacardi,
      - Cubebæ,
      - Nux *moſchata*, &c.
    - Thoracem
      - Amygdalæ *amaræ*,
      - Avellanæ,
      - Carycæ,
      - Cubebæ,
      - Ficus, Nux pinea,
      - Palmula, *ſeu* Dactyli,
      - Vuæ *paſſæ*, &c.
    - Cor
      - Mala *Citria*,
      - Nux *Indica*,
      - Nux *Moſchata*, &c.
    - Stomachum
      - Amygdalæ *dulces*,
      - Ben,
      - Caryophylli,
      - Nux *Moſchata*,
      - Pineæ.
    - Splenem
      - Amygdalæ *amaræ*,
      - Cappares, *&c.*
    - Renes *&* *veſicam*
      - Amygdalæ *amaræ*,
      - Baccæ *juniperi*,
      - Cubebæ,
      - Nuclei *pini*,
      - Uva *paſſa*, &c.
    - Uterum
      - Baccæ *lauri*,
      - Baccæ *juniperi*,
      - Juglans, Nux *Moſchata*, &c.
  - Refrigerant
    - Thoracem
      - Jujubæ, *ſeu* Zizyphæ,
      - Sebeſten, *ſeu* myxa, ſive myxaria, *&c.*
    - Cor
      - Cotonea,
      - Pyra, *&c.*
    - Stomachum
      - Cotonea,
      - Citrulli,
      - Cucumeres,
      - Cucurbita,
      - Cornus, Ceraſa,
      - Limones, Mala,
      - Melones, Meſpila,
      - Mala *aurantia*,
      - Granata,
      - Olivæ, Pyra,
      - Ribes, Sorbæ.
    - Hepar
      - Berberis,
      - Cucurbita,
      - Cucumeres, *&c.*
    - Renes, — Fraga,
    - Uterum, — Cucumeres, *&c.*

B
SECUNDA aut

- Astringunt — Baccæ Myrti, Berberis, Castanea, Cornus, Cotonea, Galla, Glans, Mespila, Mala punica, Nux Moschata, Olivæ, Omphacium, Palmulæ, Pyra, Persica, *&c.*
- Discutiunt — Cappares, Piper, *&c.*
- Extenuant — Amygdalæ *dulces*, Baccæ Juniperi, *&c.*
- Glutinant — Glans, Palmulæ, *&c.*
- Flatus *discutiunt* — Baccæ lauri, Baccæ juniperi, Nux moschata, Piper, *&c.*
- Semen *generant* — Ficus, Nux pinea, Nux Indica, *&c.*
- Urinam *ciunt* — Halicacabus, *&c.*
- Menses *movent* — Baccæ hederæ, Cappares, Nuclei Persicorum, Piper, *&c.*
- Menses *sistunt* — Berberis, Uva passa cum nucleis, *&c.*
- Venenis *resistunt* — Baccæ juniperi, Juglans, Mala Citria, Piper, *&c.*
- Dolorem *mitigant* — Baccæ juniperi, Baccæ hederæ, Ficus, Juglans, Piper, *&c.*

C
PURGANTES

- Bilem
  - Flavam — Cassia fistula, Myrobalana *citrina*, Pruna, Sebesten, Tamarindi, seu Oxyphœnica, Uva passa, *&c.*
  - Atram — Myrobalana *Inda.*
- Pituitam
  - Colocynthis.
  - Cucumis *asininus*,
  - Myrobalana — Chebula, Bellerica, Emblica, *&c.*

De fructibus temperatis.

FIcus, Germ. *Feygen*. Gall. *Figues*. Ital. *Fichi*. Hisp. *Figo fruta* dicuntur: in Gallia, Italia, & Hispania nascuntur. Colliguntur autumno, siccantur & conservantur. Ficus passæ seu caryeæ habentur præstantissimæ, quæ in calatho spartaceo digitis aut pugnis utrinque pressæ, sic illis mollicie sua cedunt, ut mutuos partium dictarū motus sibi propè occurrētes sentias: odore sunt jucundo, non calorem putredinosum, aut vermiculosum referente. Hæ verò si particulatim explorentur, pediculo sunt brevissimo, colore in candidum vergente, molles, tractanti facilè cedentes, cute tenui, molli, succo intùs & semine flavo, & planè melleo sapore, odore ante esum & inter edendum jucundo: graves, parvæ: si Massiliotides (quæ etiam saporis gratia cæteras longè antecellunt, sive albicantes tantùm sint, sive intùs & foris albæ, sed flavo semine) maximæ: si externæ sint, quales Hispania mittit, musto mersas, ut dulciores sint, post ne cohæreant, farina aspersas. Vitiosæ sunt duræ, tū in massa, tū per se singulæ vermiculosæ, graveolentes, foris nigræ, intùs rubentes, vel alio præter naturā colore præditæ, cortice crasso, duro, sicco, intùs alieno colore, sapore. Quædam tamen sunt nigræ, Provincialibus & Narbonensibus dictæ, foliis nigricantes, intùs ruberrimę, omnium delicatissimæ, dum recentes sunt: nam siccatæ liquescunt. Aliæ iisdem cinericiæ, aquosiores, quàm ut siccati possint: hominibus ingratæ, avibus expetitæ. * Porrò recentes ficus minùs mali succi sunt, quàm reliqui fructus autumnales: facilè in corpus distribuuntur, & penetrant: coq; renum calculos expellunt: flatus gignunt, sed minùs durabiles: abstergunt etiam & incidunt: thoracem præcipuè purgant: tussi veteri, diuturnisq; pulmonum vitiis prosunt: arteriæ asperæ, & suspiriosis idoneæ Siccatæ, quę caryeæ dicuntur, incidunt, ventrem solvunt: renes expurgant: jecori autem & lieni inflammatis obsunt, sicuti alia dulcia. Extrinsecùs tumores concoquunt, & discutiunt: magis autem cum farina triticea, si concoquere studeas: hordeacea, si magis discutere: cum cera & rosaceo subacta, cicatricem ambustis obducit. *Matthiolus, & Medici Colonienses.*

NUX PINEA, nuclei pinei, Germ. *Tannēstein*. Græcis *στρόβιλοι* vocantur: præstant recentiores, pleni, albi, sicci, vitentur flavi, aut pallidi, oleosi, rancidi. * Boni ac crassi sunt succi: multùm nutriunt, viresq; reficiunt, & facilè coquuntur: pectoris & pulmonis vitiis accommodantur. Resolvunt & concoquunt pituitam: ad dolores capitis non cōveniunt: quia illud vaporibus replent. Linctus inde fit, quem officinæ loch appellant. *Galenus, & Dioscorides.*

DACTYLI, fructus palmæ: in Creta & Judæa nascūtur. Probantur quæ in Judæa proveniūt, & inter has maximè, q̄ in Hiericūte nascuntur, magni, flavi, parū rugosi, molles, pleni tamē, & car-

A ne intùs multa, subdura, ad nucleū candicante, ad corticem rubescente, non pertusi, non vermiculosi: & qui concussi nihil aut minimū sonent, sapore vinoso. Deteriores sunt graciles, flaccidi, duri, quià excarnes, excusso pediculo pertusi: iidē fermè vermiculis scatentes. * Vis eorū adstrictoria: sistunt ulcera, quæ depascunt: laxatos artus cōstituunt: triti miscentur cataplasmatis & malagmatis: prosunt præcordiis, imbecilli stomacho, & jecinori affecto, misti conferentib. ca-
B taplasmatis. Eorum decoctū subinde detersum, capillos denigrat: datur bibendum congruè renum, vesicæ & viscerum vitiis: vulvæ ac ventris fluxiones sistit Concoctu sunt difficiles, capitisq; dolorem inferunt. *Dioscor. & Medici Colonienses.*

SEBASTEN, seu Myxa, sive Myxaria in Syria & Aegypto nascuntur Arbor est pruno valde similis, ei tamē magnitudine cedens. Cortex caudicei cādicat, ramis verò viret. Foliis comatur rotundis ac firmis. Fructus adolescūt exigui pruni
C magnitudine, nucleo intùs triāgulari forma, qui satis baccæ proportione respondet. Fructus maturitatem adepti, in atrum virescunt, gustu sunt prædulci, ac lenta, tenaciq; pulpa. Præferuntur acuminata, parum rugosa, gravia, nigra, carne multa ex rubro nigricante, firmiore, glutinosa, dulci & subacida, osse prunorum Damascenorum inæquali, nucleo intùs exiguo dulci.* Ventrem molliūt, ut pruna. Dantur utiliter ex bile febricitantibus, atque linguæ asperitatem mirificè
D leniunt: quin & pectori atque tussi opitulantur: ventris tineas pellunt: urinæ ardoribus à bile, vel salsa pituita provenientibus maximam opem præstant. *Matthiolus, & Medici Colonienses.*

UVAS PASSAE nascūtur in Creta, Cypro, Damasco, Corintho, &c. * Ad thoracis & jecoris affectus, speciali quadam facultate, vel (ut ita dicam) à tota essentia valent: modo acinis, qui frigidi & sicci, exutę sint. nam hi pectus astringunt, obstructioneq; pariunt: ob quod Medici hujus
E temporis uvas passas Corinthiacas, absq; acinis natas ægris præscribunt: quæ aqua aut vino elotæ, trium unciarum vel etiam minori, vel duorū aut trium cochleariū instar sumptæ ante cibum, alvum movent, & purgant. quæ verò acinos adhuc habent, stomachum corroborant, & alvum à cibo integræ comestæ solvunt. Quinetiam cædem sive per se, sive cum pipere comestæ capue leviter purgant: nec non leniendo, detergendoque thoracis & pulmonis affectibus probè sub-
F veniunt. *Andernacus.*

De fructibus calidis in primo.

AMYGDALAE dulces, Ger. *Mandelnuß/Mandeln*. Ital. *Mandorla*. Gall. *Amande*. Hisp. *Almendra* nominantur: probantur flavissimæ, plenæ, integræ, non contractæ, neque erosæ, tamen læves, duræ & siccę, quantum illis datum est, ob id fragiles, intùs albissimæ: sapore delicatæ propè indicibili, in castaneam tostam, & panis purissimi benè cocti qualitatem inclinantes, odore ante esum nullo aut perquàm exiguo, inter eden-

dum

dum autem jucundo. Improbantur albescentes, nigrescentes, rugosæ, molles, tortiles, oleosæ, rancidæ, sapore ingrato. Calidæ & humidæ in primo. * Extenuant & abstergunt, atq; viscera purgant: ex pulmone & thorace sputa educunt. Sed quia omnia amygdala ob pinguedinem æstuosa sunt, eoq; bilem commovent, febricitantibus aut certè iis qui ventriculū habent biliosum, offerri non debent, quia in bilem convertuntur. adhæc caput replent: neq; lac, neq; succus eorum illi prodest. Ideo ex cremore hordei, & lacte amygdalarum, cibus liquidior in febribus parari debet, ut in Gallia solet. Viridia integra cum involucro comesta bonum reddunt ventriculum: humidum & frigidum emendant. *Galenus, Andernacus, & Medici Colonienses.*

JUIUBAE, Ziziphа, vel Zinzipha Græcis recentioribus dictæ, nascuntur in Syria: laudantur recentes, amplæ, oblongæ, passæ tamen tensæ, carne intùs multa, succulēta, laxa, dulci, vinosa: plenæ, graves, sapore dulci & delicato, nucleo parvo, foris rufo, ac veriùs rubentes, intùs pallidæ aut albentes (nam foris albæ nobis nondum visæ) osse prunorum rotundiore, parvo intùs nucleo dulci. Improbantur vetustate nigricantes, læves, siccæ, pulverulentæ, friabiles, excarnes. * Sanguinem biliosum inspissant: densantque humorem tenuiorem, ad pectus descendentem. Contra hujusmodi affectus etiam serapium ex Ziziphis, & decoctū cum aliis quibusdam pectori accommodatis, conficitur. *Andernacus, & Medici Colonienses.*

NUCES CUPRESSI, seu pilulæ, in Creta nascuntur: laudantur perfectæ, recētes, ob id molles, seminis plenæ, etiam in ipsis hiatibus. * Ulcera glutinant: in duris corporibus intestinorum ramices juvāt, roburq; partibus præ humore laxatis addunt. Pilulæ ex vino tusæ, in dysenteria, alvi fluxione, tussi, & orthopnœa, aut si rejiciatur sanguis, convenientissimè bibuntur: earum decoctum eosdem præbet effectus: tusæ cum fico duritias emolliunt, nariumq; polypo medentur: in aceto coctæ, & cum lupinis detritæ scabros ungues ejiciunt. *Dioscorides & Medici Colonienses.*

NUCES JUGLANDES, Germ. Nuß. Ital. *Noce.* Gall *Noix* Hispan. *Nuoz.* nominantur: sunt concoctu difficiles, stomacho inutiles, biliosę, capitis dolorem inferentes, tussientibus inimicæ: * jejuno tamen stomacho comestæ, latos lumbricos pellunt: cum ficubus verò & foliis rutæ, & grumo salis contra venenum & pestilentiam manè assumptæ valent. Recentes stomacho innocentiores sunt, utpote suaviores: itaque allio mistæ eximunt acrimoniam. Livores in corpore illitu tollunt. Cæterùm juglandes virides decerptæ mense Majo, vel Junio appetente, antequā earū putamina obduruerint, sacharo vel melle asservatę stomacho utiles evadunt, & ori non ingratæ. *Diosco. & Matthiolus.*

UVAE, Ger. Weintrauben. Ital. *Vua.* Gall. *Grappe de Rasin.* Hisp. *Vua.* dicuntur, recentes alvum turbāt, & stomachū inflant. innocentiores, quæ decerptæ diu pependēre, ideò quòd in eis copia humoris exiccat, utilesq; fiūt stomacho, ęgrisq;, atq; cibi aviditatem excitant In vinaceis & ollis servatæ, ori & stomacho gratæ sunt. * Alvum sistunt, sed vesicā & caput tentāt: & sanguinē excreantibus conveniunt. Similesq; quæ in musto fuêre. Sapa aut passo cōditæ, stomachum magis infestant. At quæ Solē priùs passæ, in aqua cœlesti condiuntur, minùs vinosæ sunt, siticulosis, ardentibus & longis febribus salubres. Reconditi vinacei inflammatis mammis, rigentibus, ac prędutis, cum sale illinuntur. Decoctura eorum dysentericos, cœliacos, & fœminas fluxione vulvæ laborantes juvat infusa: ad desessiones ac fotus assumitur. Nuclei acinorū adstringendi vim obtinent: stomacho utiles sunt. Inspergitur farina tostorum. polentæ modo, dysentericis, & cœliacis, & solutis stomacho. *Dioscor.*

De fructibus calidis in secundo.

BEN, BALANUS MYREPSICA, nux unguentaria, avellanæ magnitudinis, alba & triangularis utplurimùm, & cortice tenui prædita: intùs autem nucleum pinguem continet, fungosa & alba tunica contectum. Laudatur ampla, vetus, cortice lævi, tenui, pleno, medulla lævi, pingui. Parva verò ex albo nigricans, vetus, plena, medulla alba, lævi, pingui, est innocentior. Nascitur in Aethiopia, Aegypto, Arabia. * Ex nucleo oleum parari solet, quod Balaninum appellatur: aperit, mollit, & digerit. *Andernacus, & Medici Colonienses.*

CAPPARIS, German. Kappern Ital. *Caparri.* Gall. *Des Capres.* Hisp. *Accaparra* dicitur: aculeatus frutex est, qui in terra stratus magis in orbē evagatur. Spinas, ut rubus, habet in hami modū aduncas: folia mali cotoneæ, rotunda: fructum oleæ similem, qui cùm dehiscens panditur, florem candidum promit: quo excusso nonnihil glandis oblongæ figura invenitur: quod apertum grana acinis punicorum similia ostendit, parva, rubicūda: radices lignosas spargit, grandes numerosasq;. Tenui plerunq; solo, asperisque locis, in insulis, & juxta rudera nascitur. Pręstantissimæ cappares ex Alexādria Aegypti Venetias advehuntur. Caulis & fructus, cibi gratia condiuntur. * Alvum turbat, stomacho adversatur, sitim gignit: cocta tamē stomacho, quàm cruda utilior est. Fructus drachmis duabus in vino potus, quadraginta diebus lienē absumit, & urinam cruentumq; excremētum emittit: bibitur utilissimè in coxarum doloribus, & nervorum resolutione, item ruptis & convulsis: menses ciet, caput purgat. *Dioscorides.*

NUX MOSCHATA, Germ. Muscatnuß/ arboris Indicæ fructus est persicæ arbori (ut scribūt) similis. In hac enim nux Moschata nascitur, maci suo involuta, veluti avellana, membrana illa sua exteriori. Macis involucro tegitur, quemadmodum & in aliis nucibus, putamen durum, quod in se nucem Moschatam continet, qua-

mittunt. Eligēda est recens, nō excsa, gravis, succi plena, oleosa, odorata. * Excalfacit ordine secūdo completo. Adstringit, oris suavitatē commendat, & fœtentis animæ virus cōmansa abolet: lentigines in facie emēdat, visum acuit, ventriculum & jecur roborat: lieņē absumit, urinā ciet, fluentem alvum sistit, flatus discutit, & frigidis uteri affectib. mirificè prodest: maximè saccharo condita recens, qualis ex India adfertur, manè & vesperi ante cibum sumpta, scrupuli instar. E recentibus priùs contusis, & in cacabo calefactis prælo exprimitur liquor, qui refrigeratus ceræ novæ instar concrescit, fragrantissimum spirans odorem, nervorum & articulorū diuturnis doloribus à frigore excitatis utilissimus. *Matthiolus, & Medici Florentini.*

PISTACIA ex Syria Venetias importari solent. Eliguntur recentia, nucleo intùs herbaceo, sapore jucundo. * Stomacho sunt amica. Jecinoris obstructiones auferunt: ventriculum & hepar roborant: ad Venerem incitant: impinguant. *Dioscorides, & Matthiolus.*

CALIDA quoq; in secundo ordine sunt ficus, nuces siccæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De fructibus calidis in tertio.

BACCAE JUNIPERI, Germ. Wechholderbeer/ in sylvis asperis nascuntur, rotundæ, nigræ, odoratæ, in mandendo dulces, subamaræ. Colliguntur mense Decembri. * Modicè calfaciunt & astringunt: stomacho utiles: contra pectoris vitia, tussim, inflationes, tormina, & scorpionum ictus efficacissimè bibuntur: urinā cient, unde ruptis, convulsis, & vulvæ strangulatui subveniunt. sed ... ut tenrant. Oleum ex baccis fit longè præstantissimum, cujus guttæ paucæ ex vino potæ, calculos è renibus pellunt: ore calidum retentum, dentium dolores tollit, si ex frigida defluxione contracti sunt: resolutionibus nervorum, extrinsecus adhibitum cōfert. *Dioscorides, & Andernacus.*

CARYOPHYLLORUM arbor provenit in Orientali plaga, quibusdam Indici pelagi insulis, non longè à Badan. Hujus caudex buxo simillimus est, eademq; materies. Folia verò cinnamomi instar habet, sed rotundiora. Fructu est parvo, ex atro rufescente, in clavi modum capitato, exertis in adversum quatuor denticulis, sese stellatim decussantib. promiculo apice, quadrati alveoli sinu medio umbilicatim prodeunte. Cultores arundinib. flagellant arborē, constrato priùs circumquaq; tegetibus palmeis solo. * Calidi & sicci in tertio: jecinori, stomacho & cordi auxiliantur. Concoctionē adjuvant, & alvi fluxiones cohibēt. Quin etiam eorum pulvis quatuor drachmarū pondere cū lacte sumptus, venereas vires adauget: oculorum visum exacuunt, & eorum nubeculas, argemasq; extergunt. Oleum ex eis, sicut ex cinnamomo, multò est efficacius. *Matthiolus.* Garcias verò ab Horto de Caryophyllis hoc scriptum reliquit: Caryophyllū vocatur Arabibus, Persis, Turcis, & plerisque omnibus ferè Indis Calafur: in Maluccis verò, ubi solum gignitur, tum etiā in his regionibus dicitur Chanque. Nomina autem quæ in pādectario sunt Armusel, & Carrumsel, aut imperitia librarii Arabici corrupta sunt, aut æraris vitio. Nascitur duntaxat Caryophyllon in Maluccis insulis, quæ sunt quinq; numero (quarū primaria est Giloulo) nec procul nimiùm à mari, nec etiam locis mari nimis vicinis. Nascitur etiā in Zeilan, nonnullisq; aliis locis, sed nullibi fructifera est arbor, quam in Maluccis. Porrò arbor est lauri forma, & magnitudine, foliis etiā laurinis, sed angustioribus, multis prædita ramis, copioso flore, primùm candido, deinde virescente, postremū rufescente, qui induratus, est Caryophyllū ipsum (Clavum vocant) quòd capitatus sit in modum clavi, exertis in adversum quatuor denticulis sese stellatim decussantibus. Provenit in extremis ramulis Myrti modo. Est autem flos hic viridis (ut à fide dignis viris accepi) adeò odorat, ut reliquos flores odoris suavitate superet. Cultores flagellāt altiores ramos arboris, emundato priùs circa arborem solo: siquidem nullum genus graminis sub hac arbore nascitur, omnem succū sive humorem ad se attrahente arbore. Decussi Caryophylli biduum, aut triduum siccantur, deinde asservātur, & Malacam aliasq; provincias mittuntur. Ii Caryophylli, qui in arbore hærent, crassiores fiunt, neque ab aliis, nisi vetustate differunt, tametsi falsò existimarit Avicenna lib. 2. cap. 318. crassiorē hunc marem esse. Magni proventus augurium est, si arbor plures flores produxerit, quam folia: idcircò nō debent nimiū flagellari arbores: quia vehemens & nimia flagellatio steriliores efficit. Pediculi oblongi, è quibus dependēt flores, vulgò Fusti vocātur. Folia rama odoris suavitate non fragrant, ut ipsum Caryophyllū, sed neq; ipsi rami odori sunt, nisi aliquamdiū siccati. Nascitur aūt ipsa arbor sponte ex Caryophyllis decidentibus. Nam cūm nunquam huic desit pluvia, quæ fructui alimentum præbeat, qui in terram decidit, enascuntur arbusculæ, quæ intra octennium quidem adolescunt, in annum verò centesimum perdurant, quemadmodum ipsi incolæ testantur. Collectio Caryophylli fit à 15. Septemb. usq; in Januariū & Februariū, nō manu, ut nōnulli volūt, sed violēta flagellatione. Falsa est eorū opinio, qui Caryoph. arborem eum Moschatæ nucis arbore eandem esse putāt. Nam nux folia ferè rotunda habet, pyri foliis similia. Caryophyllum verò folio est Lauri Præterea Caryophyllum defertur in Bandam insulam procul inde dissitam, quæ nucem profert. Nullius autem precii fuisse Caryophyllos in reliquo apud Maluccanos, donec eò delati navib. Chinenses, inde magnam eorū copiam in suam regionem exportarunt, & inde in Indiam, Persiam, & Arabiā. Conservari aūt in sua bonitate audio Caryophyllos, si marina aqua aspergantur, alioq; teredinē sentire. Multiplicis usus sunt Caryophylli tū ad obsonia, tū ad medicamēta, magis

magis tamen expetūtur in Iava crassiores illi, & annotini Caryophylli: à nobis verò tenuiores qui adhuc virides aceto, & sale apud Maluccanos condiuntur, sed his teneriores sacharo asservantur: hi mirum in modū palato grati sunt. Lusitanicæ mulieres, quæ istic habitāt, è Caryophyllis viridibus aquam stillatitiam organis eliciunt mira odoris suavitate fragrantē, & cordis affectibus utilem. Nonnulli sudores movent iis, qui lue venerea divexantur, Caryophyllis, nuce moschata, maci, pipere lōgo, & nigro. Alii Caryophyllorum pulverem capiti admovēt adversus capitis dolores à frigida causa provenientes. Mulieres Indicæ tum etiam Lusitanicæ eos mandunt cōmendandi halitus gratia. Nascuntur flores, qui à Caryophyllorum odore Caryophyllati nuncupantur, etiam in Chinarū regione, sed nequaquam odoris suavitate ita commendati, ut qui apud nos asservantur.

CARPOBALSAMUM fructus balsami est. Ab Alexandria comportatur. Optimū legitimumque flavum, farctum, ponderosum, gustu mordens, & fervens in ore: non autem nigrum, leve, inane, non acre, & nullum spirans odorem, quale, quod circumfertur, deprehēditur. Quòd si verum carpobalsamum haberi nequeat, cubebæ, vel grana juniperi ejus loco substitui possunt. *Matthiolus.*

ANACARDIA, sunt fructus cujusdam arboris, avicularū corculis non dissimiles, unde & nomen: colore etiamnum cordis modo rufescente, cùm scilicet ab arbore decerpuntur. Inest iis liquor mellis crassitie, sub cortice residens, sanguinis modo rubicūdus: sub quo est & nucleus parvæ amygdalæ effigie. Præstant pleniores & habiliores, fusci, resina in cortice multa, acri, nigra, nucleo, intùs albo: quo in melle cocto fit mel anacardinū. Hoc etiam ruso, potest oleum exprimi, sed longè diversum ab eo, quod coctis in aqua corticibus supernatat, & conchis colligitur, ad confectionem anacardinam. Cæterùm liquoris in medicina usus est, etsi myropolæ communi errore, & cortice & nucleo utātur. Nascuntur in Siciliæ montibus, qui continuè igneas eructant flammas. Magna ejus est in Cananor copia, tū in Calicut & reliquis Indię provinciis, veluti in Cambaya, & Decan. * Excalfaciunt & exiccāt tertio excessu. Labantes sensus revocant, memoriæ jacturam resarciunt, & nervorum & cerebri affectibus, quos frigida causa attulerit, auxiliantur. *Serapio, Actuarius, Paulus, Matthiolus, & Garcias.*

De fructibus calidis in quarto.

PIPER (Germ. Pfeffer. Gall. *Poivre.* Ital. *Pepe.* Hisp. *Pimienta, ò Peure,* nominatur) arbusculæ in India nascentis fructus est: quæ inter initia (ut ait Dioscorides) prælongum fructum, veluti siliquam, quod piper longum vocamus, profert: habet intus aliquid tenui milio simile, quod dehiscentibus siliquis racemorū in modum prodit. Eorū grana acerba candidum piper vocantur: matura verò, piper nigrum. Qui verò in Indiam navigarunt, piperisq; plantā viderunt, piper in planta bryoniæ simili nasci asserunt, diversisq; ex plantis longum & rotundum colligi. Nihil tamen interest. Nigrum eligi debet recens, gravissimum, plenum. Candidum præfertur, non rugosum, candidum & grave. Longum, optimum, quod, dum frangitur, solidum intùs cōspicitur, & compactum, gustu acerrimo, linguamq; mordens. Adulteratur longū herba simili: sed fucus deprehenditur, si in aquā immittatur: nam adulterinum liquescit, legitimum verò solidum manet. * Omnia piperis genera adversus venenum valent. Longum præcipuè colicæ medetur: eò quòd calefaciat, & crassos humores incidat. Albū magis astringit, & stomachum confirmat, sed raro apparet. Nigrum ad condimenta utilius. *Medici Florentini.* Porrò maxima piperis quantitas provenit in Malavar, tota ea maritima regione, quæ à promontorio Comorim ad Cananor usq; pertingit. Nascitur etiam in Malacæ maritimis, sed bonitate superiori cedens, & magna ex parte inane. Provenit similiter & in insulis Javæ vicinis, & Sunda, & Cuda, aliisq; locis. Sed id totum in Chinarum regionem deportatur, & loco natali consumitur, præter id, quod in Pegu & Martaban exportatur. Potissima etiam ejus pars, quod in Malavar gignitur, in usum incolarum cedit, tametsi regio admodum ampla non sit, nonnihil etiam à maritimis ejus regionis populis absumitur. Pars ejus defertur in Balagate bubulis coriis. Et magna copia à Mauritanis per mare Erythræū exportatur, id suffurantib. ipsis incolis. Eæ sunt regiones, quæ Piper gignūt, quanquā & in [illegible] tur supra Cananor, qua Septentrionem spectat: sed adeò exigua quantitate, ut ipsis incolis non sufficiat, & externo importato opus habeāt. Etenim nō gaudet hęc planta locis desertis & mediterraneis. Quàm verò procul à Caucaso mōte dissitæ sint hæ regiones, ex topographicis chartis satis patet. Nomē est Malavarica lingua Molanga, Malacitana verò Lada. Arabibus Medicis tum vulgò Filfil, tametsi Avicenna Fulful, & Piper longū Darfulful appellet, & Fulfel, quem sequutus est Serapio. In Guzarate & Decan Meriche, & in Bengala Morois. longum verò, quod solūmodò istic provenit, Pimpilim. Seritur autē Piperis plāta ad radices alterius arboris (magna certè ex parte juxta Faufel arborē, aut Palmam plantatum vidi) ad cujus usq; fastigiū sese convolvendo scādere solet: foliis raris, mali Assyriū effigie, sed minoribus, & per extremū acutis, virentibus, gustu calidis aliquātulum, & folium Betre sive Betle, sapientibus. Fructus uvarum modo racematim cohærent, minores tamen sunt Piperis racemi, & ipse fructus minor, semperq; virens, donec siccetur, & plenā maturitatem cōsequatur, quę incidit circa mediū Januarium. Radix pusilla non costo similis, ut voluit Dioscorides, quandoquidē Costus radix nō est, sed lignum. Inter verò eam plantam, quæ Piper

nigrum fert, & eam, quæ candidum, tam exigua est differentia, ut à nemine, quàm ab incolis dignosci possint: quemadmodum vitem, quæ uvam fert nigram ab ea, quæ candidam fert, non dignoscimus, nisi cùm uvas habent, & eas quidem maturas. Quæ aût longũ piper profert, lõgè alia est planta: etenim non plus habet similitudinis cum superioribus, quàm faba cum ovo. Præterea Piper longum & Bengala nascitur, quę regio quingentarũ leucarũ spacio à Malavar distat, ubi candidum, & nigrũ gignuntur. Precium longi piperis in Bengala est unius Lusitanici aurei cũ semisse in singulas cẽtenas libras. In Cochin verò, ubi plurimũ Nigrum nascitur, quinq; Lusitanicis aureis emi solebant centenæ libræ: sed abhinc quadriennium, aut quinquennium, quòd in alias etiam regiones importari cœperit, quindecim, aut viginti Lusitanicis aureis emendæ sunt. Piperis autẽ nigri precium in centenas libras est duorum Lusitanicorum cum semisse natali loco: at in Bengala duodecim Lusitanicis emuntur totidem libræ Nigri. Candidi plantæ rariores sunt, nec nisi certis Malavar, & Malacæ locis raræ nascuntur. Solet Magnatum mensis inferri: eo enim utuntur quemadmodũ nos sale. Venenis resistere & ocularib. medicamentis utile esse asserũt. Condiũtur aceto & sale virẽtes adhuc & immaturi Piperis nigri racemi, & usui asservantur. Arabes & Persæ medici Piper calidũ tertio ordine constituunt. Sed Empirici, cujusmodi sunt maxima pars Indicorum meditorũ, frigidum Piper faciunt, ut & pleraq; alia aromata, quæ excalfaciunt. Oratos autem omnes Medicos volo, ut Piperis candidi loco (quod calidius est & odoratius) Nigrũ non præscribãt, nisi candidi sit penuria. Similiter ne longum Piper candidi, aut nigri loco substituant, cùm prorsus diversæ sint plantæ, & nigrum cum candido magis conveniat. *Garcias.*

Toto Cõtinentis tractu in quo Nata, Carthago, & etiam Novo regno, magnus est usus Piperis cujusdam oblongi, quod majori acrimonia præditum est Orientali, magisq; aromaticum, & jucundiore odore spirat, quàm Capsicum, quinetiam præfertur Piperi nigro, cùm saporis tum suavitatis causa. Altæ cujusdã plantæ fructus est oblongus, crassitie quidẽ funiculi, at dimidii pedis longitudine, constans veluti multis granulis, circa pediculum oblongũ, continuò, & conjuncto ordine dispositis, seminis plantaginis modo, quibus ademptis, pediculus nudus conspicitur. Recens viridis est, Sole maturescit, & nigrescit. Calidum est tertio gradu. *Nic. Monardes.*

Nec prætermittendum est Piper ex Indiis nostris missum, quandoquidem non modò in medicum usum receptum est, sed planta est excellentissima, & toti Hispaniæ notissima Nam nullus est hortus, in quo nõ seratur ob fructus pulchritudinem. Vidi aliquando in hac urbe plantam ad arboris altitudinem excrescentem. Folio est viridi, ocymo latifolio simili, flore albo, ex quo pullulat fructus diversæ formæ, oblongus, rotũdus, Melopeponis forma, aut cerasorũ, sed immaturus viridis est, maturus verò colore rubro gratissimo. Particulatim concisum, & jusculo maceratum, meliorem saporem eduliis conciliat, quàm Piper vulgare, idemq; ejus usus est in omnibus, in quibus aromata ex Maluccis insulis, & Calecutro delata commendantur, in eo solùm differens, quòd illa multis aureis emuntur, hoc sola satione adquiritur. Nam in una planta colligũtur aromata in totius anni usum, minore dispendio, & majore commodo. Flatus discutit, utile pectori, & perfrictionibus, calefacitque & roborat partes internas. Caliditatis & siccitatis in quarto ferè gradu particeps. *Idem.*

Piper longũ tempore Galeni dupliciter adulterari solebat, ut tradit quarto libro de conservanda bona valetudine cap. 5. & 6. qua ratione hoc nostro seculo facilè quoq; poterit adulterari. Quare animadversione diligenti opus est. Primo modo adulterabatur Alexandriæ nescio qua mistione, quę proximè accedebat ad legitimũ Piper, nam & longitudine & crassitie planè erant similia, ad saporem verò aciem illi conciliandum, miscebant aliquid Pyrethri, aut seminis Napi. Alter modus erat, quòd pro eo aliud germen cujusdam herbę ex regionibus longinquis allatum formâ quidem planè referens Piperis, sed non saporem ejus, vendebant. Ratio dignoscendi hæc erit. Primùm gustu diligenter est deprehendendum, an saporem habeat Piperis: nam facilè internoscitur an acrimonia ejus sit à Pyrethro, aut alia herba acris saporis, aut ab ipso Pipere, cujus ob continuum usum in ciborum condimentis sapor omnibus est cognitus. Neque hac nota contenti, in aquam insuper infundamus. Nam vel primo vel secundo modo adulteratum, non unum integrum diem in ea perdurat, sed statim liquescet, quod in vero pipere non accidit. Præterea pediculi considerentur, nam facilè apparet an naturaliter vel artificio aliquo parati adhæreant. Eligatur itaq; pro legitimo integrum, & vegetum, boni odoris & non cariosum Nam facilè solet exedi. Piper nigrũ, quod ab Actuario vocatur Piper commune, debet esse ponderosum, crassius, cortice subtili, non nimis crispum, plenum, non friabile, nigerrimum, & selectum ab illis granulis marcidis & levibus, quæ in illo reperiuntur, quæ apud veteres Brasmie nominabantur, ut Dioscorides tradit Nostro tempore invenitur quasi perfectum, sine omni ruga, & facilè comparari potest.

De fructibus frigidis in primo.

Citria Mala nemini non cognita. Arbor ipsa omnibus anni temporibus pomifera, aliis deciduis, aliis subnascentibus. Malum oblongũ est, rugosum, colore aurum imitans, cum gravitate odoratum. Semen habet pyri. Principem locum obtinent, quæ in lacus Benaci ripis proveniunt.

proveniunt. quæ verò ex Liguriæ viridariis, & A Adriatici & Aegæi pelagi insulis, aliisq; locis in cibis non æquè ac illa, præstant. Servantur diutiùs incorrupta, si hordei vel milii acervis obruatur. * Venenis adversantur, maximeq; semē eorū. Citrii decoctum collutione, oris halitum commendat, suavitatemq; accersit. Ipsa aūt integra vestiariis condita, vestes nō modò gratissimo odore persundūt, sed eas etiam à tineis & blattis vindicant. Cruda commansa, non facilè coctioni obediunt: quin & crassum generant B succum: ob hoc vesci iis melle aut sacchari conditis satius est, quòd ventriculum cōmodè calfaciant, ac roborent. * Adversus atram bilem, & morbos mœstos, quos illa excitat, opitulantur. Semen privatim scorpionum ictibus & potum, & appositum mirificè medetur. Acidus eorum succus flavam reprimit bilem, arcetque pestis contagia. *Dioscorides & Matthiolus*.

Mala Cotonea, German. Quittenapffel. Ital. *Pomo cotogno*. Gall. *Pome de coing*. Hispan. C *Membrillo*, nominantur. * stomacho utilia, urinam cient: verùm tosta mitiora habentur. Prosunt cœliacis, dysentericis, purulenta extussientibus, cholericis, presertim cruda. Maceratorum liquor cōmodè in stomachi aut ventris fluxionibus, potui datur. Succus crudorum assumptus orthopnoicis salutaris est. Decocto foventur vulvæ, & sedes, si procidat. Cotonea, quę melle cōdiūtur, urinā movent: mel aūt sibi constringentem illorū vim, & inspissantem adsciscit. Quæ cū D melle coquuntur, stomacho atque ori gratiora sunt, sed minùs inspissant. Cruda cataplasmatis adjiciuntur, ad cohibendum alvū, aut si stomachus æstuet, aut in vomitiones effundatur: ad mammarū inflammationes, praeduros lienes, & condylomata. Fit vinū ex ipsis tusis, expressisq;, sed quò perduret, quindecim sextarii succi unus mellis adjungitur, alioquin in acore degenerat. Prodest ad omnia, quæ dicta sunt. Fit & E olēū ex eis, quod melinū vocatur: quo utimur, quoties adstringenti oleo est opus. Eligūtur vesa, rotunda, parva & odorata. quę verò Struthia dicuntur, magna quidem sunt, sed minùs utilia. *Dioscorides*.

Pyra, German. Byrn Ital *Peri* Gall *Poire*. Hispan. *le Pero* nominantur: horum multa genera, quorum facultates ex saporib. gustu dignoscuntur: cùm dulcia natura distent ab acerbis, acidis, austeris, & ab his, quæ unū vel plures ptæ se ferunt sapores & contrà, hæc deinceps ab illis sunt diversa. * Pyra esu stomacho grata sunt: F quin & vim habent exiccandi. Atqui sylvestribus magis adstringendi facultas inest: ob id etiam magis præstant contra fluxiones. *Galenus, & Matthiolus*.

Pruna (Germ. Pflaumen. Gall. *Prune*. Ital. *Susini*. Hispan. *Crìruelì*) dulcia * alvum solvunt, bilis fervorem restinguunt, sed stomachum malè habent. Acida stomacho utilia sunt, & alvum astringunt. Præferuntur Damascena, Ungarica, grandia, & oblonga. *Matthiolus*.

De fructibus frigidis in secundo.

Cucurbita, Germ. Kürbiß. Gall. *une Courge*. Ital. *Zucca*. Hisp. *Calabaza*, dicitur. * Refrigerat & humectat ordine secūdo: sitim sedat, phlegmonas refrigerat, febres restinguit. Cruda, trita illitu tumores & abscessus mitigat. Ramenta ejus insanibus contra capitis ardorem, quam syriasin vocant, in syncipite illinuntur: oculorum inflammationes, podagrasq; refrigerant. Succus à ramentis tusis, per se aut cum rosaceo infusus, aurium doloribus auxiliatur: adustiones cutis in ardenti febre illitu adjuvat. Totius fervefactę & expressæ succus, cū melle exiguo & nitro potus, alvum leniter resolvit. Vinū in cucurbitam recentem excavatam infusum, si mistum sub dio teneatur, potum alvum lævigabit. Amat rigua & aquosa loca. *Dioscorides*.

Cucumis, German. Cucumer. Ital. *Cucumero*. Gall. *Concombro*. Hispan. *Cohombro* dicitur: sativus * alvo & stomacho perquàm utilis habetur: refrigerat, qui corruptionem non sentit, vesicæ prodest: olfactu revocat, quos animus liquerit. Semen modicè urinam movet: cum lacte aut passo, vesicæ exulcerationibus subvenit. Illita cum vino folia, morsus canum sanant: & epinyctidas, cum melle. *Dioscorides*.

Galla (Germ. Eychapffel oder Gallapffel. Gall. *Noix de Galle*. Ital *Galla*. Hispan. *Elagalla para tintar*, nominatur.) fruct⁹ est quercus. Aliqua omphacitis, id est, immatura appellatur: altera plana, levis, perforata. Eligitur omphacitis, parva, nodosa, gravis, solida, non perforata: minùs utilis magna, rotundissima, polita, levis, laxa, perforata, flava, aut saltem rufa. Gallia Narbonensis & Lugdunensis præfert rosmarinas vulgò dictas omniū minimas: graves, solidas, asperas, preciosissimas. * Utriusq; vis, vehementer astringere. Tritæ excrescentiia in carne, fluxiones gingivarum, & uvæ atque oris ulcerationem cohibent. Nucleus dentium cavernis inditus, dolorē sedat. Crematæ carbonibus, donec igne flagrent, & vino, aut aceto, aut acida muria extinctæ, sanguinem supprimunt. Decoctum quibus insidere expedit, efficax est, & cōtra vulvas procidentes, fluxionesq;. Capillos denigrant, aceto aut aqua maceratæ: dysentericis, cœliacisq; cum vino aut aqua tritæ convenienter illinuntur, aut bibuntur, obsoniis addi debent aut integræ in aqua præcoqui, in qua nonnibil excoquendum est, quod his affectibus conferat. In summa his utendum ad astringenda, aut sistenda, aut siccanda, quæ opus sunt. *Dioscorides*.

Aurantiorum malorum tria in Italia observantur genera: dulcia, acida, & vinolenta, sive mixta.* Dulcia in omnibus partibus excalfaciunt. Aliorū verò succus refrigerat, prout majore seu minore referta sunt aciditate. Quocirca febricitantibus ad restinguendam sitim, acida quidem & vinosa, non autem dulcia sunt exhibēda. Cortex amara est, ob id calidior limoniorum cortice censenda. *Matthiolus*.

LIMONIA mala gustu Citriis & Aurantiis malis acidiora sunt: ob id succo & frigidiora & sicciora esse, argumento duci possit.* Fit ex succo, sicut & citriorum, serapium ad restinguendum bilis fervorem non inutile. Item & ad pestilentes febres, & eas, quæ contagione non vacant. Aqua quæ è Limoniorum succo calentis aquæ balneo, & vitreis organis extrahitur, præterquā quòd mulieribus expetitur pro fuco ad faciem expoliendam, virilligines ubicunq; sint, & totius corporis maculas emendat, varos delet, & acaros interimit. Serapiis admixta, febribus acutis & contagiosis mirè succurrit. Epota ventris tineas enecat id quod etiam præstat succus recenter expressus, unciæ pondere potus. *Matthiolus*.

MALA PUNICA (Ger. Granat apffel. Ital. *Pomi granati*. Gall. *Pome de granade.*) in Italia, Hispania, in hortis, vinetis & viridariis nascuntur. Triplici distinguuntur specie: alia namque dulcia, alia acida, alia vinosa sunt. Eliguntur cortice seu corio integro, rufo, duro, & dēso, gravia, matura, granis intùs rubris, vel roseis, succo prægnātibus vinoso plenissima. * Malum Punicū omne boni succi est, stomacho utile, perexiguū sufficiens alimentū. Dulcia stomacho utiliora habētur, sed aliquantulum in eo calorem gignūt, inflationes pariūt, unde in febri abdicātur. Acida adstringunt, æstuanti stomacho auxiliantur, & multò magis contrahunt, ac urinam cient: ora, gingivasq; lædunt. Vinosa verò mediā sortiuntur naturā. Nuclei acinorū acidi punici in Sole siccati, & obsoniis inspersi, cōcoctive, fluentem alvum, stomachumq; sistunt. cœlesti aqua madescunt, bibunturq; commodè sanguinem excreantibus: ad decessus dysentericorū, fœminarumq; fluxione vulvæ laborantium utiles sunt. Expressus nucleorū succus coquitur cum melle, ad oris, virilitatis, & sedis ulcera, nomas, reduvias, & ea quæ in corpore extuberant, auriū dolores, & narium vitia: præsertim acidorū. Hujus flores cytini vocantur: qui astringunt, siccant, cohibent: sanguinolenta glutinant: quas punicum præstant utilitates. humida gingivarum vitia, mobilesq; dentes decocto colluuntur: herniam prolapsu intestini erumpentem, cataplasmate repellunt. Memoriæ tradunt, qui tres quā minimos cytinos devoraverit, nullam in eo anno lippitudinem passurū. Eliquatur hypocistidis exemplo. Malicorium asperū est mali punici putamen: quod aliqui Sidion appellant. Id spissandi vim habet, & quos cytini, præbet usus. Decoctum radicis potu latas ventris tineas expellit, & easdem evocat. Balaustiū sylvestris punicæ flos est: de quo suprà suo loco. *Dioscorides.*

PEPONIS* caro in cibis, urinam cit: inflammationem oculorum illita sedat. Ramenta ejus contra adustionem infantum, quā syriasin vocant, syncipiti imponuntur: fronti admota oculorum fluxiones avertunt. Succus cum semine adjecta farina, siccatus in Sole cogitur in smegmata, quæ faciem repurgant, & nitorem

A afferunt. Radix sicca, & ex hydromelite pota, drachmæ pondere, vomitionem movet. Si quisquam moderatè secundùm cœnam vomere cupiat, geminis obolis sit contentus. Sanat quoq; illita cum melle, ulcera concreta in modum favi, quæ ceria vocant. Easdem quoq; vires obtinent Melones *Dioscorides*.

PERSICORUM plurimæ reperiuntur species. nam quædam rubent, alia aureo colore fulgēt, alia virescunt, alia candida sunt, alia sanguinea,
B alia duracina, alia cotonea vocantur. Adhæc quædam habentur dulcia, quædam acida, quædam vinosa, quædam amariuscula, & quædam etiam austera. Prima laus in cibis duracinis, sic ex re dictis, quòd ossi tam pertinaciter hæreat ossi, ut nullo pacto ab eo avelli queat. Præcipua autem in hoc genere illis laus, quæ ab aurei coloris nitore, odoreq; perquàm jucundo cotonea cognominant. Secundas sibi vendicāt partes, quæ cortice detracto sanguineum succum
C fundunt, non propterea modò, quòd sint gustu reliquis suaviora: sed etiam, quia magnitudine & colore sunt speciosa. Proxima sunt, nec prædicto generi fortasse cedunt, quæ à nucis similitudine Nucipersica cognominantur. hæc enim cùm colore & sapore non refragentur persicis cotoneis, tum etiam non ingrata dentibus duritie, gustum mira afficiunt voluptate. Sunt præterea Armeniaca, quæ à Latinis præcocia dicuntur, minora prædictis.* Persica poma matura tam stomacho, quàm ventri utilia sunt.
D acerba alvum cohibent, sed sicca vehementiùs. Decoctum è siccis alvi, stomachique fluxiones sistit. Armeniaca stomacho sunt utiliora. *Matthiolus, & Dioscorides.*

De fructibus frigidis in tertio.

MALA AUREA caules habent rotundos, bicubitales, aut ampliores, multis alis ramosos, succi plenos, facilè collabentes. foliis luxuriant
E multis, multipliciter dissectis, agrimoniæ ferè foliorum modo, singularibus eorū incisis. flosculi lutei sub foliis prodeunt: excipiūt hos fructus rotundi, profundis crenis, striati, mediocris mali magnitudine, per maturitatē aut pulchrè rubentes, aut auri luteo relucentes, colore, in quibus copiosa humens medulla succi instar, qua semen conditur. Tota herba gravem fœtidumque odorem spirat, è viridi colore inalbicat, & aliquantulum hirsuta est. Seritur
F subinde in hortis. Eodem quo sata est anno fructum, & quidem Autumno perficit. Nostra ætas Aurea mala appellat. Itali *Pomi d'oro* Germani Goldt apffel. Gall. *Pomme d'amours*, id est, amoris poma. Alia sunt aurea mala, de quibus fabulantur Poëtæ, hortorum filiarum Hesperi, quibus custos adhibitus fuit Draco, quem ab Hercule interfectum ferunt. Facultate autem hæc mala aurea cū universa ipsa herba refrigerant, aliquantò tamē minùs, quā Mandragoras. Poma à nonnullis cum pipere, sale, & oleo præparata ac cocta eduntur. Præbēt autem corpori

alimenti

alimenti quidem perquàm exiguũ, & hoc ipsum pravum ac vitiosum. *Dodonaus.*

MALA INSANA appellata humilis producit herba, cauliculus brevis est, pauci ramuli, sed lata sunt folia, majora, crassiora, candidioraque, quàm Solani, ambitu nonnihil sinuata, ad Xanthii nonnihil accedentia. flosculi albicante, aut purpurascente colore speciosi, stellæ modo radiati, luteis in medio staminibus. fructus calyci inhærēs à mediocris longitudinis pediculo dependet, subinde oblongus gallinacei ovi forma & magnitudine, quandoque mali instar rotundus, nonnunquam candidus, sæpiùs purpurascens. Annua & hæc stirps. Sata Vere, Autumno fructifera est. Peregrina quoq; Germaniæ ac Galliç. Sed in Aegypto passim in arenosis cāpis vel spontè gignitur, fructus adferens duplo aut triplo majores, quàm in Gallia, aut Germania: ut quidem Petrus Bellonius in singularium suorum libro undecimo scriptum reliquit. Iudicavit idem Theophrasti Malinathallam esse. Apud Insubres Melongena: ab Hetruscis verò Petranciani, ut quidem ait Matthiolus, dicuntur. alii Malanzana vocāt, Latinè Mala insana: Germania Melanzan / Doll apffel. Galli *Pommes d'amours, & Verangenes.* posterior appellatio Hispanis & Belgis innotuit. De Malinathalla autem sic Theophrastus: locis arenosis (in Aegypto) haud procul à fluvio nascitur terrenum, quod μαλιναθάλλην appellant, figura rotundum, magnitudine mespili, sine nucleo: folia ut Cypeiros mittit. hæc (radicem nempe Corsium appellatam & Malinathallam) incolæ legentes in βρύτῳ bordeaceo coquunt, dulcia admodum redduntur, hisq; pro bellariis utuntur. Quæ sanè verba, Mala insana, haudquaquam Malinathallam, sed differentem omnino esse stirpem ostendunt Malum etenim ipsum Mespilum magnitudine excedit: folia autem herbæ non sunt Cypeiri. Cæterū mala insana apud Aegyptios, teste Bellonio, cocta sub cineribus, vel in aqua, aut etiā fricta singulis ferè diebus & mensibus inferuntur, & eduntur. Hermolaus Barbarus ex oleo, sale & pipere fungorum modo coqui, & mandi refert. Qualicunq; autem tandem vel cocta, vel præparata modo esitentur, mali sunt succi, & nullum aut omninò exiguum præbent alimentum. *Dodonaus.*

De fructibus refrigerantibus in quarto.

STRAMONIAE caulis cubito nō rarò altior, digitum crassus, in pauculos ramulos dividitur: folia ejus lata, sinuata & acuminata, majora lōgioraq; quàm Solani, aut Malorū insanorū. flos ex oblongo denticulato calyce exit, magnus, cādidus, calathi effigie, convolvuli majoris floris æmulus, sed tamē omninò major ac amplior, & per oras angulosus, staminibusq; aliquot albidis in medio. fructus succedit singulis rotūdus, brevib⁹, crassis, nō tamē . . utis spinis asper, magnitudine ferè nucis re . . , putamine suo nondum exutæ, aut major, in quibus semina, & ma-

A gnitudine, & forma Mandragoræ. Odor herbæ caput nonnihil aggravat: floris gratia Lilio accedit, sed tamen est soporiferus. Rara & peregrina stirps est. Vere seritur: si fervens serenaq; æstas fuerit: fructus Autumno in Belgio Germaniaq; perficitur: secùs non facilè. Stramoniam nuncupant, & Pomum sive Malum spinosum: nonnulli Coronam regiam: alii Melospinum. Græci nostri temporis παρακοιμάκαλον, aut potiùs βαρυκοίμακαλον, quasi nucem gravantem, & torB porem ac molestiorem somnum inducentem: Itali hinc, ut quidem apparet, *Paracoculi.* Germ. Stechapffel vocant. Belgæ Doren appel. Gall. *Pomme de Peru:* Valerio Cordo Hyoscyamus Peruvianus: Matthiolo verò atq; aliis Nux Methel Arabum esse videtur. Nucem autem Methel Serapio cap. 375. fructum esse scribit similem Nuci vomicæ, cujus semen sit veluti Mandragoræ: cortex asper, sapore gratus, ac virtuosus: qualitas quarto ordine frigida. Aloysius Anguillara
C Stramoniam, Hippomanes illud Theocriti esse suspicatur, quo in Pharmaceutria equos in furorem agi refert. Cratevas siquidem, quem ejus citat interpres, Hippomanis plantam fructū habere scribit, ut Cucumeris sylvestris spinosum. Facultate autem Stramonia soporifera ac narcotica, frigida etiam quarto ordine, Mandragora non inferior. *Dodonaus.*

De fructibus humidis in primo.

HUMIDI in primo sunt caro Citri, Ziziphæ,
D &c. de quibus vide supra suo loco.

De fructibus humidis in secundo.

HUMIDI in secundo ordine sunt Cucurbita, Melones, Pepones, Persica, Pruna Damascena, Uva matura, &c. de quib. vide si prà suo loco.

De fructibus siccis in primo.

SICCI in primo sunt Baccæ Juniperi, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De fructibus siccis in secundo.

E BALANUS Myrepsica, glans unguentaria, Arabes Ben appellant: avellanæ magnitudinis, alba, & triangularis: laudatur ampla, vetus, cortice lævi, tenui, pleno, medulla lævi, pingui: para verò ex albo nigricans, vetus, plena, medulla alba, lævi, pingui, est innocentior. * Ex hac oleū parari solet, quod Balaninum appellatur: aperit, mollit, & digerit. *Medici Colonienses.*

SICCI quoq; in secūdo recessu sunt Capparis, Coronea, Nux Cupressi, Nux Moschata, Pyra, Pistacia, &c. de quibus vide suprà suo loco.
F

De fructibus siccis in tertio.

SICCI in tertio gradu sunt Caryophylli, Carpobalsamum, Galla, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De fructibus calefacientibus caput.

CUBEBAE, quarum in officinis usus sunt fructus piperi similes, ex Orientali plaga, nobis peregrini allatę. Appellatur hic fructus ab Arabib. Medicis Cubebe, & Quabeb, à vulgò Quabebechini: in Jaoa, ubi frequēs nascit. Cuniuc, à religs

Indis præterquam in Malayo, Cubabchini. Non est autem sortitus hanc appellationem, quòd in China nascatur, quandoquidē ex Cūda, à Jaos, ubi plurimus est, in Chinā perferatur: sed quoniam Chinenses, qui Oceanum Indicum navigabant, hunc fructum, quem in jam enumeratis insulis emerāt, cum aliis mercibus in alios maris Indici portus & emporia deferebant. Cæterùm similis est hæc planta Malo vulgari, minor tamen, foliis Piperis sed angustioribus, per arbores hederæ modo repit, aut, ut veriùs dicam, Piperis modo: non est Myrti effigie, aut foliis similibus Myrto. Fructus racematim cohæret, nō quidem ut in una conjunctim, sed singulis granis ex suis pediculis dependentibus. Flos est odoratus. Sylvestris est hæc planta, & spōte nascens, non domestica, neq; multorum generū, uti falsò Monachi commentatores in Mesuem putarunt. Tanta autē in æstimatione est fructus hic etiā ubi nascitur, ut eum in incolæ decoquāt, antequā afferri sinant, metuentes ne alibi satus, enascatur. Hinc fieri puto, ut corruptioni magis sit obnoxius, cùm hic, tū in Europa. Hæc à Lusitanis fide dignis accepi, qui longo tempore in Insula Jaoa habitaverunt. Porrò eliguntur corpulentæ, plenæ, graves, acres, minùs tamen quā piper, subamaræ, admodū aromaticæ, subdulces: annis decem servantur. Non sunt autē Cubebæ Arabum, neq; earum loco in Arabū præscriptionibus usurpari debent, sed canellæ: arbitratur enim Serapio, cubebas esse carpesium: ex Galeni sentētia eas facultates cubebis tribuens, quas Galenus carpesio tribuit, corticem cinnamomo similem esse asserēs: imò cinnamomi loco carpesiū majore quantitate substitui voluit. * Cæterùm excalfaciunt cubebæ initio ordinis tertii, siccāt verò in fine ejus. Quamobrem languentem ex pituita ventriculum, vel etiam ex flatu roborāt: pectus à lentis, crassisq; humoribus expurgant. Lienem juvant, flatus discutiūt, & frigidis uteri affectib. auxiliantur. Diu cū mastiche mansæ, pituitam à capite trahunt, & cerebrum roborant. Apud Indos præterea magnus earum in vino maceratarū est usus ad excitandā Venerem: tum etiam in Jaoa ad calefaciendum ventriculū. *Garcias, Medici Florent. & Matthiolus.*

CALEFACIUNT quoque caput, Anacardia, nux Moscata, &c. de quib. vide suprà suo loco.

De fructibus calfacientibus thoracem.

AVELLANAE (Germ. Haselnuß Ital. Nocciuola, Nosella. Gall. Noisette, Auelline, Nois de haye. Hisp. Elauelana) sunt aut sylvestres, aut domesticæ. Ex domesticis aliæ oblongæ, aliæ rotundæ sunt: veruntamē oblongas & pręstantiores, & gustui gratiores esse constat: & illæ præsertim, quæ putamine vehementer rubent, & fractu minimè sunt contumaces. * Avellanæ plus habēt essentiæ terrestris, ac frigidæ, quā juglandes. quin & plus præbent alimenti: minùs tamē amygdalis alunt, cibis in ventriculo supernatāt, largiùs esitatæ caput tentant: innocentiores tamē virides,

A quàm aridæ. Ipsæ tamen aridæ tritæ, & in aqua mulsa potæ, tussi veteri medentur: tostæ, & cum exiguo piperis potæ, destillationē concoquunt. Crematarum cinis cum axungia, aut adipe ursi perunctus, alopeciis capillum reddit. Ajūt nonnulli, usta earū putamina, & in cineris speciem redacta, cum oleo cæsiorum oculorum pupillas infantibus denigrare, perfuso sincipite. *Matthiolus, Dioscorides, & Galenus.*

AMYGDALAE amaræ (Germ. Bittermandel) B probantur flavissimæ, plenæ, integræ, duræ & siccæ. * Calida in primo, & sicca in secūdo: magis abstergunt, quàm dulciā: meatusq; viscerū expurgāt, aperiūtq;: humores extenuāt crassos lētosq; ex pectore & pulmone mirè educūt: coli & renū dolores ex frigidib. creatos persanant.

ZIBIBAE sunt uvæ passæ grandiores: quæ ex Damasco, Cypro & Creta apportātur. * Ejusdē facultatis sunt cū minoribus uvis passis dulcib.

CALEFACIUNT quoq; thoracem Caryeæ, C Ficus, Nux pinea, Palmulæ seu Dactyli, Uvæ recentes, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De fructibus calefacientibus cor.

NUCES INDICAE myropoliis omnib. vulgatissimæ, fructus sunt arboris cujusdā palmæ effigie, prægrandes, magnorum melonū instar, ab arbore dependentes: namq; magna involucrorū mole obteguntur. Cortex iis extimus colore constat in atrū rufescente, subdurus, tenax callosusq;: intùs verò villosa materie cōpactus, D quæ in capillamenta manibus exteriùs fatiscit. Subtus est putamen triquetrum, villosum, barbatumq;, cornu instar prædurum, ejusdem ferè coloris nucleum continens, ovi anserini magnitudine, intùs concavum: substantia illi pinguis, crassitudine semidigitali, duriuscula, tenax, callosaq;, albicans, sapore dulci, butyrū referens, tenui, sed aspero obtecta cortice, putaminis colore. Probātur recentes, eæq; præsertim in quarum concavitate liquor quidam dulcis includi- E tur: siquidem hoc argumento recentiores facilè cognoscuntur. * Excalfaciunt secundo excessu, humectant verò primo. In cibis sumptæ, etsi noxium admodum succum nō gignant, ventriculo tamen laborem inferunt: semen augēt, & Venerē excitant. Nux Indica lætiore saginā corpora reficit. Idcirco strigosas mulieres mirū in modū impinguat, & ad crassitiē reducit. *Matthiolus.*

CALEFACIUNT quoq; cor Mala Citria, Nux F Moschata, &c. de quib. vide suprà suo loco.

De fructibus calefacientibus stomachum.

STOMACHUM calefaciunt Amygdalæ dulces, Ben, seu Balanus Myrepsica, Caryophylli, Nux moschata, Pineæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De fructibus renes & vesicam calfacientibus.

RENES & vesicā cal[...] Amygdalæ amaræ, Baccæ juniperi, Cubebæ, Nuclei pini, Uva passa, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De fructi-

De fructibus calefacientibus uterum.

Lauri baccæ mense Decembri colliguntur. Magis quàm folia calfaciunt.

Uterum calefaciunt Baccæ juniperi, Juglãs, Nux moschata, &c. de quib. vide suprà suo loco.

De fructib. refrigerantib. thoracem & cor.

Thoracem refrigerant Jujubæ sive Ziziphæ, Sebesten, seu Myxa, sive Myxaria: de quib. singulis vide suprà suo loco.

Cor refrigerant Cotonea, Mala aurantia, Pyra, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

B

De fructibus refrigerantib. stomachum.

Cerasa (Ger. Kirschen. Gall *Cerise*. Ital. *Ciriegie*. Hisp. *Cereze* dicũtur) dulcia magis quæ in intestinis sunt, subducunt, sed minùs utilia stomacho sunt. Contrà austera. Quæcunq; verò acida sunt, ea pituitosis, excrementosisque stomachis conveniunt, siquidem austetis mâgis deficcãt, & nonnihil etiã incidunt. Junio ac Julio potissimũ mensibus fructus maturitatem consequitur. *Gal.* C

Mala * acerba adstringũt: matura verò longè secus. Melimele sive dulcia ventrem emolliũt, & ab eo animalia expellunt: stomacho negocium exhibent: æstuationem faciunt. Epirotica mala, quæ Latinè orbiculata dicũtur, stomacho utilia, sistunt alvum, urinas evocãt: malis tamen cotoneis invalidiora Sylvestria mala similia sunt vernis, & astringunt. Verna bilem gignunt, nervos omnes lædunt, inflationes pariunt. *Diosc.*

Mespilus, quæ à nonnullis aronia vocatur, D spinosa arbor est, folio pyracãthæ, sive oxyacanthæ. Fert pomum suave, quod Ger. Mespel. Gall. *Mesle, Messle*. Ital. *Nespolo*. Hispan. *Mespero* dicunt: exiguo malo non dissimile, tribus intùs ossiculis: qua ex causa id nonnulli tricoccon appellavêre. Tardè maturescit: * esu adstringit, stomacho gratum est, alvumq; supprimit. *Diosc.*

Olivæ muria asservatis utũtur in cibis. Laudatissimę ex Hispania apportantur.* Astringunt & refrigerant. Ribes fruticosa est, folio parvo E vitigineo, perinde ac albæ populo Ramuli sunt ei lenti ac flexibiles, è quibus fructus, Ger. Sanct Johans trübel/ parvarum uvarum modo, racematim dependent, rotundis, simulq; cohærentibus acinis magnitudine piperis, qui maturitatem adepti, maximè rubent, sapore subacido admixto etiam dulci. Vulgaris est planta, in hortisq; frequens.* Febribus acutis opitulatur: æstuantem ventriculum refrigerat, sitim restinguit, nauseam & vomitiones sistit, cibi appetẽtiam incitat, cœliacos & dysentericos juvat, & biliosis destuxionib. vexatos: sanguinis fervorem demulcet, bilis acrimoniam retundit, Impetumq; domat. *Matthiolus.* F

Cornus arbor vulgaris est notitiæ.* Fructus, German. Thierlin/ oder Herlen Kirsen. Ital. *Corniola*. Gall. *Le fruit d' un Cornoillet, cornoille*. Hisp. *La ceriza sylvestre*, in cibo adstringit: profluvio alvi, atque dysenteriæ salutares, sive in edulio, sive in desiuto exhibeantur *Diosc.*

Sorba, Ger. Spierling/ Sperbierlin/ Sorbôpffel. Gall. *Vn Cormier*. Ital. *Sorbo*. Hisp. *Vns Csrms*. Fructus sunt vulgatissimi, nullisq; nõ cogniti.* Eandem astringendi naturam præstant quam mespila, sed imbecilliore effectu. Utraque tamen in medico usu magis, quàm in cibis expetũtur. *Gal.* A

Refrigerant quoque ventriculum Cotonea, Citrulli, Cucumeres, Cucurbita, Limones, Melones, Mala aurãtia, Punica, Pyra, &c. de quibus singulis vide suprà.

De fructibus refrigerantibus hepar.

Berberis, Germ. Saurich/ Erbsel. Gall. *Espine vinette, ou du Berberis*, fructus est fruticis, acinis oblongis, racemo pendulis, qui maturitate maximè rubent, punicæ mali acinis haudquaquam absimiles, quanquam figura longiores, gustu acido, & subaustero, parvis reconditis intùs nucleis. Nascitur in sylvis, frutetis, campestribus, montanis, siccis & aquosis locis. Septembri atq; Octobri mensibus colligitur. * Sitim restinguit, sed biliosas, pestilentesque exhalationes supprimit. Datur utiliter cœliacis, cibum rejicientibus & dysentericis, & ubi bilis à jecinore in ventriculum regurgitans cholericos excitaverit affectus, mensium profluvia cohibet. tineas ventris enecat, prodest cruentis excreationibus: firmat cõmotos dentes, si eo sæpiùs foveantur: gingivas roborat, &c. *Matthiolus.*

Hepar quoq; refrigerant Cucurbita, Cucumis, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De fructibus refrigerantibus renes & uterum.

Fraga, Germ Erdtbeer. Gall. *Fraises* vocantur: fructus sunt nemini non cogniti. * Æstate in cibis arrident, biliosis, æstuantibusque ventriculis prosunt, siticulosisq; sitim sedant. Vinum quod ex iis elicitur, ulcusculis quæ in facie à caliditate proveniunt, mirificè medetur: itemque varos, & oculorum nubeculas, calidasq; defluxiones impositũ tollit. In sylvis, dumetis, & in opacis montibus, ac secus vias sponte & in hortis nascuntur. Æstatis initio colliguntur. *Matthiolus.*

Uterum refrigerant Cucumeres, Cucurbita, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De fructibus astringentibus.

Myrti baccæ probantur recenter, plenę, succulentæ, odoratæ, grandes, & bene nutritæ.* Restringendi vim habent.

Astringunt quoque Berberir, Castanea, Cornus, Cotonea, Galla, Glans, Mespila, Mala punica, Nux moscata, Olivæ, Omphacium, Palmulæ, Pyra, Persica, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De fructibus discutientibus.

Discutiunt Cappares, Piper, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De fructibus extenuantibus.

Extenuant Amygdalæ dulces, Baccæ juniperi: de quibus supra suo loco.

De fructibus glutinantibus.

Glutinant Glans, Palmulæ, &c. de qui-

bus singulis vide suprà suo loco.

De fructibus flatus discutientibus.

Flatus discutiunt Baccæ lauri, Baccæ juniperi, Nux moschata, Piper, &c. de quibus suprà suo loco.

De fructibus semen generantibus.

Semen generant Ficus, Nux pinea, Nux Indica, Pistacia, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De fructibus urinam cientibus.

Halicacabum, seu vesicaria (German. Judenhütlin/Judenkirsen/Schlutten/Boberellen/Rot Nachtschatten. Gall. *Baguenaudes* dicitur) solani species est: foliis hortensi solano similib. verùm latioribus: cujus caules, posteaquam adoleverût, prona terram spectât, folliculis orbiculatis, vesiculis similib. in quibus semen continet fulvum, rotundû, læve, acinorum uvæ figura: quo coronarii utuntur, corollis intexentes. In Vineis copiosissimè provenit. Vesicas suas in fine Augusti, & inter initia Septembris mensis colore primùm viridi, mox paulatim rubescente profert. * Vim usumq; hortensis solani habet: verùm cibis nequaquam expetitur. Regium morbû purgat semine poto, & urinam pellit. *Matthiolus.*

De fructibus menses moventibus.

Nuclei persicorum, Germ. Pfersichkernen/incidunt, extenuant, resolvunt, & digerunt: * unde viscerum obstructiones aperiunt, renes affectos juvant, hæmorrhoidum dolores sedant: tum in cibo, tum potu ex vino assumti. *Andernacus.*

Menses quoque movent Baccæ hederæ, Cappares, Piper, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De fructibus menses sistentibus.

Menses sistunt Berberis, Uva passa cum nucleis, &c. de quibus suprà suo loco.

De fructibus veneno resistentibus.

Veneni resistunt Baccæ juniperi, Juglans, Mala Citria, Piper, &c. de quib suprà suo loco.

De fructibus dolorem mitigantibus.

Dolorem mitigant Baccæ juniperi, Baccæ hederæ, Ficus, Juglans, Piper, &c. de quibus suprà suo loco.

De fructibus purgantibus bilem flavam.

Cassia Arabum, est cassia illa nigra solutiva, vulgò notissima. Vulgariter dicitur Arabibus Hiarxamber, tametsi Avic. Chiarsamdar corrupto nomine vocet: in Malavar Comdaca: in Canara, cujus provincia est Goa, Bavasimga: in Decan, & à Bramenis Bavasinigua: in Guzarate & à Mauritanis regnum Decan incolentib. Gramalla, arbor ipsa in Canara Bahoo. Est autê hæc arbor Pyri magnitudine, foliis mali Persicæ, angustioribus tamen aliquantum, & virescentibus, floribus Genistæ perquàm similibus, luteis, Caryophyllum odore æmulantibus, quibus decidentibus, exiliunt oblongæ siliquæ virentes admodum ante maturitatem (non autem rubentes, ut scripsit Lacuna) quæ per maturitatem nigrescunt, longitudine interdum quinque palmorum, nunquam verò infra binos palmos. Nascitur per universas has provincias, præstantissima tamen, & durabilior locis ad Septentrionem magis vergentibus, ut in Cambaya. Invenitur & in Cayro, & in Malaca, & in Sion, totoq; eo tractu. Nascitur & apud Lusitanos tanta copia, ut unius Candil, hoc est, quingentarum & viginti duarû librarum precium non excedat decem regales castellanos, qui constituunt aureum Indicum Pardoan nuncupatum. Eligatur Alexandrina, amplis siliquis, gravis, plenior, quę côcussa, clausis intùs granis nô strepat, cortice lævi, & purpurascente: pulpa intùs pingui, splendente, succulenta, non situlenta, nec putri, sapore prunorum delicato. Utendi tantùm tempore extrahêda: nam extra cannas promptè corrumpitur, & in vasis servata pejor evadit. In Græcorum medicamentis, si cassia præscribatur, ejus loco canella sumenda est: tum etiam in Arabum scriptis, ubi Græcorum remedia recensent, & iis etiam medicamentis, quæ corpus non solvunt. Sin autem remedia ab Arabibus descripta sint, aut in eum usum præscripta, ut corpus purgent, cassia nigra uti debemus. Datur omni ætati: imbecillioib. quidem drachmæ duæ vel quatuor: robustioribus autem & adultis uncia, vel sescuncia, vel drachmæ decem, cum sacchari momento, manè, vel ante cœnam. Calido frigido temperata est, nisi quòd paulò est calidior, humida primo gradu: * clementer & innoxiè à ventriculo bilem & pituitam purgat leniendo, febribus inde ortis confert, sanguinem hac ratione puriorem reddit, ac ejus sanguinis, & bilis flavæ acrimoniam frangit, resolvit thoracis & pulmonis & asperæ arteriæ phlegmonas, easq; partes lenit ipsa morsus expers, sitim sedat, præsertim sumpta cum succo intybi, vel cichorii, vel solani arte depurato. Intemperiem denique renum calidam mitigat, cum diureticis sumpta, & glycyrrhizæ decocto, ob idque calculum in his gigni prohibet. Quòd si viscera fuerint sicciora, cassiæ lubricitas augenda est oleo amygdalarum dulcium, si debilia & lubrica sint, minuenda myrobalanis, vel rhabarbaro, vel aqua cum mastice cocta, vel spica addita: si ad vias urinarias ferri eam volumus, uretica miscêatur. Quoniam verò tardiùs & imbecilliùs purgat, acre aliquid (quale thymum, hyssopum) actionem ejus intendens misceatur, aut potiùs aliquid medicamentorum valenter purgantium, efficaciusq; purgat hæc, si ex sero lactis propinetur *Garcias, Mesues & Medici Florentini.*

Myrobalani Arabum fructus quidam prunis similes, callo corporis compactili, osse intùs lignoso, differunt à Balano Myrepsica, hoc est, nuce unguêtaria Dioscoridis, quam vulgus Ben appellat. Quinque generibus distinguuntur: videlicet in Citrinas seu flavas, Chebulas, Indas, Emblicas, & Belliricas. Citrinæ laudantur multùm flavæ, in viride inclinantes, densæ, graves, gummo-

gummosæ, corticee crasso os parvū complecten- A te. Dosis in substantia est à drachmis duabus, usque ad drachmas quinque: in infusione à drachmis quinq; usque ad viginti. Sunt frigidæ in primo, siccæ verò in secundo. * Purgant ventriculum bile, ab eaq, tertianam, & reliquas febres biliosas, & ardorem extinguunt: calidis & biliosis naturis salubres. Cavendus tamen earum usus in viscerum obstructionibus est. Siquidem harum decoctum valenter obstruit. Assæ item ipsæ minùs purgant, potentiùs constipant, & astringunt, B & his magis ustæ. Harum quoq, tritarum pulvis quò tenuior, eò vehementius astringit. Quapropter maceratione seu infusione harum (ex sero caprino) nobis est utendum, præsertim cùm solam evacuationem expetimus. *Mesues.*

Myrobalana Avic. vocat Delegi: Sic etiam Serapio, rametsi librariorum vitio Halilig corruptè legatur. Omnes enim Medici Arabes mihi affirmarunt, omnia myrobalana Delegi vocari. Peculiariter verò flava Azfar, Indica sive nigra A. C suat, quebula quebulgi: bellirica beleregi: & emblica embelgi, sub quo nomine haudquàquam nota fuére hæc posteriora Avicennæ, & Mesuæ: sed sub nomine Seni, ut patet ex Serapione, qui Seni tenuissimo cortice prædita esse scribit, quæ nota emblicis convenit. Sunt igitur in universum quinq; eorum genera, quorum nomina magna ex parte mutuati sumus. Nā quòd genus quoddam Serapio Damascenum appellat, melancholicis morbis perutile: id facit, non quòd in Da- D masco proveniat hic fructus, sed quòd hinc ex India Myrobalana Inda eò deferrentur. Falluntur autem tam ii, qui omnia Myrobalanorū genera in eadem arbore nasci putāt, quàm qui flava, & quebula tantùm. Nam quinq; sunt diversa arborū genera: &, quod magis mireris, in regionibus sexaginta aut cētum leucis inter se distantibus nascuntur. Proveniunt enim nonnulla in Goa, & Batecala, alia in Malavar, & Daltul. In toto regno Cambayæ quatuor eorum genera in- E veniuntur: Chebùla verò in Bisnager, Decam, Guzarata, & Bengala. Cæterùm quę in Lusitaniā sicca deportantur, magna ex parte sumpta sunt in regione, quæ est inter Dabul, & Cambaya. Nā experientia compertum habemus, eos fructus, quos regio Septentrioni vicinior producit, minùs putredini obnoxios esse. Invenio autē apud eos tria Myrobalanorū genera, quorum usus est in purgàtionibus levibus, & sine molestia: hæc vocant tria genera: horum primum genus, quod F rotundum est, & bilem purgat, indigenæ Arare, Medici Antiqui vocāt, nobis sunt flava: alterum genus incolis Rezanuale dictum, nostra sunt Indica, sive nigra: tertiū genus Gotim incolis nuncupatum, rotundum, nobis bellerica sunt. Chebula verò nostra, quæ pituitam purgant, illis Arteca appellantur. Hæc sunt quatuor Myrobalanorum genera, quę illis sunt in usu medico. Nam quinto genere, Anuale iis nuncupato, nobis verò emblica dicto (tametsi apud eos reperiatur) non utuntur, nisi densandis coriis, Rhois coriariorum loco, & atramēto conficiendo. Sunt tamen etiam nonnulli, qui iis viridibus vescuntur excitandæ appetentię causa. Porrò Arare rotundum est, & Sorbi folia profert. Anuale foliis est minutim incisis Palmę magnitudine. Rezanuale octogenum est, & folia Salici similia habet. Guti foliis est Lauri, sed pallidioribus, & subcinericiis. Aretea magna sunt, & rotunda, oblongiora tamen, dum ad perfectam maturitatem pervenerunt, & angulosa folia ejus Persicis similia. Sunt autem singulæ arbores Pruni magnitudine, omnesq; sylvestres, & sponte nascentes, non domesticæ. Cùm autem gustu sint astringēte & acido, Sorborum immaturorum modo, ex frigidorum & siccantiū classe esse dixerim. Præparationis modus apud Indos non invaluit, utpote qui iis nō utantur purgationis, sed astrictionis duntaxat gratia. Nam si purgare velint, eorum decocto utuntur, & majore dosi quàm nos in Europa. Solent autem iis sacharo conditis uti magno cum successu, nec quisquam Medicorum usu istorum, famā unquam est periclitatus. Chebulorum autem major est gloria: cōdiuntur hęc in Aisnager, Bengala, & Cambaya: flava & Indica, in Batecala & Bengala. Jubeo ergo ex his immaturis stillatitiū liquorem organis elici, quem post sumptam aliquam conservam adstringentē propino, & syrupis admisceo, si quando opus est. Flava & Bellirica præscribere soleo initio mensæ, iis qui aut alvi profluvio, aut stomachē relaxatione laborant: talibus enim convenit hujusmodi cibus propter adstrictionem cum parva aciditate conjunctam. Præterea immaturorum Myrobalanorum succū, in alvi profluviis apprime efficacem esse expertus sum. *Garcias ab Horto.*

Pruna (Germ. Pflaumen. Ital. *Susini*. Gall. *Prunes*. Hisp. *Le ciruele*.) dulcia, quæ hodie Ungarica vocant, conservantur per annum. * Modicè elixa, eorumque juscula unius libræ cum sacharo bibita, ventrem laxant. *Mesues.*

Sebesten, seu myxa, sunt fructus arbusti, cujus fructus avellanæ nucis, quam ponticam vocant, magnitudine in racemo dulcis, dum maturescit potissimùm pallescens, cādido lentore plenus, cum interiore nucleo quasi olivæ siccatur: quo privatim utimur in medicina. * Conservantur per annum, Febrientiū ventrem laxant, sitim sedant, linguæ ariditatem & scabritiem tollunt, pectoris vitia adimunt. humida in primo. Datur in decoctione laxante P. xx. in alterante P. ij. vel P. iij. Pulpa verò datur ab ℥ j. ad ℥ j ß. *Mesues.*

Tamarindi dactyli sunt acidi, fructus palmæ sylvestris Indicæ. Ejus folia ad hyperici folia multùm accedere conspecta sunt, etiamsi à quibusdam salicis folia illi tribuantur. Fructus, cujus hodie usus, notus est. Probātur colore à nigro in rufum languescente, teneri, multis villis intertexti, recentes, pingues, non retorridi, ex dulcib. acidi, & vinoso sapore. Adulterantur prunorū carne, sed in his nigredo est obscura, humentiores sunt, & prunorum odor & sapor illis inest. Servantur in fictile vitratum coacti, loco frigido &

sicco, per annos tres. Potio eorum est ab ℥ ij. usq; ad ℥ v. Est medicamentum excellens atq; innocens, frigidum siccum ordine secundo. Ob id humorum acrimoniã reprimit, bilem purgat, ejusq; & sanguinis fervorem furoremq; compescit, febres acutas lenitione egentes, & regiũ morbum sanat, sitim ac omnẽ ventriculi hepatisq; ardorẽ extinguit, vomitũ sistit. *Mesues & Medici Florent.*

Uvae passae acinis exemptis, è vino aut aqua lotae, unciae unius, vel alterius instar, ventrem laxant. *Andernacus.*

De fructibus purgantibus bilem atram.

Myrobalani Indae optimae sunt nigrae, magnae, carne densa, graves sine ossibus. Dosis pulveris à ℥ ij. ad ℥ ß. Infusionis verò ab ℥ ß. ad ʒ x. Sunt frigidae in primo, siccae in secundo. * Bilem utramque praesertim exustam purgant: tremoribus membrorum conferunt: colorem nitidum pariunt: elephanticos juvant: moerores auferunt: & quartanam fugant. *Mesues.*

De fructibus purgantibus pituitam.

Colocynthis (Germ. Wilde Kürbs. Gall. *Des Coloquintes.*) est cucurbitae sylvestris fructus, mali instar rotundus. Hujus medulla in usu est. Laudatur pilae mediocris in speciem conglomerata, vehementer amara, matura, ampla, rara, ob id levis: & quantò levior, tantò melior, alba admodum, lenis, eadem foemina. Immatura, & his notis destitura, mala. In calidis regionibus seritur & perficitur: sed in Germania ac Belgio aegrè ad maturitatem pervenit. Colligitur autumno cùm flavescit, abeunte jam virore. Conservatur per annos tres. Datur salvẽ robustis, & aetate florentibus, à siliquis sex ad decem, frigus & aestum vitantibus. Corrigitur ejus malitia mastiche, gummi, tragacantho, vel bdellio. Calida & sicca ordine tertio. * Pituitam & alios humores crassos & glutinosos, magis ex profundis partib. & distantibus, ut cerebro, nervis, musculis, juncturis, pulmone, thorace, quàm ex venis attractos, purgat, ac etiam bilem flavam. Quapropter cephalalgiae, dolori cranei totius, hemicraniae, epilepsiae, apoplexiae, vertigini, aquae fluxioni in oculũ, podagrae frigidae, ischiadi, ac reliquis nervorum juncturarumq; affectibus mirificè subvenit: item asthmati, ac tussi antiquae, dyspnoeae ex thoracis repleti angustia. Ac praeterea summè omniũ prodest colico dolori tam è pituita, quàm flatibus & hydropi. Omnia autem haec sive sumpta, sive clystere, aut balano intestinis immissa praestat: utero autem imposita, foetum necat. Eadem cũ aceto forti affricta, alphos, psorã sanat. Oleum deniq; super cineres calidos incoctũ corticis ejus inanito, capillos illitu nigrat, eosque ne cadant, firmat, canitiem tardat. Idem auri instillatũ ejus dolorẽ ac tinnitum sanat. Acetum autem similiter incoctũ collutione dolorẽ dentium sanat: incidit enim, tenuat, terget ac digerit. *Mes.*

Colocynthis sarmenta foliaq; sativi cucumeris emittit, per terrã repentia, divisa fructum in speciem mediocris pilae conglomeratum, vehementer amarum: quem legere oportet, cùm coeperit in pallidum colorẽ permutari. Medulla fructus purgatoriam vim habet, si quatuor oboli cum aqua mulsa, mellẽ cocto, myrrha & nitro excipiãtur, & cogantur in catapotium. Arefactae pilae teruntur, & infusae clysteribus prosunt nervorum resolutioni, coxẽdicum doloribus, & coli vitiis, ut quae bilem, pituitam & strigmenta, interdum etiam cruorem eliciant: foetus admotae enecant: dentium dolorem tollit, si una repurgetur & luto oblita cum aceto & nitro infervescat: hocque jure decoctis dentes colluãtur: si aqua mulsa aut passum in eadem incoquatur, & sub dio refrigescat, potu crassum humorem & strigmenta alvi detrahit: stomacho supra modũ adversatur: subdita ex ea balano, alvi excrementa ejiciuntur. Virentis succo utilissimẽ ischiadici perfricantur.

Cucumis sylvestris, seu a sininus, Ger. Wilde Cucumer / vel Esels Cucumer. Gall. *Cocombre sauvage* appellatur: fructu solo distat à sativo cucumere, quem longè minorem parit, oblongis glandibus non dissimilem, folia atq; sarmenta sativi refert, radice candida, magna. Nascitur in sabuletis, & rudetibus, frutice in totũ amaro. Colligitur succus ex fructibus per maturitatẽ pallentibus, exeunte aestate: siccatur, ut scammonium: & triennio servatur. Datur à gr. x. usq; ad ℈ j. Corrigitur bdellio, aut tragacãthi lachryma, aut aqua mulsa cum salis modico adjecto, aut lactis portione. Calidus est & siccus ordine tertio, substantia ignea & terrea usta constat. * Purgat potenter pituitam vomitu, & dejectione & interdum bilem, si vacuari paratã est: serosum quoq; excrementum, etiam evulsu contumax, atque adeo à juncturis mirificè trahit. *Mesues & Diosc.*

Myrobalani Chebuli quò majores, eò meliores, subnigrae, in rubrum inclinantes, graves, quae aquae impositae statim merguntur, cortice crasso. Ex Memphiticis nundinis adferũtur. Dosis pulveris est à drachmis duabus ad quatuor. Infusionis verò à drachmis quatuor ad decem. Humectati sacchard condiuntur. * Pituitam expurgant: mentem exacuunt: visum reddunt clariorem. Saccharo verò conditi ventriculum tum purgant, tum corroborant: hydropi & febribus diuturnis conducunt. *Mesues.*

Myrobalani Emblici praestantiores sunt magni, carnis multae, densi, graves, ossium parvorum. Ex Syria apportantur. Dosis pulveris est ab aureo uno usq; ad tres. Infusionis verò ab aureis tribus usq; ad sex. * Purgant pituitam, cerebrum, nervos, ventriculũ & cor corroborant: intellectum augent: stomachũ à pituita & putrefactione mundificant: cordis tremori conferunt: appetitum excitant, & vomitum sedant. *Mesues.*

Myrobalani Bellirici meliores sunt magni, densi, graves, & cortice crasso. Quae his notis carent, aut vetustate exolevi sunt, aut aliud incommodum passi sunt. Ex nundinis Memphiticis feruntur. Dosis, ut Emblicorum. * Frigidi sunt primo, sicci verò secundo: caetera emblicis viribus proximi. *Mesues.*

De Se-

De Seminibus, *Sectio XI.*

Semen est ea pars plātæ, ex qua in terram projecta similis planta producitur. Horū autem alia vel

- Alterant
  - Conservando: *atque vel qualitate*
    - Prima: *atque vel secundū*
      - Quantitatem. Sic
        - Calida *in*
          - Primo — Coriandrum, Fœnugræcum, Lini, Lithospermon, Lupini, Oryza, *&c.*
          - Secundo — Anethi, Apii, Ervum, Erucæ, Ocymi, Urticæ, *&c.*
          - Tertio — Ammios, Anisi, Anethi, Amomi, Carei, Cardamomum, Fœniculi, Cumini, Dauci, Nigellæ, Napi, Petroselini, Seseleos, Staphydis Agriæ, Viticis, *&c.*
          - Quarto — Nasturtii, Sinapi, *&c.*
        - Frigida *in*
          - Primo — Hordeum, Milium, *&c.*
          - Secundo — Acetosæ, Cichorii, Solani, *&c.*
          - Tertio — Cicutæ, Hyoscyami, Papaveris, *&c.*
        - Humida *in* Primo — Malvæ, Sesami, *&c.*
        - Sicca *in*
          - Primo — Faba, Fœnugræcum, Fœniculi, Hordeum, *&c.*
          - Secundo — Ervum, Lens, Oryza, Papaveris, Solani, *&c.*
          - Tertio — Anethi, Apii, Ammi, Anisum, Careum, Cuminum, Coriandrum. Granum *tinctorium*, Nigellæ, Milium, Petroselini, *&c.*
      - Locum. *Vide literam* A.
    - Secunda. *Vide literam* B.
  - Corrumpendo: *sunt venena: ut* — Coriandrum, Psyllium.
- Purgant
  - Bilem — Psyllii, Thymelææ, *seu* Cocci Gnidii, Thlaspi, *&c.*
  - Pituitam — Carthami, *seu* Cnici, Genistæ, Lathyris, Ricini, *&c.*

A
Semina *ſecundùm loca alterantia, aut*

- Calefaciunt
  - Caput — Fœniculi, Majoranæ, &c.
  - Thoracem, — Urticæ, &c.
  - Cor — Ocymi, &c.
  - Stomachum — Aniſi, Cumini, Ammeos, Cardamomum, Grana *Paradyſi*, &c.
  - Jecur — Aniſi, Ammeos, Amomi, Apii, Aſparagi, Cumini, Carei, Dauci, Fœniculi, &c.
  - Splenem — Aniſi, Carei, Naſturtii, &c.
  - Renes & *veſicam* — Cicceres, Erucæ, Saxifragiæ, Urticæ, &c.
  - Uterum — Rutæ, &c.
  - Artus — Naſturtii, Rutæ, Sinapi, &c.
- Refrigerant
  - Caput — Lactucæ, Juſquiami, Papaveris *albi*, &c.
  - Thoracem — Papaveris *albi*, Violarum, &c.
  - Cor — Coriandrum, Semen *Citri*, Acetoſæ, &c.
  - Stomachum — Coriandrum *præparatum*, &c.
  - Jecur — Cucurbitæ, Cucumeris, Citrulli, Endiviæ, Lactucæ, Melonum, Portulacæ, Scariolæ, &c.
  - Splenem — Citrulli, Cucurbitæ, Cucumeris, Endiviæ, Lactucæ, Melonum, Portulacæ, Scariolæ, &c.
  - Renes & *veſicam* — Cucurbitæ, Citrulli, Cucumeris, Melonum, Endiviæ, Portulacæ, Lactucæ, Scariolæ, &c.
  - Artus — Cucurbitæ, Citrulli, Cucumeris, Endiviæ, Lactucæ, Melonum, Portulacæ, Scariolæ, &c.

- **B** Semina *qualitate secunda alterantia, aut*
  - Adstringunt — Anthera, Berberorum, Bursæ *pastoris*, Granum *tinctorium*, Milium, Nuclei *acinorum*, Portulacæ, *&c.*
  - Discutiunt — Anethi, Dauci, Fœnumgræcum, Lini, Nigellæ, Sesami, *&c.*
  - Abstergunt — Faba, Ervum, Hordeum, Lupini, Urticæ, *&c.*
  - Emolliunt — Fœnugræcum, Ligni, Malvæ, Nigellæ, *&c.*
  - Indurant — Portulacæ, *&c.*
  - Suppurant — Fœnumgræcum, Hordeum, Lini, Lolium, *&c.*
  - Glutinant — Ervum, *seu* Orobus, Lolium, Lupinus, *&c.*
  - Flatus *discutiunt* — Anisi, Anethi, Apii, Carei, Cumini, Dauci, Fœniculi, Nigellæ, Petroselini, Seseleos, Santonici, *&c.*
  - Semen *generant* — Cicer, Faba, Erucæ, Lini, Fraxini, *&c.*
  - Menses *movent* — Amomi, Asparagi, Anisi, Ammi, Cicer, Dauci, Apii, Fœniculi, Petroselini, Seseleos, Levistici, *&c.*
  - Calculum *frangunt* — Malvæ, Milii *Solis*, *&c.*
  - Menses *sistunt* — Anthera, Cuminum, Pæoniæ, Lappæ, *&c.*
  - Venenis *resistunt* — Ammi, Anisi, Apii, Cardamomum, Citri *mali*, Fœniculi, Rapæ, *&c.*
  - Dolorem *mitigant* — Anethi, Amomi, Cardamomum, Cuminum, Dauci, Ervum, Fœnugræcum, Lini, Hyoscyami, Milium, Panicum, Petroselini, *&c.*
  - Strumas *discutiunt* — Althææ, Coriandrum, Hordeum, Lentes, Lupini, Lolium, Lithospermum, *&c.*

De seminibus calidis in primo.

Semen Coriandri, Germ. Coriander. Gall. *Coriandre*, nominatur: nodosum est, intùs cavum: nascitur in hortis: colligitur Autumno: servatur repurgatum, & exiccatū in loco sicco, non calido, per annos duos. * In quibus parum calefaciendum, magis autem siccandum est, convenit, ut in pulvere ad caput & ventriculum, sic ut in tragematis à cibo sumatur. Quia verò exhalationes ad caput excitat, aceto macerari debet, quod sesplasiarii præparari dicunt. In vertigine & doloribus capitis, ex consensu factis, vitare prorsus oportet. *Mesues, & Andernacus.*

Fœnigræci semen, Germ. Bockshorn/oder Kühorn. Gall. *Fenegrei, ou Fenegres*, dicitur, profert planta trifolio similis corniculis quibusdam inclusum. Nascitur passim in campestribus. colligitur semen mense Julio, vel Augusto. Servatur à festucis & paleis repurgatum & exiccatum, per annos duos, in loco sicco. * Fœnigræci farina vim habet emolliendi, discutiendique: in aqua mulsa decocta adversus tam internas, quàm externas inflammationes, efficaciter illinitur: lienem cum aceto & nitro trita extenuat. Succus decocti ejus fœminarum malis subvenit: & sive tumor, sive præclusio fit vulvæ, foventur, & insident. Fœnigræci in aqua decocti cremor expressus, capillos, furfures, & manantia capitis ulcera purgat: locos dilatat, & emollit, si cum anserino adipe pessi vice subjiciatur. Viride cum aceto utilissimum imbecillibus locis, & ulcera sentientibus. Decoctum ejus prodest adversus tenesmos, fœtidamque dysentericorum proluviem. Oleum quod ex eo exprimitur, & myrto capillos & genitalium cicatrices abstergit. *Mesues & Dioscor.*

Lini semen, vulgò Flachssaamen. Gall. *Semence de Lin*, notum est. Nascitur in campestribus, cultis, & pinguibus. Colligitur æstate, cùm maturum est. Servatur repurgatum & exiccatum in loco sicco per annos duos. * Easdem, quas fœnugræcum vires habet. Discutit & emollit omnem intùs, forisq; inflammationem, cum melle, oleo, exiguaque aqua decoctum, aut melle cocto exceptum: vitia cutis in facie, varosque crudum tollit: illitum cum nitro & ficulneo cinere, parotidas, duritiasque discutit: ulcera quæ serpunt, favosq; cum vino decoctum expurgat: ungues scabros eximit, cum pari modo nasturtii & mellis: vitia pectoris extrahit, si ex melle in eclegmatis vicem substituatur: tussim lenit: Venerem stimulat, si farina piperis & melle exceptum, pro placenta largiùs adsumatur. Hujus decoctum interaneorum, vulvæque erosionibus immittitur, alvi excrementa evocat, ad vulvæ inflammationes in desessionibus perquàm utile. *Dioscorides.*

Lithospermum, Germ. Meerhirss. Gall. *du Gremil*. à seminis duritie nomen accepit. Foliis est oleæ longioribus & latioribus, mollioribus, jacent humi, quæ ab radice exiliunt: ramulis re-

A ctis, tenuibus, firmis, crassitudine acuti junci, lignosis: in quorum cacumine bifidi exortus cauliculorum speciem exhibent: foliis longis, inter quæ parvum semen rotundum, ervi magnitudine, duritia lapidea. Nascitur in asperis & editis locis. Colligitur mense Junio & Julio. Conservatur per annos duos in loco sicco. * Vim hanc habet, ut semine cum vino albo poto calculos frangat, pellatque urinam. *Dioscorides.*

Sativus Lupinus, Germ. Feigbonen. Gall.
B *Lupin*, appellatur: notus est. Nascitur in campestribus, & hortis. Colligitur mense Julio, vel Augusto, cùm maturum est. Servatur per annos duos. * Hujus farina cum melle delinctu, aut potu, ventris animalia expellit. Ipsi quoque macerati, & cum sua amaritudine esitati, eadem efficiunt. Decoctum eorum idem munus præstat, cum ruta & pipere potum: quare lienosis prodest. Eodem ulcera tetra, quæ theriomata vocant, gangrænas, incipientem scabiem, eruptio-
C nes pustularum, ulcera in capite manantia, vitiligines, maculasque fovere utilissimum: menses & partus extrahit, cum myrrha & melle subditū in vellere. Eorum farina cutem, livoresq; corrigit: inflammationes cum polenta & aqua mitigat: tubercula & coxendicum cruciatus, ex aceto lenit: strumas in aceto cocta, illitaq; dissipat: carbunculos rumpit. Decocti cœlesti aqua, donec in cremorem lentescant, faciem abstergunt: medetur pecorum scabiei, cum radice nigri cha-
D mæleontis, ita ut repente decocto abluantur. Lupini triti, ubi macerata dulcescere cœperint, cum aceto poti, fastidium detrahunt, & cibi aviditatem faciunt. Gignuntur & sylvestres lupini, sativis similes, sed omninò minores: qui eadem quæ sativi possunt. *Dioscorides.*

Oryza, Germ. Reiß Gall. *Riz* frugum generis est, in palustribus, riguisq; nascens. * Mediocriter alit: sed alvum supprimit. *Dioscor.*

De seminibus calidis in secundo.

E Anethum, Germ. Dillen/ & Hochkraut. Gall. *Anet*, hortis omnibus frequentissimum, omni adeò ex parte fœniculum æmulatur. Colligitur semen mense Julio vel Augusto, cùm maturum est. Servatur expurgatum in loco sicco, per annos tres. * Hujus decoctum potu lac evocat: inflationes & tormina sedat: alvum, vomitionesq; sistit: urinas ciet, singultus lenit, oculorum aciem hebetat, genituram restinguit, assiduè potum.
F Fœminis vulvæ malo oportunis, ad desessiones utile. Condylomata illitus seminis cremati cinis tollit. *Dioscor.*

Apii semen, German. Epffichsaamen/ nascitur passim in hortis, & riguis Colligitur mēse Julio. Conservatur expurgatum & siccatum, per annum unum in loco sicco. * Urinas & menstrua movet, flatusque discutit. Venenis resistit, & dolores internos sedat: venarum, arteriarum, & renum obstructiones, detergendo, extenuando discutit: comitialib. gravidis & fœtui inimicum. *Dioscor. & Galenus.*

Orobus

OROBUS, sive ERVUM, Ger. Ervem. Gall. *Noer vesse, ou des ers*: in Hetturia *Moco* vocatur, vulgoque cùm sit notissimum, fetitur. Hoc itaq; utendum, non alio. Aliud supradicto simile Creta adsertur. Orobus illic nominatum, hoc nõnulli verum esse existimant: foliis est phaseoli vulgaris, sed angustioribus & minoribus: semine subflavo: quod cùm difficilè reperiatur, supradicto utendum est. Colligitur Junio & Julio mensib. * Amarum est, incidit, extergit, atq; obstructiones viscerum expedit. Si sumatur copiosè, sanguinem per urinas evocat. ex linctu cum melle crassos pulmonis thoracisque humores educit. cutis asperitatem lævigat. pruritum, lenticulas, maculas & ulcera cum melle detergit. *Galenus, Dioscorides & Medici Florentini.*

ERUCAE semen, Ger. Weiß senff saamen. Gall. *Semence de la Roquete*: in hortis nascitur. Colligitur Julio mense, conservatur verò per annum. * Urinam cit, Venerem concitat, semenq; auget. Ventris tineas enecat, lienemq; extenuat. Sylvestris erucæ semine pro sinapi quidam utuntur. Urinam vehementiùs pellit, & multò sativo acrius. *Dioscorides & Galenus.*

OCYMI seu BASILICONIS semen, Germ. Basilienſaamen: nigrum est. Nascitur in viridariis. Colligitur mense Julio: conservatur autem per annum. * Cor exhilarat: ejus defectionem tollit: humidum stomachũ corroborat. Potum convenit atram bilẽ gignentibus, difficili urinæ, inflatisq; naribus: haustũ subinde movet sternutamenta. Sed oculos premi necessum est, eũ sternutamentum auget. *Dioscorides & Crescensius.*

URTICAE semen, Germ. Nessel saamen: Julio mense colligitur: repurgatur & conservatur per annum loco sicco. * Potum ex passo Venerẽ stimulat, & vulvæ ora patefacit: cum melle delinctum orthopnœæ, lateris & pulmonũ inflammationibus prodest: thoracem expurgat. Erodentibus medicamentis admiscetur *Dioscor.*

AMMI hodiè à nonnullis ostenditur foliis fœniculo tenuioribus, caule gracili, umbella in qua candidi flores, & semen minutissimum, cumino similis, non per omnia respondens veterum descriptioni. Pleri que existimant semen quoddam ex Hispaniis sub Amomi nomine allatum, verũ esse Ammi, aut saltem ejus loco usurpari posse. Quòd si Ammi in promptu non sit, ejus loco cuminũ vel anisum accipiendũ est. * Vis ei excalfactoria, fervens & exsiccans. Facit ad tormina, urinæ difficultatem, serpentium ictus, cum vino potum: menstrua ciet. Miscetur derodentibus cantharidum medicamentis, quę Eсdoria vocant, ut inde exortis urinæ difficultatibus resistat. Sugillata cum melle tollit. colorem pótu aut illitu mutat in pallorem. Suffitum cum uva passa, aut resina, vulvas purgat. *Dioscorides & Medici Florentini.*

ANISI semen, Germ. Anis. Gall. *de l'Anis* appellatur: vulgo notũ est. Melius semper recens, plenum, non surfurosum, odore præstans. Passim in hortis provenit. Colligitur mense Junio, vel Julio: expurgatur à pediculis, festucis: siccatur & conservatur per annum loco sicco. Excalfacit & siccat. oris halitum jucundiorẽ facit, doloris levamentum præstat. Urinam ciet, discutiendi vim habet: hydropicis potum sitim extinguit. Animalium venenis adversatur: valet ad inflationes: alvum & alba fœminarum profluvia sistit: lac ad mammas elicit: Venerem stimulat: dolores capitis levat, suffitum naribus. Cum rosaceo tritum, instillatumque fractis auribus medetur. *Dioscorides.*

Anisi semen usurpatur siccum, sed recens: plenum optimi odoris, sapore acri & dulci, nõ surfurosum: præstantissimum crescit in Creta: potest tamen commemoratis jam notis præditum aliud ex nostris accipi.

AMOMUM hodiè passim desideratur, videlicet semen candidum vel fulvum, simplici tamen colore, non vario, &c. Quod autem officinæ ostendunt, nigrum est semẽ, & censetur esse Sion Dioscoridis. Proinde ejus loco, Asarum, aut Calamus aromaticus substituendus est. *Medici Colonienses.*

CARUM, Germ. Matkümich/ oder Wiesenkümel. Gall. *des Carvies* dicitur, semen est vulgaris notitiæ. Nascitur in pratis & collibus. Colligitur mense Junio: mundatur, exiccatur, & ad usum servatur in loco sicco per annum. * Excalfacit, urinam concitat, stomacho utile, os commendat, concoctionẽ adjuvat. Utiliter miscetur antidotis & oxyporis. anisi vicem præbet. *Dioscor.*

CARDAMOMUM Græcorum, quod est cordumeni Arabum, tametsi multi dubitent, quidnam sit: illud tamen quod officinæ cardamomũ majus appellant, cardamomi Græcorũ loco usurpari posse videtur, quia aromaticam quandam acrimoniã, nec non amaritudinem, quamvis obscuram, habet. Aliud verò est cardamomum Arabum, à Græcorũ cardamomo: ejusq; duo genera constituũt, majus & minus, utrumque nobis incognitum: nisi majus illud intelligatur, quod Melligetam, aut granum Paradisi nuncupãt. Semen est angulosum, acre, linguam vellicans non admodum aromaticum. Cardamomum minus officinarum nullo modo convenit cum cardamomo minori Arabum, neque ad aliquod cardamomi genus referri potest: sed est melanthii genus. * Calefacit, discutit, lumbricos enecat: scabiem ex aceto sanat: ex vino sumptum, renibus & urinę difficultati medetur. *Dioscorides & Medici Florentini.*

Cardamomum aroma est iis in regionibus probè cognitum, in quibus magnus ejus usus est. Ejus etiam magna pars in Europam, Africam, & Asiam evehitur. Ab Avicenna Saccolaa nominatur, quod duũm est generum: alterum Saccolaa quebir, id est, magnum: alterum verò Saccolaa ecgner, id est, minus. His nominibus cognitum est utrumque Cardamomum, cùm Medicis Arabibus, tum Mercatoribus. In Malavar vocatur Etremelli: in Zeilan Encal: in Bengala verò Guzarate, & Decan, interdum Hil, interdum E-

lachi, idq; inter Mauritanos. Nam ab gentilibus indigenis omnium provinciarum enarratarum Dore nuncupatur. Quæ diversitas summam illam nominum confusionem inter Arabes scriptores peperit. Etenim nõnulli Indicis vocabulis usi sunt, alii verò Arabicis, & multis errandi occasionem præbuit. Nam quòd alterum Serapio Saccolaa, alterum Hilbane vocat, mendosum est exemplar, & Hil duntaxat scribendum erat. Etenim si Bane omninò adjiciendum volumus, potiùs Bara dicendum erat, quod lingua Canarina magnum sonat. Nihil igitur aliud est Saccolaa omnibus Arabibus nuncupatum, aut Sacule Avicennæ, aut Elachi, quàm quod Cardamomum vulgò appellant, veterib. cùm Græcis, tum Latinis planè incognitum, ut ex eorum monumentis colligere licet. Siquidem Galenus lib. 7. Simplic. medic. Cardamomum scribit non esse tam calidę facultatis, quàm Nasturtium, sed suavius & magis fragrans, cum quadam amaritudine: quæ omnes notæ nostro Cardamomo non conveniunt ut experientia docet. Dioscorides verò lib. 1 cap. 5. commendat, quod ex Comagene, Armenia, Bosphoroque devehitur (tametsi in India quoq; & Arabia provenire dicat) eligendumq; scribit plenum, frangenti contumax, gustu acre, subamarũ, odore caput tentans. Nostrum contrà Cardamomum in illas regiones defertur, è quib. Dioscorides suum devehi scribit. Sed neque id frangenti contumax est, neque caput tentat, neq; amarum, neq; gustu adeò acri, ut Caryophylli. Plinius lib. 12. cap. 13. quadruplex esse Cardamomi genus scribit, sic inquiẽs: Simile his & nomine, & frutice Cardamomum, semine oblongo. Metitur & eodem modo in Arabia. Quatuor ejus genera. Viridissimum, ac pingue, acutis angulis, contumax fricanti, quod maximè laudatur. Proximum è rufo candicans. Tertium brevius atq; nigrius. Pejus tamen varium, & facile tritu, odorisq; parvi: quia verus. Costo vicinus esse debet. Hoc & apud Medos nascitur. Hæc Plinius; tametsi tam Dioscoridi, quàm cæteris Græcis unicum tantùm extet Cardamomi genus. Sed nullum ex prædictis cũ nostro quicquã commune habet, quod fragile esse debet, siliqua candicante, granis intùs nigris. Seritur verò id leguminum modo, altitudine, quando summa, cubiti, in quo dependent siliquulę granula interdum usq; ad viginti continentes, nõ ut Cordus in lib. 1. Dioscoridis scripsit, glãdis, aut avellanæ magnitudine. Huic autem errori occasionẽ præbuit Davus ille Terentianus, omnia perturbans, Gerardũ Cremonensem interpretem intelligo, qui cùm hoc medicamentum ignoraret, nomẽ illi ex Græcis pro arbitrio indidit, tametsi legitimũ Arabicum nomen in integro, & non mutatum reliquisse præstitisset. Quàm Ruellii lib 2. cap. 5. opinio sit erronea, qui nobis Capsicon, aut Siliquastrũ pro Cardamomo Mauritanorum proponit, omnibus notissimum est. Ad ea verò, quæ Lacuna libro 1. cap. 5. cõmentariis suis in Dioscoridẽ scribit, satis protervè in Arabes invectus, sic responsum volo. Neq; ejus Megetham Cardamomum esse Dioscoridis, siquidem ignota fuit Dioscoridi: neque Cardamomum majus coloris est cinerei: neque nigella tertium id genus quod in officinis asserit haberi. quandoquidem Nigella totis his provinciis non nascatur. Cæterùm non multùm fortè refragabor iis, qui Cordumeni Arabum, Cardamomum Græcorum esse putant. quandoquidem Serapionis & Avicẽnæ Saccolaa Græcis est ignota, ut suprà diximus. Quòd verò Saccolaa utendum negent: quoniam Grȩci de eo nihil scripsére, non concedo: multis enim experimentis comprobatum est plerisque morbis perutile esse: eoque utendum censeo in omnibus compositionibus Arabum, & Recentiorũ, qui Arabes sequuti sunt. Quòd verò Melegetha Cardamomum minus non sit, satis ex utroq; genere, quod in his regionibus nascitur, manifestum est: quorũ alterum Cardamomum, ut vocant, majus est: aliud minus, ejusdem tamen formæ, & duntaxat magnitudine differentia. Optimum autẽ censetur minus, quod odoratius est altero, & secundùm facultatem majus dici potest. Provenit utrumque in India, præsertim verò ab emporio Calecut usque ad Cananor, tametsi aliis etiam locis Malavar & in Jaoa nascatur, non tamen adeò copiosum, neq; cortice adeò candido. Multus ejus usus est in his provinciis, siquidem unà cum Betre (veluti suprà diximus) manditur, pituitaque caput & stomachum expurgat, & serapiis admiscetur. Falsum autem est, quod Matthęus Sylvaticus capite 117. scripsit: Indos ejus radices adversus febris circuitus uti, nasciq; in tuberibus quarundam arborum. Nam exili est admodùm radice, nec nisi satum provenit, solo antè ignibus perusto, ut faciliùs enascatur. *Garcias ab Horto.* Cardamomum arbitror apud Græcos esse siliquam quandã forma & magnitudine instar ficus, pediculo crassiore & duro, cortice anguloso & solido, interiùs semine nonnihil rotundo, colore in superficie, inter rubescentem & fuscum medio, & albo in parte interiore, acri gustu cum nonnulla amaritudine, suavi odore & non ingrato sapore, cui semina in membranis unà cũ medulla fungosa & alba adhærẽte insunt. Cùm itaque ex pluribus locis Galeni colligatur, Cardamomum folliculis vel Siliquis esse inclusum, & huic jam à me descripto conveniant omnes notę a Dioscoride allatę, videtur mihi, rectè nos asserere posse, hoc esse verum Cardamomum, & alias species esse Cardamomũ Arabum; cùm illud Græcorum Cardamomum ab ipsis vocetur Cordameni. Primi quidem generis nullum vidi, nisi duas aut tres Siliquas apud Ferdinandum Imperatorem, quæ illi reliquæ adhuc erant de aliis, quas ad Theriacã usurpaverat. quæ satis magnam similitudinem habẽt cum Nigella, alio nomine Melegetta dicta, & de aliis grana Paradisi: quæ non in folliculis, sed extra illos in granis afferuntur. Unde aliquis concludere posset,

set, quòd illa sit semen hujus Cardamomi. Qui tamen cautiùs agere velit, studere debet ut ipsas siliquas, si fieri possit, ejusmodi jam descripsimus, acquirat, modò copia earum ad manus sit, in quorum tamen penuria è duabus speciebus officinarum (quas credo esse Arabũ Cardamomum, quemadmodum alibi prolixiùs demonstravimus) minus vocatum Cardamomum assumatur, quod alii granum Paradisi vocarunt (quanquam in officinis hoc nomen confusè & huic attribuatur, & Nigellæ, alio nomine Melegettæ dictæ, quæ nos putamus semina esse, ut diximus, veri cardamomi) quæ est Siliqua alba, nonnihil rotunda, & angulosa: in reliquis majori similis. Sed quia acrius est & validius majore, & inter gustandum aliquid amari quoque saporis deprehenditur, magis videtur convenire, quàm majus.

Fœniculi, Germ. Fenchel. Gall. *du Fenouil.* Ital. *Finnocchio.* Hisp. *Hinojo.* semẽ vulgaris est notitiæ. Nascitur passim in hortis. Colligitur mense Septembri: exiccatur, mundatur, & servatur per annũ in loco sicco. * Excalfacit ordine tertio, exiccat verò primo. Lac procreat: suffusis auxiliatur: urinas mensesq; ciet. *Galenus.*

Cuminum, Germ. Kümich. Gall. *du Coumin.* Ital. *Comino.* Hisp. *Comines.* sativum omnibus notum est: ori gratum. Colligitur mense Junii. Servatur per annum. * Excalfacit, astringit, exiccat, ad tormina inflationesq; convenit, coctum, & cum oleo inditum, aut cum hordeacea farina illitum. orthopnoicis datur in posca: demorsis à serpente, in vino. testium collectionib auxiliatur, impositũ eum uva passa, aut lolii farina, ceratóve: mensium abundantiam inhibet. Contritum autem in aceto, & naribus objectum, sanguinis profluvia sistit. Colorem bibentium aut perunctorum mutat in pallorem. *Dioscorides.*

Dauci tria sunt genera: primum Italicum, Weiß Hirtzwurtz/ quod sylvestrẽ pastinaceam imitatur: alterum Creticum, Germ. Beerwurtz. Gall. *Carotte sauuage,* quod legitimum est. Id crescit etiam in Delphinatu. folia fœniculi habet, & radicem valdè odoratam. hujus loco pastinacea sylvestri uti possumus. Tertium coriandri foliis apparet, Germ. Schwartze Hirtzwurtz. Gall. *Ces deux autres.* * Omnia Venerem irritant, quanquam sylvestris semen flatu careat, coque urinam & menstrua ciet. Commune officinarum, species quædam sylvestris pastinacæ existit. Quodlibet adeò menstrua promovet, ut etiam secundas, fœtumque pellat, & strangulatum sedet, calculosq; expellat. Foris impositum, multum discutit, & œdemata dissolvit. Junio & Julio mensibus florent. *Andernacus ex Dioscoride & aliis.*

Daucus non est Pastinaca sylvestris, quemadmodum vulgus Pharmacopœorum & Medicorum existimat, & decepti fuerunt, eò quòd Galenus dicit, Daucũ à nonnullis vocatũ esse pastinacam: non enim propterea re ipsa est Pastinaca, quamvis à quibusdam ita fuerit vocatus, idque confirmatur ex eo, quòd Dioscorides & Galenus seorsim de utraque herba loquantur: imò Dauci tres species Dioscorides constituit, cùm pastinacæ sylvestris tantùm una reperiatur. Abjiciendum itaque semen est pastinacæ sylvestris, quæ passim Neapoli crescit, & tantũ laboris subeundũ, ut Venetiis & aliis ex locis verum semen Dauci conquiratur, quod sæpiùs habui communicatum mihi à Luca Ghino, pusillum, album, hirsutum, acri sapore, & inter mandendum suavissimi odoris. Semen ejus in usu est, quanquam secundùm Dioscoridem radix Cretici quoq; Dauci accipiebatur.

Nigella, quam Dioscorides Gith. aut Melantium, Germ. Schwartz Coriander/ Schwartz Kümich. Gall. *Nelle, ou Poiurette,* nominant herbula est exilibus surculis fruticans, binos dodrantes aut ampliùs altis: foliis minutis aliquantulum ad senecionis similitudinem accedentibus, sed multò tenuioribus: capitulo in cacumine tenui, parvo, ceu papaveris, oblongo, intercurrentibus intùs membranis, quibus semen includitur nigrũ, acre, odoratum. Qua hodiè utuntur nigella, non est verum melanthium, sed cumini fortè sylvestris apud Dioscoridem genus. Verum hodiè reperitur, sed non passim: itaq; adhibenda est diligentia. Melanthii genus est, quod vulgo cardamomum minus creditur, nigellaq; citrina vocatur, quæ præter colorem, omninò cum melanthio supra descripto convenit. ejus itaque usus esse poterit veri melanthii loco, potiùs quàm vulgari nigella, quę non est odorata, ut vera esse debet. Nascitur melanthium verum in hortis, viridariis, atque etiam in aliis locis satum. Sylvestre autem in agris sua sponte provenit. Colligitur æstate: siccatur & servatur per annos duos. * Capitis doloribus illitum fronti, subvenit: discutit recentes oculorum suffusiones, tritũ ex irino, & infusum naribus. tollit lepras, lentigines, duritias, tumoresque vetustos, cum aceto illitum: circumscarificatos clavos excutit, cum vetere urina impositum. Dentium doloribus, cum aceto & teda decoctum & collutum prodest: teretes ventris tineas expellit, perũcto ex aqua umbilico. Destillationes laborantes adjuvat, tritum in linteo, & olfactum. Urinã & menstrua ciet multis diebus sumptum, & lac extrahit: difficultatem spirandi cum vino potum, levat: phalangiorum morsibus ex aqua, drachmæ pondere haustum auxiliatur. Incenso serpentes fugantur. Tradunt largiùs epotum enecare. *Dioscorides.*

Napi, Germ. Steckrub. Gall. *Nauet, ou Naueau.* Ital. *Nauoni* Hisp. *Nabi* nõ ubiq; nascitur. Colligitur semen mense Junio: siccatur & servatur per annos duos.* Porum semen venenorum vires hebetat: antidotis admiscetur: decoctum ejus purgationibus fœminarũ, & vesicæ convenit, menstrua & urinas provocans. *Dioscorides.*

Petroselini semen, Ger. Peterlin saamen. Gallis *Semence de Persil.* Ital. *Seme di Petroselino.* passim in hortis nascitur, gustu acre, cum amaritudine. Colligitur mense Junio & Julio, exicca-

tur, & servatur per annum. * Excalfacit ordine tertio.incidit.Hinc menses & urinam largè provocat Flatus quoque discutit. *Galenus.*

SESELIOS, vulgò Sileris montani semen, hoc est, Massiliensis: nam aliud ad nos non convehitur. Invenitur Parisiis, Monspessuli, & alibi, quod est Peloponnesiacū & Aegyptiacū: Massiliense verò præcellit: proximum huic, quod in montibus calidis & siccis nascitur. Quando autem in compositionibus Seseli citra adjectionē ponitur, Massiliense intelligi debet. Colligitur mense Julio, & conservatur per annum. * Optimum medicamentum in discutiendis flatibus: urinas movet, extenuat: coque comitialibus & orthopnoicis opitulatur. *Andernacus.*

Seselis radices in usu sunt, & semen, secundùm Dioscoridem. Nostra tamen ætate semen potiùs usurpatur: quando ita simpliciter reperitur scriptum. Libetum autem est unicuique sumere ex quacunque specie, quæ in promptu fuerit, excepto Cretico, quod etiam Tardylium vocatur: nam Massiliense, Aethiopicum & Peloponense ejusdem sunt naturæ. Quique studiosè investigabit, is Massiliense semen facilè habere potest: quare de ejus succedaneo non est necesse loqui: cùm istud in multis officinis legitimum reperiatur. Aetius nominatim Massiliense accipit, addens debere esse incorruptum.

STAPHYS AGRIA, sive herba pedicularis, Germ. *Leußkraut/Bißmuß* Gall. *l'Herbe au poulx.* Ital. *Staphusaria, Semenza de frairi.* Hispan. *Fabax, Havarraz:* folia habet labruscæ, divisa. & cauliculos rectos, molles, nigrosq́; : fert florē glasti: & folliculos virides, similes ciceri, & in his semē triangulum, scabrum, ex nigro subfulvescens, intùs albū, gustu acre. In Istria, Dalmatia, Apulia & Calabria frequentissima provenit. Nunc passim in hortis plàratur. Colligitur semē mense Julio. * Grana quindecim si trita in aqua mulsa dentur, crassum humorem per vomitum purgant: sed qui hauserunt, ambulare debent. Prudenter tamen attendere oportet, & aquam mulsam continuò potui dare: quoniam pericula strangulationis interunt, & fauces adurunt. Trita, & ex oleo illita, phthiriasi prodest, itē prurigini & psoris. Cit plurimam pituitam commanducata: decocta in aceto, dentiū dolori, colluto ore subvenit: rheumatismum gingivarum sistit: ulcera oris manātia cum melle sanat. Urentibus malagmatis imponitur. *Dioscorides.*

SEMEN URTICÆ colligitur mense Septembri: conservatur autem per annum. * Flatus discutit, Veneremq́; compescit: venenariis ict hus, aquæ qtæ cutem subiit lienosisq́; auxiliatur. lac evocat, menses ciet drachmæ pondere in vino. potum: caput tentat, & soporem affert. *Dioscor.*

De seminibus calidis in quarto.

NASTURTII semen, Ger. *Kreffig saamen* Gall. *Semence de Cressen.* Ital. *Semenza de Agrete,* vulgo notum est Nascitur passim in hortis. Colligitur mense Junio & Julio: siccatur, mūdatur, & conA servatur per annum in loco sicco. * Semen est acre: excalfacit, stomacho adversatur, alvum turbat, tineas excutit, lienem imminuit. partus exanimat, menses cit, Venerē stimulat, sinapis & erucæ simile intelligitur: lepras & impetigines abstergit. Illitū cum melle lienē extenuat, favos expurgat: pulmonū vitia extrahit, sorbitionibus incoctum. serpentium venenis potum resistit, atq; eas suffitu fugat: capillorum defluvia cohibet: carbunculos ad suppurationem perducit, &
B rumpit: coxendicibus cum polenta commodè ex aceto illinitur: tumores, collectionesq́; discutit: emittit furunculos illitum cū muria. *Diosc.*

SINAPI (Germ *Senff* Gal. *Seneue.* Ital *Senaura, Senope.* Hisp. *Mostaza.*) colligitur mense Julio. Eligi debet adultum, valdè rufum, non magnoperè siccum, sed quod fractum internè virescat, & veluti quodam succo madeat, cæsium colore. siquidem recens id genus, tempestivū habetur. * Ad calefaciendum, extenuandum, extrahen-
C dum efficax est. Ad eliciendam capitis pituitam manditur: contra præduros tonsillarum tumores, ac veterē, callosamq́; arteriæ scabritiem succus ex aqua & melle convenientèr gargarizatur: sternutamenta ciet, tritū & naribus admotum: comitialibus quoq; auxiliatur: fœminas vulvæ strāgulatu oppressas excitat: lethargicis deraso capite illinitur. Cum ficis admistū donec rubescat locus, & ad coxendicum cruciatus impositum ad lienes, & omne genus dolores confert,
D cùm pet mutandæ valetudinis causa ex alto vitia extrahenda sunt. alopeciis illitum medetur: faciem purgat: sugillata cum melle, adipe, aut cerato rapit: ferę impetigines & lepræ eo cum aceto perunguntur: contra febrium circuitus aridum bibitur, aut potui, polentæ modo inspergitur: extrahentibus emplastris, scabiemq́; extenuantibus utiliter admisceri solet tritum gravitati aurium, & sonitui, cum fico impositū prodest. Succus ad hebetudines oculorū, & gena-
E rum scabritias magna utilitate illinitur. Expressus recēti semine succus in Sole siccatur. In hortis satum provenit. *Dioscorides.*

De seminibus frigidis in primo.

HORDEUM, Germ. *Gersten.* Ital. *Orzo.* Gall *Orge.* Hisp. *Cevada* dicitur: vulgaris est notitiæ. Est candidum, purumq́;. Id minùs quàm triticum alit. Ptilana tamen ob cremorem in decoctione redditum, plus alimenti præbet quàm polenta
F ex hordeo facta. * Contra acrimonias, atq; guttur asperitas, exulcerationesq́; pollet: quibus etiam utilis est ptisana præsidio est. sed plus alit, magisq; urinam movet. Lac abundè suppeditat, si cū fœniculi semine cocta sorbeatur. Hordeū abstergit, urinam ciet, inflationem parit, stomacho adversatur, tumores concoquit Farina hordeacea decoquitur in mulsa aqua cum fico, ut inflammationes collectionesq́; discutiat: duritias cum resina & fimo columbarū concoquit: cum meliloto autem, & papaveris calyce dolores finit, qui latus excruciant: adversus intestinorum

norum inflationes cũ lini semine, fœnogræco, A
& ruta illini juvat: strumas cum pice liquida,
cera, oleo & impubis pueri urina, ad cõcoctio-
nem perducit: & cum myrto, aut vino, aut mali-
corio, aut sylvestribus pyris, aut rubo, alvi pro-
fluvia sistit: podagricis inflammationibus cum
coroneis aut aceto prodest: decocta in acri ace-
to, modo quo hordeaceum cataplasma, & cali-
da imposita, lepris medetur. Cremor verò fari-
næ ex aqua, atque cum pice & oleo decoctus,
puri movendo est: cum aceto subactus, iridem B
& cum pice contra articulorum fluxiones pro-
dest. Farina ex his alvum cohibet, inflammatio-
nesq; mitigat. *Dioscorides.*

Milium (Germ. *Hirß*. Gall. *Du Millet*. Ital. *Mi-
glio*. Hisp. *El Milo*.) vulgaris est notitię. Frigidum
in primo, siccum verò in tertio. In panes coactũ,
minùs cæteris frugibus alit. * sistit pulte sua al-
vum, urinam cit. Torretur milium, fervensq; in
sacco ponitur, ut torminibus, reliquisq; dolori-
bus, si foveatur, auxilio sit. Satum in arvis pro G
venit. Augusto mense demetendum. *Dioscorides
& Galenus.*

De seminibus frigidis in secundo.

Acetosae semen, Ger *Saurampffer saamen*/
partim in hortis & pratis nascitur. Colligitur
mense Junio, vel Julio.* Ex aqua aut vino utili-
ter bibitur, contra dysenterias & cœliacorum
affectus, stomachi fastidia, scorpionum ictus.
Quòd si quis in potu præsumat, nihil molesti
ex ictu patietur. *Dioscorides.* D

Cichorii semen passim in campestribus
nascitur. Colligitur mense Julio, vel Augusto,
siccatur, mundatur, & servatur per annum, in lo-
co calido.* Fervorem sanguinis & aliorum hu-
morum lenit, ac Veneris appetentiã extinguit:
viscera, præsertim jecur, obstructione liberat: bi-
liosamque materiam in illis collectam discutit,
vividumque faciei colorem restituit: eò quòd a-
marum sit, & detergens. Præterea stomachum,
magis autem jecur & renes astrictione quadam E
corroborat. Cichorii verò semen adeò est salu-
tare, ut etiam si assiduò vel edatur, vel bibatur,
nihil incommodi adferat. *Andernacus.*

Solani Vesicatorii semen quod Græ-
ci Halicacabum, Arabes Alkakengi,
Germani *Schlutten saamen* vocant, * urinæ cien-
dæ efficax est, misceturq; medicamentis, ad je-
cur, renes & vesicam idoneis. In vineis copio-
sissimè provenit. Colligitur Augusto vel Se-
ptemb. mensibus. *Andernacus.* F

De seminibus frigidis in tertio.

Cicutae semen astringens est, & veneno-
sum. * Porrò internis remediis non additur: in
externis liberiùs, ubi stupefacere oportet, ut in
mammis indurandis. *Andernacus.*

Semen Jusquiami, seu Alterci, Germ.
Bilsen saamen/ mense Julio colligitur: siccatur,
mundatur, & conservatur per annum in loco
sicco. * Stuporem inducit, & colicis medica-
mentis admiscetur. *Dioscorides.*

Semen Papaveris, albi, rubri & nigri, mense Majo colligitur: siccatur, mundatur à festucis, pulveribus, & per annum servatur, in loco sicco. * Album familiare magis est, dolores obtundit, & somnum mediocriter conciliat. *Dioscorides.*

De seminibus humidis in primo.

Malvae semen mense Augusto, vel Septembri colligitur: servatur autem per annum, in loco sicco. * In vino potum, addito loti sylvestris semine, vesicæ cruciatus lenit. *Dioscorides.*

Sesami semen ex Græcia & Peloponneso ad nos convehitur. * Sesamum stomacho inutilis cibus. halitus gravitatem facit, quoties inter mandendum, commissuris dentium inhæsit: nervorum crassitiem illitu discutit: medetur auribus fractis, ambustis, inflammationibus, coli doloribus, & cerastæ morsibus: capitis dolores, qui æstuatione concitantur, ex rosaceo lenit. *Dioscorides.*

De seminibus siccis in primo.

Faba (Germ. *Bonen*. Gall. *Febue*. Ital. *Fava*. Hisp. *La hava*) vulgaris notitiæ est. Passim in hortis sata provenit. Floret æstate. * Inflationem excitat, ægrè cõcoquitur, tumultuosa somnia facit, tussi confert, carnem gignit, media calidi frigidique natura. Decocta in posca, & cum suo cortice esitata, dysenterias & cœliacorũ profluvia sistit: contra vomitiones convenienter manditur. Inflatio levior contrahitur, si aqua prior inter coquendũ abjiciatur. Viridis plus negocii stomacho exhibet, majoremque flatum parit. Lomentum ejus & per se, & cum polenta illitũ inflammationes, quas vulnus excitavit, mitigat: cicatrices concolores facit: turgentes grumoso lacte mammas, etiam si inflammatione tentãtur, adjuvat: lac restinguit: furunculos, sugillata parotidasq; cum fœnigræci farina & melle discutit: cum rosa autem, thure, & ovi candido, procidentes oculos, tumores, uvasq; reprimit: subactũ vino, suffusiones & ictus oculorũ recreat. Manducata sine cortice faba, ad avertendas fluxiones, fronti illinitur: decocta in vino, testium collectiones sanat: quò tardiùs pubes erumpat, pueris imo ventri illinitur: vitiliginem purgat. Fabarum cortice illiti capilli, qui post evulsionem renascuntur, gracilescunt, & minùs alimenti capessunt: cum polenta, scisso alumine, & vetere oleo impositi cortices strumas discutiunt. Decocto earum lanæ inficiuntur. Faba dempto cortice in illas partes divisa, in quas suapte natura scinditur, imponi solet sanguinis defluxionibus ab hirudine concitatis: namque eas supprimit, si semisecta apprimatur. *Dioscorides.*

Siccant quoque in primo semen Fœniculi, Fœnigræci, Hordeum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De seminibus siccis in secundo.

Lentes (Germ. *Linsen*. Gall. *Lentille*. Ital. *Lenticchie, Lente*. Hispan. *Lentejo*.) * valenter astringunt, corpus desiccant, ventrem sistunt: sed de-

coctum earum resolvit: ideò ipsarum juris prior aqua abjicitur, ubi retentionis causa adhibetur. Somnia tumultuosa excitant: capiti, nervis, ac pulmoni inutiles. Contra subversionem stomachi, triginta grana lentis delibata devorari proderit. Decocta cum polenta, & illita, podagras lenit: ficus cum melle glutinat, crustas rumpit, ulcera purgat. Decocta in aceto duritias & strumas discutit. Passim in agris sate proveniūt. Julio & Augusto colliguntur. *Dioscor. & Galenus.*

Siccant quoq; in secundo, Ervum seu Orobus, Milium, Oryza, semen Papaveris, Solani, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De seminibus siccis in tertio.

Coccum, Granum tinctorium, Kermes, (Ital. *Grana Cocco.* Gall. *Le graine de quoy on fait l'escar late.* Hisp. *La Grana para tenir.*) quo infectores utuntur, frutex est surculosus, parvus, cui grana ceu lentes adhærent, quæ electa congeruntur. Optimū gignitur in Galatia & Armenia: inde Asia & Cilicia: ultimū ex omnibus Hispanicum. * Vis huic spissandi: vulneribus, nervisq; præcisis, convenienter ex aceto tritum illinitur. Nascitur quoque in Cilicia è quercubus, cochlearum exilium similitudine: quod illius regionis mulieres ore legunt, & coccum vocitant. *Dioscorides.*

Siccant quoque in tertio, semen Anethi, Apii, Ammi, Anisi, Cari, Cumini, Coriandri, Nigellæ, Petroselini, Milium, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De seminibus calfacientibus caput, thoracem, cor & stomachum.

Caput excalfaciunt semen Fœniculi, Majoranæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

Thoracem excalfaciunt semen Urticę, &c. de quo vide suprà.

Cor excalfaciunt semina Ocymi, &c de quibus vide suprà suo loco.

Stomachum, vel Ventriculum excalfaciunt semē Anisi, Cumini, Ameos, Cardamomū, Grana Paradisi, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De seminibus excalfacientibus jecur.

Semina Asparagi vulgaris sunt notitiæ. Nascuntur passim in hortis. Colliguntur æstate & conservantur per annum, in loco sicco.* Urinam cient: regium morbum, renum vitia & ocxendicum cruciatus persanant. *Dioscorides.*

Hepar quoque excalfaciunt semen Anisi, Ameos, Amomi, Apii, Cumini, Cari, Dauci, Fœniculi, &c de quibus singulis vide suprà suo loco.

De seminibus excalfacientibus splenem.

Splenem excalfaciunt semen Anisi, Cari, Nasturtii, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De seminibus calfacientibus renes & vesicam.

Cicer sativum (Ger. *Richern/ Zisererbs.* Gall.

A *Pois cices.* Ital. *Ceco.* Hispan. *Caruanco.*) vulgo notum est. Colligitur in fine æstatis, vel principio autumni: siccatur, & conservatur per annum. * Alvo idoneum est, urinam ciet, inflationē parit, colorem commendat, menses ac partus expellit: lac auget: Venerem excitat: calculos in renibus frangit dato cū rosemarino hydropicis, aut regio morbo laborantibus, corū decocto. cum ervo decoctū, illinitur ad inflammationes testium, verrucosas informicationes: ad scabiē,

B ulcera capitis manantia, impetiginesque: item cōtra carcinomata, & ulcera quæ cacoēthe vocantur, cum melle & hordeo prodest. Alterum geous nigrum, cæteris minus, quod Arietinum vocant, idem quod album vel rubeum præstat. *Dioscorides & Galenus.*

Semenes Saxifragae albæ plantæ mense Majo provenit, saxosis, arenosis, asperis, siticolosis, tibusq; locis, foliis humi procumbentibus, exiguis, rotundis, in ambitu serratis, vulgaris terre-

C stris hederæ modo: pinguioribus tamē, & mollioribus. Caulem profert tenuem, junci modo, hirsutum, cubitalem: in cujus cacumine flores prodeunt albi, candidis violis nō absimiles, qui mense Junio absq; semine decidunt. Radix huic exilis, granulis quibusdam cohærens, coriandri magnitudine, quæ partim albicant, partim verò rufescunt, & pro semine serūtur, amaro gustu. * Tusa & devorata urinam cient, renum & vesicæ, calculos pellunt. *Matthiolus.*

D Renes & Vesicam quoque excalfaciunt semen Erucæ, Urticæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De seminibus excalfacientibus uterum.

Rutae semen vulgaris est notitiæ. Colligitur mense Julio, vel Autumno. * Potū contra intestina vitia efficax est. In antidota commodè additur contra incontinentiam urinæ tostum semen septenis diebus potui datur. Est & aliud rutæ genus, Harmel seu Harmala dictum, & Dio-

E scoridi descriptū in ruta Galatica. Quibusdam dictamnū album vulgare creditur: non convenit tamen illi semen subrufum & triangulare. Hanc ob causam ejus loco, dictamno albo vulgari, aut semine rutæ sylvestris uti licebit, donec præstantius aliud reperiatur. Maturescit semen Harmalæ autumno:* quod cū melle, vino, croco, & fœniculi succo, ac gallinaceo felle, teritur contra retusam oculorum aciem. In collibus & læto solo provenit. *Dioscorides & Florentini.*

F *De seminibus calfacientibus artus.*

Artus calefaciunt semen Nasturtii, Rutę, Sinapi, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De seminibus refrigerantibus caput.

Lactucae semen notū est. Colligitur mense Julio vel Augusto: siccatur, mundatur, & servatur per annum in loco sicco. * Epotum, assiduas libidinum imaginationes in somno compescit, & Veneri refragatur. *Dioscorides.*

Caput quoq; refrigerant semen Hyoscyami, Papaveris albi, &c. de quib. vide suprà suo loco.

De si-

De seminibus refrigerantibus thoracem, cor & stomachum.

THORACEM refrigerant semen Papaveris albi, Violarum purpurearum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

CITRI semen vulgaris est notitiæ. refrigerat & siccat ordine tertio. * Contra venena plurimùm valet: scorpionum ictibus & potum, & appositum mirificè medetur. *Galen.*

COR quoq; refrigerant semen Acetosæ, Coriandrum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

STOMACHUM refrigerat Coriandrum præparatum secundùm Avicennam, &c. de quo vide suprà suo loco.

De seminibus refrigerantibus hepar.

CUCURBITAE semen notum est. Colligitur circa principiũ hyemis. cucurbita in vite sua ad hyemem usque servata, deinde insolata, aut in calido hypocausto posita, donec penitùs fuerit siccata, servatur per annum in loco sicco. Frigidum & humidum in secundo: * sanguinis & bilis fervorem, febriumq; extinguit. *Galen.*

CUCUMERIS & CITRULLI semen colligitur mense Julio, vel Autumno: siccatur, & conservatur per annum. Refrigerat & humectat ordine secundo: * alvo & stomacho utile: urinam movet modicè. cum lacte, aut passo vesicæ exulcerationibus subvenit: bilem & sitim extinguit. *Dioscorides & Galenus.*

MELONIS semen mense Julio vel Augusto colligitur: mũdatur, siccatur & servatur per annum in loco sicco. Refrigerat & humectat excessu secundo: * sitim & febrium calorem extinguit: urinam ciet: abstergit: vesicæ ac renum exulcerationibus subvenit. *Dioscorides & Galenus.*

PORTULACAE semen Julio mense & autumni principio colligitur: siccatur, & conservatur per annum. Frigidum in tertio. * Fluxiones repellit, & maximè biliosas & calidas, &c. *Galen.*

SCARIOLAE semen Julio mense colligitur: siccatur, & conservatur per annum. Refrigerat atq; exiccat excessu secundo: * hepatis calorem extinguit, bilemque, &c. *Galenus.*

HEPAR quoque refrigerant semen Endiviæ, Lactucæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De seminibus refrigerantibus splenem.

SPLENEM refrigerant semen Citrulli, Cucurbitæ, Cucumeris, Endiviæ, Lactucæ, Melonũ, Portulacæ, Scariolæ, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De seminibus refrigerantibus renes & vesicam.

RENES & VESICAM refrigerant semen Cucurbitæ, Citrulli, Cucumeris, Melonum, Endiviæ, Lactucæ, Portulacæ, Scariolæ, &c. de quib. vide suprà suo loco.

De seminibus refrigerantibus artus.

ARTUS refrigerant semẽ Citrulli, Cucurbitę, Cucumeris, Melonũ, Endivię, Lactucę, Portulacæ, Scariolæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

A

De seminibus astringentibus.

ANTHERA semen rosarum est. Colligitur autumno: siccatur & servatur per annum. Astringit: * vomitiones alvique fluores cohibet.

BERBERORUM semen colligitur autumno, vel hyemis principio: siccatur, & conservatur per annum, ad usum. * Sitim restinguit, biliosas pestilẽtesq; exhalationes supprimit. Datur cœliacis, dysentericis: & ubi bilis à jecore in ventriculum regurgitans, cholericos excitaverit affectus. *Matthiolus.*

B

BURSAE pastoris semen colligitur mense Majo, vel Junio: siccatur, & conservatur per annum. Refrigerat, exiccat, & astringit: * cruentas excreationes sistit: vulnera glutinat: mensium abundantiam sistit: contra omnes sanguinis fluxiones efficax est, &c. *Matthiolus.*

NUCLEI ACINORUM astringendi vim obtinent: * stomacho utiles sunt. Inspergitur farina tostorum, polentę modo, dysentericis, & cœliacis, & solutis stomacho *Dioscor.*

C

ASTRINGUNT quoq; Granum tinctorium, seu coccum, Milium, semen Portulacæ, &c. de quibus suprà suo loco.

De seminibus discutientibus.

DISCUTIUNT semen Anethi, Dauci, Fœnigræci, Lini, Nigellæ, Sesami, &c. de quibus vide suprà suo loco.

D

De seminibus abstergentibus.

ABSTERGUNT Faba, Ervum seu Orobus, Hordeum, Lupini, semen Urticæ, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De seminibus emollientibus.

EMOLLIUNT Fœnũ græcũ, semen Lini, Malvæ, Nigellæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De seminibus indurantibus.

INDURANT semina Portulacę, &c. de quibus vide suprà suo loco.

E

De seminibus suppurantibus.

LOLIUM, Germ. Ratten/oder Rotu regele. Gall. *Yuraye, ou Gesse* appellatur: in arvis è tritico & hordeo corruptis uligine seminibus nascitur. * Molium nomas, putrescentia ulcera gangrænasque compescit, cum raphanis & sale illitum: & ex aceto & sulphure vivo feros lichenas & lepras sanat: strumas quoq; discutit, cum fimo columbino & lini semine decoctũ in vino. Decoctum ex aqua mulsa, utilissimè ischiadicis illinitur: si cum polenta, thure, myrrha, aut croco suffiatur, conceptionem adjuvat. *Dioscor.*

F

SUPPURANT quoq; Fœnumgræcum, Hordeũ, Lini semen, &c de quibus suprà suo loco.

De seminibus glutinantibus

GLUTINANT Ervum seu Orobus, Lolium, Lupinus: de quo vide suprà suo loco.

De seminibus flatus discutientibus.

SANTE, SANTONICI, seu ZEDOARIAE semen, German. Wurmsaamen / è Sinarum regione

ultra extremas Indiæ oras adfertur. Excalefacit: *flatus diſcutit, alvi tineas necat, &c. *Matthiolus.*

FLATUS quoque diſcutiunt ſemen Anethi, Aniſi, Apii, Cari, Cumini, Dauci, Fœniculi, Nigellæ, Petroſelini, Seſeleos, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus generantibus ſemen.

FRAXINI ſemen, ſeu lingua avis, * jecinoris & lateris doloribus in vino ſumptum medetur: aquam, quæ ſubit cutem, extrahit: corpus obeſum onere levat, & ipſum ſenſim ad maciem reducit: Venerem ſtimulat. *Plinius.*

SEMEN quoq; generant Cicer, Faba, ſemen Erucæ, Lini, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus menſtrua provocantibus.

LIGUSTICI ſemen naſcitur in altiſſimis aſperisque montibus, & hortis: colligitur menſe Julio: ſiccatur, & conſervatur per annū in loco ſicco. *Excalfacit, cōcoquit, flatus diſcutit, menſes movet, &c. *Dioſcorides.*

MENSTRUA quoque provocant, Amomi, ſemen Aſparagi, Aniſi, Ammi, Dauci, Apii, Fœniculi, Petroſelini, Seſeleos, Cicer, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus menſes ſiſtentibus.

PAEONIAE ſemen vulgaris eſt notitiæ. Naſcitur in hortis, & montibus altiſſimis. Colligitur menſe Auguſto: ſiccatur & ſervatur per annum. Auxiliantur grana nigra ſuppreſſionib. nocturnis, vulvę ſtrangulationibus, & matricis doloribus, quindecim numero pota, in aqua mulſa aut vino. Rubra verò grana menſes ſiſtunt, decē vel duodecim pota in vino auſtero, & nigro: ſtomachicis & eroſionib. ea eſſe prodeſt: à pueris pota, initia calculorum eximunt. *Dioſcorides.*

MENSES quoq; ſiſtunt, Anthera, Cuminum, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus calculum frangentibus.

SEMEN Lappæ minoris in pilulis & globulis inventum, & in leviſſimū pulverem redactum, cum pauco vino albo, eoq; generoſo exhibitū, renes ab arenulis efficaciſſimè repurgabit: ſed aliquantò celeriùs, ſi cum aqua vitæ hauriatur. Ab experto accepit *Mizaldus.*

CALCULUM in renibus frangūt, Millum Solis, ſemen Malvæ, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus venenis reſiſtentibus.

RAPAE ſemen vulgaris eſt notitiæ: colligitur æſtate, ſervatur per annum. * Antidotis & theriacis, præſertim quæ ſenſum doloris auferunt (anodyna vocant) idoneum eſt: potum contra venena ſalutare eſt: Venerem concitat. *Dioſcor.*

VENENIS quoq; reſiſtunt Ammi, ſemen Aniſi, Apii, Citrei mali, Fœniculi, Cardamomum, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus mitigantibus dolorem.

PANICUM, Ger. Hirſch/oder Pfennich/Heidelkorn. **A** Ital. *Panico.* Gall. *du panis ſemblable à millet.* Hiſp. *El panizo.* milio ſpecie ſimile, facultate exiccatoria. * Siſtit nonnihil ventris fluxus: aſtringit minùs quàm milium. *Galenus.*

DOLOREM quoque mitigant ſemen Anethi, Amomi, Cumini, Cardamomi, Dauci, Ervum, Fœnumgræcum, Hyoſcyami, Lini, Petroſelini, Milium, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus diſcutientibus **B** *ſtrumas.*

STRUMAS diſcutiunt ſemen Althææ, Coriandrum, Hordeū, Lentes, Lupini, Lolium, Lithoſpermum, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus venenoſis.

CORIANDRUM ob odorem latére non poteſt. * Epotum autē vocem exaſperat: inſaniam adfert, à temulentiis nō abhorrentem. qui ſum- **C** pſerunt, pudenda dictu blaterant, totiusq; corporis odore venenū fatentur. Quibus poſt vomitionem irino oleo concitatam, uti retulimus, merum & per ſeſe, & ex abſinthio potum auxiliatur: item oleum: nec ſecus ova in eodem exinanita, ſi liquefacta in muria ſorbeantur: & epota muria, & jus ſalſum ex gallina & anſere: paſſum quoque cum lixivio ſumptum. *Dioſcorides.*

PSYLLION epotum, * corpori toti frigus, & torporem cum exolutione, & mœrore quodam **D** adfert, ita ut animum deſpondeant. Cui omnia, quæ exhauſto coriandro auxiliantur. *Dioſcor.*

De ſeminibus purgantibus bilem.

PSYLLION, Ger. Pſilienkraut. Gall. *Herbe à Puces.* foliis eſt coronopo nō diſſimilibus, hirſutis, longioribus. Sarmentoſa fœni modo in totum herbula, ramis dodrantalibus: coma à medio caule exoritur, duobus tribúsve convolutis in **E** cacumine capitulis: in his ſemine duro, nigro, pulicum ſimili: cujus eſt uſus in medicina. Eligitur abſolutū, amplum, tam grave, aut ſqua mergatur. Naſcitur in arvis & incultis. Colligitur Autumno ſemen. Servatur ab uno anno uſq; ad duos. Doſis verò à drachma una uſqoe ad tres. * Aqua frigida maceratum purgat choleram: febribus bilioſis eſt ſalubre, & inflammationibus thoracis. Thoracē quoq; lenit, ſitim extinguit. Cum aceto autem agitatū, phlegmonas, eryſi- **F** pelata, herpetas, & cæteros tumores calidos extinguit, & horum dolorem ſedat, præſertim cataplaſmate impoſitum. Sic & cephalalgiam calidam mitigat. Frixum verò & conquaſſatum, fluorem bilioſum, dyſentericum, à medicamento acri, ut ſcammonio, excitatum, ſedat cum oleo roſaceo ſumptū, vel injectum. Et pſyllio ſic macerato cum aqua fontana frigida, & quaſſato, mucoſa potio, præcipuè cum oleo violato, aut ſyrupo violato, alvū ſubducit. Non ſumendum autem, quibus viſcera ſunt imbecilla, neq; etiam tritum. *Dioſcorides & Meſues.*

THYMA-

THYMELAEAE seminis, seu grani Gnidii plãta, virgas edit pulchras, multas, tenues, binûm cubitorum: foliis chamelææ, angustioribus & pinguioribus, viscosis gummosisq;, si mordeantur: flore candido: fructu myrti in modum rotundo, qui inter initia viret, & tandem rubescit: involucrum fructus durum, foris nigrum, intùs album. Nascitur in montanis asperis, & incultis calidiorum regionum locis. Quovis anni tempore viret, sed fructus Autumno perficitur. Cõservatur per annos duos. Dosis à granis quatuor usq; ad viginti. Datur robustis ac fortioribus hominibus: imbecillioribus nequaquam. * Hoc per inferna, bilem, pituitam, aquasque detrahit: verùm fauces adurit. Itaq; cum farina, aut polenta, aut in uvæ acino dari debet, aut melle cocto obductum devorari. *Dioscor.*

THLASPI herbula est angustis foliis, digitali longitudine, in terram versis, sub pinguibus: binûm dodrãtum cauliculo, tenui, non sine adnascentibus ramis: fructu circa ipsum totum ab extremo in latius se pandente: semine nasturtii, incluso vasis in cacumine divisis, lenticulæ effigie, nisi quòd infringitur: unde nomen accepit. Flos albicat. Nascitur in semitis, & sepibus, fossisque. Semẽ asperi gustus, excalfaciens: * bilem utramque extrahit, potum acetabuli mensura: prodest ischiadicis infusum: sanguinem potu educit, internas suppurationes rumpit: menses ciet, sed partus enecat. *Dioscorides.*

Thlaspi semen est in usu: cujus tempore Galeni ex Creta quædam species, formæ rotundæ, colore inter rubescentem & flavũ medio, minor, quàm est milium, afferebatur. Quod tamen passim etiam crescebat, & arbitror esse illud ipsum, quod hodie ab omnibus Pharmacopœis accipitur, quoniam omnes ejusmodi notas habet. Sed Galenus multò magis laudat illud, quod colore nigricante ex Cappadocia habebatur, & ita rotundum erat, sicut prius: præcipuè quod in monte Tauro nascebatur: non parum dissimile à Cretico, quod ubiq. proveniebat, & ex aliis Cappadociæ partibus quoque afferebatur. Sed istud ex Tauro erat grandius, & ex uno latere habebat nescio quid cõpressi, unde etiam nomen Thlaspi obtinuit: & ejusmodi Thlaspi (qui diligentiam adhibent) in regno Neapolitano quoque haberi potest: & ego ex monte Polino Calabriæ, atque etiam ex montibus in eo latere, quod Amasi vocatur, accepi, cum omnibus notis, quas illi Galenus attribuit, quod initio mihi à Luca Ghino felicissimæ memoriæ, dum Bononiæ essem, fuit transmissum. Sapore est amaro, & acerrimo, & cùm terræ mandatur, facilè provenit: quanquam non ita sit validum, quemadmodum quod sua sponte in montibus nascitur.

De seminibus purgantibus pituitam.

CARTHAMI, seu Cnici semen, Germ. Wilde saffran saamen, eligitur amplum, plenum, medulla pingui, album, angulosum, læve. Nascitur in hortis. Colligitur æstate. Conservatur autem per annos tres. Dosis est à drachmis quatuor ad aureos quinque. Corrigitur ejus malitia aniso, galanga, macere & cardamomo. * Pituitam per ventrem & vomitum purgat, & aquas. Ob id morbis inde natis, ut colico affectui, & similibus confert. Thoracem quoq; & pulmonem expurgat. Stomacho noxium. Unde ejus noxa, ut suprà, corrigenda. *Mesues.*

GENISTA arbor est montana, è cujus candice quamplurimæ funduntur virgæ, rectæ, flexiles, fractu contumaces, quibus vites & alia ligantur. Flores edit flavos, lunari figura: è quibus siliquæ prodeunt, ervi magnitudine: & semina in eis lenti similia, intervallis distincta. Dosis seminis à drachmis duabus ad quatuor. Corrigitur aniso, semine fœniculi & dauci. Epotum semen pituitam utrinque valentissimè purgat, & ab articulis quoq; humores trahit. Renum excrementa pellit, urinam ciet efficacissimè, & calculos disrumpit tam in renibus, quàm in vesica: neque in his materias figi, & in calculum durescere sinit. *Mesues.*

LATHYRIS, seminis plãta, quam aliqui tithymalum appellant, vulgus Cataputiam minorem, Germ. Springkörner/ Treibkörner. Ital. *Catapuzza*. Gall. *Espurge*. Hispan. *Tartago*. caulem emittit cubiti altitudine, & digitali crassitudine, inanem. Gignuntur in cacumine alæ, & folia in caule oblonga, amygdalinis proxima, latiora, & læviora: quæ autem in summis ramulis exierunt, minora conspiciuntur, aristolochiæ, aut oblongæ hederæ figura. In cacumine fructum summis surculis gerit, tripliti loculamento insignem, rotundum, ceu capparin, in quo grana intercursantibus membranis, inter se distincta continentur, ervis majora, rotunda, quæ dum corticibus exuuntur, cãdida sunt, & gustu dulcia. Nullus radicis usus. * Totus frutex lacteo succo turget, uti tithymalus. Grana sex, aut septem in catapotio, aut cum ficis aut palmulis devorata, alvum purgant. sed aqua frigida postea sorbenda. trahunt autem bilem, pituitam, & aquas. *Dioscor.*

RICINI seminis arbor, vulgo Palma Christi, item Cataputia major, Germ. Wunderbaum. Gall. *Palme de Christ*. Ital. *Girasole*. Hisp. *Figueria de l'inferno* dicitur: provenit parvæ ficus altitudine, folio platani majore, læviore, & nigriore, ramis caudicibusque cavis, in arundinis morem: semine in uvis alperis, quod corticibus exutum, ricinum animal repræsentat. ex quo oleum nomine Ricinum exprimitur, cibis fœdum, lucernis emplastrisque utile. * Grana triginta numero purgata, trita potu pituitam, bilem, aquamque per alvum extrahunt, vomitionesque movent. sed injucunda admodum est, & molesta purgatio: siquidem stomachum vehementer subvertit. Tusa, & imposita, vitia cutis, varosque expurgant. *Dioscorides.*

De Radicibus, Sectio XII.

- **Radices aut**
  - *Alterant qualitate*
    - Manifesta
      - Conservando *qualitate vel*
        - Prima, *atque vel secundum*
          - Quantitatem:
            - Calidæ *in*
              - Primo — Althææ, Acanthi, Betæ, Buglossæ, Glycyrrhizæ, *&c.*
              - Secundo — Apii, Capparorum, Peucedani, Pimpinellæ, Rapæ, Scillæ, Zedoariæ, Rhodiæ, *&c.*
              - Tertio — Acori, Asari, Ari, Dictamni, Doronici, Fœniculi, Galangæ, Helenii, Petroselini, Raphani, *&c.*
              - Quarto — Allium, Cepa, Costi, Porri, Pyrethri, *&c.*
            - Frigidæ *in*
              - Primo — Malvæ, *&c.*
              - Secundo, — Cichorii, *&c.*
              - Tertio, — Mandragoræ, *&c.*
            - Humidæ *in*
              - Primo — Buglossæ, Cichorii, Glycyrrhizæ, Malvæ, Rapæ, Satyrium, *&c.*
              - Secundo.
            - Siccę *in*
              - Primo — Althææ, Ari, Bryoniæ, Fœniculi, Oenanthæ, Rubiæ *tinctorum*, Tamaricis, *&c.*
              - Secundo — Capparorum, Cichorii, Raphani.
              - Tertio — Acori, Apii, Asari, Carnabadii *seu* Doronici, Petroselini, Radix *cava*, Pentaphylli, Trifolii, *&c.*
          - Locum, *&c. Vide literam* A.
        - Secunda, *&c. Vide literam* B.
      - Corrumpendo *Venena, ut* — Mandragora, Fungi, Ephemerum, Veratrum *album*.
    - Occulta: *ut* — Bryoniæ, Pæoniæ.
  - Purgant, *&c. Vide literam* D.

A. Secun-

- **A. Secundùm *Locum*:**
  - Calefaciunt: *vel*
    - Caput — Fœniculi, Pæoniæ, &c.
    - Thoracem — Aristolochiæ, Enulæ, Bedeguar, Glycyrrhizæ, Ireos, &c.
    - Cor — Ben *album*, Ben *rubrum*, Buglossæ, Zedoariæ.
    - Stomachum — Fœniculi, Calami *aromatici*, Caryophyllatæ, Galanga, Raphanus, Zingiber, &c.
    - Hepar — Apii, Asparagi, Curcumæ, Fœniculi, Petroselini, Rhaponticum, Rusci, &c.
    - Splenem — Acori, Apii, Asparagi, Aristolochiæ *rotunda*, Fœniculi, Capparorum, Fraxini, Gentianæ, Petroselini, &c.
    - Renes — Pentaphylli, Apii, Petroselini, Fragariæ, Saxifragæ, &c.
    - Uterum, — Rubiæ *tinctorum*, &c.
    - Iuncturas — Costi, Zingiber, &c.
  - Refrigerant —
    - Ventriculum, — Sonchi, &c.
    - Hepar & *splenem* — Cichorii, &c.

B. Radices *alterantes qualitate secunda, aut*

- Adstringunt — Cyperi, Bistortæ, Gentianæ, Pentaphylli, Rhapontici, Bolbocastani, *&c.*
- Discutiunt — Aristolochiæ, Asphodeli, Bryoniæ, Capparorum, *&c.*
- Abstergunt — Aristolochiæ, Ari, Asparagi, Asphodeli, Bulbi, Chelidoniæ, *&c.*
- Aperiunt — Allium, Cepa, Curcuma, Rhaponticum, *&c.*
- Extenuant — Iridis *Illyricæ*, *&c.*
- Adurunt — Allium, Pyrethrum, *&c.*
- Emolliunt — Althææ, Malvæ, *&c.*
- Suppurant — Althææ, Bryoniæ, Liliorum *alborum*, *&c.*
- Glutinant — Aristolochiæ, Dracunculi, Gentianæ, Sigilli *Salomonis*, Symphyti, *&c.*
- Flatus *discutiunt* — Apii, Acori, Allii, Costi, Carnabadii, Dauci, Enulæ, Eryngii, Fœniculi, Galangæ, Petroselini, Peucedani, Zedoariæ, Zurumbeth, Spica Celtica, Spica nardi, *&c.*
- Semen *generant* — Acori, Bulbi, Eryngii, Galangæ, Satyrii, Secacul, *&c.*
- Menses *movent* — Asari, Ari, Acori, Aristolochiæ, Asphodeli, Allii, Bryoniæ, Centaurii *majoris*, Cyperi, Costi, Capparorum, Calami *aromatici*, Dauci, Dictamni, Eryngii, Filipendulæ, Fœniculi, Graminis, Helenii, Lilii, Ostrutii *seu* Mei, Petroselini, Pæoniæ, Raphani, Rubiæ, Rusci, Valerianæ, Fraxinellæ, *&c.*
- Menses *sistunt*, Sudorem *provocant*, *&c. Vide literam* C.

C. Menses

- **C.**
  - Menses *sistunt*
    - Symphyti,
    - Tormentillæ, *&c.*
  - Sudorem *provocant*
    - Cinæ,
    - Sarsæ Pariliæ, *&c.*
  - Venenis *resistunt*
    - Angelicæ,
    - Apii,
    - Allii,
    - Aristolochiæ *longæ*,
    - Bryoniæ,
    - Cyperi,
    - Carnabadii *seu* Doronici,
    - Costi,
    - Fœniculi,
    - Gentianæ,
    - Carlinæ, *&c.*
  - Ambustis *medentur*
    - Asphodeli, Bulbi,
    - Hyacinthi,
    - Liliorum *alborum*, *&c.*
  - Dolorem *mitigant*
    - Acori, Dauci,
    - Eryngii,
    - Ireos,
    - Mandragoræ,
    - Ononis, *&c.*
  - Strumas *discutiunt*
    - Capparorum,
    - Ireos,
    - Plantaginis, *&c.*

- **D.** Purgant
  - Bilem
    - Flavam
      - Rhabarbarum,
      - Rhaponticum,
      - Filicis, *&c.*
    - Atram
      - Helleborus *niger*,
      - Polypodium, *&c.*
  - Pituitam
    - Agaricum, Cucumeris *sylvestris*,
    - Esulæ
      - Majoris,
      - Minoris.
    - Ebuli, Hermodactylus,
    - Sambuci,
    - Turpetum,
    - Rad. Mechoacan, *&c.*

De radicibus calidis in primo.

ALTHAEAE radix, Germ. Ebischwurtz/ vulgaris est notitiæ. Nascitur partim in hortis. Colligitur autumno: siccatur in umbra, servaturque in area lignea per annum. * Magis quàm herbæ ipsius folia discutit, extenuat, mitigat: difficiles affectus concoquit. Decoctum ad tormina intestinorum, ventris profluvium, & sanguinis ejectionem convenit. *Galenus.*

ACANTI, seu BRANCAE URSINAE radicis planta, Ger. Bärentlaw/ folia habet multò lactucaceis latiora & longiora, erucæ divisura, nigricantia, pinguia, lævia: caulem binûm cubitorum, digitali crassitudine, lævem, prope verticem ex intervallis circundatum foliolis, ceu nucamenta quædam oblonga referentibus, spinosis, è quibus flos prodit albus: semen oblongum, luteum: caput thyrsi specie, radicibus nititur longis, mucosis, rubris, & glutinosis. Nascitur in hortis, petrosis, & riguis. Colligitur Augusto, vel Septembri: mundatur, siccatur ad Solem, conservaturq; per annum unum vel duos. * Radix ustis igni, & luxatis artubus illita subvenit: pota urinam ciet, sed alvum cohibet: ruptis, convulsis, tabem sentientibus, mirè prodest. *Dioscor.*

BETAE radix, Germ. Mangoltwurtz/ nota est: * cujus decoctum, & foliorum furfures, lendesq; deterget: perniones motu mitigat. Radix abstergit, digerit. *Dioscorides.*

BUGLOSSAE radix nascitur in campestribus: colligitur Autumno.* Vino imposita, animi voluptates auget. *Dioscorides.*

GLYZYRRHIZA, seu radix dulcis, Germ. Süßholtz. Ital. *Regolitia.* Gall. *Rigolisse.* Hispan. *Regaliza.* fruticosa est, ramis binûm cubitorum altitudine assurgentibus: foliis lentisci, densis, pinguibus, tactuq; gummosis: flore hyacinthi: fructu pilularum, platani magnitudinis asperiore, qui siliquas lentium modo habet rufas & parvas: radicibus longis, ut gentianæ, coloris buxei, subacerbis & dulcibus: quæ densatur in succum, lycii exemplo. Nascitur plurima in Cappadocia, Ponto & Apuleia. Visitur etiamnum in viridariis pluribus locis, in Italia, Gallia & Germania. Colligitur mense Augusto, vel Autumno: siccatur ad Solem, servaturq; per annos duos.* Arteriæ scabritiam lenit: æstuati stomacho, thoraci, ac jecinori convenit: vesicæ scabiem & renum dolores sanat: sitim extinguit. *Dioscor.*

Glycyrrhizæ succum, si quis dubitaret, an esset adulteratus, qui aliò affertur, ipsemet parare posset, acceptis radicibus quæ crescunt in Apuliæ aridis locis in magna copia. Extrahitur autem hac ratione: Primùm radices tunduntur, deinde aliquot dierum spacio aqua macerantur, & coquuntur, post coctionem eximuntur, & liquor ille rursum tandiu coquitur, donec instar mellis crassescat.

De radicibus calidis in secundo.

APII sativi, seu vulgaris petroselini radix, Germ. Petersilwurtz/ nulli non cognita: colligitur

A mense Augusto, vel Autumno: mundatur, siccatur in umbra, & conservatur per annum. Recens suavis est, & stomacho grata: * urinas menstruaque movet: flatus discutit, &c. *Galenus.*

CAPPARUM radix nascitur in Alexandria, Ægypti & Apulia. Præstantissimæ Alexandrinæ. Colliguntur mense Septembri, siccantur in umbra, & servatur in areis ligneis per annum.* Abstergit, expurgat, incidit, discutitque tum amaritudine, tum acrimonia: acerbitate verò contra-

B hit, stringit, & densat. quapropter lienes induratos, & pota, & extrinsecùs juvat: menstrua provocat pituitam per os educit: maligna ulcera sanat: dentium dolores mitigat: tumores digerit: & vitiligines discutit: auriumque vermes enecat. *Galenus.*

PEUCEDANUM, (Germ. Harstrang/ Sawfenchel. Gall. *Poucedane, ou queue de porceau*) caulem emittit tenuem, gracilentum, fœniculo similem: comam habet statim ab terra copiosam, spis-

C samq;, flore luteo: radice nigra, crassa, gravi odore, succosa. Eligitur recens, quæ cariem non senserit, firma, odoris plena. Gignitur in montibus opacis. Colligitur radix mense Septembri, siccatur in umbra, & servatur per annos duos, vel tres. * Digerit, extenuat, absumitq; lienem, præsertim induratum, ex aceto, aut oxymelite pota: pectoratorum dentium dolores sanat, cavitati imposita: fotis squamas celerrimè ab ossibus detrahit: & arida illita ulceribus contumacibus medetur:

D *Dioscorides & Galenus.*

PIMPINELLAE, (Germ. Bibernellen. Gall. *Pimpernelle, ou Pimprenelle.*) duo habentur genera. Major radice nititur longa. foliis circumquaque solo procumbentibus, dissectis, per ambitumq; serratis: caule quadrangulari: floribus in umbellam cohærentibus, tenuibus, albicantibusq;. Minor caule exit tubenti: foliis minoribus minùs dissectis, minutiusque serratis. Utraque tamen hircum redolet. Nascitur in campestribus & syl-

E vis. Colligitur mense Augusto: siccatur, & conservatur per annum. * Radix, in qua vis tota est, excalfacit, siccatque ordine secundo completo, aut sanè tertio incipiente. Præstat hæc ad renum & vesicæ morbos, quorum calculus est causa. Ob id enim renes à calculis expedit, & urinam remoratam pellit. *Matthiolus.*

RAPUM (Germ. Ein Rüb. Gall. *Rabe, rave.* Ital. *Rava, Rapa.* Hisp. *El nabo redondo.*) vulgò notissimum est: * Decocta radix alit, inflammationem

F parit, humentem ac fluxam carnem creat, Venerem stimulat. Decocto podagræ, pernionesque foventur: contritoque rapo, atque imposito juvantur. Si excavatæ radici rosaceum ceratum addigatur, & ferventi cinere eliquescat, exulceratis pernionibus proficiet. *Dioscor.*

SCILLA (Germ. Meerzwybel. Gall. *Stipoule, ou Charpentaire.* Ital. *Squilla.* Hisp. *La Cebolla albarana*) vulgaris est notitiæ: sit bonæ habitudinis, (non tamen adeò magna & enormis) benè habita & nutrita, alba, recens ex terra sumpta, cùm folia ejus & caulis exactè aruerint, seu quando triticum

triticum metunt, quia tunc potissimùm viget. Alba est masculus, eaque utilior, quàm fœmina, nigra. Scillæ albæ segmenta, seu taleolæ cultello ligneo separatæ, lino trajectæ, modicis intervallis, ne se muruò contingant, in umbra siccantur diebus sexaginta, ut ex his fiat acetum scilliticū. * Scilla vim acrem atq; ferventem habet: calida in secundo. Incidit: urinam movet: stomachicis, hydropicis, suspiriosis, torminibus, & regio morbo subvenit. *Dioscor. & Medici Colonienses.*

A

ZEDOARIA, Germ. Zittwen/ faciem zingiberis repræsentat: odoratior tamen, amariuscula, neq; adeò ut zingiber acris. Convehitur è Sinarum regione, ultra extremas Indiæ oras. * Excalfacit & siccat ordine secundo. Flatus discutit, & pinguedinem auget propria quadam facultate, non quidem elementari. Post sumpra, grave virus animæ, quod allium, cepa, vel vinum excitavit, abigit: venenosorum animalium morsibus opitulatur: alvi fluxiones sistit, uteri abscessus resolvit, vomitiones reprimit, & coli cruciatus tollit, itemque ventriculi. Alvi tineas quascunque enecat, & in antidotis additur. *Matthiolus ex Serapione.*

B

C

RHODIAE radicei cauliculi sunt dodrantales, aut altiores paulò, rotundi, nonnihil concavi, foliis circumvestiti plurimis, oblongis, latis, acuminatis, virentibus, carnosis, glabris, per ambitum serratis. Crassulæ herbæ aliquatenus similibus, attamen minoribus, in cacuminibus umbellæ parvæ apparent, in quibus flosculi exigui è luteo pallentes, tandemque rubescentes: radix crassa, inæqualis & tuberosa, quæ recens candida & succosa trita rosarum odorem satis refert. In Apennino & Gargano Italiæ montibus, nec non in Germaniæ alpibus sponte gignitur: &, ut Dioscorides, in Macedonia quoque. In Belgiæ hortis colitur, ubi æstate viret, & aliquando floret: hyeme latet, sola radice vivaci, frigorisque patiente Græci *Ῥοδία ῥίζα* nuncupant. Germ. Rosen wurtz. Hisp. *Rayz Rhodia.* haud quaquam à Rhodo insula, sed à rosis nomen accepit, quarum odorem attrita spirat. Cæterùm utilis hæc herba est, auctore Dioscoride, capitis doloribus, si madefacta fronti & temporibus cum modico rosaceo imponatur. Galeno tenuium eam partium digerentisque facultatis, & in calefaciendo secundi ordinis censendam esse, aut tertii incipientis: at nobis refrigerat & Rosis uti odore, ita & temperatura affinis videtur, & adversus capitis ex calida causa dolores, efficacem esse posse. *Dodonaeus.*

D

E

F

De radicibus excalfacientibus in tertio.

ACORUS folia fert iridis, radices nō dissimiles, summo cespite sparsas, complicatas, geniculis intereeptas, in obliquum actas, albicantes, gustu acres, &, ut Galenus ait, modicè amaras & odoratas. Optima est densa, candida, carie non exesa, plena, odorata: cujusmodi est Cholcidica & Galatica. Cæterùm omnes has ferè notas habet ea radix, quæ hodiè vocatur Calamus aromaticus. Hanc ob causam hæc semper pro acoro sumenda est, vel asari radix. * Acori radici vis excalfactoria. Decoctū potu urinam cit. prodest lateris doloribus, & jecinoris atq; thoracis: item torminibus, vulsis, ruptis. lienem absumit: urinæ stillicidio, & serpentum ictibus auxiliatur: insidentibus ad muliebres affectus, iridis modo, utiliter imponitur. oculorum caligines succo discutit. Antidotis radix magno usu commiscetur. *Dioscorides & Medici Florent.*

ASARUM, German. Haselwurtz. Ital. *Asaro.* Gall. *Cabaret.* Hispan. *Asarabaccara* dicitur: hederæ foliis, minoribus multò, rotundioribusque: floribus cytino hyoscyami similibus, purpureis, inter folia proximè radicem emicantibus, odoratis: in quibus semen acinosum. Cauliculos habet angulosos, asperos & molles: radices numerosas, geniculatas, tenues, obliquas, gramini non dissimiles, longè tamen graciliores, odoratas, excalfacientes, & quæ linguam vehementer mordent. Umbrosis montibus provenit. Augusto mense colligitur, vel Autumno: siccatur in umbra, & servatur per annum in arcis ligneis. * Ad solutionem ventris, dosis infusionis est ab aureis duob. ad quatuor: pulveris verò à drachma una usque ad aureos duos. Excalfactoriam vim habet: urinam cit: hydropicis & vetusto coxendicum dolori prodest. Radices senis drachmis ex aqua mulsa potæ, menses trahunt: & veratri albi modo purgant. In unguenta additur. *Dioscorides & Mesues.*

ARON apud Syros Lupha vocatur: nonnulli Serpentariam minorem vocant. Germ. Pfaffenpint/ & Teutschen Ingber Ital. *Gigaro.* Hispan. *Yaro.* Belg. Calfsvoet Gall. *Pied de Veau.* folia emittit dracunculi, sed longiora, & paucioribus distincta maculis: caulem subpurpureum, dodrantalem, pistilli specie, à quo croceum semen exit: radice dracunculi alba. Nascitur in campestribus, sylvis, juxta urbium fossas, sub sepibus, locis ubiq; umbrosis. Erumpunt mox post hyemem folia: pistillus verò è vaginula Junio exit foliis marcescentibus: quibus corruptis, uvæ Julio & Augusto maturantur. Colligitur mense Augusto: siccatur, & servatur per annum. Terrena essentia constat, sed calida: * proinde extergendi vim possidet, verùm nō valentem, sicut dracontium. Radices comesæ crassitiem humorum mediocriter incidūt, adeò ut excreationibus ex pectore idoneæ sint. Ex fimo bubulo podagris illinitur. *Dioscorides, Galenus & Dodonaeus.*

DICTAMNUM, herba est in sola Creta nascens, pulegio similis, sed majoribus foliis, canaque lanugine pubescentibus. Florem nullum aut semen profert, inquit Diosc. Theophrastus verò; cæteriq; auctores & caulem illi tribuunt, & florem & semen: ut manifestè videre licet in dictamno, quod hodie ex Creta adfertur: cui quidem conveniunt reliquæ Dioscoridis notæ, sed florem & semen profert. Alia est planta dictamnū album vulgo vocata, aliàs fraxinella, planè

à Dictamno Cretensi diversa: quæ quamvis valde efficax sit, dictamno Cretensi substitui tamen non potest: hoc enim veteres intelligunt, cùm absolutè dictamnum scribunt.* Calfacit: partus accelerat. Omnia præstat, quæ sativũ pulegium, quod ejus loco substituendum est. *Medici Florentini ex Dioscoride & Matthiolo.*

DORONICUS radices Ornithogali repræsentat. Affertur ex Alexandria Ægypti. * Ad cordis affectus commendatur: contra venena & deleteria medicamenta. Dilutum, colatum, pectoris & laterum humores expurgat, tussi confert. Doronicus Actuario Carnabadium dicitur. Ejus loco Galanga, vel caryophylli substituendi sunt. *Matthiolus.*

FOENICULI radix vulgaris notitiæ est. Nascitur passim in hortis. Colligitur Augusto mense vel Autumno. Lavantur, finduntur, & à medulla intrinseca mundantur, deinde in umbra siccantur, conservanturque per annum in arcis ligneis. * Menstrua & urinas provocat: arquatis auxiliatur.

GALANGA est radix nodulis scatens, intùs & foris rubra, per internodia contorta, odorata, & acerrimi saporis, odore & figura quadam cyperi: unde quibusdam Cyperus Babylonicus putatur. Eligenda gravis, rubra, sapore acerrimo linguam vellicans. Adulteratur Cyperi vulgaris radicibus repurgatis, & in aceto cum pipere maceratis: sed abraso cortice fucus deprehenditur: nam pars interior neque galangæ acrimoniam, neque saporem habet. Calefacit & siccat ordine tertio. * Proinde ventriculum roborat, & ejus dolores tollit: si tamen à frigore vel flatu proveniant. Naribus admota frigefacto cerebro utilis est: ore retenta anhelitum commendat. Facit & ad cordis palpitationem, si è plantaginis succo bibatur: cœliacos sanat, & coli dolores mulcet, qui à flatu oriuntur. Prodest flatuosis uteri affectibus: Venerem roborat: renes refrigeratos calefacit: & frigidis morbis omnibus præstat. *Medici Florentini, ex Matthiolo.*

HELENIUM, officinis Enula, Ger. Alantwurtz/ folia habet verbasci angustioris folii asperiora, oblonga: caulem quibusdam in locis non emittit: radicem subalbidam, interdum subrufam, odoratam, subacrem, vegetam, magnam: ex qua agnatæ propagines liliorum aut ari modo serũtur. Montanis, umbrosis, & non omninò siccis locis provenit. Frequens non modò apud Belgas, verùm & alibi, ut in Italia, Gallia, Germania, &c. Flores Junio ac Julio vigent. Radices Autumno, & non rarò Aprili, & Majo mensibus leguntur, particulatimq; dissectæ siccãtur, & conservantur ab anno uno usque ad tres, in loco sicco. * Potum radicis decoctum menses & urinas ciet. Ipsaque in eclegmate ex melle prodest tussi, orthnopnϾ, ruptis, convulsis, inflationibus & serpẽtium morsibus. In summa excalfaciens est. Helenii radix & stomacho utilis est in passo cõdita. Trita potaq; ad cruentas excreationes efficax est. *Dioscorides.*

A PETROSELINI, seu APII HORTENSIS radix nota est, cùm passim ubique in hortis proveniat. * Urinam & menses provocat: stomacho non ingrata.

RAPHANUS (Germ. Rettich. Gall. *Rane, ou Refort.*) nemini non cognitus. * Excalfacit, flatus gignit, ori suavis est: sed stomacho adversatur, ructus ciet, urinam pellit, alvo aptior: summo tamen cibo sumi debet, quò magis ejus distributionem adjuvet: cùm autem præsumitur, cibum

B suspẽdit. quare vomituris commodissimè datur ante cibum. sensuũ aciem excitat. Decocta contra veterem tussim, & pituitæ crassitiem in pectore, efficax est. Cortex ex aceto mulso, celeriùs vomitiones movet: hydropicis cõmodissimè illinitur: lienosis utilis: sugillata cũ melle rapit, & nomas amolitur: cõtra viperarum ictus auxiliatur: alopecias ad pilum reducit: lentigines cum loliacea farina emendat: his qui fungis strangulantur, tam cibo quàm potu salutaris est. Sylve-

C stris Raphani, quem Romani armoraciã nominant, folia sativo similia, sed magis lampsanam imitantur: radix gracilis, tenera, subacris. Tam folium, quàm radix in olera recipitur: sed hæc excalfacit, urinam concitat, æstuosa est. *Dioscor.*

De radicibus calidis in quarto.

ALLIUM (German. Knoblauch Ital. *Aglio.* Gall. *Ail.* Hisp. *Alo* dicitur) quoddam sativum atque hortense habetur. quod in Ægypto, singulari, ut

D porrum, capite constat, dulce, in purpureum vergens, parvum: reliqua verò magna & candida, ex pluribus coagmentantur nucleis, quos aglithas, id est, spicas Græci nominant. Aliud est sylvestre, quod ophioscorodon, id est, anguinum vocant.* Vis allii acris est: excalfacit, mordet, excernit, alvũ turbat, inflationes facit, stomachum exiccat, sitim gignit, flatum permovet, summam corporis cutem exulcerat: aciem oculorum esu hebetat. Eosdem effectus præbet anguinum,

E quod & elaphoscorodon dicitur: latas ventris tineas in cibo sumptum abigit: urinas detrahit: contra viperarum ictus, & privatim hæmorrhoi prodest, ita ut non aliud magis, si cum vino jugiter assumatur, aut tritum in codẽ ebibatur: contra rabiosorum morsum, & illitu, & cibo valet. Magnæ & allio utilitates contra aquarum mutationes: vocem clarificat: veterem tussim crudum, coctũmve lenit: potum autem cum origani decocto, pediculos & lendes enecat: cremati cinis

F illitus sugillationibus cum melle, & alopeciis, cum nardino unguine, medetur: eruptiones papularum cũ oleo & sale sanat: vitiligines, lichenas, lentigines, ulcera capitis manantia, lepras & surfures, cum melle eximit: cum thure & teda decoctum, dẽtium dolorem levat, si in ore contineatur: contra venenatos muris aranei morsus, cum ficulneis frondibus & cumino illinitur. Fervefactæ comæ jus, fœminarum desessionibus additum, menses & secundos partus extrahit. Allium ejusdem gratia suffitur. Factum ex eo, & nigra oliva intritum, quod myttoton vocant,

cant, esu cit urinam, ora venarum patefacit, hydropicis utile. *Dioscorides.*

CEPA, Germ. Zwibeln. Gall. Oignon. Ital. *Cipolla.* Hisp. *Cebolla* nominatur: longa acrior est quàm rotunda, item flava quàm càdida. & sicca quàm viridis, & cruda quàm cocta, aut sale condita. * Omnes tamen mordent, flatus gignunt, appetentiam invitant, sitim movent & extenuant, fastidium pariunt & expurgant: alvo utiles sunt. Ex detractis purgamentis in oleum conjectæ, hæmorrhoidas, reliquosq; excretionum exitus referant, subditæ pro balanis. Succus cum melle illitus, oculorum hebetudinibus, argemis, nubeculis & incipientibus suffusionibus auxiliatur: anginæ eodem perunguntur. suppressos menses pellit: caput purgat, naribus infusus: canis morsibus cum aceto, ruta & melle illinitur: cum aceto autem perunctas in Sole vitiligines sanat: & cum pari spodio, scabras lippitudines sedat: varos eũ sale reprimit: contra calceamentorum attritus, eũ gallinaceo adipe utilis est, citæ alvo prodest: in auribus sonitum ac gravitatem emendat: ad purulentas aures, & eliciendam earundẽ aquam, valet: alopeciæ earum succo perfricantur, qui celeriùs quam alcyonium pilos evocat. Largiore cibo cepa capitis dolores ciet, coctaq; vehemẽtiùs urinam pellit: eos lethargicos efficit, qui valetudinibus adversis, ea etiam cocta, plus æquo vescantur. Elixa & cum passis uvis & fico illita, tubercula concoquit & celerrimè rũpit. *Dioscor.*

COSTUS (Ital. *Costo.* Hisp. *El Costo, especia olorosa*) Dioscoridi radix est candida, levis, eximia odoris suavitate, qualem Arabicũ esse dicit. hic præcellit. Secundum locum sibi vendicat Indicus, crassus, levis, ut ferula niger. Tertius est Syriacus, gravis, colore buxeus, & odore nares feriens. Optimus est recens, albus, abundè plenus, densus, aridus, à teredinibus nõ erosus, sine graveolentia, gustu acuto, ac linguam vellicans, & (ut ait Galenus) aliquantulũ amaro. Omnes ferè optimi costi notæ in angelicæ radice, quæ satis nota est, reperiuntur. Hinc fit, ut nõnulli putent, eam pro vero costo substitui posse. Ut verum fateamur, præstat eam costi loco usurpare, quàm costum vulgare officinarum, quod à jam dictis notis alienissimũ est. * Vis ei excalfactoria, urinam ciet, menses pellit: vitiis quæ vulvam malè habẽt, tam impositu, quàm fotu & suffitu auxiliatur. Contra viperarum morsus sextanrè bibere prodest: itẽ adversus pectoris dolores, convulsa, inflationesque ex vino & absinthio: Venerem ex mulso stimulat, latas ventris tineas ex aqua pellit: horroribus ex oleo ante febrium accessiones, & nervorum resolutionibus oblinitur: vitia cutis in facie, cum aqua vel melle illitus, emendat. Additur in antidota & malagmata. Sunt, qui admistis helenii Comageni præduris radicib. adulterent. Quod deprehensu facilè est, siquidem neq; gustu fervet helenium, neque validum odorem vibrat, ut caput tentare possit. *Medici Florentini ex Dioscor. & Matthiolo.*

Costus, quo vulgò in officinis utuntur, falsus

A est, cujus loco ante aliquot annos Bononienses & Patavini Zedoariam officinarum acceperunt: quę olim quoq; non pro zedoaria, quia oblõga est, habebatur. nam zedoaria secũdùm Serapionem erat rotũda, similis Aristolochię. Sed quantum ego sciam, nondum experientia cognitum est, an exterioribus membris apposita exulceret carnes quod Costus, ut Galen. tradit, solet facere. Inde enim graduũ conformatio cõstitui posset. Veruntamen cùm in vulgari zedoaria apparcat satis magna acrimonia, & notabilis amaritudo, videtur satis propè accedere ad qualitatẽ Costi, & credibile est apud me, quòd applicata exteriùs exulcerare etiã posset carnes. Cumque sit

B similiter radix ut Costus & pariter odorata, substitutio hæc non caret ratione. Sed hæc dubitatio sola relinquitur, quod postea cognitum est, longam zedoariam esse veram. Quanquã enim longa est radix, appendices tamen illius rotũdæ sunt, quemadmodum apparuit in quibusdã frustis, in quib. adhuc simul colligatæ erant, partim longæ, partim rotundæ, cùm rotunda zedoaria,

C quæ paulò ante hæc tempora afferri cœpta est, pro vera haberetur, ut diversam speciẽ à vulgari longa minimè esse certum sit. At dubium est, quòd Serapion dicat, zedoariam esse calidam & siccam in secundo ordine: sed Costus cùm exulceret carnem, erit potiùs in numero eorum, quæ excedunt graduũ tertium, quare dici posset, quòd de vera hoc intelligatur, & nõ de usitata, quæ tãquam diversa soleret substitui, quemadmodum

D aliqui dicebant: quanquam nos indicavimus esse unam eandemq; rem. Sed hîc etiam respõderi posset, regulam illam, quòd ea quæ exulcerant carnem, sint calida in quarto gradu, nõ esse semper veram, cùm sæpè illa qualitas calida sit aliis partibus, quæ saporem dulcem & aromaticum in se continent, cõtemperata, sicuti possum pluribus, si locus hic esset, demõstrare. Sed cùm verus Costus haberi queat, non opus est disputare

E de succedaneo: hunc ego primũ vidi apud Ferdinandum Imperatum omnibus illis signis præditum, quæ Galenus & Dioscor. illi attribuunt, & præsertim Arabico, quem Ferdinandus ajebat se nactum esse opera amicorum Patavinorum. Quòd si aliquis diligentiam adhibeat Venetiis, quò sub nomine Costi affertur, habere poterit: cujus etiam ante paucos menses excellens Melchior Guilandinus specimen misit.

F PORRUM capitatum, Germ. Lauch. Gall. *Porreau*, * inflammationem parit, noxium succum creat, tumultuosum somnium parit, urinam ciet, alvo accõmodatur, extenuat, oculorum aciem hebetat, mẽses pellit: sed lædit exulceratam vesicam, renesq;: cum ptisana verò coctũ, esu pectoris vitia extrahit. Coma ejus in aqua maris, & aceto cocta, in desessionib. ad pelluviones vulvæ, & duritias, utilis habetur. Porrũ bis aqua mutata coctum, tum frigida maceratum, dulcescit, & multò minùs inflat. Semen acrius est, & quandã adstrictoriam vim habet. quare succus cum aceto, addito thure, aut manna, sanguinis profluvia

K

sistit, maximè si naribus erumpat. Venerem stimulat. contra omnia thoracis vitia, tabemque, pro delinctu efficax est, arteriam esu purgat: sed si assiduè estur, visus obscuritatem inducit: stomacho adversatur. Succus ex melle potus, aut illitus, cōtra bestiarum morsus auxilio est. Ipsum quoq; cum aceto aut thuris polline, lacte, aut rosaceo, utiliter aurium doloribus & sonitui instillatur. Varos tollunt folia illita cum rhoë, qua ad obsonia utuntur: epinyctidi medentur, crustas ex sale illita rumpunt. Veteres sanguinis rejectiones cohibent, seminis drachmæ binæ, cum æquali baccarum myrti pondere potæ. *Diosc.* B

PYRETHRUM officinis omnib. notum (præsertim radix) Romani salivarem vocant: Germ. Bertram / à nonnullis Geifferwurtz. Ital. *Pyrethro.* Hisp. *Pelitre*, aut *Piletre*. Gall. *Pied d'Anglererre* dicitur. Folia caulemque emittit, ut daucum sylvestre & fœniculum: umbellamq; anethi, circinatæ rotunditatis. Radix longa est, pollicis crassitudine, gustu fervidissimo. Nascitur in Orientalibus regionibus, ex quibus Venetias advehitur. * Pituitam elicit: ideo in dolore dentium, decocta in aceto, colluto inde ore, auxiliatur: mansa pituitam extrahit. Sudores ciet, perunctο ex oleo corpore: diuturnis horroribus efficax. cōtra perfrictiones membrorum, resolutionesque eximiè conducit, *Dioscorides.* C

De radicibus frigidis in primo.

MALVAE radix, Germ. Pappelnwurtz / vulgò nota est.* Hujus decoctū vulvæ insessione mollit: prodest erosionibus vesicæ & intestinorum, vulvæ sedisq; clystere infusum Contra omnia venena jus decoctę cū radice sua auxiliatur, si continuò à bibentib. revomatur, contra phalangiorum morsus remedio est. Digerentis paululum, & leviter emollientis facultatis est. *Dioscorides.* D

De radicibus frigidis in secundo.

CICHORII radix, German. Wegwartenwurtz / vulgaris est notitiæ, quòd nostratibus mēsis frequentissimè iu acetariis apponatur. * Refrigerat siccatq; ordine secundo, & moderatè astringit, quapropter hepar roborat: venarum hepatis oscula extergit, obstructionesq; aperit. *Galenus.* E

De radicibus frigidis in tertio.

MANDRAGORAM (Germ. Alraun. Gall. *Mandragore*. Ital. *Mandragora* Hisp. *Mandragola.*) aliqui antimelum, alii circeam vocant, quoniam videatur radix ad amatoria conducere. Duo ejus genera: niger, quæ fœmina existimatur, thridacias appellatus, angustioribus foliis, ac minoribus, quam lactucæ, virosis ac graveolentibus, in terra sparsis, mala gerit sorbis similia, pallida, odorata, in quibus semen veluti pyrorum, radicibus inhæret bene magnis, binis, ternisve, inter se cōvolutis, nigris foris, intùs albis, crasso cortice vestitis: caulem non fert. Alter cādidus, qui mas dicitur, nōnullis morion, colore in croceum inclinante, jucundè cum gravitate quadam olenti, quorum pomorum cibo aliquantum opiliones sopiantur: radix alterius similis, major & F

A candidior, orbata & hęc caule. Nascitur in montibus & viridariis. Colligitur mense Augusto, vel autumno. Delibratur radix, & trajectus lino cortex, ad usum suspenditur.* Ex hoc vinum paratur, iisq; exhiberi solet, quibus membrum aliquod præcidere aut urere cogitant. in somnum namq; altissimum ægros deducit. *Diosc.*

De radicibus humidis in primo.

SATYRII nomen apud Arabes omnibus orchios generibus commune est, eaq; distinguunt in testiculos canis, & testiculos vulpis: per vulpinos intelligentes, quæ propriè à Græcis satyria, Germ. Stendelwurtz. Gall. *du Satyrium*, vocantur, radice bulbosa, mali magnitudine, foris fulva, intùs candida. Nascitur in montosis, & apricis locis. Junio mense potissimùm apparet. Hodie testiculi canini pro vulpinis, Dioscoridisq; satyrio sunt in usu: nam vero satyrio carere videmur: aut si habeamus, nondum tamen dignosci possunt inter tam multas testiculorum differentias, cùm omnes, si cum descriptione cōferantur, testiculi canis videātur: eis pro vero satyrio uti nos posse arbitramur. Hodie noti sunt. * Radix superior, quæ major & plenior est, Venerē stimulare; inferior verò, quæ mollior ac rugosior est, inhibere creditur. *Medici Florentini.*

HUMECTANT quoq; in primo ordine, radix Buglossæ, Cichorii, Glycyrrhizæ, Malvæ, Rapæ, &c. de quibus singulis vide supra suo loco.

De radicibus siccis in primo.

BRYONIAE duæ sunt: (præter sylvestrē nonnullis dictam Bryoniam) una alba: altera nigra cognominatur. Alba Bryonia multa longa, & tenuia sarmenta promit. claviculos sive capreolos habet instar vitis: folia ejus lata sunt, quinquangularia, & ad similitudinem vitium divisa, sed asperiora, hirsutiora, candidiora que: flores exigui, candidi, racemosi: fructus in uvis parvis, quarum acini initio virent, maturi rubent: radix prægrandis est, longa, & crassa; altè descendens, ex albido subluteі coloris, gustu perquàm amaro, & ingrato. Sepimenta, dumos, frutices scandit, & superat, non tamē aliorum modo circumplicando se, sed claviculis suis vicina omnia apprehendendo, iisque se diversimodè innectendo ac implicando. Similis huic Bryonia est nigra, tenuibus liquidem, & viticulosis cauliculis, foliis, capreoli floribus, uvarum acinorumque figura, radicis mole, & quantitate priorem refert. Sed acini per maturitatem nigricant. radix quoque foris subnigra, interiùs buxeo pallet colore. Arbustorum hæc sepium dumorumque ramulos fastigiaque capreolis suis quoque tantùm comprehendit, in omnes partes latè sese veluti prior explicans. Alba Bryonia multis in Belgio locis reperitur, & passim in Italia, secus vias ac agrorum margines: similiter in Suevia ac Rhenana Germaniæ provincia. Nigram gignunt Hassia, Saxonia, Westphalia, Pomerania, Misnia, ubi candida non provenit, ut Valerius Cordus scriptum reliquit. Utriusque flores

Majus, uvas verò Autumnus suppeditat. Prior Græcis ἄμπελος λευκή, id est, Vitis alba. & ἄμπελος quidem dicitur, non modò quòd foliis vitem referat, verùm etiam quia fructû in exiguę uvæ, acinis licet raris, similitudinem conformatum producat. Dicitur & βρυωνία λευκή ἱεροκάρπιον, χελιδόνιον, μήλωθρον, ψίλωθρον, ἀρχέζωστις, ἄγρωστις, ὀφιόσταφυλον: à Plinio etiam Madon: ab Arabibus Alphesera: à Matthæo Sylvatico Viticella: in Thesauro pauperum Rorastrum. Apuleius Apiastellum, Uvam Taminiam, Agrifolium & Dentariā appellat: Ger. Stichwurtz/ Hundskürbs/ Hundsrübe/ Teufelskirsen: nostri vulgarem appellationem sequentes, Bryoniæ: Gall. Couleuurée. Ital. Zucca salvatica. Hisp. Nueza blanca, & Norca blanca. Altera Græcis ἄμπελος μέλαινα ἢ βρυωνία μέλαινα: Latinis Vitis nigra, Bryonia nigra, à nonnullis χειρώνιος ἄμπελος, βουκάνιον. Galen. propriè βρυωνίαν vocari ait. Idem Plin. affirmat, qui & à nonnullis Chironiam, γυναικάνθην, ac ἀπρόνιον dici refert. Chironia autē cognominatur à Chirone inventore. Est Chironis, inquit, Plinius inventum ampelos, quę vocatur Chironia. * Facultate autem Bryonia alba omnibus suis partib. calida & sicca est, tertium gradū, præsertim caloris excedēs, cum expurgandi potentissima vi, per quam non modò biliosos, ac pituitosos, sed & aquosos humores educit. Asparagos, qui prima germinatione prodeunt, si decocti edantur, alvum & urinam ciere Dioscorides scribit. Galenus verò ab omnib. pro more per Veredi ait, eduliumq; esse stomacho propter adstrictionem gratum. Quod de vitis sylvestris, sive Tami quidem, sed nequaquam de hujus germinib. veritatem habet. Nam albæ Bryoniæ asparagi, sive prima germina nequaquam astringūt, sed alvum vehementiùs commovent, stomachoq; gravem molestiā inferunt. Dioscorides item radicis succum Vere exprimi, bibiq; cum aqua mulsa, pituitamque ducere, ait. Ducit autem nō modò succus, sed & radicis decoctum, pituitā, bilem flavam, ac serosos aquososq́, humores, & quidem validissimè, unà ventriculum ita sæpenumerò perturbans, ut & cos. dē vomitione reddi procuret. Conferre hujuscemodi vehemēs purgatio hydropicis posse speratur, & quos comitialis morbus, aut capitis diuturnæ, & pertinaces vertigines detinent. Sed tamen epilepticis non quotidie, ut Diosc. monet, exhibendę: subinde etenim dedisse satis erit molestum. Validum enim, ut diximus, est remediū, violenter purgans, & naturę vim inferens. Extrahit eadem radix mortuos fœtus, & secūdas subdita, idemq, in insessibus decocta potest. Cutim eadē extergit & erugat: maculas solares, varos, lentigines, cicatrices nigras, cum ervo & Chia terra ac fœnogræco depurgat, aut in oleo decocta usq; dum colliquescat. Tollit sugillata: digitorum pterygia compescit: cum vino imposita inflammationes discutit, ac abscessus rumpit: educit & ossa trita & imposita: miscetur & commodè erodentibus medicamentis: auctor Dioscorides. Fructus ad scabiem & lepram facit illitus, & impositus, eodem auctore. Galenus iis, qui coria densant, utilem perhibet. Plin. lactis abundantiam facere scribit. Videtur tamē magis lactis generationi adversari. Nam acris est, & eo vellera ac coria, Dioscoride teste, depilantur. Nigra Bryonia supradictæ, ut Galen. ad omnia similis, nisi quòd imbecillior. *Dodonæus.*

Bryonia sylvestris, seu Vitis sylvestris, longos, lignosos, mediocris crassitudinis, rimosi corticis, instar sarmentorum vitis, obscurè subrubentes, viticulosos promit cauliculos, quib. vicinis quibusvis multis se amplexibus circūvolvit, ac crebris intorquet circuitionib. ab imis ad fastigium scandēs: capreolis sive viticulis caret: folia hederacea, mollia, splendentia, Smilacis lęvis haud absimilia: flores candidi, exigui, muscosi, odorati, racematim dependent: uvæ parvæ sunt: acini virent, maturi cocci modo rubent: radix crassa, longa & magna, succo glutinoso & lento plena, adeò ut friata digitis adhæreat. In sylvis opacis, & similibus locis asperis, præsertim ubi aquæ subsunt, gignitur: reperitur & sub Corylis prope Argentinam, ut Kyberus prodidit. Martio mense asparagi sive prima erumpunt germina; flores Majo: uvæ circà vindemiæ tempus maturantur. Græci hanc ἄμπελον ἀγρίαν, id est, vitem sylvestrem dicunt. Differt tamen non parum à Labrusca sive vite vinifera sylvestri, quæ & ἄμπελος ἀγρία. Præbuit utriusque ὁμωνυμία Plinio occasionem, ut satis de his se explicare non potuerit, lib. 23. cap. 1. & utramque inter se confuderit. in quo sunt & Arabes notandi. Dicitur verò & hæc sylvestris Bryonia, Latinis Tamnus fructusque ejus Uva Taminia. Italis *Tamaro*. Uva Taminia autem, etiam Staphysagria est: sed hāc falsò ita nuncupatam, Plinius inquit. Germanis est Schmärwurtzel. Allobroges Latinam vocem retinent, & Tamum quoque, aut Tanum appellant. Plin. Salicastrum etiam vocat: Ruellius Sigillum B. Mariæ, in officinis quibusdam nominari refert: Nō est hoc loco refellenda eorum sententia, qui Cyclaminum alteram hanc esse volunt. Vel sola enim radicis magnitudo facilè hos redarguit. Cyclamini radix ἄχρηστος, id est, nullius usus ac exigua, huic autem magna & multi usus. Cum eo magis videretur agendum, qui ἄμπελον sive βρυωνίαν μέλαιναν esse pertinaciùs tuetur: nisi reperta, & ab eo conspecta legitima Bryonia nigra, sententiam mutaturum speraremus. Sed tamen quid vetat, & in hujus errorem animadvertere, & Tamum non esse Bryoniam docere? Caret capreolis. Tamus fructum non nigrum, sed pulchrè rubentem gignit. Bryonia verò nigra capreolos habet instar vitis, & acinos profert nigros. Ostendunt hæc differentiam satis evidentem. * Sunt autem Tami sive sylvestris Bryoniæ radices calidæ & siccæ ordine tertio: fructus assimiles, facultate attamen mitiore. Utraque abstergunt, & digerunt. Dioscorides radices ait aquosa detrahere, & hydropicis utiles, si in vino, quod aquam marinam admixtam habeat, tervefiar,

& cum aquæ cyathis duobus bibantur: fructus sive acinos, cùm à Sole, tum & alias cutis maculas expurgare. Abstergi autem non modò maculas, verùm & sugillatarum partium livores citissimè idem digerit, ac resolvit: quod & radices impositæ possunt. Recenter enata germina, muria condiri, atq; inter cibaria recipi, Dioscorides refert. Inferri mensis & nostra ætate in Hetruria, Matthiolus scribit. Idem quoq; in Hispania Betica fieri alii asserunt. Dicùtur à porcis hujus radices quæri, erui, ac eum voluptate mandi, neq; minùs esse gratæ, quàm Cyclamini orbicularis, quæ inde panis porcini nomen indeptæ sunt. Si quis autem hanc ob causam Cyclaminum alteram esse contenderit, hunc & plures alias Cyclaminis annumerare oportebit. Neq; enim hujus tantummodò, sed & multarū aliarum stirpium radices quærunt, eruunt, avidissimeq; devorant porci, quarum nullæ ad Cyclamini genera pertinēt. Temerarium ideircò fuerit, Tamum Cyclamini speciem asserere, quòd ejus radices porcino generi gratæ sunt. *Dodonæus.*

Oananthe folia habet pastinaceæ: florem candidum: caulem crassum, palmi altitudine: semen atriplicis: radicem magnam, in multa rotunda capitula extuberantem. Nascitur in petris. Colligitur autumno: siccatur ad Solem, & conservatur per annos duos. * Radix è vino urinæ stillicidio convenit.

Rubia, Græcis Erythrodanum, officinis Rubia tinctorum: German. Rötte. Belgis *Mee*, & ubi comminutæ sunt radices, *Mee Crappen*. Ital. *Rubbia & Robbia*. Hisp. *Ruuia. Roya, & Granza*. Gall. *Garance* vocatur. Hujus quidem propriè species nullæ sunt. Sed si omnes illi foliis similes ad eam referantur, multæ occurrent, ut Aparine, Mollugo, Gallium, Asperula, Cruciata, quæ omnes foliis Rubiam referunt, & ideirco sylvestres ejus species videntur. Ramulis autem Rubia exit quadrangularibus, geniculatis, asperis, crassioribus, majoribusq;, quàm Aparines: foliis angustis, oblongis, asperis quoque, è singulis geniculis quinque ferè, in radiatis stellæ modum dispositis. flores in summis ramulis parvi dilutè lutei. Semen rotundum, parvum, initiò virens, inde rubens, postea nigrum, radices prælongæ, tenui medio nervo, cortice verò carnosiore ac rubente, quo cùm lanæ, tum & alia rubro inficiuntur colore. Seritur Rubia non paucis Italiæ, Hispaniæ & Galliæ, plurimis etiam Belgii locis, pingui fœcundoq; solo. Dioscorid. quandam sueſpontis esse tradit: alteram verò in Thebana Galliæ, & Ravenna Italiæ, nec non in Caria inter oleas seri. Valerius Cordus Rubiam etiam juxta Germaniæ Spitam spontaneam in sepibus nasci refert, sativæ per omnia similem, majore tantùm radice. Aestate floret semenq; facit. Augusto radices leguntur, quæ resiccatæ, & attritæ, in usum & tinctorum, & medicinæ væneunt. Rubiæ autem radices, ut potentiam ac vim haud obscurè adstringentem obtinent, ita quoq; natura ac tēperamento frigidæ sunt ac siccæ. Gustatæ siquidem acerbum saporem referunt, cum exigua tamen quadā dulcedine primò occurrente, quā acerba & adstringēs mox excipit qualitas. Quod non modò à nobis, sed & ab expertissimo sui seculi medico Gulielmo de Saliceto compertum & observatū quoq; est: qui pontici eam esse saporis scriptum reliquit. * Commendatur verò passim Rubiæ radicum decoctum, ruptis, cæsis, vulneratis, & ex alto præcipitatis sanguinis fluores reprimere: inflammationes mitigare: offensas quassatasque partes ad sanitatem perducere creditur. Miscētur his de causis potionibus, quas vulnerarias recētiores appellant. In quibus tantam earum vim ac efficaciā & Matthiolus quoque esse refert, ut etiam thoracis, & intestinorū lethalia vulnera his curari posse speretur. Accedit nostræ sententię expertissimus ac clarissimus olim Lovanii medicus Joannes Spiringus, qui in Rhapsodiis suis scriptum reliquit, Rubiæ decoctum cum Tryphera magna exhibitum valere adversus fluxum mēstruorum, hæmorrhoidum, & dysenteriam: idq; evidentibus experimentis compertum, quod Rubiam adstringentem esse confirmat. At Dioscor. Rubiæ radicem urinam ciere, ac multam crassamq;, & nonnunquā sanguinem ducere tradit: & tātam ei aperiendi vim adesse, ut apposita etiam menses, secūdas, & fœtus extrahat. Fefellit autem eum urinæ intensus rubor, usum Rubię mox consequēs, quem è permixto sanguine esse existimavit, qui tamen non aliunde est, quàm ab ipso colore Rubiæ. Radix etenim hujus quovis modo assumpta, mox urinam rubicundo inficit colore, nec secus ac Rhabarbarum eandem tingit luteo: substantiam interim ejus non permutās, nec crassiorem, quàm antea fuerat, reddens: in iis scilicet, qui integra sanitate fruuntur, quod non aperire eam, sed astringētis quoq; facultatis participem esse non minùs quàm Rhabarbarum, citiùs commōstrat. Propter adstringendi siquidem ipsius potētiam, colorem serosi humores aliquandiu retinent. Adstringentibus enim permixti colore, diutiùs coloratis inhærent, nec ita citò evanescunt. Probè istud norunt, qui ex florum herbarumq; succis colores colligunt. alumen etenim una cum ipsis permiscent, quò in longius tempus coloris species alioqui citò peritura retineri ac conservari posset. Ex his autem satis constat, extergendi aut aperiendi potentiam Rubiæ nullam esse, & Dioscoridem hujuscemodi vim ei temerè tribuisse: ac post eum Galenum, & posteriores reliquos, in ejus verba juratos. Plin contrà serpentes Rubiæ ramos cum foliis imponi ait, & invenire se apud quosdam (quod vanissimum) morbum regium sanari hoc frutice, etiam si adalligatus spectetur tantùm. *Dodonæus.*

Myricae, seu Tamariscis radix vulgo cognita est * Elephantiasim ex lienis vitio obortam, hujus decoctum, & cum passis uvis eporum sanare tradidit Alcanzius Arabs, id quod se vidisse ait in duabus mulieribus. *Matthiolus.*

Siccant quoq; in primo excessu, radix Althææ,

thææ, Ari, Fœniculi, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De radicibus ſiccis in ſecundo.

SICCANT ordine ſecundo, radix Capparum, Cichorii, Raphani, &c. de quib. ſuprà ſuo loco.

De radicibus ſiccis in tertio.

RADICES cavæ duæ ſunt: una major, altera minor. Majori folia ſunt Coriandri modo diſſecta, tenuia, dilutè virentia, cæſio videlicet Aquilejæ foliorum colore: quorũ & formam aliquatenus referunt, minora tamen: pediculi teretes, tenues & leves, palmum longi: circa quos ſuperiori parte floſculi ordine digeſti, oblongi, in corniculum deſinentes. Linariæ floribus conformes, dilutè in rubro purpurei, ſubinde albidi. ſemen in valvulis latiuſculis exiguisque, nigrum, parvum & ſplendens. radix tuberoſa, inferiore parte ſeſſilis, & excavata, pulpa, dum recẽs, ſublutea, ubi verò exaruit, in virore ſubnigricante, guſtu cum amaritudine quadam auſtera. Minor ſpecies foliis, pediculis, purpuraſcẽtibus oblongisque floſculis, ſiliquulis, & ſemine majori ſimilis eſt: humilior tantùm, ac minor. radix hujus non cava, verùm ſolida, globoſa, verticilli ſpecie, colore ſubluteo, ſapore cum amaritudine adſtringente. Exit utraque circa ſepes, vepres, agrorum, & vinearum margines, humilioribus locis ac ſolo pingui lætoque. Unaq; in Germania, minor Belgis frequentior. Primo ſtatim Vere utraque erumpit: florem mox facit, ſemenq; brevi perficit. Menſe Majo ejus præter radices nihil ſupereſt: ita paucis hebdomadis apparet. Germ. Holwurtz. Belgæ Hoolwortele / id eſt, radicem cavam appellant. Officinas perperam hac pro Ariſtolochia rotunda uſas notius eſt, quàm referri, aut refelli debeat & ſimiliter eorum manifeſtus error, qui temerè Piſtolochiam judicarunt. Quo autem nomine dici debeat, (ſi modò veteribus cognita fuerit) non parum ambigendum videtur. Sunt qui Leontopetali ſpeciem faciant: alii Eriphion: nonnulli Theſium: plerique Capnon Chelidoniam Cum Leontopetalo autem tuberoſis radicibus, & quadantenus foliis convenire videtur: ſed caulicorum alæ plurimæ, floresq; Anemones in radice cava deſiderata, diſcrimen adferunt. Leontopetali etenim caulis ramoſus in alas multas dividitur, flos verò qualis Anemones, ut quidem Dioſcorides, & Plin. referunt. Eriphion autem ſi utique ἀπὸ τῶ ἦρος, id eſt, à Vere nomen habet, ἠρίφιον, aut citiùs ἠρίφυλον, Verisq; planta non impropriè hæc radix nuncupari poterit. Veris ſiquidem tempore tantummodò apparet, ac viret. Sed tamen ἐρίφιον ab hœdo dictum eapropter non eſt. Eriphion ſiquidem iſtud, lõgè aliud eſt: ut quidem deſcribitur tum ab Apulejo, tum in libro ad Paternianum Galeno attributo. Apulejus, Eriphiõ, ait, naſcitur in Gallia, in monte Soracti: figuram habet apii: florem purpureo ſimilem: naſcitur ſeptem radicibus totidemq; ramulis. ipſa autem patula humo omni florens tempore, ſemen ha-

A bet tanquam faba. In libro autem ad Paternianum hæc verba leguntur: Eriphion herba eſt, quæ in ſummis montibus invenitur: folia habet ſimilia Apio, & thyrſulum oblongum, in cujus ſummo floſculum quaſi violaceum, & ſemen in medio: radicem quoque ad magnitudinem, & altitudinem cepæ oblongæ. habet & radices alias, quæ radiculas aliis è radicibus emittunt, nigro cortice veſtitas. Ex quibus manifeſtum, radicem hanc nequaquã hujuſmodi Eriphion eſſe. De Theſio ſeu Θησεῖον, pauca apud veteres ex-
B tant. Theophraſtus radicem ejus amarã eſſe, & tuſam alvum purgare ait. Plin. lib. 21 cap. 17. radicem quæ Theſium appellatur, bulboſis non diſſimilem, & guſtu aſperam refert. Athenæus Timachidam citans auctorem, Theſium florem tradit, ex quo Ariadnes corona compoſita fuit. Convenire hæc ſatis radici cavæ apparent. tuberoſa ſiquidem radix, guſtu non abſque amarore auſtera, quæ ad purgationes facere creditur. Sed
C in tanta veterum brevitate quid affirmandum? Capnos Chelidonia, quæ juxta ſepes enaſcitur, atque hinc φραγμῖτις cognominatur, qualis ſit, Aëtius non exponit. ſolum nomen ejus reperitur Tetrab. 2. lib. 3. cap. 110. in collyrio Marciani: & Tetrab. 3. lib. 2. cap. 1. inter calefacientia, & firmitatem jecinori conferentia. Quòd ſi autem Capnos Chelidonia illa eſt, quæ à Plinio, lib. 25. cap. 13. prima Capnos nominatur, & ad oculorũ caligines commendatur, ſatis manifeſtum, Ca-
D vam radicem non eſſe Capnon Chelidoniam. Prima etenim Plinii Capnos ramoſa eſt, & vicinis ſepimentis ſeſe implicat: cava verò radix ramulis adnatis caret, humilisq; nullis ſuſtinetur, neque eget adminiculis. Si autem alia eſt, Aëtii Capnos Chelidonia, quam Plinii, (quod fortaſſe Chelidoniæ cognominatio innuit) non citra aliquam occaſionem Capnos Chelidonia appellari poteſt Fumariam etenim foliis, tametſi majoribus, aliquatenus refert: & Vere quidem
E primo, circa videlicet χελιδόνων, id eſt, hirũdinum adventum Sed tamen idcircò veram & legitimã Capnon Chelidoniã eſſe non conſequitur. Sunt ſiquidem & aliæ eodem tempore prodeuntes, breviq. pòſt pereuntes, quæ tamen Chelidoniæ non appellantur. Cæterùm Cava radix calida & ſicca potentia eſt, magis tamen ſicca quàm calida: utpote tertio reſiccans, ſecundo verò ordine excalfaciens. adſtringit autem, & abſtergit, non-
F nihilq; digerit. Utilis ad veteres diuturnosq; tonſillarum fauciúmve tumores. valet etiam adverſus hæmorrhoidum cum tumore dolores cum unguento ex populo nigra, aut alia ſimili facultate permixta. Ferũt & hãc drachmæ unius pondo ſumptam alvum ducere, pituitamque detrahere. *Dodonæus.*

PENTAPHYLLI, ſeu QUINQUEFOLII radix. German. Fünffingerkrautwurtz. Gall. *Racine de Cinquefeuille*, eſt ſubrubra, oblonga, veratro nigro craſſior. Naſcitur in riguis & aquariis ductibus. Colligitur Auguſto menſe: ſiccatur in umbra, & ſervatur per annum. * Jus radicis deco-

ctæ ad tertias: si in ore contineatur, dentium dolores sedat: putrida oris ulcera collutione sistit: arteriæ scabritias gargarizatu lævigat: contra alvi profluvia, & dysenterias auxiliatur: item articulorum, coxendicumq́; cruciatibus potum. Cocta in aceto, & illita, serpentia ulcera cohibet: strumas, tumores, duritias, abscessus, & collectiones discutit: ignes sacros, reduvias, condylomata, psorasq́, sanat. Teneræ radicis succus, contra jecinoris, pulmonumq́, morbos prodest: item adversum venena. Illita cum melle & sale, tam vulneribus, quàm fistulis remedio sunt: enterocelicis auxilium præstant. *Dioscorides.*

TRIFOLII, OXYTRIPHYLLI, vel ASPHALTII radix longa, tenuis, & valida est. Antidoris inseritur.* Laterum dolores ab obstructione natos juvat: urinam, mensesq́. provocat. *Dioscor.* & *Galenus.*

SICCANT etiam in ordine tertio, radix acori, asari, apii, doronici, seu carnabadii, petroselini, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De radicibus excalfacientibus caput.

PAEONIAE radix, Germ. Peonien wurtz. Gall. *Racine de Peonisne.* Ital. *Radice di Peonia*, maris digitali crassitudine, & palmi longitudine, gustu astringens, alba. fœminæ radicibus ceu glandes circiter septem aut octo inhærent, ut in hastula regia. Nascitur in altissimis montibus, & prærupris. Colligitur mense Augusto, siccatur & conservatur per annos duos vel tres. * Feminis à partu non purgatis sicca radix datur, ciet menses amygdalæ magnitudine pota. ventris doloribus cum vino pota auxiliatur. valet contra regium morbum, & renum, ac vesicæ dolores: decocta in vino alvum sistit. Alligata radix, puerorum epilepsias sanat. *Dioscor.*

CAPUT quoq; excalfaciunt, seu pituitam in capite concoquunt, radix Fœniculi, &c. de qua vide suprà suo loco.

De radicibus excalfacientib. thoracem.

ARISTOLOCHIAE, auctore Dioscoride, tres sunt: lōga, rotunda, & clematitis. Plin. Pistolochiam speciem annumeravit quartam. Posterior ætas quintam, Saracenicam dictam, adinvenit. Longa aristolochia multis à radice tenuibus ac viticulosis germinat cauliculis: circa quos folia hinc inde mollia, odorataq́;: flores juxta folia oblongi, cavi, una parte longiores, coloris purpurei, odoris gravis: fructus turbinati, striati, exiguis pyris conformes, qui semine maturato in quinque utplurimùm partes dissiliunt, quod triangulum, ac nigricantis est coloris radix subest dodrantalis, aut brevior, digitalis crassitudinis, buxei flavescētis coloris: odorata, sed perquàm amara, ac ori ingrata Rotunda aristolochia cauliculis, foliisq; priorem refert, sunt tamen paulò rotundiora folia ejus, cujus fructus turbinatur. flos unius (differentia etenim in hoc nonnihil) oblōgior & angustior, colore sublutco: alterius brevior, & qua reflectitur parte, in purpura subnigricans. fructus hujus pyri modo è latiore se-

A de fastigiatur: illius in rotundo oblōgus: utriusque striatus. semina qualia lōgæ radices orbiculatæ ac tuberosæ, gustu & odore longæ. Clematitis longis, prætenuibus, viticulosisq; suis cauliculis, ac non rarò ramosis, vicina quævis adminicula cōprehēdit, quibus se Smilacis modo implicat, ac circumvolvit. folia longiori pediculo hærent, lęvia, lata, acuminata, ut aliarum. flos similiter cavus, oblongus, luteus, aut ex purpura nigricans, fructus haud differētes. tenues autem

B radices sunt, & prælongæ, modò per summa serpentes, mox altius demissæ, colore præcedentium Dioscoridis exemplaria, Clematitem foliis esse, habent ἀσάρῳ μικρῷ ἰσωνεί, sed legendum est ἀσάρῳ ἰσωνεί, μικρὰ. Depravatus est de Clematite & Theophrasti locus, nam ubi legitur: τῷ χρῶμα δὲ μέλανα. & mox: φύλλον δὲ ἔχει περιφερὲς τῷ ἀλείῳ: restituendum est: τῷ χρῶμα δὲ μήλινα, id est, colore melina, & φύλλον δὲ ἔχει περιφερὲς τῷ ἰάσμῳ. Aristolochias aurem nasci pinguibus & campe-

C stribus locis, Plinius refert. Hispaniæ agri harum trium feraces sunt. Longam & rotundam in Italia, ac Narbonensi Gallia reperire quoq; est. Clematitem Petrus Bellonius in Ida Cretæ monte à se inventam scribit. Carolus Clusius circa Hispalim, plurimisq; aliis Beticę Hispanię locis, in dumetis, & veprib. offendisse sese hanc refert. Florent aristolochiæ in Belgio quidem Majo, aut Junio: alibi & in calidioribus regionibus priùs. Colliguntur autumno: siccantur ad Solē, & ser-

D vantur per annos duos vel tres. Nuncupatur Aristolochia, Græcis ἀριστολοχία, quoniam ἀρίστη ταῖς λεχοῖς, id est, optima puerperis sit Priorem ἀριστολοχίαν μακρὰν, id est, Aristolochiam longam, ab ipsius radicis forma, item & δακτυλίτιν, μελίκαρπον, & τοξῖτιν nuncupant, & Aristolochiam quoque marem. Altera fœmina existimatur, & ἀριστολοχία στρογγύλη, sive rotunda Aristolochia dicitur: à nonnullis etiam χαμαιμῆλον, ceu terræ malum. Cyclaminus tamen, & terræ malum appellatur,

E ab Aristolochiis multùm differens. Tertia Aristolochia κληματῖτις, veluti sarmētitia cognominatur. Reperiuntur porrò & apud Apuleium Aristolochiæ & aliæ appellationes: ut ἀγρία ῥίζα, ἱέρεια, πυξίον, δάφνιον, ἴσατις, quæ cui speciei propriæ sint, nō satis apparet, ac omnibus communes videntur. Facultate autē omnes hæ Aristolochiæ excalfaciunt, resiccantque, & ad tertium utriusq; qualitatis ordinem pertinēt, extergendi potentiam unà habētes. Dioscor. longam

F adversus serpētes, & morsufera, drachmę pondo cum vino bibi, & utiliter imponi refert: ac cum myrrha pipereq; potum, expellere omnia in utero à partu relicta, item & mēses, & fœtus idemque cum pesso impositam posse. Rotunda cùm ad hæc omnia, tum ad alia reliqua venena facit: item ad asthma, singultum, rigorem, splenem, rupta, convulsa, laterum dolores, cum aqua pota: aculeos, & spicula extrahit: ossium squamas in cataplasmatis permixta adimit: putredines removet: ulcera sordida expurgat, & cava cum iride melleque implet: gingivas & dentes purgat.

Clema-

Clematitem Galenus fragrantiorem esse ait: itaque ea ad unguenta unguẽtarios uti, sed ad sanationes infirmiorem. Cæterum Pistolochiã hanc speciem nuncupari, πολύῤῥιζον verò cognominari, Plin. lib. 25. cap. 8. scribit. Est, ait, & quę Pistolochia vocatur quarti generis, tenuior quàm proximè dicta (nempe clematitis) densis radicũ capillamentis, junci plenioris crassitudine: hanc quidam Polyrrhizon cognominãt. At facultate, & viribus hæc aliis reliquis haud absimilis videtur, excalefaciens similiter, & exsiccãs, non adeò tamen intensè. Convulsis, contusis, ex alto præcipitatis, ex aqua potam utilissimam tradi, Plin. auctor est. Sarracenica deniq; Aristolochia tenuibus foliis frondosisq; ramulis, reliquis similis est, altior tamen, ac procerior, quàm lõga aut rotũda. folia ejus majora, quàm Asari flores, cõcavi, oblongi, una parte prominẽtes, colore sublutei. fructus pyrorũ instar turbinantur: semina in his intersepta, triãgularia, sordidè nigricãtia. radix longiuscula, mediocris subinde crassitudinis, lutea, buxi ligno colore similis, amaritudine, nec longa, nec rotunda inferior. Est autem has interdum exiguas tenuesque reperiri, ubi videlicet quandoq; & non ita dudum collectę, & sublatę. Ex relictis siquidem radicum particulis novellæ plantæ, tenellas initiò ac sarmentitias radiculas promunt. Multis in Germania, ac Belgio, nec non in Italia, & alibi, locis hujusmodi Aristolochia reperitur, juxta vineas marginesq; agrorum, lęto ac restibili solo. In hortis feliciter quoq, adolescit. Quem semel occupavit locum, ægrè deserit. Quantacũq; etenim radiculæ pars, licet altè atq; in profundo abdita, germen tamẽ emittit: adeò pertinacis est vitę. Hujus æstate flores: autumno fructus colligi possunt. Vulgò Sarracenicam nuncupant: Gall. *Sarasine*. Belgę *Sarasyn cruyt*. Germ. Osterlucey/ officinæ Aristolochiam longam. Atq; pro hac olim ab omnibus habita fuit. tandem Clematitis appellari cœpit. Sed jam legitima Clematide reperta, quo hanc nomine alio quàm quintę Aristolochiæ cõpellabimus? nisi fortè Clematitem alteram, vel Aristolochiam longam majorem eam nuncupari magis placeat. Vi autem & potentia hæc Aristolochia reliquis etiã similis, insigniter amara, & calida, longa non inferior: proinde & pro hac in omnibus compositionibus succedere, & recipi absq; ullo errore potest. *Dodonæus.*

IRIS (Germ. Blaw gilgen/ Violwurtz. Gall. *Flambe ou glayeul*. Ital. *Iride, giglio azzuro, lilio celeste*. Hisp. *Lirio cardeno*.) à cœlestis arcus similitudine nomen accepit. Folia fert gladioli, sed majora, latiora, & pinguiora. Flores in summitate cujusque caulis, æqualibus inter se spaciis distant, incurvi, varii: siquidẽ candidi, pallentes, lutei, purpurei, aut cærulei conspiciuntur: qua diversi coloris specie, quędã cœlestis arcus imago repræsentari videtur. Radices subjacent geniculatæ, solidæ, odoratæ: quæ frustatim dissectæ in umbra siccantur, & trajectæ lino reconduntur. Passim in hortis provenit. Melior est Illyrica & Ma-

A cedonica: & inter has laudatissima, quæ mutilæ ferè, & densa constat radice, frangẽti contumax, subrufo colore, gustu amaro, odore perquã grato & sincero, ita ut nullum prorsus situm redoleat: quæ dum tunditur, sternutamenta movet. Secundum locum habet Africana, candicãs, gustu amara. Teredines in vetustate sentiunt: tunc tamẽ odoratiores reddi solẽt. Floret Vere, Majo potissimùm mense, quo sanè tẽpore flores colligi debent. Radices autem autumno. * Vis om- B nibus excalfactoria, extenuans, contra tussim efficax: humorum, qui ægrè rejiciuntur, crassitiem digerunt: bilem, crassamq; pituitã ex hydromelite drachmis septem epotæ, purgant: somnum conciliant, lachrymas ciunt, torminibus medentur. Eædem potæ ex aceto auxiliantur serpentium ictibus, lienosis, cõvulsis, perfrictionibus, horroribus, & quibus genitura effluit: menses ex vino potæ pellunt. Decoctum earũ, fœminarum fotibus utiliter imponitur, ad emolliendos C locos, laxandaq; in eis venarum spiracula: ischiadicis infunditur: fistulas ac sinus carne explet. Radices ex melle glandis modo subditę, partus extrahunt: quinetiam coctæ & illitæ, strumas, veteresq; duritias emolliunt. Siccæ quoq; ulcera replent, & cum melle purgant: nudata ossa corpore operiunt: doloribus capitis cum aceto & rosaceo magna utilitate illinuntur. Admotæ cum albo veratro, & duabus mellis partibus, lentigines & vitia cutis in facie à Sole contracta emacu- D lant. Pessis, malagmatis, & acopis inseruntur. Succus hydropicis propinandus, quoniam recenti Illyrica destituimur, è nostrate elicitur, ducitq; abundè aquas. Mansa oris halitum cõmendat: dentium dolores mulcet, si radicis decocto iidem foveantur. Coquit item, abstergit, digerit, resolvit, lenit, reserat, expurgat, & dejicit: vulnerariis medicamentis immista sarcotica est. Radicis expressus succus bilem flavam, pituitam, & aquas cutem subeuntes pellit: hęmorrhoidas fo- E tu elicit. Radix ipsa contrita, & ex aceto bibita, omnibus adversatur venenis. Succus naribus infusus cerebrum à pituita mirificè purgat: ventriculo tamen nocet, cùm per se tantùm bibitur. *Diosc. or. & Matthiolus.*

Iridem ex Illyrica accipi vult Andromachus nõ sine ratione: nam si eam conferamus cum altera quę in Africa crescit, reperietur secundùm Galenum 1. lib. de Antid. unam alteri pręstare, quantum vivum corpus cadaveri. Quanquam quæ crescit in aliis quibusdam locis, non multùm Illy- F rica est inferior, & ex nostris Florentina est pręstantissima: nec in Illyriam eam ob causam necesse est nos mittere, cùm alibi quoq; laudabilis reperiatur. Quòd si quis eam diligentiam adhibeat, ut ex Illyria afferendam curet, proculdubio multùm proderit: at si ex aliis regionibus eam accipere necesse sit, operam det, ut hasce notas habeat, nimirum, ut sit densa, dura, rubescens, brevis, odorifera, gustu mordax, sine mucore, & quæ inter terendum sternutationẽ excitet, quod de Iride absolutè ita dictum intelligendum est,

Sciendum quoque, quantum ad colorem, Florentinam esse albam, quemadmodum & aliæ, quas hucusque in Italia vidi, unde non nimis solicitè colorem rubescentem, qualis in sola Illyrica apparet, nos requirere oportet. Neque referr quod Galen. cap. 23. lib. 4. de simplic. Medic. quasi generalē regulam tradat, omnia, quæ colore fulvo, aut flavo, aut rubro sint prædita, esse calidiora albis: & exemplũ affert de Iride quoniam Damocrates, ut patet ex eodem Gal. lib. 8. de comp. Medic. secũdum loca, cap. 10. ad quoddam Malagma quod pro Epate conficitur, accipit Iridem albam.

Bedeguar, Dioscoridi Spina Alba, Germ. Weiß distel/ oder Stechkraut. Gall. *Chardon nostre Dame* dicta, ex quarundam sentẽtia ea est planta spinosa, quæ folia habet longa, angusta, maculis albis distincta, capitula spinosa, & in his flores purpurascentes. Nascitur in mõtanis Colligitur radix autumno: siccatur & conservatur per annum. * Pota cœliacis, stomachicis, & iis qui cruenta extussiunt, efficax est. urinam cit, tumoribus illinitur. Decocto ejus dentes in dolore colli prodest. *Dioscorides.*

Thoracem etiam excalfaciunt, seu pituitam in thorace coquunt, radix Enulæ, Glycyrrhizæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De radicibus excalfacientibus cor.

Been album secundum quosdam polemonium est Dioscoridis: ea, inquam, planta, quę radice constat cubitali, candida, caule geniculato, betonicæ altili vocatæ non dissimili, ex quo dependent vesiculæ, seu folliculi quidam rotundi & candidi, folia polygono mari similia, majora tamen & longiora, & ex intervallis bina. Notissima est per Hetruriam. Been rubrũ, aliqui Dioscoridis tripolium esse volunt: pro hac ostendũt plantam quandam in maritimis nascentem, foliis glasti, magis virẽtibus, longioribusque: caule per summa diviso, flosculisq; purpureis onusto: radice rubra, palmũ longa & contorta. Been rubrum cum hac descriptione magis quadrat, quàm album cum polemonio: donec tamẽ certius de ea judicium statuatur, radice pastinacæ sylvestris, aut satyrii, aut terebinthi summitatibus utemus. * Ad cordis affectus conducunt. *Medici Florentini.*

Cor etiam excalfaciunt, radix Buglossæ, Zedoaria: de quibus vide suprà suo loco.

De radicib. stomachum excalfacientibus.

Calamus odoratus in India nascitur. Melior est fulvus, densè geniculatus, & qui assulosè frangitur, plena araneorum fistula, albicatus, lentus in mandendo, & astringens, cum aliquãta acrimonia. Is hodie incognitus est: vulgaris autem calamus aromaticus, Acorum fortè est, ut suprà diximus. De eo nũc plura non dicemus, sed pro eo Schœnantho utemur. * Calamus aromaticus urinam potu ciet: quare cum graminis, aut apii semine coctus, in aquę subter cutem fusæ morbo, renum vitiis, stillicidio urinæ, sumptusq; commodè bibitur: menses & pota, & apposita pellit: tussi suffitu medetur per se, aut ex resina terebinthina hausto per arũdinem fumo: ad muliebres insessus decoquitur, & clysteribus imponitur. Malagmatis & suffitionibus odoris gratia commiscetur. *Dioscorides.*

A

Calamus odoratus non affertur: utendum itaq; ejus succedaneo. Diximus autem suprà, cũ ageremus de regulis succedaneorũ, de quibusdam simplicib. quæ nõ sine errore illius loco assumũ-

B tur. Nunc verò hoc addendũ, in eodem libro de succedaneis, qui Galeno attribuitur, loco Agallochi sumi calamũ odoratum: contrarium itaq; fieri etiã potest, sumendo Agallochũ pro Calamo. quæ substitutio cæteris præferenda, tanquã melior: Nam Agallochum quoq; calidum & siccum est in secũdo gradu, ut ex Serapione colligitur, & pariter astringens, amarum & odoratum, quemadmodũ etiam Calamus: præterea ut plurimũ est lignosum, quare omnes partes similes

C sunt: & tametsi nescio quid acrimoniæ in se Calamus contineat, quod in Agallocho non deprehenditur, nihilo tamen minùs, cũ propterea gradus non mutẽtur, & tantùm hoc augeat subtilitatem partium, inq; aliis omnibus proprietas sit eadẽ, hoc non multũ curandum est, donec aliud simplex sese offerat, quod hac in parte illi adhuc magis simile sit: nam rarò admodũ omnia simul inveniuntur. Potest equidẽ augeri nonnihil pondus, ut æquetur id quod in Calamo virium præ-

D tereà reperitur, quemadmodum cum Cassia fieri solet pro Cinamomo: At non duplum accipiatur (quoniã non ita longè differunt suis facultatib.) sed tertia pars tãtùm, quod etiã fecit Aëtius in sua Theriaca, sumẽdo novẽ drachmas Piperis nigri, loco sex drachmarũ albi. Bononienses pro vero calamo receperũt in suam Theriacam, Calamum vulgarem: Nam judicarunt, quanquam non ipsemet sit calamus, obtinere tamen in calido & sicco, gradum quoq; secũdum, & alias de

E quibus diximus, proprietates, quod sanè à me quoque non improbatur, non solùm, quia veris rationibus innititur, sed etiã quod faciliùs Agallochum pro Xylobalsamo substituere possimus, ut paulò pòst dicetur. Nam non convenit, ut bis unum simplex accipiatur, cùm præsertim id necessitas minimè requirat, quemadmodũ etiam multi præstantissimi Medici sentiunt.

Caryophyllatae radix, Ger. Benedictenwurtz/caryophylli spirat odorem, tenuis, nigra, & benè olens. Nascitur in montibus & in viis juxta

F septa. Colligitur mense Martio: siccatur & conservatur per annum. * Hac recentiores utuntur pota ad thoracis interna vulnera. Quin & ejus succum admixta ærugine cuniculosis, contumacibusq; ulceribus utiliter injiciunt. Eadẽ olfactu spiritus recreat, & frigidum roborat cerebrum. E pota prodest cœliacis, dysentericis, fœminarũ profluviis, & cruenta expuentibus. Tam intùs sumpta, quã foris illita, enterocelis auxilio est. Temperamentum ei excalfaciens & exiccans, ut manifesto sunt indicio ejus radices: quippe quæ gustu

gustu odoratæ, astringentesq; deprehendantur. Quibus qualitatibus nõ modò attenuare, discutere, & astringere valent: sed etiam roborare. *Matthiolus.*

GINGIBER, ZINGIBER, German. Ingwer. Gall. *Gingembre.* Ital. *Gengero.* Hisp. *Gengibre* nominatur: planta est in Troglodytica Arabia magna ex parte nascens. Radix est herbæ graminis modo serpentis, candida, odorata, piperis sapore & viribus, nisi quòd tardiùs, sed diutiùs calefacit, ut longum piper. Damnatur teredinibus exesum, pulverulentum, rectoque novis circumlitum ad pondus, & magis ad exesionem tegendam. Cibo conveniens est, & cum condimento assumitur. * Excalfactoriam vim, & excoquentem habet: alvum leniter emollit: stomacho utilis est: efficax adversus ea, quæ oculis caliginem offundunt, in antidota addi solet. Viride in India sacchato conditum, senibus pituitosis, ac frigidis maleq; concoquentibus accommodatum est. *Dioscorides.*

Zingiber quidem notum est, sed quòd bonitatem summã præ se ferat, in exigua copia ad nos affertur: sed est penitùs cariosum, & infectũ pallida vel rubra aliqua terra, qualis est Bolus Armenus falsus, quod non tàm fit conservandi sui causa (facilè enim propter humiditatem excrementitiam cariem & teredinem suscipit) quam occultandi ejus defectum, & obturãdi illius foramina. Eligendum itaq; est album, sine carie, & quod sapore & odore admodũ sit acre. Quòd si ita perfectum haberi non queat, laudarem illud quod conditum ad nos affertur: modò certi simus quòd viride sit collectum, & statim Sacchari impositũ, non quòd priùs siccum & coquendo emollitum fuerit, nam propter coctionem melior ejus facultas in aqua remanet.

STOMACHUM quoq; excalfaciunt, seu in eo pituitam cõcoquunt, radix Fœniculi, Galangæ, Raphani, &c. de quibus vide supra suo loco.

De radicibus excalfacientibus hepar.

CURCUMA Arabum, radix est officinis nota. Creditur Cyperi genus esse, quod Dioscorides in India nasci asserit: gingiberis effigie: * quod manducatũ, croci vim reddit: gustu amaro sentitur, & illitum præsentem psilothri vim exhibet.

RADIX ASPARAGI vulgò nota est. Nascitur in hortis. Colligitur autũno: siccatur, & servatur per annos duos. * Cum vino aut aceto cocta, luxatos artus mulcet. Decocta cum ficis aut ciceribus, sumpta, regium morbum sanat: coxẽdicis cruciatus, stranguriamq; levat. Alligata radix, aut haustum ejus decoctum, cõceptum adimit, & sterilitatem adfert. *Dioscorides.*

RHAPONTICUM, quod vulgò Rheuponticum dicitur, radix est nigra, centaurio magno similis, sed minor, & rufior, sine odore, fungosa, levis: quæ trita, manducataq;, colorẽ reddit pallidum, ad crocum inclinantem, à Rhabarbaro duntaxat (ut nonnulli putant) solo loco, in quo nascitur, differẽs: nã rheum barbarũ ex regione Meridionali advehitur, rheum verò ponticũ ex Septẽtrionali. Ad hæc rheũ ponticũ radice constat longa & tenui, rhabarbarũ aũt crassa & brevi. Aliquorũ prçterea opinio est, eam plantã quæ hodie in hortis fertur, rumici similis, quæq; rhabarbarũ existimata est, verum esse rhaponticum: seseq; expertos asserunt, easdem quas rhabarbarum habere facultates, si detur dupla quãtitate.

Affertur ad nos verũ rhaponticũ, nõ est aũt cẽtauriũ majus. Optimũ habetur, quod teredines non sensit, quod gustatu cũ remissa adstrictione lentescat. Adulteratur decoctione: dignoscitur verò, quòd partes externç nõ sint densæ & compactç, verùm rara substãtia, & gustu nihil, aut minimum adstringens. Colligitur mense Augusto: siccatur ad Solem, & servatur per annos tres. * Idoneum est ad inflationes, stomachi imbecillitatem, & omne genus dolores, ad convulsa, rupta, lienosos, hepaticos, tormina, & renũ, vesicæ & pectoris vitia, adversus intenta præcordia, & vulvç mala, coxendicũ dolores, sãguinis excreationes, suspiria, singultus, dysenterias, & cœliacorũ affectus, contra febriũ circuitus, & venenatorum morsus. Datur in singulis valetudinibus eodem, quo agaricum, pondere, & cum eisdem liquoribus: si febri careant, in mulsa: si dissolutio est stomachi, id est, cùm cibi tenax non est, manditur, & sine sorbitione ulla devoratur. Liventia, lichenasq; tollit, cum aceto illitum. Inflammationes omnes veteres ex aqua oblitum dissipat. Summa ejus vis adstringens, cum aliquanto calore. *Diosc. & Medici Florentini.*

In *Rhapontico*, cujus radix sola in usu est, ait Galenus quoq; fraudem committi solere: Nam in locis illis ubi crescit, quamprimùm exterra erutum fuerit, excoquunt ad extrahendum succum, quo facto succũ quasi ex Rhapontico sine adjecta aqua per se extractum, & radicem ita coctam antea, tanquam adhuc crudam & bonam vendunt: unde opus est magno judicio, quo nativam à cocta discernere queamus. Quod facilè potest ab illo fieri, qui semel tantùm crudam diligenter cõtemplatus fuerit: cocta enim per totam substantiã magis rara, nec ita densa & compacta est, & in gustu non præbet tam validam astrictionẽ qualem habet cruda. Præterea brevi tempore solet foraminibus exedi. Idem de Rhabarbaro Mesues dicit. Unde nonnulli existimarunt Rhaponticũ Græcorũ, & Rhabarbarũ Arabũ esse unam eandẽq; plantã. Sed hic locus non est ut hanc controversiam discutiamus. Satis est scire, Rhaponticũ legitimũ ceptũ esse afferri cum illis notis omnibus quç Dioscorides illi assignat, & differre à Rhabarbaro usitato. An verò illa differẽtia inde tantũ oriatur, quòd distẽt ratione soli, & alioqui sint ejusdẽ generis, aut quòd sanè specie sint differentes, nunc tanquã nimis longã disputationem omittamus. Neq; opus est hic de succedaneo loqui, quandoquidem verum sine multo labore, qui modò velit, Venetiis investigare poterit. Quòd si ejus loco Rhabarbarum etiam substitueretur, parũ meo quidem judicio

aberraremus. Nam tametsi magis alvum solvat quàm Rhaponticum, non tamen in tanta copia hic accipitur, ut hanc suam facultatem exercere possit, quemadmodum in Agarico quoq; accidit. Hæc aliàs secundùm Paulum & Avicennam, magnam inter se similitudinem habent. Optimũ est non cariosum, & quod inter mandendum fit mucilaginosum, & leniter astringẽs, colore pallido, aut quod propè accedat ad colorem Croci. Crudum Rhaponticum affertur radicibus oblongis, non adeò crassis ut Rhabarbarũ, sed colorem fermè similem obtinet. Vulgus Pharmacopœorũ pro Rhapontici radice accipiunt centaurium majus Dioscoridis: quod idem fit apud nonnullos, qui nimia pertinaciter Barbarorum sentẽtiæ inhærent, Neapoli: sed eò magis reprehendendi sint, quò minùs peritorum Medicorũ hac in parte monitis obtemperare volunt.

Sylvestris Myrtus, aliquibus Oxymyrsine, aut Myrtacantha, Latinis Ruscum appellatur. Folium fert myrti, latius, in formam lanceæ mucronatum baccæ per maturitatem rubescunt, rotundæ, à medio folio dependentes, osseo intùs nucleo: cubitales ramuli ab radice exeunt, vitiliũ modo lenti, fractu contumaces, foliosi, radice graminis simili, acerba, & subamara In asperis & præcipitibus locis enascitur. Colligitur radix autumno: siccatur & cõservatur per annos duos. * Pota urinã cit: menses pellit, vesicæ calculos frangit, stillicidio urinę medetur, dolores capitis sanat, & regium morbum. *Dioscorides.*

Hepar etiam excalfaciunt, sive pituitam in eo concoquunt, radix Apii, Fœniculi, Petroselini, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De radicibus excalfacientibus splenem.

Fraxinus arbor nota est. * Cujus radices in vino potæ, lienis dolorẽ auferunt.

Gentiana, Germ. Enzian. Gall. *Gentiene* nominatur: hujus inventio prima assignatur Gentio, Illyricorum regi, à quo cognomentum habuit. Foliis partim proximè radicem, juglandi, plantaginive similibus, subrubris: partim à medio caule; & præsertim juxta cacumen paulùm dissectis, caule cavo & levi, digiti crassitudine: geniculato, ex intervallis majoribus foliato, binûm cubitorum altitudine, semine in calycib: lato, lævi, glumoso, satis ad spondilii semen accedente. radice longæ aristolochiæ, longa, crassa, amara. Locis gaudet umbrosis, frequens in Italiæ, Illyrici, Germaniæ, Galliæq; montibus. Flores æstate, semen autũno non tardò perficit. Colligitur mense Augusto, vel autumno: siccatur ad Solẽ, & servatur per annos tres Eligitur foris colore buxeo, intus crocante, amarissima, dura, parum rugosa, frangi contumax. * Vis excalfactoria, & adstringens: contra morsus serpentium, duabus drachmis, cum pipere, ruta, & vino pota auxiliatur. Extracti succi drachma, laterũ doloribus & ex sublimi delapsis, raptis & cõvulsis prodest: hepaticis & stomachicis, pota cũ aqua

A subvenit. Radix collyrii modo subdita, partus ejicit: imposita, ut lycium: vulneraria est, & ulcerum cuniculatim depascentium medela. Succus præcipuè eodem effectu prodest: oculis inflammatione laborãtibus illinitur: pro meconio collyriis acribus immiscetur. Radix vitiliginem abstergit. *Dioscorides.*

Gentiana est notissima, cujus radice utimur quę debet esse plena, densa, non rugosa, & sapore amarissimo: quę sit collecta in montibus, non
B in palustribus locis. Talis ab unoquoq; Herbario facilè haberi poterit.

Splenem quoq; excalfaciunt, seu in eo pituitam concoquunt, radix Acori, Apii, Asparagi, Aristolochiæ rotundæ, Fœniculi, Capparorum, Petroselini, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De radicibus excalfacientibus renes.

Fragariae radicis & herbæ * decoctũ, potum jecoris inflammationibus confert: renes &
C vesicam purgat: vulnera & ulcera sanat: muliebres fluxus, & levitates intestinorũ cohibet: cordis affectibus valdè succurrit. *Andernacus.*

Saxifragiae radix in petris & asperis locis nascitur. * Stranguriæ prodest: urinam cit, renum & vesicæ calculos pellit. *Dioscorides.*

Renes & Vesicam excalfaciunt quoque radix Apii, Petroselini, Pentaphylli, &c. de quibus vide suprà.

D *De radicibus excalfacientibus uterum & juncturas.*

Matricem excalfacit, seu in ea pituitã concoquit, radix Rubiæ: de qua vide suprà suo loco.

Juncturas calefaciũt radix Costi, Zingiberis, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De radicibus refrigerantibus stomachum, hepar & splenem.

Sonchi radix refrigerat, modicè astringit.
E * Unde æstuanti stomacho & inflãmationibus illiti prosunt. Succus eorum stomachi rosiones sorbitione mitigat: lac elicit in vellere appositus, sedis ac vulvę collectionib. opitulatur. *Diosc.*

Stomachum, Hepar, & Splenem quoque refrigerat radix Cichorii, &c. de qua vide suprà suo loco.

De radicibus astringentibus.

Cyperus junceus est triangularis, interdum quadrãgularis, cubitalis aut major folia fert porracea, longiora & angustiora, in summo caule
F minuta, semen complectentia: radices, quarũ in medicina usus, inter se cohęrẽtes, oleis oblongis similes, vel rotundæ, nigræ suavi odore, & amaro gustu. Nascitur in palustribus. Duorum generũ in Italia reperitur. Unum exiguum, cui radices oleæ similes: hoc præfertur. Alterum majus, cujus radices inæquales, & contortæ. Optima ea est radix, inquit, Dioscor. quæ gravior est, densa, plena, dura, aspera, odorata cum quadam acrimonia, qualis est Cilicia, Syriaca, & quę à Cycladibus insulis petitur. Sic & hodie, quæ ex Oriẽte advehitur,

advehitur, melior est nostrate. Aliud Cyperi genus in India nasci Dioscorides dicit, zingiberis effigie: quod croci modo tingit. Illud veterum Curcuma esse, nō abs re pleriq; existimāt. * Cypero vis calida inest. Venarū spiracula laxat: urinam ciet: ad calculos, aquamque subter cutem utilissimè bibitur: adversus scorpionum ictus remedio est: perfrictionibus vulvæ, & præclusionibus fotu prodest, pellit menses. Contra ulcera oris, etiam si depascant, vorentq;, farina ejus efficax est. Malagmatis calfacientibus, & unguentorum spissamentis benè adjici solet. *Medici Florentini ex Dioscoride.*

Bistorta folia in longiusculis pediculis promit oblonga, lata ac acuminata, Lapathi similia, verùm venenosa, & supernè quidem viridia, infernùs verò in cœlio colore candicantia: inter quæ medii exeūt caules pede altiores, rotundi minoribus aliquot foliis circūvestiti, spica in fastigio exiguis flosculis è dilutiore rubore purpurascente, semina in qua tandem triangularia, splendentia, veluti oxalidis. radix subest crassa, oblongior, geniculata, nonnunquā retorta, multis fibris capillata, foris nigricās, interiore verò pulpa non intensè rubescens, gustu adstringens. Fuchsius duas hujus species facit: unā foliis rugosioribus, aliam levioribus: & radice hanc magis in se contorta, illam verò majore, & minùs complicata, multumq; fibrosa. Reperitur bistorta locis humentibus, in opacis sylvis, pingui ac lutoso solo. Matthiolus in montib. exire refert. Adolescit etiam feliciter in hortis, perenni radice nititur. Majo ac Junio flores spicati vigent: semē postea maturescit. Ab intortis, & convolutis radicibus nomen Bistorta habet Germ. Naterwurtz. Belgæ Hertstonge Galli *Bistorte* appellant. Colubrina & serpentaria à Germanica voce etiam dicitur: & à quibusdam Dracunculus Sed à Dioscoridis Dracontio multùm differt. Plinianorū autem Dracunculorum aliqua fortassis species est. Plinius siquidem lib. 24. cap 16. id quod Græci Dracontion vocāt, triplici sibi effigie demonstratum refert: foliis betæ, non sine thyrso, flore purpureo: alios radice longa, signata, articulosaq; monstrasse: tertiam demonstratione fuisse folio majore quàm cornus, radice arundinacea. Deinde infra lib. 25. cap. 2. in agro hospitis repertum ait, Dracunculum appellatum, caule pollicari crassitudine, versicoloribus viperarum maculis, quē ferebant cōtra omniū morsus esse remedium. Atq; primus horū Dracunculorū, ito, auctore ipso Plinio, similis est. Tertium a qua tale esse Dracunculum. Posterior, Dracontion maius Dioscorides esse videtur, & Plinius hunc à reliquis tribus differentē etiā ostendit. Alius est, inqui: lib. 25. cap. 2. quem nos in priore volumine ejusdem nominis diximus, sed hujc alia figura. Superest secundus Dracunculus, qui si idem est cū eo cui cap. 16 lib. 24. statim initio, radicē tradit esse subtortilam, & draconis cōvoluti modo, multùm cum Bistorta cōvenit. Nā Bistortę radix intorta, & cōvoluta est, ac colore, quē subrubrū

A dicere liceat. Est eadē & veluti geniculis articulata, ut secūdū Dracontii, quod conjecturā & suspicionē auget. Sunt tamē ex recētiorib. qui Bistortā omnino aliā esse volūt. Matthiolus siquidem in epistolis medicinalibus Behen rubrū esse scribit. Gesnerus ad Limoniū refert, alius placet Britannicā esse. Sed Behen tā rubrum quàm albū (duplex etenim est) radices sunt odoratę, potentia calidæ, ad Venerea facientes: ut Avicenna, & Serapio memoriæ prodiderūt. Bistortæ verò radix odore caret, refrigerās, adstringensq;, Venereis adversatur. Limonium aūt folia habet, Dioscoride teste, Betæ tenuiora, & longiora, semē rubrum Contrà Bistortæ minora durioraq; sunt

B folia, & semen oxalidis Britannica verò folio est Lapathi nigriore, & hirsutiore, radice tenui, & brevi, Dioscoride & Plinio auctoribus. Bistortæ lævia folia, & inferna parte candidula, radixque multò major quam tenuis ac brevis appellandæ fit. Jam & Britannicæ succū, & folia in hyemem

C reponenda Apulejus suadet: causam addens quòd nō semper appareat. At Bistorta vivax radice est, & nullo non anni tempore reperiri potest. Quæ Bistortā, & ab Arabū Behen, & à Dioscoridis Limonio, nec nō à Britannica differentem esse satis manifestè ostendunt. At facultate Bistorta frigida, & cū reficcatione validè astringens. Radix menses, & undequaq; profluentem sanguinem supprimit: alvum sistit: vomitū compescit: dysentericis medetur, quovis modo assumta. Tonsillarū, fauciū, & oris inflammationibus

D succurrit: gingivas firmat, decocto aut succo ejus, ore colluto. Idem possunt folia, & semen, sed tamen minùs efficaciter. *Dodonæus.*

Bolbocastano folia sunt tenuia, dissecta, atq, divisa, Apii tenuiora ac minora, Crithmi, aut potiùs Anethi similia, cauliculus tenuis, & dodrantalis: flosculi parvi in umbellis candicantes: semen non magnū, oblongū, angustius quā

E fœniculi, odoratū, obsoleto Cymini colore nigricās. radix rotunda, exigui rapi forma, foris nigra, & ubi inaruerit, rugosā, intùs pulpa cādida, sapore inter castaneam & pastinaceam medio. In arvis & agris nonnullis Zelandiæ ac Holandiæ Bolbocastanon reperitur: item & in Græcia, Chio ac Rhodo, authore Guilandino. Fertur & in Britannia sive Anglia provenire. Nec destituitur eo quoq; Germania, si non fallimur. Nam radices, quas ad Rhenum Mogūtiæ in arvis & hor-

F tis inveniri Lonicerus tradit, Bolbocastani sunt, non autē, ut ipse opinatur, Ornithogali. Scribit autem has esse rotundas, castanearum magnitudine, pullo extrinsecùs cortice, intùs carne candida, gustu dulci, crudas, tostasque in aqua edi: cauliculum esse singularē tenerū, ab imo nudū, folia cumini, flores in umbellis veluti Anethi, quale Bolbocastanum esse jam diximus. Vigent Bolbocastani flores Junio: semen postea ad perfectionem venit. Meminit Bolbocastani Alexander Trajhanus lib. 7. interea, quæ purulentis utilia sunt, cibaria: ipsum referens Guinterius dictionem existimavit corruptā, legendumq; esse

βαλανοκάσταναν: sed tam peregrina hæc vox est, quàm *βολβοκάστανον*. Bolbocastanum autẽ à forma bulbi, & sapore castaneæ nomen invenit suum. Nostra ætate pleriq; *ἀγριοκάστανον* nuncupant: Zelandi Kunnerdnoten Germ Klein erdtnuß. Est autem Bolbocastani radix moderatè calida, & sicca, simul & adstringens: semẽ verò calidius & siccius. Editur illa cruda, sed suaviùs cocta: sanguinem spuentibus & mingentibus utilis Semen aperiendi vi præditum, & diureticum esse videtur. *Dodonæus.*

ASTRINGUNT quoq; radix Gentianę, Pentaphylli, Rhapontici, &c. de quib. vide §. suo loco

De radicibus discutientibus.

ASPHODELUS, hastula regia, Gall *Haste Royalle*, Germ. Goldwurtz / vulgaris est notitiæ: foliis majoris porri: caule levi, ferente in cacumine florem, quem anthericon appellãt: radices subjacent oblongæ, rotundę, glandibus similes, gustu acres. Nascitur in montibus, sylvis, nec non hortis satus. Colligitur radix autumno.* Excalfacit, urinas & menses cit: lateris doloribus, ruptis, convulsis, & tussibus, drachmę pondere pota ex vino medetur. Ea verò vomitiones adjuvat, ludicri tali magnitudine commanducata: à serpente demorsis datur aptissimè, trium drachmarum pondere, verùm foliis floribus, & radice ex vino morsus illinire oportet: item ulcera sordida, & depascentia: mammarũ quoq;, & testiũ inflãmationes, tubercula, furũculosq;: decoctis in fæce vini bulbis, recentibus inflammationibus ex polẽta auxiliatur. Radicis succus adjecto vetere vino dulci, myrrha & croco, decoquitur, fitq; perquàm utile oculis medicamentum: ad purulentas aures per se, & cum thure, melle, vino, & myrrha tritus, prodest in contrariã aurem infusus: dentium dolorem mitigat. Cinis è radice illius, alopecias ad pilum reducit oleum in excavatis radicibus igni decoctũ, illitu exulceratis pernionibus & ambustis igni, conducit: & surditati instillatum in aurem auxiliatur: Candidam vitiliginem, linteo antea perfrictam in Sole, illita radix emendat. *Dioscorides.*

DISCUTIUNT etiam radix Aristolochiæ rotundæ, Bryoniæ, Capparorum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De radicibus abstergentibus.

BULBUS ESCULENTUS, vulgò cognitus, à nobis estur. Stomacho & alvo utilis, rufus, & qui ex Africa defertur. Amarus verò, & scyllinus, stomacho aptior est, & concoctionẽ adjuvat * Bulbi omnes acrimoniam habent, excalfaciunt, Venerẽ stimulant, linguam tonsillasq; exasperant. multum alimenti præbent, carnes creant, inflationem pariunt, luxatis, fractis, articulorum doloribus efficaciter illinuntur: spicula extrahunt: gangrænas, & podagras ex melle, aut per sese hydropicorum tumores, & canum morsus cum melle, & piperis polline illiti cohibet: sudores compescunt: stomachi dolores mitigant: furfures & ulcera, quæ in capite manãt, cũ tosto nitro

A abstergunt, sugillata, varosque per se, aut ex ovi luteo, & lentigines cũ melle, vel aceto, emendãt: fractis auriculis, unguibusq;, ex polenta medentur. Iidem calidis cineribus torrefacti, tollunt ficus: item cum cinere è mœnarum capitibus, impositi. Cremati verò & cum alcyonio misti, vitia cutis in facie, atrasq; cicatrices, in Sole illiti emaculant: faciunt ad rupta, si cum aceto cocti edantur. Sed copiosiore eorum cibo abstinendum, quoniam nervos tentant. *Dioscorides.*

B CHELIDONIÆ radix supernè singularis, infernè in multa crocea capillamenta fibratur, in qua succus croci. * Abstergit: cum aniso & vino albo pota, medetur regio morbo, & ulceribus quæ serpunt: imposita cum vino, aut manducata, dentium dolorem sedat. *Dioscorides.*

ABSTERGUNT quoque radix Aristolochiæ rotundæ, Ari, Asparagi, Asphodeli, &c. de quibus vide suprà suo loco.

C *De radicibus aperientibus, extenuantibus, adurentibus, & emollientibus.*

APERIUNT, Allium, Cepa, Curcuma, Rhaponticum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

EXTENUANT, radix Iridis Illyricę, &c. de qua vide supra suo loco.

ADURUNT, Allium, Pyrethrũ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

EMOLLIUNT, radix Althææ, Malvæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

D *De radicibus suppurantibus.*

LILIORUM alborum radix, Germ. Weiß Gilgen zwibel / colligitur quovis tempore, sed maximè autumno. * Inassata, & ex rosaceo trita, igni ambusta sanat, vulvam emollit, menses ciet, ulcera cicatrice obducit. Cum melle detrita nervis præcisis, luxatisq; medetur, vitiligines, furfures, & lepras emendat: ulceraq; in capite manantia expurgat: abstergit faciem, & erugat. teritur in aceto cum hyoscyami foliis, & farina tritici mulcendis testium inflammationibus. *Dioscor.*

E SUPPURANT quoq; radix althææ, bryoniæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De radicibus glutinantibus.

DRACUNCULUS major, Ger. Schlangenkraut. Gall. *Serpentail, ou Serpentine* vocatur: caulẽ habet rectum, lævem, duũm cubitorum, baculi crassitudine, versicoloribus draconum maculis, purpureis tamen evincentibus: folia rumicis sibi invicem implicita. Fructum summo caule facit racemosum, coloris primùm cineracei, mox

F per maturitatem in crocum & purpuram vergẽtis: radicem prægrandem, rotundam, candidam, cortice tenui vestitam. Nascitur in sepibus umbrosis. Colligitur, dum maturescit, & succus exprimitur, siccaturque in umbra. Radix quoque messibus effoditur, elotaque particulatim conciditur, & funiculo transfixa siccatur in umbra. * Vis ei calefaciendi cum diluta vini potione. Crudam, coctámve cum melle delingi prodest contra orthopnœas, rupta, convulsa, tussim & destillationes, pota cum vino Vene-

rem

rem stimulat: ulcera, quæ cacoëthe vocantur, atq; phagædenica expurgat, præsertim cum vite alba, ex ea & melle, collyria ad fistulas, & partus evocandos componūtur. ad vitiligines cum melle, efficaciter illinitur: polypos & carcinomata absumit, &c. Dracunculus minor folio constat hederaceo, magno, candidis notis insigni: caule recto, bicubitali, versicolore, maculis resperso purpureis, ita ut anguem planè referat, baculi crassitudine: fructus summo caule racematim cohæret, colore primùm herbaceo, & cùm ematuruit, croceo, gustu fervēs, mordaxq;: radice aliquantulum rotunda, bulbosa, aro non absimili, tenui obducta cortice. Nascitur iisdem in locis, easdemque vires cum majore obtinet. *Dioscorides.*

Polygonatum, Sigillum Salomonis, Germ. Weißwurtz. Hetruscis *Fraxinella* Gall. *Seau de Salomon:* nascitur in montibus, sylvis, locis umbrosis, & juxta margines, frutice cubito altiore, foliis lauri latioribus, & lævioribus, sapore mali cotonei, aut punici, cum quadam adstrictione. Flores per singulos foliorum exortus promit candidos, foliis numerosiores, incepta à radice supputatione. Radicem habet albā, mollem, longam, crebrò geniculatam, densam, graveolentem, digitū crassitudine æquantem. Majo ac Junio flores, Augusto fructus colligi possunt. * Radix vulneribus efficaciter illinitur: quinetiā maculas in facie delet. *Dioscorides.*

Symphytum, Consolida Maior, Ger. Walwurtz/Schwartzwurtz. Gall. *de la Consyre.* caulem emittit bicubitalem, aut majorem, crassum, lævem, angulosum, ut sonchi inanem: circa quem brevi intervacante spacio, folia exeunt angusta, buglōsso proxima, oblonga, hirsuta: caule secūdùm angulos quosdam striato: foliis tenuibus, ex alarum sinu prodeuntibus: in quibus flores lutei, & circa caulem velut verbasci semina emicant. Tam caulis, quàm folia aspera lanugine horrent, tactuq; pruritum cōcitant. Radices demittuntur foris nigræ, intùs candidæ, viscosæ: quarū est usus. Locis aquosis palustribusq; provenit. Per integram æstatem floret. Radix tamen in autumno carpenda venit. * Tritæ & potæ cruentis excreationibus, ruptisq; proficiunt: recentia vulnera illitæ, conglutinant: carnes quoq; si concoquantur, coguntadditæ. Inflammationibus præsertim sedis, cum senecionis foliis utiliter illinuntur. *Dioscorides.*

Glutinant quoq; radix aristolochię, gentianæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De radicibus flatus discutientibus.

Eryngion, Germ. Mannßtrew/Radistel. Gall. *Chardon nommé Cent-testes,* nominatur: aculeatarum generis est. Cujus folia in principio, sale cōdita, in cibos recipiuntur. Lata autem sunt, & extremo ambitu aspera, gustu aromatica: sed ubi adoleverunt, circa complures caulium eminentias in spinas aculeantur. in quorum summitatibus globosa capitula, durarum, acutissimarūq; A spinarū ambitu stellatim circumvallantur, quorum color aliàs viridis, aliàs albus, interdū cæruleus invenitur. Radix oblonga, lata, foris nigra, internè candida, pollicis crassitudine, odorata. Nascitur in asperis & cāpestribus. * Vim habet excalfactoriā. Pota mēses & urinas pellit: tormina inflationesq; discutit: cōtra jecinorū vitia, serpentum morsus, & hausta venena, cum vino prodest: bibitur adversus plurima, cum seminis B pastinacæ ʒ j. appensa, illitáve, tubercula discutere proditur. Pota cum hydromelite radix, opisthotonicis, & comitialib. medetur. *Dioscorides.*

Zurumbeth apud Arabes nihil aliud designat, quàm Arnabo apud Græcos. Est autē Arnabo, arbor procera, in Oriente proveniens: foliis longis, colore viridi, in luteum languescente, salicis modo, sicuti & ramorum cortex. Infrugifera est, citreum odorem spirans. *Matthiolus.*

Spica Celtica exigua planta est, folia habens oblonga, in extremo lata, florem luteūs C ad radices multa exigua habet adnata, spicis minutis similia: hæc cum radiculis, abjectis foliis, in usu sunt, & valde odorata. Adulterantur imposita herba simili: sed facilis cognitio: nam folia aduataq; breviora habet, candidior est neque amara, neq; odorata, ut vera Celtica est. Laudatur maximè recens, jucūdi odoris, radice numerosa cohærens, nō fragilis & plena. * Urinā movet vehementer, & stomacho utilis est. Inflāmationibus jecinoris & suffusis auxiliatur. Contra D stomachi inflationes, cum absinthii decocto bibitur: item adversus lienem, renum & vesicæ vitia, & venenatos ictus ex vino. Additur in malagmata, potiones, & calfacientia unguenta. *Medici Florentini ex Dioscoride.*

Spicanardi, reste Galeno, radix est, nō spica. Nota est. Eligitur Syriaca dicta: cujus hæ sunt notæ: ut sit brevi spica, largam gerens comam, colore flava, odorata, aliquantulum redolens cyperum sapore, linguam siccāre, quę diu in sua E odoris gratia permaneat. Adulteratur stibio cū aqua, aut palmeo vino pōderis causa inspirato. Sed ex præcedentibus notis dignoscitur. Madefacta etiam vendi solet: quod vitiū ex eo deprehenditur, quòd candida sit spica, squalida, nulloq; pulvere obsita. Vim habet exiccantē & excalfactoriā. urinā movet. Nauseæ, stomachi rosionib. inflationi, jecinori, regio morbo, renū vitiis auxiliatur, &c. *Medici Florentini ex Dioscoride.*

F Flatus quoque Discutiunt radix apii, acori, allii, costi, carnabadii, dauci, enulę, fœniculi, galangæ, petroselini, peucedani, zedoarię, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De radicibus semen generantibus.

Secacul, non est eryngium, neque Iringus, qui habet folia Cretami marini, neque Sigillum Salomonis: sed verum Secacul est veterum Siser, hoc est, radix illa, quæ German. dicitur Klingelmorn/Grungelmorn/Rublen/ & Gerlen/ Gall. *Eschervis & Serniles.* * Semen generat, & Venerem stimulat. Si in promptu non sit, ejus

loco radix pastinacæ sylvestris accipienda est. *Cordus.*

Semen quoque Generant radix acori, bulbi, eryngii, galangæ, satyrii, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De radicibus menses moventibus.

Centaurium magnum folia habet juglandis, oblonga, viridi brassicatū colore, serrata in ambitu: caulē ceu rumicis, binū, aut ternū cubitorū, multis ab radice adnatis, in quibus capita, ceu papaverū, in rotunditate oblonga. Flos cæruleus: semē Cnico simile, ceu laneis floccis quibusdā involutū. Radix crassa, gravis, solida, tripedalis, succo prægnās, cū adstrictione aliqua & dulcedine acris, & rubescens. Amat solū pingue & apricū, ac sylvas & colles. Colligitur autūno: siccatur & conservatur per annos duos. * Radix cōvenit ruptis, cōvulsis, pleuriticis, spirādi difficultati, veteri tussi: sanguinē expuentibus drachmis duabus trita datur, si febris sit, in aqua, cæteris in vino: item ad tormina & vulvæ dolores. Ramenta ejus in collyrii formam vulvæ subdita, menses atq; partus extrahunt. *Dioscorides.*

Filipendulæ radix urinæ stillicidio auxiliatur: item renum tum calculis, tum doloribus: stomachi inflationes discutit. Medetur suspiriosis & anhelantibus, omnibusq; in universum morbis, quos causa frigida excitaverit. Prodest comitialibus, insperso cibis radicum pulvere. *Matthiolus.*

Gramen vulgaris est notitiæ: cujus radix dulcis, articulis præcincta. * Hæc trita illitu vulnera conglutinat. Decoctum ejus in potu, torminibus medetur, & urinæ difficultatibus: calculosa etiā vesicæ excrementa comminuit. *Dioscorides.*

Meon, Ostrutium, Magistrantia, in Macedonia & Hispania plurimùm gignitur, anetho foliis & caule simile, sed eo crassius: binûm fermè cubitorū altitudine attollitur. sparsis in obliquum, rectumque radicibus, longis, tenuibus, odoratis, linguam excalfaciētibus. Colliguntur Augusto mense. * Quæ fervefactæ ex aqua, vel tritæ citra coctionem, præclusorum renum, vesicæq; fractę vitia potu leniunt: urinę difficultati medentur: stomachi inflationes discutiunt. Torminibus, affectæ vulvæ, articulorum doloribus, atq; fluxionibus pectoris, tritæ cum melle in eclegmate auxiliantur. Sanguinem per menstrua pellunt, desessionibus fervefactæ: infantibus autem illitæ imo ventri, urinas movent. Quòd si plus quàm deceat, ex his bibatur, caput dolore afficiunt. *Dioscorides.*

Meum ex sententia plurium peritorum in simplicium cognitione existimatur ea planta esse, quam Herbarii Calabrenses appellant Imperatricem: cujus copia in monte Calabriæ Polino provenit. Radix nigricans est, numerosa, & subtilis, boni odoris, & sapore, ut ego quidem observavi, initiò dulci, deinde amaro, & in fine acri: Folia habet Anethi & in summa omnes notas à Dioscor. illi assignatas. Videtur mihi quidem A eadem esse planta, quā depingit Matthiolus, modò non sit malè repræsentata. Utimur radicibus siccatis in umbra, non marcidis aut levibus, nec cariosis, sed plenis, gravibus & odoratis.

Valerianæ tria genera passim occurrunt: unū hortense, sylvestria duo. Reperiūtur verò & alię quædā, sed nomine, nō effigie reliquis similes, ut quā Rubram cognominā, & quā Græcā. Sativa sive hortensis Valeriana, prima folia edit oblonga, lata, lævia, virentia, atq; indivisa: quæ B verò secundùm caules majora, longiora, utrinq; profundiùs laciniata. Elaphobosci sive Pastinacæ majoris foliorum æmula, sed tamen minora: caulis cubito altior, lævis, & concavus & intervallis rarioribus articulatus, è cujus geniculis bina exeunt folia, & in fastigio flores in umbellis acervati, parvi, ab oblongiore, & angustiore exiguo veluti collo sese pendentes, narcissi quidem effigiē aliquatenus exprimentes, sed tamē multò tenuiores, & magnitudine ipsis plurimū ce- C dentes, colore è rubente diluta purpura albicantes, radix digitalis crassitudinis, obliqua, fibris multis summæ terræ adhæret, plurima parte eminens: quæ dum resiccatur, pinguis ac oleosa efficitur, & odore est suaviore, quàm recens. Sylvestrium quæ major, foliis cùm prioribus, tum iis, quæ circa cauliculos est, divisis, ac laciniosis, majoribus, & nigricantioribus quàm sativę. caulis hujus lævis quoq;, inanis & geniculatus, cubitoq; procerior. flores in umbellis similes & di- D lutè purpurei. radices tenues, & veluti multis capillamentis fibrosæ, odore non omnino destitutæ. Altera sylvestris forma hortēsem satis refert, sed longè minor est. prima ejus folia indivisa, reliqua in partes, ac lacinias dissecta. cauliculus dodrantalis. flores in umbellis aliarum similes ex lævi purpura albicantes radices tenues, obliquæ, repentes, & tenuibus fibris capillaræ, odoris exigui. Seritur hortensis apud Germanos & Belgas. In Creta autē & Ponto suæ spontis esse E fertur. Sylvestres humentib. locis, juxta rivulos fossas, & scrobes aquas habentes, reperiuntur. major harum in hortos translata luxuriat: minor verò ægrè coalescit Florēt hę Majo, Junio, & Julio æstivis mēsibus. Valerianæ passim appellantur, & Gręcè Phu. Et prima quidē Phu apud Dioscoridem descriptioni respondet: neque obstat flos parvus, & Narcisso minor. Quòd si quidem major scribatur, errore fit Græci exemplaris, in quo sic habetur: ἄνθη πρὸς τὰ ναρκίσσου μείζω ᾗ καὶ F τρυφερώτερα. Sed pro μείζω, id est, major, restituendū est ἥσσω, sive ἥττω, id est, minor, ut ante nos Ruellius quoq; annotavit. Id quod mox subsequens dictio τρυφερώτερα, hoc est, tenerior, non modò innuit, verùm & palàm ostendit. Neq; enim majora, sed minora, teneriora esse solent. Atque sic se habente Dioscoridis lectione, omnis adimitur scrupulus. Sunt namq; Valerianę flores ἥττονα καὶ τρυφερώτερα, quàm Narcissi. Appellatur præterea Valeriana sativa à Dioscoride νάρδος ἀγρία, id est, sylvestris, aut rustica nardus: à Plinio Nardus Cretica: hac ætate à quibusdam Marinella,

Geoicu-

Genicularis herba benedicta, & Theriacaria: in officinis Valeriana domestica: Theophrasto Paracelso Terdina: Ger. Groß Baldrian. Gall. *Valeriane*. Altera species Valeriana sylvestris nuncupatur, & Germ. Wild Baldrian/Katzenwurtz/Augenwurtz/Wendwurtz/Denmarck. Tertia Valeriana minima nominari ferè solet. * Excalfacit autem Phu legitimum, ut Dioscorides ait, sed tamen non intensè, neq; ipsa recens radix, sed arescens tantùm. Recentem siquidem exiguum omnino caloris habere facilè deprehenditur. arescentem verò calidiorem esse, & gustus & odor uterq; intensior ostendunt. Movet autē, authore Dioscoride, sicca radix urinas: menses cit: prodest ad laterū dolores, & antidotis permiscetur. Sylvestrē autem Valerianam, ruptis, cōvulsis, ex alto præcipitatis, recentiores utilem censent. folia hujus, tum & fativę ad oris, & gingivarum cum inflammatione exulcerationes, decocta, & gargarizata prodesse ferunt. Cæterùm Valeriana rubra duorum dodrantum caulibus, aut longioribus, lisq; rotundis, lævibus & geniculatis assurgit. folia habet lata, longa, acuminata, lævia, & diluti viroris: è fastigiis caulium Valerianæ propemodum similes umbellas, sed laxiores, & magis incōditas, in quibus flores oblongi, tenues, rubentes, & semen inde exiguum, oblongum, quandoque summa parte barbatulum, radix subest candida, mediocris crassitudinis, & longitudinis. Huic similis alia repetitur, foliis quoq; oblongis, cauliculis circa superiorem partem in ramulos cōplures divisis: flosculis è diluto cæruleo purpurascentibus, brevioribus, quàm superioris: radice mediocris crassitudinis. Utraq; Belgis hortensis, & altera quidem tarior florent æstivis mensibus. Valerianæ rubræ à florum umbellarumq; similitudine pleriq; nomen dedêre, quod huic permittere maluimus, quàm impropriam appellationē temerè attribuere. Sunt etiā, qui Behen recentiorū speciē esse velint, idipsum Behen rubrum nuncupantes, ad differentiā alterius Behen albi dicti, quę quidem est herba multùm à Behen Arabum differens, velut & præsens. Alii inter Limonii genera referunt. Matthiolus etiam secundam speciem pro Limonio depingit. Atq; hāc ipsam aridam ad nos pro Limonio misit præclarissimus vir, & in notitia stirpium, omniumque simplicium versatissimus Jacobus Antonius Cortusus Patricius Patavinus. Et respōdet satis cùm Limonii descriptione posterior. Sed Valeriana rubra non æque: non modò quòd folia ejus sint longè quàm Betæ minora, verùm potissimū, quòd semen ejus ratò perficiatur, & hoc ipsum nequaquam rubeat. Nam Limonio folia sunt Betæ similia, tenuiora tamē, & minora: caulis tenuis, rectus, refertus semine rubicundo, ut Dioscorides refert. Quod autem ad facultates harum attinet, nullas quidem cōpertas habemus. Videtur autem utraq; unà cum radicibus refrigerantis esse naturæ. Porrò Valeriana Græca colliculos tres, aut quatuor promit rectos, concavos, inanes, tenues & cubitales,

A foliis circumvestitos compluribus, oblongis, alatis, ex aliis multis, medio intercurrente nervo, compositis, viciæ foliis ferè conformibus, sed tamen virentioribus, quorum singula parvula sunt, latiuscula, oblonga, acuminata, dorsoque aliquantulum eminente. flores nequaquam in umbellis, neque etiam in alis foliorum, sed in fastigiis cauliculorum sparsi prodeunt, pulchri, colore cæruleo, sed dilutiore splendentes, ex quinque foliolis, flaminibus aliquot exiguis, & candidis in medio, à quibus apices parvi sublutei dependent, sequuntur capitula parva, in quibus semen minutū. pro radicibus multæ tenuissimæ sunt fibræ. Nusquam suæ spontis in Belgio est, sed aliunde illata: plurima æstatis parte floret. Valerianam, ut diximus, Græcam, & Valerianam peregrinam, nec non Pseudophu appellās, tametsi nullam cum Valeriana similitudinem habeat. Nullius est usus, nisi quòd hortorum exornet margines. *Dodonaus.*

B

C *Phu* verum crescit in regno Neapolitano, in Polino monte Calabriæ & aliis locis, & Romæ, ubi in multis hortis colitur, abundè haberi potest. Radix est longa, & crassa unum digitum, & in circuitu villosa ex obliquo, instar Hellebori, & in uno loco reperiuntur multæ radices interdum ad 30. invicem sese obliquè contingentes: odore planè refert Valerianam, attamen multò efficaciore. Andromachus Ponticū eligit. Quòd si ad manus nostras perveneris solida, nō exesa, D odore flagrantissimo, perfectissima erit, æquè ac ea, quæ in Ponto crescit. Vulgaris Valeriana non debet illius loco accipi: cùm veræ copia, modò diligentia mediocris præstetur, haberi possit.

FRAXINELLAE complures exeunt cauliculi, rotundi, cubitales, aut altiores, inferiùs foliis, superiùs verò floribus suprà invicē digestis exornati: folia oblonga ex pluribus ad unum pediculum unita, Glycyrrhizæ similia, multò quàm fraxini minora. Singularia tamē eorum breviora, duriora, magisq; acuminata, quàm Glycyrrhizæ, E florum color dilutè est rubentis purpuræ, uti sylvestris malvæ: sed forma dissimilis. A' quinis etenim utplurimum striatis oblongisq; superioribus foliolis, stamina aliquot recurvata barbæ instar dependent. Odor horum gravis est, ac hircinum olei, & similiter earum, quæ sequuntur siliquarum. Succedunt autem singulis floribus quinq; simul, asperæ, scabræ, & subrubētes: in quibus semen gignitur rotundum, nigrum, splendens, minus quam Pæoniæ, aut etiam Lentisci, radices ab uno capite plures divaricātur lōgæ, candidæ, carnosæ, tenui in medio nervo, F cum obscura acredine aliquantulum amaricantes. Videntur autem hujus duæ esse species, non tamen valdè differentes. Unius folia majora, virentiora, duriora, magisque acuminata, alterius verò nigriora, minùs dura, ac nō æquè in acumē desinētia: flores quoq; hujus aliquantò dilutiores; illius verò paulò rubicundiores. In Italiæ ac Germaniæ mōtibus, ac collibus, lutoso ac saxoso reperitur solo. apud Belgas hortensis est. Flo-

res Junio: semẽ seriùs provenit. Recentiores Fraxinellam, pleriq; χαμαιμέλιαν, quasi humilẽ Fraxinũ appellant. officinæ Diptamnũ, & pro legitimo Diptãno, radicibus hujus subinde utuntur, unde & a nõnullis Pseudodictamnũ, & Dictamnum album nominatur. Nõ esse autẽ legitimum Dictamnũ notius modò est, quã ullis verbis refelli opus sit. Et Pseudodictamnũ quoq; Dioscoridis nequaquã esse, non minùs manifestũ. Sed non esse Tragii veterum speciem, non æquè expeditum videtur. Nam cum Tragio, & quidem priore convenire posse apparet. Habet autem istud prius Tragium, duo siquidem sunt, authore Dioscoride, folia, virgas & fructus Lentisco similia, sed minora omnia & succum fert gummi similem: & in Creta tantùm nascitur. Idem Plinius lib. 27. cap. 13. Tragonis sive Tragium, ait, nascitur in Cretæ tantùm insulæ maritimis. Lentisco (exemplaria perperàm Junipero habent) similis, & semine, & folio, & ramis. succus ejus lacteus in gummi spissatus, vel semẽ, impositione spicula e corpore ejicit. Et Fraxinella quidem Lentiscum non minùs quàm Glycyrrhiza folio refert, & odorem τράγυ, id est, hirci spirat: quæ hujus cum Tragio similitudinem quandã ostendunt. Sed tamen quia frutex non est, non baccas, quales Lentiscus, sed siliquas ferat, adnatis ramulis careat, adhæc neq; lachrymam fundat, haudquaquã Tragium, sed aliã, atq; ab eo differentem stirpem esse cõsequitur, quam verisimile est Veteres non observasse, vel in nullo usu, aut saltẽ negligentiùs habuisse. Facit huc, quòd Bellonius lib. 1. Singularium refert, Tragiũ in Creta juxta fluenta nasci, & flore esse luteo. Nam Fraxinella montes amat & flore rubet. Ex quib. Fraxinellæ cum Tragio discrimen satis apparet. * At Fraxinellæ radix excalfacit, & resiccat ordine secundo, digerentis, attenuantis, & aperientis est facultatis. Menses & urinas movet: partus adjuvat: secundas educit: uteri frigidioribus morbis auxiliaris est. cõferre & stomachicis, & anhelosis fertur. Tradunt etiã adversus ictus morsusq; ferarum, lethalia medicamenta, & pestilentium morborum contagia prodesse, antidotisq; utiliter permisceri. *Dodonæus.*

Menstrua quoque Provocant radix asari, ari, acori, aristolochiæ longæ, asphodeli, allii, bryoniæ, cyperi, costi, capparorum, calami aromatici, dauci, dictamni, eryngii, fœniculi, helenii, lilii, petroselini, pæoniæ, raphani, rubiæ, rusci, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De radicibus menses sistentibus.

Tormentilla folio pentaphylli minore, septenis incisuris diviso: radice brevi, nodosa, cõpacta, rubeo colore, sapore astringẽti: cauliculis tenuibus, subrubentibus: flore melino, adeò ut in pentaphylli genere sit reponenda. Sunt, qui à septenis foliorum divisuris Heptaphyllon vocent. * Urinæ incontinentiam supprimit: sistit menses, si in earum decocto ad umbilicum

A usq; consederint fœminæ: vel si tritæ, & ex melle atq; spica subactæ, ventri, ac pubi illinantur. Sanguinem è vulneribus manantem cohibent, supera sperso earum pulvere. *Matthiolus.*

Menstrua quoq; Sistunt radices Symphyti, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De radicibus sudorem provocantibus.

China ex occidentali India defertur (quandoquidem vulgo Lusitani ex Orientali India
B eam adferant) est arundinis majoris radici similis, nodosa, intùs alba, interdum rubescens, foris rubra. Optima est recens, ponderosa, solida, pinguis, non cariosa, sapore insipida. Nascitur in China, Orientalis Indiæ provincia, Scythiæ atq; Sericaniæ finitima, maritimis locis, arundinis, aut ulvæ palustris modo. Solius radicis est usus apud Indos, ad curãdos difficiles morbos, apud quos magno in precio est. Propinatur ejus aqua in diuturnis & acutis morbis, febribus præser-
C tim: etenim sudores provocat, cujus rei gratia multi sanantur. Triginta sunt circiter anni, quòd Lusitani primùm in has regiones eam intulerint. præclara de ejus facultatibus prædicantes adversus omnis generis morbos, sed maximè Luem Veneream, in qua mirabiles effectus præstitit. * Valdè extenuat: sudorem movet & exiccat. ideoque putredini resistit: jecur confirmat, hydropi auxiliatur: ulcera maligna sanat, lepram & elephantiasin curat: Gallico morbo succurrit:
D corpus alimento destitutum reficit: scirrhis jecoris maximè prodest: ligno Guajaco tamen à Sarsa infirmius existit. *Nicolaus Monardis, & Andernacus.*

Sarsa Parilla ex Peru, sive Hispania nova defertur, planta multis radicibus nitens, glycyrrhizæ non dissimilibus, duos cubitos, aut eo ampliùs longis, colore cinereo dilutiore, quę interdum tam alte demittuntur, ut qui integras eruere volet, ei profunda fossione opus sit: ra-
E mis nodosis, & lignosis, qui facilè deliccantur: floresne an fructum proferat, ignoramus. Illa multò meliorem & efficaciorem nobis deinde protulit provincia Honduras, à superiore differens, quòd illa candidior est, ad pallorem tendens, & gracilior, hæc verò cinerea, nigrior, atque crassior. Deligitur nigrior, recẽs, nõ cariosa, fractu contumax, quæq; assulatim frangitur, & ponderosa. Nam quę cariem sensit, & dum frangitur pulverulenta est, inutilis existimatur. Cùm
F eam Hispani primùm viderunt, Sarsæ Parillæ nomen indiderũt, propter cognationem, quam cum nostra Sarsa Parilla, quæ smilax aspera est, habet. Certè nostratem expertus sum similis facultate præditam, cum ea, quæ ex Hispania nova adfertur, ad quam magis accedit, quàm ad eam, quæ in Honduras invenitur. Gustu insipido est, & sine acrimonia, nec ejus aqua hordeacea sapidior est. * Uncia ejus in duabus libris aquæ cocta, vini rubri turbidioris colorem refert, tenuemq; essentiã habet, & summè provocat sudorem. Decoctũ ejus cum tenui victu potũ, per dies

dies triginta, lucem Veneream. plus quàm lignũ Indicũ sanat, prodest morbis articularis, ulceribus, laxis ex pituita & defluxione tumoribus: cerebri & capitis vitia emendat: jecur cõfirmat: lienem extenuat: incipientem elephantiasin discutit. *Nicol. Monardis, & Andernacus.*

De radicibus venenis resistentibus.

ANGELICA cubitalem excedit altitudinem, caule geniculato, inani, multis alarum cavis referto: folia profert oblonga, per ambitum serrata, in nigrum virescentia: flores albos, in umbellam cohærentes: è quibus semen prodit tenue, lentiũ modo compressum. Radix ei subest crassa raphani modo, quę in plures divaricantur ramos, gustu acris, & suaviter odorata. Nascitur in hortis. Colligitur autũno: siccatur, & conservatur per annos duos, vel tres * Excalfacit, pariterq; desiccat ordine secũdo cõpleto, aut tertio incipiente. Proinde aperit, attenuat & discutit. Venenis mirificè adversatur, quare pestilentiam arcet hausta, aut frequenter commansa. Ipsa per se sumpta, pituitosos, lẽtosq, humores digerit. Idem præstat & radicis decoctum: quod etiam celeriùs ex frigore tussientibus auxiliatur: expectorat enim efficaciter crassam, lentamq; pituitam. Sanãtur eodem ex aqua aut vino interna viscerũ ulcera, concretusq; sanguis dissolvitur, & roboratur ventriculus. Radix in pulverẽ trita, animi deliquiis, & cæteris cordis affectib. opem unicè præstat. Valet ad rabiosorum & venenosorum morsus, externùs cum rutaimposita, intrò in corpus assumpta. *Matthiolus.*

CARLINAE, sive Cardopatii duæ species: una humilis & absque caule: altera caulem promit. Utrinsq; florem candidum videre contigit. Gesnerus purpureum reperiri scribit, quod & Franciscani fratres testantur. Humili folia sunt spinosa, & oblonga, inter quæ medius emicat orbiculatus flos, amplus, magnus, exteriore parte instar echini castaneæ valdè spinosus: superiùs planus, & latè patens, cujus medium multis capillaceis staminibus farctum, oblonga, angusta ambiunt foliola, candida, aut purpurea, sereno hic explicatur cœlo, nubilo verò & per noctem veluti se recludens contrahitur. radix hujus oblonga, & mediocris crassitudinis. Altera species folia similiter valdè habet spinosa, non rarò asperiora: caulem dodrãtalem, aut altiorem: florem in capitulo uti prioris, sed minorem multò: radicẽ digitalis fere crassitudinis odoratã, & ut plurimũ rimosam. De utrinsq; nomine inter recentiores nõ satis cõvenit. Sunt, qui velint priorem Chamæleonem albũ esse: alterũ verò Chamæleonem nigrũ: alii utrumq; à Chamæleonibus differre asserunt. Chamæleonem autem album Dioscorides folia habere Scolymo similia ait, caulem non promere: è medio spinas erigere echini marini aut Cinaræ modo: flores edere purpureos, veluti pilos papposos: semen Cnici radicẽ interiùs albam, aliquatenus aromaticã, gravis odoris, & dulcem, circa quam viscum re-

A peritur. Nigrum verò Chamæleonem, idem inquit, foliis quoq; esse Scolymi, sed minoribus, tenuioribus, ac rubro distinctis, caule dodrãtali, digitalis crassitudinis, subrubente, & umbellã habere, in eaq; florem tenuem Hyacinthi æmulum, versicolorem, radicem verò crassam, nigrã, densam, interdum exesam, quæ dissecta sublutea sit, & manducata mordeat. Et cum Chamæleone quidem albo Carlinam humilem convenire posse apparet, si fructus, aut capitulum re-
B sponderet. Caule siquidem & foliis spinosa, sed fructus non est veluti Cinarę. Pini conum siquidem Cinaræ capitulum refert, ex squamis multis fastigio acuminatis, ac spinosis coactus, quale nõ est Carlinæ. Neq; enim satis est, quòd caule careat, aut quòd viscum ferat, sed reliquas etiã adesse notas refert. Nam ut Franciscani fratres tradunt, plures Carduorũ species reperiuntur caule viduæ: possunt & aliæ viscum ac gummi præbere. Plin. lib. 21 cap. 16. ixinem raram vi-
C su & radice filiosam esse inquit, ex qua medium velnti malum extubetat. Est autẽ Ixine Chamæleon albus. Exemplaria Helxine perperã habẽt. Idẽ de Carlina altera dicendũ: tametsi enim folia fortè habeat Scolymi, & caulẽ dodrantalẽ, cùm tamen flos non sit hyacinthi, id est, cærulei coloris, desideratis & aliis, Chamælcõ niger dici non potest. Accedit nostræ sententię in lib. Singularium suorũ primo, diligentissimus P. Bellonius, qui ambas Carlinas à Chamæleonib. dif-
D ferre ostendit, & utrumq; Chamæleonẽ Italiæ, Germaniæ, & Galliæ incognitũ esse scribit. Albi Chamæleonis radicem perquàm crassam esse ait, & pedalis, aut cubitalis longitudinis, multumq; odoratã, atq; ex ea lachrymam manare: Chamæleonis verò nigri florem esse pulcherrimi, cærulei, ac planè cœlestis coloris, quã Dioscorides ὑακινθίζοντα appellat, ab Hyacintho non scripto, qui creberrimè cæruleus est. *Dodonaus.*

E VENENIS etiam RESISTUNT, radix Apii, Allii, Aristolochiæ longę, Bryonię, Cyperi, Carnabadii seu Doronici, Costi, Fœniculi, Gentianæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De radicibus ambustis conferentibus.

HYACINTHI radix bulbacea est.* Hæc pueris cum vino albo illita, pubertatem coërcet, & non patitur erumpere: sistit alvum pota, & urinam impellit: phalangiorum morsibus auxiliatur. *Dioscorides.*

F AMBUSTIS quoq; medentur, radix Asphodeli, Bulbi, liliorum alborum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De radicibus dolorem sedantibus.

ANONIS seu ONONIS ramos habet fruticosos, dodrantales, aut majores, frequentib. geniculis cinctos cavis alarũ multis, capitibus rotundis: foliis lenticulæ tenuibus, pusillis, ad rutæ aut pratensis loti folia accedentibus, subhirsutis, odoratis, non injucundè olentibus. Muria conditur, antequã spinosa fiat, cibis gratissima.

Rami acutioribus spinis, & veluti spiculis firmioribus horrent. Radicem mittit candidam. * Quæ excalfacit, & extenuat. Hujus cortex ex vino potus urinam ciet, calculos comminuit, margines ulcerum erodit. Radix cùm decoquitur posca, dolorem dentiũ collutione mitigat. Decoctum ejus potu hæmorrhoidas sanare creditur. *Dioscorides.*

Dolorem quoq; sedant, radix Acori, Dauci, Eryngii, Ireos, Mandragoræ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De radicibus discutientibus strumas.

Plantaginis radix * & mãducatu, & collutione, dentium dolores sedat, eadem cum foliis, ulceribus renũ, & vesicæ in passo datur. Ferunt tres radices, cum tribus vini cyathis, & pari aquæ modo, tertianis auxiliari: & quatuor, quartanis. Sunt, qui radicis gestamine, discutiendis strumis utuntur. *Dioscorides.*

Discutiunt quoq; Strumas, radix Capparorum, Ireos. de quibus vide suprà suo loco.

De radicibus venenosis.

Mandragora si bibatur, confestim sopor insequitur, exolutio, ac vehemens veternus, nihil temerè distans à lethargo. * Cui, antequã aliquid ex iis accidat, vomitus & aqua mulsa proderit: postea nitrum & absinthium ex vino dulci aut passo sumatur. caput rosaceo & aceto perfundatur. Proficit excitatio & motus corporis & olfactus eupatorii, & piperis, sinapis, castorii, & rutæ, tritorũ in aceto: & liquidæ picis, & odore lucernarũ exstinctione, & extinctu. Quòd si ægrè ii revocentur, sternutamẽta movere, aliisq; communibus auxiliis uti conveniet. *Dioscor.*

Fungorum alii genere, alii copia lædunt: omnes tamẽ strangulatus suspendio similes concitant. * Quibus confestim succurrendum: communiter ex oleo vomere cogẽdi: mirificè juvat lixivia ex sarmentis, aut pyrastri surculis, epota cum sale, posca & nitro. Fructus aut folia pyrastri cum fungis decocta, strangulantem illam vim auferunt, esitataq; eisdem auxiliantur. Adversus fungos gallinacea ova cum posca proficiunt, adjecta aristolochiæ drachma. item absinthium cum vino melleq; sumptum, & ex aqua potum: apiastrum ex nitro: panacis radix, & semen in vino: fæx vini cremata, cum aqua: atramentum sutoriũ ex aceto: radix vel sinapis, aut nasturtium esu prosunt. *Dioscorides.*

Sumpto Ephemero, quod aliqui sylvestrem bulbum appellant, * pruritus in toto corpore excitatur, non secus atq; iis qui urtica aut scylla lacessuntur: interna rosionem sentiũt, stomachus cum ingenti gravitate exæstuat. cæterùm invalescente morbo, cruor strigmentis admistus, per alvum exigitur. Quibus ut iis qui salamandrã hauserunt, vomitione aut clysteribus auxiliari conveniet: sed antea quàm venenũ invalescat, dandũ est decoctũ frondium quercus aut glandium, aut malicorii: lac bibere prodest, in quo serpillum sit decoctum: item succũ san-

A guinalis herbæ, aut ramorum vitis, aut rubi, aut medullæ recentis ferulæ, aut myrthi cum vino. Baccæ autem myrthi tusæ tritæq;, & aqua maceratæ, ut liquor inde sumatur, opem ferunt. Media castanearum tunicula similem effectum præbet, si cruda in aliquo suprà dictorum succo sumatur: origanum quoq; cum lixivio epotum eximiè juvantur asinini lactis, aut bubuli calidi poto, etiam in ore contineant: ita ut quibus copia lactis hujus adsit, non aliud desiderent. *Dioscorides.*

B Veratrum Album * strangulatus concitat, aut immodicas alvi dejectiones movet: Quibus ea medentur, quę in fungorũ mentione retulimus. Nimios autem dejectionũ impetus, medicamentis quæ excrementa supprimunt, coërcebimus. *Dioscorides.*

De radicibus alterantibus qualitate occulta.

C Novi mulierẽ, quotidiè ferè per annos multos vulvæ strangulationi obnoxiam, quæ ex illo morbo optimè cõvaluit hauriẽdo semel per hebdomadam sub lecti ingressum, vinũ album, in quo uncia radicis Pæoniæ efferbuisset. Et hoc medicamento per annum integrum usa, hinc nihil ampliùs incommodi sensit, inquit *Matthiolus.*

Pæoniæ radix, quòd solaris sit, eruta Sole tenente Leonem, die & hora Solis, nec non Lu-
D næ crescente lumine, portantem ab Epilepsia liberat. *Marsilius Ficinus.*

De radicibus purgantibus bilem flavam.

Rhabarbarum radix est inæqualiter crassa, nõ admodũ longa, rheo pontico perquàm similis colore & substãtia. Ejus tres sunt differentiæ: unũ Indicum ex Sinarũ regione omniũ præstantissimũ: alterum Barbarũ, secundum locũ obtinens: tertium Turcicum, omnium ignavissimũ:
E Laudatur subnigrũ in rubrum inclinans, recens, grave, pro raritate sua, cõfractũ, ex rufo & glauco alterãs, & croci modo tingens. Adulteratur, si aliquot dieb. in aqua macerat, ut facultas eximatur. fucus verò deprehẽditur, si in cõfracto ea varietas quæ suprà dicta est, nõ conspicitur, nec croci modo tingit, sed levius est, & magis adstringit. Cõservatur annos tres aut quatuor integrũ incorruptũq;, si cera sola, vel cera cũ terebinthina liquata circumlinatur, aut melle albo,
F aut psyllio, aut milio mergatur. Corrigitur tertia parte spicæ, vel squinanthi, vel cinnamomi. Dosis infusionis à drachma una cũ dimidia, usq; ad decem: pulveris verò à drachma una, usq; ad quatuor. Calidũ & siccũ ordine secundo. * Purgat clementer bilem flavã, pituitamq;, præcipuè à ventriculo & hepate, & inde sanguinẽ purgat, obstructiones liberat, & affectus inde sanat, icterum, hydropem, splenis tumorẽ, febres putridas, etiam diuturnas, dolorẽ hypochondriorum punctorium, &c. *Medici Florentini ex Mesue.*

Filicis folia sine caule, sine fructu, sine flore, ex uno

ex uno pediculo cubitali lõgitudine exeũt, multifida, & lateribus pinnata, subgravi odore: radice per summa cæspitum nigra, oblonga, filices multas fundente, subastringẽte gustu. Nascitur in montibus & saxosis. Colligitur autumno, siccatur & conservatur per annum. * Radix latas tineas excutit, sumpta drachmis quatuor ex aqua mulsa: meliùs si eum scammoniæ, aut veratri nigri totidem obolis detur: sed qui sumunt, alia prægustare debent, &c. *Dioscorides.*

PURGANT quoq; bilem flavam Rhaponticum, &c. de quo vide suprà suo loco.

De radicibus purgantibus bilem atram.

ELLEBORUM NIGRUM, vulgò à German. Christwurtz / folia habet viridia, platani similia, minora, foliis spondilii proxima, pluribus divisuris incisa, nigriora, & crassiora, subaspera: caulis asper. flores ex candida purpurei, cotoneis similes racematim cohærentes, in quibus est semen cnico simile: radicibus nigris, tenuibus, elleboro albo similibus, quarum duntaxat est usus. Reperitur in Germaniæ plerisq; montibus, & aliis incultis, ac asperis locis. In hortis vivax est. Floret circa natalem Dominicum, si hyems clemens mitisq; fuerit: aliàs mox soluto gelu. Eligi debet benè nigrum, corpulentũ, plenum, in quo tenuis sit medulla, acre gustu, ferventq;. Helleborum nigrum quo hodiè plerunq; utuntur, non est jam descriptum: veruntamen etiam in Hetruria reperitur cũ prædictis notis, tametsi rarò. Itaque cura adhibenda est, ut id sumatur: quamvis non multùm errent, qui in veri loco utuntur vulgari. Colligitur in Vere vel æstate: servatur verò per annos duos vel tres. Corrigitur cinnamomo, fœniculo, aniso, mastiche, oxymelite, & passo. Solis animosis & robustis datur. Dosis pulveris à siliquis sex, usq; ad scrupulum unũ vel duos, cum passo, vel oxymelite. *Bilem utramq;, & pituitam evacuat non citra difficultatem. Itaq; febribus circuitu repetentibus, & diuturnis convenit: item furore percitis: altera capitis parte dolentibus: & quos cephalæa diu infestavit: insania & melancholia laborantibus, &c. *Medici Florentini ex Mesue.*

ELLEBORUM ALBUM (Germ. Weißniesswurtz. Gall. *Ellebore blanche.* Ital. *Elleboro bianco.*) radicibus nititur multis, tenuibus, candidis, ab oblongo & exiguo capite exeuntibus ceparũ modo: folia fert plantaginis: caulem palmo altiorem, cavum, tunicis convolutum: gaudet montanis & asperis, & nõ modò in Græcia, Italia, aut aliis calidioribus regionibus, verùm & in Germaniæ ac Helvetiorũ montibus viret. vivit & in hortis. Floret æstate, messibus, aut sub Autumnum legendũ est. Deligendæ sunt radices summis montib. collectæ, candidæ, mediocriter extentæ, friabiles, carnosæ, nullum in frangendo pulverem emittentes, quæq; sint medulla tenui, gustu fervente, nec tamen id vehementer: quæ enim nimiũ acres sunt, strangulant. Calidum & siccũ in tertio. * Vomitu multo purgat, & ster-

A nutamenta violenter movet. Vitandum aũt hoc est, quod strãgulat. *Medici Florentini ex Dioscorid.*

POLYPODIUM radice dulci, austera, digiti parvi magnitudine, multùm siccante, sed sine morsu. Probatur subdulce, subaustcrũ gustatu ad postremum subamaro, & nonnihil aromaticо, solidum, cirrhis seu nodis plenum, ex rubro nigrescens, colore intùs herbaceo pistacei modo recens, quercuum & arborum aliarum glandiferarum truncis adnatum. Servatur per annũ.
B Corrigitur aniso, fœniculo, zingibere, vel simili odorato aliquo. Dosis à drachmis duabus, ad aureos quatuor. Calidũ est in tertio: siccũ verò in secundo. * Humores crassos & lentos terget, digerit, siccat, bilem atrã, & pituitã vel crassam vel lentam purgat, etiam à juncturis. Affectibus ob hæc melãcholicis prodest, ut quartanis, præsertim cũ mulsa, &c. *Medici Colonienses ex Mesue.*

De radicibus purgantibus pituitam.

C AGARICUM oritur in magnarũ arborũ truncis, vetustate jam putrescentiũ, & crassarum tanquã carũ vel apostema, vel fungus. Est duplex, mas & fœmina. Mas est malus, præsertim qui longus, niger, durus, dẽsus, gravis, & in fragmẽtis seu villos nervorũ ostendit. Fœmina si rotũdior, alba, porosa, & rara valdè, & frangi facilis, levis, dulcis primo gustatu, mox amara & styptica est melior, præcipuè summa corporis sui parte. Conservatur per annos quatuor. Corrigitur
D tertia parte zingiberis, vel salis gemmæ. Dosis à drachma una usque ad duas: infusionis verò à drachmis duabus usq; ad quinq;. Calidũ ordine primo, siccum verò tertio. * Pituitam crassam, lentam, putridam, & bilem flavam & atram purgat à cerebro, nervis, musculis, sensoriis, spina dorsi, thorace, pulmone, ventriculo, hepate, liene, renibus utero jũcturis. Urinã quoq; movet, ac menses utrumq; expurgat. Cutis colorẽ floridum reddit, lumbricos necat: ischiadi, & cerebro-
E rum articulorum doloribus confert, & febribus diuturnis, ex materia varia natis, &c. *Mesues.*

Agaricum, ut Galenus experientia docet, non admittit fucum. Hoc unũ itaq; observandum est, ut seligatur illud, quod intùs habet venas rectas: sitq; leve, raræ contextionis, tenerũ, friabile, album & splendens, quale est, quod fœmina vocatur. Densum, ponderosum, lignosum, rotundum, durum, & nigrum, non solùm laudabile non est, sed potiùs à Dioscoride inter ve-
F nena in 6. lib. recensetur. Quod mediũ est inter hæc duo, quantò pluribus notis vel ad hoc, vel illud accedit, tantò majores habebit vires Diosc. air, quod in Galatia, Asia, & Cilicia in cedris crescit esse infirmũ & friabile, quod tamẽ antea, ut bonũ elegimus. Itaq; hæc vox friabilis rectè intelligi debet: ut scilicet Agaricum sit tenerum, non tamẽ eo modo, ut quasi aliquid marcidũ per se ipsum, aut leviter manũ admovendo in multa frusta decedat. Debet ergo hoc modo cõpactũ esse in se ipso, ut digito aut pistillo, aut lima facilè in pulverẽ reducatur: majorq; illius pars

constet ex pulpa, non nervis & venis, hoc enim A durius & gravius: & insuper, ne paucæ istæ venæ, quæ in medio illius apparēt, sint quoq; flaccidæ, vel friabiles, quia hanc ob causam quoq; Agaricus facilè divellitur: & ita Diosc. & Galenus intelligi debent. Atq; ideò non sine ratione ex sententia Galeni superiùs diximus in præparatione Theriacæ, Agaricum per se solum terendum esse, quò istæ venæ tanquam nullius usus abjici possint. At tametsi illi, qui Agaricum propterea tundunt cum vino illum irrorando, ne B subtiliores ejus partes evanescant, non sint improbandi, nihilo tamen minùs hallucinari mihi videntur, quòd postea simul accipiant partes quoq; lignosas & inutiles, quæ hac ratione in terendi ratione non abjiciuntur, sed ibi remanent, ut bonæ. Nec satis est dicere, quòd si accipiamus Agaricum fœminam, non adesse istas venas: nam etsi Galenus eligat fœminam, vult tamen in ea separari istas fibras: imò si non adessent, Agaricum nō esse probum, quemadmodum diximus C ejus probationis indiciū esse. Ne verò perdantur particulæ subtilissimæ inter terendum, cavere id possumus eo modo quem Crito docet, de quo antea locuti sumus.

Cucumeris Sylvestris radix in plerisq; calidis regionibus in ruderibus sabulosis aliisq; incultis locis reperitur: apud Germanos hortēsis: autumno colligitur: siccatur in umbra, & conservatur per annos sex. Dosis dejectionis est à drachma una usque ad quatuor: pulveris D verò à granis quindecim usq; ad drachmam semis * Pituitam & bilem dejicit, præsertim in hydropicis: dejectiones autem citra stomachi injuriam movet. *Mesues, & Dioscorides.*

Esula à Græcis tithymalus dicitur. Sed veluti esulæ nomine tres plantæ intelliguntur, major videlicet, minor, & rotunda, sic etiam tithymali genera septem à Dioscoride aliisq; pluribus describūtur. Esula majore pytiusa Dioscoridis intelligenda est, & Alscebram majus Mesuæ: esula E minore, tithymalus cyparissias & alscebrā minus: esula rotunda, peplos: quæ omnes plantæ hodiè sunt cognitæ. Cognoscendæ sunt etiam reliquæ tithymali species, præsertim characias, qui reliquis præferebatur, ... Græcis erat in usu, hodiè cognitus est, quemadmodum & reliqua tithymalorum genera, his præsertim, qui in his investigandis diligentiam aliquam adhibent: nam omnes in Hetruria reperiuntur. Eorum descriptio cùm sit admodum prolixa, ex Dioscoride petenda est. Cæterùm ex omnibus esulæ F generib. minoris radicis cortex eligitur tenuis, lævis, fractu facilis, rubescens, Cassiæ fistulæ modo, post sex à collectu mēses, ex loco libero collecta initio Veris. Conservatur autem per annū. Corrigitur tragacantho. Dosis à siliquis duab. usq; ad tres. * Purgat valenter pituitam, aquas, atram bilem, & à juncturis. *Medici Florentini.*

Ebuli radix (Germ. Attich. Gall. *Hieble*. Hisp. *Yezgos*.) longa est, crassitudine digitali Nota est. Nascitur in montibus, sylvis, locis humentibus, incultis, & campestribus, secus vias. Flores æstate, baccæ autumno maturantur. * In vino decocta, & in cibis data, hydropicos juvat. *Dioscorides.*

Hermodactylus radix est officinis nota. Variæ sunt opiniones, cujusnam plantæ radix sit à veteribus descripta. Verisimilior tamen est eorum sententia, qui colchici radicem esse existimant, tametsi Dioscorides venenosam esse affirmet: nam medicamentorum purgantiū magna pars ferè est ejusmodi. Hermodactylum unum idemq; esse & Græcis & Arabib. credimus: itaq; hujus nostræ radicis facultatibus fret..., ea utemur hermodactyli veterum loco. Probatur candidus, corpulentus, plenus, gravis, nō cariosus. Nascitur in mōtibus. Colligitur Vere: siccatur in umbra, & cōservatur per annos tres. Corrigitur cinnamomo, mastice, zingibere, pipere lōgo, &c. Dosis ab aureo uno usq; ad duos. Calidus & siccus ordine secundo, cum humiditate excremētosa, flatulenta, nauseabunda. * Pituitam crassam, præsertim à juncturis trahit: ob id Podagrę, & aliis arthritidis differentiis confert. *Medici Florentini, & Mesues.*

Samsuci radix vulgaris est notitiæ. Nascitur in hortorum sepibus. * Aquam detrahit: stomacho inimica: hydropicos adjuvat, &c. *Dioscorides.*

Turbith planta est radice neque magna, neq; longa, caulis dodrātalis, subinde longior, digitalis crassitudinis, hederæ modo per solum repit. folia profert Althææ: flores etiam similes à candido rubentes, nonnunquam omninò exalbidos. Utilis autem medicinæ caulis duntaxat pars inferior, radici proxima, quæ gūmosa. Atq; hujus cortex est, quem officinæ ostendunt, crassior videlicet quidā ac inanis, caudicis inferioris exterior cortex, medio excēpto. Laudatur vacuū, arundinosum, fragile & plani corticis Turbith: deinde cui gummi adhæret con ei etū, quod gūmosum dicitur, & albidū. At gummosum nō est semper sua natura: sed Indi, quia viderunt à gūmositate optimi Turbith notas à nostris peti, solent ejus stirpē, ac cauliculos priùs quàm colligant, aut contorquere, aut leviter vulnerare, ut liquor efflueret quo tandem densato atq; concreto, cauliculos gummosos auferūt. Reperitur verò & quandoq; absq; contorsione gūmosum factum, sed tamen, quò faciliùs liquor emanare posset, vulnerari, ac contorqueri solet. Candidum etiam fit, in Sole resiccatū. in umbra etiam nigrescit. Provenit in maritimis, verùm non adeò mari vicinis locis, ut unda ejus allui queant, sed duabus aut trib. interdum à mari leucis, sive miliaribus distantibus, & quidem in incultis, & potiùs humentibus quàm siccis. Nascitur autem in Cambaya, Surrate, Dio insula, Bazaim, locisq; vicinis, & in Guzarate, ubi plurimū, atq; unde magna copia in Persiam, Arabiam, Asiam minorē, & Lusitaniam effertur. Pr... fertur aūt in Cambaya natū. Arab b. Persis, & Turcis Turbith appellatur: in Guzarate verò Barcamā: in Canara pro-

ra provincia, cujus civitas Goa, Tiguar. Habetur ab Indis Medicia pituitam dejiciens, ac expurgana medicamentum: cui si febris abest, adjicere solẽt Zingiber, alioqui absq; hoc ex decocto pulli gallinacei, aut cum aqua exhibent. Mesues Turbith calidũ esse refert ordine tertio, & crassam lentamq; pituitã vacuare: atq; hanc è ventriculo, thorace, nervis, atq; remotioribus artubus educere: sed tardioris facultatis esse, & ventriculum subinde eò subverti perturbariq;: quocirca Zingiber, mastichẽ, aliaq; aromata ei permiscenda: addi & oleum amygdalarũ dulcium, vel ipsa amygdala, aut sacchară, ne corpus hujus usu extenuaretur, aut emarcesceret: ab aliis item cum palmulis, amygdalis dulcibus, aliisq; contemperari, inde componentibus antidotum (electarium, aut electuariũ officinæ appellant) quod *Διατουρπέτου* dicitur, officinis ipsis, & Medicis exercitatis in usu frequẽs. Datur ipsius Turbith drachma (plùs minus) una, ad summũ duę. In decocto verò, aut diluto tres, quatuórve admittuntur. *Garcias ab Horto.*

Mechoacan radix est ante viginti annos primùm reperta in provincia Mechoacan dicta, quadraginta miliaribus supra Mexico, quã devicit Ferdinandus Cortesius, Anno 1524. Jam vidimus apud Franciscanos hujus urbis nascentem ex ipsa provincia Mechoacan navi delatã, multis ramis luxuriantem supra terram expansis colore cinereo, qui vicinas perticas, aut pergulas scandunt, & multiplici nexu amplectuntur, foliis rotundis, in mucronem desinentibus, secundùm pediculũ amplis, fibrosis, adeò verò delicatis, ut humiditate carere videantur: fructu coriandri sicci magnitudine, racematim cohærente, qui Septembri maturescit radice crassa vitis albæ seu Bryoniæ modo, ut nõ defuerint, qui eandem plantam esse putarent, aut saltẽ ei congenerem: sed multùm differunt. Nam Bryoniæ radix viridis & sicca, admodũ acris est Mechoacan verò insipida, & sine acrimonia. Milii semine obruta servatur hæc radix, aut lino picato, seu resinato involuta. Cæterùm nunc ex continenti advehitur Mechoacan, natum circa Nicaragua, & in Quito (ubi diligenter colitur, & magno in usu est, ob ejus mirabiles effectus) longè præstantius eo, quod ex nova Hispania adferri consuevit: cujus flos, semen, & ramuli etiam allati sunt. Erat verò is flos quasi mali aureæ, quinque foliis constans majoribus, è cujus umbilico protuberat calyx, sive vesicula quædam avellanæ magnitudine, membrana constans tenui, albicante, quæ in duas cellulas tenuissima pellicula secretas dividitur, & in singulis bina grana, ciceris exigui magnitudine, colore per maturitatem nigro, gustu insipido continebantur, quæ molli & spongiosa terra excepta, commodè nascuntur. Ex hujus radice fit conserva varii generis, Cydoniorum modo, sed etiam gelatina ex saccharo, & illius succo, quę in deliciis esse possunt: nam ut radix est insipida, facilè saccharum recipit, quocunq; tandem modo paretur. Molesta non est hujus radicis sumptio, quia nullius mali saporis est particeps, Ideoq; pueris, senibus, aliisq; qui vetera medicamenta respuunt, utilis est. * Pituitam præsertim, & aquas educit, Icterum, Cephalæam, strumas & epilepsiam curat, veteresq; defluxiones sistit, articulorum, coli, & renũ doloribus utilis est. convenit etiam uteri doloribus, asthmati, tussi veteri, febrientibus, & lue Venerea vexatis: hujus autem radicis sumendæ ratio talis est. Purgato priùs corpore serapiis, clysteribus, aut sanguinis missione, & diæta, pro Medici judicio: hujus radicis leviter contusæ pulvis vino albo maceratus, aut aqua fœniculi, anisi, aut cinnamomi (si quis vinum non fert) summo mane propinatur, dimidiæ drachmę pondere pueris, unius drachmæ juvenibus & adolescentibus, duarum verò drachmarum viris & mulieribus. Nec inutiliter datur ex syrupo novem infusionum. Dimidia post sumptum hoc medicamentũ hora, somnus conceditur, iis præsertim, qui vomitibus obnoxii sunt. Facta purgatione, datur jusculum, & paulò pòst cibus, qualis his dari solet, qui sese purgant. Fiunt nonnunquam ex eodem pulvere catapotia coriãdri sicci magnitudine. Mittit nobis promontorium D Helenæ, quod in eodem, quo Nicaragua tractu est, aliud Mechoacan genus sylvestris, quod gravia symptomata excitat, ut vomitus immodicos, tormina, & alvi profluvia: quã ob causam Scãmonii nuncupatur, sed nemo (periculo semel facto) utitur. Simile est alteri cùm folio, tum saltem is, tum radice, sed per omnia minoribus: & ipsa etiam radix acrimoniæ nonnihil habet. *Nicolaus Monardus.*

De Lignis, Sectio XIII.

Ligna sunt partes plãtarum firmissimæ, tanquam ossa in animalibus durissima: horum alia alterant qualitate

- Manifesta
  - Calida
    - Agallochum, Xyloaloë, *Lignum aloes*,
    - Aspalathus,
    - Buxus,
    - Guajacum, Sanctum,
    - Indicum,
    - Ebenum,
    - Juniperi *lignum*,
    - Narcaphthum,
    - Viscum *quercinum*,
    - Xylocasia,
    - Sassafras,
    - Lignum *aromaticum*,
    - Lignum *ad renum affectiones, &c.*
  - Frigida
    - Cypressi, Loti *arboris*,
    - Santalum *album*,
    - Santalum *rubrum*,
    - Santalum *citrinum*,
    - Tamaricis.
- Occulta: ut
  - Lignum *Laricis*,
  - Lignum *Ficus*,
  - Viscum *Quercinum*.

De Lignis calidis.

Lignum Aloes, Agallochum, Xyloaloës, Germ. Paradeiß holtz/ lignum est, quod ex India atque Arabia deportatur, varium, maculatum, odoratum, gustu astringens, cum quodam amarore: cortex ejus corio similis, colore aliquantulum versicolore. Arabibus præfertur id, quod ex India adfertur, crassum, nigrum, varium, solidum, grave, sine candore, & quod ignibus impositũ diu perdurat. * Mansum animæ suavitatem commendat, pro thure ad suffimenta substituitur. Ramenta ejus pota drachmæ pondere, languidum ex humore ventriculum, resolutumque confirmant: adhæc jecinorosis, dysentericis, pleuriticisque opitulatur. Hæc medici Florentini ex Dioscoride. Cæterùm Garcias ab Horto Agallochi historiam sic describit: Arbor est oleæ instar, interdum major, fructum, aut florem videre non contigit, ob difficilem & periculosam hujus arboris diuturnã observationem, frequenter istic grassantibus Tigribus. Allati verò mihi sunt à Malaca rami cum foliis. Ferunt autem recens dissectum Agallochum nulla odoris fragrantia gratum esse, nec nisi siccatum odoratum esse. imò eum odorem per universam ligni materiem non diffundi, sed in ipso arboris corde sive matrice co-

A acervari. Crassus est enim cortex, & ligni materies odoris expers. Haud negaverim tamẽ, quin putrescente cortice, & ligno, oleosus ille, & pinguis humor fugiat, & ad matricem recedat, illamq; odoratiorem faciat. sed ut odor Agallocho concilietur, minimè putredine opus est. Multi enim sunt adeò experti, & dextri in Agallocho dignoscendo, ut etiam recens sectum judicare possint, sit'ne odoratum futurũ, an nulla odoris jucunditate spiraturum. Etenim in o-
B mni lignorum genere, aliud alio prçstantius est. Solent autem Malacæ incolæ Agallochum repurgare antequam negociatoribus vendant. Cæterùm lignum Aloes, licèt hic natum, tres aureos pendit in singulas libras.

Aspalathum officinis incognitũ esse creditur, eiq; substituitur lignũ aloes. Sylvio cõtraria est sentẽtia, qui cẽset, lignũ aloes officinarũ, aspalathũ veriùs esse, quã agallochũ. Optimus est gravis, detracto cortice rubescẽs, aut in pur-
C puram vergens, densus, odoratus, gustatu amarus. Est & alterum ejus genus candidum, lignosum, sine odore: quod deterius habetur. Nascitur in Istro, Syria, & Rhodiorum insula. * Vim calefaciẽdi cum adstrictione obtinet. Unde decoctum cũ vino, ad tetra oris ulcera colluenda convenit: ad nomas genitaliũ, & sordida ulcera infunditur: subjectum in pesso, partum extrahit.

hit. Alvum sistit ejus decoctum: & sanguinis rejectionem potu cohibet: urinæ difficultatem inflationesq; discutit. *Dioscorides, & Medici Colonienses.*

Aspalathum verum existimarunt hucusq; esse lignū quoddam coloris flavi, quod Venetiis & Florentia fuit apportatū, in quibus locis ex eo globuli pro recitandis precibus parātur, atq; interdum Neapolim quoq; afferunt, ubi vocarunt Santalum nōnulli, alii lignum Aloës, quanquā ab utroq; multū differat. Imò aliqui volunt lignū esse Thuris. Sunt præterea, qui pro Aspalatho accipiunt speciem illam ligni Aloës, quæ ex Rhodo affertur, quod quidem arbitror, si nō legitimum fuerit lignum Aspalathi, illius tamen loco saltem rectè accipi posse. Non diu quoque est quòd Melchior Guilandinus, peritissimus, si quis alius rerum simplicium, frustum ligni Aspalathi ad me miserit præditū omnibus notis, quibus illud authores describunt, idque peculiariter spirabat nescio quid odoris de Castoreo, sicuti Plinius quoq; vult: idq; si haberi ubique posset, non nobis de succedaneo esset multùm laborandum. Neq; dubito, quin alii quoq; ab isto præstante investigatore simplicium impetrare possint; nam ego priùs quoq; specimen ejus vidi apud Imperatum.

BUXUS, Germ. Buchsbaum Gall. *du Bouis.* planta est notissima: gaudet frigidis & apricis: spississima, densissima, atq; ponderosissima, adeò ut in aquis nōn fluitet, nec cariem sentiat. Hæc etsi nullius sit in medicina usus, ut veteres prodidere: non desunt tamē è recentioribus, qui velint, non aliud esse Italis Buxum, quàm Indis lignū, quod Guajacum appellant: ea tantùm ratione ducti, quòd pluries experimento compertum sit, ejus decocto etiam feliciùs eos sanatos esse, qui Gallica lue affecti erant. Quod etsi experientiæ concedi possit, illud buxi lignum præstare: attamen quòd buxus in Italia nascens & Guajacum ab Indis petitum, una & eadem sint planta, nunquam profectò crediderim. *Matthiolus.*

LIGNUM GUAIACUM Sanctum, Indicum, ebeni genus esse creditur. Optimum est grave, densum, interiore parte nigra, exteriore, & illā ambiente, subflava: cortice lævi, firmiter hærente, ligni scobe, si manibus comprimatur, simul cohærente (quod pinguedinis ejus indicium est:) quod deniq; in sua decoctione multum odorem, saporem atq; colorem relinquit: magnitudo autem, aut parvitas fragmentorum non sunt tam magni momenti, quàm notæ suprà dictæ: sed in hac parte mediocritas laudari potest. Advertendum est, cortice nos uti seorsim, quem plerunque fraxini cortice adulterari contingit aut similibus, qui tamen dignoscuntur sapore & odore quodam peculiari. * Exiccat, attenuat, liquefacit, expurgat, sudorem movet: contagioni atq; putredini resistit: quapropter morbo Gall. eo mirè subvenit. Ejus decoctū vetustis ulceribus, scabiei, & impetigini convenit, decenti victus ratione adhibita. Hodie per Chymiam, in aquam, in oleum, & in salem redigitur: quæ illius studiosi Mercurium, sulphur, & salem nominant: quibus multò tutiùs & celeriùs lues Venerea curatur. *Medici Florentini, & Andernacus.*

EBENUS optima habetur Aethiopica, & nigra, nullos habēs venarū discursus, factitii cornus lævore: cùm frangitur, densa apparet, mordens gustu, atq; adstringens. Suffitur jucundo odore supra carbones sine fumi tædio. Recens autem ad ignem prolata, ob pinguedinem accenditur, & trita ad cotem rufescit. Altera est Indica, internatis candicantibus, & modicè fulvis, item frequentibus maculis. cæterùm prior bonitate antecedit. Apud quosdam sesamina, aut spinea ligna consimilia pro ebeno vænenunt, quod discernitur ex eo, quòd fungosa sunt, & in purpureas assulas resolvuntur, nihil mordacitatis in gustu, nec redolentiæ in suffitu præ se ferentia. * Caliginem oculorum absterget. ad veteres destillationes, pustulasq; mirum in modum pollet: si quispiā facta ex eo coticula collyriis utatur, meliùs proficiet. Ad oculorū medicamenta efficax est, si scobes, ramentáve vino Chio die noctuq; macerata, in collyria digerantur. Nonnulli præterita ipsa excolant, reliquaq; eundem in modum peragunt. Alii pro vino aqua utuntur. Uritur in fictili novo, donec in carbones redigatur. Lavatur plumbi usti modo: & ita siccis, scabrisq; lippitudinibus conducit. *Dioscorides.*

JUNIPERI lignum ad centenarios annos incorruptū perdurat: ejusq; carbo accēsus, & suo cinere obrutus, ignem integro anno fovet. * Accensum serpētes fugat. Corticis cinis cum aqua illitus, lepras eximit. *Matthiolus.*

NARCAPHTHUM ex India defertur. lignum est corticosum, simile sycomori libro: & velut putridum, antiquitatem nimiam præ se ferens: quod jucundi odoris gratia suffitur. Miscetur thymiamatis compositis. * Constrictionibus vulvæ suffitu prodest. *Dioscorides.*

VISCUM, German. Mistel Gall. *du Guy ou de la Glu*, per se non est arbor, sed in arboribus nascitur, fronde plerunque perpetua. Laudatissimum, quod in quercu provenit, recēs, intùs porraceū, extrà fulvū, quod asperi nihil, aut furfurosi conceperit. Fit acinis in quercu nascentibus buxeo fruticis folio. * Lignum tritum, potatum, comitialibus prodest. *Dioscorides.*

XYLOCASSIA, XYLOCINNAMOMUM, Cassia Græcorum creditur esse cinnamomum, sive canella crassior rudiórve ex annosis arboribus cinnamomi arboris, lauro similis, aut saltē ex trunco potiùs, quàm ex tenuioribus ejus ramis decerptus cortex. Quemadmodū enim cerdones coriarii ad operas suas gravatim admittunt cortices quercuum annosarum crassiores, expetunt verò tenellos tenellarū & novellarum quercuum cortices: ita cōstat tenellos & subtiliores cortices cinnamomi lōgè magis aroma-

ticos esse crassioribus. Unde tale cinnamomum Reges Portugaliæ ægrè etiam dimittunt, adeò ut præstantissimum cinnamomũ etiamnum vix habeamus: imò & Actuario leptocinnamomũ, id est, tenue cinnamomũ pro optimo habetur. Cassia itaq; nobis allata, præfertur longa, odorata, gustu cum acrimonia grato, rufescens. *Medici Colonienses.*

SASSAFRAS, ligni quoddam genus ex Florida novi orbis provincia, quæ vigintiquinq; graduum altitudine polum habet, nunc recens in Hispaniam invehitur, cujus ante paucos annos notitiam Gallus quidam mihi dedit, ejus facultates mirum in modum prædicans, adversus varios morbos, ut ipse & alii Galli experti erant ab ejus regionis incolis edocti. Profligatis ex ea regione Gallis, nostri Hispani in similes morbos incidere cœperunt, ob pravi succi alimenta, aquarũ crudarum potationem, & sub dio dormitiones: at à quibusdã qui remanserant, Gallis de hujus ligni facultatib. moniti, eo usi sunt, & sanitati restituti. Dicitur hæc arbor Indis Pavame, Gallis (quos imitati sunt Hispani) nescio quam ob causam, Sassafras. Arbor est magna, Pini mediocris magnitudine & forma, (tametsi minores inveniantur) unico trunco nudo, ramis in cacumine expansis, ut Pinus repurgata, cortice, quem integit tenuis cinerei quædam pellis, ex cinereo nigricante, gustu aliquantulum acri, sed aromatico, nõnihil ad fœniculi saporẽ tendente, odorato, ita ut pauca ejus quãtitas cubiculum suo odore impleat: materia trunci, & ramorum alba ad cinereum colorem tendente, non adeò aromatici saporis, & odoris, uti cortex: folio ficulneo, in tres angulos desinẽte, novello verò folio pyri foliũ æmulante, sed quod vestigia angulorum habeat, pervirente, hoc est, foliis novellis semper eis, quę decidunt, succedentibus, colore viridi obscuriore, odorato, præsertim si siccum sit: an florem fructũmve ferat, incertum: radicibus nunc crassis, nunc tenuibus, pro arborum magnitudine, levibus, sed nõ adeò, ut lignum, per summos terræ cespites expansis, ut facilè evelli possint, quod ferè cõmune est omnib. arboribus Indicis. (imò referunt Hispanicas arbores eò delatas, steriles fieri, nisi in superficie terræ plantentur) cortex radici firmiùs inhæret cinereus, ipsiusq; arboris cortice magis aromaticus, ideoq; radicis decoctũ odoratius & præstãtius est, & ab Hispanis isthic usurpatur. Nascitur in maritimis & locis temperatis, hoc est, neq; nimium siccis, neque nimiùm humidis, ut in portubus sanctæ Helenæ, & sancti Matthæi: nam alibi per universam Floridã haud facile invenias: isthic verò sunt integræ sylvæ, quæ ob suavissimum, quem spirant odorem, ab Hispanis primum eò venientibus, arborum Canellæ esse existimabantur: nec immeritò, nam adeò odoratus est, & acris hujus arboris, atque Canellæ cortex, & eosdem effectus præbet ejus decoctum, quos Canellæ. Omnium optima est radix, deinde rami, tertiò truncus, sed cortex o-

A mnibus præfertur. Arboris & ramorũ temperamentum calidum & siccum est in secundo gradu, cortex aliquantum calidior, ad initium tertii gradus in calore, & siccitate accedens: quibusdam calidus in fine primi, siccus in tertio gradu. Licèt corticis & ligni usus duntaxat in Medicina receptus sit, Indi tamen recentia folia trita, vulneribus imponũt, & sicca in alios medicos usus servant. Ejus decoctum commendatur in omni morborum genere, præsertim verò in obstru-
B ctionibus, & partibus internis roborandis: ad tertianas, & febres antiquas. Commodè ex saccharo propinatur defluxione laborãtibus, asthmate, pectoris vitiis ex frigiditate provenientibus, & consequẽtes doloribus nephritiris, & renum, è quibus calculum ejicit, & flatus discutit: quã etiã ob causam uterũ ad conceptionẽ præparat, & mẽses provocat. Vomitus cohibet, cõctionẽ juvat, alvumq; subducit Illius fragmẽtum assiduè gestare, & odorari maximè prodest
C adversus pestis contagia, præsertim non neglectis aliis remediis. Deniq; ob ingentem siccitatem, & moderatum calorem, est remedium excellens ad omnis generis defluxiones, quoniam eas absumit: sed iis qui extenuati sunt, & imbecilles non convenit. Decocti verò seu aquæ præparandę hæc est ratio. Radicis cum suo cortice assulatim cõfractæ uncia dimidia, in tribus aquæ sextariis, fictili novo duodecim horis maceratur: lento igne ad duorum sextariorum
D consumptionẽ decoquitur: colatur, & in fictili vitrato adservatur. Postmodum supra ea fragmenta tantum aquæ superinfunditur, & decõquitur ad dimidii sextarii consumptionem. Ea est secũda aqua, quæ ordinarii potus loco erit. Illud verò observandum est, plus aut minus ligni in decoctionem injici, viribus, & temperamento ægrorum consideratis: etiã minore quãtitate, & minùs cocta propinatur hæc aqua biliosis, quàm pituitosis. Sed vulgariter quarta
E sextarii pars aquæ tepidæ sumitur manè, deinde sudatur, & vestis mutatur, nec quisquam eorũ, qui hoc medicamentũ sumpserit, lecto se continere cogitur. Prandium fit media gallinæ assa, cũ aliquot uvis passis, & amygdalis, & avellanis tostis: cœna fit è conservis convenientibus. morbo qui curatur, potus secũnda aqua. Singulatim experimento didici, hoc decoctum, ut dixi, propinatum, utilissimum iis fuisse, qui pedes & manus podagra sic contortos habebãt, ut iis
F uti non possent. Ad luem item Veneream non minùs utile, quàm aqua Guajaci, aut Chinæ. Ligni fragmentum præmansum eo dente, qui dolet, & isthic retentum, dolorem sedat. Porrò qui tam exquisita victus ratione uti nolunt, aquam simplicem hac ratione decoquant. Ligni assulatim confracti semuncia, plusve aut minus, pro conditionibus jam enumeratis, in tribus aquæ sextariis ad dimidias coquitur: ea aqua diu utendũ eùm in prandio, tum in cœna, & interdiu. Qui vino abstinere non norunt, ea aqua dilucre poterunt, etenim saporis & odoris gratiam

tiam vino conciliabit. *Nicolaus Monardis.*

Lignum Aromaticum, Bernardinus de Burgos pharmacopola, mihi ostendit ligni cujusdam fragmentum, ligno sancto fere simile, cujus corticis odor, & sapor adeò aromaticus, & excellēs est, ut macis, aut nucem myristicam longè superet, imo Canellam odoris suavitate, piper acrimonia. Magna hujus ligni quantitas in monte quodam cæsa fuerat, & in navem seu liburnicam delata, ignis struendi causa. Unde perspicere licet, quàm multæ arbores, & aliæ plantæ in nostris Indiis inveniantur, insigni facultate præditæ, quandoquidem ignis struendi gratia odoratis, & aromaticis arboribus utuntur, quarum cortice in pulverem redacto, cor & ventriculus roborari reliquaque membra foveri possent, & aromatum ex Maluccis insulis Arabiaque & Perside usque petitorum, vices supplere. Sed nos accusandi sumus, qui eas diligentiùs non inquirimus, & investigamus, quandoquidem spontè montibus, locisque incultis nascuntur. *Idem.*

Lignum ad renum affectiones, & urinæ incommoda. Nobis etiam mittit nova Hispania ligni quoddam genus crassum, & enode, materie pyri: cujus usus jam diu receptus fuit in his regionibus ad renum vitia & urinæ difficultates, & incommoda. Postea expertū est, ejus aquam in jecoris & lienis obstructionibus utilem esse. Fit autem hac ratione. Lignum assulatim & minutim concisum in optima & limpidissima aqua fontana maceratur, atque in ea relinquitur, donec aqua à bibentibus absumpta sit. Dimidia hora post injectum lignum, aqua cæruleum dilutiorem colorem contrahit, qui sensim intenditur pro temporis diuturnitate, tametsi lignum candidum sit: cæruleum ideo dico, quoniam adulteratur alio ligno simili, quod aquam croceo colore inficit, ne quis fallatur. Hac aqua assiduè utūtur, ea vinum diluunt, & mirabiles experiuntur effectus, sine ulla humorum commotione: neque enim opus est alia victus ratione, quàm temperata: siquidem aquæ sapor non magis immutatur ligni injectione, quam si pura esset, & nihil in ea maceratum. Calidum & siccum est in primo gradu. *Idem.*

De lignis frigidis.

Cupressi patria Creta insula est. Perpetua coma viret, cujusque materies nec cariem, nec vetustatem sentit, ut etiam cedri, ebeni, taxi, buxi, & oleæ. Lignum nulla temporis diuturnitate suaveolentiam exuit. *Matthiolus.*

Loti arboris lignum dysentericis utile est, in scobem redactum, & in aqua ferrariorum maceratum, coctumq;, & per clysteres injectum, cum variis oleis, quæ ejusmodi affectibus prosunt. *Andernacus.*

Santalum in utraque India sylvis densissimis, ingentissimisq; nascitur. Cujus tria numerantur genera: quorum præfertur pallidum, secundum locum habet album, postremum rubrum, quod nullo commendetur odore, priora duo suaviter spirant. Refrigerat excessu tertio, siccat verò secundo. * Rubrum privatim defluxiones prohibet: incandescentibus inflammationibus podagrisq; ex succo solani, aut sedi, vel portulacæ unà terā illinitur. Candidum ac pallidum, ex rosarum aqua fronti imposita, capitis dolores mulcet. Adversantur omnia calidis febribus: epota æstuanti ventriculo mirificè auxiliantur. Fiunt ex iis & aqua rosarum epithemata, quæ ventriculo illita ejus fervorem in ardentissimis febribus extinguunt. Adhæc santalum non modò cordi efficacissimè lætitiam affert, sed & robur non parvum addit. Quare his immiscetur medicamentis, quę cordi, & cordis palpitationi maximam opem præstant. *Matthiolus ex Avicenna.*

Tamarix, seu Myrica, arbor vulgò cognita est, cùm apud pigras & stagnantes aquas enascatur, fructum quasi florem ferens, compage muscosum. * Potorios calices è caudice lienosis moliuntur, quò datus in his potus proficiat. Cinis hujus omnia ulcera ignis exustione contracta, efficaciter exiccat. *Diosc. & Serapio.*

De lignis alterantibus qualitate occulta.

Lignum Laricis alumine illitum nō comburitur. Cujus rei specimen edidit Archelaus Mithridatis præfectus in lignea turri contra Syllam, quam frustrà incendere conabatur, eò modo quo Cæsar Castellum ex larigna materia constructum circa Padum. *Plin.*

Ex Ligno Ficulneo cochlearia facta hoc habent peculiare, quòd carnes ad celerem coctionem adigunt, si elixationi earum sæpiùs admoveantur, vel cum illis unà elixentur. *Mizaldus.*

Ex Visco Querno orbiculi, vulgari filo transfixi, idem præstant in amolienda & præcavenda epilepsia, quod Pæoniæ masculæ radix, aut Smaragdus è co[illegible]o pendens. *Hollerius.*

De Corticibus, Sectio XIV.

- Cortices vel
  - Arborum & *fruticum: quorum alii*
    - Alterantes *qualitate*
      - Prima. *Sic calidi in*
        - Primo — Macer, Guajaci *cortex*, Tamaricis, &c.
        - Secundo — Cinnamonum, Canella, Thuris, &c.
        - Tertio — Macis.
      - Secunda. *Sic*
        - Aperiunt — Thymiama, &c.
        - Dolorem *leniunt* — Fraxini, &c.
    - Purgantes — Sambuci.
  - Fructuum: & *vel alterantes qualitate*
    - Prima. *Sic*
      - Calidi — Mali *Citri*, Mali *Aurantii*, &c.
      - Frigidi — Glandium *calliculi, ſeu Cupulæ*, &c.
    - Secunda. *Sic aſtringunt* — Granatorum, Juglandium *viridium*, &c.
  - Radicū: *quorum alii*
    - Alterantes. *Sic*
      - Calidi *in ſecundo* — Cortex *Capparum*, &c.
      - Frigidi *in tertio* — Mandragoræ, &c.
    - Purgantes
      - Bilem & *pituitam* — Eſulæ, Cucumeris *ſylveſtris* &c.
      - Aquam — Sambuci, Ebuli, &c.

De Corticibus calidis in primo.

MACER, Germ. Muſcatbluſt/ ex Barbaria advehitur: interior nucis moſcatæ cortex cenſetur, qui nucleum ipſum proximè ambit: lignoſus, flaveſcens, craſſus, & guſtu perquàm adſtringens: ſtomacho ſuavis. * Contra cruentas excreationes, dyſenterias & alvi fluxiones bibitur. *Dioſcorides.*

CORTEX GUAIACI, annoſis niger, juvenibus verò ſubrutilus: melior atq; præſtantior eſt, qui ex optimo ligno colligitur. * Vires eaſdem, quas lignum, obtinet.

TAMARICIS cortices cultello abraduntur: ſiccantur diligenter, & conſervantur in arculis ligneis per annum. * Dantur cruentæ excreationi in potu, & cœliacis, & contra profluvia fœminarum, regium morbum, phalangiorum morſus: illiti tumores inhibent. Decoctum cum vino, lienem abſumit, &c. *Dioſcor.*

De corticibus calidis in ſecundo.

CINNAMONUM, ſeu Canella, ſive Caſſia tam

A longa difficilique via olim petebatur, ut perfectam ejus notitiam conſequi veterib. haud facile fuerit. Hinc factum, ut innumeræ fingerentur fabulæ, quas Herodotus pro veris refert. Et quoniam ingens hujus erat precium, majorq; in hominibus lucri cupiditas, adulterabātur aromata hujuſmodi, & hac ratione fiebat, ut diverſa illis inderentur nomina, tametſi plerunque ejuſdem eſſent generis. Propter locorum igitur diſtantiam, & minùs frequentatas has regiones à ne-
B gociatoribus, probè cognita Caſſiæ hiſtoria veteribus non fuit. Nam qui eam Ormuz & Arabiam devehebant, Chinenſes erant. Ex Ormuz deinde in Alep emporium totius Syriæ nobiliſſimum ab aliis negotiatoribus transferebatur. Qui verò inde eam ad Græcos deportabant, aut apud ſe naſci, aut in Æthiopia dicebant, multiſque cum ſuperſtitionibus cædi, dividiq; à ſacerdote in ternas partes, quarum unam Deo poneret, alteram Regi, tertiam Sacerdotibus. Cæte-
C rùm neque Caſſiam, neq; Cinnamomum apud Æthiopes, aut Arabes naſci noſtrorum Luſitanorum

norum navigatione palàm factum est, qui totam illam oram circumlegerunt, magnaque ex parte terrestri itinere peragrarunt, nullam autem cassiam, aut Cinnamomum vidisse affirmant. Huc adde, quòd ipsimet Arabes Canellam di- ctam hinc petunt, cujusque precium apud eos intenditur, quoties hinc eò non defertur. Dicet aliquis, Canellam quidem apud eos non nasci, & propterea ab Indis petere, sed legitima Cassia & vero Cinnamomo eos non carere, fortè autem à Barbaris, & inconditis populis ignorari. Familiares habeo eruditos viros Medicos Arabes, Turcos, & Corazones, qui omnes Canellã crassiorem, Cassiã ligneam appellant. Præterea nonnulli ex nostris totam Æthiopiam sub Ægypto, (quam nunc Guineam vocant) nõ solùm secundum mare, sed & in Mediterraneis peragrarunt; alii ab insula D. Thomæ nuncupata usq; ad Sofala, & Mozambique, & inde Goam penetrantes; alii plerique à promontorio Bonæ spei (cùm naufragium passi essent) usq; ad Mozambique, & Melindam, ita ut utramque Æthiopiam supra & infra Ægyptum perlustrarint: nulla tamẽ his conspecta est Canella vel cassia. Cùm igitur orbis nunquam ita fuerit cognitus, præsertim Lusitanis, verisimile est non defutura hujusmodi aromata, & celebria medicamenta, qualia sunt Cinnamomum & cassia: sed abundãtiam ipsam, hanc nobis dubitationem parere. Neque enim (tametsi nostri minimè curiosi fuissent) credendum est, ipsos incolas tam nobilia aromata tacituros. Nam quemadmodum barbarissima gens, quæ insulam D. Laurentii incolit, mercatoribus, qui eò interdum devehuntur, fructum quendam Avellanæ magnitudine ostendit, quod Caryophyllos redolet: eadem ratione credendum est, Æthiopes Cinnamomum & Cassiam adeo odorata medicamenta nostris demonstraturos fuisse. Porrò cassia lignea Arabibus, Persis & Indis Salihacha vocatur: à vulgo autem Indorum eodem nomine dicitur, quo Canella: nullam enim inter Canellam & Cassiam differentiam faciunt. Neque ut verum dicam, quispiam Cassiam, à Canella differentem vidit. Cæterum quòd Canellæ diversa Cinnamomi & Cassiæ nomina indita fuerint, occasionem præbuisse puto Mercatores Chinenses, (nã annales urbis Ormuz produnt olim quadringentas naves è Chiua uno eodemq; tempore eo appulisse) qui cùm è sua regione aurum, sericum, porcellanas, moschum, cuprum, margaritas, aliasque hujusmodi merces evehrerent, nonnullas ex eis in Malaca vendebant, santalum, nucem myristicam, macerem, caryophyllos, lignum aloës contrà in suas naves inferentes, quæ rursus in Zeilan & Malayas divendebant, indeque sumebant Canellam, ex Zeilan videlicet laudatissimam, & ex Malavar minus selectam, similiter & ex Jaoa, unde etiam Piper, Cardamomumque evehebant, caque omnia deinde Ormuz, aut in Arabiæ oram maritimam perferebant. Interrogati autem isti Chinenses, quænam essent hæc aromata, & unde ea advehérent, fabulas illas narrabant, quas recenset Herodotus, ut his commentis earum mercium precia augerent. Cùm autem quæ in Zeilan nata essent Canellam, ab ea, quam in Jaoa, & Malavar sumpserant, differre cõspicerent, diversa illis indidére nomina, cùm tamen ejusdem generis essent cortices, pro soli cœlique varietate solùm differentes, ut plerunq; idem fructus pro regionum & soli varietate suavior fieri, aut à naturali bonitate degenerare solet. Ementes ergo Ormuz incolæ eam Canellam à Chinensibus, idcirco eam Darchini, quod Persis lignum Chinense sonat, appellarunt: deinde Alexandriam vehentes, ut eam Græcis eò confluentibus cariùs venderent, Cinnamomũ vocarunt, quod signi- ficat lignum odoratum, quasi Amomum ex China delatum. Deteriori autem Canellæ, quæ scilicet ex Malavar, & Jaoa delata esset, idem nomen quo in Jaoa appellatur, indiderunt, scilicet *Caymanis*, quod lingua Malaya dulce lignum sonat, (hanc corrupto vocabulo Cassiam Greci dixerunt) duo diversa nomina eidem rei imponentes. Usus est autem Avicenna lib. 2. cap. 128. cum Rhase & reliquis Arabibus, vocabulo Persico, *Darchini*, ut plerisq; aliis Persicis solet. Nam canella cujuscunque generis Arabicè *Querfaa*, & *Querfe* dicitur. Reliqua verò nomina Arabibus prodita corrupta sunt, ut Darsihahan & similia. Vocatur in Zeilan Cuurdo: in Malyo, uti dixi, Caismanis: in Malavar, Cameaa. Nam quod Serapio Darchini arborem de China interpretatur, corruptum est exemplar, & hæc interpretatio ab interprete addita. Cætetùm rogatos volo omnes cùm Medicos, tũ Pharmacopœos, ut posthac Cassiæ loco Canellam deteriorem præscribere desinãt, & selectissima utatur, quandoquidẽ tanta nunc est ejus copia. Tum etiam ne Cassiam duplici pondere pro cinnamomo in compositionibus injiciant, tametsi freti Dioscoridis & Galeni auctoritate. Scribunt nonnulli, canellam nostram veterum Cassiam nõ esse, quòd (ut ajunt) nigricans sit, & inodora: aut si sit, Pseudocassiã Dioscoridis esse potiùs, quam legitimam. Fit interdum, ut etiam hic in India Cassiam admodum depravatam cum alia inveniamus non exigua quantitate, (quoniam aut non benè parata fuit, aut non suo tempore cæsa) quandoquidem vix Aroma reperias corruptioni magis obnoxium, quàm Canella est, præsertim si diu in navi perstiterit. Est enim hæc regio putredini admodum obnoxia, maritimis præsertim locis, imò quotidiana experientia videmus, Canellam singulis annis multùm de sua odoris & saporis suavitate deperdere. Si quis plura de Cassia requirat, legat Manardum lib. Epist. 8. epist. 1. & commentarios Matthioli, lib. 1. cap. 12. & 13. qui multis argumẽtis demonstrant, nostram Canellam, legitimam Cassiam esse. Sed quòd Cinnamomum inveniri negent, in eo falluntur, cùm Cassia, Cinnamomum, & nostra Canella unum idemque sint medicamentum. Annotavit Lacuna lib. 1. cap. 13. in æ ubus Indicis Wylipone se

omnia Cinnamomi genera à veteribus descripta
observasse. Sed ego hic in India plura duobus
non observavi, videlicet quod in Zeilan nasci-
tur, & quod in Jaoa, & Malabar. Nam quod in
Lusitaniam devehi solet, Zeilaniticum omnino
est. Potuit autem fieri, ut quinque genera bo-
nitate discreta invenerit, non autem genera di-
versa. Quod verò deinde addit de Cinnamomo
cum Maria Stiliconis uxore reperto sub Paulo
tertio, fabulosum prorsus videtur. Fatentur non-
nulli, Cinnamomum quidem nos habere, sed nō
illud Mosyliticum, quod à Dioscor. lib. 1. cap. 13.
cæteris generibus præfertur, quodq; Theophr.
lib. 9. cap. 5. multis nodis constare scribit. Sed his
abundè satisfactum puto iis argumentis, quæ
antè protulimus. Porrò Cinnamomum sive Ca-
nellæ arbor magnitudine est oleæ, interdum mi-
nor, multis ramis prædita, non iis quidem con-
tortis, sed rectis fermè: foliis Lauri quidē colo-
re, sed forma ad Citri folia accedente, (non verò
foliis Iridis, ut fabulosè quidam scripsére) flori-
bus candidis, fructu nigro, & rotundo, avellanæ
ferè magnitudine, aut exiguis olivis simili. Est
autem Canella nihil aliud nisi secundus & inte-
rior arboris cortex: nam hęc arbor duplici corti-
ce munita est, veluti suberis arbor, non eo tamen
adeò crasso, & distincto. Exemptus ergo cortex
crasso illo, & exteriori libro repurgatur: deinde
in laminulas quadrangulas sectus, humi abjici-
tur, atque ita per se convolvitur, ut trunci unius
rami integer cortex: videatur, cùm tamen dunta-
xat partes sint corticis in tubulos digiti crassitie
convolutæ, truncus verò interdum femoris cras-
situdine reperiatur. Roseum autem illum, sive
ex cinereo vinosum colorem Solis calore con-
trahit: qui non probè paratus, candicans, sive ci-
nerei coloris sit: nimiis verò Solis ardorib. adu-
stus, niger. Exempto cortice, tribus postea annis
ab ea arbore abstinetur. Frequentes sunt hæ ar-
bores in Zeilan, solebatque vili emi Canella: sed
triginta abhinc annis, nemo eam emere potuit,
præter procuratorem regiorum negotiorum: fa-
ctorem vocant. Zeilanicis minores sunt eæ, quæ
ignobiliorem Canellam præbent in provincia
Malavar, & in Jaoa sive Java, non tamen adeò
pusillæ, ut eas Plinius lib. 12. cap. 19. & Galenus
lib. 1. de Antidotis esse censent. Sunt verò omnes
sylvestres, & spontè nascentes. Nusquam alibi,
quod sciam, nascitur Canella, tametsi Franciscus
de Tamara scribat in freto maris Erythræi Cin-
namomi arbores & lauros maris æstu interdum
opertas inveniri: quoniam nostri singulis annis
per mare Erythræum navigant, nullam tamen
hujusmodi arborem viderunt. Nam quod ad
Occidentalis, quam vocant, Indiæ historiam atti-
net, non verisimile videtur Canellam istic nasci,
quandoquidem eam dicit calyces glandesq; su-
beris modo ferre, cùm legitima Canella veluti o-
livas ferat: seu alia erit sui generis arbor. Nec, uti
eadem refert, in China nascitur. Nam è Malaca
Chinam cum aliis mercibus defertur. Intelligo
verò plurimam etiam Canellam, in insula Min-

A danao nasci, & vicinis insulis, sed procul eæ à
China absunt: Putarunt etiam nonnulli in Alep
nasci Canellam, quòd apud aliquot scriptores
præscriptum invenerint Cinnamomum Alipiti-
num: sed sciant, non magis istic, quàm in Hispa-
niis nasci. Verùm cùm ex his regionib. Ormuz,
& inde Alep devehatur, factum est, ut in corru-
ptam Canellam inde in Europam advectam ab
ipsa urbe Alep denominarint. Tametsi autem
Zeilanitica reliquis præferatur, invenitur etiam
B interdum ignobilis, qualis est, quę crassiori corti-
ce constat, minusq; in tubulos cōvolvitur, quòd
non sit ejusdem anni: quò enim vetustior cor-
tex, eò deterior. Quæ verò in Malavar nascitur,
tota ferè est ignobilis, tantumque à Zeilanitica
differt, ut centenæ Zeilaniticę libræ, decē aureos
pendant, Malavaricæ verò libræ quadringentæ
unum duntaxat aureum. Extillat ipsa radix li-
quorem Caphuram redolentem. Sed Rex vetule.
radices vulnerari, ne arbores pereant. Elicitur a-
C qua plumbeis, aut vitreis instrumentis ex ipsis
floribus, sed quæ fragrantia & odoris suavitate
ei cedat, quæ ex corticibus nondum exiccatis e-
licitur, tametsi ex solis floribus elici auctor sit
Lacuna lib. 1. cap. 12. * Utilis est stillatitius hic li-
quor ad plurima: nam stomachi imbecillitatem
roborat, coli dolores ex causa frigida provenīē-
tes illico lenit, ut plerunque sum expertus, faciei
colorem commendat, & oris halitum, præterea
ad cōdiendos suavioresq; efficiendos cibos per-
D quàm idoneus. Ex canellæ baccis oleum extra-
hitur quemadmodum ex olivis, sevaceum quo-
dammodo, & saponi Gallico simile, inodorum,
nisi calefactum sit, tunc enim Cinnamomum a-
liquantulum olet. Eo utuntur adversus ventri-
culi & nervorum frigidam intemperiem. Cæte-
rùm excalfacit Cinnamomum, emollit, & con-
coquit: urinam ciet, tam mēses, quàm partus po-
tum, aut ex myrrha impositum pellit. contra be-
stias, quæ virus ejaculantur, venenaq; convenit:
E caliginem pupillis oculorum observantem dis-
cutit: crassitiem extenuat: lentigines, & vitia cu-
tis in facie, ex melle illitum detergit: contra tus-
ses, defluxiones, aquam subter cutem fusam, re-
num vitia, & urinæ difficultatem efficax est. Un-
guentis pręciosis inseri solet. Et in summa, ma-
gni ad omnia usus. *Garcias ab Horto, & Dioscor.*

Cinnamomum aut quia non affertur ad nos, aut
in tam exigua copia, unà cum Cassia advehitur,
ideo fit, ut non ita cognoscatur. Cùm verò Cas-
F siæ magna copia in promptu sit, optimam facilè
eligere, & ipsius duplū accipere possumus, pro-
pter eam rationem, quam suprà attulimus: eli-
genda verò est subtilior, modò sit gustatu acuta
admodùm & odorem rosarum referat, colore
in purpureo nigrescente, quale illud facit, quod
olim ab incolis *Zigir* appellabatur. Bona etiam
illa est, quæ nonnihil habet rubescentis coloris,
vel potius coloris elegantis instar Coralli, vini
odorem referens. Debet autem omnis Cassia es-
se cortice crasso, sed angusta per se, & subtilis &
benè contorta, habens plures quam unam can-
nulam,

nulam, lævis, nō aspera, aromatica, modicæ adstrictionis, & inprimis sapore acutissimo prædita. Faciamus autem Cinnamomi quoq; nonnullam mentionem, quò lectores eò majorem habeant occasionem de eo cogitandi. unde forrasse aliquando contiget, ut verum tandem exploretur. Galen. 1. lib. de Antidotis, cap 13 inquit, Adrianum Imperatorem jussisse varia genera Cinnamomi ex Arabia cum integris plantis apportari, & quòd tempore Severi, qui & ipse Theriacam parari voluit, ipse coactus fuerit propter penuriam alterius, illud antiquius Cinnamomum accipere, cujus formam describens ait, simile esse Helleboro, vel potiùs Damasonio, quod etiam Alisma vocatur. Unde conjici potest, illum de albo Helleboro locutum esse, quia tam hujus quàm Alismatis frondes Dioscoridi repræsentant plantaginem. Imò ambæ plantæ, Helleborus & Alisma caules ferunt admodum similes. Unde arbitror rectè nos posse affirmare, quòd frondes illę, quæ à pharmacopœis vocantur Folium Indum, aut Malabathrum, sint Cinnamomi, cùm satis similes sint foliis Hellebori albi, Damasonii, aut Alismatis, vel Plantaginis. Quod cōfirmatur quoq; ex sapore tam frondiū quam pediculorum, potissimùm ubi trunco annectuntur: cùm planè gustu Cinnamomum vulgare referant, nisi velimus dicere, esse frondes Cinnamomi; hoc antea ponentes, quòd Cassia frondibus & fructu similis sit Cinnamomo, quemadmodum etiam sapore & viribus. Et cùm Galenus dicat Cinnamomum mutari in Cassiam, intelligendo hoc de similitudine virgultorum, intelligit in aliis quoq; similia inter sese esse. Quæ conjectura quoque confirmatur ex eo, quòd videamus de folio jam dicto copiā afferri, quemadmodum etiam Cassiæ: & si Cinnamomi folium esset, verisimile esset in tanta abundantia frondium simul etiam virgultorum aliquid advehi. Quicquid sit, hæc nota certè nos in cognitionem Cinnamomi perducere poterit, spemq; aliquam facere, ut illud aliquādo investigemus. Galenus etiam ait, unamquamquę Cinnamomi plantam instar parvi fruticis producere, ex una radice sex aut septem, plura pauciorá q; virgulta, inter quę maximum non excedat mensuram pedis Romani.

Thuris cortex, qui ex arbore thurifera detrahitur, præfertur pinguis, odoratus, recens, lævis, crassus, sine membranis. Adulteratur admisto pini aut nucis ejus cortice: sed horum index ignis est: siquidem thuris cortex legitimus paulatim ardet, & cum odoris fragrantia vaporem ejaculatur: adulteratus verò nequaquam incenditur, sed totus in fumum sine odore consumitur. Vis eadem quæ thuris, sed validior, adstringentiorque. Quare potu cruentis excreationibus, vulvis fluxione laborantibus in pesso confert: ad cicatrices oculorum, & cava, sordesque efficax est. tostus scabris lippitudinibus auxiliatur.

Dioscorides.

De corticibus calidis in tertio.

Macis, Germ. Muscatblüst/ nucis moschatæ exterior cortex est, in quo nux latet, quemadmodum avellana, in suo putamine. Hujus arbor Pyri magnitudine est, foliis ejusdē, sed brevioribus, & subrotundis, sive, ut veriùs dicam, arbor est Persicæ malo haud absimilis, brevioribus tamen foliis. Maturo fructu, & dehiscente, primo illo operimento calycum echinatorum, qui castaneas amplectuntur, modo. Macis Cocci modo rubescens conspicitur, pulcherrimo aspectu, bene onustis præsertim arboribus. Exiccata nuce, dehiscit etiam Macis, & flaccescente rubore, aureum quodammodo colorem adquirit. Ejus precium triplo majus quàm nucis myristicæ. Nascitur autem hæc arbor in insula Banda. Inveniri etiam tradunt in Maluccis, sed non est fructifera, quemadmodum nec ea, quæ in Zeilan provenit. Præfertur crassum, plenum, odoratum, sapore subacri: hodie notum. * Ventriculum roborat, & coctionem adjuvat. *Medici Florentini & Garcias.*

De corticibus aperientibus.

Thymiama ex India defertur, corticosum: simile sycomori libro: quod jucundi odoris gratia suffitur. * Constrictionibus vulvæ ex suffitu prodest. *Dioscorides.*

De corticibus dolorem mitigantibus.

Fraxini cortex cultello abscinditur, siccatur & conservatur per annum. * Lateris & lienis dolorib. medetur.

De corticibus purgantibus.

Sambuci cortex medius abraditur cultello: siccatur & servatur per annum. * Aquas detrahit: hydropicos juvat.

De corticibus fructuum calidis.

Mali Citri cortex cultello abscinditur, siccatur in umbra diligenter, & servatur in arculis ligneis. * Venenis adversatur. Decoctum collutione, oris halitum commendat, suavitatemq; accersit: ventriculum roborat, &c.

Aurantii Mali cortex in umbra siccatur, conservaturq; per annum in arculis ligneis. Calidior quàm mali citri vel Limonii cortex.

De corticibus fructuum astringentibus.

Glandis Calygulus, qui vulgò cupula dicitur, * ad fluorem muliebrem, & sanguinis sputum valet.

Malicorium est mali punici putamen, quod aliqui Sidion appellant. * Spissandi vim habet: sanguinolenta glutinat, humida gingivarum vitia mobilesq; dentes decocto colluuntur: herniam prolapsu intestini erumpentem, cataplasmate repellit. *Dioscor.*

Juglandes virides decerptæ mense Junio appetente, * antequam earum putamina obduruerint, saccharo vel melle asservatæ, stomacho utiles evadunt, & ori nō ingratæ. Putamen combustum, tritumq; in oleo & vino, infantium ca-

pite perunсto, nutrit capillum, alopecias replet. *Dioscor. & Matthiolus.*

De corticibus radicum calidis.

Capparis cortex amarus, acer, acerbus, * abstergit, purgat, incidit, digerit, adstringit: ob quas vires lienem induratum, & coxarum affectus adjuvat, tum intrò assumptus, tum extrinsecùs, cum idoneis remediis admotus.

De corticibus radicum frigidis.

Mandragorae radix delibratur, & trajectus lino cortex ad usum suspenditur. * Vinum, in quo cortex fuerit infusus, valet in pervigiliis & doloribus, & ante sectiones, ustionesque, ne sentiantur. *Dioscor.*

De corticibus purgantibus bilem.

Esulae cortex * educit phlegma vehemēter,
A & aquam citrinam, & humores melancholicos, & materias à juncturis. Dosis est à siliquis duabus usque ad septem.

Cucumeris sylvestris cortex * purgat potenter pituitam vomitu & dejectione, & interdum bilem, si vacuari parata est: serosum quoque excrementum, etiam evulsu contumax, atque adeò à juncturis mirificè trahit, ob id earum dolores sanat, ischiadem etiam juvat apertè cataplasmate impositus, vel clystere injectus. Do-
B sis est à granis quindecim ad drachmam semissem. *Mesues.*

Sambuci cortex idem præstat, quod Sambucus ipsa: * nec non pituitam crassam & viscosam purgat. Ebuli cortex eandem vim cum sambuci cortice habet.

De Succis, Sectio XV.

Succus est, qui contusione & quassatione exprimitur: & vel

- Herbarum: *quarum alii alterant qualitate*
  - Manifesta
    - Temperati
      - Betæ,
      - Buglossæ, &c.
    - Intemperati
      - Calidi in
        - Primo — Absinthii, Brassicæ.
        - Secundo — Apii, Calaminthæ, Echii, Lupuli, Menthæ, Rutæ, Scordii, &c.
        - Tertio — Chelidoniæ, &c.
      - Frigidi in
        - Primo — Fumariæ, Intybi, Rosarum, Violarum, &c.
        - Secundo — Acetosæ, Cotyledonis, Lactucæ, Plantaginis, Solani, &c.
        - Tertio — Cicerbitæ, Portulacæ, Sempervivi, &c.
        - Quarto — Papaveris, &c.
  - Occulta: *ut*
    - Succus *polygoni*
    - Humor *in folliculis ulmi.*
- Fructuum: *quorum alii*
  - Calidi — Malorum *dulcium*, &c.
  - Frigidi — Cotoneorum, Malorum *punicorum*, Berberorum, Ribes, &c.
- Seminum: *quorum alii*
  - Calidi, Cremor *seminis* — Lini, Fœnigræci, &c.
  - Frigidi — Cremor Psyllii, &c.

De succis

De succis temperatis herbarum.

BETAE succus recens parari potest: fit foliis viridibus tritis atque expressis. * Discutit, detergit, & per nares purgat: summatim omnia præstat, quæ herba ipsa.

BUGLOSSAE succus ægrè exprimitur: parva coctione & residentia purgatur ante repositionem: in vase pleno, vel oleo superfuso reponitur. * Confirmare & exhilarare dicitur.

De herbarum succis calidis in primo.

ABSINTHII succus fit in Vere vel autumno, foliis tritis atq; expressis, deinde parva coctione & residentia purgatus ante repositionem: in vase angusti oris, superfuso oleo digiti crassitudine, vel in vesica inspissatus: servatur per annum. * Succus differt ab herba: hæc enim adstringit: ille verò magis aquosus detergit.

BRASSICAE succus fit recens, ut Betæ. * Vim habet purgatoriam: coctus cũ melle, linctu convenit arteriacæ.

De herbarum succis calidis in secundo.

APII succus adservatur expressus liquidus superaffuso oleo, in vase vitreo angusti oris. * Obstructiones aperit: menses & urinas movet.

CALAMINTHAE succus eodem modo, quo apii, paratur, & conservatur. * Ad anhelationem, tussim antiquam, frigidam viscerum intemperiem: & lienosis cum saccharo coctus exhibetur. *Andernacus.*

ECHII succus fit addita aqua, aut alio liquori illi facultatibus simili interterendum, & expressione extrahitur, conservaturque, ut absinthii. * Confortat atq; exhilarat.

LUPULI succus mense Aprili extrahitur, & conservatur, ut apii. * Sanguinem purgat: obstructiones viscerum aperit: febrib. cõpositis cõfert.

MENTHAE succus eodẽ modo, quo apii succus, extrahitur, conservaturque. * Ventriculum frigidum corroborat: nauseã & vomitum sedat.

RUTAE succus eodem modo paratur. * Humores lentos incidit, digerit, siccat, aperit: idque magis quàm herba ipsa acida *Andernacus.*

SCORDII succus compositionibus additur: quia purgat viscera, obstructiones aperit, urinas & menstrua citat: extrahitur & conservatur, ut apii succus. *Andernacus.*

De herbarum succis calidis in tertio.

CHELIDONIAE succus foliis, caule, radice exprimitur ineunte æstate: servatur, ut apii, vel in umbra siccatur, & in pastillos digeritur. * Oculis claritatem affert. *Dioscor.*

De succis herbarum frigidis in primo.

FUMARIAE succus mense Aprili vel Majo exprimitur, servaturque in vase vitreo angusti oris, oleo superaffuso. * Melancholiam, & serosa excrementa purgat.

INTYBI succus Vere exprimitur, foliis ac radicibus tritis: servatur in vitreo vase oris angusti, superfuso oleo, digiti crassitudine. * Ad jecoris calorem immoderatum valet.

ROSARUM succus mense Majo, vel principio Junii exprimitur foliis tusis: asservatur liquidus superaffuso oleo, quod, tẽpore usus, lana bombacea aufertur. * Ventrem laxat, stomachum roborat: jecoris calorem extinguit.

VIOLARUM Martio vel Aprili exprimitur, servaturque, ut rosarum. * Bilis acrimoniam lenit: thoracis affectus calidos restinguit.

De succis herbarum frigidis in secundo.

ACETOSAE succus simili modo extrahitur & servatur, ut rosarum. * Ad febres biliosas, & obstructiones viscerum valet.

COTYLEDONIS succus * æstuanti ventriculo commodè imponitur: item ad erysipelata conducit: exprimitur & servatur, ut rosarum. *Andernacus.*

LACTUCAE succus * ad stomachum biliosum valet: ardorem restinguit: somnum provocat. Ut rosarum extrahitur, conservaturque.

PLANTAGINIS succus * astringit, refrigerat, omnem calorem præter naturam extinguit. Exprimitur & conservatur, ut rosarum.

SOLANI hortensis succus * ad refrigerandum & astringendum utilis est. Extrahitur & conservatur ut præcedens.

De succis herbarum frigidis in tertio.

CICERBITHAE succus stomachi rosiones lenit, & lactis copiam mulieribus suppeditat. Paratur & conservatur, ut rosarum.

PORTULACAE succus æstate exprimitur, affusa aqua interterendũ, ut expressione unà cum ipso humore extrahatur: aversa calatho impositus loco frigido, ut paulatim succus in subjectum catinum defluat: deinde servatur, ut rosarum. * Pueris, quos vermes & febris infestant, magno commodo exhibetur.

SEMPERVIVI succus eodem conficitur modo, quo portulacæ succus: * ad erysipelata, herpetas, inflammationes à fluxione ortas accommodatur.

De succis herbarum frigidis in quarto.

PAPAVERIS nigri succus, seu meconium, fit ex foliis, caulibus, herbaque ipsa tritis expressisque, ac in pastillos redactus. * Reliquorum medicamentorum vim obtundit, quando eis admiscetur.

POLYGONI succus cum septem granis piperis ante accessionẽ quartanæ haustus, eam abolet. Sed ajunt, colligendam esse plantam, & exprimendum ejus succum die Jovis, Luna decrescente. *Ex quodam lib. Secretorum.*

HUMOR in folliculis ulmi nascẽs faciem reddit gratissimam, & perpolitam, si eo detergatur. Confert etiam mirum in modum pueris enterocelicis, duplicatis linteolis in illo madefactis, & sub perizomate, seu femorali coaptatis. *A quodam Chirurgo.*

De succis fructuum calidis.

MALORUM dulcium succus fit, contusis & expressis, deinde saccharo conditus servatur ad usum. * Cor imbecillum roborat.

De succis fructuum frigidis.

CITONIORUM succus extrahitur, ut Citriorum: conservatur autem, ut rosarum. * Adversus biliosa alvi profluvia ex melle vel saccharo valet: ventriculum roborat.

MALORUM PUNICORUM succus * calidam intemperiem corrigit: vomitũ compescit: & stomachum firmat. Fit, ut malorum dulcium.

BERBERORUM succus * vomitum ac fluorem alvi sistit: saccharo conditus, conclususq; cotoneati modo delicatus est: contra capitis defluxiones calidas accommodatus. *Andernacus.*

RIBES succus frigidus, acidus & acerbus est, * sitim extinguit. Contra sitim in febribus ardentibus cum Julapio rosaceo, aut violaceo potissimùm exhibetur: nec non ad biliosum vomitum coërcendum, fluoremque stomachicum re- A stinguendum: sed frigidis, & pectoris angustiis adversatur. *Andernacus.*

De succis seminum calidis.

LINI cremor fit, aqua seminibus priùs maceratis, deinde in eadem coctis, expressisque. * Dolores ex acri humore ortos mitigat, inflammationesq; partium corporis lenit. *Andernacus.*

FOENIGRAECI cremor simili modo ac lini cremor conficitur. * Inflammationes minùs calidas, sed duras magis sanat, magnas irritat & au- B get. *Andernacus.*

De succis seminum frigidis.

PSILLII cremor * omnibus membris ardore infestatis auxiliatur: eoq; refrigerantibus medicinis convenit. Eodem modo, quo lini cremor, paratur. *Andernacus.*

De Liquoribus, Sectio XVI.

LIQUOR est, qui incisa, vel scarificata, aut terebrata plantæ alicujus parte extillat, sive emanat. Liquores autem vel sunt

- Liquidi
  - Non pingues
    - Frigidi: Agrestæ *seu* Omphacium, Acetum.
    - Calidi: Sapa, Vinum, &c.
  - Pingues
    - Calidi: Oleum
      - Olivarum,
      - Amygdalarum: *Dulcium*, *Amararum*.
      - Balaninum,
      - Nucum, Avellanarum,
      - E baccis lauri, Lini, Sesaminum.
    - Frigidi: Oleum
      - Papaveris,
      - Hyoscyami, &c.
- Concreti, *seu inspissati: quorum alii*
  - Alterãtes: *scilicet*
    - Calidi
      - Moderatè: Amylum, Glycyrrhizæ *succus*, Lycium, &c.
      - Immoderatè *in*
        - Primo — Saccharum, &c.
        - Secundo — Ladanum, &c.
        - Tertio: Assa *dulcis*, Assa *fœtida*, &c.
    - Frigidi *in*
      - Primo: Acacia, Sanguis *draconis*, &c.
      - Tertio — Hypocistidis, &c.
      - Quarto: Meconium, Opium, &c.
  - Purgãtes
    - Bilem: Aloë, Manna, Scammonium *seu* Diagridium, &c.
    - Pituitam: Elaterium, Opoponax, &c.

De Liquo-

De liquoribus frigidis.

OMPHACIUM, Germ. Agrest. Gall. *du Verjus.* Ital. *Agresta.* Hispan. *Zumo de agraz,* dicitur: ex omni immaturarum uvarum genere paratur: pluribus diebus expressus insolatur succus cum suis vinaceis, in cado crasso linteamine cooperto, donec excrementa sublevantur, fæx verò subsidat, & inclarescat: deinde absq; sale servatur per annum, tam ad ciborum quàm ad medicamentorum usum. * Calidis morbis omnibus magno juvamento adhibetur. Refrigerat, uniceq; ardoribus prodest, sive ori ventris impositum, sive totis hypochondriis, sive cuilibet alii, quod refrigerare velimus. *Matthiolus.*

ACETUM, Germ. Essig. Gall. *Vinaigre.* Ital. *Aceto.* Hisp. *El vinaigre* nominatur: fit ex vino, vel cervisia putrescente. Quod ex vino acerbo crudoq; fit, magis astringit: quod ex optimo vino conficitur, magis aperit: quod ex cervisia apud inferiores Germanos paratur, magis refrigerat. Acetum omne mistæ est substantiæ, nempe frigidæ pariter & calidæ, ejusq; utriusq; tenuium partium: cæterùm calidam frigida exuperat. *Exiccat ordine tertio, astringit stomacho utile, appetentiam excitat, erumpentem undecunque sanguinem potu infessúve sistit. prodest alvi fluxionibus, coctum cum cibis: cruentis vulneribus inditur: inflammationes arcet, in succidis lanis, aut spongia impositum: reprimit procidentiam sedis, vulvæq;: item abscedentes gingivas, & sanguine manantes. Ad nomas & ignem sacrū, ulcera quæ serpunt, lepras, impetigines, pterygia, cum aliquo convenienti efficax est. phagedænas ulcerum, nomasq; fotu continuo cohibet: podagricis calido fotu, cum sulphure auxiliatur: sugillationes rapit cum melle illitū. Contra capitis ardores cū rosaceo in succidis velleribus, aut spongia imponitur. Ad aquā inter cutem, gravitatem aurium, & sonitus, sibillosque ferventis vapor proficit: instillatum quoq; auriū vermes necat. Pannos coërcet tepidi fotus, aut si imbuta aceto spōgia admoveatur: pruritus permulcet. Contra venenatos serpentiū ictus, qui refrigerando nocent, calidum commodè fovetur: & frigidum iis, quæ exurens virus ejaculantur. calidum potum atque vomitionibus redditum, adversus omnia venena efficax est, præsertim contra meconium, & haustam cicutā, conglobatum in ventre sanguinem, lac coagulatū, fungos, ixiam, taxumq; cū sale: haustu voratas hirudines, [illegible]rbeatur, ejicit. tussim veterē mitigat, & recentem lacessit. In orthopnœa calidum commodè forbetur, gutturis fluxiones gargarizatum inhibet: anginis & uvę procidenti convenit: contra dentium dolorem calidum colluitur. Dosis in perfusionibus capitis ad dolorem ℥ ß. pro ℥ iij. olei rosati. *Dioscor. & Galenus.*

De liquoribus calidis.

SAPA, Germ. Gesottener wein. Gall. *Du vin cuit.* Ital. *Vin cotto, Sapa.* Hisp. *La meloxa ò arrope,* vocatur: fit musto igni decocto. * Detergit leniter, sc-

A rapiis pectori idoneis accommodatur: nec non compositionibus Diacodion, ad defluxiones capitis sistendas, eadem mensura, qua saccharū, admiscetur.

VINO vetere * nervi læduntur, & reliqui sensus: quod tamen gustu suavius est: quare cavendum iis, qui intestinæ alicujus partis imbecillitatem sentiunt. attamen in secunda valetudine paucum cum aqua dilutum, innoxiè sumitur. Novū inflat, ægrè coquitur, insomnia parit gra-
B via, & urinam ciet. Aetate medium utraq; vitia fugit: quare ad victus sanorū, ægrorumq; usurpatur. Album tenue, stomacho utile est, ac facilè in membra distribuitur. Nigrum verò crassum est, & concoctu difficile, tamen alit, & ebrietatem creat. Gilvum, utpote quod mediū est, medias inter utrunq; vires habet. In secūda tamen & sinistra valetudine, eū primis laudatur albū. Quin & vina sapore distāt. siquidem dulce crassis partib. constat, & difficilius à corpore expi-
C tat: stomachū inflat, alvum & interanea ut mustum turbat, sed minùs inebriat: renibus & vesicæ aptissimum. Austerum per urinam celeriùs transit: sed capita dolore tentat, & temulentiam gignit. Acerbum ad ciborū per membra digestionem accommodatissimum, alvum & cæteras fluxiones cohibet, minusq; urinam expellit. Novum nervos minùs tentat. Vinum aqua marina factum, stomacho adversatur, sitim stimulat, nervos infestat, alvo aptum, à valetudine se
D recolligentibus inutile. Passum, quod uvis Sole siccatis in area, aut in sarmēto torrefactis exprimitur, Creticum cognomine. Inter Italica vina Falernum principem locum obtinet: quod inveteratum perquàm facilè coquitur: pulsus excitat, alvum adstringit, stomacho utile: sed vesicæ nocet, atque iis, qui visus hebetudinem sentiunt, & ad potus crebros minimè idoneum. Albana crassioribus constant partibus: dulcia, stomachū inflant, ventrē emolliunt, sed conco-
E ctionē non æquè adjuvāt, & nervosa minùs infestant: vetustate eadem austerū saporem concipiunt. Cecubum, cùm sit dulce, est & albano crassius: corpus & colorem alit: ægrè tamen coquitur. Surrentinum valdè austerum est: quare intestinorum, & stomachi fluxiones cohibet, & cùm tenue sit, caput minùs tentat: inveteratum suavius redditur, & stomacho utile. Adrianum & Mamertinum in Sicilia æquè crassis parti-
F bus gignuntur: modicè astringunt, & ocyssimè inveterantur, minusque ob suam tenuitatem nervos tentant. Paræcypianum, quod ex Adriatico sinu defertur, odoratū, ac tcouius est, quare liberaliter eporum fallit, diu servat ebrietatem, & soporem adfert. Istricum Paræcypiano simile est, sed urinam vehemētiùs pellit. Chium tamen antedictis mollius. & aptū potui est benè alit, & minùs inebriat, fluxiones cohibet, oculorum medicamentis utile. Lesbium facilè membra subit Chio levius. & alvo idoneum. Ephesium eandem vim habet, quod Phygelites nominatur. Verum Asianum è Tmolo monte,

m

Mesogites appellatũ, capitis dolores ciet, & nervos lædit. Coum verò & Clazomenium, quoniam multam sibi maris aquam vendicant, facilè corrumpuntur: flatus movent, alvũ turbant, nervis officiunt. Vinũ omne (ut reliqua in commune dicantur) merum ac sincerũ, & sua natura austerum, excalfacit, facilè in membra distribuitur, stomachum adjuvat, appetentiam ciborum invitat: vires alit, ac robur auget. somnum conciliat, & commendat calorem. Potum liberaliùs auxilio est contra assumptã cicutam, coriandrum, phaticum, ixiam, meconium, argenti spumam, taxum, aconita, fungósve: contra serpentium morsus, & omnium ictus, quæ refrigerando necant, aut stomachũ in vomitiones effundunt. Facit ad longas inflationes, rosionesq; præcordiorũ ac distentiones, stomachi resolutionẽ, & si venter, aut interanea rheumatismũ sentiant. Conveniunt sudoribus, & quibus corpus immodico sudore digeritur, maximè alba, vetera & odorata. Quæ tamẽ vetustate dulcescunt, renibus ac vesicæ accõmodatiora redduntur: vulneribus, inflammationibusq; in succida lana imponuntur: tetra ulcera & phagedænica, & fluxionibus obnoxia cõmodè perfunduntur. Quæ marinam non acceperunt, austera, & alba ad sanorũ victus usurpantur. In his præstant Italica, Falernum, Surrentinum, Cecubum, Signinum, & permulta Campaniæ, & Praetypianũ ab Adriatico sinu, & Siculum, quod Mamertinum appellatur. Ex Græcis Chium, Lesbiũ, & Phygelites ex Epheso. Crassa verò & nigra stomacho negocium exhibent, inflationem pariunt, corpus augent. Tenuia tamen & austera stomacho prosunt, & minùs carnes alũt. Vetera valdè tenuia & candida vehementiùs urinã ciunt, & dolores capitis movent, nervosq; largiùs pota tentant. In media ætate, ut à septimo anno, potui saluberrima sunt. Modus autẽ pro ætate, & tempore anni, & consuetudine, & qualitate vini definiatur. Non sitire, & modicè cibos prolui optimum est præceptum. Nocet ebrietas omnis, & maximè assidua: siquidem obsessos nervos quotidie remittit: largiorq; potus acutorum morborum adfert initia. Mediocris tamẽ vinolentis aliqoot diebus, maximè post aquæ potus utilis: namqoe modo quodam ex alto evocat, sensilesque expurgat excretus, & per exta corporis ducit spiracula. Sed aquam post vinolentiam bibere oportet: siquidem valetudinis alicujus gratia factæ temulentiæ remedium adfert frigida. *Dioscorides.*

De liquoribus pinguibus calidis.

OLEUM. Germ. Ol. Gall. *Huille* Ital. *Oglio.* Hisp. *Azeyte* appellatur: ex olivis maturis expressum, fit colore rufo, purũ, perlucidum, tenue, odore exiguo, sed grato, sapore dulci subacri & indiebili, recens, aut non ita vetustum, nisi vetusto egeatur: in quo videlicet vetusto trigenarium trimo, & quadragenarium quadrimo est plurimò valentius, ubique crassius, graveolentius, calidius, acrius. * Calefacit omne oleum ex olivis maturis, emollit ventrem, à perfrictionibus corpus tuetur, ipsumq; promptius ad obeũda munera reddit: alvum emollit, ulcerãtiũ medicamentorum vires permistum hebetat: contra venena datus, assiduè potũ redditumq; vomitionibus: solvit alvum heminæ mensura, cum pari ptisanæ succo, aut aqua porum: ad tormina calidũ simul decocta ruta tribus sextariis in potu datus, ventris animalia pellit: idem maximè iis intestini morbo laborantibus infunditur. Vetus magis calfacit, & vehementiùs discutit: oculorũ claritati subsidium confert. Si vetusti nõ sit occasio, in vase decoquitur ad mellis crassitudinem, ut vetustatem repræsentet. Oleum omphacinũ ex immaturis olivis expressum, ad viride inclinat: recens sit odoratum, morsus expers, sapore acerbum. Unguentorũ compositionibus idoneũ est. Stomacho utile est, quod astringat: gingivas contrahit, dentes firmat, si contineatur in ore: sudores cohibet. Oleum quod sylvestres olivæ fundunt, vehementer astringit, & ad sanorum usus secundum sibi locum vendicat. In doloribus capitis utiliter pro rosaceo substituitur: sudores arcet: defluẽtes capillos inhibet: furfures, ulcera capitis manantia, scabiem leprasque abstergit: tardiùs canitiem sentiunt, qui eo quotidie perunguntur. *Dioscor. & Medici Colonienses.*

AMYGDALAE dulces siccæ, non tamen rancidæ, delibatæ, contunduntur minutissimè, postea in sartagine aliquantulum torrefiunt, affuso aquæ rosaceo modico, postea prælo exprimuntur.* Lenit asperitates pectoris, gutturis & pulmonis, duritiem & siccitatem juncturarum: est suave in cibis, & confert hecticis & phthisicis: impinguat, auget sperma, sedat tussim, & ardorem urinæ, vesicæ & vulvæ excoriatæ, cum fistula injectum. *Mesues.*

OLEUM AMYGDALARUM amararũ eodem modo, quo ex dulcibus amygdalis fit. * Aperit oppilationes, & discutit ventositates & vapores, sed potissimùm medetur surditati, sibilo, & dolori aurium: lenit duritiem nervorum, & delet maculas faciei. *Mesues.*

OLEUM BALANINUM fit ex Balano Myrepsica, id est, glande unguentaria, quam Arabes vocant granum Ben: fit autem ex tuso assatoq;, affusa rosacea aqua, fructu isto.* Repurgat maculas, varos, lentigines, cicatricum nigritias, fucos: alvum solvit, sed ventriculo adversatur: dolores aurium emendat. Item si sonant aures, vel strepitum, aut sibilum edunt, cum adipe infusum auxiliatur. *Mesues.*

OLEUM NUCUM fit, ut oleum amygdalinũ. * Flatus crassos dissipat, tumores discutit, nervis attritis, vel punctis, præsertim cum calce lota confert, scabiem emarginat. *Mesues.*

OLEUM EX AVELLANIS fit, ut amygdalinũ. * Dolores nervorũ & arthriticos sedat. *Mesues.*

OLEUM LAURINUM fit ex baccis laurinis maturis & recentibus tritis in pila, ex aqua in lebete coctis, pòst torculari plano, non cavo expressis & aquæ

& aqua supernatans oleum colligitur. Deinde affusa calente aqua iterum tritis, & torculari cavato expressit, colligitur oleum, & reponitur. * Ad partium omnium, cerebri, nervorum, articulorum, ventriculi, coli, hepatis, lienis, renum, uteri, affectus frigidos, & dolorem his succedentem. *Mesues.*

Oleum Lini fit ut amygdalinũ. * Spasmo, duritiei nervorum & juncturarum, hæmorrhoidibus, sedis phlegmonis & rimis confert, ac dolori pulsatorio. Nervorũ dolores sedat: viribus proximum est oleo chamæmelino. *Mesues.*

Oleum Sesaminum extrahitur ex Sesami semine, ut amygdalinum, nisi quòd priùs semen sesame excorticatum sic est. Id semen ab excrementis purgatum, aqua parum salsa irrigetur, manibus fricetur, iterum irrigetur, donec madefiat: siccetur, modicè assetur, sacculo aspero multùm diuq; confricando excorticetur, corticibus expurgetur, molatur in farinam, oleum exprimatur, ut ex amygdalis. Ex eodem semine non excorticato, sed assato, & molito in farinã oleum quoq; extrahitur, ut priùs. Affertur autem ex Alexandria Aegypti Venetias, ubi ematur sincerum. nam adulteratur oleo nucum & papaveris: sed odore & sapore facilè deprehenditur à peritis dolus.* Impinguat, semen auget, lenit guttur, & omnem asperitatẽ & duritiem, & clarificat vocem. *Mesues.*

De liquoribus pinguibus frigidis.

Oleum Papaveris fit ex utriusque papaveris semine, tam albi quàm nigri, eodem modo, quo ex amygdalis.* Impinguat, asperam arteriam lenit, febrium ardorem mitigat, & insomnium. *Mesues.*

Oleum Hyoscyaminũ sic fit: Semen candidum, recens, ac siccum tunditur, & calida aspergitur aqua: dumq; insolatur, siccatæ, quæ sub manu sunt, partes cũ reliqua massa permisceantur: hoc autem fieri oportet, dum nigrescat, & graviter oleat: mox pressum atq; exeolatum reconditur. Fit quoque eo modo, quo amygdalinum. Ad aurium dolores efficax est: pessis miscetur, ad emolliendum utile. *Dioscorides.*

De liquoribus concretis calidis moderatè.

Amylum, quod vulgò Amydum officinis vocatur, German. Ammelmäl. Ital. *Amido* Gall. & Hisp. *Amidon*, omnibus notum est. Ex tritico cõficitur Probatur autem levitate, ac lævore, atq; ut recens sit, & candidum. * Vim obtinet lævigandi partes exasperatas. Contra fluxiones oculorum, pustulas cavaq; ulcera efficax est: sanguinis rejectiones potu cohibet, exasperata fauces lenit: lacti atq; obsoniis admiscetur. *Dioscorides & Plinius.*

Glycyrrhizae succus ex Creta insula optimus, hoc est, dulcissimus, mollis, recens, purus, tenax, & qui cõfractus splendescat, nigerrimus, & qui linguæ subditus tandẽ totus eliquescat. * In arteriæ scabritia efficax est: æstuanti stomacho, thoraci, ac jecinori: sanat vesicæ scabiem & renum dolores, cum passo potus: idem eliquatus sitim sedat: vulneribus illitus accommodatur: commanducatus stomacho prodest. *Dioscorides & Medici Colonienses.*

Lycium, succus est arboris cujusdam Indicæ. Arbor autem ex qua hic succus extrahitur, magnitudine est fraxini, folio minuto Ericæ vel Tamarico simillimo, perpetuò virẽte. florere ajunt, sed fructum ferre negant: multis spinis horret: materies ligni robusta, dura, densa, ponderosa, nec, ut ajunt, putredini obnoxia, sive solibus exponatur, sive aquis immergatur: quam ob causam ab incolis Lignum Sempervivum nuncupatur. Ex eo propter duritiem & pondus pistilla fiunt, deglumandæ oryzæ idonea, in mortariis ligneis sex palmos in ambitu continentibus. Incolæ eam arborem Hacchie vocant. Porrò succi extrahẽdi hæc est ratio: Ramulos hujus arboris minutim concisos, elixant, deinde contundunt, postmodum cum farina Nachani (sementis est nigra & minuta sapore secales, conficiendis panibus apta) & cujusdam nigri ligni, quod istic nascitur, scobe, (interdum etiam sine eo) pastilli, aut tabellæ formantur quas in umbra siccant, ne Solis ardore earũ facultas evaporet. Nostri succedaneum ejus parant, non ex periclymeno, sed potiùs ex baccis pyracanthæ, id est, nostræ vulgaris *Hagenbein*. Diversis partibus constat: tum iis quæ extenuent, discutiantq;: tum crassis & modicè adstringentibus.* Ideoque ad sugillata, oris inflammationes, ulcera, herpetas, putredines, aures purulentas, intertrigines & paronychias valet. Indicũ ad omnia est valentius. Hujus loco Rhamnus sylvestris, aut polygoni succus substituendus est. *Dioscorides, Medici Colonienses & Garcias.*

De liquoribus concretis calidis in primo.

Saccharum arundinũm lachryma, seu liquor est, qui nimia succi copia aperto indaterè calamo, perinde ac gummi, exteriùs concrevit. Vel saccharum fit ex sacchari calamis minutim incisis, ignisque calore tamdiu decoctis, donec universus liquor absumpta igni aqua diu effervescens in saccharum salis modo, in vasis fundo concreverit. Præstantissimum est, quod durum, solidum, & mutuo metarum allisu sonorum est, ligni sicci & solidi modo: tamen ob siccitatem & imperceptam raritatem leve, dulcissimum, candidissimum, & nivis in morem scintillans, cohærens: quare Valentinum in metas pyramidum æmulas (panes vocant) coactum parvas, ponderis libræ unius & dimidiæ, vel circiter carissimum, & confecturis siccis aptissimum, penidiis ob siccitatem nimis friabilem, ineptum. Illi dotibus & precio est proximum, quod Madere appellant, sed in metas ponderis librarum sex, septem, octo, novem, decem formatus, confecturis expetitum: quia minùs pre-

ciosum, nō multò tamen imperfectius. Tertium stratuitur lentile, album quidem, sed pinguius, ob id vilius, neque confecturis siccis aptum, sed penidiis idoneum. Quartũ ex Canariis nũc dictis insulis, olim Fortunatis advehitur, etiam intùs albicans, bonitate inferius prædictis, præstantius sequenti, metis constat maximis, pondere librarũ decem, duodecim. Quintum ignobilissimũ sancti Audomari dictum, foris albidũ, intùs subrubrum, tanquam alio fartum, & foris dolo ictũ, metis æqualibus. omnium glutinosissimum condituris siccis ineptissimum: liquidis servit & syrupis, opiatis, conservis, & similibus, quia vilissimum, & utilitatẽ tegit aliorum mistura. Id si mare sentit, (nam eò naves ob gravitatem saburrãt) rubrũ vulgò dictum fit: quanquam sunt, qui rubrum spumam & spurcitiam omnis sacchari se coquendo purgantis existimant. Ex micis horum collisu elisis etiam metas quidam cogunt, quę simpliciũ naturas sequuntur. Ex his quod generosissimum, minimam coctionem sustinet, ne pulverescat: ignobilissimũ contrà: cætera pro accessu aut recessu variant. * Alvo idoneum, & stomacho utile: detergit, digerit, linguæ asperitatem & siccitatẽ in febribus tollit: vexatæ vesicæ renibusq; auxiliatur. Illitũ ea discutit, quæ tenebras oculorum pupillis offundunt. Cæterùm sacchari dosis in syrupis ferè æqualis quantitas tam sacchari quàm succi. In electuariis verò pro ʒ j. pulveris, ℥ j. sacchari cõmuniter. Si autem pulvis fuerit laxativus, pro ʒ j ß. pulveris, ʒ j. sacchari. In conditis additur sacchari parum, si conservæ odoratæ sint. Si verò amaræ, vel acres, ℥ ß. sacchari pro ʒ j. conservarum imponenda. In pulveribus acribus, ut ex pipere, & zingibere, pro ʒ j pulveris, ℥ j. sacchari ponitur: in dulcibus verò ℥ ß. In clysteribus saccharum rubrum ponitur ab ℥ ß. ad ℥ ij. vel ℥ iij. *Medici Colonienses.*

De liquoribus concretis calidis in secundo.

Ladanum liquor est, ex alterius cysti ledon appellati foliis exudãs. Hodiè & liquor & planta nota sunt. Optimum, minimeq; adulteratum, odoratũ esse debet, subviride, facilè mollescens, pingue, resinosum, arenularum aliarumq; sordium expers, quale in Cypro gignitur * Natura ei spissandi, calfaciendi, molliendi: ora venarum patefacit: capillum fluentem continet, addito vino, myrrha & myrteo oleo cicatricibus decorem reddit, cum vino illitum: medetur aurium doloribus, cum hydromelite aut rosaceo infusum suffitu secundas ejicit, pessis immistũ, vulvæ duritiem sanat. In medicamenta quæ dolorem tussimq; finiunt, & malagmata, utiliter inseritur: alvum sistit cum vino vetere potum, & urinam ciet. *Dioscorides.*

De liquoribus concretis calidis in tertio.

Asa dulcis, aromatica seu odorata est Lase- A ris seu sylphii opos, sive liquor Cyrenaicus, seu potiùs Indicus hoc tempore. Etenim Indicus etiam a Mesue laudatur. Nam ex Taprobana insula in mari Indico maxima, hodiè à Lusitanis convehitur, teste Ludovico Romano patritio, Belzoë indigenis dictus, & nobis inde Belzoin, & corruptiùs Benzoin. Est autẽ Laseris, seu Laserpitii seu Sylphii herbæ liquor, caule ipsius ferulaceo aut radice scarificata defluens, acer, mordax, digerens, optimus, modicè rufus, non B porraceus, colore translucẽs, myrrhæ æmulus, odoratus, suavii gustu dilutus, citò albescens. Hæc quidem Sylvio ita cõpilata sunt, partim ex Dioscoride & Galeno, partim ex Ludovici Romani navigatione: satius enim est fateri Laserẽ, seu Laserpitiũ, seu Sylphiũ, & proinde ejus succos seu lachrymas non extare ampliùs: quòd prægnantibus rationibus docet Joannes Langius Leinbergus Silesius in epistolis medicinalibus suis. Asa itaque dulcis, seu Belzoin, quod C apud Serapionem & Avicennam à Græcorum Laserpitio nihil differat, Laseris succus esse nequit. Secundò Ludovicus Romanus refert, Belzoin esse gummi arboris: atqui Laser nõ arbor, sed βοτάνη ὑλάχανον veteribus est. Tertiò in Belzoin officinarũ nulla ferè comperitur acrimonia, nedum tanta, quantam Galenus ei tribuit, dum Laserpitii loco euphorbium non recens substituit. Quid verò officinarum Belzoin, sive Asa dulcis sit, indicabitur paulo post inter gũ- D mi & resinas sub Belzoin. *Medici Colonienses.*

Asa fœtida, plantæ peregrinæ lachryma aut succus est. Sunt, qui existiment, Sylphii succum esse in Media aut Syria nascẽtis, qui teste Diosc. grati odoris non erat, ut Armeniacus aut Libycus, quem nonnulli Asam odoratam esse arbitrantur, & Belzoin officinarum: sed non convenit. Nam Dioscorides hunc ut præstantissimum & efficacissimum laudat: Arabes verò Asam fœtidam calidiorem & potentiorẽ asserunt: mul- E tò minùs Belzoin esse potest, quod tanta excalfaciendi vi præditum non est, quantam illi tribuit Galenus, dum Laserpitii loco Euphorbium non recens substituit. *Medici Florentini.*

De liquoribus concretis frigidis in primo.

Acacia in Aegypto nascitur: planta est spinosa, è cujus fructu succus acacia exprimitur: quem cùm nõ habeamus, substituere possumus F succum hypocistidis, aut pulpam rhois, aut succum prunellorum vel baccas pruni sylvestris, in aqua maceratas. Fit mense Julio, vel Augusto. * Refrigerat, adstringit & repellit.

Acacia tametsi nondũ ad nos adferatur, ideoque non cognoscatur, videndum tamen est si ipsius succus, aut sanè gummi, quod sua sponte ex trunco suæ arboris resudat, ad Theriacam sit accipiendum: cùm enim hæc duo sint diversa, quemadmodum ex Dioscoride colligitur, aliud sub eadem enim pro succo, & aliud pro ipso gummi esset reponendum. Et quantũ ex Andromachi pa-

chi patris descriptione conjicitur, videtur ipsum gummi esse sumendum, quod ipse aliter vocat lacrymam in isto versu:

Atq; atram lacrymam Nili, quam spina remittit.

Liquor enim ejusmodi, qui aut solus per se, aut per incisionem arboris effluit, vocari jam lacryma solet, jam gummi. Quod etiam pariter ille, qui versibus Heroicis Theriacam conscripsit, quã Galenus exposuit, in fine lib. 1. de Antidot. hoc modo:

Atque Paraetonium fudit quem spina liquorem.

In quo loco apparet illũ intelligere eum liquorem, qui sua sponte ex spina Aegyptia exit, & nõ de ipso succo, qui non per se effluit, sed arte vel tritura, aut igne condensatur. Ex altera parte videmus Damocratem in sua Theriaca accipere succum & non gummi ipsum, statuimus tamen esse accipiendum succum: nam varias magis & validiores facultates, quàm gummi obtinet, ut patet unicuiq; ex Dioscoride. Nec verisimile est voluisse Andromachũ ad tam celebrẽ compositionem eligere plantæ alicujus debiliorẽ partem, & relinquere potentiorem. Idq; confirmatur ex Andromachi filii compositione, qui Acaciam simpliciter ita nominatã adhibet: quod si fit, nec alia vox illi adjungitur, semper de succo est intelligendum: quemadmodum ipse quoq; intellexit. Huic rei fidẽ facit Plinius lib. 24. cap. 12. scribens, Acaciam vocari succum in pastillos redactum: huc transferendo nomẽ arboris, unde paratur: quanquã hoc in quibusdam exemplaribus non legatur. Præterea succus semper in usu fuit, nec unquã vel rarò admodum gummi acceptum est: quod apparet in omnibus libris Galeni de Composit. medic secundùm genera & loca, & nos in commentariis nostris ad Dioscor in Acacia notavimus. Quod cùm omnibus notissimum sit, nõ laborandum in hoc est ulteriùs, quanquam & aliæ rationes in medium afferri possent: tantùm respondebo ad duas illas autoritates versuum adductorum, qui videntur expressè accipere gummi. At quæ melior respõsio, ut verũ fatear, afferri potest, nisi quòd ratio carminis, aut, ut rectiùs dicam, genera poëtica Andromachum & alterũ quicunq; fuerit, moverint obscurè exponere hanc rem, nominando lacrymã, id quod veriùs succus erat dicendum? Quæ licentia non solùm à poëtis, sed qui prosa quoq; oratione scripserunt, videtur esse usurpata, & peculiariter à Dioscoride nominando succum, quę erat lacryma, & contrà lacrymam, quę erat succus: sicuti nos ex multis locis in lib. 1. nostrę Methodi cap. 7. demõstravimus. At certè in compositionibus magni momenti non convenit talibus dubiis implicari: ideoq; quanquã commoditatem ex eo genere scribendi quod versibus constat, secundùm Galenũ istam recipiamus, quòd nõ facilè mendis depravari possint, sicuti fit in prosa oratione, potissimũ quoad pondera, tamẽ contrà incõmoditas hæc illis inest, quòd propter stylũ poëticũ multæ res tam obscurè sæpè exponantur, ut sæpenumerò Oe-

A dypo ad divinandum opus sit, & interdum dubium prorsus quem dimittant, inprimis si allegoricè, vel per Metaphoras (ut Poëtis est peculiare) loquuntur. Quod in ipsa Theriaca in multis rebus apparet: interque alia in Aristolochia, quæ cùm eligẽda sit sarmentosa aut subtilis, nihilominùs Andromachus simpliciter nominat: quare potiùs de altera quavis specie, quàm de illa intelligi solet; & sicuti alibi à me demõstratũ est, videretur rotunda esse semper accipiẽda,

B quia non flectitur: ideoq; qui non consideraret alias cõpositiones Theriacæ, facilè decipi posset in accipiẽda rotunda, cùm tamen sarmẽtosa sit accipiẽda. Idem apparet in Centaurio, quod simpliciter ita nominat Andromachus (quẽadmodũ ipsemet Galenus notavit) cũ addi debuisset, minus: sic idem dicit, eum obscurè locutum esse de Melle Cecropio, cùm clariùs Atticũ dici potuisset. Obscurissima verò est illa descriptio Acaciæ, quã indicavit dicendo lacrymã, quam

C fundit spina Nili, & alibi spinam, quæ fundit liquorem Paraetonium, qui locus est in Aegypto. Sed revertentes ad rem ipsam concludamus, quòd succus Acaciæ sit recipiẽdus in Theriacam, qui cùm non afferatur, necesse est, ut aliud quippiã pro illo substituamus. Bononienses loco illius posuerunt succum Rhois, aut Sumach, quod & mihi plurimùm probatur, cùm Dioscorides dicat eandem vim cum Acacia habere Sumach, & Galenus ùtrique assignet ter-

D tium gradũ siccitatis, & secundum frigiditatis. Alii sumunt Lentisci succũ, at cùm ille sit in primis qualitatibus æqualis temperiei cũ illa, sed in siccitate minùs efficax, alteri illi erit præferẽdus, quoniam ejusmodi simplicia medicamenta & similia, non propter aliquam actionem occultam, vel aliam præcipuam facultatem in Theriacam accipiuntur, sed ob ipsorum manifestam astrictionẽ & refrigerationẽ: & tametsi parum inter sese distent, notabilem tamen mu-

E tationẽ propterea Theriacæ non introducunt: ideoque visum mihi est, cũ Diosc. pro succedaneo Acaciæ usurpare succũ Rhois: quanquam Gal. Acaciæ lotæ frigiditatis secundũ gradum, quemadmodũ & Rhoi, sed non lotæ, attribuat, quod quidem nonnullam affert varietatẽ: quia Acacia sine lotione in Theriacam assumitur, & jam non erit ultra primum gradum frigida. Poterimus tamen donec melius quippiã inveniatur, hoc esse contenti: nisi si quis succum pruno-

F rum sylvestrium, quæ est Acacia vulgaris, usurpare velit: quod quidem non adeò improbo.

Sanguis Draconis veterum & eadem Cinnabaris vera (quæ res mineralis erat) hodiè ignoratur. Qui verò sanguis Draconis ostenditur, factitius est ex sanguine hirci, bolo Armenia, & succo sorborum, & aliis: quo tamen pro sanguine draconis dicto rectiùs uti possis. Florentini præter hunc factitium sanguinẽ draconis, statuunt adhuc duo ejus genera: nimirùm lachrymam cujusdam arboris gummiam sui generis, de qua Aloysius Cadamustus patritius

Venetus navigationis suæ lib. 1. cap. 4. dicens esse lacrymam proceræ cujusdam arboris in insula Africę, *Porto Sancto* dicta, genitæque quidem. lachryma colore est intense rubro sanguineo, transparens, friabilis. alter sanguis draconis illis est acbillece ydertitidis succus defæcatus atque siccatus. * Refrigerat, adstringit & repellit. *Medici Colonienses.*

De liquoribus concretis frigidis in tertio.

HYPOCISTIS, quæ sub Vetis finem radicibus cisti adnascitur, tetitur, & succus expressus Sole siccatur. Nobis desideratur, nisi ex corporiis adferatur.* Vires Acaciæ habet.

Hypocistidis succus ab unoquoq; Pharmacopœo facile acquiri potest: ejusq; inprimis Neapoli magna est commoditas. Nascitus enim Hypocistis copiosissimè Puteolis in locis siccis, ad radices Cisti fœmineę initio æstatis. Modus verò extrahendi talis est Hypocistis tunditur, & succus exprimitus: densatusq; in umbra, quemadmodum Acacia fieri solet, aut sicca & trita maceratur per biduum aut triduu in aqua, deinde parũ ebullit aqua, quæ postea colatur, & fortiter exprimitur: quod recedit rursum coquitur, donec instat mellis, aut paulo durius crassescat.

De liquoribus frigidis concretis in quarto.

MECONIUM succus est papaveris nigri, ex foliis, caulibus, herbaq; p'a tritis expressusque collectus, ac in pastillos redactus. Fit mense Majo. Granorum tantùm pondere in colicis, arteriacis & narcoticis præscribitur. * Stuporem infert dolorem q; sedat.

OPIUM succus est è capitibus papaveris nigri. Duorum est generum: unũ ex capitibus & foliis expressum Græcis meconium (de quo antè dictum) vocatur, quod ignavius: alterum ex capitibus paululum incisis extillans, verum est opium. Fit mense Majo. Optimũ est densum, grave, amarum, odoratu soporiferum, quod facilè aqua dissolvitur, lene, candidum, neq; asperum, neque grumosum, quod colatum non statim ut cætera coeat, quod in Sole diffundatur, & admotum lucernis, clara, non atra luceat flamma, & extinctum odoris vim conservet. Adulterarur glaucio, hoc est mentha, aut gummi, aut sylvestris lactucæ succo. Verum glaucio fucatum in dilutione crocei colorem reddit, lactucaceo succo depravatum odore totum e... & asperius: gummi vitiatum, infirmũ est, & splendescis nec deesunt, qui adipem admisceant.* Granorum pondere præscribitur in colicis & narcoticis. Mirum est, quod de Asiaticis Turcis refertur, qui in Natoba sua, id est, Asia minore, magno studio & frequentia papaver hodie colunt, & præparant Opium, quod vernacula lingua Mashac vocat: cujus usus illis frequens tatis est ad pilarum magnitudinẽ de eo sumentibus, non pro somnolentia, sed animositate comparanda: atque in prælia ituri aliquantò copiosiùs sumũt, unde veluti insani, disturbato nimirùm cerebro, feruntur in obvia quæque pericula, nihil quicquam timentes. Sed Jannieeri hæc plerunque faciunt, quibus summa militiæ virtus commissa est. *Medici Colonienses & Florentini.*

Opium quod communiter in usu est, potiùs Meconium, quàm verum opium repræsentat. Quæ autẽ sit differentia inter hæc duo, Dioscorides exponit, vocans Meconium succum papaveris extractum ex capitibus & frondibus qui contundatur & exprimatur torculari & rursum in mortario contusus in Trochiscos formetur. Tametsi Plinius dicat, capita & frondes papaveris coqui, & inde succum densatũ nominari Meconium. At quocunque modo fiat, certum est esse multò infirmius Opio. Quod secundùm Dioscoridem hoc pacto paratur: Cùm in eo ros evanuerit, cultro stellam in parte suprema capitis Papaverini, non tamen profundè incidamus: deinde superficiem capitis decussatim quoque cultro aperiamus, & digito in conchani liquorum refudantem exprimamus: idq; sæpiùs parvo interjecto temporis spacio repetendum est, propter humorem, qui statim congelatus repesitur: ideinque sequenti die factitandum: hocq; omne tandem in mortario contundendum, & inde formandi Pastilli: sed quando papavera inciduntur, à tergo accedendum est, ne vestibus liquor erumpens auferatur. Cùm itaque maxima frusta nostro tempore Opii conspiciantur, non aliter possumus dicere, quàm illud aut per expressionem, aut decoctionem esse factum: idque eò magis, quòd notas à Dioscoride illi assignatas non habeat. Nam optimũ debet esse densum, grave, amaro gustu, somnifero odore, quod in aqua facilè dissolvatur, læve, album, non grumosum, aut granis simile: quod inter colandum non instar ceræ coëat, & Soli expositum liquescat, atque accensum non flammam atram emittat, extinctumq; retineat odoris pristini vires. At vulgare nigrum est, & impurum, asperum, inæquale, refertum frondibus, è quibus expressum vel decoctũ est, & insuper multæ aliæ notæ suæ perfectionis desunt: prætereà suspicandum est, ne aliud insuper quippiam, quam ex papavere illi admistũ sit. nam tempore Dioscoridis cum Glaucio, cum gummi & succo Lactucæ sylvestris adulterabatur. Nonnulli eò quoq; dementiæ pervenerunt, ut sevum admiscuerint. Unde videndum diligenter ut lacrymam papaveris, & non succum, jam dictis modis extractũ adipiscamur, cùm opium sit unum ex præcipuis medicamentis, quæ Theriacã constituunt, & ob eam causam attentionem magnam requirat. Quòd si omnibus jam enumeratis notis præditu Opium haberi potesit, non multùm de Thebaico solicitii simus, nam papaver quod in Apulia crescit, regione sicca & arida, in qua raro pluviæ cadunt, perfectissimum esset ad lacrymam parandam, modò diligenter secundùm

ſecundùm doctrinam Dioſcoridis colligeretur. Seritur autem copioſè ibi, potiſſimùm in ducatu Barcenſi, non quidem nigrũ, unde vult Dioſcorides fieri Opium laudabile, ſed album, unde lacrymam colligunt, quam tametſi ipſemet colligi non viderim, nihilominùs conſpiciuntur omnia capita albi papaveris, quibus in officinis noſtris utimur, eſſe notata quadam ſectione in quatuor partib. eo modo quo ſolent ſecari Pepones ad lineas Parallelas. Unde colligi poteſt, inde ablatum eſſe lacrymam. Cùm verò ex albo papavere ſit deſumptum, aliquæ notæ illi deeſſe videntur, quas Dioſcorides legitimo Opio attribuit, quanquam & ipſum ſit validum ſomniferum, ſicuti experientia teſtatur.

De liquoribus concretis purgantibus bilem.

ALOE ſuccus plantæ ejusdem nominis notiſſima eſt. Ejus apud Dioſcoridẽ duo ſunt genera: quoddam arenoſum, quod ſedimentum purissimæ videtur: alterũ jecinoris modo concretũ, ex quo nomen vulgare ſumpſit aloës hepaticæ. Eligi debet Indica, pinguis, ſincera, calculorum, & arenularũ expers, nitida, rufi coloris, friabilis, jecinoris modo coacta, facilè liqueſcens, & eximiæ amaritudinis. Improbatur nigra, difficile liqueſcens. Adulteratur gũmi quod deprehenditur guſtu: nam non valde amara eſt, neq; tã validi odoris, neq; digitis triata ad minima uſq; fruſta reſolvitur. Nonnulli, teſte Dioſcoride, illã ſucco acaciæ adulterant, quod maleficiu guſtu deprehenditur, minùs enim amara eſt, magisq; adſtringit. Colligitur menſe Junio. Conſervatur uſque ad annos decem, in loco ſicco, & non humido, neque ventoſo, neque ad Solem, &c. Doſis eſt ab aureo ſemiſſe ad drachmas duas: in infuſionibus verò ab aureo uno uſq; ad drachmas tres. * Bilem & pituitam purgat: ob id affectibus ventriculi & cerebri, & reliquarũ partium, inde natis, ut dolori, inflammationi, ſic præcavet, ut ejus creber uſus ſenſuũ inſtrumenta & corpus reliquum, nullo inſanabili affectu tentari ſinat, ſed ſenſus acuat, cogitationem reddat meliorẽ. Hepati confert, icterum tollit, hæmorrhoidibus & ſedi nocet: ob id vitanda his, quibus iſtæ partes dolent: & aëre frigido, quia tunc ſumpta excoriatis ſanguinem educit. *Meſues & Medici Florentini.*

MANNA ros eſt, qui ex aëre in arbores, herbas, lapides, terramque decidens, denſatur, & cogitur in grana minuta. Præfertur Calabra, præſertim quæ ex foliis arborũ collecta eſt: quæ ex hoc dignoſcitur, quòd grano conſtet exiguo, translucente, gravi, ſimilis maſtiches granulis, candidis, & guſtu dulcibus & ſuavibus. Secundum locum obtinet quę è ramis colligitur. Tertium, quæ in lapidibus. Hæ craſſiores ſunt, & minùs ſinceræ, colore turbido. Syriaca ſi ſit perfectè granulata, maſticheque aſſimilis, valdè etiam probatur, dulcis & recens. Cùm jam exolevit, floccorum bombacis refert imaginem, lenis eo cavaq́ue eſt. Adulteratur amyli farina sebusq; ſimilibus: ſed maleficium facilè deprehenditur. Inſuper & ea quæ ſimul concrevit, ſaccharo & ſena adulterata eſſe ſolet, ac croco, carthami ve flore tincta: verùm guſtu deprehenditur, atque liqueſcit, & tempore molleſcit. Colligitur menſe Majo. Durat & conſervatur per annum, benè obturato vaſe. Doſis ejus à drachmis ſex uſq; ad quindecim. * Temperata eſt, aut paulò calidior: guttur, thoracem, ventriculum lenit, terget, bilem clemẽter purgat, ſitim ſedat. Quoniam verò imbecilliter vacuat, thymo & hyſſopo, vel alio vis ejus intenditur. Valentibus autẽ medicamentis miſta eorum actionem reddit meliorem, cùm ſuo dulcore potentia naturæ magis familiaria reddat. Ob id eam Galenus ſcammonio miſcuit, quod à poſterioribus eſt laudatũ: alii deinde turbith, alii aliis. *Meſues & Medici Florentini.*

MEL roſcidum, ſive aërium, *Manna* appellatur, vires habens alendi, atque medicamentoſas, ſiquidem alit: ſed minùs ſaccharo, quo eſt medicamentoſior manna, majorẽ habens vim detergendi. Emollit quoque ventrem, qua in re mel atq; ſaccharum ſuperat, quamvis iis detergendi & abluendi facultate ſuperet ſaccharum, & ſuperetur à melle. Invenitur in arboribus, fruticibus, herbis & lapidibus, maximè in regionibus temperatis. & diebus vernis, ſerenis temporibus, ut æſtivis, pro ratione temporis, frigidioribus. Calabricum manna omnibus antefertur à Medicis, quo nos utimur ad purgandos ventres infantium, & utero gerentium, quantitate unius aut duarum unciarũ diſſoluto in jure pulli, aut aqua diſtillata, aut elixatione buglоſſi. Id ros cœli ſive aëris eſſe putat Galenus, aut de ejus genere. Nos tamen referemus quod vidimus, atq; experimento agnovimus. Anno ſalutis noſtræ 1532. & duobus ſequentibus in amœnioribus locis, æſtatis tempore, manna in ſalicibus reperta eſt copioſa atq; optima, albiſſima, ſacchari dulcedine, quam licebat colligere ex arboribus & lapidibus cuivis volenti. Etiam ego per id tempus hujus diſciplinæ auditor, intellexeram tamen à præceptoribus meis mannam eſſe: quod diligenter perquirens an verum eſſet quod ab ipſis & reliquis cum Galeno ferebatur, locũ in quo manna copioſior habebatur, conſideravi, ſummo mane, Julio menſe, ad id profectus adductis nonnullis ex amicis quibus cum ego ſolebam de ſimilibus diſſerere. Inveni tamen parvarũ quarundam apum numeroſam congeriem, non erant quidem apes, ſed culices craſſi, quos ob officium apes parvas diceres, quibus inerant tria aut quatuor foramina, in partibus corporis, quæ in eiſdem prominebant, ad parvarum verrucarũ ſpeciem. Per hæc itaq; foramina guttæ quædã parvæ albiſſimæ, ſudoris modo eliciebantur, quæ ros eſſe dixiſſes, ſi copiam guttarũ cadentium ex loco ſalicis in quo congeſtæ apes erant, conſiderares. Erat autem non unus tantùm earum grex, ſed plures quam

pastillos, & servantur ab annis tribus usque ad duodecim. Dosis est à granis decem usq; ad ʒ j. * Bilem ac pituitam extrahit. Optima suspiriosis est purgatio. Menses ciet, & partus enecat, in pesso subditum, morbo regio medetur. *Medici Florentini, ex Dioscoride.*

OPOPANAX, succus est effluens ex incisa radice aut caule panacis, quod Dioscoridi Heracleum dicitur. Hodiè cognita est planta, & ipse succus, qui maximè probatur quàm amarissimus, internè albus, aut subfulvus, foris colore (B) croci, levis, pinguis, friabilis, tener, statim in aqua eliquescens, gravi odore. Niger improba-

(A) tur, ac mollis. Adulteratur ammoniaco, aut cera: sed sinceri experimentum est, si digitis in aqua friatus resolvatur & lactescat. Conservatur annis quinque vel sex. Dosis ejus est à ʒ j. usque ad ij. Corrigitur mastiche & spica. Purgat phlegma crassum & viscosum à partibus remotis, & juncturis, & propriè mundificat cerebrũ & nervos. Et confert ægritudinibus nervorum frigidis: pectus mundificat: tussi antiquæ confert: potum cum aceto hora una ante accessionem, & cum (B) succo apii & oleo anethino spinæ illitum, rigorem febrilem prohibet. Ischiadi, podagræ, gonagræ confert. *Medici Florentini ex Mesue.*

De Gummi et Resinis, Sectio XVII.

GUMMI est lachryma aquosa: Resina verò oleosa & flagrabilis. Sunt autem vel

- Alterãtia *qualitate*
  - Prima. *Sic*
    - Calida
      - Temperata
        - Cancamum, Lacca,
        - Gummi *Elemi*,
        - Tragacanthum, *&c.*
      - Intemperata: *atque vel in*
        - Primo
          - Bdellium,
          - Gummi *hederæ*.
        - Secundo
          - Galbanum,
          - Myrrha,
          - Mastix,
          - Thus,
          - Olibanum,
          - Pix,
          - Resina,
          - Styrax, *&c.*
        - Tertio
          - Ammoniacum,
          - Cedri *liquor*.
        - Quarto
          - Belzoin,
          - Euphorbium, *&c.*
    - Frigida
      - Caphura,
      - Gummi *Arabicum*, *&c.*
  - Secunda. *Sic*
    - Molliunt
      - Colophonia,
      - Styrax, *&c.*
    - Astringunt
      - Gummi *Amygdalarum*,
      - Tragacanthum,
      - Gummi *Arabicum*,
      - Manna *thuris*, Sandaraca,
      - Sarcocolla, *&c.*
    - Calculos *pellunt* — Gummi *Cerasorum*.
    - Menses *cient* — Styrax.
- Purgantia *pituitam*
  - Sagapenum, Serapinum,
  - Sarcocolla,
  - Opopanax, *&c.*

De gummi & resinis calidis temperatis.

LACCA Arabum, Græcis Cancamum dictum, hodie non reperitur: ideoq; ejus loco Styrace utendum est. * Obœsos extenuat: urinam & menstrua provocat, &c. *Medici Florentini.*

GUMMI ELEMI, quibusdam Cedri lachryma est, aut oleæ Æthiopicæ, aut arboris ignotæ. Melius est Scammonio simile, resinosum, fulvum, stillis exilibus constans, mordax. Damnatur Ammoniaco vel gummi Arabico simile, colore nigricans, morsus expers. Explora, an verum sit officinis: nam quod proferunt, est resinæ piceæ, aut pinis, quam Burgundicam vocamus, colore & consistentia simile, & odore primùm levi, deinde tamen valentissimo, & multis gravi. Servatur in loco sicco per aliquot annos. * In calvariæ fracturis, ac vulneribus mirificè unguentis & emplastris additur, adeò ut præstantissimum sit in his sanandis medicamentum. *Medici Colonienses.*

TRAGACANTHUM, Græcis Tragacantha, lachryma est, quæ à radice plantæ cujusdam spinosæ ejusdem nominis manans, concrevit. Laudatur alba, perlucens, gracilis, lævis, linearia, sub dulcis: saliva in ore diu lentescit. Quæ verò est antiquata, magis pallescit primùm, deinde rubescit, tandem etiam flavescit: quod lachrymis propè omnibus commune est) fitque tragacantha hæc annis amara, obidque calidior, dulcium cæterorum more. Ob id etiam multi tragacantham flavam antidoto aureæ Alexandri, antidoto Hadriani, & diacurcumæ majori, & aliis quibusdam compositis miscent, quæ calida sunt, præsertim ubi cocta sunt, & (ut dicunt) fermentata, post annum scilicet dimidium: aliis verò frigidis aut temperatis albam aut pallidam Porrò Florentinis videtur gummi Arabicum esse vera tragacantha. Et tragacantha dicta videtur eis esse acacia: ajuntque proinde alteram alterius loco sumi posse, cum vires habeant similes. * Cujus spiracula, ut gummi obstruit. Hujus increbuit usus ad oculorum medicamenta, ad tussim, exasperatas fauces, retusas voces, cæterasque destillationes, cum melle in delinctu: subdita quoque linguæ liquescit. In passo madefacta, drachmæ pondere bibitur contra renum dolorem, & vesicæ rosiones, mixto cornu cervi usto, & eloto, aut scissi aluminis momento. *Dioscorides, & Colonienses.*

De gummi calidis in primo.

BDELLIUM lacryma est arboris Saracenicæ, vel Sembrachenicæ. Probatur gustu amarum translucidum taurini glutinis modo, intùs pingue, & si tactu subigitur, mollescens, ligni ac sordis expers, odore unguis marini incensum. Facultate secundum, est velut siccum, resinosum, livescens. Tertium est Indicum, sordidum, nigrum, grandioribus glebis in offas convolutum. Adulteratur gummi: se id minùs est amarum,

A & suffitu minùs odoratum. Ex eo quod in usu est, deligendum quod maximè accedit ad prædicti notas, donec præstantius aliquod advehatur. * Calfacit & emollit: duritias, & turgentia gutturis, humidasque hernias discutit, cum jejuna saliva dilutum: vulvæ spiracula laxat appositu & suffitu: & partus humiditatesq; omnes extrahit: calculos potu comminuit, urinam movet: tussientibus & à serpente percussis utilissimè datur: valet ad rupta, vulsa, laterum dolores, & dis-
B cursantes spiritus. Malagmatis inseritur, quæ contra duritias & nervorum nodos prosunt. Contusum resolvitur affuso vino, aut aqua calida. *Medici Florentini ex Dioscoride.*

GUMMI HEDERAE, lachryma est ipsius hederæ. Colligitur mense Majo. Psilothrum est. * illitu pediculos enecat.

De gummi calidis in secundo.

GALBANUM ferulæ Syriacæ liquor est: vul-
C gò notum est. Laudatur multis granulis constans, merum, thuris effigiem præbens, pingue, non lignosum, retinens nonnihil seminis e sua ferula, grave odore, neque humidum, neque aridum. Adulteratur resina, fabæ farina, & ammoniaco: quod ex notis jam dictis deprehenditur. * Excalfacit, urit, extrahit, discutit: menses ac partus trahit, apposi tu vel suffitu. Lentigines aceto & nitro peruncta tollit. Devoratur ad tussim veterem, difficultatem spirandi,
D suspiria, rupta, convulsa. Adversatur toxicis, potum cum vino & myrrha: simili modo sumptum mortuos partus extrahit. Imponitur lateris doloribus & furunculis: comitiales & vulvæ strangulatus, & vertiginosos olfactu suscitat. *Dioscorides.*

Galbanum ubique cognoscitur: quanquam tarò laudabile se offerat: sed fere ejusmodi, quod omni lignorum & lapillorum immunditie plenum est, & aliis quoq; rebus immundum: quod
E inprimis eius odore, qui non adeò est gravis & ingratus, proditur. Sed & hoc Venetiis selectum conquiri potest: optimum autem est granulis refertum, ut alii omnes interpretes vertetunt, excepto Ruellio, qui Plinium imitatus, cartilaginosum interpretatus est. Sed quoniã Dioscorides addit, simile esse debere Thuri, quod ipse quoque Plinius adjungit, aut Ammoniaco, videtur potius granorum instar, legendum esse. Nam quo pacto potest esse Galbanum cartila-
F ginosum, & præterea simile Thuri, aut Ammoniaco (quod in lachrymis rotundis affertur) pingue, non lignosum, quod in se retineat nonnihil ex suis seminibus, & ipsis ferulæ sarmentis, gravis & ingrati odoris, non nimis humidum aut siccum, & sapore, ut alii adjungunt, tetro & ingrato. Hoc Dioscoridis tempore adulterabatur faba fressa, resina & Ammoniaco. Itaque Galbanum ab omnib. sordibus tam nativum quàm arte factum purgari debet, si modò hoc postremum coacti fuerimus assumere, quod tamen neutiquam probo. Modus depurandi talis est: Gal-

est: Galbanum in linteo mundo & raro suspenditur in vase aliquo fictili, aut æneo, ne tamen fundum contingat: & postea vas bene coopertum in aquam ferventem collocatur, & hoc modo syncerum liquefactum extillabit, & lignosum in ipso linteo remanebit. Hoc Galenus tradidit 3. lib. de Medicamentis secundum genera, cap. 5 ubi dicit, Galbanum in duplici vase esse liquefaciendum, quod vulgò vocamus Balneum Mariæ: unde etiam aliud signum minimè fallax colligitur, ut verum dignoscamus: Nam Galbanum in nullo liquore frigido, sive aqua, sive vinum aut acetum fuerit, quemadmodum major pars succorum facit, atque potissimùm Ammoniacum, Sagapenum, Opopanax, & Myrrha dissolvitur: sed semper indiget ignis opera, ut Propolis quoq;, Ladanum, Cera & Resina. Hancq; ob causam suprà diximus. Galbanum liquefieri debere in balneo unà cũ Styrace & Terebinthina, quæ exempli causa tum quasi in vas aliquod collocavimus cæruleum: seorsim in vino resolventes Myrrham, succum Hypocistidis, Glycyrrhizam, Sagapenum, Opopanacem & Opium, quibus vas nigrum assignavimus. Ideoq; Medici & Pharmacopœi diligẽter observent, ne succum unum pro altero accipiant.

Myrrha Arabicæ arboris lachryma est. Huic tametsi non quadrent omnes notæ a Dioscoride descriptæ, cùm tamen multis sit prædita bonis qualitatibus, existimant nonnulli pro vera posse usurpari. Eligenda est pinguis, resinosa, rubescens, densa & splendens. Sunt, qui affirment storacem liquidam, qua officinæ utuntur, stillatitium myrrhæ liquorem esse, qui Stacte veteribus dicebatur. Quod nullo modo convenit: nam storax liquida factitium potiùs quiddam videtur, cujus nullus usus pro myrrhæ stacte esse debet. Quod verò de opocalpaso scribit Galenus, quòd myrrhæ similitudinem gerat, sed venenosum & exitiale sit, multosque sua ætate mortuos esse, quod in medicamentis opocalpasum pro myrrha assumpsissent, nemini nostra ætate contigisse audivimus. Quod magnum argumentum est, nos vera myrrha carere. * Calfacit, cohibet, soporem gignit, glutinat, siccat, astringit, vulvam emollit, & præclusam aperit: menses & partus celeriter extrahit cum absinthio, lupinorum cremore, vel succo rutæ admota: tuberculo fabæ devoratur in vetere tussi, orthopnœa, in laterum pectorisque doloribus, in alvi profluvio & dysenteria: horrores discutit duabus horis ante febrium accessiones, fabæ magnitudine pota cum pipere & aqua: subdita linguæ liquataque, scabritiem arteriæ expolit: obtusam vocem expedit, ventris tineas enecat: contra gravem oris halitum manditur, & adversus alarum tædia cum liquido alumine illinitur: gingivas & dentes stabilit, colluto cum vino & oleo ore. vulnera capitis illitu glutinat: medetur fractis auribus, ac ossibus nudatis, peruncta cum cochleæ carnibus: item purulentis auribus, inflammatisq; cum meconio, castorio, & glau-

A cio: ad varos cum cassia & melle illinitur: impetigines ex aceto purgat: defluentes capillos cum ladano & vino myrteo illita firmat: diuturnas destillationes lenit, illitis penna naribus: oculorum ulcera complet, albugines tollit, caliginem discutit, scabritiem lævigat. *Dioscorides & Medici Florentini.*

Myrrha & Bdellium, quæ in usu habentur, tam similia inter se sunt colore, & sapore, & substantia, ut communiter omnes utrunq; id unam speciem faciant.
B Hujus partes puriores sub nomine Bdellii, minùs verò puras sub Myrrhæ ad nos miserunt Mercatores. Unde postea opinio fuit, utrunq; Myrrham esse, & Bdellium hoc tempore ad nos non afferri: cumq; opus esset Myrrha, Medici puriorem partem Bdellii, falsò ita dicti, sumebant. Et quanquam hoc legitimum fuisset, nihilominùs una atque altera species est arida, nec apparent in illo venæ illæ albicantes per medium transeuntes instar unguium. Postea tamen
C cœptum est apportari aliquid de Myrrha succulenta, pingui & bona, cum omnibus illis notis, quas perfectæ assignat Dioscorides. Sapore enim est amaro & acri, bono odore prædita, quæ fracta interiùs habet venas quasdam albas, instar unguium, & color est splendens & pallidus, & hæc est seligendæ ipsius ratio. Nam quemadmodum Rondeletius quoque rectè annotavit in cap. de Gobio pisce, Græca dictio ὑπόχλωρος intelligi potest de colore subviridi, & etiam pal-
D lescente. Hic autem in secunda significatione accipi debet: nam si Myrrham subviridem quæreremus, nunquam ejusmodi inveniremus. Talem speciem bonæ Myrrhæ primùm vidi apud Ferdinandum Imperatorem, qui pro suæ officinæ usu, non sine labore, Venetiis eam sibi curaverat apportari: atque idem quoque mihi Opocarpasum, repertum inter Myrrhæ frusta monstravit. Ideoque dicit Galenus 1. libro de Antidotis, capite 11. Myrrham transmutari in Opocalpasum,
E suscipiendo non solùm ipsius figuram, sed venenatam quoq; ipsius qualitatem. quare Dioscor. de Opocalpaso, hoc est, de succo carpasi (nam ita vocat illud, non Opocalpasum, ut Galenus loquitur) inter venena agit 6. lib. Cum vero multi vidissent hanc Myrrhæ speciem mirabiliter prodesse in morbis oculorum, putãtes ejusdem facultatis esse in interioribus affectibus, in causa fuerunt, ut multi qui illum assumserunt, inde mortui fuerint. Hanc itaque transmutationem
F Myrrhæ in Opocarpasum, anteà non à me visum, fateor primùm Imperatorem mihi monstrasse. Quanquam autem non ubique verum Opocalpasum ad manus sit, cum quo Myrrha cõferri possit, nihilominus si in Myrrha animadverterimus multas esse glebas diversas admodum, quoad odorem & saporem, differentes a vera, non absq; ratione judicabimus, eam mutatam esse in Opocalpasum, nã etsi tam colore, quam substantia repræsentet speciem præstantissimæ Myrrhæ, cum venulis quoque interioribus albis, instar unguium, tamen qui diligentiùs eam exa-

minaverit, non habebit ampliùs Myrrham: apparent tamen puncta quædam rubescentia & lucida. Et cùm non sit Myrrha, quamvis primo intuitu esse videatur, statuatur esse succus iste per transmutationem ex Myrrha factus Opocalpasum. Unde diligenter est advertendum, ne dum Myrrham probam existimemus nos accipere, similitudine hac decepti, eligamus hoc venenum, quod antiquis temporibus ad ocularia medicamenta usurpabatur, propter facultatem consumendi saniem, & quia initiò suffusiones curabat, quanquam intra corpus venenatum planè esset. At certè magna vis est naturæ, quòd rem quandam ita efficacem contra venenum, transmutet in perniciosissimum venenum. Ita quoque Galbanum mutatur in Sagapenum, & Cassia in Cinamomum, quemadmodum Galenus dicit in loco jam commemorato: ubi differit quo pacto nonnunquam species quædam in alteram commutetur. De quibus admirandis certè transmutationibus verbosiùs locutus sum in 2. libro meæ Methodi, cap. 11. Unde ad primum nostrum propositum revertentes, dicimus Myrrham succi plenam, & pinguem ad Trochiscos Hedychroi accipiendam & adhibendum esse diligens studium, ut Venetiis, ubi non ab unoquoq; cognoscitur, possit comparari.

Mastiche lentiscina resina est. Optima & copiosissima in insula Chio provenit. Præfertur nitedulæ modo, resplendens, & candore Tyrrhenicæ ceræ similis, adulta, retorrida, friabilis, odorata, stridorem edens. Viridis autem inferior est. Adulteratur thuris resinæque pineæ nucis mistura. * Pota utilis est sanguinem rejicientibus, & tussi veteri: stomacho auxiliatur, sed ructum movet: additur in dentifricia, & illitiones faciei, ad nitorem cuti conciliandum: palpebras oculis incommodas replicat: manducata halitum oris commendat, gingivas conciliabit. *Dioscorides.*

Mastiche omnibus nota est: eligitur ea, quæ candida est instar ceræ Venetæ, pellucida, lyncera, plena, sicca, fragilis, odorata & stridens, nigra, viridis, livida aut impura, nullius est momenti. Adulteratur Thure & resina ex Pini corticibus, sed odore fraus statim deprehenditur.

Thus Olibanum, lachryma arboris Arabicæ, pinguius, albius, emplasticum: flavius & siccius, & antiquatum magis. Quod fœmininum vocant, resinosum magis est ac molle, citò ardens: masculum in thuris genere primatum tenet, suapte natura rotundum, guttarum formam retinens, individuum, candidum, cùm frangitur intùs pingue, in suffitu statim ardens: primùm quidem candicat, tandem etiam rufescit. Adulteratur resina piceæ, & gummi: sed thus ardet: gummi non inflammatur: resina in fumum abit: idem maleficium odor prodit. * Ad calefaciendum & astringendum pollet: oculorum caliginem discutit, cava ulcera complet, & ad cicatricem perducit: cruenta vulnera glutinat, infrænatque cunctas sanguinis eruptiones, etiam si cerebri membranis effluat: ulcera quæ cacoëthe vocantur, & sedis, & reliquarum partium permulcet tritum cum eo & lacte linamentum: formicantes verrucas inter initia, impetiginesq; ex aceto & pice illitum tollit. ambusta igni, pernionesque cum suillo adipe, aut anserino, & ulcera in capite manantia cum nitro, si infricetur, sanat: paranochiis cum melle, auribus fractis cum pice, medetur: ad reliquos aurium dolores cum dulci vino infunditur: inflammatæ à partu mammæ cum cimolia & rosaceo magna utilitate perunguntur: additur ad arteriç, viscetumque medicamenta: prodest sanguinis excreationi potum. Sed in secunda valetudine haustum, insaniam movet, & largiùs cum vino potum, interficit. *Dioscorides.*

Thus adulteratur cum resina Pini & gummi. Quod tamen facilè dignoscitur, quia gummi admotum igni non præbet flammam & resina statim in fumum dissipatur. Deprehenditur prætereà fraus ipso odore diversum aliquid redolente à Thure legitimo: præstantissimum est masculum, quod natura rotundis granis cōcretum est. Tale est integrum, album, & si frangitur, quasi pingue: idque ex Arabia affertur. Quod verò ex India venit, rubescit, & aliquid lividi coloris habet, atque arte quadam ita in rotunda grana formatum est: cognoscitur autem ex colore, quia inveterascens planè rubescit.

Pix è lignis pinguibus & resinosis fluit, præsertim è pino. Quibusdam tamen in locis, propter pini penuriam ex picea, cedro, terebintho, cæterisque similibus congregatur. Pix navalis vulgò vocatur, estque duorum generum: liquida & sicca. Liquida duorum item est generum: una, quæ primùm effluit, aquæ perquam similis, qua in Syria utuntur in condiendis corporibus; & Cedriam appellant, quòd ex cedro fiat: nam pinos non habent: altera, secundus est qui effluit liquor, qui vasculis collectis, denlatur aceto, sicque coactus, Pix brutia appellatur: in hoc solùm a priori differens, quòd concreta sit, colore fusco, & pinguior: hac picabantur utres vinarii. Pix arida fit è liquida iterum cocta. hujus sunt itidem duo genera: unum, quod visci modo lentescit: alterum siccum & friabile. Præter hæc aliud quoddam genus repetitur, quod pissælæon appellant: exprimitur ex lana, qua excepti sunt vapores elati sursum, quandiu pix coquitur. Præfertur quod ex pice brutia fit. Aliud picis genus Zopissam vocabant, ex derasa navibus resina & cera conflatam. Omnes hæ picis differentiæ reperiūtur. Liquida præfertur splendens, levis, sincera. Sicca probatur pura, pinguis odorata, subrufa, & resinosa. Improbatur adusta, fumum redolens, & acida. Probatur verò ea, cujus fragmenta splendent, quæ dentibus pressa lentescit, & gustu est suavi. * Pix liquida contra venena, phthisin, purulentam excreationem, tusses, suspiria & pectoris humores, qui difficilè extussiuntur, efficax est, eclegmate cyathi mensura cum melle dato: tonsillarum

sillarum, & uvæ inflammationes, anginæq; utiliter perunguntur: purulentis auribus infunditur cum rosaceo, & illinitur, cũ trito sale serpentium morsibus: adiecta verò pari cera, scabros ungues extrahit, impetiginesq; emendat: vulvæ duritias, ac sedis tubercula discutit: cum farinaq; hordeacea & pueri impubis urina decocta, strumas rũpit: cohibet ulcera quæ serpunt, cum pineo cortice, aut sulphure, aut furfuribus illita. Cum thuris manna & cerato profundos ulcerum sinus conglutinat: rimis sedis & pedum magno auxilio illinitur: ulcera replet, & cum melle purgat: quin & cum uva passa & melle carbunculos & putrida ulcera emarginat, disrumpitq;. Erodentibus medicamentis, quas sepras vocant, probè immiscetur. Pix arida dura emollit, pus movet, tubercula panosq; discutit, ulcera replet: vulnerariis medicaminibus commodè permiscetur. Zopissa verò dissipandi naturam habet. Dosis in unguentis & emplastris ab ℥ ß. ad ℥ j. vel plures. *Medici Florentini ex Dioscoride.*

Resina liquor est ex pinu, picea, abiete, aliisque similibus sponte profluens. Ejus duplex est differentia. Una liquida, veluti terebinthina ex terebintho, larigna è larice, quæ vulgus Italiæ terebinthina: nam ejus quæ è terebintho profluit, copiam non habemus. Altera arida, ut quæ ex pinu exit, & è fructu arborũ resiniferũ, thuri similis. Ex liquidis terebinthina resinas omnes antecedit, candida, perlucida, vitreo colore, & in cæruleum vergente, odorata, terebinthum olens. In hujus locum successit, ut dictum est, larigna, quæ mellis colore & odore esse debet. Ex aridarum genere eligi debet odoratissima, translucens, non retorrida, neque nimium humida, friabilis, & quendam ceræ colorem præbens. Improbatur rubra & dealbata. Ex his resinæ è picea & abiete cæteras antecedunt, & thus odore imitantur. Omnes hæ resinæ uno nomine pix Græca vocantur: de qua inferiùs. Datur a ℈ j. ad ℥ ij vel iij, cùm dolorem levare, aut renes detergere consilium est: si alvum subducere, a ℥ ij. ad ℥ ß. In emplastris vel unguentis ab ℥ ß. ad ℥ j. vel plures.* Natura omnibus calfacere, mollire, discutere, expurgare. Tussi ac tabi conveniunt per se, aut in eclegmate ex melle: vitia pectoris expurgant, urinam cient, cruda concoquunt, ventrem emolliunt, palpebras commodissimè replicant: lepras tollunt, cum ærugine ac sutorio atramento, nitroque: auribus saniem emanantibus cum melle & oleo: item in pruritu genitalium utiles, malagmatis, acopisq; admiscentur. Laterum doloribus per se, illitu & appositu auxilio sunt. *Dioscorides & Medici Florentini.*

Terebinthina vera Venetiis haberi potest, quò cœpit jam afferri: nec qui diligentiæ & sumtibus non parcunt, eam desiderare ampliùs possunt. Quanquã ante annos paucos Episcopus Catanensis Caracciolus, ex Sicilia quoque attulerit; ubi ipsemet de Terebinthis, quibus abundat ea Insula, collegit: quo nomine illi magnæ gratiæ sunt habendæ: nam hoc modo consuluit multis,

A ne ita ex longinquis regionibus illa sola esset petenda. Cognoscitur autem bona (quæ vulgò, ad differentiam usitatæ, passim Terebinthus & non Terebinthina vocatur) sapore & odore referente Terebinthum: quæ arbor apud nos multis in locis reperitur: inprimis verò circa Cassilinum Montem Viridẽ & Minervinum. Andromachus laudat Terebinthinam Africam, vel Lybicam: Galeno verò magis placuit Chia, quia odore & sapore alias omnes superabat. Nunc Sicula quoque inter postremas non est habenda.

B *Styrax* hodie duorum est generum: unum Styrax calamita appellatur, Græcis simpliciter styrax: alterum styrax liquidus, qui myrrhæ stactæ, quæ pinguissima myrrhæ pars est, plerisque esse creditur. hoc tamen falsum esse deprehenditur in eo, qui in officinis est. Styrax calamita gummi est arboris malo cotoneæ similis. Præfertur flavus, crassus, resinosus, albicantibus grumis, qui mplurimùm in sua odoris gratia permanens, qui, dum mollitur, melleum liquorem

C reddit. Deterior niger, friabilis, & furfurosus. Adulteratur ligni ipsius scobe, melle, cera, adipe odoribus imbuto, & quibusdam aliis. Dignoscitur, quòd adulteratus invalido sit odore: sincerus verò admodum acer fit. Qui hodie officinis in usu est, aliqua ex parte Dioscoridis descriptioni convenit, eoque utendum arbitramur, donec melior proponatur.* Calefacit, emollit, & concoquit: medetur tussi, destillationibus, raucedini, gravedini, & interceptæ voci: vulvæ præclusæ, duritiáve laboranti convenit: cit menses po-

D tu, appositúque: alvum leviter mollit, si exiguũ cum resina terebinthina catapotii modo devoretur. Miscetur utiliter discutientibus malagmatis acopisque. Adoletur autem, & igni torretur, ut fiat ex eo veluti ex thure, fuligo: ad eadẽ conveniens, ad quæ thuris fuligo. Ex eo etiam in Syria Styracinum oleum componitur, quod calefacit vehementer, & emollit: verùm caput dolore afficit, aggravatque, & soporem adfert. *Medici Florentini & Dioscorides.*

E *Styrax*, qui communiter in usu est, sordidus planè est revolutus, & in se bonitatis parum retinet. Tempore Dioscoridis furfuraceus Styrax pro malo habebatur: & nostra ætate signum ex deteriore desumentes accipimus massam furfuraceam Styracis, quanquam in pulverulentum olim quoque facere solebant: nam cùm rursus esset propter quædam, ut scribit Plinius, animal-

F cula alata, in superficie gummosæ ipsius partis generabatur pulvis, aut aliquid furfuraceũ: apparebat tamẽ magna ex parte esse gummi: cùm alterum planè ex furfuribus constet, & tantùm in interiore parte sint exigua frustula gummi. Quare de ista crusta tons à m interior pars, quæ verum est gummi vel lachryma, accipienda est: idque colore pallido esse debet, ejusmodi enim odoratum est, & saporem validissimum retinet. Talisq; olim in Cannarũ calamis ex Pamphylia apportabatur, ideoq; Styrax calamites vocabatur: quanquam exigua ejus copia, seg-

riebatur: & quemadmodū Galenus dicit, à vulgari tantùm differebat, quantum Falernum ab A altero, quod in tabernis venditur. Eligit Dioscorides pinguem, flavum, & resinosum, qui granulis albicantibus, quæ diu bonitatem odoris retineant, præditus sit, & inter emolliendum liquorem similem mellis fundat: atque talis fuit Cataballites, Pissidiacus, & Cilicius. Vituperatur niger, furfuraceus, friabilis & situ obductus. Vidi equidem apud Ferdinãdum Imperatum magna frusta Styracis, quæ proculdubiò erant ex illius B genere, quod etiam tempore Galeni & Dioscoridis in pauca copia reperiebatur: eratque pellucidum, Myrrham ferè repræsentans, vel gummi aliquod. Quod à quodam mercatore Aleppino dicto Venetiis comparaverat. Et si alii quoq; voluerint esse diligentes, fortasse in magnis saccis, qui Venetias advehuntur, pleni Styrace, talem etiam invenient, priusquàm cum scobibus ligni aut carie ipsius adulterentur, quam egregiam operam navare solent in ejusmodi mercibus a- C dulterandis illius loci Judæi.

De gummi & resinis calidis in tertio.

Ammoniacum, Armoniacum, ferulæ succus est, quam juxta Cyrenem Aphrica gignit: cujus fruticem cū radice Agasyllim vocant. Probatur bene coloratum, ligni & calculorum expers, thuris similitudine, minutis glebis, densum, sincerum, nulla sorde spurcatum, castoreum o- D dore imitans, gustu amarum. Gignitur in Aphrica juxta Ammonis oraculum, succum stillante ferulacea arbore. Colligitur mense Junio.* Mollit, extrahit, calfacit: tubercula duritiasq; discutit: potum alvum solvit, partus extrahit: lienem consumit, drachmæ pondere haustum: articulorum coxendicumque doloribus liberat. Auxilio est anhelatoribus, orthopnoicis, comitialibus: item quibus humor in pectore coit, si cum melle delingatur, aut cum ptisanæ succo sorbeatur. E Cruentam urinam pellit, albugines oculorum absterget, genarum scabritiam absumit: tritum autem cum aceto, & impositum jecinoris lienisque duritias sedat. discutit tophos, qui in artubus concaluerunt, cum melle aut cum pice illitum. Lassitudines & coxendicum dolores eo perungi utile est cum nitro & Cyprino oleo vice acopi. *Dioscorides.*

Cedria Pix est, ex arbore Cedri collecta. Optima est crassa, perlucida, gravi odoris: quæ F dum effunditur, guttatim non dissipata coit. * Cui ea vis inest, ut defuncta corpora cōservet, & vivētia corrumpat: qua ex causa mortuorum vitam aliqui eam appellavère. Vestimēta quoq; & pelles eximia calfaciendi & siccandi dote, corrumpit: magni ad ocularia medicamenta usus: quippe illita oculis claritatem affert, albugines, cicatricesque detergit: instillata autem cum aceto, vermes aurium necat: cum hyssopi decocto infusa sonitus sibilosq; sedat: cavis dentium indita eos frangit, & dolores levat: idem facit, cùm ex aceto colluitur: peruncto ante coitum genitali, concipiendi vim adimit: anginæ ea perunguntur, tonsillarum inflammationibus auxilio est, lendes pediculosq; illitu enecat: cerastæ morsibus cum sale imposita subvenit: contra hausta leporis marini venena, in passo sumpta, auxiliatur: in elephantia aut linctu, aut perũctione proficit: pulmonum ulcera purgat, & si cyathus ejus absorbeatur, persanat, vermes & tineas subter indita necat, & partus extrahit. *Dioscorides.*

De gummi & resinis calidis in quarto.

Belzoin gummi est arboris peregrinæ (non autem Laserpitium) agallochi forsitan, ut quorundam est opinio, quod vulgare est lignum aloës. Optimum censetur translucens, albis præditum glebulis, thuris æmulum, rubescens, odore grato, & quando uritur, xyloaloës odorem referens: hac enim ratione ab adulterino dignoscitur. *Medici Florentini.*

Euphorbium est succus ex arbore Libyca ferulæ simili emanans. Duo ejus genera: unum sarcocollæ modo emicans, in granula cōcretum, orobi magnitudine: alterum veluti fæx quædam, est, imbecillius. Adulteratur sarcocollæ & gummi Arabici mistione, sed difficile experimētum, quòd levi gustu os accensum diu detineat. Eligendum translucens. Recenti, quia viribus est violentis, non utendū, sed annotimo. Annis quatuor integrum servari potest cum milio, fabis, aut lentibus, ne elanguescat: quinto enim vel sexto anno vis ejus exolvitur. Cęterùm cùm plerunque contingat, ut ad nos magis advehatur vetustate corruptum, quàm recens, major cura in eo adhibenda est. * Illitu suffusiones discutit: porus tota die exurit, quare melli collyriisq; pro acrimoniæ ratione admisceri debet. Coxarum doloribus prodest in odorifera potione haustus: squamas ossium eadem die eximit: verùm eo utentes, necesse est linimētis, aut ceratis communire corpus, quo ossa convestiuntur. Aliqui memoriæ prodiderunt, percussos à serpente nihil molesti passuros, si incisa ossetenus capitis cute, intrsus succus infundatur, vulnusq; postea consuatur. *Dioscorides, & Medici Florentini.*

De gummi & resinis frigidis.

Camphora, vel Caphura, Arabibus Indicæ arboris lacryma est: aliis verò, Indici bituminis genus. Ferunt Indos id bitumen, quod ex Camphora nativa stillat excoquere, quodq; tenuissimarum est partium, albescere, & sublatum operculo adhærere, caphuramque in hunc modum conformari, ut illam videmus. Hinc fit, ut mercatores Caphuræ bitumen plerunq; admisceant: sed non ita candicat, ut caphura illa modo jam dicto exacta. Eligatur alba, pellucida, sincera, valdè odorata, quæ pani calido imposita madescat. nam quæ spurca est, arescit. Semine lini, aut psyllii, aut pipere sepulta conservatur, ne aëri imposita evanescat. Deterior est crassa, fusca, ni-

sca, nigra, assulis ligni sui implicita. * Refrigerat & siccat ordine tertio: tenuium adeò partium, ut sæpe per se in auram evanescat. Capitis dolores mulcet, illita, incandescentes inflammationes restinguit, præsertimq; jecinoris. Renes & seminaria vasa refrigerat, sanguinemq; cogit. Circumlitionibus imponitur ad cutis nitorem conciliandum, & ad arcendas tam vulnerum, quàm ulcerum inflãmationes. Erysipelas extinguit, & adversus gonorrhœam & albas vulvæ fluxiones efficax est cũ succino & aqua nymphææ hausta. Idem præstat pubi, seu imo ventri, testibus renibusque illita: quæ tamen antea psyllii seminis spissamẽto, aut omphacio, aut solani succo probè sit macerata. Sanguinem è naribus profluentem sistit, aut eum utticæ semine immissa, aut ex majoris sedi, & plantaginis succo fronti circumlita. Collyriis ad calidas oculorum lippitudines utiliter imponitur. Renibus ac testibus illita Venerem extinguit. Corpora à putredine præservat: proinde commodè antidotis admiscetur, quæ contra venena, venenosorum animalium ictum, & pestilentes affectus cõficiuntur. In universum viribus innumeris pollet, quas brevitati consulentes prætermittimus. *Matthiolus, ex Avicenna & Serapione, & Medici Colonienses.*

Gummi Arabicum vulgò dictum, & gummi absolutè, ex Acacia Ægyptii spina laudatur vermiculorum in speciem contractum, vitri modo perlucidum, purum: proximũ est candidum: sordidum verò ac resinosum inutile. * Vis ei ad spissandum, refrigerãdumq; efficax. Cutis meatus obstruit, & medicamentorum, quibus admiscetur acrimoniam hebetat: ambustis ex ovo illitum, pustulas non patitur erumpere. *Dioscorides.*

Gummi illud, quod in officinis vocatur *Arabicum*, est quędam miscella varii gummi ex pluribus arborib. collecti, quod ex coloris diversitate apparet, atq; etiam ex descriptione Galeni, qui absolutè gummi vocat eam lacrymam, quæ exit ab illis arboribus omnibus, quæ non sunt resiniferæ, hocq; manifestum est, & à maxima parte peritorum rei herbariæ receptum, (nam pauci sunt qui vulgare gummi Arabicum existimẽt esse Acaciæ gummi) ut multis rationibus non indigeat.

De gummi & resinis emollientibus.

Colophonia, seu Pix Græca, pini alteriùsve arboris resina est, aqua cocta, donec perdito nativo odore, friabilis & arida reddatur: vocatur colophonia, quòd è Colophone advehebetur. Per colophoniã igitur semper pix Græca intelligenda est: non quòd resina incocta nõ etiam colophonia vocetur, sed quòd in medico usu hujusmodi resinis non utimur nisi coctis, aut rarò admodum, præsertim cùm liquidę sunt. *Medici Florentini.*

De gummi & resinis astringentibus.

Gummi Amygdalarum notum est. * Calfacit & adstringit: rejicientibus sanguinem, potum auxilio est: impetigines, quæ summum cor-

A pus occupatunt, illitum cum aceto tollit: tussi vetustæ cum diluto vino potum medetur: calculosis cum passo bibere prodest. *Dioscorides.*

Manna Thuris sunt minutissimæ thuris micæ ex magnis fasciculis concussu elisæ, à thure lævigato diversæ. Laudatur alba, pura, micarumq; frequentia prædita. Sunt, qui cribrata pini resina, ac polline, aut gummi, aut cortice thuris contusi adulterant: sed hæc igne deprehenduntur. Nam adulterata non æqualiter flagrat

B incensa, nec aereum vaporem, sed fuliginosum & impurum expuit, variatumq; odorem habet, quia gummi non inflammatur, resina in fumum abit. Hodie minutissimæ thuris micæ sunt in usu. * Vim habet eandem, quam & thus, sed invalidiusculum *Medici Colonienses, ex Dioscoride.*

Sandaracha Arabum est gummi juniperi, vulgò vernia, quia verno tempore exudat, & rore verno magis concrescit, & legitur. Bonum est recens, perlucidum, pallidum: dum veteravit, fla-

C vescit, & fit friabile mastices modo, quam toto habitu multùm mentitur. In usu frequentiore tamen est scriptorib. & pictoribus, quàm medicis, præterquam in suffitibus. Sandaracham autem Arabum evidenter diximus, propter sandaracham Græcorum, quæ inter metallica enumerata est. *Medici Colonienses.*

Sarcocolla lacryma est arboris in Perside nascentis, pollini thuris similis, colore candido aut rufo, gustu amaro Prefertur rufa, gustu ama-

D rissima. Adulteratur gummi; sed gustu deprehẽditur: adulterina enim amara non est. Vulnera glutinat, oculorum fluxiones inhibet: emplastris inseritur *Medici Florentini, ex Dioscoride.*

Adstringunt quoque gummi tragacanthum, Arabicum: de quibus vide supra suo loco.

De gummi calculos pellentibus.

Gummi, quo cerasi resudarunt, cum vino diluto, tussi vetustæ medetur: colorem, commen-

E dat, visum exacuit, appetentiam invitat: idem ex vino potum calculosis auxilio est. *Dioscorides.*

De gummi purgantibus pituitam.

Serapinum, quod Græcis Sagapenum nuncupatur, ferulaceæ herbæ succus est. Optimum est translucens, fulvo forinsecùs colore & intùs albo, nescio quid inter laser & galbanum redolens, gustu acri His addit Mesue, ut sit spissum &

F leve, odore porri, facilè in aqua resolubile: quia quod has notas nõ habet, adulteratũ aliis gummis censetur. Præstantius est, quod ex Oriente advehitur, quàm quod aliunde. Datur à drachma semisse ad drachmam unam. Corrigitur mastiche & spica. * Purgat pituitam crassam, & alios humores lentos, & aquas à vẽtriculo, intestinis, cerebro, nervis, thorace, pulmone, junctuis etiam longinquis & profundis. Morbis harum partium & aliarum frigidis inde natis succurrit, quovis modo usurpatum: ut cephalalgiæ antiquæ, hemicraniæ contumaci, epilepsiæ, paralysi, vertigini, spasmo cynico, tremori, dolori

ventriculi, aut colli pituitoſo, aut flatulento, cum ſucco rutæ & aceto dictis partibus illitum, & attritis muſculis, vel cum liquore idoneo ſumptum, & clyſtere injectum: cum aqua rutæ verò, aut helenii nutritum & potum, craſſa & lenta ex pulmonibus & thorace potenter educit. Illitum quoque tuſſi antiquæ, difficultati ſpirandi, dolori lateri prodeſt. Cum duplo item myrobalanorum citrinarum in hydrope aquas ſeroſas mirè extrahit. Splenis quoque duritiem & inflationem diſſipat potum, & cum ſucco capparis & aceto illitum, item chœradas, nodos, & alios tumores duros. Nutritum quoq; cum ſucco rutæ, aut fœniculi, & felle avis alicujus rapacis viſum clariorem reddit. Fluxionem in oculum præcipuè factum ab ea cohol ſanat, hordeolum ex aceto illitum delet. Menſes quoque potum & ſuppoſitum evocat, fœtum necat: dolori uteri & præfocationi prodeſt, quoniam tenuat, reſolvit, diſſipat, provocat, ſolvit. *Medici Florentini ex Dioſcoride & Meſue.*

Ex *Sagapeno*, vulgò *Serapino*, in uſu eſt ſuccus, qui ita vocatur, ex planta ejuſdem nominis, unde colligitur, tametſi, ut Galenus notat, convenientius eſſet illud nominare ſuccum Sagapeni, & nomen ſimplex Sagapeni relinquere ferulæ ſuæ: ſed hoc aliis multis quoque ſuccis accidit, qui ſibi vendicarunt ſimplex nomen ſuæ plantę. Verum Sagapenū Neapolim apportatur, modo qui curet emi, nō pareat ſumptibus, nam admodum crebrò adulteratū affertur. Qui etiam diligenter inquiret, Venetiis habere poterit. Adulterabatur autem Galeni quoq; tempore Galbano, quemadmodū ipſe tradit cap. 1. lib. 1. de Antid. Imò dicit aliud præterea quod admiratione dignum eſt, Galbanum nimirum in Sagapenum tráſmutari. Sed facilè internoſcitur à vero Sagapeno, cùm, ſive ſit transmutatum, ſeu adulteratum arte, aliquid odoris retineat olentis hircum, quod Galbano proprium eſt. Nec poteſt univerſum Galbanum transmutari in Sagapenum: ſed tantùm pars ejus magis ſpumoſa, levior & candidior, & quæ in aquam poſita facilè diſſolvatur. Hoc, uti diximus, odorem hirci refert, & tametſi pro Sagapeno uſurparetur, nō adeo multùm noceret, in quamcunque antidotum adhiberetur, nam, ut Galenus ait, facultate ſimile admodum prædita eſt cum vero: & tam Galbanum quàm Sagapenum utiliter uſurpatur cōtra morſus ſerpentum & alia venena. Noſque de ſimili transmutatione locuti ſumus in expoſitione Myrrhæ. Sed etiam cum aliis miſtionibus ſolebat adulterari, quod deprehendebatur ex eo, quia in aquam vel vinum poſita non diſſolvebatur, ſicuti in vero fit, ſed integrum permanebat. Hoc equidem noſtro tempore diligenter eſt attendendum: nam tum ſumebant Galbanum, & formabant ex eo certas pilulas inſtar lachrymæ, cujus magnitudinis ſolebant illas ex Sagapeno. Præſtantius itaq; Sagapenum erit durum, granulis minutis, colore Myrrhæ, ſapore acri, & quod digitis adhæreat, purum & mundum, foris fulvo, intus albo colore.

Sarcocolla eſt arboris fruticoſæ, ſpinoſæ, ramis nodoſis arbori appreſſis, gummi album, thuris modo, vel pallidum, idque amarius, & ob id valentius. Daturà ℥ j. uſque ad ij. Corrigitur zingibere & Cardamomo.* Purgat pituitā crudam, & humores alios craſſos, præcipuè à cerebro, nervis, juncturis, ut iſchio, pulmonibus. Ob id ſenibus pituitoſis, aſthmaticis, tuſſientibus prodeſt, ſed calvitiū acceſſit, corpus impinguat, ſperma auget. Ophthalmiam, & lippitudinē, & alios oculorum morbos, mirè, juvat, nutrita in vaſe vitreo dies quinque in lacte aſinæ, novo quotidie affuſo. Aurium ulceri putrido & ſanioſo utiliter imponitur, linimētum mulſa merſum, & pulvere hujus inſperſum. *Meſues.*

Opopanax eſt liquor plantæ ſimilis ferulæ, caule cubitali, vel bicubitali, pallido, foliis ferulæ, ſed minoribus, floribus anethi modo in umbella diſpoſitis, odoratis, flavis. Secto autē caule digitis duobus, aut circiter, ſupra radicem, liquor effluit. Flavus, qui coagulatus eſt opopanax optimus, ſi intus albus eſt, foris flavus, amarus, fragilis, in aqua mox ſolubilis, odoris boni, ſed ſui. Adulterant ammoniaco, injectis ſcilicet ex ipſo granis opopanace vero. Dolum prodit odor & albedo in fracturis. Datur à ℥ j. uſque ad ij. Corrigitur maſtiche & ſpica. Purgat pituitam craſſam & lentam elàm à remotis partibus, cerebro, nervis ſenſoriis, juncturis, thorace. Ob id prodeſt harum partium affectibus frigidis inde natis, viſui imbecillo, tuſſi antiquæ, difficultati ſpirandi, iſchiadi, gonagræ, podagræ. Vino muſteo incoctum poſt tres menſes potu hydropem levat, & lienis tumorem. Ex mulſa calente potum, ſtranguriam ſanat, menſes movet, abortum facit, alioqui ab utero præfocationi & frigidis uteri affectibus ſaluber. Idem aceto ſolutum collutionis, dentium dolorem & eroſionem ſanat. Potum cum aceto hora una ante acceſſionē, & cum ſucco apii, & oleo anethino ſpinæ illitum, rigorem febrilem prohibet. Ex ipſo autem, & ſucco apii, & aceto bono emplaſtrum lieni impoſitum ipſius duritiem diſſipat. *Meſues.*

De Animatis aquatilibus, Sectio XIIX.

Spongias alias mares appellavêre, tenui fiſtula ſpiſſas: quarum duriores tragos nominarunt: fœminas autem, quæ contrarias dotes habent. Utuntur eæ, ut alcyonium. * Recentes ſine pinguedine vulnerariæ ſunt, & tumores reprimūt, recentia vulnera ex aqua poſcâve conglutinant: veteres ſinus ex decocto melle jungunt. Vetuſtæ autem inutiles. Aridæ ligatæ lino, ſi penicilli modo adigantur, occluſa ulcera, calloſq; laxant. Siccæ recentes, & vacuæ, ſenilia ulcera, &

cera, & quæ fluxione laborant, aut cuniculatim exedũt, impositu siccant, sanguinis profluvium sistunt. Crematarum cinis ex aceto, aridiæ lippitudini auxiliatur: & ubi quid abstergere, aut adstringere opus est. Utilius in oculorum medicamentis lavare cinerem. Omnium cinis cum pice crematarum, profluẽtem sanguinem sistit. Candidæ cura fiunt, è mollissimis recentes per æstus tinctæ salis spuma, quæ petris cohæret: insolantur inversæ, hoc est, parte cava sursum spectante, & qua abscissæ fuerunt, deorsum. Si verò æstiva serenitate ad lunam sternantur, perfusæ salis spuma aut maris aqua, maximum candorem referent. *Dioscor.*

De Animalibus integris, Sectio XIX.

De terrestribus.

CIMICES, qui in cubilibus enascuntur, * cavis fabarum inclusi, si ante febrium significationes septeni devorentur, quartanis auxilio sunt: & citra fabas sumpti, percussis ab aspide prosunt: vulvarum exanimationes olfactu revocant. Poti cum vino aut aceto, adhærentes sanguisugas abigunt: vivi urinariæ fistulæ impositi, urinam ciunt. *Dioscorides.*

VERMICULI in medio echino plantę dipsaci, reperti adversus quartanas plurimùm pollere traduntur, si in aluta clausi brachio alligẽtur, aut collo appendantur. Prosunt etiam adversus paronychia, si vivi affectis unguibus circumligentur. Nam dolorem alioqui implacabilem, confestim tollunt. Expertum intellexit *Mizaldus.*

VERMIUM terrenorum cineres, aut stercoris murium, vel cervini dentis, dentium exesorum cavernis immissi, illos absq; ferro, & machinulis eradicant. *Idem.*

Vermium terrestrium aqua distillata cõfert ad hydropem, & ad infantulorũ vermes necandos: appositi etiam vivi prosunt Panaritio. *Quercet.*

MILLEPEDAE, quæ sub aquario vase stabulantur, animalia sunt multis pedib. nitentia, quæ contacta manu contrahuntur in orbem. * Hæ ex vino potæ, difficili urinæ, & regio morbo auxiliantur. Millepedæ cum melle anginis utiliter illinuntur: tritæ, & in cortice mali punici calfactæ, doloribus aurium addito rosaceo, convenienter instillantur. *Dioscor.*

Vermium millepedum pulvis ad affectus oculorum valet. *Quercetanus.*

SCORPIONES terrestres, animalia sunt in Italia, & aliis in regionibus sub meridie sitis, nota sunt, quòd in quacunque domo, non modò in cubiculis, & cellis vinariis, sed ubique passim reperiantur. * Triti crudi, & impositi, suæ plagæ remedium sunt. Quidam scorpionum cinere utuntur, qui vivi sunt exusti, ad urinam ciendam, iis præcipuè, qui renum aut vesicæ calculo obstruuntur. *Dioscorides, & Matthiolus.*

LUMBRICI, seu VERMES terreni impositi, * præcisos nervos glutinant: tertianas discutiũt. Decocti cum anserino adipe, infusi affectis auribus medẽtur: cum oleo autem decocti, si in contrariam aurem instillentur, dentium doloribus præstant auxilium. Triti in potu ex passo urinam ciunt. *Dioscor.*

COCHLEAE, seu LIMACES terrestres præferuntur, quæ in locis apricis, odoratis victitant herbis. Eruuntur è terra hyeme in sepibus & fruticetis, uncis quibusdam ferreis, prope fruticum radices terra circũfossa. * Stomacho utiles sunt, & non facilè corrumpuntur. Venerem, cum pipere, sale, & butyro coctæ, excitant. Crudæ cum tegumentis impositæ, aquæ inter cutem tumores exugunt: sed non antè solvantur, quàm omnis hauriatur humor. Podagricas inflammationes leniunt: impactos corpori aculeos illitę evocant: menses tritæ & admotæ ciẽnt. Cochleæ tritæ & fronti illitæ, sanguinẽ è narib immodicè fluentem sistunt. *Dioscor. Matthiolus, & Mizaldus.*

EX FORMICIS alatis oleum conficitur, * ad Venerem augendam idoneum.

VIPERINAE CARNES si coctæ edantur, * claritatem oculis afferunt: nervorum vitiis auxiliantur: increscentes strumas reprimunt. Detracta autem cute, caput caudaq;, quoniam carne vacant, amputari debent. Reliquum verò corpus, exemptis interaneis, elotum, dissectumque, discoquitur cum oleo, vino, salis exiguo, & anetho. Ajunt, eis, qui viperas esitẽt, pediculos procreari: quod planè à veritate abhorret. Adjiciunt aliqui, longam senectutem agere, qui eo cibo vescuntur. *Dioscor.*

De aquatilibus.

SCINCUS aut Ægypti, aut Indiæ, aut Rubri maris alumnus, quãvis inveniatur in Lydia Mauritaniæ. Est autem terrestris crocodilus, sui generis, sale inveteratus cum nasturtio * Ajunt carnes, quę renes amplectãtur, id sibi virium venditasse, ut si drachmæ pondere bibantur, Venerem accẽdant. Verùm decocto lentis cum melle, aut semine lactucæ cum aqua poto, Veneris cupiditates inhibentur Additur in antidota. Siccati servantur, corpulenti, & non strigosi. *Dioscor.*

ANGUILLAE in vino suffocatæ, abstemios reddunt homines, si ex eo bibant, qui plus satis mero indulgent, & hinc offenduntur, & delinquunt. *Mizaldus.*

OSTREA viva pestiferos bubones loco transferunt, & virus omne ad se trahunt: sunt autem agglutinanda brachio, qua axillaris decurrit, siquidem bubo in alis est: si verò inguen obsederit, lineamentis femoris, qua vena cruris describit. *Hollerius.*

CANCRORUM fluviatilium * exustorum cinis, qui duo cochlearia expleat, adjecto dimidio radicis gentianę modo, triduo potus cum vino,

magnopere prodest canis rabiosi morsibus, rimas pedum sedisq; perniunculos & carcinomata, cum decocto melle lenit. Triti crudi, potique ex asinino lacte auxiliantur contra serpentium phalāgiorumq; morsus, atq; scorpionum ictus. Decocti autē, & cum jure elixati, iis prosunt, qui tabe conficiuntur, aut leporem marinum hauserunt. Triti, tela ac spicula è corporib. detrahunt, si illis superponantur. *Dioscor. & Mizaldus.*

Cancrorum fluviatilium calcinatorum ad albedinem cinis adversus morbum canis rabidi laudatur. *Quercet.* B

Ranae vulgaris notitiæ sunt. * Contra omnium serpētium venena pro antidoto sunt, si ex sale & oleo vel butyro edantur, jusq; earum itidem sorbeatur: contra inveteratos tendinum rigores pollent. Illitus earum cinis, profluētis sanguinis impetus sistit: explendis alopeciarum inanitatibus ex liquida pice illinitur. Inducit etiam vini fastidiū rana viridis, ex iis, quæ in fontibus saliūt, si viva in eo suffocetur. *Diosc. & Mizaldus.* C

De aëriis & volatilibus.

Hirundines, uti ficedulæ, * in cibo, aciei visus medicamentum præbent. Tam pullorum, quàm matrum in fictili olla crematarum cinis cum melle oblitus, oculis claritatem adfert: anginæ eo commodè perunguntur: uvæ & tonsillarum inflammationibus hoc cinere succurritur. Et ipsæ, & pulli exiccati, si drachmæ pondere ex aqua bibantur, hos juvant, qui anginæ morbo D conflictantur. *Dioscor.*

Hirundinum aqua epilepticis confert. *Quercet.*

Gallus ad jus purgatorium eligatur rufus plurimùm annosus, sed tamē adhuc ad motum, pugnam, coitum alacer & in dimicando validus, macri & pinguis medius, hoc est, bene carnosus. Talis autem gallus furfure Galeno nutritus, aliis etiam melle & pauco sale, plurimùm fatigetur, vel à nobis venantibus, vel potiùs dimicando decapitatus, & exenteratus, cum sale, aut sale gem- E mæ, igne lento, aqua sufficiente coquatur ad duarum aquæ partium consumptionem, aliis atque aliis simul incoctis, pro variis medicorum scopis. *Medici Colonienses.*

Galerita avicula est parva, apicem in vertice, pavonis modo gestans. * Hæc assa, & in ci- A bo sumpta, cœliacos adjuvat. *Dioscorides.*

Locustae omnibus notæ. * Odoris suffitu urinæ difficultates adjuvant, præsertim quæ fœminas malè habent. *Dioscor.*

Cicadae passim in Italia cognoscuntur, atque adeò inibi vulgaris notitiæ sunt, ut sæpe æstate assiduo cantu messores, agricolas, ac viatores in campestribus obtundant. * Quæ si inassatæ manducuntur, vesicæ doloribus prosunt. Siccis quidam utuntur ad colicos affectus, cum paribus B numero piperis granis, dantq; aut tres, aut quinque, aut septem, per intermissionem scilicet, & ipsos etiam paroxysmos. *Dioscor. & Galenus.*

Cantharides officinis notę sunt. Probantur in frumento inventæ, versicolores, & quę luteas in alis trāsversas lineas habent, corpore oblongo. Cribro aut fictili vase conduntur, cujus os raro linteo subligatum deorsum vertitur, ut excepto halitu aceti quàm acerrimi ferventis æstu exanimentur. Postea siccantur, & pyxidibus C ligneis, aut fictilibus vitratis reponuntur. Biennium durant. * In remediis externis, tum iis quæ vesicas excitant, tum aliis interdum totæ sumuntur. Recentiores autem alas & pedes auferunt semper. *Florentini.*

Columborum pulli occulta proprietate renum dolori conferunt, & in corruptum sanguinem emendant: sed dum interficiuntur capite truncari debent. Eorundem carnes facultatem habent sanandi tenesmum, quem cucurbita fre- D quenter comesa generare solet. *Rhasis.*

Passerculus troglodytes vocatus, qui omnium aviculatum, excepto Regulo, minimus spectatur, & juxta sepes ac muros victum quæritat, volatumq; perbrevem facit, naturalem vim admiratione dignam habet. Sale enim cōditus, ac crudus in cibo acceptus, cōcretos calculos lotio expellit, & ne renascantur, prohibet, ac morbum perfectè sanat. Conditur optimè pennis evulsis, atq; inde largo sale adobrutus, arefactus E comeditur. Si plures adfuerint, coqui possunt more aliarum aviculatum. Possunt etiam nō deplumes uri in olla operta, & cinis unius usti cum pauco pipere & cinnamomo exhiberi. Sunt, qui vivum pennis prævulsis sale cōdiant, quod melius est. Alii assatos edunt integros, ita ut nihil ex eis præter pennas abjiciant. *Aetius, & Aegineta.*

De Animalibus venenosis, Sectio XX.

Quibus datæ sunt Cantharides, signa eveniunt gravissima. Ab ore enim ad vesicam usque cuncta erodi sentiuntur: picam aut simile quiddam cedriæ resipiunt: dextra præcordia inflammantur: urinam ægrè reddunt, & subinde cum lotio sanguinem emittunt: strigmenta nō secus, atq; dysentericis, alvo deferuntur: fastidia urgent: animo linquuntur, obortaq; vertigine cōcidunt: postremò mente abalienantur. * Ergo antequam tale nonnihil accidat, dato oleo, aut supradictorum aliquo, vomere co- F gantur: mox ubi vomitione plurima rejecerunt, halicæ, aut oryzæ, tragi aut ptisanæ cremor, aut decoctum malvæ, aut seminis lini, aut fœnigræci, aut radicum althææ clystere infundatur. Præterea nitrum eisdem dandū, ex hydromelite, ut quæ stomacho adhuc, aut intestinis adhærent, eluendo excernantur, ac descendant. Quæ nisi sic discutiantur, ingesta in alvum ex nitro aqua mulsa vacuari debent. Detur deinde vinum, aut passum, in quo pineoli nuclei, aut cucumeris semina contrita sint, aut ex lacte, aut mulsa, aut an-

ſerinus adeps in paſſo liquefactus. Inflammatæ A autem partes, hordei farina cum mulſa decocta perungantur. Ab initio admota cataplaſmata nocent, quòd citatus ab eis calor, illapſum virus ita remoratur, citò in principes ſe partes inſinuet: ipſa tamen interjecto tempore, moleſtiſſimis inflammationibus opitulantur, utpote quæ dolores & permulceant, & leniant. Tum ubi corpus calfaciente oleo inunctum fuerit, in ſolium deſcendere oportet, ac lavare, ut per cutem ſummam, quæ corpori noxia inhæſerunt etiam ex- B cernantur. Et dejectiones multifariam moliri oportet, ne affectus inſigatur, & ſtabilitatem capeſſat. Gallinaceis carnibus, & hœdinis aut ſuillis, catulis maximè pinguibus, & tenerrimis, ac cum lini ſemine coctis, veſci debent: ſiquidem alvum cient, atq; venenorum acrimonias hebetant. Vinum dulce liberaliùs ebibatur. Prodeſt thuris cortex, & Samia terra, ſi quaternæ ſingulorum drachmæ cum paſſo ſumantur: item pulegium ex aqua tritum: irinum aut roſaceũ cum C rutæ decocto: recentes vitis ramuli, cum paſſo detriti. Longè omnium potentiſſimè antidota auxiliantur, cum aqua mulſa, drachmis quatuor pota. *Dioſcorides.*

Iis qui Erucas Pinorum hauſerint, illicò dolor in ore & palato exoritur: vehemens alvi, linguæ, ac ſtomachi inflammatio, torquet: inteſtina dolor excruciat, ita ut pruriginẽ ſentire videantur: corpus totum exæſtuat: faſtidiũ urget. * Quibus eſt ſuccurrendum remediis, quę devo- D ratis cantharidib. dantur. Peculiariter tamen pro ſimplici oleo & irino, melinũ, quod è coroneis pomis & oleo temperatur, accipiemus. *Dioſcor.*

Qui Buprestin biberunt, non diſſimile nitro virus ſapiunt: ſtomachi, ventriſq; vehemens dolor inſequitur: tam venter, quàm ſtomachus miſum in modum, ut in aqua inter cutem diſtlatus, inturgeſcit. Univerſa corporis facies contenditur: urina ſupprimitur. * Quibus eadem, quæ potis cantharidibus auxiliantur. Privatim poſt E vomitus & vacuationes, quas clyſteribus molimur, aridæ ficus proſunt: item carum decoctum, ex vino. Ubi verò jam ferè pericula inclinantur, Thebaicarum palmularum cibo, aut earundem tritarum in mulſo aut lactis potu juvantur. Pyrorum etiamnum omne genus eſſe, & lac humanum bibere convenit. *Dioſcor.*

Si Salamandram hauſerunt, linguæ inflammatio conſequitur: mens & ſermo præpeditur: tremor cum torpore, aut horrore quodã, F ac exolutione accedit: partes nonnullæ corporis livoribus circumquaq; ſugillantur: ſæpeque diutius immorante veneno, putreſcentes defluunt. * Quibus præſtabimus cuncta, quæ potis cantharidibus. Peculiaria verò remedia, reſina, pinus, aut galbanum ex melle linctum. & ajugæ decoctum, in quo nuclei pinei conterantur: urticæ quoq; folia, cum liliis & oleo decocta. Proſunt etiam ova teſtudinis marinæ, aut terreſtris cocta: item ranarum jus, cum quibus eryngii radix incocta ſit. *Dioſcorides.*

Qui Leporem Marinum biberunt, piſciũ virus olent: procedente tempore, alvus dolo afficitur, & urina ſiſtitur: & ſi quãdo eam reddere contingat, purpureum colorem referet: omne piſcis genus averſantur, & odio habent: fœtido ac gravi fœdore manant: bilioſus vomitus, interdum ſanguini promiſcuus, ſubſequitur. * His dandum lac aſininum, vel paſſum continuè, aut radicis malvæ foliorumque decoctum, aut trita cyclamini radix cum vino, aut veratri nigri, aut ſcammonii ſucci drachma, cum aqua mulſa, puniciq; mali acinis, Cedria contrita cum vino efficax eſt: anſerinus ſanguis, ut tepebit, potus. Sed cùm piſces omnes reſpuant, aſpernenturque, ſolis fluviatilibus cancris veſci poſſunt, bibuntque eos admiſto vino, adjurique ab his percoquunt: cumq; appetere & comeſſe piſces cœperint, ſuæ ſalutis indicium habent. *Dioſcor.*

Rubeta, aut Rana Palustris aſſumpta tumores ciet: pallor corpus vehementer decolorat, ut planè buxeum ſpectetur: ſpirandi difficultas torquet, & gravis halitus oris, ſingultusque: invita interdum genituræ profuſio conſequitur. * Adjuvantur ſecundùm vomitionem, multo meri potu, & arũdinis radicis binis drachmis, aut cyperi totidem. Breviter cogendi ſunt, ut vehementi ambulationi & curſui ſe credant, ob torporem, quo corripiuntur. quin etiã quotidie lavandi ſunt. Cæterùm pulvis ruberæ aridæ peſtilenti buboni impoſitus, venenum mirè attrahit. *Dioſcor. & Geſnerus.*

Hirudines cum aqua devoratæ, ſi ori ventriculi adhærent, tractione partium nonnullam ſuctionis imaginem præbent: eo enim argumento hauſta hirudo deprehenditur. * Has muria ſorbitione excutit, & Cyrenaicus ſuccus, aut laſerpitii folia, aut betæ, cum aceto, aut pota nivis glebula, cum poſca; nitrum ex aqua gargarizatur, aut atramentum ſutorium aceto dilutum. Si faucibus hæreant, in aquam calidam ingreſſis, aqua frigida ore contineatur, & ad eam hirudines exilient. *Dioſcorides.*

De Rabiosi Canis morſu ſermonem alias præpoſuimus, quòd id animal domeſticum ac frequens eſſe conſuevit, & in rabiem ſæpiùs agitur, ac perit, ab eoque caveri difficile: inde periculum inevitabile hominem manet, niſi multis utatur auxiliis. Canis plerunque flagrantiſſimis æſtibus in rabiem efferatur: interdum quoties frigora inceſſerunt. Rabioſus autem potum & eſcam averſatur: largam ſpumantemque pituitam naribus & ore projicit: torvè & ſolito triſtius intuetur: in omnes paſſim ſine latratu irruit, & æquè feras hominesque, tam familiares quàm ignotos mordet: nec protinus infeſtum quicquam infligit, niſi, ut vulnus, dolorem: exinde morbus ille, qui ab aquæ metu hydrophobicus Graja voce eſt appellatus, contrahitur. Evenit autẽ cum diſtentione nervorum, totiusque corporis rubore, præſertim faciei, cum ſudore & languore quodam. Aliqui auræ ſplendorẽ fugiunt: alii ſine ulla doloris intercapedine

vexantur. Sunt etiam, qui canum more latratus edant, & obviam factos morſu adoriantur, ac mordendo ſimili vitio labefactent. Proinde ex iis qui hoc vitium ſenſerint, neminem ſervatum vidimus, niſi forſitan ex hiſtoria unum aut alterum evaſiſſe audiamus. ſiquidem Eudemus ſuperaſſe quendam affirmat. Themiſonem aliqui demerſum in hunc furorem incidiſſe, & evaſiſſe fatentur. Alii ipſum cùm amico aquam expaveſcenti morem gereret, & officium exhiberet, quadam naturarum concordia, ſimilem contraxiſſe affectum: ſed poſt multos tandem cruciatus ſervatum extitiſſe. Moleſtiſſimũ itaq; genus morbi, à quo multos, antequam ipſum experirẽtur, vindicavimus, & complures ab aliis medicis ſervatos novimus. * Ratio medendi duplex: una communis, qua utendum in omnes morſus, quos virulentæ animantes impreſſerunt: alia peculiaris, privataq; eorum duntaxat, quos rabioſi canes momorderint: quæ nonnullis quidem ſummam opem ferre conſuevit: aliis vero inutilis, maximè qui ex multo jam tempore ictum acceperunt. Quæ ad hanc pertinent, primùm exponemus: deinde curſim perſtringemus, quæ ad communem medendi rationem pertinent. Cancros itaq; fluviatiles in farmentis albæ vitis cremare oportet, & cinerem eorum quàm minutiſſimè tritum habere reconditum: itidem gentianæ radicem tuſam, cribratamq; reponere. Quoties autem canis rabioſus morſum intulerit, in quaternos cyathos meraci vini, bina cineris cancrorum cochlearia, unumq; gentianæ conjiciantur: hæc in polentæ dilutioris modum ſubacta, quatriduo bibantur. Inter principia medicamentum hoc modo detur. Atq; ſi ab illato morſu bini ternive dies fluxerint, curationem auſpicabimur à triplicato põdere, ſupra id quod ab initio retulimus. Optimum hoc adverſus rabioſorum morſus auxiliũ: quod & pleriſq; unũ ſatisfecit, eoq; cum fiducia uti licet. Sed ut aliis etiamnum auxiliis cõtra inevitabile periculum muniamur, nihil cæteris uti prohibet. Satius autem multò fuerit, etiamſi in vanum récidat, medicamentorum inhumanos tolerare cruciatus, quàm per inertiam ac deſidiã in diſcrimen adduci. Nec ita in demorſis à rabioſo animali majora vulnera vereri oportet, uti minora, & ulcuſculis cutis ſimilia: quippe majori vulnere cõfertim copioſius ſanguis emanans, poteſt nonnihil virulenti liquoris exhaurire: quod in minoribus non accidit: quin à majoribus abſcedẽtes carnes hinc auferre, & labia acie ſcalpelli circũſcribere, & prehenſam hamulo aut vulſella carnem amputare oportet. In utriſq; circumſtantia loca altioribus ulcuſculis ſcarificanda, ut copioſior ſanguinis vacuatio arceat, ne venenum membratim inſinuetur. Cucurbitulæ cum multa flamma agglutinatæ id juvamenti præſtant, ut veneni vis extrahatur. Quæ verò ad communem medendi rationem pertinent, vide apud Dioſcor. lib. 6.

INTER ferientium venenatorum notas, nihil de VESPIS & APIBUS particulatim digeſſimus, quòd conſpicuæ omnibus ſint, & nihil excellens, aut notatu dignum in his obſervetur: inter remedia tamen earum meminiſſe non fuit alienum. * Igitur adverſus utrarumq; ictus prodeſt illita malva, & hordeacea farina cũ aceto, ficulneum lac in vulnus inſtillatũ, & muriæ aut aquæ marinæ fotus. *Dioſcor.*

DE MORSIS à PHALANGIIS locus quidem ipſe quaſi ab impacto aculeo rubet; nõ intumeſcens, nec per ambitum calidus eſt, ſed mediocriter humeſcit: ubi verò contrariorum occurſu refrixit, conſequitur toto corpore tremor, diſtẽtiones poplitum & inguinum, convulſionibus non diſſimiles: in lumbis collectio exoritur, & perpetua urinæ libido laceſſit, multaq; reddendis excrementis colluctatio. Univerſa cute frigidus ſudor emanat, collachrymant oculi, offuſiſque nebulis caligant. * Horum ictibus ficulneũ cinerem adjecto ſale trito, & vino imponere oportet: aut radicem ſylveſtris punicæ quàm tenuiſſimè tritam: aut ariſtolochiam cum hordei farina & aceto ſubactã. Ulcera aquâ maris proluenda, aut apiaſtri decocto, foliaq; ejuſdem illinenda. Lavacris perpetim utendũ, & propinãdum abrotani ſemen, aniſum, ariſtolochia, cicer ſylveſtre, cuminum Aethiopicũ, cedrides tritæ, platani cortex & trifoliæ herbæ ſemen: privatim autem ſingulorũ ex iis binas drachmas dare cũ vini hemina convenit: itẽ myricæ fructus, & chamæpityos, & viridium cupreſſi pilularum decoctum, admiſto vino. Sunt, qui fluviatilis cancri expreſſi ſuccum cum lacte, aſſumpto apii ſemine, confeſtim moleſtiis liberare prodant. *Dioſcor.*

Si SCOLOPENDRA, aut dicta ophioctene, morſum intulit, locus per ambitum livore ſugillatur, & computreſcit: interdumque licet rarò, fæculentus atque ruber cernitur. A' morſu ipſo exulcerari locus incipit, ulcuſq; id negotium exhibet, ferè remediis invictum: præterea toto corpore prurigo quoq; ſentitur.

* Hæc ubi morſum infixit, ſal quàm leviſſimè tritus, ex aceto vulneri inſpergẽdus, aut ruta ſylveſtris ſuperponenda. Locus acida muria fovendus, & danda in potu ariſtolochia cum vino, aut ſerpillum, aut calamintha, aut ruta ſylveſtris. *Dioſcorides.*

SCORPIONIS morſu inflammari ſtatim incipit locus, & indureſcit, ac intentus rubet, viciſſimque dolore premitur: modò ſiquidem exæſtuat, modò frigore occupatur. Labor repentè fatigat, & aliquando meliuſculè habet, aliquando recrudeſcit. Conſequitur ſudor, horroris ſenſus, & tremor. Extremæ corporis partes refrigeſcunt, inguina extolluntur, per ſedem flatus exeunt, capilli eriguntur, pallor membra decolorat, & dolor, tanquam ex pungente acu, per univerſam cutem ſentitur. * Percuſſis præſenti eſt auxilio ficulneum lac in vulnus inſtillatũ. Scorpius ipſe, qui ictum vibravit, tritus, & percuſſo loco impoſitus, ſuæ plagæ remedium eſt, ob cæcam quandam naturarum (ut conſtat) diſcordiam: quæ antipathia appellatur. Præterea tritus, &

tus, & impositus cum sale, lini semine, & althæa (A) scorpius convenit. Sulphur ignem non expertum, resina terebinthina exceptum, & emplastri modo adjectum, auxiliatur. Itidem galbanum ad splenii formam ductum & calamintha, quæ trita illinatur, & farina hordei in vino parata, in decocto rutæ. Semen trifoliæ herbæ trium, & vulneri injectum opitulatur. Hæc ad affectum locum pertinent. Post hæc quàm efficacissimis potionibus utendum, cujusmodi sunt aristolochiæ, præsertim corticis, binæ drachmæ cum vino, (B) iusa gentiana, & pulegium decoctũ, & baccæ lauri pauco numero tritæ, & calamintha cum posca, in qua magnopere discoqui debet: cupressus cum vino & ruta, nec secus ficulneũ lac: laserpitium, si adsit, sin desideretur, peucedani succo utẽdum: efficax est potum trifolii & ocymi semen. Horum autem omnium vicem etiam pensat jugis lavacri usus, evocatus sudor, & dilutæ vini potiones. *Dioscorides.*

Si Marina Pastinaca percussit, protinùs (C) accidunt molesti dolores, assiduæ convulsiones, lassitudo, & imbecillitas: mens percussis labat, postea obmutescunt: oculi caligant. Percussus autem locus in ambitu cum vicinis partibus denigratur, & ita obstupescit, ut tangẽtem non sentiat: hũc si quis premat, atra sanies, crassa, & malè olens excernitur. * Ei quià marina pastinacâ icitur, omnia quæ de viperarũ morsu paulò pòst referemus, simili modo conveniunt. Peculiariter autem ictus a marino scorpione, & dracone (D) inferuntur, qui molestos cruciatus cient: interdũ autem, sed raro, nomas excitant. Quibus absinthii, salviæ, aut sulphuris ex aceto triti potio subvenit. Ipsi etiam dissecti, vulneribusq; impositi, sui cujusq; ictus remedio sunt. *Dioscorides.*

A Mure Araneo percussis, circa morsum in orbem inflammatio exoritur, nigraq; pustula, diluta sanie turgens exurgit. proximæ partes livent. Rupta pustula, depascens ulcus, non ei dissimile quod serpit, occupat. Intestinorum quoq; (E) tormina, difficultas urinæ, & frigidæ aspergini offusio cõsequuntur. * Hujus morsibus auxiliatur ex galbano splenium, per se vulneri exteriùs impositum, ut medicamẽti modo aceto tritum, & hordeacea farina cũ aceto mulso illita. Quinetiam mus ipse, qui morsum intulit, si dissectus apponatur, ictus sui veneficia luit. Resistũt quoque acini dulcis punici decocti, & illiti: itẽ porri, & alliũ contrita, nec non aquæ calidæ fotus: sed hæc ad locum pertinent. Prodest potum abrota- (F) ni decoctum, maximè si in vino detur: præterea serpillum & galbanũ, & eruca vino madefacta: recẽtes cupressi pilulæ cum aceto, & cyclaminus ex aceto mulso, & pyrethrum cum vino, & chamæleonis herbæ radix. Nec desunt, qui literarũ monumentis tradiderunt, tritum murem araneũ contra suos ictus cõmodè bibi. Quam historiam apud alios inventam, dignam dumtaxat censuimus, quæ adnotaretur. Alii asseverant, demorsum non aliàs exulcerari, nisi prægnans mus araneus fuerit: tum sanè auxiliari ferunt. *Dioscor.*

Si Vipera momordit, corpus intumet, vehementer arescit, subalbidumq; colorem concipit. Sanies à vulnere profunditur, primùm subpinguis, mox cruenta. pustulæ adultis similes erumpunt: & antea depascẽs ulcus, quod in proxima repens, non summa modò corporis, sed intima quoque corripit. Gingivæ iis cruore suffunduntur: inflammatio circa jecur erumpit: tormina & biliosi vomitus sequuntur. Sopor, tremor, & urinæ difficultas accedit, & frigidus sudor offunditur. * Ubi verò vipera morsum impressit, fimum caprinum cum vino studiosè impositum opitulatur. item laurus, & abrotanum, & galbanum splenii loco superjectum, & origanum viride inditum: pulli gallinarum discerpti, & confestim admoti: ervi farina vino subacta: radicis cortex usque eò tusus, ut in pulverem solutus abeat, & scilla tosta: detritum chamæmelum, hordeaceæ farinæ cataplasma in aceto mulso præparatum: sed locus antè eo calido foveatur: hæc loco imponuntur. Contra viperinos ictus rubus cum vino prodest. Aliqui anchusam tenui folio constantem auxiliari produnt. Leporini coaguli in vino terni oboli bibuntur, & porracei succi hemina in mero, & foliorum apiastri succus, & sylvestris ruta. hæc in vino potari debent. Vinum frequenter bibendum, allia mandenda, & cepæ, & porri recentes, salsamenta acerrima, & opipara. simplicia hæc sunt. Percussis à vipera præclarè auxiliatur medicamentum, quod myrrhæ, piperis, castorii, floris portulacæ seminisq; dimidio acetabulo constat: hæc omnia in Cretico passo teruntur, aut in alio probato. Erasistratus in eo libro, qui de viribus inscribitur, pleraq; alia tradidit, quæ ictis à vipera auxilium ferre possunt: inter quæ talia maximè laudantur: Gallinacea cerebella cum vino pota, semen sativæ brassicæ tritum, & acetabuli mensura cum vino potum. Quinetiam bonum est, digitum in liquidam picem intingere, deinde vinum, quo digitus fuerit elutus, bibere. *Dioscorides.*

Consimilia supradictis in vipera eveniũt iis, qui à Caecilia nomine, & Amphisbaena demorsi sunt, eademq; ferè auxiliantur. quare hoc venenum privatam descriptionẽ sortitum non est: neq; visum est dignum, quod alio genere comprehendatur. De iis autem mentionem hoc loco fecimus, quoniam ferè remediis ad viperas scriptis, percussi ab eis adjuvari soleant. *Dioscorides.*

A Dryino morsus pustulæ, molestique dolores incidunt, præsertim quà dilutæ saniei emissarium subest: quinetiam erosio, torminaq; consequuntur. * Ab eo ictis convenit aristolochia cum vino pota, trifolium herba, radix hastulæ regiæ similiter assumpta, & fructus ex omni glãdiferarum arborum genere: & ipsæ ilicis radices, & illitæ parti ictæ auxiliantur. *Dioscor.*

Ab Haemorrhoo ictis vehementes cruciatus accidunt, qui angusta, contractaque corpora ex continuo dolore reddunt. Ex plaga copiosus sudor effluit, & quacunq; parte corporis

cicatrix ulla fuerit, ea sanguine manat. Excrementa per alvum cruenta ejiciũtur, profluensq; sanguis in globo coit. A' pulmone sanguinem extussiunt, & in vomitiones effusi sine remedio commoriuntur. Quos verò dipsas percussit, solutus ac non constrictus tumor premit, sitisque usq; eò pertinax, ut satiari non possit, ac sine ulla intercapedine excruciet: & si potum pleno ore affatim trahant, illicò in eandem sitim relabuntur: proinde toto habitu similes sunt iis, qui antea potus nihil hauserint. quare propter continuam sitim, & prester, & causon, aut dipsas appellatur. Hæmorrhoi, dipsadisque morsus velut immedicabiles à plerisq; majorum deplorati relinquebantur. quare si peculiaribus contra dipsadem remediis egeamus, communia experiri operæprecium erit. * Protinus autem scarificatione uti, ustionem facere, & si locus patiatur, extremorum amputatione opus erit: cõsequenter quàm acerrima cataplasmata admovere, de quibus sæpenumerò diximus. Nec me fugit, acres cibos, maximè à salsamentis, utiles esse. Meracæ potiones, & lavacra prosunt, quæ subinde interjecto brevi spacio assumenda sunt, priusquàm morbi genus emerserit. quo semel erumpente, opem ferre nõ potest ulla Medici opera. In ictu hæmorrhoi eadem prosunt. Insuper quæ in cõmune opit; lantur, ut scarificationes, ustiones, acres cib meraci potus, & quæ nunc in dipsade definivi. Quinetiam decocta vitis folia, & cum ... ita. *Dioscorides.*

Ab NATRICAE demorsis ulcus dilatatur, & lividum ac ingens evadit. Sanies ex eo multa, & atra, & male olens, non secus atq; iis quę serpũt ulcer:bus, expuitur. * Si ergò morsum natrix adegit, prodest origanum tritum, & aqua subactum: lixivia cũm oleo indita, aut aristolochiæ cortex, aut querna radix minutim contrita, & hordei farina cum aqua & melle colliquata. Bibuntur etiam binæ aristolochiæ drachmæ in potione poscæ cyathis duobus, deinceps marrubii succus, vel decoctum alterius cum vino: favus recens detur in aceto. *Dioscor.*

CENCHRI morsum, qui viperino ictui similis est, putridum ulcus sequitur. carnes antea, ut in aqua inter cutem, prętumide defluunt: lethargo corripiũtur, & veterno pressi somnos captãt. Erasistratus eos jecinore, intestino jejuno, coloque conflictari, auctor est. quippe dissectis ipsis, omnes ferè partes corruptæ reperiuntur. * Morsis à cenchro auxiliatur lactucæ fructus cum lini semine illitus, & satureja trita, & sylvestris ruta, & serpillum, cum duabus hastulæ regiæ drachmis, & tribus vini cyathis, aut aristolochię radix, item cardamomum & gentiana. *Dioscor.*

A' CERASTE percussis locus attollitur, cum duritia pustulosus: è plaga sanies profluit, modò atra, modò pallidior, sed toto concreta varicosus, intumescit: genitale intenditur, mens labat, & oculorum caligo exoritur: deniq; rigore nervorum distenti commoriuntur. * Si cerastes percusserit, eita partis amputatio suffragatur. quare sine mora ictam partẽ amputare, aut scalpro confestim circumcidere, & iis similia proseq... oportet. Urentia insuper reliquiis admovenda: siquidem virus hoc veneno basilisci simile est *Dioscor.*

Ab ASPIDE ictis vulnus exiguum prorsus, quali ab adacta acu citra tumorem conspicitur: sanguis exiguus ille quidem, sed ater distillat: caligo velox oculos obnubit: labor in totum corpus multiplex, omnino levis, & non sine voluptate consequitur. Ideò Nicander perpulchrè cecinit: At vir perit absq; labore, virens atq, discolor. mediocris stomachi dolor afficit; frons perpetuò resellitur: genæ contremiscunt, quasi sine sensu in somno vellicent. hos mors tollit ad diei trientem non dilata. * Cæterũm iis qui ab aspide feriuntur, quæ de ceraste scripta sunt, auxilia dari debent. Nam venenum hoc, quemadmodum basilisci celerrimè in arteriis sanguinem cogit. *Dioscor.*

ERASISTRATUS in libro quem de medicaminibus & venenis condidit, de vocato BASILISCO scitè ita refert: Cùm basiliscus momorderit, vulnus ad auri colorem efflavescit. Itaque in plurimis, quæ virus ejaculantur, comites notæ ita se habet. * Ad basilisci morsum, ut idem Erasistratus auctor est, auxiliatur castorũ drachma in vino pota: item papaveris succus. Ictuum remedia ita se habent. *Dioscor.*

TARANTULAE in Apulia innumeræ vagantur. Icti ab his diversè torquentur. siquidem alii perpetuò canunt, alii rident, alii plorant, alii clamitant, alii dormiunt, alii vigiliis afficiuntur: nonnulli saltant, pleriq; vomitionibus laborant, fiuntque phreniticis ac maniacis similes. * Hujusce veneni vis musica mulcetur. *Matthiolus.*

De Animalium partibus, Sectio XXI.

CEREBELLA passerum Vere & autumno captorum reponuntur cum vitello ovi & melle: vel Sole aut cinere siccata. *Medici Colonienses.*

TERRESTRIS LEPORIS inassatum cerebrum manditur, * juvandis tremoribus, qui valetudine contracti sunt: affrictu aut cibo facilem infantibus dentitionem præstat: exustum caput, & cum adipe ursino aut aceto illitum, alopeciarum inanitatibus medetur. *Dioscorides.*

CAPUT LACERTAE parietariæ, & rana secta tela ac spicula è corporibus detrahit. *Mizaldus.*

CAPUT CATI omnino nigri, in nova olla aduritur, & incineratur, ex eoq; ad lævorem, & tenuissimum pollinem deducto, nõnihil per tubulum pennæ mundæ, in oculum quotidie ter insufflatur: ad oculorum vitia, unguen, nebulã, albuginem, & alia remedium præstantissimum est. Si

est. Si quis verò ardor noctu maximè, oculum A infestet, folia quercus aqua madentia, bina, vel terna simul oculo superponuntur, & identidem invertuntur. Dicebat secreti hujus auctor, visum posse restitui hoc remedio post cæcitatem unius duntaxat anni. *Mizaldus.*

CAPUT MILVI deplume ustum, & quantum capi potest tribus digitis cum aqua sumptum podagricis auxiliatur. *Galenus.*

CANCRORUM oculi calcinati in reverberio, exhibentur feliciter calculo laborantibus, & ad B omnes pellendas viscerum obstructiones conferunt. *Quercetanus.*

AGNINUS & Suillus, Ursinusque pulmo impositu, * attritus à calceamentis contractos ab inflammatione tuetur. Præscinduntur ex animalibus pinguibus & robustis. Recentes & sicci in usum veniunt. Siccantur exempta aspera arteria in vase figulino imposita clibano, & refrigerati, foliisque absinthii sicci involuti reponuntur in loco sicco per annum. *Dioscorides, & Medici* C *Florentini.*

PULMO VULPIS siccatur, & conservatur, ut antè dicti pulmones. * Ad atticulocum affectus curandos valet, item ad pulmonum vitia, & angustiam pectoris: unde eclegma, quod Arabes loch vocant, in officinis paratum passim habetur.

JECUR ERINACEI, cæterorumq; animaliũ fumi debet ex ipsis animalibus nondum adultis, vinoque odorato lavari: deinde vasi imposi- D tum, furnoq; probe siccatum, sed non exustum, vasis vitratis reponitur, absinthio sicco involutum, ne putrescat. Servatur loco sicco per annũ. * Cum aceto mulso potum, cenum vitiis auxilio est: item aquæ quæ cutem subiit: convulsionibus, elephantiæ, & malè habitis: viscerum fluxiones exiccat. *Dioscor. & Medici Florentini.*

HEPAR LUPINUM * eodẽ quo jam dictum est modo præparatur. * In pulverem tritum, confert jecinoris fluxionibus, aqua inter E cutem laborantibus.

HEPAR ANATUM * proprietatem habet sistendi fluxum, qui ex debilitate hepatis nascitur. *Rhasis.*

ASINI JECUR inassatum * esu comitialib. prodest, si jejunis edendum detur. Capræ verò inassatę decidua saniẽ, inungi lusciosos prodest: & dum coquitur, apertos oculos halitu ejus vaporari: prodest in cibo tostũ ad eadem. Tradunt hircinis jecinoris cibo comitiales deprehendi. A- F prinum recens si arefactum teratur, ex vino potum, contra serpentium, volucrumq; morsus auxilio est. Jecur canis, qui rabie exagitatur, tostũ, & in cibo ab emorsis sumptũ, ne tententur metu aquę tueri creditur. Utuntur autem ad arcendos aquæ pavores dẽte eo, qui caninus dicitur, hunc à cane, qui momordit, exemptũ, & folliculo inditum, pro amuleto brachio annectunt. Inveteratum autem sale mergi jecur, ex hydromelite binis ligulis potum secundas pellit. Eodem modo quo cætera præparantur. *Dioscor.*

JECORIS RANARUM pulvis exiccatus, in accessione febrium quartanarũ rectè assumitur.

COR RANARUM, & maximè fluviatilium, febricitantibus spinæ adalligatum, febriles algores minuit. Sunt, qui cordis regioni etiam admoveant, ad mitigandos causonum æstus, & incendia. *Mizaldus.*

CORCULUM GALERITAE femori adalligatum, summè prodesse fertur adversus colicum cruciatum. Nec defuerunt, qui illud recens, eam in rem etiam devorarint optato successu.

TESTES GALLORUM nondum coëuntium, * deperditas in morbis vires mirificè restituunt: quam ob causam hecticis, & marasmo laborantibus, morbocumque diuturnitate macrefactis utiliter exhibentur. Semen prolificum suppeditant, & venereas vires roborant. Recentes usurpantur. *Diosc.*

CASTORIUM, castoris seu fibri testes sunt. Eligi debet, inquit Dioscorides, qui ex uno principio committuntur, liquore intus veluti seroso, odore gravi & virus redolente, gustu acri, mordente, friabili, ac multis naturalibus tunicis circundato. Adulteratur gummi ammoniaco, cum castoris sanguine & castorio subacto, deinde in vesiculam conjecto & siccato. Deprehenditur fraus ex notis prædictis, tum etiam quòd factitii testes, ipsis nativis, qui plerunq; sunt exigui, ampliores sunt. * Castorium serpentium venenis adversatur, sternutamẽta movet: menses ac partus ciet, duabus drachmis cum pulegio poti: partus, secundasq; ejicit: contra inflationes, tormina, singultus, venena, ixiamq; ex aceto bibitur: lethargicos, & utcunque veterno obdormiscentes excitat infusum: cum aceto autem & rosaceo olfactu, & odoris suffitu, idem facit: potum & illitum prodest tremulis, convulsis, & omnibus nervorum vitiis. In summa, calfactoriam vim habet *Dioscor. & Florentini.*

Castoreum rarò & difficulter verum reperitur; quod non sit adulteratum: Nam quod affertur, quanquã odorem retineat, attamen ex aliis partibus, neq; tãtum ex testib. constat: aliqui dicunt ex renibus, nonnulli ex sanguine, alii ex alia corporis parte: ut q; majorem similitudinẽ cum vero & legitimo servet, quod colorem ceræ repræsentat, addunt gummi aut Ammoniacum: sicuti quoq. Dioscoridis tempore facere solebãt, commiscentes gummi priora, & aliquid ipsius sanguinis cum exigua quantitate boni & perfecti Castorei, sed necesse est nos esse hac in parte cautos, quod facilè illi consequentur, qui verum semel diligenter inspexerint, aut saltem observaverint notas illas, quas Dioscorides pleniùs illi adscribit, inter quas potior illa est, quod oriãtur ab uno eodemque principio, quare si geminum erit principium & origo diversa, statim suspicio oritur, ne sint illius animalis renes in vesicas involuti: quod etiam ex magnitudine eorum apparet: nam testiculi sunt, ut Plinius tradit, multò minores. Quòd si non ita grandes essent, & tamen principium esset divisum, erunt & ipsi ita

concinnati: sed cum Gummi & Ammoniaco & sanguine, ut antea diximus: non enim fieri potest, ut duę vesicę reperiantur, & unica tunica inclusæ, & pręterea nullum animal reperitur, quod istius figuræ haberet testiculos. Legitimi Castorei liquor est resinosus, gravis & ingrati odoris, validi & mordacis saporis, fragilis, & circumdatus pluribus tunicis nativis. Fugiendum est nigrum & rancidum, nam (si verum est quod Avicenna scripsit) hoc spacio unius diei, eum, qui intra corpus sumpsit, interficit. Nonnulli perhibuerunt, genuinum tam acuti esse odoris, ut una tantùm vice naribus appositum sanguinem eliciat. Dioscorides vero sternutationem ciere dicit: quod eti[illegible] vehementius, quemadmodum patet in Helleboro albo, dum cõtunditur. Nec mirari debemus, inter tam multa alia medicamenta hoc unicum, quod opii frigiditatem summam retunderet, fuisse selectum: nam præter id quòd calidã habeat facultatem, partium quoque est subtilium, ut forsitan magis quàm alia omnia medicamẽta penetret, & opio in æquali efficacitate opponatur: quòd si illi alia quædam calida & aperiens res adderetur, ut est crocum, piper, aut simile quippiam, tantùm adjuvaret penetrationem, & dilataret vias opio; at non ita validum esset, ut opii vires evidenter frangeret: quod tamẽ utrunque Castoreum potenter præstat: quanquam magis propter alteram causam, ut nimirum refrenet ejus malignitatem, illi addatur: ne aliàs (quod nonnulli faciunt) opium necesse sit leviter comburi, ut ejus vis nonnihil minuatur. Quod tamen etiam Galenus lib. 3. de compos. Medic. secundùm loca reprehẽdit cap. 1. ubi examinat Apollonii compositionem ad dolores aurium. Cùm itaq; Castoreũ tanti momenti sit, nec reperiatur aliud quippiam quod illi substitui possit, curandum, ut

A optimum & maximè genuinum habeatur, ne ipsius respectu Antidotus non assequatur suam perfectionem.

Quae interiore ventriculi gallinæ sinu residet membrana, secti in laminas cornus specie similis (ea vero inter coquendum abjici solet) siccatur, * triraq; in vino convenientissimè stomachicis datur in potu. *Dioscor.*

Intestina Lupi per longum & per transversum digiti medii longitudine scindantur, & B laventur vino, aut aqua fœniculi, vel rutæ: inde in clibano, ut alia exiccentur. * Ad colicos efficax est. *Colonienses.*

Genitale Cervi, sanguine priùs probè expresso, vino aut aqua aliqua abluitur: deinde in furno probè exiccatur, reponiturque in loco sicco. * Tritum, & in vino potum, à vipera demorsis auxiliatur, remorantibus urinis ac coli cruciatibus affectis auxilio est, si ubi aqua probè fuerit elotum, ipsa statim ablutionis bibatur aqua. Ajunt, in pulverem tritum, & iis medicamentis inditum, quæ Venerem excitant, ea valentiora efficere. Quin & dysentericis mederi magno successu à nonnullis expertũ est. *Dioscor. & Matthiolus.*

C

Renes Scincorum, qui crocodili sunt terrestres, siccati servantur. * Venerem excitant: sperma augent.

Vesica Suis, quæ terram non attigit, pubi imposita, urinam ciere fertur. *Plin.*

D Umbilici Infantis recenter nati, portiuncula in annulo gestata, pollere fertur contra morbum caducum, & capitis, coliquè dolores. *Albertus.*

Vesica Ovilla, vel caprina, cremata, & ex posca bibita, vel leporis testiculus ex vino odoro coctus & potus: iis qui urinam inviti reddunt, benè facit. *Galenus.*

De Ossibus, Sectio XXII.

Unicornu Græcis monoceros dicitur. * Hujus animalis cornu ramentum ex vino potum, juvat partum, & secundas educendas, nec non sudorem, ad venena, pestilentiamque abigendam, potu salubriter excitat. Datur à granis sex ad drachmam semissem, vel integram. *Andernacus.*

Ebur nihil aliud est, quàm Elephantinorum dentium materies. * Vim astringendi obtinet. Scobs illita paronychia sanat. Ad albas mulierum fluxiones præstat si in tenuissimum pulverem, lapide porphyreo redigatur, propinetutq; ex lactucæ seminis cremore, aqua, in qua chalybs extinctus fuerit, priùs macerato semine. Rasura morbo regio laborantibus, ante cibum ex vino datur: si febris adest, ex aqua cichorii, & lupulorum. Singulariter etiam ad vermes in febribus valet: quia eos non, ut reliqua calfacientia, auget. Cõfert etiam diuturnis obstructionibus,

E & stomachi dolores abigit: hujus potu mulieres ad concipiendum fœtum aptissimæ redduntur. *Dioscor. Matthiolus & Andernacus.*

Cervinum cornu * tostum & elotum, binis ligulis epotum, prodest dysentericis, excreantibus sanguinem, cœliacis, regio morbo, & vesicæ doloribus cum tragacantha: fœminis fluxione vulvæ laborãtibus, cum liquore huic rei accommodato. Cervi cornu contusum, crudo fictili, luto circumlito, & in furnum indito, uritur do-

F nec albescat. Id cadmiæ modo elotum, ulceribus oculorum, & defluxionibus salutare est: infrictum dentes expurgat. Crudi cornu suffiti nidore serpentes fugantur: fervefactum in aceto, si eo gingivæ colluantur, maxillarum à dentitione dolorem adimit. *Dioscor.*

Os de Corde Cervi * omnibus cordis affectibus confert. contra omnia venena mirificè prętat, antidotisq; admiscetur, quę pestilentiæ

tiæ adversantur. Sed cavendum est, ne hujus loco seplasiarii bubulam tracheam arteriam accipiant in compositionibus, ut facere consueverunt. *Matthiolus.*

Cranii Hominis * in pulverem redacti drachma ex aqua betonicæ assumta comitialibus prodest. Primùm autē aqua elui, deinde vino lavari debet, ut faciliùs ad partē affectam penetrare queat. In paralysi ex aqua betonicæ, vel hyssopi lavandum est detritum & paratum diligenter. *Andernacus.*

Ossiculum Verticis, triangulare, ad formam lapidis piscis cyprini, vulgò carpionis dicti, in calvariæ vertice, ubi suturę committuntur, intùs subsistit. Id, ubi scalpello penetraveris, statim foràs prosilit, anatomicis hactenus incognitum. * Idem (inquā ossiculū) nummi Germanici crucíferi appellari magnitudine, divinum epilepsię remediū est: quod morbum hunc adeò efficaciter curat, ut is nunquā revertatur: siquidem Paracelso fides adhibenda est. *Andernacus.*

Accipitris ossa aurū attrahunt, ut Aelianus scribit. Ad hęc à Brusonio, adnotante Georgio Fabritio, gallinarum ossa auro liquescenti admista, illud in se consumit.

A Ossa Lupi exsiccata, & in pulverem redacta ad morbum intercostalem, ad ictus, & puncturas valent.

Ossa parvula, quæ inveniuntur in prioribus leporis pedibus, ad urinas potenter movendas prosunt, si pulvis illorum cum vino albo exhibeatur.

Os Sepiæ ad eundem affectum feliciter præscribitur.

De Osse brachii humani aliquid, & summi-
B tate alę anseris gestatum, quartanam curat: item contra arthritidem & quodvis ulcus depascens. summè prodest humani brachii, vel tibiæ os combustum, facto pulvere ex eo quod album intùs mansit, & parti affectæ apposito. *Geber.*

Dentis apri pulvis exceptus oleo linino, cynanchen præsentissimè curat, si locus affectus tangatur, cum extremitate pennæ tali mistura imbutæ. *Avicenna & Arnoldus.*

Ex Bubulorum cornibus annulus concin-
C natus, ac gestatus, guttam grampam, ut vocant, hoc est, musculorum suræ convulsionem impedit. Idem etiam præstat, idq; certo certius, ungulæ Alces portiuncula nuda, vel annulo inclusa, & gestata. *Mizaldus.*

De Medullis, Sectio XXIII.

Cervina Medulla laudatissima est. Colligitur, præparatur, & reponitur, ut bubulina. * Cervina perunctos venenata fugiunt. Mollit, rarefacit, ulcera explet, &c. *Dioscorides.*

Vitulina secundum locum in bonitate obtinet. Colligitur eodem tempore, eodemq; modo conficitur, ut bubulina. * Vim habet indurata & scirrhosa corpora emolliēdi, sive musculis, sive tendonibus, sive ligamentis id accidat, sive etiam visceribus. Pessi ex hac cōponuntur, uteros emollientes. *Galenus.*

Bubulina medulla tertium in bonitate locum habet: ex florenti tauro sumitur, ex offi-

bus, colligiturq; æstatis exitu, hyemis initio. Re-
D ponitur autem vel per se, lota tantùm, & ab omni immunditie repurgata, loco sicco, in vase figulino, vitreato, & obturato: vel lento admodū igne, vel vase duplici liquata: postea per pannum densiorem colata, & in loco frigido servata. * Calfacit, mollit, rarefacit, ulcera explet, &c. *Dioscorides.*

Hircina medulla quartum in bonitate ordinem tenet: * acrior ac siccior est. Colligitur atq; præparatur, ut præcedentes, &c. Dosis om-
E nium medullarū est ab ℥ ß. ad ℥ ij. vel ℥ iij. pro remedii quantitate.

De Sanguine, Sectio XXIV.

Sanguis, cujus in medicina usus, ex multis animalibus colligitur, dum adhuc ætate florenti sunt. Sanguis Hircinus in hunc modum paratur: Maturescente uva hircus quadrimus, benè habitus, jugulatur, mediusq; effluens sanguis fictili benè cocto excipitur. (nā primus tenuior, postremus crassior putatur) deinde coctus in aqua, donec concrescat, arundine fissa secatur obliquè & transversim, ut quod in eo aqueum est, effluat: deinde linteo raro tectus Soli exponitur, atque ita siccatur: curandum interea, ne pulvis aspergatur: deinde tritus vase vitreo, aut fictili vitrato benè obturato reponitur. Alii hircum diebus canicularibus, herbis calculum frangentibus nutriunt, & vino albo odorato, donec urina nigrescat: deinde jugulant, &

in eum quem suprà diximus modum pręparant. Hoc pręparationis genus etsi inutile non videatur, necessarium tamen non est, cùm apud Græ-
F cos sanguinis hirci non eo modo nutriti, etiam usus fuerit: sed medicamēta calculū frangentia admiscebātur. * Sanguis anseris, anatis, & [illegible] utilissimè in antidota miscētur. Palūbi aūt, turtūris, & colūbæ, nec nō perdicis, oculis cruore suffusis, & recentibus eorū vulneribus, lusciosisq; illinuntur. Peculiariter columbæ sanguis, cruorē mēbranis crebri erumpentē inhibet. Hirci, Capræ, cervi, & leporis sanguis inassatus sartagine, dysenterias, & cœliacorū profluvia sistit: in vino potus cōtra toxica efficax est. Leporinus sanguis ita ut repet illitus, vitia cutis in facie, lentiginesque emaculat. Caninus commode ab his bibi-

tur, quos efferata in rabiem bestia momorderit: contra epotum toxicum auxilio est. Testudinis terrestris sanguinem epotum tradunt prodesse comitialibus. Marinæ autem testudinis cum vino, & leporis coagulo, cuminoq;, contra serpentium morsus, & hausta rubetæ venena convenienter bibitur. Taurinus cum polenta illitus, duritias discutit, emollitq;. Sanguis equarum quæ admissuram expertæ sunt, in medicamenta additur quæ erodunt: septica vocāt. Sanguine chamæleonis genarum palpebras evelli creditum est. Hoc idem viridium ranarum sanguine præstatur. Menstruus sanguis fœminarū, circumlitu conceptum inhibere existimatur: aut si omnino mulier menstrua supergrediatur, levat podagræ dolores, & ignem sacrum, illitus. Sanguis anatis & anseris, testudinis marinæ & terrestris & hœdi in remediis internis, ut antidoto, datur

A ad ℥ ij. Sanguis verò hirci à ʒ j ß. ad ℥ iij. vel vj. præscribitur. Testudinis autem terrestris, ad hecticam, imperatur recens & crudus ad ℥ j. In remediis quidem externis, mensuram quantitatemq; definire nullo modo necesse est, sed ea arbitrio & necessitati relinquenda. Ut eum ad vulnera recentia oculorum, sanguinem columbæ, vel turturis imperamus, guttas aliquas in oculum trajiciendas monemus. In emplastris autem usurpamus eam quantitatem, quæ necessaria est

B ad pulverem excipiendum, ut in emplastro de pelle arietina. Cæterùm humanus sanguis, morbo comitiali lapsos confestim liberat à convulsione, si in paroxysmo eorum labia eo fuerint irrigata. Adeò est salutaris humanus sanguis, ut elephantiasi conspurcati solia in balneis ex illo temperaverint. *Dioscorides, Florentini, Plinius, Rondeletius, Orpheus, & Archelaus.*

De Pinguedine, Adipe & Sevo, Sectio, XXV.

Pinguedo seu adeps omnibus animalibus tribuitur, sive quatuor, sive duobus nitantur pedibus. Sevum verò cornutis quadrupedibus tribuitur. Sunt autem calida & humida vel

- Temperata: *ut*,
  - Adeps
    - Humana, Suilla,
    - Anserina, Caponis,
    - Gallinæ, Anatina, *&c.*
  - Sevum
    - Vitulinum, Hœdinum,
    - Taurinum,
    - Bubulum,
    - Hircinum,
    - Caprinum, *&c.*
- Intemperata: *videlicet calida in*
  - Primo: *ut* Sevum
    - Capreoli,
    - Damæ,
    - Cervi, *&c.*
  - Secundo: Adeps
    - Leonina,
    - Pardi, Ursina,
    - Vulpina, *&c.*

Humana Adeps ex florentibus, autumno vel hyeme colligitur. Reponitur autem vel per se, lota tantùm, & ab omni cruento, aliisque immundiciis repurgata, loco sicco ad aquilones spectante, sive figulinis vasculis vitreatis, foliis lauri vel nucum siccis convoluta & obturata: vel exemptis membranis diligentissimè trita, & duplici vase liquata, fictili vitrato benè obturato, locis siccis. * Ad ligationes nervorum, membra emaciata, contracta, indurataq; à chirurgis applicari solet. *Medici Florentini.*

Suilla adeps, quæ tum Græcis tum Latinis Axungia appellatur, eodem modo colligitur, præparatur ac reponitur, quo humana. Recens etiam & sine sale usurpatur: & quādo adipē absolutè reperies, sumes adipem recentē illius an-

C ni, & sine sale conditum: quia post illud tempus mutat qualitatem, aliisq; præditus est facultatibus. * Contra vulvæ & sedis vitia idonea est, ambustis igni medetur. E' sue vetustissima, quæque sale condita, excalfacit, & emollit: elota vino pleuriticis prodest: cinere aut calce excepta, inflammationibus, fistulis ac tumoribus succurrit. *Dioscorides, & Medici Florentini.*

Anserina adeps colligitur, præparatur & reponitur, ut humana & suilla. Calore

D suillam superat, & ob naturæ suæ subtilitatem magis penetrat. * coque rectè per anum iis injici potest, qui rosionem in alto corporis sentiunt. Convenit muliebribus malis. *Dioscorides, & Galenus.*

Gallinarum & Caponum adeps, ut præ-

ut præcedentes, præparatur ac reponitur. Media inter anserinam & suillam consistit: * mollit, horumque acrimoniam obtundit. Ad labiorum rimas, ad mangonizandam faciem, & contra aurium dolores convenit. *Galenus*, & *Dioscorides*.

ANATUM & ANSERUM SYLVESTRIUM, ut suilla & humana, paratur & reponitur. * Efficacior est, quàm domesticorum, & aliorum animalium.

VITULINUM & HŒDINUM sevum, ut adipes præcedentes præparantur & servantur. * Aliquantum astringunt, molliunt, &c. *Dioscorides*.

TAURINUM & BUBULUM sevum conficitur & servatur, ut adipes prænominatæ. Efficacius quàm vitulinum est: * ad rosionem in recto intestino, aut colo, nec non difficultatem intestinorum, & tenesmum experientibus accommodatum. *Galenus*.

HIRCINUM sevū, ut prædictæ adipes, præparatur, eodemq; modo reponitur. * Validissimè discutit, proinde podagricis auxiliatur, cum fimo capræ & croco impositum. Huic proportione respondet ovillum. *Dioscorides*.

SEVUM CAPRINUM, ut præcedentia, paratur, conservaturque. Astringentius est: * qua ex causa decoctum eum polenta, rhoë, & calco, disentericis datur, & cum ptisanæ succo infunditur. Jus decocti phthisicis in sorbitionibus prodest. datur quoque utiliter iis, qui cantharidum venena hauserunt. Cæterùm sevum omne datur in unguentis ab ℥ ß. ad ℥ j. Adeps verò omnis in linimentis & unguentis ab ℥ ß. an ℥ iij vel ℥ iv. pro quantitate remedii. *Dioscorides*.

SEVUM CAPREOLI, DAMAE, & CERVI, eodem modo, quo præcedentia coll gūtur, præparantur, & reponuntur. Alia superius enumerata vincunt, eoq; magis siccæ, tenuioriq; naturæ, & scirrhosis tumoribus emolliendis ex usu esse consueverunt. *Andernacus*.

LEONINA adeps colligitur, præparatur & cōservatur, ut præcedentes. * In calore primas obtinet, & magis digerit: ob quod si medicamentis ad ulcera & inflāmationes idoneis ipsam admisceas, plus offendes, quā juvabis, majore nimirum adhibita acrimonia. Inveteratis autem tumoribus, atq; scirrhis, induratisq; nervorum tumoribus, ἀγάλιας Græci vocant, maximè convenit. *Andernacus*.

PARDI & URSI adeps præparatur, ut prædictæ. Minùs quàm leonina sunt efficaces. Eisdem tamen vitiis accommodari possunt. * Cæterùm ursinam constat raptos vitio alopeciæ capillos restituere, pernionibus subvenire. *Dioscorides*.

VULPINA adeps eodem modo colligitur, præparatur ac conservatur, quo præcedentes. * Medetur aurium doloribus. *Dioscor*.

UNGULARUM ASINI combustarum * cinis per dies multos binis cochlearibus potus, proditur comitiales adjuvare. Eædem oleo subactæ strumas discutiunt: & illitæ pernionibus medentur. Caprinarum cinere perunctæ ex aceto alopeciæ sanantur. *Dioscor*.

UNGULARUM VACCAE combustarū * cinis epotus, nutricibus lactis copiam præbet: mularum verò, mulieres infœcundas reddit. Quinetiam mures earum suffitu fugantur, ipsis carbonibus impositis, & accensis. *Rhasis*.

UNGULA ALCIS * magna vi pollet adversus comitialem morbum. Nam ejus particula annulo inclusa, & digito, qui proximus est minimo, ita commissa, ut in palmam convertatur, collapsos, & in ipso paroxysmo plurimùm recreat, & confestim excitat. Idem efficit portiuncula ejusdem nuda, & manui in pugnum complicatæ inserta: repentè enim morbum expellit, & prostratos erigit. Quod uno & altero experimento se probasse tradit Lemnius. Mizaldus verò portiunculam ejusdem in aurem sinistrā missā, & aliquandiu veluti scalpendo, moto, idipsum fœliciter est expertus in verè Epileptico, ejusq; miraculi loco habitum est. Joannes [illegible] Ammonius, idem efficit tradit ingensa vel gestata particula ejusdem ungulæ, modo cutim attingat. Quod etiam amuletum ad præcautionem morbi plurimùm valere: præterea ramenta, vel scobem adversus eandē noxam in Polonia propinari scribit Mizaldus. Cæterū eligenda est ungula dextri pedis posterioris, cavendūq; ab impostoribus, qui bubulas pro Alcinis vendunt.

De Excrementis utilibus, Sectio XXVI.

HUMANUM lac dulcissimum est, * & maximè alit: mammis autem exuctum prodest tabi, & stomachi rosionibus: contra haustum leporem marinum præsidio est: oculis cruore ex ictu suffusis, cum thuris polline instillatur: podagricis utile est, cum meconio & cerato illitum. Bibitur per se ad ℔ ß. *Dioscorides*.

LAC omne probatur cādidum, æqualicrassitudine, quod unguī instillatū cogitur. VACCINUM crassum est, * corpus alit. stomachum & intestina inflatione vexat: renum & vesicæ dolori convenit. Nocet splenicis, hepaticis, comitialibus, vertiginosis, febriculosis, & capite dolentibus. Datur ad ℔ ß. *Dioscorides*.

LAC ASINAE parùm nutrit: * eoq; ad ulcus in tabido abstergendum magis, quàm in aliis convenit. Idem etiam morbis ventriculi, renum, vesicæ prodest: nec nō purgandi facultatem obtinet. Bibitur ab ℥ iv. usq, ad ℥ x. Collutos dentes, gingivasq; stabilit. *Galenus*.

LAC CAPRINUM * febri hecticæ laborantibus, & phthisicis, consumptisq;, ac emaciatis optimè convenit. Post humanum, secundum in bonitate locum habet. *Galenus*.

Ovillum Lac craſſius eſt caprino, minusque ſeroſum, & prępingue: non autem uſque adeò utile ſtomacho. Datur ad ℥ iv. *Dioſcor.*

E Lacte pinguiſſimo fit Butyrum, agitato in vaſis lacte, donec pingue ſeparetur. Butyrum naturâ oleoſum eſt, & emolliẽs: * unde largiùs epotum, ventrem reſolvit: prodeſt, ubi oleũ non adfuerit, contra venena. Cum melle ſi infricetur, dentitiones adjuvat: gingivarum pruritus, & oris ulcera infantibus emendat. Illitum foris capaciora alimentorum facit corpora, & ab albidis puſtulis per ſumma ſcatentibus aſſerit. Contra inflammationes & duritias vulvæ, quòd nec virus reſipit, nec vetuſtatem ſentit butyrum, efficax eſt: dyſentericis, & coli excruciationibus infunditur. In medicamenta addi ſolet, quæ pus movent: utile præſertim cùm nervi, aut cerebri membranæ, veſicæ cervix vulnera acceperit. Id autem purgat, replet, carnem creat: ab aſpide percuſſis utiliſſimè imponitur. Recẽs obſoniis additum olei vicem penſat, & adipis vice fungitur in bellariis. Cęterùm butyrum in remediis internis (ut in eclegmatis) præſcribitur ab ℥ ß. ad ℥ j ß. In Linimentis, unguentis, acopis, ſuppuratibus, mollientibus & laxantibus ab ℥ j. ad multas uncias apponi ſolet, pro remedii quãtitate. *Dioſcorides.*

Serum Lactis macerationis materia eſt & per ſe quidem innocuum medicamentũ. Pręfertur, quod fit ex lacte nigrarum caprarum, in laudatis paſcuis victitantium, recenterq; fœtarum. * Excalfacitatq; ſiccat ordine primo completo, & uſq; ad ſecundum. Quinetiam attenuat, abluit, abſtergit, & nitroſa, qua referta eſt facultate, alvũ abſq; aliqua mordacitate leniter ſubducit. Bilem tum flavam, tum atram ab exuſtis humoribus genitam dejicit: quo fit, ut mirificè conferat maniacis, & melancholicis. Præſtat itẽ ad viſcerũ infarctus, & morbis inde provenientibus opitulatur: nimirum aqua intercute laborantibus, felle ſuffuſis, & lienoſis. Datur utiliter febrientibus ex bile, & viſcerum ac vaſorum obſtructionibus. Bibitur per ſe ab ℥ iv. uſq; ad ℥ x. Competit etiam vitiis in cute à bile, & peruſtis humoribus emergentibus. Quare lichenibus, vitiliginibus, alphis, pſoris, lepriſq; admodũ convenit. *Meſues.*

Mel optimum flavum, odore & ſapore jucundo, acre, purum, ſincerum, totum pellucens, tam ſibi cohærens, ut continuitatem ſuam quaſi linea longiſſima non interciſum ſervet, ſi digito attollitur. Idem coquendo paucam ſpumã emittit. Album etiam colore ſi fuerit, modò notarum bonitatis aliarũ nulla deſit, nihilò deterius fuerit. Quin Hiſpani & Narbonenſes mittunt albiſſimum & longè præſtantiſſimum, idemq; præ durum, quale etiam flavum præferunt liquido: quippe quod humore aliquo eſt vitiatũ. * Alvo idoneum, & ſtomacho utile, ſi aqua dilutum bibatur: vexatæ veſicæ, renibusq; auxiliatur. Illitum ea diſcutit, quę tenebras oculorum pupillis offundunt. Abſtergẽdi vim habet, ora venarum

A aperit, humores evocat. qua ratione in ſordida ulcera, ſinusque commodiſſimè infunditur. Primatum tenet vernum, deinde æſtivum. *Dioſcor. & Medici Colonienſes.*

Cera notiſſima eſt. Optima eſt ſubvulva, modicè pinguis, pura, odorata, mellis habitũ quadantenus referens. Secundum locum obtinet candicans, & ſuapte natura pinguis. Laudatur Pontica & Creticà. Eſtq; alba vel natura, vel ablutione. Fit viridis miſta ærugine: rubea immiſſa

B anchuſæ radice, cinnabrio tamen ſæpè tingitur. *Cera omnis mollit, calfacit, modicè explet corpora: datur in ſorbitione dyſentericis: ac milii magnitudine decẽ grana ceræ hauſta, lac in nutricibus non patiuntur coagulari. *Dioſcorides.*

Propolis in alveariorum foribus & rimis, ceroſæ naturæ reperitur. eligi debet flava, odorata, ſtyraceum referẽs, mollis, & maſtiches more ductilis. * Magnopere calfacit, & evocat aculeos, & omnia infixa corpori extrahit: in vetere

C tuſſi ſuffita proficit: impetigines admota tollit. *Dioſcorides.*

Ovum molliculum plus alit ſorbili, & durum plus molli. * Luteum ovi contra oculorum dolores utile eſt: inaſſatum ſedis inflammationibus prodeſt, cum croco & roſaceo: & condylomatis, cum meliloto: cum uva autem fruticis ejus, quem rhoa dicunt, aut galla in patinis frigitur, ut cibo alvos ſiſtat: per ſe etiam offerri ſolet. Candidum ovi crudum refrigerat: ſpiramen-

D ta cutis occludit: inflammationes oculorum infuſum lenit: ambuſta, ſi ſtatim eo perunguntur, puſtulas non ſentiunt: faciem à Solis aduſtione tuetur, fronti impoſitum cum thure fluxiones arcet, avertitq;: inflammationes oculorum lana exceptum addito roſaceo, melle & vino mitigat: utiliter contra hæmorrhoi ſerpentis morſus crudum ſorbetur: ſummè tepidum prodeſt veſicæ roſionibus, renum exulcerationibus, gutturis ſcabritiæ, rejectionibus ſanguinis, deſtilla-

E tionibus, & thoracis rheumatiſmis. Cæterùm ova Noctuæ elixata, & infantibus pro cibo data, illos tota vita abſtemios reddunt. *Dioſcorides & Philoſtratus.*

Sericum vermiculi, mori foliis veſcentes conficiunt. Mirificè exhilarat. qua in re crudum eo longè præſtat, quod ignem fuerit expertum: tametſi coctum quãdoq; in uſum veniat, verùm antequam in inſectorum cortinis immerſum inficiatur. * Excalfacit ſericum, reſiccatq; ordine

F primo: exiccat, & attenuat eã naturæ dote, ut correcreet, lætumq; efficiat. Quapropter laxat, firmat, purificat, & illuſtrat ſpiritus: neq; ejus facultas uni tantùm aſſignatur ſpirituum generi in una tantùm diſpoſitione, ſed ei propriũ eſt, omnibus æquè ſpiritibus opem ferre, ita ut ſpiritus tam vitales & animales, quàm naturales referre valeat. *Matthiolus ex Avicenna.*

Spermatis Ranarum aqua ad repellendum & ſiſtendum ſanguinis omne profluvium, & faciei ruborem efficax eſt.

Quercetanus.

Drex-

De excrementis inutilibus primæ coctionis, *Sectio XXVII.*

COAGULUM LEPORIS omnium præstantissimum est: deinde hœdi & hinnuli. Excipitur antequam ipsa animalia aliud quidquam præter lac maternum deguftaverint. Vituli marini coagulum excipitur priùs quàm cum matre ad prædam natare possit. Fumo aut Sole exiccata, & loco sicco servantur. Annum unum, aut biennium durant. * Leporis coagulum tribus obolis ex vino, venenatorum morsibus, cœliacis, dysentericis, & fœminis fluxione vulvæ laborantibus, ac rejectionibus à pectore, auxiliatur, sanguinem in grumos concretum discutit. Post menstruas purgationes appositum vulvæ cum butyro, præstat mulieribus, ut concipiant: potū verò partus enecat, & à puerperio, pariendi spem adimit. Equi coagulum, quam hippacen aliqui vocant, privatim cœliacis, dysentericisq; A convenit. Hœdi, agni, hinnuli, capreæ laticornis, & dorci, apri, vituli, bubaliq; coagula, similes naturas sortiuntur; contra aconiti potum in vino, & concretū lac in aceto cōvenienter assumuntur. Hinnuli privatim triduo à purgationibus admotū, partus spem intercipit. Vituli marini, castorei vires repræsentat: comitialibus, strangulatis vulvis, potu conferre existimatur. Sed si sit vituli marini, hoc experimentum est: aqua inspergitur, qua paulisper eùm alterius animātis, B tum præcipuè agni coagulum, maduerit: nam si erit sincerum, statim liquescit in aquam: sin minùs, consimile permanet. In summa, coagulum omne dissipata cogit, & coacta dissolvit. Datur à G.j. ad G.xij. in morbis internis: in externis verò à ℈ j. ad ʒ j. *Dioscorides, & Medici Florentini.*

De Stercore, Sectio XXIIX.

STERCUS aut
- Alterat *quatenus*
  - Prima. *Sic*
    - Calidum
      - Anserinum,
      - Columbarum, *&c.*
    - Siccum — Ciconiæ, *&c.*
  - Secunda. *Sic*
    - Astringit
      - Asininum,
      - Equinum,
      - Caninum, *&c.*
    - Aperit — Vulturinum, *&c.*
    - Mollit — Caprinum.
    - Dolorem *mitigat*
      - Humanum, Bubulum,
      - Ovillum, Lupinum,
      - Gallinarum,
      - Suillum *sylvest. &c.*
- Purgat — Stercus *Murium.*

STERCUS ANSERINUM excalfacit vehementer: regium morbum curat, drachma una cum vino albo potum, per dies octo continuos jejuno stomacho.

COLUMBARUM stercus vehementer excalfacit, & urit: cum hordeacea farina mixtum, strumas ex aceto discutit: carbunculos emarginat, tritum cum melle, lini semine & oleo, ambustis igni medetur. *Dioscorides.*

CICONIAE stercus * si ex aqua hauriatur, comitialibus prodesse credunt. *Dioscorides.*

ASININUM stercus, & EQUINUM, sive crudum sive crematum, * addito aceto, sanguinis eruptiones cohibet.

CANINUM stercus, * quod flagrantissimo canis sydere fuerit exceptum, cum vino aut aqua C pótum, alvum sistit: fistula gutturi insufflatum anginam curat: sicuti & dysenteriam ex lacte caprino haustū, in quo priùs igniti calculi fuerint extincti, aut ignitū ferrum. Quinetiā periodicas, circularésve fugat febres, si cochlearis mensura in accessu ex vino præbeatur bibendū inscio patiente. Præstantius, quod cādidius est, è canibus ossa comedentibus. *Galenus & Dioscorides.*

VULTURINI stercoris * nidore partus excuti produntur. *Dioscor.*

D CAPRINUM stercus * ad sanguinis fluorem prodest: cum pipere, cumino, & similibus potū, ad morbum regium conducit cum pipere & cinnamomo, menstrua provocat, & aquam inter cutem educit: splenis etiam duritiem discutit: ex aceto venenis adversatur. Extrinsecùs adhibitū

ad alopeciã confert, & ambusta ex aceto & oleo rosaceo curat: cum axungia autem coxendicum dolori medetur: ventri impositũ hydropicis auxiliatur. *Andernacus ex Galeno.*

HUMANUM stercus * illitum, vulnera ab inflammatione vindicat, & obiter intumescere nõ patitur: sed ea statim glutinat: sicco ex melle anginæ perungi commodissimè traduntur. *Dioscor.*

BUBULUM stercus * si recens admoveatur, vulnerum inflammationes mitigat: foliis autem involvitur, & calfactum cinere ferventi superponitur: coxendicis cruciatus fotu compescit: illitum ex aceto duritias, panos, & strumas discutit. Exiccantis attrahentisque est facultatis: apum vesparumq; morsus juvat. Humidum Vere collectum, cùm boves herbas depascuntur, impositum aqua intercute laborantes juvat. Privatim suffitu fimi, quod à masculo bove redditum est, procidentes vulvæ reprimuntur, accensi nidore culices abiguntur. Novi, inquit Gesnerus, qui bubulũ stercus aridum in jusculo ignarus bibit, & à coli dolore statim evasit. Audivi etiã à viris fide dignis, non paucos rusticos ejusdem potu liberatos. Quidã non ipsum excremẽtum, sed expressum inde succum bibunt, & meliùs habent *Dioscorides, Galenus & Gesnerus.*

OVILLUM stercus * ex aceto illitũ sanat epinyctidas, clavos, pensiles verrucas, thymos, & A ambusta igni, rosaceo cerato exceptum. *Dioscor.*

LUPINUM stercus * ex vino albo potum coelicis confert. *Galenus.*

GALLINACEUM stercus * omnia eadẽ, quæ columbinum præstat, sed inefficaciùs: privatim tamen contra venena fungorum & coli cruciatus ex aceto aut vino bibitur. *Dioscorides.*

STERCUS SUIS SYLVESTRIS aridum, * in aqua aut vino potũ rejectiones sanguinis sistit: vetustum lateris dolorem mulcet, ad rupta & B convulsa ex aceto bibitur: luxatis cum aceto rosaceo medetur. *Dioscor.*

MURINUM STERCUS * detritum cum aceto, & illitum, alopeciis medetur: cum thure & mulso calculos expellit: subditæ infantib. muscerdę, alvi dejectionem promovent. *Dioscorides.*

CROCODYLI TERRESTRIS stercus * mulieribus colorem nutrit in facie, nitoremq; servat. Optimum est candidissimum, & friabile, amyli modo, minimè ponderosum, in humore C statim eliquescens: quod cùm teritur, fermenti acorem quadantenus refert. Adulterant id sturnorum stercore, quos captos oryza pascunt, ipsumque non dissimile vendunt. Alii amylum aut cimoliam miscent, & adscito anchusæ colore per rarum cribrum paulatim exprimunt, ut se contrahat in vermiculorum speciem: qui siccati pro crocodylea venduntur. *Dioscor.*

De Excrementis secundæ coctionis, Sectio XXIX.

FEL omne desumendum est ab animalibus mediæ ætatis quæ neq; famem, neque sitim passa, neque exercitio nimiùm defatigata sint, neq; iræ nimiùm indulserint. Detractum à jecore, & præligatis filo viis, quibus & admittitur & egreditur bilis, in ferventem aquam demittitur aliquanto tempore, mox exemptum siccatur loco sicco, & reconditur. Siccatur etiam camino suspensum, nec aquæ ferventi demissum. Interdum eo utimur recenti, jam primùm ab animali exempto, veluti felle gallorum, perdicum, piscium, & similium, quæ facilè comparari possunt, nec magno constant. * Est autem omnis fellis vis acris, & excalfaciens: intensis tamen, & remissis viribus differunt. Siquidem præstantius in effectu esse videtur vel marini scorpionis, & piscis, qui Callionymus appellatur, marinæ testudinis, hyænæq;: item perdicis, aquilę, gallinæ candidæ, & sylvestris capræ: quod privatim prodest contra suffusiones incipientes, & oculorum caligines, argemas & genarum scabritias. Ovillo, suillo, hircino atq; ursino, taurinũ multò efficacius. Felle omni perfacilem, prętertim infantibus, dejectionem quis molietur, si intinctũ eo tomẽtum, aut fimbriam sedi subjiciat. Privatim taurino anginæ cum melle perunguntur: sedis ulcera sanat, & ad cicatricem usq; perducit. Idem auribus fractis, & purulentis cũ muliebri lacte D aut caprino instillatũ, medetur: & sibilo earundem ex porri succo. Admisceri insuevit vulnerariis emplastris, & circumlinitionibus, quæ contra venenata parantur: phagædenicis ulceribus, colis, & scroti doloribus ex melle prodest: lepras, furfures cũ nitro & terra cimolia quam optimè purgat. Ovillum & ursinum contra eadem pollent, verùm inefficaciùs hæc præstant. Ursinum eclegmate comitiales adjuvat. Fel testudinum anginis, & in ore infantium nomis prodest: E naribus inditum comitiales erigit. Sylvestrium caprarum felle peculiariter peruncti lusciosi sanantur. Hircinum idẽ obit munus: thymia abolet, & luxuriantes elephanticorum exuberationes illitu reprimit. Suillum autem contra aurium ulcera, reliquaq; omnia magno usu assumitur. *Dioscorides, & Medici Florentini.*

URINA CATI destillata, ad surditatem valet *Quercetanus.*

HUMANAM URINAM * suam cuique bibere F contra viperæ morsus, ac venena, incipientemq; aquam intercutem proderit: scorpionis, viperæ marinorum, draconisq; morsus, ea convenientissimè foventur. Canina ad perfundendos canis morsus idonea est: pruritus & lepras nitro addito expurgat Sed vetus ulcera capitis manãtia, furfures, psoras & fervidas eruptiones, multò magis abstergit: nomas, & præcipuè genitalium,

liū, cohibet auribus infusa, manans pus supprimit: decoctaq; in calyce mali punici, earum vermiculos abigit. Pueri impubis resorpta urina, orthophnoicis auxiliatur: decocta in æreo vase cū melle emēdat cicatrices, argema, caliginesq; : ex ea & cupro, idoneū auri ferrumē cōficitur. Quod in urina subsidit, illitu ignē sacrū mitigat: fervefactum cū cyprino, inditūq; vulvæ dolores mulcet, strangulatus levat, genas deterget, oculorum cicatrices expurgat. Taurina si cū myrrha instilletur, auriū dolores lenit. Aprina viribus iisdem prædita est: privatim cōminuit vesicæ calculos, A & potu expellit. Caprina ad aquam quæ cutem subiit, cū nardi spica quotidie binis cyathis cum aqua bibitur, urinamq; per alvū extrahit: aurium dolorib. instillata medetur. Asinina traditur renum vitiis mederi. Lyncis urinā, quā lincurium appellant, simulac excernitur, glaciari coiréve in calculi duritiam vulgò creditum est. quare quod de ea proditum est, vanum esse convincitur. Est enim, quod à nonnullis vocatur succinum pterygophoron, ideò dictū, quòd pennas ad se alliB ciat. Id potum ex aqua, stomacho, alvoq; fluxione laboranti convenit. *Dioscorides.*

De Excrementis tertiæ coctionis,
Sectio XXX.

SUDOR omnis malus est, præsertim equi, asini & muli. * Siquidem potus, viridem tumidāq; reddit faciem: sudorem fœtidum in universum excitat corpus, præsertim sub alis. Perturbat præterea tum ventriculū, tum alvum universam, genitis excitatisq; flatibus in intestinis. Quòd si bibatur ex vino, delirium facit. *Matthiolus.*

STRIGMENTA à balneis, calefaciunt, molliunt, discutiunt: ad sedis rimas & condylomata illinuntur. Illa verò quæ ex palęstris pulverem sibi asciverunt, in sordis speciem redacta, articulorū nodos imposita adjuvant: ischiadicis in fótus, aut malagmatis locū, calida commodè sufficiuntur. Derasæ gymnasiorū parietibus, simulacrisq; sordes calefaciunt: tubercula quæ ægrè ad coctionem producūtur, dissipāt: desquamatis, & ulceribus antiquis prosunt. *Dioscorides.*

MOSCHUS excrementū est cujusdam animalis, certo anni tempore circa ejus umbilicum veluti in tumorem quendam concretum. Melior est Orientalis, subflavus. Adulteratur, quemadmodum & cætera, quæ rara sunt: sed ex colore, odore & sapore dignoscitur, præterea etiam ex pondere: nam multa admiscentur in eo adulterando. Verùm cui sincerum & verum experientia cognitum est, ex his notis facilè fucum deprehendet. Servatur meliùs pyxide plumbea, cera obturata per se. Excalfacit ordine secūdo, siccat verò tertio. * Cor frigidum ac tremulum roborat, & omnibus ipsius affectibus opem præstat potus atq; illitus. Deterget tenues oculorum albugines, & humidas defluxiones exiccat: cerebrum roborat, & diuturnum capitis dolorem mulcet, si tamen è pituitæ redundantia proveniat. Coles ex eo cicino oleo macerato perunctus, promptiùs in Venerē excitatur. *Matthiolus ex Ruellio, & Medici Florentini.*

OESYPUS est succidarum lanarum pinguitudo, quam vulgò hyssopum humidam appellant: cujus parandi ratio hæc est. Succidæ lanæ molles è collo feminibusq; aqua fervente macerantur, in eaque lavantur, donec sordibus benè expressis, purgatæ extrahuntur: deinde aqua magno impetu lignea tude agitatur: aut vasculo excepta in aliam ex alto infunditur, quò largiùs C sordida spuma supernatet: qua dissoluta, pingue supernatans aquæ, excipitur: rursus aqua agitatur, pingueque excipitur: & hoc deinceps tantisper fieri debet, dum consumpta pinguitudine, nihil prorsus spumæ extet. Collecta pinguitudo agitatur, & aqua pura respergitur, perpetuoq; ad Solē manibus miscetur, donec candida spectetur, & aquam non ampliùs inficiat: tum in fictili vase denso & benè cocto reconditur, & in cella locóve frigido reponitur. * Emol-D lit, resolvit, calefacit, dolores sedat. *Medici Florentini ex Dioscoride.*

SPOLIUM SERPENTIS, seu senectus anguis * in vino decocta, dolori aurium, Infusu: & dentium collutione auxilio est. Addunt eam in medicamenta oculorum, sed præcipuè viperinam. *Dioscorides.*

ZIBETTUM in exteriori testiculorū utriculo cujusdam animalis, feli, qui veteribus ædificiorum ruinis oberrat, nō absimilis. Catos hæc animalia vocant, quo sæpiùs Venetiis vidi ex Syria E delatos. Est autem Zibettum, tanquam sudor inter hujusce animalis testiculos concrescens, calidæ humidæq; facultatis. Id cavernulæ umbilici impositum, vulvæ strangulationibus mirificè prodest: proinde nec mirum est, si eo viri penis circumlito magnum mulieribus in coitu afferant solàtium. *Matthiolus.*

ASPIDIS exuvium tritum cum melle, suffusionibus multùm cōducit, si oculis illinatur: Sed præter id, visum acutissimum reddit. *Galenus.*

F LAPILLI in bovis ventriculo mense Martio inventi, si assumantur cum vino albo, calculum solvunt. Experientia sæpiùs comprobatum.

LAPILLUS in vesica fellis tauri mense Majo inventus, qui si vino imponatur, colorem croceum, mutato paululùm sapore, contrahit. De hoc vino quotidie recēti affuso singulis diebus ægri bibant, donec lapis vino impositus omnino consumptus sit. Hac ratione calculum comminui, & tandem consumi, experientia multis constat. *Quercetanus.*

ANTIDOTARII SPECIALIS

PER Io. IACOBUM WECKERUM emendati & locupletati

LIBER II.

De Aquis distillatis, Sectio I.

ABSOLUTO primo libro, in quo de medicamentis natura procreatis egimus, ad secundum, qui de artificialibus tractat, venire tempestivum est: initium ab aquis distillatis sumentes. Itaque

- AQUAE distillatae ex rebus
  - Simplicibus, *hoc est, aut herbis, aut floribus, aut radicibus, &c. eaq; vel*
    - Alterant *qualitate*
      - Manifesta: *& vel*
        - Frigefacientes
          - Sanguinem *fervefactum*
            - Lactucae,
            - Portulacae,
            - Nymphaeae,
            - Violarum,
            - Oxalidis,
            - Intybi, *seu* Cichorii,
            - Fumariae, *&c.*
          - Bilem, *&c. Vide literam* A.
        - Calefacientes. *Vide literam* B.
      - Occulta: *ut*
        - Aqua *ex stercore humano,*
        - Aqua *persicorum,*
        - Aqua *tiliae, &c.*
    - Purgant — Ebuli, Sambuci, *&c.*
  - Compositis: *& vel*
    - Nutrientes, *seu* Confortantes: *ut* Aqua
      - Caponis,
      - Cochlearum.
    - Alterantes: *ut* — Aqua *vitae.*

A Bilem

A BILEM in

- Capite
  - Solani,
  - Lactucæ,
  - Nymphææ,
  - Papaveris, &c.
- Thorace
  - Violarum,
  - Papaveris,
  - Ungulæ *caballinæ*.
- Corde
  - Acetoſæ,
  - Cotoneorum,
  - Nenupharis,
  - Roſarum,
  - Violarum,
  - Corticum *iuglandium*.
- Stomacho
  - Cotoneorum,
  - Cucurbitæ,
  - Roſarum,
  - Violarum,
  - Portulacæ,
  - Solatri,
  - Sempervivi,
- Hepate
  - Endiviæ,
  - Cichorii,
  - Solatri,
  - Portulacæ,
  - Nenupharis, &c.
- Renibus & *veſica*
  - Endiviæ,
  - Halicacabi,
  - Plantaginis,
  - Nenupharis,
  - Melonum,
  - Cucurbitæ,
  - Citrulli,
  - Fragorum,
  - Sempervivi,
  - Graminis,
  - Ceraſorum *nigrorum*, &c.
- Matrice
  - Endiviæ,
  - Lactucæ,
  - Nenupharis,
  - Portulacæ,
  - Roſarum, &c.

B

AQUAS *deſtillatas calefacientes, ſeu concoquentes*

- Pituitam *in*
  - Capite
    - Betonicæ, Salviæ,
    - Majoranæ, Chamomillæ,
    - Fœniculi, Calaminthæ,
    - Anthos, Liliorum *convall.*
    - Primulæ *Veris,*
    - Euphragiæ,
    - Tiliæ, *&c.*
  - Thorace
    - Adianthi, Betonicæ, Hyſſopi, Praſſii,
    - Cardui *benedicti,*
    - Scabioſæ, Ireos, Herbæ *Peti,*
    - Meliſſæ, Prunellæ,
    - Conſolidæ *majoris, &c.*
  - Corde
    - Cinnamomi,
    - Meliſſæ,
    - Roriſmarini, *&c.*
  - Stomacho
    - Abſinthii, Menthæ,
    - Fœniculi, Cinnamomi,
    - Cerefolii,
    - Serpylli,
    - Calendulæ.
  - Hepate
    - Abſinthii,
    - Origani,
    - Centaurii *minoris,*
    - Eupatorii,
    - Fœniculi.
  - Splene
    - Ariſtolochiæ, Naſturtii,
    - Abſinthii, Calaminthæ,
    - Gentianæ, *&c.*
  - Renibus & veſica
    - Erucæ, Urticæ,
    - Saxifragiæ, Parietariæ,
    - Quinquefolii, Raphani,
    - Enulæ,
    - Pimpinellæ, *&c.*
  - Matrice
    - Arthemiſiæ, Calaminthæ,
    - Pulegii, Sabinæ,
    - Leviſtici, *&c.*
- Atram *bilem in*
  - Capite
    - Lupulorum,
    - Fumi *terræ, &c.*
  - Thorace
    - Meliſſæ,
    - Cardui *benedicti, &c.*
  - Corde
    - Borraginis, Bugloſſæ,
    - Meliſſæ,
    - Roriſmarini, *&c.*
  - Hepate
    - Cichorii, Fumi *terræ,*
    - Lupulorum,
    - Aſari, *&c.*
  - Splene
    - Cuſcutæ, Scolopendrii,
    - Tamariſci,
    - Thymi, *&c.*

Aqua stillatitia quomodo ex herbis & floribus extrahatur.

QUòd si quis ex herbis, & floribus aquam extrahere solummodò velit, primò omnia cõtundat in marmore, deinde putrefactis priùs per aliquot dies in fimo, destillet in Bal. M. vaporoso per alembicum vitreum: aqua autem ad diversos usus reservetur. *Quercetanus.*

De aquis refrigerantibus sanguinem.

LACTUCA domestica Majo mense colligitur, tunditur, & destillatur in balneo Mariæ, vasis vitreis: deinde per aliquot dies Soli exponitur vase obturato linteo, vel membrana perforata, ut quicquid excrementosum est, resolvatur, simulque expiret empyreuma: demùm servátur per annum loco aliquo frigidiore, sicco. * Refrigerat sanguinem fervefactum, hepar, & caput: somnum inducit: lac generat: sitim extinguit, &c.

PORTULACA mense Junio in cineribus, vel vapore sicco fervente distillanda est: deinde insolanda, & servanda in vase aliquo vitreo obturato, per annum. *Refrigerat sanguinem & hepar: sitim extinguit. Sanguinis sputo, tussi calidæ, & pestilentiæ confert, &c.

FLORES NENUPHARIS alibi colliguntur cùm sunt in vigore, atque in balneo Mariæ destillantur: deinde insolatur aqua: demùm in vase vitreo conservatur per annum. * Refrigerat sanguinem supercalefactum, & viscera omnia interna: morbo regio, tussi calidæ, pleuritidi, & capitis dolori confert: sitim & febrium pestilentialium calorem extinguit: hecticæ medetur, &c.

VIOLARUM flores mense Martio, in balneo ferventis aquæ, vasis vitreis distillandæ sunt: aqua in vase vitreo obstructo insolanda per aliquot dies, deinde conservanda per annũ. * Sanguinis fervorem, & cordis, hepatis, & pulmonis calorem, sitimq; extinguit, &c.

OXALIDIS substantia universa contunditur mense Majo, distillaturque vitreis organis in balneo ferventis aquæ. Insolatur per aliquot dies. Conservatur per annum. * Sanguinem, cor, hepar & splenem refrigerat pota, & forinsecùs superposita. Cum theriaca bibita, pestilentiæ medetur, &c.

ENDIVIA seu CICHORIUM unà cum radice tusum mense Majo destillatur in balneo Mariæ. Insolatur & conservatur per annum. * Contra ventriculi calorem efficax est, pota per quatuor dies, manè & vesperi ad quantitatem unciæ unius. Cor roborat, hepar refrigerat, foris apposita, &c.

FUMARIA cum radicibus, floribus & herba contusa, circa finem Maji distillanda est in balneo aquæ calentis; postea insolanda: demùm conservanda per annũ. * Regio morbo, & scabiei convenit. Sanguinem mundificat: sudorem provocat: ventriculum roborat: adustos humores educit, &c.

A *De aquis distillatis, refrigerantibus, seu concoquentibus bilem in capite.*

SOLANI folia cùm acini sunt adhuc virides, contusa distillantur in balneo Mariæ: insolatur aqua, & servatur per annum. * Capitis dolori ex calido confert: calculum expellit, &c.

PAPAVERIS albi folia circa principium Junii contundenda sunt, atque in balneo ferventis aquæ distillanda vasis vitreis: insolanda postea: demùm per annum conservanda. * Somnũ B inducit: capitis dolorem mitigat: calorem omnem præter naturam extinguit: ustis à Sole prodest, &c.

IN CAPITE etiam bilem concoquunt, aqua Lactucæ, Nymphæ seu Nenupharis: de quibus vide suprà.

De aquis concoquentibus bilem in thorace.

C TUSSILAGO seu UNGULA CABALLINA mense Majo, vel Junio incipiente distillatur in balneo Mariæ, vel cineribus, moderato calore. Insolatur, & conservatur ultra annũ. * Contra ustionem efficax est. Phthisicis confert, &c.

IN THORACE etiam bilem concoquunt, aqua Violarum, Papaveris, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De aquis distillatis refrigerantibus cor.

D MALA COTONEA matura, minutim concisa, in balneo calentis aquæ distillanda sunt: aquaq; postea servanda ab anno uno usque ad duos. * Cor & ventriculum confortat, cibum in ventriculo retinet, vomitũ compescit: alvi fluorem sistit, &c.

ROSAE DAMASCENAE Majo mense vitreis organis in balneo Mariæ distillandæ sunt: postea aqua per aliquot dies insolata conservatur ad annos duos vel tres, in vase vitreo, benè ob- E structo. * Cor refrigerat & confortat: syncopi confert, somnum inducit, &c.

JUGLANDES seu NUCES VIRIDES circa finem Junii colliguntur, contunduntur, atq; in vase duplici distillantur organis vitreis: aqua conservatur ad annos duos. * Refrigerat pestilentiæ atq; hydropi medetur, &c.

COR etiam REFRIGERANT, aqua Acetosæ, Nenupharis, Violarum, de quibus vide suprà suo loco.

F *De aquis distillatis refrigerantibus stomachum.*

CUCURBITAE maturæ, atq; contusæ, in balneo Mariæ sunt distillandæ vasis vitreis: deinde aqua per aliquot dies insolata, conservanda ad annum. * Sitim, & calorem febrilem extinguit: ad calculum renũ utilis est: renes atq; vesicam mundat, urinamq; movet, &c.

SEMPERVIVUM seu SEDUM mense Majo vel Junio distillãda est in balneo calentis aquæ, vel cineribus calidis: postea insolanda, ac per

annum conservanda. * Refrigerat vehementer, &c.

STOMACHUM quoq; REFRIGERANT, aqua Cotoneorum, Rosarum, Violarum, Portulacæ, Solatri. de quibus omnibus vide suprà.

De aquis refrigerantibus hepar.

HEPAR REFRIGERANT, aqua Endiviæ, Cichorii. Solatri, Portulacæ, Nenupharis, &c. de quibus omnibus vide suprà suo loco.

De aquis refrigerantibus renes & vesicam.

PLANTAGO, sive major, sive minor, mẽse Majo in balneo Mariæ distillanda est: postea per aliquos dies ad Solẽ posita, cõservanda ad annos duos. * Phthisicis, hydropicis, dysentericis confert: quartanæ medetur: ulcera renum curat, &c.

MELONES maturi minutim scinduntur, & in balneo aquæ ferventis distillantur. * Renũ calculo prodest: urinam movet: renes mundificat: hepar refrigerat: sitim extinguit, &c. Eodem modo Citrulli distillandi sunt.

FRAGA matura in duplici vase, organis vitreis distillantur: aqua per aliquot dies Soli exponitur: deinde cõservatur per annũ. * Refrigerat: sitim extinguit: sanguinẽ clarificat: morbo regio succurrit: hepati prodest. calculos expellit, &c.

GRAMEN unà cum suis radicibus mẽse Majo distillandum est, vitreis organis, in balneo Mariæ. deinde insolanda aqua, & per annũ servanda. * Alvi fluorem cohibet: renes mundificat: urinam ciet: obstructiones tollit: vermes necat.

CERASA NIGRA matura in balneo aquæ calentis vitreis organis distillantur: Soli exponitur aqua per dies aliquot: deinde servatur per annum. * Hydropi medetur pota, pro potu ordinario: paralysi linguæ, apoplexiæ convenit: urinam ducit.

Ex floribus PAPAVERIS rubri, vel ipsorum succo, aquam per alembicum elicies, ad refrigerandum aptissimam. *Quercetanus.*

De aquis refrigerantibus matricem.

MATRICEM REFRIGERANT, aqua Endiviæ, Lactucæ, Nenupharis, Portulaca, Rosatũ: de quibus omnibus vide suprà suo loco

De aquis distillatis calfacientibus caput, seu concoquentibus pituitam in capite.

BETONICA mense Majo colligenda atq; distillanda est, in vase duplici, vitreis vel stanneis organis, deinde ad Solẽ per aliquot dies exposita, conservanda per annũ. * Contra hydropẽ, omne genus febrium valet. Hepati insuper calfacto, lieni, pulmoni, & capiti confert: partus accelerat: venenatorũ animalium morsus persanat, &c.

SALVIAM collige, dum flores profert, ac in balneo Mariæ distilla. ad Solem expone & conserva. durat ad annos duos. * Apoplexiæ, paralysi linguæ, spasmo convenit: cerebrum roborat: menstrua provocat, &c.

A MAIORANAM mense Majo vel Junio collige: distilla in aquæ ferventis balneo, vasis vitreis vel stanneis; & conserva per annum * Refrigerato cerebro confert: urinam movet: uterum calefacit: mẽses movet: apoplecticos juvat: paralysi linguæ medetur. memoriam restaurat, &c.

CHAMOMILLAM circa finem Maji collige, ac distilla. * Dolores ventris, & maximè colicũ mitigat: calculum in renibus frangit: menses provocat. fœtum mortuum expellit, capitis do-

B lorem aufert, &c.

FŒNICULUM Majo mense vitreis organis distillatur, & per annum servatur. * Cerebrum & cor roborat: pectus dilatat. tussi medetur menses ciet: lac in mulieribus auget: visum clarificat, oculis imposita, &c.

CALAMINTHAM Majo mense collige, atq; in duplici vase distilla, & conserva. * Matricem calfacit, mundificat: menses provocat: capitis dolorem mitigat, &c.

C FLORES ANTHOS recentes collige, atq; distilla per se vel cum vino, in balneo Mariæ, vitreis organis: & serva ad annos duos, vel tres. Asthmaticis, regio morbo laborantibus mirè opitulatur: concoctionem ventriculi adjuvat, sanguinem mundat, &c.

FLORES LILIORUM CONVAL. mẽse Majo collige: in vino optimo macera, donec fundum petant: deinde in balneo aquæ calentis, vitreis organis distilla. atq; cõserva ad annos duos vel

D tres, &c. * Cerebrum, cor, & sensus confortat. Epilepsiam, paralysin linguæ persanat, &c.

PRIMULAE VERIS flores unà cum herba initio Veris collige, atq; distilla, &c. * Paralysin linguæ curat: dolores capitis à frigore mulcet: mulieribus gravidis conducit, &c.

EUPHRAGIAM florentẽ collige, atq; in balneo vel duplici vase destilla, ac conserva. * Oculos clarificat imposita: visum exacuit, &c.

TILIAE flores recẽtes collige, atq; in balneo

E Mariæ distilla moderato calore, & serva. * Apoplexiæ & paralysi linguæ medetur, &c.

Aqua panis.

℞ Medullam panis recentis, è furno extracti, adhuc calentis: atq; vitreis organis destilla. Hujus aquæ ℥ iiij. epilepticis magno usu præbentur. Nonnulli pulverem addunt, quæ illi affectui propriè adversantur: cujusmodi asserunt lupinum dentem esse, ad drachmam exhibitum.

F *Rubeus.*

Aqua panis alia.

Medullã panis recentes ex fornace extractã, adhuc calidã pone in patina, vel alveolo, sic ut fundum non attingat, ligneæ crati superponẽs: alio catino cõtege. & panno lineo, ne spiret, aut citò frigescat, involve. Sic namq; destillat aqua, cujus est ad surditatem usus, & ad restituendas vires, cerebri præsertim & cordis, si nonnihil croci addatur Potest & panis calens, ut dictum est, generoso vino infundi, inde statim vitreis organis, tepente Balneo, rimis optimè glu-

tine

tinc stipatis, distillari liqu[orem] quem plerique denuò ejusdem calore baloei [d]estillant: afferuntq; opportunum hujus aquæ u[su]m, stomachum roborare, putredinem arcere, [san]itatē tueri, quod ob substantiæ familiaritate[m] nō est absurdum: necesse autem est pauco fermento panem ad hos usus adferre. *Idem.*

De aquis excalfacientibus thoracem.

ADIANTHUM mense Majo distilla & cōserva. * Hepat & pulmones mundat: sanguinem purum reddit: calculos frangit, &c.

HYSSOPUM cum suis floribus mense Augusto contunde, atq; distilla in aquæ ferventis balneo, & conserva. * Asthmaticis confert, tussi medetur: pulmones à phlegmate purgat, &c.

PRASSIUM, seu MARRUBIUM uoa cum radicibus Majo vel Junio collige, atque in balneo Mariæ vitreis organis distilla, & serva. * Ad tussim, pectoris angustiam valet: pectus, ventriculum, pulmones, hepar & lienem corroborat: hydropicos juvat, &c.

CARDUUS BENEDICTUS circa finem Maji est distillandus in balneo, vel vase duplici: deinde vase vitreo conservanda aqua per annum. * Capitis dolorem aufert: memoriam roborat: vertiginem & quartanam curat: sudorem provocat, &c.

SCABIOSAM unà cum radicibus collige circa finem Maji: contunde, & distilla in balneo aquæ ferventis: deinde per aliquot dies pone ad Solem, & conserva per annum. * Ad laterū punctiones, & apostemata interna, tussim, pectem, & pectoris angustiam valet.

FLORES IREOS mense Maio, radices verò Martio collige, atq; distilla in balneo Mariæ vitreis organis: insola, & conserva. * Hydropicis & febricitantibus convenit, pota quotidie, manè scil. & vesperi ad quantitatem unciæ unius. Dolorem ventris, & tormina sedat, &c.

HERBAM PETI, ab insula Florida nuper allatam collige mēse Junio vel Julio: cōtunde, atq; distilla in vase duplici, vitreis organis: mox insola, ac conserva per annum. * Hydropicis opitulatur mirificè, pota quotidie stomacho jejuno: asthmaticos curat cum aqua euphragiæ pota: oris ulcera emendat: dentiumq; dolores mitigat, &c. *Leo Suavius.*

Io MAIO sume MELISSAM, contunde, atq; in vino odorato optimo macera per aliquot dies: deinde in balneo Mariæ distilla, atq; conserva ad tres vel quatuor annos, vase vitreo optime clauso. * Memoriam lapsam restituit: sensus omnes acuit: caniciem arcet: cor, cerebrum & ventriculum corroborat: lætitiam inducit: paralysi linguæ medetur: dentium dolores mitigat, atq; anhelitum bonum conciliat, &c.

PRUNELLA unà cum florib. circa finē Martii colligenda, cōtundenda atq; distillanda est, deinde cōservāda. * Linguæ nigricanti in febrib. ardentibus convenit gargarizata. pectus expurgat: febribus omnibus conducit, &c.

A CONSOLIDAE majoris radix Majo mense colligitur, & tusa in balneo Mariæ distillatur. * Ossa fracta conglutinat: ruptis medetur: sanguinem ex vulneribus manantem sistit, &c.

De aquis calfacientibus cor.

CINNAMOMUM crassè contunditur: deinde in aqua fontana, vel cotooeorū, vel rosarum maceratur sufficienti, per diem vel noctem, & in aquæ calentis vapore, vel balneo Mariæ distillatur: aquaque servatur ad annos usq; quatuor.
B *Egregiè reficit vires.

CINNAMOMUM electissimum confringe in tenuissimas partes. deinde in sacculum lineū indito: suspendaturq; hic sacculus in vase, in quo aqua sit in fundo, ita tamē, ut aqua sacculum nō contingat: ac clauso diligenter vase, immittatur hoc vas in cacabum, plenum aqua calefacta & fervida, ita ut aqua illa, quæ in eo vase continetur, in quo cinnamomū dependet, bulliat: maneat hoc modo aliquandiu cinnamomum in
C calido illo vapore, quoad benè attrahat. Deinde cinnamomum sic madefactum vapore aquæ bullientis, contundatur, & fiat quasi pasta quædam, & simul cum impresso liquore, quem assumpsit, infundatur in alembicū. si opus videbitur, poteris adhuc aliquid calidæ aquæ affundere: sed quantò minùs aquæ affuderis, tantò habebis præstantiorem aquam cinnamomi, ac etiam olei aliquid. *Ioan. Crato, Med. cus Cæsareus.*

COR quoq; CALFACIUNT, aqua Melissæ,
D Rorismarini, &c. de quibus vide suprà.

De aquis calfacientibus stomachum.

ABSINTHIUM circa finē Maji collige, contunde, atq; in vini pauca quantitate macera per duos vel tres dies: deinde in aquæ ferventis vapore distilla: vel per se absq; vino distilla & conserva. * Ventriculum excalfacit ac roborat, ejus concoctionē juvat, vomitum compescit, vermes in ventriculo & intestinis necat: dentium dolo-
E rem mitigat: ad febres quascunq; valet, &c.

Aqua *ex absinthio*, vitreis organis, & repēte balneo elicita, stomachi, & jecinoris infarctus mediocriter expedit, quod in venis biliosum est per urinas expurgat: juvat arquatos, mēses movantes ciet: stomacho negotium non facit: capiti non nocet. *Rubeus.*

MENTHAM Maio mense colligito, contundito, atque in balneo aquæ calentis, vitreis or-
F ganis distillato, & conservato. * Ventriculum, hepar & splenem calefacit ac roborat: concoctionem adjuvat.

CEREFOLIUM circa Maji finem collige, cōtunde, distilla, atq; conserva. *Ruptis ex casu & calculosis prodest: sanguinem concretum dissipat: ventriculo & cordi confert.

SERPILLUM circa finem Junii collige, contunde, atq; in balneo Mariæ distilla, ac conserva per annum. * Caput, cerebrum, & ventriculum corroborat: cibi appetentiam excitat: urinam movet, calculos expellit, &c.

CALENDULA unà cum floribus Junio mēse

distillanda est, atq; per annū conservāda.* Oculis & capitis ferè morbis omnibus conducit.

Ventriculum quoq; Excalfaciunt, aqua Fœniculi, Cinnamomi, &c. de quibus vide suprà.

De aquis calfacientibus hepar.

Origanum Majo mense collige, contunde, atque in ferventis aquæ balneo, vitreis organis distilla, ac conserva per annum. * Tussi, hydropi, & quattanæ medetur, &c.

Centaurium minus Junio mense tusum distilla in vase duplici, & conserva in vitreo vase per annum.* Lumbricos interimit: febres curat: stomacho refrigetato competit: cibi appetentiam excitat, &c.

Eupatorium mense Majo vel Junio distilla in balneo aquæ calentis, & conserva per annum. * Ictericiam curat: hepar corroborat, ejusque obstructiones aperit, hydropem curat, &c.

Hepar quoq; Excalfaciunt, aqua Absinthii, Fœniculi, &c. de quib. vide s. suo loco.

De aquis splenem excalfacientibus.

Aristolochiam circa Maji finem colligito, contundito, ac in duplici vase distillato, & servato. * Ad spasmum, podagram valet, superposita: tormina ventris bibita curat, nec non epilepsiam punctiones laterum, &c.

Nasturtium Majo mēse distilla in balneo Mariæ, & per annum conserva. Variolas curat cum melle superposita: lumbricos expellit: urinam movet, &c.

Gentianae radicē unā cum herba recenti, in Majo colligito, contundito atq; vitreis organis duplici vase distillato, ac conserva. Vel radices saltē Julio mense recentes minutatim incidito, atq; distilla, ut suprà. * Vitam prolongat, quotidie pota stomacho jejuno ad sescunciæ quantitatem: febres curat: provocat menstrua: appetitum excitat: stomachum mundificat, atq; hominem in sanitate conservat.

Splenem quoq; Excalfaciunt, aqua Absinthii, Calamenthi, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De aquis excalfacientib. renes & vesicam.

Erucam Majo mense collige, atq; destilla. * Excalfacit: urinam movet: semen generat: ventrem laxat: stomachum confortat.

Urticam Julio mense cùm floret, colligito, ac distillato.* Ad veneris tormina, calculum, tussim, asthma, & lumbricos valet.

Saxifragiam mēse Majo collige, cōtunde atq; in balneo Mariæ distilla, & conserva per annum. * Calculum frangit: arenas ex renibus & vesica educit: urinam ciet, &c.

Parietaria in fine Maji colligitur, cōtunditur, ac vasis vitreis in aquæ ferventis balneo destillatur, conservaturq; per annum. * Hepatis & lienis obstructiones reserat pota per dies aliquot: renes & vesicam mundat: menstrua commovet: tormina ventris sedat.

Quinquefolium, seu Pentaphyllum

A mense Majo colli[ge], contunde, atque in balneo distilla, & conser[va] per annum. * Calculos expellit: renes mūdificat: ventrē laxat: febres putridas radicitùs ex[tirpat] [...]lit, pota per aliquot dies, &c.

Raphani ra[d]ices mense Septembri collige, contūde, atq; in duplici vase, vitreis organis destilla, & conserva per annum.* Calculos renum frangit, renes mundificat: urinā promovet: menstrua ciet: regio morbo prodest.

Enulam unà cum herba & radicibus Majo

B mense contunde, & distilla. * Urinam ciet: renes & vesicam mundat: calculos & arenas educit: caput & ventriculum roborat, &c.

Pimpinella unà cum radicibus & herba mense Majo colligenda est, contundenda, atq; in balneo Mariæ distillanda, & conservanda per annum. * Calculos expellit: renes mundificat: menses ciet: pestilentiæ medetur, &c.

De aquis excalfacientibus matricem.

Artemisiam Majo mense colligito, con-

C tundito, atq; in balneo distillato. * Ad tussim, menstruorum suppressionem valet, somnū inducit: ventriculum excalfacit; hydropem curat per 40. dies pota, &c.

Pulegium cùm flores profert, legito, contundito, ac distillato.* Uterum excalfacit: menses commovet: secundinam expellit: crassos in pectore humores incidit, tormina ventris sedat: phlegmā consumit, &c.

Sabinam Septembri mense collige, contun-

D de, ac in balneo distilla, & per annum conserva. *Retentos menses provocat: vertiginem aufert, fronti superposita.

Levisticum mense Majo distilla vitreis organis in balneo Mariæ: & conserva per annū. * Calculos expellit: dolores capitis mulcet, superposita: matricis ulcera curat, &c.

De aquis alterantib. bilem atram in capite.

Lupulorum summitates circa Aprilis finē

E legito, contūdito, ac in balneo Mariæ distillato. *Sanguinē ab adustis & melācholicis humoribus purgat: scabiei, lepræ cōfert: lienis obstructiones aperit, &c. Cæterùm bilem quoq; atrā in capite concoquit, aqua fumi terræ: de qua vide suprà.

De aquis concoquentibus bilem atram in pectore.

In Pectore bilem atram concoquūt, aquæ Melissæ, Cardui benedicti, &c. de quibus vide

F suprà suo loco.

De aquis alterantib. bilem atram in corde.

Borrago, cùm floret, legēda est unà cū radicibus herba & florib. contūdenda, ac in duplici vase, vitreis organis distillāda est. * Cor & cerebrum roborat: sanguinem mundat, &c.

Buglossa mēse Junio distillanda est.* Syncopen, mœrorē aufert: lætitiam parit: cor & cerebrum confortat, &c.

In Corde etiam bilem atram concoquunt, aqua Melissæ, Rorismarini, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De aquis concoquentibus bilem atram in hepate.

Asarum mense Augusto vel Septembri colligito, contundito, ac distillato. * Febres omnis generis pellit: partum vivum expellit, &c.

In Hepate quoque atram bilem concoquunt, aqua Cichorii, Fumi terræ, Lupulorum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De aquis concoquentibus bilem atram in splene.

Cuscuta, cùm nodos vel semina profert, distillanda est. * Lienem, hepar & pulmones mundat: regium morbum curat: lapidem ex renibus pellit, &c.

Scolopendrium mense Majo colligito, ac distillato. * Splenis & hepatis obstructiones tollit: sanguinem mundificat: quartanam curat: cor corroborat.

Cortices & folia Tamarici Majo mense legito, ac vitreis organis, duplici vase distillato, & per annũ servato. * Lienis obstructiones, & duritiem tollit: sanguinem mundat: splenem roborat, &c.

Thymum Junio mense distillandũ est. * Cerebrum, ventriculũ & splenẽ roborat: quotidianam febrẽ curat, cum absinthii aqua pota, &c.

De aquis alterantibus qualitate occulta.

Aqua ex sanguine humano. Quod ad destillationem sanguinis attinet, nõ unus est ejus destillandi modus. Pleriq; enim accipiunt sanguinem humanum, ex homine boni temperamenti, & carnosi, ad annum trigesimum sextum, ex eoque aquam lento igne, & organis vitreis eliciunt: idq, nonnulli ter repetũt. Alii sanguinem ipsum recentem, cum aqua ardente cõmiscent, indeq; aquam extrahunt, & hunc modum aliis præferunt. Aliqui loco mundo ac pendenti sanguinẽ locant, ut ab eo serum omne percoletur, ac separetur: postea optimè conterunt, & lento igne destillant aquam: inde aucto nõnihil igne, non tamen admodũ, destillare sinunt id omne, quod destillare potest: mox frigefacto vase, quod reliquum est in fundo, siccum, ponunt in furno reverberationis appellato, igneq; nõ multùm violento, in calcẽ redigunt, cui calci aquã superiùs extractam infundunt, duabusq; horis fervere supra cineres sinunt, & quod dissolutum fuerit, in aliud vas demittunt. novaq; iterum superfusa aqua, idem efficiunt, ac repetunt, dum totum sal detractũ fuerit: tumq; extracta, tepente balneo M. aqua, in fundo sal candidissimum remanet, cujus mirabiles prædicant vires; quas non omninò à veritate abhorrere, naturæ proprietates ac consensus suadet. Sanguinem alii exiccatum, ac in pulverem redactũ in cucurbita, cujus collum sit longum, ponũt, appositoq; rostrato pileo, cũ recipiente vase, igne lento distillant, dum omnis exhalet humiditas: aucto mox igne, sal in sublime effertur albissimum, cujus nequaquã minores esse vires asserunt, in pestilentia præsertim, malignisq; febribus, & virib. restituendis. Sunt qui cum sanguine miscent medullam Tauri, & Spermaceti, cujusq; librã, moschi ℥ j. cineris olivarũ ℥ ij. aquæ vitæ optimæ ℔ ij & cucurbita retorta aquam eliciunt, dum substantia omnis manaverit. quam denuò ter destillant calentis aquæ balneo, ut fœtorem omnem amittat, servantque vitreo vase optimè clauso, utunturq; intùs atq; extrà, guttam unã, aut alteram cum jure, aut vino exhibentes. Sed rerum adeò diversarum, ac dissentientium conjunctionem, nunquã probavi, prxterquã quòd destillationem sustinere moschũ vix puto. Melius fieret, si in aqua ardente Diambram Mesuæ infunderemus, & Sanguinis sal dissolveremus, de quo dictum est. Gordonius sperma ceti tantùm & medullam bubulã addebat, & quatuor eliciebat liquores, album, pallidum, flavũ, postremò rubrum, crassiusculum, cujus ad tuendas vires, restituendosq; ægrotos penè desperatos, quiq; aliàs curari nõ possent, & ad alia complura, incredibiles vires prædicat: est tamen incredibilius, quod ait, cum Luna crescere, & decrescere. His autẽ stillatitiis è sanguine medicamẽtis rectè confectis, & interiùs exteriusq; adhibitis melius juvari elephãtiasi, & hujusmodi morbis laborantes, crediderim, quàm eo balneo, quod Galen. lib. 10. de simp. med. facul. deridet, quod tamẽ si purgato diligenter corpore, superataq; interna viscerũ malignitate, fiat, fortasse ob sympathiã, qua tolli venenata qualitas partiũ possei externarũ, nõ omninò inutile videretur. Scribit aũt egregius Medicus Guainerius, de febre hectica loquens, in restituendis, alendisq; ægrotis hujusmodi è sanguine liquores plurimum facere: Bartholomæumq; Montagnanam Patavii, eo, perinde ac maximo arcano uti maximè solitum: cùm tamen parandi illius rationẽ ignoraret: quam sic ipse docet Guainerius: Sanguinem è sanguineis juvenibus, optima victus ratione utentibus, nuper detractũ, ubi quiescere permiseris, sic ut enatans aqua abjiciatur, cum modico sale trito agitabis: pòst ubi 40 dies fimo obrutus fuerit, vase accuratè clauso destilla: aliquot vicibus aquam fæcibus superinfundens: aquã sic tandem habueris, è qua, adjecto saccharo, Zulapium confici potest, maximo auxilio, his qui hectica febre laborãt. Quòd si distillatitia eadem aqua, iterum fimo quadraginta diebus maceretur, melior adhuc esset, fæcibus, si quæ in fundo remanserint, rejectis. Fiat igitur in humo fovea, & tritica pasta circumliniatur: in ea fimum, in fimo vas locetur, sic tamẽ, ut vasis dimidium in aëre extet. Vel loco fimi, vinaceæ adhibeantur: aut ad Solem appone, diebus canicularibus. Quòd si dictamnũ, scordium, cormentillam, citria mala, cum radice borraginis, oxalidis, endivię, & hujusmodi jungeremus, mirabiles haberet in pestilentia vires. Capitis etiã morbis auxiliari tradunt, & virtutem vitalem roborare. *Hieron. Rubeus.*

A AQUA ex stercore humano, chymicis orga- nis distillata, auro & argento pondus adauget. *Hermes.*

Fit ex humano stercore vitreis organis, aqua, præsertimque ex eo, quod homo rufus excreverit: quę cuniculosis, exedentibus, sinuosis, & rotumacibus ulcerib. mirifice opem fert: delet & oculorum argemas, ac nubeculas: quinetiā carcinomata sanat exterius adhibita. Intùs verò sumpta, comitiales juvat, lapidem in renibus ac vesica comminuit, aqua inter cutem laborantibus

B prodest: item & iis auxiliatur, qui non modò à cane rabido demorsi sunt, sed etiam ab omnibus aliis animalibus icti, quę venenum ejaculantur. *Matthiolus.*

AQUA Cerasorum non multò antè ex arbore decerptorū, vi mediocris ignis extracta, si in os epileptici immittatur, quoties num paroxysmo corripi contigerit, impetum morbi violentissimi inhibebit Dosis erunt ℥ iv. *Manardus.*

C AQUA stillatitia ex floribus tiliæ, epilepticis pueris mirandum in modum confert, quocunq; modo ministretur. Sunt, qui ei faciunt viscum quercinum, successu admodum fœlici & optato. Caudex betulæ procedente Vere incisus, vel castratus, ingentem copiam aquæ reddit, cui vis inest maxima ad comminuendos renum calculos, si bibitur. *Matthiolus.*

Aqua cancrorum.

D CANCRI aut GAMMARI bulliant cum aqua sempervivi majoris in vase duplici accuratè occluso per diem integrum: pòst destillentur igne subjecto. Aqua ter affundatur capiti mortuo: tum demum reservetur. Inflammationibus, ambustis, & carcinomati multùm confert. *Quercetanus.*

Aqua spermatis ranarum.

SPERMA aut semen ranarum colligitur mense Martio. Destillatur autem per alembicum vitreum. Elicitur aqua utcdini, & inflammationi E opportunissima. *Quercetanus.*

De aquis purgantibus.

EBULUM, cùm flores profert, legito, contundito, ac in balneo Mariæ vitreis organis distillato: & conserva per annum. * Ventrem laxat potata ad ℥ iij quantitatem: hydropem curat. quotidianam febrem tollit.

AQUA CORTICUM SAMBUCI * ventrem laxat, hydropem curat, &c. Aqua foliorum sambuci refrigerat, capitis dolorem mulcet. Aqua F verò florum sambuci pectus dilatat, hydropicis confert, hepatis, lienis, ac renum obstructiones aperit: tertianam febrem curat, ventriculum roborat, sanguinem mundificat, &c.

DE AQUIS PURGANTIBUS COMPOSITIS.

Aqua purgans.

℞. Florum Persicorum, Scammonii, Turpeti ana part. æquales.

Destillentur in balneo Mariæ, & serventur in vase vitreo ad usum. Modicè admodum solvit. *Hieron. Rubeus.*

Aqua purgans, alia.

℞. Rad. Hellebori nigri, purpureos flores habentis, q. s. Has recentes ardente aqua macerata: inde igne primùm levi; mox auctiore, dum liquor ascenderit omnis, destilla. Aquam ardentem deinde ab ellebori substantia separa igne levissimo Balnei: in eo quod remanet, dissolve sacchari candi, quod satis esse videbitur. Datur epilepticis ad grana tria cum aqua mulsa, vel communi, in qua hippoglossum fuerit decoctum. *Idem.*

Aqua purgatoria, alia.

℞. Ligni aloes, Cinnamomi, Turpeti, Aloes hepaticę, Colocynthidis, ana ʒ j.
Caryophyllorum ℈ j.
Croci ℈ j.
Moschi opt. ʒ j.
Julapij violati ℔ j.
Aquæ ardentis circulatæ ℔ ij.

Macera 12. dierum spatio, cola, & ad usum vase vitreo optimè clauso serva. Datur ad ʒ ij. atque etiam tres. *Idem.*

Turpetum minerale.

℞. Calcis vivæ, Talci opt. calcinati ana ℔ j. Fiat ex his forte capitellum, cum quo bulliat septem horarum spatio libra una Mercurii, quinquies prius exaltati, ac quaque vice revivificati, ut artis est: sic; obtinebis perfectam Mercurii purificationem. & fixationis veræ initium ad omnia opera. Nā hæ calces adeò sunt fixativæ, ut sublimationibus super ipsas reiteratis, tandē figatur Mercurius. Hunc præparatum Mercurium crudum solve cū regali fœtido ac proprio menstruo. Solve etiam seorsum metallinæ Antimonii benè præparatæ ʒ iij. Auri per stybium præparati, ut decet, ℥ j. Has omnes solutiones in matratium vitreum impone, & obtenebrabitur vas: sepeliantur in Athanore, dando lenissimū ignem, donec clarescant. Tunc aucto igne, distilla per rostratum alembicum aquam ex fæcibus ad siccitatem, reponendo ipsam quater super caput mortuum. Tunc novam aquam fixatoriam denuò affunde, quæ supernatet materiæ quatuor digitos: sic digeratur per duos aut tres dies, tum demùm destillentur bis, aut ter super fæces, dando etiā sub finem ignem sublimationis, ut quæ nō sunt verè mortificata, resurgant, ac exaltentur quæ reserventur separatim: non enim inserviunt nostro operi. Massam illā mortuam rape, quam in pulverem redue, huncq; in vase convenienti in secūdo gradu reverberii per duodecim horas examinato, agitādo, ac movēdo baculo pulverem, donec prodeat in Salamandram rubicundissimā, ex qua acrimoniam omnem ac totum venenum sic elicies:

℞. Phle-

℞. Phlegmatis vitrioli, & . . minis ana ℔ ij ß.
Aceti destillati ℔ ij.
Calcis terrę nostrę pellu . . æ, ac fixę ℥ iv.
Salis catneoli cristallini ℥
Ovorum album N. xx.

Destillentur bis super fæces per alembicum. Hujus aquæ misce ℔ iij. cum libra una pulveris tui Mercurii, ut suprà, præparati: & in alembico destilletur aqua a fæcibus quater: ultima vice pelle ad siccitatem. Hoc facto, pulverem contunde super marmore, & nova aqua fixatoria iterum affusa, destillentur adhuc quater, ut suprà: tùm demum cum vini alcoole supra pulverē quinquies destillato, novum semper affundendo, fixabis, & dulcorabis tuum Mercurium, quem præcipitatum, aut Turbith minerale, quòd viscidos, & crassos humores expurget, Chimiatri nuncupant. Hujus exhibentur grana octo cum conserva betonicę, & aqua theriacali, debitis præcedentibus purgationibus, ad curationē luis Venereæ. Cum ℥ ij extracti Cucumeris agrestis, ℥ j. extracti hermodactylorum, & ℈ ß. dicti pręcipitati, fit mixtura: cujus ℈ ß. miscetur cum ℥ ij aquę theriacalis, & fit potio, quæ exhibetur podagricis quater, & quinquies, pro vetustate, sive duritie morbi, & ægrotantis viribus, Vere & Autumno. Nam sine ulla perturbatione, serosa excrementa mirum in modum expurgat, & ex ipsis juncturis educit. Si cum diaphoreticis permisceatur, sudores solummodò movet, & multis etiam hac ratione affectibus medetur. Cū butyro solus permixtus, cancrosa, & phagedænica, pręsertim luis Venereæ ulcera curat, quemadmodum & fistulas, & callositates omnes. Ex triapharmaco, & prędicto pręcipitato fit emplastrū, quod si cum tenui cereo in vesicæ collum imponatur, ut decet, curat ipsius ulcera, & carunculam omnino sine ullo dolore, & periculo aufert. Aqua fixatoria pro dicto opere fit ex Cbimia, la . . ide Sedenegi, lapide perlato, marchasitarū sulphure rubicundo, lacerta viridi & rubra, halinitro, & sale aluminoso. ignis datur, more stygiæ communis. Inter omnes gradationum aquas hæc est præcipua, & valdè fixatoria, si quis illam verè assequatur. *Quercet.*

Turpetum minerale.

℞. Mercurii vini purificati ℔ ß.
Olei vitrioli ℔ j.

Misceantur & ponantur in cucurbita vitrea, & destillentur. Quod cùm bis vel ter factum fuerit, Mercurium tuum in fundo invenies induratum & album, quem exime, tere, spirituque vini ablue, distillando tamdiu, donec acrimoniam prorsus exuat. Morbo Gallico unicè prodest. *Innominatus.*

Diacatholicum Theophrasti.

℞. Aloës succocitrinæ ℥ j.
Colocynthidis ℥ vj.
Agarici electi, Hellebori nigri, Scammonii, Spec. Diarrhod. Abb. ana ℥ ß.

Eliciatur succus vino rectificatus, more chymico. *Theophrastus Paracelsus.*

Liquor vomitum movens.

℞. Bryoniæ, Cyclamini ana ℥ iij.
Ellebori albi ℥ vj.

Purgentur accuratè ac redigantur in pulverem: leniter siccentur in aëre: his affunde Aquam vitæ, dum duobus digitis supereamineat: digeratur aliquot diebus in balneo: hinc lentè distilletur, dū nil ultrà elabatur: quod restibile fuerit iterum in pulverem redige, ac huic nuper extractam aquam iterum committe: id repetatur ter. Plumæ apicem huic liquori immerges, ac vino malvatico elues, quod propinatum illicò vomitum irritabit. *Heurn. us.*

DE AQUIS COMPOSITIS CONFORTANTIBUS.

Aqua sacchari destillata.

℞. Sacchari ℔ iv.
Rhapontici ℔ j.
Rhabarbari ℥ j.
Florum Mercurialis ℔ j.
Vini generosi tantum, ut emineat parum.

Contundantur omnia, & macerentur simul sex diebus tepentis aquæ balneo, vel fimo: deinde eodem balneo vitreis organis destillentur: inde fęces diligenter prælo exprimantur, illisq; aquæ, stillatitię, scabiosę, fumi terrę, boraginis ań. ℥ vj. affundantur: inde prælo denuò exprimantur: stillatitiæq; hujusmodi aquæ filtro excolentur: tum perspicuę sint, cum priotiq; aqua conjungantur. Ad multa morborum genera valet, stomachi pręsertim, & lienis imbecillitati, doloribusq; dentium, & capitis. Hæc autem eò efficaciora reddētur, si ad hujus aquę libram ℈ ß. olei vitrioli adjeceris. *Rubeus.*

Aqua sacchari destillata, alia.

℞. Sacchari ℔ ß.
Fragorum maturorum ℔ j ß.

Terantur simul, & octo diebus tepētis aquæ balneo macerentur: inde eodem tepente balneo aqua extilletur: exibit aqua ad faciei ictus cum inflammatione, ad lacrymantes oculos, ad visus imbecillitatem admodùm utilis. *Idem*

Aqua Mellis.

E Melle difficilè aqua elicitur, quòd facile ignis vi ferveat, & totum ascendat: quamobrem alii vitrum commiscent, alii arenam: plerīq; oleo cucurbitam interiùs inungunt, sed meliùs sincerum destillatur, præsertim ubi etiam fæcibus uti consilium est, lineisq; pannis aqua madentibus pileo & cucurbitę assiduè circūpositis, exiguoq; igne inferiùs admoto, tumenti, ferventiq; resistimus, multum vacui in ipsa cucurbita relinquentes, sic ut quinta solùm parte impleatur, aut ad summum quarta. Quoniam autem igne satis vehementi tandem opus est, idcircò optimè luto incrustari debet cucurbita, quam nonnulli etiam curvam accipiunt. Primò autem aqua exit albas

auctiore mox igne, flava: & tandem rubra, quæ seorsim colligitur, cùm ignis odorē sapiat, & ad alia adhibeatur, quàm duæ priores. Nam ad ulcera profunda, serpentia, sordida, cum unguentis utiliter miscetur, & capillos tinit. Superiores verò, alba & flava, purgato jam corpore, suffusiones & albugines oculorum sanat: lenior tamen ea putatur, quæ è melle rosaceo, deinde quæ ex melle communi, pòst etiam, quæ è scillitico. Quòd si oculares herbas infuderis, nempe seseli, euphragiam, chelidoniam, rutam, summitates atq; etiam semen fœniculi, sagapenum, modicum sacchari candi, ammoniacum, galbanum, multò efficacius medicamentum effeceris. Casui pilorum, ipsisque producendis, ac rufandis, optimè faciunt eædem aquæ, & earum, quas illis infuderis, rerum vires ad se trahunt, perinde ac aqua ardens. Sunt qui aquas omnes destillantes unico vase recipiant, & ubi pars crassior ad fundum vasis, in quo servantur, descenderit, perspicuaque aqua evaserit, tepentis aquæ balneo iterum destillant: idque sexies aut septies repetunt. Rufo enim colore amisso, aureum acquiret hic liquor: cujus in tuēda valetudine, producendaque vita admirabiles penè vires prædicant: catarrho, tussi, lieni prodest: imbecillas vires restituit, stipationes reserat: putredinem arcet, venenis resistit ac urinam eiet. *Rubeus*,

De aqua caponis.

CAPO generosus in aqua pura decoquitur cum

Foliis Borraginis, Buglossæ ana M j.
Conservæ Violarum, Rosarum, Borraginis,
Buglossæ ana ℥ ij.
Addito modico ex pulveribus cordialibus.

Distillentur omnia in balneo M. deinde aromatiza cum pulvere triasantali, & propina creberrimè. *And. à Lacuna*.

Aqua caponis alia.

PULPA unius capi, detracta pinguedine & pelle, minutim incidatur, & cum aqua buglossæ abluatur. Deinde addita

Conservæ violarum, Borraginis,
Buglossæ ana ℥ j ß.
Conservæ rosarum ℥ j.
Foliorum auri N. vj.

Misceantur omnia diligenter, deinde in duplici vase reponātur, & secundùm artem distillentur. * Hujus liquoris frequenter cochlear unum exhibitum per se, aut cum jusculis dissolutum, collapsas vires restaurat. *Gesnerus*.

Aqua caponis alia.

℞. PULPAM unius capi cursu fatigati, & venati antequàm juguletur, pelle & pinguedine detractis: & in aquis nenupharis & lactucæ abluatur, addendo

Conservę Violarum, flor. Nenupharis ana ℥ j.
Conservæ Borraginis, Buglossæ ana ℥ j ß.
Seminis Papaveris albi, Lactucæ ana ʒ j.
Pul. diamargaritonis frig. ʒ j ß.
Succi pomorum odorat. ℥ ij.

Misceantur omnia simul, & in duplici vase reponantur: distillentur se[cu]ndùm artem. Utatur ut suprà. * Extremè diss[ol]utis viribus à febre conveniens est. *Gesnerus*

Aqu[a c]aponis alia.

℞. Caponem evi[s]ceratum, atq; in frusta incisum, deposita pinguedine, decoquatur in sufficiente quantitate aquæ secundùm artem.

℞. Brodii colati ℔ ij ß.
Aquæ Borrag. Aquæ Buglossæ ana ℔ j ß.
Flor. Rosarum, Violarum, Buglossæ,
Borraginis ana ℥ ij.
Cinnamomi electi ℥ j.

Distillentur in Alembico vitreo secūdùm artem. *Augustani*.

Aqua caponis alia.

CAPONI plurimùm à nobis fatigato & occiso pennæ siccæ evellantur citra ullam aquæ immersionem seu macerationem: eumq; caponem ita deplumatum, & exinde evisceratum, minutim una cum ossibus, stomacho, hepate & corde conscinde, atq; ad macerandum affunde

Aquæ rosarum ℔ j ß.
Aquæ buglossæ ℔ j.
Aquæ melissæ ℔ ß.
Vini malvatici ℔ j. ℥ iij.
Cinnamomi electi ℥ ij.
Croci ʒ j.
Seminum endiviæ ʒ iij.
Galangæ ʒ ij.
Zingiberis, Nucis moschatæ, Macis,
Santali citrini ana ʒ j.
Cort. citri ʒ j ß.
Florum cordialium ana ʒ j.
Coriandri præparati, Sem. melonum ana ʒ ij.
Pincarum ℥ j.
Florum arantiorum conditorum ʒ ß.

Stent hæc omnia in infusione per horas vigintiquatuor super fornacem, vel in alio loco calido: exinde superimposito adaptato alembico distilla per balneum Mariæ, & in distillato liquore extingue aurum candens, præsertim tempore usurpationis. *Colonienses*.

Aqua caponis alia.

CAPONES duos generosos sumito, quorum unum tamdiu, donec ab ossibus carnes separentur, coquito: exprimito, atq; jus ad usum servato: alterum verò caponem una saltem bullitione coquito, deinde minutim scindito, quo facto in vesicæ, seu cucurbitæ vitreæ fundo foliorū borraginis M. iij. ponito: mox supra hæc tātum medullæ panis, in suprà dicto jure madefactæ, quantum ad sorbendum totum jus sufficiat, collocato: demùm caponem indito, atq; in cineribus, vel arena, vel balneo sicco, levi calore distillato, ac conservato. *Florentini*.

Aqua cochlearum.

MENSE Martio vel Aprili cochleas quantum voles sumito: atque in loco aliquo per dies quatuor vel sex ad purgādum sinito: postea in aqua coquito: extrahito, atque primùm cum aceto, deinde

deinde cum aqua, demùm cum vino mundato. Quo facto, minutim scinde to, & ut suprà distil lato, ponendo priùs in cu bitæ fundo aliquot folia borraginis, ut antè d, um: absque tamen pane. *Florentini.*

DE AQUIS ALTErantibus compositis.

Aqua vitæ aurea.

℞. Florum liliorum convall. bonam partem: B flores infundantur in vino bono veteri, per octo dies, deinde destillentur per balneum Mariæ lentissimo igne: deinde

℞. Aquæ stillatitiæ cerasorum nigr. ℔ j ß.

Misce simul. Quibus aquis infunde

Florum lavendulæ M. j. ß.
Florum anthos M. j.
Caryophyllorum ʒ j. vel ℈ ij.
Macis ʒ ß. vel ℈ ij.
Scillæ præparatæ ʒ ij ß.
Diptamni albi ʒ ij.
Cubebarum ʒ ß.
Visci quercini ʒ ij.
Rad. pæoniæ ʒ ij.

Incidenda incidantur, & conquassanda cóquassentur, & in vapore aquæ calentis ter distilletur: aquaq; in vase vitreo optimè clauso conservetur: * Est optima atq; expertissima cótra epilepsiam. *Ioannes Langius.*

Aqua alia valdè bona.

℞. Aquarum Buglossæ, Betonicæ,
Aquæ florum Tiliæ ana ℔ j.
Aquæ ardentis optimæ ℔ ß
Flor. anthos, Rosarum rub. Majoranæ,
Flor. Buglossæ ana M j.
Spec. confectionis Anacardinæ ℥ ij.

Infundantur flores aliquantulum contusi in aquis, quilibet recens, suo tempore, dum haberi potest, & tandem species: stent ita simul in Sole, vel loco digestionis per mẽsem, postea extrahatur aqua per alembicum in balneo. * Est medicina divina ad memoriam confortandam. *Langius.*

Aqua mirabilis.

℞. Flor. Primulæ Veris. flor. Rorismarini,
Majoranæ, Ivæ arthericæ ana M. j.
Spec. Diamoschi, Diapliris, Diambræ ana ℥ ß.
Spec. confect. Anacardi ℥ j.
Cubebarum, Ligni aloes, Nucis moschatæ,
Caryophyllorum, Macropiperis,
Carpobalsami ana ʒ j.
Rad Acori, Ireos, Aristol. rotundæ ana ℥ j ß.
Sem. Sileris montani, Pæoniæ, Pœnic. ana ʒ j.
Aquæ herbæ paralysis, Salviæ, Beton. ana ℔ j.
Aquæ florum tiliæ ℔ j ß.
Serapini, Opopanacis, Myrrhæ,
Gummi juniperi ana ʒ j ß.

Stent omnia simul mixta in infusione per dies octo: postea extrahantur per alembicum ter, *in cineribus calidis, vel vapore sive balneo sicco. * Est mirabilis juvamenti in præservatione ab A apoplexia, & omnib. ægritudinibus nervorum frigidis, curans paralysim, torturam, spasmum, & mirabiliter restituens loquelam, &c. *Langius.*

Aqua vitæ.

℞. Cinnamomi electi ℥ j ß.
Cingiberis ʒ j.
Caryophyllorum, Nucis moschatæ,
Granorum paradisi ana ʒ ß.
Ligni aloës, Macis, Piperis longi ana ʒ ij.
Florum salviæ odoratæ ℔ j.
Cardamomi, Masticis, Cubebarum,
Calami aromatici, Galangæ ana ʒ j ß.
Florum rosarum rubrarum ʒ ij.
Citrariæ ʒ ß. Corticum citri ʒ vj.
Baccarum lauri,
Stœchadis Arabici ana ℥ ß.
Rorismarini, Majoranæ, ʒ vj.
Lavendulæ, Melissæ, Betonicæ ana ʒ vj.
Rutæ ℥ ß. Castorei, Spicæ Indicæ ana ʒ j.

Pulverizentur omnia grosso modo, & infun-
C dantur per decem dies in

Vini malvatici destillati ℔ six.
Vini sublimati optimi ℔ ij.

Distillentur lento igne in alembico benè obturato, & infundantur in petia

Ambræ griseæ, Moschi Alexandrini ana ʒ ß.

Servetur optimè, ne evaporet. *Augustanũ.*

Aqua Bezoartica.

℞. Chelidoniæ cum rad. totis M. iij ß.
D Rutæ M. j. Scordii M. ij.
Dictamni Cretici, Cardui benedicti ana M. j.
Zedoariæ, Rad. Angelicæ ana ʒ iij.
Cort. mali citri, Cort. limonum ana ʒ ij ß.
Florum tunicæ, Rosarum ana ʒ ij.
Cinnamomi ʒ ij ß.
Caryophyllorum ʒ ij.

Incidenda incidantur, & triduum macerentur in
℔ iij vini sublimati fortissimi,
Vini malvatici, Aceti flor. tunicæ ana ℔ ß.

Tandem lento igne per balneum Mariæ destil-
E lentur. Cui adde

Theriacæ Alexand. ℥ iij.
Mithridatii ℥ j ß Caphuræ ℈ ij.
Trochiscorum de vipera ʒ j.
Macis ʒ j. Cinnamomi ʒ iij.
Caryophyllorum ʒ ij ß.
Conservæ florum tunicæ ℥ ij.
Cardui benedicti ℥ j.
Specierum liberantis ℈ v.
Unicornu vel cervini cornu ʒ j ß.

F Macerentur in priore distillatione per biduum, & lenissimo igne per balneum Mariæ distillentur bis, vel ter. * Optima est atque probata contra pestem. *Ioannes Langius.*

Elixir, sive aqua vitæ.

℞. Caryophyllorum, Nucis moschatæ, Zingiberis, Galangæ, Piperis longi, Zedoariæ, Granorum juniperi, Corticum arantiorum, Corticum citriorum, Majoranæ, Rorismarini, Menthæ, Baccarum lauri, Pulegii, Aristolochiæ rotundæ, Stœchados, Sigilli beatæ Mariæ, Cardui benedi-

...cti, Florum cheiri, Flor. primulæ Veris, Rosarum rubrar. Flor. sambuci, Spicæ nardi, Ligni aloës, Cubebarum, Cardamomi, Cinnamomi electi, Calami aromatici, Salviç, Basilici, Gentianç, Calamenti, Santalorum omnium, Rad. acori, Rad. pçoniæ, Granorum pçoniæ, Macis, Nigellç, Cornu Cervini, Rasuræ eboris, Chamædryos, Chamæpityos, Melligetç, Masticis, Thuris albi, Aloës hepaticæ, Myrrhç, Florum Chamomillç, Anethi, Artemisiæ, Betonicæ ana ʒ iij. A

Florum borraginis, Florum buglossç, Melissæ, Seminis anisi, Fœniculi, Carui ana ʒ ij. B

Spec. elect. de gemmis, Diarrhodon, Tetrasandali, Aromat. rosat ana ʒ ß.

Spec. Diamoschi dulc. Diambræ, Diagemmç, Theriacç, Diacori, Dianthos ana ʒ ß.

Florum lychnidis alulis rubr. Flor. calendulç, Radicum bardanç, Radic. filicis ana ʒ ß.

Chelidoniæ majoris cum radiculis à terrestri immundicia repurgatis, & resectis foliis marcidis ʒ j. C

Rhabarbari electi ʒ j ß.

Olei terebinthinç ℔ j.

Omnia suprà dicta bene pulverizata ponantur quælibet & singula suo tempore (incipiendo à Vere continuandoq; per æstatem) in aqua vitæ optima quç facta sit ex vino generosissimo, per alembicum vitreum, fermẽteturq; in ea toto singulorum prçsertim florum & herbarũ colligendorum tempore, obturando quàm exquisitissimè vas vitreum, operculo vitreo circumlutato. D Aqua autẽ vitç, in qua macerabuntur dictæ species, sit ad pondus librarum viginti sex plus minus Si in tres diversas botias divideres aquam, similiter species, & res ad ratam divide: quia securiùs distillabis in tribus vicibus, quàm in una. Et pone botiam cum superimposito alembico in balneo Mariç sub moderato igne Primùm exibit elixir vitæ: & serva illud per se, bene obturando vas vitreum, ne respiret. deinde stillabit aqua grossior, quæ solùm ad viliores usus valet. Fæces E verò, quç remanebunt in alembico, cucurbita, vel vesica, æquivalent theriacç, & serviunt pauperibus ad plures infirmitates. *Colonienses.*

Liquor magnus magistralis, Fioravanti.

℞. Olei communis ℔ xx.

Vini albi ℔ ij.

Coquantur simul usq; ad vini consumptionem: deinde addantur

Florum Rorismarini ℔ iij.

Ligni aloës ʒ vj.

Olibani, Bdellii ana ʒ x.

Misceantur in vase terreo vitreato, & mense Augusto sub terra maneant sepelita per sex menses: inde eximantur, addanturque

Salviæ, Rorismarini, Rutç,

Betonicç, Millefolii, Rad. consolidæ major.

Tamaricis, Viticellæ ana M j.

Galangæ, Caryophyllorum, Nucis mosch.

Spicænardi, Croci ana ʒ j.

Sarcocollæ,

Sanguinis dracon., Masticis ana ʒ ij.

Aloës hepaticç,

Resinç pini ana ʒ ix.

Picis Græcç ℔ ...

Cerç flavç, Axungiç suillç ana ʒ xviij.

Hypericonis ℔ ij. Moschi ʒ j.

Misceantur benè & balneo calentis aquç coquantur, usque ad herbarum exiccationem: colaturç adde pro qualibet libra

Balsami artificalis nostri ʒ vj.

Fructuum, sive pomorum herbç Balsaminç q. satis est.

Et serva in vase vitreo optimè obturato ad usum. Confert vulneribus omnib. prçsertim nervorum, venenarũ, & ossium: tineç, catarrho, tussi: capillos auget, eosq, nigro colore tingit, &c.

Elixir vitæ, Leon. Fioravanti.

℞. Caryophyllorum, Nucis moschatç,

Zedoariç, Zingiberis,

Galangç, Piperis albi,

Piperis nigri ana ʒ ij.

Baccarum juniperi, Cort. mali citri,

Cort. mali aurant. Salviç,

Basiliconis, Rorismarini,

Menthç, Majoranç,

Baccarum lauri, Pulegii,

Calaminthç. Flor. Sambuci,

Rosarum rub. & alb. Spicçnardi,

Cubebarum, Ligni aloës,

Cardamomi, Cinnamomi,

Calami aromatici, Stœchados,

Chamædryos, Chamçpityos,

Granorum paradisi, Macis,

Thuris masculi, Aloës hepaticç,

Sem. Arthemisiç,

Sem. Majoranç ana ʒ ij.

Ficuum, Passularum,

Dactylorum, Amygdalarum,

Pinearum ana ʒ vj.

Mellis albi ℔ j. Moschi ʒ j.

Sacchari albiss ℔ iv.

Aquç vitç optimç circulatç ℔ xv.

Terenda terentur, misceantur, & macerentur per dies decem in cucurbita vitrea optimè clausa: inde calore balnei destillẽtur: demum per menses duos circuletur aqua: & habebis elixir. Quo facto materia in cucurbita relicta eximatur: ac denuo destilletur calore cinerum vehementissimo, & emanabit aqua rubea, sicut sanguis, fœtida, fumosa, & turbida: quç etiam circulanda est, F ut prima. Est enim pars ignea, & tantç virtutis, ut quasi mortuos resuscitet. Atque hç duç aquç seorsim servandç sunt in vasis vitreis optimè obturatis. Prima à multis morbis hominem prçservat, si bis in hebdomada ʒ j. sumpta fuerit. Valet ad vulnera: visum conservat: Venerem excitat: mulierum sterilitatem removet. Secunda verò, quç rubra est, convenit dolori matricis, pleuritidi, doloribus colicis, dentium: curat & sanat omnia genera febrium: loquelam amissam restituit, si ʒ j. hujus aquç sumatur.

Elixir

Elixir v. a.

℞. Caryophyllorum, Nuci moschatæ,
Macis, Zedoariæ, Galangæ, Piperis longi,
Pyrethri, Cort. Citri, Majoranæ, Salviæ,
Ammi, Nardi Indici, Xyloaloes,
Cubebarum, Cardamomi,
Cinnamomi, Menthæ, Lavendulæ,
Costi, Pulegii, Origani, Calaminthæ,
Calami odorati, Stœchadis, Chamędryos,
Chamæpityos ana part. æquales.

In pulverem redacta, vino optimo macerentur, inde levissimo igne, vitreis organis aqua excipiatur. Primus liquor perspicuus, optimusque erit: quemadmodum & secundus: tertius abjicitur. Potest & nonnihil Moschi lineo panno involuti addi, assiduè autem in ipsa aqua moschi nodulus appensus maneat. Cochlearis mensura bibitur jejuno stomacho: confert autem tremori, paralysi, coli dolori, quem frigidus humor, aut spiritus genuerit. Tardat canitiem, juventutis robur conservat, calculum in renibus minuit. *Thadæus Florentinus.*

Aqua vitæ optima.

℞. Cinnamomi electi ℥ x.
Ligni aloës ʒ v.
Cardamomi, Cubebarum,
Caryophyllorum ana ʒ iij ß.
Galangæ ʒ iij.
Santali citrini ʒ ij ß.
Rosar. rub. sicc. ʒ iij ß.
Nucis moschatæ,
Macis ana ʒ ß.
Moschi ʒ j. Ambræ G xl.
Aquæ vitæ circulatæ ℔ xij.
Syrupi de Corr mali citri,
Mivæ cidoniorum ana ℔ j.

Pulverizanda pulverizentur, & misceantur in vitro optimè obturato, agitando quotidie bis, vel ter. Et cùm per mensem sic steterint, coletur, & servetur ad usum. Amissam memoriam restituit, sensus, cor, stomachum, & cerebrum corroborat: mœstitiam fugat, præservat a peste, & apoplexia: omnibus denique morbis frigidis subvenit. *Lucas Ghinus.*

Aqua vitæ optima.

℞. Cubebarum, Cinnamomi, Galangæ, Nucis moschatæ, Caryophyllorum, Zingiberis ana part. æquales. (plum,
Salviæ, seu athanasiæ, aut ambrosiæ, quadru
Aquæ ardentis optimæ, circulatæ, quantum est pondus omnium.

Misce, & distilla. Hujus aquæ usu M. Gallum Caroli Imp. Medicum annos centum viginti quatuor vixisse refert *Gesnerus.*

Aqua vitæ, vitam prolongans.

℞. Cinnamomi electi, Cubebarum,
Galangæ, Caryophyllorum,
Nucis moschatæ, Zingiberis ana ℥ iij.
Salviæ ℔ j. ℥ ij.

Hæc omnia macera in duabus ℔. & ℥ iv. aquæ

A vitæ opt. & circulatæ, & destilla. Hac aqua M. Gallus Caroli V. Imp. Medicus usus, vixit annos 129. *Renzovius.*

Aqua stillatitia odorata valdè.

℞. Aquæ rosarum stillatitiæ ℔ vj.
Rosarum Damascenarum recent. ℔ iij.
Flor. Lavendulæ recent.
Flor. Spicæ recent. ana ℥ iv.
Flor. Periclymeni, flor. Jasmini,
B Flor. Ligustri ana ℔ j ß.
Flor. mali aurantii sicc. ℥ iij.
Cort. mali citr. exicc. ℥ ß.
Caryophyllorum ʒ j ß.
Cinnamomi, Ireos optimi,
Styracis calamitæ, Belzoini ana ℈ ij.
Nucis moschatæ ℈ j.
Vini Cretici, cyathum j.

Quæ in pulverem redigi possunt, in pollinē adducātur omnia, aliquoq; dierum, nempe unius, C aut alterius (sunt & qui plurium spacio) macerentur, inde calētis aquæ balneo educatur aqua, cui addunt Moschi, Ambræ ana ℈ j ß. servantq; inde in Sole plerosq; dies: inde utuntur. Cordi & cerebro prodest exteriùs, interiusq, adhibita, nec non & stomacho. Sunt, qui santalos addant, & alia hujusmodi, quę usus ipse, & scopus utentium suadet *Hieron. Rubeus.*

In Italia fragrātissima aqua extillatur ex floribus malorum citriorum, limonū & arantiorum, D quorū rùm apud nos inedia sit, ita imitabimur.

Accipiemus illam abrasam flavedinem teneram pomorum (in qua fragrantię focus resedit) succo pomorum aspergemus (modò ad frigidū usum durete velimus) aut vino: vel si calidiorib. usibus arcommodemus, Cretico vino, imò & Aqua vitæ, & diebus quibusdam digerantur, vel ilicò excisa à pomo flavedo, sine attritione extilletur balneo: ita cortices coronëorū malorum. Utilis hæc aqua præter suavem odorem quem E spirat, usibus quotidianis, & quoq; misceatur Saccharo. Veneno & pesti resistit, halitū oris commendat, melancholiam discutit, stomachi pituitam dissipat, oculorum crassitiem extenuat, ictibus venenatis apposita prodest: epithemata cordi gratissima inde fiunt in populatim grassantibus morbis *Heurnius.*

Aqua vitæ pretiosa Fuckeri.

℞. Radicum Ostrutii, rad. Chamæleonis,
Rad. Rosarum, rad. Valerianæ,
F Rad. Rhapontici, rad Angelicæ,
Rad. Rhabarbari, rad Chelidoniæ,
Rad. Morsus Diaboli, rad Pæonię, rad. Satyrii,
Rad. Polypodii, rad. Petroselini, rad. Fœniculi,
Rad. Glycyrrhizæ, rad. Apii ana ℥ ij.
Rad. Levistici, rad. Enulæ,
Rad. Ptarmicæ Indicæ (peti forte)
Rad. Ranunculi (Wadfblum)
Rad. Dictamni, rad. Pimpinellæ, rad. Petasites,
Rad Ferulæ, rad. Anethi ana ℥ j.
Rad. Gentianæ ℥ j.
Sem. Pæoniæ, sem. Anethi ana ℥ j.

Rad. Ideos (Ireos fortè) ℥ j.
Galangæ, Calami aromatici, Zedoariæ,
Hermodactylorum, Turbith ana ℥ j.
Allii ʒ vj.
Rad. rub. tinctorum,
Acaram wurtz (Acori fortaſſis) ana ℥ j.
Agarici, Mithridatii ana ʒ vj.
Succini albi pul ʒ ij.
Rad Pyrethri ʒ vj.
Ein wurtz Weyſſchla genant ℥ j.
Been albi, Been rubri ana ʒ vj.
Ein wurtz genant Graffeyl ℥ j.
Stallwurtz ℥ j.
Nucis moſchatæ, Macis ana ʒ vj.
Caryophyllorum ℥ ß.
Spicæ ℥ j. Croci ʒ ij.
Flor. Carthami ʒ ij.
Cinnamomi ℥ j.
Granorum juniperi ℥ j.
Baccarum lauri ℥ ß.
Cumini Romani, Sem. Cinæ ana ʒ vj.
Sem. Apii ℥ j. Sem. Aniſi ʒ vj.
Sem. Fœniculi, ſem Aquilegię,
Die törner von den weyn rauten ana ʒ vj.
Abrauten ℥ j.
Sem. Flor. tiliæ ℥ j.
Carpobalſami, Santali rubri ana ʒ vj.
Ligni aloës ℥ ß.
Lap. cancrorum crudorum ℥ j.
Cornu cervini præparati, & pul. ℥ j.
Eboris ℥ j.
Margaritarum perforatarum,
Coralii, ana ʒ vj.
Unicorou ℥ ß.
Oſſis de corde cervi ℥ ß.
Flor. frumenti, flor. Tritici ana ℥ j.
Moſchi q. ſ.

Aquę vitę ter deſtillatę ein halb Wiener Schaff. Ponantur omnia in Phiala magna per 40. dies, & cola, & ſerva. Peſti medetur mirificè, & ad omnia venena valet: pectus mundificat: pleuritidi medetur, &c. Capitur cum ſaccharo, vel tabularum forma.

Aqua ad juventutem conſervandam, & ſenectutem tardandam.

℞. Ligni aloës,
Caryophyllorum,
Zingiberis, Galangę,
Cinnamomi, Macis,
Nucis moſchatæ: Piperis longi,
Calami aromatici, Cubebarum,
Rhabarbari electi, Granorum Paradiſi,
Cardamomi ana ʒ ij.
Roriſmarini, Chelidonii,
Mercurialis, Cardui benedicti,
Imperatoriæ, Dictamni albi ana ℥ j.
Aquæ vitæ optimæ ℔ vj.

Macerentur per dies octo: deinde deſtillētur. Aquę deniq; adde pro qualibet libra Sacchari albiſſimi in aqua roſ. diſſol. ℥ ij. moſchi G. iix. & ſerva in vaſe vitreo optimè obturato. *Fioravan.*

A

Aqua Theriacalis.

℞. Theriacæ Alexandrinę ℥ ij ß.
Myrrhę electæ ℥ j ß.
Croci ʒ ij. Spiritus vini ℥ vj.

Miſceantur omnia, ac per cineres in alembico vitreo ſubjecto igne lentiſſimo deſtillentur: deſtillata circulentur in baln. Mar. per octo dies, & rurſus deſtillentur. Hæc aqua ſummam contra peſtem, & omnia venenata vim habet, & cor majorem in modum roborat. *Quercet.*

B

Aqua Theriacalis alia.

℞. Scobis ebeni ℔ ij. vino malvatico macera, & vino albo ana ℔ j. per duos dies in loco calido, clauſo vaſe, ſæpè agitando.

Adde Cinnamomi, Granorum paradiſi, Carvi, Caryophyllorum, Piperis ana ℥ j ß.
Rad. pæonię, Nigellę, Juniperi ana ℥ j ß.
Zingiberis, Rad Angelicæ ana ℥ ij.
Aſari, Viſci recentis ana ʒ ij.
Croci ʒ ij.
C Cort. rad. Capparorum, Cort. Tamaricis,
Rad. Enulæ, Rad. Gentianę, Polypodii,
Lapathi, Cort. rad. Fraxini, Epithymi,
Ceterach ana q. ſ.
Theriacæ Alexand. ℔ ß.

Diſtilla. Da ℥ ij pro doſi cum ſero lactis caprini, purgato prius corpore. * Valet plurimū in morbo Gallico. *Sylvius.*

Aqua vitæ precioſiſſima.

D ℞. Cardamomi, Piperis albi,
Piperis longi ana ℥ ß.
Galangę, Macis,
Caryophyllorum,
Granorum paradiſi ana ℥ ß. ℈ j.
Ligni aloës ℥ ij. Zingiberis ʒ iiß.
Cinnamomi, Cubebarum ana ℥ ß.
Majoranę, Roriſmarini, Menthę, Pulegii,
Rutę, Salvię, Nardi Gallicæ, Aſparagi,
Florum anthos, Roſ. rubrarum ana M. ß.
E Sem. cumini ſylveſtris ℥ ß.
Aniſi, Fœniculi ana ℥ j.
Coriandri, Sinapi ana ℥ ij.
Sem. pæonię ℥ j.
Sem. cumini Romani ℥ ij.
Rad enulæ Camp. Rad. Iridis ana ℥ j.
Rad. Angelicę ℥ ß.
Rad. Teucri, vulgò pimpinellę ℥ ß.
Rad. pæonię, Doronici ana ℥ ß.
Dictamni albi ℥ iij.
F Sacchari candi albi ℔ ij.

Singula inciduntur modiceq; conteruntur, & ex vino generoſo quinquies diſtillato, correctoque macerantur in fimo, vel aqua calente, dieb. quatuordecim, ampulla diligentiſſime obſerata. Deinde operculum roſtratum ſuperimponitur, & commiſſuris luto oblitis, ex balneo cum modico igne diſtillantur. Poſtea ampulla aperitur, & liquor qui effluxit, rurſus ſuper fæces funditur, iterumq; evocatur, ut antea, iſq; labor quinquies repetitur. Tandem aqua ardens diſtillata vitreo conditur, & adjectis

Croci

Croci Orientalis ℈ j.
Moschi, Ambræ ana ℥ j.
Fol. auri ℥ ß.

Optimè clauditur, finiturque dum omnis vis extracta fuerit. * Præstantissima est aqua vitę ad morbum attonitum, comitialem, vertiginem, paralysim tum præcavendam, tum curandam: memoriam confirmat, roboratque: omnes facultates reficit, juvat, & auget. Dantur guttæ tres, vel quatuor, ex aqua tilię, betonicę, melissę, cerasorum, aut simili pèculiari. *Andernacus.*

Alia minùs sumptuosa.

℞. Calami aromatici ℥ ij.
Cinnamomi, Ligni aloës, Zingiberis ana ʒ j.
Caryophyllorum, Cardamomi, Macis,
Cort. citri ana ʒ ß.
Florum rorismarini P ij.
Florum lavendulæ, flor. Salvię ana P ij.
Florum stœchados P iij.
Florum lauri, Salviæ ana M ß.
Nardi ℈ j. Croci ʒ ß.
Moschi optimi, Ambrę ana G. vij.

Omnia inciduntur, conteruntur que, & ex vini stillatitii optimi ℔ j ß. macerantur diebus octo, postea distillantur, exceptus croco, moscho, & ambra, hęc enim in sindone ligata orificio operculi, aut vitro, in quo servatur aqua distillata, imponere præstat. * Valet ad apoplexiam, paralysim, aliosq; frigidos capitis morbos: podagrę, & articulorum doloribus salubris. *Andernacus.*

Aqua vitæ ad pestem.

℞. Rad. Angelicę, Carlinę, Gentianę,
Tormentillę, Zedoarię,
Genitalis cervi ana ℥ ij.
Santalorum omnium ana ℥ j.
Theriacæ optimæ, Mithridatii ana ℥ iij.
Caphuræ ℈ ij. Moschi ℈ j.

Radices inciduntur, miscenturq; reliquis: deinde vitro imposita, vini generosi optimè distillati libris tribus perfunduntur, & vase diligenter obserato, macerantur per mensem, sic ut quotidie commoveantur: postea colantur per linteum triplicatum, & vasi conduntur ad usum. Præservandi gratia sumuntur guttę duę manè cum pane albo: curandi verò datur uncia ex aqua cardui benedicti, hirundinariæ, scordii, vel simili: *Andernacus.*

Alia.

℞. Rad. angelicę, Rad. tormentillę, Zedoariæ,
Pimpinellę, Enulę, Cāpanę, Dictamni ana ʒ ij.
Cinnamomi ℥ j ß.
Santali rubri & citrini, Cort. mali citri ana ʒ j.

Hæc per biduum macerantur ex vini spiritus, vel aquæ fontanæ calentis libris duabus: deinde in duplici vase distillantur, conduntur que. Ex hac manè cochleare dimidium, vel per se, vel ex alio liquore sumi potest: in curatione integrum. *Andernacus.*

Aqua sudatoria ad pestem.

℞. Pimpinellæ, Tormentillę, Dictamni albi,

A Serpentariæ, Gentianæ, Zedoariæ, Galangæ ana ℥ v.
Piperis longi, Caryophyllorū, Macis ana ʒ ß.
Theriacæ Alexandrinæ ʒ ij.
Caphuræ ℈ j.
Cornu cervini ʒ ß.

Triduo ex vini generosi, & aquę scabiosę æquis partibus macera. in duplici vase distillantur. Ex hac unciæ tres, aut plures, pro ægri viribus & natura dantur. *Andernacus.*

B

Alia facilis.

℞. Angelicæ, Galangæ, Ligni Guajaci, Zarcæ parillę, Cinnamomi, Baccarum juniperi contus. ana ʒ iij. In vini generosi, & aquę sambuci ℔ j ß. macerantur: deinde in balneo Mariæ distillantur. *Andernacus.*

Alia efficacißima.

℞. Aquæ theriacalis caphuratæ ℥ j. ß.
Liquoris tartari correcti ʒ j.
C Spiritus chalcanthini ʒ ß.
Olei unionum G. vj.
Olei coraliorum rub ℈ j.
Olei terebinthinæ G. v.
Olei baccarum juniperi G. iij.
Essentiæ chelidoniæ ʒ ß.
Aquæ rad. tussilaginis, Eryngii ana ℥ j.
Aquę florū sambuci, Violarū lutearū an. ℥ ß.
Vini rubri dulcissimi ℥ ij ß.
Omnia miscētur, paraturq; potio sudorifera.

D

Vel:

℞. Theriacæ optimæ ℥ ij.
Myrrhæ ʒ ij.
Caryophyllorū, Zingiberis, Piperis ana ʒ ß.
Cinnamomi, Croci, Euphorbii ana ʒ j.
Vini stillatitii ℥ x.
Liquoris tartari ʒ ij.

Miscentur, macerantur, colanturque. Hujus liquoris cochlear ex coralliorum succi ℈ j. datur. *Andernacus.*

E

Liquor tartari.

℞. Tartari albi ℔ iv. In pulverem rediguntur: deinde retortæ induntur: hæc in fornacem locatur, & vase quod excipit amplo apposito, juncturæ luteo occluduntur diligenter: postea igne per initia exiguo tandem auctiore urgetur, donec nulli ampliùs spiritus appareant. tunc refrigeratis vasis liquor eximitur, infunditurque ampullæ vitreæ erectę, & in balneo calente corrigitur, separaturq; aqua ab oleo. Extrahitur autem ab una libra tartari liquoris ℥ j. vel ℥ j ß.
F Hæc drachmæ instar ex aqua fumariæ, chelidoniæ, vel simili instituto cōveniente, rectè ad pustulas Gallicas, exanthemata, erysipelas, arquatum, aquam inter cutém, febres, menses, aliosq; meatus reserandos datur. *Andernacus.*

Aqua theriacalis.

℞. Calendulæ, Verbenæ,
Scabiosæ, foliorum recentium ana M. iij.
Rutæ, Salviæ ana M j.
Rad. personatæ recent. ℥ ij.

Rad.enulæ campanæ recent.℥ j.
Incidentur omnia, affunde vini optimi antiquiſſimi fulvi ℔ ij. Eliciatur aqua Balneo Mariæ dicto, vel igne cinerum. Servetur ad uſum.
℞.Hujus liquoris ℔ ij.
Elect. peſtilentialis (Med. Baſilienſium) ſuo loco deſcripti,℥ ij.
Theriacæ optimæ ℥ j.
Stent in vaſe diligenter obturato vitreo, in loco tepido per dies aliquot, quotidie agitando, donec aqua aureo colore tincta, vim omnem medicamenti in ſe traxerit, tunc ſenſim à fæcibus ſubſidentibus effundatur in aliud vas vitreum, in quo obturato diligenter ad uſum ſervetur. Vel materiem ſuprà dictam mox poſt commiſtionem in Balneo Mariæ vel cineribus deſtillato, & aqua ſervetur uſui. Dantur viris & mulieribus ℥ ij. pueris verò ℥ j. ad ſudorem eliciendum. *Medici Baſilienſes.*

Aqua in peſte ſudorem movens.

℞.Ligni Guajaci ℔ ß
Rad.Angelicæ, Imperatoriæ,
Zedoariæ, Iridis, Gentianæ ana ℥ ß.
Cinnamomi ℥ j.
Baccar. Juniperi ℥ ij.
Fol Dictamni veri ℥ j. (albi,
Omnia minutim incisa macerentur in ſ. q. vini
Rad.Caryophyllatæ, Helenii,
Valerianæ viridium ana ℥ j.
Rad.Petalilitis ℥ vj.
Herbarum viridium Scordii, Rutæ, Pulegii,
Meliſſæ, Ocimi ana M.j.
Cardui benedicti, Borraginis, Scabioſæ,
Acetoſæ ana M.iiij.
Limonum, Malorum citri ana P.iij.
Omnia minutim inciſa miſceantur & deſtillentur in Balneo Mariæ. *Iohan. Bauhinus junior.*

Alia.

℞.Rad.Bugloſſæ, Bardanæ, Carlinæ,
Cyperi, Angelicæ, Gentianæ ana ℥ ij.
Seminis Cardui benedicti, Oxalidis,
Citri, Portulacæ ana ℥ ß.
Herbarum Scabioſæ, Pimpinellæ, Roſarum,
Oxalidis, Scordii,
Corticis nuclei, Fraxini,
Morſus diaboli cum toto
Florum Verbaſci ana M.j.
Contundantur omnia & macerentur in vino albo & aqua Roſarum per noctem, addendo
Coralũ rubri,
Cornu Cervi præp.
Raſuræ eboris uſti ana ʒ ij.
Croci ℥ j.
Santali citrini ℥ ß.
Deſtillentur ut artis eſt, deinde exponatur aqua Soli per dies aliquot. Hæc eſt Genevenſiũ aqua. *Iohan. Bauhinus junior.*

Aqua vitæ mirabilis, contra graſſantem peſtem probata.

℞.Rutæ recentis, Salviæ, Lavendulæ,

A Libanotidis, Roriſmarini,
Rad.Tormentillæ, Rad.Pimpinellæ,
Rad.Valerianæ, Rad.Biſtortæ ana 3 j.
Baccatum juniperi, Baccarum lauri ana ʒ j,
Terræ ſigillatæ, Boli armeni ana ℈ iv.
Rad.Pſeudodictamni, Sem. Sancti, ſem. Benedictæ, (næ,
Rad.Caryophyllatæ, rad.Enulæ, rad.Gentia-
Rad.Rhapontici, rad. Ciambet (fortè Zurumbet) ana ℥ iij ß.
B Coriandri præparati, Acetoſæ, Baſilicæ,
Pimpinellæ ana ℈ ij ß.
Trium ſantalorum ana ʒ j.
Flor.Borraginis, flor.Bugloſſæ,
Flor.Roſarum rub.ana P.ij.
Been albi, Been rubri ana ʒ j.
Contuſis & inciſis groſſo modo, deſtillentur ſecundùm artem per alembicum in vino ſublimato & rectificato ad ſufficientiam quantitatis ℔ viij. Poſtea
C ℞.Piperis albi, Cinnamomi, Granorũ paradiſi,
Maceris, Nucis moſchatæ,
Cardamomi ana ℥ ß ℈ iv.
Croci 3 ij.
Galangæ, Cubebarum, Caryophyllorum,
Calami aromatici ana ℈ iv.
Spec.Liberantis, ſpec.Cordialium,
Spec contra peſtem ana ʒ iij.
Spec. Diamoſchi dulcis,
Spec. Diagemmæ ana ʒ j ß.
D Inciſis & contuſis, infundãtur in præſcripto deſtillato vino, ſtent in loco tepido per horas 48. Deinde deſtillentur ſimul per alembicum ſapientiæ luto prælutarum. Aromatizentur, poſtea
Ambræ griſeæ G xij.
Moſchi Alexandrini G.xvij.
Croci ℈ v.
In rubra ſindone ligata, projiciãtur in vas, & benè obturentur, ad uſumq; ſerventur. *Geſnerus.*

Aqua vitæ alia contra peſtem.

E ℞.Caryophyllorum ʒ ß.
Cinnamomi, Zedoariæ, Rad. Valerianæ,
Rad.Pimpinellæ, Rad.Tormentillæ,
Flor. Roſarum ana ʒ j.
Santali citrini, & rubri, Spodii, Cort.citri,
Doronici, Terræ ſigillatæ, Dictamni,
Seſeleos, Meliſſæ, Majoranæ,
Rad. Enulæ, Sem. Seſeleos, Carabe,
Rhabarbari, Nucis moſchatæ, Macis,
F Scabioſæ ana ʒ ß.
Flor. Bugloſſæ, flor. Borraginis, flor. Anthos,
Cornu Cervi uſti, Rutæ,
Coriandri præparati ana ʒ j.
Specierum Diagemmæ, ſpec. Liberantis,
Spec. Diacamerõ, ſpec Lætitiæ Almanſoris,
Spec. Diarrhodon Abbatis,
Spec. Diamargaritonis, Hiacynthi,
Smaragdi, Margaritarũ ſplendidarum ana ℥ j.
Mithridatii, Theriacæ Venetæ,
Boli Armeni ana ℈ ß.
Folii auri, Folii argenti ana N.vij.

Vini

Vini ardentis optimi ℔ viij.

Contundantur omnia optimè, & misceantur cũ vino sublimato, ponantur in vas vitreatum: obturetur ejus orificium optimè, ne quid exhalet. Stent in infusione tribus diebus, deinde destillentur lento igne secundùm artẽ in balneo Mariæ. Detur de ea in peste cum electuario appropriato. *Gesnerus ex libro quodam manuscripto.*

Aqua cinnamomi contra pestem.

℞. Cinnamomi optimi contusi ℔ j.
Radicum Dictamni, Angelicæ ana q.s.
Vini Cretici odorati,
Aquæ rosaceæ stillatitiæ ana ℔ iij.

Macerentur, stipatis optimè rimis; aqua balneo M. vitreis organis eliciatur. Hæc aqua pestilentiæ præcavendæ, adversus item venena, ac venenatorum ictus, & stomachi cruditates maximè laudatur. *Rubeus.*

Aqua cinnamomi simplex.

℞. Cinnamomi electi, leviter contusi ℔ j.
Aquæ rosaceæ,
Vini Cretici ana ℔ iv.

Macera, & destilla balneo tepentis aquæ: manabit aqua frigidis omnibus affectibus idonea, si ad duas trésve uncias, pro ætatis, temperamenti, ac morbi ratione exhibeatur. Stomachum, jecur, lienem, pulmonem, cor, cerebrum, nervosq; roborat: visum acuit, cordis affectibus opitulatur, venenis, venenatisque ictibus, ac morsibus prodest. halitus gratiam commendat: menstrua ac lotium educit, nauseam sedat: & si cum succo citri bibatur, fastidientem stomachum juvat: omnibus tandem morbis auxiliatur, ubi calefacere, reserare, attenuare, digerere, roborare velimus. *Matthiolus.*

Aqua contra pestem.

℞. Tormentillæ recentis ℔ j.
Rad herbæ tunicæ, Dictamni ana ℔ ß.
Enulæ campanæ ℥ iv.
Oxalidis cum seminibus ℔ ij.
Fol. & flor Borraginis Buglossæ,
Rosarum rubr. syl. ana ℔ j.
Theriacæ opt. ℔ ß.
Pimpinellæ, Scabiosæ ana ℔ ß.
Succi Limonum ℔ j.
Aquæ ardentis optimæ & circulatæ ℔ ij.
Sigilli Lemnii,
Boli Armeni ana ℥ ij.
Santali albi, Santali rubri,
Spodii, Been albi & rubri,
Margaritarum splendidarum ana ℥ j ß.
Ossis de corde cervi ℥ j.
Rasuræ eboris ℥ ß.
Croci ʒ iij.
Caphuræ ʒ ij.
Fol auri ℥ ß.

Folia auri minutim forfice incisa: vel melle in porphyrite lapide diligẽter & diù agitata. Nam in tenuissimũ pulverem redigentur, in aqua ar-
A dente, cucurbita optimè clausa, per dies xv. ma-
cerentur. Margaritæ tenuiter tritæ in alia cucur-
bita ponuntur, cum succo limonũ totidem die-
bus optimè item clausa. Radices generoso vino
abluãtur: inde siccatæ in umbra, in mortario te-
rãtur, & similiter herbæ, flores & semina: omnia
tamen in vase vitreo, cum theriaca misceas, ad-
dasq́ue ardentem aquam cum aurifoliis, & suc-
cum limonum cum margaritis. Mox fossa tri-
bus pedibus profunda facta. in cujus sit fundo,
B ad dimidium pedem, calx viva, in cujus medio
vas optimè clausum, ne respiret, equino fimo
circumdatum, & contectum locato: affundito q́;
duas aquæ situlas: maneat ibidem per xij. dies,
singulis tribus quatuórve diebus, mutato fimo.
Postea omnibus in vitreã cucurbitam transfu-
sis, apposito rostrato pileo, stipatisq́ue accuratè
rimis, igne levi aquam elicias, quam denuò fæ-
cibus affundas & destilles: tertiò verò absq; fæ-
cibus in cucurbita colloces, & rursus tepente
C balneo destillato, servatoq; vitreo vase optimè
clausam. Hujus cochlear satis parvum exhibe-
tur, cum guttis aliquot auri potabilis. *Guainer.*

Aqua alia contra pestem.

℞. Nucum recentium N. xxxv.
Rad. Helenii, rad Tormentillæ,
Rad. Chamæleonis albi,
Rad Zedoariæ ana ℥ ij.
Cardui benedicti ℔ ß.
D Scabiosæ, Hiperici, Rutæ ana M. ß.
Cinnamomi, Caryophyllorum,
Macis ana ℥ ß.
Calendulæ, Dictamni ana P. ij.
Rad. Borraginis,
Rad. Buglossæ, Oxalidis ana ℥ j ß.
Aquæ ardentis ℔ iix.
Vini Cretici ℔ vij.

Terantur, quæ terenda sunt, macerentur, ore di-
ligenter clauso, per dies decem: inde aqua igne
E levi extillet, repetita ter distillatione, fæcibus
semper extillatam aquam affundendo: quarta
vice, rejectis fæcibus, earum loco ponantur
Theriacæ optimæ ℔ ß.
Mithridati optimi ℥ iij.
Conservæ Rosarum, conservæ Borraginis,
Conservæ è Nymphæa,
Conservæ Violarum ana ℥ j.
Inde destillet liquor: cujus æstate ℥ ij. cum ℥ iv.
aquæ axalidis: hyeme verò ℥ iij cum ℥ iv. juris
F pulli, præberi possunt: sic tamen, ut ne ætatis,
temperamenti, ac cæterarum hujusmodi rerum
ratio prætermittatur. *Hier. Rubeus.*

Aqua contra pestem.

℞. Angelicæ, Carlinæ,
Gentianæ, Tormentillæ,
Boleti Cervini, Zedoariæ ana ℥ ij.
Trium Santalorum ℥ j.
Caphuræ ℈ j.
Moschi ℈ j.
Spiritus vini circulati ℔ iij.

Misce, & macerentur per mensem: colatur & servetur aqua ad usum. *Innominatus.*

Aqua Bezoartica, seu Alexipharmaca contra pestem.

℞. Rad. Angelicæ,
Rad. Valerianæ ana ℥ iv.
Granorum Juniperi, Dictamni albi,
Rad. Tormentillæ, rad. Serpentariæ,
Rad Gentianæ, rad. Pimpinellæ,
Rad. Aristolochiæ rot. ana ℥ ij.
Rad. Enulæ, rad. Asclepiadis ana ℥ j ß.
Cort. Citri, Boli Armeni ana ℥ j.
Croci, Zedoariæ,
Doronici, Sigilli Lemnii ana ℥ ß.
Coralii albi & rubri, Sem. Thlaspi,
Sem. Oxalidis ana ℥ j.
Myrrhæ electæ ʒ ij.
Cornu cervini usti ℈ ij.
Salviæ, Rutæ, Pulegii,
Calaminthæ Italicæ, Scabiosæ, Basilicæ,
Veronicæ, Majoranæ ana M. ij.
Fumariæ, Scordii ana M. j ß
Flor. Borraginis, flor. Buglossæ,
Flor. Violarum, flor. Rorismarini ana P. j.

Terantur omnia in pulverem crassiusculum, & ponantur in vase vitreo mundo, addendo
Theriacæ Andromachi ℥ iv.
Mithridati ℥ iij.

Misceantur probè, & affunde
Vini sublimati, rectificati ℔ iix.
Aquarum Oxalidis,
Aquarum Cardui benedicti ana ℔ iv.

Misce, & pone ad Solem per dies xiv. deinde distillentur per vesicam magna diligentia, vel in balneo M. Postea
℞. Cinnamomi electi ℥ ß.
Spec. Diamargaritionis frigidi, Macis,
Nucis moschatæ ana ʒ ij.
Santali rubri, Santali citrini, Zedoariæ ana ʒ j.
Caryophyllorum, Ligni aloes ana ℈ j.
Spec. Lætitiæ Galeni,
Spec. Lætitiæ Rhasis,
Spec. Diagemmæ ana ℈ j.
Moschi, Ambræ ana G ij.

Terenda terantur crassiusculè, & probè cum reliquis misceantur, & in sindone rubea colligata, cum filo in prædictam aquam dimittantur. Dosis ejus ℥ iij. pestis. Miscetur item cum aliis medicamentis. *Iacobus Theodor.*

Aqua ad præcavendam pestem & venena.

℞. Cinnamomi ℔ j.
Flavedinem Citreorum,
Summitates Melissæ,
Semen Angelicæ.

Extilla ex quatuor libris Malvatici, & rhodostagmatis tantundem. *Heurnius.*

Aqua theriacalis capburata.

℞. Spiritus chalcanthini ℥ j.
Liquoris tartari correcti ℥ iij.

A Aquæ theriacalis sequentis ℥ v.

Misceantur, digeranturque in balneo calido per mensem. Datur ʒ j. ex vino generoso, vel alio humore idoneo. Ad jam dictos affectus vehementiùs valet. *Andernacus.*

Aqua theriacalis.

℞. Theriacæ Alexandrinæ ℥ v.
Myrrhæ rubræ ℥ ij ß.
Croci Orientalis ℥ ß.

B Mixta ampullæ vitreæ induntur, perfundanturque essentiæ, sive spiritus vini optimi ℥ x. operculo diligenter superimposito: simul macerantur: paraturq; aqua, quæ vitro probè reconditur. *Andernacus.*

Aqua theriacalis alia.

℞. Scobis ligni Guajaci ℔ j.
Theriacæ Alex. optimæ ℥ ij.
Conservæ Rosarum, Buglossæ,
Borraginis ana ʒ ij.
C Conservæ Helenii, Anthos ana ℥ j.
Spec. Diagemmæ, Lætitiæ Galeni ana ʒ ij.

Fiat infusio in vase oppleto vini albi & aquæ bonæ ana quartariis iij. super cineres calidos distillentur in vase duplici cum cinnamomo. Dilue in eo quod destillatum fuerit, sacchari quantum satis est: cola per manicam Hippocratis: dato bibendū his, qui convalescunt à morbo Gallico. *Rondeletius.*

Aqua theriacalis alia.

D ℞. Theriacæ veteris ℔ j.
Acetosæ M. iij.
Florum Chamomillæ, Pulegii, Graminis
Cardui benedicti ana M. ij.

Temperentur in vino albo, distillenturq;: aqua servetur usui: capiat æger ℥ ij cum ℥ ij. aquæ acetosæ, buglossæ: & hoc cùm ingreditur lectum vel stupham. * Hæc aqua curat dolores morbi Gallici, si per se detur, vel cum decocto milii Solis, vel bardanæ. Ego, inquit, optimo successu
E curavi multos pueros, senes & debiles hac potione, vel addendo guttas aliquot decoctioni communi Guajaci: propter tenuitatem partium citò penetrat, & ad extra propellit. Hæc aqua cum aqua extinctionis auri omne vitiū argenti vivi emundat & castigat. *Rondeletius.*

Aqua theriacalis alia.

℞. Ligni Guajaci ℔ ß.
Aquæ ℔ viij.
Vini albi ℔ ij.
F Aquæ Fumariæ, aquæ Cichorii, aquæ Chamomillæ ana ℔ j.

Macerentur simul per noctem super cineres calidos. Adde
Polypodii quercini ℔ ß.
Epithymi ℥ ij.
Asparagi ℥ vj.
Conservæ Rosarum, Cichorii,
Borraginis, Buglossæ ana quart. ij.
Theriacæ bonæ,
Conservæ Enulæ ana quart. j.

Distillentur vase duplici benè obturato. Dosis ℥ ij. vel

℥ ij. vel iij. Quòd si velis, poteris ℥ iij. aquæ theriacalis addere facchari ℥ j. cinnamomi ʒ j. & rursus per manicam Hippocratis distillare. Datur in morbo Gallico manè in lecto ad sudores provocandos. *Sylvius.*

Aqua contra venena lethalia & pestem.

℞. Antidoti Matthioli contra venena lethalia ℔ j.
Syrupi de cortic. Citri ℔ j.
Aquæ vitæ optimæ, in vitreis org. distil. ℔ v.

Misce in vase vitreo optimè clauso, magna cum dexteritate aquam in vase cum electuario tamdiu agita, donec totũ dissolvatur. Tum in mensem integrum reponito, bis tamen in hebdomada agitando. Exacto deniq; mense claram aquam aureoq; colore nitentem, electuario supernatare invenies, & quæ jam omnẽ illius vim in se contraxerit. Tum itaq; vas ipsum aperias, & in vas aliud vitreum limpidam aquam paulatim effundas, cujus os cum cera & membrana accuratissimè obtures. Tanta hæc aqua virtute pollet (quod millies expertus sum) ut quatuor drachmarũ pondere pota vel per se, vel cum pari odorati vini quãtitate, vel cujusvis aquæ cordialis ubi quis ictus, vel demorsus à quocunq; venenato animali, in tanto mortis discrimine versaretur, ut vocẽ, visum, ac reliquos ferè sensus amisisset, ægrum ingenti adstantium admiratione à longo veluti somno excitet. Quin & vomitione plurimam infectorum humorum copiam exhaurit. Valet etiam contra venena quæ per os sumuntur, & pestem. *Matthiolus.*

Aqua vitæ preciosa.

℞. Vini stillatitii, seu aquæ vitæ ℔ x.
Succi Mellis, Olei chalcanthini,
Liquoris tartari ana ℥ vj.
Melissæ, Chelidoniæ, Salviæ,
Rorismarini, Majoranæ ana M. j.
Zingiberis, Caryophyllorum,
Piperis albi, Piperis nigri, Piperis longi,
Cubebarum, Cinnamomi, Macis,
Myrrhæ rubræ, Masticis ana ℥ ij.
Cinerum Fabarum ℥ v.

Aromata leviter conterũtur, herbæ inciduntur, omniaq; miscentur, & ampullæ vitreæ indũtur, ipsaq; obserata dieb. duodecim in balneo macerantur: pòst lentissimo igne ex eodem distillantur, separanturque. Deinde

℞. Pulveris Zingiberis ℥ j ß.
Pul. Zedoariæ ℥ ij ß.
Pul. Caryophyllorum ℥ ij.
Cubebarum ℥ j ß.
Amomi ʒ ij.
Granorum paradisi ʒ vj.
Nucis moschatæ ℥ j ß.
Cinnamomi electi, Macis ana ℥ ij.
Florum Sulphuris,
Florum Auri ana ʒ ij.
Zibetti, Ambræ ana ʒ ij ß.
Moschi G. v.

A Hæc in pulverem rediguntur, & pomo sub cineribus cocto imponuntur: postea hoc aquæ vitæ suprà distillatæ injicitur, maceraturq; in calido loco per dies tres, aut quatuor: tum iterũ separatur, & ex aqua vase optimè recondita servatur: dantur guttæ quinque. * Corpus penetrat, roborat & renovat. *Andernacus.*

Aqua vitæ optima.

℞. Chamomillæ, Meliloti,
B For. Lavendulæ, Sabinæ,
For. Anthos ana M j.

Hæc in aqua vitæ ℔ iv. macerentur per horas vigintiquatuor: deinde ex balneo distillentur, separenturque ita, ut si libra exstillarit, hæc peculiari vase condatur: atque sic reliquæ deinceps excipiantur, reserventurque. Prima omnium est præstantissima: hinc secũda: postea tertia. * Multi feliciſſimè hac usi sunt in præcavenda apoplexia & paralysi, hoc pacto: Si quis in balneũ descẽdens, aquæ hujus guttas tres ex aqua Majoranæ vel Salviæ sumat, hic à morbis hisce per C mensem integrũ tutus erit. quinetiã eadem naribus admota, tutiorẽ reddit. securè quoq; singulis mensibus semel guttæ tres, vel quatuor ex vino Cretico manè potui sumuntur. *Andernacus.*

Liquor auri.

℞. Auri finissimi calcinati q. s.

Tantum spiritus vini super hanc elotam calcem funditur, quantum sex digitos transversos su-D pereminẽat. ac jũcturis vasis probè oblitis, macerantur in aqua temperatè calida, sive balneo Mariæ, diebus viginti aut triginta. Tum liquor citrinus, relicto in fundo vasis pulvere candido effunditur, & spiritus vini ex ampulla vitrea per operculum à flavo auri liquore, modicè ex balneo separatur. Postremò idẽ liquor auri extractus, ad summum gradum usq; elevari, hoc est, quinquies per ampullam incurvatam (retortulam appellant) urgeri debet: atque tunc quinta E auri essentia absolutè parata dicitur, summum Chymicorum mysterium. *Andernacus.*

Elixir vitæ.

℞. Caryophyllorum, Nucis moschatæ,
Zedoariæ, Zingiberis, Galangæ,
Piperis albi, Piperis nigri,
Baccarum Juniperi, corticum Citri,
Corticum Arantiorum, Salviæ,
Basiliconis, Rorismarini,
F Menthæ, Majoranæ,
Baccarum Lauri, Pulegii,
Gentianæ, Calamenthi,
Foliorum Sambuci, Rosarum albarum,
Rosarum rubrarum, Spicæ nardi,
Cubebarum, Aloës hepaticæ,
Sem. Arthemisiæ, Sem. Majoranæ ana ʒ ij.
Ficuum, Passularum, Dactylorum,
Amygdalarum, Pinearum ana ℥ vj.
Mellis albi ℔ j.
Moschi optim. ʒ j.
Sacchari fini ℔ iv.

Misce, contusis omnibus contundendis, & in aquæ vitæ ℔ xv. infundantur. Stent ita in bocia benè obturata, decem diebus, aut ampliùs: postea in balneo distillentur usque ad fæcum exiccationem. Postea extrahe aquā è recipiente ponatur q; in pellicano, & circuletur in fimo equino per duos menses continuos. Post circulationem tuum elixir habebis paratum. Post hæc accipe bociā cum reliquiis fæcum, & distillentur in cineribus fortissimo igne, & jam extillabit aqua rubra instar sanguinis, quæ admodum fœtet, & turbida est: quę & ipsa circuletur, ut prior: & hæc est ignea substantia, quæ etiā semimortuos suscitare potest. Post circulationem servetur. * De priori aqua, quæ per balneū est extracta, si tertio quoq; die per os ℥ j. accipiatur, corporis integritatē conservat, & à morbis tuetur. Si vulnera eā madefiant bis térve ad summum, curantur: oculorum morbis omnibus apprimè convenit, gutta una instillata visum conservat. Facies & pectus sæpiùs hac aqua lota, juventutem cōservat. Per os assumpta Venerem stimulat, & mulieres infœcundas ad conceptum disponit. Posterior aqua rufo colore prædita, doloribus matricis medetur, per os sumpta: pondere duarum drachmarum assumpta, pleuritidem solvit: colicos dolores inunctione curat: similiter & lienis duritiem, dentiū dolorem, anhelitus fœtorē, & alia hujusmodi sanat. Omnis generis febres tollit, quia potenter omnes humores discutit & dissipat. Si cui ægroto vocis acciderit privatio, dabis hujus ℥ j. cum altera ℥. psiotis aquæ intra os, & loquetur: quod ego millies, inquit author, expertus sum. *Fioravantus.*

Aqua preciosa.

℞ Vini malvatici optimi mens. vj. ponatur in bocia, & distilletur suavi igne per cineres septem vel novem vicibus: aquam vitæ sic benè rectificatam pone in vitro cum sequentibus.

℞. Spermą ceti,
Ambræ electæ,
Rhabarbari optimi ana ℥ ij.
Moschi fini ℨ j.

Pone hujusmodi res in sacculum vel pilam de panno raro subtili & benè mundo. Hujusmodi sacculus postea ponatur ad vinum suprà rectificatum, & benè claudatur orificium vitri efficietur tale vinum aurei coloris. Posset & cinnamomi aliquid addi, & erit magis delectabile: * virtutes hujus aquæ: venena curat & expellit. Ad præservandum contra pestem datur gutta una manè cum modica medulla panis factis prius aliis purgationibus & phlebotomia. Infecto verò da sectam nucis moschatæ plenam cum mica panis albi: degluticndo curat. *Evonymus.*

Aqua mirabilis.

℞ Terebinthinæ ℥ j.
Thuris masculi ℥ ij.
Aloës hepaticæ, Mastiches,
Caryophyllorum, Galangæ,
Cinnamomi, Croci,

A Nucis moschatæ, Cubebarum ana ℥ j.
Gummi hederæ ℥ v.

Omnia subtilissimè pulverizentur: deinde in alembico benè lutato distillentur lento igne. Prima aqua erit clara & alba, donec incipiat croceari & inspissari: tunc remove ipsam, & collige secundā, quæ erit crocea, spissa, & priori supernatat. Cùm autem color ille croceus magis intenditur removeatur secunda, quia venit tertia: quæ est sicut mel clarum, & propriè balsamum
B vocabitur, & ejus facultates quoque obtinet. Si ejus guttam cum cuspide cultelli in fundo cyathi aqua pleni posueris, non dissolvitur, quemadmodum verum balsamum postquam steterit per unam horam, venit in superficie aqua sine dissolutione. Ardet quoq;. Deinde congelat lac si in una libra lactis ponatur una gutta tepida, statim congelat illud, sicut balsamum. * Prima aqua balsamum dicitur, & hæc curat fistulā, sonitum auriū, si de ea duas vel tres guttas impo-
C sueris. Secunda aqua vocatur oleū balsamioū: quę curat oculos expalpebratos, leprosos & lacrymosos subitò, si eū ea manè & serò laveris. Tertia vocatur balsaminum oleum artificiale, quod in facultatibus idem est, quod naturale. Curat & stringit omnem tineam, scabiem & superfluitatem, in quacunq; parte humani corporis acciderit: omnia apostemata, & omnia ulcera secenter evenētia, omnemq; tumorē oculorum, si cū ea laveris. Repercussiva est magis hu-
D morum frigidorū, quàm ulla alia medicina. Omnem dolorē dentium, vel ex verme, vel ex humore fluente, si eum ea laveris, curat, restringit, & interficit. Ecin omnibus venenis frigidis, sicut bufonis, araneæ, serpentis, scorpionis, optimè valet: nec est possibile, ut hominē lædant, si aliquis ab illis punctus, guttam tepidam hujus apposuerit. Omnia ulcera, quantumcunque profunda sint, sive in carne, sive in nervis & osse, & apostemata saniosa, si cum ea laveris, sine ali-
E qua tenta curat intra novē dies, quantumcunque terribilia, seu immunda, fistulata seu cācerata fuerint, etiam Noli me tangere, & morbum Aegidii. habet etiā mirabiles effectus in dulcificatione corporum metallicorum. Omnem guttam frigidam, si cum ea laveris, & cum panno lineo supra locum doloris emplastraveris, curat & percussiones lapide, vel casu, læsione loci facta, panno lineo in eo tincto & superposito desiccat & restringit, nervosq; fortificat, vel con-
F fortat. Et scies, φ est calidissima supra omnem gradum, & nulla res calidior reperiri potest: & est tantæ penetrationis & caliditatis, quòd si unam guttam tepidam posueris super manū, statim penetrat sine læsione, & non senties. Tumorem pedum, tibiarum & dolorem juncturarum læsione ibi facta, superposita, curat ex frigida causa, vel ex sanguine corrupto. Dicitur hic liquor Mater balsami: quem si probare volueris, accipies pullum deplumatum, & mundatum à visceribus: postea calefac eum ad ignē tandiu, quòd vix possit teneri in manu: postea line eum

cum dicto oleo, & expone Soli per duas horas ad exiccandum, & iterum iteretur ungēdo cum dicto oleo, & desiccetur: postea ubi vis repone, quia nunquam putrefiet, & hujus generis plures habet facultates. *Bertapalia.*

Aqua apoplectica, nostra.

℞. Rorismarini, Betonicæ,
Salviæ, Majoranæ ana M. j.
Flor. Anthos, flor. Stœchados,
Flor. Borraginis, flor Primulæ Veris,
Flor. Lavendulæ ana P. j.
Sem. Sinapi, sem. Pæoniæ ana ℥ j.
Sem. Fœniculi ana ʒ ij.
Nucleorum Persicorum ℥ j.
Rad. Pæoniæ ℥ j.
Scillæ ʒ ij.
Visci Quercini ℥ ß.
Cubebarum,
Nucis moschatæ ana ʒ ij.
Macis ʒ j.
Spec. Diambræ, spec. Diamoschi ana ℥ ß.
Confect. Anacardi ℥ j.
Aquæ vitæ optimæ, atque circulatæ ℔ iv.

Pulverizanda pulverizentur, macerentur, & per vesicam destillentur, ut artis est.

Aqua epileptica.

℞. Fol & flor. Salviæ minoris ℔ j.
Rutæ ℥ j.
Flor. Lavendulæ ℥ ij.
Nucis moschatæ, Caryophyllorum,
Zingiberis, Cinnamomi ana ℥ j.
Spicæ nardi, Castorei ana ʒ i.
Granorum Paradisi, Olei Laurini ana ℥ j.
Cort. mal. citri ʒ iij.

Contundantur optimè omnia, vinoq; albo generoso macerentur aliquot diebus, cucurbita accuratè clausa: inde igne lento stillatitius liquor excipiatur. *Rubeus.*

Alia.

℞. Hirundinum N. lx.
Castorei ℥ ij.
Granorum Pæoniæ ℥ ß.
Aquæ ardentis ℔ xv.

Macerentur cucurbita optimè occlusa. deinde adde
Liquoris primi è Chalcantho educti,
Aceti albi acerrimi ana ℔ j.

Macerentur quindecim diebus omnia: mox igne cinerū moderato destillentur, dum liquor perspicuus manaverit: cujus manè & vesperi cochlear exhibeatur, dum totū sumatur. Quòd si Castorei odor & sapor ingratus sit, G. xij. Moschi adjungātur, & totidem Camphoræ, & sacchari candi ℔ ß.

Aqua epileptica Erasti.

℞. Flor. Lilii convallium ℔ j ß.
Flor. Pæoniæ, flor. Lavendulæ,
Flor Betonicæ ana ℔ j.
Flor. Tiliæ, flor. Verbasci odorati ana ℥ ij ß.
Rad. Aristolochiæ longæ ℥ j ß.

A Visci Quercini ʒ xiv.
Visci Coryllorum ʒ iij.
Cubebarum ℥ j.
Piperis nigri, Castorei pontici ana ℥ ß.

Incidenda incidantur, misceantur, infundantur in vini vel malvatici, vel alterius generosissimi mensuris duabus Germanis, per tres hebdomadas, maneatque loco calido, vel Soli exposito, & quotidiè agitētur, demùm balneo Mariæ destillētur. Usus est, ut in paroxysmo diducto ore,
B cochlear plenum infundatur, fauces, tempora & nares ea confricentur. Deinde, ut quo tempore insultus timetur, sive dum pòst brevia intervalla accessiones repetunt, vesperi & manè tantundem ægroto offeratur, unà cum duobus trochiscis, quorum mentio fiet. Si mandere ægrotus nequeat, in aqua dissoluti exhibentur. Postremò, ut tempore præservationis singulis septimanis, cùm Luna vel quadrata, vel plena, vel nova efficitur, cochlear unum sumatur, cum
C duobus trochiscis manè & vesperi: & morbo remittente manè tantùm: deinceps metu plenè sublato, bis in mense, plenilunii & novilunii tempore accepisse sufficit. Trochiscorū autem descriptio hujusmodi est:

℞. Cinnamomi ʒ j.
Rad. Pæoniæ, Sem. Pæoniæ ana ℈ ij.
Zingiberis, Cubebarum,
Caryophyllorum, Macis ana ℈ j.
Spec. Cordialium, spec. Aromat.
D Spec. Caryophyllorum ana ℈ ß.
Spec. Diambræ, spec. Diamoschi ana G. v.
Nucis moschatæ conditæ ʒ j.
Sem. Citri excorticati ℈ ij.
Sacchari albissimi ℥ iix. in aqua suprà dicta dissoluti.

Ex his fiant juxta artem trochisci, instar eorum, quæ Manus Christi vocantur. Pro ditioribus inaurari, & oleo stillatitio, vel anisorum, vel macis, vel alio simili aspergi poterunt, cùm fun-
E duntur supra lapidem.

Aqua epileptica Langii.

℞. Florum Lilii convallium M. iix.

Superfundatur mensura vini Cretici, aut moscatelli, aut aliàs generosi, in coque per dies quinq; infusi maneant, mox vitreis organis tepentis aquæ balneo destillet. Mox

℞. Cinnamomi ʒ vj.
Nucis moschatæ ℥ ß,
F Piperis longi ʒ ij.
Flor. Lavendulæ ℥ j.
Flor. Rorismarini,
Flor. Stœchadis ana ℥ ß.
Cubebarum ʒ ij.
Visci Quercini,
Rad. Pæoniæ,
Rad. Dictamni nostratis ana ℥ ß.

Omnia crassiusculè contrita, rursus in superiore vino per dies octo macerētur, loco aprico postmodùm destillentur, ut suprà. Trochiscorum hæc forma est:

℞. Sem. Pæoniæ excort. ℥ ß.
Margarit. præparat. ʒ ß.
Macis ℈ j.
Fol. Auri N. vj.
Sacchari albiss. aquæ jam dictæ dissoluti ℥ v.
Fiant trochisci. Usus ut in præcedente dictum.

Aqua ad convulsiones, optima.

℞. Aquarum Lilii convallii,
Aquarum Juniperi ana ℥ j.
Olei succini ℈ ß.
Misce. *Quercetanus.*

Alia ad idem.

℞. Aquæ Cinnamomi,
Aquæ flor. Tiliæ ana ℥ j.
Olei Juniperi per ebullitionem aquæ extracti gutt. iv.
Olei succini ℈ ß.
Spiritus Vitrioli gutt. ij.
Misce, & potui exhibe. *Idem.*

Aqua ad melancholiam.

℞. Zedoariæ, Doronici, Cort. mali Citri,
Macis, Nucis moschatæ ana ʒ ij.
Coralii rubri, Succini,
Limaturæ Eboris ana ℈ ij.
Been albi & rubri,
Caryophyllorum,
Zingiberis, Piperis longi,
Spicæ, Folii, Croci,
Heil, sive Cardamomi ana ʒ j.
Trochiscorum Diarrhodonis,
Agallochi ana ʒ ß.
Cinnamomi, Galangæ,
Zurumbet ana ʒ j ß.
Fol. Auri, fol. Argenti contus. ana aur. j.
Margaritarum ʒ iij.
Frag. Saphyri, frag. Hyacinthi, frag. Smaragdi, ana ʒ ß.
Moschi ʒ ß.
Ambræ ʒ ij.
Myrobalanorum emblicorum ℥ v.
Rosarum ℥ j.
Hæc omnia optimo vino macerata octo horarum spatio, destillatione excipiuntur. Convenit iis, qui absq; manifesta causa tristantur: qui capite tremunt, aut corde, quibus solitudo expetitur. *Savonarola.*

Alia aqua ad melancholiam.

℞. Rosarum ʒ xv.
Glycyrrhizæ mundæ ʒ vij.
Agallochi, Santalorum ana ʒ iij.
Cinnamomi ʒ v.
Macis, Caryophyllorum ana ʒ ij ß.
Gummi Arabici,
Tragacanthæ ana ʒ ij ℈ ij.
Nucis moschatæ, Cardamomi,
Galangæ ana ʒ j.
Spicæ, Ambræ ana ℈ ij.
Moschi ℈ j.
Aquæ Rosarum stillatitiæ,
Vini optimi ana q. s. est.

A Macerentur omnia, deinde lento igne excipiatur vitreis vasis aqua. Quæ stomacho jejuno, ob frigiditatem, ac humiditatē languenti egregiè succurrit, & coctionem juvat, appetentiam excitat, cordique mirificè opitulatur. Qui tamen calidiori sunt temperamento, cordis præsertim, aut aliquarū in mesenterio, cæterisve locis partium inflammatione laborant, ea temerè non utantur. *Rubeus.*

Aqua ad loquelam deperditam.

B ℞. Aquarum Lavendulæ ℥ j.
Salviæ, Pæoniæ, Pulegii, Majoranæ,
Cerasorum nigr.
Fol. Quercus ana ℥ ß.
Misce, & teneatur in ore.

Alia.

℞. Aquarum Lavendulæ ℥ j.
Salviæ, Pæoniæ, Pulegii,
Majoranæ ana ℥ ß.
C Misce. Retineatur in ore, non transglutiendo, vel transsumendo.

Aqua somnifera.

℞. Musci arborei, flor. Nymphææ,
Papaveris albi & nigri,
Lactucarum ana M. j.
Cort. Mandragoræ,
Sem. Lactucæ,
Sem. Papaveris nigri ana ℥ ß.
Sem. Lolii ℥ ij.
D Sem. Papaveris albi ℥ iij.
Sem. quatuor frig. ℥ ij ß.
Cinnamomi, Nucis moschatæ,
Zingiberis, Caryophyllorum ana ℥ ß.
Ligni aloes, Macis ana ʒ ij.
Myrrhæ, Thuris ana ʒ ij ß.
Croci ʒ iij.
Opii ℥ j ß.
Aqua ex omnibus eliciatur: cujus usus fuerit a ℥ ß. ad ℥ j. uti vires ac vigiliæ ægrotantis tulerint. *Guainerius.*

E

Aqua ad somnum alia.

℞. Succi Papaveris utriusque ana ℔ j ß.
Succi Hyoscyami albi & nigri ana ℥ ij.
Succi Portulacæ,
Succi Lactucæ ana ʒ ij.
Succi Fabæ inversæ ℔ ß.
Succi Nenupharis ℥ iij.
Sem. Papaveris cujusque,
F Radic. Fabæ inversæ ana ℥ ij.
Sem. Lolii ℔ ß.
Sem. Hyoscyami albi & rubri ana ℥ ij.
Xyloaloes, Nucis Methel ana ℥ j ß.
Portulacæ, Lactucæ ana ʒ j.
Scariolæ ʒ j ß.
Endiviæ ℥ j.
Contundantur & reponantur per dies tres in vase vitreo, & destillentur. Detur ʒ j. cum vino & aqua. *Fumanellus.*

Alia.

℞. Lolii, sem. Hyoscyami,

Sem. Portulacæ ana ℔ ß.
Mandragoræ ℥ iij ß.
Papaveris nigri, sem. Crassulæ majoris,
Cicutæ, Papaveris rubri,
Halicacabi ana ℥ iij.

Unumquodque seorsim in pollinem redigatur, inde in cucurbita diebus quinque aut sex macerentur: postea adde

Succi Crassulæ majoris,
Succi fol. seu rad. Hyoscyami,
Succi fol. Papaveris rubri ana ℔ ß.
Opii ℥ j.

Omnia simul misce, & destillet aqua: cujus est, ut superioris, usus. *Rubeus.*

Alia aqua somnifera.

℞. Opii, sem. Hyoscyami ana ʒ ß.
Nucis moschatæ, Galliæ moschatæ,
Agallochi ana ℈ j.
Succi Coriandri virentis ℥ iv.

Simul omnia quindecim diebus macerentur, postea addantur

Nucis Metellæ ʒ ß.
Lactucæ, per diem ac noctem vino albo generoso infusæ M. iij,
Cort. Mandragoræ recent.
Sem Lactucæ ana ℈ ß.

Vitreis organis aqua eliciatur. *Rubeus.*

Alia.

℞. Nucis Metellæ,
Sem. Papaveris,
Sem. Hyoscyami albi ana ʒ ß. Opii G. j.
Sacchari opt. ʒ iv.
Sem. Lactucæ,
Sem. Papaveris nigri ana ʒ ij.
Sem. Lolii ʒ ß.

Fiat aqua *Idem.*

Alia.

℞. Succi Fabariæ, seu Fabæ inversæ,
Lolii succi, solani succi ana ℥ vj.
Sem. Hyoscyami, sem. Fabariæ,
Sem Endiviæ, sem. Lactucæ,
Violarum, Rosarum ana ℥ ß.
Opii Thebaici ʒ ij ß.

Quæ teri possunt, terantur infundanturque in ℥ ix. aquæ ardentis: mox repentis aquæ balneo pluribus vicibus liquor destillet: cujus exhibent ad ʒ ij. *Idem.*

Aqua mirabilis ad visum.

℞. Succi Fœniculi, Chelidonii,
Rutæ, Euphragiæ ana ℥ ij.
Mellis ʒ x.
Sarcocollæ, Antimonii,
Thuriæ, Aloës ana ℥ ß.
Fellis Caponum, Gallorum,
Gallinarum ana ʒ ij.
Nucis moschatæ, Croci,
Caryophyllorum ana ℥ j.
Sacchari candi de syrupo rof. ℥ vj.
Hepatis Hircini sani ℥ iij ß.
Anthos M. ß.

A Contundenda contundantur subtilissimè, & hepar frustatim incidatur: deinde omnia misceãtur, & ponãtur in alembico vitreo, & secundùm artẽ bis distillentur. * Visum caliginosum mirabiliter clarificat, & sanitatem oculorum conservat, intra oculos posita. *Ioan. de Vigo.*

Aqua ad visum alia.

℞. Seminis Fœniculi, Petroselini, Apii, Sileris montani, Anisi, Carui, sem. Gallitrici, Rad. Chelidoniæ, Rad. Acori, Betonicæ, Agrimoniç, Tor-
B mentillæ, Rutç, Verbenç ana part. æqual. Terantur & ponantur prima die in urina pueri virginis: secundâ in vino albo: tertia in lacte mulieris, sive asinæ: quarta die distillentur hçc omnia, & serva, ut balsamum, & obtura vas, ne respirare possit. * Visum acuit, & oculos clarificat, & maculas & panum delet. *Petrus Hispanus.*

Aqua usualis ad oculos.

℞. Aloës Hepaticæ, sarcocollæ ana ʒ j.
C Caphuræ, Croci orientalis ana ʒ ß.

Pulverizentur omnia per se minutissimè. adde
Vini malvatici, Aquæ Rosarum ana ℥ vj.

Bulliant in duplici vase secundùm artem. *Augustani.*

Aqua confortans visum.

℞. Margaritas q. v. quas in tenuissimas particulas contusas excola per linteum cum aqua rosarum. Deinde aquæ istius aliquot guttas pluma oculis instilla. *Ranzovius.*

D

Alia.

℞. Aquarum Verbenæ, Betonicæ,
Fœniculi ana ℥ j ß.
Vini albi ℥ j.
Tuthiæ præparatæ ʒ j.
Sacchari candi ʒ ij.
Aloës hepaticæ ʒ j.
Lactis mulieris ʒ ij.
Caphuræ ℈ ß.

Pulverizanda pulverizentur, & 24. horis in in-
E fusione permaneant, deinde colentur, & colatura oculi clausi abluantur. *Idem.*

Aqua ad nebulas oculorum & suffusiones.

℞. Pilosellæ part x.
Chelidonii part. iij.
Fœniculi part. ij.
Mense Majo collect. dũ rore adhuc madent.

Distilla calore cinerum. Sunt qui Aloën ad-
F dant. *Rubeus.*

Alia ad idem.

℞. Zingiberis, Cinnamomi,
Caryophyllorum, Nucis moschatæ,
Granorum Paradisi ana ℥ j.
Fol salviæ ℔ j.
Cardamomi, Cubebarum,
Masticis, Galangæ,
Rorismarini, Majoranæ,
Lavendulæ, Melissæ,
Betonicæ ana ʒ ij.
Vini optimi, aut aquæ vitæ ℔ ix.

Omnia benè tusa macerentur per dies decem: mox destillet aqua, cujus duæ tresve guttę oculis suffusione laborantibus instillentur. *Rubeus.*

Aqua ad oculorum ulcera, ubi materia calida est.

℞. Aquarum rosaceæ, Flor. Mytillorum,
Equiseti ana ℥ ß.
Sacchari candi è syrupo rosaceo ʒ ij.
Sieff albi absque Opio,
Sieff è plumbo ana ʒ j.
Sieff è thure ʒ ß.
Aloës hepaticæ ℈ ß.
Myrobalanorum citrin. ʒ j ß.
Album ovorum N. iij.

Tritis terendis, quassentur & misceatur omnia, inde vitreis organis, stipatis accuratè rimis, aqua destillet: quæ ulcera purgat, & ad cicatricem perducit. *Ioan. de Vigo.*

Alia ad idem, ubi materia frigida est.

℞. Sieff è thure ʒ j.
Sieff è plumbo ʒ j ß.
Mirobalanorum citrinorum ʒ ij.
Cadmiæ, Stybii ana ʒ j ß.
Myrrhæ ℈ ß.
Sarcocollæ, Aloës hepaticæ ana ʒ j.
Aquæ Plantaginis, Rosarum ana ʒ j ß.

Terantur, quæ terenda sunt, omnibusque mixtis, eliciatur aqua vase vitreo, qua perinde ac collyrio utere. *Idem.*

Aqua ad oculorum nebulas & Suffusiones.

℞. Succi Fœniculi, succi Chelidonii ana ℥ ij.
Mellis rosacei ℥ x.
Rutæ. P j.
Euphragiæ M. ij.
Fellis vervecis ℥ iv.
Sarcocollæ ʒ ij ß. Sagapeni ℥ j.
Caphuræ ℈ ij.

Misce, ac destilla. *Idem.*

Alia optima Altomari.

℞. Fœniculi, Rutæ, Euphragiæ,
Verbenæ, Tormentillæ, Betonicæ,
Rosarum, Endiviæ sylvestris, Callitrichi,
Anagallidis, Pimpinellæ, Chelidonii,
Papyri, Pæoniæ, fol. Vitis, Apii,
Agrimoniæ, Caprifolii ana part. æquales.

Terantur, & prima die ponantur in vino albo: secunda in urina pueri, Venerem nō expertis: tertia in lacte mulieris: quarta in melle optimo: quo tempore destillentur, & quod elicitur, usui servetur. Hæc autem omnia purgato corpore exhibere oportet.

Aqua visum conservans.

℞. Vini albi ℔ xij.
Panis albi recentis ℔ iv.
Chelidonii, Fœniculi,
Scillæ ana ʒ iv.
Caryophyllorum ℥ ß.

Misce in alembico, & balnei calore destillentur

A donec libræ quinque exierint: quam serva ad usum. *Fioravantus.*

Aqua ad oris halitum commendandum, atque item narium.

℞. Aquæ rosaceæ ℔ j ß.
Aquæ Violarum ℔ j.
Aquæ Majoranæ ℔ ß.
Nucis moschatæ, Agallochi,
Cinnamomi, Galangæ,
B Zedoariæ ana ʒ ij.

In pulverem redigantur, quæ possunt redigi, & cū aquis misceātur, destilletq; aqua, cui addito Moschi G. iix.

Nam purgato capite, si ipsa aqua quotidie stomacho jejuno, emunctisque naribus trahatur, mirifice confert, dum è cerebro ortum habuerit malum. *Hier. Rubeus.*

Aqua ad sputa cruenta, & phthisim.

C ℞. Carnium limacum in vini austeri, & aquæ plantag. coct. ℔ ij.
Conservæ Consolidæ majoris,
Rosarum ana ℔ j.

Cum limacum destillatione fiat destillatio in alembico. Hęc aqua per manicam Hippocr. coletur, cum sacchari dissoluti in aquæ plantag ℥ ij. santali, spicæ ana ℈ ß. exhibeatur. *Hier. Rubeus.*

Aqua nostra ad phthisim.

℞. Limacum, seu cochlearum mundatarum, &
D incisarum ℔ j.
Carnis Caponis incisæ ℔ ß.
Caudarum Cancrorum mund. & incis.
Pinearum mundatarum,
Amygdalarum dulcium ana ℥ iij.
Seminum Melonum, Cucurbitæ,
Citrulli, Cucumeris ana ℥ ß.
Sem. Papaveris albi ℥ ij.
Passularum, Ficuum, Sebesten,
Jujubarum, Glycyrrhizæ ana ℥ ß.
E Gummi Tragacanthi,
Gummi Arabici ana ʒ ij.
Thuris, Masticis ana ʒ j.
Boli Armeni, Terræ sigillatæ ana ʒ vj.
Rad. Consolidæ majoris ℔ ß.
Herbæ Nicotianæ M. ij.
Conservæ Rosarum, Violarum, Borraginis,
Ireos, Enulę ana ℥ j.
Pulmonis Vulpini ʒ vj.
Sanguinis Draconis ʒ ij.
F Spec. Diagemmę, Diamarg. frig.
Lętitię ana ʒ ij.
Ossis de corde Cervi ℈ j.
Rosarum rubr. ʒ iij.
Aquę Consolidę majoris, Tussilaginis,
Nicotianę ana ℔ ß.
Aquę Melissę, Buglossę ana ℔ ß.
Aquę Capillorum Veneris ℔ ß.
Medullę panis albi in vino Malvatico infusæ q. s.

Contundenda cōtunde, misce, & in balneo Marię, vel ciner. lento igne destilla, ac conserva.

Alia

Alia ad idem cum virium debilitate.

A

℞. Cooservæ Rosarum, Cornorum,
Consolidæ majoris ana ℥ ij.
Spec. Diarrhod. Abb. spec. Diamarg. frig.
Spec. Triasantali, spec. Aromat. ros ana ʒ ij.
Spicæ, Cornu cervi, Coralii rubri ana ʒ j ß.
Trochisc. è Terra lemnia, è succino,
E spodio ana ℈ iv.
Sem. Acetosæ, sem. Portulacæ,
Sem. Plantaginis, Vini granatorum ana ℥ iv.
Decoctionis duarum turturum, & unius perdicis, quarum ventres astringere materia infarcti sint ℔ iv.

B

Cum mica panis albissimi infusi in vino granatorum, & cum carne unius capi, fiat destillatio, quæ colerur per manicam Hippocr. *Hier. Rubeus.*

Aqua pro phthisicis & hecticis.

℞. Carnis Gallinæ juvenis incisi, & cum ossib. contusi q. s. est. Medullæ panis tantundem,
Scabiosæ viridis M. j.
Fol. Auri ʒ j.
Aquæ stillatitiæ Myrti ad pondus omnium.

C

Omnibus contusis & mixtis balneo calentis aquæ destillentur: pro qualibet libra aquæ adde
Aquæ sive quintæ essentiæ mellis ℥ j.
Servetur in vase vitreo optimè obturato ad usum. *Fioravantus.*

Aqua ad phthisim, alia.

℞. Conservæ Borraginis, Violarum,
Rosarum ana ℥ j ß.
Ireos, Helenii ana ℥ ß.
Elect. de Gemmis sine speciebus,
Spec. Diarrhod. Abb.
Spec. Triasantali absque caphura,
Spec. Diamarg. frigidi ana ʒ ij.
Margaritarum perforatarum, Coraliorum,
Succini ana ʒ j.
Passularum, Ficuum, Myxorum,
Glycyrrhizæ ana ʒ vj.
Pinearum mundat. Amygdal. dulc ana ℥ ß.
Gummi Tragacanthi, gum. Arabici ana ʒ ij.
Sem. Anisi, sem. Fœniculi, sem. Urticæ,
Quatuor sem. frig. com.
Sem. Papaveris albi ana ʒ j.
Sigilli Lemnii, Boli Armeni,
Rosarum siccarum ana ʒ iv.
Aquarum Pimpinellæ, Tussilaginis ana ℥ iv.
Decoctionis Limacum, Caocrorum,
Gallinarum ana ℔ j.
Carnis unius Capi juvenis,
Carnis unius Perdicis,
Micæ panis in vino odorato infusi ana q. s.
Sacchari albissimi ℔ j.

Fiat destillatio. *Idem.*

Aqua ad hydropem, nostra.

℞. Liquoris Tartari, Aquæ Gentianæ,
Aquæ Theriacalis ana ℥ j
Spiritus Vitrioli, Olei sulphuris ana gutt xv.

Misce. Capiat a ʒ ij. usque ad ℥ ß. cum vino ante ingressum lacoonici, & sudet.

Aqua alia ad hydropem, nostra.

℞. Eupatorii, Eodiviæ,
Scolopendrii ana M. j.
Herbæ Peti M iij.
Flor. Ireos nostrat. Flor. sambuci ana P. j.
Radicum Asparagi, Apii, Fraxini,
Rubiæ, Tormentillæ, Acori ana ℥ ß.
Ebuli, Ireos nostrat. ana ℥ j ß.
Sem. Cucurbitæ, Melonum, Citrulli,
Cucumeris, Endiviæ, scariolæ,
Lactucæ, Portulacæ, Halicacabi ana ʒ ij.
Corticum Tamaricis, Capparorum ana ℥ ß.
Corticum sambuci, Ebuli,
Hepatis Lupini ana ℥ ij.
Ventriculorum Gallinæ sicc. ℥ ß.
Scillæ ℥ ß.
Acinorum sambuci M. ij.
Cantharidum ʒ j.
Succi herbæ Peti ℔ j.
Aquæ flor. sambuci, Ireos, rad. Ebuli,
Cort. sambuci ana ℔ ß.
Aceti ʒ ij.
Mellis ℥ iv.
Cinnamomi electi ℥ j.
Spicæ Indicæ ʒ ij.

Cootundenda contundantur benè, misceantur & macerentur per horas 24. deinde in cineribus igne perquàm lento distillentur. Aquæ addatur salis Absinthii ℥ ß. & servetur. Datur quotidie

D

℥ j ß. vel ℥ ij. manè stomacho jejuno. Hac etiam vinum hydropicorum dilui potest.

Aqua hydrotica, nostra.

℞. Aquæ florum sambuci ℔ iv.
Acinorum sambuci immatur contus. ℔ iv.

Macerentur per horas 24. & destillentur. Huic postea aquæ adde acinorum sambuci maturorum contusorum ℔ iv. macerentur iterum ut priùs, & destillentur. Demùm

℞. Hujus aquæ ℔ ij.

E

Aquæ Theriacalis ℔ j.
Liquoris Tartari correcti ℥ iix.
Olei salis Ebulini, vel Juniperini ʒ ij.

Detur ℥ j. vel ℥ ij. stomacho vacuo ad sudorem eliciendum.

Aqua Tartarea.

℞. Cinoamomi electi cootusi ℔ j.
Aquæ Rosarum ℔ iv.
Liquoris Tartari correcti ℥ j ß.

F

Misceantur, & macerentur in balneo Mariæ per horas 24. & distillentur: propria ei facultas inest, abstergẽdi, roborandi ventriculum & jecur, atq; eorum compunctiones sedandi. *Th. Paracelsus.*

Aqua stillatitia arthritidi utilis.

℞. Salviæ, Rutæ, Hyssopi ana M. j.
Sulphuris, salis ana ℥ ß.
Vini optimi ℔ iix.

Macerentur, & destillentur: & pannis in ea aqua imbuti sæpè admoveantur. *Ant. Chalmeteus.*

Alia ad idem.

℞. Saporis Cyprii q. s. est. Destilletur in alem-

bieo vitreo: & est optima ad arthritidem. *Idem.*

Aqua ad venena erodentia.

℞. Theriacæ ℥ ij.
Condit. Helenii, Ireos ana ℥ j.
Succi Baccarum Lauri, succi Juniperi,
Succi Betonicæ, succi Centaurii minoris,
Succi Verbasci, succi Marrubii ana ℥ iij.
Florum Nymphææ,
Flor. Violarum,
Cortic. rad. Mandragoræ,
Sem Alterci albi ana ℥ j.
Opii ℥ ij.

Excepta alembico, artificio resolvuntur, sed melius in diplomatis. Neq; solùm prodest veneno læsis, quod urit corpus, sed internis doloribus, qui cum febre cruciant. *Rubeus.*

Aqua ad morbum Gallicum, destillata.

℞. Caryophyllorum,
Cinnamomi ana ℥ ij.
Colocynthidis ℥ j.
Nucis moschatæ N j.

Eaque omnia in pulverem redacta, raroq; linteo involuta, bulliant in vini albi optim. ℥ iix. aquæ fontis ℥ iv. ad consumptionem medietatis, clausis optimè timis, foramine in summo operculi recluso, quò spirare possit. Ubi refrixit, expresso in vinum linteo, adde ligni Guajaci incisi ℔ ß. macerenturq; horis xxiv. mox destillet, igne levi, aqua, qua tumores à Gallica lue madescat, purgato priùs corpore: & si robore virium valido ægrotus fuerit, sumat manè ad ℥ ij. sin infirmus, ℥ j. Hoc eodem modo utere ad hydropem, & ad venena: Sudorem enim eiet, neq; admodùm exquisitam postulat victus rationem. *Hier. Rubeus.*

Alia ad idem.

℞. Sem. Ebuli,
Olei sulphuris, vel Chalcanthi ana ℥ j.
Aquæ ardentis ℥ iij.
Fœniculi cum radic.
Petroselini cum radic. ana partes æquales.
Asparagorum recent. cum radic. duplum.

Vitreis organis lentissimo igne destillet aqua: in cujus libra dissolve sacchari candi ℥ iij. manè quantum capere cortex nucis potest, ex hac aqua, & tantundem superioris ardentis, sumitur, & per horam in horam in lecto quiescendum: idque octo diebus: admirabiles celebrant hujus remedii laudes. Quòd si ad viginti dies accipiatur, lapidem in vesica & renibus frangere asserunt: lieni item prodest, & induratis Gallici morbi tumoribus, si dolentia aut tumentia loca madescant. *Idem.*

Aqua Philosophica, sive theriacalis ad morbum Gallicum.

℞. Rasuræ ligni Guajaci ℔ ß.
Vini albi ℔ ij.
Aquæ fontanæ ℔ iix.
Aquæ Fumariæ, aquæ Cichorii,
Aquæ Chamæm. ana ℔ j.
Polypodii quercini ℔ ß.

A Macerentur simul horas duodecim, adde
Epithymi ℥ ij.
Asplenii ℥ vij.
Baccarum Juniperi ℥ ij.
Corticis Citri ℥ j.
Conser. Rosarum, conser. Cichorii,
Conser Borraginis,
Conser Buglossæ ana ℔ ß.
Conser Enulæ, Theriacæ veteris ana ℥ iv.

Destillentur in diplomate: postea addes saccha-
B rum & Cinnamomum ad saporis suavitatem: dabisque hujusmodi aquæ ℥ iij. aut iv. aut v. pro viribus ægrotantis, ac morbi magnitudine, purgato priùs corpore, juxta humoris peccantis naturam. Nam ea sua tenuitate humores tenuat, poros aperit, sudores movet, ac recondita facultate huic morbo adversatur. Cui poteris addere conservam Acori, Iridem, aut alia, quæ magis tuæ intentioni accommoda videbũtur. Liberum quoque erit longè à cœna cùm ibit cubitum, to-
C tidem uncias illius aquæ sumere. Interea verò dum ea utetur, cubiculo non egredietur, nisi à prandio, cœloque sereno, & aëre calido: victu utetur tenui & exiccante: vinum bibet oligophorum: mensemque integrum ita vivet cum hujusmodi aqua, vel etiam diutiùs, pro virium & affectus magnitudine: cumq; alvus fuerit adstricta, clystere molliente subducetur. Nonnulli in principio pastus ℥ iij. hujus aquæ exhibent cum tanta vini albi quantitate: nec eam vesperi propi-
D nant. *Ant. Chalmeteus.*

Aqua pro leprosis ad faciem, nostra.

℞. Sulphuris, salis tosti ana ℥ ß.
Caphuræ, Tuthiæ ana ʒ j.
Olei Tartari ℥ j.
Aquæ Rosarum ℥ xiix.

Aqua ad strumas.

℞. Olei Laurini ℔ ß.
Olibani, Masticis, Gummi Arabici,
E Terebinthinæ ana ℥ iij.

Destillet vitreis organis aqua, in qua cineres quercus ponas, denuoque omnibus rectè commixtis, destillatione liquor eliciatur, quo utere: prodest etiam acrochordonibus, & hujusmodi morbis, si ex arte adhibeatur. *Rubeus.*

Aqua ad ulcera corrodentia & sordida.

℞. Cerussæ, Lithargyri ana ℥ j.
F Plumbi, Lapidis calaminaris ana ℥ ß.
Boli Armeni ℥ j ß.
Sanguinis draconis,
Terræ sigillatæ ana ℥ j.
Aluminis combusti ℥ ß.
Calycum glandium,
Gallarum viridium,
Baccarum Myrti, Psidiæ,
Balaustiorum,
Sumach ana M. j.
Coriandri,
Sem. Plantaginis ana ʒ ß.

Rosarum

Rosarum rub. P. ij.

Bulliant omnia in aquæ fabrorum sufficienti quantitate, & cùm omnia subsederint, ulcus ea aqua lavetur, ac foveatur. Hæc aqua mirum in modum siccat. *Fioravantus.*

Alia ad idem.

℞. Aquarum Plantaginis,
Aquarum Rosarum ana quart. j.
Aluminis ℥ ij.
Sacchari ℥ j.

Bulliant simul, donec alumen & saccharum liquefiant, & lavetur ulcus. *Idem.*

Alia ad idem.

℞. Aquæ Plantaginis ℥ vj.
Sublimati ℥ j.
Salis ammoniaci ʒ j ß.
Salis communis ʒ ij.
Aluminis ʒ j.

Bulliant in Phiala vitrea ad consumptionem quartæ partis. *Idem.*

Aqua ad cancrosa ulcera, & faciei ruborem

℞. Plantaginem, Solatrum, Agrestam,
Albumen Ovorum duodecim,
Aluminis semilibram.

Mixta sint invicem, & extilla. *Heurnius.*

Aqua sordidis & corrodentibus ulceribus conferens.

℞. Succi Rubi, succi Sumach,
Succi Virgæ Pastoris,
Succi Plantaginis,
Succi Solani, succi Acetosæ ana quart. j.
Albumina Ovorum sex,
Aluminis triti ℥ iv.

Distillentur omnia in alembico plumbeo. *Antonius Chalmeteus.*

Aqua ad ulcera pudendi.

℞ Aluminis rochæ ℥ j.
Viridis æris ʒ j.
Aquæ fabrorum ferratæ q. s.

Coquantur simul per horas duas, deinde coletur, in qua panniculi lineni intingantur, & virgæ superponantur. *A' quodam Medico Veneto.*

Aqua ad ambusta preciosissima.

℞. Phlegmatis Vitrioli,
Phlegmatis aluminis ana ℔ ß.
Florum Thapsi barbati,
Foliorum Hederæ nigræ ana M j.
Limacum, Ranarum,
Astacorum, aut Cancrorum fluvialium ana N. x.

Destillentur in alembico plumbeo, satis magno igne. Ex hac aqua fove adustum locum quinquies, aut sexies in die. Aqua quoque spermatis ranarum mixta cum phlegmate vitrioli multùm etiam confert. *Quercetanus.*

Aqua corrodens loco cauterii.

℞. Salis Nitri ℥ ij.

A Vitrioli Romani ℔ j.
Cinnabaris ℥ iv.

Quælibet per se terantur, deinde simul misceantur, & per alembicum distillentur, & aquam collige. *Bertapalia.*

Alia.

℞. Vitrioli Romani ℥ vj.
Salis Nitri ana ℥ ij.
Gallarum, salis ammoniaci ana ℥ iix.
Vitrioli non rubefacti ℥ ij.

B Omnia distillentur alembico, & in vase serventur vitreo.* Est ruptorium, quo omnem contingit incidere tumorem, vel abscessum absque ferro. Usus quidem est, ut Olivæ sarmento lignove acuto in hac madente aqua, tumor incidatur qua pariter & porri tolluntur. *Fumanellus.*

Aqua ad dentes.

℞. Salis ammoniaci, salis gemmæ ana ℥ iij.
Aluminis saccharini ℥ j ß.
C Salis communis ℥ j.

Trita distillentur in alembico vitreo. Extracto inde liquore dentes cum petra fricentur: deinde abluatur os modico vino albo. *Euonymus.*

Aqua fortis.

℞. Salis Nitri, Vitrioli ana ℔ ij.
Aluminis usti ℥ iix.

Omnia subtilissimè terantur: postea ponantur in cucurbitā vitream benè lutatam: da sibi ignem, D per horas decem semper augendo. *Euonymus.*

Alia.

℞. Auripigmenti, Floris æris ana ℥ ij.
Vitrioli Romani ℔ j ß.
Salis Nitri ℔ ij.
Aluminis ℔ iij.

Omnia pulverizentur, & fiat secundùm artem distillatio. *Euonymus.*

Alia.

℞. Salis petræ, Vitrioli Romani ana ℔ ij.
E Aluminis usti ℔ ß.

Pulverizentur omnia, & in cucurbita ponantur & distillentur. *Euonymus.*

Alia.

℞. Aluminis rochæ ℔ ß.
Vitrioli Romani, salis nitri ana ℔ j ß.

Contundantur, & in alembico benè lutato distillentur. *Augustani.*

Aqua cum Mercurio.

F ℞. Mercurii sublimati ℥ j.
Aquæ fontis ℔ j.

Misceantur. *Augustani.*

Lac virgineum.

℞. Aluminis crudi ℥ iv.

Decoquantur ad tertias in aquæ fontanæ puræ libris duabus. Postea

℞. Lithargyri ℔ ß.
Aceti vini ℔ j.

Decoquantur ad remanentiam ℔ j. Colentur, & commisceantur ambæ aquæ, ac spatulā tam diù agitentur donec albescant. *Augustani.*

De Syrupis, Sectio II.

SYRUPUS est medicamenti forma liquidior, ex succis vel aliis plantarum partibus, cum humore aliquo percoctis, & mellitis vel saccharatus ad saporis gratiam, & custodiæ diuturnitatem.

SYRUPI sunt vel simplices, vel ex multis compositi, atq; vel

- Usuales, *seu officinales*
  - Alterantes, *seu concoquentes*
    - Bilem *in*
      - Capite:
        - Syrupus *de Nymphæa,*
        - Syrupus *de Papavere.*
      - Thorace:
        - Syrupus *infusion. Violarum,*
        - Syrupus *de succo Violarum,*
        - Syrupus *Violarum,*
        - Syrupus *de Iujubis,*
        - Syrupus *Granatorum dulcium.*
      - Stomacho:
        - Syrupus *acetosus S.*
        - Syrupus *Granatorum acid.*
        - Oxysacchara *simplic.*
        - Oxysacchara *de Agresta,*
        - Syrupus *infus. Rosarum,*
        - Syrupus *de succo Rosarum,*
        - Miva *Cotoneorum,*
        - Syrupus *de succo Myrtill.*
        - Syrupus *Myrtinus.*
      - Corde:
        - Syrupus *de succo Acetosæ.*
        - Syrupus—
          - Acetosit. *Citri,*
          - Arantiorum,
          - Limonum.
      - Hepate:
        - Syrupus *de succo Endiviæ.*
        - Syrupus *Endiviæ,*
        - Cichorii.
    - Pituitam — *Vide in sequentibus literam* A.
    - Melancholiam. — *Vide in sequentibus literam* A.
  - Purgantes *humores*
    - Simplices,
      - Bilem:
        - Infusio *Rosarum,*
        - Infusio *Violarum,*
        - Syrupus *ex floribus Persicorum,*
        - Syrupus *de Cichorio cum Rhabarbaro,*
        - Syrupus *de Rhabarbaro solutivus,*
        - Mel *Mercuriale.*
      - Pituitam:
        - Syrupus *de Bryonia,*
        - Syrupus *de Hermodactylis,*
        - Oxymel *Iuliani,*
        - Oxymel *elleboratum.*
    - Mixtos:
      - Syrupus *Diasereos,*
      - Syrupus *Diacnicu.*
- Minùs *usuales, &c. Vide literam* B.

A. Syrupi

- **A.** Syrupi *simplices & compositi, alterantes, seu concoquentes*
  - Pituitam in
    - Capite
      - Syrupus *de betonica*,
      - Syrupus *de Stæchade*
        - Compositus,
        - Simplex,
      - Mel *anacardinum*.
    - Thorace: Syrupus
      - De Hyssopo,
      - De Prassio,
      - Capillorum *Veneris*,
      - De Betonica,
      - Glycyrrhizæ,
      - De Calamentho,
      - Scabiosæ, &c.
    - Corde — Syrupus *Bisantinus*.
    - Stomacho
      - Aqua *mulsa*,
      - Syrupus *de Absinthio, de Mentha*,
      - Mel *rosarum colatum*.
      - Oxymel *simplex*,
      - Oxymel *compositum*,
      - Oxymel *scilliticum*.
    - Hepate: Syrupus
      - Acetosus *simplex*,
      - De duabus *rad.*
      - De quinque *rad.*
      - De Eupatorio, &c.
    - Matrice: Syrupus *de*
      - Artemisia,
      - Calamentho, &c.
  - Melancholiam *in*
    - Corde: Syrupus *de*
      - Pomis,
      - Succo *Borraginis*,
      - Succo *Buglossæ*.
    - Hepate & Splene
      - Syrupus *de Epithymo*,
      - Syrupus *Lupulorum*,
      - Syrupus *Splenicus*,
      - Syrupus *de Fumo terræ*.

- **B.** Minùs *usuales*
  - Alterantes
    - Bilem,
    - Pituitam,
    - Melancholiam.
  - Educentes
    - Bilem,
    - Pituitam,
    - Atram *bilem*,
    - Aquas,
    - Mixtos *humores: ut Syrupus domesticus, sive de spina cervina*.
    - Urinam: *ut Oxymel diureticum*.

DE SYRUPIS OFFICINALIBUS CONCOQUENTIBUS bilem in capite.

Syrupus de Nymphaea simplex.

FLORES Nymphaeae, quot voles, macerato, ac ter flores mutato. horum infusionis accipies ℔ iv. sacchari quod sufficit. misceantur, & coquantur usq; ad syrupi consistentiam, deinde in vase vitreo, vel figulino vitrato servetur per annum. Dosis à sescuncia, usq; ad uncias duas, cum aquae appropriatae dupla quantitate. * Bilis flavae fervorem extinguit, idcoq; mirifice ardentibus, aliis febribus acutis auxiliatur. Somnum quoque conciliat. *Nicolaus.*

Syrupus de Nymphaea compositus.

℞. Florum Nymphaeae albae ℥ ij.
Flor. Nymphaeae luteae, Sem. Psyllii integri,
Sem. Acetosae ana ℥ j.
Sem. Cucurbitae, Citrulli, Cucumeris,
Melonum, Lactucae ana ℥ ß.
Sem. Endiviae sat. Endiviae syl.
Portulacae ana ʒ ij.
Radicum Foeniculi ℥ j.
Coquuntur in aqua hordei sufficienti: & colaturae adduntur
Sacchari ℔ j.
Vini granat. acidorum, Aceti albi ana ℥ ij.
Fit syrupus, & aromatizatur cum
Santali citrini, Spicae Indicae ana ʒ j ß.
Conservatur in vase vitreo vel vitreato figulino ad annos duos. Dosis & actio, ut praecedentis. *Franciscus Pedemontanus.*

Syrupus de Papavere simplex.

℞. Capitum recentium Papaveris albi, nigri & cum seminibus ana ʒ xl.
Aquae pluviae ℔ iix.
Decoquantur ad remanentiam librę unius & dimidiae, cui adde
Sacchari, Penidiorum ana ℥ iv.
Fit syrupus. Conservatur in vase vitreato cooperto per annum. * Valet ad catarrhū & tussim, somnumque conciliat. *Mesues.*

Syrupus de Papavere compositus.

℞. Capitum cum seminibus Papaveris albi & nigri ʒ L.
Capillorum Veneris ʒ xv.
Glycyrrhizae ʒ v.
Jujubas N xxx.
Sem. Lactucae ʒ xl.
Sem. Malvae,
Sem. Cydoniorum ana ʒ vj.
Coquuntur in ℔ iv. aquae usque ad duas, & cum Penidiorum Sacchari ana ℥ iix.

Fit Syrupus. Conservatur in vase vitreo, vel figulino vitreato ad annos duos. Datur a sescuncia usq, ad uncias duas, cum dupla aquae stillatitiae appropriatae quantitate. * Valet ad tussim siccam, phthisin, catarrhum calidum & acrem, somnumq; conciliat. *Mesues.*

A

DE SYRUPIS CONCOQUENTIBUS bilem flavam in thorace.

Syrupus infusionis violarum.

℞. Infusionis Rosarum ℔ v.
Sacchari clarificati ℔ iv.
Coquantur cum facilitate. Servetur in vase vitreato per annum. Dosis ab ℥ j ß. ad ℥ ij. * Est
B conveniens ad extinguendam sitim in febribus acutis, & ad remittendum excessum caliditatis in eis, confortans stomachum relaxatum, & hepar supercalefactum, & cor, resistens putredini, conveniens tempore pestilentiae, & resistens venenositati.

Syrupus de succo Violarum.

℞. Violarum recētium jamjam lectarū quantitatem satis magnam, & decerpe ab iis purpurea foliola, & abjice virides eorum cauliculos,
C quoniam herbaceam habent acrimoniam, & floridum colorem hebetant. Contunde deinde decerpta Violarum folia in mortario marmoreo & exprime. Mox
℞. Expressi succi ℔ ij.
Sacchari ℔ iv.

Saccharum prius clarificetur, & ad justam consistentiam coquatur: amoto deinde ab igne saccharo, tepefieri finito, & succum infundito, & rursum lento
D *igne ad spissitudinem coquito, & emicantem in coquendo spumam continuò auferto. Quidam spumam non auferunt, ne color pereat: sed citò corrumpitur, cum spuma repositus.*

Conservatur per annum. Datur à sescuncia ad ℥ ij.* Bilis acrimoniam obtūdit, ac ob lentorem thoracis vitiis est aptum.

Syrupus Violarum.

℞. Violarum ℥ ij.
Sem. citoniorum. Sem Malvae ana ℥ j.
E Jujubarum, Sebesten ana N xx.
Aquae cucurbitae ℔ vj. vel quantum sufficit.
Sacchari ℔ j ß.
Coquantur secundùm artem. Cōservetur in vase vitreato per annum. Datur à sescuncia usq, ad ℥ ij. cum aqua stillatitia appropriata. * Prodest pleuritidi & tussi à causa calida. *Mesues.*

Syrupus de Jujubis.

℞. Jujubarum N. lx.
Violarum, Sem. Malvarum ana ʒ v.
F Capillorum Veneris ℥ j.
Sem. Cotoneorum,
Sem. Papaveris albi,
Sem Melonum,
Sem. Lactucae, Tragacanthae ana ʒ iij.
Liquiritiae, Hordei mundati ana ℥ j.
Decoquātur in libris quatuor aut sex aquae fontium secundùm artem, vel aquae pluvialis usque ad consumptionem medietatis. Deinde colentur, & in colatura addantur sacchari clarificati ℔ iij. Et fiat syrupus debito modo decoquendo. Conservetur ad annos duos. Dosis, ut praecedentium.

cedentium.* Syrupus de Jujubis,confert ad raucedinem vocis,& tussim,& pleuresin, & in ulcere vesicæ mirè prodest. *Mesues.* A

Syrupus de Jujubis alius.

℞. Jujubarum N.c.
Aquæ ℔ iv.

Coque ad dimidias: adde Saccbari ℔ j.
Coque iterū ad syrupi cōsistentiam.* Valet ad asperitatem gutturis, & tussim juvat: sputum tenue incrassat, & faciliùs expelli facit. Ob id raucitati & pleuritidi confert. *Mesues.*

Syrupus Granatorum dulcium.

℞. Succi Granatorum dulcium ℔ v.
Sacchari albissimi ℔ iij.

Coquantur secundùm artem. Conservetur in vase vitreo per annum Dosis, ut præcedentium. * Stim, tussim & pleuritidem juvat. *Mesues.*

ANNOTATIO.

Malè hodiè faciunt Syrupum granatorum, indifferenter tum dulcibus acetosa granata miscentes: oportet enim utrunq; Syrupum, tam acetosorū quàm dulcium grandiorum seorsim conficere: nam diversis morbis, morborumq; accidentibus medentur. Cordus.

DE SYRUPIS CONcoquentibus bilem flavam in stomacho.

Syrupus acetosus simplex.

℞. Aceti vini ℔ iij.
Sacchari clarificati in aqua ℔ v.

Coquantur secundùm artem. * Est communis ad omnem materiam: digerit choleram, phlegma & melancholiam: rationeq; aceti attenuat crassos humores, incidit viscosos, duros mollit, ineptos evellit, ubique penetrat, oppilationes aperit, provocat urinam, putredini resistit, & corrigit malitiam humorum. idcircò in febribus pestiferis juvat: sed ratione remissæ frigiditatis, tenues & subtiles humorum partes inspissat, adæquat calorem, refrigerat, viscera lenit, & sitim sedat. *Mesues.*

Syrupus acetosus compositus.

℞. Radicum Fœniculi,
Rad. Apii,
Rad. Endiviæ ana ℥ iij.
Seminis Anisi, Fœniculi,
Apii ana ℥ j.
Seminis Endiviæ ʒ iv.

Coquantur lento igne in libris decem aquæ ad dimidias: adde colaturæ
Sacchari optimi ℔ iij.
Aceti acerrimi ℔ ij.

Coquantur secundùm artem. Conservatur ad annos duos. Dosis à sescuncia ad uncias duas cum aqua aliqua conveniente. * Syrupus acetosus cum radicibus: cujus operatio est ad cholecam grossam, difficilem, & ad phlegma: incidit enim & abstergit. aperit oppilationes quæ sunt in hepate, & splene, & in renibus. *Mesues.*

Syrupus acetosus Diarrhodon.

℞. Succi Intybi, Apii ana ℔ ij ß.
Rad. Apii, Fœniculi, Intybi ana ℥ ij.
Rosarum ℥ j.
Glycyrrhizæ ℥ ß.
Spicæ Nard. ʒ ij ß.
Sem Apii, Fœniculi,
Anisi ana ʒ vij.
Aquæ ℔ vj.

B Coque ad duarum partium consumptionem: adde Aceti ℔ ij Sacchari ℔ iij.

Coque iterum & fiat syrupus. Datur ab ℥ j. usq; ad iij. * Valet ad febres cōplexas, & eas, quæ formam corporis corrumpunt. Obstructiones epatis & lienis idem aperit. *Mesues.*

Syrupus acetosus de succis herbarum cum aromatibus.

℞. Succorum Apii,
Fœniculi, Intybi,
C Lupuli coct. & purg. ana ℔ ij.
Buglossi ℔ ij ß.
Rosarum ℥ j.
Spicæ nardi ʒ iij.
Glycyrrhizæ ℥ j.
Seminis Apii,
Fœniculi, Anisi,
Rhabarbari, Eupatorii,
Absinthii,
Cassuthæ ana ʒ v.
D Sacchari ℔ ij ß.
Aceti ℔ ij.

Condiatur galliæ aromaticæ drachmis duabus. * Obstructiones aperit: ob id febres putridas, & implexas, & morbos alios obstructionibus succedentes curat. *Mesues.*

Syrupus Granatorum acetosorum.

℞. Succi Granatorum acetosorum ℔ v.
Sacchari albissimi ℔ iij.

E Coquantur secundùm artem. * Febres biliosas, & quæ ex pituitosis flammam multam invehūt, juvat. *Mesues.*

Oxysacchara simplex.

℞. Sacchari albi ℔ j.
Succi malorū Granatorum acetosorum ℥ iix.
Aceti ℥ iv.

Coquantur cum facilitate, dum Syrupi crassamentum adsciscat. * Digerit materias cholericas phlegmati mistas, quæ gravant stomachum & F præcordia, & faciunt tertianas duplas inordinatas, quas vocant erraticas, & similes quartanas duplas. *Nicolaus.*

Oxysacchara composita.

℞. Capillorum Veneris,
Linguæ cervinæ, id est, Phyllitidis,
Scolopendriæ, id est, Asplenii;
Polytrichi, Lichenis seu Hepaticæ,
Violarum, Rad. Fœniculi, rad. Rusci,
Rad. Asparagi, rad. Graminis ana ℔ j.

Hoc modo confice: In succo malorum granatorum herbas, radices triduum macerato, quarto

die parùm bullire finito, cum forti expressione percolato, postremò addito saccharo quod satis fuerit, ad justam crassitiem coquito, & conservato ad annos duos. Dosis, ut præcedentium.* Concalefacta corpora potum juvat: longis febribus quas sanguis aut bilis creavit, & calori jecinoris auxilio est, & lienis obstructiones tollit. *Nicol.* A

Syrupus de Agresta.

℞. Agrestæ ℔ v.
Sacchari clarificati ℔ iij ß.

Coquantur secundùm artem. * In magnis æstibus ad sitim restringendam mirificè confert, vomitũ & alvi profluvium biliosum sistit, febribus biliosis succurrit, gravidarum vomitum etiam reprimit, ac ventriculum earundem firmat, venenisque adversatur. *Mesues.* B

ANNOTATIO.

Agresta est succus uvarum immaturarum, qui Græcè vocatur Omphacium, & inspissatus servatur: hoc autem loco recipienda est Agresta nondum ad spissitudinem decocta. C

Agresta exprimi debet ex generosissimis uvis, apud nos paulò ante maturitatem Cordus.

Syrupus infusionis rosarum.

℞. Infusionis rosarum ℔ v.
Sacchari clarificati ℔ v.

Coquantur cum facilitate, & conserventur per annum in vase vitreato cooperto. Dosis, ut præcedentium.* Est conveniens ad extinguendam sitim in febribus acutis, & ad remittendum excessum caliditatis in eis, confortans stomachum relaxatum, & hepar supercalfactum, & cor, resistens putredini, conveniens tempore pestilentiæ, & resistens venenositati. D

Syrupus de succo rosarum.

℞. Succi rosarum depuratarum,
Zucchari clarificati ana ℔ j ß.

Fiat syrupus secundùm artem, ut decet. * Alvum compressione solvit, unciis tribus sumptis: sed multò clementiùs, quàm qui ex multis rosarum recentium infusionibus paratus est. *Mesues.* E

Miva Citoniorum simplex.

℞. Succi citoniorum depurat. ℔ xij.

Coquantur ad medietatem: & affunde vini albi veteris opt. ℔ v.
Sacchari ℔ iij.

Coquantur lento igne semper despumando, ad tertiæ partis consumtionem. Postquam resederit, cola, & adde
Sacchari ℔ iij.

Iterum coquantur ad justã consistentiam.* Ventriculum roborat, & cibũ in eo continet. *Mesues.*

Miva Citoniorum aromatica.

℞. Succi Citoniorum acetosorum ℔ xx.
Mellis despumati optimi ℔ vj.
Vini veteris optimi ℔ x.

Potest tamen etiã cum Saccharo fieri. Coquantur ad perfectionem, postea impone sequentia aromata, in sindone ligata:

℞. Cinnamomi electi,
Cardamomi majoris ana ℥ iij.
Caryophyllorum ℥ ij.
Zingiberis, Mastiches ana ℥ j ß.
Croci ℥ ij.
Xyloaloës, Macis ℥ j ß.

Omnia præter crocum parùm terantur, & nodulo ligata suspendantur, identidem confricando in ipso medicamento, donec crassescat. Tolle ab igne, & aromatiza
Moschi ℈ j.
Galliæ Moschatæ veræ ℥ ij.

Fiat secundùm artem. * Ventriculum, hepar, & cætera viscera roborat, appetentiam excitat, coctionem juvat, vomitũ & lienteriam juvat. *Nicol.*

Syrupus de succo Myrtillorum, seu Myrtinus simplex.

℞. Succi Myrtillorum depurati ℔ viij.
Sacchari clarificati ℔ iv.

Coquantur secundùm artem.

Curandum est, ut efferatur ex Italia, aut Narbonensi Gallia Myrtillorum succus, si quis volet hunc Syrupum confi. ere.

* Syrupus Myrtillorum ventriculum & viscera roborat, ob id fluorem alvi antiquatum sistit, & tussim mitigat. *Mesues.*

Syrupus Myrtinus compositus.

℞. Myrtillorum ℥ xx.
Santali albi, Sumach,
Balaustiorum, Berberis ana ℥ xv.
Mespillorum ℥ 50.
Succi Granatorum vel cydoniorum,
Pomorum agrestium ana ℔ ß.

Omnia, exceptis succis, coquantur in aquæ fontis libris octo, ad medias, coletur, & fiat syrupus cum sacchari ℔ iij. additis in fine succis. * Hic Syrupus sistit ventris fluorem, etiam antiquum, & screatum sanguinis. *Mesues.*

DE SYRUPIS CONcoquentibus bilem flavam in corde.

Syrupus de succo acetosæ.

℞. Succi acetosæ depurati ℔ iij.
Sacchari clarificati ℔ ij.

Coquantur secundùm artem. * Febribus biliosis & pestilentialibus saluber est, cordis & ventriculi flammeum calorem extinguit, ipsaq; roborat. *Mesues.*

Syrupus de acetositate citri. F

℞. Succi acidi mali citri, per pannum rarum colati ℔ vj.
Sacchari albissimi ℔ iij. vel iv.

Coquantur secundum artem * Ad omnes ægritudines biliosas ex puro bile valet, & pestilentes, vel quæ veneni naturam sapiunt, & ad sitim extinguendam: ebrietati resistit, vertiginem juvat. *Mesues.*

ANNOTATIO.

* *Rarò habent Pharmacopolæ syrupum acetositatis Citri verum: nam plerunq, venditur pro eo syrupus citriorum con-*

rum conditorum. Porrò cùm quis benè conficere voluerit, oportet ut per filtrum aut pannum destilletur acetositas citriorum, sine ulla vi aut expressione: alioquin coagulatur, cùm refrixerit, syrupus. Cordus.

A

De syrupo Aranciorum acetosorum.

℞. Succi Aranciorum acetosorum per pannum aut filtrum distillati ℔ vj.
Sacchari albissimi ℔ iij. vel iv.
Coquantur secundùm artem.

Ad hunc modum potest etiam fieri ex succo Aranciorum dulcium.

Syrupus acetositatis limonum.

℞. Acetositatis limonum maturorum, per filtrum destillatæ ℔ vj.
Sacchari albissimi ℔ iij. vel iv.
Coquantur secundùm artem. * Vehementiùs infrigidat, & penetrat, quàm syrupus acetositatis citri: & valet contra putrefactionem, contra vermes, vehementiam caloris febrilis, & alios crudos humores.

DE SYRUPIS CONCOQUENTIBUS BILEM FLAVAM IN HEPATE.

Syrupus de succo Endiviæ, vel Endiviæ simplex.

℞. Succi Endiviæ depurati ℔ viij.
Sacchari Tabarzeth ℔ v ß.
Coquantur secundùm artem. * Valet principaliter ad omnes supercalfactiones hepatis, & aliorum membrorum nutritivorum: & in morbo laterali maximè convenit.

D

Syrupus de Endivia compositus.

℞. Endiviæ recentis, Borraginis, Scariolæ,
Hepaticæ, Melissæ, Buglossæ,
Lactucæ, Eupatorii ana M. j.
Seminum frigidorum majorum ana ℥ j.
Santali albi & rubri ana ʒ j.
Florum cordialium ana ʒ iij.
Coquantur secundùm artem, in sufficienti quãtitate aquę: deinde cola: & colaturæ adde
Succi Endiviæ depurati ℔ v.
Vini Granatorum ℥ iij.
Sacchari albi ℔ iv.
Fiat Syrupus secundùm artem. * Valet præcipuè ad supercalfactiones hepatis, cordis, & aliorum membrorum nutritivorum: & generaliter confert cuilibet complexioni calidæ, & est apertivus oppilationum, & confortativus membrorum debilitatorum à mala complexione calida: est etiam digestivus materiarum cholericarum acutarum. *Gentilis.*

Syrupus Endiviæ compositus.

℞. Succi Endiviæ, Succi Hepaticæ ana ℔ iij.
Clarificentur prædicti succi ad ignem, ut expedit: addantur
Rosarum, Violarum,
Lenticulæ aquæ, Polytrichi,
Flor. Nymphçæ ana ℥ ß
Capillorum Veneris, Hordei mundati,
Sem. frig. majorum ana ℥ j.
Contusa & per horas 12. in dictis succis macerata coquuntur, & colaturę adduntur
Sacchari ℔ iij. vel quod sufficit.
Fiat syrupus, & aromatizetur cum santalis albis & rubris.
Berberis, Sem. cotoneorum, Ligni aloës, Cinnamomi, Cort. citri ana ℈ j.
Tunde & aromatiza secundùm artem. * Valet ad suprà dicta. *Gentilis de Fulg.*

B

Syrupus de Cichorea sine rhabarbaro.

℞. Endiviæ domesticę & sylvestris, Cichoreę,
Taraxaci, id est, fetidis sylvestris, ana M. ij.
Cicerbitæ, Hepaticæ,
Scariolæ, Lactucæ,
Fumi terræ, Lupulorum ana M. j.
Hordei non excorticati ℥ ij.
Alkekengi, Liquiritiæ,
Capillorum Veneris,
Ceterach, sive scolopendriæ,
Polytrichi, Adianthos, Cuscutæ ana ʒ vj.
Radicum Fœniculi, Apii,
Asparagi ana ℥ ij.

C

Ferveant in aqua sufficienti, & colentur, & cum saccharo albo solido fiat syrupus. *Nicolaus.*

Syrupus de Olibano Rhasis.

℞. Aceti veteris ℔ iij.
Succi mal. granat. acet.
Acetositatis citri,
Agrestæ, Acidulæ,
Mororum, in quo sumach fuerit decoct.
Berberis ana ℔ j.
Lactucæ, Endiviæ sylvest. ana ℥ iij.
Decoctionis Jujubarum,
Infusionis lentium ana ℔ j ß.
Sacchari ℔ iij.
Fiat syrupus Deinde
℞. Spodii ℔ ß.
Caphuræ ℥ j.
Terantur in mortario, & incorporentur cum syrupo, donec fiat unum corpus, & conspergatur ter cum frusto cucumeris. Oblatus ante originẽ variolarum & morbillorum abscindit eorum emersionem, quòd si fortè apparuerint 20. non perficienter decem refrigerando calorem & putrefactionem prohibendo, nisi quòd videatur vehemens materiæ expulsio, quæ tunc juvetur. Idem datus cum calida, confert omnibus ægritudinibus sang. choleræ, bubonibus, anthraci, anginæ, & consimilibus.

E

F

DE SYRUPIS CONCOQUENTIBUS PITUITAM IN CAPITE.

Syrupus de Betonica.

℞. Succi betonicæ crudi partes tres. Sacchari boni partes duas.
Coquantur simul, & despumẽtur, quoad syrupi consistentiã acquirãt. Vires ipsius herbę retinet.

Syrupus de Betonica compositus.

℞.Betonicæ M.iij. Majoranæ M.j ß.
Thymi,Rosarum ana M.j.
Violariæ, Stœchadis,ana M ß.
Sem.Fœniculi, Anisi,sem.Ammeos ana ℥ ß.
Rad. Pæoniæ, Polypodii,rad. Fœnic.ana ʒ v.

Fiat decoctio in s.q. aquę ad medietatis cōsumptionem: colaturæ adde succi Betonicæ ℔ ij. sacchari quātum satis est. Fiat syrupus. *Ad capitis & uteri vitia confert,menses movet: & simplici potiùs utimur,quàm cōposito. *Augustani.*

Syrupus de stœchade simplex.

℞.Florum stœchadis ʒ xxx.
Thymi,Calaminthæ, Origani ana ʒ x.
Anisi ʒ vij.
Passularum purgatarum ʒ iv.

Aquæ quod satis est. Coquantur secundùm artē,& colaturæ adde mellis, aut sacchari ℔ iv ß.
Condiatur cum Cinnamomi, Calami aromatici,Zingiberis ana ʒ j ß.
Ligentur in sindone,& in syrupo suspendantur. * Juvat omnes affectus frigidos cerebri & nervorum,ut paralysin, epilepsiam,convulsionem, spasmum cynicum, tremorem: ac ventriculum firmat.

Syrupus de stœchade compositus.

℞.Florum stœchadis ʒ xxx.
Thymi,Calaminthæ,Origani ana ʒ x.
Anisi,Pyrethri ana ʒ vij.
Piperis longi ʒ iij.
Zingiberis ʒ ij.
Passularum enucleatarum ℥ iv.
Aquæ quantum sufficit.
Mellis aut sacchari optimi ℔ v.

Coquantur secundùm artem lento igne: & cùm reponis,tum condias sequentibus speciebus,in sindone rara & munda suspensis.

℞.Cinnamomi, Calami aromatici,
Spicæ nardi Indicæ, Croci,
Zingiberis, Piperis nigri,
Piperis longi ana ʒ j ß.

Contundantur grosso modo.* Idem quod præcedens efficit. *Mesues.*

Mel Anacardinum Azaravii.

Anacardios recētes tere, & in aqua decoque, donec melliginem quandā in rubeo colore fuscam remittant, eam aquæ innatantem auferto, & reponito.* Memoriæ jacturam resarcit,labantes sensus resticat, oblivionem discutit, & mentem evacuat, morbis cerebri frigidis,& humidis confert,nervorumq́; resolutioni opitulatur.

DE SYRUPIS CONCOquentibus pituitam in thorace.

Syrupus de Hyssopo.

℞.Hyssopi aridi,Rad. Apii,Fœniculi,
Petroselini, Glycyrrhizæ ana ʒ x.
Hordei mundati ℥ ß.

A Sem.Malvæ, sem.Citoniorum,
Tragacanthæ ana ʒ iij.
Capilli Veneris ʒ vj.
Jujubarum,Sebesten ana N.xxx.
Passularum enucleatarum ℥ j ß.
Ficuum siccarum,
Dactylorum pinguium ana N.x.
Penidiarum albarum ℔ ij.

Confice secundùm artem. Conservatur ad annos duos in vase vitreato. * Ad vitia thoracis &
B pulmonis efficax est, humoresq́; excreatu difficiles extenuat & educit *Mesues.*

Syrupus de Prasio.

℞.Marrubii ℥ ij. Glyzyrrhizæ ℥ j.
Capillorum Veneris,Hyssopi,
Calaminthæ,Anisi ana ʒ vj.
Rad. Apii,Fœniculi ana ʒ v.
Sem Malvæ, Fœnigræci,Ireos,
Sem.Cydoniorum,Lini ana ʒ iij.
Uvarum passarum purgatarum ℥ ij.
C Ficus passas pingues N.xvj.
Penidiorum, Mellis ana ℔ ij.

Aquæ quod sufficit. Fiat syrupus. * Thoracem & pulmones expurgat pituita crassa,lenta,putri: hinc asthmati, & antiquæ tussi prodest: quales affectus senibus & natura frigidis sunt frequentes. *Mesues.*

Syrupus capillorum Veneris simplex.

℞.Infusionis capill. Veneris recentium terfa-
D ctæ secundùm artem ℔ iij. sacchari albi ℔ ij.
Coque & fiat syrupus.

Syrupus capillorum Veneris compositus.

℞. Capillorum Veneris M.ij.
Adianthi, Scolopendriæ,
Polytrichi ana M.j.
Jujubarum, Glyzyrrhizæ ana ℥ ij.

Fiat decoctio addendo sacchari ℔ iij. Fiat syrupus.

Syrupus alius capillorum Veneris
E *magistralis.*

℞.Capillorum Veneris ℥ v.
Glycyrrhizæ rasæ ℥ ij.

Macerentur in aqua horis 24. deinde coque ad dimidii consumptionem. Colaturæ adde
Sacchari clarificati, Penidiorum, Aquę capill. Vener.ana ℥ viij.

Coque,fiat syrupus. * Ad thoracis affectus calidos, destillationes & obstructiones efficax, usu
F creberrimus. Pleuritidis initio convenit, cum materia calida, aut calido & frigido mista,sua tenuitate gutturis tectorium eludit. Eo syrupo ad obstructiones primorum vasorum in purgatoriis tentationibus securitatis gratia utimur. *Antonius Musa, & Antius Fasius.*

Syrupus de Glycyrrhiza.

℞.Glycyrrhizæ rasæ ℥ ij.
Capilli Veneris ℥ j.
Hyssopi ℥ ß. Aquæ pluviæ ℔ iv.

Macerentur horis xxiv. Deinde coquantur ad dimidias. Colaturæ adde

Mellis

Mellis optimi, Penidiorũ, sacchari ana ℥ viij.
Aquæ rosarum ℥ vj.

Fiat syrupus secundùm artem. * Thoracem & pulmonem expurgat, ideoque diuturnæ tussi & pleuritidi auxiliatur. *Mesues.*

Syrupus de Calamintha.

℞. Calaminthæ domesticæ,
Calaminthæ montanæ ana ℥ ij.
Sem. Levistici,
Sem. Dauci, Schœnu anthus ana ʒ v.
Passularum enucleatarum ℔ ß.
Mellis ℔ ij.

Fiat syrupus. In hoc syrupo sex aquæ libræ recipiantur, quæ bulliant: primò passulas, deinde alia secundùm præscriptum ordinem ponendo, usq; ad consumptionem medietatis: deniq; addito melle fiat syrupus secundùm artem. * Syrupus de calamintha, lienosis plurimùm confert, quibus durus est lien, & pene irresolubilis, & his qui frigida viscera habent, & asthmate laborant, præsertim in senibus, & in habentibus antiquas tusses: si quis enim vel pectus, vel ventriculum, vel intestina, crassa, tenaci, & irresolubili materia plena habeat, hoc syrupo sanatur. *Mesues.*

Syrupus è scabiosa succo.

℞. Succi scabiosæ crudi ℔ vj.
Sacchari, Mellis Hispanici purif. ana ℔ ij.

Coquatur initiò cum succo media pars utriusque, mellis scilicet & sacchari: atque cola. Deinde reliqua pars mellis & sacchari addatur, perficiaturq; coctio ad syrupi formam. * Ad eadem, ad quæ herba ipsa, valet. *Medici Colonienses.*

DE SYRUPIS CONCOquentibus pituitam in corde.

Syrupus Dinarii, sive de Bizantiis simplex.

℞. Succi Endiviæ,
Succi apii ana ℔ ij.
Succi Lupuli, Succi Buglossæ ana ℔ j.
Succi depurentur & despumentur, dum maneant ℔ iv.
Sacchari optimi ℔ ij ß

Coquantur cum facilitate, donec fiat syrupus. * Humores crassos & lentos incidit atque extenuat, obstructiones aufert, morboque regio succurrit. *Mesues.*

Syrupus de Bizantiis compositus.

℞. Succi Endiviæ veræ,
Succi apii, Succi lupuli,
Succi Buglossæ ana ℔ j.

In succis decoquantur Flor. rosarum rubr. ℥ ij.
Glycyrrhizæ ℥ ß.
Sem. Anisi, Fœniculi,
Apii ana ʒ iij.
Spicæ Nardi Indicæ ʒ ij.

Colaturæ adde
Aceti ℔ ij.
Sacchari albiss. ℔ iij.

A Coquantur secundùm artem diligenter. Interdum ad singulas succi clarificati libras addunt Aceti ℥ vj. Est efficacior simplici. *Mesues.*

DE SYRUPIS CONCOquentibus pituitam in stomacho.

Aqua mulsa seu Hydromel.

℞. Mellis ℔ j.
B Aquæ pluviæ ℔ iix.

Coque lento igne: donec ampliùs non spumet utere. Augetur quandoque mellis quantitas, & decoquitur ad julapii consistentiam: nempe quando à Medico præscribitur, aut quòd ita illi visum est, aut quòd diutiùs servanda sit: & aromatizatur cinnamomo, zingibere, maci, croco, & similibus.

Aqua mulsæ alter modus.

℞. Mellis boni partem j.
C Aquæ fontanæ partes iix.

Fermenti pauxillũ pauxillo ejusdem aquæ melliq; dissolutum, videlicet in singulas centenas factæ mulsæ libras indantur fermẽti dissoluti ℥ iij. quæ omnia ligneo vase relicto trium digitorum spacio vacuo, in quod, dum musti modo fervebit, recipiatur. ubi fervere desierit, obturato vase modo doliorum vini, tertiò pòst mense fit potabile. Durat ad annos aliquot. * Affectus frigidos cerebri, nervorum & juncturarum juvat, sitim
D sedat, puris & pituitæ crassæ expectorationem promovet, colicis prodest & calculum in meatibus urinæ gigni prohibet. *Medici Colonienses.*

Hydromel compositum.

℞. Aquæ fontis ℔ xx.
Mellis despumati ℔ j.
Salviæ, Origani ana P. ß.
Anisi, Coriandri ana ʒ j.
Glyzyrrhizæ ℥ ij.
Cinnamomi ℥ j ß.

E Bulliant ad consumptionem quartæ partis, & colentur. *Augustani.*

Syrupus de Absinthio.

℞. Absinthii Romani ℔ ß.
Rosarum rubrarum ℥ ij.
Spicæ Indicæ ʒ iij.
Vini clari veteris opt.
Succi Citoniorum ana ℔ ij ß.

Macerentur in vase marmoreo, aut fictili denso per noctem unam: deinde decoquantur. Cola-
F turæ adde
Sacchari ℔ ij.

Confice secundùm artem. * Ventriculum roborat & jecur, aliaq; instrumenta nutritionis, appetentiamque excitat: contra regium morbum prodest, flatus discutit, humoresque per urinam pellit. *Mesues.*

Syrupus de mentha major.

℞. Succi Citoniorum Muzotum,
Citoniorum dulcium,
Granatorum acetosorum, Granat. dulcium,

Granatorum Muzorum ℔ j ß.

In succis macerentur per horas xxiv. sequentia:

℞. Menthæ siccæ ℔ j ß.

Rosarum rubearum ℥ ij.

Coquatur deinde cum facilitate, usq; ad medietatis consumptionem: colctur, & colaturæ adde

Mellis vel sacchari ℔ ij.

Coquantur ad perfectionem: & quum reponis, aromatiza eum Galliæ Moschatæ tritæ veræ, & in sindone ligatę, atque ex orificio vasi suspensæ ʒ iij. * Ventriculum frigidum roborat: ob id nauseam, vomitum, singultum, fluorem alvi sedat. *Mesues.*

Syrupus de mentha minor.

℞. Succi menthæ depurati ℔ j.

Succi Granatorum dulcium,

Granatorum acetosorum, ad medietatem coctorum,

Sacchari vel mellis ana ℔ j.

Coquantur sensim secundùm artem.

In hoc quoq; syrupo notandum est, quod in proximo syrupo de Mentha majore diximus de melle.

* Eandem ferè cum superiore facultatem habet. *Mesues.*

Mel rosatum.

℞. Rosarum rubearum nondum penitùs apertarum ℔ ij.

Mellis optimi ℔ vj.

Coquantur lento igne secundùm artem. * Stomachum confortat & mundificat, & est digestivum materiarum phlegmaticarum in stomacho & meseraicis contentarum. *Mesues.*

Mel rosatum aliud efficacius.

℞. Foliorum rosar. rubearum nondum explicitarum contusorum ℔ ij.

Coquantur in aquæ cœlestis ℔ iv. Colaturæ fortiter expressæ adde

Succi rosarum rubearum depurati,

Mellis optimi despumati ana ℔ iv.

Coquantur secundum artem.

Oxymel simplex.

℞. Mellis optimi despumati ℔ iv.

Aceti vini acerrimi, Aquę clarissimę ana ℔ ij.

Mel cum aqua despumetur iterum diligenter: & cùm aqua fuerit consumpta, tunc adde acetum, & coque secundùm artem. * Humores crassos, lentos ac pituitosos incidit, extenuat, & abstergit, atque adeò obstructiones aufert, sputum educit, spiritumq; faciliorem reddit. *Mesues.*

Oxymel compositum.

℞. Radicum Fœniculi, Apii,

Rad. Petroselini, Rusci, Asparagi ana ℥ ij.

Sem. Apii, Fœniculi,

Petroselini ana ℥ j.

Coquantur in aquæ claræ ℔ vj. aut quantum sufficit Colaturæ adde

Aceti acerrimi ℔ j ß.

Mellis optimi despumati ℔ iij.

Coquantur secundùm artem. * Humores crassos & pituitosos incidit, extenuat & abstergit:

A obstructiones tollit jecinoris, lienis, ac renum, urinam movet, sudoremq; evocat.

Oxymel Scylliticum simplex.

℞. Mellis despumati ℔ iij.

Aceti Scyllitici ℔ ij.

Coquantur secundùm artem. * Humores crassos, lentos, avulsu contumaces separat: ob id confert ventriculi, & aliorum viscerum affectibus hos humores sequentibus: ructum acidum sanat, & vesicæ mollificationem, seu urinæ in- B continentiam. *Mesues.*

Oxymel Scylliticum compositum.

℞. Radicum Apii,

Fœniculi ana ℥ iv.

Radicum Petroselini,

Rusci, Asparagi,

Sem. Apii, Fœniculi ana ℥ j.

Coquantur in aquæ ℔ vj. aut quantum sufficit, Colaturæ adde

Aceti Scyllitici ℔ j.

C Mellis optimi despumati ℔ ij.

Fiat secundùm artem. * Id potentiùs multò incidit, tenuat, terget, obstructa aperit, in diuturnis quartanis, & quotidianis, quàm oxymel compositum de radicibus.

Oxymel Scylliticum Democriti.

℞. Origani, Hyssopi,

Thymi, Ligustici,

Cardamomi, Stœchados ana ℥ v.

Aquæ ℔ iij.

D Coque ad librarum duarum consumptionem: adde

Mellis ℔ ij.

Mellis passul. ℔ ß.

Succi Bryoniæ ℥ v.

Aceti scyllini ℔ ß.

Coque iterum semper despumando. * Epilepsiam, vertiginem, cephalalgiam, hemicraniam cerebri, & pulmonis obstructiones ab humori- E bus valenter impactis sanat. *Mesues.*

Oxymel nostrum, compositum.

℞. Radic. Fœniculi, rad. Petroselini ana ℥ ß.

Sem. Fœniculi, Anisi, Petrosel. ana ℥ j.

Gentianæ tritæ ʒ ij.

Zingiberis ʒ ij.

Coquantur in aqua sufficienti usq; ad remanentiam ℥ v. Quibus adde

Mellis ℥ vj.

Aceti Scyllitici. ℥ iv.

F Iterum coquantur ad syrupi usq; consistentiam. * sanitatem conservat: febrientibus confert.

Oxymel ex Ligustico.

℞. Rad. Apii, rad. Fœniculi, rad. Petrosel.

Calaminthes, Dauci ana ℥ j.

Zingiberis, sem. Ligustici, sem. Apii,

Sem. Fœniculi, sem. Anisi, sem. Cari,

Eupatorii, Asari, Absinthii ana ℥ ß.

Caryophyllorum, Galangæ ana ʒ iij.

Spicæ Nardi ʒ ij.

Aceti ℔ x.

Coque

Coque ad dimidias: adde Mellis ℔ v.
Coque iterum ad syrupi consistentiam. Valet ad pituitam crassam, lentam, putrem, obstructiones epatis & splenis aperiendas, utinam movendam. *Mesues.*

Oxymel ex Calamintha.

℞. Rad. Apii, rad. Fœniculi, rad. Intybi ana ℥ j.
Schœnanthi ʒ ij.
Sem. Apii, sem. Fœniculi, sem. Anisi ana ʒ vj.
Calaminthæ montanæ & domesticæ,
Spicæ, Asari, Cassiæ, Masticis,
Dauci, Petroselini ana ℥ ß.
Caryophyllorum, Ligustici,
Zingiberis, Galangæ ana ʒ ij.
Aceti ℔ iix.
Aquæ ℔ vj.
Coque ad duarū partium cōsumptionem, adde Mellis despumati ℔ v.
Coque. Datur ab ℥ j. usque ad ℥ ij. Calefacit, incidit, terget humores crassos, lentos, putres: ob id intemperiem frigidam vētriculi & epatis corrigit, scirrhum lienis, & aliorum viscerum dissipat, febres diuturnas juvat. *Mesues.*

DE SYRUPIS CONCOquentibus pituitam in hepate.

Syrupus de duabus radicibus.

℞. Rad. Petroselini, Fœniculi ana ℥ iv.
Aquæ quantum sufficit.
Sacchari clarificati ℔ ij.
Coquantur secundùm artem.

Syrupus de quinq; radicibus.

℞. Radicum Apii, Fœniculi,
Petroselini, Rusci,
Asparagi ana ℥ j.
Aquæ fontis ℔ vj.
Coquantur ad tertię partis consumptionem, expressum coquatur denuo cum
Sacchari ℔ iij. Addendo ad finem
Aceti albi ℥ iix.
* Confert febribus pituitosis & biliosis, & iis incipientibus.

Syrupus de Eupatorio.

℞. Rad. Fœniculi, Apii, Endiviæ ana ℥ ij.
Glycyrrhizæ, Schœnanthi, Cuscutæ,
Absinthii, Rosarum ana ʒ vj.
Capilli Veneris, Bedeguaris, Suchahę, (Spinę Arab. aut Ægyptiæ) Flor. aut rad. Buglossę,
Anisi, Sem. Fœniculi, Eupatorii ana ʒ v.
Raved seni, id est, Rhabarbari Orientalis,
Mastiches ana ʒ iij.
Spicæ nardi Indicæ, Asari,
Folii, pro folio pone spicā Romanā ana ʒ ij.
Aquæ quantum sufficit, aut ℔ iix.
Succi Apii, Endiviæ ana ℔ ß.
Sacchari ℔ iv.
Coquantur secundùm artem. * Frigidis jecinoris vitiis, ac ejusdem obstructionibus, aquæ inter cutem, maloque corporis habitui succurrit. humores enim crassos extenuat, roburq; jecinori adjicit. Urinas movet, & hypochondriorum tensionem demolitur. *Mesues.*

DE SYRUPIS CONCOquentibus pituitam in matrice.

Syrupus de Arthemisia.

℞. Arthemisiæ M. ij.
Pulegii, Calaminthæ, Origani, Melissæ,
Dictamni Cretici, Persicanæ, Sabinæ,
Amaraci, id est, Majoranæ, Chamædryos,
Chamæpityos, seu Ivæ arteticæ,
Perforatæ, id est, Hypericonis,
Comarum Matricariæ, Centaureæ minoris,
Rutæ, Betonicæ, Buglossæ, Rad. Fœniculi,
Apii, Petroselini, Asparagi, Brusci,
Rad. Saxifragię (ejus loco accipiantur radices Pimpinellæ) Rad. Enulæ Campanæ, Cyperi,
Rad. Rubeæ tinct. Ireos, Rad. Peoniæ, an. M. j.
Baccarum Juniperi, Sem. Ligustici,
Petroselini, Apii, Anisi, Nigellæ,
Carpobalsami (aut succedanei ejus) Costi,
Rad. Asari, Rad. Pyrethri, Cassię lignee aromaticæ, Cardamomi, Calami aromatici,
Phu, id est, radicis ejus ana ℥ ß.
Aquæ quantum sufficit.
Sacchari ℔ iv.
Coquantur omnia magna diligentia, secundùm artem, ne plus quàm necesse sit aromata bulliāt.
* Medetur passionibus matricis, & retinet eam in proprio loco: resolvit frigiditatem, ventositatem, & dolores, corroborat nervos, aperit poros, sanguinem corrigit, menstruis imperat, & provocat. *Matthæus de Gradibus.*

DE SYRUPIS CONCOquentibus melancholiam in corde.

Syrupus de pomis.

℞. Succi pomorum dulcium, succi pomorum acetosorum ana ℔ v.
Coquātur, despumētur, & colētur: deinde adde sacchari ℔ iij.
Coquantur secundùm artem. * Cor imbecillum roborat: ob id syncopen & cordis tremorem sanat. *Mesues.*

Syrupus de pomis aliter.

℞. Capill. Veneris, Ceterach,
Buglossæ, Borraginis ana M. j.
Flor. Buglossæ, Flor. Borraginis,
Fumariæ, Summitatum thymi ana P. ij.
Senæ, Chani, Stœchados ana ℥ j.
Chamęd. Squinanthi, Ellebori albi,
Flor. Amaranthi, Sesamoidis ana ℥ ß.
Succi agrimoniæ, Fumi terræ ana ℥ iij.
Succi pomorum dulcium ℔ j.
Passularum, Polypodii ana ℥ ij.
Croci ʒ j.
Fiat decoctio in aqua & aceto q. s. in qua dissol-

ve sacchari q.s. Fiat syrupus perfectæ coctionis. Dosis ab ℥ j ad ℥ iij. Prodest morbo comitiali, melancholiæ, morbo Gallico, & omnibus affectibus, à melancholia & pituita, præsertim salsa. *Rondelet.us.*

Syrupus è pomis regis Saporis.

℞. Succi pomorum dulcium ℔ ij.
Borraginis, Buglossæ ana ℔ j ß.
Folliculorum sennæ ℥ ij. Croci ʒ j.

Sena contrita horis xxiv. succis maceretur: semel aut bis fervefiat, coletur, expressum cum sac. ha. ri libris duabus percoquatur in syrupum. Crocus panno lineo ligatus inter coquendum inmittetur. *Mesues.*

Syrupus de succo Borraginis.

℞. Succi Borraginis depurati ℔ iij.
Sacchari despumati ℔ ij.
Coquantur in syrupum.

ANNOTATIO.

Succus Borraginis prius est clarificandus cum albuminibus ovorum: alioquin plus satis mucilaginosus fieret. Syrupus.

* Cor ipsum roborat, ejusq; tremorem & syncopen sanat: maniacos & melancholicos juvat.

Syrupus de succo Buglossæ.

℞. Succi Buglossæ depurati ℔ iij.
Sacchari ℔ ij.
Coquantur usq; ad syrupi consistentiam. * Cor confortat, lætitiamq; generat.

ANNOTATIO.

Succus Buglossæ difficulter exprimitur: nam fit mucilago, dum tunditur buglossa: ideò tusa dimittenda est per noctem in frigido loco, & postridie exprimendus succus, atq; cum albuminibus ovorum clarificandus. Cordus.

DE SYRUPIS CONCOQUENTIBUS MELANCHOLIAM IN HEPATE & LIENE.

Syrupus de Epithymo.

℞. Epithymi ℥ xx.
Myrobalanorū Citrinorum, Indorū ana ʒ xv.
Cuscutæ, Fumiterræ ana ʒ x.
Thymi, Buglossæ, Calaminthæ,
Myrobalanorum, Emblicorum,
Bellericorum, Glycyrrhizæ,
Polypodii, Asari, Stœchados ana ʒ vj.
Rosarum, Fœniculi, Anisi ana ʒ ij ß.
Prunorum N. xx.
Passularum enucleatarum ℥ iv.
Tamarindorum ℥ ij ß.
Aquæ ℔ x. vel quantum sufficit.

Bulliant secundum artem colaturæ adde
Sacchari ℔ iv. Sapæ ℔ ij.
Fiat syrupus.

Sapa est mustum optimum ad tertias decoctum.

* Atram bilem, & alios humores utiliter vacuat: ob id morbos ex his natos, ceu, elephantiasin, cancrum, ulcera maligna, fistulosa, psoram, lepram præcavet, curatque. *Mesues.*

A

Syrupus de lupulo.

℞. Succi lupuli depurati ℔ iv.
Succi fumiterræ depurati ℔ ij.
Sacchari ℔ vj.

Coquantur secundùm artem.

* Refrigerat, & collectionum impetus lenit, bilem regio morbo laborantibus detrahit, pituitam in aqua inter cutem exigit per alvum.

Syrupus de Scolopendrio.

B ℞. Scolopendrii veri, seu Ceterach,
Phyllitidis, id est, Linguæ cervinæ,
Endiviæ, Hepaticæ,
Absinthii, Cichorii ana M. ß.
Cuscutæ P. ß. seu ʒ j.
Sem. communium frig. majorum ana ʒ ij.
Flor. Borraginis,
Flor. Buglossæ, Capillorum Veneris ana M. j.
Rad. Fœniculi, rad. Petroselini,
Rad. Rusci ana M. ß.

C Cū sufficiente quantitate aquæ & sacchari, fiat syrupus secundùm artem, qui aromatizetur cum Laccæ, Cassiæ ligneæ, Maceris pro Folio ana ʒ ij. Ligentur in panno raro, & bulliant in syrupo. Prodest in affectibus jecoris, & lienis, eorūdem obstructionibus, & morbis inde enatis.

Syrupus splenicus.

℞. Epithymi, Cort. rad. Capparorum,
Linguæ cervinæ, Fructuū Tamarici pro quibus substitue cort. med. Fraxini, Cort. med.
D Rad. Salicis, rad. Rubiæ tinctorum,
Ireos Florentinæ, rad. Acori vulgaris,
Rad. Asari. Sem. Anisi, Fœnic. Cymini ana ℥ [illegible]

Macerentur simul omnia in ℔ iv. aquæ & libris duabus aceti, horis 24. Deinde coquatur omnia ad consumptionem tertiæ partis, reducendo deinceps ad libras quatuor. Expressioni colatæ adde mellis Hispanici despumati ℔ ij ß. Coquantur secundùm artem ad syrupi consistentiam. *Fran. Pedemontanus.*

Syrupus de succo fumiterræ major.

E ℞. Myrobalanorum Citrinarum,
Chebulanum ana ʒ xx.
Flor. Borraginis, Buglossæ, Violarum,
Absinthii, Cuscutæ ana ℥ j.
Glycyrrhizæ, Rosarum rub. ana ℥ ß.
Epithymi, Polypodii ana ʒ vij.
Prunorum N. c.
Passularum, nucleatarum ℔ ß.
Tamarindorum Pulpæ cassiæ fistulæ ana ℥ i[illegible]
Aquæ fontis ℔ x

F Coquantur omnia præter Cassiam & Tamarindos secundùm artem ad tertias: deinde cola, & colatura adde

Cassiam & Tamarindos, & succi fumiterræ depurati, sacchari albissimi ana ℔ ij.

Coquantur lento igne ad mistam consistentiam, & repone. * Syrupus fumariæ major ventriculum & hepar roborat, obstructiones aperit, cutis morbos, præcipue ab humore [illegible] vel ul[illegible] o[illegible] [illegible], psoram, lepram, impetiginem, serpiginem curat. *Mesues.*

Syrupus fumariæ minor.

℞. Myrobalanorum flavarum ℥ ij.
Violarum, Cassuthæ, Absinthii ana ℥ j.
Aquæ ℔ vij.
Succi fumariæ cocti & purgati, sacchari ana ℔ ij.

Coque omnia usque ad partem tertiam. Expressum cum succo fumariæ & saccharo percoque. Quidam scammonii ℥ ß. panno lineo raro ligatam, in eo suspendunt. * Syrupus fumariæ minor hepatis obstructionem aperit ob id dictũ sanat, pituitam salsam & bilem ustam vacuat: proinde psoram, lepram, pruritum, & alia cutis vitia inde orta sanat, & corporis colorem floridum reddit. *Mesues.*

Syrupus è succo fumariæ, simplex.

℞. Succi Fumiterræ crudi ℔ iij.
Sacchariboni ℔ ij. vel ℔ ij ß.

Coquantur simul, & despumentur, quoad syrupi consistentiam acquirant. * Ad eadem valet, ad quæ supradicti. *Medici Colonienses.*

DE SYRUPIS PURGANTIBUS BILEM.

Infusio rosarum seu syrupus rosatus solutivus, sive Muccharum.

℞. Infusionis rosarum secundum artem novies iteratæ ℔ x.
Sacchari tantundem.

Coquantur in syrupi consistentiam. Nonnulli cum Melle conficiunt. Dosis, ab unciis duabus ad ℥ iij. * Bilem purgat. *Mesues.*

Infusio violarum.

Infusio violarum eodem modo fit quo rosarum infusio.

Syrupus ex floribus persicis.

℞. Florum persicorum recentium ℔ iij.

In aquæ vel roris maialis calefactæ libris septem, & dimidia, per horas octo, septies aut novies macerantur, deinde hujus dilutæ libræ duæ, cum sacchari sesquilibra, aut duabus, ad syrupi spissitudinem incoquantur. * Hic syrupus acres tenuesq; humores in biliosis febribus, ad pondus trium unciarum, vel quatuor instar exhibitus, educit. *Anaernacus.*

Syrupus de cichorio cum rhabarbaro.

℞. Endiviæ domesticæ,
Endiviæ sylvestris,
Cichorii, Taraxacon ana M. ij.
Cicerbitæ, Epaticæ,
Scariolæ, Lactucæ,
Fumiterræ, Lupulorum ana M j.
Hordei non excorticati ℥ ij.
Vesicariæ, id est, Alkekengi.
Glycyrrhizæ, Capillorum Veneris,
Asplenii, Polytrichi,
Adianthi ana ʒ vj.
Rad. Fœniculi, Apii, Asparagi ana ℥ ij.

Coquantur in aqua sufficienti, & percolentur: A deinde cum saccharo albo clarefacto fiat syrupus. pro cujus unaquaq; libra inter coquendum adjiciantur

Rhabarbari optimi ʒ ß.
Spicæ nardi ℈ iv.

Colligato in linteolo raro, quod sæpe exprimatur, dum syrupus cõsistentiam justam nanciscatur. * Valet contra omnem materiam venenosam in alterando & mundificando eam, & pro priè in anthrace, & similibus: valet &. in febre pestilentiali. B Confortat cor & nutritiva, mundificat materias per urinam & secessum, & facit appetere cibum, ac inducit somnum. *Nicol. Florent.*

Syrupus de Rhabarbaro solutivus.

℞. Rhabarbari optimi ℥ ij ß.
Fol. Senæ ℥ j ß.
Florum Violarum M. j.
Cinnamomi ʒ j ß.
Zingiberis ʒ ß.
Aquarum Betonicæ,
C Cichorii,
Buglossæ ana ℔ j ß.

Fiat omnium infusio per noctem, mane ebullitione & expressione facta, colatura decoquatur in syrupum cum sacchari albi libra, aut quantum sufficit. adde

Syrupi rof. lax. ℥ iv.

Hic paratur Augustæ Vindelicorum ad prędicta omnia valentior, citra molestiam in pueris, & delicatulis alvum subducens, utramq; bilem deturbans, D & est in usu propemodùm quotidiano. *Augustani.*

Mel Mercuriale, è succo herbæ Mercurialis.

℞. Succi crudi Mercurialis ℔ iij.
Mellis puri Hispanici ℔ ij.

Simul coquẽdo, despumandoque ad syrupum. *Medici Colonienses.*

E DE SYRUPIS PURGANTIBUS PITUITAM.

Syrupus ex Bryoniæ radicum succo.

℞ Succi crudi radicum Bryoniæ, Mellis Hispanici, vino generoso despumati ana partes æquales.

Coquantur leniter in vase terreo vitreato, donec fluxilis syrupi consistentiam habeat, continenter despumando. Exprimatur autem succus F tempore Maji, cœli constitutione sicca serius enim expresso, in luxuriantem herbam transfusa fuerit succositas radicis.

Syrupus de bryonia compositus.

℞. Succi bryoniæ ℥ v.
Aquæ decoctionis Origani,
Hyssopi sicci, Libystici, Seselcos,
Cardamomi, stœchados ana ʒ j.
Sapæ, Uvarum passarum ana ℔ ß.
Mellis ℔ ij.

* Syrupus de bryonia idem valet, quod medicamentum. Dantur ℥ ij. *Mesues.*

Oxymel phlegmagogum.

Oxymel phlegmagogum fit ut oxymel de radicibus, si inter coquendum medulla seminis Cnici panno lineo raro ligata mergatur, & identidem confricetur. Potentiùs vacuabit, si etiam turbith cum Zingibere nodulo prædicto addatur. *Mesues.*

Syrupus hermodactylis.

℞. Quinq; radicum ana ℥ j.
Sem 4. frig. majorum ana ℥ j ß.
Hyssopi, Capillorum Veneris,
Aspleni ana M. ß.
Violarum M. j ß.
Flor. Rorismarini, Borraginis ana M. j ß.
Cyperi ʒ iij.
Chamomillæ ʒ ij.
Passularum ℥ j.
Senæ ʒ ij. (an potiùs ℥ ij.)
Hermodactylorum, Cuscutæ ana ℥ ß.
Anisi, Fœniculi, Carui ana ʒ ij ß.
Polypodii ℥ iij.
Agarici ʒ ij.
Coquantur in aquæ ℔ iij. & colaturæ adde
Sacchari ℔ j ß.
Rosarum ℥ j.
Rhabarbari ʒ iv ß.
Turbith ʒ iij.
Hæc tenuissimè trita, inq; panno ligata suspendes in syrupo cocto secundùm artem. *Nicolaus.*

Oxymel vacuans melancholiam.

℞. Thymi, Calaminthes, Agarici,
Buglossi hortens. & erratici,
Glycyrrhizæ ana ℥ j.
Polypodii ℥ iij.
Chamædryos, Chamæpityos.
Stœchados, Spinæ albæ ana ʒ v.
Passularum ℔ ß.
Macera 24 horis: adde
Aceti albi, succi buglossi ana ℔ ij ß.
Aquæ ℔ ij.
Coque igne lento ad dimidias, cola. & adde
Mellis ℔ iij.
Percoque, inter coquẽdum autem epithymi ℥ j. Ellebori nigri aur. iij. nodulo ligata mersaq; sæpe confricentur. *Mesues.*

DE SYRUPIS PURGANTIBUS HUMORES MIXTOS.

Syrupus Diasereos.

℞. Intybi, latifolii, Cichorii ana M. j.
Adianthi albi, nigri, Agrimoniæ,
Scolopendrii, Lupuli, Fumariæ ana M. ß.
Vesicariæ, id est, Alkekengi ʒ iij.
Violarum P. j.
Rad. Apii, Fœniculi, Asparagi ana ℥ ß.
Polypodii quercini ℥ j.
Glycyrrhizæ ʒ vj.
Sem. Cnici ℥ j ß.

A Sem. 4. frigid. majorum ana ʒ ij.
Hordei non excorticati P. ij.
Sem. Endiviæ, Cichorii ana ʒ j ß.
Uvarum passarum ℥ j.
Pruna Damascena paria x.
Florum Borraginis, Buglossæ,
Violarum ana P. j.
Myrobalanorum Citrinorum,
Chebulorum ana ℥ ß.
Omnia in aqua ad tertias decoquantur, & in hu-
B jus decocti jure colati libra & semisse, macerentur seorsim
Rhabarbari electi ℥ ij ß.
Agarici trochiscati ℥ j.
Foliorum senæ ℥ j ß.
Zingiberis, Cinnamomi ana ʒ j.
Expressis colatisque, iterum adde
Sacchari optimi ℔ j.
Syrupi rosarum solutivi ℥ iij.
Mixta omnia rursus modicè coquantur ad ju-
C stam spissitudinem. * Ex hoc syrupo interdum cochleare unum vel semunciam, cum modica hordei aqua, cui cinnamomi aliquid incoctum sit, pueris bile suffusis, vel obstructionem & duritiem viscerum expertis, aut lumbricis infestatis ante cibum salubriter exhibuimus: provectioribus, tum viris, tum mulieribus, in similibus affectibus duo cochlearia, cum syrupi violacei, aut rosacei solutivi uno & quaternis aquæ intybi, aut hordei, aut alterius, morbo convenientis, va-
D lentioribus uncias duas, cum una syrupi rosolutivi, & aquæ cichorii duabus. Quòd si æger delicatus sit, & febri careat, aquæ ex cinnamomo distillatæ cochleare unum aut alterum admisceatur. *Andernacus.*

Syrupus Diacnicu.

℞. Adianthi, Hyssopi, Thymi,
Origani, Chamædryos, Chamæpityos,
Scolopendrii, Buglossæ ana M. ß.
E Cuscutæ, Vesicariæ ana ℥ ß.
Rad. Angelicæ, Glycyrrhizæ,
Fœniculi, Apii, Asparagi ana ℥ j.
Cort. Tamaricis ℥ ß.
Polypodii ℥ j ß.
Sem. anisi, Fœnic. Ammeos, Dauci ana ℥ j.
Sem. Cnici contusi ℥ iv ß.
Passularum enucleatarum ℥ ij.
Decoquantur in aqua ad tertias, colentur deinde adde
F Senæ Alexandrinæ ℥ ß.
In Jure decocti per noctem macerentur. adde
Agarici trochiscati ℥ ß.
Zingiberis ʒ j.
Rhabarbari ʒ vj.
Hæc sequenti die colentur, validèq; exprimantur. postea
Sacchari albiss. ℔ j.
Syrupi ros. solutivi,
Syrupi Violacei solutivi ana ℥ ij.
Syrupi acetosi simpl. ℥ ij.
Misceantur, atque iterum modicè coquantur, dum

dum satis spissescant. Ex hoc syrupo unciæ duæ adultis cum aqua stillatitia hyssopi aut thymi, aut pulegii unciæ instar, cinnamomi semuncia, aut cochleari rectè exhibentur. Pueris & delicatis mulieribus ℥ j. cum syrupi rosar. solutivi semuncia, & aqua cinnamomi stillatitia ex vino modica.* Idoneus est autumno, & hyemis Verisq; initio: febribus longis, quotidianis, quartanis, & obstructionibus viscerum, lienis, & jecoris, ex pituita & crassis humoribus creatis, necnon & aqua inter cutē laborantibus. *Andernacus.* A

DE SYRUPIS MINUS usualibus alterantibus.

Syrupus alterans bilem flavam.

℞ Scariolæ, Lactucæ, Rostri porcini,
Buglossæ, Borraginis ana M.j.
Prunorum, Sebesten ana paria v.
Sem. 4. frig. major. ana ʒ ij.
Sem. Anisi ʒ j.
Flor. Borraginis, Violarum, Buglossæ ana P.j.
Fiat decoctio, & in ℔ j. dissolve sacchari quantum sufficit: & fiat syrupus. *Rondeletius.*

Syrupus contra pleuresin & peripneumoniam, phthisicos & hecticos.

℞. Aquæ ℔ iv.
Violarum ℥ ij ß.
Glycyrrhizæ, papaveris albi ana ℥ ß.
Sem. Citoneorum, sem. Malvæ,
Medullæ sem. bombacis,
Medullæ sem. Citoneorum,
Melonum, Cucumeris, Cucurbitæ,
Portulacæ, Tragacanthæ,
Gummi Arabici ana ʒ ij.
Omnia in sacculo benè trita ponantur, & sacculus in prædicta aqua ponatur, & bulliat ad medietatem, & sacculo abstracto ab aqua ℔ ij. sacchari ponantur, & fiat syrupus clarificatus. *Nicolaus.*

Syrupus Ambrosii provocans sudorem & sitim extinguens, utilis in febribus.

℞. Milii excorticati quantitatem convenientem, decoquatur donec crepet. Deinde ℞. ℥ v. vel circà ejus jusculi bullientis & infunde vini albi odoriferi ℥ ij & sic calidum da patienti, ac bene cum coopertis, tunc mirum in modum sudabit.

Syrupus contra acutas & peracutas passiones.

℞. Succi portulacæ,
Melonum ana ℔ j.
Vel cum aqua decoctionis citrul. melon. & cucurb. vel cap. Ven. herbæ hepaticæ, polytrichi, adianti, Ceterach. In aqua ista, vel in succo prædicto fac bullire
Liquiritiæ mundatæ & tritæ,
Tragacanthæ, Violarum ana ℥ j.
Prunorum N.v.
Sempervivæ aut Cotyledonis ℥ j.
Deinde coletur. & colaturæ adde sacchari ℔ j. & fiat syrupus & clarificetur: deinde psyllium & sem. Citon. ana ℈ j. In sacculo mitte santali albi & rub. spodii, berberis, rosę portul. lact. scariol. ana ʒ ß. pulverisato, & hotum pulverem in eodem sacculo pone, & ibidem Rhabarb. pulver. ʒ j. Hæc simul bullire facias usque ad decoctionem. Datur cōtra acutas & peracutas sine Apostemate cum aqua frigida. *Nicolaus.* B

Syrupus contra omnem fluxum ventris.

℞. Sacchari ℔ j.
Aquæ Rosarum, vel pluvialis ℔ j ß.
Myrti ℥ j.
Rosarum, Sumach, Acaciæ, Balaustiæ,
Spodii, Hypocistidis ana ℥ ß.
Sorbarum mundat. N.x.
C Mespilorum viridium N.v.
Cornarum, vel prunorum immatur. N.x.
Tragacanthæ, Glycyrrhizæ,
Gummi Arabici ana ʒ ß.
Terenda terātur, & bulliant in suprà dicta aqua, donec ad quantitatem unius libræ deveniant, & colaturæ ponatur saccharum prædictum, & fiat syrupus. & clarificetur. *Nicolaus.*

Syrupus de papavere contra omnem ventris solutionem.

D ℞. Capita papaveris recent. N.cj.
Plantaginis,
Balaustiæ, Gallarum,
Prunellarum immatur. ana ʒ j.
Conficitur sic: Omnia ista in aquæ pluviæ q.s. dimitte per biduum, in tertio verò die coque aquam benè usq; ad consumptionem medietatis, postea cola per pannū fortiter. Cùm autem colata fuerit admisce illi colaturæ tertiam partem
E mellis & iterum coque, donec ad spissitudinem mellis redigatur, & tunc conde in vase vitreo & cùm opus fuerit, in ʒ j. aquæ mitte ʒ ß. syrupi. *Nicolaus.*

DE SYRUPIS ALTErantibus pituitam.

Syrupus ad Epilepsiam.

℞. Succi cardui benedicti, depurati, & ad spissitudinem cocti ℥ iv.
F Succi millefolii eodem modo parati ℥ ij ß.
Sacchari albiss. ℥ iv.
Decoquantur s. a. De quo sumat in septimana bis vel ter cochlearium unum: vel cum ℈ j. Theriacæ, vel sine. *Crato.*

Syrupus alterans pituitam.

℞ Rad. Apii, Petroselini,
Fœniculi, Asparagi ana ℥ j.
Hyssopi, Betonicæ ana M.j.
Sem. anisi ʒ iij.
Passulatum, Ficuum ana paria xx.

Flor. Anthos, Stœchados,
Borraginis, Buglossæ ana P. j.
Glycyrrhizæ ℥ j.
Fiat decoctio, & in libra una & semisse, dissolve mellis despumati vel rosᶠ. quantum satis est. *Rondeletius.*

Syrupus ex quinta essentia Fioravanti.

℞. Aquæ vitæ optimæ & circulatæ ℥ xij.
Olei sulphuris ʒ vj.
Olei vitrioli ℥ ß.
Olei Tartarei ʒ vj.
Zulapii rosacei ℔ iv.
Moschi ℈ ß.
Misce & fiat syrupus. Magnarum virium est.

Syrupus saccharatus.

℞. Vini optimi ℔ iij.
Sacchari albiss. ℔ j.
Coquatur ad lentum ignem more syrupi: serva & utere cum duabus partibus aquæ decoctæ. Senibus frigidis & debilibus convenit, & quibus humor nativus, & calor naturalis minuuntur. Nutrit enim & sanguinem generat & replet partes principales spiritibus. *Rabi Moyses.*

Syrupus de Cinnamomo, noster.

℞. Mivæ Cotoneorum, vel
Syrupi de Cort. mali citri ℔ ß.
Quintæ essentiæ Cinnamomi ℥ ß. vel
Olei Cinnamomi,
Tincturæ auri ana ʒ ij.
Misce optimè. Ad eadem valet, ut supradictus.

Syrupus de Cinnamomo, noster.

℞. Syrupi de cort. mali Citri, vel mivæ cotoneorum ℥ iv.
Quintæ essentiæ Cinnamomi, circulatæ ʒ iij. vel ℥ ß. Tincturæ auri vitæ ʒ ij.
Misce. Senibus debilibus confert.

Syrupus ad menses provocandos.

℞. Rad. Apii, Fœniculi, Petroselini,
Asparagi, Rusci ℥ iij.
Radic. Rubiæ major ℥ ij.
Radic. Quinque folii, Eryngii ana ℥ j.
Pulegii utriusq;, Calaminthæ, Orig. ana M. j.
Semin. 4 frig. major. ana ʒ j.
Florum Anthos, Leucoi ana P. ij.
Flor. genistæ P. j.
Fiat decoctio in aqua & vino, in quibus per noctem radices macerentur & in colaturæ ℔ ij. dissolve mellis despumati ℥ iv. Sacchari quantum satis est fiat syrupus aromat. cum Cinnamomi ℥ j. Dator paulo ante quàm fluant menses, aut cùm instat tempus purgationis. *Rondeletius.*

ANNOTATIO.

Notandum, quòd si hujusmodi serapia non tam copiosum saccharum, ut syrupi veri, recipiant, & non ad perfectam syrupi usque consistentiam coquantur, sed dilutiora parentur, ea rectius apozemata appellari.

A
DE SYRUPIS ALTERANTIBUS BILEM ATRAM.

Syrupus alterans bilem atram.

℞. Endiviæ, Scariolæ, Buglossæ, Borraginis, Violarum, Lactucæ, Portulacæ ana M. j.
Passularum ℥ ij.
Sem. 4. frig. major. ana ʒ iij.
Flor. Borraginis, Buglossæ ana P. j.
Violarum P. ij.
B Fiat decoctio, & in colatura dissolve sacchari quantum satis est: & fiat syrupus. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Rad. Buglossæ, Enulæ, Glycyrrhizæ ana ℥ j.
Rad. graminis, Asparagi, Apii ana ℥ ß.
Rad. Satyrionis ʒ vj.
Passularum ℥ j.
Capillorum Veneris, Violarum, Melissæ, Cichorii ana M. j.
C Calaminthæ, Chamædryos, Chamæpityos ana M. ß.
Sem. 4. frig. major. ana ʒ j.
Sem. Bombacis ʒ iij.
Sem. Apii, Petroselini ana ʒ ij.
Flor. Buglossæ, Borraginis, Anthos, Violarum ana P. j.
Fiat decoctio. In colatura dissolve sacchari quãtum satis est. & fiat syrupus *Rondeletius.*

Syrupus ad atram bilem, alius.

D ℞. Flor. Borraginis, flor. Buglossæ, flor. Melissæ, Flor. Violarum, Capillorum Ven.
Endiviæ, Cuscutæ, Polypodii, Senæ,
Epithymi ana M. j.
Prunorum Damasc. N. xx.
Pomorum odoratorum N. x.
Passularum ℥ j.
Glycyrrhizæ ʒ ß.
Coquantur in aqua omnia præter Epithymum & aromata, donec pars tertia consumatur. De-
E coctio expressa postea cum saccharo iterum & Epithymo moderatè coquatur: postremò insundantur aromata, scilicet cinnamomũ atq; crocus. Hujus syrupi aurora calfacti ℥ iij bibantur simulq; ℥ ij. aut ℥ iij. aquæ Buglossæ. *Marsilius Ficinus.*

Syrupus ad Melancholiam.

℞. Aquarum Fumiterræ, Lupulorum, Absinthii, Capill. Ven ana ℔ v.
Polypodii Quercini ℔ j.
F Fol. Senæ, Epithymi ana ℥ iv.
Flor. Borrag. Buglossi ana M ij.
Capill. Ven. M. j.
Glycyrrhizæ, Passularũ, Cinnamomi,
Quatuor sem. frig. ana ℥ ij.
Fiat decoctio s. a. de Colatura ℞. ℔ iv. qb adde Succi borraginis, succi Buglossæ, succi Lupulorum ana ℥ ij.
Mellis ℥ vj
Sacchari albi q. s. est.
Fiat syrupus secũdum artem: aromatizetur cum moscho & ambra. *Fioravantus.*

DE

DE SYRUPIS PURgantibus.

Syrupus purgans bilem.

℞. Rad. Cichorii ℥ j.
Glycyrrhizæ rasæ ʒ ij.
Cichorii, Scariolæ, Buglossæ, Borraginis,
Rostri porcini, id est, Sonchi, Dentis leonis ana M. j.
Prunorum, Sebesten ana paria xx.
Passularum paria x.
Anisi ʒ ij.
Tamarindorum ℥ j.
Senæ Orien. Me... sem. Carthami ana ʒ iij.
Flor. Borraginis, Buglossæ Violarum ana P. j.
Fiat decoctio. In colatura dissolve sacchari quantum satis est: fiat syrupus, addendo post clarificationem, vel in clarificatione ipsa, succi rosarum ℥ ij vel syrupi rosati laxativi ℥ iv. cinnamomi ʒ ij. Misce, & fiat syrupus. *Rondeletius.*

Syrupus purgans pituitam ex thorace.

℞. Radicum Apii, Fœniculi, Apii, vel Asparagi ana ℥ j.
Hyssopi, Betonicæ ana M j.
Marrubii M. ß.
Sem Anisi ʒ iij.
Passularum, Ficuum ana paria xx.
Florum Anthos, Stœchados, Borraginis, Buglossæ ana P. j.
Glycyrrhizæ ℥ j.
Fiat decoctio. In colaturæ ℔ ij. adde
Polypodii ℥ j.
Medullæ sem Carthami contusi ℥ ij.
Agarici trochiscati ʒ ...
Anisi Fœniculi ana ʒ j.
Concoquantur colaturæ adde
Mellis violati, vel rosacei, quantum satis est: & fiat syrupus. *Rondeletius.*

Syrupus purgans melancholiam.

℞. Radicũ Buglossę, Glycyrrhizę rasæ ana ℥ j.
Cichorii, Scariolæ, Borraginis, Buglossæ,
Fumiterræ, Violarum, Mercurialis ana M j.
Passularum ℥ ij.
Seminis Cucurbitæ, Melonum, Citrulli,
Cucumeris, Anisi ana ʒ iij.
Senæ Orientalis, Polypodii, Origani,
Epithymi ana ℥ j.
Tamarindorum ℥ ß
Flor Borraginis, Buglossæ, Violarum ana P. ij.
Misce, & fiat decoctio. In colatura dissolve sacchari quantum satis est: & fiat syrupus. Addatur syrupi rosarum laxativi ℥ iv. * Bilem & melancholiam purgat. *Rondeletius.*

Syrupus de Polypodio fortis.

℞. Polypodii recentis ℔ j.
Corticum Ellebori nigri præparatorum ℥ ß.
Foliorum senæ ℔ ß.
Epithymi,

A Radicum Bugloss.
Flor. Borraginis, Stœchados,
Passularum, Prunorum ana ℥ j.
Liquiritiæ rasæ,
Sem. Fœniculi,
Turbith, Agarici ana ℥ ß.
Fumariæ, Melissæ, Betonicæ ana M. j.
Cinnamomi, Nucis myristicæ ana ℥ j.
Croci ℈ j.
Fiat decoctio ex aqua: macerentur horis duo-
B decim: colaturæ adde
Succi Fumariæ ℔ x.
Lupulorum, Betonicæ ana ℔ ß.
Pomorum ℔ j.
Sacchari optimi quod satis sit.
Fiat syrupus. hic validè Melancholiam purgat si sumantur ℥ iv. bis aut ter in mense. *Heurnius.*

Syrupus de Elleboro.

℞. Ellebori nigri ℥ ß.
Succi pomorum dulcium ℥ x.
C Radicum Buglos. Borraginis, Polypodii,
Epithymi ana ℥ j.
Folliculorum & foliorum Senæ,
Chamæpithyos, Stœchados ana ʒ vj.
Flor Borragin Buglos.
Fumariæ, Lupulorum ana P j.
Capillorum Veneris, Agrimoniæ,
Chamædryos ana M j.
Schœnanthi ℥ ß
D Fiat decoctio ad libras duas: huic decocto adde
Succi pomorum,
Sacchari albi ana ℔ ij.
Fiat syrupus. Dosis est quantitas duarum unciarum. *Heurnius.*

Oxymel Elleboratum maius Iuliani, purgans Phlegma & melancholiam.

℞. Rutæ, Thymi Dictamni Cretici, Hyssopi,
Pulegii, Marrubii, Cardui benedicti,
Spicæ Celt. Cort. sambuci ..., ana M. j.
E Calami montani P. ij.
Sem. Anisi, Ocymi, urticę Ro... anethi aā ʒ ij.
Rad. angelicæ, althęæ, ari, ...,
Aristolochiæ longæ, rotundæ, Clematitidis,
Turbith ana ℥ j.
Iridis nostræ, Costi, Polypodii ana ℥ j.
Ellebori nigri, Esulæ,
Cort. rad Ellebori albi,
Agarici ana ʒ ij.
Omnia trita infunde in aceti acerrimi ℔ vj. vel
F quantum sufficit: triduo in Sole, vel ad fornacē, in vitreo vase obturato. Tum decoquātur in olla vitreata ad dimidium fere, tum colabis modicè exprimendo, addesq; mellis despumati, sacchari ana ℔ j. ad consumptionem aceti decoques ad syrupi consistentiam. Dosis, ad movendam alvum, ab ℥ ß. usq; ad ʒ vj. cum decoctione senæ & polypodii, vel syrupo violato, aliove solutivo. * Confert Epilepsiæ, asthmati & omnibus morbis, à materia frigida, crassa, tenaci, à phlegmate & melancholia dependente. *Gesnerus.*

Oxymel elleboratum, minus.

℞. Calamenthi, Thymi, Pulegii, Cardui benedicti,
Rosarum rubr. Menthæ crispæ ana P.j.
Sem. anisi, Ocymi, sem. Urticæ Romanæ,
Sem. Anethi ana ʒ j.
Rad. Angelicæ, rad. Fœniculi, Althææ, Scillæ,
Iridis nostræ, Turbith ana ℥ ß.
Ellebori albi, Esulæ præparatæ ana ʒ ij.
Rad. Asari ʒ j ß.
Galangæ, Cinnamomi,
Calami aromatici ana ʒ j.

Infunde in aceti fortissimi ℔ ij ß. ut prædictum est, & cùm media pars bulliendo fuerit absumpta, adde facchari, Mellis despumati ana ℥ v. Fiat syrupus, qui aromatizetur, cum Croci, Cinnamomi, Macis, Zingiberis ana ℈ j, in sacculo intùs suspensis. Dosis ac vires, ut in majore. *Gesnerus.*

Oxymel compositum Gesneri, validè Melancholiam purgans.

℞. Epithymi ʒ x.
Polypodii ʒ vj.
Buglossi ʒ xv.
Thymi, Hyssopi, Chamæpityos ana ℥ ß.
Capillorum Veneris ʒ v.
Turbith ʒ vj.
Ocymi, Melissæ, Caryophyllorũ, Spicænardi, Malabathri, Cardamomi ana ʒ iij.
Radicis & seminis Endiviæ,
Seminis cassuthæ ana ʒ xij.
Conservæ rosatæ ad pondus omnium.

Infunde hæc in aceto puro, horis 24. (sit copia aceti, qua obruātur cuncta) postridie adde aquæ libras quinq; : leniter excoquantur, dũ redeat ad aceti primam copiam: fiat colatura, & adjecto facchato coquatur. Datur ad uncias duas cũ semisse. Gesnerus, cujus descriptio epistolis ejus annexa est.

Syrupus ad ascitem.

℞. Passularum ℥ ij.
Fol. Brassicæ marinæ M.j.
Thymeleæ vel Chameleæ M ß.
Seminis Hederæ, sem. Seseleos ana ʒ iij.

Fiat decoctio. In libra una dissolve
Syrupi Endiviæ simplicis ℔ j. vel
Syrupi Endiviæ comp. ℔ ß.

Fiat syrupus aromatizatus cũ Cinnamomi ℥ ß. vel Spicæ Celticæ ʒ j. Loco syrupi poni possunt species cichorii & herbæ capil. atque syrupus inde confici hoc modo.

Alius ad idem.

℞. Rad. Valerianæ, rad. Rubiæ major.
Cyclaminis ana ℥ ij.
Rad. Apii, Petroselini ana ℥ j.
Endiviæ, Scariolæ, Capill. Veneris,
Agrimoniæ ana M j.
Seminis Hederæ ℥ j.
Brassicæ marinæ M. j.
Chameleæ, Thymeleæ ana ℥ j.

A Passularum mundat. ℥ iv.
Anisi ʒ iij.

Fiat decoctio. & in ℔ j ß. dissolve facchari quantum satis est, fiatq; syrupus aromat. cũ specie Celticæ ʒ iij vel cinnamomi. Dentur ℥ iv. per se, si sit mediæ coctionis: vel cũ aquis endiviæ & cichorii, si sit coctus ad perfectionem. *Rondeletius.*

Syrupus ad anasarcam.

Si sit anasarca, prædictis adjungēda erũt medicamenta magis incidentia, attenuantia, & alB terantia: ut Enulæ camp. rad. Apii, Petroselini, Rubiæ majoris, in majori quantitate: & pituitam purgantia: ut Agaricus, semen Carthami, Sena, Polypodium: aut prædicta medicamēta trahentia aquas, decoquenda in syrupis ad pituitã purgandam præscriptis. *Rondeletius.*

Syrupus ad tympanitem.

℞. Passularum ℥ ij.
Sem. Petroselini, Apii, Seseleos ana ʒ ij.
C Radicum Asari, Valerianæ ana ʒ ß.
Menthæ, Absinthii, Betonicæ ana M.ß.
Marrubii M.j.
Mercurialis, Brassicæ marinæ ana M.ß.
Senæ Orientalis, seminis Carthami ana ʒ vj.
Florum Anthos, Genistæ ana P. j.

Fiat decoctio. In ℔ j ß. dissolve facchari quantum satis est: fiat syrupus aromat. cum diagalangæ ʒ ij. vel aromat. ros. ʒ j. de alternis diebus. *Rondeletius.*

ANNOTATIO.

D *Cæterùm si hydrops est cum scirrho lienis, tunc incidentia & splenetica adjungimus: ut cort. rad. Capparorum, Sambuci, vel Fraxini, Populi, aut Tamariscis: ac in aceto macerentur, & decoquantur, ut suprà dictum.* Rondeletius.

DE SYRUPIS PURgantibus mixtos humores.

Syrupus Hepaticus ad humores mixtos.

E ℞. Hepaticæ nobilis, Acidulæ, Cichorii,
Dentis leonis, Endiviæ, sonchi lævis ana M j.
Capillorum Veneris, Eupatorii vulgi,
Linguæ cervinæ, Lupulorum,
Fumi terræ ana M.ß.
(addi potest Cassutha, Asarum, Anisum)
Florum cordi studentium ana P.j.
Radicum aperitivarum,
Fructuum alkekengi ana ℥ ß.
Polypodii quercini recentis ℥ j.
Glycyrrhizæ rasæ ʒ vj.
Seminis carthami ʒ ij.
Semin. quatuor frigidorũ malorum ana ʒ ij.
Hordei P ij.
Sem. Endiviæ, Cichorii ana ʒ j ß.
Passularum ℥ j ß.
Pruna N xij.
Myrobalanorum citrinorum & Chebulorum ana ℥ ß.

Coque ex aqua ad tertias, in colati juris sesquilibra, macerentur.

Agarici

Agarici recenter trochiszati ℥ j.
Foliorum Senę mundatorum à pulvere & stipitibus ℥ j ß.
Zingiberis, Cinnamomi ana ℥ j.
Iterum expressis, adde Sacchari ℔ j.
Syrupi rosati solutorii ℥ iij.
Iterū igni reddantur, dū lentescat succus. Datur ℥ ß. pueris cum aqua hordei cui cinnamomū incoxit, in ictero & viscerū infarctu ac eorū duritie provectioribus propinatur ℥ j. cū ℥ ij. Syrupi violati, aut rosati solutorii: adjecto liquore Intybi aut Aqua hordei: robustiorib. ℥ ij. cū ana Syrupi rosati: quód si febri implicitus ęger non sit, cum ℥ j. Aquæ cinnamomi sumi poterit. *Heurn.*

Syrupus domesticus, sive de spina infectoria.

℞. Baccarum fruticis illitus, quem spinam cervinam vocāt, circa finem Septembris, aut Octobris initio collectarum, quantitatem sufficientem. Contundantur in pila lapidea, deinde exprimendo colentur. Succus expressus coquatur lento igne, donec quarta pars absumatur, atque iterum coletur.
℞. Hujus colati ℔ ij.
Mellis despumati ℥ xvj.
Coquantur unà, donec syrupi benè cocti consistentiam acquirat, adjiciendo in fine Masticis ℥ iij. ℈ j. Alii Zingiber, Anisum, Cinnamomū addunt eodem pondere. Baccas semicōtusas quatuor diebus in fictili vitreato per se loco calido permittito, & efficacior succus reddetur. Cujus libras duas, sacchari vel mellis libram unam & semis decoquunt ad syrupi cōsistentiam: demū linteolo rariore colato, addunt Cinnamomi, Zingiberis ana ℥ ß. Caryophyllorum ʒ ij. Fiat syrupus. Hunc ita Matthiolus in Dioscoridem, præparat. * Bilem, pituitam & serosos maximè humores purgat: unde ejus usus præcipuus in cachexia & hydrope. *Augustani.*

Syrupus solutivus Fioravanti.

℞. Salviæ, Rutæ, Rorismarini, Absinthii, Cichorii,
Cardui benedicti, Urticæ, Origani ana M. j.
Ficuum, Passularum, Dactylorum,
Amygdal. dulc. ana ℥ iij.
Salis gemmæ ℥ iv.
Colocynthidis, Aloës hepaticæ,
Cinnamomi, Myrobal. citrinorum ana ℥ ij.
Mellis communis ℔ ij.
Aquæ fontanæ ℔ xiix.
Contundenda contundantur crassè, misceātur, & macerentur per noctem: deinde coquantur usq; ad medietatis consumptionem: coletur, & aromatizetur cum Moschi ℈ ß. aquæ rof. ℔ j. & servetur in vase vitreo, optimè clauso. Dosis ℥ iv. usq; ad ℥ vj. * Purgat humores crassos. Confert febribus, morbo Gallico, podagræ, arthritidi, catarrho, tussi, capitis dolori, & omnibus infirmitatibus, ab humoribus corruptis & putridis generatis, præsertim si quis eo per xv. dies utatur.

A *Alius solutivus.*

℞. Fol. senæ ℥ ij.
Fumi terræ, Capill. Ven. Scolopendrii, Hepaticæ,
Epithymi, Polypod. quercini, Flor. borraginis, Flor. buglossæ, Glycyrrhizæ rasæ ana ℥ iij.
Colocynthidis, Ellebori nigri,
Aloes hepaticæ, Myrob. Indorum ana ℥ j.
Prunorum Damasc. N. xiv.
Sebesten N. xij.
B Tamaricis ℥ j.
Aquæ fumi terræ ℔ x.
Contundenda contundantur, misceantur, & relinquantur in infusione per noctem, deinde coquantur usq; ad tertiæ partis consumptionem: fiatq; colatura, cui adde
Syrupi de stœchade ℔ j.
Mellis rosati col. ℥ vj.
Croci ℈ j.
C Servetur in vase vitreo obturato. Dosis ℥ ij. usq; ad ℥ iv. * Purgat, & curat morbum Gallicum. *Fioravantus.*

Alius in febre Biliosa cum pituita.

℞. Endiviæ novæ, Cichorii, Adianthi, Scolopendriæ ana M j.
Quatuor seminum frigid. malorum ana ʒ iij.
Sem. Carthami ʒ j ß.
Polypodii quercini ℥ ij.
Tamarindorum pinguium ℥ j ß.
D Semin. Endiviæ, Cichorii,
Liquiritiæ rasæ ana ʒ ij.
Passularum mundatarum ℥ j ß.
Pruna N. xv.
Trium florum cordialium ana P. j.
Fiat coctio ad libram: cui infunde
Foliorum Senæ ℥ j ß.
Agarici recenter trochiszati ℥ j.
In expressione colata dissolve
Syrupi violati & capill. Veneris ana ℥ iij.
E Sacchari albissimi ℥ ij.
Fiat Syrupus coctus lentissimo foco: expressioni inde Rhabarbari electi ʒ vj.
Fiat Serapion perfectè coctū & aroma illi affletur & Cinnamomi ʒ j ß. & Santalorū ʒ j. Utile est istud Serapion febribus omnibus quæ cirus sui principium agnoscunt bilem pituita remixtam. Accipiant binas uncias cum sero lactis, vel cum aqua aut decocto endiviæ: si segniùs alvū evocarit, adjicies diluti Rhabarbari, vel Agarici
F drachmam. *Heurnius.*

DE SYRUPIS EDUCENTIBUS URINAM.

Oxymel diureticum.

℞. Mellis despumati ℥ xv.
Aceti, Aquæ ana ℔ ij.
Rad. raphani ℥ j.
Fœniculi, Apii, Petroselini, Genistæ,
Asari, Levistici ana ʒ iij.
Sem. Fœniculi, Petroselini, Asparagi,
Rusci ana ʒ ij.

Coriandri præparati, Cumini ana ʒ ß.
Coquâtur secundũ artem. Nostris non est usui.
* Urinam tamen impeditam, & calculos renum promovet. *Ambrosius Iung, senior.*

Syrupus diureticus.

℞. Apii, Petroselini, Fœniculi,
Anisi, Ameos, Dauci, Bauciæ,
Pentaphylli Alexandrini ana ʒ iij.
Asparagi, Brusci,
Peucedani, Meu,
Scolopendriæ,
Capill. Ven, Adianthi,
Polytrichi, Splendilidon,
Capparis,
Tamarisci,
Seseleos, Fimeriaæ,
Grana Solis,
Sem. Melonis,
Sem. Citrullorum,
Sem. Cucumeris,
Sem. Cucurbitæ,
Cretami, Saxifragiæ,
Sem. Citri,
Lapidis spongiæ,
Pul. Cicadarum,
Ammomi, Thymi,
Chamæpityos,
Ossium Cerasorum, Pomorum,
Ossium persicorum,
Cardamomi, Ireos,
Spicæ Nardi,
Caryophyllorum, Costi,
Nucis moschatæ ana ʒ iij.

A Galangæ, Thymi,
Epithymi, Filipendulæ,
Pimpinellæ,
Ciceris nigri ana ʒ j ß.
Aquæ sacchari ana q. s.
Fiat syrupus s. artem.

Syrupus compositus aquas ducens.

℞. Radicum Valerianæ,
Quinq; radicum aperitivarum ana ℥ ij.
B Endiviæ, Cichorii, Adianthi,
Eupatorii ana M. j.
Seminis Hederæ ℥ j.
Brassicæ marinæ M. j.
Foliorũ daphnoidis rectè præparatorũ ℥ j ß.
Passularum mundatarum ℥ iij.
Anisi ℥ ß.
Fiat decoctio ad ℔ j ß. asperge sacchari quantum opus erit ut fiat syrupus: aromatisetur Spicæ Celticæ ʒ iij. vel Cinnamomi ʒ ß. Propinan-
C tur ℥ iiij. hujus syrupi. Pauperes coquant succũ baccarũ nigrarũ sambuci cum saccharo ut fiat syrupus; & in fine coctionis adjiciant aliquid Cinnamomi, Zingiberis, vel nucis myristicæ: fumant duo vel tria cochlearia ex decocto gratiolæ, anisi & caryophyllorum. *Heurnius.*

Syrupus ad calculum.

℞. Succi fol. & flor. anthemidis, Mellis colati ana q. s.
Misce, & coquantur usque ad syrupi consisten-
D tiam. Dosis cochlearium unum, in introitu balnei aquæ dulcis stomacho vacuo. *Regina Maria, Caroli V. soror.*

De Julapiis, Sectio III.

De Julapio rosaceo.

℞. Aquæ Rosarum ℔ iv.
Sacchari clarificati ℔ ij. vel iv.
Fiat Julapium cum diligentia secundùm artem.
* Febrium, thoracis, & ventriculi incendium, caloremque flammeum extinguit, sitim inexpletam sedat.

Julapium violarum.

℞. Aquæ violarum ℔ iv.
Sacchari clarificati ℔ ij. vel iv.
Coque ad julapii consistentiam. * Febres, phlegmonas, pleuritidem, asperitatem gutturis & thoracis, ac tussim mitigat.

Julapium oxalidis.

Julapium oxalidis fit ter coquendo herbam acetosæ reiteratam seu renovatam ex aqua modica, quantũ pro tegenda seu mergenda herba sufficit: & postea decoque ad consistentiã, cum æquali portione sacchari. Hoc albũ permanet, & est jucundum & utile: siquidem sub æstivis fervoribus aqua vel simplici vel distillata pro libitu diluitur, grateq; bibitur. *Colonienses.*

Julepus in calore flagrante Italis usitatus.

E ℞. Aquæ limpidissimæ,
Sacchari optimi ana.
Quæque libera Aquæ, accipiat Albumen ovi recentissimi, vehementerq; quatiantur: hinc affunde saccharum: lentoq; igne coquantur, ut tota spuma abjiciatur. Deinde bis terve per filtrum trajiciatur: hinc iterum coquatur dum cerevisiæ Gedanæ crassitudinem referat. Aqua autem hæc primò accipit vim Rosarum ex frequenti infu-
F sione, vel quarumcumq; herbarum vim bibit. Ad ℥ ij. hujus Julepi, remisces aquæ limpidissimæ ℥ iv. poterit etiam ex aquis componi: ut aquæ buglossi & sacchari libra, coq; dum spumãt & santali lutei drachma imbuatur. *Heurn.*

Aliud.

℞. Aquæ rosarum ℔ j ß.
Sacchari ℔ j.
Ovi albo perpurgetur & ad formam Julepi coquatur. Accipe hujus ℥ j. Aquæ optimæ ℥ iv. Misce: gratissimum in febribus, & sitim restinguit, quo Franciscus rex Galliæ utebatur. *Idem.*

Aliud.

Aliud.

℞. Aq. Cichorei, Endiviæ ana ℔ ß.
Syrupi de acredine citrinorum ℥ iij.
& ut gratius fiat, adde Olei vitrioli guttulas aliquot: quidam aroma afflant cum ℥ ß. fantalorum. *Idem.*

Julapium ad sistendum sanguinem.

℞. Aquæ pediculi rof.
Aquæ sanguinariæ, id est, centinodiæ,
Aquæ bursæ pastoris ana ℥ iv.
Sacchari albi ℔ ß.
Fiat Julapium. *Rondeletius.*

Julapium ad hepatis refrigerationem.

℞. Aquæ Cichorii, Lactucæ, Endiviæ, Solani ana ℥ iij.
Sacchari clarificati ℔ ß. vel j.
Coque ad julapii consistentiam. *Rondeletius.*

Julapium ad pectus.

℞. Aquæ Violarum,
Buglossæ ana ℥ iij.
Sacchari albi ℔ ß.
Fiat julapium. *Rondeletius.*

Julapium ad phthisin.

℞. Aquarum Petroselini, aquarum Helenii,
Aquarum Althææ rad. ana ℔ j.
Sacchari q.s.
Fiat Julapium. Modus est, ut quolibet die, tribus ante cibum horis ℥ iv. dentur. Valentius redditur, si antea in ipsis ebullierint gummi Arabici.

A Tragacanthæ ana ℨ iij. amyli ℨ ß. Glycyrrhizæ ℥ j. deinde fiat Zulapium. *Rubeus.*

Julapium ad hecticam febrem.

℞. Glycyrrhizæ rasæ ℥ ß.
Quatuor sem. frigid. ana ℥ j.
Trium santalorum ana ℨ j.
Sem. citoniorum,
Gummi Arabici,
Tragacanthæ ana ℨ ij.
Coriandrorum ℈ ij.
B Caryophyllorum,
Cinnamomi ana ℈ iv.
Caphuræ ℈ ß.
Pomorum dulcium q.s.
Accipe deinde Carnem caponis, vel phasiani, vel perdicis, vel testudinum nemoralium, q.s. est: eamque ubi viscera ex animali detracta fuerint, cum fructibus optimè terito, mox pulveribus commixtis atque agitatis, destillet aqua, è qua C conficiatur Zulapium, ut lubet. *Rubeus.*

Julapium Mercuriale.

℞. Mense Majo, succi herbæ Mercurialis filtrati ℔ j.
Zulapii simplicis ℥ iix.
Aquæ vitæ optimæ, circulatæ ℥ vj.
Olei vitrioli ℨ ij.
Moschi Orientalis ℈ ß.
Misce, & in vase vitreo, optimè obturato ponantur ad Solem, vel calore balnei circulentur: D & erit factum. Dosis ℥ iv. manè quatuor horis ante pastum, stomacho jejuno, continuando per menses duos, curat paralyticos. *Fioravantus.*

De Succis, seu Rob, Sectio IV.

Rob de ribes simplex.

℞. Succi Ribes ℔ iix.
Coquantur per se ad spissitudinem mellis.

Rob de ribes compositum.

℞. Succi Ribes ℔ iv.
Sacchari optimi ℔ ij.
Coquantur secundùm artem. * Ventriculum firmat, vomitum biliosum reprimit, sitim restinguit, aliasq; excretiones biliosas sistit.

Rob de berberis simplex.

℞. Succi Berberis ℔ ix.
Coquantur per se usq; ad mellis spissitudinem.

Rob de berberis compositum.

℞. Succi Berberis ℔ iv.
Sacchari optimi ℔ ij.
Coquantur secundùm artem. * Rob ex oxyacantha easdē quas præcedēs facultates obtinet.

Rob de cornis.

℞. Succi pulpæ cornorum ℔ ij.
Sacchari ℔ j.
Coquantur secundùm artem. * Astringit: unde influxionibus ventris, dysenteria, & cœliaca cōfert. *Augustani.*

E *Rob de agresta.*

Eodem modo paratur ut Rob de cornis. Ejusdem propemodùm facultatis est, ut Rob de cornis. *Augustani.*

Rob nucum.

℞. Succi corticum viridium juglandium ℔ iv.
Mellis optimi ℔ ij.
Coquantur secundùm artem. * Destillationi tenuium humorum à capite, & inflammationem F excitantium confert. *Mesues.*

Diamoron usitatum.

℞. Succi Mororum Celsi ℔ ß.
Succi Mororum rubi,
Mellis optimi despumati ana ℔ j.
Sapæ ℥ iij.
Coquantur secundùm artem. * Contra depascentia oris ulcera, ad dentium affectus, & gingivarum noxas, atq; ad omnia oris vitia gargarizatus proficit. *Nicolaus.*

Diamoron simplex Galeni.

℞. Succi mororum domesticorum ℔ ß.
Mellis ℔ j.

Clarificetur primùm succus, deinde cum melle A coquatur ad justam consistentiam.

Diamoron compositum Galeni.

Præter suprà dicta adde
Myrrhæ, Crociana ʒ j ß.
Omphacii ℥ j.
Coquatur omphaciū cum succo, & melle, myrrha verò & crocus sub finem adjiciātur, cùm scilicet ab igne remotum fuerit medicamentum.

Diamoron Mesuæ.

℞. Succi mororum domesticorum,
Succi mororum rubi ana ℔ j ß.
Mellis,
Sapæ ana ℔ j.
Coquantur igne lento ad spissitudinem mellis. Reponantur.* Phlegmonas oris partiū, ut columellę, faucium, & eas, à quibus impendet suffocationis periculum, sanat. *Mesues.*

De Emulsionibus, Sectio V.

Lac amygdalarum dulcium.

℞. Amygdalarum dulcium ℔ ß.
Mundentur à corticibus, contundantur in mortario lapideo optimè: deinde diluantur cum aquæ hordei mensura una, & per pannum linteum mundum exprimantur. * Reficit, somnumq; inducit.

Hordeatum.

℞. Hordei mundati ℥ j.
Coque ex sesquilibra aquæ dum in pulticulam vertatur: mox trajice per setaceum: tunc adde C Emulsionis 4. semin. frig. maj. sem. papa. albi ana ʒ j.
Cum Aquæ hordei ℥ iij. Fiat emulsio: adde Syrupi de papavere. Sacchari albi ana ℥ j. Fiat Hordeatum. *Heurnius.*

Vel:

℞. Hordei mundati cocti dum crepet ℥ iij.
Amygdalorū infusorum in aq. rosatum ℥ ij.
Sem. melonum & papaveris albi ana ʒ j.
Fiat emulsio in aq. Hordei ad semilibram: cui adde Julepi rosati ℥ j. Misce: bibat in introitu lecti, in febribus ad somnum conciliandum, refrigerandum, ardorem renum & urinæ acrimoniā temperandam. *Heurnius.*

Emulsio ad renum & vesicæ affectus.

℞. Seminis Melonum, cucurbitæ, Citrulli,

B Cucumerū recentium & mundatorū ana ℥ ß.
Amygdalarum dulcium mundatarum ℥ j.
Contundātur in mortario lapideo, ex aqua fontana priùs cocta: deinde colentur ad librām, quę vitreo vase condatur. * Urinæ ardorem restinguit triens hujus, vel sextans, tribus vel quatuor horis ante prandium assumptus. *Andernacus.*

Vel:

℞. Seminum frigidorum majorum ℥ ij.
Sem. papaveris ℥ ß.
Sem. lactucæ ʒ j.
Amygdalarum dulc. ℥ j.
Contundantur in mortario lapideo, ex decocto glycyrrhizæ colentur ad sesquilibram. *Heurnius.*

Emulsio alia.

℞. Seminis Papaveris albi ℥ ß.
Quatuor sem frig. major ana ʒ iij.
Amygdalarum dulcium ℥ ß.
D Omnia ex glycyrrhizę decocti quadrāte in mortario lapideo terantur: syrupi violacei, adianthi, & myrtorum sing. ℥ ß. in jure decocti colato dissolvantur: ac emulsio duabus vicibus manè horis quatuor ante prandium exhibeatur. * Sitim compescit, pectorisq; & pulmonum inflammationes restinguit. *Andernacus.*

De Vinis Artificialibus, *Sectio VI.*

- **Vina artificialia**
  - **Alterantia** *qualitate*
    - **Prima:** *hoc est, calefacientia*
      - **Caput**
        - Vinum *è betonica, euphragia,*
        - Vinum *rorismarinatum, stachadites,*
        - Vinum *salviatum, fœniculatum,*
        - Vinum *ad memoriam & oblivionem, &c.*
      - **Cor**
        - Vinum *borraginatum,*
        - Vinum *melissatum, buglossatum,*
        - Vinum *saccharatum,*
        - Vinum *Hippocraticum,*
        - Nectar, *&c.*
      - **Thoracem**
        - Vinum *hyssopites, è marrubio,*
        - Vinum *enulatum, ad asthma,*
        - Vinum *passulatum, Hippocraticum, &c.*
      - **Ventriculum**
        - Vinum *absinthite,*
        - Vinum *cerasorum nigr. acetos.*
        - Vinum *raspatitium,*
        - Vinum *Hippocraticum,*
        - Claretum, Nectar, anisatum, *&c.*
      - **Hepar & Lienem**
        - Vinum *chamadrytes,*
        - Vinum *tamaricis, &c.*
      - **Renes & vesicam**
        - Vinum *alkekengi,*
        - Vinum *salviatum, &c.*
    - **Secunda:** *hoc est,*
      - **Astringentia**
        - Vinum *cydonites, ex pyris,*
        - Vinum *œnanthinum, ex punicis,*
        - Vinum *rosaceum, myrtites,*
        - Vinum *palmeum,*
        - Vinum *è prunis sylvestribus.*
      - **Sudorem** *provocantia* — Vinum *guaiacinum.*
      - **Venenis** *resistentia*
        - Claretum,
        - Vinum *zedoarticum.*
  - **Purgantia** *humores*
    - **Simplices**
      - **Pituitam**
        - Vinum *scillinum,*
        - Acetum *scillinum,*
        - Claretum *laxativum, aliud.*
      - **Bilem** *flavam* — Vinum *scammonites,*
      - **Bilem** *atram* — Vinum *è veratro nigro.*
      - **Aquam**
        - Vinum *ebulatum,*
        - Vinum *ex thymelæa,*
        - Vinum *ex chamelæa,*
        - Vinum *Muralti,*
        - Vinum *ad hydropem, &c.*
    - **Mixtos**
      - Vinum Hippocraticum *laxativum,*
      - Vinum guaiacinum *purgans,*
      - Vinum *purgans nostrum.*

DE VINIS CALEFACIENTIBUS CAPUT.

Vinum è betonica.

HERBAM fœminæ maturò prægnantem, cum suis ramulis minæ pondo, congiis duobus vini macerant, & post septimum mensem transfundunt. * Ad multa interaneorum vitia, ut sutex ipse, pollet. *Dioscorides.*

Vinum euphragia.

℞. Euphragiæ quantum satis est.

Ponatur in doliolo musti pleno, & fiat vinum euphragiatum. * Hujus usu oculi senum rejuvenescunt, & aufert impedimentum eorum, & defectum visus in quocunque homine de quacunque ætate. *Arnoldus.*

Vinum rosmarinatum.

℞. Rorismarini quantum voles.

Pone in dolio, superinfundendo mustum crudum sive coctum & despumatum, & in vinaria C cella conserva. * Utile est in omnibus ægritudinibus frigidis. Confortat cerebrum, cor & nervos: appetitum rectificat: consumit phlegma: confortat dentes & gingivas: cancrum ex cospèlorum sanat, phthisicis & hecticis prodest, item quotidianæ, quartanæ, [illegible] & [illegible] manifeste conterit; juventutem conservat, & faciem juvenilem reddit, si cum eo lavetur. *Arnoldus.*

Vinum stœchadites.

D Congiis sex stœchadis minam addere oportet. * Crassitiem, inflationes, laterum nervorumq; cruciatus, & perstrictiones discutit: comitialibus commodè datur cum pyrethro & sagapeno. *Dioscorides.*

Vinum salviatum.

Salviarum vinum diversi diversimodè faciūt. Aliqui enim suspendunt fasciculū salviæ in vasello: aliqui coquunt. * Quocunq; modorum E fiat, ita ut nec corruptum, nec alteratum, sed in sua permanēs bonitate: reperitur mirabilis ejus usus in omni remollitione gingivarū, & dolore dentium, & commotione eorū. Nervosa membra roborat: lava rectificat, ut paralytica: epilepsiæ confert: stomachum, matricem, renes & vesicam confortat. *Arnoldus.*

Vinum fœniculatum.

Fœniculatum vinum propriè fit ex semine ejus. * Valet contra caliginem oculorū: excitat F Venerem: hydropem solvit, & Elephantiam: obviat venenis: multiplicat lac & sperma: tussi medetur: lateris dolores sedat, & menstrua movet. *Arnoldus.*

Vinum ad memoriam & oblivionem.

℞. Zingiberis, Piperis longi,
Galangæ ana ℥ j.
Caryophyllorum, Cubebarum ana ℥ ß.
Nucis Indicæ ℥ i.j ß.

Fiat pulvis, qui ligetur lentè in sacculo, & ponatur in vini boni bullientis ℔ iv. & cooperiatur

A ne respiret, & permittatur clarificari: & cū opus est, assiduetur: nec sacculus de vino removeatur. *Arnoldus.*

DE VINIS CALEFACIENTIBUS COR.

Vinum borraginatum.

Vinum borraginatum & melissatum, cordialia sunt vina. * Valent propriè contra cardiacā, B maniam, melancholiā & tremorē cordis: mundificant sanguinē: malas auferunt suspiciones: utilia; sunt in omni specie corruptionis & scabiei & lepræ: inducunt lætitiam, & ventrem ad lubricitatem inclinant. Et fiunt hoc modo. In ℔ ipsius ponantur musti ℔ xiv. & bulliant donec residcant & clarescant. *Arnoldus.*

Vinum buglossatum.

℞. Rad. Buglossæ mundatarū quantū satis est. Macerentur in musto, vel vino, donec vinum saporem & virtutem ejus sumat, & assiduetur bi- C bere. * Humores melancholicos adustos per urinam educit cerebrum rectificat: dementes & fatuos sanat, & ad sensum & discretionem reducit. *Arnoldus.*

Vinum saccharatum.

℞. Vini optimi vel Cretici ℔ iij.
Sacchari albissimi ℔ ij.

Coquantur ad lentum ignem more syrupi. serva & utere cum duabus partibus aquæ, vel ali- D ter, ut usus postulabit. * Senibus, frigidis & debilibus convenit, & quibus humor nativus & calor naturalis imminuuntur. nutrit enim, & sanguinem generat. *Arnoldus.*

Vinum Hippocraticum.

℞. Vini austeri odorati sextarium,
Sacchari albi ℔ ß.
Cinnamomi, Zingiberis ana ℥ ß.
Galangæ ʒ j.

E Misce, & cola secundùm artem.

Sunt, qui cum lacte amygdalarum dulcium clarificāt. * Valet ad cardiacos. *Alexand. Benedict. ab*

Infusum pro vino Hippocratico.

℞. Cinnamomi ℥ j ß.
Zingiberis albi ʒ iij
Caryophyll. Nucis moschat. ana ʒ ß.
Granorum paradisi ℈ ij.
Piperis ℈ j.

Pulverisentur crassiusculè, ac macerentur in semilibra Aquæ vitæ, & probè obturato vase luto- F ex farina & aqua, fiat infusio dies sex: ac in cella vinaria interim ponatur, & quotidie bis concutiatur, ut se motu res variè mixtæ feriant. Guttulæ aliquot hujus liquoris remixtæ cyatho vini, Hippocraticum vinum ilicò præbent. Hanc infusionem Chemici, Cœlum philosophorum nominant. *Heurnius.*

Nectar.

℞. Cinnamomi ℥ j ß.
Zingiberis ʒ iij.
Cardamomi ʒ ij.

Folii.

Folli, Galangæ ana ʒ j.
Spicæ nardi, Catui ana ʒ ß.
Piperis longi ʒ iv.
Caryophyllorum, Nucis moschatæ,
Macis, Granorum paradisi ana ʒ ij.
Mellis despumati pintam,
Vini boni totum Burgense.

Et si potes, loco mellis, pone sacchari libram. * Valet ad effectus frigidos: utilisq; senibus, ac illis qui imbecilliores sunt ad Venerem. Convenit phlegmaticis & melancholicis mitificè. B Tristitiam solvit, lætitiam confert Splenis & hepatis obstructiones aperit. Hydropem curat: & lapidem de renibus potenter educit, si addatur parum saxifragiæ & lapidis lyncis. *Euonymus.*

DE VINIS CALEFACIENTIBUS THORACEM.

Vinum hyssopites.

Vinum hyssopi virtutem habet diureticã dissolvendi, consumendi, & attrahendi. Est vinum C senum: * valet in tussi humida, & epilepsia, pulmones & matricẽ sanat, & aperit vias vocales, facitq; vocem claram: asthmati cõfert *Arnoldus.*

Vinum è marrubio.

Marrubii adulti folia tundito, & sextarios octo in musti metretã demittito: & reliqua consimiliter facito. * Convenit pectoris vitiis, & omnibus quibus marrubium. *Dioscorides.*

Vinum enulatum.

D Inulæ radices tessulatim incisas in olla fictili nova vitreata coques, in musti sextatiis duobus, aut ampliùs, donec partes aliquot consumantur. Deinde musti optimi dulcis sextarios viginti quatuor, aut ampliùs in cacabo decoquẽs donec dulcescat postea inulæ radices unà musto in quo defervuerũt, affundes, & cùm adhuc aliquantulum simul bullierint, depones ac servabis. *Aliter.* In musto dulci despumato, & ad E tertiæ partis consumptionem decocto, cũ jam ferè satis coctum fuerit, inulæ radices injicies: (pro cõgiis vigintiquinq; vel circiter, uncias novem) & cùm modicè adhuc bullierit mustũ, depositum & refrigeratum serva: & inulæ radices (easdem scil. colãdo separatas) in sacculo intra vas suspende. Debent autẽ radices colligi mense Octobri, crescente Luna, aut incunte æstate, & siccari in Sole. *Confert cerebro, capiti, nervis: F tussi medetur: ad affectus thoracis frigidos valet: ventriculum robotat: concoctionem juvat: menstrua & urinam movet. *Euonymus.*

Vinum ad asthma.

Vinum in quod transivit virtus anisi, fœniculi, & liquiritiæ, ita ut liquiritia in duplo aliorum sit, * valet contra ventositatem, raucedinẽ, tussim & asthma. *Arnoldus.*

Vinum passulatum.

Vinum passulatum fit passulis in vino vel musto decoctis, donec dulcescat, quod mox in vase conditur: & passulæ contusæ in idem conji- A ciuntur. subsidunt autem illæ in fæces. *Arnoldus.*

Vinum Hippocraticum.

℞. Cinnamomi optimi ℥ j.
Caryophyllorum ʒ j ß.
Anisi, Fœniculi ana ʒ j.
Glycyrhizæ ʒ iij.
Macis, Cardamomi, Ireos ana ʒ ß.
Sacchari albiss. ℥ iij.

Singula diligenter trita infundantur cum sequentibus:

℞. Vini malvatici ℥ ix.
Aquæ Borraginis ℔ j.
Aquæ rosaceæ ℥ j ß.
Aquæ Melissæ ℥ iij.

Per tres horas juxta fornacem relicta, tandem sæpiùs per saccum filtri colato fiat Hippocraticum vinum clarum. * Valet ad thoracis & pulmonis vitia. *Euonymus.*

DE VINIS EXCALEFACIENTIBUS VENTRICULUM.

Vinum absinthite.

Absinthium in dolio vini seu musti pleno immitti debet antequam ferveat, ut per ejus fervorem in vase, herbæ vis ei commisceatur, deinde per hyemem in vase relinqui, semper implendo iterum vas, si quod inde exhaustum fuerit. Alii diversas herbas admiscent: ut carduum benedictum, melissam, centaurium minus, hyssopum, & borraginem.* Stomacho frigido prodest, flatus discutit, colicam plegmaticam, & ex flatibus natã sanat: febribus omnibus, & regio morbo confert: ventriculum confirmat. vermes necat, &c. *Arnoldus.*

Vinum pro senibus, nostrum.

℞. Vini optimi defæcati Mens. xv. Syrupi cotoneorum, cum melle facti, Mens. ij.
Uvarum passarum ℔ ij.
Ponantur in dolio parvo.

Vinum cerasorum nigrorum acetosorum.

Alii per æstatem nigra cerasa acida integra, aut trita imponunt in vas, quartam partem relinquendo vacuam superfuso veteri vino albo, quod brevi rubeum colorem trahit. Solent autem cùm aliquid inde hauserint, mox iterũ vas implere.* Cor & stomachum roborat, sitim mitigat, refrigerat, siccat, astringit. Potest & quovis anni tempore ex atidis fieri. *Euonymus.*

Vinum raspatitium.

Vinum raspatitium (nostri vocant Rappis) id est, linguã quadam acuta stypticitate mordens, * provocat appetitũ, villos stomachi astringendo. Medetur corpori ob calorem dissoluto, potissimùm æstate, cholericis, & sanguineis utile. Fit autem sic. Ponãtur aliquæ uvæ acerbæ cum maturis in torculari, ut simul exprimantur. Vel, quod melius est, teserventur uvæ, & conterãtur unà cum raspatiis suis, & immittantur vasi cum

musto. Contrahet autem mustum illud à succo rafpatiorum illarum, & vinaccorũ in uvis, quæ sunt acerosa, ponticitatem quandam & astrictionem. *Arnoldus.*

Aliud.

Nostri racemis integris benè maturis dolia implent, & mustum, vel vinum vetus superinfundunt, & quotiescunq; vinum inde hauserint, rursus implent. * Stomachum recreat, sitim remittit. *Euonymus.*

Vinum Hippocraticum.

℞. Cinnamomi electi ℥ .j.
Zingiberis vel Galangæ ʒ j.
Non quassentur, sed iridè tenuissimè ceu laminatim conscindãtur, stentq; per noctem in infusione duorum sextariorũ vini, & inde percoletur per manicã Hippocratis, cui insint facchari albi ℥ viij. subinde reaffunde percolatũ. *Coloniēs.*

Aliud.

℞. Cinnamomi electi ℥ ß.
Zingiberis albi ʒ ij.
Caryophyllorum, Piperis longi,
Nucis Moschatæ ana obolos iv.
Benè tusa cum albi sacchari selibra, in meri albi congio commisceto, ac percolabis.* Summum dissolutis stomacho remedium est. *Alexander Benedictus.*

Aliud.

℞. Cinnamomi ℥ j.
Zingiberis ℥ ß.
Galangæ,
Granorum paradisi ana ʒ ij.
Caryophyllorum ʒ j.
Sacchari albi ℥ viij.
Vini optimi quantum sufficit.
Misce, cola, & cum lacte amygdalarũ dulcium clarifica secundùm artem. *Euonymus.*

Aliud.

℞. Cinnamomi electi ℥ j. ʒ v.
Zingiberis ʒ vj.
Caryophyllorum, Galangæ ana ʒ j.
Macis, Nucis moschatæ ana ℈ ij.
Granorum paradisi, Cardamomi, Coriandri ana ℈ j.
Anisi ℈ ß.
Sacchari ℔ ij.
Vini rubri mensuras ij.
Fiat secundùm artem vinum Hippocraticum. *Ioannes Langius.*

Vinum Hippocraticum aliud.

℞. Cinnamomi electi ℥ j.
Galangæ ʒ iij.
Gingiberis ʒ j.
Caryophyllorum ℈ ij.
Nucis moschatæ ℈ j.
Sacchari ℔ j.
Vini mensuram j.
Fiat vinum Hippocraticum, ut artis est. *Ioannes Langius.*

A

Potus Hippocraticus.

℞. Cinnamomi ℥ j ß.
Zingiberis ℥ ß.
Caryophyllorum ʒ ß.
Cardamom. Macis, Granorũ paradisi ana ʒ ß.
Galangæ ʒ j ß.
Sem. Anisi ʒ ß.
Vini ℔ x.
Sacchari albi ℔ j ß.
Fiat potus secundùm artem. *Augustani.*

B

Alius.

℞. Cinnamomi electi ℥ j ß.
Zingiberis ℥ ß.
Caryophyllorum ʒ ij.
Granorum paradisi, Galangæ ana ʒ j.
Sacchari ℔ j ß.
Vini rubri mensuras ij.
Misce, & fiat Hippocraticum. *Euonymus.*

Claretum.

C ℞. Zingiberis, Galangæ ana ℥ j.
Cinnamomi ℥ ij.
Caryophyllorum ʒ ij.
Granorum paradisi,
Piperis longi ana ʒ j.
Mellis ℔ j ß.
Sacchari ℔ ij.
Vini albi mensuras iv.
Alii cum solo melle parant, & aliquid spicæ & nucis moschatæ addunt, & cum albumine ovi

D clarificant. *Euonymus.*

Aliud.

℞. Vini albi optimi ℔ iv.
Sacchari albi ℥ iv.
Cinnamomi ℥ j.
Coriandri præparati ʒ iij.
Caryophyllorum ʒ ij.
Granorum paradisi, Zingiberis albi ana ʒ j ß.
Piperis longi ℈ ij.
Zedoariæ ʒ ß.

E Omnia trita subtilissimè, & colata reserventur in vase stanneo. *Philippus Ulstadius.*

Aliud.

℞. Zingiberis ʒ ij.
Cinnamomi ℥ ß.
Caryophyllorum ʒ j.
Vini albi mensuras iij.
Mellis ℥ j
Sacchari albi ℔ ß.

F Fiat claretum secundùm artem. *Arnoldus.*

Aliud.

℞. Zingiberis ℥ ij.
Cinnamomi ℥ iv.
Caryophyllorum,
Galangæ ana ℥ ij.
Singula subtiliter trita, cribrataque misceantur. Deinde croci Orientalis unciã benè tritã conservabis. Claretũ facturus, mellis ℔ ij. ad ignẽ, in fictili novo fervefacies: & cum bullire cœperit, aufer ab igne, & parva mora interposita despumato. Deinde mẽsuras duas vini optimi accipies,

cipies, & admiscebis ei de speciebus prædictis ℥ ij. & croci ʒ j. aut amplius. Deinde per sacculũ colabis, cujus pars superior linea sit, inferior lanea per unam tertiã totius sacci, aut paulò plus. Cùm vinum satis colatũ fuerit, fæces infundere poteris in hydromeli sive apomeli, ut vulgò paratur, ut quod reliquum vinum est in id deponat. Hoc vino si mulier uti debeat, aut delicatus aliquis, pro melle saccharum pones. *Euonymus.*

Species pro Clareto.

℞. Zingiberis ℥ vij.
Cinnamomi ℔ ß.
Caryophyllorum, Piperis longi,
Nucis moschatæ ana ℥ ß.
Cardamomi, Melegetæ ana ʒ j.
Vini Mens. ij.
Sacchari ℔ j.
Fiat Claretum.

Aliæ species pro Clareto.

℞. Cinnamomi electi ʒ x.
Nucis moschatæ ʒ ij.
Zingiberis albi ℥ j.
Caryophyllorum, Granorũ paradisi ana ʒ j.
Macis, Galangæ ana ℈ j.
Cardamomi, Coriandri præparati ana ℈ ß.
Fiat pulvis, de quo ℞. ʒ x. ad Mens. ij ß. vel iij. vini boni.

Aliæ species pro Clareto.

℞. Cinnamomi electi, Zingiberis albi ana ℥ ij.
Caryophyllorum, Nucis moschatæ ana ʒ iij.
Granorum paradysi ℥ ij. aliàs ʒ ij.
Macis, Cardamomi ana ʒ ß.
Galangæ, Coriandri præparati ana ℈ j.
Fiat pulvis.

Aliæ species pro Clareto.

℞. Cinnamomi electi ʒ vj.
Zingiberis ʒ iij.
Granorum paradysi, Caryophyllorum,
Nucis moschatæ ana ʒ ij.
Calami aromatici, Macis,
Cardamomi ana ʒ j.
Fiat pulvis, de quo ℞. ʒ vj.
Sacchari albi ℔ ß.
Vini boni ℔ ij.
Per manicam Hippocratis fiat Claretum.

Aliæ species pro Clareto.

℞. Cinnamomi electi ℥ ij.
Zingiberis ʒ ij.
Caryophyllorum, Galangæ ana ʒ j.
Granorum paradysi ʒ ß.
Sacchari ℔ j ß.
Vini Mens. ij ß.
Fiat Claretum.

Aliæ species pro Clareto.

℞. Zingiberis ℥ ij.
Cinnamomi ℥ j ß.
Caryophyllorum, Nucis moschatæ ana ℥ j.

A Granorum paradysi ʒ ß.
Galangæ ℈ ij.
Sacchari ℔ j ß.
Vini opt. ℔ ij ß.
Misce & fiat Claretum.

Aliæ species pro Clareto.

℞. Cinnamomi electi ℥ ij.
Zingiberis ʒ iij.
Galangæ ʒ j ß.
B Caryophyllorum ʒ iij.
Granorum paradysi ʒ ij.
Nucis moschatæ ʒ j.
Sacchari albi ℔ j ß.
Vini opt. Mens. iij.
Per manicam Hipp. fiat Claretum.

Claretum vel nectar bonum.

℞. Cinnamomi ℔ j.
Galangæ, Zingiberis,
C Cardamomi, Granorum paradysi,
Caryophyllorum, Cubebarum.
Macis ana ʒ ij.
Piperis longi, nigri ana ℥ ß.
Spicæ nardi, Nucis moschatæ ana ℥ iij.
Squinanthi, Croci ana ʒ j.
Terantur omnia minutissimè, & misceantur. Sic habes species pro medietate oneris unius equi, id est, pro barili uno. Nectar autem sic facies: Pone vinum totum in vasis. Deinde species pone
D in aliquo panno lineo satis amplo: & in barili, in quo nectar facere volueris, pannum intromitte cum speciebus, ita quòd latera panni supereminеant aliquantulum supra os barilis. Postea in aliquo vase pone ℔ iv. mellis, & fortiter cum vino misce, ita ut totum satis clarum sit. Tum vinum supra species colando infunde & postremò vinum cum melle. Demùm clauso barili species in eo relinque cum panno per biduum. Tandem aufer fortiter comprimendo: &
E habebis nectar optimum. Si verò pro Principe aut prædivite aliquo parare volueris, adde supradictis, ligni aloës optimi, folii ana ℥ ß. moschi ʒ ß. & loco mellis pone saccharum minutissimè tritum in mortario, deinde solutum in vino *Euonymus.*

Aliud nectar optimum.

℞. Cinnamomi ℔ ß. ʒ ß.
Zingiberis, Galangæ,
F Granorum paradysi,
Caryophyllorum, Cubebarum,
Macis, Cardamomi ana ʒ ij.
Piperis longi ℈ j.
Spicæ nardi Squinanthi,
Nucis moschatæ ana ℈ ß.
Croci ad pondus denarii Turonensis. Hæc omnia minutissimè trita misce, & habebis species abundè pro toto nectaris civitatis Burgensis. Deinde accipe libram mellis cum pinta aquæ fontanæ decoctam, usq; ad consumptionem aquæ: & refrigerandã sepone. Tunc accipe

circiter lotum boni vini, & succo cum prædictis speciebus in vas immisso, vinum percolando, infundito paulatim, mel etiam cum vini parte priùs mixtum paulatim infundendo, ita ut succus non comprimatur. Quòd si preciosius facere voles, saccharum pro melle pones in vino dissolutū, similiter pondere libræ, aut ampliùs. Percolabis autem ter vel quater, ut fortius & melius evadat vinum. Addes etiam prædictis agallochi optimi, folii ana grana duo, & moschi aliquantulum. *Euonymus.*

Nectar aliud.

℞. Cinnamomi ʒ ix.
Zingiberis ʒ iv.
Nucis moschatæ, Piperis longi ana ʒ iij.
Galangæ, Granorum paradisi, Macis,
Cubebarum,
Caryophyllorum ana ʒ ij.
Spicæ nardi ℈ j.
Croci ℈ ß.
Sacchari ℔ j. vel Mellis pintam j. quod bullierit in pauca aqua aliud ad consumptionem aquæ, benè despumati.
Misce in sesquilotum vini. *Euonymus.*

Aliud.

℞. Aristolochiæ rotundæ, Cinnamomi ana ℥ j.
Zingiberis ℥ ß.
Galangæ, Granorum paradisi, Caryophyllorum,
Cubebarum, Macis, Nucis moschatæ ana ʒ iij.
Piperis longi ʒ iij.
Spicæ nardi ℈ j.
Croci ℈ ß.
Sacchari ℔ j.
Vini, lotum.
Quòd si pro divite fuerit, adde agallochi optimi grana duo, & moschi granum unum. Vel secundùm alios:
℞. Cinnamomi electi ℥ ij.
Zingiberis ʒ j.
Granorum paradisi, Piperis longi ana ℥ ß.
Nucis moschatæ, Caryophyllorum, Macis ana ʒ ij.
Cubebarum, Cardamomi ana ʒ j.
Spicæ nardi, Squinanthi, Calami aromatici ana ℈ j.
Trita commisce cum ℔ iij. mellis, & loto vini, ut dictum est. *Euonymus.*

Claretum cum melle.

℞. Cinnamomi ℥ j.
Zingiberis, Granorum paradisi ana ℥ ß.
Caryophyllorum, Cardamomi,
Nucis Moschatæ ana ʒ ij.
Fiat pulvis: cujus ℞. ℥ j ß.
Mellis opt. ℥ xx.
Vini ℔ iv.
Misce, & fiat Claretum per sacculum.

Aliud Claretum cum melle.

℞. Zingiberis, Cinnamomi electi,
Granorum paradisi ana ʒ ij.
Nucis moschatæ,
Caryophyllorum ana ʒ j.
Macis, Cardamomi ana ʒ ß.
Coriandri præparati ʒ j.
Mellis ℥ x.
Vini boni ℔ ij.
Misce & fiat Claretum, ut artis est.

Aliud cum saccharo.

℞. Cinnamomi electi ʒ vj.
Zingiberis ℥ ß.
Caryophyllorum ʒ iij.
Nucis moschatæ ʒ ij.
Macis, Cardamomi ana ʒ ß.
Coriandri præparati ʒ j ß.
Sacchari albi ℔ j.
Vini opt. ℔ iv.
Misce & s.a. fiat Claretum.

Aliud cum melle, & saccharo.

℞. Cinnamomi electi ℥ j.
Zingiberis ℥ ß.
Caryophyllorum,
Piperis longi,
Cardamomi ana ℥ j.
Vini albi odoriferi ℔ vj.
Sacchari ℔ j.
Mellis albi despumati quart. iij.
Misce, & fiat Claretum secundùm artem.

Vinum anisatum.

Vinum de aniso * aperit oppilationes meatuū & viarum interiorum: præservat à colica, à ventositate, & rectificat digestionem, & ructuationem ventosam tollit usus ejus: & propriè competit mulieribus nutricibus: quoniam aperiendo poros, & subtiliando sanguinē, atq; calefaciēdo multiplicat lac: & ipsum lac aquosum rectificat: & quandoq; maceratur, & est melius. Tollit dolorem renum: & ipsum quidem vinum potest fieri cum igne, & absq; igne. *Arnoldus.*

DE VINIS EXCALEfacientibus hepar.

Vinum chamædrytes.

Foliorū chamædryos tusorū libra in amphoram musti cōjecta, linteolo raro cum quibusdā lapillis folia involvūtur, ut degravat° pōdusculo fasciculus sidat: vinū post quadraginta dies defæcatum elutriatur. * Excalfacit, discutit convulsis, regio morbo, vulvæ inflationibus, tardæ cōcoctioni, incipienti aquæ inter cutem subvenit. Inveterascens melius redditur. *Dioscorides.*

DE VINIS EXCAlefacientibus splenem.

Vinum tamaricis.

Corticibus tamaricis in doliolo positis, mustum recēs dulce superinfunditur, atq; ad usum servatur. * Sanguinem à melancholia mundat: quartanæ, ictero nigro confert: hepatis & lienis obstructiones tollit.

DE

DE VINIS EXCALEFAcientibus renes & vesicam.

Vinum alkekengi.

Vinum alkekengi eodē modo fit, ut absinthite, super iis contritis vinū colando. Pro dosi una accipies à quinq; ad decem. * Educit materiam calculosam à renibus & vesica manifestè, & urinam retentā ducit. Sunt, qui integra halicacabi grana in mustū ponant vase parvo, ut simul bulliant: & ad usum servant. *Euonymus ex Arnoldo.*

Vinum salviatum.

Salviæ unciā unā in musti amphorā, quod idē cum ceramio est, mittito. * Valet contra renum, vesicæ & laterū dolores, rejectiones sanguinis, tussim, rupta, vulsa, & suppressos menses. *Diosc.*

Vinum nostrum, ad calculum.

℞. Rad. Ononidis ℥ ij.
Rus. i, Asparagi Rubiæ tinct. ana ℥ j.
Fol. betonicæ, Fol. Saxifragiæ ana M. iij.
Flor. Ononidis, Flor. Saxifragiæ ana P. ij.
Sem. Alkekengi ℥ iij.
Sem. Urticæ ℥ j.
Baccarum juniperi, Ciceorum rub ana M. j.
Vini, vel musti Mens. xv. vel j ß. Ohmen.

Incidenda incidantur, contūdenda contundantur, & servēt simul in dolio parvo. Dosis, haustus unius, stomacho jejuno.

DE VINIS ASTRINgentibus.

Vinum cydonites.

Mala cotonea exemptis seminibus, frustatim rapi modo scinduntur, & duodecim minarum pondo, in musti metretā, triginta diebus macerantur: postea desæcatū vinū reponitur. * Astringit: prodest stomacho, dysenteriæ, hepaticis, renum vitiis, & urinæ difficultati. *Dioscorides.*

Vinum ex pyris.

Fit & è pyris perinde atq; cotoneis, vinū apytes nomine, sed ita ut pyra nō magnopere maturescāt. Ex siliquis etiā, mespilis, sorbis, simili modo temperatur. * Omnia hæc genera acerba sunt, & astringunt. Stomacho utilia sunt, atque intestinas fluxiones cohibent. *Dioscorides.*

Vinum œnanthinum.

Fit è fetaci vite sylvestri, quod vocatur Oenāthinum. Sicci flores minis duabus musti cado macerati: post triginta dies mutantur mox colatum vinum reconditur. * Facit adversus stomachi imbecillitatem, cibi fastidia, cœliacos & dysentericos. *Dioscorides.*

Vinum ex punicis.

Fit è punicis malis maturis, succo expresso ab acinis eorum, quibus lignosus nucleus abest, ac decocto ad tertias, & ita reposito. * Efficax est contra fluxiones internas, & febrim cū alvi profluvio exortam: stomacho utile, astringit alvū, & urinam movet. *Dioscorides.*

A

Vinum rosaceum.

Rhodites sic fit Rosarum siccarū, tusarumq; minam linteolo deligatā in sextarios octo musti demergito, & post tres menses desæcatum vinum transfundens, recondito. * Utile iis qui febri carent, & ad stomachi coctiones, & dolores à cibo potum: & contra humidas alvos, & dysenterias. *Dioscorides.*

Vinum myrtites.

B Myrtites vinū fit, baccis nigris, quæ maturitatē excesserint, tusis, & organo expressis. Aliqui ad tertias coquūt. Alii baccas priùs Sole torrēt, & quaternis sextariis contusarum, ternas aquæ heminas adjiciunt, & vini veteris partem modū: postea exprimunt, & servant. * Magnopere adstringit: stomacho utile: fluxionibus ventris ac stomachi prodest, & contra intestinas ulcerationes & profluvia: denigrat capillos. *Diosc or.*

Vinum palmeum.

C Palmulas maturas in urceolum in imo pertusum, & obstructū picata arundine, demittito: lino foramē sit obturatum, & quadragenis sextariis ternos aquæ congios infundito. Quòd si ipsum ita dulce esse non libeat, quinq; congios infudisse satis est. Post decem dies detracto ab arundine linteo, assumito vinū crassum & dulce, & reponito. Suave illud quidem, sed capiti noxium, * contra fluxiones, propter adstrictoriā vim efficax: stomachicis, cœliacis, sanguinem
D expuentibus convenit. *Dioscorides.*

Vinum è prunis sylvestribus.

Vinum è prunis sylvestribus eodem modo fit, ut cerasorum, per autumnum, ubi jam satis mollia & benè matura fuerint. * Astringit vehementer, alvi fluxiones cohibet. *Euonymus.*

DE VINIS SUDOrem provocantibus.

Vinum Guajacinum.

E ℞. Ligni guajaci præstantissimi, lima in scobem tenuissimam attriti ℔ iv.
Corticum guajaci ℔ ij.
Cardui benedicti ℔ j ß.
Adianthi, Aspleni, Florum borraginis,
Florum buglossæ ana ℔ j.
Cassiæ odoratæ ʒ vj.
Seminis anisi ℥ j ß.
Sacchari ℔ v.

F Conjiciātur omnia in cado vinario mūdo aptæ capacitatis, desuper affusis vini albi quàm optimi & fervētis, bis centum & quinquaginta mox diligēter vas operculetur, omniaq; sic macerari triduo dimittātur. Post triduū vero linteo percolentur, asserveturq; hujusce macerationis vinū in alio vase ad ægrotantium potum. Siquidē bibitur hoc tam in prandio quàm in cœna, secundi guajaci decocti loco: non manè, neq; vesperi, serapii vice, quemadmodum temerè multi facere consueverunt. Hoc idem vinum longè etiam melius, & majore quantitate vindemiarū tempore confici potest admixtis ligno, cortice, cæ-

terisq; aliis, recentibus uvis albis in mustū compressis: ibiq; tamdiù dimissis, quousq, mustum effervescere desinat, & pellucidū clarumq; reddatur: veruntamen multiplicanda sunt omnia, quæ conveniūt medicamenta, pro uvarū quantitate. * Hoc vinum non modò meretur cuique acerrimo Gallicæ pestis incommodo: sed etiam diuturnis articulorum, capitis, nervorum, ventriculi, jecinoris, lienisq; morbis à pituita genitis mirificè succurrit. Nec minùs etiam podagra laborantibus opem fert, modò diuturna admodùm non fuerit ægritudo. Iis tantùm exhibendum est, qui pituita abundant, Vere vel Autumno, temporibus: præcedentibus priùs evacuationibus decentibus. *Matthiolus.*

DE VINIS RESISTENtibus venenis.

Claretum.

℞. Vini optimi mensuram j.
Angelicæ ℥ ß.
Boli Armeni ℥ j.
Nucis moschatæ ʒ ij.
Galangæ, Piperis longi, Coriandri ana ʒ ß.
Zingiberis ʒ j ß.
Cinnamomi ʒ vj.
Sacchari ℔ ß.
Misce, & fiat claretum, secundùm artem. * Præservat à peste. *Euonymus.*

Vinum zedoarticum.

℞. Zedoariæ, Cinnamomi ana ℥ ß.
Galangæ ʒ ij.
Misce, fiat pulvis in sacculo ligandus, atq; in doliolo musti cocti pleno suspendēdus. *Euonymus.*

Species pro vino zedoartico, quæ sufficiunt pro mensura vini, quæ Oma vulgò in Alsatia vocatur.

℞. Cinnamomi ℥ iij.
Caryophyllorum. Nucis moschatæ,
Granorum paradysi,
Cardamomi ana ℥ ß.
Zedoariæ ʒ vj.
Cubebarum, Piperis longi ana ʒ ij.
Contunde crassiusculè, misce pro sacculo. *Euonymus.*

Species pro Vino zedoartico alia.

℞. Cinnamomi ℥ ij.
Zingiberis ℥ ß.
Caryophyllorum. Piperis longi,
Cardamomi, Cubebarum,
Zedoariæ ana ʒ j.
Galangæ, Granorum paradysi ana ʒ ß.
Trita crassiusculè misce pro sacculo. *Euonymus.*

DE VINIS PURGANTIbus pituitam.

Vinum scilliticum.

Vinum scillinū potui datū * omnem sanitatē

A adfert: humores enim attenuat, sed maximè pituitā, neq; ipsam in stomacho, aut vētre, aut capite, aut jecore, aut liene, aut nervis, aut ossibus cōsistere permittit, neq; aliū id genus humorem tenacem obstructiones facientē, sed omnia dissolvit, & ventrē lenit, atq; ita subducit, & urinā movet, & per ipsam caulas attenuat, excernitq;. Adeò verò caput purgat ut nares humiditate vacēt. Commodū est podagrę articulari, & comitiali morbo: deniq; omnis sanitatis est author.

B Ex his cōstat: Scillam albā, montanā, circiter canis ortū accipito in libræ pondere, per dies decē in umbra refrigera: deinde scillę laminas refrigeratas in vitreū vas mitte, & vini albi veteris sextarios duodecim superinfunde, & suspēsum vas per 40 dies habeto: postea scillam exime, & abjice, & vino ad antedicta vitia utere, & ejus vim percipies. Subinde ante cibum, vini ℥ ij. exhibe: sin à cibo, unciā mediam. Quòd si ipsum potui cōmodū efficere velis, ut magis delectet,

C mellis sextarios duos aut tres admisceto. *Galen.*

Acetum scillinum.

Salubre optimū acetum scillinū à Pythagora scribitur, quo omnes Imperatores usi sunt. * Ab ipsius authore fertur quicūq; hoc utatur, longę vitæ fore, & ejus extrema integra, usq; ad finem permāsura. Et ipse quidem Samius senex hujusmodi extitit: quantum enim temporis vixerit, haud ignoras. de ipso in libro traditū est, quòd cū suis cōsanguineis hāc facultatē communicavit, cumq; hoc medicamento uti incœpit, 50 an-

D num natus erat, & usq; ad centesimum decimū septimū vitam produxit integer, & nulla unquā adversa valetudine tentatus. Hæc sanè medicamenti author disseruit, quod fortasse vir philosophus erat, mentiri nesciens. Nos verò viri hujus fidei periculum fecimus, ac firmā, constantemque hujus medicamenti facultatem esse testamur. Oportet igitur sumere Scillam montanā libræ unius ponderis, & duta circumcidere,

E & mollia minutatim concidere, & aceti acerrimi sextarios octo in vitreum vas mittere, atque obturare, ac per triginta dies in Caniculæ caloribus, ut macereur, permittere: deinde scillā extractā exprimere. Id genus aceti parū manè sorbeto. Tibi aūt hæc evenient, ut ne fauciū orisq; partes unquam remollescant, os ventriculi benè valebit, facilè spiritū duces, vox rectè habebit, oculi acutissime cernēt, aures in officio manebunt, nullusq; flatuosus vapor in ventre un-

F quam excitabitur, nullū viscus suspensum erit, & benè spirās, benè coloratus degis. Ad civilia negocia rectè affectus, non acidum, non salsum tuctabis, si aliquid aceti hujus assumseris: & jejunus ut assumas præcipio, sepiemq; postea stadios deambules, ita enim dissolvetur. Hoc aceto qui utitur, in victu quāvis licētiosus esto: omnia enim cibaria conficiet, & à nullo unquā offensam patietur: neq; valdè implebitur, sed in melius proficere videbitur. nihil supervacui in corpore residebit, non flatus, non bilis, non stercus, nō urina, sed omnia facilè excernit, atq; educit.

Alvus lubrica omninò est totiusq; corporis purgatorium medicamentum etiamsi in ... sib for... ties inhæreant. Item phthisicos ab omnibus deploratos, hoc medic...ic...o sanitati restitutos novimus. Morbo comitiali diuturno efficaciter profuit, ut nisi post longa tem...onis intervalla, non redierit: incipientem verò ac novum perfectè discutit, neq; reverti amplius hunc affectum permittit. Ad podagras prætereà, & articulorum morbos, jecoris, lienisq; duritias vehementer facit. Et particulares quidem aceti scillini effectus hi sunt. Communes autem quàm plurimi, quib. nos commoti, salutare hoc medicamêtum sanitatis, integritatisq; causa, tibi tradidimus. *Galen.*

Claretum laxativum.

℞. Galangæ ℥ vj. Cinnamomi ℥ j.
Turbith. Esulæ, Cataputiæ,
Hermodactylorum ana ℥ ß.

Tere, fiat claretum cum melle & saccharo. * Pituitam purgat. *Evonymus.*

Aliud pro epilepticis.

℞. Radicis pæoniæ,
Seminis pæoniæ decort. ana ℥ j ß.
Cinnamomi, Macis, Galangæ,
Zingiberis, Caryophyllorum ana ℥ j.
Foliorum senæ ℥ j. Turpeti ℥ vj. vel
Rhabarbari ℥ iij. vel Agarici ℥ v.
Sacchari ℥ vj.
Vini ℥ xij. Aquæ ℥ viij.

Macerata per horas 24. deinde addito saccharo quantum satis: per filtrum sæpiùs colentur. *Thomas Erastus.*

Vinum purgatorium in epilepsia.

℞. Absinthii, Cardui benedicti,
Verbenæ, Betonicæ, vel Agrimoniæ,
Eupatorii, Asplenii, Tamarisci,
Rad. Capparorum ana M. j.
Cinnamomi, Macis, Galangæ,
Zingiberis ana ℥ j vel ℥ ij.
Flor. pæoniæ, vel rad. & sem pæoniæ ana ℥ j ß.
Sem citri ℥ ß. Fol senæ ℥ ij.
Turpeti incisi, Agarici ana ℥ ß.
Vini veteris Mens. iij

Misceantur in vase diligenter clauso. Capiat æger a ternis diebus poculum unum initio pastus. *Erastus.*

DE VINIS PURgantibus bilem flavam.

Vinum scammonites.

Scammonite vinum sic fit. Radices scammoniæ per messes effossæ, tritæ, & linteo colligatæ drachmas quinque in musti congium mittito ad dies triginta. * Alvum purgat bilem & pituitam extrahit. *Dioscor.*

DE VINIS PURgantibus bilem atram.

Vinum è veratro nigro.

℞. Veratri ℥ xx. junci odorati ℥ xij. spicæ Syriacæ ℥ xiij. cribratas, & linteolo colligatas, in septem vini Coi sextarios, diebus quadraginta macerandas indito, postmodum colato, dabis in potu sesquiheminam. * Partus enecat. Atram bilem purgat. *Dioscor.*

DE VINIS PURgantibus aquam.

Vinum ebulatum.

Grana ebulorum quando sunt matura, decoquantur, & propriè tempore vindemiarum cum musto: & removeatur spuma ebullitionis, donec tertia pars fuerit absumpta. In nocte ponatur ad aerem: in crastinum verò per colatorium lineũ distilletur, vel per filtrum: demùm recipiatur quantitas istius colati, & ponatur in alio musto albo, donec tibi placeat color & sapor: & mittatur in vase, & expectetur donec deferveseat & tunc clarificetur cum malaxatione clari ovotũ, & sale, secundùm artem. * Est simile in operationibus vino de radicibus ebulorum, & magis amabile: sed non sic operosum. Ventrem laxat: aquã hydropicorum per inferna ducit. *Arnoldus.*

Vinum è thymelæa.

Ramorum thymelææ cum suis foliis & fructu triginta drachmas mittito in congios tres musti, & levi igne coquito, donec congii duo supersint. defæcatumq; recondito. * Aquosa purgat exerementa, & lienem absumit. *Dioscor.*

Vinum è chamelæa.

Chamelæa dum floret, cum foliis tusa, & cribrata, decem drachmarum pôdere in musti congium additur: post duos menses vinum in vas transfertur. * Aquæ inter cutem, hepaticis, & lassitudine confractis, efficax est: item mulieribus, quæ a partu ægre purgantur. Chamæpityinum simili modo fit, ad eadem conveniens. urinam quoque ciet. *Dioscor.*

Vinum Muralti ad hydropem.

℞. Rad. quinque aperientium,
Glycyrrhizæ, Cort. rad. Cappar.
Cort med. Fraxini ana ℥ j.
Rad Iridis recent. Calami atomat.
Cinnamomi ana ℥ ß.
Capil. Veneris, Ceterach, Fol. Tamarisci,
Flor cordialium ana M. j.
Absinthii, Pontici, Cardui benedicti,
Hyssopi, Prassii ana M. ß.
Sem. Anisi, Apii, Ameos, Fœniculi ana ℥ j ß.
Senæ ℥ ij. Ligni guajaci limati ℔ j.
Sacchari ℔ ij.
Vini generosi ℔ xl.

Misce, & serva in vase obturato. *Muraltus.*

Vinum absinthite purgans aquas.

℞. Absinthii M j ß.
Cardui benedicti,
Agrimoniæ ana M. j.
Asplenii, Ericæ, Verbenæ ana M. ß.
Rad. Ireos Florent. ℥ j ß.
Rad. Capparorum, Alati, Polypodii ana ℥ ß.

Rad. Cichorii ℥ j ß.
Rad. Fœniculi ℥ j. Rad. Apii ℥ ß.
Sem. Fœniculi, Apii, Petroselini,
Anisi ana ʒ j.
Calami aromatici, Cinnamomi ana ʒ ij.
Senæ ℥ j ß. Soldanellæ M. iij.
Rad. Iridis concisæ ℥ iij.
Turpeti concisi ʒ v.
Vini albi generosi, in quo chalybs ignitus sæpius fuit extinctus ℔ xviij.

B Misce. Utere alternis diebus, initio pastus poculum unum. *Erastus.*

DE VINIS PURGANTIBUS humores mixtos.

Vinum Hippocraticum laxativum.

℞. Esulæ ℔ j. Epithymi ʒ vj.
Polypodii, Cinnamomi, Passularum ana ℥ ß.
Masticis, Zingiberis, Zedoariæ,
Caryophyllorum ana ℥ j.
Sacchari quantum sufficit.

C * Contra quartanam, quotidianam & tertianam notham valet: concoquit & præparat humores, & eosdem mox per alvum educit. *Arnoldus.*

Nectar laxativum.

℞. Rhabarbari electi ℥ ß.
Agarici opt ℥ j.
Cinnamomi electi ℥ iij.
Cubebarum ʒ j.
D Sem. Fœniculi, Anisi ana ʒ ij.
Spicæ Indicæ ℈ j.
Zingiberis ʒ ß.
Vini optimi ℔ vij.

Ferveant omnia lege artis in duplici vase per horas sex. Deinde permaneant in infusione per horas duodecim. Postea fiat fortis expressio, & colentur per saccū mundū sexies, aut septies. Tandem adde sacchari puri, & albi dissoluti ℔ j ß. & fiat in modum Nectaris. Dosis potest esse pro adultis ad ℥ iv. Pro infantibus ad ℥ ij. Una autem E uncia hujus syrupi sumitur duobus cochlearibus mediocris magnitudinis. *Ranzovius.*

Vinum nostrum guajacinum purgans.

℞. Ligni guajaci incisi ℔. iv.
Cardui benedicti M. vj.
Adianthi, Scolopendrii, Flor Borraginis,
Buglossæ, Rad. Cichorii ana M. iij.
Betonicæ, Lupulorum, Cort. Tamaricis,
Epithymi ana M. j ß.
F Polypodii ℥ ß.
Seminis Carthami ℔ j.
Seminis Anisi ℥ iij.
Foliorum senæ ℔ j.
Hellebori nigri ℥ j.
Turbith ℥ iij.
Cinnamomi electi ʒ vj.
Macis ʒ j.
Nucis moschatæ, Caryophyllorum ana ʒ ß.
Calami aromatici ʒ ij

Incidenda incidantur, cōtundenda contundantur crassè, in sacculo ligentur, suspendantur in A cado vinatio mundo aptæ capacitatis, superinfundendo musti optimi ℔ c. omniaq; sic macerari finito, donec defervescat, clarumq; evadat, &c. * Curat morbum Gallicum, & alios innumeros morbos. Dantur ℥ v. vel ℥ vj. manè stomacho jejuno.

Vinum purgans, nostrum.

℞. Absinthii M. j.
Centaurii, Cardui benedicti,
Quinquefolii ana M. ß.
Gentianæ rad. ʒ j ß.
Senæ ℥ ij.
Rhabarbari ʒ vj.
Agarici ℥ ß.
Rad. mechoacæ ℥ j.
Spicæ Indicæ,
Zingiberis ana ʒ j.

Incisa omnia in sacculo linteo mundo ponantur, superinfundendo vini albi boni mensuram unam. Capiat æger poculum dimidium, stomacho jejuno. * Febres tertianas spurias radicitùs tollit.

Claretum purgans.

℞. Rusci, Asparagi, Acori,
Fœniculi ana ʒ iij.
Sem. 4 frig. majorum ana ʒ ij.
Sem Endiviæ, sem. Cichorii, sem. Scariolæ ana ʒ j.
Turpeti ℥ ß.
Hermodactylorum ʒ x.
Polypodii quercini, Fol. senæ ana ℥ ij.
Zingiberis ℥ j.
Vini albi ℔ iij.
Sacchari, ad placitum.

Fiat claretum *Henricus Wolffius.*

Claretum laxativum.

℞. Fol. senæ Alex. mundat. ℥ j.
Rhabarbari electi ʒ ij.
Agarici opt. ʒ iij.
Cinnamomi electi ℥ j ß.

Hæc omnia misceantur in duobus sextariis vini optimi, ac in loco calido p[...]antur per horas 12. Deinde colentur per laneū saccum septies, & postea addatur sacchari a[...] ℔ ß. & bene misceatur. Quotiescunq; igitur qui se purgare voluerit, sumet dimidium sextarium hujus potionis. Reliquum in vitro benè obturato servabit. *Fridericus N. Medicus Regis Daniæ.*

Claretum laxativum pro delicatis.

℞. Vini optimi ℔ iv.
Polypodii, Mellis ana ℔ ß.
Galangæ, Caryophyllorum,
Cinnamomi, Zingiberis ana ℥ ß.
Agarici ʒ ij.
Senæ ʒ vj.
Piperis, Cardamomi ana ʒ j.

Bulliat polypodium coctum cum vino & melle ad consumptionem tertiæ partis: deinde alia purgantia addantur colentur per saccum bis, vel ter.

DE DE-

De Decoctis, Sectio VII.

Decocta seu apozemata, ex herbis, seminibus, fructibus, radicibus, & aliis quibusdam parantur. Si absq; saccharo, decocta; si cum saccharo, licet non tam copioso, ut in syrupis, apozemata rectius dicuntur. Sunt autem hæc vel

- Magis usualia seu officinalia: atque vel
  - Reficientia —
    - Aqua *hordei*,
    - Aqua *cicerum*,
    - Decoctum *ptisanæ*.
  - Alterantia *qualitate*
    - Prima: *Sic alia alterant*
      - Communiter
        - Temperatè
          - Decoctum *florum & fructuum*.
          - Decoctum *commune magistrale*.
        - Intemperatè — Decoctum *commune refrigerans*.
      - Particulariter
        - Caput — Decoctum *cephalicum*.
        - Pectus
          - Decoctum *pectorale primum*,
          - Decoctum *pectorale secundum*.
          - Decoctum *pectorale tertium*.
        - Cor — Decoctum *cordiale*.
        - Flatus — Decoctum *carminativum*.
    - Secunda: *Sic alia*
      - Sudorem *moventia*
        - Decoctum *guajaci ex aqua*.
        - Decoctum *guajaci ex vino*.
        - Decoctum *zarzæparillæ*.
        - Decoctum *chinæ*.
      - Purgant *humores*
        - Simplices
          - Sanguinem
            - Decoctum *adianthi*.
            - Decoctum *fumariæ*.
          - Bilem — Decoctum *fructuum*.
          - Pituitam —
            - Decoctum *thymi*.
            - Decoctum *stœchados*.
          - Bilem *atram*
            - Decoctum *epithymi*.
            - Decoctum *Senæ*, &c.
        - Mixtos
          - Decoctum *myrobalanorum*.
          - Decoctum *eupatorii*.
- Minùs *usualia: atque vel*
  - Alterantia
    - Pectus: Decoctum *pectorale*.
    - Cor: Decoctum *cordiale*.
    - Bilem: Decoctum *ex adiantho*.
    - Pituitam: Decoctum *ex thymo*.
    - Atram bilem: Decoctum *ex fumaria*, &c.
  - Purgantia
    - Bilem: Decoctum *alvum emolliens, bilemq; educens*.
    - Pituitam: Decoctum *pituitam educens*.
    - Atram bilem: Decoctum *atram bilem educens*.
    - Humores *mixtos: ut*
      - Decoctio *aperitiva lenitiva major*.
      - Decoctio *aperitiva lenitiva minor*.
      - Decoctio *aperitiva major cum rhabarbaro*.

DE DECOCTIS OFficinalibus reficientibus.

De aqua hordei.

℞. Hordei integri fricati cum panno aspero usq; ad excussionē tenuium corticum, id est, palearum, partem unam, verbi gratia libram unam. Et sit hordeum substantia laudabili, ætatis mediæ inter antiquum & novum, super quod non cecidit de odore corruptionis aliquid, nec de contagione fumi, aut pulveris, & conservatum fuerit in loco aëris liberi, & jam habuerit perfectionem in maturitate sua, & pone illud electum in olla nova, mundata, lota, & exquisitè absterſa, ut non remanserit in illa de odore quidquam omninò: & projice super ipsum aquæ circiter partes viginti: verbi gratia ℔ viginti: & sit aqua fontana levissima, dulcissima. Stet tamen priùs hordeum in aqua per quatuor horas infusum: & inde facias cum igne claro & suavi ipsam fervere, primam abjiciēdo spumam. Et esto hordeum semper integrum, leviter quidem fricatum panno aspero, & quasi depaleatum si multam quæris abstersionem, atque exoppilationem valentiorem: integrè verò ab utroque cortice mundatum, si aquam hordeaceam habere volueris ad sitim mitigandam, asperitatemq; leniēdam, nec non inflammationem extinguendam. * Unde talis aqua hordei convenit in leniendo pectore atque pulmone humectandisq; præcordiis. Coctio præterea continuetur ad crepaturam hordei, perfectam quidem in priore illa intentione: perfectiorem verò & diuturniorem plùs minùs in posteriore hac intentione. *Colonienses.*

Aqua cicerum.

Decoque libram unam cicerum conservantiū adhuc nitrositatem suam, cum libris viginti aquæ facili decoctione, usque dum redeant ad lib as decem. Tunc erit aqua eorū potus medicinalis. Et si ulteriorem excipiat coctionem, & quidem cum plurima aqua, usq; dum acquirat mediocritatem inter tenue seu liquidum & unctum, est cibus bonus, præsertim colatus. *Mesues.*

Decoctum ptisanæ hordei.

Sed quando ptisana hordei, ac edulii vel sorbitionis usum decoqui debet, tunc semper accipere oportet hordeum exquisitè excorticatum, quod vulgo mundatum dicitur: idque vel integrum, vel confractum, quod far hordei Latinis dicitur. Satius tamen fuerit, integrum quàm confractum sumere, ut evitemus metum Manardi: quandoquidem in hordeo integro absolutam, perfectamque coctionem animadvertere commodius est, quàm in confracto: quia coctio ejus semper perfici debet usque ad disperditionem & veluti tabem ipsius hordei, nunc in largiore, nunc in pauciore aqua, pro vario intentionis Medici scopo. Nam quando non admodum tenui victu utendum erit, sed aliquando pleniùs cibare licebit, quum scilicet totam ptisanam exhi-

A bemus (nam ptisana tota Galeno non est exquisitè tenuis victus, nisi omninò pauca assumpta fuerit) tunc verbi gratia sufficerint ad partem unam hordei partes quinq; aquæ, secundùm placitum Avenzoar: sed si tenuiùs cibare propositum est, ut quando cremorem sive succum exhibemus, colatorio manibus vel cochleario expressum: tunc copiosiore aqua ptisanam decoquimus: verbi gratia, decem partes aquæ ad unam hordei accipiendo. plus autem aquæ acci-
B pimus, quando tenuissimè nutrire volumus, aut saltem servata proximè assignata aquæ quantitate, percoctam ptisanam sua sponte sensim per colatorium eliquari sinimus, sine adminiculo expressionis. unde vulgus practicantium, hanc vocant ptisanam colatam: illam verò quæ expressa est, vocant ptisanam hordei non colatam. Hac decisione constituta, putamus omnem caliginem & nubem Arabicæ perplexitatis seu confusionis discussam iri. *Colonienses.*

C DE DECOCTIS ALterantibus communibus.

Decoctio florum & fructuum.

℞. Caricarum N. v.
Prunorum Damascenorum N xv.
Jujubarum, Sebesten ana N. xx.
Tamarindorum ℥ j.
Flor. Rosarum, flor. Violarum,
D Flor. Borrag. flor Buglossæ ana ℥ ij.
Capil. Veneris, Lupulorum, Endiviæ añ. M ß.
Glycyrrhizæ ℥ ij.
Incidantur, & contundantur pro usu. *Augustani.*

Decoctum commune magistrale ad medicamenta maceranda.

℞. Prunorum N. xij.
Sebesten N. x.
Passularum ℥ j.
E Hordei decorticati ℥ ß.
Glycyrrhizæ rasæ, Violarum,
Folliculorum Senæ, Polypodii,
Epithymi, Carthami, Anisi,
Dauci, Cinnamomi ana ℥ ij.
Coque in aquæ cōmunis ℔ ij. donec dimidium absumatur: cola, & utere. *Herentuni.*

Decoctum commune refrigerans.

℞. Prunorum N. xij.
F Hordei mundi ℥ j.
Tamarindorum, Passarum ana ℥ ß.
Sem. communiū majorum, Violarum añ. ℥ ij.
Coque in ℔ ij. aquæ, ut supra.

DE DECOCTIS ALterantibus caput.

Decoctum cephalicum calefaciens.

℞. Stœchadis, Betonicæ, Salviæ ana M. ß.
Rad. Pæoniæ ℥ ij.
Passarum ℥ j.

Glycyr-

Glycyrrhizæ, Anisi, Dauci ana ʒ iij.
Nucis moschatæ ʒ ß.

Coque, ut suprà.

DE DECOCTIS ALterantibus pectus.

Decoctum pectorale.

℞. Passularum ℥ j.
Sebesten, Jujubarum ana N. xv.
Dactylorum N. vj.
Caricarum pinguium N. iv.
Hordei purgati ℥ j.
Glycyrrhizæ ℥ ß.
Adianthi M. ß. Hyssopi ʒ ij.

Coque, ut supra. * Valet in vitiis pectoris, catarrho, tussi, asthmate, pleuritide, & id genus aliis. *Augustani.*

Decoctum pectorale aliud.

℞. Hyssopi sicci, Adianthi albi, Ficuum, Palmularum, Myxariorum, Ziziphorum, Uvarum passarum, Hordei mundi, Glycyrrhizæ rasæ ana partes æquales. In aqua fontana quanta convenit, coquantur. * Horum jus ad excrementa pectoris, & defluxiones pituitosas, sputaque educenda singulare est remedium. *Andernacus.*

Decoctum pectorale aliud.

℞. Anisi, Fœniculi, Adiãthi ana partes æquales.
Cinnamomi, Masticis ana ʒ j.

Omnia coquantur in aqua, donec quarta ejus pars absumpta fuerit. * Hujus decocti jus, faucium & thoracis asperitates lenit, excremẽta ad excretionem promovet: nec non robur visceribus addit: ventriculi vires excitat, flatusq; intestinorum discutit. *Andernacus.*

DE DECOCTIS alterantibus cor.

Decoctum cordiale.

℞. Prunorum N xij.
Passularum ℥ j. Sebesten N. xvj.
Jujubarum N. x.
Flor. Borraginis, Buglossæ, Violarum,
Melissophylli, Capill. Vener. ana M. ß.
Seminis Basilici, Glycyrrhizæ,
Dauci ana ʒ j.

Coque, ut supra. DECOCTUM verò cordiale refrigerans fit, additis seminibus communibus, iisque seminibus quæ decoctum refrigerans suprà descriptum ingrediuntur. *Florentini.*

DE DECOCTIS ALterantibus ventriculum.

Decoctum flatus pellens, seu Carminativum.

℞. Anisi, Dauci, Fœnic. Cumin. Carui ana ℥ iij.
Glycyrrhizæ ℥ ß.
Flor. Chamomillæ M. ß.
Passularum ℥ j ß.

Coque in libris duabus aquæ ad medietatem fere. *Florentini & Augustani.*

A *Potio muscata major.*

℞. Spicæ, Folii, Piperis longi,
Zingiberis, Zedoariæ, Confitæ rub.
Confitæ muscatæ, Caryophyllorum,
Ligni aloës, Rosarum, Violarum,
Anacardi, Acori, Coral.
Costi, Levistici, Nucis moschatæ,
Rasuræ eboris, Margaritarum,
Antofili, Rhabarbari, Amomi,
Ossis de corde cervi, Croci,
B Piperis albi, Ossium dactylorum,
Beliculi marini, spodii,
Santali albi, & rub. Macis, Liquiritiæ,
Cinnamomi, Alyptæ, Anisi,
Tragacanthi, Blactæ bizantiæ, Cardamomi,
Ocymi, Limaturæ auri & arg. ana ℈ ij.
Moschi, Ambræ, Caphuræ ana ℈ j.
Sacchari candi ʒ ij.
Syrupi ros. q. s. est.

C Datur manè & meridiè & serò, stomachicis, & debilitatis cochlearium unum cum vino, patientibus in pulmone, cum aqua hordei. *Nicolaus.*

Potio moschata.

℞. Moschi, Caphuræ, Ambræ ana ℈ j.
Spicæ nardi, Folii, Piperis longi,
Zingiberis, Zedoariæ, styracis rubei,
Alypiæ moschatæ, Caryophyllorum,
Ligni aloës, Rosarum rub. Violarum,
Anacardi, Rad. acori, Coralii rub.
D Costi, Sem. levistici, Nucis moschatæ,
Rasuræ eboris cum aqua ros. lotæ,
Margaritarum perforatarum, & non perforat.
Peucedani, Rhabarbari, Amomi,
Ossis de corde cervi, Croci, Piperis albi,
Ossium dactylorum, Lapidis berillorum,
Spodii, santali albi, & rub. Macis,
Glycyrrhizæ rasæ, Cinnamomi, Anisi,
Tragacanthi, Blattæ byzantinæ,
Cardamomi, sem. basiliconis,
E Limaturæ auri, Limaturæ argenti ana ℈ ij.
Sacchari candi ʒ ij.
Syrupi ros. q. sufficit.
Dosis ejus est a ʒ ij. usque ad ℥ ß.

Servatur annis duobus. Respicit propriè virtutem naturalem primæ digestionis: confortat cor, & subtiliat materiam grossam. Data cum vino temollitionis citri, confert cardiacis, & confert cardiacæ calidæ cum saccharo ros. Datum cum decoct. prassii, confert passioni pectoris frigidæ, F & pulmonis. Data bis in die cum decoctione nucis moschatæ, & caryophyllorum, confert valdè stomachicis, & ad omnem debilitatem stomachi ex causa frigida, & digerit materiã frigidam fœtoris oris, confert appetitui canino, & frigido. *Arnold. Villanovanus.*

DE DECOCTIS SUdorem provocantibus.

Decoctum ligni guajaci, absque cortice.

℞. Ligni guajaci optime incisi ℔ ij.
Aquæ fontanæ ℔ xij.

Infundatur lignum in aqua calida per horas 24. in vase figulino vitreato obturato: deinde coquantur igne lento usq; ad librarum octo consumptionem colatur, & servetur in vase vitreo pro syrupo, ad sudorem movendum.

Decoctum ligni, pro potu.

℞. Lignum guajacum prioris decoctionis,
Aquæ fontanæ ℔ xij.

Iterum coque usque ad consumptionem tertiæ partis: cola, & serva pro potu, in prandio & cœna sumendo.

Decoctum ligni guajaci cum corticibus.

℞. Ligni guajaci optimè incisi ℥ x.
Cort. ligni guajaci incisi ℥ ij.
Aquæ fontanæ ℔ xij.

Fiat, ut suprà.

Potest major vel minor corticis quantitas addi, & cum aqua betonicæ vel fumiterræ, pro medici scopo decoqui.

Decoctum ligni guajaci cum vino.

℞. Ligni guajaci ℥ x.
Cort. ligni guajaci ℥ iv.
Aquæ fontanæ ℔ xij.

Infundantur, ut suprà: & decoquantur usque ad consumptionem librarum novem: deinde addantur vini optimi ℔ iij. & iterum fervere modicè finito, postea refrigeratum colato, & in vase vitreo, pro syrupo servato. *Florentini.*

Decoctum ligni guajaci cum vino, pro potu ordinario.

℞. Præcedentis decoctionis lignum,
Aquæ fontanæ ℔ ij.

Coquantur usq; ad consumptionem septem librarum: deinde addantur vini albi optimi ℔ iv. & facta unica sola bullitione, ab igne auferatur, coletur, & in vase vitreo servetur, pro potu ordinario cibis associando. *Florent.*

Decoctum guajaci Fioravanti.

℞. Cortic. Ligni guajaci triti ℔ j.
Aquæ fontanæ ℔ xiv.

Macerentur horis 24. deinde coquantur usq; ad quatuor librarum consumptionem. postea adde
Polypodii quercini ℥ ij.
Cichorii M j.
Aloës hepaticæ ℥ ß.

His iterum per horam decoctis, adde
Fol. Senæ, Epithymi ana ℥ j.
Colocynthidis ʒ vj.
Sacchari ℥ iix.

Denuò coquantur, dum pars dimidia fuerit consumpta, & libræ octo remanserint: coletur & servetur in vase vitreo obturato, ad usum. Dosis cyathus unus manè & serò, & sudet sicq; continuet per dies xx & liberabitur. Pro potu autem utatur sequenti decocto
℞. Ligni Guajaci incisi ℔ j.
Vini albi ℔ x.

Macerentur per noctem: deinde cùm per horam unam bullierint, adde aquæ ℔ xv. Denuò coquantur non diù: & erit factum.

A

Decoctum ligni guajaci cum corticibus.

℞. Scobis ligni Indici ℔ j.
Corticis ejusdem ℥ iv.
Aquæ purissimæ ℔ x.

Macerentur in fictili vitreato horas 24. coquantur ad medias prunis luculentis quinque aut sex horas, & percolentur: postea quotidie in aurora illius aquæ dabis ℥ vj. & ægrum cooperies ut sudores moveantur: moderatè tamen, ne vis corporis dissolvatur: subinde sudor detergatur. corpus fricetur, & caput: cibum non sumat, nisi horis sex a potu exactis. Ejusdem aquæ totidem uncias afferes quinq; horis à cœna: sudores tamen tunc non movebis. Cæterùm hujusmodi potum post universales purgationes solemus exhibere. *Antonius Chalmeteus.*

B

Decoctum ligni guajaci cum corticibus, pro potu ordinario.

C

℞. Remanentiam prioris decoctionis,
Aquæ purissimæ ℔ xv.

Iterum coques ad tertias: sub decoctionis finem addes
Glycyrrhizæ rasæ, & contusæ ℥ ß.
Passularum mundatarum ℥ ij.

Absoluta decoctione, addes
Cinnamomi ʒ v ad saporis jucunditatem.

Eoque decocto utetur in pastu. Nonnulli sub finem primæ decoctionis addunt
Fumariæ, Lupulorum, Borraginis, Buglossæ ana M j

D

Alii verò addunt
Cyclaminis, Cardui benedicti, Olibani ană ℥ j.

Alii rad. enulæ in pul. redactæ, mumiæ sing ℥ ß. carabæ ʒ i ß. pulveris hermodactylorum ʒ ij. senæ orientalis ℥ ß. Alii mediam partem vini albi: alii tres partes vini, & unam aquæ injiciunt: quod profuturum putaverim corporibus pituitosis, ac robustis, atq; cùm nervi ac tendines non afficiuntur. Cùm verò corpora sint imbecilla, satius duxerim, magisq; profuturum, si decoctio in sola aqua fiat: imo cùm corpus imbecillum biliosum, aut ad tabem propensum, sæpe guajaci usu ipsum contabescit: inflammantur urinæ, dolores augentur. Itaque cùm corpus est biliosum, loco aquæ communis, utor aquis cichorii, buglossæ, violarum fumariæ in decoctione, quarum usu sæpe sum expertus tem fœliciùs successisse *Idem.*

E

Decoctum ligni guajaci, cum corticibus, aliter.

F

℞. Ligni sancti ℔ j.
Corticis ejusdem ℔ ß.
Aquæ purissimæ ℔ x.

Macerentur, ut dictū est, 24. horas, atq. coquantur ad tertiæ partis consumptionem. Præterea
℞. Enulæ campanæ,
Dactylorum ab ossib. separatorum ana ℥ j ß.
Senæ orientalis ℥ j. Vini albi ℔ vj.

Macerentur horas 24. super cineres calidos, ita ut propemodum vinum ferveat: deinde exprimantur

mantur: & huic vino misceatur præcedens decoctio: postea adde sacchari ℔ ß. cinnamomi ℥ j. & exactis quatuor horis ab ea mixtione, trajiciatur per colatorium vini aromatitis, ac singulis matutinis capiat ℥ v. aut vj. & ante cœnam, vel cùm se in lectum recipiat, tantundem. *Idem.*

A

Decoctum ligni Guajaci cum corticibus, pro potu ordinario.

℞. Præcedentis decocti remanentiam,
Aquæ purissimæ ℔ xv.

Bulliant ad tertias: adde sacchari & cinnamomi, quantum videbitur ad saporis gratiam. Animadvertendum verò, non unam eandemque decoctionem omnibus temperaturis esse parandam, sed interdum valentiorem, interdum verò imbecilliorem, habita virium, ac morbi, & cæterarum rerum, tum naturalium, tum contra naturam, ratione. *Idem.*

B

Decoctum Zarzæ parillæ.

℞. Rad. zarzæ parillæ ℥ iv.
Aquæ fontanæ ℔ xij.

Radices primò vino albo laventur, deinde minutatim incidantur, & in supradicta aqua calida per horas duodecim infundantur, in vase figulino bene operculo & pannis obstructo: mox coquantur igne lento, usque ad consumptionem librarum octo: postea coletur atq; in vase vitreo optimè cooperto pro syrupo servetur. Secundum decoctum pro potu ordinario, sit, ut ligni guajaci potus. *Florentini.*

C

Decoctum guajaci cum zarza parilla pro syrupo.

℞. Zarzæ parillæ. Cort. ligni guajaci ana ℥ ij.
Polypodii quercini ℥ j ß.
Cinnamomi electi ℥ j. Aquæ ℔ xij.

Coquantur usq; ad librarum octo consumptionem, coletur, & servetur pro syrupo. *Incertus.*

Decoctum zarzæ parillæ, cum guajaco, pro potu.

℞. Materiam prioris decoctionis,
Aquæ mens. octo.

Coquantur usque ad duarum mensurarum consumptionē, coletur & servetur pro potu ordinario. In fine adde Cinnamomi electi ℥ ß. vel ℥ j.

Aliud, quo Hispani utuntur.

℞. Zarzæ parillæ ℥ iij.
Cort. ligni ℥ j. Rad. chinæ ℥ ij.
Hermodactylorum ℥ j.
Polypodii, Rhapontici, Turbith, Cap. Ven.
Rad. liliorum alb. Apii, Asparagi,
Fœniculi, Petroselini, Glycyrrhizæ ana ℥ ij.
Fol. senæ ℥ ß.

Decoquantur omnia s. a. in ℔ xx. aquæ ad ℔ v. & hoc pro syrupo. Capiat bis in die manè & vesperi ℥ vj. calidè. In residuo infunde ℔ xx. aquæ, & decoquantur ad ℔ xij. Et istam aquam bibat loco vini, & decocto in octo dies purgat humorem peccātem: & debet sumi per dies xv. ad minus. *A quodam Hispano.*

Decoctum radicis chinæ.

℞. Radicum chinæ opt. ℥ j.
Aquæ fontanæ ℔ xij.

Radices incidantur minutatim, & in prædicta aqua tepida per horas duodecim infundantur in vase terreo vitreato: deinde igne lento coquantur usq; ad consumptionem tertiæ partis: postea cola, & serva pro syrupo. Aliqui usq; ad librarum octo, aliqui ad medietatis consumptionem coquunt. *Florentini.*

Decoctum radicis chinæ.

Alia ratione curatur morbus Gallicus, quæ non est præcedenti admodum dissimilis. Fit autem decocto radicis chinarum, quæ apios dicitur. Itaq; post universales purgationes, præscribimus victum tenuem, non tamen usque adeò siccum atq; cum decocto guajaci. Siquidem decoctum radicis chinarum vehementius siccat, quàm guajaci, quod ex siti facile deprehēditur. Sic autem parabitur:

℞. Radicum chinarum, in tenues orbiculos sectarum ℥ j. vel ℥ j ß.
Aquæ purissimæ ℔ x.

Coquantur in vase terreo vitreato ad medias. Vas vero tā exactè cooperiatur, ut nihil exhalet. Deinde coletur decoctum, ac super cineres continuo calidum teneatur. Hujus decocti dentur ℥ viij. vel ix. pro viribus ægrotantis, ac sudet tres horas: sudor diligēter abstergatur: prandeat hora nona, vel decima. & rursum hora tertia à meridie eādem decocti dosin sumat: lectum ingrediatur, & sudet: cœnabit autem hora sexta: ac frugalior erit cœna, quàm prandium. *Antonius Chaumetus.*

D

Decoctum radicis Chinæ pro potu ordinario.

℞. Fæces superioris decocti,
Aquæ purissimæ ℔ xij.

Coquantur ad tertias. Potest tertiū & quartum fieri decoctum, si addideris radicis chinæ ℥ ij. Si tamen vino abstinere non possit, eo saltem decocto vinum diluatur. *Idem.*

E

DE DECOCTIS purgantibus sanguinem.

Decoctum adianthi.

℞. Adianthi veri recentis ℥ j ß.
Summitatum fumariæ, summitatum lupuli,
Violarum siccatum ana ℥ j.
Prunorum Damas. N. xl.
Zizipharum N. x.
Jujubarum N. xx.

F

Coque libris tribus aquæ lento igne ad duarum librarum consumptionem. infunde tandem
Pulpæ cassiæ solutivæ ℥ iij.
Tamarindorum ℥ ij.
Mannæ ℥ j. Rhabarbari boni ℥ iij.

Frigidum manibus frica, cola, & propina. * Sanguinem purgat, clarumque reddit, ardoremque ipsius ac flavæ bilis compescit. *Mejner.*

Decoctum fumariæ.

℞. Succi Cichorii, succi Endiviæ, succi Lupulorum, succi Borraginis ana ℥ iv.
Succi Fumiterræ ℥ viij.
Quibus coctis & purgatis, adde
Myrob. citrinorum, Myrob. Indorum ana ʒ ij.
Passularum mundat. ℥ j.
Tamarindorum ℥ iij.
Frica, cola, & serva. * Sanguinem bile flava & adustis humoribus purgat, hepatis obstructiones aperit, ac inde natum icterum sanat. *Mesues.*

DE DECOCTIS PURgantibus bilem flavam.

Decoctum fructuum.

℞. Prunorum N. xl.
Sebesten, sive myxariorum N. xxx.
Jujubarum N. xxx.
Tamarindorum ℥ ij.
Cassiæ recens extractæ ℥ iij.
Mannæ ℥ j.
Macerentur fructus in aquæ libris tribus: deinde adde cassiam, tamarindos, & mannam: fiat, ut suprà. * Sanguinis & bilis flavæ fervorem reprimit, sanguinem clarum reddit, & bilem clementer educit. *Mesues.*

DE DECOCTIS PURgantibus pituitam.

Decoctum thymi.

℞. Thymi, Cassuthæ, Hyssopi ana ℥ j.
Passularum purg ʒ xx.
Myrobal. Emblicarum, Chebularum ana ℥ j.
Turbith ʒ iv.
Stœchados, Polypodii ana ʒ v.
Eupatorii Mesuæ ʒ iij.
Rad. Apii, Fœniculi ana ʒ vij.
Absinthii, Anisi, Dauci ana ℥ iij.
Coque omnia in libris tribus aquæ, ad librarum duarum consumptionem: cola. Colato adde
Turbith, Agarici ana ʒ j.
Zingiberis ʒ ß.
Macerari noctem sine: postridie cola, & utere. * Phlegmagogum est: ob id senibus, & aliter pituitosis salubre: ventriculū firmat, coctionem juvat, flatus à visceribus & hypochondriis dissolvit. *Mesues.*

Decoctum galli ad colicam.

Gallinaceum veterem quatuor annorum interficito, exinanitoque, & repleto salis fossilis drachmis tribus, sem. cnici, polypodii, hyssopi ana ℥ j. sem. dauci, anethi, ameos ana ℥ ß turpeti ʒ iij. Deinde resarto ventre, in xij aquæ libris ad dimidias coquito, jusis decocti ℥ iv. aut sex potui exhibeto. *Andernacus.*

Decoctum stœchados.

℞. Stœchadis, Origani Cretici ana ʒ iv.
Sem Apii, Fœnic Eupatorii Mesuæ ana ʒ iij.
Stœchanthi, Hyssopi ana ʒ ij.

A Passularum mund. ʒ j.
Turbith ʒ iv.
Coque ut suprà, & utere. * Confert pituitosis affectibus, ut febrib. quotidianis, juncturarum & nervorum dolori, & frigidæ intemperiei. *Mesues.*

DE DECOCTIS BIlem atram purgantibus.

Decoctum epithymi.

B ℞. Myrobal Indarum,
Stœchados Arabici, Epithymi,
Passularum mundat. ana ℥ j.
Myrobal. chebul. summitatū fumariæ ana ʒ iv.
Folliculorum senæ ℥ j.
Polypodii ʒ vj.
Turbith ʒ iv.
Agrimoniæ ʒ v.
Omnia præter epithymum coquantur in seri caprini libris tribus, ad duarum librarum consumC ptionem: tunc adde epithymum, & semel fervefac, tolle ab igne & adde
Hellebori nigri ʒ j.
Agarici ʒ ß.
Salis Indi ʒ j ß.
Frica, cola, & utere. * Bilem atram vacuat: ob id affectibus melancholicis, ut cancro, elephantiasi, & cæteris confert. *Mesues.*

Decoctio Senæ D. Gereonis.

℞. Folliculorum senæ ℥ j ß.
D Foliorum senæ ℥ j.
Zingiberis ʒ j.
Flor. Borraginis, Violarum,
Rosarum rub. Arantiarum ana ʒ ij.
Polypodii quercini ℥ ß.
Passularum purgatarum ℥ ij.
Sebesten, Prunorum ana N. xij.
Aqua fontis ℔ iv.
Fiat decoctio s.a. Modò sena parùm ebulliat, & vas optimè obturatum per sex horas dimittaE tur, deinde exprimatur. * In affectibus Melancholicis, Quartanis, Cancro, Lue Venerea valet. *Augustani.*

DE DECOCTIS PURgantibus humores mixtos.

Decoctum myrobalanorum.

℞. Myrobal. Citrinarum, Chebularum, Indarum ana ℥ j.
F Tamarindorum ℥ j ß.
Comarum fumariæ ℥ j.
Absinthii ʒ ij
Prunorum N. xx.
Passularum mundatarum ℥ j.
Coque in libris trib. aquæ, ad duarum librarum consumptionem: cùm i[illegible] ecill[illegible]m voles medicamentum, reliquæ [illegible] dimidio adde
Pulpæ cassiæ ʒ ij
Cùm autem valen[illegible]ius, adde
Pulpæ cassiæ ℥ j.
Turbith, Agarici ana ʒ ß.

Frica,

Frica, cola Præstantius fiet, si in sero lactis caprini coquantur.* Bilem utramq; & pituitam purgat. *Mesues.*

Decoctum Eupatorii.

℞. Eupatorii, Absinthii,
Asari, Nardi Indicæ,
Capill. Veneris, Cypri, Rhabarbari,
Comarum Fumariæ ana ʒ iv.
Bedeguar, Seecacul ana ʒ iv.
Myrobal. Chebularum, Indarum ana ʒ iix.
Passularum purgatarum ℥ j.

Coque, & utere. * Hepatis & lienis obstructiones, & inde nascentes dolores, & febres compositas juvat. *Mesues.*

DE DECOCTIS MInùs usualibus.

DE DECOCTIS ALTErantibus pectus.

Decoctum Pectorale.

℞. Hyssopi, Capill. Veneris ana M. ß.
Ficuum, Palmularum, Ziziphorum,
Myxariorum ana N. iv.
Uvarum passarum, Hordei,
Glycyrrhizæ, Anisi ana ʒ j.

Decoquantur in aquæ mensura quanta convenit, ad tertias. Quincunx una vice datur * ad pectoris vitia, ut tussim, raucedinemque, donec totum absumatur. *Andernacus.*

Potio p:ophthisica, nostra.

℞. Cort. ligni G[illegible]jaci ℥ j.
Tussilaginis, Virgæ aureæ,
Plantaginis ana M. j.
Consolidæ majoris ℥ j.
Passularum Jujubarum,
Sebesten, Glycyrrhizæ,
Cinnamomi electi ana ℥ ß.
Aquæ ferratæ Mens. iv,

Coquantur ad consumptionem quartæ partis, cui adde olei sulphuris, quantum ad acorem inducendum sufficit. Usus in prandio & cœna, loco vini.

DE DECOCTIS ALTErantibus cor.

Decoctum cordiale.

℞. Prunorum Damasc. N. vj.
Palmularum Indicarum,
Passularum ana ℥ ß.
Glycyrrhizæ ʒ j ß.
Flor. Borraginis, Buglossæ, Violarum,
Hordei ana P. j.
Sem. 4. com. frig. ana ʒ ß.

Aquæ fontanæ quantum alia medicamenta tres digitos superare possit in qua reliqua omnia coquuntur ad tertias: deinde ex jure colato datur [illegible]iens, aut quincunx. Si sæpiùs exhiberi debet major tum aquæ, tum medicamentorum modus adhibeatur. *Andernacus.*

A

DE DECOCTIS alterantibus bilem.

Decoctum adianthi.

℞. Adianthi albi, Fumariæ,
Lupuli ana M. j.
Violarum siccarum P. j.
Prunorum N. xx.
Ziziphorum N. x.

B In aqua fontana, quanta sufficit, ad tertias usq; coquuntur: unaque vice unciæ quinque exhibentur. Vel

Adianthi M ß.
Sem. Anisi,
Fœniculi ana ℥ ß.
Cinnamomi,
Mastiçis ana ʒ j.

Coquantur, ut superius.* Hoc etiam viscera roborat. *Andernacus.*

C *Decoctum contra urinæ ardorem.*

℞. Althææ, Malvæ,
Petroselini rad. part. j.

Coquantur in aqua fluminis usque ad tertiæ partis consumptionem colentur. Dosis ℥ ix. cum Butyro recenti, stomacho vacuo. *Frascus Eques Ferrariensis.*

DE DECOCTIS ALterantibus pituitam.

D

Decoctum ex Thymo.

℞ Thymi, Cassuthæ,
Hyssopi ana ℥ ß.
Radic. Apii,
Fœniculi ana ʒ vj.
Sem Anisi, Dauci ana ℥ j.
Passularum enuclearum ℥ ij.
Glycyrrhizæ ʒ ij.

In aqua ad dimidias coquantur. In jure decocti, E Zingiberis minutim incisi drachma semissis macerctur mané unciæ quinque singulis vicibus exhibeantur. *Andernacus.*

Decoctum provocans menstrua.

℞ Arthemisiæ, Melissæ,
Cardui benedicti, Pulegii,
Serpilli ana M j.

Bulliant in una mensura vini, & manè bibatur haustus.

F

DE DECOCTIS ALterantibus bilem atram.

Decoctum ex fumaria.

℞. Succi Fumariæ ℥ iij.
Succi Buglossæ, Lupuli,
Endiviæ, Cichorii ana ℥ ij.
Passularum enucleatarum contusarumq; ℥ j.
Glycyrrhizæ ʒ ij.

Coquantur ad tertias, colenturque. Juris unciæ duæ cùm recens est, aut quatuor, cùm vetustius, propinantur. *Andernacus.*

DE DECOCTIS vulnerariis.

Decoctio Vulneraria, nostra.

℞. Virgæ aureæ, Saniculæ,
Polygonati, Plantaginis, Salviæ minoris,
Pulegii, Aristolochiæ rotundæ,
Centaurii minoris ana M j.

Coquantur in vino & aquâ ana Mens. j ß. usque ad consumptionem duorū digitorum, coletur, & utatur manè stomacho jejuno, haustu uno.

Potio vulneraria, quæ vulnera mirum in modum curantur.

℞. Cervisiæ Mens. ij.
Clematis M. j.
Arthemisiæ tub.
Pervincæ ana partum.

Decoque ad medietatem in vase fictili cooperto. Deinde excola in ollam lapideam, sive lagenam sic ut orificium ejus probè obstrui possit, ne aer ingrediatur, postea usui serva. Ex hac potione dabis homini vulnerato manè jejuno ventriculo, in meridie post sumtum cibum à vesperi cùm discessurus est cubitum: singulis vicibus ad quantitatem trium cochlearium, jubebisque ut læsus postea duabus aut tribus horis abstineat à cibis & quoties inde biberit, paululum instillet in vasculum, & hoc vulnus abluat. Foliū etiam brassicæ rubrum liquore hujus potionis imbutum vulneri imponat, ita tamen, ut aspersus folii latus versus vulnus sit coaptatū, quod linteolo firmiter involvatur. *Ranzovius.*

Potio alia vulneraria.

℞. Limonii sylvestris,
Betonicæ ana ℥ j.
Saniculæ, Pedis leonis ana ʒ ß.
Vini opt. Mens. ij.

Coquantur in olla vitreata, benè obturata, per spacium duarum horarum Ex hac potione homini sauciato singulis diebus manè & vesperi ad quantitatem unius cochlearis exhibe bibendum: & loco affecto brassicæ folia, vel aliquod emplastrum vulnerarium impone *Ranzovius.*

Potio vulneraria.

℞. Consolidæ utriusque,
Veronicæ,
Cyclamini ana M j.
Astacorum expurgatorum N. iv.
Vini albi Mens. ij.

Circulentur in balneo per triduum. Exhibeatur primis septem diebus manè cochlear unum. *Quercetanus.*

Alia potio vulneraria.

℞. Oculorum Cancri pulveriz. ℥ ß.
Mumiæ ʒ ij.
Boli Armeni ʒ j ß.
Herb. Agrimoniæ, Ophioglossi,
Veronicæ, Cyclamini ana M. j.
Spermatis Ceti ℥ j.

A Temperētur in vino albo per noctem in balneo Mariæ. Capiat hujus cochlearia duo manè & vesperi, si opus sit. Inflammationes plurimùm arcent, atque ambustis conveniunt. *Idem.*

Potio vulneraria, pro reliquis morbi temporibus.

℞. Macis, Oculorum Cancri,
Zedoariæ ana ʒ iij.
Mumiæ, Galangæ minoris ana ʒ ij.
B Nucis Vomicæ ʒ j ß.

Crassiusculè contusa imponantur in vas vitreū, affundendo vini albi Mens. j ß. macerentur lentissimo calore per biduum. Dosis est cochlear unū manè, & vesperi tantundem. Hujus potionis vis tanta est, ut laudari vix satis possit. *Idem.*

Potio Vulneraria.

℞. Herb. Saniculæ, Virgæ aureæ,
Polygoni, Plantaginis, Salviæ,
Pulegii, Centaurii minoris,
C Aristolochiæ ana M j.

Coquantur in vino & aqua ana Mens. j ß. usque ad consumptionem duorū digitorum, coletur, & utatur manè stomacho jejuno. *Innominatus.*

Potio venenatis vulneribus sclopetariis conveniens.

℞. Flor. Vincæ pervincæ,
Flor. Lilii convallii ana P. j.
Galangæ. Zedoariæ ana ʒ ij.
D Mumiæ, Boli Armeni veri ana ʒ j.
Spermatis Ceti ʒ ß.
Vini albi Mens. ij.

Digerantur & circulentur in balneo Mariæ per quatuor dies. Dosis est cochlear unum manè & vesperi *Idem.*

Potio vulneraria in fracto osse, ab ictu sclopetario.

℞. Aristolochiæ, Cyclamini, Serpentariæ,
Consolidæ utriusque, Geranii ana M j.
E Sabinæ M. ß.
Macis, Zedoariæ, Oculorum Cancri ana ℥ ß.
Mumiæ, Galangæ min. ana ʒ j ß.

Conquassatæ ac minutatim concisæ herbæ, & reliqua in pulverem crassiusculum redacta coquātur in duplici vase horis quatuor cū Mens. j. vini. Utatur manè & vesperi. *Idem.*

Potio vulneraria cephalica.

℞. Flor. Lilii convallii,
F Betonicæ ana P. j.
Galangæ, Macis ana ʒ iij.
Persicariæ, Chelidoniæ,
Vincæ pervincæ, Veronicæ,
Centaurii ana M. ß.

Macerentur ut suprà, & ad usum servētur. *Idem.*

Potio sanguinem ex vulneribus erumpentem cohibens.

℞. Olei Croci Martis,
Essentiæ Corallorum ana ℈ j.

Cum aqua spermatis Ranarū, vel Rosatum fiat potio. *Quercetanus.*

Potio vulneraria pectoralis.

℞. Succi Verbenæ, Betonicæ,
Veronicæ ana ℥ ij.
Aquæ Cinnamomi ℔ j.
Misceantur. *Idem.*

Potio inferioris ventriculi vulneribus conducens.

℞. Boli Armeni ℥ ß
Consolidę utriusque ana M. j.
Galangæ ʒ ij.
Temperentur cum vino ut suprà, & ad usus serventur. *Idem.*

Alia pro gregariis, sed approbata.

℞. Croci Martis, nostro modo præparati ℈ ß.
Calcis testarum Ovorum ʒ j.
Syrupi Rosarum siccarum,
Syrupi Myrtillorum ana ℥ j.
Cum aqua florum Papaveris rubri, fiat potio, assumenda tribus horis ante cibum: pro quo capiat hordeatum cum aqua Rosarum, & semine Papaveris, præsertim hora somni. *Idem.*

Potio alexipharmaca, contra vulnera sclopetica venenata.

℞. Mithridatii, Theriacæ opt. ana ʒ ß.
Margar. præpar.
Coralii rub. præpat. ana ℈ j.
Boli armeni ʒ ß.
Syrupi de Limonibus ℥ j.
Aquarum Buglossæ, Scabiosæ ana q. s.
Fiat potio. Reiteretur bis, vel ter, si opus videatur. *Quercetanus.*

Alia pro ditioribus.

℞. Auri vitæ,
Essentiæ Margaritarum ana G. vj.
Essentiæ Coraliorum G. iix.
Terræ sigillatæ electæ ℈ j.
Aquæ theriacalis nostræ ℥ ij.
Fiat potus, statim sumendus. Cor mirificè ab omni veneno & contagione tuetur. *Quercetanus.*

DE DECOCTIS PURgantibus bilem flavam.

Decoctum bilem educens.

℞. Intybi, Cichorii,
Eupatorii, id est, Agrimoniæ M. ß.
Flor. Borraginis, Buglossæ,
Violarum ana P. ß.
Tamarindorum ℥ j.
Prunorum Damasc. N. v.
Glycyrrhizæ rasæ ℥ j ß.
Decoquantur, ut supra, in aqua ad tertias. *Andernacus.*

Decoctum seu Apozema in febri tertiana utile.

℞. Cichorii cũ radice, Acetosæ, Endivię ana M. j.
Semina quatuor frig. maj. ℥ ß.
Rad. Graminis,
Asparagi maceratarum in aceto ana ʒ iij.

A Fiat decoctio ex aqua, ad ℔. unam colatutæ claræ adde
Sacchari albi,
Succi Arantiorum, vel Granatorum, aut
Syrupi de acredine Citriorum ana ℥ iij.
Vel in fine decoctionis, adde Aceti acerrimi & Mellis optimè despumati ana ℥ iij.
Fiat Apozema clarum, quod Aroma trahat ex Santal. alborum ℈ ij. Aeger ter vel quater ex hoc bibat. *Heurnius.*

B *Aliud mixtos potiùs educens humores.*

℞. Passularum ℥ ß.
Galangæ incisæ ʒ i.
Flor. Borraginis, Violarum ana ʒ j.
Senæ ℥ vj.
Horũ decoctio & infusio fiet per noctẽ, & manè rursus ebulliat, & fortiter exprimatur. Pòst
℞. Expressi ℥ iv.
Syrupi Ros. lax. Mannæ ana ℥ j.
Syrupi conservæ Zingibetis ℥ j.
C Aquæ Cinnamomi cochlearium unum.
Misce. & fiat potus. *Crato.*

DE DECOCTIS PURgantibus pituitam.

Decoctum pituitam educens.

℞. Hyssopi, Thymi ana P. ß.
Seni Cnici ℥ vj.
Sem. Anisi, Fœniculi ana ʒ j ß.
D Polypodii ℥ ß.
Glycyrrhizæ rasæ ℥ ij.
Decoquantur in aqua ad tertias, ut suprà. *Andernacus.*

DE DECOCTIS PURgantibus atram bilem.

Galli decrepiti decoctum.

E ℞. Hyssopi, Calaminthæ ana M. j.
Passularum mundatarum ℥ j ß.
Anisi, Fœniculi,
Cari ana ʒ vj.
Sem. Carthami ℥ ij.
Polypodii quercini recentis ℥ i ß.
Trium florum cordi dicatorum ana P. j.
Flor. Chamæmeli, Meliloti ana P. ß.
Includantur omnia in ventre galli decrepiti, præparati ut decet: in fine coctionis adde
Foliorum Senæ ℥ ij.
F Agarici trochiscati ʒ x.
Fiat colatura ad ℔ ij ac reponatur. Accipiemus præscripti decocti ℥ iv. Serapii violati ℥ i. Fiat haustus: si robustior fuerit æger, adde ʒ ij. Diaphœnici aut Benedictæ laxativæ. *Heurnius.*

Decoctum atram bilem vacuans.

℞. Buglossæ, Scolopendrii ana M. ß.
Senæ Alexandrinæ ℥ j.
Flor. Violarum, Thymi,
Epithymi ana P. j.
Sem. Anisi, Fœniculi ana ʒ ß.

Zingiberis ℈ j ß.
Paſſularum ℥ ß.
Prunorum Damaſc. N x.
Decoquantur in aqua ad tertias. Ex jure hoc ſumantur ℥ iv. *Andernacus.*

Decoctum Hellebori nigri.

℞. Cort rad. Hellebori nigri præparati ℥ ij.
Aniſi, ſem. Fœniculi ana ʒ j.
Cinnamomi,
Caryophyllorum ana G iij.
Fiat decoctio ſ. a. cujus doſis ℥ iij. cum confectionis Hamech ℥ ß. *Auguſtan.*

Aliud.

℞. Myrobalanorum omnium ana ℥ ß.
Comminuantur craſſè, & macerentur per diem & noctem in Aquæ Fumariæ ℔ vij. & adde
Polypodii, Epithymi, Senæ ana ℥ j.
Glycyrrhizæ, Sem Curi,
Hermodactylorum ℥ ß.
Caryophyllorum ana ʒ j.
Corticum præparatorũ Hellebori nigri ℥ ß.
Coquantur ad medietatis exhauſtionem cum tenui expreſſione. Accipe hujus decocti partem ſextam,
Syrupi de Fumaria compoſiti,
Syrupi Roſati ſolutivi ana ℥ j.
Dec. corticibus Citriorum ℥ ß.
Miſce, bibat. Medetur Hypochondriacis & laborantibus ex malo Venereo. *Heurnius.*

DE DECOCTIS PURgantibus humores mixtos.

Decoctio aperitiva lenitiva major.

℞. Herbarum Endiviæ,
Cichoreæ, Fumi terræ ana M. j.
Herbarum Eupatorii,
Borraginis, Bugloſſæ, Cuſcutæ,
Scolopendrii veri ana M. ß.
Glycyrrhizæ raſæ,
Rad. Fœniculi,
Rad. Apii, rad. Petroſelini,
Paſſularum ana ℥ ß.
Sem. Aniſi, Fœniculi ana ʒ ij.
Comarum Thymi,
Epithymi ana ʒ j ß.
Cort. rad Tamariſci,
Cort. rad. Capparorum ana ʒ ij.
Fol. Senæ ℥ ij.
Polypodii quercini ℥ j.
Agarici electi ℥ ß.
Incidenda incidantur & quæ contundi debent, conterantur, & miſceantur omnia ſim. ſ. ferventur que pro uſu. * In viſcerum obſtructionibus, & contumacibus eorum affectibus valet. *Auguſtani.*

Decoctio aperitiva lenitiva minor.

℞. Herbarum Agrimoniæ,

A Lupulorum, Cichoreæ,
Cuſcutæ, Betonicæ,
Ceterach, Endiviæ,
Fumi terræ ana ℥ j.
Rad Apii, Fœniculi,
Petroſelini, Acori,
Glycyrrhizæ ana ℥ iv.
Aſari ℥ j.
Sem. Aniſi,
Fœniculi ana ℥ j.
B Polypodii quercini ℥ xij.
Prunorum Damaſcenorum,
Ficuum pingvium ana N. xxxij.
Paſſularum ℥ iv.
Senæ Alexandrinæ ℥ j.
Florum Borraginis,
Bugloſſæ, Violarum,
Roſarum rubr. ana ℥ j.
Incidantur & contundantur, & miſceantur omnia ſimul. *Auguſtani.*

C *Decoctio aperitiva major cum rhabarbaro.*

℞. Specierum decoctionis aperitivæ majoris,
Specierum decoctionis lenitivæ minoris ana ℥ iij.
Decoquantur in aquæ libris ſex, ad conſumptionem duarum librarum. Colaturæ fervidæ infunde
Rhabarbari electi ℥ ß.
D Cinnamomi ʒ ij.
Salis gemmæ ℈ j.
Spicæ Indicæ ℈ ij.
Spec. Diarrhodon Abbatis ℈ iv.
Sacchari ℥ xij.
Miſceantur pro uſu.* Valet in hydrope, & cæteris morbis diuturnis, frigidis, pituitoſis, ac bilioſis, aut mixtis. *Idem.*

Decoctum laxativum in Majo.

E ℞. Fumi terræ M iij.
Lupulorum,
Hyſſopi,
Rad. Cichorii ana M. ij.
Abſinthii M j.
Senæ ℥ j ß.
Polypodii ℥ i.
Seri Caprini Menſ. ij.
Bulliant ad conſumptionē tertiæ partis.* prodeſt ſcabioſis & delicatis.

Potio purgans pro delicatis.

F ℞. Cinnamomi,
Zingiberis ana ʒ ij.
Nucis moſchatæ ʒ j.
Aniſi ℥ ß.
Fol Senæ ℥ j ß. vel ℥ ij.
Sacchari ℥ iij. vel q. ſ.
Sterni ſimul per n. t. cum vino antiquo quantum ſatis pro tribus doſibus. poſtea bulliant parum, & fiat hauſtus.

Alia.

℞. Senæ pulverizatæ ℥ j ß.

Liquiritiæ,

Liquiritiæ, Zingiberis ana ℥ ß.
Anisi ʒ ij.
Contundantur, & bulliant in dimidia vini mensura parùm; addaturq; sacchari q. s. *D. Meching.*

Alia.

℞. Senæ ℥ ij ß. vel ℥ iij.
Sacchari ℥ ij. vel Liquiritiæ ℥ j.
Anisi ℥ j ß.
Zingiberis ℥ vj.
Vini, Aquæ ana quart. ij.
Bulliant ad haustus quatuor ultra tertiam partem. *Idem.*

Potio purgatoria.

℞. Mannæ Calab. opt. ℥ vj.

A Rhabarbari electi ℈ ij.
Spec. Hieræ simpl. ℈ ß.
Aquæ Endiviæ ℥ iv.
Syrupi de Buglossa ʒ ß.
Misce diligenter. *Ranzovius.*

Potio vomitoria sine molestia.

℞. Corticis mediani juglandis juxta radicem ʒ ij. vel iij.
Vini albi scyphum dimidium.

B Macerentur per totam noctem. Bibatur manè post cibum, aut paulò ante cibum. Si verò post dimidiam horam non ejicitur, tunc digitus aut penna oleo tincta in fauces demittatur, & statim sequetur vomitus. *Ranzovius.*

De Infusionibus, Sectio IIX.

INFUSIO, quæ & dilutio, & maceratio & irrigatio nonnunquam appellatur. Infunduntur autem eædem materiæ, quæ in apozematibus concoquuntur, pulveratæ, confusæ vel solidæ: idque in humore simili, sed ferè calfacto cineribus calidis, vel Sole, vel super fornacem, ut medicamenti vires promptiùs trahat. Sunt autem infusa vel

- Simplicia, cùm materiæ simplices irrigantur, vel in
  - Aqua: *ut* —— *Infusio Rosarum, Violarum. De quibus vide suprà in tractatu Syruporum & Vinorum.*
  - Aceto: ut —
    - Acetum *Scillinum*,
    - Acetum *Rosatum*,
    - Acetum *Salviatum*,
    - Acetum *Sambucatum*,
    - Acetum *Rosmarinatum*,
    - Acetum *Lavendulæ*.
- Composita, *quando materiæ diversæ macerantur. Atq; horum alia purgant*
  - Bilem: ut
    - Infusum *seri lactis*,
    - Aliud *serum lactis*,
    - Infusum *succi herbarum*,
    - Infusio *ad bilem prima*,
    - Infusio *secunda*,
    - Infusio *tertia*,
    - Infusio *quarta*,
    - Infusio *quinta, &c.*
  - Pituitam: *ut*
    - Infusio *Hieræ*,
    - Infusio *ad pituitam prima*,
    - Infusio *ad pituitam secunda*,
    - Infusio *ad pituitam tertia*,
    - Infusio *ad pituitam alia*,
    - Infusio *ad colicam alia*.
  - Melancholiam: *ut* —— Infusio *ad atram Bilem*.
  - Sanguinem: *ut* Infusio *ad sanguinem mundandum*.

DE ACETIS.

Acetum quomodo fiat statim.

℞. Ovorum assatorum usq; ad duritiem N. ij.
Zingiberis, Spicæ, Piperis ana G. xx.
Hordei G. v.
Butyri ℥ ß.

Paleę de fermēto acri iij. vel x. balotos ad quātitatem nucis communis, ponantur simul ad amphoram in vino, & statim in acetum forte convertitur.

Ad faciendum acetum statim.

℞. Tartari, Zingiberis,
Piperis ana part. j.

Pone per octo dies in aceto optimo: tunc sicca. & quando vis habere acetum, pone in vino, & statim erit acetum.

Aceti conficiendi ratio.

℞. Vini optimi, Farinæ siliginis q. s. est.

Misce, & fiat pasta, ex qua fiant panes parvi in clibano cocti. Postea extrahe, & infunde in aceto fortissimo, & acutissimo: iterum fiat pasta: iterumque coquantur in clibano: idque toties reiteretur, quousq; panes non amplius dissolvantur in aceto. De illis panibus pone in vino, & statim convertetur in acetum.

Acetum destillatum.

Acetū contrario modo ac vinum destillatur. Quod enim è vino primùm exit, tenuius & melius est: at ex aceto, nequaquam. Itaque priores duæ partes, quæ exeunt, rejiciuntur, quòd minus habeant acrimoniæ, tertia pars colligitur, quæ ut acrior, ita minùs frigida, quàm acetum est. Tertiam partem, quam collegerunt, quidam ter, aut quater supra fæces reponunt, ac destillant, ut evadat acrior, tum ipsarum fæcum, tum ignis ratione. *Rubeus.*

Acetum theriacale, destillatum.

Destillatur & acetum cum theriaca, addita aqua vitæ: exitque aqua multarum virtutum, mirabilis ad ulcera fauciū & gutturis, cùm ex pravis destillationibus, in morbo Gallico eroduntur: præcipue autem valens, ubi profundiùs deduci vis medicamētū debet. Quòd si bolum Armenum, aut sphragida in ea dissolveris, ac erosas partes tetigeris, seminaria ejus contagionis absumūtur, & sanatur omnis erosio. Valet optimè, si loca oblinantur, unde pili cadunt, barba præsertim, supercilia, & caput. *Fracastorius.*

Acetum destillatum, vomitorium.

Acetum vomitorium fit, si pisco plumbeo, patinaq; ærea, ut communis officinarum destillandi usus invaluit, acetum destilletur, nulla rejecta parte, & ejus aquæ stillatitiæ, quæ dulcem saporē præ se fert, a [illegible] ℥ iv exhibeatur, cùm vomitum [illegible] st Misi enim & multol [illegible] in pueris, ac de [illegible] st: stomachum [illegible] *Rubeus.*

Acetum Rosaceum.

℞. Rosarum rubr. mediæ maturitatis, præsectis & abjectis unguibus, hoc est, imis foliorum partibus, absque rore sine pluvia lectarum, in umbra extra Solem ad triduum, aut quatriduum expansarum & resiccatarum ℔ j.
Aceti sextarios iix.

Insolentur diebus quadraginta. Deinde reponantur, vel (quod melius est) abjectis foliis corruptis, acetum coletur, ac reponatur. Quidam sæpius mutant folia rosarum, nec ita diù stare in Sole sinūt (verbi gratia ad dies triginta, vel pauciores) ut elegantius colore aspectuq;, & sapore odoreque validius fiat acetum. Ad normam & exemplum aceti rosati parari etiam possent

Acetum Salviatum, ex floribus siccatæ Salviæ.

Sambucatum, ex floribus siccatis Sambuci.

Rosmarinatum, vulgò Anthosatum dictum, ex floribus siccatis Rorismarini.

Acetum Lavendulae, ex floribus siccatis Lavendulæ.

Acetum Caryophyllatum, ex floribus Caryophyllorum. *Med. es Colonienses.*

DE DILUTIS SEU INFUSIS PURGANTIBUS BILEM.

Infusum seri lactis.

℞. Fol. Rosarum recentium, completarum, mundatarum ℥ ij
Rhabarbari electi ʒ ij. G xij.
Nardi Indicæ ʒ j ß.

Rhabarbarum & Rosæ minutim incidantur, aut terantur, spica inciditur macerētur per noctem in seri lactis, præsertim caprini libris duabus. Cola, leviter exprime & propina. * Bilem flavā clementer educendo, sanguinē purgat. *Mesues.*

Aliud serum lactis.

℞. Florum Borraginis,
Bugiossæ, Fumi terræ,
Epithymi ana M. ß.
Polypodii quercini ʒ vj.
Fœniculi ℥ ij.
Folliculorum Senæ ℥ ß.
Aquæ lactis ℔ iij.

Fiat decoctio ad tertiæ partis consumptionem. addantur
Mellis Rosati ℥ ij. *Augustani.*

Infusum succi herbarum.

℞. Succi Intybi, Succi Lupuli,
Succi Borraginis, Purgatorum ana ℥ iij.
Myrobalanorum citrinorum ℥ j.
Rhabarbari electi ʒ iij.
Tamarindorum ℥ j ß.
Pulpæ Cassiæ solutivæ ℥ iij.

Myrobalani & Rhabarbarū teruntur, & per noctem in succis macerantur: deinde manu compressum colatur, & propinatur. * Idem quod præcedens præstat. *Mesues.*

Infusio ad bilem prima.

℞. Rhabarbari electi ℥ ij.
Cinnamomi,
Myrobalanorum citrinorum ana ʒ ß.
Macerentur in aquarum stillatitiarũ Absinthii, & Fumariæ ana ℥ ij. In jure colato Syrupi rosati laxat. ℥ j. additur, datutq; ægrotantibus potui. *Andernacus.*

Infusio ad bilem secunda.

℞. Palmularum Indarum ℥ j.
Flor. Borragioïs, Buglossæ,
Violarum ana P. ß.
Glycyrrhizæ rasæ ʒ j ß.
Prunorum Damasc. N. vj.
Decoquantur in aquæ libra. Palmulæ è jure decocti validè exprimantur, & ubi id colatum fuerit, Cassiæ fistularis recentis ℥ vel ʒ x. in eo diluantur, denturq; potui.

Infusio ad bilem tertia.

℞. Diaprunon simplicis ℥ ß. vel ʒ vj.
Diaprunon solutivi ʒ j ß vel ʒ ij.
Syrupi Adianthi ℥ j.
Sin autem metuas offensionem ex Diagrydio, Rhabarbari expressi ʒ j. vel ℈ iv. in locum illius surrogare poteris, & ex jure communi dilutum potui exhibere. *Andernacus.*

Infusio ad bilem quarta.

℞. Cassiæ fistularis recent. ℥ j.
Rhabarbari minutim incisi ℈ ij.
Spicæ nardi G. iij.
Ex decocti communis, vel aquæ Intybi ℥ iv. diluito, additoq; Serapii ex aceto simplicis ℥ j. & propinato. *Andernacus.*

Infusio ad bilem quinta.

℞. Uvarum passarum ʒ iij.
Glycyrrhizæ rasæ, Anisi ana ʒ i.
Prunorum Damasc. N. iij.
Palmularum Indarum ℥ ß.
Flor. Borraginis, Buglossæ, Violarum,
Intybi recent. Latifolii,
Cichorii ana P. j.
Decoquantur in aqua, colenturque. In jure hujus decocti ℥ iv. Rhabarbari electi ʒ j. vel ℈ iv. macerato per noctem: manè exprimito, ac in jure eodem Cassiæ fistularis recentis ℥ vel ʒ vj. diluito: cui Syrupi violacei ℥ ß. vel ℥ ij. admisceas, quinque vel sex horis ante prandium exhibeto. *Andernacus.*

Infusio ad bilem alia.

Catholici unciam ex aqua Hordei, aut Violarum ℥ iij. diluito, additoq; Syrupi violacei ℥ ij. ac propinato. Interdum licet Syrupum Ros. laxativum copiosiorem addere, ubi alvum solvere cogitamus. *Andernacus.*

Infusio purgans bilem ac phlegma.

℞. Rhabarbari ʒ j ß.
Agarici recent. trochisc. ℈ ij.
Cinnamomi ℈ j.
Zingiberis ℈ ß.
Infunde aquæ Endiviæ ℥ ij. Vini ℥ j ß.

A Macerentur tota nocte: manè expressioni colatæ, adde Cassiæ, vel Electuarii lenitivi, vel Diacatholici, vel Diaphœnici ℥ ß.
Syrupi Rof. vel Violati, vel
Capill. Veneris ʒ vj.
Misce. Fiat haustus. *Heurnius.*

Infusio in febribus ardentibus.

℞. Fol. Endiviæ, Acetosæ,
Buglossæ ana P. j.
Aquæ Hordei q. s.
B Fiat infusio in aqua Hordei fervẽte, & illicò vas occludatur, ac cineribus repentibus, aut furfuribus imponatur: postquam aqua vim cepit herbarum, fiat expressio diligens: hujus
℞. ℥ iv. & Syrupi de Acetositate Citrorum ℥ ij. Misce. *Heurnius.*

DE INFUSIS PURgantibus pituitam.

Infusio Hieræ simplicis.

C ℞. Hieræ simplicis, Aloes ana ℥ v.
Macera decocto Eupatorii vel Epithymi suprà descripto ad libram unam. In vase vitreo insola ad dies decem. * Ventriculum & caput purgat: proinde amborum doloribus assiduis & hemicraniæ confert, ac febribus antiquis. Macerantur etiam decocto Epithymi & Thymi. Sic purgat humorem crassum & melancholicum, & phlegmagogum est. *Mesues.*

D *Infusio ad pituitam prima.*

℞. Rad. Apii,
Fœniculi,
Petroselini,
Asparagi, Rusci ana ʒ j.
Rad. Ebuli ʒ ij.
Polypodii ʒ v.
Chamæpithyos M. ß.
Flor. Sambuci,
Stœchados ana M. j.
E Decoquuntur in aquæ libra ad dimidias. In jure decocti seminis Cnici ʒ iij. foliorum Sennæ ʒ ij. Cinnamomi ʒ j. Zingiberis ʒ ß. per noctem macerantur. Manè percolatis syrupi Diacnicu ℥ j ß. additur, & horis duabus ægro ante cibum propinatur. *Andernacus.*

Infusio ad pituitam secunda.

Ex communi decocto Glycyrrhizæ, Uvarum passarum, Anisi, singulorum unciarũ quatuor, F instar: Diaphœnicon unciam semissem, vel (si valentior assumet) drachmas sex: Syrupi violacei unciam diluito, datoque potui. *Andernacus.*

Infusio ad pituitam tertia.

℞. Diaphœniconis ℥ ß.
Syrupi violacei ℥ j.
In jure decocti cõmunis, vel aquæ Hyssopi, vel Menthę pro una dosi dilues, dabisq; potui. Dosis autem juris magna ex parte præter syrupum & electuarium, unciarum quatuor esse debet. *Andernacus.*

Infusio ad pituitam alia.

℞. Decocti ad pituitam educendam, quantum satis est.

Agarici trochiscati ℨ j. vel ℈ iv. vel ℨ j ß. macerato.

Ex eodem jure colato, Diacnicu, vel Diaphœnicon, vel Benedictę ℨ iij. vel ℥ ß. cum syrupi Violacei ℥ j dilues, potuiq; propinabis. *Andernacus.*

Infusio ad colicam.

℞. Hyssopi,
Calaminthæ ana M j.
Passularum ℥ j ß.
Anisi, Fœniculi,
Carui ana ℥ vj.
Sem. Cnici ℥ ij.
Polypodii ℥ j ß.
Flor. Borraginis, Buglossæ,
Violarum ana P. j.
Flor. Chamomillæ P. ß.

Omnia gallinacei cursu agitati defatigatique, & præparati, ut decet, ventri imposita, ex aquę sextariis quinq; ad tertias decoquito. In fine dum adhuc fervent, injicito fol. Senæ ℥ ij ß. Agarici trochiscati ℨ x. finito per noctem macerari: deinde jus coletur serveturq; usui. Cùm necessitas postulat, ℥ iv. sumito, additoq; syrupi Violacei ℥ j. ac potui exhibeto. Si parùm proficere medicina videbitur, quòd æger fortè alvum habeat difficilem, Diaphœnicionis, aut Benedictæ ℨ j ß, aut ℨ ij. adjicito. * Hæc potio ad morbos, tum ex pituita, tum ex atra bile ortos plurimùm valet: verùm præcipuus ejus usus est ad colicos dolores, partim ex pituita, partim ex flatuosa materia creatos. *Andernacus.*

DE INFUSIS PURgantibus bilem atram.

Infusio ad atram bilem prima.

℞. Confectionis Hamech ℥ ß.

In aquæ Fumariæ, aut Mercurialis, aut Cytisi unciis quatuor diluito, addito syrupi Lupulorum ℥ j. & potui dato. *Andernacus.*

Infusio ad atram bilem secunda.

℞. Catholici ℥ ß. vel ℨ vi.

In decocti proprii unciis quatuor dilues, addesque syrupi Violacei ℥ j. & potui dabis. Confectio Hamech etiam ex aquis idoneis, vel decocto Mercurialis assumi potest. *Andernacus.*

Infusio ad atram bilem tertia.

℞. Fumi terræ,
Lupulorum ana M ß.
Fol. Borraginis, Buglossæ,
Violarum ana P. j.
Passularum ℨ iij. vel ℥ ß.
Polypodii ℨ ij.
Cassuthæ,
Epithymi ana ℥ iij.
Anisi, Glycyrrhizæ ana ℥ j ß.

In aquæ libra ad dimidias incoquantur. In jure
A decocti fol. Senæ ℨ iij. Catholici ℥ j. macerabuntur, syrupi Violacei tantundem adjungetur. Tota potio una vice propinabitur. *Andernacus.*

Infusio alia ad scabiem.

℞. Brassicæ marinæ M. j.
Passularum ℥ j.

In jusculo gallinacei, vel pulli coquito & confectionis Hamech ℨ iij. syrupi de Fumo terrę ℥ j. in juris prædicti triente diluito, datoque potui. *Andernacus.*

B *Infusio alia ad atram bilem, ex sero lactis.*

℞. Foliorum Senæ ℥ ß.

Macerentur in sero lactis per noctem. In jure expresso colatoque, diluito Diacatholici ℥ j vel ℨ x. vel ℥ j ß ac potui assumantur. *Andernacus.*

Infusio alia ad idem.

℞. Epithymi Cretensis ℥ j.

Infervescat in sero lactis caprini. Hoc deinde C coletur, & exprimatur validè, addita syrupi Violacei ℥ j. quæ si parùm solvere ventrem videatur, nonnihil Catholici reliquis adjici poterit. *Andernacus.*

Infusio vel potio alia ad idem.

℞. Cort. Ellebori nigri ℨ j ß.
Sem. Anisi, Fœniculi,
Citri ana ℨ ß.
Cinnamomi,
Zingiberis ana G. vij.
D Passularum ℥ ß.
Seri Caprilli ℥ iix.

Fiat infusio: expressio bibatur cum Manna, vel syrupo Rosato solutivo. *Heurnius.*

Alia.

℞. Epithymi, Senæ ℨ j ß.
Fol. Lupuli, Aspleni ana P. j.
Pruna N. x.

Infunde sero, factaque forti expressione, adde
E Confectionis Hamech ℨ iij.
Syrupi de Polypodio ℨ ij.

Bibatur ad idem. *Heurnius.*

DE INFUSIS SANguinem puriorem reddentibus.

Infusio purgans sanguinem.

F ℞. Capill. Veneris M. j.
Violarum P. j.
Glycyrrhizæ rasæ ℨ ij.
Passularum ℥ ß.
Ficuum N iix.
Myxatiorum N vj.

In aqua decoquantur ad dimidias. In jure decocti per noctem macerentur
Rhabarbari electi ℨ j.
Spicæ nardi ℈ j.
Senæ ℨ iij.

Manè leviter exprimantur, colenturq; addatur Julapii Violacei ℥ j. potuiq; detur. *Andernacus.*

DE CL-

DE CLYSTERIBUS, *Sectio IX.*

CLYSTER, Latinis ablutio, Enema, injectio dicitur. Sunt autem alii

- Nutrientes: *ut*
  - Clyster *ad nutriendum.*
  - Clyster *ad nutriendum alius.*
  - Alius, *alius, &c.*
- Alterantes *qualitate*
  - Prima: *Sic alii*
    - Calefacientes: *ut*
      - Clyster *ad morbos capitis calefaciens.*
      - Clyster *ad pituitam alterandam, &c.*
    - Frigefacientes: *ut*
      - Clyster *refrigerans.*
      - Enema *humores biliosos alterans, &c.*
  - Secunda: *Sic alii*
    - Emollientes: *ut*
      - Clyster *emolliens*
        - Unus,
        - Alter.
      - Clyster *ad scirrhum uteri, &c.*
    - Astringentes: *ut*
      - Clyster *astringens & consolidans,*
      - Clyster *ad lienteriam,*
      - Clyster *ad diarrhœam,*
      - Clyster *astringens & siccans.*
    - Detergentes: *ut*
      - Clyster *detergens in dysenteria,*
      - Clyster *detergens & desiccans,*
      - Clyster *ad ulcus uteri, &c.*
    - Consolidantes: *ut* — Clyster *glutinatorius.*
    - Urinam *provocantes: ut* — Clyster *ad retentionem urinæ.*
    - Calculum *comminuentes: ut* — Clyster *ad comminuendum calculum.*
    - Vermes *necantes: ut*
      - Clyster *ad necandos vermes,*
      - Clyster *ad ascarides,*
      - Clyster *ad vermes in ventriculo,*
      - Clyster *ad vermes cum febri, &c.*
    - Dolorem *sedantes: ut*
      - Clyster *ad colicum dolorem,*
      - Clyster *ad colicum dolorem ex pituita vitrea,*
      - Clyster *ex Hippocratico,*
      - Clyster *ad dolorem nephriticum,*
      - Clyster *ad passionem iliacam,*
      - Clyster *ad dolorem coxendicum,*
      - Clyster *ad dolores dysentericos, &c.*
    - Purgantes
      - Bilem: *ut* — Enema *ad bilem.*
      - Pituitam: *ut* — Enema *ad pituitam.*
      - Bilem *atram: ut* — Clyster *ad humores melancholicos.*
      - Aquam: *ut*
        - Clyster *ad ascitem,*
        - Clyster *ad tympanitem,*
        - Clyster *ad anasarcam, &c.*
    - Flatus *discutientes: ut*
      - Clyster *ad flatus,*
      - Clyster *ad flatus uteri, &c.*

DE CLYSTERIBUS nutrientibus.

Clyster nutriens.

℞. Aquæ destillationis Capi, vel decoctionis ℔ j ß.
Sacchari rosati ℥ ß.
Misce, & injiciatur post rejecta excrementa, vel cùm dormiturit: alioqui excrementa miscerentur, & infieeretur id quod injicitur: *Rondeletius.*

Clyster nutriens, alius.

℞. Lactis vaccini ℔ j ß.
Mellis ℥ iij.
Injiciatur, ut suprà. *Rondeletius.*

Alius nutriens.

℞. Decoctionis Hordei mundati, in cremorem conversi ℔ j ß.
Vini quart. j.
Misce, & injiciatur, ut suprà. Vinum addendum est ad distribuendum cremorem Hordei, tumq; augenda est ipsius vini quantitas, pro crassitudine cremoris. *Rondeletius.*

Alius nutriens.

℞. Decoctionis Pulli, vel Hordei perfectè cocti ℔ j ß.
Vitellorum Ovorum N. iij.
Vini ℥ iij.
Misce, injiciatur, ut priùs admonui. Optimè ægrotos nutrit. *Rondeletius.*

ANNOTATIO.

Ad nutriendum clysteres aliquando sunt ex usu, cùm ægri ob imbecillitatem ætatis, vel morbi, vel teneram ætatem cibum devorare, aut devoratum retinere non possunt. Rondeletius.

DE CLYSTERIBUS calfacientibus.

Clyster ad morbos capitu frigidos & intestinorum.

℞. Mercurialis,
Origani, Calaminthæ, Rutæ ana M ij.
Fol. Centaurii minoris, Anthos,
Stœchados, Chamomillæ ana P. j.
Agarici in panno ligati ʒ ij. vel
Colocynthidis ℥ ß.
Anisi, Fœnugræci ana ʒ iij.
Fiat decoctio in aqua maris vel fontis. In ℔ j ß. decoctionis dissolve
Benedictæ ℥ j.
Olei communis ℥ ij.
Fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster ad pituitam alterandam.

℞. Rutæ, Pulegii, Calaminthæ,
Origani ana M. j.
Sem. Fœnigræci, Carui,
Cumini, Seseleos ana ℥ j ß.
Flor. Chamomillæ, Meliloti,
Anthos, Stœchados ana P. ij.

A Decoquantur ex jure pingui interaneorum ℔. huic vini malvatici, vel albi veteris, aut rufi tritis, olei Anethini tantundem addatur, mixta alvo, quando opus est, injiciantur. *Andernacus.*

DE CLYSTERIBUS refrigerantibus.

℞. Malvæ, Violarum, Lactucæ,
Fol. Cucurbitæ, vel Cucumeris, vel
B Peponum ana M. j.
Sem. Cucurbitæ, Cucumeris,
Citrulli, Melonum ana ℥ ß.
Prunorum Damasc. N. xx.
Flor. Violarum, Buglossæ ana P. j.
Decoquantur in aqua ad libram. In hac Mellis vel Sacchari rubri ℥ j. diluitur: olei Violacei ℥ iij. Misce & injiciantur. *Andernacus.*

Clyster ad bilem alterandam.

℞. Hordei excorticati,
Sem. Lini ana ℥ j.
C In aqua coquantur. Juris hujus decocti libræ, olei communis ℥ iv. addantur, & per inferiora indantur. *Andernacus.*

Clyster ad bilem contemperandam, alius.

℞. Malvæ, Violarum,
Hordei ana M. j.
Fiat decoctio in aqua, de qua accipe libram unam, cui adde
D Sacchari rubri ℥ j ß.
Vitell. Ovorum N. j.
Olei Violacei ℥ iij.
Salis parum.
Misce, & fiat clyster.

DE CLYSTERIBUS emollientibus.

Clyster emolliens.

E ℞. Rad. Malvæ, rad. Bismalvæ,
Rad. Liliorum ana quart. j.
Malvæ, Bismalvæ ana M. j.
Sem. Lini ℥ j.
Ficuum paria xx.
Flor. Meliloti, Violarum ana P. j.
Anisi ʒ iij.
Decoquantur in jure pingui, vel in aqua fontis, & in ℔ j. dissolve
F Olei communis, vel Butyri recentis, vel axungiæ porci ℥ iij.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster emolliens alius.

℞. Parietariæ, Atriplicis,
Mercurialis, Malvæ ana M j.
Rad. Liliorum alb. rad. Ebuli ana ℥ j.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥ ß.
Anisi ʒ ij.
Ficuum N. iv.
Flor. Chamomillæ, Violarum ana P. j.
Prunorum N. v.

Decoquan-

Decoquuntur usq; ad libram. In jure diluuntur
Cassiæ, Diapruni S. ana ℥ j.
Hieræ pieræ ʒ v.
Mellis Violacei,
Butyri recentis,
Olei Violacei, Liliacei ana ℥ j ß.
Injiciatur clyster tribus horis ante cibum. *Andernacus.*

Clyster emolliens & stimulans.

℞. Herbarum quatuor emollientium ana M. j.
Sem. Cartham. ℥ j.
Fœniculi, Anisorum,
Cari ana ʒ iij.
Fiat decoctio ex aqua.
℞. præscripti decocti ℔ j.
Hieræ simpl. vel Diaphœnici, vel
Benedictæ laxat. aut elect. Indi majoris, aut de Citro ℥ ß.
Mellis despumati ℥ j.
Salis communis ʒ j. vel
Salis gemmæ ℈ j vel ʒ ß.
Olei Chamomel ni & Violarum ana ℥ j ß.
Misce, & fiat clyster. *Heurnius.*

Clyster ad scirrhum uteri, emolliens.

℞. Rad. Althææ ℥ iij.
Cort. rad. Ulmi ℥ ij.
Malvæ M. ij.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥ ß.
Ficuum par xx.
Sem. Apii, Petroselini,
Althææ ana ℥ ij.
Florum Chamomillæ, Meliloti,
Violarum, Malvæ ana P. j.
Fiat decoctio in aqua, vel jure intestinorum porci vel vervecis, vel jure pingui Decoctioni addc
Pinguedinis porci, vel Butyri recentis, vel Olei ℔ ß.
Injiciatur ℔ ß. frequenter. *Rondeletius.*

DE CLYSTERIBUS astringentibus.

Clyster astringens & consolidans.

℞. Hordei integri assi P j.
Bistortæ ℥ iij.
Plantaginis Linguæ passerinæ,
Sumach ana M j.
Fiat decoctio. In ℔ j. dissolve
Sevi hircini ℥ ij.
Misce, & fiat clyster. Detur post clysteres detersorios, vel purgationem excrementorum. *Rondeletius.*

Alius astringens & consolidans.

℞. Rad. Tapsi barbati ℔ ß
Sumach, Plantaginis, vel Myrti, vel
Caudæ equinæ, vel Herniariæ, vel
Polygoni ana M j.
Cort. Mali granati, Balaustiorum ana ℥ j.
Rosar rubr. P j.
Fiat decoctio in aqua ferrata. In ℔ j. dissolve

A Succi Plantaginis ℥ ij.
Sevi hircini ℥ j ß.
Misce. *Rondeletius.*

Clyster ad lienteriam & diarrhœam.

℞. Rad. Tapsi barbati,
Rad. Bistortæ ana ℥ iv.
Hypericonis, Myrti,
Summitatum rubi ana M. j.
Pyrorum sylvestrium, vel Pomorum, vel
B Castanearum paria xx.
Rosarum P. j.
Fiat extractio in aqua ferrata. In ℔ j. dissolve
Acaciæ, vel Hypocistidos ℥ ß.
Misce: Injiciatur post aliquam detersionem, per medicamentum purgans & astringens, ut Rhabarbaro, vel Myrobalanis. *Rondeletius.*

Clyster ad lienteriam.

℞. Rad. Cyperi, Tapsi barbati,
Bistortæ ana ℥ j.
C Absinthii, Fol. Cupressi ana M. j.
Nucum Cupressi N. iij.
Flor. Rosarum,
Flor. Anthos, Stœchados,
Salviæ ana ℥ j.
Fiat extractio in aqua ferrata, & vino astringente. In ℔ j. dissolve
Hypocistidos, Ladani ana ℥ ß.
Fiat clyster: injiciatur. *Rondeletius.*

Clyster astringens & siccans.

D ℞. Hordei tosti P. ij.
Verbasci, vel Polygoni, vel utriusque Plantaginis, vel Myrti, vel Lentisci P. ij.
Rosarum P. j.
Coquantur in aqua pluviali, aut ferrata. In libra una dissolve
Mellis rosacei colati ℥ j.
Succi Plantaginis ℥ ij.
Sevi hircini ℥ j.
E Misce: & per inferiora infundantur. *Andernacus.*

DE CLYSTERIBUS detergentibus.

Clyster detergens in principio dysenteriæ & tenesmi.

℞. Hordei integri P. ij.
Fiat decoctio in aqua. In ℔ j. dissolve
Sacchari rubri, vel Mellis communis ℥ j.
F Misce, ac fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster detergens ac siccans.

℞. Hordei integri assi P. ij.
Rosarum rub. P j.
Fiat decoctio. In ℔ j. dissolve
Mellis ros. ℥ ß.
Sacchari rosati tabulati ℥ j.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster detergens valdè.

℞. Lentium, Lupinorum ana P. j.
Fol. Myrti, Oleæ, Absinthii ana M. j.

Flor. Centuarii minoris,
Rosarum rubr. ana P.j.
Fiat extractio in aqua ferrata, vel lixivio debili.
In libra una dissolve
Mellis Ros. ℥ iij.
Misce: capiat manè. *Rondeletius.*

DE CLYSTERIBUS consolidantibus.

Clyster glutinatorius.

℞. Succi utriusque Plantaginis,
Succi Portulacæ ana ℥ iv.
Boli Armeni, sanguinis Draconis,
Amyli ana ʒ ß,
Sevi hircini vel caprilli ℥ j.
Mixta injiciantur. *Andernacus.*

Clyster consolidans ulcera intestinorum.

℞. Rad. Verbasci,
Consolidæ majoris ana ℥ ij.
Caudæ equinæ, Plantaginis ana P j.
Rosarum rubrarum P.j.
Fiat decoctio in aqua ferrata. In ℔ j. dissolve
Sevi hircini ℥ ij.
Misce, capiat redditis alvi excrementis, & præcedente clystere detersorio. *Rondeletius.*

Clyster consolidans.

℞. Hordei integri torrefacti P.j.
Plantaginis, Fol Myrti ana M j.
Flor. Rosarum P.j.
Fiat decoctio. In libra una dissolve
Trochiscorum alborum Rhas. ℥ j.
Amyli ℈ ß.
Misce, & injiciatur. *Rondeletius.*

DE CLYSTERIBUS urinam provocantibus.

Clyster ad urinæ retentionem.

℞. Rad. Althææ ℥ iij.
Violarum M ij.
Malvæ P.ij ß.
Passularum, Jujubarum ana ℥ ß.
Sem Melonum, Cucurbitæ, Citrulli,
Cucumeris, contusorum ana ʒ iij.
Flor. Chamomillæ, Violarum ana P.j.
Coquantur in aqua Hordei. In ℔ ß. dissolve
Olei Violacei ℥ iij.
Adipis Cuniculi, vel butyri recentis ana ℥ j.
Misce, & fiat clyster. *Andernacus.*

DE CLYSTERIBUS comminuentibus calculum.

Clyster ad comminuendum calculum.

℞. Rad. Graminis, Apii, Petroselini,
Asparagi, Althææ, Glycyrrhizæ ana ℥ ij.
Betonicæ, Saxifragiæ.
Fœniculi marini, Lunariæ ana M.j.
Sem. Alkekengi, Milii Solis,

A Sem. Palyuri ana ℥ j.
Fiat decoctio. In libra una dissolve
Succi Parietariæ, vel Fœniculi marini, vel
Raphani ℥ j.
Olei Scorpionum ℥ iij.
Misce, injiciatur. *Rondeletius.*

DE CLYSTERIBUS vermes necantibus.

B ℞. Absinthii, Abrotani ana M.j.
Lupinorum P.ß.
Flor. Centaurii minoris part.j.
Fiat decoctio. In libra una dissolve
Olei Amygdalarum amar.
Olei Laurini ana ℥ iij.
Misce, injiciatur. *Rondeletius.*

Clyster ad ascarides.

℞. Rad. Gentianæ,
Aristolochiæ rotundæ,
C Clematitidis, vel Pistolochiæ ana ℥ j.
Flor. Marrubii, Fol. Persici,
Absinthii ana M.j.
Lupini vel Orobi P j.
Fiat decoctio in Lixivio & aqua, æquis partibus.
Injiciatur, sed sensim & bis eadem hora. *Rondel.*

Ad vermes in ventriculo.

℞. Hordei mundati P.j.
Ficuum paria x. Anisi ʒ j.
D Fiat decoctio. In ℔ ß. dissolve
Mellis, vel Sacchari ℥ iij vel Sapæ ℥ iv.
Fiat clyster sine oleo & sale. *Rondeletius.*

Clyster ad vermes cum febri.

℞. Endiviæ, Cichorii,
Scariolæ, Portulacæ ana M j.
Fiat decoctio in sero lactis, vel decoctione pulli.
In libra una dissolve
Mellis Ros col. ʒ ij.
E Succi Rosarum ʒ ß.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster ad vermes cum alvi fluore.

℞. Summitatum Oleæ,
Myrti ana M j.
Rosarum rubi P.j.
Centaurii minoris P.ß.
Fiat decoctio, & injiciatur. *Rondeletius.*

Clyster ad vermes cum alvi fluore, alius.

F ℞. Cort. mali Granati ℥ j.
Myrobalanorum Citrinorum,
Chebulorum ana ʒ ß.
Fiat decoctio in aqua Hordei perfectè cocti, & colaturæ libra una injiciatur. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Summitatum Portulacæ M.ij.
Cichorii M j.
Lentium P j.
Fiat decoctio, de qua libra una injiciatur. *Rondel.*

DE CLY-

DE CLYSTERIBUS dolorem sedantibus.

Clyster dolorem mitigans.

℞. Chamomillæ, Meliloti,
Sum. Anethi ana P. ij.
Rad. Althææ ℥ j
Fiat decoctio ex lacte: in colatura dissolve
Sacchari albi ℥ j ß.
Vitellos ovorum N. ij.
Olei Anethini. Chamomillæ ana ℥ j. vel ℥ j ß.
Misce, fiat Clyster, diù retineatur. *Heurnius.*

Clyster ad colicum dolorem.

℞. Rad. Althææ ℔ ß.
Malvæ, Branchæ ursinæ,
Absinthii ana M. j.
Ficuum N xx.
Sem. Lini, vel Fœnigræci ℥ j. vel ij.
Anisi, Carui, Fœniculi,
Cymini ana ʒ ij. vel ℥ ß.
Flor. Chamomillæ, Meliloti,
Sambuci ana P j.
Fiat decoctio in ℔ ß. dissolve
Benedictæ ℥ j.
Olei Chamomillæ, vel Anethi ℥ iij vel
Butyri ℥ ij.
Vini ℥ iij.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster sedans dolorem colicum.

℞. Sem Anisi, Fœniculi, ana ℥ j.
Sem Apii, Petroselini,
Anethi ana ℥ ß.
Florum Chamomillæ,
Meliloti, Sambuci ana P ij.
Fiat decoctio in aqua & vino. In ℔ ß. dissolve
Olei Chamomillæ, Rutacei ana ℥ iij.
Fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster ad dolorem colicum à pituita vitrea.

℞. Fol. Myrthi, Pulegii utriusque,
Marrubii, Calaminthæ ana M j.
Fœnigræci ℥ j.
Sem. Seseleos. Carui,
Cymini ana ℥ ß.
Flor Chamomillæ, Lavendulæ, Sambuci,
Anthos. Stœchados ana P. ß
Fiat decoctio. In ℔ j. vel ℥ x. decocti dissolve
Vini malvatici, vel Vini albi veteris ℥ iij.
Olei anethini ℥ iv.
Misce, & fiat clyster. Injiciatur bis in die. *Rondeletius.*

Clyster ex vino Hippocratico.

Mulieri quædam nobilis, gravissimo dolore coli cum teneretur, ut nihil ... ad manum esset, vinum Hippocraticum ... imperavi: & paulò post curata fuit. ... qui vinum emerat aromatibus ex melle ... celebranda, curatus fuit. Vina autem hæc ... charũ, vel mel ad detersionem: Hippocraticum

A vero vinum cinnamomum, piper, zingiber, grana paradisi recipit. *Rondeletius.*

Clyster ad dolorem nephriticum.

℞. Rad. Althææ, rad. Graminis,
Rad. Asparagi,
Glycyrrhizæ rasæ, vel
Pedis columbini ana ℥ ij.
Betonicæ, Linariæ,
Fol. Fœniculi marini ana M. j.
Anisi, sem. Lini, Fœnigræci ana ℥ ß.
B Flor. Chamomillæ, Meliloti ana P. j.
Fiat decoctio. In hujus ℔ j. dissolve
Butyri recẽtis, vel axungiæ porci recentis ℥ ij.
Olei Scorpionum,
Mellis communis ana ℥ ij.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Alius clyster ad dolorem nephriticum.

℞. Malvarum cum rad. M. ij.
C Ficuum, Passularum ana par. xxx.
Sem. Lini ℥ j.
Sem. Malvæ, sem Alkekengi,
Milii Solis, sem. Apii,
Petroselini ana ℥ iij.
Baccarum Lauri, Juniperi ana ʒ ij.
Flor. Hypericonis, Chamomillæ,
Genistæ ana P. j.
Fiat decoctio in aquæ & vini æquis partibus. In ℔ ß dissolve
D Olei Liliorum, Amygdalarum amar.
Scorpionum ana ℥ iij.
Terebinth abietis ℥ j.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster ad passionem iliacam.

℞. Rad. Althææ ℔ ß.
Malvæ cum rad M ij.
Violarum M. j.
Flor. Violarum, Chamomillæ ana P j.
Fiat decoctio in aqua hordei. In ℔ j. decoctio-
E nis dissolve
Mel Violarum, vel
Cassiæ noviter extractæ, vel
Cymini cum saccharo ℥ j.
Olei Violacei ℥ iij.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster ad passionem iliacam, si maximus sentiatur æstus.

℞. Malvæ, Violarum ana M j.
F Sem. Melonum, Cucumeris,
Cucurbitæ. Citrulli ana ℥ iij.
Pomorum acidorum par. x.
Flor Violarum, Nenupharis, Buglossę ana P. j.
Fiat decoctio In ℔ j dissolve
Mucilaginis sem Psyllii ℥ j.
Olei Violarum, vel olei Nenupharis,
Album. Ovorum fortiter agitatorum an. ℥ j.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster ad dolorem coxendicum.

℞. Pulegii utriusq;, Erysimi, Iberidis ana M j.

Fœnigræci, Rutæ, Asari ana ℥ j.
Flor. Chamomillæ, Meliloti, Sampsuci,
Lavendulæ ana P. j.
Fiat decoctio. In ℔ j. decoctionis infunde
Agarici trochiscati ʒ iij.
Benedictæ lax. ℥ ß.
Olei Liliorum, Amygdal. ana ℥ ij.
Olei de Spica ℥ ß.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster ad dysentericos magnosq́; dolores.

℞. Lactis vaccini ℔ ß.
Medullæ ℥ ij.
Olei communis, vel
Olei Violacei ℥ iij.
Misce, & fiat clyster. *Andernacus.*

Alius ad dolores dysentericos.

Cremorem ptisanæ aut lac tepidum, aut oleum rosaceum & butyrum cum albumine ovorum, aut decoctum seminis ... [illegible] ... ivi- giliæ urgeant, decoctum rosarum ... orum cum vitellis ovorum alvo injiciantur. *Andernacus.*

Alius clyster dolores dysentericos sedans.

℞. Tragacanthi ʒ ij.
In Rosarum decocti ℥ iv. solvuntur His cremoris Oryzæ tantundem per clysterem infundatur. *Andernacus.*

Alius.

℞. Lactis caprini cyathos vij.
Amyli ℥ ß.
Lycii ʒ ij.
Mista omnia alvo indantur. *Andernacus.*

DE CLYSTERIBUS purgantibus bilem.

Enema ad bilem.

℞. Hordei excorticati, Sem. Lini ana ℥ ij.
In aqua coquantur. Juris hujus decocti libræ adde
Olei communis ℥ iv.
Misce, & fiat clyster. *Andernacus.*

Clyster purgans pituitam.

℞. Rad. Enulæ, Pyrethri ana ℥ j.
Marrubii, Pulegii,
Calaminthæ, Rutæ ana M. j.
Agarici trochiscati, in panniculo ligati ℥ ß.
Flor. Chamomillæ, Rorismarini ana P. j.
Fiat decoctio. In hujus ℔. dissolve
Benedictæ laxat. ℥ j.
Mellis scillitici ℥ ij.
Diaphœniconis, vel Indi majoris ℥ ß.
Salis fossilis ʒ j.
Olei Nucum, vel olei Rutæ ℥ iij.
Vini malvatici ℥ ij.
Misce & fiat clyster. *Andernacus.*

Clyster humores melancholicos purgans.

℞. Malvæ, Bismalvæ,

A Parietariæ, Mercurialis ana M j.
Epithymi, Scolopendrii, Betæ ana M. ß.
Rad. Apii, Petroselini, Fœniculi,
Asparagi, Rusci ana ℥ ij.
Polypodii ℥ j.
Flor. Borraginis, Buglossæ,
Lupulorum, Fumariæ, Meliloti,
Chamomillæ, Anethi ana P. j.
Sem. Carthami, Anisi, Fœniculi ana ʒ j.
Fiat decoctio. In cujus libra una dissolve
B Hieræ Rufi, vel Confectionis Hamech, vel Diacatholiconis ℥ j.
Sacchari rubri, vel Mellis Violacei vel anthosati ℥ j.
Olei anethini, Liliorum alborum, Violacei ana ℥ j.
Misce, & fiat clyster. *Andernacus.*

DE CLYSTERIBUS purgantibus aquam.

C *Clyster ad ascitem.*

℞. Parietariæ, Pedis Columbini, Rutæ,
Fol. Sambuci, Ciclæ ana M. j.
Chamelææ, vel Brassicæ Marinæ, vel Thymelææ ana M. ß.
Anisi, Fœniculi ana ℥ ß.
Apii, Petroselini ana ʒ j
Flor. Anthos, Genistæ ana P. j.
Asari ℥ ß.
D Fiat decoctio in aqua fontana. In libra una hujus decocti dissolve
Benedictæ laxat ℥ j.
Urinæ pueri ℥ ij.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Alius ad ascitem.

℞. Rad. Apii, rad. Petroselini,
Rad. Graminis, rad. Asparagi,
Rad. Rubiæ, rad. Pentaphylli ana ℥ ij.
Rad. Asari, rad. Iridis recent. ana ℥ j.
E Mercurialis, Brassicæ marinæ,
Rutæ, Ciclæ, vel
Cucumeris sylvestris ana M. j.
Flor. Genistæ P. ij.
Fiat decoctio In libra una dissolve
Urinæ pueri ℥ iij.
Benedictæ laxat. ℥ ß.
Salis parum.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

F *Clyster ad tympanitem.*

℞. Fol. Rutæ M j.
Anisi, Fœniculi,
Carui, Cymini,
Baccarum lauri ana ʒ [illegible]
Flor. Anthos,
Stœchados ana P j.
Asari vel Agarici ℥ ß.
Fiat decoctio In libra una dissolve
Benedictæ laxat. ℥ j.
Olei Rutacei, vel Anethini ℥ iij.
Vini ℥ iv.

Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster ad anasarcam.

℞. Pulegii utriusque, Calaminthæ,
Majoranæ ana M j.
Agarici in panno ligati ℥ j.
Sem. Anisi, Fœniculi,
Sem. Rutæ ana ℥ ß.
Flor. Anthos, Stœchados ana P.j.
Fiat decoctio. In libra una dissolve
Muriæ piscium, vel Urinæ pueri ℥ j.
Benedictæ laxat. ℥ ij.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Alius ad anasarcam.

℞. Rad. Enulæ campanæ,
Rad. Ireos recent. ana ℥ ij.
Asari ℥ j.
Fœniculi, Carui, Majoranæ Rutæ, Pulegii,
Chamæpythios, Mercurialis ana M.j.
Sem. Apii, Petroselini ana ℥ ij.
Flor. Lavendulæ, Genistæ ana P j.
Fiat decoctio. In libra una dissolve
Benedictæ laxat ℥ ß.
Mellis Rof. col ℥ ij.
Salis communis ℥ iij.
Misce, & fiat clyster *Rondeletius.*

DE CLYSTERIBUS flatus discutientibus.

Clyster ad flatus.

℞. Decoctum Origani, Calaminthæ,
Rutæ, Chamæmeli, Anethi, cum sem. Anisi,
Fœniculi, Carui, Cumini,
Apii, ...evisti ci Seseleos, Baccis lauri,
In decocto solvatur Mel Rorismarini, Elect. de baccis Lauri, cum oleo Rutæ, Lauri, Anethi, vel Chamæmel. vel ex oleo nucum sincero, cum vino malvatico, Hiera, Benedicta. *Heurnius.*

Vel.

℞. Anisi, Fœniculi,
Apii, Petroselini,
Seseleos ana ℥ ß.
Flor Chamomillæ,
Mellilot, Rorismarini,
Stœchados ana P.j.
Omnia ex vino & oleo decoquantur. Juris libra alvo injiciantur *Andernacus.*

Clyster ad flatus uteri.

℞. Mercurialis,
Arthemisiæ,
Matricariæ ana M j.
Flor. Anthos, Stœchados,
Chamomillæ ana P.j.
Sem. Apii,
Petroselini ana ℥ iij.
Fiat decoctio In libra una dissolve
Benedictæ laxat. ℥ j ß. vel
Hieræ ℥ j ß.
Olei Nardini ℥ iij.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

A

DE INIECTIONIbus in uterum.

Injectio in uterum menses provocans.

℞. Quinque rad. aperient.
Rad. Rubiæ majoris ana ℥ ij.
Rad. Eryngii, Cyclaminis,
Juniperi ana ℥ iij.
B Matricariæ, Sabinæ,
Mercurialis ana M.j.
Cinnamomi, Spicæ utriusque,
Asari ana ℥ ij.
Seminis Nigellæ ℥ ß.
Fiat decoctio in aqua & vino albo, vel in vino & oleo Chamomelino. Ex colatura fiat injectio per metrenchytam. *Rondeletius.*

Injectio in uterum ad detersionem ulceris post fœtum mortuum.

C ℞. Fol. Plantaginis,
Agrimoniæ,
Ceterach, Myrti,
Lentisci ana M.j.
Fiat decoctio in aqua fontis, vel extinctionis plumbi, & in colatura dissolve pro libra
Sacchari rubri, Mellis rof. col. vel Syrupi de Rosis sicc. ℥ ij.
Misce & fiat injectio per mettenchytam. *Rondeletius.*

D

Injectio in uterum ad scirrhum ipsius.

℞. Rad. Bismalvæ, Liliorum ana ℥ iv.
Pulegii, vel Origani, vel Arthemisiæ M.ß.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥ j.
Flor Chamomillæ,
Violarum ana M.j.
Fiat decoctio in jure pingui ... vel in aqua & in vino albo dulci, non astringente, aut
E sapa. Fiat injectio per metrēchytam *Rondeletius.*

Injectio in uterum ad suffocationem ejus.

℞. Galbani, Opopanacis ana ℥ j.
Olei amygdal. dul.
Olei Violarum ana ℥ ß.
Vini albi dulcis, vel
Sapæ ℥ j ß.
Macerentur in sapa, vel vino per noctem: dein-
F de liquescant, & colentur: rursus liquescant in oleis, & injiciantur. *Rondeletius.*

Injectio in vesicam ad ulcus ejus.

℞. Rad. Consol. majoris ℥ j.
Caudæ equinæ, Plantaginis,
Ceterach, Pilosellæ,
Herniariæ, Polygoni ana M.ß.
Flor. Rof. P.j.
Hypericonis P.ß.
Fiat decoctio in aqua hordei, vel extinctionis plumbi, aut ferri: fiat injectio per metrenchytam. *Rondeletius.*

De Gargarismatis, Sectio X.

Gargarismata ex diversis rebus, pro varia affectuũ ratione instituuntur. Horum autem alia vel

- Adstringunt
  - Primum, *ad oris inflammationem, per initia exhibendum.*
  - Secundum.
  - Tertium.
  - Quartum.
  - Quintum.
  - Sextum.
  - Septimum.
  - Octavum.
- Discutiunt
  - Gargarisma *ad inflammationem oris.*
  - Aliud.
  - Gargarisma *ad anginam, &c.*
- Detergent
  - Gargarisma *ad ulcerum oris detersionem.*
  - Gargarisma *ad detersionem pituitæ.*
  - Gargarisma *detersorium commune, &c.*
- Consolidant
  - Gargarisma *ad oris ulcera exiccanda.*
  - Gargarisma *ad oris ulcera in morbo Gallico.*
  - Gargarisma *ad putrida oris ulcera.*
- Dolorem *sedant*
  - Gargarisma *ad dolorem dentium.*
  - Aliud.
  - Aliud, &c.
- Odorem *oris gratum conciliant.*

Gargarisma ad inflammatas tonsillas per initia exhibendum.

℞. Plantaginis, Oxalidis, Portulacæ ana M. ß.
Cort. mali Granati, Rus ana ℥ ß.
Rosarum rubrarum P. j.
Cort. Glandium ʒ iij.
Decoquantur in aqua ad tertias. Iuri colato addantur
Diamoron ℥ ß.
Syrupi Myrthini,
Syrupi de papavere,
Aceti ana ℥ j.
Misce, & fiat gargarisma. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Lentium, Rosarum,
Palmularum ana quantum satis est.
Decoquantur in aqua, ut supra, & fiat gargarisma. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Aceti communis, vel Aceti Rosati ℥ iv.
Aquæ cisternæ ℔ ß.
Misce, & fiat gargarisma. *Rondeletius.*

A

Aliud.

℞. Aquæ Solani, Plantaginis,
Caprifolii ana ℥ iij.
Syrupi Ros. lax. ℥ ij.
Misce, & fiat gargarisma. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Succi Coroneorum, vel
Succi mali Granati ℔ ß.
Aquæ communis ℥ iv.
B Misce, & fiat gargarisma. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Aquæ peculi Rosarum, vel aquæ Plantaginis, vel aquæ Capri folii ℥ iij.
Aceti Rosati parum.
Misce, & fiat gargarisma. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Cerasorum acidorum, vel
Cerasorum immaturorum M. ij.
C Decoquantur in aquæ cisternæ ℔ ij. Iuri colato adde
Aceti ℥ ij.
Misce, & fiat gargarisma. *Andern. ex Rondeletio.*

Aliud.

Aliud.

℞. Summitatum Rubi, vel Myrti, vel
Vitis, vel Pyri sylvestris M. j.
Pilosellæ, Ceterach, Plantaginis ana M. ß.
Rosarum rubr. P. j.
Fiat decoctio in aqua pluviali. In ℔. una ß. dissolve
Sacchari ℥ iij. vel Syrupi rosati, vel Mellis rosati, vel Diamoronis.
Misce, & fiat gargarisma. *Rondeletius.*

DE GARGARISMATIS discutientibus.

Gargarisma ad oris inflammationem.

℞. Hyssopi, vel Saturejæ, vel Origani M. j.
Glycyrrhizæ rasæ ℥ j.
Passularum, Ficuum ana paria xx.
Fiat decoctio in aqua hordei integri. In ℔ j ß. dissolve
Mellis rosati col. ℥ iv.
Misce, & fiat gargarisma. *Rondeletius.*

Gargarisma ad anginam.

℞. Spinæ Ægyptiæ ℥ j.
Iridis,
Glycyrrhizæ ana ʒ ß.
Furfuris frumenti P. ß.
Palmularum N. vij.
Ex sapa vel aqua decoquantur. Juri paululum mellis imponatur. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Diamoronis ℥ j ß.
Mellis rosati,
Aquæ plantaginis,
Aquæ caprifolii ana ℥ iv.
Ex his mixtis fiat gargarisma: eoq; sæpiùs æger quotidie utatur. *Andernacus.*

DE GARGARISMATIS detergentibus.

Gargarisma ad ulcerum oris detersionem.

℞. Agrimoniæ, Ceterach, Plantaginis,
Summitatum rubi, Fol. Arbuti,
Fol. Pyri sylvest. Myrti, Lentisci M ß.
Fiat decoctio in aqua hordei. In ℔ j ß. dissolve
Mellis rof. col. ℥ iv.
Misce, & fiat gargarisma. *Rondeletius.*

Gargarisma ad detersionem pituitæ, quæ partibus oris adhæret.

℞. Hyssopi, Origani ana M. j.
Glycyrrhizæ ʒ iij.
Fiat decoctio in aqua. In ℔ j ß. dissolve
Mellis scillitici, vel Oxymellis scillitici, vel
Syrupi de Glycyrrhiza, vel Syrupi de Stœchade ℥ iv.
Misce, & fiat gargarisma. *Rondeletius.*

Gargarisma detersorium commune.

℞. Pisorum P. ij.

A Decoquantur modicè. In ℔ ß. adde
Mellis rosati ℥ j.
Misce, & fiat gargarisma. *Andernacus.*

Gargarisma ad pituitam lentam detergendam.

℞. Hyssopi, Salviæ, Thymi ana M ß.
Decoquantur in aqua ad tertias. In ℔ j. dissolve
Oxymellitis ℥ iv.
Misce, & fiat gargarisma. *Rondeletius.*

B *Aliud.*

℞. Majoranæ, Salviæ,
Hyssopi, Origani ana M. j.
Passularum ℥ j.
Cort. rad. Ebuli,
Cort. capparorum ana ʒ ij.
Ex aqua decoquantur ad tertias. In ℔ ß. adde
Sem. Nigellæ, Condysi ana ℈ ij.
Syrupi de prassio,
Mellis rosati col. ana ℥ j.
C Misce, & fiat gargarisma. *Andernacus.*

DE GARGARISMATIS consolidantibus.

Gargarisma ad oris ulcera putrida.

℞. Plantaginis utriusque, Prunellæ,
Fragariæ, Ligustri,
Rosarum rub. Malvæ,
Flor. Intybi sylvest. ana æqualis modus.
D Decoquātur omnia in vase fictili novo ex aqua, fiatq; gargarisma. *Andernacus.*

Gargarisma ad oris ulcera exiccanda.

℞. Plantaginis, Myrti,
Rosarum rub.
Pyri sylvestris ana M. j.
Fiat decoctio ad consumptionem tertiæ partis.
In ℔ j. dissolve
Aluminis ʒ j. vel ʒ ij.
Vini albi parum.
E Misce, & fiat gargarisma. *Rondeletius.*

Ad ulcera oris in morbo Gallico.

In morbo Gallico frequenter utimur emplastris aut unguentis ex argento vivo paratis, unde dentes, lingua, aliæq; partes inficiuntur. Ad horum autem affectuum præcautionem utimur gargarismatis ex oleo amygdalarum dulcium, butyro, aut jusculo pingui. Prohibent enim hæc gargarismata exulcerationem, & pituitæ defluxum non impediunt. *Rondeletius.*

F

DE GARGARISMATIS dolorem sedantibus.

Gargarisma ad dolorem dentium in principio.

℞. Rad. Pentaphylli ʒ ij.
Hederæ M. j.
Radicum Cyperi,
Nucum cupressi ana ʒ ß.
Fiat decoctio in aqua & aceto, fiatque gargarisma: quod in ore retinendum est. *Rondeletius.*

Gargarisma ad dolorem dentium, fluxione jam facta.

℞. Pyrethri ℥ ß.
Radicum Quinquefolii ℥ j.
Caryophyllorum,
Cubebarum,
Piperis longi ana ʒ ij.
Hederæ M. ij.
Fiat decoctio in vino astringente & aqua, fiatq; gargarisma: quo, ut priore, utẽdum est. *Rondelet.*

DE GARGARISMATIS odoratis.

Gargarisma ad oris fœtorem.

℞. Hordei integri torrefacti P. j.
Rosarum P. ß.

A Corticis citri ℥ j ß.
Caryophyllorum, Cinnamomi ana ʒ iij.
Fiat decoctio in aqua cisternæ, & pauco aceto, qua colluatur os. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Rad. Cyperi ℥ j.
Ros. rub. P. j.
Santali citrini, Cinnamomi ana ℥ ij.
Fiat decoctio in aqua cisternæ, vel chalybeata. Colluatur os. *Rondeletius.*

B

Aliud ad oris fœtorem.

℞. Aquæ myrti, Aquæ rosarum ana ℥ ij.
Aquæ flor. Genistæ, vel Aquæ Citri ℥ ß.
Moschi, vel Ambræ G. vj.
Salis parum.
Quòd si ditiori paretur gargarisma, major portio moschi vel ambræ poterit dari. *Rondeletius.*

DE ERRHINIS, Sectio XI.

ERRHINA sunt, quæ naribus inseruntur: vulgus caput-purgia vocat. Sunt autẽ vel

- Purgantia
  - Bilem.
  - Pituitam.
  - Melancholiam.
- Detergentia: ut
  - Errhinum *detergens pituitam.*
  - Errhinum *ad ulceris erosionis detersionem.*
  - Errhinum *ad ulcera narium detergenda & exiccanda.*
- Consolidantia: *ut* Errhinum *ad ulcera purganda, & consolidanda.*
- Erodentia: *ut* Errhinum *carnem excrescentem auferens.*
- Dolorem mitigantia: ut
  - Errhinum *ad capitis dolorem à pituita.*
  - Errhinum *ad vetustum capitis dolorem.*
  - Aliud, Aliud.
- Astringentia: *ut* Errhinum *ad sanguinem reprimendum.*
- Odorata: *ut* Errhina *ad fœtorem narium.*

DE ERRHINIS PURgantibus bilem.

Errhinum purgans bilem.

℞. Succi rosarum ℥ ß.
Diagridii ʒ j.
Mellis parum. Misce.
Si nimiùm liquida sint, adde ad inspissationem farinæ lupinorum parum, aut hordei, aut orobi.
Si autem ex syrupo rosl. laxativo parare velis, mel erit superfluum.
Rondeletius.

C

DE ERRHINIS PURgantibus pituitam.

Errhinum purgans pituitam.

℞. Rad. Pyrethri, Ireos ana ℥ j.
Pulegii, Calaminthæ,
Origani ana M j.
Agarici trochiscati ʒ iij.
Flor. Anthos, Stœchados ana P. j.
Fiat decoctio. In ℔ j. dissolve
Mellis Anthosati, Mellis Scillitici ana ℥ iij.
Fiat caput purgium. *Rondeletius.*

Aliud.

Aliud.

℞.Succi Ciclæ,
Anagallidis depuratorum ana ℥ iij.
Vini albi ℥ iv.
Mellis ℥ ij. Misce.
Quòd si efficaciora optes, adde
Diagridium, vel Agaricum, vel Colocinthidem, vel Veratrum. *Rondeletius.*

Aliud purgans pituitam.

℞. Succi Cucumeris asinini, vel Ciclæ, vel
Mercurialis, vel Ciclaminis ℥ ij.
Agarici trochiscati ʒ ij. Vini patum.
Fiat decoctio, quæ coletur. In colatura dissolve
Mellis quantum satis ad inspissationem: aut mel in decoctione ponatur sine vino, contritúq; sit agaricum, & decoquãtur simul. Decoctio inspissetur ad mellis consistentiam. *Rondeletius.*

DE ERRHINIS PURGANtibus melancholiam.

Errhina ad melancholiam ex iisdem parantur, quæ pituitam eliciunt: verùm iis adduntur sena, polypodium, thymum, epithymum, & veratrum nigrum. *Rondeletius.*

DE ERRHINIS DEtergentibus.

Errhinum detergens pituitam.

℞.Hordei integri P.j.
Lentium, vel Lupulorum P.ß.
Marrubii, vel Pulegii M.j.
Majoranæ M.ß.
Fiat decoctio. In ℔ j. dissolve
Mellis Anthosati, Mellis Squillitici ana ℥ j ß.
Misceantur, & per nares attrahantur. *Rondeletius.*

Ad ulceris erosionis detersionem.

℞. Decoctionis hordei ℔ j.
Mellis rosacei col. ℥ iij.
Misce, & attrahantur per nares. *Rondeletius.*

Errhinum ad ulcera narium detergenda & exiccanda.

℞.Summitatum Myrti, vel
Lentisci M.j.
Malorum punicorum integrorum, immaturorum, contusorum N.ij.
Fiat decoctio cum aqua & vino, si non adsit inflammatio: quę si adsit, cum aceto cõmiscantur, deinde fortiter exprimantur. Colaturæ adde
Mellis rosati col. ℥ iv.
Fiat errhinum, quo utatur in tumoribus & ulceribus malignis narium. *Rondeletius.*

Errhinum ad ulcera purganda & consolidanda.

℞.Succi Plantaginis, Solani,
Rosarum ana ℥ iv.
Vini albi, aut Succi mal. punicorum,
Mellis ana ℥ j ß.
Misceantur, fiatq; errhinum. *Andernacus.*

A *Errhinum ad carnem excrescentem.*

Omphacii in æneo vase parati quantum morbi magnitudo, & partis affectæ sensus postulat, humorib. jam supradictis diluatur, adhibeaturque: * detergit, & carnem imminuit. *Rondelet.*

DE ERRHINIS DOLOrem mitigantibus.

B *Errhinum ad capitis dolorem ex pituitâ.*

℞. Succi Betæ, vel Ireos, vel Helenii,
Succi Majoranæ ana ℥ j ß.
Vini albi ℥ j.
Zingiberis, Pyrethri ana P.j.
Misceantur diligẽter, utitorque, ut superioribus. *Andernacus.*

Errhinum ad vetustum capitis dolorem & lippitudinem.

℞.Nigellæ ʒ ij ß.
C Salis Ammoniaci ℈ j. Elaterii ℈ iv.
Trita excipiuntur oleo Sycionio, aut Irino, ut cerati spissitudinem habeant. Hoc medicamento nares subungentem attrahere sursum jubeto. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Decocti Majoranæ ℥ j ß.
Mannæ granatæ ʒ vj.
Mixta ante cibum per nares attrahantur. *Andernacus.*

D *Aliud.*

℞.Succi Majoranæ ℥ j ß.
Nigellæ torrefactæ ʒ j.
His tepefactis ante cibum manè utendum est. Quòd si narium ulcera ægrum infestent, eaque sordida & fœdi odoris fuerint, commiscebuntur succi anagallidis, aut betæ, aut ciclaminis quadrans, vini ℔ j. Mellis anthos. ℥ iv.
Mixta naribus indatur. *Andernacus.*

E *Caput-purgium Avicennæ.*

℞.Nigellæ,
Salis ammoniaci, aur. ij.
Succi cucum. asinini, aur. j.
Terantur, & cum oleo nigellæ q. s. vel donec perveniat ad spissitudinem ceræ liquefactæ, fiat caput-purgiũ; quo nares illinantur. Confert ophthalmiæ longæ, dolori capitis. Ex ipso namque plurimùm humiditatem trahit.

F
DE ERRHINIS astringentibus.

Errhinum ad sanguinem reprimendum.

℞. Thuris ℈ ij. Aloës ℈ j.
Contrita in pulverem, ex albumine ovi subigantur, & mollissimis pilis leporinis adjectis, in penicilli formulam redigãtur. quod naribus indatur, tanquam peculiare parti affectæ remedium.

Vel:

℞. Succi Polygoni,
Plantaginis ana ℥ j ß.

Succi stercoris asinini ℥ ij.
Pollinis ℥ j ß.

Penicillum ex panno lineo formetur, quod his imbutum, naribus indatur. *Andernacus.*

DE ERRHINIS odoratis.

Errhinum ad fœtorem narium.

℞. Succi rosarum, vel Majoranæ ℥ ij.

A Aquæ rof. vel flor. Aranciorum, vel Myrti ℥ j.
Mellis rosar. colati, ad adhæsionem, parum: vel adde modicum gummi tragacanthi & Arabici ad inspissationem: naribus admoveantur. Quòd si fœtor narium sit cum ulcere, ex succo rosarum tantùm, & aqua rosacea, vel aqua myrti parari debet. Si verò à nimia humiditate, aqua ex floribus citri, succus majoranæ, & alia calidiora sunt usurpanda. *Rondeletius.*

De Fomentis, Sectio XII.

FOMENTA à fovendo dicta sunt, quòd scilicet suo calore partes corporis quibus applicantur, foveant. His sæpè utimur antequam vel cataplasmate, vel unguentis utamur, quò pori aperiantur, partes relaxentur, & quodammodo viam muniãt aliis remediis. Horum autem alia alterant vel qualitate

- Prima. *Sic alia refi-ciunt*
  - Calori *vehementiori: ut*
    - Fomentum *in febribus ardentibus.*
    - Fomentum *ad stomachum in febribus biliosis, &c.*
  - Frigori: *ut* Fomentum *ad stomachi frigus, &c.*
- Secunda. *Sic alia*
  - Astringunt: *ut*
    - Fomentum *ad alvi fluxiones.*
    - Fomentum *pro ventriculo roborando, &c.*
  - Aperiunt: *ut*
    - Fomentum *ad menstrua provocanda.*
    - Fomentum *ad urinæ retentionem, &c.*
  - Discutiunt: *ut*
    - Fomentum *resolvens, & flatus discutiens.*
    - Fomentum *ad lienis inflammationes.*
    - Fomentum *relaxans.*
    - Fomentum *ad ophthalmiam.*
    - Fomentum *discutiens pro œdemate, &c.*
  - Emolliunt: *ut*
    - Fomentum *ad lienem induratum.*
    - Fomentum *ad tumores emolliendos, &c.*
  - Dolorem *leniunt: ut*
    - Fomentum *ad dolorem pleuriticum.*
    - Aliud.
    - Fomentum *ad colicum dolorem ex frigido.*
    - Fomentum *ad dolorem nephriticum.*
    - Fomentum *ad dolorem lateris, &c.*

Fomentum in febribus ardentibus.

REFRIGERATO lactucæ succo, uvæ acerbæ, portulacæ, solani, & umbilici Veneris, stomachum aut aliam partem inflammatam, præsertim in febri marcorem experta, linamentis unctis foveto. *Andernacus.*

Fomentum in febribus biliosis.

℞. Olei Rosacei, Chamomelini ana ℥ ij.
Succi malorum aranciorum ℥ iij.
Vini austeri ℥ j ß.

B His commixtis, calefactisque, stomachus per linteum aut spongiam expressam foveri debet. *Andernacus.*

Fomentum in febribus quotidianis.

℞. Olei Chamomelini, Mastichini ana ℔ ß.
Vini ℥ iv.
His calentibus stomachus foveatur. *Andernacus.*

Aliud ad stomachi frigus.

℞. Chamomillæ ℥ ij.
Masticis, Nardi Gallicæ,

Absinthii,

Absinthii, Anethi ana ℥ j.
Coquantur in quinq; unciis vini, olei omphacini unciis quatuor. *Andernacus.*

DE FOMENTIS astringentibus.

Fomentum ad alvi fluxiones.

℞. Gallæ, Malicorii,
Quinquefolii,
Rad. Baccarum cupressi ana ℥ ß.
Olei communis ℔ j.
Coquantur ad tertias. Spongia jure decocti madida ano admoveatur. *Andernacus.*

Fomentum ad ventriculum roborandum.

℞. Foliorum Althææ, Menthæ,
Absinthii siccorum ana M. j ß.
Cort. Citri ℥ ß.
Spicæ nardi, Squinanthi ana ʒ ij.
Rosf. rub. P. ij.
Decoquantur omnia in vino styptico, ex quibus ventriculi regio foveatur. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Menthæ, Absinthii, Labruscæ,
Sumach ana M. j.
Sem. Plantaginis, Portulacæ ana ʒ ij.
Balaustiorum, Rosarum ana P. ij.
Cort. mali granati ℥ ß.
Fiat decoctio in vino styptico, quo foveatur regio ventris inferioris. *Rondeletius.*

Fomentum pro stomacho eructuoso.

℞. Rosarum, Absinthii,
Menthæ, Serpilli,
Flor. Sambuci, Caryophyllorum,
Zingiberis ana q. s. est.
Bulliant in vino rubro, fiatq; fomentatio.

DE FOMENTIS aperientibus.

Fomentum ad menstrua provocanda.

℞. Rad. Rubiæ majoris, rad. Eryngii,
Rad. Fœniculi, rad. Apii,
Rad. Petroselini, rad. Graminis ana ℥ iv.
Rad. Liliorum, rad Althææ ana ℥ ij.
Pulegii, Matricariæ ana M. j.
Sem. Apii, sem. Petroselini, sem. Seseleos, Fœnigræci,
Sem. Althææ ana ℥ j.
Flor. Chamomillæ, Leucoi ana P. ij.
Fiat decoctio in aquæ duabus partibus, & una vini albi. Foveatur uterus. *Rondeletius.*

Fomentum ad urinæ retentionem & calculum.

℞. Rad. Althææ ℥ ij.
Calamenthi, Origani ana M. j,
Sem. Fœnigræci, Lini ana ℥ j.
Sem. Apii, Petroselini, Seseleos ana ℥ ß.

A Flor. Chamomillæ, Meliloti ana P. j.
Rad. Apii, Petroselini, Graminis, Asparagi ana ℥ ij.
Fiat decoctio in aqua & vino vel oleo, fiatq; fotus cum spongiis vel filtro macerato in decoctione. *Rondeletius.*

DE FOMENTIS DIScutientibus.

B

Fomentum emolliens ac discutiens.

℞. Rad. Althææ, Liliorum alborum ana ℥ ij.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ʒ iij.
Ficuum pinguium N. vj.
Flor. Chamæmelorum, Meliloti,
Summitatum Anethi ana P. j.
Summitatum Majoranæ M. ß.
Bulliant in vino & aqua ana: vel in duabus partibus aquæ & una vini, vel in lixivio sarmenticio vitis ad tertiæ partis consumptionem. Fiat
C fomentum. *Heurnius.*

Fomentum resolvens ac flatus discutiens.

℞. Malvæ cum rad. M. j.
Florum Chamæmeli,
Meliloti ana P. j.
Sem. Lini ℥ j. Anisi ℥ ß.
Ficuum N. xl.
Decoquantur in aqua ad tertias. Vesicam jure
D hoc calente repletam, lateri affecto semel atque iterum admoveto. *Andernacus.*

Fomentum ad lienis inflammationes.

℞. Thymi, Origani ana M. ß.
Decoquantur ex oleo nardino, & vino: aut ex rosaceo cum vino, & aceto, aut anstero vino, aut dulci, aut sapa, ne caput offendatur. Quòd si ex frigido humore prodierit inflammatio, pulegium, thymum, & origanum in oleis & vino decoqui, & lienem ex jure illorum foveri opor-
E tet. *Andernacus.*

Fomentum relaxans.

℞. Rad. Liliorum, Althææ ana ℥ iv.
Rad. Cucumeris sylvestris ℥ ij.
Ficuum N. xx.
Sem. Lini, Fœnigræci, Althææ ana ℥ j.
Sem. Apii, Petroselini ana ℥ ß.
Flor. Chamæmeli, Meliloti ana P. ij.
Fiat decoctio in aqua, qua foveatur pars affecta
F calida. *Rondeletius.*

Fomentum ad ophthalmiam.

℞. Fol. Euphragiæ M. j.
Paleæ avenæ M. ij.
Fœnigræc. in aqua fœniculi lot. ʒ iij.
Sem. Anisi, Fœniculi ana ʒ j ß.
Flor. Stœchados P. ß.
Fiat pulvis: ex quo fiant duo sacculi quadrati, qui infundãtur in modico vini albi, & aquæ fœniculi: deinde foveantur oculi. *Rondeletius.*

Fomentum discutiens œdemata.

℞. Calamenthi, Origani, Betonicæ,

Flor. Rorismarini, Rof. rubr. ana P. j.
Fol. Lauri, Salviæ ana M. ß.
Lupinorum,
Calami odorati, Squinanthi,
Spicæ nardi ana ʒ ij.
Flor. utriusque Stœchados,
Fol. Rorismarini, Rof. rub. ana P. j.
Fiat decoctio in aqua pluviali: deinde adde aceti modicum: spongia fiat fotus. *Rondeletius.*

DE FOMENTIS emollientibus.

Fomentum ad lienem induratum.

℞. Florum Chamomillæ,
Stœchados, Meliloti ana M. j.
Flor. Genistæ, Anethi,
Scolopendrii ana M. j ß.
Fiat decoctio in vino albo & aqua: fiatq; fotus. *Rondeletius.*

Fomentum ad tumores emolliendos lienis.

℞. Rad. Althææ ʒ ij.
Rad. Ireos ℥ ß.
Fol. Althææ, Malvæ ana M. j.
Absinthii M. ß.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥ ß.
Sem. Tamarisci, Stœchadis ana P. j.
Fiat decoctio in tribus aquæ partibus, una vini albi, addendo aceti modicum: deinde foveatur lien. *Rondeletius.*

DE FOMENTIS DOLOREM sedantibus.

Fomentum ad dolorem pleuriticum.

℞. Malvæ, Salviæ, Absinthii, Abrotani, Scabiosæ ana M ß.
In sextario aquæ ad tertias decoquito: spongia ex jure decocti expressa, partem affectam foveto. *Andernacus.*

Aliud ad dolorem lateris.

℞. Malvæ cum radice M. j ß.
Ficuum N. xl.
Flor. Chamomillæ, Meliloti, Violarũ ana P. j.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥ j.
Anisi ℥ ß.
Fiat decoctio in aqua pro fotu. *Rondeletius.*

Aliud in materia frigida.

℞. Malvæ cum rad M j ß.
Calaminthæ M j.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥ j.
Anisi, Fœniculi ana ℥ ß.
Flor. Anthos, Chamomillæ,
Meliloti, Sambuci ana P. j.

A Fiat decoctio, quæ vesicæ, aut cucurbitæ, aut vasi æneo infundenda, deinde parti applicanda. Vesica commodiùs lateri applicatur, vel spongia mollis expressa, pannoq; raro sicco involuta, ne odor ægrotantis nares feriat. Frequenter autem mutandi sunt fotus, ne refrigerati lædant. *Rondeletius.*

Fomentum ad dolorem colicum.

℞. Radicum Althææ ℥ ij.
Calamenthi, Origani ana M. j.
B Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥ j.
Sem. Apii, Petroselini, Seseleos ana ℥ ß.
Flor Chamomillæ,
Meliloti, vel Flor. Sambuci ana P j.
Fiat decoctio in aqua & vino, vel oleo: fiatq; fotus cum spongiis, vel filtro macerato in decoctione. *Rondeletius.*

Fomentum ad dolorem nephriticum.

C Fomentum ad dolores nephriticos ex panniculis laneis nunc oleo dulci, nunc chamæmelino madidis paratur, lumbisque imponitur. *Andernacus.*

Aliud ad dolorem nephriticum.

℞. Rad. Althææ ℥ ij ß.
Parietariæ, Malvæ, Althææ,
Petroselini Macedonici ana M. j.
Sem. Milii Solis ℥ ß.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ʒ j.
Flor. Chamomillæ, Meliloti, Anethi ana P. j.
D Fiat decoctio in tribus partibus aquæ, vel una vini albi: ex qua foveatur regio renũ, & ureterum dolentium. *Rondeletius.*

Aliud fortius.

℞. Rad. Saxifragiæ, rad. Raphani,
Rad. Liliorum alborum, Althææ ana ℥ j.
Senecionis, Parietariæ, Violariæ,
Sisymbrii aquatici ana M. j.
Malvæ, Branchæ ursinæ, Althææ ana M. ß.
Sem. Saxifragiæ, Milii Solis ana ℥ ß.
E Fiat decoctio, ut suprà. His enim ad frangendos calculos vis non mediocris inest. *Rondeletius.*

Fomentum emolliens, doloresq; sedans.

℞. Foliorum visci pomorum, minutim concisorum cum fructibus M. iij.
Rad. Althææ cum foliis,
Malvarum, Violarum ana M. ij.
Sem. Lini, sem. Fœnigræci ana ℥ ij.
F Flor. Chamæmeli, flor. Meliloti ana P. ij.
Decoquantur cum lacte, fiatq; fomentum. Inflammationes arcet, dolores mirum in modum sedat, partisque substantiam fovendo, pus exquisitum citissimè movet.
Quercetanus.

De Epithematibus, Sectio XIII.

Epithemata, malagmata dicuntur, quæ visceribus, aliisque partibus applicantur. Hodie irrigationem, vel humectationem vocant: fotus modò supra cor, hepar & pectus totum accommodantur: in hecticis quidem & febrib. ardentibus, pestilentialibus, palpitatione & cardiaca. Fiūt autem ex aquis stillatitiis & pulveribus: ita ut pro qualibet libra aquarum, ponantur ℥ ij. pulveris seu specierum, vel ℥ j ß. Horum autem alia alterant

- Universaliter *partes omnes: ut* Epithema *commune omnium partium.*
- Particulariter
  - Cerebrum: *ut*
    - Epithema *ad frontem*
      - Primum.
      - Secundum.
      - Tertium.
    - Epithema *ad somnum*
      - Primum.
      - Alterum.
    - Epithema *ad capitis dolores.*
    - Epithema *ad faciei erysipelata, &c.*
  - Cor: *ut*
    - Epithema *in febri continua*
      - Primum.
      - Secundum.
    - Epithema *ad virium imbecillitatem.*
    - Epithema *in febribus ardentibus.*
    - Epithema *ad febres ardentes & siccas.*
    - Epithema *ad palpitationem cordis ex bile.*
    - Epithema *ad frigidos cordis affectus, &c.*
  - Pectus: *ut* Epithema *ad hecticam*
    - Primum.
    - Alterum, *&c.*
  - Ventriculum: *ut*
    - Epithema *ad ventriculum corroborandum.*
    - Epithema *ad ventriculum biliosum.*
    - Epithema *ad ventriculum pituitosum.*
    - Aliud.
    - Epithema *ad dolorem ex frigido.*
    - Epithema *ad dolorem ex calore.*
  - Hepar: *ut*
    - Epithema *ad calidam jecoris intemperiem, &c.*
    - Epithema *ad hepatis obstructionē & calorem.*
  - Arterias *juxta manum: ut* Epithema *in febri continua.*
  - Testiculos, *&c.*

DE EPITHEMATIBUS ad omnes partes.

Epithema commune omnium partium.

℞. Succi Lactucæ, Uvæ immat. Portulacæ, Solani, Umbil. Vener. ana ℥ iij.

His spōgia aut linteum imbutum partibus, quæ febris veluti fomites sunt, imponi debet. *Andernacus.*

DE EPITHEMATIBUS alterantibus cerebrum.

Epithema ad frontem, primum.

℞. Rosarum rub. P. ij.

Macerentur in vino, ponanturque inter duo linteola tres digitos lata, longitudine autem ab

B

A una aure ad alteram tendentia: & fronti applicetur. *Galenus.*

Secundum.

℞. Rosarum rubr. Flor. Nymphææ,
Flor. Violarum ana P. j.
Betonicæ, Meliloti ana P. ß.

Reponātur inter duos sindones, vel duo linteola, fiatque splenium interfutum, quod fronti ac temporibus applicetur. *Andernacus.*

Tertium.

℞. Aquæ Rosarum ℔ ß.
Olei rosacei ℥ ß.
Albuminis ovorum N. j.
Aceti rosati ℥ j

Misce, ac fiat epithema frontale.

Epithema frontale, commune.

℞. Olei rosacei ℥ j.

Aceti rof. ℥ iij.
Aquæ rof. ℥ ij.
Album ovorum N. j.
Agitentur simul, & temporibus applica.

Aliud.

℞. Olei rosati completi, ol. violacei,
Olei nymphææ ana ℥ ij.
Aquæ lactucæ, nymphææ ana ℥ iij.
Aceti (vel si vigiliæ urgent, succi citri) ℥ j.
Fiat frontale. *Heurnius.*

Vel:

℞. Farinæ hordei M. ß.
Cum lacte muliebri & aceto rosaceo, paucoque oleo rosato, pultis in forma, duabus sindonibus excepta admove fronti. *Heurnius.*

Epithema ad somnum, primum.

℞. Florum nymphææ, Violarum,
Meliloti ana P. j.
Fol. Lactucæ, Papaveris albi ana M. ß.
Sem. Papaveris, Lactucæ,
Anethi ana ʒ j.
Sem. Alterci ʒ ß.
Contundantur omnia, & fronti inter duo lintea, vel pannos sericos, intersutos, appositis ligaculis applicentur. *Andernacus.*

Alterum.

℞. Aquæ Rosarum ℥ iij.
Aquæ Lactucæ,
Papaveris ana ℥ j ß.
Olei violati, vel rof. ℥ ß.
Aceti rosati ℥ j.
Albumen ovi unum.
Misce, & fiat epithema, quo spongia vel linteum imbutum fronti applicetur tepidum.

Epithema ad capitis dolores à frigore.

℞. Salviæ, Rorismarini, Chamomillæ, Meliloti, Betonicæ, Bryoniæ ana M. j.
Coquantur in aqua: & fronti applicetur cum linteo imbuto in ea decoctione. *Andernacus.*

Epithema ad faciei erysipelata.

Epithemata ex aceto & aqua dulci, vel rosarum, vel plantaginis, vel myrti, vel nenupharis fiunt. Ex succis permixtis aceto vel aqua ad augendam molē, vel ne nimis spissi sint succi. Tinguntur panni rari, & applicantur. *Rondeletius.*

DE EPITHEMATIBUS alterantibus cor.

Epithema in febri continua, primum.

℞. Aquæ rosarum ℥ iix.
Aquæ Acetosæ, Nymphææ,
Buglossæ ana ʒ iij.
Santalorum omnium,
Coralli utriusque ana ʒ j ß.
Croci ℈ ß. Aceti ℥ ß.
Caphuræ G. iij.
Misce, & fiat epithema, cordis regioni applicandum. *Andernacus.*

A *Epithema in febri continua, secundum.*

℞. Aquæ Rosarum, aquæ Intybi,
Aquæ Buglossæ ana ℥ ij ß.
Aquæ Cichorii ℥ j ß.
Spec. Diamarg. frig. ʒ ß.
Spec. Diagemmæ, Santali citrini,
Coralli rubri ana ℈ j.
Ramenti eboris ℈ ß.
Marg præparat. G. xij.
Croci G. ij.
B Vini, Aceti rosati ana ℥ ß.
Linteum vel spongia his omnibus imbuta, hora una vel sesquihora ante cibum, cordis regioni applicetur, per æstatem frigidum, sæpiusq; mutetur. *Andernacus.*

Epithema in febribus ardentibus.

℞. Aquæ Buglossæ,
Aquæ Rosarum ana ℥ iij.
Aquæ Violarum ℥ vj.
C Spec. Diamarg. frig ʒ j.
Crystalli ʒ j ß.
Succi citri ℥ ꝗ.
Misce & fiat epithema. *Rondeletius.*

Epithema aliud in vehementi febre.

℞. Aquæ Buglossæ, aquæ Acetosæ ana ℥ iij.
Aquæ rosarum ℥ ij. Vini albi ℥ ß.
Spec. Diamarg. frig. Ossis myrobalani ana ʒ j.
Cinnamomi G v.
Misce simul cum pauco scarlatæ granatæ: fiat
D epithema, quod tepidum admoveatur regioni cordis. *Rondeletius.*

Aliud in febribus ardentibus circa statum.

℞. Aquæ Violarum, aquæ Acetosæ,
Aquæ Buglossæ ana ℥ iv.
Aquæ Scabiosæ, Melissæ ana ℥ ß.
Spec. Diamarg. frig. ossis de corde cervi ana ℥ j.
Cinnamomi G. v.
E Fiat epithema, quod eo tempore admoveatur, quo majus incendium ab ægroto percipitur. *Rondeletius.*

Epithema ad virium imbecillitatem.

℞. Aquæ Melissæ, aquæ flor. Aranciorum,
Aquæ Buglossæ ana ℥ iij.
Aquæ ex flor. Myrti, vel
Aquæ Rosarum ℥ ij.
Vini Cretici ℥ j.
Spec. Diagemmæ, vel
Spec. Diamarg. calid. ℥ j.
F Trochiscorum de caphura ℈ j.
Mixta cordi applicentur. * Valet etiā ad palpitationem ex flatibus contractam. *Rondeletius.*

Epithema ad febres ardentes & siccas.

℞. Hordei mundati P ß.
Sem. Melonum, Cucurbitæ,
Citrulli, Cucumeris ana ℥ ij.
Flor. Violarum P. j.
Flor. Nenupharis P. ß.
Fiat decoctio. In colaturæ ℔ iij. dissolve

Olei

Olei Amygdalarum dulc. Violarum ana ℥ iij. Agitentur simul, & fiat epithema: supra totum thoracem applicetur. Maximè convenit febribus hecticis & squalidis. *Rondeletius.*

Epithema ad palpitationem cordis ex bile.

℞. Rosarum rubrarum,
Flor. Buglossæ, Borraginis ana ʒ j.
Santalorum omnium ana ʒ ij.
Coralli rubri,
Been albi, rubri ana ʒ j ß.

Hæc minutim contusa, sacculo ex serico panno raro, qui pyramidis formam referat, insuuntur, & aqua rosarum & buglossi modicè irrigatur, cordique admoveatur. *Andernacus.*

Epithema ad frigidos cordis affectus.

℞. Flor. Rorismarini, Stœchados ana ℥ ij.
Sem. Ocymi, Cort. Mali citri, Macis,
Caryophyllorum ana ℥ iij.
Spec. Diamarg. cal. vel Diagemmæ, vel
Diathamaron ʒ ij.

Redacta in pulverem excipiuntur gossipio. Hoc deinde sacculo indatur ex serico panno intersuto. Hic postea vino & aqua melissæ irroretur, & tepidus cordi admoveatur: siccatus removeri debet. In cordis palpitatione trochisci de caphura addantur. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Aquæ Rosarum ℥ j.
Aquæ Buglossæ ℔ ß.
Succi Melissæ, vel Scabiosæ, vel
Cardui benedicti ℥ ij.
Pulver. Diamargariti frigidi ʒ j ß.
Corticis sicci Citriorum ʒ ß.
Moschi & Croci ana gran.
Vini albi ℥ j.

Fiat epithema. *Heurnius.*

Epithema cor frigidum alterans & corroborans.

℞. Aquæ Melissæ, florum vel flavedinis Aranciorum Buglossæ ana ℥ iij.
Aquæ ex foliis Myrti ℥ ij.
Vini Cretici ℥ j.
Pulveris Diamargariti calidi ʒ j.
Trochisci de Caphura ℈ j.

Fiat Epithema. *Idem.*

Vel:

℞. Caryophyllorum, Cinnamomi ana ʒ ij.
Ossis de Corde cervi, Corticis citri,
Ligni Aloës ana ʒ j.
Specierum lætificantis Galeni ʒ ij.
Moschi, Croci ana gran. iij.
Fol. Melissæ M. ß.
Vini odoriferi ℥ vj.
Aquæ Melissæ, Cardui Benedicti,
Majoranæ, Buglossi ana ℥ iij. vel iv.

Misce, fiat epithema, postquam infusa fuere per duodecim horas & expressa, & restibilis materia in sacculum cōsocietur, qui madescat ab in-A fuso & calidus cordi imponatur. Confert etiam in Peste & Palpitatione cordis. *Idem.*

DE EPITHEMATIBUS alterantibus pectus.

Epithema ad hecticam febrem.

℞. Hordei mundi P. ß.
Flor. Violarum P. ij.

Fiat levis decoctio, & in ℔ j. dissolve

B Olei violacei ℥ iv.

Agitentur simul, & fiat epithema: supra totum thoracem applicetur. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Hordei mundi P. ß.
Flor. Violarum P. j.
Quatuor sem. frig. major. ana ℥ ij.
Flor. Nenupharis P. ß.

Fiat decoctio. In ℔ iij dissolve
Olei Violati, Amygdal. ana ℥ iij.

C Misceantur bene, & fiat epithema supra totum thoracem. Frequenter autem utendum serò & manè. *Rondeletius.*

DE EPITHEMATIBUS alterantibus stomachum.

Epithema ad ventriculum corroborandum.

D ℞. Rosarum rubr. P. ij.
Plantaginis utriusque,
Comarum Absinthii ana M. ß.
Santalorum omnium ana ʒ ij.
Coralli rubri ℥ iij.

Omnia sacculo imposita ex aqua cum momento aceti, cui aliquid vini adjectum sit, coquātur: linteum duplicatum hoc jure calido imbutum ventriculo admoveatur. *Andernacus.*

Epithema ad ventriculum biliosum.

E ℞. Acetosæ, Endiviæ sativæ ana M. j.
Althææ cum rad.
Absinthii sicci ana M. ß.
Rosarum rubr. P. j.
Coriandri præparati ℥ ß.
Santalorum omnium ana ʒ j ß.
Baccarum berberorum ʒ ij.

Decoquantur ex aquæ libris duabus in sacculo ad tertias: postea addantur succi cotoneorum ℥ iij. utitor ut superioribus. *Andernacus.*

Epithema ad ventriculum pituitosum.

F ℞. Meliloti, Chamomillæ, Malvæ,
Althææ, Menthæ, Absinthii,
Nardi ana M j.

Omnia ex aqua in sacculo coquantur. Juris decocti libræ addatur
Olei rosacei ℥ j.
Olei absinthini,
Mastichini ana ℥ ß.
Adipis anserinæ ʒ ß.

His omnibus commixtis lintea aut spongiæ imbutæ ventri applicentur. *Andernacus.*

A

Aliud ad ventriculum pituitosum.

℞. Origani, Calaminthæ, Sisymbrii ana M. j.
Menthæ, Absinthii ana M ß.
Sem. Cumini, Anisi, Fœniculi ana ʒ ij.
Caryophyllorum, Nucis moschatæ,
Cinnamomi ana ʒ j ß.

Decoquantur omnia in vino meraco, ac manè vesperique ante cibum ventri imponantur, vel spongia, vel linteo. *Andernacus.*

B

Epithema ad dolorem stomachi ex frigido.

℞. Menthæ, Pulegii, Calaminthæ,
Anethi ana M j.
Flor. Chamomillæ, Meliloti ana P. ß.
Flor. Ros. rubr. P. j.
Nardi, Junci odorati ana ʒ ij.
Sem. Anisi, Carui, Dauci,
Anethi, Fœniculi ana ʒ j.
Sem. Lini ʒ iij.
Galangæ, Zedoariæ ana ʒ j.
Caryophyllorum, Nucis moschatæ,
Ligni aloës ana ℈ j.

In aquę & vini æquis partibus decoquantur. Jure ipsorum calido lintea duplicia imbuta, aut spongiæ madentes, expressæque stomacho applicentur. *Andernacus.*

Epithema ad dolorem stomachi ex calore.

℞. Acetosæ, Endiviæ ana M. j.
Althææ cum rad. M. ß.
Absinthii P. ß.
Rosarum rubr. P. j.
Coriandri præparati ℥ ß.
Santalorum omnium ana ʒ j ß.
Berberis ʒ ij.

Decoquãtur ex aquę libris duabus ad dimidias. Spongiæ, aut lintea jute isto madida, & expressa, ventriculo imponantur. *Andernacus.*

DE EPITHEMATIBUS alterantibus.

Epithema ad calidam hepatis intemperiem.

℞. Aquæ Endiviæ,
Aquæ Scariolæ ana ℥ iij.
Aquæ Absinthii ℥ j ß.
Aceti, Vini albi ana ℥ ß.
Sem Acetosæ, Portulacæ ana ʒ ß.
Pul. Santalorum omnium ana ʒ j.

Misce, & fiat epithema pro regione hepatis. *Rondeletius.*

Aliud ad calidam hepatis intemperiem.

℞. Aquæ Scariolæ, Aquæ Solatri ana ℥ j ß.
Aquæ Acetosæ, aquæ Endiviæ,
Aquæ Buglossæ ana ℥ iij.
Aceti, Vini albi ana ℥ j.
Trochiscorum de Spodio ℈ ij.
Spicæ Nardi ʒ ß.
Santalorum omnium, ut priùs. *Rondeletius.*

Epithema ad hepatis obstructionem & calorem.

℞. Cichorii cum rad. Intybi recentis,
Agrimoniæ ana M. j.
Absinthii M. ß.
Flor. Cichorii P. j.
Quatuor semin. frigid. majorum & minorum ana ʒ j ß.
Cyperi ʒ ij.
Lupinorum ʒ iij.
Santalorum omnium ana ʒ j.
Junci odorati ʒ ß.

Hæc omnia in sacculum conjecta ex octo aquæ unciis, vini & aceti utriusq; unciis duabus, in vase fictili cooperto simul ad ignem infervescant, & epithematis modo applicentur. *Andernacus.*

C

DE EPITHEMATIBUS alterantibus corpus per arterias juxta manum.

Epithema in febri continua arteriis juxta manum applicandum.

D

℞. Caryophyllorum, Nucis moschatæ,
Ligni aloes, Cinnamomi ana ℈ j.
Aquæ Rosarum, Cydonii, Buglossæ ana ℥ j.
Aceti rosati ʒ ij.

His commixtis linteum aut pannum sericum duplex imbutum obducitur. *Andernacus.*

DE EPITHEMATIBUS testiculos alterantibus.

E

Epithema ad testiculos refrigerandos.

℞. Aquæ Nymphææ & Plantaginis ana ℥ iv.
Vini ℥ j. Misce & linteo admoveantur. *Heurn.*

Vel:

℞. Aquæ Rosarum ℥ ij.
Aquæ Solani ℥ j ß.
Vini albi ℥ j.
Trochiscorum de caphura ℈ j.

F

Misce, & fiat epithema: admoveatur testiculis, & ex decocto refrigerantium & adstringẽtium vel decocto florum nymphęæ, vel rosarum rubr. balaustiorum, & similium, quibus in aqua decoctis paretur epithema. * Sanguinem & universum corporis habitum refrigerant: sanguinem inhibent, & minùs reddunt fluxilem: unde in profluvio sanguinis immoderato competunt. *Rondel.*

Epithema contra ulcera virgæ.

℞. Aluminis rochæ ℥ j.
Aeris viridis ʒ j.

Aquæ

Aquæ fabrorum q.ſ.
Coquantur ſimul per horas duas: fiat colatura, in qua panniculi linei intinguntur, & virgæ applicantur. *A quodam Italo.*

Epithema ad coitum.

℞. Scammoneæ ℥ vj.

A Euphorbii ʒ j ß.
Ceræ albæ ʒ ix.
Coque modicùm, agita fortiter, repone: & cùm opus fuerit, reductum in pannum, teſticulis & virgæ ſuperpone, cùm calefacta fuerit, tollatur: & excitabitur coitus. *Arnold. Villan.*

De Embrochis, Sectio XIV.

Embrocha, Latinis irrigatio dicitur: eſtq; propriè, ubi ex alto, pluviæ instar, in partem aliquam fit deſtillatio. Utimur iis in capitis malis, aliarumq; partiū fracturis & contuſionibus. Componuntur ex herbis, radicibus, ſeminibus, floribus, & id genus aliis, decoctis in aqua aut vino. Irrigationē autem aliæ alterant qualitate

- Prima. *Sic aliæ*
  - Calefaciunt
    - Caput: *ut*
      - Embrocha *ad lethargū.*
      - Irrigatio *alia ad morbos capitis frigidos.*
    - Stomachum, *&c. ut* Embrocha *ad ſtomachum imbecillem.*
  - Refrigerant
    - Caput: *ut*
      - Embrocha *ad phrenitidem.*
      - Embrocha *ad cōciliandum ſomnum, &c.*
      - Aliud.
    - Alias *partes.*
- Secunda. *Sic*
  - Dolorem *mitigans.*
  - Embrocha *ad dolorem podagricum.*

DE EMBROCHIS CAlefacientibus caput.

Embrocha ad lethargum.

℞. Hyſſopi, Origani, Calamenthi,
Pulegii ana M.ß.
Sem. Aniſi, ſem. Fœnugræci,
Coriandri præparati ana ʒ ij.
Flor. Stœchados, Roriſmarini ana P.j.
Decoquantur ad ℔ j. fiatq; embrocha, qua irri- C getur caput. *Rondeletius.*

Irrigatio alia ad morbos capitis frigidos.

℞. Rad. Acori, rad. Cyperi, rad. Ireos ana ℥ ij.
Betonicæ, Majoranæ, Salviæ,
Origani, Calamenthi ana M.ß.
Cort. Citri ſicci ʒ iij. Sem. Aniſi ℥ j ß.
Coriandri præparati,
Granorum tinctorum ana ʒ j ß.
Flor. utriuſque Stœchados ana P j.
Coquantur in ſufficienti quantitate aquæ, uſque ad conſumptionem partis dimidiæ, fiatque embrocha, qua caput irrigetur, addendo, ſi ſit contumax morbus, aquæ vitæ ℥ ß. *Rondeletius.*

Irrigatio calefaciens caput, alia.

℞. Betonicæ, Chamomillæ,
Majoranæ, Serpylli ana M.ß.
Lavendulæ, Origani,
Calaminthæ,
Hyſſopi ana M ß.
Coquantur in libris duabus aquæ fontanæ do-

B nec dimidium abſumatur, fiatque embrocha. *Fuchſius.*

DE EMBROCHIS ALTErantibus ſtomachum.

Embrocha ad ſtomachum imbecillem in febri quotidiana.

℞. Vini ℥ v.
Omphacii ℥ iv.
Olei Chamæmelini ℥ ij.
Olei maſtichini ℥ j.
Miſce, & fiat embrocha. *Andernacus.*

DE EMBROCHIS REFRIgerantibus caput.

Embrocha in initio inflammationum.

℞. Violarum, Roſarum, Nymphææ ana P.j.
D Fol. Nymphææ, Solatri, Plantaginis ana M.ß.
Sem. frigid. majorum & minorum ana ℈ ij.
Fiat decoctio ex aqua plantaginis vel endiviæ ad libram: in fine coctionis adde Aceti acerrimi ℥ iij. inſtilletur inflammationum initio. *Heurn.*

Embrocha ad phrenitidem in principio.

℞. Lactucæ, Violarum, Plantaginis,
Solatri, Sempervivi,
Portulacæ ana M.j.
Flor. Violarum, Nenupharis, Roſarū ana P.j.
Fol. Myrti M.ß.

Fiat decoctio, quæ per elepſydram parva in ca- A put inſtilletur. *Rondeletius.*

Alia embrocha in augmento.

℞. Violarum, Lactucæ,
Solatri, Plantaginis,
Portulacæ ana M.j.
Roſarum, Flor. Violarum,
Nenupharis ana P.j.
Fol. Myrti M.ß.
Flor. Chamomillæ, Anthos,
Meliloti ana P.j.

Coquantur ad dimidium, fiatque embrocha. In declinatione verò additur huic decoctioni, betonica, ſpondylium, origanum, & calaminthum. *Rondeletius.*

Embrocha ad ſomnum conciliandum.

℞. Lactucæ, Violarum, Plantaginis,
Solatri, Sempervivi, Portulacæ ana M.j.
Flor. Violarum, Nenupharis, Roſarũ ana P.j.
Flor. Myrti M.ß.
Sem. Lactucæ, Papaveris albi ana ℥ ij.
Cort. Mandragoræ ℥ j.

Decoquãtur in ℔ ij. aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis, fiatq; embrocha. *Rondeletius.*

Embrocha ad ſomnum inducendum.

℞. Aquæ fontanæ q.ſ. eſt, pone in gutturniũ, juxta lectum, & vaſe alio ſuppoſito, aquam guttatim ſtillare permitte. * Somnum conciliat, ut B ait Doctor im Steffas.

Embrocha ad dolorem podagricum.

℞. Thymi, Origani, Salviæ, Calaminthæ ana M j.

In aqua decoquantur, jure eorum partes affectæ perfundantur, aut foveantur. *Andernacus.*

De Insessionibus, Sectio XV.

Insessus eſt quaſi balneum ventris, partiumq; infernarum. Fiunt ex decoctione herbarum, radicum, florum, ſeminum, quorum reſidentia ſacco imponitur, cui reſideat æger. Utimur his in affectibus veſicæ, coli, uteri, ani, renum, ventris, ob ægri imbecillitatem, ob balneorum defectum. Horum autem alii

- Aſtringunt: ut
  - Inſeſſus *ad anum prolapſum.*
  - Inſeſſus *ad nimium uteri fluorem.*
  - Inſeſſus *ad hæmorrhoidas.*
  - Inſeſſus *ad alvi fluorem.*
- Emolliunt: *ut* Inſeſſus *ad teneſmum.*
- Aperiunt: *ut*
  - Inſeſſus *ad menſtrua provocanda,*
  - Alius,
  - Alius.
- Diſcutiunt: *ut*
  - Inſeſſus *ad inflammationes uteri.*
  - Inſeſſus *ad renes inflammatos.*
- Calculum *frangunt: ut*
  - Inſeſſus *ad calculos,*
  - Alius,
  - Alius.
- Dolorem *ſedans: ut*
  - Inſeſſus *ad dolores colicos.*
  - Inſeſſus *ad dolorem nephriticum & coliccum.*

DE INSESSIONIBUS aſtringentibus.

Inſeſſus ad anum prolapſum.

℞. Plantaginis M.j.
Roſarum rubr. M.ß.

Decoquantur in aqua, cui chalybs antea extincta fuerit. *Andernacus.*

Inſeſſus ad nimium uteri fluorem, & ani hæmorrhoidas.

℞. Plantaginis, Polygoni, Equiſeti,
Rubi foliorum ana M.j.
Roſarum P.iv.
Malicorii ℥ ij.
Rad. Symphyti ℥ j.
Calycum glandium ʒ j.

C Decoquantur in aqua chalybeata, fiatque inſeſſus. *Andernacus.*

Inſeſſus ad hæmorrhoidas.

℞. Verbaſci, Plantaginis ana M.j.
Flor. Verbaſci P.j.
Sem. Lini ℥ ij.
Cort. Malorum Punicorum,
Balauſtiorum, Rhus obſoniorum,
Baccarum Myrti ana ℥ ß.

D In aqua & vino auſtero decoquantur ad inſeſſum. *Andernacus.*

Inſeſſus ad fluorem alvi.

℞. Rad. Biſtortæ,
Rad. Conſolidæ major. ana ℥ ij.
Nucum Cupreſſi, Nucum Pini;
Cort. Mali granati ana ℥ ij.

Roſarum

Rosarum rubrarum, Balaustiorum,
Granorum myrti ana ℥ j ß.
Decoquantur omnia in vino rubro astringente. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Plantaginis, Polygoni,
Bursæ pastoris, Equiseti ana M. ij.
Fol. Rubi, Lentisci, Sumach ana M. j ß.
Aluminis rochæ ℥ ij.
Rosarum rubrarum ana ℥ j ß.
Decoquantur omnia simul in vino rubro, aut aqua chalybeata: deinde huic decocto insideat æger. *Rondeletius.*

Insessus ad alvi, uteriq; nimium fluorem, descensum, hæmorrhoidas, exitum ani, aliaq; ejus vitia.

℞. Fol. Quercus M. v.
Rosarum rub. M. ij.
Glandium quercus ℥ iij.
Decoquantur in aqua pluviali, vel fontana. In decocta restinguatur chalybs, aut ferrum candens ter, vel sæpiùs. Insessus fiat manè ac vesperi. *Rulandus.*

DE INSESSIONIBUS emollientibus.

Insessus ad tenesmum.

℞. Malvæ, Althææ, Violariæ,
Verbasci ana M. j.
Flor. Verbasci P. j.
Sem. Lini ℔ ß.
In horum decocto ex aqua, æger ad umbilicum usque sedeat. *Andernacus.*

Insessus ad tenesmum alius.

℞. Folia tapsi barbati M. iv.
Calculorum seminis ℔ ß.
Fiat ex his in s. q. aquæ decoctio; & insessus. *Rulandus.*

DE INSESSIONIBUS aperientibus.

Insessus ad menstrua provocanda.

℞. Arthemisiæ, Rorismarini,
Thymi, Marrubii,
Calaminthæ ana M. ij.
Sabinæ M. j.
Fol. Lauri P. iij.
Flor. Rorismarini, Sambuci ana P. ij.
Rad. Cyperi ℥ ij.
Granorum Juniperi contus. ℥ j ß.
Omnia incisa, sacculoque condita, coquantur ex aqua fluviali, quanta ad insessum requiritur. *Andernacus.*

Alius ad eadem.

℞. Arthemisiæ, Salviæ, Betonicæ, Calaminthæ, Origani, Pulegii, Chamæmeli, Meliloti, Hyperici, Abrotani ana M. ß.

A Rad. Iridis, Petroselini ana ℥ j.
Coquantur pro insessu. *Fuchsius.*

Alius ad menstrua provocanda.

℞. Nepetæ, Arthemisiæ, Thymi,
Salviæ ana M. j.
Fol. Lauri, Filicis ana M. ij.
Flor. Sambuci P. j.
Rad. Valerianæ, rad. Apii, rad. Petroselini,
Rad. Fœniculi ana ℥ ij.
B Ex his in aqua decoctis fiat insessus, quo manè & vesperi ante cibum utendum est. *Andernacus.*

Alius ad menstrua indurata, tumoresq; & dolores naturalium.

℞. Fœnigræci, sem. Lini, Pulegii,
Arthemisiæ, Cucumeris sylvestr.
Rad. Liliorum alb.
Fol. Dendromalachæ ana q. s.
C Decoquantur omnia in aqua, fiatq; insessus, vel balneum simplex dulcis aquæ emolliens & humectans. Antea verò quàm utaris, alvus subduci, levarique vesica debet: nam his oppletis, & uterum qui medius inter illa consistit, prementibus, menstrua nimia angustia cohibentur, tardanturque. *Andernacus.*

Insessus ad menses ciendos.

℞. Pulegii, Sabinæ ana M. vj.
Rad. Asari ℥ iv.
D In sacculo inclusa coquantur ex aqua pluviali, vel fontana, quantâ postulat insessus. Utendum hoc ante cibum manè, ac vesperi tempore menstruationis.

DE INSESSIONIBUS discutientibus.

Insessus ad uteri inflammationes.

℞. Rutæ, Pulegii, Nepetæ, Marrubii, Thymi, Arthemisiæ, Althææ, &c. ana q. s.
E Decoquantur ad insessum. Post hujus usum, uterus oleo laurino; vel nardino, vel anethino inungatur. *Andernacus.*

Insessus ad renes inflammatos.

℞. Malvæ, Althææ ana M. iv.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥ ij.
Decoquantur in aqua. Hæc postea vasi ligneo altitudinis pedalis immittantur ad insessum. *Andernacus.*

F

DE INSESSIONIBUS frangentibus calculum.

Insessus ad calculosos.

℞. Fragmentorum Raparum,
Fragment. Pastinacæ,
Siseris, Chamomillæ, Flor. Verbasci,
Betonicæ, Prunellæ,
Aquilegii, Rutæ murariæ,
Arthemisiæ ana M j.
Coquantur in aqua pluviali, quantum ad insessum satis est. *Andernacus.*

Insessus ad calculum.

℞. Saxifragiæ, Oenanthes, Helxines,
Malvæ, Althææ ana M.j.
Cicerum rub. ℥ ij.
Sem. Petroselini, Lini,
Fœniculi ana ℥ j ß.
Coquantur in aqua justæ quantitatis ad tertias pro insessione. *Fuchsius.*

Alius ad calculum.

℞. Malvæ, Althææ, Chamomillæ, Meliloti,
Parietariæ, Scolopendrii ana M.ij.
Rad. Malvæ ℔ ß.
Rad. Fœniculi,
Sem. Lini ana ℥ iij.
Fœnigræci ℥ ij.
Rubeæ tinctorum ℥ j.
Incisa omnia, sacculoque lineo indita, ad insessum coquantur. *Andernacus.*

Alius ad calculum.

℞. Radicis Althææ ℥ iv.
Fol. Althææ, Malvæ,
Parietariæ ana M.ij.
Rad. Nardi M.ß.
Origani, Calamenthi,
Betonicæ, Abrotani,
Arthemisiæ, Rorismarini,
Petrosellni ana P.ij.
Sem. Lini, Fœnigræci, Anisi,
Fœniculi ana ℥ ij.
Furfuris crassi P.iv.
Sacculo indita ex aqua communi coquantur, quãta ad insessum sufficere poterit. *Andernacus.*

Insessus ad arenam, renumq́, calculos.

℞. Raparum N.v.
Nasturtii aquatici, Polygoni ana M.iv.
Incisa lineo sacculo indantur, ac incoquantur aquæ, quantum satis est insessui. Utatur æger tempore paroxysmi, & ubi ingens surget dolor. *Rulandus.*

Insessus ad vesicæ calculum & stranguriam.

℞. Raphani N.x.
Incidantur, sacculo imponantur, aquæ quanta necessaria est, incoquantur, ut fiat insessus, cujus frequens sit usus.

A
DE INSESSIONIBUS dolorem mitigantibus.

Insessus ad dolores colicos mitigandos, curandosq́.

℞. Althææ, Rutæ, Majoranæ,
Arthemisiæ ana M.ij.
Fol. Lauri ℥ ij ß.
Seminis Apii, Anisi, Cumini ana ℥ ij.
B In aqua decoquantur, quanta solium dimidium repleat. *Andernacus.*

Insessus ad colicam passionem, ventrisq́, torsiones.

℞. Florum Chamomillæ, Meliloti,
Anethi, sem. Lini ana M.ß.
Menthæ, Calamenthi, Absinthii, Pulegii,
Origani, Cumini, Granorum Juniperi,
Baccarum Lauri ana M.j.
Spicæ M.ß.
C Sulphuris vivi ℥ j.
Salis nitri ℥ ß.
Sacculo indita coquantur in s. q. aquæ fluvialis ad tertias, ut fiat insessus, quo utatur æger manè ac vesperi, & si opus sit, noctu ac sæpiùs, donec ex toto remittat dolor. *Rulandus.*

Insessus ad colicum & nephriticum dolorem.

℞. Origani, Calaminthæ, Anethi,
D Chamomillæ, Sinonis, Lauri ana M.iv.
Fœnigræci, Sem. Carui, Cumini,
Anisi, Fœniculi ana ℥ ij.
Baccarum Lauri ℥ ß.
Quòd si varii sint affectus, eorumque causæ diversæ, plura medicamẽta instituto idonea adjicere licebit: ut si emollitione opus sit, folia malvæ, althææ, parietariæ, ac violarum addes. Sin autem incisio quædam, aut meatuum apertio requiratur, radices asparagi, rusci, apii, adjungentur. Ad vesicam calculosam eisdem utendum,
E ita tamen ut ruta addatur. *Andernacus.*

Insessus ad uteri dolores & præfocationes.

℞. Melissæ M.x.
Pulegii M.iv.
Rorismarini M.iij.
Coquantur in s. q. aquæ fontanæ. Usus ejus est ante cibum manè atque vesperi. *Rulandus.*

De Balneis, Sectio XVI.

Balneum remedium est totius corporis. Horum alia alterant qualitate

- Prima. *Sic*
  - Calida: *ut* Balneum *ad intemperiem frigidam, &c.*
  - Frigida: *ut*
    - Balneum *ad intemperiem calidam.*
    - Balneum *pro hecticis, &c.*
- Secunda. *Sic alia*
  - Astringunt: *ut*
    - Balneum *ad juvandum conceptum,*
    - Balneum *ad inflammationem, cùm fluxus adest.*
  - Emolliunt: *ut*
    - Balneum *emolliens,*.
    - Balneum *ad inflammationem & duritiem, &c.*
  - Aperiunt: *ut* Balnea *ad movenda menstrua.*
  - Abstergunt: *ut*
    - Balneum *ad cutis affectus,*
    - Aliud, Aliud, Aliud.
    - Balneum *pro leprosis, &c.*
  - Dolorem *mitigant: ut*
    - Balneum *ad dolorem colicum,*.
    - Balneum *ad dolorem nephriticum,*.
    - Balneum *ad lassitudinem, &c.*

DE BALNEIS EXCAlefacientibus.

Balneum ad intemperiem frigidam.

℞. Pulegii, Origani, Hyssopi, Thymi,
Saturejæ ana M. j.
Salviæ, Fol. Lauri, Rorismarini,
Chamæpityos, Pyrethri ana M. ß.

Hæc, vel omnia, vel plura ex eis, in aqua fontana vel vino mixta coquantur, quanta ad balneum satis sunt. *Andernacus.*

Balneum ad paralyticos.

℞. Baccarum Juniperi contusarum M. xv.

Decoquantur in aqua fluviali, quanta opus sit ad lavacrum. In decocta aqua restinguatur septies chalybs candens, aere novetur hoc modo tertio quoque die. Insideat ægrotus mixto balneo ad collum usque tot horis, quot ferre mane & vesperi quotidie potest. *Rulandus.*

Balneum ad contractos & convulsos.

℞. Sambuci M. xx.

Decoquatur (pro divitibus) in vino; pro pauperibus verò in aqua quantum sufficit. Insideant quotidie diutiùs in hoc lavacro, & post egressum, in calido lecto benè contecti stragulis sudent diù multumque. Post sudorem peruagantur membra contracta isto unguento.

℞. Pinguedinis taxi ℥ iij.
Pinguedinis vulpis ℔ j.
Mastiois ℥ ß.

A Euphorbii ℨ ij.
Piperis utriusque ℨ x.
Vini boni Mens. ij.

Fiat decoctio juxta artem. *Rulandus.*

DE BALNEIS refrigerantibus.

Balneum ad intemperiem calidam.

℞. Flor. Violarum, Buglossæ ana P. iv.
Flor. Nymphææ P. iij.

B In aqua coquantur, quanta pro balneo sufficit. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Succi Solatri, Succi Cucurbitæ,
Succi Melonum ana ℔ iv.

Misce aquæ balnei, quanta pro balneo satis esse potest. *Rondeletius.*

Balneum pro hecticis.

In febribus hecticis conveniunt balnea ex C aqua tepida, humectantia: quæ ut magis humectent, addimus libram unam olei violati, aut butyrum recēs in prædicta aqua dissolvimus, quo humiditatem aëream partibus externis infundit. *Rondeletius.*

Aliud pro hecticis.

℞. Radicum Bismalvæ ℔ ij.
Malvæ, Branchæ ursinæ,
Buglossæ cum rad. ana M. iv.
Flor. Violarũ, Buglossæ, Borraginis ana P. iv.
Rosarum rubr. P. ij.

Humectātibus balneis admisceātur decocta pedum vervecis, & intestinorum: quamvis illa ad remolliendum potiùs usurpentur. *Rondeletius.*

A

DE BALNEIS astringentibus.

Balneum ad juvandum conceptum.

℞. Rad. Valerianæ ℔ j ß.
Rad. Cyperi, Galangæ, Rad. Enulæ ana ℥ ij.
Fol. Lentisci, Arthemisiæ, Calamenthi,
Origani, Lavendulæ, Majoranæ,
Fol. Lauri ana M. iv.
Summitatum Lentisci, Myrti,
Cupressi ana M. ij.
Sem. Ameos, Lentisci, Fœniculi ana ℥ j ß.
Cort. Mal. granat. ℥ ij.
Aluminis ℥ ij.
Rof. rub. Stœchados, Flor. Sampsuci ana P. iij.

B

Coquantur omnia in sufficienti aquę quantitate, addendo vini rubri styptici modicum: & utatur balneo. *Rondeletius.*

Balneum ad conceptum perutile, calefaciens & roborans uterum.

℞. Arthemisiæ, Absinthii, Levistici, Avenæ,
Granorum Juniperi, Origani, Chamomillæ
ana M. ij.

Decoquantur hæc simul in aqua pluviali, quanta opus est. Insideat in isto balneo mulier sterilis, statim post fluxum menstruorum quotidie bis, manè scilicet per horam, & tamdiu vesperi, idque continuet octo diebus, ac renovet tertio quoque die. *Rulandus.*

C

Balneum ad inflammationem, cùm fluxus adest.

℞. Plantaginis, Polygoni, Fol. Rub. ana M. iij.
Malicorii ℥ ij.

Coquantur in aqua, quantum ad balneum satis esse putas. *Andernacus.*

D

DE BALNEIS EMOLlientibus.

Balneum emolliens.

℞. Malvæ cum radicibus, Branchæ Ursinæ,
Violariæ ana M. iij.
Mercurialis, Parietariæ, Betæ ana M. ij.
Sem. Lini ℥ j.
Flor. Chamomillæ P. ij.

Fiat decoctio pro balneo, in quo æger bis quotidie natet ad horam unam. Hoc balneum valet etiam in affectibus cutis crustosis, squamosis, siccis & squalidis. *Rondeletius.*

E

Balneum ad inflammationem & duritiem membrorum.

℞. Malvæ domesticæ, sylvestris,
Meliloti ana M. ij.
Seminis Lini ℥ iij.
Fœnigræci ℥ ij.

Ex his in aqua coctis balneum paratur. *Andern.*

F

DE BALNEIS aperientibus.

Balneum menstrua provocans.

℞. Rad Ireos ℔ ß.
Galangæ crassæ, Rad. Rubiæ major. ana ℥ ij.
Rad. Althææ, Cyclaminis ana ℥ iij.
Arthemisiæ, Nepetæ, Matricariç,
Origani, Mercurialis ana M. iv.
Pulegii, Psyllii, Majoranæ,
Fol Lauri ana M. ij.
Sem. Petroselini, Seseleos,
Ameos, Cinnamomi ana ℥ j ß.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥ iij.
Flor. Sampsuci, Anthos, Stœchados,
Cicerum rub. Sabinæ ana P. iv.

Coquantur omnia in duabus partibus aquæ, & una vini albi: deinde sedeat in balneo, frequenter admovendo ventri inferiori plantas in prædicto balneo decoctas. *Rondeletius.*

DE BALNEIS ABSTERGENTIBUS cutem.

Balneum primum, ad cutis affectus: hoc est, crustas & squamas duras emolliens, & detergens.

℞. Malvæ cum rad. Branchæ ursinæ,
Violariæ ana M. iv.
Mercurialis, Parietariæ, Betæ ana M. ij.
Sem. Lini ℥ j.
Chamomillæ P. ij.

Decoquantur pro balneo, in quo bis quotidie sedeat ad horam unam. *Rondeletius.*

Balneum secundum, cutis affectus detergens & exiccans.

℞. Rad. Bryoniæ, Lapathi acuti,
Cucumeris sylvestr. Ari, Serpentariæ ana ℔ j.
Rad. Asphodeli, vel Gentianę, & Squillę ℔ ß.
Saponariæ, Parietariæ, Absinthii,
Scabiosæ, Fumariæ, Borraginis ana M. j.
Lupinorum, Fabarum ana ℥ ß.
Flor. Centaurii min. P. iij.
Rosarum P. ij.

Fiat decoctio pro balneo: de qua decoctione adde plus vel minus, pro morbi natura, vel corporis habitu & viribus, & diutiùs utatur. *Rondeletius.*

Balneum tertium, cutem detergens, ac leviter astringens seu corroborans.

℞. Fol Myrti, vel Fol. Lentisci, vel Plantaginis,
Tapsi barbati, Pilosellæ, Hippuris,
Polygoni ana M. ij.
Rosarum part. xx.
Rad. Iridis, Bistortæ, Pentaphylli ana ℥ ij.

Fiat decoctio: in qua dissolve
Salis communis ℔ iij.
Aluminis ℥ iv.

Misce, & fiat balneum tepidum, & spongiis novis detergatur diligenter. Ex lixivio etiam fieri possunt, modò non sit nimis acre. Hoc autē balneo

neco non utendum, nisi priùs materia per præcedentia balnea fuerit insensibiliter resoluta, vel evacuata. *Rondeletius.*

Balneum ad majores cutis affectus.

℞. Rad. Lapathi acuti ℔ ij.
Rad Enulæ ℔ ß.
Fumariæ, Lupinorum, Borraginis, Buglossæ,
Parietariæ, Betæ, Saponariæ ana M. iv.
Sem. Cucurbitæ, Cucumeris,
Melonis, Citrulli ana ℥ ij.
Acetosæ, Lapathi acuti,
Lentiginis aquaticæ ana M. ij.

Misce simul, & pro balneo decoquantur, in quo potes addere farinæ fabarũ ℔ ij. Sedeat in hoc balneo æger.

Aliud ad idem.

℞. Rad. Bryoniæ, Cucumeris sylvestr. an. ℔ ß.
Rad. Asphodeli ℥ iij.
Rad. Lapathi acuti, rad. Enulæ ana ℔ ß.
Mercurialis, Betæ cum rad. Saponariæ,
Parietariæ ana M. iij.
Lupinorum, Fumariæ ana M. ij.
Sem. Raphani ℥ j.
Sem. Melonum, Citrulli, Cucurbitæ,
Cucumeris ana ℥ j ß.
Lumbricorum per media dissectorum N. iv.
Fol. Senæ ℥ iij.
Fol. Borraginis, Violarũ, Buglossæ ana P. iij.

Reponantur omnia pro balneo, in quo dissolve farinæ lupinorum, & ciceris rubr ana ℔ ß. fiat balneum, ut dictum est. *Rondeletius.*

Aliud ad praduram pratumidamq; scabiem.

℞. Rad. Bryoniæ, Cucumeris sylvestr. an. ℥ iij.
Rad. Althææ, rad. Liliorum alb.
Rad. Lapathi acuti ana ℔ iij.
Rad. Serpentariæ, Hastulæ regiæ ana ℥ ij.
Malvæ, Bismalvæ, Branchæ ursinæ ana M. iv.
Lupinorum Fumariæ, Lapathi acuti,
Saponariç, Acetosç, Endiviç Cichorii an. M. j.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℔ j.
Sem. Raphani ℥ j.
Sem. Cucurbitæ, Melonum,
Citrulli, Cucumeris ana ℥ ij.
Flor. Chamomillæ, Meliloti ana P ij.
Flor. Borraginis, Buglossæ, Nymphçæ,
Hordei integri, Cicerum rubr. ana P. ij.

Misce simul. & decoquantur in sufficienti aquæ quantitate pro balneo, quo præsidio utimur ad discutiendam scabiem crustosam & contumacem, & emolliend a tubercula elephanticorum, quibus tota cutis scatet. Post hoc balneũ utendum erit tertio balneo, superiùs descripto in cutis affectibus. *Rondeletius.*

Balneum ad morbum Gallicum.

℞. Flor. Chamomillæ,
Flor. Meliloti ana ℔ j.
Caudæ equinæ Lavendulæ, Malvæ,
Aristolochiæ longæ, Centaureæ ana M. iij.
Fœnigræci P. iv.
Ligni Guaiaci, vel Juniperini ℔ iij.

Bulliãt in sufficienti quãtitate aquæ, secundùm artẽ, deinde coletur, usuiq; servetur. Post egressum scabies abluatur mixtura præscripta, ex oleo ligni, & aqua plantaginis facta. Et sic æger sanabitur, corpore priùs rectè purgato. *Rulãdus.*

Balneum abstergens, purgans, rarefaciens, digerens, pro leprosis.

℞. Bryoniæ, Cucumeris asinini, Serpentariæ.
Enulæ ana ℔ ß. cum radicibus,
Lapathi acuti, Acetosæ, Borraginia, Buglossç,
Saponariæ ana M. iij. cum radicibus,
Fumariæ, Lupulorum, Endiviæ,
Cichorii, Plantaginis ana M. iij.
Lupinorum, Cort. Fabarum,
Hordei integri ana P. ij.
Rosarum rubr. Flor. Nenupharis,
Trium flor cordial.
Tamarisci ana M. iv.
Flor. Chamomillæ, Flor. Meliloti ana M. ij.

Fiat decoctio in aqua fontana & pluviali pro balneo, quod ingrediatur manè ventriculo vacuo. Bis aut ter in secunda vice sumat tabellam unam Diamarg. frigid. superbibendo ℥ ij. aquæ borraginis. Item à prandio ingrediatur longè à cibo. Continuis tribus dieb. peragat idipsum. *Rondeletius.*

Balneum ad scabiem, lepram, ulcera, & omnia cutis vitia, expertum.

℞. Fol. Quercus, Pisorum ana M. x.

Coquantur in aqua fluviali q. s. In hoc balneo insideat æger quotidie manè & vesperi. Et quãdo egreditur, cutis infectiones penna in sequẽti mixtura intincta laventur, & per se siccentur:

℞. Aquæ Plantaginis ℔ j ß.
Olei ligni Guajaci ℥ ij.

Misce. Ulcera verò Emplastro Diasulphuris vinciantur. Hoc enim modo sanavi omnẽ scabiem, ulcera quæcunque, ac lepram recentem, non ex parentibus contractam, cutisq; vitia cuncta. Renovandum est autem tertio quoque die, ut reliquæ artificiales balneæ. *Rulandus.*

Balneum Theophrasti Paracelsi, certò sanans (ut ipsemet edoctus experientia testatur) omnes morbos chirurgicos, eosq; qui per cathartica, abstinentiam, sudationes, & balneas curari solent aut possunt.

℞. Aluminis ℔ x.
Salis ℔ xx.
Aceti stillatitii q. sufficit.

Commisceantur simul optimè. stetque per quatuor dies in infusione, postea decoquatur ad consumptionẽ aceti. Cocta hęc massa, seu lapis, incoquatur in aqua pluviali, quanta sufficit, quoad oleositas quædam appareat. Deinceps

insideat æger in hoc lavacro pro vulgari modo, & consuetudine, nec ulla utatur medicina.

DE BALNEIS DOlorem mitigantibus.

Balneum ad dolorem colicum.

℞. Rad. Althææ ℔ ij.
Mercurialis, Parietariæ, Violariæ,
Branchæ ursinæ ana M. j.
Origani, Calamenthi,
Pulegii, Rutæ ana M. iij.
Anisi, Fœniculi, Petroselini ana ℔ ß.
Flor. Anthos, Sampsuci,
Stœchados, Meliloti ana P. iij.
Cort. Citri sicc. ℥ ij.
Lavendulæ, Fol. Lauri ana M. iij.

Decoquantur omnia in duabus partibus aquę, & una vini. Quòd si vini malvatici copia suppetit, illius modicū permisceri poterit. *Rondeletius.*

Balneum ad dolorem nephriticum.

℞. Rad. Liliorum alb.
Bismalvæ ana M. iv.
Parietariæ, Saxifragiæ, Petroselini,
Fœniculi marini, Fœnigræci ana M. ij.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℔ ß.
Milii Solis ℥ ij.
Fol. Sisymbrii, Violariæ,
Borraginis, Buglossæ ana P. iv.
Quibus addere potes
Rad. Raphani ℥ iij.
Fol. Senecionis M. ij.
Flos Chamomillæ,
Flos Sambuci ana P. ij. ß.

Decoquantur omnia in sufficienti aquæ quantitate: deinde permisceantur vini albi ℔ iv. olei liliorum, & butyri ana ℔ iij. paretur balneum, in A quo sedeat æger, tantisper dum vehementibus doloribus torquetur. Quo uti post alias evacuationes est saluberrimum: & eo ipso tempore, quo æger in balneo residet, potiones calculum frangentes exhiberi possunt *Rondeletius.*

Balneum ad lassitudinem.

℞. Hyssopi, Origani, Pulegii,
Thymi, Satureiæ ana M. ß.
Salviæ. Fol. Lauri,
B Rorismarini, Chamæpithyos,
Pyrethri ana M. ß.

Coquantur in aqua fontana, quanta ad balneum satis est. *Andernacus.*

Aliud balneum ad lassitudinem.

℞. Origani, Pulegii,
Chamomillæ ana M. iij.
Salviæ, Baccarum lauri ana M ij.

Coquantur in aqua, quanta opus est *Rulandus.*

C *Balneum ad dolorem.*

℞. Raparum N. vj.
Rutæ M. v.
Salis M. iij.

Incoquantur simul in aqua, quanta fuerit opus. Insideat æger manè ac vesperi, ubi non adest inflammatio. *Rulandus.*

Balneum ad podagram, chiragram, & sciaticam.

D ℞. Salis ℔ ij.
Aluminis ℔ j.
Sulphuris vivi ℥ iij.
Baccarum lauri ℔ ß.

Bulliant simul in aquæ duobus sextariis. Atque ex hoc unicuique balneo tertio quoque die renovando infundatur portio à ℔ ß. ad ℔ j: Ac insideat in hoc lavacro æger quotidie per horam, manè & vesperi. *Rulandus.*

DE LOTIONIBUS, *Sectio XVII.*

PARTIUM quarundam fiunt ablutiones, quæ balnei vicem gerunt, ut videntur, balnea particularia. Unde lotiones
- Trunci: videlicet
  - Capitis: ut
    - Lotio *ad sordes auferendas.*
    - Lotio *ad ulcera.*
    - Lotio *ad pediculos.*
    - Lotio *ad tingendos capillos.*
    - Lotio *ad alopeciam.*
    - Lixivium *ad cerebrum memoriamque.*
    - Aliud *in frigido affectu.*
    - Aliud.
    - Lixivium *ad destillationem sistendam, &c.*
  - Axillarum: *ut* Lotio *ad axillas.*
- Artuum: *scilicet*
  - Manuum: *ut* Lotio *ad manus.*
  - Pedum: *ut*
    - Lotio *ad somnum ciendum in febribus.*
    - Lotio *pedum polychristos.*
    - Lotio *ad podagram, &c.*

DE

DE LOTIONIBUS capitis.

Lotio ad sordes capitis auferendas.

Caput ad sordes auferendas lixivio, ex cineribus sarmentorum facto lavatur, corpore recrementis vacuo, & manè ante cibū: sic tamen, ut statim caput abstergatur linteis calidis, & exiccetur: capilli si adsint, extricentur: nō autem expectandum, donec caput, capillique per se exiccentur. *Andernacus.*

Lotio ad ulcera.

In capitis ulceribus lixiviis desiccantibus utimur: ut abrotani, betonicæ, &c. *Rondeletius.*

Lixivium ad Achoras.

℞. Pisorum M.iv.
Decoquantur in s.q. aquæ. Horū juri admisceatur tantundem lixivii fortis: & facta ebullitione reservetur usui. Caput eo lavetur quotidie ante cibum, & mox siccetur. *Rulandus.*

Aliud ad pediculos.

℞. Agarici ℥ ß. Coquatur in lixivii dulcis ℔ iij. Et ex ea irrigetur, aut lavetur caput in dies. Si ulceratæ capitis partes illinantur parum oleo Balsami, commoriuntur uno die omnes pediculi *Idem.*

Lotio ad pediculos.

In pediculari morbo, amaris, ut lupinis, nitro, & fellibus, staphide agria, & ad vermes occidēdos, & surfures detergēdos, & pilos tingendos. In furfuribus, detergētibus: ut melle, siccis herbarum amararum, aut herbis ipsis decoctis, ut cicla, parietaria, saponaria. *Rondeletius.*

Lotio ad tingendos capillos.

Capillis tingendis palea avenæ utimur, cortice & ligno berberis, & floribus genistæ, & hyperici. *Rondeletius.*

Lotio ad Alopeciam.

Ad alopeciam fit ex alcyonio potentissimum lixiviū, quod siccat & digerit potenter, & morbum curat. *Rondeletius.*

Lixivium ad melancholiam, insaniam ac vigilias.

℞. Majoranæ, Flor. Betonicæ,
Chamomillæ ana M.ß.
Condantur sacculo, & decoquantur in s.q. vini, quo crebrò lavetur caput. *Rulandus.*

Lixivium roborans cerebrum, nervos, oculos, sensusq; reliquos.

℞. Fol. Senæ ℥ j.
Rosarum rubr. P.j.
Lavendulæ P.ij.
Fiat ex his decoctio in s.q. aquæ, qua caput manè lavetur. *Rulandus.*

Lixivium ad cerebrum memoriamq; juvandam.

A ℞. Chamomillæ, Salviæ,
Origani, Betonicæ ana M.j.
Submittatur cineri in fundum, & lixiviū superfundatur, cum aqua pluviali: & pridie quàm caput lavetur, madescat in eo sacculus lineus ex
Rosarum rubr. Majoranæ,
Lavendulæ, Rorismarini, Spicæ,
B Betonicæ ana P.j. modicè incisorum,
Agarici ʒ ij.
Inter lavandum sapo odorus in pomi figuram (pomarium vocant) addatur. *Andernacus.*

Aliud lixivium ad frigidos affectus.

℞. Salviæ, Rorismarini, Origani,
Calaminthæ ana M.j.
Fol. Lauri M.ß.
Flor. Stœchados, Heliochrysi ana P.j.
C Ex jure decocti caput irrigetur lavetúrque. *Andernacus.*

Aliud ad memoriam.

℞. Majoranæ, Rorismarini, Melissæ ana M.j ß.
Fol. Lauri M.j.
Flor. Camomillæ, Flor. Stœchados,
Pseudonardi seu Lavendulæ ana P.ß.
Coquantur in lixivio, sacculo condita borū jure caput, manè ante cibum, corpore purgato, lavetur: mox siccetur contegaturq;. *Andernacus.*

Aliud ad destillationem sistendam.

D ℞. Majoranæ, Betonicæ Melissæ ana P.j.
Flor. Chamomillæ, Stœchados, Anthos,
Heliochrysi ana P.iij.
Nigellæ ʒ ij.
Coquantur in lixivio ex bucci cinere, & hoc caput rursum lavetur.

Lixivium ad asthma, siccans & sistens destillationes ex capite ad subjectas partes.

E ℞. Salviæ, Betonicæ, Hyssopi ana M.ß.
Flor. Chamomillæ, Rosarum rubr.
Granorum Myrti contus. ana M.j.
Bulliant in q. s. lixivii dulcis, condita sacculo. Ex hoc caput singulis septimanis lavetur, semel aut bis ante cibum. *Rulandus.*

Lixivium aquas ducens, quod in potu exhibetur.

F ℞. Cinerum Genistæ virgineæ,
Stipularum fabarum,
Vitis albas uvas proferentis ana M.j.
Vini Rhenensis ℔ iv.
Ter cola per cineres: fiat lixivium: adjice
Nucem myristicam N j.
Cinnamomi ad ejus pondus,
Baccarum Lauri N vj.
Cymini, Fœniculi,
Anisi ana ʒ ij.
Crassè contusa sint semina, & adjice sacchari ℥ iv. ter die de hoc lixivio bibat spacio mēstruo. *Leviathan Rabi.*

DE LOTIONIBUS axillarum.

Lotio ad axillas.

Axillæ abluuntur lixivio parato ex astringentibus, ut oleastro, lentisco, additis quibusdam odoratis constringentibus, ut rosis. *Rondeletius.*

DE LOTIONIBUS manuum.

Lotio ad manus.

Manus abluuntur aqua & sapone odorato, vel aqua & medulla panis, vel aqua & furfure: additis quibusdam odoratis, ut aqua rosarum, vel naphæ, vel oleo spicæ. Divitum verò manus abluuntur aqua, cui aqua rosata moschata fuerit permixta.

Lotio ad manus tempore pestis præservationis causa.

℞. Rad. Angelicæ, Zedoariæ ana ℥ j ß.
Caryophyllorum ʒ ij.
Calami aromatici vulgaris ℥ ij.
Omnia macerentur in ℔ ß. aceti rosacei optimi postquam crassiusculè erunt contusa. *Iohannes Bauhinus Iunior.*

DE PEDUM LOtionibus.

Lotio ad somnum.

℞. Malvarum, Lactucæ ana M. ij.
Capitum papaverum alborum N x.
Corticum radicum Mandragoræ,
Fol. Melissæ ana ℥ ß.
Aquæ q. s.
Fiat decoctio ad quintæ vel sextæ partis consumptionem. Addi poterunt flores nymphææ, meliloti: folia salicis, vitis, cucurbitæ, semen Anethi. *Heurnius.*

Lotio ad somnum ciendum in febribus.

℞. Malvæ recentis, Lactucæ,
Fol. Cucumeris,
Cucurbitarum, Violarum ana M. j.
Flor. Nenupharis,
Violarum ana P. j.
Fiat decoctio, qua abluantur pedes, cùm ibit dormitum: nec tergantur, aut panno humido involvantur. *Rondeletius.*

Lotio pedum polychristos.

℞. Chamomillæ, Rosarum rubr.
Betonicæ, Origani, Salviæ,
Rutæ, Asari ana M. j.
Condita sacculo coquantur in lavacro pedum:

A ubi verò jam satis inferbuerint, sextarius nitri, & salis P. j. addatur. Utitor in septimana semel vel bis, manè aut vesperi ante cibum, vel etiam ante somnum, in usum adhibito. Capiti, pedibus, sanguini, & omnibus nervis salubris multos morbos alioqui futuros arcet. *Andernacus.*

Lotio ad podagram.

In multis usitata podagricis valdè profuit.
B Lixivium ex fagi cineribus paratur, & ter aut quater colatur: deinde tantum vini admiscetur: aluminis ℥ ij. adduntur: omnia in fictili vitreato conjuncta calefiunt ad ignem, sed ita ut non effervescant. Deinde transfunduntur in vas, in quo pedes consistere poterunt: hi autem tam altè lavacro insident ut aqua supra talos excedat. Extrahit humidam pituitæ materiam in articulis hærentem: quam deinde linteo puro absterges. Tam calidum autem erit lavacrum,
C quàm pedes ferre possint: maneque & vesperi ante cibum adhiberi debet. Quin etiam cùm malum hoc accessionem minatur, & post ipsam utile esse potest, idque in septimana quater aut quinquies: ne deterreat te, si pedes tumidos, rubentesq; fieri conspicias. *Andernacus.*

Lotio ad podagram, nostra.

℞. Rosarum rubr. Balaustiorum,
Flor. Myrti, Plantaginis,
D Verbasci, Fol. Lauri,
Origani, Pulegii,
Calamenthi, Salviæ,
Thymi, Flor. Rorismarini ana M. j.
Baccarum Juniperi ℥ iij.
Aluminis rochæ,
Salis communis ana ℥ iij.
Bulliant omnia in aqua sufficienti, fiatq; lotio. In hac immorandum ad horas duas vel tres. Continuetur autem triduum vel quatriduum
E manè stomacho jejuno.

Lotio pedum ad dolores, & podagram.

℞. Salis M. iij.
Decoquantur in sufficienti quantitate aquæ: eaque utatur æger manè, ac vesperi ante cibum. Postea abstergantur pedes linteo. *Rulandus.*

Alia ad lassitudinem.

F ℞. Origani,
Pulegii ana M j ß.
Salviæ M j.
Decoquatur in aqua, quantum requiritur. Usus ejus esto ante somnum. *Idem.*

Alia ad fœtorem pedum.

℞. Aluminis M j.
Bulliat in sufficienti quātitate aquæ in qua usq; ad talos immittantur pedes manè atque vesperi, & diù multumque fricentur, laventurque.

De Oleis, Sectio XIIX.

- **Olea** *parantur modo*
  - Crasso: *eaque vel*
    - Alterãt *qualitate*
      - Prima: *Sic alia*
        - Calefaciunt
          - Ventriculum: *ut* Oleum
            - Menthæ,
            - De absinthio,
            - Mastichinum,
            - Nardinum, &c.
          - Hepar: *ut* —
            - Amygdalarum *amararum*,
            - Nucleorum *persicorum*,
            - De absinthio, Nardinum,
            - Mastichinum, &c.
          - Lienẽ: *ut* Oleũ
            - De capparibus,
            - De spica, de behen,
            - Liliorum, &c.
          - Uterũ: *ut* Oleũ
            - Irinum, Anethinum,
            - Cheyrinum, De croco,
            - Nardinum, De castoreo, &c.
          - Articulos: *ut* Oleum
            - De sulphure, Nardinum,
            - Rutaceum, Nucum,
            - De nuce *Indica*,
            - Nucis *Moschata*, &c.
          - Nervos: *ut* Oleum
            - Costinum. De piperibus,
            - Mastichinum, De euphorbio,
            - Enulatum, Lumbricorum,
            - Sampsuchinum,
            - Ligustrinum, &c.
        - Refrigerant
          - Caput: *ut* Oleũ
            - De papavere,
            - Mandragoræ, &c.
          - Ventriculum: *ut* Oleum
            - Citoniorum, Myrtinum,
            - Myrtillorum, Lentiscinum,
            - Omphacinum,
            - Rosaceum, &c.
          - Pectus: *ut* Oleũ
            - Violarum,
            - Nenupharinum.
          - Hepar: *ut* — Olea, *quæ ventriculo conveniunt.*
          - Renes: *ut* — Oleum Nenupharinum.
          - Uterum: *ut* Oleum
            - Citoniorum, Nymphææ,
            - Lentiscinum,
            - Myrtillorum,
            - Cucurbitarum, &c.
          - Nervos: *ut* — Oleum Lentiscinum, &c.
        - Siccant: *ut* Oleum —
          - Nardinum,
          - Nucum,
          - Ricinum, &c.
        - Humectant: *ut* Oleum —
          - Olivarum *recens*,
          - Amygdalarum *dulcium*,
          - Sesaminum, Violaceum,
          - Cucurbitarum,
          - Melonum,
          - Cucumeris, &c.
      - Secunda. *Vide literam* A.
    - Purgant: *ut* —
      - Oleum Cnicinum,
      - Oleum Thymelææ.
  - Subtili. *Vide literam* B.

A. Olea *alterantia qualitate secunda: aut*

- Astringunt: *ut* Oleum — De absinthio, De mentha, Lentiscinum, Mastichinum, Myrtinum, Myrtillorum, Oenanthinum, *&c.*
- Emolliunt: *ut* — Oleum Lini, Oleum Narcissinum, Styracis, *&c.*
- Laxant: *ut* Oleum — Amygdalarum *dulc.* Olivarum, Jasminum, Sesaminum, *&c.*
- Rarefaciunt: *ut* Oleum — Anethinum, Chamæmelinum, *&c.*
- Digerunt: *ut* Oleum — Amygdalarum *amararum*, Nucum, Olivarum *antiquarum*, Rutaceum, &c.
- Detergunt: *ut* Oleum — De myrrha, De tartaro, De frumento, Ovorum, Sambucinum, Balaninum, Ricinum, Raphaninum, *&c.*
- Glutinant: *ut* Oleum — Myrrhæ, Nicotianæ, Balsaminæ, Liquidambar, Balsamum, *&c.*
- Somnum *inducunt*: *ut* Oleum — Mandragoræ, Malorum *aureorum*, De papavere, Nenupharinum, Hyoscyaminum, *&c.*
- Calculum *frangunt*: *ut* Oleum — E granis *Citri*, Scorpionum, De cerasis, *&c.*
- Coitum *juvant*: *ut* Oleum — Formicarum, Ex pistaciis, *&c.*
- Dolorem *sedant*: *ut* Oleum — Sambucinum, Cheyrinum, Chamæmelinum, Anethinum, Liliorum *alborum*, Laurinum, Hyperici, Liliorum *convallium*, Moschelinum, Populinum, Vulpinum, Ex granis ebuli, *&c.*

B. Olea *preparata subtili modo, sunt olea destillata, ex rebus vel*

- Simplicibus: *scilicet*
  - Herbis.
  - Floribus: *ut* — Oleum Spicæ.
  - Fructibus: *ut* Oleum
    - Ex baccis *juniperi*,
    - Ex baccis *lauri*,
    - E' baccis *hederæ*,
    - E' nucleis *pineis*, E' cepa,
    - Ex nucibus *cupressi*.
  - Seminibus: *ut* Oleum
    - Anisi,
    - Fœniculi,
    - Cumini,
    - Petroselini,
    - Ex granis *ebuli*, *&c.*
  - Lignis: *ut* Oleum ex ligno
    - Guajaco, Juniperi,
    - Fraxini,
    - Hederæ, *&c.*
  - Corticibus: *ut* Oleum
    - Cinnamomi,
    - Ex cort. *mali aurantii*,
    - Ex cort. *nucum*, *&c.*
  - Aromatibus: *ut* Oleum
    - Caryophyllorum, Macis,
    - Nucis Moschatæ,
    - Maceris, Piperis, *&c.*
  - Resinis: *ut* Oleum
    - Masticis, Thuris,
    - Myrrhæ, Succini,
    - Caphuræ, Belzoinum,
    - Ammoniaci, Ladani,
    - Terebinthinæ, *&c.*
  - Liquoribus: *ut*
    - Vino,
    - Aceto.
  - Metallicis: *ut* Oleum
    - Auri, Argenti, Perlarum,
    - Coraliorum, Salis, Sulphuris,
    - Vitrioli, Tartari, Stibii,
    - Cupri, Aeris, Stanni,
    - Plumbi, Ferri,
    - Hydrargyri,
    - Lithargyri,
    - Auripigmenti, Talci,
    - Calcinum, De lateribus,
    - Crystallorum.
  - Animalibus: *& eorundem partibus*: *ut* Oleum
    - Ex sanguine
      - Humano.
      - Cervino.
    - Ex ossibus *humanis*,
    - Ex maxillis *equorum*,
    - Ex cornibus *cervinis*,
    - Ex calvaria *humana*,
    - Ex stercore *humano*,
    - Taxi, Castorei,
    - Ex melle, Scorpionum,
    - Ceræ, *&c.*
- Compositis: *ut* Balsama, *&c.*

DE OLEIS CRASSO modo paratis.

A

Oleorum officinariorum vera praeparandi methodus.

℞. Oleum omphacinū, quod ablue aqua communi distillata, ipsumq; purifica in Bal. M. donec nullas ampliùs faeces seponat: deinde hujus olei sic praeparati cape ℔ j rosarum rubr. recenc. unguibus expurgatarum, & tritarū in marmore ℔ j ß. indantur omnia in matratio vitreo benè obturato, ut putrefiant in fimo praeparato, & calenti per xij dies: pòst expressis omnibus, & abjecto magmate, recentia & trita in marmore folia oleo reservato, denuò immittantur, ac in matratio obturato putrefiant, ut priùs in putri utero calido per xij. dies: idque reiterabis tertiò, ut perfectum & optimum oleum assequaris. Sic caetera olea refrigerantia pro topicis medicamentis optimè conficies. Sic olea citoniorum, & myrtillorum, quae refrigerant & astringunt, anoque, ventriculo, jecori, cerebro, & intestinis imbecillioribus accommoda sunt. Eadem via olea Chamaemeli, & Liliorum, quae nervos corroborant, modicè resolvunt, & dolores apprimè sedant, nisi quòd cum oleo dulci maturo praeparato fiunt. Ex Mentha autem, Absinthio, Nardo, Lentisco, & reliquis, quae modicè calefaciunt, ventriculum, & alias partes illita corroborant, concoctionemque juvant, cum omphacino extrahitur eodem modo oleum: sed priùs praeparatur, cum propria ipsorum aqua, & vino astringente, & ab omnibus faecib. depurari debet in Balneo Mariae per aliquot dies, ut dictum est. Quòd si quis potentiùs per ipsa olea calefacere, attenuare, & digerere velit, sumat aequas partes olei in Balneo M depurati, & spiritus vini. Sic ex baccis Lauri, & sim. libus, praestantiora eliciés olea, si per mensem in fimo calido omnia digerātur, deinde exprimantur, & ad usus reserventur. Conferunt autem frigidis cerebri, & nervorum affectibus, flatusque discutiunt. Praestantiora autem multò omnia haec calidae qualitatis olea fient, si per se cum solo vini spiritu per Bal. Mar. vaporosum extrahantur, sine olei additione. *Quercetanus.*

B

C

D

DE OLEIS CALEFACIENTIBUS VENTRICULUM.

Oleum menthae.

℞. Menthae crispae ℥ iv.
Olei omphacini ℔ j.

Macera & insola per dies octo: menthā exemptam benè exprime, atque aliam recentem impone, ut suprà: atque ita tertiùm facicola, & serva. Nonnulli in tertia infusione mentham relinquunt * Ventriculum refrigeratum & imbecillum calefacit, firmat, nauseam vomitumque reprimit, appetentiam excitat, coctionemque juvat. *Innominatus.*

Oleum absinthinum.

℞. Comarum absinthii ℥ iv.
Olei Omphacini ℔ j.

Insolato in vase vitreo, absinthium que permutato ter, veluti de mentha in oleo menthae dictum est.* Calefacit ac roborat ea quae sunt refrigerata, potissimùm verò ventriculum: excitat appetentiam, obstructiones aufert, lumbricosq; enecat. *Innominatus.*

Oleum mastichinum.

℞. Olei rosati omphacini ℔ j.
Mastiches ℥ iij
Vini odoriferi ℥ iv.

Omnia in vase vitreo imposita coquātur in duplici vase ad vini consumptionem. * Cerebrum, nervos, juncturas, ventriculum, hepat corroborat, tumores duros lenit, dolores sedat. *Mesues.*

Oleum nardinum simplex.

℞. Nardi Indicae ℥ iij.
Vini, Aquae ana ℥ ij ß.
Olei loti ℔ j ß.

Minutim incisam macera, & coquantur in duplici vase, donec vinum & aqua per vaporem resolvantur: colatur deinde oleum, & reponatur. * Calfacit, tenuat, digerit, modicè adstringit: proinde affectus omnes frigidos & flatulentos cerebri, ventriculi, hepatis, lienis, renum, vesicae, uteri, magnoperè juvat: naribus injectū caput purgat, corporis colorē & odorem commendat. *Mesues.*

Oleum nardinum compositum.

℞. Nardi Indicae ℥ iij.
Majoranae ℥ ij.
Ligni aloës, Enulae,
Folii Indi, vel macis,
Calami aromatici, Fol. Lauri, Cyperi,
Schoenanthi, Cardamomi ana ℥ j ß.

Contundantur omnia leviter: & illis adfunde

E

Vini, Aquae ana quantū sufficit, id est, utriusque circiter ℥ xiv.
Olei loti ℔ vj.

Macerentur horis duodecim: deinde coquantur in duplici vase, secundùm artem. *Idem, quod praecedens, potest. *Mesues.*

DE OLEIS EXCALEFACIENTIBUS HEPAR.

F

Oleum amygdalarum amararum.

℞. Amygdalarum amararum, siccatum, non tamen rancidarum contundantur minutissimè: postea in sartagine aliquātulum torrefacias, affuso aquae rosaceae modico: postea prelo exprime.* Aperit oppilationes, & discutit ventositates & vapores: sed potissimùm medetur surditati, sibilo, & dolori aurium: lenit duritiem nervorum, & delet maculas faciei. *Innominatus*

. HEPAR quoque excalfaciunt, oleum absinthinum, nardinum & mastichinum: de quibus vide suprà.

Oleum

Oleum nucleorum Persicorum.

Oleum nucleorum Persicorum eodem modo fit, quo ex dulcib. amygdalis.* Obstructa aperit, aurium, & sedis hæmorrhoidibus dolores ac tumores sanat, lumbricos necat. In renum affectib. injectum & epotum valere asserit. *Manardus.*

DE OLEIS EXCAlefacientibus lienem.

Oleum de Capparibus.

℞. Cort. radic. Capparis ℥ j.
Cort. Tamarisci, Fol. Tamarisci,
Sem Agni casti,
Ceterach, sive Asplenii, Cyperi ana ℥ ij.
Rutæ ℥ j.
Olei olivarum ℔ j.
Aceti albi fortis, Vini albi ana ℥ ij.

Trita leviter coquantur in duplici vase, usque ad vini consumptionem & aceti.* Ad duritiem, obstructionem, & dolorem splenis utile est, & omnem ejus ægritudinem. *Innominatus.*

Oleum de Behen.

Oleum de Ben, seu Balaninum, fit ex tuso, affatoq., affusa rosacea aqua, fructu isto.* Repurgat maculas, varos, lentigines, cicatricum nigritias, fucos, alvum solvit, sed ventriculo adversatur: dolores aurium emendat item si sonant aures, vel strepitum aut sibilum edunt, cum adipe infusum auxiliatur. *Innominatus.*

Oleum Liliorum simplex.

℞. Flor. Liliorum alborum, abjecto quod croceum est, ℥ iv.
Olei veteris ℔ j.

Fit, ut oleum menthæ: ter lilia renovanda sunt. * Calfacit, resolvit, ob id a frigore dolores thoracis, ventriculi, coli, uteri, renum, vesicæ sedat, lenit, & coquit. *Innominatus.*

Oleum Liliorum compositum.

℞. Foliorum Liliorum alborum ℥ ix.
Masticis, Calami aromatici,
Costi, Carpobalsami ana ℥ ß.
Caryophyllorum,
Cinnamomi ana ℥ ß.
Croci ʒ iij

Omnia, præter liliorum folia, aqua sufficiente viginti quatuor horis macerentur, deinde paululũ coquantur, & additis liliis, oleique veteris ℔ ij. aliquantulum bulliant: tunc omnia injecta in vas vitreum in sola dies quadraginta: post colatum & benè obstructum reponatur. *Innominatus.*

LISNEM quoq; excalfacit oleum Spicæ sive nardinum.

DE OLEIS EXCAlefacientibus uterum.

Oleum Irinum.

℞. Rad Ireos ℔ j.
Florum ejusdem ℔ ij.

A Macerentur in decoctione aliarum radicum ireos, quantum sufficit.
Olei veteris ℔ ij.

In vase duplici coque, exprime, radicesq; novas, & flores immitte, coquantur denuò, & tertiùm: colatum servato, & obturato. * Terget, tenuat, coquit, resolvit potenter: ob id à frigido dolores aurium, hepatis, splenis, uteri, articulorum sedat, phlegmonas coquendo suppurat, materias thoracis & pulmonis coquit: strumas dissi-

B pat, & alios tumores duros: spasmum emendat, & narium fœtorem. *Mesues.*

Oleum Irinum aliud.

℞. Olei veteris ℔ xiv.
Aquæ ℔ iv. ℥ ij.
Rad. Iridis ℔ iij ℥ iv.
Flor Liliorum alborum ℥ xv.
Rad. Cyperi recent. ℥ vj.
Rad. Helenii ℥ iij.
Rad. Buglossæ ℥ ij.

C Cinnamomi, Nardi Indicæ, Asæ odoratæ ana ℥ j.

Contundantur radices, & aliæ species, & macerentur in oleo & aqua diebus quinq; ad Solem, vel loco calido: postea in duplici vase coquito, donec aqua cõsumpta fuerit. Refrigerare finito, colato, exprimito, & reponito. * Usurpatur ad diuturnum catarrhum, narib. illitum. Ozænas & putredines narium aufert, tinnitum aurium cum aceto & ruta ex amygdalis amaris commixtum,

D & aurib. injectum tollit, asthmaticis gargarismo adhibito opitulatur: hæmorrhoides veteres inunctum sive colo injectum educit. *Nicolaus.*

Oleum anethinum.

℞. Fol. & flor. Anethi contus. ℥ iv.
Olei veteris ℔ j.

Macera ad Solem, vel in loco aliquo, dieb quindecim: deinde in duplici vase coquito: & abjecto anetho, recens injicito, & iterum quindecim

E diebus macerato: postea simili modo coquito & exprimito, & tertiò recẽs anethum injice: macera, coque, & cola. * Sedat dolores, aperit poros, & resolvit vapores & apostemata, tumores & durities: mitigat dolores & rigores febrium, provocat somnum & sudorem. *Innominatus.*

Oleum Cheyrinum.

Oleum Cheyrinum fit ex leucoiis luteis, hoc est, ex Cheyris citrinis, & oleo veteri claro, ut o-

F leum Anethinum. * Dolores nervorũ, aliarumq; partium corporis mitigat, eaq; quæ in thorace, renibus, vesica & utero sunt, discutit.

Oleum Crocinum.

℞. Croci ℥ j.
Myrrhæ puræ ℥ ß.
Cardamomi ℥ ix.
Calami aromatici ʒ iix.

Infundantur medicinæ in aceto diebus quinq;, præter cardamomum. Die vj. projiciatur super ea cardamomum. Et dimittatur die una. Deinde fundatur super ea olei ℔ j ß. & coquatur igne:

lento usque ad aceti consumptionem. Et sunt, qui loco aceti vinum ponunt.* Confert doloribus nervorum, & confortat eos, & lenit duritiem eorum: confert spasmo, & dolori matricis: coloremq; efficit bonum. *Mesues.*

Oleum de Castoreo.

℞. Castorei, Styracis calamitæ, Galbani,
Euphorbii, Casiæ ligneæ veræ, Croci,
Opopanacis, Carpobalsami,
Spicæ nardi Indicæ,
Costi ana ℥ ij.
Cyperi, Schœnanthi, Piperis longi, nigri,
Sabinæ, Pyrethri ana ℥ ij ß.
Olei ℔ iv.
Vini ℔ ij.

Galbanum & opopanacem in vini parte seorsim dissolves: deinde reliqua omnia contusa cum oleo, & reliqua vini parte coques ad vini consumptionem in duplici vase: postea cola, & gummi dissoluta oleo adfundes, & iterum coques in duplici vase, ad consumptionem vini, & sæpiùs misces repone. * Optimum est ad frigidos affectus partium omnium, præsertim nervosarum, medetur paralysi, spasmo, tetano: & sedat acerrimos rigores & frigora febrium, si spina dorsi liniatur. *Iacobus de Manliis.*

DE OLEIS EXCALEfacientibus articulos.

Oleum Sulphuris.

℞. Sulphuris flavi, Terebinthinæ ana ℥ iij.
Olei rosacei ℔ j.
Vini boni ℥ iij.

Coquantur igne lento, usque ad vini consumptionem, * Extenuat & attrahit admodum: hydrargyron corpore demersum foràs elicit, statim à balneis illitum: scabiem, lepras, & cutis fœditates sanat: morbo Venereo commodè adhibetur: fistulis & malignis oris ulceribus, aliarumque partium vitiis primo aut secundo contactu prodest. *Brassavolus.*

Aliud ad Podagram.

℞. Sulphuris vivi ℔ ij.
Vitellorum ovorum N. xxv.

Terantur simul, & ponantur in patella ferrea, & lento igne coquantur & quando incipit ardere, inclina patellam ferream ad alteram partem, & quod liquidius est, effluet. *Euonymus.*

Aliud oleum Sulphuris.

Accipe lixivium forte clavellatum, aut etiam ex calce extincta confectum, ita ut ovum ei innatet. In hoc lixivio decoquatur sulphur tandiu, quoad pinguedo in superficie lixivii apparuerit, & fæces fundum petierint: tum despumando quasi, pinguedo auferatur. *Euonymus.*

Oleum Rutaceum.

℞. Rutæ recentis, incisæ & contusæ ℥ iv.
Olei veteris clari ℔ j.

Macera ad Solem, aut in loco calido aliquo diebus quindecim, deinde in duplici vase coquito,

A & abjecta ruta recētem injicito, & iterum quindecim diebus macerato, postea simili modo coquito, & exprimito, & tertiò recentem rutam injice, macera, coque, & cola. * Est calidum aperitivum, resolutivum, & mitigativum dolorum: calfacit renes, vesicam, matricem: & sedat dolores eorum, & maximè colicam, si vêter ungatur, & fiat ex eo solo clyster: præterea opitulatur nervis, confert spasmo, & expellit frigidos humores. *Innominatus.*

B

Oleum Nucum.

Ex nucibus vetustis oleum prælo exprimitur, ut ex amygdalis. * Flatus crassos dissipat, tumores discutit, nervis attritis vel punctis, præsertim cum calce lota confert, scabiem emarginat. *Mesues.*

Oleum de nuce Indica.

Oleum ex nuce Indica, dolori nervorum confert, thoracem & pulmonem lenit, & inde claC ram vocem facit, impinguat etiam, & sperma auget *Mesues.*

Oleum nucis Moschatæ.

℞. Nucum moschatarum ℔ j.

Contunde crassè, easq; ita contusas illiga arctè panno lineo, eumque in vase vitreato appende: quod demittatur seu demergatur in ahenū fervētis aquæ, unde percalefiat aroma: deinde prælo subjectum fortiter exprime. nam hoc pacto copiosiùs emanat oleum. * Extrinsecus lentis D aut pisæ instar ori ventriculi inunctum, mirificè ipsum corroborat *Colonienses.*

Alius modus.

Quidam nucem moschatam, macem vel crocum, vel caryophyllos crassum in pulverem redigūt, & aqua vitæ aspergunt, diu balneo in longo vase coquunt: setaceo excepta laminis calidis exprimunt. *Heurnius.*

Oleum ex Beniovino.

E ℞. Beniovini quantum voles, maceretur balneo cum oleo ex nucleis cerasorum: deinde misce ambram, muscum & zibettam, ferreis laminis candentib. binis exprime: hoc est, oleum quo chirothecæ imbuuntur. *Heurnius.*

DE OLEIS EXCALEfacientibus nervos.

Oleum Costinum.

F ℞. Costi amari ℥ ij.
Cassiæ ligneæ veræ ℥ j.
Summitatum Sampsuchi ℥ iix.
Vini, quantum sufficit.
Olei olivarum, vel Sesamini ℔ iij.

Trita macerentur biduo: deinde coquantur in duplici vase, ad consumptionem vini. * Calfacit, obstructa aperit, nervosum genus roborat, ut nervos, musculos, tendones, ligamenta, ventriculum: præter hæc, hepar & capillos: canitiem ob id moratur, & corporis colorem ac odorem commendat. *Mesues.*

Oleum

Oleum de Piperibus.

℞. Piperis longi, nigri, albi, ana ℥ iij.
Myrobalanorum, Chebulorum, Bellíricorum, Emblicorum Indorum ana ʒ v.
Radicum Apii, Fœniculi ana ʒ iij ß.
Sagapeni, Opopanacis, Hyoscyami albi ana ʒ ij ß.
Turbith ʒ ij.
Zingiberis ʒ iij.
Surculorum hyssopi, Rutæ viridis ana M. j.

Coquantur secundùm artem in aquæ quantitate sufficienti ad tertias. Colaturæ adde olei de Cherva ℔ ij. & iterũ coque ad consumptionem. * Juvat morbos nervorum frigidos, ut paralysim, spasmum, spasmum cynicum, tremorem, epilepsiam: ad hæc ischiadem, & cæteras arthritidis differentias, & uteri, coli renum, vesicę affectus frigidos, quia calefacit, tenuat, terget: ob id obstructiones aperit, calculum frangit. *Mesues.*

Oleum Piperis, nostrum.

℞. Piperis Indici, contriti, Olei communis, vel amygd. dulcium ana q. s. est.

Misceantur, & digerantur in loco aliquo calido per menses duos. * Partibus refrigeratis mirum in modum conducit.

Oleum de Euphorbio.

℞. Euphorbii ℥ ß.
Olei Cheyrini,
Vini odoriferi ℥ v.

Coque secundùm artẽ, usq; ad consumptionem vini. * Juvat maximè frigidos cerebri & nervorũ affectus, cephalalgiam, hemicraniam, lethargum, naribus immissum: articulorum quoq;, & hepatis, & splenis dolores illitum juvat. *Mesues.*

Oleum Enulatum.

℞. Rad. Enulæ contusarum, Succi ejusdem, Olei sesamini ana ℔ ß.
Vini odoriferi ℥ iij.

Fiat ut oleum myrtinum. * Calfacit, tenuat, digerit, ob id affectibus nervorum, uteri, & vesicæ frigidis prodest, & febrium rigori, ac colo à flatibus dolenti. *Mesues.*

Oleum Lumbricorum.

℞. Lumbricorum terrestrium ℔ ß.

Probè laventur in vino: deinde immittantur in Olei rosati omphacini ℔ ij.
Vini ℥ ij.

Coquantur in duplici vase ad vini consumptionem: colatum repone. * Nervos infrigidatos cõfortat, & utile est doloribus juncturarum.

Oleum Sampsuchinum

℞. Fol. Sampsuchi, id est, Majoranæ M. iv.
Serpilli M. ij. Folior. Myrti M. j.
Abrotani, Sisymbrii, seu Menthæ aquaticæ ana M ß.
Cassiæ ligneæ veræ ℥ ij.
Olei omphacini quantum sufficit.

Concidito, & contundito omnia, & impone in vitreum vas, & insola diebus octo: postea exprime, & alias species infunde: coque rursus, & ter-

A tiùm idem facito: deinde colatũ repone. * Lassitudini utile est, & morbis cerebri & nervorum frigidis prodest: ob id spinæ in balneo inunctũ, paralysin juvat, & spasmum cynicum, vulgò torturam oris, naribus injectum: ut auribus immissum, à flatu tinnitum dissipat, menses ciet, morsui scorpionis prodest.

Oleum Ligustrinum, sive de Alcanna, sive Cyprinum.

B ℞. Florum Ligustri ℥ iv.
Olei veteris ℥ x.

Macera & insola per octo dies. Flores ligustri exceptos benè exprime, atq; alios impone, ut suprà: atque ita tertiùm fac, cola, & serva. * Partes nervosas roborat: capillos à canitie vindicat. *Mesues.*

Oleum, ad gravitatem auditus, nostrum.

C ℞. Rutæ, majoranæ, hellebori albi ana part. j.
Olei Irini, olei de colocynthide ana q. s.
Vini q. s.

Misceantur & coquantur, usq; ad consumptionem vini. Utere evacuato priùs corpore.

Oleum Regis David.

℞. Bdellii ʒ x.
Ammoniaci, Serapini, Opopanacis,
Carpobalsami, Opii, Polypodii,
Hellebori albi, Zarur, Feliemani, Cassiæ,
D Amygdal. amar. ana ℥ vj.
Caryophyllorum, Nucis moschatæ,
Zingiberis, Galangæ, Cinnamomi,
Ladani, Castorei ana ʒ iij.
Kesile, Sem. hyoscyami albi, Seseleos,
Olibani, Nigellæ, Sem. Erucæ,
Sem. porri, Ameos, Costi ana ʒ v.
Cyperi, Gran. Harmel, Gran myrti,
Gran. viridiũ, Gran. alkerva, Sãpsuchi aã. ℥ ß.
Eupatorii, Usneæ ana ʒ v.

E Terantur contritione grossa, & projiciantur in vase & fundantur super eas ℔ vj. succi caulis, & decoquantur igne levi, donec redeat ad ℔ ij. & removeatur ab igne, & coletur & exprimatur ita, ut non remaneat in eo aliquid de virtutibus harum medicinarum, & reducatur ad vas, & fundatur super ipsum

Olei olivarum ℔ vj.
Butyri vaccini, Olei arazaki,
Olei de kerva ana ʒ x.
F Olei addemest, decocti cum speciebus (& affertur hoc oleum de Ægypto) ʒ x.
Farinæ amygdal. amar. ℥ ij.
Granorum Lauri, Pinearum ana ʒ vj.
Olei de Lilio, Olei de eruca ana ʒ v.
Gran viridium ʒ x.
Olei Sesamini, aut arazaki, in quo decoctæ sunt rutæ,
Usneæ ana ʒ iij.
Olei de Alkanna ʒ v.
Mellis anacardi ʒ iij.

Et addãtur super olea in vase, & dissolvatur cum

pauco illius aquæ de Sagzenea ℥ x. Decoquatur A
lento igne, donec remaneat aquæ quantitas sa-
era jati j & auferatur ab igne, & coletur cū man-
tili spisso, & reducatur ad vas, & projiciantur

Ammoniaci,

Mellis ana ℥ x.

Et ponatur supra prunas, donec liquefiat, & mi-
sceantur cum eo

Styracis liquidæ, Naphthæ albæ, Olei balsami
ana ℥ x.

Ponantur in ampulla optimè obturata. Dosis e- B
jus à quarta ℥ j. usque ad aur. j. cum aqua ciceris
tepida. Est juvativum ad paralysin, torturam, po-
dagram, tremorem, ad dolores juncturarum, &
dorsi fistulas, hæmorrhoidas, colicam, & ele-
phantiam. *Avicenna.*

DE OLEIS REFRIGERANTIBUS CAPUT.

Oleum de Papavere.

℞. Capitum Papaveris,

Fol. Papaveris,

Flor. Papaveris ana partes æquales,

Olei quantum sufficit.

Insola in vase vitreo per octiduum: deinde cola,
& nova rursus immitte: idem tertiò facito: po-
stremò colatum repone.* Intemperiem calidam
sanat, & inde ortum dolorem: somnum quoque
conciliat. *Mesues.*

Aliter.

E semine utriusq; papaveris, tàm albi quàm
nigri, exprimitur oleum eodem modo quo ex
Amygdalis, Balano Myrepsica & Cherva.* Im-
pinguat, asperam arteriam lenit, febrium ardo-
rem mitigat, & insomnium. *Mesues.*

Oleum Mandragoræ.

℞. Olei communis ℔ ij.

Succi pomorum Mandragoræ ℥ iv.

Succi Hyoscyami albi ℥ ij.

Succi capitum Papaveris nigri ℥ iij.

Succi Violarum, succi Cicutæ ana ℥ j.

Opii, Styracis calamitæ ana ℥ ß.

Succi cum oleo decem diebus ad Solem mace-
rentur, deinde coquantur in duplici vase ad suc-
corum consumptionem: cola, & opium cum sty-
race dissolutum cum pauculo oleo probè mi-
sceto, & repone.* Ad nimios capitis dolores va-
let, & phreneticis, malè dormientibus, fronti illi-
tum, & naribus injectum, vehementer opitulatur:
pulsibus brachiorum & plantis pedum illitum,
quocunque modo vigiliis fatigatum, celerrime
obdormiscere facit. *Nicolaus.*

ANNOTATIO.

Quia non habentur apud nos Mandragoræ poma, ergo loco succi Mandragoræ pomorum, accipienda est corticum rad. Mandragoræ ℔ j. qui contundendi & coquendi in aqua sufficienti, & colato decocto, reliqua addenda.

Oleum Mandragoræ, aliter.

℞. Olei ℔ v.

Succi malorum Mandragoræ ℥ viij.

Succi capitum Papaveris ℥ vj.

Succi Hyoscyami albi ℥ iv.

Succi Violarum, Cicutæ ana ℥ ij.

Opii, Styracis ana ℥ j.

Eodem modo, quo præcedens, conficitur. *Nicolaus Alexandrinus.*

DE OLEIS REFRIGERANTIBUS CORROBORANTIBUSQ; VENTRICULUM.

Oleum Citoniorum.

℞. Citoniorum præmaturorum cum cortice,

Succi Citoniorum ana ℥ vj.

Olei olivarum immaturarum ℔ iij.

Omnia in vas vitreum obturatum immittito, &
dieb quindecim insolato: deinde horis quatuor
coquito in duplici vase. Cola, & exprime: in ex-
C pressione caro & succus mutetur: rursum insole-
tur, coquatur, & exprimatur, ut diximus: tertiùm
sic facito: postremò colatum recondе, ne per-
spiret.* Refrigerat, adstringit: ob id ventrem to-
tum inferiorem, & nervos laxiores cogendo ro-
borat, sudores immodicos sistit. *Mesues.*

Oleum Myrtinum.

℞. Foliorum Myrti ℥ iv.

Olei Omphacini ℔ j.

Macera ad Solem, aut in loco aliquo calido die-
D bus octo, deinde in duplici vase coquito, & abje-
ctis foliis, recentia injicito, & iterum diebus octo
macerato, postea simili modo coquito, & expri-
mito, & tertiò recentia myrti folia injice, mace-
ra, coque, & cola.* Cerebrum, nervos, cor, & ven-
triculum roborat. *Actuarius.*

Oleum Myrtinum, aliter.

℞. Succi foliorum Myrti ℔ j.

Olei communis ℔ ij.

Coquantur in duplici vase ad succi consumptio-
E nem: & adde

Ladani ℥ j.

Misce, & repone.* Idem, quod præcedens, po-
test. *Mesues.*

Oleum Myrtillorum.

Oleum Myrtillorum fit ex Myrtillis, hoc est,
baccis veræ myrti, & oleo Omphacino, eodem
modo, quo myrtinum.* Refrigerat & astringit,
ideoque cœliacis affectibus subvenit: sanat igne
ambusta: pustulas erumpentes illitu emendat:
F attritus hyeme concitatos, & intertrigines illi-
tum corrigit: sedis rimas, co. dylomata, laxatos
artus persanat, & sudores coërcet.

Oleum Lentiscinum.

℞. Racemosas lentisci baccas, à putaminibus
cunctis expurgatas, quot voles: permittito ali-
quot diebus simul flaccescere: deinde magnum
in ahenum collocato, affusa aqua: & igni tandiù
fervere sinito, donec baccæ dehiscant: demùm
eas extrahito & saccis includito, prælo q; subji-
cito, expressumq; oleum asservato.* Oculorum
aciem

aciem acuit, caliginesq; delet, cibis commixtum. A
Scabiem jumentorum, canumque fanat: utilissimum pessis, acopis, & leprarum medicamentis: sudores cohibet, dysentericos juvat. *Matthiolus.*

Oleum omphacinum.

Oleum Omphacinum ex immaturis olivis exprimitur. Præstat recens, odoratum. * Stomacho utile est: gingivas contrahit, dentes firmat, si in ore contineatur: sudores cohibet. *Diosc.*

Oleum rosaceum vulgare.

℞. Olei communis ℔ iv.
Rosarum rubrarum purgatarum ℥ xvj. B

Macera & insola per dies octo. Rosas exemptas benè exprime, atq; alias impone, ut suprà atque ita tertiùm fac: Cola, & serva. Nonnulli in tertia infusione rosas relinquunt. * Refrigerat & adstringit, inflammationibus præsidio est, æstuantem ventriculum restinguit: erosiones intestinorum clysteribus inditum, & dolores dentium, si eo colluantur, sanat.

Oleum rosatum completum. C

℞. Olei ex olivis maturis, aqua fontana, multoties loti, quantum voles: deinde immitte folia rosarum rubrarum apertarum repurgata, quantum satis est, in vitreum vas: obturatur vas, ac per dies septem insola: coque tribus horis in vase duplici. Expressis foliis, & abjectis, nova immitte: insola iterum, coque in balneo, & exprime, ut priùs: tertiò nova immitte rosarum folia, quibus addes aquæ infusionis rosarum (eo modo cōfectæ, ut in syrupo rosato dictū est) quantam partē: misce, insola dies quadraginta, in vase vitreo obturato: pòst excola, exprime, & addito rosarum succo, iterum diù insola. Alii partem infusionis sumunt, & succi rosarū partem alteram, & eo, quo suprà dictum est, modo cōficiunt. * Roborat, resolvit commodè, lenit & sedat. *Mesues.* D

Oleum rosatum aliter.

℞. Rosarum exemptis unguibus ℥ iij.
Olei Omphacini ℥ vj. E

Immitte in vas vitreum obturatum, ne expiret: dies quadraginta insolato. Alii non insolant, sed puteo imponunt, suspensum proximè aquam dies quadraginta. * Inflammationes extinguit, roborat, cogit, densat, fluxiones sistit, & materiarum per corpus fluxum cohibet. *Paulus.*

Oleum rosatum omphacinum.

℞. Olei olivarum immaturarum loti ℔ j.
Rosarum rubrarum purgatarum ℥ iv.

Tritis rosis, & oleo impositis, fac, ut dictum est, ter rosas permutando. * Ejusdem cum superiori facultatis. F

DE OLEIS REFRIgerantibus pectus.

Oleum violaceum.

Oleum Violaceum paratur Vere, ex floribus violarum, & oleo Omphacino, quemadmodum Rosaceum, & Rutaceum. * Refrigerat, incandescentibus inflammationum ferroribus utile est.

Oleum nymphaeatum, seu nenuphari albi.

℞. Flor. Nymphææ alb. ℥ iv.
Olei Omphacini ℔ j.

Macerentur in Sole diebus decem: deinde exprime, & novos flores immitte: tertiò idem facito. * Vires habet Violati: refrigerat tamen magis, quàm Violatū: minùs, quàm Papaverinum: hypnoticis, & intemperiem partium (ut renum) calidam sanantib. utiliter miscetur, & Veneris tentiginem prohibet, genitali inunctum: somnum etiam conciliat.

Oleum nenupharis citrini.

Hoc oleum fit ex luteis, sive citrinis Nymphææ, hoc est, Nenupharis floribus, & oleo Omphacino, ut præcedens. * Ad eadem ferè, ad quæ præcedens, valet.

DE OLEIS REFRIgerantibus hepar.

Hepar refrigerant oleum Citoniorum, Myrtinum, Myrtillorum, Lentiscinum, Omphacinum, Rosaceum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

DE OLEIS REFRIgerantibus uterum.

Oleum cucurbitarum.

Oleum hoc ex semine cucurbitæ fit excorticato, quemadmodum oleum Sesaminum. * Phlegmonis viscerum, & ab his febribus ardentibus confert: urinæ ardorem valdè mitigat. *Mesues.*

Uterum quoq; refrigerant oleum Citoniorum, Nymphææ, Lentiscinum, Myrtillorum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

DE OLEIS SICcantibus.

Oleum ricinum, sive de cherua.

Oleum hoc fit ex pingui quodā semine, quod Arabes Cherua, Græci Crotona, Latini Ricinum vocant: fit autem eodem modo, quo oleum Amygdalarum. * Prodest psoris, ulceribus capitis erumpentibus, sedis inflammationibus, vulvis, quæ occlusæ conversæq; strangulāt, cicatricibus fœdis, aurium doloribus: potu alvum ciet, quæ aquis gravatur: lumbricos ejicit. *Dioscorides.*

Siccant etiam oleum Nardinum, oleum Nucum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

DE OLEIS HUMEctantibus.

Oleum olivarum recens.

Oleum olivarum ex maturis olivis exprimitur. * Humectat & moderatè calefacit. Datur in clysteribus ab ℥ iij. ad plures. In unguentis pro ℥ ij. ceræ, ℥ j. olei ponitur. In ceratis pro ℥ ij. ceræ, ℥ ß olei. In emplastris verò ferè æqualis mensura olei & ceræ. *Dioscor. & Galenus.*

Oleum Amygdalarum dulcium.

℞. Amygdalarum dulcium siccarum, non tamen rancidarum, quantum voles: contundantur minutissimè: postea in sartagine aliquantulum torrefacias affuso aquæ rosaceæ modico, postea prelo exprime.* Lenit asperitates pectoris, gutturis & pulmonis, duritiem & siccitatem juncturarum: est suave in cibis, & confert hecticis & phthisicis: impinguat, auget sperma, sedat tussim, & ardorem urinæ, vesicæ, & vulvæ excoriatæ, cum fistula injectum.

Oleum Sesaminum.

Oleum Sesaminum extrahitur, ut Amygdalinum, nisi quòd priùs semen excorticandum sit est. Id semen ab excrementis purgatum, aqua parum salsa irrigetur, manibus fricetur: iterum irrigetur, donec madefiat: siccetur modicè, assetur, sacculo aspero multùm dimq; confricádo excorticetur, corticibus expurgetur, molatur in farinam, oleum exprimatur, ut ex amygdalis. Ex eodem semine non excorticato, sed assato & molito in farinam, oleum quoq; extrahitur, ut priùs. * Impinguat, semen auget, asperam arteriam lenit, & vocem ob id claram reddit: multorū præterea oleorum aliorum est materia. *Mesues.*

De oleo Melonum & Cucumeris.

Hoc oleum ex semine exprimitur, ut sesaminum, &c.* Refrigerat atq; humectat. *Mesues.*

HUMECTANT quoq; oleum Violaceum, Cucurbitarum, &c. de quib. vide suprà suo loco.

DE OLEIS ASTRINGENTIBUS.

Oleum Oenanthinum.

Oenanthe è labrusca, optimè olens postquam emarcuit, dejecta in omphacinum oleum movetur, volviturque: & cùm biduo manserit, exprimitur, & reconditur. * Astringit, proximum rosaceo effectum præbens: sed alvum non resolvit, aut mollit. Probatissimum est, quod odore Oenanthen reddit. *Dioscor.*

ASTRINGUNT quoq; oleum Absinthioum Menthæ, Lentiscinum, Mastichinum, Myrtinum, Mirtillorum, &c. de quib. vide suprà suo loco.

DE OLEIS EMOLLIENTIBUS.

Oleum Lini.

Oleum lini fit, ut oleum Sesami: sed lini semē non excorticatur. Paratur hodie à candelariis & oleariis molitoribus, non à pharmacopolis. * Spasmo, duritiei nervorum & juncturarum, hæmorrhoidibus, sedis phlegmonis & rimis cōfert, ac dolori pulsatorio. Pleuritidi, tussi & dyspnœæ medetur, si tres aut quatuor unciæ bibantur. *Mesues.*

Oleum Narcissinum.

Oleum Narcissinum fit, primo Vere ex recentibus floribus narcissi, ut Rosaceum, vel oleum

A Menthæ. * Valet ad emolliendas vulvæ duritias, præclusionesque: sed capitis dolorem facit. *Dioscorides.*

Oleum ex Styrace.

℞. Styracis ℥ iij.
Olei communis ℔ j.
Vini quantum sufficit.

Coque in duplici vase ad vini consumptionem. * Calfacit: ob id confert dolentibus à frigore

B renibus, vesicæ, utero, nervis, musculis, tendonibus, juncturis.

DE OLEIS LAXANTIBUS.

Oleum Jasminum.

Oleum Jasminum, quod Arabes vocant Jeseminum, & oleum de Zambach, fit ex floribus Jasminis sive Jeseminis sive Zambachi, & oleo veteri claro; ut oleum Rosaceum, vel Menthæ.

C * Opitulatur corporibus, quæ calfactionem laxationemq; desiderant.

LAXANT quoque oleum Amygdalarum dulcium, Olivarum, Sesaminum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

DE OLEIS RAREFACIENTIBUS.

Oleum Chamæmelinum.

℞. Flor. Chamæmeli, demptis foliis albis ℥ iv.

D Olei olivarum ℔ ij ß

Siccentur flores in umbra horis vigintiquatuor, deinde immitte cum oleo in vas vitreum angusti oris, bene obturatum, & quadraginta dies insolato. * Initio colici, arthritici, & aliorum dolorum, præstantissimum est: parum enim repellit, & modicè digerit. Aperit poros, resolvit vapores, sistit fluentes humores, corrigit malas qualitates, confert nervis, & membris nervosis. *Paulus.*

E RAREFACIT quoq; oleum Anethinum, &c. de quo vide suprà suo loco.

DE OLEIS DIGERENTIBUS.

Digerunt oleum Amygdalarum amararum, Nucum, Olivarum antiquum, Rutaceum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

F

DE OLEIS DETERGENTIBUS.

Oleum de Myrrha.

℞. Ova per decoctionē indurata N. x. & scindantur per medium, & vitellum extrahe: & ejus loco impone myrrham, quantum est medietas vitelli, aut minus. Tum rursus duas partes ovi conjunge, & pone in vase vitreato, & reconde in cella vinaria, & ibidē permitte per dies quindecim, aut plus: & exibit liquor, quem servain vase vitreo, pro inunctione. * Virtutes habet balsami: nam conservat & tuetur à putrefactione

A ctione omnia ea, quæ ei imponuntur, similiter faciei inunctum, pulcherrimam conservat, & faciem juvenilem conciliat, vulnera citissimè consolidat, &c. *Euonymus.*

Oleum Tartari.

℞. Tartari puri ℔ iv.
Pone in ollam, & ure in fornace cum lateribus, aut tegulis aut fictilibus, vel per se, donec omninò excandescat tartarum. Postea impone in sacculum laneo panno factum, & suspende in cellario: tum destillabit ex eo clarus quidã liquor, quem repone.* Valet ad faciem detergendam, & erugandam.

Oleum frumenti.

Frumento inter laminas ferreas modicè candentes presso, oleum excipitur: vel triticum cortice detractum, in vase duplici destillatur.* Cutem impetigine & asperitate infectam sanat. *Mesues.*

Oleum Ovorum.

℞. Ova recentia N c.
Coquito, donec penitùs indurentur. Postea vitellos eorum exime, & comminutos assa in sartagine, donec rufescant, & pinguedinem quandam remittant: deinde offam ferventem inde in sacculum pilis contextum, & exprime, quodque expressum fuerit oleum, repone.* Experientia plurima probatum est, cutum expurgare, impetiginem, serpiginem, & alia cutis vitia persanare, capillos regignere, & ulcera maligna & fistulosa curare.

Oleum Sambucinum.

℞. Olei veteris ℔ j.
Florum Sambuci ℥ iv.
Fit ut oleum Rosatum, ter Flores innovando.* Lenit, abstergit, & mundificat cutim, medetur ictеritię, & maximè hepati infirmo, obstructo: & plurimùm confert doloribus juncturarum.

Oleum Raphaninum.

Oleum Raphaninum, è raphani semine fieri solet, cæterorum more.* Phthiriases mala valetudine contractas tollit: scabritias cutis in facie emendat. *Diosco*.

Oleum Gentianæ, nostrum.

℞ Pulv. rad Gentianę, Olei cõmunis ań. q. s. est. Macerentur in loco calido per mensem: deinde exprimatur oleum. Vermes necat, atque educit. Sic quoque oleum scyllinum & de colocynthide parari poterit.

DETERGUNT quoq; oleum Balaninum, sive oleum de Been, Ricinum, &c. de quibus vide supra suo loco.

Oleum ad Scabiem expertum.

℞. Succi Oleandri ℔ j.
Olei rosati ℔ ß.
Sulphuris pulverizati ℥ j.
Bulliant lente, donec oleum remaneat, & coletur, & reservetur.* Curat scabiem & pruritum. *Arnoldus Villanovanus.*

DE OLEIS GLUTINANTIBUS.

Oleum Nicotianæ.

℞. Succi Nicotianæ, Olei communis ana ℔ j. Misceantur, & coquantur usq; ad succi consumptionem.* Scabiei, vulneribus & ulceribus confert, dolorem capitis aufert.

Oleum Balsaminæ.

B Fructus Balsaminæ, exempto semine, insolantur diù in oleo Omphacino, aut macerantur eodem Oleo in balneo calentis aquæ, aut equino calente fimo: fitque inde oleum.* Oleum hoc est præstantissimum ad arcendas vulnerũ, mammillarumq; inflammationes, doloresq, mulcẽdos. Valet idem ad exulceratos, inflammatosq; uteros siphone injectum. Dolorib. hæmorrhoidum mirè auxiliatur: in quem usum macerantur fructus oleo amygdalino dulci, aut è semine lini

C expresso, addita ad unamquamq; olei libram, liquidę verniceis uncia. Medetur hoc ambustis tam igne, quàm aqua. Punctis, sauciatisq; nervis utiliter illinitur: quin & vulnerum cicatrices tum attenuat, tum etiam prorsus delet. *Matthiolus.*

Oleum Liquidambar.

Liquidambar ex America Hispalim advehitur subrufi coloris, cujus mirabiles prædicant effectus in omnibus uteri morbis: ejus sanè odoris

D ferè, qui Styracis odorem æmuletur. Id verò ex eo liquore exprimitur, quem de Ocosotl arbore stillare Mexicana historia tradit in hunc mundũ. Inter arbores Mexicanas memoratur & Ocosotl arbor prægrandis, & venusta, foliis hederæ similibus. Hujus liquor, quem Liquidambar vocant, vulnera curat, atque cum corticis ipsius polline permixtus, elegans, odoratumque suffimentum præbet. *Carolus Clusius.*

Balsamum.

E LAUDATISSIMUS ille liquor, qui ob excellentes, & mirabiles effectus, Balsamum ad veri Balsami (quod in Ægypto nascebatur) imitationem, nuncupatur, in Hispania nova elicitur ex arbore Punica malo majore, cujus folia urticæ similia, serrata & tenuia sunt, Indi Xilo (Gomora Zilo) vocant. Fit autem duob. modis. Uno, multis incisuris vulnerato arboris cortice, qui tenuis est, è quib. liquor emanat, tenax, subalbidus, excellentissimus, & perfectissimus, sed adeò pauca

F quantitate, ut ad nos non inferatur. Altero, Indis admodum familiari, in eliciendis succis ex quavis arbore ramos, atq; etiam truncos arboris assulatim, & minutim concisos, in lebetem amplissimum injiciunt, multa desuper affusa aqua, bulliunt omnia ac fervent, quantũ satis esse putant, igne sublato frigescere sinunt, & conchyliis olcũ supernatans colligunt. Id verò est, quod in has regiones advehitur, & quo vulgò utimur, colore ex nigro rubente odoris suavissimi. Vasculis argenteis, vitreis, stanneis, aut fictilib. vitratis asservatur, aliam omnem materiem penetrans. In

medicina hujus usus receptus est, nô nuperrimè, A sed statim eo ferè tempore, quo Hispania nova nobis patefacta est: nam cùm Hispani Indos sua vulnera hoc succo glutinare animadvertetent, illos statim imitari cœperût. Cum primùm in Hispaniam allatum est, ob ejus insignes facultates magna fuit, ut decet, æstimatione: ejus uncia nûc viginti, nunc decem ducatis æstimabatur: at nûc temporis ejus libra non pluris, quàm tribus aut quatuor ducatis æstimari solet. Romam primùm delatum, ejus uncia centû ducatis vænüt: postea, B tanta ejus quantitate illata, vilescere cœpit, & etiam gratis quodammodò dari, ut solet in rerum abundantia sive raritate plerunque contingere. Nam cùm magno væniret, omnes ejus virtutes admirabantur, atq; requirebant: postquàm verò ejus imminutum est precium, nô æstimatur, cùm tamê idem Balsamum sit, quod fuit, cùm cêtum ducatis uncia vêderetur. Et sanè, licet nihil aliud nobis intulissent Indiæ, quàm hoc mirabile Balsamum, Hispanorum tamen labor in illis investi- C gandis non inutilis existimandus est: etenim jam multis annis periit id Balsamum, quod in Ægypto nasci solebat, nec usquam gentium amplius invenitur: idcircò nobis Deus Opt. Max. ejus loco Balsamum novæ Hispaniæ dedit, quod meo judicio inferius non est Ægyptiaco, si mirabiles ejus effectus & utilitates côsideremus. Trifariam verò in medicum usum recipitur: nam aut interiùs assumitur, aut exteriùs inducitur, aut medicamentis Chirurgicis admiscetur. Intùs assum- D ptum manè jejuno ventriculo asthmaticis utile est, & vesicæ doloribus: menses etiam ciet, ut & pessi modo subditum. Ejus quatuor aut quinq; guttulæ, vino aut aqua rosacea in cochleari exceptæ, & diluculo sensim in guttur instillatæ, sic ut linguam non contingant (nam Balsami sapor diutiùs in ore hærens forsitan nauseam etiã moveret) veteres stomachi dolores finiunt, eumque roborant, coloremque commendant, & anhelitum. Jecinori prodest, obstructiones aperit atq; E juventam conservat. Magnæ existimationis vir, mihi probè notus, ab ejus usu nullos dolores sensit, & tametsi senex, tam validus est, ut juvenis videatur. Phthisicos levat, & sterilium uterum expurgat, pessi modo adhibitum. Foris, calidum cum plumula illitû, omnes cruciatus ex humoribus frigidis proveniêtes, tollit, præsertim si linteum Balsamo delibutum adponatur. Tumores œdematodes discutit, & absumit: quamlibet corporis partem roborat. Capiti illitum, cerebrum F reficit, & fovet, omnemque humorem noxium absumendo, dolores tollit. Paralyticis succurrit, cerebro, cervice, spina & ea parte, quæ paralysi tentata est, inunctis: eadem ratione ad omnes nervorû morbos, & contractiones utile est. Stomacho illitum, eum roborat, concoctionem adjuvat, & à flatib. obstructionibusq; liberat, sicuti & Lienem, quem etiam emollit. Nephritidem, nec non ventriculi dolores à causa frigida, aut flatibus ortos, calidum, loco dolêti impositum, sedat: idem pręstat pani calido inditum, sicq; appositum. Utinam ciet, & expellit, illitum. Summè laudatur in articulorum doloribus, præsertim coxendicum, quòd omnem duritiam & tumorem residuum discutiat. Chirurgicis remediis inditum, valdè utile est: & quia molestû esset omnia enumerare, ejus judicio ea relinquo, qui eo utetur, ut id scilicet aliis medicamentis cômisceat, quæ ad rem utilia esse judicabit. Vulgare, sanè admodum est eo in recentibus vulneribus uti: nam statim ea sine suppuratione glutinat. Quin etiam in iis utile, ubi contusio adglutinationem impedit, quòd statim digerat, & reliqua præstet, quæ ad vulneris usque glutinationem necessaria sunt, ut non abs re pauperû Chirurgia censeri possit: eaq; de causa paucæ sunt in hac urbe ædes, in quib. non servetur Balsamum. Nervorum, juncturarumq; vulnera præ reliquis medicamentis ad cicatricem perducit, contractionemq; prohibet. Capitis vulnera curat, modò cranium illæsum sit: sic etiam omnia recentia vulnera in qualibet corporis parte, modò sint simplicia. Antiqua vulnera per se, aut cum alio unguento impositum, mundificat, & ad cicatricem perducit. In diuturnis febribus, spina eo calête inuncta dimidia hora ante paroxysmum, & illicò quinque aut sex guttis ejus in vino sumptis modo prædicto, horrores distruitiûtur, si ter, aut quater id remediû repetatur. Gustu est acuto, & aliquantulum amaro: unde colligere licet adstrictionis particeps esse, calidum & siccum in secundo gradu. Nunc ex novi Orbis continenti magna quantitate inferri cœpit Balsamum per incisionem extractum, ex arborib. iis similibus, quæ in nova Hispania nascuntur, ubi Balsamum decoctione colligitur. Sunt autem eæ arbores vastæ magnitudinis, & ad radicem usque ramosæ, duplici tepæ cortice, altero crasso Suberini modo, altero tenui, interno materiem arboris amplectente. Ex eo quod inter utrumque corticem est spacio, incisione Balsamum inducitur, alba limpidissimaque lachryma, suavissimi odoris, qui insignes ejus facultates statim prodit. Et certum est, ejus guttulam potiorem esse, altering quod decoctione extrahitur libra, tametsi miraculosos viderimus ejus effectus. Hujus fructus (qui penes me est) exiguus pro arboris magnitudine: etenim ciceris aut pili grano major non est, amari gustus aliquantulum, inclusus extrema siliqua angusta, digitum longa, alba, & tenui. Eo fructu sese suffiunt Indi, ad capitis dolores, & defluxiones. *Nicolaus Monardes.*

GLUTINAT etiam oleum Myrrhæ: de quo vide supra suo loco.

Oleum balsaminum preciosum.

℞. Olei rosati ℥ ix.

Rhabarbari minutim contusi ℥ vj.

Hæc firmiter contecta in lagena stannea per tres dies stare sacito. Deinde lagenam unà cum prædictis in balneum Mariæ immittito, & ad horæ medietatem probè bullire sinito. Postea in lagenam injice.

Masticis

Masticis subtiliter contusi ℥ vj.
Thuris, Bdellii,
Opopanacis, Caphuræ ana ℥ ß.
Postea illud oleum per mundum panniculum laneum excolato, ita ut omnis virtus prædictasum specierum inde exprimatur, habebisque in hunc usum paratum oleum præstantissimum ad vulnera, quæ non capiti, sed alioqui corporis partibus sunt inflicta. *Ranzovius.*

Oleum Medicinale.

℞. Olei communis veteris ℔ iij.
Terebinthinæ Abietinæ ℔ ij.
Vini albi veteris, & electi,
Olibani triti ana ℔ ß.
Frumenti purgati ℥ iv. vel ℥ vj.
Hypericonis ℔ ß.
Valerianæ,
Cardui benedicti ana ℥ iv.
Infundantur herbæ in vino per 6. vel 8. horas, deinde addatur frumentum & oleum, & coquantur lento igne usq; ad consumptionem vini: postea coletur, & exprimatur. Huic demum expressioni addatur Terebinthina & Olibanū, iterumq; coquantur leviter, donec omnia perfectè misceantur: & serventur in vase vitreo ad usum.* Ad vulnera & cōtusiones plurimum valet. *Aparitius de Zubia chirurgus Italus.*

Oleum Vulnerarium insigne.

℞. Olei Olivarum ℔ ij.
Vermium terrestrium M. j.
Vivi hi vermes musco quercino immittātur per diem, nam eo evomunt quicquid fœdi à terra sorpsere: adde
Flor. Hyperici. vel potiùs hos nondum emicantes ℔ ß.
Flor. Centaurei minoris & capitum Trifolii odorati ana ℥ ij.
Gummi Elemni ℥ ij.
Tota æstate Soli æstuāti exponatur: ac singulis annis flores recentes, abjectis antiquis, temi sceantur: quidam & aliquid Terebinthinæ addunt: nonnulli quid Aquæ vitæ, in qua quid Benjovini solutum est, addunt *Heurnius.*

Oleum vulneri à machinis bellicis perutile.

℞. Olei Violarum ℔ iv.
Caniculos recens natos N. ij.
Coquātur simul perfectissimè, addito vermium terrestrium præparatorum ℔ j. deinde percolato, & ad usum servato. *Ant. Chalmeteus.*

DE OLEIS SOMNUM inducentibus.

Oleum Malorum aureorum.

℞. Mala aurea, quæ Italis *Pomi d' oro* vocātur, quantum voles: macera, & insola in oleo Omphacino per dies quadraginta.* Somnum inducit, dolores omnes mitigat apprimè, modicè refrigerat, & digerit: ulcera antiqua, scabiem & impetiginem persanat. *Zuingerus.*

A

Oleum Hyoscyami.

Hoc oleum exprimitur ex Hyoscyami semine, eodem modo, quo ex papavere. * Febrium ardores mitigat, & insomnium.

Somnum etiam Inducunt, oleum Mandragoræ, de Papavere, Nenupharis: de quibus vide suprà suo loco.

B

DE OLEIS FRANgentibus calculum.

Oleum è granis Citri.

Oleum è granis Citri eodem modo fit, quo ex dulcibus amygdalis. * Dolori arthritico, & succedenti tumori confert, calculum vesicæ, & renum detrudit. In pestilenti statu, alexiterium optimum, lumbricos necat potum, antè illitum.

Oleum Scorpionum simplex.

℞. Scorpiones N. xxx.
Olei Amygdal. amar. ℔ ij.
C
Macerentur in vase vitreo stricti orificii, probè obstructo, & insolētur per dies triginta caniculares, vel aliàs tota æstate calidissimis diebus: postea colatum ad usus repone. * Lapidem renum & vesicæ frangit, & expellit, lumbis, pubi, perinæo illitum, aut per meatum urinarium injectum. *Mesues.*

Oleum Scorpionum compositum.

℞. Aristolochiæ rotundæ,
D
Gentianæ, Cyperi,
Cort. rad. Capparis ana ℥ j.
Olei Amygdal. amar. ℔ j ß.
Macerentur in oleo contusæ radices ad Solem fervidum diebus viginti, in vase vitreo probè obturato: deinde coquantur aliquantulū in duplici vase, injectis ad ultimum scorpionibus vivis N. xx. Iterum serenis diebus xxx insolentur: postremò excolatum oleum reponatur. * Hoc efficacius est priore: præterea mirandarum est
E
virium contra venena omnia & pestilentiam. *Mesues.*

Oleum de Cerasis.

Oleum de Cerasis eodem modo fit, quo oleū ex Amygdalis dulcibus. * Articulariis morbis confert, terget & expurgāt, calculum è renibus & vesica pellit, pannos faciei, lentigines, & cætera fœdæ cutis vitia delet. Efficacius est, quod ex nucleis Cerasi sylvestris paratur.

F

DE OLEIS IUVANtibus coitum.

Oleum Formicarum.

℞. Formicarum alatarum quantum voles.
Olei quantum sufficit.
Macerentur æstate ad Solem diebus quadraginta, postea excolatum oleum repone. * Valet ad confortandum coitum. *Nicolaus.*

Oleum ex Pistaciis.

Oleum ex Pistaciis eodem modo fit, quo ex Amygdalis dulcibus.* Hepatis & renum dolo-

x

tes potêter lenit, impinguat, semen auget. Ventriculo non ingratum. Tussim & thoracis dolorem mitigat, & intemperiem frigidam emendat.

DE OLEIS SEDANtibus dolorem.

Oleum Sambucinum.

Oleum Sambucinum fit ex floribus Sambuci, & oleo veteri clarissimo, quemadmodū etiam oleum Rutaceum. * Lenit, abstergit, cutim expurgat, ictero & hepati obstructo confert, articulorum & nervorū doloribus utile, eos namque roborat. Epotum, aut injectum, alvum irritat, serosaq; excrementa per inferna educit. Fit quoq; ex medio Sambuci cortice similiter macerato oleum, quod ad ambusta Italis usui est. *Augustani.*

Oleum Laurinum.

Oleum Laurinum apud nos non facilè fieri potest: quoniam verò in magna copia affertur ex Italia & aliunde, ideò facilè emitur à materialistis. * Calidum est, & aperitivum: mitigat colicam & frigidos dolores ventris, stomachi, capitis, hepatis, splenis, renum, matricis, nervorum, juncturarum: deniq; omnibus ægritudinibus frigidis confert.

Oleum Hyperici.

℞. Summitatum Hyperici ℥ iij.

Macerentur in vino odorifero diebus tribus & noctibus: bulliant deinde in vase duplici, obturato orificio vasis: postea exprime, & recentis Hyperici summitatum benè tritarum par pondus injice, & iterum macera dies tres ac noctes, coque, & exprime, tunc etiam tertiò recens Hypericum adde, & si vinum minuetur, adde aliquid. Postea adde

Terebinthinæ,
Olei veteris ana ℥ iij.
Croci ℈ j.

Coquatur in duplici vase usq; ad vini consumptionem: cola, & repone. * Calidum est, & siccum, & tenuium partium: vulnera incisorū nervorum consolidat, & combustionē ignis: sedat dolores femoris & vesicæ, & provocat urinam.

Oleum Hyperici magistrale.

℞. Olei veteris ℔ iv.
Vini albi potentis ℔ j.
Flor. Hyperici cum semine recentium M. iv.

Tere, & macera in vase vitreo, obturato ejus orificio, duos dies coque in duplici vase, & fortiter exprime in colaturam injice alios flores, ut dictum est, & tertiò idem facito: deinde colato, & ad singulas colaturæ libras adde

Terebinthinæ ℥ vj.
Olei Absinthii ℥ iij.
Dictamni, Gentianæ, Cardui benedicti,
Tormentillæ, Carlinæ,
Calami aromatici ana ʒ ij.
Lumbricorum in vino pluries lotorum ℥ ij.

Terantur omnia, & insolentur, triginta aut quadraginta diebus: & benè obturatum reponas. * Ad eadem utile: superiori tamen efficacius est. *Medici Florentini.*

Aliud.

Accipe cacumina (cùm se ex flore in semē colligere cœpit) Hyperici contundantur: vino albo maturo infunde, quò mergatur Hypericū, Soli per decē dies expone: hinc adde olei, quo pondere æquet & vinum & Hypericum, insolentur dies decem: adjice Terebinthinam, nempe ut quæq; libra olei binas uncias Terebinthinæ accipiat, & Croci drachmam: Nucis myristicæ, Caryophyllorum, Myrrhæ cujusq; semunciam, resinæ Pini semunciam addas libræ, Rubiæ tinctorum unciam, bulliant in balneo obruato vase: vinum exstilletur: mox cola. Vulnera glutinat, mundat, nec cicatricē fœdat, putredinem arcet, contusa recreat, venenis resistit. Sunt qui Antimonium addant, Millefolium, Caudam equi, Beniovinum & Consolidam, Axungiam porci, Cuminum, Rosas. Et quidam terræ infodiunt dicta semestri spacio *Heurnius.*

Hyperici insigne Balsamum, quod per os sumitur, in capitis & internis vulneribus.

Accipe Olei baccarum Juniperi libram: Olei extusi ex semine Hyperici ℥ iv. his adde flores Hyperici, vitroq; clauso insolentur dies duodecim, agitato quotidie vase: his exactis, novi flores injiciantur, abjectis effœtis, idq; sæpiùs repetendum: Rubia hic addi potest, vel Halosanthos. *Idem.*

Oleum Liliorum convallium.

Fit ex floribus Liliorum convallium, & oleo veteri dato, ut oleū Liliorū simplex. * Privatim cōmendatur ad puerulorū tormina. *Augustani.*

Oleum Moschellinum.

℞. Olei puri ℔ iix.
Aquæ ℔ iij.
Folii (pro eo Macis) Nardi Indicæ,
Costi, Masticis ana ℥ iij.
Styracis calamitæ,
Croci, Myrrhæ,
Cinnamomi,
Casiæ ligneæ veræ ana ℥ j ß.
Carpobalsami, Caryophyllorum,
Bdellii ana ℥ j.
Moschi ʒ vj.
Nuces moschatas N. iv.

Folium, Myrrham, Casiam, Carpobalsamum & Bdellium tere, & per biduū in aqua & oleo macera: postea coque super lentū ignem in duplici vase, usque ad consumptionem aquæ. deinde cola, & reliqua in tenuissimum pulverem redacta insperge, præter Moschum: iterū macera, & coque parumper: ultimò Moschū addito: probè omnia misceto, & repone, & interdum vas agitato. * Est optimum ad omnem frigiditatem corporis, potissimùm ventriculi, & ad dolorem lateris foris inunctū stranguria & colico vexatis, &

tis,& ad omne nervorum virium illitum optimè facit:miscetur epithematibus & emplastris,quę ad stomachi & renum affectiones asciscuntur. *Nicolaus Alexandrinus.*

Oleum Populinum.

℞.Olei communis ℔ vij ℥ ij.
Vini ℔ iv.
Gemmarum Populi arboris recentium,Veris initio collectarum ℔ iij.

Gemmæ Populi diutissimè terātur,& macerentur in vino & oleo diebus septem:pòst coquantur in duplici vase usque ad consumptionem vini:deinde exprimatur oleum,& reponatur.*Expedit ad capitis dolorē, arthriticis, nephriticis, & podagricis, & ubicunque dolor fit.*Nicolaus.*

Oleum Vulpinum.

℞. Vulpem integram,exemptis interaneis,
Aquæ fontanæ, Aquæ marinæ ana ℔ j ß. vel quantum sufficit,
Olei veteris clari ℔ iv.
Salis ℥ iij.

Coquantur & inter coquendum adde
Anethi,Thymi ana ℔ j.

Coquantur autem, donec ab ossibus recedat caro,;& aqua consumatur: deinde excoletur oleum,& reponatur. * Ad podagras reliquasque arthritidis species, ac dorsi, renumq; dolorem est efficacissimum.*Mesues.*

Oleum ex semine Ebuli.

Semen suis folliculis & sordibus probè repurgatū in mortario pastæ instar contunditur, deinde in caldarium iustæ magnitudinis ponitur, tantumque aquæ fluvialis superfunditur,quantum ad facilem ebullitionem satis fuerit. Postea igne luculento coquitur tandiu, donec supera. quam bona quantitas spumæ apparuerit: quæ cochleāri colligitur, & vasi vitreo oblōgo,quales sunt calices vitrei,basiu angustam habentes, inditur, relinquiturque in loco tepido per triduum aut quatriduum, dum residear, & oleum à spuma paulatim separetur. Quod si intra dies tres aut quatuor nō fiat, signum est, semen non satis coctū fuisse. Tunc itaq; rursus in vas con veniens ponetur, & aqua fluvialis affundetur, ac denuò per quartā horæ partem mediocriter ebullire sinetur:atq; sic percocta,rursus ab aqua cochleari removeri reponiq; debet, ut dictum est, donec oleum à spuma separatū ad fundum vasis subsideat viride, pellucidum, & pingue. Notandum verò est, semen colligendum esse permaturum, & intra annum : postquam collectum illud est,parare oleum convenit. Nam vetustate plurimum oleū amittit.* Præstantissimū balsamum est ad dolores arthriticos.*Incertus.*

Oleum Avellanarum.

Oleum Avellanarum fit eodem modo, quo ex dulcibus Amygdalis.*Dolores nervorum,& arthriticos sanat:teste quoque Manardo,alii ad venena & morsus serpentū valere contendunt. *Angustani.*

DE OLEIS PURgantibus.

Oleum Cnicinum.

Cnicinum oleum fit ex semine Carthami purgato,& tuso.* Aqua intercute laborantibus,visceruum obstructionibus, ventriculi & coli cruciatib. flatuositate genitis,efficax est. Suspiriosis mirificè prodest, & vocem clarificat.Eputum pituitam tum vomitionibus elicit, tum per inferna ducit *Mesues.*

Oleum Thymelææ.

℞. Fol.Thymelææ,
Succi Thymelææ ana ℥ iv.
Vini albi ℥ iij.
Olei Amygdalarum amararum ℔ j.

Macerentur per horas 24. deinde coquantur usque ad consumptionem vini & succi : colatum reponatur * Hydropi confert, ac ulceribus malignis:cutis fœditatem terget:sudores elicit:urinam retentam provocat *Rondeletius.*

Mesues loco vini aquam,& loco olei amygdalarum amararum ponit oleum Sesaminum,& lac,&c.

OLEA EX BACCIS exprimendi elegans ratio.

Oleum ex baccis Juniperi.

℞.Baccas Juniperi mediæ ætatis:misce parum aquæ vitæ,contunde in massam,adde & aliquid olei Terebinthinæ limpidissimæ : immitte vasi stanneo, ac claudatur, balneoq; imponatur ut æstuet. Ab horis tribus prælo subde,ac laminis ferreis repetitis exprimatur oleum. Id cochlearis copia sumptum, excludit fœtum, stomachum firmat, nervorum convulsionibus ac resolutionibus medetur; colicos uteriq; dolores solvit,calculosis utile:scabiem & fissuras scurat. Similiter baccæ Lauri, Hederæ, Sabinæ exprimuntur *Heurnius.*

Secretus modus extrahendi olea ex omnibus floribus.

Accipies nucleos Cerasorū: siccentur in calido furno,quò mador vanescat:dein cultro crassiuscule incidantur:mox stratis vicissim & his & floribus vitro,in calido loco (ut in balneo) dies quinque foveantur, hinc contundantur minutim,ilicoque raro linteo leniter adducto torculari exprimantur.*Idem.*

De Oleis Subtili modo paratis, seu distillatis.

DE OLEIS HERbarum & florum.

HERBAE vel flores earū inciduntur, contun-

dunturq; deinde induntur vitro, miscenturque: postea si siccæ valdè sunt, aqua fontana perfunduntur: sin humidæ & aquosæ fuerint, per se vase occluso, in Sole, aliove loco calido macerantur, quoad in superficie oleum appareat, quod inverso vitro, & cera perforata relictis fæcibus sejungitur. Hoc deinde cū aqua effluēte simul, ampullæ imponitur, & ex fervescente evocatur rursus. Aliàs herbæ & flores ita macerati ex balneo pariter destillātur: postea oleum separatur. * Easdem, quas herbæ unde fiunt, vires obtinēt, sed multò efficaciores. *Andernacus.*

Essentia sive oleum Chelidoniæ, Melissæ, Salviæ, Valerianæ.

Chelidoniam contusam indas cucurbitæ vitreæ optimè obturatę ad digerendum per quindecim dies, in putri calido utero: pòst apposito rostrato alembico, primò, lento igne, aquam separabis ad siccitatem capitis mortui, quod enim tundes, ipsi reaffundendo elementū aquæ priùs distillatum, ut supernatet quatuor digitis: obturato vase putrefiant omnia in balneo Mariæ per octo dies, pòst distillentur rursus, dando ignem per gradus, donec nulli prorsus prodeant spiritus. Hac autem secunda distillatione aquam & aërem obtinebis, phlegma, si voles, separabis per balneum Mariæ, & destilla per alembicum, donec materia in lapillos albos prodeat: qui reiteratis solutionibus, & coagulationibus cum aqua propria, crystallini fiunt: sicque terra optimè purificata, quæ quamvis alba sit, ignem tamen & tincturam intrinsecam continet. Huic ergo superinjicito priora duo elementa, ut suprà reservata, & circulentur simul in balneo donec appareat, & supernatet oleum, quod vera dicitur essentia, infinitis prædita facultatibus. Eadem methodo Melissæ, Salviæ, Valerianæ, & reliquarum ejusmodi omnium veras poteris assequi præparationes. *Quercetanus.*

Oleum Spicæ.

Oleum Spicæ ex majori Lavendula fit, quæ Spica vocatur, in vino priùs macerata, deinde per alembicum destillata. * Renibus inunctum gonorrhœam sanat: lumbricos expellit, guttæ duæ ex vino sumptæ. In summa, multis facultatibus præditum est. *Anonymus.*

Oleum ex floribus quomodo elicitur.

Contusas frondes, aut flores, simul, seorsúmve, ut libuerit, ponimus in matula, cucurbitáve recta, aut curva: ad singulas florum libras, addimus olei Amygdalarum dulcium recentis, parum, nempe ut exempli causa dicam, ℥ j s. aquæ etiam ardentis, quantum videbitur: poterit autem apponi ℥ j clausoq; optimè vase, macerentur om nia decem, quindecimve horarum spatio, fimo equino, aut balneo tepentis aquæ: inde imposito pileo, vaseq; ad cineres admoto, destillet lento igne. Nam aqua manabit, quę ubi cœperit rubescere, vase, quod recipit, mutato,

A augebitur ignis: aqua enim & oleum simul destillabunt: auctiore autē facto adhuc igne, alio vase recipies solum oleum. Quod autem cum aqua simul destillavit, separari facile potest. Oleo hac arte ex Absinthio, aut Mentha, collecto, mirificè congenitus, hepatis & ventriculi calor, atque aliarum partium juvatur: mirum enim in modum penetrat. Possumus etiam alio modo operari: Maceratis enim calentis aquæ balneo floribus, priùs eodem balneo aquām solam elicere, inde quod remanet, ad cineres admovere:
B auctoq; sensim igne, elicere aquam & oleum. Quanquam autem absque aqua ardente elici hujusmodi è floribus ac herbis oleum posset: tamen si addatur, magis odorem retinet: licèt in florib. frigidis, cujusmodi sunt Violæ, Nymphæa, Papaverisque melius aqua ardente abstineremus, ob qualitatē adversam naturæ, qua efficitur, ut aqua ipsa ardens, aut nihil aut certè parum recipere ac retinere earum virium, quo-
C tisque possit *Hieron. Rubeus.*

Oleum Chamæmeli, Meliloti, Anthos, Betonicæ, Menthæ, Absinthii, &c.

Ex floribus omnibus eodem modo, quo ex Chelidonia essentiæ extrahantur: vel hac via: Si addideris pro libro florum libras sex aquæ pluvialis, vel distillatæ, digerendo omnia per aliquot dies, postea illa distillando per alembicū
D cum suo refrigeratorio. Præsertim autem essentiam elicies ex floribus, qui sequuntur: Chamæmeli, Meliloti, quæ olea valdè anodyna sunt: Stœchados, Anthos, Betonicæ, hæc cerebri affectibus medentur: Absinthii, Menthæ, ista ventriculo prosunt: Genistæ, Tamaricis, quæ lienis affectibus conducunt: Thymi, Epithymi, Origani, quæ melancholiam domant: & ex similibus priùs ad Solem, ut decet, exiccatis, quorū proprietates omnes facillimè medicus assequetur.
E *Quercetanus.*

Oleum è Rosis præstantissimum.

Rosarum folia in umbra aliquandiu asservata, in matula vitrea magna ponuntur, cujus sit fundus latus & ad dimidium vas impletur inde affunditur ipsis Rosarū foliis tantùm aquæ rosaceæ stillatitiæ, quantum satis fuerit, ut optimè madeant: appositoque pileo vitreo cæco, stipatisque optimè timis cera gummata, quindecim
F diebus equino fimo macerantur: sic tamen, ut mutato, eùm frigescere cœperit, fimo, calor æqualis servetur. Apposito mox matulæ rostrato pileo, igne moderato cinerum, aqua omnis elicitur: quę rursus in eadem matula, optimè priùs à fæcibus mundata, ablutaq; ponitur, & calentis aquæ balneo lentissimo igne, elicitur, dum tota in vas recipiens abeat. Nam in fundo matulæ remanebit oleum rosatum, colore rubrū, perspicuum, & moschi odore suaviter fragrans: viribus cordis, ac cerebri roborandis apprimè utile. *Hieron. Rubeus.*

DE O-

DE OLEIS EX fructibus.

Olea fructuum.

Ex fructibus eodem modo olea, ut ex seminibus, vel herbis eliciuntur, ut ex nuce Cupressi, baccis Lauri, Juniperi, quæ moderatè calefaciunt & roborant. Ex amaris & dulcibus quoq; amygdalis, idq; per balneum pro Asthmaticis, Nephriticis, Iliacis, & ardorib. urinæ curandis, si ipsius aur.ij aut iij. exhibeantur. Quæ quidem olea nostri Pharmacopolæ præparant, vel ignis expressione, aut saltem cum aquæ vaporibus. *Quercetanus.*

Oleum è baccis Juniperi.

℞. Baccarum Juniperi modium plenum: contundantur minutissimè: iisq; affundatur aqua pura, ea quantitate, ut optimè cooperiantur: postea in vesica cuprea, ut vinum sublimatum, per aquā frigidam destillantur: postremò oleū ab aqua separetur, serveturque. * Valet ad multa: ad tormina, ad gonorrhœam, ad coli dolores ex catarrho. Hoc oleum balsamo comparatur, guttarum trium aut quatuor instar assumptum, resolutionem nervorum, morbum attonitum, & alios cerebri affectus præcavet: corpus ab omni veneno & pestilenti aere tuetur: stomachum debilitatum ex frigore restituit: vomitiones cohibet: viscerum abscessibus medetur: tenes purgat: calculos frangit: urinam promovet: colicos & uterinos dolores compescit: difficultati intestinorū, sanguinisq; rejectioni, & pectoris pulmonumq; vitiis conducit: morbo arquato, & aquæ inter cutem prodest: vermes necat. In summa omnibus membris læsis, vi sua penetrandi medetur, foris inunctū: convulsis, tremore & convulsione infestatis subvenit: scabiem, ulcera inveterata, malignaque, nec non condylomata curat: dolores lumborum, coxarum, podagræ & colicæ, umbilico illitum, sedat: fissuras manuum sanat. *Euonymus & Andernacus.*

Aliter.

℞. Baccas Juniperi, contunde in massam, ligneo vasi impone, affunde aquam æstu bullientem, ut obruatur massa: junge fæcis vini cā copiam, qua medii pedis altitudinē superet: cooperto vase, diebus quatuordecim illis otium fit, dum nempe acorem instar fermenti ducat massa: quotidie bacillo hæc massa agitetur. Tandē fiat distillatio ex eo vase, quo Terebinthina eliquatur, excipulum amplum sit. Ignis lentior initio excludet spiritum Juniperi: hinc substantiam vini, & granorum: hoc vinum apud Colonienses maximi usus & pretii est. Cochlear haustum ejus partum accelerat, stomachum firmat, convulsionibus ac resolutionibus medetur, colicos uterique dolores compescit, ab inquinato peste aëre tuetur, calculosis expeditū remediū, fissuras ulceraque manuum sanat. *Heurnius.*

Oleum è baccis Lauri.

Oleum è baccis Lauri, eodem modo, quo oleum ex baccis Juniperi, destillatur. Ex ℔. una baccarum, ℈ j. olei communiter extrahitur. * Valet contra colicam & iliacam, & sciaticam passionem.

Oleum è baccis Hederæ.

Oleum è baccis Hederæ, eodem modo quo oleum è baccis Juniperi, destillatur. Vel etiam per descensum sic:

℞. Ligna sicca Hederæ,
Granorum Hederæ,
Gummi Hederæ q. s.

Frustatim decisa, ponantur in vas terreū perforatum in fundo, duobus vel tribus locis, & tunc supponatur alia olla, & ponatur in terra, & ligetur fundus superioris cū orificio inferioris: benè sigillabis cum argilla, vel pasta: & ita disponantur, ut olla superior tota sit superterram, cooperto orificio: & fiat ignis circumquaque, & destillabit oleum nigrū in vas interius. * Frigidis articulorum morbis singulariter prodest: menstrua provocat, calculos expellit, & ulcera expurgat, sanatque. *Rogerius.*

Oleum è nucleis Pineis.

Oleum è nucleis pineis per descensum, ut oleum è baccis Hederæ destillatur. * Valet ad erugandam mulierum cutem. *Manardus.*

Oleum è Cepa.

Accipiatur Cepa alba: in medio evacuatur cujus vacuitas theriaca impleatur, & foramine obturato, circundata panno lineo madente, per horæ dimidium cineribus calidis obruta, alembico destilletur, & liquoris stillatitii dentur patienti ℥ ij. * Sudorem evocat in peste. *Fumanellus.*

Oleum è nucibus cupressi.

Nuces primùm in pulverem rediguntur: deinde ex aqua Betonicæ, vel aqua Vitis destillātur: postea oleum, quod inde manavit, in balneo Mariæ corrigitur. & ab aqua separatur. * Hoc cervici, vel capitis vertici inūgitur ad catharros retinendos, quos spinam versus singulari quadam vi retrahit, quare etiam anterius oculis applicari non debet, ut quod illos attrahendis humoribus offendat. *Andernacus.*

DE OLEIS EX seminibus.

Olea Seminum.

Seminum olea eadem methodo, ut olea ex floribus, eliciuntur, in pulverem priùs redactorū: ut Anisi ad flatus discutiendos: Fœniculi ad affectus oculorum, & suffusiones. *Quercetanus.*

Oleum Anisi.

℞. Anisi ℔ j. vel ij.
Aquæ fontanæ ℔ x. vel xx.

Contundatur Anisum minutissimè, & maceretur in aqua per horas aliquot: deinde in vesica

ærea primò igne lento, deinde fortiori destilletur per aquam frigidam: postremò oleum ab aqua separetur. Libra una Anisi dat communiter ℥ ij olei. * Ad vertiginem, angustiam pectoris, capitis defluxu natam, præfocationē, vomitionem, cruditatem stomachi ex flatibus, aquam inter cutē, aliosq; affectus qui ex frigore & ventis proveniunt: præcipuè omnibus membris exanguibus & nervosis opitulatur, ut stomacho, intestinis, vesicæ, utero: cujus fluorem albū exiccat, & omnes in totum actiones, quæ de Aniso dicūtur, obit: oris halitusq; fœtorem emendat. Usus ejus est, si aliquot guttarum instat ex vino, vel jusculo manè assumatur, vel quādo necessitas postulārit: quinetiam tabellis ad pectoris vitia rectè additur. *Andernacus ex Euonymo.*

Oleum Fœniculi.

℞ Fœniculi contusi ℔ ij.
Aquæ fontanæ ℔ xx.
Misce, macera, & in vesica, balneo aëreo sicco destilla per aquam frigidam: deinde oleum ab aqua separatum repone. Fit etiam à quibusdam hoc oleum ex semine sicco extractum, sine ulla alia additione, perquàm odoratum & suave: colore autem est albam, quod primò destillat Destillatur autem ex ℔ j. Fœniculi, ℥ ß. olei. * Capiti conducit, præcipuè autem oculis, renibus, vesicæ: pectoris angustiæ & difficultati spirādi succurrit: stomachū juvat: flatus dissipat: calculos arenosos cōminuit: urinā & menstrua promovet. Fieri ex eo tabellæ possunt ad eosdem usus, aut per se quocunque tempore manè & vesperi aliquot guttæ sumi possunt. *Euonymus.*

Oleum Anisi & Fœniculi.

Semina Anisorum cucurbita curva locantur, ad eorumq; libram adduntur aquę fontis purissimæ ℥ iij. & tepentis balnei calore macerantur: inde educitur oleū odoratum, quod stomacho roborando, flatibus discutiendis, orisque halitui commendando, plurimùm præstat. Hujus si guttæ aliquot cum iis pharmacis miscentur, quæ ad coli dolores, pro dejicienda alvo, adhibemus, multùm prosunt. Quòd si loco aquæ in destillando vinum addideris, calidius oleum evadet, sed minùs suave, minusque odoratum. Sic quoque è semine Fœniculi oleum extrahitur. *Rubeus.*

Oleum Cumini.

Cumini oleū eodem modo, quo Anisi oleum conficitur. Libra autem una Cumini dat ℥ ß. olei. * Utile est vulneribus ad lienem pertingentibus, inflationibus corporis ex frigiditate, quæ aliquādo causa existit, cur urina retineatur: tussi medetur: anhelationi conducit: colicis doloribus subvenit: urinæ stillicidiū impedit. Ad hunc usum gutta una aut altera, in aqua filicis sumi potest, aut etiam in tabellis. *Euonymus.*

Oleum Petroselini.

℞. Sem. Petroselini ℔ ij.
Aquæ fontanæ ℔ xx.

A Semina contunde, macera, atq; in vesica, balneo aëreo sicco, vel arena destilla. Ex libra autem una seminis Petroselini extrahitur communiter ℈ j vel ℥ ß. olei. * Obstructiones aperit: mēstrua & urinam movet.

Oleum ex granis Ebuli.

Oleum ex granis Ebuli quomodo fiat, vide supra. * Podagricos dolores mirum in modum lenit, curatque.

Oleum ex granis Cataputiæ.

B ℞. Sem. Cataputiæ ℔ ij.
Contundantur, & in retorta per arenam destillentur. * Purgat mirabiliter. Idem facit oleum Cnicinum.

Oleum Frumenti.

Frumentum in retortam impositum cum spiritu vini diligenter per octo dies digeratur: tum demùm igne violento pellatur. Quod destillatum est capiti mortuo reddatur, denuò digeratur, ac destilletur. Id si ter iteraveris prodibit oleum præstantissimum ad gangrænam & carcinomata. *Quercetanus.*

C *Oleum è semine Lactucæ & Hyoscyami.*

Semina Lactucæ aut Hyoscyami cucurbita curva locantur, ad eorumque libram adduntur aquæ Rosarum stillatitiæ ℥ iij. vel paulò plus. & tepentis balnei calore macerantur: inde educitur oleū. * Prodest autem Lactucæ oleum, potū ad duas vel tres drachmas, cum jure aut vino, manè, sex aut septem diebus, gonorrhææ. Hyoscyaminum idem facit, si eo inungantur renes: & si mulier est, pessi modo subdatur. *Rubeus.*

D

DE OLEIS EX radicibus.

Olea radicum.

Una eademq; prorsus via, ut herbarū, florum & seminum, essentia radicum extrahitur: Angelicæ scilicet, Bistortæ, Gentianæ, Tormentillæ, Caryophyllatæ, quæ pestilentibus affectibus conferunt: Cyperi, Acori, Costi, ad roborandū ventriculum: Dictamni, ad sedanda parturientium tormina. Helenii, Eryngii, Glycyrrhizæ, Iridis Illyricæ, ad pulmonum affectus: Pæoniæ, epilepticis conducens. *Quercetanus.*

E

DE OLEIS EX lignis.

F *Olea ex lignis & baccis.*

E lignis odoratis, ac resinosis, nec non ex eorum baccis, eliei oleū potest, ipsis nonnihil contusis, affuso vini albi modico, aut etiam aquæ inde per noctem in cineribus calentibus, vitrea cucurbita maneant: augeatur manè ignis, quo ad destillabit oleum *Rubeus.*

Oleum ligni Guajaci.

Ex Guajaco ligno oleum hoc modo elicitur: Guajacum aqua ardente, in qua sal Tartari dissolutum

solutum fuerit, maceretur tandiù, dum colorem aqua contrahat: tūc enim ipsa in aliud vas transfusa, nova adjiciatur, & maceretur, ut colorem contrahat: idque repetatur, dum non ampliùs coloretur aqua. Has omnes aquas conjunctas simul destillatione excipe: & in fundo cucurbitę remanebit oleum. Ulceribus malignis, doloribusque probatur. E' Junipero ejusq; baccis simili modo educitur, ad eadem utile, & ad faciei vulnera ac maculas. E' Corno arbore, qui educitur, pari ratione liquor, per se solus strumas discutit, maturat, aperit, purgat, glutinatq; nulla alterius medicamenti ope: si pili barbę capitisq; cani, eo liquore calido madescant, præsertim si adjungatur secunda aqua, qua utūtur mulieres ad flavos reddendos capillos, eos tingit rubro colore, in obscurum vergente: duratq; color hic sex menses.

Idem aliter.

℞. Ligni Guajaci quantum sufficit.

Incide in frusta, & imple ollam, vel dolium magnum vitreatū intùs, cujus orificium sit arctum: & fac foveam in terra, & præpara parietes ejus cum terra figuli: deinde pone ollam vitreatam in fundo ex directo foveæ, habentem orificium magnū, & cooperiatur lamina terrea subtiliter perforata: deinde præpara ista duo vasa cū terra figuli, ne ex utriusque orificiis respiret: deinde cooperi terra, & adde ignem per tres horas, vel ampliùs: finaliter resudabit oleum de ligno Guajaco.* Ad ulcera & dolores ex morbo Gallico ortos valet. *Evonymus.*

Oleum ex lignis Juniperi.

Oleum è lignis Juniperi eodem modo fit, quo oleum è lignis Guajaci. * Frigiditatis causas removet, vel reprimit & typū quartanæ. Sed magis singulare & speciale, facta inunctione ab umbilico usque ad muliebria, est, renes & matricem confortare, & ejus humiditatem exsiccare, & ad conceptionem præparare. *Rogerius.*

Oleum è lignis Fraxini.

Oleum è lignis Fraxini eodem modo fit, quo oleum è ligno Guajaco.* Usus ejus est in arthetica frigida: excoriationes cicatrizat, morpheā albam propriè solvit, & ipsam denigrat. Curat prætetea paralyticos: lienicis confert, non solùm inunctum, sed etiam ebibitum *Rogerius & Manardus.*

Oleum è lignis Hederæ.

Oleum e lignis Hederæ quomodo fiat, dictum est supra, ubi documus oleum extrahere è baccis Hederæ. * Contra arthriticam frigidam valet. *Rogerius.*

DE OLEIS EX corticibus.

Oleum Cinnamomi.

℞. Cinnamomi electi quantum sufficit.

A Contunde crassè: macera in aqua Rosacea, vel Citoniorum, vel Vino albo, per horas viginti-quatuor: deinde in vapore aquæ calentis, vel in balneo, vel in vesica, per aquam frigidam distilla. Ex una libra Cinnamomi extrahitur communiter. ℥ ß. olei * Oleum Cinnamomi, in universum balsamum naturali respondet, intùs putrefactionē arcet, extrinsecùs omnia recentia vulnera, sive ulcera consolidat. Hujus guttæ singulæ, vel duæ, per se ori inditæ in animi patientis deliquiis præsentissimum sunt remedium, sicut etiam in accelerando partu, & senio debilibus reficiendis. Stomachi concoctionem juvat, bonumque succum generat. * Cæterùm è Cinnamomo parum (ut antea dictum) olei distillatione extrahitur. quare ejus loco, ut plurimùm utimur aqua ejusdem, quæ primo loco exstillaverit. *Evonymus.*

Aliter.

C ℞ Vini Malvatici optimi mensuras tres, & bis distillato. Postea rursus tertia vice distillato, ut tamen una tantùm mensura in cucurbita relinquatur. Rursus distilletur alta vice, ut in cucurbita minus remaneat. Tum rursus alia vice distilletur, ut mensura una tantùm supersit: sicq; habebis vinum optimè rectificatum, quod servandū. Quo facto, accipias de Cinnamomo quantum videbitur: concidas minutim, & in cucurbitam ponas unà cum vino rectificato, ut excedat Cinnamomū duobus digitis. Cucurbita cæco alembico diligenter claudatur, & in balneo Mariæ tribus diebus, lento igne ponatur. Peracto D hoc termino, effunde vinum, cavendo ne quid fæcum una effluat. & vinū seorsum serva. Tum aliud vinum rectificatum affundito, & ut priùs pergito. His peractis, utramque aquam vitæ, in cucurbita commisce, & cū capitello claudatur diligenter, & in balneo lentissimè distillatio inchoetur, ut ad novem tactus, guttæ distillent: idq; continuabis, quoad vinum ascenderit. tum E in fundo alembici habebis oleum, quod serva. *Evonymus ex schedis manuscriptis.*

Aliter.

Matula fictilis, vitro interiùs oblinita impletur ad dimidium aqua fontis stillatitia, inde socortex Cinnamomi leviter tritus imponitur, rimisque optimè stipatis, igne vehementi sic ut aqua bulliat, fumique in sublime tollantur, oleum F educitur. Nam aquæ quæ destillaverit, innatabit oleum albū, ut lac, dulceq;, & admodum odoratum, & nonnihil acre, cordi, cerebro, ac stomacho maximè salubre, halitumque oris commendat. *Rubeus.*

Aliter.

Oleum Cinnamomi etiam alia via fieri poterit: Sacchari candi, & Cinnamomi æquas portiones accipiamus, teramusq;, & in recurva cucurbita brevi ponamus: inde ipsi affundamus aquæ Rosaceę stillatitię ℥ vj. si Sacchari & Cinnamomi cuiusq; acceperimus: macerentur per

noctem, manè, moderato igne cinerum habebitur oleum triplex. Primum album est. Secundum colore flavum, sapore acerbum: pars est Sacchari tenuior, cum aqua rosacea mixta. Tertium, quod est rubrum, acre, odore Cinnamomi, licet exiguo: partes igneæ sunt Sacchari & Cinnamomi. *Idem.*

Aliter.

℞. Cinnamomi ℔ j.
Aquæ Melissæ, vel
Borraginis, aut
Endiviæ ℔ ij.

Infunde ac macera dies quinq;, per arenam distilla: in ultima consectanea aqua Cinnamomi iterum infundi poterit novum. Ita Caryophyllorum, Piperis, Angelicæ, Galangæ extorquentur olea. Ab aromatibus distillandis absit vinū: nam antequam aromatum oleum sese surrigit, vinum exigitur: quare restibile aroma suo vehiculo defraudatur. At aqua non sine aromate effertur. *Heurnius.*

Olea corticum & lignorum.

Ex corticibus & lignis omnibus, præsertim calidis, ut ex Guajaco, Junipero, Sambuco, & similibus per descensum oleum extrahitur, fœtidum tamen, quo utimur in externis affectibus. *Quercetanus.*

Oleum ex corticibus mali Aurantii.

Cortices malorum Aurantiorum priùs ex humore aliquo macerantur: deinde vitreis organis vel in vesica per aquam frigidam distillantur, ut oleum Cinnamomi: demum oleum aqua separetur, conserveturq;.* Est albicans & odoratum valdè. *Euonymus*

Oleum ex corticibus Nucum.

℞. Cortices Nucum aridas: contunde in mortario, pone in tetortā benè petlutatā, illam impone igni non nimiùm magno, & extrahes oleū & aquam è corticibus. Deinde separabis oleum ab aqua per balneum Mariæ. Postremò ter aut quater purgabis oleum, in arena distillando in vitro parvo.* Hoc ferè melius est oleo Vitrioli, maximè in peste & veneno. *Euonymus.*

DE OLEIS EX aromatibus.

Olea aromatum.

Quemadmodum ex herbis vel floribus eliciuntur, sic quoq; ex Cinnamomum, cujus oleū cor roborat, prostratasq; vires reficit: ex Nuce moschata, Pipere, quorū olea assumpta, vel admota, imbecilliori ventriculo conducunt, matricemq; confortant: & ex Caryophyllis eliciés olea, quæ una prorsus & eadem methodo cum aqua destillantur, ipsique supernatant: separantur ante per infundibulum. solum oleum Caryophyllorum fundum petit. Quoniam est inter reliqua minùs aëreum: aquam tamen membrosum pellit, & melancholicum purificat sanguinem, & cōvenit imbecillitati visus, si hujus guttula una, aut altera manè primo vinihaustu assumatur. *Quercetanus.*

A

Oleum Caryophyllorum.

Oleum Caryophyllorum paratur, ut oleum de baccis Juniperi. Multò citiùs & faciliùs oleū habebitur, si cū aquis distillatio fiat, ut pluviali, vel lacustri, aut aliis mollioribus. * Calidum est & siccū, tertio gradu: confert stomacho, hepati, cordi, diarrhϾ à causa frigida, & stomachi morbis omnibus frigidis. Spiritus melancholicos dissipat, & clarificat crassos. Omnes virtutes habet Balsami. Extrinsecus vulnera recentia sanat: vulnerum sanguinem fluentem & aquam sistit. Intrinsecus partes naturales confortat, sanguinem melancholicum purgat, confortat cor & caput: præsertim convenit vertigini & debilitati visus, si manè tres vel quatuor guttæ à jejunis in cochleari cum offa aut vino sumatur: iterum colicæ & uteri passionibus, eodem modo sumptum. Tabellæ ex eo paratæ, maneq; & serò comestæ, capiti conferūt robur, & catharros sistunt *Euonymus.*

B

C

Oleum Macis.

℞. Macis quantum sufficit.

Contunde, macera in aqua fontana quanta sufficit: deinde in cucurbita vitrea, vel vesica ærea per aquam frigidam (ut vinum sublimatum) destilla: & ita cum aqua ascendet oleū, quod postea separabis. * Calidæ est facultatis: ideoque commodus ejus usus est in colica à causa frigida, & à catarrho in capite descendente: confortat cor, ventriculum, & matricem In tremoribus cordis ex timore, aut ex vesicæ obstructione, aut matrice maximum auxilium præstat: valet in stranguria, & quicunq; à frigiditate ortum habuerint, morbis. Possunt ejus tres vel quatuor guttæ per os sumi in cochleari ferreo cum offa, aut in primo haustu vini. *Euonymus.*

D

Oleum Nucis moschatæ.

E Oleum Nucis moschatæ eodem modo fit, ut oleū Macis.* Ventriculum frigidum calefaciendo roborat, superfluosq; ejus humores consumit & inflationem tumoremq; prohibet: flatus discutit: colicos dolores sedat: oris halitū commendat: vesicæ affectibus succurrit, trium aut quatuor guttarū instar ex primo cochleari jusculi, aut vino Cretico assumptum. *Andernacus.*

Oleum Nucis moschatæ, aliter.

F ℞. Tertiam vel quartam partem Aquæ vitæ destillatæ, & Nuces moschatas minutim cōscinde: imponantur bociæ omnia, ita ut per tres digitos Aquę vitę, Nucis moschatę partes coopeniantur: relinquantur in infusione horis viginti-quatuor, & Aqua vitæ colorē flavum acquiret, quam in aliud vitrū effunde: tunc aliam Aquam vitæ de novo affunde, ut prius, idq; repetito toties, quoad colore nō inficiat Aquam vitæ. Quo facto, Aquā vitæ sic coloratam omnem, in bocia, in balneo Marię secundùm artem distilla, ut ascendat Aqua vitæ, & oleum Nucis moschatæ remaneat

remaneat in priore bocia in fundo: & sic habebis oleum Nucis moschatæ paratum. Eodem penitùs modo, potest ex omnibus aromatibus oleum destillari. *Euonymus ex quodam incerto.*

Aliter.

℞. Nuces moschatas quot voles, pulveriza, & affunde duas mensuras aquæ simplicis: pone in cucurbita vitrea, luto sapientiæ optimè perlutata, ut solent ii cucurbitas perlutare, qui aquam fortem parãt: postea capitello imposito, eodem luto perluta, similiter & recipientem (tantùm in junctura) ne spiritus evanescant. Tum ita ad ignem pone, & primò fac ignem lentum, secundò majorem, tertiò fortem, eo modo, quo solent aquam fortem distillare: & habebis oleum optimum, supernátans aquę in recipiente, quod collige, & est magnæ virtutis. *Euonymus.*

Oleum Maceris.

℞. Maceris quantum videbitur, pistetur grosso modo, & maceretur in aqua rosacea tamdiu, quoad facultates Maceris penitùs aqua extraxerit. Tum accipe Amygdalas decorticatas cultro: incide leviter, easque in prædictam aquam impone, ut odorem & saporem Maceris imbibant, tum exiccentur seorsim: quibus exiccatis, rursus in eandem aquam ponantur, denuoque exiccentur: idq; est quater iterandum. Tum demum oleum exprimẽdum: quod ubi expressum fuerit, in Sole rectificetur. Et hoc quoque modo multa alia olea non incommodè fieri possunt, ut ex Moscho, Ambra, Belzoino, Storace, Cinnamomo, Caryophyllis. *Euonymus ex libro manuscripto.*

Oleum Piperis.

Oleum Piperis eodem modo fit, quo oleum Macis & Caryophyllorum. * Omnibus facultatibus, quibus & ipsum Piper, præditum est: nisi quòd ignea illa vis, quam linguæ imprimit Piper in oleo ejusmodi non sentitur. Est enim oleum Piperis nihil aliud, quàm elementum aëreum, separatum à reliquis elementis, quemadmodum etiam in oleo Vitreoli & Sulphuris distillato, idem probavimus. Eodem planè modo oleum Piperinum, à suo igne est separatum, & majoribus facultatibus ipso Pipere constat: penetrandi facultatem habet eximiam. In colicis, & partibus multa tenaci pituita & lenta repletis, dantur duæ vel tres ejus guttæ cum jusculo, ad incidendã eam, & dissipandam. Exhibui (inquit quidam) in tertiana febre, post purgationem, & venæ sectionem, dando hujus olei guttas tres, cum ℈ j. Myrrhæ, duabus horis ante paroxysmum, frigus & tremorem, ipsamque etiam febrem prohibuit invadere, si non prima vice, at saltem secunda. Cæterùm ℔ j. Piperis dat ℥ ß. olei. *Euonymus.*

Essentia sive oleum Croci & Camphuræ.

Croci essentia, quæ ad omnes roborandos spiritus conducit, fit cum vini spiritu, qui super

A ipsum injici debet toties, donec tincturam totam attraxerit, & remaneat terra subalba, cui calcinatæ priùs, ut decet, indas essentiam extractam cum suo menstruo, omniaq; circulato in balneo Marię, tum demum pelle per cineres. Quo facto, separa vini spiritum in matratio, & in fundo remanebit Croci essentia, infinitas habẽs proprietates, si guttula cum liquore aliquo, vel jusculo, aut vino permisceatur: spiritus prostratos reficit, & roborat mirum in modum. Sic elicitur

B essentia Camphuræ. *Quercetanus.*

Olea aromatum, lacbrymarum, lignorum & gummi.

℞. Caryophyllorum pulveratorum ℔ j.
Aquæ simplicis, vel, quod melius est, Aquæ vitæ ℔ vj.

Infundantur in vas vitreũ ad digerendum in balneo vel fimo equino per quatuor dies: pòst apposito rostrato alembico cũ suo refrigerio destil-

C lentur ex artis præscripto: oleum autem ab aqua separetur per infundibulum, & ad usus servetur. Eadem methodo elicies olea Salviæ, Juniperi, Succini, Terebinthinæ, Myrrhæ, Thuris, Sarcocollæ, Mastiches, Euphorbii. *Quercetanus.*

DE OLEIS EX REsinis & gummi.

Oleum è Gummi.

Ut è Gummi oleũ eliciatur, accipito ad Gum-

D mi libram, Aquæ ardentis ℥ j ß & in vitrea cucurbita macerentur sub fimo diebus 4. vel 5. inde lento igne pileo cucurbitæ imposito, stillet oleum. Fieri etiam faciliùs posset cucurbita recurva. Alii ad ℔. Gummi, addunt Aquæ rosaceæ stillatitiæ ℔ ij. inde lutatis optimè rimis, destillant: primò enim exit aqua: aucto mox igne, oleum, quod alio vase excipitur. Sunt qui oleum Tartari, cum aqua rosacea pari pondere miscent.

E Hacq; ratione Ladani, Belzoini, Styracis & cæterorum hujusmodi oleo eliciuntur. In Styrace tamen Calamita, nõ clauduntur valorum rimæ, cùm in destillando respiratione indigeat. Quandoque etiam plura commiscentur, & oleum optimum emanat. Nec desunt, qui gummi tuso, aquam ardentem addant, sive aquam mellis, acetùmve stillatitium, aut aquam communem sexies destillatam, sic ut quatuor digitis pulveres superet. Duabus diebus aquæ tepentis balneo

F macerant: inde aquam inclinato vasis ore, excolant, aliamq; superfundunt, id toties repetentes, dum aqua nullum ampliùs colorem contrahat. Omnes hæ aquæ coloratæ simul commiscentur in vitrea matula, pileoq; rostrato imposito, eodem balneo destillat aqua, & in fundo vasis oleum remanet: quòd si fortè tenacius esset, quàm velles, superfusa denuò illi aqua, quã extraxisti, destillet. Evadet enim fluidum, ceu oleum Olivarum. Cùm Gummi quovis miscent alii sal tartari æquis portionibus: inde fimo, aut balneo ad tres dies macerant: mox igne cinerum, vase re-

curvo oleū elicitur. His modis extractum, oleum A Thuris, vulneribus conducit, partium nervosarum, ac membranarum, ligamentorumq;. Quod verò ex Aloë, vulneribus capitis & pectoris optimum est. Ex succino doloribus colicis, atq; uteri, cæterisq; frigidis affectibus cōducit. Est enim perspicuum, aureoq; colore, ita caliditissimum, & cum tetro odore sit, ad excitandos epilepticos & soporosos utiliter adhibetur. Qui è Sagapeno & Galbano destillat, liquorem, cicatricem extenuare, ut vix appareat, si in vulnere ponatur, scribūt. B Qui omnium simul oleū cuperet, curandis vulnerib. aptissimum, idq. citò, ea contūdat, agiretq; cum quarta parte Ceræ virgineæ, retortaq; parva cucurbita, igne cinerum destillet. Mirificum enim oleū manabit ad omnia ulcera ferè ac vulnera. È Myrrha quod elicitur oleum, opobalsami vires supplet in cōficienda theriaca Andromachi. *Rubeus.*

Aliter.

Nonnulli qui dura Gummi distillant ut Thus, C Mastix, Myrrha, duplum addunt Aquæ vitæ, & olei Terebinthinæ quadrantem ad gummi: & balneo maris decem dies macerant, aut fimo equorum. *Heurnius.*

Oleum Mastichis.

Mastiche primùm in vino coquitur: deinde reponitur, maceraturq; ex eodem per dies aliquot: postea ampullæ erectæ, luto diligenter oblitæ inditur, oleumq; & aqua per operculum ex nudo igne proliciuntur. Hæc denuò cucurbitæ vi- D treæ imponitur, & in balneo Mariæ distillantur, dum aqua ab oleo sejungatur: hoc deinde per cineres calidos à crassiore materia separatur, tandemque effluit tenue, flavum & subtile: tandem quod crassius existit, a fæcibus suis in arena evocatur, & in Solis calore corrigitur. Nobile est oleum propter vim penetrandi, qua omnia membra reficit: stomachum corroborat, ejusq; concoctionem juvat: viscerum inflammationibus convenit: abscessus lenit: dolores sedat: omnes E denique nervos confirmat. *Andernacus.*

Aliter.

Oleum è mastiche fit per descensum in retorta, ita ut ignis suprà infraq; sit, & habebis oleum mastichis, quod postea rectificetur. Augustæ Vindelicorum quidam distillat, accipiēdo Mastichē integram & solam in retorta lutata, usq; ad partem eminentem extra fornacem, quæ quatuor ventilia habet, & superiùs tegatur, lento igne destilletur. * Balsamum est mirificum ad vulnera. F *Euonymus.*

Oleum Mastichis & Thuris.

Reducatur ℔ j. Mastichis in pulverem, quem indas vasi vitreo, superfundendo aquæ cōmunis distillatæ, & aquæ vitæ ana ut supernatent quatuor digitis, occluso vase, putrefiant in fimo per aliquot dies, pòst distillentur sepeliendo alembicum intra arenam, aut batrituram ferri, dando ignem per gradus: primò distillabit cū menstruo oleum flavescens: illud seorsum reserva, & augendo ignem prodibit oleum rubicundum: tum demum fortiori igne, crassum & adustū sapiens. Quod si cum vini spiritu à priori separato circuletur, & rursus distilletur, tum habebis verum oleum, affectibus externis utilissimum, præsertim ad corroborandum ventriculum & intestina imbecilliora. Oleum autem flavescēs, quod primò distillatum est, exhibetur cum vino, aut proprio decocto, ad eosdem affectus, & ad defluxiones prohibendas. Separatur facillime tota aqua vitæ, & potest ablui oleum, si velis. Et si timeas empyreuma illius, cum aqua Rosarum, aut simplici, præstantissimum parabis medicamentum. Et ex ℔ j. elicies hac via olei puri ℥ x. Sic ex Thure oleum facies vulnerarium. *Quercetanus.*

Oleum Thuris.

℞. Thuris in pulverem redacti ℔ ß. Ampullæ orificio magno præditæ indatur: deinde vitrum calicis modo formatum, quali in potu quotidiano uti consuevimus, imponatur, ut in medio ampullæ consistat, idemq; aqua calida impleatur: postea operculum in vertice perforatum applicetur: cujus foramini infundibulum coaptetur, & oleum commissuris oblitis evocetur. Inter distillandum verò aqua calida per illud in vitrum, quod dixi, guttatim stilletur: ita tamen, ne hoc repleto, ita effluat. atque sic cum aquæ vapore oleum simul ascendit suavissimum, & odoriferum, odore Thuris, quod alioquin sine hoc vapore pessimè olet. *Andernacus ex Euonymo.*

Oleum Myrrhæ.

℞. Myrrhæ electæ, & non adulteratæ ℥ vj.
Aquæ vitæ sine phlegmate ℥ xij.

Hæc duo in bocia vitrea conjunge, quæ in fimo equino calido diebus sex quiescat: postea distilla in balneo, usquequò aqua tota ascenderit, tum in fundo bociæ videbis oleū Myrrhæ, quod per pannum lineum est colandum, sicq; servandum. * Virtutes habet balsami: nam cōservat & tuetur à putrefactione omnia ea, quæ ei imponuntur. similiter faciei inunctum, pulcherrimam conservat, & faciem juvenilem cōciliat: vulnera citissimè consolidat, & omnes alios morbos internos curat, exhibendo per os ℥ ij. ad aurium surditatem, &c. Ad faciei splendorem & colorem conservandum sic est procedendum. Fiat decoctum urticæ in aqua communi, & dum ebullit, vapor in faciem recipiatur, ut sudet: postea exiccetur optimè: & postea statim unge faciem oleo Myrrhæ. Et hic modus est servandus in inungendis manibus, pectore, & aliis partibus. *Fioravantus.*

Aliter.

℞. Myrrhæ in pulverem redactæ q. s. include induratis ovorum aluminibus, abjecto vitello ac iterum sectas partes committe: crati impone, vel stanneo in vase foraminibus pervio, & cellæ include. Manabit liquor oleosus, qui vitro exceptus, & cum Aquæ vitæ pari quantitate remixtus, in equino fimo digeratur menses 3. vel 4. hinc vitro inclinato effundatur liquor, quod crassamētum restat balneo maris imponatur, ut evanescat quicquid Aquæ vitæ inest, vel liquoris

ab ovo

ab ovo eliquati: etenim in fundo remanebit oleum Myrrhæ. Hoc Anchusæ radice admixta vehementiùs enitescit, ac guttulis aliquot affusis olei Salviæ, Caryophyllorum, vel Cinnamomi gratum odorem afflabis. *Heurnius.*

Aliter.

Qui in theriaca & cæteris antidotis vice opobalsami oleo Myrrhæ utuntur, il sic illud conficiunt: Myrrham optimè tusam, in massam cum succo Rosarum cogunt, & loco calido, duobus diebus, totidemq; noctibus macerant: inde vase vitreo, stipatis diligēter rimis, sabulo optimè circundato, destillant, igne satis valido: exit primò aqua, colore flavo, odore Myrrhę, & ubi inferior siccari humiditas incipit, minuitur ignis, ne tetro odore inficiatur. ubi refrixerint vasa, iterum repentis aquę balneo destillatur, & oleum elicitur, quoad ulcera colli vesicę, derugandamq; faciem utuntur. *Rubeus.*

Aliter.

℞. Myrrhæ, Aloës, Styracis utriusque ana ℥ j.
Mumiæ, baccarum Lauri ana ℥ ß. medioctiter terito, & in alembico vitreo lento igni destillato: eoq; liquore utitor ad cicatrices, post vulnera, reparandas. *Ant. Chalmeteus.*

Oleum Myrrhæ, Sarcocollæ Cancami, Styracis, Belzoini, & Euphorbii.

Ex Myrrha, Sarcocolla & Cācamo, sive Lacca, quæ vulneribus consolidandis, & carne replendis conducunt, parantur etiam præstantissima, variaque Balsama vulneraria, cum oleo Terebinthinę & Hypericonis. Item facies olea ex Styrace Calamita & Belzoino, quod prodest ischiadicis. Eodem modo oleum Euphorbii, quod cerebri & nervorum affectibus multùm conducit, surditati, aurium tinnitui, paralysi, tremori, spasmo: cujus præterea, si guttula cum convenientibus immittatur naribus, pituitam elicit. *Quercet.*

Oleum Succini.

Succinum modicè conteritur, & ampullæ incurvatæ (Retortam vocant) into probe obductæ imponitur, silicibus parvulis interim commixtis: hæc deinde in fornace locatur deorsum vergens, & oleum igne mediocri extructo elicitur. hoc postea aceto calido perfunditur, & ex cineribus calidis, vel arena per retortulam rursus evocatur. Alii panis cibarii crustam vesicæ primùm induunt: deinde succino injecto acetum affundunt: postea ex igne distillant, & a fæcibus sejungunt. Alii succinum in pulverem redactum ex vino stillatitio macerant in cineribus calidis, mox extillant: tum rursus fundunt: idq; sæpiùs repetunt, donec in fundo oleum appareat. Alii, licet nunc per descensum, nunc his, nunc aliis instrumentis eliciant: tu tamen si diligentem igni curam habueris, juxta illum quem antea recitavimus modum, oleum odore, sapore & colore præstantissimum parare poteris, quod ipsum succinum longè viribus superat.

A Unciæ sedecim succini dant ℥ x. olei. * Capitis affectibus, nervorum resolutioni, morbo attonito & comitiali occurrit, guttæ unius instar manè ex aqua Betonicæ, Lavendulæ, vel Tiliæ potui sumptum: ab omni veneno & aëre pestilenti præservat, naribus inunctum, vel medicamentis in id idoneis commixtum: singulare est remedium in renum & vesicæ morbis discutiēdis, calculis educendis, urinariisq; meatibus reserandis, ex vino Malvatico, aqua Petroselini, vel simili

B humore exhibitum: colico morbo medetur: uteri strangulatui prodest, naturalibus illitum: fœtum evocat, partumq; facilem reddit, si gutta ejus ex aqua Verbenæ parturienti propinetur: omnes corporis facultates imbecilles reficit, roboratq;: humores consumit, & cerebrum cōfirmat, aperitq;: unde oleum hoc, medicinis ad capitis defluxiones feliciter, sicut & aliis corporis partibus inscriptis, miscetur. *Andernacus.*

Oleum Caphuræ.

C Caphura in aqua calida dissolvitur, & oleum quod supernatat, sejungitur: hoc vitro imponitur, vinoq; stillatitio perfusum in balneo digeritur: tandem igne distillatur. Alii ova ad duritiem usq; percoquunt, & vitellis exemptis, Caphuram non adulteratam includunt, reconduntq;, & in cella vinaria suspendunt filo, ut oleum in vas subjectum defluat. * Datur ex humore idoneo ad febres ardentes, continuas, pestilentesque, &

D laterum inflammationes: extrinsecùs expurgandis curandisque ulceribus malignis cum oleo Caryophyllorum, aut baccarum Juniperi utiliter adhibetur. *Andernacus.*

Aliter.

℞. Oleum Amygdalarum dulcium, cui misce Camphoram, & in massam coge, Sole digeratur: hinc exprime oleum, cui Spiritus vini affundes quaternùm digitùm altitudinem, & octo dies alembico cæco digeratur. Hinc favillis fumigatur

E Spiritus vini: etenim fundus retinet oleum Amygdalarum. Tandem tum eliquatum vini Spiritum, repente balneo auferes: nam fundus tenuissimum oleum habebit. *Heurnius.*

Oleum Belzoinum.

℞. Aquæ vitæ,
Belzoini pulverizati ana partes æquales.
Ponantur in retortam latam, & unà cum suo capitello in junctura clausam, distillentur in cine-

F ribus lento igne, quoad extracta fuerit aqua: quæ reservanda est ad suos usus. Postea fortificetur ignis paulatim, ubi oleum apparuerit, magis magisq;, usquequò totum oleum extraxeris. Tandem in fine sequetur gummi quoddam, instar mannæ. quod valet ad faciendam aquam odoriferam, una cum aqua puteali, aut Rosarum *Fallopius.*

Aliter.

℞. Belzoini ℔ j.
Pulveriza subtiliter: pone in alembicum ad distillandum: tunc affunde pulveri, aquę Rosarum

℔ ij. obtura diligenter alembicum, & lento igne A subtus accenso primò, quoad aqua cœperit distillare, deinde augmentetur paulatim, usquedum oleum conspexeris. Quo apparente mutetur recipiens, & fortiori igne elice oleum, quod in Sole rectificandum. Eodem penitùs modo distilletur oleum Styracis calamitæ & liquidæ. *Euonymus.*

Aliter.

℞. Beniovini contusi ℥ vj.
Styracis calamitæ ℥ j.
Ladani ℥ ß.
Nucis myristicæ ℥ ij.
Moschi G. iv.
Aquæ vitæ ℥ ij.

Fimo macera, ac destilla oleum: omnes vites firmat. *Heurnius.*

Oleum Ammoniaci.

℞. Gummi Ammoniaci quantum sufficit.
Dissolve ex vino stillatitio, vel ex aceto: deinde lapillis injectis per cineres aut arenam distilla: postea corrige. * Valet ad tophos podagricos discutiendos. Sic etiam paratur ex Colophonia, vel pice. *Andernacus.*

Oleum Ladani.

℞. Ladani pulverizati quantum sufficit.
Pone in vas cupreum instagnatum: cui admisce aquæ Ros. ℔ j. vel ℔ ß. pro quantitate Ladani, & olei Amygdalarum dulcium medietatem. Postea capitello ejusdem materiæ cooperi vas, & D claude juncturam: & sic in fornace ebulliat aliquandiu: id quod tuo relinquendum judicio est: prout enim multa fuerit materia, ita etiam diutius erit coquendum. Antequam auferas materiam, refrigetare permittito, ac tandem serva. Quò autem meliùs conservetur, adde aliquid aluminis usti, aut ambræ. *Fallopius.*

Oleum Terebinthinæ.

Oleum Terebinthinæ per cineres ex ampulla erecta, non alta nimis, vel ex incurvata potiùs optimè distillatur, addita arena lota, ne ebulliat. Alii Terebinthinæ libras tres, Salis manipulum, & Vini stillatitii modicum priùs macerant: deinde distillant. * Frigidis nervorum affectibus, ac omnibus ægritudinibus frigidis ac flatuosis convenit: in asthmate & anhelitus difficultate mirificum est, si duæ drachmæ singulo manè sumantur. Est & in empyemate proficuū, & in omni prava thoracis affectione ex pituita: colicis etiam doloribus & omnibus flatuosis convenit, cicatrices decorat, & corrigit. Penna illitum naribus valet ad scabiem, & rimas earum: cerebrum hoc modo calefacit, & pituitam absque sternutamentis detrahit: sanat & rimas uberum in mulieribus. Ad memoriam, surditatem & spasmum principatum obtinet. Ut vulnera citissimè consolidentur: recipe oleum Terebinthinæ, & calefactum juxta ignem, commisce ei viridis æris partem æqualem, & serva usui. *Andernacus & Euonymus.*

Aliter.

℞. Terebinthinæ ℔ xij.
Aquæ fontanæ ℔ xxx. (ne urantur spiritus) ex organis Aquæ vitæ eliquetur oleum. Lentè exardescat primò ignis: unam olei libram præbent libræ quatuor: etenim quod relictum fuerit, ilicò antequam refrixerit, in aquam frigidam effunditur, ac in Colophoniam abit. Hæc in oleū vertitur hac arte: Libra ejus remisceatur unciis duabus Butyri, ac tenui igne liquantur, inditaq; B retortæ extillantur, efficietur oleum rubrum, ac parum fæcis restibile erit. *Heurnius.*

Oleum Terebinthinæ aliter.

℞. Terebinthinæ claræ, quantum videbitur: & pro qualibet libra accipe Cineris è ligno duro ℥ iij. & in retorta fornaci accōmoda. A' principio fiat ignis lentus, ad humiditatis distillationem: postea augeatur ignis ad olei destillationem. * Vulnera simplicia intra horas 24. sanat. C Valet nervis contractis à frigiditate, accipiendo ℥ j. cum vino: urinam movet, & omnes dissolvit corporis ventositates. Punctiones lateris curat: mirabiliter febribus pestilentib. confert eodem pondere, per os accipiendo: & ungendo stomachi orificium, digestionem promovet. *Fallopius.*

Aliter.

℞. Terebinthinæ ℔ ij. inde retortæ, ac quartam saltem partem ejus impleat. arenæ siccissimæ ℥ iix. sensim foco calefcant, nec effervescāt. Primò, limpidus ac acidus liquor fluet. Secūdò, oleum limpidum, aqueo candore. Tertiò, fulvum manabit, majori vi ignis tollendum. Quartò, æstu foci, stillat etiam rutilans, plurimum olei Terebinthina fundit. Sed usui interno melius id, quod ab affusa aqua elicitur. Similiter ex qualibet Resina elici potest. *Heurnius.*

Aliter.

Maximum secretum est apud quosdam oleum E ex Terebinthina extrahere absq; periculo effusionis: ab effusione enim ingentis incendii est metus. Destilletur itaq; in vesica ænea, semiplena aqua, ut aromata exstillantur. album lucidit oleum: sed cinis unde Sapo coquitur, vocant *Vueasche*, remisceri debet. Hujus enim duo vel tres manipuli aquæ injici debent, in qua distillari debet Terebinthina. *Idem.*

Aliter.

F Oleum Terebinthinæ elicitur levissimo etiam calore, præsertim per balneū vaporosum, quem ego distillandi modum magnopere probo. Hoc oleum est calidū, ac tenue aliq; penetrans, plus quam ipsa Terebinthina: frigidisq; nervorum & articulorum affectibus medetur. *Quercetanus.*

Oleum Colophoniæ, Picis, & Hederæ.

Olea quæ ex Colophonia & Pice parantur, valent ad eosdem affectus, ut Terebinthinæ oleum. Fiunt autem, ut oleum Ceræ. Sic etiam ex Hederæ

Hederæ lachrymis oleum elicies, ad urinas potenter movendas. *Idem.*

Oleum Bdellii, & reliquorum gummi.

Ex Bdellio autem sic oleum parabis: Bdellium teperetur in aceto destillato per duodecim horas, ut totum dissolvatur. Quo facto, per setaceum transcolctur, & reponantur ipsius fæces. Quod purum est, inde retortæ vitreæ, addendo pulveris silicum calcinatorum mediam partem, & apposito recipiente, dabis ignem per gradus duodecim horarum spacio: atque inde prodibit oleum efficacissimum. Sic de Ladano, Galbano, Opopanaco, Sagapeno, & Ammoniaco, olea conficies, quæ podagricos tophos emolliunt, & durities omnes hepatis, lienis & exterorũ membrorum potenter dissolvunt, si simul omnia vel distillentur, vel per se singula præscripta methodo parentur. *Quercetanus.*

Oleum ex gummi compositum, optimum.

℞. Belzoini contusi ℥ vj.
Styracis calamitæ ℥ j.
Ladani ℥ ß.
Nucis Moschatæ ℥ ij.
Moschi G iv.
Aquæ ardentis ℥ ij.

Macerentur fimo: & inde eliciatur oleum, igne primùm moderatissimo, mox auctiore, quod odoratissimum est, cerebrumque & cor, ac stomachum plurimùm roborat, & ignavam excitat Venerem. *Kubeus.*

DE OLEIS EX liquoribus.

Oleum Vini.

Albertus Magnus lib. 4. Meteor scribit, quod scilicet, ubi pars aquea è vino educta est, remanent partes terrestres vini, infusę humiditati pingui oleagineæ: & si substantia illa ultrà sublimetur lento igne, egreditur oleum.

Oleum Vini, aliter.

Ex vino per reiteratas destillationes, & phlegmatum separationes oleum spiritui supernatans elicitur, multis rebus conducens, & corpora priùs, ut decet, calcinata solvens, si in proprio sale feminetur, digeratur & inde tandem destilletur. Aliud autem vel proprio eorum sale, vel melle acuitur, aptiusq; ad solvendum redditur. *Quercetanus.*

Oleum Aceti.

Destillato aceto per alembicum, resident fæces ipsius in fundo vasis: quæ priùs igne violentissimo exiccatæ, si repellantur per retortam, exibit oleum rubicundissimum, & acerrimum. *Quercetanus.*

Oleum Sacchari Mercuriale.

℞. Sacchari, Herbæ Mercurialis ana partes æquales.

A Contundatur herba cum sacchato optimè: & in curva cucurbita octo diebus macerentur: inde duplici vase destillentur. Manat enim oleum album, quod optimum colorem faciei conciliat, epilepsiæ conducit, si quadraginta diebus, quotidie manè ʒ j. exhibeatur. Quod si cum Castoreo sumatur, nervorum contractiones removet cujuscunque loci: sanat quoq; stuporem membrorum, visus hebetudini confert, in oculis positum. *Kubeus.*

B

DE OLEIS EX metallicis.

Oleum Auri.

Aurum per acetum in succum solvitur, separaturque: deinde maceratur in succo Chelidonii, & aqua vitæ præparata: postea per balneum, extillatur, dum in fundo oleũ crassum resideat. * Hujus grana decem ex aqua vitæ dantur. *Andernacus, ex Paracelso.*

C

Aliter.

Aurum per regale cæmentum ex plumbo in calcem redigitur: deinde purgatur, postea horis viginti quatuor in aqua vitæ digeritur: atq; tunc oleum provenit, præstantissimum Chemiæ magisterium. *Paracelsus.*

Oleum Auri egregium.

D Folia auri macerata in succo Limonum (an & aceto, præsertim destillato?) & aqueo humore distillatione detracto (quid, si Margaritæ & Corallia addantur?) remanet in fundo quasi butyrum. Id vino mistum, aureum colorem ei conciliat, & acetosum facit. * Mirificè putredini resistit. Purgat etiam multos, & sudorem movet: prodest leprosis, & qui inunctionibus Mercurialibus ab istis hominibus, qui imperitia pecuniam lucrantur, sunt perditi. *Gesnerus.*

Oleum Auri, aliter.

E Quod ad oleum auri attinet, potest & alio ingenio haberi. Nam in aqua ardente, quam acriorem efficaciorem q; reddiderit sal è fæcibus vini, seu aquæ vitæ in sublime elatus, dissolvitur aurum, in calcem redactum, sic ut aqua videatur perspicua: hanc tepentis aquæ balneo, aut fimo, per mensem coquunt, & circulo agunt, dum aurum in fundo ascenderit, perinde ac calx, quam, detracta aqua, fimo equino dissolvunt, id toties F repetentes, dum nõ ampliùs cogatur, cujus non est dubium vires esse plurimas in tuenda valetudine, roborandoq; corde, & adversùs venena, si rectè adhibeatur, ajuntque his, qui elephantiasi laborant, plurimùm prodesse. *Quercetanus.*

Aurum potabile.

Aurum in folia redactum cum aceti spiritu distillatur, separaturque, & ex aqua vitæ præparata, per mensem digeritur; dum siccus appareat. * Hujus scrupulus ex spiritu, vel humore alterius rei propinatur. *Andernacus.*

Idem aliter.

Auri per regale cæmentum sive stibium purgati lamellæ, ex viridi salis liquore in pulverem resolvuntur: is deinde aqua pluviali stillatitia tamdiu abluitur, donec nulla ampliùs salsedo subesse percipiatur. Aut si celeriùs idem expedire cupias, auri laminæ cum plumbo in lamellas redactò obteguntur, & per horas 24. cæmentantur, ut vocant, læviganturque, dum calx auri subtilissima fiat. Postea tantum spiritus vini super totum pulverem, vel calcem repurgatam funditur, quantum sex digitos transversos superemineat: ac juncturis vasis probè oblitis macerantur in aqua temperatè calida, sive balneo Mariæ, diebus viginti, aut triginta. Tum liquor citrinus, relicto in fundo vasis pulvere candido, effunditur, & spiritus vini ex ampulla vitrea per operculum à flavo auri liquore modicè ex balneo separatur. Postremò idem liquor auri extractus, ad summum usque gradum elevari, hoc est, quinquies per ampullam incurvatam urgeri debet: atque tunc quinta auri essentia absolutè parata dicitur, summum Chymicorum mysterium. *Andernacus, ex Paracelso.*

Aliter.

℞. Limaturam auri purissimi, & combure in furno reverberationis in sulphure & argento vivo, & extingue cum aceto vini destillato, & cola acetum. Hoc fac toties, donec totum solvatur, deinde destilla acetum, & solve aurum in furno, & congela. Hoc fac toties, donec non congelatur. Et pone in unam unciam auri mellis libram unam destillati, & misce ut dictum est, & erit bonum ad omnes infirmitates corporis humani. Eodem modo fac de lapidibus preciosis, non ponendo argentum vivum, sed sulphur tantùm. *Ex libro manuscripto antiquissimo.*

Aliter.

Sunt, qui succum Limonum perspicuum cum melle ac sale miscentes, tandiu fervere sinunt, dum spuma omnis è melle abierit, idque destillant, aucto ad extremum igne. Fæces vitrariorum igne, aut hujusmodi fornacum, tribus diebus in calcem redigunt: mox conterunt, illisque tertiam partem mannæ, & sacchari candi addunt, superfusaque quam extraxerant aqua, & aquæ ardentis optimæ duplo, stipatis optimè rimis, moderato igne destillant: mox auctiore igne, quicquid elici potest, detrahunt. Hujus aquæ stillatitiæ partem, auro in calcem redacto, affundunt, mox destillant: denuò partem aliam aquæ superfundentes, & detrahentes, dum tota aqua destillatione excepta sit: quo tempore tota simul ipsi auro imponitur, maceraturque tepente balneo ad viginti dies: mox destillatur, & in fundo liquor auri videbitur. Qui si fortè crassior fuerit, aqua eadem denuò superfusa, ac destillata, tenuior evadet, præsertim si id pluribus vicibus repetatur. Quod autem de auro dictum est, idem de argento dictum puta. Porrò si rectè conficiatur Aurum potabile, mirabiles utilitates

A affert. Nam tenuitate substantiæ solidas fibrarum partes altiùs penetrare potest, & per omnes expandi: sinceritate verò temperamenti, calorem nativum excitare, ac tueri, densitate, ac tenacitate, humidum radicale, ac primogenium solidius & fortius reddere, ne citò absumatur. Cùm enim longitudinis vitæ causa sit calor multus, itemq; temperatus, nec non & primigenium ipsum humidum, solidum ac copiosum, nulla ratione iis consuli meliùs potest, quàm ipsis auri
B qualitatibus. *Quercetanus.*

Aliter.

E melle, cucurbita vitrea, pileoque rostrato, aquam elicias, ut moris est, fæces verò in calcem redigas, mox in pulverem: inde aquam ardentem optimam, acrioremque redditam solutis in ea fæcibus vini, in sublime elatis, ut inferiùs docebo, affundas ipsi pulveri, sic ut quatuor digitorum spacio superet: positaque in te-
C pentis aquæ balneo cucurbita, totum dissolvetur: quater aquam destilla, semper aquam denuò fæcibus, si in fundo remanserint, affundens, habebisque aquam optimam, quam cum aqua prima mellis conjunge, & denuò destillet. In hac destillatitia aqua solves aurum, in calcem cum hydrargyro adductum, ut dicemus: & cucurbitam locabis in tepente balneo, aut fimo, quatuor dierum spacio: inde eodem balnei calore bis destillet, totidemque vicibus igne cinerum
D vocato: nam cum aqua destillabit aurum, quod cogi ampliùs nullo ingenio naturali poterit: quod summum hac in re quæritur. Nam si aqua Cinnamomi & Endiviæ destillatitia, Cinnamomum, ac Endiviam, partes scilicet illorū tenuiores secum devehit: idemque de ea, in qua ferrum, aut aurum sæpiùs fuerit extinctum, quæ destillata, postea nunquam fæces aliquas derelinquit, & tamen eorum metallorum vires retinet, cur id in auro fieri non poterit, hac arte in maxi-
E mam tenuitatem adducto? Fæces autem vini magno artificio in sublime attolluntur. Ipsæ enim sive aquæ etiam vitæ, sæpiùs destillantur: inde ignis adhibetur vehemens, ut quasi in calcem adducantur: illis superfunditur aqua ardens, ut solvantur: atque id ter repetitur. Destillata deinde aqua vitæ, augetur ignis, & fæces ipsæ in sublime evolant, ad collum cucurbitæ, albæ, ut nix: è quibus parum ponas in aqua ardente, & majores vires acquirit, poteritq; cum fæcibus mel-
F lis conjungi, & illæ dissolventur: indeque accipiatur, quod perfectius est. Sunt etiam, qui è tartaro salem hunc albissimum educant, dum tartarum in calcem redactum, aquæ vitæ primæ destillationis solvunt, repetita sæpiùs destillatione: oleoque, quod tandem in matulæ fundo remanserit, aquam ardentem superfundunt, ac ter destillant, sic ut purissima tantùm pars accipiatur seorsum, quā deinde fæci ipsi, ac potiùs calci albissimæ paulatim combibendam infundunt, ut è siccata tandem fæce sal ad collum, ac latera matulæ ascendat vi ignis vehementioris. Sed de his

his tot dixisse satis sit. Aurum in calcem reducitur, malagmate ex ipsius foliis & hydrargyro conflato, diù agitando in vase ligneo, aut vitreo, modico mellis addito: mox vase vitreo, luto incrustato, vi ignis moderata, evolet hydrargyron, & in fundo remanebit calx auri. Hunc modum auri potabilis conficiendi, omnibus præstare crediderim, sed optimo artifice indiget, quique plura, quam hic scripsimus, cognoscat: cum tamen omnia invenerimus. *Hieronymus Rubeus.*

Aliter.

Aurum potabile aceto quoque stillatitio conficitur. Ipsum autem acetum, antequam destillet, bulliat, duo ejus medietas absumatur: postea bis térve destillet, mox addatur Euphorbii in pulverem redacti, octava pars, ac iterum destilletur. In hoc aceto extinguatur auri calx, igne reverberatorio candens: statimque vas, in quo acetum est, diligenter operculo contegatur, ne quid exhalet: ubi autem refrixerit, acetum detrahatur, mox auri calx candens denuo in eodem aceto extinguatur: idque toties repetatur, dum acetum optimè redditum sit ipso auro prægnas: tum novum acetum capias, in eoq; candentem calcem auri extinguas, donec eam auri partem solutam videas, quam postulas. Acetum hoc omne in unum collectum, ac perspicuum (si quid enim crassioris fæcis in fundum demittetur, nequaquam accipiendum est) tepente balneo destilles: & in fundo cucurbitæ remanebit aurum, instar mellis: cui communem aquam stillatitiam affundes, aut rorem destillatione exceptum, qui melior habetur, ea quantitate, ut totum aurum in ipso dissolvatur, quod noveris, cùm nihil petit fundum: tunc destilles aquam balnei calore, & in fundo cucurbitæ reliquus erit sal auri, qui in quocunque liquore facile dissolvetur, æquè ut sal communis. Atq eadem ratione ex omnibus metallis, ac vitro fieri sal poterit: cujus est in medicina usus. Quòd si salem hunc in oleum convertere velimus, ipsi denuò acetum suum affunditur, mox detrahitur destillatione: qua peracta, aqua communis stillatitia affunditur, mox detrahitur: inde ad acetum revertimur, mox ad aquam hac ratione progredientes, nunc acetum alternis vicibus affundendo, ac destillatione detrahendo, dum in fundo oleum maneat, quod verè oleum sit: cujus fuerit signum, si argenteæ lamellæ candenti impositum, non concrescat, ac potiùs fluat. Nam si concreverit, repetundum est aceti, & aquæ negotium: quod idem in argento, atque in cæteris metallis contingit. *Idem.*

Aurum vitæ.

Aurum vitæ fit multis modis. Calcinatum enim more spagyrico, levissimum, spongiosum, & quod reduci non potest, redditur: à quo cum aceto destillato elicitur semen, idque in balneo Mariæ: cujus vires circulationibus cum vini spiritu ita augentur, ut ad innumerabiles mor-

A bos sanandos propè incredibiles videantur. *Quercetanus.*

Idem, aliud.

Aurum in tenues bracteolas redactum calcinetur toties cum sale præparato (calcinatione philosophica) donec impalpabile reddatur. Salem ex alcoole Sole separato solutionibus tum ipsum rursus calcinato sale candidissimo, & saccharino: huic mixturæ affunde spiritus vini alcoolisati cum proprio sale, ut ex artis præceptis tra-
B ditur, tantum ut quatuor digitos supernatet: fac deinde ut accendatur, & exardescat vini alcool: hocq; sæpiùs reiterabis. Deinde novum affunde vini alcool, ac ritè & decenter omnia circulentur quatuor dierum spacio: tum demum separetur destillatione competenti menstruum: novumque rursus affundendo, totiesque circulando, & destillando, ut factum est priùs, donec auri tota substantia per alembicum efferatur. Separato menstruo, ut decet, remanebit in fundo Aurum
C vitæ arcanorum omnium summum & præstantissimum. *Quercetanus.*

Tinctura auri.

Tinctura Auri est ipsius color à corpore ita separatus, ut album omnino remaneat, fit autem ipsius præparatione per stybium, ut moris est, mortificatione reiterata per spiritū acerrimum, & sanguinem hydræ, ut in furno reverberii reddatur corpus leve, ac spongiosum, & irreductibile, quod rursus reverberatur, donec in purpu-
D reum prodeat colorem. Ex quo cū glaciati corneoli alcoole, ipsi quatuor digitos supernatante, in matratio hermeticè clauso, & per mensem in balneo digesto, separatur color, qui spiritui commiscetur: illoque separato, ut artis est, remanet in fundo optatus liquor, qui postea tandiu circulari debet, donec figetur. Hujus tincturę drachma una, mixta cum uncia una aquæ theriacalis optimę, ad scrupuli unius quantitatem ma-
E nè stomacho jejuno sumitur, continuandumq; est decem dierum spacio: hoc medicamentum diaphoreticum est, per sudores, superfluos & noxios expurgans universi corporis humores. *Quercetanus.*

Oleum seu liquor argenti.

℞. Salis nitri ℔ ij.
Terræ luteæ ℔ iv.

Miscentur, destillanturque, ut oleum salis viride, igne primùm modico, deinde paulatim adau-
F cto, donec spiritus promanare desierint. Hujus liquoris ℥ vj. super argenti purissimi, in lamellas redacti uncias duas funduntur, & vitro occluso in cinerem modicè calidum, vel Solem ponuntur, dum illæ exolvantur: postea quod solutum est, fæcibus relictis, in aliud vas percolando effunditur, & cum aqua pluviali stillatitia abluitur tandiu, quoad nulla amplius salis acrimonia percipiatur: hinc spiritu vini diluitur, rursusque sejungitur & exiccatur. Tandem aqua vitæ correcta perfunditur, & vasculo benè obturato, in loco calido per dies quatuordecim

digeritur, paraturque liquor ea ratione, qua ex auro. Aliàs argentum ad calcem reducitur: deinde ex aqua vitæ in viscosum succum redigitur: postea is balneo per mensem digeritur, usque dum liquor viridiusculus exurgat. * Singulare remedium in morbis ex cerebri inflammatione ortis, nervorum convulsione, morbo attonito, mania, insania: nec non lienis, jecoris, menstruorumq; vitiis, ex obstructionibus natis. *Andernacus.*

Oleum Argenti, aliter.

℞. Argenti calcinati quantum volueris: pone in acetum distillatum, & intra aliquot dies solvetur, & fiet cœruleum, tû lentè in balneo Mariæ evaporet acetum, & fiet oleum pulcherrimum. *Euonymus.*

Aliter.

℞. Lunam fulminatam, quam calcina quater cum aqua salis metallici crystallini, donec in corpus rursus reduci non possit: pulverem dulcoratum reverbera, ex quo extrahe proprium Alcali in balneo Mariæ, cum cœlesti menstruo (nobis sic dicto) & vini alcoole, omnia simul circula in pellicano, quindecim dierum spatio ad perfectam usq; graduationem: separato menstruo in balneo, remanet in fundo oleum Lunæ fixum: cujus exhibentur guttulæ duæ aut tres cum aqua florum Betonicæ, Salviæ & Melissæ, ad morbum caducum, & ad cerebri omnes affectus. *Quercetanus.*

Oleum Perlarum.

Margaritæ primùm in pulverem rediguntur, & vitro oris angusti induntur, perfunduntur aceto destillato optimo, ita ut hoc ad duos digitos supereemineat: deinde in cineres calidos ponuntur, donec solvantur, postea quod solutum est, in balneo extillatur ad siccitatem usque, & super calcem hanc unionum aqua pluvialis stillatitia funditur, rursusq; distillatur, dum omnis humor emanârit: tunc iterum affunditur recens aqua stillatitia, rursusque detrahitur ut antea: atque is labor ter quaterve repetitur, quoad nihil aceti subesse percipiatur. Tandem pulvis, sive calx unionum, aut in loco humido supra marmor dissolvitur, aut ex spiritu vini maceratur, distillaturque, dum in liquorem olei instar redigatur. * Hujus grana sena ex humore aliquo ad resolutionem nervorum, convulsionem, marcorem senilem, & phrenitidem dantur: corpus sanum conservat: læsum pristinæ sanitati restituit: lac muliebre emendat, augetq; naturalium partium vitia, & semen corrigit: abscessibus, ulceribusque ex dentibus, cancro & hæmorrhoidibus medetur. *Andernacus.*

Essentia Margaritarum.

Margaritas solves vera solutione cum prædicto menstruo: sed si eo careas, uteris acido menstruo Alcoolisato cum debita proportione vini spiritus etiam Alcoolisati, succo etiam Limonum & Berberis depuratis, filtratis, & præparatis, ut decet, eadem enim præstant. Ablutionibus auferes ex Margaritarum anima aciditatem, si aliqua remanserit ratione menstrui. Exhibentur autem hujus essentiæ grana duo, aut tria cum jusculo competenti, quod statim lactis instar dealbatur, ad cordis corroborationem, & vires reficiendas. Earum etiam essentia putredini cor obsidenti, pestique & venenis obsistit. Eadē ratione ex Hyacintho, Sapphyro, Smaragdo, Granatis, Sarda, id est, Corneola & Jaspide, essentiam propriam elicies, veramque ipsarum præparationem poteris assequi ad multos curandos morbos. Hoc etiam modo præparabis Spongiarum lapillos, lapidem Judaicum, Lyncis & Crystallos, ad calculos renum conterendos. *Quercetanus.*

Oleum Coralliorum.

Corallia eodem modo, quo Margaritæ in liquorem rediguntur. Alii vel uniones, vel Corallia minutim contusa in aqua ardenti, sive viridi salis liquore solvunt primis in calcem. deinde hanc abluunt stillando, donec nulla ampliùs salsedo percipiatur: postea pulverem vini spiritu excipiunt, & per balneum sexies aut septies refundendo abstrahunt. Alii Corallia in calcem subigunt: hanc resolvunt, & ex vini spiritu novies extillare sinunt, dum salis instar dissolvantur: quicquid autem in fundo remanet, id recenti vini spiritu perfundunt, & priore modo evocant, usque dum tinctura Coralliorum perveniat: quam ipsi Animam appellant, summum medicæ facultatis mysterium. * Omnes interiorum partium affectus radicitùs evellit, & corpus cœlesti quadam vi in temperatum habitum absolutamque & exquisitam commoderationem restituitur. Sic igitur quinta Coralliorum essentia quemlibet morbum comitialem à pueris, & ætate provectioribus in quinq; septimanis prorsus subtrahit. Sic etiam omne alvi profluvium à quacunque causa ortum, tam in pueris, quàm in adultis cohibet, etiamsi morbus ad extremum pervenerit. Ita sanguinem à quacunque parte manantem coërcet, quovis modo adhibita. Sic denique fluores uterinos quoscunque sistit, & ad probam naturæ temperationem reducit, ne quid mali recidivi in reliquis corporis partibus unquam, quemadmodum ex aliis medicamentis omnibus, consequatur. Ad hæc idem oculis superimpositum, eorū dolores sedat: defluxiones mirificè compescit, & pustulas discutit. Intra corpus sumptum eadem propemodum, sed non tam efficaciter præstat, ut tinctura: hæc enim decem guttarum instar ex liquore aliquo idoneo exhibita, mirabilia tam in vitiis, quam fœminis, junioribus & adultis efficit. *Andernacus.*

Oleum Coralliorum ad tremorem cordis.

℞. Coralliorum ℔ j.
Salis communis M ij.
Conterantur in subtilissimum pulverem, & in vitrum

vitrum ponantur luto munitum, ex sequenti descriptione Commune sume lutum, vel argillam, cineres ossium capitum animalium quadrupedum, limaturam ferri, vitrum pulverizatum, sal commune, cerussam, &c. quæ humectata misceto simul, &c. Lutatum vitrum cum sua materia ponas in cineres cupella contentos, ut nosti: succende primo lentum ignem, & augeto sensim, donec & spiritus & fumi se recipiant in vas submissum: & postmodum ignem urgeto vehementiùs, donec ampliùs nullus humor exeat. Hoc oleum est excellentissimum ad tremorem cordis remedium, per se sumptum sine quavis additione. *Paracelsus.*

Oleum Salis.

℞. Salis communis ℔ iij.
Terræ luteæ ℔ vj.
Salis nitri purgati ℥ xij.

Simul miscentur optimè, & ampullæ collo longiore præditæ, argillaq; probè oblitæ induntur: deinde hæc in fornace ad latus locatur, & vase, quod liquorem excipiat, satis amplo apposito, commissurisq; diligentissimè cõglutinatis, ignis per initia exiguus extruitur, donec quod aquosum inest, stillare, & spiritus colorati apparere cœperint: postea calore vehementissimo, repleto nimirum fornace carbonibus, in modũ aquæ validæ, quod reliquum est expellitur. Tandem vasis refrigeratis, omnis eximitur liquor: qui infusus cucurbitæ vitreæ, ex calidis cineribus distillatur, dum phlegma ab oleo sive spiritibus separetur. Hoc vitro reconditur ad usum. * Foris cum oleo terebinthinæ, ceræ, chamæmelino, verbascino, & similibus commixtum, dolores podagricos egregiè sedat, tophosque discutit. Per os guttatim datur, sicut etiam illud præcipuè, quod purpurei citrinive coloris per aquã roridam, ad solvendum aurum, morbosque infinitos curandos paratur. Trium guttarum instar ex aqua vitæ singulis septimanis assumptum, hominem renovat: aquam inter cutem consumit, morbum comitialem discutit, febres abigit, arquatum sanat, membra convulsa si eo perfricentur, restituit, dolores podagricos mitigat, abscessibus medetur, ramices curat. *Andernacus.*

Idem, aliter.

Sal aceto stillatitio sæpiùs irrigetur, moreque olei chalcanthini destilletur. Utile est ad dissolvendum aurum pro auro scilicet potabili parando. *Andr. à Glauuen.*

Aliter.

Sal igne liquescat, in quod laterum fragmenta candentia injiciantur & cucurbita curva oleũ destilletur. Plerique raphanum excavatum sale replent, qui loco humido in aquam abit, in qua fragmenta laterum candentia extinguunt, & simul destillant. Admiscent nonnulli cum sale, æquis portionibus, sal nitrum, hæcque exiccata, eliquataq; simul destillantur. Alii cum rore miscent salem, quo stillatitio aurum soluunt, varia-

A que morborum genera curant. *Rubeus.*

Aliter.

Fac muriam ex sale, in quam injice calculos ignitos, ut ipsa imbibantur: eos autem sic imbutos indas retortæ, & dando ignem per gradus, prodit oleum salis ferventissimum. *Quercetanus.*

Oleum Sulphuris.

Vitreum vas tintinnabuli non absimile, illitũm figulari luto, à terra unius cubiti mensura, B æneo vel ferreo filo suspendes, sub quo metream vitream majoris circumferentiæ, in cujus medio inversus fuerit cyathus, statues. Porrò cyathi fundus ferream bracteam digitorũ quatuor latitudinis ex igne candentem sustineat, ex qua sulphur accendatur. Hoc dum comburitur, recentius superaddatur. Inde fiet ut ex fumo ascendente suspensum vas brevi temporis intervallo guttatim in inferiorem paropsidem distillet oleum: quod diligenter collectum, vitrea cõ- C servabis ampulla ℔ j. sulphuris dat. ℥ j. olei. * Valet præcipuè ad fistulas, & ad curanda oris ulcera, quæ gangrænas appellant: in quibus curandis maximè excellit, &c. *Matthiolus.*

Idem, aliter.

Ad partem unam sulphuris triti, addunt partem alteram silicum, in pulverem iisdem redactorum. Hanc mixturam in retorta ad levissimum ignem apponunt, & oleum optimum eli- D ciunt. * Usurpatur in morbis frigidis, quorum causa sunt humores vel frigidi, vel putrefacti, aut in quibus flatuum est copia: ut in febribus putridis, tertianis, quotidianis, quartanis, in peste, in vulneribus, in ulceribus maximè cavis & sinuosis, in affectibus plerisq; cerebri, oris, dentium, ventriculi, hepatis, lienis, matricis, vesicæ, intestinorum & articulorum, iis videlicet, qui ex humoris abundantia, aut putrefactione proveniunt. Datur autem pauxillum hujus olei, cum E destillatitio liquore, vel decocto herbæ convenientis, pro cujusq; partis & affectus qualitate. Mensuræ modus hic est. Gallinæ penna in oleum intingitur, atque inde mox extrahitur, & quod adhæret pinguedinis seu olei pennæ, id in liquore, seu decocto diluitur, & datur bibendum ægroto. In febre quidem quotidiana in vino decoctionis rorismarini aut menthæ, paulò ante accessionem. In tertiana, cum decocto centaurii in vino. In quartana, cum aqua buglossi. In peste, cum vino decoctionis raphani, cui ad- F mixtum sit parum theriacæ & mithridati. In ulceribus & pustulis oris, penna aut gossipium oleo madens loco ulcerato admovetur leviter: ita contactu olei aliquoties repetito, persanatur malum. Epilepticis in decocto betonicæ & pæoniæ propinatur. Tussientibus, cum semine urticæ & hyssopo coctis in vino. In anorexia, quæ redundantia phlegmatis existit, cum aqua absinthii. In dolore ventriculi & coli ex flatu, cum aqua chamomillæ. In hepatis frigiditate & hydrope, cum aqua iridis, chelidoniæ, & melle. In

obstructionibus & dolore lienis, cum aqua tamaricis In morbo Gallico, cum aqua fumiterræ & florum genistæ. Contra vermes, in aqua graminis aut absinthii. In dolore matricis, cum vino decoctionis betonicæ, & matricariæ. In urinæ suppressione, cum vino decoctionis allii. Ad podagram frigidam, cum aqua chamæpityos. Atque in his omnibus idem utendi modus est: is videlicet, qui suprà est expositus, de penna oleo imbuenda, & mox diluenda in idoneo liquore. In vulneribus autem & ulceribus, locus affectus oleo linendus est cum penna leviter. Dens cùm doleт, eodem leviter attingendus. Sed si pariter omnes doleant, decoctum menthæ calidum, cui immixta sit olei guttula una atq; altera, ore continendum est. *Euonymus.*

Idem, aliter.

Oleum Sulphuris facilè quidem & citò cum vitrea cãpana paratur, sed melior modus & perfectior hic est. Pulverizetur sulphur subtiliter, & de pumice tantundẽ pistetur: quæ duo misceantur simul, & ponantur in retortam, cui adjunctum sit satis amplum & magnum recipiens: & bidui spacio, levissimo igne, oleum sulphuris distillabis, quod Ital. dicitur *Oleum de grata overo de rẽgeftro.* Additur autem pumex, ne sulphur ascendat, ac etiam citiùs vapores sursum mittat. * Eædem penè facultates assignantur ei, quas modò suprà recensuimus: nisi quod in paucissimis hanc diversitatem notavimus. Valet ad vulnera, accipiendo pulverẽ ex foliis quercus, pimpinellæ, agrimoniæ, consolidæ majoris, hyperici: quibus omnibus benè contusis, decoquãtur in vino: & colaturæ admisceatur pauxillum hujus olei, aut saltem quantum satis sit pro malitia & magnitudine plagæ. Cum hoc decocto lavetur vulnus recẽs, aut inveteratum ulcus, & subitò curantur. In morbo Gallico post sufficientem purgationem, valet oleum eodem modo, quo suprà. Atq; hęc quidem, & alia suprà scripta, quæ huc referenda, perhibentur experta à Medico Imperatoris Bononiæ, & ab alio Romæ. *Gesnerus à quodam Romano.*

Ego Sulphuris oleum sic parare soleo.

Pecciolas sulphure obductas ferreo vel æreo filo affixas, atq; igne accensas in vitream cucurbitam amplam conjicio, ita tamen, ne fundum attingat sulphur, mox alembicum brevi rostro, cui recipiens vas amplum, aqua vitæ semiplenũ sit appensum, superimpono, ut fumi partim in recipiente colligantur, partim in fundo & lateribus cucurbitæ tanquam sal sive calx adhærescant: idq; toties repeto, donec sufficiens calcis quantitas fuerit collecta. Quo facto, materiam in recipiente in cucurbitam infundo, ut omnem salem imbibat mox per pannum linteum colo: deinde in retorta, primò quidem igne lento, postea vehementiore destillo, quousq; spiritus omnes exierint: demum aquam ab oleo per balneum Mariæ (ut in vitrioli oleo fieri solet) separo, atque sic acerrimum & non ingratum oleum

A (ex libra scilicet una sulphuris, drachmas duas olei ad minus) colligo.

Idem, aliter.

℞. Sulphuris calcinati ℔ ij.

Infundatur in aceto, quod quatuor vel sex digitis supernatet acetum in cucurbita: hinc in fimo equino sepeliatur quatuor hebdomadis: pòst distilletur igne forti, tunc ascendit spiritus sulphuris cum aceto: quod iterum sepeliatur in fimo equino per duos aut tres dies: pòst in vase lato, B non stricti orificii evaporetur acetum; tunc manebit spiritus & oleum sulphuris in fundo Idem oleum iterum sepeliatur in fimo ad octo dies, pòst distilletur per alembicum, & tunc ultimò in fine abscondatur per mensem unum: & sic purificabitur oleum sulphuris. * Est magnæ virtutis. Exhibeantur guttæ tres ad summum. Idem fimus equi semper est renovandus. *Euonymus.*

Idem, aliter.

C ℞. Sulphuris triti ℥ ij.

Fæcularum vini in pulverem contusarum ℥ j.

Calcis vivæ & contusæ ℥ iix.

Misceantur simul, & in ampulla incurvata urgentur. *Andernacus.*

Aliter.

℞. Sulphuris ℔ j ß.

Salis Ammoniaci ℥ iv.

Calcis vivæ ℔ j.

D Misceantur, & aqua in qua salis modicum solitũ sit, perfunduntur, oleumq; ex retorta distillatur: quod à phlegmate sejunctum, vitreo probè reconditur. Efficacissimum quoq; oleum ex sulphure provenit, quando totius essentia per acetum stillatitium, & fæcularum vini in calcem redactarum salem, ita extrahitur, ut postea balsami instar ex operculo destillet: * quod non solùm externis corporis vitiis, verùm etiam ad interna potu assumptum salubetrimum existit. *Andernacus.*

E

Aliter.

Plerique oleum sulphuris ita eliciunt, accipientes urinæ puerorum ℔ xvj. antea despumatæ, calcis vivæ recentis ℔ iij. simul ferveant ad tertias: mox per filtrum excolentur: tum addentes sulphuris vivi, optimè in pulverem redacti ℔ j. simul ferveant, dum medietas absumatur, in vase vitreo, aut vitro oblinito: inde per filtrum percolatur: postea vase vitreo, pileoque F rostrato imposito, destillat liquor, primò perspicuus, deinde oleum aureo colore, quo ad nervos contractos, ad cancrum, malignaque & antiqua ulcera, & ad frigidos affectus exteriùs utuntur.

Aliter.

Sulphur ignem non expertũ cum urina pueri octo diebus in fimo equino calido macerato: habeas deinde catinum magnum, valdè cavum, in quo collocetur cucurbita, ad latus, luto incrustata, quæ sulphur continet, priùs tamen instrato fundo catini cinere calidissimo, & addantur,

addantur, dum tota humiditas egressa sit: addatur deinde recipiens vas, & rimæ stipentur glutine, ex farina, & candido ovi, linteo circunducto. Postea carbones flagrantissimi assiduè supra cinerem illum calidum aggregentur, donec spiritus atque oleum egrediantur, quod colligendum est, ut oleum chalcauthi: & similis est usus. *Fallopius*.

A

Aliter.

Sulphur præparatum decoquatur cum oleo lini, lentissimo igne subjecto: & fiat concreti sanguinis instar. Refrigerata materia injiciatur in retortam, & subjiciendo ignem destillabit oleum sulphuris rubicundissimum. Fit etiam, si sulphuri furfur commisceatur, & destilletur. *Quercetanus*.

B

Oleum Sulphuris vitriolatum.

Cape sulphuris vivi P.j. cum quo misceas, lento igne, liquefacti vitrioli puri tantundem, ut unum fiat corpus. Hoc depellatur per descensum: & oleum rubicundum in receptaculum descendit. *Quercetanus*.

C

Oleum Sulphuris terebinthinatum.

Si florum sulphuris ℔ j. admisceatur duabus, aut tribus olei terebinthinæ, in calore sicco solventur flores in oleum rubicundissimum: tum ritè & artificiosè separato menstruo, sulphuris rubinus circuletur cum vini alcoole per octo dies: & habebis oleum sulphuris, quod naturalis balsami vires obtinebit. *Idem*.

D

Oleum Sulphuris acidum.

Acidum autem sulphuris oleum fit ipso accenso, & superposita campana, aut vitro satis capaci, ad retinendos vapores, qui in oleum illud acidum convertuntur. *Idem*.

Oleum Vitrioli.

℞. Fæces sive caput mortuum, quod residet in fundo vasis, à quo phlegma vitrioli extractū est: ipso contuso, si salices permiscueris, igne violentissimo, oleum rubicundum emanabit. Fiat etiam cum simplici colcothare, pulso igne violentissimo trium dierū spacio, ac prodibit oleum ferventissimum, quod dulcificatur circulatione cum vini spiritu tartarisato. *Idem*.

E

Oleum dulce Vitrioli.

Separato phlegmate ex colcothare rubro, vi ignis fit oleum acidum, quod dulcoratur circulatione cum vini spiritu, febribusque putridis cum aqua cichorii, aut ptisana exhibetur. Aciditate enim putredinem arcet, quemadmodum & syrupus è succo limonum, & obstructiones pellit partium tenuitate. Quapropter ad delendas viscerum obstructiones, hepatis nempe, & lienis, valdè efficax est. Miscentur aliquando hujus guttæ aliquot cum cōserva florum cichorii, fitq; gratissimi saporis medicamētum ad extinguendam sitim immodicam. Febrium ardentium putredinem, pestilentiumq; malignitatem cohibet aciditate. *Idem*.

F

Aliter.

℞. Vitrioli quantum volueris.

Vasi vitreo luto obducto inditur, & ex igne phlegma extillatur: deinde illud eximitur, contunditurque, & phlegmate rursus perfunditur, idemq; evocatur ut antea, usq; dum nihil amplius emanet, & spiritus prosiliant: postea ab igne removetur, & calx rubicunda, in pulverem redacta, vel per se sola, vel laterum frustulis adjectis ampullæ incurvatæ imponitur, & vase amplo, quod excipit adaptato, commissurisq; diligentissimè luto obseratis, noctu dieq; luculentissimo igne urgendo oleum distillatur. (Ego ℔ v. vitrioli rubificati quinq; diebus & noctibus perficio.) Ubi omnia refrixerint, totus liquor eximitur, infunditurque ampullæ vitreæ & ex arena calida primùm aqua insipida, deinde acida acrisq;, quam oleum appellant, separatur, purgaturque à sedimento. Ex ℔ j. vitrioli rubificati ℥ iij ß. haberi possunt, si ritè paretur. Hoc oleum si sæpiùs phlegmate perfusum distilletur, dulce redditur. * Valet ad apoplexiam, paralysim, epilepsiam, febres ardentes, pestilentesque: item ad sitim, stomachum bile æstuantem, morbos uterinos, alipsque innumeros, ex humore idoneo guttarum instar potione assumptum. quinetiam medicamentis tum purgantibus, tum corroborantibus immutantibusque, vel illorum actionum promovendarum, vel saporis commendādi gratia, rectè admiscetur. *Andernacus, & alii*.

Aliter.

Chalcanthum (Romanum mitius èst, Germanicum acrius) in olla exuritur igne fornacū, vel inter carbones, dum omnis exierit humiditas, & colore rubro evadat: inde ubi refrixit, in mortario optimè tunditur, mox q; in cucurbita, vel pomo vitreo, seu leuco appellato, luto sapientum incrustato, in reverberatoria fornace, sic ut collum deorsum patunt vergat, ponitur: adhibetur ignis primò lentus, vel ex carbonibus, vel ex lignis siccissimis, primùm tenuioribus, mox solidioribus, crassioribusque, dum omnis siccetur humiditas, si qua fuerit, aut nisi antea fortè fuerit siccata: cujus illud fuerit signum, si detersum, siccatumque gladiolum ori cucurbitæ appones. Nam si adhuc quidquam fuerit humiditatis, reddetur gladioli superficies humida: sin verò sicca permaneat, nihil humiditatis inerit. Tunc apponatur vas recipiens satis magnum, ne vis vaporum, quæ vehemens esse solet, illud frangat: optimeque stipatis rimis, ignis augeatur, ut fumus ac spiritus ex chalcantho in recipiens vas transmittantur. Cumque egredi halitus cœperit, statim est recipiens vas linteo, aqua frigidissima madente, contegendum: & cùm siccatum fuerit, reperendum, donec egredi spiritus desierit. Potest etiam lintei hujus madentis usus omitti, si metus sit, ne fortè ob tenuitatem vas recipiens frangatur. Quamobrem qui oleum hoc conficiunt, furnum exigunt loco humido, & sub dio, ut ambiens aër, illud, absque

fractionis periculo, agat, quod linteum faceret, A
halitusq; densetac colligat. Ubi nullus ampliùs halitus, seu spiritus egredietur, quod aliquibus biduo contingit, subtrahendus ignis, dimittendaque ut frigescant omnia: summaq; diligentia disjungenda vasa, & colligendum oleum: quo inciduntur abscessus, & quævis durissima caro. Usus est, ut conficiamus gladiolum ex ligno oleæ, & cum illo, tacto vix oleo, secando, perforandoq; reliqua opportuna agamus. In pestilentia, pestilentibusq; febribus, ephemera excepta, B
egregium certè remedium habetur, atque ubi opus est corpora, phlegmate, malisq; refertasuccis, à morbis tueri, idq; cùm purgata priùs fuerint, sic ut vix quidquam possit efficacius reperiri, ac valentius. Sic liquore indiget, quo cum misceatur, quiq; ejus acrimoniam, ac vehementiam corrigat: stomachum roborat, appetentiam excitat, infarctus expedit, putredini resistit, & tenuem affectibus prodest, qui ex stipatione ortum ducant. Pueris duæ, trésve guttæ cum aqua acetosæ præberi consueverunt: grandioribus natu C
ad quinque, & sex guttas exhibent. His qui sese à morbo reficiunt, mirificè convenit, caloremq; instaurat. Sunt qui oleum hoc aqua ardente sæpiùs perfundant, & aquam abstrahant, ut efficiatur minùs acre, ac magis tenue. Plerique ad chalcanthi jam igne rubentis libram, aquæ vitæ optimæ libras quatuor addunt, & per tres dies balneo tepente macerant: igne mox cinerum molli, aquam eliciunt: deinde auctiore, oleum, D
quod quinque, aut sex horarum spacio, nisi erraveris, prodibit. *Rubeus.*

Oleum Tartari.

℞. Tartari albi, in pulverem redacti ℔ iv. Ampullæ incurvatæ, vel etiam erectæ, argillaque obductæ induntur: hæc in fornacem locatur, & vase quod excipit amplo apposito, juncturæ luto occluduntur diligenter (facile enim expirare solet:) postea igne per initia exiguo, tandem auctiore urgetur, donec nulli ampliùs spiritus appareant: tunc refrigeratis vasis liquor eximitur, E
infunditurque ampullæ vitreæ erectæ, & in balneo calente corrigitur, separaturq; aqua ab oleo. Idem ex cineribus vel arena iterum evocatur à sedimento crasso, & oleum aurei coloris provenit. Ex libra autem una tartari communiter extrahitur olei ℥ ß. * Ad curanda ulcera, præsertim ex lue Venerea orta, efficacissimum est: cui mumia sive oleum fæcularum dulce annumerari debet. hæc enim ulcera manantia ita curat, ut F
ipsorum malitia nocere amplius non possit. Ex vino hausta calculos renum & vesicæ conterit, expellitque: urinam movet: ulcera purgat. *Andernac.*

Aliter.

Salem Tartari crystallinum, si vitro imponas & in cella vinaria aliove humido loco colloces, intra perpaucos dies in oleum resolvetur limpidum, & ad faciei maculas, & ulcera detergenda præstantissimum. *Quercetanus.*

Aliter.

℞. Tartarum crudum, aqua vitæ optima affusum, & per viginti quatuor horas ibidem maceratum, destilletur, vase recurvo, igne primùm levi, mox vehementi, ut in oleo chalcanthi extrahendo fieri consuevit, separando tamen, quæ primò exit, aquam. Hoc pacto oleum habebitur & copiosum, & pulcherrimo colore, phthisicis maximè probatum, si in jure ranarum optimè coctarum, hujus olei gutta exhibeatur. Curandis expurgandisque ulceribus mirabile scribitur. Multum etiam facit, ut pestilentiam præcaveamus, si summæ nares eo inungantur. Sunt etiam, qui tartarum in calcem redactum aqua communi calida dissolvant, quod facile fit: dissolutum igne lento exiccant: idq; quinquies repetunt, semper tamen, ubi dissolutum est, filtro colant quodq; postremò siccum remanet, affusa aqua ardente optima, tribus diebus equino fimo, aut tepentis aquæ balneo, macerant: inde aquam destillatione excipiunt, manente in fundo vasis, oleo, quod urinæ ciendæ maximè probatur, ad drachmam exhibitum, cum ℥ ij. vini malvatici acerbioris. Tabidos etiam præservat. Alii Tartarum è vino albo perspicuum accipiũt, adduntque resinæ terebinthinæ, & herbæ aloës, æquas portiones: cõterunt, conjunctaq; in matulam vitreã: mox addito pileo rostrato, aquam extrahunt, quam fæcibus tritis affundunt, inde destillant, igne semper vehementer aucto in fine destillationis: repetunt id vigesies ferè, dum totam fæces aquam cõbiberint, nullusq; exeat humor, & ipsæ sint fæces albissimæ: quę loco humido supra marmor positæ, in aquam abeunt, cujus ingentes vires prædicant. Nam ejus ℈ j. cum julepi violati ℥ ij potum, valetudinem, viresq; firmat, lumbricos enecat, jecoris ac lienis infarctus expedit, urinam ciet, destillationibus prodest. *Quercetanus.*

Oleum Tartari, fœtens.

Tartarum crudum in pulverem redactum, imponatur in retortam vitream, aut terream cum suo recipiente. Subjiciatur ignis per gradus, qualis ad aquam fortem conficiendam adhibetur. Producet magnam copiam spirituum alborum, qui & in aquam, & in oleum crassum ac fœtens convertuntur. Separetur oleum illud per infundibulum, atq; ad usum reservetur. *Idem.*

Oleum Tartari.

℞. Tartari ad albedinem calcinati q. s. est. Solvatur aqua ardẽte septem dierum spacio balneo tepentis aquæ: inde igne primùm levi, mox vehementissimo, eliciatur cum aqua ardente oleum, quæ postea baln. M. invicem separentur. Quod reliquum est in fundo, in calcem iterum redigatur, mox distilletur, ut suprà: idq; repetatur, dum totum tartarum in oleum abierit. Hoc autem oleum calore Solis in pulverem exiccatur, quamobrem tunc spiritum ab eo, uti suprà factum est, elicitur: & hujus granum unum cum ℥ ß. Mithridati, & ℥ j. aquæ plantaginis, vel cichorii

chorii stillatitiæ omnes funditùs ulcerum radices tollit. Sed quo labore tartarum aqua ardente dissolvatur, sentient, qui experientur. Non desunt, qui ut idem efficiant, illud distillent chalcanthi modo. Alii huic distillatitio oleo aquam vitæ addũt, labore penè immenso, ne dicam inani, cùm faciliùs haberi res possit. *Rubeus.*

Spiritus Tartari.

Tartarum crudum si pellatur per retortam vitream, cum suo recipiente more stygiæ, producit magnam copiam spirituum alborũ, qui tandem in aquam, & oleum crassissimũ & fœtidum convertuntur. Separatur autem oleum ab aqua per infundibulum: quod quidẽ ulceribus exiccandis & curandis confert. Aqua autem, si cum colchotare bis aut ter distilletur, ita putificatur, ut fœtorem prorsus amittat: ad pellendas autem omnium viscerum obstructiones, lienis præsertim, & hepatis atq; ad omnes morbos tartareos valdè conducit. Cui medicamento, si vim & facultatem adaugeri velis, ipsum circulabis cum vini spiritu in baln. M. per quatuor dies. deinde separato menstruo per Baln remanebit tibi spiritus tartari, ad prædicta optimus. *Quercetanus.*

Oleum Stibii.

Antimonium in tenuissimum pulverem redactum, ac cucurbitæ vitreæ impositum, aceto vini acerrimo & distillato maceratur super levi ignis calore tantisper, donec rubro colore acetum inficiatur. Coloratum in aliud vitrum transfunditur, novumque fæcibus superaffunditur, donec rursum rufum colorem concipiat. Istæ autem transfusiones & additiones novi aceti super fæces, toties sunt repetẽdæ, donec nullam ampliùs rubedinem pulveres ex se emittant. Acetum verò collectum levi igne dist llari debet, donec rubedo paulatim condensari incipiens, alembicum petere videatur. Tunc refrigeranda sunt vasa, ac liquor rubeus, quadraginta diebus fimo calido macerari debet, donec perfectam olei formam acquirat. * Illud facchari instar, dulce affirmant, omnesq; vulnerum dolores sedare, ac perfectè sanare dicitur: ac plures admirandas facultates in ulceribus contumacibus ac cancrosis præstare. *Quidam ad Gesnerum.*

Oleum, seu potiùs essentia Stibii.

Stibium in pulverem contusum, per dies decem lævigatur igne, donec primùm flos albus, mox luteus appareat: qui tãdem è rubro in purpureum colorem transit. Hujus ℥ ij. in vini spiritu, quantum viginti digitos superet, dieb. duodecim, vase diligẽter occluso macerantur: postea separantur per balneum: atque tunc essentia stibii, instaurandis renovandisq viribus dicata, fundo vasis subsidet. * Hujus grana quatuor ex aqua melissæ, chelidonii, aut vino generosissimo dantur: febres curat: aquam inter cutem discutit: morbis uterinis, arquato, comitiali, & similibus medetur: morbum Gallicum, omniaq; hinc orta vitia, mirabiliter sanat: humores per

A alvum educit, superfluos per cutis habitum expellit. *Andernacus.*

Oleum Antimonii, aliter.

Oleum Antimonii ex aqua rorida, vel cum sulphure & sale fossitio paratur. * Hujus grana tria ex vino vel liquore fæcularum vini & chalcanthi potui sumptæ, aquam subter cutem intra dies paucos curãt: grana duo ex theriacæ drachmis duabus devorata, pesti morbisq; venenatis

B medentur: trinm guttarum instar, vel ampliùs, ex aqua vitæ sumptum, convulsioni, morbo attonito, aliisq; cerebri affectibus succurrit: dolores podagricos, colicosq; sedat: febres discutit: vesicæ ulceratæ opitulatur: ulcera maligna, cancrum, fistulas, phagedænam, herpetem, omniaq; cutis vitia mirabiliter sanat. *Andernacus.*

Aliter.

Ex pulveris stibii, salis fossitii, utriusque libris tribus: hæc super ignem in fictili utuntur semper

C agitando, usquedum virescant: deinde tritis aceti stillatitii optimi additur, quantum ad uniendum satis est: postea macerantur, & per ampullam incurvatam igne acerrimo oleum rubrum extillatur, quod à phlegmate ex balneo separatur. Vel stibii in pulverem detriti libra, cum salis communis torrefacti æquali portione conteritur, inditurq; retortæ luto obductæ, & ex igne vehementissimo oleum evocatur: quod licet externis corporis vitiis magis conveniat, non pauci tamen per os etiam exhibere non dubitant.

D *Andernacus.*

Aliter.

Ex ipso Antimonio extrahitur rubicundissimum sulphur cum tartaro & nitro, aut cum, solo capitello ex calce viva, & cineribus parato, eliciturque oleum multis modis, quæ omnia ad curanda cancrosa ulcera multùm proficiunt. *Quercetanus.*

Aliter.

E Antimonium saccharo & alumine misceatur, imponanturq; omnia in retortam vitream. Subjicies ignem per quatuor aut quinque horas lentissimum, quem postea augebis. Manabit oleum sanguinis instar rubicundissimum. Fit etiam cum Mercurio sublimato: sed cautio adhibenda erit, ne quis in gradu ignis error admittatur. *Quercetanus.*

Idem, aliter.

F ℞. Sacchari Candi, Stibii ana part. j.

Terantur super marmore, ponanturq; in retortam luto obductam, destillenturque igne vehementiori, nullo cinere supposito, & manabit oleum rubrum, sanguinem referens. * Epilepticis, omnique cerebri affectui prodest, bibitum. *Rubeus.*

Idem, aliter.

℞. Mercurii sublimati, Antimonii crudi ana part. j.

Terantur subtilissimè, & destillentur in retorta. Oleum collige, & iterum atq; iterum destilla, &

habebis oleum optimum, ad ulcera maligna. *Ex* A *lib. manuscripto.*

Aliter.

℞. Stibii ℔ j. adde
Sublimati ℥ ij.

Retorta distillentur vehementi igne, ex cineribus tamen: malignis ulceribus caustieum fælix. Inferunt fæcibus aquam vitæ & quod restibile est oleum distillant: aqua illa herpetes, verrucas, cancros, tophos arthriticos curat imposita. *Heurnius.* B

Aliter.

℞. Antimonii crudi, cui misce Acetum forte, & oleum Chamæmelinum & hyperici: digeratur in fimo, & per retortam destilletur. Primo effluat aqua ab aceto: ulcera Venerea, & maligna rubrum hoc oleum mirè curat. *Idem.*

Aliter.

℞. Antimonii ℔ j. adde
Tartari crudi ℔ ß.

Macerentur aceto distillato, & oleum hoc exstillatū lepram eximere ajunt: primò manat aqua, secundò oleum vulnerarium *Idem.* C

Oleum Cupri.

℞. Æris adusti ℔ ij.

Subtilissimè teratur, & ponatur in vitreā cucurbitam optimè lutatam, & aceto imbibatur fortissimo: fac distillare per horas xxiv. & habebis oleum fortissimum coloris rubri & viridis. *Galtus quidam empiricus.* D

Oleum Æris.

Oleum æris conficitur, quando illud in chalcanthum redigitur, resolvitur, & ex terra, colcothar vocant, oleum rubicundum paratur. * Ad cancrum, phagedænam, gangrænam, fistulas, & reliqua ulcera maligna valet.

Aliter.

Aes calcinetur communi modo, tum ex ipso cum acida muria, ut decet, præparata, & alcoolisata, extrahes viridem animam in Baln. M. donec ampliùs menstruum non virescat. Ipsum separa in Baln. quod relictū est resolve in humido, proditq; in oleum Smaragdinum: ipsum circulato cum vini dulcedine, ut acrimoniam ipsius menstrui totam abstrahas, & habebis medicamētum præstantissimum ad ulcera phagedænica, chironica, cacoëthica, putridaq; omnia ulcera curanda, si cum butyro misceatur. *Quercetanus.* E

Oleum Stanni.

Oleum ex stanno trium guttarum instar ex vino potum, alvum sine difficultate movet, humoresq; educit: oculis membrana obductis per pennam illitum opitulatur: morbum Gallicum, ex eoque orta vitia: item vulnera curatu difficilia, ulceraque maligna sanat. Quinetiam stannum per ignem in calcem reductum levigatumque, singularem efficaciam in arquato, ascite. & vermibus curandis obtinet, ad hunc modum præscriptum: F

℞. Stanni præparati ʒ j.
Sem. Colocynthidis, Plantaginis ana ʒ vj.

Io pulverem rediguntur, miscenturq;. hujus uncia datur ad lumbricos enecandos, expellendosque. In ascite stanni lævigati ʒ ß. sanguinis draconis ʒ ij. liquoris tapsi ℥ j. miscentur, danturq; ʒ ß. pondere. Stanni in calcem redacti ℈ v. alipię moschata ℈ j. bdellii ℈ ij. simul subiguntur, arquatoque infestatis exhibentur a scrupulo ad sesquiscrupulum usque. *Andernacus.*

Aliter.

Stannum in calcem sive cinerem redigitur, perfunditurq; aqua valida, & dum lapilli crystallini prosiliant, in ampulla finitur: deinde humor omnis per arenam modicè extillatur: postea acetum distillatum affunditur, & in balneo macerantur omnia, donec solvantur, horisq; decem aut duodecim coquūtur, & ubi refrixerint, quod clarum est, eximitur, destillaturq;: materiæ exiccatæ aliud acetum admiscetur, coquiturque ut antea, donec omnis eliquescat. atq. tunc acetum stillare finitur. idque iteratur, usquedum illa olei modo in fundo subsistat: quod dum adhuc calet, eximi debet, ne mellis instar fiat spissum. * Singulari quadam facultate ulcera & vulnera recentia adhuc, intra horas vigintiquatuor sanare dicitur. *Andernacus.*

Oleum è Stanno.

E' stanno oleum elicitur in calcem redacto, & aqua forti soluto, ea ratione, ut lapilli gignantur: quos aceto stillatitio macerant, in aquæ tepentis balneo: inde acetum destillant, aliudque superfundunt: mox macerant, inde detrabunt, dum in fundo maneat, ceu oleum: * ad vulnera recentia, & ulcera citò sananda efficacissimum. Idem in plumbi calce effici potest, sed acui acetum debet. *Rubeus.*

Oleum Plumbi.

Plumbum in calcem vel in cinerem aderitur, & super hūc aceti optimi stillatitii, quantum satis est, funditur, maceraturq; per biduum in cineribus calidis: deinde hoc relictis fęcibus effunditur, & recens admiscetur, finiturque, & eximitur ut antea. idq; toties repetitur, donec omnis dulcedo extracta fuerit: postea acetum quod collectum est, ampullæ inditur, & ex balneo distillatur, usquedum in fundo materia, sive sal plumbi album remaneat: quod in oleum tandem sic deducitur. Sal plumbi in pulverē redigitur tenuissimum, ac in retorta vehementiori igne destillatur, quousque spiritus omnes exierint, deinde aqua ab oleo per balneū separatur, ac oleum in cucurbitæ fundo colligitur. Libra una salis dat circiter ℥ ß. * Vulnera & ulcera quævis etiam deplorata intra dies paucos carne impler, sanatque: oleo terebinthinæ permixtum ac membris convulsis, resolutisq; inunctū, brevi ea restituit: tumorem ex calida intemperie natum ex oleo chamomelino & olivarum discutit: inflammationes quovis modo ortas, & ambusta restinguit, si pānus cæruleus eo imbutus superdetur.

Sunt

Sunt qui hoc oleum granorũ trium aut quatuor pondere in colicis, aliisq; intestinorum doloribus, ex humore aliquo potui propinare soleant.

Oleum & Balsamum Saturni.

℞. Plumbum optimè calcinatũ, ex quo cum cœlesti aceido alcoolisato, præparato, ut decet, extrahes essentiã in Baln. M. idq; tãtisper facies, donec totum plumbum solvatur, & à lepra, & omnibus suis impuritatib. hoc modo expurgetur. Separato per Baln. menstruo, quod remanebit in fundo vasis, rursus solves in vini alcoole tartarisato, & circulabis omnia simul per aliquot dies, ut menstrui acrimoniam tantùm auferas: & hoc modo cõficies ex plumbo dulcissimum saccharum & temperatum, ac nostræ naturæ amicissimum, infinitis affectib. inserviens. Id autem solvitur in oleum humidum, ad quævis ulcera maligna curanda præstantissimum medicamentum. Ex ipso etiã fit Balsamus preciosus ad ophthalmiam, & oculorum inflammationes, dummodò priùs optimè dulcoretur. Sic facies de stãno: de Lithargyro: de Tuthia: de cadmia vera: de Spodio & Pompholyge: quæ omnia ita rectè possunt præparari, atq; mitia adeò reddi, ut citra morsum, maculas, & excrescentias etiam oculorum tollant, inflammationes, doloresque summos sedent: ulcera omnia sine dolore ullo curent, eaq; cicatrice obducant. *Quercetanus.*

Oleum Ferri.

℞. Limaturæ ferri quantum vis. Imbibe urina, postea calcina toties in fornace reverberationis, donec impalpabilis reddatur, colorisque sanguinei: tunc pone in cucurbitã vitream optimè lutatam: imbibas quoq; urina, & fac distillare more aquæ fortis per horas vigintiquatuor, semper ignem augendo: & habebis oleum spissum rubicundissimum * Experientia illius olei: rubificentur laminæ cujusvis metalli, si extinguantur in isto oleo, statim accipient auri colorem. *Gallus quidam empiricus.*

Oleum Ferri, aliter.

Ferrum vel Chalybs in resinam sive oleum rubicundissimum per aquam aluminis redigitur: vel si chalybs per acetum stillatitium lævigetur in pulverem, croco similem: atq; hinc sal armeniacus octies aut novies elevetur: postea in oleum resolvatur, idemq; aqua stillatitia diligenter laverur, dum dulcescat.* Hoc oleum etsi majorem in Chymia, quàm in medicina usum habeat, feliciter tamen in alvi profluviis etiã trium aut quinq; guttarum instar cum olei nucis moschatæ scrupulo dimidio ex vino rubro potui datur. *Andernacus.*

Oleum Martis.

℞. Limaturam chalybis, quam ablues pluries cum muria, pòst cum aqua dulci, tum demùm superfunde acetum acerrimum, ut supernatet quatuor digitos: stent omnia ad Solem per aliquot dies, novum subinde infundendo acetum, quo limatura subtilietur: hanc reverberabis per

A diem integrum aperto vase, donec prodeat ut ignis in pulverem rubicundissimum, & levissimum, quo poteris uti. Vel ex illo, cum menstruo suo acerrimo, aut vini spiritu optimè præparato, elicies animam, ut ex ea conficias oleum: cujus guttula una tantùm exhibetur cum decocto cõvenienti, aut permiscetur cum aliqua conserva astringenti. Est præstantissimum medicamẽtum ad diarrhœam, lienteriam, hepaticum fluxum, ad ventriculi corroborationem, & ad omnes hæmorrhagias internas, & externas *Quercetanus.*

B

Oleum Martis, aliter.

Ex ipso Martis balsamo, cum vini spiritu alcoolisato circulationibus conficies oleum rubicundum ad omnes hæmorrhagias interiores, & viscera nutritionis corroboranda præstãtissimum, si guttula conservæ rosatum, aut symphyti permisceatur, aut cum vino exhibeatur. Hac etiam ratione conficies oleum Veneris. *Quercetanus.*

C

Oleum Croci Martis.

℞. Limaturæ Martis q. s. ponatur in cucurbita vitrea, cui adde olei sulphuris part. j. aquæ fontanę part. iij. quæ cùm in arena calida soluta fuerit, exiccetur, donec rubicundissima fiat: mox oleo salis solvatur, rursusque exiccetur: demum igne fortiori sublimetur crocus. Quod sublimatum est, super lapidem porphyrium in cella vinaria collocetur, donec in oleum transeat. *A quodam Chymico.*

D

Oleum ferri.

Solvunt aliqui ferri elimatam scobem aqua separationis, seu quam fortem appellant, è chalcantho potissimùm educta, qua abstracta calcem illam ferri aqua communi toties abluunt, dum omni prorsus acrimonia destituatur. Exiccatæ calci, affundunt acetum stillatitium, & tepente balneo macerant: inde destillant: iterum affundunt, macerant, destillant: idque toties repetũt, dum ferrum in fundo instar olei resideat: ad ulcera manantia, & pleraque alia præstantissimum: & si rectè temperetur, multò quàm ferrum ipsum efficacius, ad ea omnia, quæ à Dioscoride, Galen & Aëtio de ferro scribuntur, præsertim languenti stomacho. *Hieron. Rubeus.*

E

Oleum Hydrargyri.

Oleum hydrargyri fit, dum hydrargyrum ex calce fæcularum vini exiccatarum purgatur: deinde per chalcanthum salem nitri, & alumen in altum elevatur: postea à vini spiritu correcto digeritur, donec in mucosam pinguedinem transeat: hinc liquor abstrahitur, & in arena igne fortissimo urgetur, quoad humor lactis instar extillet: hic iterum affunditur, & oleum albissimum suavissimumque, omnis erodentis facultatis expers provenit. * Omnium metallorũ olea præstantissima superat: auri balsamo viribus respondet: ulcera & vulnera quævis purgat, implet & percurat: per os assumptum vesicæ, faucium, aliarumque partium abditarum exulcerationes persanat; adhęc vi sua penetratoria renum mor-

F

bos per sudores, urinamq; discutit. *Andernacus ex Paracelso.*

Oleum Mercurii corporale.

Fac amalgama cum Mercurii crudi ℥ iv & Jovis optimi ℥ j. Illud ipsum super laminam Martis extendito, & in humido collocato. Totum in oleum dissolvetur. Fit etiam cum solo Mercurio & lamina Jovis. *Quercetanus.*

Oleum Mercurii sublimati.

Mercurius cum chalcātho & sale, ut moris est, ter sublimatus, misceatur ad extremum cum æquali portione salis ammoniaci, & rursus sublimentur simul ter aut quater. Totum illud sublimatum in oleum resolvitur, ex quo spiritus salis ammoniaci eximendus est, omnia circulando cum vini essentia: ipsaq; tamdiu destillando, donec oleum fervorem, & acrimoniam amittat, & ammoniacus separetur. Reducitur etiam per se in oleum lentissimo calore Athanoris, longoq; temporis intervallo. *Idem.*

Oleum Lithargyri.

℞ Lithargyri pulverizati q. s.
Dissolve per decoctionem in aceto forti, pluribus vicibus, successive: deinde evapora acetum ad ignem, & remanet oleum nigrum in fundo, quod dissolvatur cum aqua calida per agitationem cum baculo parvo & mundo: tunc distilla per linguam laneam, & remanet oleum in fundo, quod ab aqua separatum, est singulare.* Mirabile est in delēdis maculis, panis faciei, & fubtilat cicatricem, & rubedinem eorum delet. *Gesnerus ex libro manuscripto.*

Oleum Auripigmenti.

Auripigmentum cum duplo salis nitri pondere conteritur: deinde carbonibus sub dio accensis, catinus imponitur, siniturque dum excandescat: huic postea Chymicus assidens, auripigmentū immittit: quod lento igne liquescere sinit, donec non ampliùs ebulliat. mox rursus tantū injicit, idemq; ut priùs exurere permittit: hoc tamdiu agit, usq; dum satis injectum fuerit: atq; tunc consumpto jam sale nitri, igne vehementiore per horas quatuor aut quinq; urget, quoad auripigmentum in fundo, butyri instar, liquefactum resideat, refrigeratumq; aërio nitore inalbescat: pòst conteritur, imponiturq; marmori, & in loco humidiore ad liquorem resolvitur: qui tandē singulari artificio ex ampulla distillatur. * Hoc cum melle illitum crassitiem exterminat: terebinthina exceptum elephantiasim abigit: ani ulceribus, & iis quæ cicatricem ægrè ducunt, prodest: purgat, extrahit, siccat, suppurationes discutit: adipi aut oleo cōmixtum, concoquendi emolliendique vim obtinet, crustas urendo excitat: quæ excrescunt, reprimit: pilos evellit: resina exceptū, alopecias explet: phthiriasi medetur. narium, orisque ulceribus, & pustularum eruptioni cum rosaceo conducit: ulcera serpentia & maligna ad cicatricem perducit: carnosas partium excrescentias absumit, oculorum cicatrices emendat, & lachrymas ciet: callos, sordidaq; ulcera purgat: inveterata, & manantia, quæ cicatricem non admittunt, nec non fungis similia sanat: luxuriantem carnem consumit, cava explet: contra graveolentia narium ulcera auxiliatur. In summa, fistulis, carbunculis, gangrænis, nervis præcisis, ramicibus humore contractis, carcinomati & fluxionibus subvenit, sive unguentis, sive linimentis & oleis misceatur, vel ulcerum labia bis terve eo circumlinantur: quòd si ulcus idipsum fluere incipiat, & crusta obducatur, hæc unguento ex butyro majali (quod calidum super aquam fabarum, & decoctum lupinorum sigilliq; Salomonis effusum sit) peruncta resolvitur. Quinetiam ad ulcera & vulnera hunc in modum uti licet: Olei auripigmenti, olei myrrhæ, terebinthinæ singulorum ℥ ij. ad ulcera quævis purganda, & carne implenda miscentur applicanturque. Sic olei arsenici, hydrargyri utriusque ʒ ij ß. olei ex vitellis ℥ j. terebinthinæ lotæ ℥ ij. lithargyrii acetosi ℥ ß. subiguntur, & cancro, fistulis, ulceribusque narium expeditè curandis bis quotidie adhibentur: vel olei auripigmenti ʒ iij. olei vitellorum ʒ x. terebinthinæ distillatæ ʒ j. miscentur, imponunturque ulceribus. *Andernacus.*

Oleum Arsenici.

Arsenicum qualitate sua maligna, & acrimonia venenum est. Prava verò illa qualitas in spiritu, sive in aura illa fœtida, & atro fumo, quem minimo calore emittunt, consistit, at acrimonia in solo sale. Igitur prorsus fixanda est Fixatione enim, ut etiam in capite de præcipitato diximus, venenum omne ex spiritibus, ut Arsenico, Mercurio, Auripigmento, & reliquis adimitur: acrimonia verò pellitur, salis extractione: quod propriis fit ablutionibus. Verùm hujus Arsenici præparatio hujusmodi est: Arsenicum ter sublima cum sale pręparato, & lacerta rubra, & stomomatis squamaie, ut ipsum purifices: quod deinde cum terrea muria fixabis, dando ignem per gradus, viginti quatuor horarum spatio: fietque massa nive candidior & perlarum referens colorem, quam in calida solves, ut alkali inde extrahas: remanebit autem in fundo pulvis albissimus, quem exiccatū fixabis cum æquali pondere olei incerativi ex talco confecti, eaq; omnia in reverberio colloca per diem integrum: rursus in calida solve, ut remaneat pulvis albissimus, fixus, & dulcis, qui fluet in humido in oleum pingue, butyri instar, anodynum. Nam quemadmodum Arsenicum, si non præparetur, dolorificum est, & qualitate sua maligna venenum: sic contrà fixatione hanc amittit, & doloris est prorsus expers, ac venenatis curandis vulneribus conducens medicamētum, si hujus admisceatur uncia una cum duab. unciis olei myrrhæ. Nonnulli etiam Arsenicum ter sublimant cum calce fixa, & colchotare, idq; dissolvunt in aqua stygia fixatoria, & convenienti, distillantq; aquam a fæcibus multoties, tum demum caput mortuum

mortuum reverberant: quod prodit in pulverem albissimum, & fixum: à quo extrahitur alkali cum vini alcoole, & sic dulcoratur. Hujus medicamenti usus est ad fistulas, & cancros curandos. *Quercetanus.*

Oleum Talci.

Talci libra catillo imponitur, & in igne luculento horis quatuor excandescere sinitur: deinde ubi refrixerit, fornaci, in quo panis jam coctus est, immittitur, & refrigescere modicè permittitur: postea eximitur, humectaturque oleo olivarum, & fictili inditur, atque per descensum oleum extillatur. * Valet ad ulcera putrida sordidaq; curāda, eorumq; tumores discutiendos, & dolores leniendos. *Andernacus.*

Oleum Talci, aliter.

Ex Talco ritè & artificiosè calcinato elicitur anima cum aceto destillato: hæc ipsa resolvitur in oleum pretiosum, humido in loco collocatū. *Quercetanus.*

Oleum Calcinum.

Calx integra oleo communi restinguatur, alembico vitreo distilletur, & manabit oleum. * Ad ossa corrupta valet. *Sylvius.*

Idem, aliter.

Calcis vivæ frustum integrum infundatur in oleo communi, donec calx in pulverem reducatur: tum destilletur in alembico vitreo, & emanabit oleum calcinum. *Leonardus de Prædapalia.*

Oleum de lateribus.

℞. Laterem aut tegulam rufam antiquissimam, ex rufo luto ductam: eam confringe in frusta mediocria, & in prunis urito, donec tota excanduerint: deinde è prunis exempta fragmēta restinguito in oleo claro veteri, & dimittito quousq; se oleo impleverint: postea oleo exempta in tenuissimum pulverem contundito, atque in retortam aut cucurbitam vitream indito, & secundùm artem luto chymistico juncturas vitrorum claudito, & subtus accensis prunis oleū elicito, & elicitum reponito. * Convenit omnibus morbis frigidis. Est enim calidum penetrativū, resolutivum: mollit dura, & discutit tumida: opitulatur qui patiuntur epilepsiam, vertiginem, oblivionem, paralysim, spasmum, dolorem dorsi, genuum, podagram, vel alios juncturarū & nervorum morbos: medetur spleni, vesicæ, & renibus. *Mesues.*

Oleum crystallorum.

Crystalli subtilissimè conterūtur, & vel æquali nitri, vel duplo sulphuris pondere commixti in calcem adauruntur: hæc deinde ex aqua pluviali stillatitia lavatur aliquoties: rursusq; siccatur: post à spiritu vini perfunditur, maceraturq;: tum extillatur rursus, & quod in fundo remanet, iterum calcinatur, lavatur, destillaturque roties, donec in vino eliquescat nivis instar: tandem in coquēdo sal provenit, quod in loco humido resolvitur in liquorem. * Hujus drachma dimidia potui assumpta, singulare est remedium ad renum & vesicæ calculos atterendos, cōminuendos, expellendosq;, & urinam promovendam. Atq; ad hunc modum oleum ex omnibus gemmis paratur. Ex Sarda quidem & hæmatite ad sanguinis profluvia: ex Saphyro, ad insaniam, pestilentiam, carbunculū, cordis palpitationem: ex granatis autem, ad tremorem ejus, sputumq; sanguinis. *Andernacus.*

Oleum è lapide Pyrite.

Lapidem Pyritem, ubi prunis incanduerit, in oleum vetus projiciunt, idq; quinq;, aut sex vicibus repetunt: inde lapidem optimè tritum, vitreo vase destillāt, & ubi manare liquor cessaverit, fæces conterūt, illisq; eductum liquorem superfundūt, mox destillant: & quò sæpiùs id effecerint, eò efficacior reddetur qui elicitur humor, ad offusam oculis caliginem, & suffusionē admodum laudatus: sed non imprudenter adhibendus est, cùm sit vehemens, & oleum oculis inimicum habeatur. *Hieron. Rubeus.*

DE OLEIS EX ANIMAlibus, & eorundem partibus.

Oleum ex sanguine humano, & cervino.

Sanguis hominis sani & juvenculi, vel cervi jam capti dum adhuc calet, ampullæ incurvatæ inditur, & igne ex cineribus urgetur, quoad omnis extillarit aqua: deinde ampulla refrigescere sinitur, lutoq; obducta, in arenā locatur, & alio vase quod excipit apposito, ignis augetur, donec oleū emanare desierit. hoc postea in aqua calida corrigitur macerādo, separandoq;. Sal quod inter distillandum lateribus vasis adhærescit, cum oleo abluitur, & vitro conditur. Alii sanguinem pellicano, quod appellāt, infundūt, & in balneo digerunt, dum tertia pars vasis adimpleatur: deinde ex eodem balneo aquā à subjecta materia abstrahunt: postea sedimentū ex ampulla incurvata distillāt novies. * Oleum sanguinis humani, ad comitialem morbum, aliosq; infinitos humani corporis affectus abigendos efficax. Oleū verò sanguinis cervini, singulare in podagra discutienda est remedium. *Andernacus.*

Oleum ex ossibus humanis.

Ex ossibus magnis mortuorum hominū, concidantur frustatim: sinc, ut excādescant in igne: ignita pone in cassula aut olla, in qua sit oleum cōmune antiquissimū, & ea extingue: & quamprimùm injeceris frustum in ollam olei, mox illicò operculo claude, ut vidimus in oleo Philosophorū. Hæc ossa aliquot horis imbibita contunde per se (absque illo oleo quod superfuit in olla) & pone in cornutam, & destilla ut oleum Philosophorum: serva, ac utere. * Res magna est ad omnes dolores juncturarum. *Euonymus.*

Oleum ex maxillis equorum.

Maxillæ equorum in pulverem rediguntur: is aqua modica humectatur, & igne luculento urgetur eò usq;, donec oleum crassum & fœtidum effluat. Hoc aqua calida perfunditur, & ex cineribus aliquoties extillatur: * peculiare in doloribus

podagricis sedandis remedium. *Andernacus.*

Oleum ex cornubus cervinis.

Cornua in mense Augusto collecta, lima in scobes rediguntur, coquunturq; ex aqua, quod satis est: deinde per balneum aqua detrahitur: postea illi eximuntur, laterumq; frustulis adjectis ampullæ incurvatæ induntur, & ex arena oleum clarissimum evocatur, quod singulari artificio colligitur. *Andernacus.*

Essentia cornu cervini, monocerotis, ossium de corde cervi. & Eboris.

Ossa vel comburuntur, vel decoquuntur cum vehiculis convenientibus, ut ex ipsis tandem elici possit purior essentia cum vini spiritu, quod fiet eadem methodo, qua Cranium humanum, suo loco, præparādum esse scripsimus. Igitur sic extrahes essentiā ex osse cordis cervi, quod hominis cor quadam substantiæ similitudine roborat, & ad cardiacā affectionem, syncopenq; inprimis utile est. In eo differt ejus præparatio à superioribus, quòd cum alcoolisato Chelidoniæ spiritu fiat, tāquam cum proprio menstruo. Pro illo osse in eosdem usus cornu cervi substituitur, cujus essentia cum Hypericonis alcoole extracta, infantulis, lumbricis laborantibus exhibetur. Cornu Monocerotis, omnium præstantissimum, eodem modo præparabis: tuetur enim cor & omnem veneni vim obtundit: pestilentibusq; morbis confert. Proprium ipsius menstruum est alcool Melissæ. Ebur etiam sic præparatur, cujus vires sunt cordis robur tueri, & conceptionem juvare. *Quercetanus.*

Oleum ex calvaria humana.

Calvaria in pulverem cōtunditur: is vino stillatitio, vel aqua betonicæ irrigatur paululùm: deinde vasi fictili vitreato imponitur, quemadmodum suprà de lignis distillandis diximus: & per descensum super aquā pæoniæ, quæ subjecto vasi infunditur, oleum extillatur. hoc postea in fimo digeritur, corrigiturq;: & per cineres calidos rursus evocatur, dum clarū fiat. * Peculiare ad morbum comitialem auxilium. *Andernacus.*

Oleum cranii humani.

Elimantur primò tria, aut quatuor ossa cranii, aut conteruntur ferreo pistillo, cùm difficilè admodùm terantur, & in recurva cucurbita ponūtur sexq; diebus fimo equino aut balneo calentis aquæ obruuntur, deinde per retortam, igne primùm mediocri, mox vehementi. Oleum post aquam exit, colore quidē aureo, sed tetro odore: quod doloribus etiam ventris, coli præsertim, maximè laudatur. *Rubeus.*

Essentia Cranii humani.

℞. Rasuram Cranii hominis, non humati, cui affunde spiritum vini salviati, ut supernatet sex digitos, digerātur simul in balneo per dies quatuordecim, vase clauso, deinde destillentur per retortam, dando ignem per gradus, more aquæ stigiæ, rursus infunde distillationem capiti mortuo priùs cōtuso, putrefiant per dies octo, & de-

A stillentur, ut priùs, idq; ter facias. Demum circulentur omnia simul per aliquot dies, separatoq; tuo salviato menstruo, in fundo remanebit cranei essentia, coaguli instar: cujus exhibeas ℈ ß. cùm aqua florum tiliæ in paroxysmo, & ante paroxysmum epilepticum. *Quercetanus.*

Essentia Cranii hominis, aliter.

℞. Rasuram nō humati cranii: decoque cum melissæ spiritu, & betonicæ decocto, effunde seorsim aquā, iterumq; novam affunde, donec
B nulla vis cranii ampliùs remaneat. Tum aquas omnes in Balu. M. evapora. Remanet in fundo coagulum, quod iterū resolve, evapora, & coagula, tantisper dum igne lentissimo materia in fundo remanens, sublimari possit. Hoc sublimatum multùm confert epilepticis, & alvum sine perturbatione (quamvis copiosè) movet. *Idem.*

Tinctura Mumiæ siccæ.

℞. Mumiæ electæ, contusæ, & in frustula dissectæ ℔ j.
C Spiritus vini alcoolisati, Therebinthinati clari menstrui ana ut supernatet 4. digitos.
Indantur omnia convenienti matratio hermeticè clauso, & putrefiāt in calore primi gradus per quindecim dies, donec menstruum instar rubini tingatur: separabis per balneū menstruum, quod reservabis ad eosdem usus, & in fundo remanebit tibi mumiæ siccæ vera tinctura, quam circulare poteris, si voles, cum vini spiritu per aliquot
D dies, & hac ratione puriorē ex ipsa mumia essentiam elicies. quæ summoperè conducit ad curationem omniū venenorū per se: aut si cum theriaca permisceatur, in peste præstantissimum est remedium, quod satis laudari nō potest. A corruptione omnia corpora tuetur: cōmodè etiam ad curationē phrenitis, & Asthmatis exhibetur, si cum conserva helenii, & violarū permisceatur: prodest etiam pluribus aliis affectibus. Fæces verò quæ remanent, ad sedādos dolores pro to-
E picis in unguentis apponuntur. *Quercetanus.*

Tinctura Mumiæ liquidæ.

℞. Mumiæ liquidæ puræ & electæ, Alcoolis vini ana ℔ j.
Mixtis optimè, & vitro inditis, digerātur in fimo calenti, aut Bal M per duodecim dies, pòst distillentur, ut decet, reiterata bis destillatione: rursum digerantur per xx. dies, & distillentur tertia vice, relinquatur deinde vas in calore Balnei, aut fimi, donec binæ essentiæ percipiantur, una aurei
F coloris, & albi altera, Hæ essentiæ eliganrur, circulenturq; cum simili mēstruo, in pellicano per plures dies, separando semper fæces, & impurū à subtili, & puro, reiteratis digestionibus, & rectificationibus, præstantissimum medicamentū fiet. Hujus exhibetur ℈ j. singulis mensibus in plenilunio Epilepticis. Morbum enim mitigat, & pellit, estq; illius proprium alexipharmacum: sanguinem quoque purificat. *Idem.*

Tinctura Mumiæ recentis.

Mumiam autem recentem, & electam scinde per minima quantum fieri potest: indatur matratio

tratio oblongo collo, affundendo menstruū olivarum: putrefac omnia per mensem integrū, vase clauso hermeticè, ut fiat solutio. Deinde aperto vase, transfunde materiam cucurbitæ vitreæ, quam collocabis in Baln. M. ut vase aperto exhalet Mercurius, quod fit cum incredibili fœtore: sic remaneat, donec nullus exeat fœtor, & Mumia tota dissoluta sit: Solutionē infunde in aliud vas, quod superest, digeratur denuò in Baln. M. donec prodeat in oleum crassum, & fuscum instar syrupi. Quo facto, circulabis omnia cum vini spiritu optimo in Baln. M. per xx dies, separato tandem spiritu, remanebit in fundo rubicundum & odoriferū oleum, omnes Balsami naturalis habens proprietates, quodq; venenatis omnibus, & pestilentibus affectibus valde cōducit. Cape hujus sic præparatę Mumiæ ℥ ij. vini alcoolis optimi ℔ ij. Circuletur in vase circulatorio per mensem integrum: Menstruū destilletur per alembicū: denuò digerantur in vase hermeticè clauso, atque ut suprà quater reitera, donec sui corporis naturā omnimodò materia prędicta amittat, & in tincturā prodeat: quæ quidē tanta pollet facultate vivifica, ut nulla sit particula, quam ipsa non penetret, nullum ulcus, nullàve corruptio, quam nō curet, si ipsius exhibeas bis quotidie per aliquod tēpus grana quatuor, aut quinque cum decocto convenienti. *Idem.*

Oleum ex stercore humano.

℞. Stercoris puerorū, vel hominis rubei, q. s. Distilla bis in alembico vitreo, & oleum emanabit: quod repone. * Curat cācrum, & mortificat fistulam: confert alopeciæ, &c. *Euonymus.*

Oleum ex stercore humano, aliud.

Oleum, quod post stercoris stillatitiā aquam ab organo emanare solet, carcinomata, sinus, aliaque ulcera, quæ Græcis cacoëthe dicuntur, etiam valentiùs sanat. *Matthiolus.*

Oleum ex taxo.

℞. Taxum, cui corium detrahe, abscissoq; capite & pedibus & rejectis interioribus, in ollam inferiùs perforatam pone: quam alteri ollæ impones. Ollam inferiorem in terrā abscondas, & altera imposita olla, utramque optimè claude in commissura, ne quid transpiret: idq; facies etiam parte superiore ollæ superioris. Quo facto, ignis fiat ex carbonibus circumcircà, ita ut pinguedo omnis ex superiori olla in inferiorem distillet: ubi totum distillarit, quod cōjecturare licet. * ad membra contracta ex nervorum retractione valet. *Gesnerus è libro German.ico.*

Oleum de ranis.

Ranas virides in arboribus, vel aquis puris degentes in vas fictile vitro illitū, multisq; exiguis in fundo foraminibus pertusum, conjicito: earumq; ora butyro impleto: vas ne quid exhalet, luto diligenter oblinito, & cooperito: cui alterū etiosa terra cōclusum supponito, ignem in ambitu ad distillandum accendito: oleum seu liquorem illum stillatitium colligito: & cum pulvere ranarum viridium, si vis, ad linimentū con-

A ficiendum misceto. * Cancrum absumit. *Anton. Chalmeteus.*

Essentia Viperarum.

Mense Junio cape quatuor, aut sex viperas, ex quibus & caudam, & caput abjicies, cutem intestinaq; detrahes: carnem verò minutim præcisam, indas cucurbitæ vitreæ, per tres, aut quatuor dies, ut in calore Balnei vaporosi, vel simē calidissimi sudorem ipsarum pellas: (cave tamē, ne fumi hujus aërem è viperarū exhalatu vitiatum, & venenosum inspires.) Quo facto, superfunde spiritus vini alcoolisati, & terebinthinati

B solutivi ana ut supernatet octo digitis: digeratue vase occluso hermeticè in Baln. M. vel simo calidissimo xii dierum spatio, donec tota caro viperarum dissolvatur in prædicto mēstruo: abjectis fæcibus, separetur menstruum in calore Baln. & fiet coagulum, cui denuò affunde spiritum vini Caryophyllatum: fac circulentur in pellicano x. dierum spatio: & separato menstruo, remanebit

C caro viperarum optimè præparata, ac essentificata, cui misce subblandum ignem, olei anethini, & cinnamomi an. ℈ j ß. essentię croci, & margaritarum ana ℈ j. cum mucagine gummi tragacanthi finge pilulas: vel si vis, eum pane tritico arido, & trito, more veterum pastillos. Hujus medicam. mi exhibetur ℈ j. ad lepram, pestē, & ad omnes venenatos affectus. Ex viperarum cute, aut etiam serpentium spoliis exiccatis, & præparatis secundum artem, pulvis vulneribus

D serpentum, & bestiarum virulentarum appositus mul.ùm confert. Item vulneribus cancrosis, & malignis curandis. *Quercetanus.*

Oleum Scorpionum.

℞. Olei antiqui quantum sufficit.
Pone in eo de scorpionibus, mense Julio collectis quot habere poteris. quibus adjunge
Diptamni albi, Absinthii, Betonicæ, Verbenæ, Rorismarini ana quantum sufficit.

E Stent omnia per plures dies simul in infusione: postea in alembico distilla, & distillatum serva. *Gesnerus.*

Oleum Castorei.

Castoreum in aceto dissolvitur, aut ex vino stillatitio maceratur, & igne lento oleum extillatur: hoc postea ex aceto corrigitur. Inter distillandum interdum materia operculo adhærescere solet, ea phuræ instar: hęc carbone candente admoto, liquatur. * Egregium est oleum ad membra resoluta, & ea quę alimentum non sen-

F tiunt: Venerem excitat: colicos dolores sedat: uteri strangulatum discutit: partes naturales soborat. *Andernacus ex Euonymo.*

Essentia Moschi, Zibetta, & Castorei.

Ex Moscho, qui languidas partes firmat, & roborat, lipothymiamq; & vires resolutas sarcit, extrahitur pretiosa quædam essentia cū vini spiritu terebinthinato, tanquā cum proprio suo dissolutivo. Sic ex Zibetta. Castorei quoq; essentiam extrahes eadem ratione: cujus guttula, memori, convulsioni, & omnibus nervorum vi-

tiſs, ſumma cum utilitate exhibetur, cum decocto florum anthos, ſalviæ & betonicæ. Et foris apponitur in convulſione, præſertim ſi fiat, non ex inanitione, ſed plenitudine, & quando, quæ in nervis continentur præter naturam, evacuare oportet. Cum aqua pulegii menſes movet, partus & ſecundas ejicit: opiumque aliàs mortiferum emendat. *Quercetanus.*

Oleum ex luteis ovorum.

Lutea ovorum centum priùs cocta injice in cucurbitam: ſubjice ignem per gradus. Primò aqua exibit, pòſt oleum flaveſcens aquæ ſupernatans, poſtremò oleum craſſiuſculū. Aqua maculis omnibus prodeſt: olea autem doloribus ſedandis conferunt. *Idem.*

De oleis pinguedinum & axungiarum.

Ex animalium omnium axungiis Chymiatri, olea extrahunt per alembicum æneum igne lentiſſimo, in quibus major reperitur vis attenuandi, reſolvendi, & leniendi, quàm in ſolis axūgiis non præparatis, quòd videlicet ſubtilium, & tenuium partium magis reddantur Sic extrahuntur olea ex axungiis hominis, Taxi, Urſi, Vulpis, Cervi, Cati, Anguillæ, Capi, Gallinæ, Anſeris, Anatis, Vituli, Porci, & ex omnib. medullis, quæ omnia reſolvunt, leniunt & multis affectibus curandis proſunt. Ex Butyro eodem modo extrahitur oleum valde anodynū ad eoſdem uſus & dolores omnes ſedandos. *Quercetanus.*

Oleum butyri & lardi.

Butyrum priùs in vino albo liquefactum injiciatur in alembicum, ſubjiciaturq; ignis mediocris Deſtillabit oleum valde anodynum. Ex ℔ j. habebis ℥ x. Sic facies laridi, & axungiarum omnium. *Quercetanus.*

Oleum Butyri.

Butyrum deſtillatum majorē tenuitatem acquirit, ac penetrationē, qua expectorare humores, pulmonemq; expedire, & coquere etiā cruda poſſit. Deſtillatur autem cucurbita retorta, cùm parum poſſit aſcendere: faciliusq; aſcēdit, cùm aliis rebus jungitur, ut ii faciunt, qui nimia macie extenuati pingueſcere ſtudent. Accipiunt enim butyri recentis ℔ ij. anatis & capi carnem, quæ in ℔ xiix. aquæ ad dimidias decocta fuerit, unà cum ipſo jure, in quo albiſſimi panis medulla infunditur, modicoq; ſacchari adjecto, vitreis organis aquam eliciunt: pleriq; plura addunt, ut res magis, minúsve poſtulat. Ipſæ etiam mulieres ſtillatitio butyro, faciem, manus, pectusque inungūt, ut ne rugas contrahant, cutemq; emolliant: tametſi ipſę quoq; oryzam in pedum vitulorum jure decoctam, panisq; micam lacti infuſam, ovorumq; candida cum corticibus, & hujusce generis nonnulla adjungunt, ſimulque deſtillant, ut juventutis ſpeciem mentiantur. Plurimùm autem ſtillatitius butyri liquor, venenis, præſertim erodentibus adverſari creditur, quod ob tenuitatem penetret, facileq; cū veneno miſceatur, & ejus acrimoniā, ac malignitatem, motumq; ob pinguedinē, atq; unctuoſitatem compeſcere poſſit.* Ad nervorum ulcera, & vulnera utiliter etiam adhibetur. *Rubeus.*

Oleum mellis.

Mel cum favis vaſi fictili imponitur, & in fimo equi calido maceratur, dum cera à melle ſeparata ſupernatet: qua ablata, melli ſilices minutiſſimi permiſcentur, & ampullæ induntur, diſtillaturque primùm aqua acerrima, deinde oleum. * Singulare eſt ad podagricos dolores ſedādos, vulneraq; curanda, remedium. *Andernacus.*

Oleum & aqua mellis.

Ex melle in vitreum alembicum impoſito aquā eximiam primùm elicies per Baln. M. pòſt capiti mortuo, aut fæcibus relictis, arenam vel ſilices calcinatos addes, ne regurgiter materia, quam per retortam vitream pelles, ſubjiciendo ignem per gradus: ita deſtillabit oleum pellucidum & flaveſcens ſimul cùm oleo craſſo, & impuro. Omnia digerantur per quatuor aut quinq; dies: poſt rurſus deſtillentur per alembicum intra arenam, manabitque oleum purum, & rubicundum aquæ ſuæ ſupernatans. Hæc aqua acidiſſima eſt prope ad inſtar aceti deſtillati: & plurimùm adverſus gangrænam conducit. Oleum autem, quod inſtar aquæ vitæ ardet, vires habet admirandas, præſertim ſi per dies aliquot circuletur cum vini ſpiritu. Separato enim illo poſtea, remanet oleum dulce & gratiſſimi ſaporis, vulneribus ſclopetariis, & phagedænicis ulceribus plurimùm conducens. *Quercetanus.*

Aliud oleum mellis præſtantiſſimum.

℞ Mellis a ſua cera non ſeparati ℔ ij.
Tartari in pulverem redacti ℔ j.

Putrefiāt ſimul in fimo quindecim dierū ſpatio, & deſtillētur per retortā. Emanabit primo aqua candida, tum flaveſcens Hanc redde capiti mortuo, & putrefiāt rurſus per quindecim dies. Pòſt depelle iterū per retortam, idq; ter facito: ac tum oleum mellis præſtantiſſimū conſequèris. *Idem.*

Oleum ceræ.

Cerę novæ odoratæ, in ſartagine liquatę. permiſcetur arenæ à pulveribus repurgatæ quod ſatis eſt: ubi refrixerit, ampullæ erectæ imponitur, & igne primum lento, poſtea auctiore urgetur dum nihil effluat. * Præſtantiſſimum eſt oleum, ad dolores præſertim podagricos ſedādos, vulnera ulceraq; curanda. Ex gummi elemi, eodem modo quo ex cera oleum precioſiſſimum elicitur. Similiter etiam ex pinguetudinibus animalium olea parantur. *Andernacus ex Evonymo.*

Oleum ceræ, aliter.

Ceræ oleum ad reſolvendū, & attenuandum conducit, ſcirrhoſis, frigidisq; omnib affectibus confert. Debet priùs liquari ad ignē, donec nullos amplius crepitus emittat, antequam vaſi imponatur. Si ad ſingulas ℔. addideris ſalſuginis terræ priùs exiccatæ ℔ ß. extrahes prima vice oleum candidū aquæ ſupernatans. *Quercetanus.*

Aliter,

Liquefiat ad ignē cera, & decoquatur cum vino ad

no ad consumptionem ipsius: idq; tandiu, donec nullos crepitus ampliùs edat. Hujus sic præparatæ

℞. Ceræ ℔ j.
Aluminis calcinati ℔ ß.
Salviæ M j.

Injiciantur omnia in alembicum cupreum, cui receptaculum sit subjectum, & destillentur igne mediocri. Prodibit primò crassiusculum oleum quod rursus destillandum est, ut antea, idq; ter iterandum: atq; ita fit oleum Ceræ præstantissimum ad omnes nervorū affectus. Eodem modo ex resina, & pice oleū conficitur. *Quercetanus.*

Aliter.

Eliquata cera in aquam cōmunem projiciatur: idq; ad octo aut decem vices repetatur, manibus semper agitando, macerandoq; : inde retorta cucurbita, absque cineribus lento igne eliciatur oleū: quod cùm primò exeat butyri modo, quinquies, sexiésve est repetēda destillatio, dum oleum exeat, quod non concrescit, nec cogitur: atq; id signū perfecti olei, repetitus destil-

A lationibus expectandum est. Confert doloribus stomachi, & præcordiorū, tussi, humoribus crassioribus è pectore expurgādis, vulneribus quoq; cruentis, & partium nervosarum optimè conducit. Sunt qui, ubi mel, ac cera diligēter ex apibus expressa sunt apes siccant, & cum cera miscent, oleumq; destillatione eliciunt, podagricis utile. Ut tamen oleum è cera efficacius ad ulcera habeatur, pleriq; eliquatā ceram, vino albo generoso septies, octiesq; extinguunt: nam magis vi-
B num extenuat, & ad partium separationem conducit, eodemq;, uti suprà dictum est, modo oleū destillant. Ceram alii eadem ratione eliquatam, in urinā conjiciunt, laterumq; pulverem addunt, ac recurva cucurbita, optimè stipatis rimis, destillant, moderato primum igne, mox auctiore, vulneribusq; magno successu imponūt, præsertim ubi ter repetita fuerit destillatio, singula destillatione, quod manat oleum, seorsim asservantes Alii ad ceram adjungunt thus, myrrham,
C & aloëm, æquis portionibus, & oleum eliciunt ad ulcera, ac vulnera optimum. *Rubeus.*

De Balsamis, Sectio XIX.

Balsamum artificiale.

℞. Terebinthinæ finissimæ ℔ j.
Olei laurini ℥ iv.
Galbani ℥ iij ß.
Gummi Arabici ℥ iv.
Thuris, Myrrhæ, Gummi hederæ,
Ligni aloës ana ℥ iij.
Galangæ, Caryophyllorum,
Consolidæ minoris, Nucis moschatæ,
Cinnamomi, Zedoariæ, Zingiberis,
Dictamni albi ana ℥ j.
Moschi, Ambræ ana ʒ j.

Contundantur omnia simul, & retortæ imponantur quibus adde

Aquæ vitæ optimæ ℔ vj.

In aqua vitæ madefiat pannus, qui accensus imponatur retortæ, ut aqua ardeat, commiscendo materiam, sicq; relinquantur omnia in infusione novē diebus, ac tandem in cineribus fiat distillatio: Ita distillabit aqua candida, unà cum oleo, semper procedendo cum igne lento, donec colorem olei mutatum animadverteris ad nigredinem quandam. Quo viso muteturrecipiens, & adaucto igne distillatio perficiatur. Finita distillatione, aqua ab oleo separāda, & singula seorsim servanda: id quod etiam de prima aqua est intelligendum. Aqua prima candida, vocatur aqua balsami: & oleum primum separatum, dicitur oleum balsami. Secunda aqua nigricans, vocatur mater balsami: liquor verò separatus ab aqua nigra, est id quod balsamum artificiosum vocant: quod ceu preciosissimum, est diligenter custodiendum. * Prima aqua clarifica: oculos, & visum conservat. Facies lota ea aqua, reddit eam pulchram, & conservat juventutem, calculos renum rumpit, urinam propter carnositatem impeditam, movet: omnis generis vulnera partium qualiumcunque sanat mirabiliter, si ea lavētur & plumaceoli in eadē made-
D fiāt & imponātur. Hecticis, catarrhosis, tussientibus subvenit: dolorē ischiadicū aufert subito fomēto. Altera aqua, mater balsami dicta, scabiē sanat facillimè: idē facit in tinea, lepra, & omnibus ulceribus, modò sine corrosione sint. Oleū balsami infinitis morbis succurrit, imprimis capitis vulneribus cum ossium læsione, & membranarum, idoneū est. Mirabiliter pleuriticis prodest, si cum aqua bibatur ʒ j. pro vice. Balsamum verò ipsum, miraculum est hujus mundi. Dolorē illo-
E rum, pondere duarū drachmarū sumtum, subitò levat, tussi, catarrho, capitis refrigerationi & stomachi, vulneribus capitis, semel in die perunctō toto capite, prodest: penetrat enim facilè etiam ad partes longiùs remotas. Tumores corporis omnes dissoluit. Quartanam curat, unctione totius corporis, ita ut nulla pars intacta relinquatur. Infirmitates omnes tū calidas, tum frigidas, proprietate quadam occulta sanat. *Fioravantus.*

Balsamum artificiale aliud.

F ℞. Resinæ Terebinthinæ, Abiegnæ ana ℔ j.
Thuris albi, Laudani ana ℥ vj.
Nardi Indicæ ʒ ij
Rad. Valerianæ, rad Iridis, rad. Acori,
Rad Asari, Cyperi ana ʒ j.
Masticis, Galangæ, Caryophyllorum,
Cassiæ odoratæ, Zedoariæ ana ʒ vj.
Nucis moschatæ ℥ iv.
Macis ℥ j.
Agallochi ℥ ij.
Lacrymæ, oleæ Aethiopicæ ʒ vj.

Aloës hepaticæ, Myrrhæ ana ℥ j ß.
Castorei ʒ x.
Ossium cariotarum, Styracis calamitæ,
Laseris odorati ana ℥ j.
Lacrymæ sang.draconis ℥ j ß.
Florum lavendulæ ℥ iv.
Olei glandis unguentariæ ℥ vj.

Arida in pulverē teruntur, liquoribusq; miscentur, & diligentissimè vi ignis commensurati distillantur. Primùm aqua clarissima effluit. admodum subtilis, quę igni admota, admirabili quodā modo flagrat atq; balsami aqua vocatur: mox oleum coloris aurei emanat, quod balsamū appellant: deinde profluit, ruffo colore præditum. * Aqua quæ priùs extillavit, hausta, vētriculi imbecillitatē mirificè juvat: nā tum pituitā, tum flatus valenter consumit: quia vero acerrima exsistit, sola per se dari nequit, nisi ex vino, aut jusculo aliquo. Liquor qui secūdò distillavit, cæteris præfertur: nervorū vulneribus, articulorum cruciatibus, convulsis, resolutis, comitialibusq; mirabili modo succurrit. Oleū postremò hæc omnia similiter præstat, sed imbecilliùs. *Andernacus.*

Balsamum artificiale aliud.

℞. Terebinthinæ ℔ xiij. cum aqua ardente rectificatā: & excipiatur illud oleum, quod per balneum ascendit, clarissimum, tenuissimum, & levissimum.

℞. Hujus olei ℔ j. ℥ iij.
Florum Borraginis, Rosarum,
Buglossæ, Stœchados, Spicæ,
Rorismarini, Lavendulæ,
Chamomillæ ana P. j.
Sem. Fœniculi, Anisi, sem. Basiliconis,
Sem. Pæoniæ ana ʒ ß.
Rad. Angelicæ, Enulæ, Phu, Ireos,
Acori veri, Dictamni, Glycyrrhizæ,
Rad. Pæoniæ, Spicæ Ind. ana ʒ j.
Corticis Citri, Arantiorum ana ℈ ij.
Salviæ, Majoranæ, Lavendulæ,
Rorismarini, Hyssopi, Menthæ, Betonicæ,
Fol. Lauri ana P. j.

Hæc omnia contundantur, & incidantur secundùm artem: projiciantur in bociam vitream perlutatam, aut bociam cupream, unà cum distillato jam terebinthinæ oleo: hisq; omnibus affundeaquam anisi aut caryophyllorum aut postremam illam in cinnamomi distillatione, ita ut repleatur quasi bocia. Deinde huic capitellum impone, & juncturam luto obline. Tum exiccato igne fiat distillatio eo modo, quo anisum, aut aqua cinnamomi, transeunte canali per aquam, distillatur. Quo facto, hoc est, ubi aqua ascenderit, auferantur fæces herbarum, florum, & radicum: & denuò in bociam immittātur styracis liquidæ ℥ iij. eiq; affunde, quidquid proxima distillatione extraxeris: & rursus distilletur ut priùs. Quòd si aqua prioris distillationis in quātitate fuerit imminuta, plus erit affundendum. Ubi jam secundò ita distillatio fuerit peracta, bocia rursus mundetur, & imponantur

A Styracis calamitæ,
Myrrhæ ana ℥ ij.
Laccæ, Succini albi,
Masticis, Thuris, Assæ dulcis ana ℥ j ß.

Quibus pulverizatis, & impositis, affundatur jā distillatum oleum & aqua. Si non sufficiāt, adde aquam, ut suprà, donec satis videbitur, & fiat distillatio, ut supra de herbis dictum. Quo facto, auferātur quæ in bociæ fundo fuerint, & sequētia in locū reponātur. Notandū tamen hoc obiter, quòd nonnulli styracem liquidā simul cum gummis jam dictis commiscent, ut peculiari distillatione non sit opus. Sunt autem hæc species:

B

℞. Zingiberis, Zedoariæ, Galangæ ana ʒ ij.
Rhabarbari ʒ ß.
Gentianæ, Cubebarum ana ʒ j ß.
Croci ʒ ß.
Cinnamomi ℥ j.
Nucis moschatæ, Macis,
Caryophyllorum ana ʒ vj.
C Calami odorati ℥ ß.

Pulverizentur, & cucurbitæ imponantur, unà cū oleo & aqua postremæ separationis, & distillentur ut prima vice. Quo sic peracto, separa oleum ab aqua, & serva oleum balsami in vitro. * Vim habet confortādi omnes nervosas & exangues partes, quales sunt stomachus, intestina, vesica, uterus. Peculiariter stranguriæ admodū confert. & calculosis, si de eo octo vel decem guttæ, in aqua silicis, aut vino bibantur. Omnes internas D oppilationes aperit, sanitatem præsentem tuetur in statu, qualibet septimana bis manè aliquot guttæ in brodio sumptæ. *Joannes Mag.*

Balsamum magistrale.

℞. Terebinthinæ ℔ j. Olei veteris ℥ vj.
Olei laurini ℥ iv.
Cinnamomi, Spicæ nardi ℥ ij.
Tegularum recentium benè coctarum ℥ viij.

Tritis triturandis per alembicum distilla. * Urinā movet, lapidem frangit, vermes enecat, aurium E tinnitui à flatu crasso, paralysi, spasmo cynico, ischiadi, gonagræ, podagræ, & cæterarū juncturarū doloribus prodest, potum aut inunctū: sed parva ejus portio, aquæ affectut aptæ mista bibatur. *Medici Florentini.*

Oleum balsami.

℞. Myrrhæ, Aloës, Spicæ nardi,
Sanguinis draconis, Thuris, Mumiæ,
Opopanacis, Carpobalsami, Bdellii,
F Ammoniaci, Sarcocollæ, Croci, Masticis,
Gummi Arabici, Styracis liquidæ ana ʒ ij.
Ladani, Castorei ana ʒ ij ß.
Moschi ʒ ß.
Terebinthinæ ad pondus omnium.

Tritis conterēdis, misceantur omnia, & alembico distillentur secundùm artem. * Eadem potest, quæ præscriptum, & efficaciùs. *Petrus Aponensis.*

Aliud simile.

℞. Rad. Angelicæ, Chamæleonis albi, Valerianæ,
Chelidonii, Enulæ, Cichorii ana ʒ j ß.

Herb.

Herb. Chelidonii, Melissæ, Adianthi,
Chamædryos, Majoranæ, Verbenæ,
Rorismarini, Salviæ, Chamæpityos, Menthæ,
Hyssopi, Stœchados, Fol. Lauri ana P. j.
Flor. Verbasci, Hyperici, Centaurii min.
Violarum lutearum, Betonicæ, Chamomillæ,
Nardi Celticæ, Flor. Rosarum ana P. j.
Sem. Anisi, Ocymi, sem. Card. benedicti,
Sem. Pæoniæ ana ʒ j.
Baccarum juniperi, Cort. Citri ana ℥ ß.

Omnia inciduntur, & mixta induntur ampullæ, macerantúrque ex olei è resina abiegna libra una, ℥ iiij. aquæ cinnamomi stillatitiæ ℔ iv. deinde distillantur ut oleum è semine anisi: postea

℞. Styracis liquidæ ℥ iii.
Styracis calamitæ, Myrrhæ ana ℥ ij.
Thuris, Masticis, Laseris ana ℥ j ß.

Hæ liquore superiore stillatitio perfunduntur, urgenturque ex ampulla. Tum

℞. Rhabarbari ʒ j.
Gentianæ ℈ iv.
Zedoariæ, Galangæ ana ʒ ij.
Cinnamomi ℥ j.
Nucis Moschatæ, Caryophyllorum ana ʒ vj.
Cubebarum ℈ iv. Croci ʒ ß.

Hæc conteruntur, imponunturque ampullę mundatæ, & oleo distillato permixta, iterū per operculum evocantur, tandem separata aqua, oleum reconditur vasi. * Dantur guttæ sex vel octo, ex jure, manè aut vesperi: in colicis, nephriticisque doloribus cochlearis dimidii instar ex vino generoso, vel olei amygdalarum amararū vel dulcium recentis ℥ iij. interdum vomitum movet: qui si, admoto ovo collo sub mento, impediatur, alvum aliquoties ducit: vertigine, nervorum resolutione infestatis cochlear ex aquæ vitæ semuncia, cum guttis aliquot liquoris chalcanthini exhibetur utiliter. humores namque resolvit, & per narium meatus expellit: membrum autem resolutū balsamo perfricatur: hinc si cutis exulceretur, adipe taxi eam inungere prodest. In renum & vesicæ calculo guttæ octo aut decem ex aqua raphani propinantur dum æger in sessu fovetur. *Andernacus.*

Balsamum Romæ factum.

℞. Terebinthinæ ℥ ß.
Olibani ℥ vj.
Aloës succocitrini, Masticis, Galangæ,
Cinnamomi, Croci. Nucis moschatæ,
Caryophyllorum, Cubebarum ana ℥ j.
Gummi hederæ ℥ ij.

Pulverizentur, & misceantur cum terebinthina, exponantur in alembico vitreo: & addantur

Caphuræ, Ambræ grisеæ ana ℥ ij.

& destillentur lento igne. Prima aqua est alba & clara, & vinum balsami: secunda crocea, & vocatur oleum: tertia magis crocea, & est balsamum verum. *Euonymus.*

Balsamum aliud.

℞. Terebinthinæ ℔ j.
Mellis puri ℔ ß.

A Aquæ vitæ ℔ ij.
Ligni aloës triti. Santalorum omnium,
Olibani, Gummi hederæ, Ossis de corde cervi,
Zedoariæ, Piperis longi ana ʒ iij.
Gummi Arabici ℥ j.
Nucis moschatæ, Galangæ, Cubebarum,
Cinnamomi, Carui, Masticis,
Caryophyllorum, Spicæ nardi,
Croci. Zingiberis ana ʒ iij. ℈ j.
Moschi fini, pondus denarii.

B Destillentur, ut lento igne elicias primā aquam, quæ clara est, ut aqua fontis: secunda erit ignita, ut carbo: & tū auge ignē, & tertia elicitur nigra. * Reviviscere & juvenescere facit. *Euonymus.*

Balsamum aliud.

℞. Terebinthinæ abiegnæ ℥ xviij.
Ceræ optimæ ℥ vij.
Cinerum vitis ℥ vj.

Ponantur singula in retortam lutatā, distillentur C in cineribus, donec nihil amplius sequatur. Ubi distillatio fuerit finita, videbis cerā circa retortæ collum: & hoc ipsum signum est finitæ distillationis. Quòd si distillavit, servetur in vitro diligentissime clauso. * Juventutem conservat, si quis bis in mense hoc oleo fuerit inunctus: omnia imposita à corruptione aut putredine custodit. Vulnera qualiacunque, ter quaterque eo illita sanat. Cui urina fuerit retenta, drachmæ duę datæ per os, urinā provocant: & simili modo datur D cōtra vermes, puncturas lateris, tussim, catarrhū, febres pestilentes, & similia. *Fioravantus.*

Balsamum aliud.

℞. Terebinthinæ ℥ iv.
Thuris ℥ ß.
Ligni aloës,
Masticis, Caryophyllorum, Galangæ, Cinnamomi,
Zedoarię, Nucis moschatę, Cubebarū añ. ʒ ij.
Gummi elemi ℥ j ß.

E Misce, & distilla secundùm artem. * Lepră curat intrà & extrà sumptum: & multos alios morbos incurabiles, ut cancrū & fistulas, &c. *Euonymus à quodam empirico.*

Balsamum aliud.

℞. Terebinthinæ ℔ ij.
Myrrhæ, Castorei, Masticis ana ℥ iij.
Olibani, Aloës succocitrini ana ℥ iv.
Rad. Consolidæ minor ℥ j.
F Tormentillæ, Gummi hederæ, Nucis Indicæ,
Zedoariæ ana ℥ ß.
Cubebarum ʒ j.

Macerentur ad ignem lentum per biduū: deinde distillentur. * Vulnera curat, cum linteo impositū, febres, ventriculum infra costas tumentem, asthmaticos, phthisicos, tumores. Contusiones sedat, spasmum & paralysim ex frigore, moribundos data gutta recreat. *Euonymus à quodam Anglo.*

Balsamum aliud.

℞. Galbani ℔ j.

Gummi hederæ ℥ iij.
Minutim conterantur, & misceantur terendo simul, & mittantur in bociam vitream cum suo alembico, & distillentur in balneo Mariæ: hoc distillatum commisce cum
Olei Laurini ℥ j.
Terebinthinæ ℔ j.
Distillentur, & aqua ab oleo separetur. * Mirabilissimæ virtutis est in tremoribus, paralysi. Usus est, ut collocetur patiens paralysim, contractionem, spasmum, & tremorem, resupinus, & infunde de hoc oleo calido temperatè in fundo umbilici sui: & videbis mirabilissimam operationem, potiùs divinam quàm naturalem: & confert valde paralysi post colicam. *Euonymus, & Villanovanus.*

Balsamum aliud.

℞. Ligni aloës ℥ j.
Opopanacis, Resinæ pineæ, Bdellii, Galbani, Myrrhæ, Masticis, Sarcocollæ ana ℥ ß.
Olei benedicti ℥ j ß.
Ladani ℥ j.
Carpobalsami, Xylobalsami, Opobalsami ana ℥ ß.
Olibani, Daphnelæi, Sanguinis drac.
Castorei, Spicæ nardi, Galangæ, Cubebarum, Maceris, Cinnamomi, Cardamomi, Melicetorum, Corticum Citri ana ℥ ß.
Olei terebinthinæ ad pondus omnium.
Olei veteris ℔ j ß.
Pistentur gummi subtiliter: deinde superinfunde tantùm vini adusti, ut alia obruat, aut obtegat: postea ponatur in balneo Mariæ per triduũ ad digerendum: pòst reliqua adde, pulverizanda pulverizentur: & addito oleo terebinthinæ, & oleo communi, iterum digerantur in balneo, vel fimo equino per dies quatuordecim: demum destillentur in cineribus igne lento, secundùm artem. * Preciosissimum est ad paralysim, & alia permulta. *Leonellus.*

Balsamum ad morbos diversos.

℞. Vini albi optimi mens. ij ß.
Lactis recentis ℥ iij.
Mellis,
Rad. Gentianæ ana ℥ iix.
Astrantiæ ℥ iij.
Angelicæ ℥ ij.
Baccarum Lauri ℥ j ß.
Rutæ, Juniperi, Ros. rubrarum ana M. j.
Enulæ campanæ ℥ j.
Caryophyllorum, Cort. Citri,
Calami aromatici, Cinnamomi, Anisi,
Fœniculi, Masticis, Belzoini ana ℥ ß.
Concisa & contrita macerentur in phiala vel phialis vitreis, lutatis, per dies 7. vel 8 loco calido. Deinde distillentur cum alembico lutato: cucurbitæ pars tertia aut ampliùs vacua sit. Distillentur in cineribus cribratis, lento igne: demum augeatur ignis. Puto tamen in alio vase seorsim & primò vinum & lac simul distillanda. Ex hac distillatione tres quoque liquores colliguntur.

A * Valet contra venena, pestem, calculum, quartanam, quotidianam, ad sudorem movendum, &c. ad asthma, & viscerum obstructiones, ad omnes phlegmaticos, ad epilepsiam quoque, & præservandũ ab apoplexia. Pro conficienda theriaca non incommodè substitui potest. *Gesnerus.*

Balsamum aliud.

℞. Thuris, Masticis ana ℥ ij.
Ligni aloës ℥ j.
Caryophyllorum, Galangæ, Cinnamomi,
B Zedoariæ, Nucis Moschatæ, Cubebarum ana ʒ vj.
Myrrhæ, Aloës, Ladani, Sarcocollæ,
Castorei ana ℥ ß.
Baccarum Lauri, Nucleorum Pini ana ℥ j.
Gummi elemi, Opopanacis, Belzoini ana ℥ ij.
Succi Ivæ, succi Herbæ paralysis ana ℥ iij.
Terebinthinæ ad pondus omnium.
Exibit primò aqua, secundò oleosum quid, tertiò quasi mel. *Hollerius.*

C *Balsamum mumia.*

Pars humani corporis incisa, ex olivarũ oleo per mensem digeri sinitur: deinde ampullæ incurvatæ imponitur, separaturq;: postea hujus liquoris libra j.
Theriacæ optimæ ℥ vj.
Moschi ʒ j.
Misceantur, macerenturque diebus 30. atque tunc theriaca à mumia præstantissima provenit. * Hujus uncia ex oleo amygdalarũ scilicet datur iis,
D qui venenũ hauserunt, aut peste correpti sunt, sic ut in lecto sudent: laterum inflammationibus, abscessibus, carbunculo, & similibus medetur, ad venena præcavenda, manè drachmæ unius pondere sumitur. *Andernacus ex Paracelso.*

Balsamum Christi.

℞. Olei olivarum ℔ j.
Vini nigerrimi pontici ℔ iij.
Distilla: deinde adde
E Hypericonis ℥ vj.
Liquoris de mumia ℥ iv.
Iterum distilla ad mensem, & serva. * Valet articulorum vulneribus. *Paracelsus.*

Balsamum ad vulnera.

℞. Galbani, Ammoniaci,
Masticis, Myrrhæ,
Gummi elemi, Bdellii ana ℥ ß.
Terebinthinæ ℥ j ß. vel ℥ ij.
Olei olivarum ℔ ij.
F Viridis æris ℥ ij ß.
Pulverizentur omnia, & imbibantur in aceto fortissimo per sex vel octo dies: pòst distillentur per alembicum, prima die per balneum Mariæ, pòst per arenam: & si vis fortius habere, & melioris saporis, tum adde subscripta, & fiat eo modo, quò suprà.
℞. Storacis calamitæ, Gummi hederæ,
Spicæ nardi, Carabæ, Colophoniæ,
Tragacanthæ, Serapini, Opopanacis ana ℥ ß.
Euphorbii ʒ ß.
Viridis æris ʒ iij.

Terebin-

Terebinthinæ ℔ j.
* Curat omnia vulnera antiqua in causa frigida & calida. Valet etiam contra ariditatem membrorum, & contractionem, si hoc fuerint inuncta. *Euonymus.*

Aliud.

℞. Galbani ℥ ß.
Gummi hederæ ℥ v.
Terito, & alembico distillato, & cum ℔ j. sebesten commista denuò distillato. * Expertum est ad nervorum mollificationem, seu paralysin, & ipsorum contractionem, spasmúmve, morbum comitialem, vel epilepsiam, tremorē, omnemq; morbum frigidum: memoriam etiam auget, atque intellectum, si occiput, cervixq; somni tempore, ejus momento liniatur. *Fumanellus.*

Balsamum seu oleum benedictum.

℞. Olei abietis,
Albuminis ovorū ad duritiē coctorū ana ℔ j.
Resinæ pini ℥ vj.
Gummi Elemi ℥ ij.
Ponantur omnia simul in retorta perlutata, & fiat in cineribus distillatio, quæ horis triginta sex perficitur. * In vulneribus contusis, maximè capitis, valet. *Fallopius.*

Aliud.

℞. Terebinthinæ claræ ℔ j ß.
Ceræ flavæ ℔ j.
Nucis moschatæ, Caryophyllorum ana ℥ j.
Cineris communis ℥ vj.
Ponantur simul in retortam lutatam, & fiat lento igne distillatio. Post distillationem ponatur in bocia cum capitello & recipiente: eiq; impone de lateribus tritis ℥ iv. & rursus distilla: & habebis oleū coloris rubini. * Mirabile est in vulneribus nervorum: curat omnes catarrhos frigidos: prodest tussientibus pectori inunctum, &c. *Fallopius.*

Aliud.

℞. Terebinthinæ claræ ℔ ij.
Olei lini ℔ j.
Resinæ pini ℥ vj.
Thuris, Myrrhæ Aloës,
Masticis, Sarcocollæ ana ℥ iij.
Macis, Ligni aloës ana ℥ ij.
Croci ℥ ß.
Ponantur hæc omnia in retortam, distillentur primò lentissimo igne, & exibit aqua clara: paulò pòst verò sequetur oleum rubicundum: tum augmenta ignem semper magis magisq; intendendo ad finem distillationis. Quo facto, separa oleum ab aqua, & utrumq; seorsim serva. Aqua succedente tempore rubescit, & oleum acquirit rubini colorem. * Oleum valet vulneribus, præcipuè verò partium nervosarū, ossium, venarū: citò enim & sine dolore consolidat. *Fallopius.*

Aliud.

℞. Terebinthinæ ℔ j.
Thuris, Myrrhæ, Masticis, Sarcocollæ ana ℥ j.
Aquæ vitæ ℥ iiij.

A Ponantur omnia in retortā lutatam, & distillentur in cineribus: & oleum ab aqua separa. * Curat & cōsolidat brevissimo tempore sine dolore omnia vulnera, præsertim capitis, claudendo eo vulnus, & in superficie imponēdo, &c. *Idē Fallop.*

Aliud.

℞. Terebinthinæ ℔ j.
Euphorbii, Sulphuris ana ℥ ß.
Salis ℥ j.
Olei ℔ j.
B Coquantur per horas duas lento igni, colentur, & eo oleo calenti vulnus fovebis. * Vulnera glutinat. *Anton. Chalmeteus.*

Balsamum pro vulneribus conglutinandis.

℞. Terebinthinæ ℔ j.
Galbani,
Gummi elemi,
Gummi hederæ,
C Thuris, Masticis, Myrrhæ ana ℥ ij.
Aloës, Xyloaloës,
Galangæ, Cinnamomi,
Caryophyllorum, Nucis moschatæ,
Cubebarum ana ℥ j.
Aquæ vitæ ℥ iij.
Simul per diem macerentur & noctem: postea bis distillentur: & oleum illud stillatitium tanquam balsamum pretiosum servabis. *Idem.*

Aliud.

D ℞. Terebinthinā & Vinum rubrum, sit æqualis utriusq; copia, bulliant: & nondū absumpto Vino effundantur in Aquam Cyclaminis, sæpiusq; laventur dum frigescant: hinc misce mediæ quantitati Vitellorum ovorum. * Efficax est in vulneribus. *Heurnius.*

Balsamum arte factum, insigni vi excellens.

℞. Olei terebinthinæ ea qua dixi arte extillati ℔ iij.
E Florum lavendulæ, majoranæ, Stœchados,
Florum cardiacalium, spicæ,
Foliorum lauri, melissæ, hyperici,
Betonicæ, salviæ, rutæ, menthæ,
Absinthii Romani ana M. j.
Scordii, dictamni ana M. ß.
Radicum Zedoariæ, Peucedani, Angelicæ,
Enulæ, Iridis, Pæoniæ utriusque,
Calami aromatici, Valerianæ, Struthii,
F Seminis citri, ocimi ana ℥ ß.
Corticum citri, Cinnamomi, Galangæ,
Nucis moschatæ, Macis, Caryophyll. ana ℥ j.
Gentianæ, Rhabarbari, Cubebarum ana ʒ iij.
Croci ℥ j
Styracis, Myrrhæ ana ℥ iij.
Masticis, Thuris, Benjovini ana ℥ j.
Camphoræ ʒ ij.
Moschi ʒ j
Primò cucurbitæ impone herbas, flores & oleū terebinthinæ, adde Spiritus vini ℥ iv digere ac stilla per balneum maris. Hinc injice huic liquo-

ri aromata, radices, semina & cortices, ac à digestione, citra empyreuma, surrige arenoso igne. A huic liquori inde gummi præscripta ac lachrymas, iterumq; ad ignem revoca. Moscus & Camphora linteo commendari debent, ac in medium cucurbitæ suspendi, ignis enim æstum reformidant. Hoc plurimis malis confert, sanitatem stabilit, ac rationi incomperta vi, contumacissima mala persanat. Finita distillatione, spiritus vini balneo evocetur. Fæces à prima & secunda distillatione restibiles aspergantur hoc spiritu, digerantur, ac vi ignis oleum per alembicum extundantur: rubicundum illud ac empyreuma redolens, in ulceribus deploratis mirificam efficaciam habet. *Heurnius.*

Balsamum ad Paralysin.

℞. Rad. ireos, rad. Aristolochiæ ana ℥ ij.
Consolidæ majoris, Ivæ arthriticæ,
Herbæ paralysis, Pimpinellæ,
Rutæ, Salviæ ana M. j.
Baccarum lauri, Baccarum juniperi ana ʒ vj.
Florū stœchados, Flor. rorismarini ana P. j ß.
Galangæ, Zedoariæ, Zingiberis, Caryophyllorum,
Nucis moschatæ, Cinnamomi ana ʒ iij.
Ligni aloës ℥ j.
Thuris, masticis ana ʒ v.
Myrrhæ, Aloës, Sarcocollæ, Bdellii,
Galbani, Ammoniaci ana ℥ j ß.
Castorei ℥ ß.
Gummi elemi ℥ ij.
Diachylonis ireati ℥ iij.
Aquæ vitæ ℥ iv.

Conjiciantur omnia in alembicum, & destillentur lento igni, donec liquor crassus effluat, veluti balsamum. *Anton. Chalmeteus.*

Aliud.

℞. Rad. angelicæ, acori, azari, cyperi ana ℥ j.
Masticis ℥ j ß.
Galangæ, Caryophyll. Cinnamomi ana ℥ iij.
Nucum myristicarum ℥ iv.
Ligni aloës ℥ ij.
Gummi elemnii ℥ vj.
Aloës optimæ, Myrrhæ ana ℥ ß.
Castorei ʒ x.
Styracis calami, Beniovini ana ℥ j.
Sanguinis draconis ℥ ß.
Florum lavendulæ ℥ iij.
Olei nucis unguentariæ ℔ ß.

Trita hæc aliquot dies macerentur in Aqua vitæ, fiat distillatio, ut diximus in oleo terebinthinæ *Heurnius.*

Balsamum pro contusis capitis vulneribus.

℞. Olei terebinthinæ,
Ovorum induratorum albuminum ana ℔ j.
Resinæ ʒ vj.
Gummi elemnii ℥ iij.

Fiat distillatio per cineres ex retorta: horis 36. absolvitur distillatio. *Idem.*

Aliud.

℞. Terebinthinæ ℔ j ß.
A Ceræ flavæ ℔ j.
Nucis myristicæ, Caryophyl. ana ℥ j.

Retorta lentè extillentur: distillato adde Laterum ℥ iv. & iterum distilla. *Idem.*

Balsamum pro vulneribus Nervorum & tussi.

℞. Terebinthinæ ℔ ij.
Olei communis ℔ iij.
Olei laurini ℥ vj.
B Cinnamomi ℥ ij.
Euphorbii, Caryophyllorum, Baccarū lauri,
Gummi hederæ, Sagapeni, Ammoniaci,
Opopanacis, Galbani ana ℥ j.
Thuris, Mastiches ana ℥ ij.

Fiat ut priùs destillatio: nervorum prodest vulneribus, & tussi pectori illitum *Idem.*

Balsamum ad articulorum dolores.

℞. Resinæ terebinthinæ ℔ j.
C Opopanacis, Galbani, Sagapeni ana ℥ ß.
Granorum juniperi M. ij.
Thymiamatis ℔ j.

Igne primùm levi: mox auctiore: randem vehementi destillentur. *Rubeus.*

Balsamum aliud.

℞ Resinæ terebinthinæ ℔ j.
Thuris, Masticis, Myrrhæ ana ℥ ß.
Ladani, Nucis moschatæ, Caryophyllorum,
Galangæ, Zedoariæ, Carpesii ana ℥ ß.
D Fol. Daphnoidis P. j.
Succi ebuli, Succi cucumeris agrestis an. ℥ iij.

Rediguntur in pulverem, quæ redigi apta sunt, omnibus deinde mixtis, destillatione excipitur aqua. * Apum, vesparum, canum rabidorum, & reptilium venenosorum ictibus, si inunguntur, plurimùm conducens: magna autem utilitate Hydropicorum ventres inungi tradunt. *Hieronymus Rubeus.*

Aliud.

E ℞. Resinæ terebinthinæ ℔ ij.
Olei laurini ℥ iij.
Cinnamomi, Spicæ ana ℥ ij.
Caryophyllos 50.
Folii ℥ ij.
Euphorbii, Baccarum lauri, Gummi hederæ ana ℥ ß.
Galbani, Castorei, Cyperi ana ℥ vj.
Tegularum bis coctarum, in oleo commūni extinct. ℔ ß.

F Ponatur hic tegularū pulvis in fundo cucurbitæ, reliqua misceãtur, & superponãtur illi pulveri, appositoq; rostrato pileo, ac rimis accuratè stiparis, igne levi adhibito, primò exibit aqua, quā seorsim servare debemus: aucto mox igne, habebitur oleum, quod Balsami vires æquare creditur. Calidum enim & siccum est, & mirificè penetrat, frigidisq; omnibus morbis, nervorum præsertim, apprimè conducēs. Nam linguæ paralysim, & oris, ac virgę, ad hæc epilepsiā, membrorum tremorē, frigida orrum causa, dolorem dorsi, renum, artuumq;, potum, & illitū, plurimùm

mûm juvare scribût: adversus morsum scorpionum, serpentum, canis rabidi, & venenatorum, quę virus ejaculantur, utiliter adhibetur: eadem ratione, si quis hyoscyamum, opiû, cicutam, & venena hujusmodi sumpserit, hoc oleum, vino tepido haustum, & illitû conducet: vocē amissam restituit, strumis, & carni in ulcerib. supercrescenti resistit: memoriam auget, occipite opportunè inûcto: ad surditatē facit, ad uteri dolores ac dentiû, quos frigiditas, aut flatus crassiores pepererint. Quæ primo loco manavit aqua melior censetur potu, sed sola nō exhibenda est, quēmadmodum neq; oleum, sed cum aliquo liquore, morbis, quorum quærimus curationem, proprio. *Hieronymus Rubeus.*

Balsamus Sulphuris.

Ex sulphuris floribus & Terebinthinato proprio menstruo, in calore sicco per aliquot dies digestis, extrahitur color instar rubini. Menstruû separatur, & remanet oleû sulphuris rubicundissimû, quod circulari debet cum vino distillato, & alcoolisato. Et hoc modo balsamus ex sulphure extrahitur: cujus guttulæ tres, aut quatuor exhibentur cum aqua hyssopi suspiriosis, & purulenta extussientibus. *Quercetanus.*

Balsamus Tartari.

℞. Tartari crudi ℔ ij
Salis petræ, Salis fuliginis,
Salis fæcum aceti ana ℥ iv.
Calcis vivæ ℥ vj.

Omnia minutissimè contusa, injiciantur in vas non vitreatum, ac ritè obturatum. Calcinentur xij. horarum spatio: calcinata solvantur in calida, ac per filtrum destillentur, pòst coaguleatur, & deinceps calcinentur: ter denique calcinationes, solutiones, & coagulationes fiant. Tum injiciantur omnia in alembicû, simulq; acetum destillatû infundatur, ut digitos quatuor supernatet. Destilletur acetum in bal. Marię, ac liquor dulcis emanabit. Tum infunde iterum acetum, ut destilletur, idq; tandiû, dum non amplius sit dulce, sed acidû fiat, & quale priùs infudisti, per alembicum efferatur. Tunc omnia valido igne destillato per retortam: & prodibit oleum fervenitissimum, cujus vix satis prædicari utilitas possit. Hoc eodem modo, si voles, totum salem tartari per alembicum pelles: ex quo præstantissimum, & saluberrimum oleû efficies. *Quercetanus.*

Balsamus Mercurii.

Sublimetur Mercurius toties cū simplici calce ovorum optimè præparata, donec omninò sit extinctus. Huic mixturæ affunde acetum destillatum alcoolisatum, ut supernatet quatuor digitos. Destilletur liquor à fæcibus quater, aut quinquies, donec Mercurius in pulverem rubicundissimum evadat: quem cum vini alcoole circulabis in pellicano per octo dies. Separato vini alcoole per alembicū, remanebit in fundo balsamus Mercurii pretiosissimus, & dulcissimus. * Desperatā omnia ulcera, atq; etiā carunculam in vesica sanat, & vulneribus istis sclopetariis summoperè conducit. *Quercetanus.*

A *Balsamus & Oleum Mercurii.*

Balsamus fit ex Mercurio cum aqua calcis testarum ovorum & tartari: itemque oleum, ad fistulas, ulcera omnia, & callositates præstantissimum. *Idem.*

Balsamus Martis.

Limaturæ Martis lotæ pluries cum muria, B superfundes acetum acerrimū, ut supernatet quatuor digitos: ponantur super cineres calidos octo dierum spatio quotidie movendo materiā, & separando acetum, quod colorabitur: & iterū novum affundendo: idq; tamdiū, donec acetū nō amplius colorretur. Quo ad ignē evaporato, pulverē, qui subsidebit, sumito, eumq; cū æquali portione ammoniaci sublimato. Eundē sublimatū toties super fæcib. repones, iterūq; sublimabis, donec rubini appareat color. Postea C totum in aquam ferventē injice, ut sal dissolvatur: tum apponendo statim frigidam, subsidebit in fundo Martis balsamus, calcis Solis instar. Aqua autem separetur, ac denuò recens affundatur, ut dulcis balsamus efficiatur. Hac etiam methodo conficies balsamum Veneris. *Quercetanus.*

Balsamum artificiale Fioravanti.

℞. Terebinthinæ purissimæ ℔ j.
Olei laurini ℥ iv.
Galbani ℥ iij.
D Gummi Arabici ʒ iv.
Olibani, Myrrhæ,
Gummi hederæ, Ligni aloës ana ℥ iij.
Galangæ, Caryophyllorum,
Consolidæ min. Cinnamomi,
Nucis moschatæ, Zedoariæ,
Zingiberis, Dictamni albi ana ℥ j.
Moschi, Ambræ ana ʒ j.
Aquæ ardentis optimæ ℔ vj.

Terenda terantur, misceãtur, & macerentur per E dies novem: inde calore cinerum eliciatur liquor: primò igni mediocri, deinde aucto, quousq; omnis liquor emanaverit: oleum ab aqua separetur, & servetur ad usum. * Ad vulnera capitis potissimùm valet, aliaq; infinita.

Balsamum Vigonii.

℞. Olei ompbacini ℔ ij.
Styracis calamitæ, Ladani, Croci,
Thuris masculi, Gummi Arabici, Rubeæ tinctorum,
F Gummi hederæ, Aloës succocitrini, Masticis,
Caryophyllorum, Galangæ, Cinnamomi,
Nucis moschatæ, Cubebarum ana ℥ ij.
Gummi elemi ℔ j.
Myrrhæ, Bdellii ana ℥ j.
Sagapeni, Ammoniaci,
Opopanacis ana ʒ x.

Terantur omnia & cū oleo misceantur, rostrato pileo cucurbitæ imposito, stipatisq; optimè rimis, initiò ad horas xij. ignis sit lētus: inde quibuslibet sex horis augendo, totus humor destillet: quem humorem fæcibus tritis denuò affun-

des, & destillabis: idq; tertia vice. Hoc oleū Balsami vires, ac notas omnes habet. Nam doloribus à morbo Gallico mirificè opitulatur: Epilepsiæ quoque, si futura coronalis ungatur, & triginta diebus cum modico vini, & pulveris pœoniæ, ad cochlearis mensuram sumatur: quæ fortè quantitas major videri potest, quam deceat, tametsi eadem mensura, quartana laborantibus præbeatur, quatuor vicibus, imò ad dimidiam unciam, cum vino generoso, iis, qui cor & pulmonem roborare, ac exhilarare student: frigidis omnibus affectibus conducit: & pannus purpureus hoc liquore madefactus, si ad tempora adhibeatur, hemicraniæ, vertigini, stipationi venarum cerebri plurimùm conducit: vulneribus item recentibus, surditati, convulsioni, resolutioni, & hujusmodi frigidis morbis.

Oleum miræ potentiæ polychreston.

℞. Olei communis, Terebinthinæ, olei Laurini ana ℔ j.

Misce, & cucurbitæ immittantur, lentoque igne distillentur: quę prima emanat aqua, inutilis est: æstibili materiæ adde

Cinnamomi, Caryophyllorum ana ℥ j ß.
Euphorbii, Galbani, Ammoniaci,
Gummi hederæ Opopanacis, Thuris albi,
Masticis, Baccarum lauri detrusis corticibus ana ℥ iij.
Castorei, Ligni aloës, Ladani,
Olei spicę, vel distillati ex Lavendula ana ℥ ij.

Misceantur cuncta ac digerantur. Hinc lapidem laterinū in fabaceas par. es cōfringes, & in prunis urito, donec excāduerint, ac oleo restinguito, & paulatim aucto igne distillentur. * Studet cerebro frigore madēti, nā memoriā roborat illitu, ac potu guttulis vino mixtis: refrigerato cerebro narib. immittitur, illinitur hepati frigido, Bombace utero immissum, fœtū mortuū extrahit, & menstrua evocat, grumosum sanguinē illitu & potu dissipat: crassā pectoris materiā attenuat, fistulas palpebrarū sanat, morsib. venenatis cōvenit, epithematis modo ex vino impositū, vulnera antiqua sanat. Lienē illitu absumit, podagræ frigidæ ac lumborū dolorib. opitulatur, convulsionib. succurrit: surditatu ex frigore medetur gutta auribus immissa, ac earū vermes necat & susurra dissipat: urinæ difficultati medetur quæ à crassa est materia, calculū absumit, vermes necat: mollit dura, discutit tumida, epilepticis prodest ac morbis frigidis. *Heurnius.*

Balsamus Pari pretiosus, sarcoticus.

℞. Visci herb. Pari, Visci consol. major. ana ℥ iv.
Olei terebinthinæ ℔ j.
Flor. Hyperici, flor. Verbasci ana M. ij.
Pomorum ulmi ℥ iij.
Acinorum populi arb. ℥ iv.
Spiritus vini ℔ j ß.

Digerantur in fimo equino, vel relinquantur in calido hypocausto, in vase vitreo optimè clauso,

A per mensem integrum, deinde exprimantur, & colentur, adde

Thuris, Masticis,
Myrrhæ ana ℥ ij.
Sanguinis drac. ℥ ß.
Mumiæ ℨ vj.
Terebinthinæ ℔ ß.
Beniovini ℥ j.

Circulentur simul in pellicano octo dierū spacio, deinde moderato calore destilletur vini spiritus, & remanebit in fundo pretiosus balsamus. *Quercetanus.*

B

Balsamum optimum.

℞. Myrrhæ, Aloës hepaticæ, Nardi Indicæ,
Thuris albi, Sanguinis draconis, Croci,
Mumiæ, Opopanacis, Bdellii,
Carpobalsami, Ammoniaci, Sarcocollæ,
Masticis, Styracis calamitæ, Gummi Arabici ana ℥ ij.
Ladani, Castorei ana ℥ ij ß.
C Moschi ℨ ß.
Resinæ terebinthinæ ad pondus omnium.

Destillet oleum, ut ars postulat. * Corroborat, ipsius vires restituendo: cadavera à putredine præservat: febrium rigores pellit, si ante accessionē, eo tepente, ungatur spina. In uteri strangulatu, epilepsia, & hujusmodi aliis morborum generibus cum vino odorato præbetur: melancholicis quoq;, & iis, qui absq; causa tristantur, languidisque sunt viribus, & bello debilitati, ac
D lassitudine laborant. *Petrus Apunensis.*

Balsamus Hypericonis simplex.

℞. Flor. Hypericonis minutatim concisorum ℔ ij. Olei terebinthinæ ℔ j. Vitel. ovorū N. xx. aquæ vitæ ℔ ß. mixtis omnibus putrefiant in fimo calenti per mensem integrum: pòst exprimantur. & ponantur ad Solem per duos menses. *Quercetanus.*

Balsamus Hypericonis compositus.

E ℞. Flor. Hyperici ℔ j.
Visci rad. symphyti major. ℥ iv.
Florum chamæmeli,
Florum Verbasci ana P. ij.
Olei ovorum,
Olei terebinthinæ ana ℔ ß.
Aquæ vitæ ℔ j.
Thuris, Myrrhæ,
Masticis, Mumiæ ana ℥ ij.
Sacchari rubri ℥ vj.

F Putrefiāt simul in vase accuratè occluso in fimo per mensem: deinde exprimantur, & circulentur in Balneo per triduū: tum demū lentissimo calore decoquantur ad Balsami consistentiā. *Idem.*

Balsamus Visci pomorum.

Balsamus visci pomorū eadem methodo fiet, ut Balsamus Hypericonis simplex: vel cum oleo olivarum prius depurato in Balneo. *Idem.*

Balsamus Visci pomorum compositus.

℞. Foliorū visci pomorū minutatim concisorum ℔ ij. injice in matratium vitreum, addendo

Acinorum

Acinorum populi arboris ℔ ß.
Olei axungiæ taxi,
Olei butyri ana ℥ iv.
Olei Terebinthinæ ℥ vj.
Olei lumbricorum ℔ ij ß.
Vini albi generosi ℔ ij.

A Digerantur omnia rectè occlusa in fimo calidissimo per duos menses: pòst prælo exprimantur: tum circulentur, & ad ignem lentissimum decoquantur ad liquorum consumptionem. Ad dolores sedandos nullū præstantius inveniri medicamentum potest. *Quercetanus.*

B

Oleum divinum.

℞. Sanguinis humani, Spermatis ceti,
Medulli tauri ana ℔ j.
Moschi ℥ j.
Cineris olivarum ℥ ij.

Misce & destilla per retortam: & primùm manabit aqua alba: mox oleum citrinum: demum oleum rubrum, maximarum virium: cujus guttula una aut altera exhibita ferè mortuos resuscitare facit. *Fioravantus.*

C

Oleum ad capitis dolorem à causa frigida.

℞. Resinæ terebinthinæ ℔ j.
Masticis, Cinnamomi,
Nucis moschatæ ana ʒ j.
Caryophyllorum, Galangæ,
Zedoariæ, Ladani ana ℥ j ß.
Succi ebuli, succi Cucum. syl. ana ℥ j.

Terenda terantur, & vitreis organis distillentur secundùm artem. *Rubeus.*

D

Oleum optimum ad memoriam augendam.

℞. Aquæ ex flor. Rorismarini ℔ j.
Nucis moschatæ, Caryophyllorum,
Granorum Paradisi, Cinnamomi,
Cubebarum, Macis, Zingiberis ana ℥ j.
Moschi ℈ ß.
Piperis longi ʒ j.
Croci ʒ iij.
Galangæ ʒ ij.

E Terantur, quæ teri possunt, misceantur & macerentur per dies tres in loco aliquo calido: inde calore cinerū destillentur, augendo ignem donec fæces comburantur. Huic deinde aquæ adde aquæ ex foliis Rorismarini ℔ j. & coquantur simul in vase vitreo ad ignē, donec dimidia pars fuerit consumpta. Quo facto, adde

F

Olei veteris ℔ j.
Olei de Been ℥ j.
Euphorbii, Castorei ana ℥ iv.
Sinapi ℥ vj.
Olei Sesamini, Olei hypericonis, Olei Citri,
Olei Spicæ, Olei de Zibetto ana ℥ ß.

Misceantur omnia in cucurbita vitrea optimè obturata, & macerētur ad Solē per menses tres: & erit factum. Amissam memoriam mirabiliter restituit, ungendo cum eo caput totū, & stomachum, vesperi, cùm itur dormitum. *Fioravantus.*

Oleum ad paralysin.

℞. Terebinthinæ ℔ ij.
Laterum antiquorum in oleo Jasmino extinct. q. s.
Macis, Styracis ana ℥ j.
Belzoini ℥ ß.

Fiat destillatio in alembico vitreo. Tres fluent liquores, quorum tertius erit optimus. *Rubeus.*

Aliud cujusdam eremitæ.

℞. Olei è costo, è nucibus ana ℥ iij ß.
Pinguedinis vulpis ℔ ß.
Pinguedinis viperarum ℥ iij.
Primulæ Veris virentis,
Salviæ virentis ana ℔ ß.

Herbas cōtusas cum pinguedinibus, misce cum oleis, addendo
Castorei ℥ ß.
Resinæ Terebinthinæ ℔ j.
Piperis, Pyrethri, Euphorbii ana ʒ iij.
Vini optimi ℔ ij ß.

Macerentur omnia: inde destillentur, eumq; tres liquores emanent, postremus omnium efficacissimus habetur. *Guainerius.*

Aliud ad idem.

℞. Galbani, Gummi hederæ ana ℔ ß.
Olei Laurini ℥ ij.
Terebinthinæ ℔ ij.

Destilla: & tertio liquore utere.

Oleum ad paralysin & contracturas præcipuum.

℞. Olei hypericonis ℔ j.
Terebinthinæ ℔ ß.
Olei Laurini ℥ iv.
Olei spicæ ℥ j ß.
Granorum juniperi ℔ ß.
Castorei ℥ j.
Euphorbii ℥ ij.
Caryophyllorum, Macis,
Nucis moschatæ,
Cinnamomi ana ℥ j ß.
Florum lavendulæ, flor. Salviæ,
Flor. Lilii convallii ana M ij.
Masticis, Myrrhæ, Thuris ana ℥ ij.
Mumiæ ℥ j ß.
Pingued. taxi ℥ iij.

Digerantur omnia per mensem in fimo, deinde destillentur in alembico æneo secundùm artē. Hoc oleo inungantur membra paralytica, & contracta. Est enim medicamentum efficacissimum. *Quercetanus.*

Oleum benedictum Fioravanti.

℞. Albuminum ovorum ad duritiem coctorum ℥ xij.
Terebinthinæ claræ ℥ xiv.
Myrrhæ electæ ℥ iij.

Misce, & destillētur in retorta, primò calore levi, deinde aucto quousq; omnis liquor manaverit. Oleum ab aqua separetur, & servetur in vase vitreo, optimè obturato. * Valet ad omnis generis vulnera, præsertim capitis, nervorum, &c.

Oleum Philosophorum.

℞. Terebinthinæ claræ ℥ xiix.
Ceræ flavæ ℥ xij.
Cineris vitium ℥ vj.

Misce, & calore cinerum per retortam destillentur. * Confert vulneribus: tussi, catarrho, vermibus: laterum puncturis. *Fioravantus.*

A *Oleum ad fistulas, optimum.*

℞. Antimonii ℥ iij.
Mercurii sublimati ℥ j ß.
Mellis ℥ vj.

Mixtis omnibus, ut artis est, destillentur per retortam vitream, mediocri igne: exibit oleum ad callosa, & maligna omnia ulcera, fistulas, cancrum, & gangrænam curandam præstantissimum. *Quercetanus.*

De Pulveribus, Sectio XX.

Pulveres Arabibus Suffuf dicuntur Quòd si pulvis ex variis aromaticis rebus (quas Species peculiariter vocant) constet, Tragea dicitur, sive illa sit crassiùs, sive tenuiùs trita.

B Differunt Species & Pulveres, sicut compositũ & simplex. Sunt enim species, pulveres compositorum medicaminum mixti, sed nondum humida aliqua materia uniti. Cæterùm

- Pulverum *alii*
  - Intrinsecùs *sumuntur, horũ alii*
    - *Alterant qualitate*
      - Prima. *Sic*
        - Calefaciunt
          - Caput: *ut* Tragema *ad morbum capitis.*
          - Pectus: *ut* — Pulvis *ad suffim.*
          - Cor: *ut*
            - Pulvis *contra pestem.*
            - Pulvis *de bolo.*
            - Pulvis *griseus Cæsaris.*
            - Pulvis *rubeus Cæsaris, &c.*
          - Stomachũ: *ut*
            - Tragema *ad stomach. frig.*
              - Primum.
              - Secundum.
              - Tertium.
            - Pulvis *imperialis.*
            - Pulvis *ad juvandam concoctionem.*
            - Species *incisæ, saccharo obductæ.*
            - Tragea *grossa.*
            - Tragea *ad flatus stomach.*
              - Primus.
              - Secundus.
              - Tertius.
            - Pulvis *aromaticum, &c.*
          - Hepar: *ut* — Tragema *ad hydropem, &c.*
        - Refrigerant
          - Stomachum: *ut* Tragema *stomachũ adstringens, &c.*
          - Hepar: *ut* Tragema *ad hepar calidum, &c.*
      - Secunda. *Sic alii*
        - Astringũt: *ut*
          - Pulvis *ad constringendum os superius ventriculi.*
          - Pulvis *ad vomitum & fluxum ventris, &c.*
        - Menses *& urinam movent: ut*
          - Pulvis *ad mensium provocationem.*
          - Pulvis *ad urinas movendas, &c.*
        - Calculum *frangunt.* Pulvis *ad calculum.*
        - Venerem *stimulant: ut* Tragema *ad stimulandam Venerem.*
        - Partum *provocant.* Pulvis *partum provocans.*
        - Alius.
        - Consolidant: *ut*
          - Pulvis *pro ulceribus gutturis.*
          - Tragema *ad pulmones exulceratos.*
        - Dissolvunt *sanguinem concretum: ut* Pulvis *contra rasum.*
        - Impinguant: *ut* Pulvis *impinguans.*
        - Dolorem sedant: *ut* Pulvis *ad suppositoria dolorem sedans.*
    - Purgant humores, Fæces, *&c. Vide literam* A.
  - Extrinsecùs applicantur, *&c. Vide literam* B.

- **A. Purgant**
  - Humores
    - Simplices: *ut*
      - Bilem: *ut*
        - Pulvis *rhabarbari.*
        - Pulvis *violarum.*
      - Pituitam: *per*
        - Nares: *ut*
          - Pulvis *sternutatorius.*
          - Pulvis *ad nasalia.*
        - Alvum: *ut*
          - Pulvis *è turbith.*
          - Pulvis *alius Avicennæ.*
      - Melancholiam: *ut* Pulvis *senæ præparatæ, &c.*
      - Aquam: *ut* Pulvis *ad hydropem.*
    - Compositos: *ut*
      - Pulvis *laxativus magistralis, &c.*
      - Pulvis *laxativus alius, &c.*
      - Laudanum *Mercuriale.*
      - Hydrargyrum *metallorum.*
  - Fæces, *&c. ut*
    - Pulvis *contra lumbricos.*
    - Pulvis *ad suppositoria communia.*
    - Pulvis *ad suppositoria sicca.*
    - Pulvis *ad suppositoria auctior.*

- **B.** Pulveres *qui extrinsecùs applicantur, ex variis commiscentur medicamentis simplicibus: atque vel alterantibus quantitate*
  - Prima. *Sic alii*
    - Temperati
      - Capitales: *ut* Pulvis *capitalis temperatus, &c.*
      - Cordiales: *ut* Pulvis *pro epithemate cordis temperatus, &c.*
    - Intemperati *Sic*
      - Calefaciũt
        - Caput: *ut*
          - Pulvis *capitalis calidus.*
          - Pulvis *ad calefaciendum caput, alius.*
        - Cor: *ut*
          - Pulvis *pro epithemate cordis cal.*
          - Pulvis *adversus pestem.*
        - Ventriculum: *ut*
          - Pulvis *ad ventriculum calefaciendũ.*
          - Pulvis *ad ventriculum calefaciendum & constringendum, &c.*
          - Pulvis *ad flatus discutiendum, &c.*
        - Hepar: *ut* Pulvis *pro epithemate hepatis calefaciens, &c.*
      - Refrigerãt
        - Caput: *ut* Pulvis *pro epithemate cordis refrigerans.*
        - Cor: *ut*
          - Pulvis *pro epithemate cordis refrigerãs.*
          - Pulvis *adversus pestem refrigerãs, &c.*
        - Hepar: *ut* Pulvis *pro epithemate hepatis refrigerans, &c.*
  - Secunda. *Sic alii, &c. Vide literam* C.

C. Secunda. Sic alii

- Astringũt: *ut*
  - Pulvis, *constringens Galeni.*
  - Pulvis *alius ejusdem.*
  - Crocus *Martis, &c.*
- Abstergunt *ut*
  - Dentes: *ut*
    - Pulvis *ad dentifricia.*
    - Alius.
    - Alius, *&c.*
  - Cutim *in*
    - Toto: *ut*
      - Pulvis *contra scabiem commun.*
      - Alius, *Nicolai.*
    - Parte; *videlicet cap. te: ut*
      - Pulvis *cephalicus Lucii.*
      - Alius *Galeni.*
      - Alius *Xenocratis.*
      - Alius *Triphonis, &c.*
- Incarnant: *ut* Pulvis *incarnans.*
- Cicatricem *inducunt: ut* Pulvis *ad cicatricem inducendam, &c.*
- Carnem *auferunt: ut*
  - Pulvis *causticus Galeni.*
  - Alius *ejusdem.*
  - Alius *carnis excrescentias minuens.*
  - Præcipitatum *Ioannis de Vigo.*
  - Mercurius *præcipitatus.*
  - Aurum *præcipitatum.*
- Strumas *dissolvunt.* Pulvis *ad strumam.*
- Dolorem *mitigant: ut*
  - Pulvis *ad capitis dolorem ex frigore.*
  - Pulvis *ad capitis dolorem ex calore.*
  - Pulvis *ad capitis dolorem à vaporibus.*
  - Pulvis *ad dolorem lateris, &c.*

DE PULVERIBUS *Intrinsecùs sumendis.*

DE PULVERIBUS CAlefacientibus & siccantibus caput.

℞. Cranei ℥ iv. Cineris cuculi,
Hirundinis ana ℥ ij.
Cineris priapi tauri, vel Castorei ℥ ß.
Galangæ ʒ ß.
Sacchari quantum satis est.

Misce, & fiat pulvis.* Detur manè sorbendo parum vini albi diluti aqua betonicæ vel gallitrici. *Rondeletius.*

Pulvis epilepticus.

℞. Seminis Pæoniæ,
Visci quercini ana ʒ ij. Cardamomi ʒ j.
Cantharidum præparatarum ℈ ij.

Pulverizentur omnia, & cum melle conficiatur bolus. *Hieronymus Mercurialis.*

Pulvis contra morbum caducum regis Daniæ.

℞. Cranii hominis furis suspensi, tosti ac triti ʒ j.
Sem. Pæoniæ Gr. iij.

A Misce, & fiat pulvis. Detur cum aqua lavendulæ ad quantitatẽ unius cochlearis ægroto tempore matutino. Postero & tertio die fac idem.

Pulvis epilepticus noster.

℞. Coriandri præparati, Sem. sinapis,
Nucis moschatæ ana ℥ ß.
Sem. Pæoniæ ʒ vij.
Diptamni albi ʒ ij.

Fiat pulvis. * Contra epilepsiam puerorũ valet.

B

Alius, noster.

℞. Cranei hominis, Corallii rubri,
Sem. pæoniæ ana ʒ j.

Misce, & fiat pulvis, de quo detur tribus vicibus, manè, meridie, & vesperi, cum brodio, vel aqua appropriata.

Alius.

℞. Cranei hominis, sem. Pæoniæ, Sem. gallitrici, vel radic ejus. Radic tormentillæ.

C Misce, & fiat pulvis.* Dosis ʒ j. cum brodio pulli, semel in septimana, præcedenti purgatione cũ pilulis cochiis. Probatum. *Angelus de Tarento.*

DE PULVERIBUS CAlefacientibus pectus.

Pulvis ad tussim.

℞. Amygdal. dulcium, Sacchari ana ℥ ij.
Sem fœniculi ʒ j.

Tere.

Tere. Da cum Iulapio violato, & aqua Adianthi. A
* Confert tussi & thoracis dolori. *Mesues.*

DE PULVERIBUS calefacientibus cor.

Pulvis contra pestem.

℞. Rad. Tormentillæ, Dictamni, Tunicis,
Scabiosæ, rad. Buglossæ,
Sem. Citri, Acetosæ ana ℥ ß.
Coriandri præparati ʒ ij.
Rosarum rubrarum ʒ j.
Sem. Portulacæ,
Rasuræ Eboris ana ʒ ij.
Coralli albi, rubri ana ʒ j ß.
Terræ sigillatæ ℥ ß.
Boli Armeni ℥ ij.
Misce, & fiat pulvis.

Pulvis bezoarticus.

℞. Boli Armeni ℥ ij.
Rosarum rubrarum ʒ j.
Seminis Acetosæ, sem. Citri mundati,
Cornu cervi usti, sem. Rutæ,
Doronici Romani, Carabæ,
Sem. Cardui benedicti ana ℈ iv.
Coralli utriusque, Ligni aloës,
Serici crudi, omnium Santalorum,
Margaritarum perforat.
Ossis cordis Cervini ana ʒ j.
Spec. diamarg. frigid. Tormentillæ,
Dictamni, Tunicis, Scabiosæ, Coriandri,
Terræ sigillatæ ana ʒ ij.
Caphuræ,
Ambræ ana ℈ ij.
Croci G xv. Moschi ℈ iv.
Fiat pulvis. *Mesues.*

Pulvis griseus Cæsaris, contra pestem.

℞. Rad. Pimpinellæ, rad. Gentianæ,
Rad. Tormentillæ, rad. Serpentariæ ana ℥ j.
Rutæ, Absinthii, Nucum juglandium,
Granorum juniperi, Aceti Rosarum,
Theriacæ electæ ana ℥ j.
Misceātur omnia simul: quidam addunt Castorei ℥ ß. Datur ʒ ß. ad præservandum. *Augustani.*

Pulvis rubeus Cæsaris, contra pestem.

℞. Myrrhæ electæ, Croci ana ʒ j.
Ossis de corde Cervi ℈ ij.
Cornu Cervi ʒ ij.
Dictamni Cretici, Tormentillæ,
Pimpinellæ, Gentianæ ana ʒ ij. ℈ ij.
Zedoariæ, Zingiberis ana ʒ iij.
Sulphuris vivi, Boli armeni ana ℥ ß.
Caphuræ ℈ iv.
Theriacæ Andromachi, Mithrid. opt. ana ʒ vj.
Fiat omnium pulvis aspergendo aquæ vitæ modicum, ut est artis. Datur ut suprà. *Augustani.*

Pulvis electuarii de bolo.

℞. Santalorum omnium, Galangæ,
Ligni aloës, Cinnamomi,
Coralli rubri, rosar. rubrarum,
Sem. Melonum ana ʒ ß.
Radicis Tunicis, Tormentillæ ana ʒ iij.
Rasuræ Eboris, Cornu Cervi ana ʒ ß.
Nucis moschatæ N. j.
Maceris, Cubebarum ana ʒ j.
Anisi, Marathri, Zingiberis ana G. xv.
Sem. Acetosæ, sem. Citri, Juniperi,
Sem. Coti, Caryophyllorum ana ʒ ß.
Boli Armeni ʒ ij.
Fiat pulvis. * Dosis ad pestem ʒ ij. cum aquæ ro-
B sarum ℥ ij. Vini ℥ ß.

Pulvis præservativus in peste.

℞. Rad. Angelicæ, rad. Gentianæ,
Rad Zedoariæ, rad. Tormentillæ,
Rad. Pimpinellæ, rad. Valerianæ, rad. Ostrutii,
Rad. Arist. rot. rad. Dictamni Cretici,
Rad Zingiberis, herb. Cardui benedicti,
Herb. Scordii, herb. Rutæ, florum Calendulæ,
Sem. Acetosæ, sem. Citri ana ʒ ij.
Croci, Myrrhæ, Coralli rubri præparati,
C Cornu Cervi præp. Caphuræ ana ʒ ij.
Ossis de corde Cervi ʒ j.
Boli Armeni, Terræ Sigillatæ,
Flor. Sulphuris,
Theriacæ Andromachi ana ℥ ß.
Mithridatii ℥ j.
Fiat pulvis, cui aspergatur modicum Aquæ vitæ, secundum artem. Dosis ad præservādum, quantitas avellanæ cum aceto manè. Ad curandum
D datur à ʒ j. ad duas. *Adamus Lonicerus.*

Pulvis præservativus pro familia, ejusdem.

℞ Rad. Gentianæ, rad. Valerianæ,
Rad. Arist. rot. rad. Ostrutii,
Rad. Pimpinellæ, rad. Tormentillæ,
Herb. Rutæ, herb. Cardui Benedicti,
Cubebarum ana ℥ j.
Granorum juniperi ℥ ij.
Boli Armeni ℥ j. Aloës ʒ ij.
E Fiat pulvis. Dosis manè quantitas nucis moschatæ cum aceto.

Antidotus Saxonica, vulgò des Hertzogs von Sachsen pulver.

℞. Rad. Valerianæ ℥ ß.
Rad. Urticæ urentis, Eyter nessel/
Rad. Vincetoxici seu Chelidoniæ ana ℥ j.
Rad. Polypodii, rad. Althææ,
Rad. Angelicæ sativæ, & sylvestris ana ℥ ij.
F Cort. rad. Laureolæ, Kellerhals wurtzel ℥ j ß.
Baccarum herbæ Paris dictę, vulgò Wolffsbeer und Einbeer N. xxvj.
Radices incidantur, & affundatur iis acetū acerrimum, ut supereminear ad digiti unius altitudinem, in olla vitreata, benè lutata. Bulliant ad lentum ignem mediocriter. Hinc decocto operculo effundatur acetum residuum omne, & radices exiccentur: Exiccatæ radices pulverizentur, additis granis herbæ Paris dictæ N. xxvj. Fiat pulvis, qui reservetur usui per se vel cum melle, Dosis in adultis ʒ j. In debilibus, & pueris ℈ ij.

A Antidotus hæc à Cl. Medicis Joanne Moibano, Joan. Cratone, & Geſnero deſcribitur. Nominis id habet, quia à Ruſtico quodam, qui ejus uſum contra peſtem, & venena ſecretiſſimum habuit, olim Duci Saxoniæ cōmunicata fuit, qui poſtmodum in ſecretis eandem habuit, & aliis Principibus communem fecit.

Pulvis contra periculoſos, peſtiferos morbos puerorum.

B ℞. Oſſis unicornis, Coralli rubri, Succini albi, Margaritarum, Ramentorum auri, Ungulæ alcinæ ana æqual. port. Hæc omnia in mortario contrita miſceantur ſimul, in morbis calidis cum aqua roſacea, in frigidis verò cum aqua lavēdulæ detur. Exhibetur autem ad menſuram cochlearii. *Ranzovius.*

Pulvis contra toxicum, & omne venenum Medici antiquioris Regis Angliæ.

C ℞. Pimpinellæ, Rad. tormentillæ, Cinnamomi ana ℥ ß.
Ligni aloës, Granorum juniperi, Zingiberis ana ʒ j.
Interdum additur
Cardui benedicti, Angelicæ ana ʒ ß.
Fiat ex his omnibus pulvis ſubtilis, & occluſus in pyxide uſui benè ſervetur.

Pulvis alexipharmacus præſtantiſſimus, & multis experimentis comprobatus, contra vulnera venenata ſclopetica.

℞. Rad. Aſclepiadis ℥ j.
Valerianæ, Tormentillæ ana ℥ ß.
Polypodii querc. ℥ ij.
Angelicæ ſativæ ℥ iv.
Angelicæ ſylv. Althææ ana ℥ ij.
Urticarum ℥ j. Thymelææ ℥ j ß.
Scabioſæ, Valerianæ min. ana ℥ ß.

E Radices omnes evellantur intra 15 Auguſti, & 8. Septembris, quæ poſtea incidantur, ac reponantur in ollam vitreatam ſigillatam cum ſufficiente quantitate aceti: atque ita 12. horas macerentur, pòſt coquantur ſpatio horæ unius cum dimidia. Effuſo tum aceto exiccentur, donec in pulverem redigi queant. Contuſis omnibus, adde acinos herbæ paris N. 12. cum ejuſdem foliis 30. fiatque pulvis: cujus doſis eſt ʒ j. cum vino albo. *Ioſephus Quercetanus.*

F

DE PULVERIBUS CALEFACIENTIBUS ſtomachum.

Pulvis ligni Aloës.

℞. Ligni aloës ℥ ß. Galliæ aur. j ß.
Sacchari albi ℥ j ß.
Potatur ʒ iij. cum miva. * Ventriculi humiditatem immodicam ſiccat, flatus diſſolvit, coctionem juvat. *Meſues.*

Pulvis ligni Aloës alius.

℞. Ligni aloës ℥ iij.

A Cardamomi, Menthæ ſiccæ, Spicæ,
Marrubii, Cyperi, Corticis citri ana ʒ ij.
Galliæ, Schœnanthi ana ʒ j.
Maſtichis, Aniſi, Apii ana ʒ ij.
Sacchari ad pondus omnium.
Cor & ventriculum roborat, oris odorem commendat, coctionem juvat. *Meſues.*

Pulvis diarrhodon.

℞. Trochiſcorum Diarrhodon, Maſtichis ana ʒ iij.
B Succi Menthæ ſiccæ, Ligni aloës ana ʒ ij ß.
Da ʒ j. cum vino odorifero. Intemperiem ventriculi frigidam corrigit: ob id dolorem inde natum ſanat, ipſumq; roborat. *Meſues.*

Pulvis optimus cum cibo ſumendus.

℞. Semin. Leviſtici, ſem. Amomi,
Sem. Ameos, ſem. Cardamomi,
Sem. Aniſi, ſem. Apii, ſem. Rutæ,
Flor. Origani, ſem. Anethi,
C Sem Carui, ſem. Fœniculi,
Zedoariæ, ſem. Cimini, Salviæ,
Calamenthi, Thymi, Betonicæ,
Sem. Sileris montani, Piperis longi & nigri,
Hyſſopi, Serpilli, ſem. Petroſelini ana ʒ ij.
Pyrethri, Liquiritiæ,
Nucis moſchatæ ana ℥ ß.
Cinnamomi,
Caryophyllorum, Galangæ, Croci ana ℥ j.
Pulegii ℥ ij.
D Pulveriſentur omnia, & ſumantur cum omni cibo.* Cerebrum purgat: contra vertiginem valet: viſum conſervat: amiſſum reſtaurat: bonam digeſtionem facit: inteſtinorum ventoſitates expellit: appetitum amiſſum reſtaurat: convaleſcentibus & frigidis morbis mirificè ſubvenit: pectoralia confortat *Stockſtaldus.*

Pulvis pro condiendis cibis.

℞. Cinnamomi electi ℥ ij.
Zingiberis ℥ j.
E Piperis longi, Granorum paradiſi,
Galangæ ana ʒ ij.
Cardamomi, Nucis moſchatæ ana ʒ j.
Caryophyllorum, Macis ana ʒ ß.
Croci Orient. ʒ iij.
Santali rubri, Roſ. rub. ana ʒ j.
Miſce, & fiat pulvis.

Species ad carnes, & piſces.

℞. Cinnamomi ℥ j.
F Zingiberis ʒ x.
Piperis longi, Granorum paradiſi,
Galangæ ana ʒ ij ß.
Cardamomi ʒ j. ℈ j.
Nucis moſchatæ, Macis ana ʒ j.
Croci ℥ ß. Sacchari albi ℔ j.
Miſce, & fiat pulvis. *Bertholdus.*

Tragea optima.

℞. Sem. Aniſi, ſem. Fœniculi,
Sem. Carui, ſem Cimini,
Sem Apii, ſem. Petroſelini,
Betonicæ, Calamenthi,

Hyssopi, Pulegii ana ℥ j.
Piperis longi parum.
Fiat pulvis. Utatur in cibis, contra malam digestionem, vetositatem stomachi, visus defectum, vertiginem, oblivionem, & calculum. Si placet adde sacchari q.s. est.

Alia.

℞. Cinnamomi, Zingiberis ana ℥ ß.
Coriandri præparati ℥ j.
Nucis moschatæ, Caryophyllorum,
Macis, Galangæ,
Santali rubri ana ʒ ij.
Sacchari ℔ j ß.
Fiat tragea.

Alia.

℞. Confect. Fœniculi, confect. Anisi,
Confect. Carui, confect. Coriandri,
Glycyrrhizæ rasæ, incisæ,
Semin. Sisami ana partes æquales,
Galangæ, Zingiberis,
Piperis longi incisorum ana parum.
Misceantur.

Alia.

℞. Confect. Anisi ℥ iix.
Confect. Fœniculi, confect. Coriandri,
Confect. Carui ana ℥ iv.
Glycyrrhizæ rasæ & incisæ ℥ iix.
Zingibers incisi ℥ iv.
Calami aromat. incisi ℥ ij.
Galangæ, Zedoariæ ana ℥ j.
Misce.

Alia communis.

℞. Sacchari ℔ v.
Zingiberis incisi ℥ iij ß.
Zingiberis pulverizati ʒ iij ß.
Cinnamomi incisi ℥ j ß.
Caryophyllorum, Macis,
Nucis moschatæ ana ℥ ß.
Confect anisi ℔ j.
Misce, & fiat tragea.

Tragea rubra.

℞. Cinnamomi ℔ j.
Zingiberis albi quart. j.
Caryophyllorun. ℥ j.
Nucis moschatæ, Macis,
Piperis longi, Galangæ ana ℥ j.
Granorum paradisi,
Cardamomi ℥ ß.
Sacchari ℔ iv.
Croci in vino sublimato per diem & noctem infusi ℥ j.
Misce, & fiat pulvis secundùm artem.

Species pro Tragea simplici.

℞. Cinnamomi incisi,
Zingiberis incisi ana ℥ j.
Zingiberis pulverizati ℥ ß.
Caryophyllorum incisorum ʒ j ß.
Anisi integri ℥ ß.
Macis parum. Sacchari ℔ j.
Misce.

A *Pulvis pro Tragea communi.*

℞. Nucis moschatæ,
Coriandri præparati ana ℥ ij.
Cinnamomi ℥ j.
Caryophyllorum ʒ j.
Macis ʒ ß. Sacchari ℥ vj.
Misce, & fiat tragea.

Tragea pro mulieribus in puerperio.

℞. Cinnamomi electi ʒ ij.
B Macis, Nucis moschatæ ana ʒ j.
Coriandri præparati ℈ j.
Spec. elaretti ℥ ß.
Misce: de quo ex ℥ vj. vel iix. Sacchari ℔ ß. addendo macis integræ ʒ ij.

Tragea grossa communis pro stomacho & capite.

℞. Confect. Fœniculi dulcis ℥ j ß.
Coriandri præparati ℥ ij.
Sem. Anisi, semin. Carui ana ℥ ß.
C Piperis Longi ʒ ij.
Caryophyllorum, Nucis moschatæ ana ℥ ß.
Zingiberis ℥ iij.
Glycyrrhizæ rasæ & incisæ q. s.
Incidantur species, & misceantur. Potest addi cinnamomi ℥ j.

Tragea nobilis pro stomacho, capite, pectore, & hepate.

℞. Cinnamomi ℥ j.
D Zingiberis, Galangæ, Anisi ana ʒ ij.
Caryophyllorum, Macis, Cubebarum ana ʒ j.
Nucis moschatæ ʒ iij.
Liquiritiæ ʒ iij ß.
Sacchari q. s. Misce, & fiat tragea.

Alia.

℞. Spec Aromat. ros.
Diagemmæ ana ʒ j.
Diarrhod. Abbatis, Diapenid. ana ℈ ij.
Diambræ ʒ ß.
E Pincarum mundat.
Amygd dulcium mundat. incis. ana ʒ j ß.
Fiat confectio in Morsellis cum Sacchato & aqua Rosarum q. s.

Alia.

℞ Cinnamomi ℥ ß.
Zingiberis, Caryophyllorum,
Macis, Galangæ ana ʒ ij.
Cubebarum ʒ j.
Calami aromat. Zedoariæ ana ℈ ij.
F Santali rubri ʒ j.
Rosatum rub ℈ ij. Spodii ℈ j.
Sacchari ℥ x. vel xij.
Misce, & fiat tragea.

Tragea specialis pro stomacho.

℞ Cinnamomi ʒ iij.
Zingiberis, Caryophyllorum,
Macis, Nucis moschatæ, Galangæ ana ʒ j ß.
Sem. Fœniculi, Carui ana ʒ j.
Santali rubri ℈ ij. Sacchari ℔ ß.
Misce, & fiat tragea.

Tragea pro stomacho eructuoso.

℞. Cinnamomi ℥ ß.
Galangæ, Zingiberis, Nucis moschatæ,
Zedoariæ, Cubebarum ana ʒ ij.
Caryophyllorum, Macis ana ʒ j ß.
Anisi ʒ j.
Sacchari q. s.
Fiat tragema.

Tragea grossa.

℞. Cinnamomi electi ℥ ß.
Zingiberis ʒ iij.
Nucis moschatæ ʒ j ß.
Macis incisæ ʒ j.
Caryophyllorum ʒ ß.
Confect. anisi integri ʒ ij.
Misce, & fiat tragea.

Tragema ad stomachum frigidum corroborandum.

℞. Coriandri præpar. uno operculo obducti,
Anisi, Fœniculi, Carui, Maceris ana ʒ ij ß.
Cinnamomi ʒ j ß.
Zingiberis albi ʒ j.
Caryophyllorum ℈ ij.
Nucis moschatæ ʒ j.
Omnia crassiore modo incidãtur, misceanturq; unde vulgò pulvis grossus dicitur. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Sem. Anisi, Ameos ana ʒ ij.
Coriandri præparati, & simplici operculo obducti ℥ j.
Cort. Citri præparati ʒ iij.
Cinnamomi, Maceris,
Junci odorati ana ℈ ij.
Incidantur omnia, misceanturque: & cochleare unum ex eis à cibo sumatur. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Sem. Anisi, Fœniculi,
Coriandri ana saccharo obductorum ℥ ij.
Seminis Carui confecti ℥ j.
Glycyrrhizæ purgatæ ℥ ıı ß.
Zingiberis, Calami aromatici ana ʒ iij.
Galangæ, Nucis moschatæ ana ʒ j ß.
Caryophyllorum ʒ j.
Omnia, exceptis seminibus, crassiore incidantur modo, misceanturque. *Andernacus.*

Pulvis seu species imperiales.

℞. Cinnamomi electi, Zingiberis ana ʒ ij.
Macis, Galangæ, Nucis moschatæ,
Cardamomi, Granorum paradisi,
Piperis longi ana ℈ j.
Calami aromatici ʒ j.
Cubebarum, Caryophyll. incisorum ana ʒ ß.
Fiat pulvis.

Pulvis ad iuvandam concoctionem.

℞. Anisi conditi ʒ j.
Galangæ, Cinnamomi ana ℥ iij.
Piperis longi ℈ ß.
Corr. Citri sicci ʒ j.
Sacchari solidi ℥ vj.

A Fiat pulvis, qui sumi possit interdum ante, interdum post cibum, frequentiùs tamen ante, quàm post. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Sem. Coriandri præpar. ʒ iij.
Fœniculi ʒ ij.
Anisi, Cinnamomi ana ʒ j.
Sacchari rosati ad quadruplum.
Fiat pulvis quo statim à cibo utendum ad concoctionem & flatus discutiendos. *Casparus Bauhinus.*

B

Aliud.

℞. Semin. Anisi, Fœniculi, Coriandri, obductorum saccharo ana ℥ j.
Cinnamomi electi ʒ ij.
Maceris, Nucis moschatæ ana ʒ ß.
Caryophyllorum ℈ j.
Fiat pulvis grossus, sumatur cochleare à cibo. *Idem.*

C *Species incisa, sacchara obducta.*

℞. Glycyrrhizæ ℥ j.
Cinnamomi ʒ vj.
Zingiberis ʒ v. ℈ j.
Calami aromat. ℥ ß.
Macis, Nucis moschatæ ana ʒ ij ℈ ij.
Galangæ, Caryophyllorum ana ʒ ij.
Cubebarum ℈ iv.
Semin. Anisi, semin. Carui,
Semin. Fœniculi,
D Semin. Coriandri præparati ana ℥ ij.
Conficiantur omnia cum saccharo, ut artis est, fiatq; tragea grossa. *Augustani.*

Tragea grossa pro stomacho incisa.

℞. Calami aromatici, Glycyrrhizæ,
Gentianæ ana ℥ iv.
Rad. Tormentillæ, Zedoariæ,
Granorum paradisi, Galangæ ana ℥ j.
Zingiberis, Nucis Moschatæ,
Piperis longi ana ʒ ß.
E Cinnamomi, Caryophyllorum ana ʒ vj.
Sem. Anisi, Fœniculi, Carui,
Coriandri præparati ana ℥ j.
Incisis incidendis fiat pulvis, & misce. *Medici Colonienses.*

Alia.

℞. Glycyrrhizæ incisæ,
Anisi confecti ana ℔ j.
Confecti semin. Fœniculi,
F Confecti Carui,
Conf. Coriandri præparati,
Zingiberis albi ana ℥ iix.
Cinnamomi electi ℥ ij.
Calami aromatici ℥ j.
Nucis moschatæ ℥ ß.
Concidantur grosso modo, & misceantur. *Augustani.*

Pulvis adversùs flatus, magistralis.

℞. Coriandri præparati,
Anisi purgati ana ℥ ij.
Cinnamomi ʒ ij.

Caryo-

Caryophyllorum ʒ j.
Macis ℈ ß.
Sacchari optimi ℥ iv.
Misce, & fiat pulvis tenuissimus. *Medici Florentini.*

Alius ad idem, magistralis.

℞. Cinnamomi electi ℥ j.
Zingiberis ℥ ß.
Cymini, Piperis, Galangæ, Caryophyllorum ana ʒ ij.
Sacchari optimi ℔ j.
Fiat pulvis tenuissimus. *Medici Florentini.*

Alius similis magistralis.

℞. Cinnamomi ʒ j ß.
Zingiberis ℥ j.
Macis ʒ ß.
Nucis moschatæ G. viij.
Sacchari albi ℥ ij.
Fiat pulvis tenuissimus. *Florentini.*

Pulvis aromatum.

℞. Anisi aur. xij.
Sem Fœniculi aur. iv.
Glycyrrhizæ, Zingiberis ana aur. iij.
Caryophyl. Macis,
Cinnamomi electi,
Galangæ, Galliæ moschatæ ana aur. ij.
Ligni aloes, Cort. ana aur. j ß.
Moschi boni ʒ j. quartam,
Sacchari albi ad pondus omnium.
Sacchari candefacti, dimidiũ pondus omniũ.
* Ventriculum roborat, coctionem juvat, flatus dissolvit, halitus gratiam commendat. Dantur aur. ij. cum vino bono. *Mesues.*

Species dulces, pro cibariis.

℞. Cinnamomi ℥ ij.
Zingiberis albi, Sacchari ana ℥ j.
Croci orientalis ʒ ij.
Caryophyllorum, Nucis moschatæ,
Galangæ, Macis ana ʒ ß.
Misce, fiat pulvis.
Hic pulvis, ut & sequens Italis in cibariis magnopere expetuntur, nobis non perinde familiares, etsi à nostris pharmacopœis parãtur. *Augustani.*

Species fortes fine.

℞. Piperis nigri ℥ j.
Zingiberis ℥ j.
Croci orientalis ʒ j.
Caryophyllorum, Galangæ ana ʒ ij.
Pulverisentur omnia tenuiter. *Idem.*

DE PULVERIBUS EXcalefacientibus hepar.

Tragema ad hydropem & cachexiam.

℞. Intestinorum gallinæ, cum interna ventriculi tunica, à carne separata, & vino albo abluta ℔ j. Urantur in furno: deinde vino albo, & aqua absinthii extinguantur: pro qualibet uncia donatur
Galangæ, Cinnamomi ana ʒ j.
Sacchari ros. tab. ℥ j.

A Misce, & fiat pulvis. * Datur manè ante pastum, ut ventriculum exiccet. *Rondeletius.*

DE PULVERIBUS REfrigerantibus ventriculum.

Tragema stomachum refrigerans & corroborans.

℞. Spec. Triasantali, Diatrag frig. ana ʒ j.
Rosarum rubr. sicc. Coriandri præparati,
B Coral. rub. ana ℈ j.
Sem. Portulacæ ℈ ß.
Sacchari ros. tab. ʒ iij.
Misce, & fiat pulvis subtilissimus.

Pulvis de granis myrti.

℞. Baccarum myrti,
Granorum granatorum, tost. ana ʒ xx.
Cymini aceto infusi per hor. 24. & sicc.
Coriandri præparati torref.
C Polentæ, Succi mespilorum,
Cerationum, Rhois, Glandium ana ʒ ß.
Acaciæ, Hypocistidos ana ℥ v.
Cõfice & da.* Ad ventriculi & aliorum viscerum imbecillitatem. *Mesues.*

Pulvis stomachum roborans.

℞. Coriandri præparati ℥ v.
Diacydonitis sine aromat. ʒ iij.
Cinnamomi ʒ ij ß.
Macis ʒ ß.
D Pul. violatæ novellæ ʒ j.
Sacchari ros. tabulati, ad pondus omnium.
Fiat pulvis, quo utatur á pastu. *Anton. Chalmeteus.*

DE PULVERIBUS REfrigerantibus hepar.

Tragema hepar refrigerans, corroboransq́.

℞. Spec. Diarrhod. Abb. Triasantali ana ʒ j ß.
E Sem. Endiviæ, Cichorii ana ʒ j.
Sem. Melonum, Citrulli, Cucurbitæ ana ʒ j ß.
Rosar rubrarum ʒ ß.
Santalorum omnium ana ℈ j.
Sacchari albissimi ℥ v.
Misce, & fiat tragema. *Fuchsius.*

DE PULVERIBUS astringentibus.

Pulvis ad constringendum os superius ventriculi.

F ℞. Coriandri præparati ℥ ij.
Coralli rub. usti & loti ℥ ß.
Anisi ʒ ij.
Ros. rub. Cort. Citri sicci, Carnium, Cytoniorum, vel Sorborum, vel Pyrorũ agrestium, exiccatorum, vel pul Diacitonites ana ʒ j.
Sacchari ros. tab. quantum sufficit.
Misce, & fiat pulvis. * Valet in affectibus cerebri per consensum ventriculi, & in vomitu facto à nimia relaxatione ventriculi. *Rondeletius.*

Tragema ad vomitum & ventris fluxum.

℞. Carnis Cytoniorum exiccatorum ℥ j.
Coralli rubri ℥ ß.
Cort. citri sicci,
Sem. Uvarum, vel
Flor. Labruscæ ana ʒ ij.
Cinnamomi crassi ʒ j ß.
Rosarum rubr. ℔ j.
Sacchari rosf. tab. quantum sufficit.
Misce, & fiat tragema.* Ad fluxum ventris sumitur per dimidiam horam ante pastum. Ad vomitum verò post cibum, neq; superbibi debet quicquam, neq; in cibo liquido sumendus est pulvis. *Rondeletius.*

DE PULVERIBUS menses moventibus.

Pulvis ad mensium provocationem.

℞. Myrrhæ, Cinnamomi ana ʒ j.
Sabinæ ʒ ß.
Sem. Apii, Petroselini, Spicæ nardi,
Squinanthi, Asari ana ℈ j.
Misce, & fiat pulvis.* Capiat ʒ j. cum succo eryngii. *Rondeletius.*

DE PULVERIBUS moventibus urinam.

Pulvis urinas movens.

℞. Gummi prunorum, Carabæ,
Cineris cancrorum ana ʒ j.
Seminis Apii, sem. Petroselini,
Sem. Alkekengi ana ʒ ß.
Cinnamomi, Squinanthi,
Asari ana ℈ ij.
Misce, & fiat pulvis tenuissimus.* Sumatur manè cochlear unum superbibendo cyathum vini albi, vel ex aquis provocantibus urinas: quales sunt aqua graminis & asparagi. *Rondeletius.*

DE PULVERIBUS calculum frangentibus.

Pulvis ad calculum ex cineribus.

℞. Cinerum Vitri, cinerum Scorpionum, cinerum radic. Brassicæ, cinerum Leporis, cinerum Putaminum ovorum, è quibus pulli fuerint exclusi, lapidis Spongię, sanguinis Hirci præparati, Lapidis Judaici, Gummi juglandis, acori ana ʒ j.
Petroselini, Dauci, Pulegii, Gummi Arabici seminis Althææ, Piperis nigri ana ʒ j ß.
Terantur, & simul misceantur. Hic pulvis in officinis nostris nō prostat, potest tamen parari necessitate exigente. *Avicenna.*

Pulvis ad calculum, alius.

℞. Sem. Milii Solis, sem. Saxifragiæ ana ʒ i.

A Sem. Lactucæ, sem. Hyoscyami,
Sem. Papaveris albi ana ℈ ij ß.
Quatuor sem. frig. majorum ana ℈ ij.
Glycyrrhizæ ℈ iv.
Trochiscorum halicacabi ʒ j ß.
Rad. Pimpinellæ, sem. Genistæ ana ʒ ß.
Sacchari ℥ ij.
Fiat pulvis. *Augustani.*

Pulvis contra calculum, alius.

B ℞. Semin. Fœniculi, Raphani,
Petroselini, Anisi, Anethi,
Alkekengi, Saxifragiæ ana ʒ ij.
Ciceris rub. ʒ j.
Cardamomi, Oculorum cancri,
Dentium piscis lupi, Macis ana ʒ ß.
Fiat pulvis. Dosis ʒ j. cum vino. *Innominatus.*

Alius.

℞. Gummi cerasorum, Milii Solis ana ʒ ij.
Sem. Petroselini, Malvæ, Melonum,
C Liquiritiæ rasæ ana ʒ iij.
Sacchari candi ʒ x.
Fiat pulvis. *Innominatus.*

Ad calculosas arenulas.

℞. Sem. Petroselini,
Rad. Petroselini ab interna animalia purgatarum ana ℥ ß.
Florum Cardui stellati ℥ j.
Furno teneri siccata in pulverem redigantur. *Heurnius.*

D
DE PULVERIBUS Venerem stimulantibus.

Tragema ad Venerem stimulandam, nostrum.

℞. Cinnamomi electi ʒ ij.
Macis, Caryophyllorum ana ℈ ß.
Piperis longi ℈ v.
Sem. Erucæ ʒ j ß.
E Sem Raparum ʒ j.
Sem. Pastinacæ ℈ j.
Priapi tauri, vel cervi, Scincorum mar. ana ℥ j.
Boletorum Cervi sicc. ʒ j ß.
Cantharidum Gran. vj.
Sacchari albiss. ℥ v.
Fiat tragema.

F
DE PULVERIBUS partum provocantibus.

Pulvis partum provocans.

℞. Cinnamomi ʒ j.
Croci ʒ ß.
Casiæ ligneæ ℈ ij.
Fiat pulvis. *Augustani.*

Alius.

℞. Cinnamomi, Croci ana ℈ j.
Boracis ℈ iv.
Fiat pulvis. Detur ex aqua artemisiæ. *Holsderus.*

DE

DE PULVERIBUS consolidantibus.

Pulvis pro ulceribus gutturis.

℞. Sulphuris vivi ℥ iv.
Myrrhæ rubeæ, Aluminis saccharini ana ℥ ij.
Masticis, Thuris ana ℥ j.
Pyrethri ʒ vj.
Fiat pulvis.
℞. Hujus pulveris ℥ j.
Vini sublimati ℔ j. Misce.
Hic pulvis usitatissimus est apud Augustanos in Xenodochio. *Augustani.*

Tragema ad pulmones exulceratos.

℞. Cineris cancrorum,
Priapi tauri, in aqua rosf. lotorum ana ʒ ij.
Boli Armeni, Terræ sigillatæ,
Gummi Tragacanthi,
Gummi Arabici ana ʒ j.
Sem. Papaveris albi,
Quat. sem. frig. major inciforum ana ℈ j.
Glycyrrhizæ raf. ℈ ij.
Sacchari rosf. tab. ad pondus omnium.
Penidiarum ℥ j
Misce, & fiat pulvis. * Capiat cum lacte asinæ, aut capræ, aut vaccæ. *Rondeletius.*

DE PULVERIBUS dissolventibus sanguinem concretum.

Pulvis contra casum.

℞. Mumiæ, Scabiosæ, Pilosellæ,
Hyperici ana ℥ ß.
Costi dulcis, Costi amari,
Nucis moschatæ ana ʒ j ß.
Terræ sigillatæ,
Boli armeni ana ℈ iv.
Rubiæ tinctorum, Rhapontici,
Sem. Nigellæ ana ʒ vj.
Rhabarbari, Spermatis ceti ana ℥ ij.
Trochiscorum [illegible] agarico, cum sale gemmæ præparatoru[illegible] Cymini præparati ana ʒ j.
Fiat omnium pulvis. *Ioannes de Thenis.*

Alius.

℞. [T]erræ sigillatæ aut Boli armeni,
[S]anguinis draconis, Mumiæ ana ʒ ij.
[Sp]ermatis ceti ʒ j.
[Rh]abarbari ʒ ß.
[Mis]ce & fiat pulvis. Propinatur præcipitatis, ru[p]sis, contusis, fractis, ex vino astringente, vel cui incoxerint, quæ stringendi vim habent, ut rosæ, balau[st]ia, cytini, malicorium, myrti, & rubi cacumina, [s]umach, & id genus alia. Hoc vino intincta lintea, & expressa calida laboranti circumvo[lu]ta omnem ex ictu, & præcipitio offensionem mirificè curant, estq; celebre Hispanis nec contemnendum remedium. *Augustani.*

A

DE PULVERIBUS impinguantibus.

Pulvis impinguans.

℞. Farinæ Cicerum in lacte infus. & sicc. ℥ vj.
Orizæ lotæ ℥ ij.
Tritici excort. lacti infus.
Hordei excort. lacti infus. ana ℥ iij.
Amygdal. dulcium ℥ v.
Papaveris albi, panis bis cocti ana ℥ iv.
B Sacchari albi ℔ j.
Tere. Da sorbendas in die manè ℥ iij. coctas cum lacte, aut aqua cicerum. *Mesues.*

DE PULVERIBUS sedantibus dolorem.

Pulvis sedans dolorem ad suppositoria.

℞. Cymini, Rutæ, Castorii, Opii ana ʒ j.
C Misce, & fiat pulvis, qui melle excipiatur. *Florent.*

DE PULVERIBUS purgantibus bilem.

Pulvis Rhabarbari.

℞. Rhabarbari electi ʒ ij.
Spicæ Indicæ, Masticis ana G. vj.
Sacchari ℈ ij.
Misceantur, fiatq; pulvis.* Bilem flavam purgat.
D *Fuchsius.*

Pulvis alius, leniter purgans.

℞. Pulveris Violarum purpurearum ʒ j.
Ex jure pisorum rubrorum modicè coctorum, tutò ad alvum adstrictam exhibetur pueris, gravidis & imbecillis. *Andernacus.*

Alius.

℞. Senæ mundatæ,
Violarum purpurearum ana ʒ ß.
Glycyrrhizæ rasæ, Zingiberis ana ℈ j.
E Tartari ℈ ß.
Singula in pulverem redigantur misceanturque, & ex jusculo sumantur. *Andernacus.*

Alius.

℞. Rhabarbari, Diagridii ana ʒ iij.
Zingiberis ʒ ß.
Sacchari electi ℥ j.
Fiat pulvis. Ex hoc quoq; tenues placentulæ seu pastilli confici possunt, addèdo tritici pollinem
F & aquam rosarum. *Fumanellus.*

DE PULVERIBUS purgantibus per nares pituitam.

Pulvis sternutatorius.

℞. Majoranæ ʒ j ß.
Betonicæ, Pyrethri ana ʒ ß.
Hellebori utriusque ana ʒ j.
Pulegii ℈ j.
Fiat pulvis. *Augustani.*

Pulvis ad nasalia.

℞. Calaminthæ, Majoranæ, Rad. Ireos,
Castorei, Nigellæ, Staphisagriæ ana ℈ j.
Hellebori albi, Pyrethri, Nucis moschatæ,
Myrrhæ rubeæ, Euphorbii ana ℈ ij.
Conterantur singula, deinde cum Ladani ʒ vj. & melle modico formentur nasalia.

DE PULVERIBUS purgantibus pituitam, per alvum.

Pulvis è Turbith magistralis.

℞. Turbith boni ʒ j.
Zingiberis albi ℈ ij
Hermodactylorum ʒ ß.
Sacchari albi ℥ ß.
Fiat pulvis.* Pituitam purgat. *Florentini.*

Alius.

℞. Zingiberis albi, Masticis,
Turbith electi ana ʒ x.
Sacchari ʒ xxx.
Trita misceantur. * Purgat humores phlegmaticos: datur pueris, mulieribus, senibus, & humidis, delicatis, & ociosis. *Avicenna.*

DE PULVERIBUS purgantibus bilem atram.

Pulvis Senæ præparatæ.

℞. Fol. Senæ ℥ ß.
Zingiberis, Macis ana ʒ iij.
Cinnamomi, Tartari ana ʒ j ß.
Terantur tenuissimè.* Purgat caput mirabiliter. *Montagnanus.*

DE PULVERIBUS purgantibus aquam.

Pulvis ad hydropem.

℞. Pulveris foliorum Soldanellæ ʒ j ß.
Senæ ʒ ij.
Turpeti, vel Rhabarbari ℈ j.
Sacchari ʒ j.
Misce, & fiat pulvis. *Erastus.*

Alius ejusdem, pro mulieribus.

℞. Turpeti ʒ j.
Rhabarbari ʒ ß.
Soldanellæ ℈ ij.
Zingiberis, Sacchari ana ʒ j.
Fiat pulvis.

DE PULVERIBUS PURgantibus humores mixtos.

Pulvis laxativus magistralis.

℞. Turbith ℥ j.
Zingiberis, Cinnamomi,
Masticis, Galangæ, Cardamomi,
Caryophyllorum, Anisi,
Hermodactylorum,

A Scammonii præparati ana ℥ ß.
Fol. Senæ ℥ ij.
Sacchari albi ℥ iv.
Terantur omnia, & commisceantur.

Alius.

℞. Turbith electi ℥ ß.
Cinnamomi, Zingiberis ana ʒ ij.
Caryophyllorum, Cardamomi,
Galangæ, Masticis ana ʒ ß.
Anisi ʒ j.
B Hermodact. Diagridii, Senæ ana ℥ ß.
Sacchari ℥ iij.
Fiat pulvis. *Stockheldus.*

Alius.

℞. Senæ ℥ ix.
Diagridii ʒ i ß.
Salis Indi ℥ ß.
Fæcum vini ℥ iv.
Maceris ʒ iij.
C Cinnamomi ʒ j ß.
Misce, & fiat pulvis. * Humores melancholicos & adustos purgat, nec non pituitam & flavam bilem. *Trincavell.*

Pulvis solutivus de tribus.

℞. Senæ ʒ vj.
Turbith ℥ ß.
Rhabarbari ʒ ij.
Glycyrrhizæ, Anisi, sem. Fœniculi ana ʒ j.
Spicæ Indicæ ℈ ß.
D Fiat pulvis *Augustani.*

Pulvis passavant, cum Rhabarbaro, usua is

℞. Flor. Borraginis, Violarum ana ℈ ij.
Zingiberis, Spicæ nardi ana ʒ j.
Glycyrrhizæ, Anisi ana ʒ ij.
Diagridii ʒ iij.
Rhabarbari electi ʒ vj.
Turbith gummosi ℥ j.
E Senæ ℥ ij.
Misce, & fiat pulvis. *Colonienses.*

Laudanum Mercuriale.

Hydrargyrum ex lixivio coquitur, purgaturq; cum sale, aceto, & aqua usque dum crystalli instar pellucear: deinde cum chalcanthi in calcem redacti, & salis nitri pari pondere miscetur, excipitur aceto stillatitio fortissimo, & pistillo ligneo diligenter subigitur: mox vasi inditur & in altum evehitur, ut ars docet: postea eodem mo-
F do per alumen in calcem reductum, & salem nitri elevatur: atq; tunc evacuationis magisterium maximum provenit. Hoc tandem detritum vino optimè distillato perfunditur, digeriturque vase diligenter obserato: hinc vinum extillatur, donec in fundo olei albissimi instar remaneat: deinde exiccatur, teritur, & supra marmore in loco liquido liquescere sinitur, postremò siccatum vitro conditur in usum: atq; sic metallorum Theriaca præstantissima absoluta est: cujus granum unicum ex Mithridatio vel Theriaca optima, vel præclaro vino exhibetur. *Anucemacus.*

Hydrar-

Hydrargyrum metallorum.

Liquor Hydrargyri exiccatur: deinde cũ Chalcantho in humorem redactum imbuitur: eaque ratione, qua fæcularum vini exiccatarum spiritus solet, abstrahitur tandiù, dum Corallii instar rubescat. *Datur grani pondere ex Theriaca, vel Mithridato: idq; pro ægri ac morbi ratione. *Andernacus ex Paracelso.*

Pulvis purgatorius.

℞. Fol. Senæ, Sacchari ana ʒ vj.
Zedoariæ, Zingiberis,
Liquiritiæ ana ʒ ij.
Tartari ad pondus omnium.
Fiat pulvis. Dosis ʒ j ß per duas horas ante prãdium Purgat caput, stomachum, splenem, & renes. *Herman.*

Alius.

℞ Violarum, Borraginis,
Rosarum, Liquiritiæ,
Anisi, Fœniculi,
P[illegible] quercini ana ℥ ß.
Senæ ℥ [illegible] Fiat pulvis.

Alius.

℞ Senæ ʒ iij.
Zingiberis ℈ ij.
Cinnamomi, Tartari ana ℈ j.
Misce, & fiat pulvis.

Alius.

℞ Senæ ℥ j.
Tartari ℥ ß.
Zingiberis ʒ ij.
Caryophyllorum ʒ ß.
Diagridii G. [illegible]
Misce, & fiat pulvis. Dosis ʒ ij.

Alius.

℞. Cinnamomi, Zingiberis,
Galangæ ana ʒ j.
Caryophyllorum,
Nucis moschatæ,
Croci, Macis ana ʒ ß.
Tartari ℥ ß.
Senæ ℥ j.
Diagridii ʒ j.
Ros. rub. ʒ ß.
Misce, & fiat pulvis. Dosis ʒ j. vel ℈ iv. Francofordiæ in usu. *Bassanus.*

Alius.

℞ Turpeti electi ʒ j.
Zingiberis,
Cinnamomi ana ʒ ß.
Galangæ, Masticis,
Calami aromatici,
Caryophyllorum ana ʒ j.
Anisi ℈ j.
Hermodactyl præparat.
Diagridii,
Senæ ana ʒ j.
Sacchari ℥ j.
Misce, & fiat pulvis. Dosis ʒ j. vel ℈ iv. Augustæ & Ulmæ in usu. *Ioan. Stockthal.*

A *Alius.*

℞. Senæ ʒ ij ß.
Tartari ʒ ij.
Croci ʒ ß.
Misce, & fiat pulvis. Dosis ʒ ij. cum [illegible]lico saccharo in brodio pisorum, cauli[illegible] vino. *Conradus de Sindelfingen.*

Pulvis laxativus delectabilis.

℞. Turpeti electi & confricati ʒ j.
B Cinnamomi, Zingiberis ana ʒ ß.
Galangæ, Masticis,
Calami aromatici,
Caryophyllorum ana ʒ j.
Anisi ℈ j.
Hermodactyl. præparat.
Diagridii, Senæ ana ʒ j.
Sacchari ℥ j.
Misce, & fiat pulvis.

Pulvis purgatorius.

C ℞. Fol. Senæ ℥ ij ß.
Zingiberis ʒ iij.
Tartari ʒ vj.
Caryophyllorum ʒ j.
Anisi, Carui,
Galangæ ana ʒ ß.
Misce, & fiat pulvis. Dosis ʒ ij vel iij.

Pulvis laxativus.

℞ Senæ ℥ ß.
Turpeti ʒ ij.
D Zingiberis ʒ j.
Tartari ʒ iij.
Sacchari ℥ j.
Misce, & fiat pulvis. Dosis ℥ ß.

Pulvis laxativus sine molestia.

℞ Diapenidii ℥ ij.
Turpeti electi ana ʒ ij.
Spec. elect. de succo Ros. ʒ iij.
Zingiberis ℥ j.
E Anisi ʒ ß
Misce, & fiat pulvis. Dosis ʒ ij vel iij. manè.

Pulvis solutivus sine dolore.

℞ Turpeti opt.
Rhabarbari electi,
Hermodactylorum ana ʒ ß.
Diagridii G[illegible]
Zingiberis, Galangæ,
Anisi, Spicæ, Macis ana ℈ ß.
Rosarum ℈ j.
F Sacchari ʒ ij.
Misce, & fiat pulvis.

Pulvis laxativus.

℞. Esulæ repetitæ in aceto infusionis Tragacanthi ʒ vij.
Caryophyllorum, Macis,
Nucis moschatæ, Zingiberis,
Galangæ, Anisi,
Cymini ana ʒ j.
Sacchari ad placitum.
Pulverizentur, & detur unum cochlear. Potest offerri omnibus de causa frigida laborantibus

ut delicatis, constipatis, & cholericis, ante prandium, in medio, & in fine absq; abominatione. *Arnold. Villanovanus.*

Pulvis laxativus alius.

℞. Tur[illegible] electi ℈ iv.
Zin[illegible] ß.
Sac[illegible] pondus omnium.
Misce, & fiat pulvis. Sumatur cum vino calido, stomacho jejuno.

Pulvis laxativus.

℞. Turpeti ʒ j.
Cinnamomi, Zingiberis ana ʒ ß.
Galangæ, Mastich,
Cardamomi, Caryophyllorum ana ʒ j.
Anisi ℈ j.
Hermodactylorum,
Diagridii, Senæ ana ʒ j.
Sacchari ℥ j.
Misce, & fiat pulvis. Dosis ʒ j. vel ℈ iv. *Stockstaldius.*

Pulvis laxativus in cura retentionis menstruorum à phlegmate.

℞ Turpeti boni & electi ʒ j. vel ℈ iv.
Zingiberis ʒ ß.
Salis gemmæ G. v.
Sacchari ʒ ij.
Misce, & fiat pulvis. Sumatur cum sero caprino, vel brodio pulli, vel Cicerum.

Pulvis laxativus noster.

℞. Senæ mundatæ ℥ j ß.
Zingiberis ʒ iij.
Tartari ʒ vj.
Caryophyllorum ʒ j.
Anisi, Carui,
Galangæ ana ʒ ß.
Misce, & fiat pulvis Dosis ʒ ij.

Alius valdè bonus, & potest dari in ferculo.

℞ Cinnamomi ℥ ß.
Macis, Croci ana ʒ j.
Senæ ʒ v[illegible]
Zingiberis ʒ j ß.
Sacchari ad pondus omnium.
Misce, & fiat pulvis Dosis ʒ j.

Alius.

℞. Senæ mundatæ ʒ iij.
Turpeti ʒ j.
Tartari ʒ j [illegible].
Esulæ præparatæ ʒ j.
Zingiberis, Cinnamomi ana ʒ ß.
Sacchari ℥ j.
Misce, & fiat pulvis Dosis à ʒ j usq; ad ʒ ij. cum panc tosto, vel brodio pisorũ, stomacho vacuo.

Tragea laxativa.

℞. Cort rad Esulæ præparatæ & correctæ [illegible]
Nucis moschatæ, Liquiritiæ ana [illegible]
Cinnamomi, Anisi, Fœniculi ℈ [illegible] G. v
Macis ʒ j.
Sacchari [illegible]

A Fiat pulvis. Educit aquam citrinam.

Tragea laxativa pro delicatis.

℞. Cinnamomi electi,
Zingiberis, sem. Anisi ana ℥ ß.
Senæ mundatæ ℥ ij.
Sacchari ℥ iij.
Fiat tragea. Hujus cochlear unũ bis vel ter movet alvum.

Tragea laxativa alia.

B ℞. Cinnamomi, Zingiberis ana ʒ j.
Nucis moschatæ, Galangæ,
Mastic.s, Caryophyllorum,
Cardamomi ana ℈ j.
Xyloaloes ℈ ß.
Anisi ʒ ß.
Turpeti optimi ʒ ij.
Hermodactylorum ʒ v.
Senæ ʒ ij.
Sacchari ℥ j ß.

C Fiat tragea. Dosis in principio ʒ j. vel plus

Tragea solvens ventrem.

℞. Turpeti ℥ ß.
Cinnamomi, Zingiberis,
Caryophyllorum, Macis ana ℥ ß
Sacchari ad pondus omnium,
Spec aromat. rosat. ʒ ij.
Fiat tragea. Dosis ad libitum.

Alia.

D ℞. Turpeti electi ʒ ij
Agarici, Polypodii ana ʒ [illegible]
Cinnamomi, Macis ana [illegible]
Caryophyllorum [illegible]
Zingiberis [illegible] ß.
Sacchari ad pondus omnium Fiat pulvis.

DE PULVERIBUS purgantibus fæces.

Pulvis contra lumbricos

E ℞ Comarum Cen[illegible] i m[illegible]tis,
Lupinorum ana ℔ ß.
Absinthii, baccarum Lauri,
Gentianæ ana ℥ iv.
Aristolochiæ rotundæ,
Pyrethri, Polypodii,
Petroselini Macedonici,
Zedoariæ Myrrhæ ana ℥ ij.
Abrotani ʒ j.
F Sem. Athanasiæ ℥ iij.
Flor. Persicorum ℥ ij ß.
Coriandri præparati ℥ j ß.
Sem. Alexandr. sem. Santonici ana [illegible]
Aloes, sem. Portulacæ,
Rad Dictamni albi ana ʒ ij.
Misce, & fiat pulvis. *Colon[illegible]ses.*

Alius.

℞ Sem. contra lumbricos [illegible]
Lupinorum ʒ ß. Absinthii ʒ [illegible]
Cornu Cervi usti ʒ j [illegible]
Misce, & fiat pulvis

Alius.

R. Sem. Sancti ℥ iv.
Fol. Senæ ℥ j.
Coriandri præparati,
Cornu Cervi ana ʒ ß.
Fiat pulvis *Augustani.*

Alius.

R. Corallinæ, Cornu Cervi usti,
Rasuræ eboris, Coralli rubri,
Sem. Caulicum, Acetosæ,
Portulacæ, Coriandri præpar. ana ℥ ß.
Rad. Dictamni albi,
Filicis mascul,
Sem. Citri ana ʒ ij.
Sem. contra ʒ j.
Pulverata irrorentur aceto acerrimo, & in umbra siccentur per tres vices. *Laurent. Joubertus.*

Alius.

R. Sem contra ℥ j.
Fol. Senæ mundat ʒ vj.
Sem Tanaceti, Portulacæ,
L[illegible]orum ana ʒ iij.
Sem Acetosæ,
Rhabarbari opt.
Rad. Dictamni ac Zedoariæ,
Corallinæ, Cornu Cervi usti ana ʒ ij.
Fiat pulvis. Dosis ʒ [illegible]

Alius.

R. Rad Mechoach albiss. ℈ ij.
Cornu Cervi usti ʒ ß.
Diagridii G j.
Fiat pulvis in lacte sumendus, tertiò iterandus. *Casparus Bauhinus.*

Pulvis ad suppositoria communia magistralis.

R. Aloes, Cymini,
Salis gemmæ,
Rutæ ana ʒ j.
Terantur, & fiat glans cum mellis quantum sufficit *Medici Florentini.*

Pulvis ad suppositoria sicca.

R. Spec. Hieræ picræ ℥ j ß.
Colocynthidis [illegible]
Hellebori albi [illegible]
Salis communis ʒ iij.
Farinæ fum[illegible] xiix.
Cum vitello Ovorū & Melle despumato, quantum satis est, fiant suppositoria. *Augustani.*

Alius acutior.

[illegible]s, Hellebori nigri,
[illegible]tanii, Cymini,
[illegible]æ ana ʒ ij.
[illegible] pulvis, ut supra. *Medici Florentini.*

Alius adhuc acutior,

R. [illegible]ebori albi,
[illegible]orum Colocynthidos ana ℥ j ß.
[illegible]æ præparatæ, Hermodactylorum ana ℥ j.
[illegible]ec Hieræ S. Galeni ʒ ij.
[illegible]cantur pulverizata. *Cordus.*

De Pulveribus extrinsecus applicandis.

DE PULVER[illegible]US capitis tempera[illegible]

Pulvis capitalis temperatus.

R. Rosarum, santali alb, Labruscæ,
B Betonicæ, Stœchadis, Ra[illegible] Pæoniæ,
Salviæ, Majoranæ, Caryophyllorum,
Sandaracæ ana ʒ j.
Terantur t nuissime *Medici Florentini.*

Pulvis co. dialis temperatus.

R. Rosarum rubr.
Coralli rubri,
Corticum Citri, Ossis de corde Cervi,
Serici grano tinctorum infecti ana ʒ j.
Santali alb, rubri citrini ana ℥ j.
C Croci, Caryophyllorum,
Cinnamomi, Ligni Aloes ana ℈ j.
Ambræ ℈ ß.
Caphuræ ℈ ij.
Terantur ut suprà *Medici Florentini.*

Pulvis cordialis.

R. Coralli utriusque, Sigilli Lemnii ana ℥ ß.
Rasuræ Eboris, Cornu Cervi ana ʒ ij.
Margaritarum ʒ j.
D Coriandri præparati, Spodii,
Rosarum ana ℈ ij ß.
Oxalidis, Frag. lapid pretios.
Ossis de corde Cervi ana ʒ ß.
Sacchari ℥ iij.
Fol. Auri, fol. Argenti ana N. xxv.
Per se trita probe serva. *Sylvius.*

DE PULVERIBUS calefacientibus caput.

Pulvis Magistralis.

E R. Stœchadis, Nucis moschatæ, Betonicæ,
Rad. [illegible]onicæ Seselcos, Majoranæ,
Ligni Aloes Caryophyllorum ana ʒ j.
Moschi, Ambræ ana G. ij.
Fiat pulvis *Florentini.*

Pulvis ad calefaciendum caput, alius.

R. Nucis moschatæ, Macis, Galangæ ana ʒ ij.
Granorum tinctorum, Cinnamomi ana ʒ j.
F Flor. Stœchadis, Rosarum,
Flor Rorismarini, Chamomillæ ana ʒ j ß.
Cort. Citri ℈ j.
Schœnanthi Spicæ Celticæ ana ℈ ß.
Fiat pulvis tenuissimus · quo utendum in declinatione lethargi aut in somno profundo, maximè si addatur Castoreum, vel Costus *Rondeles.*

DE PULVERIBUS calefacientibus cor.

Pulvis pro epithemate cordiali calidus.

R. Santali albi, rubri, citrini ana ʒ j.

Been albi rubri, Serici grano tinctorio infecti, A
Ossis de corde cervi ana ʒ j
Croci, Cinnamomi, Caryophyllorum,
Ligni aloës ana ℥ ß.
A[illegible] Moschi ℈ j.
Fiat [illegible] Florentini.

[illegible] adversus pestem, magistralis.

℞. Dictamni Cretensis,
Coralii albi, Tormentillæ,
Boli, Gentianæ ana ℥ j.
Terræ Lemniæ ℥ ß.
Fiat pulvis tenuissimus. *Medici Florentini.*

DE PULVERIBUS excalfacientibus ventriculum.

Pulvis ad ventriculum calfaciendum.

℞. Galangæ, Cyperi,
Caryophyllorum ana ʒ ij.
Absinthii, Menthæ ℥ ß.
Misce, & fiat pulvis. *Rondeletius.*

Pulvis ad calfaciendum & constringendum ventriculum.

℞. Absinthii, Cyperi,
Masticis, Macis ana ℥ ß.
Coralii rubri, Balaustiorum,
Sumach, Myrtillorum,
Piperis longi, Cinnamomi,
Sanguinis draconis ana ʒ ij.
Fiat pulvis tenuissimus quo sinapisetur venter & stomachus, priùs facta iounctione cum oleo mastichino, aut lentiscino, aut cytoniorum, & pauco aceto, vel vino. *Rondeletius.*

Pulvis ad flatus discutiendos ventriculi.

℞. Galangæ majoris & minoris,
Cinnamomi, Spicæ nardi,
Squinanthi ana ʒ iij.
Cymini, Carui, Apii,
Petroselini in aceto maceratorum ana ʒ ij.
Sem Rutæ ʒ j.
Misce, & fiat pulvis, quo inspergatur vēter melle perunctus, & pauco vino. *Rondeletius.*

DE PULVERIBUS excalfacientibus hepar.

Pulvis pro epithemate hepatis excalfaciens.

℞. Rosarum,
Santa[illegible]bi, rubri,
A[illegible],
Sc[illegible]anthi,
S[illegible]o[illegible],
Nardi In[illegible]icæ,
C[illegible]namomi ana ℥ ß.
M[illegible]schi ℈ j.
Misce [illegible] pulvis tenuissimus. *Florentini.*

DE PULVERIBUS refrigerantibus caput.

Pulvis ad phrenitidem.

℞. Coriandri ʒ ij.
Flor. Nymphææ ʒ iij.
Violarum, Rosarum ana ʒ ij.
Sem. Lactucæ, Papaveris ana ʒ j.
Coralii rubri ʒ j ß.
B Santali rubri ℈ ij.
Fiat pulvis tenuissimus, quo sinapizetur pars capitis an[illegible]or. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Flor. Violarum, Nymphææ ana ℥ j.
Rosarum ℥ ß.
Flor. Chamomillæ ʒ ij.
Cap. Papaveris, vel Cort. Mandragoræ [illegible] j.
Sem. Papaveris albi ʒ ij.
Sem. Anisi, Anethi,
C Granorum tinctorum ana ℈ j.
Fiat pulvis. *Rondeletius.*

DE PULVERIBUS refrigerantibus cor.

Pulvis pro epithemate cordis refrigerans.

℞. Santali albi, rubri, cit[illegible] ana ℥ ß.
Been albi, rubri,
D Serici grano tinctorio infecti,
Ossis de corde cervi an[illegible] ℥ j.
Sericū minutim incidatur, reliqua per se terantur: misce, conserva in pyxide vitrea. *Florentini.*

Alius, temperatius potius.

℞. Santali rubri ana ℥ ß
Cort. mali Citri, Santali albi,
Rosarum, Co[illegible],
Coralii rubri, Cara[illegible]æ,
Spodii ana ℥ ß
E Flor Borraginis, Dor[illegible]
Ossis de corde cer[illegible] C[illegible]
Spec. Læti[illegible]æ spec. D[illegible],
Spec. Diamarg[illegible] ℈ iv.
Caphuræ ℈[illegible]
In pulverem r[illegible]actæ spe[illegible] comm[illegible]ceantur. *Colonienses Medici.*

A[illegible].

℞. F[illegible] Buglossæ, flo[illegible]. B[illegible]rraginis,
F Fl[illegible] Me[illegible]ssæ ana M ß.
Sa[illegible]al[illegible]m omnium,
Rosar[illegible] rubr. ana ʒ ij.
Cor[illegible] C[illegible] Sem Acetosæ, Ligni al[illegible],
C[illegible]yophy[illegible]lorum ana ʒ j[illegible]
Fra[illegible] pretiosorum ana ʒ j.
D[illegible]ici, Been utriusque, Succini,
O[illegible] de cordi cervi ana [illegible] iv
Margar. præpar Cora[illegible] utriusque,
Spodii ana ʒ ß. Croci ℈ [illegible].
Caphuræ G. vj.
Moschi G. [illegible]ij.

Trita omnia probè usui reserventur. * Mirificè in cordis affectibus, palpitatione, syncope, & concisis propemodùm vitalibus facultatibus, melancholicis, splenicis, tristibus & desperantibus succurrit, in pestilitate cordis spiritus resocillat. *Augustani.*

Alius.

℞. Flor Buglossæ, Borraginis,
Melissæ ana M ß.
Santalorum omnium, Rof. rubr. ana ℥ ij.
Doronici, Been albi & rubri, Carabæ,
Ossis de corde Cervi ana ℈ iv.
Cort. Citri, Sem. Acetosæ,
Ligni aloës, Caryophyllorum ana ʒ j ß.
Croci ℈ j.
Margaritarum ʒ ß.
Moschi G. iij.
Caphuræ G. vj.
Frag. lap. pret. omnium ʒ j.
Coralli utriusque, Spodii ana ʒ ß.
Trita per se misce. *Sylvius.*

Alius ad pestem.

℞. Santali citrini, Terræ Lemniæ,
Rad. Tormentillæ, Sacchari albi ana ʒ ij.
Santali rubri, Dictamni Cretensis,
Cornu cervini usti, Margaritarum, Rof. rubr.
Boli, Aristolochiæ rot. Pimpinellæ,
Myrrhæ, Zedoariæ ana ʒ j.
Caphuræ, Sem. Citri, Croci,
Hyacinthi ana ʒ ß.
Misce, & fiat pulvis tenuissimus. *Florentini.*

DE PULVERIBUS refrigerantibus hepar.

Pulvis pro epithemate hepatis refrigerans.

℞. Santali albi, rubri, citrini ana ʒ ß.
Rosa[illegible]um, Coralli,
Spodii ana ʒ j.
Caphuræ ℈ j.
Terantur ut suprà. *Florentini.*

DE PULVERIBUS astr[illegible]ngentibus.

Pulvis constringens.

℞. Aloës, Mannę, Thur[illegible]s, Corticis Pini,
[T]erræ Lemniæ, Boli Armeni,
[L]apidis Hæmatitæ, Hypocystidis,
[C]roci, Gallæ omphacitidis ana ʒ j.
F[iat] pulvis. *Galenus.*

Pulvis emplasticus, & sanguinem sistens.

℞. P[i]finæ frictæ, Pollinis farinæ triticeæ,
G[y]psi ana ʒ iij.
Misce, & fiat pulvis. *Galenus.*

Crocus Martis.

Limata scobes ferr[i], [a]qu[a] calida ab omni spurcitia expurgatur, siccaturque, & aquæ re-

A gali imposita, solvitur: deinde acetum valens additur: postea hinc inde circumagitata eximitur, Soliq; exponitur, exiccaturq;: post hæc rude ferrea reverberata patellæ imponitur, additurq; aquæ Plantaginis: & hæc in arena evaporare finitur. Idem rursus fieri cum aliis aquis, ut Rosarum, Solani, & similibus licet. * Ad immodicũ & intempestivum, longumq; menstruorũ fluorem valet, dysenteriam, omneq; aliud fluxionũ genus, ℈ j. vel plurium pondere, cum Rosarum

B conditi ʒ j. vel duplici. Datur etiam lienosis, ex aqua Tamarisci & Enulæ campanæ. Cicatricem ulceribus inducit, &c. *Andernacus.*

Aliter.

Limaturam Martis priùs optimè lotam calcinabis cum floribus Sulphuris, vel ipsam dissolves cum Aqua stygia. Deinde superfunde acetum acerrimum, & in calore relinquantur per aliquot dies: tum demùm reverberentur igne a-

C perto, ut ars præcipit, per integrum diem: colligendo semper flores, qui supereminebunt, donec totum convertatur in pulverem rubicundissimum & levissimum. Hac etiam methodo conficies Crocum Veneris. *Quercetanus.*

Aliter.

Calcina Limaturam ferri igne violento cum floribus Sulphuris, donec rubescat Limatura, & evanescat tota terra fœtida. Hanc per diem integram reverberato, tum prodit in pulverem

D purpureum, & tenuissimum: & habebis medicamentum laudabile ad omnes fluxus.

Pulvis ad omnem hæmorrhagiam.

℞. Thuris ℥ j.
Aloës ℥ ß.
Fiat pulvis, qui cum Ovi albumine subactus ad Mellis crassitiem, pilis mollissimis Leporis excipietur. *Galenus.*

DE PULVERIBUS

E

abstergentibus dentes.

Pulvis ad dentifricia.

℞. Cornu cervini usti,
Pumicis, Tuthiæ præparatæ,
Cinnamomi,
Sideritidis tostæ ana ʒ j.
Moschi G. vj.
Misce, & fiat pulvis. *Florentini.*

F *Alius.*

℞. Salis communis ℥ iij.
Panis hordeacei ℥ j.
Cornu cervini, vel
Dentium equi, vel
Elephantis ℥ ij.
Extinguantur vino & aqua Rosarum. fiat pulvis crassiusculus. Huic addi possunt Caryophylli, Cinnamomum & Moschum. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Cornu Cervi usti, Puniceis,
Coraliorum rubrorum, alborum,

Tuthiæ præparatæ, Mastichis,
Sandaracæ, id est, Vernicis,
Cinnamomi ana ʒ j.
Rad. Ireos ℥ ß.
Moschi ʒ vj.
Misce, & fiat pulvis. *Augustani.*

Alius.

℞. Corall. rubr. & alb.
Pyrethri, Maceris,
Mastichis,
Pumicis, Boli Armeni ana ℥ j.
Misce, & fiat pulvis subtilissimus. *Ranzovius.*

Alius.

℞. Corall rubr Aluminis ana ʒ ij.
Cornu Cervi usti,
Santali citrini,
Sanguinis Draconis ana ℈ iv.
Margaritarum ʒ ß.
Spumæ maris ʒ iij.
Musci G. iij.
Caphuræ G. v.
Fiat pulvis subtilissimus, quo fricentur dentes, aut in pilulas formetur cum syrupo aliquo, aut Melle rosaceo. *Ranzovius.*

DE PULVERIBUS abstergentibus cutem.

Pulvis contra scabiem communis.

℞. Sulphuris flavi, Cymini,
Baccarum Lauri,
Staphidis agriæ ana ℥ j.
Fiat pulvis, qui oleo Rosato excipiatur. *Florent.*

Alius efficacior.

℞. Lithargyri, Hellebori nigri ana ʒ j.
Sulphuris, Nitri, Majoranæ ana ʒ ij.
Trita in pulverē excipiantur, ut suprà. *Nicolaus.*

Pulvis cephalicus.

℞. Iridis ʒ iv.
Aristolochiæ rotundæ,
Pollinis Thuris ana ʒ ij.
Corticis rad. Panacis ℥ ß.
Fiat pulvis. *Galenus ex Lucio.*

Alius.

℞. Iridis, Aristolochiæ rotundæ,
Ervi, Pollinis Thuris ana ʒ j.
Reducantur in pollinem tenuem. Nonnulli addunt rad. Panacis, & Cadmiam lotam. *Galenus.*

Alius.

℞. Farinæ Ervi, vel Orobi ʒ iix.
Iridis ʒ x.
Thuris clari, Aristolochiæ rotundæ,
Squamæ æris ana ʒ v.
Terantur ut suprà. *Xenocrates.*

Alius.

℞. Cort. Piceæ, Squamæ æris,
Pumicis combusti ana ʒ vj.
Thuris, Iridis, Aristol chiæ rotundæ,
[illegible] esinæ Pic [illegible] frictæ ana ℥ ß.

A Aloës, Myrrhæ ana ʒ ij.
Conterantur in pulverē ut suprà. * Aufert squamas ossium. *Tryphonius.*

DE PULVERIBUS incarnantibus.

Pulvis incarnans & sanguinem restringens.

℞. Aloës, Myrrhæ,
B Sarcocollæ ana ʒ j.
Thuris, Pollinis farinæ ana ʒ ij.
Sanguinis Draconis,
Terræ Lemniæ ana ʒ ij ß.
Tuthiæ, Lithargyri, Tragacanthæ ana ʒ j.
Fiat pulvis tenuis. *Ioan. de Vigo.*

Pulvis incarnans Rhasis.

℞. Olibani, Aloës, Sarcocollæ,
Sanguinis Draconis, rad. Ireos ana q. s.
C Terantur, & fiat pulvis.

Pulvis incarnans Lanfranci.

℞. Thuris, Mastichis, Fœnigræci ana q. s.
Misce, & fiat pulvis.

Pulvis contra dissectionem nervi.

℞. Oculos Cancri in subtilissimum pulverem comminutos in parvo linteolo. Hunc pulverem nervis insperge, & siccis fasciis, ex linteolo confectis, locū obliga, ne humiditas aliqua ad nervos penetrare possit. Hanc ligaturam per spacium vigintiquatuor horarum intactam relinquito. Elapso prædicto temporis spacio Chirurgus nervum inspiciat, ipsiusque conglutinationem exploret, & deinceps vulnus illud calidis vinculis deliget, instar alterius vulneris recentis, & post diem unum, aut alterum ligaturam dissolvat. *Ranzovius.*

D

DE PULVERIBUS cicatricem inducentibus.

E

Pulvis ad cicatricem inducendum.

℞. Cort. Thuris, Myrrhæ, L[illegible]hargyri,
Cort. mali Granati ana pa[illegible]es æquales.
Fiat pulvis tenuissimus, & inspergatur modicè. *Rondeletius.*

Pulvis epuloticus.

F ℞. Calcis testarum Ovorum opt. calci[illegible]tarum ℥ ß.
Boracis, Aluminis usti ana ʒ j.
Croci Martis ℥ j.
Fiat pulvis. optimus est ad cicatricem obducendam. *Quercetanus.*

Pulvis cicatricem inducens.

℞. Aluminis usti ℥ j.
Cretæ Vitrioli ʒ iij.
Croci Martis, croci Veneris ana ʒ ij.
Misce, & fiat pulvis, quo uti poteris per se, vel excipiatur Melle. *Quercetanus.*

DE PU-

DE PULVERIBUS carnem auferentibus.

Pulvis causticus.

℞. Chalcitidis ℈ c.
Chalcanthi ℈ L.
Miſyos torrefacti,
Aeris uſti ℈ xxv.
Aeris non uſti ℈ xij ß.
Fiat pulvis. *Galenus.*

Alius.

℞. Chartæ combuſtæ, Plumbi uſti,
Aeris uſti, Arſenici, Squamæ Ferri ana ℥ j.
Sulphuris vivi ℥ ß.
Fiat pulvis. *Galenus.*

Præcipitatum.

℞. Salis Nitri ℔ j ß.
Vitrioli Romani, Aluminis ana ℔ j.

Ex his per alembicũ diſtillatis (quò fortius autem, eò melius) ſumes ℔ j. Argenti vivi ℔ j. In vas vitreum pone cum capello benè lutato. ſic etiam recipiens lutabis, ne evaporet: & diſtillabis eò uſque, donec vas rubeſcat: aquam ſepones, & fracto vaſe Argentum, quod ſupereſt, uſtum erit, quod Chymiſtæ Præcipitatũ vocant. hoc tenuiſſimè terito in marmore, & cum aqua diſtillata, quam ſepoſueras, rurſus vaſi vitreo imponito, atq; diſtilla donec aqua diſtillata ſit: tum confracto vaſe, Argentum quod ſupereſt, denuò teres in tabula marmorea, & ipſum in æneo vaſe repones: ſuppoſitoq; igne valido, cum æneo baculo miſce, & agitata per horę ac dimidiæ ſpacium: hoc enim pacto pulvis melior efficitur, & ritè factus ipſum Minium coloris elegantia ſuperat. *Ioan. de Vigo.*

Mercurius præcipitatus.

℞. Aquæ fortis ℔ j.
Mercurii crudi ℥ iv.

Diſſolvantur in aqua: poſtea in arena evaporet aqua, aut diſtillatione ſepara fortiter, ut rubeſcat & exiccetur: teratur deinde in porphyrio, & affunde ei aquam vitæ deſtillatam quinquies, vel ſepties: accend[illegible] etiam, & ſine, ut conſumatur. Poſtea rectifi[illegible] ut aqua roſacea optimè permiſcendo: ac ta[illegible]dem per filtrum aqua[illegible] roſaceam ſepara, & relinque ut exiccetur. Tum ru[illegible] de aqua vitæ, ut priùs, affunde, & accendes [illegible] exiccetur. idq; tertia vice repetatur: & habeb[illegible] quod voles. * Si corpus fuerit robuſtiſſimũ, [illegible]a G. x. ſi mediocre, da G. iix ſi debile, G. iv. ſi p[illegible]erile, fac tu conſiderationem bonam. Sed a[illegible] ette, quòd miſcere eum debes cum theriaca: [illegible] dabis infirmo, venenato, & hydropico, & peſtilenti, vel alia infirmitate detento. Et plùs, ſi ſan[illegible] annuatim, vel triennio, ut opus fuerit, hoc p[illegible]cipitato utetur, cum prudenti humorũ di[illegible]tione, hoc eſt, præparatione purgationis. [illegible]ymus.

Mercurius præcipitatus vulgi.

Mercurius priùs lotus, ac pręparatus ex Gebe-
A ri pręſcripto, ſolvatur cum duplo pondere aquę
chryſulcę communis: deinde quater deſtilletur,
ac ſuper fæces toties effundatur: atq; ita redu-
citur in pulverem rubicundiſſimum, ex quo re-
verberato ad ignem, eliciuntur aquæ fortis ſpi-
ritus, qui alioqui ſummos dolores cõmovent.
Satiùs erit ſi abluatur phlegmate aluminis &
aceto deſtillato, & ovorum aqua. Acrimonia
enim hoc pacto eximitur. *Quercetanus.*

B

Mercurius præcipitatus fixus, & dulcificatus.

Sed præſtabit iteratis ſublimationibus Mer-
curium priùs præparare, ipſumq; redivivum, &
à terra fæculenta, & humiditate ſuperflua depu-
ratum fixare cum aqua forti, ſive ſtygia vulgari,
ter ipſi affuſa, & abſtracta: ac in pulverem rubi-
cundum reducere: idq; igne ſatis violento, ut a-
crimonia, & venenum menſtrui totũ eliciatur.
Quod melius multò fiet, ſi ſequens aqua ipſi
C cõmiſceatur, & deſtillatione repetita ſeparetur.

℞. Aceti deſtillati ℔ ij ß.
Phlegmatis Aluminis ℔ j ß.
Calcis teſtarum Ovorum ℥ vj.
Deſtillentur omnia ad ſiccitatem. Hujus aquæ
℞. ℔ iij.
Præcipitati Mercurii, ut ſuprà, ℔ ʒ.

Omnia optimè ex artis præſcripto mixta, deſtil-
lentur per alembicum, ter aquâ fęcibus redden-
do. Poſtremo loco depellantur ad ſiccitatem: ac
D tum remanebit in fundo pulvis, quẽ ſuper mar-
more priùs contuſum injicies in alembicum,
rurſus affundendo aquâ præſcriptam, quâ ter à
fæcib. deſtillabis, ut ſuprà. Poſtremò Mercurius
præcipitatus circuletur cum vini alcoole per 24.
horas. Deſtillato vini ſpiritu ad materię ſiccita-
tem, denuò novum affunde, circula, & deſtilla:
idq; quater aut quinquies: ac tũ perfectam Mer-
curii præparationẽ aſſequère: *cujus vires in va-
riis depellẽdis morbis, pręſertim in morbo Ve-
E nereo, ſatis prędicari nõ poſsũt ſive per os aſſu-
matur, ſive locis vulneratis applicetur. *Quercet.*

Mercurius præcipitatus cum Auro.

Fit ex Mercurio priùs præparato, ut decet, cum
Sole amalgama, quod inditur matrato oblon-
go collo, Hermeticè clauſo atq; moderatiſſimo
igne, viginti dierum ſpacio præcipitantur, & in
pulverem ſubcroceum fixumq; reducuntur. Si-
gnũ perfectionis eſt, quando vi ignis non exha-
F lat, nec in aqua animalis reviviſicatur. *Medica-
mentum iſtud diaphoreticum eſt, quod exhibe-
tur ad prædictos affectus, præſertim ad curan-
dam luem Venereã ſolis ſudoribus. *Quercetan.*

Mercurius ſublimatus.

Ex ℔ j. Argenti vivi libra altera Vitrioli crudi,
& tantundẽ ſalis cõmunis, omnibus ad blan-
dum ignẽ rectè mixtis. & ductis diù in marmo-
re, aut mortario, ut benè incorporentur, reda-
ctisque in pulverem, ac inditis ſublimatorio vi-
treo, dando ignem per gradus 12. horarum ſpa-
cio, fit Mercurius ſublimatus. *Quercetanus.*

Mercurius auri, & quomodo præcipitetur.

Auri album corpus (à quo tinctura ſeparata eſt, quod eſt vera Luna fixa) cum ſalibus reſuſcitatis, & mellacida muria, ut artis eſt, præparata digeſtionibus & exaltationibus ab experto Spagyro reducitur in Mercurium intra paucos dies. Illo in vaſe convenienti impoſito, præcipitatur per ſe in furno Atanoris, febrili calore, proditq; in pulverem rubrum: cujus exhibentur G. iix. cum vino, aut aqua theriacali ad hydropem curandam, & luem Veneream, idque ſolis ſudoribus. Si hunc auri Mercurium, proprii Sulphuris debitæ proportioni ſuperinjicias, ſemines, & philoſophicè decoquas, facies medicinã omnium præſtantiſſimam ad lepram ipſam eurandam. * Sanguinem enim corruptum purificat, & ab excremẽtis omnib. corpus univerſum ſolis ſudorib. expurgat, ipſumq; juvenile quodammodo reddit. *Quercetanus.*

Aurum præcipitatum.

Hydrargyri per acetum & ſalem purgati ℥ ij. Auri Orientalis optimi, in lamellas tenuiſſimas redacti ʒ in catino triangulari calido ad mixturam ſubiguntur: hæc in aquam frigidam funditur, & ſi quid ex Hydrargyro reliquum fuerit, illud per coriũ exprimitur, ipſaq; ex ſale & aceto lavatur, donec nullæ appareant ſordes: cura interim adhibita, ne Hydrargyri quãtitas imminuatur: quod ſi accidat, augeri debet ea ita, ut ad auri drachmam, illius drachmæ ſeptem vel octo remaneant: deinde ampullæ luto obductę induntur, affunduntur que aquæ validæ unciæ duæ: & operculo ſuperimpoſito, eadem rurſus evocatur per arenam calidam omnibus refrigeratis, aqua prolecta iterum infunditur diſtillaturq; ut antea: idq; repetitur quinquies: atq; tùc pulvis rubicundus provenit, quem Aurum vitæ, & Aurum præcipitatum vulgò nuncupant. Poſtea idem in catillum ponitur, cooperiturque, & inter carbones candentes ſinitur, dũ excandeſcat: mox idem eximitur, & ubi refrixerit, aqua Roſarum humectatur, rurſuſq; exiccatur. * Junioribus denarii dimidii, adultis verò integri pondere datur: peſti medetur: morbum Gallicum curat: elephantiaſim, aquam inter cutem, alioſque morbos difficiles abigit: viſcerum obſtructiones reſerat: iis qui venenum hauſerunt, opitulatur. ulceribus malignis curandis tum intrò ſumitur, tum extrinſecùs unguentis & emplaſtris quæ purgant, feliciter ad ſordida cavernoſaq;, non autem ſerpentia curanda admiſcetur. *Andernacus.*

DE PULVERIBUS ſtrumas diſcutientibus.

Pulvis ad ſtrumam.

℞. Spongiæ combuſtæ,
Pilæ marinæ toſtæ, oſſis Sepiæ,
Piperis longi, Piperis nigri,
A Zingiberis, Cinnamomi,
Salis gemmæ, Pyrethri,
Gallarum, lapidis Spongiæ ana ℥ j.
Pulverizentur, & miſceantur. *Arnol. de Villanova.*

DE PULVERIBUS mitigantibus dolorem.

Pulvis ad capitis dolorem ex frigore.

B ℞. Coriandri, Roſarum ana ℥ ß.
Nucis moſchatæ, Macis,
Caryophyllorum,
Santalorum omnium,
Granorum tinctorum ana ʒ ij.
Fiat pulvis tenuiſſimus: quo utendum in ſtatu doloris capitis, & cùm caput corroborare volumus. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Coriandri ʒ ij.
C Flor. Nymphææ ʒ iij.
Flor. Violarum, Roſarum ana ʒ ij.
Sem. Lactucæ, Papaveris ana ʒ j.
Coralli rubri ʒ j ß.
Santali rubri ℈ ij.
Fiat pulvis tenuiſſimus, quo ſinapiſetur pars anterior capitis. *Rondeletius.*

Pulvis ad capitis dolorem à vaporibus.

D ℞ Flor Nymphææ ℥ ß.
Coralli rubri, Balauſtiorum,
Fol. Sumach ana ʒ iij.
Santali rubri, cort. Citri ana ʒ j.
Fiat pulvis tenuiſſimus. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Cyperi ℥ ß.
Flor. Anthos ℥ j.
Cort. Citri ſicci, Granorum tinctorum,
Santali rubri, albi ana ʒ ij.
E Miſce, & fiat pulvis tenuiſſimus. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Cranii de hominibus ℔ j.
Cornu Cervi ℥ iij.
Coralli rubri,
Caryophyllorum,
Macis, Cinnamomi,
Coſti ana ʒ iij.
Cyperi, Squinanthi,
Stœchados,
F Spicæ nardi ana ʒ iij.
Urantur omnia ſimul in furno vaſi crudo i. ..poſito, id eſt, fictili crudo novo: fiatque pu.. .. *Rondeletius.*

Pulvis ad dolorem lateris.

Ad lateris dolorem parantur pulveres ..x priapo Tauri, cùm defluxio ceſſavit. Nam ſi.. digerit humorẽ. Idem poteſt raſura dentis Apri, ſum.. .. ex vino & aqua Cardui benedicti. Dabitur a.. poſteaquam confluxit humor. Materiam enim exiccando, curat inflammationem. *Rondeletius.*

De Ele-

De Electuariis, Sect. XXI.

ELECTUARIA sunt, quæ Græcis Antidota, & vulgò Confectiones appellãtur. Sic autem dicuntur, vel quòd ex electis constent aromatis, vel quòd pr[illegible] cæteris medicamẽtis, tam [illegible] [illegible]ona valetudine asservand[illegible] quàm mala abigenda eli[illegible]tur. Sunt autem Electuaria, medicamina Melle aut Syrupo Sacchari excepta: atque vel

- Usitatoria *seu Officinalia*
  - Alterantia *qualitate*
    - Prima. *Sic*
      - Calefacientia
        - Caput: *ut*
          - Confectio *Anacardina*,
          - Diambra, Diamoschum,
          - Diacorum, Diacastoreum,
          - Electuarium *Diapæonias*,
          - Pleris Arcoticon,
          - Theriaca *Diatessaron*, *&c.*
        - Pectus: *ut*
          - Diairis, Diapenidium,
          - Diatragacanthum *calidum*,
          - Diahyssopum, Diaprassium,
          - Diacalamenthum,
          - Diathamaron, *&c.*
        - Cor: *ut*
          - Aromaticum *Rosatum*,
          - Aromaticum *Caryophyllatum*,
          - Diambra, Dianthos,
          - Diaxyloaloës,
          - Diamargaritum *calidum*,
          - Electuarium *de gemmis*,
          - Elect. *lætificans*,
          - Confectio *Liberantis*,
          - Confectio *cordialis*,
          - Pleris Arcoticon, *&c.*
        - Ventriculum: *ut*
          - Aromaticum *Rosatum*,
          - Diagalanga, Dianisum,
          - Diaxyloaloes, Diacyminum,
          - Diacinnamomum,
          - Diagingiber,
          - Diaspoliticum,
          - Diatrionpipereon,
          - Elect. *ex Citro*,
          - Elect. *de baccis Lauri*,
          - Rosata *novella*, *&c.*
        - Hepar: *ut*
          - Dialacca, Diacurcuma,
          - Cyphoides, Diacostum,
          - Confectio *Ravedseni*,
          - Diacinnamomum,
          - Diacalamenthum, *&c.*
        - Lienem: *ut*
          - Diacostum, Diacapparis,
          - Diacalamenthum,
          - Elect. *è scoria ferri*, *&c.*
        - Matricem: *ut*
          - Diambra,
          - Diacalamenthum,
          - Elect. *de gemmis*,
          - Elect. *Ducis*,
          - Elect. *ex Asa fœtida*, *&c.*
      - Frigefacientia. *Vide literam* A.
    - Secunda. *Vide literam* B.
  - Purgantia. *Vide literam* C.
- Minùs *usitata*, *sive non Officinalia*: *Vide literam* D.

A. Electuaria *frigefacientia*

- Caput: — Diacodion.
- Pectus:
  - Diapapaver,
  - Diatragacanthum *frigidum*,
  - Diapenidion *sine speciebus calidis*.
  - Electuarium *resumptivum*, *&c*.
- Cor:
  - Diarrhodon *Abbatis sine speciebus calidis*,
  - Triasantalum,
  - Diamargariton *frigidum*, *&c*.
- Stomachum:
  - Diarrhodon *Abbatis sine speciebus calidis*,
  - Electuarium *de Sorbis*,
  - Triasantalum, *&c*.
- Hepar:
  - Diarrhodon *Abbatis*,
  - Triasantalum, *&c*.
- Lienem:
  - Diatrionsantalon,
  - Diarrhodon *Abbatis sine speciebus calidis*.
- Matricem:
  - Diarrhodon *Abbatis*,
  - Diatrionsantalon, *&c*.
- Juncturas:
  - Triasantalum,
  - Diarrhodon *Abbatis*, *&c*.

B. Electuaria *alterantia qualitate secunda & tertia*, *aut*

- Astringunt: *ut*
  - Diacodion,
  - Micleta,
  - Tryphera *minor*.
- Calculum *frangunt*: *ut*
  - Electuarium *Reginæ*,
  - Electuarium *Iustinum*.
  - Electuarium *de Cineribus*,
  - Electuarium *diureticum*,
  - Lithontribon, *&c*.
- Venerem *stimulant*: *ut*
  - Diasatyrium,
  - Diacorum,
  - Tryphera *Saracenica*, *&c*.
- Venena *fugant*: *ut*
  - Diatceuthidon,
  - Electuarium *de Ovo*,
  - Athanasia,
  - Antidotum *contra venena lethalia*,
  - Electuarium *contra pestem Ferdinandi Imperat i*.

C. Electua-

C. Electuaria purgantia

- Leviora (*Lenitiva:*) ut
  - Flores *Cassiæ*,
  - Cassia *extracta sine fol. Senæ*,
  - Cassia *extracta cum fol. Senæ*,
  - Cassia *extracta pro clysteribus*,
  - Diacassia,
  - Diacassia *magistralis*,
  - Cassia *communis*,
  - Diacassia *cum Manna, Pulpa Tamarind.*
  - Diacatholicum,
  - Diaprunum *simplex*,
  - Diaprunum *comp. lenitivum*,
  - Elect. *lenitivum*,
  - Elect. *de Sebesten*,
  - Elect. *lenitivum de Manna, &c.*
  - Diamanna,
  - Tryphera *Persica*.
- Fortiora (*Solutiva.*) *Atque hæc purgant vel humores*
  - Simplices: —
    - Bilem *flavam:* ut
      - Elect. *de succo Rosarum*.
      - Elect. *Rosarum Mesuæ*,
      - Elect. *de Psyllio*.
      - Diaprunum *solutivum*.
    - Pituitam: *ut*
      - Benedicta *laxativa*,
      - Diaphœnicum,
      - Elect. *Indum*,
      - Elect. *Elescoph*,
      - Diaturbith *majus*,
      - Diaturbith *minus*,
      - Hiera *picra S.*
      - Hiera *picra cum Agarico*,
      - Hiera *picra composita*,
      - Hiera *Pachii*,
      - Hiera *Hermetis*,
      - Hiera *Diacolocynthidos*,
      - Hiera *Archigenis*.
    - Melãcholiam: *ut*
      - Diasena —
        - Gentilis,
        - Nicolai,
      - Confectio *Hamech*,
      - Diapolypodion,
      - Hieralogodium.
  - Mixtos: *ut* —
    - Cathartieum *Imperiale*,
    - Diacarthamum,
    - Diaturbith *cum Rhabarbaro*,
    - Hiera *Ruffi*,
    - Hiera *Abbatis*.

D. Electuaria minùs usitata, seu non Officinalia alterant aut qualitate

- Prima. Sic
  - Calefaciunt
    - Caput: ut
      - Electuarium *ad morbos capitis frigidos.*
      - Aliud.
      - Electuarium *opticum.*
    - Cor: ut
      - Electuarium *pro corde & palpitatione,*
      - Electuarium *pro palpitatione à flatibus,*
      - Electuarium *pro palpitatione ab aqua, &c.*
    - Pulmonem: ut — Electuarium *pectorale.*
    - Vētriculum: ut
      - Electuarium *pro refrigerato ventriculo,*
      - Electuarium *ad vētriculi corroborationem.*
    - Hepar: ut
      - Electuarium *ad icterum.*
      - Electuarium *ad aquam inter cutem, &c.*
    - Splenem: ut
      - Electuarium *pro splene,*
      - Aliud, *&c.*
  - Refrigerant
    - Vētriculum: ut
      - Electuarium *ad ventriculū refrigerandum.*
      - Elect. *ad humectandum ventriculum.*
    - Hepar: ut — Electuarium *ad calefactum hepar.*
- Secunda & tertia. Sic alia.
  - Astringūt: ut
    - Electuarium *pro ventriculo laxato.*
    - Electuarium *pro lienteria,*
    - Electuarium *pro dysenteria, &c.*
  - Urinas *movent: ut* — Electuarium *ad urinas & menses, &c.*
  - Menses *movent: ut* — Electuarium *ad menses movendos.*
  - Calculum *frangunt: ut* — Electuarium *ad calculum, &c.*
  - Venerem
    - Augent: ut
      - Electuarium *ad Venerem,*
      - Aliud,
      - Elect. *pro iis quibus semen est acre, &c.*
    - Minuunt: ut — Electuarium *ad seminis profluvium & Venerem minuendam, &c.*
  - Dolorem *mitigant: ut*
    - Electuarium *ad dolorem colicum,*
    - Electuarium *pro dolore nephritico,*
    - Electuarium *pro dolore vesicæ,*
    - Electuarium *pro dolore in fluxu ventris,*
    - Electuarium *ad uteri dolores, &c.*
  - Purgant
    - Aquam: ut — Electuarium *Gordonii.*
    - Pituitam, *vel potiùs humores mixtos: ut*
      - Electuarium *ventrem [illegible]ms,*
      - Electuarium *vitæ.*

DE [illegible]

DE ELECTUARIIS calefacientibus caput.

Confectio anacardina.

℞. Piperis nigri, longi,
Myrobalanorum Chebulorum,
Emblicorum, Belliricorum,
Indorum, Castorei ana ʒ ij.
Costi, Anacardii,
Sacchari Tabarzeth, Melanthii,
Baccarum Lauri ana ʒ vj.
Cyperi ℥ ß.

Anacardi per se terātur, & aliis tritis admisceantur: deinde omnia conficiantur cum Butyri recentis non saliti, Mellis despumati ana quantum satis est. * Est confectio sapientum, & eorum qui desiderant scire: acuit enim intellectum, subtilizat sensum, memoriam recuperat, & confert dolori stomachi & ventris à frigiditate facto, & clarificat sanguinem, colorem bonum facit. Conservatur ad annos duos, in vase fictili vitrato. Datur post sex menses ad ʒ ij. cum aqua Fœniculi & Apii. quo sumpto vitabis laborem, iram, coitum, ebrietatem. *Mesues.*

Alia.

℞. Aloës ℥ j ß.
Iridis, Casiæ ana ʒ vij.
Zingiberis, Anacardii,
Carpobalsami ana ʒ iv ß,
Folii, Spicæ nardi,
Myrobalanorum Citrinorum,
Chebulorum, Indorum,
Belliricorum, Emblicorum,
Mei, Epithymi ana ʒ iij. ℈ j.
Caryophyllorum, Squinanthi,
Rhei Pontici, Masticis ana ʒ ij.
Cort. rad Fœniculi lotorum ℔ j.
Aceti optimi ℔ ij

Contusa & macerata in prædicto aceto dies septem coquantur & colentur. Colaturæ bene expressæ, adde
Mellis despumati ℔ ij.

Fiat electuarium ut artis est. Conservatur per annos duos. * Valet ad vertiginem, oblivionem. Rheuma capitis desiccat: visum acuit, &c. Datur ʒ j vel ʒ ij. cum aqua mulsa. *Nicolaus.*

Diambra.

℞. Cinnamomi,
Doronici, seu Zedoariæ,
Caryophyllorum, Macis,
Nucis moschatæ,
Folii, aut succedanei, Galangæ ana ʒ iij.
Spicæ Indicæ,
Cardamomi majoris, minoris ana ʒ j.
Zingiberis ʒ j ß.
Ligni Aloës, Santali citrini,
Piperis longi ana ʒ ij.
Ambræ ʒ .
Moschi ʒ ß.
Excipiuntur
Sacchari rosati, Aquæ rosaceæ,

A Sacchari albi ana q. s.
Cōservatur in vase fictili vitrato, ad annos duos. Datur ʒ iij. vel iv. * Cerebrum, cor, ventriculum, ac ventrem reliquum inferiorem calefacit & roborat, exhilarat, coctionem juvat, affectibus uterinis, & omnibus aliis frigidis prodest, senibus ob id ac mulieribus salubre. *Mesues.*

Diamoschum dulce.

℞. Croci, Doronici, Zedoariæ,
Ligni Aloës, Macis ana ʒ ij.
B Margaritarum albarum, Serici crudi usti,
Charabæ, Coralli rub. ana ʒ ij ß.
Basilici citrati,
Galliæ moschatæ ana ʒ j ß.
Been albi, rubri, Folii, aut Cinnamomi,
Spicæ Indicæ, Caryophyllorum ana ʒ j.
Zingiberis, Cubebarum,
Piperis longi ana ʒ j ß.
Moschi ℈ ij.
Excipe cum
C Mellis crudi ℔ j ℥ vj.

Coque: fiat electuarium, in vase vitreo conservandum. Datur à ʒ j. ad ʒ ij. * Ad frigidos cerebri affectus sine febre, melancholiam & illi comitatam tristitiam sine causa manifesta, vertiginem, epilepsiam, resolutionem, oris torturam, cordis palpitationem, pulmonis affectus, & spirandi difficultatem conducit. *Mesues.*

Diamoschum amarum.

D ℞. Croci, Doronici, Zedoariæ,
Ligni Aloës, Macis ana ʒ ij.
Margaritarum albarum, Setæ crudæ tostæ,
Charabæ, Coralli rubri ana ʒ j ß.
Galliæ moschatæ, Ocymi citrati ʒ ij ß.
Been albi, rubri, Folii, Spicæ Indicæ,
Caryophyllorum ana ʒ j.
Zingiberis, Cubebarum,
Piperis longi ana ʒ j ß.
Moschi ℈ ij.
E Absinthii, Rosarum rubr. ana ʒ iij.
Aloës lotæ ʒ iv.
Castorei, Ligustici ana ʒ j.
Cinnamomi ʒ j ß.

Excipiuntur mellis quantitate sufficienti. * Hæc confectio præcedenti efficacior est, & præterea ventriculi humores etiam putres potentiùs absumit. *Mesues.*

Diacorum.

℞. Rad. Secacul, seu Siseris, Acori veri, id est,
F Calami aromatici, Pinearum ana ℔ j ß. Radices Secacul mundatæ & incisæ coquantur in aqua clara, donec aqua consumatur: postea optimè pistentur, & in minutissimas partes conterantur, donec pulti similes fiāt Deinde affunde eis, Mellis odorati & optime despumati ℔ x. coquatur lento igne, donec tota aqua, quam radices Secacul imbiberunt, in vaporem resoluta sit, diligenter agitando, ne ad vasis fundum adurantur radices: cum autem justæ spissitudinis consistentiam acquisiverit, ab igne deponito, & adde radices Acori tenuissimè tritas, & Pineas minutissimè

incisas, cum sequenti pulvere optimè mixtas:
℞. Piperis ℥ j.
Piperis longi, Caryophyllorum,
Zingiberis, Macis ana ℥ ß.
Nucis moschatæ,
Galangæ,
Cardamomi ana ʒ iij.
Omnia simul cum melle & radicibus Secacul misceto, & unito, diligenter agitando, ne gummi aliqui relinquantur. * Confert mistum in modum ægritudinibus nervorum, acuit omnes sensus & ingenium, sedat dolores capitis, est peculiare remedium frigidarum ægritudinum, senum, & maximè catarrhi. *Mesues.*

Acorus conditus vulgaris.

℞. Conservæ rad. Acori ℔ j ß.
Mellis despumati (vel ejus loco, brodii Zingiberis conditi) ℔ j.
Amygdalarum incisarum ℔ ß.
Piperis nigri, Nucis moschatæ,
Zingiberis albi ana ℥ ß.
Misce, & fiat conditum. *Augustani.*

Diacastorium.

℞. Castorii,
Myrobalanorum Citrinorum ana ℥ iij.
Aloës ʒ j ß.
Folii, Pyrethri,
Glycyrrhizæ, Tragacanthæ,
Calami aromatici, Nitri,
Galbani, Spicæ Indicæ,
Schœnanthi, Opopanacis,
Cassiæ ligneæ, Leucopiperis,
Macropiperis, Melanopiperis,
Xylobalsami, Carpobalsami,
Colocynthidis, Sagapeni,
Rheupontici, Styracis, calamitæ,
Zingiberis, Cinnamomi ana ʒ j G. ij.
Asæ fœtidæ, Myrrhæ,
Euphorbii ana ℥ j. G xvij.
Staphisagriæ, Dauci, Fœniculi,
Petroselini, Apii, Sileris montani,
Baccarum Lauri, Petrolei,
Sem. Sinonis, Styracis, calamitæ rubeæ,
Sanguinis Draconis, Cardamomi,
Thuris, Agarici, Masticis,
Salis Ammoniaci, Zedoariæ,
Anisi ana ℈ j G ij.
Thymbræ, Hyssopi, Pulegii,
Chamædryos, Origani, Balsamitæ,
Ocymi, rad. Branchæ ursinæ,
Dictamni Cretensis, Sem. Rutæ,
Aristolochiæ longæ, rotundæ,
Mabathematicon, Azari,
Salviæ min. Rosarum,
Bdellii ana G. xvij.
Epithymi, Polypodii quercini,
Opobalsami (loco ejus oleum Caryophyllorum) ana G xiv.
Alpiados, rad. Capparorum ana G. xj.
Peucedani, Absinthii ana G. vij.
Anacardi, Sabinæ, Gentianæ,

A Corr. Mandragoræ ana G. xj.
Ireos G. iij.
Mellis despumati triplum.
Fiat electuarium in vase vitrato servandum. Datur in modum avellanæ in passionibus capitis. * Confert cephalalgicis, epilepticis, vertiginosis, hemicranicis, paralysi omnium membrorum, & omnibus frigidis ægritudinibus, tempore frigido nocentibus confert. *Nicolaus.*

Electuarium Diapaeonias.

B ℞. Rad. Pæoniæ ℥ j.
Macis, Spicæ Indicæ,
Croci, Coralli rubri,
Margaritarum non perforatarum,
Masticis ana ʒ ß.
Myrtillorum verorum ʒ j ß.
Cinnamomi, Nucis moschatæ,
Caryophyllorum,
Folii, (loco ejus Cassiæ ligneæ veræ) Zingiberis,
C Piperis longi, Cardamomi,
Gran Parad. ana ʒ ij.
Glycyrrhizæ ʒ v.
Anacardii ʒ j ß.
Moschi, Ambræ ana G. vj.
Sacchari albissimi quantum sufficit.
Fiat confectio in tabulis in æstate, in hyeme vero adde speciebus triplum Mellis despumati, & conficiatur electuarium. * Confert epilepsiæ.

Pleres archonti[illegible]on

D ℞. Cinnamomi, Caryoph[illegible]um,
Ligni aloës, Galangæ,
Spicæ Indicæ, Nucis mos[illegible]æ,
Zingiberis, Spodii,
Schœnanthi, C[illegible]pe[illegible] Ro[illegible]m,
Violarum ana ℥ j. G xv.
Folii, seu Macis, Gl[illegible]yrrhizæ, Mast[illegible]s,
Styracis, Majoranæ, Menthæ aquaticæ, [illegible]
Sisymbrii ballamines, [illegible]ardamomi,
E Piperis longi, albi, Sem. Basilici
Baccarum Myrti, cort. C[illegible] ana ℈ j. [illegible]
Margaritarum, Been albi, rubri,
Coralli rubri Serici usti ana [illegible] j. G. ij
Moschi G. vij [illegible].
Caphuræ G. v.
Syrupi Rosati, Sacchari a[illegible] ℥ j [illegible]
Fiat electuarium. Servatur in vase fict[illegible] per annos duos. * Trist[illegible]ibus, melancho[illegible] bec[illegible]lo ventriculo, deliquio animi a cor[illegible]o
F succurrit, eos qui ex diutino morbo ex[illegible] & imbeciles sunt, corroborat, memoriam [illegible]sam recuperat, sensus acuit, co[illegible] & [illegible]maticis prodest omnemque cerebri d[illegible] aufert. *N[illegible]olaus.*

Theriaca diatessaron.

℞. Gentianæ,
Baccarum Lauri, Myrrhæ,
Aristolochiæ rotundæ ana ℥ ij
Mellis despumati ℔ ij.
Misce, & serva ut supra. Datur ab aureo [illegible] ad aureum unum. * Ad affectus [illegible]

cerebri, ut epilepsiam, paralysim, spasmum Cynicum: tum ventriculi, ut inflationem, & ab ea dolorem, tardam coctionem: tum denique hepatis, ut hydropem, cachexiam, obstructionem. Præterea morsibus scorpionis, & potioni veneni confert. *Mesues.*

Opopyra.

℞. Herbæ paralyseos Salviæ,
Rasuræ eboris ana ʒ j. G. xiij.
Opii Thebaici ʒ ij. G. iv. ℈ ij.
Cinnamomi electi, Spicæ nardi,
Galangæ, Croci, Costi, Zingiberis,
Zedoariæ, Xylobalsami, Rheupontici,
Pyrethri, Coralli rub. Caryophyllorum,
Tragacanthi, Myrrhæ, Castorei,
Opopanacis, Piperis longi,
Piperis nigri ana ʒ ij. G vj.
Balsami, Moschi, Ligni aloës,
Schœnanthi, Medullæ cassiæ fist.
Styracis calamitæ, Styracis rubeæ,
Mastiois, Galbani, Serapini,
Assæ fœtidæ, Mel loti,
Aristolochiæ longæ & rotundæ,
Dragonteæ, Asari, Hellebori nigri,
Men. rad. Pæoniæ,
Rad. Raphani domestici,
Rad. Acori, cort. Pencedani,
Cort. Mandragoræ, Betonicæ,
Gentianæ, Chamædryos, Pulegii,
Centaurii major. & min. Spicæ Celticæ,
Capillorum Veneris recent.
Absinthii recent. Sponsæ Solis,
Hyperici, Tormentillæ,
Prassii viridis Millefolii, sem. Rutæ syl.
Calaminthæ Fœniculi,
Sem. Hyoscyami albi, Cardamomi,
Carpobalsami, Lentisci, Fariæ Orobi,
Sem Petroselini, baccarum Lauri,
Sileris montani, Lupinorum,
Marathri ana ℥ ß G xiv.
Mellis despumati ℔ ij. ℥ ij.

In cujus parte solvatur Cassia fist. & pòst pulveres cæterarum specierum, & ultimo imponatur Balsamus in modico Melle vel Vino dissolutus, incorporentur, & reserventur, ut decet. Respicit propriè humores frigidos in remotis. Data cum decoctione Primulæ Veris & Castorei in modum Avellanæ aut membro inuncto cum ea, confert valde paralysi, & sanat paralysim oculorum, oris, gutturis, manuum, & pedum. Confert etiam tremulis, voci amissæ, epilepsiæ, maniæ, melancholiæ, pleuritidi, omnibus doloribus pectoris & stomachi a frigiditate: item spleniticis, colicis, ... quotidianæ, & quartanæ, & pluribus aliis, sudorem provocando. Dosis ejus à ʒ j usque ad ʒ ij. Servatur autem ad quinquennium & ultra. *Cosmus & Damianus.*

Hygiia Græca.

℞ Hyoscyami ʒ j. ʒ ij.
...
ʒ j G xv

A Myrrhæ, Opopanacis, Scordii,
Origani ʒ j. G x.
Styracis calamitæ, Galbani, Agarici,
Gentianæ, Pigani, Stœchados,
Prassii, Cardamomi ana ℈ ij ß.
Balsami, Nardi, Croci,
Schœnanthi, Thymiamatis, Ammoniaci,
Terebinthinæ, Cassiæ ligneæ, Mandragoræ,
Rad. Eryngii, Rosarum, Eupatorii,
Euphorbii, Melanopiperis, Levistici,
B Dauci, Fœniculi, Trifolii sem. ana ℈ ij.
Mellis q. s. est.

Datur cum vino calido ad modum avellanæ. Valet propriè ad rheuma gingivarum, & dolorem dentium, fricata super eos, ore sæpè abluto cum aceto calido: & sordidas nebulas ab oculis aufert.

DE ELECTUARIIS calfacientibus pectus.

C
Diaireos simplex magistralis.

℞. Ireos ℥ ß.
Sacchari candi,
Spec. Diatragacanth. frig. ana ʒ ij.
Sacchari albissimi quantum sufficit.
Fiat confectio.

Diaireos Salomonis.

℞ Ireos ℥ j.
Pulv. ... Hyssopi, Glycyrrhizæ ana ʒ vj.
D Tragacanthæ, Amyli,
Amygdalarum amararum, Pinearum,
Cinnamomi, Zingiberis,
Piperis ana ʒ iij.
Caric... Passularum enucleatarum,
Car... ...ma ana ʒ ij ß.
St... ...ea ʒ j ℈ j.
M... ...

Fiat ... ...ur perannũ. * Tussiculosis, ... auxiliatur, abscissæ vocis jac... quæ refrigeratione E
contracta sit. ...

Dia... usitata.

℞. Spec. Diatragacanthi ... ʒ j.
Rad. Ireos ʒ ij,
Gummi Arabici, Tragacanthæ ana ℥ ß.

Hæc compositio magis grata est, quam Diaireos Salomonis, proinde frequentius in usu esse solet. *Augustani.*

F
Diapenidion.

℞. Penidiarum ℥ ij. ʒ ß.
Pinearum, Amygdal. mundatarum,
Sem. Papaveris albi ana ʒ j. ℈ j.
Cinnamomi, Caryophyllorum, Zingiberis,
Succi Glycyrrhizæ, Tragacanthæ,
Gummi Arabici, Amyli candidissimi,
Sem. enucleati Cucurbitæ, Citruli,
Cucumeris, Melonis ana ʒ j ß.
Caphuræ G vij.
Syrupi violati ℔ j ß. vel quantum sufficit.

Fiat electuarium in vase fictili vitrato conser-

vandum per annum.* Valet adversus omnem thoracis noxam, tussim à frigore cōtractam, vocis jacturam: tabidis denique & purulenta excreantibus succurrit. *Nicolaus.*

Diatragacanthum calidum.

℞. Gummi Tragacanthæ,
Hyssopi ana ℥ iv.
Pinearum nucleorum mundatorum,
Amygdalarum ambarū purgatarum ana ʒ vj.
Sem. Lini, sem. Fœnograeci,
Cinnamomi ana ℥ ß.
Glycyrrhizæ rasæ, Succi Glycyrrhizæ,
Zingiberis ana ʒ ij.
Sacchari quantum sufficit.

Fiat electuarium per annū conservandum.* Valet tussientibus ex frigido phlegmate, & non valentibus ejicere, asthmaticis, empycis, anhelosis, suspiriosis, peripneumonicis, phthisicis, & ad omnem coarctationem pectoris: stomachum cōfortat, digestionem procurat. *Nicolaus.*

Diahyssopum.

℞. Hyssopi, Ireos, Thymi,
Melanopiperis ana ʒ xxx.
Pulegii,
Thymbræ (ejus loco sume Satureiam)
Rutæ, Cumini ana ʒ xx.
Carnium Dactylorum, Tragacanthæ,
Glycyrrhizæ, Caricarum pinguium,
Passularum enucleatarum, Fœniculi ana ʒ x.
Zingiberis, sem. Anisi, Carui,
Sem. Ligustici ana ʒ ij ß.
Mellis vel Sacchari q. s.

Fiat electuarium, in vase fictili vitrato cōservandum.* Hoc accōmodatum est ad capitis querelam ex frigido: uvam exiccat, arterias purgat, tussim compescit, omnes frigiditates pectoris & stomachi emendat, digestionem procurat, pleuriticis & empycis mirabiliter opitulatur. *Nicol.*

Diaprassium.

℞. Prassii ʒ v ß.
Tragacanthæ, Pinearum mundatarum,
Amygdalarum dulcium, Pistaciorum,
Carnium Dactylorum,
Caricarum pinguium,
Passularum enucleatarum ana ʒ iij ß.
Cinnamomi, Caryophyllorum,
Nucis moschatæ, Macis,
Ligni Aloes, Galangæ, Spicæ Indicæ,
Zingiberis, Zedoariæ, Glycyrrhizæ,
Rhapontici, Anacardi, Styracis calamitæ,
Galbani, Terebinthinæ, Mastiches, Myrrhæ,
Rad. Ireos, Aristolochiæ rotundæ,
Cort. rad. Capparis, Gentianæ,
Melanopiperis, Anisi,
Sem. Fœniculi, sem. Anethi,
Sem. Apii, sem. Petroselini Macedonici,
Sem. Saxifragiæ ana ʒ ij.
Hermodactylorum, Origani, Peucedani,
Schœnanthi, Cardamomi,
Leucopiperis, Carui,
Ligustici, Vincetoxici ana ʒ j ß. G. j ß.

A Balsamitæ, id est, Menthæ aquaticæ,
Pulegii, Dictamni Cretici, Costi,
Pyrethri, Satureiæ, Basiliconis,
Pæoniæ radicum, vel seminis,
Macropiperis, id est, Piperis longi, Amomi,
Sinoni, Orobi, id est, Ervi ana ʒ j. G. ij. & tertiam partem alterius.
Xylobalsami, id est, ligni Balsami,
Cassiæ ligneæ, Corallii rubri,
Rasuræ Eboris Carpobalsami, id est,
B Sem. Balsami, Dauci Cretici ana ʒ ß.
Moschi, Ambræ,
Ossis cordis cervini ana G. xij.
Mellis despumati quoad sufficit.

Fiat electuarium. Servatur in vase fictili vitrato, ad annos duos.* Sanat capitis vertigines, oculorum caligines abstergit, palatū & arterias purgat, destillationem uvæ astringit, dentium dolorem mitigat, asthmaticis & suspiriosis peculiariter opitulatur: pectoris & pulmonis causas faci-
C le amputat, stomachi & hepatis dolorem & debilitates sedat, spleniticorum & pleuriticorum angustias paragotizat, omnium interaneorum vitiis prodest, inflationes & torsiones ab eis aufert. Nephriticos, calculosos, strāguriosos, & colicos purgat, & dolorem relevat: sæpiùs autem sumptum, colorem pallidum emendat, menses deducit & in ordinem debitum redigit. Typos quotidianarios & quartanarios reprimit. Qui autem hoc electuario usus fuerit, a multis con-
D servabitur morbis. *Nicolaus.*

Diacalaminthon Galeni.

℞. Calaminthæ montanæ,
Calaminthæ campestris,
Seselios (id est, Sileris montani)
Petroselini Macedonici ana ʒ vj.
Zingiberis ʒ iij.
Apii, id est, sem. Apii,
Comarum Thymi ana ʒ ij.
E Ligustici ʒ vj.
Piperis, id est, Piperis nigri ʒ xij.
Mellis quantum sufficit.

Fiat electuarium. Servatur per annum.* Auxiliatur iis, quos cibi fastidium urget, appetentiam revocans: ægrè quoque spirantibus, ventriculo refrigerationem sentienti, & flatibus distento confert.

Diacalaminthon aliud.

F ℞. Calaminthæ montanæ, Pulegii,
Sem. Petroselini, Seselios ana ℥ j.
Sem. Apii, cacuminum Thymi ana ℥ ij.
Libystici seminis ℥ iix.
Piperis ℥ xxiv.
Mellis quantum sufficit.

Fiat electuarium.* Crassa & lenta attenu[at] & discutit, urinas movet, ac mu[l]iebres menses. *[Galenus].*

Diacalamenthum Nicolai.

℞. Calamenthi, Pulegii,
Hyssopi, Melanopiperis,
Selelcos, Petroselini ana ʒ iij. ℈ ij.

Li- dian

Levistici ʒ j. ℈ j.
Semin. Apii ℈ j.
Ameos, Thymi, Anethi, Cinnamomi,
Zingiberis ana ℈ ij.

Confice. Datur post prandium & cœnam. Valet ad omne vitium pectoris ex frigiditate, maximè his, qui in senili sunt ætate: valet etiam tussientibus ex frigida causa, & quartanariis, si ex eo utantur post prandium & post cœnam, in sero cum vino.

Diathamaron.

℞. Anthophyllorum, (id est, grandium Caryophyllorum) Zingiberis ana ʒ v. ℈ j. G. xvj.
Cinnamomi, Carnium Dactylorum,
Caryophyllorum ana ʒ iv. ℈ j. G. xvj.
Galangæ, Spicæ Indicæ, Zedoariæ,
Costi albi & aromatici, Pyrethri,
Corall. rubei, Rheuponuci (accipiatur rhabarbarum sic vocatum)
Spicæ Celticæ, Tragacanthæ, Anacardii,
Ossium dactylorum, Carpobalsami seu Cubebarum, Anisi, Baccarum Junipeti,
Trium piperum ana ʒ j. ℈ ij G. iix.
Margaritarum integrarum, & perforatarum ana ℈ ij.
Blattæ Bizantiæ ℈ ij.
Limaturæ auri puri, limat. argenti meri, aut foliorum,
Ossium de corde Cervi ana ℈ ij ß.
Rasuræ Eboris, Moschi ana ℈ j. G. vij.
Ambræ ℈ j.
Mellis quantum sufficit.

Fiat electuarium. Dantur ʒ iij. manè vel vesperi cum vino. * Efficaciter prodest difficulter spirantibus, arteriacis, tussientibus, rabidis, & omni thoracis & stomachi offensę, aquę subter cutem fusę, renum doloribus: voluptatem parit, corporaq; saginat. *Nicolaus.*

Diasulphur.

℞. Piperis albi & longi ana ʒ vj.
Sulphuris flavi, Thuris, Mei,
Hyoscyami albi, Myrrhæ,
Styracis, Cardamomi,
Rutæ, Costi ana ℥ j.
Cassiæ ʒ v.
Opii, Mandragoræ ana ʒ iij.
Croci ʒ ij ß.

M[...] despumato excipe. post sex menses utere. Co[...] febribus diuturnis, ut melancholicis, phlegmaticis, thoracem & pulmones purgat pituita crassa, lenta, putre: ob id tussim antiquam, & difficultatem spirandi inde natam levat. Splenis duritiem minuit, & inde natum hydropem: urinas movet: calculum frangit: morsibus venenatis [...] poto jam veneno prodest. *Mesues.*

Electuarium sulphuratum.

℞ [...]phuris flavi, puri, & triti ℔ j.
[...]tei tartari ℥ ij.
Cinnamomi ℥ ß.
Ci[...]ei ℈ j. Zingiberis ʒ ij.
[...]chi in aqua rosl. dissoluti ℈ ß.

A Mellis albi, & crudi ℥ xiv.

Misce absq; igne, ac serva in loco sicco. Dosis à ʒ iv ad ʒ vij. stomacho jejuno. Scabiem exiccat: urinam mover, calculum in renibus frangit: tussim curat: oculorum lachrymas siccat: appetitũ excitat. *Fioravantus.*

Quadrimeron.

℞. Enulæ campanæ ℥ j. ʒ iij.
Cymini ʒ iij. Piperis ℥ ß.
Marathri, Mellis despumati ℔ j ℥ j.

B Incorporentur. Dosis ejus à ʒ ij. usque ad ʒ iij. manè & serò. Servatur per triennium. * Respicit propriè spiritualia. Datum cum decoctione hyssopi, confert asthmaticis, & tussientibus, & catarrho frigido. Datum cum decoctione mastichis confert dolori stomachi à frigiditate. Datum cum decoctione nucis moschatæ & caryophyllorum, confortat digestivam, læsam à frigiditate. Datum cum vino rubro in decoctione zingiberis & galangæ, confortat renes læsos à C frigiditate. *Arnold. Villanovanus.*

Acharistum.

℞. Costi, Galbani, Opii,
Phœnici Indi, Hyssopi,
Sem. Lini ana ʒ j.
Spicæ, Croci, Coralli,
Xylobalsami, Cassiæ fist. Xylocassiæ,
Calami arom. Rhapontici, Myrrhæ,
Styracis calamitæ, Opopanacis, Bdellii,
D Ammoniaci, Olibani, Cicidon,
Spicæ Celticæ, Abrotani, Acori,
Asari, Brathyos, Roris Syriaci,
Scillæ, Diaphiridon, Pyrethri,
Amomi, Anisi, Psyllii,
Ocymi, Dauci, Levistici,
Marathri, Meconis, Melanopiperis,
Macropiperis, Leucopiperis, Floris Syriaci
Elenii ℈ j ß. (ana ʒ ij.
Hellebori nigri, Zingiberis ana ℈ j.
Mellis q. s.

E Sumatur cum vino calido in sero. Datur contra catarrhum, & omne vitium pectoris. *Nicolaus.*

DE ELECTUARIIS CAlefacientibus cor.

Aromaticum rosatum Gabrielis.

℞. Rosarum rubearum ʒ xv.
Glycyrrhizæ rasæ ʒ vij.
Ligni aloes, Santali citrini ana ʒ iij.
F Cinnamomi electi ʒ v.
Macis, Caryophyllorum ana ʒ ij ß.
Gummi Arabici, Tragacanthæ ana ʒ ij ℈ ij.
Nucis moschatæ, Cardamomi minoris,
Galangæ ana ʒ j.
Spicæ Indicæ, Ambræ griseæ ana ℈ ij.
Moschi ℈ j.

Trita & in pulverem redacta permiscentur cum Syrupi rosati, Syrupi è corr. Citri, Sacchari albi ana ʒ ix.

Coque, fiat electuarium justæ consistentiæ. Servatur per annum, & ultrà in vase fictili vitrato.

* Cerebrum, cor, ventriculum & omnia nutritioni famulantia membra roborat, appetentiam excitat, cõcoctionem juvat, viscerum excrementosam humiditatem absumit, ac ex morbo convalescentibus auxiliatur. A

Aromaticum Rosatum.

℞. Rosarum rub. ʒ j ß.
Ligni aloës, Macis, Galangæ,
Caryophyllorum, Zingiberis,
Trochisc. diarrhod. Nucis moschatæ,
Galliæ moschatæ ana ʒ ij ß.
Glycyrrhizæ rasæ ℥ j.
Cinnamomi ʒ iij.
Cardamomi, spicæ nardi ana ʒ j.
Syrupi rosati,
Syrup. cort citri ana q. s.

Fiat electuarium. Dosis à ʒ iij. usque ad ʒ v. * Cor, ventriculum roborat, appetentiam excitat, coctionem juvat, nauseam, & vomitum sedat, viscerum humiditatem excrementosam absumit. *Mesues.*

Aromaticum Rosatum minus.

℞. Rosarum rub. ʒ x.
Ligni Aloës,
Santali citrini ana ʒ ij.
Cinnamomi ℥ ß.
Masticis ℈ iv.
Ambræ ℈ ij. Moschi ℈ j.
Syrupi ros. q. s.

* Cor & ventriculũ roborat, & eorum inflationes sedat. *Mesues.*

Aromaticum Moschatum.

℞. Ligni aloës ʒ vij.
Cinnamomi crassi ʒ x.
Ambræ ʒ iij.
Moschi ℈ ij.
Syrupi rosati q. s.

* Cerebrũ, cor, & vẽtriculum roborat: ob id confert epilepsiæ, palpitationi cordis, & syncopæ, suffocationi quoq; ab utero, oris odorem commendat. *Mesues.*

Aromaticum Nardinum.

℞. Spicæ nardi ʒ ij.
Rosarum rub. ℥ ß.
Cubebarum, Ligni aloës,
Masticis, Caryophyllorum,
Cinnamomi, Folii Indi,
Anisi, Cort. mali citri,
Trochisc. diarrhodon,
Galliæ Sebellinæ ana ℈ iv.
Pinearum mundat.
Amygdal. purgat. ana ʒ v.
Gummi Arab. Tragacanthi ana ℥ ij.
Moschi ℈ ß.
Syrupi ros. q. s.

* Cor, ventriculũ, hepar, renes & cætera viscera roborat, & vesicam: coctionem juvat, ob id oris & sudoris odorem commendat, flatus dissipat: Veneris appetitum excitat, & respirationem liberiorem facit. *Mesues.*

Aromaticum Caryophyllatum.

℞. Caryophyllorum ʒ vij.
Macis, Zedoariæ, Galangæ,
Santali citrini, Trochiscorum diarrhodon,
Cinnamomi, Ligni Aloës,
Spicæ Indicæ, Piperis longi,
Cardamomi majoris ana ʒ j.
Rosarum ʒ iv.
Glycyrrhizæ rasæ,
Galliæ Moschatæ veræ ana ℥ ij.
B Folii (sumatur ejus loco casia lignea vera, aut duplex pondus Cinnamomi)
Cubebarum ana ℈ ij. G. v.
Ambræ ʒ j.
Moschi ℈ ß.
His tenuissimè tritis, & cum
Syrupi è citro, sacchari albi ana quantum sufficit,

Permistis, fiat electuarium. * Cor, ventriculum, & reliqua nutritionis mẽbra roborat, nauseam C & vomitum reprimit, flatus dissipat, putredinem humorum in ventriculo arcet. *Mesues.*

Dianthon.

℞. Florum Rorismarini ℥ j.
Violarum, Rosarum, Glycyrrhizæ ana ʒ vj.
Caryophyllorum, Spicæ Indicæ,
Nucis moschatæ, Galangæ,
Cinnamomi, Zingiberis, Zedoariæ,
Macis, Ligni Aloës, Cardamomi,
D Anisi, Anethi (videlicet seminis) ana ℈ iv.
Mellis quantum sufficit

Fiat electuarium. * Prodest præter rationem tribulatis, cardiacis: animi lætitiam auget. Eos roborat, qui à longo morbo debiles adhuc sese recolligunt: ventriculum perpulchrè emendat. *Nicolaus.*

Diaxyloaloës.

℞. Ligni aloës crudi, Rosarum ana ℥ j.
Caryophyllorum, Spicæ Indicæ,
E Macis, Nucis moschatæ,
Galliæ moschatæ Mes. Cubebarum,
Cardamomi majoris, minoris,
Masticis, Cinnamomi, Cyperi rotundi,
Schœnanthi, Zedoariæ,
Been albi, rubri ana ℥ ß.
Folii, aut Macis, sive spicæ nardi,
Serici crudi tosti, Margaritarum,
Coralli rubei, Carabæ.
Foliorum Citri, Cort. Citrei mali,
F Ocymi caryophyllati, Sisymbrii,
Menthæ siccæ, Sampsuci, id est,
Majoranæ, Piperis longi,
Zingiberis ana ʒ iv.
Moschi boni ℈ j.
Ambræ ʒ j ß.
Mellis Emblicorum,
Myvæ aromaticæ ana q. s.

Fiat electuarium. Dosis à ʒ j. usque ad ʒ ij. * Prodest malis vẽtriculi, cordis, & jecinoris frigidis, animæ defectioni, concoctionique. Oris fœtorem abigit, læuuamq; patit. *Mesues.*

Dia an

Diamargaritum calidum.

℞. Margaritarum non perforatarum,
Pyrethri ana ʒ j.
Zingiberis, Mastiches ana ʒ iv.
Zedoariæ, Doronici, sem. Apii,
Capsici, id est, Cardamomi utriusque,
Nucis moschatæ, Macis ana ʒ ij.
Been utriusque, Piperis nigri,
Macropiperis ana ʒ iij.
Cinnamomi ʒ v.
Sacchari quantum sufficit.

Fiat electuarium. Servatur annis duobus vel tribus. * Valet mulieribus: rectificat enim dispositionem matricis, & ventriculorum earum. *Avicenna.*

Electuarium de gemmis, calidum.

℞. Margaritarum albarum ʒ iij.
Saphyri, Hyacinthi, Sardæ,
Granatorum, Smaragdi ana ʒ j ß.
Zedoariæ, Doronici, seu Galangæ,
Corticum Citrei mali, Macis,
Sem. Ocymi ana ʒ ij.
Coralliorum rubeorum, Succi albi,
Limaturæ Eboris ana ʒ j, ℈ ij.
Been albi & rub. Caryophyllorum,
Zingiberis, Piperis longi,
Spicæ Indicæ, Folii, Croci,
Heyl, id est, Cardamomi majoris ana ʒ j.
Trochisc. Diarrhodon, Ligni Aloes ana ʒ v.
Cinnamomi, Galangæ, Zurumbet,
(id est, Zedoariæ rotundæ) ana ʒ j ß.
Foliorum auri & argenti ana ℈ ij.
Moschi boni ʒ ß.
Ambræ ʒ ij.

Confice cum melle Emblicorum, & colato melle roti[?] ana quantum sufficit. Datur ab aureo semisse ad aureum unum, cum aqua buglossæ. * Malis cordis, ventriculi, cerebri, jecinoris, & uteri frigidis auxiliatur. Item palpitationi cordis, defectioni animæ, ac concoctioni: tristitiam denique, citra caussam ortam amovet. *Mesues.*

Electuarium lætificans Galeni.

℞. Florum Ocymi caryophyllati, aut seminum,
Croci, Zedoariæ, Ligni Aloes,
Caryophyllorum. Corticum Citrei mali,
Galangæ, Macis, Nucis moschatæ,
Styracis Calamitæ ana ʒ ij ß.
Ossis, Rasuræ Eboris,
Thymi, Epithymi ana ʒ j.
Camphoræ, Moschi, Ambræ,
Margaritarum perforatarum,
Ossium de corde Cervi ana ʒ ß.
Auri foliati meri, id est, purissimi, feingold/
Argenti foliati meri ana ℈ j.
Sacchari albissimi quantum sufficit.

Fiat confectio solida. Si verò volueris facere in formam liquida, sive opiatæ, tunc adde

... Cydoniorum, Pomorum odoratorum dulcium, Borraginis, Vini veteris optimi, ana partes æquales, in tanta mensura, quanta despumatur ... & decoquendo sacchàro satis fuerit.

A Nulla enim aqua saccharum dissolvi aut decoqui ad spissitudinem debet in hac confectione. * Lætitiam, colorisq; bonitatem efficit, concoctionem juvat, & canitiem arcet.

Electuarium lætificans Rhasis.

℞. Seminis Melissæ, Corticum Citrei mali, Caryophyllorum, Galliæ moschatæ Mesuæ, Mastiches, Croci, Cinnamomi, Nucis moschatæ, Cardamomi majoris, Nefemisc, pro quo potest
B semen pæoniæ accipi, Been albi, rubei, Zedoariæ, Doronici, seu Galangæ, sem. Ocymi garyophyllati ana ℥ ß.
Moschi ℈ i G iv.
Sacchari albissimi quantum sufficit.

Fiat confectio in tabulis. Si verò volueris forma electuarii, ea syrupo sequenti excipies, qui
℞. Myrobal. Chebularum N. xx.
Myrobal. Emblicarum N xxx.
Trita, & in ℔ iij. aquæ communis, ad duarum
C tertiarum consumptionem, cocta percolabis.
Colaturæ addes
Mellis despumati ℔ ij.

Coque, fiat syrupus, quo prædicta excipies, & fiat electuarium. * Ad affectus cordis, ventriculi, jecoris, quas partes etiam roborat, admodum confert: palpitationem cordis emendat, valenter exhilarat, & coctionem juvat, coloremque vividum efficit.

Electuarium lætificans aliud.

D ℞. Rosarum, Ligni Aloes ana ʒ vj.
Macis, Nucis moschatæ,
Galliæ moschatæ,
Cardamomi utriusque,
Cinnamomi, Croci ana ʒ ij.
Cyperi ʒ v.
Caryophyllorum, Mastiches,
Spicæ nardi, Asari ana ʒ iij.
Melle emblicarum excipe,
Moschi G. xv. aromatiza.
E Datur ʒ j. ad ʒ iij. * Ad eadem, ad quæ præcedens, valet. *Rhasis.*

Electuarium lætificans Mesuæ.

℞. Rosarum ʒ ij.
Cyperi ʒ iij ß.
Caryophyllorum, Mastiches,
Ligni Aloës, Spicæ, Asari ana ʒ j ß.
Cinnamomi, Croci, Melissæ,
Alselengemischi, Margaritarum,
F Foliorum Indorum, Macis, Cardamomi,
Heyl. Nucis moschatæ, Corticum citri,
Galliæ moschatæ, zedoariæ,
Doronici, Ocymi majoris ana ʒ j.
Moschi boni ʒ j. quartam.

Confice cum melle bellericorum, & melle emblicorum, quod sit quadruplum specierum. Sumatur sicut tryphera, & est magis conveniens in hyeme. Generat gaudium, & rejuvenescere facit: coloris pulchritudinem, & odoris bonitatem in toto corpore operatur: digestionem promovet, canitiemq; retardat. *Mesues cap. de Melanch.*

Confectio liberantis.

℞. Radicum Tormentillæ, sem Acetosæ,
Sem. Endiviæ, Coriandri præparati,
Sem. Citri mali ana ℥ j ß.
Santalorum omnium,
Dictamni albi ana ʒ j.
Boli armeni præparati, Terræ sigillatæ (loco ejus, bolus levanticus, id est, Orientalis sumatur) ana ʒ ij.
Margaritarum, Coralli albi, rubei,
Succini albi, Rasuræ Eboris,
Spodii, id est, Eboris usti,
Ossium de corde Cervi,
Been albi, rubei, Doronici, seu Angelicæ,
Cardamomi, Cinnamomi, Macis,
Ligni aloës, Casiæ ligneæ, aut succedanei ejus,
Croci, Zedoariæ ana ʒ ß.
Smaragdi, Hyacinthi, Granati,
Serici crudi torrefacti & incisi ana ℈ j.
Penidii, Sacchari candi ana ℈ ij.
Florum Nenupharis, flor. Buglossæ,
Rosarum ana ℈ j.
Caphuræ G. vij.
Moschi, Ambræ ana G. iij.
Sacchari albi quantum sufficit.

Fiat electuarium. * Contra pestem plurimùm valet: tutatur corpus ne lædatur à pestifero aëre & præservat humores à corruptione. *Incertus.*

Confectio cordialis.

℞. Margaritarum, Spodii, (id est, Eboris usti)
Granatorum verorum, Cinnamomi,
Tormentillæ, Boli Armeni ana ʒ iij.
Santalorum omnium, Rasuræ Eboris,
Unicornu ana ʒ ij.
Hyacinthorum, Saphyri,
Coralli albi, rubri, Charabæ albi,
Valerianæ veræ, Dictamni, Zedoariæ,
Ligni aloës ana ʒ j.
Terræ sigillatæ ʒ ij. ℈ ij.
Serici crudi, torrefacti modicè ℈ ij.
Ossis de corde Cervi ℈ j ß.
Been albi, rubri ana ℈ ij.
Fol. auri N. v.
Moschi, Ambræ ana G. x.
Sacchari albi quantum sufficit.

Fiat electuarium. * Præservat cor in peste. *Alexander Benedictus.*

Electuarium regium.

℞. Pinearum mundatarum ℥ iix.
Amygdal. mundat. ℥ vj.
Cinnamomi ℥ j. ʒ ß.
Caryophyllorum,
Santali citrini ana ʒ iij.
Ligni aloës ℥ ß.
Ambræ ʒ j.
Moschi ℈ ß.
Sacchari albi ℔ iv.
Aquæ rosaræ ℔ j ß.

Fiat electuarium. Cerebrum, cor, thoracem, & ventriculum roborat. *Mesues.*

A *Electuarium Regium, alterum.*

℞. Pinearum mundat. ℥ vj.
Amygdal dulc. expurgat. ℥ iv.
Aquæ rosatæ ℔ j ß.
Rosarum rub. ℥ j ß.
Santali citrini ʒ iij ß.
Sacchari ℔ iv.
Ambræ ʒ j. Moschi ℈ ß.

Fiat electuarium. Idem pollet. *Idem.*

Cor quoque CALFACIUNT, roborantque,
B Diambra, Diamoschum dulce & amarum, Plerisarcoticum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

DE ELECTUARIIS EXcalfacientibus ventriculum.

Diagalanga.

℞. Galangæ, Ligni aloës ana ʒ vj.
Caryophyllorum, Macis, Ligustici ana ʒ ij.
Zingiberis, Macropiperis,
C Leucopiperis, Calami aromatici,
Cinnamomi ana ʒ j ß.
Calaminthæ siccæ, Menthæ siccæ,
Cardamomi majoris, Spicæ Indicæ, sem. Apii,
Sem Fœniculi, sem. Anisi, sem. Carui ana ʒ j.
Sacchari albi ℥ x.
Mellis despumati quantum sufficit.

Fiat electuarium. * Valet adversus crassiores flatus, acidos ructus, pravamq; concoctionem: item actiones ventriculi & jecoris à frigiditate
D impeditas robustiores reddit, easdemq. emendat. *Mesues.*

Dianisum.

℞. Sem. Anisi ℥ ij ß.
Glycyrrhizæ rasæ, Masticis ana ℥ j.
Sem. Carui, sem. Fœniculi, Macis,
Galangæ, Zingiberis, Cinnamomi ana ℥ v.
Piperis nigri, albi, longi,
Cassiæ ligneæ veræ, Pyrethri,
E Calaminthæ ana ʒ iij.
Cardamomi majoris,
Caryophyllorum, Cubebarum,
Croci, Spicæ Indicæ ana ʒ j ß.
Sacchari albi ℥ ij.
Mellis despumati quantum sufficit.

Fiat electuarium. * Intemperiem frigidam ventriculi à pituita cruda, vel etiam flatibus sanat, & tussim diuturnam à frigida causa genitã. *Mesues.*

Diacuminum.

F ℞. Cymini pridie in aceto macerati, deinde siccati ʒ x.
Zingiberis, Cinnamomi ana ℥ ß.
Caryophyllorum, Ligni aloës,
Macis ana ʒ ij ß.
Galangæ, Piperis longi, Cardamomi ana ʒ ß.
Moschi ℈ ß.
Mellis despumati quantum sufficit.

Fiat electuarium forma convenienti. Conservatur annis duobus. * Ventriculum & viscera reliqua calefacit: concoctionem juvat, [illegible] dictis visceribus natos dissipat. *Mesues.*

Dia-

Diacyminum aliud.

℞. Cymini in aceto præparati ℥ iix. ℈ j.
Cinnamomi, Caryophyllorum ana ℥ ij ß.
Zingiberis, Piperis nigri ana ℥ ij. G. v.
Galangæ, Thymbrę, Calaminthes ana ℥ j. ℈ ij.
Ammi, Ligustici ana ℥ j. G. xiix.
Piperis longi ℥ j.
Spicæ nardi, id est, Indicæ, Cardamomi,
Nucis moschatæ ana ℈ ij ß.

Omnibus tritis, & in pulverem redactis, mellisq; despumati q. s. exceptis, fit electuarium. Servatur ad annos duos in vase fictili vitrato. Fit etiam forma solida cum saccharo, hoc est, ad singulas specierum dimidias uncias libram sacchari commiscendo. * Confert frigiditati thoracis, stomachi, inflatis, colicis, febre quartana laborãtibus, & ventriculi coctionem juvat. *Nicolaus.*

Diacyminum aliud.

℞. Cymini in aceto macerati & siccat. ℥ xx.
Zingiberis, Thymi ana ℥ iij.
Piperis, Cinnamomi ana ℥ ij.
Ameos ℥ j ß.
Fol. rutæ sicc. Nitri ana ℥ ß.

Excipe melle despumato. * Valet ad dolorem stomachi, & ventris à frigiditate aut à crassa ventositate, aut ex pituita crassa: & ad dolorem coliæ ad singultum, obstructiones aperit: & membra nutritionis calefacit. *Mesues.*

Diacinnamomum.

℞. Cinnamomi ℥ xv.
Cassiæ ligneæ, Cymini,
Rad. Enulæ ana ℥ ß.
Galangæ ℥ vij.
Caryophyllorum, Piperis longi,
Cardamomi majoris, minoris,
Zingiberis, Macis, Nucis moschatæ,
Ligni aloës ana ℥ iij.
Croci ℥ j. Sacchari ℥ v.
Moschi ℈ ij.
Excepta mellis despumati ℔ ij. ℥ iix.

Coque, fiat electuarium. Dosis ejus est à ℥ j. usq; ad ij. * Concoctionem juvat, etiam pituitæ putredinem prohibet, distributionem alimenti in corpus promovet. *Mesues.*

Diazingiber.

℞. Zingiberis, Galangæ, Caryophyllorum,
Cinnamomi, Nucis moschatæ,
Granorum paradisi, Piperis longi,
Macis, Cardamomi,
Spicæ Indicæ, Rhabarbari,
Rosarum rubrarum ana G. xv.
Pinearum mundatarum ℥ ß.
Pistaciorum ℥ ij.
Se[illegible] Anisi, sem. Fœniculi,
Gl[illegible]cyrrhizæ rasæ, Croci ana ℥ ß.
Sa[illegible]chari albi quantum sufficit.

F[illegible] electuarium. Conservatur per annum. * Stomachum confortat, digestivam virtutem adjuvat, vitio pectoris ex frigiditate valet, renes confortat, libidinem potenter incitat. *Nicolaus.*

A *Diaspoliticum.*

℞. Cumini in aceto macerati & usti, Piperis longi, Comarum rutæ ana ℥ j.
Nitri ℥ ß.

Terãtur crassiùs, & cum mellis despumati, quod satis est, fiat electuarium in bona forma. * Alvum dejicit, cibos qui in ventre corrupti sunt, educendo: iisque convenit, quibus venter frigidus est, aut ad frigus propensior. siquidem pituitam extenuat, & spiritum flatulentum expellit.
B *Galenus.*

Diatrion-pipereon.

℞. Piperis nigri, albi, longi ana ℥ l.
Anisi, Thymi, Zingiberis ana ℥ j.
Mellis quantum satis est.

Fiat electuarium. Recipit etiam uniuscujusque generis piperum ℥ iij. * Ventriculi refrigerationibus, acido ructui, quartanis, resolutis, jecinorosis, & inflationibus auxiliatur. *Galenus.*

C *Aliud.*

℞. Trium piperum ana ℥ v.
Zingiberis, Thymi, Anisi ana ℥ ij.
Spicæ Indicæ, Ammi, Amomi,
Cinnamomi ana ℥ j.
Cassiæ ligneæ, sem. Apii, Seselcos,
Asari, rad. Enulæ ana ℥ ß.

Mellis quantum sufficit. Fiat electuarium. * Hoc magis fluxionibus, quæ à capite ad thoracem descendunt, convenit. *Mesues.*

D *Electuarium ex citro.*

℞. Corticum Citri aur. xx.
Caryophyllorum, Ligni Aloës,
Cinnamomi, Macis, Galangæ ana ℥ ij.
Cardamomi, Zingiberis ana ℥ j.
Moschi ℥ ß.
Mellis quantum sufficit.

Fiat electuarium. Datur ad ℥ ß. * Cor & ventriculum roborat, coctionem juvat, oris halitum commendat, flatus crassos dissipat. *Mesues.*

E *Electuarium de baccis Lauri.*

℞. Fol. Rutæ ℥ x.
Sem. Ammi, sem. Cymini,
Sem. Nigellæ, sem. Ligustici,
Sem. Carui, sem. Dauci, Origani,
Amygdal. amararum, Piperis nigri, longi,
Menthastri, Baccarum Lauri,
Castorii ana ℥ ij.
Sagapeni ℥ ß.
F Opopanacis ℥ iij.
Mellis ℔ j. ℥ iv. ℥ vij.

Tritis diligenter quæ trituranda sunt, fiat electuarium: additis circa finem lachrymis in vino dissolutis. * Valet ad colicam & iliacam passionem, & doloribus intestinorum ex causa frigida, vel flatuosa. *Rhasis.*

Rosata novella.

℞. Rosarum viridium,
Glycyrrhizæ ana ℥ j. ℈ ij ß.
Cinnamomi ℥ ij. ℈ ij. G. ij.

Caryophyllorum,
Nardi, id est, spicæ Indicæ,
Zingiberis, Galangæ,
Nucis moschatæ, Zedoariæ,
Styracis calamitæ, Cardamomi,
Sem. Apii ana ℈ j. G. iix.
Sacchari albissimi quantum sufficit.

Fiat electuarium. Servatur per annum. * Confert apprimè calori & siccitati stomachi, cordis, hepatis & pulmonis: sitim compescit & vomitum: abscindit debilitatem stomachi, astringit laxa: cardiacis subvenit: sudorem diaphoreticum reprimit, ex chronica infirmitate debiles recreat. *Nicolaus.*

Electuarium de Aromatibus.

℞. Ligni Aloës crudi, Rosarum ana aur. xij.
Calami aromat. aur. iv.
Galliæ moschatæ, Macis, Doronici,
Piperis longi, Nucis Moschatæ,
Menthæ siccæ, Spicæ nardi, Cassiæ,
Masticis, Cinnamomi,
Caryophyllorum, Asari ana aur. iij.
Croci, Cardamomi majoris, Card. minoris,
Trium santalorum, Rhabarbari,
Costi, Cubebarum, Zingiberis,
Sem. Fœniculi, sem. Anisi,
Sem. Ligustici ana aur. ij.
Sacchari ℥ vj.
Mivæ aromaticæ ℥ xij.
Mellis despumati q. s.

Fiat electuarium. Dosis à ʒ ij. usque ad aur. vj. Ad ventriculi, & hepatis affectus frigidos, ex pituita crassa, & flatibus efficax: flatus enim dissipat, coctionem juvat, ob id acidos ructus, nauseam, cibi fastidium compescit, colorem cutis floridum affert, canitiem tardat, oris, & sudoris odorem commendat: sed hepar & renes immodicè calefacit, ac inde semen, sive coitum promovet. *Galenus.*

Electuarium Petri.

℞. Rosarum rubrarum ʒ ij ß.
Anisi, Marathri, Masticis,
Schœnanthi, Cassiæ ligneæ ana ʒ ij.
Glycyrrhizæ mundæ, Reu,
Spicæ nardi, Asari ana ʒ j ß.
Sem. Apii, sem. Scariolæ, Nenupharis,
Sem. Melonum mundat. Cinnamomi,
Trochis. diarrhod. Cuscutæ, Polii ana ʒ j.
Croci ℈ j.
Caphuræ ℈ ß.
Sacchari ℔ iij.

Fiat electuarium cum aqua decoctionis istorũ:
℞. Rad. Sacchari ℥ iv.
Bedeguar, Rad. Fœniculi ana ℥ ij. rosar. rub. ℥ j.

Dosis ejus à ʒ j. usque ad iij. cum decoctione, vel succo dictorum. Servatur per biennium. Propriè recipiet virtutem naturalem, quo plurimos curavi à febribus phlegmaticis, tertianis nothis chronicis, propriè quibus forma corrumpitur: oppilationes aperit & provocat urinam, stomachum confortat, & hepar. *Arnold. Villanov.*

A

Electuarium Mesuæ.

℞. Ligni Aloës, Galliæ moschatæ,
Spicæ nardi, Cyperi,
Calami aromatici ana ʒ ij.
Cymini, aceto per 24. hor. infusi, & assati ʒ iij.
Sem. Porri torrefacti ʒ j ß.
Myrob. emblicarũ, & belliricarum, succo intybi infusarum, & tostarum,
Nucis moschatæ ana ʒ ij ß.
Sem. Nasturtii tostorum ʒ vj.
B Sem. Uvarum ʒ v.
Sem. Myrti tritorum ʒ xxvj.
Balaustii, Concharum ustarum,
Thuris, Fructus tamaricis ana ʒ ij ß.
Ameos ʒ iij.

Tere omnia & frige in vino odorato, & sicca. frige iterum aqua cydoniorũ, aut baccarum myrti, & sicca: iterum tere subtilissimè: excipe miva aromatica. Dantur ʒ iij. cum syrupo cydoniorum, aut myrtino. * Ventriculũ, & cætera viscera roborat, & calefacit: ob id lienteriam, diarrhœam, dysenteriam hepaticam, & alios dictarum partium affectus frigidos sanat, & immodicam medicamenti purgantis vacuationem sistit, & hæmorrhoidas, flatus quoq; discutit.

C

Electuarium aliud ejusdem.

℞. Nucleorum myrti tritorum ℥ j ß.
Rosarum, Spodii, Rhu,
Trium piperum, Santali, Balaustii,
D Gum. assi ana ʒ j ß.
Granorum granatorum assorum ʒ vij.
Coriandri præparati & assi ℥ ß.
Semin. Rosarum, semin. Acetosæ,
Semin. Plantaginis ana ʒ ij.

Trita probè omnia frigantur ex omphacio, vel succo myrti, & aceto, siccenturque: excipiantur deinde miva acetosa. Dantur ʒ ij. vel iij. cum Syrupo cydoniorum. * Confirmat ventriculum, & viscera alia roborat: fluorem alvi à causa calida, vel medicamento nimis purgante sistit: appetentiam excitat.

E

Electuarium Alcanzi.

℞. Rosarum, Costi, Spicæ ana ℥ ij.
Flor. Granati sylvestris ℥ j.
Nucis moschatæ, Calami aromatici,
Caryophyllorum, Macis,
Cardamomi ana ʒ iij ß.
Zingiberis ʒ ij.
F Myrob. Indorum, Emblicorum, Belliricorum ana ʒ vj.
Granorum myrti ℔ j.
Balaustii, Thuris, Cort. Citri,
Fructus tamaricis ana ℥ ß.

Ferveſiant semel omnia in vino generoso antiquo: pòst siccentur: ferveſiant deinde, ... succo cydoneorum, exiccenturq; in vase ... vitreato: terantur, & miva excipiantur. ... ʒ iij. cum Syrupo cydoniorum. Ventriculum ... lefacit & roborat: ob id appetentiam excitat: coctionem juvat, flatus dissipat, vomitum pituitosum, & ab eo virium dissolutionem emen...

Electuarium vitæ.

℞. Uvarum passarum mundat. ℔ ij.
Glycyrrhizæ mundæ & contusæ ℥ j.
Aquæ ℔ ij ß.

Coquantur benè, postea colentur, & exprimantur, colaturæ addantur
Myrob. Chebulorum, Citrinorum, Indorum enucleatorum & conquassatorum ana ℥ ij.
Emblicorum, Belliricorum ana ʒ ij.

Coquantur, exprimantur, & colentur: pòst addatur
Sacchari albissimi ℔ j.

Coquatur ad decoctionem syrupi: tunc addatur
Cinnamomi electi ℥ ß.
Caryophyllorum, Galangæ ana ʒ ij.
Nucis moschatæ N. ij.
Fœniculi, Anisi ana ℥ j.

Fiat electuarium: & reponatur in pyxide lignea. * Stomachum roborat, & aptat, & superfluitates humorum ex nutrimēto præterito remanentes, reprimendo purgat: usus ejus facit coloratos homines: canities per illud retardatur. *Arnoldus Villanovanus.*

Electuarium de seminibus.

℞. Semin. Cymini, Anisi, Fœniculi,
Carui, Dauci, Ameos, Apii,
Amomi aceto horis 24. macerat. & siccati ana ʒ vj.
Cinnamomi, Zingiberis, Macropiperis,
Seseleos, Galangæ ana ʒ v.
Cardamomi, Spicæ nardi,
Caryophyllorum ana ℥ ß.
Libystici ʒ iij.

Melle despumato excipiuntur, vel duplo sacchari adjecto, pulvis fit levissimus. * Coctionem juvat, obstructiones aperit, lienteriam sanat: dolores viscerum a flatibus excitatos placat.

DE ELECTUARIIS excalfacientibus hepar.

Dialacca major.

℞. Laccæ lotæ, Rhabarbari ana ʒ iij.
Spicæ nardi, id est, Indicæ, Masticis,
Sem Apii, succi Absinthii,
Succi Eupatorii Mesuæ, id est, Agerati,
Sem. Ammi, Sabinæ, Amygdal. amararum,
Costi, seu Zedoariæ, Myrrhæ,
Rad. Rubiæ, sem Fœniculi, Anisi, Asari,
Rad. Aristolochiæ rotundæ,
Gentianæ, Croci, Cinnamomi,
Hyssopi, cassiæ ligneæ veræ,
Schœnanthi, Bdellii ana ʒ j ß.
Piperis, Zingiberis ana ʒ j.

Myrrham & bdellium in vino infunde, cætera tenuissimè tere, & melle despumato quantum satis est, excipe: fiat electuarium. * Ventriculum & hepar roborat, hepatis obstructiones aperit: ejus scirrhum dissolvit, & ex his nascentem cachexiam & hydropem sanat, urinas movet, lapidemq; renum & vesicæ frangit. *Mesues.*

A

Dialacca minor.

℞. Laccæ lotæ, Croci, Costi,
Schœnuanthos, Rubiæ,
Aristolochiæ longæ,
Glycyrrhizæ, Piperis ana ʒ j ß.
Rhabarbari ʒ iij.
Myrrhæ, Bdellii ana ʒ j.

Confice. Eadem potest, ut major, sed inefficaciùs. *Mesues.*

Dialacca Isaac.

B ℞. Laccæ mundæ ʒ xx.
Costi dulcis, Spicæ nardi, Xylobalsami,
Cassiæ ligneæ, Asari, Cinnamomi,
Flor. Shœnanthi, Rhabarb. Masticis,
Aristoloch. longæ & rotundæ ana ʒ j ß.
Myrrhæ, Rubeæ tinct. Gentianæ,
Marathri, Apii mont. Caryophyllorum,
Cymini, Absinthii recent. Eupatorii,
Nucis moschatæ, Cardamomi, Cubebarum ana aur. ij.
C Mellis despumati ℔ iij.

Servatur per biennium in pyxide ex ligno tamarisci. Dosis ejus est ʒ ij. vel iij. cum apozemate radicum. Respicit propriè virtutem naturalem, secundariò humiditates, facientes oppilationes hepatis ex frigida causa: tamē meliùs isto, quàm cum alio aliquo antidoto curantur scirrhi, apostemata hepatis, stomachi & splenis: & stomacho confert infrigidato, & omni suspectioni hydropisis subvenit, de quo inquit Albucasis: D multoties fui expertus, & inveni magnam efficaciam: quòd citiùs consequitur suum effectum, quàm alia medicina.

Diacurcuma magna.

℞. Tragacanthæ ʒ j.
Croci, Asari, sem. Petroselini, sem, Apii,
Sem. Dauci, sem. Anisi ana ʒ iv.
Rhabarbari optimi, Meu,
Spicæ nardi, id est, Indicæ ana ʒ vj.
E Costi seu Zedoariæ, Myrrhæ, Cassiæ ligneæ,
Schœnanthi, Carpobalsami seu Cardamomi,
Rubiæ tinctorum, succi Absinthii,
Succi Eupatorii Mesuæ,
Olei Caryophyllorum ana ʒ ij.
Calami aromatici,
Cinnamomi ana ʒ j ß.
Scordii, Ceterach, id est, Aspleni,
Succi Glycyrrhizæ ana ʒ ij ß.

Trita, & melle despumato quantum sufficit, excepta fiat F electuarium. * Ventriculi, jecoris, lienis morbos frigidos, ob idque diuturnos sanat: & hinc orta symptomata, ut hydropem, cachexiam, colorem corporis fœdum, humorum in ventriculo corruptelam, renum & vesicæ vitia frigida, urinamq; evocat. *Mesues.*

Diacurcuma minor.

℞. Spicæ nardi, id est, Indicæ, Myrrhæ,
Cassiæ ligneæ, Croci, Schœnanthi,
Costi, Cinnamomi ana ℥ j.
Mellis despumati quantum sufficit.

Fiat electuarium. * Idem pollet quod superior, sed imbecillius. *Mesues.*

Diamorusia.

℞. Croci, Acori ana ʒ ij.
Myrrhæ ʒ iij.
Baccarum lauri ʒ ij ß.
Dauci, Cymini, Cinnamomi, Cassiæ,
Carpobalsami, Schœnuanthos.
Sem. Apii, Anisi, Cardamomi, Spicænardi,
Menthæ siccæ, Marrubii, Ameos,
Costi, Trium piperum ana ʒ j.
Melle despumato excipitur. * Præstat eadē quæ Diacurcuma. Nam affectus ventriculi, hepatis, lienis frigidos, proindeque chronicos sanat, hydropem, frigidam ventriculi intemperiem, ac indenatam crudorum succorum copiam, & dolorem. *Mesues,*

Cyphoides.

℞. Pulpæ passarum pinguium ℥ iij.
Croci, Calami aromatici,
Bdellii ana ʒ ij ß.
Cassiæ ligneæ, Cinnamomi ana ʒ j ß.
Spicæ nardi, id est, Indicæ ʒ iij.
Schœnanthi ʒ ij ß.
Myrrhæ ʒ iv.
Rad. Aspalathi ʒ ij.
Terebinthinæ ʒ iv.
Mellis, vini odorati ana quantum sufficit.
Coque, fiat electuarium, ut artis est. * Ad hepaticos, & thoracis affectiones utilis est. *Andromachus.*

Diacostum.

℞. Costi candidi, aromatici, amari, Cassiæ ligneæ veræ, Cinnamomi ana ʒ v.
Sem. Apii, Anisi, Schœnanthi,
Rhabarbari ana ʒ iij.
Asari ʒ iv.
Croci, Aristolochiæ rotundæ,
Myrrhæ ana ʒ ij.
Sacchari vel mellis quantum sufficit.
Fiat electuarium. Servetur per annum. * Valet ad dolorem viscerum, & oppilationem in eis, & ad principium hydropis. *Mesues.*

Confectio Ravedseni.

℞. Rhabarbari, succi Eupatorii Mesuæ,
Succi absinthii ana ʒ v.
Myrrhæ, Croci ana ʒ j.
Spicæ nardi, id est, Indicæ, Asari,
Cassiæ ligneæ, schœnanthi, Fumariæ,
Sem. Anisi, sem. Apii,
Amygdal. amararum ana ʒ ß.
Mellis despumati quantum sufficit.
Fiat electuarium. * Obstructiones potenter aperit, & inde natos affectus, icterum, febres putridas, etiam inveteratas, formæ corruptionem sanat. *Mesues.*

Hepar quoque Excalfaciunt, Diacinnamomum, Diacalamenthum: de quibus vide suprà suo loco.

A
DE ELECTUARIIS excalfacientibus splenem.

Diacapparis.

℞. Capparis ℥ iv.
Scillæ, Asari, Centauriæ,
Pyrethri, Piperis nigri, Thymi,
Apii seminis Gith,
Agrimoniæ radicis ana ℥ j.
Mellis quantum sufficit.
B Fiat electuarium. * Ad vitia splenis valet. *Gilbertus de Anglia*

Electuarium è Scoria ferri.

℞. Myrobalanorum Indorum,
Myrobalanorum Belliricorum,
Myrobalanorum Emblicorum ana ʒ j.
Spicæ Indicæ, Schœnanthos,
Cyperi, Zingiberis, Piperis,
Ammios, Thuris ana ℥ ß.
C Scoriæ ferri insusæ aceto per dies septem, postea torrefactæ ʒ iij.
Mellis decocti cum apozemate emblicorum ℥ xvj.
Misce, fiat electuariū. * Leviter purgat, roborat, confert ventriculi doloribus, & lienosis. *Rhasis.*

Triomphyllon Nicolai.

℞. Piperis albi ℥ ß.
Piperis nigri ʒ ij. Cymini assi ʒ ß.
Zingiberis, Nitri, Pyrethri ana ʒ ij.
D Piperis longi ʒ j.
Sem Petroselini, Ameos, Dauci,
Anisi, Helenii, Spicæ, Cyperi,
Apii, Seseleos, Costi ana ʒ ß.
Caryophyllorum ʒ j. G. vij ꝗ.
Dactylorum mundat. N. xij.
Fol. rutæ viridis ℥ j ß.
Mellis q. s. est.
Confice. * Valet propriè quartanariis, & veræ quotidianæ in hyeme, & post prandium in sero
E cum vino.

Splenem quoque Excalfaciunt, Diacostum, Diacalamenthum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

DE ELECTUARIIS excalfacientibus matricem.

Electuarium Ducis.

F
℞. Anisi ʒ ij G. xvj.
Glycyrrhizæ, Masticis ana ℈ ij. G. v.
Chamædryos, Cinnamomi,
Zingiberis, Galangæ, sem. Fœniculi,
Sem. Carui ana ℈ j. G. xv.
Xylocassiæ, Calaminthæ,
Sem. Dauci, Pyrethri, Piperis albi,
Piperis longi, Cyperi, id est, rotundi,
Schœnanthi, rad. Ireos, sem. Amomi,
Folii, Asari ana ℈ j.
Spicæ nardi, id est, Indicæ, Croci,
Gummi Arabici, Tragacanthæ,

Sem.

Sem. Anethi, Calami aromatici,
Cubebarum, Caryophyllorum,
Carpobalsami, Cardamomi,
Sem. Ligustici, sem. Olusatri,
Baccarum Juniperi, sem. seseleos,
Rad. Pentaphylli, id est, rad. ejus,
Sem. Asparagi, sem. Citri, Acori,
Sem. Ammios, Rhabarbari, Nucis moschatæ,
Ligni aloes, Basilici caryophyllati,
Milii Solis, sem saxifragiæ,
Nucleorum sem Citrulli,
Nucleor. sem. cucumeris,
Nucleor. sem. Melonis,
Nucleor. sem. cucurbitæ, sem. scariolæ,
Petroselini Macedonici,
Been albi, rubri,
Styracis calamitæ ana ℈ ß. G. v.
Penidiorum ℥ iv. ℈ ij ß.
Sacchari, vel mellis despumati quantum sufficit.

Fiat electuarium. Conservatur per annos tres. C
* Valet ad indigestionem & ventositatem stomachi & intestinorum, & ilei dolorem & lapidis. *Nicolaus.*

Electuarium ex Asa.

℞. Liquoris Cyrenaici, Piperis, Myrrhæ, fol. Rutæ ana ℥ ß.
Mellis despumati quantum sufficit.

Fiat electuarium. Datur à ʒ j. ad aureum unum, in febre cum oxymelite per horam ante accessionem, contra venenum cum vino calido. * Ad D febres antiquas, & circuitu repetẽtes, ut quartanas, quotidianas, somnum gravem, tremorem, venenosos morsus. *Mesues.*

Panchriston.

℞. Opii Thebaici ʒ v.
Croci ʒ ij. ℈ j ß.
Seseleos ʒ ij.
Calami aromat. castorei, carpobalsami,
Cardamomi, Petroselini ana ʒ j ℈ j.
Zingiberis, cassiæ, sagapeni,
Piperis albi, Hyoscyami, semin. lini,
Semin. rutæ syl. Marathri ana ℈ ij.
Nardi, Pyrethri, Meu, Euphorbii,
Anisi, Trifolii acuti,
Dauci Cretici ana ℈ j ß.
Mellis quantum satis est.

Datur in modum avellanæ in sero cum vino calido. Typicè febrientibus datum cum mulsa mirabiliter subvenit, cum hydromelite distemperatum, sine mora, menstrua provocat. *Nicolaus.*

Electuarium Imperiale, Fioravanti.

℞. Cinnamomi electi ℥ j.
Maci· Caryophyllorum, Zingiberis ana ʒ j.
Ca[illegible]æ ʒ vj.
Diacydonii ℥ xij.
Li[illegible] aloës ℥ ß.
Santali rubri ʒ ij.
Aquæ vitæ ℥ iij.
Moschi ℈ ß.
Mellis cocti & despumati ℔ j.

A Misce, & fiat electuarium. Dosis ab ℥ ß. usq; ad ℥ j. * confert doloribus matricis: menstrua provocat: partes totius corporis debilitatas confortat. Utendum autem hoc electuario est, post usum pilularum aquilinarum.

Matricem quoque excalefaciunt, Diambra, Diacalamenthum, Electuarium de gemmis, &c. de quibus vide suprà suo loco.

DE ELECTUARIIS REfrigerantibus caput.

B

Diacodion compositum.

℞. Capitum papaveris flaccidorum N. x.
Aquæ cœlestis ℔ j ß.

Coquantur ad tertias: id est, tandiu, usque quò tertia pars aquę supersit. Colaturę expressę adde
Sapæ optimæ ad tertias coctæ ℥ iij.
Mellis optimi ℥ j.

Coquantur ad perfectionem: deinde addantur
Acaciæ, Hypocistidis, Croci, Balaust. ana ʒ j.
Ramich ℥ iv.

Fiat electuarium: conservatur per annos tres.
* Confert eis quibus ex capite ad pectus & ad pulmonẽ subtiles catarrhi defluunt, & sunt causa tussis. *Mesues.*

Diacodion aliud.

℞. Capitum papaveris, neq; perquàm viridiũ, neq; etiam ariditate exuccorum N. xiij.
Rosarum rub. ʒ ij ß.
Croci, Acaciæ, Glycyrrhizæ ana ʒ j.
Boli Armeni ℥ ß.
Cinnamomi, rad. Consolidæ majoris,
Hypocistidis, Balaustiorum ana ʒ j.
Myrti, Dauci ana ℥ j.
Coralli candidi, rubri, Sumach,
Sanguinis draconis,
Flor. Althææ ana ʒ ij.
Sem. Portulacæ ℈ j ß.

Capita papaveris in cœlesti imbre sufficienti E duos dies macerato: postridie ad tertias coquito & decoctũ expressum ad justam consistentiã cum sufficiente quãtitate sacchari vel mellis coquito. Postremò deposito ab igne vase, species subtilissimè tritas adjicito, & benè unito * Auxilio est cœliacis, dysentericis, lævitati intestinorum, alvi profluvio, cũ aqua cœlesti, in qua spodium inferbuerit, aut succinum torrefactum, vel cum stillatitio rosarum liquore. *Actuarius.*

F DE ELECTUARIIS REfrigerantibus pectus.

Diapapaver.

℞. Succi Liquiritiæ, Tragacanthi,
Gummi Arabici ana ʒ x.
Sem. Papaveris albi, Penidiorum ana ʒ xx.
Amygdal. dulc. mundat. ʒ x.
Amyli, sem. Cytoniorum,
Sem Portulacæ ana ʒ v.
Sem. Melonis, Cucurbitæ,
Cucumeris, Lactucæ, Malvæ ana ʒ iix.

Fac pulverem, confice cum syrupo violarum vel sapa. * Mirabiliter prodest hecticis, phthisicis, nimium vigilantibus. *Nicolaus.*

Diatragacanthum frigidum.

℞. Tragacanthæ albissimæ ℥ ij.
Gummi Arabici ℥ j. ʒ ij.
Amyli ʒ ß.
Glycyrrhizæ, sem. Cucurbitæ mundat.
Sem. Cucumeris, sem. Citrulli,
Sem. Melonis ana ʒ ij.
Sem. Urticæ, sem. Papaveris albi ana ʒ iij.
Caphuræ ℈ ß.
Penidiorum ℥ iij.
Sacchari albi quantum sufficit.

Fiat electuarium, conservatur per annum. * Medetur omnibus pulmonum & thoracis vitiis aridis, maximè tabidis, macie confectis: inflammatione lateris laborantibus, omnibusq; tussibus calidis & siccis, exasperationi linguæ & fauciũ: devoratum tamdiu ægrotans in ore contineat, quoad liquefactum perfectè exugatur. *Nicolaus.*

Diapenidion sine speciebus calidis.

℞. Penidiorum ℥ ij. ʒ ß.
Pinearum, Amygdal. dulc.
Sem. Papaveris albi ana ʒ iij. ℈ j.
Cinnamomi, Caryophyllorum, Zingiberis,
Succi Glycyrrhizæ, Tragacanthæ,
Gummi Arabici, Amyli, sem. cucurbitæ,
Sem. Citrulli, sem. Cucumeris,
Sem. Melonis ana ʒ j ß.
Caphuræ G. vij.
Sacchari albi quantum sufficit.

Fiat electuarium. * Valet adversus omnem thoracis noxam, tussim, vocis jacturam: tabidis denique & purulenta excreantib. succurrit. *Nicolaus.*

Electuarium resumptivum.

℞. Rosarum, Glycyrrhizæ,
Sacchari ana ʒ ij. G. v.
Gummi Arabici, Tragacanthæ ana ʒ ij. ℈ ij.
Santali albi, rubri ana ʒ j ℈ j.
Papaveris albi, succi Glycyrrhizæ,
Amyli, sem. Portulacæ, sem. Lactucæ,
Sem. Scariolæ ana ʒ iij.
Caryophyllorum, Spodii, vel Eboris usti,
Cinnamomi ana ʒ j.
Zedoariæ, Zingiberis,
Styracis calamitæ ana ʒ ij.
Croci G. v.
Penidiorum ℥ ß.
Sem. Cucurbitæ mundat.
Sem. citrulli sem. cucumeris,
Sem. Melonis ana ʒ iij.
Sem Cytoniorum ℈ ij.
Amygdal. dulcium, Pineorum nucleorum,
Berberis, sem. Malvæ,
Sem. Coti sive Bombacis, sem. Violarum,
Sebesten pulpæ ana ʒ ij.
Syrupi violati quantum sufficit.

Fiat electuarium. * Restaurat humiditatem radicalem, lenit, humectat, nutrit, & cõfortat, aperit poros, obsistit choleræ, sedat febrem, tussim,

A & sitim, restituit integras vires, & pristinã sanitatem extenuatis, consumptis & hecticis. *Nicolaus.*

DE ELECTUARIIS REfrigerantibus cor.

Diarrhodon Abbatis.

℞. Santali albi, rubri ana ʒ ij ß.
Tragacanthæ, Gummi Arabici,
Spodii ana ℈ ij.
Asari, Masticis, Spicæ nardi, id est, Indicæ,
B Cardamomi, succi Glycyrrhizæ,
Croci, Ligni aloës, Caryophyllorum,
Cinnamomi, Galliæ moschatæ veræ,
Rhabarbari electi,
Berberis, id est, acinorum,
Sem. Anisi, sem. Fœniculi,
Sem. Basiliconis, sem. Cucurbitę, sem. Citrulli,
Sem. Cucumeris, sem. Melonis, sem. Papaveris albi,
Sem. Scariolæ, Portulacæ, Lactucæ ana ℈ j.
C Margaritarum, Ossis de corde cervi ana ℈ ß.
Sacchari candi, Rosar. rubrarum ana ℥ j. ʒ iij.
Caphuræ G. xv. (alii G. vij)
Moschi G. iij ß.
Syrupi rosati, Sacchari albi ana q. s.

Fiat electuarium. Cõservatur per annum. * Valet adversus ventriculi calorẽ, jecoris, lienis, pulmonumq; contra viscerum dolores, & omnem totius corporis noxam à calore proficiscentem. *Nicolaus.*

D

Diarrhodon commune.

℞. Rosar. rub. ʒ xxx.
Trochisc. diarrhod. Trochisc. è Spodio,
Glycyrrhizæ ana ℥ ß.
Caryophyllorum, trium santalorum,
Galliæ moschatæ ana ʒ iij.
Spodii, Croci,
Mastichis, Ligni aloës ana ʒ ij.
Asari, Spicæ nardi Indicæ, Macis, Cardamomi ana ʒ j.
E Sem. Portulacæ, sem. Lactucæ, sem. Scariolæ,
Sem Cucurbitę, sem. Citrulli, sem. Cucumeris,
Sem. Melonis, Margaritarum alb.
Ocymi caryophyllati, Rasuræ eboris,
Tragacanthi, Gummi Arabici ana ʒ j.
Caphuræ ʒ j ß. Moschi ℈ ß.

Confice cum Syrupo rosato, & aqua rosata. Dosis ejus est ℥ ß. * Ventriculũ & epar roborat, coctionem ob id juvat, & dolorem horum à calen-
F ti & acri, ac mordenti bile mitigat. *Mesues.*

Diatrion santalon.

℞. Santali albi, rubri, citrini, Rosarum,
Sacchari candi ana ʒ iij.
Rhabarbari, Spodii, succi Glycyrrhizæ,
Sem Portulacæ ana ℈ vj ß.
Amyli, Gummi Arabici, Tragacanthæ,
Sem. Melonis, Cucumeris, Citrulli,
Cucurbitæ, Scariolæ ana ʒ j ß.
Caphuræ ℈ j. Sacchari quantum sufficit.

Fiat electuarium. * Adversus hepatis & ventriculi calorem utilis est: præterea mirum in modum

dum rabidis & regio morbo correptis prodest. A *Nicolaus.*

Diamargariton frigidum.

℞. Sem. Citrulli, Cucurbitæ, Melonum, Cucumeris, Portulacæ, Papaveris albi, Santali moschatellini, Citrini, Ligni aloës, Zingiberis, Rosar. rubrarum, flor. Nymphææ, Borraginis, Baccarum Myrti ana ʒ j.
Coralli albi, rubri ana ʒ ß.
Margaritarum ʒ iij.
Sacchari quantum satis est.

Fiat electuariū. Servatur annis duobus. * Omnem virium imbecillitatem firmat, syncopem juvat, asthmaticos, tabidos, tussientes, longo morbo extenuatos, & imbecillitate languentes recreat, & ad pristinum recuperandū robur conducit. *Nicolaus.*

Electuarium ex acetosa.

℞. Xyloaloes, Cubebarum ana ℥ ß.
Ros. rub. Margaritarum, Santali citrini, Avellanarum Indicarum ana ʒ ij.
Berberorum, sem. Cucumeris, Sem. Cucurbitæ, sem. Citrulli ana ℥ ß.
Sem. Oxalidis, semin. Portulacæ, Buglossi ana ʒ iij ß.
Spodii, Charabæ, Gummi Arab. Tragacanthi ana ʒ iij.
Boli Armeni ʒ j ß.
Caphuræ ʒ j.

Excipe succo citri, aut omphacii, coctione inspissato. Datur à ʒ ij. ad ℥ ß. cum aqua frigida. *Valet ad intemperaturam calidam totius, ut in febre æstuosa, vel solius ventriculi, aut hepatis, syncopen, cordis palpitationem, ebrietatem. *Galenus.*

DE ELECTUARIIS refrigerantib. stomachum.

Electuarium de sorbis.

℞. Carnis sorborum propemodum maturorum, coctorum in aqua, cui rosæ prius incoctæ fuerint, & cortices granatorum ℔ iv.
Mellis aut sacchari ℔ ij ß.

Coque ad crassitudinem, & recōde vase. Da ℥ j. * Ventriculum roborat, immodicam purgationem sistit. *Mesues.*

Electuarium de baccis myrti.

℞. Baccarum myrti tenuiss. tritarum ℔ ʃ.
Myrobal. nigrarum, Myrob. Belliricarum, Myrobal. Emblicarum in aqua cotoneorum & vino coct. ana ʒ vij.
Sem. Anisi, sem. Cymini, sem. Apii aceto horis 24. macerat. & siccat. ana ʒ v.

Conficitur cum mira aromatizata. Datur cum syrupo decoctionis cydoniorū. * Ventriculū & epar firmat, eorumq; coctionē juvat: ob id lienteriæ, & dysenteriæ hepaticæ confert. *Mesues.*

Stomachum quoque Refrigerant, Diarrhodon Abbatis, Diatrion santalon, &c. de quibus vide suprà suo loco.

DE ELECTUARIIS refrigerantibus hepar.

Hepar refrigerāt, Diarrhodon Abbatis, Diatrion santalon, &c. de quibus vide suprà.

DE ELECTUARIIS refrigerantibus splenem.

Splenem refrigerant, Diarrhodon Abbatis, Diatrion santalon, &c. de quibus suprà.

B

DE ELECTUARIIS REfrigerantibus matricem.

Matricem refrigerant, Diatrion santalon, Diarrhodon Abbatis, &c. de quibus suprà.

DE ELECTUARIIS REfrigerantibus juncturas.

Juncturas refrigerant, Diarrhodon Abbatis, Diatrion santalon: de quibus vide suprà C suo loco.

DE ELECTUARIIS astringentibus.

Michleta.

℞. Myrobal. Citrinorum, Chebulorum, Indorum, tostorum ana ʒ ij ß.
Myrob. Belliricorum, Emblicorum, tostorum ana ʒ ij.
D Sem. Nasturtii ʒ ij ß.
Sem. Cymini, sem. Anisi, sem. Fœniculi, Sem. Ammios, sem. Carui ana ʒ j ß.

Omnia cruda terantur, & macerentur in aceto vini modico horis vigintiquatuor, exiccentur cum insperso aceto, postea torreātur supra prunas: tostis addantur

Spodii, Balaustiorum, Pulpæ rhois, id est, Sumach, Masticis, Gūmi Arabici ana ʒ j. G. xv.

Omnia cum oleo rosato fricentur, & cōmisceantur cum syrupi myrtini triplo. * Propriè valet ad E hæmorrhoides, & ad ventris torsionem, & rugitum lienteriæ, & dysenteriæ: & optima est omni solutioni ventris. *Nicolaus.*

Trypheraminor Phanonis.

℞. Myrobal. Chebulorum, Belliricorum, Indorū, Emblicorū, Nucis moschatæ ana ʒ v.
Sem. Nasturtii, Asari, Origani Persici, Piperis, Olibani, Ammeos, Zingiberis, Fructus Tamarisci sativæ, Nardi Indicæ, Schœnanthi, Cyperi ana ʒ iv.
F Scoriæ ferri, quinq; diebus in aceto maceratæ, & siccatæ ʒ xx.

Myrobalani cum butyro recenti nō salito assentur modicùm, reliqua oleo amygdalino dulci involvantur: deinde addantur

Moschi ʒ j.
Mellis despumati triplex pondus, vel quantum satis est.

Oportet autē diligenter attēdere, ne myrobalani comburantur, cùm in butyro assantur. Post sex menses datur, à drachma una ad drachmas sex.

* Valet ad corruptionē, ad abundantiam menstruorum & hæmorrhoidarum, & ad corruptionem formæ, & debilitatem stomachi, & destruit humorem crudum, & clarificat colorem, & confortat vesicā, & abscindit fluxum ventris. *Mesues.*

ASTRINGIT etiam Diacodion.

Tryphera alia minor.

℞. Myrobal. chebularum, Myrobal. Indarum,
Myrobal. Belliricarum, Myrobal. Emblicarum
ana part. æquales.

Hæ butyro vaccino involutæ frigentur, melle emblicarum excipiantur, aromatizētur moscho.

Addunt alii
Cyperi, Thuris, Asari, sem. apii, sem. nasturtii
ana ℈ j.
Scoriæ ferrei nutritæ ʒ j.

* Ventriculum & hepar firmat: lienteriæ cōfert, & hæmorrhoidibus malignis, & formæ corruptæ. *Mesues.*

Electuarium consolidæ majoris.

℞. Rad. consolidæ majoris, contus. & crib. ℔ j.
Cort. granatorum ℥ j.
Ligni aloës ʒ vj.
Myrrhæ, Masticis, Sarcocollæ,
Sanguinis draconis ana ʒ ij.
Mellis communis ℥ xvj.

Misce, & fiat electuarium secūdùm artem. Sumptum per os, & forinsecùs applicatur. Confert rupturis: vulneribus præsertim pulmonis: ossibus fractis, &c. *Fioravantus.*

DE ELECTUARIIS CALculum frangentibus.

Electuarium Reginæ, magistrale & usuale.

℞. Sem. saxifragiæ, Milii Solis,
Succi Liquiritiæ ana ℥ ß.
Sem. Carui, sem. Anisi, sem. Fœniculi,
Sem. Apii, sem. Petroselini,
Sem. Genistæ, sem. Petroselini Macedonici,
Sem. Dauci, sem. Brusci, sem. Asparagi,
Sem. Levistici, sem. Cumini, sem. Juniperi,
Sem. Rutæ, sem. sileris montani,
Baccarum Lauri, rad. Acori veri,
Pulegii, rad. Pentaphylli ana ʒ ij.
Spicæ Indicæ, squinanthi, Peucedani,
Valerianæ, Carabæ, Lapidis Lyncis ana ʒ j ß.
Galangæ, Zingiberis, Turbith ana ʒ ij.
Senæ Alexand. ℥ j.
Sanguinis hirci præparati ℥ ß.
Sacchari vel mellis quantum sufficit.

Fiat electuarium. *Medici Colonienses.*

Electuarium Justinum.

℞. Cinnamomi, Folii, Costi,
Spicæ nardi Indicæ, Cassiæ ligneæ,
Aristolochiæ longæ, rotundæ, Enulæ cāpanæ,
Hyssopi, Pulegii, Arthemisiæ,
Pentaphylli, id est, rad. ejus, Leucopiperis,
Sem. Orobi veri, sem. Petroselini,
Sem. Levistici,

A Sem. Olusatri, id est, Petroselini Macedonici,
Sem. Urticæ, Milii Solis, sem. saxifragiæ,
Baccarum Juniperi, sem. Asparagi, sem. sileris montani,
Sem. Apii, sem. Anethi, sem. Rutæ,
Sem. Citrei mali, sem. Fœniculi, sem. Anisi,
Baccarum Lauri ana ʒ j ß.
Sacchari albissimi, quantum sufficit.

Fiat electuarium. Conservatur per annos duos.
* Valet ad dolorem renum, calculos frangit, &
B arenam expellit & stranguriā dissolvit. *Nicolaus.*

Electuarium de cineribus.

℞. Cinerum Vitri, Scorpionum,
Rad. Brassicæ, Leporis,
Putaminum ovorum (è quibus pullus exemptus sit)
Lapidis spongiæ, sanguinis hirci præparati,
Lapidis Judaici, Gummi Juglandis, Acori
ana ʒ j.
Petroselini, Dauci, Pulegii, Gummi Arabici,
C Sem. Althææ, Piperis nigri ana ʒ j ß.
Mellis quantum sufficit.

Fiat electuarium. *Avicenna.*

Electuarium diureticum.

℞. Cineris putaminum ovorum, ex quibus pulli sunt exclusi, ʒ j ß.
Vitri combusti, Lapidis spongiæ,
Lap. Judaici ana ʒ j ß.
Sem. Apii, sem. Petroselini, sem Rusci,
Sem. Asparagi, sem. Levistici ana ʒ j.
D Anisi, Glycyrrhizæ ana ℥ ß.
Sanguinis hirci præparati ʒ v.
Mucilaginis sebesten ℔ j.
Sacchari rubri ℔ ß.
Oxymellis compositi ʒ iij.
Pistaciorum depuratorum ℥ iv.

Infundantur pistacia in aqua cineris calidi per duos dies, postea minutim incidātur, & coquantur simul mucilagines, syrupus & saccharum ad spissitudinem, deinde in mortario incorporen-
E tur cum pistaciis & aliis speciebus, fiat electuarium. * Confert in urinæ retentione, dysuria, & stranguria. nam urinam potenter provocat, calculos rumpit. *Bart. Montagnana.*

Lithontribon.

℞. Spicæ nardi, id est, Indicæ, [illegible]giberis,
Xylobalsami, aut Xyloaloës,
Acori, id est, calami aromatici, Cinnamomi,
Peucedani, id est, rad. ejus,
Meu, (loco ejus accipe Seseli Cretici radicē, id
F est, Beerwurtz) Melanopiperis, Macropiperis,
Leucopiperis, saxifragiæ ana ʒ ij ß.
Opobalsami, (loco ejus sumatur oleū de granis juniperi) caryophyllorum, costi,
Rheupontici, Glycyrrhizę, Cyperi, T[illegible]acanthæ,
Sem. Olusatri, Chamædryos, sem. Apii, sem. Ammeos,
Sem. Asparagi, sem. Ocymi, sem. Urticæ,
Sem. Citrei mali ana ʒ j. G. xv.
Folii, aut Macis, Croci, schœnanthi,

Cassiæ

Cassiæ ligneæ, Bdellii, Masticis,
Ireos, semin. Amomi, semin. Ligustici,
Milii Solis, semin. Petroselini Macedonici,
Semin. Seseleos, Sinoni, Cardamomi,
Semin Anethi, Euphorbii,
Lapidis Lyncis, Olei Nardini,
Olei moschellini ana ℈ j G. xv.
Sacchari albissimi quantum sufficit.

Fiat electuarium, in vase fictili vitreato conservandum. * Præclarum ad indigestionem stomachi ex frigiditate: iliorum lumborumq; dolorem compescit, lapides in renibus & vesica potenter confringit, & inde mirabiliter expellit: strangusiam & dysuriam evestigiò solvit. *Nicolaus.*

A

B

Philanthropos.

℞. Folii, Schœnanthi, Cyperi,
Asari, Anthi, Euphorbii,
Semin. Petroselini Macæ, summit. thymi,
Semin. anethi, Milii Solis, Lapidis lyncis ana ʒ ij ß.
Cinnamomi electi, Calami aromatici,
Polypodii, Philipendulæ, Macis,
Semin. Levistici, Piperis albi, semin. urticæ,
Sem. Citri, Saxifragiæ, Rad. barbanæ,
Baccarum hederæ ana ℈ ij.
Galangæ, spicæ nardi, Zedoariæ,
Rad. Valerianæ, Menthæ, Betonicæ,
Semin. Asparagi, Cardamomi min. sem. Apii,
Marathri, sem. Erucæ, Sinapis,
Orobi albi & rub. ana ʒ ß.
Caryophyllorum, Zingibetis, Cassiæ ligneæ,
Costi, Pyrethri, Spicæ Celticæ,
Cott. myrobal. citrinorum, Olibani,
Piperis longi, Carpobalsami, Carui, Cymini,
Baccarum lauri, Seseleos ana ℈ j.
Olei nardi, Pulegii,
Sambucini, Muscelini ana G. xv.
Mellis despumati quasi ℔ ij.

D

Incorporentur. Dosis ejus est à ʒ ij. usq; ad ʒ iij. Datū cum decoct. saxifragiæ, & milii Solis, frangit lapidem mirabiliter, & fractum expellit potenter absq; periculo à renibus, & à vesica. Datum cum decoctione diureticorū, confert stranguriosis, & nephriticis frigidis. Datum cum decoctione scolopēdriæ, & tamarisci, cōfert oppilationibus sp... is, & hepatis ex humoribus frigidis, & viscosis. Datum cum decoct. diagridii, & euphorbii ana ℈ j. masticis, tragacanthi ana ℈ ij in media nocte, cum calida, est optima medicina iliosis non constipatis. *Arnold. Villanovan.*

E

Nephrocatharticum.

℞. Lapidis lyncis ʒ ij, G. xv.
Croci ʒ j. G. xv.
Zin... beris, Euphorbii, Myrrhæ,
Olibani, Vesicæ apri siccæ,
Lapidis in hepate, vel vesica porci inventi,
Sem hyos. yami albi, sem. Petroselini,
Sem. Macæ, sem. Citri ana ʒ j G. vj.
Spicæ nardi, Costi, Schœnanthi, Pyrethri,
Cassiæ ligneæ, Rheuponitici, Psasiii, Enulæ campanæ,

F

Majoranæ, Calamenthi regalis, flor. Rorismar.
Gentianæ, Saxifragiæ, Gummi hederæ,
Capularum cypressi, Baccarum lauri, Piperis nigri, albi,
Sem. rutæ domest. sem. Juniperi ana ʒ ß.
Quatuor grana balsami, Styracis calamitæ,
Sanguinis hirci, Nasturtii, Asari,
Rad. acori, rad. Valerianæ, rad. Meu,
Rad. Arist. rotun. & longæ, Betonicæ,
Sem. saxifragiæ, sem. Dauci ana Gr. v.
Sem. Petroselini, suc. Asparagi,
Suc. Brusci ana Gr. v.
Sem. urticæ ℈ ß. Gr. iij ß.
Mellis despumati ℔ j.

Incorporentur. Dosis ejus est à ʒ j. usque ad iij. Drachma una ex eo data cū decoct. milii Solis, est expertum iliosis, difficultati urinæ. Datū cum decoct. saxifragiæ, expellit potenter lapidem de renibus, & vesica. Datum cū decoctione arthemisiæ, imperat menstruis. Propinatum cum decoct. costi, sedat tumorem colic. *Arnold. Villanov.*

C

DE ELECTUARIIS Venerem stimulantibus.

Diasatyrium.

℞. Testiculorum Satyrii recentium densorum,
Rad Pastinacæ sativæ recentium,
Rad. Secacul, id est, Siseris, Grintzmorem,
Nucis Indicæ, Pineарū, Pistaciorum ana ʒ vij.
Caryophyllorum, Zingibetis, Anisi,
Sem. Erucæ, sem. Fraxini ana ʒ v.
Cinnamomi, Caudarum Scincorum,
Sem. Bulbi ana ʒ ij ß. Moschi G. vij.
Mellis despumati optimi ℔ iij.

Radices Satyrii, Pastinacæ, & Siseris privatim, & seorsim bene tritæ melli imponuntur, ac subiguntur, paululumq; molliusculo igne fervescāt: deinde pistacia, & nuces pineæ repurgatæ ac tusæ adjiciuntur, ubi cum melle aliquantulum bullierint, sublato ab igne lebete, tusæ, & cribratæ species adduntur: postremò moschus cum exiguo stillatitio aquatum liquore inseritur. Fitque electuarium in fictili vase vitreato conservandū per annum unum. * Pollet contra vesicæ & renum imbecillitatem: iis etiam auxilio est, qui urinam reddere nequeunt: Venerem stimulat, eamque certa de causa cessantem, haud segniter restituit. *Nicolaus.*

Diasatyrium aliud.

℞. Rad. Secacul albi & mundi, & elixati in decocto Cicerum, quorū prima aqua, in qua decoquebantur, sit effusa, ℔ j.
Testiculorum vulpis ℥ viij.
Rad. Raphani ℥ iij.
Rad. Luph. plani ℥ ij.

Terantur hæ tres radices posteriores, & infundantur super eas lactis bubuli aut ovilli tantum, ut lac duos digitos emineat, adjiciendo

Olei Sesamini, Butyri recētis nō salitī añ. ℥ iv. Coquantur cum facilitate usq; ad consumptionem lactis, & donec omninò remollitæ sint ra-

dices, & habeât justam spissitudinem instar pultis crassioris. nam si aqueum quod in lacte & radicibus est, non consumatur, situm cõtrahit hoc medicamentum. Postea adfunde omnibus hisce prædictis radicibus

Mellis despumati optimi ℔ vj.
Succi ceparum recentium ℔ j ß.

Coque omnia simul ad perfectam decoctionẽ: deinde ab igne depone, & insperge subsequentium specierum minutissimum pulverem:

Caudarum Scinci cum renibus & lumine ℥ j.
Seminis Erucæ ʒ iv.
Zingiberis, Been albi, rubri, sem Fraxini,
Sem. Nasturtii, Cinnamomi, Piperis longi,
Sem. Baucix, sem. Napi,
Pulpæ sem Asparagi, maximè recẽtis ana ʒ iv.

Confice cum eis: ultimo verò adjiciantur subsequentia:

Pinearum inundatarum ℔ j ß.
Pistaciorum ℥ x.

Cõfice, & misce omnia optimè, & aromatiza cũ Moschi boni ʒ j.* Valet ad erectionem virgæ: multiplicat sperma, & desideriũ coeũdi. *Mesues.*

Diasatyrion analepticum & renutritorium.

℞. Rad Satyrii plenarum & recent. ℔ j.

Tere, coque exactè in lacte ovino q. s. est ad lactis consumptionem. Postea tere pistillo ligneo cum ℥ iij. olei recentis amygdal. dulcium. Deinde syrupum ex succi buglossi cocti & despumati ℔ ij. succi pomorum dulcium ℥ xij. cum sacchari optimi ℔ iij. coctum superfunde, misce percoquendo. Postremo ab igne deposito adde

Cinnamomi ʒ v.
Been albi, Been rubri ana ʒ ij.
Ligni aloës ʒ iij.
Croci, Santali citrini, Tragacanthi,
Gummi Arabici, Ocymi caryophyllati,
Cubebarum, Macis ana ʒ j ß

Confice & pone in vase vitreo. Dosis ab aur. iij. ad aur. v. Confert phthisicis, hecticis, vel aliter cõsumptis, & emaciatis, semen auget, Veneremque incitat. *Mesues.*

Tryphera Sarracenica.

℞. Myrobal. Chebulorum, Indorum,
Belliricorum, Emblicorum, Citrinorum ana ʒ v.
Cinnamomi, Leucopiperis, Maccopiperis,
Melanopiperis, Secacul, id est, Siseris,
Folii, seu Maceris, Spicæ nardi Indicæ,
Cardamomi majoris, minoris, Cassiæ ligneę,
Seitaragi Indi, id est, Lepidii, Cyperi, Apii,
Linguæ avis, Caryophyllorum,
Been albi, rubri, Zingiberis ana ʒ ij.
Nucis moschatæ, Macis, Sesami excorticati ana ʒ iij.
Amygdal dulcium, amararum ana ʒ v.
Ligni aloës, Masticis, Rhabarbari, sem. Fœniculi ana ʒ iij
Ocymi caryophyllati, Menthæ siccæ,
Origani Persici ana ʒ j ß.

A Fricentur myrobalani tritæ cum butyro vaccino recenti & non salito, aliæ verò species cum oleo amygdalino dulci: & confice cum mellis despumati optimi triplo: & serva in vase fictili vitreato ad annos duos. Datur à ʒ j ß. usque ad ʒ iij. Addunt aliqui Turbith ʒ v Moschi ʒ j. Gr. xv. * Concoctionem ventriculi & hepatis suo calore juvat: ob id flatus dissipat, humores in ventriculo & aliis visceribus putres absumit: oris & corporis odorem & colorem commendat, lassi-

B tudinem tollit, sanitatem præsentem tuetur, & morborum generationem prohibet, Venerem auget, hæmorrhoides sanat. *Mesues.*

Tryphera Galeni.

℞. Myrobal. omnium ana ʒ x.
Zingiberis, Masticis,
Cinnamomi, Caryophyllorum ana ʒ viij.
Galangæ, Spicæ nardi, Asari,
Croci, sem. Fœniculi, sem. Anisi,
Sem. Apii, sem. Ameos ana ℥ ß.
C Costi, Piperis nigri, & longi, Cassiæ ana ʒ iij.
Nucis moschatæ, Cardamomi utriusque,
Macis, Calami aromat. Ligni aloës ana ʒ ij.
Been albi, & rub. Piperis, Cyperi ana ℥ iij ß.
Ambræ ʒ j.
Moschi ℈ j.

Fricentur myrobalani cum oleo amygdal. dulc. Melle despumato omnia excipiuntur. Scoria ferri, in aceto nutrita aliquando additur Dosis ejus est a ʒ j. ad ʒ ij. Confortat stomachum & cale-

D facit ipsum.

Tryphera muscata.

℞. Myrobal. Chebularum, Myrob. nigrarum,
Myrob. Emblicarum, Myrob Belliricarum,
Piperis nigri, & longi, Zingiberis, Cassiæ,
Spicæ nardi ana ʒ v.
Sem. Anethi, sem. Porri ana ʒ ij.
Sem: Dauci, Rosar. rub. Cinnamomi,
Nucis moschatæ, Caryophyllorum ana ʒ j ß.
Macis, Cardamomi major Galangæ,
E Ligni aloës Moschi ana ʒ j.
Sem. nasturtii ʒ x.

Excipiuntur melle despumato. Datur à ʒ ij. ad ℥ ß Adduntur interdum scoriæ ferri nutritæ ʒ ij. Eadem promittit, ut Sarracenica. *Mesues.*

DE ELECTUARIIS contra Venena.

Diarcenthidon Democratis.

℞. Baccarum Juniperi ℥ ß.
F Terræ Lemniæ ʒ ij.

Trita excipiantur olei dulcis quantitate sufficienti.

Alii butyrum recens loco olei sumunt * Accipientem tutum a venenis reddit, nam venenum non sublit, quieta manet: sin adsit, nauseam conetat, & evomere cogit, ita ut venenum quoque cum antidoto rejiciatur. *Galenus.*

Electuarium de ovo.

℞. Ovum gallinæ recens, in altera angustiorum parte aperiatur, ut albumen extrahi queat: vitello

tello addatur croci contusi, quantum ad implendum ovum sufficit: foramē suo operculo & ovi albumine claudatur, atq; in cineribus calidis ad perfectam usq; coctionem assetur: deinde ablato cortice, teratur, addanturq; A

Sem. Erucæ, Dictamni albi,
Tormentillæ ana ʒ ij.
Trochiscorum bechicorum ʒ j.
Theriacæ optimæ ad pondus omnium.

Cōtundantur simul optimè, & diutissimè, fiatq; electuarium, quod in vase fictili vitreato servetur ad annos 30. Datur à ʒ ß. ad ʒ j. Contra pestem præsentaneum est remedium. B

Electuarium de ovo, aliter. Maxim.

I. Imp.

℞. Ovum gallinæ recens, & educto per apicē albumine, id quod vacuū est Croco Orientali non pulverizato imple, vitellum nō auferēdo, postea cū alio putamine iterū occlude, ne quid transpiret, & lenio igne vel post fornacē iamdiu assa in ollula, donec tota ovi testa ad nigredinē deveniat. Exempta à testa materia, exsiccetur, ut in mortario exquisitissimè contundi & in pulverem redigi queat, addendo pulveris sinapis albi quantum prædicta omnia ponderant. Postea C

℞. Pul. dictamni albi, pul. Tormentillæ ana ʒ ij.
Pul. Myrrhæ, pul Cornu cervi,
Pul. Nucis Vomicæ ana ʒ j.
Pul. Angelicæ, pul. Pimpinellæ,
Pul. Granorum Juniperi, pul. Zedoariæ,
Pul. Caphuræ ana ℥ ß. D

Misce omnia simul in mortario, & tandē adpone Theriacæ optimæ ad pōdus omnium, & iterum pistillo fortiter contunde & commisce per tres quasi integras horas agitādo: fiat electuarium, ut artis est. *Medici Augustani.*

Electuarium de ovo, aliter.

Albumen per acutiorem ovi partem educitur: ovum croco repletur, pulte postea circumlinitur, sub cineribus, donec in pulverē redigi possit, coquitur, ejus pulveri sequentia adduntur: E

℞. Rad. Tormentillæ, rad. Morsus diaboli, rad. Angelicæ, rad. Pimpinellæ, rad. Dictamni, rad. Zedoariæ,
Theriacæ v[illegible] ℥ iij.

Aquæ scabiosæ vel rosarum diluuntur: pulvis ovi prædictis miscetur: & ejus mixtionis quotidie manè ʒ j. vel ℈ ij. sumuntur. Pesti medetur. *Antonius Chalmeteus.*

Electuarium de nucibus. F

℞. Nuces communes xv.
Caricas pingues xv.
Rad. Aristolochiæ utriusq; ana ℥ j ß.
Rad. Tormentillæ, rad. Dictamni albi,
Pimpinellæ ana ʒ ij ß.
Absinthii, Rutæ, Scabiosæ, Asari ana M. j.
Baccarum lauri ʒ ij ß.
Cort. Citri, Galangæ, Macis ana ʒ j.
Flor. borrag. ʒ ij.
Ossis de corde cervi, Boli Armeni, Myrrhæ ana ʒ j.
Mellis despumati ℔ iij.

Misceantur fiatque electuarium, de quo detur manè instar lupini. Præservat à peste. *Antonius Chalmeteus.*

Electuarium præservativum contra pestem, & alios morbos.

℞. Cinnamomi electi ʒ ß.
Zedoariæ ʒ j.
Boli armeni præparati ʒ iij.
Caphuræ G. vij.
Sem. citri excorticati, sem. acetosæ,
Corr. mali citri ana ʒ j ß.
Rad. Dictamni, rad. Tormentillæ,
Rad Pimpinellæ ana ʒ ß.
Rasuræ eboris, Ossis de corde cervi ana ʒ j.
Auri fol. Fol. argenti ana ℈ ß.
Frag. Saphyri, frag. Rubini, frag. Smaragdi,
Frag. Granati ana ℈ j.

Misce, & fiat pulvis, cui adde

Conservæ Rosarum, conf. Acetosæ, conf. Buglossæ ana ʒ ij.
Sacchari albiss. in aqua bugloss. & endiviæ dissoluti ℔ j.

Fiat electuarium. Dosis ad quantitatem duarum fabarum. Incensa verò jam peste ℥ ß. cum vino acetosæ detur omni die. *Priscianus de Corduba.*

Electuarium contra pestem.

℞. Tormentillæ, Rubiæ tinct. Cardui bened. ana ℥ iij.
Carlinæ ʒ ij.
Terræ sigillatæ veræ, Boli Armeni ana ℥ j.
Caphuræ ʒ ij.
Moschi, Ambræ ana ℈ ß.
Theriacæ veteris, Mithridatii ana ℥ iij ß.
Spec. Diamarg. Nicol. ʒ iij ß.
Aquæ vitæ optimæ atq; circulatæ ℔ j.

Pulverizanda pulverizentur optimè, & ponantur in boccia vitreata cum dicta aqua vitæ, & claudatur os bocciæ, ne exhalet, & ibi stēt infusa per 24. horas, postea destillētur per alembicū, quousq; fæces remaneant, tunc abjice, & aquā serva, in qua dissolve

Sacchari taberzet ℔ j ß.
Croci ʒ ij.

Bulliant omnia usque ad spissitudinem syrupi, cui addantur

Zedoariæ ʒ ij.
Boli Armeni ℥ ß.
Terræ sigillatæ veræ ʒ iij.
Carlinæ,
Unicorni, Lapidis serpentini ana ℥ j.
Frag hyacinthi, frag. Smaragdi,
Frag. Saphyri, frag. Granati ana ʒ j.
Margaritarum, Berillorum ana ʒ ij.
Coralli albi & rubri,
Santali albi, citrin. & rub. ana ʒ j.
Cortic. mali citri, Ossis de corde cervi ana ℈ ij.
Been albi & rub. ana ʒ j.
Fol. auri N xxx.
Fol. argenti N. xxxvj.

Syrup. de acetositate citri, syrup. de limonib. A
Syrupi de Ribes ana ℥ ij.
Syrupi acetosi simp ℥ j ß.
Conser. borrag bugloss. rosarum ana ℥ ij ß.
Misce & fiat electuarium secundum artem. Est enim mirabile tempore pestis, tum ad præservationem, tum curationem. *Nicolaus de Grassu, Med. Romanus.*

Electuarium contra Pestem, quod alii Electuarium Papæ vocant.

℞. Granorum Juniperi ʒ ij ß. B
Caryophyllorum, Macis, Nucis moschatæ,
Zingiberis albi, Zedoariæ ana ʒ ij.
Gentianæ, Tormentillæ, Herbæ runicæ,
Dictamni albi, rad. Aristoloch. rotundæ,
Rad. Aristolochiæ longæ ana ʒ ij ß.
Salviæ, Rutæ Balsamitæ, Menthæ crispæ,
Rad. Chelidoniæ ana ʒ j.
Baccarum lauri, Doronici, Croci Orient.
Sem. acetosæ, sem. Citri, sem. Ocymi, Masticis, Thuris, C
Boli armeni, Terræ Lemniæ, Spodii preparati,
Ossis de corde cervi, Rasuræ eboris,
Marg. præparatarum, Corall. rubeorum, Frag. Saphyri,
Frag. Smaragdi, Ligni aloës, Santali Citrini,
Santali Rubri, santali Muscellini ana ʒ ß.
Conservæ Rosarum, conservæ Buglossæ,
Cõservæ Nymphææ, Theriacæ electæ ana ℥ j.
Sacchari optimi ℔ iij. D
Dissolvatur saccharum cum aqua scabiosæ & rosarum, addendo
Caphuræ ℈ j.
Misceantur omnia ut artis est. *Guido.*

Diascordium.

℞. Cinnamomi, Cassiæ ligneæ ana ℥ ß.
Scordii veri ℥ j.
Dictãni Cretici, Tormẽtillæ, Bistortæ,
Galbani, Gummi Arabici ana ℥ ß.
Opii ʒ j ß. E
Styracis Calamitæ ʒ iv ß.
Sem. acetosæ ʒ j ß.
Gentianæ ℥ ß. Boli armeni ℥ j ß.
Terræ Lemniæ ℥ ß.
Piperis longi, Zingiberis ana ʒ ij.
Mellis albi ℔ ij ß.
Conservæ rosl. ℔ j.
Vini aromatici ℔ ß.
Fiat electuariũ. Hoc feliciter utũtur in iis, in quibus Theriaca locum non habet, ut pueris & gravidis. In peste correptis ac extreme desperatis commendatur hoc modo: F
℞. Succi Luiulæ ℥ ij.
Succi Citri ℥ j.
Diascordii ʒ ij.
Spec Cordialium, Spec. ẽ gemmis ana ℈ j.
Aceti ℥ j.
Omnia misceto & totum haurito. *Hieronymus Fracastorius.*

Athanasia Mithridatis.

℞. Piperis albi G. xl.
Costi, Mei, Acori, Agarici, Scordii,
Dauci, Petroselini ana ʒ iv.
Croci, Myrrhæ ana ʒ viij.
Cinnamomi, Cassiæ, Schœnanthi ana ʒ xij.
Mellis quantum sufficit.
Compone, ut artis est. * Facit ad venena, & omnium venenatorum morsus, quibusq; cibus in ventriculo acescit, sanguinemq; rejiciunt: antiquas insuper tusses, hepatis, lienis, vesicæ & uteri morbos sanat. *Galenus.*

Antidotum contra Venena lethalia, & Pestem.

℞. Rhabarbari, Rhapontici, rad. Phu, Acori,
Rad. Cyperi, Quinquefolii, rad. Tormentillæ,
Rad. Aristoloch. rotun. rad. Pæoniæ, Helenii,
Rad. Costi, Iridis, rad. Chamæleontis albi ana ʒ iij.
Rad Galangæ, rad. Imperatoriæ,
Rad. Dictamni albi, rad. Angelicæ, Rad. Millefolii,
Rad Filipẽdulæ, rad. Doronici, rad. Zedoariæ,
Rad Zingiberis ana ʒ ij.
Agarici ʒ iij.
Libanotidis maris, Gentianæ,
Morsus diaboli ana ʒ ij ß.
Sem. mali Citri, sem. Viticis, sem. Cocci infectorii,
Semin. Fraxini, sem. Acetosæ, sem. Pastinacæ sylvest
Sem Napi, Nigellæ, sem. Pæoniæ, sem. Ocymi,
Sem. Irionis, sem. Thlaspis, sem. Fœniculi,
Sem. Ammi ana ʒ ij.
Baccarum Lauri, baccar. Juniperi, baccar. Hederæ,
Baccar Smilacis, Cubebarum ana ʒ j ß.
Fol. Scordii, fol. Chamædryos, fol. Chamæpityos,
Fol. Centaurii min. fol. Stœchadis, fol. Nardi Celtici,
Fol. Calaminthæ, fol. Rutæ ana ʒ j ß.
Fol. Menthæ, fol. Betonicæ, fol. Verbenacæ,
Fol. Scabiosæ, fol. Carduibenedicti,
Fol. Melissæ ana ʒ j ß.
Dictamni Cretensis ʒ iij.
Sampsuchi, Hyperici, Jun[illegible] odorati, Marrubii,
Galangæ, Sabinæ, Pimpine[illegible] ana ʒ ij.
Caricarum, Nucum juglandium, Pistaciorum ana ℥ iij.
Myrobalanorum emblicorum ℥ ß.
Flor. Borraginis, flor. Buglossę, flor. Rosarum,
Flor. Lavendulæ, flor. Salviæ,
Flor. Rosmarini ana ℈ iv.
Croci ʒ iij. Cassiæ odoratæ ʒ x.
Caryophyllorum, Nucis moschatæ, Macis ana ʒ ij ß.
Piperis nigri, Piperis longi,
Santalorum omnium, Agallochi ana ʒ j ß.
Cornu cervi ℥ ß. Unicorni ʒ j.
Ossis cordis cervini, Ramentorum eboris,
Virgæ cervinæ, Castorii ana ℈ iv.
Terræ Lemniæ ʒ iij. Opii ʒ j ß.

Margarita-

Margaritarum Orientaliū, rament. Smaragdi, A
Rament. Hyacinthi, Corallii rubri ana ʒ ß.
Caphuræ ʒ ij.
Masticis, Thuris, Styracis, Myrrhæ, Gummi Arabici,
Terebinthinæ, Sagapeni,
Opopanac.s, Laserpitii ana ʒ ij ß.
Moschi odorati, Ambræ ana ʒ j.
Olei Vitrioli ℥ ß.
Specierum Cordialium, spec. Diamargarit.
Spec. Diamoschi, spec Diabrę, spec. Diagēmę, B
Trochisc. caphuræ ana ʒ ij ß.
De vipera ℥ ij.
De scilla ʒ ij ß.
Succi acetosæ, suc. Sonchi, suc. Scordii, suc. (Echii,
Suc. Buglossi, suc. Melissæ ana ℔ ß.
Hypocistidis ʒ ij.
Theriacæ, electæ, Mithridatii optimi ana ʒ vj.
Vini odorati ℔ iij.
Sacchari albiss. ℔ iix.
Fiat electuarium. *Matthiolus.*

Electuarium contra pestem, Ferdinandi Imperatoris.

℞ Boli Armeni præparati ℥ ß.
Rasuræ Cornu cervi, sem. Citri,
Sem. Arantiorum, sem Limonum ana ʒ iij.
Diptamni albi, Cinnamomi electi ana ʒ ij.
Caryophyllorum, Rosarum rubrarum,
Coriandri præparati, sem. Perforatæ,
Rasuræ eboris ana ʒ j ß.
Xyloaloës, Nucis moschatæ, Majoranæ,
Granorū Juniperi, Ossis de corde cervi, sem. Anisi,
Sem. Perfoliatę, rad. Tormētillę, rad. scabiosę,
Rad Buglossæ, santalorum omnium ana ʒ ß.
Saphyri, Hyacinthi, Smaragdi, Rubini,
Granati, præparatorum ana ℈ j.
Misce. *Augustanus.*

Electuarium pestilentiale.

℞. Rad. Angelicæ domesticę, rad. Imperatotiæ, E
Rad. Zedoariæ, sem. Angelicæ domesticæ,
Granorum juniperi, Rutæ,
Boli opt. finissimi, Cinnamomi electi ana ʒ ij.
Angelicæ sylvestris rad. rad. Tormentillæ,
Rad Chamæleontis Carlinæ dictæ,
Rad Asclepi... sive chelidoniæ,
Rad Pimpinellæ, rad Morsus diaboli,
Rad Phu veri domestici, Acetosæ,
Sem. Citri, vel Limonum, vel Aurantiorum,
Sem Cardui benedicti, Baccarum lauri, F
Foliorum Sabinæ, fol. Cardui benedicti,
Florum Lavendulæ, Rosarum rubrarum,
Croci, Opii, Myrrhæ optimæ,
Thuris, Rasuræ cornu cervi ana ʒ j.
Rad. Aristolochiæ nostræ vulgaris,
Rad Gentianæ,
Rad. Acori, sive Calami aromatici,
Cort. Laureolæ incisorū, & in aceto per noctem maceratorum, tortumq; exiccatorū,
Sum. nitarum ... lauri minoris, Piperis longi,
Maceris, Euphorbii ana ʒ ß,

Fiat pulvis ad Electuarium conficiendum ex eo, adde
Nucum juglandium non rancidarum,
Pulpæ ficuum optimarum ana ℥ ß.
Succi acetosæ, Vini præstantissimi ana ℥ j ß.
Sacchari finissimi ℥ iij.
Mellis purissimi ℥ xvj.
Fiat electuarium. Ad tabulas formandas accipe pro ʒ j. Pulverum, sacchari ℥ j. in aqua convenienti dissoluti, fiant Tabulæ. De electuario datur ad præservationem ʒ ß. singulis vel alternis diebus, ad curationē verò ʒ j. *Medici Basilienses.*

Theriaca seu Antidotus contra pestem.

℞. Rad. Angelicæ, rad. Gentianæ, Rad. Zedoariæ,
Rad. Tormentillæ, rad. Dictamni Cretici,
Rad. Pimpinellæ, rad. Valerianæ,
Rad Ostrutii. rad. Morsus diaboli,
Rad. Aristoloch rotundæ, rad. Asari,
C Rad Serpentariæ, rad. Levistici, rad. Cardopatii,
Rad. Petasitidis, herb. Scordii,
Herb. Rutæ, herb. Cardui bened'cti,
Herb. Galangæ (cujus defectu augeatur quātitas scordii) flor. Calendulæ, sem Citri,
Sem. Acetosæ, Baccarum lauri, Ossis de corde cervi,
Cornu cervi præparati ana ʒ ij.
Croci, Masticis, Thuris, Santalorum omnium ana ʒ j.
D Cinnamomi, Myrrhæ, Boli armeni præparati,
Terræ sigillatæ, Florum Sulphuris,
Camphuræ ana ℥ ß.
Spec Diagemmæ cal. & frig.
Spec. Diamarg. cal. & frig. spec. Diambræ,
Spec Cordialium ana ʒ j.
Succi scordii, succi Calendulæ,
Succi Baccarum Ebuli ana ℥ j.
Theriacæ Andromachi ℥ vj.
Mithridati, Electuarii de ovo,
Aquæ vitæ contra pestem ana ℥ ij.
Commisceantur omnia & cum syrupo acetositatis Citri, vel cum Melle despumato optimo q. s. incorporentur secundùm artem ad formam Opiatæ. Dosis à ʒ j. ad ʒ ij. pro ætatis ratione. *Adamus Lonicerus.*

Electuarium præservativum in peste.

℞. Rad. Angelicæ, rad. Gētianæ, rad Zedoariæ,
Rad. Tormentillæ, rad. Pimpinellæ,
Rad. Valerianę, rad Galangę, rad Zingiberis,
Herb. Scordii, herb Rutæ, herb Salviæ,
Herb. Majoranæ, herb. Cardui benedicti,
Flor Calendulæ, Granorū juniperi ana ʒ vj.
Croci ʒ ij. Cinnamomi ℥ j.
Myrrhæ, flor. Sulphuris ana ℥ ß.
Thuris, Masticis ana ʒ iij.
Boli Armeni, Terræ sigillatæ ana ℥ j.
Caphuræ ℥ ß.
Conservæ Rosarum, conser. Borraginis,
Conser. Anthos ana ℥ iij.
Theriacæ Andromachi, Mithridati ana ℥ j.

Theriacæ Diatessaron ℥ vj. A

Cum syrup. acetos. Citri, vel cum Melle optimè despumato fiat electuarium ad formam Opiatæ. Dosis quantitas avellanæ, mane ante egressum ex ædibus. *Adamus Lonicerus.*

Aliud.

℞. Conser. Rosarum & Acetosæ ana ℥ j.
Conser. Florũ borraginis, buglossæ, cichorii,
Rob de Ribes, de Berberis ana ℥ ß.
Cortic. citri conditi sacchar. ℥ ij.
Rasuræ eboris,
Cornu cervi ana ʒ iij.
Corallor. rubeorum ʒ ij.
Semin. Citri ʒ j.
Sem. Portulacæ,
Fol Dictamni veri,
Cinnamomi, Zedoariæ, Angelicæ,
Santali rubri ana ʒ ß.
Rad. Tormentillæ ʒ iij.
Sacchari rosati tabulati ℥ iix.
Syrupi de Limon de acetositate citri ana q. s. C

Misce. Fiat Electuarium secundùm artem. *Iohan. Bauhinus Iunior.*

Aliud pro pauperibus.

℞. Rad. Pentaphylli, Tormentillæ, Angelicæ vel Carlinæ,
Gentianæ ana ℥ iv.
Zedoariæ ℥ ij.
Iridis ℥ ß.
Corticis citri, arantiorum ana ℥ j.
Baccarum juniperi ʒ iij
Conser. flor. Rosarum & borraginis ana ℥ ij.
Herbarum rutæ, Cardui benedicti, acetosæ, portulacæ ana M. iij.
Boli abluti aqua rosarum ℥ ij.

Cum succo acetosæ & saccharo fiat Electuarium. *Idem*

Antidotum de sanguinibus.

Antidotum de sanguinib. conficitur ex sanguine anatis, maris & fœminæ, sicco, hœdino itẽ E & anserino: quod & posteriores Medici perpetuò in pestilentia plurimũ probarunt. Valet ad venena venenatorũq; morsum. Videtur aũt sanguinis usus à magno illo Mithridate Rege originem habuisse: qui tamen Rex non omnem sanguinem antidotis miscuit, sed tantùm anatum Ponticarum: quoniã veneno viverent. *Galenus.*

Antidotus Regis Mithridatis contra omne venenum & pestilentiam.

℞. Nucum juglandium siccatum ℥ vj. F
Ficuum siccatum ʒ iv.
Fol. rutæ sicc. ℥ ß.
Salis ʒ ij.

Omnia hæc in minutas partes concisa, aqua rosarum imbuantur, neq; ut quidam volunt terantur. Aliqui hæc miscent succo acetosæ aut aceto rosaceo. Nonnulli etiam addunt gran. juniperi ℥ ß. Hoc antidotum jejuno stomacho sumatur ad quantitatem nucis castaneæ, estq; adversus venenum præservativum.

Antidotus Nicomedis regis contra venena.

℞. Baccarum Juniperi ʒ ij.
Terræ Lemniæ ℥ ij. & obulos ij.

Hæc ubi in pulverem redegeris, oleo aut melle commiscebis reponesq;, atq; cùm opus fuerit, ex aquæ mulsæ cyathis duobus in magnitudinem avellanæ dabis.

B

DE ELECTUARIIS officinalibus lenitivis.

Flores cassiæ.

℞. Cannas seu siliquas Cassiæ ponderosas, & quæ non resonant concussæ: aperi eas, & cõtentam in eis pulpam seu medullam cum laminis & seminibus suis diligenter evacua: & exempta projice super inversum & angustũ cribrum, setis equinis contextũ. Cribrũ deinde pone supra bul-
C lientis aquæ vaporẽ, & averso cochlearis convexo medullã cassiæ hinc & inde ducito, ut per cribrũ paulatim excernatur: & si quid excretum est, aut penetraverit, confestim subinde auferto, ne plus quàm necesse est, de vapore imbibat: idque tamdiù facito, donec quantũ voles, collegeris. Porrò cũ necessitas requirit, semper recentes exprime cassiæ flores: repositi enim acescũt. Si quis cassiæ flores sive pulpam magis solutivã reddere volet, in bullientẽ aquã projiciat folia
D Persici, aut flores Persici, & Prunellorum sylvestriũ, aut omnia hæc simul: horũ enim vapor & distillata aqua solvit alvũ.* Mundificat sanguinem, & compescit omnem acuitatem, & sedat sitim, & propriè cum succo Endiviæ, aut Taraxaconis, in quibus advenerit depuratio secundùm artem. Et ipsa quidem mundificat stomachũ, & educit cholerã & phlegma, & operatur illud sine nocumento & excessu: caret enim mordicatione. Et ipsa quidẽ lenit pectus & guttur, & re-
E solvit apostemata acuta in eis. Et confert calefactioni renum, sumpta cum diureticis in infusione glycyrrhizæ, & prohibet generationem lapidis in eis, & confert febribus calidis. Datur recens à ʒ iij. ad ℥ j. si per os assumatur manè vel ante cœnam, sed paulò an[illegible]um: in clysteribus verò ab ℥ j. ad ℥ ij *Mesues & [illegible]ordus.*

Cassia extracta sine foliis senæ.

℞. Prunorum N. xij.
F Violarum M. j.
Hordei mundi, Anisi, Polypodii,
Sem. Carthami ana ʒ v.
Capill. Veneris, Thymi, Epithymi ana M. ß
Passularum ℥ ß.
Sem. Fœniculi ʒ ij.
Sem. Portulacæ, sem. Malvæ ana ʒ iij.
Glycyrrhizæ ℥ ß.

Fiat horum decoctio in sufficienti quantitate aquæ, colentur: in colatura dissolve
Pulpæ cassiæ ℔ ij.
Pulpæ Tamarindorum ℥ j.

Cinnamomi

Cinnamomi ℥ iij.
Sacchari optimi ℔ j.
Coquantur ad perfectionem, secundùm artem.

Cassia extracta cum foliis sena.

℞. Confectionis Cassiæ extractæ sine foliis Senæ ℔ ij.
Pulveris foliorum Senæ ℥ ij.
Misce secundùm artem. Facilè solvit, lenit asperitatem intestinorum, removet stipticitatem, & ventris onus subducit, & morbis cholericis & melancholicis auxilia præbet.

Diacassia, sub nomine cassiæ condita.

℞. Pulpæ Cassiæ ℔ j.
Pulpæ Tamar. Mannæ electæ, Penidiorum, Sacchari violati, Sacch. candi ana ℥ ß.
Syrupi violati ℥ iij.
Hæc omnia dissolve in decocto sequenti:
℞. Prunorum, Violarũ, Glycyrhizæ, sem. communium frig. majorũ enucleatorum, Polypodii ana ℥ j.
Foliorum Senæ ℥ ß.
Anisi, Fœniculi ana ʒ j.
Coquantur in aqua ad tertiæ partis consumptionem: & colaturæ benè expressæ addantur supradicta, ac in electuarii formam reducantur. * Confert iis qui dura sunt alvo: hæc enim leniter & citra molestiam subducit, ac flavam educit bilem, ac febres inde natas mitigat. Thoracis, pulmonis, & asperæ arteriæ phlegmonas resolvit, &c. *Nicolaus.*

Diacassia magistralis.

℞. Jujubarum, Prunorum, Capillor. Veneris, Tamarindorũ, sebesten, Violar. im ana M. j.
Coquantur in aqua, secundùm artem: & in colatura dissolve
Pulpæ Cassiæ ℔ x.
Sacchari albi ℔ v.
Coquantur ad perfectam consistentiam.

Diacassia Mesue.

℞. Succi Violarum, succi Betæ, succi Mercurialis,
Succi Malvæ, succi Mutalis herbę ana quart. j.
Succi Absinthii Pontici ℥ ij.
Mellis q. s. est.
Coque ad j[illegible] crassitiem: tunc adde Medullæ cassiæ ℔ j.
Utile catharcticum pauperibus, & divitum clysteribus percommodum. *Mesues.*

Cassia communis extracta.

℞. Violariæ, Malvæ, Mercurialis, Betæ, Parietariæ, flor. Violarum ana M. j.
Fiat horum viridium decoctio in Aquæ communis ℔ x.
Bulliant ad dimidii consumptionem: hac colatura benè expressa extrahitur cassia, & ad singulas libras pulpæ adduntur
Mellis despumati ℥ vj.
Coquitur in formam electuarii. * Alvum lenite[illegible] citra molestiam omnẽ subducit, estq; pro delicatis ac mollioribus.

A

Diacassia cum Manna, incerti authoris.

℞. Prun. Damasc. ℥ ij.
Violarum M j ß.
Aquæ puræ ℥ xiix.
Bulliant ut artis est, ad medietatis consumptionem, cola, & in colatura dissolve
Pulpæ cassiæ ℥ vj.
Pulp. tamarind. ℥ j.

B

Mannæ electæ ℥ ij.
Syrupi violati ℥ iv.
Sacchari candi, Penidii ana ℥ j.
Sacchari violati ℥ iv.
Confice, ut artis est. Hoc medicamentũ quamvis pharmacopœis nostris non sit in usu, posset tamen aliquando in usum revocari, cùm mite & suave sit medicamentum leniens: cõfert iis, qui dura sunt alvo, hanc enim leniter, & citra molestiam subducit, ac flavam bilem, febresque inde natas mitigat. *Augustani.*

C

Pulpa tamarindorum

Extrahitur eodem modo, ut flores cassiæ.

Diacatholicon.

℞. Pulpæ Cassiæ, Pulpæ Tamarindorum, Senæ mundatæ ana ℥ ij.
Rhabarbari, Polypodii, Violarũ, Anisi an. ℥ j.
Glycyrrhizę rasæ, Penidiorũ, sacchari Candi, Quatuor sem. frig. major. ana ʒ ij.
Conteranda conterantur, & sume

D

Polypodii recentis ℥ iij.
Sem. Fœniculi ʒ vj.
Aquæ communis ℔ ix.
Coque ad dimidii consumptionem, & cola, colaturæ adde
Sacchari albi ℔ ij.
Coquantur ad syrupi consistentiã: & suprascriptis additis, fiat electuarium * Omnes corporis humores purgat. Confert acutis & peracutis morbis: emollit enim, alterat, roburq; addit. Jecinorosis, lienosis, podagricis, arthriticis, tertianis, quartanis, & quotidianis doloribus capitis

E

succurrit. Datur ab ℥ ß. ad ℥ j. *Nicolaus.*

Diaprunum simplex.

℞. Prunorum magnorum acetosorum & vinosorum quantitatem quam volueris, & exemptis nucleis in fictili vitreato magno coquito: deinde per cribrum setaceum exprimito: expressam pulpam iterum lento igne ad perfectam &

F

justam spissitudinem coquito, & sine saccharo reponito. * Medulla prunorum vinosorum, calorem & sitim in febribus mitigat: & melius est ut conservetur sine saccharo, ceratorum modo inspissata. Porrò si medullam prunorum laxativam requiris, ex dulcibus prunis, aut prunis Ungaricis magnis exiccatis conficito. * Calorem & sitim in febribus mitigat. Datur eadem quantitate, qua Diacatholicum.

Diaprunum compositum, lenitivum.

℞. Pruna Damascena electa N. c.
Coquantur perfectè in aqua sufficienti, deinde

A cribro raro transmittantur: & reservata pulpa decoctioni affunde
Violarum ℥ ß.
Bulliant sufficienter, & colentur: colaturæ addantur
Sacchari ℔ ij.
Pulpæ supradictæ ℔ j.
Pulpæ Cassiæ, pulpæ Tamarindorũ ana ℥ j.
Coquãtur lento igne, & addantur subsequẽtes species, tenuissime tritæ, semper commovendo:
B Santali albi, rubri, Spodii,
Rhabarbari electi, Cinnamomi ana ʒ iij.
Rosarum rubrarum, Violarum,
Sem Portulacæ, sem. Scariolæ, sem. Berberis,
Succi Glycyrrhizæ, Tragacanthæ ana ʒ ij.
Sem. Cucurbitæ, Cucumeris, Melonũ ana ʒ j.
Contundantur ut suprà. * Facit ad acutas, ardentes, omnesque alias febres, nempe tertianas continuas hecticas, marasmodes, lipyrias, & in summa, ad omnem febrilem affectum. Datur ad
C modum castaneæ, omni hora diei. *Nicolaus.*

Electuarium lenitivum.

℞. Passularum enucleatarum ℥ ij.
Capil. Vener. Violarum,
Hordei mundi ana M. j.
Jujubarum, Sebesten ana N. xx.
Glycyrrhizæ ℥ ß.
Prunorum, Tamarindorum ana ʒ vj.
Senæ, Polypodii ana ℥ ij.
Mercurialis M. j ß.
D Decoquantur secundùm artem in sufficienti aqua, cola: & in colatura dissolve
Pulpæ Cassiæ, pulp. Tamarindorum,
Pulp. Prunorum, Sacchari optimi,
Sacchari violati ana ℥ xj.
Pulveris senæ ℥ iij ß.
Confice secundùm artem. * Usus ejus est in febribus humoralibus, & pleuresi: lenit enim & mollit intestina, & delet eorum stipticitatem: facilè solvit sine molestia & læsione choleram
E phlegmaticam & melancholicam. *Rhasis.*

Electuarium lenitivum, magistrale.

℞ Myrobal. flavorum, Chebulorum,
Indorum ana ʒ ij.
Myrobal. Belliricorũ, Emblicorum ana ʒ j ß.
Sacchari optimi ℥ ß.
Terantur triduùm in vase lapideo, singulis diebus bis vel ter aquam fontanã inspergendo, deinde siccata terantur in pulverem tenuem: cujus
F sumes ℥ j.
Turbith boni ʒ iij.
Zingiberis ʒ j ß.
Cinnamomi, Anisi, Santali rubri ana ʒ j.
Scammonii præparati ʒ j ß.
Sacchari quantum sufficit.
Fiat Electuãrium. *Florentini.*

Electuarium lenitivum de manna.

℞. Capillorum Veneris,
Scolopendriæ, id est, Ceterach,
Epaticæ, id est, Lichenis ana ʒ iij.
Sem. Cucurbitæ, sem. Citrulli, sem. Melonis,
Sem. Cucumeris, Violarum ana ℥ j.
Prunorum Damascenorum N. xx.
Coquantur in aqua ad dimidias, deinde percolentur cum expressione: in colato dissolvatur
Mannæ opt. puræ, Conservæ Violarum, Pulpæ Cassiæ recẽns extractæ ana ℥ j.
Sacchari albissimi ℔ iv.
Coquantur ad mellis consistentiam: postremò species sequentes injiciantur:
Nucleorum sem. Melonis,
Item sem Cucumeris, sem. Cucurbitæ,
Sem. Citrulli, flor. Violarum,
Flor. Nenupharis, sem. Lactucæ,
Sem. Scariolæ, sem. Portulacæ,
Rhabarbari electi, Foliorum senæ ana ℥ j.
His accuratè subactis conficiatur electuarium. * Utile est ad purgandum sanguinem, ad choleram reprimendam & melancholiam: valet etiã ad hepar calefactum: & corpus universum purgat. *Nicolaus Alexandrinus.*

Electuarium de sebesten.

℞. Sebesten sine nucleis,
Prunorum siccorum enucleatorum,
Pulpæ Tamarindorum ana ℥ v.
Aquæ Violarum ℔ j.
Aquæ Ireos, succi Anguriæ ana ℥ vj.
Succi Mercurialis depurati ℥ iv.
Penidiorum ℥ iix.
Diapruni simplic. ℔ j ß.
Nucleorum sem. Cucurbitæ, sem. Cucumeris,
Sem. Melonis, sem. Citrulli ana ʒ ij.
Diagridii ʒ iij.
Caro sive pulpa, Sebesten, Prunorum & Tamarindorum minutissimè teratur, & cum aquis extrahatur. Semina verò minutissimè incidantur, & reliquis misceãtur, & fiat secundũ artem electuariũ. * Confert febribus cholericis interpolatis, & continuis puris, & sedat acuitatẽ febriũ, sitim & vigilias, etiam amaritudinem removendo: & educit materias acutas à viis urinalibus, & vesica. *Bartholomæus Montagnana.*

Diamanna.

℞. Mannæ electæ ℔ j.
Scammonii præparati ℥ j.
Succi Rosarum rubrarum
Dissolvatur in succo manna, & coquatur sufficienter lento igne: deinde adde
Masticis pulverizatæ ʒ iij.
Fiat electuarium. * Bilem flavam educit sine molestia, ob id omnibus morbis biliosis salubre. *Galenus.*

Diamanna, aliter.

℞. Mannæ bonæ ℥ iv.
Tamarindorum immat. ℥ vj.
Medullæ cassiæ, Sacchari violati ana ℥ xvj.
Succi Intybi, succi Apii, suc. Mal. dulcium,
Succi Mal. acidorũ, suc. Mal. acido-dulcium,
Succi Citrorum acidorum ana ℥ iij.
In quibus purgatis prædicta tria dissolve: & cola. Deinde
℞. Radic. Intybi, rad. Apii ana ℥ iij.

Fol. lupuli, Adianthi albi an. ℥ ij.
Prunorum siccorum N. c.
Violarum ℥ j ß.
Rosarum ℥ j.
Spicæ nardi ʒ iij.
Coque hæc libris tribus aquæ fontanæ ad dimidias colato adde
Sacchari ℔ iij.
Aceti boni ℔ j.
Semel ferveſcant. Adde colatum prius, & percoque ad mellis crassitudinem: postremò adde
Santali citrini, Rosarum, spodii, succini,
Berberorum, sem. portulacæ, sem. Oxalidis,
Sem. Melonum, sem. Citrulli,
Sem. Cucurbitæ,
Sem. Cucumeris an. ʒ iij.
Ligni aloë. ℥ ß.
Cubebarum ʒ v.
Caphuræ ʒ j.
Repone vase vitreo. Datur æstate cum aqua frigida ab ℥ j. ad ℥ ij. * Valet ad febres acutas, & multùm ardentes. Nam cordis, ventriculi, hepatis, sanguinis intemperiem calidam, & fervorem, & sitim extinguit. *Mesues.*

Tryphera Persica.

℞. Succi solani, aut solani, succi Endiviæ veræ, succi Apii, succi Lupulor. depurat. an. ℔ ij.
Projiciantur desuper
Violarum, Rosarum an. ʒ iij.
Folliculorum senæ ℥ ij.
Agarici ℥ j.
Prunorum Damascenorum N. L.
Cuscutæ ℥ ß.
Myrobal. Citrinor. Chebulor.
Indorum, fricatorũ in oleo amyg. dul an. ℥ ij.
Spicæ Indicæ ʒ iij.
Bulliat molliuſculo igne, donec supersint ℔ ij.
Et injiciantur
Epithymi ʒ xl.
Bulliant leviter, deinde ab igne deponantur & percolentur, atq; dissolvãtur in una parte illius percolati
Tamarindorum recentium ℥ iij.
Mannæ electæ ℥ ß.
Pulpæ Cassiæ ℥ iv.
Sacchari violati ℔ j.
Percolentur & mundentur à granis & sordibus, atq; in aliam aquæ partem projiciantur
Sacchari albissimi ℔ iij.
Aceti vini ℔ j.
Coquantur leniuſculo igne: deinde projiciatur super illud quod dissolutum est in succis, & aggregentur simul in unum, atq; coquãtur, donec mellis crassitiem obtineat: postremò in pulverem redactæ, sequentes species inspergantur:
Rhabarbari optimi ℥ ij.
Myrobal. Citrinorum ℥ j ß.
Myrobal. Chebulorum, Indorum an. ℥ j.
Myrob. Belliricorum, Emblicorum an. ℥ ß.
Sem. Fumiterræ, Troch. [illegible] diarrhodon, [illegible], Mastiches, Cubebarum, spodii, aut Eborisusti,

A Santali citrini ana ʒ ij.
Nucleorum sem. Cucurbitæ, sem. Citrulli,
Sem. Cucumeris, sem. Melonis an. ʒ ij ß.
Anisi ℥ ß.
Spicæ Indicæ ʒ ij.
Involvãtur in oleo violato, & reponantur in vase vitreo. Datur ad ℥ j cũ aqua frigida & succo intybi, vel solani. * Confert febribus acutis & inflammationibus stomachi & hepatis, ictericis calidis: deoppilatione incolumitatẽ acquirit, visum à fumis cholericis deperditũ reparat: sitim
B mitigat, morbos adustionis fieri, phibet *Mesues.*

DE ELECTUARIIS OFFICINALIB. SOLUTIVIS, AC PRIMÙM DE PURGANTIBUS BILEM.

Electuarium de succo rosarum.

℞. Succi Rosarum rubr. sacchari albi an. ℔ j. ℥ iv.
C Scammonii præparati ℥ j ß.
Santali rubri, albi, citrini an. ʒ vj.
Spodii ʒ iij.
Caphuræ ℈ j.
Coquatur saccharum cum succo rosatum, deinde reliqua trita adjiciantur, & fiat electuarium. Servatur per annos duos. Datur à ʒ ij. ad ℥ ß. * Expellit flavam bilem citra molestiã: ad morbos articulorũ ex biliosis & calidis humoribus
D natos: ad febresq; tertianas confert. *Nicolaus.*

Electuarium rosatum Mesuæ.

℞ Succi Rosarum rubrarum ℔ iv.
Sacchari optimi ℔ j ß.
Mannæ electæ & recentis ℥ vj.
Scammonii præparati ℥ j ß.
Coque igne lento ad mellis crassitudinẽ: tunc adde subsequentia benè trita, & per cribrum transmissa:
Trochiscorum de spodio ℥ j.
E Galliæ moschatæ, Croci an. ʒ ij.
Trochiscorum de Berberis ℥ ß.
Confice secundũ artem. Hoc electuario utimur in catapotiis cõficiendis aggregativis, & de hermodactylis Dosis est ʒ v. * Cholagogũ est clemens, ob id salubre biliosis affectibus, arthritidi calidæ, cephalalgiæ calidæ, vertigini, oculorum dolori, ictero. *Mesues.*

Electuarium de psyllio.

F ℞. Succi Buglossi, sive Borraginis domesticæ, & sylvestris, succi Endiviæ,
Succi Apii ana ℔ ij.
Succi Fumariæ ℥ iv.
Clarificentur, & in his infunde
Cuscutæ, Anisi, senæ ana ℥ ß.
Capill Veneris M. j.
Asari ℥ ß.
Nardi Indicæ ʒ ij.
Macerentur viginti quatuor horas: deinde semel ferveſcant, & adde
Violarum recentium ℥ iij.
Epithymi ℥ ij.

Rursus ferveffiant, colentur: colaturæ addantur
Psyllii, id est, seminis ℥ iij.
Macerentur 24. horas, identidem agitando, pòst exprime totam mucaginem: in cujus ℔ iv coque igne lento
Sacchari optimi ℔ ij ß.
Scammonii præparati ℥ iij ß.
Coctis omnibus adde subsequentia subtilissimè trita:
Trochiscorum diarrhodon, Trochiscorum de spodio, Rhabarbari ana ℥ j.
Trochiscorum de Berberis ℥ ß.
Fiat electuarium. * Flavam bilem evocat: ob id febribus ardentib. acutis, curatu difficilibus auxiliatur, dolori capitis, & vertigini a bilis vapore nascenti, ictero & intemperiei calidæ hepatis. Datur à ʒ iij. usq; ad aureos vj. Mesues.

Electuarium de psyllio, Montagnanæ.

℞. Polypodii recentis ℔ j.
Senæ, Violarum, Prunorum,
Tamarindorum, passularum ana ℥ iij.
Aquæ fontis ℔ x.
Macerentur horis vigintiquatuor, postea decoquantur ad mediciatem, colentur, & exprimantur, colaturæ portio reservetur pro extractione Cassiæ, & Tamarindorum, residuo adde
Seminum Psyllii ℥ iij.
Macerentur rursus totidem horis semper agitando: pòst exprime mucilaginem, cujus libræ uni adde
Sacchari ℔ iv.
Decoquantur iterum lento igne, & addantur
Cassiæ fistulæ, Pulpæ Tamarindorū dissolutorum cum prædicta decoctione, ana ℔ ß.
Diagridii ℥ iv.
Spodii, Rhabarbari, santali albi, rubri,
Rosarum rub. Violarum, sem. Papaveris albi,
Sem. Portulacæ, sem Endiviæ,
Sem. scariolæ, sem. Lactucæ, sem. Fœniculi,
Sem. Anisi, sem. Berberorum, Tragacanthæ,
Amyli, Gummi Arabici, Rasuræ eboris,
Fumiterræ, Glycyrrhizæ ana ʒ iij.
Myrob. Indorum, Myrob. Emblicorum ana ʒ v ß.
Misce, & fiat electuarium.

Diaprunum solutivum.

℞. Diapruni lenitivi ℔ j.
Diagridii ʒ j.
Misce & repone. Datur à ʒ ij. ad ℥ ß. *Nicolaus.*

Oxylativum.

℞. Succi mali granatorū acet. & dulc. ana ℥ iix.
Prunorum siccorum ℔ ij.
Coquantur in x ℔. aquæ usq; ad medietatem, & extrahantur pòst de aqua, & ponantur in cribrum, catino supposito, tamdiu fricentur manibus, donec tota pulpa exeat, & in aqua, in qua pruna fuerint cocta, bulliat ℥ ß. viol. post fiat syrupus in hac decoctione, non decoctus ad plenum cū ℔ ij ß. sacchari, & prædicto succo, seu pulpa prunorum addito, bulliat ad spissitudinem, & addantur pòst
Tamarindorum mundat. à nucleis ℥ iv.
Cassiæ fist. mundæ, & diss. cum aqua ros. ℥ ij.
Ponatur cum syrupo, & cùm inceperit inspissari, ponantur ibi succi utrorumque granatorum, & agitetur cōtinuè, donec perveniat ad perfectionem cum spatula de oliva, & deposito ab igne, adde pulveres harum specierum:
℞. Santali albi, & tub. spodii ana ℥ ß.
Portulacæ ʒ vj.
Rosarum, Tragacanthi,
Berberis ana ʒ ij.
Et si volueris facere laxativum, pone in unaquaque libra diagridii pulverizati ʒ j. cum deponitur ab igne. Dosis ejus est ab ℥ ß. usq; ad ℥ j. Et acuati quasi ʒ iij. manè. Educit cholera à rubram, infrigidando eam: secundùm aliquos etiā educit choleram nigrā, & humores adustos. Datur cholericis omni hora diei cum frigida, ad mitigationē sitis, & caloris. Datur propriè contra synochum causonem, & contra omnes acutas & peracutas ægritudines, & confert hepaticis, & dysciasiæ calidæ stomachi: cōfert tertianæ continuæ, & interpolatæ, & hemitritæis, & quotidianæ ex phlegmate salso, & defectui appetitus ex cholera, & hecticis cum calida. Datum cum decoct. scariolæ confert ictericiæ, & oppilationi hepatis. *Arnold. Vilanov.*

Al[illegible]antalum.

℞. Cott. myrobal. citrin. myrob. Emblicorum, Myrobal Chebulorum ana ʒ xij.
Myrobal. Indorum ʒ vj.
Sem. portulacæ, Violarum,
Sem. scariolæ ana ʒ j.
Myrob. belliricorum ʒ j. Gr. vj.
Marathri ʒ ij. Gr. iix.
Calami aromat. ʒ ij. Gr. ij.
Cinnamomi, spicæ nardi, Croci,
Costi, Masticis ana ʒ ij. ℈ j.
Tamarindorum mundat. ℥ ij.
Nenupharis, Been rub. ana ʒ j. Gr. iv.
Medullæ cassiæ fist. ℥ iv.
Syrupi violacei quantum sufficit.
Conficitur sic. In duabus libris aquę dulcis bulliant ℥ j. violarū, donec aqua coloretur aliquantulum, pòst deponatur, & coletur, de qua accipiatur quart. ß. cum aqua di[illegible]tes tamarindos, & cassiā fist. & colentur per cochlear, & in alia colatura distēperetur ℔ j ß. sacchari, & bulliat usq; ad perfectionem: postea addatur colaturæ cassia fist. & tamarindi, & iterum bulliat usque ad spissitudinem, scilicet, usquequò gutta posita super marmor adhæret, ut mel, & tunc deponatur ab igne & modicum infrigidato incorporetur pulvis supradictarū specierum, agitando semper cum spatula. Respicit propriè membra naturalia læsa à cholera. Datum patienti febres acutas cū syrupo violaceo, purgat. Datū cum duabus, vel tribus drachmis rhabarbari, & si cum tepida distemperetur, medetur mirabiliter. Confert hepaticis & ictericis cum decoct. scariolæ vel fœniculi, & cap. Ven[illegible]tur per annum, & plùs. *Arnold. Vilanovan.*

Electuarium

Electuarium frigidum secundùm Cophonem.

℞. Santali albi, rubri, spodii ana ʒ j.
Gummi Arabici, Amyli, Rasuræ eboris,
Rhabarbari, senæ, Rosarum,
Violarum, Fumiterræ, Berberis,
Sebesten, sem portulacæ. Marathri,
Anisi, sem. papaveris, Glycyrrhizæ,
Semin. Lactucæ ana ʒ iij.
Myrobal. citrinorum, Myrob. Belliricorum,
Capill. Veneris ana ℥ j ß.
Myrob. emblicorum ℥ j.

Conficitur sic: Psyllii ℥ iix. ponuntur in sufficienti aqua fervente, in qua bullierit ℔ ß. polypodii quercini, viridis, mundati, & triti, omnes herbæ diureticæ vio. & primo, & tamdiù dimittantur, donec benè congelentur, deinde coletur fortiter per saccū: ad meliorē verò mucilaginis constrictionē intromittatur in sacellū aliquantulū aquæ ferventissimæ, & colaturæ addantur scammoneæ pulverizatæ ℥ vj. priùs tamen cum aqua frigida inter manus fricatæ, & benè cum eadem mucilagine fricentur manibus: deinde apponātur sacchari in aqua polypodii dissoluti ℔ iv. Deinde super ignem positū bullire permittatur: cumq; ad medium decoctionis pervenerit, addantur tamarindorum ℥ ij. Cassię fist. in decoct prunorum dissolutæ ℥ ij. & usq; ad perfectam coctionem bullire permittatur. Signum autem decoctionis est, si super marmor positū, & infrigidatum aliquantulum viscosum fuerit, & digito adhæserit. Motione tamen baculi ab ipso decoctionis principio nō cessante. Cumq; coctum fuerit, ab igne deponatur, & in mortario posito pulvis prædictarum specierum superaspergatur, & cum pistillo benè conteratur usq; ad ipsius viscositatis & gummositatis remotionem: deinde recondatur. Detur colatura cassiæ fist. in sero, vel media nocte. Optimè tertianarios, & quotidianarios, & erraticas febres purgando sanat, & etiam habentibus stomachum cholericum familiare est. *Nicolaus.*

Euangelon.

℞. Myrob. Citrinorum, Myrob. Chebulorum ana ℥ j.
Indorum
Semin. Portulacæ, Violarum, sem. scariolæ ana ʒ ß.
Myrob Belliricorum, Emblicorum ana ʒ j. G. vij.
Masticis ʒ ij ℈ j.
Tamarindorum ℥ iij.
Florum nenupharis, Berberis,
Been rubri, Rhabarbari ana ʒ j. Gr. iv.
Medullæ cassiæ fist. ℥ iv.

Conficitur sic: In duab. ℔. aquæ pone syrupum violarum ℥ ß. & bulliat. donec aliquantulū coloretur aqua, postea ab igne deponatur, & coletur. De eadem aqua accipiatur, quod sufficiat ad dissolvendum cassiam fist & tamarindos colaturam, & cum alia aqua addatur ℔ j ß. sacchari, & bulliat usq; ad aquæ consumptionem, postea addatur colatura cassiæ & tamarindorum: & iterum bulliat ad spissitudinem. Si vis probare si coctum sit, ponatur super marmor. & si adhæreat quasi mel, coctū est, & tunc ab igne deponatur & aliquantulum infrigidari permittatur: deinde supradictarum specierum pulvis superaspergatur, & cum spatula agitetur, donec incorporetur. Dosis ejus est ʒ iij. serò, & manè cum aqua tepida datur. Datur patientibus febres acutas cum syrupo violato cum duobus aut tribus scrupulis rhabarbari. & datur contra caliginem oculorum patientibus ex fumo choleræ rubeæ, vel ex acuta febre: hepaticis, ictericis. Datur cum succo scariolæ, vel fœniculi, aut cum decoctione cap Ven. *Nicolaus.*

DE ELECTUARIIS purgantibus pituitam.

Benedicta laxativa.

℞. Turbith electi, sacchari ana ʒ x.
Diagridii, Esulæ præparatæ,
Hermodactylorum, Rosarum ana ʒ v.
Caryophyllorum, spicæ Indicæ, Zingiberis,
Croci, saxifragiæ, Macropiperis,
Amomi, aut calami aromat. Cardamomi minoris,
Sem. Apii, salis gemmei, Galangæ, Macis, sem Carui,
Sem. Fœniculi, sem Petroselini, sem. Asparagi,
Sem. Rusci, Milii Solis ana ʒ j.
Mellis despumati ℔ iij.

Fiat electuariū. Servatur annis tribus. * Humores pituitosos, potissimùm ad articulos decumbentes, elicit. A renibus quoq; & vesica purgat. *Nicolaus.*

Diaphœnicon.

℞. Dactylorum mundatorum ʒ c.
Penidiorum ʒ L.
Amygdal. dulcium purgatarum ʒ xxx.
Turbith electi ʒ xxxv.
Scammonii ʒ xij.
Zingiberis, Piperis longi Foliorum Rutæ,
Cinnamomi, Ligni aloes Macis,
Anisi, Fœniculi, Dauci, Galangæ ana ʒ ij ß.

Dactyli per triduum in aceto, & totidem noctes macerantur, deinde in mortario contunduntur cum amygdalis & penidiis. Reliqua tenuissimè teruntur, & in electuarium reducuntur cū Mellis despumati ℔ vj. * Febribus compositis & diuturnis auxiliatur: bilem enim flavam & pituitam ducit. Colicis cruciatibus mirificè confert, item doloribus ventriculi & id genus aliis vitiis, ex crudis humoribus ortis. Datur à ʒ ij. ad ʒ v. *Mesues.*

Electuarium Indum majus.

℞. Cinnamomi, Caryophyllorum,
Spicæ nardi Indicæ Rosarum rub. ar.
Cassiæ ligneæ veræ, Macis, Cyperi ana ℥ ß.
Santali citrini ℥ ij ß.
Ligni aloes, Nucis moschatæ ana ʒ ij.

Turbith electi ʒ L.
Sacchari optimi, Penidiorum ana ʒ xx.
Galangæ, Cardamomi majoris, minoris,
Asari, Masticis ana ʒ j ß.
Scammonii præparati ℥ j ß.

Omnia tenuissimè conterãtur, & manibus oleo amygdalar. dulciũ recẽns extracto, benè inunctis tricentur, & fiat electuariũ cum syrupo subsequenti, qui

℞. Succi Apii, Fœniculi, Cydoniorum,
Granorum omnium depuratorum ana ℥ vj.
Mellis despumati ℔ iij ß.
Allii ℔ iv ß.

Coquantur in formam syrupi. * Purgat ventrem totum inferiorem, atq; adeò juncturas pituita etiam putri, flatusq; dissipat: & affectibus inde natis, dolori colico & nephritico, & ventriculi, & aliorum viscerum, utile est. Datur ad aureos iij. vel à ʒ ij. ad ʒ v. *Mesues.*

Electuarium Indum minus.

℞. Turbith electi, sacchari ana ʒ vj.
Macis, Caryophyllorum, Piperis, Zingiberis,
Cinnamomi, Nucis moschatæ,
Cardamomi ana ʒ vij.
Scammonii præparati ℥ j ß.
Mellis despumati ℔ iij.

*Ad eadẽ efficax est. Datur ad aureos iij. *Mesues.*

Electuarium Elescoph.

℞. Scammonii præparati, Turbith ana ʒ vj.
Caryophyllorum, Cinnamomi, Zingiberis,
Myrobal. Emblicorum, Nucis moschatæ,
Polypodii ana ʒ ij ß.
Sacchari optimi ℥ vj.
Mellis despumati ℔ j. ℥ iv.

Coquantur, fiat electuarium. *Bilem flavam & pituitã elicit, flatus quoq; toto corpore expellit, doloribus articulorum laterisque prodest, item colicis cruciatibus: humores ad renes & vesicam decumbentes expurgat. Datur usque ad ʒ iv. *Mesues.*

Diaturbith majus.

℞. Turbith albi & gummosi ʒ x.
Zingiberis ʒ v.
Masticis ʒ iij.
Sacchari albi ℥ ij ß.
Mellis quantum sufficit.

Fiat electuarium.*Pituitam, præsertim eam quę est in ventriculo, elicit. *Zezar.*

Diaturbith minus.

℞. Turbith optimi ℥ j.
Diagrydii, Zingiberis ana ʒ iv.
Cinnamomi, Caryophyllorum ana ʒ ij.
Galangæ, Piperis longi,
Macis ana ʒ j.
Mellis ℥ iix. ʒ v.

Fiat electuarium. * Ducit humores phlegmaticos, & purgat & calefacit.

Hiera picra S.

℞. Cinnamomi, Xylobalsami,
Rad. Asari, Nardi spicæ Indicæ,

A Mastiches Chiæ, Croci ana ʒ vj.
Aloës electæ ʒ c.

Omnibus tritis, & in pulverem redactis, deinde mellis quantitate sufficienti exceptis fit electuarium *Præstantissimum medicamentũ est ad vitiosos succos, qui in ventriculi tunicis hærent. Utiliter quoque exhibetur iis, qui suffusorum imagines, & alia symptomata ex stomachi vitio patiuntur: & præterea iis qui alvo sunt astricta, & mulieribus, quæ non probè purgantur.
B Datur ab ℥ ß. ad ℥ j. in clysterib. à ʒ vj. ad ℥ j ß. vel ℥ ij. *Galenus.*

Hiera picra Constantini.

℞. Myrobal. Chebulorum, Myrob. Indorum,
Myrob. Citrinorũ, Violarũ, Absinthii ana ℥ ß.
Myrob Emblicorum, Myrob. Bellericorum,
Cassiæ,
Epithymi, Agarici, senæ, Cuscutæ, schœnanthi,
Rhabarbari, Xylocassiæ ana ʒ ij.
C Spicæ, Anisi, Masticis, Xyloaloës,
Salis gemmæ nitri ana ʒ j.
Mellis quantum sufficit.

Datur in sero cum vino calido. * Valet ad visum recuperandum, & retinendum. *Nicolaus.*

Hiera composita.

℞. Colocynthidis ʒ iix.
Scillæ assatæ, Agarici, Ammoniaci, Scammonii,
D Cort. Rad. Hellebori nigri, Stœchadis, Hyperici, Pulegii,
Gentianæ, Spicę nardi, schœnanthi ana ʒ xvj.
Polii montani, Epithymi, Polypodii, Bdellii,
Aloës, Chamædryos, Euphorbii,
Marrubii, Cassiæ ana ʒ iix.
Myrrhæ, sagapeni, Croci, Aristoloch. rotũdę,
Trium piperum, Cinnamomi, Opopanacis,
Castorii, Petroselini ana ʒ iv.

Omnia tenuissimè contrita excipe melle ad specierum pondus. * Medicamentum est efficacissimum ad omnes morbos contumaces, & tutissimum. *Galenus.* E

Hiera picra composita alia.

℞. Cinnamomi, spicæ Indicæ,
Croci, schœnanthi, Asari,
Xylocassiæ, Xylobalsami, C[illegible]alsami,
Violarum, Absinthii, Epithymi,
Agarici Rosarum, Turbith,
Colocynthidis, Masticis ana ℈ ij.
F Aloës non lotæ ʒ x. ℈ ij.
Mellis despumati ℥ iix.

Fiat electuarium, in vase fictili vitreato servandum per annos duos.* Facit ad diversas capitis & aurium & oculorum distemperantias: stomachum quoq; optimè purgat, affectiones hepatis emendat, splenis duritiem & densitatem emollit & extenuat: renibus & vesicæ prodest, & matricis distemperantiam emendat. *Nicolaus.*

Hiera picra composita alia.

℞. Aloës ʒ xv.
Epithymi, Costi ana ʒ v.

Euphorbii,

Euphorbii, Croci, Spicæ nardi,
Chamædryos ana ʒ vj.
Agarici ʒ ix.
Caryophyllorum ʒ ij.
Calami aromat. Masticis, Cassiæ ana ʒ vij.
Xylobalsami ℥ ß.
Piperis albi, & nigri, Gentianæ,
Amomi ana ʒ j.
Diagridii ʒ ij. Mellis q.s.

Confice. Datur aur. j. Purgat bilem utramque, & pituitam, flatus crassos cerebri, & ventriculi, & B corporis reliqui dissipat: ob hæc visioni imbecillæ confert, ac cæteris affectibus, causas illas sequentibus. *Mesues.*

Hiera picra cum agarico.

℞. Specierum hieræ simplicis sine aloë,
Agarici trochiscati ana ℥ ß.
Aloes non lotæ ℥ j.
Mellis despumati ℥ vj.

Fiat electuarium.

Hiera Pachii.

℞. Stœchados, Marrubii, Chamædryos,
Agarici, Colocynthidos ana ʒ x.
Opopanacis, Sagapeni,
Petroselini, rad. Aristoloch. rot.
Piperis albi ana ʒ v.
Cinnamomi, Spicæ nardi,
Myrrhæ, Folii, Croci ana ℥ ß.
Mellis despumati triplum, id est, ℔ iij. ℥ iv. ʒ v.

Arida omnia in tenuissimum pulverem tundito: liquores verò, opopanacem, sagapenum, electa & pura in mortario tundito. deinde in ferventi mortario cum melle despumato, fervênti adhuc unito, ac reliquis misceto, cùm omninò lævigata fuerint. Cùm verò mel ad dissolvendos hos liquores accipies, de suprascripta quantitate sumito, nihil addendo. * Compositio hæc sanat morbo comitiali correptos, furiosos, scotomaticos, cephalalgicos: facit ad depravatam in utramlibet partem. Ad tetanum, & cynicum spasmum, præcipuè verò ad pectoris & lateris dolores prodest, ex qualibet causa lactos, sive latente & occulta, sive manifesta. Præterea nervorum tensionibus mirificè convenit: prodest & ad articularem morbum, ad spinam & lumborum dol[illegible]: duritias in mammis mulierum cum dolore consistentes, ex toto interdum sanat. Ad stomachicos evidenter convenit. Remediat enim eos, quibus frequenter inacescit cibus, aut assiduè nauseant, aut saliva abundant: præcipuè verò melancholicis benè facit, &c. *Nicolaus Alexandrinus.*

Hiera Archigenis.

℞. Colocynthidos ℥ j.
Chamædryos, Agarici,
Marrubii, Stœchadis ana ʒ x.
Opopanacis, Sagapeni ana ℥ j.
Petroselini, Aristolochiæ rot. Piperis albi ana ʒ v.
Cinnamomi, Spicæ nardi Indicæ,
Myrrhæ, Polii montani, Croci ana ʒ iv.
Mellis despumati ad pondus specierum.

Fiat electuarium. * Confert affectibus melancholicis, & ex pituita crassa natis, ut vertigini, epilepsiæ, spasmo, difficultati spirandi, psoræ, lepræ & cæteris tuberculis à crassa materia nascentibus, aut sero so excremẽto, item intestinis, ventriculo, utero, à flatu dolentibus, aut prædictis humoribus. *Aetius.*

Hiera Archigenis alia.

℞. Pulpæ Colocynthidos ʒ ij.
Prassii, Stœchados, Hellebori nigri,
Chamædryos, Scammonii, Leucopiperis,
Macropiperis ana ʒ ij.
Scillæ assatæ, Euphorbii, Aloës, Croci,
Gentianæ, Petroselini, Hammoniaci,
Opopanacis ana ʒ j.
Polii, Cinnamomi, Sagapeni, Myrrhæ,
Spicæ nardi, Schœnanthi, Calaminthæ mont.
Aristoloch. rotundæ ana ʒ ij.

Melle sufficienti excipiãtur omnia Epithymi deC cocto, & Uvarum passarum mundatarum. * Ad eadem confert. Datur ad aureos iv. *Mesues.*

Hiera Archigenis alia.

℞ Prassii, Agarici, Chamædryos,
Pulpæ colocynthidos, Stœchados ana aur. x.
Opopanacis, Sagapeni, Petroselini,
Aristolochiæ rot. Piperis albi ana aur. v.
Cinnamomi, Spicæ nardi,
Polii, Croci ana aur. iv.

Sicca terantur, liquores frangantur, hydromeliD te infundantur, & omnia melle excipiantur Datur ad aur. iv. cum salis triti ʒ j. & aqua mulsa. *Paulus.*

Hiera Hermetis cum dracunculo.

℞. Aloës ℥ j.
Trochiscorum Alchandel aur. iix.
Turbith, Agarici, Dracunculi utriusq. sicci,
Ireos, Sagapeni, Myrobal. Chebulorum,
Citrinorum Indorum ana ℥ j ß.
Zingiberis, Cinnamomi, Masticis, Bdellii,
Hellebori nigri, Euphorbii, Asari,
Cassiæ ligneæ, Salis Indi, Castorii, Croci,
Apii, Ligustici, Cocci gnidii, Stœchados ana ʒ j.
Scillæ assatæ ʒ ij ß.
Scammonii ʒ ß.
Vini odoriferi quantum sufficit.
Succi Cucumeris agrestis quantum sufficit.
Mellis, Olei, ana quantum sufficit.

F Curiosè omnia terantur, gummi & succi vino odoro dissolvantur, pulveres succo cucumeris agrestis comprehendantur. Siccentur iterum eodem succo & pauco melle, oleo excipiantur, & siccentur: postremò melle despumato omnia comprehendantur. Datur post menses sex à ʒ j. ad ʒ ij. Hiera Hermetis cum dracunculo maximarum & certissimarum est virium ad cephalalgiam, hemicraniam, vertiginem, paralysim, epilepsiam, tremorem, spasmum cynicum, dolorem colicum, nephriticum, arteriũ, arthriticũ. Vacuat enim humores tam tenues, quam crassos

& lentos, à capite, ventriculo, nervis, juncturis, & reliquis partibus. *Mesues.*

A

Hiera diacolocynthidos.

℞. Stœchados, Agarici, chamædryos ana ℥ x.
Colocynthidos ℥ xx.
Sagapeni, Opopanacis ana ℥ iix.
Petroselini, Aristolochiæ rotund. Piperis albi ana ℥ v.
Cassiæ ℥ vij.
Cinnamomi, Croci, Spicæ nardi,
Myrrhæ, Polii ana ℥ iv.
Vini, Mellis despumati ana quantum sufficit.

Myrrham vino infunde: cætera tere, & melle despumato excipe.* Caput, ventriculum, & corpus reliquum purgat humore crasso & lento, & atra bile: ob id maniæ, melancholiæ, epilepsiæ, paralysi, spasmo cynico, vertigini confert, ac ulceribus malignis, fistulosis, cancro. elephantiæ flatus quoq; discutit: ventriculum roborat, concoctionem firmat. *Rufus.*

Hiera fortissima Galeni.

C

℞. Colocynthidis, Scillæ, Agarici,
Ammoniaci, Hellebori nigri,
Silphii, Hyperici ana ℥ v.
Epithymi, Bdellii, chamædryos,
Succi Brassicæ, Cassiæ ana ℥ iv.
Smyrnii, Sagapeni, Aristolochiæ longæ,
Piperis albi & longi, Cinnamomi,
Opopanacis, Castorei ana ℥ iij ß.
Petroselini, Absinthii, Piperis nigri ana ℥ ij.
Aloës ℥ j ß.
Mellis quantum sufficit.

D

Dentur ex ea ʒ ij. vel ʒ iij. manè cum calida. Facit cephalalgicis, scotomaticis, epilepticis, melancholicis, apoplecticis, paralyticis, maniacis, alopeciacis, lethargicis, & qui in somno meditantur mortem: ad aurium auditus & oculorum passiones, fauces, & arterias facit, dolorem dentium sedat, vocem claram facit, asthmaticos, orthopnoicos, & longinquas ægritudines sanat, pleuriticis, hydropicis, ictericis, hepaticis, splenicis prodest, arthriticum, colicum, cœliacum, dysentericum levat, medetur nephriticis, & ischiadicis, relevat phlegmaticum: quartanarios, & hemitritæos adjuvat, febres omnes avertit, elephantiosos purgat: venenis obsistit, & cancrosis proficit: vitia mulieris emendat. *Nicolaus.*

E

Blanca Nicolai.

℞. Terebinthinæ, Opopanacis, Galbani,
Allæ, Sagapeni, Castorei,
Antimonii, Sulphuris, Bdellii,
Asphalati, Ammoniaci, Styracis liquidæ,
Carnis leonis, Diagridii, Euphorbii,
Agarici, Pulpæ colocynthidis, Ellebori nigri,
Polypodii, Thapsiæ, Pyrethri,
Schœnanthi, Peucedani, Asari,
Cyperi, Pæoniæ, Betonicæ,
Chamædryos, Polii, Amomi,
Levistici, sem. Rutæ, sang. Draconis ana ʒ j.
Cinnamomi, Caryophyllorum,
Macis, Cardamomi, Anisi,

Marathri, Balsami ana ℈ ß.
Ambræ G. v.
Mellis quantum satis est.

Confice. Dosis à ʒ j. ad ʒ iij. Datur cum vino, in quo cocta sit salvia, aut herba paralysis in sero, in modum castaneæ. Phlegmaticos purgat humores. Valet cephalalgicis, & oculorum doloribus, & sanguinolentis tumoribus, & lippis: optimè facit contra omnia, quæ turbant phantasiam rationem, & memoriam: utilis est tremulosis, epilepticis, paralyticis.

B

Electuarium Diabryoniæ.

℞. Rad. Bryoniæ purgat. & tritarum ℔ ß.
Sapæ, sive mellis passulatum ℔ iv.
Scillæ ossatæ, Pinearum mundat. ana ℥ j ß.
Nucis moschatæ, Cardamomi,
Macis, Zingiberis ana ʒ ij.
Caryophyllorum, Piperis longi,
Stœchados ana ʒ j ß.
Seseleos, salis gemmæ, Galliæ ana ʒ j.
Agarici ʒ iij.

Datur post tres menses à ʒ ij. ad ʒ ß. Cerebrum & nervos purgat excrementis: ob id epilepsiæ, paralysi, vertigini, & aliis cerebri, & nervorum frigidis affectibus medetur. *Democritus.*

Theodoricon anacardinum.

℞. Aloës hepaticæ ℥ j ß.
Ireos, Cassiæ ana ʒ vij. minùs G. xvj.
Zingiberis, Anacardi, Carpobalsami ana ʒ iij ß.
Folii spicæ, Cort. myrobalanorum,
Meu, Epithymi ana ʒ iij. ℈ j.
Caryophyllorum, Rhapontici,
Masticis, Schœnanthi ana ʒ j. G iij ß.
Mellis q. s. elt.

Conficitur sic: Accipe cort rad. Fœniculi benè trita & abluta ℔ j. & pone in ij ℔ aceti: & stet ibi per septem dies, & postea tere ipsas radices, & in eodem aceto coque usque ad tertiam partem. Et cum omni diligentia cola per pannum, & pone in duabus libris mellis despumati, & bulliat usque ad aceti consumptionem, cum tali melle confice. Supradictæ autem radices colligantur in Majo, vel Julio: quia ante hoc tempus humidæ sunt, & post hoc siccæ sunt. Dosis est ʒ j. vel ij cum mulsa. Memor[illegible]rat, vertiginem capitis, & maximè a posteriori parte aufert, phlegma quod ibi est, purgat, causis matricis mirabiliter confert, si eam purgare volueris. *Nicolaus.*

F

Theodoricon hyperiston.

℞. Aloes hepaticæ ʒ iij. G iii ß.
Cinnamomi, Chamædryos, Acori ana ʒ iij.
Croci, Cassiæ ligneæ,
Rhapont. ana ʒ ij G. xvj.
Agarici ʒ ij ß.
Nardi, Costi, Masticis,
Asari, Silphii, Scillæ Assæ,
Ammoniaci, Bdellii ana ʒ j ß.
Hellebori nigri, Piperis, Epithymi,
Polypodii, succi Brassicæ,

Piperis

Piperis albi & longi ana ʒ j.
Schœnanthi, Zingiberis, Smyrnæ,
Myrobalanorum, colocynthidis, sagapeni,
Opopanacis, Castorei, Absinthii,
Aristolochiæ longæ, Petroselini,
Gentianæ, Amomi ana ℈ ij.
Diagridii, Piperis nigri ana ℈ j.
Mellis q. s. est.

Datur manè & serò cum vino calido ʒ iij. Facit cõtra dolorem hemicranium, & vertiginem capitis, & contra fluxum phlegmatis, quod in faucibus & gutture decurrit, unde fit homo quandoque sine voce: valet etiam spleniticis sine febre: colorem bonum facit, si simplex detur. Sed si purgationem facere volueris, adhibeas ℈ ij. scammoneæ, & fortiùs operabitur. *Nicolaus.*

DE ELECTUARIIS purgantibus bilem atram.

Diasena.

℞. Senæ ℥ iij.
Avellanas tostas N. I.
Serici usti ʒ ij.
Lapidis Armeni loti ʒ j.
Lapidis Lazuli lavati ʒ iij.
Sacchari ℥ vj. Cinnamomi ℥ j.
Caryophyllorum, Galangæ,
Piperis nigri, Spicæ nardi Indicæ,
Folii, sem. Ocymi, Cardamomi,
Croci, Zingiberis, Zedoariæ,
Flor. Rorismarini,
Piperis longi ana ʒ ij.
Mellis despumati ℔ ij.

Fiat electuarium. Servatur ad annos duos * Succurrit melancholicis, mania vexatis, quartana laborantibus, tristicia affectis, lienosis, elephanticis, & omnibus vitiis ex atra bile procreatis. *Nicolaus.*

Diasena alia.

℞. Foliorum Senæ ℥ iij.
Avellanarum N. I.
Seri usti ʒ ij.
Lapidis Armeni ʒ j.
Sacchari ℥ v.
Mellis de[illegible] ℥ vj.

Fiat electuariũ secũdum artem. *Gentilis de Fulgino.*

Confectio Hamech major.

℞. Myrobal. Citrinorum ℥ iv.
Myrobal. Chebulorum, Indorum,
Rhabarbari electi ana ℥ ij.
Agarici, Colocynthidis, Polypodii ana ʒ xiix.
Absinthii, Thymi, Senæ ana ʒ vj.
Violarum ℥ j ß.
Epithym. ℥ ij.
Sem. Anisi, sem. Fœniculi,
Rosarum rubrarum ana ʒ vj.
Succi Fumariæ ℔ j.
[illegible]orum N. Ix.
[illegible]ularum enucleatarum ℥ vj.

Macerẽtur omn[illegible] in sero lactis caprini sufficien-

A te, in vase vitrato angusti oris, per dies quinque. Postea ferveant una aut altera ebullitione, colentur, colaturæ benè expressæ adde
Pulpæ cassiæ ℥ iv.
Pulpæ Tamarindorum ℥ v.
Mannæ ℥ iij.
Frica manu, cola, & adde
Sacchari albi ℔ j ß.
Scammonii præparati ℥ j ß.
Coque ad mellis consistentiam, & adde
B Myrobal. Citrinorum, Chebulorum,
Indorum ana ℥ ß.
Myrob. Bellericorum, Emblicorum,
Rhabarbari, sem. Fumariæ ana ʒ iij.
Spicæ Indicæ, Anisi ana ʒ ij.

Confice electuarium. * Morbis omnibus ex flava bile, & pituita salsa natis, nempe impetigini, scabiei, elephantiæ, & cancero succurrit. In summa, omni fœditati cutis à biliosis & adustis humoribus procreatæ convenit. Datur à ʒ ij. ad aur.
C ij vel ℥ ß. vel ad ʒ vj. *Mesues.*

Confectio Hamech minor.

℞. Myrobal. Indorum,
Chebulorum, Epithymi ana ʒ l.
Fumiterræ, Absinthii ana ʒ xx.
Thymi, Calamenthæ, Polypodii,
Agarici, Glycyrrhizæ, Buglossæ ana ʒ x.
Stœchados Arabicæ, Chamædryos,
Chamæpityos, Bedeguaris, Anisi ana ʒ v.
Prunorum, jujubarum,
D Sebesten ana N. Ixx.
Passularum enucleatarum ℔ j.

Decoquantur in aqua sufficienti usq; ad tertias: colentur, & colaturæ addantur
Sapæ ℔ ij.
Mellis despumati ℔ j.
Scammonii præparati ℥ ij

Coquantur lento igne usq, ad mellis spissitudinem. * Purgat melancholiam, & ustos humores alios: ob id confert maniæ, melancholiæ, verti-
E gini, oblivioni & vitiis cutis: qualia sunt psora, id est, scabies, morphea, cancer, elephantia, impetigo. *Mesues.*

Diapolypodion magistrale.

℞. Polypodii mundati ℔ ij.
Mellis despumati ℔ vj.
Aceti scillitici ℔ j. ℥ ij.
Zingiberis ʒ vj.

Fiat electuarium. *Medici Florentini.*

F
Hieralogodium.

℞. Colocynthidis ʒ xx.
Scillæ assatæ, Agarici, Ammoniaci,
Scammonii, Cort. rad. Hellebori nigri,
Hyperici ana ʒ j.
Epithymi, Polypodii, Bdellii, Aloës,
Chamædryos, Marrubii, Cassiæ ana ʒ j.
Myrrhæ, Piperis albi, nigri, Cinnamomi,
Croci, Opopanacis, Sagapeni,
Castorii, Petroselini,
Aristolochiæ ana ℥ ß.

Mellis despumati, ad pondus omnium. * Ad la-

teris dolorem, epilepsiam, maniam, melancholiam morbum, scotoma, cephalæam, suspiria, subitam præfocationem, incubum, tetanum, spasmum cynicum, contusum corpus ex ictu, lapsu, tremorem, paralysim, arthritidas, dolores spinæ, mammarum duritias, cancrosque earum, stomachi imbecillitatem, ructum acidum, inflationem, tormina, nauseam, colicum dolorem, menses suppressos. *Aëtius.*

Hieralogodium aliud.

℞. Pulpæ Colocynthidos, Polypodii ana ℥ ij.
Euphorbii, Polii montani,
Sem. Thymelææ ana ℥ j ß. G. vj.
Absinthii, Myrrhæ ana ℥ j. G. xij.
Centaurii, Agarici, Ammoniaci,
Folii, Nardi Indicæ, Scillæ,
Scammonii præparati ana ℥ j.
Aloës, comarum Thymi, Cassiæ ligneæ,
Chamædryos, Bdellii,
Marrubii ana ℈ j. G. xiv.
Cinnamomi, Opopanacis, Castorii,
Aristolochiæ longæ, Trium piperum,
Croci, Sagapeni, Petroselini ana ℥ ß.
Hellebori nigri albi ana G. vj.
Mellis despumati ℔ j ß.

Confice ut decet. Servatur per annos duos.* Exterminat mala diuturna ex melancholia facta, epilepsiam, vertiginem, convulsiones, hemicraniam, elephantiam, impetigines, lethargum: prodest spumantibus, & linguam mordentibus, his qui lethalia venena sumpserunt, jecinorosis, pleuriticis, ischiadicis, & lumborum dolore infestatis: vitiosos humores educit, & mulierum menstrua. *Nicolaus.*

DE ELECTUARIIS aquam purgantibus.

Electuarium Diacoccu gnidiu.

℞. Fol Thymelææ præpar part. x.
Carnis cydoniorum in aceto coct. Sacchari ana part. lxxx.
Mannæ part. xl.
Olei ex cocco gnidio part. xij.

Saccharum & manna dissolvantur in sero lactis, cui infusus erit agaricus, part. xxx. misce carnem cydoniorum, coque igne lento ad mellis crassitudinem. Pulvis foliorum thymelææ mistus prædicto oleo reliquis addatur. Datur ℥ ß. Hydragogum est, in hydrope efficacissimum. *Mesues.*

DE ELECTUARIIS purgantibus humores mixtos.

Catharticum imperiale.

℞. Scammonii præparati, sacchari ana ℥ j.
Cinnamomi, Spicæ nard., rad. saxifragiæ,
Polypodii, Zingiberis ana ℥ ß.
Spicæ nardi Celticæ, Piperis longi, albi,
Cardamomi, Amomi,
Caryophyllorum ana ʒ iij.

A Terantur omnia tenuissimè, & fiat electuarium, cum
Mellis despumati quantum sufficit.

* Bilem utramq; & pituitam sine molestia educit, caput optimè purgat, & oris spiritum commendat. *Nicolaus.*

Diacarthamum.

℞. Spec. Diatragacanthi frigidi ℥ ß.
Pulpæ Cydoniorum ℥ j.
Pulpæ Carthami ℥ ß.
B Zingiberis ʒ ij.
Scammonii præparati ʒ iij.
Turbith ʒ vj. Mannæ ʒ ij.
Mellis rosati col. sacchari candi ana ℥ j.
Hermodactylorum ℥ ß.
Sacchari albi ℥ x ß.

Fiat electuarium liquidum.* Flavæ bili & pituitæ educendæ mirificè conducit. Datur à ʒ j ß. ad ʒ vj. *Arnoldus Villanovanus.*

C *Diaturbith cum Rhabarbaro.*

℞. Turbith, Hermodactylorum ana ℥ j.
Rhabarbari ʒ x.
Scammonii præparati ℥ ß.
Santali albi, rubri, Violarum, Zingiberis ana ʒ j ß.
Masticis, Anisi, Cinnamomi, Croci ana ʒ ß.
Sacchari albi ℔ j. ℥ iij.

Fiat electuarium, in forma competenti.* Flavam bilem & pituitam educit, atq; aqua inter cutem
D laborantibus mirificè confert. *Montagnana.*

Hiera Rufi.

℞. Aloës ℥ j.
Hellebori albi, nigri ana ℥ ß.
Diagridii, Colocynthidis inter. ana ʒ iij.
Nitri, Euphorbii, Polypodii,
Salis Ammoniaci ana ʒ ij. G. xv.
Piperis, Chamædryos,
Croci, Agarici, Masticis,
E Epithymi ana ʒ j ß.
Cassiæ ligneæ, Xylobalsami,
Opopanacis, Git hana ʒ ij.
Myrrhæ G xv.
Mellis quantum sufficit.

Fiat electuarium. Servatur per annum. Datur ad modū castaneę.*Datur propri[illegible] phlegmate salso, elephantiosis, le[illegible] curat utramque morpheam cum tepida: destruit antiquam cephalicam, & hemicranicam, & mono-
F pogiam, dolorem capitis vel stomachi: epilepticis, catalepticis, & iis, qui ex fumo stomachi extenebrescunt, ita ut subitaneum umorem videant, vel ventositate stomachi tinnitum aurium patiuntur, ut in furias vertantur, deponitur cacochymia stomachi, hepatis & splenis: el[illegible]phanticis, & podagricis confert auxilium: & menstrua educit. *Nicolaus.*

Hiera Abbatis.

℞. Agarici, Colocynthidis, Turbith,
Epithymi, Cuscutæ ana ʒ ij. G. v.
Schœnanthi, Carpobalsami, [illegible]oaloës,
Xylo-

Xylocassiæ, Croci, Asari, Cinnamomi,
Masticis, Rosarum, Violarum, Absinthii,
Rhapontici, Folii,
Lapidis Lazuli ana ℥ ij.
Diagridii ℥ j ß.
Aloes hepaticæ ℥ iv ß.
Mellis quantum sufficit.

Fiat electuarium, in vase fictili vitreato servādum per annos duos. * Phlegma & melancholiam purgat, & ad guttam, quæ fit de frigido & sicco humore, unde membra videantur contracta, valet paralyticis. *Nicolaus.*

Antimoron Nicolai.

℞. Aloës ℥ v ß. & G. vj.
Cassiæ fist. ℥ j. G. vj ß.
Marathri, Masticis ana ℈ ij G. v.
Croci ℥ ß. Asari ℈ ij. G. v.
Xylobalsami ℈ ij G. ij ß.
Cinnamomi ℈ ij. G. v.
Ireos ℥ j.
Aronis, Dragonteæ ana ℈ j. G. ij ß.
Agarici, Colocynthidis,
Nitri, Euphorbii, Castorei ana ℈ ij. G. v.
Apii Macedonici,
Petroselini ana ℈ ij. G. v.
Ellebori nigri ℥ ß.
Diagridii, Coccognidii ana ℈ ij. G. v.
Mellis quantum sufficit.

Datur ad modum castaneæ, in sero, cum aqua calida. Confert cephalalgicis, lethargicis, stomachicis, ischiadicis, podagricis, & de matrice laborantibus, discoloratis, nephriticis, & omnibus, qui de tenui, aut viscoso phlegmate affliguntur, & his, qui cibos non digerunt: phlegma & choleram purgat, & aquosos humores cum ventositate.

Electuarium Angelicum Fioravanti.

℞. Croci, Ligni Aloes, Cinnamomi,
Corallii rubri ana ℈ j.
Ellebori nigri ℥ j.
Elect. de succo rof. Mesuæ ℥ vj.
Conservæ rof. ℥ iv.
Moschi ℥ j.
Lapidis Philosophici nostri ℥ iij.
Quintæ e[illegible] nostræ ℥ ij.
Mellis cocti & despumati q satis est.

Misce, & fiat electuarium levi ignis calore in vase terreo, vitreo: & servetur in vase vitreo. Dosis à ℥ j. usq; ad ℥ ij. manè stomacho jejuno. Purgat egregie tum per vomitum, tum per alvum. Confert febribus omnibus: podagricis, arthriticis: tussi, catarrho: morbo Gallico, aliisq; quamplurimis affectibus.

Electuarium Albarif.

℞. Myrobal. citrinorum, Chebulorum, Indorum ana part æquales.

Tere, & cribra: oleum amygdal. dulc. superfunde, quantū sufficit, in sola triduo: frica sæpè manibus: oleum novum suffice, quantum absumitur. Iterum eadem triduo convenienter tere in aqua fontana, in qua sacchari partem decimam

A dissolveris, affusa identidem pauca aqua. Hoc fac, donec myrobalanorum sapor ingratus auferatur, pôst sicca in umbra.

℞. Hujus massæ ℥ xv.
Turpeti ℥ vj.
Anisi, Masticis ana ℥ ij.
Spicæ nardi, sem. Apii ana ℥ j ß.
Violarum sicc. ℥ vij.
Sacchari albi, Sacchari candefacti ana ℥ x.

Excipe melle despumato. Dosis ℥ iij. cum aqua

B calida. Purgat ventriculum, hepar, & corpus reliquum: usu corpus vividum, & juvenile reddit, & servat. *Mesues.*

Electuarium Albarif, aliud.

℞. Myrobal. chebulorum,
Citrinorum, Nigrorum ana part. ij.
Emblicorum, Belliricorum ana part. j ß.

Tere, cribra, ut supra. De hac massa

℞. ℥ xiv. Turpeti ℥ vij.
Zingiberis, Cardamomi, Masticis,
C Cinnamomi, Ligni Aloes, Caryophyllorum,
Piperis, Cubebarum, Galangæ,
Macis, sem. Apii ana ℥ j ß.
Spicæ Nardi ℈ ij.
Pinearū, Sacchari albi, Sacchari cādi ana ℥ xij.

Excipe melle despumato. Earundem virium est: præterea ventriculum roborat, &c. partes nutritorias frigidas, appetentiam excitat, coctionem juvat, propter hæc colorem corporis, & odorem commendat: juventutem tuetur, canos remora-

D tur, & spiritibus tenuatis, & purgatis visum & reliquum sensum omnem, & cogitationem exacuit, Venerem excitat. *Mesues.*

Electuarium Alsebram, id est, esulæ.

℞. Esulæ bonæ, Myrobal. citrinorum ana ℥ ij. Trita & creta mergantur succo Fœniculi, & insolentur dies quinque, affundendo sæpè succum novum. Siccatum repone vase vitreo. Datur à ℥ j. ad ℥ ij. cum saccharo, & aqua calida. Pituitam &

E melancholiam purgat, & aquas. *Mesues.*

Diaphysalidon.

℞. Succi lupuli salictarii, Intybi,
Apii purgat. ana ℔ iv.
Myrobal. citrinorum, Chebulorum ana ℥ xij.
Emblicorum ℥ l.
Indorum, Beliricorum ana ℥ j.
Agarici, Ireos ana ℥ x.
Absinthii, Cassuthæ,
Radicum Apii, Fœniculi, Anisi ana ℥ ß.
F Uvarum passarum ℥ lxxx.

Coquantur igne lento ad consumptionem dimidii succorum, frica probè manibus, cola. Uni hujus parti adde

Tamarind Cheyron, Cassiæ fistulæ ana ℥ iix.
Mannæ ℥ iij.

Cola & munda. Alteri succorum parti adde
Penidiorum hordeatorum ℔ iv.

Misce omnia simul: bis ferveficant: tunc adde
Olei sesamini recent. ℥ xv.

Percoque ad mellis crassitudinem: ab igne depositus, adde

Trochiscorum Diarrhod. De Eupatorio,
De Absinthio, De rhabarbaro ana ℥ j ß.
Ireos ℥ j.
Agarici, Fol. Thymelææ præparat. ana aur ïx.
Scammonii, Succi Eupatorii, Absinthii,
Croci, Laccæ lotæ, Myrobal. citrinorum,
Chebulorum ana aur. iv.
Belliricorum, Emblicorũ, Indorum añ aur. iij.
Turpeti ℥ vj.
Olei Thymelææ ℥ iij.

Omnia priùs involura prædictis misceantur. Datur à ʒ iij. ad ℥ ß. cum aqua cichorii. Efficacissimum ad hydropem, & cachexiam, & affectus epatis, lienis, juncturarum. *Mesues.*

Electuarium de Eupatorio.

℞. Succi Eupatorii, Rhabarbari ana ℥ ß.
Croci ʒ ij.
Laccæ, sem. Cuscutæ, Schœnanthi,
Sem. Citrulli, sem. Cucumeris,
Sem. Portulacæ, succi Absinthii ana ʒ iij.
Diagridii ʒ ij ß.

Tere curiosè. Datur aur. j cum lactis sero. Confert ictero, & hydropi incipienti. *Mesues.*

Antidotum hamagogum.

℞. Asari, Acori, Amomi, sem. Atriplicis,
Marathri ana ʒ j. G. vj.
Anisi ℈ ij. Aristol. longæ, Atthemisiæ,
Cassiæ fist. ana ℈ ij. G. xiv.
Centaureæ minoris ℈ j. G. vij.
Cenraureæ majoris, Dauci Cretici ana ℈ ij.
Hellebori nigri ℈ j.
Fol. Lauri ℈ j ß. G. iij.
Glycyrrhizæ ʒ j. ℈ j.
Lupini ʒ ij. Melanthii ℈ ij.
Myrrhæ ℈ j. G. xiv.
Orobi ℈ j. Styp:eriæ ℈ ij.
Macedonici,
Pyrethri ana ℈ ij. G xiv.
Piperis ʒ j ℈ ij. G. vij.
Sem. Rutæ,
Spicæ,
Pulegii ana ℈ ij. G. xiv.
Pæoniæ ℈ j. G. vj.
Cyperi ℈ j. Sinoni ℈ ij.
Schœnanthi ℈ j. G. xiij.
Caryophyllorum ℈ ij.
Rad. Capparis, Cymini ana ʒ j.
Apii, Sabinæ ana ℈ ij. G. xiij.
Xylobalsami ℈ j. G. xiv.
Mellis q. s. est.

Datur in modum avellanæ majoris cum aqua post balneum, si cum febre est. si verò sine febre, cum vino, aut mulso. Ad multas mulierum passiones valet: menstrua educit, & fœtum in utero occidit, & postea extrahit, & post partum, quæ non sunt purgata, purgat, & ad salutem perducit, petram in vesica rumpit & purgat: urinam movet, stranguriam sanat, hepatis emphraxim curat, sclirosim in splene sanat & ad omnia interiora magnum bonum facit: & ad stomachi indigestionem: & eos sanat, qui colicam patiun-

A tur: nephriticis prodest, viam totius corporis aperit, & fœtum mortuum, & secundinam educit, & vesicam purgat, stomachum calidum facit, ventositatem consumit, vomitum compescit. Cavendum tamen ab ejus usu in fluxu hæmorrhoidum, aut ventris. *Nicolaus.*

Vomitorium Andreæ.

℞. Cort. rad. Thapsiæ ℥ vj.
Carthami excorticati ℥ iij.
Canellæ, Gummi Arabici ana ℥ j.
B Succi cucumeris asinini ʒ ij.
Mellis asari, quantũ sufficit, ad incorporandũ.

Conficitur sic: Recipe duas partes mellis, & unam succi asari & fac bullire simul, donec possit benè despumari: quo despumato, & colato, incorpora pulverem specierum, deniq; reservetur in optimo vase ad usum per annum. Est vomitorium leve, suave, quod purgat omnes humores sine labore, principaliter datum cum calida per superiorem regionem, & cũ frigida per inferio-
C rem. Dosis ejus est quasi ℥ ß. *Arnold. Villanov.*

Vomitivum Nicolai.

℞. Thapsiæ Panormitanæ, vel Aragonensis in mense Maji, sive Julii collectæ ℥ iij.
Cort rad. Raphani ℥ j ß.
Croci Aphricani sive medullæ carthami ℥ j ß.
Nucis vomicæ ℥ ß.
Asari ℥ j.
Mellis Asari q. s. est.

D In duabus libris mellis despumati adde ℥ iv. succi asari, & bulliat ad succi consumtionem. Et si succum habere non volueris, pone thapsiæ, asari ana ℥ ij ß. & dimidiam catapuciarum, & totum depone in aqua marina, & bulliat usque ad medietatem, & aqua ponatur in ℔ ij. mellis despumati, & coque usque ad aquæ consumptionem, & cum tali melle confice. Datur manè in modum castaneæ cum tepida, vel oxysacchara, duris hominibus cum tota substantia: debilibus
E colatura tantùm. Frigidos & calidos purgat humores, cholerã rubeam, & phlegma: datur quotidianæ veræ, & tertianæ nothæ: delicatis datur etiam cum syrupo acetoso: sedat veram tertianam, debilitatem & nauseam à superfluis, & acutis humoribus factam aufert.

Vomitivum Patriarc...

℞. Thapsiæ ℔ j.
Croci Aphricani sive sem. Carthami ℥ iv.
Cinnamomi, Asari,
F Catapuciæ ana ℥ ij. Mellis q. s. est.

Detur cum tepida ante accessionem. *Nicolaus.*

Aliud Patriarchæ.

℞. Thapsiæ ℔ iij. Asari ℔ ij.
Castaneolæ vomicæ ℔ j.
Canellæ ℥ iix. Sem. Atriplicis ℔ j.
Granorum Catapuciæ excort. ℥ iij.
Gummi Arabici ℥ iv.
Mellis quantum sufficit.

Dosis ejus est usque ad ʒ ij. Servatur per annum. *Arnoldus Villanovanus.*

Vomi-

Vomitivum aliud.

℞.Thapsiæ ʒ iv. Asari baccari,
Cinnamomi,
Croci hortulani ana ℥ j.
Sem. Atriplicis ℥ ß.
Mellis quantum sufficit.

Detur in modum castaneæ cum calida. Valet tertianatiis, & quartanariis, sed maxime competit quotidianariis. *Nicolaus.*

Vomitorium Scarpellæ.

℞.Cort.rad.Thapsiæ ℔ j.
Sem.Carthami excort.℥ iv.
Avellanarum, Asari ana ℥ ij.
Gran.Catapuciæ excort.℥ j.
Mellis quantum sufficit.

Conficitur sic: Tolle ℔ ß. cort. thapsiæ & ℥ ij. tere aliquantulum, & coque cum aqua marina usq; ad consumptionem medietatis aquæ: deinde commisce aquam colatam cum duabus partibus mellis cocti, & despumati, & coque iterum usq; ad consumptionem aquæ: quo facto cataputiam cum aliquantulo melle adjice: deinde adde pulverem specierum, & commisce totum diligenter, & reconde, & si vis, adde gummi Arabici: & utere sic ad omnes quotidianarios, & tertianarios, ad superius cum calida, & ad inferius cum frigida. Dosis ejus ad ℥ iij. Probatissimum febribus interpolatis post septem accessiones. *Arnold. Villanovanus.*

Electuarium ex Elleboro vomitorium.

℞.Ellebori albi sicci & incisi ℔ j.
Aquæ ℔ xij, vel xiij.

Fiat infusio per tres dies naturales: hinc fiat decoctio ad medietatis exhalationem: factaq; diligenti expressione, abjiciatur elleborum: adde Mellis libras tres: repetatur coctio tamdiu dum mellis ideam & consistentiam induat: hoc electuarium in vitreo vase exceptum, usui reponatur. Dosis est ab ℥ j ß. ad ℥ ij. in renuioribus à ℥ j. ad ℥ ß exhibetur ex mulsa, vel aqua saccharata: & omnium optimè cum decocto anisi. Si quis boli consistentiam malit, coquatur prunis ardentib. in bolum. Quòd si decipiendi sint ægri, placentulis aut pastillis illud includemus. *Heurn.*

Vomitorium ex Vitriolo.

Vitriolum Romanum exiccatum vel Chalcanthum dissolve in aqua, depuretur per residẽtiam depuratam, evapora: quod in fundo erit propinabis ad grana duo, cum conservæ rosatæ, rorismarini, vel buglossi drachma. Hoc vomitorium validè movet: & à vomitu æger aqua carnis nutriendus. *Heurnius.*

DE ELECTUARIIS minùs usualibus: ac primùm de electuariis calefacientibus caput.

Electuarium ad morbos capitis frigidos.

℞.Conservæ Capillorum Veneris ℥ j.

A Conservæ Anthos, Zingiber. conditi ana ʒ iij.
Cineris hirundinis ℥ ß.
Coralli rubri usti ʒ j.
Piperis tenuiss. pulverizati ʒ j ß.

Cum syrupo de stœchade fiat electuariũ. *Rondel.*

Aliud.

℞.Summitatum Rorismarini,
Cinnamomi, Macis, Nucis moschatæ,
Caryophyllorum ana ℥ ß.
Hirundinum, Castorii, Priapi tauri ana ℥ j.

B Simul colligata, in olla perforata imposita in furno urantur, donec in cineres redigantur: qui postea lavãtur, si timeatur odor ustionis. Et ex cinerib. istis cũ pauco sacchato & syrupo de stœchade fiat electuarium. Valet ad paralysim, convulsionem, plenitudinem, & oculorum rheumatismos, & aliarum partium, ad articulorum dolores à morbo Gallico, & alios affectus, in quib. multùm exiccandum est. *Rondeletius.*

Electuarium opticum.

C ℞.Spec. Pliris arcotici, sem. Fœniculi ana ʒ j.
Macis, Cubebarum, Cinnamomi,
Piperis longi, Caryophyllorum ana ℈ ß.
Euphragiæ ℥ ß.
Succi Salviæ, succi Rutæ,
* Succi Chelidonii ana ʒ j ß.
Sacchari clarificati ℥ j.
Mellis rosati ℥ v.

Coquantur succi cum melle ad spissitudinem, deinde species tritæ addantur. * Valet in visus

D imbecillitate undecunq, proveniente, & suffusionibus. *Antidotarium Occo.*

Electuarium ad memoriam.

℞ Majoranæ, Melissæ, Beton. Salviæ ana ʒ iij.
Balsamitæ, Squinanthi, Marathri ana ʒ j.
Baccarum Lauri, semin. Pæoniæ,
Anisi, Anthos ana ʒ iij.
Semin. ocymi, semin. Sinapis, Sileris montani ana ʒ j. Cyperi ʒ iij.

E Tormentillæ, Cubebarum, Nucis moschatæ,
Cinnamomi, Piperis longi, Caryophyllorum,
Zedoariæ, Cardamomi, Zingiberis ana ℈ ij.
Coriandri præparati in aceto passulato ℥ ß.
Glycyrrhizæ rasæ, Myrobal. Chebulorum,
Citrinorum, Indorum, Bellιricorum ana ʒ ij.
Polypodii, Masticis, Been albi & rubri, Coralli
Moschi ℈ j. (ana ʒ j.
Sacchari ℥ ij.

Fiat pulvis. De hoc pulvere ℞. ℥ j.

F Conservæ anthos, Citri ana ℥ j.
Carnium citoniorum, Uvarum pass. ana ℥ ij.

Cum aqua melissæ & majoranæ fiat electuariũ ad lentum ignem. Confortat memoriam, cerebrum, & omnes virtutes corporis. *Arnol. Villan.*

Aliud ad idem.

℞.Myrobal. omnium, Piperis longi ana ʒ ij.
Costi, Anacardi, Baccarum Lauri,
Butyri vaccini, Sacchari ana ʒ vj.
Cyperi ʒ ij.

Teratur anacardi per se, postea alia: & conficiantur

tur cum butyro & melle in æquali quantitate priùs bullitorum. Dentur ℥ ij cum aqua decoct. apii, fœniculi, & melissæ. *Idem.*

DE ELECTUARIIS calfacientibus cor.

Electuarium cor frigidum alterans & corroborans.

℞. Zedoariæ, Carabe, Coralli rubri, Macis,
Cinnamomi, Cardamomi, Caryophyllorum,
Radicum Acori ana ʒ j.
Margaritarum. Stœchados ana P. j.
Tormentillæ, sem Basilici, Spodii,
Piperis longi ana ℈ j.
Moschi parum, Sacchari quantum sufficit.
Fiat electuarium. *Heurnius.*

Electuarium pro corde & palpitatione.

℞. Confectionis Alchermes ℥ ß.
Conservæ rad. Buglossæ ℥ j.
Conservæ flor. Anthos ℥ ß.
Spec. Diamarg. frigidi ʒ j.
Cum syrupo de pomis redolētibus fiat electuarium: quo sumpto, superbibant parum vini, diluti aqua borraginis vel buglossæ. *Rondeletius.*

Electuarium pro palpitatione à flatibus.

℞. Spec. Aromat. ros ʒ j.
Spec. Diarrhod. Abb. Conf. Alchermes añ ʒ j.
Corticis citri sacchato conditi ℥ j.
Conservæ Buglosſ. conservę Anthos ana ʒ iij.
Cum syrupo conservationis Citri fiat electuarium. Capiat ante & post pastum superbibendo parum vini, cum aqua menthæ & absinthii diluti. *Rondeletius.*

Electuarium pro palpitatione ab aqua.

℞. Electuarii prædicti ℥ ij.
Coralli rubri usti & loti, aquæ Melissæ añ ʒ ij.
Rasuræ Eboris ʒ j.
Pulv. Margaritarum ʒ ß.
Cum syrupo conservationis cort. Citri fiat electuarium. Capiat serò & manè. *Rondelet.*

Electuarium Cordis.

℞. Corall. rub. Macis, Ossis de corde Cervi,
Ambræ, Margaritarum, Crystalli,
Auri cocti, Argenti meri, Ossis eboris,
Saphyri, Rubini, Hyacinthi ana ʒ v.
Balsami ʒ ij. Moschi ʒ ß.
Anthos, Spodii, Santalorum,
Caryophyllorum, Galangæ, Calami aromat.
Cubebarum, Spicæ Indicę, Cort. phisticorum,
Sem. basiliconis, Cardamomi, Piperis longi,
Baccarum Lauri, Pyrethri ana ℥ iij.
Styracis calamitæ, Magnetis,
Myrrhæ, Opii Thebaici ana ʒ j.
Sem. Pæoniæ in novilunio collectæ
Flor. Lilifagi, Majoranæ, Balsamitæ,
Ameos, Aristolochię, Anthos ana ʒ iij.
Croci Orient. ʒ ß.
Ligni Aloës, sem. Papaveris albi ana ʒ ij.
Sacchari, quod sufficit.

A Fiat electuarium. Dosis à ʒ ij. usq; ad iij cum vino calido. * Conservat totam naturam, & eam reddit hilarem, aufert lassitudinem membrorum principalium, subvenit tristibus, & melancholicis, juvat paralyticos. *Petrus Aponensis.*

Electuarium confortans mineram omnium virtutum.

℞. Roris Majalis collecti de mundiss. herbis destillati ℔ ij.
B Sacchari ℥ iix.
Coquantur lento igne usque ad cōsumptionem roris: postea adde Aquæ stillatitiæ florum vel cort. citri, aquæ Melissę ana ℥ j incorpora ad Solem fortissimè, benè agitando cum spatula & sic permitte stare in vase panno subtili cooperto, per dies tres, donec inspissetur: postea
℞. Aquæ stillatitiæ sanguinis humani ℥ ij.
Sanguinis draconis ℥ ß.
C Distempera, & misce totum cum jam supradicto sacchato, & fortiter incorporetur ad Solem: deinde
℞. Croci Orientalis ℈ iv.
Balsami electissimi ℈ j.
Moschi ℈ ß. Ros. siccarum ℥ ß.
Ligni Aloës ℥ j. Auri foliati ℈ j.
Coralli rubri ℈ ß.
Margaritarum Orient. ʒ ß.
Incorpora fortiter, & sic permitte vas coopertū, D donec exiccetur, & servetur. Cor lætificat, calorem naturalem, & spiritus, & principalia membra adjuvat: confortat humidum radicale: ab ægritudinibus pestilentibus, & ab omnibus venenis conservat: juventutem prolongat, & senectutem retardat: hominem in suo vigore tenet, & conservat. *Arnoldus Villanovanus.*

Electuarium.

℞. Conservæ rosarum ℥ iv.
Conservæ buglossæ ℥ ij.
Cort. mali citri conditi ℥ j.
E Chebulorum conditorum ℥ ij.
Cinnamomi electi ʒ j.
Santali rubri, Coralli rubri,
Serici coccinei crudi, concisi,
Croci, Margaritarum ana ʒ ß.
Fol. Auri, Fol. argenti ana ℈ ß
Moschi, Ambræ ana G ij.
Funde omnia simul succo citri, vel limonis saccharo cocti. * Spiritus fovet, nutrit, roborat, ingenium acuit atq; illustrat. *Marsilius Ficinus.*

Aliud.

F ℞. Amygdal dulcium ℥ iv.
Pineorum mundat. sem. Cucumeris ana ℥ ij.
Sacchari candidi ℥ iv.
Sacchari albissimi ℔ j ß.
Funde cuncta hæc aqua ros. atq; limonis, & citri, in quam extinctum fuerit ignitum aurum, & argentum, simul coque suaviter, demum adde
Cinnamomi, Been rubri, Coralli rubri ana ʒ j.
Margarit. alb. Croci, Serici crudi, triti ana ʒ ß.
Fol. Argenti, fol. Auri ana G. xij.

Hyacinthi,

Hyacinthi, smaragdi,
Zaphyri, Carbunculi ana ℈ j.
Moschi, Ambræ ana G. ij.
Fiat electuarium. *Idem.*

DE ELECTUARIIS excalfacientibus pulmonem.

Electuarium pectorale.

℞. Succi Glycyrrhizæ ℥ ß.
Hyssopi, Capillorum Veneris, Ireos,
Sem. Urticæ, Aristolochiæ rot. ana ℥ j ß.
Piperis nigri, sem. Nasturtii,
Rad. Enulæ ana ʒ ß.
Avellanarum,
Amygdal. dulc. ana ℥ ß.
Pinearum ℥ j.
Mellis ℥ xiv.
Fiat electuarium. Hoc ego usus sum in asthmate, & præ cæteris miram ejus efficaciam expertus sum *Adolphus Occo.*

Electuarium ad tussim mirabile.

℞. Enulæ campanæ,
Rad. Althææ ana ℥ iix.
Cotoneorum ℥ xvj.
Mellis albi ℔ iij.
Contusa misceantur cum melle, & coquantur: in fine decoctionis auferatur ab igne, addanturq. pro qualibet libra
Croci ℈ j.
Cinnamomi ʒ j.
Sulphuris triti ℥ iv.
Glycyrrhizæ ℈ j.
Moschi ℈ ß.
Misce & serva ad usum. Usus eius est manè stomacho vacuo & vesperi. *Fioravantus.*

DE ELECTUARIIS calfacientibus ventriculum.

Electuarium pro refrigerato ventriculo.

℞. Spec. Aromat. rosf. ʒ j.
Spec. Diagalangæ,
Spec. Diarrhod. Abb. vel
Rosatæ novellæ ana ʒ iij.
Sacchari parum.
Cum syrupo cõservat. cortic. Citri fiat electuarium. Sumatur ad quantitatem avellanæ, superbibendo parum vini diluti aqua Absinthii, vel Menthæ *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Zingiberis conditi cum saccharo ℥ j.
Spec. Aromat. ros. ʒ ij.
Spec. Diarrhod. Abb. ʒ iij.
Cum syrupo de Mentha fiat electuariũ. Capiatur ut antea dictum est. *Rondeletius.*

A *Electuarium ad ventriculi corroborationem.*

℞. Cort. Citri cum saccharo conditi, loti in vino ℥ ij.
Spec. Aromat. ros. ʒ j.
Anisi ʒ iij.
Fœniculi ʒ ij.
Sem. Rutæ, sem. Viticis ana ʒ j.
Cum syrupo de mentha fiat electuariũ. *Rondel.*

B *Aliud.*

℞. Menthæ siccæ ℥ ij.
Sem. Viticis ℥ iij.
Anisi, Fœniculi ana ʒ ij.
Sem. Rutæ ʒ j.
Cort. Citri sicci, Coralli rubri, usti & loti in aqua Rutæ ana ʒ ij.
Cum syrupo de Mentha fiat electuarium. Sumatur ad quantitatem Fabæ ante pastum.

C *Electuarium corroborans & constringens ventriculum.*

℞. Conservæ Enulæ campanæ,
Conservæ Anthos ana ʒ ij.
Pul. Iridis Venetæ ʒ iij.
Sem. Viticis, Rutæ ana ʒ ij.
Rad. Bistortæ, sem. Uvarum ana ʒ j.
Rad. Cyperi ʒ ß.
Cum syrupo de Mentha fiat electuariũ. *Rondel.*

Electuarium confortans stomachum & digestivum.

D ℞. Rosarum rubr. Nucis moschatæ,
Glycyrrhizæ rasæ, sem. Cucumeris ana ʒ j ß.
Flor. Violarum, Caryophyllorum,
Spodii, Amyli,
Sem. Melissæ ana ʒ j.
Spicæ nardi, santali albi & rubri,
Tragacanthi, sem. Citrulli ana ʒ ij ß. G. iv.
Margaritarum, Ambræ,
E Limaturæ Auri, Argenti ana ʒ j.
Sacchari ℔ iij.
Fiat electuarium. Dosis est à ʒ ij. usque ad ℥ ß. manè cum vino remollitionis Galangæ & Zingiberis. *Arnoldus Villanovanus.*

Aliud.

℞. Rad. Gentianæ,
Rad. Aristolochiæ rotundæ,
Myrrhæ, baccarum Lauri,
Carui, Fœniculi ana ʒ iij.
F Caryophyllorum, Galangæ,
Zingiberis ana ʒ j ß.
Mellis quantum sufficit.
Fiat electuariũ. * Valet contra omnes morbos à frigiditate, ventositate, & materia grossa, expertum stomacho, intestinis, colica, capite. Valet etiam contra vermes & venenum.

Aliud.

℞. Cotoneorum incisorum, Mellis albi ana part. j.
Aquæ Rosarum part. dimidiam.
Coquantur simul usque ad consumptionem a-

quæ per ſetaceum pellantur omnia: & pro qualibet libra adde
Mellis ℥ vj.
Denuò coquantur: in fine adde
Zingiberis albi ℈ j.
Cinnamomi ʒ j.
Caryophyllorum, Nucis moſchatæ,
Ligni aloes, Calami aromatici,
Piperis nigri ana ℈ ij.
Croci ʒ j. Moſchi G.v.
Quintæ eſſentiæ noſtræ ℥ j.
Olei Tartari, olei ſulphuris,
Olei Vitrioli ana ℈ j.
Maſticis ℥ ß.
Miſce, & fiat electuarium, & ſervetur in vaſe vitreo optimè clauſo. Ventriculum confortat: virtutem debilem reſtaurat: appetitum excitat: urinam provocat. *Fioravanteus.*

DE ELECTUARIIS calfacientibus hepar.

Electuarium ad icterum.

℞. Conſervæ capill. Veneris,
Conſervæ rad. Apii ana ℥ j ß.
Conſer. flor. Cichorii, vel
Conſer. flor. Calendulæ ℥ j.
Spec. Triaſantali ʒ ij.
Spec. Diarrhod. Abb. ʒ j.
Quatuor ſem. frig majorum minutim inciſorum ana ʒ ij.
Cum ſyrupo Endiviæ fiat electuarium. Capiat ut ſuprà, ſuperbibendo aquæ Graminis, vel Cichorii ℥ j. *Rondeletius.*

Electuarium ad aquam inter cutem.

℞. Conſer. flor. Cichorii,
Conſer. capill. Veneris ana ℥ j.
Spec. Diarrhod. Abb.
Aromat. Roſ. ana ʒ j.
Spec. Triaſantali ℥ ij.
Hepatis Lupi ʒ j.
Cineris inteſtinorum Lupi ʒ ij.
Cum ſyrupo ex Eupatorio fiat electuarium. Capiat ad quantitatem avellanæ, & ſuperbibantur aquæ Abſinthii ʒ ij. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Conſer. Anthos,
Conſer. rad. Apii,
Spec. Aromat. Roſ. ana ℥ j.
Spec. Diarrhod. Abb. ʒ j.
Trochiſcorum de Eupatorio ʒ ß.
Cum ſyrupo de Byzantiis, vel de Mentha, vel de Eupatorio fiat electuarium. De hoc capiat, ſuperbibendo vinum dilutum cum aqua Abſinthii *Rondeletius.*

DE ELECTUARIIS calfacientibus ſplenem.

Electuarium pro ſplene.

℞. Conſer. rad. Apii ℥ j.

A Conſer. Ceterach,
Conſer. capill. Veneris ana ℥ ß.
Spec. Diarrhod. Abb.
Trochiſc. de Cappar. ana ʒ j.
Cum ſyrupo acetoſo fiat electuarium, de quo capiat, ſuperbibendo aquæ Fœniculi, vel Ecitatæ, vel Aſparagi ℥ j. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Conſervæ Ceterach ℥ ij.
B Trochiſc. de Cappar. ʒ j.
Spec. Diarrhod. Abb.
Spec. Diagalangæ ana ʒ j ß.
Limaturæ Chalybis, maceratæ in aceto, & tenuiſſimè tritæ ʒ iij.
Sem. Portulacæ ʒ j.
Cum ſyrupo acetoſo ſimp. fiat electuarium. Sumatur quotidie ad quantitatem avellanæ, ſuperbibendo parum aquæ Portulacæ, Tamariſci, vel ſyrupi acetoſi ſimplicis. *Idem.*

C DE ELECTUARIIS alterantibus cor calidum.

Electuarium cor calidum alterans & refrigerans.

℞. Pulveris elect. Diamarg frig. ʒ j ß.
Margaritarum electarum candidarũ pulveritatarum in mortario marmoreo, ne candorem deponant, cum piſtillo ferreo ℈ j.
D Camphoræ G. ij. vel
Trochiſcorum de Caphura ℈ j.
Rad. Dictamni, Tormentillæ,
Cort. Citri ana ℈ j.
Conſer. Buglosſæ, Nenupharis,
Roſarum unius aut omnium ad copiam binarum aut ternarum drachmarum,
Sacchari albi diſſoluti in aqua Roſarum vel Borraginis, quod ſatis fuerit, ut inde fiat
E electuarium in Tabulis. vel additis Serapii, fiat electuarium liquidum. *Heurnius.*

Aliud.

℞. Diarrhodonis Abbatis ſine moſcho ʒ iij.
Spec trium ſantalorum ʒ j ß.
Conſer. Roſatæ,
Syrupi Violati ana ℥ j ß.
Fiat electuarium molle. *Idem.*

F *Elegans remedium in ſpirituum evanida vi.*

℞. Succorum denſatorum Acetoſæ,
Endiviæ,
Rad. Quinquefolii ana ℥ j.
Limaturæ Auri ℈ ij.
Caphuræ ʒ j.
Serici crudi ʒ ij.
Sem. Citri ℥ ß.
Conſer. fol. Endiviæ, Acetoſæ ana ℥ ſ.
Cum ſyrupo de acredine Citriorũ fiat electuarium. Datur à ſemidrachma ad ſemunciã. *Idem.*

DE ELE-

DE ELECTUARIIS refrigerantibus ventriculum.

Electuarium ad ventriculum refrigerandum.

℞. Conser. Rosarum,
Conser. Nenupharis ana ℥ ß.
Spec. Diamarg. frig.
Spec. Triasantali ana ʒ ij.
Spec. Diarrhod. Abb. ʒ ß.
Coralli rubri ʒ j ß.
Cum syrupo violato fiat electuarium. *Rondelet.*

Electuarium contra stomachi ardorem.

℞. Conservæ Rosarum veteris ℥ ij.
Lapidum Cancrorum tritorum ℥ j.
Boli Armeni parum. Misce simul.

Electuarium ad humectationem ventriculi, totiusq; corporis.

℞. Conser. rad. Buglossæ, conser Borraginis,
Conser. Violarum, conser. Satyrionis ana ℥ j.
Pincarum infus. in lacte,
Quatuor sem frig. major. mundatorum,
Sem. Bombacis ana ʒ ij.
Carnis test. præparatarum ℥ j.
Anisi ʒ j.
Cinnamomi ℈ j.
Cùm syrupo de Buglossa, vel Borragine fiat electuarium. *Rondeletius.*

Electuarium ad humiditatem restaurandum.

℞. Glycyrrhizæ rasæ, Rosarum rubr.
Anisi, sacchari albi ana ʒ ij. G. vj.
Gummi Arabici, Tragacanthi ana ʒ iij. ℈ ij.
Santali albi & rubri ana ℈ iv.
Sem. Papaveris albi, succi Glycyrrhizæ,
Amyli, sem. Portulacæ,
Sem. scariolæ, sem. Lactucæ ana ℥ ß.
Quatuor sem. frig. mundat.
Sem. Cydoniorum mundat ℈ ij.
Amygdalarum mundat. Pincarum,
Sebesten, Cinnamomi,
Styracis calamitæ, sem. Bombacis,
Sem. Malvæ, Violarum,
Nenupharis, Berberis ana ʒ ij.

Confice cum syrupo, quando quæritur confortatio interiorum; vel cum syrupo decoct. Gummi Arabici, Tragacanthi & Rosarum, quando quæritur humectatio spiritualiũ. Dosis ejus est à ʒ ij. usque ad ℥ ß. Servatur per annum. * Vires corporis ex longa infirmitate, & spiritus, & humiditatem restaurat. Propriè respicit peccatum secundę digestionis. Datum cũ decoctione Violarum & Santal. confortat hepar, & stomachum à siccitate læsos, & à calidirate. Datum cum decoctione Hordei & Glycyrrhizæ, confert valdè attenuatis, suppuratis & consumtis, & curat siccitatem pectoralium, & tussim. Datũ in infusione Croci restaurat vires cordis, & humiditatem. Datur cum vino lymphato, confert impedimento conceptionis ex sic itate. *Arnol Villanovanus.*

Electuarium restaurativum.

℞. Conser. Rosarum ℥ j.
Conser. Borraginis, conf. Violarum ana ℥ ß.
Rad. Cichorii condit.
Cort. Citri condit. ana ʒ iij.
Spec. Diarrhodon Abb ℈ ij.
Spec. Diambræ ʒ ß.
Spodii, vel spicæ Indicæ,
Coralli rub. præpar.
Margarit. præparat ana ℈ j.
Cum syrupo Citri conditi fiat electuarium. *Rondeletius.*

DE ELECTUARIIS refrigerantibus hepar.

Electuarium ad calefactum hepar, cum obstructione.

℞. Conser. flor. Cichorii,
Conser. capill. Veneris ana ℥ ß.
Conser. Violarum ʒ iij.
Spec. Diatragacanthi frig.
Spec. Triasantali ana ʒ ij.
Cum syrupo Endiviæ fiat electuarium. *Rondelet.*

DE ELECTUARIIS astringentibus.

Electuarium pro ventriculo laxato.

℞. Myrobal conditorum N j. vel
Carnium Citoniorum,
Carnium Citri conditi,
Zingiberis conditi ana ℥ j.
Spec. Aromat. rosati ℥ ij.
Rasuræ Eboris,
Coralli rub. usti, loti in aqua Menthæ ana ℥ ij.
Cineris intestinorum Gallinæ,
Cineris intestinorum Lupi ana ℥ iij.
Cum pauco syrupo conservæ corticum Citri fiat electuarium. *Rondeletius.*

Electuarium pro lienteria.

℞. Myrobal Emblicorum N. j. vel
Carnis Citoniorum ℥ j.
Corticum Citri conditi ℥ j.
Pulveris Diacitonites ʒ ij.
Spec. Diarrhodon Abb.
Spec Rosatæ novellæ ana ʒ j.
Coralli rubri usti ʒ j ß.
Conservę Acori colatæ, & transmissæ per cribrum ʒ vj.
Cum miva Cytoniorum fiat electuarium. Capiat ante cibum. *Idem.*

Electuarium pro dysenteria.

℞. Carnis Cytoniorum conditæ ℥ j.
Conser. Rosf. antiquæ ℥ j ß.
Coralli rubri,
Boli Armeni ana ℥ ij.
Spec. Diamarg. frig. ʒ j.

Cum miva Cytoniorum fiat electuarium. Capiat manè. *Idem.*

A

DE ELECTUARIIS urinas & menſes moventibus.

Electuarium ad urinas & menſes movendos.

℞. Conſervæ Eryngii,
Conſ. rad. Paſtinacæ agreſtis ana ℥ j.
Trochiſcorum de Myrtha ʒ iij.
Cinnamomi ʒ ij.

B

Cum ſyrupo de Arthemiſia fiat electuariũ. Sumatur manè, deinde ſuperbibendo cyathum vini Hippocratici, vel decoctionis Pulegii, aut Calaminthæ. *Idem.*

Electuarium ad menſes movendos,

℞. Succi Eryngii, ſucci Sabinæ,
Succi Pulegii, depuratorum ana ʒ iij.

C

Cinnamomi, Aſari,
Myrrhæ, Croci ana ʒ j.
Sem. Nigellæ ʒ ß.

Miſceantur, & fiat electuariũ. Ad dulcorandum adde parum ſyrupi de Arthemiſia. *Idem.*

DE ELECTUARIIS frangentibus calculum.

Electuarium ad calculum.

℞. Succi Portulacæ,
Fœniculi marini ana ℥ ß.
Sem. Palyuri ℥ j.
Aſari, Ochræ ana ʒ iij.
Cinnamomi, ſeſeli ana ʒ j.

D

Cum ſyrupo de Byzantiis, vel de quinque rad. fiat electuarium. Parantur etiam ex Lithontribone lapide Judaico, additis ſuccis vel ſyrupis convenientibus. *Idem.*

DE ELECTUARIIS Venerem ſtimulantibus.

E

Electuarium ad Venerem.

℞. Conſervæ rad Eryngii,
Zingiberis conditi ana ℥ j.
Teſticulorum gallor. decoct. in lacte ℥ ß.
Pinearum mundatarum, & in lacte maceratarum ℥ j.
Amygdalarum dulcium,
Avellanarum maceratarum in melle per diem ana ℥ ß.
Sem. Bulbi ʒ j.

F

Cum ſyrupo conſervæ cortic. Citri fiat Electuarium, de quo ſumatur ante paſtum. *Idem.*

Aliud.

℞. Conſervæ Satyrionis ʒ ij.
Cort. Citri conditi ℥ ß.
Avellanarum in melle maceratarum N. x.
Pinearum,
Piſtaciorũ, in butyro breviter frixorũ ana ℥ j.
Carnis Teſtudinis decoctę cum eruca ℥ ij.
Cinnamomi ʒ ß.

Cum ſyrupo conſervationis Eryngii fiat electuarium. Sumat ad quantitatem nucis. *Idem.*

Electuarium pro iis, quibus ſemen eſt acre.

℞ Pinearum conditarum cum ſacchara ℥ ij.
Rad. Paſtinacæ agreſtis ℥ j.
Caulium, Lactucæ,
Carnium Cucurbitæ conditæ cum ſaccharo ana ℥ j ß.
Carnis teſtudinis coctæ cum Oryza ℥ iij.

Cum ſyrupo conſervationis Satyrionis fiat electuarium. Sumat ad nucis quantitatem tribus horis ante paſtum. *Rondeletius.*

Electuarium ad Venerem, Avicenna.

℞. Caudæ Selnci ℥ j ß.
Sem. Napi, Baucia,
Alleſt, Cepæ albæ,
Urticæ, Erucæ ana ℥ j.
Melanopiperis, Leucopiperis,
Macropiperis ana ʒ v.
Cepæ muris aſſæ ℥ ß.
Pinearum ℥ ij ß.
Pyrethri ℥ ß.
Linguæ avis ʒ vj.
Cerebellorum paſſerum ℥ ß.
Teſticulorum galli ℥ j.

Tere, & confice cũ Butyro vaccino & Melle, & ſit Butyri tertia, & Mellis tertiæ duæ, & repone in vaſe. Doſis ejus eſt ʒ ß. cum vino dulci poſt cibum. Sperma auget: & convenit Regibus.

Electuarium ad libidinem augmentandam.

℞. Sem. ſeſeleos, Erucæ,
Aniſi, Lini, Piperis,
Pyrethri, ſeſami purgati,
Farinæ Cicerum ana ʒ ij.

Tere, & confice cũ oleo ſeſamino recenti: adde Penidiorum ad pondus omnium,
Mellis quantum ſufficit.
Fiat electuarium. *Idem.*

Electuarium ad coitum augmentandum.

℞. Sileris montani, Cymini,
Semen Urticæ ana ʒ x.
Zingiberis ʒ xv.
Satyrionis ʒ v.
Pinearum mundat. ʒ xx.
Aniſi ʒ vj.

Tere, & frica cum Butyro: tempera cum Melle deſpumato. Doſis ℥ ß. in introitu lecti. *Iſaac.*

Electuarium ad libidinem augendam.

℞. Uvam paſſam,
Daucum domeſticum,

Et

Et abjice interlota, tere diutissimè cortices, & adjunge
Gummi Arabici ℔ j.
Pone in frixorium stanneum, & superadde
Olei sesamini ℥ j. frica, & pone
Mellis ℔ iij.
Dimitte usque quò condensentur: admisce Vitellos ovi N.v. ab igne remove. & adde
Galangæ ʒ ij.
Sem. Urticæ, Piperis longi,
Cinnamomi, Caryophyllorum,
Sem. Rapæ, Ceparum,
Dauci ana ʒ ij.
Commisce diligenter. Si volueris tingere, adde Croci ʒ ij. postea recondе in vase vitreo, & usui reserva. *Arnoldus Villanovanus.*

Aliud Venerem excitans.

℞. Sem. Asparagi, Satyrionis ana ℥ j.
Bedeguar, Been albi & rubri,
Zingiberis ana ʒ iij.
Sem. Erucæ, sem. Dauci,
Sem. Ceparum, sem. Urticæ ana ʒ ij.
Sem. Sileris montani assi,
Umbilicorum scincorum ana ℥ ß.
Cardamomi ʒ iij.
Linguæ avis ʒ j.
Sacchari quart. j.
Tere, & per tempora dabis ℥ ß. cum lacte, vel mulsa, serò & manè. *Idem.*

Aliud ad idem pro iis qui non possunt coire ex frigiditate.

℞. Spec. Diagalangæ ʒ j.
Cinnamomi, Caryophyllorum,
Satyrionis ana ℥ j.
Pyrethri, Piperis,
Sem. Urticæ, sem. Dauci,
Sem. Lini, sem Carui,
Sem. Sileris montani ana ʒ ß.
Penidiorum ℥ ij.
Tere & tempera cum Melle, & repone. Dosis ad modum avellanæ ante prandium, & post cœnam *Arnoldus Villanovanus.*

Electuarium contra sterilitatem.

℞. Vitell ovorum N. vj.
Butyri recentis, levi Capræ ana quart. j.
Priapi Tauri, Satyrionis, Zedoariæ,
Zingiberis conditi, Menthæ,
Testiculorum gallorum, testic. Vulpium,
Testic. Mutonis, testic. Verris ana ℥ j.
Cerebellorum Passerum assatorum ℥ ij.
Medullæ nucis Indicæ, Pincarum,
Pistaciorum ana ℥ j ß.
Fisticorum, Amygdalarum dulc.
D[illegible]orum, Avellanarū coctarum ana ℥ j ß.
Sem. Malvæ, sem. Mercurialis, sem. Erucæ,
Caryophyllorum, Zingiberis,
Piperis longi, albi & nigri,
Sem. Linguæ avis,
Cinnamomi ana ℥ ij.
Ista omnia mundificentur, temperentur, & co-

A quantur in lacte ovino, vel vaccino, & pòst fortiter conterantur, & addantur
Caudarum scincorum ℥ ß.
Mellis Ro. ℔ j.
Panis sacchari ℔ vij.
Conficiatur lento igne, diù agitãdo, decoquantur ad electuarii consistentiã, quo continuè manè & serò utatur. *Arnold Villanovanus.*

DE ELECTUARIIS Venerem minuentibus.

B

Electuarium ad seminis profluvium, & Venerem minuendam.

℞. Conservæ Nymphææ ℥ ij.
Caulium Lactucæ ana ʒ j.
Coralli rubri, Crystalli ana ʒ iij.
Caphuræ ʒ ß.
Sem. Agni casti ℥ ß.

C Cum syrupo Myrtillorũ fiat electuarium. *Idem.*

DE ELECTUARIIS dolorem mitigantibus.

Electuarium ad dolorem colicum.

℞. Opii ʒ ij.
Castorii, Euphorbii, styracis,
Myrrhæ, Piperis longi nigri ana ℈ j.
Sem. Apii, sem. Petroselini,
Sem. Cumini, Cinnamomi ana ℈ ij.

D Cum melle despumato fiat electuarium. *Idem.*

Aliud.

℞. Galangæ, vel Aromat. rosati, vel
Diamoschi, vel Diamoschi ʒ ß.
Opii dissoluti in vino Malvatico, vel Aqua vitæ ℥ j.
Croci, Castorii ana ℈ j.
Cum syrupo de stœchade fiat electuarium, vel opiata, de qua sumatur ʒ j. cum vino & aqua

E Hyssopi. *Idem.*

Electuarium pro dolore nephritico.

℞. Glycyrrhizæ, Rosarum, Myrrhæ,
Styracis, Asari, spicæ Celticæ,
Schœnanthi, sem. Palyuri,
Sem Halicacabi, sem. Bismalvæ ana ʒ j.
Sem. Apii, Petroselini,
Rubiæ majoris ana ʒ ß.
Opii ʒ ij.
Croci ℈ j.

F Cum syrupo capillorum Veneris & pauca Terebinthina lota in aqua Graminis, vino albo fiat electuarium, vel opiata. Capiat à ℈ j. ad ʒ j. Post vomitum, vel detergentia medicamenta dentur. *Rondeletius.*

Electuarium ad dolorem vesicæ cum ulcere.

℞. Succi Glycyrrhizæ ʒ ß.
Myrrhæ styracis, Thuris, Masticis ana ʒ j.
Gummi Tragacanthæ,
Gummi Arabici ana ℈ ij.

Cort. Mandragoræ ʒ ij.
Sem. Papaveris, sem. Endiviæ,
Sem. Alkekengi,
Sem. Bismalvæ ana ℈ ij.
Cum syrupo Jujubarum fiat opiata. Sumatur ʒ j. longè à pastu, superbibendo decoctionis Hordei parum. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Succi Glycyrrhizæ, Styracis, Tragacanthæ,
Gummi Arabici, Amyli ana ʒ iij.
Boli Armeni ʒ ij.
Opii ℥ j ß.
Cum syrupo Jujubarum fiat opiata. Capiat, ut suprà. *Idem.*

Electuarium pro dolore in fluxu ventris.

℞. Acaciæ, Hypocistidis,
Carnis Cytoniorum,
Sumach, Gallarum ana ʒ j.
Coralli rubri usti, & loti in aqua ros. ʒ j ß.
Opii ʒ j.
Cinnamomi Crassi, Cyperi ana ʒ ß.
Cum syrupo de Rosis siccis fiat electuarium. Addi potest ʒ j ß. Boli Armeni, vel Terræ sigillatæ. *Idem.*

Electuarium ad uteri dolores.

℞. Castorei, Myrrhæ,
Croci, Styracis ana ʒ ij.
Rad. Ireos, Spicæ Nardi,
Folii, Malabathri,
Asari ana ʒ j.
Opii ʒ j ß.
Cum syrupo de Arthemisia fiat electuariũ, vel opiata. Capiat ʒ j. superbibendo parum vini albi, diluti aqua ex floribus Citri. *Idem.*

Aliud.

℞. Spec. Diamoschi,
Spec. Diambræ ana ʒ ij.
Castorii ℈ j.
Opii ʒ ß.
Cum syrupo de Arthemisia fiat opiata. Sumatur ʒ j. ut suprà. *Rondeletius.*

Aliud ad dolores cum ulcere.

℞. Bdellii, Myrrhæ ana ʒ j.
Cort. Thuris, sarcocollæ,
Masticis ana ʒ j ß.
Amyli, styracis ana ʒ ij.
Sem. Papaveris albi, sem. Endiviæ,
Sem. Plantaginis ana ʒ j ß.
Cum syrupo Jujubino fiat electuarium. Quòd si dolor non sedetur, augeatur quantitas Opii ad ʒ iij. *Idem.*

DE ELECTUARIIS purgantibus bilem.

Electuarium Diacarthami, Cholagogum.

℞. Diagridii ℥ ß.
Turpetu ℥ j.

A Sem. Carthami medullæ ℥ ß.
Cort. Citri sicci,
Carnis Cydoniorum ana ʒ j.
Cinnamomi, Zingiberis,
Diatragacanthi frig. ana ʒ ij.
Syrupi Rosl. laxat. quantum satis est.
Fiat electuarium. Maxima dosis est ℥ ß. *Fel. Plat.*

Aliud electuarium purgans.

℞. Scammoneæ præparatæ ℥ j ß.
Turpeti,
B Sacchari candi ℥ ß.
Zingiberis ʒ j.
Cinnamomi ʒ j ß.
Galangæ ʒ ß.
Pulpæ ficuum extract. cum vino opt. ℔ ß.
Syrupi Liquiritiæ ℥ iij.
Fiat electuarium. *Idem.*

Electuarium aliud Cholagogum.

℞. Diagridii ℥ ß.
Cinnamomi ʒ j.
C Santali albi, rubri ana ʒ ß.
Confer. Rosl recent ℥ v.
Rob de Ribes ℥ j.
Succi Liquiritiæ ʒ j.
Masticis ʒ ß.
Misce, & fiat electuarium. *Felix Platerus.*

Aliud.

℞. Scammoneæ præparatæ ℥ j ß.
Turpeti ℥ j.
D Zingiberis, Caryophyllorum,
Piperis, Cinnamomi,
Pulpæ Citoniorum coctæ cum Saccharo, quant. j.
Fiat electuarium. Dosis ʒ ij. *Felix Platerus.*

DE ELECTUARIIS aquam purgantibus.

Electuarium hydragogum.

E ℞. Succi Cucumeris asinini,
Succi rad. Cucumeris asinini,
Succi Laureolæ, succi Ireos purpurei,
Succi Absinthii, succi Eupatorii ana ℥ iij.
Residcat: quæ supernatat aqua, abjiciatur. Crassiori verò parti insperge
Rhabarbari, Agarici ana
Spicæ Nardi Indicæ, sem. Endiviæ,
Sem. seriolæ, sem. Portulacæ,
Masticis, Lappæ, Tragacanthæ,
Salis gemmæ ana ℥ j.
F Mellis colati ℥ ß.
In vase vitreo reposita agitentur in Sole, ut fiat veluti electuarium. Datur ʒ j. per intervalla hydropicis. *Gordonius.*

DE ELECTUARIIS purgantibus humores pituitosos & mixtos.

Electuarium fortiter pituitam purgans.

℞. Seminis Cnici ℥ iv.

Turpeti,

Turpeti gummosi,
Fol. Senæ ana ℥ j ß.
Diacrydii ʒ v.
Rhabarbari ℥ j.
Agarici trochiscati ʒ vj.
Mannæ ℥ ij ß.
Myrobalanorum Chebulorum ℥ iij.
Polypodii ℥ ij.
Zingiberis ʒ ij.

A

Crassius conterantur: & affundatur Aqua vitæ, in qua Diambræ uncia per octo dies macerata fuerit: macerentur tepidè dies quatuordecim, hinc prælo exprimantur: & ex liquore Aqua vitæ exstilletur, donec ad mellcam crassitiem subsideat. Drachma adultis: dimidia junioribus ex jure, cū syrupi rosati, vel violati laxativi semuncia diluitur, potuiq; datur *Heurnius*.

B

Electuarium solvens ventrem.

℞. Acororum ℥ j ß.
Turpeti electi ℥ ß.
Carthami, Hermodactylorum ana ʒ iij.
Stœchadis, Zingiberis,
Asari, Origani,
Anthos, Nucis moschatæ,
Caryophyllorum, Herbæ paralysis ana ʒ j.
Sem. Apii, sem. Anisi,
Sem. Ligustici ana ℈ ij.
Mellis despumat. ℔ j ß.

C

Fiat electuarium. Datur ʒ ß Quod si vehementius opies, addito Diagridii ʒ ß. *Fumanellus.*

Aliud.

℞. Cassiæ fistularis ℥ ij.
Mannæ electæ ℥ j ß.
Sacchari violacei ℥ j.
Succi Rosarum ℥ ß.

Misce. Datur per horam ante cibum ab ℥ ß. ad ℥ j. *Fumanellus.*

D

Panchymagogon Phedronu.

℞. Spec. Diambræ ʒ j ß.
Spiritus Vini circulati ℔ ij ß.

Affundatur spiritus vini speciebus, & macerētur diebus 14. cōmissutis vasis optimè oblitis, materia bis quaterve quotidie mota. Deinde spiritus à speciebus defundendus est, & sequentibus purgatoriis superfundendus:

E

℞. S ame[illegible] ℥ ß.
Rhabarbari electi,
Colocynthidis ʒ ß.
Agarici optimi ʒ iij ß.
Turpeti,
Hermodactylorum ana ℥ ij ß.
Sem Ebuli tosti ʒ ij.
Hellebori nigri ʒ ij.
Fol. Sen[illegible]

F

Hæc [illegible] quam tuta, macerataque fuerint, saccul[o] lineo injiciantur, exprimanturque, in expresso dissolve Aloës succo Citrini ʒ x. atque in balneo Mariæ evaporentur, ad Mellis usq; crassitudinem. Datur ℈ j ex vino, vel jure: vel catapotiis admixtis. His adde etiam aliquot guttas olei Chalcantiini.

Electuarium vitæ.

℞. Uvarum passarum ℔ j.
Glycyrrhizæ rasæ ℥ ß.
Aquæ fontis ℥ xv. aut q. s.

Coquantur benè, & exprimantur, quibus adde
Cort. Myrobalanorum Chebulorum,
Cort. Myrobal. Citrinorum,
Cort. Myrobal. Indorum ana ℥ j.
Cort. Myrobal. Emblicorum,
Cort. Myrobal Bellirícorum ana ʒ j.

Omnia confusa decoquantur, exprimantur, & colentur, addendo
Sacchari ℔ ß.

Coquantur ad formam syrupi: ultimò adde
Cinnamomi,
Caryophyllorum,
Galangæ, Nucis moschatæ ana ʒ j.
Sem. Anisi,
Sem. Fœniculi ana ℥ ß.

Misceantur, ut est artis. * Ventriculum roborat, superfluitates humorum ex nutrimento præterito remanentes purgat, usus ejus facit homines coloratos, & canitiem retardat. *Arnoldus Villanovanus.*

Remedium præstantissimum contra pestem.

℞. Pul. Antimonii præparati ʒ iij.
Doronici Romani,
Terræ Lemniæ,
Boli Armeni ana ℈ j.
Cort. mali Citri, Croci, Caphuræ,
Tormentillæ, santali citrini,
Cornu Monocerotis ana ℈ ß.
Eboris combusti G. xv.
Coralli rubri, Cinnamomi electi,
Spicæ Indicæ,
Margaritarum præparatarum ana G. v.
Aloës lotæ ʒ x.
Conservæ Rosarum,
Buglossæ ana ℈ iij.
Theriacæ electæ,
Mithridati optimi ana ℈ j ß.
Syrupi acetosi Citri quantum sufficit.

Fiat massa. Dosis ℈ ß. * Medetur pestilentiæ, & iis qui venenum hauserunt. *Iacob. Theod Tabernamontanus.*

Electuarium, quo milites Hispani utuntur, affecti lue Hispanica.

℞. Mellis optimi ℔ j.
Sarsæ parillæ ℥ iv.
Panis biscocti ℥ iij.
Fol. Senæ ℥ j ß.

Pulverizētur tenuissimè, & passentur per staminium, & omnia simul cōmixta coquantur levi ebullitione, & fuco remota decoctioni adde Vini caustici ℥ ij. De hoc electuario sumat patiens manè & vesperi singulis vicibus ℥ j. ad dies 14. præmittendo purgationem: & eandem die 7. & 14. renovando. *A quodam Hispano.*

De Opiatis, Sectio XXII.

Athanaſia major.

℞. Croci, Myrrhæ,
Opii, Caſtorii,
Sem. Juſquiami albi,
Coſti, Cordumemi,
Sem. Papaveris nigri,
Spicæ nardi, Eupatorii,
Hepatis Lupi,
Cornu dextri Capræ vel Cervi ana partes æquales.

Terenda terantur, & alia in vino liquefiant. Excipe omnia Melle deſpumato, & poſt ſex menſes utere eum vino dulci & grato, aut cum ſapa & ſucco Intybi & Apii. Servantur annis tribus. * Obſtructionem hepatis & lienis liberat, dolorem ſedat tum ventriculi, tum renum, hæmorrhoidum, &c. thoracem pulmonesq; expurgat, ob id aſthma & veterem tuſſim juvat, hæmorrhagiam, diarrhœam, lienteriam antiquam, dyſenteriam cohibet. *Meſues.*

Athanaſia alia.

℞. Cinnamomi, Caſſiæ ligneæ ana ʒ iij. G. vij.
Croci, ſchœnanthi, ſtyracis calamitæ,
Phu, ſeſeli, ſem. Hyoſcyami, Betonicæ,
Sem. Apii, ſem. Dauci, Aniſi,
Opii ana ʒ j ß. G iij.
Nardi Indicæ, Folii, Caſtorii,
Myrrhæ, Lapidis hæmatitis,
Carabæ, ſanguinis Draconis,
Coralli rubri, Coſti, Boli Armeni,
Mumiæ, Conſolidæ majoris,
Terræ ſigillatæ, Acori, Aſari,
Cort. rad. Mandragoræ, Polii montani,
Pulegii, Baccarum Lauri,
Meu, Piperis albi longi,
Sem. Petroſelini ana ʒ ß.
Mellis quantum ſufficit.

Confice, ut artis eſt, & ſerva in vaſe fictili vitreato ad annos tres. * Dyſenteria laborantibus & cœliacis confert, atq; ad fluxum muliebrem utilis eſt. Facit ad profluvium ſanguinis narium, & eos qui cibum non retinent in ventriculo. Sanguinis præterea a quacunq; cauſa natis rejectionibus auxiliatur. *Nicolaus.*

Philonii Tharcenſis antidotus ſimilis ei, quem Meſues deſcribit.

℞. Croci ʒ v.
Pyrethri Euphorbii,
Nardi Indicæ ana ʒ j.
Piperis albi, ſem Hyoſcyami ana ʒ xx.
Opii ʒ x.
Mellis quantum ſuffi it.

Co fi e ſecundum artem. * Expertiſſima ad ſedandos vehementes & lethales ... dolores, ventriculi, coli, hypochondriorum, hepatis, lienis, renum, ... excitatos a crudis humoribus, aut flatu craſſo, aut amborũ cauſa intem-

A perie frigida: valet etiam ad ſuffocationis periculum, ſingultum vehementem, & urinæ difficultatem. *Galenus.*

Philonium Hamech.

℞. Melanthii, Caſtorei, Piperis,
Ameos, Baccarum Lauri, Cymini,
Fol. Rutæ, Calaminthes, Opii,
B Hyoſcyami, Cort. rad. Mandragoræ ana partes æquales.

Excipe Melle. Datur à ʒ ij. ad aur. ij. Ad eadem valet, ut præcedens.

Philonium majus, ſive Romanum.

℞. Piperis albi,
Sem. Hyoſcyami albi ana ʒ v.
Opii ʒ ij ß.
Caſſiæ veræ ʒ j ß.
C Sem. Apii ʒ j.
Sem. Petroſelini, ſem. Fœniculi,
Sem. Dauci ana ℈ ij. G. v.
Croci ʒ ß.
Nardi Indicæ, Pyrethri, Zedoariæ ana G xv.
Cinnamomi ʒ j ß.
Euphorbii, Coſti ana ʒ j.
Mellis deſpumati quantum ſufficit.

Confice ut artis eſt. * Idem quod præcedens poteſt. *Nicolaus.*

D Philonium Perſicum.

℞. Piperis albi, Hyoſcyami ana ʒ xx.
Opii, Terræ Lemniæ ana ʒ x.
Lapidis Hæmatitis, Croci ana ʒ v.
Caſtorii, Nardi Indicæ,
Euphorbii, Pyrethri,
Margaritarum, Carabæ,
Doronici, Zedoariæ,
Trochiſc. Ramich ana ʒ j.
E Caphuræ ℈ j.
Mellis quantum ſufficit.

Confice. * Ad ſanguinem undecunque manantem confert: quapropter menſes immodice erumpentes, hæmorrhoidas, & cruentas excretiones per inferna, itemque ſanguinis ſputum compeſcit, ac fœtum in u... ...et. *Meſues.*

Paulina.

℞. Cinnamomi, Coſti, Galbani, Caſtorii,
Opii, Piperis longi, nigri,
F Styracis ana ʒ j.
Mellis quantum ſufficit.

Tunduntur quæ tundenda ſunt, & cribrantur per anguſtiſſimum cribrum, ... Melle diſſolvitur, & factum electuarium ... forma reponitur in pyxidem ... team. * Facit hæmoptoicis, ... ſiccis, peripneumonicis. ad ... hominis ſubverſionem, bilem vo... nenet, cœliacos, d... enteriacos, ad ... ctiones circa veſicam, ſuffocationes uteri, febres per circuitum repetentes, hora una ante exacerbationem

nem exhibita: facit in malum habitum delapsis, A
cibum non sentientibus, ac pharmaca lethalia & plagas venenum iaculantium bestiarum. *Galen.*

Trypheramagna.

℞. Opii ℥ ij.
Cinnamomi, Caryophyllorum,
Galangæ, Nardi Indicæ,
Zedoariæ, Zingiberis,
Costi, Styracis Calamitæ,
Calami aromatici, Calaminthæ, B
Rad. Iridis, Peucedani, Acori,
Cort. Mandragoræ, Nardi Celticæ,
Rosarum rubrarum, Piperis,
Anisi, Apii,
Petroselini, Fœniculi,
Dauci, Hyoscyami, Cymini,
Sem. Ocymi ana ℥ j.
Mellis despumati q. s.

Confice ut artis est, & serva ad annos tres. * Auxiliatur dolori stomachi ex frigiditate: sumpta C namque statim sudorem provocat, phreniticis, mulieribus ex uteri dolore insomnibus, rheumaticis, peripneumonicis, & qui excrementa cum sanguine excernunt, utilissima est. *Nicolaus.*

Requies.

℞. Rosarum rubr.
Violarum ana ℥ iij.
Opii, sem. Hyoscyami,
Sem. Papaveris albi, nigri,
Cort. Mandragoræ, D
Sem. Scariolæ,
Sem. Lactucæ, sem. Portulacæ,
Sem. Psyllii, Nucis moschatæ,
Cinnamomi, Zingiberis,
Sacchari ana ℥ j ß.
Santali albi, rubri, citrini,
Spodii, Tragacanthæ an. ℈ ij. G v.
Mellis despumati q. s.

Confice secundum artem. Durat ad decennium. * Ad febres continuas & ardentes, omnemque E febrilem affectum, ad febres deniq. acutas confert. Est autem utilis temporibus & pulsibus manuum inuncta, ac cordis dolorem mitigat, somnumque conciliat. *Nicolaus.*

Sotera.

℞ Nardi Indicæ, Castorii ana ℈ xxxix.
Myrrhæ ℈ xx[illegible]j.
Croci ℈ xxxvij.
Opii, Schœnanthi ana ℈ xxxvj. F
Pet[illegible]selini ℈ xlv.
Anisi ℈ ix
A[illegible]i ℈ vi[illegible]
Ca[illegible]
Pi[illegible]longi, Amomi,
Seseli ana ℈ xlj.
Silonis ℈ vj
Styracis, Hedychroi, Costi,
Asari ana ℈ xiix.
Mellis quantum sufficit.

Fiat opiata. Servatur ad decennium. *Paulus.*

Musa Enea, sive Zazenea. A

℞. Castorii, Myr[illegible], Opii,
Piperis nigri, [illegible] Galbani, Costi,
Cinnamomi, [illegible]Meu,
Dauci, Asari, Cr[illegible] ana ℥ ß.
Mellis Hispanici despumati triplum.

Misce. Servatur ad annos decẽ. * Valet ad omnes passiones frigidas & ventositates crassas, & dolorem dentium, & corrosionem eorum, & ad frigus stomachi, & tarditatem digestionis, & co- B licam, & difficultatẽ urinæ, & ad frigus & phlegma, & ad mucositatem urinæ. *Mesues.*

Diaolibanum.

℞. Castorei, Opii, Hyoscyami ana ℥ iv.
Cassiæ ligneæ ℥ ij. ℈ ij.
Folii, Croci, Thuris masculi ana ℥ ij.
Rheupontici, Amomi ana ℥ j ℈ ij.
Myrrhæ ℥ i ß.
Spicæ Indicæ, Pyrethri, C
Euphorbii, Leucopiperis ana ℈ ij ß.
Pæoniæ, Styracis calamitæ,
Macropiperis ana ℥ j.
Mellis despumati triplex pondus.

Fiat opiata. Servatur ad annos tres. * Utile est ad diversas passiones capitis, hemicranicum dolorem placat, & superciliis lachrymas potẽter stringit, fauces rheumaticas & arterias lenit, hæmoptoicis & tussientibus medetur, vomitum compescit, dolorem stomachi & nauseam aufert, pe- D ripneumonicis pleuriticis, empyicis sine dubio subvenit, gonorrhœam & satyriasim emendat, & menstrualem sanguinem sistit. *Nicolaus.*

Aurea Alexandrina.

℞. Asari, Carpobalsami,
Sem. Hyoscyami albi ana ℥ ij ß.
Caryophyllorum, Opii Thebaici,
Myrrhæ (Baccarum Myrti Actuarii)
Cyperi rotundi ana ℥ ij.
Opobalsami, seu olei Caryophyllorum,
Cinnamomi, Euphorbii, Folii, E
Zedoariæ, Zingiberis, Costi veri,
Corallii, Cassiæ ligneæ, Tragacanthæ,
Thuris masc. Meu, Styracis calamitæ,
Spicæ Celticæ, Cardamomi minoris,
Sem. Seseleos, sem. Napi,
Sem. Saxifragiæ,
Sem. Anethi, Anisi ana ℥ j.
Ligni Aloës, Rhabarbari,
Alipiæ moschatæ, Castorei,
Spicæ Indicæ, Galangæ, F
Opopanacis, Anacardii, Masticis,
Sulphuris vivi, rad. Pæoniæ,
Rad. Eryngii, Rosarum, Thymi,
Acori veri, id est, Calami aromat.
Pulegii, Aristolochiæ longæ, Gentianæ,
Cort. rad. Mandragoræ, Chamædryos,
Rad Phu, Baccarum Lauri,
Ammeos, Dauci Cretici,
Macropiperis, Leucopiperis,
Xylobalsami, Carui, Amomi,
Petroselini, sem. Ligustici,

Seminis Rutæ,
Seminis Sinonis ana ʒ ß.
Auri sinceri,
Argenti meri,
Margaritarum albarum
Blattæ Byzantiæ,
Ossium de corde Cervi ana ℈ j. G. xiij.
Limaturæ Eboris,
Calami aromatici,
Pyrethri ana G. iix.
Mellis despumati triplum.

Fiat opiata. Servatur annis quinque. * Contra defluxiones capitis, frigore conceptas, efficax est: oculorum lachrymas exiccat, dentium dolores lenit, adversus capitis cruciatum summopere prodest, illitum fronti, comitiales, insanos, vertiginosos, & in universum omnem capitis noxam mulcet, tabidis, tussiculosis, humorem, à thorace rejicientibus, cardiacis, sanguinem excreantibus præsenti est auxilio, ischiaticis, coli & renum cruciatibus. Adversus iliorum noxam, difficultatem urinæ, & ejusdem stillicidium valet, calculos comminuit, omni ventris malo liberat, quotidianis & tertianis febribus circa accessionis initium, sub fervefacto Stœchadis jusculo medetur. *Nicolaus.*

Theriaca Andromachi senioris.

℞. Trochiscorum Scilliticorum ʒ xliix.
Trochiscorum Theriacorum,
Hedychroi,
Piperis longi,
Opii ana ʒ xxiv.
Rosarum rubrarum purgatarum,
Iridis Illyricæ,
Succi Glycyrrhizæ,
Seminis Napi sylvestris,
Scordii,
Opobalsami,
Cinnamomi,
Agarici ana ʒ xij.
Myrrhæ,
Costi,
Croci,
Casiæ ligneæ veræ,
Nardi Indicæ,
Schœnanthi,
Thuris electi,
Piperis nigri, albi,
Dictamni Cretici,
Comarum Marrubii,
Rhapontici,
Stœchadis,
Seminis Petroselini,
Calaminthæ montanæ,
Terebinthinæ,
Zingiberis
Rad. Quinquefolii ana ʒ vj.
Polii montani,
Chamæpityos,
Styracis calamitæ,
Meu, Amomi,

A Nardi Celticæ,
Terræ Lemniæ,
Phu, Chamædryos,
Folii, Chalcitidis tostæ,
Gentianæ,
Anisi torrefacti,
Succi Hypocistidis,
Carpobalsami,
Gummi Arabici splendidi,
Seminis Fœniculi,
B Cardamomi,
Seseli, Acaciæ,
Thlaspi, Hyperici,
Ammi, Sagapeni,
Acori ana ʒ iv.
Castorii,
Aristolochiæ tenuis,
Seminis Dauci Cretici (Pimpinellæ nostræ)
Bituminis Judaici,
Opopanacis,
C Centaurii minoris,
Galbani ana ʒ ij.
Mellis despumati ℔ xiv. ℥ v. ʒ ij.
Vini optimi q. s. est.

Galeni ætate plus aromatum admiscebant ad singulas libras Mellis, & medicamentum solidius erit, quam nunc fit. Jam enim sumunt Mellis ℔ xx. Conficitur autem hoc modo secundùm Galenum:

Herbæ, flores, fructus, semina, radices, cor-
D tices, trochisci, terra Lemnia, chalcitis, & bitumen diligentissime conteruntur pistillo ferreo mortario æneo, & cribro subtilissimo cribantur, semine Thlaspi, Napi sylvestris, & Croco exceptis, quæ per se teruntur, vinoque rigantur, ne mortario interiori inhæreant, & ut commodiùs terantur. Gummi, succi, & Castorium per se teruntur, adfuso vino, ut etiam commodius teri possint. In ipso compositionis tempore omniumq; rerum mixtura, primum liquefit Te-
E rebinthina in duplici vase cum Mellis pauxillo, deinde etiam Opopanax, Galbanum, Sagapenum, benè antea per se trita, adfuso pauculo Melle, ut faciliùs digitis explanentur, commiscẽanturque, atque uniantur. Postea coquuntur in ipso duplici vase cum Terebinthina, donec ad justam consistentiam redacta sint; his admiscetur pars aliqua contritorum [illegible] etiam in vino dissolutorum, donec Mellis consistentiam consequantur: deinde in mortarium vastæ magnitu-
F dinis effunduntur [illegible] hunc modum. [illegible], pars aliqua eorum, quæ vino dissoluta sunt, & ad eam formam redacta: deinde Mellis [illegible] coct[i] per se, & despumati: postremo pars aliqua eorum quæ in pulverem redacta [illegible] nonnihil eorum quæ liquefacta [illegible] vase, eaque tepida. hæc omnia probe agitantur [illegible] dicula, & sic consequenter de residuo faciendum, donec omnia probe unita sint: & hæc quidem ad Solem, ut faciliùs fiat, continuò agitando, & tundendo pila ferrea, inuncta Opobalsamo, ut faciliùs agitari possint: & commisceatur etiam Opobal-

Opobalsamum reliquis: alioqui facilè adhærere pistillo medicamentum, & difficilior fieret agitatio. Hæc continuè per quatuor aut quinque dies agitanda sunt: & rursus elapsis sex aut septem diebus, iteranda agitatio per duos menses: deinde reponitur medicamētum vasculis plumbeis, aut terreis benè coctis & vitratis: & servatur per annos triginta.

A

Chalcitis, quæ in hoc medicamen venit, sic præparanda est: Illius bona quantitas in olla cruda, succensis carbonibus coquatur: eaque liquefacta, ubi bullas emiserit, partem supernam in marmor effundes, atque illic sines in umbra, donec frigeat. Hinc postea solummodò capies quod supernè spumeum fuerit, quodque cinerei est coloris, aut prasij, non quod flavum est: theriacam enim colore flavo, non nigro, inficeret. * Exitialibus venenis, & ferarum virus ejaculantium ictibus adversatur. Inveteratis capitis doloribus, vertigini, autium gravitati, comitialibus, attonitis, apoplecticisve, resolutis, oculorum hebetudini, voci amissæ, asthmaticis, recenti & vetustæ tussi, sanguinem rejicientibus, ægrè excreantibus, & non nisi recta cervice spirantibus, ventriculi imbecillitatibus ac inflationibus, colicis cruciatibus, ileosis, colericis, cœliacis, regio morbo correptis opitulatur: induratum lienem liquefacit, calculos in renibus comminuit, urinæ difficultati, & vesicæ exulcerationibus medetur. Febrium horroribus & rigoribus, hydropicis, elephantia laborantibus sæpè præsenti est auxilio. Menstrua cit, fœtum mortuum excutit, articulorum doloribus adjumento est. Non autem corpus modò, sed & animi morbos persanat. Melancholicis itaque, lymphaticis aquæ pavoribus, & id genus aliis malis jugiter data succurrit. Cæterum in pestifera lue vix aliud præsentius, magisque idoneum præsidium hac ipsa inveniri potest. *Galenus.*

B

C

D

Theriaca Andromachi, à Medicis Romanis & Bononiensibus correcta, & preparata.

℞. Trochiscorum Scilliticorum ℥ vj.
Trochisc. d Vip[illegible],
Trochisc. hedycroi,
Piperis nigri ana ℥ iij.
Trochisc. de Caphura, Opii,
Succi infusionis Rosarum inspissati,
Scordii Cretici, & nostri,
Seminis Napi sylvestris,
Iridis Florentinæ,
Succi Glycyrrhizæ,
Ag[illegible],
Cin[illegible]nomi,
Foliorum Cardui benedicti,
Balsami Indici,
Croci Orientalis ana ℥ ß.
Myrrhæ, Zingiberis,
Rhapontici veri,
Rad. Pentaphylli,
Radicis Tormentillæ,
Calaminthæ montanæ,
Comarum Marrubii,
Stœchados,
Radicis Costi,
Zedoariæ,
Piperis albi,
Piperis longi,
Dictamni Cretici,
Thuris masculi,
Seminis Petroselini Macedonici, vel Smyrnû,
Flor. Schœnanthos,
Myrobalanorum Emblicorum, vel Chebulorum,
[T]erebinthinæ Cypriæ,
Cassiæ ligneæ,
Spicæ Indicæ ana ℥ vj.
Gentianæ,
Comæ Polii montani,
Styracis calamitæ,
Sileris montani,
Abrotani,
Seminis Thlaspios, seu
Iberidis, seu
Nasturtii albi,
Seminis Ammios,
Chamædryos,
Succi Hypocistidis,
Succi Lentisci,
Foliorum Malabathri, seu Macis,
Nardi Celticæ, seu
Spicæ Romanæ,
Seminis Anisi,
Seminis Fœniculi,
Radicis Meu, vel
Imperatoriæ,
Terræ Lemniæ veræ,
Chalcitidis semiassatæ,
Amomi, vel
Caryophyllorum, vel
Calami odorati,
Radicis Phu minoris,
Carpobalsami, seu
Granorum juniperi,
Cubebarum,
Comarum Hyperici,
Acaciæ, vel
Succi Lentisci,
Gummi Arabici, vel Juniperi,
Cardamomi majoris (minus melius)
Radicis Angelicæ optimæ,
Rad. Imperatoriæ,
Rad. Vincetoxici,
Rad. Aristolochiæ rotundæ,
Rad. Asari, rad. Succisæ,
Rad. Serpentariæ,
Rad. Diptami albi,
Rosmarini, Salviæ minoris,
Scabiosæ,
Cornu Cervi usti,
Enulæ campanæ,
Pimpinellæ, Origani Cretici ana ℥ ß.

E

F

Seminis Dauci Cretici, vel
Seminis Pimpinellæ,
Galbani, Opopanacis,
Sagapeni, Asphalti, vel
Succini albi,
Rad. Cruciatæ,
Castorei. Aristolochiæ long.
Baccarum Lauri ana ʒ ij.
Mellis duplum.
Vini Cretici quantum satis est.
Conficiatur secundùm artem. *Augustani*.

Theriaca Andromachi, à Bartholomæo Maranta correcta.

I. ORDO.

℞. Trochisc. de Scilla recent. & non situ obductorum ʒ xliix. id est, ℥ vj.

II. ORDO.

℞. 1. Trochisc. Viperinorum recent. & non mucidorum.

2. Trochisc. Hedychroi benè exiccatorum.

3. Piperis longi, non excisi, neq; adulterati, integri, bono odore, & acutissimo sapore prædiri ana ʒ xxiv. id est, ℥ iij.

4. Opii collecti instar lachrymæ, & non per expressionem aut decoctionem facti, quod grave sit, densum, amarum, purum, & facilè dissolvatur ʒ xxiv. id est, ℥ iij.

III. ORDO.

℞. 1. Rosarum rubr quinq; frondium, depuratarum, non situ squalidarum.

2. Rad. Iridis Illyricæ, sive Florentinæ, quæ dura sit, densa, acuti gustus, brevis, non excisa, non situ corrupta.

3. Succi Glycyrrhizæ non adulterati.

4. Sem. Buniadis: aut de Rapo recenti & maturo, acuti gustus.

5. Scordii, id est, frondium, florum, & simul seminum, in sicco loco collecti.

6. Opobalsami. Ipsius loco olei Nucis moschatæ per expressionem.

7. Cinnamomi electi. Ejus loco Cassiæ duplex pondus.

8. Agarici boni, friabilis, levis, rari, & fœminę ana ʒ xij. id est, ℥ j ß.

IV. ORDO.

℞. 1. Myrrhæ succolentæ, pinguis & bonæ, saporis amari, acris, boni odoris, coloris splendidi & pallidi, quæ fracta interius habet venas quasdam albas, instar unguium.

2. Costi. Ejus loco Zedoariæ.

3. Croci Orient. recent. colorati, longi, integri, non fragilis, pleni, quod habeat in suis filamentis nonnihil albicātis, & quod madefactum bene tingat manus, non situm oleat, neq; sit humidum, & nonnihil acutum.

A 4. Cassiæ subtilis, & benè contortæ, habentis plures quàm unam cannulam, lævis, non asperæ, aromaticæ, modicæ astrictionis, saporis acutissimi.

5. Nardi Indicę, saporis & odoris nō expertis.

6. Schœnanthi, id est, florum ejus, & summitat. Junci odorati.

7. Thuris nitidi, rotundi, integri, albi, intùs pinguis, non adulterati.

8. Dictamni Cretensis, id est, frondium ejus
B recentium [illegible]orat.

9. Rhapontici, id est, rad. recent. non excisarum, gustu non mucilaginosarum.

10. Stœchadis recentis, odoratæ, amaræ, id est, frondium sive spicarum ejus, cum floribus & ramusculis.

11. Marrubii recentis, id est, foliorum cum seminibus.

12. Sem. Petroselini veri, recentium, odorat. amar. & acrium.

C 13. Calamenthi collecti in montibus, id est, foliorum cum floribus & seminibus.

14. Terebinthinæ veræ.

15. Zingiberis, id est, rad. albarum, non excisarum, bono odore, & acerrimo sapore præditarum ana ʒ vj.

V. ORDO.

℞. 1. Quinquefolii, id est, radicum collectarum in locis siccioribus.

D 2. Polii, id est, sua coma cum floribus, seminibus & foliis, odoris validi, & collecti de montibus.

3. Chamæpityos florescentis: universa planta, excepta radice & lignosa ejus parte

4. Nardi Celticæ, id est, radicum recent. odorat. radicibus crebris, duris & plenis.

5. Amomi. Ejus loco Galangæ majoris.

6. Styracis, id est, gummi, & non furfuraceum ejus, pinguis, resinosæ, albicantis, odorati
E ssimæ.

7. Mei, id est, radicum collectarum in montibus siccis, odorat. non excisarum, in umbra siccatarum.

8. Chamædryos, id est, frondium, florum, & seminum cum ramis teneris, odorat. & ex montibus siccioribus.

9. Phu Pontici & Calabrini, id est, rad. solidarum, non excisarum, odoratarum. Vulgaris verò Valeriana non debet illius loco accipi.

F 10. Terrę Lemnię. Ejus loco Bolus Armena, vulgò Orientalis dicta: coloris rubri, aut Terra Melitensis: aut Bolus verus

11. Malabathri. Ejus loco Nardus, & tertia illius insuper pars.

12. Chalcitidis semiustæ, qua[illegible] peculiari arte.

13. Gentianæ, id est, radicis plenæ, [illegible]nsæ, amarissimæ, de siccioribus montibus [illegible]æ.

14. Gummi, id est, Arabici, puri & pe[illegible]ucidi.

15. Succi Hypocistidis veri, non [illegible] aliis rebus & arte extracti.

16. Carpo-

16. Carpobalsami. Ejus loco vulgares Cubebæ quæ adhuc in siliquis reperiuntur.

17. Anisi, id est, seminis recentis, pleni, æqualis, odorati, acris gustatu, & dulcissimi.

18. Seselis veri, id est, seminis, colore nigricantis, quod Venetiis apportatur.

19. Cardamomi minoris, aut medii, id est, seminum ipsius recentium, odoratorum, & saporis acris.

20. Fœniculi, id est, seminis æqualis, pleni, odorati, acris gustu.

21. Acaciæ, illius succus. Et ejus loco succus Sumach.

22. Thlaspi, id est, seminis veri, recentis, acri sapore præditi, & amari.

23. Hyperici, id est, virgulta tenera cum floribus, frondibus, & seminibus.

24. Ammi, id est, seminis ipsius, Apio similis, odorati, recentis, non pulverulenti, & quod Origanum non parum referat ana ℥ ß.

VI. Ordo.

℞. 1. Sagapeni, id est, succi vulgò Serapinū dicti, non adulterati, duri, granulis minutis constantis, colore Myrrhæ, saporis acris, foris ruffescentis, interiùs candidi.

2. Castorii non falsi, resinosi, gravis odoris, acris saporis, fragilis.

3. Aristolochiæ tenuis, aut, ut ita dicam, sarmentosæ, siccatæ ad umbram, non mucore corruptæ, sed recentis.

4. Bituminis Judaici, non adulterati, in nigro purpurascentis.

5. Dauci, id est, seminis recentis, odore suavi præditi, veri.

6. Opopanacis, id est, succi non adulterati, pinguis, lævigati, frangibilis, gravis odoris, amarissimi, & qui in aqua facile dissolvatur.

7. Centaurii minoris, id est, cymarum florescentium, cum frondibus & stipitibus, veri.

8. Galbani, id est, succi puri, granulosi, odoris ingrati, licuti & saporis: non lignosi, in se continentis adhuc semina aliquot ex sua ferula, qui non liquefiat, nisi ad ignem, debetque benè purgari ana ʒ ij.

9. Vini veteris, [illegible]nosi, dulcis, non austeri, nō fumosi, non corruptioni obnoxii, coloris flavi, lucidi, transparentis, non crassi aut turbidi, odore aromatico præditi: quale est Malvaticū vetus non adulteratum, ℥ xl. id est, sextar. ij. Vel quantum satis est ad dissolvenda simplicia humida, qualia sunt gummi, liquores & lachrymæ.

10. Mellis dulcissimi, acerrimi, nullo externo sapore constan[illegible] coloris flavi, relucentis, & puri, odor[illegible] [illegible]ocris crassitiei, uniformis, æqualis, tenacis, & quod filum ducat instar visci, aut lini, gravis, firmi, collecti tempore verno: confecti ab Apibus in loco Thymis frequentib. Rosmarino & aliis aromaticis, & calidis & siccis herbis consito: expressi de favis semel tantùm: non resinosi: quod sit duorum annorum, neque recẽtius, aut antiquius: quale est Sipontinum, aut

A Tarentinum. Sumantur autem hujus ℔ x. vel quantum satis est ad incorporanda sicca.

Theriaca ex Lilio Pauli, ab Armeno composita.

℞. Piperis albi,
Sem. Hyoscyami albi ana ʒ xx.
Opii ʒ x.
Croci ʒ ß.
Euphorbii, Amomi, Pyrethri,
B Castorei, fol. Dauci, sem. Rutæ sylv.
Rosarum rub. siccat. Serapini,
Rhabarbari, Costi, Styracis calamitæ,
Myrrhæ rubeæ, Anisi, Carui,
Cassiæ ligneæ, Mentastri, Cardamomi,
Baccarum Lauri ana ʒ j.
Spicæ nardi, sem. Apii, Balsami,
Olei Rosacei, Cyperi ana ʒ ij.
Mellis despumati quasi ℔ ij.

Incorporentur, & reserventur. Ab antiquis reC perta, cæteris theriacis præstantior ad morsus viperarum, & potiones venenosas, & mortiferas. Confert iliosis, hepatis dolori, & pleuriticis, cum Hydromelle: splenticis cum Oxymelite: stomachicis cum Aceto: nephriticis, calculosis cum aqua calida, guttatim mingentibus, ictericis & hydropicis. Expellit secundinam eum decoct. Fœnigræci, & prodest omnibus doloribus matricis. Denti corroso imposita confert, & ad pluta alia.

Theriaca communis.

D ℞. Rad. Enulæ ʒ xv.
Rad. Aristolochiæ rotundæ ʒ x.
Granorum Juniperi, Zedoariæ, Scordii,
Chamædryos, Chamæpityos ana ʒ ß.
Aristolochiæ longæ, comarum Hyperici,
Scabiosæ, sem. Rutæ, Savinæ ana ʒ iij.
Betonicæ, Salviæ domesticæ, Prassii,
Spicæ Romanæ, baccarum Lauri,
Gentianæ, Diptami albi, Tormentillæ,
Calami aromatici ana ʒ ij.
E Rad. Meu, Phu, rad. Pimpinellæ,
Sem. Ammios, sem. Carui, Macis,
Santali rubei, Succini citrini,
Flor. Melissæ, Menthæ, Rubeæ ana ʒ j.
Castorei, Absinthii, Calamenthi montani,
Zingiberis, Piperis nigri ana ʒ ß.
Nucum juglandium N. x.
Olei Terebinthinæ ℥ j.
Oxymellis scillitici ℥ iv.
Mellis despumati triplum.

F Hæc quoque Theriaca nobis usui est & paratu facilis, non tamen minùs efficax in constitutione pestilenti, cujus usus est plebeis maximè, ut minùs pretiosa. Pro oleo Terebinthinæ sumpsi medietatem, id est, unciam semis, & addidi tantundem olei è baccis Juniperi, & suavius firmedicamentum. *Augustans.*

Mithridatium Andromachi.

℞. Glycyrrhizæ ʒ iix. ℈ ß.
Opii ʒ iv. ℈ j.
Folii, Nardi Celticæ, sem. Fœniculi.

Gentianæ, Meu, Rosarum siccarum,
Cardamomi ana ʒ iv.
Castorii, Thuris, Myrrhæ,
Succi Hypocistidis ana ʒ vj.
Polii, Costi, Sefeli, Casiæ ana ʒ v. ℈ j.
Nardi Indicæ, Scordii,
Cyphi, Schœnanthi,
Opopanacis, Terebinthinæ ana ʒ vj ℈ j.
Acori, Phu, Hyperici, Acaciæ, Gummi,
Carpobalsami, Sagapeni ana ʒ ij.
Croci, Cinnamomi,
Zingiberis ana ʒ vij. ℈ j.
Styracis ʒ v. ℈ ij.
Dauci ʒ vj. ℈ j ß.
Petroselini ʒ iv ß.
Piperis longi ʒ iij ß.
Anisi ʒ iij.
Thlaspi, Opobalsami ana ʒ vj. ℈ ij.
Galbani ʒ vij.
Seinci ʒ ij. ℈ j.
Vini optimi, Mellis despumati q. s. est.

Compone in modum theriacæ. Servatur per annos decem. * Ad eadem ad quæ theriaca valet, & ad pleraq; perniciosa medicamenta & venena est efficacior: in viperę autem morsus curatione, theriaca inferior. Privatim verò facit ad diuturnas ventriculi & thoracis fluxiones, & ad omnes inveteratas in profundo corporis exulcerationes & abscessus. Tabidis, ventrisque inflationibus medetur, appetentiam emendat & restituit, ac bonum corpori colorem conciliat. Calculos conterit, ac urinæ difficultatem sanat, acuit visum eorum, qui illo crebriùs utuntur. Mortuum fœtum ejicit, & ad muliebria omnis generis mala frigida, atq; iis quæ non concipiunt, conducit. Item melancholiam non sinit consistere. Omne denique capitis malum, ex frigiditate ortum, dolores aurium, lachrymantes oculos, dentium cruciatus, oris, palati, auriumq; omnia vitia, emplastri forma imposita, sanat. *Galenus.*

Mithridatium Damocratis.

℞. Myrrhæ, Croci, Agarici, Zingiberis,
Cinnamomi, Nardi Indicæ,
Thuris electi, Thlaspi ana ʒ x.
Sefeli, Opobalsami,
Schœnanthi, Stœchadis,
Terebinthinæ, Galbani,
Costi, Piperis longi,
Castorii, succi Hypocistidis, Styracis,
Opopanacis, Folii ana ℥ j.
Casiæ, Polii montani, Piperis albi,
Scordii, sem. Dauci Cretici, Carpobalsami,
Cyphi, Bdellii ana ℥ vij.
Nardi Celticæ, Gummi, sem. Petroselini,
Opii, Cardamomi,
Sem. Fœniculi, Gentianæ,
Rosarum, Dictamni Cretici ana ʒ v.
Anisi, Aristolochiæ rotundæ,
Acori, Phu, Sagapeni ana ʒ iij.
Meu, Acaciæ, Scinci,
Summitatum Hyperici ana ʒ ij ß.

A Vini quantum sufficit.
Mellis despumati triplum.
Confice secundùm artem. *Damocrates.*

Mithridatium Damocratis, à Bartholomæo Maranta Venusino correctum.

I. Classis.

℞. 1. Myrrhæ, id est, lachrymæ suæ recentis, B pinguis, succulentæ, venis in interna parte instar unguium albicantibus præditæ.

2. Croci recentis, colorati, non humidi, aut mucorem habentis, integri, longi, neq; fragilis, odoratissimi, acuti saporis, & non exesi.

3. Agarici fœminæ, rari, levis, cādidi, friabilis.

4. Zingiberis radicis, acutissimi saporis, odoratissimi, non exesi, albi.

5. Cinnamomi, vel illius loco duplæ Cassiæ, C cujus cortex sit crassus, fistula verò subtilis, optimo odore & sapore prædita.

6. Spicæ Nardi, id est, ejus radicis odoriferæ, recentis, & quæ secū terram odoratam retineat.

7. Thuris lucidi, integri, rotundi, albi, pinguis interiùs, & non adulterati.

8. Thlaspi veri, id est, seminis recentis, acutissimi, amari ana ʒ x.

II. Classis.

℞. 1. Sefeli veri, coloris nigricantis, quod se- D men Venetiis affertur.

2. Opobalsami, aut illius loco olei Nucis moschatæ, factæ per expressionem.

3. Junci odorati, id est, ejus Cymarum recentium, & odoratissimarum.

4. Stœchadis recentis, odoratæ, amaræ, & acutæ. sumantur frondes, spicæ cum floribus, & ramusculis.

5. Costi radicis veræ, aut illius loco Zedoariæ recentis, non exesæ, boni odoris.

E 6. Galbani, id est, succi ipsius, depurati, à granis, odore & sapore ingrato, non lignosi, cui sint commista aliquot semina, ex propria ferula, neque liquescat sine igne, debetque optimè purgari.

7. Terebinthinæ legitimæ, & veræ.

8. Piperis longi, integri, duri, non exesi, acutissimi saporis, boni odoris, non adulterati.

9. Castorei Pontici, non falsi, gravissimi odoris, saporis acuti, resinosi, fragilis, cujus testiculi F ab uno principio exorti sint.

10. Succi Hypocistidos veri, non misti, vera ratione extracti.

11. Styracis gummi, & non furfurum, quod pingue sit, resinosum, albicans, od[illegible]mum.

12. Opopanacis, succi nō adulterati, pinguis, frangibilis, gravis odoris, levis, amarissimi, qui aqua facilè dissolvatur.

13. Folii Malabathri, vel suo loco radicis, aut stipitum Nardi Celtici, aut radicis Phu, aut Spicæ Nardi, cū tertia insuper ejus parte ana drachmas octo.

III. Clas-

III. CLASSIS.

℞. 1. Cassiæ nigræ, cum signis indicatis in theriaca.

2. Polii, id est, suarum cymarum cum florib. seminibus, & foliis, perfecti odoris, & collecti ex montibus saxosis.

3. Piperis albi, pleni, sine rugis, odorati, & solidi, amarescentis, & acerrimi saporis.

4. Scordii, id est, suarum frondium, florum, & seminum, ex siccis locis desumpti.

5. Seminis Dauci Cretici, recentis, odorati, & legitimi.

6. Carpobalsami, aut illius loco Cubebarum vulgarium, in siliquis existentium.

7. Cypheos, id est, trochiscorum.

8. Bdellii, recentis, amari, pinguis, pellucidi, instar glutinis taurini, quòd facilè liquescat, simileque situngui humano, atq; accensum spiret gratum odorem, non adulteratum cum gummi. Eo deficiente accipiatur Ammoniacum, Thymiama ana ʒ vij.

IV. CLASSIS.

℞. 1. Nardi Celtici purgati, id est, suarum radicum & stipitum recentium, odoratissimarum, quòd plures habent radices, duras & plenas.

2. Gummi Arabici, pellucidi, & sine sordib.

3. Petroselini, id est, seminum recentium, odoratorum, & acrium: sitque legitimum.

4. Meconii, vel potiùs Opii collecti, ut lacrymæ solent colligi, non per expressionem facti, vel decoctionem: sitq; grave, densum, amarum, purum, & dissolubile.

5. Cardamomi, id est, minoris, vel medii: semina sint recentia, odorata & acri sapore prædita.

6. Sem. Fœniculi, æqualium, plenorum, odoratorum, & saporis acris.

7. Gentianæ, id est, radicis plenę, densæ, amarissimæ, collectæ ex montibus aridis.

8. Frondium rosarum, quæ habeant quinque frondes, purgatarum, non mucidarum.

9. Dictamni Cretici, id est, frondium recentium, odoratarum, nō nimis teneratum ana ʒ v. boni ponderis.

V. CLASSIS

℞. 1. Anisi, seminis recentis, pleni, æqualis, odorati, puri, acris, saporis dulcissimi.

2. Asari, id est, radicis recentis, odorati, & solidi.

3. Acori, id est, Galangæ majoris, radicis recentis, odoris boni, & acris saporis.

4. Phu, id est, radicum odoratissimarum non exesarum, [illegible] arum.

5. Sagapeni, succi usitati, minutis granulis, duri coloris ut Myrrha, puri, saporis acris, exteriùs rufescentis, interiùs albi, non adulterati.

6. Succi Glycyrrhizæ recentis, non falsi ana drachmas tres.

VI. CLASSIS.

℞. 1. Mei Athamantici, id est, radicum col-A lectarum ex montibus siccis, ponderosarum, gratissimi odoris, non cariosarum, & in umbra exiccatarum.

2. Acaciæ, id est, ipsius succi: & ipso deficiente succus ex Rhu.

3. Ventrem Scinci veri, caudam rotundam habentis, caput oblongius, cum linea cæsii coloris per dorsum, aut cum aliis signis suo loco enumeratis.

4. Sem. Hyperici, id est, cymarum cum floribus, seminibus & frondibus ana ʒ ij ß. B

Vini quantum satis erit ad omnia liquabilia dissolvenda: sitque vetus, quod diù duraverit, vinosum, dulce, non austerum, neque fumosum, incorruptum, colore flavo, claro, pellucido præditum, non crassum, vel turbidum, odoris aromatici: quale est Malvaticum, non adulteratum: Pondus legitimum est ℥ xx.

Mellis quantum satis est. Sitque dulcissimum, acutissimum, expers omnis saporis externi, colo-C re flavo & lucido præditum: odoratum, unius formæ mediocris crassitiei, tenax, æquale, quod instar visci fila demittat, ponderosum, firmum, collectum initio Veris, &c. Quantum ad pondus, accipiuntur ℔ vj. & eò plus, quanto plus requirent simplicia duplicata pondere, propter substitutionem aliquam.

Ambrosia Archibii.

℞. Anisi, sem. Apii ana ʒ iv.
Myrrhæ, Opopanacis ana ʒ j.
Cinnamomi, seminis Lotii amari, D
Cassiæ, Spicæ Indicæ ana ʒ ij.
Croci ʒ ij ß.
Piperis ʒ ß.
Opii ʒ iv.
Mellis despumati quantum satis est.

Confice secundùm artem. * Ad omnes internas affectiones utilis est pota: ad intestinorum tormina quidem ex vini Myrtini, & aquæ quarta heminæ parte: ad hepar autem ex aquæ mulsæ he-E mina dimidia. Item ad vigilias, ophthalmiam: & lateris morbum ex aqua mulsa: ad stomachi demum vitia, ex vini Granatorum cyathis duobus, & aquæ totidem. *Galenus.*

Esdræ antidotus.

℞. Amomi ℈ xij.
Squinanthi ʒ ix.
Pyrethri ℈ vj.
Croci ℈ xxxvj.
Cinnamomi ℈ vj. F
Myrrhæ troglodyticæ ℈ xij.
Styracis calamitæ ℈ xiix.
Petroselini, sem. Dauci ana ℈ iij.
Tragacanthæ ℈ vj.
Succi Hypocistidis ℈ ix.
Ireos, Abrotani ana ℈ xv.
Sem. Fœniculi ℈ vj.
Bdellii ℈ ix. Thuris ʒ j.
Sulphuris vivi ℈ vj.
Sem. Hyoscyami albi ℈ xxvij.
Cassiæ ligneæ ℈ ix.

Sem. Papaveris ℈ xxx.
Spicæ nardi ℈ xij.
Sem. Rutæ, sem. Ocymi ana ʒ j.
Rhois culinarii ℈ iv.
Sem. Anethi ℈ vj.
Asari ʒ j.
Cardamomi ℈ vj.
Opii ℈ xxvij.
Euphorbii ℈ vj.
Piperis nigri ℈ xxx.
Rosarum siccarum ℈ ix.
Psyllii ℈ xij.
Opobalsami, seu
Olei Caryophyllorum ℈ xxiv.
Ventris Mergi ℈ vj.
Laccæ, Lycii Indici,
Caryophyllorum ℈ xij.
Stercoris reperti in alvo Mergi ℈ vj.
Flor. Nerii ℈ iv ß.
Rhabarbari ℈ xij.
Mei Athamantici ℈ iv.
Terræ Cimoliæ ℈ xij.
Succi Arthemisiæ ℈ xx.
Fol. Cichoreæ ℈ ix.
Spicæ Celticæ ℈ xij.
Castorei ʒ j.
Costi, Gentianæ ℈ xij.
Confect. Hædychroi ℈ ix.
Anisi ℈ vj.
Sisonis ℈ xiix.
Thymiamatis Hammoniaci,
Fol. Citri ana ℈ xij.
Vini veteris odorati q. s. fuerit succis & liquoribus resolvendis.
Mellis despumati optimi ℔ v aut ℔ vj.

Arida omnia minutissimè contundito. Opium verò & Myrrham, Hypocistidem, Bdellium, Lycium, Hammoniacum in vino dissolvito: Tragacantham deinde seorsim per se affuso vino dissolvito. Deinde omnia simul misceto, addendo etiam despumatum Arthemisiæ succum. In universum hanc confectionem eodem modo conficias, quo theriacam, & eodem modo demittenda est ut effervescat, non omninò repleto vase. Per septem annos melior judicatur. * Mirificè cōtra lethalia venena prodest: aliosq; usus multos habet, quos apud Aëtium libro 13. cap. 101. Paulum lib. 7. cap. 11. Actuarium in lib. de Compos. medicament. reperias. *Aetius.*

Esdra, aliter.

℞. Mameræ ℥ j.
Amomi ℥ ij.
Squinanthi ℥ ß.
Pyrethri ℈ iix.
Croci ℥ j.
Myrrhæ ʒ iv.
Styracis ℥ ß. ℈ ij.
Petroselini ℈ iv.
Tragacanthæ ℥ j.
Succi Hypocistidis ʒ iv.
Ireos ʒ ß. ℈ ij.

A Sem Fœniculi ℥ j.
Folii ℥ iij.
Rhabarbari, Rosarum siccarum,
Glycyrrhizæ,
Flor. sylvestris Puniceæ,
Cinnamomi ana ʒ iij.
Nardi Celticæ ʒ j.
Mellis despumati ℔ vj. ℥ ix. ʒ vij.

Myrrham & Hypocistidem in vino dissolve modico, Tragacantham verò per se etiam dissolve,
B & confice secundùm artem. *Actuarius.*

Mameræ loco sume Doronicii Romanum. Cordus.

Adrianum.

℞. Opii Thebaici ʒ iij.
Cassiæ ligneæ,
Hyoscyami ana ʒ ij. ℈ ij ß.
Euphorbii,
Leucopiperis ana ʒ ij. G vj.
Seseleos, sem. Apii ana ʒ j. ℈ ß. G. ij.
Folii, Origani,
C Tragacanthæ ana ʒ j.
Opobalsami, Petroselini, Macis,
Styracis cal. Zingiberis,
Xylobalsami, Cyperi,
Carpobalsami Maced. ana ʒ j. minùs G. vj.
Sem. Marathri ℈ ij. G. iix.
Calami aromat ℈ ij. G. ij.
Cinnamomi, Croci, Costi, Rheupontici,
Pyrethri, Acori, Dauci Cretici,
Anisi ana ʒ ß. G. vj.
D Castorii ʒ ß.
Serapini, Myrrhæ, Rosarum,
Cardamomi, Amomi, Rutæ agrestis,
Sem Ameos ana ℈ j. G. iv.
Cassiæ fistulæ ℈ j.
Mellis quantum sufficit.

Fiat opiata, in vase fictili vitrato servandum, annis septem. * Valet propriè ad omne vitium capitis ex frigiditate, & ad gravedinem oculorum, & obscuritatem, contra hemicraniam datur, cum
E vino calido, ubi cocta sit salvia cum sero, in modum avellanæ: datur etiam quartanariis, cum decocto Gentianæ, vel Origani ante horam accessionis Cum vino data, in quo Saxifragia sit decocta, vel Milium Solis, lapidem frāgit. *Nicolaus.*

Opiata sopit[illegible] sens[illegible].

℞. Pyrethri, Euphorbii,
Spicæ nardi ana ℈ j.
Croci optimi ʒ j. ℈ ij.
Lachrymæ Papaveris ʒ iij. ℈ j.
F Sem. Hyoscyami albi ʒ ij. ℈ j.
Sem. Papaveris albi ʒ v. ℈ ij.
Mellis optimi non cocti q. s.

Misceantur, fiat opiata. *Ant. Cl[illegible]xenus.*

Opiata.

℞. Theriacæ optimæ,
Mithridatii optimi ana ℈ ß.
Opii Thebaici mund G. ij. vel iij.
Confer. Anthos ℈ j.

Misce pro dosi. Usus vehementissimis d[illegible]oribus colicis. *Casparus Bauhinus.*

DE CON

De Conservis, Sectio XXIII.

- **Conservae** ſunt flores, vel herbæ exactiſſimè conciſæ, vel tuſæ, & ſaccharo mixtæ: & vel
  - Calefacientes
    - Caput: *Conſervæ*
      - Anthos, flor. Acori, Betonicæ,
      - Euphragiæ, flor. Stœchados,
      - Flor. Salviæ, flor. Lavendulæ,
      - Majoranæ, Pæoniæ,
      - Primulæ *Veris*, *&c.*
    - Pectus: *Conſervæ*
      - Hyſſopi,
      - Meliſſæ,
      - Capillorum *Veneris*.
    - Cor: *Conſervæ*
      - Flor. Borraginis, flor. Bugloſſæ,
      - Flor. Anthos, Arantii,
      - Lychnidis, *id eſt*,
      - Flor. Caryophyllorum,
      - Meliſſæ.
    - Ventriculum: *Conſervæ*
      - Abſinthii,
      - Enulæ,
      - Menthæ, *&c.*
    - Hepar: *Conſervæ*
      - Abſinthii,
      - Fumiterræ,
      - Flor. Sambuci, *&c.*
    - Splenem: *Conſervæ*
      - Aſplenii,
      - Fumiterræ.
    - Uterum: *Conſervæ*
      - Majoranæ,
      - Meliſſæ,
      - Anthos, *&c.*
    - Juncturas: *Conſervæ*
      - Florum *Stœchados*,
      - Florum *Anthos*, *&c.*
  - Refrigerantes
    - Caput: *Conſervæ*
      - Flor. Nymphææ *ſeu* Nenupharis,
      - Roſarum,
      - Violarum, *&c.*
    - Pectus: *Conſerva* Violarum, *&c.*
    - Cor: *Conſervæ*
      - Acetoſæ,
      - Roſarum,
      - Violarum, *&c.*
    - Ventriculum: *Conſervæ*
      - Roſarum,
      - Violarum, *&c.*
    - Hepar: *Conſervæ*
      - Florum Cichorii,
      - Roſarum, Violarum, *&c.*
    - Splenem: *Conſervæ*
      - Roſarum,
      - Violarum, *&c.*
    - Renes, *Conſervæ* Roſarum, *&c.*
    - Uterum: *Conſervæ*
      - Roſarum,
      - Violarum, *&c.*
    - Juncturas: *Conſervæ*
      - Roſarum,
      - Violarum, *&c.*

DE CONSERVIS CALfacientibus caput.

Conserva florum Anthos.

℞. Flor. Anthos recent. ℔ ß.
Sacchari albissimi ℔ j ß.

Terantur simul in mortario marmoreo, pistillo ligneo: fiatque conserva, in vase vitreo vel vitrato fictili, vel lapideo denso aliquãdiu ad Solem: deinde ad annum vel biennium servanda. * Valet ad confortandum cerebrum humidum, & nervosa membra, & ad melancholiam, & ad phlegma.

Conserva Acori.

℞. Radicum Acori veri ℔ j.

Bulliant in aqua usquedũ cocta fuerint, postea pistentur, & passentur per setaceum, deinde ponantur supra ignem, addendo
Sacchari ℔ iij.

Fiat conserva in modum opiatæ. Insoletur, & servetur per annum. * Valet ægritudinibus cerebri & nervorum: valet in affectibus phlegmaticis. *Mesues.*

Conserva Betonicæ.

℞. Betonicæ recentis & teneræ ℔ j.
Sacchari ℔ iij.

Folia in mortario lapideo terãtur minutissimè: saccharum verò coquendum est, cum aquæ betonicæ ℔ ij. ultra syrupi consistentiam: deinde simul misceantur aliquãdiu supra prunas, fiatq; conserva, quæ per annum in vase vitreato conservanda. * Caput & ventriculum confortat, venena ex corpore pellit. *Florentini Medici.*

Conserva Euphragiæ.

℞. Mense Julio vel Junio, Euphragiæ unà cum floribus ℔ ß.
Sacchari ℔ j ß.

Contundantur simul in mortario lapideo minutissimè, deinde ponantur in vase vitreato aliquandiu ad Solem quotidie agitãdo: postea servetur ad annum vel biennium. * Cerebrum cõfortat, siccatque: visum acuit ac clarificat.

Conserva florum Stœchados.

Conserva Stœchados eodem modo, quo cõserva anthos, vel beton. paratur.

Conserva florum Salviæ.

℞. Florum Salviæ recent. ℔ ß.
Sacchari ℔ j ß.

Pistentur simul in mortario marmoreo minutissime, deinde ponantur in vase [illegible] ad Solem aliquã[illegible], quotidie agitando. postea servetur ad annum. * Ad omnia cerebri vitia ex frigida causa, valet: ventriculum corroborat: obstructiones aperit: ventriculi superfluos & noxios humores absumit.

Conserva florum Lavendulæ.

Conserva florum Lavendulæ vel spicę, fit floribus recentibus contusis cum saccharo, eodem

A quo conserva florum anthos modo: insolatur, & conservatur per annum. * Cerebrum, ventriculum, hepar, splenem & uterum excalfa[illegible] ad suffocationes uteri, ad splenem induratum, & apoplexiam prodest.

Conserva Majoranæ.

Conserva Majoranæ paratur, ut conserva anthos, vel betonicæ. Insolatur, & conservatur per annum. * Valet ad omnes frigidos & humidos cerebri, capitis & ventriculi affectus: jecinoris obstructiones reserat: vitales spiritus fortificat, &c. B

Conserva Pæoniæ.

℞. In Vere florum Pæoniæ recent. ℔ ß.
Sacchari ℔ j.

Pistentur simul in mortario lapideo optimè deinde ponantur ad Solem in vase vitreato per menses tres, quotidie agitando spatula lignea: postea conservetur ad annum. * Ad e[illegible] C & vertiginem valet: menstrua provoca[illegible] & vesicæ calculos expellit: terrores nocturnos sedat, &c.

Conserva Primulæ Veris.

Conserva Primulæ Veris tempore Veris conficitur eodem modo, quo conserva Pæoniæ. * Capiti & cerebro frigido conducit: hominem ab apoplexia tutum red[illegible], &c.

D DE CONSERVIS CALfacientibus pectus.

Conserva Hyssopi.

Conserva Hyssopi mense Julio, vel A[illegible] ex floribus hyssopi & duplo sacchari e[illegible] eodem quo conserva florum anthos mo[illegible] solatur, & ad annum conservatur. * Pe[illegible] pulmoni prodest: tussim curat: humo[illegible] & crassos in pectore attenuat, & consumit. cerebrum & ventriculum confortat. E

Conserva Melissæ.

Conserva Melissæ conficitur ut conserva e floribus rorismarini. * Cerebrum, cor[illegible] ventriculum roborat: melancho[illegible] confert. memoriam confirmat. men[illegible] uteri dolores, & suffocat[illegible]

Conserva Capill. Veneris.

℞. Capillorum Veneris ℔ j.
Sacchari albi ℔ iij.

F Contundantur in vase lapideo, fiat co[illegible] ad Solem primò deinde ad ann[illegible] da.* Valet pleuri[illegible], & affectibus pectori[illegible] monis: in affectibus etiam mel[illegible] & choleræ rubræ maximè prodest.

DE CONSERVIS CALfacientibus cor.

Conserva florum Borraginis.

℞. Florum Borraginis recentium, ℔ capi[illegible] lo, cui inseruntur, purgatorum [illegible].

Sacch[illegible]

Sacchari albi ℥ xij.

Contundantur simul benè in vase lapideo, pistillo ligneo: fiat; conserva: insoletur, & in vase vitreato servetur ad annum. Dosis est ad ℥ j. * Datur in tremore cordis, & in syncope: gaudium enim generat, & confert melancholiæ.

Conserva Buglossæ.

℞. Florum Buglossæ ℔ j.
Sacchari ℔ ij.

Terantur in vase lapideo, cum pistillo ligneo, fiatq; conserva in modum opiatæ. insoletur, & servetur per annum. * Confortat cor, maniacis & melancholicis confert, etiam syncopi, & cordis tremorem aufert: valet etiam choleræ.

Conserva florum Aurantii.

℞. Florum mal. Aurantiorum recent. Sacchari albi ana ℔ j.

Contundantur ut suprà, fiatq; conserva.

Conserva florum Persici.

℞. Florum Persici recent. ℔ j.
Sacchari ℔ ij.

Cont[illegible] in vase lapideo insola, & serva per annum. * Lumbricos necat, atq; expellit.

Conserva florum Caryophyllorum, id est, lychnidis coronar.

℞. Florum Lychnidis, qui ab odoris imitatione caryophylli vocantur, ℔ ß.
Sacchari albi ℔ ß.

Fiat conserva ad modum opiatæ. * Cerebrum, caput & cor confortat contra venena valet, atq; aerem pestiferum, atq; partum facilitat, &c.

[illegible] quoque Calefaciunt & roborant, Conserva Anthos, Melissæ de quibus suprà.

DE CONSERVIS CALfacientibus ventriculum.

Conserva Absinthii.

℞. Thymi Venetiani ℥ ij.
Vini albi optimi ℔ ß.

Coque thymum ad ℥ vij. vini: deinde exprimito, & adde

Sacchari albi ℔ j.

C[illegible] fo[illegible] sirupi crassioris, deinde cùm [illegible] fuerit, adde

A[illegible] viridis, optimè incisi ac subtilissimè [illegible] mortario lapideo contusi ℥ xiix.

Misce [illegible] repognatur.

Conserva Enulæ.

℞. Radicis Enulæ campanæ ℔ ij.

Bulliat in aqua, usque dum cocta fuerit: postea pistetur, & [illegible] per setaceum, deinde ponatur supra [illegible], addendo

Sacchari ℔ vj.

Fiat conserva in forma opiatæ. * Valet ad confortandum stomachum, & membra nutritionis, & ad phlegma.

Conserva Menthæ.

℞. Menthæ c[illegible]pæ ℔ [illegible]

A Sacchari albi ℔ ß.

Contunde, insola, & serva per annum. * Ventriculum calefacit ac roborat vomitum cōpescit.

DE CONSERVIS CALfacientibus hepar.

Conserva Fumiterræ.

℞. Florum Fumariæ ℔ ß.
Sacchari albi ℔ j ß.

Contunde simul in mortario lapideo, & fac cō-
B servam ad modum opiatæ. insola, & serva per annum in vase lapideo denso, vel vitreo. * Scabie infectis confert sanguinem mundificat sudorem movet: ac regium morbum persanat.

Conserva florum Sambuci.

℞. Flor. Sambuci recent. ℔ j.
Sacchari albi ℔ ij. vel iij.

Pista in mortario lapideo simul: insola, & conserva. Durat annum. * Hydropicis confert.

C Hepar etiam Calfacit Conserva Absinthii, de qua supra.

DE CONSERVIS CALfacientibus splenem.

℞. Asplenii seu Ceterach ℔ ß.
Sacchari ℔ j ß.

Fiat conserva ad modum opiatæ. * Ad eadem, ad quæ herba ipsa, valet.

D
DE CONSERVIS EXcalfacientibus uterum.

Uterum excalfaciunt ac roborant, Conserva Majoranæ, Melissæ, Anthos, &c. de quibus vide suprà suo loco.

DE CONSERVIS EXcalfacientibus juncturas.

Juncturas excalfaciunt roborantque, Conserva florum Anthos, florum Stœchadis: de
E quibus vide supra.

DE CONSERVIS REFRIgerantibus caput.

Conserva florum Nenupharis.

℞. Flor. Nymphææ luteorum, recentium ℔ ß.
Sacchari albi ℔ j.

Tere in vase lapideo, ac in formam opiatæ confice: insola, & in vase fictili vitreato conserva ad
F annum. * Febricitantibus, hecticis & pleuriticis confert: cerebrum refrigerat, somnumq; inducit.

Conserva Rosarum.

℞. Rosarum rub recent. exunguiatarum ℔ j.
Sacchari albi ℔ ij. vel iij.

Teruntur in mortario lapideo, reponuntur vase vitreo, aut vitrato, pergamena operculato, mensibus trib. insolantur, in die sæpe agitantur, post auferuntur, servātur ad biennium vel triennium. Sunt qui rosas omnino imperfectas condiunt,

ur valentiùs adstringant. Datur ad ℥ j ß. * Ventriculū & cor, & viscera reliqua firmat, ipsorumque intemperiem humidam emendat. *Mesner.*

Potest eadem cum oleo vitrioli confici: & fiet conserva vitriolata.

Conserva Violarum.

℞. Violarum purpurearum recentium cauda & viridi seu calyculo purgatarum ℔ j.

Sacchari albi ℔ ij. vel secundùm Mesuē ℔ iij.

Contundantur simul in vase lapideo, fiatq; conserva. Annum durat. Datur ad ℥ j. * Bilis incendium, sitimq; extinguit, alvum subducit *Sylvius.*

Quod si huic oleum vitrioli permisceatur, fit conserva violarum vitriolata, ad supra dicta multò præstantior.

DE CONSERVIS REFRIgerantibus pectus.

PECTUS refrigerat Conserva Violarum: de qua suprà.

DE CONSERVIS REfrigerantibus cor.

Conserva Acetosæ.

℞. Acetosæ ℔ ß.

Sacchari ℔ j ß.

Tere in mortario lapideo: deinde in sola, & serva per annum. * Valet cholericis.

COR etiam REFRIGERANT, Conserva Rosarum, Violarum, &c. de quibus suprà.

DE CONSERVIS REFRIgerantibus ventriculum.

VENTRICULUM refrigerant, Conserva

A Rosarum, Violarum, &c. de quibus supra.

DE CONSERVIS REFRIgerantibus hepar.

Conserva florum Cichorii.

℞. Florum Cichorii recent. ℔ j.

Sacchari albi ℔ iij.

Terantur in vase lapideo optimè. deinde in vase vitrato ponatur ad Solē per aliquot hebdomadas & servetur conserva ad annum. * Valet

B melancholicis & cholericis.

HEPAR quoq; REFRIGERANT, Conserva Rosarum, Violarum: de quibus supra.

DE CONSERVIS REFRIgerantibus splenem.

SPLENEM refrigerant, Conserva Rosarum, Violarum, Cichorii, &c. de quibus suprà

C

DE CONSERVIS REFRIgerantibus renes.

RENES refrigerāt, Conserva Rosarum, Nymphææ, &c. de quibus vide supra.

DE CONSERVIS REFRIgerantibus uterum.

UTERUM refrigerant, Conserva Rosarum, Violarum, Nymphææ, &c. de quibus supra.

D

DE CONSERVIS REFRIgerantibus juncturas.

JUNCTURAS refrigerant, conserva Rosarum, Violarum, &c. de quibus suprà.

De Eclegmatis sive Loch, Sectio XXIV.

ECLEGMA, quod Arabibus Loch, Latinis Linctus dicitur, thoracicū & pulmonicum est præsidiū, ex medicamētis fere dulcibus & detergentibus, ac etiā glutinosis, interdū amaris & acribus parcius coctis, quàm electuario liquido, vel solido conveniat. Horum alia

- *Usualia seu officinalia*
  - Adstringentia:
    - Loch *de papavere,*
    - Diacodion *simplex Galeni,*
    - Diacodion *Montani,*
    - Loch *de psyllio.*
  - Abstergentia:
    - Loch *de tussilagine simpl.*
    - Loch *de tussilagine comp.*
    - Loch *de pino,*
    - Loch *sanum & expertum,*
    - Loch *Passularum,*
    - Loch *Antipatri,*
    - Loch *de prassio,*
    - Loch *de ervo,*
    - Loch *de pulmone vulpis,*
    - Loch *de scilla,*
    - Loch *ad asthma,*
    - Loch *è caulibus.*
    - Loch *de carthamo,*
    - Loch *ex alliis.*
  - Consolidantia: Loch *de pulmone vulpis.*
- Minùs *usualia, &c. Vide literam A.*

A. Minùs uſualia
- Aſtringẽtia
  - Loch *ad ſputum ſanguinis,*
  - Loch *ad inflammationem laterum & pulmonis incipientem,*
  - Loch *ad defluxionem tenuem,*
  - Loch *ad acres & erodentes deſtillationes,*
  - Loch *è portulaca,*
  - Loch *ex tragacantho.*
- Abſtergẽtia
  - Loch *abſtergens & concoquens,*
  - Loch *ad humores pituitoſos,*
  - Loch *ad frigidas deſtillationes,*
  - Loch *ad pus retentum,*
  - Loch *ad ulcus pulmonis,*
  - Loch *ad aſthma Geſneri, &c.*

DE ECLEGMATIS aſtringentibus.

Loch de papavere.

℞. Papaveris albi ʒ xxv.
Amygdalarum dulcium depellatarum,
Nucleorum pinearum, Gummi Arabici,
Tragacanthi, ſucci Glycyrrhizæ ana ʒ x.
Amyli, ſem. Portulacæ, ſem. Lactucæ,
Sem. Cytoniorum ana ʒ iv.
Croci ʒ j ß.
Penidiorum alborum ℥ iv.

Omnia contundantur, & fiat loch ſecundùm artem cum ſyrupi papaveris ℔ iij. Servatur in vaſe figulino vitrato per annum. Datur lambendo ad ʒ iv. hora una poſt prandium: vel ad ſomnum hora una, à cœna: vel omni tempore ad affectus ſequentes.* Juvat tuſſim & gutturis aſperitatem a catarrho calido, tenui (qnem ſputum liquidum indicat) eum enim coquit, & craſſat. C Confert etiam febribus ardentibus, dolenti thoraci, pleuritidi. *Meſues.*

Diacodion ſimplex Galeni.

℞. Capita papaveris albi, mediocri magnitudine, nec nimiùm viridia, nec nimiùm matura N. xx.
Aquæ pluviæ aut fontanæ ℔ iij.

Macera horis vigintiquatuor; poſt coque, donec capita contabuerint, cola, & adde
Mellis ℔ ij.

Coque ad juſtam cõſiſtentiam. Fit cum ſaccharo eodem modo, item cum ſapa hac ratione:
℞. Decoctionis prædictæ ℔ ij.
Sap vini dulcis ℔ ij.
Su i Glycyrrhizæ ℥ ij.

Co antur ad juſtam cõſiſtentiam. * Uſus ejus eſt in deſtillationibus tenuibus è capite in aſperam arteriam, ex perpetua tuſſi inſomniam patientibus ſi magna humoris copia ex capite circa pulmones conſtiterit, confectio ex E melle melior eſt, quemadmodum ſomno opus habentibus, ea quæ ex ſapa conſtat.

Diacodion Montani.

℞. Capitum papaveris albi cum ſeminibus N. xx.
Siliquarum dulcium ℥ iij.

A Rad. Althææ, Glycyrrhizæ raſæ ana ℥ ij.
Aquæ fontis ℔ xij.

Eximantur è ſiliquis grana, poſtea decoquantur ad remanentiam librarum trium, deinde exprimantur, & colentur, poſtea adde
Sacchari candi roſ. ℔ ß.
Penidiorum ℔ j.

Decoquantur ad mellis conſiſtentiam. * Eo utimur in tenuibus & acribus rheumatiſmis, pulmones, & aſperam arteriam fluxione tentantibus, & continenti tuſſi, pervigiliũ excitantibus. B

Loch de pſyllio.

℞. Mucaginis pſyllii ſecundùm artem extractæ ℥ ij.
Sacchari clarificati ℔ j.

Coquatur ſaccharum ſufficienter, donec candidum fiat: deinde admiſcetur mucilago, & tandiu agitantur, donec probè unita ſint, & albeſcant. Servatur in vaſe vitreato ad annum. * Tenues & acres humores in pectus defluentes inſpiſſat, mitigatque, & excretioni præparat. Fit in hunc modum loch de ſemine lini, & alia hujusmodi eclegmata, quæ mucilagines recipiunt.

Loch de pſyllio, aliud.

℞. Pſyllii, Granorum Cytoniorum ana ʒ v.
Sem. Papaveris albi ʒ x.
Sebeſten N. l.
Jujubarum N. xxx.
D Glycyrrhizæ ʒ vij.
Paſſularum exacinatarum ʒ xv,
Caſſiæ fiſtulæ mundatæ ℥ j.

Decoque in ℔ iix. aquæ, donec impinguentur: deinde cola & projice ſuper ea
Rob ℔ ij.
Sacchari Salicmeni, Syrupi violaũ,
Penidiarum ana ℥ vj.
Farinæ fabarum ℥ iij.
Tragacanthi, Gummi Arabici ana aur. iv.

Coquantur uſquedum tranſeant in conſiſtentiam mellis: deinde
℞. Sem. Cucurbitæ, ſem. Melonis,
Sem. Cucumeris, ſem. Citrulli ana aur. ij.
Sem. Papaveris albi aur. iij.
Sem. Aniſi, Fœniculi ana aur ij.

Confice, & conſerva in vaſe vitreo ad biennium. *Meſues.*

DE ECLEGMATIS abstergentibus.

Loch de tussilagine simplex.

℞. Rad Tussilaginis ℔ j.

Coquantur in aqua, donec dissolutæ sint, contundantur & colentur: deinde additis

Mellis ℔ ij.

Coquitur in justam consistentiam: & servatur per annum. Eodem modo fit loch de althæa, baucia, & similib.

Loch de tussilagine compositum Magistrale.

℞. Rad. Tussilaginis ℥ vj.

Coquantur in aqua: deinde contusis, & dissolutis in ipsa decoctione, additur

Sacchari ℔ j ß.

Igni deponuntur, & agitantur, donec in commodam formam redigantur: adde

Nucleorum pinearum denudatorum ℥ j ß.
Passularum purgatarum ℥ ij.

Contusis in mortario lapideo, & permistis, adde

Croci, Caryophyllorum ana ℈ ß.
Succi Glycyrrhizæ ℈ iij ß.
Cinnamomi,
Macis ana ℈ j.

Redigantur in pulverem tenuem: misce, & serva per annum.

Loch de Pino.

℞. Nucleorum pinearum mundatorum ℥ xxx.
Amygdalarum, Avellanarum assatarum,
Tragacanthi, Gummi Arabici,
Succi Glycyrrhizæ, Amyli,
Capill. Veneris, Ireos ana ℥ ß.
Carnis dactylorum ʒ xxxv.
Amygdal. amararum ℥ iij.
Mellis passularum, id est, Sapæ,
Butyri recentis,
Sacchari optimi ana ℥ iv.
Mellis optimi ℔ iij ℥ ij.

Fiat loch, quod annum servatur. Sumatur velut lambendo ℥ i. * Tussi diuturnæ, difficultati spiritus, & asthmati succurrit, humores in thorace crassos incidit & extenuat. *Mesues.*

Loch sanum & expertum.

℞. Cinnamomi, Hyssopi,
Glycyrrhizæ ana ℥ ß.
Jujubas, Sebesten ana N. xxx.
Uvarum passarum, Ficuum pinguium,
Dactylorum pinguium ana ℥ ij.
Fœnigræci ʒ v.
Capillorum Veneris M. j.
Anisi, sem. Fœniculi, Ireos,
Calamenthæ, sem. Lini ana ℥ ß.

Coquantur in ℔ iv. aquæ ad dimidii consumptionem. Colaturæ benè ex[pres]sæ adde

Penidiarum albarum ℔ j.

Coquantur ad perfectionem: postea insperge subsequentia minutissime trita,

A Nucleorum pinearum mundatorum,
Amygdalarum mundat. ana ʒ v.
Succi Glycyrrhizæ,
Tragacanthi, Gummi Arabici,
Amyli candidi ana ℥ ß.
Ireos ʒ ij.

Agitentur omnia simul in lebete, donec albescant. Serva in vase vitreato annum vel biennium. Detur lambendo à ʒ v. ad ʒ x. * Tussi vocisque asperitati à frigiditate natæ auxilio est. B Crassos in thorace & pulmone humores extenuat. *Mesues.*

Loch passularum.

℞. Radicum Pæoniæ ℥ ß.
Hyssopi, Melissæ,
Scolopendrii ana M. ß.
Glycyrrhizæ ℥ ß.

Fiat omnium decoctio in s. q. aquæ pluviæ, facta colatura cum forti expressione, adde passularum minorum in mortario benè contusarum, prius C benè mundatarum à gigartis, & acinis ℔ j. Decoquantur, & per pannum lineum fortiter exprimantur: expressioni adde

Sacchari ℔ j.

Fiat loch, ut artis est. * In frequenti usu est nostris ad tussim & pectoris vitia, maximè in puerulis, iisdemq; epilepticis, propter Pæoniæ radices ingredientes. *Augustan.*

Loch Antipatri.

D ℞. Nucleorum pinearum mundatorum ʒ xij.
Sem. Lini assi ʒ ix.
Tragacanthi, Ireos ana ʒ xiij.
Carnis dactylorum ʒ xiix.
Amygdalarum dulcium ʒ xvj.

Dissolvatur tragacantha in aqua violarum, & reliquis contusis, cum melle q. s. fiat loch secundùm artem. Durat annum. * Easundem ferè vires cum superiori.

Loch de prassio.

E ℞. Comarum Marrubii, Iridis, Hyssopi,
Pulegii, Glycyrrhizæ, sem. Apii ana ʒ iv.
Ficuum passarum pinguium,
Nucleorum pinearum mundat. ana ʒ vj.

Macerata in aqua sufficiente per noctem, decoquantur: & percolatis ad[da]tur mellis pars media. Coquatur ad perfectionem. Annum durat. * Tabescentibus maximè convenit. *Paulus.*

Loch de ervo.

F ℞. Amygdalarum amararum ℥ ß.
Farinæ Orobi, Hyssopi ana ℥ j.
Iridis ʒ ij.
Nucleorum pinearum mundat. ℥ j.
Mellis quantum satis est.

Fiat loch. Conservatur annum.

Loch de pulmone vulpis.

℞. Pulmonis vulpini præparati,
Succi Glycyrrhizæ, sem. Fœniculi,
Anisi, Capillorum Veneris ana ℥ j.
Mellis ℥ xvj.

Fiat loch. Servatur bienniū. * [Ab]stergit & consolidat

A solidat ulcera pectoris & pulmonis: & præterendum est aliis remediis in phthisi. *Mesues.*

Loch e succo scillæ.

℞. Succi Scillæ, diebus canicularibus excepti ℔ j.
Mellis ℔ j ß.

Coque, fiat loch, ad annum vel biennium servandum. * Crassos & lentos humores, quique in thorace difficulter concoquuntur, incidit & extenuat: ideoq; asthmaticis, & difficile spirantibus
B auxiliatur, thoracisq; dolorem levat. *Galenus.*

Loch aliud.

Ipsum Scillæ corpus, è qua succus extractus, libram unam terito, cum mellis ℔ j ß.

Coque, fiat loch. * Hoc facultate posterius est præcedenti.

Loch de scilla compositum seu ad asthma.

C ℞. Scillæ in pane assatæ ʒ iv.
Marrubii, Hyssopi ana ʒ j.
Iridis ʒ ij.
Myrrhæ, Croci ana ʒ ß.
Mellis q. s.

Fiat loch. Servatur ad biennium. * Ad asthma & diuturnam tussim valet: humorem enim crassum extenuat. *Mesues.*

Loch de caulibus.

℞. Succi Caulium ℔ v.

D Lento igne coque, auferendo spumam ejus, usquedum redeat ad libras duas. Deinde decoquatur cum rob, id est, sapæ, vini & mellis ana ℔ j. usquedum ingrossentur, agiteturitaque diligenter pistillo, fiatque loch ad annum servandum. *Mesues.*

Aliqui pro rob accipiunt saccharum rubrum.

Loch de Carthamo.

℞. Medullæ sem Carthami ʒ vj.
Amygdal. mundatarum ʒ ij.
E Nucleorum pineatum mundatorum ʒ j.
Mellis cocti, Succi Scillæ ana q.s.

Fiat loch ad perfectionem. *Mesues.*

Loch de caulibus, aliud.

℞. Succi Caulium rubeorum ℔ j.
Croci ʒ ij.
Sacchari, Mellis ana ℔ ß.

Misce simul ut decet, & fiat loch. *Gordonius.*

Loch ex alliis.

℞. Alliorum purgatorum ℔ ß.

F In cicerum & hyssopi jure decoquetur: deinde tundetur, medulla exprimetur, incerneturq;, & cum mellis & butyri recentis singulis libris, igne lento ad eclegmatis spissitudinem percoquetur. * Valet ad thoracis intemperiem frigidam, materiæque pituitosæ defluxionem, tussim humidam, & diuturnam: pectoris excretiones juvat.

Loch de amygdalis.

℞. Amygdal. dulcium, Amygdal. amararum,
Sem. Lini torrefacti, Pineatum,
Anisi, Tragacanthi, Gummi Arabici,
Glycyrrhizæ ana ʒ j ß.
Sacchari, Penidiarum ana ʒ iij.
Mellis succi Fœniculi ana q.s.

Coque. * Valet ad intemperiem siccam pulmonis & thoracis, & tussim inde siccam. *Mesues.*

DE ECLEGMATIS MINÙS usualibus: ac primùm de astringentibus.

Loch ad sputum sanguinis.

℞. Cõservæ Symphyti, cons. Rosarum antiquæ ana ℥ ß.
Galatinæ Cytoniorũ conditorũ saccharo ℥ j.
Trochiscorum de terra sigillata, vel de Carabe ʒ ij.

Cum syrupo myrtillorum fiat ad modum loch. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Galatinæ Cytoniorum, vel succi eorundem ℥ j.
Amyli, Tragacanthæ ana ʒ iij.
Terræ sigillatæ, sang. Draconis ana ʒ ij.
Carabæ ʒ j.
Lapidis hæmatites ʒ ß.

Incorporentur simul, fiat loch. *Rondeletius.*

Aliud cum albumine ovi.

℞. Sanguinis Draconis ʒ ij.
Amyli, Tragacanthæ,
Sem. Portulacæ, sem. Papaveris,
Sem Uvarum ana ʒ j.
Terræ sigillatæ, vel Boli Armeni,
Rosarum rubrarum ana ʒ ß.

Fiat pulvis tenuissimus: qui albumine ovi crudo fortiter agitato, ut sit tenuium partium, excipiatur sumaturq; eclegmatis loco: cui saporis gratia saccharum rosſ. tabulatum addatur. *Idem.*

Aliud ex succis recentibus.

℞. Succi Bursæ pastoris,
Succi Herbæ sanguinariæ,
Succi Plantaginis, depuratorum ana ℥ ij.
Amyli, sanguinis Draconis,
Coralli rubri, Tragacanthæ ana ʒ iij.
Sacchari ros. q. s.

Misce, & fiat loch. *Idem.*

Loch ad incipientem inflammationem laterum & pulmonis.

℞. Spec. Diatragacanthi frig. ʒ iij.
Sacchari candi, Penidiarum ana ℥ j.
Syrupi jujubarum q.s.

Fiat loch. Capiat lambendo. * In progressu autem, nimisq; tenui materia additur diairis simplex, & pro syrupo jujubarum violatus ponitur. *Rondeletius.*

Loch ad inflammationem declinantem.

℞. Spec. Diairis simplicis ʒ ij.
Spec. Diatrag. frigidi ℈ j.
Sacchari candi ℈ ij.

Syrupi Capill Veneris,
Syrupi de Glycyrrhiza ana ℥ j.
Misce. *Idem.*

Loch ad defluxionem tenuem incrassandam & sistendam.

℞. Pulpæ jujubarum ℥ ß.
Amyli ʒ ij.
Tragacanthæ, Gummi Arabici ana ʒ j.
Cum syrupo de papavere fiat loch. Sumatur lambendo. *Rondeletius.*

Loch ad acres & erodentes destillationes.

℞ Spec Diatrag. frig ℥ ß.
Boli Armeni in aqua rosacea loti ʒ ij.
Trochiscorum de terra sigillata ℈ ij.
Cum syrupo de papavere fiat loch. *Andernacus.*

Loch è portulaca.

℞ Succi portulacæ ℔ ij.
Trochiscorum de terra lemnia ℥ ij.
Trochiscorum de Carabe, Gummi Arabici, Sanguinis draconis ana ʒ j.
Lap. Hæmatitis, Pilorum leporis ustorum ana ℈ ij
Sacchari albi ℔ j.
Fiat Loch, ut est artis. * Commendatur in sputo sanguinis, & aliis eiusdem, vel supra, vel infra eductionibus. *Augusta.*

Loch ex Tragacantho.

℞ Gummi Arabici, Tragacanthi ana ʒ j.
Infundantur in aqua rosacea, donec mucilago fiat, adde
Terræ lemniæ, Boli Armeni, Lap. hæmatitis ana ʒ j.
Conservæ rosarum antiquæ, Syrupi è rosis siccis ana q.s.
Fiat Loch.* Ad eosdē affectus, ad quos præcedens valet. *Idem.*

Loch ad caliditatem & asperitatem pectoris, & ad tussim calidam.

℞. Glycyrrhizæ ʒ xv.
Passularum ℥ ij.
Zizipharum, Myxarum ana N. xxv.
Coque igne lento in aquæ ℔ iv. ad librarum trium consumptionem, adde
Cassiæ fistulæ ℥ j.
Colatum, & seminibus ac membranis purgatum percoque cum penidiorum ℔ ß. sapæ ℥ iv. ad justam crassitiem. Tunc misce farinæ fabarum ℥ ij *Mesues.*

Aliud ad idem.

℞ Sem Papaveris ʒ x.
Glycyrrhizæ ʒ vij.
Myxarum N. xx.
Semin. Psylli,
Semin. Cydoniorum ana ʒ v.
Aquæ ℔ iij.
Coque ad dimidii consumptionem: colatum percoque cum
Sapæ, Penidiorum ana ℥ iv.

A ad justam crassitudinem: deinde misce
Tragacanthi, Gummi ana ʒ v.
Papaveris albi, sem. Melonum,
Sem Citrulli, sem. Cucumeris ana ʒ ij.
Confice. *Mesues.*

DE ECLEGMATIS abstergentibus.

Loch abstergens & concoquens.

B ℞. Pulpæ passularum ℥ j.
Mucilaginis ficuum extractæ cum decoctione hord. ℥ ß.
Enulæ campanæ siccæ,
Spec. Diaireos simpl. ana ʒ j.
Cum syrupo de glycyrrhiza fiat loch. *Rondelet.*

Aliud.

℞. Amygdal dulcium ℥ j ß.
Pinearum infusarū in aqua decoctionis hordei & Glycyrrhizæ ℥ j ß.
C Pulpæ passularum ℥ ß.
Sem Malvæ, sem Bombacis ana ʒ ij.
Sem Anisi ʒ j.
Succi Glycyrrhizæ ʒ ij.
Cum syrupo de prassio, vel glycyrrhiza fiat loch. *Idem.*

Aliud fortius.

℞ Scillæ in pasta involutæ, & in furno assæ ℥ ß.
D Fortiter contundatur: cui adde
Succi Glycyrrhizæ ℥ ij.
Conservæ Enulæ campanæ ℥ ß.
Sapæ, Oxymellitis simpl. ana ℥ ij.
Avellanarum ℥ ß.
Quatuor sem. frig. incisorum ana ʒ iij.
Pinearum, Amygdal dulcium ana ℥ j.
Pistentur simul, & fiat loch. *Idem.*

Aliud.

℞. Marrubii, Hyssopi, Capill. Veneris,
E Calaminthæ ana M j.
Passularum, Ficuum, Dactylorum ana N. xxx.
Anisi ʒ ij.
Glycyrrhizæ rasæ ʒ iij.
Quatuor sem. frig ana ʒ ij.
Fiat decoctio in aqua hord. ad [illegible] j. cui adde
Pinearum ℥ iij.
Tragacanthæ, Gummi Arabici ana ʒ j.
Pulpæ Passularum, Dactylorum, Ficuum ana ℥ ß.
F Cum pauca quantitate sapæ fiat loch. Ro[illegible]

Loch ad humorem pituitosum.

℞. Spec. Diaireos Salomon.
Spec. Diaireos simpl ana ʒ ij.
Enulæ campanæ ʒ j ß.
Oxymellis scillitici quantum sufficit.
Omnia commisceantur, ac ex rudicula glycyrrhizæ lingenda deglutiendaq; paulatim dentur. *Andernacus.*

Loch ad frigidas distil[illegible]tiones

Ex butyro, sacharo, & pauca terebinthina pararu[illegible]

ratur: quo in catarrho à materia frigida, & pecto- A
ris cõstrictione dilatanda, utimur. Fundit enim, expectorat, & detergit. *Rondeletius.*

Loch ad pus retentum.

℞. Syrupi Rosati laxativi ℥ ij.
Succi Glycyrrhizæ ʒ j.
Farinæ hordei ℥ ß.
Tragacanthæ, vel Gummi Arabici ʒ j.

Fiat loch. Sumatur manè tantùm. Serò autem utatur constringentibus. *Rondeletius.*

Loch ad ulcera pulmonis.

℞. Conservæ Symphyti,
Conservæ Rosa. antiquæ ana ℥ j.
Tragacanthæ torrefactæ,
Gummi Arabici leviter torrefacti, Cin. Cancrorum fluviat. lotorũ in aqua ros. ana ʒ ij.
Coralli rubri, Boli Armeni, Terræ sigillatæ ana ʒ j.
Sem. Papaveris albi sem. Plãtaginis ana ʒ j ß.

Cum syrupo de rosis siccis fiat loch. *Idem.*

Loch ad phthisim.

℞. Sem. Papaveris albi, sem. Lini torrefacti,
Spodii, Croci,
Amygdalarum dulcium ana ʒ iij.
Amyli, Tragacanthi, Gummi,
Sem. Cydoniorum, sem. Citrulli ana ʒ vj.
Sem. Nasturtii torrefacti, Amygdal. amar.
Fabarum ana ʒ j ß.
Penidiorum ʒ lx.

Hæ aqua fontana dissolutæ coquantur, deinde cætera misceantur. Dantur ʒ ij. cum hydromelite. Phthisicis saluberrimum, sed etiam hecticis,
B & aliter cõsumptis, pure & sanie pulmones purgat, & tussim lenit. *Mesues.*

Loch ad Asthma Gesneri.

℞. Fœnigræci ℥ j.
Anisi ℥ ß.
Sacchari ℥ ij.
Aquæ ℔ ij.

Decoque secundùm artem. Usus ejus est in destillationibus tenuibus è capite in asperam arteriam, ex perpetua tussi insomnium patientibus.

De Conditis, Sectio XXV.

- CONDITA fiunt è floribus, radicibus & corticibus: quorum alia
  - Simplicia
    - Calefacientia & corroborantia
      - Cor: ut
        - Nux *moschata Indica condita.*
        - Aurantia *condita.*
        - Citria *condita.*
        - Myrobalani *Chebuli conditi.*
        - Conditum *ex pomis, &c.*
      - Ventriculum: *ut*
        - Zingiber *conditum.*
        - Citria *condita.*
        - Nux *Indica condita.*
        - Calamus, Acorus } Conditus.
        - Galanga *condita.*
        - Cotonia, Pyra } Condita.
        - Juglandes, *&c.*
      - Renes: *ut* Eryngium, Secacul } Conditum.
    - Refrigerantia *& corroborantia*
      - Ventriculũ: *ut*
        - Myrobalani *Emblicæ conditæ.*
        - Conditum *ex persicis.*
        - Conditum *ex prunis.*
        - Conditum *ex sorbis.*
        - Mespila, Cerasa } Condita.
      - Jecur: *ut* Radices *cichorii conditæ, &c.*
  - Composita, *&c. Vide literam* A.

- A. Composita
  - Alterantia
    - Temperata: *ut*
      - Conditum *ad omnes vires roborandas.*
      - Aliud, *&c.*
    - Intemperata
      - Calefacientia: *ut*
        - Diacitonium *compositum.*
        - Conditum *ad frigidum humorem.*
      - Refrigerantia
        - Cor: *ut*—Conditum *ad humorem calidum.*
        - Pectus: *ut*—Conditum *ad inflam. pul. &c.*
        - Ventriculum: *ut*—Conditum *ad stomachum imbecillum ex calore.*
        - Jecur: *ut*
          - Conditum *ad calorem jecoris.*
          - Aliud, *&c.*
  - Purgantia: *ut*—Diaconitum *purgans.*

DE CONDITIS CALFACIENTIBUS & CORROBORANTIBUS COR.

Nux moschata Indica condita.

Nuces moschatæ Indicæ recentes conditæ ad nos Lusitanorum navigationibus ex India convehuntur, nostris juglandibus amplioribus persimiles, cortice viridi, carnoso, & alio lignoso, inter quos est macis, & sub lignoso ipsa nux moschata. * Valet ad cordis & ventriculi robur, & intemperiem frigidam. *Sylvius.*

Aurantia condita.

Cortices Aurantiorū aqua frigida aliquoties mutata macerentur ad deponendum amarorem plùs minùs, pro intentione usurpare volentis: & deinde modicè reficcati condiantur syrupo simplici, vel mellis, vel sacchari, conjunctim vel divisim, ad justam crassitiem. Quidam a prædictis corticibus accurate auferunt album illud quod sub flavo subest, veluti fungosum intermedium, usque ad succum sive chylum ipsius fructus: alii contrà relinquunt, & pariter condiunt. * Ventriculum & cor roborant. *Colonienses.*

Citria condita.

Cortices Citriorum tam magnorū, quàm vola manus capere potest, carne purgati, lixivio claro mergantur dies novem, mutato ad diem
D quintū, pòst merge aqua clara, donec amaritudine deposita dulcescāt: tunc vase mundo, aqua fontis plurima coquentur, donec tenerescant: aquosa deinde substantia ab his expressa in vase lapideo mergantur vigintiquatuor horas julepo sufficienti ex sacchare albo, & aqua tripla constante: pòst coquātur igni lento, ad penidiorum consistentiam. Extracti ex julepo cortices, vase vitreo reponātur, superfuso singulis vicissim velut incrustandis julepo rosato ad mediocrē, seu sacchari candefacti crassitiem cocto. Sunt qui ambra & moscho aromatizant. Datur post mensem. * Stomachum & cor confortant, coctio-
A nem juvant, oris halitum commendant. Eodem etiam modo condiuntur cortices Aurantiorū & Limonum. *Mesues.*

Myrobalani Chebulæ conditæ.

Myrobalani Chebulæ accipiendæ sunt, quot libet, humidæ & recentes, si harum est potestas, vel saltem arte & industria idonea humectatæ, quæ stylo passim compunctæ coquātur ex aqua igni lento, donec tenerescant. His in asserem immissis, aqua exprimatur. Deinde biduò hydro-
B melite vel syrupo sacchari mergantur. Deinde igne lento clementer coquantur, vase vitreo recondantur, ac melle cui incoctæ fuerint, mergātur. Hodie ex Ægypto conditæ in Italiam adferuntur. Dantur post sex menses. Dosis est una de mane stomacho jejuno. * Stomachū, cor & ventriculum firmant, appetentiam invitant, coctionem promovent, rationalem animæ partem vegetam reddunt & sensificam: quapropter visum quoq; clariorem, & usu crebro juventutem diù
C tuentur. *Mesues.*

Conditum de pomis.

Poma odora nulla putredine vitiata, depellata, intùs purgata in frusta idonea secta coque in julepo multum aquoso: postridie in julepo alio propemodùm perfecte cocto percoque, aromatiza moscho, vase vitreo repone, & julepo in quo incocta sunt, superdato. * Confirmāt, syncopen & cordis palpitationem sedant. *Mesues.*

Conditum, sive electuarium de pomis.

℞. Carnium pomorum dulcium, & redolentium, intus & foris purgatorum, & in frusta incisorum ℔ vj.
Sacchari albi boni ℔ v.
Aquæ rosatæ ℔ ij.
Ligni aloës,
Santali citrini ana ℥ v.
Caryophyllorum ℥ ß.
Cinnamomi ℥ iv ß.
Ambræ ʒ ij.
Moschi ℈ j.

Salubre

Salubre ad cordis, & stomachi imbecillitatem, A
coctionemq; juvandam. *Mesues.*

DE CONDITIS CALfacientibus ventriculum.

Zingiber conditum.

℞. Zingiberis recētis, si haberi potest: sin minùs, saltem arte humectati part. j. Coquitur cum mellis partibus tribus, & sacchari parte una. Humectandum autem Zingiber album, purum, recens, aqua affusa primùm, deinde arena humida B
obrutum quarto quoq; die renovata, aqua sæpe superfusa, donec tumefiat, & humectetur: idq; vel in dolio, aut alio vase magno fiat, vel in fossa quadam subterranea magna, & loco humido. Alii zingiber aridū acerrimo lixivio probè macerant, ut molle evadat: quod ubi factum est, perfundunt pura aqua frigida subinde mutata, donec omnis acrimonia & lentor lixivii auferatur. Postea, ut suprà dictum est, procedunt. Viride conditum ex Arabia & Troglodytica in C
Ægyptū, & inde ad nos affertur. * Temperiem ventriculi frigidam & humidam sanat, & ab ea tardam & depravatam coctionem, quæ cibos in aciditatem cruditatem corrumpat. Viscerum lubricitatem corrigit, flatus dissipat, alimenti in hepar & corpus reliquum distributionem celerat. *Mesues & Colonienses.*

Calamus aromaticus conditus.

Calamus aromaticus seu acorus verus, ut zingiber conditur. Nostrum quoq; acorum officinæ conditum habent, sed inutilem omnino censemus. * Acorus conditus, cerebri & nervorum affectibus frigidis confert. *Mesues.* D

Cytonia condita.

℞. Cytonia ampla, nulla putredine vitiata, depellata, intùs purgata, in frusta idonea secta: coque in julepo multùm aquoso: postridie in julepo alio propemodum perfectè cocto percoque: aromatiza moscho, vase vitreo repone, eo E
julepo, cui incocta sunt, superdato. * Fluxum alvi, vomitumque sistunt, ventriculum roborant: ob id & coctiones juvant. *Mesues.*

Diacitonium simplex.

℞. Carnis Citoniorum vapore aquæ dulcis coctorū, & ad spissitudinem coctorū ℔ iix.
Sacchari albissimi despumati, & ad spissitudinem justam cocti ℔ iix.
Coquantur ad solidam consistentiam, & extendatur in tabulam fervens massa, refrigerata in F
partes incidatur. Quidam octo libris carniū Citoniorum, addunt sex libras sacchari clarificati.
Poteris etiam ita facere:

℞. Citoniorum excorticatorū; & ab interioribus mundatorum ℔ iix.
Sacchari clarificati ℔ iv.

Coque deinde citonia super vaporem aquę dulci, deinde unà cum sacchoro ad justam spissitudinem coque. Durat annum. * Peculiare remedium est fluxus vel vomitus, quoniam stipticat, & corroborat membra collapsa, debilia, confortat stomachum, virtutem retentivam & digestivam: & summopere excitat gustum. Sed ad fluxum datur ante cibum, & ad vomitum compescendum post cibum. *Nicolaus.*

Diacitonium stybiatum nostrum.

℞. Diacitonii ad perfectam consistentiam cocti ℔ j.
Vitri antimonii ℥ j ß.
Tragacanthi ʒ ij.
Misce. Dosis ʒ j. plus minúsve pro sumētis viribus.

Pyra condita.

Pyra condita, cor, & ventriculum roborant. Conduntur, ut Citonia. *Mesues.*

Juglandes conditæ.

Juglandes nondum maturæ macerentur novē diebus, vel circiter in aqua pura mutata quotidie: deinde coquuntur: coctæ ferramento tenui perfodiuntur transversim secūdùm tres dimensiones, & leviter reliccantur: deinde foramina Cinnamomo, Caryophyllis, & Zingibere, in festucas longas conscisis expleantur: post hęc affuso syrupo adserventur. Cavendum etiam atq; etiam, ne syrupus nimis calidus sit: alioqui enim cō rahentur, & corii instar, lenti & tenaces evadent. Quod si syrupus aquosior post aliquot dies evadat, & periculum, ne corrumpantur fructus, esse suspiceris, effundatur, & ad justam spissitudinē recoquatur, ac iterū affundatur. *Colonienses.*

DE CONDITIS EXcalfacientibus renes.

Eryngium conditum.

Radices Eryngii albæ, amplæ, teneræ, à cortice externo & ligno interno purgatæ, in frusta pollicaris magnitudinis sectæ, uno caryophyllo humectato & particula zingiberis humectatis, fartæ intùs, unde lignosa portio execta est, coquantur in æquali pondere sacchari, & duplo melle, vel melle solo, sed triplo: coctis addatur aromatum pondus justum. Datur ab ℥ j. ad ℥ ij. * Renes calefacit. Venerem excitat, flatus tamen ventriculi dissipat. *Mesues.*

Eodem etiā modo radices Secacul cōdiūtur.

DE CONDITIS REfrigerantibus ventriculum.

Myrobalani emblica condita.

Myrobalani Emblicæ aqua affusa Soli exponendæ, donec tenerescant, & humectentur: tunc expressæ, hydromelite biduo macerantur: pòst igni lento coquuntur: coctæ ubi parum refrixerunt, mellis albi quarta parte, vel sacchari, adjecta reconduntur. Sunt qui aromatibus condiūt, cinnamomo, xyloaloë, cardamomo, croco, moscho, gallia, & similibus. Datur una semel tota diebus aliquot. * Ventriculum roborant, ejus substantiam & facultatem contrahendo, & intemperiem humidam corrigendo. *Mesues.*

Conditum ex persicis.

Persica conduntur, ut Cytonia.* Ventriculum

calidum confirmant, sitim sedant, oris fœtorem A emendant. *Mesues.*

Conditum persicorum.

℞. Persicorum propemodùm maturorũ, intùs & foris purgatorum,
Succi persicorum ana ℔ iij.
Sacchari albi ℔ ij.

Tere persica in medullæ consistentiam, coque cum syrupo, ut in condito ex cydoniis diximus. Ubi coctum erit, misce B
Ligni aloës, Santali citrini ana ʒ ij.
Cinnamomi, Cubebarum, Macis ana ℥ ß.
Moschi ℈ ß.

Fit etiam sine aromatibus. Ventriculi ardorem mitigat: stomachum confortat, sitim extinguit: tetrum oris halitum emendat. *Mesues.*

Conditum ex fructibus.

℞. Carnis cotoneorum, Carnis Pyrorum austerorum, carn. Malorum acidorũ ana ℔ j.

Coque ex aceto forti, in quo rhus viginti quatuor horis maceratus fuerit: deinde adde C
Omphacii ex acinis expressi ℔ j.
Carnis Sorborum immaturorum ℥ v.
Sacchari ℔ iv.

Coquantur omnia ad mellis crassitudinem: deinde adde
Succi berberorum ℥ ij.
Spodii, Sem. acetosæ ana ℥ j.

Percoctum conde vase vitreo. Datur à ʒ ij. ad ʒ iij. cum aqua frigida, & succo citri, aut succo ribes. * Appetentiam excitat, & bilem flavam ex ventriculo deturbat: ejusque intemperiem calidam corrigit. *Idem.* D

Conditum ex prunis.

℞. Carnium prunorum nigrorum, oblongorum, mediorum, subdulciũ, elixatorum in aqua cui portulaca incocta fuit,
Sacchari albi ana ℔ j.
Aquæ violarum ℔ ij.

Coque igni lento ad crassitudinem: reconde vitreo vase. Da ab aureis iv. ad sex aureos. * Ventriculi ardorem, & inde natam sitim extinguit, febres mitigat, alvum solvit. *Mesues.* E

Conditum ex sorbis.

℞. Carnis sorborum propemodùm maturorum, coctorum in aqua, cui rosæ primùm incoctæ fuerint, & cortices granatorum ℔ iv.
Mellis aut sacchari ℔ ij ß.

Coque ad crassitudinem, & reconde vase. Datur ℥ j. * Ventriculum roborat, immodicam purgationem sistit. *Mesues.* F

Cerasa condita.

Cerasa acida recẽtia, antequam ad perfectam maturitatem pervenerunt, avellantur, & sacchаro ad justam spissitudinem cocto atq; clarificato perfundantur, reponanturq;. *Colonienses.*

Mespila condita.

Mespila matura colliguntur, atque saccharo ad syrupi consistentiam cocto, condiuntur, & in vase vitreato reponuntur.

Radices Cichorii condita.

Radices Cichorii recentes & virides, primùm terra & cortice exteriore atq; matrice purgatæ, deinde in partes sectæ, priusquàm condiuntur, coquantur, donec mediocriter mollescant: ita tamen, ut nõ obscurus remaneat amaror. Coctæ leviter resiccentur in aëre, à se mutuò sejunctæ: deinde saccharo ad justam spissitudinem cocto condiantur, & reponantur. *Colonienses.*

DE CONDITIS temperatis.

Conditum ad omnes vires roborandas.

℞. Conservæ Anthos, Rosarum, Cirsii, Buglossæ, Adianthi, Cichorii ana ʒ ij.
Cort. Citri conditi, Nucis Indicæ conditæ ana ʒ j ß.
Spec. Plirisarcoticon, Diamoschi, Diarrhod. Abb. Triasantali ana ʒ ß.
Fol auri N. vj.
Sacchari albissimi q. s.

Fiat conditum auro coopertum. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Spec. Plirisarcotiel, Conservæ Adianthi, Spec. Diamoschi,
Diarrhod Abb. Triasantali ana ʒ ß.
Conservæ Rosarum, Cichorii ana ʒ ij.
Sacchari albissimi, in aqua rosarum dissoluti quantum sufficit.

Fiat conditum, instar electuarii solidi. *Idem.*

Conditum cardiacum.

℞. Conservæ Nymphææ, Buglossi, Rosarum, Corticum citri conditi ana ℥ ß.
Pul. diambræ, de gemmis, diamargariti frigidi ana ℈ ß.
Ossis è corde cervi,
Sem. citrei & Cardui benedicti,
Rad tunicæ & tormentillæ ana ℈ j.
Scobis unicornis gr viij.
Folia auri minutim concisa N. vj.
Sacchari albi q. s.

Fiat conditum cardiacũ, quo utebatur *Fernelius.*

DE CONDITIS EXcalfacientibus.

Diacitonium compositum.

℞. Carnium Citoniorum comminutarum, & coctura inspissatarum ℔ iij.
Mellis despumati ℔ iv.

Coquãtur simul ad justam consistentiã, & quam ab igne depolueris, antequam refrigeretur, inspeige subsequentes species, in tenuissimum pulverem contritas:
Cinnamomi ℥ j ß.
Zingiberis ℥ j.
Piperis, Gal. ngæ ana ℥ ß.
Caryophyllorum, Nucis moschatæ ana ʒ iij.
Spicæ nardi, Ligni aloës, Macis, Cardamomi ana ʒ ij.
Zedoariæ ʒ j.

* Excalfacit, resolvit ventositates, removet fœtorem

torem corporis, restituit pristinum colorem, & magis restaurat. *Nicolaus.*

Diacitonium compositum aliud.

℞. Carnis Cotoneorum in vino coctorum,
Mellis despumati ana ℔ iij.
Coque igne lento, tunc adde
Cinnamomi, Caryophyllorum,
Cardamomi, Galangæ ana ℥ j.
Cinnamomi crassi ℥ iij.
Zingiberis, Piperis longi, Macis ana ℥ ß.

Si autem affectus est calidus, coquenda sunt cotonea cum aceti parte tertia. Et quandoq; permiscetur succus granatorum: quandoq; succus Citri quandoq; adduntur spodii, berberis, sem. acetosę, trium santalorum, ros. rub. partes æquales. Ventriculum firmat, coctionem juvat, vomitum biliosum & pituitosum sistit: colorem corporis floridum efficit. *Mesues.*

Diacitonium è succo citoniorum.

℞. Succi Citoniorum despumati ℔ xij.
Mellis optimi despumati, sacchari albissimi clarificati ana ℔ ij.

Coquantur simul ad justam spissitudinem: deinde ab igne remotis, & adhuc tepentibus insperge subsequentium pulveres minutissimè tritos, & per cribrum excussos:

℞. Cinnamomi, Nucis moschatæ ana ℥ iv.
Caryophyllorũ, Zingiberis, Galangę ana ℥ ij.
Nardi Celticæ, Piperis nigri, Ligni aloës,
Macis, Zedoariæ, Cubebarum,
Cardamomi ana ℥ j.
Confice secundùm artem.

Diacitonium aliud.

℞. Carnis Cotoneorum, Mellis, Aceti albi ana ℔ ij.
Piperis, Zingiberis ana ℥ iij.
Petroselini Maced. ℥ j.

* Appetentiam languentem excitat, coctionem ciborum juvat, jecur & ventrem totum roborat: ventriculi dispositiones prope omnes, exceptis quæ ab æstu vehementi fiunt, modicè juvat. *Galenus.*

Aliud.

℞. Succi Cotoneorum, Mellis Attici ana sextarios Rom. ij.
Aceti sextarium ß.
Zingiberis ℥ iij.
Piperis ℥ ij.

Ardenti calido ventriculo aufer piper & zingiber.

Aliud.

℞. Succi Cotoneorum,
Mellis despumati ana ℔ iij.
Aceti ℔ ij.
Piperis lõgi, Zingiberis, Cinnamomi ana ℥ j.
Caryophyllorum, Ligni aloës ana ℥ ß.
Moschi ℈ iij.

Succu, mel, acetũ igne lento coque, continenter despumando ad mellis crassitudinē: tunc insperge cætera. * Appetentiam languentem excitat, ventriculum & hepar roborat, coctionem ju-

A vat & retentionem, eam restringendo. *Mesues.*

Aliud.

℞. Carnis Cotoneorum in vino coctorum,
Mellis despumati ana ℔ iij.
Cinnamomi, Caryophyllorum,
Cardamomi, Galangæ ana ʒ j.
Cinnamomi crassi ℥ iij.
Zingiberis, Piperis longi, Macis ana ʒ iv.

Carnem & mel igne lento percoque: tunc adde reliqua. * Firmat ventriculum, coctionem juvat,
B vomitum biliosum & pituitosum sistit, colorem corporis floridum efficit. *Mesues.*

Conditum ad frigidum humorem.

℞. Trochisc. de Capparibus, Conditi Citri ana ʒ ß.
Spec. Diagemmæ,
Sem. Anisi, Cumini, Fœniculi ana ʒ ij.
Sacchari quantum sufficit.

Fiat conditum, quod bracteis auri contegatur,
C deturq; cochleare. *Andernacus.*

Conditum pro Ventriculo laxo.

℞. Corticis citri conditi sicci ℥ ß.
Carn. nucis moschat. condit. ʒ j.
Nucis communis conditæ unam,
Conservæ rosarum ʒ ij.
Sacchari rosati ad pondus omnium.

Fiat conditum, dosis cochlear unum, manè & vesperi hora una ante cibum. *Caspar Bauhinus.*

DE CONDITIS COMPOSITIS REFRIGERANTIBUS.

D

Conditum Cor calidum alterans & roborans.

℞. Conservæ Anthos, Rosarum, Borraginis, Buglossi, capillorum Veneris ana ʒ ij.
Corticum citri conditorum ʒ j ß.
Pulveris electuarii pleresarchō diarrhodonis Abbatis, trium santalorum ana ʒ ß.
Filiorum auri N. vj.

E Sacchari quod sufficit ut fiat conditum, auro cooperiatur. *Heurnius.*

Conditum ad humorem calidum.

℞. Conservæ Buglossi, Rosarum, Nymphææ ana ʒ ij ß.
Spec. Diamarg. frig. pul. coralli rubri ana ℈ ij.
Pul. frag. lapidum preciosorum an ℈ j.
Semin. oxalidis, sem. portulacæ, sem. cichorii ana ℈ j.
F Fol. auri N. iv.
Sacchari albi quantum satis est.

Mixta redigantur in conditum, quod avellanæ magnitudinis instar exhibetur. *Andernacus.*

Conditum ad inflammationem pulmonis.

℞. Conservæ violarum ℥ ß.
Conservæ Buglossæ ℥ ij.
Spec. Diatrag. frig. ʒ j.
Spec. Diamargarit frig. ℈ ß.
Sacchari candi, sacchari albissimi ana q. s.

Fiat conditum. * Refrigerat, confortat, & humectat. *Rondeletius.*

Conditum refrigerans & constringens stomachum imbecillum.

℞. Conservæ Rosarum ℥ j.
Spec. Diamarg. frig. ʒ j.
Coralli rubri ℥ ß.
Sacchari q. s.
Fiat conditum. *Rondeletius.*

Aliud à pastu conveniens.

℞. Myrobal. Emblicorum, in aqua rosſ ablutorum N x.
Cort. Citri, Conservæ Rosarum antiquæ, Carnium cotoneorum ana ℥ ß.
Coralli rubri, Margaritarum ana ʒ ij.
Spec. Diarrhod. Diacitonitcn sine spec. calidis ana ʒ ß.
Sacchari rosati tab. quantum sufficit.
Fiat conditū, de quo capiat post pastum. Ad spiritus fœtorem additur aromaticu rof. & parum moschi, & diamoschi vel ambræ, &c. *Rondeletius.*

Conditum ad calorem jecoris.

℞. Conser Cichorii, Violarum, Nymphææ, Buglossi ana ʒ ij ß.
Conservæ Ros. ʒ j ß.
Spec. Diamarg. frig. Triasantalorum ana ʒ ß.
Fol. auri N. vii.
Sacchari albissimi quantum sufficit.
Misceantur, fiatque conditum. Detur cochleare unum. *Andernacus.*

Aliud ad idem.

℞. Spec. Triasantali ʒ ij.
Specierum Diamarg. frig.
Spec Diarrhod. Abb. ana ℈ ij.
Conservæ Cichorii, Violarum ana ʒ j ß.
Sacchari albissimi, ex aqua intyb. vel cichorii dissoluti quantū satis est, nempe ad ℥ iij ß.
Finguntur hinc tessellæ, quæ drachmas duas aut tres pendeant. *Idem.*

DE CONDITIS PURGANTIBUS.

Diacitonium purgans.

℞. Succi Citoniorum ℔ iij.
Mel[illegible] albi ℔ ij
Coque cōtinenter despumando, donec manus non inficiat, quæ forma est mixtæ simplicis usitatæ: deinde injice sequentia: Scammonii in malo Citonio cocti ℥ [illegible].
Caryophyllorū, Zingiberis, Masticis, Piperis longi, Cinnamomi, Nucis mosch. ana ʒ iij.
Misce simul omnia. * Colico dolori & aliis partium nutritiariarum morbis salubre est. Datur ab aureo uno ad aureos tres. Aut
℞. Scammonii ʒ v.

A Turbith ʒ xij.
* Cholagogum erit, simul & phlegmagogum. Aut abjecto scammonio, misce
Turbith ʒ xxv.
Carthami ʒ v.
* Phlegmagogum solùm erit. Aut si bilem attam vacuare velis, horum loco
℞. Helleborum nigrum, vel hujus loco Epithymum. Quidam cum saccharo coquunt, alii cum carnibus tantum: alii cū ambobus. *Mesues.*

B *Pruna purgantia.*

℞. Foliorum Senæ mundatæ ℥ ij ß.
Cinnamomi, sem. Fœniculi ana ℥ ß.
Rad Galangæ ʒ ij.
Fiat infusio per noctē: dein manè fiat levis ebullitio. Postmodum coletur & colaturæ addatur Prunorum Damascenorum ℔ ß. coquantur & decoctum clarificetur, dulcoretur cum saccharo & ad perfectionem supra prunas coquatur.

C *Passulæ purgantes.*

℞. Passularum Corinthiacarum mundat ℔ j.
Infusionis Rosarum ℔ j ß.
Foliorum Senæ ℥ iv.
Infundantur folia senæ secundùm artem in infusionem Rosarum repente [illegible] per noctem, [illegible] bulliant parum, coletur [illegible] colaturæ addantur sacchari rubri ℥ viij. coquantur ad consistentiam syrupi: in cujus fine imponantur Passulæ, [illegible] rum bulliant rursus. *Caspar Bauh[illegible]*

D *Passulatum lenient*

℞. Foliorum Senæ mundatorum [illegible] iij.
Anisi ʒ vj.
Aquæ ℥ ix.
Infundantur per diem & noctem: & bulliant [illegible] ebullitione, fiatq; fortis expressio, cum [illegible]
Passulatum Corinthiacarum ℥ [illegible]
Bulliant ad exhaustionē decocti: & in fine adde
Sacchari rubri ℥ iv.
Cinnamomi ʒ j ß

E Scrapii ænulam in [illegible] cum coquatur dum abeat saccharu. Accipiat ℥ ij antequam [illegible] affundi potest aliquid scrapii [illegible] quo uberiùs madescat. *Hildanus.*

Aliud.

℞. Radicum Polypodii qu[illegible]
Foliorum senæ,
Radicum althææ recentium ana [illegible]
Anisi ʒ ij.
Omnia infundantur in vase vitreato, & [illegible] tur secundum artem, [illegible] expressio. a [illegible]

F passularum per setaceum transmissarum [illegible] brem. Sacchari a[illegible] ℥ ij. coquantur rursus [illegible] donati crassitudinem: parum ante prandium accipiat drachmas sex vel unciam. *Idem.*

De Extractis, Sectio XXVI.

- EXTRACTA sunt vel medicamentorum
  - Simplicium
    - Alterantiũ qualitate
      - Prima: ut
        - Extractum *Melissæ.*
        - Extractum *Chelidonii.*
        - Extractum *Card. Benedicti.*
        - Extractum *Juniperi.*
      - Secunda: *& vel*
        - Glutinantia: *ut*—Extractum *symphyti.*
        - Semen *generantia: ut*—Extractum *satyrii.*
    - Purgantium
      - Bilem: *ut*—Extractum *rhabarbari.*
      - Pituitam: *ut*
        - Extractum *agarici.*
        - Extractum *aloës.*
      - Atram *bilem: ut*—Extractum *hellebori nigri.*
      - Aquam: *ut*—Extractum *esulæ, thymelææ, &c.*
  - Compositorum: *ut* Extractum
    - Primum, *Ex semine Cnici, & aliis.*
    - Secundum, *Solutorium compositum.*
    - Tertium, *Minus efficax.*
    - Quartum, *Purgans.*
    - Quintum, *Ad omnes humores purgandos.*
    - Sextum, *Valenter purgans.*
    - Septimum, *Ex Helleboro nigro, & aliis.*
    - Octavum, *Ex aloe, & aliis.*
    - Rad. *Mechoacan.*

DE EXTRACTIS SIMplicibus alterantibus.

Extractum Melissæ.

Me[illegible]issa minutim inciditur, inditurq; ampullæ vitreæ, & vino stillatitio, quod duos digitos supereminеat, perfunditur: deinde illa cæco operculo occlusa, maceratur in balneo, vel in Sole, vel [illegible] macerm [illegible] diebus aliquot: postea eximitur, [illegible] idè exprimitur, fæcibusque reje- B ctis [illegible] ens herba in idem vinum ponitur, maceratur, exprimiturque, ut priùs: isq; labor ter quaterq; [illegible] petitur, prout extractum efficax desideratur [illegible]. Tandem vinũ illud in balneo ex am[illegible] [illegible]itur, dum extracti spissitudo in fundo mellis instar appareat, vel spiritu vini evocato, aquosum affluat. *Andernacus.*

Extractum Chelidonii.

Chelidonii herba recens adhuc cum floribus C & radicibus simul, p[illegible]lis instar contunditur, inditurq; ampullæ, & in fimo equino per mensem maceratur. deinde in balneo humor ad fæcum siccitatem usque extillatur: postea hæ conteruntur in pulverem, & humore paulò antè prole- A cto, perfunditur, rursusque diebus triginta in fimo maceratur, ut priùs: tunc ex cineribus calidis distillatur, separaturq; aqua ab oleo: quod Chemici veram Chelidonii essentiam appellant. Ex fæcibus in cinerem redactis cum aqua sal elicitur. *Andernacus ex Paracels.*

Extractum Cardui benedicti.

Extractum Cardui benedicti cõficitur, ut Melissæ.* Præstantissimum est remedium præservaB tivum ad pestem. *Crato.*

Extractum Juniperi.

Baccæ juniperorum recentes, maturæque, in Septembri mense collectæ, modii instar, in mortario conteruntur, dum nulla earum integra supersit: deinde lebeti, qui quatuor aut quinq; urnas continet, induntur, coquũturque, donec omnem vim exuisse videantur: postea ab igne removentur, & quam validissime sub prælo per li- C neos densosq; sacculos diligenter & exactè exprimuntur: mox succus expressus iterum per lineum sacculum colatur quò purior evadat, & materia terrestris, si quæ adhuc inest, ab eo separetur: tandem igni rursus superimponitur, incoquiturque, donec ad spissitudinem perveniat, &

purpureus quasi appareat. Illud autem advertēdum est, ne dum coquitur, aut effluat, aut adustionem resipiat. Duplici igitur quidam lebete utūtur, ut cùm succus ferè incoctus fuerit, commutari possint, qui tamen coctionem diligenter observarint, ii unico perficere poterunt: nimisum ut paulatim succum in lebetem infundant, neque singulis vicibus supra modum impleant: ne dum ille inflatur, præsertim in secunda ebullitione, quādo ferè percoctus est, totus in ignem defluat, quare diligētia adhibēda est, & cochleari culinario continuè subigi, commoverique debet: in prima quidem ebullitione à fundo usque agitandus, ne aduratur: aliàs ingratus fiet, & adustionē referet. Præstat etiam, ut ad justam crassitiem percoquatur. temporis namque processu per se magis ac magis extenuatur, gratiorq; evadit, quò purior servatur: nisi enim mundus retineatur, perdurare nequit. * Præcellentissimū est extractum in curandis præcavendisque morbis. Datur adultioribus, cochlearis instar manè & vesperi: junioribus, minore pondere. Benefacit præcipuè calculosis, arenosis, colicis, uteri strangulatui, menstruis suppressis, variis defluxionibus, angustiæ pectoris, tussi, cruditati stomachi, pestilentiæ, syncopæ, vertigini, oculorum doloribus, phrenitidi, surditati, oris fœtori, aquæ subter cutem, morbo comitiali, abscessibus internis, & membrorū tremori auxiliatur: stomachumq; & caput corroborat: jecori māxime convenit: prodest mēstruis superfluis: præservat ab omni morbo supervenienti: visum incolumem servat: contra omne venenum, & aërem pestilētem singulariter efficax est, ut non immeritò Germanorum Theriaca dici queat. In autumno, hyeme & Vere ferè usurpari potest, idque pro supervenientis morbi ratione semel aut bis in septimana, præservationis gratia. Per æstatem, cùm calor viget, utendum eo non est, nisi necessitas postulet. Ad duodecim annos servari potest, si ritè sit confectus. *Andernacus ex Euonymo.*

Extractum Symphyti.

Extractum symphyti eodem, quo sequens ex satyrii radicibus, modo paratur. * Ad ramices curandos efficacissimum est. *Idem.*

Extractum Satyrii.

Radices satyrii repurgatæ contūduntur, & cū æquali medullæ panis portione probè subiguntur, macerāturq; in calido fimo duodecim cremorem rubicundū redigātur: deinde sub prælo validè exprimuntur, & fæcibus relictis, alius panis admiscetur, ponunturq; in fimū, & exprimūtur ut antea: idq; tandiu reiteratur, quousq; omnia in liquorem lenti succi instar redacta fuerint: hic postea ampullæ inditur, & in calore fimi aut aquæ finitur per dies aliquot: tandem distillatur, separaturq; aqua ab oleo, sive succo, quem sanguinem satyrii appellātis proprio, vel melissæ sale imbuitur, & ex vino, sive aquis stillatitiis datur. * Uterum cōfirmat, & ad concipiendum aptiorem reddit: omnes facultates corroborat. *Idem.*

A
Extractum Scillæ.

Ex rad. Scillæ succum extrahes, quem eodem modo præparabis ut extractum Elaterii. Vel, quod melius est, cū mulso malvatico id facies. Humores crassos, lentos, & thoraci inhærentes incidendo, tenuando, tergendo, resolvendo, & coquendo evacuat, & hepatis ac lienis obstructiones tollit. Exhibentur ℈ ij pro dosi cum decocto pectorali, aut cum aqua cinnamomi. *Quercetanus.*

B
Extractio Sulphuris, vel essentia, in colore auri, & rubini.

℞. Sulphuris partes duas, liquefac in scute[lla] vitreata: liquefacto sulphure inspergatur sa[li]s tartari pars una, & agitetur benè cum spatula super calorem lentum, donec inspissetur, & [co]loretur in colore subrubeo. Postea evacua c[um] spatula super orbiculum madefactum, ut nō ad[hæ]reat ligno, & factum est. Deinde tere in pulverē, C & pone in vitrum q.v. & superinfunde vinu[m] stillatum, vel spiritum vini, & in ictu ocul[i] [c]oloratibitur, in colore citrino, vel croceo. & cum pe[r] noctem resideat, colorabitur quasi rubinus [per] inclinationem evacuatur in speciale v[itr]um. Hujus virtus est in morbis corrodētibus, & hæmorrhoidibus, & omnibus, quæ corrodunt corpus exterius. Ad ulcera Gallica, penis, manuū excoriationes, &c. *Alexius Pedemontanus.*

D
DE EXTRACTIS SIMplicibus purgantibus.

Extractum Rhabarbari, Paracelsi.

℞. Rhabarbari electi, crassiuscule triti ℔ j.
Aquæ tartareæ ℔ iv.

Macerentur in Baln. Mariæ per dies quatuor, deinde lento igne decoquatur, donec supereminea[t] rhabarbarum [tu]m per laneum cribrum novum coletur accuratè, & validè exprimatur, postremo E colatum evaporet cum syrupo è floribu[s] persicorum novies infusi, ad justam spi[ssitudi]nem, & in vitro recondatur diligēter. Dosi[s] a ℈ j ad ʒ j cum jure aliquo. Excellē[ns] & clemen[s] est catharticum, quod dejicit non modo bilem, sed & [pi]tuitam ipsam, iam in pueris [...]te [...] in prægnantibus

Extractum Rhabarbari.

℞. Rhabarbari quantum satis est.
Cui affunde spiritum vini, atq; sic relinque, [...] F usq; plus satis coloretur. [Tu]m effunde, cola, & [spi]ritum paulatim in balneo separa: eundemq; [...] sus rhabarbaro priori affundito, & aliquad[iu in] infusione relinquito in loco calido, quousq; colorem acquirat, tum cola, & rursus in bal[neo] separa per destill[ati]onem: id autem tantisper est repetendu, quoad [spi]ritus à rhabarbaro non coloretur amplius. [Ita]rum exprime [fo]rtiter, & per filtrum dest[illa]: habet enim nec[...] tenacitatis aut [l]entoris à rhabarbaro quæ [...] ex[tra]ctione est inutilis, & simul multæ u[...] partes fluūt,

quæ

quæ non sunt negligendæ: ideoq; ad hunc modum destillare oportet per filtrum.

Per rostrum seu nasum alembici filo trahe filtrū, digiti unius latitudine, quoad præ nasi angustia, filtrum amplius non sequatur: cavendo tamen, ne nimia violentia diffiliat vitrū: quo facto, impone spiritum filtrandum in alembicum obstructum charta humectata. Spiritum per filtrum destillatū extractioni quæ prius erat separata, rursus in vitro affunde (multum enim vitro adhæret ideoque in primum vitrum, cui spiritus erat infusus, omnes spiritus rhabarbari percolandi sunt, & ad separationem infundendi) non curando, quòd extractio una jam priùs in vitro reperiatur. omnes enim extractiones necessariò conjungendæ sunt, & ad extremū aquę destillatæ permiscendæ, & rursus separandæ, quoad aqua limpida extrahatur. *Evonymus.*

Extractum Rhabarbari aliter.

Rhabarbari electi fragmentorum libram minutim incide, & crassiusculè tere & affunde succi depurati borraginis & buglossi utriusque libras duas, relinque per horas vigintiquatuor. Postea coque ad lenium ignem, donec exiet & em... rhabarbatum. Exprime deinde fortiter, & expressam decoctionem per lancum colatorium transmitte & exprime, ut substantia in colatorio maneat. Colaturam coque ad mellis consistentiā, adjecti sacchari optimi uncia. Quidam in baln. Mariæ ad spissitudinem coquunt, ne aduratur. quod præstat, quemadmodum & in duplici vase. * Purgando da deglutiendum cum gutta olei cinnamomi & anisi mixtum, & azymo involutum, faciendo in dosi periculum à scrupulo usque ad duos. Suavissimè lubricat ventrem etiā in infantibus. Quidam, quoniam rhabarbarum per se non valde purgat, acuunt totam extractionem cum modico diagrydii opiumi: quod nihil obest. *Evonymus.*

Extractum Rhabarbari aliter.

℞. Rhabarbari electi ℥ iv.

Pulverisa, & infunde in aquas appropriatas: stet intus per diē & noctē, deinde fortiter exprime ... in expressionē adjecto saccharo candi quantum videbitur, leviter in arena exhalan... ... electuarii *Evonymus.*

Extractum Rhabarbari aliter.

Rhabarbarū pulveriza, illud include vase vitreo ... longo collo, affundendo vini alcool, ut supe... quatuor digitis obturato vase, fac dige... in Baln. M per tres aut quatuor dies, ... tandem menstruū coloretur: coloratum transfunde seorsim, quod reservabis: novū menstruū denuò fæcib. affundendo, donec non amplius illud tingatur, & magma, sive fæx Rhabarbari subalba remaneat. Circulatis ritè omnibus ex arte, separetur menstruum per Baln. M. & remanebit in fundo Rhabarbari essentia: cui adde pro ... Olei cinnamomi ... Cujus si exhibeas ... cum cochleari vini albi, potentiùs purgabit, quam ... infusione: idq; minori cum pertur-

A batione. Potest exhiberi hoc medicamentū infantibus, pręgnātibus, senibus, & ex morbo jam imbecillis: purgat, & educit flavam bilem. Fæx sive terra, quæ remanet, est astringentis facultatis, qua ratione lienteriæ, dysenteriæ, & alvi fluoribus præscribitur. Quòd si quis potentiùs purgare cupiat, fæcē calcinet in reverberio, tum per aquas alkali extrahat, ipsumque reiteratis filtrationibus purificet crystalli instar. Essentiam extractam suo alkali superjiciat, digerat, & demū

B distillet: hoc enim modo vis omnium medicamentorum augetur. *Quercetanus.*

Vel:

Rhabarbari pulverem infunde Aquæ vitæ, ita ut aqua hæc supernatet quatuor digitis: balneo tepescat dies quatuor: coloratum vinum effunde & novum infunde: id repete, dum color nullus reddatur: adjice aliquid Cinnamomi: deinde cum vino hæc aqua vitæ. Alii exstillant aquam

C vitæ, & restibus in fundo succo addunt Olei cinnamomi scrupulos duos, ad unciam succi. Dosis est scrupuli pondus cum vini albi cochleari: infanti & prægnanti innoxium. *Heurnius.*

Extractum scammonii.

Scammonium Spagyrica præparatione commodū usui redditur, ut sine ullo periculo multis aliis medicamētis immisceri possit, & tutò exhiberi ad purgandam bilem & pituitam. Electum Scammonium solvatur in oleo Masticis spagy-

D ricè extracto cum vini spiritu: quo facto, digerantur per octo dies in Bal. calido, in vase optimè clauso: quod vel clarum erit, & pellucidum transfunde, affundendo rursus novū menstruū, donec totam essentiam attraxeris: interim tamen omnes fæces seponito. Tum separato toto menstruo, affunde denuò vini spiritū corallisatum, ut supernatet quatuor digitis: circulentur omnia in Bal. per x. dies, aut ampliùs. Demū menstruum extrahe, & pro Unc. essentiæ relictæ

E in fundo vasis, adde essentiæ veræ corallorū, & margaritarum ana ℈ j essentiæ Croci ℈ i ß. Olei anisi, & cinnamomi ana ℈ j ß. Fiat mixtura ad blandū ignem ad consistentiā debitam Misceatur hæc essentia sic præparata cū essentia Aloës, & Myrobalanorum, & fiat mixtū medicamentum ad bilem expurgandā perutile, item serosa excremēta è capite educenda. Per se exhiberi potest ℈ ß. cum ℥ ij Olei amygdal. dulcium. sine ulla perturbatione, aut læsione cordis, ventricu-

F li, & hepatis, è vasis ipsis bilem educit. *Quercet.*

Extractum Elaterii.

Ex succo è cucumeris agrestis fructibus autumnali tempore extracto, dum præ maturitate pallent, fit præstantissimum medicamentum, si debitè præparetur, ad serosa & biliosa excremēta evacuanda. Elateriū Græcis hoc medicamentum dicitur, quod efficacius multò redditur, & sine periculo exhiberi poterit, si ita præparetur: Hic succus clementer per expressionē extractus per filamenta distilletur, ita ut fæx omninò ab ipso separetur: deinde indatur vasi vitreo, ob-

longo collo, cui affunde spiritus vini ana æquales partes, omnia postea digerantur in Bal. tepido per aliquot dies, donec fæx & tota impuritas secernatur separato priori menstruo, blando igne, alium vini spiritum, infusionis specierum Damarg. frig. affunde, & etteul... om... in pelicano x. dierum spatio, ut vis medicamenti augeatur, & ab ipso omnis maligniras auferatur separato denique ultimo menstruo coaguletur igne lentissimo, quod fiet in ... paucos dies. Hujus cape ʒ j. cui adde olei nucis moschatæ, & cinnamomi ana ℈ j fiet mixtura & ... obnebis præparationem Elaterii Spagiricorum, sive ipsius essentiam, mirifice serosa excrementa etiam è juncturis trahentem & è cerebro evocantem, arthritidi, hydropi, cephalalgiæ ... & epilepsiæ valde conducentem. *Quercetanus.*

Idem aliter.

Rhabarbarum eodem modo infundi posset, quo e... ebori nigri radices, ut infra dicetur: sed in aqua cinnamomi, & cum ... lupo iotato ... tuto fieri debet succus de rhabarbaro. *Meus ... quinam ad Gesnerum.*

Extractum Agarici.

Agaricum rectius maceratur & decoquitur, quàm ex vini spiritu, aliove humore extrahatur. Si tamen omninò ejus succum ad hunc modum parare cupias, id quoq; per aquam anisi, cui oleum ipsius ademptum sit, præstare poteris. Ad capitis affectus, præsertim defluxiones ejus efficax. *Andernacus ex Evonymo.*

Extractum Agarici, Senæ, Polypodii, & Mechoacæ. &c.

Agaricus eodem modo paratur, ut Rhabarbarum: crassam pituitam, maximè a ventriculo, mesenterio, jecore, liene, & pulmonibus expurgat, à cerebro, & nervis debilius trahit, quod vis ipsius sit imbecillior. Exhibentur ejus ℈ ij. etiam ... pueris, & senibus. Sed quoniam aliquantum ventriculum offendit, cum oleo Zingiberis, & Spicæ corrigitur. Sic ex Sena, Polypodio, Mechoacæ, Myrobalanis, & reliquis hujusmodi eliceis extracta, sive essentias quæ omnia exhibebis quando, & quibus conferent, additis propriis correctivis pro morbi exigentia, & ægrotantium viribus *Quercetanus.*

Extractum aloës.

Aloe in pulverem redacta ex humore idoneo maceratur in loco calido tā diu, donec is coloretur: deinde hic relictis fæcibus eximitur, & recens iterum affunditur idq; iam sæpe reiteratur, quoad ... um ... aloe extrahere videbitur. Postea om... congregatur per filtrum, ut ... atur, & succus in fundo remanebit qui ... sarū soluto ... aut ... ad justam ... coqui debet. *Andernacus.*

Extractum aloës alter.

Extractu A... præparabis, ut extractū Rhabarbari ... quod ... expurgat ... ventriculo & intestinis,

A casque partes, tum detergendo ... do, corroborat. Extracto adde oleum Caryophyllorū, & Macis, ad vim ipsius stimulandam & oleum masticis, ad acrimoniam ... & ... tem vim retundendam *Quercetanus*

Extractum Turpeti.

Turpetum albissimū, ... & mediocriter recens, in pulverem tenuem ... cetur, quod ... das ... & hermetice clauso, affundendo ...

B qui supernatet materiæ tribus ... gitis, & sic omnia ... in B. M. ... aut ... res ... quò essentiam totam ... attrahat ... reservato ... affunde lenio, donec nihil amplius ... elici possit ... fæces semper ... rius est, ... ut artis est. Quo facto ... omnia, ut summum acquirant per ... dum separato omnino menstruo ... tum perfecte reddetur, si in ...

C deris pro ʒ j ... oleinuc ... & Zingiberis ana ℈ j. Istis enim sic ... editur, ut proprietate quadam morbi ... ne nausea, & aliqua perturbatione, & ... & remotissimis, ac profundis ... pituitam viscidam, & crassam evacuet ... tenuem tolummodo, ... educeret. Exhiberi hujus essentiæ ʒ j. cum ... bro, aut decocto ... etiam & pituitosis ...

D *cetanus.*

Extractum Colocynthidis.

Colocynthis pulverizetur tenuissime ... affundi ... alcool optime præparatu ... ret fex digitis ... erantur in bal... clauso hermetice tribus septimanis. A... nim illo temporis spatio totum aer... Quod si diutiùs digeratur, extractum ... sicq; reddetur optimum medicam... tuitam, & ad alios humores ...

E sos à profundiorib. partibus attrahendos ... sine noxa. Quare vertiginosis ... lepticis, apoplecticis ... hibeatur, cum ... fato simplici vel mixt... cum oleo Mast... nuc... momi. *Quercet...*

Extractum Euphorbii.

Euphorbium ... præpara... prius in aceto ... filla ... & ...

F ... cendum ... pu... ecum ... tis ab ... aqua ... atum. It... phorbio ... un ... affunde ... tum, quo ... trahas, fæces ... ac impuritati ... mnia e... culato ... ovo aleo ... x. d... de... cepa ... tome... le ... timo, ad... endo sub ... ℈ j. Olei a... ℈ j ... essentia ...

Fiat mixtura. Dosis est ℈ j. cum decocto competenti * Paralysi, Arthritidi, Spasmo, Hydropi valde conducit, & pituitã quantũvis lentam, crassam, & impactam nervis ipsis, & juncturis, sine aliqua perturbatione evacuat. *Quercetanus.* A

Extractum Opopanacis, Sagapeni & Sarcocollæ.

Eodem modo, quo extractum Euphorbii, ex Opopanace, Sarcocolla, & Sagapeno medicamenta præparantur, ad eosdem affectus utilissima, quorũ vim purgatricem per inferiora Græci [illegible] sed ab Arabibus inventa fuit. Purgat autem ista clementiùs, quàm Euphorbium: ex omnibus fit mixtum medicamentũ, purgans crassam pituitam, & viscidam etiam a remotis partibus, cerebro, nervis, juncturis, & thorace. B

Extractum Hermodactylorum.

Ex radice Hermodact. & ab elect. eodem modo [illegible] elicitur, quæ pituitam crassam & lentam a [illegible] præsertim trahit: ob id arthritidi multum confert, corrigi tamen debet cum oleo cum [illegible] & caryophyllorum, ne suo humore flatulento ventriculum lædat, & in ipso nauseam excitet. Exhibetur per se vel cum decocto cõpetenti, pondere ℈ j plus vel minùs pro [illegible] vitiosus. *Quercetanus.* C

Extractum Hellebori nigri.

Cortices radicis hellebori nigri, medulla exempta, infundantur in aqua anisi, de qua fit olium [illegible], & stet in infusione per horas [illegible] vel quadiu libuerit: deinde bulliant [illegible] exierent radices ad aquæ [illegible] consumptionem: coletur postea cum [illegible] quatur ex [illegible] solutivo ad [illegible] in vasculo vitreo [illegible] D

[illegible]

Extractum sive essentia Ellebori nigri. E

℞ Rad. Ellebori nigri Autumnali tempore collectæ [illegible] ℔ j. Decoquantur cum aqua [illegible] ex quibus oleum Cyminis [illegible] vale benè clauso in Bal. [illegible] per [illegible] dies, quo facto, [illegible] succum omnino extrahe. Fæces [illegible] quod reliquum est, indas alembico, ut me [illegible] paretur, & [illegible] fundo alembici viscida quædam substan- [illegible] spiritum vini optimi, qui materiam [illegible] quatuor digitis ponatur [illegible] in [illegible] collo, & benè obturato, digestioni [illegible] per duos aut tres dies, quod clarum & pellucidum est, tamen amarũ, affunde alio vase [illegible] que denuò vini spiritum infunde, [illegible] donec totã essentiam teneras [illegible] omnibus attraxeris, semper fæces separatas [illegible] est. Quo facto, separa priùs menstruũ [illegible] calore Balnei [illegible] separato fac F circulentur cum novo vini spiritu, infusionis maceratis, per aliquot dies. Rursus optimè separato vehiculo, remanebit [illegible] fundo Essentia Ellebori, mediocris consistentiæ, & fusci coloris: hanc ad multos usus reservabis. Hujus essentiæ ℈ j. cui aliquot guttulæ olei anisi, & mẽ hæ admistæ fuerint, exhibetur [illegible] stomacho, cum decocto competenti, vel aqua [illegible] hydropicis Item cum aqua betonicæ, cerebri [illegible] ctibus, ut maniæ, melancholiæ, vertigini, epilepsiæ & paralysi confert. [illegible] & pituitam sine ulla molestia corpus den [illegible] eorum excrementis corruptis expurgat, quod quidem incolume, & velut juvenile reddit. Nam solum noxios humores, & excrementa è vasis extrahit, sanguinem purificando, sed à toto corpore, & cute ipsa, qua ratione epilepsiæ, cancro, erysipelati, malo mortuo, & phagedænis valdè conducit. *Quercetanus.*

Aliud.

℞. Succi Fœniculi vel aquæ quæ reliqua fuit ab Olei Anisi destillatione ℔ iij. his infunde Cinnamomi ℥ ij.
Sem. Anisi ℥ iij.
Malabathri ℥ ß.
Flavedinis corticum citriorum ℥ j.

Macerentur tepidè per plures dies, dum omnis vis transiisse in liquorem videatur. Hoc [illegible] colatura, quæ effundatur super Cortices radicum Ellebori nigri exempta prius medulla & iterum quàm diutissime macerentur, quo eorum vis tota fere fuerit eliquata: deinde bulliant dum succus fere cõsumatur, & cortices jam jam fortiter prælo exprimentur, & colatura iterum coquatur, adjecto pauco Syrupo rosat. solutivo, dum Opiatæ ideam inducat. Vel prius [illegible] coquatur, novæ consulæ Radices [illegible] poterit, cum [illegible] Rosarum rubrarum, & [illegible] vini rubri, ac repeti cam [illegible] Datur cum vino albo [illegible] a ℈ j ad [illegible] *Heurnius.*

Aliud.

℞ R[illegible] Veratri nigri [illegible] sub ortum Solis in [illegible] per agrante du [illegible] Capricorni [illegible] aut sigillatim [illegible] & distillentur dum nil amplius liquoris fundi hoc fit vi vapori caloris in arena. Hic [illegible] cum Vino liquescat [illegible] vium mox balneo exhausto liquore, Sal cum fundus dabit, qui omne vitium humani corporis [illegible] quatum in cauteriis abigit, ac in [illegible] juventam efficiens corpus revocat. Solvitur cum Vino, Croco & Ambra. Dosis est a ℈ j ad ℨ j *Heurnius.*

Extractum lapidis Armeni, & Cyanei.

Lapis Armenus & Cyaneus candentes extinguantur sexies in aqua ardenti, postea reducantur in tenuissimum pulverem, quo facto, pulvis hic abluatur aqua fontana, eiiciendo terram,

& quod aquę supernatabit, hocque fac pluries: demùm ablue relictum pulverem prius exiccatum aqua melissæ aut buglossi: evapora aquam à pulvere igne lentissimo: quo exiccato, cum cœlesti nostro menstruo & spiritu vini digerantur in B.M. & circulentur per xx dies ad summam graduationem: separato menstruo, coagulentur igne lentissimo: adde pro correctione essentiam margaritarum, corallorum, & croci, cum oleo cinnamomi, & caryophyllorum. Melancholicis omnibus affectibus, maniæ, vertigini, epilepsiæ, cephalalgiæ, quartanariis & cancro conducunt. Dosis est ℈ j ß. cum aqua mel. sæ, aut buglossæ. Purgant enim atram bilem, & quicquid crassũ & tenax sanguini est immixtu. Lapis Cyaneus sic præparatus, poterit commodiùs multò exhiberi in confectione Alkermes, ad cordis tremorem, syncopen, mœstitiam, ad spiritus omnes roborandos, & ad arcendum quodvis venenum.

Extractum esulæ.

℞. Fol. esulæ, sicc & pulveriz. q. s. est.
Spiritus vini q. s.

Misce, cola, & in balneo destillētur, donec mellis crassitiem acquirat. Per vomitum & alvum purgat. Hac quoque ratione helleborus niger extrahitur.

Extractum Esulæ, thymelææ & Chamelææ.

Radices Esulæ, thymelææ, & chamelææ, sive Mezerii & Thapsiæ succus, quæ partim pituitã, partim bilem evocant, non tamen sine mordacitate, cùm acria sint omnia & ignea, valdeq; e periculosa, eodem modo, quo Elleborus parantur, exhibeturq; illorum extractũ sine periculo, immixto mirobalanorum extracto ad hydropem, & ad serosa excrementa expurganda etiam in articulis ipsis. Dosis est ℈ j. cum ℥ j. olei amygdalarum dulcium. *Quercetanus.*

Extractum granorum Lathyridis.

Ex granis Lathyridis cõtusis extrahes eodem modo essentiam, quo ex Helleboro nigro. cui addes oleũ M[illegible] & nucis moschatæ ad correctionem. *Quercetanus.*

Extractum radicum cucumeris asinini.

Cucumeris asinini radix mense Majo colligi debet, deinde contundi, denique ex ipsa succus optimè exprimi. Qui quidem filtrandus est bis, vel ter, donec clarus distilletur, & benè depuratus sit: cui affunde vini spiritum santalatum, & optimè præparatum, collocando omnia in balneo M. per tres aut quatuor dies: quod purum est, transfunde, denuò vini spiritũ affundendo, donec [illegible] fæces ampliùs separẽtur. Tum circulentur omnia simul ad majorẽ graduationem per aliquot dies. Quo facto, separato menstruo, congelentur essentia igne lentissimo cinerũ, donec inspissetur: cui adde pro oñ. j. olei cinnamomi ℈ j. essentiæ croci ℈ ß. Hoc aũt medicamentum serosa excrementa potenter evacuat: qua ratione hydropicis, item ictero & obstructionibus cùm epatis, tum lienis summoperè confert, ℈ ß. aut plùs pro ægrotantis viribus exhibeas cum vino albo, idque manè jejuno stomacho. *Quercetanus.*

Extractum ex semine Cnici, & aliis.

℞. Medullæ sem. Cnici ℥ iv.
Turpeti albi, Fol. Senæ Alex ana ʒ j ß.
Diagridii ʒ v.
Rhabarbari electi ℥ j.
Agarici trochiscati ʒ vj.
Mannæ granatæ ℥ ij ß.
Myrobal. Chebulorum ℥ iij.
Rad. Polypodii ℥ ij.
Zingiberis albi ʒ ij.

Minutim incidantur, vel crassiùs conterantur, & in vini spiritum, ex quo pulveris confectionis Diambræ ʒ j. per dies octo macerata fuerit, ponantur, sinãturq; stare in loco calidiore, diebus quatuordecim: deinde sacculo indantur, & sub prælo valdè exprimãtur: postea id quod expressum est ampullæ infundatur, & operculo impositum, vinũ extillatur, donec ad mellis spissitudinem pervenerit. * Drachma dimidia junioribus, adultis integra, ex jure, vel liquore peculiari, cum syrupi rosacei aut violacei solutorii semuncia diluitur, potuiq; datur. *Andernacus.*

Extracta Hydragoga seu Aquam ducentia.

℞. Turpetum, Hermodactylos, Thymelæam, Chamelæam, Esulam, pulverem fac, cui affunde Spiritũ vini ea copia ut quatuor digi[illegible] supernatet. macera tres dies in balneo. effunde [illegible] & aliud affunde. tandem evoca Spiritum vini, & pro uncia restibilis essentię adde Olei nucis myristicæ & Zingiberis cujusq; scrupulum. Evocat viscosa ex corporis habitu, nec malè turbat. Datur scrupulus cũ vino rubro, aut decocto pectorali. Hermodactyli corrigantur cũ Cinnamomi oleo & caryophyllorum: sed esula, chamelæa, thymelęa, & thapsię essẽtia castigatur extracto myrobalanorum. Datur ex his scrupulus cum uncia una olei amygdalini dulcis. *Heurnius.*

Extractum s[illegible]lutorium [illegible] positum.

℞. Colocynthidis ℥ vj.
Agarici optimi, Diagrydii, Hellebori nig. ana ʒ iv.
Aloe electæ ℥ j.
Elect. Diarrhod. Abb. ℥ ß.

Pulvis electa [illegible] ex aqua cinnamomi, vel spiritu vini di[illegible]b. aliquot maceratur: deinde relictis fæcibus, illa super medicamenta purgantia [illegible] funditur, & in loco calido per dies octo, aut plures macerãtur: postea exprimũtur, & humor abstrahitur per balneũ, donec [illegible] formandis catapotiis idoneã pe[illegible]erit. * Datur ℈ ß. vel etiam G. v. tantum. [illegible] est catholicum, quasi dicas, ge[illegible]. *Andernac.*

Extractum

Extractum solutivum minùs efficax.

℞. Colocynthidis ʒ vj. ℈ ij.
Agarici ℥ ß.
Rhabarbari ʒ j.
Cinnamomi ℈ iv.
Asari, Nardi, Rosſ. rubrarum,
Masticis, Xyloaloës ana ʒ j.
Styracis liquidæ ℈ iv.
Vini Malvatici mensſ. j.
Fiat infusio, & extractio. *Magenbuch.*

Aliud.

℞. Pulpæ Colocynthidis ʒ vj. ℈ ij.
Turpeti albi & gummosi ʒ x.
Stœchadis Arabicæ ℥ ß.
Diagrydii ʒ iij. vel ʒ vj.
Agarici optimi ℥ ß.
Rhabarbari electi ʒ iij.
Cinnamomi ℈ v.
Rad. Asari, spicæ nardi,
Rosſ. rubrarum, Masticis,
Ligni aloës ana ℈ iv.
Aloës hepaticæ ℥ j ß. ʒ ij.
Styracis liquidæ ℈ ij. G. iij.
Incisis & cōtusis, infundantur in vino sublimato: rectificetur, & fiat secundùm artem extractum. *Magenbuch.*

Aliud purgans, Norimbergæ in usu.

℞. Colocynthidis ʒ xiij.
Veratri nigri, senæ Alexandr. ana ℥ ß.
Agarici optimi,
Rhabarbari electi ana ℥ j.
Diagrydii ʒ xiv.
Cinnamomi ʒ ij. ℈ ij.
Turbith, Stœchados Arab. ana ℥ ij ß.
Rosſ. rubrarum, Ligni aloes, Masticis,
Ligni paradisi, Myrrhæ, Asari, spicæ nardi,
Storacis liquidæ ana ℈ v.
Fiat infusio vel putrefactio per aliquot dies, nempe 10 12 vel 14. cum essentia vini calida: & succus deinde expressus uniatur cum aloes præparatæ ℥ iij. *Idem.*

Extractum purgans omnes humores.

℞ Spec. Diambræ ℥ ß.
Spiritus vini ℔ ij ß.
[illegible] [illegible]momi distil. ℔ j.
[illegible] per dies aliquot vase probè oblito, ne q[illegible] expiret: quotidiè verò vas vitreum agitat[illegible] bet, quoad liquor rubescat: deinde super hæc, [illegible]æ sequuntur, funditur, relictis fæcibus in fundo vasis:

℞. Colocynthidis ʒ vj.
Turpeti albi ʒ vij.
Agarici optimi ʒ iv.
Veratri nigri ʒ iij.
Eupatorii Mesuæ, sive Gratiolæ,
Foliorum Senæ ana ʒ v ß.
Diagryd[illegible] v.
Rhabarb[illegible] electi ʒ vij.
Omnia inci[illegible] macerātur in humore supradicto dieb[illegible] quat[illegible]rdecim: deinde sacculo lineo injiciuntur, exprimunturq; sub prælo stanneo. Li-

A quor excolatus effususq; in ampullam imponitur balneo, & extillatur, donec id quod in fundo subest, syrupi acquirat spissitudinem: tunc in hoc aloës præparatæ, rursusq; in pulverem redactæ ʒ x. resolvuntur, & agitando uniuntur, quoad crassamentum mellis instar appareat. * Datur ℈ j. vel ℈ ß. ex jure, alióve diluto: vel in catapotia per se, aut medicamentis purgantib. admixtis, redigitur, exhibeturq; ad devorandū in aurora, aut longissimè à cœna, ita ut somnus
B subsequatur. *Andernacus.*

Aliud valenter purgans.

℞. Vini spiritus ℔ ij.
Aquæ Cinnamomi ℔ j.
Spec. Diambræ ℥ j.
Spec. Aromat. caryophyll. ℥ ß.
Hæc per dies quatuordecim in aqua temperatē calida macerantur: deinde liquor fæcibus relictis, effunditur super hæc quæ sequuntur:
Diagrydii ℥ ß. Rhabarbari electi ℥ j.
C Trochisc. Diacolocynthidos ʒ iij.
Agarici Trochiscati ʒ vj.
Turpeti ex vino cotoneorum macerati ℥ ß.
Veratri nigri, cum sapa, dauco, & cinnamomo præparati ʒ vj.
Fol. Senæ Alexand. ℥ j ß.
Sem. Citri albi ʒ j.
Cort. Citri ʒ ß.
Enulæ campanæ ℥ j.
Rad. Cichorii ʒ vj.
D Scolopendrii veri, Flor. stœchados,
Masticis, Myrrhæ,
Rosarum rub. sem. Fœniculi,
Semin. Anisi ana ʒ j ß.
Singula contunduntur, macerātutq;, ut dictum est, postea sub prælo exprimuntur, & ampullæ imposita, distillantur, donec crassitudinem mellis acquirant: postremò aloës ʒ xij dissolutis repurgatisq; ex vino stillatitio, uniuntur in modū extracti: quod oleo cinnamomi, aut caryophyl-
E lorū imbuitur, ac vitreo vase cōditur. *Andernac.*

Extractum Holagogum solutorium.

℞ Foliorum senæ ℔ j.
Colocynthidis trochiscatæ ℥ iij.
Aloës ℥ ij.
Agarici, Turbith albi,
Rhabarbari ana ℥ iv.
Radicū Ellebori nigri, Esulæ minoris ana ℥ ij.
Diagrydii ℥ j.
F Attritis cunctis affunde Aquam vitæ: adjice
Cinnamomi ℥ iij.
Anisi, Mastichis, spicæ ana ʒ j.
Rosarum rubrarum M. ij.
Spec. Diambræ & Diarrhodonis ana ℥ j.
Macerentur dies x i v. vel diutiùs, prælo exprimantur: balneo exhauriatur tenuior liquor, ut characterē mellis induat. Datur scriptulus. *Heur.*

Extractum Pilularum.

Pari modo ex quaq; massa Pilularum succus abducitur. Infunde Pilulas Aquæ cinnamomi: macera, exprime, evapora, fiat echyloma cum

pulvere Liquiritiæ si massa sit liquidior. *Idem.* A

Novus modus extrahendi purgantia narcotica & alterantia.

℞. Herbarum vel Radicum ℔ j.

Aquæ destillatæ, quæ vel corrigit extrahendorum vim, vel quæ eam promovet ℔ x.

In poculo: ad focū macera dies quatuordecim vel viginti, ut res duriores vel molliores fuerint: dein per setaceum cola. Hanc colaturā, per impositam filtri partē aut partes distilla in vitrū angusti oris: distillatum liquorem restę inditum ac tenui linteo obducta teste, evapora: semper quod margini adhærescit abstergę ac cū sideote succo id remisce. Tenui foco exhauriatur: vel testa cum liquore ollæ imponitur, quę duos vel tres carbones ignitos habet. Tandem cùm ad succi liquiritiæ crassamentum deventum est, reconditur. Dantur gr. iij. vel quinq;, vel plura, ut rerum extractarum vis fuerit. *Heurnius.* B

Extractum ex Helleboro, & aliis. C

℞. Succi Buglossi, Borraginis ana ℔ ij.

Depurentur, colentur q;, ut purificētur. adde his

Rad. Fœniculi, Cichorii, Asparagi,

Petroselini ana ℥ iv.

Sebesten, Jujubarum ana ℥ ij.

Sem. frig. minorum ana ℥ ß.

Decoquantur in aquæ ℔ xvj. ad tertias. colaturæ adde succos præscriptos, bulliant ad ignem parum: permisce postea

Rad. Hellebori nigri ℔ iv.

Coque donec radices emineant, fiat tandem colatura omnium, & decoquantur lento igne ad mellis spissitudinem. *Hieronymus Herold.*

Extractum Aloes.

Aloë in pulverem redacta ex humore idoneo maceratur in loco calido tamdiù, donec is coloretur: deinde hic relictis fæcibus eximitur, & recens iterum affunditur: idq; tantisper reiteratur, quoad nullum ampliùs colorem extrahere videbitur: postea omnis humor congregatur, per filtrum colatur, & succus in fundo remanebit: qui syrupo ros. lax. ad justam spissitudinem coqui debet. *Andernacus.*

Extractum rad. Mechoacan.

Extractum radicis Mechoacan, eodem modo conficitur, ut Rhabarbari extractum. * Purgat clementer pituitam & aquas. Confert epilepticis, cephalicis, ictericis, asthmaticis, febrientibus, &c. Datur à ℈ j. ad ʒ ß.

De Linimentis, Sectio XXVII.

Linimenta fiunt ex oleo, adipe, sevo, butyro, liquefactis, vel aliis, quæ olei spissitudinem habent, ut styrace liquida, &c. Atq; hæc alterant aut qualitate

- Prima. *Sic*
  - Temperata: *ut* Linimentum ad pectus.
  - Intemperata
    - Calida: *ut*
      - Linimentum ad partes convulsas.
      - Linimentum ad thoracis affectum frigidum.
    - Frigida: *ut*
      - Linimentum ad thoracis affectum calidum.
      - Linimentum refrigerans ad erysipelas & inflammationem.
    - Humida: *ut* — Linimentum humectans.
    - Sicca: *ut* — Linimentum exiccans.
- Secunda. *Sic*
  - Astringunt: *ut* — Linimentum repellens & sanguinem cohibens.
  - Emolliunt: *ut* — Linimentum emolliens.
  - Glutinant: *ut* — Linimentum pro capitis vulneribus, *&c.*
  - Carnem generant: *ut* — Linimentum ad fistulas, *&c.*
  - Dolorem *sedant: ut*
    - Linimentum ad dolorem pleuriticum.
    - Linimentum ad capitis dolorem ex insolatu,
    - Linimentum ad vetustum capitis dolorem.
    - Aliud.
    - Aliud ad capitis dolorem ex calore jecoris.
    - Aliud ad dolorem ex frigore.
    - Linimentum ad mammillarum dolores lacte turgentium.
    - Aliud mitius.
    - Linimentum ad dolorem ex inflammatione jecoris, ani, & aurium.
  - Vermes necant: *ut* — Linimentum contra vermes.
  - Ambusta extinguunt: *ut* — Linimentum empyreuma ext... *&c.*

DE

DE LINIMENTIS temperatis.

Linimentum ad pectus.

℞. Olei amygdal. dul. ℥ iij.
Butyri recentis ℥ ij.
Axungiæ gallinæ, vel anatis ℥ j.
Misce, & fiat linimentum. *Rondeletius.*

DE LINIMENTIS calidis.

Linimentum ad partes convulsas ratione nervi vulnerati.

℞. Olei sulphuris terebinthinati,
Olei Sabinæ, Olei terebinthinæ ana ʒ ij.
Olei vitellorum ovorum ℥ ß.
Misce & applicentur calide parti affectæ. *Quercetanus.*

Aliud ad idem.

℞. Olei butyri, Olei resinæ ana ʒ ij.
Olei euphorbii destillati,
Olei baccarum juniperi,
Olei terebinthinæ ana ʒ j.
Olei vitellorum ovorum ℥ j.
Misce. *Idem.*

Linimentum ad membra vulnerata, convulsa ex repletione.

℞. Balsami gummi hederæ, Balf. gummi elemi ana ℥ ij.
Olei ceræ, Olei terebinthinæ,
Olei juniperi ana ℥ ß.
Olei caryophyllorum, Ol. Belzoini ana ℈ ij.
Misce, & fiat in formam linimenti, quo inungatur spina dorsi, & pars affecta. *Quercetanus.*

Aliud ad idem.

℞. Balsami visci pomorum, Balf. hederæ,
Balf. Hypericonis ana ℥ ij.
Olei Salviæ, Olei terebinthinæ ana ℥ j.
Olei juniperi ℥ ß.
Ol. tartari, fœtentis ʒ iij. Axungiæ taxi ℥ iij.
Misce Utere, ut jam dictum est. *Idem.*

Linimentum ad thoracu affectum frigidum.

[illegible] Olei amygdal amararũ, Olei Liliorum, vel [illegible]rini, vel Olei Cheirini ana ℥ ij.
[illegible]tyri rancidi, loti ℥ j.
[illegible]ungiæ gallinæ, anatis ana ℥ ß.
[illegible]ucilaginis sem. Lini,
Mucilaginis Fœnigræci, extractæ cum aqua hordei & pauco vino albo ana ℥ ß.
Croci parum.
Misce, & fiat linimentum, quo pectus & latera illinantur. *Rondeletius.*

DE LINIMENTIS frigidis.

Lini[illegible]entum ad thoracũ affectum calidum.

℞. Olei am[illegible]gdal. dulcium, Violarum ana ℥ ij.

A Butyri loti, in aqua hordei mundati ℥ j.
Misce, & fiat linimentũ, quo inungatur pectus. *Rondeletius.*

Linimentum refrigerans ad erysipelas & inflammationem.

℞. Mucilaginis sem Psyllii, extractæ cũ aqua sempervivi, & pauco aceto ℥ iij.
Succi Plantaginis, vel Solani ℥ j.
Olei Nymphææ, vel de papavere, vel Hyoscyami ℥ iij.
B Coquãtur succi usq; ad consumptionem: deinde adde Pomatæ ℥ ß.
Misce, & fiat linimentum, quo illinatur pars fervens *Rondeletius.*

DE LINIMENTIS humidis.

Linimentum humectans.

℞. Olei Violarum ℥ iij.
C Olei è sem. Cucurbitæ ℥ j.
Lactis mulieris recentis, vel Butyri recentis ana ℥ j ß.
Misce, & fiat linimentũ, quo pars humectanda illinatur, tribus horis post pastum, præcedente fotu tepidè. *Rondeletius.*

Linimentum exiccans.

℞. Olei Irini, Costini ana ℥ ij.
Pinguedinis gallinæ antiquæ, salitæ,
Butyri saliti rancidi ana ℥ j.
D Vini veteris & generosi parum, vel aquæ vitę parum.
Misce, & fiat linimentum. *Idem.*

Linimentum emolliens duritiem hepatis.

℞. Ol. amygdal. dulc. Ol. Absinthii ana ℥ j ß.
Butyri recentis ℥ ij.
Pinguedinis gallinæ ℥ j. Masticis ʒ ij.
Misce, & fiat linimentum.

E
DE LINIMENTIS astringentibus.

Linimentum repellens, & sanguinem cohibens.

℞. Boli Armeni Spagyrico more preparati ℥ ij.
Croci Martis, Croci Veneris ana ℥ j.
Olei rosati q. s. est.
Misce, & fiat linimentum. *Quercetanus.*

F *Aliud ad idem.*

℞. Colchotaris dulcificati, Cineris ranarum adustarum ana ℥ ß.
Album ovorum q. s. est.
Misce, & fiat linimentum. *Idem.*

Linimentum, seu potiùs nutritum, humorum defluxionem, & inflammationem prohibens.

℞. Succi fol. nymphææ, succi fol. Sempervivi,
Succi fol. Hyoscyami ana ℥ ij.
Aquæ Spermatis ranarum,

Aquæ florum thapsi barbari ana ℥ j.
Lithargyri, vel salis ejusdem ℥ ij.
Olei visci pomorum,
Olei rosati omphacini ana ℥ ij ß.
Aceti rosati ℥ j.
Ducantur diù in mortario plumbeo, cum pistillo plumbeo, & fiat instar nutriti, quo utendum pro defensivo. *Quercetanus.*

Linimentum defensivum.

℞. Boli Armenæ præparat. Sanguinis Draconis,
Coralli rubri ana ℥ ß.
Croci Martis ʒ ij.
Baccarum myrti ℥ j ß.
Olei ros. omphac. ℥ iv.
Aceti rosati ℥ ij.
Ceræ ℥ j ß.
Fiat linimentum. *Iosephus Quercetanus.*

DE LINIMENTIS glutinantibus.

Linimentum pro capitis vulneribus cum cranii fractura.

℞. Mellis rosati ℥ ij.
Olei ovorum ℥ j.
Misce, & ex eis santalum intinge, vel linamenta, & calida membranæ, sive meningi detectæ impone. *Quercetanus.*

Aliud.

℞. Mellis rosati ℥ ij.
Olei rosati ℥ j.
Terebinthinæ lotæ ℥ ß.
Misce, & santalum imbue. Ubi verò die septima aut undecima prætererit, sequentia remedia meningi detectæ applicanda erunt:
℞. Mellis rosati ℥ ij.
Terebinthinæ ʒ j.
Aquæ vitæ guttas x.
Misce omnia simul, & calefac in lance, ac santalum intinge, & linamenta tenuissima, calidaque meningi impone. *Quercetanus.*

Aliud ad idem pro ditioribus.

℞. Mellis rosati ℥ ij.
Olei myrrhæ ex descript. nostra ʒ ß.
Olei terebinthinæ per Bal. destill. cum aqua vitæ ʒ j.
Misce, & utere, ut suprà, modò pars phlegmone non tentetur. Hoc medicamentū commodissimū est ad membranā, ab omni putredine conservandam, & cranii fracturis aptissimum. *Idem.*

DE LINIMENTIS CARnem generantibus.

Linimentum ad callum & fistulas curandas.

℞. Olei mellis distillati ignis expressione ℥ ij.
Olei Saturni,
Olei Mercurii sublimati ana ʒ j.
Olei petrolei, Ol. Caryophyll. ana ʒ j ß.
Excipiantur terebinthina, & apponatur cum el-

A lychniis aut turundis parti affectę. *Quercetanus.*

Linimentum ad intertrigines.

℞. Medullæ cervinæ ʒ ij.
Cerussæ lotæ ʒ ij ß.
Butyri recentis, aqua ros. abluti ʒ ij.
Lithargyrii abluti ʒ ß.
Myrrhæ ʒ j.
Cum modico terebinthinæ lotæ fiat linimentū. *Hieronymus Mercurialis.*

B *Linimentum ad ossa corrupta, & cariosa.*

℞. Olei myrrhæ destillat. per descensum, purificati cum vini spiritu ℥ ß.
Olei caryophyllorum ʒ ij.
Olei sulphuris cum colchotare destillati ʒ ß.
Misce omnia & cùm uti voles, os corruptū bis, térve contrectato cum xylo in hoc medicamentum intincto, quod ad extremum specilli alligaveris: ac tum os à carie sanabitur, simulq; quod
C corruptum est, brevi dilabetur. *Quercetanus.*

Aliud.

℞. Olei tartari destillati per retortam,
Olei guajaci ana ℥ ß.
Olei sulphuris, Olei vitrioli ana ʒ j.
Misce, & utere, ut suprà. *Idem.*

Aliud.

℞. Balsami Mercurii ℥ ß.
Olei antimonii ʒ iij.
Salis Saturni ʒ ij.
D Misce omnia simul. Ossa corrupta & saniosa, nec non ulcera maligna, & deplorata mirum in modum persanat. *Idem.*

DE LINIMENTIS DOlorem sedantibus.

Linimentum ad dolorem pleuriticum.

℞. Olei Irini, Chamæmelini,
Adipis capi ana ℥ ß.
E Butyri recentis non saliti ʒ ß.
Ceræ lotæ parum.
Misce, & fiat linimentum. *Andernacus.*

Linimentum ad capitis dolorem ex insolatu.

℞. Olei Chamæmelini recenter præparati ℥ ij.
Temporibus & fronti illinantur. *Andern.*

Linimentum ad vetustum capitis dolorem.

F ℞. Olei Chamæmelini recenter præparati ℥ ...
Olei Rosarum ℥ ß.
Misce. Vel
℞. Olei Rosacei ℥ ij.
Olei Chamæmelini ℥ ß.
Misce, & fiat linimentum. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Olei Rosacei ℥ j.
Aceti ʒ ij.
Ceræ lotæ ex aqua frigida quantum satis est.
Misce, & fiat linimentum. *Andernacus.*

Aliud

Aliud ad capitis dolorem ex calore jecoris.

A Oleo rosaceo, aut melino, aut hydrelæo, aut cerato, frons & tempora illinantur. *Idem.*

Aliud ad dolorem capitis ex frigore.

Oleum rutaceum, aut laurinū, aut irinum, aut nardinum, aut ea quæ ex pipere & euphorbio constant, fronti imponantur. *Andernacus.*

Linimentum ad mammillarum dolores, lacte turgentium, & inflammationes.

B ℞. Vitellorum ovorum N. ij.
Pompholygis præparatæ ʒ ij.
Olei Rosacei ℥ iij.
Ceræ novæ parum.
Misce, & fiat linimentum. *Idem.*

Aliud mitius, usu crebro probatum.

℞. Olei Lini ℥ iij.
Ceræ novæ ʒ j.
C Liquefcant, & linteis intincta mammis obducantur. *Andernacus.*

Linimentum ad dolorem ex inflammatione jecoris, ani, & aurium.

℞. Olei Violarum ʒ iv.
Cremoris radicis Althææ, Cremoris psyllii, expressi cū lacte mulieris, vel jure pulli, vel aquæ hordei purgati ana ʒ j.
D Butyri recentis, vel Axungiæ porcinæ, vel Medullæ porcinæ recentis, aut Medullæ vitulinæ ʒ ß.
Misce, & fiat linimentum, quo partes affectæ calidæ illinantur. *Rondeletius.*

Linimentum dolorem leniens.

℞. Succi fol. Hyoscyami, Sempervivi ana ℥ ij.
Olei visci pomorum,
Olei nenupharis ana ℥ j ß.
Butyri recentis ℥ ij. Ceræ novæ ℥ j.
Misce, & fiat linimentum. *Quercetanus.*

E DE LINIMENTIS vermes necantibus.

Linimentum contra vermes.

℞. [illegible] absinthii, succi Abrotani ana ʒ j ß.
[illegible] di, Aloës ana ℈ ij.
[illegible] i communis ℥ j.
[illegible] æ parum.
Mis[illegible], & fiat linimentum. *Hieron. Mercurialis.*

F DE LINIMENTIS AMbusta extinguentibus.

Linimentum empyreuma extinguens, valde efficax.

℞. Olei Lardi, Olei Butyri ana ℥ ß.
Succi fol. & baccarum hederæ ℥ ij.
Succi cort. med. sambuci ℥ j.
Olei Sam[illegible]uci ℥ iv.
Sal'a Pe[illegible] ℥ ij.
Decoquantu[illegible] simul ad aquæ consumptionem & cum modico ceræ fiat linimentum. *Querces.*

Linimentum ad ambusta vulnera.

A ℞. Lardi liquefacti, & aqua solani excepti ℥ ij.
Olei Saturni ℥ ß.
Misce. *Quercetanus.*

Aliud ad idem.

℞. Visci rad. Hyoscyami,
Visci Papaveris rubri ana ℥ j.
Salis Petræ ʒ j.
Mucilag. sem. Cydoniorum ʒ iij.
Olei Caphuræ q. f.
B Fiat linimentum. *Idem.*

Linimentum ad combustionem faciei, & vulnera sclopetica.

℞. Succi Porrorum, succi Ceparum sub prunis coctarum ana ℥ ij.
Aquæ sem. Ranarum ℥ j.
Olei è visco pomorum, Olei Populini,
Ceræ albæ ana q. s.
C Misce, & fiat linimentum, quo bis quotidie partem ustam & depilatam inunges. *Quercetanus.*

Aliud ad idem.

Butyrum liquefactum in aquam ex ranarum semine extractam injice, aut in aquam gammarorum more nostro paratā, id decies, aut sæpiùs repetendo, donec butyrum lactis instar albescat. Ejus ita præparati ℥ iij. misce cum ℥ j. olei luteorum ovorum, & fiat linimentum, quo partem pulvere tormentario maculatam inunges. Est enim ad id singulare remedium, & ad empyreu-
D ma partis ambustæ tollendum. *Idem.*

Linimentum præstantißimum ad empyreuma pulveris tormentarii restinguendum.

℞. Salis Saturni saccharini ℥ j.
Olei vitellorum ovorum ℥ ij.
Butyri præparati ℥ iv.
E Misce, & fiat linimentum, quo totus adustus locus inungatur ter, aut quater in die. Inflammationes etiam omnes arcet, & dolores compescit. *Quercetanus.*

Linimentum ad ambusta.

℞. Succi cepæ sub cineribus coctæ ℥ ij.
Olei nucum ℥ j.
Misce, & fiat in forma linimenti. *Quercetanus.*

Aliud ad ambusta.

℞. Fol. Hederæ nigræ, cum aqua plantaginis contusorum M. ij.
F Olei ℔ j. Vini albi ℥ iv.
Coquantur usque ad vini consumptionem, adde sub finem Ceræ q. s. est.
Fiat linimentum. *Idem.*

Aliud ad idem.

℞. Lardi ad flammam liquati,
Succi Betæ, succi Rutæ ana ℥ ij.
Cremoris lactis ℥ j.
Mucilaginis sem. Cydoniorum,
Mucilaginis tragacanthæ ana ℥ ß.
Misce, & fiat linimentum. *Idem.*

LINIMENTUM AD Tophos in lue Venerea.

Pro Divitibus.

℞. Argenti vivi ℥ vj.
Pinguedinis ſuillæ nō liquatæ, neq; ſalitę ℔ j.
Extinguatur Argētum vivum in prædicta Axungia ſecundùm artem: deinde adde
Medullæ cruris bovis ℥ ß.

A Olei ex Terebinthina ℥ j.
Olei ex Ligno ſancto ℥ iij.
Croci ℥ j.
Pulveris Ivæ & Betonicæ ana ℥ ß.
Miſce, fiat linimentum. *Hercules Saxonia.*

Pro Pauperibus.

℞. Unguenti dialthææ ℥ iij.
Argenti vivi extincti in pinguedine porci ℥ vj.
Miſce, fiat linimentum. *Idem.*

De Vnguentis, Sectio XXIIX.

Vnguenta ſunt craſſioris conſiſtentiæ, quàm linimēta, & validiora. Horum autem alia

- Vſualia *ſeu officinalia, & vel*
  - Alterantia *qualitate*
    - Prima: *atq; ſic*
      - Calida
        - Vnguentum *Aregon,*
        - Vnguentum *Martiatum,*
        - Vnguentum *Philagrii.*
        - Vnguentum *ſtomachicum,*
        - Vnguentum *dialthæe,*
        - Vnguentum *ex bdellio,*
        - Vnguentum *Bernardinum, &c.*
      - Frigida
        - Vnguentum *roſatum,*
        - Vnguentum *violatum,*
        - Vnguentum *refrigerans,*
        - Vnguentum *populeon,*
        - Vnguentum *caphuratum,*
        - Vnguentum *rubrum caphuratum, &c.*
    - Secunda: *vel*
      - Aſtringunt: *ut* — Vnguentum *Comitiſſæ defenſivum Magiſtrale, &c.*
      - Emolliunt
        - Vnguentum *Dialthææ,*
        - Vnguentum *reſumptivum,*
        - Vnguentum *tetrapharmacum,*
        - Vnguentum *de Artanita minus,*
        - Vnguentum *ex bryonia.*
      - Abſtergūt
        - Vnguentum *Apoſtolicon,*
        - Vnguentum *album, De minio,*
        - Vnguentum *Baſilicum,*
        - Vnguentum *Ægyptiacum,*
        - Vnguentum *viride,*
        - Vnguentum *citrinum,*
        - Vnguentum *rubeum,*
        - Pſoricum unguentum *de lithargyro,*
        - Trypharmacum, *pro ſcabie,*
        - Vnguentum *de tuthia,*
        - Vnguentum *ad pediculo*
        - Vnguentum *Mercuriatum.*
      - Carnem *generant*
        - Vnguentum *ceraſtos,*
        - Vnguentum *diapompholygos,*
        - Vnguentum *aureum,*
        - Vnguentum *apoſtolicon,*
        - Vnguentum *mar ficum, &c.*
      - Glutinant, *&c. Vide literam* A.
  - Purgantia
    - Vnguentum *Agrippæ.*
    - Vnguentum *de Artanita majus,*
    - Vnguentum *contra vermes, &c.*
- Vnguenta *minùs uſualia, &c. Vide literam* B.

A. Gluti-

- A.
  - Glutinant, *& cicatricem ducunt*
    - Vnguentum *potabile*,
    - Vnguentum *aureum*,
    - Vnguentum *citrinum*,
    - Vnguentum *deficcat. rubrum, &c.*
  - Carnem *auferunt*..
    - Vnguentum *Aegyptiacum*,
    - Vnguentum *apostolicon*,
    - Psoricon,
    - Vnguentum *ex cantharid*,
  - Extrahunt: —— Vnguentum *fuscum, &c.*
  - Dolorem *sedant*—
    - Vnguentum *D. Gereonis*,
    - Vnguentum *ad hæmorrhoidas*,
    - Vnguentum *ad oculos*,
    - Vnguentum *anodynum*,
    - Vnguentum *pectorale*.
  - Somnum *conciliant*
    - Vnguentum *populeon*,
    - Vnguentum *somniferum*.
  - Ambusta *extinguunt*
    - Vnguentum *ad ambusta*,
    - Vnguentum *ex calce*.

- B. [V]nguenta *minus usualia, seu non officinalia, vel*
  - Alterant *qualitate*
    - Prima: *Sic*
      - Calefaciunt
        - Caput: *ut* —— Vnguentum *ad memoriam*.
        - Pectus: *ut*—
          - Vnguentum *ad pectoris angustiam, & maturationem*,
          - Vnguentum *ad sanguinis eruptionem*,
          - Vnguentum *ad phthisim, &c.*
        - Stomachum: *ut*
          - Vnguentum *ad ventriculum excalefaciendum*,
          - Vnguentum *ad juvandam concoctionem*,
          - Vnguentum *ad lienteriam calefaciens*,
          - Vnguentum *ad stomachi resolutionem, &c.*
        - Hepar: *ut*—
          - Vnguentum *ad calefaciendum hepar*,
          - Vnguentum *jecoris facultatem sanguificam roborans*.
          - Vnguentum *ad scirrhos jecoris*.
        - Splenem: *ut*
          - Vnguentum *ad scirrhum splenis*,
          - Vnguentum *ad tumorem lienis, &c.*
        - Renes: *ut*—
          - Vnguentum *ad movendas urinas*,
          - Vnguentum *ad urinæ retentionem aliud, &c.*
        - Vterum: *ut*—
          - Vnguentum *ad menstrua provocanda*,
          - Vnguentum *ad facilitandum partum*,
          - Vnguentum *ad ejectionem secundæ*,
          - Vnguentum *ad retentionem fœtus*,
          - Vnguentum *ad superpurgationem menstruorum, &c.*
      - Frigefaciunt
        - Stomachum: *ut*
          - Vnguentum *ad ventriculũ refrigerandum*,
          - Vnguentum *ad lienteriam*.
        - Hepar: *ut* —— Vnguentum *ad refrigerandum hepar, &c.*
    - Secunda: *Sic, &c. Vide literam* C.
  - Purgant: *ut*
    - Vnguentum *ventrem laxans*,
    - Vnguentum *ad vermes*,
    - Vnguentum *ventrem subducens, &c.*

C. Unguenta *alterantia qualitate secũda, vel*

- Astringunt: *ut* —
  - Unguentum *ad inflammationem oculorum.*
  - Unguentum *ad sanguinis impetum sistendum è naribus, pulv. thorace, renibus, &c.*
  - Unguentum *sanguinem cohibens aliud.*
- Emolliunt: *ut* — Unguentum *ad humorem concretum, & scirrhosum.*
- Calculum expellunt: *ut* — Unguentum *preciosum (quod Fuderes satb appellant.)*
- Digerunt: *ut* —
  - Unguentum *ad inflammationem oculorum digerendam.*
  - Unguentum *ad parotidas,*
  - Unguentum *ad anginam.*
- Abstergunt: *ut* —
  - Unguentum *ad detersionem suffusionis,*
  - Unguentum *ad scabritiem, scabiem, &c.*
  - Unguentum *ad psoram,*
  - Unguentum *ad herpetes,*
  - Unguentum *ad scabiem.*
  - Unguentum *ad pruritum, &c.*
- Carnem *generant*: *ut* —
  - Unguentum *ad ulcera narium,*
  - Unguentum *sarcoticum, &c.*
- Consolidant: *ut* —
  - Unguentum *ad phthisim,*
  - Unguentum *glutinans,*
  - Unguentum *ad vulnera, &c.*
- Cicatricem *inducunt*: *ut* — Unguentum *epuloticum.*
- Erodunt: *ut* — Unguentum *ad polypos exedendos.*
- Dolorem *sedant*: *ut* —
  - Unguentum *ad dolorem capitis ex calore,*
  - Unguentum *ad dolorem capitis ex calore in declinatione,*
  - Unguentum *ad dolorem capitis ex frigore,*
  - Unguentum *ad dolorem colicum,*
  - Unguentum *ad dolores capitis & articulos.*
- Somnum conciliant: *ut* — Unguentum *somniferum.*
- Venerem excitant: *ut* — Unguentum *ad coitum.*
- Ambusta extinguunt: *ut* — Unguentum *ad combustionem, &c.*

DE UNGUENTIS excalfacientibus.

Unguentum Aregon.

℞. Rorismarini, Majoranæ, radicis Jari (id est, veræ serpentariæ) Serpilli, Rutæ,
Rad. Cucumer. asinini ana ℥ iv ß.
Fol. Lauri, Salviæ, Sabinæ ana ℥ iij.
Pulicariæ majoris, minor. ana ℥ iv.
Rad. Bryoniæ ℥ iij.
Laureolæ (pro eo radicum vel foliorum Cocci gnidii) ℥ ix.
Fol. Cucum. asinini, Nepetæ ana ℥ vj.
Masticis, Olibani ana ʒ vij.
Pyrethri, Euphorbii, Zingib. Piperis ana ℥ j.
Adipis ursini, Olei Laurini ana ℥ iij.
Olei Moschelini ℥ ß.
Olei communis ℔ v. aut plures,
Petrolei clari ℥ j.

A Butyri ℥ iv. aut quantum sufficit.

Herbæ & radices Majo mense collectæ in oleo macerentur dieb. septem, deinde coquantur, & colentur. Colato oleo adjice reliqua, atq; adde Ceræ ℔ j ℥ iij.

Durat annum. * Prodest malis corporis [illegible] convulsionibus, resolutionibus partium [illegible] item dolori colico, renum, articulorumque. N. [illegible]

Unguentum Martiatum.

℞. Ceræ ℔ ij.
B Olei ℔ iix. vel quantum satis est.
Rorismarini, Folior. Lauri ana ℥ iix.
Rutæ ʒ vij.
Fol. Tamarisci ℥ vj.
Ebuli, Sabinæ, Balsamitæ, Salviæ,
Ocymi, Polii, Calaminthæ, Arthemisiæ,
Enulæ, Betonicæ, Brancæ ursinæ,
Spargulæ, Herbulæ venti, id est Parietariæ,
Pimpinellæ, Agrimoniæ, Absinthii,
Herbæ paralysis, Herbæ sanctæ Mariæ,
Cymarum

Cymarum Sambuci, Herbæ Craffulæ,
Millefolii, Sempervivæ, Chamædryos,
Centaureæ, Centumnerviæ, Fragulæ,
Tetrahit, id eſt, herbæ Judaicæ, vel orobi,
Quinquefolii ana ℥ iv ß.
Rad. Althææ, Cumini, Myrrhæ ana ℥ i j.
Fœnigræci ℥ j ß.
Butyri ℥ j ʒ ij.
Seminis Urticæ, Violarum,
Papaveris albi, Menthæ Saracenicæ, criſpæ,
Lapathioli, Polytrichi, Carduncelli,
Matris ſylvæ, Maturellæ, Herbæ Moſchatæ,
Allelujæ, Linguæ cervinæ,
Criſpulæ, Camphoratæ, id eſt, Abrotani,
Styracis calamitæ,
Medullæ cervinæ ana ℥ ß.
Adipis urſini, Gallinacei,
Maſtiches, Thuris ana ℥ j.
Olei Nardini ℥ ij

Herbæ omnes in Majo menſe colligantur, & inciſæ macerentur in vino odorifero per dies ſeptem, octavo deinde die coquantur, donec fetè conſumatur vinum. poſtea cola & colaturæ expreſſæ adde oleum, & coque donec conſumatur vinum: mox adde ceram, & reliqua ſecundum artem. Servatur annos tres. * Adverſus frigida corporis mala, reſolutionem coxendicum, nephritim, convulſionem, & id genus alia valet: tumorer reprimit, durities emollit, livoremque cutis emendat. *Nicolaus.*

Vnguentum Martiatum magnum.

℞. Ceræ albæ ℔ ix.
Olei ſextarios vj.
Roriſmarini, fol. Lauri ana ℔ ij ß.
Amarici, Ebuli, Sabinæ, Balſamitæ,
Ocymi, Salviæ, Polii, Calaminthes,
Abrotani, Enulæ, Betonicæ, Brancæ urſinæ,
Herbæ venti, Pimpinellæ, Agrimoniæ,
Abſinthii, Herbæ paralyſis, Herbæ S. Mariæ,
E Cymarum Sambuci, Herbæ Craſſulæ,
Sempervivæ, Millefolii, Chamædryos,
Centauriæ, Centumnerviæ, Fragulæ,
Quinquefolii, Herbæ Tetrahit ana ℔ j ß.
Rad. Althææ, Cumini, Myrrhæ ana ℔ j.
Fœnigræci ℔ ß Butyri ℥ v.
Seminis Urticæ, Violarum, Papaveris rubei,
Menthæ Saracenicæ, Menthæ criſpæ,
Lapathioli, Polytrichi, Carduncelli,
Matris ſylvæ, Marathri, Herbæ Moſchatæ,
F Allelujæ, Linguæ cervinæ, Criſpulæ,
Camphoratæ, Styracis, Medullæ cervinæ,
Adipis urſini, gallinacei ana ℥ iij.
Thuris ℥ ij
Olei Nardini ℥ j

Fiat unguentum ſecundum artem. * Ad frigiditatem & dolorem capitis, pectoris & ſtomachi, ad ſcirrhos hepatis & ſplenis, ad renum dolorem, ad paralyticos, arthriticos, nephriticos, podagricos, iſchiadicos, & ad omnes dolores, ad tumores, dolorem... & ſe... ientes, ad ignem vel Solem... *Nicolaus Alexandrinus.*

A *Vnguentum Martiatum parvum.*

℞. Fol. Lauri ℔ iij.
Rutæ ℔ ij ß.
Majoranæ ℔ ij.
Roriſmarini ℔ j ß.
Myrti ℔ j.
Esbrii, vel Majoranæ ſummitates,
Balſamitæ, ſem. Ocymi ana ℥ vj.
Butyri ℥ v.
Styracis, Medullæ cervinæ, Adipis urſini,
B Adipis gallinacei ana ℥ iv.
Maſticis ℥ iij.
Thuris ℥ ij ß.
Olei Nardini ℥ j.
Olei communis ℔ vj.
Ceræ ℔ iv.

Confice ut artis eſt.* Ad podagram frigidam ſive calidam, paralyticos, arthriticos, nephriticos, iſchiadicos, & ad omnia vitia, & dolores nervorum valet. *Nicolaus.*

C *Vnguentum Martiatum, aliud,*

℞. Maſticis, Ceræ,
Styracis ana ℥ i j.
Olei p. ℥ vj.
Terebinthinæ ℥ j.

Confice ut artis eſt.* Ad articulorum morbos & corporis languores ac reſolutiones valet. *Paulus.*

Vnguentum Philagrios.

℞. Ceræ ℥ iij.
D Oeſypi, ſucci Rutæ agreſtis ana ℥ ii.
Euphorbii, Piperis, Ammoniaci, Croci,
Thuris, Caſtorei, Terebinthinæ,
Opopanacis ana ℥ ij.
Styracis, Myrrhæ ana ℥ ij ß

Fiat unguentum ſecundum artem. * Spaſmum & paralyſim juvat. *Meſue.*

Vnguentum ſtomachicum magiſtrale.

E ℞. Olei Abſinthii, Maſtichini, Nardini ana ℥ j
Roſarum rubrarum, Coralli rubri,
Caryophyllorum, Cinnamomi, Ligni Aloës,
Maſticis, Menthæ, Schœnanthi ana ʒ j
Ceræ quantum ſufficit.

Fiat unguentum ſecundum artem. * Ventriculum & hepat roborat, horum dolorem à frigido lenit, appetentiam excitat, coctionem juvat. *Medici Florentini.*

Vnguentum Dialthææ, ſimplex.

F ℞. Rad. Althææ ℔ ij.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℔ j.
Olei ℔ iv. Ceræ ℔ j.
Terebinthinæ ℥ ij.
Reſinæ ℥ vj.

Radices ſectæ, & cum ſeminibus contuſæ, macerentur tribus diebus in aquæ ℔ iix. deinde ferveſiant, & mucilaginis inde expreſſæ ℔ ij. ſume, & coque cum aliis rebus, donec aquoſum illud in mucilagine conſumptum fuerit: & fac unguentum. Durat annos tres. * Emolliendi vim habet, calefacit & humectat. *Nicolaus.*

Vnguentum dialthææ compositum.

℞. Rad. Althææ ℔ ij.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℔ j.
Scillæ recentis ℥ vj.
Olei ℔ iv. Ceræ ℔ j.
Terebinthinæ ℥ ij.
Resinæ, Picis Græcæ ana ℥ vj.

Fiat unguẽtum, ut superius: deinde addes gummi subsequentia dissoluta in aceto:

Galbani, Gummi hederæ ana ℥ ij.

Misceantur probe, & reponãtur. * Valet propriè ad dolorem pectoris ex frigiditate & pleuritit, & super pectus inunctum sanat omnia loca infrigidata: calefacit, mollificat, & humectat. *Nicolaus.*

Vnguentum ex bdellio.

℞. Bdellii ℥ vj.
Euphorbii, Sagapeni ana ʒ iv.
Castorii ʒ iij. Ceræ ʒ xv.
Olei Jasmini, vel Keirini ʒ x.

Bdellium & sagapenum dissolvantur aqua rutæ agrestis: cætera cum aqua calida uniantur, & fiat unguentum. * Epilepsiam, paralysim, spasmum, cæteros nervorum affectus frigidos ac scirrhosos juvat. *Mesues.*

Vnguentum Bernardinum.

℞. Granorum paradisi, Caryophyllorum,
Zingiberis albi ana ℥ ij.
Sulphuris vivi ℥ vj.
Axungiæ porcinæ ℔ j.
Moschi ʒ ß.
Olei Spicæ ʒ ij.

Terantur omnia subtiliter arida, ac commisce diligenter, fiatq; unguentum.

DE UNGUENTIS REfrigerantibus.

Vnguentum rosatum Mesuæ.

℞. Axungiæ porcinæ ℔ j.

Lavetur novies aqua calente, & toties frigida: deinde addito

Rosarum rubr. recentium ℔ j,

Probe terantur, & marcescant cum ea dies septẽ: coque igne lento, cola. rursus tantundem rosarum recentium cum ea tere, ut suprà: idem fac tertio: quartò autem præter rosas affunde

Succi Rosarum rubr. ℥ v.
Olei Amygdal. dulc. ℥ [illegible].

Coque igne lento ad succi consumptionem: cola & repone. Alii addunt Opii ʒ j. * Phlegmonas, erysipelata, herpetas sedat, cephalalgiam calidam, & ventriculi ac hepatis intemperiem calidam mitigat. *Mesues.*

Vnguentum violatum.

Fiat ut Rosatum, sed ex violis [illegible]. * Idem quod Rosatum pollet: præterea pleuritidi & thoracis inflammationi prodest.

Vnguentum refrigerans, Galeni.

℞. Ceræ albæ ℥ j.
Olei Rosati Omphacini [illegible].

Aquæ fontis frigidissimæ quantum sufficit ad mul-

A tùm diuq; lavandum & subigendũ ceratũ: quod tãdem ex aceto albo, pauco, claro, simi[l]iter subigendum est, addaturq; etiam aliquid aquæ rosaceæ ad odoris gratiam acquirendam. Si qui fortè diutius asservare debet, meminerint, ut subindè relavent posca bene acida, ne rancescat. *Mesues.*

Vnguentum populeon.

℞. Oculorum populi albæ recentium, mense Martio collectorum ℔ j ß.
Axungiæ porcinæ præparatæ ℔ ij.

B Oculi populi contundantur, & macerentur cum axungia, donec sequentes herbæ colligi queant: deinde

℞. Fol. Papaveris agrestis, fol. Mandragoræ,
Fol. Hyoscyami, Solani,
Vermicularis aut Crassulæ, Lactucæ,
Sempervivi, Bardanæ, Portulacæ, Violariæ,
Umbilici Veneris,
Summitatum pruni tenerarum ana ℥ [illegible].

C Herbæ contundantur, & misceantur axungiæ & oculis populi: adde

Vini optimi quantum satis est

Coquantur ad vini consumptionem: deinde cola, exprime, & fiat unguentum. * Contra [illegible] calorem valet, & temporibus [illegible] somnum conciliat. *Nicolaus.*

Vnguentum caphuratum album.

℞. Olei Rosati ℔ [illegible]
Ceræ albæ ℥ iij. Cerussæ ℥ xij
Albi ovorum N [illegible]

D Caphuræ dissolutæ cum aqua ros. ex arte ʒ ij.

Fiat unguentum secundum artem

Vnguentum caphuratum rubrum.

℞. Olei Rosati ℔ j ß
Lithargyri ℥ j. Minii ℥ j.
Cerussæ ℥ j [illegible].
Tuthiæ, Caphuræ ana ʒ iij
Ceræ ℥ ij in æstate, sed in hyeme ℥ j.

Fiat unguentum in pila plumbea cum pistillo

E plumbeo.

DE UNGUENTIS astringentibus.

Vnguentum Comitissæ.

℞. Cort. med. Glandium,
Cort. med. Castanearum,
Cort. med. Quercus arboris,
Baccarum Myrti, Caudæ equinæ,

F Gallarum, Cort. Fabarum,
Acinorum [illegible], Cypressi, Gallitrici,
Sorborum immaturorum siccorum,
Mespilorum acerborum siccorum,
Fol. Carpini, fol. Pruni sylvestris,
Rad. Chelidonii ana ℥ j ß

Contundantur aliquantulum, & coquantur decocti [illegible] quantum sufficit, ad [illegible] consumptionem: cola, & [illegible] subigendo novem vicibus [illegible] aquam decoctionis affundendo [illegible] lavens

℞. Olei

R. Olei M[illegible]tini, Mastichini ana ℔ j ß. A
Ceræ novæ ℥ iix ß.

L[illegible]a & lava. ut dictum est. postea insperge sequ[illegible]um rerum tenuissimum pulverem:

R. Cort. med. [illegible]landium,
C[illegible] med. Castanearum,
Cort. med. [illegible]rcu[illegible] ana ℥ j.
[illegible] Hypo[illegible],
C[illegible]o[illegible]um [illegible],
[illegible]ccarum Myrti, Acini uvarum,
Sor[illegible]orum [illegible]orum ana ℥ [illegible] B
[illegible]o[illegible]hise de Charabe ℥ [illegible]

M[illegible]e, fiat unguentum bonæ consistentiæ. * Inceptum abortum prohi[illegible]et, hæmorrhoidas sistit, ac lax[illegible]to[illegible] co[illegible] a *Varignana.*

Defensivum magistrale.

R. B[illegible] Ar[illegible] sang. Draconis,
Te[illegible]æ [illegible]tæ ana ℥ j.
[illegible] vj.
C[illegible]æ ℥ [illegible] Acet. ℥ iv.

Co[illegible]r simul [illegible], cera, & ac[illegible], donec C a[illegible] cosumptum fuerit d[illegible] de[illegible]atum ab [illegible] refriger[illegible] c[illegible], adde [illegible]qua in tenu[illegible]mum pulverem trita. *Florentini.*

DE UNGUENTIS emollientibus.

Vnguentum resumptivum, vulgare.

R. Ax[illegible]æ porci recentis sine sale ℥ iv.
Axungiæ Gallinaceæ, Anseris, Anatis ana ℥ ij. D
Oe[illegible]pi humidæ ℥ ß.
Ole[illegible] Violat. Chamæmelini, Anethini ana ℥ j.
Bu[illegible] rece[illegible] ℔ j.
Ceræ al[illegible] ℥ vj.
M[illegible] T[illegible]anthæ,
M[illegible] Coro[illegible]corum, Lini,
B[illegible]sma[illegible] [illegible]mmi A[illegible]b ana ℥ ß.

M[illegible]e, & [illegible] unguentum.

Vnguentum tetrapharmacum.

R. Picis nigræ, Resinæ, Ceræ, Ad[illegible]is vacc[illegible] E
ana ℥ [illegible].

F[illegible] unguentum. * Calfacit, humectat, dolorem se[illegible] movet. Macedonicu ex i[illegible]dem con[illegible] pera[illegible] thuris una pars. *Galen.*

[illegible]m de artanita minus.

R. [illegible]nitæ sive succi Cyclaminis,
Su[illegible]uti[illegible] olei ex rad. Filicis extracti,
[illegible]na ℥ ix.
S[illegible]tum Tamaricis ℥ ij. F
[illegible]æ ℥ v.
[illegible]
[illegible] Ammoniaci ana ℥ j ß.
A[illegible]um [illegible] est ad ammoniacum
[illegible]
[illegible]inæ ℥ v.
[illegible] C[illegible] ℥ j [illegible].
[illegible] j.

[illegible]e [illegible] artem unguentum. * S[illegible]le[illegible] scirrhosos d[illegible]solvit, & [illegible]ma[illegible].

Vnguentum ex bryonia.

R. Olei communis ℔ iij.
Medullæ crurum bovis ℔ j.
Butyri recentis ℔ ß.
Succi Bryoniæ, succi Cyclaminis ana ℔ j.

At quia hic cyclamen recens in copia non habemus, oportebit radices siccas cyclaminis accipere & diligenter coquere in sufficienti aqua, in qua tamen antea dies aliquot sint maceratæ: sicque succum fortiter exprimere, atque iterum si libet coquere ad mellis spissitudinem, præsertim quando diutius asservare studium est) eo fere modo, quo paratur succus glycyrrhizæ. Bulliant simul ad lentum ignem, usque fere ad consumptionem succi, & coletur. Colaturæ adde

Pulveris Asplenii, cort. Capparorum,
Cort. Tamarisci, sem. Agni casti ana ℥ iij.

Misce, & fiat unguentum. *Ferrarienses.*

DE UNGUENTIS abstergentibus.

Vnguentum Apostolicum.

R. Ceræ albæ, Terebinthinæ,
Resinæ, Hammoniaci ana ℥ xiv.
Aristolochiæ longæ,
Thuris, Bdellii ana ℥ vj.
Myrrhæ, Galbani ana ℥ iv.
Lithargyri ℥ ix.
Opopanacis, Æruginis ana ℥ ij.
Olei communis ℔ ij. Hyeme verò ℔ iij.

Gummi in aceto albo soluta, coque cum oleo, cera, resina, terebinthina & lithargyro ad aceti consumptionem: deinde reliqua adde tenuissime trita. * Efficax est contra vulnera & ulcera difficilia, & fistulas, consumit carnem mortuam, & consumptam restaurat, duram mollit, & plagas sanat. *Avicenna.*

Vnguentum album, unguentum De cerussa dictum.

R. Lithargyri albi lot. ℥ j.
Cerussæ aqua rosarum lotæ ℥ v.
Ceræ albæ ℥ vij. Olei ros. ℥ ij.
Albuminis ovorum N j.

Ceræ liquatæ in oleo rosato lento igni, injice cerussam & lithargyrum probè contrita. misce, & postremo adde albumen ovi. Alii addūt caphuræ momentum, & caphuratum vocant * Potest adversus ulcera, scabiem, & adustionem. *Avic.*

Vnguentum album, aliter.

R. Cerussæ, Lithargyri ana ℥ vj.
[illegible], Scoriæ argenti ana ℥ ß.
Mastiches, Thuris ana ℥ ij ß.
Olei rosati, Aceti albi ana quantum sufficit.

Tritis omnibus in mortario, affunde paulatim nunc oleum, nunc acetum, semper movendo, donec pinguescant, velut nutrita. *Mesues.*

Idem, aliter.

R. Olei communis ℔ ij.
Cerussæ subulis ℔ j. Ceræ albæ ℥ vj.

Et quidam addunt caphuræ ʒ ij.
Fiat unguentum secundùm artem. *Rhasis.*

Aliter.

℞. Cerussæ in aqua rosarum lotæ ℥ xiix.
Lithargyri albi loti ℥ j ß.
Olei rosati ℔ ij. ℥ iv.
Ceræ albissimæ ℥ vj. aut circiter.
Confice secundùm artem.

Unguentum de minio.

℞. Minii lævissimè triti,
Olei rosati, Myrtini ana ℥ ij.
Coquantur lento igne cum Ceræ albæ ℥ ß.
Florentini.

Aliud de minio Caphuratum.

℞. Minii triti ℥ iij.
Lithargyri ℥ ij.
Cerussæ ℥ j ß.
Tuthiæ, Caphuræ ana ʒ iij.
Olei Rosati ℔ j ß. Ceræ albæ ℥ ij.
Liquatam ceram cum oleo lento igne, misce in mortario plumbeo cum reliquis rebus tenuissimè tritis.* Valet ad ulcera mala & antiqua. *Idem.*

Unguentum Basilicon minus.

℞. Ceræ flavæ, Resinæ pinguis, Picis Græcæ ana ℔ j.
Olei communis quantum sufficit.
Fiat unguentum lento igne. Alii terebinthinam addunt: alii verò terebinthinam picis loco ponunt. * Idem pollet quod Basilicon majus, sed imbecillius: recentibus tamen capitis & nervosarum partium vulneribus & ulceribus aptius erit. *Mesues.*

Unguentum Basilicum majus: Galeni enneapharmacum est.

℞. Ceræ albæ, Resinæ pini,
Sevi vaccini, Picis Græcæ,
Picis nigræ, Terebinthinæ,
Thuris, Myrrhæ ana ℥ j.
Olei communis q. s.
Fiat unguentum. *Mesues.*

Aliter.

℞. Ceræ ℥ vj. Picis Græcæ ℥ iij.
Reliquorum ana ʒ j ß.
Olei quantum sufficit.
* Ulcera phlegmone carentia, præsertim partium nervosarum, terget, carne implet.

Unguentum Aegyptiacum.

℞. Æruginis ʒ v. Mellis ʒ xiv.
Aceti albi ʒ vij.
Coque igne, & tantisper move, donec fiat rubrum. Alii sumunt ejus medicamenti ℥ vj.
Chalcanthi usti ℥ ij.
Olei rosati ℥ iij.
Ceræ quantum sufficit.
Fiat unguentum.* Confert ad vulnera antiqua, fistulasque terget, carnis excrescentiæ medetur, vehementerque exiccat. *Mesues.*

Aliud.

℞. Aquæ Plantaginis,

A Vini malorum granatorum, Mellis ana ℥ ij.
Aluminis rupis, Æruginis ana ʒ x.
Coque, & move donec fiat rubrum. *Ioannes de Vigo.*

Aliud.

℞. Mellis ℔ j.
Aceti optimi ℥ [illegible]
Æruginis ℥ j.
Aluminis rupis ʒ v.
B Coque, & move, donec rubrum fiat. *Guido.*

Unguentum viride, Andromachi.

℞. Resinæ pini ℔ ij.
Ceræ ℔ j ß.
Olei communis ℥ iix.
Æruginis æris ℥ iij.
Resinam & ceram in oleo liquabis: deinde æruginem tenuissimè tritam addito. * Recentia vulnera, & quæcunque non magna sunt, sanat. *Galenus.*

C *Unguentum mundificativum magistrale.*

℞. Mellis rosati colati ℥ j ß.
Terebinthinæ claræ ℥ iij.
Succi Apii, succi Prassii ana ʒ ß.
Succi Absinthii ʒ ij.
Simul coquantur: deinde addantur
Farinæ Hordei, Fabarum ana ʒ xj.
Farinæ Lupinorum, Orobi ana ʒ iij.
Sarcocollæ, Myrrhæ ana ʒ j ß.
D Reduc in pulverem, & fac unguentum.

Unguentum citrinum.

℞. Boracis ℥ j. (alii ʒ ij.)
Caphuræ ʒ j.
Corallii albi ℥ ß.
Gypsi ℥ j.
Umbilici marini, Tragacanthæ albissimæ,
Amyli, Crystalli, Enthalii, Denthalii,
Thuris albissimi, Nitri ana ʒ iij.
E Marmoris albi ʒ ij.
Gersæ serpentariæ ʒ j.
Cerussæ ʒ vj.
Axungiæ porcinæ recentis non salitæ, sed præparatæ & mundæ ℔ j ß.
Sevi caprini præparati ℥ j ß.
Adipis gallinacei præparati ℥ j.
Axungiam porcinam atque adipe[illegible] liqua simul, & impone tepidis adhuc, co[illegible] citrei mali satis magnam quantitatem, & macerentur per mensem unum. Postea eximito corti-
F ces, & eliquati porcini adipis recipe, ut dictum est, ℔ j ß. Adipis gallinacei ℥ j. & adde sevum caprinum: deinde addantur reliqua tenuissimè trita: ultimò verò insperge Caphuram subtilissimè tritam. Notandum est in hoc unguento, non concordare exemplaria in pondeium characteribus. Nam quidam pro ℥ ponunt ʒ & contrà. * Faciei maculas emendat, scabiem in quacunque corporis parte extiterit, cicatrices extenuat, ruborem oculorum aufert, & ea quæ aspera sunt levigat. *Nicolaus.*

Unguen-

Unguentum rubeum caphuratum.

℞. Olei Rosati ℔ ß.
Lithargyri ℥ ij.
Minii ℥ iij.
Cerussæ ℥ j ß.
Tuthiæ, Caphuræ an. ʒ iij.
Ceræ ℥ ij. in æstate: sed in hyeme ℥ j.

Fiat unguentum in pila plumbea cum pistillo plumbeo.

Unguentum Psoricum Alexandri.

℞. Cerussæ, Lithargyri psorici,
Aloës, Croci, Cadmiæ argenteæ,
Argenti vivi extincti ana part. æquales,
Olei Oleandri, Aceti ana q. s.

Fiat unguentum. * Psoram sanat, impetiginem à pituita salsa, cutis asperitatem, & alia cutis vitia terget. *Mesues.*

Aliud.

℞. Lithargyri albi,
Chalcanthi ana part. j.
Aeruginis partem dimidiam,
Aceti acerrimi quantum sufficit.

Teratur die uno in Sole æstivo, paulatim affundendo acetum Deinde in vase vitreo probè obstructo condantur sub fimo diebus quadraginta. * Ad fistulas, cancros, scabiem siccã, lepram, carnis putridæ incrementum conducit. *Mesues.*

Unguentum psoricum, sive enulatum.

℞. Rad. Enulæ campanæ coctæ cum aceto, & pistatæ ℔ j.
Axungiæ porci, Olei communis ana ℥ iij.
Ceræ novæ ℥ j.
Arg... i vivi extincti,
Terebinthinæ lotæ an ℥ ij.
Salis communis pulverizati ℥ ß.

Incorporentur ut decet.

Unguentum de Lithargyro.

℞. Lithargyri ℥ ij.
Cerussæ ℥ ß.
Aceti ℥ j.
Olei rosati quantum sufficit.

Fiat unguentũ lento igne potest etiam fieri crudum in mortario plumbeo * Ulcera & excoriationes à calore Solis, strictiore calceo, itinere, equitatio... ...ictu ac & coitu sanat.

Tripharmacum crudum.

℞. Lithargyri, Aceti fortis an. ℥ iij.
Olei communis ℥ vj.

Lithargyrus tenuissimè tritus movetur, cõtinuò paulatim affusis oleo vicissim & aceto. * Prodest scabiei, & cutis ulceribus, ut superius. *Mesues.*

Unguentum contra serpiginem, & impetiginem, atque elephantiam.

℞. Sulphuris, Aloes, Lithargyri,
Arsenici, Argenti vivi, Tartari,
Mast... Olibani, Cymini,
Piculæ, ...giæ veteris an. q. s.

A Quæ sunt terenda, tere, & tempera cum aceto, & oleo, & succo Lappaccoli, & succo Fumiterræ quantum sufficit, & postea inungatur ad Solem, vel ad ignem. *Nicolaus.*

Unguentum pro scabie.

℞. Styracis liquidæ ℥ j.
Terebinthinæ lotæ,
Butyri loti ana ℥ ij.
Succi Limonum ℥ j ß.
Cerussæ lotæ ℥ j.
B Salis ℥ ij.

Misce, fiat unguentum in mortario plumbeo.

Unguentum ad scabiem, aliud.

℞. Axungiæ porci ℥ v.
Olei Laurini, Argenti vivi extincti,
Ceræ mundæ, Masticis, Thuris albi ana ʒ ij.
Salis ℥ iix.
Succi Plantaginis,
Fumiterræ quantum sufficit.

C Ceram, Oleum laurinum, & Axungiam pone ad ignem cum succis, & bulliant, donec simul liquefiant: deinde adde Salem, Olibanũ & Masticen, & bulliant omnia simul, usq; ad consumptionem succi: postea deponantur ab igne, & addatur Argentum vivum extinctum, ut suprà, & utere. Potens est. Sed cave, ne ob Argentum vivum attingat prope membra principalia, adeoque Masticen. Syl. hoc unguentum sine Argento vivo paratum commendat.

D *Aliud pro pueris.*

℞. Terebinthinæ benè lotæ ℥ iv.
Butyri loti ℥ ij.
Salis ℥ j.
Succi Limonum ℥ j ß.
Vitellos ovorum N. iij.
Olei Rosati ℥ j.

Misce, & fiat unguentum.

Aliud ad scabiem, nostrum.

E ℞. Sevi hircini ℥ ij.
Olei Ceræ ʒ ij.
Olei Malorum aureorum ℥ j.
Olei herbæ Nicotianæ ℥ ß.
Sulphuris triti, Salis ana ʒ j.
Succi Nicotianæ ana ℥ j ß. Misce.

Unguentum de Tuthia, seu Diapompholygos, magistrale.

℞. Olei Rosati,
Omphacini ana ℥ vj.
F Olei Myrtini, Unguenti Populei an. ℥ ij.
Fol. Plantaginis, Solani an. M. ij.

Herbas minutim incisas cum oleis miscebis, & diebus octo marcescere sines: deinde coctas aliquantulum colabis, & colaturæ addes
Ceræ albæ ℥ iv ß.

Coquantur igne lento, donec Cera liquata sit, semper agitando aufer ab igne, & adde
Lithargyri ℥ vj.
Pompholygis, sive Tuthiæ præparatæ,
Cerussæ tritæ ana ℥ ij.
Plumbi usti ℥ vj. Caphuræ ℥ j.

G

Omnia in pilam plumbeam injecta, horis duabus continuis agitentur, deinde in vase vitreato reponantur.

Vnguentum Diapompholyges, aliud.

℞. Olei Rosati, Ceræ albæ ana ℥ vj.
Succi Solani q. s.
Cerussæ latæ ℥ ij.
Plumbi usti & loti,
Tuthiæ præparatæ,
Thuris puri ana ℥ j.

Ceram liqua cum oleo, lento igne, & in pilam plumbeam injice, additis quæ terenda sunt, in tenuissimum pulverē redactis: move continuò, & paulatim succum suprà dictum instillato, perpetuò movens sex horis continuis. * Utilia sunt ad exiccanda erysipelata, vulnera sordida purganda, & sananda tibiarum ulcera: aliorum locorum concava vel dissipata replent, refrigerant, & cicatrizant *Nicolaus.*

Vnguentum ad pediculos.

℞. Sem. Staphisagriæ ℥ ij.
Hellebori albi ℥ j.
Salis ʒ ij.
Argenti vivi,
Aceti vini ana ℥ ij.
Axungiæ porcinæ ℔ j.
Olei Laurini ℥ ix.
Saponis Veneti ℔ ß.

Fiat unguentum secundùm artem.

Vnguentum Mercuriatum cum Theriaca.

℞. Butyri ℥ ij.
Axungiæ porci ℥ iix.
Theriacæ, Mithridati ana ℥ ß.
Argenti vivi extincti ℥ vij.
Lithargyti, Salis communis ana ʒ vj.
Croci,
Olei Vermium terrestrium,
Aquæ ardentis ana ℥ j.
Moschi G. v.

Fiat unguentum. *Adolph. Occo.*

DE UNGUENTIS CARnem generantibus.

Vnguentum cerasceos magnum.

℞. Hammoniaci ℥ j.
Bdelliū. Thuris masculi,
Aristolochiæ, Sarcocollæ ana ʒ v.
Myrrhæ, Galbani ana ℥ ß.
Lithargyri ʒ xv.
Aloës, Opopanacis ana ℥ ij ß.
Aeruginis ʒ iij.
Resinæ ʒ xiv.
Ceræ albæ ℥ ij.
Olei quantum sufficit.

Lithargyrum tere, & cum oleo coque, donec liquefiat. Tunc depone ab igne, & dum modicè refrixerit, misce Hammoniacum & Bdellium

A aceto soluta: redde igni, coque ad justā crassitiem, tuncq; reliqua permisce. * Ulcera maligna, putrida, fistulosa, sorde & carne mortua purgat, carne implet, glutinat, & cicatrice regit. *Mesues.*

Vnguentum cerasceos parvum.

℞. Aristolochiæ, Ireos, Sanguinis Draconis, Hammoniaci, Sarcocollæ ana ℥ ß.
Lithargyri lævigati ℥ v.
Olei ℔ j.

B Coque Lithargyrum cū oleo, donec liquefiat: tunc cætera, ut in priore, misce. * Ulcera tam vetera, quam nova terget, carne implet, glutinat, cicatrice claudit. *Mesues.*

Vnguentum aureum.

℞. Ceræ citrinæ ʒ vj.
Olei boni ℔ ij ß.
Terebinthinæ ℥ ij.
Resinæ Colophoniæ an. ℥ j ß.
Thuris, Masticis ana ℥ j.
C Croci ʒ j.

Cōfice secundùm artē. Durat annos tres. * Vulnera certò & salubriter glutinat. *Mesues.*

Vnguentum mirabile.

℞. Myrrhæ, Aloes,
Sarcocollæ ana ℥ j.
Mellis despumati ℥ vj.
Vini albi boni q. s.

Coque igne lento ad spissitudinē. * Ulcera putrida & fistulas purgat, carne implet, glutinat, ci-
D catrice tegit, putredinē arcet. Et si ulceri caro supercreverit, adde unguenti chalciteos ℥ ß. *Idem.*

Aliud.

℞. Myrrhæ, Aloes ʒ ix.
Vini albi quantum sufficit.

His tritis tenuissimè vinum paulatim affunde, semper miscendo, usq; ad Mellis crassitudinem: utere. Addunt nonnulli Chalciteos ʒ j ß. alii olei Myrtini & vini portionem paucam vicissim miscent. *Idem.*

E *Vnguentum è Caprifolio, magistrale.*

℞. Caprifolii M iv.

Caprifolium minutim incisum, & in vino optimo maceratū die uno, coques ad tertias, cola: & colaturæ adde
Olei Rosati ℔ vj.
Resinæ pinguis,
Terebinthinæ,
F Ceræ flavæ ana ℔ j.

Fiat unguentum, ut artis est.

Vnguentum è Caprifolio, aliud.

℞. Terebinthinæ,
Resinæ Pini,
Ceræ novæ ana ℥ iv.
Olei Rosati ℥ iix.
Masticis, Thuris ana ℥ j.
Gummi Elemi ℥ ij.
Caprifolii, Betonicæ ana ℥ iij.
Vini optimi ℔ x.

Caprifolium & Betonicam tenuissimè terito, & macera

macera vino horis 24. deinde reliqua adde, preter Gummi, Thus, & masticem. Coquantur luculento igni, donec vini pars dimidia consumpta sit, imo donec virescere incipiat: cola, & concrescere sinito: deinde, effuso vino, rursus coquatur, donec quicquid remãserit vini, absumptum sit: iterum cola, & reliqua adde in pulverem tenuem redacta, & coque lento igne, donec calescant, semper agitando: aufer postmodum ab igne, & frigido loco repone, donec refrixerit perpetuò movens.* Ad capitis vulnera præstantissimum est. *Carpus.*

Unguentum capitale.

℞. Gummi Elemi ℥ iij.
Hammoniaci ℥ ij.
Terebinthinæ, Resinæ Pini ana ℥ iij ß.
Ceræ quantum sufficit.

Fiat unguentum, gummi dissolutis secundùm artem. Percoquatur etiam amplius, ut cerati formam sumat. *Conciliator.*

Unguentum Diapalma.

℞. Ceræ novæ, flavæ, Terebinthinæ,
Masticis, Cerussæ, Picis Græcæ,
Olei Rosati q. s. est.
Rad. Palmæ (Italis *Zaffaroni* vocatur) q. s. est.

Misce, & coque, donec radices prorsus siccentur: cola, & serva ad usum. * Ulcera sordida mundificat, sanat, & cicatricem inducit: tumores resolvit, discutit: doloresque lenit. *Ferravarius.*

Emplastrum rubeum Græcum.

℞. Olei ℔ ij.
Aceti ℔ j ß.
Lithargyrii. Æris viridis ℥ j.

Coquatur Lithargyrus cum Aceto & oleo, donec ingrossetur, & tunc ponatur viride Æris, & coquatur, donec inspissetur, & rubrum effic atur: & fiat emplastrum. * Rectificat ulcera maligna, & difficilis consolidationis. *Galenus.*

Emplastrum viride herbarum.

℞. Chelidonia, Plantaginis, Scabiosæ,
Urticæ Levistici, Centrum galli ana M. j.

Conquassentur, & cum libris duabus Olei per septem dies temperentur: deinde bulliant, & exprimendo colentur: cui addatur
Ceræ ℥ i
Terebinthinæ ℥ vj.
Resinæ ℥ ij.

Bulliant, donec parum spissentur, deinde auferantur ab igne, addaturque
Thuris, Sarcocollæ,
Aloës ana ℥ j.
Aristolochiæ longæ,
Floris æris ana ℥ vj.

Misce, & fiat unguentum. Plagas veteres mundificat: carnem superfluam consumit, consolidat, & sanat. *Petrus.*

Unguentum diaireos.

℞. Sevi Vaccini ℔ ß.
Olei Rosati ℥ iv.
Ceræ …

A Rad. Ireos ℥ j.
Thuris, Sarcocollæ,
Masticis, Aloës,
Aristolochiæ ana ʒ ij.
Terebinthinæ quart. j.

Fiat unguentũ Carnem generat. *Dynus Florent.*

Unguentum mirabile Nicodemi.

℞. Myrrhæ, Aloës,
Sarcocollæ ana ℥ j.
B Mellis despumati ℥ vj.
Vini albi q. s.

Coque igne lento ad spissitudinem. Ulcera putrida & fistulas purgat, carne implet, glutinat, cicatricem tegit, putredinem arcet. *Mesues.*

Unguentum alterum Nicodemi.

℞. Myrrhæ, Aloës ana ʒ ix.
Vini albi quantum sufficit.

Tritis tenuissimè vinũ paulatim effunde, semper miscendo usq; ad mellis crassitudinem [illegible]
C ec. Addunt nonnulli
Chalciteos ʒ j ß.
Olei Myrtini, Vini parum. Misce

Unguentum ex panno lineo
Hebenzezar.

℞. Opopanacis ℥ j.
Rasuræ panni linei, tenuis, puri, antiqui ℥ ß.
Vini, Mellis, Olei rosati ana ℥ v.
Lithargyrii, Aloes,
D Sarcocollæ,
Myrrhæ ana ʒ ij ß.

Tere paulatim, affundendo nunc Vinum, nunc Mel, nunc Oleum. * Mirabile ad ulcera maligna, fistulosa, carne implenda. *Mesues.*

Unguentum de Lino.

℞. Rasuræ panni linei benè mundati part. ß.
Opopanacis part. ij.
Vini, Mellis, Olei rosat. ana part. v.
Lithargyrii, Aloes,
E Sarcocollæ ana tertiam partem illius.

Fiat unguentum Carnem generat *Avicenna.*

DE UNGUENTIS glutinantibus, & cicatricem inducentibus.

Unguentum potabile.

℞. Butyri recentis sine sale ℔ iij.
Rubiæ tinctorum,
F Castorei, Spermatis Ceti,
Tormentillæ ana ℥ j

Bulliant simul in vino odorifero ad vini cõsumptionem, ac fiat unguentum secundùm artem.
* Datur ad consolidandum casum ex alto.

Unguentum desiccativum rubrum.

℞. Lapidis Calaminaris,
Terræ sigillatæ ana ℥ iv.
Lithargyrii auri, Cerussæ ana ℥ iij.
Caphuræ ʒ j.
Ceræ ℥ v.

Olei Rosati, Violati ana ℥ vj.
Fiat unguentum secundùm artem.

DE UNGUENTIS erodentibus.

Unguentum ex Cantharidibus.

℞. Cantharidum recentium ʒ x.
Axungiæ porci ℥ v ß.

Tere simul, dies septem marcescant: pòst coque, cola, serva vitreo vase. *Causticū, phœnigmon, & vesicas excitat, ulcerat: alphos, panos, lentigines, cutis maculas delet. *Mesues.*

Carnem quoque auferunt, unguentum Aegyptiacum, unguentū Apostolicum, Floricum, &c. de quibus vide suprà.

DE UNGUENTIS extrahentibus.

Unguentum fuscum.

℞. Olei ℔ j ß.
Ceræ novæ ℥ iv.
Picis Græcæ nigræ ana ℥ ij.
Masticis, Galbani, Thuris ana ℥ j.
Sagapeni ℥ ij.
Terebinthinæ ℥ j.

Fiat unguentum. * Sanandi vim habet, & extrahendi. *Nicolaus.*

Aliud.

℞. Olei communis, sevi hircini ana ℔ j.
Picis nigræ ℔ ß.
Picis Græcæ ʒ iij.
Masticis, Thuris, Galbani,
Hammoniaci, Opopanacis,
Sagapeni, Ceræ ana ʒ ß.

Oleum, Sevum & Picem liquabis: deinde Gummi dissoluta secundum artē adjicies: postremò reliqua tenuissime trita, tempēr agitādo, donec percoquantur. His ab igne sublatis, adde
Terebinthinæ ʒ ij.
Probè misceantur, & reponantur.

DE UNGUENTIS dolorem sedantibus.

Unguentum D. Gereonis de Sapone, ad dolores juncturarum, pro domo pauperum.

℞. Saponis albi & mundi, minutim incisi ℥ iij ß.

Bulliant in aquæ Fumiterræ ℥ vj. Ebullitione una facta, adde
Olei de Euphorbio,
Olei Hypericonis ana ℥ ß.
Olei Juniperi ℥ j ß.
Olei Vermium terrestrium ℥ j.

Bulliant iterum ad consumptionem aquę: deinde adde
Masticis, Thuris ana ʒ iij.
Sulphuris vivi, Euphorbii,
A Pyrethri ana ʒ j ß.
Misce, fiat unguentum. *Augustani.*

Unguentum ad hæmorrhoidas.

℞. Thuris ʒ ß.
Lycii, Myrrhæ, Croci ana ʒ iij.
Opii ʒ j

Decoquantur in lactis caprini ℥ iv. ad consumptionem tertiæ partis, cui adde
Mucilaginis, Psyllii ℥ ß.
B Olei Rosati ℥ ij.
Vitellum ovi N j.
Misce, & fiat unguentum. *Augustani.*

Unguentum ad oculos, magistrale.

℞ Carnis pinguis exsiccatæ,
Vini malvatici ana ℥ iij.
Tuthiæ præparatæ ℥ j.
Ceræ albæ quantum sufficit.

Caro cū Malvatico coquatur usq; ad vini Malvatici consumptionem: deinde cola, & Cera li-
C quata, adde postremo Tuthiam: probè commisceto, & repone. *Medici Florentini.*

Aliud Magistrale.

℞ Butyri recentis ℥ iv.
Ceræ albæ ℥ j.

Liqua, & lava sæpiùs aqua Rosacea, & Prunorum, & adde
Tuthiæ præparatæ ℥ ß.
Caphuræ ℈ ij.
Fiat unguentum *Idem.*

D *Unguentum anodynum.*

℞. Olei Liliorum alborum ℥ vj.
Olei Anethini, olei Chamæmelini an. ℥ ij.
Olei Amygdalarum dulc. ℥ j.
Pinguedinis Anatis,
Pinguedinis Gallinæ ana ℥ ij.
Ceræ albæ parum.

* Dolores quacunque corporis parte mitigat. *Augustani.*

E *Unguentum pectorale.*

℞. Mucilaginis sem. Psyllii,
Tragacanthæ, Gummi Arabici,
Sem. Lini, Fœnigræci, Adipis Gallinæ,
Medullæ Vituli,
Butyri recentis, loti cum aqua Violarum ana ℥ j ß.
Olei Violati,
Olei Amygdalarum dulc. an ℥ j.
Ceræ albæ quantum sufficit.

F Fiat unguentum. * Mitigat dolores pectoris, & tussim. digerit, maturat, facilitat sputum, & resolvit pleuresim.

Aliter.

℞. Olei Amygdalarum dulc. ℥ iv.
Olei Chamæmelini,
Olei Violati ana ℥ iij.
Butyri recentis ℥ vj.
Adipis Gallinæ Adipis anatis an. ℥ ij.
Iridis ʒ ij Croci ʒ ß.
Ceræ albæ ℥ iij.

Ceram & adipes in oleis liquato, deinde sæpiùs lavato

A lavato aqua Capillorũ Veneris, aut aqua Hordei. His probe lotis, adde Iridem, & Crocum, in tenuissimum pulverem redacta. * Laterum dolores & pectoris mitigat, tussim sedat, maturat, exereationem juvat, & expectorat, humores crassos digerit, & attenuat. *Augustan.*

Vnguentum magnum Fioravanti.

℞. Argenti vivi ℥ vj.
Oxymellis scillitici ℥ iv.
Misce benè in vase vitreo, & agitentur optimè B simul, dum Argentum in cinerem convertatur, & mortificetur: tum sensim effundatur Oxymel, ut Argentum vivum siccum remaneat. Postea
℞. Olibani albi triti,
Cerussæ ana ℥ j.
Misce cum suprà dicto Argento vivo, in mortario lapideo, addendo liquoris nostri magni magistralis quantum satis est ad incorporandum. Quo facto, adde, & misce
Pinguedinis Porci ℥ iix. C
& erit factum. Valet ad morbũ Gallicum, dolores, plagas: oculorum ardores tollit impositum.

Vnguentum Gleucinum Andromachi.

℞. Myrrhæ,
Nardi Indicæ ana ℔ ij.
Costi ℔ iij.
Styracis ℔ j.
Bde[illegible], Sampsuchi, Xylobalsami,
Lentisci, Cardamomi, Spathæ,
Iridis Illyricæ, Misyos,
Asari ana ℔ ij.
Meliloti ℔ j.
Nardi Gallicæ ℔ j.
Aspalathi, Calami,
Aristolochiæ longæ ana ℔ ß.
Sem. Rorismarini sextar. ij.
Thuris,
Casiæ ana ℔ iij.
Fœnigræci sextar. ij.
Sphagni, Amomi ℔ ij.
Cort. Thuris ℔ j.
Rosarum siccarum ℔ ij.
Brathyos ℥ vj.
Fœniculi,
Fructus Balsami ana ℔ ij.
Croci ℥ iij al. ℥ vj.
Baccarum Lauri,
Piperis albi ana ℔ j.
Opobalsami. Vascula iij.
Malabathri fol.
Pinearum ana ℔ ij.
Rutæ viridis ℥ ij.
Salis Ammoniaci,
Nitri ana Denar. iv.
Vini veteris sextar ij.
Musti boni fictilia ij ß.
Olei veteris ℔ v.
Præparato diebus xl. Ad dolorem lassitudinemque longe[illegible] commodatissimum.

DE UNGUENTIS somniferis.

Vnguentum somniferum magistrale.

℞. Olei Papaverini, Nymphææ ana ℥ ß.
Opii, Casiæ, Croci ana ℈ j.
Misce cum pauca Cera. *Medici Florentini.*

DE UNGUENTIS ad ambusta.

Vnguentum ad Ambusta magistrale.

℞. Olei Rosati ℥ iv.
Olei ex ovis,
Nitri albi pulverizati ana ℥ ij.
Ceræ albæ ℥ j ß.
Cort. medul. Sambuci. M. j.
Fiat unguentum lento igne secundùm artem. *Medici Florentini.*

Aliud ad idem.

℞. Hederæ foliorum,
Baccarum Hederæ ana partes æquales.
Contunde, & succum exprime. Ex hujus autem succi
Olei communis ana ℔ j.
Ceræ quantum sufficit.
Fiat unguentum. *Iidem.*

Vnguentum ex Calce.

D ℞. Calcis extinctæ ℥ iij.
Olei ℔ j. Ceræ ℥ iij.
Calx singulis dieb. eluitur, & subsidere permittitur: aqua diebus decem spongia exprimitur: deinde Calx aqua Rosacea lavari debet, & siccari postea finetur. Ubi Cera ex Oleo liquefacta, ab igneq; sublata fuerit, & jam concrescere incipit, eadem tenuissimè trita admiscetur, reponiturq;.* Ad ambusta valdè efficax est.

E

DE UNGUENTIS purgantibus.

Vnguentum Agrippæ Regis.

℞ Rad. Bryoniæ ℔ ij.
Rad. Cucumeris asinini ℔ j.
Scillæ ℔ ß.
Ireos ℥ iij.
Rad. Filicis,
Rad. Ebuli,
F Tribulorum aquaticorum ana ℥ ij.
Ceræ albissimæ ℥ xv.
Olei albissimi ℔ iv.
Radices omnes istæ recentes incisæ & contusæ macerentur in oleo per dies octo, deinde coquantur, postea exprimantur, & in colato Oleo & expresso, resolvatur Cera, & fiat unguentum secundùm artem Servatur ad annos tres. * Hydropicis, omnibus corporis œdematis succurrit. Nervorum mala sanat, urinã movet, extrinsecùs illitum ventrem subducit, doloriq; renum utile. *Nicolaus.*

Vnguentum de Artanita majus.

℞. Succi Cyclaminis ℔ iij.
Succi Cucumeris agrestis ℔ j.
Olei Irini ℔ ij. Butyri ℔ j.
Pulpæ Colocynthidis ℥ iv.
Polypodii ℥ vj.
Euphorbii ℥ ß.

Contundenda terantur, & macerentur succis & oleis dies octo in vase vitreo: pòst semel fervefac in duplici vase, cola. Colaturæ adde
Sagapeni ʒ vij ß.
Myrrhæ ʒ iij.

Dissolvantur hæc aceto, & coquantur in prædicta colatura ad succorum consumptionem: deinde adde
Ceræ ℥ v.
Fellis Taurini ℥ vij ß.

Fervescat simul, donec Cera liquescat: tunc insperge paulatim subsequentium medicamentorum pulverem:
Scammonii, Aloës, Colocynthidis,
Mezerei, Turbith ana ʒ vij ß.
Salis gemmæ ʒ iv ß.
Euphorbii, Piperis longi,
Zingiberis, Chamæmeli ana ʒ iij.

Misce, & fiat unguentũ. * Illitum stomacho, vomitu purgat: hypogastrio autem inunctum, alvum dejicit: ob id hydropicos mirè juvat, serosum excrementũ largè vacuando: vermes quoque necat, & educit. Adhibetur non potentibus sumere medicamentum purgans. *Mesues.*

Medicamentum ad vermes, magistrale.

℞. Succi Absinthii, Abrotani,
Centaurii minoris, Aristolochiæ rotundæ,
Persicariæ, fol Persicæ, fol. Lupini: prætetea
Ebuli, Balaustii ana ʒ j.
Succi Porri ℥ ij.
Succi Nasturtii aquatici ℔ j.
Olei Absinthii ℔ j ß.
Ceræ quantum sufficit.

Fiat unguentum secundùm artem. *Med. Florent.*

Vnguentum contra vermes.

℞. Olei Amygdal. amar. ℥ j.
Succi fol. Persici,
Matricariæ ana ℥ ß.
Rosarum, Farinæ Lupinorum,
Cornu Cervi usti ana ʒ j.
Aloës succo Citrini ʒ ij.

Quidam addunt Fellis taurini ʒ ij.
Modicum Aceti, & Ceræ q. s.

Aliud.

℞. Succi Absinthii, succi Abrotani,
Succi Centaurii minoris, succi Persicariæ,
Succi fol. Persicæ, succi Lupini,
Succi rad. Ebuli ana ʒ j.
Succi Porri ℥ ij.
Succi Nasturtii aquatici ℔ j.
Balaustiorum ʒ j.
Olei Absinthii ℔ j ß.

A Ceræ quantum sufficit.

Fiat unguentum. *Augustani.*

Vnguentum de Colocynthide, Avicennæ.

℞. Pulpæ Colocynthidis ℥ j ß.
Turpeti, Scammoneæ, Euphorbii ana ℥ j.
Sem. Anethi, Salis, Myrrhæ, Aloës,
Fellis vaccini, Salis Indi, Nigellæ,
Staphisagriæ montanæ, Piperis, Zingiberis,
B Myrobalanorum citrinorum, Mezereon,
Myrobal Belliricorum ana ℥ j ß.
Amygdalarum, Ammoniaci,
Opopanacis, Serapini ana ʒ vij.
Bauracis, Sulphuris citrini ana ℥ j. ʒ vij.
Fœnigræci, Chamomillæ,
Sem. Lini ana ʒ x.
Storacis, Ceræ ana sext. x.

Liquefac ea quæ liquefiunt cũ Butyro vaccino: & infunde, quæ ex eis infunduntur in vino, &
C tere quæ ex eis sicca sunt, & cribella ea: deinde tere infusa, & permisce ea simul, donec fiat unguentum. Line ex eo stomachũ & hepar: ipsum enim facit descendere aquam citrinam. Et qui indiget assellatione & non potest bibere medicinam, liniat ipsum super stomachum: quoniam solvet eum.

Vnguentum laxativum Nicolai.

℞. Succi Cucumeris asinini, succi Scillæ,
Succi Cyclaminis, succi rad. Anabulæ,
D Succi rad. Ebuli, succi medul. cort. Sambuci.
Lactis Tithymali, lact. Chamæmillæ ana ℥ ij.
Violarum, succi rad. Cucumeris asinini,
Succi pomorum asinini Cucumeris,
Polypodii succi, succi Laureolæ,
Succi Capill. Veneris, Cataputiæ,
Fellis Tauri, Aloës hepaticæ ana ℥ iij.
Diagridii ℥ j ß.
Nucis vomicæ,
Euphorbii ℥ j.

E Omnes supradictæ herbæ, & radices in mense Maji colligantur. Conficitur sic: Succos & cataputias tritas cum ℔ iij. Olei sex dieb. immisce: septimo verò die tandiù coque, donec succorũ quantitas consumatur: tũc adde Ceræ albæ ℔ j. cum Felle taurino, & cum spatula agitando, donec Cera & Fel liquefiãt, & postea addatur pulvis terendorum. * Ventrem laxat. Cùm autẽ volueris inungere, post unctionẽ abstineat sex horis; valet etiã constipatis, & lapidosis, nephriti-
F cis super pectinem, & ventrem inunctum. *Nicol.*

De Vnguentis minùs usualibus.

DE UNGUENTIS calfacientibus caput.

Vnguentum ad memoriam.

℞. Rad Rutæ, Linguæ bovinæ.
Valerianæ cum suis rad. ℥ ix.

Castorei

Castorei, Linguæ avis ana ℥ ij.
Pulverizentur subtiliter, & misceantur, pòst
℞. Succi Euphragiæ, Cristæ Galli,
Verbenæ ana ℥ iv.
Medullæ Anacardi ana ℥ j.
Axungiæ Ursi quantum sufficit.
Fiat linimentū. Ungatur pars capitis posterior. *Arnol. Villanovanus.*

Vnguentum pro epilepticis.

Accipe lacertam viridem, abscisso capite & cauda, & ponatur in Oleo cōmuni, macera per dies 60. donec putrefiat: postea coquatur in ipso Oleo, & addito Asphalto, Cera rubr. fiat unguentum, valens epilepsiæ, paralysi, si ex eo spina dorsi inungatur: valet etiam alopeciæ ex humoris frig. putredine. *Platearius.*

Vnguentum ad partes convulsas ratione vulnerum, ex repletione.

℞. Axungiæ Cervi, axungiæ Taxi,
Axungiæ Ursi ana ℥ j.
Olei Laurini ℥ j ß.
Olei Vulpini, olei Castorei, ol. Terebinthinæ,
Olei Juniperini, olei Lumbricorum ana ℥ ß,
Unguenti Agrippæ, ung. Althæ ana ℥ ij.
Terebinthinæ in aqua Liliorum lotæ ℥ j.
Euphorbii ℈ j.
Cum modico ceræ fiat unguentum. *Querces.*

Ad contracturas unguentum.

Oleum Sulphuris ad contracturas minimè contemnendum est, ac potiùs tanquam ad eas principale quoddam remedium. Hoc itaque fit, ut sequitur: ℞. Sulphuris optimè pulverizati ℔ xv. quas è cucurbita fictili sublimabis in vitreum alembicum. Quicquid sublimatum fuerit, ponatur in cellam penuariā, ad solvendum, & successu temporis in Oleum resolvetur. Postmodum subsequens compositio fiat:
℞. Olei Sulphuris ℥ ij.
Saponis Ungarici ℥ iij.
Aquæ vitæ ℥ v.
Ol. Olivarum, ol. Rosarum ana ℥ j.
Hæc omnia coquantur secundùm artem: observato, ne flammam concipiant. Membra perunguntur optimè per dies triginta, sed in balneo sicco sudorem excitante, contractis maximè confert membris. *Paracelsus.*

Vnguentum cor frigidum alterans, & corroborans.

℞. Succi Cardiaci ℥ j.
Caphuræ ʒ ß. Croci ℈ j.
Cum Cera fiat unguentum: vel succus Buglossi cum Croci: in peste & palpitatione cordis quoque confert. *Heurnius.*

DE VNGVENTIS calfacientibus pectus.

Vnguentum ad pectoris angustiam & maturationem.

℞. Olei Amygdalarum dulcium,

A Butyri recentis ana ℥ iv.
Axungiæ Gallinæ ℥ ij.
Iridis, Croci ana ʒ j.
Ceræ novæ quantum sufficit.
Fiat unguentum, quo ungatur pectus. Quòd si frigidior sit materia, addimus oleum Anethi Amygdalarum amar. Liliorū, rad. Enulæ campanæ, Hyssopi, mucilag. Fœnugræci, sem Lini, Dialthæam, Oesypum, & Sulphur. si affectus sit in musculis, Terebinthinam abietinam, & laricem
B in laterum doloribus, quemadmodum & Picem summa cum utilitate.* Concoquunt, digerunt, dolorem solvunt. *Rondeletius.*

Vnguentum ad sanguinis eruptionem.

℞. Olei Myrtillorum, vel Rosarum ℥ ij.
Olei Mastichini, vel Lentiscini ℥ j.
Sanguinis Draconis, Cort. Thuris ana ʒ j.
Boli Armeni,
Coralli ana ʒ ij.
Ceræ albæ quantum sufficit.
C Fiat unguentum. * Sanguinem compescit. *Rondeletius.*

Vnguentum ad phthisim.

℞. Olei Rosati, vel Lentisci, vel
Mastichini ana ℥ iij.
Sarcocollæ nutritę in vino albo, vel lacte coctæ,
Thuris, Masticis, Myrrhæ ana ʒ j.
Cineris Cancrorum ℥ ß.
D Farinæ Hordei tostæ ℥ j.
Terebinthinæ abietis,
Mellis ana ℥ j.
Misce, & fiat unguentum. *Idem.*

DE VNGVENTIS calfacientibus stomachum.

E *Vnguentum ad ventriculum calefaciendum & constringendum.*

℞. Olei Mastichini, Cotoniorum ana ℥ iij.
Ladani, Hypocistidis, Acaciæ ana ℥ ß.
Caryophyllorum, Nucis moschatæ ana ʒ ij.
Myrobalanorum Citrinorum ʒ iij.
Ceræ quantum sufficit.
Fiat unguentum. *Rondeletius.*

F *Vnguentum ad juvandam concoctionem.*

℞. Olei Mastichini,
Olei Menthæ ana ℥ ij.
Spicæ nardi Indicæ, Nucis moschatæ,
Caryophyllorum ana ʒ ß.
Rosarum rubr. ʒ ij.
Ceræ parum.
Misce, & fiat unguentū, quo ungatur regio ventriculi duabus vel tribus horis ante pastum, addendo tempore inunctionis parū vini albi, vel clareti. * Moderatè calefacit, & astringit, calorem conservat, & concoctionem juvat. *Idem.*

Unguentum ad lienteriam frigidam.

A

℞. Olei Mastichini,
Olei de Absinthio ana ℥ j.
Cyperi, Caryophyllorum,
Nucis moschatæ, Vini malvatici,
Limaturæ cort. Thuris ana ʒ j.
Ceræ albæ quantum sufficit.
Fiat unguentum. *Idem.*

Unguentum ad stomachi resolutionem.

℞. Olei de Absinthio, Nardi ana ℥ ij.
Galangæ, Caryophyllorum,
Masticis, Cyperi ana ʒ ij.
Santali albi, Coralli usti,
Cort. Citri, Cinnamomi crassi ana ʒ ß.
Aceti parum,
Ceræ quantum sufficit.

DE UNGUENTIS excalfacientibus hepar.

Unguentum ad calefaciendum hepar.

℞. Olei Nardini, olei de Absinthio ana ℥ iij.
Spicæ Nardi Indicæ,
Schœnanthi, Asari ana ʒ j.
Antispodii facti ex Myrtho, vel ex Corallis rubris, vel ex cornu Cervi ℥ ij.
Flor. Anthos ʒ ß.
Sem. Apii Petroselini ana ʒ j.
Ceræ citrinæ quantum sufficit.
Vini malvatici, quantum poterit bibere, vel id addatur tempore inunctionis. * Calfacit, roborat, exiccat, & aliorum penetrationem juvat. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Olei de Absinthio ℥ iij.
Santalorum omnium,
Coralli rubri usti, & loti in aqua Absinthii & Cichorii ana ʒ j.
Sem. Endiviæ, Scariolæ ana ʒ ß.
Sem. Apii, Petroselini,
Anisi ana ʒ j.
Ceræ quantum sufficit.
Fiat unguentum. Tempore inunctionis adde Vini malvatici parum. *Idem.*

Unguentum jecoris, facultatem sanguificam roborans.

℞. Olei Hepatis, Gelei ℥ iv.
Spicæ Nardi Indicæ,
Schœnanthi,
Azari ana ʒ ß.
Masticis, Bdellii, Myrrhæ,
Styracis ana ʒ iij.
Si scirrhus adsit, dissolvatur in oleo: quibus adde Terebinthinæ Abietis ℥ j. Ceræ citrinæ nunquam calfactæ, ut extrahitur ex alveariis, quantum sufficit. Fiat unguentum. Tempore inunctionis adde Vini malvatici parum. *Rondeletius.*

Aliud ad scirrhos jecoris.

℞. Hepatis Lupi terrestris N. j.
Coquantur in oleo Amygdalarũ dulc. cui adde
Rad. Iridis ℥ j.
Colentur, & in colatura dissolve
Propoleos ℥ iij.
Styracis, Bdellii, Myrrhæ,
Ammoniaci ana ʒ iij.
Spicæ Celticæ,
B
Schœnanthi ana ʒ j.
Fiat unguentũ, quo inungatur hepar induratũ.
Tempore inunctionis adde vini albi parũ. *Idem.*

DE UNGUENTIS excalfacientibus splenem.

Unguentum ad scirrhum splenis.

℞. Ammoniaci, Bdellii,
C
Opopanacis, dissol. in aceto scillitico, Rad. Liliorum, vel Bismalvæ decoctæ in axungia Porci, vel oleo Amygdalarũ dulcium, vel amararum ana ℥ ij.
Styracis, Myrrhæ, Iridis ana ʒ iij.
Mucilaginis sem. Fœnugræci extractę in vino albo ℥ ij.
Terebinthinæ, Propoleos ana ℥ iij.
Sem. Viticis, Apii,
Petroselini ana ʒ j.
D
Misce, & fiat unguentum: quod non nisi post fotum adhibeatur. *Idem.*

Aliud quando exactè obduruit lien.

℞. Rad. Mandragoræ quart. j.
Divisæ in partes decoquantur in oleo seminis Lini, vel Sesamini, vel Amygdalarum, addito pauco aceto contundantur, & per cribrum passentur. quibus adde
Opopanacis in aceto scillitico dissoluti ℥ ij.
E
Styracis, Myrrhæ, Bdellii,
Sem. Alchechengi ana ʒ ß.
Propoleos, vel Ceræ novæ,
Terebinthinæ ana quantum sufficit.
Croci ʒ ij.
Spicæ Celticæ, Schœnanthi,
Azari, vel Viticis ana ℥ j.
Misce, & fiat unguentum, quo inungatur splen. *Rondeletius.*

F

Unguentum ad tumorem lienis ob flatus.

℞. Olei Nardini,
Olei de Absinthio ana ℥ ß.
Sem. Agni Casti, Portulacæ,
Sem. Capparorum, vel
Sem. Fraxini ana ʒ ij.
Sem. Apii, Petroselini,
Cumini in aceto macerati ana ʒ j.
Corallii rubri usti,
Scoriæ ferri ana ʒ j ß.
Ceræ quantum sufficit.

Fiat

Fiat unguentum; cui adde tempore inunctionis Aceti q. s. Ungatur regio splenis. *Idem.*

DE UNGUENTIS excalfacientibus renes & vesicam.

Vnguentum ad movendas urinas.

℞. Succi rad. Raphani,
Succi Cressonum, sive
Sisymbrii aquatici ana ℥ ij.
Succi Apii, succi Petroselini ana ℥ j.
Olei Scorpionum ℥ iij.
Olei Spicæ ʒ ß.
Terebinthinæ,
Ceræ ana quantum sufficit.
Azari, sem. Apii, sem. Petroselini ana ʒ j.

Misce, & fiat unguentum, quo inungatur regio renum, vesicæ & peritonei. *Idem.*

Vnguentum ad urinæ retentionem, aliud.

℞. Axungiæ Cuniculi ℥ j.
Succi Fœniculi marini recentis ℥ j ß.
Azari, Spicæ Celticæ, Schœnanthi ana ʒ j.
Olei Scorpionum, olei Nucum ana ℥ ij.
Ceræ, Terebinthinæ ana q. s.

Fiat unguentum. *Idem.*

DE UNGUENTIS excalfacientibus uterum.

Vnguentum ad menstrua provocanda.

℞. Olei Amygdalarum amararum,
Liliorum ana ℥ j.
Olei Cheirini, vel Irini ℥ ij.
Spicæ Celticæ, Schœnanthi,
Azari,
Sem. Apii, Petroselini ana ʒ iij.
Terebinthinæ,
Axungiæ Anseris veteris ana ℥ ij.
Ceræ novæ q. s.

Fiat unguentum, quo inungatur regio pubis, renum, & inguinum, addendo Vini malvatici parum. Adduntur & succi herbarum calidarum, & tenuium partium, ut Apii, succus Pedis columbini, Arthemisiæ, Pulegii, & similium. *Rondeletius.*

Vnguentum ad facilitandum partum.

F ℞. Olei Amygdalarum dulcium,
Butyri recentis ana ℥ ij.
Axungiæ [illegible] Axungiæ Gallinæ,
Aristolo[illegible]æ rotundæ,
Aristo[illegible]æ longæ ana ℥ iij.
Cin[illegible] ten[illegible],
Aza[illegible] Styra[illegible] Myrrhæ ana ʒ j.
Ceræ nova[illegible] sufficit.

Fiat unguentum [illegible] inungatur regio pubis, inguinum & [illegible] post usum fomenti ex Malvis & Aris[illegible] unguentum convenit ad secundæ eject[illegible], & fortiora adduntur, ut

A Agaricus, Colocynthis. Juvant enim expulsionem cujuslibet rei, irritando facultatem expultricem. *Idem.*

DE UNGUENTIS refrigerantibus uterum.

Vnguentum ad retentionem fœtus.

℞. Olei Omphacini, vel
Citoniorum, vel Myrti ℥ iij.
B Rad. Bistortæ ℥ j.
Boli Armeni, Coralli rubri ana ℥ ß.
Balaustiorum ʒ iij.
Ceræ rubræ quantum sufficit.

Fiat unguentum, addendo aceti quantum satis est. Ungatur regio ventris & renum frequenter.

Vnguentum ad superpurgationem menstruorum.

℞. Olei Nenupharis ℥ j.
Olei Citoniorum ℥ iij.
C Boli Armeni, Acaciæ, Sanguinalis ana ʒ iij.
Balaustiorum, Spongiæ Bedeguaris,
Aluminis ana ʒ j.
Ceræ, aceti quantum sufficit.

Misce, & fiat unguentum. Efficacius fit cum succo Portulacæ. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Ossium Sepiæ ℥ ß.
Coralli usti, Sanguinalis, Tuthiæ ana ʒ ij.
D Aluminis ʒ j.
Olei Citoniorum, Myrtini ana ℥ ij.
Succi Plantaginis, vel Bursæ pastoris, vel
Polygoni, vel Hernialis ℥ iij.
Aceti parum.

Misce, & fiat unguentum, diù agitando. Qui Ceram velit, addat albam. *Idem.*

DE UNGUENTIS refrigerantibus stomachum.

E

Vnguentum ad ventriculum refrigerandum.

℞. Olei Rosati, vel Omphacini ana ℥ iij.
Coralli rubri, Coriandri, Santali albi,
Flor. Labruscæ, Cort. Citri ana ʒ j.
Ceræ albæ quantum sufficit.

Fiat unguentum, quo inungatur os ventriculi, addito pauco aceto, tempore inunctionis. *Idem.*

F *Aliud, ad refrigerandum & humectandum ventriculum.*

℞. Olei Violati ℥ ij.
Olei Nenupharis,
Olei Amygdalarum dulcium ana ʒ j.
Ceræ citrinæ quantum sufficit.

Fiat unguentum. *Idem.*

Vnguentum ad lienteriam.

℞. Olei Myrtini, Citoniorum ana ℥ ij.
Coralli rubri, Boli Armeni, Aloës,
Rad. Bistortæ, Gallarum ana ʒ ij.

Acaciæ, Hypocistidis, Ladani ana ℥ j.
Ceræ albæ quantum sufficit.
Fiat unguentum. *Idem.*

Aliud.

℞. Olei Rosomphacini,
Citoniorum ana ℥ ij.
Gallarum, cort. Mali granati,
Balaustiorum, Myrtillorum,
Spongiæ Bedeguaris, Bistortæ ana ℥ ij.
Boli Armeni ℥ ß.
Acaciæ ℥ j.
Ceræ quantum sufficit.
Aceti parum.
Fiat unguentum. *Idem.*

DE VNGVENTIS refrigerantibus hepar.

Vnguentum refrigerans hepar.

℞. Unguenti Rosati ℥ iij.
Olei Violati ℥ ij.
Santali albi ʒ j.
Cerussæ ʒ ij. Aceti parum.
Misce, & fiat unguentum. *Idem.*

Aliud.

℞. Olei Myrtillorum, vel Cotoneorum, vel
Rosati omphacini ℥ iij.
Sem. Portulacæ, sem Endiviæ,
Sem. Scariolæ ana ℈ j.
Coralli rubri, Boli Armeni ana ʒ ij.
Myrtillorum, Balaustiorum,
Spicæ nardi Indicæ, Santali rubri ana ℥ ß.
Antispodii ℈ ij.
Ceræ albæ quantum sufficit.
Misce, & fiat unguentum secundùm artem. *Idem.*

DE VNGVENTIS astringentibus.

Vnguentum ad inflammationem oculorum cum defluxione.

℞. Unguenti Rosf. loti in aqua peculi Rosf. ℥ j.
Tuthiæ præparatæ, Acaciæ ana ʒ j.
Incorporentur: fiat unguentum, quo inungantur palpebræ. *Idem.*

Aliud minùs astringens.

℞. Pulpæ Pomorum decoctorum in lacte, vel
cum aqua Rosarum ℥ ij.
Contundantur diligenter: deinde adde
Aquæ peculi Rosf. & Myrti ana ℥ ß.
Mucilaginis sem. Psyllii,
Tuthiæ præparatæ ana ℥ ß.
Incorporentur simul, & fiat unguentum, quo inungantur palpebræ. *Idem.*

Vnguentum ad sanguinis impetum sistendum e naribus, pulmone, thorace, renibus, &c.

℞. Gallarum, cort. inter. Castaneæ, vel
Cort. mali granati, vel
Balaustiorum ana ℥ ß.

A Boli Armeni ℥ j.
Sanguinis Draconis ʒ iij.
Cum albumine Ovi excipiantur: fiat unguentum. *Idem.*

Aliud.

℞. Olei Myrtillorum, vel
Olei Rosati ℥ iij.
Succi Bursæ pastoris, vel
Polygonii ℥ ij.
Gallarum, Balaustiorum,
B Rad. Bistortæ ana ℥ ß.
Ceræ albæ quantum sufficit.
Aceti parum.
Fiat unguētum. Hæc unguenta non sunt ponenda supra os venæ fluentis, sed paulò infra, supra regionem, per quam venæ ad illud permeant, & potissimùm in ea parte, in qua magis ad extra se prodit: veluti si sanguis influit in caput, unguenta in lateribus colli, in quibus venæ & arteriæ C positæ sunt, apponenda erunt, & circa emunctoria, quando in aliquod membrum descendit, ut in principio arthritidis, misso sanguine & non existente venenosa materia, aut in magna quantitate. Si sanguis è pulmone fluat, utile erit imponi unguentum supra renes, & totam spinam, Si è vulnere fluat, supra emunctoria illius partis & in circuitu partis læsæ. Sin per sedem, supra renes. Si per vesicam, circa peritonæum, vel arteriam, unde fluit sanguis. *Idem.*

D *Vnguentum sanguinem cohibens, aliud.*

℞. Olei Myrtillorum, vel Rosarum ℥ ij.
Olei Mastichini, vel Lentiscini ℥ j.
Sanguinis Draconis, Cort. Thuris ana ʒ j.
Boli Armeni,
Corallorum ana ʒ ij.
Ceræ albæ quantum sufficit.
Fiat unguentum, quo inungatur pars affecta.
* Sanguinem compescit è thorace fluentem, &
E ulcus, quod sæpè hi, curat. *Rondeletius.*

Vnguentum repellens & sanguinem cohibens, aliud.

℞. Pulpæ Pomorum decoct. in lacte ℥ iij.
Mucilag. sem. Psyllii,
Mucilag. sem Cytonior. ana ℥ ß.
Succi Bursæ pastoris,
Succi Polygoni ana ʒ j.
Acaciæ, Sanguinis Draconis ana ʒ iij.
F Terræ sigillatæ ℥ ß.
Olei Myrtillorum ℥ iv.
Ceræ albæ q. s.
Misce, & fiat unguentum. *Quercetanus.*

Aliud.

℞. Succi fol. Caprifolii,
Succi fol. Quercus ana ℥ j.
Rosarum rubr. ʒ j.
Boli Armeni, Sanguinis Draconis ana ʒ ij.
Olei Rosati ℥ iij.
Ceræ q. s.
Fiat unguentum. *Idem.*

Aliud.

Aliud ſanguinem ſtringens.

℞. Croci Martis ℥ j.
Calcis teſtarum Ovorum,
Colchotaris ana ℥ ß.
Cineris Ranarum uſtarum ʒ ij.
Excipiantur oleo Viſci pomorum *Quercetanus.*

Aliud paratu facile, nec minùs utile.

℞. Colchotaris Aceto præparati ℥ ij.
Calcis Limacum ℥ ß.
Butyri recentis ℥ iv.
Miſce, & fiat unguentum: vel excipiantur Ovi albumine. *Idem.*

Defenſivum optimum.

℞. Pul. Roſ. rubr. Pul. Myrtillorum ana ʒ j.
Boli Armeni, Terræ ſigillatæ ana ʒ vj.
Succi Plantaginis, ſucci Solatri ana ℥ j.
Aceti Roſati ℥ ij.
Olei Roſati omphacini,
Olei Myrtillorum ana ℥ ij ß.
Ceræ ℥ ij.
Miſce pro defenſivo. *Idem.*

Aliud ſanguinem in vulneribus cohibens.

℞. Croci Martis ſubtiliſſimè reverberati,
Croci Veneris ana ℥ ij.
Excipiantur oleo Viſci pomorũ ſimplici, & fiat unguentum Sanguinis fluxionem ſiſtit adeò, ut propè incredibile videatur: vulnus quinetiam in meliorem ſtatum diſponit. *Idem.*

DE VNGVENTIS emollientibus.

Vnguentum ad humorem concretum & ſcirrhoſum.

℞. Opopanacis, Styracis, Bdellii ana ℥ ß.
Diſſolvantur in oleo Amygdalarum dulc. & Irino quantum ſufficit: quibus adde
Mucilag. Fœnigræci, & Ficuum, extractæ cum vino albo ana ℥ ij.
Rad. Iridis Venet. pulverizatæ ℥ ß.
Rad. Gladioli eodem modo exiccatæ & pulverizatæ ℥ j.
Propoleos veræ ℥ iij.
Miſce, & fiat unguentum. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Nucis Cupreſſi N. x.
Ficuum paria vj.
Rad. Cannæ ℥ ß.
Fiat decoctio in Oxymelite: facta expreſſione adde
Salis communis, Cineris Spongiæ,
Cineris Chalcitidis ana ℥ iij.
Miſceantur & fiat unguentum, quo inungantur partes duræ. *Idem.*

Vnguentum ad mollificandum ſplenem.

℞. Fœnigræci, ſem. Lini Caricarum,
Tamarisc. [illegible] farinæ Hordei, Aceti,

A Olei, Ceræ albæ ana q. ſ. eſt.
Omnia iſta tribus diebus ſtent ad mollificãdum: poſtea coquantur uſq; ad conſumptionem Aceti, & poſtea colentur, & reſerventur: & ex eis fiat unguentum. *Nicolaus.*

DE VNGVENTIS calculum expellentibus.

Vnguentum precioſum (quod Zuckerſalb appellant.)

B ℞. Sevi Cervini, ſevi Hircini ſylveſt.
Sevi Vitulini, ſevi Capreoli ana ℥ iv.
Medullæ Cervi, medullæ Equi caſtrati,
Medul. Elephantis, ſi haberi poteſt, ana ℥ ij.
Pinguedinis Urſi, ping. Porci ſylveſtris,
Ping. Taxi, Murmentelſchmaltz/
Ping. Lincis ana ℥ iv.
Ping. Vulpis, Ping. Lupi ana ℥ ij.
Ping. Cati ſylveſtris ℥ iv.
C Ping. Echini,
Ping. Ungularum Bovis ana ℥ ij.
Pinguedines minutim incidantur, & liqueſcant ad ignem: ita tamen, ne nimiùm incaleſcant, & ſerventur in vaſe ſtanneo ad uſum. Dein
℞. Prædictarum pinguedinum ℔ j ß.
Ping. Capi, ping. Gallinæ,
Ping. Anatis ana ʒ vj.
Ping. Anſeris,
Ping. Coturnicum ana ℥ j.
D Butyri Majalis ℥ ij.
Olei (Zurnnig öl) olei Avellanarum,
Olei flor Hypericonis,
Olei Ovorum ana ʒ vj.
Olei Macis, olei Nucleorum dactylorum,
Olei Lini, Canabini,
Olei Liliorum alborum, olei Tanaceti ex flor.
Olei Laurini, olei Lavendulæ,
Olei Roſati, olei flor Caryophyllorum ſylveſtrium (Wild Negelin öl) olei Croci,
E Olei Alchechengi, olei Majoranæ,
Olei Menthæ, olei Rutæ ana ʒ ij.
Olei Baſilici, olei Amygdalarum,
Olei Nucleorum Perſicorum, olei Pulegii,
Olei Cheirini, olei Irini,
Olei Liliorum convallium,
Olei Chamomelini ana ℥ ß. olei Violarum,
Olei Raparum ex ſemine ana ℥. ß.
Gilch pflaſter öl ʒ ij.
Stattraut plüſt öl/
F Olei flor. Caryophyllorum ana ℥ ß.
Miſce omnia ad ignem, & ſerva in alio vaſe ſtanneo. Poſtea
℞. Hujus miſturæ ℔ ß. Vienenſem,
Pilkch Schmaltz/
Mellis Roſat. ana ℥ j.
Spermatis Ceti ʒ ij.
Olei Spicæ nardi,
Olei Sancti Quirini, (iſt ein öl/ſo auff dem Tegerſee vmbſchwimbt.)
Olei ex Rhabarbaro,
Olei ex Caſſia ana ʒ ij.

Misce omnia benè, & cū ferè frigidū fuerit, adde
Aquæ vitæ preciosæ Fuckeri, superius descriptæ ℥ iij.

Fiatq; unguentum. Calculum frangit, & expellit sine dubio, si rota spina a nucha usq, ad imum, renes & epigastrium fuerint calidè inuncta manè & vesperi.* Valet in colica, si venter circa umbilicum inungatur. Ad dolorem dorsi juncturarum, ab humorum defluxione, pleuritidem, pectoris morbos, ex destillatione: ad asthma, membra consumpta, resiccata & hectica, podagram, chiragram cum sale tosto : ad dolores post partum, puerorum tormina, menstrua suppressa, constipationem ventris, umbilico inuncta: sterilitatem mulierum & virorum, &c. Quòd si morbus fuerit calidus, temperetur unguentum cum frigidis.

Unguentum preciosum nostrum.

℞. Sevi Hircini, sive Cervini,
Sevi Vitulini ana ℥ iij.
Pinguedinis humanæ, ping. Muris Alpini,
Ping. Taxi, ping. Vulpinæ, ping. Capi,
Ping. Gallinæ, ping. Anatis,
Ping. Anseris ana ℥ j.
Olei ping. humanæ,
Olei Butyri majalis ana ℥ ß.
Olei Malorum aureorum,
Olei Rosacei, Violacei ana ℥ j.
Olei Ceræ, olei Lini, olei Liliorum alborum,
Olei Chamomelini, olei Anethini,
Olei ex baccis Lauri, olei Scorpionum,
Olei Ovorum, olei Cheirini ana ʒ ij.
Mellis, Unguenti, Althææ,
Butyri majalis ana ℥ ß.
Ceræ q. s. est. Moschi ℈ ß.

Misce omnia benè, & cùm ferè frigidum fuerit, adde
Aquæ vitæ sequentis ℥ ij.
Olei Spicæ ʒ ij.

Aqua autem vitæ hujusmodi est:
℞. Sem. Alkekengi,
Sem. Urticæ, sem. Asparagi,
Sem. Fœniculi, Anisi, Cumini,
Sem. Petroselini, sem. Anethi,
Sem. Milii Solis, sem. Nicotianæ,
Sem. Althææ, sem. Malvæ ana ʒ j.
Baccarum Lauri,
Granorum Juniperi,
Gentianæ, Glycyrrhizæ,
Rad. Ireos,
Santali rubri,
Rhabarbari electi,
Agarici, Turpeti,
Cinnamomi, Galangæ ana ʒ ij.
Macis, Caryophyllorum,
Nucis moschatæ, Croci ana ʒ j.
Aquæ vitæ quantum sufficit.

Misce, & macerentur per mensem, deinde coletur, & in vitro servetur ad usum * Dolores mitigat, calculum frangit & expellit, pleuritidi, podagræ, &c. convenit.

A

DE UNGUENTIS suppurantibus.

Unguentum suppurans.

℞. Rad. Althææ, rad. Liliorum ana ʒ iv.
Betæ cum rad. M. j.
Butyri recentis ℔ ß.
Lumbricorum vino præparatorum ℥ iij.
Vitell. Ovorum N. xij.
Medullæ Vituli,
B Terebinthinæ ana ℥ v.
Olei Olivarum depurati à fæcibus ℔ j.

Contusis, quæ contundi debent, ac ritè omnibus mixtis, digerantur in fimo calido per mensem: post prælo exprimantur, ac igne cinerum coquantur ad unguenti consistentiam. *Quercet.*

Aliud ad idem.

℞. Succi herb. Tussilaginis,
Succi herb. Oxalidis ana ℥ iij.
C Caricarum pinguium N. xx.
Thuris ℥ ij.
Resinæ Laricis ℥ j ß.
Axungiæ Anseris, axungiæ Gallinæ ana ℥ ij.
Butyri recentis ℔ ß.
Olei Visci pomorum comp. ℔ j.

Mixtis omnibus, decoquantur in duplici vase, luto sapientiæ obducto, per horas sex igne mediocri: calidè percolentur, & rursus Solis radiis exponantur, vel coquantur ad idoneam consi-
D stentiam.* Celeriter pus movet, atq; anodynum est, vulneribusque sclopetariis accommodatissimum. *Idem.*

Aliud.

℞. Succi rad. Liliorum, coctarum priùs sub cineribus ℥ iv.
Axungiæ Gallinæ, vel Anseris, vel Porci ℥ ij.
Olei Lini, vel Olivarum q. s.
Vitell. Ovorum N. j.
Ceræ q. s.
E Misce, & fiat unguentum.

Unguentum vulneris corruptionem prohibens, & suppurans.

℞. Unguenti Basilici majoris Mesuæ ℥ ij.
Butyri recentis ℥ j.
Præcipitati nostro modo præparati ʒ ij ß.

Misce pro ellychniis & turundis inungendis. *Idem.*

DE UNGUENTIS
F
digerentibus.

Unguentum ad inflammationem oculorum digerendam.

℞. Mucilaginis sem. Fœnigræci loti in aqua Fœniculi, & in eadem extractæ ℥ ß.
Sarcocollæ nutritæ cum lacte ℥ . ß.
Aloës, Myrrhæ,
Croci ana ℈ ß.

Misce, & fiat unguentum: applicetur palpebris.
* Digerit, & detergit. *Rondelet.*

Unguen-

Unguentum ad parotidas.

℞. Olei Chamæmeli, vel Liliorum, vel
Amygdalarum ʒ iij.
Butyri recentis, vel Axungiæ porci ℥ j ß.
Pinguedinis Gallinæ ʒ j
Farinæ sem. Fœnigræci ʒ ß.
Flor. Chamomillæ,
Meliloti ana ʒ ij.
Ceræ novæ quantum sufficit.

Misce, & fiat unguentum.* Parotidas & strumas factas discutit, & emollit. *Idem.*

Unguentum ad anginam.

℞. Dialthææ,
Oesypi ana quart. j.
Nidi Hirundinum ℥ iij.
Rad. Iridis ʒ ß.

Cum oleo Irino vel Liliorum, fiat unguentum, quo inungatur cervix. *Idem.*

Aliud.

℞. Unguenti resumptivi ℥ j.
Butyri recentis,
Axungiæ porci ana ℥ j.
Stercoris Hirundinum, vel
Columbarum ℥ j ß.
Olei Irini, Liliorum, vel Chamomillæ ana
quantum sufficit.

Misce, & fiat unguentum, quo inungatur pars affecta. *Idem.*

Unguentum sudores movens in morbo Gallico.

Postquam videamus decoctum Guajaci non sufficere ad morbum Gallicum profligandum, quòd tenues humores absumat, crassos verò frequenter relinquat, post hujusmodi decocti, & purgationum universalium usum, levioribus solemus uti unctionibus ex Hydrargyro, & aliis, quibus quod reliquum erat crassiorum humorum absumitur. Ut autem ad rem veniamus, post universales purgationes, poterunt sudores hoc pacto moveri:

℞. Axungiæ suillæ ℔ j.
Pinguedinis Gallinæ,
Butyri recentis ana ℥ j.
Olei Chamæmelini,
Olei Liliorum ana ℥ iv.
Olei Laurini, olei Anethini ana ℥ ij.
Thuris, Masticis,
Myrrhæ ana ℥ ß.
Argenti vivi ℥ v.
Terebinthinæ lotæ in aqua vitæ ℥ iij.
Resinæ Pini ℥ iv.

Misce, & fiat unguentum. Quod erit doloribus profuturum, si addas unguentorum calidorum ℥ iv. aut plus, minùsve pro doloris vehementia, & Styracis liquidæ ℥ ß. Proderit quoq; tophis, & scirrhosis tumoribus, si addideris Gummi, Bdellii, Ammoniaci, Galbani, dissolutorum in Vino albo, & Aquæ vitæ ana ℥ j. Pinguedinis Anseris, A[illegible] medullæ cruris Vituli ana ℥ ij. Ulcera verò [illegible], augendo dosim pulverum,

A & addendo Lithargyrum, & Cerussam, vel Minium. Ut tamen rem dilatemus, explicemusque magis perspicuè, poterunt unguenta sequentia singulis affectibus particularia parari. *Antonius Chalmetæus.*

Unguentum in morbo Gallico cum pustulis, sive articulorum dolore.

℞. Rad. & fol. Enulæ campanæ,
B Lapathi acuti, Althææ, Malvæ,
Scabiosæ, Fumariæ, Lupulorum,
Rostri porcini, Agrimoniæ,
Buglossæ, Violæ utriusque ana M. j.
Lentium, Lupinorum,
Hordei parum contus. ana P. ij.
Hellebori nigri triti ℥ ij.
Sulphuris vivi ℥ j.

Fiat decoctio pro balneo, quod ægrotus ingredietur vespere longè a cœna, postea in lecto sudabit, & dormiet: manè verò ungetur sequenti
C linimento:

℞. Radicis Enulæ campanæ,
Rad. Liliorum alborum ana ℥ j ß.
Summitatum Absinthii, sum. Lupulorum,
Sum. Fumariæ, sum. Scabiosæ ana M. ß.
Cicerum, Lentium,
Hordei ana P. j.
Flor. Chamæmeli, flor. Meliloti,
Flor. Sambuci ana P j.

D Fiat decoctio. Cape de colatura ℔ j ß. adde
Olei Ros. ℥ ij.
Olei Mastichini, & Laurini ana ℥ iv.
Butyri recentis ℥ v.
Axungiæ suillæ, salis expertis ℔ ß.

Bulliant omnia simul ad decocti consumptionem: postea misce

Thuris, Masticis, Myrrhæ ana ℥ j ß.
Sarcocollæ, Cerussæ ana ℥ j.
Aluminis ʒ vj.
E Lithargyri ℥ j ß.
Terebinthinæ ℥ iij.
Styracis liquidæ ʒ x.
Argenti vivi, in succo Limonum extincti ℥ iij.
vel plus minùsve, pro ægrotantis viribus.

Agitentur diligenter in mortario marmoreo, fiatque linimentum. *Idem.*

Unguentum aliud ad morbum Gallicum, præsertim si dolor sine pustulis articulos & caput maximè afficiat.

F
℞. Axungiæ Gallinæ, Axungiæ Anseris,
Axungiæ Anatis ana ℥ j.
Medullæ cruris Vituli,
Medullæ cruris Bovis ana ℥ j ß.
Axungiæ suillæ ℔ j.
Argenti vivi in ea axungia extincti ℥ v. vel vj. vel vij.
Thuris, Masticis, baccarum Lauri ℥ ij.
Sarcocollæ, Myrrhæ ana ℥ j ß.
Cinnabris ℥ ij.

Euphorbii ℥ ß.
Resinæ Pini ℥ ij ß.
Terebinthinæ lotæ in aqua vitæ ℥ iij.
Sublimati ʒ j ß.
Olei Lumbricorum, Amurcæ olei de Liliis.
Olei Chamæmelini,
Olei Vulpini ana ℥ iij.
Agitentur in mortario marmoreo, addendo Styracis liquidæ ʒ x. *Idem*.

Unguentum aliud ad Gallicam luem, præsertim si tophi in capite, & ulcera magna cum carie ossium, vel sine carie, in diversis corporis partibus fuerint: siq; ægrotus debilis.

Solæ corporis partes extremæ sunt ungendæ, & adenes, atque a superiori linimento Cinnabrium sublimatum, & Euphorbium sunt detrahenda: miscere autem poteris aliquid unguenti resumptivi, & Agrippæ, ac aliorum calidorum cum Bdellio & Ammoniaco. *Idem*.

Unguentum aliud, sudores movens in morbo Gallico, præcipuè si adest dolor articulorum cum tophis.

℞. Acori, rad. Enulæ campanæ,
Rad. Ireos, rad. Althææ,
Rad. Hermodactylorum ana ℥ j.
Betonicæ, Salviæ, Ivæ arthreticæ ana M. j.
Flor. Hyperici, flor. Stœchadis ana P. j.
Coquantur in ℔ ij vini, & colaturæ misce
Axungiæ suillæ, talis expertis ℔ j.
Axungiæ Gallinarum, axungiæ Anseris,
Axungiæ Anatis,
Medullæ cruris Vituli ana ℥ j.
Unguenti Agrippæ, ung. Martiati,
Unguenti Dialthææ,
Olei Lumbricorum, olei Vulpini,
Olei Liliorum, olei Chamæmelini,
Olei Anethini, olei Laurini,
Olei Masticini ana ℥ j ß.
Thuris, Masticis ana ℥ j.
Myrrhæ ℥ ß.
Baccarum Lauri ℥ j ß.
Euphorbii ʒ ij.
Resinæ Pini, in oleo Lumbricorum liquefactæ ℥ iij.
Terebinthinæ lotæ in vino albo ℥ ij.
Mercurii, in aqua vitæ, & Salviæ loti, exiccati, & axungia extincti ℥ vj.
Styracis liquidæ ℥ ß.
Fiat unguentum *idem*.

Aliud.

℞. Axungiæ suillæ ℔ j.
Opopanacis, Galbani, Sagapeni,
Bdellii, dissolutorum in aqua vitæ ana ℥ j.
Resinæ Pini liquefactæ ℥ iv.
Olei Rutæ ℥ ij.
Olei Lumbricorum, olei de Spica,
Olei Chamæmelini,

A Olei Laurini ana ℥ iij.
Unguenti Dialthææ ℥ v.
Thuris, Masticis,
Myrrhæ ana ℥ j.
Euphorbii ℥ ß.
Cinnabrii,
Hermodactylorum ana ℥ iij.
Fiat linimentum. Cæterum his utendum erit, donec morbi materiam absumptam putaveris: mane autem tantùm jejuno ventriculo, vel alternis
B tantùm diebus, si æger imbecillior. Quòd si natura tarda ad expellendum, & robusta fuerit in fine, bis in die sine periculo ungere poteris. Unges verò partes extremas, & adenes, ac spinam, caveblsque regionem partium principum. Fiet autem unctio proxime ignem, vel in lecto, si æger imbecillior. Denique his notis materiam satis absumptam deprehendes: dentes dolebunt: lingua intumescet: ulcera nascentur in ore: saliva multa effluet: ulcera exiccabuntur: remittentur
C dolores: aderit lassitudo fere ad syncopen: distendentur nervi: & alvus profluet. *Idem*.

DE UNGUENTIS abstergentibus.

Unguentum ad detersionem suffusionis.

℞. Fellis Vaccæ ʒ j.
Fellis Vulturis, vel Milvi, vel Galli ʒ ß.
D Mellis Rosi. colati ʒ ij.
Ossis Sepiæ ʒ j.
Stercoris Lacerti ʒ ß.
Fiat unguentum, quod servetur in vase æneo. *Idem*.

Aliud.

℞. Omphacii inspissati, vel coctione, vel Solis exiccatione,
Amurcæ præparatæ ana ʒ j.
Sacchari candi ʒ ij.
E Mucilag. sem. Fœnugræci ʒ iij.
Tuthiæ præparatæ ʒ j ß.
Misce, & fiat unguentum, quo inungantur palpebræ. *Rondeletius*.

Unguentum ad genarum scabritiem, scabiem & ulcera.

℞. Omphacii, Acaciæ ana ʒ j.
Tuthiæ præparatæ ʒ ij.
Cerussæ lotæ, Antimonii ana ʒ j.
F Unguenti Rosati ℥ ß.
Misce & fiat unguentum. *Idem*.

Aliud ad lachrymarum fluxum.

℞. Cort. Thuris, Masticis,
Sarcocolla ana ʒ ij.
Tragacanthæ,
Gummi Arabici, torrefactorum ana ʒ j.
Tuthiæ præparatæ,
Antimonii ana ʒ ß.
Sanguinis Draconis, Acaciæ,
Amurcæ inspissatæ ana ʒ ij.

Misce,

Misce, & fiat unguentum, quo inungantur canthi oculorum, & totæ palpebræ. A

Unguentum ad psoram.

℞. Olei Juniperi ℥ ij.
Olei Nucum ℥ j.
Tartari albi ℥ ß.
Vitrioli, Salis communis,
Sulphuris ana ʒ iij.
Terebinthinæ lotæ cum succo Limonum ℥ ij.
Lithargyri ℥ j ß.
Ceræ parum.

B Misce, & fiat unguentum. Si morbus fuerit contumax, adde
Argenti vivi ℥ ij.
Sublimati ceris ʒ ij.
Applicetur post balnei usum. *Idem.*

Aliud.

℞. Olei Juniperini ℥ iij.
Lithargyri auri ℥ iv.
Olei Lucernarum, Olei Nucum ana ℥ ij.
Tartari albi ℥ j ß.
Vitrioli, Salis communis ana ʒ iij.
Succi Plantaginis, Limonum ana ℥ iij.
Aceti Scillitici ana ℥ j.
Misce, & fiat unguentum. *Idem.*

Unguentum ad herpetes.

℞. Succi Plantaginis,
Succi summitatum Vitis, vel
Labruscæ ana ℥ ij.
Succi Polygoni ℥ iij.
Lithargyri ℥ j.
Tuthiæ præparatæ, Antimonii ana ℥ ß.
Aloës citrinæ ʒ iij.
Ceræ parum.
Misce, & fiat unguentum, addito pauco Oleo Myrtino, vel Rosato omphacino. Si verò herpes excedat carnem, utile erit omphacinum addere. *Idem.*

Unguentum ad scabiem.

℞. Lithargyri, Cerussæ lotæ ana ℥ j.
Myrrhæ, Styracis liquidæ,
Salis communis ana ʒ ij.
Sulphuris vivi ʒ iij.
Argenti vivi extincti in succo Limonum ℥ j.
Olei Rosati quantum sufficit,
Ceræ parum.
Misce, & fiat unguentum, quo inungatur vola manuum, & postea fricetur totum corpus manibus inunctis. *Rondeletius.*

Unguentum ad pruritum.

℞. Rad. Lapathi acuti,
Rad. Enulæ campanæ ana ℥ j.
Decoquantur in aceto, & contusa per cribrum passentur, quibus adde
Olei Irini ℥ iv.
Salis communis ℥ j.
Myrrhæ ʒ ii.
Lithargyri ℥ j ß.
Ceræ parum.
Fiat unguentum. *Idem.*

Aliud, ejusdem.

℞. Unguenti Diapompholygos ℥ ij.
Olei Hyoscyami ℥ j.
Fiat unguentum, quo inungatur locus pruriens. Post horum usum, utile est corpus balneo, vel lavacro detergente frequenter abluere: quia quæ in cute remanent pruritum excitant. Prima lotio fit lixivio, altera ex decoctione Fabarum, Rosarum & Hordei, &c.

Unguentum detergens.

℞. Succi Centaurii,
Succi Chelidoniæ ana ℥ iv.
Mellis ℥ iij.
Flor. Verbasci P. ij.
Thuris, Myrrhæ,
Masticis ana ℥ ß.
Olei Terebinthinæ ℥ vj.
Vini albi generosi ℔ j.
C Putrefiant in fimo calido, & coquantur ad vini & succorum consumptionem, igne cinerum, donec reducantur in formam unguenti. adde pro ℥ j. hujus unguenti, præcipitati Mercurii dulcificati ʒ j.

Aliud detergens validius.

℞. Visci herb. Saniculæ,
Visci herbæ Pyrolæ,
Visci Aristolochiæ,
Visci Vincæ pervincæ ana ℥ ij.
Terebinthinæ lotæ ℥ iv.
D Croci Veneris ℥ ß.
Balsami tartari ʒ ij.
Sulphuris, Antimonii ʒ j ß.
Imponantur igni cinerum, dum unguenti consistentiam acquirant. *Idem.*

Aliud detergens.

℞. Fol. Plantaginis,
Fol. Apii ana M. j.
Rosarum rubr. P. ij.
Vini rubri ℥ iix.
E Decoquantur ad medias: colaturæ dissolve
Sacchari rubri ℥ ij.
Terebinthinæ ℥ j.
Farinæ Lupinorum,
Farinæ Orobi ana ʒ j.
Aloës, Myrrhæ ana ʒ ß.
Decoquantur rursus, & addendo Ceræ quantitatem sufficientem, reducantur in formam unguenti. *Idem.*

Aliud ad idem.

F ℞. Succi Plantaginis,
Succi Agrimoniæ ana ℥ ij.
Mellis Rosati ℥ iv.
Rad. Iridis, Farinæ Fabarum ana ℥ ß.
Terebinthinæ sub finem permixtæ ℥ j.
Fiat unguentum. *Idem.*

Unguentum detergens, optimum pro gregariis.

℞. Unguenti aurei ℔ j.
Terebinthinæ, Mellis Rosati ana ℥ ß.
Farinæ Fabarum ʒ ij.

Boracis ʒ j. Pul. præcipitati ʒ iij.
Misce, & fiat unguentum. *Quercetanus.*

Aliud detergens vulnera, probatum, pro ditioribus.

℞. Succi Persicariæ, suc. Symphyti ana ℥ ij.
Olei Terebinthinæ, olei Thuris,
Olei Myrrhæ, olei Sarcocollæ, spagyricè destillatorum ana ʒ iij.
Rad. Aristolochiæ rot. ʒ j ß.
Ceræ albæ ℥ j.
Olei Hypericonis comp. q. s.
Misce, & fiat unguentum: de quo
℞. ℥ ij. Mercurii præcipitati ʒ j.
Misce pro inunctione ellychniorum *Idem.*

Unguentum aliud, ad idem.

℞. Ceræ novæ, Resinæ,
Picis navalis ana ℥ iv.
Sevi Hircini,
Medullæ cruris Vituli ana ℥ ij.
Oesypi humidæ ℥ j.
Olei Olivarum, vel Lini, vel Visci pomorum ℔ j.
Liquefactis omnib & transcolatis, fiat unguentum. Hujus cape ℥ ij. Præcipitati nostri ʒ ij misce. Præstantissimum est remedium, quo etiam emplastra sine Præcipitato sunt illinenda, & in vulneris ambitu apponenda. *Idem.*

Unguentum detergens.

℞. Mellis ℥ iij.
Farinæ Fabarum, farinæ Hordei ana ʒ ij.
Decoquantur cum vino ad consistentiam unguenti *Quercetanus.*

Unguentum abstergens pro capitis vulneribus cum cranii fractura.

℞. Myrrhæ, Sarcocollæ,
Iridis Florentinæ ana ʒ ij.
Mumiæ ʒ j ß.
Aristolochiæ long. & rot ana ʒ j.
Farinæ Orobi ʒ ij ß.
Mellis Rosati, Terebinthinæ lotæ,
Aquæ Betonicæ q s.
Misce, & fiat unguentum. *Idem.*

Aliud ad idem pro ditioribus.

℞. Unguenti de Peto nostræ descript. ℥ iij.
Olei Myrrhæ ʒ iij.
Olei Succini destillati & purificati ʒ ij.
Pulveris rad. Aristolochiæ ʒ j.
Misce, & utere ut supra. *Idem.*

DE UNGUENTIS CARnem generantibus.

Unguentum ad ulcera narium.

℞. Aloës lotæ cum aqua Plantaginis ʒ iij.
Myrrhæ electæ ʒ ij.
Rad. Iridis, Sarcocollæ ana ʒ j.
Cerussæ, Antimonii, Tuthiæ, Minii ana ʒ ß.
Olei Hyperici, Rosarum ana ℥ ij.

A Mellis Ros colati ℥ j.
Succi mali Granati, succi Pilosellæ, vel
Linguæ passerinæ ana ℥ ij.
Coquantur succi cum oleis, deinde mel: postremò pulverizata diligẽter inspergantur, & ad unguenti formã reducantur. Si diviti paretur, adde
Moschi ℈ ß.
Musci arborum, vel Benjovini, vel
Cyperi, vel Rosarum ʒ j. *Rondeletius.*

Unguentum sarcoticum.

B ℞. Thuris, Masticis ana ℥ ß.
Colophoniæ ℥ ij.
Olei Rosati, Mellis q. s.
Fiat unguentum. *Idem.*

Aliud, ejusdem.

℞. Aristolochiæ rotundæ,
Iridis, corr. Thuris ana ʒ iij.
Masticis, Myrrhæ, Aloës, Cadmiæ ana ℥ ij.
Mellis parum.
C Fiat unguentum.

Aliud, ejusdem.

℞. Fol. Consolidæ, Pilosellæ,
Betonicæ, Hyperici, Caudæ equinæ,
Verbenæ ana M. j.
Decoquantur in vino, & contundantur. deinde adde
Mellis Terebinthinæ,
Thuris, Masticis ana ℥ iij.
Sanguinis Draconis,
D Myrrhi ana ℥ iij.
Fiat unguentum.

Aliud, ejusdem.

℞ Succi rad. Iridis ℥ ij.
Vini parum.
Mellis ʒ iij.
Cadmiæ vel Lithargyri ℥ ß.
Aloës, Myrrhæ ana ʒ iij.
Fiat unguentum.

Aliud, ejusdem.

E ℞. Succi rad. Narcissi ℥ ij.
Succi Verbenæ, Hyperici,
Caudæ equinæ ana ℥ j.
Olei antiquissimi ℥ ij.
Colophoniæ ℥ j.
Gummi Elemi, Myrrhæ,
Sanguinis Draconis,
Masticis, Al[illegible] ana ʒ iij.
Coquantur succi cum oleo & pauco Melle ad
F inspissandum: quib. admisce pulveres reliquorum. * Efficacissimum est, replet ulcera concava carne, & recentia subitò consolidat.

Unguentum ad gangrenas.

℞. Mellis ℥ ij.
Croci Martis, Croci Veneris ana ℥ ß.
Pulveris Myrrhæ, pul. Aristoloch. rot. ana ʒ ij.
Caphuræ ʒ j ß.
Phlegmatis Vitrioli acidi ℥ iv.
Decoquantur ad consistentiam unguenti Adde
Mercurii præcipitati ℥ ß.
Inungantur ellychnia & tur[illegible] [illegible]uercetanus.

Aliud

Aliud præſtantiſſimum.

℞. Butyri arſeniei fixi ℥ ij.
Mercurii præcipitati ℥ ß.
Olei myrrhæ ʒ iij.
Excipiantur melle, priùs loto cum ſucco chelidoniæ. *Idem.*

Aliud, ejuſdem.

℞. Mannæ, Thuris ana ʒ ij.
Farinæ Fœnigræci, far. Orobi ana ʒ j.
Mellis, Vitell. ovorum ana q. ſ.
Fiat unguentum. *Quercetanus.*

Aliud ſarcoticum.

℞. Sarcocollæ in lacte ſolutæ ℥ iij.
Maſticis, Olibani,
Picis liquidæ, Terebinthinæ ana ℥ j.
Miſce, & fiat unguentum. *Idem.*

Vnguentum ſarcoticum.

℞. Mucilag. ſem. Fœnigræci ℥ ij.
Viſci herb. Cynogloſſi, Perſicariæ,
Conſol. majoris ana ℥ j ß.
Olei Thuris, olei Myrrhæ ana ℥ iij.
Olei Hyperic. ſimpl.
Terebinthinæ lotæ vino albo ℥ ij.
Stent ad Solem, vel ad calorem cinerum, donec incraſſeſcant. *Quercetanus.*

Vnguentum de Paeo, ſarcoticum.

℞. Succi Pæti ℔ j.
Terebinthinæ ℥ v.
Olei H[illegible]erici compoſ. ℥ iix.
Vini albi generoſiſs. ℔ ß.
Digerantur per octo dies, pòſt decoquantur ad vini conſumptionem: tum demum adde
Colophoniæ, Ceræ ana ℥ iij.
Mumiæ, Carabes ana ʒ ij.
Liquefiant rurſus ad ignem, & fiat unguentum, ut artis eſt. *Quercetanus.*

Vnguentum Regis Angliæ.

℞. Ceræ albæ, Reſinæ ana quart. j.
Olei ℥ ij.
Terebinthinæ lotæ ℥ j.
Thuris, Maſticis ana ℥ ß.
Fiat unguentum: * Incarnat, & conſolidat.

DE UNGUENTIS conſolidantibus.

Vnguentum ad ph[illegible].

℞. Olei Roſati, olei Lentiſcini, vel Maſtichini ana ℥ iij.
Sarcocollæ nutritæ in vino albo, vel lacte coctæ,
Thuris, Maſticis, Myrrhæ ana ʒ j.
Cineris cancrorum ℥ ß.
Terebinthinæ abietis, Mellis ana ℥ ij.
Miſce, & fiat unguentum. *Idem.*

Aliud ejuſdem.

℞. Cinerum cort. Cucurbitarum ℥ j.
Boli Armeni ℥ ß.
Excipiantur bu[illegible]o, & cremore hordei, fiatque unguentum. A[illegible]tur poſt expectorationem.

A *Vnguentum contra caſum, & contuſionem partium internarum.*

℞. Pimpinellæ, Lavendulæ, Spicæ Indicæ,
Rutæ, Hyſſopi, Salviæ, Pyrethri, Pulegii,
Fœniculi, Siliginis agreſtis, Millefolii,
Prunellæ, Ibiſci, Conſolidæ majoris,
Virgæ aureæ, Amaraci, Verbenæ, Abrotani,
Epaticæ, Meliſſæ, Angelicæ, Veronicæ,
Fœnigræci, Fragariæ, Clematitidis,
B Cordialis, Pedis leonis, Roriſmarini,
Fol. Linguæ cervinæ, Tormentillæ,
Betonicæ ana M. j.
Hæc omnia cultello in tenuiſſimas particulas comminuta, injice in lebetem, & affunde butyri opt. in Majo confecti, & à ſale purgari ℔ xxiix. & hæc ſimul ad ignem ex carbonibus cōfectum, probè decoque tantiſper, donec virtus egrediatur: deinde cùm hęc per mundum linteolum expreſſeris, affunde olei laurini ℔ ij. & habebis
C præſtans unguentum. * Valet cōtra internam læſionem, ex caſu aliquo ortam, quantitate nucis avellanæ in calido juſculo cervifiano ſumptum. Si primò non medetur, uſus ejus bis, aut ter eſt iterandus. quin etiam externæ corporis partes affectæ apud ignem lentum ſunt inungendæ. *Ranzovius.*

Vnguentum ad rupturam oſſium.

Oſſa quocunque modo rupta, per infrà ſcriptum unguentum optimè conſolidantur, ſingu-
D lis ordinatè conjunctis:
℞. Mellis ℥ ij.
Olei Antimonii, olei Vitrioli ana ʒ ij.
Axungiæ taxi, Sevi Cervini,
Axungiæ urſinæ, Saponis ana ℥ j.
Terebinthinæ ℥ j ß.
Ceræ ℥ ij.
Coquantur in unguentum, pro more, quo rupturæ ſunt ad ignem calida manu perungendæ, &c * Mirum in modū præ cæteris curat, & ſanat
E optima conſolidatione. *Paracelſus.*

DE UNGUENTIS glutinantibus.

Vnguentum glutinans.

℞. Pulveris conſtrictivi ℥ j.
Incorporentur cum albumine ovi agitato, vel cum ichthyocolla diſſoluta cum vino aſtringente, vel ſucco cotoniorum, vel plantaginis. Idem
F præſtabit, ſi incorporetur cum mucilagine gummi tragacanthæ vel Arabici. Quò autem meliùs id fiat, commodius fuerit pilos leporis addere, vel pappos floris ſalicis, vel arundinis, vel ſenecionis. Pulvis autem talis fit conſtrictivus:
℞. Boli Armeni, ſanguinis Draconis,
Sarcocollæ, Maſticis, Aloës, Gallarum,
Balauſtiorum, Blattæ Bizantiæ ana ℥ ß.
Fol. Syderitis ℥ j.
Fiat pulvis, qui cribretur: deinde pilorum leporum integrorum ʒ ij. vel tantundem lanuginis florum ſalicis. *Rondeletius.*

H

Aliud, ejusdem.

℞. Olei antiquissimi ℔ j.
Succi Narcissi, succi Syderitis ana ℥ iij.
Florum Hyperici ℥ iv.
Gummi Elemi ℥ v.
Masticis, sang. Draconis, Aloës ana ℥ ij.
Blattæ Bizantiæ ℥ ß.
Coquatur diù oleũ per se, deinde succi addantur, demum hyperici flores ponantur in vase vitreo obturato, & Soli exponantur per dies decem: undecima die addantur pulveres, & agitentur. Priùs autem & colari debent, & flores auferri: rursus Soli exponantur per viginti dies: deinde serva ad usum. * Ulcera cutis & nervorum curat, si retineantur conjuncti, & quiescat, donec coiverint.

Vnguentum ad vulnera.

℞. Succi herbæ Peti (quam etiam Nicosiam & Piperinam vocant) ℔ j.
Ceræ novæ, Picis, Resinæ, Olei communis ana ℥ iij.
Coquantur omnia simul usq; ad succi consumptionem: deinde adde
Terebinthinæ Venetæ ℥ iij.
Cola per linteum, & serva in pyxide. * Vulnera & ulcera indubitatè curat. A quodam Gallo.

Vnguentum ad vulnera venenata.

℞. Olei ...., Terebinthinæ ana ℥ j.
Juniperi,
Sem. Urticæ, rad. Gentianæ ana ʒ ij.
Olei sulphuris vitriolati ʒ j ß.
Coralli rubri ʒ j.
Misce, & fiat unguentum. *Quercetanus.*

Aliud ad idem.

℞. Succi Pentaphylli,
Scabiosæ, Rutæ ana ℥ ij.
Olei Sulphuris rubei ℥ j.
Olei Myrrhæ ʒ ij.
Colophoniæ, Gummi hederæ ana ʒ vj.
Misce pro unguento. *Idem.*

Vnguentum attrahens venenum ex vulneribus.

℞. Succi anagallidis purpureæ,
Succi Cyclaminis ana ℥ j.
Sulphuris vivi, mixti cum saliva hominis ℥ ß.
Misce, & fiat unguentum. *Quercetanus.*

Aliud ad venenata vulnera.

℞. Lithargyri ℥ ij.
Galbani ℥ ß.
Picis Græcæ, Terebinthinæ ana ℥ j.
Olei q. s. est.
Misce, & fiat unguentum. *Idem.*

Aliud ad idem.

℞. Olei ℥ iv.
Sagapeni, Mumiæ, Succini ana ʒ iij.
Thuris, Masticis ana ʒ ij.
Terræ sigil. latæ opt. Coralli rubri ana ʒ ß.
Picis ʒ ij. Ceræ q. s. est.
Fiat unguentum. *Idem.*

A *Aliud ad idem.*

℞. Cepas duas, fol. Vincæ pervincæ,
Scabiosæ, Ricini ana M. j.
Decoquantur sub cineribus, adde
Theriacæ ʒ ß.
Terebinthinæ q. s. est.
Fiat unguentum. *Idem.*

Vnguentum venenatis vulneribus conducens.

B ℞. Unguenti Macedonici,
Olei Myrrhæ, olei Terebinthinæ ana ʒ ij.
Præcipitati nostri ʒ j ß.
Butyri arsenici fixi, & dulcificati ℥ ß.
Olei Antimonii ʒ ij.
Ceræ tantillum, vel q. s.
Misce, & fiat unguentum. * Abluit, & deterget quodvis è vulneribus venenum. Confert quoque caro nomatis, gangrænis, & aliis desperatis ulceribus. Nam sine ullo dolore operatur.
C *Quercetanus.*

DE UNGUENTIS CICATRICEM DUCENTIBUS.

Vnguentum epuloticum.

℞. Aloës, Sarcocollæ, Myrrhæ, Iridis ana ʒ ij.
Lithargyri, Cerussæ ana ʒ iij.
Corti. Mali granati, vel Balaustiorum ℥ ß.
Cum melle crudo fiat unguentum. *Rondeletius.*

D *Aliud, ejusdem.*

℞. Lithargyri, Aluminis,
Floris æris usti & loti, Plumbi usti ana ʒ iij.
Balaustiorum, Boli Armeni, vel
Cinerum ostreorum ana ʒ ij.
Olei myrtini ʒ iij.
Sevi hircini, Colophoniæ ana ℥ ij.
Vini parum. Fiat unguentum.

Aliud, ejusdem.

℞. Aristolochiæ ustæ & lotæ,
E Nucis Cupressi, Balaustiorum ustorum,
Ostreorum ustorum ana ʒ ij.
Aluminis, Floris æris usti & loti, Chalcitidis ana ʒ iij.
Mellis, Vini astringentis ana q. s.
Misce, & fiat unguentum.

Vnguentum cicatricem inducens.

℞. Cretæ alb....
Cineris corni adusti ʒ iij.
Olei rosati q. s. est.
F Misce, & fiat unguentum. *Quercetanus.*

Aliud cicatricem ducens.

℞. Calcis vivæ, toties in aqua lotæ, dum omnis destruatur acrimonia, ℥ ij.
Terræ Armenæ ℥ j.
Olei Myrtillorum q. s.
Misce, & fiat unguentum. *Idem.*

Vnguentum cicatricem inducens.

℞. Boli Armeni nostro modo præpar. ʒ iij.
Calcis Cort. ovorum ℥ ß.
Succi Prunorum immaturorum ℥ iiij.

Deco-

Decoquantur igne lento ad perfectam consistentiam. *Quercetanus.*

DE UNGUENTIS CARnem auferentibus.

Vnguentum ad polypos exedendos.

℞. Squamæ æris, Aeruginis æris ana ℥ ij.
Omphacu ℥ iij.

Incorporentur simul, & fiat unguentum, quo illinantur tantùm partes affectæ. *Rondeletius.*

Aliud, ejusdem.

℞. Sandarachæ, vel Auripigmenti, Chalcitidis præparatæ ana ʒ ij.
Mellis q. s.

Misce, & fiat unguentum. Vel si fortius velis, adde omphacium: si mitius, addito multo melle, vel succo mali granati, vel plantaginis. * Utile est ad ozænas curandas in principio.

DE UNGUENTIS DOlorem sedantibus.

Vnguentum ad dolorem capitis ex calore.

℞. Olei Rosati, Omphacini ana ℥ iij.
Coriandri, Ros. rubrarum,
Myrtillorum, Coralli ana ʒ j.
Ceræ albæ q. s. Aceti parum.

Fiat unguentum, quo inungatur pars anterior capitis. *Idem.*

Aliud.

℞. Succi summitatum vitis, succi Plantaginis, Solatri ana ℥ j.
Olei Rof. Omphacini, vel olei Citoniorum, vel olei Nenupharis ℥ iij.

Decoquantur usque ad consumptionem succorum: quibus adde,
Ceræ albæ q. s.
Sem. Berberis, Coriandri, Endiviæ ana ʒ j.
Myrtillorum ʒ ij.
Aceti parum. Misce pro unguento. *Idem.*

Vnguentum ad dolorem capitis ex calore in declinatione.

℞. Olei Anethini, Chamomillæ ana ℥ iij.
Flor. Chamomillæ, Meliloti, Sambuci,
Anthos, Stœchados ana ʒ ß.
Nucis moschatæ, Macis ana ℈ j.
Ceræ novæ q. s.

Fiat unguentum, addito vino pauco vel aceto ad penetrationem. *Idem.*

Vnguentum ad dolorem capitis ex frigore.

℞. Olei Nucum, Irini ana ℥ ij.
Olei Rutacei ℥ j.
Nucis moschatæ, Caryophyll. Macis,
Piperis, Pyrethri, Castorei ana ʒ j.
Ceræ citrinæ q. s.
Aquæ vitæ parum. Fiat unguentum, quo inungatur pars affecta. *Idem.*

A

Vnguentum ad dolorem colicum.

℞. Olei Nardini, Rutacei ana ℥ ij.
Sem. Apii, sem. Petroselini ana ʒ iij.
Flor. Chamomillæ, Meliloti ana ʒ ij.
Piperis, Galangæ ana ʒ j.
Ceræ q. s.

Fiat unguentum. Tempore inunctionis adde vini albi generosi, vel vini malvatici parum. Ungatur manè rejectis recrementis, vel post clysterem. *Rondeletius.*

B

Aliud, fortius.

℞. Olei Anethini, Rutacei ana ℥ iij.
Olei de spica ℥ j ß.
Sem. Rutæ, sem. Cumini, Baccarum Lauri,
Sem. Apii, sem. Petroselini ana ʒ j.
Spicæ nardi Indicæ, Galangæ ana ʒ ß.
Ceræ q. s.

Fiat unguẽtum, quo inungatur ventris pars media. Adde tempore inunctionis etiam parum vini generosi. *Idem.*

C

Vnguentum ad dolores capitis & articulos, in morbo Gallico.

℞. Axungiæ porci non salitæ ℔ j.
Butyri recentis, Axungiæ Gallinæ,
Axungiæ Anatis ana ℥ iij.
Olei Irini, Laurini ana ℥ iv.
Euphorbii ℥ j.
Terebinthinæ lotæ in aqua vitæ ℥ iij.
Argenti vivi extincti in axungia porci ℥ v.

D

Ceræ novæ parum, Lithargyri ℥ ij.

Misce, & fiat unguentum.

Vnguentum in pestifera febre.

℞. Olei Amygdalini dulcis,
Olei Chamomælini ana ʒ j.
Unguenti de Althæa cum gummis ℥ ß.
Axungiæ humanæ,
Gummi elemni ana ʒ ij Croci ℈ j.

E

Et interdũ spiritus vini parum. Misceatur ad formam linimenti. Hoc pro myracopo usus sum in pestifera febre, quæ calamitosissimis symptomatis postquam presserat ægros, tandem in tam acerbos dolores eru...um labebatur, ut & hinc metus mortis foret: hoc omnes recreabantur. *Heurnius.*

DE UNGUENTIS somnum conciliantibus.

Vnguentum somniferum.

F

℞. Olei Nymphææ, Viol...rum,
Unguenti populeonis ana ℥ ß.
Opii G iij. Croci G iv.

Fiat unguẽtum, quo nares & tempora inungantur. *Ranzovius.*

Vnguentum lamiarum

℞. Pinguedinem puerorum, Eleoselini, Aconiti, Frondium populi, Fuliginis ana q. s. est.

Misce, & fiat unguentum. *Porta.*

Aliud.

℞. Sii, Acori vulgaris, Pe... hyllonis,
Sanguinis vespertilionis,

Solani somniferi, Olei, vel adipis ana q.s.
Misce, & fiat unguentum. quo si totum corpus noctu inungatur, facit videri, ac si per aëra deferantur: convivia, sonos, tripudia, & formosorum juvenum concubitus.

DE UNGUENTIS VENEREM EXCITANTIBUS.

Vnguentum Venerem excitans.

℞. Euphorbii, Galbani ana ʒ ij.
Anethi ʒ j.
Piperis longi ʒ ij.
Pyrethri ʒ ij ß.
Ceræ ʒ vi.

Tere species, & resolve ceram in oleo prædicto, & superadde pulverem specierum: agitat fortiter: & circa locum coitus unge. *Arnol. Villanov.*

Vnguentum ad coitum.

℞. Euphorbii, Galbani ana ʒ ij.
Macis ʒ j.
Macropiperis ʒ j ß.
Pyrethri ʒ ij ß.
Sem. Erucæ, Castorei ana ʒ ß.
Olei de narcisso ℥ j ß.
Ceræ q.s.

Fiat unguentum, quo inungatur pecten, virga & lumbi. *Avicenna.*

DE UNGUENTIS AMBUSTA EXTINGUENTIBUS.

Vnguentum ad combustionem.

℞. Olei rosati ℥ iiii.
Olei ovorum ℥ ij.
Vitri albissimi tenuissimè pulverizati ℥ j.
Corticis medii sambuci M. j.
Ceræ albæ ℥ j ß.

Coquantur simul, ac fiat unguentum. *Aëtius.*

Vnguentum faciem ambustam leniens.

℞. Unguenti citrini ℥ ij.
Spermatis ceti ʒ j.
Olei Rosati, olei Liliorum ana ℥ ß.

Misce, & fiat unguentum, quo facies post ambustionem lenienda est ter, aut quater in die. *Quercetanus.*

Aliud præstantius.

℞. Unguenti pomatæ ℥ ij.
Mucilag. sem. Psyllii, cũ aqua rosa extracti ℥ j.
Caphuræ ℈ j.
Olei Amygdal. dulcium ℥ ß.

Misce, & fiat unguentum. *Idem.*

Vnguentum refrigerans vulnera sclopetaria.

℞. Succi Plantaginis, succi Solatri,
Succi Sempervivi ana ℥ j.
Boli Armeni ℥ ß.
Lithargyri loti aqua Plantag.
Tuthiæ præparatæ ana ℥ j.
Olei Rosati omphacini,
Olei Nenupharis,

A Aceti rosati, Ceræ ana tantillum.
Misce, & fiat unguentum. *Quercetanus.*

Vnguentum pro gregariis, empyreuma in vulneribus sclopeticis extinguens, & pustulas prohibens.

℞. Olei Sambuci, olei Nucum ana ℥ ij.
Olei ovorum ℥ ß.
Sevi Cervini, Medullæ cruris tauri ana ℥ j.
Cepæ coctæ N. ij.
B Ceræ tantillum.

Misce, & fiat unguentum. Apponatur parti affectæ. *Quercetanus.*

Aliud præstantissimum.

℞. Olei Mercur. corporalis ʒ j ß.
Olei Sulphuris terebinthinati ʒ iij.
Arsenici dulcificati ʒ ij.

Excipiantur butyro salem nõ experto, & fiat unguentum. Apponatur vulneri, cum ellychniis, & turũdis. * Venenatis, gangrænæ, cancro, phage-
C dænis & cacoethis ulceribus curandis confert. Superponatur autem in vulneris ambitu emplastrum aliquod, vel ceratum attrahens. *Idem.*

DE UNGUENTIS PURGANTIBUS.

Vnguentum ventrem laxans.

℞. Olei Liliorum, olei Amygdal.
Butyri rancidi ana ℥ ij.
D Agarici, Azari pulverizati ana ʒ ij.
Ceræ novæ q.s.

Fiat unguentum, quo inungatur os ventriculi. * Vomitum provocat, & alvum laxat. *Rondeles.*

Aliud ad vomitum provocandum.

℞. Fæcis olei Liliorum,
Olei communis antiqui, & fœtidi ana ℥ j.
Dialthææ ℥ ß.
Ammoniaci dissoluti in oleo ʒ ij.
E Succi Cucumeris agrestis vel Raphani agrestis, vel Cyclaminis ʒ j.
Ceræ parum.

Fiat unguentum, quo inungatur os ventriculi. *Idem.*

Vnguentum ventrem laxans, aliud.

℞. Succi Sambuci, succi Mercurialis ana ℥ iij.
Mellis communis, farinæ Orobi, vel Lupinorum ana ʒ ij.

Misce, & fiat unguentum. *Idem.*

F *Aliud.*

℞. Terebinthinæ, Aloes ana ℥ j.
Fellis Taurini q.s.

Fiat unguentum. *Fumanellus.*

Aliud ad idem.

℞. Succi Cyclaminis ℥ vj.
Succi Cucumeris sylv. vel Mercurialis vel Ebuli ℥ iij.
Farinæ Lupinorum, Vini Malvatici q.s.

Fiat unguentum. * Valet etiam ad tumores lienis. *Rondeles.*

Aliud

Aliud laxans.

℞. Olei Cicini vel Sesamini, vel Irini ℥ ij.
Ciclæ, Cucumeris sylvestris Ebuli ana ℥ iij.
Coquantur leviter: cum liquefacta cera applicentur. *Idem.*

Aliud.

℞. Elaterii sicci, Cataputiæ, Colocynthidis,
Succi Tithymali ana ʒ vj.
Succi Cucumeris agrestis recent. ℥ ß.
Hellebori nigri, Terebinthinæ ana ℥ ß.
Sem. Laureolæ ʒ iij.
Succi Arthanitæ ʒ vj.
Scammonii ʒ iij.
Omnia trita ex melle commixta ad usum serventur. *Fumanellus.*

Aliud potens.

℞. Aloës, Fellis taurini ana P. j.
Pulv. Arthanitæ part. ij.
Cum oleo Violaceo, aut Liliaceo & cera mixtis, fiat unguentum. *Fumanellus.*

Aliud.

℞. Olei Cheirini, vel Irini ℥ iij.

A Suc. Aristolochiæ, vel Cucum. agrestis, vel Ebuli ℥ iv.
Ammoniaci, Bdellii, Opopanacis dissoluti in prædictis oleis ana ℥ ß.
Terebinthinæ, Butyri saliti ana ℥ ij.
Ceræ novæ q. s.
Fiat unguentum. * Attenuat, laxat, & emollit. *Rondeletius.*

Unguentum ventrem laxans, aliud.

B ℞. Succi Mercurialis, succi Cyclaminis,
Succi Cucumeris agrestis ana ℥ iij.
Ellebori albi, nigri, Colocynthidis ana ℥ ß.
Diagridii ʒ ß.
Fellis tauri ℥ ij.
Farinæ lupinorum ℥ ß.
Mellis parum.
Fiat unguentum, quo inungantur partes umbilici & inguina, post fotũ ex relaxãtibus & emollientibus. Idem potest etiam aquas purgare, maximè si ex succo brassicæ marinæ, vel thymelææ, vel chamelææ fiat. *Rondeletius.*

De Emplastris, Sectio XXIX.

EMPLASTRA sunt, quæ tenaciter corporis partibus & meatibus adhærent: ex terreis & glutinosis fiunt: & sunt vel

- Usualia: & alterãt qualitate vel
  - Prima
    - Calida: ut
      - Emplastrum *stomachicum*,
      - Emplastrum *polyarchion*.
    - Frigida: ut — Hydrelæum *Galeni*.
  - Secũda
    - Astringentia: ut
      - Emplastrum *ex gallis*,
      - Emplastrum *de crusta panis*,
      - Emplastrum *diaphœnicon*,
      - Emplastrum *ad uterum*, *&c.*
    - Emollientia: ut
      - Emplastrum *diachylon*,
      - Emplastrum *de meliloto*,
      - Emplastrum *ceroneum*,
      - Emplastrum *oxycroceum*,
      - Emplastrum *apostolicon*,
      - Emplastrum *de Rhabarbaro*,
      - Emplastrum *ex altis*,
      - Emplastrum *Gratia Dei*,
      - Emplastrum *filii Zachariæ*, *&c.*
    - Abstergentia: ut
      - Emplastrum *de tribus farinis*,
      - Emplastrum *de quinque farinis*,
      - Emplastrum *barbarum majus*.
      - Isis *Galeni*,
      - Emplastrum *album*,
      - Emplastrum *de janua*,
      - Emplastrum *viride*,
      - Emplastrum *divinum*,
      - Emplastrum *basilicum*,
      - Diadictamnum *Galeni*.
    - Discutientia, *&c. Vide literam* A.
- Minùs *usualia. Vide literam* B.

A.
- Diſcutientia: *ut*—Emplaſtrum *ad Hydropem.*
- Conſolidantia *& glutinantia: ut*
  - Emplaſtrum *de Minio Vigonis,*
  - Emplaſtrum *triapharmacum,*
  - Emplaſtrum *contra ramicem,*
  - Emplaſtrum *diachalciteos,*
  - Oxelæum *Galeni,*
  - Oenelæum *Galeni,*
  - Emplaſtrum *nigrum, &c.*
- Cicatricem *inducentia: ut*
  - Emplaſtrum *Griſeum,*
  - Emplaſtrum *de lapide calaminari,*
  - Emplaſtrum *Diacadmia.*
- Dolorem *ſedantia: ut*
  - Emplaſtrum *de baccis Lauri,*
  - Emplaſtrum *de Meliloto,*
  - Emplaſtrum *Marciatum Pauli,*
  - Emplaſtrum *Ceroneum,*
  - Oxycroceum, *&c.*

B. Emplaſtra *minus uſuatia ſunt vel*
- Aſtringentia: *ut*
  - Emplaſtrum *ad fluxum ventris,*
  - Emplaſtrum *ad fœtum retinendum,*
  - Emplaſtrum *inflammationem reprimens, &c.*
- Emollientia: *ut*
  - Emplaſtrum *commune ad durities & dolores jecoris, &c.*
  - Aliud.
  - Aliud.
- Concoquentia: *ut*—Emplaſtrum *ad materiam concoquendam, &c.*
- Diſcutientia: *ut*—Emplaſtrum *diſcutiens, &c.*
- Abſtergentia: *ut*
  - Emplaſtrum *ex ſalice,*
  - Emplaſtrum *abſtergens, purgansque, &c.*
- Conſolidantia: *ut*—Emplaſtrum *ad vulnera inſigne, &c.*
- Extrahentia: *ut*
  - Emplaſtrum *de Betonica,*
  - Emplaſtrum *ex fermento, &c.*
- Erodentia: *ut*—Emplaſtrum *cutem aperiens, &c.*
- Ambuſta *extinguentia: ut*—Emplaſtrum *contra ambuſtionem.*

DE EMPLASTRIS calidis.

Emplaſtrum ſtomachicum.

℞. Ligni Aloës, Abſinthii,
Maſticis, Cyperi, Coſti, Zingiberis,
Gummi Arabici ana ℥ ß.
Calami aromatici, Thuris, Aloës ana ℥ iij.
Caryophyllorum, Maceris, Nucis moſchatæ,
Junci odorati, florum Nardi ana ʒ j ß.
Omnia mixta cotonæorum excipiantur, & extendantur ſuper pannum, & ſuffumigetur ſuper ligno Aloës, & ſuperponatur. * Stomachum & hepar confortat, & calefacit. *Meſues.*

Emplaſtrum Polyarchion.

℞. Ceræ, Terebinthinæ, Bdellii, Ammoniaci,

A Cardamomi, Cyperi ana ℔ j.
Amomi, Nardi, Croci, Myrrhæ,
Thuris, Cinnamomi ana ʒ xv.
Olei Cyperini ℥ xvj.
Vini odorati q. ſ.
Fiat emplaſtrum. * Lienoſis & hepaticis affectibus auxiliatur. *Galenus.*

DE EMPLASTRIS frigidis.

Hydrelæon.

B ℞. Lithargyri argenti ℔ j.
Aquæ limpidæ, Olei puri ana ℔ ij.
Lithargyrus leviſſimè terendus eſt, & reliqua diligenter movenda in mortario lapideo: deinde coquenda lento igne, ex lignis acapnis, aut carbo-

carbonibus benè accensis. Ad Solem conficiendum est medicamentum, die serena, ut albescat: pereunte igne alii carbones imponendi sunt, sed benè accensi: coquatur autem semper agitando, donec cerati crassitiem adipiscatur. Potest autem in unguenti formam redigi, si minùs coquatur. Fit etiam ex libris tribus olei & aquæ: etiam ex lithargyri ℔ iij. olei tantundē, & aquæ ℔ ij. tunc enim candidius fit, citiusq; coquitur. * Refrigeratoriam habet vim mediocrem, cujus auxilio exulceratis partibus ne quid influat, impedit, & quod jam influxit, ad partes circumjacentes retundit. hinc pruritus, desquamata & parva ulcera persanat. *Galenus.*

DE EMPLASTRIS astringentibus.

Emplastrum ex Gallia.

℞. Galliæ moschatæ, junci odorati ana ʒ j ß.
Ramich, Rhus, Prunorum sylvestrium,
Hypocistidis, Ladani, Gallarum integrarum,
Calami aromatici, Rosarum,
Santalorum alborum,
Santalorum rubrorum, Masticis,
Ligni Aloës, Caryophyllorum,
Nardi, Thuris, Myrrhæ, Costi,
Cyperi, Absinthii ana ʒ ij.
Palmularum siccarum N. xij.
Panis bis cocti ʒ iij.
Succi Myrrhi, succi Lauri, Aquæ rosarum,
Vini austeri ana ℥ j ß.
Mivæ Citoniorum cum spec. ℥ iij vel ℥ iv.
Gummi Arabici assati ʒ vij.

Omnia probè teruntur: deinde panis & palmulæ vigintiquatuor horis ex succis macerantur: lævigata miva excipiuntur, gummiq; additis coquuntur igne lento, ad mellis spissitudinem: his in mortario pulvis superior admiscetur, donec tota massa fiat viscosa. Cùm uti voles, panno illitum, suffitu ligni aloës imbuito. * Totum ventrem inferiorem roborat astringēdo, calefaciendoque: eoque lienterias, diarrhœas dysenterias que ex frigore contractas juvat. *Mesues.*

Emplastrum de crusta panis.

℞. Masticis, Menthæ, Spodii, Coralli rubri,
Santali albi, rubri ana ʒ j.
Crustæ panis tostæ & m[illegible]æ in aceto per horam mediam ℥ ij.
Olei Masthichini, Citoniorum ana ℥ j.
Farinæ hordei q. s.

Fiat emplastrum. * Valet in vomitu puerorum, & his qui cibum retinere non possunt. *Montagnana.*

Emplastrum Diaphnœnicon, calidum,

℞. Ceræ ℥ ij.
Olei Rosati, Nardini ana ℥ iv.
Simul liquentur: deinde
Dactylorum siccorum N. xl.
Panis bis cocti ʒ viij.
Macerentur in vino odoro biduùm: pòst
Carnis Citoniorum in vino coctorum ℥ j.

A Permultùm teres cum dactylis & pane bis cocto: deinde misce eum cerato superiori ex cera, oleo rosato & nardino, & adde subsequentia in mortario benè contusa:
Masticis, Thuris, Absinthii Romani ana ℥ ij ß.
Ligni Aloës, Macis, Myrrhæ, Aloës lotæ,
Spicæ nardi Indicæ, Acaciæ,
Galliæ moschatæ, Trochiscorum Ramich,
Calami aromatici ana ʒ j.
Ladani ʒ ij.

B Misce, fiat emplastrum. * Ventriculum & hepar firmat: ob id lienteriam & dysenteriam hepaticam adjuvat. *Mesues.*

Emplastrum Diaphœnicum frigidum,

℞. Dactylorum maturitati proximorum, in vino austero coctorum ℥ v.
Panis bis cocti ℥ j.
Carnis Citoniorum in vino austero coctorum ℥ j ß.
Styracis calamitæ, Masticis, Ladani,
C Acaciæ, Omphacii, flor. Labruscæ,
Ros. rubrarum, Santali citrini,
Trochiscorum Ramich,
Myrrhæ, Ligni Aloës ana ℥ ß.
Ceræ ℥ iv.
Olei Rosati ℥ xv.
Vini austeri q. s.

Fiat emplastrum. * Ventrem totum inferiorem, ne aliarum partium recrementa suscipiat, roborat, coctionem juvat: ob hæc vomitum, choleram morbum, lienteriam, dysenteriam hepaticam juvat. *Mesues.*

D

Emplastrum pro matrice.

℞. Rad. Bistortæ ℔ j.
Ligni Aloës, Santali citrini, Nucis moschatæ,
Berberis, Antheræ, Cinnamomi ana ℥ j.
Caryophyllorum, Schœnanthi,
Flor. Chamæmeli ana ℥ ß.
Thuris, Masticis, Alipta moschatæ,
E Galliæ moschatæ, Styracis calamitæ,
Styracis rubræ ana ʒ iij.
Moschi fini ʒ ß.
Ceræ ℔ j ß.
Terebinthinæ ℔ ß.
Ladani ℔ iv.
Picis navalis ℔ iij.

Fiat emplastrum secundùm artem. * Uteri imbecillitati succurrit: ejus procidentiam reprimit, muliebribus vitiis ex nimia humorum mollitu-
F dine subvenit, fluxusq; immoderatos sistit.

DE EMPLASTRIS emollientibus.

Emplastrum Diachylon, simplex.

℞. Mucilaginis Fœnigræci, Mucilag. Sem. Lini, Mucilag. rad. Althææ ana ℥ j.
Lithargyri ℥ j ß.
Olei antiqui clari ℥ iij.

Lithargyrium tenuissimè teratur, & cum oleo subigatur & misceatur: pòst igne lento coque, spatha semper agitādo, donec probè mista sint.

Eximeigni, paulatim frigescat: postea mucilagines affunde, permisce, & recoque igne ad justã crassitiem. * Scirrhos hepatis, lienis, ventriculi, & aliarum partium, ipsas chœradas & durities reliquas emollit, & juvat. *Mesues.* A

Emplastrum Diachylon, compositum.

℞. Mucilaginis radic. Althææ,
Mucilag. sem. Lini, Mucilag med. cort. Ulmi,
Mucilag. Fœnigræci ana ℥ iv.
Olei Chamæmelini, Liliorum, Anethini ana ℥ j ß. B
Hammoniaci, Galbani, Opopanacis,
Sagapeni ana ℥ ß.
Ceræ novæ ℥ xx.
Croci ʒ ij.
Terebinthinæ ℥ ij.

Gummi resolvantur in vino optimo, & conficiantur secundùm artem. * Maturat apostemata, & mollit durities: partim resolvit, & partim digerit, abstergitque saniem ruptorum apostematum, & sanat phlegmones. C

Emplastrum Diachylon magnum filii Zachariæ.

℞. Lithargyri mundi, tenuissimè triti, & per cribrum excussi ℥ xij.
Olei Irini, Chamæmelini, Anethini ana ℥ iix.
Mucilag sem. Lini, mucilag. Fœnigræci,
Mucilag. Althææ, mucilag Ficuum pinguium,
Mucilag Passularum, succi Ireos, succi Scillæ,
Oesypi, Glutinis Alchanach, sive Ichthyocollæ ana ʒ ij ß (alii ʒ xij.) D
Terebinthinæ ℥ iij.
Resinæ pini, Ceræ citrinæ ana ℥ ij.

Fiat emplastrum secundùm artem. * Resolvit & maturat omnes durities & inflammationes.

Emplastrum Diachylon parvum.

℞. Lithargyri ℥ vj.
Olei veteris clari ℔ j.
Mucilag. Psyllii ℥ iv.
Mucilag seminis Hyoscyami ℥ j ß. E
Mucilag seminis Lini,
Mucilag. rad. Malvæ ana ℥ ij.

Fiat emplastrum secundùm artem. * Tumores calidos digerit & maturat. *Mesues.*

Diachylon cum gummi Vigonis.

℞. Rad. Althææ ℔ ß.
Seminis Lini, Fœnigræci ana ℥ j.
Violarum, sem. Malvæ, sem. Althææ,
Sem. Cydoniorum ana ℥ ß. F
Sem. Psyllii ʒ ij.
Rad. Ireos ℥ ij.
Olei Chamæmelini, olei Anethini,
Olei Liliorum, olei Lini, olei Irini,
Pingued. Gallinæ, pingued. Anatis,
Pingued. Anseris ana ℥ iij.
Olei Amygdal. dulc. Oesypi humidi,
Succi Glycyrrhizæ ana ʒ x.
Terebinthinæ ℥ j ß.
Sevi vitulini ℔ ß.
Lithargyri auri ʒ x.

Bulliant omnia simul baculo agitando, usque ad consumptionem mucilaginis. Deinde cum cera alba, quantum sufficit, fiat ceratum molle, addendo

Sagapeni, Opopanacis, Bdellii mollis, Galbani ana ʒ iij.
Hammoniaci ʒ v.

Dissoluta in aceto, fiat emplastrum secundùm artem. * Ad omnia præcedentia multò efficacius est.

Emplastrum de meliloto.

℞. Meliloti ℥ vj
Flor. Chamæmeli, Fœnigræci, Baccarũ Lauri,
Rad. Althææ, Comarum Absinthii ana ʒ iij.
Sem. Apii, Cardamomi, Iridis, Cyperi,
Spicæ nardi Ind. Cassiæ, sem. Ammii ana ʒ j ß.
Majoranæ ʒ iij.
Hammoniaci ʒ x.
Styracis calamitæ, Bdellii ana ʒ v.
Terebinthinæ ℥ j ß.
Ficuum pinguium N xij.
Sevi hircini, Resinæ ana ℥ ij ß.
Ceræ ℥ vj.
Olei Sampsuchini.
Nardini ana quantum satis est, vel ℥ iij.

Confice sic: Fit decoctio

Meliloti, Fœnigræci, Chamæmeli ana q s.

Coquantur ad medias: deinde in colaturam immissis triturandis subtilissimè pulverizatis, rursum coquuntur additis oleis, terebinthina, & sevibus, gummiq in aceto dissolutis: postremò adduntur radices & ficus simul cocti & benè contusi Malaxe, & fiat emplastrum * Mollit duritiem omnem ventriculi, hepatis, lienis, viscerum, & aliquorum. Dolorem item vehementer sedat, hypochondriaq tensa sanat. *Mesues.*

Diamelilon Andromachi.

℞. Nardi Gallicæ, Cyperi, Iridis, Myrrhæ ana ʒ viii.
Croci ʒ ß.
Meliloti ʒ xxv.
Hammoniaci, Terebinthinæ ana ʒ l.
Ceræ ʒ c.
Olei Cyprini ℥ vj.
Aceti quantum sufficit.

Fiat emplastrum. * Eadem quæ præcedens potest. *Galenus.*

Emplastrum nervinum Vigonis.

℞. Olei Chamomillæ, olei Rosarum ana ℥ ij.
Ol. Mastichini, ol. Terebinth. ol. Lini ana ℥ j ß.
Terebinthinæ claræ ℥ iv.
Sevi vituli castrati, sevi Hircini ana ℥ ij ß.
Rorismarini, Betonicæ, Caudæ equinæ,
Centaureæ ana M j.
Vermium terrestrium lotorum & purgatorũ in vino ℥ iij.

Coquantur simul in vino, addendo

Rad. tub. tinctorum ʒ x.
Fol. Hypericonis, sem. Hypericonis ana M. j.
Masticis triti, Gummi elemi ana ʒ x.
Picis navalis, Resinæ ana ℥ j ß.

Sagapeni,

Sagapeni, Galbani, Hammoniaci ana ʒ iij.
Dissolutis gummi in aceto, cum Cyatho uno vini odoriferi aliquantulum contúdantur, postea decoquantur, & exprimantur, cui expressioni addantur

Lithargyri auri, Lithargyri argenti ana ℥ ij ß.
Minii ℥ ij.

Iterum bulliant, imprimis lento igne, baculo agitando, ignem deinde vigorando, bulliant donec acquirat colorem subnigrum, quo facto cum cera nova sufficiente, fiat emplastrum in bona forma. * Emollit, digerit, resolvit, nervosarum partium malis cumprimis utile. Modus compositionis est ut herbæ, rad. rubiæ, & vermes terrestres coquantur in s. q. vini odoriferi, & oleorum ad vini cõsumptionem: expresso adjiciatur Terebinthina, sevum, mastiche per se trita & gummi d. luti aceto: tum coquantur ad justam consistentiam, addendo ceram sufficientẽ, & sub finem decoctionis, addenda lithargyrus, & minium.

Emplastrum ceroneum.

℞. Picis navalis benè colatæ,
Ceræ ana ℥ j ʒ iij.
Sagapeni ℥ ij.
Hammoniaci, Terebinthinæ, Colophoniæ,
Croci ana ℥ j. ʒ iij.
Aloë, Thuris, Myrrhæ ana ℥ j.
Opopanacis, Styracis calamitæ, Galbani,
Masticis, Aluminis, Fœnigræci ana ʒ vj.
Fæcis Styracis liquidæ, Bdellii ana ʒ iij.
Lithargyrii ʒ j ß.

Confice sic: Sagapenum, galbanum, opopanacum, hammoniacum, gummi aliquantulum tusa cum vino temperentur, deinde ad mediæ partis vini consumptionem bulliãt: & vase stanneo posito super ignem, cùm inceperit bullire, pix navalis benè colata addatur, & cum spatula benè agitetur, donec liquefiat: liquefacta pice, addatur cera, & ea liquefacta ponatur colophonia: tum styrax cum pistillo calido trita frustatum imponatur: postea mastiche & olibanum, deinde myrrha cum bdellio: & intervallo facto ponatur terebinthina, & consequenter alumen & lithargyrum, & ad ultimum fœnum græcum. Et cùm decoctum fuerit, fundatur supra aquam tepidam, & ab aqua extracto, manibus exprimatur, donec tota aqua in[illegible] deinde pulvis aloës super marmor inunctum cum oleo laurino malaxetur: postremùm croco pulverizato, & inunctis manibus cum eodẽ oleo laurino magdaleones informentur. Durat quinquennium. Emplastrum hoc à cera dictum est. * Valet præcipuè ad omnem dolorem spatularum & pectoris ex frigiditate: frigidos humores solvit: splenem remollit: valet ad hydropem ex causa frigida hepatis: de eadem causa matricis frigiditati superpositum multùm resistit. *Nicolaus.*

Emplastrum oxycroceum, commune.

℞. Croci, Pic[illegible] Colophoniæ, Ceræ ana ℥ iv.
Terebinthinæ, Galbani, Hammoniaci, Myr-

A rrhæ, Thuris, Masticis ana ℥ j ʒ iij.

Galbanum & hammoniacum in aceti sufficienti quantitate dissolvantur: coque dum dissoluta sint: cola, & rursum coque, donec acetum in vaporem evanuerit: tunc adde picem, ceram, terebinthinã liquata, deinde mastiches, thuris, myrrhę pulverem tenuissimum, continenter miscendo donec percocta sint ad cerati crassitiem. Infunde in aquam frigidam, exime, preme, & in tabula marmorea oleo laurino inuncta extende:
B postremò crocum in tenuissimum pulverem redactum admisce, & fiat emplastrum. * Prodest ossibus fractis, item partibus, quę dolore aliquo affliguntur, duritiem deniq; omnem emollit & discutit. *Nicolaus.*

Oxicroceum Vigonis.

℞. Olei myrtini, olei Rosarum, Ol. Omphacini ana ℔ j ß.
Succi rad. Althææ ℔ ij.
Rad. & fol. Fraxini, rad. & fol. Consolidæ mi-
C noris, fol. Myrti ana M j.

Omnia priùs aliquantulum contusa, bulliant in vino nigro quantum sufficit ad consumptionem medietatis, cum Myrrhæ, Thuris ana ℥ ß.
Deinde fortiter colẽtur, cujus colaturę addantur
Sevi hircini ℔ ß.
Terebinthinæ ʒ vj.
Masticis ℥ j.

Iterum cum prædictis oleis bulliant ad consumptionẽ decoctionis, postmodũ colẽtur, addẽdo
D Lithargyri auri, Lithargyri argenti ana ℥ iij.
Boli Armeni, Terræ sigillatæ ana ℥ ij.
Minii ʒ x.

Coquantur lento igne, & cum cera nova sufficiente, semper baculo agitando, fiat emplastrũ. Ad prædicta efficacius.

Emplastrum Apostolicon.

℞. Lithargyrii ℥ xv (alii ℥ vj.)
Ceræ fulvæ, Colophoniæ ana ℥ ij.
Propoleos, Visci quercini glutinis ana ℥ j.
E Hammoniaci, Lapidis calaminaris, Thuris ana ʒ vj.
Masticis, Mumiæ ana ℥ j ß.
Terebinthinæ, Bdellii, Galbani, Myrrhæ,
Aeris usti, Squamæ æris, Viridis æris,
Sarcocollæ, Dictamni Cretici,
Aristolochiæ rotundæ, Opopanacis ana ℥ j.
Olei veteris q. s.

Vini quãtum galbano, hammoniaco & opopanaco dissolvendis satis fuerit. Confice secundũ
F artem & diligenter emplastrum. * Valet ad dolores cervicis potissimum & renum: sagittas & surculos corpori infixos extrahit. *Nicolaus.*

Emplastrum Apostolicon, aliud.

℞. Lithargyrii ʒ xviij.
Ceræ rubeæ, Colophoniæ ana ʒ vj.
Propoleos, Visci quercini ana ʒ iij.
Hammoniaci, Lapidis calaminaris, Thuris ana ʒ ij.
Masticis, Mumiæ ana ʒ j ß.
Terebinthinæ, Galbani, Bdellii, Myrrhæ,

Æris usti, Sarcocollæ, Squamæ æris,
Opopanacis, Dictamni Cretici,
Aristolochiæ, Æris viridis ana ℥ j.
Olei veteris q.s. vel ℥ vj.

* Ad omnia vulnera recentia sive antiqua, & ad nervos præcisos, vel musculos, ad puncturas vel morsum terrestrium animalium vel maritimorũ peculiariter congruit, educit ab eis humores & putredines intimè immersas, & cõcavitates earum pura carne replet: repletisq; cicatricẽ absq; detrimẽto inducit: sagittas, calamos, & similia altiùs mẽbris infixa, sine dolore extrahit. *Nicolaus.*

Emplastrum de Rhabarbaro.

℞. Rhabarbari electi ℥ ß.
Aloës hepaticæ ℥ j.
Lixivii fortis ℔ j.
Saponis Veneti ℔ ß. Ceræ ℥ ij.

Decoquantur ad duritiem justam. Commendatur ad duros tumores, & tophos, præsertim in morbo Gallico. *Joan. Manardus.*

Emplastrum ex alliis.

℞. Ceræ ℔ ij.
Picis Græcæ, Medullæ cervinæ ana ℥ vj.
Nitri albi ℥ viij.
Olei ℔ iv.
Allia N. xx.

Allia mũdata coque oleo, & his colatis adde ceram, postremò nitrum benè pulveratũ: fiat emplastrum. * Vim attractoriam habet: facit ad omnem duritiem, abscessus, furunculos, strumas, inguinum tumores, fistulas, impetigines humidas, ac mammas induratas. *Aetius.*

Emplastrum Gratia Dei.

℞. Terebinthinæ ℔ ß. Resinæ ℔ j.
Ceræ albæ ℥ iv.
Masticis ℥ j.
Verbenæ, Betonicæ, Pimpinellæ ana M. j.

Fiat decoctio herbarum in vino albo generoso ad consumptionem tertiæ partis. Colaturæ dissolve ceram, resinam, masticem. Bulliant, donec incorporentur, & agitentur. Tunc ab igne deponantur, & terebinthina injiciatur, agitando cum spathula, & fiat emplastrum. *Nicolaus.*

Emplastrum filii Zachariæ, secundùm Mesuem.

℞. Ceræ flavæ, Medullæ cruris vaccæ, Adipis anatis, Adipis gallinæ, Mucilag. sem. Lini ana ℔ j.
Olei lini q. s. est.

Fiat emplastrum. Si autem valentius facere volueris, adde
Mucilag. Althçæ, mucilag. Fœnigrçci aã part. æqual.
Olei Leucoji (pro oleo lini) quantum sufficit.

Adhuc valentius reddetur, si addantur
Mucilag. Oesypi Ichthyocollæ ana q. s.

* Juncturarum tophos, ac nodos duros emollit, dissolvit, & crassa lentaq; pulmonis & thoracis excrementa, ad ejectionem per sputum magis habilia reddit.

A

Emplastrum de adipibus.

℞. Adipis Agni, adip. Porci, adip. Ursi, Adip. Vituli, adip. Cervi, Adip. Hirci, Adip. Asini sylvest. adip. Anatis, adip. Gallinæ, Adip. Vulturis ana ℥ ß.
Olei sesamini, Olei de Kerva, Olei Lentiscini, Medullæ cruris vaccini,
Olei amygdal. amar. Ceræ albæ ana ℥ ß.
Ceræ rubræ, Butyri vaccini ana ℔ j.

Liquefiat, coletur, & administretur. * Emollit &
B dolorem levat. *Galenus.*

Emplastrum Macedonicum.

℞. Picis navalis ℥ j.
Adipis suilli, expurgati ℥ v.
Adipis Taurini, Oesypi ana ℥ ij.
Resinæ pini ℥ v.

Liquefiant simul, & addantur ceræ ℥ iij. * Confert furunculis. *Aetius.*

C

DE EMPLASTRIS abstergentibus.

Emplastrum de tribus farinis.

℞. Farinæ Fabarum, Orobi, Hordei ana ℔ ij.

Coque lento igne, & adde
Oxymellis simplicis q. s.

Fiat emplastrum. *Avicenna.*

Emplastrum de quinque farinis.

℞. Farinæ Fabarum, Orobi, Ciceris, Lupinorum, Hordei ana part. æquales,
D Lixivii, Oxymellis simplicis ana quã m sufficit.

Misce, & fiat emplastrum. *Avicenna.*

Barbarum parvum.

℞. Picis nigræ, Ceræ, Resinæ pini,
Picis Græcæ, Bituminis ana ℔ j.
Lithargyri ℥ x.
Cerussæ, Aeruginis ana ℥ v.
Opopanacis ℥ iij.
E Olei ℥ ix.

Terenda contundantur in mortario cum aceto forti: reliqua liquentur: misce, coque, quousque non ampliùs manus inquinet. Si voles sedando dolori aptius reddere, adde
Succi Hyoscyami, Opii ana ℥ ß.

* Ad recentia vulnera, sinus, canum hominumq; morsus, condylomata, inflammata, ad articulorum vitia in pri ..p. . & podagrã valet. *Galenus.*

F

Barbarum magnum.

℞. Picis ℔ iix.
Ceræ ℔ vj. ℥ iix.
Resinæ pini ℔ v. ℥ iv.
Bituminis ℔ iv.
Olei ℔ j. ℥ vj.
Lithargyri, Cerussæ, Aeruginis ana ℥ iij.
Thuris ℥ vj.
Aluminis liquidi ℥ j ß.
Aluminis scissilis ℥ iv.
Opopanacis, Squamæ æris, Galbani ana ℥ xij.
Aloës, Opii, Myrrhæ ana ℥ ß.
Succi Mandragoræ ℥ vj.

Terebin-

Terebinthinæ ℔ ij.
Aceti ℔ v.

Confice, ut in parvo dictum est.* Ejusdem cum superiori efficaciæ. Hoc autem ad maxima vulnera adhibetur, ut præcedēs ad minora. *Galenus.*

Isis.

℞. Ceræ ʒ c.
Terebinthinæ ʒ cc.
Squamæ æris, Aeruginis, Aristoloch. Thuris, Salis hammoniaci, Hammoniaci, Aeris usti ana ʒ iix.
Aluminis usti ʒ vj.
Myrrhæ, Aloës, Galbani ana ʒ xij.
Olei veteris ℥ x.

Coque ut supra: deinde subige manibus aceto forti lotis: fiant magdaliæ, quas in aceto repones diebus decem. Alii addunt radicis dracontii ʒ iix. * Capiti accommodatum est, ad chironia ulcera & curatu difficilia: est item cruentis idoneum. *Galenus.*

Emplastrum album, sive è cerussa.

℞. Cerussæ ℔ j ß.
Olei rosati ℔ ij.
Ceræ candidæ ℥ iv.

Cera in oleo liquata, adde cerussam tenuissimè lævigatam, & semper agitando coquantur, donec nigrescant.* Sanat ambusta, erysipelata, scabiem siccam, & ulcera calida.

Emplastrum de janua.

℞. Succi Betonicæ, Plantaginis, Apii ana ℔ j.
Ceræ, Picis, Resinæ, Terebinthinæ ana ℔ ß.
Fiat emplastrum. *Mesues.*

Emplastrum viride.

℞. Ceræ novæ, Resinæ, Terebinthinæ ana ℥ iv.
Olibani, Masticis, Viridis æris ana ʒ iij.
Confice secundùm artem.

Emplastrum divinum.

℞. Galbani ℥ j. ʒ ij.
Hammoniaci ℥ iij. ʒ iij.
Opopanacis ℥ j.
Lithargyri ℔ j ß.
Ceræ novæ ℥ iix.
Olei olivarum ℔ j ß.
Olibani ℥ j ʒ j.
Myrrhæ ℥ j ʒ ij.
Viridis æris ℥ j.
Bdellii ℥ ij.
Aristolochiæ,
Masticis ana ℥ j.
Magnetis ℥ iv.

Misce omnia sicut decet, & fiat emplastrum. *Nicolaus.*

Emplastrum Basilicum majus.

℞. Ceræ albæ, Resinæ pineæ,
Sevi vaccini, Picis Græcæ, Picis nigræ,
Terebinthinæ, Olibani, Myrrhæ ana ℥ j.
Olei q. s.

Fiat emplastrum. * Ulcera phlegmone carentia, præsertim partium nervosarum, terget, & carne implet. *Mesues.*

A *Emplastrum Basilicum minus.*

℞. Ceræ flavæ, Resinæ pinguis, Picis Græcæ ana ℔ j.
Olei communis q. s. fiat emplastrum. Alii Terebinthinam addunt, alii verò Terebinthinam picis loco ponunt. *Mesues.*

Diadictamnum.

℞. Olei veteris ℔ ij ß.
Lithargyri ℔ j, ℥ ß.
B Aeruginis ℥ j.
Squamæ æris ʒ vj.
Colophoniæ ℥ vj. ʒ iij.
Pollinis thuris ℥ j ß.
Hammoniaci ℥ ij.
Aeris usti ℥ j.
Diphrygis, Gentianæ ana ʒ vj.
Propoleos, Aloës ana ℥ j.
Galbani ℥ j ß.
Aristolochiæ rotundæ,
C Dictamni Cretensis ana ℥ j. ʒ ij.
Ceræ ʒ xxv.

Confice in hunc modū: Lithargyrum cum oleo mixtum coques tātisper, donec probè coierint, continenter agitando, additis ærugine & squama æris, ferveat aliquantulum: exime igni, & dum adhuc bullit, immitte resinam & hammoniacum in aceto dissoluta, & eò usque movebis, donec deferbuerit, tum ceram & æs ustum immitte. Rursus coquatur igni, & cùm non inficiet D manus, exime igni, & adde reliqua tenuissimè trita: probè moveto, & confice magdalias.* Facit ad recentia vulnera, nervorum præcisiones, vetera ulcera, & cicatricem ægrè ducētia, abscessus, strumas, furūculos, duritias: telā educit, aculeos, ossa ex capite: & ad cujuslibet vitulēti ictus efficax est. *Galenus.*

Emplastrum Asclepiadis.

℞. Aeris squamæ,
Aeruginis rasæ ana ℥ j.
Ceræ ℔ ß.
E Resinæ laricis ℥ ß.

Ea, quę liquari possunt, aridis affunduntur, quibus exceptis, utitor: item platysma exiguum soli affectæ parti, ut ulcus tantùm comprehendat, injicito. Cæterùm ambientes partes pharmaco, quod phlegmonem arceat, circundare oportet. * ad Chironia, & curatu difficilia ulcera accommodatum est. *Galenus.*

Aliud Andromachi, ad ulcera maligna.

F ℞. Chrysocollæ,
Squamæ ana ʒ ij.
Ceræ ʒ vj.
Diphrygis ʒ ij.
Squamæ argenti ℥ j.
Olei rosacei vel myrtini parum.

Misce, & fiat emplastrū secundùm artem. *Galen.*

Aliud ejusdem.

℞. Diphrygis ʒ xiv.
Spumæ argenti ʒ xl.

Ceræ ʒ liij.
Olei myrtini ℥ x.
Misce, & fiat emplastrum secundùm artem. Ad eadem valet.

Melinum Serapionis.

℞. Spumæ argenti Denar.c.
Guttæ ammoniaci Denar.xxiix.
Ceræ Denar.lvj.
Aeruginis Cypriæ Denar.ix.
Myrrhæ Denar.j.
Colophoniæ Denar.lvj.
Galbani Denar.ix.
Olei cyathos iij.
Argenti spumam, ac oleum coquito, cùm inalterata sunt, ammoniacum, deinde ceram: postquam deposueris cacabum, galbanum, æruginem, & reliqua addito, atque molliter incoquito. * Valet ad ulcera, & ad resolvendum, pugilibus utilissimum. *Galenus.*

Emplastrum Diabotanum, Critonis.

℞. Anagallidis cæruleum florem habentis, Papaveris erratici, Marrubii, Alterci ana Denar.lvj.
Hæc in pilam conjecta teruntur, quousq. contusa sint ac dissoluta duntaxat, ne eorum succus absumatur: postea injecta in mortarium terantur: in alio autem mortario habentur
Squamæ æris rubri Denar.xxvj.
Mannæ Denar.iix.alii xx.
Resinæ pityinæ siccæ,
Aloës ana Denar.xvj.
Aluminis scissi,
Aluminis rot. ana Denar.iv.
Hæc in Sole lævigantur, ut sordium crassitudinem cum aceto habeant. Deinde herbæ mistæ, donec probè coëant, teruntur: postea ceratum facito, addendo
Ceræ Chiæ Denar c.al.Min.j.
Olei veteris Hem.ij.
Radito, & misceto. Facit ad carcinomata, strumas, putredines: ad suppurationem perducit & exprimit: lepras amovet, furúculos solvit, podagricis prodest, callosas duritiés emollit, &c. *Gal.*

Emplastrum ex Scilla, Critonis.

℞. Chalcitidis,
Aristol.rot.ana Denar.xxx.alii xv.
Iridis Denar. xxx. alii xv.
Ammoniaci, Myrrhæ, Styracis,
Squamæ æris rubri ana Denar.xv.
Scillæ tostę Denar.ciix alii xx.
Aceto acerrimo diebus 40.terito, quando caniculæ sidus oritur. Squama primũ & styrax, paulatim ex utroq., deinde gutta ammoniaci, & æs, & scilla injiciuntur, ut elaborẽtur, pauló pòst resina: inde myrrha. Cùm levia facta fuerint, reliqua sicca miscẽtur Expletis autem diebus, ejusmodi ceratum facito:
℞. Ceræ Denar.v.alii Denar. ccxl.
Terebinthinæ ℔ j. alii pondo xxx.
Olei Sext. ij ß.alii Hem.vj.
Galbani,

A Picis liquidæ ana Denar.xxx.
Postremò galbanum indito, deinde ubi refrigeraveris, curiosè excipito. Syncero medicamine utitor, in capitis fracturis, fistulis, nomis, & excrescentiis: item ad ora venarum adaperta, & hypophoram, id est, ulcus dehiscens. *Galenus.*

Fusca Aegyptia, Andromachi.

℞. Spumæ argenti ʒ xliv.
Ricini Hem.vj.
B Ceræ ʒ cxliv.
Guttæ ammoniaci ʒ lxxij.
Terebinthinæ ʒ xxxvj.
Lanarum combustarum ʒ xiix.
Squamæ stomomatis,
Squamæ æris, Aristolochiæ,
Thuris ana ℥ j.
Myrrhæ ʒ ß.
Opopanacis ʒ ij.
Aquæ marinæ ʒ l. alii iix. ad ceram conspergendam.
C * Facit ad nomas, gangrænas, ulcera vetera & maligna. *Galenus.*

Emplastrum de stercore canis.

℞. Stercoris canis comedentis ossa, triti ʒ iv.
Farinæ lentium ℥ ij.
Farinæ Fabarum ℥ j.
Terræ sigillatæ,
Boli armeni ana ℥ j ß.
Cerussæ, Lithargyri ana ʒ x.
D Cum lacte caprino vel vaccino, in quo extinctũ sit ferrum ignitum, fiat emplastrum. Valet in ulceribus fraudulentis. *Joan.de Vigo.*

Emplastrum Chalcanthinum, nostrum.

℞. Colophoniæ ℥ j.
Thuris, Myrrhæ ana ʒ ij ß.
Masticis ʒ ij.
Terebinthinæ lotæ ℥ ß.
Ceræ q.s. Olei vitrioli ʒ ß.
Olei mal.aureorum ℥ ß.
E Fiat emplastrum. Ulcera sordida, antiqua, & curatu difficilia persanat.

Emplastrum sulphuratum, nostrum.

℞. Colophoniæ ℥ j.
Masticis ʒ j.
Thuris, Myrrhæ ana ʒ j ß.
Terebinthinæ lotæ ℥ ß.
Aluminis ust. ʒ ß.
Olei hyoscyami ℥ ß.
F Olei sulphuris per campanam destillati ℥ j.
Ceræ q.s.
Fiat emplastrum. Omnis generis maligna ulcera quàm brevissimè curat.

Panacea Hera.

℞. Chamæpityos, Symphyti,
Chamæleontis ana ℥ ß.
Marrubii ʒ iv. aliis ʒ vj.
Polii,
Centaurii minoris ana ʒ vi.
Helenii, Aristolochiæ ana ʒ ß.
Thuris ʒ xij ß. Myrrhæ ʒ iij.

Aloës

Aloës ℥ vj.
Galbani ʒ vj. Ob. ß.
Olei ʒ clxxx.
Mellis ʒ xxx.
Propoleos ʒ xij ß.
Aluminis fissi ʒ vj. Ob. ß.
Chalcitidis, Terebinthinæ ana ʒ vj. Ob. ß.
Bituminis,
Terræ ampelitidis, Spumæ argenti ana ʒ l.
Galliæ,
Pulveris Iridis ana ʒ iij.

Contusæ pridie herbæ, rad. oleo immittuntur per noctem, manè argenti spuma, ampelitis, bitumen injicitur, supra ignem levem incoquuntur, ubi spissitudinē adepta fuerint, olla ab igne tollitur. Sint autem in alio vase mel, resina, galbanum, propolis colliquata, quæ oportet simul commiscere, in ollam fundendo, deinde arida, quibus cum medicamen coquitur, donec non coinquinet. Rursus ab igne deposito myrrha lævis facta, & thus inspergitur. Est autem advertēdum, ne quādo effervescat, & quantum fieri potest in amplo spatio coquatur. Difficulter enim restingui potest, si quid attingat. * Valet ad omnem pastionem, & malignitatem. Sistit autem nomas, neq, cruentas facit, neque circumpositis partibus duritiem conciliat: rumpit ac tabefacit omne corruptū, ut nihil à liquida staphide differat: cohibet sanguinis eruptionem, tum etiam, quę per hęmorrhoidas fieri solet, myrteo dilutū. Item hæmorrhoidas ipsas tabefacit, & cōsumit: insuper fistulis medetur, & carbunculis: sanat ægylopas, & chironia ulcera, &c. *Galenus.*

DE EMPLASTRIS discutientibus.

Emplastrum ad Hydropem.

℞. Stercoris columbini aceto macerati ℔ j.
Sulphuris vivi ℥ j.
Nitri ℥ ß.
Pul. Rad. Enulæ, pul. Baccarum lauri,
Pul. Anethi, pul. flor. Chamomillæ ana ʒ vj.
Sem. Nasturtii ʒ ij.

Decoquātur omnia in vino ad spissitudinē, adde
Mellis ℥ ij.
Terebinthinæ ℥ j ß.
Succi Ebuli ℥
Succi Iridis ℥ j.
Farinæ fabarum ℥ j ß.
Fiat emplastrum.

* Celebre & valdè probatum medicamentum est in Hydrope. *Medici Patavini.*

DE EMPLASTRIS CONsolidantib. & glutinantibus.

Emplastrum de Minio Vigonis.

℞. Olei rosati odorati ℔ j ß.
Olei myrtini, Unguenti populeonis ana ℥ iv.
Pinguedinis gallinæ ℥ ij.
Sevi Castrati, Sevi vaccini ana ℔ ß.
Pingued. porcinæ ℥ vj.

A Lithargyri auri, Lithargyri argenti ana ℥ iij ß.
Cerussæ ℥ iv.
Minii ℥ iij.
Terebinthinæ ℥ x.
Ceræ q. s.

Fiat emplastrum secundùm artem, tendens ad nigredinem. * Vulnera, & ulcera antiqua, & maligna potenter curat.

Aliud, Nicolai Massæ.

℞. Minii ℔ ij.
B Olei rosacei ℥ xx.
Picis navalis ℥ iv.

Bulliant omnia simul, donec per cocturam redigantur ad formam Cerati, deinde adde
Terebinthinæ ℥ ij.

Misce postea sic: Calidū projice in situlam aquæ frigidæ, & dimitte refrigerari, postea manibus ducatur ad optimam permistionem. * Ad vulnera pectoris penetrātia, & ad ulcera quàmplurima antiqua, & difficilis consolidationis.

C
Emplastrum diapharmacum.

℞. Lithargyri subtilissimè triti, Aceti vini ana ℔ j.
Olei veteris ℔ ij.

Fiat secundùm artem emplastrum. * Facit nasci carnem in vulneribus, & consolidat ea. *Mesues.*

Emplastrum contra ramicem, sive rupturam.

℞. Picis navalis, Aloës ana ℥ iij.
D Lithargyri, Ceræ rubræ, Colophoniæ,
Galbani, Ammoniaci ana ℥ ij.
Visci quercini,
Gypsi, Aristolochiæ longæ, rotundæ,
Myrrhæ, Thuris ana ℥ vj.
Terebinthinæ ℥ ij.
Vermium terrestrium,
Gallarum ana ℥ iv.
Consolidæ utriusque,
Boli Armeni ana ℥ ß.
E Sanguinis draconis ℔ j.

Confice sic: Primò ponatur viscus quercinus: & dimittatur diù bullire in aqua decoctionis pellis arietinæ, sicut removetur ab ariete: quæ debet decoqui per diem & noctem. Postea deponatur ab igne, & ponatur terebinthina, lithargyrium & colophonia: postea mastix, thus, vermes, myrrha & galbanum, & ammoniacum: pauló post cōsolida major & minor, gypsus & bolus Armenus. Postea super ignē ponatur, & ponatur sanguis draconis (alii, Sanguis humanus:) consequenter aristolochia longa & rotūda, & ad ultimum aloë, & semper agitari debet sine intermissione fortiter cū spatula. Signū decoctionis est, quando digitis nō adhæret. Postea ponantur super marmor unctū oleo violato, & manibus malaxentur: postea terantur iterum in mortario assiduè per duos vel tres dies: deinde usui reserva. F

Aliud, ex pelle arietina dictum.

℞. Lithargyri, Lapidis hæmatitis,
Sanguinis draconis, Boli Armeni, Opii,

Masticis, Hammoniaci, Mumiæ, Galbani,
Thuris, Costi, Lumbricorum ana ℥ ß.
Picis nigræ, Picis Græcæ, Ceræ albæ, rubræ ana ʒ j.
Rad. Consolidæ majoris, minoris ana ℥ iij.
Rosarum rubrarũ, Myrrhę, Aloës ana G. xiix.
Succi Hypocistidis ʒ vj.
Gallarum immaturarum, Balaustiorum,
Aristolochiæ rotundæ ana ʒ vj.
Visci quercini, Terebinthinæ ana ℥ ij.
Sanguinis hominis rufi ℥ iix.

Fit autem in hunc modum: Pellem arietinam integram cum omnibus pilis coques in aqua, donec ferè omnino dissoluta sit in lentorem quendam: quem colabis. Hujus colaturæ sume ℔ j. immitte in vas novum, in quo viscus liquabis igni lento, rudicula semper agitando: injice deinde lumbricos, postea ceram, terebinthinam, & masticem: his liquatis, adde gummi aceto dissoluta: & coque ad cerati crassitiem: postremò injice, quæ terenda sunt, probè trita: probè misceto, & confice magdalias. * Magnæ est efficaciæ in rupturis. *Arnoldus Villan.*

Aliud ad rupturam.

℞. Ceræ novæ ℔ j.
Resinæ, Colophoniæ, Olei ovorum,
Picis navalis ana ℥ iv.
Terebinthinæ ℥ ij.
Rad. Nenupharis,
Flor. Nenupharis ana ℥ j.
Rad. Consolidæ majoris ℥ ij.
Nucum Cypressi ℥ j.
Gallarum ℥ ij.
Boli Armeni ʒ j.
Cort. Thuris ℥ j.
Aloës ℥ ij.
Lapidis hæmatitis ℥ j.
Lithargyri utriusque,
Masticis, Myrrhæ, Mumiæ,
Carabæ, Balaustiorum, Vermium terrestrium combustorũ, Rosarum rubrarum ana ℥ ß.
Galbani, Ammoniaci ana ʒ vj.

Dissolve gummi cum aceto, & fiat emplastrum. Præparandi autem modus & ordo ita habet: Habeas ad manum tres patellas, unam maximam, & reliquas duas minores. In maxima patella super ignem mediocrē, colliqua simul ceram frustulatim confectam aut fractam, pariter & resinam & colophoniam. Deinde in secunda patella liqua picem, quam exinde colatam adde prædictis, ad patellam nempe maximam. In tertia verò patella dissolve cum aceto galbanũ & ammoniacũ, & super ignem admodum valde lentum eliqua, ne vel minimam supercalfactionem aut adustionem sentiant, & cola. Deinde & hæc quoq; supradictis simul omnibus affunde, videlicet, quando illa quæ sunt in patella maxima, quodammodo refrixerint, diligēter spatula circumagendo, & affunde simul ac terebinthinā & oleum ex vitellis ovorum: & illicò post, reliqua omnia in tenuissimum pulverem lævigata, cautissimè & diligentissime cōtinuò spatha agitan-

A do, donec emplastri formā acquirat.] Postremò totum illud simul aggregatũ projice super marmor, manibusq; oleo vel aqua infectis & humectatis, malaxando fac magdaleones teretes, &c. Et si vis, esto tibi hic modus ceu norma formandi emplastra consimilia, ut oxycroceum, diachylon, emplastrum gryseum, &c. Unum tamen adhuc notādum est, galbanum, quòd illius tertiam partem amplius accipere debes, quàm pondus præscriptum habet, propter sordes, quæ ei ple-
B runque insunt, quæ in colatura retrò manere debent, nec tamē decedat quicquam ponderi præscripto, verbi gratia: In hac recepta habes galbani ʒ vj. tu modo recipe drachmas novem. Similiter & ammoniaci paulò plus quā pro præscripto pondere accipies, prout plus minúsve impurum fuerit. ℞. igitur hoc loco, ammoniaci ʒ vij. aut circiter. *Ex dispensario Coloniensi.*

Emplastrum Diachalciteos, Palmeum unguentum dictum.

C ℞. Axungiæ porci veteris, à membranis per liquationem & colationem purgatæ ℔ ij.
Olei veteris, Lithargyri triti & creti ana ℔ iij.
Chalcitidis ustæ ℥ iv.

Coque igni, & move rudicula, ex ramo palmæ recentissimo confecta: cùm ferè excoctum erit, adde tenerorum palmæ ramorum minutim incisorum, & nodulo ligatorum M. iv. Coque ad cerati crassitiem. Usus ejus est liquari cum variis
D rebus, pro Medici instituto. * Ad vulnera cruenta, tumores pestilētes, & exituras, usta, rupta, cōtusa, & inde nata ecchymomata. *Galenus.*

Oxeleum.

℞. Lithargyri argenti ℔ j.
Olei veteris, Aceti optimi ana ℔ ij.

Lithargyros lævissimè terendus est, & reliqua diligenter movēda in mortario lapideo, deinde coquenda lento igne, donec cerati crassitiē adipiscantur. Componitur etiam ex olei & aceti ℔ ij ß. vel ex singulorum ℔ iij. tunc enim ni-
E grius est, & valentius. * Exiccat, fistulas quæ nondum callum durum habēt, curat: vulnera cruenta glutinat. *Galenus.*

Oenelaeum.

℞. Lithargyri argenti ℔ j.
Olei clari, Vini albi optimi ana ℔ ij.

Coque, & confice ut supra. * Exiccat, proinde in rheumaticis dispositionibus utile est, & cruenta vulnera sanat. *Galenus.*

F *Emplastrum nigrum, vulgò* Stich-pflaster.

℞. Olei rosarum ℥ vij.
Colophoniæ, Resinæ, Picis navalis,
Ceræ albæ, Vitrioli Romani, Cerussæ,
Olibani, Myrrhæ ana ℥ iix.
Masticis ℥ j.
Olei ovorum ℥ ij.
Olei de spica ℥ j.
Olei juniperi ex granis ℥ iv.
Mumiæ ℥ iv.

Terræ

Terræ sigillatæ, sang. Draconis ana ℥ j.
Vitrioli albi, Coralli rub. ana ℥ ij.
Axungiæ ardeæ ℥ j.
Axungiæ thymali ℥ iij.
Lap. magnetis præparati ℥ ij.
Lumbricorum præparatorum,
Caphuræ ana ℥ j.

Fiat emplastrum secundùm artem * Valdè efficax ad recentia vulnera, & puncturas, unde denominationem etiam habet. *Augustan.*

Emplastrum ex salicibus.

℞. Misyos, Chalcitidis, Aeruginis, Cerussæ, Gallæ,
Aluminis scissi, & rot.
Cretæ sutoriæ, seu melanteriæ ana ℥ vj.
Ceræ, Resinæ pityinæ, Picis,
Bituminis, Fol. salicis ana ℥ ij.
Olei Hem. iv. al. ij ℥ iv.
Chalcanthi,
Malicorii ana ℥ vj.
Aceti sext. vj.

Salices ex aceto incoquantur, donec relicti fuerint sextarii duo. Deinde æruginis, cerussæ, & cretæ sutoriæ prius trita folia immittito, simulque ad lævorem terito, deinde sicca lævigato, rursusque exprimito, postea liquefacta superinfundito. * Prodest cruentis ulceribus impositum, articulis solutis, fistulis inditum, flaccidis carnibus humidisque, præsertim quæ in extremis partibus extant. Valet item ad erysipelata, aliosque plurimos affectus. *Galenus.*

Emplastrum Venatorum.

℞. Spumæ argenti, Olei veteris, Squamæ æris rubri,
Ceræ, Resinæ frictæ ana Min. j.
Guttæ ammoniaci Trientem,
Galbani, Mini synopici ana ℥ j.

Argenti spumam, squamam & oleum ad spissitudinem usque incoquito, deinde ceram ac resinā injicito. Cùm liquata fuerint, ab igne tollito, & ammo[illegible] aceto dilatatum immittito. Ubi refrixerint, galbanum & ammoniacum indito, synopicum inspergens, ac in mortarium defusis, mollitisque, utitor. * Facit ad quadrupedum ictus, & ad reliqua venenata. *Galenus.*

Emplastrum Tarentini.

℞ Squamæ,
Mannæ ℥ ß.
Aluminis scissi, Mysios ana ℥ ij.

Trita ex aceto in pastillos digerito, qui singuli pendeant ℥ ij. & reponito. Cum usus poscit, ceræ ℥ ß alias ℨ xl. resinæ pityinæ ℥ ij. sevi taurini ℥ ß. l. quata refrigerari sinito, pastilloque misceto. * Utitor ad vulnera tanquam glutinatorio, & quod inflammationem arceat. *Galenus.*

Aegyptia Andromachi.

℞ Argenti spumæ, Ceræ ana ℥ cxliv.
Guttæ ammoniaci ℨ lxxij.
Terebinthinæ ℨ xxxvj.
Lanæ succidæ combustæ ℨ xij. alii xiix.
Squamæ æris,

A Squamæ stomomatis, Thuris,
Aristoloch. rotundæ ana ℥ j.
Olei ricinini Hem. iij.

Argenti spuma, & oleum incoquuntur, ac ubi mutata fuerint, cera, resinaque adjicitur: cùm non inquinant, ammoniacū indes dilatando, & tunc lanas succidas, ac reliqua. * Valet ad nervorum vulnera cucta, facit ad nervos musculosque præcisos: item ad puncturas, contusiones, attritus, artus fractos, &c. *Galenus.*

B *Aegyptium Philoxeni.*

℞. Argenti spumæ, Ceræ ana ℨ clx.
Guttæ ammoniaci ℨ lxxx.
Propoleos ℨ xl.
Resinæ siccæ, Terebinthinæ,
Squamæ æris, Thuris ana ℨ xvj. alii xviij.
Lanæ succidæ, Squamæ stomomatis ana ℥ j.
Opopanacis ℥ ß.
Ricinini Hem iij.

Omnia incoquantur, fiatque emplastrum. * Valet
C ad prædicta vitia. *Item.*

Emplastrum Icesii.

℞. Terræ ampelitidis, Bituminis,
Argenti spumæ ana Min. ij.
Ceræ Thuris, Terebinthinæ,
Propolis,
Galbani, Alum fissilis ana Min. ß.
Myrrhæ, Gallæ, Iridis ana ℨ xij
Chalcitidis ℨ vj
D Olei omphacini Congios ij. al. Hem. ij.

Ampelitis, bitumē, argenti spuma cum oleo coquuntur, humore prius expresso, ut fiant lævia. Incoquuntur autem igne non acri, spatha ex tædarum ligno assidue moventur, ne subsidant. Quæ liquari possunt in alio vase liquefacito, melle prius [illegible] cocto, ut coeant, ac in eacabo pulchrè cōfertis misceto. citius enim resolvitur, his præmissis, deinde arida [illegible] aliquatenus refrigerata postremò thus. Ac ubi in unitatem [illegible], utitor. * Valet ad omne vulnus, recens, vetus, contusa, lacerata, fracturas, phlegmonas, & omnium dolorem, quem protinus sedat. Facit ad abscessus, phymata, strumas, carbunculos, parotidas, phygethla, condylomata, impetigines, clavos, [illegible], hæmorrhoides phlegmonæ tentatas, fistulas, ambusta igne. Dilutum rosaceo, valet ad ulcera, aculeos, tela [illegible]nū, hominumque morsus, feranim ictus. *Galenus.*

Emplastrum viride Andromachi.

F ℞. Resinæ ℔ ij.
Ceræ ℔ j.
Olei cyath. ij.
Aeruginis ℥ ij. alii ℥ iij.

Liquefactis, quæ liquari possunt, ærugo inspergatur. Quidā ubi refrigeraverint, mox raserint, in mortario mistura moliuntur. * Exiccat & glutinat ulcera. *Galenus.*

Emplastrum viride, aliud.

℞. Plantaginis, Consolidæ majoris, & min. Betonicæ, Verbenæ, Pimpinellæ, Pilosellæ, Millefolii, Linguæ canis, Caudæ equinæ ana M. j.

Conquassentur, & cum ℔ iij. sevi mutonis A coquantur, & colentur, postea addatur
Resinæ, Ceræ, Galbani ana quart. iij.
Sarcocollæ quart j.
Terebinthinæ quart. j ß.
Fundatur & fiat emplastrum.* Incarnat, & consolidat. *Petrus de Bonanto.*

Barbarum Andromachi.

℞. Ceræ, Picis, Resinæ,
Bituminis ana Denar. c.
Thuris ℥ xxiv.
Olei heminam j.
Fiat emplastrum. * Vulnera conglutinat. *Galen.*

Aliud ad idem.

℞. Picis ℔ ij.
Bituminis, Ceræ ana ℔ j.
Gallæ ammoniaci, Manna ana ℥ vj.
Cerussæ ℥ iij.
Olei heminam dimidiam.
Aceti heminas iv.
Fiat emplastrum.

Gilvum Galeni.

℞. Argenti spumæ, Ceræ ana ℥ c.
Terebinthinæ, Mannæ thuris, Galbani,
Minii sinopici ana ℥ viij. alii ℥ c.
Olei Sex. j.
Coquatur s.a. & fiat emplastrū.* Facit ad cruenta vulnera & nervos præcisos: item ad vetera, cicatricem ægrè ducentia & fluētia ulcera: quin & probè emollit duritias maximè in mammis D obortientes. Utimur eo ad canum, hominumque morsus: summè facit ad pastinacæ, draconis, aliorumq; sævorum piscium ictus. *Galenus.*

Catagmaticum Andromachi.

℞. Argenti spumæ, Picis, Ceræ,
Sevi taurini, Thuris ana Minam j.
Picis liquidæ Hem. ß.
Liquoris sycamini Hem. j.
Terebinthinæ M. j.
Opopanacis Denar. viij. al. xx.
Galbani Denar. viij al. xx.
Aeruginis Denar. viij.
Ricini Hem. j.
Nonnulli addunt
Butyri Min. j.
Guttæ ammoniaci Denar. xxv.
Ex vino austero diluitur. fitq; emplastrum ad capitis fracturas. *Galenus.*

Emplastrum ex euphorbio.

℞. Euphorbij ℥ j.
Ceræ ℥ iij.
Olei ℥ xij.
Omnia simul incoquantur, fiatq; emplastrum.
* Nervorum vulneribus accommodatum est. *Galenus.*

Emplastrum Diasulphuris.

℞. Olei sulphuris ℥ iij.
Ceræ ℥ ß.
Colophoniæ ℥ iij.
Myrrhæ ad pondus omnium.
Ceræ, Colophoniæ, oleoq; liquefactis, simul ac benè commixtis inspergatur myrrha subtilissimè trita paulatim, igneq; lento coquantur, spatha semper agitādo, donec permixta fuerint benè, postea nimirum post quartam horæ partem, ab igne deponantur, & paulatim frigescant. Habebis emplastrum præstantissimum, certum & infallibile in curandis omnis generis ulceribus, & vulneribus quibuscunq;. *Marinus Rolandus.*

Emplastrum de centaurea.

B ℞. Centaureæ, in vino albo per noctem infusæ M. vj.
Coquantur ad medias: & post colaturā coque iterum ad mellis crassitiem. De hujusmodi decocto
℞. ℥ iij. Lactis mulieris ℥ ij.
Terebinthinæ ℔ j.
Resinæ ℥ ß.
Thuris, Masticis,
Gummi Arab. ana ℥ j.
C Ceræ novæ quart. j.
Misce & fiat emplastrum. * Capitis vulneribus prodest. *Anton. Chalmeteus.*

Emplastrum Comitis.

℞. Ceræ albæ ℥ iv.
Ammoniaci ℥ ij.
Terebinthinæ ℥ iij.
Bulliant in vino albo, & extrahatur, & cum lacte mulieris malaxando fiat emplastrum.* Carnem generat. *Americus de Alesto.*

Emplastrum de vermibus.

℞. Consolidæ major. & min. Cynoglossæ, Pilosellæ, Plantaginis utriusq; ana M. j.
Vermium terrestrium ℔ ß.
Terantur omnia & ponātur in ℔ j ß. olei communis per septem dies, deinde bulliant parum, & colentur & exprimantur, addaturq;
Sevi arietini mundati ℔ j.
Picis navalis ℔ ß.
E Picis Græcæ quart. j.
Ammoniaci, Galbani, Opopanacis,
Terebinthinæ ana quart. j.
Thuris, Masticis ana quart. ß.
Dissolutis gummi cum aceto, fiat emplastrum.
* Incarnat, & consolidat membra nervosa. *Lanfrancus.*

Emplastrum incarnans.

℞. Pimpinellæ, Betonicæ, Melangianæ, Verbenæ, Vermicularis ana M. j.
F Bulliant in bono vino albo, usq; ad consumptionem duarum partium, coletur, cui addatur
Resinæ ℔ j.
Ceræ albæ ℔ ß.
Masticis ℔ ij.
Coquantur, & projiciatur super lac mulieris, & malaxetur, fiatq; unguentum.* Incarnat, & consolidat. *Anshelmus de Janua.*

Emplastrum croceum.

℞. Seminis fœnigræci quart j. Infundatur per 9. dies in vino albo, donec madescat, postea tere fortiter,

fortiter, & cola, & adde sevi hircini quart iij. & simul conterantur, & coquantur: & pòst mucilago & pinguedo congregetur, quibus addatur
Ceræ quart. j.
Resinæ Gr. ij.
Fundantur omnia, & coquantur, & fiat emplastrum.* Carnem generat *Petrus de Bonanto.*

DE EMPLASTRIS CICAtricem inducentibus.

Emplastrum griseum de lapide calaminari.

℞. Lapidis Calaminaris præparati ℥ j.
Lithargyrii ℥ ij.
Cerussæ ℥ ß.
Turhiæ ʒ j.
Terebinthinæ ʒ vj.
Ceræ albæ ℥ j ß.
Sevi cervini ʒ ij.
Thuris electi ʒ v.
Masticis ʒ iij.
Myrrhæ ʒ ij.
Caphuræ ʒ j ß.
Confice secundùm artem. * Desiccat, replet, & cicatrizat ulcera.

Emplastrum de lapide calaminari, vulgò Zelten pflaster.

℞. Lapidis calaminaris, Tuthiæ præparatæ ana ℥ ij.
Terebinthinæ,
Ceræ citrinæ. Resinæ ana ℥ j.
Lithargyrii ℥ ß.
Olibani, Masticis, Tragacanthi ana ʒ j,
Olei rosati, Olei myrtini ana ʒ ij.
Fiat emplastrũ. * Idem ferè quod Griseum præstat, eadem etiam penè compositio.

Emplastrum Diacadmia.

℞. Cadmiæ præparatæ, Chalcitidis ustæ ana ʒ xvj.
Ceræ ʒ lxxx.
Colophoniæ ʒ lxiv.
Olei myrtini ℔ j.
Cadmia & chalcitis benè tritæ cum tanto vino subigentur, donec mellis crassitiem adeptæ sint: deinde cera & colophonia in oleo liquatis, coque aliquantulum: exime igni, & ubi refrixerint, adde reliqua.* Efficax est ad cicatricem ducendam in ulceribus. *Galenus.*

Panacea Andromachi,

℞. Argenti spumæ, Denar. cl.
Ceræ Denar. xl.
Terebinthinæ Denar. liij.
Aquæ marinæ veteris Heminas ij.
Strigmenti Heminas vj.
Squamæ Denar. xvj.
Ricini Hem ij.
Cerussæ Denar. lxxx.
Guttæ ammoniaci Denar. xxiv.
Sevi vitulini Denar. lxxx.
Calcis vivæ Denar. xxiv.
A Aristolochiæ Denar. xxv.
Coquito, fiatq; emplastrum. * Epuloticum est. *Galenus.*

DE EMPLASTRIS DOlorem sedantibus.

Emplastrum de baccis Lauri.

℞. Thuris, Masticis, Myrrhæ ana ℥ j.
Baccarum lauri ℥ ij.
Cyperi, Costi ana ℥ ß.
B Mellis despumati quantum sufficit.
Fiat emplastrum.* Ventriculi, intestinorum, hepatis, renum, vesicæ, uteri, & patrium aliarum dolorem à flatibus aut intemperie frigida ortum placat. *Mesues.*

Emplastrum Marciatum, Pauli.

℞. Masticis, Ceræ, Styracis ana ℥ iij.
Oesypi ℥ vj.
Terebinthinæ ℥ j.
C Fiat emplastrum. * Ad articulorum morbos, & corporis languores, & resolutiones efficax est.

Emplastrum de Mastice.

℞. Masticis ℔ j.
Thuris ℔ ß.
Coralli rubri ℥ j ß.
Santalorum omnium ʒ v.
Caryophyllorum, Galangæ, Nucis moschatæ, Menthæ, Absinthii ana ʒ ij ß.
Galliæ & aliptæ moschatæ ana ʒ j. ℈ ij.
D Picis ℔ j.
Ceræ & terebinthinæ ana q. ſ.
Fiat emplastrũ. * Confert dolori dentium, temporibus applicatum. *Incertus.*

Emplastrum ad dolorem juncturarum & podagræ, expertum.

℞ Seminis hyoscyami,
Agarici, Fœnigræci ana kist. j.
Bavare ℥ j.
E Ceræ,
Resinæ coctæ, Olei antiqui ana ℔ j.
Medullæ ossium cervi,
Radicis lilii ana ℥ iv.
Terantur medicinæ siccæ, cribellentur, & liquefiant ea, quæ liquefiunt, & dimittantur, donec infrigidentur, & projiciantur super medicinas siccas, commisceantur, & reponantur ad usum. *Avicenna.*

Dolorem quoque sedant, emplastrum de
F Meliloto, emplastrum Coroneum, emplastrum Oxyeroceũ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De Emplastris minùs usualibus.

DE EMPLASTRIS astringentibus.

Emplastrum ad fluxum ventris.

℞ Cort. Mali granati, Gallarum, Balaustiorũ, Aluminis ana ℥ ß.

Acaciæ, Sanguinis draconis, Myrtillorum, Corn.myrobal. Chebul. sem. Uvarũ an. ℥ ij.
Fiat pulvis, qui excipiatur miva citoniorum, & mucilagine gummi tragacanthæ extracta cum aceto. fiat emplastrum. *Rondeletius.*

Aliud ejusdem.

℞. Succi Citoniorum, succi Pyrorum agrestium, Aceti ana ℥ iij.
Panis ℔ ß.
Coquantur diligenter, & contundantur, & passentur, deinde adde
Masticis, Sang. Draconis,
Boli Armeni ana ℥ ß.
Farinæ Lentium, farinæ Hordei ana ℥ j.
Mucilagin. Tragacanthæ ℥ j ß.
Misce, coquantur leviter, fiat emplastrum, quod applicetur supra ventrem.

Emplastrum ad fœtum retinendum.

℞. Olei Citoniorum, olei Myrtini, ablutorum cum aqua plantag. & peculii rof. vel cum decoct. rad bistortæ ℥ iv.
Ceræ rubræ ℥ iij.
Sanguinis draconis, Boli Armeni,
Acaciæ, Hypocistidis ana ℥ ß.
Rad. Bistortæ, Gallarum, Balaustiorum,
Coralli rubri, Masticis ana ℥ iij.
Cerussæ ℥ j.
Terebinthinæ lotæ in succo bursæ pastoris ℥ iij.
Fiat emplastrum, decoquẽdo in oleo cerussam, postea addendo terebinthinam & alia in fine. * Fœtum, sanguinis fluxum ex utero aut renib. retinet. *Rondeletius.*

Emplastrum inflammationem reprimens.

℞. Rad. Cyperi ʒ j.
Chalcitidis ʒ ß.
Cerussæ ʒ iij.
Resinæ piceæ, Picis ana ℥ j.
Ceræ albissimæ ℥ iv.
Fiat emplastrum. *Andernacus.*

DE EMPLASTRIS emollientibus.

Emplastrum commune ad durities & dolores jecoris, splenis, &c.

℞. Lithargyri auri tenuissimè triti ℥ iv.
Nutriantur oleo Chamomillæ in mortario, deinde coquantur semper movendo, donec inspissentur: deinde adde
Ammoniaci, Bdellii, dissol. in vino, liquefactorum & colatorum ana ℥ ß.
Ceræ ℥ v.
Terebinthinæ ℥ iv.
Iridis ℥ j.
Malaxentur manib. inunctis oleo liliorũ. * Valet ad durities hepatis, splenis, tumorem in articulis, vel aliis partibus. *Rondeletius.*

Aliud ejusdem.

℞. Fol. Chamæpithyos M. j.

A Rad. Malvæ, rad. Cucumeris agrestis ana ℥ iij.
Incidantur, & macerentur in olei antiqui duabus partibus, & una vini, decoquantur: & in colatura decoquantur
Lithargyri ℥ iv. ad consumptionem vini: deinde dissolve
Picis, Colophoniæ, Pinguedinis porci ana ℥ vj.
Galbani, Ammoniaci, Opopanacis, dissol. in oleo amygdal. ana ℥ j.
B Iridis, Myrrhæ, Styracis, Propoleos, Masticis, Ceræ ana ℥ ij.
Fiat emplastrum: malaxetur cum lacte mulieris.

Aliud.

℞. Juris decocti rad. Liliorũ, item rad. Althææ ana ℔ ß.
Olei Laurini, Chamæmelini ana ℥ iij.
Coquantur usque ad consumptionem jurium: deinde adde
C Galbani, Ammoniaci, Suffiminis, Bdellii, ex aceto dilutorum ana ℥ ß.
His iterum coctis, dum nihil humidi supersit, admisceto
Propoleos, Cerussæ ana ℥ v.
Vino generoso omnia subacta in unum cogantur. *Ex Andernaco.*

DE EMPLASTRIS concoquentibus.

D *Emplastrum ad materiam concoq[...]ndam, & pus movendum.*

℞. Rad. Alth[...]e, Lapathii ana ℥ iij.
Fœnigræci, item. Lini ana ℥ j ß.
Caricarum albarum N. xx.
Uvarum passarum ℥ ij.
Contusa concoquantur ad cremorem. Hujus colatæ libræ adde o
Olei Liliorum ℔ ß.
E Coquito iterum, donec omnis humor [...]sumtus fuerit: postremò admisceto
Adipis suilli, Adipis vitulini purga[...] ana ℥ iv.
Rad. Iridis tritæ, Farinæ tritici, [...] ... æ, Colophoniæ ana ℥ iij.
Ceræ quantum sufficit.
Fiat emplastrum. *Andernac.*

DE [...]PLASTRIS discutientibus.

F *Emplastrum discutiens.*

℞. Absinthii, Papaveris corniculati ana M. j.
Rad. Althææ, Malvæ, Narcissi ana M. ß.
Sem. Fœnigræci, Ervi, contusorum ana P. j.
Fiat decoctio: de qua
℞. ℔ j.
Olei Anethini, Hyperici ana ℥ ij.
Adipis suilli veteris,
Adipis gallinacei ana ℥ j.
Coquantur usq; ad humori[s] consumptio[n]em: deinde adde

Salis

Salis usti ʒ ij.
Coralli ʒ j.
Sem. Anisi, Cymini, ana ʒ ij.
Farinæ Lolii, Hordei ana ℥ j.
Croci ℈ ij.
Ceræ quantum sufficit.
Misce, & fiat emplastrum. *Andernacus.*

Emplastrum ad hydropem, nostrum.

℞. Panis nigri, in lixivio molliti q. s. est,
Sulphuris vivi & triti ℥ ß.
Nitri ʒ ij.
Salis fabarum ʒ j.
Stercoris colūbini, in aceto macerati q. s. est.
Olei laurini, Baccarum lauri,
Anethini, Chamomelini ana ℥ ß.
Fiat emplastrum.

Emplastrum ad membra convulsa ex repletione.

℞. Resinæ, picis navalis ana ℥ j.
Colophoniæ, Ceræ novæ ana ℥ ij.
Olibani, Mastiris, Cerussæ ana ℥ ß.
Salis nitri, sanguinis draconis,
Terebinthinæ,
Ol. rosati, Salis ammoniaci,
Ol vitellorum ovorum ana ʒ ij.
Caphuræ ʒ j.
Matris perlarum ℥ j.
Carabes ʒ j ß.
Magnetis ℥ ß.
Vitrioli albi ʒ ij.
Fiat emplastrum secundùm artem. *Quercetanus.*

Emplastrum ad morbum Gallicum.

Qui unctiones pati nolunt, poterunt uti cerato, vel emplastro Vigonii de Ranis, quo post universales purgationes circūvolventur omnes articuli, vel brachia & crura tota, & in lecto, aut domi se continebunt. Quòd si pruritus nascatur, fovendus locus vino decoctionis rosarum, chamæmeli, meliloti, & similium, deinde applicandum emplastrū. Vis autem eorū si nimiùm fuerit im... ... unam aut alteram unctionem iis adjung... *Antonius Chalmeteus.*

DE EMPLASTRIS abstergentibus.

Emplastrum ex salice.

℞. Misyos, Aluminis rotundi,
Chalcitidis, Melantherii,
Aeruginis,
Aluminis scissilis,
Gallarum acerbarum ana ℥ vj.
Cerussæ, Ceræ,
Resinæ frictæ,
Picis navalis, Bituminis,
Olei Omphacini,
Fol. Sal... ... teucrorum ana ℔ ij.
Folia ... aceto ... coquuntur, deinde siccata in tenuissimum pulverem rediguntur, alia liquantur coquunturq;, donec satis est: postea refrigerantur, adduntur que pulveres. * Ulcera curatu difficilia, erysipelata, & alios plurimos affectus sine adustione, & fistulas curat.

Emplastrum abstergens purgansq;.

℞. Succi Solani, Marrubii, Plantaginis, olei Rosati ana ℔ ß.
Coquantur omnia usq; ad consumptionē succorum, deinde adde
Cinerum testaceorum, Stercoris caprilli usti,
Calcis lotæ ana ℥ iv.
Aeruginis lotæ, Auripigmenti pulverizati,
Aloës ana ʒ iij.
Terebinthinæ ℥ ij.
Ceræ viridis quantum sufficit.
Misce, & fiat emplastrum. *Andernacus.*

Emplastrum contra vermes.

℞. Fol. Absinthii, Fol. Abrotani ana M j.
Lupinorum contusorum crasso modo P. j. ß.
Bulliant simul in aquæ ℔ vj & aceti scillitici ℔ j. Deinde omnia simul pistentur diligentissimè, & ventri apponantur. *Hieron. Mercurialis.*

DE EMPLASTRIS consolidantibus.

Emplastrum ad vulnera insigne.

℞. Picis Græcæ, seu Colophoniæ, Sulphuris, Thuris albi ana ℥ ß.
Ex albuminibus ovorū fiat emplastrū. * Labris vulnerū unitis & sanguine absterso, corio inductum applicetur, fasciaq; obligetur. *Andernacus.*

Emplastrum cephalicum optimum ad vulnera capitis cum fractura cranii.

℞. Succi pervincæ,
Chelidoniæ,
Consol. majoris ana ℥ j.
Mumiæ, Myrrhæ,
Sarcocollæ, Ireos ana ʒ j.
Rad. aristoloch. rot. ℥ ß.
Pul. succini flavi, opt. triti ʒ ij ß.
Terebinthinæ, Mellis ana ℥ iij.
Croci Martis subtiliss. ʒ iij.
Ceræ q. sufficit.
Misce, & formetur emplastrū, quo capitis vulnera contegantur. *Quercetanus.*

DE EMPLASTRIS extrahentibus.

Emplastrum de Betonica.

℞. Betonicæ viridis, Pimpinellæ,
Agrimonii, Salviæ, Pulegii,
Millefoli., Consolidæ majoris,
Callitrichi ana ℥ vj.
Thuris, Masticis ana ʒ iij.
Ireos, Aristolochiæ rotundæ ana ʒ vj.
Ceræ albæ, Terebinthinæ ana ℥ iix.
Gummi oleæ, Aethiopicæ ℥ ij.
Resinæ pini ℥ vj.

Olei Abietini, Vini albi ana quantum ſufficit. Herbæ in pila probè contuſæ, diebus octo ex vino albo macerantur, pluries agitantur, coquunturq́; Vino expreſſo, colatoq́; & lento igne cocto, dum tertia pars conſumpta fuerit, oleum abietinum additur, deinde cera liquata, mox reſina, & gummi, poſtea terebinthina: his jã paululum refrigeratis, reliqua trita, incretaque adduntur, & manibus aſſiduè ſubiguntur, dum totus humor exhalet: poſtremò lac caprinum ad formandos globulos admiſcetur: medicamentum iterum manibus ſubigitur continuè. * Ad calvariæ fracturas uniendas, oſſaq; carne contegenda, ſquamas oſſium detrahendas, & ad ea quæ in alto latent, foràs evocanda efficax eſt: carnes amiſſas, durasq; reſtituit: valdè abſtergit, digerit, & ſiccat. *Andernacus.*

Emplaſtrum ex fermento.

℞. Mellis, Fermenti ana ℔ j.
Ammoniaci ex aqua fœnigræci, aut lacte Mori arboris ℥ iij.
Fæcis olei veteris quantum ſufficit.
Viſci quercini ℥ ß.

Fingatur emplaſtrum.* Oſſa fractæ calvariæ, cerebri membranis etiam altiùs infixa, & ſpinas, ſurculosq; extrahit. *Idem.*

Emplaſtrum attrahens, optimum.

℞. Gummi cort. med. tiliæ, extracti, ut docebi ur, ℥ ij.
Magnetis præparati ℥ j.
Succini flavi præparati ℥ ß.
Oppopanacis repurgati cum ſucco ſerpentariæ ʒ iij.
Terebinthinæ, Ceræ ana q. ſ. eſt.

Miſce, & fiat emplaſtrum * Venenum è vulneribus elicit, tum glandem, ferri, oſſium, lignorum, & veſtium fragmenta ad ſe trahit. *Quercetanus.*

DE EMPLASTRIS erodentibus.

Emplaſtrum aperiens cutim.

℞. Rad. Bryoniæ, Hermodactylorum an. ʒ j.
Arſenici, Aeruginis, Adipis Ranarũ viridium, Olei veteris ana ℥ ß.

A Propoleos, Terebinthinæ ana quantum ſufficit.
Fæcis combuſtæ, Stercoris columbæ an ʒ j ß.

DE EMPLASTRIS ambuſta extinguentibus.

Emplaſtrum contra ambuſtionem.

B Accipe duo linteola munda, quorum alterum lacteo cremore, alterum verò ſero butyrino imbue, & parti læſæ ſingulis diebus ter applica, donec fervor interior refrigeretur. Deinde lardo porcino maſculino avenam, nec non unam aut alteram aſſulam infige. Hæc incende, & ſic porcinam pinguedinem ignitam in vas aquæ puræ ex alto cadere facito. Deinde ſume ſex ovorum vitellos abjecto albumine, quibus adde parum prædicti lactei cremoris, & deinde pinguedinem lardi liquatam, ac ſupernatantem adjice, & C hæc unà probè decoque. Inde fiet emplaſtrum, quo ter de die partem affectam inunges, ac brevi eam ſanam reddes. *Ranzovius.*

Emplaſtrum in cancroſis.

℞. Plumbi ʒ iij.
Mercurii crudi ʒ j ß.

Fundantur ſimul foco, & in pulverem vertãtur. Adde Unguenti de Tuthia ʒ vj.
Ceræ ʒ ij.
D Terebinthinæ ʒ j.

Miſce, fiat emplaſtrum. *Heurnius.*

Tela emplaſtrata.

Lintea quoq; detrita hodie utrinq; intingunt liquatis emplaſtris ad molliendum, purgandum, vel cicatrice muniendum, ut

℞. Olei dulcis, Axungiæ porci, Lithargyri ana ℥ j ß.
Ceræ odoratæ rec. Picis pul. ana ʒ vj.

E Coque lentè: in fine adde
Reſinæ pul. ℥ j.
Ceruſſæ ʒ iij.

Miſce, * evacuat, glutinat, coquit, pur[...]at & cicatricẽ inducit, mollit, excoriationi[...]ngo morborũ decubitu medetur, maximè ſi crudi ac pulveriſati miſceatur decens e[...]bia. *Idem.*

Cata-

Cataplasma est, quod è plantis viridibus cõtusis, vel iisdem ad mollitudinem usq; in aqua decoctis, additis oleis, adipibus & farinis: interdum sine oleis & adipibus parantur. Horum autem alia

- Astringunt: ut
  - Cataplasma *ad ventris fluxum,*
  - Cataplasma *ad jecur inflammatum.*
  - Cataplasma *ad lienis inflammationem,*
  - Cataplasma *ad incipientem inflammationem,*
  - Cataplasma *ad sanguinis eruptionem è naribus.*
- Emolliunt: ut
  - Cataplasma *ad induratos tumores lienis & jecoris,*
  - Cataplasma *emolliens & discutiens.*
- Consolidant: ut — Cataplasma *contra quemvis ictum.*
- Abstergunt: ut — Cataplasma *detergens.*
- Concoquunt: ut
  - Cataplasma *concoquens,*
  - Cataplasma *ad maturandos tumores,*
  - Cataplasma *suppuratorium,*
  - Cataplasma *concoquens & maturans, &c.*
- Discutiunt: ut
  - Cataplasma *discutiens,*
  - Cataplasma *ad hydropem,*
  - Cataplasma *ad anginam,*
  - Cataplasma *ad augescentem inflammationem,*
  - Cataplasma *ad inflammationem in statu,*
  - Cataplasma *ad inflammationem in declinatione,*
  - Cataplasma *ad parotidas ex frigore, &c.*
- Attrahunt: ut — Cataplasma *attractorium.*
- Dolores mitigant: ut
  - Cataplasma *ad dolores & inflammationes partium externarum,*
  - Cataplasma *ad dolores articulorum ex materia calida,*
  - Cataplasma *in dolore colico & nephritico,*
  - Cataplasma *ad dolorem oculorum,*
  - Cataplasma *ad dolorem ventriculi,*
  - Cataplasma *ad dolorem podagricum.*
  - Cataplasma *mitigatorium ad parotidas per initia,*
  - Cataplasma *ad inflammationem,*
  - Cataplasma *stupefaciens,*
  - Cataplasma *ad oculos refrigerandos, &c.*

DE CATAPLASMATIS astringentibus.

Cataplasma ad ventris fluxum.

℞. Micæ panis tosti, & in aceto macerati ℥ vj.
Contundantur: cui adde
Caryophyllo[ru]m, Macis, Masticis, Galangæ,
Granorum Myrti, Acinorum Uvarum,

A Balaustiorum,
Olei Absinthii, Menthæ ana ℥ ij.
Fiat cataplasma: applicetur supra ventrem. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Prunorũ sylvestrium, Prunellorũ ana ℔ ß.
Decoquantur in aceto, per cribrum mittantur: & in colatura decoque

Micæ panis sordidi ℔ j.
Fol. Absinthii pulverizati,
Masticis, Coralli ana ℥ j.
Santalorum omnium,
Cort. Mali granati ana ℥ ß.
Olei Rosati, olei Citoniorum ana ℥ iij.
Misceantur, & fiat cataplasma: quod applicetur supra ventrem serò, cùm ibit dormitum *Idem.*

Cataplasma ad jecur inflammatum.

℞. Mali cotonei ℥ ij.
Farinæ Hordeaceæ, Farinę Fœnigręci an. P. ij.
In aqua decoquātur ad cataplasmatis formam. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Palmularum pinguium contusarum ℥ j.
Glauci ʒ iij.
Croci ℈ j.
Farinę Hordei P. j.
Coquātur modicè in aq fiatq; cataplasma *Idē.*

Cataplasma ad lienis inflammationem.

℞. Farinæ Hordei ℥ ij.
Rosarum rubrarum P. ij.
Chamomillæ, Absinthii, Meliloti ana ℥ ß.
Olei Rosati, Nardini ana quantum sufficit.
Misce, & fiat cataplasma. Si magnº fuerit calor, adde succum portulacæ, & foliorū salicis. *Idem.*

Cataplasma ad incipientem inflammationem.

℞. Parietariæ, Atriplicis, Lactucæ,
Cucurbitæ, Malvæ ana M. ß.
Sempervivi P. j.
Cort. Mali punici ℥ ß.
Glaucii ʒ iij.
Farinæ Hordei ℥ ij.
Decoquantur in aqua, quæ digitorum duorum instar illa superet donec molliuscula fiat crassities: deinde linamento inducta, membro imponantur. *Idem.*

Cataplasma ad sanguinis eruptionem è naribus.

℞ Boli Armeni, Sanguinis draconis ana ℥ ij.
Albuminis ovorum, succi Plantaginis ana quantum sufficit.
Misceantur, frontiq; & sincipiti applicentur: nec nō testiculis, si masculus fuerit: mammis autē, si fœminę sanguis per nares erumpat. *Andernacus.*

Cataplasma, quo fluxus sanguinis, ex quovis vulnere erumpentis, cohiberi potest.

Ineunte Vere, cùm ranæ femina prima, sive ova projiciunt, tunc accipe crassioris linei panni ulnas tres, vel quatuor. plus minúsve quantū satis est Hunc pannū cum hujusmodi ovis ranarū probè ablutto, Soliq; siccandū exponito Deinde secundò tertioq, lotū similiq; modo in Sole siccatu usui diligenter servato. Cùm aūt hoc uti volueris, partē vulnere duplo majorē inde præcidam, instar cataplasmatis vulneri imponito, sanguinis effusio statum supprimetur, quod cer-

A to experimento in plurimis est comprobatum. *Ranzovius.*

Cataplasma, sanguinem è naribus profluentem sistens.

℞. Boli armeni, Farinæ volatilis molendinariæ, Albuminum ovorum, Aceti rosacei ana q s. est.
Fiat cataplasma, illudq; cū linteo canabino frōti & arteriis capitis applicato Et si sanguis non-
B dum reprimitur, Linteolum aceto imbutū collo circumvolvito. Quinimò ad eundem etiam modum pudenda humectare poteris. *Idem.*

Cataplasma magistrale.

℞ Florum Verbasci, Hyperici, Rosarū ana P. ij.
Foliorum Rutæ, Hyoscyami ana M j.
Decoquātur cum aceto, & fiat in formam cataplasmatis. Est defensivū optimum, præsertim in vulneribus venenatis: toti membro affecto impositum multùm confert. Dolorem enim sedat,
C ac prohibet, ne phlegmone pars molestetur. *Quercetanus.*

DE CATAPLASMATIS emollientibus.

Cataplasma ad induratos tumores lienis & jecoru.

℞. Thymi, Pulegii, pulverizat ana ʒ j.
Fermenti ℥ ij.
D Aceti quantum sufficit.
Misce, & fiat cataplasma. *Andernacus.*

Cataplasma emolliens & discutiens.

℞ Malvæ, Althææ cum rad. ana M. ij.
Flor. Chamomillæ,
Flor Meliloti ana P j.
Pulegii, Origani, Satureiæ ana M j.
Coquantur in aqua, donec mollescant: deinde contusa in formam cataplasmatis redigantur.
E *Andernacus.*

Aliud.

℞ Fol. Malvæ, Althææ,
Violarum ana M. ij.
Rad. Althææ, item Liliorum albo
Iridis ana ℥ ß.
Flor. Chamomillæ, Flor M[illegible]oti,
Comarum Anethi ana P. j.
Cumini ℥ j.
Baccarum Lauri ʒ ij. Croci ℈ j.
F Adipis anatis, anseris,
Medullæ crurum vituli,
Butyri recentis, olei Irini,
Liliorum ana ℥ ß. vel quantum sufficit.
Fiat cataplasma. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Malvæ, Violariæ ana M. iij.
Radicum althææ & Liliorum ana ℥ iij.
Ficuum pinguium N. v.
Coque ex aqua, ac cribro trajiciātur: dein adjice
Florum Chamæmeli pulverisatorum,
Seminis Anisi ana ℥ j.

Farinæ

Farinæ Lini vel Fœnigræci,
Adipis anserini,
Olei violacei vel chamæmelini ana ℥ ij.
Coquatur in malagma. * Emollit dura ac simul solvit. *Heurnius.*

DE CATAPLASMATIS consolidantibus.

Cataplasma insigne, contra quemvis ictum, quo usus est Christiernus rex Daniæ.

℞. Ceræ ℥ iij ß.
Colophoniæ seu picis Græcæ,
Pinguedinis Thymalli piscis,
Mumiæ ana ℥ j ß.
Myrrhæ ℥ j. Minii ℥ ß.
Coralli albi ʒ iij.
Thuris, Masticis ana ℥ j.
Caphuræ ℥ ß.
Fiat cataplasma secundùm artem. * Quibuslibet etiam vulneribus, sive cæsim gladio secante, sive punctim mucrone sint inflicta, hoc cataplasma rectè adhiberi potest. *Ranzovius.*

Cataplasma præstantissimum.

℞. Galbani, Ammoniaci, Opopanacis,
Bdellii, Ceræ ana q. s.
Olei communis ℔ ij.
Spumæ argenti ℔ j.
Olei laurini ℥ ß.
Myrrhæ, Thuris, Masticis,
Aristolochiæ ana q. s.
Terræ Cadmiæ sive lap. calaminaris præpar. ℥ j.
Caphuræ ℥ ß
Terebinthinæ ʒ j.
Redige in pulverem, quem fac igni excandescere, & quicquid dissolvendum est, dissolve & in morem cataplasmatis forma. * Valet cõtra quévis ictum, & ad vulnera à tormentorum globulis illata mirabilem curandi vim habet. *A quodam chirurgo.*

DE CATAPLASMATIS abstergentibus.

Cataplasma detergens.

℞. Parietariæ [illegible]
Flor. Chamomillæ, item Meliloti, Sambuci ana P ij.
Fiat decoctio: in decoctione incorpora
Farinæ Fabarum, Farinæ Hordei, vel
Furfuris macri ana ℔ ß.
Olei Chamomillæ,
Olei Amygdal. amararum ana ℥ ij.
Pinguedinis gallinæ ℥ j.
Fiat cataplasma, permiscendo fæcem decoctionis. *Rondeletius.*

DE CATAPLASMATIS concoquentibus.

Cataplasma concoquens.

℞. Rad. Bismalvæ ℔ ß.

A Rad. Malvæ M. j.
Panis candidi ℔ j.
Fiat decoctio: contundantur, & per cribrum transmittantur, fiatq; cataplasma. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Farinæ Tritici ℔ j. Sapæ ℥ iij.
Fiat decoctio: cui adde Vitell. ovorum N. iij.
Fiat cataplasma. *Idem.*

Cataplasma ad maturandos tumores inguinum, &c.

B ℞. Medullæ panis,
Uvarum passarum sine acinis ℥ j.
Butyri recentis, Axungiæ ana ʒ vj.
Fermenti ʒ v.
Lactis vaccini ℥ ij. Croci ℈ j.
Fiat cataplasma, quo bis quotidie utendum. *Andernacus.*

Cataplasma suppuratorium.

C ℞. Farinæ Fabarum, Farinæ Tritici ana ℥ j.
Farinæ sem. Lini,
Farinæ Fœnigræci ana ʒ vj.
Ficuum contusarum ℥ j ß.
Axungiæ veteris ℥ ij.
Croci ℈ j
Vitell. ovorum N ij.
Fiat cataplasma. *Andernacus.*

Cataplasma concoquens & maturans.

℞. Radicum Althææ vel Malvæ ℔ ß.
D Foliorum Malvæ M. j.
Panis candidi ℔ j.
Fiat cataplasma. *Rondeletius.*

Cataplasma concoquens & maturans bubones pestiferos.

℞. Herbarum Malvæ, Violariæ ana M iv.
Rad. Liliorum alb. Althææ, Ceparũ ana ℥ vj.
Sem. Lini ℥ v.
Fœnigræci ℥ iij.
Florum Chamæmeli, Meliloti ana M. ij.
E Omnium fiat decoctio & residentia expressa pistetur & per cribrum cernatur: deinde addatur
Farinæ Lini & Tritici ana ℔ j.
Fermenti ℔ ß.
Cantharidum ℥ ß.
Axungiæ porci ℔ j.
Olei Liliorum ℥ iij.
Misce. Fiat Cataplasma. *Iohan. Bauhinus Iunior.*

Aliud.

F ℞. Cepas coctas sub cineribus N. iv.
Fermenti ℥ vj.
Axungiæ porcinæ ℥ ij.
Croci ʒ ß. Cantharidum ℥ ij.
Olei scorpionum parum.
Misce, fiat Cataplasma. *Idem.*

DE CATAPLASMATIS discutientibus.

Cataplasma discutiens.

℞. Parietariæ M. j.
Florum Chamomillæ,

Meliloti, Sambuci ana P.ij.
Farinæ Fabarum, Hordei ana ℔ ß.
Olei Chamomillæ,
Amygd. amararum ana ℥ ij.
Adipis gallinæ ℥ j.
Fiat cataplasma.

Cataplasma ad hydropem.

℞. Stercoris bovini ℔ j.
Stercoris caprini ℥ iij.
Anisi, Fœniculi, Carui ana ℥ ß.
Fiat cataplasma. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Sulphuris vivi ℥ ij.
Cumini ℥ j.
Sem. Apii, Petroselini ana ℥ ß.
Cum excrementis cochlearum fiat cataplasma. *Rondeletius.*

Cataplasma ad anginam.

℞. Stercoris Hirundinum, vel Gallinarum, vel Canis ℥ iv.
Farinæ Fabarum ℥ ij.
Olei Liliorum, Chamomillæ ana ℥ iij.
Butyri recentis ℥ ij.
Fiat cataplasma. *Idem.*

Aliud.

℞. Unguenti Dialthææ, vel,
Oesypi ℥ iv.
Stercoris Hirundinum, vel Gallinarum ℥ vj.
Misce, & fiat cataplasma *Rondeletius.*

Cataplasma ad augescentem inflammationem.

℞. Rosarum rubrarum P.ij.
Chamomillæ, Meliloti ana ℥ ß.
Sempervivi, Cucurbitæ,
Lactucæ. Parietariæ ana M.j.
Cort. Mali punici, Rhus ana ℥ ß.
Farinæ Hordei P.ij.
Ex aqua decoquantur omnia, ad cataplasmatis spissitudinem. *Andernacus.*

Cataplasma ad inflammationem in statu.

℞. Lapathi, Parietariæ, Chamæmeli,
Meliloti ana M.ß.
Rosarum P.j.
Palmularum N.x.
Farinæ Hordei P.ij.
Contusa decoquantur in aqua ad spissitudinem cataplasmatis. *Idem.*

Cataplasma ad inflammationem in declinatione.

℞. Althææ, Malvæ ana M.j.
Flor. Chamomillæ, item Meliloti, Rosarum ana P.j.
Rad. Liliorum alb. item Althææ ana ℥ j.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥ ß.
Ficus pingues N.x.
Furfurum farinæ triticeæ P.ij.

A Contusa decoquantur in aqua ad crassitiem: deinde addito
Olei Chamæmelini, Adipis suilli ana ℥ j ß.
Andernacus.

Cataplasma ad parotidas ex frigore.

℞. Farinæ Fœnigræci ℥ iv.
Farinæ sem. Lini, farinæ Ervi ana ℥ j ß.
Decoquantur ex vino tenui & calido, ad mediocrem spissitudinem: deinde addatur
B Olei Nardini modicum: & Olei Cyprini parum, si hyems est. *Idem.*

Aliud.

℞. Stercoris caprilli ℥ ij.
Decoquantur ex vino: mox adjiciatur oleum ex lilio, & mel cũ modica farina seminis lini. *Idem.*

DE CATAPLASMATIS attrahentibus.

Cataplasma attractorium.

C ℞. Flor. Chamomillæ P.j ß.
Farinæ sem. Lini,
Farinæ Fœnigræci ana ℥ ij.
Rad. Iridis pulverizatæ ℥ iij.
Stercoris columbini ℥ j ß.
Adipis gallinæ ℥ ij.
Olei Liliorum, Chamæmeli ana ℥ j ß.
Fiat cataplasma. *Idem.*

DE CATAPLASMATIS

D dolorem mitigantibus.

Cataplasma euporiston ad omnes dolores.

Accipe furfures, sapam & parũ salis, adde flores Chamæmeli, fiat exigua ebullitio: præclarè omnes dolores sedat. *Heurnius.*

Cataplasma ad contusa.

℞. Rad. consolidę majoris & minoris ana ℥ iij.
Chamæmeli, meliloti ana ℥ j.
E Croci ℈ j.
Farinæ fabarum ℥ ij.
Farinæ fœnugræci ℥ j.
Coque ex aqua: & primò radices [illegible]ue Absinthii & Cumini ana ℥ ß. præclarum [illegible] est istud ad contusa. *Idem.*

Cataplasma ad dolores & inflammationes partium externarum.

℞. Rad. Althęæ ℥ iij.
F Flor. Chamomillæ, flor. Violarum pulveriz.
Furfuris ana P.j.
Malvæ cum rad. Violariæ, Branchæ Ursinæ ana M.j.
Fiat decoctio in brodio pingui, ut vervecis: vel adde
Axungiæ porci ℔ ß.
Contundantur omnia, & per cribrum transmittantur, & fiat cataplasma. *Rondeletius.*

Cataplasma ad dolores articulorum ex materia calida.

℞. Medullæ panis medii ℔ j.

Decoqua-

Decoquatur in lacte bubulo, è quo non sit extractum butyrum, q. s. Fiat cataplasma. Ad magnam sedationem doloris, oleum violatũ ponendum: ad majorem, oleum hyoscyami: ad maximũ, oleum mãdragoræ, addẽdo modicum croci. *Idem.*

A

Aliud ex herbis.

℞. Solani, Violarum ana M. j.
Flor. Hyoscyami M. ij.
Flor. Violarum, Chamæmeli ana P. j.

Fiat decoctio in lacte, vel aqua. His cum axungia porci confusis & cribratis, crocique ℈ j. addito, fiat cataplasma. *Rondeletius.*

B

Cataplasma in dolore colico & nephritico.

℞. Stercoris bubuli ℔ ij.
Vini, Mellis ana parum.

Fiat cataplasma. *Rondeletius.*

Aliud fortius.

℞. Stercoris Bovis ℔ j.
Stercoris Capræ ℥ iij.
Sem. Anisi, item Fœniculi, Carui ana ℥ ß.
Mellis parum.

Misce, & fiat cataplasma. *Idem.*

C

Cataplasma ad dolorem oculorum.

℞. Pomorum acidorum N. iij.

Decoquantur in aqua peculi rosarum, amotis seminibus & cortice, & duro quod inest: contundantur, & facto cataplasmate applicetur frigidè supra palpebras. *Rondeletius.*

Aliud, ejusdem.

D

℞. Panis syncomisti ℔ ß.
Temperetur in lacte, & parùm coquatur, fiatque cataplasma.

Aliud.

℞. Portulacæ M. ij.

Contusa diligenter apponantur supra partem affectam. Eodem modo fieri possunt ex plantagine & solano. *Idem.*

[Ca]taplasma ad dolorem ventriculi.

E

℞. Ro[sar]um rubrarum P. ij.
Carnis [C]otoniorum, Palmularum ana ℥ ß.
Absinthii [P]ontici, Junci rotundi sicci,
Oenanthæ ana M ß.
Polentæ ℥ ij.

Rursus coquantur: postea adde
Masticis ℥ ij. Olei Melini ℥ ij.
Ex vino rubro incoquantur: deinde addãtur.

Fiat cataplasma. *Andernacus.*

Cataplasma ad dolorem podagricum.

F

℞. Farinæ Hordei P. ij. vel
Cassiæ fistulari. ℥ ij.

Diluito oleo costino, vel succo, aquáve solani, aut plantaginis. *Andernacus.*

Aliud præstantissimum, ejusdem.

℞. Micæ panis secalini ℥ iij.

Macerato in lacte bubulo, & modicè coquito: deinde addito
Vitellorum ovorum N. ij.
Croci ℈ ij. Fiat cataplasma.

Cataplasma mitigatorium ad parotidas per initia.

℞. Farinæ Frumenti, vel farinæ Hordei, vel farinæ sem. Lini P. ij.

Ex mulsa redigantur in cataplasma. *Andernacus.*

Aliud, ejusdem.

℞. Althææ, Chamæmeli ana M. j.

Decoquito, & juri farinam hordeaceam instar P. ij. miscero.

Aliud, ejusdem.

℞. Cremoris Lini, item Fœnigræci ana ℥ ij.
Vitell. ovorum N. ij.
Butyri recentis ℥ j ß.
Olei communis loti in aqua calente ℥ ij.

Mixta omnia membro dolenti admoventur statim.

Cataplasma ad inflammationem.

℞. Succi Sempervivi ℔ j.
Vini crassi acerbi ℔ ß.
Farinæ Hordei ℥ iij.
Corticis Mali granati, Sumach ana ℥ ß.

Misce, & fiat cataplasma. *Rondeletius.*

Cataplasma stupefaciens.

Ad sensum stupefaciendum ex pomis mandragoræ decoctis in lacte, vel foliis hyoscyami eodem modo coctis fiat cataplasma, addendo parum croci. *Rondeletius.*

Cataplasma ad oculos, refrigerans.

℞. Succi Sempervivi ℔ j.
Vini crassi acerbi ℔ ß.
Farinæ Hordei ℥ iv.
Corticis Mali punici, Rhus ana ℥ ß.

Fiat cataplasma. *Idem.*

Puls ad dolorem & tumorem rubrum oculorum.

℞. Micam panis albi, maceretur aliquot horis in aqua rosarum & lacte recenti muliebri, mox in pultem vertatur, ac addatur medulla pomi tosti acidioris: ac adjice parum croci, quò flavedinem ducat. Fiat puls: quæ sindone duplici, vel tenui linteo excepta, repide oculo dolenti imponatur. *Heurnius.*

Puls ad tumores maturandos.

Mica panis injiciatur lacti, vel decocto Chamæmelorum, hinc in pultem vertitur, adjiciatur vitello ovi, oleo rosaro, vel chamæmelino, aut simplici oleo: croci quid remisceatur ac tumori imponitur: dolorẽ sedat & coctionẽ promovet. Interdum accipimus & mucilaginis seminis althææ, fœnigræci, lini libram: & lento igne dum coquuntur, inspergitur hordei farina, & tandem ovi vitelli, crocus & butyrũ, vel adeps & oleum adjiciuntur. *Idem.*

Puls ad vermes.

Accipimus Absinthium, contundimus ex aceto, & expressioni addimus fel bubulum, & farinam lupinorum: umbilici regionibus inferimus. *Idem.*

De Ceratis, Sectio XXXI.

Ceratum à cera nomen habet, & ex speciebus paulò crassioribus & oleis componitur, & cum cera aut resina terebinthina, aut utriusq; simul in solidiorem consistentiam coit. Horum autem alia alterant qualitate

- Prima. Sic
  - Calida
    - Ceratum *stomachale*,
    - Ceratum *Andromachi*,
    - Ceratum *de Euphorbio*,
    - Ceratum *Matricale*, *&c.*
  - Frigida
    - Ceratum *infrigidans*,
    - Ceratum *santalinum*,
    - Ceratum *è cerussa*, *&c.*
  - Sicca — Ceratum *Cerinæ*.
- Secunda. Sic
  - Emolliunt
    - Ceratum *diapense*,
    - Ceratum *Alexandri*,
    - Ceratum *è styrace magistrale*,
    - Ceratum *Gratia Dei*,
    - Ceratum *oxycroceum*,
    - Ceratum *œsypatum*, *&c.*
  - Astringunt: *ut*—Sparadrappum *Vigonis*, *&c.*
  - Consolidant *& glutinant*
    - Ceratum *ex pelle arietina*,
    - Ceratum *è betonica*,
    - Ceratum *capitale*,
    - Ceratum *viride Machærionis*,
    - His *ex Galeno*,
    - Diadictamnum *seu* Sacrum *Galeni*, *&c.*
  - Abstergunt: *ut*—Ceratum *detergens vulnera & ulcera*.
  - Attrahunt: *ut*—Ceratum *attrahens*.

DE CERATIS calidis.

Ceratum stomachale, Galeni.

℞. Rosarum rubrarum,
Masticis ana ℥ xx.
Fol. Absinthii siccorum ℥ xv.
Spicæ nardi Indicæ ℥ x.
Ceræ ℥ iv.
Olei Rosati ℔ j ß.
Aquæ rosar. quantum sufficit ad lavandum.
Vini veteris austeri,
Succi Citoniorum ana q. s. ad lavandum.
Aceti parum.

Omnia tenuissimè terantur: cera & oleum igne lento liquentur, & aqua rosarum diù laventur: liquentur iterum, & laventur vino, succo & aceto: pòst misce [illegible]liqua, & fiat ceratum. * Ventriculum & hepar roborat: horum dolorem à frigido lenit, appetentiam excitat, coctionem juvat. *Mesues.*

Ceratum Andromachi,

℞. Styracis ℥ ß.
Masticis ℥ j ß.
Folii, Spicæ nardi Indicæ ana ℥ iij ß.
Euphorbii ʒ iij.

A Cinnamomi ʒ vj.
Ceræ albæ ʒ xx.
Olei Balanini ℥ iix.
Olei Balsami ʒ xv.

Fiat ceratum. * Ventriculum frigidum roborat, ne excrementa aliarum partium tam [illegible] semprè recipiat: affectus nervorum & junctu[illegible] [illegible]um frigidos, ut duritiem, dolores, tumores, [illegible]aos dissolvit, si digeri sunt habiles: aut coq[illegible] , aut suppurat, si maturari possunt *Mesues*

B

Ceratum de [illegible]

℞. Olei Cinnamomi, vel olei antiqui ℔ j.
Ceræ flavæ ℥ ij.
Euphorbii recentis ʒ j.

Fiat ceratum. * Pro parte convulsa mirabile est. *Mesues.*

Ceratum Matricale,

C ℞. Galbani præparati (ejus præparationem petes ex Cordo) ʒ j ß.
Myrrhæ rubeæ ʒ ij.
Bdellii ʒ j.
Matricariæ,
Arthemisiæ ana ʒ ß.

Gummi dissolvantur in aceto, & fiat ceratum. *Augustani.*

DE

DE CERATIS frigidis.

Ceratum infrigidans, Galeni.

℞. Ceræ albæ ℥ ij.
Olei Rosati Omphacini ℥ iij.

Conquassentur simul cum modico albi & clari aceti. Oleum verò omphacinum antequam rosas recipiat, sæpiùs est lavandum cum aqua fontis gelidissima: deinde confice secundùm artem. * Refrigerat febres ardentes, calorem hepatis, & sedat dolores capitis, circum tempora, super hepat, & per spinam dorsi linitum *Mesues.*

Ceratum santalinum.

℞. Rosarum ʒ xij.
Santali rubri ʒ x.
Santali albi, citrini ana ʒ vj.
Boli Armeni ʒ vij.
Spodii ℥ ß.
Caphuræ ʒ ij.
Ceræ albæ ʒ xxx.
Olei Rosati ℔ j.

Confice secundùm artem. * Phlegmonas & intemperaturas omnes calidas ventriculi, hepatis, & partium aliarū potentissimè extinguit. *Mesues.*

Ceratum è Cerussa.

℞. Cerussæ ℔ j ß.
Olei Rosati ℔ ij.
Ceræ candidæ ℥ iv.

Cera in oleo liquatâ, adde cerussam tenuissimè lævigatam, & semper agitando coquatur donec nigrescant.* Sanat ambulla, erysipelata, scabiem siccam, & ulcera calida.

Ceratum Cerinæ, Ctesiphontis.

℞. Ceræ citrinæ, Terebinthinæ,
Olei antiqui, Salis nitri ana ℔ ß.
Aquæ communis ℥ iix.

Dissolvatur nitrum in aqua mortario imposita ad pen[...]tā colaturā, postea ponatur ad ignem, semper agitando cum baculo, ad perfectam coctionem, [...]fiant massæ in bona forma. * Exiccat mirifice hu[m]ores omnium corporis partium, & præsertim [...] *Galenus.*

DE CERATIS EMOLlientibus.

Ceratum diapente.

℞. Ceræ flavæ ℥ iij.
Styracis liquidi ʒ iij.
Terebinthinæ ℥ j.
Muccaginis ichthyocollæ, vel
Gummi Hederæ,
Olei Irini ana quantum sufficit.

Misce, & fiat ceratum secundùm artem. * Spasmum & nervorum juncturarumq; tumores duros & nodosos lenit.

Ceratum Alexandri.

℞. Comatum Absinthii, Thuris ana ℥ x.
Hammoniaci, Styracis calamitæ ana ʒ xij.

A Spicæ nardi ʒ iij. Ceræ ℥ iv.
Olei Chamæmelini quantum sufficit.

Hammoniacum & thus vino horis xxiv. macerentur: oleum & cera liquentur igne: reliqua trita & creta inspergantur. * Ventriculum & ventrem reliquum inferiorem roborat, ab hisq; duritiem dissipat *Mesues.*

Alterum ejusdem.

℞. Castorii, Euphorbii,
Piperis longi, nigri ana ℥ j.
B Hammoniaci, Opopanacis,
Gallìæ ana ℥ j ß.
Medullæ cruris Cervi, itē cruris Vaccæ añ. ℥ ij.
Terebinthinæ ℥ vj.
Styracis liquidi ℥ j.
Adipis Gallinæ, item Anatis,
Anseris, Porci ana ℥ j ß.
Ceræ ℔ j.
Olei veteris, item Nardini, Irini, Laurini,
Chamæmelini, Leucoji lutei,
C Naphthici ana ℥ iix.
Olei Balsami ℥ iv.
Vini Veteris q. s. ad macerandum.
Oesypi ℥ iv.

* Valenter scirrhos dissipat articulorum, & nervorum omnium, dolores & affectus diuturnos à frigido natos, & contractiones, & paralysin, & torturam.

Ceratum è Styrace, magistrale.

D ℞. Styracis liquidi ℥ iv.
Ceræ flavæ ℥ ij.
Thuris, Myrrhæ ana ℥ j.

Fiat ceratum secundùm artem.* Nervorum juncturarumq; tumores duros lenit.

Ceratum Gratia Dei.

℞ Galbani, Opopanacis, Æruginis, Thuris,
Aristol. longæ, Mastiches, Myrrhæ ana ℥ j.
Hammoniaci ℥ j. ʒ ij.
Ceræ ℥ iix.
E Lithargyri, Olei communis ana ℥ xiix.
Bdellii ʒ ij.
Lapidis Calaminaris,
Lapidis Hæmatitis ana ℥ j.
Olei Absinthii ℥ iv.
Terebinthinæ ℥ vj.

Fiat ceratum.* Mollit, tergit, glutinat.

Aliter, Nicolai.

℞. Terebinthinæ ℔ ß.
Resinæ ℔ j.
F Ceræ albæ ℥ iv.
Masticis ℥ j.
Verbenæ, Betonicæ,
Pimpinellæ ana M. j.

Herbæ pistentur, & in vino albo odorato bulliant usque ad consumptionem tertiæ partis, colentur, & deinde herbæ abjiciantur, ac cera, resina & mastiche cum colatura ponantur, & bulliant iterum, agitando donec optimè incorporentur: & tunc deponantur ab igne, & addatur terebinthina, & totum agitetur benè cum spatula, & fiat emplastrum.

Ceratum oxycroceum. A

℞. Croci, Picis nigræ, Picis Græcæ,
Ceræ ana ℥ iv.
Terebinthinæ, Galbani, Hammoniaci,
Myrrhæ, Thuris, Mastiches ana ℥ j ʒ iij.

Galbanum & hammoniacum in aceto sufficienti quantitate dissolvantur: coque dum dissoluta sint: cola, & rursum coque, donec acetum in vaporem evanuerit, tunc adde picem, resinam, terebinthinā, liquata: deinde mastiches, thuris, myrrhę pulverem tenuissimum, continenter miscendo, donec percocta sint ad cerati crassitiem. Infunde in aquam frigidam, exime, preme, & in tabula marmorea oleo laurino inuncta extende: postremò crocum in tenuissimum pulverem redactum admisce: fiat ceratum * Prodest ossibus fractis, item partibus quæ dolore aliquo affliguntur: duritiem deniq; omnem emollit, & discutit. *Nicolaus.*

Ceratum œsypatum, Galeni. C

℞. Ceræ flavæ ℥ iij.
Olei Chamæmelini, Irini ana ℥ vj.
Masticis ℥ j.
Spicæ nardi ʒ ij ß.
Croci ʒ j ß.
Terebinthinæ ℥ j.
Resinæ ℥ ß.
Oesypi ʒ. xxx.

* Emollit & digerit tumores duros hepatis, splenis, uteri, nervorum, juncturarum, & aliarū partium: estq; anodynum. *Mesues.* D

Ceratum œsypi, Philagrii.

℞. Croci ʒ v.
Bdellii, Masticis, Hammoniaci,
Aloës, Styracis liquidi ana ʒ vij.
Ceræ flavæ ℔ j.
Terebinthinæ ℥ j ß.
Medullæ cruris vaccæ, Adipis anseris ana ʒ xv.
Oesypi humidæ ℔ j ß.
Olei Nardini quantum sufficit.

Bdellium, hammoniacum & aloë dissolvantur in aqua, in qua fœnumgræcum & chamęmelum sunt macerata: cum aliis misceantur in unguentum. * Post Philagrium addiderunt nonnulli

Succi Squillæ ℥ iij.
Sevi vitulini ʒ xv.
Thuris ℥ j.
Ceræ quattaria iij. seu ℥ ix.

* Ad eadem potens. *Mesues.*

Ceratum œsypatum, Pauli.

℞. Hammoniaci ʒ x.
Bdellii ʒ v.
Styracis liquidi, vel Myrrhæ Stactis ℥ ß.
Croci ʒ j ß.
Aloës, Mastiches, Thuris ana ʒ ij ß.
Ceræ ʒ iij.
Seni Medullæ vituli ana ʒ ij.
Oesypi ʒ xl.
Olei Irini quantum sufficit.

Confice secundùm artem.* Idem pollet.

DE CERATIS ADstringentibus.

Sparadrappum Vigonis.

℞. Hordei, Myrtillorum, olei Rosati ana ℥ ij.
Unguenti populinei ℥ ij ß.
Pinguedinis vituli, Pingued. Vaccinæ ana ℔ ß.
Axungiæ porci ℥ v.
Plantaginis, Solatri, Mattissylvæ ana M. ij.
Vini granatorum ʒ iix.

B Omnia simul pistentur, & conquassentur, ac per diem naturalem permaneant: deinde bulliant ad consumptionem vini: postremùm colentur: colaturæ adde sequentia:

Lithargyri auri, Lithargyri argenti ana ℥ iij.
Minii, Boli armeni, Terræ sigillatæ ana ʒ vj.

Bulliant iterum ac baculo agitentur, & cum cera alba quantū sufficit, fiat Sparadrappum nigrum, addendo in fine cocturæ

Caphuræ ʒ ij.
Terebinthinæ ℥ iij ß. Misce.

Ceratum contra vomitum nimium puerorum.

℞ Olei Myrtini ʒ ij.
Succi Omphacini ʒ j ß.
Vini austeri rubri ʒ j.

Bulliant in duplici vase, ad cōsumptionem vini, deinde adde

Mastiçis, Myrrhæ, Acaciæ,
Thuris ana ℈ ß.
Ceræ, Resinæ ana quantum sufficit.*

Fiat ceratum molle. *Hieron. Mercurialis.*

DE CERATIS CONsolidantibus & glutinantibus.

Ceratum ex pelle arietina.

℞. Lithargyri, Lapidis Hæmatitis,
E Sanguinis Draconis, Boli Armeni,
Opii, Mastiches, Hammoniaci, Murrhæ,
Galbani, Thuris, Costi, Lumbricor[illegible] ana ʒ ß.
Picis nigræ, Græcæ, seu Colopho[illegible]æ,
Ceræ albæ, rubræ ana ʒ j.
Rad. Consolidæ majoris [illegible] oris ana ʒ iij.
Rosarum rubrarum [illegible]æ,
Aloës ana ʒ. xij.
Succi Hypocistidis, Gallarum immaturarum,
Balaustiorum, Aristol. rotundæ ana ʒ vj.
F Visci quercini, Terebinthinæ ana ʒ ij.
Sanguinis hominis rufi ℥ ix.

Fit autem in hunc modum: Pellem arietinam integram cum omnibus pilis coques in aqua, donec ferè omninò dissoluta sit in lentorem quendam: quem colabis. Hujus colaturæ sume ℔ j. immitte in vas novum, in quo viscus liquabis igni lento, rudicula semper agitando: injice deinde lumbricos, postea ceram, terebinthinā, & mastichen: his liquatis adde gummi aceto dissoluta, & coque ad cerati crass[illegible]m: postremo injice quæ terenda sunt probè trita. probè misceto, & con fice

confice magdalias. * Magnæ est efficaciæ in ru- A
pturis. *Arnold. Villanov.*

Ceratum è betonica.

℞. Terebinthinæ, Resinæ pini,
Ceræ flavæ ana ℥ iv.
Betonicæ pulveratæ ℥ j.
Mastıcis, Thuris ana ℥ ß.
Mumiæ ℥ iij.

Misce, fiat malagma. * Ad capitis vulnera utile est. *Carpensis.*

Ceratum capitale.

℞. Terebinthinæ, in vino malvatico sæpiùs lotę,
Resinæ pini,
Ceræ albæ ana ℥ iij.
Mumiæ ℥ j ß.

Terebinthina, resina, & cera liquatis, adde mumiam lævissimè tritam: coque igni, semper movendo: deinde injice in vas argenteum, aliúdve tersum, in quo habeas aceti rosati è vino malvatico ℔ iv. Macerentur horis xxiv. deinde manu C
exprime, donec acetum sit excolatum: repone vase vitreo. *Carpensis.*

Ceratum viride, Macharionis.

℞. Olei Rosati, Omphacini ℥ vj.
Aristolochiæ, Galbani, Opopanacis,
Hammoniaci, Æruginis,
Myrrhæ, Iridis ana ℥ j.
Terebinthinæ ℥ vij ß. Ceræ tantundem.

Fiat ceratum. * Ad omnia recentia vulnera prodest: c[illegible]tinat, & phlegmonem arcet, ubi con- D
tusio fuer[illegible] scabiosi canis morsum curat: item aurium, naturaliumque & narium ulcera facit: in ossibus denudatis carnem producit. *Galenus.*

Isis ex Galeno.

℞. Ceræ albæ ʒ j.
Terebinthinæ ʒ c.
Squamæ æris, Æruginis, Aristolochiæ,
Thuris, Salis Hammoniaci,
Ar[illegible]moniacæ guttæ, Æris usti ana ℥ ß.
Al[illegible]inis usti ʒ iij. E
Myr[illegible]æ, Aloës, Galbani ana ʒ vj.
Olei [illegible]teris ℥ v.

Coquant[illegible]. deinde subigantur manibus aceto fortilous, a[illegible]ant magdaleones, quos in aceto repones dieb[illegible] [illegible]ecem.

Alii addunt ra[illegible] dracontii ℥ ß.

Diadictamnum seu jactum Galeni.

℞. Olei veteris ℔ ij ß.
Lithargyri ℔ j. ℥ ß. Æruginis ℥ j. F
Squamæ æris ʒ vj.
Colophoniæ ℥ vj. ʒ ij.
Pollinis thuris ℥ j ß.
Hammoniaci ℥ ij.
Æris usti ℥ j.
Diphrygis, Gentianæ ana ʒ vj.
Propoleos, Aloes ana ℥ j.
Galbani ℥ j ß.
Aristolochiæ rotundæ,
Dictamni Cretensis ana ℥ j ʒ ij.
Ceræ ʒ xxv.

Confice in hunc modum: Lithargyrum cum oleo mixto coques tantisper, dum probè coierint, côtinenter agitando, & additis ærugine, & squama æris, ferveant aliquantulum: exime igni, & dum adhuc bulliunt, immitte resinam, & Hammoniacum in aceto dissoluta, & cò usque movebis, donec deferbuerint, tum ceram, & æs ustum immitte. Rursus coquantur igne, & cùm non inficient manus exime, & adde reliqua tenuissimè trita, probè moveto, & confice magda-
B leones.

Ceratum fracturis omnibus cum vulnere opportunissimum, præsertim brachiorum, & tibiarum.

℞. Resinæ, Ceræ ana ℔ j.
Pulv. cort. Tiliæ ℥ iij.
Succi Geranii ℥ iv.

Coquantur ad ceroti consistentiam, quod super linteo priùs oxyrhodine madefacto, apponatur vulneri cum fractura. *Quercetanus.*

Aliud, quo ipse semper utor.

℞. Gummi, rad. Consol major.
Visci pomorum, Visci populi ana ℥ iv.
Succi Geranii ℥ vj.
Lapidis sabulosi Rhenens. vel
Argillæ rubræ, aut Boli Armeni ℥ iij.
Pulv. cort. Tiliæ ℥ ij.
Vitellos ovorum N. xx.
Terebinthinæ ℔ ß.
Olei Lumbricorum ℥ iij.

Coquantur omnia bene permixta, usque ad ceroti consistentiam. * Aptissimum est remedium ad vulnera fracturis complicata, atque ad arcendos dolores, inflammationes, aliaque symptomata. *Idem.*

DE CERATIS ABSTERGENTIBUS.

Ceratum detergens vulnera, & ulcera.

℞. Massæ emplastri Diachalciteos ℥ vj.
Olei visci pomorum q. s. ut fiat cerati instar quod vulneri superponatur. *Quercetanus.*

Ceratum contra vermes.

℞. Myrrhæ, Aloes ana ʒ j.
Pulv. Scordii, sem. Absinthii,
Sem. Citri ana ℈ ß.
Ceræ, Resinæ ana quantum sufficit.
Fiat ceratum *Hieron. Mercurialis.*

Ceratum ad gangrenas.

℞. Ceræ, Picis navalis ana ℥ iij.
Liquoris myrrhæ ℥ ij.
Colophoniæ ℥ j ß.
Olei frumenti, olei Ovorum ana ℥ ß.

Misce, & fiat ceratum s. a. quo utendum, scarificata prius parte affecta. *Quercetanus.*

DE CERATIS ATtrahentibus.

Ceratum attrahens.

℞. Ammoniaci,
Bdellii in aceto rof. dissol ana ℥ ij.
Galbani ℥ ß.
Mumiæ, Thuris, Masticis ana ʒ iij.
Caphuræ ʒ ij.
Coralli utriusque, Magnetis præparati,
A Asphalti, Carabis ana ℥ ß.
Rad. Aristolochiæ, rad. Serpentariæ,
Rad. Arundinis ana ʒ ij ß.
Ceræ, Picis navalis ana ℥ iij.
Alabastri ʒ iij. Olei Terebinthinæ,
Olei ovorum ana quantum sufficit.
Misce, & fiat cerati instar. * Hoc medicamentum rectè præparatum tum venenum elicit ex vulneribus, tum glandem, ferri, ossium, lignorum, & vestium fragmenta ad se petitrahit. *Quercet.*

De Dropacibus, Sectio XXXII.

Dropax, Latinis Picatio, à pice vocata est, qua membra externa omnia extenuata, resoluta, frigida & humida oblini solent.

Dropax simplex.

℞. Picis quantum sufficit.
Olei communis, vel Terebinthinæ parum.
Liquentur simul, & fiat dropax. * In extenuatis commodissimum est. Calfacit & humectat, sanguinemq; ad partes membrorum emaciatas attrahit, reficitque. Quinetiam iis, qui cibum solent revomere & cruditatem experiri: item cœliacis, & aliis alimentum non sentientibus convenit.

B *Dropax compositus.*

℞. Picis, Ceræ, Colophoniæ ana ℥ iij.
Nitri ℥ j ß.
Bituminis ℥ j.
Sulphuris vivi ʒ iij.
Piperis, Euphorbii, Adarcæ ana ʒ ij.
Cantharidum ʒ ß.
Olei Cyperini ℥ j.
Fiat dropax. * Diuturnis vitiis convenit, & ante sinapismum corpus præparat: post illum autem morbi reliquias discutit.
Aetius.

De Sinapismis, Sectio XXXIII.

Sinapismus nihil aliud est, quàm cataplasma, aut emplastrum ex sinapi confectum: qualia sunt rubificantia, &c.

Sinapismus Aëtii.

Ficus pingues in aqua tepida pridie macerentur: in sequenti die valenter expressæ, lævigentur curiosiùs: deinde acre sinapi privatim teratur, interque terendum paululum ex diluto illarum affundatur, quò commodiùs hoc teri possit, sic tamen, ut non aquosum fiat: postea utraq; seorsim in massas redigatur, & inter se commisceantur, prout usus requiret. Nam si valentem sinapismũ inducere voluerimus, duas partes sinapis cum una ficuum temperabimus: sin imbecillem, unam ficuum cum duabus sinapis miscebimus: si mediocrem, æquales utriusq; portiones com- C mittemus. In delicato & tenero corpore, externoq; affectu, panis vice caricarum sinapi admisceri potest, aut id priùs in aceto macerari. nam hoc illius efficaciam imminuit. * Omnibus diuturnis affectibus prodest, ut comitiali, vertigini, cephalæę, hemicraniæ, arthritidi, coxæq; dolori, & aliis, qui ex frigidiore materia proveniunt.

Sinapismus alius.

℞. Olei Costini ℥ j.
Olei è Castorio,
D Olei Euphorbii ana ʒ j ß.
Sinapis ʒ j. Castorei ʒ j.
Euphorbii ℈ j.
Sagapeni, Aceti ana ʒ j ß.
Cum cera quantum satis est ad emplastri consistentiam. *Fuchsius.*

De Ceris Tingendis seu Colorandis, Sectio XXXIV.

Cera alba quomodo fiat.

℞. Ceræ quantum satis est.
Aquæ claræ part. ij.
Misceantur duo hæc, & calefiat aqua ad ignem clarũ usquequò cera sit liquefacta, deinde paululum permittatur quiescere, donec tota cera natet super faciẽ aquæ: deinde accipe vas aliquod vitreatum, cujus pars exterior sit lenis, madefac id in aqua frigida: deinde infundatur fere me- E dietas ejus in cera liquefacta, & extrahe cum cera, quæ sibi adhæret, & petini te ceram illam in frigidam: deinde separa eam à vase, & tantũ hoc facias, quoad tota cera ab aqua fuerit extracta: deinde dictam ceram taliter factam, Soli exponas & rori in mense Maji, & mà sæpè volvas, & tandiu permittatur, donec fiat alba, ut cerussa. Sunt qui ceram dealbant artibus aliis servando prædictam modum. Verum id faciunt Julio mense,

mense, quando Sol est in majori calore. Et quia cera facilè à Solis calore liquescit, aqua munda frigida bis in die aspergenda est. *Thesaurus Aromatariorum.*

Modus alius dealbandi ceram.

℞. Ceræ quantum volueris.
Aquæ claræ part. ij.

Bulliant simul, & coquantur, donec nigrescat aqua. Et tūc projice aquam illam, & pone aliam, & ita sæpe fiat, donec fiat alba: deinde collige ceram, & reserva. *Idem.*

Cera flava quomodo fiat.

℞. Ceræ flavæ ℔ j.
Terebinthinæ puræ ℥ iij.

Liquentur simul supra carbones. Quidam addūt pulverem curcumæ, quod non opus est, si cera cruda per sese elegans sumatur. *Colonienses.*

Cera rubra quomodo tingenda.

℞. Ceræ puræ ℔ j.
Terebinthinæ puræ ℥ iij. in æstate: in hyeme vero ℥ iv. C
Cinnabaris super lapidem pictorū bene triti,
Olei communis ana ℥ j.

Liquefiant cera & terebinthina, ad ignem: deinde removeantur, & post aliqualem infrigidationem addatur oleum & cinnabaris simul trita, bene

A neque simul misceantur, & in formulas sculptas fundātur. Quidam minium ponūt, quod tamen non ita eleganter tingit, sed minore quantitate: alii utrunque. *Thesaurus Aromatariorum.*

Cera viridis quomodo fiat.

℞. Ceræ novæ ℔ j.
Viridis æris triti,
Olei olivarum ana ℥ j.
Terebinthinæ ℥ iij.

Liquefiat cera & terebinthina, & post aliqualem
B infrigidationem, addatur viride æris, & oleum, & bene misceantur: deinde fundatur in formulas sculptas, & madida spongia humectatas. Sed priùs spuma auferatur candente carbone, vel cerea candela ardente admota: ita enim absumitur spuma. Cavendum autem, ne vel carbo in ceram incidat, vel cinere cera inficiatur. *Thesaurus Aromatariorum.*

Cera nigra quomodo facienda.

C ℞. Ceræ novæ ℔ j.
Terebinthinæ ℥ iv.
Terræ nigræ tritæ,
Olei communis ana ℥ j.

Liquefiat cera & terebinthina, & post aliqualem infrigidationem addantur terra nigra, & oleum, & fiat ut suprà. *Thesaurus Aromatariorum.*

De Salibus, Sectio XXXV.

- Salium alia
  - Purgant per
    - Tussim: *ut*
      - Sal *Hypericonis*,
      - Sal *Polypodii*, &c.
    - Alvum: *ut* — Sal *Catharticum*.
    - Urinam: *ut*
      - Sal *Chamomillæ*,
      - Sal *Absinthii*,
      - Sal *Gentianæ*,
      - Sal *Gratiolæ*,
      - Sal *Ononidis*,
      - Sal *Genistæ*,
      - Sal *stipitum fabarum*,
      - Sal *Iuniperinum*, &c.
    - Uterum: *ut*
      - Sal *Arthemisiæ*,
      - Sal *Melissæ*,
      - Sal *Chelidonii*, &c.
    - Sudorem: *ut* — Sal *ligni Guajaci*, &c.
  - Dolorem *sedant*
    - Sal *sanguinis humani*,
    - Sal *sanguinis Cervini*,
    - Sal *sanguinis Hircini*, &c.
  - Detergunt: *ut*
    - Sal *urinæ*,
    - Sal *mellis*,
    - Sal *aceti*, &c.
  - Er[illegible] dunt: *ut* — Sal *Alkali*.

DE SALIBVS PVRgantibus per tussim.

Sal Hypericonis.

Hypericonis plantam siccam in cinerem redige super foco: cinerem projice in aquam ferventem, & decoquantur, & partes terrestres ad fundum descendunt. Postea aqua in cucurbita in Balneo Mariæ consumatur, & remanebit in fundo ejus sal: quem exicca benè. * In pleuritide probatissimum est. Datur patienti in vino calido, quantum dimidio cortice nucis avellanæ contineri potest. *Evonymus.*

Sal Polypodii.

℞. Polypodii quantum sufficit.
Extrahatur eorum aqua per balneum Mariæ: fæces reliquæ in fundo calcinantur in furno reverberationis: cum aqua propria fiat filtratio calcis sæpissimè: aqua filtrata ponatur in pelvi ad Solem, vel cinerem calidum, ut aquositas exhalet, & sal remaneat.* Pleuritidi prodest. *Idem.*

DE SALIBVS PVRgantibus per alvum.

Sal Catharticum.

℞. Salis Armoniaci ℥ j ß.
Diagridii, Euphorbii,
Piperis, Cymini, Zingiberis, Marathri,
Anisi, sem. Apii, Ameos, Levistici,
Petroselini, Cardamomi ana ʒ ij.
Fiat pulvis, de quo detur manè cum vino calido quasi ʒ iij. * Purgat caput, & caliginem oculorum, tollit dolorem aurium, paralyticos curat. *Arnold. Villanovanus.*

Sal Marcelli.

℞. Salis Armoniaci ℥ iv.
Costi ℥ iij.
Piperis nigri ℥ j. ʒ ij.
Cymini, Zingiberis, Piperis albi,
Marathri, Cinnamomi electi ana ℥ j.
Caryophyllorum, Galangæ, Cubebarum,
Cardamomi ana ʒ j. G. v.
Hyssopi, Thymi, Origani,
Carui, Anisi, sem. Apii, Petroselini,
Levistici ana ʒ iij.
Omnia pulverizentur, & de isto pulvere utatur in prandio loco salis, & si volueris facere laxativum, adde de li ipsius ℈ ij. diagridii, & da manè cum mulsa, vel vino ℥ j.* Expertum ad omnes humores capitis frigidos, phlegma de cerebro educit: hydropicis, ischiaticis, & artheticis mirè subvenit.

DE SALIBVS PVRgantibus per urinam.

Sal Chamomillæ.

℞. Chamomillæ quantum satis est.
Exure in foco ab omni sorde, scopis mundato (aliqui prius insolant, alii in umbra desiccant)

A Modus ustionis est, quousque ambusta in quodam velut pane cohæreat: sed si ultrà progrediaris urendo usque ad incinerationem, majorem salis mensuram consequeris. Postea in fictili plumbato aquam huic pani vel cineri claram, limpidamq. superfunde, & igni, ut aliquot horis effervescat, admove: demum effunde in aliud vas, ubi resideat, fæcibus relictis: tandem transige per pannum lineum, & quod transactum erit, igne redde lento paucorum carbonum, quo exB halet aqua, sal in fundo subsidear. * Difficultati urinæ prodest, si pugillus unus ex vino calido exhibeatur. *Leo Suavius.*

Sal Absinthii.

℞. Absinthii recentis quantum sufficit.
Tere, destilla aquam per alembicum, calcina fæces vase clauso igne mediocri, quousque in cinerem siccum vertantur. Sitque ignis cautio, ne materia privetur propria & radicali humiditate, quæ non posset amplius nisi vitrificatoriam daC re fusionem. Redde aquam suæ terræ, inbuma in fimo vel balneo a[illegible] dies, effunde cautè, ne fæces turbentur, deinde filtra, postremò evapora filtrationem.* Omnibus fere morbis exhibetur utiliter, præsertim in peste. Aquam inter cutem educit: urinam movet: ventriculum corroborat. *Idem.*

Sal Gentianæ.

Sal Gentianæ eodem modo, quo absinthii, fit.
D * Febribus omnibus conducit: viscerum obstructiones aperit, expurgat: urinã & m[illegible] movet.

Sal Graciolæ.

℞. Graciolæ quantum sufficit.
Exure in foco, vel in fictili obturato, longo & validissimo igni, donec in cinerem albissimum redigatur. Postea in aqua pluvia vel stillatitia fac effervescat in vase vitreo, locato in fictili cinerum pleno, & effervescat usque ad consumptionem quartę partis aquę. Deinde subsidat aliq[illegible] temE pore, effundatur in vas aliud vitreum [illegible]plum, in quod immittas linguas filtri novi purique, per quas ascendet aqua clara lalsa, desinetque in alia vasa recipientia. Ubi cessaverit filtratio, evapora illam igne suavi in vase vit[illegible] & sal restabit in fundo clarum sincerum [illegible]ue. * Hydropi medetur. *Idem.*

Sal Ononidis.

F Sal Ononidis eodem modo fit, quo graciolæ sal, vel Absinthii, vel Chamomillæ. * Calculos cõminuit, expellit, urinæq; difficultati succurrit.

Sal Genistæ.

Sal Genistæ fit, ut Chamomillæ vel Absinthii. * Calculos frangit, expellit, & urinam movet.

Sal stipitum fabarum.

Sal stipitum fabarum [illegible] ficitur, ut chamomillæ.* Urinæ difficultati succurrit: calculos frangit, expellitque.

Sal è baccis & lignis juniperi.

℞. Virgulta juniperi arida, una cum suis baccis, in

cis, in magna quantitate, & in cinerem combure exactissimè. Cum hoc cinere fiat lixivium cum aqua mediocriter calida: aut potest in vase ligneo cinis cum aqua relinqui, ut subsideat, ac postea aqua seorsim effundi, & cinis cum aqua turbida separari. His aqua alia affundenda, idq; aliquoties, quoad nullus sapor lixivii in aquam deponatur, ac postea aqua decoctione consumenda, ad exiccationem materiæ, & ejusdem albedinem. Odore refert Boracem & urinam: acris est, & penetrans. *Gesnerus.*

DE SALIBUS PURgantibus per uterum.

Sal Arthemisiæ.

Sal Arthemisiæ fit ut Chamomillę. * Cãdidus & purus est, nec non, ut sevum, pinguis: menses movet. *Evonymus.*

Sal Melissæ.

Sal Melissæ paratur eodem modo, quo Absinthii sal. * Menses movet: uterum expurgat: suffocationi uteri succurrit.

Sal Chelidonii.

℞. Radices Chelidonii mundatas à terra sine ablutione quantum volueris, tere diligenter in pila marmorea: pone in vase circulationis per diem naturalem, desuper infunde aquã ardentem: postea sine per noctem in balneo Mariæ stare: demùm manè extrahe sine ulla expressione. Post ... ut separetur (exuperet) aqua ardens destillando, ut moris est. & colligatur. Et cùm tota aqua ardens per balneum Mariæ fuerit resoluta, in fundo vasis remanebit pulvis citrinus: quo utere: pro qualibet dosi ℈ j. cum vino albo, loco & tempore necessario. * Menses evocat. *Evonymus.*

DE SALIBUS PURgantibus per sudorem.

Sal ligni Guajaci.

Sal ligni Guajaci fit ut Hypericonis, vel Chamomillæ vel Graciolæ. * Luem Venereã curat.

...l Theriacum.

℞. Viperas eod... ...pore captas N. iij.
Salis Ammoniaci, ...l communis Modium j.
Gentianæ concisæ,
Aristolochiæ rotundæ ana ℔ j ß.
Centaurii minoris ℔ ij.
Cardamomi, Marrubii ana ℔ ß.
Scordii montani, Chamædryos,
Sem. Rutæ ℔ j.

Hæc omnia melle Attico commiscebis. Harum rerum mediam portionem in ollam novam, ex argilla confectam, conjice postea Viperas quatuor vivas superimmitte, & cũ eis Scillas quinque recentes, concisas: in reliquum aliarum rerum dimidium, postremò lutum ollæ diligenter inducito, ubi priùs operculũ imposueris, quod foraminibus quatuor aperies, ut per eam vapor

A egrediens assationis mensuram significet. Nam fumus, qui primùm exibit, obscurus admodum & valdè turbidus, denotabit ignem ad Viperas jam pervenisse: quo tempore diligenter advertas moneo, ut respirando, nõ aërem attrahas infectum hoc fumo, qui à Viperis exhalat. His peractis, cùm fumus desistet, & tenuem quandam flammã è foraminibus ascendere videbis, tunc optimè tosta cuncta judicato, itaq; transfer ollam ab igne in locum, ubi per integrum diem &

B noctẽ frigescat: inde vase adaperto, combustas res exime, quibus contusis atque cribratis, adde

Sem. Rutæ sylvestris,
Hyssopi ℥ ix.
Sem. Fœniculi,
Nardi Gallicæ,
Stæchados Scythicæ ana ℥ vj.
Petroselini Macedonici ℥ iv.
Racemorum Amomi ℥ iij.
Origani Heracleotici ℥ ix.
C Sem. Hormini torrefacti ℥ iij.
Summitatum Thymi Attici ℥ ix.
Fol. Malabathri Indici ℥ iv.
Carnium baccarum Juniperi Laconici ℔ ij.
Sem. Coriandri ℔ ß.
Piperis albi,
Piperis nigri ana ℔ ij.
Rad. Silphii ℥ x.
Zingiberis ℔ ij.
Rad. Satyrii,
D Pulegii montani ana ℔ ß.
Sem. Seseleos ℥ vj.
Sem. Tordilii montani,
Menthæ ana ℥ vj.
Cassiæ optimæ ℥ ij.
Cinnamomi ℥ j.

Hæc ubi semel cõrudi, & excussi, denuò cõtundere, & excutere molior, quò sæpenumerò cribrata in tenuissimũ pulverem redigantur, quem in vasis vitreis positum, nõ statim, sed à quadra-

E gesimo die utendum trado. * Morbos cutim infestantes curat, vitiliginẽ albam, lepram, impetiginẽ, & demùm omnia sub cute posita resolvit. Quamobrem magna pars eorum, qui salem hunc comedunt, plusquam consueverant, sudantes putridam materiã ejiciunt: dentes præterea purgat, & ipsos à putredine servat, nec erodi permittit: membra laxa densat, illucq; descendentem fluorem supprimit. *Galenus.*

F

Sal Absinthii & Scabiosæ sudoriferum.

Absinthium siccum & scabiosam combure, cineribus affunde aquã, eoque sesquihoræ spacio: qua effusa, iterum novam aquam infer, idq; toties dum insipidam aquam demittant. Hinc aquam depura per cilicium, vel inclinato vase effluat, & exhauriatur igne lento. Propinantur hujus Salis G. x. ex aqua Buglossi, cum Vino albo, vel ex conserva Borraginis. Idem faciunt G xij. Salis Fraxini cum aqua Cardui benedicti, vel scabiosæ. *Heurnius.*

DE SALIBUS DOlorem sedantibus.

Sal Sanguinis humani.

Sanguinem in fictili, operculo suo clauso, exurae longo & valido igne, donec in cinerem redigatur. Postea cinis in aqua pluviæ efferveseat, fiatque sal: ut in Graciolæ sale antea dictum est. * Vesicæ, articulorumque morbis, ut chiragræ, gonagræ, & podagræ medetur.

Sal sanguinis cervini & hircini eodem modo fit, ad eademq; valet.

Sal Sacerdotale.

℞. Salis communis ℥ xvj.
Cinnamomi ℥ iv.
Zingiberis, Amomi, Pyrethri,
Cymini, Ameos, Piperis,
Sileris, Satureiæ, Hyssopi,
Origani, Pulegii ana ℥ j.

Quæ omnia terendo in pulverem redige: & in omni cibo utere: & usui serva. * Dolorem capitis, & oculorum caliginem sanat, & stomachi & dentium dolorem, tussim & anhelitum emendat, os odoratum reddit, & corpus humanum incolume servat. *Nicolaus.*

Aliud.

℞. Salis calcinati,
Piperis ana ℥ j.
Cumini ℥ ß.
Carui, Cinnamomi, Zedoariæ ana ʒ ij.
Zingiberis ʒ j. ß.
Macis ʒ ij.

Misce, & fiat pulvis. * Defluxionibus capitis cõfert stomachum confortat, & exiccat. *Henricus Wolfius.*

DE SALIBUS DEtergentibus.

Sal Urinæ Humanæ.

Sal urinæ humanæ summã ad detergendum vim habet. Conficitur autem sic: Primùm urina filtranda est, tum coagulanda, pòst eum aceto destillato dissolvenda, atque iterum coagulanda. Nam ter aut quater hæc iteranda sunt. *Quercetanus.*

Sal Mellis.

Ex fæcibus, quæ post olei Mellis destillationem remanserint, igne reverberii priùs calcinatis, extrahitur sal cum aqua propria, vel communi, solvendo, filtrando & coagulando: idq; ter: Putridis omnibus ulcerib. confert Hunc salem cum oleo proprio, & adurente ex artis præscripto commiscebis, atq; inde majorem quàm dictus est, opportunitatem auferes. *Idem.*

Sal Aceti.

Quòd si caput mortuum (ex oleo aceti parato relictum) dissolvas in calida, filtres, & coagules, subsidebit sal aceti ad phagedænica omnia accommodatissimus. *Idem.*

Sal Saturni.

A Ex Saturno calcinato sal elicitur dulcescens in balneo, cum aceto destillato: toties ipsum in fæces affundendo, dum nihil amplius attrahat: evaporato mẽstruo, remanet in fundo sal qui solutionibus, & coagulationibus iteratis fit crystallynus. Deinde facilè in oleum resolvitur, in loco humido collocatum. Porrò si hunc crystallinum salem circules in pellicano, cum vini alcoole per quindecim dies: postea menstrui per
B destillationem eximas, novumque affundas, & circules, addasque idoneum pondus salis tartari crystallini, conficies balsamũ saccharo dulciorem, & qui adversus maligna ulcera, & oculorum affectus majorem in modum conducit. *Quercetanus.*

Sal Fuliginis.

Fuligo in tenuem pollinem redacta, dissolvatur in aceto destillato, in balneo: separato toto mẽstruo, quod in fundo subsidebit, denuò dis-
C solves, deinde coagulabis: idq; tandiù, donec in salem candidissimum abeat: qui in humido solvetur in oleum, ad gangrænam, & quævis maligna ulcera curanda opportunissimum.

Sal Antimonii.

℞. Antimonii crudi, Tartari,
Calcis vivæ ana q. s.

Terantur singula, & misceantur, ponanturq; in vase terreo optimè lutato; unico foramine in
D summitate relicto, & in fornace figulino calcinentur. Quo facto, materia teritur, atq; cũ aqua fontana coquitur. qua denique exiccata, sal in fundo remanebit. * Usus in alchymia. *Innominat.*

Sal Tartari.

Porrò Tartari salem extrahes ex fæcib. (quas Caput mortuum appellant) in retorta relictis, easque in aqua calida dissolves: dissolutum totum postea bis terve filtrabis. Tum eundẽ coagula ad ignem per evaporationem aquæ ita re-
E manebit sal in fundo vasis, quem si rursus dissolvas, & coagules, sic expurgabis, ut crystallinus evadat. *Quercetanus.*

DE SALIBUS erodentibus.

Sal Alkali.

Fiat fossa, cui transversim imponantur ligna, quibus supponatur acervum herbæ Kali, & ac-
F censo igne, fiat, ut in foveã stillet liquor ex herba: qui liquor tandem cõcrescit, & fit sal Alkali, coloris partim nigri, partim cineritii, valdè acris, & salsus, ut etiam corrodat. *Ioan. Bauhinus senior.*

Cauterium potentiale.

℞. Fæcularum vini calcinatarum, sive ustarum,
Calcis vivæ ana part. j.

Misceantur, fiatq; lixivium fortissimum, coquatur in vase vitreo ad exiccationem usque, atque sal in fundo relictus, servetur in vitro optimè obturato, ad usum. *Hugo Bauhinus.*

DE AN-

De Antimonii et aliorum Quorundam Metallicorum præparatione, Sectio XXXVI.

A

Vitrum Antimonii.

℞. Antimonii crudi ℔ ij. vel iij.

Contere super lapide minutissimè: contritum immitte in fictile latum, non obductum vitro, atque admove ad ignem lentum, ut ita mandificetur, ac agitetur continuè cum spatula ferrea, vel cochleari ferreo, donec incipiat veluti conglobari: tum removeatur, & rursus super lapide, ut antè, comminuatur, iterumq; igni admoveatur: fiatque hoc per tot vices, donec pulvis cineris subalbidi formam adipiscatur, puto decies,
B vel duodecies, vel amplius. Postea immittatur in crucibulo, quali utuntur Aurifabri (ego aliquando ℥ j. salis Ammoniaci addidi) & cooperiatur, indè copiosum ignem immittatur, atque obruatur ita, ut carbones trium digitorum altitudine excedant ipsum crucibulū: ita liquabitur, & coquetur sufficienter inter dimidiæ horæ spacium: postea eximatur, & in pelvi aurichalcea tenuiter diffundatur, & refrigeretur: & habebis vitrum Antimonii, quod Hyacinthi instar pellucet.
C Datur à granis tribus usque ad novem, vel decem, cum æquali mensura gummi Tragacanthæ, & Sacchari sufficiente quantitate, in forma vel tabularum, vel electuarii, vel pulveris, &c. * Tertiana febri à stomacho laborantib. prodest, nec non colicis.

Flores Antimonii.

℞. Antimonii crudi ℔ ij.

Aquæ Salnitri, vel Salis quantum sufficit.

D Quibus mixtis & solutis, sublimetur. Quod sublimatū est collige, ablue, & ad usum serva. Dantur à G. ... usq; ad v. & vij. cum conserva Rosarum. * Purgant per vomitū & alvum vehementer. *Chymicus innominatus.*

Aliter.

Cape tantūm ... od est purum in Antimonio, hoc ipsum extra... er, dando ignē sublimationis, quo sublimetur ... sine ullo capite mor-
E tuo: sic obtinebis rorū ip... Sulphur cum proportionato Mercurio, quod verum Lilium dicitur: istud in reverberatorio vase hermeticè clauso decoque, dando gradus ignis, donec albescat, & rubini tandem color appareat, ex quo cum alcoole glaciati Corneoli, ut supernatet octo digitis, extrahes preciosam tincturā, quam circulabis in pellicano, ad perfectam usq; graduationem, & fixationem. Cum terrea muria fixatur etiam, ablutionibusq; Alkali extrahitur,
F remanent tandem flores Antimonii albissimi, qui sudores potenter movent, si illorum exhibueris cum aqua Cardui benedicti ℥ ß. * Ad febres intermittentes ...mum est medicamentum. *Quercetanus.*

Sulphur Antimonii.

Decoquatur Antimonium pulverizatū cum capitello, præparato ex tartaro calcinato, aut cineribus clavellatis, & calce viva, per horæ unius spatium. Tum finito illud infrigidari, affundendo tantillum aceti, & rubor quidam apparebit supernatans, quem colliges: pòst rursus ebulliant per horam unam, aut alteram: iterumque refrigerentur, ac denuò quod supernatabit collige, id toties iterando, donec rubor nullus amplius appareat. Est enim Sulphur Antimonii, quod exiccatum igne lentissimo ad usus bonos servabis. *Idem.*

Aqua Antimonii.

Aquam è stibio nonnulli sic eliciunt: Stibio in sublime, vel alio modo vi ignis, elato, tantum aquæ ardentis, ut tribus digitis superet, affundunt, balneoq; aquæ tepentis, duobus diebus, macerant. Alii stibium cum aqua Salnitri potione in calcē redigunt, ad ignem deinde reverberationis, seu vitreariarum fornacum, diebus quindecim, tritum in pulverem, sinunt: huic tantum aquæ argenti superfundunt, quantum tribus digitis, vase optimè clauso, circulo agi permittunt. Hujus aquæ ℨ j. si cum jure aut vino sumatur, infra, supraq;, corpus omnibus humoribus, minima molestia, liberat. * Febribus tertianis, simplicibus, ac nothis: assiduis, malignis. si tribus diebus ℨ j. quotidiè sumatur, opportunè plurimùm conducit. *Rubeus.*

Vitreolum æris.

Ex ære calcinato, & reflexo crustuli azymi instar cū vitreolato aquoso proprio menstruo, ut supernatet decē digitis, extrahitur Vitriolū cæruleū & pellucidum, si circulentur simul in vase vitreo 15 dierum spatio in balneo, ac tandem menstruum destillatione per cineres separetur. * Illud æris Vitriolum, dulcoratum convenienti latione, & rubefactum calcinatione, prodest ad curādam maligna omnia ulcera, ad callos detrahendos, si in fistulam callo obturatam immittatur & ad delēdas sine dolore omnes carnis excrescentias: imò carunculam etiā in collo vesicę existentem curat, si cum emplastro aliquo permisceatur, & cum tenui cereolo imponatur, ut decet. Misy, Chalcitis, Chalcanthū vulgare, Sory, & reliqua ejusmodi, ita rectè poterūt præparari, ad omnia maligna ulcera curāda, fistulasq; potenter detergendas sine morsu & dolore. Admittūt enim hoc modo vim, quam habent excedentem, & cathæreticam. *Quercetanus.*

Magnetis præparatio.

℞. Succi Aristolochiæ rotundæ,

Succi Sabinæ ana ℥ iv.

Succi Serpentariæ ℥ ij.
Spiritus vini ℔ j.

Circulentur priùs xxiv. horarum ſpatio, tum deſtillentur. Hujus aquæ cape ℔ j. Magnetis electi, in pulverem redacti ℥ iv. Circulentur ſimul, A & aqua à fæcibus deſtilletur: idque ter reiterabis. Atque hoc pacto Magnetis præparationem aſſequere. *Idem.*

Referatur huc boli Armeni præparatio, quæ poſita habetur Lib. 1 pag. 35. D.

Sulphur Sublimatum, seu Flores Sulphuris, Sectio XXXVII.

Sulphur à ſordibus probè repurgatum, Chalcantho in calcem redacto, & ſale torrefacto commiſcetur, inditurque vaſi, & ex arena calida urgetur, dum flores appareant citrini: qui per ſe vel in oleum reducti & exhibiti, plurimorum morborum medicina exiſtunt. * Colicam, & membrorum reſolutionem peculiari B quadam facultate ſanant. *Andernacus.*

Flores Sulphuris ſalſi.

℞. Sulphuris vivi, Olei Salis ana q. ſ.
Miſce & ſublima. Quod ſublimatum eſt, ſerva ad uſum. * Aſthmaticis & colicis conferunt. *Innominatus.*

De Pilulis, seu Catapotiis, Sectio XXXIIX.

Catapotia medicamenta ſunt, quæ deglutiendo ſumuntur. Latinis, à parvæ pilæ ſimilitudine, pilulæ dicuntur. Porrò pilularum aliæ

- Alterant, *hoc eſt,*
  - Aſtringunt: *ut*
    - Pilulæ *ex Bdellio,*
    - Pilulæ *ad defluxiones tenues.*
    - Pilulæ *ad fluorem & raucitatem arteriæ,*
    - Pilulæ *hypoglottides aſtrictoriæ.*
  - Aperiunt: *ut*
    - Pilulæ *ad jecoris obſtructiones,*
    - Pilulæ *ad lienem obſtructum, &c.*
  - Abſtergunt: *ut* — Pilulæ *ad renum & veſicæ ulcera.*
  - Urinas *& menſtrua movent: ut*
    - Pilulæ *ad urinas & menſtrua provocanda,*
    - Pilulæ *ex Terebinthina,*
    - Pilulæ *ad urinam,*
    - Pilulæ *ad matricem,*
    - Pilulæ *de Caſtoreo.*
  - Calculum *comminuunt: ut* — Pilulæ *ad calculo*
  - Dolorem *mitigant: ut*
    - Pilulæ *ad dolorem nephriticum,*
    - Pilulæ *colicæ,*
    - Pilulæ *opiatæ,*
    - Pilulæ *ex Opio,*
    - Pilulæ *ex Cynogloſſa,*
    - Pilulæ *ex Plantagine,*
    - Pilulæ *ex Styrace,*
    - Pilulæ *harmoniæ,*
    - Pilulæ *Scribonii, &c.*
  - Venerem *excitant: ut* — Pilulæ *ad coitum, &c.*
  - Veneno *reſiſtunt: ut* — Pilulæ *ad venena.*
- Purgant *humores, &c. Vide literam A.*

A. Purgant

A. Purgant *humores*

- **Simplices:** *videlicet*
  - **Bilem** *ex*
    - **Capite:** *ut* —
      - Pilulæ *aureæ*,
      - Pilulæ *Arabica*, *&c.*
    - **Hepate:** *ut* —
      - Pilulæ *ad bilem*,
      - Pilulæ *ad febres*,
      - Pilulæ *ex Rhabarbaro*,
      - Pilulæ *Sabelliæ*,
      - Pilulæ *de Eupatorio*, *&c.*
  - **Pituitam** *ex*
    - **Capite:** *ut* —
      - Pilulæ *cochiæ*,
      - Pilulæ *hieræ cum Agarico*, *Antonii*,
      - Pilulæ *ex Colocynthide*,
      - Pilulæ *Alhandal*,
      - Pilulæ *ex sex rebus*,
      - Pilulæ *ex octo rebus*, *&c.*
    - **Pectore:** *ut* —
      - Pilulæ *hieræ cum Agarico*,
      - Pilulæ *ex Agarico*,
      - Pilulæ *bechica*, *&c.*
    - **Stomacho:** *ut* —
      - Pilulæ *alephanginæ*,
      - Pilulæ *ante cibum*,
      - Pilulæ *masthichinæ*,
      - Pilulæ *stomachicæ*,
      - Pilulæ *ex Turbith*,
      - Pilulæ *communes*,
      - Pilulæ *contra pestem*, *&c.*
    - **Iuncturis:** *ut* —
      - Pilulæ *de Hermodactylis*,
      - Pilulæ *arthriticæ*,
      - Pilulæ *fœtidæ*,
      - Pilulæ *ex Sagapeno*,
      - Pilulæ *ex Opopanace*,
      - Pilulæ *de Sarcocolla*,
      - Pilulæ *benedictæ*,
      - Pilulæ *de Nitro*, *&c.*
  - **Melancholiam** *ex hepate & splene: ut* —
    - Pilulæ *ex Fumaria*,
    - Pilulæ *Indæ*,
    - Pilulæ *de lapide Lazuli*,
    - Pilulæ *de lapide Armeno*, *&c.*
  - **Serum:** *ut* —
    - Pilulæ *de Mezereo*,
    - Pilulæ *de Euphorbio*, *&c.*
- **Mixtos**, *ex*
  - **Capite:** *ut* —
    - Pilulæ *sine quibus*,
    - Pilulæ *lucis majores*,
    - Pilulæ *lucis minores*,
    - Pilulæ *cochiæ*, *&c.*
  - **Stomacho:** *ut* —
    - Pilulæ *de Hiera simpl. Galeni*,
    - Pilulæ *Assaieret*,
    - Pilulæ *de Turbith*,
    - Pilulæ *de Aloë & Mastiche*,
    - Pilulæ *imperiales*,
    - Pilulæ *pestilentiales*,
    - Pilulæ *aureæ ex Turbith*, *&c.*
  - **Hepate:** *ut* —
    - Pilulæ *de tribus*,
    - Pilulæ *ex Halicacabo*, *&c.*
  - **Toto:** *ut* — Pilulæ *aggregativæ*, *&c.*

DE PILVLIS altringentibus.

Pilulæ ex Bdellio.

℞. Bdellii ℥ j ß.
Myrobalanorum Chebularum, Indarum, Belliricarum, Emblicarum,
Conchatum Venerearum ustarum,
Charabæ ana ʒ ij ß.
Ammi ʒ iij.
Succi Porri quantum sufficit.

Excipiantur. Annum durant. * Ad fluxum hæmorrhoidum & ulcerum in eis ad menses immodicos. *Mesues.*

Pilula ad defluxiones tenues, in articulos, & ulcera pulmonum.

℞. Tragacanthi,
Gummi Arabici ana ʒ j.
Amyli ʒ ß.
Cort. Thuris, Styracis,
Myrrhæ, Succi Glycyrrhizæ,
Opii ana ℈ j.

Sapa excipiantur, formenturq; catapotia x quæ ʒ. pendeant. Ex his duo vel tria longissimè à cibo dormituris exhibentur. *Rondeletius.*

Pilulæ ad fluorem & raucitatem arteriæ.

℞. Glycyrrhizæ purgatæ & lotæ ℥ ß.
Tragacanthæ ʒ iij.
Croci ʒ j.
Gummi Arabici,
Resinæ Terebinthinæ ana ʒ ij.
Pulpę uvarum passarum, acinis exemptis ℥ ß.

Gummi & Tragacanthum in vino Cretico, uno die & nocte macerentur: postridie in mortario mundo pila contundantur, inde Glycyrrhiza & Crocus contrita adjiciantur: postremò Terebinthina & pulpa Uvarum addatur, fiantq; pilulæ ad Fabæ magnitudinem, & dentur sub lingua tenendæ, donec in liquorē resolvantur. *Andern.*

Pilula hypoglottides astrictoria.

℞. Acaciæ ℥ ß.
Hypocistidis, Boli Armeni,
Terræ sigillatæ ana ʒ j.
Rosarum, Spongiæ, Spinæ albæ radicis,
Rad Bistortæ ana ʒ ij.
Amyli ʒ iij.

Ex syrupo Rosarum siccarum aut Myrtorum formentur pilulæ. *Idem.*

Alia ejusdem.

℞. Tragacanthi,
Gummi Arabici ana ʒ ij.
Acaciæ, Balaustii ana ʒ j.
Cinnamomi crassi ʒ ß.

Balaustium contundatur: siccatum mortario teratur. Cætera postridie ex aqua macerētur: deinde omnia ex syrupo Rosarum siccarum redigantur in pilulas Fabæ magnitudinis: quæ sub lingua tenendæ exhibentur.

A *Alia ad fluxionem tenuem, ejusdem.*

℞. Boli Armeni, Terræ sigillatæ,
Sem. Papaveris ana ʒ j.
Tragacanthi, Gummi Arabici,
Amyli ana ʒ ij.

Ex syrupo Ziziphorum fingantur orbiculi, qui noctu in ore contineantur.

Alia ad pituitam educendam & inspissandam.

B ℞. Pilularum Penidiorum,
Sacchari candi ana ℥ ß.
Tragacanthi, Gummi Arabici ana ʒ j.
Amyli ʒ ß.
Succi Glycyrrhizæ ℈ j.

Ex syrupo Ziziphorum formentûr pilulæ. *Idem.*

Alia ad tussim, asperitatem arteriæ, raucitatem, & materiæ eductionem expectore.

C ℞. Glycyrrhizæ mundæ contusæque ℥ j.
Uvarum passarum, acinis exemptis ℥ ij.
Hordei integri P. j.

Decoquantur in libra aquæ ad tertias. Colato juri addito
Tragacanthi ℥ ß.
Penidiorum ℥ iij.
Sacchari candi ℥ j.

Modico Amylo fingantur hypoglottides, quæ
D sub lingua tenentur. *Idem.*

Aliæ pectorales.

℞. Spec. Diatrag. frig. Penidiarum ana ℥ ß.
Succi Glycyrrhizæ ʒ iij.
Zingiberis ℈ ij.
Ireos ℈ j.
Sem. Urticæ, Hyssopi, flor. Anthos ana ℈ ß.
Croci Orientalis, Sulphuris ana G. vij.

Cum Loch sano formentur magdaleones pondere unciæ semis, & involvantur Cinnamomo.
E Ad tussientes, asthmaticos, & reliqua pectoris vitia valent. Augustę Vindelicorum in usu sunt. *Adolphus Occo.*

Pilulæ probatæ contra fluxum ventris.

℞. Myrtillorum, Balaustiarum Psidiæ,
Symphyti, Sang Draconis, Boli Armeni,
Acaciæ, Hypocistidis, Rosarum,
Tartari, Sumach, [illegible],
Galliæ moschatæ, Gallæ,
B Cinnamomi, Spodii,
Masticis, Gummi Arabici ana ʒ j.
Opii Thebaici ʒ ß.

Cum succo cymarū Myrti, Lentisci tempera, & fac pilulas in modum Orobi. Dentur ix. vel xj. cum aqua rosacea, vel pluviali. * Contra fluxum ventris, maximè lienteriam & dysenteriam valent. *Nicolaus.*

Pilulæ stypticæ.

℞. Sumach, Myrtillorum, Psidiæ,
Balaustiæ, Consolidæ maior. Sang. Drac.
Boli Armeni, Acaciæ, Hypocistidos,

Rosarum

Rosarum rubr. Tamarind.
Croci, Galliæ moschatæ,
Cinnamomi, Spodii, Macis,
Gummi Arabici torrefacti ana ʒ j.
Opii Thebaici ʒ ß.

Cum succo cymarum Myrti formentur pilulæ. * Respiciunt virtutē retentivam. Datæ cum decoctione Balaustiæ conferunt omni fluxui ventris, maximè lientericis, & dysentericis. Datæ cū vino decoct. Masticis & Caryophyll. conferunt fluxui in digestione. Dosis ix. vel xj. in forma orobi. *Arnol Villanovanus.*

Laudanum Theophrasti.

℞. Spec. Diambræ ℥ j ß.
Opii Thebaici ʒ ij.
Mumiæ ℈ j.
Succi Hyoscyami ʒ j ß.
Corall. rub. præparat. ℈ j.
Succini albi ʒ ß.
Unicorni G iv.
Croci Orientalis ℈ j.
Moschi boni G iv.
Alcool vini ℔ ß.

Maccerentur ad Solem, vel in loco calido per mensem: deinde exprimantur: & evaporentur usq; ad justam crassitudinem: & formentur pilulæ. Dosis pilulæ vij. cum vino. * Valet ad sistendum sanguinem undecunque prorumpentem, tum ad dolores omnes pacandos, & defluxiones reprimendas. *Theophr. Paracelsus.*

Pilula de Cynoglossa.

℞. Myrrhæ ʒ vj.
Thuris ʒ v.
Opii, Hyoscyami ana ℥ ß.
Croci ʒ j ß.
Rad. Linguæ canis ℥ ß. ʒ ß.

Fiat massa. Datur à ʒ ß. ad ʒ j. * Valent ad catarrhum coryzam, tussim, aliosq; his succedentes affec   s. *Mesues.*

DE PILULIS aperientibus.

Pilulæ ad jecoris obstructionem.

℞. Trochisc   m de Absinthio ʒ j,
Succi Apii, vel
Syrupi Byzantini qu   um suf cit.

Formentur pilulæ parvæ N. x. pro ʒ j. Dentur manè, superbibendo parum vini albi modicè diluti ℥ iij. aquæ Graminis, Asparagi, Endiviæ, Capillorum Veneris. *Rondeletius.*

Pilulæ ad lienem obstructum.

℞. Trochiscorum de Cappar. vel Trochiscorum de Myrrha ʒ j.

Cum syrupo Acetoso vel Oxymelle formentur pilulæ decē pro drachma, & plures si fieri possint: quas capiat cum syrupo Acetoso ex cochleari: deinde bibat aquas Graminis & Portulacę ana ℥ ij. cum duab   unciis syrupi Acetosi simplicis, vel Oxymelite. *Idem.*

A *Pilulæ ad hepar, alia.*

℞. Succi Absinthii depurati & exiccati ʒ j.
Spicæ Indicæ, Squinanthi ana ʒ ß.
Sem. Apii, sem. Petroselini ana ℈ j.

Pulverizentur subtilissimè, & cum pauco syrupo Endiviæ fiant pilulæ parvæ. *Idem.*

Pilulæ ad splenem fortiores.

℞. Mirrhæ, Asari, Aristolochiæ utriusque,
Sem. Capparorum, vel florum ana ʒ j.
Spicæ Indicæ, Squinanthi,
B Sem. Apii, Petroselini, Agni casti ana ʒ ß.

Cum syrupo Acetoso, aut Oxymelle fiant pilulæ parvæ. *Idem.*

Pilula nostra ad Hydropem.

℞. Spicæ nardi Indicæ,
Hepatis Lupini ana ʒ j.
Eupatorii ℈ j.

Cum syrupo de Absinthio, & guttis tribus olei Vitrioli fiant pilulæ xxx. auro coopertæ. Dosis
C pilulæ ʒ. singulis diebus cum vino Absinthiaco.

Pilulæ ad quartanam, nostra.

℞. Piperis contusi G. iv.

Cum succo Gentianæ fiat pilula una auro cooperta. Capiat cum aqua Theriacali, vel liquore Tartari tribus horis ante paroxysmum, corpore priùs purgato.

Pilula ad fractam œconomiam hepatis in morbo Venereo.

D ℞. Ligni Guajaci jam in scobem tenuem redacti ʒ j.
Corticis ejusdem ligni pulverisati ʒ ß.
Salsæ parillæ pulverisatæ ℈ j.

Cum syrupo de Soucho fiant pilulæ xx. Sumat tres cùm jam pastum initurus est *Heurnius.*

DE PILULIS abstergentibus.

E *Pilulæ ad renum & vesicæ ulcera.*

℞. Tragacanthi leviter assi,
Gummi Arabici parum usti,
Coralli rubri, Sanguinis draconis,
Boli Armeni ana ʒ ß.
Masticis, Lapidis Judaici ana ℈ j.
Sem Melonum,
Sem. Alchekengi ana ℈ ij.
Sem Bismalviæ ℈ j.

Cum succo Caudæ equinæ, vel Narcissi formē-
F tur pilulę. Quòd si ulcus magnum inferat dolorem, ob caliditatem, semē Papaveris addimus. Sin doloris vehementia suadeat, Opii paucam quantitatem castigati addimus. *Rondeletius.*

DE PILULIS MOVENTIBUS urinam & menstrua.

Pilulæ ad menstrua movenda.

℞. Aloës opt. lotæ ʒ j ß.
Myrrhæ electæ ʒ j.

Sagapeni, Boracis ana ℥ ß.
Castorei ℈ ij.
Croci ℈ j.
Spec. Diambræ ℈ ß.
Olei Anisi, Carui ana gutt. vj.
Cum Vino malvatico cogantur in massulã. Dosis ℥ ß. vel ℈ ij. præmissis tamen purgantibus. *Casparus Bauhinus.*

Pilulæ ad urinas & menstrua movenda.

℞. Succi Absinthii siccati ℥ ij.
Spicæ nardi, Junci odorati ana ℥ ß.
Sem. Apii, Petroselini ana ℈ j.
Trochiscorum ex Rhabarbaro ℥ j.
Cum syrupo Endiviæ formẽtur pil. parvæ. *Idem.*

Pilulæ ex Terebinthina.

℞. Terebinthinæ coctæ ℥ j.
Rhabarbari electissimi ℥ iij.
Succini albi, succi Glycyrrhizæ ana ℥ ß.
Cinnamomi electi ℥ j.
Misce, & fiat massa, de qua formẽtur pilulæ mediocres. Accipiuntur autem de his primùm novem ante cœnam: deinceps, nisi alvum subduxerint, plures. *Difficultati & suppressioni urinę conferunt. *Crato.*

Pilula ad urinam.

℞. Carabæ ℥ j.
Gummi Prunorum, vel Cerasorum,
Asari, Seseli ana ℈ j.
Sem. Apii, Petroselini,
Spicæ Celticæ ana ℈ ß.
Cum succo Apii. vel Brassicæ marinæ fiant pilulæ, quæ sumantur ventriculo purgato, & Oxymelite superbibito, cum aqua Graminis, Asparagi & Apii. *Rondeletius.*

Pilulæ ad matricem.

℞. Doronici Zedoariæ,
Nucis moschatæ, Castorii ana ℥ j.
Sem. Apii, Sem. Anethi,
Margaritarum ana ℈ iv.
Hyoscyami G. ij.
Fiant pilulæ cum aqua Arthemisiæ quantũ sufficit. *Avicenna.*

Pilulæ de Castoreo.

℞. Castorei, Galangæ,
Zedoariæ, Nucis moschatæ ana ℥ j.
Sem. Apii, Anethi,
Margaritarum ana ℈ iv.
Hyoscyami G iij.
Formetur massa cum aqua Arthemisiæ. *Utero conferunt, impeditas menstruas purgationes eliciunt. *Idem.*

DE PILULIS CALculum comminuentibus.

Pilulæ ad renum & vesicæ calculum.

℞. Pilularum ad urinam, proximè præscriptarum ℥ ß.

A Ochræ, sem Paliuri ana ℥ j.
Cineris Scorpionum ℈ j.
Cum Oxymelite vel succo Limonũ fiant pilulæ, superbibendo aquam Graminis, Asparagi, vel Saxifragiæ. *Rondeletius.*

DE PILULIS DOLOrem mitigantibus.

Pilulæ ad dolorem Colicum.

B ℞. Spec. Aromatici rosati,
Spec. Diagalangæ ana ℥ ij.
Castorii ℥ ß.
Euphorbii G x.
Opii diligentissimè tusi, cum pistillo ferreo calido, dissolutiq; in vino malvatico ℈ j ß.
Piperis, Croci, Myrrhæ ana ℈ ß.
Formentur pilulæ decem pro drachma. Capiat pilulas 4. aut 5 Si nec sic sedetur dolor, dentur 9. vel 10. Massa ista non nisi post menses duos propinanda.
C Tunc enim vis Opii remissior & ipsa exiccata, ita ut pulverizari possit, & cum vino propinari. *Rondeletius.*

Pilula ad dolorem calculi mitigandum.

℞. Opii ℈ j.
Styracis, Croci, Myrrhæ, Castorii ana ℈ ß.
Cum Vino malvatico formentur pilulæ, & cum pistillo calido, in mortario calido diù permisceantur.
D His deinde addatur pilularum ad urinam præscriptarum ℥ j. *Idem.*

Pilula anodyna, nostra.

℞. Piperis Indici in aceto macerati per noctẽ, & pulverizati ℥ j.
Croci ℈ ij.
Myrrhæ ℈ j.
Opii Thebaici diligentissimè tusi cum pistillo ferreo calido, dissolutiq; in vino generoso ℥ ij.
Moschi. G. iij.
E Misce, & fiant pilulæ, ad quantitatem pisæ. Dantur tres, vel quinque ad summũ, ante somnum, cum vino. *Colicos dolores mitigant: somnum inducunt.

Pilulæ colicæ.

℞. Cnici, Anisi, Castorii ana ℥ j.
Petroselini, Piperis lo[n]gi, rotundi ana ℥ j ß.
Opii, Junci odorati,
Myrrhæ, Nardi ana ℥ ij.
F Ex Melle parentur catapotia. Ex his scrupuli instar sumetur manè, vel à cœna. *Andernacus.*

Alia.

℞. Myrrhæ Troglodytidis ℥ ij.
Alterci ℥ j.
Opii ℥ ß.
Cynoglossæ herbæ corticis ℈ ij.
Cortex priùs in Sole exiccetur: deinde in pulverem tenuẽ redigatur, aliisq; admisceatur. Omnibus sic mixtis, ex aqua Rosacea fingantur Ciceris magnitudine catapotia, dentur quinque aut septem dormituris. *Idem.*

Pilulæ opiatæ.

℞.Opii Thebaici minutim incisi ℥ ij.
Mumiæ G.iij.
Succi rad. Alterci, dum adhuc est succulenta, collectæ purgatæque ℥ ß.

Hæc simul mixta recondantur vitro, macerenturq; ad Solem, vel in loco calido per dies quatuordecim. Postea

Spec. Diambræ ℥ j.

Cum Vini ardenti quinquies correcti libra vase optimè conditur, & in loco calido, sive in Sole stare per dies octo vel decem sinatur, ita ut singulis diebus ter quaterq; agitetur. Hujus vini rubicundissimi per inclinationem à confectione separati, modicum super opium, ut antea docui, præparatum funditur, & in pulsiculam redigitur, idq; per triduum iterum in Sole aliòve loco calido, vase diligenter clauso digeritur; atq; hic labor ter reiterari debet. Tandem medicamêtum exiccari finito, donec indurescat, hoc in pulverem super lapidê conterito, vino quod dixi, subinde adjecto, dum pultis crassitudo sit, cui adde

Coralli rubri, Succini flavi, præparati ana ℈ j.
Unicornu G.iv.
Moschi optimi, vel olei ex Moscho, vel ex Ambra G.iij.
Croci Orientalis ℈ j.

Probè subiguntur, junguntúrque, & formantur pilulæ minutissimæ, quarum singulæ pendeant G.iij. vel iv. Ex his unicum noctu dormituro, unicum ma-è datur ex vino decumbenti in lecto. * Medicamentum est ad omnes febres abigendas efficacissimum, si Paracelso fides adhibenda est: dolores omnes, præsertim capitis, sedat: humorumq; defluxiones in partes inferiores prohibet: somnum accersit: tussi medetur. pectoris pulmonumque vitiis auxiliatur: sanguinis rejectionem coërcet: vesicæ cruciatus mitigat. *Andernac. ex Paracelso.*

Pilulæ ex Opio magistrales.

℞.Opii, Croci, Cassiæ ana ℥ ß.
Vini albi quantum sufficit.

Misce. * Faciunt ad tussim, & tenues fluxiones inspissant. *Med. Florent.*

P ·ula de Cynoglossa.

℞.Cynoglossæ, Opii,
Sem. Hyoscyami a... ℥ ß.
Myrrhæ ʒ vj.
Thuris ʒ v.
Caryophyllorum, Cinnamomi,
Styracis calamitæ ana ʒ ij.
Aquæ Rosaceæ quantum sufficit.

Fingatur massa. Servatur annos duos vel tres. * Magnam vim obtinent in tenuibus sistendis destillationibus, ac doloribus mitigandis. Datur à ℈ j. ad ʒ j *Nicolaus.*

Pilula de Arnoglosso seu Plantagine, magistrales.

℞.Myrrhæ, Thuris, succi Glycyrrhizæ ana ʒ j.
Succi Plantaginis quantum sufficit.

A Fiat massa.* Sistunt tenues destillationes, ac eandem ferè cum superioribus facultatem obtinêt.

Pilula de Styrace.

℞.Styracis liquidæ, Thuris, Myrrhæ,
Succi Glycyrrhizæ, Opii ana ℥ j.

Fiat massa. Durat annos duos, vel plures. Dosis eadem cum superioribus. * Ad eadem efficaces, ad quæ sequentes. *Mesues.*

Pilula Styracis alia.

B ℞.Styracis ʒ ix.
Opii, Myrrhæ ana ℥ ß.
Sapæ quantum sufficit.

Fiat massa. Servatur per annos duos vel tres. Datur a ℈ j. usque ad ʒ j.* Faciunt ad tussim recentem, & hæmoptoicos, dolorem levât, ac somnû inducunt. *Galenus.*

Alia, ejusdem.

℞.Myrrhæ, Piperis, Opii,
Styracis, Castorii, Galbani ana ʒ ij.
C Sapæ quantum sufficit.

Fiat massa. Servatur ad annos tres. Dosis eadem cum superioribus. * Faciunt ad destillationem, dolorem capitis, ægrè spirantes, peripneumonicos, ad vesicæ & uteri affectiones.

Pilula harmonia.

℞.Styracis, Castorii, Piperis,
Cardamomi ana ʒ iij.
Opii, Myrrhæ,
Sem. Hyoscyami ana ℥ j.
D Sapæ quantum sufficit.

Fiat massa. Servatur in charta pura, Ceræ liquatæ intincta, ad annos tres. * Ad destillationes & inexuperabilem defluxum utiles sunt. *Galenus.*

Pilula Scribonii.

℞.Sagapeni, Myrrhæ ana ʒ ij.
Opii, Cardamomi,
Castorii ana ℥ ß.
Piperis albi ℈ j ß.
Sapæ quantum sufficit.

E Fiat massa. Exiccetur, & papyro, Ceræ liquatæ intincta, servetur ad annos tres. Dosis à ℈ j. ad ʒ j. * Phthisicis, sanguinem rejectantibus, suppuratis educunt pelliculas, & repurgant sufficienter: verùm immorari pharmaco oportet. *Galenus.*

DE PILULIS VENEREM EXCITANTIBUS.

Pilula ad coitum.

F ℞.Fœniculi assi, sem. Erucæ ana ℥ ij.

Tere cum lacte vaccino, & forma pilulas ad modum Fabæ. Da tres cum vino. *Arnold. Villan.*

Pilula contra mirabiliter stimulantes.

℞.Cerebella Passerum N.xxx.

Et solve diutissime in catino, & accipe æqualiter Sevi hircini, quod est circa renes, statim dum occiditur: solvatur juxta ignem, cui addantur Cerebra, & Mellis q.f. In patella misceantur, & tan-

diù coquantur, donec indurescant: postea formentur pilulæ in modum avellanæ: & da unam ante coitum. *Arnol. Villanovanus.*

Pilulæ ad eos, qui coire non valent.

℞. Ceparum albarum,
Testiculorum Vulpis,
Cerebella Passerum,
Flor. Palmæ masculi,
Olibani albi ana q. s.

Tempera cum aqua calida, & forma pilulas in modum Ciceris. Dabis septem manè cum vino.

DE PILULIS VEneno resistentibus.

Pilulæ contra venena.

℞. Imperatoriæ, Bistortæ, Tormentillæ,
Valerianæ, Dictamni albi, Carlinæ,
Aristolochiæ rot. Gentianæ, Agarici electi,
Salis gemmæ ana partes æquales,
Succi Alliorum, Ceparum q. s. est,
Croci ʒ j.

Misce omnia, ut fiat tanquam pasta, quæ in umbra siccetur, & servetur ad usum. Quando autem uti voles, recipe hujus pastæ ℥ ß. & cum suprà dictis succis formentur pilulæ.

DE PILULIS PURgantibus bilem flavam ex capite.

Pilulæ aureæ.

℞. Aloës, Scammonii præparati, seu
Diagridii ana ʒ v.
Rosarum rubr. sem. Apii ana ʒ ij ß.
Sem. Fœniculi ana ʒ j ß.
Masticis, Croci,
Pulpæ Colocynthidis ana ʒ j.

Trita crassiùs excipiantur, Tragacantha macerata in aqua Fœniculi, & fiat massa, quæ siccanda, & in vesica, vel charta, Ceræ liquefactæ intincta, asservãda per annum. Dosis à ℈ j ad ʒ j. vel ℈ iv. * Caput expurgant, aciem oculorum exacuunt, flatus ventriculi & intestinorum dissolvunt, ac citra molestiam alvum dejiciunt. *Nicolaus.*

Pilulæ Arabicæ.

℞. Aloës optimæ ℥ iv.
Rad. Bryoniæ, Myrobal. Citrinarum, Chebularum, Indarum, Belliricarum, Emblicarum,
Masticis, Diagridii,
Asari, Rosarum ana ℥ j.
Castorii ʒ iij.
Croci ʒ j.
Succi Fœniculi quantum sufficit.

Fiat massa. Servatur siccata in papyro, Ceræ liquatæ intincta, ad annum. Dosis ut præcedentium. * Valent ad capitis dolorem, vertiginem hæmicraniamque: lætitiam generant, mentisq; vigorem conservant, visum acuunt, auditumque amissum reparant, ac stomachum à vitiosis humoribus purgant. *Idem.*

A

DE PILULIS PURgantibus bilem ex hepate.

Pilulæ ad bilem in febribus.

℞. Rhabarbari electi ʒ ß.
Cinnamomi, Spicæ ana G. vj.
Tamarindorum ℈ j.
Succi Apii ℈ ß.

B Temperetur Rhabarbarum cum Spica & Cinnamomo in succo Rosarum, & cum eodem succo aut syrupo Rosarum lax. fiant pilulæ. His etiam Diagridii G. ij. pro ʒ j. addi possunt. Post assumptionem harum pilularum imperandum, ut æger bibat Violarũ ℥ j. vel ij. cum pauca quantitate aquæ Borraginis. *Rondeletius.*

Aliæ.

℞. Rhabarbari ℈ j.
Aloës, Masticis ana ℈ ß.
C Diagridii G. vj.
Spicæ nardi, Nucis moschatæ ana G. iij.

Cum syrupo Rosl. lax. fiant pilulæ. *Andernacus.*

Pilulæ ex Rhabarbaro.

℞. Rhabarbari electi ʒ iij.
Succi Glycyrrhizæ, succi Absinthii,
Mastiches ana ʒ j.
Myrobal. Citrinarum ʒ iij ß.
Sem. Apii, sem. Fœniculi ana ʒ ß.
Trochiscorum Diarrhod. ʒ iij ß.
D Spec. Hieræ simpl. ʒ x.
Aquæ Fœniculi quantum sufficit.

Fiat massa. Siccata, in vesica vel papyro, Ceræ liquefactæ intincta, servatur per annum. Datur à ℈ j. usque ad ʒ ij. * In febribus diuturnis, jecinoris obstructionibus, & aquæ inter cutem initiis conferunt. *Mesues.*

Pilulæ Sabelliæ.

℞. Spicæ Indicæ ʒ v.
E Spicæ Romanæ ʒ ij.
Rhabarbari, Agarici,
Epithymi,
Costi, Masticis, Chamædryos,
Amomi ana ʒ iij.
Croci ʒ ij.
Myrrhæ, Cinnamomi, Caryophyllorum,
Schœnanthi ana ʒ j.
Aloës ʒ x.

Cum Vino antiquo fiat massa: quæ siccata in F charta Ceræ liquatę intincta, servatur ad annum. Datur ad ʒ ij. cum vino. * Obstructiones ventriculi, hepatis, lienis sanant, & hydropem materiamque vacuant. *Idem.*

Pilulæ de Euphorbio.

℞. Myrobalanorum Citrinarum,
Succi Eupatorii Mesuæ,
Succi Absinthii ana ʒ iij.
Rhabarbari ʒ iij ß.
Mastiches ʒ j.
Croci ʒ ß.
Aloës ʒ x.

Succi Endiviæ quantum sufficit.
Fiat massa, ut suprà servanda. * Mirificè prosunt in febribus intermittentibus biliosis, morbo regio, jecinorisque obstructionibus. *Mesues.*

DE PILULIS PURGANTIBUS PITUITAM EX CAPITE.

Pilulæ cochiæ.

℞. Spec. Hieræ simpl. ʒ x.
Pulpæ Colocynthidis ʒ iij. ℈ j.
Scammonii præparati ʒ ij ß.
Turbith, Stœchadis ana ʒ v.
Vini albi quantum sufficit.
Fiat massa. Siccetur, & conservetur in charta Ceræ liquatæ intincta, per annum. Dosis à ℈ j. usq; ad ʒ j. *Rhasis.*

Pilulæ hieræ cum Agarico.

℞. Cinnamomi, Nardi Indicæ,
Croci, Schœnanthi, Asari,
Masticis, Casiæ, Xylobalsami,
Carpobalsami, Violarum,
Epithymi, Colocynthidis ana ʒ j.
Agarici, Turbith ana ʒ ij.
Rhabarbari, Scammonii præparati ana ℥ ß.
Cum vino albo & Theriaca confice, & serva ut suprà. Dosis à ℈ j ad ʒ j. * Opem ferunt vitiis capitis, nervorumque, & stomachi cruditatibus. *Antonius de Scarparia.*

Pilulæ ex Colocynthide.

℞. Colocynthidis, succi Absinthii ana ℥ ß.
Aloës, Scammonii præparati ana ℥ j.
Rhabarbari electi ʒ iij.
Trita omnia succo excipiantur. * Pituitam à cerebro & aliis nervosis vacuant: ob id conferunt dolori capitis ex frigido. *Galenus.*

Pilulæ ex Colocynthide, Mesuæ.

℞. Pulpæ Colocynthidis ʒ vj.
Myrobal. Indarum, Citrinarum, Sagapeni,
Bdellii mollis, Sarcocollæ ana ʒ v.
Aloës ʒ vij.
Nigellæ, Cymini, Origani Persici,
Nasturtii albi, Salis gemmei,
Absinthii Romani ana ʒ j.
Succi Porri quantum sufficit.
Fiat massa. Siccetur, & [illegible] suprà, per annum. * Valent ad affectus pituitosos & melancholicos, ut alphos curatu difficiles, & juncturarum dolores.

Pilulæ Alhandal.

℞. Trochiscorum Alhandal ʒ xij.
Spec. Hieræ simpl. ℥ vij.
Masticis ʒ ij.
Salis gemmei ʒ j ß.
Ladani ℥ j.
Ladanum & Massiche inuncta oleo Nucum, tundantur pistillo calido in mortario æneo: deinde reliqua trita addantur, & fiat massa, in charta, Ceræ liquatæ intincta, servanda per annum, vel per

A dimidium. * Ad cephalæâ & hemicraniam difficilem, & affectus nervorū & juncturarū. *Mesues.*

Pilulæ ex sex rebus.

℞. Aloës, Scammonii, Colocynthidis,
Agarici, Bdellii, Gummi Arabici,
Rhabarbari ana ℥ ß.
(Rhabarbarum à Florentinis additum est.)
Tere, & fiat massa. Servatur ut præcedens. Dosis à ℈ j ad ʒ j * Pituitam à cerebro & aliis nervosis evacuant. *Galenus.*

B

Pilulæ de octo rebus, sive octomera.

℞. Aloes, Scammonii præparati ana ℈ ij.
Pulpæ Colocynthidis, Epithymi,
Agarici, Mastiches, Dauci Cretici,
Myrobal. Chebularum, Absinthii ana ʒ j.
Succi Solani quantum sufficit.
Fiat massa. Probè exiccetur, deinde ad usum in papyro, Ceræ liquatæ intincta, servetur usq; ad annum. Dosis ut præcedens. * Purgant humores
C crassos à capite, visum acuunt, & suffusionem arcent. *Nicolaus.*

Pilula contra catarrhum & repletionem capitis.

℞. Stœch. Arab ʒ ß.
Nucis moschatæ, Macis ana G. v.
Caryophyllorum, Cinnamomi ana ℈ ß.
Squinanthi, Asari, Carpobalsami,
Cubebarum ana G. vij.
Quinque genera Myrobal. ana ʒ j.
D Rhabarbari electi ʒ ij.
Spicæ Indicæ ℈ ß.
Turpeti ʒ j ß.
Agarici opt. Fol. Senæ ana ʒ ij ß.
Salis gemmæ ʒ ß.
Aloës succo-citrini ℥ j ß.
Rosarum ℈ ß.
Diagridii ℈ ij ß.
Cum succo Caulium, vel aqua Majoranæ, vel
E Salviæ fiat massa.

Pilula valdè experta contra fluxum capitis.

℞. Aloës hepaticæ ʒ j. G. xv.
Agarici ℈ j. G. iij.
Masticis ℈ ß.
Zingiberis G. v.
Spicæ Indicæ G. iv.
Salis gemmæ, Trochisc. Alhandal ana G. iij.
F Cum syrupo de Stœchade fiant pilulæ N. xxx.
Dosis pilulæ tres vel quinque in introitu lecti.
* Valent pro capite & stomacho.

Pilulæ epilepticæ nostræ.

℞. Cranii humani ʒ ij.
Pulpæ Colocynthidis,
Trochiscorum Alhandali,
Stœchadis Arabici, Castorei ana ʒ j.
Hieræ Galeni ʒ iv.
Agarici, Turpeti ana ʒ j.
Cum aqua Pæoniæ, vel syrupo de Stœchade fiant pilulæ.

DE PILULIS PURgantibus pituitam ex pectore. A

Pilulæ Hieræ cum Agarico.

℞. Spec. Hieræ ſimpl. Gal.
Agarici trochiſcati ana ℥ ß.
Aloës ℥ j.
Mellis colati quantum ſufficit.

B Fiat maſſa, quæ ut præcedens ſervanda. Datur à ʒ j. uſq; ad ʒ ij. * Auxiliantur ſtomachicis, aſthmaticis, & aliis ſtomachi & thoracis vitiis, à craſſis & pituitoſis humoribus natis.

Pilulæ ex Agarico.

℞. Agarici ʒ iij.
Maſticis, Iridis, Marrubii ana ʒ j.
Turbith ʒ v.
Spec. Hieræ picræ ℥ ß.
Myrrhæ ʒ j.
Colocynthidis, Sarcocollæ ana ʒ ij.

C Agaricum lima in pulverem redigitur: reliqua contunduntur, fiuntque pilulæ cum Sapæ ſufficienti quantitate. Colocynthidis loco ſatius erit trochiſcos Alhandal ſumere. Servantur ad annũ dimidium, vel integrum. Doſis à ʒ ß. ad ʒ j ß. * Auxiliantur aſthmaticis, & aliis thoracis vitiis à craſſis & pituitoſis humoribus natis. *Meſues.*

Pilulæ bechicæ.

℞. Succi Glycyrrhizæ,
Sacchari albi ana ʒ x.
Amyli, Tragacanthæ,
Amygdalarum dulc. ana ʒ vj.
Mucilaginis, ſem. Cydoniorum q. ſ.

D Tere, fiant pilulæ. * Ad tuſſim veterem & ſiccam, gutturisq; & faucium aſperitatem pollent. *Idem.*

Pilulæ bechicæ, Rhaſis.

℞. Amyli, Tragacanthæ,
Amygdalarum purgatarum,
Fabarum decorticatarum, ſem. Papaveris,
Capitum Papaveris, Gummi Arabici,
Boli Armeni ana ʒ ij.
Mucilaginis Pſyllii q. ſ.

E Fiant pilulæ.

Pilulæ bechicæ albæ, magiſtrales.

℞. Sacchari candi,
Amyli ana ℥ vj.
Penidiorum ℥ iij.
Tragacanthæ ℥ ij.

F Tragacantha diſſolvatur in aqua Roſacea per diem, & fiant pilulæ.

Pilulæ bechicæ emplaſticæ.

℞. Gummi, Tragacanthæ ana ℥ ß.
Succi Glycyrrhizæ ℥ j. Sapæ q. ſ.
Fiant pilulæ. *Galenus.*

Pilulæ bechicæ cum Terebinthina.

℞. Piperis, Caſiæ, Cinnamomi ana ʒ ij.
Galbani, Terebinthinæ ana ʒ j.
Mellis deſpumati q. ſ.
Fiant pilulæ. *Idem.*

Pilulæ bechicæ.

℞. Pinearum nucleorum,
Amygdalarum amar. ana ℥ j ß.
Glycyrrhizæ ʒ vj.
Succi Glycyrrhizæ ℥ iv.

Cum aqua Roſacea fiat maſſa. * Adverſus tuſſim veterem pollent, & gutturis ac faucium aſperitatem.

Pilulæ bonæ.

℞. Pilularum cochiarum ʒ j.
Azajaret ʒ ß.
Agarici trochiſcati ℈ ß.
Trochiſc. Alhand. G. iix.

Cum ſyrupo de Hyſſopo fiant pilulæ N. xx. Doſis pil. v. * Valent in tuſſi & catarrho.

DE PILULIS PURgantibus pituitam ex ſtomacho.

Pilulæ alephanginæ.

℞. Cinnamomi, Cubebarum,
Ligni Aloës, Calami aromatici,
Macis, Nucis moſchatæ,
Cardamomi, Caryophyllorum,
Rad. Aſari, Maſticis,
Schœnanthi, Nardi Indicæ,
Carpobalſami ana ℥ j.
Abſinthii, Roſarum rubr. ana ʒ v.

Terantur craſſiùs, & in ℔ xij. aquæ communis per diem macerata, coquantur ad dimidii conſumptionem, deinde fricentur, & colentur: & in colaturæ ℔ ij injice

Aloës ſæpiùs lotæ ſecundùm artem, & in pulverem redactæ ℔ j.

Inſolabis donec ſiccentur, ſæpiùs agitando: & addes

Myrrhæ, Maſticis ana ʒ v.
Croci ʒ iij.

Tere curioſè: prædicti decocti reliquum ipſis affunde, agita in Sole, donec ſiccentur, & in iſtam craſſitiem reducantur, ut fieri poſſint pilulæ ſecundùm artem. Serventur ad annum dimidium, vel integrum. Doſis à ʒ j. uſque ad ʒ ij. Confici debent hæ pilulæ menſe Junio, vel Julio. * Ventriculum, cerebrum, & ſenſoria humoribus craſſis, putribus, pituitoſis purgant, & inde natum dolorem diſſipant, ven[...]um roborant, & concoctionem ejus juvant. *Meſues.*

Pilulæ Galeni, ſimiles alephanginis.

℞. Cinnamomi, Calami aromatici,
Caſſiæ, Xylobalſami,
Schœnanthi, Dactylorum ana ℥ j.

Trita omnia macerentur in aqua pluviæ ſufficienti quantitate, in olla nova, deinde excoquantur ad medias. Cola, & colaturæ impone Aloës ſæpiùs lotæ in aqua pluviæ, & pulverizatæ ℔ j. Permiſceantur, & inſolentur per dies Caniculæ, donec exiccata ſint: deinde addita

Croci, Myrrhæ, Maſticis ana ℥ j.

Miſce,

Misce, & fiant pilulæ.* Idem præstant quod præ- A cedentes.

Pilulæ ante cibum.

℞. Ligni Aloës, Caryophyllorum,
Macis, Nucis moschatæ, Zedoariæ,
Zingiberis, Spicæ, Galangæ,
Croci, Amomi, Calami Aromatici,
Xylobalsami, seu pro eo, Acori veri,
Carpobalsami, seu pro eo, Granorũ Paradisi,
Cardamomi, Cubebarum,
Absinthii, Menthæ rubeæ,
Sem. Apii, sem Fœniculi, Anisi,
Sem. Petroselini,
Sem Sileris montani,
Sem. Levistici, Masticis ana ℨ j.
Rhabarbari ad pondus omnium, id est, ℥ iij.
Aloës ℥ vj.

Misce, & fiat massa cum oleo Nucis moschatæ per expressionem facto: vel cum vino optimo: sed præstabit cum oleo fieri, ut dictum est. *Medici Colonienses.*

Alia ante cibum.

℞. Ligni Aloës, Caryophyllorum,
Folii, Xylobalsami,
Sem. Balsami, Casiæ ligneæ,
Maceris, Nucis moschatæ,
Cinnamomi, Cubebarum,
Croci, Sileris montani,
Rad. Nardi, Masticis ana ℨ ij.
Rhabarbari, Aloes succo-citrinæ ana ℥ iij ß.

Vino odorato excipiuntur. * Concoquendi vires firmant, humoresq; biliosas leniter purgant. Dantur a ℨ j. usque ad ℨ ij. *Andernacus.*

Pilulæ ante cibum & post.

℞. Aloës ℨ xliv.
Rhabarbari ℥ j ß.
Ligni Aloës, Caryophyllorum,
Fo i, Masticis,
Xylobalsami, Carpobalsami,
Croci, Spicæ nardi,
Cassiæ ligneæ, Cinnamomi,
Cubebarum ana ℨ iij.

Conficiantur cum vino optimo.* Respiciũt stomachum: dantur constipatis, & iis, qui sunt alvo dura, & conquerentib. de dolore stomachi propter ventositatem, v. [1] exuperantia phlegmatis, præterquam tempore ....do, absq; observatione diætæ 9. vel 11. cum vino calido conservant sanitatem. *Arnol. Villanovanus.*

Pilulæ ante cibum & post cibum.

℞. Cinnamomi, Caryophyllorum,
Galangæ, Nucis moschatæ,
Macis, Zingiberis,
Cardamomi, Xyloaloës,
Styracis calamitæ ana ℨ j.
Rhabarbari ad põdus omnium supradictorũ.
Aloës ad pondus omnium supradictorum.

Confice cum vino. Sumantur ante cibum vij. & post cibum v.* Virtutem digestivam confortant. *Nicolaus.*

Pilulæ masticbinæ.

℞. Masticis ℥ ß.
Agarici optimi ℨ iij.
Aloës ℨ x.

Agaricum climatum aut erasum maceretur in Oxymelite, fiatque massa. Servatur ad annum. Dosis ad ℨ ij. * Ventriculum, cerebrum, viscera reliqua, oculos, uterum putribus humoribus purgant & roborant. *Conciliator.*

B

Pilulæ stomachicæ.

℞. Myrobalanorum Citrinarum,
Aloës, Turbith ana ℨ x.
Rosatum, Spicæ Indicæ,
Masticis ana ℨ ij ß.
Anisi ℨ j ß.
Salis Indi, vel Salis gemmei, Croci ana ℨ j.

Cum succo Absinthii formetur massa. Servatur ad annum dimidium vel integrum. Dosis ad ℨ ij. * Biliosos & pituitosos vacuant humores, eos potissimùm qui caput & ventriculum obsident. C *Mesues.*

Pilulæ stomachicæ alia.

℞. Myrobalanorum Citrinarum, Indarum,
Chebularum ana ℨ iij.
Rosarum, Masticis,
Cardamomi, Ligni Aloës,
Santali citrini, Cubebarum,
Caryophyllorum, Schœnanthi,
Nucis moschatæ ana ℨ ij.
D Rhabarbari ℥ ß.
Turbith ℨ vij.
Aloës ad pondus omnium.

Fiat massa. Servatur ad annum. Dosis à ℨ j. usque ad ℨ ij.* Cerebrum & ventriculum corruptis humoribus purgant, ventriculum roborant, coctionem juvant, appetentiam excitant. *Alkindus.*

Pilulæ stomachicæ alia.

℞. Hieræ picræ ℨ vij.
E Myrobal. Chebularum,
Citrinarum, Indarum ana ℨ iij.
Agarici ℨ ij.
Turbith boni ℨ x.
Epithymi Cretensis, Anisi,
Salis Indi ana ℨ ij.
Absinthii, Scammonii,
Penidiorum ana ℨ iij.
Succi Cichorii quantum sufficit.

Fiat massa. * Pituita & bile flava ventriculum, F hepar, caput, sensoria, juncturas purgant. Dantur ℨ ij. *Mesues.*

Pilulæ stomachicæ alia.

℞. Hieræ picræ ℨ x.
Trium Myrobalanorum,
Absinthii ana ℨ ij.
Masticis, Anisi,
Myrobal. Belliricarum,
Emblicarum, Agarici ana ℨ iij ß.
Zingiberis ℨ ij.
Caryophyllorum, Salis gemmei,
Schœnanthi ana ℨ j.

Turbith ʒ xij.
Succi Absinthii quantum sufficit.

Fiat massa. Dosis à ʒ j. usq; ad ʒ ij. vel iij. * Cerebrum & ventriculum corruptis humoribus purgant, ventriculum roborant, coctionem juvant, appetentiam excitant. *Mesues.*

Pilulæ ex Turbith, Stomachicæ dictæ.

℞. Turbith gummosi ʒ x.
Mastiches ℥ ß.
Rosarum rubrarum ʒ iij.
Aloës ℥ ij ʒ j.
Succi Absinthii quantum sufficit.

Fiat massa. Servatur per annum dimidium, vel integrum. Datur à ʒ j. usq; ad ʒ ij. vel ʒ iij. * Materiam pituitosam, putrem, & aquosam ex ventriculo & cerebro vacuant. *Idem.*

Pilulæ ex Turbith.

℞. Turbith, Myrobal. Citrinarum,
Aloës ana ʒ x.
Masticis, Rosarum, Spicæ ana ʒ ij ß.
Anisi ʒ j ß.
Croci ʒ j.
Salis Indi ʒ ij.

Idem ut sequentes promittunt. *Idem.*

Pilulæ aureæ ex Turbith.

℞. Aloës ʒ xij.
Mastiches, Rosarum rubr. ana ʒ vij.
Myrobal flavarum ʒ x.
Croci ʒ iij.
Turbith gummosi ʒ xvj.

Pulverizētur, & cū succo Absinthii q. s. fiat massa. * Pituitam & bilem sine molestia purgant: hepar & ventriculum roborant, coctionem juvant. *Idem.*

Pilulæ communes, Pestilentiales dictæ.

℞. Aloës ℥ j.
Myrrhæ, Croci ana ℥ ß.
Vini albi q. s.

Fiat massa * Mirificè adversus pestiferæ luis contagia populatim grassantia pollent. Humores etiam ventriculo immersos educunt. *Avicenna.*

Pilulæ pestilentiales, Ruffi.

℞. Aloës, Ammoniaci ana ℥ j.
Myrrhæ ℥ ß.

Cum succo Limonum fiat massa.

Pilulæ contra pestem, magistrales.

℞. Myrrhæ, Croci,
Boli Armeni, Coralli rubri,
Charabæ ana ʒ j.
Myrobal. Chebularum ʒ ij.
Aloës ʒ vij.
Vini albi quantum sufficit.

Fiat massa.

Pilulæ pestilentiales.

℞. Aloës optimæ ʒ ij.
Rhabarbari electi, Myrrhæ optimæ ana ʒ j.
Zedoariæ selectæ, Croci ana ℈ j.

A Cum succo Citri, vel Limonum, vel Aurantiorum, vel Acetosæ fiat massula, ex qua formentur pilulæ. Datur ex his ʒ ß. singulis septimanis. *Medici Basilienses.*

Pilulæ pestilentiales aliæ.

℞. Aloës lotæ ℥ j.
Myrrhæ ℥ ß.
Agarici ʒ j.
Masticis ʒ j ß.
Croci, Rhabarbari electi,
B Boli Armeni ana ʒ ß.
Spec. Hieræ picræ ʒ j.
Diagridii ʒ ij.

Cum vino fiant pilulæ. * Valent contra pestem. *Antonius de Bononia.*

Pilulæ contra vermes.

℞. Aloës ʒ ij.
Myrrhæ, Scordii, Dictamni albi ana ℈ j.

Cum syrupo de Absinthio fiant pilulę. Dosis ʒ j.
C Et si puer sit tenerior, ʒ ß. aut ℈ ij. *Hieronymus Mercurialis.*

DE PILULIS PURgantibus pituitam ex juncturis.

Pilulæ de hermodactylis, majores.

℞. Hermodactylorum,
Myrobal. Citrinarum, Aloës, Turbith,
D Colocynthidis, Bdellii, Sagapeni ana ʒ vj.
Castorii, Sarcocollæ,
Euphorbii, Opopanacis,
Sem. Rutæ, sem. Apii ana ʒ iij.
Croci ʒ j ß.
Succi Brassicæ q. s.

Fiat massa. Servatur ad annos duos. Dosis à ʒ j. usque ad ʒ ij. * Valent ad podagram, & dolores frigidos aliarum juncturarum. *Mesues.*

Pilulæ arthriticæ.

E ℞. Hermodactylorum,
Turbith, Agarici ℥ ß.
Casiæ ligneæ, Spicæ Indicæ,
Caryophyllorum, Xylobalsami,
Carpobalsami, Macis, Galangæ,
Zingiberis, Masticis, Asæ fœtidæ,
Fœniculi, Anisi, Saxifragiæ,
Sem. Asparag., sem. R[illegible], Rosarum,
Milii Solis, Salis gemmei ana ʒ ij.
F Scammonii ʒ j.
Aloës optimæ ad pondus omnium.
Succi Fœniculi q. s.

Fiat massa. Siccetur & servetur in charta, Ceræ liquatæ intincta, ad annum Dosis à ʒ j usque ad ʒ ij. * Valent ad podagram, aliosq; articulorum dolores. *Nicolaus.*

Pilulæ arthriticæ, aliæ.

℞. Betonicæ, Myrrhæ,
Boli Armeni præparati, Ivæ arthriticæ ana ʒ j.
Pimpinellæ, Chamædryos Aloës ana ʒ ij.
Croci ℈ ß. Mellis ros. colati q. s.

Misce,

Misce, & fiat massa pilularum. Capiat duas pro una vice, per tres horas ante cibum, ad quantitatem Ciceris, singulis diebus: & videbis mirabilem effectum. *Innominatus.*

Pilulæ arthetica quatuor magistrorum.

℞. Hermodactylorum,
Gummi Hederæ ana ʒ vj.
Turpeti gummosi, Myrobal. Chebulorum,
Pulp. Colocynthidis, Agarici ana ʒ ij.
Euphorbii, Diagridii,
Sarcocollæ, Opopanacis,
Serapini, Bdellii, Amomi ana ʒ j.
Salis gemmæ, sem. Apii,
Petroselini, Rutæ domest.
Rad. Acori, sem. Cicutæ ana ʒ ß.
Aloës ʒ iij.
Diagridii ʒ j.

Confice cum succo Ivæ, vel Fœniculi: imponatur pulvis Ivæ. *Arnol. Villanovanus.*

Pilulæ podagricæ.

℞. Agarici opt. Rhabarbari pul.
Masticis ana ʒ j.
Croci ʒ ß.
Succi sive extracti Hellebori nigri,
Succi Fumiterræ,
Succi sive extracti Colocynthidis,
Succi sive extracti Gentianæ,
Succi sive extracti Petasitæ,
Extracti Rhabarbari ana ʒ j.

Misce, & fiant pilulæ. *Henricus Wolffius.*

Pilulæ fœtidæ, majores.

℞. Sagapeni, Ammoniaci,
Opopanacis, Bdellii,
Colocynthidis, Rutæ agrestis,
Aloes, Epithymi ana ʒ v.
Hermodactylorum, Esulæ ana ʒ ij.
Scammonii præparati ʒ iij.
Turbith ℥ ß.
Cinnamomi, Nardi Indicæ,
Croci, Castorei ana ʒ j.
Zingiberis ʒ j ß.
Euphorbii ℈ ij.

Dissolvantur lacrymæ in succo Porri, & fiat massa. Siccetur, & servetur in charta, Ceræ liquatæ intincta, per annum. Dosis à ℈ ij. ad ʒ j. * Vacuant pituitam crassam, [illegible]dam: ob id cōferunt affectibus inde natis, arthritidi, podagræ, gonagræ, dolori spinæ, & aliarum juncturarum, ventriculi, colico, alphis, elephantiæ, aliisque cutis vitiis. *Mesues.*

Pilulæ fœtidæ minores.

℞. Sagapeni, Ammoniaci,
Opopanacis, Bdellii,
Myrrhæ ana ʒ v.
Turbith ʒ x.
Colocynthidis ʒ vj.

Fiant ut priores. * Idem pollent. *Idem.*

Pilulæ ex Sagapeno.

℞. Sagapeni, Ammoniaci,

A Bdellii, Opopanacis, Aloës,
Castorii, Rutæ agrestis ana ʒ ij.
Colocynthidis ℥ iij.
Salis gemmæ ʒ j.
Succi porri quantum sufficit.

Fiat massa. Siccetur, serveturq; in papyro, Ceræ liquatæ intincta, per annos duos. Dosis à ℈ ij. ad ʒ j. * Pituitam lentam purgant: ob id juvant paralysim, spasmum, dolorem juncturarum, dorsi, podagramque frigidam. *Mesues.*

B

Pilulæ ex Opopanace.

℞. Opopanacis, Hermodactylorum,
Sagapeni, Bdellii,
Ammoniaci, Colocynthidis ana ʒ v.
Croci, Castorii, Myrrhæ, Zingiberis,
Piperis nigri, longi, Cassiæ ligneæ,
Myrobalanorum Citrinarum, Indarum,
Belliricarum, Emblicarum ana ʒ j.
Scammonii præparati ʒ ij.
C Turbith ℥ ß.
Aloës ℥ j ß.
Succi Brassicæ q. s.

Fiat massa: siccetur & servetur in charta, Ceræ liquatæ intincta, loco sicciore, per annum. Dosis ℈ ij usque ad ʒ j. * Ad paralysim, spasmum cynicum, gonagram, podagram, & aliorum articulorum dolores, morbosque partium nervosarum frigidos, utiles sunt. *Idem.*

Pilulæ de Sarcocolla.

D ℞. Sarcocollæ ʒ iij
Turbith ℥ ß.
Colocynthidis, Zingiberis ana ʒ j ß.
Salis gemmei ʒ j.
Aquæ Rosarum q. s.

Fiat massa, quæ ut præcedens servanda. Dosis ʒ j. * Pituitam vacuant: ob id pituitosis affectibus commodant. *Idem.*

Pilulæ benedictæ.

E ℞. Spec. Benedictæ laxativæ ʒ vj.
Mellis rosati q. s.

Fiat massa. Servatur papyro munda, Ceræ liquatæ intincta, per annum. Dosis à ʒ j. ad ʒ ij. * Humores pituitosos, potissimùm ad articulos decumbentes, eliciunt, à renibus quoque & vesica purgant. *Nicolaus.*

Pilulæ de Nitro.

℞. Aloës, Colocynthidis, Scammonii,
Bdellii, Hellebori nigri,
F Gummi Arabici ana ʒ ij.
Euphorbii, Nitri ana ʒ j.

Cum succo Brassicæ fiat massa. * Valent ad crassos, frigidos, lentos & glutinosos humores, ex remotioribus partibus educendos, frigidis nervorum affectibus succurrunt, & humores ex alto evocant, quo nomine cerebri, & capitis pertinacibus affectibus, articulariis morbis, comitiali & resolutioni conveniunt. Stomachicis & Ischiadicis succurrunt. Vertiginosos juvant: pituitæ lentitiam dissipant, utramq; bilem deturbant: unde earum usus in morbo Gallico. *Alex. Trallianus.*

DE PILULIS PURgantibus melancholiam ex hepate & splene.

A

Pilulæ ex Fumaria.

℞. Myrobal. flavarum, Chebularum, Indarum ana ℥ v.
Aloës ʒ vij.
Scammonii præparati ʒ v.
Succi Fumariæ quantum sufficit.

B

Omnia in pulverem redacta comprehende succo, & siccari finito: rursus trita succo excipiantur, siccentur: & sic tertiùm, & in pilulas formentur. Durant annum. * Solvunt humores acres, biliosos, pituitam salsam, & alios adustos, à quibus pruritus & scabies. *Avicenna.*

Pilulæ Indæ.

℞. Myrobal. Indarum, Hellebori nigri,
Polypodii ana ʒ v.
Epithymi, Stœchadis ana ʒ vj.
Agarici, Lapidis Lazuli loti,
Colocynthidis, Salis Indi ana ℥ ß.
Succi Eupatorii inspissati,
Nardi Indicæ ana ʒ ij.
Zingiberis ʒ j.
Spec. Hieræ simpl. ℥ j ß.
Succi Apii q. s.

Fiat massa: quæ leviter siccata, servetur in charta munda ceræ liquatæ intincta, per annum. Datur à ℈ ij. ad ʒ j.* Valent ad affectus melancholicos, cancrum nō ulceratum, elephantiam, alphos nigros, curatu difficiles, melancholiam morbum, & inde ortum tumorē & mœrorem, quartanam, icterum, spleniticum, & splenis dolorem. *Mesues.*

Pilulæ de Lapide Lazuli.

℞. Lapidis Lazuli loti ʒ vj.
Epithymi, Polypodii ana ℥ j.
Caryophyllorum, Anisi ana ℥ ß.
Scammonii præparati, Hellebori nigri,
Salis Indi ana ʒ ij ß.
Agarici electi ℥ j.
Spec. Hieræ simpl. ʒ xv.
Succi Endiviæ quantum sufficit.

Fiat massa: leviter siccata servetur in papyro mūda, Ceræ liquatæ intincta. Dosis à ℈ ij ad ʒ j. * Valent ad affectus melancholicos, & bile usta natos. *Mesues.*

Pilulæ de lapide Armeno.

℞. Lapidis Armeni loti,
Spec. Hieræ simpl. ana ʒ v.
Polypodii, Epithymi ana ℥ j.
Scammonii præparati ʒ iij.
Caryophyllorum ʒ ij.
Salis Indi ʒ j ß.
Succi Solani quantum sufficit.

Fiat massa, siccetur leviter, & in charta munda, Ceræ liquatæ intincta, servetur per annum. Dosis à ℈ ij ad ʒ j. * Melancholiam & bilem ustam multiplicem utramq; clementer vacuant: ob id morbis inde natis conferunt. *Mesues.*

Pilulæ contra morbum Gallicum.

℞. Ellebori nigri, triti ℥ j.
Præcipitati ℥ ß.
Fol. Senæ Alex. ℥ ij.
Croci ʒ j.

Misce, & cum Melle albo fiat massa pilularum. Dosis à ʒ j. usque ad ʒ ij. *Fioravantus.*

Pilulæ Mercuriales ad morbum Gallicum.

Nonnulli post purgationem universalem sequentibus pilulis Gallicam luem curant:

℞. Rhabarbari electi ℥ x.
Scammonii ʒ iij.

Terantur, succum, vel syrupum de Limonibus affundendo,
Argenti vivi, panno conclusi, ut granis minimis effluat ℥ ij. vel ʒ vj.

C

Extinguatur diligenter eodem succo: cumq; satis extinctum, & mixtum fuerit, sæpè de eodem succo, vel syrupo affundendo, adde Farinæ triticeæ ʒ ij. Moschi ℈ j. Fiant pilulæ quinque pro drachma, diligenter deauratæ. Nam aurum mirifice hydrargyri noxam reprimit. Sumat quotidie unam pilulam sex horis ante cibum: illisque triginta dies utatur. Interea verò nullo alio utatur medicamēto, nec catharctico, nec topico: sed bis in hebdomada tantùm bibat aquæ Fœniculi ℥ j. & aquæ vitæ ℥ ß. *Ant. Chalmeteus.*

D

DE PILULIS PURgantibus humores serosos.

Pilulæ de Mezereo.

℞. Foliorum Thymelææ aceto infusorum & exiccatorum ʒ v.
Myrobal. flavarum ℥ ß.
Myrobal. Chebularum ʒ iij.
Mannæ q. s.

E

Tamarindorum aqua Cichorii solut. q. s. ad formandum.* Serosum excrementum valenter purgant, seu aquas: ob id hydropem juvant. Dantur à ʒ j. ad ℈ iv. *Mesues.*

Pilulæ de Euphorbio.

℞. Euphorbii, Colocynthidis, Agarici,
Bdellii, Sagapeni ana ʒ ij.
Aloes ʒ v.
Succi Porri q. s.

F

Fiat massa. Siccetur leviter, & in charta munda Ceræ liquatæ intincta, servetur per annum. Datura ʒ j ad ℈ iv. * Ad emittendam hydropicorum flavam aquam, & materiam tumoris discutiendam valent, opem quoque afferunt lumborum doloribus, & podagræ humida causa concitatæ. *Idem.*

Pilula Hydragoga.

℞. Hieræ simplicis cum Agarico ℥ ß.
Rhabarbari,
Myrobalanorum Chebulorum ana ʒ j.

Foliorum Chamelææ infusarum in Aceto vini, cui incoxere mala Cydonia & exempta, extra Solem arescant, repetitaq; infusione à recentato aceto, & maceratione facta per horas 24. & deinde exiccatorum ℥ ß.
Trochiscorum alhandel ʒ ß.
Nucis myristicæ,
Caryophyllorum ana ℈ ß.
Fiat massa cum succo radicum Iridis. Datur ℈ j. superdormiat & mox jusculum pisoru sorbeat. *Hen. mun.*

DE PILULIS PURgantibus humores mixtos à capite.

Pilulæ sine quibus.

℞. Aloës lotæ ʒ xiv.
Myrobal flavarum, Chebularum,
Indarum, Bellitricarum, Emblicarum,
Rhabarbari, Mastiches, Absinthii,
Rosarum, Violarum, Senæ,
Agarici, Cuscutæ ana ʒ i.
Scammonii præparati ʒ vj ß.
Macerato scammonio in succi Fœniculi q. s. infusionem panno lineo colligatam fortiter exprime manibus oleo violaro inunctis, & cum expressione fiat massa: siccetur leniter, & papyro munda ceræ liquatæ intincta, servetur per annum. Dosis à ℈ ij ad ʒ j. * Mirifice pituitam, bilem, & humorem melancholicum purgant, & ad suffusiones, oculorumq; claritatem conducunt, visum conservantes: aurium dolorem sanant, & iliolis conferunt. *Ni. tius.*

Pilulæ lucis, majores.

℞. Rosarum, Violarum, Absinthii,
Colocynthidis, Turbith, Cubebarum,
Calami aromat. Nucis mosch. Spicæ Indicæ,
Epithymi, Carpobalsami, Xylobalsami,
Sem. Seselios, sem. Rutæ, Schœnanthi,
Masticis rad. Asari, Caryophyllorum,
Cinnamomi, Anisi, sem Fœniculi,
Sem. Apii, Casiæ ligneæ,
Croci, Macis ana ʒ ij
Myrobal. Citrinarum, Chebularum,
Indarum, Bellitricarum, Emblicarum,
Rhabarbari ana ℥ ß.
Agarici, Senæ ana ʒ v.
Euphragiæ ʒ vj.
Aloës succocitrinæ ℥ xj. ʒ ij.
Succi Fœniculi q. s.
Fiat massa: leviter siccetur, & in papyro, ceræ liquatæ intincta, servetur per annum. Datur à ℈ ij ad ʒ j. * Excrementa capitis pituitosa educunt, visumq; roborant. *Mesues.*

Pilulæ lucis, minores.

℞. Xylobalsami, Carpobalsami ana ʒ j.
Rad. Chelidoniæ ʒ ...
Rosarum, Violarum, Absinthii,
Euphragiæ ana ʒ ij.
Senæ, Epithymi, Myrobal. flavarum,

A Chebularum, Indarum, Bellitricarum,
Emblicarum, Agarici, Colocynthidis,
Schœnanthi, Lycii,
Lapidis lazuli loti ana ʒ ij ß.
Aloës lotæ ℥ vj.
Succi Fœniculi, aut Chelidoniæ quantum sufficit
Fiat massa. Servatur in charta munda, ceræ liquatæ intincta per annum. * Excrementa capitis pituitosa educunt, visumq; roborant: attamen
B tamen bilem magis vacuant. *Mesues.*

Pilulæ capitales.

℞. Artanitæ, Colocynthidis, Agarici,
Turpeti, Hermodactylorum ana Gr. xxiv.
Zingiberis, Caryophyllorum, Macis,
Ligni Aloës, Salis gemmæ ana Gr. xij.
Diagridii ℈ j.
Aloës lotæ ʒ x.
Cum Hiera simplici fiant pilulæ vij. pro drachma. *Nicolaus Stocker.*

C

Pilulæ ad omnem dolorem capitis.

℞. Aloës hepaticæ lotæ ℥ iij.
Bryoniæ, Masticis ana ℥ j.
Cum vino fiant pilulæ. * Conferunt omni dolori capitis, memoriam reparant, & lætificant. *Francisc. Gozad.*

Pilulæ ad dolorem capitis, ex phlegmate & melancholia.

D ℞. Myrobal. Chebulorum, Myrobal. Bellitricorum,
Myrobal. Emblicorum ana ʒ iij.
Salis ʒ ß.
Stœchados ʒ ij.
Hieræ picræ ℥ j.
Pulpæ colocynth. ℥ ß.
Absinthii ʒ ij.
Agarici ℥ j.
Turpeti, Epithymi ana ʒ xv.
Hellebori nigri ʒ v.
E Fiat massa. Dosis à ʒ j. usque ad ij ß. *Avicenna.*

Pilulæ salvæ mundificantes caput.

℞. Turpeti, Aloës ana ʒ x.
Colocynthidis, Scammoneæ ana ʒ iij.
Anisi, Salis ana ʒ ij.
Fiat massa cum vino. Dosis aur. j. *Avicenna.*

Pilulæ ad dolorem capitis ex melancholia.

F ℞. Epithymi, Agarici ana ℥ ß.
Polypodii ʒ iij.
Hieræ ʒ vij.
Salis ʒ ij ß.
Myrobal. Indarum ʒ v.
Lapidis Lazuli ʒ ij.
Dosis ʒ ij. *Avicenna.*

Pilulæ ad melancholiam, validiores.

℞. Pæoniæ, Myrrhæ, Stœchados Arabici,
Melissæ, Thuris, Croci, Myrobal. trium,
Rosarum ana ʒ j
Trochisc. de agarico, Polypodii, Epithymi,

Sennæ, Lapidis Lazuli loti & præparati,
Boli Armeni præparati ana ʒ iij.
Aloës lotæ ℥ ij.
Cum vino fiant pilulæ. *Idem.*

DE PILULIS PURgantibus humores mixtos à stomacho.

Pilula hiera simplicis.

℞. Aloës ʒ l.
Cinnamomi, Xylobalsami, Azari,
Spicæ Indicæ, Croci, Mastiches ana ʒ iij.
Mellis rosati q.s.
Fiat massa. Servatur per annum in charta munda, ceræ liquatæ intincta. Dosis ad ʒ ij. * Adversus vitia ventriculi ex humoribus biliosis & pituitosis nata prosunt. *Galenus.*

Pilula de hiera composita.

℞. Cinnamomi, Spicæ Indicæ,
Croci, Schœnanthi, Azari,
Xylocassiæ, Xylobalsami,
Carpobalsami, Violarum, Absinthii,
Epithymi, Agarici, Rosarum,
Turbith, Colocynthidis, Mastiches ana ℈ ij.
Aloës ʒ x ℈ ij.
Aquæ Endiviæ q.s.
Fiat massa, in papyro munda, ceræ liquatę intincta, servāda per annum. Dosis ut supra. * Opem ferunt vitiis capitis, nervorumq; ab humoribus pituitosis procreatis.

Pilula Assaieret.

℞. Spec. Hieræ picræ Gal. ʒ ij.
Mastiches, Myrobal. Citrinarum ana ʒ j.
Aloës ℥ ß.
Succi Majoranæ q.s.
Fiat massa, in charta munda, ceræ liquatæ intincta, servanda per annum. Dosis ad ʒ ij. * Bilem flavam & pituitam vacuant. *Avicenna.*

Pilulæ ex Turbith.

℞. Turbith gummosi ʒ x,
Mastiches ℥ ß.
Rosarum rubrarum ʒ iij.
Aloës ℥ ij. ʒ j.
Succi Absinthii q.s.
Fiat massa. * Materiā pituitosam putrē & aquosam ex ventriculo & cerebro vacuant. *Mesues.*

Pilulæ ex Turbith, alia.

℞. Turbith, Myrobalanorum,
Citrinarum, Aloës ana ʒ x.
Mastiches, Rosarum, Spicæ ana ʒ ij ß.
Anisi ʒ j ß. Croci ʒ j.
Salis Indi ʒ ij.
Idem quod sequentes promittunt.

Pilula ex Turbith aurea.

℞. Turbith optimi ʒ xvj.
Aloës ℥ j ß.
Mastiches, Rosarum ana ʒ vij.
Myrobal. flavarum ʒ x.
Croci ʒ iv.

A Succi Absinthii quantum sufficit.
Fiat massa, in charta munda, ceræ liquatæ intincta, servanda per annum. * Bilem & pituitam citra molestiam purgant, hepar & ventriculum roborant, coctionem juvant. *Mesues.*

Pilulæ de Aloë & Mastiche.

℞. Aloës ℥ j.
Mastiches ℥ ß.
Caryophyllorum, Rosar. rubrarum ana ʒ j.
B Croci, Diagridii ana ℈ ij.
Succi Absinthii, vel
Succi Fœniculi q.s.
Fiat massa. * Respiciunt virtutem naturalem. Purgant incolumiter stomachum à phlegmate & à cholera. *Nicolaus.*

Pilulæ de Aloë lota.

℞. Aloës lotæ cum succo ros. rubrarum ℥ j.
Agarici trochiscati ʒ iij.
Mastiches ʒ ij.
C Spec. Diamoschi dulcis ʒ ß.
Vini malvatici q.s.
Fiat massa, in papyro munda, ceræ liquatæ intincta, servanda per annum. * Ventriculum, cerebrum, viscera reliqua, oculos, uterum putridis humoribus purgant, & roborant. *Incertus.*

Pilulæ de Aloë rosata.

℞. Aloës rosatæ optimæ & pellucidæ ℥ j.
Cum vino formentur pilulæ, pro drachma quot voles. * Minùs purgant, magis roborant. Aloë
D rosata dicitur, quæ succo rosarum sæpiùs est elota, aut quæ eundem succum sæpiùs imbibetit. *Augustani.*

Pilulæ de Aloë rosata, aliter.

℞. Foliorum ros. viridium ℥ iv.
Terantur, seu incidantur minutissimè, & cum Aloës ℥ vj. incorporentur: quibus exiccatis denuò addantur totidem rosæ, & tertiùm reiterentur: postea formetur massa, quæ usui re-servetur. *Arnoldus Villanovanus.*

E

Alia elegans Aloës præparatio.

Aloën parant magni quidā viri, ita ut omnem noxam exuat hoc modo: Cùm Syrius æstivo Solstitio flagrat, pulveri Aloës remiscent serum lactis, dum pultis characterem trahat: Soli exponunt dum indurescat. Iterum in pulverem comminuunt & succo Endiviæ affundunt, denuoq; siccant: tandem in pollinem vertunt, ac Rosarum Persicarum succo imbuunt: & sæpiùs
F eandem historiam peragunt: ultimò siccatum in usum reponunt, & ex ea pilulas efformāt. *Heurn.*

Pilulæ imperiales, magistrales.

℞. Cinnamomi, Amomi, Anisi, Mastiches,
Cardamomi minoris, Zingiberis,
Zedoariæ, Maceris, Nucis moschatæ,
Caryophyllorum, Croci, Cubebarum,
Ligni Aloes, Turbith, Mannæ,
Agarici, fol. Senæ, Spicæ Indicæ, Myrobal.
Citrinarum, Chebularum, Indarum,
Bellíricarum Emblicarum ana ℈ j.

Rhabar-

Rhabarbari ℥ j. Aloës ℥ ij.
Syrupi rof. lax. q. f.

Fiat massa. * Modicùm solvunt, & plurimùm confortant stomachum, & omnia intestina frigida: muniunt virtutes naturales, removent frigiditatem, clarificant sanguinem & spiritum.

Pilulæ Aureæ sive Magicæ.

℞. Fol. auri Gr. xij.
Thuris, Myrrhæ, Croci,
Ligni aloës, Cinnamomi, Cort. mali citri,
Melissæ, Serici coccinei crudi, Menthæ,
Been albi, Been rubri ana ℥ ß.
Rosarum rub. Santali rubri, Coralli rubri,
Myrobal. Emblicarum,
Myrobal. Chebularum,
Myrobal. Indarum ana ʒ j.
Aloës lotæ ad pondus omnium.

Cum vino optimo confice pilulas. Pituitam, atram bilem educunt absq; molestia: singula membra corroborant, spiritus acuunt, & illuminant: ita eos dilatant, ne constricti mœstitiam pariant, sed dilatatione, & lumine gaudeant, ita rursus stabiliunt, ne extensione nimia evanescant. *Marsilius Ficinus.*

Pilulæ Angelicæ Fioravanti.

℞. Colocynthidis ℥ iv.
Aquæ vitæ optimæ circulatæ ℔ j.

Macerentur per dies tres: inde fiat fortis expressio: cui adde

Aloës hepaticæ, Elleb. nigri, Myrrhæ ana ℥ j.

Misceantur trita, & ponatur in loco calido dum ferè exiccentur: mox adde

Croci, Cinnamomi, Sulphuris flavi ana ℥ ß.

Incorpora benè, & permitte, dum perfectè exiccentur: inde cum melle fiat massa, in vase plumbeo servanda. Dosis ʒ j. Valent ad omnia genera morborum. Purgant bilem utranq; & pituitam clementer, ita ut etiam gravidis mulieribus exhiberi sine periculo possint. Febres omnes & catarrhos sanant.

Pilulæ Aquilinæ Fioravanti.

℞. Conservæ rosarum ℥ iij.
Ligni aloës ʒ j.
Olei vitrioli Gr. x.
Cinnamomi electi ℈ ij.
Lapidis philosophici n. ſtri ℥ j.
Sacchari albi ℥ ij.

Misce, & cum syrupo acetoso fiat massa. Dosis ʒ j. usq; ad ʒ ij. cum vino.* Valent ad omnes infirmitates: purgantq; sine nocumento.

Pilulæ Magistrales.

℞. Olibani, Masticis, Myrrhæ, Sarcocollæ,
Aloës hepaticæ, Ellebori nigri, Turpeti,
Colocynthidis, Croci ana q. f. est.
Moschi ℈ ß.

Terantur minutissimè & cum melle rosato, & aqua vitæ fiat massa pilularum. Dosis ʒ ij. ad ʒ iij. Purgant humores corruptos viscosos & crassos: corpora à putredine conservant: conferunt po-

A dagricis, nec non Gallico morbo affectis. *Fioravantus.*

Pilulæ saluberrimæ.

℞. Myrrhæ electæ, Croci,
Ossis de corde Cervi, Caphuræ,
Spodii, sem. Ocymi ana ʒ ß.
Ligni aloës ℈ j Gr. v.
Boli Armeni cum aqua rof. præparati ℈ j.
Been albi ℈ ß. Gr. v.
B Flor. Buglossæ ʒ j.
Caryophyllorum, Cort. mal. citri,
Sem. Citri, Zingiberis ana ℈ j.
Ambræ griseæ electæ Gr. v.
Hyacinthorum, Granatorum ana ℈ ß.
Agarici optimi, Rhabarbari electi ana ʒ j.
Spicæ Indicæ ℈ ß.

Aloës hepaticæ elect. & lotæ, ad pondus omnium. Cum aqua Buglossæ fiat massa non nimis spissa. Istæ pilulæ possunt circa administrationem acui cum

C Diagridio, Trochiscorum, Alhand. ana quantum satis est.

Et formentur pilulæ.

Pilulæ.

℞. Myrobal. Chebulorum ʒ ij.
Rosarum rubr.
Santali rubri,
Emblicorum,
Cinnamomi electi,
D Croci, Cort. mali citri,
Been albi,
Been rubri,
Melissæ ana ʒ j.
Aloës electæ iteq; ablutæ ʒ xij.

Cum vino fiant pilulæ: quibus hebdomada qualibet semel utaris diluculo, eo scilicet pondere, quo naturæ tuæ conveniat, æstate quidem cum aqua rosacea, aliàs verò cum vino. Pituitam & atram bilem evacuant. *Marsilius Ficinus.*

E

Pilulæ Galeni ad laxandum.

℞. Diagridii ʒ iij.
Colocynthidis, Aloës ana ℥ ß.
Myrrhæ ʒ ij.
Masticis ʒ j.

Fac pilulas cum vino, ad modum ciceris.

Pilulæ de Elaterio.

℞. Aloës ℥ ij. Masticis ℥ j.
Elaterii ℥ iij.

F Cum succo cucumeris asinini conficitur. Da iij. vel v. * Suaviter ducunt, & principaliter melancholiam, & phlegma purgant sive choleram rubeam. *Nicolaus.*

Pilula alia.

℞. Aloës lotæ ℥ j.
Myrobal. Emblicorum,
Myrobal. Chebulorum,
Masticis, Rosarum rubr. ana ʒ ij.

Cum vino fiant pilulæ.* Pituitam, atramq; bilem evacuant. *Marf. Ficinus.*

DE PILULIS PURGANTIBUS humores mixtos ab hepate.

Pilulæ de tribus.

℞. Rhabarbari, Agarici,
Aloës lotæ ana ʒ ij ß.
Syrupi rosᶠ lax. q. s.
Fiat massa, in charta munda, ceræ liquatæ intincta, servanda per annum.

Pilulæ ex Halicacabo.

℞. Absinthii, succi Absinthii,
Succi Eupatorii, Aloës,
Myrobal. flavarum, Mastiches,
Croci, Rhabarbari, Cancami loti,
Asari, Anisi, Casiæ ligneæ,
Sem. Fumariæ ana ʒ ij.
Hieræ picræ ʒ iij.
Aquæ Solani q. s.
Fiat massa. * Ad febres diuturnas ex humoribus variis ortas, obstructionem hepatis solvunt. & inde ortum dolorem, & incipientem hydropem: dantur à ʒ j. ad aur. j ß. *Mesues.*

Pilulæ ad Hydropem.

℞. Spicæ Indicæ, & Romanæ ana ℥ ß.
Agarici, Aristolochiæ, Amomi,
Croci, Aeris combusti, Epithymi,
Masticis, Hyperici, Costi,
Chamædryos ana ʒ iij.
Myrrhæ, Kerse medicinalis,
Squinanthi, Tithymali ana ʒ j.
Aloës ℥ j.
Pulverizētur, & cum aqua fiat massa pilularum. Dosis ʒ ij. cum vino. *Galenus.*

Pilulæ Philagrii.

℞. Trochiscorum Diarrhod.
Trochisc de rhabarbaro ana ℥ ß.
Succi Eupatorii,

A Succi Spinæ albæ ana ʒ ij.
Absinthii ʒ j ß.
Myrobal. citrinorum, sem. Cuscutæ,
Turpeti ana ℥ ß.
Agarici, Aloës ana ℥ j.
Salis Indi ℥ j ß.
Confice cum aqua Fœniculi. Dosis ʒ ij. * Valent ad febres antiquas. *Mesues.*

DE PILULIS PURGANTIBUS humores mixtos à toto.

B

Pilulæ aggregativæ, majores.

℞. Myrobal. flavarum,
Rhabarbari ana ℥ ß.
Succi Eupatorii,
Succi Absinthii ana ℥ iij.
Scammonii præparati ʒ vj.
Myrobal. Chebularum, Indarum,
C Agarici, Colocynthidis,
Polypod. ana ʒ ij.
Turbith, Aloës ana ʒ vj.
Mastiches, Rosarum rubr.
Salis gemmæ, Epithymi,
Anisi, Zingiberis ana ʒ j.
Crassiusculè omnia cōterantur, & cum electuarii rosar. Mesuæ quantum sufficit, fiat massa, in charta munda, ceræ liquatæ intincta, servanda per annum. Dosis ad ʒ j. * Valent ad diuturnas febres, & vitia capitis, ventriculi, & jecinoris. Humores item biliosos, & pituitosos educunt. *Mesues.*

D

Pilulæ aggregativæ, minores.

℞. Myrob. Citrinorum, Indorum,
Emblicorum ana ʒ iij.
Masticis, Anisi, succi Eupatorii,
Succi Absinthii, succi Rosarum ana ʒ ij.
Rhabarbari ʒ v.
E Spec. Hieræ Picræ Galeni ℥ j ß.
Cum succo Apii formetur massa. *Mesues.*

De Con-

De Confectionibus aromaticis solidis, Tabulis & Rotulis, Sectio XXXIX.

Confectionum solidarũ aliæ rotundæ sunt, & vocantur Rotulæ, aliæ sunt frusta et tabulata, & dicuntur vulgò Morselli, &c. Frusta verò sunt vel quadrata, vel oblonga, &c. Porrò tabularum aliæ

- Usuales
  - Alterantes: *hoc est,*
    - Calefacientes
      - Caput: *ut* Tabulæ Diambræ, Diamoschi, Fœniculi, *&c.*
      - Pectus: *ut* Tabulæ *ireos,* Tabulæ *bechicæ, &c.*
      - Ventriculum: *ut* Tabulæ *aromat. rof.,* Tabulæ *diacymini,* Tabulæ *dianisi,* Confectio *anisi tabulata,* Caryophyllorum, Confectio *Zingiberis condit.*
      - Hepar: *ut* Tabulæ Diacurcumæ, Dialaccæ, *&c.*
      - Matricem: *ut* — Tabulæ *de gemmis, &c.*
    - Refrigerantes
      - Caput: *ut* — Diacodion *solidum.*
      - Pectus: *ut* Tabulæ *diatragacanthi frigidi,* Tabulæ *diapenidis, sine speciеb. calidis.* Saponea.
      - Cor: *ut* Diamargaritum *frigidum,* Manus *Christi, &c.*
      - Hepar: *ut* Tabulæ *diarrhodon,* Tabulæ *triasantali.*
  - Purgantes
    - Bilem: *ut* Tabulæ *elect. de succo rosarum,* Zingiber *laxativum.*
    - Pituitã: *ut* Tabulæ *Diaturbith cum Rhabarbaro Montagnanæ,* Tabulæ *diaphœniconis.*
- *Minùs usuales*
  - Alterantes, *hoc est,*
    - Calefacientes
      - Caput: *ut* — Tabulæ *de unicornu.*
      - Stomachum: *ut* Tabulę *corroborantes stomachum,* Tabulæ *ex sulphure.*
      - Hepar, *&c.*
    - Refrigerantes
      - Stomachum,
      - Hepar, *&c.*
  - Purgantes
    - Bilem: *ut* Orbiculi *ex Rhabarbaro,* Tabulæ *ad bilem purgandam,* Aliæ.
    - Pituitam: *ut* Tabulæ *diacnicu,* Tabulæ *stibiatæ.*
    - Melancholiam: *ut* — Tabulæ *ad melancholicum humorem, &c.*
    - Humores mixtos: *ut* Tabulæ *ad humores mixtos,* Tabulæ *Diaturb. cum Rhabarbaro Langii,* Tabulæ *nostræ purgantes,*
    - Vermes: *ut* Confectio *ad vermes,* Alia.

DE TABULIS CALfacientibus caput.

Orbiculi diambræ.

℞. Spec. Diambræ ℥ vj
Sacchari albi in aqua Fœniculi vel Majoranæ dissoluti ℔ j.

Saccharum ad exactam perfectionem coquitur: deinde ab igne remotum, ligneo pistillo agitatur, & species injiciuntur, ac probe miscentur: postea per plicam lebetis in tabulam, farina vel pulvere aliquo, ut cinnamomi, stratam, spatula assiduè saccharum pari & æquali quantitate extrahatur: quod decidens placentulæ modo in orbem concrescit. Si quid vero remanet in lebete, durescit iterum, sed pauca aqua affusa liquescit: deinde extrahatur ut prius. Rotulæ concretæ digitis singillatim auferantur, & farina superficiei inferiori adhærente penicillo aut panno abstersa, in cribrum conjiciantur, & ulteriùs in calido loco exiccentur: in ligneis arculis ex tilia aut simili materia inodora condantur. Postea in sicco & calido loco reponantur. * Cerebrum, cor, & stomachum confortant.

Orbiculi diamoschi.

℞. Diamoschi ʒ vj.
Sacchari albi aqua Fœniculi dissoluti ℔ j.

Fiant orbiculi, ut antea dictum. * Malis cerebri frigidis, vertigini, comitialibus, & difficulter spirantibus succurrunt.

Confectio Fœniculi orbiculata.

℞. Sacchari albissimi in aqua rosf. dissol. ℔ ß.

Saccharum ad perfectionem exactam coquitur: deinde ab igne remotum, diù pistillo agitetur, addaturq;
Olei Fœniculi ℈ j vel ʒ ß.

Probè miscentur: deinde per plicam lebetis in tabulam farina stratam, spatula assiduè saccharum pari & æquali quãtitate extrahitur. Rotulæ concretæ digitis auferãtur, exiccentur, in ligneis arculis condantur, & sicco loco reponantur. * Capitis affectibus conferunt, visum acuunt, pectoris angustiæ & difficultati spirandi succurrunt.

DE TABULIS CALfacientibus pectus.

Tabula diaireos.

℞. Spec. Diaireos S. ℥ ß.
Sacchari albi in aqua capill. Veneris vel Fœniculi dissoluti ℔ ß.

Saccharum ad perfectionem coquitur, agitatur, deinde species miscentur: postea saccharum fluidum adhuc in tabulam æqualiter stratam, effunditur, superficiesque ejus acie cultri perstringitur: postquam saccharum induruit, tota massa rollitur, & in suas portiones pro modo linearũ frangitur: demum tabulæ in arculis ligneis, sicco loco, reponuntur. * Tussiculosis, difficulter spirantibus auxiliatur, &c.

A *Orbiculi seu trochisci bechici.*

℞. Sacchari albissimi ℔ j.
Sacchari candi optimi, Sacch. penidii ana ℥ iv.
Ireos ℥ j ʒ vij.
Amyli ℥ ij ß.
Mucilaginis Tragacanthæ cum aqua rosacea factæ q. s.

Formentur trochisci parvi, & signentur. * Auxiliantur tussiculosis & difficulter spirantibus.

B DE TABULIS EXCALfacientibus ventriculum.

Tabula aromatici rosati.

℞. Specierum aromat. rosf. ℥ ß.
Sacchari albi in aqua rosf. dissoluti ℔ ß.

Fiant tabulæ, ut suprà dictum est. * Ventriculo imbecillo, aliisque nutritioni deservientibus instrumentis succurrunt.

Tabula Diacymini.

C ℞. Spec. Diacymini ℥ ß. vel ʒ vj.
Sacchari albi in aqua Fœniculi dissoluti ℔ ß.

Fiant tabulæ, eo modo, quo dictum est. * Noxam ventriculi corrigunt: tussiculosis, difficultati spirandi, inflationibus sunt adjumento.

Tabula Dianisi.

℞. Spec. Dianisi ℥ ß. vel ʒ vj
Sacchari albi in aqua Anisi vel Fœniculi dissoluti ℔ ß.

D Fiant tabulæ secundùm artem * Crassis flatibus in ventriculo natis, ejusdemque perfrictioni succurrunt.

Confectio anisi tabulata.

℞. Sacchari albissimi in aqua rosar. dissoluti ℔ ß.

Coquitur ad perfectionem, deinde ab igne removetur, pistillo diù agitatur, additurque
Olei Anisi ℈ j vel ʒ ß.

Miscentur: deinde per plicam lebetis in tabulam
E farina stratam spatula assiduè saccharum pari & æquali quantitate extrahitur. Rotulæ concretæ siccantur, & in ligneis arculis, sicco loco reponuntur. * Ad cruditatem stomachi ex flatibus, vomitionem, aquam inter cutem, fluorem uteri album valent, &c.

Confectio Caryophyllorum orbiculata.

℞. Sacchari albi, in aqua rosf. dissoluti ℔ ß.
Olei Caryophyllorum ℈ j.

F Fiant orbiculi, modo, quo jam dictũ est. * Ventriculo, jecori & cordi prosunt.

Confectio Zingiberis cocti.

℞. Cinnamomi electi ℥ ij.
Nucis moschatæ ʒ j.
Caryophyllorum ℈ iij.
Macis ℈ j.

Incidantur omnia crassè, adde
Zingiberis tenuissimè triti ʒ vj.
Sacchari aqua rosf. dissoluti ℥ xvj.

Fiat confectio in morsellis. * Ventriculum frigidum roborat, & firmat. *Augustani.*

DE

DE TABULIS EXcalfacientibus hepar.

Tabulæ Diacurcuma.

℞. Spec. Diacinnamomi ℥ ß.
Sacchari albi, in aqua Eupatorii dissol. ℔ ß.
Fiant tabulæ, modo suprà dicto. * Hepatis & lienis ægritudines eradicant, hydropem curant.

Tabulæ Dialacca.

℞. Spec. Dialaccæ ℥ ß vel ʒ vj.
Sacchari albi, in aqua Eupatorii dissol. ℔ ß.
Fiant tabulæ secundùm artem. * Jecinoris & lienis obstructiones, inflationes, & renum durities sanant: aquæ inter cutem causas omnes discutiunt, menses movent, &c.

DE TABULIS CALFAcientibus matricem.

Tabulæ de Gemmis.

℞. Spec. Diagemmæ ℥ ß vel ʒ vj.
Sacchari albi in aqua Arthemisiæ dissol. ℔ ß.
Fiant tabulæ secundùm artem. * Malis cordis, ventriculi, cerebri, jecinoris, & uteri frigidis auxiliantur.

DE TABULIS REFRIgerantibus caput.

Diacodion solidum.

℞. Capitum papaveris albi, mediocri magnitudine nec nimis viridium, neque supra modum maturorum, N xx.
Aquæ pluviæ, aut fontanæ ℔ iij.
Macerentur horis viginti: deinde coquatur, donec contabuerint capita, & colentur: ad extremum adde sacchari sufficientem quantitatem, & coquatur, ut est artis. * In pervigiliis, & fluxionibus è capite tenuibus valent. *Augustr.*

DE TABULIS REFRIgerantibus pectus.

Tabula Diatragacanthi frigidi.

℞. Spec. Diatragacanthi frigidi ℥ ß vel ʒ vj.
Sacchari albi in aqua violarum dissol. ℔ ß.
Fiant tabulæ secundum artem. * Omnibus pulmonum & thoracis vitiis aridis, maxime tabidis, macie confectis, medentur: inflammatione lateris laborantibus, omnibusq; tussibus calidis & siccis, &c.

Tabula Diapenidii, sive speciebus calidis.

℞. Spec Diapenidii, sive speciebus calidis ℥ ß vel ʒ vj.
Sacchari albi, in aqua violarum dissol. ℔ ß.
Fiant tabulæ secundùm artem * Valent adversus omnem thoracis noxam, tussim à calore cōtractam, vocis jacturam: tabidis denique & purulenta excreantibus succurrunt.

Saponea.

℞. Amygdal. dulcium mundatarum ℥ ij.
Amyli purissimi & novi ℥ ß.
Sacchari albi clari ℔ j.
Ex hoc sacchari novem unciæ sumantur cum contusis amygdalis, quæ simul mixta per densum setaceum percolentur, & ad ignem suspendantur: cumq; spissari amylum cœperit, tum reliquæ tres sacchari unciæ ad prædictam compositionem addantur, & ad perfectam cocturam redigantur: ad quam cùm pervenerit, in bolos, quos morsellos vocant, fingatur. Minori porrò coctura linctus formam induit. Prodest ad pectoris vitia, tenues destillationes à capite ad subjectas partes emanantes incrassat, tussim sedat, pectus mundat, ac roborat. *August.*

DE TABULIS REFRIgerantibus cor.

Tabulæ diamargariton frigidi.

℞. Spec. Diamarg. frig. ℥ ß
Sacchari albi in aqua ros. dissoluti ℔ ß.
Fiant tabulæ secūdùm artem * Omnem virium imbecillitatem firmant, cor confortant, &c.

Manus Christi Perlata.

℞. Sacchari clarificati ℔ j.
Aquæ rosarum ℔ ß
Margaritarum minutissimè tritarum ℥ ß.
Saccharum & aqua rosacea coquuntur simul, dum aqua evanescat, & saccharum justam crassitiem cōsequatur: in fine margaritæ adduntur, atq; super marmor, vel tabulam farina stratam, infunditur, & torulæ formantur. * Medentur dejectis viribus, ardentibus febribus, & imaginationes falsas abolent.

DE TABULIS REfrigerantibus hepar.

Tabula Diarrhodon.

℞. Spec Diarrhodon Abbatis sive spec. calidis ℥ ß vel ʒ vj.
Sacchari albi, in aqua Endiviæ dissoluti ℔ ß.
Fiant tabulæ secundùm artem. * Valent adversus ventriculi calorem, jecoris, lienis, pulmonumque, contra viscerum dolores, & omnem totius corporis noxam à calore proficiscentem.

Tabula Triasantali.

℞. Spec Triasantali ℥ ß vel ʒ vj.
Sacchari albi, in aqua Cichorii dissoluti ℔ ß.
Fiant tabulæ secundùm artem. * Pollent adversus jecoris & ventriculi calorem mirum in modum: tabidis & regio morbo correptis prosunt.

DE TABULIS PURgantibus bilem.

Tabula ex electuario de succo Rosarum.

℞. Spec. Electuarii de succo Rosarum ʒ vj.

Sacchari albi in aqua endiviæ dissoluti ℔ ß. A vel ℥ iv.
Fiant tabulæ quadratæ ponderis drachmarum quatuor. Datur ℥ ß. * Flavam bilem purgant citra molestiam.

Zingiber laxativum.

℞. Zingiberis ʒ ij.
Cinnamomi, Caryophyll ana ʒ j.
Nucis moschatæ, Galangæ ana ℈ j.
Croci G. xiv.
Turbith ℈ j ß.
Diagridii ʒ iij.
Sacchari ℥ iv.
Fiat confectio in morsellis. *Augustani.*

DE TABULIS PURgantibus pituitam.

Tabula Diaturbith cum Rhabarbaro.

℞. Turbith optimi ℥ j.
Zingiberis ʒ j ß.
Hermodactylorum ℥ j.
Rhabarbari ʒ x.
Diagridii ʒ ß.
Santali albi, Santali rubri, Violarum ana ʒ j ß.
Masticis, Anisi, Cinnamomi, Croci ana ʒ ß.
Sacchari albi ℔ j. ℥ ij. ʒ ij.
Fiant tabulæ. * Flavam bilem & pituitam educunt, atque aqua inter cutem laborantibus mirifice confert, ad nervos etiam efficacissimum est medicamentum, & valdè idoneum. *Bart. Montagnana.*

Tabula Diaturbith.

℞. Spec. Diaturbith majoris ʒ vj.
Sacchari albi in aqua rosarum dissoluti ℔ ß. vel ℥ iv.
Fiant tabulæ secundùm artem. Datur ℥ ß. * Humores phlegmaticos purgant.

Tabula Diaphœnicenis.

℞. Dactyl triduo aceto maceratorum N. vj.
Sem. Libistici ʒ ij.
Pinearum, Amygdal. dulcium ana ʒ xv.
Turbith ʒ xij.
Diagridii ʒ xj.
Sacchari candi ℥ ij.
Piperis longi, Zingiberis, fol. Rutæ siccatorũ, Cinnamomi, Macis, Fœniculi, Anisi, Dauci, Galangæ, Ligni Aloës ana ʒ j.
Sacchari ℔ j.
Fiat confectio solida, ut est artis. Ista confectio plerisq; Medicis est usui: Idem quod liquidũ potest, est tamen paulò gratius altero. Et quia Libistici semen nauseam movet, substitui rectè poterit Ligusticum verum, aut cardamomi semen.

Tabula Diaphœniconis, aliter.

℞. Spec. Diaphœniconis ℥ vj.
Sacchari albi, in aqua rosf. dissoluti ℥ iv.
Fiant tabulæ secundùm artem. Datur ℥ ß. * Febribus compositis & diuturnis auxiliantur: bilem enim flavam & pituitam ducunt. Colicis cruciatibus mirificè conferunt.

DE CONFECTIONIB. solidis minùs usualib.

DE TABULIS CALfacientibus caput.

Tabula ex Unicornu.

℞. Succini albi, Unicornu ana ʒ ß.
Margaritarum ʒ j.
B Ambari G. iij.
Sacchari in aqua cinnamomi dissoluti ℥ x.
Olei anisi G. iv.
Olei succini G ij.
Fiat confectio in orbiculis. *Crato.*

Tabula saluberrima.

℞. Cinnamomi, Zingiberis ana ℥ j ß.
Nucis moschatæ, Caryophyllorum,
Piperis longi,
C Maceris, Galangæ,
Dictamni, Zedoariæ, Calami aromat.
Pimpinellæ, Angelicæ ana ʒ j.
Rhabarbari opt. ℥ ß.
Rhapontici ʒ ij.
Croci ʒ ß.
Sacchari in aqua rosar. dissol. ℔ j. ℥ j.
Fiant tabulæ. * Cerebrum, & memoriam cõfortant, vertiginem, pravasq; melãcholias tollunt: sanguinem purificant, & mundant, cor roborãt:
D appetitum generant: alvum lavant: tussiculosis & phthisicis mirè conferunt: apostemata calida, & pectoris ulcera sanant: cordis districtionem dissolvunt: omnibusq, aliis membris prosunt, & vitam producunt. *Hieron. Brunsuicensis.*

DE TABULIS CALFAcientibus stomachum.

Tabulæ confortantes & exiccantes stomachum.

E ℞. Spec. Aromat. rosf. ʒ ij.
Spec. Diarrhod. Abb. ʒ j.
Sacchari albi dissoluti in aqua menthæ ℥ iij.
Fiant tabulæ secundùm artem ponderis ʒ ij. *Rondeletius.*

Tabula sulphurata, nostra.

℞. Florum Sulphuris ʒ iij.
Sacchari albi in aqua rosf. dissoluti ℥ iij.
Olei Fœniculi G. xv.
F Moschi G. iij.
Fiant tabulæ secundùm artem. * Paralysi atque colicæ passiooi conferunt.

Tabula alia confortantes ventriculum.

℞. Spec. Imperialium ℥ ß.
Pinearũ electarum, & subtiliter incisarũ ʒ ij.
Spec. Aromat. rosf. ʒ j ß.
Sacchari in aqua rosarum dissoluti ℥ xiij.
Olei Cinnamomi G. iij.
Moschi G. ij.

Fiat

Fiat confectio in morsulis secundùm artem. *Joannes Crato.*

Morselli confortantes.

℞. Pinearum præparatarum ʒ iij.
Amygdal. dulcium ʒ ij ß.
Cinnamomi electi ℈ v.
Caryophyllorum ʒ ß. Macis ℈ j.
Phistieorum viridium ʒ j ß.
Zingiberis albi, incisi ℈ ij.
Margaritarum præparatarum ℈ ß.
Foliorum auri N. iv.
Sacchari albi, in aqua rof. dissoluti ℥ vij.
Fiant morselli quadrati secūdùm artem *Langius.*

Morselli confortantes mirum in modum.

℞. Spec. Aromat. rof. ʒ j.
Spec. Diarrhod. Abb ʒ ß.
Spec. Diambræ ℈ j.
Cinnamomi electi ʒ j.
Zingiberis ℈ iij ß.
Macis incisæ ʒ ß.
Santali citrini ℈ ß.
Pinearum mundatarum ʒ iv.
Sacchari opt. in aqua rof. dissoluti ℔ ß.
Fiant morselli f. a. *Aromatarius quidam Vlmensis.*

Confectio pinicata confortans.

℞. Pinearum præparatarum ℥ j ß.
Phistieorum viridium ʒ vij ß.
Foliorum auri N. xv.
Margaritarum præparatarum ℈ j ß.
Sacchari in aqua rosarum dissoluti ℥ xij.
Fiant tabulæ quadratæ secundū artem. *Langius.*

Tabulæ confortantes, alia.

℞. Sacchari albissimi, in aqua rosarum dissoluti ℥ iv.
Olei Caryophyllorum G. iv.
Coralli rubri præparati ℈ j.
Moschi G. ij.
Fiat confectio in orbiculis secundùm artem. *Joan. Crato, Medicus Cæsareus.*

Morselli ad impinguanda corpora emaciata.

℞. Pulpæ caponum elixorum,
Pulpæ Perdicis,
Nucleorum pini, Pistaceorum in vino malvatico maceratorum ana ℥ ß.
Amygdal. dulcium ℥ j.
Cinnamomi, Caryophyllorum,
Nucis moschatæ ana ℥ j ß.
Sacchari fini q. f.
Fiant f. a. morselli. *Hieron. Mercurialis.*

DE TABULIS REFRIGERANTIBUS STOMACHUM.

Tabula orificium stomachi claudentes, & corroborantes.

℞. Coriandri præparati ℥ j.
Cinnamomi electi ʒ ij.
Coralli præparati ʒ j.
Santali albi, Mastiches ana ℈ j.
Sacchari albi, in aqua rosarum dissoluti ℥ x.
Conservæ rosarum ℥ ß.
Fiat confectio in morsulis secundū artem. *Crato.*

DE TABULIS REFRIGERANTIBUS HEPAR.

Tabula ad Hepatis refrigerationem.

℞. Conservæ flor. Cichorii,
Flor. Nenupharis ana ʒ j.
B Spec. Triasantali, Diatrag. frig. ana ℥ ij.
Sacchari albi, in aqua endiviæ dissoluti ℥ iv.
Fiant tabulæ secundùm artem. *Rondeletius.*

Tabula nostra, ad lepram.

℞. Trochiscorum de Vipera ʒ ij.
Margarit. præparat. ʒ ß.
Spec. aromat. rof ʒ j.
Fol. auri N. cc.
Sacchari in aqua rof. dissoluti ʒ iij.
C Fiant rotulæ auro obductæ.

DE TABULIS PURGANTIBUS BILEM.

Orbiculi ex Rhabarbaro.

℞. Sacchari albi, in aqua cinnamomi dissoluti, & ad perfectionem cocti ℥ iv.
Extracti rhabarbari, in succo rosarum drachmis duabus dissoluti ʒ j.
Rhabarbari subtiliter pulverizati, atq; in aqua cinnamomi humectati ʒ ij.
D Fiant tabulæ secundum artem. *Joannes Crato.*

Tabula ad purgandum bilem, alia.

℞. Mannæ electæ ℥ iv.
Succi Rosarum rubrarum ℔ ij.
Conservæ Buglossi, Conservæ Cyrsii ana ℥ ij.
Diagridii ℥ vj.
Sacchari albi q. f. est ad placētulam formandam: quæ dividetur in tabellas singulas ℥ ß. pendentes. *Andernacus.*

E *Tabula ad bilem, alia.*

℞. Santali citrini, albi, rubri, Galliæ moschatæ, Trochiscorum oxyacanthæ ana ʒ iij.
Mannæ ℥ iij.
Succi rosarum rubr. ℔ j ß.
Conservæ Cichorii,
Conservæ Borraginis ana ℥ ij.
Diagridii ℥ j.
Sacchari albi q. f.
F Fiant tabellæ secundùm artem drachmas duas aut tres pendentes, pro robustioribus: pro imbecillioribus ʒ j. dari possunt. *Andernacus.*

Alia.

℞. Spec. Diamoschi,
Spec. Diarrhod. Abb. Calami aromat. ana ʒ j.
Rhabarbari electi ℈ j.
Diagridii ℈ ij ß.
Sacchari in aqua rof. dissoluti ℥ iij. vel ℥ iv.
Fiant tabulæ. Datur ℥ ß. *A quodam Italo.*

Tabula nostra purgantes.

℞. Sacchari in aqua rof. dissoluti ℥ iij.

Quintæ essentiæ, scammonii, q. s. fiant rotulæ.

DE TABVLIS PVRgantibus pituitam.

Tabula diacnicu.

℞. Diatragacanthi frigidi ℥ ß.
Carnis Cotoncorum ℥ j.
Zingiberis albi ʒ ij.
Medullæ seminis Cnici ℥ iv.
Diagridii ʒ iij.
Turpeti albi ℥ vj.
Mannæ, Mellis rosati colati ana ℥ j.
Sacchari optimi ʒ x.

Parentur tabellæ, pendentes ℥ ß. singulæ. *Andernacus.*

Tabula Stibiata nostra.

℞. Stibii seu Antimonii præparati ʒ ij.
Gummi Tragacanthi ʒ j.
Sacchari albi in aqua ros. dissoluti ℥ iij.
Olei Anisi G. xv.

Fiant tabulæ secundùm artem, pendẽtes ʒ j singulę pro robustioribus: imbecillioribus verò ʒ ß. vel ℈ ij. exhibere soleo. * Purgant per vomitum & alvum valenter.

Tabula nostra de stibio, alia.

℞. Vitri antimonii ʒ vj.
Pul tragacanthi ʒ iij.
Sacchari in aqua ros. dissoluti, & ad perfectionem cocti ℔ ß.

Fiant tabulæ. Dosis à ʒ j. usq; ad ʒ j ß. Purgant per vomitum & alvum vehementer.

DE TABVLIS PVRGANtibus melancholiam.

℞. Succi Cotoneorum,
Mellis opt despumati ana ℔ j ß.
Caryophyllorum, Zingiberis, Cinnamomi ana ʒ j.
Conservæ Buglossi, Cyrsii, Violarum ana ℥ ij.
Epithymi, fol. Senæ ana ℥ ß.
Veratri nigri ʒ vj.

Ex saccharo fingantur tabellæ parvæ, drachmas duas pendentes. *Andernacus.*

TABVLAE PVRGANtes humores mixtos.

℞. Spec. electuarii Diacnicu ℥ ß.
Spec. elect. Diaturbeti cum rhabarbaro ʒ vj.
Sacchari ℥ iij ß.

Redigantur in placentulas, drachmas tres pendentes. *Andernacus.*

Vel:

℞. Rad. Turpeti gum.
Scammon. præpar. ana ℥ j.
Medullæ sem Carthami ℥ ß.
Spec. diatrag. frig.
Zingib. Cinnamom. electi ana ʒ ij.
Carnis Cydoniorum,
Cortic. citri sicci ana ʒ j.
Sacchari candi ℥ j.

A Sacchari albi dissoluti in aq. Rosarum ℥ x.

Fiant Tabellæ. Dosis est à ʒ j ß. ad ʒ ij ß. mixtos ducit humores, maximè tamen serosos. *Casparus Bauhinus.*

Tabula diaturbith cum Rhabarbaro.

℞. Turbith in oleo amygdal. per noctem macerati ʒ v.
Zingiberis, Cinnamomi ana ʒ j.
Caryophyllorum ℈ iij ß.
B Agarici trochiscati ʒ j ß.
Fol. senæ ʒ ij ℈ ß.
Hermodactylorum ʒ ij.
Rhabarbari ʒ iij.
Schœnanthi ℈ j.
Galang Macis ana ℈ ij.
Diagridii ʒ iij ß.
Sacchari in vino citoniorum & aqua ros. dissoluti ℥ xviij.

Fiant tabulæ. Dosis ℥ ß. *Joan. Langius.*

C *Tabula nostra purgantes.*

℞. Spec. aromat. ros. ℈ ß.
Cinnamomi electi, Zingiberis ana ʒ ß.
Macis, Galangæ, Calami aromat ana ℈ ß.
Rhabarbari electi ʒ j ß.
Spicæ Indicæ ℈ ß.
Turbith. opt ʒ iij.
Agarici Trochis. ʒ ij.
Fol. Senæ mundat ℈ iv.
D Diagridii ʒ ij ß.
Tragacanthæ, Masticis ana ℈ ß.
Sacchari in aqua coroneorum dissolu. ℥ ix.
Olei Caryophyllorum ℈ ß.
Olei Cinnamomi G. v.

Dosis ʒ ij.

Fiant tabulæ pondere ʒ ij.

Morselli præcipua membra foventes, & purgantes nonnihil.

℞. Cinnamomi electi ʒ ß.
E Myrobal. Chebularum, Myrob. Emblicarum ana ʒ ij.
Croci, Rosarum ana ʒ j.
Santali rub. ʒ ij.
Coralli rub. ʒ j.
Sacchari albiss. in aqua ros. & succo citri dissoluti q. s. est.
Moschi, Ambræ ana ℈ j.

Formentur morselli auro obducti. *Mars. Ficinus.*

F DE TABVLIS VERMES necantibus.

Confectio ad Vermes.

℞. Seminis Sancti ℥ j ß.
Farinæ lupinorum ℥ j.
Diptami albi, Indici ana ℥ ß.
Cornu cervi usti, & præparati, Scordii veri ana ʒ j ß.
Croci ℥ ß G vj.
Sacchari albi, aqua Absinthii diluti q. s. est.

Fiat confectio in morsellis. *Augustani.*

Alia.

Alia.

℞. Sem. Cinæ ʒ j.
Rad. Filicis, rad. Graminis, Diptami albi ana ℈ ij.
Cornu cervi uſti, Rhabarbari ana ℈ iv.
Sacchari in aqua graminis diluti ʒ vj.
Fiant tabulæ. *Augustani.*

DE TABULIS CONtra peſtem.

℞. Fragment. Saphyri, Hyacinthi, Smaragdi, Rubini, Granati, vel unionum tantundem,
Rad Biſtortæ, Angelicæ, Tormētillæ, Carlinę,
Foliorum Cardui benedicti ana ʒ j.
Raſuræ eboris, cornu cervi,
Coralli rubri, Carabæ ana ℈ iv.
Boli Armeni ʒ ij.
Doronici, Zedoariæ,
Caryophyllorum,
Rad. Cyperi, Schœnanthi,
Roſar. rubrarum ana ʒ ß.
Folior. Meliſſæ, Ocymi,
Croci ana gra. xv.

A Sacchari ſoluti in aqua roſarumq. ſ.
Fiat electuarium tabulatum. *Dalechampius.*

Aliud.

℞. Pulveris roſarum rubrarum ʒ j.
Coralli rubri, Margaritarum,
Cornu cervi, Spodii ana ℈ ij.
Corticis citri ſicci,
Rad. Angelicæ,
Macis ana ℈ ß.
Sacchari ſoluti in aqua roſarum q. ſ.
B Fiant Tabellæ. *Johan. Bauhinus Junior.*

Aliud.

℞. Pulv. Roſarum rubrarum,
Boli præparati ana ʒ ij.
Coralli rubri, Margaritarum,
Cornu cervi, Spodii ana ʒ ß.
Rad. Angelicæ, Carlinæ,
Macis ana ʒ j.
Croci ℈ j.
C Foliorum Meliſſæ, Ocymi ana ℈ ß.
Sacchari in aqua roſarum diſſoluti q. ſ.
Fiat Electuarium tabulatum: vel cum Tragacantha addito parvo Moſcho, fiant Trochiſci. *Idem.*

DE TROCHISCIS, Sectio XL.

TROCHISCI, Latinis Paſtilli, ſunt vel rotūdi, vel quadrati, cū quadā depreſſione, ad ſimilitudinē groſſi lupini. Horū alii

- Intrinſecùs aſſumūtur, & vel per
  - Se: atq; hi vel
    - Alterant, &c. *Vide literam A.*
    - Purgant
      - Bilem: ut
        - Trochiſci *de rhabarbaro*,
        - Paſtillus *purgans bilem, &c.*
      - Pituitam: ut
        - Trochiſci *de agarico*,
        - Agaricus *trochiſtatus*,
        - Trochiſci *Alhandal*,
        - Trochiſci *hamech, &c.*
      - Humores mixtos: ut — Trochiſci *de violis magiſt.*
  - Compoſitiones *aliorum medicamentorum*: ut
    - Trochiſci *de vipera*,
    - Trochiſci *de ſcilla*,
    - Trochiſci *ramich*,
    - Trochiſci *hedichroi*,
    - Trochiſci *galliæ moſchatæ*,
    - Trochiſci *diarrhod. Nicolai*,
    - Trochiſci *Diani, ſive de violis, &c.*
- Extrinſecùs *applicantur*: ut
  - Paſtillus *Andronius*,
  - Trochiſci *de minio*,
  - Paſtilli *Polyidæ*,
  - Paſtilli *Muſæ, &c.*

- **A. Alterant:**
  - Cōſervando: *& vel qualitate*
    - Prima: *Sic*
      - Calidi: *ut*
        - Trochiſci *ligni aloës,*
        - Trochiſci *de croco,*
        - Crocomagma *Damocratis,*
        - Paſtillus *calefaciens, &c.*
      - Frigidi: *ut*
        - Trochiſci *de ſpodio,*
        - Diaſantalon,
        - Trochiſci *de caphura, &c.*
    - Secunda: *Sic*
      - Aſtringunt: *ut*
        - Trochiſci *de terra ſigillata,*
        - Trochiſci *de charabe,*
        - Trochiſci *de berberis,*
        - Trochiſci *de ſpodio,*
        - Trochiſci *ad fluxum,*
        - Trochiſci *de corallo,*
        - Trochiſci *Diaſpermaton Gal. &c.*
      - Emolliunt: *ut* — Trochiſci *de cappare, &c.*
      - Aperiunt: *ut*
        - Trochiſci *hepatici,*
        - Trochiſci *ex amygdal. amaris,*
        - Trochiſci *de abſinthio,*
        - Trochiſci *de roſis,*
        - Trochiſci *de lacca,*
        - Trochiſci *de alkekengi,*
        - Trochiſci *de eupatorio,*
        - Trochiſci *alipta moſchata,*
        - Trochiſci *de Benzoi,*
        - Trochiſci *de myrrha,*
        - Trochiſci *de rhabarbaro,*
        - Trochiſci *de aniſo, &c.*
      - Abſtergunt: *ut* — Trochiſci *cyphi.*
      - Venena *fugant: ut*
        - Paſtilli *ad aërem peſtilentem,*
        - Paſtilli *in frigido peſtilentiæ tempore.*
      - Dolorem *ſedant: ut*
        - Trochiſci *diarrhodon Meſ.*
        - Trochiſci *diaſpermaton,*
        - Trochiſci *de caphura, &c.*
  - Corrumpendo: *ut* Trochiſci *interficientes*
    - Glires,
    - Mures.

DE

DE TROCHISCIS calidis.

Trochisci ligni aloës.

℞. Ligni aloës, Rosarum rub. ana ʒ ij.
Mastiches, Cinnamomi, Caryophyllorum,
Nardi Indicæ, Macis, Nucis moschatæ,
Cubebarum, Cardamomi minoris, majoris,
Pastinacæ, Galliæ moschatæ,
Corticis Citri ana ʒ j ß.
Moschi, Ambræ ana ℈ ß.
Mellis passulati q.s.

Formentur trochisci. Siccentur in umbra, & serventur in charta, ceræ liquatæ inunctâ. Durant annum unum. * Ventriculum, cor, hepar imbecille roborant: ob id valent ad oris fœtorē, pulsum cordis, & syncopen, & hydropen. *Mesues.*

Trochisci de croco.

℞. Croci ʒ iij.
Rosarum rubrarum, Ammi, Myrrhæ ana ʒ j ß.
Ligni aloës ℈ ij.
Aquæ rosaceæ q.s.

Fiant trochisci. *Nicolaus.*

Crocomagma Damocratis.

℞. Croci ʒ c.
Myrrhæ, Rosarum rub ana ʒ l.
Amyli, Gummi Arabici ana ʒ xxx.
Vini q.s.

Fiant trochisci. *Galenus.*

Pastillus calefaciens, ad vitia ventris ex frigore.

℞. Absinthii, semin. Apii, Anisi, Cinnamomi, Casiæ odoratæ ana ʒ iij.
Myrrhæ, Spicæ Indicæ, Castorei ana ʒ j.
Piperis longi, Lachrymæ papaveris, Croci ana ℈ ij.
Succi Fœniculi q.s.

Fiant trochisci. *Andernacus.*

DE TROCHISCIS frigidis.

Trochisci de spodio.

℞. Rosarum rubrarum ℥ j ß.
Spodii ʒ x.
Sem. Acetosæ ʒ vj.
Sem. Portulacæ, Coriandri præparati,
Sumach ana ʒ ij ß.
Amyli usti, Balaustiorum, Berberis ana ʒ ij.
Gummi Arabici assati ʒ j ß.
Agrestæ q.s.

Fiant trochisci. Servantur in annum. * In febribus biliosis cū alvi fluore efficaces sunt: inflammationem ventriculi & hepatis, & sitim continuam sedant. *Mesues.*

Trochisci Santalorum.

℞. Trium Santalorum ana ʒ iix.
Spodii, sem. Cucumeris,
Sem. Cucurbitæ, sem Citrulli,
Sem Portulacæ, Boli Armeni ana ʒ iv.
Rosarum ʒ vj.
A Berberorum aut succi ejus ʒ iij.
Caphuræ ʒ ß.
Aquæ portulacæ q.s.

Formentur trochisci. Servantur in annum. * Ad febrem ardentem, ventriculi & hepatis intemperiem calidam, & sitim dantur lacte acido, aut omphacio, aut succo acido citri, aut succo ribes. *Mesues.*

Trochisci santalorum alii.

℞. Santalorum citrinorum ʒ ij.
B Gummi Arabici, sem. Citrulli ana ʒ j.
Sem. Lactucæ, sem. portulacæ, Tragacanthi,
Succi Glycyrrhizæ ana ʒ ß.

Fac trochiscos: utere, ut priùs. *Mesues.*

Trochisci de caphura.

℞. Fol ros. rub. ℥ ß.
Spodii ʒ ij.
Santali citrini ʒ ij ß.
Croci ʒ j.
Glycyrrhizæ ʒ ij.
C Sem. Citrulli, Melonis, Cucumeris,
Cucurbitæ, Tragacanthæ, Gummi Arabici,
Nardi Indicæ ana ʒ j.
Ligni Aloës, Cardamomi majoris,
Amyli, Caphuræ ana ℈ ij.
Sacchari albi, Mannæ ana ʒ iij.
Mucilag. sem. Psyllii, cū aqua ros. extractę q.s.

Formentur trochisci. Durant annū. * Ad febres ardentes, bilis & sanguinis fervorem, ventriculi
D & hepatis intemperiem calidam, & ab his sitim inexpleiam [sic], iterū quoq;, ac phthisim & hecticam conferunt. *Mesues.*

DE TROCHISCIS astringentibus.

Trochisci de terra sigillata.

℞. Sanguinis draconis, Gummi Arabici assati,
Trochiscorum Ramich, Rosarum rub.
Sem. Rosar. Amyli assati, Acaciæ, Lapidis hæ-
E matitis,
Hypocistidis, Balaustiorum, Boli Armeni,
Terræ sigillatæ, Coralli rub. Carabæ ana ʒ j.
Spodii, Margaritarum, Tragacanthæ,
Sem. Papaveris nigri ana ʒ j ß.
Sem. Portulacæ, Cornu cervi usti,
Thuris, Gallarum, Croci ana ʒ ij.
Aquæ plantag. q.s.

Qui volet cum opio, addat Opii ʒ ij.

Formentur trochisci. Servantur in charta, Ceræ
F liquatæ intinctâ, ad annos duos. * Sunt admodum efficaces ad sputū sanguinis cū aqua plantaginis poti: ad fluorem verò sanguinis è naribus fronti illiti, ad menses immodicos utero injecti: vel pubi illiti: ad mictum sanguinis, in vesicam injecti, & ad alias hæmorrhagias, parti sanguine fluenti impositi. *Mesues.*

Trochisci de Carabe.

℞. Carabe ʒ ix.
Cornu cervi usti, Gummi Arabici assati,
Coralli rubri usti, Tragacanthæ,
Acaciæ, Hypocistidis,

Balaustiorum, Mastiches, Laccæ,
Papaveris nigri assari ana ʒ iij.
Thuris, Croci, Opii ana ʒ ij. G. xv.
Mucilaginis psyllii q. s.

Formentur trochisci. Servantur in charta, ceræ liquatæ intincta. Durant annos duos. * Utiles sunt ad constringendum sanguinem undecunq; fluentem, menstrua, sputum, fluxum sanguineū, & hæmorrhoidalem: & consolidant ulcera pectoris & pulmonis. *Mesues.*

Trochisci de Berberis.

℞. Berberis ʒ ij.
Spodii, Ligni aloës, seminis Acetosæ, Mastiches,
Galliæ moschatæ, Nardi Indicæ ana ʒ j.
Gummi Arabici ʒ iij.
Rosarum rubrarum ʒ v.
Aquæ rosarum q. s.

Formentur trochisci. Siccantur in umbra. Servantur in papyro munda, ceræ liquatæ intincta, per annum. * Valent ad intemperiem calidam, fluorem alvi, & hepatis dolorem. *Mesues.*

Trochisci ad fluxum.

℞. Balaustiorum,
Cort. glandiū, aceto maceratorū & tostorum,
Rhois, Baccarū Myrti, Hypocistidos ana ʒ ij.
Cymini Carmani,
Gallarum aceto maceratarum & tostarum,
Capitum Granatorum, Fructus Tamaricis,
Macis, Xyloaloës, Galliæ aromaticæ,
Mastiches, Spicæ Indicæ ana ʒ j.
Sem. Oxalidis, Gummi, Boli Armeni,
Sem. Uvæ, Passerum tostorum ana ʒ j ß.
Sem. Coriandri, aceto macerati & tosti ʒ ij.
Vini Pontici q. s.

Formentur trochisci ponderis ʒ j quorum unus datur cum syrupo cidoniorum, vel aliquo succo styptico. *Mesues.*

Trochisci alii ad idem cum exulceratione intestinorum.

℞. Spodii ʒ vij.
Sem. Rosarum, Balaustii,
Rosarum, Acaciæ,
Sanguinis draconis ana ʒ ij ß.
Sem. Acetosæ ʒ j ß,
Oxyacanthæ, Carnis Rhu, sem Plantaginis,
Sem. Portulacæ assati ana ʒ j G. x.
Gummi assati ʒ j.

Fiant trochisci ponderis ʒ ß. * Dantur cum decocto hordei excorticati. *Idem.*

Trochisci de Corallo.

℞. Coralli rubri, Cinnamomi, Myrrhæ,
Amomi, sem. Papaveris albi ana ℥ ß.
Schœnanthi, Croci ana ℥ ij.
Calami aromatici, Xylobalsami, Casiæ, Folii,
Mastiches, Phu, Polii montani, Asari,
Pedis columbini ana ʒ j Vini q. s.

Formentur trochisci * Sanguinolenta excreantibus, dysentericis, cœliacis, cibū fastidientibus mirè subveniunt. *Nicolaus.*

A

Diacorallū Galeni.

℞. Coralli rubri, Terræ Samiæ ana ℥ j.
Balaustiorum, Amyli,
Terræ Lemniæ ana ℥ ß.
Sem. Hyoscyami, Opii,
Hypocistidis ana ʒ ij.
Succi Plantaginis q. s.

Formentur trochisci. Siccantur in umbra, & servantur in charta munda, ceræ liquatæ intincta, ad annos duos. * Ad eadem efficax. *Galenus.*

B

Trochisci de Agno casto.

℞. Agni casti, Tamaricis ana ʒ v.
Sem. Endiviæ, sem. portulacæ ana ʒ ij ß.

Formentur trochisci cum aqua scolopendrii. Nō sunt in usu, possent tamen in seminis profluvio seu gonorrhœa, & aliis ejusmodi vitiis commodè administrari. *Rhasis.*

Trochisci Diaspermaton, Galeni.

℞. Sem. Apii,
C Sem. Amios ana ℥ ß.
Sem. anisi, sem. Fœniculi ana ʒ ij.
Opii, Cassiæ ana ʒ j.

Cum aqua pluvia formentur trochisci. * Dantur ex passo, aut aqua, ad omnes internos affectus, pleuriticis, & sanguinem rejectātibus conferunt, dolorem sedant.

Trochisci ad Phthisim, & ulcera pulmonis.

℞. Balaustiarum, Ros. siccarum ana ℥ ß.
D Sanguinis drac. Medullæ tritici,
Olibani ana ʒ ij.
Gummi Arabici, Tragacanthi,
Mastiches ana ʒ iij.
Acaciæ, Croci ana ℥ ß.
Carabæ, Myrrhæ ana ʒ j.
Anarcinæ ʒ v.

Terantur & conficiantur cum miva cydoniorū, deinde fiant trochisci aur. j. pendentes. exiccentur in umbra, & dentur in potu. *Avicenna.*

E

DE TROCHISCIS emollientibus.

Trochisci de Capparibus.

℞. Cort. rad. Capparis, sem. Agni ana ʒ vj.
Sem. Nigellæ, Calamenthi, succi Eupatorii,
Acori, amygdal. amar. Foliorum Rutæ,
Aristolochiæ rotundæ, sem. Nasturtii,
Ammoniaci ana ʒ ij.
Cyperi, Ceterach ana ℥ j.

F Ammoniacum dissolvito, & reliqua triturato: deinde fiant trochisci. Servātur in annū, in charta mūda, ceræ liquatæ intincta. * Ad splenis duritiem & flatus ejus dissipandos valent. *Mesues.*

DE TROCHISCIS aperientibus.

Trochisci hepatici, Asclepiadis.

℞. Anisi, sem. Apii, Asari, Amygdalarum, Absinthii ana ℥ ß.
Aquæ pluviæ q. s.

Formentur

Formentur trochisci. * Hepaticos juvant: habêt A enim vim hepar expurgandi per urinas: dantur cum vino, febrientibus cum aqua. *Galenus.*

Pastilli ex amygdalis amaris.

℞. Anisi, Apii, Asari, comarũ Absinthii, Amygdal. amararum ana ʒ ij.
Aquæ q. s.

Formentur pastilli. * Idem præstant. Dantur febri carentibus ex mulso, febrientibus cum hydromelite. *Paulinus.*

Trochisci de Absinthio.

℞. Rosarum, absinthii, anisi ana ʒ ij.
Rhabarbari, succi Eupatorii, asari,
Sem. apii, amygdal. amararum,
Nardi Indicæ, Mastiches,
Folii seu Spicæ Romanæ ana ʒ j.
Succi Endiviæ q. s.

Formentur trochisci, in charta munda, ceræ liquatæ intincta, servandi per annum. * Obstructiones ventriculi & hepatis, & ab his dolorem & febres antiquas tollunt, dictas partes, reliquasq; nutritorias roborant, ac appetentiam excitant. *Mesues.*

Trochisci de Rosis, Rhasis.

℞. Rosarum rubrarum ℥ ß.
Ligni aloës ʒ ij.
Mastiches ʒ j ß.
Absinthii, Cinnamomi,
Nardi Indicæ, Casiæ,
Schœnanthi ana ʒ j.
Vini antiqui, & decoctionis quinq; radicũ q. s.

Formentur trochisci. Durant annũ unum. * Sunt efficaces ad multos affectus, præsertim ad ventriculi dolorem, malam coctionem, febres antiquas, hydropem incipientem, & illos maximè, quibus forma corrumpitur. *Mesues.*

Trochisci de Lacca.

℞. Laccæ, succi Glycyrrhizæ,
Succi Eupatorii, absinthii,
Berberis, Rhabarbari,
Aristolochiæ longæ,
Costi, asari, amygdal. amararum,
Rubiæ, sem. apii, sem. anisi,
Schœnanthi ana ʒ j.
Vini q. s.

Formentur trochisci. Siccantur in umbra, & reponuntur in charta mũda, ceræ liquatę intincta. Durant annum unũ. * Valent ad obstructiones hepatis & lienis, & inde natas febres varias antiquas, & ascitem per urinas movent. *Mesues.*

Trochisci de alkekengi.

℞. Fructus alkekengi ʒ iij.
Sem. Citrulli, sem. Cucumeris,
Sem. Cucurbitæ ana ʒ iij ß.
Boli armeni, gummi Arabici,
Thuris, Sanguinis draconis,
Sem. Papaveris albi, amygdal. amararum,
Succi Glycyrrhizæ, Tragacanthæ,
Amyli, Pineatum mundat ana ʒ vj.
Sem. Apii, Carabæ, Terræ sigillatæ,
Sem. Hyoscyami, Opii ana ʒ ij.
Julepi violat. q. s.

Formentur trochisci. Durant annos duos. * Valent ad renum & vesicæ ulcera, & natam inde dysuriam. *Mesues.*

Trochisci de Eupatorio.

℞. Mannæ electæ, succi Eupatorii ana ʒ j.
Rosarum rub. ℥ ß.
Nardi Indicæ ʒ iij.
Spodii ʒ iij ß.
B Rhabarbari electi, Asari, Anisi ana ℥ ij ß.
Succi Eupatorii q. s.

Fiant trochisci. * Obstructionem & tumorem præter naturam hepatis & lienis sanant, ac inde natas febres antiquas, & harum rigorem, ictcrũ, ac incipientem hydropem. *Mesues.*

Trochisci alipta moschata.

℞. Ladani ℥ iij. Styracis ℥ j ß.
Styracis rubræ ℥ j.
C Ligni aloës ℥ ij.
Ambræ ʒ j.
Camphoræ ℈ j ß.
Moschi ℈ ß.
Aquæ ros. q. s.

Formentur trochisci secundùm artem. * Valent pueris laborantibus asthmate, & iis qui angusto sunt thorace, nec lac haustum retinent, præstatq; usum optimi & odoriferi suffitus.

Trochisci de Benzoi.

D ℞. Benzoi ℥ vj.
Ligni aloës ℥ iix.
Styracis calamitæ ℥ iij.
Mosch. ʒ ß.
Ireos ℥ ij.
Sacchari candi ℔ iij.

Pulverizatis omnibus fiant trochisci cum aqua rosarum. Delicati sunt & sumptuosi, ad delicias maximè suo odore accommodati, suffitu, & vaporatione grati. * Cor & cerebrum roborant.
E *Augustani.*

Trochisci de Myrrha.

℞. Myrrhæ ʒ iij.
Lupinorum ʒ v.
Foliorum Rutæ, Mentastri,
Pulegii, Cumini, Rubiæ,
Asæ fœtidæ, Sagapeni,
Opopanacis ana ʒ ij.

Dissolvuntur gummi in aceto, formanturq; tro-
F chisci cum succo absinthii. Siccantur in umbra, & in charta mũda, ceræ liquatæ intincta, servantur annum. * Provocant menstrua, & sedant dolores, qui ex recentib. mẽstruis proveniũt. *Rhasis.*

Trochisci de Aniso.

℞. Anisi, succi Eupatorii ana ʒ ij.
Sem. Anethi, Nardi Indicæ,
Mastiches, Folii, Fol. absinthii, asari, apii,
Amygdalarum amararum ana ʒ ß.
Aloës ʒ ij.
Syrupi absinthii q. s.

Formantur trochisci. Siccantur in umbra. Repo-

nuntur in charta munda, ceræ liquatæ inuncta: A & servantur in annum unum. * Obstructiones hepatis, & alios ejus morbos, & inde natas febres antiquas sanant. *Mesues.*

Trochisci ex aniso alii, ex decem simplicibus.

℞. Anisi, succi Eupatorii ana ℥ ß.
Mastiches, Spicæ Indicæ, Apii,
Absinthii Rom. Asari, Folii ana ʒ j.
Amygdalarum amararum ʒ j ß.
Aloës bonæ ʒ iij.
Decocti Absinthii q. s.

Formentur trochisci * Hepatis vitia, & inde natas febres antiquas, & quartanas, & formã corrumpentes sanare sunt à veterib. probati. *Mesues.*

DE TROCHISCIS abstergentibus.

Trochisci Cyphi.

℞. Pulpæ passularum,
Terebinthinæ coctæ ana ℥ iij.
Myrrhæ, Schœnanthi ana ℥ j ß.
Calami aromatici ʒ ix.
Cinnamomi ℥ ß.
Unguis odorati, Bdellii, Nardi Indicæ,
Casiæ ligneæ, Cyperi,
Baccarum Juniperi ana ʒ iij.
Aspalathi ʒ ij ß.
Croci ʒ j.
Mellis q. s.
Vini modicum.

Formentur trochisci. * Valent ad pulmonum, [illegible]roris, aliarumq; internarum partium exulcerationes. *Damocrates.*

DE TROCHISCIS venena fugantibus.

Trochisci contra pestilentem aërem.

℞. Mithridatii opt. ʒ j.
Rad. Angelicæ, Zedoariæ,
Sp. diamarg. frig.
Cinnamomi el.
Santal. citrini ana ʒ ß.
Myrrhæ electæ,
Boli Armeni præpar. ana ℈ j.
Moschi gra. iij
Sacchari Canarii ℥ vj.

Cum Mucilagine gummi Tragacanthæ infusi in Aqua Scabiosæ & pauculo succi Limonum vel Citri. Fiant Trochisci vel Orbiculi Lupinis similes: detineantur in ore præservationis loco tempore pestifero *Caspar Bauhinus.*

Pastilli ad pestilentem aërem in æstate.

℞. Rosarum rubrarum, Florum Violarum,
Flor. Nymphææ ana ʒ j.
Corticis Citri, sem. Citri ana ʒ ß.
Coriandri, Santali rubri,
Spec. Diarrhodon ana ℈ iij.
Boli Armeni ʒ j.
Mucilaginis, Tragacanthæ cum aqua rosf. extractæ q. s.

Formentur pastilli. *Andernacus.*

Pastilli in frigido pestilentia tempore idonei.

℞. Spec. Aromat. ros. item Diamarg. calidi ana ʒ ij.
Boli Armeni ʒ j ß.
B Mucilaginis Tragacanthæ, cum aqua rosarum extractæ q. s.

Formentur pastilli. *Andernacus.*

DE TROCHISCIS dolorem sedantibus.

Trochisci diarrhodon Mesue.

℞. Rosarum rubrarum ʒ ix.
Ligni aloës, Nardi Indicæ ana ʒ iij.
Glycyrrhizæ ʒ iv ß.
C Spodii ʒ j ß. Mastices ʒ ij.
Croci ℈ ij ß.
Vini albi q. s.

Fiant Trochisci * Efficacissimi ad febres pituitosas, antiquatas, aliis implexas, ventriculi dolorem leniendum, & humores ipsi adhærentes detergendos.

Trochisci diaspermaton.

℞. Sem. Apii, sem Ammi ana ℥ j.
Anisi, Fœniculi ana ℥ ß.
D Opii, Casiæ ana ʒ ij.
Aquæ pluviæ q. s.

Formentur Trochisci Durãt annos duos.* Dantur ex passo, aut aqua: sedãt dolorem: ad omnes internos affectus, & pleuritides utiles sunt, & sanguinem rejectantibus. *Galenus.*

Trochisci interficientes glires & mures.

℞. Farinæ avenaceæ ℥ iv.
Arsenici citrini ℥ ß.
E Axungiæ porcinæ q. s.
Mellis parum.

Misce & fiant trochisci.

DE TROCHISCIS purgantibus bilem.

Trochisci de Rhabarbaro.

℞. Rhabarbari boni ʒ x.
Succi Eupatorii, Amygdal. amararũ ana ℥ ß.
Rosarum ʒ iij.
F Nardi Indicæ, Anisi, Rubiæ,
Sem. Apii, Absinthii, Asari ana ʒ j.
Aquæ Cuscutæ q. s.

Fiant trochisci, ponderis drachmę unius cum dimidia Siccantur in umbra, & servantur in charta munda, ceræ liquatæ inuncta, per annum. * Valent ad hepatis obstructionem, dolorem, tumores præter naturam, affectus inveteratos ejusdem. *Mesues.*

Pastillus purgans bilem.

℞. Mastiches, Nucis pineæ,
Uvarum passarum, detractis acinis ana G. v.

Gummi

Gummi G. vij.
Diagrid. ℈ j.
Mellis quantum sufficit.
Formentur pastilli, qui una vice assumi possunt. *Andernacus.*

DE TROCHISCIS pituitam purgantibus.

Trochisci de Agarico.

℞. Agarici ℥ iij.
Salis gemmæ ʒ ß.
Zingiberis ʒ iij.
Oxymelitis quantum sufficit.

Agaricum ligma confringendum, & formandi trochisci. * Purgant ex cerebro & capite phlegma crassum cum cholera mixtum & præcipuè educunt ex pectore crassos humores putridos & viscosos. *Mesues.*

Agaricus trochiscatus.

℞. Agarici elect. ℥ iv
V[illegible] q[illegible] tum [illegible] zingiber, quantum sufficit.

Agaricum [illegible] mandum est, & formandi trochisci [illegible] aut tragacantha. & po[illegible] in o[illegible] temp[illegible] es in q[illegible] a[illegible] a[illegible] enim h[illegible] be[illegible] agarici & tutius ag[illegible] m[illegible] oreq, ventriculi noxa. *Mesues.*

Trochisci Alhandal.

℞. Pulpæ Colocynthidis ʒ x.
[illegible] inc[illegible] a f[illegible] ic[illegible] n[illegible] ur cum olei Rosat[illegible]
[illegible] Gummi Arabici Bdellii ana ʒ vj.
[illegible] quamdiu [illegible] aqua rosacea [illegible] his co[illegible] partem [illegible] cum colocynthi de[illegible] cobis, & fiat massa quæ siccata in Sole, [illegible] m teretur atq, ad [illegible] al[illegible] a par[illegible] colatur [illegible] formabuntur troc[illegible] po[illegible] sunt [illegible] co[illegible] o[illegible] quæ c[illegible] ynthi d[illegible] a c[illegible] rabbriorea sunt [illegible] ei e à G[illegible] ad G. xii. [illegible]

Trochisci Hamech.

℞. Violarum [illegible] & fier[illegible] mediarum aure[illegible]
[illegible] gummi [illegible] ar. vj.
[illegible] Gr[illegible] hi[illegible] aut[illegible]
[illegible] na [illegible]

* Sedant inflammationē, ve[illegible] rem leniunt, thoraces purgant Dantur aur.ij. cum [illegible] baro, aut pulpa cassiæ fistulæ. *Mesues.*

DE TROCHISCIS purgantibus humores mixtos.

Trochisci de violis, magistrales.

℞. Violarum [illegible] atum ʒ vj.
[illegible]
[illegible] hiæ,.
[illegible] ana ʒ[illegible]
[illegible] * Aquas pituitam crassam & [illegible] urgant, [illegible] atus q[illegible]

A DE TROCHISCIS compositiones aliorum medicamentorum ingredientibus.

Trochisci de Vipera.

℞. Viperas N. xx.

Sumendæ sunt autem, non quæ quovis tempore captæ sunt, sed à medio potissimum Aprile, in
B finem usq; Maii. aut paulò tardiùs. locisq; procul à mari dissitis. Eligendæ sunt fœminæ, quæque colore subflavo sint, non prægnantes, quæ caput latius habeant, & depressum. collum longius, graciliusq; quam mares: ventre vastiore, cauda minore, quæ non involuta est, sed potius cōtorta & distenta. incessu quieti proximo, quæ tamen postremas partes in incessu magis moveant: aspectu ferino & inverecūdo, oculis subrubentibus, & recèns captæ. Capita primum &
C caudæ amputabis, quatuor digitorū longitudine utrinq; his amputatis, considerandu est, si motum quēdam in ipsis reliquum conspicies, sanguinemq; multū fundentē: nam hæ ecu præstantissimæ sumendæ sunt: deinde pelle detracta, interaneis [illegible] um adipe abjiciendæ erunt. reliquum corpus in ollam novā benè coctam immittendum, & coquendu in aqua fontana, addito anethi comis, & sub finem paux[illegible] [illegible] autem esto è carbonib. ac[illegible]
D mentis [illegible] donec carnes à [illegible] Cu coctæ fuerint, ollā ab igne depones, & carnes diligenter à spinis exemptas, per se contundes, nulla fuseuli addita parte. & addito pulvere panis biscocti maxime puri, quantum pastillis formandis sufficiat, quæ erit secundum Galenū tertia aut quarta pars, admisceto. Formabis in pastillos ponderis duarum drachmarū, & siccabis in superiori ædiu parte, in cella ad meridiem conversa, à pulvere diligēter munitata. Post autem
E cō[illegible] rtem di[illegible] per quindecim dies a[illegible] amplius, donec probè exiccati fuerint, demde in pyxidem vitream, aut figulinam vitrata benè obturatā reponendi. Annum unum integrè perseverat, quanquā longè melius fit, haud multo pòst, quam ipsos confeceris, thertacā conficere. Qui autē diutiùs conservare volet, subinde absfergendi sunt à pulvisculo quodā, qui illis obnasci consuevit: qui si diutius inhæreat, pastillos
F perforabit. Hoc itaq, modo conservari possunt integri ad tertium annum. *Galenus.*

De Trochiscis viperinis, ex correctione Bartholomæi Maranta.

Ante paucos annos nondum cognoscebatur vipera, & propterea majores nostri Medicos barbaros sequuti, pro illa sumebat Tormentillam, & dictamnum, quorum alterum redigebant in pastillos: sed nostro tempore adeò innotuerūt, ut etiam ab omni circulatore colligi possint. Ideoq, nō ero longior in enarrandis notis, quibus cognoscitur: idque eo etiam magis, quod

A Matthiolus in suis commẽtariis supra Dioscoridẽ, certis omninò notis eã descripserit. Quare tantum addam, quo pacto eligi debeant laudabiles, & idoneæ pro Theriaca paranda. Debent itaque viperæ non quovis anni tempore capi, multò minùs in media æstate, quemadmodum [illegible] faciunt. Nam Theriaca ex ejusmodi viperis confecta, illis, qui eam assumunt, magnam sitim affert. Neque etiam statim, posteaquam ex ipsarum cavernis (in quibus toto tempore frigidiore se abscondunt, & quasi stupidæ
B vix se movent) rursum proserpere solent. Nam quamdiu intra terram latent, retinent intra se quandam venenatã & perniciosam qualitatem, quæ postea aliis temporibus solet exhalare, & præterea tamen sicciores, & frigidiores sunt, & magis extenuatæ, quã alio ullo tempore. Quare antea illis permittendum est, ut aliquantisper in liberiore aere obambulent, & vescantur cibo illis consueto, ut sunt nõnullæ herbæ, & inter alia
C animalcula, Cantharides, Buprestes, & Erucæ pini. Et præ aliis omnibus Galen. in lib. de usu Theriacæ ad Pamphilianum tradit meliores esse recenter captas, & non diu inclusas. Nam hæ ut famelicæ sunt [illegible] quod facilè etiã conjicitur a [illegible] jejuni. Aliæ verò [illegible] adveniunt ex campis. Legitimum igitur & magis conveniens est [illegible] capturæ tempus circa finem Veris, ne tamen attingant initium æstatis, [illegible] si Veris constitutio magna ex parte fuerit frigida, & [illegible] milis. Viperæ præterea gravidæ
D tanquam [illegible] sunt abjiciendæ. Color earum debet habere [illegible] quid de luteo aspectum, & [illegible] & promptę ad movendum, & [illegible] capitis [illegible] oculi sint rubedine tincti inter serpendũ [illegible] torva, & [illegible] Prętereà caput debet esse latum, venter rotundus, & prominens, & totum corpus sinuosum. locusque, unde emittit excrementa, sit prope extremam caudam, quæ etiam [illegible] in gyrum circumvoluta, sed nonnihil con
E [illegible] haberi potuerũt fœminę omnes, melius erit quam mares accipere. Dignoscũtur autem à [illegible] ex [illegible] gressu earum magis [illegible] mo, & [illegible], & in dentibus quoque caninis, [illegible] mas tantùm duos, fœmina autem, [illegible] scribit [illegible] habet. Crñonis fuit sententia quemadmodum Galenus refert in libro de usu [illegible] viperas esse capiedas aut [illegible] fine Veris, aut in autumno, & eas quidem quæ essent
F corpulentiores & grandiores. Cum igitur [illegible] quales [illegible] habuerimus [illegible] ad quatuor [illegible], & nõ plures, [illegible] & cauda amputentur. Atque si grandiores fuerint [illegible] minor [illegible] quoque est auferendum. [illegible] propterea abjiciuntur: quia [illegible] carnem, camque duram, & quo [illegible] venenosiores. Animadvertendum [illegible] quoque est, carnes validiores, quæ postquã caput & cauda resecata sint, per aliquod tẽpus sese adhuc moveant, & satis multum sanguinis [illegible], cumque non statim effluere sinant:

A ideoque istæ quæ statim moriuntur, neque se movent quicquam, nullius sunt momenti. Post istam amputationem, interiora viscera sunt auferenda, & reliquum corporis diligenter à pelle separandum, quemadmodum [illegible] pinguedo. & posteaquam diligenter bis, terve ex aqua semper recẽti mundatæ fuerint, imponantur in ollam fictilem, aut ahenum [illegible] mum, cum sufficiente parte aquæ fontanæ, & ad [illegible] em ex carbonibus paratum, aut alium expertem
B fumi: (sunt qui sarmenta [illegible] hic [illegible] probent.) Injicito quoque in vas [illegible] recentis, additis aliquot frondibus [illegible] dibus, quod commodè eo tempore [illegible] solet. Ubi etiã est observandum, si viperæ [illegible] tis initio sint captæ, tũ nihil salis [illegible] dum, alioqui Theriaca [illegible] illa, ad quam assumptæ sunt viperæ [illegible] in locis maritimis, & siccis aut [illegible] aquæ salsæ. Quod si forte fortuna [illegible]
C [illegible] dum aqua effluerit, statim aliquid [illegible] est aspergendum [illegible] donec facile caro de spinis [illegible] dendo esse solet [illegible] intra carnem [illegible] fieret, omnis [illegible] si viperæ ita ut [illegible] me coctæ [illegible] hic error [illegible] est, ut universæ viperæ [illegible] semper nequeat. [illegible]
D primum ex ossa [illegible] longiorem [illegible] grandi [illegible] friabiles, & [illegible] cum [illegible] carni, vix [illegible] difficile [illegible] quanquã postea in [illegible] appareat. [illegible] hæc [illegible] moratum modum, primum [illegible] Imp [illegible] bat [illegible] plus [illegible] viperas insp[illegible]cere & [illegible] ctæ esset [illegible] ex ossa extrahere [illegible]
E tur, universæ spinæ adhære [illegible] & majori medullæ spinæ [illegible] admiscetur. Observavi a[illegible] tumvis magna no[illegible] plus [illegible] duarum drachmarum col[illegible] fuerit copia major, suspicio [illegible] se [illegible] adhuc continere [illegible] re facta, tanti momenti est, u[illegible] stat aut bonitas, aut im[illegible] A[illegible] eo modo peractis, postea caro co[illegible]
F ter in mortario contunditur, addi o[illegible] bene coct[illegible] & [illegible] ex recen[illegible] sima farina fact[illegible] ecita m[illegible] de [illegible] quanquã a[illegible] tatem cum ipsa car[illegible] nonnul[illegible] dò partem [illegible] Galen[illegible] interdum e[illegible] quartam [illegible] Scribi [illegible] vertebat [illegible] ade[illegible] dam. Quam etiam me[illegible] pate [illegible] quemadmodum [illegible] Ghinus eum præceptor meus [illegible]

C...o, sicuti Galen. refert, carni ex decem viperis co... ...debat panis unciam unam. Sed hic animadvertendum est, Theriacam fieri aridam, si panis non fuerit benè coctus: quare melius est ... um rectè coctum per duos, aut tres dies po...re in loco perflabili, ut exiccetur nonnihil & non simul cum carne contundere, sed utrunque ... atq; postea miscere simul. Hic panis ... in pulverem redigi, & per cribrum ang... ...ssimum cribrari, ac deinde ...sceri cum car... debet. Cumq; utrunq, fuerit diligẽter tritum, & commistum, ut ne minima quidem porti...ncula ampliùs de vipera, quæ nõ sit bene cõtu..., appareat, ex ista postea massa paretur Troch..., aut pastilli, qui debent esse tenerrime & optime subacti, idq;, si fieri potest, sine jusculo, aut saltem cum ipsius exigua quantitate. hoc enim modo multò celerius exiccantur. Contrà, si panis ... jusculo viperarum maceretur, & postea ... cum carne tundatur, tales Trochisci difficul... exiccantur, & sunt in causa, ut postea caro p..., & panis fiat ac... Trochisci ... parati ... in ... concla... ...versus Meridiem, ... majori parte diei ve...tur, non tamen radiis ejus Trochisc... attingantur, q, penitus exiccari pos... crebro verti debent. Nam si aliqua ... illorum portio humidior restet, facilè putrescet. Quãdo ita benè sunt exiccati removeantur pau... ...ngius ab ... loco priore, attamen in eodem ... conc... ad quem Sol pervenire ... semper vertantur, ad quod quidem ... erunt dies quindecim. Aetius quoque ... versus Septentrionẽ eos poni. Tandem ... ...tes fuerint, ungantur parũ con... ...oem cum ...pobalsamo: quam curam ... Bononiensibus, admoniti ab Ae...qui etiam ... Opobalsamum dum ... Trochis... ...tur. Postremò asservantur ... vel stanno, vitreo, aureo, vel argenteo purissimo. Quanquam plumbum can... ...dum, vel stannum, ut vulgò ...cant, ... probetur, quando admistum habeat plumbi. Q...a in ejusmodi vasis quẽdam rubiginis species ... colligi, quæ malam qualitatem illis ... optimum est, ut Theriaca quoq; ... Trochisci ad manum sint, ipsa q... ...con... ...tur, quanquam etiam si rectè a... ...tur, tres annos, & paulo plus durare solea..., modò sæpius cum linteolo mundentur à pulvere, & situ al...o, qui progressu temporis obducuntur un... ...de ... exedi, & cariem sentire, & privari suis omn... viribus. Præterea quoq; propter ipsam Theriacam, illa statim parari debet. Nam cùm per quadraginta dies, quotidie aliquid mistionis fieri necesse sit, quò fermentatio sequatur me... ...eo admodum idoneum ad hanc a... est tempus calidum. Quòd si in au... ...conficiatur, & superveniat tempus hy... ...omnia quasi ignava permanebunt, ... tardius calor naturalis in illis excitabitur.

A

B

C

D

E

F

Trochisci de Scilla.

Scillam initio Julii collectam mediæ magnitudinis, plenam, candidam, cortice primo detracto, & parte duriore, cui radiculæ adhærent, abjecta, farina subacta involves, & coquesin clibano coques donec farina probè coacta sit & ea perforata, stylo ligneo ... ...rum ... la undiq, tenera sit. Ex exempta, ... interiorem diligenter teres ... ...simè cribratæ uncias octo ad singulas libras, & formabis in troch... ...rum drachmarum, & ... in superiore parte ædium, in cella probe mundata, meridiem spectante, sæpiùs obvertendo, donec probè exiccati sint, deinde repones. ut supra dictum est de pastillis viperinis. *Galenus.*

De Trochiscis Scilliticis, ex correctione Bartholomæi Marantæ.

Multæ, & quasi infinitæ animadvertiones, & diligenter considerari debent, si volumus Theriaca, quemadmodum fieri prodest, diligenter ... mè præparare. Occurrunt autem tam multæ difficultates, ut ex ... ob earum multitudinem ... nos possimus extricare Nam Galenus ... universi, quæ docent Theriacæ compositionem secundum sententiam Andromachi, volunt Scillam non accipi nimis inveteratam sed recentissimam, & quę jam primũm è terra ... cientes tan... inutilem & malam, quę ... a... sit e... ...præterea colligenda ... dunt, qua... ...caulis, vel capus ... Nam eo tempore omn... ...fieri nequit, nisi media æstate au... ...tempore m...is nam ante hoc tempus ... vel etiam semen Jubent pr... ...nos fieri debere, quando jam ... ad Theriacam parandam sint in promptu ... Trochisci v... ...tum ... bus ... Cum ... ...hos ... videtur hęc inter se discrepare, quòd ita ... post Trochiscorum viperinorum ... fieri debeat Theriaca, & quod assumenda ... Scilla recens, ad faciendos istos pastillos, cum hi fieri non possint, nisi media æstate ... verò in fine Veris. Hæc; ... ulius eò majori ... ètius etiã ex sententia Galeni vult ... de Scilla Trochiscos ex ... primùm fieri debere, quoniam ut benè exiccentur, mul... dies requirunt. Necesse est itaque, ut ... æstatis fine Trochisci de Scilla parent..., & asserventur usque ad Vernum tempus sequentis anni nam quamprimùm alteri de vipera sunt facti Theriaca paratur, vel viperinos Trochiscos ad finem æstatis transmittere oportet, quando Scillitici benè fuerint exiccati & quocunque modo hoc fiat, quædam præcepta ex authoribus præcipuis nõ observabuntur. Et videtur mihi ut errare illi, qui Scilliticos facto æstate elapsa accipiunt, ad parandam postea Theriacam in æstatis sequentis

M z

principio: cùm viperini fuerint præparati in fi- A ac Veris. Quoniam multum refert, ad Theriacā jam paratam adhibere tempus calidius, ut per quadraginta dies quotidie miſceri, & agitari poſſit. At ſi ita agamus, Scillitici hac ratione inveteraſcent, atq; inſuper pharmacopola nimis erit incertus, an ita per longa intervalla in Theriaca parāda verſari, donec hoc atq; illud fuerit in promptu, velit, cùm alioqui ſatis more ob[illegible]ciatur, dum colligātur ex tam diverſis, & remotis locis tot ſimplicia. Quid igitur eſt ſtatuendū? B Cenſeo optimum eſſe, ut primum paſtilli vi[illegible]ni ſtato tempore fiant, id eſt, in fine Veris. Nec nos impedire debet, quòd tam diù aſſervandi ſint donec fiant, & exiccentur quoq; Scill[illegible]. Nam tametſi Galen. cap 7. l. 5. 1 de Antidotis d[illegible]cat: quòd multò melius ſit conficere Theriacam paulò poſtea quàm parati ſint viperini trochiſci propter cauſam jam indicatā: nihilotamen minus ipſemet in eodem loco affirmat, eos poſſe ſine corruptione evidenti per integrum quoque C annum aſſervari: imò ſi fuerint bene ſiccati, & diligenter repoſiti, ſolent etiam in quartum annum durare, quare in tam brevi tempore, quod intercedit inter finem Veris, & medium, vel finem æſtatis, corrumpi nequeunt. Hoc tamen obſervandum eſt, ut quamprimum fieri poſſit, habeamus Scillam, hoc eſt, ſtatim poſteaquā caulis & folia exaruerint, quò Antidotus in una æſtate abſolvi poſſit, nec calidiore tēpore carere cogatur, quod diximus neceſſario requiri, [illegible] D [illegible] dierum ad fermentationem totius maſſæ & [illegible] quam [illegible] principium autumni ſubſequa[illegible] parum hoc refert, cum notum ſit omnibus, [illegible] autumni æque atque finem æſtatis eſſe calidum. Nec multum refert etiam, quod Aetius dicit, paſtillos Scilliticos primo loco fieri debere. Nam hoc non aliam ob cauſam voluit obſervari niſi propter accuratā exiccationem. Quoniam plus temporis in his exiccandis, quàm viperinis requiritur. Et apparet Aetium ideo hoc E tradere, ut ſcilicet ſatis temporis ſupereſſet, ut (interea dum Scillitici primùm facti exiccētur) eodem tempore ad Antidoti præparationem viperini quoque haberi poſſent. Atque ita omnis dubitandi occaſio, quemadmodum unicuique hæc cōſideranti patebit, facile ad metur. Ut igitur ad rem revertamur, Scilla bene ſure [illegible] è terra eruta, quādo folia, & caulis erunt omnino arida, idq; exquiſitè, tum quando ut [illegible] jam [illegible] ueri, ſitq; mediocriter gradis, a qua auferatur exterior cortex & omne lignoſum, & aridū: F poſtea [illegible] recenti, quod [illegible] maturum fuerit, facto, totum inungitur, non creta aliqua, quemadmodum nonnulli facere cōſueverunt. Nam primum hæc eſt ſordida, [illegible] de ad finem ſcio quid [illegible] ex ipſa maſſa trahit & [illegible] coqui tur. Sic [illegible] coöperta optime [illegible] cineribus [illegible] recōdatur & ſupra eos imponantur carbones accenſi, & [illegible] prius inde auferatur, [illegible] ap paruerit etiā totam maſſam eſſe bene coctā & [illegible] pulver erutu[illegible]. Quod tamen idē fieri poteſt

in furno, in quem panes ſunt impoſiti, [illegible] bene coöperta imponantur: & ubi paſta [illegible] ſicca, rursū eximatur. Quòd ſi non ſatis c[illegible] ctā exiſtimaverimus, rurſum eadem Scilla paſta obduci, & eodē modo coqui debet. Nā [illegible] perfectè ita fuerit toſta, non ſine periculo [illegible] membrorum interiorum exhiberi poteſt, quemadmodum Dioſcorides quoq; [illegible]. Cognoſcitur autem, quod rectè ſit cocta, ſi pungendo eam cum feſtuca aliqua, illa facile penetret, aut comprimendo duobus digitis [illegible] ate aliqua diſſolvatur. Tradit autē Dioſcorides aliterum quoq; modum coquendi. Nam ejus [illegible] ſta [illegible] ebulliat & toties aqua illius mutata, donec in Scilla nihil amaritudinis, aut acr[illegible] niæ [illegible], accipiendo ſolum partes [illegible] riores, & auferendo tunicas exterio[illegible] vivū, & abjiciendo ſatis multum de [illegible] tieribus. Hæc Scilla ita diligenter cocta, bene pila tundatur, & deinde admiſceatur farinæ [illegible] albiſſimi (quoniā minùs albicat, nimis eſt [illegible] rum) quæ per cribium anguſtiſſimum tran[illegible] rit, ea quantitas, ut ad tres partes Scillæ [illegible] tur duæ ervi, quemadmodū quoq; [illegible] chus tradit. Hoc Gal. 1 de Ant. dot. [illegible] plus fidei adhibendum, quàm lib. de Theriaca ad Piſonem in quo duplum ervi ſumitur [illegible] ibi in aliis multis rebus quædam [illegible] quibus aliter in lib. ad Piſonē [illegible] perientia quoq; melius patet [illegible] Aetius de Theriaca ſecundum [illegible] dicere[illegible] atq; conjungens ſim[illegible] Andromach[illegible] etiam a[illegible] ci pienda[illegible] ſuas farinæ ervi pa[illegible] dit, quod interdum æquale [illegible] matur. Atq; [illegible] quidem di[illegible] tam, quod interdū Scilla humid[illegible] quam ut [illegible] Trochiſcos re[illegible] opus eſſe plus, aut minus farinæ [illegible] Attamen ſi cum duabus partibus [illegible] ſemper p[illegible] erit, procul dubio [illegible] Nam ita fiet, ut Scilla ſi illius qualitat[illegible] a arte cocta, quemadmodū eſſe decet [illegible] ejuſmodi, non opus erit ſuperva[illegible] d[illegible] cum majore q[illegible] tigi[illegible] hinc credo fuiſſe cauſam [illegible] in lib. de Antido[illegible] Theriac. ad Piſonem. D[illegible] contuſa, & commiſta ſint [illegible] æ [illegible] guę. [illegible] n[illegible] digitis [illegible] oleo roſ[illegible] F ſicuti docet Ae[illegible] hoc [illegible] poſtea [illegible] & reponendi [illegible] quæ di[illegible] de Trochiſcis viperæ [illegible] Aetius quoq; monet [illegible] alte[illegible] in agro [illegible] cienda, tanquam venenoſam [illegible] lam accipiendam eſſe, quę plure[illegible] haben [illegible] cinas: quo admonitio propter malignitatem non eſt negligenda.

Trochiſci Ramich.

℞. Succi Acetoſæ ℥ xvj.

Rosarum ℥ j.
Baccarum Myrti ℥ ij.
Boli pauxillum.
Colentur, & colaturæ adjunge
Gallarum tritarum ʒ iij.
Coque aliquantulùm. Cola: & adde insuper subsequentia benè triturata:
Rosarum ℥ j.
Santali Citrini ʒ x.
Gummi Arabici ℥ j ß.
Sumach, Spodii ana ℥ j.
Omphacii seu agrestæ ʒ vij.
Baccarum Myrti tritarum ℥ iv.
Ligni aloes,
Caryophyllorum,
Macis,
Nucis moschatæ ana ʒ iv.

Misce omnia, & siccentur in scutella figulina, & tere minutim, & fiant trochisci cum ʒ j ß de caphura & aqua rosacea q.s. Succi acetosæ loco, sumi potest vinum è cidoniis acerbis: sunt qui aromatizent Gr. x ix. moschi. Siccantur in umbra, & reponuntur in charta munda ceræ liquatæ intincta. Durant in annum. * Ventriculum, cor, hepar [illegible] firmant, & lubrica viscera ac intestina, choleram morbum sistunt, acrimoniam obtundunt, animum reddunt tranquillum: omnem hæmorrhagiam cohibent, ob quam naribus sanguine fluentib. fla[illegible]do impellútur. aliis medicamentis miscentur. *Mesues.*

[illegible]chisci hedychroi, Andromachi.

℞. Ma[illegible]lari, Majoranæ,
A[illegible]i ana ʒ ij.
Sc[illegible]anthi,
[illegible] odorati,
Ph[illegible] Xylobalsami,
O[illegible]alsami, Cinnamomi,
C[illegible] ana ʒ [illegible]j.
M[illegible]æ, Folii,
Nardi Indicæ,
Croci,
Casiæ ana ʒ vj.
Amomi ʒ xij.
Masticheś ʒ j.
Vini quantum sufficit.

Fiant trochisci, inunctis priùs manibus [illegible]obalsamo. deinde siccantur, & in charta ce[illegible]liquatę intincta, servantur in annum. *ex Gal[illegible]*

Trochisci Hedychroi, ex correctione Bartholomæi Marantæ.

1. ℞. Ligni aspalathi Veri, nuper in collegio Patavino reperti, aut Ligni aloës Rhodii,
2. Radicum asari recentium, & benè compactarum.
3. M[illegible]ri, id est, majoranæ nobilis, id est, suæ cimæ cum floribus, & seminibus ana ʒ ij.
4. [illegible]ami odorati, id est radicum. Ejus loco Agalochum cum tertia ejus insuper parte: [illegible]lgaris Calamus odoratus.
5. [illegible]unci odorati, id est, cimæ odoratæ, & recentes.

A 6. Rad. costi Veri: aut suo loco Rad. Zedoariæ recentis, non excisæ, & opt. odore prædita.
7. Rad. Phu, solidarum, nō excisarum, & odoris absolutarum.
8. Cinnamomi: vel ipsius loco duplum cassiæ, quę sit cortice crasso, & fistula prędita subtili, optimi odoris, & saporis.
9. Opobalsami. Loco ipsius Oleū nucis moschatæ, per expressionem facti.
10. Xylobalsami. Ejus loco Agalochi ana ʒ ij.
B 11. Folii, vel ipsius loco, radicum & stipitum Nardi Celtici, aut radicis Phu, aut spicæ Nardi cum tertia insuper ejus parte.
12. Nardi Indici, id est, radicum: quæ esse debēt odoratæ, recentes, & de illarum numero, quæ in se adhuc retinent terram odoriferam.
13. Cassiæ cum lignis in Theriaca commemoratis.
14. Myrrhæ, id est, lacbrymæ recentis, pinguis, C & succulentæ cum parte venarum candidarum instar unguium.
15. Croci recentis, colorati, longi, integri, non fragilis, neq; humidi, nec mucidi, vel excisi, saporis acuti, & odoris validi ana ʒ vj.
16. Amomi. Ipsius loco Acorum, id est, radicis galangæ majoris, recentis, acuti saporis, & boni odoris ʒ xij.
17. Mastiches candidissimi, pleni, puri, fragilis, sicci, odorati, stridentis ʒ j.

D Fac pastillos cum vino optimo exiccа.

Trochisci gallia Moschata.

℞. Ligni aloës ʒ v.
Ambræ ʒ iij.
Moschi ʒ j.
Mucilaginis, Tragacanthæ, cum aqua rosacea. extractæ quantum sufficit.

Fiant trochisci parvi * Cerebrum, corq; roborant, oris, atque adeò corporis totius odorem commendant: compositionibus aliis miscen- E tur. *Mesues.*

Trochisci diarrhodon, Nicolai.

℞. Rosarum recentium ℥ ß.
Spodii ʒ ij.
Santali rubri ʒ j ß. G. vij.
Santali albi ℥ j G. xij.
Croci ℈ ij. G vij.
Caphuræ G. xij.

Fiunt in hunc modum Rosas recentes in mortario contundes lapideo, sine intermissione, & reliqua in pulverem redacta addes, ac cum aqua ros. q.s. formabis: sub finem caphuram addito: F sicca in umbra, & serva. * Hæc cōpositio administratur in magnis compositionibus. *Nicolaus.*

Trochisci Diani

℞. Violarum purpurearum viridium ℥ v.
Amyli ʒ iij.
Papaveris albi ʒ ij, ℈ j.
Sem. Plantag ʒ j.
Rhabarbari ℈ v.
Opobalsami seu olei Caryophyllorum ℈ j.

Aquæ roſ. quantum ſufficit.

Formẽtur trochiſci Non præparantur, niſi quãdo ingrediũtur cõpoſitiones magnas. *Nicolaus.*

DE TROCHISCIS EXtrinſecus applicandis.

Paſtillus Andronius.

℞. Florum Mali punici ʒ x.
Gallæ omphacitidis ʒ iix.
Myrrhæ, Ariſtolochiæ ana ℥ ß.
Chalcanthi, Aluminis ſciſſilis,
Miſy ana ʒ ij.
Sapæ quantum ſufficit.

Formentur trochiſci. * Faciunt ad recentia vulnera & vetera: curant fiſtulas, aures ſuppurantes, oſſa corrupta: reprimunt omnes carnis excreſcentias: valent ad phagedænas & condylomata. *Andromachus.*

Trochiſci de minio.

℞. Medullæ panis non cocti, bene fermentati ℥ ß.
Sublimati electi ʒ j.
Minii ʒ ß.
Aquæ roſ. quantum ſufficit.

Formentur trochiſci, qui in clibano tepente reſiccati ſerventur. * Omnes carnis pravas excreſcentias liquat, ſordida ulcera expurgat, calloſa emollit, ac fiſtulas mirabiliter ſanat. *Ioannes de Vigo.*

A

Paſtilli Polyidæ.

℞. Florum Mali punici ʒ xij.
Aluminis ſciſſilis ʒ iij.
Thuris,
Myrrhæ ana ℥ ß.
Chalcanthi ʒ ij.
Fellis taurini ʒ vj.
Aloës ʒ iix.
Vini auſteri quantum ſufficit.

B Formentur paſtilli. * Ad nomas, & eadem fere quæ Andronis *Andromachus.*

Trochiſci Meſuæ.

℞. Aluminis ſciſſilis, Aloës,
Myrrhæ, Chalcanthi ana ʒ vj.
Croci, Crocomagmatis ana ʒ iij.
Flor. Malorum granatorũ domeſticorũ ʒ iv
Vini odorati,
Mellis ana quantũ ſufficit.

C Formentur paſtilli. * Paſtillus multiplicis uſus pus educens, & relaxans.

Placenta contra Peſtem.

℞. Arſenici albi cryſtallini ℥ ij.
Arſenici rubri ℥ ij.

Cum ovi albo, vel mucilagine tragaca[illegible] placenta rotunda craſſit[illegible] d[illegible] linteolo lineo, ſuperaddito ſerico, [illegible] moveatur cordi. *Iac[illegible]us Carpenſis.*

DE COLLYRIIS, ſive SIEF, Sectio XLI.

COLLYRIA ſunt medicamenta oculis dicata, horum arida, Sief à Barbaris dicta, trochiſcorũ forma parantur. Porrò Collyriorum alia

- Abſtergunt: ut
  - Trypherum *Galeni*,
  - Sief *de thure*,
  - Collyrium *nardinum*,
  - Diacœnu,
  - Diahæmatites,
  - Diamyrrha,
  - Sief *e cornu cervino*.
  - Libianum,
  - Sief *de plumbo, &c.*
- Excreſcentias *auferunt*: ut
  - Viride [illegible]bei,
  - Sief *aliud* [illegible],
  - Sief *rubrum Meſuæ*,
  - Sief *rubrum Galeni, &c.*
- Dolorem *mitigant*. ut
  - Sief *album*,
  - Cygnus *Galeni*,
  - Diarrhodon *Nilei*,
  - Sief *de roſis*,
  - Sief *luteum*.

DE COLL[illegible]RIIS abstergentibus.

Trypherum Galeni.

℞. Cadmiæ lotæ ℥ xvj.
Cerussæ ʒ iix.
Amyli, Gummi,
Tragacanthæ ana ℥ ß.
Opii ʒ ij.
Aquæ pluviæ quantum sufficit.

Fiat collyrium. * Ad epiphoras, & affectiones oculorum.

Aliud, Galeni.

℞. Cadmiæ lotæ ʒ xvj.
Amyli, Thuris ana ʒ iix.
Cerussæ ʒ x[illegible]x.
Opii ʒ v[illegible].
G[illegible] ʒ x[illegible]
Aquæ q[illegible]antum sufficit.

F[illegible]at [illegible]rium. [illegible]iccatur & servatur per annos duos [illegible] aqu[illegible] intincta. * Ad inu[illegible]nes oculorum, pustulas, chemoses, maximè [illegible] ordac[illegible] [illegible] possunt.

Collyrium, seu Sief de thure.

℞. Cad[illegible]æ,
Pom[illegible],
T[illegible] ana [illegible] x.
[illegible]æ [illegible] xl.
[illegible] Gummi ana ʒ [illegible]
[illegible] pluviæ quantum sufficit.
[illegible]m [illegible]iccatur & servatur. * Ad [illegible] & chemosis.

Aliud, Mesue.

℞. [illegible] ʒ x.
A[illegible] sarcocollæ ana ʒ v
[illegible]
[illegible] græci q. s.

Fia[illegible] [illegible] & servatur annos duos. [illegible] oculor[illegible] d[illegible]cit ad maturitatem.

Collyrium Nardinum.

℞. Cadmiæ,
C[illegible],
Gummi ana ʒ xij.
A[illegible] ʒ v.
[illegible]d est, Antimonii,
A[illegible]æ ana ʒ x.
[illegible] Indicæ ℥ ß.
[illegible],
Myrrhæ ana ʒ v.
[illegible] quantum sufficit.

Fiat collyrium. Durat in annos duos. * Ad doloris vexationes, fluxum tenuem & multum, pustulas & asperitudines oculorum.

Diacanu.

[illegible]dmiæ,
[illegible] Hæmatitis,
[illegible] ana ʒ x.
[illegible]
[illegible] sem. Papaveris [illegible]

A Maceretur semen papaveris in aqua pluviæ q. s. Exprimatur, & reliquis tritis fiat collyrium, cum vini austeri quantum sufficit. * Ad claritatem & cicatrices oculorum.

Diahæmatites.

℞. Aeris usti & loti ʒ xxiv.
Lapidis Hæmatitis ʒ j.
Croci,
Opii ana ʒ iv.
Gummi ʒ xij.
B Aceti quantum sufficit.

Fiat collyrium. * Asperitudinibus commodum facit ad veteres affectiones, & ad omnem extuberantiam oculorum.

Diamyrrha.

℞. Cadmiæ lotæ ʒ xxiix.
Lapidis Hæmatitis usti & loti ʒ xxv.
Spodii ʒ xxiv.
Myrrhæ ℥ vj.
C Croci ℥ ß
Opii ℥ j.
Piperis albi G N. xxx.
Gummi ʒ vj.
Vini quantum sufficit.

Fiat collyrium. * Accommodatum est ad veteres affectiones oculorum: facit & ad rhœadas & ægylopas.

Sief e cornu Cervino.

℞. Cornu cervi usti & loti, Thuris,
D Plumbi usti & loti ana ℥ ß.
Squamæ æris lotæ ʒ ij
Opii ʒ j.
Gummi ℥ ß
Aquæ pluviæ quantum sufficit.

Fiat collyrium. Siccatur, & servatur ad annos duos. * Facit ad ulcera & pustulas oculorum: cicatrices exterit.

Aliud.

℞. Plumbi usti & loti,
E Cornu cervi usti & loti ana ʒ xvj.
Thuris, Acaciæ, Spodii ana ʒ iix
Amyli ℥ ß
Opii, Squamæ æris ana ʒ ij.
Croci ʒ iix.
Myrrhæ ʒ iv.
Tragacanthæ ʒ j.
Gummi, sem. Hyoscyami ana ʒ iix.
Mucilaginis sem. Hyoscyami q. s.

F Fiat collyrium. * Ad eadem efficax.

Libianum.

℞. Cadmiæ ustæ & lotæ, Cerussæ lotæ,
Stibii usti & loti ana ʒ xvj.
Plumbi usti & loti ℥ j. Amyli ʒ xij.
Pompholygis, Myrrhæ, Terræ Samiæ,
Tragacanthæ, Opii ana ℥ j.
Albuminis ovi q. s.

Fiat collyrium. * Ad pustulas, inustiones, rupturas, concavitates, oculos purulentos, chemoses, staphylomata, & ad circummolestantem dolorem facit, & cicatrices exterit.

Aliud.

℞. Pompholygis ℥ j.
Cadmiæ ustæ & lotæ ʒ xvj.
Stybii usti & loti ʒ xij.
Cerussæ lotæ ʒ xvj.
Amyli ʒ xij.
Terræ Samiæ,
Plumbi usti ana ʒ iix.
Myrrhæ, Opii,
Tragacanthæ ana ʒ ij.
Aquæ pluviæ quantum sufficit.
Fiat collyrium. * Ejusdem cũ priore facultatis.

Sief de plumbo, Mesuæ.

℞ Plumbi usti, Antimonii, Tuthiæ lotæ,
Æris usti, Gummi Arabici, Tragacanthæ ana ℥ j.
Opii ʒ ß.
Aquæ pluviæ quantum sufficit.
Fiat collyrium. * Replet & consolidat vulnera oculorum. *Mesues.*

Collyrium præstantissimum contra omnis generis passiones oculorum.

℞. Fœniculi, Absinthii,
Apii, Rutæ,
Schwennwurtz unà cum radicibus,
Eufragiæ, Salviæ, Betonicæ,
Auripigmenti, Gnidii, Pimpinellæ,
Cardui benedicti ana part. æquales.
Hæc omnia simul in mortario contusa misce, ac urinam pueri infunde. Deinde
... xiv gran. piperis contusi, & cochlearia duo ... mellis ex apibus, caphuræ ʒ j.
Hæc omnia simul in mortario contusa per linteum exprime, & colaturam seu succum in vitreo vase conserva, ac inde singulis diebus vesperi & manè guttam unam in oculum patientis instilla. Animadvertendum tamen est, quòd hæc aqua per spatium novem dierum Soli est exponenda, & destillanda antequam in usum transferatur. *Ranzovius.*

DE COLLYRIIS EXcrescentias auferentibus.

Viride Anthai.

℞ Cadmiæ ℥ vj.
Myrrhæ ℥ iij.
Croci ℥ vj.
Opii ℥ iij.
Plumbi usti & loti ℥ j.
Squamæ æris,
Nardi Indicæ,
Acaciæ ana ʒ vj.
Gummi ʒ xxvj.
Aquæ pluviæ quantum sufficit.
Fiat collyrium. * Ad doloris molestias, pustulas, inustiones, prolapsus, confusiones oculorũ.

Aliud viride.

℞. Cadmiæ ustæ & vino odorato extinctæ ℥ j.
Croci,

A Antimonii usti, & in aceto extincti ana ʒ iv.
Amyli ʒ j Gummi ʒ ij.
Succi anagallidis fœminæ quantum sufficit.
Fiat collyrium * Ad idem valet.

Aliud viride, Mesuæ.

℞. Æruginis æris ʒ iij.
Chalcanthi usti ʒ vj.
Auripigmenti rubri, spumæ Nitri,
Spumæ maris ana ʒ j.
Ammoniaci ʒ j ß.
B Salis Hammoniaci ʒ ß.
Ammoniacum macerato in aqua rutæ, & fac collyrium. * Ejusdem facultatis est ferè cum Sief rubro sequenti.

Sief rubrum, Mesuæ.

℞. Sem. Canabis ʒ iij.
Æris usti, Myrrhæ ana ʒ ij.
Croci ʒ j.
Æruginis æris, Salis Hammoniaci,
C Piperis nigri ana ʒ ß.
Aquæ pluviæ quantum sufficit.
Fiat Sief. * Utile est oculorum scabritiei, prurigini q; suffusionibus & ungui.

Aliud Galeni.

℞. Cadmiæ ʒ xl.
Chalcitidis ustæ, Piperis albi
Gummi ana ʒ xx.
Aquæ quantum sufficit.
Fiant pastilli. * Ad lippitudinem si co... ...
D nis excrescentias.

DE COLLYRIIS ... dolorem mitigantibus.

Sief album, Mesuæ.

℞. Sarcocollæ in lacte asinino macer... ... v
Amyli ℥ ß
Tragacanthæ ʒ iii.
Opii ʒ j.
Thuris ʒ j ß.
E Cerussæ lotæ ʒ x.
Aquæ pluviæ quantum sufficit.
Fiat Sief. * Confert ophthalmiæ, cùm ... augmento, & dolorem sedat.

Aliud simile, ejusdem.

℞. Gũ... Arabici, Tragacanthæ, Amyli ana ʒ ß.
Cerussæ lotæ ʒ vj.
Sarcocollæ nutritæ ʒ ij.
Opii ʒ j.
F Cum ovi albumine fiat Sief. * Hoc utimur ... vehementis doloris à causa calida.

Cygnus Galeni.

℞. Cadmiæ ʒ xvj
Cerussæ lotæ ℥ ...
Amyli, Tragacanthæ,
Acaciæ, Opii ana ʒ ij.
Gummi ʒ xi
Aquæ pluviæ quantum suffic...
Fiat collyrium. * Ad maximos dolores ... oculorum.

[illegible]

Diarrhodon Nilei, ex Galeno.

℞. Rosarum ℥ ß.
Broci ʒ ij.
Gumm[illegible] ʒ [illegible]j.
Opi[illegible] Nardi Indicæ ana ʒ j.
A[illegible]quæ pluviæ quantum sufficit.
Fiat collyrium. * Ad doloris molestias, fluxum uberem ac tenuem, pustulas, prolapsus oculorū.

Sief de rosis aliud, Mesua.

℞. Fol. Rosæ ʒ xv.
Croci, Gummi Arabici ana ℥ j.
Nardi Indicæ, Opii ana ʒ ij.
A Aquæ pluviæ quantum sufficit.
Fiat sief.* Eadem, quæ præcedens potest.

Sief luteum, Mesua.

℞. Cadmiæ lotæ, ustæ, & in lacte muliebri maceratæ ʒ x.
Cerussæ lotæ ℥ j.
Squamæ ferri ℥ ß.
Opii ʒ ij.
Tragacanthæ, Gummi Arabici ana ℥ ß.
B Aquæ pluviæ quantum sufficit.
Fiat sief. * Confert doloribus oculorum vehementioribus à causa calida.

De Apophlegmatismis, Sectio XLII.

APOPHLEGMATISMI pituitam ex cerebro per os educunt quorū alii conferunt ad
- Symptomata *videlicet*
  - Dolorem
    - Dentium *ex influxu.*
    - Capitis *ex*
      - Bile,
      - Pituita.
  - Destillationem *capitis, &c.*
- Morbos: *scilicet*
  - Intemperiem *frigidam & humidam capitis,*
  - Obstructionem *ventriculorum cerebri. ut morbum comitialem.*

[illegible]phlegmatismus ad d[illegible]lores dentium ex materiæ influxu.

℞. [illegible]stiches ℥ j.
[illegible] P[illegible]rethri ana ʒ j ß.
[illegible]lis quantum sufficit.
F[illegible] pasti[illegible], instar l[illegible]pinorum. Manè ante cibu[illegible] in ore per horam circiter dimidiam contine[illegible]tur. *Andernacus.*

[illegible] Apophlegmatismus ad dolorem capitis ex bile.

℞. Masticis contritæ ℥ ß.
Mell[illegible]s quantum sufficit.
Fiant pastil[illegible] instar lupinorum. Unus ad [illegible]oræ dimid[illegible]um in ore contineatur, mandatu[illegible]e, & novissimè expuatur. *Andernacus.*

[illegible]ius valentior ad frigidum [illegible]umidum capitis affectum.

℞. Piperis albi, Pyrethri, Zingiberis ana ʒ ij.
C Mellis quantum sufficit.
Fingantur pastilli mansiles.* Utere, ut prædictis. *Idem.*

Apophlegmatismus ad destillationem capitis.

℞. Mastiches ℥ j.
Corticis Capparis ʒ ij.
Pyrethri ʒ iij.
Piperis nigri ʒ j ß.
D Uvarum passarum ℥ ß.
Mixta pannoque lineo raro involuta, ad horæ dimidium ante cibum mandantur. *Idem.*

Apophlegmatismus ad morbum comitialem.

℞. Pyrethri, Mastiches ana ℥ j.
Ceræ quantum sufficit.
Fiant pastilli avellanæ magnitudinis, manducenturq; ad horę dimidium, ita ut pituita semp[illegible] expuatur. *Idem.*

De Confectis, Sectio XLIII.

Confecta vocantur materiæ, saccharo sicco obductæ. Horũ alia vel

- Alterant: *sunt autem vel*
  - Seminum: *ut* Confectum
    - Coriandri, Anisi, Fœniculi, Anethi,
    - Cumini, Ammi, Amomi,
    - Cardamomi, Erucæ, Sinapi,
    - Cucumeris, Cucurbitæ, Melonis,
    - Papaveris *albi*, Xantonici, *&c.*
  - Fructuum: *ut* Confectum
    - Amygdalarum,
    - Avellanarum,
    - Pinearum,
    - Phisticorum,
    - Nucleorum *persicorum*,
    - Cerasorum, *&c.*
  - Corticum: *ut* Confectum
    - Citri,
    - Arantii,
    - Cucurbitæ, *&c.*
  - Aromatum: *ut* Confectum
    - Cinnamomi,
    - Caryophyllorum,
    - Zingiberis,
    - Moschatum, *&c.*
  - Saccharata: *ut*
    - Saccharum *penidii*,
    - Fructus, *vel animalia ex saccharo varia, &c.*
- Purgant: *ut*— Confectum *anisi laxativum*.

Confectum Coriandri.

℞. Coriandri à sordibus, pulveribus, festucis, lapillis & pediculis cribrando, ventilando & seligendo repurgati, & ab omni humiditate exiccati ℔ ij.

Ponitur in æneum vas pensile duabus ansis suspẽsum, & super carbones hinc inde, antrorsum, retrorsum, dextrorsum, sinistrorsum agitantur, nunc in orbem volvuntur, nunc instar avenæ in vannis moventur, donec calefiant. Calefactis infundatur parum sacchari, ad debitam, & quodammodo perfectam consistentiam, id est, propemodum ut ad moriulos & orbiculos cocti, cochleari ferreo non procul ab extremitate uno foramine perforato, & continuò agitantur, donec siccescat saccharum: deinde aliud affunditur, ut prius, idq; tantisper fit, dum justam acquirat magnitudinem. Superficies in plerisq; lævis est, nisi singulari artificio asperior, seu, ut vulgò loquuntur, crispa sit, videlicet ex alto saccharum fundendo. Si materia cõglobatur, vel saccharo confertim infuso, vel negligenter moto, manu affricata dissolvuntur nodi. In fine confecturæ exactè siccentur: deinde in locum calidum & siccum cribro imposita reponantur. * Orificium ventriculi superius claudit, & corroborat a cibo sumptum. *Medici Colonienses.*

Confectum Anisi.

℞. Seminum Anisorum optimè mundatorum ℔ ij. Ponuntur in vas æneum pensile, ut suprà, & super ea infunditur saccharum læve [illegible] in principio, & benè manibus d[illegible] vas æneum, usque quò ferè sint cooperta, [illegible] cantur ad omnem manum sacchari [illegible] tinuatur usque in finem, si solidos seu l[illegible] sos facere velis. Si verò asperos aut cri[illegible] quam cooperta erunt, affunde sa[illegible] cochleari ferreo, ab alio, & si [illegible] deinde vas hinc inde agitetur ut in [illegible] dictum. Anisi quanto minores, tanto [illegible] res: & quantò duriores, tantò [illegible] ri enim fiunt, & non solùm anisi, sed & [illegible] lia confecta, si benè siccentur, ad om[illegible] ri aff[illegible]. * U[illegible] movet, d[illegible] ventri[illegible], oris halitum comme[illegible] *Jaurus* [illegible]

B

[illegible]*fectum Fœniculi &c.*

Semen Fœniculi, Anethi, cu[illegible] mi, cardamomi, erucæ, [illegible] cucumeri[illegible] bitæ, melonis, papaveris a[illegible], Xantonici, [illegible] dem modo saccharo obducuntur, ut co[illegible] & anisi.

C

Confectum Amygdalarum d[illegible]cium.

Amygdalæ benè cum pane a[illegible] atque [illegible] aquatæ, [illegible] & ab omni immu[illegible] mundant[illegible] demum sacch[illegible] cochlea[illegible] perforato [illegible] vas [illegible] ducendo [illegible] hoc [illegible] benè [illegible] : & qua[illegible]

agitatio vasis continuatur, tantò solidiores redduntur. Sunt qui cum cortice conficiunt amygdalas: & hoc modo confectæ, longiori tempore durant, nec rancescunt. Sunt qui à superiori cortice mundant. Quidam illas dividunt in partes duas, & crispas faciunt. *Thesaurus Aromatariorum.*

Confectum Avellanarum.

℞. Avellanarum quantum volueris. & fac ut in amygdalis dictum est, vel crispos vel leves faciendo. Antequam autem conficiantur avellanæ, bene in vase æneo pensili, hinc inde agitari debent, & calefieri quoad subtilis cortex eis adhærens, removeatur. *Thesaurus Aromatariorum.*

Confectum Pinearum.

℞. Pinearum bene mundatarum, quantum volueris. Super eas infunde saccharū cum cochleari ferreo perforato, bonæ coctuiæ, a principio usque ad finem & agita bene vas hinc inde, prout in coriandris asperis dictum est suprà. Si vero solidos seu leves facere voles, facias ut supra de amygdalis dictum est, & de projectione sacchari, & vasis agitatione. Hoc confectum parum durat, eo quia rancescunt pineæ: & antequam conficiantur, animadvertendu est, ne rancidæ sint. Cognoscuntur autem, quia sunt nigræ, & mal[illegible]. quare purgandæ sunt cum furfure. Quidam in prima sacchari exhibitione po[illegible] albumen ovi, bene agitatum, cum saccharo [illegible] calido, ne albumen coquereiur: & [illegible] eò, quia cum difficultate saccharum [illegible] propter oleaginitatem, quæ in eis [illegible] modus non vituperatur *Idem.*

E[illegible] etiam modo phistici, persicorum & cera[illegible] nuclei conficiuntur.

Piniocatum.

[illegible] sacchari albi, aqua rosarum dissoluti, clarificati [illegible]

A[illegible] optimè cum baculo, ab igne remoto: & [illegible] coctum fuerit ad perfectionem, addantur pinearum mundatarum ℥ iv misceantur, & permittatur infrigidari ad formam confectionis solidæ. *Thesaurus Aromatariorum.*

Confectum Citri.

℞. Corticum citri, minutim in frusta [illegible] incisorum, quantum volue[illegible]

Pono[illegible] in vase æneo pensili super carbones: sup[illegible] infundendo saccharum coctu[illegible] cum cochleari ferreo perforato, atque va[illegible] inde agitando, quousq; satis crassi reddantur. Ad hunc etiam modum Aranicii cortices & cucurbitę conficiuntur *Thesaurus Aromatariorum.*

Confectum Cinnamomi.

℞. Cinnamomum à superiori cortice excorti[illegible] quantum volueris.

[illegible] in[illegible] & in vase æneo pensili [illegible] carbones po[illegible] superinfundendo saccharum cum cochleari ferreo parvo foramine [illegible] in principio, videlicet per tres vices, [illegible] lævis coctionis, postmodum usq; in [illegible], vas hinc inde bene agitando, ut

A in coriandris dictum est: & tantisper hoc continuetur, quousq; satis crassi reddantur. Quidam post primam sacchari projectionem, aspergunt zingiber pulverizatum, ut fiant fortiores, acrioresque. *Thesaurus Aromatariorum.*

Confectum Caryophyllorum.

℞. Caryophyllorum quantum volueris.

Exicca, beneq; munda ab omni spurcitia: deinde superinfunde saccharum cum ferreo cochleari

B perforato, satis fortis coctura. Et si illos asperos facere voles, facies ut de coriandris crispis dictum est, & de agitatione vasis & sacchari projectione. Ad confecta benè crispa facienda, foramen cochlearis parvum esse debet & saccharum æqualiter & uniformiter superinfundi: & quantò altiùs saccharum projeitur, tanto meliùs: nec permittendæ sunt guttæ super eas cadere: illæ enim opus tuum destruent.

Confectum Zingiberis.

C Confectum Zingiberis eodem modo fit, ut Cinnamomi.

Confectum moschatum, seu moschardini.

℞. Cinnamomi interioris, & electi, & bene pulverizati ʒ ij.

M[illegible] optimi, cum paucissima aqua rosarum dissoluti ℈ ß.

Misce [illegible] in vase æneo pensili super carbo-

D nes, superinfundendo saccharum bene coctum, beneq; & incessanter manibus saccharum [illegible], & bene exiccetur. & toties hoc fiat, quo ad grossitudinem seminis papaveris veniat[illegible] in fine dando per duas vices saccharum lævis coctionis, ut rotundi fiat. Muscardini non[illegible] cum difficultate corpus accipiunt: sed sagax aromatarius & sollicitus, in miscendo manibus saccharum, & species, citò eos format: post vero [illegible] vel tres vices seu manus sacchari cribra[illegible]

E a qua cribratione exeunt muscardini [illegible] d[illegible] puncturæ acus, & pulvis reservetur. & alii qui [illegible] corpus sumpserunt, expleantur. *Thesaurus Aromatariorum.*

Pasta laudatissima, Mostacioni Italis dicta.

℞. Sacchari albissimi pulverisati,

Farinæ albissimæ ana ℔ ß.

Cinnamomi optimi ʒ ij.

F Zingiberis, Caryophyllorum ana ʒ j ß.

Piperis ʒ ß.

Vitellos ovorum N. j ß.

Moschi cum aqua rosata temperati gr. ij.

Misce, fiat pasta.

Panes ad tabem.

℞. Amygdal. dulcium excorticatarum ℥ ij.

Pinearum, pistaciorū non rancidorum aā. ℥ j.

Pulpæ dactylorum, passularum, jujubarum ana ℥ j ß.

Gummi tragacanthi & Arabici ana ʒ j.

Amyli ℥ ij. Pulpæ capi elixi ℥ iv.

Fructus macerati aqua rosata, cum reliquis tundatur & sacchcharo paulatim asperso fiat massa, indeq; cujusque figuræ panes lensim siccandi, ac auro obducantur *Heurnius*.

Morsellata alba.

℞. Sacchari clarificati, & coctionis non perfectæ ℔ j.

Agitetur optimè cum baculo, & post longam ejus ductionem, addantur

Zingiberis minutim incisi ℥ ij.

Deinde saccharū perfectè coquatur, & in morsellis incidatur.

Saccharum Penidii.

Accipitur saccharum album bonum (potest & ex viliori parari.) coquitur leviori flamma ad extremam spissitudinem, quæ ita cognoscitur. Quādo portiuncula aliqua digitis extremis duobus distracta in tenuissima quasi fila abit, quæ percussa digito, tanquam vitrum dissiliunt. Inde effundatur super marmor butyro, oleo amygdalino, aut olivarum leviter inunctum, & manibus vel inunctis, vel amyli polline aspersis, ne adhæreat comprehensum, ex alto paulatim comprimendo, & fricando hinc inde demittitur aliquoties: tandem ubi paulùm refrixit, ferramento unco parieti infixo obvolvitur, idq; tantisper, dum benè lentum & cādidum efficiatur. Quo autem diutiùs trahitur, eò candidius redditur. Tandem attractum famulis distribuitur, ut distrahendo torquendoq; formetur modo consueto. Formatum reponatur loco calido. Alii mel addendum esse scribunt, quod usu nō receptum. *Coloniensis.*

Ad faciendum fructus & animalia omnia ex sacchcharo.

℞. Sacchari albi quantum volueris, & pulverizza: deinde post subtilem pulverizationem impastetur cum albuminibus ovorum quantitate sufficienti in tantum, quod formā pastæ habeat: deinde ungātur formæ cum oleo amygdalarum dulcium, & de dicta pasta formæ impleantur, postea simul comprimātur: & sic erunt animalia vel fructus facti: & sic omnia fieri possunt: deinde ponantur in stupha ad siccandum: deinde colore inficiantur. *Thesaurus Aromatariorum.*

Panis Martius.

℞. Amygdal. dulcium mundatarum, & subtiliter contusarum ℔ ß.
Sacchari optimi pulverizati ℔ ß vel ℔ j.
Aquæ rosarum quantum sufficit.

Formetur marzapanis, pane azymo substrato. Coquatur in el bano, vel vase cupreo, ad id apto.

Pasta nutriens cor siccum alterans & roborans.

℞. Carnis testudinum nemoralium lotæ & elixatæ in decocto Hordei ℔ ß.
Farinæ hordei ℥ ij.
Amygdal. dulcium, Pineorum ana ℥ j.
Seminum Melonum cucurbitæ [illegible] añ ℥ ß.

Semina incisa macerentur decocto testudinis & adde farinam: reliqua misce & adjice Sacchari albissimi ℥ iv. tepide pasta coquatur. Fiant boli. *Heurnius.*

Alius.

℞. Pulpamenti capi, perdicis ana ℥ iij.
Pulv. diarthod. abbatis, diamarg. frig. ana ℈ j.
Pinearum contusarum & aqua rosata maceratarum ℥ j.
Sacchari aqua rosata & borragin. dilut. quod satis sit: fiat Placenta. *Heurnius.*

Ovum Lombardicum.

℞. Vini & aquæ partes æquales,
Aquæ rosatæ cochleare j.
Vitellos ovorum N. ij.
Sacchari quod satis est & parū Cinnamomi.

Sic parant Belgæ illud quod Ovum Lombardicum vocant, quod sanguinem & ichorem præbet benignum. *Idem.*

Congelatum.

Capus in minutas partes scinditur, cum pauca carne vitulina ex aqua & vino coquitur dum ab ossibus cedat caro: colo traducitur jus, pinguedo restagnans abstergetur & iterum coquitur, & tribus libris juris una sacchari additur & Cinnamomi ℥ j. Sacchcharo diluto [illegible] albumina duo ovorum rite concussa, ac [illegible] simul coquuntur, mox colantur quinquies vel sexies juxta ignēm *Idem.*

Panis medicamentosus, contra vertiginem.

℞. Zingiberis albi, Caryophyllorum [illegible]
Panis tritici optimi ℥ j ß.

Omnia simul contusa misce cum aqua [illegible] ma. Coque ictum, ut panis fiat. Hunc [illegible] comedat mane. *Theophr. Paracelsus.*

Confectio Anisi laxativum.

Confectum Anisi laxativum fit [illegible] cum sacchcharo mixto, vel macerat[illegible] a[illegible]qua, in qua scammonium fuerit dissolut[illegible]

DE COLORANDO SACcharo, in condiendis confectis.

Saccharum rubro colore tingendum.

℞ Prassil[illegible], vel Santal[illegible] vel
Rad rubiæ, vel Granorum tinctorum ℥ j
Aluminis Rochæ ℥ ß.
Aquæ ℥ vj.

Infundantur duo hæc in petia ligata in dicta aqua per dies sex, deinde ca[illegible] ad ignem leviter: & cum ea aqua saccharum coquatur. Vel confectis jam absolutis, [illegible] in aheno calentibus aspergitur. *Thesaurus Aromatariorum.*

Ad saccharum viridi colore tingendum.

℞ Succi Caulium, vel succi Anethi[illegible] S[illegible], vel succi Rosæ quantum [illegible]

Hoc confecta jam absoluta, atq; adhuc in aheno cal[illegible]

cal[illegible] asperguntur: vel saccharum una cum A succo coquitur, &c. *Idem.*

Ad saccharum flavo colore tingendum.

Confecta iam absoluta, atq; adhuc in aheno calida, d[illegible] rhabarbari vel croci asperguntur.

Ad saccharum colore cæruleo tingendum.

℞. Succi baccarum Sambuci, vel Florum frumenti, in aceto vel vino dilutorum q.s. quo confecta adhuc calentia asperguntur.

Ad saccharum colore purpureo tingendum.

℞. Succi florum Ireos q.s. & cum eo saccharum coque.

Ad saccharum colore nigro tingendum.

℞. Succi Iuglandium, vel Gallarum, vel Myrobalanorum in aceto dilutorum quantum sufficit, quo aspergatur saccharum. Quod si voles, articulora reddere confecta, invicem modo hunc, modò illum colorem asperge. *Colonienses.*

DE GLANDIBUS ET SUPPOSITORIIS, *Sectio XLIV.*

[illegible] s penicilla sunt, [illegible] o [illegible]ciuntur [illegible] Balani: Barba[illegible] & [illegible]is, Suppositoria [illegible] Horum alia

- Purgant, cu expellunt
  - Recrementa
    - Leniter: ut
      - Glans *ex farina, aqua & sale,*
      - Glans *ex radice betæ,*
      - Glans *ex sapone, &c.*
    - Mediocriter: ut
      - Glans *mediocris,*
      - Suppositorium *mediocre, &c.*
    - Acriter: ut
      - Glans *acris,*
      - Aliud *suppofit. acre, &c.*
  - Flatus ut
    - Suppositorium *ad flatus, &c.*
    - Aliud, &c.
- Dolorem *mitigant: ut* — Glans *dolorem sedans, &c.*

[D]E GLANDIBUS lenibus.

B

Glandes lenes ex farina hordei, aut tritici aut [illegible]iginis, ex aqua in massam redacta & modico sale condita: aut ex sapone a[illegible], vel ex pinguedine suilla salsa aut ex betæ [illegible]ca, vel Mercurialis caule, sive radicibus [illegible]cta, & modico sale respersis.

Glans lenis.

C

℞. [Fari]næ hordei vel tritici, Aq[uæ] [illegible]ax, Salis parum ana quantum suf[ficit].

Fiant glandes, annularis digiti [illegible] longæ, & [illegible] ur. Tempore usus in oleo intinguntur atque in alvum induntur. *Andernacus.*

Glans ex radice Betæ.

℞. Rad[icem] [illegible] vel Mercurialis.

F[illegible] r[illegible]d[illegible]s, aut annularis, aut minimi digiti [illegible] & crassa, oleoq; inuncta, & sale a- D [illegible] ur.

Glans lenis alia.

[illegible] al[illegible] ʒ ß vel [illegible] a[illegible]ior est, [illegible] [illegible] longa crassaq; aut [illegible]

Alia.

℞. Carnis suillæ, pinguis, salsæ & concisæ quantum sufficit.

Glandem minimi digiti instar longam parabis, & subter alvum adhibebis. *Idem.*

Aliud suppositorium lene.

℞. Mellis probè cocti ʒ ß. vel ʒ j.

Glans instar indicis digiti longa crassaq; conficiatur. *Idem.*

DE GLANDIBUS ET globulis lenioribus.

℞. Ficuum N. j.

Invertatur, & in glandis formam redigatur, indaturque.

Globulus excrementa ducens lenis.

℞. Mellis concreti vel Massæ ex farina tritici, vel hordei ex aqua coactæ ʒ ij.

Salis communis ℈ j.

Redigantur in globulum crassitiei digitalis, aut pollicaris, qui ad Solem aut fornacem siccetur. Ubi usus necessitas adfuerit, oleo vel butyro intingatur, ac in alvum sic penitissimè demittatur. *Andernacus.*

Nodulus lenis.

℞. Vitellorum ovorum N. j.
Salis communis ℈ j.
Probè permiscentur, linteoloq; excepta, ligentur filo cuius appendix aliqua relinquatur, ut trahi possit: oleo intingatur, & indatur. *Idem.*

Suppositorium, quo pueri etiam tutò possunt uti.

Sume recentem ovi tosti vitellum, quem sale conspersum, cultroque, unà cum sale in tenuissimas concisum particulas commisce. Hujus partem reliquam magnitudine avellanę linteolo tenui insere, filoque longiore constringe id quod propter commoditatem extractionis minimè præcidas. Postea in oleum fervens injice, ex quo rursus exemptum mox in loca secretiora, dum calet, insere. *Kanzovius.*

Glandes aliæ.

℞. Mel decoctum ad spissitudinem, misce cum farina triticea: postea mitte in mensam, & addito recenti butyro, non salito, in teretem longamq; formam finge. Deinde immerge in oleu, ex quo rursus exemptum loco secretiori insere. *Idem.*

DE GLANDIBUS mediocribus.

Glans mediocris.

℞. Mellis concreti ℥ ß. vel ℥ j.
Salis communis, vel fossilis ʒ ß.
Misce, & formetur glans.

Suppositorium aliud mediocre.

℞. Mellis concreti ℥ ß. vel ℥ j.
Salis communis ʒ ß.
Spec. Hieræ pieræ, vel Aloes, vel Agarici ℈ j.
Misce, & fiat glans.

Aliud.

℞. Salis communis ʒ ß. vel
Salis gemmæ ℈ ß. vel
Stercoris muris ℈ j. vel ℈ ij. aut Specierum hieræ ʒ ß.
Mellis ℥ j.
Misce. Fiat suppositorium.
Addunt quidam pilos in tenuissimas partes incisos ex melle tosto cum sale. *Heurnius.*

DE SUPPOSITORIIS acribus.

Glans acris.

℞. Mellis ad spissitudinem cocti ℥ ß.
Veratri, Scammonii,
Salis in pulverem redactorum ana ℈ j.
Misce, & fingatur suppositorium.

Alia.

℞. Mellis concreti ℥ ß.
Colocynthidis, vel succi Cyclamini, vel Scammonii, vel Grani Gnidii G. v.

A In glandem indici instar longam digesta, oleoque seu butyro inuncta. *Andernacus.*

Alia.

℞. Mellis cocti & concreti ℥ ij.
Pulv. Euphorbii ℈ ß.
Pulv. Colocynthidis G. iv.
Pulv. Ellebori G. ij.
Salis communis ℥ j.
Misceantur singula, & digerantur in glandes.
B Tempore necessitatis oleo vel butyro inungantur & induntur. *Fuchsius.*

Species ad Glandes aut Suppositoria acria conficienda.

℞. Hellebori albi, Gran. Colocynthidis ana ℥ j ß.
Esulæ præparatæ, Hermodactylorum ana ℥ j.
Specierum Hieræ pieræ simplicis Galeni ʒ ij.
C Misceantur pulveri atæ. *Cordus.*

DE GLANDIBUS & globulis flatus discutientibus.

Suppositorium ad flatus.

℞. Mellis cocti ac concreti ℥ j ß.
Sem. Anisi, Fœniculi ana ℈ j.
D Sem. Carui ℈ ij.
Colocynthidis ℈ j.
Salis vulgaris ʒ j.
Tundenda tundantur, cribroq; [illegible] misceantur, digeranturq; in glandes. [illegible]

Glandes ad flatus.

℞. Mellis ad spissitudinem cocti ℥ ß.
Sem. Rutæ, item Anisi, Cumini,
Colocynthidis, salis fossilis ana ℈ [illegible]
Glans mediocris aut indicis instar [illegible]
E centi illita in alvum datur. *Andernacus.*

Globulus flatus discutiens.

℞. Mellis ad spissitudinem cocti, [illegible]
Mallæ hordeaceæ ℥ [illegible]
Sem. Rutæ, C[illegible] Fœniculi ana ʒ [illegible]
Salis communis ʒ j ß. vel
Colocynthidis, & Salis commu[illegible]
In globu[illegible] cares red[illegible]
recenti, [illegible]bus [illegible]. *Idem.*

F

DE GLANDIBUS dolorem mitigantibus.

Glans dolorem sedans.

℞. Opii ℈ [illegible]
Croci, Castorei ana ℈ ß.
Tu[illegible] cribrata [illegible] melle cocto, aut c[illegible] ny[illegible] [illegible] formentur glandes, quibus filum appensum est.

DE

De Pessis, Sectio XLV.

Pessus est lana concerpta & ad digiti formam rotunda, in qua medicamenta excipiuntur, ac genitalibus mulierum induuntur. Horum alii

- Alterant, *hoc est,*
  - Astringunt: *ut* —— Pessus *ad menstrua sistenda.*
  - Apertunt: *ut* —— Pessus *menstrua provocans.*
  - Abstergunt *& consolidant: ut* —— Pessus *uteri ulcera siccans.*
  - Emolliunt, *&c. ut* —— Pessus *emolliens.*
  - Dolorem *sedant: ut* —— Pessus *ad uteri præcipitationem.*
- P[illegible]gant: *ut* —— Pessus *pituitam educens.*

DE PESSIS ASTRINgentibus.

Pessus me[illegible]ses sistens.

℞. Stercoris por[illegible]
Sang[illegible]inis Draconis ℥ j.
Boli Armen. ℥ ij.
Succi bursæ P[illegible]storis, vel succi P[illegible]nta[illegible] q.[illegible]

Fiat pessarium, a[illegible] for[illegible]am [illegible] p[illegible]oris, quo filo obligatum noctu subjiciatur. R[illegible]ndeletius.

Alius.

℞. Cornu Cervi usti ℥ ij.
[illegible] ʒ [illegible].
[illegible]m ℥ ij.
Ba[illegible]orum, Rosarum rub. ana ℥ j ß.
Gu[illegible]j, Acaciæ, Hypocistidis ana ℈ ij.
Bo[illegible] ʒ ß

Trita [illegible]em levissimum succo plantaginis exci[illegible]tur & [illegible] de[illegible]la [illegible]ngantur pessi, qui [illegible] pude[illegible]dum inse[illegible] [illegible]ch[illegible]ius.

[illegible]E PESSIS A[illegible]E-rientibus.

Pessus menstrua movens.

℞. Myrrhæ, sem. Nige[illegible]æ ana ʒ iij.
[illegible]alviæ ℥ [illegible]
Castore ʒ ß

Cum succo Mercurialis, vel pauca te[illegible]thina, vel melle fiat pessarium. Aut pul[illegible]tur in sacculo, confecto ex panno raro, [illegible]o pauco bombace fiat ad crassitudinem [illegible]ti majoris, indaturque. *Rondeletius.*

Alius.

℞. A[illegible]m[illegible]æ, Abrotani,
[illegible]ana ʒ [illegible]
Ra[illegible] Rub. tinct. ana ℥ j ß.
N[illegible]ge[illegible] ʒ ij.
Ba[illegible]rum Lauri ʒ ß
[illegible] ℈ [illegible]
[illegible]niæ ʒ j.
[illegible] j ß.
[illegible]tactis ana ʒ j.
[illegible]apæ ʒ j [illegible]

A Tusis & cribratis i[illegible]s quæ opus est, mel[illegible]is quantum satis est, ut in coa[illegible]um cra[illegible]iorem & unitatem coeant, ad[illegible]ciatur, & ubi opus est, fingantur pessi, qui [illegible]n vul[illegible]am in[illegible]ant[illegible]r. *Fuchsius.*

DE PESSIS ABSTERgentibus & consolidantibus.

Pessus ulcera siccans.

B Pe[illegible] parc[illegible]r quod un[illegible]uento è pom[illegible]pl[illegible] [illegible]ec [illegible]nbutum indatur v[illegible]lvæ. vel a[illegible]iud ungue[illegible] [illegible]a co[illegible]mb[illegible]um natura[illegible]bus subjiciatur: vel medul[illegible]ę cerv[illegible]a, adipis a[illegible]ernι ana ℥ [illegible] ovor[illegible]m duo[illegible]m coctorum lutea, terebinthinæ ʒ j. [illegible]oci [illegible] j. subigantur, vul[illegible]æque inserantur. *Andernacus.*

DE PESSIS EMOLlientibus.

Pessus emolliens.

C ℞. Butyri recen[illegible] [illegible]ine sale ʒ j.
M[illegible]dul[illegible]æ cervinæ,
A[illegible]is Anseris, item Gal[illegible]inæ ana ʒ j ß.
Masticis, Meli[illegible]ot[illegible] ana ʒ j.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ʒ j ß.
Ovorum lutea N. ij
Olei Rosacei, Irini ana ℥ ß.
Ceræ quantum sat[illegible] est ad justam crassitudinem inducendam.

D Deinde lana duplicata in hoc medicamentum intincta, utero subjiciatur. *Fuchsius.*

DE PESSIS DOLOrem sedantibus.

Pessus dolorem mitigans ex calido.

Pessus paretur, cui opii paululum misceatur, quòd calorem n[illegible]mium obtundat. Verùm tunc
E pessus no[illegible] longiore tempore, quàm dimidiæ horæ spatio retineri debet, ne pars nervo[illegible]a membranosaque, à frigido noxam concipiat. *Andernacus.*

Pessus ad uteri præcipitationem.

℞. Beniovini, Styracis,
Caryophyllorum ana ʒ j.
Gallıæ moschatæ ʒ ß.
Moschi G. vj.

Fiat pulvis, exceptus bombace imponatur in uterum. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Ficum, finde & inverte: diambra cinnamomo & moscho, his nempe permixtis, repleatur B hinc filo serico in orbem consuatur: tandem sæpè pertunditur sicca, quo inclusum aroma odorem spargat, filoq; alligata, postquam oleo ma-

A cis tigata fuerit, ac in acumen fastigiata utero immittitur. *Heurnius.*

DE PESSIS PURGANTIBUS.

Pessus pituitam educens.

℞. Spec. Benedictæ lax ℥ iij.
Agarici trochiscati ʒ ij.
Terebinthinæ parum,
Succi Mercurialis quantum sufficit.

Formetur pessarium, ad formam suppositorii quod filo obligatum, noctu subjiciatur. *Rondeletius.*

De Sacculis, Sectio XLVI.

Sacculi sunt fomenta aut [illegible]. Horum alii conferunt:

- Capiti, ut
  - Pileolus *ad dolorem capitis,*
  - Alius, alius.
  - Pileolus *ad dolorem [illegible] ex mixto humore,*
  - Pileolus *ad de[illegible] [illegible] roborans, & materiam exiccans,*
  - Pileolus *ad frigidam [illegible] [illegible] nem, astringens,*
  - Pileolus *ad cal[illegible] de[illegible] ssionem, astringens, &c.*
- Cordi: ut — Sacculus *ad cordis affectus frigidos.*
- Ventri: ut
  - Sacc[illegible] *ad ventr[illegible] ulum [illegible] llem, doloremque, calefaciens, &c.*
  - Sacculus *ad dolorem ex p[illegible],*
  - Sacculus *ad lateris dolores, &c.*

DE SACCULIS CONFERENTIBUS CAPITI.

Pileolus ad dolorem capitis.

℞. Galangæ, Calami odorati, Cyperi ana ʒ ij.
Nucis moschatæ, Caryophyllorum ana ʒ [illegible].
Betonicæ, Majoranæ ana ℥ j
Florum Anthos, flor. Stœchados ana ʒ ß.

Fiat pulvis, qui bombace exceptus, panno rubro raro intersuatur, & fiat cucuffa. *Rondelet.*

Pileolus ad dolorem capitis alius.

℞. Majoranæ, Betonicæ, Melissæ,
Rorismarini, Stœchados ana P. j.
Rosarum rubrarum, Cort. Citri,
Gr[illegible]orum al[illegible] m[illegible] ana ʒ [illegible]
Macis, Piperis lon[illegible], Cub[illegible] barum,
Caryophyllorum ana ʒ ß

Hæc in pulverem redacta, panno se[illegible] rubro & raro, ad formā pileoli con[illegible] [illegible] tur vel ut vulgares di[illegible] [illegible] ndone du[illegible] [illegible] m medico gossypio [illegible] o cond[illegible] tur. [illegible]

Sacculus capitalis alius.

℞. Flor[illegible] Ror[illegible] ini,
Florum [illegible] endu[illegible],
Florum [illegible] o[illegible] æ, Flor Beton[illegible] æ,
[illegible] a M.[illegible]
Salviæ Majoranæ, Serpylli, Melissæ ana M. ß.
F[illegible] æ ʒ ij
Stœchados ʒ iij.
Caryophy[illegible], Nucis Mo[illegible] æ,

C Macer[illegible] ana ℈ ij
Contusa in sericum demittantur, [illegible] sacculus mitræ formam expri[illegible].

Pileolus alius ad dolorem ex mi[illegible] humore.

℞. Rosarum rubrarum, Violarum,
Flor. Mel[illegible] [illegible] Chamomillæ,
Stœchados, Rorismarini ana P.[illegible]
Mel[illegible] Betonicæ Majoranæ,
Pulegii ana M.[illegible]

D Cocci infectorii ʒ ij.

Omnia d[illegible] [illegible] a [illegible] ex [illegible] rubro & raro insuatur, q[illegible] dic noct[illegible] ses al[illegible] [illegible] *Inde na[illegible].*

[illegible] olus ad defluxionem [illegible] & materiam exs[illegible].

℞. R[illegible] rubrarum [illegible]
Mel[illegible], M[illegible]
[illegible] M.[illegible]
E Nucis moschatæ, Caryophyllorum,
G[illegible],
[illegible] m Co[illegible] ana [illegible]
[illegible]
[illegible] ana ʒ [illegible]

[illegible] pulverem re[illegible] a [illegible] lo [illegible] rubro & [illegible] ad [illegible] forma[illegible] ur *Idem*

Sacculus ad idem par[illegible] tu fac[illegible].

℞. Sali[illegible] torr[illegible]
Milii [illegible]

Indita duobus sacculis ex lineo panno raro admoveantur sincipiti calido, alter post alterum. *Idem.*

Alius ex meris astringentibus, ad frigidam destillationem.

℞. Salis communis torridi ℥ ij.
Nigellæ, Majoranæ ana M. j.
Cort. Citri, Thuris ana ʒ j.
Gummi Juniperi ʒ ß.

Trita sacculis ex lino condantur, qui alternatim capiti manè ante cibum ad horam unam applicentur. *Idem.*

Alius ad calidam destillationem ex refrigerantibus.

℞. Milii torrefacti P. ij.
Myrtorum, Baccarum Cupressi ana ℥ ß.
Rosarum rubr P. ß.

In pulverem redacta sacculo indantur, & capiti adhibeantur. *Idem.*

Sacculus refrigerans & repellens pro fronte.

℞. Coriandri ℥ ß.
Sem. Lactucæ ʒ iij.
Sem. Papaveris ʒ ij.
Flor. Violarum,
Flor. Nenupharis ana ℥ j.
Rosarum rubr ℥ ß.

M. fiat pulvis, ex quo impleatur sacculus, latus quinque digitos, longus pedem unum, pro fronte. *Rondeletius.*

Frontale ad refrigerandum & repellendum.

℞. Coriandri ʒ ij.
Sem. Lactucæ, Papaveris ana ʒ j.
Flor. Nymphææ. Rosarum, Violarum,
Betonicæ, Serpylli ana ʒ ij.

Redigantur in pulverem, ut fiat sacculus latus quinque digitos, longus pedem. *Heurnius.*

DE SACCULIS CONferentibus cordi.

Sacculus cor calidum alterans & roborans.

℞. Pulveris Diamargaritii frigidi ℥ ß.
Flor. Borraginis, Buglossi, Nymphææ ana ʒ j.
Caphuræ ℈ j.
Rasuræ panni coccinei q. s. ad excipiendum hunc pulverem: Sindoni include.

Fiat sacculus ovali forma, qui modicè aqua Rosata & Buglossi irrigatur. *Heurnius.*

Sacculus ad cordis affectus frigidos.

℞. Flor. Anthos,
Flor. Stœchados ana ℥ ij.
Summitatum Ocymi,
Corii Citri sicci,
Macis, Caryophyllorum ana ʒ iij.
Spec. Diamarg calidi, vel Diagemmæ, vel Diathamaron ʒ ij.

A Fiant sacculi forma rotunda: consuantur. Imponi autem debet Bombax ad retinendum pulverem, & pannus, qui integit, debet esse delicatissimus. Irroretur vino & aqua Melissæ, & calidus applicetur cordi. *Rondeletius.*

Alius ad idem.

℞. Flor Buglossi, item Borraginis,
Rosarum, Melissæ ana M. j.
Cinnamomi elect. Caryophyllorum,
B Maceris ana ʒ ß.
Ligni Aloes ℈ j.
Cort. mali Citri, Spec. Diambræ ana ʒ j.
Ossis cordis Cervini ℈ ß.
Croci ℈ j.

Contritis omnibus fiat è serico sacculus, cordi admovendus. *Fuchsius.*

Sacculus pro corde, contra pestem.

℞. Sapphyri, Smaragdi,
Hyacinthi, Rubini,
C Coralli rubri, albi ana ʒ j.
Croci ℈ j.
Margaritarum ʒ ß.
Arsenici albi ʒ ij.
Ambræ G. vj.
Rad. Iridis siccæ & odoræ ℥ ß.
Cornu Cervi usti ʒ j.
Auripigmenti ℥ ß.

Terātur omnia, & fiat sacculus cū sindone purpurea, cordisq; regioni apponatur. *Ranzovius.*

Alius.

D ℞. Flavedinis corticum Citriorum,
Rad. Galangæ ana ʒ j ß.
Fol. Melissæ M. ß.
Flor. Borraginis, Buglossi, Stœchados,
Rorismarini ana P. ij.
Electuarii de gemmis ʒ j.

Fiat sacculus, qui vino malvat. rigetur *Heurnius.*

Sacculus, sive scutum pro corde contra pestem.

E ℞. Cinnamomi ʒ ij.
Dictamni veri ʒ j ß.
Angelicæ, Zedoariæ,
Caryophyllorum ana ʒ ß.
Rosarum ℥ ß.
Boli, Coralli rubri,
Spec. Diamarg frigidi ana ℈ j.
Grana tinctorum ℈ ß.
Scordii ʒ j ß.
F Santali citrini ʒ j.

Misce. Fiat pulvis tenuissimus, qui excipiatur serico rubro & bombace interpuncto fiat scutū. *Ioan. Bauhinus junior.*

DE SACCULIS CONferentibus ventri.

Sacculus ad imbecillitatem & dolorem ventriculi.

℞. Comarum Absinthii sicci,
Menthæ ana ℥ ij.

Cort. Citri sicci ℥ j.
Galangæ, Cyperi,
Caryophyllorum ana ℥ ß.
Rosarum rubr. ʒ ij.
Fiat pulvis: ex quo sacculus, qui à scuti figura Scutum appellatur. *Rondeletius.*

Scutum stomachicum.

℞. Rosarum rubr. P.j.
Masticis, Corallorum rubr. ana ℥ ß.
Sem. Anisorum & Fœniculi ana ʒ j.
Caryophyllorum, Nucis myristicæ ana ʒ j ß.
Absinthii, Menthæ ana M.j.
Fiat pulvis & inde sacculus interpūctus. *Heurn.*

Alius ad idem.

℞. Comarum Absinthii sicci,
Menthæ siccæ,
Sisimbrii ana M.ß.
Coriandri præparati ʒ iij.
Caryophyllorum,
Cinnamomi electi ana ʒ ij.
Ladani ʒ i ß.
Coralli rubri ℈ iv.
Macetis ʒ j.
Cocci infectorii ʒ ß.
Omnia minutim tusa tritaq; sacculo ex panno serico purpureo insuantur, figura scuti stomachici, qui seu interpunctus, ventriculo applicetur. *Andernacus.*

Alius.

℞. Flor. Chamomillæ, item Meliloti,
Anethi ana M.ß.
Sem. Lini, item Fœnigræci,
Althææ ana ʒ ij.
Origani, Abrotani,
Calaminthæ,

A Menthæ siccæ, Rutæ ana M j.
Contusa in linteolum demittantur, fiatque sacculus *Fuchsius.*

Sacculus ad colicam.

℞. Milii torridi P.iv.
Salis P.iij.
Fol. Lauri P.ij.
Contusa in sacculo ventri admoveantur. *Andernacus.*

Alius.

B ℞. Cumini P.iv.
Salis P.iij.
Contusa & trita, ventri calida applicentur, prius aqua ardente irrorata.

Sacculus ad dolores lateris.

℞. Furfuris macri P.j.
Sem. Anisi, item Fœniculi,
Carui ana ℥ ij.
Flor. Chamomillæ, Meliloti,
C Sambuci, Anthos ana P.j.
Trita & contusa ponātur in sacculis duob. consuuis, & supra laminam ferream vino extinctam calfactis, parti dolenti applicentur. *Rondeletius.*

Sacculus ad catarrhos inhibendos.

℞. Milii ℔ ß.
Salis vulgaris ℥ iv.
Baccarum Lauri modicè contusarum ℥ ij. ß.
Anisi, Fœniculi,
Cari, Cumini,
D Florum Chamæmeli,
Comarum Anethi ana ℥ j.
Sartagine torrefiāt integra hæc, nec tusa & protinus recondantur in sacculum: calidus capiti, ventri, aut cuivis parti inducatur, & subinde mutetur. *Fernelius.*

De Dentifriciis, Sectio XLVII.

Dentifricium ad candorem dentibus conciliandum.

℞. Rorismarini, Menthæ, Pulegii ana ʒ ß.
Rad. Iridis, Junci odorati ana ℈ j.
Nardi, piperis ana ℈ ß.
Pumicis, Salis tosti, Cornu cervini ana ℈ ij.
Excipiātur Tragacantho in aqua Rosarum macerato, & fiant veluti penicilla. Ex Lentisco bacilli concinnentur, dentibus expurgandis & roborandis apti. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Coralli rubri ℥ j.
Terræ Majoricæ ℥ ß.
Ossis Sepiæ, Pumicis ana ʒ ij.
Caryophyllorum, Cinnamomi,
Mastiches ana ℈ j.
Unionum electorum ʒ j.
Sanguinis draconis ʒ ij.
Moschi G.j.
In pulverem redacta, ex Tragacantho aqua Rosacea macerato, in massam redigantur: unde fin-

E gantur dentifricia, seu penicilla. *Idem.*

Aliud.

℞. Cornu cervini,
Dentium Equi ana ℥ ij.
Concharum marinarum,
Salis communis,
Nucis Cupressi ana ℥ j.
Urantur simul in clibano, & fiat pulvis, mucilagine gummi Tragacanthæ excipiendus. *Rondel.*

F *Aliud in pulvere.*

℞. Myrrhæ, Mastiches, Thuris ana ℥ ß.
Cornu Cervi usti & loti, Coralli rubri,
Rosarum, Santali moscatellini,
Caryophyllorum ana ℈ ij.
Ossis Sepiæ, Aluminis Rochæ usti ana ʒ ij.
Pumicis ʒ j ß.
Salis communis usti ʒ j.
Fiat pulvis. Utaris cum radice Malvæ præparata. *Rondeletius.*

Alius insignis, dealbans.

℞. Summitatum Myrti,

Summit.

Summit.Lentisci,Oleastri,
Salviæ,Rorismarini ana M.j.
Coralli rubri,Eboris,
Dentium Equorum ana ℥ ß.
Salis communis P.j.
In vase fictili simul urantur, donec dealbentur:
A deinde in pulverem redigantur, adjiciaturque
Caryophyllorum,Rosarum,
Cinnamomi crassi ana ℥ iij.
Mixtis dentes confricentur. Vel ex cremore
Tragacanthi formentur penicilla oblonga *Andernacus.*

De Odoramentis, Sectio XLIIX.

ODORAMENTA sunt omnia medicamenta, quæ citra ignis accessionem suo odore cerebrum alterare, aut gravem odorem, aut pestilentem auram depellere possunt.

Sacculus odoratus.

℞.Cubebarum ʒ ß.
Caryophyllorum ℈ j.
Nigellæ tostæ ℥ j ß.
Maceris ℈ ij.
Contusa & trita diligenter serico induntur ad odorandum *Fuchsius.*

Pulvis Violarum.

℞.Iridis Florentinæ ℔ ß.
Rosarum ℥ iv.
Cyperi ℥ ß.
Majoranæ,Caryophyllorum ana ℥ j.
Santali albi odoriferi,
Beniovini ana ℥ iv.
Styracis calamitæ ℥ j.
Trita serico induntur ad odorandum.

Pulvis Violarum Sylvii.

℞.Rad.Iridis Florentinæ ℔ iv.
Majoranæ siccæ quart.j.
Calami aromatici ℥ iij.
Rosarum,Violarum ana ʒ v.
Caryophyllorum ana ℥ ß.
Moschi ʒ j.
Trita serico imponantur.

Pulvis Violarum alius.

℞.Iridis Florentinæ ℔ ij.
Rosarum rubr.℔ j.
Styracis calamitæ,Caryophyllorum,
Santali albi,Calami aromatici,
Coriandri,Cyperi ana ℥ iv
Majoranæ,Lavendulæ ana ʒ vj.
Zibetti,Moschi ana quantum sufficit.
Misce.*Innominatus.*

Pomum Ambræ.

℞.Styracis calamitæ ℥ j.
Caryophyllorum ʒ ij.
Beniovini ℥ ß.
Ambræ ʒ ß.
Mosch.G.xv.
Pulveris Violarum prædicti q.s.
Aquæ Rosarum q.s ad cogendum.

Idem aliter.

℞.Styracis calamitæ ℥ j ß.
Beniovini ℥ ij.
Ladani ℥ ß.
Caryophyllorum,Santali albi ana ʒ iij.
B Rosarum,Majoranæ ana ʒ ij ß.
Moschi,Ambræ ana ℈ j.
Formetur pomum cum infusione gummi Tragacanthæ in aqua Rosarum.

Aliud.

℞.Styracis calamitæ,
Styracis liquidæ,Benzoi,
Galliæ moschatæ, Aliptæ moschatæ,
Ladani ana ℥ j.
C Cinnamomi electi,Caryophyllorum,
Santali albi ana ℥ ß.
Rosarum rubr.Nucis moschatæ,
Macis,Ligni Aloës,
Cardamomi,Majoranæ,
Gummi Elemi,sem.Nigellæ,
Zedoariæ ana ʒ j ß.
Terebinthinæ quantum sufficit.
Cum modica infusione Tragacanthæ facta in aqua Rosarum,fiat massa.*Augustani.*

D *Aliud.*

℞.Santali citrini ʒ vj.℈ ij.
Ligni Aloës ℥ ß.
Rosarum rubr.Basiliconis,
Lavendulæ,Anthos,
Majoranæ ana ʒ iij ℈ j.
Cort.Citri ʒ vij
Ciiinamomi Nucis moschatæ,
Macis,Caryophyllorum,
Coriandiorum præparat.
E Cardamomi ana ʒ iij.℈ j.
Ladani puri ℥ iix.
Styracis calamitæ ʒ vj.℈ ij.
Styracis liquidæ ℥ iij.
Assæ dulcis ʒ x.
Ceræ Citrinæ ℥ j ß.
Terebinthinæ ℥ iv.
Aqua Rosarum ℥ ij ß.
Moschi Alexandrini,
Ambræ griseæ ana ℈ ij ß.
F Fiat massa.*Augustani.*

Aliud.

℞.Pulveris Violarum ʒ j ß.
Rosarum,Majoranæ,
Styracis calamitæ,Ladani ana ʒ j.
Caryophyllorum ʒ ij.
Benzoini,Nucis moschatæ ana ℈ j.
Ambræ ℈ ß.
Massa fiat ex aqua Rosarum, in qua maduerit Tragacanthum & gummi Arab. cum: hæc momento Olei, vel Cinnamomi,vel Caryophylli, vel Nucis moschatę imbuatur *Andernacus.*

Aliud.

℞. Styracis ʒ iij.
Caryophyllorum, Cinnamomi ana ʒ ij.
Maceris, Nucis moschatæ ana ʒ j.
Ligni Aloës ʒ ß.
Moschi, Ambræ ana G. iij.
Mastiches ʒ j ß.
Trita & cribrata, liquore stillatitio Majoranæ, & Stacte quod satis est excipiantur, finganturq; orbiculi odorati. *Fuchsius.*

Confectio pomi Ambræ.

℞. Ceræ virginis ℥ iv.
Olei Olivarum, Terebinthinæ ana ℥ ß.
Ladani ʒ iij.
Olibani, Masticis ana ʒ j ß.
Myrrhæ, Styracis calamitæ ana ʒ ij.
Been albi & rubri, Rosarum rubr.
Menthæ siccæ, Majoranæ,
Caryophyllorum, Cardamomi,
Santali albi & rubri, Cinnamomi,
Nucis Moschatæ,
Ligni Aloës, Caphuræ ana ʒ j.
Ambræ, Moschi fini ana ʒ ß.
Pulveriza, & fac pomum, prout decet. *Ex libro manuscripto.*

Pomum Ambræ ad aerem pestilentem.

℞. Ladani, Styracis calamitæ ana ʒ j.
Caryophyllorum ʒ ß.
Caphuræ, Nardi,
Nucis Moschatæ ana G. vij.
Omnia in pulverem tenuem contusa, commixtaque, ex aqua Rosarum, in qua Tragacanthum & Gummi Arabicum maduerit, redigantur in orbiculos. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Ladani ℥ iij.
Styracis calamitæ ℥ j.
Benioini ℥ ß.
Caryophyllorum ʒ iij.
Rosarum rubr. ʒ ij.
Ligni Aloës,
Santali albi ana ʒ j.
Majoranæ, Lavendulę,
Sem. Nigellæ ana ʒ ß.
Camphoræ G. iij.
Styracis liquidæ ℥ ß.
Cum infusione gummi Tragacanthæ in aqua Rosarum, fiat pomum, quod grati odoris: pro divitibus addi possunt Moschi & Ambræ grana aliquot. *Casparus Bauhinus.*

Pomum odore alvum solvens.

℞. Scammonii, Aloës, Myrrhæ ana ʒ j.
Esulæ, Colocynthidis ana ʒ j ß.
Trita & cribrata cum Coriandri ū succo, duo confice poma, invicemq; manibus tractentur, ex una in aliam permutando, ut calefiant, & acrem immutent. *Fumanellus.*

Aliud contra pestem.

℞. Flor. Nymphææ, Buglossæ,
A Violarum, Rosarum ana ʒ j.
Cort. Mali Citri ʒ j ß.
Maceris ʒ ß.
Santalorum omnium ana ʒ j ß.
Papaveris candidi ℈ j.
Caphuræ ℈ ß.
Ladani ʒ ij.
Ambræ G. iv.
Trita excipiantur liquore stillatitio Lactucæ & Stacte: fiantq; orbiculi odorati *Fuchsius.*

B *Aliud.*

℞. Styracis calamitæ,
Assæ dulcis ana ℥ j.
Ladani, Masticis ana ℥ ß.
Caryophyllorum, Xyloaloës,
Santali citrini ana ʒ j.
Sem. Nigellæ ʒ ij.
Cum modico resinæ Terebinthinæ Venetæ fiat Pila odorifera, quæ aromatizetur Moschi, Ambræ dissolutorum ex oleo Caryophyllorum ana
C G. vj. *Ranzovius.*

Unguentum odoratum.

℞. Moschi, Ambræ, Zibetti ana G iv.
Olei Amygdalarum dulc. q. s.
Fiat linimentum.

Aliud.

℞. Olei Nucis moschatæ expressi ʒ j.
Zibetti optimi ℈ j.
Moschi electi G. vj.
D Olei Spicæ, olei Lavendulæ ana gutt. ij. vel iij.
Fiat unguentum, quo nares, frons, aliæque nobiliores partes illinantur. *Andernacus.*

Candela pro fumo.

℞. Assæ dulcis, Styracis calamitæ ana ℥ iv.
Thymiamatis, Olibani ana ℥ xij.
Ladani ℥ xiix.
Caryophyllorum ℥ j ß.
Nigellæ ℥ j.
Coriandri præparati,
E Grana Juniperi ana ℥ ß.
Styracis liquidæ ℥ vj.
Terebinthinæ ℥ ß.
Carbonum Tiliæ, vel Silicis ℥ xxx.
Cum infusione Tragacanthæ facta in aqua Rosarum, fiant candelæ. *Augustani.*

Candelæ odoriferæ contra venena & pestem.

℞. Ladani ℥ iij.
F Styracis calamitæ ʒ x.
Assæ dulcis ʒ vj.
Thuris ℥ j ß.
Stœchadis ℥ ij.
Rosarum rubr. Caryophyllorum ana ℥ iij.
Cort. Mali Citri,
Santali citrini ana ʒ ij.
Granorum Juniperi ℥ ß.
Ambræ, Moschi ana ℈ ß.
Carbonum Tiliæ ℔ j ß.
Hæc omnia tum gummi Tragacanthæ & aqua Rosacea tepida mixta pila terantur, & in massam redigan-

redigantur: inde parvæ candelæ fingãtur, & lentè siccentur. *Ranzovius*.

Sapo Moschatus.

℞. Saponis Veneti ℔ iv.
Incidatur minutissimè, adde
Pulv. Caryophyllorum,
Santali albi ana ℥ ij.
Benzoi ℥ j.
Moschi G. xx.

Distemperẽtur in aqua Rosacea. Aliqui addunt olei de Spica guttas aliquot, sed meliùs fuerit oleum Caryophyllorum, aut Macis. *Augustani.*

Globuli contra aërem pestilentem.

℞. Ladani ℥ iij.

A Pulveris Rosarum,
Calami aromatici,
Iridis, Dictamni veri,
Angelicæ, Cinnamomi,
Santali moschatel.
Nucis moschatæ ana ℈ ij.
Benioini ℥ ij ß.
Ambræ ℈ j.
Moschi G. xx.
Styracis calamitæ ℥ ß.

B Cum Gummi Arabici, vel Tragacanthi ℥ vj. infusi in ℥ j. aquæ Rosarum, fiant globuli secundùm artem, & inungantur Oleo de Benioim. *Ioan. Bauhinus junior.*

De Suffimentis, Sectio XLIX.

Suffimenta, quæ Græcis θυμιάματα, nostris verò Suffumigationes dicuntur, sunt medicamẽta quæ incenduntur, aut ignitis carbonibus injiciuntur. Horum alia pertinent ad

- Sanitatem: & conferunt vel
  - Capiti: *ut*
    - Suffimentum *ad catarrhos sistendos & siccandos,*
    - Aliud *ad idem, ex gummi, &c.*
  - Cordi: *ut*
    - Suffimentum *ad animæ defectionem, ante accessionem febrium.*
    - Suffimentum *ad animales, & vitales vires corroborandas, &c.*
  - Pulmoni: *ut*
    - Suffimentum *ad ulcera pulmonis,*
    - Aliud *ad ulcera pulmonis cum inflammatione,*
    - Suffimentum *ad tussim,*
    - Suffimentum *ad tussim veterem, &c.*
  - Utero: *ut*
    - Suffimentum *ad suffocationem uteri,*
    - Suffimentum *ad menses movendos,*
    - Suffimentum *ad castigationem uteri,*
    - Suffimentum *calefaciens uterum, & præparans ad conceptum,*
    - Suffimentum *ad procidentiam uteri, &c.*
  - Juncturis: *ut*
    - Suffimentum *ad dolorem juncturarum,*
    - Suffimentum *ad provocandum sudorem in morbo Gallico, &c.*
- Voluptatem: *ut*
  - Trochisci *de Fumo,*
  - Trochisci *Galliæ Moschatæ,*
  - Trochisci *de Benzoi,*
  - Suffitus *qui ex formulis aviculas referentibus excitatur.*
  - Suffitus *ex*
    - Belzoino,
    - Styrace,
    - Ladano,
    - Ambra,
    - Moscho, &c.

DE SUFFIMENTIS conferentibus capiti.

Suffimentum ad catarrhos sistendos, & siccandos.

℞ Coriandri, Rosarum,
Gummi Hederæ torrefactæ ana ℥ j.
Nigellæ torrefactæ in aceto ℥ j ß.
Mastiches, Thuris,
Cort. Thuris ana ʒ iij.
Gummi Juniperi ℥ ij.

Fiat pulvis non admodū tenuis, quo supra carbones imposito suffumigētur capitis operimēta. Potest etiam excipi mucilagine gummi Tragacanthæ, & fieri formæ lupinares *Rondeletius*.

Aliud ad idem, ex gummi.

℞. Thuris, Mastiches, Ladani,
Styracis ana ʒ ß.

Ex his mixtis linteum asperum suffiatur, deinde caput eo manè fricetur. Melius autem hoc suffimen cremore Tragacanthi, vel gummi Arabici macerati in aqua Rosacea ad formam Lupinorum concremari potest. *Andernacus*.

Suffimentum odoratum ad caput.

℞. Trochiscorum Galliæ moschatæ ʒ j.
Salviæ, Majoranæ, Rorismarini ana ʒ j ß.
Maceris,
Caryophyllorum, Cinnamomi ana ʒ j.
Fol. Lauri ʒ ß.
Ligni Aloës ℈ j.
Moschi G. iij.

Terantur singula, & commixtis omnib. fiat pulvis, qui exigente usu carbonibus vivis inspergatur. *Fuchsius*.

Aliud.

℞. Thuris, Cinnamomi,
Caryophyllorum ana ʒ j ß.
Cort. Mali Citri ʒ j.
Maceris, ligni Aloës ana ℈ ij.
Myrrhæ, Mastiches ana ʒ j.
Trochiscorum Galliæ moschatæ ʒ ij.
Ladani ʒ ij ß.

Trita excipiantur stacte, & informentur pastilli pro suffi nento. *Idem*.

Aliud.

℞. Gummi Juniperi, Masticis,
Rosarum ana ʒ j.
Caryophyllorum, Styracis ana ʒ iij.
Terebinthinæ quod sufficit.

Fiant pastilli: his prunis injectis, fiat suffitus tegumentorum capitis. *Heurnius*.

DE SUFFIMENTIS conferentibus cordi.

Suffimentum ad animæ defectionem.

℞. Thuris, Mastiches ana ℥ j.
Cort. Citri sicci ℥ ß.
Agallochi, Styracis calamitæ,

A Calamenthæ, Caryophyllorum ana ʒ iij.

Ex his in pulverem redactis fiat suffitus ante accessionem febrium, in quibus anima deficit. *Andernacus*.

Aliud ad animales & vitales vires corroborandas.

℞. Rosarum rubrarum,
Flor. Stœchados, Rorismarini ana ʒ j.
Thuris ʒ ij.
B Caryophyllorum, Macis,
Xyloaloës ana ʒ j ß.

Detrita in pulverem, imbecillis & deficientibus injiciantur *Idem*.

Suffimigium perfectum ad aëris corruptionem.

℞. Rosarum rubr. Spicæ nardi,
Ligni Aloës, Costi, Rorismarini,
Masticis, Santali rubri, Bdellii,
Ladani, Olibani, Croci,
C Cort. Colocynthidis,
Styracis liquidæ ana ʒ j ß.
Bardanæ, Piperis, Citrini ana ʒ iij.
Cardamomi, Cubebarum,
Caphuræ ana ʒ ß. G xv.
Moschi G. vj.

Terantur & cribellentur, & conficiantur cum aqua Rosarum, ex quo fiant trochisci parvi, qui desiccentur in umbra, ex quibus sufficit unus ad suffumigandum. *Arnoldus Villanovanus*.

D

DE SUFFIMENTIS conferentibus pulmoni.

Suffimentum ad ulcera pulmonis.

℞. Gummi Hederæ torrefacti,
Coriandri, Rosarum rubr.
Santalorum, Mastiches, Thuris,
Myrrhæ, Cort. Thuris ana ʒ iij.
Belzoini, Styracis, Ladani puri,
E Hypocistidis ana ʒ ij.
Auripigmenti rubri ʒ j.

Excipiantur Terebinthina, & fiant formulæ lupinares, quibus fumigentur operimēta capitis. * Efficax est ad ulcera narium, aurium, pulmonis & uteri. *Rondeletius*.

Suffimentum ad ulcera pulmonis cum inflammatione.

℞. Coriandri præparati,
F Rosarum rubrarum ana ℥ j.
Ladani puri, Hypocistidis ana ʒ iij.
Santali albi, rubri,
Blattæ Bizantiæ,
Capitum Papaveris,
Corticum Mandragoræ ana ʒ ij.
Styracis, Belzoini ana ʒ j.
Auripigmenti rubri ʒ ß.

Cum mucilagine gummi Tragacanthæ & Arabici, infusorum in aqua Rosarum quantum sufficit. Addito Salicis carbone, fiant formulæ uti ris ut priùs. *Idem*.

Suffimen-

Suffimentum ad tussim.

A ℞. Thuris, Mastiches ana ʒ iij.
Santalorum omnium ana ʒ j.
Styracis calamitæ, Ladani,
Rosarum rubr. ana ʒ ij.

His tritis, operimenta capitis manè & vesperi suffiantur. *Andernacus.*

Suffimentum ad tussim veterem.

℞. Rad. & fol. Ungulæ Caballinæ ℥ j.
Fol. Marrubii ℥ ß.
B Styracis, Myrrhæ, Bdellii ana ʒ iij.
Capitum Papaveris,
Sem. Hyoscyami ana ʒ j.

Excipiantur Terebinthina, Pice & Butyro simul liquatis fiant formulæ, quibus fumigentur operculа capitis. Excipiatur etiam fumus per nares & os. *Rondeletius.*

DE SUFFIMENTIS conferentibus utero.

Suffimentum ad suffocationem uteri.

C Suffitus ad uteri suffocationem fiunt ex fœtidis, ut Galbano, Asa fœtida, Blatta, Castoreo, aut fragmentis Plumarum, ut etiam ex simplicibus separatim: ut si Castoreum tantùm, vel Asa fœtida calfacta naribus apponantur. *Rondeletius.*

Suffimentum ad menses movendos.

℞. Myrrhæ, Styracis, Bdellii ana ℥ ß.
D Ireos, Asari, Cumini ana ʒ iij.
Opopanacis ʒ j.
Pulegii utriusque sicci ana ʒ j.

Excipiantur Terebinthina & Butyro: fiat fumigium, quo fumigentur per embotum tempore quo erupturi sunt menses. * Calfacit, relaxat. *Idem.*

Suffimentum ad calfaciendum & siccandum uterum post mensium purgationem.

E ℞. Aliptæ moschatæ, vel
Galliæ moschatæ ℥ ß.
Belzoini, Calami aromatici ana ʒ ij.

Cum mucilagine gummi Tragacan. hæ fiant formulæ, recipiatur fumus per infundibulum. *Idem.*

Suffimentum ad conceptionem promovendam.

℞. Ladani, Mastiches, Galliæ moschatæ,
F Caryophyllorum, Macis,
Calami, Galangæ ana ʒ iij.
Cyperi, Rosarum ana ℥ j ß.
Hypocistidis, Castorei ana ʒ ij.

Cum mucilagine gummi Tragacanthæ fiant formulæ, quibus utaris ut prioribus, post mensium purgationem ante concubitum. *Idem.*

Suffimentum ad procidentiam uteri.

℞. Bituminis, Lapidis Gagatis,
Lu...cæ ana ℥ ij.

A Castorei, Cyperi,
Rad. Bistortæ, Cupularum Glandium,
Balaustiorum ana ʒ j.

DE SUFFIMENTIS conferentibus juncturis.

Suffimentum ad dolorem juncturarum.

℞. Fol. Absinthii, Anthos,
B Stœchados, Chamomillæ ana ℥ ij.
Myrrhæ, Styracis,
Belzuini ana ʒ j.

Excipiantur Terebinthina: fiant formulæ. Hic suffitur Lana vel Bombax, deinde parti applicetur. *Rondeletius.*

Suffimentum ad tumores induratos.

℞. Marcasitæ ℥ ij.
C Propoleos ℥ iij.
Bdellii, Myrrhæ,
Styracis, Ladanis ana ℥ ß.

Cum Terebinthina fiant formulæ, quibus suffumigetur durities nervorum. *Idem.*

Suffimentum ad provocandum sudorem in morbo Gallico.

℞. Cinnabaris ℥ ij.
Styracis, Belzuini ana ℥ j.
Myrrhæ, Con. Pini ana ℥ ß.

D Ex Terebinthina fiat trochisculi. Aegri hoc suffiantur, loco calido, sic ut perinvia caput extra illum habeant, ne offendantur, aut suffocentur: quod multis ob incuriam accidere solet. *Idem.*

Aliud.

℞. Santalorum omnium ana ℥ j.
Nucis moschatæ,
Mastiches, Junci odorati,
Caryophyllorum, Caphuræ,
Succini, Asari ana ℥ ß.
E Cort. Mal. Aurant. ℥ j.

Conterantur minutissimè & cum guttis aliquot Terebinthinæ fiant pastilli, quo ægroti suffiantur. *Andernacus.*

Suffitus pro morbo Gallico.

Suffitus pro curando morbo Gallico parum mihi probantur, Quia non possunt fieri sine magno partium principum periculo, ac sæpè inducunt syncopen, aut paralysim, aut convulsio-
F nem. Cùm tamen reliqua medicamenta non profuerint, illis tandem uti poterimus in sequentem modum:

℞. Cinnabarii,
Thuris, Masticis ana ℥ ß.
Calami aromatici,
Zedoariæ ana ʒ iij.
Olibani,
Sandarachæ veræ ana ʒ j.
Cerussæ ℥ ß.

Excipiantur Terebinthina, & fiant trochisci pro suffitu. *Antonius Chalmeteus.*

Suffitus alius pro Gallica lue.

℞. Cort Thuris ʒ ij.
Masticis, Gummi Hederæ,
Gummi Iuniperi, Ladani,
Hypocistidis ana ℥ ß.
Auripigmenti rubri, vel citrini ʒ iij.
Cinnabrii ℥ j.
Incipiantur Terebinthina, & fiant trochisci pro suffitu. *Idem.*

Suffitus alius ad idem.

℞. Cinnabrii ℥ ij.
Ladani ʒ ij.
Cort Citri sicci ℥ ß.
Sublimati ʒ j.
Thuris, Masticis, Styracis calamitæ,
Rad Dictamni veri ana ʒ j ß.
Cũ debita theriacæ veteris quantitate fiant trochisci ponderis ʒ j ß. qui vicissim cõjiciantur in carbones. Si verò fuerit fluxus humoris in pulmones, poterimus sublimatum detrahere, & illius loco Auripigmentũ miscere. Solis illis suffitibus contenti erimus: vel post suffitus ungemus extremas partes imbecillo unguento, quo utendum esse diximus post usum Guajaci, optimumq; erit in ulceribus, quæ Cacoëthe dicuntur. Si post unctiones suffitu uti velimus ad absumẽdas morbi reliquias, detractis Cinnabrio, & Auripigmẽto, cardiaca miscebimus, quæ vim incidendi, tenuandi, ac discutiendi habeãt. Modus autẽ utendi suffitu is esto: Aeger nudus collocabitur sub conopeo in sedili, oculis clausis, ne suffitus tenuitate lædãtur: & in vase ignis ex prunis luculentis, in quem conjicientur trochisci ʒ j vel ʒ j ß. pro viribus ægrotantis, & indicationibus variis. Si fumus valentior fuerit, paululùm caput educet, deinde reducet: ac si fieri possit, moveatur sudor: postea in lecto reclinetur æger, ac sudet: fiatq; suffitus manè ante cibum: vel si virtus imbecilla, sumpto tantùm Ovi vitello, & tantillo Vini, vel ℥ ß Diamarg frigidi, vel modico corticis Citri conditi. His autem utendum, donec morbi materiem absumptam putaveris. *Idem.*

DE SUFFIMENTIS odoratis.

Trochisci pro fumo S.V.

℞. Ligni Aloës, Ladani,
Belzoini ana ʒ ij.
Styracis calamitæ ʒ ß.
Sacchari candi ℥ iij.
Moschi G. ij.
Misce cũ aqua Rosacea, & ex pasta subacta fac trochiscos: qui tẽpore usus magis redolebunt si irrorando aspergas eis pauxillũ aquæ Rosaceæ.

Trochisci Gall æ mosch ata.

℞. Xyloaloës crudæ, bonæ, electæ, part v.

A Ambræ part iij.
Moschi boni part. j.
Glutinis Tragacanthi in aqua Rosacea soluti, quantum sufficit ad ea comprehendenda.
Fiant trochisci, figura folii Myrtei: sigillentur: vase vitreo reponantur. *Mesues.*

Trochisci de Benzoi.

℞. Benzoi ℥ vj.
Ligni Aloës ℥ iix.
Styracis calamitæ ℥ iij.
B Moschi ʒ ß.
Ireos ℥ ij.
Sacchari candi ℔. iij.
Pulverizatis omnibus cum aqua Rosarum, fiant trochisci. *Augustani.*

Trochisci pro fumo Comitissæ Arnsburgensis.

℞. Rosarum alb. viridium contusarum ℥ iv.
C Belzoini in aqua Rosacea per diem & noctem macerat. ℥ ij.
Ambræ G. iij.
Moschi G. ij.
Zibetti G. j.
Trita contunde cum Rosis. Omnibus adde Sacchari opt. ℥ ß. Atq; hæc ita contrita per biduum in mortario benè obturato sinas. Postea in modum massæ forma: atq; inde effinge trochiscos. Admiscere autẽ oportet gummi Tragacanthæ, in aqua Rosarum macerati, singulosq; trochiscos ponere in cochlearium gummi Draconis,
D ut tantò firmiùs coalescant. *Ranzovius.*

Suffitus qui ex formulis aviculas referentibus excitatur.

℞. Suffiminis, officinæ vocant Thymiamatis ℔ ß.
Styracis liquidæ ℥ j.
Styracis calamitæ ℥ j ß.
Carbonum Silicis,
E Tragacanthæ ana ʒ ij.
Pulvis carbonũ & Tragacanthum in aqua Rosarum triduùm macerentur, deinde etiã in massam redigantur: ex qua finguntur formulæ avicularum. *Andernacus.*

Suffimentum optimum.

℞. Assæ dulcis ℥ ß.
Pulv Ireos ʒ ij.
Ligni Aloës,
Nucis moschatæ,
F Caryophyllorum, Masticis ana ʒ j.
Styracis calamitæ ʒ ij.
Santalorum omnium ana ℈ ß.
Caphuræ G. v.
Ambræ, Moschi ana G. iv.
Sacchari albi ℥ iv.
Cum mucilaginibus Tragacanthæ & Styrace liquida pauca, & aqua Rosarum cum Musco fiant candelæ, vel trochisci. *Innominatus.*

FINIS LIBRI SECUNDI.

ANTIDOTARII SPECIALIS

LIBER III.

De Medicamentis Ornantibus.

HACTENUS medicamenta, quæ ad neceſſitatem pertinent, duobus primis libris abſolvimus: nunc de iis, quæ ad ornatum ſpectant, tertio hoc libro agendum. Sunt itaque: *Vide ſignum* (:)

(:) ORNANTIUM medicamentorum alia

- Fluida
  - Non pinguia: ut
    - Aquæ
      - Corpus
        - Odoratum *reddentes,*
        - Extenuantes, *&c.*
      - Capillos
        - Longos *reddentes,*
        - Colorantes, *ſeu tingentes,*
        - Augentes, Prohibentes, *&c.*
      - Oculorum *vitia tollentes,*
      - Dentes *dealbantes, confirmantes, &c.*
      - Faciem
        - Illuſtrantes,
        - Venuſtantes,
        - Tingentes,
        - Juvenilem *reddentes,*
        - A maculis *mundantes, &c.*
    - Potiones *impinguantes, extenuantes, &c.*
    - Balneæ *mundantes, venuſtantes, &c.*
    - Lotiones, *capillos*
      - Tingentes,
      - Prolongantes,
      - Augentes,
      - Prohibentes,
      - Criſpos *reddentes, &c.*
  - Pinguia: Olea. *Atque horum alia*
    - Faciem *illuſtrant,*
    - Faciem *tingunt,*
    - Rugas, Maculas *tollunt,*
    - Capillos *conſervant,*
    - Capillos *augent, tingunt,*
    - Capillos *prolongant,*
    - Frigus *arcent, &c.*
- Non *fluida, &c. Vide literam* A.

A. Medicamenta *ornantia non fluida, ſunt aut*
- Coacta: *ut*
  - Unguenta, *emplaſtra, &c. quorum alia*
    - Corporis *ſcabiem tollunt.*
    - Capillos —
      - Conſervant,
      - Reſtituunt,
      - Prohibent,
      - Auferunt,
      - Tingunt,
      - Criſpos *reddunt, &c.*
    - Superciliorum, Palpebrarum, Cutis — *vitia tollunt.*
    - Faciem —
      - Illuſtrant,
      - Erugant, *&c.*
    - Manus —
      - Illuſtrant,
      - Venuſtant, *&c.*
    - Mamillas —
      - Minuunt,
      - Indurant, *&c.*
    - Ventris *rugas cuſtrunt,*
    - Pedum *callos exirpant.*
  - Smegmata —
    - Faciem, Manus — Venuſtantia.
- Diſſipata: *ut Pulveres*
  - Dentes —
    - Abſtergentes,
    - Dealbantes, *&c.*
  - Manus *venuſtantes, &c.*

De Aquis Ornantibus, Sectio I.

DE AQUIS Odoratis.

Aqua odorata ad corpus & veſtimenta.

℞. Aquæ Roſarum, item Nanfæ, Myrti,
Moſchatæ ana ℔ j.
Pulveris Ireos Orientalis ℥ j.
Zibetti ʒ j.

Miſceantur, & coquantur in vaſe vitreo uſque ad tertiæ partis conſumptionem: deinde in vaſe vitreo optimè obturato ſervetur. *Iſabella Corteſe.*

Aqua odorata, alia.

℞. Aquæ Roſarum q. ſ.
Moſchi ℈ j.
Zibetti, Ambræ ana parum.

Ponantur in vaſe vitreo ad ignem, donec calefiant: deinde obturetur, & ſervetur ad uſum. *Marinellus.*

Alia, ejusdem.

℞. Aquæ Roſarum ℔ iv.
Belzoini, Styracis, Caryophyllorum,
Camphuræ, Ligni Aloë ana ℥ j.
Moſchi, Zibetti ana ℈ j.

Miſceantur in vaſe vitreo obturato, coquantur per horas 4 in balneo Mariæ: deinde frigidum colatur: ac in alio vaſe vitreo benè obturato, ponatur ad Solem per dies 5. addendo Moſchi Gr. xv.

Aqua Moſchata, ejusdem.

℞. Aquæ Roſarum opt. ℔ ij.
Moſchi optimi ℥ j ß.

Miſceantur & deſtillentur in balneo Mariæ, igne perquam lento: deinde ſervetur in vaſe optimè obturato.

Alia.

Alia.

℞. Aquarum Rosarum ℔ xij.
Aquæ Lavendulæ, Caryophyllorum,
Cinnamomi electi ana ℥ j
Macis, Cardamomi, Moschi, Ambræ ana ℈ ß.
Cott. Mali Citri, Santali citrini, Ireos ana ʒ ß.
Belzoini, Styracis calamitæ ana ℈ j.

Misce omnia, atque in phialam posita in balneo Mariæ per 15. dies ponantur, deinde ad Solem per dies alios 15. & erit optima. *Alexius.*

Alia, ejusdem.

℞. Aquæ Rosarum ℔ iv.
Aquæ Lavendulæ ℥ vj.
Aquæ flor. Jasmini ℔ iij. Moschi ℈ j.

Misceantur, deinde cùm per dies decem in vase optime reclusa fuerint, distillentur in balneo Mariæ, serventurque ad usum.

Aqua odorata Italorum, quam Damascenam vocant, à Rosis Damascenis.

℞. Cinnamomi ℥ j.
Caryophyllorum ℥ ß.
Sampsuchi, Rorismarini, Lavendulæ,
Fol. Lauri, Pulegii, Rosarum alborubentium (Provinciales vocant) viridium ana M. j.
Vini Malvatici, Aquæ Rosarum ana ℔ j ß.

Incisis viridibus, ac aridis in pulverem versis, Soli exponantur sex dies: hinc distillentur in duplici vase. Addunt quidam Citri corticem, Styracis calamitæ, Iridis ana ʒ j. & flores Jasmini. Hac aqua vestes, linea, manus naresq; asperguntur. *Heurnius.*

Alia.

℞. Caryophyllorum ℥ ß.
Aquæ Rosarum ℔ j ß.

Misce & distilla. *Idem.*

Alia.

℞. Moschi G. xij inde vasi angusti oris: alteri vasi inde Rosas, vel Violas: hæc vasa junge ore & Soli expone, ita ut sublimes sint Rosæ, linteo septo ora discriminentur. Quidam Rosas parum contundunt. Caryophylli & Cinnamomum loco Moschi poni possunt. *Idem.*

Alia.

Ex Rosis servatur Cucurbitæ ima pars: mox Lilia succedunt: & series quæq, habeat aspersos Caryophyllos, & quid Moschi & Rosarum stratum, hæc iterum tegat: distilla. *Idem.*

Vel hoc modo fiat suavissima.

℞. Rosarum ℔ iv. incidantur:
Cinnamomi, Caryophyllorum ana ʒ ij.
Camphuræ ʒ ß.
Rad. Ireos ℥ ß.
Nucis moschatæ, Macis ana ʒ ij.
Vitro excipiantur, ac superfundantur
Vini Cretici,
Aquæ Rosaceæ ac Lavendulæ ana ℥ iij.

Dies octo macerentur, ac distillentur: ac Moschi scrupulo imbuantur, ac Sole dies 5. digerantur.

A Addi potest Styrax calamita, Benzoin. *Idem.*

Alia, ex superioribus composita.

℞. Aquæ Rosarum ℔ j.
Aquæ Damascenæ,
Aquæ ex corticibus Citri,
Iridis ana ℥ j.
Styracis calamitæ ℥ ß.
Caryophyllorum ʒ ij.
Moschi, Ambari, Zibetti ana ℈ j.

Insolentur quindecim dies vase quotidie agitato.
B * Cordi, cerebro & stomacho prosunt. *Idem.*

DE AQUIS MACIEM inducentibus.

Aqua capillos longos reddens.

℞. Caryophyllatæ, Zingiberis,
Rorismarini ana part. j.

Pulverizentur, & in vino optimo per dies octo macerentur in vase vitreo, deinde distillentur.
C Utatur quotidie poculum unum ante prandium. *Marinellus.*

DE AQUIS CAPILlos longos reddentibus.

Aqua capillos longos reddens.

℞. Lardi quantum satis est.

Radendo quàm minutissimè conscindes, deinde
D in pila marmorea cöundes, ut pastam subactam referat. Hac in alembico destillats, liquorem album colliges, quo pilos inunges. *Alexius.*

Alia, capillos elongans.

℞. Mellis colati ℔ iij.
Vitellorum ovorum N. xl.

Misceantur, & destillentur: qua capilli inungantur. *Marinellus.*

Alia, ejusdem.

℞. Capill. Veneris recent. contusorum M. j.
E Mellis optimi quantum sufficit.

Misceantur ad formam pastæ, & destillentur.

DE AQUIS CAPILlos tingentibus.

Aqua capillos denigrans.

℞. Gummi Arabici ℥ iv.
Myrobalanorum Chebularum, Emblicarum ana ℔ ß.

F Omnia trita, igneque suavi destillata, Soli exponantur horis duabus, & capite cum lixivio loto, & exiccato, capilli denuò vino & sale madentes, cum aqua abluantur destillata, cutim tamen non attingente. *Fumanellus.*

Alia, ejusdem.

℞. Gummi Arabici ℥ iv.
Ebulorum, Rosarum ana ℔ ß.

Trita igne lento destillentur, caputq; priùs aqua lotum, & non exactè siccatum, lavetur cum aqua destillata.

A

Alia, denigrans.

℞. Alcannæ tritæ, ossium Dactylorum pulverizatorum ana part. j.
Aquæ in qua cort. Fabarum & Gallæ fuerint incoctæ, quantum sufficit.

Misce. *Marinellus.*

Alia, ejusdem.

℞. Nucum Cupressi quantum sufficit.
Vini rubri, Aceti rubri ana part. j.

Coquantur simul, & decoctione hac capilli laventur.

B

Alia, ejusdem.

℞. Spumæ Argenti quantum sufficit.
Aceti, vel succi Citri, vel Limonii q. s.

Coquantur simul per horam dimidiam: quo capilli laventur.

Alia.

℞. Limaturæ ferri quantum sufficit.

Ponatur in Aceto fortissimo per dies decem: deinde capilli inungantur. *Isabella Cortese.*

C

Alia capillos nigros reddens.

℞. Scoriæ Ferri, Limaturæ plumbi ana q. s.

Coque in Aceto ad consumptionem medietatis. Cola & unge. *Bayrus.*

Alia, ejusdem.

℞. Rad. Capparorum quantum sufficit.

Coque in lacte Asinæ usque ad tertiam partem, & unge, dimittendo per noctem.

D

Alia, denigrans.

℞. Mellis ℔ ij. Gummi Arabici ℥ ij.
Ebulorum, Rosarum ana ℔ ß.

Trita lento igne destillentur, & caput priùs cum Lixivio & Sale lotum, cum prædicta abluatur aqua. *Fumanellus.*

Alia, ejusdem.

℞. Salis gemmæ, Squamæ æris,
Alcannæ ana part. j.

Omnia trita alembico destillato.

E

Alia, ejusdem.

℞. Salis gemmæ ℔ j.
Vitrioli Romani ℔ ß.
Salis Nitri ℥ iv.
Rad. Chelidonii viridium ℔ ij.

Cõtusis & tritis alembico aquam eximito: quod primò exit, abjicito: quod secundò, capillos colorat, priùs lotos, & ferventi Sole siccatos.

Alia, optima.

F

℞. Aquæ fortis ℥ ß.
Argenti fini ʒ ij.

Misceantur, & cùm argentum dissolutum fuerit, adde aquæ Rosarum ℥ iij. & inunge capillos. *Cardanus.*

Aqua, qua capilli flavescunt.

℞. Mellis optimi ℔ ij.
Gummi Arabici ℥ ij.

Suavi destillato igne, aqua quæ primò exit, faciem dealbat: quæ secundò & tertiò, flavos reddit capillos. *Fumanellus.*

Alia capillos flavos reddens.

℞. Buxi rasi, Stœchadis, Citri,
Glycyrrhizæ, tritæ rad. Ungulæ caballinæ,
Capillorum Veneris ana q. s.
Croci parum.

Coquantur omnia simul usque ad consumptionem tertiæ partis. *Marinellus.*

Aqua capillos rubros reddens.

℞. Aquæ Raphani,
Alcannæ ana quantum sufficit.

Misce, & capillos unge. *Idem.*

Aqua capillos colore afficiens croceo.

℞. Agrimoniæ ℥ j.
Testiculorum Equi exiccatorum N. j.

In aqua fontis coque, & destilla, utereque capite priùs loto. *Fumanellus.*

Alia ejusdem, ad idem.

℞. Aceti ℔ ij.
Salis Nitri ℔ ß.

Destillentur.

Aqua dealbans capillos.

℞. Centaurii majoris ℥ iv.
Aluminis fæcis ℥ iix.
Aluminis Rochæ, Gummi Arabici ana ℥ ij.
Saponis albi mundi,
Lachrymæ ex Tragacantha ana ℥ iv.
Aquæ ℥ vj.

Coquantur ad dimidias, & colentur: caputque hac lotum colatura, ad Solemque siccatum, denuò abluatur lixivio. *Idem.*

DE AQUIS CAPILLOS AUGENTIBUS.

Aqua faciens renascere pilos.

℞. Carnium Limaciarum, Vesparum,
Apum, Sanguisugarum,
Salis adusti ana partes æquales.

Pone in vase vitreato, habente in fundo parva foramina, sicut cribrum: & pone sub eo aliud vas vitreatum, quod colligat humiditatem, quæ paulatim per multas dies manabit. Colligatur, & loca depilata ex eo fricentur. *Bayrus.*

Aqua ad casum capillorum.

℞. Mellis purioris, Vini Cretici,
Urinæ puerorum, Lactis ana ℔ j.

Destillet aqua, qua abluantur loca, unde pili decidunt. *Fallopius.*

Alia, efficacior.

℞. Hyssopi montani,
Calaminthæ montanæ,
Fol. Abrotani ana M. ij.
Vini generosi Cretici,
Urinæ, Mellis,
Lactis ana ℔ ij.
Sem. Sinapi ℔ ß.

Contritis quæ teri possunt, misceantur omnia, & per tres dies macerentur: mox destillet aqua: cujus usus: viventibus barbam citò educit, ac producit, & pilos qui ceciderunt, restituit. *Idem.*

DE A-

DE AQUIS CAPILlos prohibentibus.

Aqua capillos renasci prohibens.

℞. Sanguinis Ranarum, Terræ sigillatæ,
Sumach, Rosarum, ana tritorum q. s.
Aceti, succi Sempervivi ana q. s.
Macerētur per horas 24. deinde destillentur: qua sæpiùs loca depilata macerentur *Marinellus.*

Alia ejusdem, ad idem.

℞. Cornu Vaccæ, Aluminis Rochæ,
Papaveris nigri ana tritorum q. s.
Sanguinis vaccini recentis ℔ ij.
Macerentur & destillentur. Utatur omni sero.

Aqua capillos crescere non permittens.

℞. Tithymali decoctum cum Aceto, Calce viva, & Malvis commixtum. *Fumanellus.*

Aqua prohibens ortum pilorum.

℞. Hyoscyami triti ℔ ß.
In loco humido reponito, & post tempus additis ℥ ij. fol. Fabæ inversæ, quæ telephium est, destillato, & pilis evulsis partem glabram sæpiùs balneato. *Idem.*

DE AQUIS OCULOrum vitia tollentibus.

Aqua ad oculorum lachrymas.

℞. Fragorum maturorum quantum sufficit.
Macerentur in fimo equino per dies quindecim, deinde destillentur. *Marinellus.*

Alia ejusdem, ad idem.

℞. Flor. Spinæ albæ, flor. Salicis, vel Comarum,
Fol. Salicis ana quantum sufficit.
Destillentur in vase vitreo: ad idem etiam valet aqua Euphragiæ destillata.

Aqua ad rubedinem oculorum.

℞. Chelidoniæ, Verbenacæ, Rutæ,
Fœniculi succorum ana ℥ iij.
Comarum, fol. Rosarum q. s.
Sacchari candi ℥ iij.
Tuthiæ optimæ,
Sanguinis draconis ana ℥ iv.
Trita destillentur. *Marinellus.*

Aqua visum conservans.

℞. Myrrhæ ℥ j.
Aloës ʒ ij.
Croci ʒ j.
Thuris, Zingiberis, Sarcocollæ,
Caphuræ tritæ ana parum.
In aqua imposita ad usum servetur. *Fumanellus.*

Alia.

℞. Fœniculi, Verbenacæ, Euphragiæ,
Endiviæ, Betonicæ, Rosarum rubr.
Capillorum Veneris M. iij.
Contusa per diem in vino macerentur albo, & destillentur. *Idem.*

A *Alia ejusdem, ad idem.*

℞. Fœniculi, Chelidonii, Salviæ,
Rorismarini, Verbenacæ,
Rutæ ana partes æquales.
Alembico destillentur.

Aqua ad oculorum dolores.

℞. Aquæ Rosaceæ, item
Euphragiæ, Chelidonii ana ℥ j.
Tuthiæ præparatæ ʒ j.
B Misce. Valet ad idem aqua Vitis incisæ. *Idem.*

Aqua ad visum, instaurans.

℞. Fœniculi, Chelidonii, Verbenacæ,
Rutæ, fol. Enulæ ana M. j.
Virgæ pastoris, Millefolii ana M. j.
Caphuræ ʒ ß.
Alembico destillentur. *Idem.*

Aqua ad oculorum lachrymas exiccandas.

C ℞. Tuthiæ præparatæ ℥ j.
Lapidis hæmatitis ℥ ß.
Sanguinis draconis,
Acaciæ, Antimonii ana ʒ j.
Caphuræ ℈ ij.
Terræ sigillatæ ʒ j.
Thuris, Masticis, Piperis albi ana ℈ ß.
Aquæ Fœniculi, Euphragiæ ana ℥ j.
Aquæ Violarum, Rosarum ana ℥ ij.
Vini antiqui ℥ iij.
D Coquito omnia in duplici vase ad consumtionem medietatis, & percolato *Fumanellus.*

Aqua ad rubedinem oculorum.

℞. Succi Uvæ immaturæ ℥ ij.
Aloës ʒ j ß.
In panno lineo ligatæ, infusæque, in dicto succo somni tempore oculi madefiant *Idem.*

Aqua ad oculorum tenebrositatem.

℞. Tuthiæ præparatæ ℥ iv.
Omphaciæ ℥ ß. vel ʒ v.
E Soli diebus 15. exponito, & addita aquæ Rosaceæ ℥ ß. denuò per dies 15. alios sub Sole jaceat, & per dies 5. cum aqua Euphragiæ: post hæc Tuthiam terito, & cum panno xylino, tenui, cribrato in Sole æstuante, usuique servato. *Idem.*

Aqua ad suffusionem, ejusdem.

Marchesitæ frusta ignito, & in oleo communi antiquo pellucido extincta, tritaque destillato, & denuò cum fæce sua terito, destillatoque.

F *Alia ejusdem, ad idem.*

℞. Asæ ℥ j.
Mellis albi puri ℔ ß.
Aquæ Fœniculi, aquæ Rutæ ana ʒ xij.
Aquæ Majoranæ ℥ ß.
Alembico destillentur.

Aqua ad palpebrarum tumores, & lachrymas oculorum.

℞. Agrimoniæ, Verbenacæ,
Fœniculi, Rosarum,
Chelidonii ana quantum sufficit.

Omnia incisa, vinique albi momento conspersa A destillato. *Fumanellus.*

DE AQUIS DENTES dealbantibus.

Aqua dentes dealbans.

℞. Salis Arabici, Salis gemmæ ana ℔ ß,
Aluminis Zuccharini ℥ iij.

Trita destillentur, qua fricētur dentes cum panno rubro scarlato. *Marinellus.* B

Alia ejusdem.

℞. Aluminis Rochæ,
Salis nitri ana ℔ j.
Aceti parum.

Trita dissolvantur cum Aceto, & destillētur. Pro qualibet ℥ j. hujus aquæ, adde succi Limonum ℥ iv. & fricentur dentes.

Aqua dentes albos reddens.

℞. Aluminis rubri ℥ vj.
Salis communis ℥ iij.
Mastichis ℥ j.
Myrrhæ ℥ ß.
Caryophyllorum ʒ vj.

Misce, fiat destillatio, qua fricentur dentes. *Rondeletius.*

Aqua ad dealbandos dentes.

℞. Salis purgati & contusi ℔ j.
Aluminis glacialis ℥ j.

Destillentur alembico. Hujus aquæ ℥ j. misce D cum uncia Plantaginis, & intincta lana xylina dentes perfrica. *Alexius.*

Alia preciosissima, ejusdem.

℞. Primæ aquæ Mellis destillatæ, quæ alba est, ℔ j.
Salis albi ℥ j.
Aluminis ℔ ß.
Salis nitri ℥ j.
Aquæ ex foliis Lentisci ℔ j.
Masticis,
Aceti albi, Vini albi ana ℥ ij.

Destillentur omnia in balneo Mariæ. Qua si quis uti volet, abluat priùs dentes: deinde cum panno aliquo siccati fuerint, fricentur, vel cum Lentisci stylo intincto, vel cum panno lineo madefacto parvo.

Aqua dealbans dentes.

℞. Vini albi ℥ vj.
Comarum Myrti: item Lentisci,
Sorbarum, Cupressi ana ℥ iij
Balaustii, Cort. rad. Nucum, Pyrethri,
Sanguinis draconis, ossium Dactyl. ustorum,
Rosarum rubr. nondum apertarum,
Cinnamomi ana ℥ j.

Contusa destillentur lento igne, donec omnis exierit aqua. Hujus aquæ ℥ ij. misce cum ℥ j. cornu Cervi usti, & ℥ j Sang. draconis, & pone ad Solem per dies 4 & frica dentes. *Ijabella Cortese.*

Aqua dentes confirmans.

℞. Nucum moschatarum N. iij.
Rad Zingiberis N. ij. Masticis parum.
Pyrethri, Majoranæ, Hyssopi, Menthæ,
Rorismarini, Salviæ, Salis ana ℥ ß.

Excipiantur omnia, & vino misceantur odoro, bulliantq; donec pars tertia consumpta fuerit, & colo transfundantur, & frequenter percolato, utitor calido. *Fumanellus.*

Decoctum ad dentes firmandos, gingivas purgandas, & consolidandas.

℞. Aquæ Lentisci, Rorismarini,
Aceti destillati ana poculum dimidium,
Myrrhæ, Masticis, Boli Armeni,
Sanguinis draconis, Aluminis usti ana ℥ j.
Cinnamomi electi ℥ ß.
Aquæ pluvialis pocula tria.

Misceantur omnia, coquantur igne admodum lento per quartam horæ partem, addendo Mellis despumati ℔ ß. Belzoini parum: & fiat de-C coctum, quo sæpiùs laventur dentes ante & post cibum, tenendo in ore aliquandiu. *Alexius.*

DE AQUIS FACIEM illustrantibus.

Aqua faciem detergens & illustrans.

℞. Medullæ panis Hordei ℔ ij.
Lactis caprini ℔ iij.
Vini albi ℔ ß.
Quatuor sem. frig. major. contusorū ana ℥ iij.
Thuris, Mastiris, Myrrhæ ana ℥ j.
Fabarum recentium ℔ ij. vel
Flor. Fabarum P. iij. vel
Fabarum siccatum, &
Ciceram rubrorum ana ℔ ij.
Oryzæ ℔ ß.
Flor Nenupharis, Violarum,
Rosarum albarum ana P. ij.
Vitellorum ovorum cum albuminibus N. x.

Destillentur in balneo Mariæ. Si addatur ante E destillationem Terebinthina, melior erit succus, & diutiùs faciem servabit. *Rondeletius.*

Alia, ejusdem.

℞. Decocti Pulli, vel Decocti Caponis, vel
Decocti Gallinæ ℔ iij.
Succi Limonum ℔ j.
Aceti albi ℔ ß.
Flor. Fabarum, Nenupharis ana P iij.
Camphoræ, Album. ovorum ana ℥ ij.

F Misceantur, & destillentur per alembicum Loco decocti Pulli, vel Gallinæ, lacte Capræ albæ uti licet.

Alia ejusdem.

℞ Furfuris ex meliori frumento cribrati,
Aceti fortissimi ana q s.

Misce, & fiat pasta: cui adde miscendo
Album. ovorum N. xij. Destilla.

Aqua ad splendorem & formam faciei.

Aqua de albuminibus ovorum recentium per spongiam

spongiam facta, cum æquali mensura succi Limonum destilletur, ut rosacea. Huic aquæ postea addes lixivii communis ℥ ij. vel circa: & Limonem integrum cõtusum immittes: post octo dies exprimes ab eo succum, & miscebis cum aqua. Facies prius abluta aqua pura, & abstersa, hac aqua destillata lavetur. *Alexius.* A

Aqua formam faciei concilians.

℞. Rorismarini, Tartari albi,
Vini albi ana quantum sufficit.
Misceantur, & destillentur per alembicum. *Idem.* B

Aqua faciem pulcherrimam reddens.

℞. Columbarum pullos N. ij.
Carnis vitulinæ ℔ ij.
Sem. Cataputiorum, à corticibus mundatorum ℥ iv.
Pinearum Amygdalarũ dulcium, amararum,
Rad. Liliorum alborum, cærulcorum,
Fabarum contusarum & mundatarum,
Fellis Bubuli, rad. Serpentariæ,
Fraxinellæ ana quantum sufficit. C
Limonem unum purgatum, & incisum,
Medullæ panis albi, in lacte madefactæ,
Gummi Ammoniaci in aceto liquefacti,
Flor. Ligustri ana quantum sufficit.

Misceantur & destillentur lento igne, ponendo aliquantulum Moschi & Belzoini circa principium colli vasis recipientis: & servetur in vase probè obstructo. *Idem.*

Aqua faciem illustrans. D

℞. Pinearum viridium, mundatarum incisarum quantum sufficit.

Ponantur in lacte per dies tres, quotidie addendo novum lac: deinde cum sequentibus rebus destillentur:

℞. Vitri contriti ℥ iv.
Coralli rubri ℥ iij.
Sacchari candi ℥ iv.
Aluminis ℥ j.

Misce, & fiat pulvis. Deinde E

℞. Argenti vivi cum salvia mortificati ℥ j ß.
Ova recentia, una cum corticibus, rupta & concussa N. xij
Terebinthinæ novies lotæ ℥ iv.
Cochleas marinas candidas, quas vendunt suffitores ℥ ij.
Cochleas terrestres N l.

Contundãtur singula, & miscẽatur: deinde pars aliqua ponatur in cucurbitam vitream, deinde pars aliqua pulveris, pòst pars Terebinthinæ, demum pars cochlearum, aliud super aliud ponendo, donec cucurbita sit plena. Postremo addito F
Vini albi mensuram j.

Distilla igne lento, & serva ad usum. *Alexius.*

Aqua Melonum ad faciem illustrandam.

℞. Melones albos, à corticibus mundatos, quot opus erit, cosq; in frusta unius digiti crassitudine secato: deinde
Aluminis sacchanini ℥ iv.
Aluminis usti,
Argenti vivi extincti ana ℥ j.
Cochlearum marinarum albarum ℥ ij.
Terebinthinæ lotæ ℥ j.
Ovorum recentium, & cum corticibus contusorum N. xij.
Limoniorum albor. in frusta incisorum q. v.
Sacchari ℥ iv.
Lactis caprini & Vini albi ana mens. j.

Hæc omnia ponantur in cucurbitam vitream, aliud super aliud, ut dictum est: deinde destillentur igne lento, donec aqua omnis exierit, demum servetur in vase vitreo, ad usum. *Alexius.*

Aqua Cucurbitæ perfecta, ejusdem.

℞. Cucurbitas a corticibus mundatas, & in partes rotundas incisas, quot volueris.
Aluminis Zucchariini ℥ vj.
Aluminis scissilis ℥ j.
Myrrhæ ʒ j
Terebinthinæ lotæ ℥ ß.
Ova recentia & contrita N iv.
Limonia incisa N vj.
Cochlearum, quantum volueris.
Vini albi mens. j.

In pulverem redigenda redigantur, & misceãtur, faciendo ordinẽ primum ex sacchar o, deinde ex pulveribus, tertiũm ex cochleis, demum ex vino, Limoniis & ovis: atq; sic igne lento destillentur, donec omnis aqua extracta fuerit: postea servetur in vase aliquo vitreo per dies 8. aur is.

Aqua ad faciem commendandam.

℞ Pedum Vituli N ij.
Aquæ fluvialis ℔ xiix.

Coque ad consumptionem medietatis: deinde adde

Oryzæ ℔ j.
Medullæ panis in lacte mollitæ N. j.
Butyri recentis ℔ ij.
Albuminum ovorum cum corticibus N. x.

Misceantur omnia, & coquãtur, deinde destillentur quousq; omnis aqua exierit: cui deniq; adde
Caphuræ, Aluminis zuccharini ana parum, & erit optima. *Alexius.*

Alia ejusdem.

℞. Chrysocollæ, seu Boracis ℥ ij.
Aluminis rupei, scissilis, squamosi ana ℥ j.
Caphuræ ʒ ij.

Redigantur in pulverẽ singula, deinde misceantur, ponanturq; in phialam vitream, quam aqua fontana repletam diligẽter obturabis. His factis ponatur ad ignem per horas duas, deinde aufeatur: & cum refrixerit, ponatur in aliã phialam, addẽdo duo alba ovorum recentium, benè cum omphacio agitata: misceantur, sintq; in Sole per dies viginti: & habebis aquam perfectissimam.

Aqua ad decorandam faciem.

℞ Ova in partes dissecta, Cort Aranciorum,
Rad Melonum aquæ q. f.

Cum bocia ampla, rostrum habente longum, studioso ac potenti igne per alembicum destillato. *Fumanellus.*

Alia.

℞.Flor.Fabarum M.vj.
Aquæ Limonum ℔ j.
Rad.Lilii ℥ iix.
Farinæ Fabarum ℔ j.
Gummi Arabici,Tragacanthæ ana ℥ j.
Destilla,& utere. *Fumanellus.*

Aqua faciem decorans,alia.

℞.Fœniculi,Rutæ,Verbenacæ,
Euphragiæ,Endiviæ,Betonicæ,
Sileris montani,Rosarum rubrarum,
Capillorum Veneris ana M vj.
In vino albo per diem & noctem infusa alembico destillentur. *Idem.*

Alia.

℞.Fabarum albarum à corticibus mundatarum,quantum volueris.
Macerentur in vino albo per dies novem : deinde contundantur, & prædicto vino addantur: quibus adjunge
Oryzæ in lacte caprino coctæ,
Albuminum ovorum ana q.s.
Misce omnia,& destilla. *Isabella Cortese.*

Alia.

℞.Hordei immaturi recentis,
Lactis caprini,Album ovorum ana q.s.
Misce,& destilla. *Isabella Cortese.*

Alia,ejusdem.

℞ Limoniorum, Fabarum siccarum, & in vino maceratarum,
Mellis,Lactis caprini,
Album ovorum ana quantum sufficit.
Misce,& destilla.

Aqua ad faciem decorandam.

℞.Lactis vaccini,mense Maji ℔ ij.
Aranciorum N.iij.
Limonum N v.
Incidantur minutim: deinde adde
Aluminis,Sacchari ana ℥ j.
Misce omnia,& destilla. *Rondeletius.*

Alia,ejusdem ad splendorem.

℞. Micæ panis albi ℔ ij.
Flor Fabarum ℔ j.
Flor.Rosarum,item Nymphææ,
Liliorum ana ℔ iv.
Lactis Capræ ʒ vj.
Iridis Venetorum ℥ j.
Destilla in balneo Mariæ.

Alia,ejusdem.

℞.Terebinthinæ,Masticis albissimæ,
Tuthiæ præparatæ,Caphuræ,
Aluminis ana ℥ iv.
Infunde in aceto forti per dies tres. Postea destilla per alembicum.

Aqua faciem decorans.

℞.Serpentariæ recentis ℥ j.
Rutæ M.j.
Hederæ terrestris M.ij.
Boracis ℥ j. Ligni Aloës ʒ j.

A Styracis calamitæ ℥ ß.
Moschi ℈ ß.
Unguenti ℥ iij. Caphuræ ʒ vj.
Carnis Caponis ℥ ij.
Cort.Limonum,Cort.Aranciorum ana ℔ j.
Destilla. *Rondeletius.*

Aqua ad decorandam faciem.

℞.Caphuræ ʒ iij.
Aluminis rubri,Boracis ana ℥ vj.
Moschi ℈ ij.
B Terantur omnia: adde,
Tartari ℥ j ß.
Aquæ Rosarum ℔ ij.
Commiscendo semper cum spatula. Postea destilla per filtrum, & in ampulla benè clausa servetur, & mane facie bene tersa, cum panno guttam unam aquæ sumat, deinde faciem benè fricet. *Idem.*

DE AQUIS TINGENTIBUS & dealbantibus faciem.

C

Aqua faciem dealbans,& oculos.

℞.Rutæ campestris,Fœniculi,
Verbenacæ,rad.Betonicæ,fol.Rosarum,
Capillorum Veneris ana partes æquales.
Macerentur per noctem in vino albo odoro, & alembico destillentur. *Fumanellus.*

D *Alia,ejusdem.*

℞.Ari quantum sufficit.
Partes crassiores tundito,& cum Rosarum aqua ad Solem ter quaterve siccato, & rosacea imposita utitor.

Aqua faciem dealbans.

℞.Albuminis ovi,Boracis petrosi,
Salis,Albuminis Rochæ ana ℥ j.
Quodlibet per se tritum, albumini ovorũ commixtum destillato,utitorque. *Fumanellus.*

E *Alia ejusdem,ad idem.*

℞.Aluminis Rochæ tritæ ℥ iij.
Albuminis ovorum q.s.
Misce,& destilla.

Aqua faciem dealbans.

℞.Flor.Nenupharis,item Spinæ albæ,
Sambuci,Fabarum,Violarum,
Capillorum Veneris ana part æquales.
Misce,& destilla. *Fumanellus.*

F *Alia,ejusdem.*

℞.Lithargyri contriti ℔ ß.
In Aceti albi ℥ iij coquito, & panno cribratam, in vitreo vase servato, deinde adde
Caphuræ,Aluminis Jameni, Boracis,
Olei Tartari ana part.æqual. Aquæ Rosar q.s.
Misce,& destilla.

Alia experta, ejusdem.

℞.Terebinthinæ destillatæ ℔ ij.
Thuris ℥ iij
Masticis,Dracunculi ana ℥ ß.

Omnia

Omnia trita, & cum aqua terebinthinæ mixta, iterum destillato, deinde

℞. Axungiæ suillæ, recentis, liquatæ ℔ j.
Caryophyllorum ℥ ij.
Nucis moschatæ N iij.
Auri ʒ j. Argenti ʒ ij.

Omnia tenuissimè trita alembico destillato.

Alia faciem dealbans & mundans.

℞. Florum Fabarum M. x.
Aluminis Rochæ ℔ j ß.
Aluminis Zuccharini ℥ v.
Aluminis Scariolæ ℥ iv ß.
Salis Nitri ℥ iij.
Aluminis Fæcis ℥ vj.
Argenti vivi extincti ℥ iij.

Destillentur igne lento, & quum quid stillare incipit, ignem augeto. *Fumanellus.*

Alia ejusdem.

℞. Aluminis Jameni, Boracis, Aluminis Rochæ ana tritorum ℥ iij.
Album. ovorum q. s. Destilla.

Alia ejusdem ad idem.

℞. Argenti electi, Argenti vivi ana ℥ j.

Super porphyreum terantur lapidem, additoq; argenti sublimati modico, in loco collocetur humido: & quod liquatũ est, alembico destilletur.

Alia ad faciei nitorem.

℞. Radicum Lilii, item Ari,
Dracunculi ana ℔ ß.
Aquæ flor Fabarum ℔ j ß.
Aquæ rosaceæ ℥ viij.

Destilla: adjice moschi carii, cinnamomi ana ʒ ij. faciem bis die abluito. *Alexius.*

Aqua faciem dealbans.

℞. Sulphuris vivi ℥ j.
Thuris albi ℥ ij.
Caphuræ ʒ j.
Aquæ rosarum ℔ j.

Trita misceantur, & Soli per dies quindecim exponantur, & de eà lavetur facies in sero: manè verò abluatur cum decoctione furfuris & rosarum. *Alexius, & Bayrus.*

Aqua cutem reddens album, Solisq; adustionem auferens.

℞. Aquæ pluviæ, Omphacii ana mens. ß.

Coquantur simul usq; ad consumptionem medietatis: deinde inter bulliendum, addito

Succi Limoniorum tantum, quãtum bulliendo antea evanuit.

Deinde cùm cocta satis fuerint, auferantur ab igne, addaturque

Albuminum ovorum N. iv.

Postquam deferbuerint, servetur ad usum. *Rondeletius.*

Alia ad dealbandas faciei maculas, & cicatrices.

℞. Aquæ vitæ quartò destillatæ, part. iij.
Summitatum flor. Anthos part. ij.

A Macerentur simul per diem & noctem in vase benè cooperto, deinde destillentur. *Rondeletius.*

Aqua cujusdam mulieris nobilis.

℞. Sublimati ℥ j.
Caphuræ ʒ j.

Pulverizentur optimè, infundantur in succo limonum, & aqua rosarum, nenupharis, cucurbitæ, & florum fabarum ana ℔ ß. Insolentur per dies quindecim, & usui servetur. *Rondeletius.*

Fucus Ducis Mediolanensis.

B ℞. Lactis caprini ℔ iij.
Medullæ panis albissimæ N ij.

Temperentur simul per horas sex: deinde adde,

Limonum à cort. extremo mundatorum,
Albuminum ovorum N. xij.
Calcis, Cort. ovorum, Porcellanarum ana ℥ ß.
Caphuræ, Aluminis, Coralli rubri ana ʒ ij.
Boracis ℥ j.
Cerussæ ℥ iij.

C Misceantur, & cum diligentia destillentur. *Rondeletius.*

Alia ejusdem, ad idem.

℞. Flor Fabarum, flor. Nenupharis ana ℔ j.
Medullæ panis albi, farinæ Oryzæ, far. Ireos,
Cucumeris agrestis ana ℥ vj.
Mellis ℔ j.
Vini albi, Aquæ fontis ana ℔ iij.

Temperentur simul, & fiat destillatio in balneo Mariæ, adde

D Seminis Cucurbitæ mund ℥ iij.
Thuris, Myrrhæ ana ℥ j.

Aqua servetur usui.

Alia ad dealbandas cicatrices.

℞. Rad. Ireos,
Rad. Cucumeris agrestis ana ℔ iij.
Rad. Althææ, rad. Liliorum ana ℔ ij.
Racemorum maturorum ℔ ß.
Rad. Dictamni ℥ iij.
Herbæ Fabarum, herbæ Parietariæ ana M. j.
E Flor. Nenupharis, flor. Malvarum ana P. j.
Panis hordei ℔ j.

Macerentur in vino albo, vel sero caprino, & fiat destillatio. Adde

Raphani ℥ ß.
Quatuor sem. frig major. ana ʒ j.
Urinæ puellæ ℔ ß.

Insolentur, & serventur usui. *Rondeletius.*

Alia.

F ℞. Sulphuris, Salis ana ℥ ß.
Caphuræ, Tuthiæ ana ʒ j.
Aquæ rof. ʒ xiix.

Trita misceantur. *Innominatus.*

Aqua faciem dealbans.

℞. Succi Limoniorum ℥ j.
Porcellanarum ℥ v.

Macerentur, donec dissolvantur: deinde adde

Limoniorum incisorum N. xij.
Albuminum ovorum N. x.
Caphuræ,
Boracis ʒ j ß.

Aquæ pinearum ℔ ß.
Misce, & destilla. *Marinellus.*

Alia ejusdem, ad idem.

℞. Spumæ argenti ℔ ß.
Aceti albi ℔ iij.
Coquantur simul usque ad consumptionem tertiæ partis, & destilla: deinde aquæ destillatæ adde
Caphuræ ℥ ß.
Aluminis Scariolæ, Olei Tartari,
Aluminis Zuccharini ana ℥ j.
Relinquantur sic, donec dissolvantur: postea coletur, & usui servetur aqua.

Aqua ad faciem rubram.

℞. Aristolochiæ rotundæ, Been albi & rubri ana ℥ ß.
Rad. Ireos ℥ v.
Rad. Liliorum ℥ vj.
Cicerum rubrorum, Lupinorum combustorum ana P. ß.
Nucis moschatæ, Cinnamomi ana ʒ ß.
Amygdal. amar. contus. ℥ ij.
Olei Tartari ℥ iv.
Aquæ pluvialis ℔ ij.
Sanguinis leporini q. s.
Trita destilla. *Rondeletius.*

Aqua faciem dealbans.

℞. Rosarum albarum, flor. Nymphææ,
Item Sambuci, Liliorum alborum ana ℔ j.
Aquæ Fabarum ℔ ß.
Medullæ panis q. s.
Albuminum ovorum N. xij.
Thuris ℥ ij.
Cerussæ tritæ ℔ j.
Misce, & destilla. *Marinellus.*

Alia, ejusdem.

℞. Lactis caprini, Farinæ frumenti ana quantum sufficit.
Misce ad formam panis, & in clibano coquatur.
Hujus panis accipe medullã, in lacte caprino maceratam:
Album. ovorum N xij.
Destillentur. Aquæ destillatæ adde
Calcis ℥ j.
Caphuræ,
Aluminis Zuccharini, Coralli albi ana ʒ ij.
Trita misceantur, & denuò destillẽtur. *Marinell.*

Alia, ejusdem.

℞. Tartari albi, Vini albi, flor. Rorismarini ana q. s.
Misce, & destilla.

Alia valdè bona ejusdem.

℞. Ovorum recentium N. vj.
Vini malvatici ℔ ß.
Columbarum juvenum,
Calci recentis non lauti ana N. j.
Malorum arantiorum N. viij.
Olei Tartari ℥ iij.
Cerussæ ℥ i.
Contundenda contundantur, misceantur, & destillentur.

A

Alia, ejusdem.

℞. Limaciarum N. xxx.
Lactis caprini ℔ ij.
Axungiæ porci ℥ iij.
Caphuræ ʒ j.
Caphura per se trituretur, deinde omnia simul contundantur, & destillentur.

Alia, ejusdem.

B ℞. Medullæ panis albi, in lacte capræ vel asinæ infusæ q. s. Destilla.

Alia, ejusdem.

℞. Myrrhæ ℥ iij
Thuris,
Masticis ana ℥ ß.
Zingiberis albi ʒ iij.
Cinnamomi electi,
Argenti sublimati ana ʒ ij.
Caphuræ ʒ j.
Album. ovorum ℔ j.

C Trita ponantur in ventre gallinæ, addendo Lactis caprini vel asinæ ℔ iij. Destilla.

Aqua dealbans faciem, & maculas tollens.

℞. Boracis ℥ j.
Caphuræ ʒ ß.
Aluminis Rochæ ʒ iij.
Gummi Arabici,
Tragacanthæ ana ℥ ß.
Sarcocollæ,

D Asæ dulcis ana ℥ ij.
Cerussæ ℥ iv. Tritis adde
Aquæ Serpentariæ, item flor. Liliorum,
Flor. Genistæ, Nymphææ ana ℔ ß.
Misce, & destilla. *Marinellus.*

Alia, ad idem.

℞. Columbarum juvenum N. iv.
Butyri recentis, vel Pinguedinis lactis ℥ iv.
Ovorum recent. albuminum N ʒ ij.
Radicis Sigilli Salomonis ʒ xij.

E Boracis ℥ ij.
Flor. Cristalli ℥ iij.
Caphuræ,
Aluminis Scariolæ,
Aluminis Zuccharini ana ℥ ß.
Aquæ Cucurbitæ ℥ xij.
Aquæ Omphacii ℥ iij.
Terenda in pulverẽ redigantur, deinde misceantur, & destillentur. *Marinellus.*

Alia, ejusdem optima.

F ℞. Aceti albi ℔ ij.
Aquæ Rosarum ℔ j.
Aquæ ex cort. Arantii,
Aquæ ex flor. Arantii ana ℥ vj.
Marrubii M j.
Mellis ℔ ß.
Moschi G iij.
Caryophyllorum ℥ iv.
Aluminis Zuccharini ℥ ij.
Masticis ℥ j
Trita distillentur.

Alia

Alia eiusdem, ad idem.

℞. Limoniorum N.iv.
Sacchari candi ℥ ß.
Succi Agrestæ ℔ j. ℥ iv.
Lactis Asinæ ℔ ß.
Albumin. ovorum recent. N.viij.
Medullæ panis albi ℥ iij.
Caphuræ ʒ j ß.
Florum Fabarum ℔ ij.
Misce, & destilla.

Alia, ejusdem.

℞. Succi Cannæ viridis,
Succi Gentianæ,
Succi Sempervivi,
Succi Limoniorum ana ℥ ij.
Lactis Asinæ ℥ vj.
Aquæ florum Fabarum ℔ ij.
Coralli albi ℥ iij.
Porcellanarum in succo limonum dissol. ℥ j.
Boracis ℥ ß.
Trita distillentur. *Marinellus.*

DE AQUIS RUBIFICANTIBUS faciem.

Aqua rubificans faciem.

Ad rubificandam faciem utitor prasilio raso, & aqua rosacea dissoluto, ac modica caphura. *Fumanellus.*

Aqua faciem coloratam reddens.

Sumito pullos columbinos albos: hos diebus quindecim nucibus pinês pascito: deinde eos aperito: capita, pedes, intestinaq; abjicito: deinde
℞. Panem dimidium,
Aluminis Zuccharini q.s.
Foliorum Auri N.500.
Foliorum Argenti N.300.
Medullas panis candidissimi, in lacte amygd. dulcium mollitas N.iv.
Medullæ vituli, aut bubuli, aut axungiæ porcinæ ℔ j.
Misceantur omnia, & destillentur. *Alexius.*

Rubrica ad faciem.

℞. Santali rubri contriti, Aceti fortis bis distillati ana q.s.
Misceantur, & coquantur igne lentô, addendo parum aluminis: & habebis rubricam perfectissimam. *Alexius.*

Aqua concilians faciei roseum colorem.

℞. Pintam aquæ vitæ optimæ,
Prasilii ℥ j. Caryophyllorum,
Granorum Paradisi ana N.x.
Cubebarum N v.
Omnia trita cribrataque cum aqua vitæ, perparùm fervefacies in vase diligenter operculato, ne quid ullo modo expiret. Deinde refrigeratum distilla. *Euonymus.*

Aqua rubra ad faciem.

℞. Albuminum ovorum ad duritiem coctorum N.xxv.

A Lactis ficuum poculum j.
Misce, & destilla. Huic aquæ adde, pro qualibet mensura
Aluminis scissilis ℥ ij.
Cocci tinctorii ℥ ß.
Cocci, quo sericum tingi solet ℥ ij.
Misceantur, & ponantur in phialam vitream, bene clausam, in fimo vel in aqua calida, non fervente, per dies octo: deinde eximantur, colenturq;, & exprimantur optimè. Quibus factis, ad-
B datur rursus tantundem aluminis, ut priùs, coceique: & similiter in fimo, vel aqua calida, per dies octo ponantur: & rursus ut priùs colentur. Quod cùm ter factum fuerit, adde gummi Arabici ℥ ß. aqua fuerit mensura una: & relinquatur per dies octo in loco calido, ut antea: deinde coletur, & servetur. *Alexius.*

Alia facilior, ac precii minoris.

℞. Glutinis piscium, in vino albo per quinque aut sex dies liquefacti ℥ ij.
C Ligni Prasilii incisi q.s.
Aquæ fontanæ q.s.
Misceantur, & coquantur igne admodùm lento, donec satis esse videatur: deinde addatur
Aluminis triti ℥ j.
Gummi Arabici ʒ ij.
Misceantur: deinde ablata aqua ab igne, serveturin aliquo vase optimè obturato. *Alexius.*

Alia faciem rubram faciens.

D ℞. Rad Sigilli Salomonis ℥ x.
Rad. Cyclaminis ℥ v.
Rad. Serpentariæ seu Ari ℥ j.
Lardi mundi ℥ j ß.
Limonum incisorum N.v.
Medullæ panis albi, in lacte macerati q.s.
Sublimati, Aluminis Scariolæ ana ℥ ij.
Aluminis Rochæ ℥ j ß.
Porcellanarum in succo limonum dissolutarum ℥ j.
E Misce, & distilla. *Marinellus.*

Aqua faciem rubram reddens.

℞. Rad. Serpentariæ major. mundatarum & contusarum q.s.
Aquæ fontanæ q.s.
Misceantur, & coquantur usque ad cõsumptionem quartæ partis: deinde ab igne auferatur, & servetur in vase cooperto, qua facies lavetur. *Marinellus.*

F FACIEM quoque rubram reddunt, aqua ex rad. Serpentariæ, ex rad. Bryoniæ, ex rad. Cyclaminis distillata. *Idem.*

Aqua faciem colorans.

℞. Rad. Dracunculi seu Serpentariæ,
Rad. Liliorum alborum,
Lardi recentis ana ℔ ß.
Aquæ flor. Fabarum ℥ iv.
Aquæ Rosarum ℥ viij.
Moschi,
Cinnamomi ana ʒ j.
Trita distillentur. *Marinellus.*

Alia, ejuſdem.

℞. Boratis ʒ j.
Sublimati ℥ ij.
Caphuræ ʒ ß.
Salis Gemmæ ʒ j.
Salis Alkali,
Aluminis Rochæ,
Aluminis Scariolæ ana ℥ ij.
Aluminis Plumæ,
Aluminis Zuccharini ana ℥ ß.
Aquæ Roſarum q.ſ.

Coquantur in vaſe vitreo, uſq; ad dimidiæ partis conſumptionem: & ſervetur.

Alia faciem coloratam reddens.

℞. Aquæ vitæ ℥ ij.
Aquæ flor. Fabarum, aquæ Roſarum ana ℥ iv.
Aquæ flor. Nymphææ ℥ vj.
Tragacanthæ tritæ ʒ j.

Miſce, & ponantur ad Solem per ſex vel octo dies: deinde cola, & ſerva. Hac facies prius lota,
C lavetur. *Marinellus.*

Alia, ejuſdem.

℞. Lactis Caprini menſ. ij.
Panis albi calidi N j.
Rad. Dracunculi, ſeu Serpentariæ,
Rad. Sigilli Salomonis ana ℔ ß.
Caput Vervecis inciſum, unum,
Boracis,
Aluminis Scariolæ ana ℥ ß.
Succi Limonum,
Porcellanarum in ſucco prædicto diſſolut,
Ceruſſæ ana ℥ j.
Lithargyri, Sublimati ana ℥ ß.

Terenda in pulverem redigantur, incidenda incidantur minutim: deinde miſceantur, & deſtillentur.

Alia, ejuſdem.

℞. Ceruſſæ ℥ ij.
Sublimati ℥ j.
Aluminis Plumæ,
Aluminis Scariolæ ana ℥ ß.
Boracis ʒ ij.
Caphuræ ʒ j.
Sacchari candi ℈ ij.
Aluminis Rochæ ℈ j.

Trita ponantur in panno lineo ligato: adde deinde

Columbam albam juvenem, mundatam, in fruſta minuta inciſam.

Hæc ſimul coquantur in lacte capræ vel aſinæ, donec caro ab oſſibus ſeparetur. Poſtea omnia alembico deſtillentur.

Alia, ejuſdem.

℞. Limaciarum, Salis Gemmæ, ſucci Limonum ana q ſ.

Inciſa & trita miſceantur bené, & in balneo Mariæ diſtillentur.

Alia, ejuſdem.

℞. Limonum inciſorum N. xij.

A Succi Bryoniæ, Vini albi ana q.ſ.
Aluminis ovorum N. iij.

Miſce, & deſtilla.

DE AQUIS FACIEM denigrantibus.

Aqua faciem denigrans.

Juglandis calloſo herbidoque putamine illo, quod guliocam dicunt, & gallis, Chymiſtarum
B organis clariſſima elicitur aqua: qua ſi facies vel manus maduerint, nigreſcunt paulatim, ut Aethiopis videantur. Quòd ſi abjicere, & priſtinæ albedini reſtituere vis, acetum, limonis ſuccum, & colophoniam extillabis: taliſque lotura nigrum illud abjicit & propulſat. *Ioan. Baptiſta Porta.*

DE AQUIS ÆFACIEM juvenilem reddentibus.

Aqua faciem juvenilem reddens.

℞. Sulphuris vivi ℥ j.
Olibani,
Myrrhæ ana ℥ ij.
Ambræ ʒ vj.

Trita miſceantur, addendo

Aquæ Roſarum ℔ j.

Deſtillentur, & ſervetur aqua in vaſe obturato: qua ſi quis uti volet, veſperi cùm it ad cubitum, hac lavet faciem, deinde manè aqua fontana la-
D vet faciem, & erit venuſtiſſima. *Alexius.*

Alia ejuſdem, ad idem.

℞. Pedes vituli duos,
Aquæ fluvialis ℔ xviij.

Coque ſimul uſq; ad conſumptionem medietatis. Deinde adde

Orizæ ℔ j.
Medullæ panis, in lacte mollitæ N. j.
Butyri recentis ℔ ij.
Album ovorum cum cort. N. x.

E Miſceantur omnia, & coquantur: deinde deſtillentur, quouſque omnis aqua exierit: cui denique adde

Caphuræ, Aluminis Zuccharini ana parum, & erit optima.

Alia ejuſdem, ad idem.

℞. Aquæ vitæ ℥ ij.
Aquæ ex flor. Fabarum, aquæ Roſarum ana ℥ iv.
F Aquæ Nymphææ ℥ vj.

Miſtis omnibus adjice tragacathæ albiſſimæ ʒ j. Per ſex dies inſolatam hanc aquam colabis linteo puro. Uſus ejus eſt manè, ita ut non abſtergatur.

DE AQUIS FACIEI maculas tollentibus.

Aqua ad verrucas, & alia tubercula faciei.

℞. Salis Ammoniaci, Vitrioli Romani,

Viridis

Viridis æris ana ℥ ij.
Aluminis rubri ℥ j.
Calcis vivæ ℥ ß.
Distillentur in alembico vitreo. Rejiciatur primus liquor: secundus efficacior erit, & servetur usui. *Rondeletius.*

Alia, ad rugas faciei.

℞. Decoctionis Bryoniæ, Decoctionis Ficuū ana partes æquales.
Abluatur facies. *Rondeletius.*

Ad impetigines faciei.

℞. Aquæ Lapathi acuti ℥ iv.
Boracis ʒ iij.
Salis communis ʒ j.
Aceti Scillitici ℥ j.
Misce. *Rondeletius.*

Aqua ad prohibendas impetigines.

℞. Aceti albi optimi ℥ iij.
Succi Lapathi acuti, succi Limonum ana ʒ iij.
Lithargyri auri ℔ j.
Decoquantur leviter, deinde destillentur, & ad usum serventur. *Rondeletius.*

Aqua ad dealbandas faciei maculas.

℞. Aquæ vitæ optim. part. iij.
Florum Anthos part. ij.
Macerentur simul per diem & noctem: deinde distillentur. *Rondeletius.*

Aqua ad tollendum omnes molestias in facie.

Florem farinæ frumenti subigito cum sextario lactis caprini; inde panē in furno leniter coquito, & extrahito, antequam nimiū coctus sit. Hujus panis medullam per minuta frusta divisam, aut friatam, & in alio recenti lacte caprino infusam per sex horas relinquito. Admiscebis

A aquam in duodecim albuminibus ovorum cum spongia factam: calcis de putaminibus ovorum ℥ j caphuræ, aluminis saccharini, coralli albi ana ℥ ij Omnia trita cum liquidis incorporentur, & in alembico vitreo distillentur. *Alexius.*

Aqua ad rugas faciei.

℞. Malum granatum N. j.
Ab interioribus munda & evacua: infunde serum lactis cum vino ana q. s. & coque, donec vi-
B num evanuerit: & utere. *Marinellus.*

Aqua ad maculas faciei.

℞. Aquæ Rosarum,
Succi Limonum ana ℥ viij.
Sublimati ʒ ij.
Albuminum ovorum N iv.
Misce omnia diligenter: deinde pone ad Solem per dies octo, & serva ad usum. *Isabella Cortese.*

Alia, ejusdem.

℞. Lactis Asinæ ℔ iv.
C Vini albi ℔ j.
Medullæ panis recentis N ij.
Ovorum cum corticibus N xij.
Sacchari candi ʒ iij.
Contusa distilla.

Aqua ad delenda variolarum vestigia.

℞. Masticis, Myrrhæ, Aloës hepaticæ, Nardi, Sanguinis Draconis, Olibani, Opopanacis, Bdellii, Carpobalsami, Croci, Gummi Arabici, Styracis liquid. ana ʒ ij ß.
D Terantur omnia, & cum terebinthina ad pondus omnium, destillet vitreis organis liquor. Idem facit aqua è fabis, è pedibus vituli, arietis, porcellorum, è melle, radice serpentariæ, limonibus, arantiis, floribus fabarum, corticibus ovorum, &c. *Rubeus.*

De Potionibus ornantibus corpus, Sectio II.

Potio impinguans corpus.

℞. Farinæ Cicerum, item Fabarum,
Hordei, Orizæ ana part. j.
Farinæ Lentium,
Farinæ Papaveris albi ana part. ß.
Farinæ Frumenti,
Farinæ Sesami ana part. j.
Sacchari duplum;
Coquantur in sufficienti quantitate lactis ovini: de quo sumat quotidie stomacho jejuno poculum unum, superdormiendo per horam dimidiam. *Marinellus.*

Alia, ejusdem.

℞. Lactis,
E Aquæ fontanæ ana ℔ j.
Coquātur simul usq; ad consumptionem aquæ: deinde adde
Sacchari Penidii,
Butyri recentis ana ℥ j.
Olei Amygdal. dulc. recent. ℥ ß.
Coquantur iterū bullitione una: & sumatur stomacho jejuno, aliquandiu superdormiendo.

Potio maciem inducens.

℞. Aristolochiæ rotundæ ʒ j.
F Centaurii minoris ℈ j.
Gentianæ, Polii, Petroselini ana ʒ iij.
Trita sumantur cum vino albo, stomacho jejuno. *Marinellus.*

De Balneis mundantibus corpus, Sectio III.

Balneum mundans.

℞. Parietariæ, Malvæ cum rad. Acanthi, Violariæ ana M. j.
Hordei integri P. ij.
Violarum, Chamomillæ ana P. iij.
Fiat decoctio in aqua pluviæ & in ea paretur bal.

neum, quo jejuno ventriculo lavetur. Deinde A tubi sudaverit corpus in lecto, diligenter detergendum est. *Rondeletius.*

Balneum corporis sordes abstergens, ipsumq́; venustum reddens.

℞. Salviæ, Flor. Lavendulæ,
Flor. Rosarum ana M. ij.
Salis parum.
Coquantur in aqua, vel lixivio, q. s. fiatque lavacrum non nimis calidum, in quo totum corpus
B ante cibum horis duabus lavetur. *Marinellus.*

Aliud ejusdem, ad sordes.

℞. Aquæ rosarum, Aceti, Salis ana quantum sufficit.
Fiat decoctio cum aqua fontana, de qua
℞. Pocula duo, Furfuris q. s.
Misce, quo fricetur totum corpus: deinde mulier se abluat, aqua calida, vel balneum aquæ dulcis ingrediatur.

Balneum ad cutis vitia pro biliosis.

C ℞. Hordei mundati P. iij.
Althææ, Malvæ, Violariæ ana M. iij.
Betæ, Parietariæ, Buglossæ,
Borraginis ana M. j.
Sem. Cucurbitæ, item Citrulli,
Melonum, Cucumeris,
Lini, Fœnigræci ana ℥ ij.
Violarum, Rosarum, flor. Nenupharis,
Florum Liliorum ana P. ij.
Fiat decoctio in decoctione pedum & capitis arietis, & paretur balneum tepidum. *Rondeletius.*

Balneum ad cutis vitia, valentius.

℞. Rad. Liliorum, item Serpentariæ,
Bryoniæ ana ℔ j.
Borraginis, Buglossæ, Fumariæ,
Saponariæ ana M. ij.
Parietariæ, Adianthi, Malvæ,
Violariæ ana M. j.
Hordei integri, Fabarum excort.
Oryzæ ana ℥ iij.
Flor. Meliloti, item Chamomillæ,
Anthos, Malvæ, Violarum ana P. ij.
Rad. Ireos, Nitri ana q. s.
Fiat decoctio pro balneo. *Rondeletius.*

Balneum odoriferum, pro nobilioribus fœminis.

℞. Rosarum, Cort. Mali citri,
Flor. Mali citri, item Mali arantii, Jasmini,
Lauri, Rorismarini, Lavendulæ, Menthæ,
Pulegii, Aquæ fontanæ ana q. s.
Coquantur simul leviter, pareturque lavacrum, cui adde
Olei Spicæ G. vj.
Moschi G. v.
Ambræ G. iij.
Asæ dulcis ℥ j.
Ingrediatur fœmina horis duabus ante cibum. *Marinellus.*

De Lotionibus, seu Lixiviis ornantibus capillos, Sectio IV.

DE LIXIVIIS CAPILLOS TINGENTIBUS FLAVOS.

Lixivium capillos pulchriores reddens.

Si velis capillos pulchriores reddere, & redolentes, caput lixivio, à Galeno stillatitio nuncupato, abluito: confectio utiq; ex pauco viris crematæ cinere, nodorum paleæ hordei, & glycyrrhizæ, mali terræ, seu cyclamini: dumque caput
E pectitur, capillis caryophyllorum pulverem superaspergito, rosarum, nucis moschatæ, cardamomi & galangæ cum rosacea, pectine etiam in eisdem madefacto. Redduntur & pulchri, glandium fagi decocto sæpiùs loti. *Fumanellus.*

Aliud, flavos reddens capillos.

℞. Rubiæ tinctorum, Stœchadis citrinæ, Polytrichi Absinthii, Lupinorum ana q. s.
F Ponantur in aqua: vel lixivio, in vase vitreo per novem dies, movendo singulo die bis: & infundatur spongia in ea, cum qua laventur capilli: & post exiccationem laventur cum aqua calida & sapone. *Bayrus.*

D *Lixivium capillos aureo colore tingens.*

℞. Palearum Hordei, Cort. Glycyrrhizæ, Rasuræ Buxi, fol. Buxi, Croci, Cumini ana q. s.
Lixivii e sarmentitio cinere q. s.
Coquantur omnia benè, & fiat lixivium: quo si sæpiùs capilli laventur, maximè flavescent, auriq. colorem imitabuntur. *Alexius.*

Lixivium capillos flavos reddens.

℞. Lixivii sarmentorum q. s. ad lavandum semel capillos.
Flor. Tapsi barbati, flor. Stœchados,
Rad Chelidoniæ ana P. j.
Coquatur simul. Ex hac decoctione caput priùs lotum lixivio communi, & siccatum rursus lavetur, & sensim siccetur linteis calidis. Italicæ mulieres bulliunt in lixivio communi flores stœchados contusos, & rasuram santali citrini. *Rondeletius.*

Aliud ad idem.

℞. Buxi rasi, Stœchadis, Cort. Mali citri,
Glycyrrhizæ tritæ, rad. Ungulæ caballinæ,
Capillorum Veneris ana q. s.
Croci parum.
Coquantur in aqua usque ad consumptionem tertiæ

tertiæ partis, coletur: quo caput lavetur, & pectẽ inungatur. *Marinellus.*

Aliud, ejusdem.

℞. Palearum Hordei q.ſ.
Flor. Myrti,
Buxi raſi, Croci, Cumini, Alcannæ ana ℥ iij.
Coquantur in lixivio ſarmentorum: quo caput lavetur.

Aliud, ejusdem.

℞. Lupinorum ℥ j ß.
Myrrhæ ℥ j.
Staphidis agriæ, Tartari albi ana ℥ ß.
Coquantur in lixivio: quo capilli tingantur.

Aliud, ad idem.

℞. Straminis Avenæ, rad. Chelidoniæ, Agrimoniæ, Raſuræ Buxi, cinerum Vitium, cinerum Avenæ ana q.ſ.
Cum aqua calida fiat lixivium: quo caput lavetur. *Trotula.*

Lixivium capillos colore afficiens croceo.

Lixivium, in quo modicum rhabarbari diſſolutum fuerit, capillos croceo tingit colore. *Fumanellus.*

Aliud, capillos flavos reddens.

Fulvos reddunt capillos lupini crudi, cum aqua & nitro illiti. *Galenus.*

Aliud, ad idem.

℞. Lupinorum tritorum,
Myrrhæ ana ℥ v. Salis Nitri,
Tartari albi uſti ana ℥ iij.
Lixivii ſarmentorum vitium q.ſ.
Miſce, & fiat lixivium: quo capilli ad Solem laventur cum ſpongia vel pectine. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Cort. Berberorum ℥ ß.
Rad. Glycyrrhizæ ℥ ij ß.
Ceterach, Polypodii ana M j.
Fiat decoctio in aqua vel lixivio: coletur. Ad ℔ j. adde
Mellis communis ℥ j.
Aquæ Serpentariæ, aquæ Ari ana ℥ ß.
Miſce: & cum ſpongia vel pectine capillos tinge, ad Solem. *Rondeletius.*

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Tartari calcinati ℥ j.
Rad. Alcannæ ℥ ij. Rad. Raphani ℥ iij.
Piſtentur optimè, & bulliant: fricentur capilli, cùm ibit cubitum. Manè autem lavetur lixivio ſarmentorum.

Aliud ad flavos crines reddendos.

℞. Lixivii de cinere hederæ ligni decorticati.
Lavetur ſæpè caput, & evenient flavi. *Rondelet.*

Lixivium ad reddendos pilos ruffos & criſpos.

Bononiæ lavantur in lixivio ſarmentorum, in quo ſunt raſuræ buxi, & corticis citri maceratæ. In Italia quoq; ajunt radicẽ gentianæ idem præſtare. *Rondeletius.*

A *Lixivium capillos flavos, lucidos & longos reddens, memoriamq; iuvans.*

℞. Lixivii communis tantum, quantum decies eo caput lavari poſſit.
Cort. Arantiorum dulcium N. vj.
Cort. Mali citri, quantum voles.
Flor. Chamomillæ, foliorum Lauri,
Capill. Veneris ana M. j.
Agrimoniæ M. ß.
B Palearum hordei inciſarum M. iij.
Lupinorum aridorum M. j.
Fœnigræci M ij.
Tartari uſti ℔ ß.
Flor. Spartii M. v.
Miſceantur, ponãturq; in vas aliquod magnum, & ſervetur ad uſum. Quum hoc uti voles, ſumito parum ex vaſe, atque in alio vaſe calefacito: addeque, ſi lubet, aliquãtulum myrrhæ, & cinnamomi: & ſic erit optimum. *Alexander.*

C *Lotio capillorum.*

℞. Aluminis fæcum ℥ viij.
Centauriæ ℔ j.
Gummi Arabici,
Amyli ana ℥ iij.
Saponis albi ℥ j.
Aquæ fluvialis ℔ j.
Miſceantur, & coquantur uſq; ad conſumptionem quartæ partis. Poſtquam caput lixivio fuerit lotum, hac aqua cum ſpongia ad Solem
D tinguntur. *Marinellus.*

Lixivium capillos flavos reddens.

℞. Flor. Verbaſci M. j.
Fœnigræci ℥ ij.
Cineris Vitium,
Cineris ligni Hederæ ana M. j.
Aquæ pluviæ ℔ x.
Coquantur ſimul uſq; ad dimidiæ partis conſumptionem: coletur, addanturq;
E Smegmatis albiſſimi ℔ iv.
Croci ℥ ij.
Miſceantur, & ponantur ad Solem per menſem unum: quo tingãtur capilli ad Solem cum ſpongia vel pectine. &c. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Lixivii, ex cinerib. ligni hederæ facti quantum ſufficit.
Flor. Tapſi barbati, flor. Perforatæ, Fœnigræci ana q ſ.
F Coquantur, & fiat lixivium, quo capilli laventur. *Marinellus.*

Aliud, ejusdem.

℞. Lixivii ſarmentorum vitium,
Flor. Verbaſci, flor Stœchados,
Raſuræ ligni Ruſci, rad. Chelidoniæ ana q.ſ.
Coquantur: quo capilli laventur.

Lixivium capillos aureos reddens.

Stipites & radices caulium pulverizentur, & cum eis admiſceantur raſura buxi vel eboris pulverizata; & ex iſtis pulveribus fiat lixiviũ, quod facit capillos aureos. *Trotula.*

Aliud, ad idem.

℞. Lixivii ex cineribus vitium q.s.
Croci Saponis albi ana q.s.
Misce. *Marinellus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Lixivii sarment. vitium, Pulegii ana q.s.
Misce, & coquantur: quo capilli laventur.

Aliud, ad idem.

℞. Lixivii ex cineribus caulium facti quantum sufficit.
Agrimoniæ, rad. Salicis ana q.s.
Aloës parum
Coquantur simul: deinde adde
Croci, Rhabarbari triti ana parum.
Misce, & fiat lixivium, quo caput vesperi lavetur, pannoq; linteo calido involvatur: & manè flavi conspicientur. *Marinellus.*

DE LIXIVIIS TINGENTIBUS capillos nigros.

Lixivium capillos denigrans.

℞. Succi cort. Nucis juglandis ℔ iij.
Lithargyri triti ℔ j.
Omnibus cum lixivio mixtis capillos abluito. *Fumanellus.*

Lixivium capillos nigro colore tingens.

℞. Corticum Ficus, Gallarum, Elates, Rubi, Cupressi ana q.s.
Misceantur, & fiat lixivium, quo capilli laventur. *Ioan. Baptista Porta.*

Aliud, ad idem.

℞. Foliorum Ficus, fol. Vitis nigræ, Fol. Mori ana ℔ j.
Aquæ pluviæ q.s.
Macerentur per diem unum: deinde coquantur, quo capilli laventur. *Marinellus.*

Lixivium capillos nigros reddens.

℞. Lixivii communis q.s.
Foliorum Betæ M. j.
Salviæ M. iij. vel iv.
Myrrhæ, fol. Lauri, Cort. Nucum viridium ana q.s.
Misceantur, & coquantur, quo lavetur caput: deinde in fine abluatur facies & collum lixivio simplici. *Alexius.*

Aliud, ad idem.

℞. Baccarum Myrti, Sumach, Salviæ, Nucum cupressi, Myrobal. Citrinarum, Chebularũ, Lixivii communis ana q.s.
Coquantur omnia simul usque ad consumptionem tertiæ partis, fiatq; lixivium, quo caput lavetur. *Marinellus.*

Aliud.

℞. Myrobal. Indarum, Gallarum, Nucum cupressi, Balaustiorum, Baccarum Myrti ana ℥ j.
Aluminis Rochæ ℥ ß.
Salis Gemmæ ʒ j.

A Trita coquantur in aqua, qua capilli laventur. *Marinellus.*

Lixivium capillos denigrans.

℞. Lixivii communis q.s.
Lithargyri auri ℔ j.
Coquantur aliquandiu simul, deinde ab igne removeantur, addaturq;
Olei Tartari ℥ ß.
Misce, & capillos inunge. *Isabella Cortese.*

B

Aliud.

℞. Lixivii communis part. ij.
Cineris Cerri, Sal. Nitri ana part. j.
Misce, quo capilli laventur. *Isabella Cortese.*

Aliud, capillos & barbam nigro colore tingens.

℞. Argenti spumæ, Aeris combusti ana part. j.
Lixivii fortissimi part. iv.
Coquatur levibus prunis, dumq; in bullas erumpit, lavanis, & siccatos calida perlues aqua.
C *Ioan. Baptista Porta.*

Aliud.

Accipiatur aqua capitelli, in qua ponantur acus quatuor ferreæ, donec eliquētur, & auripigmentũ tritum: & cum penna abluatur pecten cũ dicta aqua, & pectātur capilli ad ignē, vel Solē: ita tamen, ut cutis non tangatur. *Fumanellus.*

DE LIXIVIIS TINGENTIBUS capillos rubros.

D

Lixivium capillos rubros reddens.

℞. Lupinorum tritorum ʒ x.
Myrrhæ ʒ ß.
Florum Salicis,
Tartari usti ana ʒ iij.
Trita ponantur in lixivio, coquanturq; usque ad spissitudinem: quo tingantur capilli. *Marinellus.*

Aliud.

E

℞. Sumach ℥ ij.
Gallarum ℥ iij.
Rubiæ ℥ ij
Capill. Veneris,
Absinthii ana ℥ j.
Lupinorum excortic. M ij.
Aquæ ℔ x.
Macerentur per aliquot dies: quo capilli laventur. *Marinellus.*

F

DE LIXIVIIS TINGENTIBUS capillos albos.

Lotio.

℞. Centaurii majoris ʒ iv.
Aluminis Fæcis ℥ viij.
Aluminis Rochæ, Gummi Arabici ana ℥ ij.
Saponis albi mundi,
Lachrymæ ex Tragacantha ana ℥ iv.
Aquæ claræ ℥ vj
Coquantur ad dimidias, & colentur: caputque hac lotium coiactum, ad Solemq; siccatũ, denuò abluatur lixivio. *Fumanellus.*

Aliud.

Aliud.

℞. Cineris vitis ℔ j.
Aquæ ℔ vj.
Confice lixivium. *Fumanellus.*

DE LIXIVIIS PROLONGANTIBUS CAPILLOS.

Lotio capillos longos reddens.

℞. Agrimoniæ, Cort. Ulmi, Verbenacæ, Aquæ pluviæ ana q.s. Misceantur, & coquantur usq; ad consumptionẽ tertiæ partis: quo singulis septimanis semel laventur capilli. *Marinellus.*

Alia, ad idem.

℞. Corticum Salicis, Absinthii, Abrotani, Rosarum siccarum, Aquæ ana q.s.
Misceãtur, & macerẽtur per integrũ diem Veneris: die sabbati coquãtur usq; ad tertiæ partis cõsumptionem, & capilli laventur. *Marinellus.*

Alia ejusdem, ad idem.

℞. Seri lactis caprini q. s.
Cineris Cannæ, Sem. Lini ana q.s.
Coquantur simul: coletur & fiat lotio, qua laventur capilli.

Alia.

℞. Capillorum Veneris, Myrobal. Emblicorum, Acetosæ ana q.s.
Coquantur in aqua: colaturæ adde myrrhæ q.s. fiatq; lotio, qua laventur capilli. *Marinellus.*

DE LIXIVIIS AUGENTIBUS CAPILLOS.

Lixivium capillos augens.

℞. Agrimoniæ, Cort. Ulmi, rad. Salicis, Abrotani, Althçæ, Pilularum Populi albæ, Cinerũ, stipitum caulium, Aquæ ana q.s.
Fiat lixivium, quo capilli laventur. *Fumanellus.*

Aliud, ejusdem.

℞. Branchæ ursinæ, Lixivii communis ana q.s.
Coquantur: quo capilli laventur.

Aliud, ad capillos spissandos.

℞. Agrimoniæ, Corticũ Ulmi, rad. Verbenæ, rad. Salicis, Abrotani, Sem. Lini usti, radicũ Cannæ ana q.s.
Misceantur omnia, & coquantur in lacte caprino vel aqua: & capilli laventur. *Alexius.*

Lotio pilos augens.

℞. Polytrichi ℥ iij.
Ladani, Myrti, Cucurbitæ ustæ ana ℥ j.
Aquæ ℔ x.
Trita macerentur per dies viginti, singulis diebus miscendo: deinde coquantur usq; ad tertiæ partis consumptionem, fiatq; lixivium, quo caput lavetur. *Marinellus.*

Alia, ejusdem.

℞. Vini albi q. s. Cineris capill. Veneris ustorum, satis bonam quantitatem.
Coquantur simul: quo capilli laventur.

DE LIXIVIIS PROHIBENTIBUS CAPILLOS.

Lotio capillos crescere non permittens.

Tithymalli decoctum, cum aceto, calce viva, & malvis commixtum. *Fumanellus.*

DE LIXIVIIS CAPILLOS CRISPOS REDDENTIBUS.

Lotio capillos crispos reddens.

Radices Althææ, in aqua decoctæ, percolentur, premanturq; & decocto addantur
Seminis Lini, sem. Psyllii ana q.s.
Et ex eorum colatura, post exactã commixtionẽ & compressionem, capilli abluãtur. *Fumanellus.*

Alia, ejusdem.

℞. Farinæ Fœnigræci, Hyoscyami, Lithargyri auri ana part. æquales.
Ponantur in lixivio, quo capilli abluãntur.

Alia, ad idem.

℞. Rad. Filicis, Fol. Betæ ana q.s.
Coquantur simul usq; ad cõsumptionem tertiæ partis: auferatur ab igne, addaturq;
Gummi Arabici q. s.
Misce, & fiat lotio, quo capilli lavẽtur: qui resiccati oleo myrtino tingantur. *Marinellus.*

De Oleis ornantibus faciem, Sectio V.

DE OLEIS FACIEM ILLUSTRANTIBUS.

Oleum faciem exornans, pustulasq; nigras delens.

Sumito tartarum ex vino albo in frusta redactum, panno lineo aceto potẽti madenti involutum, aut foliis caulium, stuppaque sub cineribus calidis detentum, donec in exactũ pulverem redigi valeat: quem in fictili vase, ac declivi, diebus quatuor, quinquéve Soli exponee, & oleo quod stillabit, faciem aqua calida & sapone lotam, deinde aqua ex furfurib. exiccatam linies. *Fumanellus.*

Aliud Venetũ meretricibus consuetum.

℞. Tartari usti ℔ ß.
Pulverizetur, & resiccа, ut fit de sale. Tunc accipe sal illud, & pone intra albumina ovorum decocta. *Rondeletius.*

Oleum faciem illustrans & dealbans.

℞. Vitellorum ovorum, ad duritiẽ cõctorum N. xij.
Olei lentiscini poculum dimidium.
Terebinthinæ lotæ duplum.
Misceantur, & coquantur aliquandiu simul: deinde sub prælo exprimatur oleum, quo facies inungatur vesperi. *Marinellus.*

Oleum ad faciei ruborem diluendum. A

℞. Nucleorum persicorum ℥ iv.
Sem. cucurbitarum ℥ ij.

Contundantur, & fiat oleum, quo inungatur facies, manè & vesperi. *Alexius.*

DE OLEIS FACIEM tingentibus.

Oleum faciem colorans.

℞. Olei communis, Florum Rorismarini ana part. j.

B Misceantur, ponanturq; in phialam vitream sub fimo equino per tres septimanas, vel per mensem: deinde coletur: ad Solem per aliquot dies ponatur, & utere. *Marinellus.*

DE OLEIS RUGAS FAciei tollentibus.

Oleum de sesamo, & decoctio granorũ ejus, rugas distendunt, & molliũt, & solidant. Oleum etiam de glande est optimum. *Bayrus.*

Oleum ad faciei rugas.

Oleũ tartari faciei rugas tollit: itẽ oleũ amygdalarum amararũ: & oleum liliorũ. *Marinellus.*

DE OLEIS FACIEI MAculas delentibus.

Oleum cicatrices delens.

Oleum dactylorum delendis vestigiis cicatricum conducit. *Rondeletius.*

Oleum ad faciei pustulas.

Nuces juglandes contere, & decoque, donec ex ipsis oleum aquæ supernatet: quo & utere. *Fumanellus.*

Oleum ad faciei maculas.

℞. Florum Rorismarini q. s.

In vitreo vase recondito sub fimo, à pluvia tuto, diebus triginta servetur: quodq; liquatum erit, Soli diebus novem exponatur, pulvere polypodii cõmixto, quantũ tribus digitis capi potest: de quo singulo die per mẽsem sumatur. *Fumanellus.*

Oleum ad impetiginem faciei.

℞. Lacertam viridem vivam, coque in vino & oleo usq; ad consumptionem vini: deinde cola, & utere. *Bayrus.*

* Oleum Mezerei, oleum Fraxini, oleũ Ovorum omnes maculas, lentugines faciei tollunt. *Marinellus.*

DE OLEIS CONSERvantibus & augentib. capillos.

Oleum capillos conservans, augensq;.

Colocynthidem, abjectis quæ intus sunt, oleo laurino impleto, additisq; hyoscyami semine, & auripigmento, capillos illinito. *Fumanellus.*

Oleum capillos augens.

℞. Sem. Bismalvæ q. s.

Coquantur in oleo communi, quo capilli inungantur. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

Auget quoq; capillos oleum ex lumbricis terrestribus. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Omphacii ℥ vj.
Olei Lentiscini,
Olei Myrtini, olei Ladani ana ℥ ij.
Capillorum Veneris ℥ iv.

Coquantur usq; ad consumptionem omphacii, & oleo inungantur capilli. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Colocynthidem ab interioribus mundatam: in cujus cavitate impone olei lentiscini, quantum capere potest, croci parum: coquantur simul, usq; ad tertiæ partis consumptionem: & utere. *Marinellus.*

Oleum Abrotani, capillos producens.

C Oleum Abrotani, conficitur ut oleum rutaceum. Confert ad producendos pilos, & in casu pilorum cum Ladano, & pinguedine ursi illinitur. *Massa.*

DE OLEIS CAPILLOS tingentibus.

Oleum capillos denigrans.

Capillos denigrat oleum ex lacertis viridibus confectum. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

D ℞. Alcannæ, Vitrioli, Olei cõmunis ana quantum sufficit.

Ponantur ad ignẽ, donec bullire incipiat, deinde servetur pro capillis inungendis. *Marinellus.*

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Succi ex cort. salicis, Olei communis, vel Olei de costo ana q. s.

Misce, & inunge capillos.

Oleum capillos denigrans.

E ℞. Nucum viridium N. c.
Olei communis sextarium j.
Aluminis liquidi ℔ iij.

Hæc simul in vas novum testaceum præmadefactum indito, idipsumq; quàm diligentissimè oblitum in loco neq; humecto nimiùm, neq; calido reponito, & per menses tres sub terra sitũ sinito, deinde aufersito, oleoq; utitor. *Galenus.*

Aliud, ad idem.

℞. Succi papaveris rubri, succi Nucum viridiũ, Olei Myrtini, Olei de costo ana part. j.

F Coquantur aliquandiu, & oleo capilli inungantur. *Marinellus.*

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Myrobal. Emblicarum ℥ j.
Acaciæ ʒ x.
Gallarum, Capitulorum Glandium,
Baccarum Myrti,
Sumach ana ʒ x.
Olei Omphacini, Olei Amygdal. dul. ana ℥ x.
Ladani ℥ iij.
Aceti parum,

Misce,

Misce, & coque usque ad aceti consumptionem: serva, & utere. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

Si colocynthis, extractis seminibus, impleatur oleo (alii laurino) & semine hyoscyami nigri integro, & dimittatur sic per diem & noctem in loco calido, & ex oleo inungantur capilli, denigrat eos, tardando caniciem. *Bayrus.*

Oleum capillos flavos reddens.

℞. Myrrhæ electæ, rad. majoris Rubiæ, rad. Chelidonii ana partes æquales. Omnia trita in oleo coquantur, in quo prius bullierint buxi scobes, ramentave & crocus. Hoc aūt capilli inungantur, loti sæpius lixivio, è spiritibus fabarum confecto, atq; hordei. *Fumanellus.*

Oleum capillos flavos, longos, splendidos ut aurum reddens.

℞. Olei Sesamini mens. j.
Florum Spartii incis. ℥ iij.
Sem. Liliorum alborum ℥ j.
Curcumæ ʒ ij.
Croci ʒ ß.
Cinnamomi, Belzoini, Moschi,
Zibetti ana parum.

Misceantur omnia, & ponantur in phialam aliquam vitream ad Solem, per æstatem integram.

A Hoc oleo pecten inungendum est: mox capilli ad Solem pectendi, aut caput pexū calfacto velo tegendum, ita ut ne velo caput prematur, sed leniter tegatur. *Alexius.*

Oleum tingens capillos rubros.

℞. Tartari usti, Olei Masticis, Resinæ Pini ana quantum sufficit.

Misce: & unge hoc oleo capillos. *Marinellus.*

B

DE OLEIS CAPILLOS longos reddentibus.

Oleum capillos elongans.

℞. Lacertas virides tres.
Olei Myrtini q. s.

Coquantur simul, donec dissolvatur caro, & inungatur pecten, &c. *Marinellus.*

Alia ejusdem, ad idem.

℞. Myrobal. Emblicarum q. s.

C Maceretur in oleo sesamino, donec intumescāt: deinde coquātur simul per quartā horę partem.

Oleum præservans itinerantes à frigore.

Unguntur extremitates ex oleo de euphorbio calido, fricatis prius extremitatibus: & oleo de pyrethro, & oleo de piperibus. *Bayrus.*

De Vnguentis capillos defluos conservantibus, Sectio VI.

Unguentum capillos conservans, augensq;.

℞. Ladani in vino austero macerati, & triti quantum sufficit.
Olei Myrtini q. s.

Misce, & fiat unguentū, quo pilos ante balneum subline. *Crito.*

Aliud, ejusdem.

℞. Ladani part. ij.
Olei Myrtini, Vini ana q. s.
Adianthi part. j.

Fiat unguentum.

Aliud, ad idem.

℞. Baccarum Myrti, Ladani ana ℥ iij.

Cum decocto acaciæ ad spissitudinem coque: deinde adde

Olei Nardini, vel Myrtini q. s.

Fiat unguentum. *Galenus ex Critone.*

Aliud, capillos conservans, ipsosq; subnigros reddens.

℞. Baccarum Myrti,
Sem Apii,
Sem Betæ,
Virgultorum Myrti ana sextarium j.
Adianthi,
Ladani ana sextar. ß.
Vini nigri sextar. vj.

D Coquito usquequò penitùs dissolvātur: atq; ubi tertia pars superfuerit, addito olei Myrtini sextar. iij. rursusq; coquito ad spissitudinem. *Crito.*

Unguentum capillos conservans.

℞. Passi Cretici sextar. j. Ladani ℥ j.
Corticis Nucum pinearum usti sextantem.
Polytrichi usti ℥ j.
Adipis ursini ℔ j.
Succi Betæ cyathos iij.

E Ladanū & passum, donec cogantur in unam cōpagē, coquito: deinde reliqua injicito, & sublata in vas plumbeum servato. *Galenus ex Critone.*

Aliud, defluos conservans, ejusdem.

℞. Seminis Apii sextantem,
Callitrichi sextantem,
Thuris sextantem,
Nucis juglandes N. xv.
Ladani sextantem,
Cort. Nucis pineæ ℔ j.

F Omnia in novam ollam conjecta, & cum argilla probè obturata, in balnei fornace assato: deinde exn acta tetito & adde

A ipis ursini ℔ j.

Subigito, & in pyxide ilicea aut cyprina reponito. Usu verò expetente, quantum satis videbitur ex pharmaco accipito, ac quocunq; velis odorato unguine conquassato, ex eoq; caput bis in die illinito.

Unguentum ad capillos defluentes.

℞. Brassicæ aridæ q. s.

Tere, atq; eum aqua in formam unguenti redige, & impone. *Cleopatra.*

Aliud.

Ladanũ in vino austero rigatũ terito, & oleo myrteo ac vino vicissim affuso ad mellis spissitudinem redigito, ex eoq; ante & post balneum caput illinito. *Galenus.*

Aliud, ad idem.

℞. Omphacii, vel Vini immaturi ℔ j ß.
Ladani ℥ j.
Cort. Pinearum usti. ℥ ij. Adianthi usti ℥ iij.
Adipis ursini vel anatis ℥ iv.
Succi Solani ℥ ß.

Vinum & Ladanum simul coquantur, deinde reliqua addantur, & servetur. *Marinellus.*

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Ladani, Adianthi,
Olei Myrtini ana ʒ j.
Rutæ ʒ ij.
Vini veteris q. s.

Misceantur & contundantur: deinde addatur Pinguedinis ursinæ q. s. & fiat unguentum.

Unguentum Archigenis ad capillos defluos.

℞. Ladani, Absinthii ana part. æquales.
Baccarum Juniperi N. x.
Olei q. s.

Misce, contunde, atq; in unguenti formam redige. *Galenus.*

Aliud Archigenis, ad idem.

℞. Adianthi nigri, Myrti nigr. an. part. æquales.
Gallarum duplum.

Cum oleo lentiscino vel myrtino ad mellis crassitudinem redige, & utere. *Galenus.*

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Thuris, Misy, Gallarum, Adianthi ana part. æquales.

Cum vino ad mellis spissitudinem in Sole terendo redige. Aut molliter cocta donec nigrescant, deindeq; cum oleo lentiscino vel myrteo mista in usum adhibe.

Unguentum ad capillos defluos.

℞. Absinthii, Cort. Pinearũ, Fol. Myrti, Adiãthi ana q. s.

In cinerem comburantur: quibus adde
Ladani triti, Myrrhæ ana part. æquales.
Olei ex sem. Raphani, Vini veteris ana q. s.

Fiat unguentum. *Marinellus.*

Aliud, ejusdem.

℞. Ladani in vino macerati & triti, Olei Myrtini ana part. j.

Misce, & fiat unguentum.

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Acaciæ,
Ladani ana ʒ iij.
Olei Myrtini,

A Vini ana ℥ ß.

Misce, & fiat unguentum.

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Gallarum, Myrobal. Indarum, Fol. Myrti ana part. æquales.

Coquantur in vino, colentur, colatura iterum ad spissitudinem coquatur: deinde addatur
Ladani, Masticis ana ℥ j.
Olei Omphacini,
Aquæ ana ℔ j.

B Iterum coquantur ad crassitiem.

Aliud.

℞. Ladani ℥ iij.
Gallarum,
Myrrhæ, Masticis, Thuris ana ʒ j.
Cardui sylvestris ʒ ij.

Dissolvantur omnia in oleo rosato: & utere. *Marinellus.*

Aliud ejusdem, ad idem.

C ℞. Succi fol. Myrti,
Succi Olivarum sylvestrium ana ℥ ij.
Rosarum siccarum ℥ ß.
Absinthii Romani ʒ ij.
Aceti ℔ ß.

Coquantur simul usq; ad dimidii consumptionem: colentur, addanturq;
Ladani ℥ ij.

Quibus omnibus benè contusis, adde
Olei Myrtini, Omphacii ana q. s. ad mellis crassitudinem.

D Adianthi triti ʒ iij.
Gallia moschatæ ʒ j. vel ʒ ij.

Fiat unguentum.

Aliud.

℞. Baccarum Myrti,
Cort. Arundinum ust.
Cort. Pinearum ust. ana ℥ ß.
Fol. Myrti, Absinthii ana ʒ ij.

Trita misceantur cum oleo myrtino ad unguenti formam. *Marinellus.* E

Aliud, ad idem.

℞. Capill. Veneris ustorum,
Fol. Myrti ustorum,
Cort. Pini ust. ana q. s. seu part. æquales.
Thuris tantundem,
Ladani tantundem.

Trita misceantur cum oleo ex sem. Raphani, & vino, ad formam unguenti. *Marinellus.*

F DE UNGUENTIS CAPILLOS RESTITUENTIBUS.

Unguentum capillos generans, Cleopatra.

Arundinum tenellarum radices ubi contuderis, succum exprimito, muscasq; ubi siccaveris, in pulticula misceto: simulq; ursinũm adipem, atque oleum cedrinum, ubi in unum triveris, atque unà miscueris, ad illinẽdum exhibeto. Quò verò odorem obtundas, vinũ aut passum affundito. *Galenus.*

Aliud,

Aliud, capillos generans, Cleopatra.

Lini semen siccum, unà cum lini stipula exusto, tritóq́, cum oleo sesamino illinito. *Galenus.*

Aliud, ad idem.

Apes crematas, cum melleq; cõmixtas, capillis superponito. *Emanellus.*

Aliud, ad pilorum regenerationem.

℞. Olei Juniperini,
Olei Nucum ana ℥ j.
Mellis albi,
Succi Lapathi ana ℥ ß.
Sem. Apii triti,
Asari triti ana ℥ ij.
Incorporentur simul, & ungatur locus. *Rondelet.*

Unguentum ad pilorum generationem.

Alcyonium, quod asperius est, ustum, ac cum oleo tritum ac lævigatum, loco illinito. Sit autẽ oleum maximè ex lucernis acceptum. *Galenus.*

Aliud, ad idem.

Erinaceorũ marinorum testas exustas & adipe ursino subactas locis præfrictis impone. *Crito.*

Aliud, ejusdem.

Arundinis radices ustas adipe ursino excipe, atq; impone.

Aliud, Orestini, ad alopecias inveteratas.

℞. Muscerdæ,
Thuris ana ℥ ij.
Aceto acerrimo dissoluta prærasis locis illine. *Galenus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Erinaceorum marinorum, unà cum testis exustorum,
Gallarum immaturarum,
Amygdalarum amararum ustarum ana ℥ ij.
Muscerdæ ʒ j.
Aceto dissoluta, & probè trita imponito.

Aliud. pilos generans, Orestini.

℞. Pilorum ursi ustorum,
Adianthi usti,
Rad. Arundinis ustarum,
Fol. Visci ustorum,
Panniculi Cilicii usti ana part. æquales.
Adipe ursino & cedria excipe. *Galenus.*

Aliud, Orthonis Siculi, ad idem.

℞. Cineris Ranarum minimarũ, in olla ustarum, part j.
Muscerdæ, Veratri albi, rad. Arundinis ustarũ, Piperis albi ana æqual. part.
Aceto excipe, & ad præfrictum, ac prærasum locum utere. *Galenus.*

Aliud, ad idem.

℞. Cineris ungularum caprarũ ustarum, succi Thapsiæ, Alcyonii, Muscerdæ, Spumæ, Nitri, Myrrhæ, Piperis albi, Zingiberis ana part æqual.
Probè tritis felle caprino excipe. *Galenus.*

Aliud, ad idem.

℞. Succi fol. Salicis, succi fol. Myrti ana ℥ ß.

A Ladani ℥ j.
Olei Myrtini, quantum ad conficiendum unguentum satis est.
Misce, & utere. *Marinellus.*

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Apum ustarum, Adianthi usti, Olei Rosati ana q.s.
Fiat unguentum.

Unguentum pilos elephanticorum ubiq; renasci faciens.

B ℞. Cineris Talpæ, item vesparum,
Gallinarum ana ʒ ij. Olei Irini ℥ ij.
Ladani ℥ j ß Ceræ modicum.
Fiat linimentum. *Rondeletius.*

Unguentum pilos generans.

℞. Corticum Arundinis,
Spumæ Nitri ana ℥ ß.
Pice liquida exceptis utere. Cæterùm locum assiduè radere, & cum linteolo cõfricare oportet:
C sic enim quàm celeberrimè pilos producet. *Galenus ex Cleopatra.*

Aliud.

℞. Murium domesticorum ustorum part. j.
Panniculi ampelini (aliàs linei) usti part. j.
Cort. Arundinis part j.
Hæc omnia arida lævigentur, & sufficienti melle admisto ad crassitudinem mellis redigantur. indeq; adeps & medulla liquefacta addantur. &
D in æream pyxidem reponãtur: & ex eo alopecia, donec capillos producat, defricetur. *Galenus.*

Aliud, ad idem.

℞ Papaveris rubri,
Fol. Myrti, Capill. Ven.
Lavendulæ,
Cyperi, sem. Apii,
Myrobal Emblicarum,
Nucum cypressi ana ʒ j. Aquæ ℔ iij.
E Coquantur omnia usq; ad cõsumptionem duarum librarum: coletur: colaturæ adde
Olei Myrtini ℔ j.
Iterum coctis ad consumptionem aquæ, adde
Cort. Pinearum, Ladani ana ℈ j.
Misce, & fiat unguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

Erinacei terrestris caput aut corium ustum, tritum ac melle subactum illinito. *Galenus.*

Aliud, ejusdem.

F Hippocampum marinum, & nitri parum coëxure, adipeq; anserino admisto, loco nitro præparato illine.

Aliud, ejusdem.

℞. Calami Cyprii q.s.
Folia in olla exurito, deinde resina pinus cineris plurimum excipito, & præscarificatæ alopeciæ imponito, ac obligato.

Aliud Sorani, ad idem.

℞. Adipis Ursini, Cineris fol. Arundinis ust.
Squamæ Stomomatis ana part j.

Aceti, Olei veteris ana q.s.
Fiat unguentum *Galenus.*

Aliud, ejusdem.

℞. Cineris Arundinis usti, Pilorum usti,
Adianthi, Adipis Ursini, Picis liquidæ,
Pilorum Caprarum ust.
Cedriæ ana part. æqual.
Liquida cum aridis committe: quæ præfrictis adhibe.

Unguentum ad alopeciam.

℞. Fol. Arundinis Græcæ ustorum ℥ ß.
Muscerdæ ʒ ij.
Erinaceorum ustorum ʒ j.
Cum aceto trita illine. *Galenus.*

Unguentum ad calvitiem.

℞. Adipis Taurinæ insolatæ ℔ j.
Adarces ℥ j.
Succi Thapsiæ ℥ j ß. Myrrhæ ℥ j.
Polytrichi, Callitrichi ana ℔ ß.
Membri Asinini,
Splenis Asini,
Ladani ana ℔ j.
Ladanum in vino pauxillo macerato, adipē verò aquæ vapore liquefacito: asini membrū assatum, donec insumatur, radito: splenem verò cum callitricho & polytricho, in nova olla torrefacito: contusisque quæ contundi possunt, ac cribratis, omnia gleucino, aut sabino excipito, & ante balneum utitor, capite priùs pectinato. *Galenus.*

Unguentum ad barbam generandam, expertum.

℞. Olei amygdal. dulcium,
Myrrhæ ana ℥ j.
Cort. rad. Arundinum ustarum,
Capil Vener. ust. Polytrichi usti ana ʒ ij.
Capitum Muscarum ustarum,
Apum contritatū in suis vacuitatibus ana ʒ ß.
Ladani ʒ ij.
Mellis ℥ j.
Pulverizentur: cum modico ceræ fiat linimentū. *Rondeletius.*

Aliud ad idem.

℞. Cineris Talpæ, in clibano exiccatæ ℥ ij.
Cineris Apum,
Cineris Avellanarum ustarum ana ʒ j ß.
Stercoris Muris ʒ ij.
Ladani ʒ j ß.
Mellis optimi ℥ j.
Olei Nardini,
Ceræ ana q.s.
Fiat linimentum. Oportet manè faciem sequenti die, hac decoctione abluere:
℞. Polytrichi, Abrotani maris,
Rorismarini, fol. Myrti,
Cort. rad. Arundinis, flor. Chamomillæ,
Ros rubrarum,
F[illegible] Rumicis ana M. j.
[illegible] guajaci ℔ ß.
[illegible] decoctio: utatur, ut dixi. *Rondeletius.*

A

Aliud, ad idem.

℞. Fœnigræci sextarios iv.
Seminis Lini sextarios ij.
Ladani bessem,
Succi Acaciæ sexuncem,
Folii Malabathri sexuncem,
Gallas N. xx.
Onychis aromatici sextantem,
Calami Syriaci sextantem & ℥ ß.
Bdellii sextantem,
B Myrti ustæ sextarium j.
Musci, quem alii bryon aromaticum vocant, quadrantem,
Iridis astragalitidis, alii Illyricæ, sextantem.
Singula per se contundito, ac per cribrum arctiùs excutito, & deinceps misceto. *Galenus.*

Unguentum capillos generans.

℞. Cineris Cicadarum ustarum,
Cineris Apum ustarum,
Olei myrtini, vel Axungiæ ana q.s.
C Misce, & fiat unguentum. *Marinellus.*

DE UNGUENTIS CApillos prohibentibus.

Unguentum capillos crescere non permittens.

℞. Tithymali decoctū cum aceto, calce viva, & malvis commixtum. *Pumanellus.*

D

Aliud, ad idem.

℞. Gummi Hederæ,
Ovorum Formicar.
Auripigmenti, Colophoniæ ana ℥ j.
Hirundinum sive sanguisugarū ustarum ℥ ß.
Trita misceantur cum ranarum sanguine, fiatq; unguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Sang. Vespertil Succi Hederæ, Succi Raphani, Sevi Caprini ana q.s.
E Misce, & fiat unguentum. *Marinellus.*

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Pinguedinis Ranarum, item Talpæ, Vespertilionis, Gummi hederæ q.s.
Fiat unguentum.

Aliud, ad idem.

℞. Opii, Jusquiamini ana q.s.
Trita cum aceto in unguenti formam redigantur, quo pili quotidie inunguntur: & continuò
F sions depilata videbitur. *Marinellus.*

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Castorei q.s.
Mellis despumati q.s. pro unguento.

Aliud, ad idem.

℞. Erinaceum integrum.
Coquatur in oleo, donec caro ab ossibus separetur: colo, & prædicto oleo misce ova formicarum, & inunge. *Marinellus.*

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Seminis Cicutæ q.s.

Trita

Trita cum sanguine Vespertilionis ad formã unguenti redigantur. A

Aliud, ad idem.

℞. Gummi Hederæ ℥ j.
Auripigmenti, Colophoniæ,
Seminis Cicutæ ana ℥ ß. Castorei ʒ ij.
Opii ʒ j. Hyoscyami ʒ j. ß.
Succi Cicutæ,
Sanguinis Vespertilionis ana q. s.

Fiat unguentum, quo loca depilata inungantur. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Sanguinis Vespertilionis,
Sanguinis humani,
Cassiæ recentis ana partes æquales,
Ovorum Formicar.
Sem. Iusquiami,
Sem. Papaveris nigri ana part. æqual.

Pulverizanda pulverizentur, atque cum cæteris misceantur. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Terræ Cimoliæ, Cerussæ ana part. j.
Aluminis Rochæ part. ß.
Succi Hyoscyami q. s.

Fiat unguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Tartari albi triti, Mellis despumati ana q. s.

Misce, & inunge. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Gummi vitis albæ, Gũmi hederę, Bryoniæ. D

Trita misceantur cum oleo, in formam unguenti. *Marinellus.*

Aliud ejusdem, ad idem,

℞. Ovorum Formicarum, Sanguinis Ranarum, Rubiginis ferri.

Cum saliva misceantur.

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Fellis Erinacei, Fellis Mergi, Testarum marinarum ustarum, tritarum,
Sanguinis Vespertilionis ana q. s.

Fiat unguentum

Aliud, ad idem.

℞. Cineris Hirundinum ustarũ, Lactis Tithymali ana q. s.

Fiat unguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Gummi Arabici, Tragacanthæ,
Aeris usti, Viridis æris, Arsenici,
Piperis longi, albi, nigri,
Lapidis hæmatitis, Amyli,
Rubiæ tinctorum,
Squamæ æris usti ana ʒ ij.
Sang. draconis,
Acaciæ ana ʒ j ß.
Thuris, Spicæ, Licii,
Gallarum ustarum ana ʒ j. Sarcocollæ,
Ammoniaci in aqua vitæ dissoluti ana ℥ ß.

Triti cum succo citri, vel limonum misceantur, fiat unguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Hyoscyami, Sang. draconis, Gummi Arabici, Thuris albi ana ʒ vj.
Aquæ Solatri q. s.

Trita cum cama misceantur ad formã unguenti. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Dactylorum ustorum ʒ iij.
Spicæ ʒ ij.

B Trita misceantur cum melle & stercore talpę, ad formam unguenti. *Marinellus.*

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Rubiginis ferri, Testarum marinarũ ustarum ana q. s.

Cum saliva hominis jejuni misceatur.

Ut pili cadant, & non renascantur.

℞. Auripigmenti, Ovorum Formicarũ, Gummi Arabici ana ℥ ß.
Gummi Hederæ ℥ ij.

C Cũ sanguine vespertilionis, vel succo hyoscyami fiat unguentum. Applicetur, priùs abrasis capillis. *Rondeletius.*

DE UNGUENTIS CAPILLOS AUFERENTIBUS.

Psilothrum.

℞. Auripigmenti aureicoloris ℈ vij. aut ℈ x.
Calcis vivæ ℈ vij. vel x.
Amyli sextantem,
Terræ Selinusiæ ℥ j.

Omnia trita, & per angustissimum cribrum excussa reponito. Usus vero tempore ex pharmaco quod sufficit acceptum, aqua cõquassato: deinde illinire jubeto, ac animadverte ne exurat. *Galenus, ex Critone.*

Aliud, cutem evestigiò levem reddens, Critonis.

E ℞. Calcis vivæ part. ij.
Auripigmenti part. j.

Hæc in mortarium plumbeum conjecta, aqua aut ptisanæ succo affuso terito: atq; ubi nigra reddentur, calefacta illini maximè in balneo jubeto. *Galenus.*

Aliud, Paridis saltatoris.

℞. Sandarachæ ʒ j.
Calcis vivæ sextarium j.

F Trita cũ aqua diligenter coquito, atq; ubi ebullire cœperint, ablatis utitor. *Galenus.*

Aliud.

℞. Amyli,
Calcis vivæ, Auripigmenti ana ʒ j.

Contusa & cribrata repone, uterèq; ut dictũ est. *Galenus.*

Psilothrum Heraclidæ Tarentini, evestigiò pilos tollens, Critonis.

℞. Calcis vivæ,
Cimoliæ, Pumicis usti ana sext. j.
Auripigmenti part. iv.

Trita ac lævigata reponito. Usus tempore aqua dilutis, ut dictum est, utitor. *Galenus.* A

Aliud pilos auferens, & cutim tenuans.

℞. Succi fol. Cucumeris agrestis,
Lactis Amygdalarum,
Calcis vivæ, Auripigmenti,
Galbani in vino macerati, & percolati ana q. s.
Invicem coctis adde
Olei Rosati, Masticis ana q. s.
Thuris, Vernicis, Rosarum,
Caryophyllorum, Cumini,
Nucis moschatæ, Cinnamomi ana parum.
Misce, & fiat unguentum. *Fumanellus.*

Aliud, ejusdem.

℞. Cineris Cetri part. ij.
Auripigmenti part. j.
Coquantur in aqua fluminis.

Aliud, ejusdem.

℞. Saponis nigri ℔ j.
Tartari ℥ j ß.
Auripigmenti ℥ vj.
Succi Cyperi ʒ xv.
Calcis vivæ ℥ ß.
Capitelli ℥ j.
Calx ponatur in capitello, & colata cæteris commisceatur.

Aliud.

℞. Gummi Hederæ ℥ ij.
Auripigmenti,
Ovorum formicarum,
Gummi Arabici ana ʒ iij.
In pollinem redacta, potenti aceto commisceantur. *Fumanellus.*

Unguentum pilos removens.

℞. Auripigmenti ℥ iij.
Calcis vivæ ʒ j.
Lixivii fortis q. s.
Coquātur donec pluma immissa depiletur. *Alex.*

Aliud, depilans faciem.

℞. Colophoniæ ℥ iv.
Masticis,
Ammoniaci puri ana ℥ j.
Dissolve in vase terreo, benè mundo, & colabis supra aquam frigidam: collige, & malaxa simul, & solvatur parū de eo super ignem, & tepidum applicetur, superdimittendo per horas duas, deinde rem oveatur. *Alexius.*

Psilothrum.

℞. Pulveris Noctuæ ℥ j.
Cumini,
Sanguinis Vespertilionis ana ℥ iij.
Moschi ℈ j.
Fiat linimentum. Summoperè præstandū est, ut pars cui debet applicari unguentum, primo lavetur lixivio cinerum sarmentorum. Quòd si post admotum medicamentum pruritus relinquatur in parte, ungatur unguento albo Rhasis, aut decocto seminis hyoscyami, aut seminis caulium. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Sanguinis Testudinis, item Ranarum,
Vespertilionis, Ovorum Formicarum,
Auripigmenti rubri,
Gummi Hederæ ana q. s.
Misce cum aceto, & unge discretè, ne excoriet. *Bayrus.*

Aliud, ejusdem.

℞. Auripigmenti, succi Hyoscyami ana part. æquales.
B Misce & inunge.

Unguentum auferens pilos ex quacunq; corporis parte.

℞. Albuminum ovorum contusorum N. iij.
Calcis vivæ ℥ iix.
Auripigmenti ℥ j.
Lixivii q. s.
Fiat unguentum, quo adhibita penna aliqua inungantur partes pilosæ. Quum autem per horæ
C quadrantem inunctæ fuerint, eluatur unguentū calida aqua. *Alexius.*

Aliud.

℞. Ovorum Formicarum,
Succi Hyoscyami, item Cicutæ,
Sem. Psyllii, Sanguinis Vespertilionis,
Sanguinis Testudinis ana q. s.
Misce, & inūge. Alii aurea bractea ignita locum impuberibus percurrunt, ut ne vestigium remaneat, nec ampliùs languinosum appareat. *Ioan.*
D *Baptist. Porta.*

DE UNGUENTIS CAPILLOS TINGENTIBUS FLAVOS.

Unguentum capillos flavos reddens.

Flavos reddunt capillos lupini crudi, cū aqua & nitro illiti. *Galenus.*

Unguentum faciens capillos aureos.

℞. Medianum corticem Sambuci, Flores Genistæ, Croci, Vitellorum ovorum ana q. s.
E Coquantur in aqua, & quod supernataverit, colligatur, & inde capilli inungantur.

Aliud, ad idem.

℞. Tartari albi usti, Olei balanini ana quantum sufficit.
Fiat unguentum, quo capilli ad Solem inungantur pectendo. *Marinellus.*

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Myrrhæ ℥ j.
F Salis albi ℥ ß.
Trita cum oleo balanino misceātur, ad formam unguenti.

Aliud, capillos flavos reddens.

℞. Flor. Verbasci M j.
Fœnigræci ℥ ij.
Cineris Vitium,
Cineris ligni Hederæ ana M. j. Aquæ ℔ x.
Coquantur omnia simul usq; ad consumptionē dimidiæ partis: colaturæ adde
Saponis albissimi ℔ iij. Croci ʒ ij.

Relin-

Relinquantur sic ad Solem, per mensem unum, misce̅do singulis diebus cum baculo. Hoc unguento capilli ad Solem inungãtur. *Marinellus.*

Linimentum ad clarificandos, & candidos reddendos capillos.

℞. Stercoris Hirundinum,
Rad. Enulæ camp.
Sem. Raphani, Sulphuris,
Flor. Capparis, Thuris ana ℥ ß.

Omnia simul incorporentur cum paribus partibus fellis bovis albi: fricentur capilli prius loti lixivio sarmentorum, & siccati. Et dum capilli erũt sua sponte siccati, à lotione in frictione rursum laventur in dicto lixivio, & siccentur paulatim panno calido. *Rondeletius.*

DE UNGUENTIS CAPILLOS NIGROS TINGENTIBUS.

Unguentum capillos denigrans, Archigenis.

℞. Spumæ Argenti, Cimoliæ, Aluminis liquidi ana part. æquales.

Prælotis & siccatis capillis, in noctem illinito, & betæ foliis supernè obligato. *Galenus.*

Aliud ejusdem.

℞. Terræ Selinusiæ, Argenti spumæ, Calcis ana part. æquales.

Cum aqua ad mellis crassitudinẽ redige, & ubi liquido lixivio prælaveris, capillis vicissim inunge, simulq; eque betæ folia impositis obligato. Manè verò excussos capillos applanato.

Aliud, barbam denigrans.

Super aridum & plumbum ustum cum betæ crudæ succo mellis spissitudine illita, finito usq; ad prandium; deinde abluito. *Galenus.*

Aliud.

℞. Gallarum, Thuris, Nigellæ ana ℨ ij.

Trita ponãtur in malo cotoneo excavato: claudatur, & in panis pasta involutum coquatur in clibano, donec comburatur: pulverizetur, cinisq; cum oleo misceatur. *Marinellus.*

Aliud, ejusdem.

℞. Gallarum cum oleo communi ustarũ ℥ ij.
Aluminis Rochæ ℨ ij.
Salis Gemmæ ℨ j.

Cum oleo costino fiat unguentum.

Linimentum capillos canos nigros reddens.

℞. Myrobalanorum nigrorum,
Emblicorum, Gallarum ana P. x.
Ladani P. xx.
Fol. Myrti, Baccarum Myrti ana P. xxx.

Pulverizata & cribrata infundantur in tribus libris olei per tres dies: deinde coquantur, donec inspissentur, & cum eis liniantur radices capillorum. *Bayrus.*

Aliud, ejusdem.

℞. Scoriæ ferri, Limaturæ plumbi ana quantum sufficit.

Coque in aceto usq; ad consumptionẽ medietatis: cola, & unge. Inunctio cum plumbo combusto confecto cum succo betæ ad mellis consistentiam, ungendo nigrificat barbam. *Bayrus.*

DE UNGUENTIS CAPILLOS TINGENTIBUS ALBOS.

Unguentum dealbans capillos.

℞. Stercoris Hirundinis, Fellis Tauri ana q. s.
Misce, & fiat unguentum.

Aliud, ejusdem.

℞. Enulæ, Cort. rad. Raphani, Aluminis, Glutinis ana part j.

Misce & unge.

Aliud.

℞. Stercoris Hirundinis, sem. Raphani,
Sulphuris, Cort. rad. Capparorum,
Fellis vaccini, Aceti optimi ana q. s.

Fiat unguentum. *Marinellus.*

DE UNGUENTIS TINGENTIBUS CAPILLOS RUBROS.

Unguentum capillos rubros tingens.

℞. Tartari usti, triti, Olei Cucumeris sylvestris ana quantum sufficit.

Fiat linimentum, quo capilli inungantur. *Marinellus.*

DE UNGUENTIS CAPILLOS REDDENTIBUS CRISPOS.

Unguentum capillos crispos reddens.

℞. Cornu arietum q. s.

Incidito, & cum oleo terito, capillosq; inungito. *Fumanellus.*

Aliud, ad capillos crispandos.

Radix ebuli teratur cum oleo, & inde caput ungatur, & cum foliis ejusdem superl. getur caput. *Alexius.*

Aliud ad idem.

℞. Succi Betæ, succi Myrti, Olei communis ana quantum sufficit.

Misce, & unge. *Marinellus.*

Aliud ad idem.

℞. Nucleorum Pini ustorum & tritorum, Olei Myrtini ana q. s.

Misce, & fiat unguentum. *Idem.*

Aliud ad idem.

℞. Spumæ Salis, quæ bulliendo colligitur, Myrrhæ tritæ ana q. s.

Misce, & fiat unguentum. *Marinellus.*

Aliud ad idem.

℞. Myrrhæ, Gummi Arabici, Olei Fœnigræci, Olei Hyoscyami ana q. s.

Misce, & fiat unguentum, quo capilli inungantur. *Marinellus.*

DE VNGVENTIS, SVPERCILIORUM VITIA TOLLENTIBUS.

Vnguentum ad casum superciliorum.

℞. Plumbi limati, Pinguedinis Anatis ana q.s.
Misce, & fiat unguentum. *Marinellus.*

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Avellanarum tostarum & tritarum, Pinguedinis Capræ, vel Ursi ana q.s.
Misce, & fiat unguentum.

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Sem. Jusquiami nigri ℨ ij.
Polytrichi ℨ j.
Unguenti Irini cochlearia iij.
Trita cum unguento misceantur ad formam unguenti.

Vnguentum supercilia renasci faciens.

℞. Sem. Hyoscyami usti q.s.
Cum aqua fiat unguentum. *Marinellus.*

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Apum ustarum & tritarum q.s.
Cum oleo q.s.
Fiat linimentum, quo supercilia inungantur.

Vnguentum ad superciliorum pediculos.

℞. Vitell. ovorum, ad duritiem coctorum N. j.
Aloës parum.
Misce, & inunge. *Marinellus.*

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Argenti vivi, cum saliva extincti, Staphidis agriæ ana ℥ ß.
Butyri q.s.
Fiat unguentum.

Aliud, ad idem.

℞. Pomorum coctorum & emundatorum N. j.
Argenti vivi saliva mortificati q.s.
Misce benè, & inunge. *Marinellus.*

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Staphidis agriæ ℥ j.
Olei Absinthini ℥ ij.
Ceræ q.s.
Fiat linimentum.

Aliud, ad idem.

℞. Aluminis sacharini, Aloës, Staphidis agriæ, Aceti scillitici ana q.s.
Fiat unguentum. *Marinellus.*

DE VNGVENTIS PALPEBRARUM OCULORUMQ; LIVOREM TOLLENTIBUS.

℞. Fabarum excort. tritarum q.s.
Mellis q.s.
Misce, & fiat unguentum. *Marinellus.*

A *Aliud, ad idem.*

℞. Vitell. ovorum, ad duritiem coctorum q.s.
Mellis q.s.
Contundantur simul ad formam unguenti, quo partes lividæ inungantur. *Marinellus.*

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Cerussæ, Cumini, Fabarum ana q.s.
Trita cum succo coriandri fiat unguentum.

Vnguentum ad casum pilorum in palpebris.

B ℞. Stibii usti, & in lacte mulieris extincti ℨ xiij.
Aloës,
Myrrhæ, Spicæ nardi ana ℨ iß.
Hordei usti ℥ ß.
Trita cum aqua quantum sufficit, misceantur. *Marinellus.*

Aliud, ad pilos defluos in palpebris.

℞. Medullæ pedis dextri bubuli, Fuliginis ana quantum sufficit.
C Misce. *Marinellus.*

Ad casum superciliorum & barbæ.

℞. Jusquiami ℨ ij.
Stercoris Muris ℨ j.
Polytrichi ℨ ij.
Olei Irini q.s.
Tere, & misce cum oleo, & præfomentando unge. *Bayrus.*

Vnguentum ad oculorum lachrymas.

D ℞. Myrrhæ, Cumini,
Thuris, Mastichis, Ammoniaci,
Boli Armeni ana ℥ ß.
Croci ℨ ij.
Trita omnia cum albuminib. ovorum misceantur, & supra frontem & tempora ponantur. *Marinellus.*

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Thuris, Mastichis,
E Gummi Arabici, Tragacanthæ,
Boli Armeni, Tutiæ,
Sanguinis draconis ana ℥ ß.
Trita cum ovi albumine misceantur, & fronti, temporibusq; applicentur.

DE VNGVENTIS OCULORUM LACHRYMAS SISTENTIBUS.

℞. Chelidoniæ, Rutæ, Verbenacæ, Cort. rad.
F fœniculi ana M. j.
Contusa cum axungia porcina veteri fiat pasta, quæ coquatur in vino albo, usque ferè ad vini consumptionem: colaturæ expressæ adde
Ceræ albæ novæ,
Aloës ana ℨ iij.
Viridis æris,
Croci ana ℨ j.
Thuris ℨ iij.
Mastichis ℨ iv.
Caphuræ ℨ j.
Fiat unguentū, quo oculi inungātur. *Marinellus.*

Aliud

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Aloës, Sarcocollæ, Thuris ana q. s.
Trita cum succo fœniculi misceantur.

Vnguentum ad oculorum lacbrymas.

℞. Tuthiæ præparatæ,
Sarcocollæ, Myrrhæ,
Thuris,
Styracis calamitæ, Ambræ ana ℈ j.
Rosarum siccarum, Sumach,
Sanguinis draconis ana ʒ vj.
Trita cum mucilagine tragacanthæ & gummi Arabici fiat unguentum, de quo parum in oculos ponatur. *Marinellus.*

Vnguentum ad oculorum rubedinem.

℞. Cumini triti q. s.
Cum cera misceatur, & super oculos somni tempore ponatur. *Idem.*

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Tragacanthæ, Gummi Arabici, Rosarum tritarum, Amyli, Cerussæ ana ℥ ij.
Opii ℈ j.
Trita cum lacte mulieris misceantur.

DE VNGVENTIS CVTIS capitis vitia curantibus.

Vnguentum ad achoras, Apollonii.

℞. Cerussæ ʒ vj.
Spumæ Argenti ʒ ß.
Sulphuris ʒ vj.
Olei Rosacei, vel Myrtini, Ceræ ana q. s.
Fiat unguentum. *Galenus.*

Aliud, Critonis.

℞. Spumæ Argenti ʒ l.
Fol. Rutæ tenerorum ʒ xxv.
Aceti, Olei Rosati, vel
Myrtini ana q. s.
Misce, & cum penna illinito. *Galenus.*

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Cerussæ ustæ,
Rutæ,
Mannæ, thuris ana ʒ c.
Corticis Pinus ʒ l.
Olei Myrtini sextarios ij.
Aceti tantundem.
Misce. *Galenus.*

Aliud, ejusdem.

℞. Recrementi Plumbi,
Pampinorum Vitis, Thuris,
Myrrhæ, Spumæ Nitri ana ʒ l.
Olei Myrtini,
Aceti quantum sufficit.
Misce. *Galenus.*

Vnguentum ad achoras, Cleopatræ reginæ.

℞. Cerussæ frictæ,
Thuris ana ʒ ij.
Sulphuris ʒ j.

A Trita ex oleo illinito. *Galenus.*

Aliud ad achoras & furfures, ejusdem.

℞. Nitri, Atramenti sutorii ana ʒ j.
Olei q. s.
Trita cum oleo misceantur.

Aliud ad achoras, Cleopatræ.

℞. Sulphuris vivi ʒ vj.
Thuris masculi,
B Aluminis scissi, Staphidis sylvestris,
Erucæ, Spumæ Nitri,
Atramenti sutorii ana ʒ j.
Rutæ ramulos iij.
Olei Laurini, vel Myrtini,
Aceti ana q. s.
Fiat unguentum. *Galenus.*

Aliud, Sorani.

℞. Sulphuris vivi,
Spumæ Argenti,
C Cerussæ ana part. æquales,
Croci part. dimidiam.
Trita cum passo Cretico illinito.

Aliud, ejusdem.

℞. Spumæ Argenti,
Calcis vivæ ana ʒ xx.
Aceti, vel Olei heminam j.
Trita misce. *Galenus.*

Aliud, ejusdem.

D ℞. Chalcitidis ʒ ij.
Sandarachæ ℥ ß.
Spumæ Argenti ʒ j.
Olei Myrtini, Aceti ana q. s.
Misce, & fiat unguentum.

Aliud, ad achoras & tineam.

℞. Succi Betæ,
Succi Chelidonii,
Axungiæ porci ana ℥ ij.
Ellebori albi ℥ j. ʒ ij.
E Misce, & fiat unguentum. *Fumanellus.*

Aliud, ad tineam & scabiem.

℞. Ellebori albi, nigri, Sulphuris vivi,
Auripigmenti, Lithargyri, Calcis vivæ,
Vitrioli, Aluminis, Gallarum, Fuliginis,
Cineris Clevelati ana ℥ ß.
Argenti vivi extincti, Viridis æris ana ʒ ij.
Succi Fumiterræ, Olei ana quantum sufficit.
Fiat unguentum. *Fumanellus.*

F *Vnguentum ad tineam.*

℞. Fœnigræci ℔ j.
Sanguinis draconis triti ℥ j.
Pumicis ℔ j.
Terebinthinæ ℥ v.
Mellis ℥ j.
Vitell. ovorum N iv.
Olei Rosati ℥ ij.
Misce, fiat unguentum: quo capite prius abraso, & cum infantium urina abluto, ac spongia detersto, & oleo de semine lini peruncto, utatur. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Chelidonii part. iij.
Pinguedinis suillæ tantundem.
Ellebori albi part. j.
Misce. *Fumanellus.*

Unguentum ad crustas puerorum in capite.

℞. Myrrhæ, rad Iridis, Hellebori nigri, Olei ovorum ana q. s.
Trita misceantur in formam unguenti. Similiter oleum de frumento valet. *Bayrus.*

Unguentum ad furfures capitis.

℞. Farinæ, Ciceris, Farinæ Fœnigræci, Baurach, Furfuris Myrtillorũ, Sinapis an. ℥ xv.
Olei communis quantum sufficit.
Aceti, Aquæ ana parum.
Fiat unguentum, quo caput derasum & ablutũ ungatur. *Fumanellus.*

Aliud, ad furfures.

℞. Spumæ Nitri, Atramenti sutorii ana partes æquales.
Vini quantum sufficit.
Misce: atque ter aut quater in mense affricato. *Galenus.*

Aliud, ejusdem.

℞. Fæcis Vini, Pumicis, Nitri, Lupinorum ana part. j. Misce.

Aliud.

℞. Terræ Cimoliæ, Fellis Bubuli, vel Suilli, Aceti ana q. s. Misce. *Galenus.*

Unguentum ad pediculos.

℞. Staphidis sylvestris part. ij.
Sandarachæ,
Nitri ana part. j.
Olei, Aceti ana quantum sufficit.
Misce, & fiat unguentum. *Galenus.*

Aliud, ejusdem.

℞. Veratri albi, Staphidis sylvestris, Nitri ana part. æquales.
Olei quantum sufficit.
Misce, & in balneo adhibe.

Unguentum ad pediculos & lendes.

℞. Staphidis sylvestris,
Argenti vivi cum saliva extincti ana ℥ iij.
Olei communis ℥ iij.
Ceræ ℥ j.
Fiat unguentum, quo ungatur loco saponis, quando caput lavatur. *Bayrus.*

Aliud, ejusdem.

℞. Sandarachæ, Nitri ana ʒ j.
Staphisagriæ ʒ ij.
Olei, Aceti ana quantum sufficit.
Fiat unguentum.

Aliud.

℞. Olei Laurini, Olei ex Sem Raphani ana ʒ ij.
Piperis, Croci ana quantum sufficit.
Misce. *Marinellus.*

A *Unguentum ad faciei maculas rubentes.*

℞. Rad. Lapathi,
Adipis suilli ana ℥ ij.
Ceræ albæ ℥ j.
Liquatis adde
Argenti vivi extincti, Caphuræ ana parum.
Succi Absinthii, Mellis ana quantum sufficit.
Fiat unguentum. *Fumanellus.*

B *Aliud, ad faciei ruborem.*

℞. Sulphuris vivi,
Auripigmenti,
Saporis Saracenici ana ʒ ß.
Fuliginis ʒ ij. Misce. *Idem.*

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Succi Arantiorum N. vij.
Succi Solatri, aquæ Nenupharis,
Aquæ Limacum ana ʒ ij.
Ceræ albæ ℥ ß.
C Pinguedinis Gallinæ, item Arietis ana ℥ j ß.
Rad Vesicariæ viridium ʒ ij.
Fiat unguentum.

Unguentum ad rugas & lentigines faciei.

Caprinum fel cum lupinorum farina commisceto, & vesperi faciem confricato. *Fumanellus.*

Aliud ad idem.

℞. Coralliorum alborum ℥ ß.
D Salis Gemmæ, Cerussæ,
Caphuræ ana ʒ ij.
Ceræ albæ ʒ j.
Aquæ Rosaceæ ℥ j.
Pinguedinis Gallinæ lotæ ℥ ij.
Terenda terito, simulq; ad usum commisceto. *Fumanellus.*

Aliud ad lentigines.

℞. Ceræ albæ ℔ ß.
Olei violati ℥ j.
E Argenti vivi ℥ ß.
Masticis ʒ j ß.
Caphuræ parum.
Lithargyri ʒ j.
Fiat linimentum. *Fumanellus.*

Aliud ad pannum faciei.

℞. Farinæ Lupinorum, item Fabarum,
Cicerum alb. Orobi ana ʒ ij.
Farinæ Hordei, Farinæ lentium ana ʒ j.
F Sem Raphani, Tragacanthæ, Amyli ana ʒ ß.
Sem. Melonis excort ʒ iij.
Croci ℈ ß.
Trita conficiantur cum lacte mulieris & vesperi liniatur ex eo facies: manè verò lavetur cũ aqua cort. melonum & violarum. *Bayrus.*

Unguentum omnia vestigia, omnes tuberositates & maculas faciei auferens.

℞. Rad cucumeris asinini, Been albi,
Bryoniæ, Lupinorum ana ℥ j.

Cerussæ,

Cerussæ, Lithargyri, Tartari ana ℥ j.
Rad. Cannæ, Scrapini,
Stercoris columbini ana ℈ ij.
Olei Sesamini ℥ iij.
Olei Juniperi, Olei de frumento ana ℥ ij ß.
Succi Arantiorum ℥ iv.

Pulverizatis pulverizandis, & subtilissimè cribratis, omnia simul lento igne usq; ad succi cõsumptionem bulliant: deinde remove ab igne semper cũ spatula agitando, donec infrigidentur: tunc adde album unius ovi recentis conquassatum & colatum, caphuræ tritæ ʒ j. deinde semper miscendo: deinde lavetur in ℔ j. aquæ expressionis cannarum, quando sunt teneræ, decies in ea aqua lavando & agitando eum spatula: & est singulare *Bayrus*.

Ad panos & cossos faciei.

℞. Pinguedinis Gallinæ, Betonicæ ana quantum sufficit.

Misceantur, & contundantur simul.

Unguentum ad dealbandas cicatrices.

℞. Olei Tartari, sem. Psyllii ana ℥ j.
Infundantur in mucilagine, in oleo rosato dissoluta ℥ j. boracis, vel salis gemmæ. *Rondeletius.*

Linimentum ad cicatrices elatas, & rubentes.

℞. Olei Lithargyri ʒ ij.
Olei Tartari,
Balsami Saturni ana ʒ j.
Caphuræ ℈ j.
Spermatis ceti ʒ j.
Olei ovorum ℥ ij.

Misce, & fiat linimentũ. Utere quater quotidie. Ditiores oleo Talci ad omnes maculas delẽdas omnium præstantissimo, utentur. *Quercetanus.*

Unguentum crassitiem faciei auferens.

℞. Butyri recentis,
Terebinthinæ ana ℥ j.
Rad. Liliorum decoctorum in foliis betæ sub cineribus ℥ iij.
Calcis vivæ quinquies lotę in aqua rosarum, vel succo citranguli,
Axungiæ porci recentis liquefactæ in aqua rosarum ana ℥ i.

Misce, & fiat unguentum. *Rondeletius.*

Aliud pro delicatis.

℞. Rad. Liliorum sub cineribus decoctarũ ℔ j.
Contundantur in mortario: cui adde
Sacchari candi ℥ iij.

Fiat unguentum: quod applicetur supra faciem. *Rondeletius.*

Unguentum ad varos in facie.

℞. Mellis Attici,
Aceti acerrimi ana ʒ xij.

Misceto diligenter, & varos illinito, digito affricando. *Crito.*

Aliud, ejusdem.

℞. Spumæ argenti ʒ iij.

A Terebinthinæ puræ, ad fabæ Aegyptiæ magnitudinem.
Olei parum.

Misce, atq; ubi priùs faciẽ deterseris, paululum digito excipe, deinde ambabus manibus terendo varos oblinе.

Aliud, ad idem.

℞. Aluminis scissi & probè lævigati, Terebinthinæ ana quantum sufficit.

Misce. *Crito.*

B *Aliud ejusdem, ad idem.*

℞. Costi Indici tusi & cribrati, Fellis Caprini ana quantum sufficit.

Fiat unguentum, quo varos circa vesperam illine. Manè verò ubi surrexeris, lacte faciem proluere jube.

Unguentum ad impetigines faciei.

℞. Aceti Scillitici ℥ ij.
Aloës,
C Succi Lapathi acuti, Olei Tartari ana ʒ iij.

Fiat linimentum. *Rondeletius.*

Aliud, ad idem.

℞. Aquæ Lapathi acuti destillatæ ℥ iv.
Boracis ʒ iij.
Salis communis ʒ j.
Aceti Scillitici ℥ j.

Misce, & fiat unguentum. *Rondeletius.*

Aliud ejusdem, ad idem.

D ℞. Radicum Lapathi ℥ iij.

Decoquantur sub cineribus, postea cum aceto scillitico fiat linimentum. Si non curetur, adde
Argenti vivi ʒ ß. vel sublimati ℈ j.

Abluatur sæpè facies aqua myrtillorum, vel peculi pedum rof. Postea etiam adde parum albuminis, ut cutis meliùs resistat.

Aliud, ad idem.

℞. Tartari ʒ ij.

Pulverizetur, & cum albumine ovorum appliE cetur, vel aluminis usti ʒ iij. quod eodem modo adhibetur. *Rondeletius.*

Unguentum ad varos callosos.

℞. Saponis Gallici ℥ ß.
Ammoniaci thymiamatis,
Thuris ana ʒ j.

Aqua dissolvito, & cerati spissitudinem facito, coque illinito, & post horæ interstitium tepida abluere jubeto. *Galenus, ex Critone.*

F *Aliud, ad idem.*

℞. Nitri rubri, Hyssopi, Pulegii, Salis fossilis ana part. æquales.

Tundito & cribrato, exceptisq; cerato rosaceo utitor. *Galenus, ex Critone.*

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Sem. Ocymi, Nitri rubri,
Pulegii viridis,
Aluminis scissi,
Costi Indici ana part. æquales.

Tusa & cribrata cum adipe anserino seu gallinaceo q. s. Misce, ad unguenti formam.

Aliud, ad idem.

℞ Salis assati, Pulegii,
Hyssopi, Ammoniaci,
Rhois ana part. æquales.
Olei rosati quantum sufficit.
Fiat unguentum. *Galenus, ex Critone.*

Vnguentum ad impetigines faciei.

℞. Aloës ℨ ij. dissolut. in aceto scillitico, in modum linimenti.
Liniantur setò partes affectæ.

Aliud, ad idem.

℞. Radicum Bryoniæ quantum sufficit.
Cum sale subacta in aceto acerrimo, admota impetigines sanat. *Idem.*

Aliud ad impetigines expertum.

℞ Oxylapathi part. ij.
Gentianæ part. j.
Coquantur in aqua, deinde exprimantur: expressa cum axungia vituli mixta rursus decoquantur lento igne, usq; ad unguenti consistentiam. *Idem.*

Vnguentum ad Solis ustionem, labiorum scissuras, & maculas faciei.

℞. Limacum cum putaminibus N xx.
Contetantur cum testa: adde
Cerussæ ad pondus limacum.
Ceræ novæ ℥ iij.
Cornu cervi ℥ j.
Fiat linimentum, postea abluat faciem *Rondelet.*

Vnguentum ad verrucas in facie.

℞ Rad. Asari. Tempera in aqua ros. biduum: pista, & illine. *Rondeletius.*

Aliud, ad verrucas.

℞. Rad. Chelidoniæ quantum sufficit.
Cum axũgia trita, & admota, verrucas absumit & tollit. *Rondeletius.*

Ad ruborem faciei.

℞. Sulphuris ℥ j.
Cerussæ lotæ ℨ ij.
Succi Limonum ℥ j.
Applica vesperi cum decoctione furfuris. *Rondeletius.*

Vnguentum ad ruborem faciei à fumis & vaporibus.

℞. Olei Tartari,
Olei Rosatum,
Succi Oxylapathi, Lauri,
Serpentariæ, succorum ana ℥ iv.
Cerussæ ℥ j ß.
Lithargyri auri ℨ ij.
Argenti vivi extincti ℥ j ß.
Rad. Asphod. ustorum sub cineribus ℥ ij.
Fiat linimentum in mortario plumbeo. *Rondeletius.*

Aliud, ad ruborem.

℞. Unguenti Citrini ℔ ß.
Lithargyri ℥ iv.
Cerussæ lotæ ℥ ij.

A Bombacis, Aluminis, ustorum,
Tartari calcinati ℥ j ß.
Succi rad. Enulæ, succi Oxylapathi,
Item Cyclaminis, Limonum ana ℥ v.
Caphuræ ℨ iij.
Olei Ros. ℔ j ß.
Misce. *Rondeletius.*

Aliud, ad ruborem faciei.

℞. Succi Fumiterræ, item Plantaginis,
Acetosæ ana ℥ iij.
B Olei Rosati ℥ j.
Gummi Tragacanthi, Gũmi Arabici ana ℨ ß.
Sanguinis draconis ℥ ij.
Ceræ novæ quantum sufficit.
Fiat unguentum, quo inungatur in introitu lecti. Die verò crastina ablue faciem decoctione fabarum. *Idem.*

Aliud.

℞. Lithargyri in aceto bis vel ter infusi ℥ j. nu-
C triatur ex acet. albo, & semine cucurbitæ, & agitetur, donec redigatur in formã unguenti. Adde caphuræ dissolutæ in aqua ros. ℥ ß. ungatur facies, & manè fabarum decocto abluatur. *Idem.*

Linimentum pro virgine, cui facies erat defœdata scabie.

℞. Lithargyri auri ℥ j ß.
Cerussæ lotæ in aqua plantaginis, & caudæ equinæ ℥ ij.
Olei Ros. ℥ iij.
D Coquatur oleum, & cum cera alba fiat linimentum. *Idem.*

Vnguentum ad ruborem faciei, & tubercula.

℞. Olei Rosati, Olei Tartari ana ℥ iv.
Succi Oxalidis ℥ iij.
Cerussæ lotæ ℨ j ß.
Lithargyri auri ℥ ij.
Argenti vivi extincti ℥ j ß.
E Rad. Asphod. usti sub cineribus.
Fiat linimentũ in mortario plũbeo. *Rondeletius.*

Aliud ad tubercula faciei elephanticorum.

℞. Spec. Unguenti Citrini,
Lithargyri auri ana ℥ iv.
Cerussæ lotæ ℥ ij.
Boracis, Aluminis ustorum,
Tartari calcinati ana ℥ j ß.
Succi rad Elenii, succi Oxylapathi, item
F Cyclaminis, Limonum ana ℥ v.
Olei Rosati ℔ j.
Argenti vivi, saliva extincti ℥ iv.
Fiat unguentum. *Idem.*

Vnguentum ad tubercula faciei lepra.

℞. Cineris rad. Aristol. & Serpentariæ, decorticatæ, per dies novẽ in aqua fontis lotæ. Tunc tota per cribrum transmissa, quantũ voles, particulam cum aqua plantaginis vel portulacæ dissolve, ac faciem illine. *Idem.*

Vnguentum

Unguentum ad nodos sub cute apparentes, tanquam avellana.

℞.Rad.Croci. Pistetur cum lacte mulieris, & exhibeatur. *Rondeletius.*

Unguentum ad Solis ustionem.

℞.Succi Plantag.succi Solani ana ʒ j ß.
Lithargyri auri, item argenti ana ʒ j.
Plumbi usti ℥ ß.
Tuthiæ præparatæ ʒ vj.
Caphuræ ʒ ß.
Olei Rosati, Ceræ ana quantum sufficit.
Fiat unguentum. *Rondeletius.*

Unguentum ad impetiginem.

℞ Misyos peregrini, Thuris,
Myrrhæ, Aluminis scissi ana ℥ j.
Aloës,
Sulphuris vivi ana ℥ ß.
Excipe passo, ut strigmentitiam spissitudinem accipiant: & bis autter in die præfrictis, illine. *Galenus.*

Aliud.

℞.Misyos ℥ ß.
Acaciæ ʒ ij.
Squamæ æris ℥ ß.
Sulphuris vivi ʒ vj.
Chalcitidis,
Gummi ana ℥ j. Aceti quantum sufficit.
In quo ubi gummi dissolveris, reliquaq; admiscueris, amurcam injice. *Galenus.*

Aliud ad idem.

℞.Sulphuris vivi, Thuris, Myrrhæ,
Atramenti sutorii, Misyos crudi ana ʒ ij.
Gummi ℥ ß.
Aceti, Olei Cedrini ana quantum sufficit.
Misce. *Galenus.*

Aliud ad idem, Diodori.

℞ Lachrymæ oleæ Aethiopicæ ʒ xx.
Gummi ʒ xl.
Atramenti sutorii ʒ xvj.
Sulphuris vivi,
Thuris,
Aeruginis, Acaciæ,
Myrrhæ aminex ana ʒ x.
Aceti quantum sufficit.
Ubi dissoluta fuerint singula, ac levissima reddita, excipe amurca condensata *Idem.*

Unguentum ad lichenas inveteratos.

℞.Atramenti sutorii,
Fœnigræci molliti,
Cardamomi ana ʒ ij.
Melanthii,
Fol.Caprifici ana ʒ j ß.
Aceti acerrimi quantum sufficit.
Lævigata ad mellis spissitudinē reducito. *Galen.*

Unguentum ad ignis combustionem.

℞.Olei Rosati, Aquæ Rosarum, Albuminum ovorum ana quantum sufficit.
Misce: & per quatuor dies admove loco adusto, quinto die admove sequens emplastrum:

A ℞.Olei Nucum, Ceræ novæ ana ℥ j.
Liquescant simul. *Rondeletius.*

Unguentum ad combusta aqua & igne.

℞.Mediani cort. Sambuci ʒ vj.
Olei Rosati ℥ j ß.
Masticis, Thuris ana ʒ ß.
Ceræ albæ ℥ ij.
Bulliant in ℔ iv aquæ ad consumptionem medietatis, donec expumatur, & refrigeretur: quod
B supernatat, idoneum est adustioni admovere. *Rondeletius.*

Aliud, ad adustionem.

℞.Succi Solani, succi Plantag ana ℥ ij.
Cort med. Sambuci, Olei ana ℥ j.
Coque in duplici vase ad consumptionem succorum: adde
Cerussæ lotæ in aqua ros.
Lithargyri auri ana ʒ j ß.
C Tuthiæ præparatæ ʒ iij.
Corticis Thuris ʒ ij.
Axungiæ porci recētis, & loti in aqua ros. ʒ x.
Ceræ albæ quantum sufficit.
Fiat linimentum. In fine adde albumina ovorū N.ij. Caphuræ ʒ ß. *Idem.*

Unguentum ad partes igne affectas.

℞.Calcis novæ in aqua rosarum lotæ ℔ iij.
Succi Rosarum, succi Plantag ana ℔ ij.
Misce: fiat unguentum. *Avicenna.*

D

Unguentum ad ambusta.

℞.Olei Rosarum ℥ ij.
Olei ex sem Cucurbitæ expressi ℥ j ß.
Ceræ albæ quantum sufficit.
Fiat unguentum *Rondeletius.*

Unguentum ad leniendam faciem post adustionem.

℞.Unguenti Pomatæ,
Olei Rosati ana ℥ iv.
E Unguenti Rosati ℥ ij.
Fiat linimentum *Rondeletius.*

Aliud ejusdem, ad idem.

℞.Unguenti Pomatæ ℥ iv.
Olei Rosati ℥ iij.
Unguenti citrini ℥ ß.
Fiat linimentum.

Aliud, ad ustionem ignis & aqua.

℞.Lardum antiquum, & ferro ignito super-
F pone: deinde excipe guttulas ardētes, cadentes in aquam frigidam, & pinguedinem quæ supernatat excipito, & cum aqua ros. subigito, & parti combustæ apponito. *Rondeletius.*

Aliud, ad combustionem aquæ.

℞.Cerussæ lotæ in aqua rosarum ℥ j.
Calcis lotæ in aqua rosarum ʒ iij.
Spec. Unguenti Citrini ℥ ß.
Mucilag. sem. Cidoniorum, & Pyrorum, extractis cum aqua rosarum ℥ iij.
Ducantur omnia in mortario, donec acquirant linimenti formam. *Idem.*

Unguentum ad delenda vestigia morbillorum in pueris.

℞. Olei Liliorum ℔ j.
Pinguedinis ℥ iv. Olei Rosati ℥ j.
Lavetur diù cũ aqua rosat. & liliorũ. Deinde
℞. Albumin. ovorum N. iv.
In testis suis parentur, & ad ignem parùm coagulentur: misce in mortario cũ supradictis. adde
Amygdal. dulcium decort. Amygdal. amararum ana ℥ j.
Deinde incorporentur, & pistentur cum supradictis. adde
Rad. Arundinis ʒ ij ß.
Sarcocollæ, sem. Melonum mund.
Lithargyri auri, Sacchari, Medullæ,
Anisi, Cretæ ana ʒ j.
Omnia misce in mortario, donec formam linimenti habeant. *Rondeletius.*

DE VNGVENTIS ad scabiem.

Unguentum ad scabiem.

℞. Sulphuris vivi ℔ ß.
Salis tantundem,
Axungiæ porcinæ ℔ ij.
Olei Laurini ℔ ß.
Misce. *Fumanellus.*

Aliud potentius, ad scabiem & pituitam salsam.

℞. Lithargyri. Auripigmenti.
Argenti vivi, Tartari, Masticis,
Olibani, Sulphuris vivi ana ℥ ß.
Axungiæ porcinæ ver. ℥ vj.
Olei Laurini ℥ ij. Aceti parum.
M. fac, & fiat unguentum. *Fumanellus.*

Aliud, omni carens nocumento.

℞. Terebinthinæ in aqua rosarum lotæ ʒ iij.
Olei Rosati ℥ iv.
Succi mal. Araneiorum quantum sufficit.
Vitellorum ovorum N. iij.
Misce, & fiat unguentum. *Idem.*

Aliud.

℞. Butyri recentis ʒ vj.
Aluminis Jameni, Salis communis ana ℥ ii.
Succi L[illegible]pathi acuti, succi Fumariæ ana ℥ ß.
Vitellorum ovorum N. iij.
Pulveris Ireos ʒ ij.
Styracis liquidæ ʒ vj.
Misce. *Fumanellus.*

Aliud, ad omnem scabiem expertum, impetiginem & serpiginem.

℞. Lithargyri, Aluminis,
Argenti vivi ana ʒ ß.
Rosarum, Cerussæ, Sabinæ,
Sepiæ, Cadmiæ ʒ j.
Cineris Lentisci,
Calaminthæ ana ʒ ß.
Cum succo menthæ exceptæ ad tertias oleo incoquantur rosaceo, addita cera. *Fumanellus.*

A *Aliud, ad scabiem puerorum.*

℞. Terebinthinæ lotæ ℥ j.
Vitellorum ovorum N. j.
Olei Lini ℥ j ß.
Misce. *Fumanellus.*

Aliud.

℞. Butyri loti ℥ ij.
Terebinthinæ lotæ ℥ iij.
Salis,
B Vitellorum ovorum,
Rosacei ana ℥ j.
Misce. *Fumanellus.*

Aliud.

℞. Butyri recent. in aqua fumiterræ loti,
Terebinthinæ lotæ, Salis communis ana ℥ iij.
Vitellorum ovorum N. ij.
Succi Araneii quantum sufficit.
Misce. *Fumanellus.*

C
DE VNGVENTIS FAciem illustrantibus.

Unguentum ad reddendam faciem splendidam.

℞. Olei Tartari ℥ iij.
Sem. Psyllii ʒ j.
Infundantur in mucilagine: misce in oleo ros. dissoluto ℥ j.
Boracis, Salis gemmæ ana ʒ j.
D Fiat linimentum. *Rondeletius.*

Fucus ad faciem.

℞. Unguenti Citrini recenter parati ℥ iij.
Amygdal. dulc. optimè contusarum,
Farinæ fabarum ana ʒ j.
Ossis Sepiæ, Cornu Cervi,
Farinæ Hordei ana ʒ ij.
Omnia Incorporentur cum melle. *Rondeletius.*

Fucus alius.

℞. Ranas sine testa. Ponantur in vase vitreo,
E & aspergantur pulv. salis gemmę, & aqua limonum cooperiantur, & tandiù in Sole ponantur, donec fiant quasi unguentum. De quo facies illinantur: postea lavetur aqua florum fabarum. *Rondeletius.*

Alius, ejusdem.

℞. Unguenti Citrini ℥ iv. Pomatæ ℥ ij.
Misce: Ungatur facies serò & manè. Abluatur aqua florum fabarum.

F *Linimentum in modum lactis virginalis ad ornatum faciei.*

℞. Lithargyrii auri ℥ ij.
Bulliant in exiguo vase plumbeo, cum ℥ vj. aceti albi distillati, per totum movendo semper cũ baculo. Passetur per pannum lineum, servetur aqua. In hanc rem tandem accipito
Salis, vel Olei Tartari ℥ j.
Et dissolvantur in ampulla cũ ℥ iv. aquæ liliorum: & pone aquarum supradictarũ ana guttas tres aut quatuor in manu, & convertantur in lac Virginale. Fricetur facies, & siccetur. *Rondeletius.*

Unguentum

Vnguentum ad faciem illustrandam.

℞. Olei Medullæ cervi,
Olei medullæ castrati ana ℥ ij.
Olei sem. Cucurbitæ ℥ j.
Pinguedinis caprinæ,
Terebinthinæ lotæ ana ℥ ß.
Ceræ novæ ʒ iij.
Liquefiant ad ignem: deinde adde
Masticis, Boracis usti ana ʒ ij.
Misce, fiat unguentum, quo vesperi facies ungatur: manè aqua furfuris abluatur. *Marinellus.*

Vnguentum pro facie albanda.

℞. Lactis virginei ℥ ij.
Olei tartari ℥ j.
Misce, & faciem inunge vesperi, cùm itur dormitum: manè lava faciem, & erit clara, lucida & pulchra. *Fieravantus.*

DE UNGUENTIS MANUS dealbantibus.

Vnguentum dealbans manus.

℞. Lardi saliti, tusi, & in lixivio per tres dies macerati (mutando bis quotidie, lixivium) quantum sufficit.
Ceræ albæ parum.
Rad. Liliorum alborum, sub cineribus coctorum & contusarum N. ij.
Liquefiant ad ignem: deinde per cribrum angustum passetur in aquam frigidam, lavetur benè, aquam quinquies vel sexies renovando: postea servetur in vase vitreo ad usum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Pinguedinis vel sevi caprini, mundati, atque in aqua rosacea per duos dies macerati, & optimè loti q. s.
Contundatur in mortario, continuò cum aqua rosacea lavando: deinde adde
Ceræ albæ, Moschi, Zibetti ana q. s.
Liquefiant simul, & in aqua rosacea, vel alia odorata fundatur: deinde servetur ad usum. *Marinellus.*

Vnguentum manus dealbans, & venustans.

℞. Olei Amygdalarum amararum, in aqua rosarum vel violarum optimè loti q. s.
Ceræ albæ q. s.
Misce ad ignem, & fiat unguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Sem. Melonum mundat.
Sem. Cucurbitarum mundat.
Pinearum mundat. sem. Persicorũ non excort.
Farinæ Hordei ana part. j.
Contundantur omnia optimè: deinde ℔ j. mellis misceantur ad formam unguenti, quo manus vesperi inungantur, manè abluantur. *Marinell.*

Aliud, ad idem.

℞. Olei Amygdal. dulcium, optimè loti, Ceræ albæ ana q. s. Caphuræ ʒ j.
Misce, & fiat unguentum. *Idem.*

A *Aliud.*

℞. Rad. Ireos albi ℥ j.
Rad. Liliorum ℥ iij.
Sacchari albi ℥ j.
Contundantur omnia optimè, & misceantur simul ad formam pastæ, qua manus fricentur, deinde aqua abluantur. *Idem.*

Aliud.

B ℞. Olei Tartari, Olei Amygdal. dulc. Ceræ albæ ana quantum sufficit.
Liquefactis ad ignem adde
Myrrhæ contritæ ʒ j.
Masticis tusi ʒ ij.
Misceantur, & infundantur in aquam rosarum, laventur optimè: postea adde
Moschi, Ambræ, Caphuræ ana parum.
Fiat unguentum. *Idem.*

Aliud, ad idem.

℞. Sem. Cucurbitarum mundat.
C Sem. Melonum excort. Pinearum mundat.
Sem. Persicorum ana ℥ vj.
Furfuris Hordei quantum sufficit.
Trita cum melle optimo misceantur. *Marinell.*

Aliud, ad idem.

℞. Pinearum mundat. & contusarum ℔ j.
Sinapis ℥ j.
Ficuum ℥ iij.
Caphuræ ʒ ij.
D Contundantur omnia optimè, misceantur: fiatq; pasta, qua manus fricentur. *Marinellus.*

Vnguentum manus pulchras reddens.

℞. Olei communis loti, Butyri recentis loti, Pinguedinis caprinæ lotæ ana part. j.
Macerentur simul in aqua rosarum per 24. horas, deinde liquefiant ad ignem, addendo
Ceræ albæ quantum sufficit.
Moschi parum.
Fiat unguentum. *Marinellus.*

E *Aliud, manus candidas reddens.*

℞. Micæ panis,
Orizæ, Cicerum rubrorum ana ℥ iij. vel iv.
Saponis mollis ℥ j ß.
Mellis despumati quantum sufficit.
Fiat pasta. *Rondeletius.*

Aliud, ad idem.

℞. Succi Peponis quantum sufficit.
Amygdal. amarar. in sero lactis infusarum q. s.
F Ficuum in eodem sero infusarum N. e.
Sinapis ℥ ij. Rad. Iridis ℥ j.
Fellis bovis ʒ iv.
Incorporentur, & fiat pasta. *Rondeletius.*

Aliud ad dealbandas manus.

℞. Decoctionis super prunas ℥ iij. in ℔. aquæ, & benè cooperiatur vas terreum plumbeatum, coquatur ad dimidium: deinde adde
Succi Limonum ℥ vj.
Mellis,
Olei Amygdal. amararum ana ℥ ij.
Misce, & fiat unguentum. *Idem.*

Vnguentum ad manus tumidas ex frigore.

℞. Oesypi, Adipis Anseris, item Anatis, Mucilag. sem. Cydoniorum ana ℥ ij.
Amyli ℥ vj. Terebinthinæ ℥ j ß.
Olei rosati, Olei vitell. ovorum ana ℥ ij.
Ceræ citrinæ parum.
Fiat linimentum. *Rondeletius.*

Aliud, ad abluendas manus.

℞. Pinearum mundat. Pul. Sinapis ana ℥ iij.
Mellis optimi ℔ ß.
Misce, & fiat pasta. *Idem.*

Aliud, ad tumorem manuum ex frigore.

℞. Sem. Lini, Fœnigræci, sem Althææ ana ʒ ß.
Extractæ mucilag. cum aqua Liliorum,
Unguenti suprà scripti, Mucilag ana ℥ j.
Olei Anethi, olei Amygdal. dulc. ana ℥ ß.
Fiat linimentum pro manibus cum lana sordida. *Idem,*

Vnguentum ad scissuras manuum.

℞. Unguenti ex Lithargyro, Unguenti Cerussæ ana ʒ j.
Misce, & fiat unguentum. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Axungiæ arietinæ, Amyli, Lithargyri, Olei ana quantum sufficit.
Fiat unguentum. *Idem.*

Aliud.

℞. Lithargyri argenti, Myrrhæ, Zingiberis ana part. æquales.
Mellis, Ceræ, olei ana quantum sufficit.
Fiat unguentum. *Fumanellus.*

Vnguentum ad manuum scissuras & frigus.

℞. Olei communis ℥ iv.
Thuris albi, Ceræ mundæ ana ℥ j.
Succi fol. Sambuci ℥ iij.
Vini albi odorati ℥ iv.
In vino, oleo & sambuci succo coquatur pomũ unum, & pòst addantur thus & cera, & colentur. *Idem.*

Aliud, ad idem.

Radice lapathi acuti cum axungia fussa, linito. *Fumanellus.*

Vnguentum ad manuum scissuras.

℞. Masticis, Olei rosati, Ceræ albæ ana q. s.
Fiat unguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Furfuris in cinerem usti, Pilorum caudæ equi ustorum ana part. j.
Mellis quantum sufficit.
Fiat unguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Tuthiæ, Cerussæ, Lithargyri ana ʒ ß.
Arsenici sublimati G iij.
Minii, Aluminis ana ℈ ß.
Aquæ rosarum, Plantag. Portulacæ ana q. s.

A Albuminum ovorum N. j.
Fiat mixtura. *Fumanellus.*

Aliud.

℞. Tragacanthæ ℈ j.
Farinæ Amyli ℥ ß.
Succi Plantaginis ʒ ij.
Cum syrupo rosato fiat mixtura. *Fumanellus.*

Vnguentum ad ungues scabiosos, leprososq́.

B ℞. Pinguedinis Arietis, Colophoniæ ana ʒ ij.
Misce. *Fumanellus.*

Ceratum, ad idem.

℞. Terebinthinæ, Cymini ana ʒ j. Misce.

Aliud, ad panaritium.

℞. Olei Mastichini, Omphacini ana ℥ ij.
Cinnamomi ʒ j.
Cerussæ lotæ, Plumbi usti ana ʒ ß.
Tuthiæ præparatæ ʒ vj.
Ceræ albæ, Resinæ lotæ cum vino ana ℥ j.
C Misce. *Fumanellus.*

Vnguentum ad unguium contusionem.

℞. Ceræ novæ, Cumini, Costi ana q. s.
Trita cum cera misceantur. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Pinguedinis Anatis, Pinguedinis Ursi, Euphorbii triti ana quantum sufficit.
D Fiat unguentum. *Fumanellus.*

Vnguentum ad unguium scissuras & erosiones.

℞. Diachilonis, olei Amygdalarum, olei de Been, Masticis, Uvarum passarum ana q. s.
Fiat emplastrum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞ Seminis Lini, Mellis ana quantum sufficit.
Misce ad formam emplastri. *Marinellus.*

E *Ad ungues leprosos.*

℞. Picis, Ceræ ana quantum sufficit.
Liquefiant simul, & fiat tanquã unguentũ. *Idem.*

Aliud, ad idem.

℞. Sevi caprini, Sandarachæ tritæ ana q. s.
Misce. *Marinellus.*

Ad ungues excerticatos.

℞. Salis, Farinæ Hordei, Costi triti ana part. j.
Mellis q. s. Misce. *Marinellus.*

Vnguentum post casum unguium.

F ℞. Seminis Lini ℥ j.
Cardamomi ʒ iij.
Mellis quantum sufficit.
Misce, & fiat tanquam emplastrum *Marinellus.*

Vnguentum faciens cadere ungues.

℞. Unguenti Rosati, Cantharidum ana q. s.
Misce. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Visci quercini, Arsenici ana q. s.
Misce. *Marinellus.*

Vnguentum

Vnguentum ad verrucas manuum.

℞. Radicis vitis, Stercoris ovini, item capriai ana part. j.
Lactis Ficuum, vel Lactis Tithymali q. s.
Fiat unguentum. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Faecis olei, Aluminis Zuccharini ana ℥ j.
Viridis aeris ℥ ij.
Picis navalis ℥ ß.
Tritis omnibus utito r. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Aeruginis aeris, Auripigmenti,
Dactylorum, calcis vivae, Spumae maris,
Tartari, Vitrioli, Stercoris columbini,
Farinae Siliginis,
Farinae nigellae ana part. aequales.
Fellis taurini q. s.
Fiat unguentum quod superponatur, verrucis priùs scarificatis. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

Cortex salicis ambustus mixtusq; aceto, & superpositus, Itē canis stercus cum cera. *Fumanell.*

DE VNGVENTIS pectus ornantibus.

Vnguentum mamillas parvas conservans.

℞. Aluminis Rochae triti q. s.
Olei Rosati q. s.
Misce, & inunge mamillas. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Boli Armeni pulverizati, Gallarum viridiū tritarum ana part. j. Mellis q. s.
Fiat unguentum. *Idem.*

Aliud, ad idem.

℞. Cerussae, Marmoris albi ana part. j.
Olei Myrtini q. s.
Trita cum oleo myrtino misceantur. *Marinellus.*

Vt mamilla decrescant, minorésve reddantur.

Cicutae succus caphura mixtus, illitusque minores illas efficit. Item: Thus album cum Veneris umbilico, acriq; aceto mamillas crescere non sinit. *Fumanellus.*

Vnguentum prohibens mamillas augeri.

℞. Terrae tinctorum quantum sufficit.
Coque cū melle, fac cataplasma spissum & crassum, & appone manè usq; ad vesperas: deinde superpone spongiam in aqua frigida infusam, quousque cataplasma auferatur. Et si vis efficacius, misce cum eo gallarum immaturarum ʒ x. facit enim mamillas rectas & tensas. *Bayrus.*

Vnguentum mamillas molles & relaxatas indurans.

℞. Argillae, Albuminis ovi, Gallarum immaturarum, Masticis, Thuris ana q. s.
Tusa omnia calido aceto immisceantur, & illi-

A nantur mammae: & integra nocte commorari oportet, & finito illic esse: si parum fuerit efficax, opus innovato. *Ioan. Bapt. Porta.*

Aliud ejusdem, ad prohibendum incrementum mamillarum.

Contundantur cicuta, ejusque magmata cum aceto, virginum uberibus imponatur, & sic coërcet, ut crescere non patiatur: praecipuè hoc in virginitate: quanquam solito lac deneget tempore.

B *Linimentum ubera flaccida rugisq; deformata expoliens.*

℞. Amurcae q. s.
Gummi Arabici, Tragacanthae, Masticis ana parum. Caphurae perparum.
Misce. *Alexius.*

Vnguentum mamillas minores & duriores reddens.

℞. Menthae viridis, Rosarum siccarum,
C Pyrorum sylvestrium, Mespilorum,
Sorborum, Prunorum sylvestrium,
Acaciae, Balaustiorum, Malicorii,
Nucum pinearum immaturarum,
Plantaginis, flor. Chamaeleonis ana part. aequales.
Contusa coquantur in aceto: deinde adde
Farinae Fabarum quantum sufficit.
Fiat emplastrum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

D ℞. Coroneorum, Prunorum immatur. ana q. s.
Optime contusis adde
Boli Armeni, item. Plantaginis, Anisi,
Foeniculi, Cumini ana parum.
Succi Plantag. Aceti ana q. s.
Misce. *Marinellus.*

Vnguentum ad mamillas pendentes.

℞. Farinae Fabarum, Thuris, Masticis,
Succi Sempervivae, Aceti calidi,
Albuminis ovi ana quantum sufficit.
E Misce. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Ficuum siccarum, Passularum,
Cumini, Aceti ana quantum sufficit.
Coquantur & contūdantur, ad formam emplastri. *Idem.*

Aliud, ad idem.

℞. Gallarum, Masticis, Thuris, Albumin. ovorum, Aceti calidi ana quantum sufficit.
F Misce. Idem efficit furfur cum aceto coctum, & supra mamillas positum. *Marinellus.*

Vnguentum ad pupillarum scissuras.

℞. Olei Rosacei,
Cort. med. Sambuci ana ℥ j.
Cerae quantum sufficit.
Misce. *Fumanellus.*

Aliud, ad dolorem ex scissuris.

℞. Olei Violacei, vel olei Amygdal. dulc.
Thuris albi, Cerae ana ʒ ij.
Misce. *Fumanellus.*

Aliud, ad scissuras.

℞. Pinguedinis Taxi ℥ ß.
Unguenti Marciaton, item Agrippæ,
Althææ, Anodyni ana ʒ j.
Olei Nardini ℥ j ß.
Misce. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Rosacei ℥ ij.
Ceræ novæ ℥ ß.
Lithargyri, Thuris ana ʒ j.
Misce. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Tragacanthæ ℈ j.
Farinæ Amyli ℥ ij.
Succi plantaginis ʒ iij.
Misce, & linito. *Fumanellus.*

DE UNGUENTIS ORnantibus ventrem & pedes.

Unguentum ventris rugas à partu abstergens.

℞. Cornu cervini combusti,
Lapidis Amianthi,
Salis Ammoniaci, Myrrhæ, Thuris,
Masticis ana quantum sufficit.
Trita cum melle misceantur. *Ioan. Bapt. Porta.*

Aliud, ad idem.

℞. Sevi arietis novies in aqua frigida loti ℔ j.
Albuminum ovorum N. ij.
Butyri parum.
Contundantur omnia optimè: deinde addantur
Masticis, Olibani ana ʒ ij.
Misce, & fiat unguentum, quo venter inungatur. *Marinellus.*

Aliud ejusdem, ad idem.

℞. Cepæ marinæ ustæ, Cornu cervini usti,

A Aluminis Plumæ, Salis Ammoniaci,
Myrrhæ, Olibani, Masticis, Nigellæ,
Farinæ hordei ana partes æquales.
Trita cum melle misceantur.

Unguentum ad callos pedum.

℞. Farinæ Nigellæ,
Farinæ frumenti veteris,
Ceræ ana quantum sufficit.
Misce, & fiat ceratum, quod supra callos ponatur. *Marinellus.*

B

Aliud, ad idem.

℞. Apomelitis, Ammoniaci ana ℥ j.
Bdellii, Sagapeni ana ʒ ij.
Terebinthinæ ʒ iij.
Olei Irini ℥ ij.
Misce, & fiat unguentum. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Cineris cort. Salicis,
Aceti ana quantum sufficit.
C Misce, quo calli inungantur. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Fol. Rutæ viridium,
Passularum ana quantum sufficit.
Contundantur simul, & fiat emplastrum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Galbani, Ceræ ana q. s.
Misce. *Marinellus.*

Unguentum nobilis odoris gratia.

D ℞. Moschi, Ambari, Zibetti ana gr. iv.
Ex oleo Amygdalino dulci in unguenti formam redigantur. *Heurnius.*

Vel:

℞. Olei nucis myristicæ expressi ʒ j.
Zibetti optimi ℈ j.
Moschi electi gr. vj.
Olei spicæ, Lavendulæ ana gut. ij. vel iij.
Misce. Fiat unguentum, quo nares, frons & nobiles partes, roborandi gratia illinuntur. *Idem.*

De Smegmatis Ornantibus, Sectio VII.

Smegma album odoratum.

℞. Smegmatis Veneti antiqui, rasi, atque per sex dies ad Solem positi, q. s.
Contundatur probè cum aquæ rosarum optimæ ℔ j. deinde cùm igne lento resolutum fuerit, addatur
Ireos triti ℥ iv. Amyl. ℥ vj.
Santali albi ℥ ij.
Styracis liquidæ,
Olei Spicæ ana ℥ j.
Misceantur optimè. deinde cùm refrixerit, formentur pilæ. *Alexius.*

Smegma moschatum Damascenum.

℞. Smegmatis optimi, rasi ℔ j.
Cinnamomi electi, Nucis moschatæ,
Styracis calamitæ ana ℥ j.

E Ligni aloës ʒ ij. Belzoini ℥ ij.
Caryophyllorum ℥ j.
Conterantur omnia in pulverem tenuissimum, addendo
Pulveris Cyprici ʒ j.
Moschi, Zibetti ana parum.
Merganrur in aqua rosarum: postea cùm ad Solem dies xl. fuerũt relictæ, fiant pilæ, quæ servandæ sunt in vasis ligneis cum bombyce. *Alexius.*

F

Smegma album, odoratum, Damascenum.

℞. Smegmatis communis antiqui, rasi, q. s.
Siccetur benè per dies octo, aut decem: deinde contundatur, & cribretur, fiatque pulvis: cui adde ℔ x.
Ireos ℥ iv. Santali albi ℥ iij.

Mahaleb

Mahaleb ℥ ij. Farinæ Amyli ℥ j.
Redigantur in pulverem omnia, misceantur cum prædictis x ℔. & ponatur in mortario, unà cum ℥ j. Styracis liquidæ & pauco oleo Spicæ: contundantur bene omnia simul: demum cum farina Amyli formentur pilæ, seu globi: siccentur in umbra, & serventur. *Alexius.*

Aliud optimum, ejusdem.

℞. Moschi in aqua rosarum dissoluti G. vj.
A Zibetti G. iv.
Misceantur cum supradicto smegmate. Verùm moschum in aqua Rosar. calidum esse oportet.

Aliud, manus dealbans.

℞. Amygdalarum amararum, mundatarum, & contusarum ℔ j.
Saponis Saracenici ad ovis magnitudinem.
Sinapis cochlearium unum.
Trita omnia misceantur benè. *Marinellus.*

DE PULVERIBUS ORNANTIBUS DENTES, *Sectio IIX.*

Pulvis dentes dealbans.

℞. Coralliorum rubrorum,
Ossium dactylorum, Pumicis,
Ossium Sepiæ, Salis assi ana q.s.
Misce, & fiat pulvis. *Bayrus.*

Alius gingivas etiam roborans, & dentes confirmans.

℞. Coralliorum rubrorum, Margaritarum,
Sang. Draconis, Boli Armeni, Thuris,
Cort. Cancrorum ana part. j.
Misce & fiat pulvis. *Fumanellus.*

Dentifricium optimum.

℞. Hyssopi, Origani, Menthæ ana ℥ ij.
Aluminis scissilis, Cornu Cervi,
Salis communis ana ℥ j.
Excipiantur, & urantur in olla donec in prunas redeantur: adde
Piperis, Pumicis, Pyrethri, Mastiches ana ℥ ß.
Myrrhæ, Cinnamomi ana ℈ j.
Fiat pulvis subtilissimus. *Rondeletius.*

Pulvis dentes dealbans.

℞. Ossium Sepiæ, Marmoris albi usti ana ℥ j.
Caryophyllorum, Cinnamomi,
Pyrethri ana ℥ iij.
Spongiæ, Pumicis, Salis ana ℥ j.
Misce, & fiat pulvis subtilissimus, quo fricentur dentes. *Marinellus.*

Aliud ad idem.

℞. Zingiberis, Cinnamomi,
Caryophyllorum,
Pumicis,
Ligni aloës, Nucis moschatæ, Macis ana ℥ ß.
Piperis, Pyrethri, Sinapis,
Staphisagriæ ana ℥ iij.
Spongiæ, Marmoris albi ana ℥ ß.
Ossium Dactylorum ustorum,
B Hellebori albi ana ℥ ij.
Panis hordei usti cum sale & melle ℥ ß.
Tegularum rubrarum,
Cornu cervini usti, Aluminis Plumæ,
Ossium olivarum ustorum,
Ossium Myrobalanorum ustorum ana ℥ iij.
Misce, & fiat pulvis subtilissimus. *Marinellus.*

DE PULVERIBUS ornantibus manus.

C

Pulvis manus reddens albas.

℞. Farinæ Fabarum, Lupinorum,
Farinæ Amyli,
Oryzæ, Fabarum minutarum, Ireos ana ℥ vj.
Misce, & fiat pulvis, quo laventur manus cum aqua. *Marinellus.*

Alius, ad idem.

℞. Pinearum mundat. contus. ana ℥ ij.
D Sinapis ℔ j.
Amygdal. mundat. contus. ana ℥ ij.
Fiat pulvis, qui ad Solem siccetur, quo fricentur manus cum succo limonum, deinde cum aqua. *Marinellus.*

Alius, ad idem.

℞. Sem. Erucæ ℥ vj.
Ireos, Cumini ana ℥ j.
Aluminis Fæcis ℥ ß.
Sacchari candi,
E Tragacanthæ ana ℥ j.
Caphuræ ℈ j.
Pinearum mundat.
Amygdalarum mundat. ℥ iij.
Medullæ panis albi ℥ ß.
Saponis antiqui rasi ℥ ij.
Trita omnia misceantur: fiatque pulvis ad manus lavandas *Marinellus.*

ANTIDOTARII SPECIALIS LIBRI II. ET ULTIMI FINIS.

VNI DEO & TRINO gloria.

RERVM ET VERBORVM IN ANTIDOTARIO SPECIALI PRAECIPVE' MEMORABILIVM INDEX.

A.

B.

D.

E.

fellis

G.

N.

O.

P.

pulveres

sorba

T.

V.

X.

Z.

INDICIS ANTIDOTARII SPECIALIS FINIS.

ANTIDOTARIUM SPECIALE,

à

IOAN. IACOBO WECKERO Basiliense

EX OPT. AUTHORUM tàm veterum, quàm recentiorum, scriptis

fideliter congestum, & tandem methodice, supra priores editiones, uberrime auctum, conjunctim editum, & exornatum:

Adjectis ELENCHIS *locupletiss.*

BASILEÆ,
Per IO. IACOB. GENATH, Acad. Typogr.
Sumptibus LUDOVICI KÖNIG.
cIↄ Iↄcxvii.

ELENCHVS ET SERIES SECTIONVM ANTIDOTARII SPECIALIS

contentorum.

ANTIDOTARII SPECIALIS LIB. I.

ANTIDOTARII SPECIALIS LIB II.

De [illegible]

ANTIDOTARII SPECIALIS LIB. III.

ELENCHI SECTIONUM FINIS.

ANTIDOTARII SPECIALIS PRAECIPVARVM SECTIONVM DISPOSITIO.

MEDICAMENTORVM differentiæ in specie à caufis deducuntur. Primam ergò differentiam fumimus à fine: & quemlibet rurfus diftinguimus ex materia: quam materiam formæ etiam diverfitas fequitur. Forma rurfus ex Efficientis varietate diftinguenda. Medicamenta igitur alia conferunt ad

- Sanitatem, *vel confervãdam, vel præfervandam, vel reftituendam. Hæc autem medicamenta cùm fint mixta corpora, mixtio ipforum fit vel*
  - Naturâ, *quamvis levis præparatio ab artifice adhibeatur, ita tamen, ut fuam formam retineat. Sic Medicus adipem præparat. Et de his* LIBER I. *Antidotarii noftri difputabit. Dividuntur rurfus, quia colliguntur vel ex corporibus*
    - Simplicibus *dictis: non quòd reverà fint fimplicia, fed fenfu, aut certè refpectivè, quod cõparatione aliorum minimum habeant admiftionis. Talia funt, quæ fumuntur ab*
      - Igne. *Sect. j. fol.* 1
      - Aëre. *Sect. ij.* 2
      - Aqua. *Sect. iij.* 5
      - Terra. *Sect. iv.* 32
    - Mixtis
      - Inanimatis, *quæ reperiuntur vel in*
        - Terra: *ut*
          - Metalla. *Sect. v.* 39
          - Lapides. *Sect. vj.* 56
        - Aqua, *feu Mari. Sect. vij.* 75
      - Animatis: *vel*
        - Sine *fenfu, tum*
          - Terreftribus: *nimirum plantis & arboribus: ut*
            - Folia. *Sect. iix.* 91
            - Flores. *Sect. ix.* 198
            - Fructus. *Sect. x.* 217
            - Semina. *Sect. xj.* 249
            - Radices. *Sect. xij.* 275
            - Ligna. *Sect. xiij.* 331
            - Cortices. *Sec. xiv.* 339
            - Succi. *Sect. xv.* 347
            - Liquores. *Sec. xvj.* 351
            - Gummi. *Sect. xvij* 371
          - Aquatilibus: *ut* Spongia, *&c. Sect. xiix.* 383
        - Cum *fenfu: ab animalibus*
          - Integris
            - Alterantibus. *Sect. xix. 385, tum*
              - Terreftribus: *cùm greffilibus, tum reptilibus: ut funt*
                - Cimices,
                - Millepedę,
                - Scorpiones,
                - Vermes *terreni,*
                - Cochleæ,
                - Formicæ,
                - Viperæ.
              - Aquatilibus: *ut funt*
                - Scincus,
                - Cancer *fluviatilis,*
                - Rana.
              - Aëreis *& volatilibus, tã integris, quàm infectis: ut funt*
                - Hirundo,
                - Gallus,
                - Galerita,
                - Locufta,
                - Cicada,
                - Cantharides.
            - Corrumpentibus, *hoc eft, venenofis, Sect. xx.* 387
          - Partibus *eorundẽ. Vide in feqq. fig.* A.
  - Arte. *Vide in feqq. fig.* B.
- Ornatum, *vel pulchritudinem. In quibus* LIBER TERTIUS n[illegible] *Antidotarii confumetur.*

Medica-

A Medicamentorum differentiæ à partibus animalium desumptæ, sive partes illæ

- Sentiant: & sunt vel
  - Principes: *Sectio xxj.* 395
    - Cerebella — Passerum, Leporis, &c.
    - Pulmo — Agninus, Suillus, Ursinus, Vulpinus, &c.
    - Hepar — Erinacei, Lupinum, Asininum, Caprinum, Caninum, Mergi, &c.
    - Testes — Gallorum, Fibrorum, &c.
  - Non-principes: atq; vel alterantes qualitate
    - Prima. *Sic calida sunt*
      - Ventriculi *gallinæ*,
      - Intestina *lupi*, &c.
    - Secũda. *Sic Venerem excitant*
      - Genitale — Cervi, Tauri, &c.
      - Renes *Scincorum*, &c.
- Non sentiant, & sunt vel partes
  - Propriè dictæ
    - Ossa. *Sect. xxij.* 399. *ns*
      - Unicornu, Ebur, Cornu *cervinum*, Os *de corde cervi*, Cranium *hominis*, Ossiculum *vervecis*, &c.
    - Medulla. *Sectio xxiij.* 401
      - Cervina, Vitulina, Bibulina, Hircina, &c.
    - Sanguinis. *Sect. xxiv.* 402
  - Impropriè dictæ
    - Pinguedo. *Sect. xxv.* 404
    - Sevum,
    - Ungula — Asini, Capræ, Vaccæ, Mulę, &c.
    - Excrementa
      - Utilia. *Sectio xxvj.* 406
        - Lac, Butyrum, Serum, Mel, Cera, Propolis, Ova, Sericum, &c.
      - Inutilia *coctionis*
        - Primæ. *Sectio xxvij.* 409
          - Coagulũ — Leporis, Hœdi, Vituli, &c.
          - Stercus. *Sect. xxiix.* 410
        - Secundę. *Sect. xxix.* 411
          - Fel — Capræ, Hirci, &c.
          - Urina — Humana, Aprina, etc.
        - Tertiæ. *Sectio xxx* 413
          - Sudores, Sordes, *seu* Strigmẽta, Moschus, Oesypus, Spolium *serpentis*, Zibettum, &c.

ANTIDOTARII SPECIALIS DISPOSITIO.

- *E Arte, quæ figuram naturalem aufert, & artificialem novã indit. de quibus* LIBER II. *Antidotarii nostri agit. Sic ergo figurã habet medicamentum, vel*
  - Fluidam: *& vel*
    - Non *pinguem, quibus ars indit figurã rei, vel*
      - Naturalis
        - Aquæ. *Sect. j.* 417.
        - Mellis: *ut*
          - Syrupi. *Sect. ij.* 471
          - Julapia. *Sect. iij.* 507
          - Succi seu Rob, &c. *Sect. iv.* 509
        - Lactis. *Sectio v. 511. ut*
          - Lac *amygdalarum dulcium.*
          - Emulsiones, &c.
        - Vini. *Sect. vj.* 513
      - Non-*naturalis,*
        - Potiones
          - Decocta seu Apozemata. *Sect. vij.* 533
          - Diluta. *Sect. iix.* 553
        - Clysteres. *Sect. ix.* 551
        - Gargarismi. *Sect. x.* 575
        - Errhina. *Sect. xj* 579
        - Fomenta. *Sect xij.* 583
        - Epithemata. *Sect. xiij.* 589
        - Embrochæ. *Sect. xiv.* 597
        - Insessus. *Sect. xv.* 599
        - Balnea. *Sect. xvj* 605
        - Lotiones, &c. *Sect. xvij.* 611
    - Pinguem: *cujusmodi sunt Olea præparata modo vel*
      - Crasso. *Sect. xiix.* 617
      - Subtili, &c. *Sect. xix.* 697
  - Non *fluidam: eamque vel*
    - Dissipatam: *ut*
      - Pulveres.
      - Tragemata, &c. *Sect. xx.* 715
    - Coactam, *vel*
      - Humidam
        - Actu: *ut*
          - Electuaria. *Sect. xxj* 753
          - Opiata. *Sect. xxij.* 847
          - Conservæ. *Sect xxiij.* 865
          - Eclegmata. *Sect. xxiv.* 872
          - Condita. *Sect. xxv* 881
          - Extracta, &c. *Sect xxvj.* 893
        - Potẽtiã, *medio calere, ut ea, quæ ex pinguibus: ut*
          - Linimenta. *Sectio xxvij.* 907
          - Unguenta. *Sect. xxix.* 869
          - Emplastra. *Sect xxix* 869
          - Cataplasmata. *Sect. xxx* 1008
          - Cerata. *Sect. xxxj.* 1011
          - Dropaces *Sect. xxxij.* 1019
          - Sinapismi. *Sect. xxxiij.* 1020
          - Ceræ *coloratæ. S. xxxiv.* 1020
      - Siccã, *eamque acquirunt arte rei, vel*
        - Naturalis: *videlicet Metalli: ut*
          - Salia *ex rebus diversis. Sect. xxxv* 1021
          - Vitrũ *Stibii Sect xxxvj.* 1029
          - Flores *Sulphuris, &c. Sect. xxxvij.* 1031
        - Non-*naturalis: quales sũt*
          - Pilulæ. *Sect. xxxiix.* 1032
          - Tabulæ, *Orbiculi. Sect. xxxix.* 1065
          - Trochisci. *Sect xl.* 1079
          - Collyria. *Sect xlj.* 1099
          - Apophlegmatismi. *Sect. xlij.* 1105
          - C[illegible]nfecta. *Sect. xliij.* 1107
          - Glandes. *Sect. xliv.* 1113
          - P[illegible] *Sect. xlv* 1117
          - Sa[illegible]uli. *Sect. xlvj.* 1119
          - De[illegible]ifricia. *Sect. xlvij.* 1125
          - O[illegible]ramẽta. *Sect xlviii. ibid.*
          - Su[illegible]menta. *Sect. xlix.* 1129

ANTIDO-

ANTIDOTARII GENERALIS,

PER IO. IACOBUM WECKERUM editi,

LIBER PRIMUS.

DE FOLIIS seu herbis.

CAPUT I.

Herba quæ.

CUM de Medicamentorum materia hoc primo libro differere nobis propositum sit, primò de naturali animata insensibili agemus, B à foliis seu herbis sumpto exordio. Sunt itaque herbæ latiores plãtarum partes: & vel peregrinæ, vel domesticæ.

Domesticarum electio.

Quæ apud nos nascuntur, deligendæ sunt succi plenæ, floridæ: fugiendæ grandiores, graciliores, & marridæ. Comæ ergo cum floribus sumendæ sunt.

Locus colligendi herbas.

Colliguntur autem in montibus, collibus, & planis locis: ipsis montibus altissimis colligi debent, locisque Soli C & vento expositis, paucis exceptis, quæ collibus frequentiores, magisq; odoratæ sunt, ut chamædrys, & chamæpitys. Quæ verò locis planis duntaxat nascuntur, ex locis siccioribus, & à lacubus, & fluminibus procul dissitis colligendæ sunt, nisi riguis gaudeant, ut tribulus aquaticus, nymphæa, & similes.

Tempus colligendi herbas.

Cæterùm quædam solùm viridea in usum recipiuntur, præsertim in usum apozematum, fotuum, cataplasmatum, enematum, &c. & hæ quo- D vis tempore colligi possunt, ut beta, brassica, mercurialis, parietaria, borrago, malva, &c. Quæ autem reponuntur, jam florentes, & semen quodammodo conficientes (quod plerunq; fit mense Junio, & principio Julii) colligi debent cœlo sereno, atque tempore meridiano, nullis per aliquot antè dies decidentibus pluviis, nec etiam rore nimiùm maden-

A tes nimióve Solis calore retorridæ. Quòd si herbæ nec caulem, nec florem, nec semen edunt, ut adianthum omne, asplenum, legẽdæ in foliorum vigore, quando scilicet maxima, & virentissima sunt: quædam verò dum florent, aut semenescunt, quia lignosæ sunt & exuccæ, ante illud tempus legendæ, ut cichorium, beta, &c.

Locus reponendi herbas.

Herbę, ubi probè in umbra fuerint siccatæ, reponuntur ad sacculos lineos non compressos, seu collapsos, sed juxta sac- B culorum imum circulo vel orbe ligneo distentos: vel (quod melius est) ligneis capsulis, vel pixidibus reservantur, ne à pulvere, vel fumo offendi possint.

Duratio herbarum.

SERVANT herbæ suas vires annum unum: itaque quotannis mutãdæ, nisi anno collectæ fuerint, cujus temperies admodum sicca fuerit, pluviarumque expers: & contrà subsequatur æstas admodum humida: tunc enim præstat his uti, quæ sicco illo anno superiore col- C lectæ sint, quàm quæ subsequenti pluvioso.

Mensura, seu dosis herbarum.

Porrò recentes, manipulis pluribus in balneis: in clysteribus verò, tum in decoctionibus, uno vel duob. manipulis, si pro uno clystere, vel una potione paretur decoctio, mensurantur. Quòd si plures clysteres, vel potiones ex eadem coctione parandæ sint, dosis augenda erit, videlicet ad manipulos quatuor, vel quinque ad summum. Siccæ, in externis, & magis remediis, ut in balneis, & lavacris, D pluribus manipulis: in clysteribus, & potionibus, ut suprà dictum, mensurari solent. In aliis autem remediis, ut pulveribus capitalibus, stomachicis, &c. à ʒ j. ad ℥ ß. vel ℥ j. recipiuntur. Eadem quantitate etiam in quibusdam fumigiis, ut in iis, quæ ad tussim parantur, tussilago sicca; & ad fumigia capitis, folia rorismarini, ladi, cisti, origani, imponi possunt. In internis verò, ut in antidotis, co-

licis, & nephreticis, pulveribus cordialibus, & capitalibus, vel qui ad ventrem, vel uterum præscribuntur, à ʒ ß. ad ℥ ß. exhiberi debent.

Taxatio. PRAETEREA Pharmacopœi nostri manipulum herbarum communium denario uno Colmariense (qui bazii Constantiensis decima pars est) vel duobus ad summum vendere solent.

Herbæ peregrinæ. *Dignotio peregrinarũ.* QUOD ad peregrinas herbas attinet, quæ apud nos non crescunt, quasque omninò aliunde advehi oportet, ex Medicorum scriptis, usuque quotidiano, notis quibusdam generalibus facilè cognosci possunt, è quibus deprehendere licet, num eæ plantæ collectæ fuerint loco, tempore, modoq; convenienti, tum etiam repositæ, ita ut nec temporis, nec loci, nec vecturæ ratione incommodum ullum passæ sint: quod ex sapore, odore, & colore deprehenditur, si insuper folia & flores ipsis taminis cohæreant, &c.

DE FLORIBUS.
CAP. II.

Electio. FLORES, qui in quotidianum usum veniunt, magna ex parte apud nos nascuntur. Recentes, maturi, non corrupti eligendi sunt.

Dignotio. QUI verò aliunde advehuntur, ex odore, sapore, & nativo colore dignoscuntur: si præterea adhuc integri sunt, nec comminuti, vel si nullum aliàs vitium contraxerint.

Locus. COLLIGUNTUR iis in locis, in quibus ipsæ plantæ maximè celebres sunt. Deinde ubi in umbra fuerint siccati, & præsertim qui jucundum odorem efflant, articulis tiliaceis nullo situ obductis reponuntur.

Tempus. DECERPENDI autem, cùm maximè vigent, & quum sese ritè explicuerint: (Rosis exceptis, quibus ad conservas utimur, eæ enim antè quàm aperiantur, avelli debent) cœlo sereno, atq; tempore pomeridiano, rore absumpto calore Solis, (alioqui enim propter alienam humiditatem facilè corrumpuntur) non quum jam vetustate tabescunt, defluuntque: non ut Buleasis & indocti alii scribunt, hoc vel illo mense. Nam quibusdam regionibus & cœli constitutionib. celeriùs aut tardiùs plantarum partes perficiuntur.

Duratio. FLORES in universum sicci ad annum duntaxat edurant, etsi anthemidia, centaurii, chrysanthemi, millefolii, spartii, & rosarum flores etiam longiori asserventur tempore, si ligneis arculis opportunè inclusi diligenter recondantur. Quamdiù itaq; coloris & odoris gratiam retinent, tamdiù adservari possunt: quod in paucis ultra annum non contingit.

Dosis. SICCOS pondere & mensura metimur: recentes mensura tantùm. Nam in antidotis, & nobilioribus compositionibus, in quibus parva tantùm quantitas recipitur, sicci à ℈ j. ad ʒ ij. admittuntur, ut in pulveribus cordialibus, capitalibus, stomachicis & unguentis.

A In syrupis autem & apozematis, & aliis decoctionibus à P. ß. ad P. ij. vel iij. vel plures, ut & in balneis, & clysteribus. sunt enim parum efficaces, nisi in mole magna. Quare in pilulis nunquam usurpandi sunt, quia augendo molem, vim aliorum medicamentorum minuunt. Sunt tamen præstantiores ob suam tenuitatem partium, ideò usurpantur in aliis. Recentes, quia efficaces tantùm ad refrigerandum, humectandum, & laxandum, in syrupis, & a-
B pozematis, & aliis hujusmodi decoctionibus solùm immittuntur: idque a P. ß. ad P. plures, vel manipulos: non autè pondere, nisi in conservis parandis, ad proportionem cum sacharo servandam.

CAETERÙM pugillus florum communium in officinis nostris, duobus denariis nostratibus æstimatur: peregrinorum verò à tribus denariis usque ad plures, pro locorum, ex quibus advehuntur, distantia. *Taxatio.*

C

DE FRUCTIBUS.
CAP. III.

FRUCTUS est id, quod ultimò planta profert ad speciei conservationem & propagationem, constans utplurimùm carne & semine: & dicitur potissimùm de grandioribus plantis, ut sunt arbores, frutices, suffrutices. Nostrates deliguntur pleniores, & benè habi-
D ti, seu corpulenti, non rugosi, & cariosi. Peregrini ex ipsorũ sapore, & odore probè dignosci possunt. *Fructus.* *Electio.* *Dignotio.*

COLLIGUNTUR his locis, ubi eorũ plantæ sunt præstantissimæ. Siccantur Sole aut clybano pro humiditatis illis innatæ ratione. Reponuntur armariis, pyxidibus, vel sportis, & locis, quò neque humor ullus, neq; fumus, neque pulvis pertingere possit, sed temperatis. Ita enim nec situm facile contrahunt, nec cor-
E rumpuntur, nec nimiũ siccantur. Quidam fructibus folia interponunt. Oleosi fructus, ut juglandes, amygdala, pineæ, meliùs sparsim quàm acervatim asservantur. Nam in acervos congesti, facilè incalescũt, & rancidi fiunt, maximè in loco & tempore calidiore: servandi ergo loco frigidiore. Quidam fructus, ut Medica mala, hordei aut milii, acervo sepeliuntur, alii paleæ instrati, quidam appensi. *Locus.*

CAETERÙM fructus rei Medicæ competen-
F tes, quum maturitatem senserint (nisi data opera immaturi expetantur) ex arbore antequam marcescãt, decerpendi sunt, & quotannis mutandi. *Tempus.*

QUOD ad dosim attinet, non uno & eodem modo mensurantur: alii enim pondere, alii numero, alii utroque modo. Fructus igitur magni, integri, & discreti, ut pruna, poma, pyra, mala punica, cotonea, mespila, sorbæ, ficus, jujubæ, sebesten, nuces, & iis fructus similes numero præscribuntur. Interdum etiam pondere mensurantur, cùm scilicet ab iis aliquæ *Dosis.*

quæ

quæ partes detrahuntur, vel aliquę partea tantùm in usum revocantur. ut cùm dicimus, carnium cydoniorum abjectis cortice & granis ℔ j. vel corticis malorum granatorum ℥ iij. Vel cùm religiosiùs proportionem miscendorum servare volumus, ut in masticatoriis, & synapismis, in quibus pro ℥ j. seminis synapi, aliquando ficuum ℔. ʃ. miscemus, & aliquando ℔ j. Nam si numero ficus metiremur, minùs certa esset proportio, cùm ficus aliæ majores, aliæ minores sint. Inter fructus sunt nonnulli, qui ad varios usus usurpari solent, & diversa mensura pro diversitate scopi, aut usus, ut pruna, sebesten, tamarindi, quæ bilem extinguunt, eamque expurgant, vel partes refrigerant. Quare si ad refrigerationem, vel ad bilis alterationem usurpabuntur, parvo numero injicientur, ut ad paria duo, vel tria: si verò ad laxandum, quia imbecilliter laxant, ad paria viginti. Idem facimus de passulis & ficubus: nam si ad laxandum, magno numero: si ad leviter detergendum, vel calfaciendum præscribantur, minori: & hoc de internis remediis est intelligendum. Nam in balnea ficus, & passulæ injici possunt: si detergere, & relaxare sit animus, maxima quantitate, quia forma remedii, & paucitas virium id postulant, ut ad paria L. fructus laxantes: detergentes, & emollientes ad paria x. vel xx. dentur. Refrigerantes & lenientes in injectionibus inflammationum uteri, vesicæ, & intestinorum, decoqui possunt ad paria x. qualia sunt pruna, sebesten, tamarindi. Dulciores fructus, in clysteribus sedantibus dolorem, lenientibus, laxantibus, detergentib. & vermes deorsum trahentibus, eodem numero ponuntur commodè. Nec non astringentes, in clysteribus ad fluxum ventris præscribuntur eodem numero: in decoctionibus verò alterantibus, ne obstructiones patiant, minori. Detergentes in laxantibus ad paria x x. vel x x x. vel x L. poni possunt: in alterantibus ad paria v. vel v I. in decoctis verò pectoralibus, vel syrupis, media quantitate: fructus enim detergentes in pectoralibus majori quidem numero sunt opus, quàm in alterantibus tantùm, ut vis medicamenti servetur, donec ad pulmones perveneri: minori verò quàm in laxantibus: nam si æqualis mensura, ut aut paria x x. aut x x x. ponantur, nimiùm detergendo ventrem laxant, & ad partes superiores non perveniunt. In alterantibus ergo ponantur ad paria v. in laxantibus ad paria x x. in pectoralibus ad paria x ut medius modus servetur. Quod de passulis, ficubus, jujubis, sebesten, & dactylis volo intelligi. Horum item fructuum pulpa, ceu caro, præscribitur in eclegmatis, opiatis, & cataplasmatis: sed pondere, non numero: quia eorum tantùm pars usurpatur. Pulpa passularum in opiatis laxantibus ad ℥ ij. in eclegmatis media mensura: in cataplasmatis hepaticis, corroborantibus, vel malacticis à quart. v. ad ℔ v. vel ℔ j ponitur. Pulpa prunorum dulcium laxantibus tantùm medicamentis, & opiatis misceri potest. acidorum in cataplasmatis adstringentibus ventrem, ut & alii fructus omnes adstringentes, ut pyrorum, pomorum, malorum cotoneorum, à quart. j. ad ℔ j. Dactylorum pulpa in hepaticis, corroborantibus, vel malacticis poni solet ad ℔ j. Capita papaveris, ut fructus numeramus, ut ex descriptione Diacodii apud Galenum patet libro κατὰ τόπ. Fructus minores, ut passulæ Corinthiacæ, myrthi fructus, sive baccæ vel berberis, vel lentisci, vel balsami, vel terebinthi pódere majore, vel minore, pro scopo, natura, viribus & forma remediorum usurpantur, maxima ex parte à ʒ j ad ℥ j. Fructus indiscreti, vel contusi, ut tamarindi, pondere, nó numero mensurantur. Passulæ utraque mensura: dicimus enim passularum ʒ ij. vel iij. interdum passularum paria x. x x. vel x x x.

Pulparum dosis.

Taxatio. Porrò cùm fructuum variæ sint differentiæ, pretio quoque variant.

DE SEMINIBUS.
CAP. IV.

Semina. SEMEN est ea pars plantæ, ex qua in terram projecta, similis planta producitur. differt à fructu, sicut pars à toto, contentum à continente. Ficus, uvæ, poma, pyra sunt fructus: grana in illis contenta, semina sunt. Omnes fructus habent semina: sed non è converso: non omnia semina fructu continentur, ut semina anisi, fœniculi, milii Solis. *Electio.* Eligenda sunt matura, benè habita & corpulenta seu pleniora, non rugosa, & quæ naturæ suæ vires proprias habét efficacissimas, & odorem, saporem, colorem sui generis perfectissimum servant. *Dignotio.* Quæ foris & peregrinis locis adferuntur, considerare oportet an notis respondeant à Medicis præscriptis, & in eorum cognitione exerceri, ut ex sapore & odore dignosci possint. Deliguntur plena, non cariosa, nec rugosa.

Locus. NOSTRATIA iis in locis colliguntur, quibus præstantissimæ herbæ nascũtur. Quæ certis regionibus celebrantur (ut etiam ipsæ herbæ) his locis, si fieri potest colligi debent, quæ proximè accedant ad eorum similitudinem, quæ à veteribus commendabantur.

SICCANTUR, ut herbæ: deinde vasculis vitratis, aut sacculis reponuntur, locoque sicciore, & humiditatis experte: aut charta, aut membranis aptè involvuntur. *Tempus.* Legenda sunt ex fructibus summè maturis, ubi siccari cœperunt priùs quàm defluant: ex stirpibus jam siccis, nec ampliùs virentibus, qui sanè in Sole suspendendi, potissimùm ex cucurbitæ, cucumeris, & hujus generis fructibus, ut eorum omnis caro exiccetur. Nostratia annum aut vix biennium durant. Quare quotannis innovare satiùs crediderim.

Dosis calidorum.

SAMINA semper pondere metimur: sed diversa, diverso pro natura ipsorum, & scopo, & forma remediorum. A Calida & grata, ut anisum, fœniculum, ad ʒ j. vel ʒ ij. præscribuntur, ut in pulveribus post pastum. Quæ minùs grata sunt ob odorem, vel saporem à ʒ ß. ad ʒ j. ut semen cumini, seseli Massiliensis, carvi, ameos. Quæ magis acria sunt, ut rutæ agrestis, nastuttii, thlaspi, multò minori quantitate sumuntur.

Temperatorum.

Quæ temperata sunt, à ʒ j. ad ℥ j. in internis remediis poni possunt. B In balneis verò & fotibus, vel clysteribus, ab ℥ j. ad plures: cujusmodi sunt semen malvæ, althææ, lini, bombacis, fœnigræci.

Diureticorum dosis.

SEMINA diuretica pro scopo & sua acrimonia diversis ponderibus administrari debent. Si ad ciendam urinam dentur, à ʒ j. ad ʒ iij. vel iv. exhibentur: si verò purgantibus permisceantur, ad humoris attenuationes, vel medicamenti deductionem, à ℈ j ad ʒ j. Possent enim impedire, derivando ad renes, vim C medicamenti laxantis.

Dosis aperientium.

In aperientibus obstructiones, media quantitate poni debent. In arteriacis à ℈ j. ad ʒ j. In Bechicis à ℈ j. ad ʒ j.

Flatus discutientium dosis.

Quæ flatus discutiunt, in clysteribus, & sedantibus dolorem, & remediis aliis colicis, à ʒ ij ad ʒ vj. in antidotis, à ʒ j. ad ʒ iij.

Calidissimorum dosis.

CALIDISSIMA semina in pulvere, ut nasturtii, rutæ agrestis, thapsiæ, synapi, erucæ, in internis remediis à ℈ j. ad ʒ j. in externis autem à ʒ ij. ad ℥ j. In decoctionibus verò, intrinsecùs sumendis à ʒ j usque ad ʒ iij. in externis D autem remediis à ʒ iij. ad ℥ j ß.

Frigidorum dosis.

SEMINA frigida majora, in cientibus urinam à ʒ ij. ad ℥ j. In pectoralibus à ʒ ß. ad ʒ ij. vel ʒ iij. In laxantibus à ℈ j. ad ʒ j. In clysteribus ab ℥ ß. ad ℥ j. In balneis ab ℥ ij. ad ℥ iv. vel ℥ vj. Frigida verò minora in internis remediis, ut pulveribus, à ℈ j. ad ʒ j. & ʒ ij. in externis à ʒ ß. ad ℥ ß. Narcotica à ʒ ß. ad ʒ ij. vel ʒ iij ponuntur, ut in colicis liberiùs verò in ex- E ternis remediis, videlicet à ʒ j. ad ℥ ß.

Cerealium dosis.

CEREALIA integra pugillis vel manipulis mensurantur: in balneis quidem ad manus plures: in clysteribus P. j. vel P ij. in decoctionibus verò syruporum, injectionum, gargarismarum, ad P. j. vel P. ß.

Farinæ dosis.

Cerealia verò in farinam redacta, pondere mensurantur: ut ad cataplasmatũ compositionem, à ℔ j. ad ℔ ij. Sic ad inspissationem succi herbarum, quantum sufficit, imponitur, donec mellis consi- F stentiam acquirat: ut in bechico medicamento, aut arteriaco farina hordei, vel amylum à ʒ j ad ʒ ij vel iij.

Leguminũ.

LAGUMINA, ut Cerealia, metiuntur: in farinam verò redacta ponderantur.

Valor, seu taxatio.

CAETERÙM ℥ ß. nostratium seminum à denario uno, usq; ad duos, vel tres ad summum vendi solet. Peregrina verò pro nobilitatis & loci ratione pretio variant.

DE RADICIBVS.
CAP. V.

Electio.

RADICAS deligendæ sunt, quæ saporem, odorem, & colorem sui generis perfectissimum habeant, quæque sint benè habitæ; extento cortice, non cariosæ, non marcidæ, nec rugosæ.

Dignotio.

Exoticæ peculiaribus notis dignoscuntur.

Locus colligendi.

Colliguntur locis aptis & terra vel B sordibus purgatæ, vel inciduntur, vel integræ filo trajectæ suspensæ servantur,

Locus reponendi.

loco non insolato, non infumato, non humido, non pulverulento: sed sublimi, puro, sicco, aut septentrionem, aut meridiem spectante, modò non flent austri.

Tempus colligendi.

EVELLUNTUR fructu jam deperdito, & incipiente foliorum defluvio, cœlo sereno, (pluviæ namque illas imbecilliores reddunt, & humore crudo implent) quum crudi & ex- C crementitii humoris quàm minimùm habent, quando nec nimis molles, nec nimis duræ & lignosæ.

Duratio.

Exiguæ radices in annum servantur: majores in biennium, vel triennium ad summum. Mutandæ autem sunt intra id tempus, si anni temperies sicca fuerit: sin autem admodum hùmida fuerit, eo præsertim tempore, quo radices colligendæ sunt, satiùs est illis uti, quæ præcedente anno collectæ sint, modò ea, qua dictum est, ratione sint servatæ.

Dosis in apozematis.

D RADICUM dosis in syrupis, vel apozematis, est ab ℥ j ad ℥ ij. vel ℥ iij. si pro multis dosibus paretur: si pro una dosi, à ʒ iij. ad ℥ ß. vel ℥ j magis vel minùs pro radicum natura, & viribus. Nam si cum purgantibus misceantur radices aperientes, minori quantitate ponendæ sunt. Nam si in majori quantitate ponantur, humores tenues & serosos à ventre ad renes deducendo, & derivando, alvi subductionem minuunt.

Dosis in balneis & apozematis.

E RADICUM verò quantitas in balneis, libris, vel manipulis multis mensuratur. In clysteribus verò, si pro uno clystere paretur decoctio, ab ℥ ij ad ℥ iij. Quòd si plures clysteres ex eadem decoctione parandi sunt, vel clyster, fotus, irrigationes, enchatismata, & balneum, dosis augenda erit. Quod ad purgantium radicũ dosim attinet, suprà in Antidotario speciali dictum est.

Valor seu taxatio radicum.

PORRÒ Aromatarii nostri ℥ ß. radicum F à denario uno, usque ad tres vendere possunt, pro locorum, in quibus colliguntur, ratione.

DE LIGNIS.
CAP. VI.

Electio. Locus. Tempus. Dosis nobilium.

LIGNA sunt partes plantarum firmissimæ, tanquam ossa in animalibus, durissimæ. Eligendum solidum, grave, minimè cariosum & corruptum. Ligna magna ex parte peregrina sunt, de quibus in Antidotario speciali particulatim tractavimus. Nostra autem

autem ex arboribus adultis decerpenda sunt. A Quod ad quantitatem attinet, odorata, nobilia, vel preciosa pondere ʒ j. utplurimùm describuntur, ut lignum aloës, xylobalsamum, & santali omnes. Horumque usus est non in internis solùm, sed & in externis remediis, ut in antidotis, in pulveribus cordialibus, capitalibus, in unguentis ventriculi, hepatis, & uteri. Item in epithematis cordis & ventriculi: in suffumigiis etiam usurpantur.

Ignobilium dosis. LIGNA autem crassiora, & minùs nobilia, B ex quibus decoctiones parantur, ut ligni guajaci, tamaricis, fraxini ramenta, majori pondere usurpantur, videlicet ab ℥ j. ad ℔ j.

DE CORTICIBVS.

CAP. VII.

CORTICES, quibus Medici utuntur, partim è fructibus, partim ex radicibus, partim ex ramis sumuntur.

Electio. EXOTICI eliguntur, qui nec situ obducti, C nec aqua submersi, aut excocti, nec teredine cariosi sunt.

Locus. COLLIGUNTUR, ubi eorum plantæ sunt præstantissimæ. Crassiores arborum cortices aut manu avelluntur, cùm leviter adhærent: aut cùm tenacius adhærent, ferro abscinduntur. Tenues verò ac membranosi abraduntur. Radicum cortices sic parantur: Finduntur radices per medium, vel pulsantur pistillo à summo usque ad imum: deinde eximuntur medullæ, & abjiciuntur: cortices verò diligenter exiccantur, atque arculis ligneis reconduntur. D

Tempus colligendi. CAETERÙM fructuum cortices eximere convenit, cùm maximè maturescunt fructus: radicum, cùm herbæ foliis suis exuuntur: arborum verò, cùm vigent.

Duratio. SERVANTUR autem in annum.

Dosis. QUO ad dosim, nobilium corticum erit à ℈ j. ad ʒ iij. vel ℥ ß. ut cinnamomi, nucis moschatæ, &c. Ignobilium verò arborum, & fructuum, nisi ingratitudo prohibeat, ab ℥ j. ad plures, ut guajaci, capparis, fraxini, tamaricis, &c. E

DE SVCCIS.

CAP. IIX.

SUCCI ex plantis eliciuntur, virentium & tenerorum foliorum cauliumve tritura, & manuum aut torcularis expressione. Horum F statim ab expressione usus est, adservanturque aut liquidi, aut siccati, aut cum sacharo mixti

Electio. in modum syrupi. Eliguntur non vetusti, non elanguescentes, non aliena qualitatum suarum conditione. Peregrini sive externi aut odoris, saporis, coloris præstantia dignoscuntur, aut si non pulverulenti sint, aliove modo

Tempus colligendi. corrupti. Eliciuntur ex adultis potius herbis, jam tum ingentibus (ut potè minùs excrementitiis) nondum lignosis, aut tabescentibus. Qui liquidi servandi sunt, igne aut insolatione A à crassioribus partib. repurgantur, & in phialam angustioria injiciũtur superfuso aliquantulo oleo. Qui sicci reponendi sunt, aut Sole, aut igne probè siccantur: tum demùm vasculis vitratis, aut pyxidibus reponuntur. Liquidi mutantur quotannis. Sicci verò & apud nos expressi, aut singulis annis, aut ad summum biennio.

Locus reponendi. *Duratio.*

DE LIQVORIBVS, LAchrymis, & gummis.

CAP. IX.

LIQUOR à succo differt: hic namque est, qui contusione & quassatione exprimitur. ille verò, qui incisa vel scarificata aut terebrata plantæ alicujus parte extillat sive emanat. Lachryma est, quæ sua sponte ex plantæ alicujus parte aliqua promanat, & concrescit vel in gummi, vel resinam. Liquores, lachrymæ & gummi, quæ medicis in usu sunt, magna ex parte peregrina sunt. *Electio.* Eliguntur non vetusta, non elanguescentia, & evanida, non aliena qualitatum suarum conditione, sic ut gustus judicium subeuntia, nihil resipiant. *Tempus colligendi.* Liquores excipiuntur inciso per summum adolescentiæ vigorem caule. *Locus colligendi.* Gummi verò genera non priùs decerpuntur quàm concreta, ac conglobata suis stirpibus, idoneam maturitatem adsecuta sint: resinæ tamen igne sæpiùs sibi concrementum asciscunt. *Locus reponendi.* Reponuntur loco sicco. Liquores triennio utplurimùm vigent: gummi verò & resinæ diutius.

Duratio. *Dosis.* CAETERÙM resinarum pondus, pro scopi, effectus & formæ remedii ratione, variat. Siquidem liquidæ per se assumptæ, ut larycea, & abietina, a ℈ j. ad ʒ ij. vel ʒ iij. exhibemus, cùm detergere renes volumus: si alvum subducere, à ʒ ij. ad ℥ ß. In emplastris & unguentis ab ℥ ß. ad ℥ j. vel plures pro scopi ratione. Siccarum verò resinarum, ut picis, dosis est, & quidem in externis remediis, ut emplastris & unguentis, ab ℥ ß. ad ℥ j. vel plures.

DE ANIMALIBVS, ET eorundem partibus.

CAP. X.

EX animalibus integris, aut eorum partibus medicamenta sumuntur. *Electio.* Præferenda autem ea sunt, quæ ex animalibus mediæ ætatis, benè pinguibus, beneque habito corpore desumuntur: non ex morbidis, ætate confectis, aut cadaveribus. *Dignotio.* Præstantia autem ex nativo colore, sapore & odore dignoscitur.

Locus reponendi. CAETERÙM pauca animalia integra asservantur. Scciora, ut cantharides, non difficulter, ubi semel probè exiccata fuerint, custodiuntur. Humidiora verò, & pinguiora, facilè corrumpuntur, putrescunt, & vermes

generant. Unde absynthium, & similia putredinem arcentia illis adduntur. Reponuntur autem in loco ficciore non calido.

Duratio. PARTES molles aliæ aliis diutiùs durant, nec certus terminus præfiniri singulis potest. Pleraque annum durant, quædam vel propter cœli intemperiem, vel propter malam asservationem citiùs corrumpuntur. Quotannis autem usitatè mutantur, interdum consulto: quædam diutius anno servantur.

Dosis. ANIMALIA quæ integra usurpantur, numero frequentiùs mensurantur: quæ verò mutilata aliqua parte sui, & numero & pondere: quanquam nihil prohibet etiam integra animalia, si minora sint, pondere metiri, ut cimices, cantharides, &c. Partes animalium, sive majores sint, sive minores, etiam liquidiores, ut fel, penduntur omnes: item quæ usta sunt, vel alio modo præparatæ: dosis earum à ʒ ß. ad ʒ j. Quæ minùs ingratæ sunt, vel

Parùm efficacium dosis. parùm efficaces, à ʒ j ad ʒ iij. vel iv. præscribi possunt, ut rasura eboris, vel cornu cervi, vel unicornis, quæ quia carius emitur, minori pondere datur. Partes autem, quæ acres, aut

Acrium, aut fœtidarum, aut nimium odoratarum dosis. fœtidæ, aut nimium odoratæ sunt, in internis remediis à gran. ij. ad ℈ j. vel ℈ ij vel ad ʒ j. admisceri possunt, ut moschus, ambra, zibettum, castoreum. In externis verò remediis potest quantitas eorum augeri.

Intestinorum dosis. INTESTINORUM quantitas à ʒ i. ad ʒ ij. per se, vel cum vino propinatur. Verum si opiatis, vel pulveribus inserantur, ad ℥ j. vel ij. imponi possunt, quòd ad multas doses componantur.

Pulmonum & hepatum dosis. Pulmones, & hepata, præsertim ingrata, & male olentia, siccata in furno, à ℈ ß. ad ʒ j. dantur, vel ad ʒ ij. si odoratis aliis admisceantur.

Excrementorum dosis. EXCREMENTORUM alia aliis sunt efficaciora, & magis acria. ob id diversa præscribuntur mensura: ut stercus gallinarum adversus fungos, à ʒ j. ad ʒ ij stercus columbarũ à ʒ ß. ad ʒ j. In externis verò remediis ab ℥ ß. ad ℥ ij. vel plures possunt imperari. Stercus ovis & capræ & boum nec pondere, nec mensura eadem præscribuntur. Stercus enim ovis in cataplasmatis ab ℥ ij ad ℥ vj. stercus verò caprarum ad ℥ iv. at vaccæ ad ℔ j vel plus, habita semper ratione quantitatis remediorum & partis, cui applicabuntur.

Felliũ dosis. FELLA, ut acrimonia, & consistentia differunt, sic etiam pondere. Fel enim avium, cùm minùs acre, tenuius autem felle quadrupedum sit, acrius verò, sed minus tenue felle piscium fellis quadrupedum dosis erit ʒ j. avium ʒ ij piscium vero ʒ iij.

Cornuum dosis. CORNUA, quia dura sunt, vel uruntur, ut ostracea, vel lima raduntur, à ʒ j. ad ʒ iij. vel ʒ iv. dantur Pretiosa autẽ, ut unicornu, à gr vj. ad ʒ ß. vel ʒ j. exhiberi solent, præsertim divitibus, quibus nihil carum esse potest.

Testarum dosis. TESTAE similiter ostreorum, mitulorum, concharum, purpurarum, buccinarum, cancrorum, &c. uruntur, ut facilius in partes tenuissimas reduci possint, & à ʒ j. ad ʒ ij. vel ʒ iij dantur. In externis autem remediis à ʒ ß. ad ℥ ij.

Perlarum dosis. UNIONES verò seu perlæ, quas usus in antidotis, & pulveribus cordialibus, & quibusdam collyriis recepit, à ℈ j. ad ʒ ij. assumuntur.

DE MINERALIBUS, metallicis, & lapidibus & terris.

CAP. XI.

Mineralia. Metallica. Electio. MINERALIA sunt, quæcunque ex terra effodiuntur. Metallica vero, quæ præterea possunt liquefieri concreta. Horum autem medicamentorum genus cum plerunque peregrinum sit, de singulorum, quæ in majore usu sunt, delectu peculiariter in speciali Antidotario tractavimus: nunc saltem de dosi eorum in genere agendum esse videtur. Itaque metallica omnia, pro ratione efficaciæ & acrimoniæ, diversis ponderibus metiuntur.

Efficacium dosis. Quæ summæ sunt efficaciæ, à ʒ j. ad ℥ j. exhibentur.

Dosis parùm efficacium. QUAE parùm efficacia sunt, magna copia imponuntur. Quæ autem possunt liquari, & emplastica sunt, ut cerussa, lithargyrum, ab ℥ j. ad ℔ ß. vel ℔ j. vel plures imponuntur.

Acrium dosis. Acria verò per se, vel ob ustionem, ut ærugo, flos æris, &c. à ʒ ß. ad ʒ ij. si fuerint abluta, majori copia. Parùm acria, ut plumbum non ustum, pompholyx, thutia, cerussa, &c. & quæ sine morsu siccant, à ʒ j. ad ℥ j. ponuntur: possunt tamen majori quantitate usurpari. Mineralia verò, ut sulphur, alumen, chalcanthum, cum sint acerrima, non nisi in fortioribus remediis sunt usurpanda.

Causticorũ dosis. Caustica, ut chalcãthum, chalcitis, sandaracha, chrysocolla, &c. à ℈ ß. ad ℈ j. per se imponuntur: sive rò mitioribus admiscentur, ad ʒ j.

Gemmarum dosis. Pretiosorum lapidum, ut smaragdi, sapphyri, &c. dosis est à ℈ ß. ad ʒ ß.

Acrium lapidum dosis. Qui efficaciores sunt, & acrimoniam quandam habent, ut lapis armenus, & cyaneus, pro diversitate scopi, & præparationis ratione, diversimodè mensurantur. Siquidem in cordialibus à gr. vij. ad ℈ ß. in purgantibus verò à ʒ j. ad ʒ ij ß. pro unica dosi ponitur: in compositionibus majoribus, majori copia, pro earum scilicet quantitate. Sic ustus minori quantitate ponitur, quàm non ustus & ablutus.

Lapidũ non acriũ dosis. Lapides verò nulla acrimonia præditi, ut Judaicus, & lapis lincis, à ʒ ß. ad ʒ j. vel ij.

Terræ acris dosis. PORRÒ terra eodem pondere mensurari debet, quo lapides. Nam acris, ut ochra usta, à ℈ j. ad ʒ ß.

Terræ non acris dosis. Quæ verò sine acrimonia est, ut sigillata, rubrica fabrilis, bolus armenus, à ʒ ß. ad ʒ ij.

DE

DE AQVIS DEstillatis.

CAP. XII.

HACTENUS de medicamentis, quæ natura constant, disseruimus: nunc de artificialibus tractandum venit, sumpto à fluidis, quæ intrinsecùs sumuntur, initio. Horum autem primum locum obtinent aquæ stillatitiæ quæ ex herbis, floribus, fructibus, radicibus, liquoribus, & animalibus eliciuntur.

Electio. PRAESTANT, quæ quasi vitreis, vel figulinis tempore, quo maximè vigent plantæ, destillantur, & quidem in balneo Mariæ, vel vapore aquæ calentis, vel cineribus moderatè calidis. Veruntamen vapore aquæ ferventis destillatæ, vires & qualitates plantarum integriùs retinent. Necessarius autem est ignis ex carbonibus accensis, & non lignis, præsertim viridibus & fumum reddentibus.

Locus repositionis. SERVANTUR in vasis vitreis, in loco temperato. Verùm antequàm reponuntur, per aliquot dies Soli exponi debent, vasis linteo, aut membrana perforata obturatis, ut quicquid excrementosum est, resolvatur, simulque exhalet empyreuma, quod in aquis destillatis remanserat.

Duratio. DURANT annum, plùs minúsve, pro destillationis ratione. Nam in vapore aquæ calentis destillata, cùm sint excrementosæ, parùm diù servari possunt: quæ verò in cineribus calidis, aut arena, diutiùs: quæ in balneo, medio modo se habent.

Dosis. CAETERUM aquas stillatitias omnes propemodum hodie Medici cum syrupis commiscent, ac si potandas præbeni ab ℥ iij usque ad ℥ iv. addita dimidia syrupi convenientis parte, ita ut sit dupla aquarum ad simplam syruporum mensura. Aquis quoque extrinsecus utuntur Medici, in forma epithematis, de quorum *Valor.* dosi infrà suo loco. Aestimatur ℥ j. denariis duobus, vel tribus.

DE SYRVPIS, IVLApiis, & sapis.

CAP. XIII.

Syrupus. SYRUPUS est medicamenti forma liquidior ex succis, vel aliis plantarum partibus cum humore aliquo percoctis, & saccharatis ad saporis gratiam & custodiæ diuturnitatem. Ho*Syrupi simplices.*rum autem alii simplices: alii compositi. Simplices, qui ex unius simplicis decocto vel succo fiunt. Coquuntur autem succi in olla vitreata ad quartæ partis consumptionem, & depurari sinuntur: deinde hujus succi sic depurati libra cum sacchari clarificati tantundem coquitur ad justam crassitiem: cujus indicium erit, si guttula in marmor effusa hæreat: aut digitis accepta, horum adductione & diductione fila ducat. Alii saccharum coquunt

A ad penidiatum usque crassitiem, deinde succum admiscent, & simul fervere semel sinunt, postea igni exemptum insolant.

Syrupi compositi. COMPOSITI, ex infusionibus, & variarum rerum decoctionibus conficiuntur, ac variè parantur. Alii decoctiones a simplicibus sine expressione effundunt, & colant, ac addito sacchato, ut suprà dictum, vel quantum satis est, coquunt. Alii decoctum manibus, vel prælo priùs exprimunt: expressum B donec clarum fiat, purificant: deinde ad perfectionem coquunt. Hi prioribus videntur esse efficaciores: illi elegantiores. Optima ratio esse videtur conficiendi efficaces syrupos macerare aliquandiu materias in liquore præscripto & calidè superinfuso, non nimis multo, sed quantum tegendis & humectandis materiis sufficit: deinde tanquam recentes, & virides prælo subjicere, succum exprimere, & ut decet, percoquere, ne coquendo, & diutiùs C fervendo multùm exhalet, & quod tenuius est, pereat. In quibusdam etiam syrupis compositis, materiæ exactissimè tritæ, & in panniculum lineum inclusæ, in syrupos adhuc ferventes imponunt, & relinquuntur ibidem, donec syrupus absumatur, ut in syrupo de cichorio cum rhabarbaro, &c. Rectiùs facere viderentur, si qui materiam illam, vel dissolutam, vel laxiùs inclusam, in medio decoctionis injicerent, atque aliquantisper simul ferD vere sinerent subinde, rudicula ad lebetem comprimendo, movendoque, ac tandem fortiter exprimerent.

Locus reponendi. REPONUNTUR vasis vitreis, aut figulinis vitratis, ac simplices quidem ad annum *Duratio.* unum. compositi verò, biennium. Exhibentur *Tempus exhibendi.* frequentèr diluculo appetente, priùs quidem cal facti. Nonnunquam etiam vesperi, potissimùm ubi somni conciliandi gratia sumuntur.

Dosis. E DOSIS alterantium à ʒ vj ad ℥ ij cum dupla aquæ affectui accommodatæ quantitate: laxantium verò ab ℥ ß. ad ℥ i cum decoctione laxativa ℥ j. syrupi sufficit, pro unica dosi.

Taxatio. AESTIMATUR ℥ j. syrupi à denariis iv. usque ad vj. ad summum. In quibus autem ingreditur cassia, aut manna, aut aliquod pretiosorum laxantium, taxabitur ℥ j. bazione uF nico, seu denariis decem nostratibus, aut plus, secundùm ingredientis valorem. Cæterùm *Iulapium.* julepus Arabum potionis genus est delicatæ apud Græcos, quæ parabatur ex aqua, vino, & succis cum saccharo. Arabes id genus solùm descripserunt quod ex aqua & succis componebatur, illudque Juleb vocarunt. Græci recentiores Julapium. Fiunt autem cum aquis stillatitiis, & horum frequentior est usus hodie: aut cum decoctionibus, & succis ori gratis. sed horum usus nullus est. nam eorum loco syrupo simplici utimur. Sumitur autẽ in julapiis cõficiendis æqualis aquæ cum saccharo

quantitas, & ad syrupi consistentiam coquuntur: deinde in vasis vitreis (ut syrupi) vel figulinis vitratis ad annum reponuntur.

Usus. QUOD ad syruporum & julapiorum usum attinet: succos corporis purgationi præparant, meatus reserant, obstructiones levant, humoris lentitiam dissecant & detergunt, materiam in corporis habitum digerunt, dissipant, qualitatibus suis intemperiem oppugnant. & quod non parvi est momenti, quiddam etiam lævissime educunt, ut his omninò nominibus in purgationibus ipsis non parvo sint usui.

Rob PORRÒ Rob aut sapa, succus est fructuum, Solis aut ignis calore inspissatus, ut asservari possit, & eo uti liceat in ocijs præsertim morbis, aut per se, aut cum melle, aut saccharo, aut sapa. Perfectæ coctionis indicium est, si tantùm inspissata sit, ut frigefacta unitatem quandam, & mellis crassitudinem adipiscatur. Reponuntur, ut julapii & syrupi, ad annũ unum, vel ultrà.

DE DECOCTIS, SEU *Apozematis.*

CAP. XIV.

Decoctorum & syruporũ differentia. DECOCTA (quæ Græcis apozemata dicuntur) cum syrupis compositis magnam habent cognationem, à quibus tamen differunt duratione, suavitate & consistentia. Siquidem syrupi, ubi rectè fuerint cocti, ultra annum etiam quandoque durant. Decocta verò vix per septimanam servari possunt. Syrupi plus sacchari recipiunt, quàm decocta: ideoque suaviores, & gulæ gratiores. Syrupi præterea ad justam spissitudinem coquuntur, decocta verò non. *Decoctorum compositio.* Fiunt decocta ex foliis, floribus, radicibus, fructibus, seminibus, corticibus, lignis: interdum etiam succis: raro ex liquoribus, gummis, resinis: raro item ex animalium partibus: rarissimè ex terris & metallicis corporibus. Coquuntur autem hæc nunc ex aqua, tum simplici, qualis fontana pluvia: tum medicamentosa, qualis ex plantis destillata, marina, salsa, sulphurea, aluminosa: nunc ex alio humore, ut sero lactis, vino, aceto, lixivio, &c. *Ingredientium dosis.* Foliorum autem quantitas manipulos quinque ad summum: florum pugillos quatuor: radicum uncias tres, ad summum quinque: seminum drachmas quatuor aut sex non excedat. Aquæ mensura rarò libras duas, vel ad summum tres, superet. Cæterùm initiò omne meditullium lignosum, durum, vetustum ex radicibus auferendum, alioquin in recentibus relinquendum) atque radices, semina, cortices lignorum mediocriter comminuenda, & si quæ sunt crassioris substantiæ, & inodora primo loco coctura committenda: *Ordo in coctura qualis servandus.* deinde quæ rarioris materiæ existunt, veluti radices graciles, & fructus aliquot. postremò

A flores, herbæ, & radices odoratæ, fructus cortices peregrinæ & odoratæ aromata, & id genus alia imbecilla. Quæ verò mucorem de se præbent, qualia sunt ficus, myxa, semina cidoniorum, lini, fœnigræci, tragacanthum, gummi Arabicum, ad finem quoque injicienda, aut (quod satius) in pannu lineo raro & laxo ligata, longo & contumaci filo appenso coquenda.

Modus coquendi. COQUUNTUR autem omnia in olla vitrata ad tertias, interdum ad dimidiæ partis B consumptionem. postea colo transfunduntur, adjectaque sacchari convenienti quantitate, decoctum dulce redditur, & cum ovi albo ab omni spurcitia mundatur, & pro qualibet una dosi decocti ℥ j. syrupi convenientis commiscetur.

Decoctorum purgantiũ componendi ratio. COMPONUNTUR etiam decocta quædam purgantia, non multùm à jam commemoratis variantia, nisi quòd in illorum compositione diligenter ad pondus purgantium medica- C mentorum sit respiciendum, adjectis semper iis, quæ vim eorundem infrænant, atq; vehementiam remittunt.

Locus reponendi decocta. PORRÒ debent decocta conservari in vasis vitreis, diligenter obturatis, loco frigido, aut arena sepeliri, si diutiùs sint asservandi. *Duratio.* Servantur autem vix, ut antea dictum, per septimanam.

Tempus exhibendi. Dosis. ASSUMUNTUR autem instar syrupo- D rum, diluculo appetente, pondere trium, aut quatuor, aut quinque unciarum, priùs calefacta.

DE INFUSIONIBUS, *seu Dilutis.*

CAP. XV.

Infusio quid. INFUSIO, quæ & maceratio & Irrigatio, & dilutum nonnunquam appellatur, est li- E quor, in quo medicamenta certo tempore citra elixationem macerantur. Infunduntur autem seu macerantur eædem materiæ, quæ in decoctis seu apozematibus decoquuntur: *Infusio duplex.* atque vel simplices, & infusio simplex dicitur, vel diversæ, ac infusio composita appellatur, aut in vino, aceto, sero, aqua destillata aut alio quodam liquore. Utrunque infusorum genus sæpiùs à Medico præscribitur, in quo humore, qua quantitate, qualitate item, cali- F dène an frigide, quanto que tempore fieri debeant: item quales fieri debeant expressiones, fortes an imbecillæ. Hæc autem omnia diligenter perfici debent: & si quando contingat, ut in medicamento non sit expressa quantitas, qualitas & tempus: aut si scribatur: Infunde secundum artem, tanta quantitas aquæ sumenda est, ut medicamenta, quæ maceranda sunt, operiat.

Medicamẽta sicca quãdiu, & quo- RADICES, fructus, ligna, aut cortices, sicca & sæviente hyeme, macerari debent primùm contusa & confracta, aqua tepida aut calida,

modo macerandæ, & exprimendæ. calidè per viginti quatuor horarum spacium, aut supra cineres, aut super fornacem, aut in vase calido, aut ad Solem, aut loco calido.

Recentia quomodo & quo instituenda. Flores, herbę, aut fructus recentes, & æstivo tempore, macerantur in humore frigido duodecim horarum spacio. In utrisq; expressio fortis facienda est.

Purgantia quando terenda, & quomodo exprimenda. Medicamenta purgantia, veluti rhabarbarum, agaricum, & similia, crassiùs aut minutiùs contringuntur ex medici præscripto: deinde macerantur, hyeme horis duodecim, æstate sex. Expressio autem magis aut minùs fortis esto pro medici præscripto. Nam quæ saltem colantur, & non exprimuntur, imbecilliora sunt, sed tenuiora & jucundiora: quæ verò exprimuntur, valentiora existunt, & minùs jucunda, prout expressio, magis aut minus fortis est.

Dosis purgantium. Observandum etiam venit, ut purgantium medicamentorum pondus ritè servent, & *Infrænatio.* ut iis commisceantur, quæ vehementiam eorum infrænare possunt, de quibus omnibus in *Duratio.* speciali egimus Antidotario.

Cæterùm omnes infusiones recentes fieri debent, non autem ex sumendæ, quæ tempus legitimum prætergressæ sint: nam facilè corrumpuntur. Quòd si conservandæ sint, vas arena obruendum est: nam sic meliùs perdurant.

Tempus assumendi. Sumuntur autem calidè, tempore matutino, & stomacho vacuo, sicuti syrupi & apo- *Quantitas.* zemata, ab ℥ iij. ad ℥ iv.

DE CLYSTERIBUS.

Cap. XVI.

De Medicinis artificialibus liquidis, quæ per os sumuntur, quatuor præcedentibus capitibus disseruimus: nunc de iis, quæ per anum induntur, clysteribus scilicet, agendum est.

Clyster. Clyster, Latinis Ablutio: enema, injectio Latinis dicitur. Medici hujus temporis clysteris, & enematis vocibus Græcis potius quàm *Clysterum compositio.* Latinis utuntur. Etsi varia sint enematum genera, tamen ex quatuor potissimùm reb. componuntur. videlicet liquore, ut jusculo aliquo, vel decocto: medicamentis purgantibus. oleis, & sale: quæ omnia pro morbi diversitate variantur. Interdum etiam mel, aut saccharum, aut vitelli ovorum, aut butyrum, aliaque ejus generis, prout morbus postulat, adjiciuntur. Singula tamen eorum, quæ jam ordine recensuimus, certa quadam ponderum *Decocti dosis.* ratione permiscentur. Nempe juris decocti, aut liquoris libra magna ex parte, una, aut plùs minusve, pro corporis magnitudine, ventris plenitudine, morbi natura, & ætatis ratione. Aliquando tamen in procerioribus, & magnis intestinorum inanitionibus, usque ad ℔ j ß. infundimus. At in affectibus, qui cum fluore sunt, cum intestina eluere volumus, & injectionem citò reddi, majorem quantitatem imperamus. Id etiam observatur in ulceribus detergendis, præsertim quæ altiora intestina obsederunt. In aliis autem affectibus, quibus diutiùs clysteres retineri oportet, minorem quãtitatem præscribimus, ut in colicis doloribus, magna ventris plenitudine gravidis, in enterocele. Idem etiam intelligendum, cùm jusculum, seu brodium nutritionis gratia injicimus. Similis est puerorum ratio, quorum clysteres eadem, vel minore quantitate contenti sunt.

Purgãtium dosis. Medicamentorum pondus, verè geminum, adea, quæ devorantur, existit: videlicet purgantium simplicium, ut agarici, turpeti, colocynthidis ad ʒ ij. vel ʒ iij. compositorum vero, ut hieræ picræ, diaphœniconis, benedictæ, &c. ad ℥ j. vel ℥ j ß. plùs minùsve pro virium ratione, & morbi vehementia. In febribus enim, & debilibus, senibus, convalescentibus, & intestinorum mordicationibus minorem dosim præscribimus: econtrà in apoplecticis, lethargicis, coxendicum doloribus, & in iis qui exitiale venenum hauserunt, majorem dosim imperamus.

Olei mensura. Oleorum utplurimùm ℥ iij. Pinguedinum, mellis, butyri, sacchari ℥ j, aut ℥ ß. Vitelli ovorum maxima ex parte, duo, aut tres. *Salis quantitas.* Salis communis ʒ j ß. plùs minùsve, prout facultatem excretricem proritare necesse est. *Tempus injiciendi clysteres.* Cæterùm omnia in mortario diligenter permiscenda sunt, & si quid crassi, aut terreni in fundo resederit, abjiciendum: reliquum autem moderatè calidum, per vesicam, vel syringam, duabus vel tribus horis ante cibum injiciendum. *Tempus detinendi.* Detinendi verò tempus non unum idemque est: sed pro eorundem diversitate variatur. Quibus enim abluendi & extergendi vis inest, hi supra horæ dimidium in corpore haud retineantur. Dolores mitigantes longiori tempore detineri debent. Omnium longissimo, quibus glutinandi est facultas. Quibus purgandi vis inest, sua sponte erumpere solent. Quòd si tamen diutiùs in corpore cunctantur, glandem supponere convenit, ut facultas expultrix excitetur, noxiaque tandem expellantur.

DE GARGARISMATIS.

Cap. XVII.

Gargarismatum compositio. Ex genere particulariter evacuantium medicamentorum sunt gargarismata, quorum mixtura constat ex decoctis, vel aquis stillatitiis & aridis medicamentis in pulverem redactis, quibus pro affectus diversitate, aut additur mel rosatum, vel mel anthosatum, syrupus de stœchade è calamintha, vel diamoron, vel succus è ribes, vel oxyacantha, *Dosis.* vel hiera picra, &c. Horum autem pondus nullum certum observatur. Sunt tamen, qui liquorum triplum pōdus simplo antidotorum, succorum medicatorum & syruporum debere respondere velint. Verbi gratia, si syruporum & antidotorum, succorumque medicato-

rum ℥ ij. sint, liquorum esse debent ℥ vj. Sunt A etiam, qui decocti ℔ ß. & aridorum medicamentorum ʒ ij. vel iij præscribere solent.

Duratio. *Tempus usurpandi.* CORRUMPUNTUR gargarismata brevi tempore: ideò recenter parari debent. Tempus autem usurpandi conveniens matutinum est, & vespertinum ante cibum.

Usus. USUS verò horum in affectibus capitis, faucium oris, cùm scilicet pituitam ex cerebro elicere, vel faucium & oris tumores inhibere, vel discutere, vel ulcera detergere & consolida- B re volumus.

DE CAPUT-PURGIIS, *sive errhinis liquidis.*

CAP. XIIX.

Errhinorum genera. *Caputpurgia.* ERRHINA sunt medicamenta, quæ naribus inseruntur, à quibus nomen acceperunt. Horum cùm tria sint genera, alia liquida, alia solida sive coacta, alia dissipata: de C liquidis seu fluidis hoc loco tantùm agemus, de reliquis verò duobus suo loco tractabimus. Itaque Errhina liquida sunt, quæ medicis Caputpurgia voce conficta appellantur.

Caputpurgia ex quib. parantur. Fiunt autem vel ex humidis solis, vel aridis & humoribus simul ad unguenti spissitudinem mistis. Humida, ex quibus componuntur, sunt succi herbarum: videlicet betæ, anagallidis, cucumeris sylvestris, brassicæ, majoranæ, sambuci, sabinæ, nigellæ, liquoribusque iis similibus. D

Dosis. Horum sufficit una vice semiunciam infudisse. Admonendi sunt, qui sumunt, ut os aqua compleant, ne scilicet è naribus per meatus in os perfluant succi: caputque in posteriora reclinandum. Arida verò quæ humoribus commiscentur, sunt piper, nigella, nitrum, castoreum, pyrethrum, elleborus albus, carpesium, zingiber, radix iridis, arori, pulegium, origanum, calamēthum, agaricum, colocynthis, &c.

Tempus usurpandi. Ex his, inquam, errhina ad unguenti spissitudi- E nem formantur. In usu, panno lineo aut serico penicilli instar formato oblinuntur, & naribus conduntur. His quidem omnibus stomacho jejuno utendum est, & non nisi postquam corpus universum, aut venæ sectione, aut purgatorio medicamento evacuatum fuerit.

Ingredientium dosis. Dosis verò ingredientium ex Antidotario speciali cuivis facilè patebit.

Usus. CAETERUM errhinorum usus est, in diuturnis capitis affectibus, præsertim morbo co- F mitiali, oculorum hebetudinibus, narium obstructionibus & ulceribus, odoratus difficultate, convulsione cynica, & morbo regio, &c.

DE EPITHEMATIS.

CAP. XIX.

HACTENUS de medicamentis fluidis, quæ intrinsecus sumuntur, actum est: nunc de iis, quæ forinsecùs apponuntur, tractandum esse videtur, sumpto ab epithematis exordio.

Epithemata. A EPITHEMATA, veteribus malagmata, recentioribus verò irrigationes & irrorationes dicuntur.

Epithematũ compositio. Componuntur ex stillatitiis liquoribus affectui, & parti propriis, adjectis pulveribus, vel speciebus aliquot, interdum etiam vino, & croco, interdum aceto, pro partis affectæ natura. Quibus omnibus simul mixtis & agitatis, intinguntur panni linei tepidè, ac madefacti, leniterque expressi, parti applicantur, & subinde mutantur, ne calefacti corpus calefaciant.

Locus. B Admoventur hodie sæpiùs jecori, & cordi epithemata: rariùs autem fronti, pectori, ventriculo, lieni, renibus, & testibus. His quæ cordi applicantur, aliquid vini optimi & croci miscetur: iis verò quæ jecori, vel lieni, aceti parum (ut nimirum ad jecur, vel lienem, & corporis interiora vim medicamentorum deducant) & astringentia aliqua: quæ autem ventriculo, astringentia aromatica ad robur parti inducendum.

Tempus applicandi. C APPLICANTUR autem post evacuationem factam, vel post sanguinis missionem: & potissimùm in febrium statu, in quo omnia sunt sævissima. Frequenter iis utendum serò & manè. In summa, quoties pars aliqua inflammatur, aut alia calida affectione afficitur.

Dosis. MENSURA epithematum libram non excedit: communiter autem semilibram, vel ℥ x. continet. Sic autem ea magna ex parte miscentur, ut libræ uni liquorum ʒ j ß. aut ʒ ij. specierum D respondeant. Quæ vinum & crocum (ut cordialia epithemata) recipiunt, eum modum in illis miscendis servant, ut libræ liquorum uncia una vini, & croci aliquot grana adjiciantur; quæ verò acetum (ut in epithematis hepaticis & splenitici) exposcunt, iis pro ℔ j. aquarum ℥ ß. aceti sufficiet.

Usus. UTIMUR autem his in febribus hecticis & squalidis, ardentibus, pestilentialibus, viscerum inflammatione, & totius corporis incendio: E item in cordis palpitatione, cardiaca passione, erysipelate, & virium imbecillitate, &c.

DE FOMENTIS.

CAP. XX.

Fomenta unde dicta. EPITHEMATIS similia sunt fomenta, quæ à fovendo dicta sunt, quòd scilicet suo calore partes corporis, quibus applicantur, foveant. Græci *πυρίας* vocant. Sunt autem duplicia, humida nimirum & arida: hæc nihil ferè à saccu- F lis, de quibus suo loco tractabimus, distant: illa verò, de quibus hoc caput agimus,

Fomenta ex quib. fiant. fiunt vel ex aqua calida, vel vino, vel oleo, vel decoctis herbarum, florum & seminum, ad tertias vel dimidias, interdum etiam ex decoctis cataplasmatum, quæ vel in vesica bubula, vel vasculo æreo, aut fictili, aut vitreo posita, aut spongia, aut filtro, vel panniculis seu linteis duplicatis, aut triplicatis excepta,

Partes quibus applicentur. parti affectæ admoventur, videlicet oculis, thoraci, ventri, jecori, lieni, renibus, vesicæ, utero, &c.

Fo-

Tempus. FOMENTIS sæpè utimur, antè quàm vel cataplasmate, vel unguentis utamur, quò posi aperiantur, partes relaxentur, & quodammodo viam muniant aliis remediis. Ante tamen corporis evacuationem non sunt temere adhibenda: tunc enim plus humorum ad calefactam partem trahitur, quàm id sit quod discutitur. Præterea in febribus ante accessionem ipsis utendum, sed non statim per initia, neque cùm copia humorum in toto corpore superat.

Dosis. FREQUENTER autem sunt mutanda, ne refrigerata lædant.

QUOD ad ingredientium quantitatem attinet, pro singulis manipulis, vel duobus herbarum, libra una humoris addenda est.

Vsus. CUTIM raresaciunt, & transpirabilem reddunt, sanguinem & biliosiorem succum qui est in inflammationibus attenuant, crudum humorem concoquunt, emolliunt, & per halitum digerunt, quibus de causis dolores leniunt, & sedant.

DE EMBROCHIS.
CAP. XXI.

Embrocha quid. EMBROCHA, Latinis perfusio, & irrigatio, est ubi ex alto pluviæ instar in partem aliquam fit destillatio. a verbo βρέχω, quod pluo ac irrigo significat. Differt à fomento humido, quod hoc spongia, vel pannis densis, in decoctione madefactis utamur, illa vero pars ex alto irrigetur.

Embrocha ex quibus componatur. Pars cui applicetur. COMPONITUR ex herbis, floribus, radicibus, seminibus, & id genus aliis, decoctis in aqua, aut vino, aut lixivio, vel oleo. Utimur iis calidis: & quidem in capitis malis, aliarumque partium fracturis & contusionibus.

Dosis. ADJICITUR autem magna ex parte ad manipulos duos plantarum, libra una liquorum, atq; quoad medietas absumatur, decoquitur.

DE INSESSIONIBVS.
CAP. XXII.

Insessus quid. INSESSIO, insessus, Græcis ἐγκάθισμα, quemadmodum à fomentis materia non differt, ita forma cum balneo convenit, ut sit quasi dimidium solium, cui ægri ad ventriculum usque tantummodo insideant, cruribus, & brachiis exemptus: vulgò appellant semicupium.

Insessus ex quibus componantur. Dosis ingredientium. Tempus insidendi. Fiunt ex decoctione herbarum, florum, radicum, & seminum, quæ omnia pro morbi natura variantur. Herbarum autem quantitas sit à manipulis quinque ad iix. vel decem: radicum ab ℥ iij. ad ℥ iv. feminum à ʒ vj. ad ℥ v. vel ℥ vj. aquæ verò, quantum pro insessu sufficere videtur. Imponuntur medicamenta sacco, & in aqua ad tertias usq; coquuntur. Utimur his temperatè calidis, duabus aut tribus horis ante cibum, corpore priùs purgato, vel saltem alvi & vesicæ excrementis depositis: non autem, ubi crudis, & malis humoribus corpus est refertum. Mora autem in eo ad horam esse de-

Mora in insessu.

bet plùs minùsve, tum pro affectus vehementia, tum virium imbecillitate.

Vsus. CAETERÙM insessionum usus expetitur aut ob balneorum defectum, aut virium imbecillitatem.

DE BALNEIS.
CAP. XXIII.

Balneum quid. BALNEUM est remedium totius corporis aqua vel vapore irrigati, vel ad detersionem, vel dolores, vel lassitudines, vel cutis vitia, vel corporis totius intemperiem. Sunt autem vel naturalia, vel artificialia.

Balnea naturalia. Naturalia dicuntur, quæ per se, aut sponte, naturaliterque proveniunt, & thermæ vocantur, a thermon Græcè, Latinè calor.

Artificialia. Solium quid. Artificialia verò, aut aërea, aut aquea. Laconicum, vel liquida seu aquosa, ut solium, quod nihil aliud est, quàm vas, in quo homines sedentes, sedentes lavantur, labrum, lavacrum, piscina, & tina appellatur.

Laconicum quid. Laconicum vero nominamus locum undique vallatum, cujus aër per medium calefit, sive ab igne, sive ab aqua fieri contingat.

Balnea ex quibus constent. NATURALIA constant ex sulphure, vel alumine, vel sale, vel nitro, vel bitumine, ære, ferro, cupro, auro, vel ex his mistis. Artificialia verò vel ex simplicibus, ut aqua simplici calida, vino, lacte, oleo: vel compositis, ut herbis, floribus, fructibus, seminibus, radicibus, corticibus, succis herbarū, mineralibus, & id genus aliis, sacco impositis, atq; in aqua ad tertias usq; decoctis.

Dosis ingredientium. Liquoris quidem quantitas pro balneo conveniens esse debet, & non ultra ventriculi orificium sedentis progredi: herbarū verò a manipulis v. ad M. x. vel M. xv. plùs minusve pro morbi natura, & virium robore: florum à P. ij. ad P. x. vel xij. radicum ab ℥ iij. ad ℔ iij vel iv. vel v. seminum ab ℥ j. leguminum ab ℥ vj. ad ℔ ij. mineralium ab ℥ iij. ad ℔ iij &c.

Tempus balneandi. CAETERÙM tempus laconici conveniens esse videtur hyemis & Veris principium, vel quod neque frigore, neque æstu nimio excedit. Soli verò Ver, æstas, & æstatis finis, corpore priùs evacuato: non autem adhuc ex labore itineris defatigato, vel repleto, vel crudis & malis humoribus referto. Hora diei commoda, matutina est post Solis ortum per horam unam, stomacho vacuo (in balneo namq; neque comedendum, neque bibendum, neque dormiendum, ne actio balnei impediatur) alvi & vesicæ excrementis prius depositis, natura, vel arte. Vespertina vero hora, ea conveniens esse videtur, in qua prandii digestio completa est.

Mora. MORA autem in balneo matutina prolixior sit vespertinâ, manè videlicet ab una hora usque ad horas duas, vel tres, plus minùsve pro ægri natura, & virium robore. Siquidem biliosi, macilenti & debiles longam moram non ferunt: econtra fortes, pingues, frigidi &

humidi longiorem. Vespertina mora duarum A horarum ad summum.

Laconici usus. Porrò laconicum materias per totum corpus calefacit, fundit & evacuat, cutim laxat: confert crassis & pinguibus, & minùs quàm par est exercitatis.

Solii usus. Solium aquæ dulcis moderatè calidum pueris ac senibus confert, calefacit & humectat, lassitudinem solvit, mitigat, plenitudinem discutit, duras partes emollit, flatus discutit, somnum provocat: tepidum verò humectat B & infrigidat: febribus exiccantibus, hecticis & vehementibus Solis exustionibus cōfert: quod verò justo calidius est, calefacit quidem, sed non perinde humectat.

Balnei ex lacte usus. Balneum ex lacte, ad emaciatos, viribus destitutos, & alimenti indigos: ex ejus sero, ad pruritum & calorem cutis, maximè ad puerorum exanthemata. *Balnei ex vino usus.* Balneum ex vino ad membra debilia corroboranda.

Balnei ex oleo usus. Balneum ex oleo febribus cum frigore ac- C cidentibus, doloribusq; nervorum inde ortis, confert: item convulsioni ex punctura, aut vulnere factæ: calorem nativum roborat: materiam noxiam resolvit: articulorum doloribus prodest, &c.

Naturalium balneorum usus. Thermae in universum omnes exiccant, sed quædam cum exiccatione egregiè simul calefaciunt: quædam exiccando constringunt: sed de his abundè in speciali Antidotario.

DE LOTIONIBVS.

Cap. XXIV.

Lotiones ex quibus componantur. Lotiones quodammodo balnea particularia sunt. Abluuntur enim caput, axillæ, manus, pedes, & naturalis. Capitales ablutiones, ex herbis, & floribus capitalibus in lixivio coctis, componuntur: axillarum, ex astringentibus, ut oleastro, lentisco, E additis quibusdam odoratis, ut rosis, in lixivio: pedum verò, ex herbis, floribus, vel calidis, vel frigidis, in aqua vel lixivio bullitis. Horum autem quantitas communiter à ma- *Dosis.* nipulis iv. ad M iix. vel M. x. Qui frigidi & humidi natura sunt, capitalibus lotionibus, rariùs: qui verò calidi & sicci, frequentiùs utantur.

Tempus lavandi capitis, & pedes. Capitis autem lotiones calidè exhibendæ manè ante cibum, corpore recremen- F tis vacuo, sic tamen, ut statim caput abstergatur linteis calidis, & exiccetur: pedum verò lotiones, manè, vel vesperi ante cibum, vel etiam ante somnum: non autem pedes rursus abstergendi, sed linteo humido involvendi sunt. *Usus:* Lixivia sudores & sordes capitis detergunt: & cutis meatus reserant. Pedum verò ablutiones, humores ex supernis partibus ad infernas eliciunt, lassitudinem discutiunt, somnum conciliant.

DE OLEIS.

Cap. XXV.

Absoluta de medicamentis fluidis, non pinguibus, tractatione, de pinguibus nunc, nimirum oleis, disserendum est. *Oleum quid.* Itaque Oleum simpliciter & propriissimè Galeno dicitur, quod ex maturis olivis est expressum, omnis verè excedentis qualitatis expers. Nobis verò hîc dicitur, quicunque B succus oleaginosus, unguinosus & pinguis, sive expressus sive destillatus, sive quocunque alio modo paratus. Horum alia simplicia, alia composita.

Olea simplicia. Simplicia vocantur, quæ ex fructibus expressa sunt sine ulla alia admistione, aut quæ ex oleo conflata sunt, in quo macerati flores, vel herbæ unius generis insolantur, aut coquuntur.

Composita. Composita ea sunt, quæ multa medi- C camenta simplicia, & odorata recipiunt, quæque plerunque igni parantur: hæc apud veteres unguenta nuncupabantur, quòd reciperent aromata & lachrymas. *Olea ex quibus parentur.* Fiunt olea ex floribus, herbis, seminibus, fructibus, aromatis, lignis, metallis, &c. & hæc quidem vel per expressionem, vel macerationem, vel destillationem.

Olea per expressionem parandi modus. Exprimuntur olea hoc modo: Accipitur semen aliquod, seu fructus, à cortice du- D riore purgatus, & contunditur calido pistillo in mortario calido: contusum per setaceum pannum torculari ligneo, si vulgaris est materia: sin pretiosa, stanno obducto exprimitur. Quòd si materia exprimenda aridior est, ut semen lini, torreri hinc probè in lebete agitando, & versando debet: deinde fervens prelo subjici, & exprimi involuta setaceo.

Olea per macerationem parandi modus. Macerantur simplicia in oleo communi recenti, flores aut herbæ, ita ut oleo integan- E tur, frigidæ quidem in oleo lavato, calidæ verò in oleo puro: deinde insolantur per aliquot dies, & facta expressione valida, herbæ abjiciuntur, & recentes immittuntur, idq; sæpius, aut coquuntur in duplici vase, donec flores vel herbæ immissæ tenerescant, deinde exprimuntur, recentesque injiciuntur & coquuntur sæpiùs: id autem fit ob temporis angustiam, aut quia subitò eorum usus requiritur, aut quia flores, vel herbæ, quæ medicamentum ingre- F diuntur, non sunt tam diuturnæ, ut macerari & insolari possint, quantum necesse est. Composita magna ex parte coquuntur, admissa oleo, aqua, aut vino, aut infuso, aut decoctione aliqua, pro medicamenti præscripti ratione. Coquuntur autem lento igne ex carbonibus conflato, donec omnis fere humor, qui admissus est, consumatur: aut coquuntur in vase duplici: quod præstat.

Olea per destillationem parandi modus. Quae per destillationem parantur olea, aut per ascensum, aut descensum destillantur. Nam quæ contumacius reddunt oleum,

ut

ut ligna, per descensum extorquentur: quæ verò facilius, ut semina, & aromata, per ascensum. Eliciuntur autem in arena calida, quorum distillandi modum in tertio libro expediemus.

Locus. EXPRESSA & macerata olea reponi debent vasis vitreis, vel figulinis vitratis: destillata verò in vasis vitreis, angusto ore, benè obturato: servantur hæc diu: illa verò durant annum unum.

B

Tempus. QUAE ex fructibus & seminibus temperatæ qualitatis fiũt, quale est oleum amygdalarum, sesaminum, elici debent, cùm horum usus necessarius est: nam si autẽ extrahantur, novas acquirunt qualitates.

Quantitas, seu mensura olei. QUOD ad quantitatem attinet, non una describitur mensura, sed pro natura olei, & medicamenti forma & scopo variatur.

Olei communis temperati dosis. OLEUM enim commune, per se vel cum aliis commixtum usurpatur, ut in clysteribus. Si per se, à ℔ ß. ad ℔ j ß. injici debet, pro ratione ætatis, corporis mole, & ventris repletione, ut suprà in capite de clysteribus dictum. Si verò aliis commisceatur, ut vino, vel decocto, tum ad doloris lenitionem, æquis partibus, ad mollitionem verò excrementorum durorum, ad ℥ iij. injici debet. Idem de omnibus temperatis oleis sentiendum est: ut chamæmelino, amygdalino, liliorum, & seminis lini. Aliorum autem multùm calefacientium, tertia pars sufficiet suprà dictæ dosis, vel dimidia, nisi morbus extremus esset, in quo licebit communem dosim usurpare ad ℥ iij. Minuitur verò quantitas, quando ex decocto pingui clyster paratur, vel quando butyrum, vel axungia porci admiscetur.

C

D

Externorum dosis. In externis verò remediis, ut unguentis, & linimentis, pro ℥ ij. olei, addimus ceræ ℥ ß. In cerato verò pro ℥ ß. olei, ceræ vetustæ & duræ ℥ ij. adduntur. In emplastro, aliquando æqualis mensura olei, & ceræ, vel ejus rei, quæ ceræ vices gerit, datur. Si emplastrum fiat ex decoctione herbarum, radicum, vel seminum, pro ℔ j. olei M. j. herbarum injici potest. Quòd si in decoctione fuerit aliquod viscidum, ut radix althææ, ceræ quantitas minui potest, pro regione, & tempore, & iis quæ admiscentur. Quòd si axungia addatur, olei quantitas est minuenda, vel ceræ quantitas augenda ad dimidium.

In unguẽtis. *In ceratis.* *In emplastris.*

E

In metallicis, aridis, vel acribus. In metallicis autem, aridis, vel acribus, oleum majore quãtitate ponendum: quia multum olei imbibunt, & acrium frangitur acrimonia. Augendum verò, vel minuendum pro consistentia, vel natura miscendorum, vel pro fine & scopo. Nam si ad sedandum dolorem, vel emolliendum, vel relaxandum, plus olei: si verò ad constringẽdum, vel siccandum, minus ponendum est.

F

Valor, seu taxatio. CAETERÙM per expressionem, vel macerationem factorum oleorum ℥ ß. communiter æstimatur denarius quatuor nostratibus: destillatorum verò, & quidem pretiosorũ gut-

A

ta unica denario uno, plùs minùsve pro olei præstantia.

Usus. PORRÒ oleorum usus est frequentissimus, ita ut illis solis aliquando utamur ad dolores, asperitates, & alios multos affectus curandos: sæpiùs autem ad unguentorum, ceratorum, & emplastrorum confectionem.

DE PULVERIBUS & speciebus aromaticis.

CAP. XXVI.

HACTENUS fluida medicamenta expedivimus: nunc ad minimè fluida accedentes, primùm de dissipatis, hoc est, pulveribus, deinde etiam coactis, tractabimus.

Pulveres. PULVERES Arabibus Suffuf, & Alcohol, & quæ ex rebus aromaticis constant, intrò sumendis, nostris Species dicuntur. Verùm species & pulveres differunt, sicut compositum & simplex. Sunt enim species pulveres compositorum medicaminum mixti, sed nondum humida aliqua materia uniti. Vocãtur & composita quædam, pulveres, ut pulvis senæ, &c. Species omnium ferè aromaticorum in usu & promptu esse solent, opiatorum nullæ, catharticorum paucæ.

Species & pulveres quomodo differant.

Pulveres ex quibus componantur. PULVERUM autem alii intra corpus assumuntur, alii foris applicantur. Qui per os sumuntur, aut vim alterandi, aut purgandi obtinent. Alterantes ex aromaticis componuntur: purgantes verò ex medicamentis purgantibus, vel speciebus compositorum, additis semper iis quæ vehementiam eorundem remittunt.

QUI extrinsecùs apponuntur, ex variis medicamentis commiscentur simplicibus, iique diversis corporis administrantur partibus, veluti qui à vulgo medicorum, & pharmacopœorum epithemata cordialia, & hepatica vocantur.

ALII sunt utiles ad vulnera, & ulcera, idque in variis corporis partibus, & varias ob causas, ut pulveres capitales, adstringentes, sarcotici, erodentes. Hi autem ex selectissimis fiunt medicamentis, plùs minùsve tritis, pro medicamenti præscripti scopo, eoque ordine, & diligentia, quo libro tertio, capite de tritura dicetur.

Locus reponendi. *Duratio.* CAETERÙM reponuntur pulveres seu species sacculis coriaceis benè contutis, aut quod magis probatur, vasis vitreis, optimè clausis: vel stanneis: vel pyxidibus ligneis. Verùm singulis annis ut plurimùm renovari debent. Qui foris applicandi sunt, quod frequenti in usu non sint, neque magna eodem tempore copia opus sit, primùm componi solent, cùm iis utendum est.

Tempus sumendi. INTRINSECÙS sumendi dantur in vino, jusculo, syrupo aut alio liquore conveniente,

Mensura seu dosis. idque jejunis & diluculo appetente, à ℈ j. ad ʒ j. (A) siquidem suaviores sint, ut species diamarg. frigidi, aromatici rosati, diarrhodon Abbatis, triasantali. Efficaciores verò, ut diagemmæ, diacameron, à ℈ ß. ad ℈ ij. Species cordiales suaviores, in potionibus cordialibus, à ʒ ß. ad ʒ j. cum ℥ iv. aquarum, & ℥ j. syrupi sumuntur. In eclegmatis & pectoralibus remediis ponuntur pulveres diatragacanthi, incrassantibus, à ʒ j ad ʒ iij. In expectorantibus leviter, diairis simplicis, à ʒ ß. ad ʒ j. vel ʒ ij. Diairis (B) Salomonis, à ℈ ß. ad ℥ ß. augendo, vel minuendo pro forma remedii. Pulveres in instaurativis adduntur ea proportione, qua in opiatis: vel pro ℥ j. decoctionis capi, pulverum cordialium ʒ j. imponimus.

Valor. Porrò ℈ j specierum, quæ moschum, ambram, aurum, vel argentum recipiunt: æstimatur communiter, à denariis octo nostratibus, ad denarios decem, hoc est, bazium unũ Constantiensem: cæterarum verò à denariis qua- (C) tuor ad denarios sex.

DE TRAGEMATIS,
Cap. XVII.

Tragemata. TRAGEMATA, vulgares Trageas, Latini bellaria & secundas mensas appellant, sive ventriculi corroborandi gratia: sive ad flatus discutiendos, aut vapores impediendos, aliorumque viscerum ac membrorum affectus sa- (D) nandos exhibeantur. *Tragemata ex quibus.* Componuntur ex speciebus antidotorum, odoratisq; aliis rebus, & medicamentis simplicibus in pulverem redactis, saccharo adjecto. *Quantitas.* In his conficiendis communiter capitur ℥ j. sacchari ad singulas drachmas specierum, præsertim amariorum, aut minùs gratarum: quia minus sacchari sumi possit, si jucundiores fuerint species. Qui palato magis serviunt, communem sacchari modum pro libitu excedunt. (E)

Tempus utendi. EXHIBENTUR drachmæ unius aut duarum pondere, cum pane tosto, in vino optimè macerato, manè stomacho jejuno, & vesperi, duabus vel tribus horis ante cœnam: interdum etiam post cibum, quando vapores in caput exhalantes prohibere volumus, quæ tamen nullo odore, vel sapore acri prædita esse debent.

Tragæa rubra. CAETERùm tragæa rubra sic fieri solet Accipitur pulvis sacchari albi crassiusculus, & in aheno supra prunas versatur, donec bene in- (F) calescat. Deinde affunditur santalum sublimato maceratum, ac manibus, vel ligno in eum usum facto, saccharum miscetur, ne in grumos conglobetur.

DE ELECTVARIIS
aromaticis.
Cap. XXXII.

DE medicamentis dissipatis, id est, pulveribus & tragematis, modò disseruimus: nunc de coactis, & actu humidis agendum est, ab Antidotis sumpto exordio. Verum cùm horum tria sint genera: electuaria videlicet aromatica, cathartica & opiata, de aromaticis primò tractandum. *Electuaria.* Electuaria itaque aromatica appellantur, quòd ex electis constent aromatis, vel quòd præ cæteris medicamentis eligantur. Sunt autem medicamina melle, aut syrupo sacchari, id est, saccharo ad syrupi consistentiam cocto, excepta. *Electuaria ex quibus.* Conficiuntur ex variis & multis peculiaribus medicamentis, præsertim aromatis (quorum delectus maxima cum diligentia ex typo suprà in capite primo posito, fieri debet) melle, aut saccharo exceptis. *Quantitas ingredientium.* Aromatum verò quantitas melli sacchacove inspergenda, plerunque in ipsa compositione expressa est. Quòd si expressa nõ sit, & simpliciter sit additum mellis aut sacchari q.s. id est, quantum satis est, tunc triplum mellis, aut syrupi recipimus, nisi medico secùs videatur. Nam de quantitate variant authores. Alii siquidem triplum, alii quadruplum, imò & sexcuplum mellis aut sacchari speciebus admiscēt. Quare hic (ut in aliis omnibus ambiguis) medicos pharmacopœi in consilium adhibeant, & nihil pro arbitrio suo faciant. Cæterùm aromata saccharo vel melle cocto, & despumato, & igni exempto paulatim insperguntur, & assiduè versantur, donec perfectè fuerint mixta. Perfectæ autem mixtionis notæ sunt, si neque grumi, neque bullæ, neque lineæ, neque festucæ, neque id genus alia, sed color æqualis conspiciatur. *Locus reponendi.* Ubi probè fuerint permixta, reponuntur non nimis calidè, vasis figulinis vitratis, aut stanneis, aut plumbeis (si acetum admixtum non habent) benè obturatis. Vasa autem non debent ad summum usque repleri, ne dum fervent, exundent, ac diffluant. *Duratio.* Relinquuntur itaque aperta, donec refrigescant, aut charta, cribri instar, stylo pertusa imponitur: deinde obturata reponuntur: & grata quidem & jucunda ad annum unum; amara verò & ingrata ad biennium. *Tempus utendi.* Tempore verò necessitatis exhibentur diluculo, & vesperi, tribus aut quatuor horis à cœna, pondere ʒ j ß. aut ʒ ij. *Dosis.* *Valor.* Horum ℥ j. à denariis quatuor usque ad sex vendi solet. *Usus.* Ad confortandum membra principalia magis, quàm ad alios usus, comparata sunt.

DE ELECTVARIIS
catharticis.
Cap. XXIX.

Cathartica. ELECTUARIA cathartica (vulgò solutiva, & laxativa) dicuntur, quòd alvum purgandi facultatem habeant. *Cathartica ex quibus.* Conficiuntur ex medicamentis purgantibus, aliisque melle aut saccharo exceptis, additis semper iis, quæ malitiam eorum corrigunt: *Quantitas ingredientium.* ita ut specierum pars sit una, atque mellis vel sacchari partes tres. Horum autem omnium exquisita & pro-

ba fiat

ba fiat permixtio: primò cathartica probè misceantur, & adeò ut jam omnia unum & idem esse appareant: deinde paululum syrupi in pilam lapideam infundendum est: mox species adjiciendæ, & circumagenda ambo simul ligneo pistillo, donec omnia unum & idem consistentia & colore esse videantur. Postea per vires affundatur reliquum syrupi, & eodem modo procedatur. Quando res negligenter miscentur, sæpè usuvenire solet, ut species in una parte quasi conglobentur (id quod in diagrydiatis facilè & sæpe fieri solet) in alia verò vix sensu percipi possint: unde ægrotis maximum periculum, pharmacopœis verò & medicis ignominia conjuncta cum mala conscientia accedit. Servantur ut prædicta, vasis figulinis vitratis, vel stanneis, obturatis in annum. Frequenter autem hodie de paulò validioribus ℥ vj. aut paulò plus minusve, pro ætatis, sexus, annique temporum ratione, & pro sumentis viribus exhibent. De mitioribus, & iis, quæ alvum leviter movent, atq; sine tumultu exonerant, qualia sunt diaprunum, diacatholicum, & similia, plus præbent, nimirum unciam integram. Sumuntur autem vel in forma potionis, vel boli. Unicè etiam observandum, ut purgantibus medicamentis aliquid commisceatur, quod in jucunditatem redundet, & quod stomachum firmet. quòd pleraque purgantia medicamenta stomacho adversentur, & eidem negotium facessant. Interdum ipsa re exigente, aliqua, quæ viam faciant, & transitum præbeant, atque adeò humorum crassitiem incidant, adjicienda.

Locus reponendi. Duratio. Dosis.

Propinantur omnia medicamenta purgantia diluculo, cùm scilicet ventriculus copia humorum haud gravatur.

Tempus utendi.

Horum ℥ ß. communiter denariis decem, sive bazione Constātiensi æstimari solet, plus minùsve pro ingredientium ratione.

Valor.

DE OPIATIS.

CAP. XXX.

Opiata sunt præstantiora quædam antidota narcotica, id est, stupefactiva, ab opio, quod ingreditur compositionem eorum, dicta. Hæc non minorem, quam cathartica, in miscendo diligentiam requirunt. Reponuntur communiter in vase stanneo, loco temperato declinante ad siccitatem. Durant communiter in decennium, Theriaca verò ad vigesimum annum: neque exhibeti debent ante semestre, nisi medicus aliud præscribat. Operculis itaq; causa inscribendum tempus mixtionis est. Dantur ex iis ℈ ij. aut ʒ j. Veteres ad summum nucis avellanæ magnitudine præbebant. Sumuntur autem vesperi, dum rubitum itur, in vino aut alio liquore convenienti. Horum ʒ j a denariis quatuor usque ad octo æstimari solet, plus minùsve pro varia eorum differentia. Utimur his in magnis doloribus, colicis passionibus, aliisq; affectibus, qui mitigatione indigent.

Opiata. Locus reponendi. Duratio. Dosis. Tempus utendi. Valor. Usus.

DE CONSERVIS.

CAP. XXXI.

Conservae sunt flores, vel herbæ exactissimè concisæ, vel tusæ, & sacchTo mixtæ. Sumitur plerunque triplum sacchari pulverizati, ad unam partem concisorum florum, aut herbarum: alii, qui vel quæstui student, vel gulæ gratificari cupiunt, plus accipiunt. Parantur autem sic: Concisæ materiæ additur saccharum, & simul in mortarium bene mundatum conjiciuntur, miscentur, & contunduntur, deinde aliquot diebus Soli exponuntur. Cavendum autem, ne conservæ fermentando diffluant, quod floribus buglossi, borraginis præcipuè usu venire solet: ita verò cavetur, quando vas non ad summum impletur. Si herbæ aridiores sunt, vel naturâ, ut lavendulæ, rorismarini, vel ratione cœli, ut constitutione anni calida, non coalescere cum saccharo, quod etiam siccum est, facile possint, quare saccharum coquendum est ultra syrupi consistentiam, & deinde simul miscenda aliquandiu supra prunas. Quo facto, vasis vitreis, vel fictilibus densis, benè obturatis, servantur in annum, vel biennium. Est enim earum duratio inæqualis: aliæ enim satis diù durant, ut rosarum: aliæ contrà citò corrumpuntur, acescunt, vel arescunt, & tanquam vermiculis in superficie corrosæ videntur, ut conserva borraginis, buglossi, violarum. Virtus autem earum meliùs ex colore, sapore, odoreque deprehenditur.

Conservæ. Pondus ingredientium. Locus reponendi. Duratio.

Caeterùm nullus in iis sumendis præscriptus est modus: usus tamen obtinuit, ut diluculo & vesperi nucis juglandis quantitate exhibeantur, vel per se, & citra aliorum accessionem, vel aliis speciebus, robur certis corporis partibus addentibus, mixtæ, & syrupo aliquo exceptæ.

Tempus & modus utendi.

Quod ad earum pretium attinet, uncia una pharmacopœis cōmuniter à denariis quinque nostratibus, usque ad octo vendi solet.

Valor.

DE CONDITIS.

CAP. XXXII.

Condita fiunt ex floribus, fructibus, radicibus & corticibus. Flores pauci integri servantur, ut flores citrinati, arantiorum. Reliqui minutissimè incisi, vel tusi sacchato condiuntur Sunt qui etiam rosarum folia integra condiunt. Capparum flores sale, genistæ sale & aceto condiuntur.

Conditura florum.

Fructus condiuntur, aut conficiuntur coctione: cocti enim cribro cernuntur, & ad singulas julepi libras, pulpæ quatuor unciæ adjiciuntur, deinde lento igne coquuntur,

Conditura fructuum.

donec ad eam consistentiam perducti sint, ut nec nimiùm liquidi, nec nimia coctione aridi, & exsucci sint redditi: quod experientia facilè deprehendi potest: nam si guttula in marmor aut ferrum demissa, manus, ubi refrixerit, non inquinet, justam esse coctionem censebitur.

Conditura fructuum integrorum.

Condiuntur etiam fructus, si primùm repurgati à cortice, & ossibus æquis partibus cum saccharo & aqua, lento igni coquantur, donec saccharum totam fructuum substātiam penetrarit, & ad justam coctionem perducti sint: quod ex eo deprehendetur, si julepus consistentiam habeat lentam, ita ut digitis ductus fila tenuia mittat: sed id experientia ipsa certiùs commonstrat.

Fructus peregrini primùm macerantur, deinde cocti cum julepo dilutiore, quem longum vocant, condiuntur.

Conditura radicum.

Radices ut condiantur, primùm terra & cortice exteriori purgatæ, & matrice, deinde in partes sectæ, coquuntur in julepo dilutiore, donec radicum substantiam penetrarit, & probè coctæ sint, ut in fructibus dictum est. Peregrinæ verò radices humectantur, deinde in julepum impositæ coquuntur, ut supra de fructibus dictum est.

Conditura corticum.

Cortices quorundam fructuum, veluti citriorum, malorum medicorum, & limonum, quòd substantia sint aliquantulum amara, primùm aliquot dies in aqua macerantur, sæpiùs aqua mutata, deinde aquæ incoquuntur, donec tenerescant: tandem in aquam recentem semel atque iterum immittuntur: postremò in julepum aut mel, cui multa sit aqua admista, injecti coquuntur ad justam crassitiem. Quòd si fuerint peregrini, primùm humectantur, deinde cum julepo, ut de fructibus dictum est, coquuntur.

Locus reponendi. Duratio.

Reponuntur pyxidibus aut vasis benè obturatis: durant autem annum, & interdum biennium, cortices diutiùs.

Condita composita.

Interdum condita composita à medicis præscribuntur ex conservis, conditis fructuum, corticum & radicum, speciebus aromaticis, & saccharo. sic tamen, ut conservæ duarum aut trium unciarum instar: specierum autem, si acres & caræ sint, uncia: si lenes, sescuncia: sacchari, quod satis est: auri autem bracteæ tres, aut quatuor, si divites assumunt, injiciuntur.

Usus.

Porrò conduturæ ars planè ad delitias inventa, magnum ægrotis momentum affert, dum eo invento medicamenta alioqui per se satis fastidita, ita condulcantur, ut stomacho & palato grata sint, aut etiam in plures annos integra, & veluti recentia durent.

DE ECLEGMATIS.

Cap. XXXIII.

Linctus.

Linctus, Græcis eclegmata, Arabibus Lohoch, est medicamentum thoracicum, A ad pulmonis noxiam præsidio efficax, & ad pituitæ in thoracem effluxum expectorandum idoneum. Horum alia simplicia, alia composita.

Linctus ex quibus.

Simplicia, ex solius medicamenti simplicis decocto, aut succo, & saccharo, melle, aliòve humore parantur. Composita, gummi, fructus & aromata recipiunt. Fiunt ex dulcibus, mediocriter amaris, & nonnullis acribus.

Locus reponendi. Duratio.

Reponuntur vasis figulinis vitratis. B Servantur autem simplicia in sua perfectione annum unum: composita verò biennium, his exceptis, quæ amygdalas, pineas, pistacia, & alia hujusmodi, quæ facilè senescunt, receperunt.

Tempus & modus utendi.

Exhibentur quovis tempore, ante & post cibum, nucis avellanæ aut fabæ quantitate, potissimùm verò diluculo & vesperi, meliùs verò, ut unciæ unius pondere lambendo sumantur. Detinentur in ore donec sua sponte C liquescant, atque adeò paulatim descendant.

Valor.

Horum ʒ ß. seplasiariis quatuor emitur denariis nostratibus.

Usus.

Ad asperæ arteriæ asperitatem, pulmonis inflammationem, ulcera, spiritus difficultatem, anhelationes, tussim ex humoris influxu ac destillatione ortam, & eos, qui difficulter glutinosa excreant, ut præfocari videantur, &c.

D

DE EXTRACTIS.

Cap. XXXIV.

Extracta.

Extracta, ἐκχυλίσματα Græcis vocantur: fiunt ex medicamentis simplicibus & compositis, ad hunc modum. In aqua vitæ optima ponitur medicamentum aliquod minutim incisum, ita ut ad duos digitos emineat aqua, vase optimè obdurato: deinde ubi per tres dies in loco aliquo calido vas fuerit relictum, aqua in aliud vas effunditur, medicamentum verò per pannum lineum validè E exprimitur, & abjicitur. Tunc rursus aliud ejusdem generis medicamentum in eandem aquam, ut priùs, infunditur, maceratur, & exprimitur, idque ter quaterve ita reiterandum, prout extractum validum, aut imbecillum quis parare voluerit. Quòd si medicamentum fuerit magni pretii, ut est lignum aloës, rhabarbarum, &c. non semel est ei affundenda aqua vitæ, sed sæpè ac sæpiùs, ut penitùs quicquid F inerit spiritus, aut facultatis, in aquam deponatur. Posteaquam igitur vini spiritus facultate medicamenti abundaverit, ita ut quasi proprium jam miserit saporem aut odorem, tum medicamētum exprimitur, colatur, aquaque vitę à facultate medicamenti per balneum

Locus reponendi. Duratio. Usus. Tempus utendi.

Mariæ separatur, extrahendo, quousq; incrassescat: tum in vase vitreo, vel figulino vitrato reponitur, vase optimè clauso: quod quò fuerit vetustius, eò etiam erit melius. Datur ex jure, aliòve diluto, à ℈ ß. usque ad ʒ ß. vel in cata-

catapotio per se, aut medicamentis aliis mixtum, manè stomacho vacuo.

Usus. Usus quidè extracti est, quòd pauca quantitate assumptum, magna in corpore nostro præstet commoda. Etenim ubi de medicamentis in tota substantia dari solet ℥ j. extracti sufficit ʒ j. in quo certè ægrotis multùm gratificari potest, præcipuè cum plerique ab assumptione medicamentorum plurimùm abhorrere soleant.

DE LINIMENTIS.

CAP. XXXV.

De medicamentis coactis humidis infrinsecùs sumendis hactenus disseruimus: nunc de iis, quæ extrinsecus apponuntur, agemus, initium à linimentis sumentes.

Linimenta. Itaque linimenta sunt, quæ liquida inunguntur. Differunt ab oleis & unguentis, ab his quidè, quòd liquidiora existant: ab illis, quòd crassiora sint, eoq; magis adhæreant. Fiunt ex

Linimenta ex quibus constent. oleo, adipe, butyro, sevo, liquefactis, vel aliis quæ olei spissitudinem habēt, ut styrace liquida, myrrha liquida. Aliquando additur terebinthina, vel mucilago, vel medulla, quæ adipis temperatura & consistentia similis est. Ho-

Quantitas. rum autem nulla certa quantitas describitur: communiter tamen Medici ad ℥ j. olei recipiunt butyri adipis, et cœmoris ana ʒ ß.

Locus reponendi. Reponuntur vasis figulinis. Utimur autem his eadè duabus vel tribus horis ante cibum, cùm vel asperam partem lenire, vel dolorem mitigare, vel calefacere, rarefacere, vel

Tempus utendi. refrigerare, vel exiccare, vel humectare, vel discutere, vel detergere, vel emollire, vel maturare, intendimus.

Usus.

DE VNGVENTIS.

CAP. XXXVI.

Unguentum quid. Vnguenta crassioris consistentiæ sunt, quàm linimenta, & valentiora: & Galeno ea dicebantur, quæ ex odoramentis conficiebantur: nobis verò, quæ unguinoso suo corpore, partibus illita, & cerco quodam lentore

Unguenta ex quibus. crassitudinem adepta, inhærent. Fiunt ex oleis, pulveribus & cera: interdum etiam adipe, butyro, mucilagine, lachrymis & gummi, &c. Species juxta affectuum, quibus adhibentur

Dosis. unguenta, diversitatem variātur. Cera, ut convenientem nanciscatur consistentiam, adjicitur. In his autem componendis hodie plerique observant, ut unciæ uni oleorum, drachmam unam specierum, & drachmas duas commisceant. Sed præstat ceræ quantitatem ejus qui componit, arbitrio ac judicio relinquere, ut is scilicet addat, quantum ad justam unguenti consistentiam satis est.

Modus parandi. Cæterùm horum alia absque igne parantur, cùm materiæ oleo, vel pinguedini pistillo bene miscentur; alia admota igni, idque duplicitet. vel pinguedinibus liquatis, ut materiæ metallicæ, terreæque facilius misceātur, atq; uniantur: vel maceratis aliquandiù pinguedine plantis coctis, & validissimè per crassioris texturę pannum, vel per se expressis materiis pinguedine addita, ad perfectionem coctis. Si unguentum ceram recipit liquatæ simul pinguedo & cera ab igne removentur ubi concrescere cœperint, pulveres injiciuntur, & simul mi centur, donec prorsus refrixerint. Si mora molesta est, patella aquæ frigidæ imponatur, & citissimè concrescet.

Locus reponendi. Reponuntur pyxidibus vel vasis figulinis vitratis, vel stanneis.

Duratio. Durant autem annum, quædam biennium & triennium. Usus verò horum ante cibum est.

Tempus utendi.

Valor. Quod ad valorem attinet, venditur ℥ ß. communiter denariis quatuor nostratibus.

DE EMPLASTRIS,

CAP. XXXVII.

Emplastra. Emplastra Græcis sunt medicamenta, varia simplicium genera, & metallica præsertim recipientia, atque eousque percocta, quousque manus ampliùs non inficiant quæ refrigerata fiunt solida & dura, calefactione verò malaxantur. Arabibus recentioribusq; Cerota nuncupantur.

Arabum verò emplastra ea sunt, quæ Græcis malagmata, cataplasmata, & epithemata ex herbis, floribus, farinis, oleis, & adipibus composita, quæ tam diuturnam coctionem non patiuntur atque emplastra. Verùm de his deinceps, nunc verò de Græcorum emplastris agendum est. Hæc fiunt ex metallicis, lapidi-

Emplastra Græcorum ex quibus. bus, terræ speciebus, fœcibus, lachrymis, succis, liquoribus, seminibus, radicibus, herbis, animalium excrementis, cera, & resina &c.

Modus componendi emplastra. Metallica priùs oleo, vino, aceto, aut alio quovis liquore sine igne nutriuntur, & in pila, aut sartaginis fundo rudicula, vel pistillo continenter mota crassescunt. Pinguia, si quæ addenda, in lebete super ignem lentum assiduè tribulata, metallicis adjunguntur. Gummium genera postrema cæteris decoquendis adhibentur. Liquanda humore aliquo idoneo macerantur, dissolvuntur, colantur, & ad humoris illius consumptionem coquuntur. Quæ verò terenda sunt, per se probè trita in opus cum cæteris veniunt. Succi item crassi & siccati, aliquo liquore soluti, & ad illius expirationem cocti, pòst misceri debent, quando emplastrum refrigerari incipit. Liquidi verò & recentes oleo immiscendi, & cum eo coquendi. Herbæ etiam recentes, liquore aliquo maceratę, in eo postea percoqui debent, dum expiret: quod in emplastro Gratia Dei ex vino in usum venit. Emplastri corpus & materiam faciunt cera & resina: quorum quod primum est, nullam ad vir-

bb

autem efficacitatem addit, sed solidum tantùm corpus præbet. Alterum verò, ut nonnihil materiam augeat, pro vario tamen genere qualitatem admovet, & aliquantulum medicamenti vires immutat. Est, ubi neutrum ad emplastri consistentiam requiritur, quando justa crassities non temerè ex aliorum materia suppeditatur: quod in emplastro diachalciteos factitatum est. Oleum ad medicamentorum coctionem, & idoneum materiæ argumentum in emplastra venit: quod etiam nonnunquam suis viribus totam medicamenti molem afficit. Anodynum namque molliens, resolvens, illius opera efficitur & medicamenti vis acrior, aut subaustera obtunditur. Emplastra ipsa oleo, aut aliquo liquore idoneo coquere convenit ad liquoris, quem adhibueris, consumptionem, dum manus non inquinent, tandem manibus oleo inunctis, formanda in magdalias oblongas rotundas.

Dosis. Quod ad ingredientium quantitatem attinet, ad aridorum uncias tres olei: ad hujus autem quadrantem, ceræ libra, resinæ drs, quò illud fiat tenacius. Hodie expresso aridorum & oleorum pondere, ceræ, quod satis est, addere solemus. Non potest autem in omnibus emplastris certus medicamentorum modus pondusq; describi.

Locus reponendi. Reponuntur emplastra, seu potiùs chartis oleo inunctis involvuntur, vel pyxidibus *Duratio.* servantur, ut plurimùm quidem ad annum.

Valor. Aestimatur ℥ ß. communiter denariis quatuor nostratibus.

Tempus utendi. *Usus.* Utimur autem his ante cibum, tum ad humorum influxum per inflammationes repellendum, tum dolorem leniendum, membra corroboranda, dura emollienda: discutienda ea quæ coierunt: cruda concoquenda maturandaq; infixa pertinaciter, evocanda: ad suppurationem ducenda: purganda: aperienda: glutinanda: cicatrice obducenda.

Emplastra impropriè quæ. Porrò sunt & emplastra impropriè dicta, quæ citra coctionem parantur, ut quæ cremore alicujus, velut psyllii, & succis: quædam aut pane, aut farina hordei coagmentantur.

DE CATAPLASMATIS.

CAP. XXXIIX.

Cataplasmata. Cataplasmata cum emplastris impropriè dictis, magnam habent similitudinem. Chirurgi hodie pulticulas quoque vocant, eò quòd mollem spissitudinem habeant, & linamento, aut stupa aut lana excepta, emplastri modo extendantur, ut adhærere possint. In hoc autem à pulticulis differunt, quòd hæ farina aliqua, in oleo & aqua, vel melle, vel butyro decoctæ sint: illa verò ex herbis viridibus, radicibus, floribus, fructibus, seminibus cōtusis, oleis, adipibus, farinis conficiantur.

Dosis. Plantarum autem, vel alterius mate-

A riæ singulis fasciculis: olei, vel adipis singulæ unciæ, vel sescunciæ misceri debent.

Locus. *Tempus.* Possunt autem supra omnes partes dolentes aut inflammantes applicari. Quòd si hypochondriis calefacientia & discutientia cataplasmata applicanda sint, nisi anteà vacuato corpore, adhiberi minimè debent. Attrahunt enim totius corporis excrementa.

Usus. Caeterùm doloribus leniendis, tumoribusque concoquendis, vel dirigendis maximè

B accommodata sunt.

DE CERATIS.

CAP. XXXIX.

Ceratum quid. Ceratum à cera & oleo dictum, est medicamentum consistentiâ quodammodo medium inter unguenta & emplastra. Concinnantur ex cera, pice, resina, propoli, adipe, & oleo, & pulveribus. *Cerata ex quibus.* Fiunt etiam ex emplastris oleo liquefactis, cùm scilicet pars effecta emplastri duritiem ferre nequit. *Dosis.* In hujus compositione idem quod in unguentis, pondus nonnulli observant Medici, ut scilicet ℥ j. oleorum ʒ j. aut ʒ j ß. specierum respondeat. Ceræ duræ paulo plusquam ℥ ß. pro ℥ j. olei, addita pauca resina. *Locus.* Adhibentur ventriculo, hepati, spleni, pectori, utero, & ossibus fractis, ita tamen, ut eorundem figura parti, cui admoventur, similis sit. Quod enim

D ventriculo adhibetur, scuti formam obtinere debet: quod jecinori apponitur, jecoris: quod lieni, lienis. Acu etiam transversim transmisso, consuuntur atque ante cibum stomacho jejuno applicantur. *Tempus.* Stomachica cibi tempore seponuntur.

DE DROPACE.

CAP. XL.

E *Dropax quid.* Dropax, Latinis picatio, à pice vocata est, qua membra exiccata omnia, extenuata, resoluta, frigida & humida oblini solent. Est autem simplex, vel compositus. *Dropax duplex.* Simplex ex pice modica oleo liquata, constat. Compositus præter picem oleo liquatam, recipit etiam *Dropaces ex quibus.* piper, pyrethrum, bitumen, semen rorismarini: & si opus sit siccare, sulphur vivum, salem, cinerem sarmentorum: sin vellicare, adarcem, aut euphorbium. atq; hæc tria liquefactis ad-

F jiciuntur, ut majorem calorem excitent. *Forma.* Forma autem varia est. Quidam enim emplastri formam referunt, alii cataplasmatis.

Caeterùm dropax uterque calidus adhuc cuti illinetur, & prærasis membris adglutinabitur. Priusquam autem perfrigescat, avelletur, rursusque calefactus ad ignem admovebitur: idem anteà quàm refrigescat, avelli debet, idque sæpiùs. Tam crassis autem membris affectis, quibus pili priùs ablati sint, adhibebitur, quàm ægri vires tolerare poterunt. Qui robusti sunt, etiam lavare, & corpus exercere

ecre poſſunt interea, dum dropax eſt partibus affectis obductus.

Vſus. Uſus hujus in totius corporis, aut ejusdem partium extenuatione eſt. Humectat enim, calefacit, ac ſanguinis copiam allicit, atq; adeò amiſſam carnem reparat, extenuatosq; reficit. Adhibentur etiam iis, qui crebrò vomunt, & qui cruditatem patiuntur, atq; affectus cœliacos: item cataplaſmatis vice in malis diuturnis, & ante ſinapiſmum, ut corpus ad ſinapi præparetur: & poſt ſinapiſmum, ut affectus reliquias diſcutiat.

DE SINAPISMO.
CAP. XLI.

Sinapiſmus quid. SINAPISMUS nihil aliud eſt, quàm cataplaſma, aut emplaſtrum ex ſinapi, additis ficubus contuſis confectum, qualia hodie ſunt, quæ vulgò vocant rubificantia, & Græci φοινικ-ſεια, unde φοινιγμὸς nomen habet. Mitior autem fit, vel fortior pro natura corporis, vel partis affectæ. In corporibus duris, qualia ſunt ruſticorum, nautarum, piſcatorum, & id genus hominum fortioribus utimur: in urbanis, mediis: in pueris, mulieribus, & non multùm carnoſis, imbecillioribus.

Doſis. FORTIOR duas partes ſinapi contuſi recipit, ficuum partem unam. Imbecillior contrà ficuum partes duas, ſinapi unam. Medius æquales utriuſq; partes.

Parandi ratio. Parantur autem hoc modo. Ficus ſiccæ in aqua tepida pridie macerantur, ſequenti die expreſſæ probè lævigari debent, deinde ſinapi acre per ſe contuſum miſceri, & maſſa facienda.

Modus actionis ſinapiſmi. SUPRA partem autem remanere debet, donec dolor ſubſecutus fuerit vehemens, & caro lividior altiorque evaſerit, & poſtquam ablutum fuerit, puſtulæ mitiùs eruperint. Quòd ſi etiam ſenſus perierit, animum adhibere oportet, parte quam obleveris ſæpiùs detecta: quia ſi vel immodicè adurantur ita affecti, tamen non ſentiunt.

PORRÒ ſi dolor vehemens ruborque acceſſerit, & puſtulæ, linteolum ſucco malvæ, aut fœnigræci cum roſaceo madefactum imponemus. Deinde roſaceo cerato cum ceruſſa utemur. In his autem qui continua febre laborant, ulcusque habent, tum in cartilaginoſis, tum locis excarnibus, vitari debet ſinapiſmus. Ulcera enim efferuntur, nimiàque acrimonia exacerbantur: partes verò carnibus vacuæ, ſi obducantur ſinapiſmo, uruntur, interdum etiam nigreſcunt.

Vſus. IMPONITUR autem ſinapiſmus, ubi ex alto ad ſuperficiem extrahere volumus, ideoque alicui parti admotus, non amovetur, dum cutem exulceret, aut cruento colore ſuffundat. Uſus autem in diuturnis potiſſimùm affectibus, ubi reliqua præſidia non ſuffecerint, efficaciſſimus eſt. Maximè verò prodeſt capitis dolori, hemicraniæ, morbo comitiali, vertiginibus, inſaniæ, capiti admotus. Thoraci autem in aſthmate, orthopnœa, tuſſi diuturna. Item in deſtillatione, caput & thorax ſinapiſmo illinendus. Stomachus etiam & ventriculus in longis ipſorum paſſionibus ſinapiſmo obducuntur. Conveniens quoque præſidium iſchiadicis, podagricis, & omni parti reſolutæ, aut alio quodam modo ſic refrigeratæ, ut difficulter calefieri queat. Præterea in acutis paſſionibus, utpote lethargo, cataphora & catocho, ſinapiſmus inducitur, initiò quidem cruribus, ubi verò materia radices egerit, ac firmata fuerit, capiti.

DE TABULIS, *orbiculis, & morſellis.*
CAP. XLII.

PERACTA coactorum humidorum medicamentorum natura, ſiccorum & ſolidorum ineunda eſt ratio, exordio à confectionibus ſolidis ſumpto. Horum autem triplex eſt forma, rotunda videlicet quadrata & oblonga. Quæ rotundam orbicularemq; formam accipiunt, Orbiculi ſive Placentæ dici poſſunt, à noſtris Rotulæ vocantur. *Orbiculi.* Quæ quadrata forma effinguntur, Tabulæ aut Tabulata nominantur. *Tabulæ.* Quæ figuram oblongam recipiunt, Morſelli & Lozengiæ barbaris appellantur. *Morſelli.*

Confectiones ſolidæ ex quibus. COMPONUNTUR magna ex parte, ex ſpeciebus electuariorũ, adjectis quibusdam novis & recentibus. Interdum caporum & perdicum pulpæ, amygdalæ, nuces pineæ, uvæ paſſæ & id genus alia, commiſcentur, adjecto ſaccharo. Fiunt nonnunquam ex medicamentis, quæ alvum ſolvunt, in pulverem redactis, quibus ſaccharum in aqua ſtillatitia aliqua, humore [illegible] quando accommodata, diſſolutum a[illegible] tabulæ purgantes dicuntur.

Doſis. IN orbiculis autem ſeu rotulis parandis accipiuntur unciæ quatuor ſacchari ad drachmas duas ſpecierum.

IN tabulatis verò & morſulis parandis eadem ſervatur quantitas & proportio: alii tamen ad libram unam medicinalem ſacchari ſumunt ſpecierum drachmas octo: alii duodecim, præſertim in purgantibus tabulis.

Orbiculos parandi ratio. CAETERUM orbiculos parandi ratio hujuſmodi eſt. Coquitur ſaccharum ad perfectionem exactam, deinde ab igne remotum, ligneo piſtillo agitatur, & ſpecies injiciuntur, ac probè miſcentur. Cavendum, ne nimis citò pulveres addantur, ne adurantur, aut via ipſorum reſolvatur, mixtis ſimul cunctis per plicam lebetis, in tabulam, farina vel pulvere aliquo, ut cinnamomi, ſantali rubri, & ſtratam: ſpathula aſſiduè ſaccharum pari & æquali quantitate extrahatur, quod deinde placentulæ modo in orbem concreſcit. Si quid vero remanet in lebete, dureſcit iterum,

sed pauca aqua affusa liquescet. Deinde extrahatur ut prius. Rotulæ concretæ digitis sigillatim auferantur, & farina superficiei infersiori adhærens penicillo, aut panno abstersa, in cribrum conjiciatur, & ulterius in loco calido exiccetur. Quando candidiores orbiculi expetuntur, saccharum albissimum coctum diu pistillo agitetur: ita non solùm candidius, sed etiam friabilius saccharum evadet, & qui inde fiunt orbiculi, eodem modo.

QUIDAM in tabulam superficietenus spongia madefactam saccharum infundunt, quæ ratio non aliena est, sed rotulæ valde tenues fiunt. Alii marmor butyro, vel oleo leviter inungunt prius, quemadmodù penidium paratur.

SUNT rursus alii, qui simpliciter in nudam tabulam æneam tenuem benè lævigatam saccharum fundunt: deinde ubi refrixit, ut avelli possit, leviter ignem admovent.

VERÙM cum multa una vice conficienda sunt, farinam substernere commodissimum videtur: nec possunt hic sigillatim orbiculi auferri, sed simul deinde in cribrum conjiciuntur, cribrando farina trajicitur: quod reliquum est tenuioris farinæ, cauda vulpina baculo alligata, excutitur.

Tabularum & morsellorum parandi modus. IN tabulis quoque & morsellis saccharum diutiùs agitatur, additis in fine materiis oportet: quod deinde in tabulam superficie humectata simul secundùm longitudinem effunditur, & ligneis tabellis adpositis madefactis utrinque cogitur, atque latitudine & crassitudine tabularum vel morsulorum formatur: postea præciduntur, & in alium locum sicciorem transponuntur.

QUIDAM saccharum in tabulis latitudine morsulorum, aut tabularum imponunt & formant, deinde in frusta apta secant.

QUIDAM verò saccharum [illegible] ad huc, in tabulam æqualiter sitam effundunt, nec cohibent, sed superficiem ejus acie cultri, forma morsulorum seu tabularum perstringunt. postquam saccharum induruit, totam massam tollunt, & in suas portiones pro modo linearum frangunt. Hic modus omnium est expeditissimus, minimeque dispendiosus.

SUNT qui non effundunt saccharum, sed ligneis quibusdam spathulis ex lebete frustatim eximunt. verùm tales fiunt valdè inæquales.

PLACOTOMUS, ex quo hæc transcripta sunt, certis quibusdam formulis ligneis, vel stanneis, quatuor lateribus clausis, ut soles, quibus saccharum, tanquam carcere quodam, ne inæqualiter diffluat, continetur: deinde formato saccharo, formulam removet, & in partes, ut prius dictum est, massam dissecat. Hic modus videtur omnium optimus, & ad efficiendos elegantes æquales morsus aptissimus.

A MORSULI, si opus est, in cribro subjectis chartis fornaci impositi, exiccentur.

QUANDO fructus, ut amygdala, pineæ, uvæ passæ, speciebus adduntur, diutiùs morsuli siccandi sunt.

ITEM ad morsulos materiæ plerunque inciduntur, aut crassius quàm ad rotulas contunduntur. Observandum autem est, ut in tabulatis citius immisceantur species, ferventè quodammodo adhuc saccharo: in morsellis verò serius, repefacto, & tantum non refrigescente saccharo: unde etiam in morsellis & lozengiis minùs læditur, aduritur, absumiturque vis specierum, vegetiorq; & efficacior remanet, quam in tabellis seu tabulatis.

B PRAETEREA ad confectiones solidas saccharum coquitur tantisper, dum aquositas omnis absumpta est. Id vocant ad perfectionem coqui, cujus rei signum est, quando spathula extractum, & violenter in aerem projectum, in floccos, instar nivis crassioris abire videtur.

C SERVANTUR orbiculi, & tabulata in ligneis arculis, ex tilia; aut simili materia innodata. Quæ enim ex abiete, & aliis resinosis lignis fiunt, suo odore medicamenta inclusa inficiunt, vel in calidiore loco resinam resudare solent. Postea in sicco & calido loco reponuntur. Servantur autem ad menses sex, vel plùs. *Locus reponendi.* *Duratio.*

D TEMPUS exhibitionis ante cibum, duabus vel tribus horis. Purgantes verò tabulæ tribus, aut quatuor horis cibos præcedunt. *Tempus & modus utendi.*

EXHIBENTUR ex iis orbiculi duo, aut tres, plùs aut minus, pro morbi conditione. Morsulus unus, nisi admodum exiguus sit, pro vice sufficit. Expurgantibus utplurimum non datur, nisi ℥ ß. inicidum verò plus minus: quæ pro sumentis viribus, per se, vel trita in jusculo capi, vel galli.

E QUOD ad precium attinet, ℥ ß. utplurimùm à denariis quinque usque ad decem nostrates venditus. *Valor.*

DE TROCHISCIS.

CAP. XLIII.

F TPoχίσκοι & κυκλίσκοι, sive ἀρτίσκοι Græcis, pastilli, sive placentulæ Latinis: medicamentum planum, depressum, in rotæ aut orbiculi, seminisve lupini formam coactum, etsi quadrati hodie pluribus fiant. *Trochiscus quid.*

HORUM autem alii per se in corpus assumuntur: alii in compositiones aliorum medicamentorum recipiuntur, alii extra corpus applicantur, constantque ex metallicis. & hi vel ulceribus malignis utiles: vel oculorum morbis inserviunt, qui Sief Arabibus, & Collysia Latinis dicuntur. Ex eorum numero, qui intra corpus sumuntur, alii ex aromatibus, herbis, fructibus & medicamentis quibusdam purgantibus constant: alii ad eorum compositio- *Trochiscorũ compositio.*

positionem opium requirunt. Fiunt ex medicamentis siccis tritis, & cum aqua, aut decoctione, aut succo mistis, donec ad eam crassitiem reducantur, qualis est massa pilularum. Formantur autem in rotulas. Quidam imagines imprimunt, quod in vulgaribus supervacaneum est: in pretiosis verò, ut gallia, alipta, moschata & cæteris, non indecorum.

Locus reponendi. Siccantur in umbra, & papyro involuti, ligneis pyxidibus reponuntur.

Duratio. Durant annum unum, & qui opium recipiunt, duos, tres, & plures. Qui foris applicandi sunt, cùm ex medicamentis constent, quæ non facile resolvuntur, servari possunt in annum unum, aut duos.

Dosis. Cæterùm pastillorum, qui citra aliorum medicamentorum commistionem sumuntur, pondus haud excedat ℥ j. vel ʒ j ß. Et iis sanè quorum compositionem opium ingreditur, pondere ℈ j. aut ʒ ß. dantur, triti ex aqua, aut vino, aut alio quovis liquore, ut congruere videtur.

Usus. Porrò pastillorum forma ideò à veteribus inventa est, ut medicamenta in pulveres redacta, per eam diutius conserventur, quæ alioquin perirent, exhalarentque, & vires suas amitterent. Nam pastilli sic indurati, densique facti, faciliùs aëris injurias resistunt: pulveres minimè: quia cùm tenues sint, aer statim eos subit, atq; ita immutantur. Nonnunquam antidotis, succis medicatis, saccharis, catapotiis, clysteribus, unguentis, aliisque ejus farinæ commiscentur. Præterea utiles sunt pastilli, qui ab inferioribus partibus injiciuntur, ad eos potissimùm affectus, qui infra umbilicum infestant. Nam superius vis illorum pervenire non potest.

DE PILVLIS.

CAP. XLIV.

Pilulæ. Pilulæ à parvæ pilæ similitudine dicuntur, & Græcis καταπότια vocantur: medicamentum est, quod deglutiendo sumitur, ad fallendum medicamenti insuavitatem inventum.

Pilularum compositio. Conficiuntur ex amaris, acribus, & fœtidis, aloë videlicet, colocynthide, scammonio, agarico, sagapeno, sarcocolla, myrrha, aliisq; lachrymis, additis iis, quæ malitiam eorum corrigunt: omnibus, inquam, tritis, deinde cum succis, aut aquis stillatitiis, in massam tereti forma redactis, quæ cùm leviter in umbra fuerit exiccata, vesica, vel corio, vel quod melius est, papyro ceræ liquatæ intincta involvitur & pyxidibus stanneis siccioreloco reponitur.

Locus reponendi.

Duratio. Servatur autem purgantium pilularum massa annum unum, vel eousque, quò situm varii coloris intùs non contraxerit (ea enim vitiosa est:) quæ verò opium acceperunt, duos, tres, & plures annos. Tempore usus massa rursus teritur, & cum succo aliquo in pilulas vel majores, vel minores, vel

A mediocres, prout eas magis vel minùs diù in ventriculo immorari volumus, formatur.

Tempus utendi. Quæ majori forma parātur pilulæ, ut sunt capitales, tribus aut quatuor horis à leviori cœna, vel media nocte, vel post primum somnum assumuntur. Minores & leves, ut pestilentiales, & alephanginæ, hora una, vel duabus ante cibum commodè exhiberi possunt. Medioeres verò matutinis horis in usum veniunt. Modus tamen exhibitionis rarò drach-

Dosis.

B mam unam excedit, quæ communiter sepla siariis à denariis sex usque ad octo nostrates venditur. Quoniam autem semel, id est, non masticatæ devorandę sunt, ob ingratum saporem tectorio aliquo indigent. Qua in re saccharo, aut cinnamomi pulvere, aut auri foliis utimur, quod longè est æquius quàm membrana prunorum & uvarum (quod nonnulli factitāt) inducere. Durior enim ille cortex tam obstinatè sæpè pilulas tegit, ut ventriculo ne-

C gotium facessant, nec multis pòst horis actionem exerant: interdum etiam integræ vomitu, aut secessu regerantur. Prunorum aut pomorum pulpa involvi tutò possunt, ut & pane azymo vino molliter perfuso. Quidam facili negocio ex ovo sorberi jubent.

Usus. Horum ferè in capite purgando solennis est usus. Quum enim materiæ vacuandæ longinquitas vulgaribus medicamentis non cedat: ea faciliùs pilulis, quā alio quovis phar-

D maci genere, propinantur.

DE COLLYRIIS.

CAP. XLV.

Collyria quæ. Collyria Latinis medicamenta vocantur, quæ oculis admoventur. Græci κολλύρια vocant. Hæc verò duûm generum sunt: quædam enim liquida sunt, & privatim hodie à Medicis collyria nominantur: quædam

E verò arida, & Arabibus Sief, & Alcohol, dicuntur.

Collyria liquida. Liquida fiunt ex aquis stillatitiis, ut rosarum, myrthi, plantaginis portulacæ, caprifolii, &c. aut ex succis herbarum fructuúmve

Collyriorum compositio. repurgatis, quibus parum albuminis ovorum adjicitur: quorum gutta una aut altera ocu-

Dosis. lorum angulis instillatur. Arida ex metallicis conficiuntur, herbis, floribus, fructibus, aliisq; plantarū partibus tenuissimè tritis, ac liquore

F aliquo competenti, in pyramidis ferè, vel trochiscorum formā redactis: quæ usus tempore vel trita, ac in cote lævigata & in tenuissimum pollinem coacta, aliquo stillatitio liquore dissoluta, instillantur: vel arida inspirantur, aut intra palpebras ponuntur.

Locus reponendi. Siccantur arida in umbra, & chartis involuta, pyxidibus reponuntur ad annum

Duratio. unum, vel duos.

Usus. Utimur his in oculorum diversis morbis, ulceribus, vulneribus, fistulis, suffusionibus, & id genus aliis.

A

DE APOPHLEGMAtismis.

Cap. XLVI.

Apophlegmatismus quid. APOPHLEGMATISMI Græcis sunt medicamenta, quæ retenta in ore, & commanducata, per emissaria palati pituitam, & qui in capite concreverũt, humores noxios eliciunt: vulgò masticatoria vocant. *Apophlegmatismorũ compositio.* Fiunt ex sinapi, hyssopo, cortice, capparis, origano, thymo, B pulegio, uva passa, mastiche, radice acori, zingibere, pyrethro, pipere, uva taminea, & id genus aliis.

Modus utendi. HORUM usus varius est: ut enim medicamenta in partes minutas concisa commanducantur, dentibusque constringuntur: aut trita & contusa succo aliquo, vel liquore, vel melle excipiuntur, & in maosiles pastillos, sive trochiscos coguntur, & cùm postulat usus, unus præbetur mandendus. Aut medicamenta contusa sacculo è subtili linteo C confecto induntur & commanducantur. Aut jus decoctorum medicamentorum diù in ore continetur.

CAETERÙM oportet manducantem deorsum nuere, & ex intervallis, quò congestus humor effluat, hiare.

Tempus utendi. UTENDUM autem apophlegmatismis matutino tempore, & tum potissimùm, cùm à reliquis excrementis corpus vacuum est.

Usus. ADHIBENTUR hæc ad omnes capitis ve- D tustos affectus, hebetudinem oculorum, auditus difficultatem, linguæ resolutiones, pustulasque omnes, quæ caput aut faciem occupaverint. Post illorum usum aqua calida os abluendum erit, aut melicrato, aut ptisanæ succo.

DE NASALIIS.

Cap. XLVII.

E

Errhina quæ. ERRHINA Græcis vocantur, quæ in oblongam, ac pyramidis formam coacta, naribus induntur: hodie vulgus medicorum Nasalia nominat. *Errhinorũ compositio.* Hæc autem filum sibi, ut extrahi queant, alligatum habentia, ex medicamentorum huic instituto servientium speciebus, liquore aliquo, aut adipe, & exigua cera exceptis, componuntur. *Sternutamentum.* Est & aliud errhinorum genus, quod siccum, naribus inditum, aut calamo inspiratum, sternutamentum F vulgò dictum, ex pipere, pyrethro, nitro, nigella, castoreo, vel elleboro albo, &c. confectum. *Tempus utendi.* His autem omnibus non utendum est, nisi postquàm corpus universum, aut venæ sectione, aut purgatorio medicamento fuerit evacuatum.

Usus. Usus verò est in diuturnis capitis affectibus, præsertim epilepsia, oculorum hebetudinibus, narium obstructionibus, odoratus difficultate, convulsione cynica, & morbo regio, &c.

DE CONFECTIS.

Cap. XLIIX.

Confecta quæ. CONFECTA vocantur materiæ sacchato sicco obductæ, & ceu tectorio quodam vestitæ. Obducuntur autem semina, fructus, fructuum cortices, aromata integra, vel in frusta dissecta, ut gulæ magis arrideant, & minori molestia assumi queant: alia enim nimis amara, aut acria sunt, aut alioqui saporem nimis B medicamentosum habent, ideoque gustum offendunt.

SEMINA (ut coriandrum, anisum, fœniculum, carum, cuminum, semen agni, canabis, amomum, cardamomum, eruca, sinapi, urticæ, cucurbitæ, cucumeris, melonis semina, papaveris albi semen, absynthii marini, & semen contra lumbricos, quod vulgò sanctum, quasi xantonicum, & zedoariæ semen vocant, &c.) priusquàm conficiuntur, à sordibus, pulveri- C bus, festucis, lapillis, & pediculis cribrando, ventilando, & seligendo repurgantur.

FRUCTUS, sub quibus modò etiam comprehendimus semina majora (ut amygdalæ, avellanæ, pistacia, strobyli, nuclei persicorum, prunorum, cerasorum, bombacis, &c.) injecti ferventi aquæ, putaminibus suis exuuntur, & cum furfure parum fricando siccantur, priusquàm conficiuntur.

CORTICES item fructuũ (ut citri, arantii, D cucurbitæ) ut commodiùs conficiantur, priùs minutim in frusta longiusculi instar aromatum longiorum secantur.

AROMATA ante confectionem, seu (ut loquuntur) confectam in frusta longiuscula, & tenuia finduntur atq; conciduntur.

SACCHARUM coquitur ad debitam & quodammodo perfectam consistentiã, id est, propemodum ut ad morsulos, & ad orbiculos, ut superiùs dictum est.

E MATERIA conficienda in æneum vas pensile duabus ansis suspensum inditur, & super carbones hinc inde, antrorsum, retrorsum, dextrorsum, sinistrorsum agitatur: nunc in orbem volvitur: nunc instar avenæ in vannis movetur, donec calefiat: calefactæ infunditur parum sacchari cochleari ferreo, non procul ab extremitate uno foramine perforato, & continuò agitatur, donec siccetur saccharum: deinde aliud affunditur, ut priùs, idque F tantisper fit, dum justam acquirat magnitudinem. Superficies in plerisque lævis est, nisi singulari artificio asperior, seu (ut vulgò loquuntur) crispa fit, videlicet ex alto saccharum fundendo.

SI materia conglobatur, vel sacchato confertim infuso, vel negligenter moto, manu affricata dissolvuntur nodi. In fine confecturæ exactè siccantur: deinde in locum calidum, & siccum cribro imposita reponuntur.

EST & alius quidam modus exasperandi confectu-

confecturas, non admodum necessarius, plus A ostentationis, quàm utilitatis habens, videlicet talis. Calefacto aheno infunditur parum sacchari in mediū, & cochleari hinc inde agitatur: ubi bullæ apparent, portio aliqua sacchari jam confecti imponitur, & strenuè deorsum sursumque movetur, ne fundo adhæreat: deinde impellitur ut decet, idque fit, quousq; satis exasperata sit: absoluta hac portione, iterum calefiat, ut priùs, ahenum: idque tantisper fiat, donec satis crispum videbitur: mox alia B portio sumitur.

QUIDAM quæstui magis, quàm utilitati servientes, primùm impuriore sacchato obducunt materias, & subinde aspergunt amylum in tenuissimum pollinem tritum: tandem purius, & candidius saccharum addunt, ut exteriores crustæ elegantes & albæ appareant.

Confecta quomodo coloranda. TINGUNTUR etiam confecta variis coloribus magis ad spectaculum quàm necessita- C tem aliquam.

AD flavum colorem recipitur rhabarbari succus, aut croci. Ad rubrum, santalum, præsilium, rubræ radix, lacca, grana tinctorum, flores amaranthi purpurei.

AD viridem, succus anethi, solani, rutæ. Ad cæruleum, flores frumenti, baccæ sambuci. Ad nigrum, gallæ, mirobalani, succus corticum juglandium. Hæ materiæ aceto, aut vino sublimato diluuntur, & si opus est, aliquid D aluminis additur. Deinde confectis jam absolutis, sensim in aheno calentibus aspergitur. Quòd si voles varicolora reddere confecta, invicem modò hunc, modò illum colorem asperge.

DE GLANDIBUS, *sive suppositoriis, globulis, & nodulis.*

CAP. XLIX.

Glandes quæ. GLANDES penicilla sunt, quæ ano subjiciuntur: Græcis βάλανοι, vulgò suppositoria dicuntur. Sunt autem glandes vel leves, vel mediocres, vel acres.

Glandium compositio. LEVES, in quotidiano ferè usu familiares, quales sunt, quæ ex betæ radice, melle perunctа, suillo adipe, sale consperso, ficu inversa, & butyro, adjecto sale, farina hordei, aut tritici, aut siliginis, ex aqua in massam redacta, & modico sale condita: aut ex sapone albo: aut è vitello ovi, farina & sale, & id genus aliis parantur. Mediocres ex melle solo, vel adjecto salis momento, vel pulvere aloës, vel hieræ picræ simplicis, vel agarici similiumque parantur. Acres verò & vehementiores ex melle quidem etiam fiunt, sed validis medicamentis purgantibus additis, scammonio videlicet, colocynthide, euphorbio, iisq; similibus concinnantur.

Doses ingredientium. CUM autem omnis ferè generis glandibus mel accedat, sciendum erit, illud sic esse commiscendum, ut pondere suo speciebus respondeat. Quare danda opera, ut drachmæ uni specierum & salis, uncia una mellis addatur. Neque dum componuntur glandes, sunt admovendæ species, nisi postquàm mel satis concretum fuerit, quòd aliàs vis illarum ignis vehementia dissipetur. Mel autem lento igne in exiguo cacabo ad spissitudinem usque incoquitur: mox in asserē conjectum in glandes, indicis aut digiti modo longas crassasque formatur.

Tempus utendi. DUM autem glandes subjiciuntur, priùs oleo, butyro, aut alia pinguedine illitas esse oportet: sic enim minori molestia induntur. Induntur autem ante cibum, una vel duabus horis.

Usus. USUS autem harum est, nō solùm cùm venter est astrictus, sed etiam cùm sanguinē emittere cogitamus, ne venæ putridam excrementorum colluviem ab intestinis attrahant: id quod nostrates Medici parùm diligenter perpendunt.

DEINDE cùm ægri clysterum injectionem, ob virium imbecillitatē ferre nequeunt: nec non in febribus valdè ardentibus, cùm materia ad caput facilè rapitur: adhæc in frigidis, ac soporiferis capitis affectibus conveniunt: nonnunquam adhibentur cùm injecti clysteres non satis tempestivè redduntur. nam pruritum in musculo astrictorio excitantes, recrementorum expulsionem promovent. Aliæ glandes subduntur, ut materiam noxiam à superioribus revellant: aliæ, ut recrementa alvi ducant: aliæ, ut vermes necent: aliæ, ut hæmorrhoidas aperiant, aliæ, ut ulcera recti intestini abstergant.

Globuli. CAETERUM globuli præstant glandibus oblongis: quòd rotundum ani musculum mi- E nùs lacessant, irritent, & rodant: eoque minùs sint dolorifici, ut qui non diù ei adhærescant, sed penitùs delabantur digito indice impulsi. Fiunt autem in hunc modum ad excrementa educenda. Mellis concreti, aut massæ ex farina tritici, sive hordei, ex aqua coactæ scrupuli duo: salis communis, aut fossitii scrupulus unus: redigantur in globulum crassitiei digitalis, aut pollicaris, qui ad Solem, aut fornacem siccetur: ita diù etiam per menses aliquot asservari potest. Ubi usus necessi- F tas adfuerit, oleo, vel butyro intinges, ac in alvum sic plenissimè demittes. Nunquam frustrari successu utentes solent: eoque proficiscentes peregrè, qui sæpè in alvi adstrictionem incidunt, hujusmodi globulos circumferunt.

Noduli. HIS accedunt, qui in Galliis noduli appellantur, fabæ figuram referentes, glandibus & globulis facultate pares: qui in hunc modum parantur. Vitellus ovi, salis communis scrupulus, probè permiscentur, linteoloq;

excepta, ligentur filo, cujus appendix aliqua relinquatur, ut extrahi possit.

Cautio. CAVENDUM tamen diligenter, ne glandes, globulos, nodulosque illis subjiciamus, qui ani affectibus laborant, sanguinis ex venis in illo extantibus profluvio, quod hæmorrhois Græcis dicitur, aut fissuris, aut tuberculis dolorificis.

DE SACCVLIS.

CAP. L.

Sacculi. QUAE veteribus arida dicebantur fomenta, hæc hodie medicamenta sacculi nominantur: nihil enim aut parùm differre videntur. *Saccolorum compositio.* Componuntur ex herbis, floribus, radicibus, seminibus, & id genus aliis medicamentis. *Sacculi quibus partib. adhibeantur.* Herbæ & radices conciduntur, aut leviter contunduntur, perinde atque semina. Adhibentur magna ex parte capiti, cordi, ventriculo, jecori, lieni, & utero. Ideoque & compositio, & forma eorundem juxta partis laborantis morbum, situm, & figuram variantur. Capiti enim, quod ad figuram attinet, qui admoventur, oblongi esse, aut tiaræ formam obtinere debent: qui ventriculo, scuti ferè effigiem referant: qui verò cordi, jecori, lieni & utero applicantur, hi partium quoque jam dictarum formam imitentur. Qui capiti & cordi imponuntur, serico: reliqui verò linteolo obducuntur. Sacculi autem semper acu transversim missa consuuntur, ne scilicet ea, ex quibus constant, in unam omnia partem labantur ac declinent. Utplurimùm etiam antequàm adhibentur, lapidi ab igne excalfacto imponuntur, ac vino, aut aceto irrigantur, ac subinde contracto calore partibus laborantibus admoventur.

DE PESSIS.

CAP. LI.

Pessus quid. PESSUS est lana pexa, & ad digiti formam rotunda, in qua medicamenta excipiuntur, ac genitalibus mulierum partibus induntur. Latini pessum vocant, barbari pessarium, & nasalia.

Pessorũ differentiæ. HORUM autem generales differentiæ tres existunt: alii liquidem emolliunt, alii adstringunt, alii aperiunt.

Pessorum compositio. EMOLLIENTES, ex cera, oleis, pinguedinibus anseris, aut gallinæ, butyro salis experte, resina, medulla cervina, fœno græco, & similibus fiunt.

APERIENTES verò parantur ex melle, arthemisia, dictamno, brassica, glycyrrhiza, succo rutæ, porro, scammonio, & id genus aliis.

ADSTRINGENTES componuntur ex bolo armeno, sanguine draconis, succo plantaginis, bursa pastoris, stercore porcino, &c.

HAC autem ratione cōponuntur, ut ad ceræ, aut mellis cocti unciam unam, etiam medicamenti morbo accommodati, altera misceatur. Cæterū non semper lana excepta medicamenta induntur, sed nonnunquam aptis

A liquoribus gummiq; ac resinis additis ad formam paulò antè dictam coguntur. Interdum etiam medicamenta subacta bombyce seu serico aut linteo tenuissimo obducuntur, & utero subjiciuntur. Danda verò opera est, ut pessi filum prælongum habeant alligatum, quo facilè, quando visum fuerit, possint extrahi.

Tempus utendi. SUBJICIUNTUR autem vesperi, & dum somni tempus appetit, & sex aut septē horis in

B utero relinquuntur, ac subinde extrahuntur.

Usus. PORRÒ emollientes uteri inflammationibus, exulcerationibus, aversionibus, & inflationibus accommodantur. Aperientibus verò utimur, cùm suppressos menses evocare, aut uterum conniventem, aut compressum emendare conamur.

ADSTRINGENTES contrarium aperientibus usum præbent: nam fluxum muliebrem cohibent, & apertum, laxúmve uterum con-

C trahunt, prolapsúmque reprimunt atq; propulsant.

DE ODORAMENTIS.

CAP. LII.

Odoramenta qu[id]. ODORAMENTA sunt medicamenta tam simplicia, quàm composita, quę citra ignis accessionem suo odore cerebrum alterare, aut gravem odorem, aut pestilentem auram depellere possunt. Horum autem varius est usus:

D interdum enim simplicia medicamenta naribus duntaxat admoventur: sic nigella in aceto macerata, & subinde exiccata, linteolo tenui, aut serico inserta adhiberi naribus solet. Nunc verò multa simul simplicia medicamenta miscentur. Nonnunquam etiam ex iisdem unguenta, aut orbiculi odorati (poma nostri vocant) componuntur. Medicamenta verò, quæ ad compositiones odoramentorum adhibentur, sunt moschus, ambra, nigella, ma-

E jorana, styrax, caryophylli, ocymum, stæchas, spica nardi, lavendula, lignum aloes, ladanum, rosæ, violæ, santali, nymphæa, caphura, & id genus alia.

IN componendis autem orbiculis, postremùm ambra & moschus adjici debet.

DE SVFFIMENTIS.

CAP. LIII.

Suffimenta quæ. Suffitnum compositio.

F SUFFIMENTA, quæ Græcis Thymiamata, nostris suffumigationes dicuntur, sunt medicamenta, quæ incenduntur, aut igni ardentis carbonibus injiciuntur. Fiunt aut ex rebus odoratis, ut moscho, zibetto, belzoino, ambra, styrace, ladano, thure, mastiche, gallia, calamintha. &c aut fœtidis, videlicet castoreo, galbano, bdellio, bitumine, lapide gagate, & id genus aliis. Odorata orbicularis formæ, nunc majore, nunc minore, interdum glandes repræsentant, interdum aviculas, quæ vulgò cypria vocantur: aliàs pastillorum, ut

ut qui ex alipta, vel moscho, vel gallia moschata inscribuntur: aliàs pulveris crassi modo fiũt. Usus horum incensorum, ad odorem gratum conciliandum: item ad destillationes ex capite in subjectas partes, gravedines, obstructiones, alios frigidos cerebri affectus, & pestilentiæ contagia arcenda: tumque naribus admoventur. Conveniunt etiam asthmaticis, & iis, quibus frigidorum ac crassorum humorum copia A thorax refertus est. Suppurationibus, tussi, laterumque doloribus. Nec non præsidio sunt & resolutis, & iis, qui syncope deficiunt, si roborantibus stomachum cataplasmatis admisceantur: item illis, qui se à morbo, præsertim febrili recolligunt: nec non ad frigidos jecoris & uteri affectus mirificè valent, sicut etiã fœtida ad strangulatum, & procidentiam illius efficacia sunt.

FINIS LIBRI PRIMI.

ANTIDOTARII GENERALIS, LIBER II.

DE MEDICAMENTIS alterantibus qualitate manifesta.

CAPUT I.

HActenus medicamentorum materiam expedivimus, ea nimirum, quæ medicinam facturis in promptu esse debent, seu simplicia sint ea, seu varia Pharmacopolarum arte composita, quo quidem discrimine duobus ea libris videbantur esse tractanda. Cùm itaque pharmacopolium, quoad ejus fieri potuit, optimè jam sit instructum, jam nihil aliud restare videtur, quàm ut ejus usum medicinæ studiosis exponamus. Vires ergo medicamentorum hocce libro describemus, at eas tamen in genere solummodò, quòd aliàs in nostro videlicet Antidotario speciali vires uniuscujusque medicamenti, seu simplicis, seu compositi, sigillatim edocuerimus.

QUONIAM verò sedula medicorum industria, nobis medicamentorum vires innotuerunt, & ex quidem vel certo rationis adminiculo, vel fortuita solùm experientia: discrimen hoc quoque nobis meritò fuerit observandum, ne nostram nobis hæc confusio methodum interturbet. Quæ manifestis ergò qualitatibus suas in corpora nostra vires exerunt, ea primùm, qua fieri poterit dexteritate discernemus: pòst si quid fuerit, quod de specifica medicamentorum facultate dicendum esse videatur, studiosis etiam id animo lubente communicabimus.

ITAQUE qualitates medici manifestas appellant, quæ nostris sensibus, maximè verò duobus hisce, gustui nimirum & tactui, sunt obviæ. Licet enim vel visu, vel odore medicamentorum vires aliquo fortasse modo percipiantur, id tamen judicium levius est, & ma- B gis infirmum, quàm ut certis regulis describi possit: saporum verò discrimina certò quidem quibus unumquodque viribus polleat, ostendunt, non ea tamen hic inter medicamentorum vires reponenda sunt. Non enim quicquam medicamenta saporibus agunt, sed hos eis natura tribuit, ne quis eorum usu facilè deciperetur: siquidem non quid edendo fit, solùm sapore distinguimus, sed quibus unumquodvis in corpus vel assumptum, vel admotum viribus agere possit, edocemur, nec quæ C gustamus, omnia devorantur, sed ea vel abjicimus, vel iis aliter utimur, manu videlicet gulæ vices obeunte. Manifestas ergò medicamentorum vires exponemus, quas equidem omnes vel ad calorem, vel ad frigus, vel ad humectationem, vel ad exiccationem referre possis: tot siquidem qualitatibus efficiuntur omnia, quorum actio certis possit demonstrari rationibus.

D *DE MEDICAMENTIS temperatis.*

CAP. II.

CUM medicamentorum vires ad quatuor genera modò retulerimus, ut omnia vel calore, vel frigore, vel humectando, vel exiccando suas exerant actiones, mirum fortassè videbitur aliquibus, quòd hic aliqua statuamus esse medicamenta, quæ nec ad ca- E lorem, nec ad ullam aliarum qualitatum referantur: quo etiam nomine temperata vocantur, quod vires adeò manifestas non habeant, ut meritò vel frigida, vel calida, vel sicca, vel humida dici queant. Et certè non absque ratione dubitari possit, an tale usquam medicamentum inveniatur, in quo tanta sit harum qualitatum temperies, ut non ex his aliqua cæteris sit evidentior. Ne tamen subtiliùs hæc inquirendo, cætera negligantur, quæ plùs referant emolumenti, quæstionem hanc aliis

examinandam relinquemus, qui theoriæ magis sunt addicti, quam ut ad usum aliquem suas dirigant disputationes. Hoc nunc sat est noviffe, temperata vocari medicamenta, quæ (licet aliqua forsan qualitate veram excedant temperiem) non adeo vel calefaciunt, vel refrigerant, vel exiccant aut humectant, ut jam al quem in hisce gradum contingere possint. Quotidiana siquidem experientia notum est, hæc, si quibus adjiciantur medicamentis, eorum vires non immutare: sunt enim ceu materia multarum compositionum, varias in sese vires excipiens. Temperatis igitur in iis affectibus utimur, in quibus nulla primarum qualitatum manifesta est intemperies, ut in viscerum obstructionibus, quæ medicamenta quidem incidentia dici possunt. Febris tamen metu calida respuunt. Fit etiam in febribus, maximè pituitosis, ut mixtæ sint intemperies, ex causa nimirum frigida & humida, effectuq; calido & sicco: quibus ut occurramus, medicamentis utimur, quæ nec calore febres augeant, nec frigore pituitam reddant crudiorem. Hinc ex hyssopo, passulis, aceto cæterisque similibus (si forte simplicia desint) medicamenta componuntur, quæ primarum qualitatum respectu temperata quidem existant, suas tamen nihilominus ita vires exerant, ut iis (nequaquam aucto febris calore) morbi causa præparetur optimè, quò facilius educi queant.

Caeterùm quòd contraria sibi contrariis tolli, similia verò sui similibus conservari dicantur, hic primus esse videtur usus temperatorum, ut iis temperata corporis constitutio, viriumque robur in suo vigore conservetur. Quoniam verò non hæc medicamenta, sed alimenta dici consueverunt, aliò videbantur esse rejicienda, ne quid hic a nostro proposito alienum immisceretur.

DE MEDICAMENTIS *ordine primo calefacientibus.*

Cap. III.

Tanta fuit veterum medicorum sedulitas, ut ad rectam medendi methodum, non ipsas solùm medicamentorum vires, sed & earum gradus investigarint: ut enim ad suam temperiem pars intemperie affecta reducatur, non omnia conferunt, quæcunque sunt affectui contraria, sed in hac contrarietate symmetriam observare convenit, ne vel imbecilliora sint medicamenta, quàm ut contrariam tollant intemperiem, vel vehementiora sint. Hac enim ratione contrarios equidem pellerent affectus, sed ipsam in affecta parte superarent intemperiem, sicque priore malo majus fortassis induceretur. Gradus ergò medicamentorum diligenter observabuntur, ne (quod Empyricis contingere solet) recta ratione posthabita fortuitum atque adeò

Gal. de simplicium medicam. facultat. lib. 3. cap. 22.

A dubium in curationibus eventum nanciscamur. Quatuor itaque gradibus medici quatuor primas medicamentorum qualitates distinxerunt, de quibus ordine seorsim agemus, sumpto à calefacientibus exordio, quorum ea primo gradu continentur, quæ solo calore corpora nostra leviter afficiunt, partibusque vel natura frigidioribus, vel alio quovis modo frigefactis gratum mitemque calorem inducunt, quo naturalis & imbecillis calor fovetur, vel

I. Effectus, in simplici intemperie.

B amissus restituitur: ut enim corpus hyemali frigore rigidum tepido hypocaustorum aëre, vel igne moderato refocillatur, sic medicamenta quæ prima calefacientium classe comprehenduntur, suavissimo calore corpora quibus adhibentur ad suam quæque temperiem reducunt, nisi forte graviores existant affectus, quàm ut possint curari mitioribus. Hic itaque primus est moderati caloris effectus, ut frigida partis intemperies miti & temperato fotu

C corrigatur, atq; adeò dolor ex intemperie natus hac ratione mitescat. Licet autem vis hæc cæteris quoque sit medicamentis attributa, quæ magis hisce calefaciunt, aut etiam refrigerant, siquidem ipsa adhibita contrarias tollunt intemperies: quæ tamen sunt moderatum nacta calorem, præ cæteris anodyna vocantur, quòd non frigidis solùm, sed calidis interdum competant affectibus. Humores enim partibus impactos, quæcunque modò comi-

II. Effectus, doloris sedatio.

D tetur intemperies, leni calore solvunt, ut vel sudore, vel insensili transpiratu discutiantur. Sunt hac etiam ratione hoc maximè digna nomine, quòd nostro corpori sint amicissima, utpote cujus calor quoque sit temperatus. Non enim tanta est in sanis humorum temperies, ut æquè calidi sint & frigidi, sed in eis calor excedit manifestissimè, ut non frigore, sed humido calore vivamus, vitaque nostra conservetur. Humidus verò calor tantus esse nequit,

E ut primùm is ordinem transcendat. Quæ sunt enim secundo gradu calida, (ut mox ostendemus) ea jam humores aliquatenus absumere possunt. Cùm ergò hæc medicamenta, quæ primo continentur ordine, nostro calori justa proportione respondeant, meritò certè præ cæteris anodyna vocantur: siquidem quæ vel calidiora sunt, vel frigida, dolorem inferre possunt, sua nimirum virtute nostrum excedentia calorem. Quòd hæc itaque moderato calo-

F re partibus frigidis grata sint, & molestos humores liquefaciāt, ad dolores sedandos aptissimè usurpabantur. Hac eadem vi lassitudinem tollunt, & febres extrinsecùs admota discutiunt, quod & cutis meatus aperiant, & humores leni calore præparatos, tertasq; febrium fuligines educant. Cæterùm sua quoque sunt his incommoda, quæ medici diligenter observabunt, ne majus medendo fortasse malum inferant. Usu namque nimio non ea solùm quæ nobis infesta sunt liquant, sed nostras etiam substantias fundunt, spiritus, adeoque vires eis insitas

III. Effectus, ad febres & lassitudinē.

insitas exolvunt, ut animi deliquia, morsque A nonnunquam ipsa sequatur. Quod certè non in balneis solùm usu venit, sed multis etiam medicis contingit, qui floribus meliloti, chamæmelo, lini semine, oleo, cæterisq; similibus viscerum inflammationes ita maturare, vel discutere conantur, ut dicta nonnunquam inferant symptomata. Præter hos moderati caloris effectus, alii quoq; in quibusdam conspiciuntur, quæ sub eodem sunt ordine: sua siquidem est calori differentia, ut ex eis, quæ sunt B æquè calida, visceribus aliqua cōpetant, aliqua verò sint iisdem minùs amica: quo fit, ut non omnia, quæ moderatè calefaciunt, in corpus

IV. Effectus. assumantur. Quibus itaq; moderate calidis intrinsecùs utimur, ea viscerum calorem fovent, eaque ratione concoctiones juvant, ut probus etiam generetur sanguis, in suaque temperie conservetur, & maximè quod hujus quoque temperatus sit calor. Sunt & aliæ moderati caloris vires, quæ post in secundis & tertiis medi- C camentorum qualitatibus exponuntur.

DE MEDICAMENTIS *secundo, tertio & quarto gradu calefacientibus.*

CAP. IV.

Quæ verò magis hisce calefaciunt, ut jam secundo calefacientium ordine conti- D neantur, alias à modò descriptis obtinent facultates. Horum enim calor non est usqueadeò mitis, ut extrinsecùs apposita dolorem æquè sedent, atque si magis temperata forent, aut gustum pariter oblectent, cùm calor hic jam à naturali corporis nostri temperie recesserit. Hinc si quibus pituita refertus sit ventriculus, horum usus est commodissimus, utpotè quibus facultas insit, ut calefacere possint, & exiccare. Obstructiones hæc E quoque tollunt, cutisque meatus aperiunt, alia tamen ratione, quàm primo calefacientia gradu hæc siquidem nulla vi, sed grato tepore liquant humores, cutimque laxant; cùm illa tamen ignea quodam modo facultate glutinosos atque tenaces incidant humores, quos etiam vi majore discutiunt. At quæ tertium caloris gradum assequuntur, easdem cùm modò dictis obtinent facultates, eo tamen discrimine, ut hæc tanto potentiùs agant, quanto sunt illis F calidiora. Tantam enim & calfaciendi vim habent, & incidendi, ut febres excitent, & contumaces partibusq; impactos humores incidant, sudoremque copiosum educant: quo fit, ut omnia ferme venenis adversentur.

Summus autem caloris gradus eis attribuitur, quæ adeo calefaciunt, ut tactas corporis partes urant, in eisque pustulas excitent, quo nomine ad sinapismos iis & cauteria utimur, de quibus postea copiosiùs agetur.

DE MEDICAMENTIS *refrigerantibus.*

CAP. V.

Quatuor etiam in medicamentis observantur frigoris gradus: quorum enim frigus est inter cætera levissimum, ad primum ea gradum referuntur. Quoniam verò calore fovemur & vivimus, ex refrigerantibus certe nullum suapte natura nobis est amicum, siquidem innatum calorem minuunt, aut etiam extingunt, prout sua cuique fuerit frigiditas. Necessarius tamen etiam est refrigerantium usus, non in alimentis solùm, ut grata cibis temperies concilietur: sed iis quoque, ut medicamentis indigemus, ad frænandos viscerum æstus, ad febres & sanguinis ardorem compescendum. Itaque si levis fuerit caloris intemperies, ea quæ primo continentur ordine, sufficient, ut pueris & quibus ventriculus est imbecillior, ne frigidioribus fortè lædantur. Quibus verò firmius est viscerum robur, aut ventriculus, aut hepar calidius, non ea modò ferent, quæ secundo refrigerant ordine, sed iis etiam juvabuntur, quorum vis ad tertium usque frigiditatis gradum extenditur, utpote quibus optimè bilis flava dometur. Ad calidos itaq; tumores, phlegmonas nimirum & erysipelata, refrigerantibus utemur, hac observata ratione, ut si levis sit inflammatio, levia quoque usurpentur: sin sit ea vehementior, ad secundum aut etiam tertium ordinem progrediamur, siquidem remedium (ut priùs etiam monuimus) affectui justa proportione respondere debet. Porro quòd æstu nimio spiritus interdum nimis exagitentur, ut aut immodicæ sequantur vigiliæ, aut animi deliquia, refrigerantibus hisce symptomatis est succurrendum. Frigus enim cutis meatus densat, humores incrassat, & motum nimiumque sudorem inhibet, quo nonnunquam ita disperguntur spiritus, ut viscerum & maximè cordis vires exolvantur. Denique maxima refrigerantium est utilitas ad vehementissimos dolores, qui nec lenientibus, nec calidioribus sedari possunt: hos enim mirando sæpè successu narcotica consopiunt, suo nimirum frigore, quod tamen est, ut ad quartum gradum relatatur.

DE MEDICAMENTIS *humectantibus.*

CAP. VI.

Inter humectantia vix tantum discrimen invenitur, ut duobus plures humiditatis gradus constitui debeant. Cùm enim omnia vel calefaciant, vel refrigerent, certè nec calor, nec frigus, siquidem extrema sint, in humido consistere potest. Hoc ipsum & ratione probatur, & experientia confirmatur. Calor

enim humidum paulatim absumit, ut si vehementior sit, subjectum siccius efficiat necessariò. Sed hæc physicis discutienda relinquemus. Hoc unum satis esse potest, quòd nullum inveniatur medicamentum, cui tanta insit humiditas, ut hac ipsa quartum contingant ordinem. Passivas Philosophi qualitates vocarunt humiditatem & siccitatem, quibus sua tamen attribuitur operatio: leniunt enim, & lubricant, quorum vis humectandi primo continetur ordine, ut & tussim mitigent, & gutturis asperitati conferant. Quæ verò potentiùs humectant, membrorum naturalium vires reddunt imbecilliores, & humorum acredinem obtundunt, sanguinem etiam & spiritus efficiunt crassiores: alvum quoque laxant, aliasque partes fluxui reddunt magis idoneas. Quòd si & hunc humoris gradum transcendant, corpus pigrum, & torpidum efficiunt, & actiones omnes manifestè obtundunt: siquidem horum vis non in ipsa partium superficie hæret, sed in earum substantiam penetrat altius: quò fit, ut talia inducant symptomata, quæ purgatis etiam partibus alte fixa supersunt: qualis est in ventriculo nausea, in intestinis lienteria. Venenum est, & partes enecat, si quid hisce magis humectet. Est enim sua cuiq; parti siccitas: alias veluti liquida difflueret. Suas ergò vires amittunt, adeoq; putrescunt, quæ nimio dissolvuntur humore.

DE MEDICAMENTIS exiccantibus.

CAP. VII.

CONTRARIAS modò dictis obtinent facultates exiccantia. Cùm enim humiditas fluxiles reddat humores, certè quod siccat, hanc absumens humiditatem, fluxum inhibet, partesque lubricas exasperat. Quæ verò magis exiccant, corpus & membra reddunt firmiora, siquidem siccitate consistunt, suasque hac ipsa functiones exercent, cùm nimio tamen humore languescant. Licet autem exiccantia, partium robur contineant, ne affluente collabantur humore: suum tamen eis inest humidum, quod si vehementiùs exiccantibus absumatur, nec foveri possunt ipsæ, nec suas exercere actiones, spiritus enim hoc humido restaurantur: quod si deficiat, naturales quoq; vires excidunt. Quæ tertium ergò siccitatis ordinem contingunt, partes suo spoliant alimento, ut hac etiam ratione tabem inducant. Præter hoc humidum aliud quoque corporis humani partibus inest, quod humidum radicale vocant, hoc sublato partes etiam interire necesse est, cùm in hoc calor innatus, atque adeò vita consistat. Hoc nempe virus est eorum, quæ quarto exiccant ordine. Censet Galenus, ea, quæ summe siccant, urere necessariò: qui certè non siccitatis, sed summi caloris est effectus, nisi forsan ea, quam mo-

Vltimo cap. lib. 5. de sim. medic. facultatibus.

A dò protulimus ratione, dicantur urere, quòd innatum partibus humorem absumant. Sed ut hæc subtiliùs examinentur, non fert instituti nostri ratio. Hæc sunt, quæ de primis medicamentorum qualitatibus nobis in genere scribenda esse videbantur, & eo quidem breviùs, quòd in aliarum qualitatum expositione ad primas perpetuò sit recurrendum, utpote quarum effectus meritò dici possunt.

B

DE MEDICAMENTIS emollientibus.

CAP. IIX.

EXPEDITIS ergò primis medicamentorum facultatibus, reliquum est, ut ad secundas progrediamur: quas ideò secundas medici nuncuparunt, quod ex primis necessariò constituantur, siquidem pro varia simplicium qualitatum mixtione, varias quoque C necesse est oriri facultates, quas nunc etiam paucis exponemus, a mollientibus sumentes exordium, ut & in his, quemadmodum in præcedentibus, caloris & frigoris gradus observentur. Quid sit durum, quid item molle, noverunt plures, pauci tamen exprimere possunt. Durum itaque philosophi definierunt, quod tactui nō cedit: molle verò contrarium, ut emolliens medicamentum sit, quod induratam substantiam ad suam reducit tempe- D riem, non caloris quidem, sed ipsius substantiæ, quæ pressa recedere possit. Cum itaque, ut molle sit quidpiam, duo requirantur, ut & prematur & cedat humido & sicco, temperatam oportet esse substantiam. Quod enim liquidum est, cedit equidem tactui, non autem premitur: siquidem quæ proprie premi dicuntur, quodammodo resistunt. Aqua verò ne tantillum quidem ex seipsa resistit, nisi vasculis extrinsecus contineatur. Hæc paucis præ- E ter institutum (quòd physica sint) addere placuit, ut intelligerent studiosi, quid philosophis premi dicatur, quid item tactui cedere. Quoniam verò quæ sicca sunt, tactui non cedunt, mollia quoq; dici non possunt. Durum etiam appellatur, quod nimia repletione distenditur. Est & aliud, quod medicis propriè durum dicitur à lento & crasso humore progenitum: hic enim calore destitutus, in corporis partibus, in quas influxerit, sponte ob- F durescit. Emolliens ergò totidem quoq; modis distinguere licet, ut quæ sicca sunt, humectantibus, quæ distenta sunt, discutientibus, & quæ frigore concreverunt, colliquantibus emolliantur. Ex hisce verò solum id propriè dicitur emollire, quod moderato calore duriorem substantiam ad mediocrem consistentiam resolvit. Hic enim discrimen diligenter observandū est, inter ea quæ medicis concreta, & physicis congelata vocantur: ea namq; congelati dicuntur, quæ liquida cùm sint, intenso frigore coalescunt, quod in humano corpore nequa-

nequaquam contingit, sed ea medici volunt indurescere quæ non liquida, sed consistentia sunt mediocri: quo fit, ut sevi frigore obdurescant. Non igitur quemadmodum glacies solo calore liquescunt, quæ propriè nobis indurata vocantur, sed cùm præter frigus ipsa quoque siccitas & humorum crassities in causa sit, ut hæc indurentur, humida sint oportet, quæ dici debent emollientia: licet enim ex emollientibus aliqua sint in secundo vel etiam tertio gradu sicca, qua tamen ratione malactica sunt, (ut probè annotavit Hollerius) humido calidoque elemento temperari necesse est. Non enim siccitatis est, ejus maxime, quæ secundum superat ordinem, emollire, siquidem ea quæ dura sunt, magis indurescant. Fit tamen interdum, ut in scirrhosis tumoribus (in quibus emollientibus maxime utimur) varia conspiciantur symptomata, ut cùm simplex durities non sit, non una quoque sit emollientium ratio.

Emollientium usus.

Reg. I. Nam si tumor aquea imbutus sit humiditate, sicciora competunt, non equidem emolliendo tumori, sed

II. ut aquam inutilem absumant. Contingit etiam interdum, ut humor temperandus contumacior existat, quàm ut domari possit levioribus, quo nomine vehementiora quoque conveniunt, quàm quæ calore sunt temperato. Hinc certis etiam gradibus emollientia distinguuntur, quibus tamen omnibus sua testat temperies: licet enim aliqua magis calida sint aut sicca, quam ut temperata dicantur, ejus tamen affectus ratione, cui adhibentur, temperata sunt, quod in his & aliis medicamentorum generibus diligenter est observandum, ne generales regulas quisquam existimet ideo falsas esse, quòd ab eis interdum recedere videamur, cùm hic verus tamen sit regularum usus, ut variis affectuum symptomatis certa ratione adaptentur, quo nomine non minus judicio indigent medici, quam prudentia judicês *ἐπιεικείας* jus temperantium.

Ut dignoscantur emollientia. Cùm sint ergo emollientia humido calidoque temperata, gustu, vel tactu facilè dignoscentur, siquidem sapore sunt dulcibus proxima, sed substantia pingui & oleaginosa, ut nec acria sint gustu, nec austera, nec acida, nec salsa, nec amarum referant saporem, quo vel adstrictio, vel vehemens aut frigus aut calor denotetur.

III. Tactu quoque nulla percipitur asperitas, nec glutinis instar digitis adhærent, cùm partes emolliendas penetrare debeant emollientia, cujus etiam nomine mollientibus incidentia sæpenumerò adjiciuntur. Sunt & alia, quæ in emollientium usu diligenter sunt observanda, sed ad particularem tumorum curam ea rejiciuntur. Hic ea docuisse sat est, quæ ad emollientia dignoscenda, eorumque naturam & usum intelligendum in genere videbantur esse tractanda.

DE MEDICAMENTIS INDURANTIBUS.

CAP. IX.

GALENUS libro 5. de simplicium medicamentorum facultatibus, capite decimo, indurantia statuit frigida & humida esse. Frigida quidem sunt necessariò, quòd sint emollientibus contraria. Cum autem humida diximus esse emollientia, certè sicca decet esse indurantia. Quæstio sanè digna hæc est, quæ probè discutiatur, utporè cùm sit jucundissima. Nos verò ne quicquam in Galenum statuisse videamur, & quòd hæc non sint nobis ex instituto tractanda copiosiùs, aliquid saltem proferemus, judicium aliis relicturi. Cum supra de humectantibus ageremus, nihil de hac facultate dictum a nobis est, quòd nimirum indurent humectantia. Certè non minùs absurdum hoc esse videtur, quam si quis calida refrigerare dicat. Hoc in confesso est, indurantia ab exiccantibus esse diversa. Existimat ergo Galenus, quæ frigida sunt & sicca, indurare quidem; at non propriè, siquidem congelatione potius, quàm evacuatione durum efficitur corpus. Duo ponit Galenus, quæ siccitatem consequuntur, evacuationem & siccitatem, quæ judicat indurantibus non esse tribuenda. Quæritur itaque; an quæ siccant, evacuare necesse sit? Non existimaverim: fieri siquidem potest, ut sicci aliquid æque ac humidis repleatur. An verò siccitas nullum in hisce indurantibus locum habeat, dubitari meritò potest; diximus enim priùs, in humano corpore diversam esse ab externa glacie humorum concretionem, nec liquida esse, quæ indurantur, sed consistentia mediocri. Detur sane nil hic siccitate opus esse. Quæ congelantur, humida sunt necessario: non igitur sicca sunt, sed humida, quæ congelant. Aliter certè philosophandum est veritatem investigaturis. Humiditas enim ei quod patitur, non ei quod agit, est adscribenda, & frigus quo fuerit intensius, eo magis quoque congelat. Extremas autem qualitates in humido consistere non posse, noverunt, qui causam intelligunt, cur siccitas non aquæ, vel aëri, sed terræ & igni sit a physicis attributa. Cùm itaque congelatorum sit humiditas, non congelantium, & humiditas non congelet, sed congeletur, mirum non absque ratione videbitur, quòd Galenus congelantia velit esse humida. Si frigus humidum esset, seipsum profectò congelaret. Sed de hisce satis: glacies pruinosa tempestate quærunt, si humidum debeat esse, quod aquam est congelaturum. At neque siccum esse potest, quod congelat (inquit Galenus) aliàs exiccaret evacuando. Nihil co[…] minus: si namque frigus siccitati jungatur, poros omnino contrahit, ne dissipari possit humiditas: quo fit, ut ad

discutiendos tumores nemo siccis & frigidis A utatur, sed calidis, interdum etiam humidioribus. Quod verò sæpè fiat, ut constrictis partibus humiditas aliquando extorqueatur, quod hyemali tempore crebrò contingit, non est id siccitati, sed frigori tribuendum. Hæc in medium protulimus, non ut in Galenum quicquam concluderetur, sed ut causam intelligerent studiosi, cur de indurantibus, an humida esse debeant, aut sicca, nihil certi pronunciemus. Facilè tamen ex hisce, qui volet, colligere B poterit, quid veritati sit magis consentaneum. Siquidem inter exiccantia, incrassantia, indurantia & congelantia discrimen est observandum, quod nunc paucis exponemus. Exiccari dicuntur, quorum absorbetur aut exprimitur humiditas. Hoc maximè fit ope caloris, suctu, spongiis aut hisce similibus, quibus humectatæ partes exiccantur. Incrassari verò statuimus ea, quæ sicciora quidem fiunt, at non absumpta, vel expressa humidi- C tate, sed siccioribus immixta, quo modo syrupi pulveribus, conservis, & similibus in electuaria incrassantur. At quæ congelantur, ea nec expressa humiditate siccescũt, nec admixtis siccioribus incrassescunt, sed ingenti frigore contrahuntur. Ab hisce diversum est quod propriè medicis indurari dicitur: partes enim humani corporis intumescunt & indurantur, non cùm extremo frigore obrigescunt, nec cùm sua destituuntur humiditate, nec cùm ad- D mixtis siccioribus incrassantur, sed cùm pituitosis humoribus, aut sanguine melancholico replentur, qui sanguis vel pituita frigore non congelantur quidem verè, sed concrescũt modo medicis notiori, quàm physicis. Ut igitur indurantium naturam intelligas, non id solùm quod agit, sed id etiam, quod actionem suscipit, est observandum. Hoc enim idoneum decet esse, ut externo frigore possit indurari, siquidem serum etsi frigore congelari, nun- E quam tamen indurari poterit. Non igitur humiditas, sed quædam humorum crassities & siccitas facit, ut indurari possint, quo nomine siccitatem & frigiditatem indurationis causas constituere licebit, & maximè quòd humiditas suapte natura, nec incrasset, nec induret quicquam.

De indurantium usu. DE indurantium usu nihil est fermè quod scribam, siquidem tollenda potiùs est à corpore durities, quàm ei sit inducenda. Quod F autem Galenus inter indurantia portulacam numeret, psyllium, sempervivum & cætera, videtur ex ejus sententia indurantibus utendum esse ad refrænandam humorum tumoribus caliditatem, & tenuis sanguinis influxum inhibendum: alias incrassandi sunt humores potius, quàm indurandi, quod sæpe fit in subtilibus & acribus in thoracem defluxionibus, de quibus infra copiosius.

Dignotio. Dignoscentur autem indurantia sapore, qui nec calorem denotet, nec linguam vel mordicet, vel contrahat: cùm enim frigida esse oporteat, certè nec salsa sunt, nec acria, nec amara, nec dulcia: cumque ut quidpiam induretur (quod à Galeno probe annotatum est) nulla fieri debeat evacuatio, nulla quoque opus est adstrictione: quo fit, ut nec acerba sint indurantia, nec austera: fortè nec acida fuerint, siquidem attenuantia esse non debent. Mixtus ergò sapor est indurantium, nisi quis insipida vocare velit.

DE TENDENTIBUS & laxantibus.

CAP. X.

TENDUNTUR membra varias ob causas, ut totidem quoque modis laxari possint: aliquando namque siccitate nimia, frigore nonnunquam, vel repletione, vel scirrho contrahuntur, aut junctis horum aliquibus.

CÙM itaque laxantia vel ad humectantia referri possint, ex Galeni sententia, vel ad calefacientia, vel ad mollientia, vel ad evacuantia, non opus esse videbatur, ut eis proprium caput attribueretur, atque si propria quædam eorum vis esset, de qua separatim tractaretur. Etsi verò de laxantibus aliàs egimus, in primis nimirum medicamentorum qualitatibus, cùm calefacientium & humectantium vires exponeremus, in secundis etiam, ubi naturam emollientium descripsimus: hoc tamen loco laxantia nobis sunt diligentiùs expendenda, cùm laxantium nomine non humectantia, vel calefacientia, vel mollientia, vel evacuantia intelligantur: (hæc namq; propriis denotantur nominibus) sed quæ junctis viribus & humectant & calefaciũt: quam ob causam inter secundas medicamentorum facultates numerantur.

DISTINGUENDA sunt igitur, quæ propriè laxantia dicuntur, ab emollientibus & evacuantibus. De his suo loco, & maximè cùm discutientia tractabimus. Cùm itaque laxantia cum emollientibus in eo conveniant, quod utrisque facultas insit, & calefaciendi, & humectandi, sæpenumero confunduntur, ut interea discrimen possit difficulter investigari. Laxitas & tensio partibus adscribuntur mobilibus, ut ligamentis, membranis, musculis & similibus: mollities autem & duritas propriè rebus competunt, quæ digitis palpari possunt. Hæc in fidibus & cera facile dignoscuntur: mollescit enim cera, fides verò laxari dicuntur. Discrimen hoc à partibus sumptum, veram differentiam non constituit. Hac enim ratione unum & idem varios edere potest effectus. Quæ laxant ergò, minus calida esse videntur, minusque sicca, quam quæ molliunt. Hæc enim suo calore magis, illa verò humiditate magis operantur.

Usus. PRÆCIPUUS est laxantium usus in convulsioni-

vulsionibus, quas & frigus inducit & siccitas, A quamvis & ab aliis causis orta convulsio laxantibus interdum evitetur.

Dignotio. CAETERUM iisdem, quibus emollientia facile dignoscentur, ut amplius describenda non sint.

DE RAREFACIENTIBUS & densantibus.

CAP. XI.

B

LAXANTIBUS proxima sunt rarefacientia, quae cutis meatus reserant ac dilatant: id tamen discriminis esse videtur, quòd haec minus humida sint, & tenuium partium: infarctos enim cutis meatibus humores secant, & dissolvunt, atq; adeo poros reddunt ampliores. Haec quidem calida sunt: tantus tamen calor non est, ut materiam vel attrahant, vel discutiant, quod suo loco patebit evidentiùs.

C

CAETERUM quòd calida sint rarefacientia, frigida sunt hisce contraria, quae nimirum cutis meatus ligant, & continent. Haec humida esse statuit Galenus, ut eadem sint cum indurantibus, quae prius ostendit humida esse & frigida. Dicimen ex Galeni sententia, qui volet, exponat. Eadem certè proposuit indurantium exempla, quae condensantium, ut nec in his, nec in eorum descriptione ulla conspiciatur differentia. Quòd si eadem sint condensantia & indurantia, eadem quoq; esse oportebit, quae molliunt, & quae rarefaciunt. Quia verò non fert instituti nostri ratio, ut subtiliùs haec & copiosiùs exponamus, non morabimur in hisce diutiùs, sed ea vel alias tractabimus, vel aliis tractanda committemus.

D

NON equidem dubium est, quin ea, quae refrigerant, simul & astringunt, ipsos quoq; cutis meatus condensent: talia tamen non vult esse Galenus, ideò fortassis, ut rarefacientibus, ora vasorum aperientibus, & discutientibus sua possit attribuere contraria. Nam si condensantia crassarum partium esse statuisset, eadem quoq; ora vasorum aperientibus fuissent opponenda. Sed haec sequenti capite docebuntur apertius, ut discrimen inter rarefacientia & ora vasorum aperientia intelligatur.

E

Usus. RAREFACIENTIBUS autem utimur, ut ex modo descriptis colligere licet, ad cutis meatus aperiendos & dilatandos, ut vapores, aut fuligines ex concalfacto sanguine difflari possint: quo nomine veteribus in more positum erat, ut seipsos exercitatui prius innungerent, ne conclusi vapores vel febrem excitasent, vel aliud visceribus damnum inferrent. Hac eadem ratione rarefacientia prosunt ad mitigandos dolores: dilatatis enim cutis meatibus, materia dolorem movens faciliùs expellitur.

F

VENIT & illud in mentem, quò possit & alia reddi ratio, cur rarefacientia leniendis doloribus competant. Notum hoc est experientiâ, cutem, si vel nimia siccitate corrugetur, vel sit nimio rigida frigore, ubi leviter attingitur, dolere plurimùm. Hinc fit, ut in tumoribus nō ipsa solummodò humorum copia dolorem moveat, sed cutis durities & tensio. Quare cùm laxent etiam, & emolliant rarefacientia, dolores his quoque mitigant operationibus, nisi vires unius ejusdemque medicamenti distinguere praestet, ut alia sit qua laxat, alia qua mollit, alia qua rarefacit.

PORRO sua quoque densantibus est utilitas, *Densantium usus.* ut nimirum cutis firmior reddatur atq; robustior, tum ad evitandam externorum injuriam, tum ad nimium sudorem, vel spirituum dissolutionem inhibendam, quo nomine veteres à balneo frigida inspergebantur, ut ea ratione membra quae calida lotione languidiora essent, confirmarentur.

QUÒD autem rarefacientia eadem fermè *Dignotio.* sint cum laxantibus & emollientibus, iisdem quoque dignoscuntur qualitatibus, sapore nimirum calorem moderatum denotante: quemadmodum densantia quoque, cùm contraria sint his, frigiditate pollent, non usque adeò vehementi. Quae linguam ergò vel mordaci vellicant, vel adstringenti sapore contrahunt, ex Galeni sententia nequaquam inter densantia numerabuntur.

DE MEDICAMENTIS ora vasorum aperientibus.

CAP. XII.

CUM Galenus eodem capite, quo de rarefacientibus egit, haec quoque medicamenta discusserit, quae ora vasorum aperiunt, ideò de his hoc capite nobis agendum esse videbatur, licet haec ad tergentium classem referre constituissemus: quod fortassis etiam fuisset multò consultius, ut facilè conjicere poterit, qui horum naturam diligentiùs examinaverit. Haec itaque censet Galenus calida quidem esse, crassarum tamen partium, & mordacia. Mirum certè videri possit, quod aperientibus substantiae crassities attribuatur, qua quidem obstruere potiùs, quàm aperire posse videntur. Sciendum est igitur, haec non eadem esse cum obstructiones tollentibus. Siquidem obstructiones incidentia possunt, quibus non partium crassities, sed substantiae tenuitas inest, ut faciliùs penetrare possint. quae verò vasorum oscula dicuntur aperire, non subtilia, sed crassa sunt, ut non penetrent solum, sed meatus, per quos transeunt, patentiores reddant. Hinc eis Galenus probè praeter calorem, & partium crassitiem, & acredinem attribuit & mordacitatem: ut calor acris existens, vel ad incidendum & penetrandum esset efficax: substantia verò

mordax non obſtrueret, ſed exederet ora vaſorum, aut etiam corraderet.

Hisca contrariis Galenus etiam partium craſſitiem adſcribit, ſed quæ ſit mordacitatis expers. Stegnouca Græcis dicuntur: occludentia vocare licebit, quòd vaſorum oſcula coarctent. Frigida certè ſunt omnia, quemadmodum & ea, quæ cutis meatus condenſant: ſed vis etiam eis ineſt, qua vaſorum oſcula conſtringere poſſint. Cutis enim levioribus facilè contrahitur, cùm vaſcula non, niſi vehementer conſtringentibus, occludi poſſint. Hinc condenſantia ſtatuit Galenus humida eſſe, quòd talia tantam aſtringendi vim non habeant, atque ſi ſicca ſimul eſſent & ſubſtantia craſſiori. Cæterùm ut hæc ab obſtruentibus aut emplaſticis differant, ſuo loco demonſtrabimus.

Usus.

Aperientium uſus ex vaſculorum uſu facilè colligitur. Cùm hæc enim ſanguinem contineant, qui in vel copia, vel pravitate nocet interdum, hiſce malis ſuccurrendum eſt aperientibus, & maximè ad reſerendas hæmorrhoidas. An verò movendis menſibus ea competant, ſuo tempore docebitur. Hiſce contraria contrarios etiam produnt effectus: ſiquidem hæmorrhoidas, aliosque ſanguinis fluxus inhibent. Hæc Galeno ſenſiles cohibent excretiones. Quod ſi ſudorem intellexerit, non exiſtimaverim eſſe fatendum: licet enim hæc ſudorem quoq; cohibeant, contraria tamen non ſunt, ipſo etiam Galeno atteſtante, ſudorem promoventibus.

Dignotio.

Aperientia ſapore jam aliquoties expoſito facilè dignoſcentur: cùm etiam acria ſint & mordacia, linguam pungunt, & corradunt. Occludentia verò, quòd frigida ſint, & aſtringant ſine mordacitate, linguam equidem coarctant, non autem vellicant, aut exedunt.

DE ATTENUANTIBUS MEDICAMENTIS.

Cap. XIII.

Aperientibus proxima ſunt attenuantia, quibus facultas ineſt ad ſolvendas viſcerum obſtructiones. Obſtruuntur autem craſſis & viſcoſis humoribus: quo fit, ut hæc medicamenta tenui debeant eſſe ſubſtantia. Num verò calida ſint omnia, dubitari meritò poteſt, quod frigida etiam inveniantur, quæ glutinoſos humores incidunt, & obſtructiones liberant: ut acetum, cichorium & ſimilia. Neceſſaria quidem eſt partium tenuitas, aliud tamen eſt, quod incidere poſſit: ſiquidem medicis ſubſtantiæ nomine non ipſa facultas, ſed ejus ſubjectum intelligitur, quod patitur potiùs quàm ut agat quidpiam, quo nomine ſiccitatem & humiditatem paſſivas Philoſophi qualitates appellarunt. Itaque vel frigori, vel calori vis hæc eſt adſcribenda, cumque frigus partes conſtringat potiùs, quàm dividat, non immeritò fortaſſis attenuantia neceſſariò calida eſſe ſtatuentur. Quòd ſi quis frigida quæpiam opponat, quibus ſua quoque vis inſit attenuandi, non omnino caloris experta ſtatuemus eſſe: quin quanta fuerit attenuandi vis, tantum quoque caliditatis gradum aſſequantur.

Usus.

Quòd in humano corpore varios affectus inferant obſtructiones, varia quoq; eſt & multiplex attenuantium utilitas, ad expurgandum pituita thoracem, movendos menſes, & viſcerum ductus expediendos.

Tempus utendi.

Non priùs autem utendum eſſe attenuantibus, quàm ventriculus, & inteſtina pravis expurgata ſint humoribus, ne attenuantium uſu in venas rapiantur, atque adeò vel viſcera magis obſtruant, vel febres excitent, aut graviores efficiant.

Dignotio.

Sapore quidem acria ſunt hæc & amara, linguam tamen diſſolvunt potiùs, quàm contrahant, cùm tenuium ſint partium, & adſtrictionis expertia.

DE MEDICAMENTIS ATTRAHENTIBUS.

Cap. XIV.

Varia eſt attrahentium natura. Quædam enim manifeſta, quædam occulta qualitate, vel ſpicula, vel humores attrahunt. De occultis rerum proprietatibus alias: nunc ea nobis examinanda ſunt, quorum attractio certa ratione comprobatur. Manifeſtis ergo qualitatibus attrahentia, calida ſunt, partiumque tenuium. Ipſo quidem calore fit attractio, ſubſtantiæ tamen tenuitas ideò requiritur, ut humores ex alto avocentur, quo nomine attrahentium vis in intima uſque penetrare debet. Quæ verò craſſarum ſunt partium, in altum ferri nequeunt, & poros contrahentia repellunt potiùs, quàm attrahunt.

Usus.

Varius eſt & multiplex uſus attrahentium, ut nimirum viſcera pravis humoribus exonerentur: his enim medicamentis forinſecùs admotis, materia peccans ab interno corpore ad ſuperficiem attrahitur. Eadem ratione critici naturæ conatus adjuvantur, cùm abſceſſibus adhibentur attrahentia. Ad extrahendum è corpore virus probata eſt horum medicamentorum utilitas. Curantur his quoque partes perfrigeratæ, non ea ſolùm, qua ſuo contactu calefaciunt ratione, ſed quod ſpiritus, quibus vita calorq; foventur, attrahant: quò certè modo tabidas, ac velut ſyderatas partes reficiunt, non calore ſolùm, ſed attractо, quo foveantur, alimento. Sunt & alii attrahentium effectus, qui tamen ad hos referri poſſint.

Dignotio.

Dignoſcuntur attrahentia iiſdem ferè, quibus attenuantia: ſiquidem utriſque partium tenuitas ineſt, & calor non mediocris, ut ſecundum magis & minus ſolùm differre videantur. Fortè tamen & hoc diſcrimen fuerit evidentius, ut

partium

partium tenuitas attenuantibus, calor verò magis proprius sit attrahentibus Calor itaque non gustu solo, sed ipso quoq; tactu manifestus attrahentia prodit.

DE DISCVTIENTIBVS. CAP. XV.

DUPLICIA Practici resolventia constituerunt: alia leviora, quæ rarefacientia, vel ἀραιωτικὰ nominarũt, de quibus suprà egimus: alia verò fortiora, quæ διαφορητικὰ, propriè discutientia nuncupaiunt: de his hoc capite sumus acturi.

DISCUTIENTIBUS natura est cum attrahentibus adeò affinis, ut discutientia nulla sint, quin eadem attrahere possint, & vix ullum attrahens inveniatur, quin idipsum quodammodo quoque discutiat. Hæc verò differentia statui poterit, ut quæ discutiunt, calidiora sint attrahentibus. Non est igitur, ut de discutientium natura quicquam scribamus ampliùs, cùm ex suprascriptis facilè colligi possit. *Usus.* Usus autem vel ipso nomine satis patet, siquidem quos nimia repletio morbos parit, eos curat evacuatio. Cæterùm nec sanguis, nec humores crassi discutiuntur: sanguinis enim copia venarum sectione, crassi verò humores purgationibus educuntur. Sudoribus ergo vel insensili transpiratione, vel serosa humiditas, vel fuligo, cæterique vapores discutiuntur. Hinc hydropicorum aquas exhauriunt, podagricis & ischiadicis opitulantur, phlegmonas curant, aliosque humores minuunt. Quia verò nisi recta methodo discutientibus utamur, nocent sæpenumerò plurimùm, non est temere quidvis magna vi discutiendum.

TUMORES enim discutientibus interdum indurantur adeò, ut pòst curari nequeant, dum quod in eis tenue est, difflatur, remanet autẽ, quod durum est. Hinc variè practici discutientibus utuntur, ea nonnunquam repellentibus, aliquando jungentes emollientibus pro variis tumorum affectibus. Quæ verò sint in discutientium usu medicinam facturis observanda, non est ut hoc loco doceamus, ne propositi nostri limites transgrediamur. Fit etiam, ut discutientibus gravissima nonnunquam inferantur symptomata, cùm videlicet vel materia nõ cedit, vel in partes nobiliores propellitur, vel plus aliunde attrahitur, quàm discutiatur. Ad hæc evitanda suas habent Medici regulas, ut vel præcedant purgationes, vel materia concoquatur & attenuetur, de quibus non est hoc loco tractandum copiosiùs.

Ex his autem facilè colligitur, quo sit morbi tempore discutientibus utendum, in declinatione nimirum. Quamvis enim iis in phlegmones augmento & statu nonnunquam utamur, tum tamen non pura, sed eis immixta sunt repellentia pro curationis scopo.

Dignotio. DIGNOSCUNTUR discutientia, quem-

A admodum & attrahentia, sapore, qui linguam adurat, acri videlicet, utpote cùm & tenuium partium sint, & calidissima. Nullus hic est adstrictioni locus: quò fit, ut ea linguam quoque non contrahant.

DE REPELLENTIBVS. CAP. XVI.

TRIBUS modò descriptis medicamentorum generibus, sunt, qui repellentia so-
B lùm opponant. Cùm enim una ferè sit omnibus natura, unum quoque videtur eis opponi posse contrarium, quod & frigidum sit, & crassarum partium: siquidem & calida sunt, & tenuis substantię, quæ attenuant, quæ attrahunt, & quæ discutiunt. Si tamen horum natura diligentiùs examinetur, suum unicuique competet contrarium, ut attenuantibus incrassantia correspondeant, attrahentibus repellentia, & discutientibus quæ humores con-
C tinent, & tenaciores reddunt. De incrassantibus aliquid suprà dictum est, ubi de indurantibus ageremus: de iis autem, quæ discutientibus contrariantur, nihil est quod hoc loco scribamus, cùm horum vice repellentibus utamur. Varia est Authorum de repellentibus sententia. Cùm enim variis modis influxus inhiberi possit, totidem rationibus repellentia definire licebit. Influxum autem cohibent, quæ refrigerant, quæ constringunt, quæ
D obstruunt & incrassant, ut ex Arabum decretis annotavit Hollerius. Hæc si ita sint, non attrahentibus modò, sed & attenuantibus & discutientibus contraria meritò statuentur esse repellentia. Propriè tamen ea repellere dicuntur, quæ non influxum solummodò sistunt, ut sunt incrassantia & obstruentia, sed quæ vel influentes, vel in parte jam hærentes humores aliò propellunt, ut repellentibus natura sit frigida, crassarum partium & adstrin-
E gens. Hæc equidem simplicissima sunt repellentia: sunt tamen alia, quæ tenuium sunt partium: alia calida quoque sunt, & inter repellentia numerantur. Adstrictio certè competit omnibus, ut hæc definiri possint repellentia. Quæ verò præter adstrictionem & frigida sunt, & tenuis substantiæ, cæteris operantur efficaciùs.

DIGNOSCENTUR itaq; repellentia sapore *Dignotio.* vel acido, vel acerbo, vel austero: siquidem hi,
F quia adstrictione participent, linguam suo statim contactu contrahunt.

REPELLENTIBUS in multis affectibus *Usus.* utimur, ut in calidis tumoribus, capitis dolore, & similibus: his enim vapores in febribus maximè à capite arcentur, influxu repercusso phlegmonarum augmentum inhibetur. Com- *Tempus utendi.* modissimum verò tempus, quo repellentibus in calidis tumoribus uti licet, principium est & augmentum, quibus nimirum influxus maximè viget. Cùm autem duo sint in tumorum cura scopi, ut quod influit, repellatur, &

quod jam infixum est, discutiatur, in principio commodissimè repellimus, in declinatione verò discutimus, & mediis temporibus utraque miscentur, ea ratione tamen, ut in augmento repellentia superent, in statu discutientia. Porrò quòd humores interdum vel copiosi sint, vel criticè per abscessus expellantur, aut materia venenosa sit, vel abstinendum est repellētibus, vel priùs est purgatione minuenda materia, ne repellentiū usu in viscera protrudatur, atque adeò magis periculosa inducat symptomata, & maximè si viscerum aliquod infirmius existat. Quòd si gravis etiam dolor infestet, metuenda sunt repellentia. Cavendum est praeterea, ne repellentium usu cutis nimiùm contrabatur: ita siquidem scopus alter impediretur, nec tumoris materia discuti posset.

DE MEDICAMENTIS adurentibus.

CAP. XVII.

ΠΥΡΩΤΙΚΑ Graecis vocantur medicamenta, quae calore sunt adeò vehementi, ut cutem non secus atque fervens aqua vel ignis adurant. Ignea certè vis omnibus inest, ut natura siccissima sint, & calidissima: sunt suis tamen etiam distincta gradibus, ut mitiora sint alia, quae cuti ruborem atque pustulas inducunt: alia vehementiora, quae suo contractu carnem absumunt: his ad cauteria, illis ad phaenigmos utimur, dropaces, & similia.

Dignotio. DIGNOSCUNTUR adurentia tactu magis, quam sapore: talia siquidem sunt, ut cutem densam, humoresque durissimos corradant atque absumant. Leviora tamen acria sunt, & degustata linguam acriter pungunt.

Usus. Adurentibus utimur interdū ad exuccas partes, tabidas, ac propè extinctas reficiendas. his enim calescunt, attractoque foventur alimento. Pilos etiam adurentibus extirpamus, duriorque & callosos tumores, tubercula, verrucas, polypos & hisce sim lia. Morbis etiam diuturnis conferunt, podagricis adultisq; capitis doloribus, aliis item cerebri frigidis & humidis affectibus. Fistulas quoque malignasque compescunt ulcera. Denique perniculosos humorum defluxus ad corporis superficiem derivant & exhauriūt, aliaq; quamplurima commoda praestant, quae quotidiana docebit experientia medicinam facturos.

Tempus utendi. Cautè tamen & circumspectè his utendum est medicamentis, ne vel febres excitent, vel cōvulsiones: quo fit, ut eis utendum non sit, quin priùs benè sit corpus expurgatum.

Adustionis modus. CUM autem pyroticis ad impinguandas, vitaeq; restituendas partes utimur, hic servari poterit modus, ut mitigantibus temperentur, ne cutem exurāt, nec in parte diutiùs haereant, si discuti tumor incipiat; hic enim replendum

A dum est, non evacuandum. Quae verò carnem ignea vi detrahunt, majus inferunt periculum: ideò diligenter pars affecta est observanda, ut ratio quoque partium vicinarum habeatur, ne forsan inflammatione corripiantur: quod incommodum evitatur, si refrigerantibus undequaq; muniantur.

DE MEDICAMENTIS extergentibus.

B

CAP. XIIX.

HACTENUS eas expedivimus medicamentorum qualitates, quae vel ad calorem, vel ad frigus referri poterant. Extergentia verò quòd nec ad calefaciendi vim reduci possent, nec ad refrigerandi, non fuerunt antè discutienda, quàm calefacientium classem absolvissemus. Abstergentium itaque natura nec caliditate, nec frigiditate videtur esse definienda, siquidem & calida inveniuntur, & frigida, quibus tergendi vis attribuitur. Est ergo facultas haec abstergendi terrena quaedam substantiae qualitas, quae sordes partibus inhaerentes suo contactu rapit, & expurgat. Hic autem discrimen inter ablutionem & abstersionem observandum est, cùm utraque saepenumerò confundantur. Abluunt liquida, quae sordes suo fluxu secum trahunt: nondum tamen haec abstergentia nominantur, nisi quadam vel asperitate, vel nitrosa vi sordes etiam impactas eliciant. Hic etiam differentia patet inter abstergentia, & discutientia: siquidem haec crassos humores extenuant, at facilè pertranseunt, & eas solùm sordes expurgant, quae ob sui crassitiem dissipari non poterant: extergentia verò sordes parti tenaciùs adhaerentes rapiunt. Porrò tergentium aliqua leviora sunt, quae ῥυπτικὰ Graeci vocant. aliqua verò vehementiora: quae non absque ratione distinguuntur, cùm ea quae validiùs extergunt (cathaeretica nominant) aliquibus ad pyrotica referantur, atque si praeter abstergendi facultatem vim etiā haberent adurentem, quòd forsan admitti possent, nisi forent ex eis aliqua quoq; frigidissima.

C

D

E

NON uno tergentia sapore dignoscuntur: *Dignotio.* siquidem & dulcia tergent, & salsa, & amara, quae verò frigida sunt, se magis aliqua tactili qualitate produnt, quàm sapore: nec enim acida, nec austera, nec acerba dicuntur esse abstergentia, cum abstergentibus adstrictio sit adversissima, utpote qua sordes parti magis impingantur.

F

ABSTERGENTIBUS ad saniem, pus, *Usus.* aliasq; ulcerum sordes expurgandas utimur: cathaeretica verò non sordes solùm, sed ipsam quoque carnem exedunt, & absumunt, sed alio, quàm adurentia, modo. Haec enim ignea vi quas contingunt partes, non abradunt, ut cathaeretica, sed deurunt, & in crustam mutant, quae pòst emollientibus abscedit. Est & alia

alia tergentium utilitas, quæ suo loco parebit, ubi sarcoticorum naturam exponemus.

Utendi tempus. Quando sit autem abstergentibus utendum, non ipsa solùm ulceris affectio docebit, sed ipsius etiam corporis temperamentum. Nam si vel plethoricum sit, vel cacochymon, hisce priùs providebitur: aliàs nec ulcerum, nec vulnerum cura prosperè succedet.

Utendi ratio. Ipsa quoque partis abstergendæ symptomata suas habent indicationes, ut vel dolor simul cum abstersione leniendus sit, vel aliqua ulceris pars maturanda, vel sistendus influxus, vel inflammatio temperanda: quæ prudens artifex in curatione diligenter observabit.

DE MEDICAMENTIS *emplasticis.*

CAP. XIX.

Modò descriptis contraria sunt glutinosa: Græcis ἐμπλαστικὰ dicuntur: quæ pingui vel tenaci substantia seu glutine partes, earumque ductus obfarciunt. Ab obstruentibus diffident, quòd meatus nō oppleant solummodò, sed eis instar visci tenaciter adhærescant. Horum natura, velut absctergentium, nulla primarum qualitatum definiri potest: hæc enim vis totius substantiæ, nōn alicujus est qualitatis. Sunt itaque glutinosa calore quodammodò, & frigore temperata, quibus humiditas insit aereo lentore permixta.

Dignotio. Sapor inest emplasticis vel nullus, vel qui nec caloris, nec frigoris excessum denotet. Pinguia sunt ergo, vel insipida vel dulcia quodammodò, tactuque lenta & viscosa, quibus emplastica vis attribuitur. *Usus.* Ad sanguinis impetus inhibendos, aliasque fluxiones coercendas emplasticis utimur. Horum etiam usus est ad suppurandum. Cutis enim meatus opplent, caloremque continent, quo tumores apprimè maturentur. Cæteris quoque medicamentis admiscentur, ut in emplastrorum formam componantur, atque adeò partibus melius adhæreant.

DE TERTIIS MEDICAMENTORUM facultatibus.

DE MEDICAMENTIS *pus moventibus.*

CAP. XX.

Magna est emollientibus, & hisce medicamentis, quæ pus movent, affinitas. Utrisque siquidem calor inest, qui temperatus sit, & partium, quibus adhibentur, temperaturæ similis, etsi calidiora sunt emollientia, junctamque habent (authore qui-

A dem Galeno, ut suprà monuimus) exiceandi vim, cùm pus moventia existentem in partibus humiditatem servent. Hoc verò discrimen an ferri debeat, facilè intelliget, qui tumores consideraverit, quibus accommodantur emollientia. Scirrhos enim fatetur Galenus ex atra bile, & resiccata pituita fieri, ut cùm curentur contrariis, non exiccare, sed humectare debent emollientia: sed de his suprà copiosiùs.

B Differentia certè est in effectibus manifestissima, siquidem alteratio est, cùm quæ dura sunt, emolliuntur. Pus verò non qualitate solùm, sed ipsamet substantia differt ab iis, quæ suppurantur, ut generatio veriùs dici possit, quàm alteratio, si quid in pus commutetur. Hine non ineptè coctionem vocant eam, quæ in pus fit conversio. Naturalis namque calor efficiens est suppurationis causa, nec quicquam extrinsecùs appositum per se

C suppurat: sed ea ratione suppurantia vocantur medicamenta, quòd blando calore insitum foveant calorem. Fovetur autem calor non iis solùm medicamentis, quæ calore sunt temperata, sed iis etiam, quæ cutis poros suo lentore, seu glutine replent & obfarciunt, ne partis affectæ calor dissipetur. Etsi verò quæ constringunt, hanc quoque spirituum, & insiti caloris dissipationem prohibent, non ideò tamen suppurationem promovent, cùm in suppu-

D purandis humiditas retinēda sit potiùs, quàm exprimenda.

Dignotio. Cùm itaq; suppurantia calorem habeant, qui nobis insito non sit absimilis, sapore quoque simili dignoscentur: siquidem quæ calida sunt vehementiùs, vel acredine, vel amarore sunt insuavia. In suppurantibus etiam nulla vel adstrictio, vel mordacitas, aut nitrosa vis animadvertitur: talia siquidem benignam naturæ maturationem impediunt po-

E tiùs, quàm juvent. Licet autem suppurantia nullum saporem habeant, qui caloris excessum denotet, non ideò tamē gustu grata sunt omnia, quibus ad suppurandum utimur. Possunt tamen extrinsecùs esse suavia, quæ si vel odorentur, nauseam moveant.

Usus. Suppurantium usus ad maturandas phlegmonas est frequentissimus: hic enim naturæ motus est ad curandos tales tumores optimus, ut nonmodò non impediri debeat,

F sed commodis ad hoc medicamentis juvari.

Tempus utendi. Commodissimum his utendi tempus est, ubi defluxio constiterit, & dolor ex æstu nimio temperatus fuerit, ut circa statum maximè suppurantia sint adhibenda, quo nimirum tempore in summo conflictu est, ut suo calore (quem suppurantia juvant) malignam tumorum materiam in benigniorem substantiam convertat, quò pòst faciliùs expurgari possit.

DE MEDICAMENTIS *urinam cientibus.*

CAP. XXI.

MULTAS sunt causæ, quibus urina supprimitur. Aut enim exiccatione nimia, sudoribus, aliisq; similibus vel absumitur, vel aliò derivatur: aut renum inflammatione, aut viarum, per quas urina defluit, compressione sistitur. His quæ medentur, nondum propriè diuretica nominantur: sed quæ sanguinem fundunt, extenuant ac secernunt. Urina siquidem pars est sanguinis tenuissima, quæ in renibus à crassiori parte secernitur. Cùm itaque vel crassior est sanguis, vel viscosior, facilè partes ejus segregari nequeunt, nisi medicamentis incidentibus, & abstergentibus oppidò succurratur. Quòd autem Galenus sanguinem afferat, absque calido valore nec fundi posse, nec segregari, mirum videri possit, quòd inter diuretica numerentur, quæ non solùm non valdè calefaciunt, sed refrigerant, ut sunt quatuor semina frigida majora, fructus halicacabi rubentes, & hisce similia. Sed hæc urinas movent, non quòd sanguinem fundant, ac segregent, sed quòd urinæ meatus abstergant, & expurgent: quò fit, ut duplicia constitui possint diuretica: quod monuisse profuerat, ut urinas cientium natura meliùs intelligeretur. Abstergentibus autem hoc etiam inesse oportet, ut tenuium sint partium, quò possint ad renes usque penetrare, humorumq; crassitiem incidere.

Dignotio. ACRI sapore dignoscuntur urinas cientia: cùm enim validè calida sint, & incidãt, potentissimè acria sunt omninò. Licet enim amara valdè quoque calida existant, humoresq; crassos extenuare possint, siccitate tamen pollent majore, quàm quæ ciendis urinis conveniat, & terrena sunt substantia: quò fit, ut non æquè, velut acria, incidere possint. Quæ verò frigida urinas movent, non acria quidem sunt, sed præter nitrosam abstergendi vim, facultatem etiam habent incidendi, quam vel adlevem acredinem, vel amarorem referre possis.

Usus. URINAS cientium usus satis vel ipso nomine patet, ut ampliori discursu non sit describendus. *Tempus utendi.* Quoniam verò acrium natura est, ut quos in intestinis & venis attigerint humores, ad ipsos etiam renes deducant, non quovis tempore diureticis utendum est, ne crassorum humorum influxu magis urina forsan impediatur. Priùs ergo viæ, per quas hæc medicamenta ferri necesse est, expurgabuntur, postea commodiùs urina ciebitur.

DE MEDICAMENTIS *menses moventibus.*

CAP. XXII.

MAGNAM hæc medicamenta cum modò descriptis habent affinitatem. Nam

A quæ menses movent, urinas etiam cient. & eadem fermè utrisque natura est, calida nimirum & tenuis essentiæ. Hoc tamen discriminis inter ea constituit Galenus, ut quæ cient urinas, validè siccent: non autem, quæ menses movent. Cujus fortassis hæc ratio fuerit, quòd quæ validiùs exiccant, sanguinem absumant, atq; adeò (quod & ea ratione minùs fluxilis reddatur, ejusq; copia minuatur) mensium eductionem impediant, cùm tamen siccitas adeò cientibus urinam incommodo non

B sit, ut ea maximè hoc præstare censeat Galenus, quæ præter calefaciendi vim validã quoque fortita sunt siccitatem: & hoc co nomine, quòd calore segregata crassior sanguinis pars a magis tenui, magis etiam in sese cogatur, ut quod serosum est, exprimatur. Hæc sunt equidem, quæ nobis ex Galeni sententia dicenda fuerant, ad horum medicamentorum naturam intelligendam, quibus & hoc adji-

C ciemus, non minùs forsan utile, quàm intellectu jucundum. Ut menses facilè procedant, non est solùm fundendus & attenuandus sanguis, sed vasculorum oscula sunt etiã aperienda: siquidem insensili transpiratione non sanguis, sed sudor serosaque sanguinis pars evacuatur. Quæ verò vasorum ora reserant, terreni quidpiam in se continent, quò non penetrant solùm, sed penetrando meatus dilatant, sordesque (si quæ fuerint) abstergunt, ut talia

D quoq; statui meritò possint, quæ menses movere statuuntur: quod paucis & eleganter expressit Fernelius. Quæ menses movent, (inquit) calida ferè sunt recessu tertio, nec tamen vehementer siccant: ejusmodi sunt amara & acria, quorum tanta vis est, ut in distantissima salvis viribus penetrare possint, & venarum ora reserare, crassa extenuare, & lenta detergere.

CAETERÙM ex hisce facilè quis colliget, *Dignotio.*

E qua modò ratione dignoscẽda sint, quæ menses moveant. Cùm enim calida sint ad tertium usque recessum, & præter incidendi vim facultate polleant abstergendi, gustu certè linguam mordicant, non tamen contrahunt: qualia sunt amara, quibus vel nulla, vel levis inest adstrictio. Acria quoque sunt ex hisce plurima, quæ non quòd oscula vasorum aperiant, menses movent, sed quòd crassum sanguinem incidant, & suo calore liquent, fluxi-

F lemq; reddant.

STATUTUM naturæ tempus est, quo sanguinem mulieribus per uterum educat. Non ergo temerè movenda sunt menstrua, ne naturæ vis inferatur, nec si movenda sint, ea negligi debent, quibus mulieres ad hanc purgationem præparantur. Nam si cacochymum sit corpus, pravisq; refertum humoribus, expurgandum priùs erit, quàm calidioribus utamur, ne talium usu crudos humores in venas protrudamus. *Tempus.*

CAETERÙM varia est hisce medicamentis uten-

Vtendi ratio. tis utendi ratio. Nonnunquam enim ex horum decoctione syrupi conficiuntur, quandoque potiones, aut pedum lotiones: interdum etiam in forma pilularum exhibentur: etsi liquidior forma movendis mensibus est accommodatior, cùm ad remotas partes medicamentorum vis penetrare debeat. *Vsus.* Usus autem & utilitas horum medicamentorum iis utique patet, qui noverunt, quot, quantaque sæpenumerò symptomata ex menstruorum retentione oriantur: de quibus hoc loco non est agendum copiosiùs: hoc solum scripsisse sufficiat, corpus hac sanguinis purgatione levius reddi, naturamq; onere deposito fieri longè alacriorem, ut sanitas eò quoq; sit securior: secùs enim, si quando vel pravo, vel nimio sanguine gravetur, vel hydrops, vel epilepsia, vel alii graviores morbi consequūtur, qui menstruorum provocatione vitantur aliquando, & Hippocrates podagra negat affici mulieres, nisi menstrua defecerint.

DE MEDICAMENTIS, *quæ lac vel generant, vel minuunt.*

CAP. XXIII.

Cùm ex sanguine lac generetur, dubium non est, quin ad lactis copiam sanguis augendus sit. Qua verò licet interdum sanguis copiosior existat, lac non ob id augetur necessariò, siquidem vel talis fuerit sanguis, qui nequeat elaborari, vel lacti generando dicata facultas aut impedita fuerit, aut depravata. Quamvis itaque multas ob causas lac imminuatur, ea tamen propriè lac generare dicuntur, quæ multum & probum sanguinem efficiunt, cumque moderata incidendi facultate ad mammas deducunt. Calida sunt ergo, tenuiumq; partium, quibus lac generatur: ab iis tamen differunt, quæ vel urinam, vel menses movent. Hæc enim vehementer excalfaciunt, cùm temperato calore sint, quæ lac augent. siquę siccitas menses moventibus est adversa, certè lacti generando est adversissima.

Dignotio. Sapore dignoscentur hæc medicamenta quibus lactis augendi vis inest, vel pingui, vel dulci. Cùm enim & lac, & sanguis temperata sint, medicamentis certè vel alimentis augentur, quibus inest natura non absimilis. Aliqua tamen (ut commodò scriptis patet) in iis, quæ lac augent, animadvertitur acrimonia, quæ ad augendum sanguinem aliàs non requireretur. *Lac minuentia.* Ex hisce satis liquere arbitramur, quænam eis insit natura, quibus item rationibus dignoscantur, quæ lac imminuunt. Cùm enim iis contraria sint, quæ lac augent, contrariis etiam notis agnoscentur, ut quæcunque vel exiccando sanguinem absumunt, vel frigiditate, vel alia quavis qualitate deteriorem reddunt, lac quò minus generetur, impediant. Saporibus ergo dignoscentur amaris, acerbis, austeris, & hisce similibus, qui vel caloris, vel frigoris excessum indicant.

Tempus. Cæterùm quando, quibúsve rationibus lac generandum sit, non est ut pluribus exponamus, cùm talia ex professo in morborum curationibus tractentur. Hoc solùm admonuisse sufficerit, si corpus cacochymum fuerit, non priùs tentandum esse lactis procreationem, quàm humorum vitia correxeris. Impura namque corpora, quò magis nutries, eò magis offendentur, ut Hippocratis notum fit authoritate. Nec est etiam, ut rationes, quibus lac inhiberi possit, hoc loco persequamur, nec præter institutum longiùs evagemur.

Vsus. Quæ verò sit horum medicamentorum utilitas, inde satis liquet, quòd moderatus lactis proventus non ad sugentium sustentationem solùm prosit, sed ipsius quoq; lactantis sanitatem tueatur: cumq; nimia lactis copia non aspernanda sæpenumerò symptomata inducat, contrariis hisce medicamētis optimè succurritur.

DE MEDICAMENTIS *semen ipsum spectantibus.*

CAP. XXIV.

Vt lac à sanguine, sic & semen suam ab eodem sumit originem. Sanguis enim propriis & venis & arteriis ad vasa, quæ vocant, seminalia defertur, à quibus eam substantiam & calorem nanciscuntur. Cùm igitur eadem sit utriusque materia, tum lacti, tum semini, manifestum certè fit, ut semen augeatur, sanguinem meliùs nutrientibus alimentis esse fovendum. Hoc tamen fortasse fuerit discrimen inter ea, quæ lac, & quæ semen augent, ut illa melioris succi existant, hæc verò sanguinem reddant magis flatulentum. Hanc enim semini facultatem inesse ferunt, ut concalefactum spiritibus pudendum virile distendat. Hæc itaque medicamenta, quibus semen augetur, humida sunt, & calore temperata: substantiam verò magis pinguem & viscosam habent, quàm quæ lacti generando sunt accommoda. Non his autem solùm ad Venerem utimur, sed iis maximè, quibus & semen languidum excitatur, & sopita Venereorū facultas exstimulatur. Hæc calidiora sunt, quàm ut semen augeant: minùs tamen sicca sunt, quàm ut id absumere possint. Quibus itaq; facultas inest utraq;, tum ut semē augere, tum ut ipsum reddere possint acrius, optima sunt ad Venerem excitandam medicamenta. Cæterùm ut in hisce vis duplex animadvertitur, ita duo sunt in horum cognitione consideranda. Quædam enim suo frigore Venerē cohibent, quædam nimio calore: semen hæc absumunt: illa verò non semen solùm languidius, sed ipsas

quoque vires ad exercendam Venerem reddunt ineptiores. Nimia namq; frigiditate partes obstupescunt, & humores veluti congelantur, ut hisce medicamentis non ipse solum seminis motus, sed & ipsa quoque tentigo penitus inhibeatur. Plura de his & aliis, quæ ad semen spectant, dici possent. Quot enim sunt hominum, totidem quoq; sunt seminis intemperies, quæ non uno certè modo corriguntur: sed de his aliàs. Hic ea solùm exequi voluimus, quæ ad Venerem vel excitandam, vel inhibendam, vires habent præ cæteris apertissimas: nam quæ nimis fluxile semen incrassant, ex accidenti, non propria facultate ad Veneris usum valere dicuntur.

Dignotio. QUAE semen augent, calida sunt & humida. quo fit, ut iisdem fermè dignoscantur, quibus ea, quorum usu lac augeri diximus, nisi quòd pinguia magis sint & viscosa, quæ semen generant. non hic enim æque sanguinis probitas, ut in lacte procreando, desideratur. Quæ vero semen stimulant, satis ipsa dignoscuntur acredine. Contrariis ut natura inest contraria, contrariis ita notis agnosci possunt: frigida quidem saporibus frigoris, & calida caloris excessum indicantibus.

Tempus. DE tempore, quo vel augendum sit semen, vel supprimendum, nihil est quod annotari posse videatur: id siquidem pro cujusque libito, vel occasione commoda fieri potest. Quod tamen de lacte suprà scripsimus, idem hoc quoque loco scribi posset, ut nimirum si quæ vel in sanguine, vel in toto corpore sint vitia, corrigantur priùs, quàm augendo semini detur opera. Priùs etiam augendum semen est, quàm irritetur. Acria namque semen imminuunt: quò fit ut paulò ante Veneris usum conveniant. tum enim & semen suo calore diffundunt, & partes Venereas ad expulsionem extimulant: alias assiduo eorum usu disperditur semen potiùs, quàm colligatur.

Utendi ratio. CAETERÙM hoc quoque fuerit observandum, non eadem omnibus convenire medicamenta. Quibus enim pitu rarefactum corpus est, iis prouritantibus magis, quam multùm nutrientibus alimentis, Venus excitatur. Pro variis itaque temperamentorum generibus, varia quoque est hisce medicamentis utendi ratio, de qua non est ut pluribus hoc loco disseramus.

Usus. QUANTA denique, & quàm necessaria sit horum medicamentorum utilitas, notius est, quam ut demonstrari debeat. Ecquid enim lacte semen fingit ignobilius, si generis humani procreatio non minùs celebranda est ejusdem conservatione? Notum est præterea, sine lacte, licèt difficiliùs, infantem nutriri posse, cum sine semine species humana propagari nequeat. Sed verecor ne plures ipsa voluptas ad Venerem allicit, quàm proli desiderium. Quos autem pietas ab usu Veneris arcet, majus ab hisce contrariis percipient emolumentum, etsi jejunio magis & philosophiæ studiis, quàm refrigerantium usu, vel semen absumentium libido cohibetur.

DE MEDICAMENTIS *dolorem sedantibus.*

CAP. XXV.

HAUD equidem dubium est, quin eadem, quæ morbum facit, causa, dolorem excitet, ut quæ morbos curant, dolores etiam sedare dicantur. Veruntamen ea propriè anodyna vel paregorica censeri debent, quæ dolorem maximè spectant, eumque mitigant, & causa & morbo remanentibus. Hæc certè calore temperata sunt, & tenuis essentiæ, vel non usqueadeo calida, ut intemperiem inducere, vel multùm adaugere possint. Cùm enim non frigidis solùm, sed calidis etiam affectibus competere debeant, nec calore, nec frigore multùm à temperatis absunt. Calore tamen aliquantum exuperant, ea siquidem ratione dolorem leniunt, quia cutim laxant, ejusque poros aperiunt, & materiam, quæ dolorem infert, quodammodo discutiunt. qui certè sunt moderati caloris effectus. Licet autem calida sint hæc medicamenta, refrigerant tamen etiam, discussa nimirum fuligine, quæ dolorem inferens, ipsum quoque calorem augebat: quò fit, ut affectibus etiam à calida causa conveniant. Horum autem natura satis jam exposita est, cùm de laxantibus & rarefacientibus medicamentis ageremus.

CAETERÙM quæ dolorem sedant, non demulcendo partes, sed obstupefaciendo narcotica, vel ναρκωτικὰ dici, non autem anodyna censeri debent: siquidem non dolorem vel tollunt, vel mitigant, sed vel partibus stuporem inducunt, vel somnum conciliantia sensum eis suffurantur, ut dolor quantuscunque sit, eas velut emortuas nequaquam afficiat. Hæc suprà diximus intensè frigida esse, ut natura eis sit ab anodynis diversissima. Dolorem demulcemus eo maximè tempore, quo periculum minatur: fit enim sæpenumerò, ut neglecta morbi causa, ei quod magis urget, insistamus, ne vel dolore morbus ingravescat, vel alia subsequantur symptomata, quæ sint ipsomet etiam morbo graviora. *Tempus utendi.* Is autem utendi modus est, ut lenientibus adstringentia nonnunquam adjiciantur, siquidem metus sit, ne fluxio nimis ad partem affectam attrahatur. *Modus utendi.* Addi possunt etiam interdum ea, quæ morbi causam impugnant, ut utrique intentioni simul satisfiat. Ad eundem modum cætera quoque observare licebit, quæ cum dolore incidunt, amovenda. Anodynis forma convenit liquida, siquidem dolor in cute sit. Sin is profundior existat, tantò solidior esse debebit, ne priùs medicamentum discutiatur, quam ejus

vis ad

vis ad partem affectam devenerit. Ex hisce, *Vsus.* quis anodynorum sit usus, satis utiq; constat, ut tanta sit eorum utilitas, quanta sunt nimii doloris incommoda.

DE MEDICAMENTIS *carnem generantibus.*

CAP. XXVI.

MULTA sunt in ulcerum & vulnerum curatione diligenter observanda, quæ subinde B incurrunt, & Medici conatus impediunt, quò minus vel citò vel facilè partes à se invicem separatas conjungere, & ad naturalem statum reducere possit. Talia sunt sanguinis influxus, inflammatio, durities, dolor, & alia, de quibus satis superque suprà egimus. Id unum hoc loco tractandum restat, antequàm partes secretæ jungantur, ut si quæ sit in ulceribus, aut vulneribus cavitas, carne impleatur. Hujuscemodi medicamenta sarcotica nominant. C Hoc opus naturæ quidem est, medicamentis tamen adjuvatur, quæ sanguinem ita præparant, ut eò faciliùs in carnem verti possit. Sunt ergo sarcotica, non ea quidem medicamenta, quæ vel probum generant sanguinem, vel affectæ partis intemperiem corrigunt, sed quæ in ipsa carnis generatione sanguinem & ulcus ipsum à corruptione tuentur. Cùm igitur natura, dum carnem generat, duo producat excrementorum genera, serosos nimirum humores (quos ichores vocant) purulentasque D sordes, ea certe remedia, quæ has extergent, & illos absumunt exiccando, carnem generare dicunt, utpote quorum ope natura hoc muneris exequitur. Utramque facultatem suprà satis exposuimus, ut sarcoticorum natura nobis jam non sit discutienda copiosiùs. Hoc intellexisse sufficiet, his ce medicamentis tantam non inesse vim exiccandi, ut præter saniem ipsum etiam sanguinem absumant, nec E tantam extergendi facultatem, ut cum sordibus tenellam quoq; carnem excedant. Non ergo primum ordinem transcendent, nisi fortè durissima sit & siccissima pars, ipsa vulnerata est, & ulcus humidissimum. Hac enim ratione vehementiùs & tergentia, & siccantia competerent, ut modò clarum fiet.

Tempus utendi. SARCOTICIS utimur in ulceribus, aut vulneribus, quæ ob sui cavitatem, absumptam F nimium carnem, jungi & conglutinari nequeunt. Tum autem eis utimur, ubi vel intemperies, vel dolor, vel alia si quæ fuerint symptomata, removerimus. Hic enim eadem ratio est, quæ reficiendis corporibus: quæ si fuerint impura, ex Hippocratis sententia, tantum lædes, quantum nutriveris. Sarcotico- *Vtendi ratio.* rum tam varia est & multiplex differentia, quotuplex est partium vulneratarum. Caro siquidem ei simillima subdi tui debet, quæ absumpta est: ut si mollis & tenella fuerit, leviter extergentia & exiccantia sat esse possint:

A sin paulò durior, mediocria: quòd si durissima fuerit, vehementer exiccantibus utemur. non enim idem est omnibus sarcoticum. ut pluribus ostendit Galenus libro 3. methodi medendi.

DENIQUE sarcoticorum usus evidentior *Vsus.* est, quàm ut ampliùs demonstrari debeat: siquidem cavum ulcus coire nequit, nisi carne priùs impleatur.

DE GLUTINANTIBUS medicamentis.

CAP. XXVII.

HÆC vera est ulceris curatio, ut ejus oræ coalescant. hac enim ratione ulcus dicitur, qua soluta est continuitas. Quæ verò hactenus exposuimus, ulcerum symptomata sunt. Non hic autem glutinantia vocantur ea, quæ substantia tenaci, & viscosa partes continent, ne dissiliant, nec quæ constringunt easdem, quod vinculis exequimur, aut suturis: sed quæ partes adductas exiccando & adstringendo ita copulant, ut per se non externo aliquo pòst contineantur. Hic scilicet exiccatione opus est, & majori quidem, quàm si caro gignenda sit, ut non id solùm, quod ii fluit, sed quod in ipsa carne consistit liquidius, absumatur. Diffluit enim caro liquidior potiùs, quàm cohæreat. Cæterùm ad partes conglutinandas id quoque vel maximè fuerit observandum, ut substantia medicamentis adstringentibus cogatur, non autem vel incidentibus separetur, vel absumatur excedentibus: cujus etiam ratione glutinantia differunt à sarcoticis. Hæc enim præter exiccandi vim sordes etiam extergent, nihil utique adstrictionis possidentia, ne id compingatur, quod tersione fuerit amovendum.

QUA verò ratione glutinantia dignosci *Dignotio.* possint, non est ut multis ostendamus, cùm id ex iis satis constet, quæ de astringentibus & exiccantibus suprà scripsimus.

TEMPUS etiam, quo glutinari debeat ul- *Tempus utendi.* cus, ex ipsa ulceris conditione colligi facile potest: si nimirum, quod sordidum erat, priùs expurgatum: quod cavum, carne repletum fuerit, aliaque sublata sint symptomata quæ prohibebant, quò minùs ulcera vel possent, vel etiam deberent conglutinari. Fit enim sæpenumerò, ut aperta serventur ulcera, quæ suapte natura facilè coalescerent: idque tum ob alias causas, tum ut pus, aliæ've sordes, quæ in profundo delitescunt, expurgentur. Ad vul- *Vtendi modus.* nera glutinanda fasciis utimur, sutura, vel vinculis: de quibus cùm ad medicamenta non referantur, hoc loco nobis agendum non est. Hic autem eorũ, quæ verè glutinantia dicuntur, modus esto, ne nimis adstringendo in tenella parte dolorem excites, qui vel defluxionem, vel alia moveat symptomata.

GLUTINANTIUM usus satis ex hisce pa- *Vsus.*

ret evidenter. Cùm enim hoc fine cætera peragantur, (de quibus hactenus) ut soluta continuitas in integrum restituatur, tantò certè potior est glutinantium utilitas, cùm ad hunc scopum reliqua dirigantur.

DE MEDICAMENTIS *cicatricem inducentibus.*

CAP. XXIIX.

VLTIMUM hoc est in ulceris curatione, ut vel cute, vel quod cutem referat, obducatur: ne vel tenella caro rursum dissiliat, vel externis injuriis perpetuò pareat, tum ad decorem pristinum quodammodò recuperandum. Epulotica vocantur hoc generis medicamenta, quæ vulneribus cicatricem inducunt. Licet autem ea quoq; nonnullis epulotica videantur, quæ carnem excrescentem absumunt, quòd his interdum opus sit, ut cicatrix inducatur: propriè tamen hoc eis nomen nequaquam competit. Non enim excedenda, sed induranda caro est, ut cicatricem inferas. Quòd si contingat, ut carnis aliquid auferendum sit, non hoc ipso certè cicatrix efficitur, sed caro solùm præparatur, ut in commodam pòst cicatricem indurari possit. Sunt igitur epulotica verè, quibus caro (quantum equidem fieri potest) amissæ cuti quàm simillima redditur: quod exiccantibus consequimur, & adstringentibus. Etsi verò glutinantia & adstringunt, & exiccant, in eo tamen ab epuloticis differunt, quòd hæc utraque vi superant, ut non id solùm quod influit, & in carne superest excrementitium, absumant, sed ipsius quoque carnis humorem, qui nec supervacuus est, nec à natura carnis alienus. Cùm enim cutis velut indurata caro sit, ut cicatricem efficias, (quæ cutis vices agit) tantùm exiccanda caro fuerit, ut tantum à carnis substantia recedat, quò magis ad cutis naturam accesserit.

Dignotio. CAETERÙM quòd secundum magis & minus solùm à glutinantibus epulotica differant, non est ut horum naturam, quaque ratione dignosci possint, curiosiùs expiscemur, cùm posito discrimine satis hæc ab illis agnoscantur.

Tempus utendi. EPULOTICIS utimur, cùm ulcus penè (nondum tamen omninò) carne repletum fuerit: quod certè non usqueadeò videtur esse rationi consentaneum. Hoc enim modo cava cicatrix redderetur, cùm adstrictione caro in seipsam contrahatur, & exiccantibus imminuatur, ut præstet proculdubio vulnus paulò plenius esse, quàm tantò magis vacuum. Sed alia est hujusce ratio: m tiora siquidem epulotica simul & carnem generant, & cicatricem inducunt, ut cùm primò talibus utamur, & vulnus adæquare p[illegible]ssimus, & cicatricem obducere. Contingunt etiam plurima, quæ vim epuloticorum impediant, ut ulA cera cicatricem admittere non possint. Dyseplota vocantur Medicis hæc ulcera, quæ cicatrice non priùs obduci possunt, quàm ejus malitiæ causas amoveris. Cæterùm non fert instituti nostri ratio, ut hæc symptomata copiosius explendamus. Hoc saltem in genere dictum sufficiat, quod suprà quoque in sarcoticorum expositione tractavimus, ea priùs, quæ causarum rationem habent, amovenda *Vividi ratio.* esse, quàm ultimum curationis scopum aggre-

B diamur. Cùm itaque cicatrix inducenda esse videbitur, & affecta pars, & subjecta caro diligenter observabuntur, ut epuloticorum modus inveſtigari possit. Non eadem enim competunt omnibus, sed colliquant aliqua tenellam carnem aliquibus, quæ cicatricem aliis inducerent. Hæc nimirum est cicatricis inducendæ ratio, ut epulotica vel acribus exasperentur, vel temperentur emollientibus, pro varia vulnerum conditione: quamvis ex propria rei

C natura nec acria, nec humectantia inducendæ cicatrici competant, ne, quod indurādum est, emolliatur, aut defluxio ad partem indurandam proritetur. Usus autem & utilitas epulo- *Usus.* ticorum ex suprascriptis facilè colligi potest, ut pluribus exponenda non sit.

DE MEDICAMENTIS *venena arcentibus.*

CAP. XXIX.

D ALEXITERIA, vel Alexipharmaca dicuntur hæc medicamenta, quibus ad evincendum venenum utimur. Est autem duplex venenorum genus: alia namque manifesta qualitate mortem inferunt, alia verò tota sui substantia, vi nimirum occulta, necant: hæc tantilla portione lethifera sunt, cùm illa non, nisi quantitate majori, venena censeri debeant. Non hic equidem de oc-

E cultis medicamentorum viribus nobis agendum est: cùm tamen alexipharmaca non solùm ea dicantur, quæ occulta facultate venenorum vires infringunt, sed quæ manifestis etiam qualitatibus id ipsum præstant, de his aliquid in præsentiarum agemus: illa suo quoque loco discutientur. Quæcunque venena manifestis oppugnant rationibus, triplici differentia comprehenduntur. Aut enim naturam corroborant, ut venena faciliùs edo-

F mare possit: aut venenorum vires contraria qualitate dejiciunt: aut venena foràs violenter extrudunt. Naturam maximè reficiunt alimenta, de quibus aliàs. Medicamenta verò, quæ naturæ vires subministraut, vel certæ cuidam corporis parti succurrunt, vel universis: fit enim sæpenumerò, ut venena partem aliquam præ cæteris infestent. Si quid igitur vel ventriculum, vel hepar, vel cerebrum, aliàmve corporis partem veneno debilitatam corroborer, ea ratione venenis obsistere censebitur, qua partis ejus naturam fovet atque

atque tuetur. De his autem infrà tractabitur, ubi medicamenta certis destinata partibus discutientur. Quæ verò vel corroborant, vel spiritus reficiunt, omnibus corporis partibus opem ferunt. Corde siquidem affecto, vel ejusdem spiritibus, cæteræ corporis partes collabuntur.

Porrò cùm venena vel primis, vel secundis qualitatibus suas in corpora vires exerant, contrariis quoque facultatibus pollent, quæ his opponuntur alexipharmaca. Venenis enim, quæ refrigerando necant, calefacientia competunt: sin aliqua corrodendo noceant, medicamentis utemur, quæ leniant, & veneni temperent acrimoniam. Quæ verò vel indurata, vel in grumos redacta, vel coagulata periculum minantur, medicamenta postulant incidentia. Idem de reliquis esto judicium. Quoniam autem id omnibus inest, ut non in aliqua parte morentur, sed hinc inde prosiliant, dum cor vitæ fontem oppresserint, ideò inventa est à quibusdam alia facultas, qua veneni motus inhibetur: terrena nimirum & emplastica: judicant enim, si venenum in hæc medicamenta inciderit, ceu visco implexum expediri non posse. Statuunt etiam viam & meatus hisce medicamentis intercipi, quò minus venena liberè possint evagari, qua ratione cretam terræ lemniæ vices subire posse Rondeletius existimavit. Rationes ecce non injucundas: utinam verò tam sint utiles, quàm id ipsum præ se ferunt: exiguis certè sumptibus plurimorum saluti consuleretur. Tutissimum autem est ac præstantissimum inter omnia remedium, si venenum quàm citissimè foràs expellatur. Id ergo vel vomitu, vel alvi dejectione, vel sudoribus exequemur.

Tempus utendi.

Caeterùm quo tempore sit alexipharmacis utendum, satis ipsa docet necessitas. Non enim moram fert imminens mortis periculum. Quòd si cùm turget materia subitò sit evacuanda, non dat certè venenum inducias, ut concoqui, vel ad expurgationem præparari possint humores, quibus maligna venenorum qualitas inhæret. Non ergo differendus est usus alexiteriorum: quin ex tempore venena, quibus licet rationibus extirpemus. Cùm id tamen multis fiat (uti modò diximus) remediorum generibus, non est certè in re tam ardua temerè quibusvis utendum: quin remediorum naturam diligenter expendamus, ut quæ priùs, & quæ posterius adhibenda sint, intelligamus. Hic autem est ordo remediorum, ut omnium primò vomitum provoces, post vel injectis, vel assumptis intestina expurgentur, tandem è corpore sudoribus veneni, quod reliquum fuerit, exsudatur.

Utendi ratio.

Est tamen non eadem in omnibus utendi ratio, cùm nec vomitus perpetuò competat, nec purgationes vel sudorem ferre quivis possit. In his itaque prudenter procedendum est, ut observata corporis affecti, venenique natura & motu, quæ conveniant, quibus item abstinendum sit, edoceamur. Id autem commune est omnibus, quæ sunt ingesta venenis, ut subitò vomitoriis evacuentur: quæ vero jam sanguinem & spiritus infecerunt, sudoribus extruduntur. Quòd si plethoricum fuerit corpus, sanguinis missio: sin cacochymum extiterit, tantumq; temporis res ipsa concesserit, totius purgatio præmitti poterit. Est etiam & corroborantium & alterantium habendi ratio, ut & natura sit ad expellẽdum robustior, & venenum contrariis quadamtenus evictum faciliùs ejiciatur. Hæc in genere dicta sufficiant: cætera, quæ particularim convenire videbuntur, usus edocebit. Denique cùm præsentissimum venena minentur interitum, maxima proculdubiò est alexipharmacorum utilitas, quæ pluribus illustranda non est, cùm sit ipsa per se notissima.

Usus & utilitas.

DE MEDICAMENTIS ornatui destinatis.

Cap. XXX.

ΚΟΣΜΗΤΙΚΑ nominantur ea, quibus corpori decor & formæ dignitas conciliatur. Licet autem hisce nec præsens sanitas conservetur, nec amissa restituatur: cùm tamen ornatum multi non minùs atque sanitatem ipsam affectent, quorum desiderio satisfieri decet: non est hoc alienum à medici officio, si suam hac in re postulantibus opem impertiat, ut eis recto medicamentorum usu decorem magis gratum inducat. Itaque conveniunt hæc medicamenta universæ corporis cuti: quòd ornatus ubivis sit acceptissimus, maximè tamen eis adaptantur partibus, quæ patent, & oculis aspicientium objectæ sunt: qualis est tota facies, barba, capilli, dentes & manus. Facies autem (ut hinc exordiamur) multis conspurcatur vitiis, quibus, cosmeticis succurrimus. Aut enim sordibus, maculis, & alieno colore defœdatur, aut erumpunt tubercula, vel rugis contrahitur, aut cicatricibus, aut in nimium tumorem extuberat. Capilli (sub quibus etiam barba comprehendi potest) vel defluunt, vel non nascuntur, vel colore præditi sunt non satis eleganti. Nonnullis etiam minùs placent qui sunt erectiores, ut crispos reddi velint. Manibus eadem fere, quæ faciei contingunt. Dentes verò vel vacillant, vel decidunt, vel sordibus & fœdo colore conspurcantur: tot enim maxime vitiis hæ partes infestantur, ut totidem quoque statui possint medicamentorum ornatui comparando destinatorum differentiæ. Sordes itaque seu manibus, seu faciei, seu dentibus adhæreant, medicamentis expurgantur abstergentibus, de quibus supra hoc libro egimus. Iisdem quoque remediis, aut

mediocriter adstringentibus impetigines & maculæ delentur.

Rubor autem faciei pro variis ejus causis varia sortitur remedia. Nam si calidior sit sanguis, refrigerantibus temperatur: si concitatior existat, a facie repellitur adstringentibus: si crassior, & cuti sit impactus, extenuantibus discutitur. Cùm externa verò cutis superficies solum rubore inficitur, macularum instar tergentibus curatur. Utplurimùm tamen probata practicorum experimenta, remediis hisce constant simul junctis, successu fortasse magis felici, quàm ratione sit evidens. Sunt, qui pallido faciei colore magis delectentur: alii roseum, qui mixtam ruboris referat albedinem, cæteris anteponunt. Duobus id verò maximè modis exequimur. nam vel intrinsecùs remedia, vel extrinsecùs adhibentur: intrinsecis temperies immutatur, qui modus omnium est commodissimus, utpote quo firmus faciei color inducatur, & universo quoque corpori, cum vel ipso nomine topica suam prodant fallaciam. Fuci nempe vocantur, quod colorem gratum ementiantur, qui tamen vel levi sudore dispergatur. Itaque cùm in facie corporum temperamenta maxime conspiciantur, sanguinis scaturiginem odorari convenit, ut firmam in facie colorem nanciscaris. Pallescimus autem cholerici: nigriores existimus, in quibus melancholia redundat: sanguine rubescimus, & corpus pituita fit albidius. Verùm hæc medicamenta propriè cosmetica, seu comptoria non nominantur, quo fit, ut nec sint nobis hoc in loco discutienda copiosius, cùm ad artem curandi morbos referantur. sunt enim temperamenta sanitatis causæ, velut intemperies morbos inferunt.

De fucis multa sunt à practicis exposita, quorum tamen generalis ratio constitui non possit, sunt enim talia, quæ vel istos cludere possint, vel si certos polliceantur effectus, occultis id viribus præstent potiùs, quam qualitatibus manifestis. Interdum tamen ex iis confinguntur, quæ non sunt consistentiæ crassioris & firmius adhærent, actu etiam vel simplici vel mixtis prædita coloribus, pro vario cujusvis arbitrio.

Multæ sunt pustularum differentiæ: quæ cùm inter morbos recenseantur, de iis non est, ut hoc loco quicquam agamus, veluti neque vulnerum, quibus facies etiam sæpè fœdatur, curationem assumimus.

Rugas ferè laxantibus, lenientibus, & emollientibus, ad æquum cutis lævorem reducimus.

Cicatrices manifestis etiam medicamentis dealbantur. Cùm enim & ob sanguinis influxum, & quòd eum facilè tenella cutis excipiat, haud absurda ratione medicamentis ista corrigantur, quæ vehementer &

A siccent & adstringant, utpote quæ sanguinem repellant, & cutem reddant crassiorem. Quoniam ergo suapte natura cutis est albidior, certè cicatrices, quo magis indurescunt, eo quoque redduntur albiores, cùm siccitate cutis naturam assequantur.

Nimia faciei crassities rarefacientibus, aut etiam exedentibus corrigitur, quæ tamen recta ratione pro patientis natura temperantur.

B Capillorum varius quoque decor est. Licet autem capillorum defluxus inter morbos plerisque practicorum numeretur: cùm tamen pili magis ad ornatum, quàm ad necessitatem hominibus à natura tributi sint, haud absurdum fuerit, si quæ ad generandos aut conservandos pilos, aut etiam exstirpandos extrinsecùs adhibentur, inter cosmetica retulerimus. Quæ ad corrigendam humorum pravitatem, qua pili corrumpuntur & deci- C dunt, intrinsecùs assumuntur, comptoria quidem non sunt, cùm ad tollendas morborum causas (ut dictum prius est) exhibeantur. Topica tamen, quibus pilos aut tuemur, aut producimus, nec morbos, nec morborum causas oppugnant. Pilos itaque generamus medicamentis, quæ lævi caliditate probum attrahunt alimentum, idque moderata retinent adstrictione. Conservantur etiam iisdem ferè, quibus producuntur. Pilos autem exstirpa- D mus medicamentis valide tergentibus & exedentibus. Psilothra Græcis vocantur hæc medicamenta. Pilos verò variè pro cujusvis libito tingunt medicamentis, quæ magis experientia, quàm ratione innotescunt: siquidem colorum causæ manifestis qualitatibus (ut suprà docuimus) describi nequeunt. Medicamenta quoque, quibus crispi redduntur capilli, non ita ratione patent, nisi forte vehementer sicca & adstringentia esse oporteat, ut & humoris E inopia, & adstrictione pili contrahantur. Manus (ut paulo ante diximus) iisdem ferè, quib. facies, vitiis infestantur. Hoc tamen in iis sæpè desideratur, in facie non ita requisitum, ut teneræ mollesque fiant, quod medicamentis exequimur emollientibus.

Dentes & tergentibus expurgantur, & confirmantur adstringentibus, in quibus id utique cavendum, ne denigrandi vim habeant, quæ rebus vehementer adstringentibus maxime F familiaris existit. *Utendi ratio.*

Furfuribus sæpenumerò caput universum infestatur, quod vitium discutientibus corrigitur, & abstergentibus.

Hæ sunt maxime species medicamentorum, quibus ad ornatum utimur, in quorum usu hæc diligenter observari debent, an videlicet vitia, quibus occurrere constituimus, humorum totius corporis pravitatem, aut malam viscerum constitutionem sequantur. Nam nisi hæc mali scaturigo prius expurgetur, topicis parum profeceris. Hæc itaque genera-

lis

lis esto regula, ne vehementioribus caput aggrediaris, corpore non priùs ad id præparato. Consultum quoque fuerit, ut medicamenta, quibus uti voles, si fortè suspecta sint, in aliqua corporis parte priùs probentur, atq; adeò tutior sit eorum usus in tenella faciei cute. In fucis admovendis id etiam observabitur, ut facies tergenti liquore abluatur, ne forsan ob sordes aut pinguedinem fuci non adhæreant. Denique cum capilli vel generantur, vel conservantur, duo maximè considerari debent, ut cutis raritas contrahatur, & alimentum sufficiens pilis suppeditetur, quæ priùs etiam admonuimus. Ea verò ratione miscentur attrahentibus adstringentia, ut si minus desit alimenti, raritas autem major existat, ab adstringentibus vincantur attrahentia: sin verò contingat contrarium: potior sit attrahentium ratio, quàm adstringentium. Hæc & hisce similia diligenter observanda sunt, ut res probè succedat.

DE OCCVLTIS MEDIcamentorum viribus.

CAP. XXXI.

HACTENUS qua fieri potuit brevitate, medicamentorum facultates exposuimus, quæ manifestis patent qualitatibus, certisque confirmari possunt rationibus. Restat, ut de iis aliquid etiam agamus, quæ nec manifesta qualitate produntur, nec rationibus investigari possunt. Occultas itaque medicamentorum vires appellarunt medici, non quòd simpliciter occultæ sint: hac enim ratione nihil adferrent auxilii, sed quòd (ut modò dictum est) nec sensu, tactili nimirum qualitate, nec rationis discursu cognoscantur. Noti certè sunt horum medicamentorum effectus, etsi quo modo tale quid præstent, ignoratur. Sunt tamen, qui medicamenta negent præter rationem quicquam operari. Cùm enim naturaliter agant, mediis ad id a natura destinatis utuntur. Etsi verò non adeò manifestæ sunt omnium operationes, ut facilè ab omnibus intelligantur, nòn ob id tamen præter rationem talia fieri judicandum est, cùm si diligentius exquiras, horum effectuum aliqua ratio possit investigari, quod celeberrimus ætatis nostræ philosophus Thomas Erastus gravissimis confirmavit argumentis. Haud equidem dubium est, quin plurima lateant hominum ignavia potius, quam quod ipsa per se talia sint, quæ rationibus exquiri non possint. Nec id tamen propterea veritati videtur esse consentaneum, nihil quicquam operari posse, quin id ipsum manifestis exequatur qualitatibus. Certum enim est omnibus pene rebus substantiam inesse, quæ licet ex elementorum mixtione nata sit, ab ipsis tamen elementis, & eorum qualitatibus A maximè discrepet, ut nec eadem natura sit omnibus, quæ sunt æqua lance temperata. Sit sanè, detur & hoc, nihil quicquam efficere naturaliter, quin id mediantibus procedat qualitatibus: non tamen id omne qualitatum est, quod res ipsa qualitatibus operatur. Simul enim & id, quod ipsius est temperiei, & quod substantiæ est, contribuitur. Annon earundem qualitatum ministerio natura res etiam diversissimas procreat, & temperamen- B torum certæ sunt species, cùm infinitæ propemodùm sint rerum substantiæ? Pluribus hoc ipsum demonstrari posset, non id tamen fert instituti nostri ratio, ut negocium hoc subtili disputatione distrahamus. Hoc saltem media insistentes via pro confesso teneamus, etsi plurima sunt ex eis, quæ inter occulta numerantur, quorum ex qualitatibus manifestæ rationes reddi possint. fieri tamen etiam plurima, quæ rerum essentiis, non autem qualita- C tibus adscribi debeant. Distinguenda certe est rei proprietas ab ejus temperamento, quod ii nequaquam assequentur, qui quorumlibet effectuum causas a manifestis sumunt qualitatibus. Sed mirum fortasse quibusdam videbitur, quomodo hæc innotescant, si nulla qualitate prodantur. Nihil absurdi proferimus: experientia namque plurimorum est inventrix, quæ nulla rationum subtilitate quisquam aucupari potuisset. Cùm itaque solertes me- D dici ratione rerum naturas, & observatione medicamentorum vires exquirerent, invenerunt plurima, quæ potiùs admirarentur, quam ut eorum causas certi studio, & labore fortassis etiam inutili urgerent. Quoniam verò multi pro secretis multa venditant, quæ nihil minus existunt, medicos certè veritatem in hisce scrutari decet, ut & certior sit eorum usus, & hosce jactatores gravitate philosophica persundent.

Occultorum inventio.

Occultorum examen.

E Id quoque videtur magis esse consultum, ut iis priùs utamur, quorum vires veterum authoritate, sensibus etiam ipsis, & rationis discursu notissimæ sunt, antequàm ad ea leviter excurramus, quæ præter rationem miros pollicentur effectus. Excusari namque medicus meritò potest, ubi res minimè successerit, si quod recta ratio, & ars ipsa postulat, egerit: alias temeritatis actionem nequaquam effugerit. Cæterum si res desperata sit, nec mor- F bus usitata curandi ratione profligari possit, ubi quod ex officio faciendum erat, egeris, ea tentare vel experiri licebit, quæ tibi præ cæteris videbuntur esse certissima. Cavendum porrò est, ne iis utamur, quæ cùm viribus occultis salutem polliceantur, manifestis tamen facultatibus exitium minantur. Præstat enim non juvisse, quàm ut ægros in præsentissimum vitæ discrimen impellas.

Utendi tempus.

NEQUE verò si medicamentis hisce fuerit utendum, methodus ob id aspernabitur, quod video factitare monoculos ætatis nostræ

Utendi ratio.

cyclopes, qui ut novam medendi rationem, ſuasque nugas extollant, in Galenum ejusque doctrinam debacchantur impudentiſſimè. Non equidem negavero, quin medicamenta prodant, quæ vires habent ad morbos profligandos eximias: cùm verò rectam iis utendi rationem negligant, imitandi certè non ſunt, ſed ſi ſecretis utendum ſit, benè utendum eſt. Hæc autem optima eſt utendi ratio, ut nec communia medicamenta deſpicias, nec ſatis utique confirmatam veterum medendi rationem. Si quis igitur hiſce medicamentis & prudenter, & methodicè fuerit uſus dubium non eſt, quin admiranda ſæpè ſit experturus, quæ manifeſtæ medicamentorum vires nequaquam præſtiterint. Ad eos tamen magis morbos uſurpari poſſunt, quorum occulta eſt, & ab humorum pravitate diverſa malignitas.

Vſus, & utilitas.

DE MEDICAMENTIS, *certis quibusdam corporis partibus addictis.*

CAPUT XXXI.

EADEM & in hiſce medicamentis inter doctos agitatur controverſia. Cùm enim aliqui ſpecificas (ut vocant) medicamentorum vires negaverint, hoc etiam admittere noluerunt, medicamenta quædam certis quibusdam corporis partibus vel competere, vel adverſari peculiariter. nam quæ caput roborant, eadem cæteris quoq; viſceribus auxiliantur: nec quicquam eſt, quod vel renibus, vel cordi negocium faceſſat, quin idipſum lædat, quaſcunque partes offenderit. Verum utraque parte peccatur. Nec enim vera eſt eorum ſententia, qui nihil in hiſce præter occultam ſubſtantiæ proprietatem admittunt: nec eos penitùs approbare licet, qui nulla cenſent medicamenta partibus ullis peculiariter addicta eſſe. Licet enim (quod ajunt) nihil ulli parti tantùm vel obſit, vel conveniat, quin id ipſum cæteras quoque vel juvet, vel offendat, nihilominus tamen fieri poteſt, ut quod omnibus competit partibus, alicui ſit magis familiare: vel viciſſim, quod omnibus nocet, alicui magis & propriè quidem noceat. Sunt enim corporis humani partes ita conſtitutæ, ut & in multis conveniant, & propriis etiam ſubſtantiis diſcrepent. Licet itaq; partibus aliquid conducat omnibus, qua nimirũ eis eſt ratione quodammodò ſimile: quid obſtat, quin propria ſubſtantiæ differentia vel hepar primariò juvet, vel aliam quamvis partem? Nocentium idem quoque judicium eſto. Rerum enim ſympathias, & antipathias à natura tollere non poſſumus, quarum certè nemo rationem ab ipſis qualitatibus expoſuerit: conetur modò, qui volet, licebit, palmamq; feret, ſi quid fuerit aſſequutus. Etſi verò negari non poteſt, quin hæc medicamenta (quæ medici certis quibusdam partibus adſcripſerunt) proprietate quadam occulta juvent, nequaquam tamen ob id omnis rationum diſcurſus excluditur: ſiquidem ab ipſius partis & medicamentorum natura quædam poteſt oſtendi ratio ſimilitudinis, ut paulo pòſt clarum faciemus.

QUIS verò ſit horum medicamentorum uſus & utilitas, facilè collegerit, quiſquis intelliget ea meritò prodeſſe magis, quæ non qualitatibus ſolùm, ſed tota ſua ſubſtantia juvant. Hæc ſint in genere dicta: quæ verò in ſingulis obſervanda fuerint, ſequentibus capitulis exponentur.

Vſus.

DE MEDICAMENTIS, *quæ vocant cephalica.*

CAP. XXXII.

CAPITIS nomine totam ejus compagem intelligimus à ſummo apice ad ipſas uſque claviculas, quibus ſuprema corporis pars à pectore ſejungitur. Ea tamen propriè cephalica dicuntur, quæ cerebri vitiis accommodantur: ſiquidem quæ vel oculis competunt, vel auribus aliiſq; ad capitis molem pertinentibus, ſuas habent ab ipſis partibus denominationes. Capitis, ut & aliarum partium medicamenta duabus medici claſſibus diſtinxerunt: alia namque calida vocarunt, alia frigida: quo certè diſcrimine patet hæc ipſa non ſola ſubſtantiarum ſimilitudine, ſed manifeſtis etiam qualitatibus cuique parti competere. Non enim caloris, aut frigoris occultæ ſunt facultates, & quæ tota ſui ſubſtantia juvant, ſemper omnibusque conveniunt. Cæterùm ut cephalica dignoſcantur, cerebri natura, & affectus maximè proprii ſunt deſcribendi. Cerebrum itaque cùm & rationis ſedes ſit, ſenſuumque principium, & nervorum origo, natura temperatum eſt: quovis enim exceſſu cæteris partibus magis afficitur, ſiquidem ſi calidius exiſtat, ſubitò ſenſus & ratio commoventur. ſin verò ſit frigidius, iidem languent & obſtupeſcunt, ut reliqua taceam ſymptomata, quæ ſubinde caput invadunt, ſi cerebrum à ſua recedat temperie. Hoc etiam cerebro peculiare eſt, ut odoribus, ſonis & coloribus vel delectetur, vel offendatur, cum reliquæ partes hiſce ſenſibus deſtituantur. Uterum tamen excipiunt aliqui, utpote qui manifeſto motu fœtida refugiat, amplectatur autem ſuaveolentia: verùm hac de re ſuo loco tractabitur. Cenſebuntur ergo cephalica, non ea ſolùm quæ gratis odoribus cerebrum recreant, ſed quæ vel ſuavi concentu, vel jucundis variarum rerũ picturis oblectant audiẽtes, aut inſpicientes. Hoc tamen in hiſce diſcrimen obſervari poteſt, odores cerebrum afficere innata magis olfaciendi facultate, quam diſcernendi judicio, cùm nec muſicis, nec aſpectu quiſquam oblectetur, quin ab harmonia diſſonantiam, & ab eis quæ pulchra ſunt, deformia diſcernere

nere possit, ea proculdubio ratione, quòd odoratus hisce sensibus, visu nimirum & auditu, magis terrenus existat. Hæc grata disputatione, jucundis item objectionibus copiosè discuti possent, nisi servanda brevitas hoc ipsum prohiberet.

Quamvis autem & musica cerebrum & picturis reficiatur, non tamen hæc inter cephalica numerantur, quòd medicamenta non sint. Ex ipsius autem cerebri affectibus cephalica etiam dignosci possunt. Quoniam itaque cerebrum (utpote quod reliquis visceribus minùs natura calidum existat) pituita plerumque repletur, ob id ea maximè cephalicis annumerantur, quæ præter occultam, qua cerebrum roborant, facultatem, excalefaciunt, tergent, incidunt, & exiccant. Cerebri verò situm si consideres, cùm in suprema corporis parte sedem habeat, calidos vapores facilè suscipit, unde (præterquàm quod aliis obsint rationibus) ægri sæpenumerò vigiliis excruciantur & capitis doloribus: quæ symptomata refrigerantibus cephalicis compescimus. Hæc alia est cephalicorum series, sub qua fortassis etiam narcotica comprehendere liceat, cùm suas frigore vires exerant. Licet autem hæc ipsa in aliarum etiam partium doloribus adhibeantur, propriè tamen cephalica censeri debent. Ea siquidem ratione dolores sedant, qua somnum inducunt, aut partis alicujus sensum obstupefaciunt. Cùm itaque cerebrum somni & vigiliarum sedes existat, & origo sensuum, hac & illa ratione narcotica pro cephalicis haberi possunt. An verò hæc tota substantia capiti familiaria sint, iis perpendendum relinquimus, qui præter occultas vires in hisce medicamentis nihil agnoscunt, cujus respectu certis partibus competere possint. Hoc fortasse magis rationi consentaneum fuerit, narcotica cerebro & sensilibus corporis partibus adversari tota substantia, quàm ut eis auxilientur. De purgantibus autem, an eorum aliqua certis quibusdam partibus competant, infra proprio capite tractabitur.

Tot ergò sunt cephalicorum classes, ut aliqua cerebrum expurgent, item aliqua refrigerent, aliqua verò corroborent, quibus equidem omnibus hoc forsan commune est, ut cerebro sint occulta facultate familiaria, quæ nec ratione comprehendi, nec præceptis describi possit. Cæterùm quæ morbos cerebro peculiares proprietate quadam excutiunt, vel talia sunt, quorum ratio reddi nequeat, vel ad dictarum classium aliquam meritò referentur. Hoc tamen ut addatur, forsan non abs re fuerit: hæc nimirum medicamenta vel ideò prodesse, quod hisce morbis antipathia quadam advertentur, vel quòd cerebrum adversus malignas morborum vires tota substantia muniant, atque tueantur.

Porrò cùm variæ sint (ut modò dictum est) cephalicorum vires, non eadem semper aut eodem tempore conveniunt. Non enim cerebrum facilè corroboratur antè quàm expurgatum fuerit: nec priùs idipsum cephalicis expurgatur, quàm universum corpus probè fuerit evacuatum, ne scilicet caput attractione repleatur. Refrigerantibus ferè cùm id caloris vehementia postulat, utimur: periculosa tamen sunt, si crebris expectetur. De narcoticis alias satis dictum est. Qua verò sit cephalicis utendum ratione, paucis exponi non potest, cùm pro variis morborum generibus, pro variis item uniuscujusque morbi temporibus & symptomatis, varia quoque sit cephalicis utendi ratio. *Vtendi tempus.* *Vtendi ratio.*

DE RELIQVIS CAPITIS PARTIBUS.

CAPUT XXXIII.

Sub capitis nomine (quod etiam præcedenti capite monuimus) externæ quoque partes, ut oculi, nares, os, & aliæ, comprehenduntur: de quibus aliquid saltem exponemus, ut earum etiam remedia possint investigari.

Primùm ergò de oculis agemus, quòd inter sensus externos visus primas obtineat, cujus organa sunt oculi. Duplicia verò statuuntur oculorum medicamēta, quæ nimirum ad spiritus visorios, & quæ ad ipsosmet oculos referuntur. Spirituum ea debet esse constitutio, ut nec nimis crassi, nec nimis subtiles existant. Cæterùm etsi sæpè fit, ut nimia spirituum subtilitas visum efficiat debiliorem, ea tamen ocularia maximè nuncupantur, quæ facultate, quam habent, incidendi visum exacuunt: *ὀξυδερκῆ* Græci nominant. Inter hæc autem à medicis plurima recensentur, quæ non hac, sed occulta proprietate visum juvent. Non hic equidem hac in parte refragabimur, utpote cùm noverimus prodesse multa, quorum vires non ita ratione pateant, nisi quis ad ipsam substantiæ similitudinem recurrat. Hic tamen eorum acumen mirari contingit, qui caprinum jecur nyctalopas juvare censent, haud alia ratione, quam quod capras existiment non minùs noctu cernere, quàm interdiu. Liceat itaque ab uno cætera comminisci, ut mirandos rerum effectus intelligendo comprehendere videaris. Sed quæsierit forsan aliquis, quænam sit hepati cum oculis affinitas? certè nec eadem substantia, nec idem eis inest temperamentum. Hæc jucunda disputatione tractari possent amplissimè: brevitatis tamen causa solummodò proponenda fuerunt, & eo fine quidem, ut hæc quoque ratio pateret, qua non oculis solùm, sed reliquis etiam partibus, medicamenta propriè, vel admirando successu competentia, nonnullo discursu rationis exquirerentur. Cōstat, veteres ab animalibus didicisse plurima, *Oculi.*

quæ nec mentis acumine potuissent assequi, nec ipsa fortassis etiam experientia. Porrò quod ad ipsam oculorum constitutionem attinet, cùm sensu sint exactissimo, nec levia leviter ferant incommoda, non quævis subitò censeri debent ocularia, si visum extenuando possint acuere, sed hoc in extenuantibus requiritur, ut nec nimis acria, nec calida nimis existant. Quòd si quæ sint extrinsecùs adhibenda, solum ea convenient, quæ nec duritie lædant, nec irritent mordicando, nec adeò viscosa sint, ut tenaciter adhæreant. Hæc nimirum ocularia sunt medicamenta, quæ nec in pulveres, nec in unguenta reducuntur, quòd hæc ob oleum oculis infensa sint, tum quòd glutinis instar validius in partes impingantur. Pulveres autem quisque novit, quid negocii sæpè oculis infestant, cùm eis adversissima sit asperitas. Sed hæc ad medicamentorum formam spectãt magis, quam ut eorum vires ostendant. Sunt tamen observanda nihilominùs, quòd hac etiam ratione, non viribus solùm ocularia dicantur, quæ vitiis oculorum adhibentur.

Nares & os. EADEM quoque ratio est aliarum partium, ne vel fœtida naribus offerantur, vel palato, quæ saporem habeant ingratum. Hæc enim non gustui solùm officiunt, sed ventriculum etiam subvertunt, cùm eadem sit oris & ventriculi tunica. Quæ verò graviter olent, & naribus molesta sunt, & cerebro non leve damnum inferunt. Sint ergò stomatica vel dulcia, vel saltem non ingrata: sint errhina vel odorata, vel nullo gravia fœtore. Quòd autem & nares & os viæ sint ad expurgãdum cerebrum, ideò facilè vitiis infestantur, quæ perpetuo postulant abstergentia. Cæterum de masticatoriis, gargarismatis, & errhinis non est ut hic verba faciamus, tum quòd cerebrum magis, quam vel os, vel nares spectent, tum quod de purgantibus suo loco simus acturi.

Aures. AURES quòd pateant, facilè frigidis infestantur: quòd siccissimæ sint, medicamenta postulant, quæ vehementissimè siccent.

Dentes. DENTIBUS autem inimicum frigus est & calor vehemens. Acidis etiam, austeris & acerbis maximè læduntur, cùm nec cute, nec carne sint obducti, quibus horum injuria contemperari possit. Detergentibus juvantur dentes, & adstringentibus, quòd levi de causa defluxionibus infestentur: quæ causa etiam est, ut facile dulcium & pinguium usu putrescant.

Facies. UT oculi coloribus, aures harmonia, nares odoribus, & lingua sapidis oblectatur: ita facies, & maximè mulierculārum, iis inhiat, quibus & nitorem, & formæ decus consequatur. Hæc sunt, quæ nobis hoc loco de cephalicis scribenda esse videbantur: cætera in fucis & morborum curationibus exquirantur: ubi copiosiùs à Practicis descripta sunt.

DE MEDICAMENTIS *pectoralibus.*

CAP. XXXIV.

MEDICAMENTORUM, quæ pulmonibus & thoraci addicta sunt, non unum genus est: quædam enim partes affectas spectant, aliqua materiam, quæ morbum infert. Etsi verò quibusdam pulmones exulcerantur, ut sint adstringentibus conglutinandi: non hæc ideò tamen thoracica nuncupantur, cùm adstringentia pectori sint & pulmonibus adversissima, tum quòd respirationem prohibeant, tum quòd expectorationem remorentur. Thorax itaque lenientia maximè poscit, ut & liberior sit respiratio, & si quid inhæreat, faciliùs discutiatur. Cùm autem pulmones destillationibus à capite sint obnoxii, fit, ut ea præcipue pectoralia censeantur, quibus exputtio procedit expeditiùs. Non una tamen est sputi promovendi ratio: nonnunquam enim materia, quæ delabitur, tenuis est, ut quantocunque thoracis motu nequeat expelli, cùm subinde diffluat: quandoque tamen adeò crassa est, ut per angustas pulmonis arterias ejici non possit. Hinc duæ sunt pectoralium natæ species, ut nimirum materia tenuis incrassetur, & crassa nimis incidatur, quò faciliùs expui possit. Eorum verò, quæ tenues incrassant humores, quædam mitiora sunt, quæ calidis & frigidis conveniunt humoribus: alia verò vehementer etiam frigida sunt, ut humorum acrimoniam refrænare possint. Cæterùm quòd inter pectoralia, quæ phthisicis competunt, etiam recenseantur, de his ut aliquid saltem dicamus, operæpretium esse videtur. In his itaque medicamentis tria conspiciuntur, quorum ratione tabidos juvant. Sanguinem enim concretum incidunt & expectorant, pulmones peculiari virtute fovent atque tuentur, & vulnera conglutinant: quæ quidem vires aliquibus etiam simplicibus tributæ sunt, sæpe tamen pro variis medici scopis variè distribuuntur, ut nimirum ulcera vel magis expurgentur, vel magis conglutinentur. Contrariæ siquidem vires existunt, & quò magis aliqua tergent, & incidunt, tantò quoque magis glutinantium vires impediunt. Hæc igitur ratio temporis observatur, ut in principio magis abstergentia competant, postea verò magis juvent glutinantia. Licet itaque tabidis adstringentia conveniant, non hac ipsa tamen ratione pectoralia censentur, sed quòd & incidant, & propria vi pulmonibus familiaria sint. Ad hæc tanta nequaquam eis inest adstrictio, ut respirationem impediant, aut humores pulmonibus vehementer impingant. Sunt ergo pectoralia, quæ vel laxant & emolliunt extrinsecùs admota, vel humores pulmonum arteriis impactos incidunt & expurgant.

gant: aut tenues incrassant defluxiones: aut acres temperãt, & arteriæ leniunt asperitatem.

DE MEDICAMENTIS *cordialibus.*

Cap. XXXV.

Ut cerebrum sensus, ita cor affectuum sedes est, vitæ fons, & insiti caloris origo. Cùm itaque duo sint cordi maximè propria, ut & suo calore vitam foveat in reliquis partibus, & voluntati suis affectibus vigorem inferat: quo quoque sunt eorum genera, quæ cordi convenire dicuntur. Quædam enim, quòd animum exhilarent: quędam, quòd cor ipsum juvent, cordisque spiritus reficiant, cordialia nuncupantur. Eorum porro, quæ cor oblectant, non una est ratio, cùm vel ira, vel amore, vel metu, vel odio, vel tristitia, vel aliis affectibus cor variè conturbetur, quorum vel temperantia, vel ablatione id ipsum vicissim erigitur. Etsi verò cor affectibus hisce plurimùm sæpè recreatur, ut cordialia meritò sint, quæ vel amatoribus oblandiuntur, vel iratos placant, aut solantur meticulosos: quòd tamen hæc medicamentis primariò nequaquam assequamur, ad aliud vel tempus, vel locum referenda sunt: maximè verò philosophiæ præceptis ita mens imbui potest, ut minimùm affectibus conturberis. Cor enim medium est inter hepar & cerebrum, ut nõ ratione minùs, quàm ingestis afficiatur. Quamvis autem vis hæc medicamentis quibusdam inesse dicatur, ut lætitiam inferre possint: nequaquam tamen id ita fuerit intelligendum, atque si suapte natura cor exhilararent. Lætitia namque non corporis, sed animi motus est: quò fit, ut sine judicio lætari nemo possit. Sunt tamen, qui medicamentis odium, aut amorem concilient: verùm id existimaverim (si fiat) vel occultis rerum proprietatibus: aut incantationi potiùs adscribendum esse. Quòd vero lætitia quibusdam medicamentis attribuitur, id hac ratione verum est: cor ut vitam omnibus corporis partibus impertit, iisdem ita compatitur, & pede vel manu læsa subitò contristamur. Quicquid ergo dolorem vel tollit, vel saltem mitigat, oblectare dicendum est. Magis tamen hoc ipsum præstare videntur ea, quæ propriis cordis affectibus mederi possunt. Cor itaque nimio calore, venenis, & tetris vaporibus afficitur. Hic nimirum patet altera medicamentorum cordialium series: nam quæ modò proposuimus, animam in corde magis, quàm cor ipsum spectant: hæc verò cor, & cordis spiritus naturali virtute magis, quàm rationis vi fovent atque tuentur. Tria sunt igitur horum medicamentorum genera, quibus affecto cordi naturæ adminiculo succurrimus. Quædam enim, quòd refrigerando febrium ardorem mitigent: quædam, quòd venenis adversentur: quædam vero, quòd cordis spiritus peculiari virtute refocillent, cordialia nominantur. At non quicquid refrigerat, protinus est cordiale. Plumbum enim non minùs ac aurum, argentum, aut gemmæ preciosissimæ, frigidum est. Hic nimirum vis alia subest quæ nec scripto facilè, nec verbis exprimitur. Sed vereor, ne talia magis ex accidenti, quàm propria facultate lætitiam inducant: ut ad primam cordialium classem meritò sint referenda, cùm ratione magis animum in corde, quàm naturali dote cor oblectent. De venenis & eorum alexipharmacis supra proprio capite actum est, ut hic nihil superesse videatur, quod jam scriptis addi debeat. Huc tamen non quæcunque venenis adversantur, referenda sunt: sed ea, quæ oppresso cordi succurrunt. Quædam enim (ut supra demonstratum est) alterando, quædam vires naturamque fovendo, venenis resistunt: quædam tota sui substantia, facultate nimirum occulta, certis quibusdam venenis adversa sunt, quorum tamen nullum sub hac classe continetur. Ecquis enim scorpium aut viperas inter cardiaca recenseat? De cibis, & iis quæ contrariis qualitatibus venenorum vires infringunt, idem quoque dictum esto. Quæ cor autem vel occulta virtute, vel quadam substantiæ similitudine, vel vi, quam ratione quodammodò comprehendere possis, roborant, ad hunc cordialium ordinem referenda sunt. Cùm hoc enim venenis insit omnibus, ut cor petant, & vitæ insidientur: quæ cor adversus hæc muniunt, atque tuentur, alexiteria meritò nominari debent. Tertia cordialium classis est eorum, quæ cordis spiritus reficiunt. Hæc nimirum ea sunt, quæ cor exhilarare dicuntur, tum quod peculiari facultate vitales spiritus excitent, & vividiores reddant, tum quod tetros & melancholicos arceant a corde vapores. Ut odorata spiritus animales erigunt, aromatica naturales, ita hæc amica cordi virtute vitales fovent & recreant.

DE MEDICAMENTIS *stomachicis.*

Cap. XXXVI.

Medicamenta, quæ ventriculo conveniunt, stomachica nominantur: etsi stomachus non ventriculum, sed ejus orificium, seu gulæ partem inferiorem designat. Cùm itaque stomachica non partis, sed totius existant, non unius etiam sunt generis: siquidem in ventriculo tria maximè propriis curanda medicamentis observantur: appetentia dejecta, concoctio debilis, retentrixq; facultas vitiata. Quæ appetentiam excitant, acida fere sunt, & grato condita sapore. Licet autem variis de causis appetitus sæpe concidat, ut cum obruitur bile ventriculus, aut putridis humoribus, non ea tamen, quibus

hæc expurgantur, propriè dicenda sunt orectica, sed quæ quædam acida siguiam & stomachum contrahunt, gratoque sapore delectant.

CONCOCTIONEM juvant ea, quæ vel calore convenienti, vel aromatica facultate ventriculi calorem fovent, vel occulta proprietate ventriculum roborant. De occultis dictum sæpè est: hic tamen ratio superiùs propositæ similis, paulò tamen veritati magis consentanea, nobis offertur. Nyctalopes ex quorundam sententia caprino jecore juvari suprà diximus, quòd existiment aliqui, capras nocte non minùs cernere, quàm interdiu. Ventriculi verò concoctionem interna ventriculi gallinarum tunica juvare creditur, quòd hæc animalia insignem habeant concoquendi vim.

RETENTRIX ventriculi facultas vitiata nauseam parit, vomitum, & alvi profluvia. Medicamentis hæc corrigitur adstringentibus: non ob id tamen, quicquid adstringit, stomachicum est, cùm adstringant multa, quæ ventriculo sunt adversissima. Stomachicis ergò præter manifestas qualitates alia vis inest, qua ventriculo sunt accepta.

Victûs ratio. AD appetentiam excitandam medicamentis interdum utimur, quæ non usqueadeò ventriculum juvant: quo fit, ut hac in re multa sint observanda, tum ut tempore convenienti, tum ut aptis ad id medicamentis appetentiam excitemus, quæ quidem paucis describi non possunt, cùm pro variis appetentiæ dejectæ causis variè sit etiam procedendum. Hoc tamen maximè notum, & commune præceptum est, orectica impuro ventriculo, vel si cibandum non sit, nequaquam adhibenda esse. Quæ verò concoctionem juvant (πεπτικὰ dicere liceat) ante cibum offerri debent, tum quòd in ventriculi fundo, non superiori parte calor excitandus sit, tum quòd calefieri debeat ventriculus antè quàm cibus offeratur. Quibus autem ventriculus adstringitur, ea cùm duplici fine conveniant, ut vel stomachum, vel pylorum occludant, hoc quoq; discrimine sunt exhibenda, ut si vomitum evitare velis, à pastu: sin fluxus inferiores, ante cibum præbeas adstringentia. pòst enim assumpta, cùm cibos deorsum pellant, alvum sæpenumerò movent: maximè verò, si lenientia prius ingresseris.

DE MEDICAMENTIS hepaticis.

CAP. XXXVII.

HEPATICORUM tres fortè liceuerit constituere gradus. Quibusdam enim delectatur hepar, quibusdam robur viresque nanciscitur: sunt & alia, quæ vitiis ejus propriè competunt. Ut ad ciborum dignotionem, ne facilè quidvis ingereretur, gustus & appetentia ventriculo præmissa sunt, & lin-

A guæ stomachoq; concredita, quibus & competens ciborum qualitas, & sufficiens eorundem quantitas indicaretur: ita est hepati quidam & majoribus ingerentibus, & linguæ gustanti & stomacho discernenti correspondens & natura tributum. Venis enim mesaraicis sibi conveniens attrahit alimentum, quod nimirum ejusdem naturæ fuerit, aut temperamenti. Hæc sunt ea, quibus hepar delectatur, alimenta quidem maximè: verum ex medicamentorum serie nonnulla jecori quoque grata sunt, dulcia nimirum: hæc enim avidè, velut alimenta sibi competentia, trahit. Hepar

B autem corroborant ea, quæ leviter adstringunt. Cùm enim concoctioni dicatum sit, quadam opus habet adstrictione, qua tum calor, tum concoquendus humor contineatur, ne diffluat hic, ille verò dispergatur. Nequaquam tamen tanta est hepaticorum adstrictio, quanta stomachicis competit. Ven-

C triculus enim amplissimus est, & ingressum & exitum habens maxime patentes: at hepar exilibus est referrum venis, quibus vel chylum attrahit, vel sanguinem in reliquum corpus distribuit. Quamobrem ne vel obstruatur hepar; vel distributio sanguinis impediatur, adstringentia jecori competunt, non adeò tamen valida, ut hæc inferant symptomata. Quòd itaque jecur ita sit constitutum naturaliter, ut præ cæteris visceribus facilè obstructionibus

D corripiatur, ideò medicamenta, quæ vel prohibent obstructiones, vel iisdem factis medentur, hepati censentur esse peculiaria. Sunt autem ea, quæ sine vehementi calore incidunt & extenuant: quibus tamen & adstrictio lenis, & aliqua facultas insit abstergendi. Obstructiones plerumque sequitur inflammatio, quæ refrigerantia poscit, non quæcunque, sed hepatica, hoc est, quæ simul & abstergant & extenuent. Cæterùm ex visceris natura dili- *Victûs ratio.*

E genter hoc est observandum, ut cùm id concoctioni destinatum sit, calidis refrigerantia temperentur, ne calor adeoque concoquendi facultas aboleatur: aut etiam diaphragma, cui vicinum & annexum est, ita refrigeretur, ut respiratio impediatur. Hic etiam modus in extenuantibus observari debet, ne visceris robur diffundatur: in astringentibus, ne vel attractio chyli, vel distributio sanguinis (ut modò dictum est) impediatur.

F

DE MEDICAMENTIS splenicis.

CAP. XXXIIX.

IN sanguinis generatione tria maximè conspiciuntur excrementa, serosus humor, flava bilis, humorque melancholicus: Bilis propriam habet in hepate cystim: serum ad renes delabitur: splen verò crassiorem ad se sanguinis partem allicit. Duplex autem est hoc sanguinis excrementum: aut enim nimio calore

lore adustum est, quam bilem atram nominant, aut ex seipso crassum ac terreum est, qui propriè melancholicus humor appellatur. Hinc investiganda est vis & natura splenicorum. His enim humoribus lien utplurimùm infestatur: unde varia consequuntur symptomata, quibus cætera quoque viscera noxam ferunt. Atra namque bilis, ubi vel efferata, vel adducta fuerit, melancholiam furoresque parit: humor autem melancholicus & visceris obstructionem, & scirrhum inducit, ut & sanguinis concoctio vitietur, hydropsque sæpenumero subsequatur. Duplicia sunt itaque medicamenta, quæ lieni censentur esse peculiaria. Quædam enim atræ bili competunt, quædam humori melancholico. De purgatione nihil hic nobis agendum est, cùm id infrà proprio capite simus tractaturi. Splenica sunt ergo, quæ bilem atram humectando contemperant & refrigerando: licet ex his etiam aliqua sint calore temperata. Non enim bilis hæc usqueadeò calida est, ut medicamenta poscat, quæ dicunt biliosa, quibus eximia vis inest refrigerandi. Hæc nimirum sunt ea, quæ superius inter cordialia retulimus, quòd tetros bilis atræ vapores, quibus cor obruitur, temperent & demulceant: qua ratione lætitiam inferre dicuntur. Sunt ea quoque splenica, quibus humor melancholicus corrigitur & præparatur, ut commodè post evacuari possit. Medicamentis id assequimur incidentibus & aperientibus, quæ ab hepaticis ea ratione differunt, quod sint adstrictionis expertia. Splen enim concoctioni non est addictus, quo fit, ut adstrictione non indigeat, cùm ad hepatis vires confirmandas chylumque retinendum ea non parum suppeditet auxilii. Splen etiam ab humore melancholico non obstruitur solùm, sed induratur, ut inter splenica meritò quoque numerentur emollientia, quæ non equidem assumuntur intrinsecus, quòd ventriculo sint & visceribus concoctioni destinatis inimica, sed extrinsecùs admoventur. Quamvis autem scirrho jecur etiam afficiatur, hæc tamen ei non conveniunt, quod hepar (ut suprà dictum est) adstrictione indigeat, qua tamen hæc destituuntur, & tantam emolliendi vim habent, ut calorem viscerum, & spiritus adeoque vires dissolvant.

DE RENUM AC *vesicæ medicamentis.*

CAP. XXXIX.

AD serum à sanguine secernendum renes a natura cæteris additi sunt visceribus. Id autem ut exciperet, nec subinde urinam excernere cogeremur, vesica iis adjuncta est amplitudine sufficienti. Cùm

A itaque renum & vesicæ munus hoc sit maximè proprium, ut à corpore tenuissimam sanguinis partem excernant, morbis etiam utplurimùm urinæ vitio corripiuntur. Vel enim calculo, vel inflammatione, vel crassis humoribus urina supprimitur, ut hac quoque ratione medicamenta renibus & vesicæ competentia (quæ nephritica & cystica vocant) sint distinguenda. siquidem alia refrigerant, alia crassos humores incidunt, alia lapides etiam confringunt.

B Etsi verò phlegmone ad sistendum sanguinis influxum adstringentia postulat. renum tamen & vesicæ constitutio talis est, ut eis & vesicæ maximè periculosus existat adstringentium usus, utpote quibus urina magis impediatur. Quæ crassos humores incidunt, uretica propriè nominantur, de quibus suprà satis actum est. Lapides autem confringentia præter eam, qua pollent, incidendi facultatem (cujus etiam respectu meritò sub diureticis

C comprehendi possunt) propria quadam vi prædita sunt, ut lapides adeo duros comminuant. Ex his plurima passim à practicis recensentur, quæ id ipsum occulta proprietate præstant, quorum alia ratio reddi nequit, quam quæ ab ipsa eorum substantia sumitur, non manifestis qualitatibus. Ex ipsa itaque renum & vesicæ natura, morbisque peculiaribus, hæc propriè nephritica & cystica videntur esse nominanda, quæ leniunt, & citra calidum calorem

D incidunt & extenuant. Quod autem eadem & renibus & vesicæ tribuerimus medicamenta, discrimen hoc in iis observari debet, ut cùm vesica sit à corporis centro, quàm renes, remotior, ei quoque validiora præscribantur medicamenta, ne vires eorum, antequàm ad locum affectum pervenerint, evanescant.

E
DE MEDICAMENTIS *hystericis.*

CAP. XL.

UTERO competentia medicamenta sunt, quæ menses movent, vel nimis fluentes sistunt: de quibus abundè suprà dictum est, ut jam nihil superesse videatur, quod pluribus exponi debeat.

F Hoc saltem de uteri natura dictis addere liceat. Uterum videlicet cerebro & ventriculo substantia quodammodo similem esse. Cephalicis enim & aromatica vi præditis adeò delectatur, ut id manifesto motu clarum faciat dum iis accurrit, eorum verò contraria fugiat. Hoc experientia ferunt esse certissimum. Si qua namque mulier uteri præfocatione corripiatur (quo quidem affectu sursum ferri creditur uterus) ori graviter olentia, sed uteri collo admoventur ea, quæ grato sunt odore prædita. Sin autem procidat uterus, vice versa progrediuntur. Ob-

latis enim oti beneolentibus,& fœtidis vulvæ admotis, uterus retrocedere perhibetur Hæc ratio fuit, quæ movit aliquos, ut olfaciendi vim utero adscripserint. Sitne nasutus mulierum uterus, an verò sit eorum nasus uterinus, qui tale quidpiam asserunt, viderit, qui volet. Dubium non est, quin (quod suprà de cephalicis diximus) quæ gratum spirant odorem, cerebro sint & nervosis partibus amicissima: non ideò tamen olfactu solo talia prodesse judicanda sunt, cùm & aliis qualitatibus, & ipsamet sui substantia partes nullo præditas olfactu juvare possint. Eadem fœtidorum est ratio. Suffitus enim præter odorem, vim etiam habet certis quibusdam partibus adversissimam. Fœtidis certè ventriculus offenditur, & ita quidem interdum, ut vehementi motu quicquid assumpserit, evomat, non quòd olfaciendi facultate polleat, vel odorandi, sed quòd a[...] fœtidorum noxa vel[...]cetur. Uterum itaque ju[...] aimus, non, quod olfactu præditus sit, of. fendi [...] [...]idis, sed quod ea sint ejus naturæ ad[...]ersissima Licèt autem olfactu nec oblectetur, nec offendatur: f[...]tamen læditur, & beneolentibus corroboratur. Odor enim medicamentorum index est, quo natura, quid si[...] com[...]erat, edocet olfacientes. Hæc quæstio pluribus hoc loco non est discutienda, ne propositum[...]egrediamur. hoc saltem conclusionis vice [...]ctam sufficiat, uterum perinde atque cerebrum benè odoratis & aromatica vi præ[...]is confortari Cerebrum enim. vero nec gustu pollet, nec olfactu, quod calvaria læsa & male sapidis, aut graviter olentibus admotis comprobari potest. Denique cùm supra satis ea discusserimus, quæ menses vel sistunt, vel movent, hoc e[...] hoc loco solum adjicere volumus, Hystetica nimirum dici medicament[...], non quæcunque vel adstringendo menses sistunt, vel eosdem movent incidendo, sed quæ simul utero grata sunt & accepta, qualia censeri debent, quæ vel odore suavi, vel aromatico sapore suam ostendunt substantiæ bonitatem.

DE MEDICAMENTIS ARTHRITICIS.

CAP. XLI.

ARTICULI morbis ferè capitalibus infestantur; quo fit, ut cephalicis etiam curentur medicamentis Ex ipsarum autem partium natura, cum eadem sit nervorum, quæ cerebri ratio, nihil quoque colligere licet, quod in cephalicis supra non sit expositum. Quod tamen arthritica medicamenta doloribus oculorum maximè accommodentur, & ita quidem a medicis describantur, atq. si hæc ipsa solum ratione arthritica sint appellanda, de his aliquid etiam adjiciemus, ut qualiaponkant articuli, qualia item eorum dolores medicamenta requirant, intelligatur. Ex ipsa itaque articulorum natura, cum nervacea sint corpora, facilè colligitur, articulis ea competere, quibus & siccandi vis insit, & calefaciendi, cum levi quadam adstrictione, vel peculiari virtute, qua robur articulis adjicere possint: quæ certè facultas cephalicorum est, cùm tamen articuli sint a corporis centro remotissimi, vehementissima quoque po[...]unt medicamenta. Quod ad ipsos autem attinet articulorum dolores, hæc progrediendi methodus est. Dolor aut tollitur, aut saltem demulcetur. Vera quidem ejus cura est, si causam, quæ dolorem infert, radicitus extirpemus. Tanta est tamen interdum doloris rabies, ut anodynis utendum sit prius, quam doloris causam impugnemus: & id quidem eò maximè, quòd dolore partes incalescant, & influxu sanguinis inflammentur: quæ vero doloris causam evellunt, calidissima sunt, ut cum furit dolor, iis abstinendum est [...]. Duplex autem est doloris sedan[...] o nam si dolorem spectes, anodynis u[...] sin ardorem oppug[...] te velis, refrigera[...]a convenient, tum quò ardor [...] tumè temperetur, tum quod iis influxus e[...] [...]catur, & maximè si repellentium aliquid immisceas. Anodynorum naturam & [...]tendi rationem suprà docuimus de refrigerantibus suo quoque loco actum est Porro dolor[...] causas practici varias constituerunt, de qu[...] nunc non est disserendum. Hæc tam[...] alias admittenda fue[...] pituitam nimirum artic[...] impactam, cùm [...], infl[...] atque dolorem excitare. Nam quæ medici ad dol[...] penitùs extirpand[...]m, arthritica recensent, talia sunt, ut vali[...] ad incidendu[...] & attrahendum vires habeant, quæ profectò nec bili flavæ, nec sangui[...] competerent. Hæc substantia sunt eximie tenui, q[...] ad[...]structio pituitæ sit adversissima. Magis enim partibus impingeretur, a quibus tamen est e[...]cienda. Cum verò satis & attractum, & d[...] sum esse videbitur, ut & dolor cessaverit, & causa doloris abrumpta fuerit, alte[...] utemur, & iis quæ articulos corroborare possint, ne post facilè defluxiones excipiant. Hæc sunt, quæ nobis de propriis partium corporis humani medicamentis scribenda fuerant, ut qualia quibusque competerent, ex earum natura & affectionibus maximè propriis intelligeretur.

DE MEDICAMENTIS PURGANTIBUS.

CAP. XLII.

DE purgantibus medicamentis plurimum a medicis di[...]ceptatur [...] occu[...] a proprietate [...] destin[...] [...]ahant humores, an vero manifestis qualitatibus id[...]lum [...] fle[...]

stent. Quæstionem hanc aliis discutiendam relinquemus, & qua fieri poterit brevitate methodum edocebimus, qua purgaturis procedendum esse judicamus. Hoc itaque primum esto, quod medicinam exhibiturus observabit, quid nimirum sit evacuandum: dein medicamenta investiget, quibus idipsum assequatur. Cùm enim non eadem sit in omnibus materia peccans, non idem certè medicamentum competit omnibus. Rationes autem, quibus exquiri debeat humor expurgandus, per quas item vias educere conveniat, non fert instituti nostri ratio, ut hocce loco demonstremus: purgantium natura nobis & vires exponendæ sunt. Variis itaque modis humores educunt medicamenta. Quædam enim leniendo, quædam abstergendo, nonnulla naturam exstimulando, aliqua constringendo purgare conspiciuntur. Quæ vero propriè purgantia nominantur, præter hasce facultates aliam habent, qua humores a remotissimis etiam partibus educunt & attrahunt. Utrum autem his hæc calori tribuenda sit, an occultæ proprietati, nostrum hoc dissolvere non est. Calida quidem censuerunt esse veteres omnia purgantia, cujus nomine calori vim purgatricem adscripserunt aliqui. Notum tamen est, recentiorum experientia, purgandi vim quibusdam inesse, quæ vel frigida sunt, vel saltem exiguo prædita calore. Præter enumeratas purgantium medicamentorum qualitates, hæc etiam omnibus verè purgantibus inest, quædam nimirum substantiæ pravitas, qua ventriculo sunt cæterisque visceribus inimica. Non equidem dubium est, quin hæc ipsa vis ad purgationem plurimum conducat. Naturam enim ad expulsionem magis irritat, quàm vel acria, vel amara [illegible]acia. Nondum tamen attractionis ratio patet. Magis enim natura, quàm medicamenta purgare diceretur, si sit humorum expulsio nominanda purgatio. Licèt itaque non absurda sint, quæ à multis in hunc modum ad purgatricem vim demonstrandam proferuntur, nequaquam tamen ideo negari potest, quin occulta quædam eis insit substantiæ proprietas, ut humores certos ad se alliciant. Quamobrem hoc pro confesso habeatur, purgantia medicamenta præter eam, qua pollent, purgandi vim, qualitates habere varias, quibus vel occultè, vel ratione manifesta negotium naturæ facessunt: quò fit, ut eis addenda sint corrigentia. Sunt etiam variæ purgantium differentiæ. Quædam enim pituitæ, quædam bili, quædam melancholiæ, nonnulla verò serosis humoribus addicta sunt: & aliqua leviter purgant, aliqua verò vehementius, ut ejus non parum intersit, quænam sint eligenda medicamenta. Denique si competens habeas medicamentum, & id prout res ipsa feret, commodè correxeris, tempus etiam & utendi ratio diligenter exquirenda sunt. Ut ergo generalem purgantium medicamen-
A torum doctrinam paucis, & recta methodo comprehendamus, hæc capitibus aliquot sigillatim expediemus: quæ sint nimirum purgaturis eligenda medicamenta, quibus item corrigi debeant: quando, qua denique ratione iis utendum sit.

DE PURGANTIUM *medicamentorum ele-* B *ctione.*

CAP. XLIII.

Cùm eadem medicamenta morbis omnibus nequaquam sine discrimine conveniant, sed unaquæque certis destinata sint humoribus, in hoc omnium primo decet intentum esse medicum, ut conveniens investiget medicamentum, quo morbum sibi proposi-
C tum expugnare possit: hoc autem ex humorum natura, & manifestis medicamentorum viribus est exquirendum. Occultas equidem rerum facultates nullo rationis discursu licet experiri: quò fit, ut hic de iis nihil etiam simus acturi. Manifestis tamen etiam qualitatibus prædita sunt purgantia, quarum respectu dignosci possunt. Humores itaque purgandi quatuor existunt: pituita, serosus humor, bilis & melancholia. Medicamentorum verò qua-
D litates, quibus ea discernuntur, hæ sunt notissimæ: quædam enim leniendi vim habent: quædam adstringendi: nonnulla partium tenuitate prædita sunt: aliqua vehementi pollent acredine. Discrimen in his hoc etiam observandum, aliqua videlicet levem habere purgandi vim, alia vehementem: nonnulla verò media quadantenus prædita esse facultate. Hac ergo ratione cum modo scriptis humoribus conferri debent, ut quæ substantia sunt tenui,
E pituitæ, vel melancholiæ conveniant, cùm enim humores hi crassi tenacesque sint, ut attrahentibus cedant, incidentia poscunt. Quæ verò leniunt, quod humores nulla ferè vi oppugnent, bili conveniunt, serosis humoribus, & iis, qui fluxiles & ad purgationem præparati fuerint. Hæc nimirum causa est, quod biliosa medicamenta mixtis incidentibus pituitam expurgent: siquidem ubi fuerit attenuata, fluxilis existat. Ob idque item quæ pituitam pur-
F gant, demptis incidentibus, aquas evacuat, cùm ut expurgentur, attenuatione non opus habeant. Cæterum quod hydragoga non ea propriè vocentur, quæ serosos humores, quos in viis purgationi destinatis offenderint, secum rapiunt, sed quæ aquas in loco remotiori collectas violenter eliciunt: talia certè sunt, quæ non exigua pollent acredine, tum ut partium tenuitate penetrent, tum ut attrahant, calore vehementi. Quæ verò medicamenta vim habent adstringendi, pituitæ, vel melancholiæ sunt infensissima, quod crassos humores ad-

ſtrictione partibus magis impingant. ſed iis conveniunt expurgandis, quæ ſuapte natura facilè fluunt, qualis eſt bilis, aut putrefacta pituita, quæ defluxiones, aut alvi profluvia ſæpenumerò excitant.

Coloribus etiam medicamēta diſcerni poſſunt, nam quæ alba ſunt, pituitam: quæ nigra ſunt, bilem atram: quæ flavo colore tingunt, flavam evacuare cenſentur, ut præter rationem & guſtum viſu quoque poſſis edoceri, quodnam ſibi medicamentum ſit ad humoris alicujus expurgationem eligendum. Sed vereor, ne medicos color fallat, ut brem eſſe [illegible] cas ſerum, vel liquefactam pituitam, quæ flavo fuerit tincta colore.

Porrò quòd aliqua leviter, aliqua verò vehementiſſimè purgent, id quoque paucis expediendum fuerit. Competent ergo vehementiora, ſi quæ purgare voles, vel contumaciora, vel remotiora fuerint: quo fit, ut bilis cùm facilè cedat, etiam leviſſimis expurgetur. Sunt tamen ex vehementioribus aliqua, quæ bili conveniunt, ea fortaſſis ratione, quòd cito ferantur impetu, eaque ſolum rapiant quæ facilè ceſſerint. Talia certe nec viſcoſis humoribus competunt, nec iis, qui ſunt ab inteſtinis, aut ventriculo procul diſjuncti.

Purgantium denique diſcrimen hoc quoque diligentèr expendendum eſt, cum aliqua per ſeceſſum, aliqua vomitione purgent, utia conveniant. Hoc autem ex morborum natura colligi poterit. Quod ad ipſa tamen attinet vomitoria, debili ventriculo, pectori, pulmonibus & oculis affectis nocent, aliàs morbis ex cruditate conferut. Vomitoria vero ſunt, quæ ſubſtantiam habent unctuoſam, vel quæ citò fœtorem in ventriculo concipiunt, aut quæ vehementiſſimas habent purgandi vires, ut operationem præcipitent. Non equidem hæc propriis addicta ſunt humoribus, niſi pituitam ea poſcere dicas, quibus incidendi vis ineſt nam quæcunque ventriculus in ſe continet, vomitione foras extruduntur.

DE PVRGATIONIS tempore.

CAP. XLIV.

ANtequam purgationem aggrediaris, prius ex Hippocratis ſententia corpus fluxile reddes, & humores ad expurgationem præparabis, ne, ſi non cedant, naturæ vis inferatur. Cùm itaque concocta, non cruda, medicanda ſint, humores & maximè viſcoſos & tenaces calidis & incidentibus ſyrupis concoquemus: hac tamen prudentia, ne nimio calore in venas materia protrudatur, atque adeo febres excitet. Quòd verò vomitoria concoctione non indigeant, febrium, vel acceſſionū initiis exhiberi poſſunt, humorum præparatione poſtpoſita. Cæterum ſi valdè purgandum ſit, prius inteſtina vacuabuntur,

A vel lenitivo, vel clyſtere. ſecus enim viis non præparatis, materia violenter attracta intercipetetur, & tormina, vel aliud quoddam grave malum inferret.

Horas autem circiter tres, aut quatuor, ante cibum exhibeantur medicamenta, ne vel in alimenta vertantur, & maximè ſi dulcia fuerint eis immixta, vel alimentis eorum vires obtundantur, ſi quis ea paulo ante cibum exhibeat. Natura quoque [illegible] non
B eſt, ut purgationem expediat, & nutrimentum ſimul intenta ſit. Maximum [illegible] verò eſt, quod purgantia ventriculo, & naturæ, [illegible] enata, plurimum infeſta ſint, ut cum cibis [illegible] pore nequaquam retineri debeant. Etſi vero pilulas cibum aſſumpturis al[illegible] ex[illegible] poſſe concedimus: nequaquam tamen hoc modo ſcriptis repugnat. Ex iis [illegible] ciuntur, quæ nullam vim habent natu[r]æ [illegible] ſtam, ſed ventriculum potiùs robor[illegible]
C coctione peracta, levite[r] al[v]um m[illegible] ſi cum chylo quidpiam in venas [illegible] tredinem arcet, nec ſanguin[em] co[illegible] remoratur. Lenientia quoque [illegible] manna, caſſia, ſyrupus roſatus laxativus, quod naturæ non ſit adverſa, paulo ante cibum, ut hora una, vel dimidia commodè ad excrementorum eductionem exhibentur. A cibo pilulæ nonnunquam ca[illegible] [illegible]ntur, ut cum ciborum vaporibus earum vires ad caput
D ferantur.

DE PVRGANTIVM medicamentorum correctione.

CAP. XLV.

IN purgantibus plurima con[illegible] quæ
E vel adiuvanda ſunt vel corrigenda. Quædam enim manifeſtis nocent [illegible] dam occulta malignitate na[illegible] aliqua vel tardiùs vel tm[illegible] quæ denique nimis e[illegible]to [illegible] a viresque dejic[i]unt. Cum h[illegible] nota ſint ante quàm e[illegible] modo nobis innoteſcant [illegible] mus, quæ cum ipſis pur[illegible] dein & aliqua eorum a[illegible] a pur-
F gatione nonnunquam [illegible]tur. Omnibus hoc fere purgantibus ineſt, ut ſtomacho & naturæ adverſentur. quo nomine [illegible] miſceri debent, quæ cor aut ſtomachum [illegible]. [illegible], quæ [illegible] emendo purga[illegible] incommodi, quod in flatus ſ[illegible] co[illegible] ut ea perp[illegible] poſtu[illegible], quæ [illegible] tiunt. Hoc autem non [illegible] ſo[illegible] ſuapte natura flatulenta ſunt, ven[illegible] d in iis etiam, quibus ad ex[illegible] aut humorem melanch[illegible]. T[illegible]a namq; licet in flatus conve[illegible] neq[illegible]ean[illegible]

tamen calore, si vel pituitam, vel melancholiam attigerint, flatus excitant, qua proculdubio ratione sena flatulenta dici debuerit. Purgantia, quorum acrimonia visceribus adversa est, non adstringentibus, sed iis corriguntur, quæ leniendi vim habent & incrassandi. Talia namque sic temperanda sunt, ne diu in corpore contineantur: quod si perpenderint, qui rosis aut aliis adstringentibus antimonium corrigunt. Tragacantha commodiùs temperari posset, siquidem medicamentorum acrimoniam tollit, nullius particeps adstrictionis. Ad excitandas purgantium vires, quò citiùs & faciliùs operentur, iis interdum utimur, quæ vel partium tenuitate, vel acrimonia naturam extimulant. Id autem in attenuantium usu diligenter observabitur, ne modum exuperes, atque adeò vel venenatam medicamenti qualitatem ad cor deferas, vel sudorem excites, quo multiplex damnum inferretur. A' purgatione si medicamentum imbecillius agat, vel clysteribus, vel balneis expultricem intestinorum facultatem proritamus: interdum leniens potio, vel jusculum exhibetur, & maximè ubi siccum assumptum fuerit medicamentum. Ad nimiam medicamentorum operationem temperandam (ὑπερκάθαρσιν vocant) à multis multa suadentur, de quibus nihil hoc loco proferemus, ne constitutos brevitatis limites egrediamur.

DE PVRGANDI *ratione.*

CAP. XLVI.

PRo variis medici scopis varia quoque est purgantibus medicamentis utendi ratio. Nam si fuerint humores à remotis partibus trahendi, forma sicca medicamentis est commodior, hac siquidem ratione diutiùs in corpore morantur. Sin autem citò purgandum fuerit, liquida exhibentur medicamenta. Neque verò parvi refert, utrum purgantia diluas, aut decoquas, vel in substantia (quod vocant) exhibeas. Quorundam enim expressum magis purgat, alia vires habent in substantia efficaciores. Ea nimirum quæ facultate pollent adstringendi, magis purgant, si diluantur: terrena siquidem eorum portio vim retinet adstringentem purgationi contrariam. Cæterùm id etiam medico diligenter observandum est, qua nimirum quantitate, semélne tantum, an sæpiùs, & qua dosi medicamenta sint exhibenda. Quamobrem si materia crassa tenaxque fuerit expurganda, sæpè purgatio reiterabitur: aut si purgandus humor in corporis habitu fuerit, non enim una vice, quæ vel remota, vel contumacia sunt, expurgantur: quod si vehementius pharmacum exhibeatur, vires id dejiciat, nec omnem tamen materiam evellat. Hinc fit, ut in morbis a melancholia factis, purgatio duos aut tres dies continuetur. Quod verò medicamentorum doses attinet, præstat, ut singula diligentissimè perpendantur. Non enim res hæc levis est momenti, sed quæ si tantillum medicamenti pondus exceedas, grave sæpenumerò damnum inferat. Quamvis itaque purgantium doses regulis generalibus ita comprehendi nequeant, ut qua sit unumquodque medicamentum mensura exhibendum satis intelligatur: ex iis tamen medicamentorum differentiis, quas suprà descripsimus, generalis quædam doctrina constitui potest, ut purgantium doses certis etiam ordinibus distinguantur. Cùm ergo medicamentorum aliqua leniendo purgent, quædam acrimonia vehementi, nonnulla verò viribus existant inter hæc quodammodo mediis: hoc quoque dosium discrimen esto, ut quæ sua dulcedine laxant, ab ℥ j. ad ℥ j ß exhibeantur: talia sunt pruna, sebesten, tamarindi, sive oxyphœnici, mucilago psyllii, cassia, manna. Quæ verò sua acrimonia non leviter laxant, a gr ij. ad gr. xij poni debent, ut diacridium, scammonium, colocynthis, euphorbium & elaterium, &c. Quæ vel adstringendo, vel quæ sua substantia leviter laxant, ut agaricus, aloë, myrobalani, &c. media quantitate dantur.

FINIS LIBRI SECVNDI.

ANTIDOTARII GENERALIS, LIBER III.

DE DEO ET NATVRA.

CAPUT I.

PERACTIS præcedentibus libris materia formaque medicamentorum: restat, ut eorum causas efficientes hocce libro brevitate, qua fieri poterit, expediamus. Non equidem dubium est, quin medicamenta cujuscunque modò generis ea sint, naturaliter prodeant, & generentur, ut natura medicamentorum efficiens causa meritò dicenda sit. Veruntamen haud usqueadeò stupidi, vel excæcata mente sumus, ut principium natura prius non agnoscamus. Nec eos moramur in philosophia gigantes, qui solam (Deo vel non agnito, vel spreto nihilominus) naturam amplectuntur. Quàm absurda verò sit eorum sententia, qui satis probè philosophari videntur, si quas à natura, & rerum qualitatibus rationes excogitare possint, hinc animadvertere licet, quòd ubi naturales causas indagare conantur, qui fiat, ut semina cum adoleverint, tam varias formas consequantur, non aliud exponere queant, quàm quòd hæc sit uniuscujusque seminis proprietas, ut in hanc, aut illam formam tandem excrescat. Non enim vel à primis, vel à secundis, aut tertiis rerum qualitatibus, rationes tot tamque variorum effectuum reddi possint. Hæc itaque rerum proprietas, quòd nulla ratione demonstrari possit, apertissimum est primæ causæ speculum. Nam si quod sato sinapi semine, talis frutex exurgat, causam esse dicas seminis insitani proprietatem, fruticis causam exposueris: nondum tamen ejus proprietatis causa patet. Sin porrò dicas, fruticis hanc esse naturam, ut semen tali præditum proprietate producat, circularem & perplexam prodideris inscitiam. Ex iis enim alterum prius extitisse statuendum est, quod alterius quidem causa sit, non autem ab alio processerit naturaliter, ut luculenter a philosophis aliisque, fidei Christianæ propugnatoribus est demonstratum. Primam ergo causam admittimus, quæ singulas rerum, adeoque medicamentorum species aliquando fecerit, modò qui naturalis non fuerit, ut eæ postea possent propagari naturaliter. Hæc rerum causa efficiens Deus est, cui boni quicquid est, acceptum ferimus, hic sua benedictione naturam in suo censu conservat. Cum enim vires hasce rebus indiderit, easdem eis detrahere potest, quandocunque libuerit.

A Quamobrem ut medicus suum in arte sua finem assequatur, Deo medicamentorum, quibus utitur, authori gratias agat, quòd hæc ei suppeditaverit auxilia, quibus ægrotantibus succurrere queat, eundemq; precetur, ut suam clementer benedictionem largiatur. Hæc nempe medici pietas sæpè plus præstiterit, quàm admiranda multorum doctrina. Dei namq, benignitas non intra naturæ limites consistit, ut ea solum petentibus exhibeat, quæ naturales me-

B dicamentorum vires pollicentur, sed admiranda sæpenumerò ratione sanitatem ægris restituit, ut DEUS ope sua, non autem medicus medicamentis curasse dicendus sit. Deum itaq, medicamentorum, & sanitatis restitutæ causam esse confitemur, cui laus sit in perpetuum. Etsi verò causa rerum Deus est, non ideò tamen reliquas excluserimus. Natura siquidem & arte, quæ Deus ab initio sine mediis fecit, propagat & cõservat, quæ nimirum & medicamentorum, &

C ipsius adeò sanitatis causæ sunt. Arte quidem pharmacopœi medicamenta variè præparantur, & conservantur, quæ suo medicus judicio commode dispensat, ut suum ad depellendos morbos medici prudentia finem assequantur. Priùs autem quàm medici & pharmacopœorum officia persequamur, de natura paucis aliquid exponendum est, cum præ cæteris manifestissima sit efficiens causa medicamentorum. Novit enim unusquisq, naturaliter ea produci,

D quæ certis temporibus, & eadem ut plurimum ratione generantur. Non ita facile tamen, quid natura sit, quivis exposuerit, cum ne Doctorum quidem hac in re judicium idem existat. Naturam definivit Aristoteles principiũ & causam esse motus & quietis, ejus in quo est primo, per se, & non per accidens. Hac autem ratione natura non externa, sed interna rei causa fuerit, ut formalis, vel materialis dicenda sit potiùs, quam efficiens. Cum itaque natura non in

E eo, quod fit, aut patitur, solum animadvertatur, sed in eo etiam, quod in aliud agit naturaliter, hoc est, virtute patienti contraria, principium certè natura est & causa motus, & quietis alterius etiam in subjecti. Quis enim ignem in ligna naturaliter agere negaverit? Quamobrem naturæ nomen omnibus causis naturalibus attribui potest. Quoniam verò nihil fit naturaliter, nisi causæ concurrant omnes, cum naturam rerum, adeoque medicamentorum causam

causam esse dicimus, naturalium causatum congressus est intelligendus. Porrò cœlestes etiam causæ sub naturalibus meritò comprehenduntur, quod licet corporibus hisce terrestribus contrariæ non sint (siquidem nihil ab eis vicissim patiuntur) in ea tamen côtrariis agant qualitatibus. Astrorum enim viribus tot tempestatum mutationes oriuntur, quibus quæ in terra latent, erumpunt. Licet itaque multas habeant causas, quæ naturaliter fiunt, unius tamen nomine continentur, ut naturalium rerum natura efficiens causa dici possit. Non enim præter naturam aliud est extra res, quæ generantur, existens, quod naturalium effectuum causa dici possit, ut in rebus arte paratis fieri consuevit, siquidem artifex etsi naturales profert effectus, naturalis tamen causa non est. Quòd verò Deum existiment aliqui naturalium actionum directorem esse, ut naturales causæ, formales & materiales solùm existant, Deus autem efficiens causa naturalium effectuum dici debeat, absurdissimum est. Nihil enim agit Deus naturaliter, ut naturalium effectuum causa dicendus sit. Naturam quoq; suis descriptis legibus, ut externo directore non indigeat: quod iis dictum esto, qui Deum naturalibus causis immiscent, existimantes naturam nisi divinitùs sustineatur, consistere non posse. Verùm hæc philosophis disserenda relinquimus. Hoc saltem ceu certissimum propositum sufficiat, naturam medicamentorum efficientem esse causam. Cæterum quòd natura non medicamentorum solummodò causa sit, sed ipsius quoque sanitatis, quam medicamentorum usu consequimur, fit, ut ea medicis alio modo, quà physicis describatur. Morbus enim & sanitas corporibus competunt ea ratione, qua subjic[iun]tur a[li]i, quam naturæ principio: quod tamen [l]icet impropriè natura medicis appellatur. Naturam itaq; ex Galeni sententia hoc loco nihil aliud esse dicimus, quam vim quandam, seu facultatem in his ipsis corporibus, quæ ab ea reguntur, inhabitantem. Cùm autem in corpore nostro triplex habeatur facultas, animalis videlicet, vitalis & naturalis, natura quoque tribus his facultatibus, ceu formis suis constabit, quibus illæsis, firmam naturam affirmamus. Firmam autem naturam à facultatum actionibus deprehendere licet: animalibus quidem, ut si imaginatio, ratio & memoria, item sensus omnes & motus voluntarii non fuerint impediti: vitalibus verò, si arteriarum pulsus validi: non debiles & languidi: naturalibus autem, si coctio in alvi excrementis, vel urina, vel sputo, vel sudore apparuerit. tunc enim habemus naturam ipsam evacuationi adminiculantem. Conspicitur namque & ipsa post concoctiones & humores discernere, & superfluitates expellere, ipsumque denique m[orbum] primaria [ratio]ne curare. Verùm cùm perfectè ipsa movet, medici opera [ni]si opus est, eum unocculiùs agitid, quod deest, me-

A dicum supplere oportet, ut ab utroque noxii humoris fiat evacuatio, natura quidem expellente, medico verò per medicamenti vim attrahente. Perfectè autem agit licet à medico concoctio per humorum alterationem acceleratri possit) in morbis acutis, temperatura, regione & anni tempore calido, ob materiæ tenuitatem evacuationemque aptam. Imperfectè in morbis chronicis, seu diuturnis, tempore, regione & complexione frigidioribus, ob materiæ c[on]-
B tumaciam, expulsionique ineptam, quæ [cum] medicamento (ut antea dictum) præpar[anda], ac demum evacuanda est. Cæterum n[atur]a contra morbos jam vigentes (quo[rum] c[aus]e natura maxime molestatur, conco[ctionis] [signis] apparente) insurgit, & tandem vi[ncens] [mor]-bumque evidenter sanat, aut per sudorem copiosum profundens, aut per lotium, aut per dejectiones, aut sanguinis profluvium, aut per vomitum humores exercens.

C

DE MEDICO EIVSQ. officio.

CAP. II.

DE natura, utpote primaria morborum cicatrice, præcedenti capite disseruimus: nunc de medico, qui ejus est minister, agendum est. Hujus autem ingenium, doctrina,
D mores & officium non solum a bonis animi, verum etiam corporis & fortunæ describenda sunt. Itaque quoad animi bona, inprimis sit Dei & veritatis amans, plus, & tum logicæ artis, tum philosophiæ naturalis & moralis, tum medicinæ utriusque peritus, cujusmodi erit qui reminiscentia fuerit faci[li], recto judicio, tenaci memoria, solers & promptus in remediis inveniendis, qui si n[ego]cium effectus summa cura tenuerit: dexter in operi-
E bus, comis & a[ff]abilis erga ægrotantes, misericors erga pauperes: mansuetus & facilis erga suæ artis homines: audax & animo intrepidus in rebus tutis & necessariis: prudens & circumspectus in præsagiendo. Siquidem quæ bona sunt auguria denunciare debet: si quid tamen mali minatur infirmis, amicis, vel astantibus tantùm significare fas est. Cæterùm medicus multa experientia exercitatus, in iis præsertim, quæ certa ratione excogita-
F ta sunt, & frequenti usu confirmata esse debet. Nam peregrina remedia semper quærere, & pretiosa duntaxat, imprudentis est ostentationis. In curandis ægrotis, non multos suscipiat. Variis enim morbis & mens opprimitur, & corpus fatigatione continua languet. Insanabiles & desperatos morbos non curet, ne hominem occidisse, qui forte sua intermorus erat, existimetur. In explorandis le[gibu]s sit diligens & verax. Ad ægrotos ve[niens], m[orbum] non protinùs apprehendet, sed primum hilari vultu residat, sermone leni solicitudinem

submoveat. Nam & medici conspectus, ac alia multa, facilè pulsuum rationem turbant. Bis die patientes conveniat. Tutè, celeriter, & jucundè curet, citra tamen nimiam festinationē & voluptatem. Victus norma & remediis, quoad ejus fieri poterit, pro virili parte, non ad ullam ægrotantium offensionem, injuriámve, sed ad eorum duntaxat commodum atq; salutem utatur. Quæ noxia sunt & lædunt, removeat. Nemini rogatus potionem mortiferam, vel mulieri medicamentum abortum faciens, neq; exhibeat, neq; etiam manifestet. Famosi namq; veneni vires, aut aboriendi modum, vel quæ conceptum inhibeant, indicare, scelus est. Quæ ad chirurgi pharmacopœique officium pertinent, non nisi coactus, attingat. Officinas bis, vel semel saltem in anno, unà cum iis à magistratu ordinatis, visitet, inutilia segregando, cæterosq; errores fideliter magistratui indicando. Cum pharmacopœis pactum, aut contractum ullum in vendendis remediis ne ineat, consulentesque cum suis receptis, quò velint ire, parandis, permittat. Porrò quod ad medici corpus attinet, sit temperans & castus: non ebriosus, non crapulæ deditus, non luxuriosus & libidinosus. Quoad fortunam, sit liberalis, pecuniæ non nimis cupidus & avarus. Carnificis namq; est, vel inter ipsos cruciatus ingens pretium exposcere. Dabit igitur operam medicus, qui vir bonus esse volet, ut & moribus & medicamentorum usu, quoad ejus fieri poterit, medicinæ dignitatem tueatur.

DE MAGISTRATU ejusq; officio.

CAP. III.

CUM in curandis ægris non parvi interdum errores à medicis pharmacopœisque, quibus ægri in maximum vitæ discrimen incurrere solent, contingant, necessarium est, ut magistratus (eum autem nomino, qui potestatem gerit, vel qui civitates & provincias regit) non solùm magnam salutis subditorum rationem habeat, verùm etiam pravos errores corrigat, atq; in eos, qui perperam medicinam factitant, animadvertat. Quare medicos peritos & approbatos, pharmacopœosq; exercitatos, atq; diligentes summo studio habere, ac juramentum ab eis accipere procuret, quo suum quisque officium proprium ac muniis ac fideliùs exequi valeat peragatque. Nulli praxim exercere permittat, nisi medicus fuerit peritus, graduatus, & approbatus: exteris verò, ut circulatoribus, histrionibus, erronibus, exorcistis, tonsoribus, aniculis, & his similibus empiricis imperitis, tanquam carnificibus, & nulla ratione morbos curantibus, omnibus modis prohibere nitatur & interdicat: officinas non plures permittat, quàm pro praxis magnitudine necessariæ videbuntur, atq; ut eæ quotannis bis, vel saltem semel à medicis, & ad id or-

A dinatis visitatoribus perlustrentur, præcipiat, malaque & corrupta, utpote ad humani generis perniciem servientia, semoveantur, publiceque effundantur, vel igne consumantur. Medicos eruditos & pharmacopœos approbatos libertate donare non gravetur, ne communi civium onere gravati, suo fungi officio minus possint. Communem medicamentorum taxationem ne pharmacopœi transcendant, animum adhibeant: neq; aromatariis, aliisque o-
B mnibus pharmacopœis exceptis, medicinas componere, neq; etiam vendere permittat: & ut omnia summatim comprehendā, in omnes eos, quos à recta via aberrare deprehenderit, prudens magistratus animadvertat.

DE ASTANTIBUS & ægris.

CAP. IV.

C ASTANTES seu assidentes nominamus, qui se præsentes exhibent, & ægris ministrant: ægros verò, qui morbo aliquo sunt correpti. Hos quoque suo perfungi munere oportet: nisi enim omnia ritè peragantur, curationem interrumpi contingit. Astantes itaque seu assidentes idoneos esse decet: cujusmodi sunt periti, exercitati diù, prudentes & patientes, ut sciant occasionem, & patienter ægro inserviant, sciantque recitare ea medico, quæ circa
D ea ægrum contigerint. Sint præterea diligentes & fideles, ut ea, quæ de cibi & potus, vel medicamentorum qualitate & quantitate medicus mandaverit, possint fideliter administrare, atq; in nullo delinquere. Quod ad ægrotos attinet, debent ii parere medicis non secus ac servi dominis suis, & in nullo proprio indulgere voluptati: patienter ferre omnia, quæ fiunt à medico, nec timere, nec de salute desperare, verùm, ut jam dictum, omnibus mandatis me-
E dici obtemperare.

DE PHARMACOpœi officio.

CAP. V.

IN medicinarum administratione non exiguam partem pharmacopœus sibi vendicat, cum sit medici quasi dextera manus, periculumque ipsius culpa sæpe non solùm ægri valetudo, verùm etiam medici fama & existima-
F tio. Quare, ut dextrè suum quoque munus explicat, est necesse. Principio itaque Latinæ linguæ tam peritum esse oportet, ut non modò medicorum receptas, seu descriptiones, verùm etiam Dioscoridem, Galenum, Mesuem, reliquosque herbarios receptos, rectè legere, & exactè intelligere possit. Neq; etiam Arithmeticæ imperitus esse debet, ut pondera simplicium & proportiones inter se rectè computare queat: verbi gratiâ, quando antidoti alicujus tertia, quarta, vel octava pars tantum requiritur,

quiritur, quantum cujusque sit accipiendum.

SIMPLICIUM cognitionem rite teneat, quarum descriptiones ex præstantissimis autoribus petat.

HERBAS, flores, fructus, semina, radices, & reliqua simplicia debito tempore colligat selectissima, probeque exiccet, ordine disponat, sciatque, quo genere vasorum & instrumentorum unaquæque medicina sit conservanda, tractanda, & concoquenda.

DIVITIAS saltem mediocres adesse oportet, inprimis autem animum liberalem ab avaritia sordibusque alienum. Divitiæ enim hoc præstare poterunt, ut commodè habitet, & medicinas, quæ emendæ sunt, suo tempore quam optimas coëmat. Animus autem liberalis, minimeque avarus cavebit, ne compendii aut lucri sui causa, deteriores vili precio libentius, quam præstantissimas paulò largiore, comparet.

OFFICINAM habeat salubri loco sitam, quam nec venti perflent, nec Sol permeet, nec fumus, nec teter odor ullus molestet: variis præterea reponendis conservandisque accommodam: nonnulla siquidem locis subterraneis, pleraque editioribus præparanda & conservanda sunt. Hortum insuper habeat, ut semper in promptu sint recentes plantæ, quarum succo subinde indigemus: ut herbæ rariores in eo alantur: & locum aliquem Soli expositum, in quo & siccare, quæ siccanda sunt, & albedinem etiam quibusdam medicamentis conciliare possit: in quo denique omnia ea parari possint, quæ ex medicorum præscripto ad Solem confici debent.

MINISTROS habeat doctos suæ artis, qui usum non vulgarem componendorum medicamentorum habeant, non errones, histriones, bibulos, sodalitiis, aut aliis rebus inhonestis deditos.

SIT vigilans & circumspectus in medicamentis compositis dispensandis: nec secundum propriam phantasiam, aut ex dispensatoriis non authenticis conficiat, sed ex approbatis: dispensata medico petito offerat, ut simplicia videat, examinet, & si quæ invalidæ fuerint, abjiciat.

NEC temerè, conficiat receptas non intellectas, nec supposititia seu quid pro quo accipiat, sed peritum medicum consulat.

QUEM etiam omnino in conficiendis opiatis, & similibus præstantibus, ac magni momenti medicinis, ut præceptorem & judicem adhibebit: cui adjunget, si commodè fieri poterit, unum & alterum bonum atque doctum virum, vel senatorii ordinis, ut eos habeat veluti testes suæ diligentiæ, industriæ, ac fidei. Deinde medicus approbatus quamque medicinam sic rite præparatam, annum, mensem & diem suprascribat, postea pharmacopœus debito, ac præscripto tempore fervescere sinat, antequam eam in usum publicum expendat. Medicamenta autem in medicorum præsentia paranda, sunt omnes confectiones magnæ, omnia electuaria, præsertim solutiva, opiatæ, pilulæ. Ex syrupis, syrupus acetositatis citri, violatus cum melle, endiviæ compositus, de cichorio compositus, de fumo terræ compositus: syrupus myrtinus compositus: de mentha major: de absynthio: de calamentho: de epithymo: de stœchade compositus: de eupatorio: de hermodactylis, & miva aromatica. Ex oleis, melinum, mastichinum, nardinum, sampsuchinum, moschellinum, hyperici, de cappatibus, scorpionum, castorei, de euphorbio, de costo, &c. Ex unguentis, infrigidans Galeni, unguentum pectorale, stomachicum, de artanita, diapompholygos, santalinum, Apostolorum, Ægyptiacum, Comitissæ, dialtheæ cum gummis. Ex emplastris, de meliloto, emplastrum diaphœniconis. Ex cerotis, gratia Dei, oxycroceum, de pelle arietina, &c.

CAETERUM receptas absque medici nomine subscripto non recipiat iisque, neque addat, neque demat, sed eas purè & præcisè, sicut ipse Doctor ordinavit, cōponat, medicamenti alicujus valentis quantitatem non augeat, ut vacuatione hinc largiore secuta, dicatur medicamenta habere præstantiora.

SYRUPOS singulos debito tempore, aquas que stillatitias igne lento, & vitreis organis conficiat.

PULVERES ex quibus composita fieri debent, non diu stare permittat, sed recenter eos pulverizet suo tempore & loco. Medicinas solutivas nemini propinet, aut vendat, nec venenosa, ut arsenicum, Mercurium, &c. sine consensu doctoris alicujus approbati, vel magistratus.

NARCOTICA indoctis, empiricis, attonsoribus, histrionibus, monachis, sacerdotibus, monialibus, Judæis, seplasiariis, circulatoribus nullo modo vendat, sive simplicia, sive composita fuerint, nisi medici approbati jussu: nec ullo modo vetulis, aut obstetricibus medicinas abortum, aut menstrua provocantes, nisi propter necessitatem a doctore aliquo fuerint ordinatæ: nihil vel amore, vel odio, vel metu, vel pretio, vel ignorantia peccet. Medicamentorum compositorum nimiam quantitatem non conficiat ad evitandum expensas, & cum hoc ne longo temporis cursu, vetustate virtutes amittant.

CERAM & crocum adulteratum non vendat. Medicinas omnes inveteratas ostendat & manifestet, nec quicquam ex his physicum celet: vel singulis mensibus, aut sæpiùs etiam omnia perlustret, & diligenter consideret, ut corrupta, putrida, mucosa, exoleta, & quovis modo inutilia, vel inefficacia reddita, rejiciat bona fide, nec id iis quærat lucrum, quibus ægroto crearetur vitæ periculum, sed sit animo liberali & magno, cogitetque parvum illud damnum, fide sua jam perspecta, majoris sibi lucri causam fore.

Alium modum, quam doctor dederit, A sumendi medicinas hominibus non persuadeat, ut multi falsi & gloriosi pharmacopœi faciunt, dicentes, sumat duplum istius medicamenti, aut triplum, quia nimis debile est, aut sumat medietatem, quia fortissimum est.

De practica nullo modo se intromittat, sed consulentes ad medicos approbatos dirigat, vel conducat.

Taxationem communem vel à summo sibi magistratu ordinatam, fideliter observet. B

Non sit aleæ, aut similibus ludis deditus, ne compotationibus gaudeat, aut alioqui vinosus, vel ebriosus, neq; fœdis amoribus implicatus teneatur. Alea enim negligentiam parit, ebrietas errores, oblivionem & stuporem inducit: turpis verò amor etiam veneficia illi extorquere posset. Quare omnino, si fieri potest, maritus sit, cui cum uxore rectè conveniat.

Munditiei sit studiosissimus: & bona C conscientia præditus, ut nihil in sua professione negligenter vel temerè agat, quo Deus, aut homines offendantur: sit pius, humanus, placidus, affabilis, benignus, alacris, inprimis autem mitis erga pauperes, & commodus erga imperitos: non etiam in eorum ineptias, sed in necessitatē ægroti respiciat, ac Deum omnium inspectorem ac judicem præ oculis habeat, qui rectè agenti longè majora & beatiora præmia largietur, quàm ab ullo mortalium per- D solvi possint.

DE CALEFACTIONE.

Cap. VI.

Medicamenta igne, Sole, & rerum putridarum calore calefiunt. Quæ humida sunt, & igne calefiunt, commodius duplici vase calescunt, quorum alterum, majus scilicet, plenum sit aqua tepida, aut fervida, alterum E verò plenum sit medicamento, quod calefaciendum est, ea ratione, ut minus vas in aqua majoris constituatur: idque a recentioribus balneum Mariæ, à veteribus duplex vas, aut diploma appellatur.

Caeterum colanda calfactione tenuantur, ut promptius permeent: frigida enim velut concreta, non percolantur, nisi sint multum aquosa & liquida: calidiora autem cum fordibus tota colum penetrant, nisi sint glutinosa. F Talia enim multum calida colanda. Tepidam damus aquam, ut sit vomitoria.

Calidas modicè damus potiones medicas, non solùm purgatorias, sed etiam corpus firmaturas, uteri cas menses aut sudores moturas, obstructionem viscerum aperturas, præsertim cerebro frigido, & ventriculo frigidiore ... aut ex morbo.

Calefacimus aquam, & alia omnia, quæ aqua fluente, aut nive circumposita volumus frigidiora reddere, quod in humorem calore rarefactum frigus se altiùs insinuat, ut ferrum candens aqua frigida & adstringente temperatur, ut sit durius.

Calefacimus modicè infundenda, ut vires suas promptiùs in humorē, cui infunduntur, transmittant. Calefactus enim humor tenuatur, & infusa res rarefit: quibus fit, ut eorum vis calore promptiùs trahatur. Alia propè innumerabilia calefactione egent, sed admonendi gratia magis, quam docendi calefactionis meminimus. Sylvius.

DE INSOLATIONE, ET *ea, quæ sub fimo, vinaceis, & fausa seu fracibus Olivarum fit, putrefactione.*

Cap. VII.

Interdum hæc conferunt ad calefacienda medicamenta: plerunq; ad ea ... ponenda, & ad perfectionem reducenda ... coctionis, est, veluti olea simplicia, quibus flores infunduntur, rosæ, violæ, chamæmelum & similia, alia aliquot diebus insolantur: sic etiam ad saccharū candi perfectè coquendum ... in ampullis quibusdam insolatur.

Scillae succus extrahitur insolatione: quòd si Sol nō splendeat, igne, aut, quod commodius est, duplici vase, diu & ex ... vadis, & interdum bulliendo.

Idem etiam fiet, si fimo, aut vinaceis, aut fausa olivarum calfactarum obruantur: quemadmodum chalcitis & cadmia, ut fiat pforicum, & julep ad saccharum candum conficiendum, & pleraque alia medicamentorum genera. Florentini.

DE REFRIGERATIONE.

Cap. IIX.

Refrigeramus aere frigido, aqua fluente, aut nive, aut glacie, aut collocatione in cellam, etiam prius calefacta, quæ febrium vehementiæ, aut aeris intemperiei calidæ opponimus pocula medicamentosa. Et quæ à frigido cogi volumus, ut jus carnium glutinosarum, in gelativam vulgò dictam.

Refrigeramus omnia calore præparata priusquam reponamus.

Refrigeramus, quæ calore soluta frigore volumus concrescere, & durescere, ut electaria sicca, cerata, emplastra. Sylvius.

DE EXTINCTIONE.

Cap. IX.

Gemmae, & quædam metallica fæces, antequam urantur igni a, extinguuntur aqua, vino, oleo, melle, butyro, aut alio ... humore, donec teliquescant.

Quae-

Quaedam semel duntaxat aut saepiùs extinguuntur.

Extinguuntur vel usta, vel solùm ignita quaedam, non modò ut empyreuma ipsum dissipetur, sed etiam ut in corpus ustione rarefactum, vis quaedam humoris aut frigoris penetret, ut ferrum candens aqua pilotellae, vel alia astringenti extinctum evadit solidissimum.

Extinctio fit interdum ad purgationem, ut plumbum liquatum succo mercurialis calido saepè extinctum & tribulatum, stanni puritatem & soliditatem assequitur.

Fit item extincto, ut vires humoris, quo extinguitur, in se trahat. Sic cadmiam vino aminaeo ad emplastra, aceto ad remedia psoricae extinguit Dioscorides. Sic Galenus lapidem phrygium extinguit primum butyro recenti, secundò, vino falerno, vel alio fulvo, odoroq́; tertio, melle Attico, ne medicamentum sit aridum, sed viscosi ejusdam particeps. Gallae ad sanguinis suppressionem carbonibus impositae, donec undique candeant, aceto, aut vino austero extinguendae sunt.

Stibium lacte mulieris marem enixae extinguitur. limatura chalybis saepe ignita aceto extinguitur, & pulveratur.

His exemplis medicamenta humore extincta ab illo aliquid virium in se trahunt. Interdum a[illegible]em ignita humore extinguimus, ut humoris naturam mutemus: ut dum lapides, vel circuli ferrei igniti lacte aliquoties extinguantur, ut serosam & mordacē ejus substantiam absumant, sitq́; tùc lac dysenteriis salubre.

Aqua chalybem vel aurum ignitum saepè extinguimus, ut ipsa minùs humectet, sed sit terreae naturae absumpta tenuiori substantia. Argentum vivum etiamsi non sit ignitum, tamen & saliva hominis jejuni, & succo salviae, aut limonum extingui dicitur, quòd vi[illegible] malefica, & omnia ejus exedens, ut à Plinio rectè dicitur, cum his agitando mitescit. Sylvius.

DE HVMECTATIONE.

Cap. X.

Humectantur nunc aqua, nunc lacte, nunc aceto, nunc oleo, vel alio humore medicamenta, non modò simplicia, ut felicius & innocentius in compositionem, vel usum veniant, sed saepè etiam composita, ut cùm crassa humore dil[illegible]imus, quò facilius & jucundius devorentur. Fit autem superficialis humectatio mersione, vel inspersione liquorum praedictorum: essentialis verò, maceratione sive irri[illegible]tione.

Utilis est ad condiendos fructus, radices, peregrinosque cor[illegible]s odoratos, quos cùm recentes habere non possimus, maceramus, donec humiditatem [illegible]axerint. Hordeum praeterea & triticus aqua inspergunt, ut à cortice repurgentur.

A Humectantur autem odorata nonnulla, veluti ambra, moschus, si terenda sint, ne tenuiores & odoratae partes exhalent.

Quaedam verò herbae, veluti cotyledon, portulaca, sempervivum, & similes, quae paucum succum, eumque glutinosum sortitae sunt, humore aliquo simili humectantur, terendo & superinspergendo dictum humorem, qui cum dictarum herbarū succo (alias enim nullum remitterent) exprimendo redditur. Syl-
B vius & Florent.

DE NVTRITIONE.

Cap. XI.

Nutritio humectationi similis est, sed in ho[illegible] d[illegible]ert, quòd cum pauciore humore, & subito fiat, quoniam id quod irrigatum est confestim Sole siccatur, aut igni, deinde idem quinto aut sexto repetitur: quemadmo-
C dum sarcocolla lacte asinae, aut muliebri nutritur, sed pauco nā multo lacte operta quiescit, & lac ipsum priusquàm sarcocolla siccetur, acescit: paucum igitur ex mammis ipsis irrigandum confestim Sole siccetur, iterum & tertiò, quartò, quinto similiter irroretur, & siccetur, & tandem reponatur. Aspergi etiam caprae, e[illegible]ux lacte, vel alio potest. Semen eruc[illegible] calfactum lacte caprino horas duas quidem nutriunt [illegible] vase mu[illegible]do, exemptum siccatumque
D reponunt ad fluorem alvi. Myrobalani oleis, sero saccharato, butyro vaccino, succo citoniorum, vel alio humore, dum irrigat, macerat, fricat frig[illegible] Mesue clementer & his h[illegible] mortibus [illegible]duit, [illegible]el d[illegible]co[illegible]dituram, vel ad noxas earum castigandas, sive solae utendae, sive in composita veniant, ut trypheram sarracenicam, persicam, trypheram [illegible] electua[illegible] stomachicum Mesuae & ele[illegible]uarium A[illegible], & sequens quodammo[illegible] [illegible] & [illegible]
E omnes e[illegible] ma[illegible], dum [illegible]co amygdalino conficit idem. Colocynthis quoque seminibus solis extractis, simpletur qua cum pauca spica & mastiche, & coquitur in cinere calido ad partis tertiae consi[illegible]onem, hocque decocto paulatim altu[illegible]o, [illegible]apenum irrig[illegible]tur, donec pin[illegible]escat, nutriri dicitur sagapenum eodem modo & opopanax. Decocto myrobalanorum vel succo coulae campanae, aut lutae, aut foemin[illegible]cum felle pauco avium rapacium, & spic[illegible] & mastiche ad di-
F midium cocto, & colato idem fieri potest.

Folia etiam thymelaeae aceto nutriuntur in electuario diaphyllabdon. Eadem in aceto inf[illegible]ndit, & siccat in p[illegible]s thymelaeae, t[illegible]ea d[illegible]m [illegible]int, vel saltem o[illegible] p[illegible]oxima infusio & [illegible]ut[illegible]o. Ambae enim humore fiunt, & calefaciendo, qualis ad nutritionem veram est aptissimus, cùm immoderatior urat, imbecillior sit inefficax.

Metallica ferè in aere calido, non tamen super ignem nutriuntur.

METALLICA etiam ſæpè nutriuntur humore aliquo, ut diſſolvantur promptiùs, vel etiam liquentur, vel pingueſcant, & velut aucta tumeſcant.

SCORIA ferri in aceto dies quinque in tryphera minore Meſuæ, & tryphera moſchata, tryphera Galeni.

LITHARGYROS nutritur ex oleo ſic, ut unciæ ejus triti quatuor tandem olei ℔ j. aceti quartaria quinque, ac eo plus ebibant. idque omnino ſine igne, multùm diuq. pistillum per mortarium ducendo. Nam lethargyro etiam ℥ j. corpus dat plurimū, ut etiam ſine cera emplaſtrum perficiat: ſed initiò diù tere primùm cum pauco oleo, poſtea affuſo viciſſim pauco aceto. Nam multò ſic mergitur, ut corpus non aſſequatur. Ubi autem initio paulatim nutrita eſt, & conſiſtentiam craſſiorem friando aſſecuta, tum largiorem utriuſque copiam ebibit. Continenter autem friatur ad horas duas, tres, niſi quòd per initia potes aliquantiſper ceſſare, ut interim velut in otio largiùs combibat. Sic & chalcitis, & ſcoria ferri, & ærugo, & metallica cætera ex oxelæo in unguenti formam diù friando duxi, ſed bibaciſſima eſt lithargyros.

CUMINUM inſperſo aceto nutritur, & eadem ratione ſiccatur. SYLVIUS & FLOR.

DE INFUSIONE.

CAP. XII.

IN infuſionibus, quæ ad medicamentorum præparationem conferunt, humor, in quo ſit infuſio, conſiderandus eſt: & ejus temperamentum calidúſne ſit an frigidus: & quantitas & tempus, quo in infuſione permanebit.

INFUNDUNTUR fructus & radices, quæ humectandæ ſunt ad conditura, & conſervas in aquam calidam copioſam, donec humorem ad ſufficientiam imbiberint, deinde coquuntur.

SIC quæ nutrienda ſunt, pauco humore calido frigidove maceranda ſunt, idq; non diù.

QUAE coquenda ſunt, præſertim ea, quæ ſicca ſunt, veluti flores, herbæ, radices, ſemina & fructus (nam faciliùs ita coquuntur) in juſta humoris calidi frigidive quantitate macerantur, pro præſcriptionis ſcopo, & aliquantulo ſpatio ibi relinquuntur, donec humecta ſint: hinc ſit, ut facilis eorum poſtea ſit coctio. Sic & ſemina, quæ ad infundendas mucilagines infunduntur.

ROSAE & violæ ſub veſperam aqua bullita macerantur in proximum diem, deinde exprimuntur, & in eandem aquam aliæ recentes infunduntur, idemq. ſępius in eadem aqua ſit ad mel roſatum colatum, aut ſyrupum roſatum ſolutivum, ſyrupum roſatum recentem, ſyrupum violatum ſimplicem, & ſyrupum violatum ſolutivum conficiendum.

AMMONIACUM, galbanū, opopanax &
A ſagapenum aceto infundũtur, ut diſſolutione purgari, & commodiùs miſceri poſſint. Infunduntur medicamenta purgantia in varios humores, & cum variis aliis medicamentis, quæ malam eorum qualitatem corrigant, pro variis medicorum ſcopis: exempli gratia, rhabarbarum plus vel minus tritum pauco vino albo inſpergitur, donec colorem emittat, deinde in liquorem à medico præſcriptum infunditur ea quantitate, ut rhabarbarum tegatur, addita
B ſpicanardi, aut aliqua alia re convenienti.

AGARICUM, cæteraq; medicamēta purgantia ſola infunduntur, aut aliis quibusdam adjuncta eodem modo. FLOR.

DE MOLLITIONE.

CAP. XIII.

MOLLITIO liquationi proximà, ſit, cùm medicamenta tam ſimplicia, quam com-
C poſita redduntur molliora, idque vel affuſo humore aliquo, ſed pauco, vel ſolo calore noſtro, Solis, ignis, id vulgò malaxare vocant, verbo detorto ex futuro μαλάξειν, verbi μαλάττειν, id eſt, mollio & ſubigo: quæ duo per malaxare etiam intelligunt. nec eo libenter utuntur alibi, quàm tum in catapotiis cum ſucco, aut ſyrupo, aut humore alio remolliendis & ſubigendis, tum in emplaſtris, oleo, adipe, vel ſimili emolliendis.

D CALORE molleſcunt cornua, ungulæ, pili, ſucci, liquores, lacrymæ, ut etiam digitis calentibus tantùm tractatæ ceræ modo ductiles fiant, tanquam à frigido concretæ, non ſolum ſicco duratæ. Calore modico molleſcit ferrum, & alia metalla in modico liquantur.

ZITHO (qui potus erat Alexandrinorum, noſtræ cerviſiæ ſimilis) ebur molleſcit. Uniones, corallia aceto deſtillato molleſcunt, & ſoluuntur. SYLVIUS.

E
DE LIQUATIONE.

CAP. XIV.

LIQUATIO ſeu fuſio eſt eorum, quæ à frigido concreverunt in liquidiorem & fluxilem conſiſtentiam, à calore facta reſolutio. A' diſſolutione (ut mox dicetur) differt. Nam liquatio perpetuò fit, ut ignis calore, aut Solis, rerumve putrefactione caleſcentium. pleraque verò ſine calore diſſoluuntur. Præterea. quæ
F ſolvuntur, humore aliquo ſemper opus habent: quæ verò liquantur, nullo egent humore, veluti adipes, medullæ, olea concreta frigore: hæc ſiquidem exiguo igne liquantur, aut Sole, aut duplici vaſe.

AMBRA carabe appellata, bitumen Judaicum, pix, pix Græca, cera, gummi majore calore opus habent: non tamen tanto, ut frigantur.

AURUM, argentum, plumbum, ſtannum, æs, multo majore calore opus habent: ferrum verò ægerrimè liquatur, tametſi raò, aut nunquam

quam cõtingat pharmacopœos [illegible] hujusmodi li-[illegible] quare, sed hos duntaxat, qui metal[illegible] tractant.

Usus. PORRO liquationis necessitas in[illegible] est, ad m[illegible] electuariorum, [illegible], unguentorum, ceratorum, emplastrorum, & reliquorum propè compositiorum SYLVIUS & FLORENT.

DE DISSOLVTIONE.
CAP. XV.

DISSOLUTIO est medicamenti vel simplicis, vel compositi [illegible] crassioris in humore quopiam idoneo facta resolutio in [illegible], vel mediocrem, vel paulo hac [illegible], aut liquidiorem [illegible] medicamenti solventis, & humoris soluturi [illegible] & con[illegible] me[illegible]. Quod enim minus erat crassum, & humore [illegible], co-B deinque [illegible] est solutum, erit [illegible] tardius, con[illegible] crassius. Dissolutio multis [illegible] medicamentorum praeparationi [illegible] est, [illegible] & in C fusio [illegible] exp[illegible] tur, ac commodè [illegible] possint.

QUOD ad praeparationem attinet: medicamenta variis humoribus, variisque modis dissolvuntur pro medicamenti praescripti [illegible] po, & peculiariter lachrymae, ut galbanum, ammoniacum, opopanax, & similes. nam vino, aceto dissolvuntur, deinde ad focum [illegible] tarter ut [illegible], melusque in [illegible] compositione permisce-D ri. Vitriolum, misy, chalcitis, melanterium & alumen [illegible] aqua, vino & aceto dissolvuntur [illegible].

METALLICA quaedam [illegible] dissolvuntur [illegible] solem multos dies ag[illegible], que [illegible] squama, [illegible] vino [illegible] & aceto: [illegible] suo loco in oxelaeo Galeni dicetur.

CONCHAE & ungues [illegible] succo E limonum.

OPIUM Thebaicum [illegible] aqua, aut liquore, aut oleo, aut adipe [illegible] substantiae non permittit [illegible].

CAETERUM [illegible] proxima est, & ab ea solum differt [illegible] dissolutione minus humoris [illegible]: praeterea quod [illegible] id, quod solvitur [illegible]. Deinde [illegible] dissolvantur, F igne egent SYLVIUS & FLORENT.

DE EXICCATIONE.
CAP. XVI.

SICCATIO est consumptio humiditatis, aut noxiae [illegible], ob id nausea-bundae vel prom[illegible], vel pulverari [illegible] obruen[illegible] tur interdum & naturae humiditatis aliquid, plurimu autem in assatione & ustione.

SCILLAE partes maximè mediae direptis vivotenus tunicis, frustatim confectae coquuntur, mutata saepe aqua, donec ipsa nec amaritudinem, nec acrimoniam habeat, itaque [illegible] frusta [illegible] ut se non conungant, siccantur in umbra dies quadraginta. His segmentis ad oleum, vinum, acetum [illegible] utuntur.

TRITICUM electum negligenter tritum aqua per noctem maceratum, postridie manibus expressum, reddit cremorem: qui dum residerit, inclinato vase, quod supernatat, sensim effundendum, reliquum bombace, vel Solis [illegible] mox siccandum, ne acescat: reposi-tum operculetur [illegible] vermium. hoc amylum nyeme igne siccetur. Sic ex oryza, & hordeo, & aliis fieri potest. Rosae mediocriter apertae [illegible] coelo [illegible] lectae eodem die ut sunt [illegible] Sole, [illegible], saepe vertendo. Nam vix umbra siccaverit, quam quam id esset opti[illegible] siccatas avelle, & recondo vase vitreo [illegible], ut odor & color perseverent. Me[illegible] campestribus, & [illegible] mi-nu[illegible] siccando, cum ex harum libris decem [illegible] una [illegible] quibusdam. Idem de violis.

HERBAE item reliquae umbra siccantur, n[illegible] te quasdam igni, vel Sole [illegible]. Nam in manipulos ligatae in granario pensiles siccantur: ubi siccatae [illegible] canalibus [illegible].

RADICES herbarum [illegible], a lignosa matrice secretae, mox in solem [illegible] nocte in aere sicco perflatili serve[illegible], iterum Soli [illegible], donec [illegible] siccatae. Quod si [illegible] est nubilum, [illegible] fumo, aut [illegible] stramentitio, vel [illegible] dicere [illegible] urget, [illegible] facta, & [illegible] remota [illegible] do & [illegible] ra [illegible] diu enutae, [illegible] ac[illegible]. Idem [illegible] quorundam fruticum ut capparum, tamaricis, & arborum, ut fraxini mo[illegible] est.

RADICES jam siccatae [illegible] pulveran-tur, papyro [illegible] autem vel in sartagine, vel papyro, [illegible], vel supra, aut intra [illegible] a quo panis extra-ctus est.

RADICES eaedem, & aliae magnae recentes, [illegible], radiculis purgatae, ac per [illegible] sectae, [illegible] ntervallis [illegible] in aere ven[illegible] & perflatili siccantur, ut radices ireos, aristolochiae rotundae & longae, bryoniae, & similium: quae tamen citra divisionem probe siccantur, ut [illegible], dracunculi, cyclamini, asphodeli, [illegible] prius istae, mandragorae, eryngii, apii, petroselini, foeniculi, rusci, turbith, ellebori utriusque, dictamni vulgaris, thapsiae. Parvae radices aliae citra elignationem in umbra quoque

ſtrictione partibus magis impingant [illegible] ſeu iis conveniunt expurgandis, quæ ſuapte natura facilè fluunt, qualis eſt bilis, aut putrefacta pituita, quæ defluxiones, aut alvi profluvia ſæpenumerò excitant.

COLORIBUS etiam medicamēta diſcerni poſſunt. nam quæ alba ſunt, pituitam: quæ nigra ſunt, bilem atram: quæ flavo colore tingunt, flavam evacuare cenſentur, ut præter rationem & guſtum viſu quoque poſſis edoceri, quódnam tibi medicamentum ſit ad humoris alicujus expurgationem eligendum. Sed vereor, ne medicos color fallat, ut bilem eſſe ducas ſerum, vel liquefactam pituitam, quæ flavo fuerit tincta colore.

PORRÒ quòd aliqua leviter, aliqua verò vehementiſſimè purgent, id quoque paucis expediendum fuerit. Competent ergo vehementiora, ſi quæ purgare voles, vel contumaciora, vel remotiora fuerint: quo fit, ut bilis cùm facilè cedat, etiam leviſſimis expurgetur. Sunt tamen ex vehementioribus aliqua, quæ bili conveniunt, ea fortaſſis ratione, quod cito feruntur impetu, eaque ſolùm rapiant quæ facilè ceſſerint. Talia certe nec viscoſis humoribus competunt, nec iis, [illegible] ſunt ab inteſtinis, aut ventriculo procul diſ[illegible].

P[illegible]ANTIUM denique diſcrimen hoc quoque [illegible]igenter expendendum eſt, cùm aliqua per [illegible]ſum, aliqua vomitione purgent, [illegible]utia conveniant. Hoc autem ex morborum natura colligi poterit. Quod ad ipſa tamen attinet vomitoria, debili ventriculo, pectori, pulmonibus & oculis affectis nocent, aliàs morbis ex cruditate conferūt. Vomitoria vero ſunt, quæ ſubſtantiam habent unctuoſam, vel quæ citò fœtorem in ventriculo concipiunt, aut quæ vehementiſſimas habent purgandi vires, ut operationem præcipitent. Non equidem hæc propriis addicta ſunt humoribus, niſi pituitam ea poſcere dicas, quibus incidendi vis ineſt. nam quæcunque ventriculus in ſe continet, vomitione foras extruduntur.

DE PVRGATIONIS tempore.

CAP. XLIV.

ANTEQUAM purgationem aggrediaris, prius ex Hippocratis ſententia corpus fluxile reddes & humores ad expurgationem præparabis, ne ſi non cedant, naturæ vis inferatur. Cum itaque concocta, non cruda, medicanda ſint, humores & maxime viſcoſos & tenaces calidis & incidentibus ſyrupis concoquemus: hac tamen prudentia, ne nimio calore in venas materia protrudatur, atque adeo febres excitet. Quod vero vomitoria concoctione non indigeant, febrium, vel acceſſionū initiis exhiberi poſſunt humorum præparatione poſtpoſita. Cæterum ſi valdè purgandum ſit, prius inteſtina vacuabuntur, A vel lenitivo, vel clyſtere: ſecus enim viis non præparatis, materia violenter attracta inter[illegible]ciperetur, & tormina, vel aliud quoddam grave malum inferret.

HORAS autem circiter tres, aut [illegible]uatuor, ante cibum exhibentur medicamenta, ne vel in alimenta vertantur, & maxime ſi d[illegible] a [illegible]rint eis immixta: vel alimentis eorum vires obtundantur, ſi quis ea paulo ante cibum exhibeat. Natura quoque di[illegible] ſo[illegible] tu in [illegible] a non B eſt, ut purgationem expediat, & nutritione ſimul intenta ſit. Maximum i[illegible] verò [illegible], [illegible]od purgantia ventriculo, & naturæ, cen [illegible] enata, plurimum infeſta ſint, ut [illegible] in c[illegible] corpore nequaquam retineri debeant. Etſi vero pilulas cibum aſſumpturis [illegible] ex[illegible] poſſe concedimus: nequaquam tamen h[illegible]c modo ſcriptis repugnat. Ex iis enim [illegible]ciuntur, quæ nullam vim habent natu[illegible]ſtam, ſed ventriculum potiùs robo[illegible], & C coctione peracta, leviter al[illegible] [illegible]d ſi cum chylo quid, [illegible]am in venas [illegible] putredinem arcet, nec ſangui[illegible] co[illegible] cum remoratur. Lenientia quoque [illegible] manna, caſſia, ſyrupus roſatu[illegible] laxat[illegible] [illegible]d naturæ non ſint adverſa, paulo ante cibum, ut hora una, vel [illegible], commod[illegible] a excrementorum eductionem exhibe[illegible]tur. A[illegible] bo pilulæ nonnunquam c[illegible] c[illegible] ut cum ciborum vaporibus earum vires ad caput D ferantur.

DE PVRGANTIVM medicamentorum correctione.

CAP. XLV.

IN purgantibus plurima con[illegible] quæ E vel adjuvanda ſunt, vel corrigenda. Quædam enim manifeſtis nocent qu[illegible] ta[illegible], [illegible]dam occulta malignitate na[illegible]n [illegible], aliqua vel tardiùs vel im[illegible] qua denique nimis e[illegible] rat[illegible] [illegible] a viresque dejiciunt. C[illegible]m h[illegible] nota ſint antè quam e[illegible]b[illegible] modo nobis innoteſcant [illegible] mus, quæ cum ipſis pur[illegible] dem & aliq[illegible]d e[illegible] arn[illegible] ge[illegible] q[illegible] a F gatione nonnunquam o[illegible]eruntur. Omn[illegible] h[illegible]c ferè purgantibus [illegible], ut ſtomach[illegible] & [illegible] turæ adve[illegible]entur: quo nomine le[illegible] per[illegible] m[illegible] iceri de[illegible] quæ cor aut ſtomachu[illegible] ra[illegible]. [illegible] quæ leniendo p[illegible] commo[illegible], [illegible] in flat[illegible] tur ut ea perpetuo poſtu[illegible], quæ [illegible] tunt. Hoc autem nob[illegible] ſo[illegible]m [illegible] natura flatulenta ſunt, veni[illegible] ob [illegible]d in iis etiam, quibu[illegible] ad e[illegible]purgan[illegible] aut humorem melancho[illegible] namq; licet in flatus converti neq[illegible]eant, [illegible]

tamen calore, si vel pituitam, vel melancholiam attigerint, flatus excitant, qua proculdubio ratione sena flatulenta dici debuerit. Purgantia, quorum acrimonia visceribus adversa est, non adstringentibus, sed iis corriguntur, quæ leniendi vim habent & incrassandi. Talia namque sic temperanda sunt, ne diù in corpore contineantur: quod si perpenderint, qui rosis aut aliis adstringentibus antimonium corrigunt. Tragacantha commodiùs temperari posset, siquidem medicamentorum acrimoniam tollit, nullius particeps adstrictionis. Ad excitandas purgantium vires, quò citiùs & faciliùs operentur, iis interdum utimur, quæ vel partium tenuitate, vel acrimonia naturam extimulant. Id autem in attenuantium usu diligenter observabitur, ne modum excupetes, atque adeò vel venenatam medicamenti qualitatem ad cor deferas, vel sudorem excites, quo multiplex damnum inferretur. A' purgatione si medicamentum imbecillius agat, vel clysteribus, vel balneis expultricem intestinorum facultatem protitamus: interdum leniens potio, vel jusculum exhibetur, & maximè ubi siccum assumptum fuerit medicamentum. Ad nimiam medicamentorum operationem temperandam (*ὑπερκάθαρσιν* vocant) à multis multa suadentur, de quibus nihil hoc loco proferemus, ne constitutos brevitatis limites egrediamur.

DE PVRGANDI ratione.

CAP. XLVI.

PRo variis medici scopis varia quoque est purgantibus medicamentis utendi ratio. Nam si fuerint humores à remotis partibus trahendi, forma sicca medicamentis est commodior, hac siquidem ratione diutiùs in corpore morantur. Sin autem citò purgandum fuerit, liquida exhibentur medicamenta. Neque verò parvi refert, utrum purgantia diluas, aut decoquas, vel in substantia (quod vo-

A cant) exhibeas. Quorundam enim expressum magis purgat, alia vires habent in substantia efficaciores. Ea nimirum quæ facultate pollent adstringendi, magis purgant, si diluantur: terrena siquidem eorum portio vim retinet adstringentem purgationi contrariam. Cæterùm id etiam medico diligenter observandum est, qua nimirum quantitate, semélne tantum, an sæpiùs, & qua dosi medicamenta sint exhibenda. Quamobrem si materia crassa tenaxque

B fuerit expurganda, sæpè purgatio reiterabitur: aut si purgandus humor in corporis habitu fuerit, non enim una vice, quæ vel remota, vel contumacia sunt, expurgantur. quód si vehementius pharmacum exhibeatur, vires id dejiciat, nec omnem tamen materiam evellat. Hinc fit, ut in morbis à melancholia factis, purgatio duos aut tres dies continuetur. Quod verò medicamentorum doses attinet, præstat, ut singula diligentissimè perpendantur. Non

C enim res hæc levis est momenti, sed quæ si tantillum medicamenti pondus excedas, grave sæpenumerò damnum inferat. Quamvis itaque purgantium doses regulis generalibus ita comprehendi nequeant, ut qua sit unumquodque medicamentum mensura exhibendum satis intelligatur: ex iis tamen medicamentorum differentiis, quas suprà descripsimus, generalis quædam doctrina constitui potest, ut purgantium doses certis etiam ordini-

D bus distinguantur. Cùm ergo medicamentorum aliqua leniendo purgent, quædam acrimonia vehementi, nonnulla verò viribus existant inter hæc quodammodo mediis: hoc quoque dosium discrimen esto, ut quæ sua dulcedine laxant, ab ℥ i. ad ℥ i ß exhibeantur: talia sunt pruna, sebesten, tamarindi, sive oxyphœnici, mucilago psyllii, cassia, manna. Quæ verò sua acrimonia non leviter laxant, à gr. ij. ad gr. xij poni debent, ut diacridium, scammo-

E nium, colocynthis, euphorbium & elaterium, &c. Quæ vel adstringendo, vel quæ sua substantia leviter laxant, ut agaricus, aloë, myrobalani, &c. media quantitate dantur.

FINIS LIBRI SECUNDI.

ANTIDOTARII GENERALIS,

LIBER III.

DE DEO ET NATVRA.

CAPUT I.

PERACTIS præcedentibus libris materia formaque medicamentorum: restat, ut eorum causas efficientes hocce libro brevitate, qua fieri poterit, expediamus. Non equidem dubium est, quin medicamenta cujuscunque modò generis ea sint, naturaliter prodeant, & generentur, ut natura medicamentorum efficiens causa meritò dicenda sit. Veruntamen haud usqueadeò stupidi, vel excæcata mente sumus, ut principium natura prius non agnoscamus. Nec eos moramur in philosophia gigantes, qui solam (Deo vel non agnito, vel spreto nihilominus) naturam amplectuntur. Quàm absurda vero sit eorum sententia, qui satis probè philosophari videntur, si quas à natura, & rerum qualitatibus rationes excogitare possint, hinc animadvertere licet, quòd ubi naturales causas indagare conantur, qui fiat, ut semina eum adoleverint, tam varias formas consequantur, non aliud exponere queant, quàm quòd hæc sit uniuscujusque seminis proprietas, ut in hanc, aut illam formam tandem excrescat. Non enim vel à primis, vel à secundis, aut tertiis rerum qualitatibus, rationes tot tamque variorum effectuum reddi possint. Hæc itaque rerum proprietas, quod nulla ratione demonstrari possit, apertissimum est primæ causæ speculum. Nam si quod sato sinapi semine, talis frutex exurgat, causam esse dicas seminis insitam proprietatem, fruticis causam exposueris: nondum tamen ejus proprietatis causa patet. Sin porrò dicas, fruticis hanc esse naturam, ut semen tali præditum proprietate producat, circularem & perplexam prodideris inscitiam. Ex his enim alter[illegible]um prius extitis[illegible] statuendum est, quod alterius quidem causa sit, non autem ab a[illegible] processe[illegible]it natu[illegible]ter, ut luculenter a philoso[illegible]his ali[illegible]bus, fidei C[illegible]istianæ propugnato[illegible]bus est demo[illegible]strat[illegible]m. Primam ergo causam admittimus, quæ sing[illegible]las rerum, adeoque medicamentorum species a[illegible]quando fecerit, modò qui [illegible]aturalis non fuerit, ne ex postea possent prop[illegible]ari na[illegible]raliter. Hæc rerum causa eff[illegible]iens Deus est, cui bonis quicquid est, acce[illegible]tum ferimus, hic sua benedictione naturam in su[illegible] es[illegible]su conservat. Cum enim vires hasce rebus indiderit, easdem eis detrahere potest, quandocunque libuerit.

A Quamobrem ut medicus suum in arte sua finem assequatur, Deo medicamentorum, quibus utitur, authori gratias agat, quòd hæc ei suppeditaverit auxilia, quibus ægrotātibus succurrere queat, eundemq; precetur, ut suam clementer benedictionem largiatur. Hæc nempe medici pietas sæpè plus præstiterit, quam admiranda multorum doctrina. Dei namq benignitas non intra naturæ limites con[illegible]t, ut ea solùm petentibus exhibeat, quæ naturales me- B dicamentorum vires pollicētur, sed admi[illegible]nda sæpenumerò ratione sanitatem ægris restituit, ut DEUS ope sua, non autem medicu[illegible] medicamentis curasse dicendus sit. Deum itaq medicamentorum, & sanitatis restit[illegible]tæ cau[illegible]am esse confitemur, cui laus sit in perpetuum. Etsi verò causa rerum Deus est, no[illegible] ideò tamen reliquas excluserimus. Natura siquidē & arte, quę Deus ab initio sine mediis fecit, propa[illegible]at & cōservat, quæ nimirum & medicamentorum, & C ipsius adeò sanitatis causæ sunt. Arte quidem pharmacopœi medicamenta variè præparantur, & conservantur, quæ suo me[illegible]icus judicio commodè dispensat, ut s[illegible]m ad depellendos morbos medici prudentia finem assequantur. Priùs autem quam me[illegible] & pharmacopœorum officia persequamur, de natura paucis aliquid exponendum est, cum præ cæteris ma[illegible]festissima sit efficiens causa medicamentorum. Novit enim unusquisq naturaliter ea prod[illegible], D quæ certis temporibus, & eadem utplurimum ratione generantur. Non ita facile ta[illegible]en quid natura sit, quivis exposuerit, cum ne Doct[illegible] quidem hac in re judicium idem existat. Naturam definivit Aristoteles principiu & causam esse motus & quietis, ejus in quo est pr[illegible] per se, & non per accidens. Hac autem ratione natura non externa, sed interna rei causa fuerit, ut formalis, vel m[illegible]terialis dicenda sit p[illegible]tiù, quam efficiens. Cum [illegible]taque natura non in E eo, quod fit, aut pa[illegible]ur, solùm a[illegible]imadv[illegible]tur, sed in eo etiam, quod [illegible] aliud agit natur[illegible]ter, hoc est, virtute p[illegible]tent[illegible] contra[illegible]a, pri[illegible]pium certe natura est, & causa motus, & [illegible]etis alterius etiam subjecti. Q[illegible]s enim [illegible] in li[illegible]na natur[illegible]ter agere n[illegible] [illegible]obrem naturæ nomen omni[illegible]us c[illegible]u[illegible] ra[illegible]us attribui potest. Quo[illegible]m verò n[illegible] fit naturaliter, nisi causæ concur[illegible]at omne[illegible] naturam rerum, adeoque medicame[illegible]o[illegible]m causam

causam esse dicimus, naturalium causarum congressus est intelligendus. Porrò cœlestes etiam causæ sub naturalibus meritò comprehenduntur, quòd licet corporibus hisce terrestribus contrariæ non sint (siquidem nihil ab eis vicissim patiuntur) in ea tamen cõtrariis agant qualitatibus. Astrorum enim viribus tot tempestatum mutationes oriuntur, quibus quæ in terra latent, erumpunt. Licet itaque multas habeant causas, quæ naturaliter fiunt, unius tamen nomine continentur, ut naturalium rerum natura efficiens causa dici possit. Non enim præter naturam aliud est extra res, quæ generantur, existens, quod naturalium effectuum causa dici possit, ut in rebus arte paratis fieri consuevit, siquidem artifex etsi naturales profert effectus, naturalis tamen causa non est. Quòd verò Deum existiment aliqui naturalium actionum directorem esse, ut naturales causæ formales & materiales solùm existant, Deus autem efficiens causa naturalium effectuum dici debeat, absurdissimum est. Nihil enim magis Deus naturaliter, ut naturalium effectuum causa dicendus sit. Naturam quoq; suis descripsit legibus, ut externo directore non indigeat: quod iis dictum esto, qui Deum naturalibus causis immiscent, existimantes naturam nisi divinitus sustineatur, consistere non posse. Verùm hæc philosophis disceptienda relinquimus. Hoc saltem ceu certissimum proposuisse sufficiat, naturam medicamentorum efficientem esse causam. Cæterùm quòd natura non medicamentorum solummodo causa sit, sed ipsius quoque sanitatis, quam medicamentorum usu consequimur, fit, ut ea medicis alio modo, quã physicis describatur. Morbus enim & sanitas corporibus competunt ea ratione, qua subjiciuntur alii, quam naturæ principio: quod tamen licet improptie) natura medicis appellatur. Naturam itaq; ex Galeni sententia hoc loco nihil aliud esse dicimus, quam vim quandam, seu facultatem in his ipsis corporibus, quæ ab ea reguntur, inhabitantem. Cùm autem in corpore nostro triplex habeatur facultas, animalis videlicet, vitalis & naturalis, natura quoque tribus his facultatibus, ceu formis suis constabit, quibus illæsis, firmam naturam affirmamus. Firmam autem naturam a facultatum actionibus deprehendere licet: animalibus quidem, ut si imaginatio, ratio & memoria, item sensus omnes & motus voluntarii non fuerint impediti: vitalibus verò, si arteriarum pulsus validi: non debiles & languidi; naturalibus autem, si coctio in alvi excrementis, vel urina, vel sputo, vel sudore appareat: tunc enim habemus naturam ipsam evacuationi adminiculantem. Conspicitur namque & ipsa post concoctiones & humores discernere, & superfluitates expellere, ipsumque denique morbum primaria ratione curare. Verùm cùm perfectè ipsa movet, medici opera [illegible] opus est, cum imbecillius agitid, quod de[illegible] ar, me-

A dicum supplere oportet, ut ab utroque noxii humoris fiat evacuatio, natura quidem expellente, medico verò per medicamenti vim attrahente. Perfectè autem agit (licet a medico concoctio per humorum alterationem accelerari possit) in morbis acutis, temperatura, regione & anni tempore calido, ob materiæ tenuitatem evacuationemque aptam. Imperfectè in morbis chronicis, seu diuturnis, tempore, regione & complexione frigidioribus, ob materiæ contumaciam, expulsionique ineptam, qu[illegible]m

B medicamento (ut antea dictum [illegible], ac demum evacuanda est. Cæterùm [illegible]a contra morbos jam vigentes (quo [illegible] natura maxime molestatur, conc[illegible] apparente insurgit, & tandem vinci[illegible] nemque evidenter sanat, aut per sudorem copiosum profundens, aut per lotium, aut per dejectiones, aut sanguinis profluvium, aut per vomitum humores exercens.

C

DE MEDICO EIVSQ. officio.

CAP. II.

De natura, utpote primaria morborum cicatrice, præcedenti capite disseruimus: nunc de medico, qui ejus est minister, agendum est. Hujus autem ingenium, doctrina,

D mores & officium non solum à bonis animi, verum etiam corporis & fortunæ describenda sunt. Itaque quo ad animi bona, inprimis sit Dei & veritatis amans, pius, & tum logicæ artis, tum philosophiæ naturalis & moralis, tum medicinæ utriusque peritus. cujusmodi erit qui reminiscentia fuerit facili, recto judicio, tenaci memoria, solers & pro[illegible]pius in remediis inveniendis, qui simplicium effectus summa cura tenuerit. dexter in operi-

E bus, comis & affabilis erga ægrotantes, misericors erga pauperes, mansuetus & facilis erga suæ artis homines: audax & animo intrepidus in rebus tutis & necessariis: prudens & circumspectus in præsagiendo. Siquidem quæ bona sunt augutia denunciare debet: si quid tamen mali minatur infirmis, amicis, vel astantibus tantùm significare fas est. Cæterùm medicus multa experientia exercitatus, in iis præsertim, quæ certa ratione excogitata

F sunt, & frequenti usu confirmata esse debet. Nam peregrina remedia semper quærere, & pretiosa duntaxat, imprudentis est ostentationis. In curandis ægrotis, non ma[illegible]os suscipiat. Variis e[illegible]m morbis & mens o[illegible] primitur, & corpus [illegible] languet. Insanabiles & [illegible] morbos non curet, ne hominem occidisse, qui so[illegible] interitu-rus erat, existimetur. In explor[illegible] lep[illegible]s sit diligens & verax. Ad ægro[illegible] non protinus apprehendet, sed primum [illegible] ri vultu residcat, sermone leni solicitudinem

submoveat. Nam & medici conspectus, ac alia multa, facilè pulsuum rationem turbant. Bis die patientes conveniat. Tutè, celeriter, & jucundè curet, citra tamen nimiam festinationẽ & voluptatem. Victus norma & remediis, quoad ejus fieri poterit, pro virili parte, non ad ullam ægrotantium offensionem, injuriámve, sed ad eorum duntaxat commodum atq; salutem utatur. Quæ noxia sunt & lædunt, removeat. Nemini rogatus potionem mortiferam, vel mulieri medicamentum abortum faciens, neq; exhibeat, neq; etiam manifestet. Famosi namq; veneni vires, aut abortiendi modum, vel quæ conceptum inhibeant, indicare, scelus est. Quæ ad chirurgi pharmacopœique officium pertinent, non nisi coactus, attingat. Officinas bis, vel semel saltem in anno, unà cum iis à magistratu ordinatis, visitet, inutilia segregando, cæterosq; errores fideliter magistratui indicando. Cum pharmacopœis pactum, aut contractum ullum in vendendis remediis ne ineat, consulentesque cum suis receptis, quò velint ire, parandis, permittat. Porrò quod ad medici corpus attinet, sit temperans & castus: non ebriosus, non crapulæ deditus, non luxuriosus & libidinosus. Quoad fortunam, sit liberalis, pecuniæ non nimis cupidus & avarus. Carnificis namq; est, vel inter ipsos cruciatus ingens pretium exposcere. Dabit igitur operam medicus, qui vir bonus esse volet, ut & moribus & medicamentorum usu, quoad ejus fieri poterit, medicinę dignitatem tueatur.

DE MAGISTRATV
ejusq; officio.
CAP. III.

Cum in curandis ægris non parvi interdum errores à medicis pharmacopœisque, quibus ægri in maximum vitæ discrimen incurrere solent, contingant, necessarium est, ut magistratus (cum autem nomino, qui potestatem gerit, vel qui civitates & provincias regit) non solùm magnam salutis subditorum rationem habeat, verùm etiam pravos errores corrigat, atq; in eos, qui perperam medicinam factitant, animadvertat. Quare medicos peritos & approbatos, pharmacopœosq; exercitatos, atq; diligentes summo studio habere, ac juramentum ab eis accipere procuret, quo suum quisque officium proprium ac melius ac fidelius exequi valeat peragatque. Nulli praxim exercere permittat, nisi medicus fuerit peritus, graduatus, & approbatus: cæteris verò, ut circulatoribus, histrionibus, erronibus, exorcistis, tonsoribus, aniculis, & his similibus empiricis imperitis, tanquam carnificibus, & nulla ratione morbos curantibus, omnibus modis prohibere nitatur & interdicat: officinas non plures permittat, quàm pro praxis magnitudine necessariæ videbuntur, atq; ut eæ quotannis bis, vel saltem semel à medicis, & ad id or-

A dinatis visitatoribus perlustrentur, præcipiat, malaque & corrupta, utpote ad humani generis perniciem servientia, semoveantur, publiceque effundantur, vel igne consumantur. Medicos eruditos & pharmacopœos approbatos libertate donare non gravetur, ne communi civium onere gravati, suo fungi officio minus possint. Communem medicamentorum taxationem ne pharmacopœi transcendant, animum adhibeant: neq; aromatarius, aliusque omnibus pharmacopœis exceptis, B medicinas componere, neq; etiam vendere permittat: & ut omnia summatim comprehendã, in omnes eos, quos à recta via aberrare deprehenderit, prudens magistratus animadvertat.

DE ASTANTIBVS
& ægris.
CAP. IV.

C Astantes seu assidentes nominamus, qui se præsentes exhibent, & ægris ministrant: ægros verò, qui morbo aliquo sunt correpti. Hos quoque suo perfungi munere oportet: nisi enim omnia ritè peragantur, curationem interrumpi contingit. Astantes itaque seu assidentes idoneos esse decet, cujusmodi sunt periti, exercitati diù, prudentes & patientes, ut sciant occasionem, & patienter ægro inserviant, sciantque recitare ea medico, quæ circa D ægrum contigerint. Sint præterea diligentes & fideles, ut ea, quæ de cibi & potus, vel medicamentorum qualitate & quantitate medicus mandaverit, possint fideliter administrare, atq; in nullo delinquere. Quod ad ægrotos attinet, debent ii parere medicis non secùs ac servi dominis suis, & in nullo proprio indulgere voluptati: patienter ferre omnia, quæ fiunt à medico, nec timere, nec de salute desperare, verùm, ut jam dictum, omnibus mandatis meE dici obtemperare.

DE PHARMACO-
pœi officio.
CAP. V.

In medicinarum administratione non exiguam partem pharmacopœus sibi vendicat, cum sit medici quasi dextra manus, periclitetur que ipsius culpa sæpe non solum ægri valetudo, verum etiam medici fama & existimaF tio. Quare, ut dexterè suum quoque munus expleat, est necesse. Principio itaque Latinæ linguæ tam peritum esse oportet, ut non modò medicorum receptas, seu descriptiones, verum etiam Dioscoridem, Galenum, Mesuem, reliquosque herbarios receptos, rectè legere, & exactè intelligere possit. Neq; etiam Arithmeticæ imperitus esse debet, ut pondera simplicium & proportiones inter sese rectè computare queat: verbi gratiâ, quando antidoti alicujus tertia, quarta, vel octava pars tantùm requiritur.

quiritur, quantum cujusque sit accipiendum.

SIMPLICIUM cognitionem ritè teneat, quarum descriptiones ex præstantissimis autoribus petat.

HERBAS, flores, fructus, semina, radices, & reliqua simplicia debito tempore colligat selectissima, probeque exiccet, ordine disponat, sciatque, quo genere vasorum & instrumentorum unaquæque medicina sit conservanda, tractanda, & concoquenda.

DIVITIAS saltem mediocres adesse oportet, inprimis autem animum liberalem ab avaritia sordibusque alienum. Divitiæ enim hoc præstare poterunt, ut commodè habitet, & medicinas, quæ emendæ sunt, suo tempore quam optimas coemat. Animus autem liberalis, minimeque avarus cavebit, ne compendii aut lucri sui causa, deteriores vili pretio libentius, quàm præstantissimas paulò largiore, comparet.

OFFICINAM habeat salubri loco sitam, quam nec venti perflent, nec Sol permeet, nec fumus, nec teter odor ullus molestet: variis præterea reponendis conservandisque accommodam: nonnulla siquidem locis subterraneis, pleraque editioribus præparanda & conservanda sunt. Hortum insuper habeat, ut semper in promptu sint recentes plantæ, quarum succo subinde indigemus: ut herbæ rariores in eo alantur: & locum aliquem Soli expositum, in quo & siccare, quæ siccanda sunt, & albedinem etiam quibusdam medicamentis conciliare possit: in quo deniq. omnia ea parari possint, quæ ex medicorum præscripto ad Solem confici debent.

MINISTROS habeat doctos suæ artis, qui tamen non vulgarem componendorum medicamentorum habeant, non errones, histriones, bibulos, sodalitiis, aut aliis rebus inhonestis deditos.

SIT vigilans & circumspectus in medicamentis compositis dispensandis: nec secundum propriam phantasiam, aut ex dispensatoriis non authenticis conficiat, sed ex approbatis. dispensata medico perito offerat, ut simplicia videat, examinet, & si quæ invalidæ fuerint, abjiciat.

NEC temerè, conficiat receptas non intellectas, nec supposititia seu quid pro quo accipiat, sed peritum medicum consulat.

QUIBUS etiam omnino in conficiendis opiatis, & similibus præstantibus, ac magni momenti medicinis, ut præceptorem & judicem adhibebit: cui adjunget, si commode fieri poterit, unum & alterum bonum atque doctum virum, vel senatorii ordinis, ut eos habeat veluti testes suæ diligentiæ, industriæ, ac fidei. Deinde medicus approbatus quamque medicinam sic rite præparatam, annum, mensem & diem suprascribat, postea pharmacopœus debito, ac præscripto tempore ferventati sinat, antequam eam in usum publicum expedat. Medicamenta autem in medicorum præscientia paranda, sunt omnes confectiones magnæ. omnia electuaria, præsertim solutiva, opiatæ, pilulæ. Ex syrupis, syrupus acetositatis citri, violatus cum melle, endiviæ compositus, de cichorio compositus, de fumo terræ compositus: syrupus myrtinus compositus: de mentha major: de absynthio. de calamentho: de epithymo: de stœchade compositus: de eupatorio: de hermodactylis, & miva aromatica. Ex oleis, melinum, mastichinum, nardinum, sampsuchinum, moschellinum, hyperici, de cappatibus, scorpionum, castorei, de euphorbio, de costo, &c. Ex unguentis, infrigidans Galeni, unguentum pectorale, stomachicum, de artanita, diapompholygos, santalinum, Apostolorum, Ægyptiacum, Comitissæ, dialtheæ cum gummis. Ex emplastris, de meliloto, emplastrum diaphœniconis. Ex cerotis, gratia Dei, oxycroceum, de pelle arietina, &c.

CÆTERÙM receptas absque medici nomine subscripto non recipiat, nisique neque addat, neq. demat, sed eas pure & præcisè, sicut ipse Doctor ordinavit, cõponat, medicamenti alicujus valentis quantitatem non augeat, ut vacuatione hinc largiore secuta, dicatur medicamenta habere præstantiora.

SYRUPOS singulos debito tempore, aquasque stillatitias igne lento, & vitreis organis conficiat.

PULVERES ex quibus composita fieri debent, non diu stare permittat, sed recenter eos pulverizet suo tempore & loco. Medicinas solutivas nemini propinet, aut vendat, nec venenosa, ut arsenicum, Mercurium, &c. sine consensu doctoris alicujus approbati, vel magistratus.

NARCOTICA indoctis, empiricis, aut tonsoribus, histrionibus, monachis, sacerdotibus, monialibus, Judæis, seplasiariis, circulatoribus nullo modo vendat, sive sint plicia, sive composita fuerint, nisi medici approbati jussu: nec ullo modo vetulis, aut obstetricibus medicinas abortum, aut menstrua provocantes, nisi propter necessitatem a doctore aliquo fuerint ordinatæ: nihil vel amore, vel odio, vel metu, vel pretio, vel ignorantia peccet. Medicamentorum compositorum nimiam quantitatem non conficiat ad evitandum expensas, & eum hoc ne longo temporis cursu, vetustate virtutes amittant.

CERAM & crocum adulteratum non vendat. Medicinas omnes inveteratas ostendat & manifestet. nec quicquam ex his physicum celet, vel singulis mensibus, aut sæpius etiam omnia perlustret, & diligenter consideret, ut corrupta, putria, mucosa, exoleta, & quovis modo inutilia, vel inefficacia reddita, rejiciat bona fide, nec in iis quærat lucrum, quibus ægroto crearetur vitæ periculum, sed sit animo liberali & magno, cogitetque parvum illud damnum, fide sua jam perspecta, majoris sibi lucri causam fore.

Alium modum, quam doctor dederit, sumendi medicinas hominibus non persuadeat, ut multi falsi & gloriosi pharmacopœi faciunt, dicentes, sumat duplum istius medicamenti, aut triplum, quia nimis debile est, aut sumat medietatem, quia fortissimum est.

De practica nullo modo se intromittat, sed consulentes ad medicos approbatos dirigat, vel conducat.

Taxationem communem vel à summo sibi magistratu ordinatam, fideliter observet. B

Non sit aleæ, aut similibus ludis deditus, ne compotationibus gaudeat, aut alioqui vinosus, vel ebriosus, neq, lœdis amoribus implicatus teneatur. Alea enim negligentiam parit, ebrietas errores, oblivionem & stuporem inducit: turpis verò amor etiam veneficia illi extorquere posset. Quare omnino, si fieri potest, maritus sit, cui cum uxore rectè conveniat.

Munditiei sit studiosissimus: & bona C conscientia prӕditus, ut nihil in sua professione negligenter vel temerè agat, quo Deus, aut homines offendantur: sit pius, humanus, placidus, affabilis, benignus, alacris, inprimis autem mitis erga pauperes, & commodus erga imperitos: non etiam in eorum ineptias, sed in necessitatē ægroti respiciat, ac Deum omnium inspectorem ac judicem præ oculis habeat, qui rectè agenti longè majora & beatiora præmia largietur, quàm ab ullo mortalium persolvi possint. D

DE CALEFACTIONE.

Cap. VI.

Medicamenta igne, Sole, & rerum putridarum calore calefiunt. Quæ humida sunt, & igne calefiunt, commodius duplici vase calescunt, quorum alterum, majus scilicet, plenum sit aqua tepida, aut fervida, alterum E vero plenum sit medicamento, quod calefaciendum est, ea ratione, ut minus vas in aqua majoris constituatur: idque à recentioribus balneum Mariæ, a veteribus duplex vas, aut diploma appellatur.

Caeterum colanda calfactione tenuantur, ut promptiùs permeent: frigida enim velut concreta, non percolantur, nisi sint multum aquosa & liquida: calidiora autem cum sordibus tota colum penetrant, nisi sint glutinosa. F Talia enim multum calida colanda. Tepidam damus aquam, ut sit vomitoria.

Calidas modicè damus potiones medicas, non solùm purgatorias, sed etiam corpus firmaturas, ureticas, menses aut sudores moturas, obstructionem viscerum aperturas, præsertim cœlo frigido, & ventriculo frigidiore ... aut ex m...

Calefacimus aquam, & alia omnia, quæ aqua fluente, aut nive circumposita volumus frigidiora reddere, quod in humorem calore rarefactum frigus se altiùs insinuat, ut ferrum candens aqua frigida & adstringente temperatur, ut sit durius.

Calefacimus modicè infundenda, ut vires suas promptiùs in humorē, cui infunduntur, transmittant. Calefactus enim humor tenuatur, & infusa res rarescit: quibus fit, ut eorum vis calore promptiùs trahatur. Alia propè innumerabilia calefactione egent, sed admonendi gratia magis, quam docendi calefactionis meminimus. Sylvius.

DE INSOLATIONE, ET ea, quæ sub fimo, vinaceis, & sausa seu fracibus Olivarum fit, putrefactione.

Cap. VII.

Interdum hæc conferunt ad calefacienda medicamenta. plerunq; ad ea compinenda, & ad perfectionem reducenda ... coctionis, est, veluti olea simplicia, q... flores infunduntur, rosæ, violæ, chamæmelum ... milia, alia aliquot diebus insolantur sic etiam ad saccharū candi perfectè coquendum, ... ampullis quibusdam insolatur.

Scillae succus extrahitur insolatione: quòd si Sol nō splendeat, igne, aut, quod commodius est, duplici vase, d ū & ex intervallis, & interdum bulliendo.

Idem etiam fiet, si fimo, aut vinaceis, aut sausa olivarum calfactarum obruantur: quemadmodum chalcitis & cadmia, ut fiat psorica, & julcb ad saccharum candum conficiendum: & pleraque alia medicamentorum genera. Florentini.

DE REFRIGERAtione.

Cap. IIX.

Refrigeramus aere frigido, aqua fluente, aut nive, aut glacie, aut collocatione in cellam, etiam prius calefacta, quæ fervorem vehementiæ, aut aëris intemperiei calidæ opponimus pocula medicamentosa. Et quæ frigido cogi volumus, ut jus carnium glutinolarum, ingelativam vulgò dictam.

Refrigeramus omnia calore præparata priusquam reponamus.

Refrigeramus, quæ calore soluta frigore volumus concrescere, & durescere, ut electaria sicca, cerata, emplastra Sylvius.

DE EXTINCTIONE.

Cap. IX.

Gemmae, & quædam metallica fæces ante quàm utantur, ignita, exti... aqua, vino, oleo, melle, butyro, aut alio aliquo humore, donec restinxerint.

QUAEDAM semel duntaxat aut sæpiùs extinguuntur.

EXTINGUUNTUR vel usta, vel solùm ignita quædam, non modò ut empyreuma ipsum dissipetur, sed etiam ut in corpus ustione rarefactum, vis quædam humoris aut frigoris penetret, ut ferrum candens aqua pilosellæ, vel alia astringenti extinctum evadit solidissimum.

EXTINCTIO fit interdum ad purgationem, ut plumbum liquatum succo mercurialis aut [illegible] sæpè extinctum & [illegible]tibulatum, stanni puritatem & soliditatem assequitur.

FIT item extinctio, ut vires humoris, quo extinguitur, in se trahat. Sic cadmiam vino aminæo ad emplastra, aceto ad remedia psorica extinguit Dioscorides. Sic Galenus lapidem phrygium extinguit primum butyro recenti, secundò, vino falerno, vel alio fulvo, odoro, tertiò, melle Attico, ne medicamentum sit aridum, sed viscosi cujusdam particeps. Gallæ ad sanguinis suppressionem carbonibus impositæ, donec undique candeant, aceto, aut vino austero extinguendæ sunt.

STIBIUM lacte mulieris marem enixæ extinguitur. [illegible]matura chalybis sæpe ignita aceto extinguitur, & pulveratur.

HIS exemplis medicamenta humore extincta ab illo aliquid virium in se trahunt. Interdum autem ignita humore extinguimus, ut humoris naturam mutemus: ut dum lapides, vel circuli ferrei igniti lacte aliquoties extinguantur, ut serosam & mordacē ejus substantiam absumant, sitq; tùm lac dysentericis salubre.

AQUA chalybem vel aurum ignitum sæpè extinguimus, ut ipsa minus humectet, sed sit terrea magis ab [illegible] tenuiori substantia. Argentum vivum etiamsi non sit ignitum, tamen & saliva hominis jejuni, & succo salviæ, aut limonum extingui dicitur, quòd vis ejus malefica, & omnia ejus exedens, ut à Plinio rectè dicitur, cum his agitando mitescit. SYLVIUS.

DE HUMECTATIONE.

CAP. X.

HUMECTANTUR nunc aqua, nunc lacte, nunc aceto, nunc oleo, vel alio humore medicamenta, non modò simplicia, ut efficacius & innocentius in compositionem, vel usum veniant, sed sæpè etiam composita, ut cùm crassa humore diluimus, quò facilius & jucundius devorentur. Fit autem superficialis humectatio mersione, vel inspersione liquorum prædictorum: essentialis verò, maceratione sive [illegible]tione.

UTILIS est ad condiendos fructus, radices, peregrinosque cortices odoratos, quos cum recentes habere non possimus, maceramus, donec humiditatem [illegible] [illegible]axerint. Hordeum præterea & triticus aqua inspergantur, ut à cortice repurgentur.

HUMECTANTUR autem odorata nonnulla, veluti ambra, moschus, si terenda sint, ne tenuiores & odoratæ partes exhalent.

QUAEDAM vero herbæ, veluti cotyledon, portulaca, sempervivum, & similes, quæ paucum succum, eumque glutinosum sortitæ sunt, humore aliquo simili humectantur, terendo & superinspergendo dictum humorem, qui cum dictarum herbarū succo (alias enim nullum remitterent) exprimendo redditur. SYLVIUS & FLORENT.

DE NUTRITIONE.

CAP. XI.

NUTRITIO humectationi similis est, sed in hoc differt, quòd cum pauciore humore, & subitò fiat, quoniam id quod irrigatum est, confestim Sole siccatur, aut igni, deinde idem quinto aut sexto repetitur: quemadmodum sarcocolla lacte asinæ, aut muliebri nutritur, sed pauco, nā multo lacte operta quiescit, & lac ipsum priusquàm sarcocolla siccetur, acescit: paucum igitur ex mammis ipsis irrigandum confestim Sole siccetur, iterum & tertiò, quartò, quintò similiter irroretur, & siccetur, & tandem reponatur. Aspergi etiam capr[illegible], equæ lacte, vel alio potest. Semen cari calfactum lacte caprino horas duas quidem nutriunt [illegible] [illegible]ale[illegible] [illegible]do, exemptum siccatumque reponunt ad fl[illegible]orem alvi. Myrobalani oleis, sero saccharato, butyro vaccino, succo c[illegible]oniorum, vel alio humore [illegible] dum irrigat, macerat, fricat frig[illegible] Mesue clementer & his humoribus [illegible]duit, vel ad eo[illegible] [illegible]dituram, vel ad noxas earum castigandas, sive solæ utendæ, sive in composita ven[illegible]nt, ut tryphera[m] [illegible], persicam, trypheram [illegible] [illegible] electua[illegible] stomachicum Mesuæ, & ele[illegible]ium A[illegible] & sequens, quodammodo [illegible] [illegible] & [illegible]s omnes electuari[illegible] [illegible] [illegible], dum oleo amygdalino confricat idem. Colocynthis [illegible]uoque [illegible]ibus Solis extractis, si impletur [illegible] cum pauca spica & m. stiche, & coquitur in cinere calido ad partis tertiæ consi[illegible] [illegible]onem hocque decocto paulatim [illegible], [illegible] [illegible] irr[illegible]etur, donec pinguescat, nutri[illegible] [illegible] [illegible] gapenum eodem modo & opopanax. Decocto m[illegible]robalanorum vel succo enulæ campanæ, [illegible] [illegible]utæ, aut fœnic[illegible] cum sele pauco a[illegible] [illegible] [illegible]acium, & spic[illegible] & mastiche ad dimidium co[illegible]o, & colato [illegible]m fieri potest.

FOLIA etiam thymelææ aceto [illegible] [illegible]tur in electu[illegible] no [illegible] [illegible] [illegible]on. Eadem macerato infundit, & siccat in p[illegible] thymelææ, ut eadem sint, vel saltem om[illegible] [illegible] proxima, infuso & [illegible]. Ambæ enim humore fiunt & calore bl[illegible]do, qualis ad nutritionem veram est aptissimus, cùm immoderatior urat, imbecillior sit inefficax.

METALLICA ferè in acre calido, non tamen super ignem nutriuntur.

quam cótingat pharmacopœos hujusmodi [illegible] quare, sed hos duntaxat qui metallica tractant.

Usus. Porrò liquationis necessitas [illegible] est, ad [illegible]ionem electuariorum, catapotiorum, unguentorum, ceratorum, emplastrorum & reliquorum propè compositorum. Sylvius & Florent.

DE DISSOLUTIONE.

Cap. XV.

Dissolutio est medicamenti vel simplicis, vel compositi consistentiæ crassioris in humore quopiam idoneo [illegible] resolutio in consistentiam, vel mediocrem, vel paulo hac crassiorem, aut liquidiorem, [illegible] medicamenti solvendi, & humoris solventi [illegible] & coo [illegible] & [illegible] medici scopus. Quod enim minus erat crassum, & humore [illegible], eo [illegible] est solutum, erit liquidius, contrarium crassius. Dissolutione multorum medica[illegible] præparatione [illegible], sicut & in [illegible] expurgentur, ac commodè [illegible] possint.

Quod ad præparationem attinet: medicamenta variis humoribus, variisque modis dissolvuntur pro medicamenti præscripti scopo & peculiariter lachrymæ, ut galbanum, ammoniacum, opopanax, & similes: nam vino, aut aceto dissolvuntur, deinde ad focum agitantur, ut [illegible] meliusque in [illegible] compositione permiscentur. V[illegible], chalcitis, melanterium & alumen [illegible] aqua, vino & aceto dissolvuntur pro [illegible].

Metallica quædam late dissolvuntur aceto, & [illegible] solem multos dies agitantur, [illegible] squama, flos æris, [illegible] aqua, vino, oleo & aceto: [illegible], ut suo loco in oxelæo Galeni dicetur.

Conchæ & ungues dissolvuntur succo limonum.

Opium Thebaicum solvitur aqua, aut liquore, aut oleo, aut adipe [illegible] substantiæ non permittentur.

Caeterum [illegible] proxima est, & ab ea [illegible] dissolutione [illegible] humoris [illegible]: præterea quod [illegible] id, quod solvitur [illegible]. Deinde multa [illegible] dissolvantur, igne egent. Sylvius & Florent.

DE EXICCATIONE.

Cap. XVI.

Siccatio est consumptio humiditatis, aut noxiæ, aut ex [illegible], ob id nauseabundæ, vel promptæ putredinis, vel pulverari [illegible], seu [illegible] quæ iram obruent [illegible]. Absumitur interdum & [illegible] humiditatis aliquid, plurimum autem in assatione & ustione.

Scillæ partes maximè mediæ direptis vivotenus tunicis, frusta tim confectæ coquuntur, mutata sæpe aqua, donec ipsa nec amaritudinem, nec acrimoniam habeat, trajectaque lino frusta illa sic, ut se non contingant, siccantur in umbra dies quadraginta. His segmentis ad oleum, vinum, acetum scillinum, utimur.

Triticum electum negligenter tritum aqua per noctem maceratum, postridie manibus expressum, reddit cremorem: qui dum resederit, inclinato vase, quod supernatat, sensim effundendum, reliquum bombace, vel Solea tivo mox siccandum, ne acescat: repositum operculetur motu vermium hoc amylum hyeme igne siccetur. Sic ex oryza, & hordeo, & aliis fieri potest. Rosæ mediocriter apertæ [illegible] cœlo [illegible] lectæ eodem die ut sunt siccentur Sole, si potes, sæpe vertendo. Nam vix umbra siccaverit, quamquam id esset optimum: siccatas avelle, & reconde vase vitreo [illegible], ut odor & color perseverent. Meliores [illegible] campestribus, & [illegible] minutim siccando, cum ex harum libris decem sic [illegible] una superfit quibusdam. Idem de violis.

Herbae item reliquæ umbra siccantur, nisi urgendi necessitas cogat te quasdam igni, vel Sole siccare. Nam [illegible] manipuli [illegible] in granario pensilia siccantur: ubi siccatæ fuerint, sacculis canabinis [illegible] reponuntur.

Radices herbarum [illegible], à lignosa matrice secretæ, mox in solem [illegible] in acre [illegible] co perflatili serventur, iterum Soli redduntur, donec [illegible] probe siccatæ. Quod si cœlum est nubilum, siccâ fumo, aut potius [illegible] igni [illegible], in calido stramentitio, vel [illegible]. aut si necessitas urget, [illegible] lactæ, & [illegible] remota ipsa toties [illegible] donec [illegible] sartaginem [illegible]. [illegible] radix enulæ, Valerianæ, acori [illegible] siccantur. Idem in radicibus quorundam fruticum ut capparum, tamarisci, & arborum ut fraxini, mori, factum est.

Radices jam siccæ [illegible] pulverantur, papyro inlertæ igni siccantur, vel [illegible] sartagini imponuntur [illegible] autem vel in sartagine, vel papyro, [illegible], vel supra, aut intra furnum, a quo panis extractus est.

Radices crassiores, & aliæ magnæ recentes, [illegible], radicellis purgatæ, ac per [illegible] incisæ, filoque transfixæ [illegible] tangant, in aere [illegible] & perflatili siccantur, ut radices ireos, aristolochiæ rotundæ & longæ, bryoniæ, & similium: quæ tamen etiam citra divisionem probe siccantur, ut radices [illegible], dracunculi, cyclamini, asphodeli, ut: elignatæ prius istæ, mandragoræ, eryngii, apii, petroselini, fœniculi, rusci, turbith, ellebori utriusque, dictamni vulgaris, thapsiæ. Parvæ radices aliæ citra elignationem in umbra quoque

ficcantur, ut asari, asparagi, graminis.

Colocynthis Septembri legitur, dum flavescit, maxima, & cum aliis multis producta: insolatur diu, quia ægrè siccatur, & noctè in aëre perflatili reponitur, aut si cœlum est nubilum, filo transfixa fumo siccatur, post excorticatur, ut teratur: item quarta parte horæ involuta papyro insolatur, vel igni, aut fumo admovetur.

Aloe decocto aromatum imbuta siccatur, primò in umbra, deinde in Sole. Sic myrobalani tritæ oleo amygdalarum dulcium, & lactè triduo confricatæ, & quoties opus erit, irrigatæ, siccantur primùm in umbra, deinde in Sole. Trochisci tamen facti ex his in umbra tantum siccantur.

Pulmo vulpis sanæ, venatu captæ, juvenis, aqua abluatur, incidatur secundum arteriam venosam, & magis multò secundùm venam arteriosam, sanguine purgetur, vino albo odoro modicè calido lavetur, ollæ impositus clibano parùm calido siccetur: refrigeratus, & foliis absynthii involutus reponatur.

Amygdalae & nuclei pinei cortice tenui ablato in pelvi super prunas ignitas per se, vel potius cum furfure ducantur, & succutiantur, donec humiditas rancida, aut excrementosa consumatur, alioqui pectori nocent, & tussim excitant qualitate rancida. Pruna, ficus, uvæ, zizipha, myxa, pyra, & alii fructus multi Sole fervidissimo, aut ejus penuria igne siccantur: sed uva oxycanthæ umbra siccatur.

Fructus quoque rubi immaturi clibano siccantur ad majorem astrictionem, & mora viridia, aut subrubentia. Fella in folliculo parùm cocta ex aqua calente in umbra siccantur. Coagula animantium parùm salita insolata siccata servantur. Sylvius.

DE DURATIONE.

Cap. XVII.

Duratio mollitioni contraria nobis interdum est in usu conditis, electuariis, ceratis, emplastris, gelatinis, ut vocamus. Ea autem fit nunc mistis siccioribus, nunc multa coctione, nunc frigore coagulante. De siccatione autem, calfactione & refrigeratione supra abunde dictum est. Idem.

DE ASSATIONE, FRIxione & ustulatione.

Cap. XIIX.

Assare, est medicamenta humore aliquo prædita, veluti carnes, fructus & radices, sine humore alio externo coquere.

Frigere, est illa ipsa medicamenta, aut alia sicca, addito oleis, aut adipibus, aut alio aliquo humore pauca qualitate coquere.

Ustulare, est medicamenta quædam

A tantum humoris non habentia, ut coqui possint, frustulatim secando calefacere, illis tegulæ impositis, aut laminæ ferreę calidæ, donec partes externæ siccentur, & veluti torreantur quemadmodum fit in rhabarbaro, myrobalanis semine melanthii, & aliis.

Quae assanda sunt, veru trãsfixa ad ignem perpetuò versantur, ut undiq; ignem sentiant: aut in clibano coquuntur, aut in vase fictili juxta ignem posito, & testa contecto, sup a...

B ...sius prunis ardentibus, aut per se, aut massa panis involuta, ut scilla: aut malo cydonio imposita, ut scammonium, quod corrigendum est. hoc namq; malo cydonio concavo exemptis seminibus impositum coquitur, aut in clibano, aut in olla fictili ad perfectionem, aut sub cineribus linteo, aut foliis involutum, aut nudum: tametsi hujusmodi coctionis genere naturales medicamentorum facultates dissipentur: præstat igitur aliis modis uti, ut maxi-

C mè oportunum videbitur: non enim peculiariter id præscriptum est.

Frixio fit, aut in sartagine, aut in testa. Torrefactio, ut antè dictum est. In his autem omnibus modus servandus est nam neque cruda eximenda sunt, quæ aut assatione, aut frixione cocta esse debent neque etiam adeo coquenda, ut torreantur, aut urantur, & inutilia ad eum, in quem præscripta sunt, scopum reddantur. Florentini.

D

DE USTIONE.

Cap. XIX.

Ustio assationi finitima, ut ratione majoris & minoris tantum differant: assata enim largius uruntur, in infra modum usta, tantum assantur. Uruntur plantarum partes, ac animalium, & animalia tota metallica item & terrea.

E Horum autem medicamentorum urendorum scopi medicis sunt varii.

Quaedam enim uruntur, ut pulverari facilius possint, ut pili, lana succida, sericum, testæ ostreorum, buccinorum, purpurarum, ungues asini, cornua caprarum & cervorum ossa, coria, & alia, quæ ob terrenosam, & duram, & crassam corporis consistentiam, & concretionem densatam, vel ob lentorem immodicum, vel humiditatem aliquam pulverari ne-

F queunt.

Alia, ut essentiæ crassitiem deponant, & tenuitatem, aliasque facultates igneum calorem sequentes, induant. Id quod quamvis omnibus ustis accidat, non ob id tamen omnia uruntur. Sic metallica omnia & terrea urendo tenuiora evadunt, & quæ acria erant mitiora fiunt quæ nõ acria erant, ac[illegible] am [illegible]o assumunt.

Ex quo patet, ustione etiam facul[illegible] quasdam mitescere, ut ærugo, chal[illegible] misy, sory, chalcanthum, melantheria fi[illegible] moderatiora:

deratiora: quasdam acquiri, ut vim tenuandi, & ea efficiendi, quæ saporem acrem sequuntur.

ALIA uruntur, ut vis quædam nostro proposito aliena, ex profundo in superficiem trahatur, postea lotione separetur: sic lapidem Phrygium ustum lavat Galenus, & lapidem hæmatitem ad oculorum affectus.

ALIA uruntur, ut colorem novum acquirant ægro gratiorem, vel ad dissimulanda simplicia, quibus constat medicamentum: sic ærugo usta, modicè quidem, rufa facit emplastra, immodice verò nigra.

CERUSSA tria, rudicula ferrea mota urendo fit rubra, ut ochra & auripigmentum. Ossa & testæ urendo primum nigricant, deinde albissima evadunt.

QUAEDAM uruntur, ut in aliam transeant speciem, ut vipera usta transit in salem theriacum, cerussa usta, ut rubeat in sandycem, thus in fuliginem, sulphur in oleum, cadmia lapis in cadmiam fornacariam, & pompholygem, & spodium.

URENDI modus non est omnibus unus. Quædam enim humore [illegible] prædita per se uruntur, ut [illegible] [illegible] testudo, fœnum, cornua, ungues, coria, hirundines, motacilla, galerita, & aliæ [illegible] aviculæ, cicadæ, scorpiones, viperæ, sepiæ, & alia quæ [illegible] pedestria. Hæc [illegible] in olla nova, operculo foraminulento tecta sunt urenda carbonibus, vel clibano, præsertim quæ propriè [illegible] dispergi possunt. Quæ vero post ustionem integra manent, ut ossa, ungues, cornua, testæ ostreorum, lapides ad gypsum vel calcem co[illegible] & similia: hæc etiam [illegible] carbonibus [illegible] superposita, aut etiam flammæ [illegible] ipsa, uri possunt: nisi quædam sint addenda, quæ [illegible] eorum mutent: tunc enim [illegible] olla nova uruntur. Sic viperas cum substratis quibusdam medicamentis Galenus urebat ad salem theriacum: sic fictili novo inclusa, vel patellæ terreæ, aut sartagini imposita uruntur, cerussa, chalcitis, misy, sory, chalcanthum, auripigmentum, sandaracha, plumbum.

ALIA fictili crudo uruntur, donec id percoctum sit, ut cadmia, æs.

ALIA etiam olla ænea, aut ferrea, ut plumbum.

ALIA in patina uruntur, ut ærugo, chrysocolla, lithargyros.

ALIA in olla ex cineribus ossium (crucibolum vocant) in fornace aurifabrorum, alia in foco, alia in clibano panis, alia in furno figulorum, alia in fornace chymistarum.

QUAEDAM (ut dixi) tam carbonibus obruta [illegible] vel nova, vel cruda, vel patina excepta per se uruntur, nulla addita inflammabili, aut vires mutante materia, ut ossa, cornua, testæ ostreorum.

ALIA materiam requirunt inflammabi-lem, ut sulphur, alumen aliquod, salem, hordeum, ut in plumbo usto & aliis docuit Dioscorides. Vas item, quo excepta uruntur, si fragile est, ut vitreum, ex terra bellovaca, & alia lapidea & silicea, luto chymistarum prius totum paulatim oblinimus, & paulatim siccamus, quam igni committamus. Eodē luto vasi operculum sæpe agglutinamus, ne inter ipsa halitus viam faciat carbonibus, aut cineribus illapsuris, aut effluxuræ materiæ. Lutum autem id fit ex terra figulina, aqua macerata cum stercore equino, & si sit, pilis animalium multum d[illegible] subacta, quod & lutum Sapientiæ vocant chymistæ. Ejus loco interdum est terra figulina sola, vel gypsum aqua solutum, vel farina albu[illegible] [illegible]bus subacta.

VAS quoque chymistæ operculant labris ipsius coi[illegible] per fusionem coalescentibus, dum materiæ sunt pretiosæ, & quas exhalare nolunt. Id autem in matulis tantum vitrei longo collo efficiunt, sigillumque Hermetis vocant. In aliis fictile apertum esse nihil nocet, si clibano urenda sunt. Si vero cineribus aut carbonibus obruenda, operculatur vas, ne aliena materia, quod urendum est, ut dixi, conspurcetur, vel ne materia ipsa exeat, ut in sale & lapidibus quibusdam. Operculum autem nunc solidum est & integrum, nunc multis locis foratum, ut [illegible] effluxus exhalent liberius: à [illegible] est cavendum, præsertim si a vipera, [illegible] bus, aut similibus venenosis [illegible] [illegible] metallicis.

URANTUR materiæ carbonibus pe[illegible], præ[illegible] pretiosæ, & quæ [illegible] sunt [illegible]bendæ, ut nihil humidum habe[illegible], ut Galenus urebat lap[illegible] Phrygium.

CARBONES quoque follibus vel flabelli excitati interdum oportet, ut [illegible] ustio absolvatur.

QUAEDAM adeo donec [illegible] magis [illegible] pulverentur, alia [illegible] [illegible] frustula magnitudinis [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] vel [illegible] avellanæ, ut æra [illegible] philosophorum, & lapis Phrygius a Galeno in suo [illegible].

ALIA [illegible] in Sole æstivo ex vino, vel aceto pluribus diebus teruntur, priusquam urantur: quæ omnia his exemplis ex Dioscoride, Galeno, Mesue & aliis fient notiora.

FOLIA [illegible] in olla fictili cruda, lutata, furno figuli [illegible] coctionem valis usta, lota, ex aqua in Sole [illegible] oculorum, & pannos potentius omni pompholyge delent. [illegible]

SARMENTA, ligna, cortices & partes aliæ plantarum uruntur, relicto tamen foramine in operculo, ut fumus exhalet. Abrotani, asphodeli, [illegible]ari, arisari, dracontii ustorum cinis Gal. passim usurpatur.

BRASSICA non transplantata à terra expurgata, minutim concisa, in ollam conjecta, foraminulento operculo tecta, clibano

uritur in carbones, qui triti ollæ alteri impositi A operculati uruntur, donec in album cinerem abeant.

MYROBALANI & rhabarbarum usta valentius adstringunt, quàm assata *Mesue*.

ALOE quibusdam in olla nova super prunas uritur in diamoscho amaro, ut absumpta glutinosa substantia, alvum ducere desinat, & magis roboret, ob quam causam etiam abluitur. Fæx vini siccata uritur igni, donec albescat, & linguam multum mordeat & urat. B

SUCCINUM fictili olla clausum operculatum nocte igni uritur. *Bulcasi.*

THUS ustum scribitur in tisi de cephalica.

USTO thure, fuligo qua ratione colligenda, suo dicemus loco.

LEPUS vivus jugulatus cum sanguine & pelle, vase fictili novo traditur, operculatur, in clibano uritur, donec pulverari possit, ad calculum frangendum. Sic hirundines, ranæ, cicadæ, erinaceus uruntur. C

AESCHRION cancros vivos in parella æris rubri ussit, donec in pulverem mollissimum redigi possent, contra rabiem.

TESTAE ostreorum, limacum, ovorum exclusis pullis, sericum, ossa, cornua, ungulæ, vel prunis ipsis, vel tegulæ aut ollæ imposita in clibano, vel foco uruntur donec albescant, & pulverabilia sint. Hæc tamen non urenda, nisi medicus jusserit, quia vires ustione mutant. Possunt enim tenuissimè limari, aut radi ut cornu Rhinocerotis, pudendum tauri, cervi, & pulverari, vel probè limata propinari. Sericum similiter cordiacis miscendum, si crudum, minutim concisum, cum aliis pulveratum: ustum autem medicamentis materias consumpturis miscetur, ut diasenæ Nicolai. Spongia bitumine, vel ejus penuria pice illita uritur. D

LANA succida largo vasi figulino latioris imponitur, operculatur gypso vel glutine: vel terra figulari subacta cum aqua illinitur, uritur fornace, vel camino. Scorpiones vivi olla nova inclusi, & operculati, maza vel luto circumlita uruntur igni ex sarmentis vitium in clibano, ut ejus pulveris grana sex cum syrupo radicum quinque pota, renum calculum frangant. E

SIC uruntur viperæ & colubri, amborum, que cinis ex oleo illitus scrophulas liquefacit. Lithargyros, chrysitis gravis, pura a plumbo & omni aliena materia, in particulas magnitudinis juglandis confracta, prunis superponitur, & ita follibus accenditur, ut conflagret: ubi refrixit, abstergitur incidens spurcitia, & reconditur. alii ter aceto aut vino restinguentes, rursus urunt & reponunt. F

CADMIA uritur carbonibus obruta, donec translucida spectetur & ferreæ scoriæ modo bulliat, mox vino extinguitur aminæo, si ad emplastra paratur: aceto autem, si ad psoricum medicamentum. Sunt, qui sic ustam, ex vinoque tritam, iterum crudo fictili torrent, donec pumicosa videatur. iterumque ex vino tritam urunt tertiò, donec prorsus in cinerem redigatur, nihil scabriciei retinens.

PLUMBI laminæ quàm tenuissimæ, aut plumbi limatura & sulphur alternis vasi imponuntur, donec plenum sit, operculatur, sed relicto exili spiraculo succenditur. Dum plumbum ardet, rude ferrea versabis, donec totum perfectè in pulverem redigatur. Dum eximes, obstrue nares, quòd eius halitus sit noxius.

STIBIUM pinsita farina circumlitum, & carbonibus obrutum torretur, donec crusta carbunculetur, exemptumque extinguitur lacte mulieris, quæ marem peperit, aut vetere vino, vel uritur carbonibus succensis, et [illegible] quoad ardeat. si enim paulò magis cremetur, fit plumbum. Cerussa trita in fictili novo, fragrantibus carbonibus assiduè versando uritur, donec cinereum colorem traxerit, vel patinis novis super prunas trita uritur & [illegible] de movetur, donec coloris fit sandarachæ [illegible] dyx, que tunc appellatur, refrigerata reponitur: sic trita chrysocolla uritur. Sunt qui [illegible] acetum affundunt, ut rubeat [illegible] eleot vulgo dicitur.

AES fit ustum ex clavis æris solutaris [illegible] vium fictili crudo compositis, super [illegible] phure cum sale pari. Quibus [illegible] sis fictile semiplenum operculatur, & [illegible] creta circumlinitur, fornaci inditur, [illegible] fictile percoquatur. Modos urendi alios docet Dioscorides.

AERUGO fracta minutissimè in fictili patina flagrantibus prunis superposita vers[illegible], donec mutata colorem cinereum con[illegible] refrigerata reponitur. Si cruda olla uratur, eundem prorsus colorem non reddet. C[illegible] fictili novo vivis carbonibus superpos[illegible] uritur, donec bullas excitare de[illegible], & penitùs inaruerit, si humidior est. [illegible] alia est, dum mutata in floridum, colorem sanguineum aut miniatum contraxerit. Eximendo incidens spurcitia tergeatur. Vel uritur perflatis carbonibus, donec luteo colore pallescat. Sic [illegible] chalcanthum uruntur. Chalcanthum [illegible] urendo suapte natura colorem rubescentem sortitur Dioscorides [illegible] ærugine.

AURIPIGMENTUM uritur [illegible] vivis carbonibus subjectis, assidue [illegible], donec igni flagret, & mutet colorem [illegible] enim fori argenteum, intùs rubrum, ref[illegible] & tritum reconditur. Sic uritur sandaracha, alumen.

LAPIDEM Phrygium [illegible] tudinis avellanæ fractum, [illegible] luto circumlita, tecta oper[illegible] in solo vertice, vel quod [illegible] bus partibus, ut fu[illegible] quæ uruntur, effluxus faci[illegible] per [illegible] tur. deinde perflatis carbonibus [illegible], donec ignitus fit. cætera ex Galeno [illegible].

Sic

Sic cyanus lapis uritur, & alii.

Sal uritur fictili, diligenter opertus, ne exiliat, conditusq; prunis, donec efferveſcat, uritur. Sic nitrum, & ſpuma nitri, ſi inveniuntur, urenda ſunt. Vitrum tritum interſtrata pice uritur, & aqua frigidiſſima extinguitur. Avenzoar tamen friabile non fit. Alia plura ex Dioſcoride, & aliis huc transſcribi potuiſſent, niſi hæc etiam inutilia huic ætati omnia hæc negligenti exiſtimaſſem.

Ustionis terminus in quibusdam eſt, dum ignitum id abundè fuerit, ut in uſtione triplici lapidis phrygii: in quibusdam dum nihil fumidum amplius expirat, nullaque fuligo præterea emergit. In aliis, dum bullas edere deſinent. In his quæ fictili crudo uruntur, fictilis illius percoctio. In his quæ farina pinſita circumliniuntur, aut luto, cruſtæ uſtio. Sylvius.

DE SALITVRA.

Cap. XX.

Salitura ad medicamentorum præparationem confert, & conditurae genus eſt. Quemadmodum carnes viperinæ tanto ſale inſperguntur, quantum ciborum conditura poſtulat. Confert item, ut medicamentis qualitate aliqua imbuas: veluti fit hiſtricibus, echinis terreſtribus, multisque aliis animalibus, quæ in uſum Medicum uruntur: ſed his multo ſale opus eſt, ita ut ſale operiantur, & repleantur. Utilis præterea eſt ad medicamentorum conſervationem: veluti ſunt animalium partes, & pleraque animalia, quæ multo ſale indigent. Cæterùm ſale condiuntur, ut in ſiccitate conſerventur, & poſtquàm convenienti temporis ſpatio ſale operta fuerint, eximantur, ventoque aut fumo exponantur, donec ſiccata ſint. Aut ſale condiuntur, ut humida permaneant, & ea primum in muriam immittuntur, aut in illa ipſa muria relinquuntur, quæ ex ſale animaliumq; humiditate generatur. Florentini.

DE COLORATIONE.

Cap. XXI.

Coloratio quoque multis medicamentis acquiritur ad gratiam magis, & jucunditatem, & terrorem auferendum, & cauſas alias. Sinopidem aliqui, alii ochram cerato Galeni diacuphorbio miſcuerunt, ut hoc eo lore fucatum ceratum, unde componitur, laterer: miſceri poteſt floris ſalis aliquid, aut ſimile, quod colorem ejus mutet, neque vim ejus minuat. Quæ Galeni verba diligenter ſunt obſervanda, ne ſcilicet coloris mutandi ratio, vires novas medicamento acquirat, aut priores augeat, vel diminuat, ſive colorem mutare libet nova re miſta, ut in oxycroceo, ſive uno aliquo ſimplici aliter atque aliter præparato, ut ceratum Galeni ex ærugine cruda viride eſt, ac terrens ægros: ex eadem

A uſta eſt melinum. Sic ex ceruſſa cruda emplaſtrum eſt album, ex ochra pallidum, ex iisdem probè uſtis rubrum. Solus quoque motus colorem quæſitum ſæpè medicamento acquirit, ut ex lithargyro nutritum longo piſtilli attritu fit albius.

Penidia quò diutiùs rudicula, & manibus tractantur, eò albiora evadunt, etiam ſi ex vili, & impuro ſaccharo fiant: ſic pilulæ albæ, diairis ſimplex, diatragacanthum frigidum, ſic

B ſaccharum roſatum, & ſaccharata reliqua.

Mel crudum & coctum, in antidotis diù commiſcendo albius evadit, & cætera mellita.

Julep coctum ad ſuccorum in ſyrupis comprehenſionem, baculo diù verſandum, ut albeſcat, & alia multa ſimilia agitatu albeſcunt fortè, quòd aër multus in commiſcendo receptus alborem conciliat.

Sic album Rhaſis unguentum, & citrinum, & emplaſtra diachylon & ceratum Galeni re-

C frigerans album, de ceruſſa gratia Dei, multùm diuq; ſubigendo, trahendo albeſcunt, & oxycroceum palleſcit.

Oesypus quamvis niger eſt, multa agitatione album facit emplaſtrū, ut glutinoſa alia.

Quaedam lotione candida fiunt, ut oleū, & terebinthina: quædam inſolatione, ut cera, & ſapo, in taleolas, aut laminas ſectus: quædam coctione ad Solem, ut multa emplaſtra. Sylvius & Florent.

D

DE AROMATIZATIONE.

Cap. XXII.

Aromatizatio nobis vocatur conditura quædam, compoſitis ferè ad odoris ſpiritum animalem ſimul & vitalem, & cor ipſum recreantis gratiam adhibita, miſtis rebus aromaticis.

E Simplicibus, ut moſcho, ambra, caphura, zingibere, cinnamomo, macir, croco, calamo aromatico, ſpica, pipere albo, longo, nigro, caryophyllis, maſtiche, xyloaloë, cortice citri, ſantalis: vel compoſitis, ut gallia aromatica, gallia ſcebellina.

Mesues aromatizat moſcho diaſatyrium aqua roſarum ſoluto, & aliis miſto electariū, ſartbotenus diaſatyrium, ſecundùm aromaticum roſatum ſtomachicum.

F Syrupus ex corticibus citri, citonia condita moſcho, & ambra aromatizat.

Caphura autem ſyrupum acidum de pomis trochiſco galliæ ſcebellinæ, moſcho, ambra, caphura.

Hydromeli quidam aromatizant ſpeciebus, ut zingibere, croco, cinnamomo, macere, & ſimilibus.

Nodulus ex panno lineo raro, continens croci, cinnamomi, calami aromatici, ſpicæ, zingiberis, piperis nigri, & longi ana gr. ℨ j ß. ſyrupo de ſtœchade immittitur, & ſu-

cc

spensus manet ad condiendum, seu aromatizandum. Sic miva aromatica nodulo aromatum pleno, in ipsa suspenso, & sæpè cõfricato.

Syrupus de mentha aromatizatur gallia aromatica.

Conditum citri, gallia, moscho, Croco, masthiche.

Conditum buglossi, moscho, & gallia.

Syrupus ex omphacio, caryophyllis.

Syrupus intybi compositus, santalis, cinnamomo, xyloaloe, cortice citri.

Sic alia multa præter consistentiæ & saporis gratiam, odoris quoque jucunditatem, sed etiam caloris requirunt.

Julepos ex syrupis, & aquis destillatis hodiè misceri solitos, apozemata cinnamomo & santalis aromatizamus, immissis colo horum drachmis circiter duabus in humoris libras singulis, aut pluribus, aut paucioribus, pro vario Medici scopo. Et vinum aromatites, & quod Hippocraticum vocant, & alia multa aromatibus condimus. Sylvius.

DE CONDITVRA.

Cap. XXIII.

Conditura ferè est herbarum, florum, fructuum, seminum, radicum, interdum & corticum. Fit item ferè saccharo, vel melle, vel utroque, interdum syrupis, julepis, sale, aqua salsa, aceto, & aliis, quæ siccando, & humiditatem superfluam absumendo, astringendoque à putredine res vindicant. Condiuntur enim prædicta ferè ad conservationem tutiorem, sæpè tantùm ad saporis gratiam, sæpè ad utrunque, ut succus mororum in diamoro melle conditur. Possisque conditura generatim dicta etiam syrupos, & antidota plurima, & pilulas, & trochiscos comprehendere, quòd hæc humore aliquo jucundo comprehenduntur, ut sint jucundiora, & facilius sumi possint: sic rosæ, violæ & flores alii melle, aut saccharo conduntur, & fit mel rosatum, violatum.

Conditura fit humore hoc jucundo per totũ corpus condiẽdum insperso, ut dum flores & fructus condimus, & corticẽ citri, & cucurbitæ lactucæ, caules, & alia plurima, sic myrobalani recentes condiuntur, aut humectatæ priùs, si erant sicciores, ut docuit in simplicibus, & conditis Mesues. Interdum tantùm crusta quadam saccharo integimus, magis ad saporis gratiã, quam ad vires vel augendas, vel cõservandas, vel minuendas. sic semen coriandri, papaveris albi, absynthii marini, anisi, fœniculi, apii, & nucleos persicorũ, strobilorum, pistaciorum, amygdalarum dulcium, & si libet amararum, saccharo integimus, & cortices aranciorum, cinnamomi. Interdum condimus additis quibusdam medicamentis aromaticis, ut emblicas, myrobalanos aromatibus conditi Mesues scribit, & alia etiam composita: sed conditi, tunc aromatizari potius significat, quanquam & ad saporis gratiam id etiam fiat, ut in fartura mox dicemus.

Condienda si magna sunt, ferè in particulas secantur, ut conditurã promptiùs ubique sentiant: sic cydonia, sic persica, & radices magnæ sectæ condiuntur. Tamen fistulæ cassiæ tenera conditur integra, & nux moschata cum cortice viridi, qualis nostrarum nucum integra conditur, & parva citrea arantia, melones parvi adhuc & teneri. Quanto autem melle, saccharo, vel alia condiente materia sit opus, & quis modus condiendi, hoc est, incrustandi, præsertim semina, & nucleos, libro primo docuimus.

Flores capparis nondum apertos insperso sale condimus: nam si Soli reponantur, putrescunt. Eodem modo & in eosdem usus flores genistæ, & his odoratiores spartii flores, quibus tamen pòst acetũ diffundimus, quantum omnia tegere possit. Sylvius.

DE FARTVRA.

Cap. XXIV.

Fartura conditura quædam differentia est. fit autem ferè dum cavitas quædam manifesta odoramentis, vel aliis scopo proposito idoneis impletur: quomodo & coqui pullos, anseres porcellos & alia quædam herbis nostratibus aromaticis, & floribus, & lactuca, & appetitis aliis, interdum additis etiam aromatibus farciunt ventrem totum inferiorem, & sæpè etiam spacia inania inter carnem & cutem vi diducta.

Sic elignatæ radices eryngii & sectæ loco matricis (cor vocant) caryophyllo & cinnamomo humectatis farciuntur à Mesue.

Anserem exenteratum carnibus, felis annosi, & herbis nervosis farcimus, ut inde eliquatus adeps sit medicamentosior.

Farcitur pileolus ex bombace, aut aliud epithema cephalicum, vel stomachicum aromatibus, & aliis cephalicis, stomachicisq;

Praeterea ut coqui carnes avium torrendas, caryophyllis & frustulis cinnamomi configunt ad odoris & saporis gratiam: sic nuces virides maceratas, & coquendo teneras redditas, & radices satyrii, ex secundo eleerum decocto, ad justam teneritudinem coctas, caryophyllis, & cinnamomi frustillis configimus, & cydonia in particulas condienda. Quæ tes ad farturam, vel unà cum fartura ad aromatizationem reduci poteſt. Sylvius.

DE SECTIONE, *fissione, fractione, limatura, & rasione.*

Cap. XXV.

Secatur totum in suas partes, partes in particulas reciduntur, etiam aliena corrupta, & inutilia ab integris.

Finduntur verò partes duriores, sicut ligna

ligna, ut meliùs tundantur: molliores, ut faciliùs siccentur, vel ut condiantur.

QUAE dura, & tenuia sunt, quandoq; franguntur, ut ramuli arborum, stipites herbarum siccarum. Quæ fingi aut frangi non possunt, limantur, ut nux vomica, lignum guajacum, quò deinde meliùs pistillo conterantur: quædam, ne diù tundendo in aërem dissipentur, ut agaricum.

ABRADUNTUR à plantis cortices duriores, vel membranosi, cultello, aut manu, vel quia tantùm in usu, vel quia noxii, aut nullius momenti sunt. Hoc consilio à nuce vomica abraditur exterior cortex, eodem modo ab agarico crudo. PLACOTOMUS.

DE TUSIONE, *sive tritura.*

CAP. XXVI.

MEDICAMENTA teruntur, ut, quia commisceri propter crassitiem & duritiem non possunt, reducta in pulverem, exactiùs misceri cum aliis possint: crassiùs autem aut tenuissimè teruntur pro Medici vario scopo. Terendi autem modus varius est, pro simplicium natura. Metallica valenter & diù terenda sunt.

MEDICAMENTA odorata, veluti cassia seu canella, caryophylli, macis & similia, moderatè sunt tundenda, ne pars tenuior exhalet, & interdum illis aut amygdalæ adduntur, aut aqua rosacea inspergitur.

RADICES odoratæ, ut angelica, Valeriana, garyophyllata, asarum, eodem modo, eademque diligentia terendæ sunt.

QUAE verò non sunt odoratæ, sed crassæ & solidę, ut gentiana, peucedanum, bryonia, violento ictu & diuturno verberandæ sunt.

HERBAE odoratæ sicut calamintha montana, amaracus, serpillum, præterea flores, eodem modo teruntur, quo radices odoratæ.

THUS, mastiche, sarcocolla, & succi, qui humorem & lentorem retinent, tundendo non teruntur, sed clementer ducto pistillo per fundum ac latera mortarii.

GUMMI & lacrymę, quale est gummi Arabicum, tragacantha, eodem modo terentur.

RHABARBARUM, & quædam aliæ radices aliquo humore præditæ, eodem modo terendæ.

GALBANUM ammoniacum, opopanax, bdellium, myrrha, succus glycyrrhizæ, hypocistidis, cucumeris sylvestris, & opium thebaicum, teruntur affusa aqua, vino, aceto, aut alio humore.

MOSCHUS, & ambra cum aqua rosacea, ne partes odoriferæ evanescant.

SIMILITER & semina quædam, quæ glutinosum quiddam & pingue habent, ut thlaspi semen. Semen napi & sinapi, sola non teruntur, sed aliis medicamentis siccis permi-
A sta teruntur, aut cum humore aliquo pro rei necessitate.

FRUCTUS recentes & radices recentes, quarum usus est in compositis medicamentis, ante & post coctionem tunduntur, vel frustulatim secantur, aut mediocriter tantùm confractæ infunduntur.

TRITURA crassior fit, dum medicamenta crassiùs duntaxat franguntur, nec in pulverem reducuntur, ut in tritura absolutè sumpta. Hæc
B plerisque medicamentis, quorum talis usus requiritur, utilis est: aliis præterea multis medicamentis, quæ alia præparatione indigent, veluti sunt herbæ, & radices quæ coquendæ sunt, & ea quæ in tenuissimum sunt reducenda pulverem.

MOLUNTUR seu teruntur semina quædam, veluti triticum, lolium, lupini, semen lini: & fœnigræci, quòd commodè tundi non possint; tum etiam, quòd cortex unà cum farina
C misceretur.

TERUNTUR præterea quædam metallica, quæ contusa in pulverem tenuissimum reduci non possunt, veluti thutia.

SIC & lapides pretiosi, lapis lazuli, armenius, terūtur in mortario marmoreo lato fundo, cum molula marmorea, inspersa interdum aqua rosacea, aut alio humore, ne pulvis evolet.

COMMODIUS item teruntur in porphyrio
D marmore plano, diù ducta per ipsum marmor molula, donec prioribus digitis confricando medicamenta, nulla ampliùs inæqualitas sentiatur. FLORENT.

DE PURGATIONE.

CAP. XXVII.

MEDICAMENTA simplicia purgare, nihil aliud est quàm quicquid medicamentis inutile inest, abjicere, seu pars medicamento-
E rum sint, seu illis permistæ sordes: veluti repurgantur, aut eluuntur radices, fructus, semina, & cætera similia, quando terra, aut alia re commaculata sunt, ut in omnibus rebus fit vulgò: aut veluti gummi, & resinæ, quibus plerunque aut terra admista est, aut lignum, aliæ ve res inutiles: hæc enim liquantur & colantur, deinde purior pars in usum venit Medicum. Medicamenta etiam ab inutilioribus partibus repurgantur, veluti radices tum
F recentes, tum siccæ, membrana illa exteriore, quæ terram contigit, cultello abrasa: repurgantur etiam exempta medulla interiore, quæ in multis inutilis est, veluti in cucumere agresti, dauco, pastinaca, apio, multisque aliis hujusmodi per medium sectis, corticeque à matrice separato. Siccæ macerantur, deinde mediæ secantur, eximiturque pars interior, ut in recentibus.

FLORIBUS eximuntur pediculi, calices, foliaque sola reservantur, quemadmodum violæ purpureæ, leucoii lutei: in quibusdam

etiam foliorum pars aliqua demitur: veluti in A rosis ea pars, qua calici inhæret, unguis appellata: ut si quando in compositionibus repetite est, ungue detracto, intelligendum est eam particulam ablatam esse debere.

FRUCTUS à cortice repurgantur exteriore, & à semine suo, & ab interiore parte illa lignosa, si sint recentes, densi, multæ carnis, & cortice tenero, veluti cydonia, mala persica: hæc enim cultello depellata secantur, interioreque parte lignosa, qua semina continentur, repur- B gantur. Si verò fructus sint exigui, veluti cerasa, pruna, similiaque cribro transmittuntur. & sola pulpa, quæ utilis est, servatur. Illi ipsi fructus, si sicci sint, macerantur & coquuntur, deinde cribro cernūtur, veluti uvæ passæ, pruna, tamarindi, dactyli, & similes.

FRUCTUS duro cortice præditi, ut amygdalæ strobili, nuces, pistacia, primùm confracto putamine eximuntur: postea aqua frigida aliquandiù macerantur, tum efferv ent, aut C in sartagine igni siccantur, donec corticem interiorem remittant, & manibus confricantur, aut sacculo aspero immissi agitantur, donec depellentur.

SEMINA cortice denso vestita, sicuti fabæ, pisa, cicer, purgantur leviter tundendo, donec confringantur, deinde vanno in aërem concta, cortices evolant.

ALIA sunt semina, quorum admodum operosa est decorticatio propter corticem illis nimiùm inhærentem, veluti cnici & hordei, D quę modò suprà dicto siccantur fricanturque: sed ea excorticandi ratio semina corrumpit. Præstat igitur ea semina macerare, hordeum præsertim, deinde in mortario magno & amplo concutere pistillo ligneo, & leviter agitare, ut quod in fundo est, supernatet: separatur enim paulatim cortex, verùm si non ampliùs supernatet, sed cogatur in unum, tum vase aut vanno exceptum sursum conjicitur, ut vento E paleæ separentur: deinde iterum atque sæpiùs idem faciendum est, donec mundum sit: postremò aut Sole, aut igni in sartagine persiccatum servatur in ptisanæ Græcorum usum. Eadem est cnici decorticandi ratio, sed operosior: itaque placuit quibusdam, ut semen cum cortice tritum, in aquam, aliúmve humorem immittatur, & per linteum rarum coletur: nam cortice relicto, sola pulpa cum humore transit. F

PEPONUM & cucumerum semina eodem modo purgantur, præsertim si novo sit otium singula sigillatim decorticandi: nam operosum id est, & ea quæ ante alia repurgata sunt, facilè inveterascunt, & inutilia redduntur.

ADIPES liquati colando à membranis repurgantur, aut cultello. Ejusmodi sunt purgationum differentiæ, quas pharmacopœum scire necesse est. Sunt præterea & aliæ, sed illæ ad eos, qui metallica, & chymisticam tractant, magis spectare videntur. FLORENT.

DE PULSATIONE.

CAP. XXIIX.

PULSANTUR materiæ malleo vel pistillo, ut partes à se mutuò avellantur: ita semina à plantis, cortices à nucleis, medullæ radicum à reliqua substantia pulsando separantur.

DE CONFRICATIONE.

CAP. XXIX.

CONFRICATIO rerum infusarū, aut etiam coctarum manibus facta, collationem & expressionē adjuvat, ob id ante has sæpè obitur: interdum expressionis vice est: sic crocus panno lineo ligatus inter coquendum infricatur in syrupo Saporis de pomis, & quibusdam aliis compositis.

MANNA succo intybi macerata fricatur manibus ante colationem in syrupo acido ex manna.

RHABARBARUM panno lineo ligatum fricatur, & exprimitur in syrupo cichorii composito.

SCAMMONIUM panno tenui ligatum, sæpè confricatur in syrupo acetato cholagogo.

ELLEBORUS niger modulo lineo ligatus in oxymelite melanagogo sæpè confricatur.

MEDULLA cnici, turbith, zingiberis, panno lineo ligata confricantur sæpè in oxymelite phlegmagogo.

ELLEBORUM nigrum, agaricum, salem Indum fricat Mesues in apozemate epithymi, cassiam verò manibus fricat ante colaturam in apozemate adiantbi: colocynthis forficibus incisa in oleo rosato fricatur, ad componendos ex ipsa trochiscos.

SIC manibus fricantur, & pòst colantur simplicia in electario hamech. Simplicia in succis macerata fricantur, & colantur in electario diaphyssalidon. Simplicia pilularum aromaticarum post coctionem fricantur & colantur.

FERE autem hic nodulus in medicamento humido manet. Sic scammonium panno lineo raro ligatum suspenditur in syrupo fumariæ & noduli aromata continentes, & compositum condientes, in ipso suspensi manent. Quam consuetudinem hodie à plerisq; servari video in syrupis purgantibus, præsertim contra morbum longum, aut in hominis delicati gratiam compositis.

ALIQUANDO tamen ubi vis ejus noduli tota in compositum confricando est expressa, abjicitur. Sic Soranus cum melle & capitibus papaveris myrrham, crocum, hypocistidem, acaciam nodulo ligata, incoquebat, pòst ubi vires suas diacodio impresserant, tollebat. Quod exemplum eò adscripsi, ne id novum putes, & Arabibus acceptum referas. Alia tamen est confricatio, quæ ad infundendum,

dum, imbuendum, molliendum & humectandum magis pertinet, ut cùm myrobalani omnes butyro vaccino fricantur, cæteræ species oleo amygdalarum dulcium involvuntur in tryphera sarracenica, & Phenonis easdem: ne partes nutritorias valenti adstrictione sua exasperent, oleo amygdalarum dulcium, vel rosato, vel violato, vel sesamino, vel aliis lenientibus tritas mergit, confricat, & lubricas facit. Possis tamen non modò manibus fricare, sed etiam in Sole, aut igni clementiore frigere, cùm alioqui nec ipsæ rarescent, nec butyrum, aut oleum quodvis liquabitur, ut ipsas promptè totas permeet, ac imbuat, ob id in tryphera minore Phenonis myrobalani assentur in butyro vaccino, legimus.

Lapis Judaicus & hæmatites, multiq; trochisci, & collyria ad oculorum morbos parata, liquantur confricatione ex aliquo humore ad cotem medicam, qualis etiamnùm hodiè ex Naxo insula adfertur.

Plumbum verò liquatur in hunc modum: Infusus in plumbum mortarium humor, pistillo plumbeo verberatur atque agitatur, donec crassescat, deinde lavatur, ac plumbum subsidere sinitur, tum aqua effusa plumbum reponitur. Eodem modo liquatur æs ad chrysocollam conficiendam. Sylvius & Flor.

DE LOTIONE.
CAP. XXX.

Lavantur medicamenta, si foris re aliqua sunt contaminata. Sed hoc lotionis genus præparationi medicamentorum peculiare non est, sed cæteris rebus commune, quæ luto, vel alia re contaminatæ, lavatione opus habent.

Lotionis autem, de qua hîc agendum, duplex est finis: ut videlicet à medicamentis qualitas aliqua tollatur: aut ut aliam aliquam facultatem acquirant.

Caeterùm ex his, quæ ad sordium separationem abluuntur: calx, & aloë tenuissimè terendæ sunt, deinde affusa aquæ copia satis magna simul miscentur, & quiescere ad fundum vasis & subsidere sinuntur, tum effunditur aqua: atq; id sæpiùs repetitur, donec aqua pura remaneat: deniq; medicamentum siccatur, ac reponitur.

Metallica tenuissimè lævigata, ac in aquam puram, aut marinam, aut acetum, aut alium humorem immissa, in Sole fervidissimo totum diem rudicula agitantur, & per noctem resident, manè aqua effunditur, atque alia injecta rursus eodem modo agitantur, quoad aqua, quæ effunditur sit limpida.

Lapilli minutissimè confracti, in aquam aliúmve humorem injiciuntur, & manibus confricantur, ac agitantur, deinde ubi subsederint, aqua effunditur, idque totiés repetitur, donec aqua pura remaneat.

A Sic lavantur acacia, & alii succi, qui commodè in pulverem redigi non possunt, gummi Arabicum, & lacca.

Resinae, adipes, medullæ, & olea liquantur, agitantur, aqua affunditur toties, ac effunditur, donec pura appareat.

Oleum verò lavando minùs est verberandum, ne aquæ adeò misceatur, ut pòst ægrè possit separari.

Quae in decoctionibus, aut succis lavantur B medicamenta, ut de illorum facultate nonnihil acquirant, cum tanta humoris copia lavari non debent, ut prædicta, neq; toties, neq; ea adhibenda est diligentia in illis ab humore segregandis: quemadmodum si aloë succo rosarum, aut intybi, aut cum specierum decoctione lavetur ad pilulas alephanginas: & rurbith cum agarici, & tithimallorum decocto, ut valentiùs purgent. Florentini.

C

DE EXPRESSIONE.
CAP. XXXI.

Expressio est humidæ, & tenuis substantiæ separatio, à sicca, & crassa, duro aliquo, & valido compressu facta. Fit autem sæpè torculari, & eo multiplici, quale vinum ex vinaceis exprimunt, & quale pinxit Mesues in oleo amygdalarum dulcium, quale item usurpamus in exprimendis oleis, & succis aliis, & decoctis, & carnibus, & similibus: sive id tor- D cular est, sive prælum librarium. Ferè autem exprimenda ne diffluant, aut dissiliat, involvimus panno forti, ut canabino, caprino, setaceo: vel sacculo imponimus, qui duobus baculis comprimitur, & cæditur. Est quando tantùm caprino, aut lineo involvimur, ac manibus, ac digitis prælorum loco utimur, ut dum medicamenta purgantia infusa exprimimus. Adde, quòd nunc denso, nunc raro panno exprimimus, interdum clementer, interdum va- E lenter pro scopis Medicorum variis: quædam item frigida exprimimus, alia etiam calida: quædam solùm calida exprimi possunt, ut oleum amygdalarum dulcium, & similia, in Mesue.

Sic portulacæ, cotyledonis, sempervivi, buglossi succum exprimimus calentem, aliàs humore aliquo liquidiore affuso, ut dicemus in succorum extractione.

Expressionis usus igitur latissimè pa- F ret in infusis, apozematibus, & coctionibus propè omnibus, in syrupis, in oleis, & in genus aliis: quo autem instrumento, & quatenus calidum, aut frigidum unumquodque est exprimendum, ex specialibus perdiscendum. Sylvius.

DE COCTIONE.
CAP. XXXII.

Medicamenta simplicia aliquo humore coquuntur, aut vapore, hoc genus coctionis elixatio appellatur: aut cum siccitate,

& hoc assatio vocatur. Coctio autem fit ad praeparationem, & ad compositionem. De praeparatione nunc dicemus.

Quae in humidis coquuntur, ea gratia id fit, ut ipsa medicamenta sic cocta usui esse possint, aut ut humoris duntaxat, in quo cocta sunt, usus sit.

Rursus quae, ut coctis utamur, coquuntur, plus cocturae requirunt, quàm ea, quorum decoctio in usu est. Sunt tamen certae quaedam notae, quae denotant, an hujus, aut illius rei gratia benè coctae sint: ut herbae, flores, fructus, & radices coctae sunt, quando ita tenerescunt, ut tundi, & per cribrum transmitti possint.

Semina quaedam, veluti lini, foenigraeci, hordei, cocta censentur, ubi crepuerint: alia quaedam, veluti anisi, coriandri, & cumini, quando tenerescunt.

Fructus peregrini, & sicci, ut sunt myrobalani, cortices, ligna, & radices siccae, multam desiderant cocturam.

Herbae, & flores facilè coquuntur, & citò tenerescunt, tametsi inter sese differant prout magis tenuium sunt partium, & illorum facultas in superficie sita est, ut chamaemelum, adianthum, serpillum, & similia, quae quando unà cum aliis coquuntur, primùm immitti debent, cùm illa propemodùm cocta fuerint.

Eadem est ratio radicum tenuium partium, aut odoratarum, ut est asarum, Valeriana, spicanardi, & alia aromata, quae sub finem decoctionis injiciuntur, sed post reliqua medicamenta flores.

Elixationis autem multae sunt differentiae. Primus modus est, ut vasi certam quandam ac praescriptam humoris quantitatem continenti infundantur, quae coquenda sunt, magis, aut minùs, pro medicamentorum siccitate, aut recentia: deinde vase imposito igni, primùm satis fortem patientur bullitionem, deinde lentam, ut commodiùs ad eam, quam optamus, cocturam reducantur, neque medicamenti vires exolvantur. Secundus modus est, ut eadem planè ratione in diplomate coquantur. Tertiò elixationis modo utitur Galenus in fructibus. Hos suspendit in vase aqua fervida semipleno, eosque volvit tantisper, donec aequaliter tenerescant: sic enim fit, ut fructus faculas non exhalat, quemadmodum si calore sicco coqueretur: neque in humorem transiit, quemadmodum si in aqua coqueretur.

Caeterùm vasa, in quibus coquenda sunt medicamenta, figulina esse possunt vitrata, & macerata, vitrea, aerea, stannata, cuprea. praestantissima sunt vitrea in duplici vase, aut apud ignem, aut in arena, aut cineribus, aut in fornace, cui subsit ignis.

Ignis struendus e carbonibus aut prunis, & lignis siccis acapnis, Florentina.

DE PUTREFACTIONE.

CAP. XXXIII.

A Putrefactio coctioni simillima est, praesertim de qua nunc agimus: non enim de absoluta putrefactione, sed mutatione aliqua à calore externo, etiam rerum putrescentium, ut fimi corticum, facta. Ut oleum in folliculis ulmi inventum, phialae forti impositum cù folliculis si operculetur, & dies quindecim fimo equino multùm; ob putredinem vigentem, calenti obruatur: deinde insoletur, & quod ejus clarum supernatabit, transvasetur, omnium ulcerum remedium est praestantissimum. B

Sic ex vino facimus acetum tenuius, & acre magis ac mordax. Facimus autem vel insolatu, vel immisso aceto valentissimo, in vinum, vel foliis, surculis, & ramentis sorbi, vel parte acida citri immissa. Galen. lib. 2. alimentorum. C Sunt, qui linguas lampetiae nostratis ea causa immittunt.

Ex maza item fermentum, & ex lacte, in primo animalium lacte nutritorum ventriculo corrupto fit coagulum: omnia ob putredinem acria, & caliditatem novam adepta, amissa autem naturali.

Sic chalciteos partes duas lithargyri, vel cum Dioscoride cadmiae partem unam aceto D acerrimo solvit Galenus, ac aestate media, seu diebus calidissimis, quadraginta in olla nova fimo obruit, ut fiat psoricum. Talis putrefactio in usu est maximo chymistis.

Sic adeps vetustate putris Galeno experitur ad emplastrum diachalciteos, & oleum vetus, ac ita semiputre, unde & graveolentiam acquirit: sic vetustate caseum putrefactum decocto pernae salsae coquit Galen. ad tophos.

Quin quòd vinum, & succi reliqui, dum E ab humiditate excrementosa fervent, quodammodò putrent, & flores saccharati, aut melliti, dum insolentur, & antidota melle addito cùm fervent.

Acopa item ex semine abietis, & floribus populi, dum menses plures macerando perficit Galenus, etiam putrefacere videtur. Sylvius.

DE CRIBRATIONE.

CAP. XXXIV.

F Cribratione purum & minutius secernimus, quomodo pistores similaginem, & farinae florem puriorem, ac tenuiorem à furfurea & crassiore separant. Cribrationis ratio eadem est, quae triturae, ob id quae tenuiter pulveranda, tenuiore cribro sunt cernenda: quae tenuissimè, tenuissimo, ut pulveres dicti cordiales cribro sericeo, Tafetum vocat vulgus. Inter manus agitando cribrantur metallica, ad oculos tenuissimè terenda, & cribro tenuissimo cernenda: sic urinas moventia

ventia, obstructiones liberantia. Contrà verò, quæ alvum movere, & purgare volumus, crassiùs terenda, & cribro crassiore, ac rariore cribranda sunt, & quæ per se teruntur, si cribranda sint.per se cribrantur,ut metallica,quę aliis mista citiùs, & ante justam pulverationem descendunt.

Cribramus autem interdum ad trituram meliorem,frequentiùs ad misturam aptiorem, rerum jam mole minimarum. Quæ enim cribrum non permeaverunt, trituræ redduntur: quæ crassiùs terenda sunt, rariore, ut dixi, cribro cernenda: quæ tenuiùs,densiore,unde varia cribrorum multitudo fuit necessaria.

Quædam enim cortice tiliacco,angusto, sed æquali, cancellatim connexo constant, cribrando scobe guajaci, vel agarico infectorum, & similiter crassiu culè tritis idonea. Vidi & ex assiculo terebella passim pertuso cribrum, argillæ colandæ idoneum, alia his minùs lata habent foramina, neque ut hæc, quadrata, sed rotunda, vel oblonga, in pergamena circulo ligneo subsuta, quibus triticum, hordeum, & alia cerealia, sæpè etiam legumina seminibus alienis,sed minurioribus,purgamus. Hæc enim per lata foramina, ob parvitatem, facilè descendunt: semina bona foraminibus majora retinentur.

Alia seta equina in telæ modum cancellatim contexta constant, circulis duobus ligneis utrinque tensa, quorum inferiore hæc prehenduntur, atteruntur, & impinguntur: superiore verò materiæ cribrandæ continentur. Horum verò cribrorum copia, & differentia magna est, & usus plurimus. Quædam enim solùm in medio ligneorum circulorum habent velut telam illam equinam, & his manu tantùm molliter succussis, pulvis in subjectum catinum ligneum, vel papyrum descendit, superna ejus parte interim papyro tecta, ne pulvis evolet. Eoque utimur in pulveribus parùm pretiosis. Alia præterea fundū & operculum habent exemprile, sed utrunque corio vervecino clausum: illo pulvis per cribrum transmissus excipitur, & probè, ne exhalet aut evolet,cohibetur: hoc,ne portio cernenda exhalet aut evolet, prohibet. In his verò multæ sunt in raritate & densitate differentiæ, quarum singularum suus est usus, non modo ad medicamentorum terendorum genera, sed etiam ad componendorum speciem variam constituendam.

In his item quædam telæ equinæ loco sericum habent (Taferum vulgus vocat,) & id vel album, pulveribus electuariorum alborum, ut diatragacanthi, diairis, destinatum: vel rubrum debitum pulveribus electuariorū rubrorum, ut diarrhodi, triasantali, diacubebe, diamargariton.

Usurpatur itaque id cribrorum genus aliis pretiosius ad pulveres etiam pretiosos, &,ut vocant, cordiales, neque ut præcedentia

A setacea ligneæ mensæ, aut alteri solido corpori violentiùs impinguntur succussando, sed manibus tantùm molliùs versantur, ut sine violentia pulvis tantùm tenuissimus descendat.

Est etiam linteum magis, minus, rarum, densum, cribri loco, in metallicis præsertim & terreis corporibus. Latius autem id est, remq; cernendam comprehendit, ac inter pyxidis alicujus ligneæ, vel alterius, sed gran-
B diusculæ operculum & corpus concluditur & constringitur, deinde una manu ferè violentiùs succutitur super abacum pharmacarium, uncia vel simili pondere. sed plumbeo in linteum etiam priùs immisso, ut id suo motu & pondere res has cerni difficiles acceleret, quem cernendi modum cirotrinizare vulgus vocat, voce ex *κοσκινίζειν*, id est, cribrare, corrupta, & in id contorta.

Ut autem radices, herbæ, semina, fructus,
C & alia pleraque cruda & cocta teruntur, etiam cribrantur: sed ferè vi manus aut cochlearis, quomodo cassiam & thamarindos sine tritura cernimus: sic radices eryngii, satyriorum, raphani, dracontii coctæ, tritæ, cribrantur in diasatyrio.

Sed hæc cribratio immoto fit cribro: quæ verò pulverū est cribratio, ferè fit cribris abaco incussis valenter,sed numerosè,ut taratantara audire videaris. Alia cribro manu suspen-
D sa agitato: alia,ut cardiaca,cribro inter manus versato, non in abacum incusso, ne etiam horum partes crassiusculæ,ut impactæ per cribrū permeent. Alia pyxide duro, corpori manu una valenter allisa.

Cerussa, & amylum, & cerussa serpentaria cribro affricantur manibus: sic quæ citra trituram cernuntur.

Quæ autem cribrum non superaverunt ob crassitiem, teruntur, donec ob tenuitatem
E tota cernantur: nisi quod dum paucissimum superat, idque tenuissimo proximum, cæteris jam cretis commisceri solet, aut servari, aut aliis ejusdem generis, ut postea terendis & cernendis iterum misceatur.

Lithargyros per telam secernitur, ne suo pondere cribrum staminueum confringat, crassiorque secernatur, quàm opus sit. Sylvius.

F

DE EXTRACTIONE.

Cap. XXXV.

Succus ex foliis & germinibus per se tritis exprimitur, & depuratus siccatur aut Sole, aut igni, donec eam consistentiam nanciscatur, ut in pastillos formari possit, ac ita servari. Aut liquidus servatur in vase angusti oris, superfuso oleo digiti crassitudine.

Sic exprimuntur succi ex fructibus, veluti ex uva immatura, malis punicis, sorbis, me-

spilis, cydoniis, limonibus & similibus, & interdum scatificatione. sed liquidi servantur plerunque eo, quo jam dictum est, modo, aut sale insperso, ut omphacium.

QUAEDAM herbæ, quæ pauco humore, eoque lento sunt præditæ, ut hedera, portulaca, cotyledon, sempervivum, opus habent admista aqua, aut alio liquore illarum facultatibus simili inter terendum, ut expressione unà cum ipso humore extrahatur: aut si tusæ calatho imponantur loco frigido, ut paulatim succus in subjectum catinum defluat.

Ex radicibus autem & herbis quibusdam siccis, aut pauco humore præditis, ut est lentiscus, absynthium, glycyrrhiza, centaurium majus, gentiana, & similes, succus hac ratione exprimitur. Quinque diebus in aqua macerantur, deinde in eadem aqua coquuntur, donec crassescat: colata postea aqua denuò coquitur, quoad mellis crassitiem habeat: tum in Sole siccatur, ac in pastillos conformata reponitur.

Ex ebulo, iride, cucumere asinino scarificatis aut tritis, succus expressione extrahitur.

E thapsia autem & peucedano scrobe circum radices facta, cortex inciditur, liquorque emanans subjectis foliis, aut vase aliquo pusus excipitur. Thapsiæ succus Sole, peucedani verò umbra siccatur. Ex his etiam tritis aut scarificatis, expressione succus extrahitur: sed chirothecæ manibus inducendæ, & facies velanda est, ne vapores è thapsia exhalantes faciem inflent & exulcerent.

E tithymallis succus vindemiis exprimitur, incisis summitatibus, & succus effluens vase exceptus Sole siccatur, aut farinæ orobi permiscetur, aut fico sicca quinque aut sex guttulæ excipiuntur, ficusque reponitur, ut ait DIOSCORIDES.

HYPOCISTIS, quæ sub Veris finem radicibus cisti adnascitur, teritur, & succus expressus Sole siccatur.

Ex cucumere agresti elaterium sic colligitur. Decerpti cucumeres maturi, qui tacti protinùs exiliunt, imposito supra vas aliquod rariore cribro sigillatim supino cultro sursum versus aciem habente finduntur, atque per cribrum humor in subjectum vas exprimitur, simulq; carnosum quod hæsit cribro, quò faciliùs excidat, eliditur: coacervata autem in cribro segmina dulci aqua perfunduntur, & denuò pressa abjiciuntur: humor in pelvi agitatur, & linteo opertus duplicato, Soli exponitur, dumq; steterit, tota supernatans aqua cum spuma identidem effunditur, deinde coutersendo cogitur in pastillos, & servatur.

SCILLAE succum sic extrahit Galenus: Scilla viginti diebus ante caniculæ exortum evulsa, atq; à corticibus externis purgata, manibus in exiguas discerpitur particulas, & in vas conjicitur, à quo recenter exemptum fuerit mel: postea benè adapto operculo illud obturans,

A extrinsecusque pelle circundans, & diligenter colligans, in loco meridiem spectante, qui a borealibus non perflctur ventis, Soli exponitur quadraginta diebus, interdum vas vertendo, ut ex omnibus similiter partibus Solem sentiat: deinde vas aperitur, & is humor, qui supernatat, colatur, melle conditum coquitur ac servatur. Ex scillæ carbonibus fermento quodam involutis ac quasi coctis, deinde tusis, & cum melle mistis fit eclegma scillitieum, B succo jam dicto persimile.

CUCURBITA farina pista involuta & in clibano coacta ad crusti fermentacei coctionem: aut scarificata, deinde expressa, succum emittit, cujus usus est.

MUCCAGINES ex semine psyllii, lini, fœnigræci, cydoniorum, & è radicibus quarundam plantarum, ut est althæa, malva, acanthus, infusis in aqua noctem unam extrahuntur, miscetur deinde dicta aqua, & calefit, donec C bulliat, & semina crepent, & muccago crassior supernatet: tum enim mantili ex tela nova forti imponitur, ac colando exprimitur, aut virgis duabus intorquetur sacculus à summo ad imum, ac alio bacillo percutitur, succusq; detraditur.

PSYLLIUM item (ut eclegma de psyllio suavius fiat) maceratur aqua recenti per viginti-quatuor horas, deinde rudicula sæpiùs agitatur, donec muccago supernatet: excepta inde D muccago colatur, ac in usum servatur.

SIMILE est mel anacardinum appellatum, quod fit ex recentibus anacardiis exiguis diutiùs coctis, ex his enim enatat liquor quidam, aut muccago prædictæ similis.

OLEA è fructibus, seminibus, liquoribus, lacrymis, rebusq; omnib. pinguibus, & etiam è metallicis exprimi possunt.

E fructibus, videlicet ex amygdalis dulcibus & amaris, ex strobilis pistaciis, balano my- E repsica, nucibus, & nuce moschata.

E certis seminibus, veluti è semine lini, sesami, ricini, & aliorum. Exprimuntur autem in hunc modum.

FRUCTUS & semina cortice duro prædita purgātur, teruntur, & loco calido, quo ad Solem, aut in duplici vase reponuntur, deinde sursum trita, torculari exprimuntur: aut cùm trita sunt, inspersa calida aqua, tantisper agitantur, donec oleum supernatet: tum manibus F aut torculari exprimuntur.

E fructu oleæ, lauri, juniperi & lentisci maturo in aqua cocto, oleum supernatans aquæ colligitur: aut ex eis tusis, inspersaq; aqua calida, oleum, ut suprà exprimitur. FLORENT.

DE DESPUMAtione.

CAP. XXXVI.

DESPUMATIO est spumæ detractio, cujus materia hoc loco est non solùm succus

succus quidam lentus, includens flatum, ut à Galeno in aphorismis docetur, sed sordes omnis levior, a calore ignis expurgata, vel etiam gravior albuminibus coacta & colligata. Despumamus autem nunc simplicia, ut succos, saccharum, mel: nunc composita, ut apozemata, syrupos.

MEL cum aqua, aut vino, aut aceto, aut humore alio, pro variis medici scopis, despumatur. Nam per se coctum, mox immodice effervescit, & derepentè exundat, & flammis conceptus incendii periculum affert. Adhæc cùm sit dulcissimum, evaderet amarum, si per se coqueretur, donec despumatum esset.

MEL humore æquali hodie quibusdam despumatur, aliis duplo. Spuma autem interca dum igni lento coquitur, cochleari pertuso deraditur. Adhæc cùm ad dimidias est coctum, & multùm fervet, adduntur albumina singulis libris singula. Deinde calidum colatur, pòst percoquitur per se, aut cum condiendis & incoquendis medicamẽtis. Spuma quoquè tunc sicca emicat curiosè detracta, si per se servandum est. Vel in rem præsentem paratur ad pulveres comprehendendos, qualia sunt antidota omnia, melle excepta, opiata, & sine opio. Si purius est mel, sufficit aqua æqualis, nec tantum albuminis requiritur. Quod si purissimum est, nec despumandum, nec clarificandum.

SED hujus regionis mel cùm sit crudum & impurum, multam reddit spumam: ita ut despumando & colando ad dimidias minuatur. Quapropter pondus duplum ei, quod compositio exigit, initiò tibi immittendum, si cum aliis despumandum incoquis: sin minùs, despumato utendum. Finis despumationis quibusdam est tempus horarum circiter duarum cum igni lento. Aliis, rectiùs, cùm spumare desinit. Aliis, donec aqua erit consumpta (quæ res bullis cognoscitur) & mel idoneum lentorem acquisiverit. Sæpè autem mel per se despumatur & purgatur, cùm tam longam non sustinet coctionem, quàm aliorum natura, cum quibus mel coquendo despumaretur. Interdum cum his despumatur, cùm scilicet multam coctionem viribus integris sustinere possunt, ut in diacydonio mel coquitur cum succo cydoniorum, & coquendo frequenter despumatur, & aliis passim. Frequentiùs tamen per se (ut dixi) despumatum miscetur condit is, syrupis, antidotis: rariùs crudum, præsertim nostrate. Quod autem Gallia Narbonensis thymo passim luxurians mittit, est præstantissimum; nec Attico aut Hyblæo inferius, cùm regionis temperatura & thymi larga luxuries utrobique conicmiat.

DE saccharo idem, quod de melle dicẽdum, cùm sit ipsum mellis species etiam Dioscoridi & Galeno.

IMPURUM enim & nigrum, aut nigricans, in triplo humore despumatur, cùm ad dimi-
A dias est coctum, & valdè fervet, adduntur albumina singulis libris singula, colatur calidum, pòst percoquitur studiosè: interim etiam despumando, si spuma aliqua appareat.

SI autem purius est, satis est dupla, aut æqualis (ut ferè fit) aqua & pauciora albumina: si purissimum, nec despumandum, nec clarificandum.

SUCCI fluxiles recipiendi in syrupos, apozemata, electaria: quædam igni despuman-
B tur, residendo clarescunt, & in colo laneo terreum excrementum relinquunt, interim verò etiam additis albuminibus, & melle, aut saccharo purgantur, quoties in syrupos, vel apozemata coquuntur, ut in syrupo bizantino, & aliis, & in electario psylhi. Qui verò succi in emplastra recipiuntur, vel Sole, vel igni post mistionem siccantur, non despumantur. Liquores verò solùm colo purgantur, post dissolutionẽ non etiam despumantur, tantum abest
C ut clarificentur. Idem de metallicis, & animalium partibus constitue.

QUÒD si simplicia omnia sunt pura, aut purgata, satis est horum decocta per colum laneum, aut telalaneum, sed modicè densum semel aut bis transmittere, sine ulla expressione, colo, si opus est, mutato: deinde ipsum immitte in saccharum, si impurum erit clarificatum. Si autem purum est, clarificatione non egetur, & percoque, donec humoris, seu deco-
D ctum est seu succus, seu aliud, unciæ tantùm circiter duæ: aut si succi sunt glutinosi, etiam tres, & quatuor in sacchari libra supersint. Si succi acidi, percocto jam saccharo propè toti involvuntur. SYLVIUS.

DE CLARIFICATIONE.

CAP. XXXVII.

E CLARIFICATIONIS obiter in despumatione meminimus. De ipsa autem nũc pauca nobis sunt dicenda, quòd hæc rerum liquidarum decoctis debeatur expurgandis, uti & despumatio, & colatio, ut sorde crassiori purgata, sint gratiora palato & in corpus faciliùs distribuantur, & salubrius. Clarificantur autem quædam per se, dum quod fæculẽtum est, sub-
F sidet: ut succus rosarum, limonum, cydoniorum, citrorum, ribes, oxyocanthę, granatorum, sive mox reponantur loco frigido, sive in officina aliquandiù serventur. Quædam intervenientẽ coctione a Sole, vel igni, ut succus pomorum dulcium & acidorum, ad dimidias coctus dies duos quiescere permittitur: donec clarescat, ut syrupus de pomis Mesuæ fiat. Sic succus acidus citri ad partis tertiæ consumptionem coctus, & colatus, quiescere permittitur, donec clarescat, & succus granatorum ad partis tertiæ consumptionem coctus, biduùm

quiescere finitur, usque dum clarescat in syrupo ex succis fructuum acidorum. Tamen acidi succi hodiè in syrupos aliter recipiuntur. In his autem coctio ratione optima adhibetur, ut calor homogenea in unum cogat, & separet heterogenea: quomodo urinæ in nobis cœptæ coqui turbidæ si reddantur, postea tenuantur & clarescunt, subsidente crasso. Cùm verò calor ignis fordes in succis exquisitè separare non possit, ut noster calor nativus aliena coctione perfecta segregat, cumque metuimus, ne coctione tam longa, succorum facultates corrumpantur, satiùs putaverunt medici, cœptam ab igne sordium secretionem arte alia juvare, & ea multiplici, nunc quiete succi post coctionem, ut nuper diximus, nunc aceto simul incocto, nunc agitatis diù albuminibus: ut interim despumationem omittam, & colationem à nobis adhiberi solitas ad perfectionem succorum, vel decoctorum purgationem.

De ea autem clarificatione, quæ fit per se, & post coctionem residente, satis est dictum: de ea, quæ fit per acetum, & albumina, jam nobis dicendum est. Decocta, & syrupi, si acetum recipiant per se, vi aceti nonnihil purgantur: meliùs autem, si etiam albumina accedant, etiam si post colaturam acetum recipiant, quando nihilominùs continenter est despumandum, quòd acetum etiam expurgato jam decocto spumas & spurcitiam quandam jaculetur.

Ovi albumen ex aqua frigida scopulis agitata, donec in spumam abeat, quam particulatim syrupo, vel alteri decocto ferventi inspergas, & ubi nigruerit, cochleari foraminulento deradas, novam inspergas: id fac, donec syrupus erit clarior. Alii ubi ex bullis clariùs decoctum vi ignis factum animadverrunt, in id tepidum (nam calidiùs albumen coqueret, in frigidiore minùs promptè, & parcior spuma elicitur) albumina singulis libris singula, sed etiam pluribus pauciora adjiciunt, scopulis agitant, ut spumescat, saccharum in particulas contractum conjiciunt, recoquunt: ubi spuma subsedit, igni aufertur, calidum, si crassum est, & vix colabile, colatur: si facilè colatur, sed turbidum, tepidum, vel frigidum, colatur per manicam Hippocratis, meliùs autem per pannum clavis quatuor, angulis quatuor firmatum. Colatur autem ter, quater, si non satis clarue rit: si ne sic quidem albumen separatim in aqua agitatum, scopulis inspergitur, decocto igni reddito, spuma illa usta, alia injicitur, idque toties, donec bullæ claram satis produnt: tunc colatur, quoties est necesse.

Quaedam his citiùs clarificandis miscentur, ut si uni quartæ vini albi duos lactis digitos misceas, ante colaturam ipsum mox clarissimum reddunt.

Sylvius.

De Colatione.

Cap. XXXIIX.

Colatio cribrationi persimilis est: sed hæc ferè siccorum est, illa humidorum. Hæc corpora grandiora foraminibus cribrorum non transmittit, illa sordem humore crassiorem transitu prohibet.

Differentiae autem colationis ex eo sumuntur, quòd quædam calidissima colantur, quædam frigida, quædam tepida. Item quòd quædā uno, alia duobus, alia tribus colis egent. Item quædam colis lineis, alia canabinis, alia telalaneis, alia setaceis, & stannineis, ut vocant, alia novis, alia detritis, alia raris, alia densis: alia bis, ter colanda, donec nobis propositam perspicuitatem sint assequuta.

Quae crassa sunt aut lenta, calidissima sunt colanda, & humore ampliore, vel tum diluenda sunt, vel initiò coquenda, ut faciliùs transmeent. Colo eadem raro & detrito promptiùs colantur, non tamen puriùs, sed frequens colatio coli densitatem supplet, ac raritatis incommodum redimit. Oenomeli colatur panno raro.

Tenuia, ut succus limonum, citri, semifrigida, colo denso, & novo colari possunt: aut si tribus colis ea vis purgare, summum sit stamineum, medium panneum: sed verus infimum, panneum & novum vel aliter densum.

Sacchari libra, si aquæ tantùm unciis octo sit soluta, cocta, clarificata, panno rariore colanda est.

Colis tribus usi sunt majores nostri, summo, minimo, & rarissimo: infimo, maximo, & densissimo, tertiò horum medio magnitudine, raritate, situ, ut tamen ab utroque digitorum quatuor intervallo distaret.

Magnitudinis autem & texturæ horum ratio erat, ut primùm sordes tantùm crassas transitu prohiberet, secundum etiam mediocres, tertium etiam tenuissimas, ut scilicet, quod ad hoc transmittebatur, esset illimе, & sordis omnis expers. Si verò solo raro usi fuissent, colata fuissent impura, & non colatis similia, ut si per linteum colas aliquod decoctum: si solo denso, id à crassis sordibus statim obstructum aliis viam negasset, ob id vel mutandum, vel sæpè abluendum fuisset. Quòd si unico voluissent medio, rationabiliùs & faciliùs usi fuissent. Minimum verò primum, quia in eo humor incipit latiùs spargi, versùs panni ambitum, ut vides nō in laneis tantum, sed etiam lineis. Gutta enim medio infusa se in vicina spargit.

Ex omnibus autem partibus, quam imbuit, ita ut in secundum influat latiùs, quàm in primo humor contentus cernitur.

Secundum item latiùs imbuitur, quàm quibus partibus humorem à primo excipit, & pluribus partibus stillat in infimum, quàm sic conta-

cõtactum à defluente ex primo humore. Male igitur primum statuas maximum, quanquam ex hoc nullum sequetur incommodum aliud, quam quòd otiosa est hæc capacitas. Satis enim est, si capiendo humori sit satis: quantum intelligi volo, dum minimum requiro. Non enim minimum absolutè volo, sed aliis duabus angustius: si verò infimum sit minimum, multus humor ab hoc non colatus prope ipsius oras in vas subjectum defluet. Nunc unico utimur colo, magnitudine & textura mediocri, sed ejus actionem ante juvamus clarificatione per albumina omnem spurcitiem cogente, adjuvante id frigido. Quæ enim clariora volumus, frigida colamus: aut si talia non permeant, tepida. quæ si semel colata, non sunt pura satis, iterum & tertiò colamus, & rectiùs colum aut lavamus, aut mutamus. Id quod etiam facimus, dum tardiùs humor permeat: si autem tardiùs transfluat ob decocti crassitiem, aut lentorem, vel calidius colamus, vel per colum rarius, vel si compositi natura patitur, liquidius aliquid & tenuius miscemus: ut dum cremori hordei colando, aut pisorum, aut fabarum, aut similium decoctum ipsum affundimus. In tarda autem hoc colatura cave, rudicula, vel digitis fundum coli scalpas, ut colationem celeres. Sic enim turbidum erit colatum: sed, ut dixi, muta colum aut lava, aut humorem redde liquidiorem, vel igni, vel misto humore aliquo.

Colamus quoque etiam citra coctionem quædam, ut lac recens mulctum, ut pilos, & sordes alias foris illapsas separemus, quem usum rusticis, & pastoribus præstat interdum aperire. Sic hodie vinum cum saccharo, & cinnamomo, per cola lanea oblonga pyramidis figura (quæ caligas, & manicas Hippocratis appellant) colamus ter, quater, donec omnino clarum erit, idq; Hippocraticum quoq; vocamus, tanquam inventore Hippocrate dignum. Aliter etiam cum melle, & cæteris colamus ad claritatem, & œnomeli id, ac melites vocamus claretum.

Modo persimili gelatinam, quam vocant, colamus. Aliter quoq; res turbidę colantur, aut mistæ: sic in Ægypto aquam Nili turbidam vasis figulinis crudis colare docet Galenus, ut tantùm quod clarissimum est, per vasis poros, aut etiam tenerem & mollem substantiam perfluat. Parisiis autem Sequanæ aquam, & Romę Tyberinam, vasis figulinis coctis probe & siliceis præsertim, aliquandiu in cella vinaria deponunt, ut refrigeretur, & simul residendo sordem terream in fundum deponat.

Aquam quoq; turbidam colabis per arenas puras, vasi immissas, inferne pertuso, foraminibus exiguis aquæ pervius, invius arenæ.

Vinum quoq; aqua mistu per cissimbium, id est, vas hederaceum tenue, cito perfluit; aqua autem in eo retinetur, sæpè ut sumus ex Catonis doctrina experti, Sylvius.

A
De destillatione in balneo Mariæ.

Cap. XXXIX.

Balneum Mariæ vas duplex est: alterum aquam calentem, alterum materiam
destillandam complectitur. Vas quod ferventem continet aquam, cupreum seu æneum
esse debet, rotundum, vel oblongum, vel
B triangulare, vel quadratum, amplo canali
in medium immisso, in imo craticulam habente, ut ignem, quo aqua calefit, contineat,
cineresque defluant, vulgus Pigrum Henricum vocat: huic canali imponitur & operculum, cum foramine, per quod fumus exeat.
Vas tandem cupreum operculum, foraminibus pervium habeat, ut quodlibet cucurbitæ
collum, per quodlibet transiret foramen. Horum autem instrumentorum formæ inferiùs
C patebunt.

Alterum vas, quod materiam destillandam sustinet, cucurbita, seu boccia appellatur: ex bono vitreo esse debet, cui aliud rostratum (alembicum seu capitellum vocant)
superimponitur, ac luto, ex farina & albuminibus ovorum facto, cucurbitæ conglutinatur, quorum formæ infrà describentur. Hæ, inquam cucurbitæ, sive bocciæ, in spacium cuprei vasis, aqua repletum, circumcirca cana-
D lem ponuntur cum suis capitellis, quorum rostrum promineat ad vasa suscipienda recipientia, ut manifestabitur.

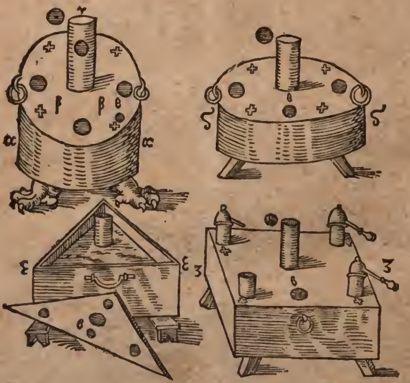
Caeterùm balneum Mariæ ad aquas destillandas maxime est conveniens, quæ ex succis potissimùm, herbis, floribus, fructibus, radicibus, & carnibus tritis prius, seu incisis, si recentes fuerint, destillantur, sicca & arida aliquo priùs humore macerantur, ac digeruntur
ad Solem, aut fornacem, vel ignem per semi-
E horam, per horas etiam plures, noctem totam,
etiam diem, biduum, triduum, per mensem,
aut plures, pro medicamenti natura, & vario
medici scopo & necessitate.

Ignis ex carbonibus optimis, non fumidis & semiputridis instruendus, ita tamen regendus, ne aqua bulliat, materiaque in cucurbita aduratur. Quod si aqua balnei exhalando defecerit, subinde alia infundenda,
non quidem frigida (ne vasa frangantur) sed
F calida.

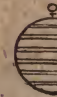
Finita destillatione, vasa vitrea e[illegible]menda non sunt, nisi priùs fuerint refrigerata. Ab aëris enim intemperie subita franguntur. Aquæ verò in balneo Mariæ destillatæ, insolari & rectificari debent: nempe in vase vitreo (cujus os corio, vel pergameno obligatum sit) aqua destillata repleto, sic ut tertia pars vacua relinquatur, in arenam ferventem imposito, per quadraginta dies, ut phlegma omne consumatur, empyreumaque, quod his inest, paulatim expiret. Debet autem tertia pars

vasis in arena condi. Aquæ verò calidæ facultatis in vino aut aqua ardente priùs infusæ, ne nimio calore homini noceant loco frigido, in arena humida, per mensem, aut ampliùs, si fervidior aqua sit, relinquantur, similiter tertia parte vasis in arenam condita: aut duæ vasis partes (duæ tertiæ) in ipsam cellæ vinariæ terram defodiantur. Quædam, ut aqua ardens, ad suam perfectionem, seu quintam essentiam, in vase circulatorio inferiùs describendo, rediguntur.

Porrò sunt & aquæ, quæ ejus materiæ, A ex qua destillantur, saporem non retinent, ut quæ à dulcibus, salsis, & amaris, ut sacharo, aqua marina, gentianæ radice extrahuntur. Horum etenim sapores propter terrenam substantiam non ascendunt, etiamsi calore vehementissimo, aliòve instrumentorum genere destillentur. Dulcis namque sapor vehementi calore in amarum: amarus verò in acrem convertitur saporem, ut sæpiùs non solùm in gentianæ aqua, verùm etiam B oleo extrahendo sum expertus.

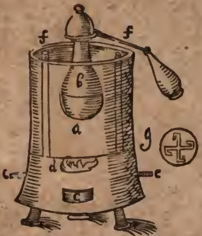
αα *Vas balnei Mariæ cupreum, rotundum.* ββ *Operculum rotundi vasis, cum quatuor foraminibus, per quæ cucurbitarum colla transeunt.* γ *Canalis cum operculo perforato, & craticula in fundo.* ΔΔ *Balneum oblongum pro duabus bocciis.* εε *Balneum triangulare pro tribus bocciis.* ζζ *Balneum quadratum pro quatuor bocciis.* θ *Foramen, per quod aqua infunditur.*

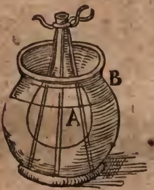
♀ *Craticula ferrea in ima canalis parte contenta.*

Aliud genus balnei Mariæ, optimum atque commodissimum cum lucerna, & absque carbonibus. Potest etiam fieri triangulare pro tribus bocciis. Verùm quilibet angulus canalem suum per aquam transeuntem contineat.

a Vas

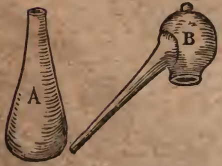

- a *Vas cupreum aqua plenum.*
- b *Cucurbita vitrea materiam destillandam comprehendens.*
- c *Porta, per quam lucerna imponitur, quæ deinde clauditur.*
- d *Lucerna ex oleo, & tribus, aut quatuor ellychniis sub vesica.*
- ee *Foramina, per quæ aër ingreditur.*
- ff *Canales duo, per quos fumus egreditur, aquam transeuntes.*
- g *Crux quatuor ellychnia continens in lucerna.*

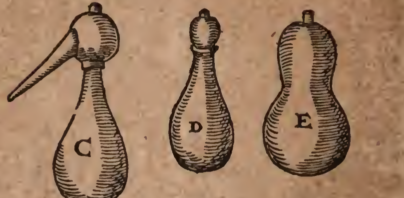

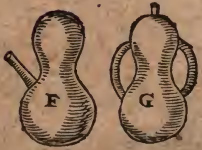
Instrumentum balnei, in quo carnium succi, ex quibus gelatinæ fiunt, extrahuntur.

- A *Cucurbita vitrea, carnes minutim incisas continens, cuius orificium vesica bubulina optimè sit clausum, ne ullo modo expirare possit.*
- B *Vas terreum, sive olla, vel ahenum cupreum, aqua repletum, in quo cucurbita quatuor funiculis alligata est, sub quo ignis continuatur.*

- A *Cucurbita vitrea.*
- B *Alembicum vitreum.*

C Cucurbita cum alembico.
D Vas cæcum, sive cucurbita cum alembico sine rostro, ad succos carnium extrahendum.
E Vas cæcum circulatorium.
F Vas cæcum circulatorium aliud.
G Vas circulatorium Hermetis.

DE DESTILLATIONE *in vapore aquæ calentis.*

CAPUT XL.

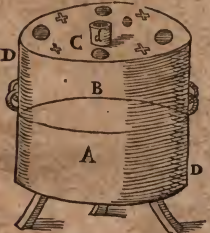
DESTILLATA vapore aquæ calentis primùm meritò locum habere debent, cùm vires & qualitates plantarum integriùs retineant: id quod ex vapore & sapore apertè dignoscitur. Fiunt hæc in duplici quoq; vase. Imponitur enim vas vitreum plantam continens, in aliud vas cupreum aqua semiplenum. Hujus autem duo genera delineabimus, quorũ primum vasi balnei Mariæ simile est, nisi quòd duplo altius, atq; aqua semiplenum tantùm sit, ita ut cucurbita, seu vas vitreum aquam bullientem non attingat, sed suspensum supra aquam maneat, & solo vapore ab ea elevato incalescat. Alterum fornacem continet rotũdam circiter pedes sex, vel ulnas duas altam, cum quatuor spiraculis in summo, & porta circa medium craticulam habente, qua ignis imponitur: & foramine alio in fundo, per quod cineres eximuntur. Huic, inquam, ahenum, cupreum aqua plenum includitur, à latere canalem cum epistomio conti-

A nens, per quod aqua infunditur: cui rursus operculum cupreum tribus gradibus distinctum imponitur rite, ne respiret, quorum gradus inferior sesquipedem altus, unicum verò latus, cum tot januis, quot cucurbitas vitreas capere possit. Januas autem eo modo constructas esse oportet, ut aperiri cõmodè, & claudi exactè possint, cùm vel cucurbitas imponere, vel eximere volumus: præterea in earum medio sint fabricata foramina, per quæ cucurbitarum colla probè B emineant. Debent autem funiculis suspẽdi cucurbitæ, vel supra ferrum aliquod transversum collocari, ita tamen, ut aquam bullientem non attingant. Secundi & tertii gradus altitudo pedem unũ vix excedat. Verùm clarioris doctrinę gratia instrumenta deinceps ob oculos ponemus. Quod ad materiam destillandam attinet, in his vasorum generibus percommodè destillantur aquæ ex vino, vel aqua ardente, radicib. herbis, & floribus recentibus, præsertim quę ca- C lidioris & siccioris sunt naturæ. Humidiores enim herbæ, & viscosiores citò corrumpuntur, atque minimè durant hoc modo destillatæ. Quare commodiùs in balneo sicco, de quo sequenti capite agemus, sublimari poterunt.

Materia

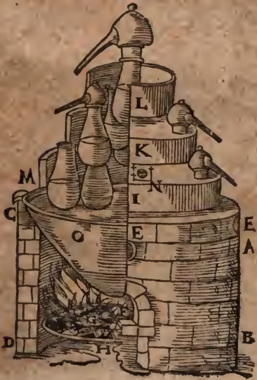
Materia autem priùs teri, vel incidi debet: atque parva quantitas pro una vice destillari: sic enim multò melior evadet aqua. Primum instrumentum igne ex carbonibus optimis: secundum verò ex lignis non fumidis indi-
A get, qui autem sic regendus est, ut aqua in vase bulliat. Cucurbitæ alembicaque sint ex vitro optimo, forma & magnitudine, ut capite de balneo Mariæ d mus: eodemque modo perlutentur.

Primum instrumentum.

A Spacium aquæ plenum.
B Spacium vapores aquæ continens, in quo cucurbitæ suspensæ hærent.
C Operculum quatuor foraminibus, pro quatuor boccis.
d Canalis craticulam in fundo continens, in quo ignis accenditur.
DD Vas cupreum, duplo altius, quàm balneum Mariæ.

Alterum instrumentum semiapertum cum fornace, multis boccijs inserviens.

ABCD Fornax, cujus altitudo vix ulnas duas excedit.
EE Ventilia, sive spiracula.
F Porta, per quam ignis imponitur.
G Craticula ignem continens.
H Foramen, per quod cineres eximuntur.
IKL Operculum cupreum tres gradus continens.
I Primus gradus altitudinem dimidiæ ulnæ non excedens.
K Secundus gradus.
L Tertius gradus.
M Canalis cum epistomio, per quem aqua in ahenum infunditur.
N Porta cum foramine.
O Ahenum aquam continens.

DE DESTILLATIONE in balneo sicco,

CAP. XLI.

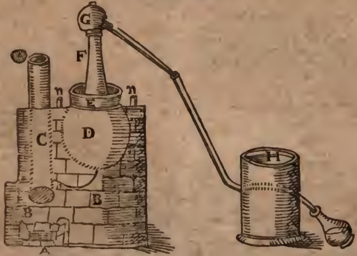
Balneum siccum (à quibusdam Stuffa sicca vocatum) tum ad aquas, tum ad olea destillanda aptissimum est instrumentum. Hujus quidem fornax ex crudis constet lateribus, quadrata ferè, latitudine non minor sesquipede, altitudine verò tres pedes non excedat. Canalis porrò ferreus ex altero latere descendat, in summo operculum cum foramine, In fundo verò craticulam habẽs, in imo & ad latera perviam, unius palmæ altitudine. Supra verò craticulam, per digitos tres aut quatuor circum canalem, fornax optimè, fornicis modo, claudatur, ut calor sursum ferri nequeat, sed potiùs lateraliter ad vesicæ fundum pertingat, vesicamque circumquaq; amplectatur. In summa fornacis parte ea, qua vesica regione continetur, duo sint ventilia, quæ clavibus suis claudi & aperiri possint. In ima verò parte januam parvam contineat, eximendis cineribus destinatam, quæ nunc aperta ignem foveat, nunc clausa refrænet. Vesica cuprea, ovali forma mediocri magnitudine, intùs stanno obducta, fornaci includitur: cujus orificio (postquam materia destillanda imposita fuerit) collum cupreum, oblongum, stannatum, cum suo capitello vitreo exactè inseritur, lutoq; clauditur, ne ullo modo expirare queat: atq; sic destillatio per aquam frigidam, vel per alembicum refrigeratorium (quod ante non paucos annos ab Hollando quodam chymista accepimus) inferiùs describendum perficitur. Cæterùm aquæ ex herbis humidioribus, & viscosis, ut præcedenti capite diximus, destillantur. Olea verò ex herbis, seminibus & aromatis. Ex herbarum numero sunt absynthium, apium, basilicum, calamenthum, chamæmelum, hyssopum, levisticum, lavendula, mentha, origanum, polium montanum, rorismarinum, ruta, salvia, savina, serpillum, spica Indica, stœchas Arabica, thymus, & omnes herbæ calida & sicca temperatura, suaveque olentes. Ex seminibus anisum, amomum, ammi, anethum, baccæ lauri, juniperi, baccæ savinæ, careum, cuminum, daucus, fœniculum, nigella, petroselinum, santonicum, siler montanum, & alia odorata. Ex aromatis angelica, calamus aromaticus, cardamomum, caryophyllum, cinnamomum, costus odoratus, cubebæ, cortex citri, arantiorum, cyperus, galanga, grana paradisi, macis, nux moschata, piper nigrum, zedoaria, zingiber, & alia ejusmodi. Materia priùs crassiusculè conteritur, deinde in cupream vesicam conjicitur, mistim quidem, cum aliquot aquæ fontanæ mensuris: ut pro duabus libris materiæ, viginti aquæ ejusdem infundantur: postea collum oblongum cum alembico & recipiente arctè imponitur, luto, vel pasta & panniculis obducatur, ne ullo expiret modo. Demùm injectis per canalem carbonibus, ignis fovendus, donec per vapores condensatos, in tubo, cupreo, penetrante dolium, aqua frigida plenum, quicquid liquoris inerit in vase cupreo, intra receptorium deducatur: quanquam tamen dum extractæ sunt ex viginti libris septendecim, vel ad summum octodecim libræ, desistere ab opere oportet, ne materia in vesica aduratur, rarò ultra spacium quinque vel sex horarum destillatio producitur, si materia, inquam, ut posuimus, in pondere conveniat cum aqua vasis, sicut duo de viginti. Ex quibus satis constat, ignem ita temperandum esse, ut is quandoque diminuendus sit (præsertim post destillationis initium, ubi omnia nunc incaluerũt) & quandoque augendus, ut in eodem tenore semper maneat ipsa destillatio.

Porrò oleum aquæ non semper innatat. Nam quandoque in ima, quandoque confusè per universam fertur. In ima parte locus illi est, si gravius id pondere ipsa aqua; confusè per universam fertur, si accidat, ut frigiditate congeletur in nubes & tenuissima vellera. Rursus in unam partem aquæ commeant olea, quæ crassam, & valdè compactam substantiam habent: ut oleum cinnamomi, & caryophyllorum, & aliorum complurium. Quæ verò promiscuè dum incrassantur frigore aquæ, universam molem petunt, sunt oleum anisi & fœniculi, propter aliquam convenientem qualitatem. Separatur autem ab aqua oleum in hunc modum. Accipiatur infundibulum vitreum, vel vitrum oblongum, in cuspidem effigiatum, & fistula infundibili, vel cuspis ima exquisitè cera, seu alia quavis materia obstruatur, & sic collocetur, ut fistula, vel cuspis versùs ima propendeat, parsq; latior superior sit, & sic infundatur totum destillatum, eodemque situ collocetur, seu teneatur aliquandiu, donec perfecta olei ab aqua segregatio facta fuerit: tunc si oleum imum locum occupat, ablata cera, ex infundibuli foramine, præsto exibit oleum in admotam phialam, & aqua residebit, si libeat eam servare occludendo foramen. Sin autem supremum locum tenet, patefacto rursum foramine exhaurietur sensim tota aqua in vas subjectum, & reservabitur oleum in fundo infundibuli. At si oleum enim aqua vehementer in nubes confundatur, percolabitur tota aqua per lineum pannum, in aëre frigido, & destillatione refrigerata: tùm demùm omne oleum sic coactum in panno residebit, quod postmodum cultello facilè colliges, indeque in phialam conjicies, per quam tandem, si opus est, in subtilem liquorem resolves, vel minimo calore.

A B C D E F

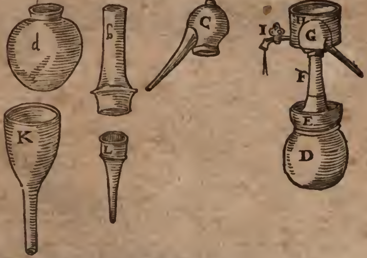
Fornax

Fornax balnei sicci.

A Foramen, per quod cineres eximuntur.
B B Fornax sive spacium continens aërem calidissimum conclusum undequaque.
C Carnalis carbones deferens inferius craticulam, in imo, & ad latera perviam habens, & in summitate operculum. *D* Vesica cuprea materiam destillandam continens.
E Venter hic collo adhaeret, ut commodiùs collum amplo vesicae ori accommodetur.
F Collum oblongum, ut minùs citò incalescat capitellum, aquaq; virtuosior tantùm ascendat.
G Capitellum vitreum. *H* Vas aqua frigida plenum. *i i* Fornix calorem rectà sursum ferri prohibens, sed ad latera cogens. *n n* Ventilia duo.

Alterum instrumentum cum alembico refrigeratorio.

d Vesica cuprea, ovali forma, materiam destillandam continens.
b Collum cupreum oblongum, quod vesicae inseritur.

C *Alembicum vitreum.*
D *Vesica cuprea, ovali figura, stanno obducta.*
E *Venter collo adhaerens.*
F *Collum oblongum stanno obductum.*
G *Capitellum vitreum cum refrigeratorio ex aere coronario facto.*
H *Vas aereum circumdans capitellum, in quod continuè aqua frigida illabitur.*
I *Epistomium aquam calefactam educens.*
KL *Infundibulum, quo oleum ab aqua separatur.*

DE DESTILLATIONE *in cineribus, arena, & scoria ferri.*

CAP. XLII.

BALNEO Mariae proximum bonitate destillationis genus est, in cineribus, propter calorem, qui aequè ac balnei calor moderari possit: id quod in arena & ferri scoria fieri nequit. Unde in cineribus aquae, in arena verò olea & balsama, ut quae majori indigeant calore, rectiùs meo judicio destillantur. Aquae ex herbis, floribus, fructibus, animalibus, omnibusque iis, quae suprà capite de balneo Mariae enumeravimus, eliciuntur: olea verò & balsama ex herbis, floribus, seminibus, fructibus, radicibus, aromatis, lachrymis, gummis, resinis, & pinguibus omnibus extorquentur. Verùm omnia haec uno eodemque instrumento minimè perficiuntur. Quae enim faciliùs & leviore negotio in altum sublevantur, ut herbae, flores, semina, radices, aromata, & quaecunque in sicco balneo recensuimus, in cucurbita seu boccia erecta: quae verò altiùs attolli nequeunt, ut gummi, lachrymae, resinae, & pinguedines omnes, retorta icctius sublimantur. Materia horum instrumentorum ex optimo vitro constare debet, foris sapientiae luto (ut sequitur) obducta. forma verò inferiùs manifestabitur. Quod ad fornacis materiam & formam attinet, hujusmodi esse poterit. In loco aliquo convenienti quadra vel rotunda constituatur fornax, ea capacitate, quae mediocri cucurbitae aut retortae imponendae satisfaciat: parietes ex lateribus erigantur crudis, qui luto optimè praeparato conglutinandi. Altitudo pedes tres non multum excedet. Parietes intùs pedis plus minus spatio distabunt. Constructo jam fundo, ostium fiet, ubi cineres eximantur, qui à carbonibus à superstructa statim craticula deciderint. E directo summitatis ostii, ferream craticulam lateribus infertam constitues. Super hanc ostium aliud, per quod carbones immittantur, ac super ostii summitatem rursus crucem ferream lateribus & ipsam insertam collocabis. Caeterùm super hanc crucem lebetem in summo ferreum vel terreum impones, cum vel cineribus, vel arena implebis, & luto circumponatur, in fornacis apice quatuor foramina fiant, per quae fumus exeat.

A CAETERÙM herbae & flores inciduntur, fructus verò, semina & aromata contunduntur, deinde in aquam clarissimam infunduntur, & per aliquot dies digeruntur: demùm in cucurbitam vitream luto obductam ponuntur, & alembico vitreo, cujus rostrum in stanneam fistulam vas aquae frigidae pertransеuntem desinat, superimposito, in cineribus vel arena destillantur, donec omne exierit: quod visu & gustu facilè dignoscitur. Nam cùm gustu B destillantes guttae nullam ampliùs resipient manifestam injectae rei qualitatem, desistendum est, ne materia in fundo cucurbitae adhaereat & exuratur. Verùm hoc monendum videtur, ut ignis lentus succendatur, ne nimiùm insurgat, & ebulliat in alembicum, quod in cucurbita continetur. Semina enim quaedam, ut anisum, propter raritatem substantiae suae, simulque viscosum, quod habent, largiter ebulliunt: ideoque non statim alembicum C imponendum: sed postea quàm bullae excitari, & vapor sursum ferri incipit, bacillo immisso agitandum, mox alembicum vestigiò rursus imponendum, commissuraque luto exactè circumlinenda, & sic destillatio peragenda. Gummi, lachrymae & resinae in retortam lutatam ponuntur: alia cum arena, quaedam per se, nonnulla aliis permiscentur rebus: ut in speciali Antidotario videre licet. Retorta autem in cupellam arenae plenam ita imD ponenda, ne cupellae fundum attingat, sed intersit undique arena, id quod etiam de cucurbita erecta sentiendum est. Quod ad lutum attinet, aliud est commune, quod exurendis fornacibus inservit: aliud sapientiae dictum, quo vasa vitrea oblinuntur, ut validiùs validissimam ignis vim perferant: aliud verò, quod ruptis etiam & fissis vasis consungendis & uniendis utile est.

LUTUM commune pro fornacibus exar-E gilla seu terra tenaci & viscosa, arena trita, filamentis laneis, & equino stercore conficitur optimum, additis interdum scoria ferri, & tauri sanguine.

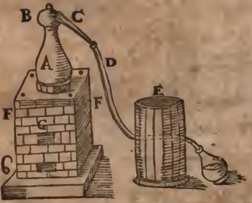
LUTUM verò ad vasa vitrea illinenda, ne vi ignis dissiliant, fit ex tegulis, scoria ferri, arena, vitro, omnibus tritis, cribratis, & cum luto pingui & tenaci subactis, addito lixivio & lana tonsa.

AD vasa vitrea rupta conglutinanda optimum paratur ex minio, vitro trito & cribrato, cum vernice & pauco olei lini incorporato, ut mistae pulticulae fiat, quo panno lineo subtili

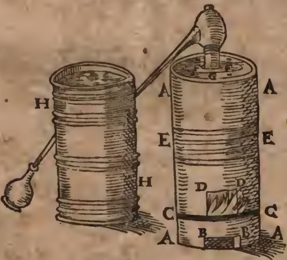
subtili intincto, vasa conglutinantur, & in Sole siccantur. Ad vitra claudenda commodè fit, farina, calce & bolo armeno, in forma pastæ permistis.

Ad vapores, ne juncturis exhalent, continendos, optimum conficitur ex vitro & lithargyro auri, tritis & cribratis, & farina tritici, omnibus cum albuminibus ovorum in formam pastæ fortiter subactis, & panno lineo humido intincto juncturis accommodatis. Porrò olea ab aquis suis separanda, deinde corrigenda sunt. Quomodo autem separanda, capite præcedenti, ubi de balneo sicco egimus, docuimus. Quæ autem rectificanda sunt, in aliam retortam mundam infundenda sunt, & in cineribus lentissimo igne destillanda, & sic erunt purissima, penetrantia, & in profundam ingredientia.

Fornaces pro arena.

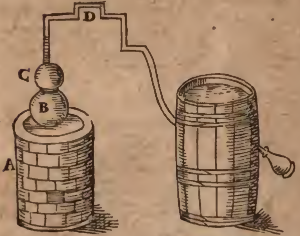

A Cucurbita vitrea materiam destillandam continens.
B Capitellum.
C Rostrum capitelli.
D Canalis ex cupro stannato per vas ligneum transiens.
E Vas ligneum aqua frigida perpetuò plenum.
FF Fornax in suprema parte patellam arena repletam continens.
G Foramen, per quod carbones imponuntur.
b Via, per quam cineres eximuntur.

AAAA Imago universæ fornacis. BB Foramen inferius, ex quo cineres eruuntur. CC Craticula carbones continens. DD Foramen superius, per quod carbones immittuntur. EE Trabeculæ ferreæ sustinentes cupellam metallicam, vel figulinam, arenæ continentem. FF Supereminens cupellæ pars continens arenam & cucurbitam. G Quatuor foramina fumi. HH Vas aqua frigida plenum.

Aliud genus instrumenti, cum serpente, in quo etiam optima olea conficiuntur.

A A Fornax.

B Cucurbita cuprea materiam destillandam continens.

C Capitellum ingrediens cucurbitam, superius foramen habens longum, in quod serpens ingreditur.

D Serpens ex duobus frustis, ex ære coronario, &c.

Fornax cum retorta.

Vasa destillatoria pro arena.

Alembicum

Alembicum refrigeratorium.

A *Cucurbita vitrea, luto obducta, cum suo alembico vitreo.*
B *Retorta vitrea luto obducta.*
C *Vesica cuprea intùs stannata, figura ovali, intùs stanno obducta, convenientissima ad olea destillanda.*
D *Alembicum cupreum, intùs stannatum, vesicam jam dictam ingrediens.*
F *Vas ex ære coronario continens aquam frigidam.*
G *Alembicum vitreum cum vase refrigeratorio.*

DE DESTILLATIONE *per ignem.*

CAP. XLIII.

PER ignem olea & aquæ causticæ extorquentur, ex metallicis potissimùm, ut vitriolo, sale, alumine, nitro, tartaro, sulphure, gagate, succino, & similibus. Fornacum autem duo genera describemus, quorum primum est hujusmodi. Construenda est fornax **B** quadrilatera, & in summo concamerandа modicè. In medio summæ fornicis faciendum est foramen seu infumibulum, ea amplitudine, ut singulis horis, vel quoties opus fuerit, carbones per id in fornacem commode immittantur, cum oblongo barillo ferreo, per quem carbones leniter delabantur circa & infra retortam, ne fortè retorta lædatur. In quatuor angulis etiam superiùs relinquenda sunt foramina, sive ventilia, singulis singula, **C** & totidem epistomia ex luto paranda. Carbonibus jam impositis, & igne ardente, foramen fornicis imposita scutella ferrea, aut ipso barillo claudendum est, & foramina angulorum relinquenda sunt aperta, ut aditus pateat aeri. Retorta in medio fornacis collocari debet super ferro, quod parietibus fornacis utrinque insertum sit, in hujus ferri medio concavo imponetur retorta. Os verò retortæ extra fornacem modicè prominere debet **D** per foramen, quod statim luto oppleri, & claudi debet, ut nullus illàc aëri aditus relinquatur. Deinde cum recipientis vasis vitrei satis magni ore, retortæ os committi debet, ut alterum alteri inferatur. Hanc commissuram luto optimo cum albumine ovi, & linteis circumdabis diligentissimè, ne spiritus usquam exhalent. Præterea debent adhuc duo foramina in duobus fornacis lateribus opposita fieri (non in illo, per quod retorta prominet, nec illi opposito latere, sed reli-

A quis duobus.) Hæc etiam suis epistomiis claudenda sunt, ut calor intùs contineatur. Horum foraminum usus est, ut carbones per summum fornicem demissi, ferramento per hæc foramina immisso, ritè digerantur ac disponantur, infra, supra, & circa retortam, ut illa omninò in medio ignis sit. Per eadem foramina curabitur, ne craticulæ pavimentum carbonibus, aut cinere nimiùm obstruatur, & excludatur aditus aëris, movendo cum ferra- **B** mento. Quo facto, mox iterum epistomiis suis claudenda sunt foramina. Ab ima etiam fornacis parte ostiolum relinquendum est mediocriter amplum, ut aër infernè adeat, ne suffocetur ignis. Paulò supra hoc ostiolum bacilli ferrei transversi ordine ponendi sunt, quibus induci oportet ex luto pavimentum pollicis crassitudine, plurimis & frequentibus foraminibus pervium, ut accessus sit aëri. Foraminum ea capacitas erit, quæ pollicis in am- **C** bitu. Altera fornax quadrata quoq; extruenda, ejus amplitudinis, ut in ea collocari facilè satis magna retorta possit. Primò extruatur à terra fornax altitudine pedis, aut circiter, deinde craticulam collocato, ab hac jam dicta altitudine circiter pedem unum cum dimidio distantem. Tum per mediam fornacem, ferrum oblongum, & forte, & optimo luto perlutatum, pertingat ab uno fornacis latere ad aliud. Inter craticulam, & ferreum **D** baculum, aut stylum, adaptato Pigrum Henricum fornaci, secundum latus, prout sequens figura tibi depingit. Sit autem Henricus P. ea magnitudine, ut caput penè ingerere possis. Quibus paratis, continuerur fornacis constructio supra ferreum baculum per pedis unius cum dimidio altitudinem, ac ita apertam relinquito, usque quò retortam fornaci imponas. Et nota, istud latus versùs Henricum P. debere à craticula usque ad summitatem esse apertum, quoad retorta fornaci sit imposita. Retorta ea parte fornacis, qua aper-

ta eſt, ponatur per tranſverſum ſupra tranſitens A ferrum, deorſum collum vertendo, & collum promineat extra fornacem ad dimidii pedis longitudinem, quò recipiens commodiùs poſtea luto adaptari queat. Quo facto, partem fornacis apertam à craticula ad ſummum uſque claude, retortam ſimul diligenter luto fornaci conjungendo. Ad ſummitatem ubi perveneris, in uno quatuor angulorum facito foramen magnum, ovi magnitudine, cum ſuo operculo, quod admoveri, & removeri poſſit, reliquis tribus angulis B itidem fiant ventilia, minora tamen, ut digitum majorem tantùm capere poſſint. Dehinc fornax paulatim eſt contrahenda, & in acutum efformanda, ita, ut in ſummo foramen quoque ea amplitudine relinquatur, quæ manum intromiſſam liberè admittat, cui operculum quoque fabricandum, quò claudi poſſit aut aperiri. Poſteaquam fornacis extructionem unà cum retorta ei indita ita per- C feceris, recipiente ſatis magno opus eſt, idque collo retortæ, quod extra fornacem eſt exertum, accommodandum ita, ut collum alterius ſatis profundè in recipiens ingrediatur, & utrumque ſimul, diligenti ſtudio, & optimo luto conjungatur, ut moris eſt. Ubi hæc omnia præparata, calefiat fornax igne carbonum, & Piger Henricus magnis carbonibus repleatur: operculo impoſito claudatur, & omnia reliqua ventilia, exceptis tribus ſuprà D memoratis parvis. Oſtium quoque, quod ſub cratere eſt, unitate notatum, ex parte dimidia claudendum, propter aërem, ad conſervandum ignem. Procedendo itaque primò igne mediocri, deinde paulatim fortificādo ignem, donec ad ſummum perveniat, liquorque ex-ſtillare deſinat.

CAETERÙM retortæ ex optimo vitro, cujusmodi eſt Venetum, mediocriter craſſo eſſe debent: atque luto optimè (de quo præcedenti capite egimus) munitæ, ne vi ignis diſſiliant, vel alioqui diffluant, id quod ſæpenumerò contigit. Qua de cauſa retortam duobus fruſtis figulinis, retortæ figura formatis, includere ſolco, ita tamen, ut retorta à fruſtis nulla ex parte, præter ima (debet enim ſupra fruſtulum luti poſita eſſe) tangatur, ſed quodammodò in medio cavitatis ſita ſit: ſic enim ab igne defenditur, quò minùs rumpi, aut fundi poſſit retorta.

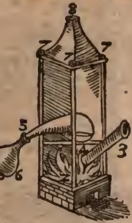
NOTANDUM etiam hic eſt, recipiens vas refrigerandum eſſe alio vaſe aqua frigida pleno, cum epiſtomio, ut ſupra recipiens vas continuè aqua frigida deſtillet: aut impoſito huic vaſi filtro, aqua ſimiliter ſupra recipiens deſtillet, ſicque refrigeretur recipiens, quod vi excedentis caliditatis alioquin diſſiliret. Poſt abſolutam deſtillationem & fornacis retortæque refrigerationem, oleum in balneo Mariæ corrigendum, & aqua, quæ ei permiſta eſt, deſtillando ſeparanda, & remanebit in cucurbita oleum. Fit autem hæc ſeparatio cucurbita vitrea erecta cum capitello & recipiente.

Primum fornacis genus.

Alterum

Alterum fornacis genus.

1 *Porta, per quam aër ingrediens ignem fovet.*
2 *Craticula, cui carbones incumbunt.*
3 *Piger Henricus, carbones deferens.*
4 *Locus quo repositum est oblongum ferrum, sustinens bocciam.*
5 *Collum bocciæ prominens, deorsum inclinatum.*
6 *Recipiens magnum.*
7 *Ventilia quatuor.*
8 *Foramen magnum in summitate fornacis.*

Tertium.

DE DESTILLATIONE *per descensum.*

CAP. XLIV.

PER descensum quoque olea & aquæ eliciuntur. Aquæ quidem ex floribus rosarum aliisque similibus. Olea verò ex lignis, ut juniperi, aloës, guajaci, fraxini, piceæ, &c. Ex lapidibus, ut gagate, & marinis, ut succino, aliisque quæ contumacius oleum reddunt. Ex lignis fit hoc modo: Accipe invetsam bocciam, eam impletam lignis concisis, luco cum fornace optimè conjunge, ea nimi-
A rum parte, qua corpus bocciæ fornacem contingit, & impone alteri bocciæ inferiùs sitæ: tum superiori carbones superimpone circumcirca, & accende per aliquot horas, donec quicquid pingue, & aquosum est, effluxerit. Remota postea superiori boccia, inferiorem accipe, & oleum exime, atque ab aquositate secerne, ut suprà docuimus. Ex rosis, aliisque floribus, per descensum destillatur aqua hoc modo: Accipitur mortarium, vel olla vitrea-
B ta, vel ænea, & tegitur lineo panno, firmiter undiquaque succincto & colligato panno, impone quicquid destillare volueris, verbi gratia, folia rosarum, deinde patinam prunis im-

plctam immediatè impone rosis: ita deorsum aqua destillabit satis bona, & fragrans. Tantum cavendum est, ne flores adurantur, & aqua adustionem resipiat. Quidam inter materiam & vas ignem continens, chartam munundam interponunt, ita minùs facilè illam adustum iri credunt. Hæc ratio destillandi idiotis & muliereulis familiarissima est, sed tamen non omnibus rebus idonea. Ad destillandum verò oleum succini, aliis instrumentis opus est. Quantum ad fornacem attinet, sit ea rotunda, duorum cum dimidio pedum altitudine, latitudo verò ipsius diametralis sit duarum spithamarum. Extruatur autem vel ex lateribus, vel ferro, luto obducto, habens duo foramina rotunda, per quæ (ut pòst depingemus) canales instrumenti exiri queant. Porrò alia duo præparari tibi curato instrumenta ex cupro intùs stanno obducta, præsertim inferius, superius habeat figuram cucurbitæ, altitudine spithamæ unius & dimidiæ, ex integra lamina compositum, & collum ipsius applicetur inferiori instrumento, illudque ingrediatur. Paretur etiam ex cupro operculum rotundum, & foraminibus plenum, ut tectum eo succinum. emanare & destillare succinum possit. Inferius verò instrumentum recipiens succinum, sit rotundum, habens collum, quod recipiat & in se contineat collum cucurbitæ, capax trium vel quatuor mensurarum, habens duos canales, quorum unus descendat, sitque inferior, alter verò ascendat. Postquam fornacem & instrumenta tibi omnia paraveris, accipe inferius instrumentum, impone fornaci, & exerito ambos ipsius canales, atque illud in fornace optimè munito lateribus & luto, fietque interseptum satis firmum, ne ab extrà inspiciatur, & ignis ipsi incubando nocere possit, tantumque ipsi aquæ infunde, donec ex canali effluat. Postea positis alternatim & succino & lapillis in cucurbitam luto vestitam, ita, ne succinum sed potiùs lapilli operculum attingant, tege cucurbitam, ac operculum clavis ferreis ad latera ipsius infixi munito, ne illud vi & impetu caloris excidat, sed potiùs oneri sufficere queat, & impone cucurbitam inferiori instrumento, ac locum, ubi conjunguntur, obline luto, ne aliquis va-

A por exire possit. Similiter & canalem ascendentem obstrue ligneo cono, ut extrahere eum possis, si affundenda est aqua calida: quod fiet, si parum ipsi inerit, & oleum exire nequiverit. Canali inferiori appone alium canalem stanneum, vel ex cupro confectum, transeuntem vas aqua frigida repletum, quæ ubi calefacta fuerit, aliam frigidam affunde. Illi verò canali receptaculum adjungito, in quo sit ℔ j. aquæ frigidæ purissimæ, satis ma-

B gnum, & capax aquæ cum oleo. Sit autem vel vitreum, vel figulinum munitum vitro, non cupreum, quia facillimè oleum contrahit viredinem ex ærugine, quæ cupro inest, omniaque optimè & diligentissimè obstruantur. Hæc ubi facta sunt omnia, circa cucurbitam prunis ardentibus accende ignem placidum, suppeditantem ex omnibus partibus æqualem in principio calorem, & auge eum successivè, usque ad vesperam (uno enim die

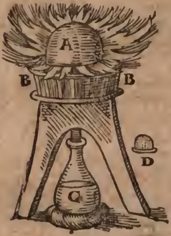
C ea distillatio finitur) donec tota cucurbita tegatur & obruatur ignitis carbonibus. Et observandum est, ubi cucurbita quasi excandescit, absolutam esse distillationem, quare ignis removeri potest: stent tamen sic per integram noctem sine igne, ut per se frigefieri possint. Postea exemptam cucurbitam reperies vacuam à succino, lapillos, qui ipsi adhuc insunt, nigros quasi fuligine obductos. In fundo verò inferioris instrumenti cernes fæces,

D vel scorias picem referentes, oleo innatante per canalem cum aqua ad receptaculum delato, quæ utraque reservanda sunt, donec rectificetur oleum. Rectificatur autem hoc modo: Accipe cucurbitam vitream, atque in eam infunde aquam cum oleo, ut venter ipsius repleatur, usque ad collum, & imposito ipsi alembico similiter vitreo, balneo committe, & omnia optimè communire debes, ne calor eam perstringat, & calida aqua est affun-

E denda. Siquidem vitrum calefactum subitam frigefactionem perferre nequit, sed rumpitur. Quibus peractis, applica alembico quoque receptaculum vitreum, & exibit oleum purissimum pauca aqua permixtum, quæ segreganda est ab oleo, ut suprà in balneo sicco diximus.

Instru-

Instrumentum, quo olea ex lignis extrahuntur per descensum.

A Cucurbita continens materiam destillandam.

B B Fornax carbones continens, ita ut superiorem cucurbitam circumdent.

C Vas recipiens, circulo stramineo impositum.

D Lamina foraminulenta, in circumferentia limbum habens suprà infrà que eminens, ut tam cucurbita, quàm vas recipiens in limbos illos immittantur.

Boccia superior cum inferiori coniuncta.

Instrumentum, quo aqua ex floribus per descensum destillamur.

A Vas ignem continens.

B Olla vitreata.

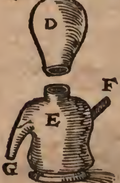
Instrumenta, quibus succini oleum extrahitur.

A Fornax.

B Foramen superius, ad canalem, alterum.

C Foramen inferius, per quod erit inferior canalis.

D Instrumentum superius seu cucurbita, in quam conjicitur succinum cum silicibus.

E Instrumentum inferius excipiens scoriam & oleum.

F Canalis superior, per quem subinde affunditur aqua calida.

G Canalis inferior, per quem oleum una cum aqua egreditur.

H Cucurbita

H *Cucurbita cum inferiori instrumento conjuncta, si sunt utraque imposita fornaci.*

I *Operculum perforatum, quo obstruitur cucurbita.*

K *Fornax cum omnibus ad destillationem necessariis. Fornacis enim structura ad dextram apparet, in cujus summitatis medio cucurbita eminet. Habet eadem fornax ad dextram prominentem sursum versùs canalem (qui canalis superior dicitur) ligneo cono obstructum. In eadem ad lævam conspicuus est canalis inferior, cui alius per refrigeratorium transiens, annectitur. In medio apparet vas refrigeratorium, cum suo canali ad lævam, cum quo statim recipiens committitur.*

DE DESTILLATIONE in Sole.

CAPUT XLVI.

IN Sole fieri solet destillatio, locis calore Solis æstuantibus, polito super calidam arenam vase vitreo, re destillanda repleto, unà cum appenio seu conjuncto-recipiente. Verùm hic modus nostris regionibus, frigidioribus scilicet, non admodum usitatus est.

DESTILLANDI rationem per solarium radiorum calorem frigidis etiam regionibus utcunq; accommodatum, ut odorem flores varii, cæteraq; destillanda, & qualitatem retineant, docet Adamus Lonicerus in nat. histor.

CAVUM, inquit, ignitum, speculum, Solis splendori obverte, vitrum, cui materia inest,
A inter Solis radios, & speculum collocato, ita ut radii solares in speculo ad vitrum, secundùm figuram subscriptam, se reverberent.

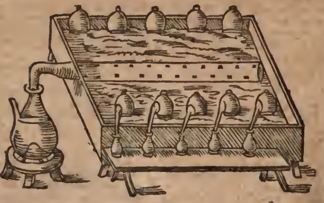
EST & alius quidam modus, Italis præcipuè usitatus, destillandi aquas in Sole, hoc modo: Accipiunt duo vitra, unum vacuum, alterum herbis, aut floribus plenum. Hoc vitrum ita plenum panno lineo claudunt, per quem liquor destillare possit. Deinde hujus collum, vitri vacui collo superimponunt, ac diligenter
B aut luto, sive argilla, aut alia quavis materia obturant omnes meatus, ne quid exhalet, colligantes utrunq; vitrum, atq; radiis solaribus ea exponentes, ut illud quod herbas, vel flores continet, dependeat, alterû quod vacuum est, inferiùs ponatur, ut liquorem, qui in Sole excoquitur, excipiat: ita parant mulieres Bononienses aquam ex floribus rubi, ad oculos.

DE DESTILLATIONE in fimo.

CAPUT XLVII.

IN fimo equino vel alia re putrescente destillatio fieri solet, si vel paupertas, vel alia causa impediat, quò minùs igne utamur. Verùm ut chymistis in multis fuerit utilis, medico tamen non est recipienda, propter causam in lignis putribus, & ex putredine, vel alia de causa graveolentibus, si præsertim intra corpus est recipienda: nam admovendorum foris minor habetur ratio. EST quoq; destillationis apud chymistas modus, qui fit in fimo equino, calore ejus aucto per fumum, seu vaporem aquæ ebullientes, ad hunc modum: Extruatur area lignea sex ulnarum longitudine, latitudine verò tanta, ut commodè & cucurbitarum cor-
A pora utrinq; recipiat, & spacium nihilominus relinquatur, quo canalis inter utrunq; bocciarû ordinem penetrare possit. Area repletur fimo sicco, permixto straminì dissecto, & imponitur in scamnum, ut altior extet. Fimo cucurbitæ indûtur, capitellis extrà eminentibus, ut vasis recipientibus adaptari queat. Inter has medias extendatur canalis æreus, aut plumbeus aut etiam si placet, ligneus, habens multa foramina exigua secùdùm totam canalis longitudinem,
B extremitas altera fit incurva, terram versùs spectans. Tùm rursus aliud vas terreum, aut æreum juxtà ponatur, habens collum oblongum, cui adaptetur canalis. Vas inferius aqua replêdum, & impositum tripodi, igne calefiat, ut aqua ebulliat, & vapores inde ascendentes per canalem fimum calefaciant, & simul quoq; cucurbitas, ut figura sequens nobis repræsentat.

DE INSTRUMENTIS *crassiori præparationi inservientibus, & primò de cultris, limis & malleis.*

CAP. XLIIX.

HACTENUS de præparatione tam rudiore, quàm subtiliore disseruimus: nunc de instrumentis præparationi, & quidem crassiori famulantibus (de subtilioribus enim suprà in destillandi generibus tractavimus) agemus, à cultris, limis, & malleis initium sumentes.

Sunt itaq; cultri non unius generis: alii enim sunt vulgares, & usitati, quibus radices, & alia communia secantur. Alii ad certos usus destinati, quorum quidam sunt incisorii, quibus radices, & aromata inciduntur, qui in capite affixi sunt tabulæ alicui certo ferramento, in altera parte ansam ligneam habentes, qua premuntur res, quæ altera manu cultro subjiciuntur. Est & culter, quo saccharum tundendo finditur, brevis, crasso dorso, firmus, ne frangatur. Cognata sunt his ferramenta, quibus flores, herbæ, & alia quędam ad conservas, aliaq; necessaria secantur. Alia sunt figura lunari, utrinque ligneis ansis infixa, alia oblonga, lata, quæ serendo dissecant.

LIMIS indigemus propter res, quæ non facile tundi terique possunt. Lima alia crassior est, alia tenuior. Utraque suum usum habet, & necessaria est.

QUOD ad malleos attinet, duobus generibus opus est, uno ligneo, oblongo, gravi satis, quo in findendo saccharo utimur: hic cum suo cultro in area sacchari servetur, reliqui ferro constant ad varios usus.

A

DE PILIS MORTARIIS, *& pistillis.*

CAPUT XLIX.

PILAE aliæ sunt lapideæ, vel fictiles, aliæ æneæ, in quibus semina, & nuclei teruntur, aliaq; diversi generis subiguntur, & miscentur. Quidam electuaria quædam, ut diaphœnicum, in ejusmodi pilis subasperis atterere, & miscere solent potius quam in vasis æneis, aut mor-

B tarus, propter acetum.

MORTARIA aut ænea, aut ex orichalco facta, aut lapidea, aut plumbea sunt: sufficit unum plumbeum, unum lapideum. Ænea multa, & varia sint, unum grande, aut si est magna officina, duo, in quo duriora, & copiosiora tundantur: reliqua ordine minora sint proportione, minimum moscho, & ambræ terendis destinatur, magna mortaria ligneo opercu-

C lo firmo, in medio perforato, tegantur, si quid terendum, aut tundendum offertur, quod facilè in pulverem dissipatur.

TOTIDEM sint pistilla, quot mortaria, & ejusdem materiæ, quanquam ad omnia ferrea fere sunt accommodatiora: fiant autem ex ferro durissimo, ne quid terendo vel tundendo decedat, & materiis admisceatur. Unum etiam sit ligneum, magnum, longum, quo recentes herbæ tunduntur.

D

DE SPATHULIS *& cochlearibus.*

CAP. L.

SPATHULAE magnitudine pistilla æquent, numero verò excedant. Nam opus est spathulis etiam ad eximenda medicamina è pyxidibus, item ad confectiones, ne iisdem ad electuaria & unguenta utendum sit: quod quidam impuri non sine incommodo negligunt, ut enim materiæ, ita quoque instrumenta

instrumenta confundi non debent. Ad hæc parum parva spathula, multum majore, contra quorundam morem eximi debet. Ferreæ ad communem usum sunt aptissimæ; ad decoctiones verò qualescunq, ligneæ præferuntur, si modò ex solida materia factæ sint. Variat etiam figura, extremitas silata, rotunda, oblonga, non nimis magna, ad quosdam tamen usus latæ, figura linguæ præstant.

Cochlearibus variis, & ad varios usus pharmacopœus indiget: primùm opus est magno ferreo, quo eximantur materiæ in magno mortario tusæ. Deinde parvis æneis ad pulveres eximendos è pixidibus. Tertiò magnis ferreis foraminulentis duobus, quibus spumæ, aliaque excrementosa in summo natantia, auferuntur ab iis quæ decoquuntur: uno atque altero unum foramen habente ad confectiones.

DE CRIBRIS, ET *colatoriis.*

Caput LI.

Variis cribris opus est, partim minoribus, ex corticibus tiliæ, partim ex setis equinis confectis. Ex corticibus fiunt magna cribra, & parva quoque, per quæ semina & confectiones trajiciuntur. Setaceorum alia sunt aperta, alia utrinque clausa. Per aperta metallica, & terræ species crassiores ac viliores cribrantur, per reliqua alia. Pretiosi lapides per sericum duabus latæ pyxidis partibus tanquam septum inclusum cribrentur. Non autem uno ad diversa, nec diversis ad unum utendum est. Hoc ergo pacto distinguantur & inscribantur: ad aromata, ad amara, ad purgantia. Sunt quædam, quæ singularia cribra exigunt, ut venena, ærugo, &c.

Colatoria alia ex panno lineo, alia ex laneo, alia ex setaceo fiunt: alia sunt raræ texturæ, alia densæ. Quidam colaturi decocta duobus vel tribus colis utuntur, supra se positis. Superiore rariore, inferiore densiore, medio medioeri, non absque ratione, id enim citiùs, quod volunt, assequuntur. Quædam per saccos colantur, &c.

DE AHENIS ET VASIS *metallicis vel ligneis, item torcularibus, & fornacibus.*

Caput LII.

Ahena varii sunt generis, & usus, nec ejusdem quantitatis, alia sunt profundiora, alia latiora, alia inter hæc media. Vasorum reliquorum quædam orichalco constant, quibus tonsores uti solent, his addantur duæ ferreæ ansæ, ut igni imponi, & in tempore removeri faciliùs possint. Horum usus

A est ad decoctiones. Sunt & alia vasa non magna, rotunda, instar medii globi, in una parte plicam habentia, in alia manubrium habentia: cui ligneus pediculus insertus est, ne manus uratur. Quibus ad orbiculos fundendos utimur, vocantur vulgò Patellæ.

Torcularibus opus est ad succos exprimendos. Duo sufficiunt. Alterum ad liquores aquosos: alterum ad olea, aliaque pinguia. Nec debent eodem modo promiscuè

B exprimi. Fornacum aliæ sunt portatiles, ex ferro factæ, quarum caput est pilæ simile, in fundo foraminulentum vel craticula ferrea constans, per quæ cineres decidunt in subjectam partem mediam, quæ in latere habet januam parvam, ea clauditur, si flamma nimis magna est, alioqui aperitur, fundum solidum habet. Insistit totum opificium tribus validis pedibus & bicubitale est. Aliæ fornaces sunt extructæ suis locis, illis similes, sed

C absque pedibus.

DE TABULIS ET *mensis.*

Caput LIII.

Varias & diversas tabulas habere oportet, ligneas & lapideas: unam ligneam, in quam nudam cribrentur materiæ, aut chartæ substernantur: aliam, in quam materiæ ad compositionem Antidotorum disponan-

D tur. hæc tegumentum habeat, ne vel si abeundum, vel expectandum, alioqui materiæ confundantur, aut aliæ res extrinsecùs immisceantur. Non enim pharmacopœus miscere simplicia ejusmodi debet, nisi medici adsint. Tertia tabula ad materias decoctionum accipiendas. Lapidearum tabularum una cum lapide manuali ad terendos lapides pretiosos destinata sit: altera ad penidia: tertia ad emplastra,

E cerata. De mensis non possunt tradi præcepta certa. multis enim opus est, una in pharmacopolio, in qua materiæ ponderantur: altera, in qua dispensantur & reponuntur. hæc debet esse libera, ac singulis chartis imponere aliquod grave, ac diligenter nota singula, ne confusio aliqua fiat, altera verò variis rebus instructa sit. Nam supra hanc pendeat instrumentum, rastro non multum dissimile, in quo suspendantur lances, vascula ex orichalco,

F cochlearia parva, item duæ pyxides rotundæ, quibus funiculi altera crassiore, altera tenuiore dependeant. Item forfices aliquot, una magna & firma, qua herbæ inciduntur, reliquæ minores ad chartas & fila. In mensam collocata sit arcula continens pondera minora omnis generis. In mensa sit foramen, per quod pecunia in cistulam subjectam demittatur. Sint & aliæ arculæ clausæ, in quibus res necessariæ & pretiosæ contineantur. Consultum etiam est, omnia in librum referri, quæ venduntur, ut exacta septimana pharmacopœus accepta

cum indice conferre possit. In laboratorio sit mensa munda, in quam penidium disponatur, rotulæ, morsuli, & alia ejusdem generis. Deinde alia mensa ad herbas necessaria est, nec sunt in terram projiciendæ, quod quidam faciunt, ne vel pedibus conculcentur, vel à canibus comminguntur. Est & mensa opus, supra quam herbæ destillandæ cultris feriantur. reliquas omitto.

DE FORMIS.

Cap. LIV.

Formæ variæ sunt: aliæ ad animalia ex saccharo effingenda, quarum aliæ simplices sunt, aliæ duabus constant partibus, quæ imposita massa claudantur, & quod supervacaneum est, exprimunt: aliæ ad marcipanes: aliæ ad trochiscos ex metallo: aliæ ad ceram sigillatoriam, &c.

DE FINE MEDICAMENTORUM.

Caput LV.

Causa efficiente expedita, ad finalem nobis perveniendum est. Est etenim certus medicamentorum finis, ut conferant vel ad necessitatem, vel ad ornatum: ad necessitatem quidem, ut sanitas vel constans conservetur, vel lapsa insensibiliter præservetur, vel sensibiliter lapsa restituatur. Ad ornatum verò, ut pulcritudo scilicet constans conservetur, vel destructa reficiatur. Quæ sanitatem conservant medicamenta, ejus naturæ similia esse debent, quæ conservanda est. Similia autem sunt temperata, quæ neque temperiem, neque compositionem, neq; unionem immutant, cujusmodi sunt, quæ medicis res non-naturales appellantur. Quæ verò præservant corpus me-

A dicamenta, ea partim similia, partim contraria esse decet. Præservatur namque corpus partim conservando id, quod nondum est amissum, similibus: partim curando, quod est ablatum, côtrariis. Verùm cùm nostrum institutum hoc loco non sit disserere de medicamentis sanitatem conservantibus, & præservantibus, (de his enim in nostra medicinæ syntaxi copiosè tractatum est) de iis tantùm quæ sanitatem sensibiliter lapsam, sive intemperatura, sive mala

B compositio, sive unitas fuerit soluta, restituunt, agendum est. Sunt itaque, quæ sanitatem restituunt medicamenta morbo contraria. Contraria enim contrariorum sunt remedia. Siquidem calida frigidis, frigida calidis, humida siccis, sicca humidis & putridis conferunt morbis. Sic quoq; quæ aperiunt medicamenta, obstructis, quæ densant, rarefactis, quæ rarefaciût, densatis, quæ dilatant, astrictis, quę astringunt,

C dilatatis auxiliantur: quæ detergunt, sordidis, quæ replent, cavis: quæ cicatricem inducunt, planis medentur ulceribus: item quæ attenuât, humorib. crassis, quæ incrassant, tenuibus, quæ incidunt, lentis, quæ abstergunt, viscosis, quæ evacuant, plenitudini, quæ purgant, cacochymiæ sunt utilia. Quæ verò medicamenta sint calida, frigida, humida, sicca: item quę aperientia, claudentia, astringentia, consolidantia, attenuantia, incrassantia, incidentia, abstergentia,

D & cætera, quæ tertiis agunt qualitatibus (inter quæ ornantia quoq; comprehendimus) libro secundo sufficienter dictum est, ut pluribus de his disserere sit supervacaneum. Porrò quantum unumquodque horum immutare debeat, & quando, & ubi, indicabit id nobis tum morbi quantitas, tum tempus & locus. Sed cùm hæc ad praxim potiùs quàm ad medicamentorum tractationem pertineant, hîc de medicamentorum causis finem faciemus.

FINIS LIBRI TERTII.

ANTIDOTARII GENERALIS, LIBER IV.

DE MEDICAMENTORUM ACCIDENTIBUS.

Cap. I.

Hactenus qua fieri potuit brevitate medicamentorum causas expedivimus, ut jam nihil aliud restare videatur, quàm ut eorum accidentia paucis discutiamus. Hic autem acci-

E dentia vocantur, non ut in physicis, quæcunq; præter subjecti corruptionem adesse vel abesse possunt, sed ea solùm, quæ cùm effectus sint effectus, sub nullo causarum ordine continentur. Ex iis enim, quæ suprà descripsimus, multa sunt, quæ ad accidentium classes referuntur, causatum tamen etiam rationem obtinent. Id in primis & secundis medicamentorum qualitatibus anim[illegible] vertere licet. Quamvis enim substantiaru[illegible] quibus insunt, effectus existant, causæ t[illegible] en etiam sunt aliorum effectuum,

effectuum, quos libro secundo, quantum tulit ipsa brevitas, exposuimus. Sunt hæc igitur accidentia, de quibus hoc libro sumus acturi, ex qualitatibus quidem color, odor, sapor, & consistentia: ex quantitate pondus & mensura, valor seu taxatio, & medicamentorum penuria seu defectus, & convenientium substitutio, quæ ἀντιβαλλόμενα vocant. Ex loci serie, collectio & repositio: ex tempore, collectio & duratio: ex situ, ordo & dispositio. Cùm hæc itaque medicis negligenda non sint, de iis aliquid etiam scribendum est, ne quid huic Antidotario deesse videatur. Ad quid autem horum observatio conferat, satis ex eorum descriptione patebit. Rem igitur à coloribus exordiemur.

DE MEDICAMENTORUM *coloribus.*

CAP. II.

NIHIL equidem suapte natura colores efficiunt, quod ad tuendam sanitatem, aut depellendos morbos conducat. Non enim medicamenta coloribus, sed tactilibus qualitatibus humanum corpus immutant. Quæ causa est, ut colores ad medicamentorum accidentia, non autem causas, retulerimus. Cùm tamen ægrotantibus non iis solùm inserviendum sit, quæ sanitatem pollicentur, sed eorum etiam desiderio sæpe satisfaciendum: in hoc certè plurimùm intentos decet esse medicos, ut quoad ejus fieri potest, medicamentis color inducatur, qui gratus sit ægrotantibus, vel quo saltem non offendantur. Fit enim sæpenumerò, ut vel solus color nauseam moveat, quod omni ratione præcavendum est, ne vel ægrotans medicamentum non excipiat, vel non retineat assumptum. Variis autem modis medicamenta colore magis grata redduntur. Aut enim lotione sordes, & ea, quæ colorem magis ingratum efficiunt, abstergimus: aut aliquorum in mixtione color medicamentis inducitur, qui sit ægrotantibus acceptior. Coctura denique medicamentorum colores immutantur. Quædam enim igne magis albescunt, quædam fulva, vel rufa fiunt, tandemque nigerrima, de quibus supra capite de coloratione satis actum est, ut ea de re non sit rursum instituenda tractatio. Cæterum id hoc in loco maximè videtur esse distinguendum, ut studiosi colorum differentias, & naturam intelligant. Non enim negligendum est, quod à coloribus sumitur judicium ad dignoscenda medicamenta, quæ nimirum sincera sint, & quæ vel tempore vitiata, vel hominum dolis adulterata esse conspiciantur. Differentias itaque philosophi duas coloribus attribuerunt, ut simplicissimi colores existant albus & niger. Horum enim temperatura varios nasci colores existimarunt. Quòd

A autem medici sola medicatione contenti non sint, sed quæcunque contemplantur, ad usum referant, non est, ut hic subtiliùs colorum causas investigemus: id nimirum medico satis fuerit, si colores oblatos ipso visu discernere possit: quod certè magis usu, & conspectione frequenti, quàm rationis discursu, vel philosophica disputatione consequimur. Non enim qui nunquam oculos aperuerit, quid vel viride sit, vel cæruleum, intelligit.
B Tanta quoque est colorum varietas, ut propriis nominibus describi non possint, sed ab ipsis rebus coloratis sumendæ sint denominationes. Herbaceus enim color, aut croceus nominatur non is solùm, qui croco, vel herbis inhæret, sed quicunque vel crocum, vel herbas referunt. Cùm itaque tot tamque varii colores medicis simplicia perquirentibus offerantur, id certè fuerit meritò consultissimum, ut certis iis differentiis distinguantur,
C ne quos confusio pariat errores. Sic ergo colorum genera constituere licet, album, nigrum, viridem, flavum, rubrum, & purpureum. Tot enim colores maximè conspiciuntur, ad quos reliqui omnes reduci possint. Etsi verò pallidum, & rufum addunt aliqui: cùm tamen color pallidus sub albo, rufusque sub rubro comprehendi possit, non videntur hi ab aliis esse distinguendi. Quod ad reliquos autem colores attinet, quorum infini-
D tus penè numerus est, tales existunt, ut non propriis differentiis a se invicem, & modò descriptis, sed secundùm magis & minus solùm discrepent, quæ nimirum varietas visu meliùs discernitur, quam verbis describi possit. Porrò non ad dignoscenda solum simplicia, sed ad eorum præparationem colores à medicis observantur. Coctura siquidem (ut suprà de medicamentorum coloratione dictum est) varios nanciscuntur medicamenta
E colores. Utrùm verò medicamentorum vires ab ipsis eorum coloribus investigari possint, quæsitum est à multis. Cum enim color hominum naturas ostendat, ut qui cæteris nigriores existunt, temperamento sint eò quoque calidiori: videtur eadem etiam medicamentorum esse ratio, ut quæ sunt alba, refrigerandi vim habeant, nigra verò calefaciendi. Sed cùm contrarium in plurimis animadvertatur, non licet in rebus adeo du-
F biis generalia constituere præcepta. Forte tamen hac ratione compositorum vires ex coloribus agnosci possunt, ut unguenta lacteo colore ob cerussàm refrigerandi facultatem habere colligas: viridia verò emplastra detergendi, quòd eum ab ærugine colorem maximè recipiant. Verum (ut dictum est) incertum existit de hisce judicium, quòd non una sit ratio, qua medicamentis colores inducuntur.

DE MEDICAMENTORUM odoribus.

CAP. III.

SI colorum in medicamentis habenda sit ratio, certè nec odores negligendi fuerint. Non enim graviter olentia cerebro solùm offensa sunt, stomachumque sæpenumerò subvertunt, & syncopen etiam interdum inferunt, cùm benè olentia spiritus animales, & vitales reficiant, naturæ nimirum acceptissima. Quæ causa est, ut nòn assumendis modò, sed extrinsecùs admovendis ea subinde misceantur, quæ grato prædita sunt odore, de quibus suprà satis actum est in medicamentorum præparationibus. Cæterùm ut à se invicem simplicia dignoscātur, ut etiam quæ proba sunt, à vitiatis discerni possint, odores observati debent. Sunt enim quæ, cùm eodem colore prædita sint, non visu, sed olfactu dijudicantur. Varia quoque ratione medicamentorum colores ementiuntur, qui nempe fucus odoribus deprehenditur: cùm non sit perpetuò tutum, ut gustu medicamenta probentur.

PORRÒ quod ad medicamentorum vires attinet, ea meliùs olfactu, quàm visu dignoscuntur. Naturæ siquidem accepta sunt, quæ gratum spirant odorem, ut eadem cerebrum, cor, & stomachum roborent. Quæ verò graviter olent, vires habent naturæ contrarias, ut modò dictum est: etsi quædam (ut castorium) fœtidissima, naturæ non sunt inimica. Quòd autem odorum differentiæ nec nominibus distinctæ sint, nec commodè verbis describi possint, dubium est, & difficile, quod ab odoribus sumitur judicium, ad exquirendas medicamentorum facultates. Ab ipsis equidem saporibus odorum denominationes mutuantur, ut odores vel acerbi, vel austeri, vel dulces existant, atque adeò tot sint odorum, quot saporum differentiæ. Nequaquam tamen eadem est odorum natura, quæ & saporum, ut iisdem nominibus participare debeant. Quis enim salsedinem, quis amarorem unquam odorando perceperit? At si tamen id ita intelligendum esse velis, ut rerum salsarum, acrium, vel amararum odores iis vocibus ideò nuncupentur, non quòd vel salsi, vel amari sint, sed quòd earum rerum odores existant, nil equidem moror, si res ita se habet: verùm longè diversum animadvertere licet, cùm amara sit majorana, libanotis, hyssopus, & absynthium, amara item sit cicuta, cùm horum tamen odores sint multò diversissimi. Consultissimum itaque fuerit, ut singulorum simplicium odores diligenter observentur. Hæc autem olfacientibus occurrunt maximè, pueris etiam notissima, ut vel grati, vel ingrati sint odores. An verò vel acutus odor sit, vel obtusus, non facile quivis discer-

A nere possit. Acutus nimirum odor est, qui citò cerebrum ferit, eò facilè tenui substantia penetrans. Obtusus verò cerebrum quidem attingit, sed non id irritat. Frigiditatis hic index est, ille verò caloris, intermedii mediam quoque rerum temperaturam indicant, ut quæ suavem spirant odorem, calore sint prædita temperato. Non qui tamen gratus est odor, idem ob id suavis existit, cùm plurima, quæ suapte natura benè olent, multis adversa sint.

B Multi namque moschi offenduntur odore, qui tamen inter cæteros meritò censetur esse gratissimus. Causa nimirum hæc fuerit, quòd subtilissimè fragret, ut cerebrum calidius, tenuesque spiritus nimis conturbet. Quæ verò grata sunt olfacientibus, & ita quidem, ut levi quadam dulcedine cerebrum oblectent, nulloque vigoris excessu molesta sint, hæc apprimè suavia nominantur, quòd omnibus arrideant. Talia sunt rosæ, viola martia, verba-

C sculum, & similia, quæ nec quantitate, nec diu olfaciendo fastidium pariunt. A' pinguibus & maximè calefactis odor emanat, quem fortè non absurdè vocaverit aliquis exhalationem, quòd adeò crassus aliquando sit, ut effumare conspiciatur. Sunt, qui panis recentis olfactu vitam ad aliquos dies protraxerint. Nemo certè nutriendi vim odoribus adscripserit, nisi fortè odoris nomine res odoratæ intelligantur, non quidem unde prodit, sed

D quibus inest odor. Cùm enim suffitus olfactu percipiantur, fit, ut inter odores numerentur. Odor itaque è pinguibus promanans, etsi suapte natura nec ingratus est, nec vigoris excessu vellicat, non ideò tamen suavis est nominandus, cum solis esurientibus, nec iis quidem omnibus arrideat. Hic etiam temperatus est, & inter suavem & obtusum continetur. E' putridis rebus, & acidis odores quoque varii prodeunt, qui suas pro rebus sub-

E jectis differentias sortiuntur. Alia quoque sunt odorum genera, quorum descriptiones ex natura saporum desumendæ sunt. De his ergò non est, ut agamus ampliùs, cùm ex sequenti capite, si quid in his desideretur, sumi possit.

DE MEDICAMENTORUM saporibus.

CAP. IV.

F SAPORES non ad alimentorum gratiam solummodò requiruntur, sed medicis eo quoque nomine diligenter observandi sunt, ut & medicamenta dignoscantur, & medicamenta, quæ assumenda præscribuntur, gratiora sint ægrotantibus. Non enim satis est, si medicamentum vires, quas oporteat, habuerit, sed in id intentum esse decet, ut id finem suum assequatur. Cùm itaque multa sint, quibus medicamentorum actio vel inhibetur, vel adjuvatur, eorum quoque ratio medicinam

medicinam facturis habenda est. Non ejus ergo parvi refert, quo sint medicamenta sapore, si vel assumenda, vel ori admovẽda sint. Ventriculus enim si quid aspernetur, id protinùs evomere contendit: quæ verò grata sunt, ea suo continet amplexu.

Cæterùm qua ratione grati sapores medicamentis inducendi sint, suprà suo loco dictum est, ut ea tractatio nunc non videatur esse repetenda. Quoniam verò sapores ad dignoscenda medicamenta, & eorum examen B exequendum, certius præbent judicium, quàm vel colores, vel odores, ob id eorum differentias Medici diligentia quoque majori descripserunt, & hoc eò maximè, quòd gustus reliquis sensibus medicamentorum vires manifestiùs edoceat. Cùm itaq; saporum discrimina, vel pueris etiam notissima sint, & propriis distincta nominibus, non abs re fuerit, si paucis ea, quæ notatu digna esse videntur, exponamus. *Saporum gradus.* Tres ergo saporum grad[us] à Medicis C constituuntur, quorum primus eos continet sapores, qui è tenui substantia promanant: alter eorum est, quos crassa tenaxq; substantia producit: tertius odor sapores comprehendit, quibus natura quodammodò media est inter tenuem & crassum. Saporum tenuissimus acer est, hinc acidus, cui proximus est pinguis. Terrestriũ vero crassissimus est acerbus, quem cæteri duo subsequuntur, amarus & insipidus. At salsus, austerus & dulcis, partim crassi, D partimque tenues esse censentur. Ut autem saporum natura meliùs intelligatur, duo sunt in iis consideranda: materia nimirum (quæ Medicis substantia nominatur) & forma: de quibus aliquid in prælectionarum agemus. Ad formam primæ qualitates, maximè verò calor & frigus referuntur, quarum ratione sapores etiam à se invicem distinguuntur, ut paulò pòst edocebimus. Hæc ve[rò] forma in subjectis consistit, inter se plurimum quoque diffe- E rentibus. Tres enim (ut modo dictum est) materiæ respectu saporum gradus existunt, & in unoquoque gradu tria quoque saporum discrimina licet animadvertere. Substantiarum itaque respectu sapores ita distinguuntur, ut qui in tenui materia consistunt, ignem, aut aërem: qui verò in crassa, terram & aquam referant: qui medium in hisce locum obtinent, eorum, qui prima classe continentur, subtilis- *Acer.* simarum partium est acer, ut & substantiæ, & F virium respectu (de quibus infrà dicetur) igneus meritò sit nominandus: est enim adeò subtili substantia, ut & linguam quovis sapore vehementiùs feriat, & in abditissimas cor- *Acidus.* poris partes magna vi penetret. Acidus enim sapor partium tenuitate linguam pungit, partes[qu]e, quas contigerit, facillimè permeat, nul[lo] tamen caloris adjumento, cùm (ut infrà d[i]cetur) frigida sint acida, quo nimirum ab *Pinguis.* acr[ib]us differunt. Pinguis autem sapor tenui quidem substantia est, quæ tamen non sicca,

A sed humida sit: quæ videlicet causa est, ut non æquè, ut acida, penetret, cumque calorem sequatur temperatum, linguam magis oblinit, ac demulcet, quàm aliqua ferat acrimonia. Proximus pingui dulcis est, ut qui gustum nõ *Dulcis.* modò non offendat, sed sua voluptate potiùs oblectet. In hoc verò differunt, quòd humiditas dulcium sit aquea, sed pinguium aerea: quò fit, ut non sapor pinguis, sed dulcis ad mediam saporum classem referatur. A- B quea quoque saporibus austeris humiditas *Austerus.* inest, nullo contemperata calore: quò fit, ut hi sapores crudi nominentur, quòd in fructibus immaturis maximè percipiantur. Cæterùm partes etiam terrenas quadantenus obtinent, cùm linguam asperitate quadam contrahant. Salsus autem sapor aquea simul & *Salsus.* terrena constat substantia. Linguam enim non caloris acrimonia, sed substantiæ asperitate mordicat, raditque siccando: nonnihil C tamen humiditatis obtinet, quæ gustum quodammodò diffundit, ut salsus sapor inter dulcem & amarum substantia medius existat. Aqueus enim magis quàm amarus est, & terrenus magis quàm dulcis: quò fit, ut nec æquè gratus sit, ut dulcis: nec ingratus adeò, ut amarus.

Inter sapores insipidus etiam numera- *Insipidus.* tur, etsi saporis privatio magis est, quàm sapor. ob id nimirum, quòd inter saporum dif- D ferentias plurimum occurrat. Neque verò simplex est saporis privatio. Gustum enim exigua quadam ratione afficit, quæ non adeò tamen evidens est, ut aliæ saporum differentiæ. Cæterùm quòd sapor hic non terrenis solum, sed aqueis etiam maximè rebus insit, ejus natura non ita facilè describi potest. Quibusdam enim terrestris esse videtur, cùm existiment alii non terream hanc esse vim, sed aqueam, quod equidem magis est rationi con- E sentaneum. Nihil enim est, quod magis quàm aqua sapores obtundat, & si forte terrena quæpiam sapore sint insipido, non id terrenis, sed aqueis partibus fuerit adscribendum: siquidem ignis & terra, ut extrema sunt elementa, vires quoq; præ cæteris obtinent magis conspicuas, & quæ sensus nostros non leviter afficiant. Ne tamen à viris certè gravissimis constitutos saporum ordines immutasse videremur, saporem hunc inter eos redu- F ximus, quorum terrena censetur esse substantia: licet id quoque paucis annotaverimus, quod hanc impugnare possit opinionem, eo solùm nomine, ut studiosi, quam vellent, sententiam sequerentur, & vel ad terrenos saporem hunc referrent, vel ei salsum substituerent, quem etiam Galenus terrenum vocat: cum videlicet libro 4. de Simplicium medicamentorum facultatibus amaro conferens. Ama- *Amarus.* rus autem sapor citra controversiam in terrena substantia consistere creditur. Licet enim manifesta polleat incidendi facultate, ut Ga-

lenus amara dulcibus tenuiora censuerit esse: substantia tamen, cui vis hæc inest, terrestris existit, quam calor & adussit & extenuavit: quæ causa nimirum est, ut amara gustui sint adversissima, linguamque non feriant modò, velut acria, sed radant etiam, ac mordeant. Acerbi deniq; sapores & viribus & substantia maximè terrestres existunt. Linguam enim asperitate quàm molestissima coarctant, & constringunt. Hæc sunt quæ nobis de materia saporum exponenda esse videbantur.

Acerbus.

Alia saporũ divisio. PORRÒ secundùm formam sapores etiam distinguuntur: tribus nimirum gradibus, quorum primus calidos, alter frigidos, tertius eos continet sapores, qui viribus utrisque quadam temperatura participant. Saporum itaque calidissimus acer est, hinc amarus, deinde salsus. Frigidissimus verò est acerbus, quem alii duo subsequuntur, austerus & acidus. Dulcis autem, pinguis & insipidus, calore & frigore quodammodò temperari sunt, ea tamen ratione, ut ad calorem dulcis & pinguis: ad frigiditatem insipidus magis deflectat.

Saporum generatio. CAETERÙM quòd ad saporum naturam & vires intelligendas, causarum expositio, qua videlicet ex se invicem ratione sapores generentur, non parum conducat, ea de re paucis aliquid etiam ostendemus. Quæcunque saporem obtinent, ex quatuor elementis composita sunt. Pro varia ergo colorum mixtione, variæ saporum differentiæ oriuntur. Posita itaque materia (quæ terrenum quidpiam existat, nullo quidem præditum sapore, sed quod quosvis suscipere possit) calor, frigus & humiditas suas ita vires exerunt, ut frigore citra humiditatem acerbus sapor nascatur, quem Galenus ceu reliquorum materiam proponit libro suprà citato, saporum generationem expositurus. Sin verò frigiditas terrenum id elaboret, humiditatis adminiculo, saporem profert austerum, aridum & insipidum: hoc tamẽ discrimine, ut si vincat humiditas, & terrenas partes, & frigiditatem, sapor nascatur insipidus: si pares sint aquæ & terræ portiones, ut frigiditas non obtusa humore, suas in subjectam materiam vires exerat, austerus prodit sapor, vel acidus: hic quidem, si humiditas fuerit aerea: ille vrrò, si crassa fuerit, & aquea. Calore cruda maturescunt. At varia est caloris operatio. Nam vel coquit, vel si modum excedat, etiam adurit. Quamobrem si calor materiã offendat, multa fusam humiditate, dulcem producit saporem, aut pinguem: hunc, si fuerit humiditas aerea: illum verò, si aquea fuerit. At calor, si terrenas partes adusserit, salsum generat, aut amarum. Salsus equidem fit, si partes adustæ aqueo humore quodammodò temperentur, quod in amaro sapore non contingit. Denique si calor terrenum id subjectum tenui temperatum humiditate non quidem adusserit,

A sed ita & extenuarit, & calefecerit, ut & ejus tenuissima sit substantia, & caloris vires in ea summæ conspiciantur, sapor acris emanat. Hæc itaque dicta sint de saporum causis & eorundem generatione.

QUIS verò sit eorum usus, nondum satis expositum est, ut id nobis sit nunc etiam paucis discutiendum. Ad dignoscenda medicamenta, & eorum examen exequendum, sapores Medicis observandos esse, jam dictum est. Ad gratiam medicamentis conciliandam, varia quoque est saporum præparatio, de qua non est ut quicquam scribamus ampliùs. Ut autem medicamentorum vires expiscemur, hic maximus est saporum usus. Hinc enim judicium desumitur nec difficile, nec incertum, quibus videlicet viribus polleant medicamenta. Cùm enim pro varia primarum qualitatum mixtione, saporum differentiæ nascantur (ut modò satis apertè docuimus) rationi certè consentaneum est, certis pollere viribus sapores unosquosque. Licet autem hoc libro nobis nequaquam sit propositum, ut medicamentorum vires ostendamus: (id siquidem libro secundo satis, ut arbitror, apertè discussum est:) hoc ipsum tamen saporum tractatio poscit, ut hic eorum usus etiam exponatur. Cæterùm quòd superioribus libris medicamentorum causas edocuerimus, & liber hic dicatus sit accidentibus, ea solùm de saporibus describenda sunt, quorum respectu sapores non causæ sunt, sed accidentia. Quamvis itaque de saporum viribus hic aliqua proponamus, ea tamen ita sunt intelligenda, non quòd sapores talia quæpiam efficiant, sed quòd earum virium indices existant. Quamobrem cùm acria & acida tenuium partium esse diximus, constat his inesse vires, ut viscerum obstructiones solvere possint. Quòd verò pinguem inter eos retulerimus, quorum tenuis est substantia, vis hæc ei meritò quoque videtur esse tribuenda. Verum quæ pinguia sunt, adeò non incidere novimus, ut viscera potiùs obstruant, quàm eorum tollant obstructiones. Id ergo fuerit hac in parte diligenter observandum, quam videlicet ob causam pinguis inter tenues, & amarus inter crassos sapores reducatur, cum hoc ad solvendas viscerum obstructiones etiam utamur, atillo minimè. Causa proculdubiò fuerit hæc, quòd licet pinguis sapor minùs terrena constet substantia, quàm sapor amarus, calorem tamen tantum non habeat, ut in abditas corporis partes æquè ac amarus deduci possit. Hanc quæstionem multis utrinque rationibus discutere possemus, nisi servanda brevitas id ipsum hoc in loco dissuaderet. Porrò vires attenuantium suprà libro secundo descripsimus: proprio nimirum capite: sigillatim verò, cùm de iis ageremus, quæ menses movent: de diureticis item & discutientibus

Saporum usus.

Contrarias.

Contrarias attenuantibus vires habent, quicunque sapores in crassa subsistunt materia. Nam vel incrassant, vel adstringunt: indurant austerus & insipidus: adstringunt vehementer quidem acerbus, & leviter salsus & austerus. De incrassantibus & indurantibus suprà propriis actum est capitibus. Astringentium vires capite repellentibus dicato sunt expositæ. Pinguium vires emplasticæ sunt, quas suo quoque capite discussimus. Ad nutriendum verò pinguia maximè conducunt, quæ tamen facultas ad victus rationem refertur, ut ea nobis in hoc Antidotario non fuerit exponenda. Denique cùm laxant & rarefaciant dulcia, satis eorum vires suprà descriptæ sunt. Alias medicamentorum facultates libro jam aliquoties citato exposuimus, additis etiam earum notis à saporibus desumptis, ut nunc pluribus de iis agendum non sit. Hæc saltèm paucis in hunc locum referre voluimus, ut hic saporum usus studiosis esset manifestior. Licèt enim sapores inter accidentia numerentur, nec propriis viribus morbos oppugnent, Medicis tamen in id plurimùm conducunt, quòd (ut modò demonstravimus) virium in medicamentis exquirendarum indices existant.

DE TACTILIBVS qualitatibus.

CAP. V.

De primis, secundis & tertiis medicamentorum qualitatibus (quas ob id tactiles appellant, quòd tactu percipiantur) suprà libro secundo egimus. Eas tamen nunc ita discussimus, ut de iis agendi copiosiùs nobis nunc occasio non contemnenda superfit. Cum enim medicamentorum accidentia, quibus ipsa dignoscuntur, aut eorum vires exponuntur, hoc libro discutienda sumpserimus, de his etiam merito fuerit aliquid hac ipsa ratione tractandum: qua videlicet nō causæ sunt, sed causas suis utique notis patefaciunt. Siquidem ad agnoscenda simplicia non coloribus solùm, odoribus, aut saporibus indicia sumuntur, sed ab his etiam qualitatibus, ut ab ipsa quoq; forma & figura, de quibus hoc & sequenti capitibus agere constituimus. Qualitates itaque tactiles hæ sunt, caliditas, frigiditas, siccitas & humiditas: quæ quidem primæ vocantur, quòd ex eis reliquæ prodeant. Pro varia namque primarum qualitatum mixtione, varias quoque corpora differentias nanciscuntur: ut nimirum dura, vel mollia sint: crassa, vel tenuia: densa, vel rara: gravia, vel levia, lenta, vel friabilia: denique vel levia, vel aspera. tot enim maximè tactilium qualitatū discrimina Medicis observantur, quæ nobis sigillatim & brevibus exponenda sunt. Quod ad frigiditatem & caliditatem attinet, qualitates certè sunt effectu potiùs ipso & experientia, quàm subito tactus indicio dignoscendæ. Cum enim cæteræ qualitates actu tales existant ut quamprimùm contingŭtur, hoc ipso sensu semetipsas patefaciat; calor tamē & frigiditas medicamentorum tactu non priùs percipiuntur, quàm calore nostro fuerint in actum reducta. Siquidem potestate, non actu medicamentis dicuntur inesse, nisi cùm (ut modò dictum est) suos etiam exe-
B tunt effectus. Non possunt ergo medicamenta qualitatibus hisce dignosci, quòd (si tactum consulas) omnia penè sint eodem modo disposita, pro varia temporum constitutione. Siquidem frigida sunt non ea solùm, quibus refrigerandi vis inest, sed quæ calore sunt etiam vehementissimo. Licèt autem calidītate medicamenta, vel frigiditate tum demùm dignoscantur, ubi suis se viribus exeruerint, non idcò tamē causarum indices existunt, cùm eas sub-
C sequantur: indicia verò medicamentorum usum præcedere debeant. Verùm hæc fortè subtiliùs quàm res proposita postulaverit. Humiditas itaque & siccitas, cùm actu, non sola potestate rebus insint, ipso statim tactu medicamentorum differentias exponunt, quibus ea inter se dignoscantur. Fit equidem interdum, ut quæ revera sunt humida, si congelentur, tactu sicca videantur. Hoc tamen in medicamentis rarissimè contingit. Quòd si quando
D contingat, facilè congelatum à sicco distinguitur. Cæterùm hoc in loco humida vocantur, non (ut suprà) quæ vim habent humectandi, sed quæ proprio termino contineri nequeunt: quò fit, ut vasculis excipiantur. Siquidem multa potestate sint humida, quæ sicca tamen sunt actu. Liquida igitur forsan magis propriè nominentur. Idem quoque de siccitate judicium esto. Multa namque liquida sunt actu, quibus exiccandi vis inest. Sicca ve-
E rò dicuntur, non quæ talia sunt facultate, sed quæ proprio termino continentur. Congelata quidem proprio termino contineri videntur, quòd in seipsis, nō autem extrinsecùs contineantur. Verùm terminus hic eis proprius non est: quò fit, ut levi calore dissolvantur, atque ita quæ suapte natura consistere videbantur, subitò diffluant. Sunt itaque sicca (certioris doctrinæ gratiâ) non ea solùm, quæ si vasculis exerantur, non diffluunt: hoc tamen
F pulveribus contingit, etiam siccissimis: licèt quodammodò tamen consistant. sed quæ linteaminibus obspersa madorem eis nullum conciliāt. Dura sunt autem, quæ digitis pressa, non cedunt. Pulsa siquidem cedunt etiam durissima. Quamob causam vox hæc (pressa) definitioni videtur addenda esse, ut res, quid sit, faciliùs intelligatur. *Durum.*

Quæ verò cedunt, mollia nominantur. Verùm nec id satis esse judicaverim. Siquidem liquida digitis etiam pressa cedunt, quæ tamen mollia non sunt: nisi vox enlargiùs, *Molle.*

atque adeò impropriè sumatur. Dictis ergo id addi poterit, ut molle dicatur, quod digitis pressum cedit, nec iis amotis denuò coalescit. *Crassum.* Crassum autem vocant (παχυμερὲς Græcis dictum) quod teri quidem potest, verùm difficillimè. Contrarium huic, quod *Tenue.* leviter in pulverem redigitur: (tenue vocant, seu λεπτομερές.) Hæc quidem descriptio duris solummodò competit corporibus. Cùm tamen hæ voces liquidis etiam attribuantur, alia quoque ratione crassum & tenue definienda sunt. Liquida namque nequaquam conteruntur. Quamobrem liquores crassi nominentur, quorum guttæ consistunt: tenues verò, quorum guttæ citò diffunduntur. Tenues etiam vocantur, qui partibus constant subtilibus, ut quamprimùm evanescant. *Densum.* Densum est, quod partes ita contractas habet, ut nullo distinctæ sint interstitio. Poros nominant, seu meatus, ea corporum spaciola, quibus eorum partes à se invicem secernuntur. Quod itaque poris constat ma- *Rarum.* gnis, aut exilibus & multis, rarum nominatur: densum verò, siquidem iis destituatur. Cæterùm id in hisce fuerit observandum, ut hoc ipsum destitui privationem denotet, non simplicem negationem: quod discrimen è dialecticis discendum est, ne res non integrè intellecta confusionem & homonymiam pariat. Novimus enim aquam poris etiam carere, cùm tamen densa non sint appellanda. Poris itaque destitui dicuntur, quibus talis est substantia, ut si poros non habeat, porosa tamen esse possit. Talia sunt, quæ solidam habent substantiam. Liquida namque poros admittere non possunt, cùm partes eorum consistere nequeant, sed in seipsas subitò confluant: quò fit, ut spacium inter eas constitui non possit. Cùm itaque liquida porosa non sint, hoc est, talia, ut poros suscipere queant, nec ipsa quidem poris propriè destitui dicuntur: quò fit, ut nec densa nominari debeant, nisi quis impropriè vocem hanc eis attribuere velit. Possent ad hanc rem utrinque proponi multa, quibus ea vel confirmari sententia possit, vel impugnari, quale hoc est, quod in aqua violenter agitata conspicitur. Cùm enim spumam concipit ex aere, qui aquæ immiscetur, porosa fortè judicari possit: sed subtilis hæc disputatio movenda quidem hoc loco fuit, non autem [illegible] expedienda, ne constitutos bre[illegible] limites egrederemur. *Grave.* Grave corpus appellatur, quod exigua mole magni ponderis est. *Leve.* Leve, quod vice versa pondus exhibet exiguum etsi mole sit amplissima. Physicis hæ qualitates alio modo [illegible] [illegible]untur. Gravia siquidem vocant, quæ deorsum vergunt: levia vero, quæ sursum feruntur. Verum hæ descriptiones [illegible] verissimæ sint, hoc tamen loco nihil juvant. Nullum enim nobis medicamentum offertur, quod suapte natura sursum tendat, sed omnia ponderis aliquid habent: quo fit, ut hic levia vocentur, non quæ simpliciter talia sunt, sed quæ minùs gravia cæteris existunt. Cæterum de gravitate meritò fortè dubitare liceat, sit'ne tactilis qualitas, an non? cùm solo visu discerni posse videatur, nec contingendo, sed sustinendo gravitatem percipiamus. Verùm & hoc ea de causa, quam modò exposuimus, dimittere cogimur. *Lenta.* Lenta nominantur, quorum partes adeo glutinosæ sunt, & ita sibi invicem adhærescunt, ut nec flexa frangantur, nec prorsus dissiliant. *Friabile.* Friabilia verò sunt his e contraria, quæ vel digitis etiam leviter compressa in pulverem statim discerpuntur.

Porrò quibusdam placet, ut liquida quæ viscosa sunt, vel digitis, glutinis instar, implicentur, aut diducta difficulter dissolvantur, & in longitudinem extendantur. Placet, inquam, aliquibus, ut talia lenta quoque nuncupentur: quod nec improbaverim, cùm parvi referat, qua voce describatur unumquodque, modò res homonymiâ non involvantur. Lentum tamen friabili contrarium esse constat, ut unum debeat esse genus utrisque, nec possit extra id utrumlibet par evagari. Cùm itaque friabilia solidis competant, lenta quoque solida solummodò propriè videntur esse nominanda. Quod si vox hæc adeò latè patet, ut viscosa quæque complectatur, atque adeò liquidis etiam conveniat: alia voce contrarium fuerit denominandum, qua videlicet ii liquores exprimantur, qui lenti non sunt. Duabus itaque vocibus res etiam diversas designantibus unica contrahitur, quod inconveniens facile vitabitur, si liquida viscosa, vel alia quapiam voce, non autem lenta nuncupentur. Sed in his diutiùs fortè moramur, quàm deceat. *Asperum.* Asperum denique dicitur, quod tactum sua lædit inæqualitate seu quod contactas partes quodammodò radit & exulcerat. Quod autem ni- *Leve.* hil ejusmodi continet, quo tactus offendatur, leve dicitur.

Hæ sunt ferè tactilium qualitatum differentiæ, quas in medicamentis vel compositis, vel simplicibus examinandis observet Medici. Nunc verò ut ad exquirendas medicamentorum vires, ab hisce [illegible] indicia sumantur, nondum satis (ut ex [illegible]) liquet. De primis qualitatibus hoc [illegible] ejus capitis adnotavimus, eas [illegible] bitò si tactu percipiantur ea quibus [illegible] subjecta, profi[illegible], quin prius in actum [illegible]gantur. A primis ergo qualitatibus nil [illegible] colligere licet, an medicamenta vel cal[illegible]ciendi, vel exiccandi, vel humectandi vires [illegible]beant, cùm multa potestate co[illegible] beant qualitates iis, quas actu exhibent [illegible] plurimum tamen ad humecta[illegible] & ad [illegible] [illegible]ndum sic [illegible] imur [illegible] tactus ipse qualitates etiam has [illegible].

Quod

Quod ad reliquas autem tactilium qualitatum differentias attinet, nullum omnino, vel certè levissimum de medicamentorum viribus judicium subministrant. Voces equidem ipsæ rerum, quibus tribuuntur, vires denotare videntur, ut quæ crassa sunt, incrassandi vim habeant, quæ mollia, molliendi, quæ sunt aspera, tergendi, & cæteræ pariter tactilium differentiæ. Verùm quàm tuta sit de hisce conjectura, ii noverunt, qui hæc diligentiùs examinaverint.

DE FORMA ET FIGURA medicamentorum. CAP. VI.

HACTENUS eas expedivimus qualitates, quæ certis percipiuntur sensibus: visu nimirum, olfactu, gustu & tactu: nunc nobis de figura & forma medicamentorum aliquid est exponendum, quæ videlicet qualitates non dictorum sensuum aliquo, sed pluribus percipiuntur. Visu siquidem & tactu cognoscere liceat, quæ figura sit, vel forma medicamentorum: licet hæ qualitates propria non sint horum sensuum objecta: per accidens enim, respectu nimirum coloris, formæ rerum, & figuræ conspiciuntur: & corpora non sunt figuratum, aut formarum respectu tangibilia. Cæterùm hic forma non est ipsa rei per se subsistens substantia, quam supra diximus facultatem, & causam eorum effectuum esse, quos in causarum expositione suprà descripsimus: sed accidens est, effectus videlicet formæ substantialis, & externa quædam species, non ratione, sed modò dictis sensibus percipienda. Verùm discrimen inter formam & figuram hic observari decet. Est enim utraque species quædam externa. Differunt hac ergo ratione, veluti superficies à toto corpore differt. Siquidem figura profunditate, non autem forma destituitur, ut plures figuræ formam efficiant, veluti totum suis constituitur partibus. Ad simplicium itaque dignotionem, figurarum & formarum discrimina sedulò sunt expendenda. Quod autem tot sint formarum & figurarum differentiæ, ut paucis generibus comprehendi non possint, & hæc indiscreta multitudo meliùs experientia & exercitio frequenti, quàm longa descriptione cognoscatur, non est, ut in hisce diutiùs evagemur. Hoc saltem exempli loco dixisse sufficiat, in simplicibus exquirendis has maximè figuras animadverti, circularem, oblongam, duplicatam, variis item angulis extuberantem, latam, &c. Formæ verò partibus animalium maximè describuntur, ut oculo bovis, auricula muris, canum testiculis, cauda scorpionis, hirci lingua, dente leonis, & similibus. Qui plures habere volet formarum & figurarum differentias, herbarum descriptiones consulat. Hic itaque præcipuus est usus formarum

A & figurarum, ut medici simplicia maximè dignoscant. In compositis enim rarò à forma, vel figura judicium sumitur, quòd pro cujuslibet artificis arbitrio, varias medicamenta formas nanciscantur, quibus suam pharmacopœi probent industriam. Sunt autem, qui præter hanc formarum & figurarum utilitatem, aliam excogitare tentaverint, ad vires videlicet medicamentorum investigandas. In herbis enim id usuvenire contendunt, ut qui foliis constent

B latioribus, refrigerandi facultate polleant: quæ verò follicula proferant tenuissima, calefaciendi: quæ spinis & aculeis munita sint, incidendi: quâ fit, ut etiam plebejis carduus benedictus adversùm lateris dolores valere putetur. De cęteris similia quoq; venditant. Verùm in hisce fallacius est judicium, quam ut generalibus præceptis certò comprehendi possit.

C

DE PONDERIBUS ET *mensuris medicamentorum.* CAP. VII.

ALIA series accidentium, quæ medicis observanda veniunt, est quantitas. Hæc enim per se nihil agit, quò medicus vel sanitatem tueri, vel amissam evocate possit: quæ causa est, ut nec inter causas numeranda fuerit. Li-

D cet autem, ut suum medicamenta finem assequantur, certa sit quantitas constituenda, nec quævis qualibet mensura suos exerat effectus, hoc ipsum tamen quantitati non est adscribendum, sed rebus ipsis, quæ certa quantitate comprehenduntur. Nam si rhabarbarum drachmæ unius pondere purget, dubium non est, quin duarum mensura magis sit purgaturum: nequaquam tamen hæc ipsa dosis causa purgationis statui debet, sed insita

E rhabarbaro facultas. Nam si duodecim exhibuetis uncias, nequaquam operabuntur, nisi res ipsa, quæ tanto pondere mensuratur, eam vim habeat, qua purgari possit. Hac eadem ratione refutatur eorum inscitia, qui venena quędam sola quantitate lethalia esse judicant. Licet enim clarioris doctrinæ gratia phrasim hanc retineri posse concedamus, ut alia simpliciter, alia verò quantitate mortem inferre dictantur: nequaquam tamen hoc ita fuerit in-

F telligendum, atque si quantitas ipsa per se lethalis existat, sed quòd idipsum, cui quantitas adscribitur, majores habeat vires, quam si vel dimidiam, vel decimam ejus partem exhibueris. Ut igitur medicamentorum vires certo fine contineantur, ne vel evagentur ulteriùs, quàm conveniat, vel scopum sibi propositum non contingant, pro variis uniuscujusque viribus certa quantitate, quæ vel pondere, vel mensura circumscribitur, exhibenda sunt. Pondera autem, quibus hodie medici utuntur, hæc sunt:

GRANUM, κεράτιον, minimũ pondus est quo utimur. sumimus autem grana piperis albi, si alia pondera desunt, quorum viginti scrupulum, sexaginta drachmam constituunt, atque ejus hæc est nota G.

OBOLUS, ὀβολὸς, pendet grana decem, seu scrupulum dimidium. Sic autem scribitur. ♎.

SCRUPULUS, γράμμα, pendet obulos duos, seu grana viginti. Sic notatur ℈.

DRACHMA, δραχμὴ ἢ ὁλκὴ, pendet grana sexaginta, seu scrupulos tres: & est octava pars unciæ Hujus est nota ʒ.

Aureus Arabum & denarius Romanus pendet drachmam unam, & insuper septimam ejus partẽ, unde septem denarii, vel aurei constituunt unciam Sic notatur X.

UNCIA, οὐγκία, duodecima pars libræ, constat drachmis octo, denariis septem; talis est nota ℥.

SEMIS, vel semissis, id est, dimidium. sic scribitur ß.

SESCUNCIA, seu sescunx, uncia una & semis. sic notatur ℥ j ß.

SEXTANS, duæ unciæ. ℥ ij.

QUADRANS, tres unciæ. ℥ iij vel ℥ d.

TRIENS, quatuor unciæ, quarta pars assis.

QUINCUNX, unciæ quinque.

SEPTUNX, unciæ septem

BES, vel bessis, quasi bis triens, unciæ octo.

DODRANS, unciæ novem.

DEUNX, unciæ undecim.

AS, vel assis, unciæ duodecim, seu libra.

LIBRA, λίτρα, duplex est: publica, seu civilis, & Medicinalis. Medicinalis, quæ & Romana, & As, duodecim uncias pendet: & hæc est officinis usitata. Civilis seu publica, pendet uncias sedecim: libræ autem hæc est nota ℔.

MARCA continet uncias octo, seu sedecim lotones, & his utuntur aurifabri.

ANA idem potest, quod singulorum tantundem, vel partes æquas, cujus nota est ana.

HÆC autem sunt pondera, quibus medici & pharmacopœi hodie communiter utuntur, quæ his in promptu esse debent, ne deficiente uno quid pharmacopœum remoretur.

QUOD ad mensuras attinet, sunt vel liquidorum, vel aridorum, vel herbarum, florum, radicum & leguminum.

ARIDORUM mensura est.

MANIPULUS, qui dicitur fasciculus herbarum, aut similium, qui manu comprehendi potest: sic scribitur M.

PUGILLUS, fit digitis simul in extremitate compressis: nota ejus est P.

LIQUIDORUM vero mensura est.

LIBRA civilis, seu publica, quæ pendet uncias sedecim.

HEMINA Italica est dimidius sextarius Atticus, & pendet uncias mensurales novem: tantundem quoque pendet cotyla Attica. Co-

A tyla Italica est libra mensuralis, seu duodecim unciæ.

SEXTARIUS Atticus continet duas heminas, seu uncias decem & octo.

CHŒNIX, sextarii duo.

CHUS, chœnices duo.

CONGIUS, sive choa, sex sextarios continet.

BICONGIUS, duodecim sextarios.

TRICONGIUS, octodecim sextarios.

B SED hæc de ponderibus & mensuris sufficiant.

DE VALORE, SEU taxatione.

CAP. IIX.

SAEPENUMERÒ contingere solet, ut pharmacopœi unum idemque medicamentum C variè distrahãt. Alius enim minori, alius majori precio rem suam vendunt: unde cives multoties decipiuntur. Interdum etiam accidit, ut in conscribendis receptis pretii rationem non habeant medici, ægrotantiumq; fortunas minimè perpendant, sed potiùs summa egestate præditis, medicamenta ordinent pretiosiora: quæ cum persolvere nequeant, negligere tandem cogantur. Quare ut aliquid etiam de medicinarum taxatione, & quidem præcipuarum D ferè Germaniæ officinarum, nostro tempore communi (non enim omnibus in locis observari solet) in medium afferamus, operæpretium esse videtur. Taxationem itaque hoc in loco nihil aliud esse dicimus, quàm medicinarum secundùm pretium æstimationem. Pretium autem esse monetam seu pecuniam, quæ pro re empta datur. Verùm cùm hæc pro varia dominiorum ratione variet, vulgari nostra moneta (cujus denarii decem, vulgò *Kappen* dicti, E bazium Constantiensem unum constituunt) unumquodque medicamentorum genus æstimabimus, initio à simplicibus sumpto, quorum taxa seu valor sic se habet.

FLORUM nostratium pugillus denariis duobus, vel ad summum tribus plerunque venditur.

HERBARUM nostratium manipulus denario unico vel duobus æstimatur: peregrinarum verò pluris emitur.

F FRUCTUS pro varia tum specierum, tum loci differentia variè distrahuntur.

SEMINUM uncia dimidia à denario unico ad duos vel tres seplasiariis coëmitur.

RADICUM vulgarium ℥ ß. denariis duobus vel tribus ad summum (exceptis peregrinis) comparatur.

QUOD ad compositorum taxam attinet, primum locum syrupi obtinent, quorum uncia semis denariis tribus, vel quatuor ad summum emitur, exceptis iis, quibus cassia, vel manna, vel pretiosorum laxativorum aliquod ingredi-

ingreditur, & tunc uncia dimidia denariis sex, vel pluris pro ingredientis valore æstimatur.

Aquarum destillatarum communium uncia una denariis duobus emitur: saponis verò denariis decem: rorismarini & majoranæ denariis quinque: & aquarum vitæ compositarum baziis duobus Constantiensibus comparatur.

Succorum medicatorum (Arabibus Rob) uncia dimidia, denariis tribus vel quatuor valet.

Electuariorum solutivorū uncia media, denariis decem emi solet.

Pilularum drachma una, denariis sex, vel ad summum octo constat.

Opiatorum uncia dimidia, denariis octo venditur.

Eclegmatum (Arabibus Loch) uncia semis, denariis quatuor, vel quinque.

Conservarum uncia una, denariis quinque vel sex.

Electuariorum aromaticorum uncia denariis decem.

Specierum confectionum aromaticarum scrupulus unus, denariis quatuor vel sex emitur, exceptis iis, quibus moschus, vel ambra, vel aurum, vel argentum, vel margaritæ ingrediuntur, quorum scrupulus denariis octo vel decem ad summum vendi solet.

Tabularum aromat. uncia dimidia, denariis quinque, quæ verò moschum, vel ambram, vel margaritas recipiunt, denariis decem comparatur.

Trochiscorum drachma una denariis octo.

Oleorum uncia dimidia denariis quatuor: olei verò de moscho denariis decem: olei vitellorum ovorum denariis octo: balsami artificialis, & cæterorum oleorum destillatorum baziis tribus venditur.

Unguentorum uncia semis denariis quatuor, excepto citrino, aureo fusco, & Ægyptiaco, quorum ℥ ß. denariis octo constat.

Emplastrorum & ceratorū uncia dimidia denariis quatuor, excepto stomachali ex oxycroceo, cujus ℥ ß. denariis decem valet: & emplastri contra rupturam baziis duobus. Et hæc ferè apud nos est generalis medicamentorum taxatio.

DE SUCCEDANEIS, *sive quid pro quo.*

Cap. XI.

Succedanea dicuntur medicamenta, quæ pro aliis posita similes vires habere creduntur: Græcè vocantur ἀντιβαλλόμενα: quibus ideò opus est, quòd quibusdam simplicibus hoc tempore in universum caremus, ut balsamo, calamo aromatico vero. Quædam adferuntur quidem, sed plerunque vetustate confecta & arefacta, ut myrobalani: vel adulterata, vel alioqui vitiata imbribus, aut vicinia atque contactu rerum noxiarum, pro quibus alia supponi necesse est. Et ut maxime difficile est invenire, quæ per omnia aliis respondeant, melius tamen est integris succedaneis, quàm genuinis corruptis uti. Mediocria tamen genuina quibusvis succedaneis præferantur. Cæterùm hic locus de succedaneis recognitione & repurgatione exactiore opus haberet. Multa enim passim apud authores, non Arabes solùm, sed Græcos quoque extant, quæ non satis aptè aliis substitui posse videntur. Nam pyrethrum pro zingibere poni, haud idoneum est. Illud enim fervidam & igneam naturam habet: rectiùs piperis aliquod genus sumi videretur. Pro agarico euphorbium ponere periculosum. Pro cnidii semine, vitis semen ineptum, & alia ejus generis plurima, viribus dissimilia. Verùm talia castigare non unius hominis, sed integri collegii medicorum labor est. Quare eorum, quæ subjungemus ℥ succedaneorum usus esse poterit, donec tempus meliorem aliquem ordinem proferat, aut Principum vel Magistratuum diligentia factum sit, ut vera ipsa simplicia advehantur. Eorum autem talis erit ordo, ut succedanea illis, in quorum locum supponuntur, ex adverso scribantur: quemadmodum pro

Acacia	Succus hypocistidis, vel prunorum agrestium.
Acoro	Radix asari, aut calamus aromaticus officinarum.
Ammi	Anisum, cuminum.
Amomo	Asarum, aut calamus aromaticus officinarum.
Amygdalis amaris	Absynthium, nuclei persicorum.
Adipe vulpis	Ursinus.
Adipe cervino	Anserinus.
Alumine	Sal fossitius.
Asaro	Acorus, vel carpesium.
Assa	Assa fœtida officinarum vel sagapenum.
Arsenico	Sandarache.
Aqua pluvia	Aqua fontana pura.
Aqua marina	Aquæ libra una, in qua salis ℥ iv. bullierint, aut muria piscis.
Aspalato	Lignum aloës officinarum.
Balaustio	Malicorium.
Balsami liquore	Terebinthina stillatitia, aut oleum caryophyllorum, aut nucis moschatæ, aut balsamum quod ex India advehitur.

Balſami ſemine	Nux moſchata, vel caryophylli.
Been albo, Been rubro	Radices paſtinacæ ſylveſtris, aut ſatyrii, aut terebinthi ſummitates.
Bitumine	Aſphaltum officinarum, quod verum bitumen eſt, vel piſaphaltum.
Buccinorum teſtis	Oſtreorum teſta.
Calamo aromatico	Schœnanthos.
Chalcitide	Vulgaris coppa roſa, aut vitriolum vetuſtate candidum factum.
Cardamomo	Cardamomum majus officinarum, vel naſturtium, vel juniperi, vel cedri baccæ.
Charta uſta	Papyrus vulgaris uſta.
Carvi	Aniſum, vel daucus.
Carpobalſamo	Cubebe, galanga.
Carpeſio & Caſia	Cinnamomum vulgare electum.
Caphura	Sempervivi ſuccus.
Cinnabari Græcorum	Lapis lazuli.
Cinnamomo	Cinnamomi vulgaris, canellam vocant duplum.
Coſta	Radix angelicæ, aut zedoariæ.
Chryſocolla minerali	Lapis Armenius, & in medicaminibus chirurgicis adulterata ex Dioſcoride.
Ceruſſa	Spodium, pompholix.
Calamintha	Mentaſtrum, pulegium.
Cubebe	Cinnamomum vulgare ſelectum.
Cumino	Semen rutæ, vel agni.
Cypero	Juniperus major.
Dictamno Cretenſi	Pulegium.
Doronico	Galanga, vel caryophylli, vel zedoaria, cum citri cortice.
Dauco	Paſtinaca.
Diphryge	Marchaſita uſtus, aut æs uſtum.
Ebeno	Lignum guajacum.
Elaterio	Succus foliorum cucumeris agreſtis.
Epithymo	Epithymbra Cretica ſub nomine epithymi.
Eupatorio Meſuæ	Aſari & abſynthii ana dimidium.
Folio	Nardus Indica, macis, caryophylli.
Ferrugine	Squama ferri.
Fimo palumbino	Fimus columbæ.
Felle ſuillo	Fel perdicis, vel piſcium.
Galbano	Sagapenum.
Gentiana	Aſari & radicis capparis ana dimidium.
Glaucio	CitySus, aut memita vulgaris.
Glycyrrhizæ ſucco	Pulvis radicis.
Gnidii cocco	Semen lathyridis.
Harmel	Dictamnum album vulgare, aut ſemen rutæ ſylveſtris.
Hederæ gummi	Gummi Perſici.
Hermodactylo	Folium anchuſæ, & dimidium bdellii foris admovetur dolentibus junctuiis.
Hyſſopo	Hyſſopus vulgaris, aut ſatureia.
Iride Illyrica	Helenium odoratum.
Lacca	Styrax.
Lanariæ radice	Radix veratri nigri.
Lapide Armeno	Lapis lazuli.
Lapide Phrygio	Marchaſita.
Lapide Smiri	Pumex.
Lapide ſciſſili & Lapide ſtellari	Lapis hæmatites.
Lapide aſſio	Gagates.
Liguſtico Dioſcor.	Leviſticus vulgaris, aut cuminum.
Loto amara	Anagallis.
Lycio	Rhamnus ſylveſtris, aut polygoni ſuccus.
Macere Dioſcor.	Cupreſſus.

Melantheria

Melantheria	Vitriolum aut coppa rosa dicta.
Malobathro	Nardus Indica.
Melle	Saccharum.
Marrubio	Melissophylum.
Minio veterum	Cinnabarum vulgare factitium.
Molybdæne	Lithargyros.
Misy	Vitriolum vetustum ustum.
Myrrha	Smirnium.
Myrrha Troglodytica	Calamus odoratus.
Nasturtii semine	Folia ejus sicca.
Nardo Syriaca	Juncus odoratus, seu schœnanthum.
Nitro	Borax non adulterata, vel sal fossile.
Nuce moschata	Spicanardi.
Oesypo	Medulla cervi.
Oleo ricinino	Oleum vetus, aut raphaninum.
Oleo laurino	Cedrinum, vel ricininum.
Oleo omphacino	Ablutum oleum dulce.
Oleo rosato	Violatum, amygdalinum.
Omphacio	Succus rhois, vel vinum austerum.
Opio	Meconium.
Opopanace	Ammoniacum, galbanum, sagapenum, bdellium.
Opobalsamo	Opocalbason, vel myrrha stacte, vel oleum caryophyllorum, vel oleum nucis moschatæ expressum.
Oriza	Farina hordei.
Ozimo caryophyllato	Melissa, in affectibus cordis.
Phu	Nardus Celtica, aut Valeriana.
Phyco	Sandix, hoc est, minium vulgare, quæ est cerussa usta.
Pipere longo	Album.
Pipere albo	Nigrum optimum.
Petroselino Macedonico in theriaca	Alterius regionis petroselinum.
Petroselino	Smirnium, vel cuminum.
Pisasphalto	Asphaltum officinatum, aut pix cum bitumine mixta.
Pisselæo	Pix oleo mixta.
Plumbagine	Lithargyros.
Pompholyge	Spodium & antispodium.
Radice Idea	Sumach.
Raphani semine	Succus ejus.
Rheo pontico	Centaurium majus, aut rhabarbarum.
Rhoë coriario	Rhus obsoniorum.
Rosis	Flos ipsarum.
Rubigine	Scoria ferri.
Sale Indo	Sal gemmæ.
Sale ammoniaco	Sal gemmæ, aut factitium.
Scariola	Endivia sylvestris.
Scammonio	Ricinus.
Satyrio	Semen erucæ, scincus.
Sagapeno	Ammoniacum.
Sepiæ osse	Pumex.
Scilla	Pancratium.
Secacul	Radix pastinacæ sylvestris, vel sileris, vel bauciæ, *Girhlen*.
Seseli	Massiliense Dioscor. aut siler montanum vulgare, aut peucedani semen.
Sisone	Daucus.
Spodio	Antispodium.
Spuma nitri	Nitrum, aphronitrum.
Stratiote aquatica	Lens palustris.
Styrace rubra	Styrax.
Sulphure vivo	Coctum, vel ustum.
Taraxaco	Cichorium sylvestre.
Terra Samia	Lapis hæmatites.
Terebinthina	Resina laricea, quæ est vulgaris terebinthina.

Thymelææ femine	Laureolæ femen, lathyridis grana.
Thapliæ fucco	Cardami, vel erucæ femen.
Thymo	Thymbra, aut thymum vulgare.
Venerea concha	Oftreorum conchæ.
Veratro albo	Nigrum.
Vino Falerno	Quodvis fulvum, tenue, perlucens, odorum, vel Creticum.
Xylocaffia	Cinnamomum.
Xylobalfamo	Maceiis & cyperi ana partes æquales.
Zedoaria	Ariftolochia, &c.
Zurumbet	Zedoariæ duplum.

His itaq; fuccedaneis contentos effe medicos oportet, donec meliorem aliquem tempus ordinem, ut dixi, proferat: licèt quivis alia multò plura pro variis locis, & affectibus, & hominū proprietate facere ἀντιβαλλόμενα poffit. Sed nolim pharmacopœo licere vel clementiffimum mutare fine docti medici confilio, ne audaculus fiat etiam in aliis. Sit itaque religiofus, & formidulofus in his permutationibus, tam medicus, quàm pharmacopœus.

DE LOCO COLLIgendi medicamenta fimplicia.

CAP. X.

AD fimplicium collectionem non parum conferre videtur locorum cognitio. Siquidem fimplicia colligi nequeunt, nifi locus in quo unaquæque nafcitur planta, fit manifeftus, & planè percognitus. Non enim omnibus in locis plantæ omnes erumpunt. Aliæ namque hoc, aliæ illo fitu, pro fuæ quæq; naturæ ratione lætantur. Quædam enim loco temperato, eoq; vel culto, vel inculto enafcuntur. Quædam intemperatum tractum amant: & vel calidum, ut apricum, æftivum, & infolatum: vel frigidum, ut nemorofum, opacum, & fepibus vicinum: vel humidū, ut paludofum, aquofum, maritimum, & uliginofum: vel ficcum & aridum, ut faxofum, montofum, clivofum, locum prope femitas, vias, rudera, parietes & muros. In temperatis locis, & quidem cultis, ut hortenfibus, feliciter nafcuntur betonica, pulegium, calamenthum, origanum, majorana, parthenium, ftœchas, hyffopus, mentha, falvia, fatureja, thymus, chamæpytis, centaurium majus, abfynthium, apium, eupatorium Mefuæ, olufatrum, violaria, fmyrnium, lactuca, intybus, portulaca, borrago, bugloffa, fumaria, malva, folanum, fpinachia, beta, braffica, cucumis, melo, cucurbita, &c. Culta deinde campeftria virent coriandro, hyacintho, hypecoo, ornithagolo, elatine, chamæciffo, ægilope, ofyride, aphaca, orobanche, melanthio, buphthalmo, anthemide, fylveftri papavere, xyphio, hyperico, cyano, &c. Inculta verò virent pfyllio, hieracio, cardui omni genere, atractyli, ferulis, fylveftri fœniculo, gramine, bunio, &c. In locis calidis plantæ calidæ valentiores colliguntur. Frigida loca, ut fylvæ

A planæ, ephemerum, hippogloffum & filicem amant: montanæ verò leviachantam, & inibi prærupta loca petrofelinum, & Rhodiam radicem. In opacis fimul & aridis nafcuntur helenium, chryfocome, afarum, viola purpurea, aftragalus & cyclaminus: in humidis verò opacis, clematis altera, quæ & fecùs aggeres invenitur, item phyllitis. Agrorum & pratorum fepibus hærent afparagus, rufcus, rhamnus, rubus, rubia & liguftrum. In humidis & palu-

B ftribus locis, ac fecus magnarum fcrobium aggeres feliciter erumpunt plantago, coronopus, ranunculus, fcordium, eleofelinū, fphondylium, lyfimachia, alifma, chelidonium minus, pentaphyllum, equifetum, limonium, heliotropium parvum, tuffilago, verbenaca, hydropiper, conyza tertii generis. Et magis paluftribus gaudent cyperus, typha, fparganium, juncus. At tam lacunofis, quam admodum paluftribus innatant nymphæa, potamogetum,

C lotus Aegyptia, colocafia foliis in aquis conditis, & extrà eminentibus. Malabathrum fimiliter in Indiæ paludibus nafcitur, atque in Italia oryza, hippolapathon, ac millefolium Stratiotes. Tribulus æquè in lacubus, paludibus, fluminibus nafcitur, atq; in mari: quorum litoribus ac ripis familiare fpectatur nerium. Adianthū, itemq; trichomanes, uliginofis fpecubus gaudent, præfertim fi fecundùm amnes exiftant: aut afperginofas fequuntur ripas, quæ

D præruptis locis inhærent. Vitex deinde, elichryfon, bubonium, botryx, rha fluminum ripas accolunt. Crithamum verò, braffica marina, chamæleo niger, androfaces, papaver corniculatum, dorychnium, folanum fomniferum, glaux hippophaes, hippophæftum, tragium, tithymalus paralius, peplis, alypon, abfynthium feriphum in maritimis tum litoribus, tum fcopulis, tum etiam collibus emergunt. Tripolium etiam in maritimis exurgit,

E ubi fcilicet allidit unda, iterumque recedit modo in mari, modò in ficco degens. Non nifi aquis proveniunt bryon, thalaffion & alga. At in riguis fontium, præfertim quæ hyeme tepefcunt, fion, atque aquaticum fifymbrium unà innatant, ut quafi invicem fraternam videantur iniiffe amicitiam. Pratis lætantur trifolium, lotus fylveftris, anonis, daucus, carum, oxylapathum, centaurium minus, hemerocallis, colchicum, betonica, &c. Sicca, arida & fitculofa loca petunt eryngium, fatureja, lithofpermon, lycium, falvia, ftachys, onofma, lonchitis,

tis, cynogloſſa, echium, bugloſſum, chamæpytis, veratrum nigrum. Aridiſſimis & ſaxoſis exurgunt capparis, paronychia, aſplenum, chenopodium, circæa, lichen, libanotis, ſymphytum petræum, ſaxifragum, helxine, hemionitis, ſedi utrunq; genus, cotyledon, cymbalion, polytrichon, ita ut harum pleræque ſæpiùs in ædificiorum ruinis, ac ſaxoſis admodum locis vireſcant. Montes adamant nardum, tam Indicum & Syriacum, quam Celticum & montanum, centaurium majus, mandragora, haſtula **B** regia, ſatyrium, gentiana, liguſticum, alyſſon, ſmyrnium, veratrum album, ruta ſylveſtris, polemonia, polygonatum, tithymalus, characias, polium, parmica, thymelæa, chamelæa, glycyrrhiza, aſclepias, narciſſus, thapſia, pæonia, æthiopis, clymenum, onagra, cacalia, aconitum, daphnoides, hyſſopum agreſte, peucedanum, chamædaphne. Collium amœnitate capiuntur nepeta, ſpartium, cuminum ſylveſtre, **C** chamædrys phalangium, thymum, &c. Tam intra quàm extra oppida & urbes, ut plateis, monumentis, parietinis, ruderibus, propter muros & hortorum ſepimenta viſuntur verbaſcum, blattaria, thlaſpi, iberis, malva, chelidonium majus, urtica, ebulus, ſambucus, eryſimum, ariſtolochia longa, marrubium, chryſanthemum, galiopſis, ſenecio, tribulus terreſtris, ſideritis, eupatorium, hyoſcyamus, cicuta, perſonata, xanthium, ſylveſtris cucumis. Sunt præ**D**tereà, quæ arboribus innaſci velint, in quibus reſident, atq; ab iiſdè ſuſcipiunt alimentum, ut agaricum, viſcum, polypodium, lichen, ſphagnos, dryopteris. Atque quidem arboribus conſpiciuntur, aliæ verò prius e terra exortæ, per arbores repunt, quemadmodum labruſca, vitis nigra, bryonia, hedera, clematis altera, ſmilax, lupulus, convolvulus, periclymenum. Non deſunt etiam herbæ, quæ ſine radicibus in aliis herbis proſiliant, neque alibi, quàm in **E** illis reperiantur, ut caſſutha, epithymum, epithymbrum & epiſtœbe. Quare cùm ſimplicia, ſeu plantæ ignorato loco colligi nequeant, loca diligenter medicinæ ſtudioſis ſunt perſcrutanda, ut ſciant, quibus in locis unaquæque naſcatur planta, licèt ſuos unaquæque ſequatur ſitus: nihil tamen obſtat, quin eædem modò in montibus, modo in planis, nunc in collibus, ſæpè in vallibus, nonnunquam in agris & pratis, ac etiam in aliis variis locis nullo diſcrimine inveniri poſſint.

DE DOMO, SEV AEDIFICIO & officina pharmacopæi.

CAP. XI.

F HACTENUS de loco colligendi ſimplicia diſſeruimus: nunc de loco conſervandi, ſeu reponendi medicamenta agendum eſt. Cùm autem medicamenta non ſolùm ſpeciatim in **A** vaſis, verùm etiam generatim in domo & officina reponantur, primò pharmacopœi domum ſeu ædificium, & officinam, deinde particularia vaſa exequemur. Sit itaque pharmacopœi ædificium in ſoro ſitum, aut in aliqua celebri platea, in capite ejus loci, cujus exterior & libera pars ad orientem: altera ad ſeptentrionē ſpectet. Janua juxta murum, qui in occidentem vergit, collocetur. Ad ſiniſtram ubi introitur, ſit pharmacopolium ſatis magnum, **B** quadratum, lucidum, feneſtris amplis, non nimis altum, ut tituli pyxidum ſupremarum legi poſſint. Non procul à muro ſeptentrionali in domo ſit feneſtra, quæ emptoribus ſemper pateat. Neque enim commodum eſt, ut quivis admittatur, ſicut inhumanum, emptores in domum non admittere. Pharmacopolium habeat duas januas, altera qua introitur, altera per quam in culinam (ut ita dicam) exeatur: pharmacopolio continuum ſit hypocauſtum, **C** tribus aut quatuor gradibus altius, ſed multò minus, in quo ſaccharum & confectiones ſiccæ ſerventur, & hyberno tempore miniſtri veſperi conveniant. Habeat tres feneſtras, unam magnam ad plateam, per quam lumen recipiat. Duas parvas, quarum altera in pharmacopolium tendat, altera in culinam in ipſa, vel juxta januam. Oportet enim pharmacopœum valde oculatum eſſe, & non Janum bifrontem, ſed Argum centoculum agere: proxima **D** eſt culina, vulgò laboratorium dictum, in qua coquatur, conficiatur, & aquæ deſtillentur: ſequatur mox conclave, in quo materiæ, peregrinæ præſertim, ſerventur, ſub quo ſit cella, in qua olea, pinguedines, radices glycyrrhizæ recentes, & ſimilia reponantur: ſupra culinam ſint conclavia duo, alterum ad vitra, ollas, pyxides, arculas, & ſimilia reponenda, alterum ad plantas indigenas reponendas: in hoc ſint longæ ciſtæ, diſtinctæ ſuis interſeptis, in quas **E** plantarum partes diſtinctæ ordine alphabetico condantur. Supra hæc ſint duo palatia ad plantas exiccandas. In ſumma, tota officina a reliqua domo & œconomia ſit diſtincta & ſeparata.

DE HYPOCAVSTO.

CAP. XII.

F IN ſuprema hypocauſti parte ſacchari coni collocentur: deinde confectiones in repoſitorium variis arculis conſtans: ſupra fornacem ſit ſtructura quædam lignea, cui cribra impleta recentibus confectionibus imponuntur, ut melius exiccentur. Deinde ſit aliud repoſitorium diſtinctum, in quod fragmenta crudi ſacchari imponuntur. Non procul ab hac reponatur in locum aptum pulvinar cum cultro longo, lato, tenui, quo folia auri & argenti dividuntur, affixum tabulæ, quæ volumen auri & argenti contineat. Eodem loco & formæ ad ſaccharum ſerventur.

DE PYXIDIBVS, ARculis, vitris, saccis, ollis, & cæteris locis reponendi medicamenta.

CAP. XIII.

PYXIDIBUS variis opus est, videlicet ligneis, stanneis, plumbeis, æneis, ad medicamenta ocularia, lapideis, fictilibus: inprimis verò una, in qua butyrum ad pilularum confectiones continetur, deinde alia, in quam conjiciuntur. Hæc est rotunda, plana instar orbis: utraque pars continet tres rotundos pedes, & in altera parte margine lata circundatur, ut claudi possit.

ARCULIS majoribus ad herbas opus est, alii scatulis (ut vocant) utuntur minoribus, ad semina, & alia.

VITRA alia ad liquores, alia ad antidotos usurpantur, in quibus rectissime pleraque servarentur, nisi in fragilitate periculum esset.

QUOD ad saccos attinet, alii sunt usitata forma, in quibus materiæ adportantur, & suspensæ servantur. Quidam enim herbas omnes in saccis suspendunt. Alii sunt, per quos materiæ colantur & exprimuntur. Alii verò figura longa acuminata, ex quibus mucagines mulgentur. Talibus etiam utimur ad decocta, liquores, & in vina factitia colanda.

OLLAE & URCEI omnis generis in certis quibusdam arcis serventur in pharmacopolio, ut semper in promptu sint, ne si quid ejusmodi vasculis excipiendum, aliunde primùm sit petendum.

CAETERUM herbæ probè saccis lineis, vel, quod melius est, arculis ligneis reservantur, ne à pulvere offendantur.

FLORES arculis tiliaceis reponuntur.

FRUCTUS armariis, pyxidibus, vel sportis asservantur.

SEMINA vasculis vitratis, aut sacculis ritè custodiuntur, aut charta aptè involvuntur.

RADICES integræ filo trajecto suspensæ servantur, loco umbroso.

CORTICES autem arculis ligneis reconduntur.

SUCCI liquidi in phialis angusti oris adservantur, superfuso aliquantulo oleo: sicci verò, vasculis vitratis aut pyxidibus reponuntur.

GUMMI lachrymæ sicco loco custodiuntur, quemadmodum etiam animalia, & eorundem partes.

AQUAE stillatitiæ vasis vitreis, loco temperato commodè foventur.

SYRUPI quoque vasis vitreis aut figulinis retinentur.

OLEA expressa & macerata vasis vitreis, aut figulinis vitratis ritè reponuntur: destillata verò, vasis vitreis ore angusto, benè obturata servantur.

SPECIES aromaticæ sacculis coriaceis benè consutis, aut vasis vitreis, vel stanneis, vel pyxidibus optimè clausis retinentur.

ELECTUARIA, opiata, & conservæ vasis figulinis vitratis, aut stanneis benè obturatis, reponuntur.

CONDITA pyxidibus, aut aliis vasis obturatis asservantur.

B LOCH & extracta figulinis vasis vitratis custodiuntur.

LINIMENTA & UNGUENTA vasis figulinis, vitratis, vel pyxidibus stanneis reponuntur.

EMPLASTRA & CERATA chartis oleo inunctis involvuntur, vel pyxidibus servantur.

TABULAE, orbiculi, arculis tiliaceis loco calido reservantur.

C TROCHISCI papyro involuti, pyxidibus ligneis reponuntur commode.

PILULAE vesica, vel corio, vel, quod melius est, papyro ceræ liquatæ intincta involvuntur, & pyxidibus stanneis sicciore loco adservantur.

COLLYRIA arida, chartis involuta, pyxidibus reponuntur.

CONFECTA loco calido constituuntur.

D *DE TEMPORE COLligendi simplicia.*

CAP. XIV.

EXPEDITIO tum colligendorum, tum reponendorum medicamentorum loco; de colligendi quoque tempore, licet supra in primo libro sparsim, hoc tamen capite conjun-
E ctim, cùm non minus ac locus observatione sit dignum, nobis tractandum est. Nisi enim certo colligantur simplicia tempore, singularem & propriam virtutem habere nequeunt, maximè si aut immatura, aut jam vetusta & consumpta recipiantur. Colligenda itaque certo tempore sunt simplicia, eoque eum propriam jam virtutem sunt adepta. Propriam autem virtutem habere dicuntur, cùm maximè vigent, seu matura sunt. Habet namque qualibet planta, & pars ejus suam maturitatem, quæ non tempore tantùm anni, & dierum numero, sed magis ex ipsius rei natura æstimatur. Quæ enim perfecta sunt, ea eligenda: quæ ultra citràque existunt, ad medicamentorum usum parùm sunt idonea. In peregrinis tempus collectionis sciri non potest: ideò tantùm ex specie, odore, sapore, colore, & aliis accidentibus judicium fieri oportet. Tempus autem collectionis in genere sic se habet.

FLORES vigore suæ maturitatis, jam apertì (exceptis rosis) antè quam marcescant, aut *Flores.*

aut cadant, quod Vere plerunque fit, colliguntur.

HERBAE jam florentes, & semen quodammodo conficientes, colligi debent tempore meridiano, cœlo sereno, nullis per aliquot antè dies decidentibus pluviis, nec etiam rore nimiùm madentes, nimiove Solis calore retortidæ: id quod plerunque fieri poterit Vere, vel prima Æstate. Herbæ autem, quæ in hortis per totum annum virent, & non reponuntur, quovis tempore colligi possunt.

SEMINA cùm maturuerunt, & incipiunt exiccari, antè quàm decidant, recipiuntur: videlicet Æstate, ut Junio, vel Julio mensibus.

FRUCTUS dum maturuerunt, & boni sunt, antè quàm marcescant, deponuntur.

RADICES, fructu jam deperdito & incipiente foliorum defluvio, (quod plerunque Autumno fieri contingit) cœlo sereno effodiendæ sunt.

SUCCI plantarum, dum virent, & folia earum adhuc sint tenera, exprimendi sunt.

DE MEDICAMENTORUM DURATIONE.

CAP. XV.

De collectionis tempore hactenus egimus: nunc de tempore durationis disserendum est. Alia enim medicamenta longiori, alia minori tempore durant. Quæ namque substantiam habent raram, citiùs viribus destituuntur: quæ verò crassam, diutiùs vires retinent. Præterea non omnia medicamenta recentia in usum veniunt. Quædam enim si ante sex menses (ut opiata) exhibeantur, non mediocre ægris periculum inferunt. Quare ut Medici rite, & bona cum conscientia medicamenta exhibere queant, eorum tempus & non solùm anni, verum etiam mensis & diei, quo scilicet sint collecta, vel confecta, diligenter observandum est. Tempus autem durationis in hunc modum se habet.

FLORES quandiu coloris & odoris gratiam retinent, tandiu adservari possunt, quod in paucis ultra annum non contingit. Quare singulis annis renovandi sunt.

HERBAE, licet diutiùs quàm flores conservari possint, tutius tamen est, ut singulis annis renoventur.

SEMINA biennium durant, præter minuta semina frigida, quæ quolibet anno sunt renovanda.

FRUCTUS quotannis mutantur.

RADICES subtiles, exiguæ & raræ substantiæ, quolibet mutantur anno: quæ crassæ, majores ac densæ, per duos & tres annos servantur.

CORTICES in annum perdurant.

SUCCI liquidi mutantur quotannis. Sicci

A vero, & apud nos expressi, aut singulis annis, aut ad summum biennio.

GUMMI & resinæ diù perdurant, modò non in loco humido putridoque collocentur.

PAUCA animalia integra servantur. Sicciores, ut cantharides, non difficulter, ubi semel probe exiccata fuerint, custodiuntur: humidiora verò & pinguiora facilè corrumpuntur, putrescunt, & vermes generant: unde absynthium & similia putredinem arcentia illis

B adduntur. Partes vero animalium molles aliæ aliis diutiùs durant, nec certus terminus præfiniri potest. Pleræque annum durant: quædam vel propter cœli intemperiem, vel propter malam asservationem citiùs corrumpuntur. Quotannis autem usitate mutantur, interdum consultò quædam diutius anno servantur. Quoniam vero diligentia præparandi & reponendi multum ad durabilitatem facit, bonitas earum non ætate sola, sed ex quali-

C tatibus æstimari debet. Valent ergo, & efficaces sunt, quandiu non corrumpuntur. Corruptionem fœtor, rancidus sapor, situs & coloris mutatio indicat. Eadem in aliis quoq; observanda. Omnia enim simplicia quandiu nativos colores, sapores & odores retinent, efficacia sunt, ac nequaquam rejicienda.

AQUAE destillatæ quotannis mutantur.

SYRUPI longi & aquosi paucis diebus conservantur: ad justam verò consistentiam cocti,

D simplices in sua bonitate annum servantur, compositi biennium.

DECOCTA per dies quatuor, vel quinque servantur.

ROB singulis annis commutantur.

ELECTUARIA aromatica, & quidem grata per annum, ingrata & amara per duos servantur: solutiva verò annum durant.

OPIATA usq; ad annos sex, vel in decennium, in sua bonitate permanere possunt.

E CONSERVAE annum unum durant. Condita fructuum annos duos, corticum verò diutiùs servantur.

LOCH, sive eclegmata simplicia in sua perfectione annum servantur: composita biennium, exceptis, quæ amygdalas, pineas & pistachias recipiunt.

TROCHISCI & Sief, sive collyria durant annum unum, & qui opium recipiunt, duos, tres, vel plures annos. Qui foris applicandi

F sunt, cùm ex medicamentis constent, quæ non facile resolvuntur, servari possunt in annum unum, vel duos.

SPECIES aromaticæ singulis annis, utplurimum renovari debent.

PILULAE purgantes annum unum servari possunt: quæ vero opium acceperunt, duos, tres, vel plures annos.

UNGUENTA, emplastra & cerota, ad annû utplurimùm conservantur.

OLEA temperata, ut amygdalarum & sesaminum, vix per mensem: frigida per annum:

calida verò per duos vel tres annos servantur. Quæ ex fructibus odoratis,ut nuce moschata, exprimuntur,semestri servari possunt: quæ verò ex liquoribus, seminibus & lignis destillantur,diù durare possunt.

DE COLLOCATIONE medicamentorum in formulis, sive receptis præscribendorum.

CAPUT XVI.

EXPLICATIS medicamentorum accidentibus ferè omnibus, de ordine quoque in præscriptis, seu receptis faciendis, aliquid dicendum videtur: præsertim cùm maxima Medicorum pars, alioqui etiam doctorum,non parva cum ægrotantium jactura, ordinem hactenus prorsus neglexerit. A quibus autem rationibus hujusmodi ordo sit petendus, quinque regulis generalibus demonstrabimus, quarum prima talis existit.

Regula prima. Quæ longiori egent præparatione, ea priùs scribantur: quæ vero breviori, postea: hoc est, si quid difficiliùs triturerur, vel infundatur, vel coquatur,vel misceatur, priùs:si quid verò breviori trituratur, vel infusione, vel coctione egeat,deinceps scribatur, ut omnia ritè & perfectè præparentur.Sæpenumerò namq; Pharmacopœi tanto cum scelere omnia perturbant,ut eorum,quæ minùs coquenda sunt, nimia coctione sæpè vis prorsus deperdatur: cōtrà, ea quæ longissima coctione egent, cùm eorum vis à medioeri etiam erui non possit, quanta necessaria est, non extrahatur. Quod idem in aliis præparandi formis evenit. Quam rationem hodie a quamplurimis empiricis negligi apparet, qui infundunt simul, & decoquunt guajacum, santalos, cinnamomum, sennam, & alia multa, quorum vel ea, quæ sunt odorata & purgantia, vim suam amittunt, vel alia non satis decoquuntur,vel utrunque contingit. Quare optimum observare ordinem videntur ii, qui radices crassiores, duriores & erudiores (quæ longiori decoctione & trituratione indigent) primo ordine collocant, tum ligna nō odorata & cortices: deinde herbas: tertio loco fructus: quarto semina: ultimo flores & quæcunque sunt odorata, vel purgantia, &c.

Secunda. Altera regula in ordinandis formulis hæc est: Si sint aliqua coquenda, vel infundenda, simulque sint aliqua trituranda, priùs illa scribentur, ut non solùm quæ longiori præparatione egent, priùs præparentur, verùm etiam dum coquuntur illa, vel macerantur: hæc teri possint, sicque nulla fiat temporis jactura.

Tertia. Tertia regula: In iis, quæ eadem indigent præparatione, ea præponantur, quorum major requiritur quantitas. Hunc ordinem antiqui in componendis medicamentis diligentissimè sunt secuti, ut videre licet in pilulis Sebellinis, in quibus spica nardi ob majorem quantitatem in prima sede ponitur: item in aromatico rosato majore, ex descriptione Gabrielis,rosæ propter majorem quantitatem primo loco ponuntur. Eodem modo se habet Philonis antidotum apud Mesuem, ubi ob majorem quantitatem piper album & hyoscyamus prima acie ponuntur: in qua compositione manifestè apparet, medicamentorum ordinem, secundùm majorem & minorem quantitatem esse servandum, ita ut maxima quantitas prima sede ponatur: minima verò postremò.

Quarta. Quarta regula hujusmodi est: In iis, quorum eadem est præparatio, eademque quantitas, ea præferantur quæ commoditate, aut nobilitate aliqua præstāt: quam regulam etiam non minùs quam modò dictam majores nostri sunt secuti, ut clarè in descriptione tum pilularum de hermodactylis apud Mesuem, tum Sabellinarum,videre licet. In hac enim spica nardi, in illa hermodactyli ob nobilitatem primo ordine ponuntur.

Quinta. Quinta & ultima: Postremo loco scribantur ea, quæ materiæ rationem obtinent: ut cera in unguentis: aloë in pilulis: mel in magnis confectionibus. Id quod veteres etiam animadverterunt, ut in theriaca & pilulis de hermodactylis deprehendere licet. In illa namque mel, in his aloë in fine, materiæ vice, ponitur. His itaque quinque regulis, videlicet medicamenti proprietate, quantitate & nobilitate, percognitis, facilè quivis manum formulis admovens, perspicere poterit, num ab hoc, vel illo sit ordiendum.

DE COLLOCATIONE medicamentorum in officinis.

CAP. XVII.

LICET pharmacopolium non solùm multis & variis simplicibus, verùm etiam tot & tantis compositis, quibus Medicus illius regionis frequentiùs uti novit, ornatum esse deceat,ita tamen omnia disposita esse debent, ut omnia,ubi opus fuerit, in promptu, & ad manum habeantur: hoc est, sciatur, quibus ex locis quæque sint depromenda. Quare officina in certas classes dividenda est: id quod commodè fiet, si ea tribus partibus in sex, vel septem ordines, tabulis inter se distinctos, distribuatur, superioribusque tabulis ea, quibus minùs frequenter utimur, cujusmodi sunt metalla, lapides, terræ, ligna, extracta, opiata,trochisci & condita,reponentur: medius verò, & quæ inde sequuntur, quæ nobis frequentiùs sunt in usu, ut cortices, semina radices,eclegmata, syrupi, electuaria, tam aromatica, quam solutiva, pilulæ, conservæ, species aromaticæ,olea, unguenta, emplastra & cerota. Ve-

ta. Verùm hæc omnia ordine ita disponenda veniunt, ut simplicia ex una parte, composita verò reliquis duabus partibus contineantur: item calida & frigida minimè confundantur, verùm singula seorsim ponantur. Cæterùm arculæ quamplurimæ inferiori parte fabricandæ sunt, quibus herbæ, flores & fructus usitatiores imponantur. Nequaquam tamen has arculas usqueadeò demissas esse oportet, ut pavimentum attingant, ne cùm verritur pharmacopolium, vel alia ratione madescit, humore vitiata medicamenta, iis arculis contenta, situm contrahant, vel etiam putrefiant. Præterea medicamenta singula propriis suis vasis (ut suprà suo loco docuimus) recondi debent, singulaq; vasa suo loco obsignari, ut nobis quid in eo repositum sit, significet, ne diù nos anxios per officinam errare contingat. Eandem ob caussam id etiam observandum fuerit in compositis medicamentis, & maximè purgantibus & opiatis, ut eorum author & anni tempus, mensis, adeoq; dies, qua paratæ sunt compositiones, vasculorum operculis adscribantur. Multa siquidem alias tempore vires acquirunt, ut quę opium continent: multa etiam temporis diuturnitate penitùs elanguent. Hæc itaque bona

A fide Medicis exponet Pharmacopœus. Succos liquidos & aquas stillatitias, propter aëris intemperiem in officina commodè reponere nō licet. Siquidem hyeme ob frigus facilè congelantur, æstate verò citò corrumpuntur: quare temperato potiùs loco conservanda sunt. Tabulæ, confecta, saccharum, aliaq; solida ex saccharo parata, calido loco, ut hypocausto, probè parte superiore reponuntur. Porrò ut singularum officinarum omnia medicamenta, ceteris quoq; Medicis sint manifesta, catalogum,

B cui medicamenta omnia ordine sint inscripta, additis etiam (ut modò monuimus in vasorum operculis) compositorum medicamentorum authoribus, & confectionis tempore quemque Pharmacopœum in officina sua affixum habere decet, ut exteri in conficiendis formulis, meliùs sese accommodare valeant. Sed hęc de medicamentorum ordine nobis sufficiant. Hactenus in genere quàm brevissimè potuimus, de

C medicamentorum caussis & accidentibus, quatuor libris disseruimus, hoc potissimùm nomine, ut non solum Medicis & Pharmacopœis prodessemus, verùm etiam cōmuni utilitati servitemus. Quare Deum Opt. Max. precamur, ut is noster labor quamplurimis usui esse possit.

ANTIDOTARII GENERALIS LIBRI IV. ET ULTIMI FINIS.

Uni Deo & Trino gloria.

IN ANTIDOTARIVM GENERALE INDEX.

A.

B.

C.

D.

M.

N.

O.

P.

Q.

R.

Sanie

S.

T.

V.

INDICIS ANTIDOTARII GENERALIS FINIS.